

Batwa: Bible for 1 Chronicles, 1 Corinthians, 1 John, 1 Peter, 1 Samuel, 1
Thessalonians, 1 Timothy, 2 Corinthians, 2 John, 2 Kings, 2 Peter, 2 Samuel, 2
Thessalonians, 2 Timothy, 3 John, Acts, Amos, Colossians, Daniel, Deuteronomy,
Ecclesiastes, Ephesians, Esther, Exodus, Ezekiel, Ezra, Galatians, Genesis,
Habakkuk, Haggai, Hebrews, Isaiah, James, Jeremiah, Job, Joel, John, Jonah,
Joshua, Jude, Judges, Leviticus, Luke, Mark, Matthew, Micah, Nahum, Nehemiah,
Obadiah, Philemon, Philippians, Proverbs, Psalms, Revelation, Romans, Ruth,
Song of Solomon, Titus
Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>."

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original. No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Genesis

Chapter 1

¹ Mukutampa, Resa apangire umuru ne kyaro. ² Ikyaro karifye ikimfundawira eryo tamwari nangu kamo. Imfimi yali pamuru wamenshi ayashika. Umupashi wakwa Resa walikwendauka pamuru wamenshi, ³ Resa alandire ati, "Nakube urubuto," eryo norubuto rwaribereko. ⁴ Resa wamwene urubuto ukuti cari ubune. Ayabenye urubuto ukufuma kumfinshi. ⁵ Resa ainike urubuto akasuba, "eryo nenfinshi ainike "ubushiku," Iri kwari icunguro eryo kwaba na kasuba, ubushiku bwakutampilapo. Resa arandire ati, " ⁶ Resa arandire ati, "nakube iuru, pakati kamenshi iryakwabanya amenshi kumenshi yanankwe." ⁷ Resa aripangire iulu eryo ayabanya amenshi ayo ayari pesamba rye uru ukufuma kumenshi ayo ayari pamuru weuru. Ifi efyo kyali. ⁸ Resa wainike iuru "umuru." Iri kwari icyunguro eyro kwaisakuba na kasuba, ubushiku bwa kibiri. ⁹ Resa arandire ati, "Nakube ukukolongana kwa menshi ayali pesamba rya muru yabe pamo mu nkende imo, no mulundu uboneke." Ifi efyo kyari. ¹⁰ Resa wainike umurundu "ikyaro" eryo na menshi ayakolongene pamo ainika "bemba" Aribwene ukuti kiri ubune. ¹¹ Resa arandire ati, "Pakyoaro napamene ifimena; ifilimwa ifitwala imbuto eryo nefimuti ifitwara ifisabo ifyo ifiri ne nseke mu fisabo, kira kimo ukukonka nemisango yafiko." Ifi efyo kyari. ¹² Ikyalo kyameneshe ifimenwa, ifirimwa fyatwere ifisabo mumisango yafiko, eryo ne fimuti fyatwere imbuto isharimo, mumisango yafiko. Resa wabwene ukuti kili ubune. ¹³ Iri kwari icyunguro ero kwaikusaba na kasuba, ubushiku bwa kitatu. ¹⁴ Resa adandire ati, "Nakube urubuto mu muru urwa kwabanya akasuba ukufuma ku nfinshi eryo nafyo nafibe ngefilangiro, fya nshita, akasuba eryo ne myaka. ¹⁵ Nafibe urubuto mu muru ku kupela urubuto ku kyalo. "Ifi efyo kyali. ¹⁶ Resa aripangire ifisaniko ifikaramba fibiri, ikisaniko ikikaramba ikyakutungurura akasuba, eryo ikisaniko ikinono ikyakutungurura ubushiku. Eryo kabiri waripangire ne ntanda. ¹⁷ Resa afibikire mu muru kukupa urubuto ku kyalo, ¹⁸ kukutungurura akasuba eryo no bushiku, eryo kabiri no kwabanya urubuto ukufuma ku nfinshi. Resa wabwene ukuti kili ubune. ¹⁹ Iri kwari icyunguro eryo kwaisaba na kasuba, ubushiku bwakulenga kine. ²⁰ Resa arandire ati, "Amenshi nayesuremo impendwa ikalamba iya fibumbwa ifya mweo, eryo kabiri ifyuni na fipupuke mwi iuru pa muru wa kyaro mu muru." ²¹ Resa apangire ifibumbwa ifikuru ifya muri bemba, pamopenefye ne kibumbwa kyonse ikya mweo mu misango yafiko, ifibumbwa ifyenda eryo kabiri ne fikuraika mu misango yafiko mumenshi monse, eryo ne kyuni kyonse ikipupuka mu misango ya kiko. Resa aribwene ukuti kiri ubune. ²² Resa arifiparire, ukuranda ukweba ati, "Fyareni eryo mufure, eryo nokwisushiwa mu menshi muri bemba. Ifyuni nafifure mu kyaro." ²³ Iri kwari icyunguro eryo no rukero, ubushiku bwarenga kisano. ²⁴ Resa arandire ati, "Ikyaro nacikwate ifibumbwa fya mweo, kila kimo mu misango yakiko, ifitekwa, ifikurika, inama shampanga, kila kimo mu misango yakiko." Ifi efyo kyali. ²⁵ Resa apangire ifinama fyampanga mu misango yafiko, ifitekwa mu misango ya fiko eryo na fyonse ifikurika pa mushiri mu misango ya fiko, Resa aribwene ukuti kiri ubune. ²⁶ Resa arandire ati, "natupange umuntu mucipasho kyesu, uwapalana na fwebo. Babe na bukateka pesabi rya muri bemba, pa fyuni fya mwi iuru, pa fitekwa, pa kyaro kyonse, eryo naku kikurika kyonse ikikurika pa kyaro. ²⁷ Resa apangire umuntu mu kipasho kyakwe umwine, mu kipasho kyakwe umwine emo apangire umuntu. umwaume eryo no mwanakashi emo abapangire. ²⁸ Resa aribaparire eryo arandire kuribo ati, "Fyareni, eryo mufure. Isusheni kyaro, noku kinasha. kwateni bukateka pe sabi rya muri bemba, pa fyuni fya mwi uru, eryo napa kyamweo kyonse ikyenda pa kyaro." ²⁹ Resa arandire ati, "Bona, Narikupera ikimuti kyonse ikitwara imbuto pano kyalo, eryo ne kimuti kyonse ikili ne kisabo ikikwete imbuto. Fikaba fyakurya fyenu. ³⁰ kufinama fyonse ifya mpanga, ku kyuni kyonse ikya mw iuru, eryo nakuri kyonse ikikurika pa kyaro, eryo naku kibumbwa kyonse ikikwete ubumi bwa mweo namipera ikirimwa kyonse ukuba ikyakurya." ifi efyo kyali. ³¹ Resa aribwene fyonse ifyo apangire. Boneni nafiwamisha. Ili kyali icyunguro eryo no rukero, ubushiku ubwarenga mutanda.

Chapter 2

¹ Iryo umuru eryo ne kyaro fypawiririke, eryo ne fya mweo fyone ifyarimo. ² Ubushiku bwakurenga kinerubari Resa apwire imirimo iyo akitire, eryo atushishe pa bushiku bwakurenga kinerubari ukufuma kumirimo yonse iyo akitire. ³ Resa aparire ubushiku bwakurenga kinerubari nokubusangurura, pantu ebo atushishemo ukufuma ku mirimo yonse iyo akitire mubumbo bwakwe. ⁴ Ifi efyakitirwe mukubumbwa kwa myuru eryo ne kyaro, iryo fyena fypangirwe, mubushiku ubo Yahweh Resa apangire ikyaro eryo ne myuru. ⁵ Takwariko ikimpukusa ikya mumpanga ikyamenene mu kyaro, eryo takwari ikirimwa ikyariko mumpanga ikyamenene, pantu Yahweh Resa ari ninshi tararokesha imfura pa kyalo, eryo tapari nomuntu wakurima umushiri. ⁶ Rero umume warikunina ukufuma pa kyaro ero warikubomfya pamuru wa mushiri. ⁷ Yahweh Resa aishire kubumba umuntu ukufuma kurukungu rwa mushiri, eryo aputire mumyona yakwe umupu wa bumi, eryo umuntu aishire kuba icibumbwa cabumi. ⁸ Yahweh Resa arimine ibara rubari kukabanga, mu Eden, eryo murya abikiremo umuntu uyo abumbire. ⁹ Ukufuma mumushiri Yahweh Resa apangire ikimuti kyonse ukumena ikyaweme mukuboneka eryo ikwabune mukurya. Ukubikapo necimuti kyabumi ikjali pakati kebara, eryo necimuti kyakwishiba ubune eryo no bubi. ¹⁰ Umumana wafumine mu Eden ukutapirira ibara. Ukutura rirya rine waryakanishiwe waishire kuba imimana ine. ¹¹ Ishina rya wakutampirapo ni Pishon. Eumo wine umupongoroka ukushinguruka impanga yonse ya Havirah, umo umwaba goride. ¹² Na goride ya muri irya mpanga yabune. Kabiri mwaribamo bdellium eryo neribwe rya onxy. ¹³ Neshina rya mumana wa bubiri ni Gihon. Uyu nao ukonkorokera

ukushinguruka impanga yonse iya Kushi. ¹⁴ Neshina rya mumana wa butatu ni Tigris, eryo ukonkorokera ku kabanga ka ku Ashur. Umumana wakurenga bune ni Euphrates. ¹⁵ Yahweh Resa aishire kubura umuntu eryo amubikire mwibara rya Eden ku kuririma no kuriwamya. ¹⁶ Yahweh Resa akonkomeshe umuntu, aishire kuranda, "Ukufuma kucimuti kyonse icyaba mwibara muri abantungwa ukuryako. ¹⁷ Rero ukufuma kukimuti kyakwishiba ubune eryo no bubi tamufwire ukuryako, pakuti ubushiku ubo bwine bushiku mukaryako, mukyakine fye mukafwa." ¹⁸ Iryo Yahweh Resa aishire kuranda, "Takiweme ukuti umuntu ekare eka. Nkomupangira uwakumwafwa uwakuringana naye." ¹⁹ Ukufuma mumushiri Yahweh Resa apangire inama shonse ishampanga eryo ne fyon fyonse ifya mumuru. Eryo aishire kushitwara ku muntu abone ifyo enga finika. Ukuringana ne fyo umuntu ainikire ikibumbwa kya bumi, efo ishina ryaba. ²⁰ Umuntu aishire kupera amashina kufitekwa fyonse, ku fyon fyonse ifya mumuru, eryo nakufinama fyonse ifya mpanga. Rero ku muntu umwine takwari uwakumwafwa kuringana naye. ²¹ Yahweh Resa aponeshe umuntu muturo utukuru, kanshi umuntu arirere. Yahweh Resa, aishire kubura rumo ulwa mbafu shakwe elo aiserepo umunofu apo aburire urubafu. ²² Parubafu uro Yahweh Resa aburire ukufuma ku mwaume, aishire kupangiramo umwanakashi eryo aishire kumutwara na ku mwaume. ²³ Umwaume aishire kuranda, "Iyi nshita, uyu ena rifupa rya mumafupa yandi, eryo munofu wa mumunofu wandi. Akurakutwa 'umwanakashi,' pantu afumine mu mwaume." ²⁴ Eikyo umwaume akasha wishi eryo na nyina, ari no kuba kimo no mwanakashi wakwe, eryo bakaba umubiri umo. ²⁵ Bonse bari ubwamba, umwaume eryo no mukashi wakwe, rero tabari ne nsoni.

Chapter 3

¹ Nomba insoka yari iyakukengera pafya mweo fyonse ifya mumpanga ifyo Yahweh Resa abumbire. Yaishire kuranda ku mwanakashi ati, "Bushe kine kine Resa arlanda ati, 'Tamufwire ukurya ku kimuti nangu kimo mwibara?'" ² No mwanakashi aishire kuranda ku kisoka ati, "Kuti twarya ifisabo ukufuma ku kifimuti fye fyonse ifya mwibara," ³ rero ukurora ku kimuti ikiri pakati ke bara, Resa arandire ati, "Tekuti muciryeko, nangura ukukikatako iyoo, pantu mukafwa." ⁴ Nekisoka kyalandire kumwanakashi ati, "mukyafye tamwakafwe." ⁵ Pantu Resa arishibire ati ubushiku mukaryako amenso yenu yakesuka, kabiri mukaba nga Resa, mukwisha ubune no bubi." ⁶ Iryo umwanakashi abwene ukuti ikimuti kyari weme kufiryo, eryo fyi ifya bune kumense, kabiri iki kimuti cariweme mukupera umo amano, ariburirepo fimo ifisabo nokurya. Eryo apereko no murume uyo bari nankwe, nae arirere. ⁷ Namense ya bonse babiri yarisukire, nabo barishibire ati bari umuneke. Bena babirinkenye amabura ya mukunyu pamo no kwisa kuyapanga ifya kufimbana abene. ⁸ Baryumfwire ikiunda kyakwa Yahweh Resa arikwenda mwibara mukyunguro kasuba, eryo umwaume no mwanakashi wakwe barifisamine kukutina ukumonana na Yahweh Resa mu fimuti fya mwibara. ⁹ Yahweh Resa akutire umwaume no kumweba ati, "Urikwi?" ¹⁰ No mwaume ati, "Nakimyumfwa mweba mwibara, nomba nakitina, pantu narifye umuneke. Efo nakifisamina." ¹¹ Resa arandire ati, nani akwebere ati wari umuneke? Bushe waririreko ku kimuti ikyo nakukonkomeshe weba ukwebati wikaryako?" ¹² No mwaume arandire ati, "Umwanakashi uyo mwampere ukwisakuba nandi, arimpere icisabo ukufuma ku kimuti, efo nandi narire." ¹³ Yahweh Resa arandire ku mwanakashi ati, "Findo ifi wakita?" Umwanakashi ati, "insoka yarimbepere, eryo nandi narirere." ¹⁴ Yahweh Resa arandire ku nsoka ati, "Pantu wakita ifi, watipwa webofye weka pafitekwa fyonse napa finama fya mumpanga fyonse. Parufumo robe epo ukaraikurira, eryo ukarekurya iroba mu nshiku sha mweo obe shonse. ¹⁵ Nkabika aburwani pari weba no mwanakashi, napakati ka bufyashi bobe no buyashi bwakwe. Akashonaura umutwe obe eryo nobe ukamusuma kucishinshiri." ¹⁶ Kumwanakashi arandire ati, "nkakukushisha ubukari bwa mpapo yobe; nimuri ububwine bukari emo ukapapira abana. Ukaraikurira mukukabira kwa mulume obe, nomba na ye akarakuteka." ¹⁷ Nakuri Adam alandire ati, "pantu uryumfwire kwi shiwi rya mukashi obe, eryo uririreko ku kimuti, ukuringana nefyo nakukonkomeshe weba, ukwebati wikaryako; watipwa umushiri pa murandufye obe; ukupitira mumurimo wa kukyukyutika emo ukarakufumya ifyo ukarekurya inshiku shonsefye isha mweo obe. ¹⁸ Fikakumesesha imyunga na fikirasa, eryo ukarekurya ifiryo fya mwibara. ¹⁹ Kumabe yapa mpumi yobe eko ukarakurira ifiryo, mpakafye iryo ukabwerera kwi roba eko wafumine. Pantu uri rukungu weba, eryo kurukungu eko ukabwerera." ²⁰ Nomwaume akutire umukashi wakwe ishina Efa pantu ari ninyinabo wa conse icyamweo. ²¹ Yahweh Resa, apangire Adam no mukashi wakwe ifiraya fya mpapa no kubafwika. ²² Yahweh Resa arandire ati, "Nomba umuntu aba kubati nifweba, ukurekwishiba ubune no bubi. Nomba tari wakusuminisha neminwe yakwe, ukuswako kukimuti kya bumi ukulyako, eryo no kwikaririra umuyayaya." ²³ Eikyo Yahweh Resa ari mutamfise ukumufumya mwibara rya Eden, mukuya mukurima umushiri uyo afumineko. ²⁴ Na Resa arimutamfise umwaume mwibara, eryo abikiremo Kerebi ku kabanga kebara rya Eden, eryo no rupanga urwarikubirima no kushingurukafye konse konse, pakweba ati rurekuronda inshira yakuya ku kimuti kya bumi.

Chapter 4

¹ No mwaume aishibire Efa umwina mwankwe nokufyara Kaino. Aishire kuranda ati, "Ndifyere umwaume ukupitira mumaka yakwa Yahweh." ² Eryo aishire kufyara munyina Aberi. Nomba Aberi aishire kuba kacema, rero Kaino arikurima umushiri. ³ Kyaishire kuba mukuya kwa nshita Kaino aishire kureta fimo pafisabo fya mumushiri ukupera umuturo kuri Yahweh. ⁴ Aberi ena, aishire kureta ifya pamaberi yamabumba yafitekwa na mafuta yamo. Yahweh aripokerere Aberi no muturo wakwe, ⁵ rero Kaino no muturo wakwe tapokerere. Kanshi Kaino aishire kufurwa iciibi, ne cinso cakwe cariponene. ⁶ Yahweh aishile kulanda kuli Kaino ati, "Nindo wafulilwa elo nindo icinso caponena?" ⁷ Ngori

citire ikyabune, bushe ngataupokererwe? Nomba ngataukitire ikyabune, urubembu rurikubelamine pa mwinshi eryo rukofwaya ukurekutungurura, nomba ufwire warukimfya. ⁸ Kaino aishire kuranda kuri Aberi munyina. Iryo bari mumpanga, Kaino aishire kwimina Aberi munyina eryo mwipaire. ⁹ Eryo Yahweh aishire kuranda kuri Kaino ati, Aberi munonko arikwisa?" Aishire kuranda ati, "Nteshibire. Bushe ninebo maronda wakwa wesu?" ¹⁰ Yahweh aishire kuranda ati, "Findo wakita? Umuropa wakwa wenu ukokuta kurine ukufuma mumushiri. ¹¹ Kanshi watipwa webo ukufuma kumushiri. Uwacenamuna akanwa kauko ukupokerera umuropa wakwa wenu ukufuma ku minwe yobe. ¹² Iryo warima umushiri, ukuturafye iririne na kuntanshi tafyaka tware sana namaka. Ukarapitanafye eryo ukarekusabantafye pa caro." ¹³ Kaino aishire kuranda kuri Yahweh ati, "Ukukandwa kwandi kwacira tekuti nkumemo. ¹⁴ Ikine, murintamfishe rero ukufuma pamushiri, eryo nkarekufisama kucinso cenu. Nkaba kapitana eryo kasabanta mukyalo, eryo onse uwinga nsanga akanjipaya." ¹⁵ Yahweh aishire kuranda kuri ye ati, "Uri onse uwaipaya Kaino, akomwa ukufika kumiku cine rubari. "Eryo Yahweh aishire kubika ikyakwishibirako pari Kaino, ukweba ati onse umuntu uwamusanga, emusansa. ¹⁶ Eikyo Kaino aishite kufuma pacinso cakwa Yahweh aite kwikata mumpanga yaku Nod, kukabanga ka Edeni. ¹⁷ Kaino aishite kwishiba umukashi wakwe eryo aishire kwimita. Aishire kufyara Enoki. Aishire kukura no musumba aishire kuwinika neshina rya mwana wakwe Enoki. ¹⁸ Kuri Enoki kwaishire kufyalwa Irad. Irad aishire kuba wishi wakwa Mehujaeri. Mehujaeri aishire kuba wishi wakwa Methushael. Methushael aishire kuba wishi wakwa Lameki. ¹⁹ Lameki aryupire abakashi babiri. Ishina ryaumo ryari ni Ada nerya mubiye ryari ni Zillah. ²⁰ Ada aishire kufyara Jabal. ari ni wishi wa abo abari kwikara muma tenti abakwete amabumba yafitekwa. ²¹ Ishina ryakwa munyina ryari ni Jubal. ari ni wishi wa abo abarisha ifirimba ne ngoma. ²² Eryo Zillah, aishire kufyara Tubal-Kaino, umukulu waba kafura bamukuba ne fyera. Nankashi yakwa Tubal-Kaino ari ni Naamah. ²³ Rameki aishire kuranda ati kubakashi bakwe, "Ada eryo na Zillah, umfweni kwishiwi ryandi; mwebakashi bakwa Rameki, Umfweni ifyo nkoranda. Pantu ndipeye umuntu pamurandu wakuti ari nkenene, mulumendo njipeye pantu aringumine. ²⁴ Uwaipaya Kaino nga akomwa imiku kine rubari, Ninshi Rameki uwamwipaya akomwa amakumi kine rubari na kine rubari. ²⁵ Adam aishire kwishiba umukashi wakwe nakabiri, eryo aishire kufyara naumbi umwana mwaume. Aishire kumwinika ishina ati Seti eryo aishire kuranda ati, "Resa arimpereremo umbi umwana umwaume pari Aberi, pantu Kaino ari mwipeye." ²⁶ No mwana umwaume aishire kufyarwa kuri Seti eryo aishire kumwinika aishina ati Enosh. Pari irya nshita abantu baritampire ukurekwita pe shina ryakwa Yahweh.

Chapter 5

¹ Uku ekutampa kwrlupwa rwakwa Adamu. Ubushiku eryo Resa apangire bantunse, abapangire ifyo aboneka. ² Umwaume na umwanakashi efyo abapangire. Waribapirire nokubenika ati abantunse iryo bapangirwe. ³ Iryo Adamu aikere imyaka 130, aishire kuba wishi wamwana umwabera ifyo aboneka, ukuringana nekinso kyakwe, eryo amwinike ishina ati Seti. ⁴ Panuma Adamu aishire kuba wishi wa kwa Seti, aishirekwikara imyaka imyanda kine konsekonse. ⁵ Adamu aishirekuba wishi wabana abaume nabakashi abengi. Adamu aikere imyaka 930, eeyo aishilekufwa. ⁶ Iryo Seti aishire kwikara imyaka 105, aishirekufyara Enosh. ⁷ Panuma yakufyara Enosh, Seti aishirekwikara imyaka 807 ero aishire kufyara abana baume nabanakashi abengi. ⁸ Seti aikere imyaka 912, eryo aishire kufwa. ⁹ Iryo Enosh aikere imyaka amakumi pabura, aishirekufyara Kenani. ¹⁰ Panuma aishirekufyara Kenani, Enoshi aikere imyaka 815. Aishirekufyara abana baume nabanakashi abengi. ¹¹ Enoshi aikere imyaka 905, eryo aishirekufwa. ¹² Iryo Kenani aikere imyaka amakumi kine rubari, aishirekufyara Mohararel. ¹³ Panuma ayokufyara Mohararel, Kenani aikere imyaka 840. Aishikufyara abana abaume nabanakashi baengi. ¹⁴ Kenani aikere imyaka 910, eryo aishirekufwa. ¹⁵ Iryo Mohararel aikere imyaka amakumi mutanda na isano, aishire kufyara Jared. ¹⁶ Panuma yakufyara Jerad, Mohararel aikere imyaka imyanda kine konse konse eryo namakumi yatatu. Aishirekufyara abana baume nabanakashi abengi. ¹⁷ Mohararel aikere imyaka 895, eryo aishire kufwa. ¹⁸ Iryo Jared aikere imyaka 162, eryo aishire kufyara Enock. ¹⁹ Panuma yakufyara Enock, Jaredaishire kwikara imyaka imyanda kine konse konse. Aishirekufyara abana baume nabanakashi abengi. ²⁰ Jared aishirekwikara imyaka 962, eryo aishirekufwa. ²¹ Iryo Enock aishikwikara imyaka amakumi mutanda nafisano, aishirekufyara Methuserah. ²² Enock aishirekufyara abana baume na banakashi abengi. ²³ Enock aikere imyaka 365. ²⁴ Enock aryendere na Resa, eryo asenderwe, pantu Resa arimupitire. ²⁵ Iryo Methuserah aikere imyaka 187, aishirekufyara Ramech. ²⁶ Panuma yakufyara Ramech, Methuserah aishire kwikara imyaka 782. Aishirekufyara abana baume na banakashi abengi. ²⁷ Methuserah aishire kwikara imyaka 969. Eryo aishirekufwa. ²⁸ Iryo Ramech aishirekwikara imyaka 182, aishirekufyara umwana mwaume. ²⁹ Aishirekumwinika ati Noah, emukuti, "uyu akesa kutupera ukutusha kuncito yesu eryo nakubukari bwa ncito yamaboko yesu, iyo tukobomba pamurandu wamushiri uo Yahweh ayokukipa." ³⁰ Ramech warikere imyaka 595 panuma yakufyara Noah. Aishirekufyara abana baume nabanakashi abengi. ³¹ Ramech aikere imyaka 777. Eryo aishirekufwa. ³² Panuma Noah aikara imyaka imyanda isano, aishire kufyara Shem, Ham na Japheth.

Chapter 6

¹ Kyaishire kukitika kyakuti iryo abantu batampire ukufura pa kyaro na bananakashi bafyerwe kuribo, ² nabana baume bakwa Resa babwene ukutira abana banakashi babantu barekuboneka bwino sana. Baiburire abanakashi onse uo basara. ³ Yahweh epakuranda ati, "Umupashi wandi tekuti wikaririre mu bantu umuyayaya, pantu bena bantu aba

mubiri fye bakuraikara umwanda umo namakumi yabiri. ⁴ Amapaka yari pano caro muri shirya nshiku, neshakonkerepo. Iki kyarikitikire iryo abana baume bakwa Resa ba upire abana banakashi ba bantu, barikwete nabana kuri bo. Aba bari baume babulamba abakale, Abaume ba kilumbi. ⁵ Yahweh abwene ukutira ukubifya kwa bantu kwarikusha mu kyar, nokutontokanya kwa mitima yabo konse kware konkanyapofye ububi. ⁶ Eryo Yahweh arangurukira ikyo apangire abantu pa kyar, eryo camuretere uburanda mumutima wakwe. ⁷ Eikyo Yahweh arandire ati, "Nkorofya abantu abo naipangire ukubafumya pa kyar-abantu ne nama, ne fintu ifikura ne fyuni fya muryuru, pantu ninjikatwa uburanda pantu naribapangire." ⁸ Nomba Noah asangire ukusenamina mu menso ya kwa Yahweh. ⁹ Ifi efyakitikire kuri Noah. Noah ari muntu uwarungama, kabiri uwabura akabi mu bantu ba munshita yakwe. Noah areenda na Resa. ¹⁰ Noah ari wishu wa bana baume batatu, Shemu, Hamu, ryo na Yafeti. ¹¹ Pano caro paryonaikire kumurora wakwa Resa, kabiri paiswirefye urufyengo. ¹² Resa abwene pa kyar; Boneni, naponaka, pantu abantunse bonse nabonaura imibere yabo pa kyar. ¹³ Resa arandire kuri Noah ati, "Nabona ukuti ninshita yakureta impera pabantunse bonse, pantu pa kyar paisurafye urufyengo urwa kuri bena. Ikinefye, nabonawila kumo ne kyar. ¹⁴ Ipangire ikibwato ca mukupiri. Ubikemo imiputure mu kibwato, nokumasako amanenekera mukati na kunse. ¹⁵ Ifi efyo ukacipange: Ubutari bwa kibwato bukabe ama kubiti imyanda itatu; ubwiipi bwakiko bukabe abakubiti amakumi yasano, nokusansukwa kwa kiko kuri nokuba amakubiti amakumi yatatu. ¹⁶ Panga umutenge wa kibwato, nokukipwisha kuri kubiti ukufuma kumuru warubari rumo, ubikemo no mwenshi mukati ku mbali ya kibwato na kwisamba, kukyabubiri, na kuntunti yabutatu. ¹⁷ Kutika, nkareta amenshi ayakebisha pano kyar, kukonaura ikyamubiri kyonse ikipema ikirimo ubumi ukufuma mwisamba rya muru. Kyonse ikyaba pano caro kiri nokufwa. ¹⁸ Nomba nkapampamika ikipangano kyandi kiri kuri webo. Ukengire mu kibwato, webo, nabana bobo abaume, nomukashi obe, nabakashi babana bobo abaume na webo. ¹⁹ Pafibumbwa fyonse ifya bumi ne fya mubiri fyonse, mumisango yonse ukengishepo fibiri fibiri mukibwato, kukufisunga ifyabumi pamo na webo, Ikirume ne kikota. ²⁰ Ifyoni mumisango yafiko, ne nama mumisango yashiko, nafyonse ifikura amushiri mumusango yafiko, fibiri fibiri mu misango yafiko efyo fikese kuri webo ku kufisungira ubumi. ²¹ Ironnikire we mwine ifyakurya fyonse ifirikwa nokufisunga, ukuti fikabe fyakurya kuri webo nafyo." ²² Eikyo Noah acitile ukuringana nafyonse ifyo Resa amukonkomeshe, efyo akitire.

Chapter 7

¹ Yahweh aishire kuranda kuri Noah ati, "Isa, webo eryo naba mung'anda yobe bonse, mu kibwange pantu ndi bwene ukuti uri wa kurungama kuri nebo muri iinkuro. Ku finama fyonse ifya kusangururwa ukafisende ifirume kine rubari eryo ne fikota fine rubari.

² Ku finama ifyo ifya kubura ukusangururwa, pari fyena uburepo fibiri, ikirume eryo ne kikota. ³ Kabiri naku fyon ifya murwerere, uburepo ifirume kine rubari eryo ne fikota kine rubari, pakusungirira ubufyashi bwa fiko pa kyalo kyonse. ⁴ Pantu mu nshiku kine rubari nkarenga imiroke pa kyar pa nshiku amakumi yane eryo na makumi yane ubushiku. Nkonaura fyonse ifipema impanga yonse ifyo nebo napanga. ⁵ "Noah akitire fyonse ifyo Yaweh amukonkomeshe. ⁶ Noah ari ne myaka imyanda mutanda iryo iryenshi ryaishire kwisa pa kyar. ⁷ Noah, abana baume bakwe, umukashi wakwe, eryo na bakashi babana bakwe baire kwingira mu kibwange pamo pamurandu ne ryenshi rya furisha. ⁸ Inama shakusangururwa eryo ne shitasangururwa, ifyoni, eryo na fyonse ifikurika panshi, ⁹ fibiri fibiri, ikirume eryo ne kikota, fyarishire kuri Noah eryo no kuya kwingira mu kibwange, ngefyo Resa akonkomeshe Noah. ¹⁰ Kyaishire parwa pa numa ya nshiku kine rubari, ne ryenshi rya furisha ryaishire pa kyar. ¹¹ Mu mwaka wa kurenga imyanda mutanda mu bwikashi bwaka Noah, mu mwenshi wa bubiri, ubushiku bwakurenga ikumi na kine rubari ubwa mwenshi, pa bushiku bumo bwine, tonse utumfuku mfuku utukaramba utwashika twarirepukire mu kwisuka, eryo ne fipunda fya mu muru fyarisukire. ¹² Imfura yari tampire eryo ya ponene na pa kyar pa nshiku amakumi yane eryo no bushiku amakumi yane. ¹³ Pari burya bushiku bumo bwine Noah eryo nabana bakwe, Shemu, Hamu, eryo na Yafeti, eryo no mukashi wakwa Noah, eryo pamo na bakashi babana bakwe batatu, baringire mu kibwange. ¹⁴ Baishire kwingira ne kinama ukuringana no musango wa kiko, eryo na kira kitekwa ukuringana no musango wa kiko, eryo ne kintu iki ikura ikyo ikikurika pa kyar ukuringana no musango wa kiko, eryo ne kyon ukuringana no musango wa kiko, eryo no musango wa kibumbwa kya mapindo. ¹⁵ Fibiri fibiri pafya mibiri fyonse umo umwari umupu wa mweo fyaishire kwisa kuri Noah eryo fyaishire kwingira mu kibwange. ¹⁶ Ifinama fyaingire murya fyari firume eryo ne fikota ifya mubiri onse; baishire kwingira mukati ngefyo Resa amukonkomeshe. Iryo Yaweh aishire kwisara ikiibi panuma yabo. ¹⁷ Iryo ilyenshi ryaishire pa kyar pa nshiku amakumi yane, eryo na menshi yarifurire eryo yarimishe ikibwange eryo yari kimishe pamuru wa kyar. ¹⁸ Amenshi ya pwiririke ukufimba pa kyar, eryo ne kibwange kya perukire pa muru wa menshi. ¹⁹ Iryenshi ryarimine apakaramba pa kyar eikyo impiri shonse ishakurepa isho ishari panshi ya rwerere ronse shari fimbirwe. ²⁰ Amenshi yaishire kwima amakubiti ikumi rimo na yasano ukucira pa muru wa mpiri. ²¹ Fyonse ifya mweo ifyari kwenda pa kyar fyarifwire- ifyoni, ifitekwa, inama sha mpanga, fyonse ifibumbwa fya mweo ifya ikere mu mpendwa ikaramba pa kyar, eryo no mutundu wa muntu onsefye. ²² Fyonse ifibumbwa fya mweo ifyari kwikara pa mushiri, ifyari kupema umupu wa mweo ku myona ya fiko, fyarifwire. ²³ Eikyo kyonse ikya mweo ikyo ikyari pamuru wa kyar kyaribere, umuntunse eryo ne nama eryo ne fintu ifikurika eryo ne fyon fiamu muru. Fyonse fyaryonawirwe ukufuma pa kyar. Ni Noah fye eka eryo nabari na ye mu kibwange ebaishirekusharapo. ²⁴ Amenshi yaikere pa kyar panshiku umwanda umo na makumi yasano.

Chapter 8

¹ Resa aishire kwibukisha Noah, inama shonse ishampanga, eryo nefitekwa fyonse ifyari naye mubwange. Resa aishire kupanga umwera ukupuupa ikyaroy kyonse, eryo namenshi yaritampire ukuya panshi. ² Utumfukumfuku twapakushika elo notupunda twamumuru twariserwe, kabiri yarirekere ukuroka. ³ Iryeshi ryamenshi ryarire rikokepa panono panono ukufuma pakyaro, eryo panuma yakupwa kwanshiku umwanda umo namakumi yasano amenshi yarire panshi. ⁴ Ubwange bwaishire kwikara mumwenshi wakurenga kine rubari, pabushiku bwakurenga ikumi rimo nakine rubari mumwenshi, pamuru wampiri sha Ararati. ⁵ Amenshi yarikonkenyepo ukuya panshi mprka namumwenshi wakurenga ikumi. Pabushiku bwantanshi ubwamwenshi, pamuru wampiri parishire kuboneka. ⁶ Ikyakitikite kyakuti panuma yanshiku amakumi yane Noah aishite kwisuta utupunda twabwange ubo apangite. ⁷ Aishite kutuma mwankore kabiri aripupukire nokuya mpaka amenshi yauma pakyaro. ⁸ Iryo aishire kutuma inkunda ukuya kubona ngacakwebati amenshi yarire panshi ukufuma pamuru wakyaro, ⁹ Rero inkunda tayairekusanga papkubika amakasa yaiko, eryo yaishirekubwerurukira kuriye mubwange, pantu yari yakiri yarifimbire ikyaroy kyonse. Aishire kufumya ukuboko kwakwe, eryo nokwisa kurubura eryo aishire kurureta mubwange naye. ¹⁰ Aripembere nashimbi inshiku kine rubali eryo nakabiri aritumine inkunda ukufuma mubwange. ¹¹ Inkunda yabwerurukire kuriye ikyunguro. Boneni! mukanwa kaiko kuri ibura ryamuorife iribishi. Eikyo Noah arishibire ukwebati amenshi yarire panshi ukufuma pakyaro. ¹² Aishire kurorera inshiku nashimbi kine rubari, eryo aishire kutuma inkunda nakabiri. Tayashirekubwera nakabiri kuri ye. ¹³ Ikyakitikire kyakuti mummyanda mutanda eryo mumwaka wakutampirapo, pamwenshi wakutampirapo, pabushiku bwakutampirapo mumwenshi, ukuti amenshi yaryumine ukufuma pakyaro. Noah aishire kufumyapo ikyakwisara pabwange, aishirekurosha panse, eryo abwene, boneni, pamuru wamushiri paryumine. ¹⁴ Mumwenshi wabubiri, mushiku bwakurenga amakumi yabiri mumwenshi, Ikyaro kyaryumine. ¹⁵ Resa aishire kuranda kuri Noah ati, ¹⁶ "Kabuye fuma mubwange, webo, umukashi obe, abana bobeba abaume, nabakashi babana bobeba abaume nawebo. ¹⁷ Senda pamo nawebo ikyamweo kyonse ikiri nawebo-ifyuni, inama, eryo nefikuraika fyonse ifyo ifikura pakyaro- pakwebati fifure saana pakyaro, pakwebati fisandaruke eryo nokufura pakyaro." ¹⁸ Eikyo Noah aishire kufuma nabana bakwe abaume, abakashi bakwe, abakashi babana bakwe abaume naye. ¹⁹ Ikyamweo kyonse, ikikurika kyonse, eryo nefyuni fyonse, kyonse ikyenda pakyaro, ukuringana norupwa rwafiko, fyarishire ubwange. ²⁰ Noah aishire kukura uburambo bwakwa Yaweh. Aishire kuburapo inama shimo ishishakowera eryo nefyuni fimo ifishakowera, eryo nokutura ifyakuninika ifyakokewa kuburambo. ²¹ Yahweh aishire kununsha ikyena ikyabune eryo aishire kuranda mumutima ati, "Nshakatipwirepo umushiri pamurandu wamuntu, nangu amapange yakumitima yabo yaba ayabubi ukufuma kubwaike. Nangu ukonaura nakabiri ifyamweo fyonse, ngefi nacita. ²² Iryo ikyaroy kyashere, inshita yakubya eryo neyakusombora, iyakutarara eryo neya kukaba, neya rusuba eryo neya mupepo eryo neyakasuba eryo nobushiku tafyakapwe."

Chapter 9

¹ Iryo Resa aparire Noah eryo na bana baume bakwe aishire kuranda kuri ye ati, "Kafyaraneni, eryo nokusanduruka eryo no kwisusha ikyaroy. ² Ukutina eryo no kututuma fikaba ku nama shonse isha pa kyaro. Inama shonse isha pe sonde, ifyuni fyonse ifya mu rwerere, ifikurika panshi fyonse, eryo ne sabi ryonse irya mu menshi nomba firiperwe mu minwe yobe. ³ Fyonse ifintu ifyenda ifya mweo kikabe kyakurya cobe. Firya fine na kupere imisaru yonse, nebo rero nakupera fyonse. ⁴ Nomba webo tekwesha ukurya inama shabumi emukutira umuropa waiko-mukati kaiko. ⁵ Nomba pa muropa obe, umweo waba mumuropa obe, nebo nkafwaya amaripiro. Ukufuma ku nama ishiri shonse nkaufwaya. Ukufuma mu minwe ya muntunse, emukuti ukufuma ku minwe ya onse uwaipaya wabo, nebo nkaufwaya nokwipusha mubumi bwa muntu. ⁶ Uyo onse uwa sumya umuropa wa muntu, nao abantu bakasumye umuropa wakwe, pantu uyo aribumbwa mu kimpasho kyakwa Resa emo umuntu abumbirwe. ⁷ Nomba pari webo, kafyaraneni eryo nokusanduruka, musarangane pa kyaro eryo nokusanda. ⁸ Iryo Resa ashire kuranda kuri Noah eryo na bana bakwe abaume ari nabo, aishire kuranda ati, ⁹ "Parwaine, kutika! Ndi no kufikirisha ikipangano nobe ne ndupwa shobe ishikakonka pa numa yobe, ¹⁰ eryo fyonse ifbumbwa fya bumi uri nafyo webo, fyonse ifyuni, inama sha mumpanga, eryo shonse isha pe sonde uri nasho webo, mwafumine na fyo mukibwange, fyonse ifbumbwa fya bumi uri nafyo pe sonde. ¹¹ Ndi no kufikirisha ikipangano kuri webo, ati nshakonaule nakabiri fyonse ifya mubiri ukonaura ku menshi na kwi ryeshi. Takwakabe kwi ryeshi ukonaura ikyaroy nakabiri." ¹² Resa aishire kuranda ati, "Iki ekishibiro napangana pakati kaine na webo ifyo uri nafyo eryo na shonse inkuro ishikakukonkopo. ¹³ Nabika umukora mfura mu makumbi, nakyo kikaba kishibiro kya kipangano pakati ka nebo eryo ne kyaro. ¹⁴ Kikesa kuba iryo nebo nakorongonika amakumbi pa muru wa kyaro elo no mukora mfura wa boneka mwikumbi, ¹⁵ eryo nebo nakuraibukisha ikipangano, ikyo nara nshenye na webo pakati kanebo na webo eryo fyonse ifya bumi ikyo kyonse ikya mubiri. Amenshi tayakapange nakabiri iryeshi ku konaura fyonse ifya mubiri. ¹⁶ Umukora mfura wakura boneka mwikumbi na nebo nkaraubona, pakuti nkarekwibukisha umuyayaya ikipangano pakati kakwa Resa eryo ne fibumbwa fyonse ifya mweo ne fya mubiri fyonse ifyaba pa kyaro." ¹⁷ Eryo Resa aishire kuranda kuri Noah ati, "Iki kishibiro kya kipangano ikyo nebo na pampamika pakati kanebo na fyonse ifya mubiri pa kyaro" ¹⁸ Abana baume bakwa Noah abafumine mu kibwange bari ni Shemu, Hamu, eryo na Yafeti. Hamu ari ni wishu wakwa Kenani. ¹⁹ Aba batatu ebari abana baume bakwa Noah, Ukufuma muri aba emwasanduruka bonse pano kyaro. ²⁰ Noah aishire kuba

shiburimi, eryo aishire kurima ibara rya myangashi.²¹ Aishire kunwako fimo ifya mumwangashi no kukorwa, arere na mwitenti ukwabura ukufwara nangu kimo.²² Eryo Hamu wishu wakwa Kenani, abwene ubwamba bwakwa wishu eryo aishire kweba ba munyina babiri panse.²³ Eikyo Shemu eryo na Yafeti babururire insaru no kuibika pamabeya yabo, eryo batampire ukwenda kimfutanuma eryo nokufimba pa bwamba bwakwa wishibo. Ifinso fyabo baroreshe kumbi, nabo tabwene pa bwamba bwakwa wishibo.²⁴ Iryo Noah abukire noku kororoka ukufuma mu mwangashi wakwe, Aishibire ifyo umwana mwaume umwaike ikitire kuri ye.²⁵ Eikyo aishire kuranda ati, "Abe uwatipwa Kenani. Abe umushai wa basha bakwa wabo."²⁶ Nakabiri aishire kuranda ati, "Yahweh, Resa wakwa shemu, aparwe, na Kenani abe umusha wakwe."²⁷ Resa afunture inkende yakwa Yafeti, nao apange ubwikaro bwakwe muma tenti yakwa Shemu. Kenani abe umusha wakwe."²⁸ Panuma ya ryeshi, Noah aikere ubumi imyaka imyanda itatu na makumi ya sano.²⁹ Yonse imyaka Noah aikere pa kyaroyari myanda pabura na makumi ya sano ero eryo aishire kufwa.

Chapter 10

¹ Ubu ebwaishire kuba ubufyashi bwa bana bakwa noah, ubwari, Shem Ham, eryo na Yaphet. Abana abaishire kufyarwa panuma yaryeshi.² Abana baume bakwa bakwa Japhet, bari ni Gormer, Madai, Javan, Tubai, Meshech, eryo na Tiras.³ Abana baume bakwa Gomer bari ni ashkenaz, Riphath, eryo na Tasarmah.⁴ Abana baume bakwa Jovan bari ni Erishah, Tarshish, Kittim eryo na Dadanim.⁵ Ukufuma muri aba bantu abamururamba rwamumana eryo bapatwike nokuya mumpanga shabo, kira umo norurimi rwakwe, ukuringana nemikowa shabo, eryo nenko shabo.⁶ Abana baume bakwa Ham bari ni Cush, Mizraim, Put, eryo na Canaan.⁷ Abana baume bakwa Cush bari ni Sheba, Havirah, Roomah, eryo na Sabteka. Abana baume bakwa Roomah bari ni Sheba eryo na Dedan.⁸ Cush aishise kuba wishu wakwa Nimrod, uwatampisepo ukucimfya pesonde.⁹ Asi nifundi wamaka pamenso yakwa Yahweh. Emusandu wine kirandirwa ati, "Kwati ni Nimrod, fundi wamaka pamenso yakwa Yahweh."¹⁰ Ubufumu bwakwe ubwakutampirapo bwari mu Babylon, Uruk, Akad, eryo na Kalnel, mumpanga ya Shinar.¹¹ Ukufuma muri iyo impasa aire ku Assyria eryo nokuya kukura Nineveh, Rehoboth ir, Calah,

¹² eryo na Resen, ryairekuba pakati ka nineveh eryo na Calah. waire kuba musumba ukuru.¹³ Mizraim aishire kuba wabena Ludi, abena Anami, ebena Lehabi abena naphtuhi,¹⁴ abena Pathrusi, abena kasuhi (ukufuma kuo aba Perishiti bafumine) eryo nabena Caphtori.¹⁵ Canaan aishie kuba wishu wakwa Sido, iberi ryakwe, eryo na Heth,¹⁶ eryo nakubena Yebusi, abena amori, abena Girgashi,¹⁷ abena hivi, abena Arkite, abena sini¹⁸ abena Arvadi, abena Zemari, eryo nabena Hamothi. Panuma ninshi umukowa wabena Canani urisarangene.¹⁹ Umupaka wabena Canan wafumine ku Sidon, ukurora ku Gerar, uwaire kukira na Gaza, eryo na umo uwarorere ku Sidom, Gomorrah, eryo na Zeboyim, uwaire kukira na rasha.²⁰ Aba ebana baume bakwa ham, mumikowa yabo, nendimi shabo, mumpanga shabo, eryo nenko shabo.²¹ Abana baume kabirli barifyerwe kuri shem, umukaramba pari Japhet. Shem ari kabiri ikikorwe kyabantu bonse abaku Eber.²² Abana baume bakwa Shem bari ki Alam, Ashur, Arphaxad, lud eryo na Aram.²³ Abana baume bakwa Aram bari ni Uz, Hui, Gether, eryo na Meshech.²⁴ Arphaxad aisakuba wishu wakwa shelah, eryo shelah aishire kuba wishu wakwa Eber.²⁵ Eber akwete abana baume babiri. Ishina ryaumo ni Peleg pantu munshita shakwe ikyaroyari kyaryabanikemo. Ndumeyakwe ishina ari ni Jaktan.²⁶ Jaktan aisakuba wishu wakwa Aimodad, sheleph, Hazarmaveth, Jerah,²⁷ Hadoram, Uzal, Diklah,²⁸ Obal, Abimael, Sheba,²⁹ Ophir, Havilh eryo na Yakobo. Bonse aba bari bana baume bakwa Jaktan.³⁰ Icitungu cabo cafumine ku Mesha, ukufika ku Sephar, kurupiri rwakwakukabanga.³¹ Aba ebena abaume bakwa Shem, Ukuringana nemikowa shabo eryo nendimi shabo, mumpanga shabo ukuringana nenko shabo.³² Ishi emikowa shabana baume bakwa Noah, ukuringana nemfyoaro shabo, nenko shabo. ukufuma pari ii inko sharipaturukene nokusanganina pesonde panuma yaryeshi.

Chapter 11

¹ Nomba ikyaroyari kyonse kyarikubomfya ururimi rumo namashiwi bakwete yamo yene.² Uro bena barikuya kukabanga, baishire kusanga apakutambarara mucaro kya Shinar eryo bena baikara kurya.³ Baishise kuranda kuri kiraumo, "iseni, areni tutame injerwa nokushokya shena bwino." Barikwete injerwa ukucira amabwe namanenekera yari endaka.⁴ Baishire kuranda, "Iseni, areni tuikurire fwebene umusumba norupungu uro impera yaruko ikafike mumuru, eryo arweni tuipangire ishina fwebene. Nga fwebo tatukurire, fwebo twakusanganina pa kyalo kyonse."⁵ Eikyo Yahweh arikire panshi kukubona umusumba no rupungu uro abana bakwa Adam barikukura.⁶ Yahweh aishire kuranda, "boneni, bari abantu bamo norurimi rumo, eryo batampa ukukita iki! Ururwine takuri nangu kimo ikyobakopanga ukukita ikingabakosera.⁷ Iseni, areni twikire panshi nokufurunganya ururimi rwabo kurya pakuti berakumfwana umuntu nomuntu."⁸ Eikyo Yahweh aribasanganishise ukufuma kurya ukuya pa kyaroyari kyonse nabo barirekere ukukura umusumba.⁹ Eikyo nomba, parikwitirwa Babere, pantu parya Yahweh arifurunganye ururimi rwapa kyaroyari kyonse eryo ukufuma kurya Yahweh abasanganishise ukuya pa kyaroyari kyonse.¹⁰ Aba eba mukitoto kyakwa Shemu. Shemu ari nemyaka umwanda umo, eryo aishire kuba wishu wakwa Arpakishadi imyaka ibiri panuma ye ryeshi.¹¹ Shemu aikere imyaka imyanda isano panuma aishirekuba wishu wakwa Arpakishadi. Kabiri aishire kuba wishu wabana abanakashi nabaume.¹² Iryo Arpakishadi aikere imyaka amakumi yatatu na isano, aishire kuba wishu wakwa Shera.¹³ Arpakishadi aikere myaka 403 panuma aishire kuba wishu wakwa Shera. Kabiri aishire kuba wishu wabana abaume bambi nabana banakashi.¹⁴ Iryo Shera aikere imyaka amakumi yatatu, aishire kuba wishu wakwa Eber.¹⁵ Shera aikere imyaka imyanda

ine na itatu panuma aishire kuba wishu wakwa Ebere. Kabiri aishire kuna wishu wabana baume bambi nabana abanakashi. ¹⁶ Iryo Ebere aikere imyaka amakumi yatatu na ine, aishire kuba wishu wakwa Peregi. ¹⁷ Ebere aikere imyaka imyanda ine namakumi yatatu panuma aishire kuba wishu wakwa Peregi. Kabiri aishire kuba wishu wabana abaume bambi nabana banakashi. ¹⁸ Iryo Peregi aikere imyaka amakumi yatatu, aishire kuba wishu wakwa Reu. ¹⁹ Peregi aikere imyaka imyanda ibiri na pabura. Kabiri aishire kuba wishu wabana baume bambi nabanakashi. ²⁰ Iryo Reu aikere imyaka amakumi yatatu na ibiri, aishire kuba wishu wakwa Seregi. ²¹ Reu aikere imyanda ibiri na kine rubari panuma aishire kuba wishu wakwa Seregi. Kabiri aishire kuba wishu wabana abaume bambi nabanakashi. ²² Iryo Seregi aikere imyaka amakumi yatatu, aishire kuba wishu wakwa Nahore. ²³ Seregi aikere imyaka imyanda ibiri panuma aishire kuba wishu wabana abaume bambi nabanakashi. ²⁴ Iryo Nahore aikere imyaka amakumi yabiri na pabura, aishire kuba wakwa Tera. ²⁵ Nahore aikere imyaka umwanda umo nekumi na pabura panuma aishire kuba wishu wakwa Tera. ²⁶ Panuma Tera aikere imyaka amakumi kine rubari, aishire kuba wishu wakwa Abram, Nahore, eryo na Harani. ²⁷ Nomba aba efitoto fyakwa Tera. Tera aishire kuba wishu wakwa Abram, Nahore, na Harani, eryo Harani aishire kuba wishu wakwa Roti. ²⁸ Harani afwirire muceni cakwa Tera mucaro kumfyo yakwe, mu Uri wamu Kaldi. ²⁹ Abram na Nahore bapiitire abakashi. Ishina ryamukashi wakwa Abram ari Sarai ne shina ryamukashi wakwa Nahore ari ni Milka, umwana mwanakashi wakwa Harani, uwari wishu wakwa Milka nero na Iskah. ³⁰ Nomba Sarai ari ning'umba, takwetepo umwana. ³¹ Tera apiitire umwana mwaume wakwe Abram, Roti umwana mwaume wamwana mwaume wakwa Harani, na Sarai umukashi wakwe, umwana wakwe umwaume umwana wamukashi wakwa Abram, eryo bonse bena barifumine ku Uri waku Kaldi, kukuya mu kyaroya kya Kenani. Nomba baishire ku Harani no kwikara kurya. ³² Tera arikere imyaka imyanda ibiri na isano eryo nomba afwirire mu Harani.

Chapter 12

¹ Rero Yahweh wanyebere abramu ati, "kabiye ukufuma mu kyaroya kyobe, eryo nokufuma kurupwa robe, eryo na mu ng'anda yakwa wiso, urekuya ku kyaroya ikyo nkokuranga. ² Nkakurenga umukowa ukuru, eryo nka kupera, eryo nkokurenga ukurumbuka, eryo ukaba iparo. ³ Nkapa abo abakapara weba, nomba uyo onse uwakusura nkamutipa. Ukupitira muri we emo indupwa shonse isha pa caro shikaparirwa. ⁴ Eikyo Abram ariye, ngefyo yahweh amwebere ukukita, eryo na Roti aye naye. Abram ari ne myaka amakumi kine rubari na isano iryo afumine ku Haram. ⁵ Abram aripitire, Sarai umukashi wakwe, Roti, umwana wakwa wabo, ifintu fyonse ifyo banonkere, eryo nabasha abo bakwete mu Haram. Barifumineko nokuya ku kyaroya kya kanani, eryo barifikire ku kanani. ⁶ Abram aripitire ukushinta na ku kyaroya kya shechem, ukuya ku kimuti kya oaki waku Morebu. Pari irya nshita abena kenani ebarikwikara muri kirya kyaroya. ⁷ Yahweh aribonekere kuri abramu, eryo nokuranda ati, "Niku bana bobo nkaperi iki kyaroya." Eikyo parya Abram arikurirepo ubulambo bwakwa Yahweh, uyo uwabonekere kuri ye. ⁸ Ukufuma kurya arinikire urupiri ukurora ku kabanga ku Bethel, epo apopere itenti ryakwe, Bethel yari ku masamba eryo Ai ku kabanga. Parya Abram arikurirepo uburambo kuri Yahweh, uyo uwabonekere kuri ye. ⁹ Eryo Abram akonkenyepo uburendo bwakwe ukurora ku Negev. ¹⁰ Mwari ikipowe muri kirya kyaroya, eikyo Abram aye ku Egypt mu kwikara pantu ikipowe kyarikiriremo muri kirya kyaroya. ¹¹ Iryo ari mu pepi no kwingira mu kyaroya kya Egypt, arandire kuri Sarai umukashi wakwe ati, "Bona kuno ndishibire ukuti uri mwanakashi uwabune nganshi. ¹² Iryo ebena Egypt bakakubona bakaranda abati; 'uyu emukashi wakwe; eryo bakangipaye, nomba weba bakakureka no mweo. ¹³ Ukarande ati uri nkashi yandi, epakuti kingamwine pamurandu obe, eryo pakuti ubumi bwandi kuti kwasungwa pamurandu obe." ¹⁴ Kyarikitikire ukuti iryo Abram aingire mu Egypt, abena Egypt baribwene ukuti Sarai ari mwanakashi uwabune nganshi. ¹⁵ Namfumu wakwa Farao arimubwene, eryo noku mutatakura kuri Farao, eryo no mwanakashi ari mutwere muba mu ng'anda yakwa farao. ¹⁶ Farao arikusunga Abram pamurandu wakwa Sarai, eryo Abram aripokerere impanga eryo ne ng'ombe, impunda ishaume, ababomfi abaume, ababomfi abanakashi impunda ishanakashi, eryo naba kabarwe abanakashi. ¹⁷ Iryo Yahweh akuyishise Farao eryo naba mu ng'anda yakwe nefikuko ifikuru pamurandu wakwa Sarai, umukashi wakwa Abram. ¹⁸ Farao arikutire Abram, eryo no kumweba ati, "Bushe findo ifi wakita kuri nebo? Bushe kindo tawangebere ati mukashi obe? ¹⁹ Bushe kindo ikyo warandire ati, 'ni nkashi yandi,' noku mupita ati abe umukashi wandi? rero kanshi, umukashi obe uyu. Mupite, eryo ufume na pano. ²⁰ Eryo Farao apere ikipope ku bantu bakwe pari Abram, eryo noku mutamfya, pamo no mukashi wakwe eryo na fyonse ifyo bakwete.

Chapter 13

¹ Eikyo Abram afumine ku Egypto no kuya ku Negebu, ena, umukashi wakwe, na fyonse ifyo akwete. Na Roti, aishire kuya nabo. ² Nomba Abram ari uwakindamikwa mu fitekwa, muri silfere, namuri goride. ³ Arikonkenyepo urwendo rwakwe ukufuma ku Negebu ukuya ku Betere, ku nkende ukwari itenti ryakwe akare, pakati ka Betere na Ai. ⁴ Aishire kuya ku nkende uko ukwari uburambo ubo akurire munshiku shakumanama. Eeko akutire peshina ryakwa Yaweh. ⁵ Nomba Roti, uwarikwenda na Abram, nao arikwete imikuni, nama ombe, nama tenti. ⁶ Impanga tayabasuminishe bonse ukwikara pamo, pantu ifyuma fyabo fyari ifingi, ikyakuti tekuti bekare pamo. ⁷ Kabiri, kwari ukupusana pakati kaba kakyema bafitekwa fyakwa Abram naba kacema bafitekwa fyakwa Roti. Abena Kenani eryo naba Perishiti barikwikara mu riki kyaroya pari iyo nshita. ⁸ Eikyo Abram aishire kuranda kuri Roti, "Peba ukupusuna pakati kobe na nebo, eryo napakati kaba kakyema bobo eryo naba kakyema bandi; ukucira apo turi rupwa. ⁹ Bushe kyaroya kyonse takiri kukinso

kyobe? Konkanyapo nokuipatura wemwine ukufuma kuri nebo. Nga waya kukuso, ninshi nebo naraya kukuryo. Nangu nga waya kukuryo, ninshi nebo naraya kukuso." ¹⁰ Eiky Roti aishire kuroresha konse, nokubona ukuti iwanga ryonse irya Yodani riri bwino irya menshi konse konse ukufika ku Soari, ukubati ribara ryakwa Yaweh, ukubati kyaro kya Egypto. Iyi yari ninshita iyo Yaweh taraonaura Sodoma na Gomorra. ¹¹ Eikyo Roti aishire kusara parwakwe irungu ryonse irya Yodani eryo Roti aimine nokuya kukabanga no rupwa rarikene ukufuma ku muntu no munankwe. ¹² Abram u aikere mu kyaro kya Kenani, na Roti aikere mu misumba ya mwiwanga, Akurire itenti ryakwe ukufika naku Sodoma. ¹³ Nomba abantu bamu Sodoma bari ababi ababembu nganshi kuri Yahweh. ¹⁴ Yahweh aishire kuranda kuri Abram panuma yakurekana na Roti, "Roresha ukufuma panyende apo utareme kukapinda ka kukuso, kukapinda ka kukuryo, ku kabanga naku masamba. ¹⁵ Yonse iyi mpanga iyo wabona, nkopera kuri webo nakubufyashi bobo. ¹⁶ Nkarenga ubufyashi bobo ukufura ngo rukungu rwa pesonde, pakuti nga umuntu enga penda urukungu rwa pesonde, ninshi no bufyashi bobo kuti bwependwa. ¹⁷ Ima, enda ukupita mubutari na mubwipi bwa mpanga, pantu nkakipeera kuri webo." ¹⁸ Eikyo Abram aburire itenti, eryo aire kabiri aikere kumiti yamu oaki iya Mamre, ayo yari mu Hebron, eryo kurya akurireko uburambo kuri Yahweh.

Chapter 14

¹ Ikyakitikire kyakuti munshiku shakwa Amraphel, imfumu yaku Shinar, Arioki, imfumu yaku Elasa, Kedorraoma, imfumu yaku Elam, eryo na Tidal, imfumu yaku Goiim, ² barwire inkondo na Bera, imfumu yaku Sodoma, Birsha, imfumu yaku Gomorrah, Shinabi, imfumu yaku Admah, Shemeber, imfumu yaku Zeboyin, eryo nemfumu yaku Bela(kabiri uwitwa Zoar). ³ Ishi imfumu shisano sharikatene kyapamo mumupokapoka wa Siddim (kabiri uwitwa bamba wamucere). ⁴ Pamyaka ikumi naibiri baribombere Kedorlaomer, nomba mumwaka wakurenga ikumi naitatu barimusangukire. ⁵ Nomba mumwaka wakurenga ikumi naine, Kedorlaomer eryo nemfumu ishari naye shaishire eryo nokusansa abena Rephaim mu Ashteroth Karnaim, abena Zuzite mu Ham, Abena Emite mu Shaveh Kiriathaim, ⁶ eryo nabena Horite mufyaro fyabo ifyampiri ifyabena Seir, nokucira ku El Paran, ifyo ifyaparamina kuciswebebe. ⁷ Eryo baishire kubweruka eryo nokwisa ku En Mishpat (kabiri uwitwa Kadeshi), eryo nokucimfya fyonse ifyaro fyabena Amareke, eryo kabiri nabena Amore abari kwikara mu Hozazon Tamar. ⁸ Eryo imfumu yaku Sodoma, imfumu yaku Gomorra, imfumu yaku Adma, imfumu yaku Zeboyin, eryo nemfumu yaku Bera (kabiri uwitwa Zoar) baire eryo nokupepanya paburwi mumupokapoka wa Siddim ⁹ ukwimina Kedorlaomer, imfumu yaku Elam, Tidal, imfumu yaku Goiim, Amraphel, imfumu yaku Shinar. Arioki, imfumu yaku Ellasa; imfumu shine ukwimina imfumu shisano. ¹⁰ Rero umupokapoka wa Siddim waiswiremo nefirindi fyamanenekera, eryo imfumu shaku Sodoma eryo na Gomorra shafurumukire, nokuponena murya mwine. Abo abashere bafurumukire kumpiri. ¹¹ Eikyo imfumu shasendere ifipe fyonse ifyamu Sodoma eryo na Gomorra eryo na fyonse ifyakurya, eryo nokuya. ¹² Iryo baire, basendere na Roti, mwana munyina wakwa Abram, uwari kwikara mu Sodoma, pamo nefyakaniko fyakwe fyonse. ¹³ Umo uwabutukire aishire eryo nokweba Abram umu Yuda. Arikwikara mupepi nefimuti fya oaki ifyo ifyakwa Mamre, umwina Amore, uwari munyina wakwa Eshkol eryo na Anere, uwari mukipangano na Abram. ¹⁴ Rero iryo Abram aumfwire ukuti abarwani barikete rupwa wakwe, asendere abaume 318 abakanshiwa abafyarirwe mung'anda yakwe, eryo aribapepekere ukufika fye naku Dan. ¹⁵ Apatwire abaume bakwe pari bo ubushiku ero nokubasansa, ero nokubapepeka ukufikafye naku Hobah, ikyaba kapinda kakukuryo akaku Damascus. ¹⁶ Eryo aishire kubwisha ifipe fyonse, eryo kabili nokubwisha rupwa wakwe Roti eryo nefipe fyakwe, nabanakashi eryo nabantu bambi. ¹⁷ Panuma Abram abwerurukire ukufuma kukucimfya kedorlaomer eryo nemfumu ishari naye, imfumu yaku Sodoma yaishire kuya kukumukumanya pamupokapoka wa Shaveh (kabiri uwitwa umupokapoka wamfumu). ¹⁸ Mekisedeki, imfumu yaku Saremu, aretere umukate eryo nomwangashi. Ari nishimapepo wakwa Resa mukuru. ¹⁹ Arimuparire nokuranda ati, "Aparwe Abram pari Resa mukuru, Kabumba wamuru eryo ne kyaro. ²⁰ Aparwe Resa mukuru, uupere abarwani bobo mumaboko yobe." Eryo Abram aishire kumupera ikyekumi kyapari fyonse. ²¹ Imfumu yaku Sodoma yarandire kuri Abram, "Mpera abantu, eryo isendere wemwine ifipe." ²² Abram arandire kumfumu yaku Sodoma, "Ndimishe ukuboko kwandi kuri Yaweh, Resa mukuru, Kabumba wamuru eryo ne kyaro, ²³ ukuti ntakasende ubushishi, inshinga shapandyato, nangura ikiri kyonse ikyobe, pakwebati taurandire ati, " Ndirengere Abram ukunonka! ²⁴ Ntakasende akari konse kanofye ifyo bakarume barire eryo ne kyananiko kyabaume abo abaire na nebo. Reka Anere, Eshkol, eryo na Mamre basende ifyakaniko fyabo."

Chapter 15

¹ Panuma yaifi fintu ishiwi ryakwa Yahweh ryaishire kwisa kuri Abram mukimonwa, ryarandire, "Witina, Abram! Ninebo ikyakufisamamo kyobe eryo karambura mukaramba obe." ² Abram aishire kuranda, "Shikuru Yahweh, findo mukampera nebo, apo nebo nkiri imbura bana, eryo noukapyana ifya pang'anda yandi ni Eriezer umwina Damascus?" ³ Abram aishire kuranda, "Apo mwebo tamwampera ubufyashi bwakukonkapo, roresha, umusha umu uwafyarwa mung'anda yandi eukampyaana!" ⁴ Eryo, bona, ishiwi ryakwa Yaweh ryaishire kwisa kuri ye, ati, "Uyu muntu takabe impyani yobe; rero nomba uyo ukafuma mumubiri obe webo eukaba impyani yobe." ⁵ Eryo aishire kumufumisha kunse, eryo aishire kuranda, "roresha kumuru, ero upende ne ntanda, nga webo kuti wakwanisha ukushipenda." Eryo aishire kuranda kuri ye, "Kanshi ifi efikaba ubufyashi bobo." ⁶ Asumine Yahweh, ero akipendere kuri ye

ngoburungami. ⁷ Aishire kuranda kuri ye, "Ninebo Yahweh, uwakufumishe ukufuma kuri Uri wabena Karudea, pakuti nkupere iyi mpanga ukuti uipyaneyane." ⁸ Ashire kuranda, "Shikulu Yahweh, nkeshiba shani nebo ukuti nebo nkakipyana?" ⁹ Eryo aishire kuranda kuri ye, "Ndeterako ing'ombe iyirume iinono iya myaka itatu, imbushi iyikota iya nyaka itatu, impanga iya myaka itatu, inkunda, ero nakana kankunda." ¹⁰ Aishire kureta fyonse ifi kuli ye, ero afiputawire pabiri, eryo abikire kitika ukurungatana ne kinankwe, rero taabenye ifyoni. ¹¹ Iryo ifyoni fya amakubi fyaishire panshi pafitumbi fyanama ne fyoni, Abramam ari fitamfishe kumbi. ¹² Eryo akasuba kareya mukuwa, Abramam aponene muturo utukuru ero, boneni, imfinshi iyakufitisha iyakutinya yaishire kumufimbirisha. ¹³ Eryo Yahweh aishire kuranda kuri Abramam, wishibe ukuti ubufyashi bobo bukaba ubweni mumpanga iishiri teyabo, ero bakaba abasha abatitikishiwa pamyaka imyanda ine. ¹⁴ Nebo nkapingura uyo mushobo uukabateka, ero bapanuma bakesa kufuma ne fikwatwa ifingi. ¹⁵ Rero webho ukuya kuri bawiso mumutende, ero webho ukashikwa mubune bwa myaka ya bukote. ¹⁶ Munkuro iyakurenga ine bakesa kuno kabiri, pakuti ububi bwa bena Amore taburati bubipishe." ¹⁷ Iryo akasuba kaishire kuwa kwari imfinshi, boneni, ukwaka kwa mpot ero norubingu rureaka ukupita pakati kafiputurwa firy. ¹⁸ Pari karya kasuba Yahweh aishire kupanga ikipangano na Abramam, aishire kuranda, "Kubufyashi bobo nebo nkaperi iyi mpanga, ukufuma kumumana waku Egypto ukufika ku mumana ukuru, Euphrates. ¹⁹ Abena Kene, abena Kenisi, abena Kademone, ²⁰ abena Hiti, aabena Peresi, nabena Refa, ²¹ abena Amore, abena Kenani, abena Girgasha ero nabena Yebushi.

Chapter 16

¹ Rero Sarai umukashi wakwa Abramam, tamufyarirepo umwana, nomba arikwete umubomfi umwanakashi, umwina Egypt, uweshina rya Hagar. ² Eikyo Sarai aebere Abramam ati, "Bona, Yahweh warintana ukukwata abana," kabiye ukasendame no mubomfi wandi. Kuti rimbi wakwatako abana ukupitira muri ye." Abramam arikutikire ku fyamwebere Sarai. ³ Nipantumafye Abramam aikara imyaka ikumi limo mu kyarho ca Kanani uro Sarai, umukashi wakwa Abramam, apere Hagar, umubomfi umwina Egypt, ku murume wakwe ukuba umukashi. ⁴ Eikyo arikukumana na Hagar, ero arimitire. Iryo abwene ukuti amita, arikususha nyinakuru. ⁵ Eryo Sarai arandire kuri Abramam ati, "ubu ubui pari nebo nipa murandu obe. Napere umubomfi wandi umwanakashi mu maboko yobe, ero iryo abwene ukuti arimitire narisaruka mu menso yakwe. Rekeni Yahweh apingure pari nebo ero nobe." ⁶ Nomba Abramam arandire kuri Sarai ati, "Bona kuno, uyu umubomfi obe umwanakashi ari mu maboko yobe, mukite fyonse ifyo uretontonkanya ukuba bwino." Eikyo Sarai aribomfya rukyu kuri ye, ero aributukire ukufuma kuri ye. ⁷ Maraika wakwa Yahweh arimusangene pakashima ka menshi mu kiswebeye, akashima akakaba mukuya ku shur. ⁸ Arandire ati, "Hagar, wemubomfi wakwa Sarai, bushe nikwisa uko ufumine ero nikwisa uku ureya?" Eryo ayasukire ati, "Nkobotuka ukufuma kuri mama wandi Sarai. ⁹ Maraika wakwa Yahweh arandire kuri ye ati, "Bwereramo kuri nokokuru, ero no kuinasha ku maka yakwe." ¹⁰ Eryo maraika arandire ati, "Nkafusha abana bobo, bakafura ikyakuti bakafya napa ku bapenda." ¹¹ Maraika wakwa Yahweh kabiri arandire kuri ye ati, "Bona, webho uri ne fumo ero uri no kufyara umwana umwaume, ero ukamwinika ne shina irya ishmaeri, pantu yahweh aryumfwire ukukyukutika kobe. ¹² Akaba nimpunda yamu mpanga iya muntu. Akaba no rukyu kumuntu uuri onse, ero no muntu uuri onse akaba no rukyu kuri ye, ero akekara no kupatuka kuri ba wabo bakwwe bonse. ¹³ Eryo aripere ishina iri kuri Yahweh awarandire kuri ye, "uri Resa uumbona," pantu arandire ati, "Bushe nkiri ndikonkenyepo ukubona, nangu uro arimbwene?" ¹⁴ Eikyo kanshi iki ikishima barikikutire ati, Beer Lahai Roi; boneni kyaba pakati ka kadesh ero na Bered. ¹⁵ Hagar arifyarire Abramam umwana mwaume, ero Abramam ainikire umwana wakwe, uo Hagar afyere, ati Ishmaeri. ¹⁶ Abramam ari ne myaka amakumi kine konsekonse ero na mutanda iryo Hagar afyere Ishmaeri kuri Abramam.

Chapter 17

¹ Iryo Abramam wari ne myaka amakumi pabura na pabura, Yahweh amonekere kuri Abramam ero alandire kuri ye, "Ninebo Resa wamaka yonse. Urekwendera muri nebo, ero uwabura akarema. ² Eryo nebo kakita ikipangano kyandi pakati kandi ero na webho, ero nkakufushisha sana ubufyashi." ³ Abramam akontamike ikinso kyakwe panshi ero Resa arandire na ye, arandire, ⁴ "parwa nebo, bona ikipangano kyandi kiri nobe. Ukaba wisha wa mitundu iingi. ⁵ Talyakakutwe ishina ryobe Abramam, nomba ishina ryoberikaba ni Abrahamu-pantu nebo nikusonta webho ukuba wisha wa mitundu ingi. ⁶ Nebo Nkakurenga webho ukufura sana, ero nebo nkarenga imitundu pari we, ero nesha mfumu shikafuma muri webho. ⁷ Nebo nkafikirisha ikipangano kyandi pakati kandi ero nobe no rupwa robe panuma yobe, umu ukufikafye nakunkuro shabo kikaba kyakuburera ikipangano, kukaba Resa kuri webho ero nakurupwa robe panuma yobe. ⁸ Nebo nkaperi kuri webho, na kurupwa robe panuma yobe, ne kyarho umo webho ureikara, Ikyaro kyonse ikyakenani, ikipe kyakubererera, ero nkaba Resa wabo." ⁹ Eryo Resa waRandiRe kuRi Abrahamu, kuri webho ufwire ukusunga ikipangano kyandi, webho no rupwa robe panuma yobe ukufikafye nakunkuro shabo. ¹⁰ Iki kipangano kyandi, ikyo webho ufwire ukusunga, Pakati kandi ero nobe ero no rupwa robe panuma yobe: Kira mwaume muri mwebho afwire ukusembururwa. ¹¹ Mwebho mufwire mwasembururwa munkanda ya kumpera yobe ki kikaba kishibiro kya kipangano pakati kandi na mwebho. ¹² Kira mwaume muri mwebho nga aba ne nshiku kine konse konse afwire asembururwa, ukufikafye na kunkuro ya bantu bobo. Iki kubikamo nowafyarwa mu ng'anda yobe ero no washita ne ndarama ukufuma kumweni onse ushiri wa murupwa rwenu. ¹³ Ena uwafyarwa mung'anda yenu ero no yo washita mu ndarama shobe bafwire ba semburrurwa. Ne kipangano kyandi kikaba mumibiri yenu ikipangano kya kubererera. ¹⁴ Umwaume onse

ushasembururwa uo bashasembururwa wakuputurako ukufuma kubantu bakwe. Ena aonaura ikipangano." ¹⁵ Resa arandire kuri Abrahamu, "Parwa kwa Sarai umukashi umukashi obe, takuri kumukuta Sarai nakabiri rero, ishina rikaba ni Sara." ¹⁶ Nebo nkamupara ena. ero nevo nkapera webo umwana umwaume muri ena. Nebo nkamupara ena, ero akabanyina wa mitundu yonse." Nshamfumu shikafuma muri ena." ¹⁷ Iryo Abrahamu akontamike ikinso kyakwe panshi, no kuseka, ero aranda mumutima wakwe, "Bushe umwana kuti afyarwa ku mwaume iryo ari nemyaka umwanda umo? Nga Sara, uri nemyaka amakumi pabura, engafyara umwana umwaume?" ¹⁸ Abrahamu arandire kuri Resa, "Ukweba ati Ishimaere engaba no mweo ku cinso cenu!" ¹⁹ Resa arandire, "Awe rero Sara umukashi obe ukufyarwarira umwana umwaume, ero webo ufwire wasumwinika ishina Isaki. Nebo Nkafikirisha ikipangano kyandi naye nge kipangano kyakubererera no rupwa rwakwe panuma yakwe." ²⁰ Pari ishimaere, nevo ninkufwa webo. Bona indimuparirekabiri nkamupera ubufyashi ero nkamufusha apakaramba. Akaba wishu wabakateka Ikumi rimo nababiri, ero nkamurenga ukuba umutundu uukuru." ²¹ Nomba ikipangano kyandi nkafikirisha kuri Isaki, untu Sara ukufyarira webo pari ino nshita mumwaka ukoisa." ²² Iryo ena wapwirishye ukuranda naye, Resa ariya ukufuma kuri Abrahamu. ²³ Eryo Abrahamu apiitire ishimaeri umwana umwaume wakwe, ero nabonse abo abafyarirwe mung'anda yakwe, ero na bonse abo abashitirwe ne ndarama shakwe, kira mwaume mubaume ba mung'anda yakwa Abrahamu, ero nabasemburwire inkanda yapampera shabo mubushiku bumo bwine, ngefyo Resa wa arandire kuri ye. ²⁴ Abrahamu wari ne myaka amakumi pabura napabura uryo ena esemburwirwe mu nkanda ya kumpera yakwe. ²⁵ Ishimaeri umwana wakwe umwaume wari nemyaka ikumi rimo na itatu iryo ena asemburwirwe inkanda ya kumpera yamubiri wakwe. ²⁶ Pabushiku bumo bwine Abrahamu na Ishimaeli umwana umwaume wakwe bonse babili balisembulwilwe. ²⁷ Abaume bamunganda yakwe bonse balisembulwilwe pamo naye, ukubikako nbo abafyalilwe mung'anda yakwe elo nabo ashitile mundalama ku beni.

Chapter 18

¹ Yahweh abonekere kuri Abrahamu mupepi na Oaki iya Mamre, iryo ari naikara pa mwinshi we tenti ku kikabirira kya kasuba. ² Uro ainwine amenso, boneni, amwene abantu batatu batareme mupepi napo ari. Uro ababwene aire urubiro mukubakumanya ukufuma pa mwinshi we tenti ero akontamina na panshi. ³ Arandire ati, "Shikuru wandi, nga nintemwikwa mu menso yenu, napapata mwipitirira pa mubomfi wenu." ⁴ Nakuretwe utu menshi, musambe amakasa yenu, ero mutushe mwisamba rya kimuti. ⁵ Ntare muretereko utwakurya, pakuti mukwateko amaka. Ero panuma kuti mwatwaririra ukuya munshira yenu, apo murishire ku mubomfi wenu." Bayaswike ati, "Kita umo urandire." ⁶ Ero Abrahamu aire bwangu bwangu mwi tenti kuri Sarai, ero arandire ati, "Angufyanya, bura ifikopo fitatu ifya furauro, mukandure, ero mupange umukate." ⁷ ero Abram uaire urubiro ukwari ing'ombe, ero aburapo ikiponti kya ng'ombe ikyalikiyakwina ero ikyabune, ero akipera ku mubomfi wakwe, ero apekenye bwangu bwangu. ⁸ Abrahamu aburire umukate, ero nekiponti kya ng'ombe ifyapekanishiwe, ero abikire ikyakurya apo baikere, ero atareme mupepi napo bari mwisamba rya kimuti ninshi uko bakorya. ⁹ Barandire kuri ye ati, "Ngo mukashi obe Sara arikwi?" Ayaswike ati, "kurya mwi tenti." ¹⁰ Arandire ati, "Mukishinka ndi nokubwera uyu mwaka inshita nga inoine, ero nokumona, Sara umukashi obe ari nokukwata umwana umwaume." Sara akeomfwa ninshi natarama pa mwinshi we tenti, iryari kunuma ryakwe. ¹¹ Nomba Abrahamu ero na Sara barikotere, baripitire na mu myaka ero Sara ninshi nenshita yakureka ukufyara yaripita intu bana mayo barekerapo ukufyara abana. ¹² Ero Sara asekere umwine eka, nokuranda kuri ye umwine eka, "panuma ndipwire ero na shikuru wandi irikotero, kuti nasansamuka shani?" ¹³ Yahweh aishire kuranda kuri Abraham, "Kindo Sara akisekera no kuranda ati, 'Bushe kuti nakwata umwana uro nakota?' ¹⁴ Bushe kuriko ikiri kyonse ikingafya Yahweh? Panshita iisonterwe na nevo, panshita iiperwe, ndi no kubwera kuri webo. Panshita nga inoine muri uyu mwaka Sarah arinokukwata umwana mwaume." ¹⁵ Ero Sara akene no kuranda ati, "Ntakiseka," pantu ari no mwenso. Amwaswike ati, "Awe, wakiseka." ¹⁶ Ero abaume baatarame ukuya no kuroresha ku Sodoma. Abraham ari nabo ukuti abone uko bakoya munshira yabo. ¹⁷ Rero Yahweh arandire ati, "Bushe kuti nafisa kuri Abraham ifyo ndi nokukita," apo Abraham ari nokuba umushobo ukaramba ero uwamaka, ero ne mishobo yonse iya pa kyarori no kuparwa muri ye? ¹⁸ pakuti ndi musarire ukuti engaranga abana bakwe ero naba mu ng'anda yakwe panuma yakwe kuku konka inshira yakwa Yahweh, kuku kita uburungami ero no muringanya, pakuti Yahweh engareta kuri Abraham ifyo arandire kuri ye." ¹⁹ Ero Yahweh arandire ati, "pantu ukuirishanya pamurandu wa Sodoma ero na Gomora na kukura apakaramba, ero kabiri pantu no rubembu rwabo narubipisha," ²⁰ nomba naratentemukira kuribiro ero nokumona ukuirishanya pamurandu wakwe uwaisa kuri nevo, ngacakuti mucishinka efyo batire. Nga tefyo, ndi no kwishiba." ²¹ Eikyo barya bantu bapiribwike ukufuma kurya, ero barora ku Sodoma, rero Abraham ashere natarama pa kinso kyakwa Yahweh. ²² Ero Abraham apareme no karanda ati, "Bushe ukonaura abarungami pamopene na babi?" ²³ Rimbi kuti kuriko abarungami amakumi yasano mumu sumba. Bushe mukonaura no kukana reka inkende pa murandu wa barungami amakumi yasano abari murya? ²⁴ Nakifume kuri mwebo ikyakukita iki kintu, ukwipaya abarungami pamopene na babifi, ukuti abarungami bacurire pamopene na babifi. Nakifume kuri mwebo! Bushe kapingura wa kyarori kyonse takakite umuringanya?" ²⁵ Yahweh arandire ati, "Nga nasangamo amakumi yasano mu musumba, ero tekuti ngonaure inkende pamurandu waba rungami." ²⁶ Abraham aryaswike eryo arandire ati, "Bona nevo napama ukuranda kuri Shikuru wandi, iryo nevo urukungu ero kabiri imitoi!" ²⁷ Nga kyakuti kwaburira basano pa makumi yasano abarungami? Bushe mukonaura umusumba onse pakuburwapo abari basano?" Ero arandire ati, "Ntakonaure umusumba, nga nasangamo abarungami amakumi yane na basano." ²⁸ aishire kuaranda kuri ye na kabiri, ero atire, "Nga kyakuti mwasangwa abari amakumi yane murya?"

Ayaswike ati, ntakonaure pa murandu wabari amakumi yane." ³⁰ Arandire ati, "Napapata mwifurwa, Shikuru, pakuti ningaranda. Nga kyakuti mwasangwa amakumi yatatu murya?" Ayaswike ati, "Nstakakikite nga nasanga abari amakumi yatatu murya." ³¹ Arandire ati, "Bona, nebo napama ukuranda kuri Shikuru wandi! nga kyakuti mwasangamo amakumi yabiri murya," Ayaswike ati, "Ntakonaure umusumba pa murandu wabarungami amakumi yabiri." ³² Arandire ati, "Napapata mwifurwa, Shikuru, ero naranda iki umuku wakurekeshesha. Nga kyakuti abari ikumi ebasangwa murya. Ero arandire ati, "Ntakonaure musumba pa murandu wabari ikumi." ³³ Yahweh aire munshira yakwe panumafye yakupwisha ukuranda na Abraham, ero Abraham abwerere ku mwankwe.

Chapter 19

¹ Bamaraika babiri barishire kusodoma mu kyunguro, uro ninshi loti arikere pamwinshi wa sodoma. Loti aribamwene, arimine mukubakumanya, ero afukeme necinso kyakwe arosha panshi. ² Ena arirandire, "Napapata mweba Shikulu bandi, nebo nkomiromba mweba ukupiribuka ukurora mu ng'anda yamubomfi wenu, mwikare muindiremo ubushiku, ero noku samba amakasa yenu. Ero mweba mukeme urkyero no kuyamunshira yenu." Bena baryasukire, "Awe, fwebo tukoya kurindira ubushiku mukati ka musumba." ³ Nomba ye aribakoserepo eikyo bena barire nankwe nokwingira mu ng'anda yakwe. Ena aripenye ikyakurya nokupanga umukate uwakuburamo ikitutumushi, ero bena barire. ⁴ Rero uro bena tabararara, abaume ba mumusumba, abaume ba musodoma, barishingurukire ing'anda, yonsefye abaike na bakuru, bonse abaume ukufuma kuciputurwa kyonse ikya musumba. ⁵ Bena barikutire kuri loti, nokuranda kuri ye, "Nikwisa bari abaume abeshire kuri weba buno bushiku? Barete bena kuri fwebo, pakuti fwebo tubeshibe bena." ⁶ Eikyo loti arifumine pa mwenshi kuri bena ero aisalako ikiibi panuma yakwe. ⁷ Ena arirandire, "Nebo nkomiromba mweba, ba wesu, mwikitira muku bifya." ⁸ Boneni, nebo ndikwete abana abanakashi babiri abotabara kwishibapo umwaume nangu umo. Nsuminisheni, namiromba mweba, mbafumisha bena kuri mweba, ero mweba mukite kuri bo kyonsefye ikikowama mu menso yenu. Kanofye ukukita akantu nangu kamo kuri abo abaume, pantu bena barishire kuba mu kintelelwe kya mutenge ya ng'anda yandi." ⁹ Bena barirandire, "Fumako!" Nakabiri bena barirandire, "Uyu ena aishirefye kuno mukwikara ngo mweni, ero nomba ena aisa kuba uwakutupingura fwebo! Nomba fwebo tukokita ikyabipa kuri weba ukukira kuri bo." Bena barisunkirisha sana uyu muntu, Loti, ero nokuparamina mukutoba ikibi. ¹⁰ Nomba abaume barifumisha amaboko yabo nokwingisha Loti mu ng'anda nabo nokwisarako ikibi. ¹¹ Ero abatandashi bakwa Loti bakupika nobupofu abantu abari pamwenshi wa ng'anda, bonsefye abaike na bakuru, pakutirati bena berakwesha ukufwaya umwenshi. ¹² Ero abaume barandire kuri Loti, "Bushe weba urikwetemo nabambi muno? Murimo bawisofyara, abana bobo abaume ero nabana bobo abanakashi, ero bonsefye weba ukwete muno mumusumba, bafumyemo muno." ¹³ Pantu fwebo turi nokonaura ino nkende, pantu ukuirishanya kwakiko pari Yahweh kuri kurire ikyakuti ena aritutumine fwebo ukukyonaura." ¹⁴ Loti aifumine efo arirandire kuba pongoshi bakwe abaume, abaume abo abaire ukupa abana bakwe abanakashi, ero arandire, "Endesheni, fumenimo muri ino nkende, pantu Yahweh aripakonaura umusumba." Nomba kuba pongoshi abaume ena abonekrle kubati akosekafye. ¹⁵ Uro bwakwere, bamaraika barirombere Loti, bareranda, "Tampa ukuya, senda umukashi obe ero nabana bobo babiri abanakashi abo abari muno, pakuti weba wionakiramo mukukandwa kwa musumba." ¹⁶ Nomba ena arikuwayawaya. Eikyo abaume barimukantire pakuboko kwakwe, nokuboko kwamukashi wakwe, ero napamaboko yabana bakwe babiri abanakashi, pamurandu Yahweh arikwete uruse kuri ye. Nabo baribafumishemo, noku basha kunse yamusumba. ¹⁷ Uro ena babafumishemo, umo pabaume arirandire, "Butusheni imyeo yenu! mwiroresha kunuma nangu ukwikara apari ponse mwirungu. Butukireni pakuti mweba mwi onaka." ¹⁸ Loti arandire kuri bena, "Awe, napapata, bashikuru bandi!" ¹⁹ Umubomfi wenu arisangire ukutemwikwa mu menso yenu, ero mweba murinangire inkumbu ishingira mukupususha umweo wandi, nomba tekuti mbutukire kumpiri, pamurandu ubusanso bukonsanga nebo, ero nebo nkofwa. ²⁰ Roresheni, urya umusumba kurya urifye aperi ukubutukirako, ero wena unono. Napapata, ndekeni nebo mbutukireko [bushe teunono wena?], ero umweo wandi ukoba uwakupusuka." ²¹ Nao aishire kuranda kuri ye ati, "Kirifye bwino, Na ndibo nkosuminisha ukwipusha uku, ukuti nebo ntaonaure umusumba uyo weba urumbwire." ²² Yangufyanyako! butukira kurya, pantu nebo tekuti nkite ikiri kyonse kanofye weba wafika kurya." Eikyo umusumba warikwitwa Soar. ²³ Akasuba karibarikire pa kyaroro uruntu Loti afikire ku Soar. ²⁴ Ero Yahweh aishire kurokesha pari Sodoma na Gomorra amafyanga ero no muriro ukufuma kuri Yahweh ukufuma mu muru. ²⁵ Nao ariyonyawire irya misumba yonse, ero ne rungu ryonse, abaike mu misumba bonse ero ne fimuti ifyo ifyamenene pa mushiri. ²⁶ Nomba umukashi wakwa Loti, uyo uwari panuma yakwe, aishire kuroresha ku numa, ero nao aishire kusanguka ikibulungwa kya mukere. ²⁷ Abrahamu aishire kwima urukero kero ero aishire kuya na kuncende uko ena atarame ku kinso kya kwa Yahweh. ²⁸ Nao aishire kuroresha ukutentemuka ukurora ku Sodoma na Gomorra ero ukurora naku kyaroro kyonse ikyerungu. Aishire kuroresha ero abona, ikyushi ikyare kwima ukufuma pa kyaroro kubati kyushi kya mwirungu. ²⁹ Eikyo uro Resa aonawire imisumba ya mwirungu. Resa aishire kwita Abrahamu ku mano. Nao aishire kutuma Loti ukufuma mukati kabusanso uro ena aonawire imisumba umo Loti arikwikara. ³⁰ Nomba Loti aishire kuya ukufuma ku Soar ukuya kwikara mu mpiri nabana bakwe babiri abanakashi, pamurandu ena aritinine ukwikara mu Soar. Eikyo ena arikwikara mu rukyengo, nabana bakwe babiri abanakashi. ³¹ Iberi ryaishire kuranda ku mwaike bantu ati, "Batata barikurire, ero takuri umwaume nangu umo kuno uwakurara nafwebo ukuringana na kumubero we pesonde ryonse. ³² Isa, are tunwisha batata umwangashi, ero fwebo turare nabo, epakuti fwebo rimbi kuti twarunda ubufyashi bwaba tata." ³³ Eikyo bena baishire kurenga wishibo ukunwa umwangashi burya bushiku. Ero iberi

ryaire kwingira ero no kurara na wishu; ena taishibire uro umwana arirepo, nangu uro umwana aiminepo.³⁴ Ubushiku bwaishire kukonkapo iberi ryaishire kuranda ku mwaikhe bantu ati, "Umfwa, nebo pano narirere na batata ubushiku bwa fumineko. Are tumurenge anwe umwangashi narero ubushiku, ero webo ufwire ukwingira no kurara nabo, pakwebati rimbi twarunda ubufyashi bwa batata."³⁵ Eikyo baishire kurenga wishibo ukunwa umwangashi burya bushiku nabo, ero umwaikhe bantu aire kwingira ero no kurara nao. Nao taishibire uro ena arerepo nangu uro ena aiminepo.³⁶ Eikyo bonse abana banakashi bakwa Loti baishire kwimita kuri wishibo.³⁷ Iberi ryaishire kufyara umwana umwaume, ero nao baishire kwiminika ati Moabu. Nao aishire kuba ikikorwe kya bena Moabu abariko narero.³⁸ Ku mwaikhe bantu umwanakashi, nao aishire kufyara umwana umwaume, ero nao baishire kuminika Ben-Amim. Nao aishire kuba ikikorwe kya bantu bakwa Amoni abariko narero.

Chapter 20

¹ Abrahamu aryendere ukufuma kurya ukurora ku kyarokya Negebu, ero aire kwikara pakati ka Kadeshi ero na Shuri. Are kwikara ngo mweni mu Gerari.² Abrahamu arandire pa murandu wamukashi wakwe Sara, "Ninkashi yandi." Eikyo Abimereki imfumu yamu Gerari yaishire kutuma abakuya pita Sara, ero no kumupita.³ Rero Resa aishire kuya kuri Abimereki mu kiroti mu bushiku, ero aishire kuranda kuri ye ati, "Bona webo uri muntu wanfwa pamurandu wa mwanakashi uyo webo upitire, pantu uyu nimukakupwa."⁴ Nomba Abimereki taparamine kuri ye, ero aishire kuranda ati, "Shikuru, bushe kuti mwaipaya ikyarokya ikirungami?"⁵ Bushe temwine arandire kuri nebo, 'Ninkashi yandi?' No mwine umwanakashi arandire ati, 'Nindume yandi,' Nebo nkitire ifi muri bukishinka bwamu mutima wandi, ero namuri bukatere bwa maboko yandi."⁶ Uro Resa aishire kuranda kuri ye mu kiroti, "Ee, Nandibo ndishibire ukuti namuri bukishinka bwamu mutima obe ukutire ifi, Nandibo efyo nkusungire ukukana bebukira nebo. Eikyo nomba ntakusuminishe uku mwikatamo."⁷ Eikyo, mubwekeseshe umukashi, pantu ni kasesema. Akokupeperako, ero ukoba no bumi. Nomba nga tawamubwekeshemo, wishibe ukuti webo ero na bonse abo muri nabo mukafwa."⁸ Abimereki aishire kubuka kumakya kya murukero ero akutire aba bomfi bakwe bonse kuri ye. Aishire kuranda ifi fintu fyonse kuri bo, ero nabantu bari no mwenso ukuru.⁹ Ero Abimereki akutire Abrahamu ero aishire kuranda kuri ye, "Bushe kindo wakita kuri fwebo? Kindo nebo mbembukire webo, mukuti wareta pari nebo ero napa bumfumu bwandi uru bembu urukuru. Ukutire kuri nebo ifyo ntaringire ukukita."¹⁰ Abimereki aishire kuranda kuri Abrahamu ati, "Kindo wa kitira ifi fintu mukwangufyanya?"¹¹ Abrahamu aishire kuranda ati, "Pamurandu nebo nari kutontonkanya ati, 'Ikine kinefye kuno takwaba abatina Resa, ero kuti banjipaya pamurandu wamukashi wandi."¹² Rubari rumbi, ninkashi yandifye, mwana mwanakashi waba tata, nomba te mwana umwanakashi wandi."¹³ Uro Resa amfumishe mu ng'anda yaba tata ero no kuya nkoyendauka mu nkende ne nkende, Naishire kuranda kuri uyu mwanakashi ati, 'Ufwirefye wa ndanga bu kishinkafye ngo mukashi wandi: Konse uko ku nkende tukaya, ukoranda parya nebo ati, "Nindume yandi."'"¹⁴ Ero Abimereki aishire kubula impanga ero ne ng'ombe elo na basha abaume n banakashi, ero no kupera kuri Abrahamu. Ero abweseshesha Sara, umukashi wakwa Abrahamu, kuri ye.¹⁵ Abimereki aishire ati, "Bona, ikyarokya kyandi kiri kumurora obe. Ikara ponsefye apakokusekeshesha."¹⁶ Kuri Sara aishire kuranda ati, "Bona, Nebo napera ndume yobe indarama sha mashekeri ya silfere ikana rimo. Iki kyakufuta umurandu kuri webo ku menso ya bantu abari na webo, ero napari bonsefye abari na webo, ero nakuri bonsefye, urifye uwa pwiririka uwakaere."¹⁷ Ero Abrahamu aishire kupepa kuri Resa, ero Resa aishire kundapa Abimereki no mukashi wakwe, ero na basha abanakashi bakwe pakwebati benga kwata abana.¹⁸ Pantu Yahweh aikete ubufyashi bwa banakashi bonse abari mung'anda yakwa Abimereki uku kana fyara, pamurandu wakwa Sara umukashi wakwa Abrahamu.

Chapter 21

¹ Yahweh aeisakamene kwei Sara ngefyo aei nokukita, eeo Yahweh arikiitire Sara ngefyo fine araire.² Sara aishire kwimita ero aishire kufyara umwana umwaume kuri Abraham mubukote bwakwe, panshita iya kuringa iyo Resa arandire kuri ye.³ Abraham ainikire umwana wakwe umwaume, umo uwafyerwe kuri ye, uo Sarah amufyarire, Isaki.⁴ Abraham aishire kusemburura umwana wakwe Isaki uro ari nenshiku kine konsekonse, ngefyo Resa amwebekeshe.⁵ Abraham akwete imyaka umwanda umo uro umwana wakwe umwaume Isaki aishire kufyarwa kuri ye.⁶ Sara aishire kuranda ati, "Lesha arinengere ukutemwa; onse uukaekumfwa akaekuseka pamo nanebo."⁷ Eeo nakabiri aishire kuranda ati, "Nani ari nokuranda kuri Abraham ukweba ati Sara kuti aonsha abana, eya ndimufyarire umwana mubukote bwakwe."⁸ Umwana arikurire ero arisumukire, ero Abraham aishire kupanga umutebeto ukuru burya bushiku Isaki asumukire.⁹ Sara aishire kubona umwana wakwa Hagar umwina Egypto, uo afyere kuri Abraham, ako mupumya.¹⁰ Eikyo aishire kuranda kuri Abraham ati, "Mutamfyeni uyu mwanakashi umusha ero no mwana wakwe, pantu tekuti uyu mwana wamusha takapyane pamo nomwana wandi, Isaki."¹¹ Iki kyaishire kusakamika Abraham sana pamurandu wamwana wakwe.¹² Rero Resa aishie kuranda kuri Abraham ati, "Wisakamana pamurandau nomwana, ero napamusha wenu umwanakashi. Umfwa pamashiwi yakwe yonse arandire pari uyu murandu, pantu nimuri Isaki urupwa robe rukenikirwa."¹³ No mwana wamusha obe nkamusangula uruko. Pantu bufyashi bobo."¹⁴ Abraham aishire kubuka kumariki, aishire kubura umukate ero ne nyambi amenshi, ero aishire kupera Hagar, aishire kubika pakubeya kwakwe. Aishie kumupera umwana ero aishire kumureka aya. Arire ero arikukyururuka mumawanga ya Beersheba.¹⁵ Uro amenshi yaishie kupwa munyambi, aishie kuposa umwana mufimpusa.¹⁶ Ero aishire kufumapo, ero aire kwikara

akatarumukira ukufuma kumwana, apengaringa ukuposa umusambo, pantu aishire kuranda ati, "Ntakofwaya ukuroresha imfwa yamwana." Uro aikere apatari nankwe, aishire kupunda ishiwi ero aishire kurira.¹⁷ Resa aumfwire umusowa wamwana, ero ao maraika wakwa Resa aishire kuranda Hagar ukufuma mumuru, ero aishire kuranda kuri ye ati, "Kindo kiko kukyusha, Hagar? Witina, pantu Lesa aryumfwire ishiwi rya mwana uko ari."¹⁸ Ima, imya umwana, ero nokumukosereshya; pantu nkamupanga ukuba umushobo ukuru."¹⁹ Ero Resa aishire kumwisura amenso yakwe, aribene ikishima kyamenshi. Aishire kuya kwisushamo amenshi munyambi, aishire kunwisha no mwana.²⁰ Resa ari no mwana ero arikurire, Arikwikara mumatororo ero aishire kuba umisumbo.²¹ Aikere mumawanga ya Parani, ero nyina aishire kumuburira umwanakashi mu mpanga ya Egypto.²² Kabiri kyaishire kuba pari iryanshita Abimereki ero na Picol umukuru waba shirika aishire kuranda kuri Abraham, ukumweba ati, "Resa ari na webi muri fyonse ifyo ukokita."²³ Eikyo nomba rapa kuri Resa ukweba ati tawakakite ububi kuri nebo, naku bufyashi bwandi, nakuri barupwa rwandi. Kuri nebo ero na kumpanga iyo warikwikaramo ikipangano kyakikyetekero kimo kine ngefyo narangire kuri we."²⁴ Abraham aishire kuranda ati, "Narapa."²⁵ Abraham nao arikuirishanya kuri Abimereki kumarandu wa kishima kyamenshi ikyo ababomfi ba kwa Abimereki bapokere kuri ye.²⁶ Abimereki aishire kuranda ati, "Ntaishiba uwa kita iki kintu. Tawanjabako kunumoku; Ntaumfwako kano fye rero rine."²⁷ Eikyo Abraham apitire impanga ne ng'ombe ero aishire kushipera kuri Abimereki, naba bantu babiri baripangire ikipangano.²⁸ Ero Abraham aishire kupekanya impanga ishikota kine rubari ishabeumba umwine.²⁹ Abimereki aishire kuranda kuri Abraham ati, "Ukopiribura indo ishimpanga kine rubari ishikota wapekanya webi?"³⁰ Aishire kwasuka ati, "Ishimpanga kine rubari ishikota urepoka mumunwe yandi, pakwebati kibe bukambone kuri nebo, ukuti ninebo naimbire iki ikishima."³¹ Eikyo aitire irya nkende ati Beersheba, pantu bonse baishire kurapa umurapo.³² Baishire kurapa umurapo pa Beersheba, ero kabiri Abimereki na Picol, umukuru wabashirika, aribwerere kumpanga ya ba Perishiti.³³ Abraham aishire kubyara ikimuti kya tarmask mu Beersheba. Kurya aishire kupepa Yahweh, Resa wa muyayaya.³⁴ Abraham aikere ngo mweni mumpanga ya ba Perishiti inshiku inshingi.

Chapter 22

¹ Kyaishie kuba panuma yaifi fintu ukuti Resa aishire kwesha Abraham. Aishire kuranda kuri ye ati, "Abraham!" Abraham aishire kuranda ati, "Ndi pano."² Ero Resa aishire kuranda ati, "Pita umwana obe umwaume, umwana obe umwaume umofye, untu watemwa, Isaki, ero urekuya ku kyarokya kya Moria. Umpere kurya nge rambo rya kokya pa rupiri rumo pashaba kurya, uro nebo narakwebapo webi."³ Eikyo Abraham aribukire bwangu urukyerokya, no kunina pa mpunda yakwe, ero apitirepo babiri paba rumendo bakwe nao, pamo na Isaki umwana wakwe umwaume. Ena aritebere ne nkuni she rambo rya koca, ero aishire kutampako no burendo bwakwe ukuya ku nkende uko Resa amwebere.⁴ Pabushiku bwakurenga shitatu Abraham aishire kwinuna amenso ero aishire kubona inkende akatarumukira.⁵ Abraham aishire kuranda kuba rumendo bakwe ati, "Ikareni pano ne mpunda, ero nebo no mwaike twaraya kurya. Fwebi tukoya mukushinshimuna ero tubwere kabiri kuri mwebi."⁶ Ero Abraham aishire kupita inkuni sha kokyera irambo ero atwikire Isaki umwana wakwe umwaume. Ena apitire mu minwe yakwe umuriro ero no mwere; ero bona baishire kuya bonse pamo.⁷ Isaki aishire kuranda kuri wishi wakwe Abraham ati, "Mwe taata," ero aisakuranda ati, "Ndi pano mwana mwaume wandi." Efyo aishire kuranda, "Bona inkuni turikwete no muriro, nomba irabmo rya kokya ririkwisa?"⁸ Abraham aishire kuranda ati, "Resa umwine eukopekanya irambo rya kokya, mwana wandi." Eikyo baishire kukonkyapo ukuya, bonse babiri.⁹ Uro baishire kuya ku nkende uko Resa amwebere, Abraham aishire kukura uburambo kurya ero abikapo ne nkuni parya pene. Ero akakire Isaki umwana wakwe, no kumubika pa burambo pa muru wa nkuni.¹⁰ Abraham atambarikire ukuboko kwakwe ero aburire umwere ukuti epaye umwana wakwe.¹¹ Ero maraika wakwa Yahweh amukutire ukufuma mu muru no kumweba ati, "Abraham, Abraham!" ero aishire kuranda, "Ndi pano."¹² Aishire kuranda, "Witambarika ukuboko kobe pa mwaike nangu ku kita ikiri kyonse ikyabipa kuri ye, pantu nomba nebo naishiba ukuti webi uratina Resa, pa kubona ukutira webi taukenye umwana obe, umwana obefye umo mpo, uwa fuma kuri nebo."¹³ Abraham aishire kwinuna amenso ero boneni, kunuma yakwe kwari impaanga iirume ninshi iriketwe mu kimpusa ku masengo yaiko. Abraham aishire kuya, no kupiita impaanga iirume ero no kuipera nge rambo rya kokya mu kifuro kya mwana wakwe umwaume.¹⁴ Eikyo Abraham aishire kwinika irya ncende, "Yawehe eukopekanya," ero neki kikolandwa ukufika napari buno bushiku, "Parupiri rwakwa Yahweh kikapecanishiwa."¹⁵ Maraika wakwa Yahweh aishire kukuta kuri Abraham umuku wa bubiri ukufuma mu muru¹⁶ ero aishire kuranda ati-uku ekuranda kwakwa Yawehe-pari nebo ne mwine narapa ukuti pantu webi urikitire iki kintu, ero taukenye umwana mwaume obe, umwana mwaume obe umofye mpo,¹⁷ nebo ikinefyekya nakupara ero nebo nkasandurura apakuru urupwa robe nge ntanda sha mu muru, ero ngo mukyanga uyo uwaba pambari ya bamba; ero urupwa robe bakacimfyakya impangoro sha barwani babo.¹⁸ Ukupitira mubufyashi bobekya imitundu yonse iya pa kyarokya ikaparwa, pantu urinakire ishiwi ryandi."¹⁹ Eikyo Abraham aishire kubwerera ku barumendo bakwe, ero baishire kubwereramo nokuya bonse ku Beresheba, ero aikere mu Beresheba.²⁰ Kyaishie kuba panuma yaifi fintu ifyo Abraham aeberwe, "Mirika arifyere abana, na yee, kuri ndume yobe Nahor."²¹ Bari ni Uzi iberi ryakwe, Buzi ndume yakwe, Kemure wishi wakwa Aramu,²² Kesedi, Haso, Piridashi, Yidrafu, ero na Betuere.²³ Betuere aishire kuba wishi wakwa Rabeka. Aba ebari abana kine konse konse abo Mirika aishire kufyara kuri Nahore, ndume yakwa Abraham.²⁴ Umwanakashi wakwe uwapambari, uweshina rya Reuma, nako aishire kufyarako Teba, Gahamu, Tahashi, ero na Maaka.

Chapter 23

¹ Sara aikere imyaka 127. Ishi emyaka shari na Sara iryo ari nobumi. ² Sara afwirire mu Kariati Arba, ekutira, Hebron, mukyaroya kya Kenani. Abraham ariroseshe ero aririre pari Sara. ³ Ero Abraham aishire kwima ero nokufuma kumukashi wakwe uwa kufwa, ero aishire kuranda kubana baume bakwa Hete, ati, ⁴ "Nebo ndimweni muri mwebo. Napapata mpereniko nevo inkende yakushikamo pari mwebo, pakwebati ningashikamo ubakufwa bandi." ⁵ Abana baume bakwa Hete baishire kwasuka Abraham, ati, ⁶ "Umfweni kuri fwebo, shikuru wesu. Muri bakindami bakwa Resa muri fwebo. Shikeni uwafwa wenu mufirindi fyesu ifyo mwarasara. Tapari parifwebo uukomikanya ikirindi kyakwe, pakwebati mwingashika uwakufwa wenu." ⁷ Abraham aishire kwima ero nokufukama kubantu bamumusumba, kubana baume bakwa Hete. ⁸ Aishire kuranda kuribo, ati, "nga mwebo mwasumina ukuti nevo mfwire ukushika uwafwa wandi, eikyo ngufweni nevo ero mumpapatireko kuri Ephron umwana mwaume wakwe Zohar. ⁹ Mumwipushe ukunshitishako urukengo rwaku Machpelah, uro akwata, urwaba pampera yampanga yakwe. Pamutengo wakukumanina murekeni ye ashitishere kuri nevo parwarara ngekiye inkende yakushikamo." ¹⁰ Rero Ephroni arikere mukati kabana baume bakwa Hiti, ero Ephroni umwana Hiti aishire kwasuka Abraham mumatwi yabana baume bakwa Hiti, pari abo bones abaisa pamwenshi wamusumba wakwe, ati, ¹¹ "Awe, shikuru wandi, ngufweni nevo. Nebo ndipere mwebo impanga, ero no rukyengo ukuti ruri mukati kaiko. Nebo ndipere kii kuri mwebo mumenso yabana baume babantu bandi. Nebo ndipere kii kuri mwebo kukushikamo uwakufwa wenu." ¹² Ero Abraham afukeme panshi yabantu bakyaroya. ¹³ Ena aishire kuranda kuri Ephron mumatwi yabantu bakyaroya, aishire kuranda, "Nomba ngamwebo mukofwaya, napapata ngufweni nevo, Pantu ndinokupera pari irya mpanga. Pita indarama ukufuma kuri nevo. ero nanebo ndinokushikamo uwakufwa wandi murya." ¹⁴ Ephron arimwasukire Abraham, aishire kuranda, ¹⁵ "Napapata, shikuru wandi, umfweni kuri nevo. Ikipimo kya kyaro icyaringa ukushitwa mumashekere ya silfere imyanda ine, nindo iri pakati kamwebo nandi? ukushikamo uwakufwa wenu." ¹⁶ Abraham arimumfwire Ephron ero Abraham aripimine Ephron mukipendo kya silfere ukuti ena arirandire mumatwi yabana baume bakwa Hete, imyanda ine mumashekere ya silfere ukuringana nefipimo fyabikwa ifyamakwebo. ¹⁷ Eico impanga yakwa Ephron, iyo iyari mu Makpera, iyo iyaparamine ku Mamre, ukuti iyi, impanga, ukuti urukyengo naro emorwari, ero nafyonse ifimuti ukuti emo fyari munga ero nafyonse ifyashingurukire umupaka, fyaripitire. ¹⁸ Kuri Abraham arishitire mumenso yabana baume bakwa Hete, ribe bonse abo uyo uukoisa mumwenshi yamusumba wakwe. ¹⁹ Panuma yaiki, Abraham arishikire umukashi wakwe Sara murukyengo rwamumpanga yaku Makpera, mu kyaro kya Kenaani. ²⁰ Eikyo impanga ero norukyengo yapitire kuri Abraham ngekiye pantu ninkende yakushikwamo ukufuma mubana baume bakwa Hete.

Chapter 24

¹ Nomba Abraham aeikotere ero Yahweh ariparire Abraham mu fintu fyonse. ² Abraham arandire ku mubomfi wakwe, umo uwari umukuru pa ba bomfi bakwe bonse ero uwari kurorekesha pari kyonse ikyo akwete, "Yokubika ukuboko kobe mu matanta yandi ³ ero narakurenga ukurapa pa kinso kyakwa Yahweh, Resa umwine umuru ero kabiri Resa umwine kyaro, ukuti tawaye ku burira umwana wandi umukashi pakati ka bana banakashi abakubena Kenani. Pakati kabo nevo naire kuipangira ikifuro. ⁴ Rero webo ukoya ku kyaro kyandi, ero na kurupwa rwandi, ero ukoya kumpitira umukashi wa mwana mwaume wandi Isaki." ⁵ Umubomfi arandire kuri ye, "Nga kyakwebati umwanakashi tere kuiperesha kunkonka kuri ino mpanga? Bushe kuti naya kubwekeshamo umwana mwaume wenu ku kyaro kuntu mwairere kufuma?" ⁶ Abrahamu arandire fi kuri ye, "Ubone ukwebati tawire ku bwekeshamo umwana wandi kurya! ⁷ Yahweh, Resa umwine muru, uwairerekumfuma mu ng'anda yakwa tata ero na mu kyaro kyaba rupwa rwandi, ero kabiri uwayo kundaya no murapo arandire ati, ku bufyashi bobere ebo nkayakupera,' akakutumina maraika wakwe kuntanshi yobe, ero ukaya ku fwaira umwana mwaume wandi umukashi kurya. ⁸ Rero umwanakashi nga tere kuipokanya ukukukonka, ero ukaruburwa ukufuma kuri uyu murapo wandi. Taufwire ku bwekesha umwana wandi kurya ⁹ kanshi efyo umubomfi wabikire ukuboko kwakwe mu matanta yakwa Abraham shikuru wakwe, ero arapire umwaberere uyu murandu. ¹⁰ Umubomfi wakwe wasenderepo ingamira shakwa shikuru wakwe ikumi rimo ero waire. Kabiri asendere ifya bupe ifyapusana pusana ukufuma kuri shikulu wakwe. Afumine parya ero aire na kukitungu kya Aram Naharaim, ku musumba wa Nahor. ¹¹ Arengere ingamari ukufukama kunse ya musumba ukwaberere ikishima kya menshi. Kyari kyunguro, inshita bana mayo baya mukutapa amenshi. ¹² Ero arandire ati, "Yahweh, Resa wakwa shikuri wandi Abraham, mpereni ukushuka rero ero no kurenga ikipangano kyakwa shikuru Abraham ukuba ikya kishinka. ¹³ Bona nditareme pano pakamfukwemfukwe ka menshi ero nabana banakashi babantunse ba mumusumba barefumina mukutapa amenshi. ¹⁴ Rekeni kikitike ifi. Uro nkoranda ku mukashana ati, napapata tura umutondo obe pakwebati nwe amenshi,' ero aisanjeba ati, 'Nwa, ero naranwisha ne ngamari shenu amenshi,' ero mureke abe umo uo musontere umubomfi wenu Isaki. Ngafyakitika ifi nkoishiba ati mwafikirisha kcipangano kuri shikuri wandi." ¹⁵ Kyaishire kufika kirya kyunguro iryo apwishishe ukuranda, boneni, Rabekah aishire no mutondo wa menshi pamabeya yakwe. Rabekah afyerwe kuri Bethwel umwana mwaume wakwa Milkah, muka Nahor, wabo Abraham. ¹⁶ Umukashana wari uwakuyemba ero ari nina kisungu. Tarerepo no mwaume uuri onse. Airekutentemukira kukamfukwemfukwe ka menshi, aiswishe umutondo wakwe ero abwerere. ¹⁷ Ero umubomfi abuutukire muku mukumanya no kumweba ati, "Napapata ntapwirenimo amenshi yakunwa mu mutondo wenu." ¹⁸ Naye arandire ati, "Nwenimo, mweshikuru wandi," ero bwangu bwangu waturire umutondo, pa

maboko yakwe, no kumupera amenshi yakunwa.¹⁹ Uro apwisheshe ukumupera amenshi, arandire ati, "Naratapira ingamari shenu nasho amenshi, mpaka shipwe ukunwa amenshi."²⁰ Efyo aangufyenye ero aiturwire amanshi ayari mu mutondo mu kinkorobondo kya kunwinamo, ero nakabiri abutukire ku kishima mukutapa amenshi, ero ataapire ingamari shakwe shonse.²¹ Umuntu arekumurosha ukwabura ukurandapo ikiri kyonse ukubona ngakyakuti Yahweh arimushukishe mu urwendo rwakwe nangu awe.²² Panuma ingamari shapwisha ukunwa amenshi, umuntu afumishe imbaraminwi yaku moona iya goride uwarepinwa kitika umo uwa shekere, ero ne fikosa fya goride fibiri ifyakufwara ku maboko ifyarepinwa amashekere ikumi rimo,²³ ero aipwishe ati, "Bushe uri mwana mwanakashi wakwa naani? Ngeba napapata, bushe muri umuputure mung'anda yakwa wiso umo twingaya kusendama?"²⁴ Ero asorere kuri ye ati, "Ndimwana mwanakashi wakwa Bethwel mwana Mikah, untu alyerwe kuri Nahor."²⁵ Ero nakabiri asosere kuri ye ati, "Twarikwata ikyani ikingi ero nefyakurya ifyo ingamari shingarya, ero no muputure umo mwinga sendamamo."²⁶ Ero umuntu afukeme panshi no kushinshimuna Yahweh.²⁷ Arandire ati, "Abe uwaparwa Yahweh, Resa wakwa shikuru wandi Abraham, uyo uutasurire ikipangano kyabukishinka bwakwe no kuketekera kukwatira shikuru wandi. Kuri nebo, Yahweh aya ukuntungurura kung'anda yaba rupwa rwakwa shikuru."²⁸ Ero umukashana abutukire no kuya eba abang'anda yakwa nyina ifintu ifi fyonse.²⁹ Nomba Rabekah arikwete ndume, ero ishina ryakwe ni Rabani. Labani abutukire ku mwaume ku kishima.³⁰ Uro Labani abwene imbarara minwi ya mummyona ero na makosa yakwa nkashi yakwe, ero aumfwire na mashiwi yakwa Rabekah nkashi yakwe, "Ifi efyo umuntu arekunjeba, 'aire ku muntu, ero bona, atareme nengamari pa kishima."³¹ Ero Labani arandire ati, "Isa, we waparwa na Yahweh. Nindo wiminine panse? Ndipekenye ing'anda, ero ne nkende ya ngamari."³² Eikyo muntu aingire mu ng'anda no kukakura ingamari." Ingamari bashisanshikira apakurara ero bashipera ifyakurya, ero bapekenye amenshi ya kusamfya amakasa yakwe ero ne nkasa sha baari nankwe.³³ Bamupekanishishe ifyakurya, ero arandire ati, "Ntarye mpaka nande ikyo ndi nokuranda." Eikyo Labani arandire ati, "Randa."³⁴ Arandire ati, "Ndimubomfi wakwa Abraham."³⁵ Yahweh aripaara shikuru wandi saana ero arirekuba umukuru. Aarimupera impaanga ero ne ng'ombe, silfere na goride, ababomfi abaume ero na babomfi abanakashi, ero ne ngamari na bakabarwe.³⁶ Sarah umukashi wakwa shikuru wandi, arirekufyarira shikuru wandi umwana mwaume uro akotere, ero ariyokupera kyonse ikyo anonka kuri ye.³⁷ Shikuru wandi andengere ukurapa, arandire ati, "Tauri kumburira umukashi wa mwana wandi mu bana banakashi ba bena Kenani,"³⁸ kanshi, uringire ukuya kurupwa rwakwa tata ero na kuri barupwa rwardi, nokuburako umukashi wamwana mwaume wandi."³⁹ Narandire kuri shikuru wandi ati, 'epari umwanakashi takonkonka.'⁴⁰ Rero arandire kui nebo, 'Yahweh, uyo mombera, akatuma maraika wakwe kuri webo ero akapaara inshira shobe, epakwebati ukaye kufwaira umwana wandi umukashi mukati ka barupwa bandi ero na barupwa bakwa Tata.⁴¹ Rero ukaba umutungwa ku murapo wandi ifyo ukafika kuri ba rupwa rwardi ero tabakakupere ena kuri webo. Ero ukaya ukukakurwa ukufuma ku murapo wandi.'⁴² Eikyo nakifika rero pa kishima, ero nakipepa ati, 'Mwe Yahweh, Resa wakwa shikuru wandi Abraham, napapata, mukishinka ngamukorenga urwendo rwardi ukuba bwino-⁴³ pano njirekutarama pa kishima kya menshi rekeni umwanakashi uwaraisa mukutapa amenshi, umwanakashi uo nkoisanjebe ati, "Napapata ntapwirako amenshi mu mutondo obe ayakunwa,"⁴⁴ Umwanakashi uukoisananda kuri nebo ati, "Nweni, ero kabiri naratapira ingamari shenu amenshi"-rekeni abe umwanakashi untu mwebo, mwe Yahweh, mwaya ukusarira umwana mwaume wakwa shikuru wandi."⁴⁵ Eryo napwisheshe ukuranda mu mutima wandi, bona, Rabekah arishire no mutondo wakwe pakubeya kwakwe ero atentemukire ku kishima no kutapa amenshi. Eryo narandire kuri ye, 'mperako amenshi yakunwa.'⁴⁶ Bwangu bwangu atuura umutondo pakubeya kwakwe no kuranda ati, 'Nweni, ero narapera ingamari shenu amenshi nasho.' Eikyo nainwine, ero aapere ingamari shandi amenshi nasho.⁴⁷ Narimwipwishe ero narandire ati, 'Bushe uri mwana mwanakashi waba nani?' Arandire ati, 'Ndi mwana mwanakashi wakwa Bethwel, umwana mwaume akwa Nahor, untu Milkah aire kumufyarira.' Ero naire kubika inindaminwe mu mona wakwe ero na makosa kumaboko yakwe.⁴⁸ Ero naire kufukama no kushinshimuna Yahweh, ero naparire Yahweh, Resa wakwa shikuru wandi Abraham, uwarekuntungurura munshira isuma ukusanga umwana mwanakashi uwamurupwa rwakwa shikuru uwamwana mwaume wakwe.⁴⁹ Eikyo nomba, nga namuipekanya ukuranga ikitemwiko ero ne kishinka kuri shikuru wandi, njebeni. Rero nga tamuipekenye, njebeni, pakwebati ningaya kwarurukira ku kuboko kwa ku kuryo nangu ku kuso."⁵⁰ Ero Rabani na Bethwel baaswike no kuranda ati, "Iki kintu kikofuma kuri Yahweh; tekuti turande kuri webo ikintu ikisuma nangu ikibi."⁵¹ Boneni Rabekah ari kuntanshi yenu. Musendeni ero mukokuya, pa kwebati engaya kuba umukashi wa mwana mwaume waba wisokuru, ngefyo Yahweh arandire."⁵² Uro umubomfi wakwa Abraham aumfwire amashiwi barandire, afukeme panshi ku cinso kyakwa Yahweh.⁵³ Umubonfi arafumishe ifisamo fya silfere ero ne fisamo fya goride, ero ne fyakufwara, ero arifipere kuri Rabekah. Kabiri aire kupera ifyabupe ifisamo kuri ndume yakwe ero na kuri banyina.⁵⁴ Ero ena na bantu baari nankwe barire no kunwa. Baire kurara kurya, ero eryo bashibwike urukyeru, arandire ati, "Ntumeni ndekuya kuri shikuru wandi."⁵⁵ Ndume yakwe ero na bayina barandire ati, "Rekeni umukashana ekare naifwebo panshuku ishinono, nangufye inshiku ikumi. Panuma yaifyo kuti waya."⁵⁶ Rero arandire kuri bo ati, "Mwiya kunkinkintira, epo Yahweh arikushishe inshira yandi. Ntumeni munshira yandi pakuti ningaya kuri shikuru wandi."⁵⁷ Baishire kuranda kuri ee ati, "Twaraita umukashana ero tumwipushe."⁵⁸ Ero bakutire Rabekah no kumwipusha ati, Bushe kuti waya noyu muntu?" Aryaswike ati, Naraya."⁵⁹ Kanshi barekere nkashi yabo Rabekah. pamo pene no mubomfi wakwe umwanakashi, parwendo rwakwe no mubomfi wakwa Abraham na bantu bakwe.⁶⁰ Bapaarire Rabekah, ero barandire kuri ee ati, "Wenkashi yesu, ukabe nyina wa makana na makana, ero ubufyashi bobe nabukapyane umwinshi wa abo aba bupata."⁶¹ Ero Rabekah aimine, ero ena nababomfi bakwe airekunina pangamari, nokukonka uyo muntu. Ero umubomfi asendere Rabekah, ero aire mu nshila

yakwe. ⁶² Nomba Isaki areikara mu Negevi, ero arebwelrbye ukufumaku Beer Lahai Roi. ⁶³ Isaki afumine mukutontonkanya mwibara mu kyunguro bushiku. Uro aishire kupunamuka no kuroresha, boneni, ingamira shikoisa! ⁶⁴ Rabekah aoreshe, ero uro abwene Isaki, atorweke pa ngamira. ⁶⁵ Arandire ku mubomfi, "Bushe ninani urya muntu uukoendauka mwibara mu kwisa kutukumanya?" Umubomfi arandire ati, "Ni shikuru wandi." Efyo aire kubura ne nsaru yakwe, rlo aifimbire pa menso. ⁶⁶ Umubomfi epakuya kushimikira Isaki fyonse ifyo ikitire. ⁶⁷ Ero Isaki amutwere mwi hema ryakwa Sarah nyina ero aburire Rabekah, ero aishire kuba umukashi wakwe, ero arimutemenwe. Ero Isaki baire kumutararika panuma yamfwa yaba nyina.

Chapter 25

¹ Abraham aburire umukashi naumbi; ishina ryakwe ni Ketura. ² Amufyarire Simran, Yorkshan, medan, midian, Ishbak, elo na Shuah. ³ Yokshan aishire kuba wishu wakwa Sheba na Dedan. Ubufyashi bwakwa Dedan bwari bantu ba Assyria, abantu baku Letush, na bantu ba Leum. ⁴ Abana bakwa Midian bari ni Ephah, Ephel, Hanok, Abida ero na Eldaah. Aba bonse bari bufyashi bwakwa Ketura. ⁵ Abraham aishire kupera fyonse akwete kuri Isaki. ⁶ Nomba uro akiri uwa bumi, aishire kupera ifya bupe kubana baume abo afyere mu banakashi ba mumbari no kubapera impanga rwaku kabanga, ukutaruka ukufuma kuri Isaki, umwana wakwe. ⁷ Ishi eshari inshiku sha myaka yakwa Abraham isha bumi isho aikere shari, 175 imyaka. ⁸ Abraham aikere ubumi no kufwa pa myaka ya bukote bwabune, umwaume umukote uwaisuramo ubumi, ero akoronganyikwe ku bantu bakwe. ⁹ Isaki ero na Ishimaere, abana bakwe baume bamushikire murukyengo mu machperah, mumpanga yakwa Ephron umwana wakwa Sohari umwina Hiti, iyaba mupepi na Mamre. ¹⁰ Iyi mpanga ashitire kubana bakwa Hete. Abraham ashikirwe kurya pamo na Sarah umukashi wakwe. ¹¹ Panuma yamfwa yakwa Abraham, Resa aishire kupera Isaki umwana wakwe, na Isaki aikere mupepi ku Beere Lahai Roi. ¹² Nomba ubu ebufyashi bwakwa Ishimaere, umwana wakwa Abraham, uyo Hagar umwina Egypto, umubomfi wakwa Sarah, afyere kuri Abraham. ¹³ Aya emashina yabana bakwa Ishimaere, ukuringana nokukonkana kwa kufyarwa kwabo: Nebayote eberi ryakwa Ishimaere, Kedar, Adbeel, Mibson, ¹⁴ Mishma, Dumah, Massa, ¹⁵ Hadad, Tema, Jetur, Naphish, ero na Kedemah. ¹⁶ Ayo emashina yabana bakwa Ishimaere, ero eyari amashina yabo, ukuringana ne mishi, ero ukuringana ne nsakwe shabo. aba kukindama babo ikumi nababiri ukuringana no mushobo wabo. ¹⁷ Isho eshari imyaka yabumi bwakwa Ishimaere, imyaka 137. Arekere ubumi ero afwire, aronganikirwe ku bantu bakwe. ¹⁸ Baikere ukufuma ku Havirah ukuya ku Ashhur, uuri mupepi ku Egypto, nga umo ukurora ku Assyria. Baikere mukupatana naba wabo. ¹⁹ Ifi efintu fyakitikire pari Isaki, umwana wakwa Abraham. Abraham aishire kuba wishu wakwa Isaki. ²⁰ Isaki ari ne myaka amakumi yane ro aburire Rabeka ukuba umukashi wakwe, Umwana mwanakashi wakwa Betuere waku Aramu waku Paddan Aramu, Inkashi yakwa Laban umwina Aramu. ²¹ Isaki asepere umukashi wakwe kuri Yahweh pantu tari kufyara, na Yahweh aryasukire ipepo ryakwe, ero Rabeka umukashi wakwe aimitire. ²² Abana barikurwishanya bonse muri ye, ero aishire kuranda, "Findo fyakitikira ifi kuri nebo?" Aishire kuya mukwipusha kuri Yahweh pari ifi. ²³ Yahweh aishire kuranda kuri ye, "Inko shibiri shiri munda yobe, ero inko shibiri shikarekanika ukufuma muri webi. Umushobo umo ukaba uwakosha paunankwe, ero umukuru akabombera umwaike." ²⁴ Uro yaishire kufika inshita yakupapa kwakwe, bona, mwari bampundu munda yakwe. ²⁵ Umwana wakutampirapo aishire kufuma uwakashika kwati ni nsaru iya masako. Bamwinikire ishina ryakwe Esau. ²⁶ Panuma yafirya, munyina wakwe aishire kufuma. Iminwe yakwe yari kwikata amakasa yakwa Esau! Bamwinikire Yakobo Isaki ari ne myaka amakumi mutanda uro umukashi wakwe abafyere. ²⁷ Abarumendo barikurire, ero Esau aishire kuba uwaishibisha uburunshi, umwaume wa mumpanga; Yakobo ari uwakutekanya, uwari kuposa inshita mu matenti. ²⁸ Nomba Isaki watemwishishe Esau pantu arerya inama isho ari kwipaya, rero Rabeka atemenwe Yakobo. ²⁹ Yakobo aipikire iranda. Esau aishire ukufuma mu mpanga, ero ari uwakunaka ku nsara. ³⁰ Esau aishire kuranda kuri Yakobo, "Mperako iryo iranda rikashikire. Napapata, nebo nafwa urushire!" Ekyarengere ishina ryakwe rinikwe Edomu. ³¹ Yakobo aishire kuranda, "Pakutampa shitisha uberi bobo kuri nebo." ³² Esau atire, "Bona, Nebo ndi mukufwaya. Bune nindo ububeri buri kuri nebo?" ³³ Yakobo aishire kuranda, "Pakubara urape kuri nebo," kanshi Esau aishire kurapa umurapo ero muri iyo ine nshira washitishishe ububeri kuri Yakobo. ³⁴ Yakobo aishire kupera Esau umukate ero ne randa irya kwipikwa. Aririre ero no kunwa, ero aimine no kuya munshira yakwe. Ni muri uyu musango Esau asurire ububeri bwakwe.

Chapter 26

¹ Nomba insara yariponene mumpanga, rubari rwa nsara yakubarirapo iyaishire kuba munshiku shakwa Abraham. Isaki aishire kuya kuri Abimereki, imfumu yaba Perishiti ku Gerar. ² Nomba Yahweh aishire kuboneka kuri ye ero nokwisa kuranda ati, "Witentemukira ku Egypto; ikara mumpanga iyo nakwebi ukwikaramo. ³ Ikara muri iyo mpanga, ero nkaba nobe kabiri nakupara; pantu kuri webi ero nakurupwa robe, nkesa kupera ishi mpanga shonse, ero nkesa kwisusha umurapo uo narapire kuri Abraham wiso. ⁴ Nkesa kufusha urupwa robe kwati nintanda shamumuru, ero nkesakupera urupwa robe shonse mpanga ishi. ukupitira murupwa robe inko shonse isha pakyaro shikesa kuparwa. ⁵ Nkesa kukita ifi pamurandu wakwebati Abraham aryumfwirire ishiwi ryandi ero arikukonka ifyo mfwaya, ifipope fyandi, ifyebi fyandi, ero namafunde yandi." ⁶ Eikyo Isaki aire kwikara mu Gerar. ⁷ Uro abaume bankende baishire kumwipusha parwa mukashi wakwe, aishire kuranda ati, "Ninkashi yandi." Aritinine ukaranda ati, "Mukashi wandi," pantu arikutontonkanya ukwebi ati, "Abaume muri ino nkende bakonjipaya nokusenda Rabeka, pamurandu wakwebi

ati wabune." ⁸ Panuma Isaki ari kurya panshita iitari, Abimereki imfumu yaba Perishiti yaishire kuroresha pewindo. Yaisa kubona, boneni, Isaki akororekesha Rabeka, umukashi wakwe. ⁹ Abimereki aishire kukuta Isaki kuri ye ero nokwisa kuranda ati, "Bona, rimbi mukashi obe. Nindo wakirandira ati, ninkashi yandi? Isaki aishire kuranda kuri ye, "Pantu nakitontokanya ukweba ati umo kuti anjipaya pakweba ati amubure." ¹⁰ Abimereki aishire kuranda ati, "Kindo iki wakita kuri fwebo? Umo pabantu nga akisendama nomukashi obe, ngawakisa kureta umurandu pari fwebo." ¹¹ Eikyo Abimereki aishire kusoka abantu bonse nokwisakuranda ati, "Onse uwaikata muri uyu muntu nangu umukashi wakwe irinokwisa kwipaiwa." ¹² Isaki aribyeremo ifrimwa muri irya mpanga ero arisombwere umwaka umo wine umwanda umo, pantu Yahweh arimuparire. ¹³ Umuntu arisangukire umukankara, ero aishire kukura nokwisa kuba uwamaka. ¹⁴ Arikwete impanga ishingiro ero neng'ombe, ero nababomfi abengi. Aba Perishiti barimumfwirire akarumwa. ¹⁵ Nomba fyonse ifishima ifyo ababomfi bakwa wishu baimbire munshiku shakwa Abraham wishu, aba Perishiti baishire kubakanya nokushikamo iroba. ¹⁶ Abimereki aishire kuranda kuri Isaki ati, "Kabuye ukufuma kuri fwebo, pantu wakwatisha amaka parifwebo." ¹⁷ Eikyo Isaki arifumineko elo nokuya kwikara mumupokapoka wa Garar, ero nokwikara murya. ¹⁸ Nakabiri Isaki aishire kwimba ifishima fyamenshi, ifyo barikwimba munshiku shakwa Abraham wishu. Aba Perishiti baribareshe panuma yamfwa yakwa Abraham. Isaki aishire kwinika ifishima amashina yamo yene ayo wishu ainikire. ¹⁹ Uro ababomfi bakwa Isaki baimbire mumipokapoka, baishire kusanga ikishima kikopisha amenshi. ²⁰ Bakakyema bakwa Gerar barirakire nabakakyema bakwa Isaki, ero baishire kuranda ati, "Aya menshi yesu." Eikyo Isaki ainikire kirya kishima "Eseki" pamurandu wakweba ati barakire na ye. ²¹ Ero baishire kwimba ikishima kimbi, kabiri barishire kuraka parikyo, eikyo aishire kuripera ishina "Sitina". ²² Arifumine parya ero nokuya kwimba kimbi ikishima, rero tabarakire pari kirya. Eikyo aishire kukita Rehoboti, ero aishire kuranda ati, "Nomba Yahweh apanga inkende yesu, ero twaratunguruka mumpanga." ²³ Ero Isaki aishire kuya ukufuma kurya ukuya ku Beresheba. ²⁴ Yahweh aishire kuboneka kuriye buryabwine bushiku ero nokwisa kuranda ati, "Nine Resa wakwa Abraham wiso. Witina, pantu ndinawebo ero nkokupara ero nokufusha urupwa robe, pamurandu wakwa Abraham umubomfi wandi." ²⁵ Isaki arikurire uburambo parya ero apenikire ishina ryakwa Yahweh. Parya arishimpire itenti ryakwe, ero ababomfi bakwe baishire kwimba ikishima. ²⁶ Ero Abimereki aishire kuya ukufuma ku Gerar, na Ahuzati, umunankwe, ero na Piko, kapitao wafita fyakwe. ²⁷ Isaki aishire kuranda kuri bo, "Kindo mukoishira kuri nebo, pantu murimpatire ero murintamfishe kuri mwebo?" ²⁸ Ero baishire kuranda ati, Turibwenekeshe ukuti Yahweh ariba nawebo. Eikyo twaishirekusara ukweba ati kufwire kube umurapo pakati kesu, ee, pakati kesu nawebo. Eikyo katupange ikipangano nawebo, ²⁹ pakwebati tawishire kutukarifya, ngefi fine nafwebo tushakukarifye, ero ngefyo tukusendere bunebune ero nokukutuma ukuya umutende. Ikishinka wariparwa kuri Yahweh. ³⁰ Eikyo Isaki aishire kupanga umutebeto wabo, ero bariire nokunwa. ³¹ Ero Isaki aishire kubatuma ukya, ero baishire kumusha mumutende. ³² Ubushiku burya bwine ababomfi bakwa Isaki barishire nokwisa kumweba pamurandu wakishima kirya baimbire. Baishire kuranda ati, "Turisangire amenshi". ³³ Ainikire ikishima Shiba, eikyo ishina ryaurya musumba ni Beresheba ukushinta na rero. ³⁴ Uro Esau aishire kufika imyaka amakumi yane ubukuru, aishire kusenda umukashi, Jude umwana mwanakashi wakwa Beeru umwina Hiti, ero kabiri Basemati umwana mwanakashi wakwa Elon umwina Hiti, ³⁵ Bariretere uburanda kuri Isaki na Rabeka.

Chapter 27

¹ Uro Isaki akotere ero na menso yakwe yaripofwire icyakuti arekere nokubona, aishire kwita Esau, umwana mwaume wakwe umukuru, ero nokuranda kuri ye ati, "We mwana wandi umwaume." Esau aishire kuranda kuri ye ati, "Ndi pano," ² ero Isaki aishire kuranda ati, "Bona kuno, ndikototere. Ntashibire ubushiku bwa mfwa yandi. ³ Eikyo senda ifyanso fyobe, Umusumbo ero ne nkwe, ero uye mu mpanga undungireko inama ya mpanga. ⁴ Umpangire ifyakurya fyawamisha, firya ifyo natemwisha, ero nokureta kuri nebo pakweba ati ningarya ero nkupare iryo natarafwa." ⁵ Nomba Rabeka aryumfwire uro Isaki arikuranda kuri Esau umwana mwaume wakwe. Esau aishire kuya mu mpanga mukurunga inama ero nokuyireta. ⁶ Rabeka aishire kuranda kuri Yakobo umwana mwaume wakwe ero nokuranda ati, "Bona kuno, nakyumfwa ba wiso bakoranda kuri Esau ndume yobe. Barandire ati, ⁷ 'Ndetera inama ya mpanga ero nokumpangira ifya kurya ifisuma pakweba ati ningarya ero nokukupara ku kinso kyakwa Yahweh ero ntarafwa.'" ⁸ Nomba eikyo, we mwana wandi umwaume, nakira ishiwi ryandi ilyo nkoku konkomesha. ⁹ Kabiye kumukuni, ero undetere utwana twa mbushi tubuiri utusuma; ero narapanga ifyakurya ifisuma ukufuma mulr shena ifya ba wiso, ngefyo fye ba temwa. ¹⁰ Waratwara kuri ba wiso, pakweba ati bena barya, pakweba ati benga kupara iryo tabarafwa." ¹¹ Yakobo aishire kuranda kuri Rabeka nyina wakwe ati, "Bona, Esau ndume yandi muntu wa mishishi, ero nebo ndi muntu wakuterera. ¹² Rimbi batata bakonjikata, ero nkoboneka kuri ye nga uwabufi. Nkoreta itipu pari ne mwine teparo iyoo." ¹³ Nyina aishire kuranda kuri ye ati, "We mwana mwaume wandi, reka itipuri ryonse riponene pari nebo. Umfwirafye ishiwi ryandi, ero nokuya, kashirete kuri nebo." ¹⁴ Eikyo Yakobo aishire kuya no kusenda utwana twa mbushi ero nokuturera kuri nyina, ero na nyina aishire kupanga ifyakurya fyabune, ngefyo fye wishu atemenwe. ¹⁵ Rabeka aishire kusenda ifyakufwara fyabune ifyakwa Esau, umwana mwaume wakwe umukulu, ifyo ifyari na ye mu ng'anda, nokufwika Yakobo, umwana mwaume wakwe umuwaike. ¹⁶ Aishire kubika no mukupo wa twana twa mbushi ku maboko yakwe ero na nkende yakumukoshi iya kuterera. ¹⁷ Aishire kubika ifya kurya fyabune ero nomukate ifyo apakenye mu maboko ya mwana mwaume wakwe Yakobo. ¹⁸ Yakobo aishire kuya kuri wishu ero nokuranda ati, "Tata." Wishu aishire kuranda ati, "Ndipano; niwe nani, we mwana wandi?" ¹⁹ Yakobo aishire kuranda kuri wishu ati, "Ni nebo Esau iberi ryenu. Ndikitire

nefyo mwakiranda kuri nebo. Nomba imeni ero nokurya ifyakurya fimo panama ya mpanga yandi, pakweba ati mu mpare." ²⁰ Isaki aishire kuranda ku mwana mwaume wakwe, "kyaba shani ukuti apapene mukwangufyanya waisanga, we mwana mwaume wandi? Aishire kuranda ati, "Pantu Yahweh Resa wenu akiireta kuri nebo." ²¹ Isaki aishire kuranda kuri Yakobo ati, "Isa mupepi kuri nebo, pakweba ati nkwikate, we mwana mwaume wandi, ero njishibe nga ni webo umwana mwaume wandi uwakishinka Esau nangura tewebo." ²² Yakobo aishire kuparamina kuri Isaki wishi; ero Isaki aishire ku mwikata ero nokuranda ati, "Ishiwi rishiwi ryakwa Yakobo, rero amaboko maboko yakwa Esau." ²³ Isaki tamwishibire, pantu amaboko yakwe yari aya mishishi, nga maboko yandume yakwe Esau, eikyo Isaki aishire kumupara. ²⁴ Aishire kuranda ati, "Bushe niwefye mukishinka umwana mwaume wandi Esau?" Aishire kwasuka ati, "Ni nebo wine." ²⁵ Isaki aishire kuranda ati, "Reta ifyakurya kuri nebo, ero nararya inama ya mpanga yobe, pakweba ati nkupare." Yakobo aishire kureta ifyakurya kuri ye. Isaki aririre, ero Yakobo aishire kumuretera umwangashi ero aishire kunwa. ²⁶ Ero wishi Isaki aishire kuranda kuri ye ati, "Isa mupepi nomba ero nokuntomona, we mwana mwaume wandi." ²⁷ Yakobo aishire kwisa mupepi ero nokumutomona, ero anunshishe icyena kya fyakufwara fyakwe ero nokumupara. Aishire kuranda ati, "Bona, icyena kya mwana mwaume wandi kiri kwati kyena kya mpanga iyo Yahweh aparire." ²⁸ Resa nakupere inkende ya mume wa kumuru, inkende yakurisha pa kyaro, ero iya fisabo ifingi ero nomwangashi uupya. ²⁹ Abantu na bakubombere ero ne nko ukufukama kuri webo. Ba umukuru pari ba munyina bobo, ero abana baume bari banoko bakufukamine. Reka onse uukakutipa akatipwe; na onse uukakuparwa akaparwe." ³⁰ Iryofye Isaki apwishishe ukupara Yakobo, ero Yakobo aishire kufuma kulinso kyakwa wishi Isaki, Esau ndume yakwe ashire kwisa ukufuma mukurunga kwakwe. ³¹ Nao wine aishire kupanga ifyakurya ifisuma ero nokwisa kufireta kuri wishi. Aishire kuranda kuri wishi ati, "Ima ero rya ifyakulya fyana ya mpanga iya mwana mwaume obe, pakweba ati winga mpara." ³² Isaki wishi aishire kuranda kuri ye ati, "Ni webo nani?" Aishire kuranda ati, Ni nebo umwana mwaume obe, iberi ryobe Esau." ³³ Isaki aishire kutina apakaramba ero nokuranda ati, "Akiba ni nani uwakirunga iyi nama ero nokureta kuri nebo? Nakirya iryo tauraisa, ero ndimuparire. Mukine, akaparwa." ³⁴ Uro Eau aishire kumfwa amashiwi yakwa wishi, aishire kurira nekikonko ikikaramba mukurira, ero aishire kuranda kuri wishi ati "Para, na nebo wine, we tata wandi." ³⁵ Isaki aishire kuranda ati, "Ndume yobe akisa mubumfinsoro ero arisendere iparo ryobe." ³⁶ Esau aishire kuranda ati, "Bushe tainikwa fye bwino ati Yakobo? Pantu amfimyanya ifi imiku ibiri. Arisendere ububeri, ero boneni, nomba ansendera ne paro." Ero aishire kuranda ati, "Bushe tamunshirireko iparo ryandi?" ³⁷ Isaki aishire kwasuka ero nokwisa kuranda kuri Esau ati, "Bona, ndimupangire ukuba shikuru obe, ero ndipere kuri ye bonse ba ndume yakwe ukuba abasha bakwe, ero ndimupere ifisabo ero nomwangashi uupya. Kinshi kimbi ico ningakukitira, we mwana mwaume wandi?" ³⁸ Esau aishire kuranda kuri wishi ati, "Bushe tamukwetepofye nangu rimo iparo ryandi, we tata wandi? Para, na nebo wine, we tata wandi." Esau aishire kurira apakaramba. ³⁹ Isaki wishi aishire kwasuka nokwisa kuranda kuri ye ati, "Bona, incende uko ukekara kukaba ukutari ukufuma ku bunonshi bwa kyaro, ukutari ukufuma ku mume wa mumuru. ⁴⁰ Kurupanga robe eko ukekarira, kabiri ukabombera indume yobe. Rero uro wa sunguka, ukakunta ikoriryakwe ukufuma ku mukoshi obe." ⁴¹ Esau aishire kupaata Yakobo ba murandu we paro iryo wishi amupere. Esau aishire kuranda mu mutima wakwe ati, "Inshiku shakurosha tata shiri paremo; panuma yaikyo nkepaya ndume yandi Yakobo." ⁴² Amashiwi yakwa Esau umwana mwaume wakwe umukaramba yaishire kwebwa kuri Rabeka. Eikyo aishire kutuma ero nokwita Yakobo umwana mwaume wakwe umwaike ero nokwisa kuranda kuri ye ati, "Bona, ndume yobe Esau akoikoseresha umwine parwa kupanga uku kwipaya. ⁴³ Nomba eikyo, we mwana mwaume wandi, nakira nebo ero nokufurumukira kuri Lebani, ndume yandi, mu Harani. ⁴⁴ Wikare naye panono, mpaka ikifukushi kya ndume yobe kikakepeko, ero nga araba ifyo wa kita kuri ye. ⁴⁵ Ero nkatuma ero nokukubwisha ukufuma kurya. Nindo ningamirushira bonse mu bushiku bumo? ⁴⁶ Rabeka sihire kuranda kuri Isaki ati, "Ndi wa naka no bwikashi pa murandu wa bana bakwa banakashi bakwa Heti. Nga kyakuti Yakobo asenda umo pa bana banakashi bakwa Heti ngo mukashi wakwe, kwati nga aba abanakashi, bamo aba abanakashi ba mu musumba, busuma nshi ubo ubikashi bwandi bukaba kuri nebo?"

Chapter 28

¹ Isaki aitire yakobo, eryo amupara, eryo amukonkomesha, "Wikasenda umwanakashi ukufuma mu benaKenani. ² Ima kabiye ku Padani Aramu, ku ng'anda yakwa Betuere wishi wa kwa noko, eryo ukasende umukashi ukufuma kurya, umo pa bana bakwa Rabani, ndume ya kwa noko. ³ Rekeni Resa wamaka yonse akakupare no kukurenga ukusandana no kuba ibumba rya bantu. ⁴ Akupere iparo rya kwa Abrahamu, kuri webo na ku nko shobe, pakuti wapayana inkende iyo wikaramo, iyo Resa apere Abrahamu. ⁵ Eryo Isaki atamfishe Yakobo. Yakobo aire kuri Padani Aramu, Rabani mwana Betuere umwina Aramu, ndume ya kwa Rabeka, nyina wa kwa Yakobo eryo na Esau. ⁶ Nomba Esau abona sukuti Isaki napara Yakobo no kumutuma ku Padani Aramu, ukuya mukupa. Abwene ukuti Isaki arimupra no kumupera ikipope, ukutira, "Taufwisre ukupira mu banakashi ba mu Kenani." ⁷ Esau nao abwene ukutira Yakobo ariumfwira ba wishi na banyina, eryo ariya na ku Padani Aramu. ⁸ Esau abwene ukutira umwanakashi wa ku Kenani tasekeshe wishi wakwe Isaki. ⁹ Nomba aire kuri Ishimeri eryo asenda, kurubari rwa bakashi abo akwete, Maharati umwana wa kwa Ishimeri, umwana wa kwa Abrahamu, nakshi ya kwa Nebaioti, ukuba umukashi wakwe. ¹⁰ Yakobo afumine kuu Beersheba no kuya ku Harani. ¹¹ Aishire ku nkyende imo no kwikara kurya kwine ubushiku bonse, pantu akasuba kari ikara. Asendere iribwe rimo murya munkyende, nokubika pa mutwe wakwe, eryo apona panshi murya munkyenbde ku kurara. ¹² Arotere eryo abona umutanto nawiminina pe sonde. Ne mpera yafikire mu muru eryo bamaraika ba kwa Resa

barekunina no kwikira. ¹³ Boneni, Yahweh aiminine pa muru no kuranda ukuti, "Ndi Yahweh, Resa wa kwa Abrahamu wishinwe, eryo na Resa wa kwa Isaki. Pa kyarero apo urere, nkakupera eryo na kunko shobe. ¹⁴ Inko shobe shikaba ngo rukungu rwe sonde, bakamisaranganya ukutari ku masamba, ku kabanga na kukapinda ka kyarero na kukuso. Ukupitira muri mwebo ne nko shenu emo indupwa shonse ishe sonde shikaparirwa. ¹⁵ Bona ndi na we, eryo nakusunga konse uko ukaya. Nkakubweshwa kuri iyi nkyende nakabiri; apo nshakakushe. Nkakita kyonse ikyo nakuraya." ¹⁶ Yakobo abukire ku turo, eryo aranda ukuti, "Mukine Yahweh aripankyende ino, no kwishiba nshaishibe." ¹⁷ Aritinine no kuranda, "Ninshi pano nkyende parekuntinisha! Pantu epa ng'anda ya kwa Resa. Uyu emwinshi wa mu muru." ¹⁸ Yakobo abukire ka kyarero kyo eryo asenda iribwe eryo abikirepo umutwe wakwe panshi. Aririmike no kupongororwerapo amafuta pa muru. ¹⁹ Aitire ishina rya nkyende irya Betere, rero ishina ra nkyende ryari ni Ruzi. ²⁰ Yakobo araire umurapo, ukutira, "Nga Resa akaba nainebo eryo no kusingirira uru rwendo ero ndeyendamo, eryo no kumpera ikyakurya, ne fyakufwara, ²¹ pakutira nkabwekeremo umutende ku g'anda ya kwa tata, eryo Yahweh akaba Resa wandi. ²² Eryo iri ribwe naimika nge kishibiro rikaba irya mushiro. Ukufuma kuri fyonse eflyo mumpera, nkabweshwa ikyekumi kuri mwe."

Chapter 29

¹ Ero yakobo waire murwendo rwakwe waire ku kyarero kya bantu bakukabanga. ² Iryo aishire kuroresha, aishire kubona ikishima mumpanga, ero boneni, amabumba yatatu aya mpanga yarirere mupepi ne kishima. Pantu nipari iki kine ikishima epo barikunwishisha amabumba, ero ne kiribwe ikyo kyarikuba pamiromo yakishima kyari ikikuru. ³ Uro amabumba yabungana parya, bakakyema barikufumyapo ikiribwe pamiromo yakishima ero banwisha impanga, nakabiri babwekeshapo ikiribwe pamiromo yakishima, parya pene epo kyarikwikara. ⁴ Yakobo waishire kuranda kuri bo ati, "Bamunyina, nikwisa uko mufumine?" Baishire kwasuka ati, "Tufumine ku Haran." ⁵ Waishire kuranda kuri bo ati, "Bushe mwarishiba Laban umwana wakwa Nahor?" Baishire kuranda ati, "Twarimwishiba." ⁶ Waishire kuranda kuri bo ati, "Bushe aribwino?" Baishire uranda ati, "Arifye bwino. ero, bona kurya, Rakeri umwana wakwe uyo ukoisa ne mpaanga." ⁷ Yakobo waishire kuranda kuri bo ati, "Bona, iri ni nshita ya kasuba pakati. Tenshita ya mabumba ya nama ukuba capamo. Mufwire mwanweshwa impaanga ero no kushireka ukuya mukurya." ⁸ Baishire kuranda ati, "Tekuti tushinwishe mpaka fye shonse sharongana kyapamo. Ero barinokufumyapo ikiribwe pamiromo yakishima, ero kwingaba ukunwisha impaanga." ⁹ Iryo Yakobo warikuranda nabo, Rakeri waishire ne mpaanga shakwa wishu, pantu ewari kushikema. ¹⁰ Uro Yakobo wabwene Rakeri, umwana mwanakashi wakwa Laban, indume ya banyina, ero ne mpaanga shakwa Laban, indume ya banyina, Yakobo warrleko, nokukunkurusha ikiribwe ukufumya pamiromo ya kishima, ero nokunweshwa amabumba ya mpaanga shakwa Laban, indume ya banyina. ¹¹ Yakobo waishire kutomona Rakeri ero aishire kurira apakaramba. ¹² Yakobo waishire kweba Rakeri ukuti ni rupwa wakwa wishu, ero nokumweba ati wari mwana mwaume wakwa Rabeka. Ero waire urubiro nokuya eba ba wishu. ¹³ Uro Laban aishire kumfwa iryashi parwa kwa Yakobo umwana wakwa nkashi yakwe, waishire kuya urubiro kukumukumanya, amufukata, amutomona, ero aishire kumusenda kung'anda yakwe. Yakobo waishire kweba Laban ifi fyonse. ¹⁴ Labani waishire kuranda kuri ye, "Mukishinkafye urifupa ryandi ero kabiri umunofu wandi." Ero Yakobo waikere na Laban nakarimo umwenshi umo. ¹⁵ Ero Laban aishire kuranda kuri Yakobo, "Bushe kuti wamomberafye apabura nangu kimo pabura amaripiro pantu uri rupwa rwandi? Unjebe, bushe amaripiro yobe kuti yaba shani?" ¹⁶ Nomba Laban ari nabana abanakashi babiri. Ishina ryamukaramba bantu ni Leya, ero ne shina rya mwaikye bantu ni Rakeri, ¹⁷ Amenso yakwa Leya yari ayakufuka, rero Rakeri ari umusuma kabiri nokumoneka bwino. ¹⁸ Yakobo atemenwe Rakeri, eikyo aishire kuranda ati, "Ndi nokumibombera imyaka kine rubari pari Rakeri, umwaike pabana banakashi." ¹⁹ Laban aishire kuranda ati, "Kuti kyawama ukumufya kuri weba ukukira kumwaume umbi. Ikara na nebo." ²⁰ Eikyo Yakobo abombere Rakeri imyaka kine konsekonse; ero kuri ye kyari kwati ninshikufye ishinono, pamurandu nefyo amutemenwe. ²¹ Ero Yakobo aishire kuranda kuri Laban, "Mpeni umukashi wandi, pantu inshiku shirikumene-pakuti mupe! ²² Eikyo Laban akorongenye abaume bonse abamuri irya nkende ero aishire kupanga umutebeto. ²³ Ikyunguro, Laban aishire kusenda umwana wakwe Leya ero amutwere kuri Yakobo, nao aishire kurara nankwe. ²⁴ Laban aishire kubura umubomfi wakwe umwanakashi Ziripa nokumutwara kuri Leya, ukuti abe umubomfi wakwe. ²⁵ Murukyro, boneni, ari ni Leya; Yakobo atire kuri Laban, Findo ifi mwakita kuri nebo? Bushe nebo ntamibombere pamurandu wakwa Rakeri? Nindo mwambepera?" ²⁶ Laban aishire kuranda ati, "Terutambi rwesu ukufya umwana umwanakashi umwaike iryo umukaramba bantu taraupwa. ²⁷ Pwisha ukusefya ubwina bwa uyu mwana, ero turi nokukupera no mwaike bantu naowine uri nokumubombera imyaka kine rubari." ²⁸ Yakobo akitire ifyo fine, ero wapwire umurungu wakusefya uwakwa Leya. Ero Laban aishire kupera umwana wakwe Rakeri ngo mukashi naowine. ²⁹ Laban aishire kupera Rakeri Bilha, ukuba umubomfi wakwe. ³⁰ Eikyo Yakobo aishire kurara na Rakeli, naowine, rero atemwishishe Rakeli ukukira Leya. Eikyo Yakobo aishire kubombera laban naimbi imyaka kine rubari. ³¹ Yaweh abwene ukuti Leya tabamutemenwe, eikyo aiswire ubufyashi bwakwe, rero Rakeri ari ning'umba. ³² Leya aishire kwimita ero aishire kufyara umwana umwaume, ero aishire kumwinika Rubeni. Pantu aishire kuranda ati, "Pantu Yahweh aroreshe uburanda bwandi; kinefye umurume wandi ari nokuntemwa." ³³ Ero aishire kwimita nakabiri no kufyara umwana umwaume. Aishire kuranda ati, "Pantu Yahweh aryumfwire ukuti ntemwikwa, eikyo ampera nakabiri uyu mwana umwaume," ero aishire kumwinika ishina ryakwe Simeon. ³⁴ Ero aishire kwimita nakabiri nokufyara umwana umwaume. Aishire kuranda ati, "Nomba uno muku umurume wandi akorambatira kuri ne, pantu ndi mufyarire abana abaume batatu." Eikyo ishina ryakwe ari ni Lebi. ³⁵ Nakabiri aishire kwimita ero nokufyara

umwana umwaume. Aishire kuranda ati, "Iyi nshita ndi nokurumbanya Yaweh." Eikyo amwinikire ishina rya Yuda; ero arekere ukufyara abana.

Chapter 30

¹ Uro Rakeri abwene ukuti tafyereko umwana kuri Yakobo, Rakeri aishire kukwata akarumwa kuri nkanshi yakwe aishire kweba Yakobo, "Mpera abana, nangu narafwa." ² Yakobo ikipyu kyakwe kyaishire kuba pari Rakeri. Aishire kuranda, "Ndimunkyende yakwa Resa, uwakusunga mukukana kwata abana?" ³ Arandire, "Bona, nikwata umubomfi wandi Bihah. Uye kuri ena, pakuti engakwata abana pamakasa yandi, ero nebo ningakwata abana kuri ye." ⁴ Kabiri aishire kumupera ena umubomfi Bilhah ngo mukashi wakwe, ero na Yakobo aishire kuya kuri ye. ⁵ Bilhah aishire kwimita ero aishire kufyarira Yakobo umwana umwaume. ⁶ Ero Rakeri arandire, "Resa nankitira umuringanya nebo, ero naumfwa ishiwi ryandi ero arimpere no mwana mwaume." Pamurandu waiki aishire kumwinika ishina Dan. ⁷ Bilhah umubomfi wakwa Rakeri, aisa kwimita nakabiri ero aisa kufyarira Yakobo umwana mwaume uwakurenga bubiri. ⁸ Rakeri aranda, "Namaka ayo nashomboka nankanshi yandi ero ninkimfya." Aishire kumwinika ishina ryakwe Naphtari. ⁹ Uro Leah aishire kubona ukuti arirekere ukukwata abana, aishire kubura Zilpah, umubomfi wakwe, ero aisa kumupera kuri Yakobo ngo mukashi wakwe. ¹⁰ Zilpah umubomfi wakwa Leah, asakufyarira Yakobo umwana mwaume. ¹¹ Leah aranda, "Iri rishuko." kabiri aishire kwmwita ishina Gad. ¹² Ero Zipah, umubomfi wakwa Leah, aishire kufyarira Yakobo umwana mwaume. ¹³ Leah arandire, "Nateemwa! Pantu abanakashi bakarankuta uwashuka." Kabiri aishire kumwita ishina ryakwe Asher. ¹⁴ Reuben aishire kuya munshiku shakuroborora ing'ano ero aishire kusanga Mandrake mwibara. Aishire kureta kuri nyina wakwe Leah. Ero Rakeri aishire kuranda kuri Leah, Mperako imo iya mu mwana mwaume obe Mandrake." ¹⁵ Leah aisakuranda kuri ye, "Kiri murandu unono kuri webi, ukumpoka umurume wandi? Nakabiri ukofwaya ukupoka Mandrake yamwana mwaume wandi, kabiri?" Rachel arandire, "Kabiri areisa kusendama kuri webi buno bushiku, mukukinjanya kwaba Mandrasora bamwana mwaume obe?" ¹⁶ Yakobo abwera ukufuma kwibara mukuunguro. Leah afuma mukumukumanya ero aisa kumweba, "Uringire ukwisa kuri nebo, pantu nikwashima muri ba Mandrake bamwana mwaume wandi." Ero Yakobo arekusendama na Leah burya bushiku. ¹⁷ Resa aishire kumfwa Leah, ero aishire kwimita no kufyarira Yakobo umwana mwaume uwakurenga kisanu. ¹⁸ Leah aisa kuranda, "Resa nampera ikirambu, pantu naripera umubomfi wandi umanakashi ku murume wandi." Aishire kumwita ishina ryakwe Issachar. ¹⁹ Leah asakwimita nakabiri ero nokufyara umwana mwaume uwakurenga Mutanda kuri Yakobo. ²⁰ Leah aisakuranda, "Resa arimpere ubupe ubwabune. Nomba umurume wandi akarekunkindika, Pantu ndimufyarire abana baume mutanda" Aishire kumwita ishina ryakwe Zebur. ²¹ Panuma aishire kumufyarira umwana umwanakashi ero aisakumwinika ishina ryakwe Dinah. ²² Resa aibukishe Rakeri ero aishire kumfwa kuri ye. Aishire kumwiswira ubufyashi pakuti engemita. ²³ Aishire kwimita ero aishire kufyara umwana mwaume. Aishire kuranda, "Resa arisendere umusebanya wandi." ²⁴ Aishire kumwinika ishina ati, Yosefu, ekutira Arindundireko umwana mwaume." ²⁵ Panuma Rakeri nafyara Yosefu, Yakobo aisakuranda kuri Laban, "Untume ndekuya, pakuti nebo ningaya kung'anda yandi ero kukyaro kyandi. ²⁶ Mpera bakashi bandi ero na bana bandi pantu naibabombera kuri webi, ero undeke ndekuya, pantu urishibe ukubomba narekubombera." ²⁷ Labani arandire kuri ye, "Ngakyakuti nisanga nomba ububire mumenso yobe, Roreru pantu ndisambire ukupitira mukupendura ukuti Yahweh arimparire pamurandu obe. ²⁸ Ero arandire, "Randa ikirambu kyobe, ero nkobapera." ²⁹ Yakobo arandire kuri ye, "Urishibe ifyo narikukubombera, ero nefyo ifitekwa fyobe fyaikere kuri nebo. ³⁰ Pantu wakwete ifinono uro ntaraisa, ero firifurire nokusanduruka. Yahweh nakupara mukubomba narikubomba. Nomba nirirari nkapekanishisha abamung'anda yandi kabiri." ³¹ Eikyo Labani arandire, "Kindo ikyo nkokupera?" Yakobo aisakuranda, "Taukompera nangu kimo. Nga kyakuti wakita iki ki kintu kuri nebo, nkobwekeshapo ukurisha umukuni obe noku urinda. ³² Ureke ngende mumukuni obe onse nomba, mfumyemo shonse ishafisembe ero ne mpanga shamabara, ero na shonse ishafita mukati kampanga, ero ishamabara ero ne shafisembe mukati kambushi. Ishi shikaba eframbu fyandi. ³³ Nekishinka kyandi kikesa kuboneka muri nebo kuntashi, uro mukesa mukunonda pa firambu fyandi. Yonse iyabura ifisembe ero neshu mabara mukati kambushi, ero neshu fita mukati kampanga, nga kyakuti imo yasamgwa nanebo, ekeshibikwa ukuti yakwiba." ³⁴ Labani arandile, "Nasumina, Nakibe ifyo fine ukuringana neshiwi ryobe." ³⁵ Burya bushiku Labani aishirekufumya imbushi ishaume ishari nefisembe ero namabara, ero na shonse ishanakashi imbushi ishari nefisembe ero namabara, shonse ishabuta muri shena, ero nashonse ishafita mukati kampanga, ero aishire kushipera mukuboko kwabana baume bakwe. Eikyo ³⁶ Labani aishire kubika uburendo bwa nshiku shitatu pakati kakwe ero na Labani. Eikyo Yakobo arikonkenyepo ukukyema inama shakwa labani ishasherepo. ³⁷ Yakobo aishire kubura imisambo iyibishi aya muri popura, ero ne almondi ero aishire kubamo ne mindoroshi iyakubuturuka no kusotora ukubuta kwa membya. ³⁸ Ero aya membya ayakubukwa aishire kubika aparungatene ne nama, mumikorwa shabukire pakwisa mukunwa. ³⁹ Ne nama sharekubukira mumembya; ero ne nama shaishire kwamba ukufyara abana, abafisembe, ero na mabara yanono. ⁴⁰ Yakobo aishire kurekanya aba abana, nomba aishire kurosha amenso kunama shamindoroshi ero na shonse mpanga ishafita mu nama shakwa Labani. Ero aishire kwabanya imikuni yakwe umwine eka ero tashibikire pamo nemikuni shakwa Labani. ⁴¹ Ryonsefye uro ipamanga shakosa mumukuni, shabikire, ero yakobo abikire amembya mu mikorura panuma mu mensu ya mikuni, pakuti fibukire mu membya. ⁴² Nomba uro inama shatompoka mumukuni shaishire, tabikirepo amembya kutanshi ya fiko. Eikyo inama ishatompoka shari shakwa Labani, ero isha maka shari shakwa Yakobo. ⁴³ Noyu muntu aishire kutunguruka. Aishire kukwata umukuni

uwingi, umubomfi abanakashi, ero ababomfi abaume, ero impunda ero na madonki.

Chapter 31

¹ Nomba Yakobo aishirekumfwa amashiwi yakubamwana Labani abaume, barikuranda ati, "Yakobo ariburire ifyuma fyonse ifyakwa tata emo atantwira ifi fyuma." ² Yakobo aribwene imibonekere yakwa Labani pa menso. Aribwene ukwebati umubera wakwe ukurosha kuri ena waryarwire. ³ Ero Yahweh arandire kuri Yakobo, "Bwerera ku mpanga ya fikorwe fyobe na kuri barupwa robe, ero na nebo nkaba nobe." ⁴ Yakobo aritumine no kuya kukuta Lakeri na Leya ukuti bese ku mpanga kufitekwa fyakwe ⁵ nokubeba ati, "Ndimwene umubera wakuba wishinwe ukurosha kuri nebo uryarukire, rero Resa wakuba tata aba nanebo." ⁶ Mwarishiba ukuti nikubukose bwandi bonse eko nabombere ba wiso. ⁷ Bawiso barinkyerasha pa kwarura amaripiro yandi imiku ikumi rimo, rero Resa tamusuminishe ukwebati ankyene. ⁸ Nga arandire ukweba ati, "Inama shafisema ishakuba amaripiro yobe; ero umukuni onsefye waisakufyara ishafisemba ishaina. Nga arandire ati; isha mingorosha esha kwisa kuba amaripiro yobe; ero umukuni wa musuma waisa kufyara isha mingoroshi ishaina." ⁹ Nimuri iyi ine inshita Resa apokorweramo ifitekwa fya kuba wishinwe no kupera kuri nebo. ¹⁰ Pakashita kamo rurya inama shitamfanya, naribwene mukiroto basawe bari kutamfya umukuni. Basawe barikuba abamingorosha, amabara nama ntonintoni. ¹¹ "Na maraika wakwa Resa arandire kuri nebo mukiroto, 'Yakobo.' Nalyasukire, 'Ndi pano.'" ¹² Epakunjeba ati, "Inuna no bona bonse basawe bobere abaretamfya pa mukuni. Shibiri ne mingoroshi, na mabara, nama ntoni ntoni, pantu ndibwene fyonse ifyo Labani arikukita kuri webo." ¹³ Ninebo Resa waba ku Betere, kurya waishire kusuba ikyamikwa, kurya warapire kuri nebo. Nomba ima no kufuma muri ino mpanga no kubwerera ku mapanga ya mpapo yobe." ¹⁴ Rakeri na Leya barishire kumwasuka no kumweba ati, "Bushe nga fwebo takuri ikyakaniko nangura ifya kupyana mung'anda yakuba tata?" ¹⁵ Bushe fwebo tata aretukita kubati bena fyaro? pantu waritushitisha ero warirya ne ndarama shesu shonsefye. ¹⁶ Ekya no bukankara bonsefye Resa apokere ukufuma kuri batata nomba bwesu nabana besu. Ekya nomba, kitafye, ikya kyonse ikya Resa akwebere." ¹⁷ Ero Yakobo atareme no kuninika abana baumue bakwe nabana banakashi bakwe pa ngamari. ¹⁸ Atangishe ifitekwa fyakwe, nefyuma fyonse, ukubikapofye nefitekwa ifyo anonkere mu Padan Aramu. Ero watampire ukubwereramo kuri wishi Isaki mu kyar kya Kenani. ¹⁹ Uro Laban aire mukubeya impanga shakwe, Rakeri aishire kwibira wishi tu resa twa ng'anda yakwe. ²⁰ Yakobo naye arikyenjerere Laban umwana wakwa Aramu, pakutamuraya urwa burendo bwakwe. ²¹ Efyo aishire ku fyuka na fyonse efyo akwete no kuya kwabuka no mumana urubiro, arungeme ku kyar kya rupiri mu Gileadi. ²² Pabushiku bwakurenga shitatu ero Laban baishire kumweba ati Yakobo arifyukire. ²³ Ero nae apitire urupwa rwakwe no kukonkamo uburendo bwa nshiku kine rubari, Wishifyara amusangire mu kyar kya kurupiri ku Gileadi. ²⁴ Nomba Resa aishire kuri Labani waku Aramu mu kiroto ubushiku no kumweba ati, "Ube uwa kenjera wiranda kantu neryo kamo kuri Yakobo ikyabune nangu ikyabubi." ²⁵ Laban arimusangire Yakobo. Nomba ninshi arimike inkambi yakwe mu kyar kya mumpiri. Laban nae no rupwa rwakwe barimikire mu kyar kya kumpiri mu Gileadi. ²⁶ Labani arandire kuri Yakobo ati, "Indo wakitira ifi, uro webo wankenjesha wa mfyushisha nabana banakashi kubati ni bankore ba munkondo?" ²⁷ Nindo wafyukire mu bumfisoro no kumbepa no kukana njibukishako? Nganarikufishishepo mukusefya ne nimbo, sha masese no tumpyori. ²⁸ Webu tawandekere nafishapo abeshikuru nabana bandi kukubafyompa, Nomba ifyo wakitire bunangwa. ²⁹ Ndikwete amaka yakukukita ikyabubi, rero Resa wakwa wiso arandire kuri nebo ubushiku ati, "Ukengere wiisa kuranda ikyabubi nangura ikya bune kuri Yakobo." ³⁰ Nomba urifumineko nipakweba ati wari kufuruka ukubwereramo ku ng'anda yakuba wiso. Nomba nindo waibire utumirungu twandi?" ³¹ Yakobo aishire kwasuka kuri Laban ati, "Pantu narikwete umwenso ukweba ati rimbi kuti wa mpokorora ku maka abana banakashi bobere epa kufumako mubumfisoro." ³² Kuri uyo onse uwakwibire utumirungu tobe takekare. Pamenso yakuba rupwa rwe, kenkenten fyonse ifiri kuri nebo ifyenu ero mupite." Pantu Yakobo taishibire ukweba ati Rakeri ewamwibire utumirungu. ³³ Labani aingire mwi tenti ryakwa Yakobo, aingira muri Leya na mwi tenti ryaba bomfi babiri abanakashi, rero tatumwene awe. Arifumine mwi tenti ryakwa Leya no kwingira mwi tenti ryakwa Rakeri. ³⁴ Kanshi Rakeri ewapitire tu resa twa mung'anda, atubikire na mukipapa kya ngamari ero aikarapo. Laban aripitire mwi tenti monsefye rero tafibwene. ³⁵ Arirandire na kuri wishi, "Mwifurwa shikuru wandi, tekuti ntareme, pantu ndi ku mweshi." Naye aripikite rero tatusangire tu resa twa ng'anda yakwe. ³⁶ Yakobo ari furirwe ero aebaura Laban, amweba ati, "Murandunshi nkitire? Bubi ndo nkitire pakwebati mure kununga?" ³⁷ Pantu iikitire ifikwatwa fyandi. Finshi pafya ng'anda yobe ifyo usangiremo? Firete apa mumenso yakuba rupwa wesu pakweba ati ba pingure pari fwebo babiri. ³⁸ Ndikere nobe pa myaka amakumi yabiri. Impanga ne mbushi shobe ishikota tasha purumunapo, kabiri ntarirepo nangura ni mpaanga ukufuma pa mukuni. ³⁹ Ntari kumiretera inama isho barikwipaya kufi swango. Narorwine, narikupyanikishamofye ryonse fye inama shonse ishari mukuruba mwari kunjeba nafutiramo, nga baribire akasuba nangu ubushiku. ⁴⁰ Kulya; mkasuba narikupya ero no bushiku nari kututuma; ero ntari kurarapo turo efyo naikere. Ifi efyo naikere mung'anda yobe pa myaka amakumi yabiri. Nari kubombera imyaka ikumi rimo na kine. ⁴¹ Ifi efyo naikere mu ng'anda yobe pa myaka amakumi yabiri. Narikubombere pa myaka ukumi rimo na kine pa bana banakashi bobere babiri, ero nakyemene ifitekwa pa myaka mutanda. Mwari ngarwiririre amarapiro kwi kumi rimo. ⁴² Kutabura Lesa wakwa tata, Resa wakwa Abraham, kabiri uyo Isaki atina, uwari na nebo mukabushefye ngawantamfise ukutaburapo kantu. Resa aribona ukukyururuka kwandi nefyo nabombeshe, efyo na Resa akimukaripira rero ubushiku. ⁴³ Laban arimwasukire no kweba Yakobo ati, "Aba abanakashi bana bandi, ababeshikuru, ne fitekwa nafyo fitekwa fyandi, nefyo ukobona fyonse fyandi. Nomba nindo ningakita rero kuri aba bana

bandi nangura ku bana babo bafyara? ⁴⁴ Kanshi nomba ka tupingane, weba na nebo, ero kibe ekambone pakati kobe nanebo." ⁴⁵ Na Yakobo aburire ibwe no kuritaramika nge kyakwibushishapo. ⁴⁶ Yakobo arandire na kuri barupwa rwakwe ati, "Longanyeni amabwe." Ero nabo bapitire amabwe nokuyaturika umwina. Ero baririrepo ifyakurya pepi no mupiri wa mabwe. ⁴⁷ Laban ainikire ishina Jegar Saha Dutha, rero Yakobo ainikire ati Galeedi. ⁴⁸ Laban arandire ati, "Uyu mupiri uri ni kambone pakati kobe na nebo." Efyo no mupiri wakutirwe Galeedi. ⁴⁹ Kabiri rwa kutirwe misapi, pantu Laban arandire ati, "'Yahweh engasopa pari weba nandi, uro tukarekana ukufuma mumenso ya kira muntu ukufuma mumu nankwe." ⁵⁰ Ngawaisa kukyusha abana bandi nangu waisa kubopirako abanakashi bambi, nangura tapari umbi uuri na fwebo, roresha, Resa fye ekambone pari weba nandi. ⁵¹ Labani aebere Yakobo, "Roresha pari uyu mupiri, roresha napa ribwe ifyo ntaramikire pakati kobe na nrbo. ⁵² Uyu mupiri ni kambone, neribwe ni kambone, eikyo nshaka kiruke uyu mupiri ukwisa kuri weba, efyo nobe tawakakiruke uyu mupiri neri ribwe ukwisa kuri nebo mukunykusha. ⁵³ Resa wakwa Abrahamu, na Resa wakwa Nohor, Resa wafikorwe fyabo akapingure pa kati kesu." Yakobo arapire pe shina ryakwa Resa uyo wisha Isaki atina. ⁵⁴ Yakobo aripere ikyerambo parya parupiri ero akutire na bantu bakwe kukurya ikiryo. Baririre ero no kuyesha ubushiku bonse parupiri. ⁵⁵ Pa rukyero kyeru Laban aryaramukire, atomona abeshikuru bakwe ero nabana banakshi bakwe no kubapara bonse. Efyo Laban afumineko no kubwerera kwakwe.

Chapter 32

¹ Na Yakobo ari parwe parwakwe, naba maraika bakwa Resa bari mukumenye. ² Uro Yakobo ababa bwene, arandire ati, "Ino ninkambi yakwa Resa," eikyo ashire kwimika ishina irya inkende ati ni Mahanaim. ³ Yakobo aritumine intumi ukumutangirira kuri wabo Esau mu kyarwa kya Seiri, mukitungu kya Edom. ⁴ Abakonkomeshe noku beba ati, "Ifi efyo mukarande kuri shikuru wandi Esau; ifi efyo umubomfi obe Yakobo aranda; "Nari kwikara na Labani, ero nakokora ukubweruruka kwandi mpaka no bwarero. ⁵ Ndikwete ing'o mbe ne mpanga ne mikuni, ababomfi baume, nababomfi abanakashi. Natuma aya mashiwi kuri shikuru wandi ukuti ningasangwa ububire kumenso yobe." ⁶ Intumishi shari bwereremo kuri Yakobo noku mwe ati, "Twarire kuri wenu Esau. Akoisa muku kubona, ari nabaume imyanda ibiri. ⁷ Ero Yakobo ashire kwikatwa no mwendo no kusakamikwa sana. Nomba epa kwabanya abuntu ari nabo pankambi shibiri, ero nefitekwa, nemikuni ne ngamari. ⁸ Ayebere ati, "Nga asanga Esau nokutasha inkambi imo, ero inkambi iyi kasharapo ikafyuke. ⁹ Yakobo arandire ati, "Resa wakwa tata Abrahamu, kabiri Resa wakwa tata Isaki, Yahweh, uwarandire kuri nebo ati, "Bwerurukira ku kyarwa kyobe na ku bantu bobwe, nandi nakurenga ukushuka. ¹⁰ Ntaringire kumirimo yenu yonse iya kipangano kyenu ikyakishinka, na kufya mukyetekanya efyo mwaisa kukita ku mubomfi wenu. Pantu nikunkonto yandi eko mwayabukire uyu Jodani, nomba naisa kusanguka inkambi shibiri. ¹¹ Napapata nebo mpokororeniko muma boko yakwa ndume yandi ukufuma mumaboko ya kwa Esau, pantu komutina, kuti aisa kutasha, bana mayo na baana. ¹² Nomba mwaebera ati, "Nka kurenga ukuba uwashuka. Nkarenga no bufyashi bobwe ukuba ngo mukyanga wapari bamba, ushinga pendwa kumpendwa yabo." ¹³ Yakobo aikere kuya muri burwa bushiku, waritwere fimofimo pafyo akwete ngefyabupe kuri Esau, indume yakwe; ¹⁴ Imbushi shikota imyanda ibiri ne mbushi ishilume amakumi yabiri. Ne mpanga ishikota imyanda ibiri ne shirume amakumi yabiri. ¹⁵ Ingamari nasho na baana bashiko amakumi yatatu, ing'ombe ishikota amakumi, yane ne shirume ikumi, impunda ishikota amakumi yabiri ne shikota ikumi. ¹⁶ Ifi aishire kufipera muminwe yaba bomfi bakwe, kiramukuni parwa uko. Ayebere pababomfi bakwe ati, "Kabiyeni muntanshi yandi mushe ne nkende pakati kakira umukuni." ¹⁷ Ayebere umubomfi wakubarira po ati, "Uro ndume yandi Esau aremukumanya nokumwipusha ati, 'Kuri wakwani weba? Nikwisa ureya? Ninama shakwanani ishiri kuntashi yobe?' ¹⁸ Ero akasuke atisha mubomfi wenu Yakobo. Fya bupe ifituminwe kuri shikuru wandi Esau, bona areisa panuma yesu." ¹⁹ Yakobo naye aishire kupera ifya kukonka kwibumba rya bubiri nerya butatu, nakubaume bonse abarikukonka panuma yamakuni, ayebera ati. ²⁰ Mukaye kuranda ifintu fimo fine kuri Esau uro mukamukumanya. Kabiri ukumweba ati, "Pantu atontonkenye ati, kumunashisha pafya bupe fintu na twara kuntashiyandi. Rero panuma, nomba ero nkesa kumikonka. Narimo ankapokerera." ²¹ Eikyo ifya bupe fyarire mutungirira. Nomba umwine arikerefyemunkambi pari burya bushiku. ²² Yakobo arimine ubushiku, nokupita abakashibakwe babiri na banakashi ba biri aba bomfi bakwe, nabaana bakwe abaume ikumi rimo na rimo. Aribatumine no kwabukira pakyabu kya Yobo. ²³ Muri iyi shira aribatumine no kubatapusha pamo nefikwatwa fyabo fyonse. ²⁴ Yobo ashire eka nomuntu are shomboka na nkwe mpaka ukufika kumakya. ²⁵ Uro umuntu abwene ukuti abwene ukuti afirwa ukumukimfya, aumine Yakobo parutungu uyo bareshomboka naye. ²⁶ Umuntu arandire ati, "Ndeka ndekuya pantu amakyakya nayapwa, Yakobo arandire ati, "Ntakureke urekuya mpakafye umpare." ²⁷ Umuntu arandire kuri ye ati, "Niweba nani ishina ryobe; ²⁸ Umuntu arandire ati, "Ishina ryobe taryakwetwepo Yakobo, kano Israeri. Pantu urishombokere na Resa na bantu nokukimfya." ²⁹ Yakobo arimwipwishe ati, "Napapata njeba ishina ryobe?" Aryaswike ati, "Nindo ureipushisha ishina ryandi?" Ero amuparire parya pene. ³⁰ Yakobo ashire kwimika ishina (yapari irya nkende Peniere) pantu waebere ati, "Ndishire ndibwene Resa ikinso ne kinso, ero umweo wandi urikakwirwe." ³¹ Pantu wena watire ati, "Ndibwene Resa ikinso ne kinso, ero no mweo wandi uri rubwirwe." Akasuba karimuturire uro areyabuka Peniel. Arekusunta pamurandu wa rutungu rakwe. ³² Emurundu wine abaana ba Israeri bari mishipa shipa yapa rutungu, iyaba parurutungu nga pasuntika, pamurandu wakutira umuntu nga amukene pamushipe shipe no ku fyutura itanta ryakwa Yakobo.

Chapter 33

¹ Yakobo aroreshe pa murur, kabiri, boneni, Esau akoisa, kabiri ari nabanarume imyanda ine. Yakobo ayakenye abana pari Rea, Rakero, na babomfi baibiri abanakashi. ² Kabiri no kubabika abanakashi ababomfi nabana babo pantanshi, pakonkere Rea na bana bakwe, pakonkere Rakero eryo parekeresha Yosefe pari bonse. ³ Umwine ewari pantanshi yabo. No kutotera panshi imiku kine rubari, asuka aparamina kuri munyina. ⁴ Esau abutukire ku kumukumanya, afukatire, kwikoshi ryakwe, no kumutomona. Kabiri bariririre. ⁵ Iryo Esau aroreshe pa muru abwene umwanakashi na bana. Arandire, "Bantu nshi uri nabo?" Yakobo atire, "Bana abo Resa apere ikyakysenaminwa ku mubomfi obe." ⁶ Kabiri ababomfi banakashi baishire pa ntanshi na bana babo, no kufukama. ⁷ Pakonkere Rea na bana bakwe baishire pa ntanshi no kufukama. Na pakurekeresha Yosefe na Rakero baishire pa ntanshi no kufukama. ⁸ Esau arandire, "Kinshi urepiribura pa mabumba yonse nari nakumanya?" Yakobo arandire, "Kyakusangiro ububire ku menso ya kwa Shikuru." ⁹ Esau arandire, "Fingi nakwata, we munyinane. Sunga ikyo wakwata wemwine." ¹⁰ Yakobo arandire, "Awe, napapata, nga ningasanga ububifre mu menso yobe, ryena pokerera ikya bupe ukufuma mu minwe yandi, pantu mukishinka nimbona kinso kyobe, kabiir kiri ngo kubona ikinso kya kwa Resa, kabiri naumpokerera. ¹¹ Poke ikyabupe kyandi iyo ikyareterwe kuri we, pantu Resa nambona nebo mukusenaminwa, na pa murandu ninkwata ifiringire." Eikyo Yakobo arimukonkomeshe na Esau aripokerere. ¹² Eryo Esau arandire, "Natwime tureya. Nkoya nintangira pari mwe." ¹³ Yakobo arandire kuri ye, "Shikuru arishiba ukuti abana banono no kuti shirye mpanga ne ng'ombe ishireonsha abana bashiko. Nga bashesha na maka nangufye akasuba kamo, inama shonse kuti shafwa. ¹⁴ Napapata rekeni shikuru akonkanyepo ukutangirira umubomfi wakwe Nkoisa tungurura mukuekanya tekanya, umwabere myendere yafitekwa ifiri ku kinso kyandi, kabiri umwabere myendere ya bana, mpaka nkasuke mfike kuri shikuru wandi Seiri." ¹⁵ Esau arandire, Reke nkushe na bana baume abari nanebo. "Rero Yakobo arandire, "Kinshi wakitire fyo? Rekeni nsange ububire ku kinso kya kwa shikuru," ¹⁶ Awe burrya bushiku atampire ukubwereramo ku Seiri. ¹⁷ Yakobo aire ku Sukote, akurireko ing'anda, apangire nsakwe yafitekwa fyakwe. Eikyo ishina rya pa nkyende ryaitwa Sukote. ¹⁸ Iryo Yaobo abwerere ukufuma ku Padani Aramu afikire umutende mu kyaro kya kwa Shekemu, ikyari mukyaro kya Kenani. Akitire nkambi mupepi no musumba. ¹⁹ Ashitire mpanga iinono ikyo atanikeko ihema ryakwe ukufuma ku banarume bakwa Hamore, wishi wakwa Shekemu, ku ndrama ya mwanada umo utupimfya twa Sirufere. ²⁰ Kabiri aimikeko ikirapiro no kukinika ati Er Erohe Israeri.

Chapter 34

¹ Nomba Dina, umwana mwanakashi wakwa Leya uyo afyere kuri Yakobo, arifumine aishire kuya muku kumanya abakashana muri kirya kyaro. ² Shekemu umwana mwaume wakwa Hamori umwina Hifi, umwana wa mfumu, aribwene umukashana. ³ Arimuburire ero aishire kurara nankwe, ero no kumubomfya kumaka. Arirambatirwe kuri Dina umwana mwanakashi wakwa Yakobo. Arimutemenwe umukashana ero aishire kuranda muku munakirisha. ⁴ Shekemu aishire kuranda kuri Hamori wishi, aishire kuranda ati, "Bureni umukashana ukuba umukashi wandi," ⁵ Nomba Yakobo arifurirwe bari mubifishe Dina umwana wakwe umwanakashi. Abana bakwe abaume barai nomukunyu wakwe mu mpanga, eikyo Yakobo arisungire umutende mpakafye babwera. ⁶ Hamori wishi wakwa Shekemu aishire kufuma ero no kuya kuri Yakobo mukuranda na ye. ⁷ Abana baume bakwa Yakobo barifumine mu mpanga ero baishire kumfwa umurandu. Bari bakarifishe. Baishire kufurwa sana pa murandu no mwana wanakashi wakwa Yakobo, pantu ifi fintu tafyatara kukitikapo. ⁸ Hamori aishire kuranda kuri bo ati, "Umwana wandi Shekemu aritemenwe umwana obe umwanakashi. Nkomupapata, mupeni kuri ye ukuba umukashi wakwe. ⁹ Natuko kupana namwebo, tupeni abana banakashi, ero mubure abana banakashi besu na mwebo. ¹⁰ Mukarekwikara na fwebo, ero ne nkende iri iyaisurwa mukwikara ero no kubomberamo, ero no kukwatiramo ifyuma." ¹¹ Shekemu aishire kuranda kuri ba wishi ba mwanakashi ero nakuli ba ndume bakwe ati, "Rekeni nebo nsange ukutemwikwa ku menso yenu, ero kyonse ikyo mwarangeba nkopera. ¹² Munjipushe umutengo wa kyabusonge ubuukuru ero ne kyabupe mufyo mukofwaya, Nandibo nkopera fyonse ifyo mukoranda kuri nebo, nomba mpereni umukashana ngo mukashi." ¹³ Abana baume bakwa Yakobo baishire kwasuka Shekemu ero na Hamori wishi mubu kyenjeshi ati, pamurandu Shekemu arikoweshe Dina inkashi yabo. ¹⁴ Baishire kuranda kuri bo ati, "Tekuti tukite ifi fintu ukupera nkashi yesu kumuntu uuri onse usha sembururwa; pantu kuti waba umusebanya kuri fwebo. ¹⁵ Kanofye muri ifi ifyakukonka twara suminishanya na mwebo: Nga kyakuti mwatampa ukusembururwa nga fwebo, ukuti abaume bonse muri mwebo ukurasembururwa. ¹⁶ Ero tawakurapera abanakashi besu kuri mwebo, ero twakurasenda abanakashi benu kuri fwebene, ero twakuraiakara na mwebo ero tukaba abantu bamo. ¹⁷ Nomba nga Kyakuti tamwaumfwe kuri fwebo ero nokuba abasembururwa, ero twarasenda nkashi yesu ero no kuya. ¹⁸ Amashiwi yaishire ku sansamusha Hamori ero no mwana wakwe umwaume Shekemu. ¹⁹ Umurumendo tari uwakuwayawaya ukukita ifyo barandire, pantu aritemenwe umwana mwanakashi wakwa Yakobo, ero pamurandu ewari umuntu uwariramo ukucindama kuba mung'anda yakwa wishi. ²⁰ Hamori ero no mwana wakwe umwaume Shekemu baishire kuya kumwinshi wa musumba ero baishire kuranda ku bantu bamu musumba, baishire kuranda ati, ²¹ "Aba bantu bari no mutende kuri fwebo, eikyo natubareke bekare mu nkende ero no kukwata ifyuma, boneni, inkende ikuru kuri bo. Naturekusenda abanakashi babo nga bakashi besu, ero no kubapera abanakashi besu. ²² rero murifi ifya kukonka abantu tusuminishenye ukwikara na fwebo ero no kuba abantu bamo: Nga kyakuti abaume muri fwebo basembururwa, nge fyo basembururwa. ²³ Tefitekwafye rlo nangu ifyuma- shonse inama shabo shesu? Eikyo

natusuminishanye nabo ero bekare na fwebo." ²⁴ Abantu bonse abamu musumba baishire kumfwa kuri Hamori ero na Shekemu, umwana mwaume wakwe. Abaume bonse baishire kusembururwa. ²⁵ Mubushiku bwa butatu, uro bakiri bakokaripwa, abana baume babiri abakwa Yakobo (Simeon ero Levi, bandume shakwa Dina) kiraumo asendere urupanga ero no kwingirira abamu musumba ikyakuti abashirika tabayenekere, ero baishire kwipaya abaume bonse. ²⁶ Baishire kwipaya Hamori ero no mwana mwaume Shekemu kukonaurwa kurupanga. Bariburire Dina ukufuma mu ng'anda yakwa Shekemu ero baishire kuya. ²⁷ Abana baume bambi abakwa Yakobo baishire kufitumbi eryo no kwiba mu musumba, pantu aba bantu barisebenye inkashi yabo. ²⁸ Basendere imikuni yabo, ing'ombe shabo, ba punda wabo eryo na fyonse ifya mu musumba eryo nefya shingurwike mu mabara ²⁹ ne fyuma fyabo fyonse. Nabana babo bonse eryo na bakashi babo bonse, baribasendere. Barisendere ne fyonse ifyari mu mayanda yabo. ³⁰ Yakobo aishire kuranda kuri Simeoni elry na Levi ati, "Mwireta ubwafya pari nebo, mwarandenga ukupata mu kyar, kyabena Kenani ero na bena Perisi. Nebo turi aba pendwafye. Nga kyakuti baikoronganya kyapamo pari nebo, ero no kurwisha, ero nkonaurwa, Nebo ero ne ng'anda yandi." ³¹ Nomba Simeoni eryo na Levi baishire kuranda ati, "Bushe Shekemu arikwete insambu pari nkshi yesu kwati riure?"

Chapter 35

¹ Resa warandire kuri yakobo, "Ima, kabiye ku betere, ero wikare kurya. Ukure uburambo kurya kuri Resa, uwa bonekere kurya kuri mwebo iryo mwebo mwabutukire ukufuma kuri Esau munyina obe." ² Eryo yakobo arandire kuba ng'anda yakwe na kuri bonse abo abari naye, "Funga tu resa twabena fyaro ukuri mukati kenu, isangurureni mwebener, ero piribureni ifyakufwara fyenu." ³ Eryo rekeni fwebo twime no kuninika ku Betere. Uwangasukire nebo mubushiku bwa mafya yandi, ero areba nanebo konse uko nkori kuya. ⁴ Eikyo bapere kuri yakobo tonse tu resa twabena fyaro uto utwari mumunwi yabo, ero namashikiyo ayo ayari ku matwi yabo. Yakobo afishikire fyonse munshi ya kimuti kya Oaki ikyari mupepi na Shekemu. ⁵ Uro barikuya, Resa apangire ikyakutinya ukupona pamisumba iya ba shingulukire bena, ero abo bantu taba supire abana baume bakwa Yakobo. ⁶ Eikyo fikire ku Lusi (betere), uwari mukyar, kyaku kenani, ena nabantu bonse abari naye. Ena akurire uburambo kurya nokwinika inkende i yari Betere. ⁷ Pantu eko Resa asokorwere umwine kuri ye, uro ena afurumukire ukufuma kuri munina wakwe. ⁸ Debora, uwarikurera, Rebeka, warifwire. Ena bamushikire ukutentemuka ukufuma ku Betere munshi yakimuti kya Oaki, ikyo kyareitwa Alon Bakuti. ⁹ Uro Yakobo afumine ku Padani Aramu, Resa abonekere kuri ye, "Nakabiri ero amuparire." ¹⁰ Resa warandire kuri ye, "Ishina ryobe niwebo yakobo, rero nomba tabakura kukuta Yakobo. Ishina ryobe rikaba ni Israeri." Eikyo Resa wakutire ishina rya Israeri. ¹¹ Resa warandire kuri ye, "Ninebo Resa wamaka yonse. Ba uwakufyara nokufura. Umutundu ero ne bumba ryamitundu fikafumana kuri webo, ero neshamfumu shikaba mukati karupwa robe. ¹² Ne kyar, ikyo nebo napere kuri Abramuro ero na Isaki, nebo nkaperi kuri webo kurupwa robe panuma yobe kabiri ukupera na kyar." ¹³ Ero Resa afumapo, asha Yakobo pa nkende ine iyo arandire na nkwe. ¹⁴ Yakobo abikire ikibumbiri murya munkende umo Resa warandire kuri ye, ikibumbiri kyeribwe. Ena waitirepo ne kyakunwa umusanguro parya pene ero no kwitira po amafuta. ¹⁵ Yakobo waitire ne nkende ishina rya Betere pantu Resa arirandire na ye, Betere. ¹⁶ Bena baendere ukufuma ku Betere. Iryo bakirine mirandu ukufuma ku Efrata, Rakere warikyurire nefumo. Ene wakwete ukukyura sana. ¹⁷ Iryo ena wari mukukyura sana kwifumo. Nakibusa wakwe warandire kuri ye, "Wiba no mwenso, pantu nomba webo warakwata na umbi umwana umwaume." ¹⁸ Iryo wari mukufwa, pa kipemo kyapakufwa kwakwe ena wainike Benoni, rero wishi wakwe Benjamini. ¹⁹ Rakere warifwire ero washikirwe panshira yaku Efrata (ena betelehemu). ²⁰ Yakobo abikire ikibumbiri panshishi yakwe. Iki kishibiro kyapa manda yakwa Rakere ukufika na rero. ²¹ Israeri waire ero wabikire itenti ryakwe pantashi ya rupungu rwa Froki. ²² Iryo israeri waikere muri kirya ikyar, Rubeni warere na Bihah kanakashi wa kwa wishi, ero Israeri waumfwire ifi. Nomba yakobo akwate abana ikumi rimo na babiri ikumi rimo na babiri. ²³ Abana abume bakwe kuri Reya bari Rubeni, Yakobo iberi ryakwe, ero Simeone Rebi, Yudah, Isaka, na Seburoni. ²⁴ Abana baume ba kwa Rakere bari, Yosefe na Benjamini. ²⁵ Abana baume ba kwa Bilha, umubomfi mwanakashi wakwa Rakere, bari Dina na Nafutari. ²⁶ Abana abaume bakwa Silpa, umubomfi mwanakashi wa kwa Reya, bari Gadi na Asha. Aba bonse bari bana baume ba kwa Yakobo abo afyere kuri ye mu Padani Aramu. ²⁷ Yakobo waishire kuri Isaki, wishi wa kwe mu Mare mu kirit Arba (kimo na Hebrone), uko Abramuro ero na Isaki bari kwikara. ²⁸ Isaki aikere umwanda umo na makumi kine konse konse. ²⁹ Isaki wapemene ikipemo ikyakurekeshesha ero afwire. Akoronganikirwe kufikorwe fyakwe, umukote umwaume uwa nshiku shingi. Esau na Yakobo, abana baume bakwe, bari mushikire ye.

Chapter 36

¹ Aba ebari urupwa rwakwa Esau (kabiri baremwita Edomu). ² Esau aburire abakashi bakwe ukubafumya mu Kenani. Aba ebari abakashi: Ada umwana mwanakashi wakwa Eroni umwina Hiti; Oribama umwana mwanakashi wakwa Ana, umwishikuru wakwa Zibiyoni umwina Hivite; ³ na Basemati, umwana Ishmeri, nkashi ya kwa Nebaite. ⁴ Ada afyere Eripazi kuri Esau, na Basemate afyere Ruere. ⁵ Oribama afyere Yuweshi, Yaramu, na Kora. Aba ebari bana banarume bakwa Esau ebo afyere mu mpanga ya Kenani. ⁶ Esau asendere abakashi bakwe, na bana baume, na bana banakshi, na bonse abang'anda yakwe, ne fitekwa- na shonse iknama shakwe, nefikwatwa fyakwe fyonse, ifyo akoronganike mu mpanga ya Kenani, no kuya mu mpanga ukufuma kuri munyina Yakobo. ⁷ Akitire ifi pa murandu ne fikwatwa fyabo fyarifirirwe ukwikara pamo. Ne mpanga umo baikere tayabakumene pa murandu wafitekwa. ⁸ Eikyo Esau, kabiri

aishibikwe nga Edomu, aikere mukyaroy kya rupiri ikya Seiri.⁹ Aba ebari urupwa rwakwa Esau, ikikorwe kyaba bena Edomu mu mukyaroy kya rupiri ikya Seiri.¹⁰ Aya eyari mashina ya bana baume bakwa Esau: Erifasi umwana mwaume wa kwa Ada, umukashi wakwa Esau; Reure umwana mwaume wakwa Basemate, umukahsi wakwa Esau.¹¹ Abana abaume bakwa Erifasi bari ni Temani, Omari, Sefo, Gatamu, na Kenasi.¹² Timna, ari ni kanashi wampambari ya kwa Erifasi, abana baume bakwa Esau, afyere Amareke. Aba bari abeshikuru abaume kuri Ada, umukashi wakwa Esau.¹³ Kabiri aba ebana baume bakwa Reure: Nahati, Sera, Shama, na Misa. Kabiri bari beshikuru abaume bakwa Basemate umukashi wakwa Esau.¹⁴ Aba ebari abana baume bakwa Oribama, umukashi wakwa Esau, uwari umwana mwanakashi wakwa Ana kabiri umwishikuru umwanakashi wakwa Sibyoni. Afyere kuri Esau Yeushi, Yramu, na Kora.¹⁵ Kabiri aba ebari bamumikowa ya mu rupwa rwa kwa Esau: Temani, Omari, Sefo Kenasi,¹⁶ Kora, Gatamu, na Amareke. Ishimikowa shafumine muri Eufasi mu mu mpanga yakwa Edomu. Bari beshikuru abaume abakwa Ada.¹⁷ Aba ebari imikowa ukufuma kuri Rueri, umwana mwaume wakwa Esau: Nahati, Sera, Shama, Misa. Aba ebari imikowa ukufuma kuri Rueri mu mpanga yakwa Edomu. Bari beshikuru abaume bakwa Basemate, umukashi wakwa Esau.¹⁸ Aba ebari imikowa yakwa Oribama, umukashi wakwa Esau: Yeushi, Yramu, Kora. Aba ebari mikowa ukufuma mu mukashi wakwa Esau Oribama, umwana mwanakashi wakwa Ana.¹⁹ Bari bana baume bakwa Esau(uwaishibikwe nga Edomu), kabiri eshamfumu shabo.²⁰ Aba ebari abaume bakwa Seiri umwina Hori, Ebekashi ba mu mpanga: Rotani, Shobari, Sibyoni, Ana,²¹ Dishoni, Esera, na Dishani. aba bari imikowa yakwa Hori, abekashi bakwa Seiri mu mpanga yakwa Edomu.²² Nabana abaume bakwa Rtani bari Hori na Hemani na Timna ari ni nkashi yakwa Rotani.²³ Nabana abaume bakwa Shobari: Avani, Manahati, Ebari, Shefo, na Onamu.²⁴ Aba bari bana baume bakwa Sibyoni: Aya na Ana. Uyu ni Ana uwasangire utumfukwe mfukwe twayakaba mu matororo. eryl barekyema bapunda bakwa Sibyoni wishi.²⁵ Aba bari bana baume bakwa Ana: Dishoni na Oribama, umwana mwanakashi wakwa Ana.²⁶ Aba bari abana baume bakwa Dishoni: Nemdani, Eshbani, Itrani na Kerani.²⁷ Aba bari abana baume bakwa Esere: Barihari, Sabani na Akani.²⁸ Aba barid bana baume bakwa Dishani: Usi na Arani.²⁹ Aba bari mikowa yakwa Hori: Rotani, Shobari, Sibyoni na Ana,³⁰ Dishoni, Esere, Dishani: Aba bari mikowa yakwa Hori, ukuringana na mu mikowa batantike mu mpanga yakwa Seiri.³¹ Ishi shari imfumu shatekere mu mpanga yakwa Edomu iro imfumu nangu imo tairatepo pa bana baume bakwa Israeri:³² Bera umwana mwaume wakwa Beore, uwareteka mu Edomu, ne shina rya musumba ryari ni Dinhba.³³ Iryo Bera afwire, eryl Yobabi umwana mwaume wakwa Sera wa mu Bosra, uwareteka munkyende yakwe.³⁴ Iryo Yobabi afwire, Hushamu uwari mu mpanga yakwa Temani, uwareteka munkyende yakwe.³⁵ Iryo Hushamu afwire, Hadadi umwana mwaume wakwa Bedadi uwakimfishe ebena Midiani mu mpanga yakwa Moabu, uwareteka munkyende yakwe. Neshina rya musumba ryari ni Abiti.³⁶ Iryo Hadadi afwire, eryl Samia wa mu masreka atekere munkyende yakwe.³⁷ Iryo Samia afwire, eryl Shauri waku Reobote uwari ku mumana atekere munkyende yakwe.³⁸ Iryo Shauri afwire, eryl Baari-hanai umwana mwaume wakwa Akbore atekere munkyende yakwe.³⁹ Iryo Baari-hanani umwana mwaume wakwa Akbore afwire, eryl Hadari atekere munkyende yakwe. Neshina rya musumba ryari ni Pau. Ishina ryamukashi ryari ni Mehetaberi, no mwana umwanakashi wakwe Matrede, no mwishikuru umwanakashi wakwa Me Sahabu.⁴⁰ Aya eyari emashina ya mitwe ya mikowa ukufuma murupwa rwa kwa Esau, ukuringana ne mikowa ne fitungu, amashina yabo: Timuna, Ariba, Yeteti,⁴¹ Oribama, Era, Pinone,⁴² Kenashi, Temani, Mibsara,⁴³ Magadere, na Iramu. Aba bari mikowa ya mitwe ukufuma kuri Edomu, ukuringana noko bareikara mu mpanga isho bakwete. Uyu ari ni Esau, wishi wabena Edomu.

Chapter 37

¹ Yakobo aiskere mu kyaroy ikoy ba wishi barikwikaramo, mu kyaroy kya Kenani.² Ifi efya kitikire pari Yakobo. Yosefu, uyo wari umurumendo umwayaka ikumi na rimo na kine rubari, arikukema ifitekwa pamo naba wabo. Ari na bana baume bakwa Biryero na bana baume bakwa Siripa, abakashi bakwa wishi. Yosefu aishire kureta insebo ishiki pari bo kuri shibo.³ Nomba Israeri aritemwishishe Yosefu ukucira abana baume bonse pantu ye ari mwana mwaume wakwe uwa mubukote. Ena arimupangile iraya irya bune.⁴ Ba munyina bakwe baribwene ati bawishibo baritemwishishepo ye ukucira pari ba wabo bonse. Barimupatire ero tabarekuranda ifisuma kuri ye.⁵ Yosefu aishire kurota ikiroto, ero ye aishire kweba ba wabo parwa kioto. Bena barimupatire ukukirapo.⁶ Aishire kuranda kuri bo ati, "Napapata kutikeni kuri iki kioto ikoy nebo nakiroto."⁷ Boneni, twa kiba tukokaka imipo ya ng'ano mwibara ero boneni, umupo wandi wakisakwima ero watarama, ero boneni, imipo yenu yakisa ku shinguruka no kuwa panshi ku mupo wandi.⁸ Ba wabo baishire kuranda kuri ye ati, "Bushe ikine kinefye webony ukateka pari fwebo? Bushe webony mu kishinkafye uka tungurura pari webony?" Bari mupatire ukukirapo pa frloto fyakwe napa masihi yakwe.⁹ Aishire kurota na kimbi ikiroto no kuceba kuri ba wabo. Aishire kuranda ati, "Boneni, nebo indirotere na kimbi ikiroto: Akasuba ero no mwenshi ne ntanda ikumi rimo na rumo fya kiwa panshi kuri nebo."¹⁰ Aishire kweba ii kuri wishi ngefyo kyari kuri ba wabo, na wishi aishire kumukaripira. Wishi aishire kuranda kuri ye ati, "Kioto ndo ikoy webony urotere? Bushe ba noko nebo ero na bawenu ikishinka tukesa kuwa panshi kuri webony?"¹¹ Ba wabo bari mukwatire umufimbira, nomba wishi arisungire umurandu mumano.¹² Ba wabo baishire kuya muku kyema ifitekwa fya kwa wishi mu Shekemu.¹³ Israeri aishire kuranda kuri Yosefu ati, "Bushe ba wenu tabakokyema ifitekwa ku Shekemu? Isa, ero Nebo narakutuma kuri bo." Yosefu aishire kuranda kuri ye ati, Nebo ndiipekenye."¹⁴ Aishire kuranda kuri ye ati, "Kabiye nomba, ubone ba wenu nga kyakuti bari bwino ne fitekwa nga firi bwino aishire kumutuma ukufuma mumukonko wa Heburoni, ero Yosefu aishire kuya ku Shekemu."¹⁵ Umuntu umo aishire kusanga Yosefu. Boneni, Yosefu ari kushinguruka mu mpanga. Umuntu aishire

kumwipusha ati, "Nindo ukofwaya?"¹⁶ Yosefu aishire kuranda ati, "Nkofwaya ba wesu. Njeba, napapata, uko bari bena bakocema ifitekwa."¹⁷ Umuntu aishire, kuranda, "Barifumine kuri iyi nkende, pantu na kibomfwa bakoranda ati, 'Natukoya ku Dotani.'" Yosefu aishire kukonk ba wabo panuma no kuya kubasanga pa Dotani.¹⁸ Bena baishire kubwenafye apatari, ero ye tarati kuparamina kuri bo, bena bari mukwatire amapange yakumwipaya.¹⁹ Ba wabo baishire kutampa ukusoshanya kuri umo na umo. "Boneni, karota uyu akopalama."²⁰ Iseni nomba, eikyo, areni tumwipaye ena no kumuposa muri kimo pa firindi, Fwebo tukoya kuranda ati, kinama mpanga imurire. Fwebo tukobona nindo ikafuma mu firoti fyakwe.²¹ Rubeni aryamfwire iki no kumususha ukufuma mumaboko yabo. Aishire kuranda ati, "Twilofya ubumi bwakwe."²² Rubeni aishire kuranda kuri bo, "Twisumya umuropa. Natu mupose muri iki kirindi ikiri mu matororo, nomba twibika amaboko pari ye" -ukuti ena akwate ukumupususha ukumufumya mu minwi yabo no kumubwekeshamo kuri wishibo.²³ Kaishire kuba ifi uruntu Yosefu afikire kuri ba wabo, bari mufurire iraya ryakwe iyra bune.²⁴ Baishire kumubura no kumuposa mu kirindi. Ikirindi takyakwete kantu na menshi tayarimo.²⁵ Baishire kwikara panshi no kurya umukate. Baishire kusansura amenso pa muru ero no kubona, ero, boneni, ibumba rya bena Ishimaere ryarikufumina ku gireadi, Bari ne ngamira ishasendere ifyanunkira ubune ero na baramu ero na muri. Bena barikuya ukufitwara ukutentemukira ku Egypto.²⁶ Yuda aishire kuranda kuri ba wabo ati, "Bunonshi ndo kikwete nga twaipaya wesu no kufimba umuropa wakwe?"²⁷ Iseni, ero rekeni tumushitishe ku bena Ishimaere ero twibika iminwi yesu pari ye. Pantu ye ni wesu, mubiri wesu." Ba wabo baryumfwire kuri ye.²⁸ Abena Midiani ba makwebo barikupita parya. Ba wabo baishire kubura Yosefu ukumwimya ero no kumusumbura pa muru ukufuma mu kirindi. Barishitishe Yosefu ku bena Ishimaeri pama shekere amakumi yabiri aya silfere. Abena Ishimaere baishire kusenda Yosefu ku Egypto.²⁹ Rebeni aishire ku bwerera ku kirindi, ero, boneni, Yosefu tarimo mu kirindi. Aishire kurepura ifya kufwara fyakwe.³⁰ Aishire kubwerera kuri ba wabo no kuranda ati, "Umurumendo tarimo murya! Ero nebo, bushe nikwisa nkoya?"³¹ Baishire kwipaya imbushi ero ero baishire kubura iraya ryakwa Yosefu no kuritubika mu muropa.³² Ero baishire kurireta kuri wishibo no kuranda ati, "Natusanga iki. Twapapata boneni nga kyakufwara kya mwana wenu nangura teco."³³ Yakobo aririshibire ero no kwisa kuranda ati, "kyakufwara kya mwana mwaume wandi. Ikinama mpanga kiri murire. Yosefu ikine kinefye ariputawirwe mutupimfya."³⁴ Yakobo aishire kurepura iraya ryakwe ero afwara ikyakufwara kyaburandu. Ari roseshe umwana wakwe umwaume pa nshiku ishingi.³⁵ Bonsefye abana baume bakwe naba banakashi barimine mukumutararika, nomba arikene ukutararikwa. Aishire kuranda, "Ikinene kinefye nebo nkaya tentemukira kumbo mukurosha pa mwana mwaume wandi." Wishi arimuririre.³⁶ Abena Midiani barimushitishe ku Egypto kuri Potifa, kiroro wakwa Farao, kapitao waba maronda.

Chapter 38

¹ Kyaishire kuba pa nshita iryo Yuda aishire kusha ba wabo no kwikara na umo umwina Aduramu, ishina ryakwe ryari ni Hira. ² Aishire kukumanya kurya umwana mwanakashi wa mwaume umwina Kenani uyo ishina ryakwe ryari ni Shua. Aishire kumusenda no kumupa. ³ Aishie kwimita no kukwata umwana umwaume. Arimwitire ishina ryakwe Ere. ⁴ Nakabiri aishire kwimita no kukwata umwana umwaume. Arimwitire ishina ryakwe Onani. ⁵ Nakabiri arikwete umwana mwaume no kumwita Shera. Ku Kasibu eko amufyarire. ⁶ Yuda aishire kusangira umukashi wakwa Ere, Iberi lyakwe. Ishina rya mwanakashi ryari ni Tama. ⁷ Ere, iberi ryakwa Yuda, ari uwakubifya pa kinso ryakwa Yahweh. Yahweh aishire ku mwipaya. ⁸ Yuda aishire kuranda kuri Onani ati, "Kabiye kwingira kumukashi wakwa wenu. Bomba umurimo wabumuramu kuri ye, no kufyarira wenu umwana." ⁹ Onani aishire kwishiba ukuti takabe mwana wakwe. Uro ronse arara na muka mukashi wakwa wabo, arikwitira panshi ikyo ena tarikufwaya ukufyarira wabo umwana. ¹⁰ Ikyo akitire kyaribipire mu menso yakwa Yahweh. Yahweh aishire ku mwipaya na ye. ¹¹ Ero Yuda aishire kuranda kuri Tama umupongoshi wakwe ati, "Ikara mukumfwirwa mu ng'anda yaba wiso mpakafye Shera, umwana mwaume wandi, akakure." Pantu ena ari no mwenso, "Nao rimbi kuti afwa, ngefyo ba wabo bafwire." Tama ariro no kuya kwikara mu ng'anda yakwa wishi. ¹² Panuma ya nshita ntari umwana mwanakashi wakwa Shua, umukashi wakwa Yuda arifwire. Yuda ari tararirwe no kuya kurekubeya impanga shakwe amasako pa Timuna, ena na kibusa wakwe Hira umwina Aduramu. ¹³ Tama aryeberwe ati, "Bona, wisofyala areya ku Timuna mukubeya impanga shakwe amasako." ¹⁴ Tama aishire kufura ififwaro fyabumukamfwirwa bwakwe no kuifimba umwine ne kitambara no kuipomba umwine. Aishire kwikara pa mwinshi wa Enaimu, apabera umusebo wa kurora ku Timuna. Pantu abwene ukuti Shera arikura nomba tabamupera kuri ye ngo mukashi. ¹⁵ Uro Yuda aishire kumubona atontonkenye ukuti ni kirende pa murandu ariifimbire ikinso ryakwe. ¹⁶ Aishire kuya kuri ye ku musebo no kuranda ati, "Isa napapata na turare nobe"-pantu taishibire ukuti mupongoshi wakwe-ero aishire kuranda ati, "Nindo warampera weba pakuti urare na nebo?" ¹⁷ Yuda aishire kuranda ati, "Nkakutumina akana ka mbushi ukufuma pa mukuni," Aishire kuranda ati, "Bushe warampera ikikatiro mpakafye ukatume ikyo?" Yuda aishire kuranda ati, ¹⁸ "Nindo narakupera nge kikatiro?" Tama aishire kwasuka ati, "Ikikatiro kyobe mwando obe, ne nkonto iyo iri mu minwi yobe." Yuda aishire kufipera ero aishire kurara nankwe, ero aishire kwimita kuri ye. ¹⁹ Tama aishire kwima no kuya. Tama aishire kufura ikitambara ero afwere ifyakufwara fyakwe ifyabukamfwirwa. ²⁰ Yuda aishire kutuma akana ka Mbunshi ku munankwe umwina Aduramu no kumweba ukuti upoke ikikatiro ukufuma mu minwi ya mwanakashi, nomba tamusangire umwanakashi. ²¹ Ero umwina Aduramu aipwishe abantu baku nkende irya ati, "Arikwi urya kirende wamu nshira uwari mu mbari ya musebo wa Enaimu?" Baishire kuranda ati, "Takwabapo kirende wa munshira kuno." ²² Aishire kubwereramo kuri Yuda no kuranda ati, "Nebo

ntamusangire umwanakashi. Nabo, abantu bakurya bakiranda ati, "Takwabapo kirende wa munshira kuno."²³ Yuda aishire kuranda ati, "Mureke umwanakashi asunge firya fintu, ukuti twisebana. Ikine kine, nebo nari tumine akana ka mbushi, nomba tawamusangire umwanakashi."²⁴ Kyaishire kuba pa numa ya myenshi itatu uro kyaeberwe kuri Yuda ati, "Tama umupongoshi obe arikita ubukende, na kine kinefy, arimita ifumo rya mu bukende." Yuda aishire kuranda ati, "Mureteni kuno ena no kumureka okewe."²⁵ Uruntu baishire kumureta panse, Tama aishire kutuma kuri wishifyara amashiwi ati, "Ku mwine waifi fintu eko nebo naimita." Tama aishire kuranda ati, "Napapata nga kuti mwamwishiba umwine waifi fintu, ikikakatikiro no mwando ne nkonto."²⁶ Yuda arifishibire no kuranda ati, "Tama ari umororoke ukutira nebo, ikyo nebo ntamupera ngo mukashi kuri Shera, umwana wandi umwaume." Ena tabwekeshepo ukurara na Tama.²⁷ Kyaishire kuba pa nshita yakwe iya kupaapa ukuti, boneni, ba mpundu ebari mwifumo ryakwe.²⁸ kyaishire kuba uro arikupaapa umo aisa kufunya ukubuko, ero na kibusa arishire kubura urushishi no kurukaka kukuboko kwakwe no kuranda ati, "Uyu ewakibarilrpo ukufuma."²⁹ Nomba ero abwekeshemo ukuboko kwakwe, ero boneni, uyo wabo ewabarirepo ukufuma. Nakimbusa aishire kuranda ati, "Ngefyo waipatikisha pakufuma!" Eikyo amwinikire ishina rya Perez.³⁰ Ero wabo afumine, uyo akakirwe urushishi ku kuboko kwakwe, ero amwinikire ishina rya Zera.

Chapter 39

¹ Yosefu arireterwe ukutentemukira ku Egypto. Potifa kiroro wakwa Farao uyo uwri kapitao waba maronda ero nabena Egypto, arimushitire ukufuma ku bena Ishimaere, abo abamuretere ukumutentemushisha kurya.² Yahweh ari na Yosefu ero aishire kuba umuntu uwashuka. Ena aikere mu ng'anda yakwa shikuru wakwe umwina Egypto.³ Shikuru wakwe aribwene ukuti Yahweh ariba na ye ero ukuti Yahweh arishukishe fyonse efyo arikukita.⁴ Yosefu arisangile ukutemwikwa mu menso yakwe. Aribombere Potifa. Potifa kitire Yosefu ukuba kangarira pa ng'anda yakwe, ero napafintu fyonse akwete arifibikire ukuti arekufisunga.⁵ Kyaishire kuba ukufuma panshita uro amukitire kangarira pa ng'anda yakwe na pafintu fyonse ifyo ena akwete, ukuti Yahweh aishire kupara ing'anda ya mwina Egypto pa murandu wakwa Yosefu. Amaparo yakwa Yahweh yari pari fyonse ifyo Potifa akwete mu ng'anda na mwibara.⁶ Potifa aishire kubura fyonse ifyo akwete ukuti Yosefu arekufisunga. Tarekutontokanya pari fyonse kanofye pafyakurya arekurya. Nomba Yosefu ari musuma ero arikuboneka bwino.⁷ Kyaishire kuba panuma yaifi ukuti mukashikuru wakwe aishire kubika amenso yakwe pari Yosefu ero aishire kuranda ati, rara nanebo."⁸ Nomba arikene ero aishire kuranda kumukashi wakwa shikuru wakwe ati, "Bona, shikuru wandi tarorekesha pafyo nebo nkokita mu ng'anda, ero aribika fyonse ifyo akwata ukuti ndekufisunga.⁹ Takwaba nangu umo umukuru muri ino ng'anda uwakukira nebo. Shikuru takanya ifintu fyonse kuri nebo kanofye weba, pamurandu uri mukashi wakwe. Nindo nebo ninga kitira ubu ububi ubwakukura ifi no kubembukira Lesa.¹⁰ Mukashikuru arikuranda kuri Yosefu kirabushiku, nomba ena arikene ukurara na ye nangu ukuba na ye.¹¹ Kyaishire kuba ubushiku bumo ukuti aishie kwingira mu ng'anda muku bomba umurimo wakwe. Takwari umwaume nangu umo uwa pang'anda uwarimo mung'anda.¹² Ena aishire ku mwikata mu fyakufwara fyakwe no kwisa kuranda ati, "Rara na nebo," Aishire kusha ifyakufwala fyakwe mu minwe yakwe, abutuka no kufumina panse.¹³ Kyaishire kuba, uro abwene ukuti arishire ikifwaro mu minwe yakwe ero aributukire panse,¹⁴ ero ena aishire kupunda kubaume ba mung'anda yakwe no kubeba ati, "Boneni, Potifa arireta umu Hiburu muku tusebanya. Aringire kuri nebo mu kurara nanebo, ero nebo na kipunda.¹⁵ kyakisa kuba uro ena akyumfwa nebo na punda, ukuti ena arishire ikifwaro kyakwe kuri nebo, abutuka, no kufumina panse."¹⁶ Ariburire ififwaro pambari yakwe mapakafye uro shikuru wakwe abwerere ku ng'anda.¹⁷ Aishire ku mweba uburondoroshi ubu, Umwina Hiburu umu bomfi uyo wareta kuri fwebo, akingira mukunsebanya nebo.¹⁸ Kyakisa kuba ukuti uro nebo nakipunda ena akisha ififwaro fyakwe kuri nebo no kubutukira panse.¹⁹ Kyaishire kuba ukuti, uro shikuru wakwe aumfwire uburondoroshi ba mwebere kumukashi wakwe ati, "Ifi efyo umubomfi obe akitire kuri nebo," ena arikaripe.²⁰ Shikuru wakwa Yosefu arimuburire ero no kumuposa mu kifungo, inkende umo barikusungira abafungwa ba mfumu. Ari murya mu kifungo.²¹ Nomba Yahweh ari na Yosefu ero arimurangire ikipangano ikyakishinka kuri ye. Yahweh arimupere ukutemwikwa mu menso yakwa kasunga wa kifungo.²² Kasunga wa kifungo aripere mu minwe yakwa Yosefu abafungwa bonse abo abari mu kifungo. Kyonse ikyo barikukita, Yosefu ewarikupingura.²³ Kasunga wa kifungo tarikusakamana pari kyonse ikyo ikyari mu maboko yakwe, pa murandu Yahweh ari na ye. Kyonse ikyo akokita, Yahweh arimushukishe.

Chapter 40

¹ kyaishire kuba panuma yafintu ifi, uwari kupera ikyakunwa imfumu ya Egypto nakafumbika wamfumu barirufyenye kuri shikurwibo, imfumu ya Egypto.² Farao yarifurirwe bakiroro bakwe babiri, mushika waba kasumika na mushika waba kafumbika.³ Ena ababikire mukurindwa mung'anda yakwa mushika waba sore, mukifungo kimo kine umo Yosefu afungirwe.⁴ Mushika waba sore arashike Yosefu kuribo, eryo arikubabombera. Baikere inshita mukurindwa.⁵ Bonse babiri barirotere ikiroto-Kasumika eryo na kafumbika wa mfumu ya Egypto abo bafungirwe mukifungo-kiramuntu arikwete ikiroto kyakwe mubushiku bumo bwine, eryo kira kioto kyarikwete umwarorere ukushimbura kwakiko.⁶ Yosefu aishire kwisa kuribo urukero nokubabona, boneni, bari nobuanda.⁷ Aripwishe bakiroro bakwa Farao abo abari nankwe mukurindwa mung'anda yakwa shikuru wakwe, aishire kuranda, "Nindo ikyo mwabonekera ababuranda rero?"⁸ Bena baishire kuranda kuriye ati, "Turotere ikiroto eryo takuri nangu umo uwakutushimbwira kyena." Yosefu aishire kuranda kuribo, "Bushe ukushimbura tekwa kwa Resa? Njebeni, napapata."⁹ Mushika waba kasumika aishire

kushimbura ikiroto kyakwe kuri Yosefu. Aishire kuranda kuriye, "Mukiroto kyandi, boneni, umwangashi wari kulinso kyandi.¹⁰ Namumwangashi mwari imisambo itatu. Uro wapuuuka, namabura yauko yaribarwire nefisansankuta fyauko fyaritwere imyangashi iyakupaya.¹¹ Urukombo rwakwa Farao rwari mumunwe yandi. Nebo nariburire imyangashi no nokuikamina murukombo rwakwa Farao, eryo nabikire urukombo mumunwe yakwa Farao."¹² Yosefu aishire kuranda kuriye, "Uku ekushimbirwa kwa kiko. Imisambo itatu ninshiku shitatu.¹³ Munshiku shitatu Farao akwinwina umutwe obe eryo akakubwesha pankito yobe. Ukarakupera urukombo mumunwe yakwa Farao, nga pakubara uruntu weba wari kasumika wakwe.¹⁴ Nomba unjibukishe uruntu fikakuwamina, eryo napapata urange inkumbu kuri nevo. Ukanumbure kuri Farao nokumfuma muri kino kifungo.¹⁵ Pantu naibirwe mukyaroyakwa Hebere. pano napo ntakitere nangu kimo icyakutira bambike mukirindi iki."¹⁶ Uruntu mushika waba kafumbika abwene ukuti ukushimbirwa kwari ukwabune, aishire kuranda kuri Yosefu, "Nandi narirotere, eryo, boneni, Imiseke itatu iyamikate yari pa mutwe wandi.¹⁷ Namumuseke wari pamuru mwari ifiryo fiamisango yonse iisuma ifyakwa Farao, nomba ifyuni fyaririre ukufuma mumuseke wari pamutwe wandi."¹⁸ Yosefu aryasukire eryo aishire kuranda, "Uku ekushimbirwa kwa kiroto. Imiseke itatu ninshiku shitatu.¹⁹ Munshiku shitatu Farao akwinwina umutwe obe ukufuma kuri weba eryo akakukurika pakimuti. Ifyuni fyakurya umubiri obe ukufuma pari weba."²⁰ Kaishire kuba nomba ukuti pabushiku bwakurenga shitatu bwari bushiku bwakufyarwa kwakwa Farao. Ena arikitere umutebeto kubabomfi bakwe bonse. Aishire kwimya umutwe wakwa mushika waba kasumika eryo nomutwe wakwa mushika waba kafumbika, mukati kababomfi bakwe.²¹ Aribweshe mushika waba kasumika pari bakasumika bakwe, eryo atekere urukombo mumunwe yakwa Farao nakabiri.²² Nomba arikurikire mushika waba kafumbika, ngefyo Yosefu ashimbwire kuribo.²³ Rero mushika waba kasumika taibukishe Yosefu, nomba arimurabire.

Chapter 41

¹ Papire imyaka ibiri itunturu iryo Farao arotere ikiroto. Boneni, aiminine pa muronga. ² Boneni, na mumuronga murenine ng'ombe kine rubari ishayemba kabiri ishaine mibiri, no kurya mufisonge fya masansa. ³ Boneni, panuma ing'ombe shimbi kine rubari shirenina ukufuma mu muronga, ishabipa kabiri ishaonda, shaya iminina rubari rwa ng'ombe shinankwe pambari ya muronga. ⁴ Kabir ing'ombe isho ishabipa kabiri ishaonda shirerya ing'ombe isho kine rubari ishayemba kabiri ishaina. Eryo Farao apatamukire mukiroto. ⁵ Kabiri arirere, nokurota ikiroto kabiri. Boneni imitwe ya nganu kine rubari irepandauka ukufuma mukipapa kimo, iyatekata kabiri iisuma. ⁶ Boneni, imitwe kine rubari, iyaonda iswaruruka ku mwera wa kukabanga, iremena. ⁷ Kabiri imitwe iyo iyapapa yaminine mitwe iyo kine rubari iyatekata kabiri iyasonsa. Eryo Farao apatamukire, kabiri, boneni, kyari kiroto. ⁸ Kyaishireba munshita yarukyeroye no mupasshi wakwe warisakamikwe, atumine nokwita tung'anga tonse na bamano bari mu Egypto. Farao epakubeba ifiroto fyakwe, rero takwari uwakuti erure kuri Farao. ⁹ Eryo mushika wabakasumika asosere kuri Farao, "Rero ndeishukisha imemba shandi. ¹⁰ Farao arikaripire ababomfi bakwe bonse, no kubikwa mukurindwa mu ng'anda yakwa mushika wa basore, nevo na mushika wabakafumbika. ¹¹ Twarotere ikiroto ubushiku bumo bwine, ena na nevo. Twarotere kira mwaume ukuringana no kurondorora kwa kiroto kyakwe. ¹² Kuri fwe kwari umwanarume umwina Hebere, umubomfi wabakafumbika. Twarimwebere nao ariturondorwe ifiroto fyesu. Arirondorwe kuri kira umo ukuringana nekiroto kyakwe emo ashimbwirire. ¹³ Ifyo atushimbwirire, efyo kyaishireba. Farao ambweshe apo nari, rero umunandi arimukurike." ¹⁴ Eryo Farao atumine uwakwita Yosefu. Barimufumisha kangu mukirindi. Aribeyere, no kufwara ifyakufwara fimbiri, no kuyaingira kuri Farao. ¹⁵ Farao asosere kuri Yosefu. "Nakikwata ikiroto, rero takuri uwakukishimbura. Rero naryumfwa pari we ukuti ngawaumfwa ikiroto kuti wakishimbura." ¹⁶ Yosefu ayankwire Farao, ati, "Tene. Resa areankura Farao umutende." ¹⁷ Farao aishile kulanda kuli Yosefu, "Muciloto candi. boneni, nevo nalitalame mu mbali yamulonga wa Naile. ¹⁸ Boneni, ing'ombe cine lubali shalikufuma mumulonga wa Naile, ishakwina elo ishabune, elo shalikulya mumulemfwe wafisonge. ¹⁹ Kabairi bona, ing'ombe kine rubari shakonkapo, ishanakuka, kabiri ishabipisha kyata kabiri ishaonda, ishakuti shatara bona ishaba ngeshi kububi mukyaroyakwa kyonse kya Egypto. ²⁰ Kabiri ng'ombe ishaonda ishabipa sharye ng'ombe kine rubari ishantanshi ishaina. ²¹ Kabiri iryo shaingire munda shashiko, tekyatwishibo kuti nashingira munda shashiko, ikyo ukubomneka kwashiko kuri kwati kwapakutendeka. Eryo nabukire. ²² Nariroreshe mukiroto kyandi, kabiri nabona, imitwe kine rubari iya ng'ano irekufuma mukipande ikyaishura kabiri iisuma. ²³ Bona, imitwe naimbi kine rubari iyauma iyapapa, iyaswaruruka ku mwera wa kukabanga. ²⁴ Kabiri imitwe kine rubari iisuma. Ninsosa kuri bang'anga ikiroto kyandi rero takuri uwakushimbirura ikiroto kuri nevo." ²⁵ Yosefu epakusosa kuri Farao, "Ifiroto fyakwa Farao firfye kimo kine. Ifyo Resa aripakukita, afiranda kuri Farao. ²⁶ Ing'ombe kine rubari ishisuma myaka kine rubari, kabiri imitwe iisuma kiine rubari myaka. Ifiroto firifye kimo kine. ²⁷ Ing'ombe kine rubari ishaonda kabiri ishibi panuma yashiko myaka kine rubari, ne mitwe iyo kine rubari iyapapa iyaswaruruka ku mwera wa kukabanga nayo kukabe myaka kine rubari iyakipowe. ²⁸ Iki ekiroto nkososa kuri Farao. Ifyo Resa aripakukita afisokorwera kuri Farao. ²⁹ Bona, imyaka kine rubari ireisa iyakwikuta kukaramba mukyaroyakwa kya Egypto. ³⁰ Panuma pakema imyaka kine rubari iyakipowe ikesakonkapo, kitarabwa no bukyushi tabwakeshibwe kuri bonse ikya mu Egypto. ³¹ Ikipowe kikapwishwa mukyaroyakwa bukyushi tabwakeshibwe mukyaroyakwa, pa murandu wikipowe ikyo ikikakonkapo, ikyo kikabe kyafinisha. ³² Kabiri ikiroto pakubwekeshiwapo kuri Farao muku warenga ibiri nikyo nakiteyanishiwa iki kintu kuri Resa, kabiri Resa areanguka ukukita. ³³ Nomba rekeni Farao abone umuntu uwairuka kabiri uwamano, no kumubika pa kyaro kya Egypto.

³⁴ Farao akite ifi, asoerepo umo pari bafiroro pa kyaro, no kubure kya fisano pari fisano ifya kyaro kya Egypto mu myaka kine rubari iyakwikuta. ³⁵ Bakoronganye ifyakurya fyonse ifya myaka iisuma iireisa no kututira. ³⁶ Ifyakurya ifif fikabe fyingira kyaro pa myaka kine rubari iya kipowe iikesa mu kyaro kya Egypto. Muri iyi nshita ikyaroy takyakonaurewe kukipowe." ³⁷ Ikintu iki kyariweme mu menso yakwa Farao na mu menso ya babomfi bakwe bonse. ³⁸ Farao epakusosa ku babomfi bakwe, "Bushe kuti twasango wabo ngo uyu muntu, uwaba Umupahi wakwa Resa?" ³⁹ Farao epakusosa kuri Resa, "Apo Resa akurengo ukwishiba fyonse ifi, takuri uwairuka kabiri uwamano. ⁴⁰ Webu ureba pa ng'anda yandi, na pakanwa kobe epo baretesha abantu bandi bonse. Pakipuna kyabufumu bobe peka epo nkokukitta umukaramba." ⁴¹ Farao epakusosa kuri Yosefe, "Boa, ndekubika pa kyaro kyonse ikya Egypto." ⁴² Kabiri Farao afurire ku munwe wakwe inindaminwe yakwe iyakukakatikirako no kubika ku munwe wakwa Yosefe. Amufwika ne fyakufwara fyakorokondwe, no kumukobeka munyororo wa goride mu mukoshi. ⁴³ Amutekere na pekyereta iryo akwete. No kumureka abantu babirikiye ku ntanshi yakwe, abati, "Fukameni." Farao amubikire pari fyonse ifya kyaro kya Egypto. ⁴⁴ Farao epakusosa na kuri Yosefe, "Nebo Farao, kabiri ukwabura webu umuntu teti atumpure ukuboko kwakwe nangu kuru kwakw mu kyaro kyonse ikya Egypto." ⁴⁵ Farao ainike Yosefe ishina rya "Safenati-Paniya." Amupere Asenati umwana mwanakashi wakwa Potifa shi,apepo waku Oni, ukuba umukashi. Eryo Yosefe afumine areendauka mu kyaro kya Egypto. ⁴⁶ Yosefe ari ne myaka amakumi yatatu pakutampa ukutarama ku kinso kya mfumu Farao. Yosefe afumine pa kinso kyakwa Farao, aire arepitana mu kyaro kyonse ikya Egypto. ⁴⁷ Awe mu myaka kine rubari yakwikuta ikyaroy ikyo nkabeshe ifisabo kisakata kisakata. ⁴⁸ Nao arongenye kyonse ikyakrya kya yaka kine rubari iyakwikuta iyari mu kyaro kya Egypto, no kututire kyakurya mu isumba sahshingurukako atutira mukati ka uko. ⁴⁹ Awe Yosefe, atuntumike ing'ao ngo musensenga wa pari bamba, ukufushe kibi, asuka areko kupenda ikyo takwari mpendwa. ⁵⁰ Yosefe akwete abana banarume eryo ikipowe takirati kise muri Asenati mwana Potifa shmapopo emo afyere. ⁵¹ Yosefe ainike umwana wakwe beri Manase, pantu atire, "Resa nandafyo kukyukutika kwandi konse ne ng'anda yonse yakwa tata." ⁵² Neshina ryawarenga bubiri ainike Efremu, pantu atire, "Resa namfusha mu kyaro kyakukyukutika kwandi." ⁵³ Ne myaka kine rubari yakwikuta yapitire mu Egypto. ⁵⁴ Imyaka ya kipowe yaritampire, ngefyo Yosefe, asosere. Kwari ikipowe mu kyaro kyonse, rero mu kyaro kya Egypto mwari ifiryo. ⁵⁵ Iryo ikyaroy kyonse kyaponenwe ne sara, anabantu bararira pakaramba kuri Farao. Farao aresosa kubena Egypto, "Kabiyeni kri Yosefe, kabiri mukite ikyo arekumyeba." ⁵⁶ Ikipowe kyari pa kinso kyabekara kyaro bonse. Yosefe epakwisura ku matara yonse, arashitisha na kubena Egypto. Ikipowe kyakumune ikyaroy kya Egypto. ⁵⁷ Bonse bareisa ku Egypto mukushita ifyakurya kuri Yosefe, pantu ikiowe kyarikumene ikyaroy kyonse.

Chapter 42

¹ Nomba Yakobo abwene ukuti kuri ing'ano ku Egypto. Asosere ku banarume bakwe, "Kinshi murerreshanisha?" ² Asosere, "Boneni, ningumfwo kuti kuri ing'ao mu Egypto. Kabiyeni no kutushitirako pakuti tube no mweo no kukana fwa." ³ Bamunina Yosefe ikumi barire mkushita ing'ano ku Egypto. ⁴ Rero Yakobo tatumine Benjamini, muniina Yosefe, nabamwane, epari ikyabiapa kyamuponena. ⁵ Abanarume bakwa Israeri baire ku kushita mukati ka bareyako, pantu ikipowe kyari mu kyaro kya Kenani. ⁶ Yosefe ari ni kateka pa kyaro. Ewarekushitisha ifintu k bantu pa kyaro. Kabiri bamunina bakwa Yosefe barishire no kutota kuri ye nefiso fyabo panshi. ⁷ Yosefe abwene ba munina kabiri no kubebukisha, rero arakita nga umbi umbi kuri bo kabiri no kuranda nabo bukari bukari. Aribepwishe, "Mufumine kwi?" Barandire, "Tufumine ku kyaro kya Kenani mukushita ifiryo." ⁸ Yosefe arishibe bamunina, rero bena tabamwishibe. ⁹ Eryo Yosefe aibukishe ikiroto arotore pari bena, no kuranda kri bo ati, "Muri nengu, mwaisa kukubona inkyende ishakirirwa muri kino kyaro." ¹⁰ Nabo barandire kuri ye, "Iyo, mwe mfumu yandi. Ababpmfi benu beshire mukushita ifiryo. ¹¹ Bonse turi banarume bamwaume umo. Turi na barume bakishinka. Ababomfi benu te nengu." ¹² Arandire kuri bo, "Iyo mwaisa mukubona inkyende ya kyaro isha kikirirwa." ¹³ Nabo barandire, "Fwaebabomfi bobe twaba baminina ikumi rimo na babiri, abanarume bamwaume umo mu kyaro kya Kenani. Bona, uwakypesha ari na tata ubushiku bwa rero, kabiri muninefwe umbi arifwa." ¹⁴ Yosefe arandire kuri bo, "Nifyofine nandire, kuri mwe; muri nengu. ¹⁵ Muri ki mukeshiwa, Nipa mweo wakwa Farao, tamwakafume pano, kano umwaikye wenu akese kuno. ¹⁶ Tumeni pari mwe uwakupita munina wenu. Mwarashara mukifungo, pakuti amashiwi yenu yeshiwe, nga mwabe kishinka muri mwe. Nga teifyo, ni pa mweo wakwa Farao, kinefye muri nengu." ¹⁷ Aribabikire bonse pamo mu kirindwa panshita shitatu. ¹⁸ Yosefe arandire kuri bo pabushiku bwarenga shitatu, "Kiteni ki no kuba no mweo, pantu ndatina Resa. ¹⁹ Nga muri banarume bakine, rekeni muninenwe umo akakwe mu ng'anda ya bafungwa, na mwe kabiyeni, mutware ng'ano shakipowe ya mayanda yenu. ²⁰ kamureteni muninenwe umwaikye kuri nevo pakuti amashiwi yarengwe ukutira yakishinka. Kabiri no kukana fwa mwebo." Kanshi efyo bakitire. ²¹ Nabo barandire kuri umo, "Kine kine turi no murandu pari muninefwe pakuti twamene ukumana nama kwa mutima wakwe iryo atupapatire no kukana umfwa. Eikyo ni pari ii ukumanama uku na kwishira pari fwe." ²² Na Rubeni abankwire ukuti, "Bushe nshasosere kuri mwe nati, 'Mwibembukira ku mwaikye,' Tamwaumfwire? Nomba, boneni, umuropa wakwe uretufwaya." ²³ Bo tabaishibe ukuti Yosefe arekumfwa, ikyo pari kaporibura wa fyebo pakati kabo. Nao Yosefe aryarwike no kufuma apo bari. ²⁴ Arifumine apo bari nokurira. Aribwerere uko bari no kuranda kuri bo. Eryo aburire Simyoni apo bari, no kumukaka pa menso yabo. ²⁵ Eryo Yosefe aebere ababomfi bakwe ukwisusha fipe fyabo fya ng'ano, no kubweshe ndarama mu kyora kya kira muntu, no kubapera mpao shapanshira. Efyo fyakitike kuri bo. ²⁶ Nabo batwikire bapunda wabo ne ng'ano shabo barifumineko baraya. ²⁷ Kabiri umo aisiwire isaka ryakwe pa kupera punda ifiryo pankyende, yabeni, abwene indarama. Bonei, shari

mwisaka aiswire.²⁸ Kabiri arandire kuri bamunina bakwe, "Indarama shandi shabwekeshiwamo. Shiroresheni; shiri mu kyora kyandi." Imitima shabo shatina kabiri bapinduruka baraisosha kuri kira umo umo, ukurasosa, "Kinshi iki, ikyo Resa akita kuri fwebo?"²⁹ Baire kuri Yokobo, shibo mu kyaro kya Kenani no ku mweba fyonse ifyabakitikire. Barandire,³⁰ "Umwanaume, shikuru wa kyaro, arandire buari bukari na fwebo no kubona kuti fwebo turi nnengi mu kyaro."³¹ Twarandire kuri ye, "Turi bakishibka. Taturi nengu."³² Twaba bamunina, abekumi na babiri, abanarume ba kwa tata umo arifwa, kabiri umwaikye rero ari na tata mu kyaro kya Kenani.³³ Umwanarume, shikuru wa kyaro, arandire kuri fwebo, "Ni pari ifi naraishiba ukutira muri banarume bakishinka. Sheni umo pari bamunina bobo kuri ne, musende ing'ano apo ikipowe kiri mu mayanda yenu, mukonke inshira yenu."³⁴ Muretu umwaikye wenu kuri nebo. Eryo naraishiba ukuti tamuri nengu, rero muri banarume, kabiri mukarashita muri kino kyaro."³⁵ Pakwisura imifuko, eryo, boneni, muri kiramufuko mwari Sirufere. Iryo bena na shibo babwene imifuko yasirufere, baritinine.³⁶ Yakobo shibo arandire kuri bo, "Mwanipaishisha abana. Yosefe arifwa, Simoni ariya, kabiri muresenda Benjamini. Ifi fyonse firi pari nebo."³⁷ Rubeni arandire kuri wishi, atire, "Kuti waipaya abana banarume bandi babiri, nga yakutira Benjamini tabwerere kuri we. Mubike mu minwe yandi, kabiri namubweshwa kuri we na kabiri."³⁸ Yakobo arandire, "Umwana mwaume wandi tatentemukire pamo nobe. Pantu munina wakwe arifwa kabiri uwasharapo. Nga ikyabipa kyamukitikira panshira eryo mureya, ukareta umushishi wabukote muburanda ku mbo."

Chapter 43

¹ Ikipowe kyarikurire mu kyaro. ² Kyaishire ukuti uro bena bari kurya ing'ano isho bafumishe ku Egypto, shibo aishire kuranda ati kuri bo, "Kabiyei nakabiri; katushitireniko ifyakurya." ³ Yuda rlimwebere, "Umuntu aritukonkomeshe eryo no kutosoka, 'Tamwakabone ikinso kyandi kano ndume shenu ngari na mwebo.' ⁴ Nga mwatuma ndume yesu ne fwe, turi no kuya kurya eryo no kumishitira ifiryo." ⁵ Nomba nga tamututumine ena, fwebo tatwakaye kurya. Pantu umuntu arirandire kuri fwebo ati, mwebo tamwakabone ikinso kyandi kano muri na ndume yenu." ⁶ Israeri aishire kuranda ati, "Kindo mukokitira ikyakubipisha kuri nebo ukwebo umuntu ukuti mwebo murikwete na umbi ndume?" ⁷ Baishire kuranda ati, "Umuntu aripwishe parwa fwebo ero napa bantu besu. Ena aishire kuranda ati, 'Bushe wishinwe akiri uwa mweo? Bushe mwebo muri kwete na umbi ndume?' ⁸ Twaishire ku mwasuka ukuringana krli ifi fipusho. Kuti fwebo twaishiba shani ukuti ena akoranda ati, 'Kareteni ndume yenu kuno?' ⁹ Yuda aishire kuranda kuri Israeri wishi ati, 'Tumeni umrlumendo nandi. Fwebo turi no kwima eryo no kuya ukuti fwebo tukabe abamweo eryo no kufwa iyo, fwebo bonse, mwebo, eryo nabana besu." ¹⁰ Nebo ndinokuba ikikatiro kuri ena. Mwebo muri no kwikatiromo nebo uwamurandu. Nga nebo ntamubweshe kuri mwebo no kumureta kuri mwebo, ero nebo rekeni mbembukire shikuru shonse." ¹¹ Shibo Israeri aishire kuranda kuri bo ati, "Nga efyo kiri, awe kiteni iif. Piteni fimo ifyawamisha ifya mu kyaro mu fyora fyenu. Piteni ifyo ku muntu nga ifya bupe- amafuta ya balm eryo no buki, utwanunkira eryo na muri, Ifinya muti ama pistaki eryo na morumonde." ¹² Piteni indarama isha miku ibiri mu minwe yenu. Indarama isho ishabweshiwe mukwisura kwa matumba yenu, piteni nakabiri mu minwe yenu. Nakarimo kyari kirubo." ¹³ Piteni nakabiri ndume yenu. Imeni no kuya ku muntu nakabiri." ¹⁴ Rekeni Resa uwa maka yonse amipere inkumbu pa kinso kya muntu, eikyo ukuti ena akamifumishe ndume yenu umbi eryo na Benjamini. Nga nebo na fwisha abana bandi, ninshi nebo ni mfwisha." ¹⁵ Abaume baishire kupita ikyabupe iki, namu minwe yabo baripitire ikipendo kya ndarama ikyamiku ibiri, pamopene na Benjamin. Barimine no kutentemukira ku Egypto eryo na kutarama ku kinso yakwa Yosefu." ¹⁶ Uro Yosefu aishire ku bona Benjamin pamo nabo, ena aishire kuranda ku muntu wapa ng'anda yakwe, "Reta abaume mung'anda, wipaye ne nama no kuipekanya, pantu abaume bakorya nandi akasuba." ¹⁷ No muntu arikutire ifyo Yosefu arandire. Aishire kutwara abantu ku ng'anda yakwa Yosefu." ¹⁸ Abantu baritinine pa murandu baritwere ku ng'anda yakwa Yosefu. Bena baishire kuranda ati, ni pamurandu wa ndarama ukuti shari bwerere batumba besu pakubara fwebo twareterwa kuno, ukuti ena abwenemo ukutupera umurandu fwebo. Ena atwikate no kutukita abasha, no kupita impunda shesu." ¹⁹ Bena barimukonkere umuntu uwarikwikara mu ng'anda yakwa Yosefu, eryo baishire kuranda kuri ye pa mwinshi wa ng'anda, ²⁰ ukuti, "mwe shikuru wesu, fwebo twarishire kuno pakubara ku kushita ifiryo." ²¹ Kyaishire kuba parwa, uro fwebo twafikire pa nkende yaakupataminapo, uro fwebo twaiswire ba tumba besu, eryo, boneni, indarama sha muntu shari onse mukanwa kakwa tumba wakwe, indarama shesu mukufina kwashiko. Fwebo turishibweshe munwe yesu." ²² Na shimbi indarama fwebo turishire nasho kuno mu minwe yesu kukushitamo ifiryo. Fwebo tatwishibire uwabikire indarama muri ba tumba besu." ²³ Umuntu aishire kuranda ati, "Umutende ube kuri mwebo, mwitina. Lesa wenu eryo Lesa wakwa shinwe afwire ewabikire indarama muri batumba benu. Nebo naripokerere indarama shenu." Umuntu ero aishire kufumya Simeoni kuri bo." ²⁴ Kabiri umuntu aishire kutwara abaume mu ng'anda yakwa Yosefu. Ena aishire kubapera amenshi, eryo baishire kusamba kumakasa yabo. Aishire kupera ifyakurya ba mpunda shabo." ²⁵ Pantu baripekenye ifya bupe pakwisa kwakwa Yosefu akasuba, pantu baryumfwire ukuti bakoya kurya kwine." ²⁶ Uro Yosefu aishire kwisa ku ng'anda, baishire kureta ifya bupe ifyo ifyari mu minwe yabo mu ng'anda, eryo baishire kukontamina panshi ku kinso kyakwe mu maroba." ²⁷ Ena aishire kubepusha parwa mutende wabo no kuranda ati, "Bushe shinwe aribwino, umukote uyo mwebo mwarandire? Bushe ena akiri uwamweo?" ²⁸ Baaishire kuranda ati, "Umusha wenu shifwe arifye bwino. Ena akiri no mweo, "Ero baishire kuwa panshi no kupera kuku mupera umukinshi." ²⁹ Uruntu aishire kwinnuna amenso yakwe aishire kubona Benjamini ndume yakwe, umwana mwaume waba nyina, eryo aishire kuranda ati, "Bushe uyu emuninenwe

umwaice uyo mwarandire kuri nebo?" Ero aishire kuranda ati, "Lesu nabe uwasenaminwa kuri webi, we mwana wandi." ³⁰ Yosefu aishire kwangufyanya ukuya ukufuma ku muputure, pantu ene arifurukire parwa kwa ndume yakwe. Ena arikufwaya ukwakuririra. Aishire kuya ku muputure wakwe no uria kurya. ³¹ Arisambire ku menso yakwe eryo aisa kufuma. Arishipikishe umwine, aishire kuranda ati, "Pekanyeni ifya kurya." ³² Aba bomfi baishire kupera Yosefu eka eryo nakuri bamunyina beka. Nabena Egypto bari kurya na ye beka pantu abena Egypto tekuti barye umukate naba Hiburu, ukuti pantu kya museru ku bena Egypto. ³³ Ba munina barikere ku kinso kyakwe, Iberi ukuringa no buberi bwarike, eryo no mwaikye ukuringa no bwaikwe bwakwe. Nabo abantu barapapa bonse. ³⁴ Yosefu aishire kupera ikyakanyiko kuri bo ukufuma kufiryo ku ntanshi yakwe. Rero ikyakanyiko kyakwa Benjamini kyarikurire imiku shisano ukukira ishaha munyina bakwe. Bena kunwa eryo no kusansamuka na ye.

Chapter 44

¹ Yosefu aishire ku konkomenshe uwari kurinda ing'anda yakwe, ati, "Isusha batumba ba aba bantu ne fyakurya, ukuringana nefyo bena benga pita, eryo ubike indarama sha kira muntu umwakwisurwa kwakwa tumba wakwe." ² Bika urukombo rwardi, urukombo rwa sifere, umwakwisurwa kwakwa tumba wa mwaikwe bantu, eryo ne ndarama shakwe isha ng'ano." Kasunga arikutire ngefyo Yosefu arandire. ³ Urukero bwarike, abaume aba baishire kutumwa baya, ne mpunda shabo. ⁴ Uro bena bafumine mu musumba nomba taba fikire ukutari, Yosefu aishire kuranda kuri kasunga wakwe, "Ima, konka panuma yabo, eryo uro webi ukobapitirira, urande kuri bo ati, 'Kindo mwebi mubweshe ububi pa busuma?' ⁵ Bushe taruri rukombo uro shikuru wandi anwinako, eryo urukombo uro arubomfya kurubuko? Murikitire ububi pa busuma." ⁶ Kasunga aribapitire eryo aishire kuranda aya mashiwi kuri bo. ⁷ Bena baishire kuranda kuri ye, "kindofye shikuru arandira aya mashiwi ya musango uyu? Na kibe ukutari ukufuma kuba bomfi benu ukuti bena bengacita ikyamusango uyo." ⁸ Roreshe, indarama isho twasangire mufyakwisurwa fya batumba besu, twariretere na kabiri kuri mwebi ukufunya mu kyar kya Kenani. Nga ni ndo fwebi twingebira ukufunya mu ng'anda yakwa wisokuru sifere nangu golide? ⁹ Nga kyakutira uuri onse muba bomfi asangwa nakyo, murekeni ena afwe, eryo fwebi tukoba abasha bakwa shikuru wesu." ¹⁰ Karinda aishire kuranda ati, "Nomba kanshi na kibe ukuringa na kumashiwi yenu. Ena uyo yo urukombo rukosangwako akoba umusha wandi, ero mwebi bambi mukoba abakaele." ¹¹ Ero kira muntu ayangufyenye no kureta tumba wakwe panshi, eryo kira muntu aishire kwisura tumba wakwe. ¹² Karinda aishire kufwayamo. Ena aishire kutampirapo abakurishapo no kupwishisha nowa kepeshepo, eryo urukombo rwaishire kusangwa muri tumba wakwa Benjamini. ¹³ Ero bena baishire kurepaura amaraya yabo. Kila muntu aishire kuronga punda wakwe eryo no kubwereramo ku musumba. ¹⁴ Yuda eryo naba wabo baishire kwisa ku ng'anda yakwa Yosefu. Ena ninshi ari kurya kwine, eryo baishire kufukakama ku menso yakwe panshi. ¹⁵ Yosefu aishire kuranda kuri bo ati, "Findo ifi ifyo mwebi mukitire? Bushe mwebi tamwishibire ukuti umuntu nga nebo arakita urubuko?" ¹⁶ Yuda aishire kuranda ati, "Findo fwebi tukoranda kuri shikuru wandi? Findo fwebi tukososa? Nangu nindo fwebi twingairungamikira fwebene? Resa arisangire ukupuruka kwaba bomfi bobe. Boneni, fwebi turi basha bakwa shikuru wandi, bonsefye fwebi noyo wine uyo urukombo rwasangirwe mu minwe yakwe." ¹⁷ Yosefu aishire kuranda ati, "Ikya nakibe ukutari ukufuma kuri nebo ukuti nebo nkikite. Umuntu uyo urukombo rwasangirwe mu minwe yakwe, uyo muntu akoba umusha wandi, nomba mwebi bambi, ninenifye murekuya umutende kuri wishinwe." ¹⁸ Ero Yuda aishire kuparamina kuri ye no kwisa kuranda ati, "Shikuru wandi, napatata reka umubomfi obe arande ishiwi mu matwi yakwa shikuru, eryo wireka ubukari bobe bwimine umubomfi obe, pantu webi wa kubati ni Farao. ¹⁹ Shikuru wandi aripwishe aba bomfi bakwe, akoranda ati, 'Bushe mwebi mwarikwata wishinwe nangu wenu?' ²⁰ Fwebi twaishire kuranda kuri shikuru wandi, 'Fwebi twarikwata tata, umuntu umukote, no mwana uwa mubukote bwakwe, umwaice. Nomba wabo arifwa, eryo ena ekafye ewashara uwakwa nyina, eryo wishi rlimutemwa.' ²¹ Ero webi waishire kuranda kuba bomfi bobe ati, 'Mureteni ena kuri nebo pakuti rimbi mubone.' ²² Panuma yaifi, naifwe twaishire kuranda shikuru wandi ati, 'Umurumendo tekuti ashe wishi. Pantu nga asha wishi wishi kuti afwa.' ²³ Ero webi waishire kuranda kuba bomfi bobe ati, 'Nga kyakuti ndume yenu kasuri teshire ukutentemuka namwebi, mwebi tamwakabone ikinso kyandi nakabiri.' ²⁴ Ero kyaishire kuba uro fwebi twaire kuninika kumu bomfi obe tata wandi, fwebi twaishire kumwebi amashiwi yakwa shikuru wandi. ²⁵ Tata wesu aishire kuranda ati, 'Kabiye ni nakabiri mutushitireko fwebi ifyakurya fimo fimo.' ²⁶ Ero fwebi twaishire kuranda ati, 'Fwebi tatwa tentemukireko. Nga kyakuti ndume yesu kasuri abe nafwebi, ero tukotentemukirako, pantu tatwakabe abakubona ikinso kya muntu urya kanofye ndume yesu kasuri ari nafwebi pamo.' ²⁷ Umu bomfi obe tata wandi aishire kuranda kuri fwebi ati, 'Mwarishiba ati umukashi wandi amfariyefye nebo abana baume babiri. ²⁸ Umo pai aba ariya ukufuma kuri nebo eryo nebo naishire kuranda, 'Kine kine ena ariepauka mutupimfya, eryo nebo ntamumona ukufuma rurya rwine.' ²⁹ Nomba mwebi namwe ngamwasenda uyu umu ukufuma kuri nebo, eryo uboni bwaba pari ena, mwebi mukatentemishisha imfwi shandi no buranda ku mbo.' ³⁰ Nomba, eikyo, uro nebo naisa kumu bomfi obe tata wandi, eryo umwaike tari nafwebi, pantu umweo wakwe wabikwa mu minwe ya murumendo, ³¹ Kyena kikesa kuba, uro abona umurumendo tari nafwe, ena akafwa. Aba bomfi bobe bakatentemushisha imfwi shamu bomfi obe tata wesu no buranda ku mbo. ³² Pantu umu bomfi obe ariba kikatiro pa murumendo kuri tata wandi eryo narirandire, 'Nga kyakuti nebo ntabwerere na ye kuri webi, ero nebo nkaba uwa murandu kuri tata wandi umuyayaya.' ³³ Eikyo nomba, napapata reka umubomfi obe ekare ngo musha kuri shikuru wandi ukukira umurumendo, ero reka umurumendo anine arekuya naba wabo. ³⁴ Pantu kuti nebo nanina shani ukuya kuri tata wandi nga kyakuti

umurumendo tari nanebo? Nebo nkotina ukubona ububi ubwingesa pari tata wandi."

Chapter 45

¹ Eluntu Yosefu afililwe ukuipindulula umwine paba bomfi bakwe bonse. Aishile kulanda ukubilikisha, "onsefye afwile ukunsha neka." Eico takwali mu bomfi uwataleme kuli ye uluntu Yosefu aishile kuishisha kuli ba wabo. ² Alisanswile ishiwi pa kulia, Abena Egypto balyumfwile, elo naba mung'anda yakwa Farao bali cumfwile. ³ Yosefu aishile kulanda kuli ba wabo ati, "Ninebo Yosefu. Bushe tata acili no bumi?" Ba wabo tabamwasukile, pantu balisakamene ku cinso cakwe. ⁴ Eluntu Yosefu aishile kulandakuli ba wabo ati, "Iseni palamineni kuli nevo, napapata." Baishile kwisa mupepi. Aishile kulanda ati, Ninebo Yosefu munyinane wenu, uyo mwashitise mu Egypto. ⁵ Mwilunguluka nangula uku ikalipila mwebene ukuti mwebo mwanshitise kuno nevo, pntu Lesa antumine kuno nevo mukumitangilila mu kusungilila umweo. ⁶ Pa myaka iyi ibili iya cipowe icaba mu calo, elo elo nakushala imyaka shisano umo umushakabe ukulima nangufye kusombola. ⁷ Lesa alintumine nevo muku mitangilila mukumisungilila nga benga shalapo mu calo, elo no kumisunga aba mweo no kupusuka ukukulu. ⁸ Eico nomba temwebo mwntumine kuno lelo ni Lesa, elo alimpanga wishi wakwa Farao, umukalamba waba ng'anda yakwe, elo katungulula wa calo conse ica Egypto. ⁹ Angufyanyeni elo munine no kuya kuli tata elo no kuya ku mweba ati, 'Ifi eflyo umwana obe Yosefu alandile, "Lesa nevo alimpangile umukalamba wa Egypto yonse. Iseni tentemukeni kuli nevo, mwikokola. ¹⁰ Mwebo mukekala mu calo ca Gosheni, elo mwebo mukalapalamina kuli nevo, elo na bana benu elo na bana babana benu, elo ne mikuni yenu elo na maombe yenu, elo na fyonse ifyo mwakwata. ¹¹ Nebo nkamipekanisha kulya, pantu kucili imyaka isano iya cipowe, pakuti mwebo tamwishile ku nsala, mwebo aba mung'anda yenu, elo na fyonse ifyo mwakwata." ¹² Boneni, amenso yenu yali bwene, elo na menso yakwa wesu Benjamini, ukuti kanwa kandi akakolanda kuli mwebo. ¹³ Mwebo mukeba tata pa bucindami bwandi mu Egypto elo napali fyonse ifyo mwebo mwabona. Mwalaangufyanya elo no kuleta tata kuno." ¹⁴ Akumbatile umukoshi wakwa wabo elo no kulila, elo na Benjamini alilile mu mukoshi wakwe. ¹⁵ Aishile ku fyompa ba wabo bonse elo no kulila pali bo. Pa numa yaico ba wabo baishile kulandaa kuli ye. ¹⁶ Ilyashi Iya citike lyalilandilwe mu ng'anda yakwa Farao: Ba wabo bakwa Yosefu balishile." Calisekeshe saana Farao elo naba bomfi bakwe. ¹⁷ Farao aishile kulanda kuli Yosefu ati, "Landa kuli ba wenu, 'Citeni ici: Longeni inama shenu elo muye na ku calo ca Kenani. ¹⁸ Upite ba wiso elo na bang'anda yobe bonse elo wise kuli nevo. Nebo nkamipela ifyabune fyamu calo ca Egypto, elo mukalya amafuta ya calo.' ¹⁹ Nomba webo waebwa, 'Cita ici, pita amaceleta ukufuma mu calo ca Egypto ifya bana bobbe elo nefya bakashi bobbe. Upite wiso elo wise. ²⁰ Mwisakamana pa fikwatwa fyenu, pantu ifya bune fyonse ifya calo ca Egypto fyenu.'" ²¹ Abana baume bamu Egypto ba citile ifyo. Yosefu aishile kubapela amaceleta, ukukonka neydo Farao abebekeshe, elo alibapele nefya kubomfya palwendo. ²² Kuli bonse umo babelele alibapele cila muntu ifyakufwala ifipya, nomba kuli Benjamini aishile kumupela indalama sha silfere imyanda itatu elo nefyakufwala ifipya fisano. ²³ Kuli wishi aishile kutuma ifi: impunda ikumi limo ishapitile ifyabune fyamu Egypto; elo ne mpunda ishikota ikumi limo ishapitile ing'ano, imikate, elo na fimbipo ifya kubomfya ifya kwa wishi. ²⁴ Eico alekele ba wabo baya elo nabo baile. Aishile kulanda kuli bo ati, "amaubone ukuti tamukolaka pa lwendo." ²⁵ Baishile kuya no kufuma mu Egypto elo no kubwelela ku calo ca Kenani, kuli Yakobo wishi. ²⁶ Bena ba mwebele ukutila "Yosefu acili no mweo, elo ena ekatungulula wa calo ca Egypto. "Umutima wakwe walipapile, pantu tashininkishe ifyo ba mwebele. ²⁷ Baishile kumweba amashiwi yonse aya kwa Yosefu ayo alandile kuli boo. Uluntu Yakobo abwene amaceleta ayo Yosefu atumine muku mupita, umupashi wakwa Yokobo wishi walipuputwike. ²⁸ Israeli aishile kulanda ifi, 'Cawama. Yosefu umwana wandi acili no mweo. Nebo nalaya nkamubone epo ntalafwa."

Chapter 46

¹ Israeli aishile ku panga na fyonse ifyo akwete elo nokwisa kuya ku Beeresheba. Kulya aishile kupela amalambo kuli Lesa yakwa wishi Isaki. ² Lesa aishile kulanda kuli Israeli mu cimonwa ubushiku, ukuti, "Yakobo, Yakobo." ³ Aishile kulanda ati, "Ndipano." Aishile kulanda ati, "Ni nevo Lesa, Lesa wa kwa wiso. Witina ukutentemuka ukuya ku Egypto, pantu kulya nkakupanga uluko ulukalamba. ⁴ Nkaya na webo mu Egypto, elo mu cine nka kwimya elo Yosefu akakwisala amanso no kuboko kwakwe." ⁵ Yakobo aishile kwima ukufuma ku Beeresheba. Umwana mwaume wakwa Israeli aishile kwensha Yakobo wishi wabo, abana babo, elo na bakashi babo, mu fikitikala ifyo Farao atumine ku kumusenda. ⁶ Baishile kusenda ifitekwa fyabo elo ne fikwatwa fyabo ifyo eflyo bapokele mu Kenani. Baishile kwisa mu Egypto, Yakobo elo na bonse abana bakwe na ye. ⁷ Aishile kuleta na ye ku Egypto abana baume bakwe elo na bana baume ba bana baume bakwe, abana banakashi babo elo na bana banakashi ba bana baume bakwe, elo na bonse abana bakwe. ⁸ Aya emashina ya bana baume bakwa Israeli abaishile kwisa ku Egypto: Yakobo elo na bana bakwe, Rubeni, ibeli lyakwa Yakobo; ⁹ abana baume bakwakwa Rubeni, Hanoki Palu, Hezroni, elo na Kimi; ¹⁰ abana baume bakwa Simeoni, Yemuele, Yamini, Ohadi, Yakini, Zohari, elo Shau, abana baume ba mwanakashi umwina Kanani; ¹¹ elo na bana bakwa Lebi, Geshoni, Kohati, elo Merari. ¹² Abana baume bakwa Yuda bali ni Ere, Onani, Shela, Perezi, elo na Zerah, (Lelo Ere elo na Onani baishile kufwila mu musumba wakwa Kenani). Abana baume bakwa Perezi bali ni Hezroni elo na Hamu. ¹³ Abana baume bakwa Isaka balini Tola, Pua, Lobi, elo na Shimuroni; ¹⁴ Abana baume bakwa Zebuluni bali ni Seredi, Eloni, elo na Yaleelo ¹⁵ Aba bali bana baume bakwa Leya abo aboishile ku fyala kuli Yakobo mu Padani Aramu, pamono mwana mwanakashi Dina. Abana baume bakwe elo na bana banakashi bakwe ba pebdelwe amakumi yatatu-na batatu. ¹⁶ Abana baume bakwa Gadi bali ni Zephoni, Haggi, Shuni, Ezboni, Eri, Arodi, elo na Areli. ¹⁷ Abana baume bakwa Asheri bali ni Imuna, Ishiva, Ishivi,

elo na Beria; elo na Sera ali ni nkashi yabo. Abana baume Beria bali ni Hebere elo na Malkiel¹⁸ Aba bali bana baume bakwa Zilfiph, abo Labani aishile kupela kuli Leya umwana mwanakashi wakwe. Abana baume abao aishile kufyala kuli Yakobo-ikumi na mutanda muli bonse.¹⁹ Abana baume bakwa Rakeli umukashi wakwa Yakobo bali ni Yosefu elo na Benjamini.²⁰ Mu Egypto Manase elo na Efulemu baishile kufyalwa kuli Yosefu kuli Asenati, umwana mwanakashi wakwa Potifera shimapepo waku Oni.²¹ Abana baume bakwa Benjamini bali ni Bela, Bekere, Ashibelo, Gera, Namani, Ehi, Roshi, Mupimu, Hupimu, elo na Ardi.²² Aba bali bana baume bakwa Rakeli abafyelwe kuli Yakobo-ikumi na bane muli bonse.²³ Umwana mwaume wakwa Dani ali ni HushimI.²⁴ Abana baume bakwa Nafutal bali ni Yazielo, Yezere, elo na Shilemu.²⁵ Aba ebali abana baume abafyelwe kuli Yakobo muli Biha, uo Labani aishile kupela kuli Rakeli umwana mwanakashi wakwe-cine lubali muli bonse.²⁶ Abo bonse abaishile kuya ku Egypto na Yakobo, bali bana bakwe, tekupendelako abakashi ba bana baume bakwa Yakobo, bali amakumi mutanda na mutanda muli bonse.²⁷ Na bana baume babili abakwa Yosefu abafyelwe kuli ye mu Egypto, aba mulupwa lwakwe abaishile kuya ku Egypto bali amakumi cine lubali muli bonse.²⁸ Yakobo aishile kutuma Yuda ukumutangilila kuli Yosefu ku kumulnga inshila kuntanshi yakwe ku Gosheni.²⁹ Yosefu aishile kupikenya amaceleta yakwe elo nokuya muku kumanya Israeli wishi mu Gosheni. Aishile kumubona, aishile kumukumbata mu mukoshi, elo nokwisa kulilila mu mukoshi wakwe panshita iitali.³⁰ Israeli kulanda kuli Yosefu ati, "Nomba leka imfwe, apo nabona icinso cobe, ukuti ucili uwa mweo."³¹ Yosefu aishile kulanda kuli bamunyina wakwe elo na ku ba ng'anda yakwa wishi ati, "Nalaya elo nokuya kweba Farao, ukuti, 'Bamunyina elo na bang'anda yakwa tata, abali mu musumba wa Kenani, balishile kuli nebo."³² Abaume ni bakacema pantu baba nibakasunga bafitekwa. Baliletele imikuni shabo, ifitekwa fyabo, elo na fyonse ifyo bakwata.³³ Cikesa kwisa palwa, uluntu Farao amita elo nokwipusha ati, 'Findo mucita?'³⁴ mufwile mukalande ati, 'Abasha benu baba ni bakasunga ba fitekwa ukufuma kubulumendo bwesu ukufika na nomba, bonse fwebo, elo ne fikolwe fyesu.' Mucite ici pakweba ati mwikale mu musumba wa Gosheni, pantu onse kacema wa muselu ku bena Egypto."

Chapter 47

¹ Eluntu Yosefu aishile kwingila mukati elo no kweba Farao ati, "Batata elo naba wesu, ifitekwa fyabo, ing'ombe shabo, elo nafyonse ifyo bakwata, balafikile ukufuma ku calo ca Kenani. Bona, bena bali mu calo ca Gosheni."² Alipitile ba wabo ba sano elo no kuya kuba londola kuli Farao.³ Farao aishile kulanda kuli ba wabo ati, Buahe ni ncito ndo mu bomba? "Baishile kulanda kuli Farao ati, "Aba bomfi bobe ni bakacema, kwati fikolwe fyesu."⁴ Eluntu baishile kweba Farao ati, "Fwebo twishile nga abekashi abatalebebelela ukwikala mu calo. Takuli umulemfwe wa fitekwa fyaba bomfi bobe, pantu icipowe cilibipishe mu calo ca Kenani. Eico kanshi, twapapata leka aba bomfi bobe bekaleko mu calo ca Egypto."⁵ Eluntu Farao aishile kulanda kuli Yosefu, ukutula, "Ba wiso elo naba wenu balishile kuli webo."⁶ Icalo ca Egypto caba mu nsambu shobe. Ikalika ba wiso elo naba wenu ku ncende iyabune, mu calo ca Gosheni. Nga ulushibilepo abaume baku ncenjela pali bo, ubabike nga bakulolekeshapo pa fitekwa fyandi."⁷ Eluntu Yosefu ailekuleta Yakobo wishi no kumulangisha kuli Farao. Yakobo aishile kupala Farao.⁸ Farao aishile kulanda kuli Yakobo ati, "Wikala imyaka inga?"⁹ Yakobo aishile kulanda kuli Farao ati, "Imyaka ya lwendo lwandi ili umwanda umo na makumi yatatu. Imyaka ya bwikshi bwandi ilifye iinono elo iyakukalipwa. Tashilepele kwati sha fikolwe fyandi."¹⁰ Eluntu Yakobo apalile Farao elo aishile kufuma ku cinso cakwe.¹¹ Eluntu Yosefu apele wishi elo naba wabo. Alibaputwilile incende mu Egypto, incende iya bune nganshi, mu calo ca Ramesses, pamo ngefyo Farao abakonkomeshe.¹² Yosefu alikupela wishi ifilyo, ba wabo, elo naba mu ng'anda yakwa wishi bonse ukulinga nabo balikusunga.¹³ Nomba tamwali ifyakulya mu calo conse; pantu icipowe calicililemo. Icalo ca Egypto elo ne calo ca Kenani fyalayonaikile pa mulandu ne cipowe.¹⁴ Yosefu alikolongenye indalama shonse isho ishali mu calo ca Egypto elo namu calo ca Kenani, mukushitisha ing'ano kubekala calo. Eluntu Yosefu atwele indalama kuli Darao ku cipango.¹⁵ Uluntu indalama shonse ishamu calo ca Egyptoelo namu Kenani shapwile abena Egypto bonse balishile kuli Yosefu no kulanda abati, "Tupeko ifyakulya! Cindo twinga fwila apoli pantu indalama shesu na shilipwile."¹⁶ Yosefu aishile kulanda ati, "Nga cakuti indalama shenu shilipwile, leteni ifitekwa fyenu elo na ndibo nala mipela ifyakulya mukukabushanya ne fitekwa fyenu."¹⁷ Eico baliletele ifitekwa fyabo kuli Yosefu. Yosefu alibapele ifyakulya paku kabushanya naba punda, pafitekwa, elo naba kabalwe. Alibalishishe no mukate no kukabushanya ne fitekwa fyabo fyonse muli ulya mwaka.¹⁸ Uluntu ulya mwaka wa pwile, baishile kwisa kuli ye mu mwaka wakonkelepo elo no kulanda kuli ye ati, "Fwebo tatwafise nangu cimo kuli shikulu ukuti indalama shesu fwebo shilipwile, elo ne mikuni ya ng'ombe shonse shakwa shikulu. Takuli nangu cimo icishele ku menso yakwa shikulu, ukufumyakofye imibili yesu elo ne mpanga shesu."¹⁹ Cindo twinga fwila mu menso yenu, fwebo elo ne mpanga shesu mukukabushanya ne fyakulya, elo fwebo ne mpanga shesu twalaba aba bomfi kuli Farao. Tupeni fwebo imbuto pakuti fwebo tube no mweo elo twifwa, elo ne mpanga shesu shi ikalafye."²⁰ Eico Yosefu ashitile icalo conse ica mu Egypto ukushitila Farao. Eico umwina Egypto onse alishitishe inconde cakwe, pantu icipowe calicililemo. Muli inshila, icalo conse caishile kuba cakwa Farao.²¹ Nomba abantu bena aishile kubacita abasha ukufuma ku mpela ya Egypto ukufika na kumpela ya mupaka umbi.²² Ifyonde fye fya bashimapepo fyeka efyo Yosefu atashitile, pantu bashimapepo balikupoka amalipilo. Balikuya mu fyonde ifyo Farao abapele. Eico kanshi bena tabashitishe impanga shabo.²³ Eluntu Yosefu aishile kulanda ati, "Boneni, Ndi mishitile elo ne mpanga shenu lelo muli Farao. Nomba buleni ishi imbuto, elo mubyale mu mabala."²⁴ Pakusombola, mwebo muli nokupela icakulenga busano kuli Farao, elo ne fiputulwa fine fikaba fyenu, ku mbuto shamu fyonde elo ne fyakulya fya bomusunga elo nefya bana benu."²⁵ Bena bashile kulanda tai, webo wapususha imyeo shesu. Nga twingasanga uluse pa

menso yenu. Fwebu tukabafye aba bomfi bakwa Farao." ²⁶ Eico Yosefu alipangile ifunde ilyo ilikonkwa mu calo ca Egypto ukushinta na pali lelo. Icakuti icakulengaa busano cakwa Farao. Fondefye fya bashimapepo efitali fyakwa Farao. ²⁷ Eico Israeli aikele mu Egypto, mu calo ca Gosheni. Abantu bakwe bali nonkelelo ifyuma mulya. Bena balifyalene elo no kusanduluka apakulu. ²⁸ Yakobo aikele mu calo ca Egypto imyaka ikumi limo na cine lubali, Eico imyaka ya bumi bwakwa Yakobo yali umwanda umo na makumi yane na cine lubali. ²⁹ Uluntu inshta ya palamine iya kufwa kwakwa Israeli, aishile kukuta umwana wakwe Yosefu elo no kwisa kumweba ati, "Nga cakuti ndisangile uluse pa menso yobe, bika ukuboko kobe munshi ya matanta yandi, elo unange icishinka elo ne cicetekelo. Napatata nebo wikanshika mu Egypto." ³⁰ Uluntu nebo nkalala naba shifwe, webu ukampite ukumfumya mu Egypto elo no kunshika ku ncende ya fikolwe fyandi." Yosefu aishile kulanda tai, "nebo nkacita ngefyo fine walanda." ³¹ Israeli aishile kulanda ati, "Lapa kuli nebo," elo Yosefu aishile kulapa kuli ye. Eluntu Israeli akontamikile umutwe musanshi bwakwe.

Chapter 48

¹ Kyaishire panuma yaifi fintu, eryo umo asosere kuri Yesefe, "Roresha bawiso barewere." Asendere nayena bana bakwe abaume babiri, Manaseh na Efremu. ² Eryo Yakobo hamwebere, "Roresha, umwana obe umwaume Yosefe nafika mu kukubona," Isreari arikoseresha no kuikoronganika mu maka no kwikara pa busanshi. ³ Yakobo asosere kuri Yosefe, "Resa wamaka abonekere kuri ne ku Ruzi mu kyaro kya Kenani. Arimparire. ⁴ Arandire kuri nebo, "Bona, nakurenga ukufyara, eryo nakufusha. Nkatantamikkyaro. Nkapera iyi inkyende ku nko shobe ifikwatwa fya muyayaya." ⁵ Nomba abana bobbe abaume, abo abafyerwe kuri we mu kyaro kya Egypto eryo ninshi nshiraisa kuri webu mu Egypto, bandi. Efremu na Manaseh bakaba bandi, ngefyo Rubeni na Simoni baba aband. ⁶ Abana abo ukakwata ukufuma pari aba bakaba bobbe; bakarembwa panshi ya mashina yabo ndume yabo mu kubapyana. ⁷ Rero kuri ne, eryod nakabwera ukufuma ku Padani, ku kiririshi kyandi Rakeri afwire mu kyaro kya Kenani musnhira, ninshi ari akiri areenda pari apatari ukuya ku Efreti. Namushikire parya pene panshira yakuya sku Efreti"(uku eku, Betere). ⁸ Eryo Israeri abwene abaume ba kwa Yosefe, atire, "Ba muri nani aba?" ⁹ Yosefe atire kuri wishi, "Bana bandi abaume abo Resa ampera kuno." Israero atire, "Barete kuri nebo, ukutira ningabapara." ¹⁰ Rero amenso yakwa Israeri yarefirwa pa murandu wa myaka yakwe, iki arifirwa ukubona. Iki Yosefe abaparamike kuri ye, eryo abatamona no kubafukatira. ¹¹ Israeri atire kuri Yosefe, "Nshareenekera ukutira nakabona ikinso kyobe nakabiri, rero Resa ansuminisha ukubona abana bobbe." ¹² Yosefe abafumisha ukufuma pakati ka makasa ya kwa Israeri, rero nomba kontamika ikinso kyakwe kwi sonde. ¹³ Yosefe abapokere bonse, Efremu ku kuboko kwakwa Israeri ukwa kukuso, eryo na Manaseh ku kuboko kwa kwe ukwa ku kuso ku rubari rwa kuboko kwa kukuryo, no kubareta mupepi na ye. ¹⁴ Israeri atambike ukuboko kwa kukuryo no kutambika pa utwe wa kwa Efremu, uyo uwari umwaikyepo eryo ukuboko kwa kukuso pa mutwe wa kwa Manaseh. Aripuseny amaboko, antu Manaseh ari riberi. ¹⁵ Israeri aparire Yosefe, atire, "Resa uyo bashifwe Abrahamu na Isaki baenderemo, Resa uyo unsungire napari buno bushiku. ¹⁶ Maraika uyo uwampokorora kufiri fyonse, engapara aba abarumendo. Rekeni ishina ryandi rirembe pari bo, eryo neshina rya bashifwe Abrahamu na Isaki. Rekeni bakure muri kinkupiti pe sonde." ¹⁷ Eryo Yosefe abwene wishi aretambika ukuboko kwa kukuryo pa mutwe wakwa Efremu, takyamusekeshe. Asendere ukuboko kwa kwa wishi ukufuma pa mutwe wa kwa Efremu ukutwara pa mutwe wa kwa Manaseh. ¹⁸ Yosefe atire kuri wishi, "Teifyo, tata; apo uyu eberi. Bikeni ukuboko kwa kuryo pa mutwe wakwe." ¹⁹ Wishi arikene no kutira, "Ningishiba mwana wandi, ningishiba. Nao wine akaba bantu, eryo akaba uwakindama. Rero umwaikye wakwe akabapo uwakindamishapo ukukira pari mye, eryo ne nko shakwe shikafurisha pe sonde." ²⁰ Israeri aribaparire burya bushiku na mashiwi aya, "Abantu ba Israeri bakabirisha amaparo pa mashina yenu nokutihra, 'Rekeni Resa amirenge ukuba nga Efremu na Manaseh.'" Muri iyi inshira, Israeri arengere Efremu ukuba umukuru pari Manaseh. ²¹ Israeri asosere kuri Yosefe, "Bona, ndi mupepi no kufwa, rero Resa akuraba nawebo, eryo akakubweshwa na ku kyaro kya ba wiso. ²² Kuri we, ngo yo umo uri pa muru wa bamunyanane, uyo uo napokere ku bena Amoni ku rupanga rwandi no buta."

Chapter 49

¹ Eluntu Yakobo aishile kukuta abana bakwe abaume, elo aishile kulanda ati: "Kolonganeni mwebene pamo, ukuti nebo myebe icikacitika kuli mwebu kuntanshi. ² Kolonganeni mwebene elo no kukutika, mwebana baume bakwa Yokobo kutikeni kuli Israeli, wishinwe. ³ Rubeni, webu ulibeli lyandi, ubulamba bwandi, elo ukutampa kwa bukose bwandi. Wali pualamo mu bucindami, elo wali pulamo mu maka. ⁴ Taupindulwa kubati menshi aya kobutuka, webu tawaka cindame, pamulandu walile kunina ku busanshi bwakwa wiso. Eluntu webu wabukoweshe; webu walile kunina pa butanda bwandi. ⁵ Simeoni elo na Levi bena niba wabo na wabo. Ifyanso ifya bukakashy fyena empanga shabo. ⁶ Umweo wandi wena, tekuti wise mukati kamapange yabo; tekuti uilunde mukukumana kwabo, pantu umutima wandi walikwata umucinshi ukulu palico. Pantu mubukali bwabo bena bali paile abantu. Cena cali cakubasansamusha ukuti bena bamanikile ing'ombe. ⁷ Ubukali bwabo nabutupwe, pantu cena cali kakutopwa-- elo ubukali bwabo nabo, pantu cena cali buluku. Nebo nakabanya muli Yakobo elo no kubasalanganya muli Israeli. ⁸ Yuda ba ndume yobe bakakulumbaya webu. Ukuboko kobe kukaba pamikoshi yaba lwani bobbe. Abana baume bakwa wiso bakakufukamina webu. ⁹ Yuda ena mwana wa nkalamo. We mwana wandi, webu waliya kunina ukufuma kufyo waikata. Ena alambalala panshi, alilambalala kubati ni nkalamo iilume, kubati ni nkalamo iikota. Ninani uwingapama ku kumubusha? ¹⁰ Ubufumu tabwakafumepo pali Yuda, nangu inkonto ya bufumu ukufuma pakati kamakasa yakwe, mpaka Shilo akese. Inko shikamunakila ena. ¹¹

Alekakila impunda yakwe ku mwangashi, elo no mwana wa mpunda yakwe iikota ku mwangashi uwasoboloka, ena alisamba amalaya yakwe mu mwangashi, elo umwingila wakwe mu mulopa wama kilapsi. ¹² Amenso yakwe yakaba ukufita kubati mwangashi elo ameno yakwe ukubuta kubati mukaka. ¹³ Sebulani akekala palulamba lwa bemba. Ena akaba icabu ca mato, elo umupaka wakwe ukafuntukila kuli Sidoni. ¹⁴ Isakari ena ni mpunda iyakosa, iya lambalala pakati kamacinka ya mpanga. ¹⁵ Ena alibwene incende yakutanshishapo iisuma elo impanga iyakusekesha. Akapetamika ukubeya kwakwe ku cisendo no kuba umu bomfi wamu laasa. ¹⁶ Dani akapingula abantu bakwe ngo mutundu umo mu mitundu yakwa Israeli. ¹⁷ Dani akaba insoka mumbali ya musebo, insoka iya busungu mu nshila iyo iisuma ifitende fyakwa kabalwe, pakutilla uunininepo awa ubunseneme. ¹⁸ Nebo nalolela pe pusukilo lyobe, Yaweh. ¹⁹ Gadi-- abapupu bakamusansa, nomba akabasansa bena pafitende fyabo. ²⁰ Icakulya cakwa Ashere cikaba cikankala, elo akafumye ifyamalila ya shamfumu. ²¹ Naftali ni nsebulu iyakakuluka; ena akakwata abana abasuma. ²² Yosefu mu sambo wa cimuti uutwalisha, musambo wa cimuti uutwalisha aepi nakamfukumfuku, uyo utumisambo twakwe twanina ukucila icibumba. ²³ Abamata bakamutendeka ena no kulasa pali ena elo no kumucusha. ²⁴ Nomba ubuta bwakwe bukashala nabuiphekanya, elo amaboko yakwe yakaba ayakusalapuka pamulandu wa maboko yawa bulamba bwakwa Yakobo, pamulandu we shina lyakwa kacema, icilibwe cakwa Israeli. ²⁵ Lesa wakwa wiso akafwaya weba elo Lesa wa bulamba akakupala weba na mapalo ya mulwelele mu mulu, amapalo ya pakushika apalambalala panshi, na mapalo yamabele ne fumo. ²⁶ Amapalo yakwa wiso yakulu ukucila amapalo ya mpili shakale nangu ukukabila kwa fintu fya mutumpili twakale. Fyena na fibe pa mutwe wakwa Yosefu, nangufye ni pacisote ca mutwe wa mwana wamfumu waba wabo. ²⁷ Benjamini mu mbulu wa nsala. Kulucelo akolya ico ekte, elo kucungulo bushiku akoyabanya icakutapwa. ²⁸ Iyi emitundu ikumi na ibili iyakwa Israeli. Iyi efyo wishibo aishile kulanda kuli bo uluntu aishile kubapala. Cila muntu ena alibapalile ne palo lyakwe. ²⁹ Eluntu abakambishe no kulanda kuli bo, "Nebo ndifye mukufwa elo no kuya ku bantu bandi. Nebo mukanshike ne fikolwe fyandi mulu cengo ulo lwaba mu mpanga yakwa Efulone umina Hiti, ³⁰ mulucengo ulo ulwaba mu mpanga yaku Makipela, iya palamina na Mamre mu calo caku Kenani, impanga iyo Abrahamu ashitile nge yakushikamo ukufuma kuli Efulone umwina Hiti. ³¹ Kulya kwine eko bashikile Abrrahamu elo na Sara umukashi wakwe; kulya kwine eko bashikile Isaki elo na Rabeka umukashi; elo kulya kwine nebo eko nashikile Leya. ³² Impanga no lucengo ululimo fya shitilwe ukufuma ku bantu bakwa Heti." ³³ Uluntu Yakobo apwishishe aya makambisho ku bana bakwe abaume, ena sumbwilile amakasa yakwe pa busanshi, aishileka no mweo wakwe, no kufwa ukuya ku bantu bakwe.

Chapter 50

¹ Eluntu Yosefu alangulukile icakuti aishile kufubukila pa cinso cakwa wishi, elo alilile pali wishi elo aishile kumutomona. ² Yosefu alikonkomeshe aba bomfi bakwe bashing'anga ukumya wishi. Eico nabakondapa baishile kunga Israeli. ³ Bena balisendele inshiku amakumi yane, pantu iyyi eyali enshita yakupwililika iya kumika. Abena Egypto balimuloseshe pa nshiku amakumi cine lubali. ⁴ Uluntu inshiku shakulila shaishile kupita, Yose aishile kulanda kuba mung'anda yakwa Farao, nokulanda ati, "Nga cakuti nomba nebo ndisangile ukutemwikwa mu menso yenu, napapata landeni kuli Farao, ati, ⁵ "Tata alilengele nebo ukulapa, alandile ati, "Bona, ndifye mukufwa. Ukanshike mu cilindi candi ico nebo naimbie palwandi mu calo caku Kenani. Kulya eko ukanshike." Nomaba lekeni nebo nine nokuya kushika tata, elo eluntu nkaluka." ⁶ Farao aishile kwasuka at, "Kabiye no kushika wiso, ngefyo ena akulengele ukulapa." ⁷ Yosefu alininine ukuya shika wishi. Bonsefye bashimucindikwa bakwa Faro balile nao-- abakulu bamu ng'anda yakwe, bonsefye bashimucindikwa bamu calo ca Egypto, ⁸ na bonsefye abamu ng'anda yakwa Yosefu naba wabo, naba mung'anda yakwa wishi. Lelo abana babo abanono, ifitekwa fyabo, ne ng'ombe shabo fyalishele mu calo caku Gosheni. ⁹ Amaceleta naba baume bapali bakabalwe nabo balile nao. Lyena lyali libumba lya banu ilikulu nganshi. ¹⁰ Uluntu bena baishile kufika ku cipuulilo cakwa Atadi kubushilya bwa Yodani, bena baliloseshe ukullosha ukukulu elo ukwabulanda. Kulya Yosefu alicitile ukullosha kwa nshiku cine lubali pali wishi. ¹¹ Uluntu abekashi ba mucalo, abena Kenani, baishile kubona ukullosha mucipuulilo cakwa Atadi, bena baishile kulanda ati, "Ici cintu cabulanda nganshi pa bena Egypto." Ici eco bakutile incende ati Abele Mislemu, iya bushilya bwa Yodani. ¹² Eico abana baume bakwe balicitile Yakobo ngefyo ena abakambishe. ¹³ Abana baume bakwe balimusendele ku calo ca Kenani no kumushika mulucengo mumpanga ya Makipela, mupepi na Mamre. Abrahamu alishitile ulucengo pamofye ne mpanga nge ncende ya kushikamo. Ashitile ukufuma kuli Efulone umwina Hiti. ¹⁴ Panuma aishile kushika wishi, Yosefu aishile kwalulukila ku Egypto, ena, pamofye naba wabo, elo nabonsefye abamutwele ku kushika wishi. ¹⁵ Uluntu ba wabo bakwa Yosefu baishile kubona ukuti wishibo alifwa, bena baishile kuanda ati, "Cikaba shani nga Yosefu aikatilila kubukali pali fwebo no kufwaya ukulandula muli bonsefye ububi ubo twacitile kuli ye?" ¹⁶ Eico balikonkomeshe ku cinso cakwa Yosefu, ukulanda ati, ¹⁷ "Mukebe Yosefu ici, "Napapata belela ba wenu uluse pa filubo fyabo napesambi lyabo uluntu bena bacitile ububi kuli weba." Nomba napapata belela uluse aba bomfi bwakwa Lesa wakwa wiso." Yosefu alilile uluntu baishile kulanda kuli ye. ¹⁸ Ba wabo lyakwe nabo balilile no kulala ubunkupeme panshi ku cinso cakwe. Bena baishile kulanda ati, "Bona, fwebo tuli ba bomfi bobe." ¹⁹ Lelo Yosefu aishile kubasuka ati, "Mwitina. Bushe nebo naba mwipunda lyakwa Lesa? ²⁰ Kuli mwebo, mwaiminine pakucita ububi kuli nebo, lelo Lesa aiminine ukucita ubune, ukupususha imyeo shabantu abengi, ngefyo mwebo mwa bona lelo. ²¹ Eico nomba mwitina. Nebo nkasakamana pali mweo nabana benu abanono." Alibatalalike muli iyyinshila no kulanda cikuku ciuku ku mitima yabo. ²² Yosefu alikele mu Egypto, pamo nolupwa lwakwa wishi. Aikele imyaka umwanda umo elo ne kumi limo. ²³ Yosefu alibweneko naba mwana Efulemu ku nkulo iyakulenga shitatu. Kabili

alibweneko naba mwana Makri umwana mwaume wakwa Manase, abo ababikilwe pa makufi yakwa Yosefu. ²⁴ Yosefu aishile kulanda kuli ba wabo ati, "Nebo nalafwa; lelo Lesa cine cinefye akesa kuli mwebo no kumitungulula ukunina ukufuma muli cino calo ukuya ku calo ico ena alapile ukucipela kuli Abrahamu, kui Isaki, elo na kuli Yakobo." ²⁵ Eluntu Yosefu alengele abana bakwa Israeli abaume ukulapa umulapo. Ena aishile kulanda ati, "Lesi cine cinefye akesa kuli mwebo. Pali iyo nshita mwebo mukasende amafupa yandi ukufuma kuno." ²⁶ Eico Yosefu alifwile, imyaka umwanda umo elo ne kumi limo. Baishile kumika elo ena aishile kubikwa namu mbokoshi mu Egypto.

Exodus

Chapter 1

¹ Aya mashina ya bana baume bakwa Israeri abaishire mu Egypto na Yakobo, kira muntu na bang'anda yakwe: ² Rubeni, Simeoni, Rebi, na Yuda, ³ Isaka, Zeburoni, na Benjamin, ⁴ Dan, Nafutari, Gadi, na Asheri. ⁵ Abantu bonse abamubufyashi bwakwa Yakobo bari amakumi kine rubari mu mpendwa. Yosefu emo ari mu Egypto. ⁶ Eryo Yosefu, na bamunyna wakwe bonse, ne nkuro yonse irya yarifwire. ⁷ Abana bakwa Israeri bafyarisha, no kufurisha apakaramba mu mpendwa na ukuba abakosa sana; impanga yaisushiwemo na bena. ⁸ Nomba rirya imfumu ipya yaimine mu Egypto, umo ushaishibe parwa kwa Yosefu. ⁹ Atire ku bantu bakwe, "Boneni, abana bakwa Israeri bafurisha kabiri bakosesha ukukira fwebo. ¹⁰ Iseni, tubakite amano, epari batwarira ukufura mu mpendwa, kabiri iryo uburwi bukatuponena, nabo bakairunda ku barwani besu, bakarwa na fwe, kabiri no kufuma mu kyaro." ¹¹ Eikyo babikire bakiroro bamirasa pari bo ku kubakyururusha na imirimo ya kosa. Abena Israeri bakurire Farao imisumba ya matara: Pithom na Ramese. ¹² Rero ifyo abena Israeri, babakyururushe, eflyo bafurireko mu mpendwa no kusarangana. Eikyo abena Egypto batinine abena Israeri. ¹³ Abena Egypto bakyururusha abena Israeri ku mirimo. ¹⁴ Barengere ne myendo yabo ukushikitika ku kubomba ukwayafya kwiropa na ku matafwari, na ku kubomba konse kwa mwibara. Fyonse umurimo onse uo barebomba wari uwakosa. ¹⁵ Eryo imfumu ya ku Egypto atire kuri bana kimbasa aba ba Hebere; ishina rya kya umo ryari ni Shifura, na umubiye ni Puah. ¹⁶ Atire, "Eryo ukafyarisha abanakashi ba ba Hebere pa kufyasha, mukabone eryo bakafyara; Nga mwana mwaume, nomba muringire ukumwipaya; rero nga mwana mwanakashi, ena aringire ukuba no mweo." ¹⁷ Rero banakimbasa baretina Resa kabiri tabakitire ifyo imfumu ya ku Egypto yabebere; rero, barekere na bana abaume babe no mweo. ¹⁸ Imfumu ya ku Egypto yakutire bakakimbasa, no kutira kuri bo, "Murandunshi mwakitira ifi, kabiri no kureka umwana mwume ukuba no mweo?" ¹⁹ Banakimbasa baasukire kuri Farao, "Abanakashi aba Hebere tababa kwati bena Egypto. Barikosa kabiri bapapa ribe banaimbusa tabaraisa." ²⁰ Resa akingirire banakimbasa aba. Abantu barefurirako mu mpendwa kabiri bari abakosa sana. ²¹ Pamurandu wakutira banakimbasa baretina Resa, aribapere abana. ²² Farao akonkomeshe abantu bakwe, ukutira, "Mufwire ukuposa umwana onse umwaume wafyarwa mu muronga, rero umwana one umwanakashi mukamureke akabe no mweo."

Chapter 2

¹ Nomba umwaume wa mu mukowa wa Rebi aupire umwanakashi wa mu bwina Rebi. ² Umwanakashi arimite no kufyara umwana mwaume. Eryo abwene ukutira no mwana mwaume uwamweo, ari mufishire pa myeshi itatu. ³ Rero eryo afirirwe ukumufisa, kabiri amuburire ikipe kya makinda no ku mansako bitumene na sefete. Eryo abikiremo umwana no kukibika mufisonge pa mbari ya muronga. ⁴ Nankashi yakwe aiminine akataramukira ku kubona finshi fingakitika kuri o. ⁵ Umwana mwanakashi wakwa Farao atetemukire ku kusamba ku muronga na babomfi bakwe bareenda pa mbari ya muronga. Aribwene iki[e mukati ka fisonse mu menshi kabiri atumine ababomfi bakwe ukutira bengayasenda. ⁶ Eryo aishire, abwene umwana. Boneni, umwana umwaume arerira. Amukwatire inkumbu no kutira, "Uyu ni umo uwa mubana ba bena Hebere." ⁷ Eryo nkashi ya mwana atire ku mwana mwanakashi wakwa Farao, "Bushe kuti nayafwaya umwanakashi umwina Hebere uwakusungirira umwana?" ⁸ Umwana mwanakashi wakwa Farao atire kuri o, "Kabiye." Kabiri umukashana umwaikye aire no kusenda nyina rya mwana. ⁹ Umwana mwanakashi wakwa Farao atire kuri nyina wa mwana, "Senda uyu mwana no kunsungirako, na ine nkakupera amaripiro." Nao umukashana aburire umwana no kumusunga. ¹⁰ Eryo umwana akurire, arireterwe ku mwana mwanakashi wakwa Farao kabiri aishireba umwana mwaume wakwe. Amwinike ne shina ryakwe Mose nokutira, "Pantu mu menshi emo na mwabwire." ¹¹ Eryo Mose akurire, aire ku bantu bakwe na ukubona imirimo yabo iyakosa. Abwene umwina Egypto areuma umu Hebere, umo uwa mu bantu bakwe. ¹² Arorekeshye konse konse no kubona ukutira takuri nangura umo, aipeye umwina Egypto kabiri no kufisa umubiri mu mukyanga. ¹³ Afumine ubushiku bwakonkerepo, kabiri abona abaume babiri aba Hebere bakirarwa. Aarndire kuri umo uwarubire, "Kinshi ikyo ureumino mubiyo?" ¹⁴ Rero umuntu arandire, "Nani akukutire ukube intungurushi no kupingura pari fwebo? Bushe arepangira ukwipaya nebo ngefyo waipere umwina Egypto?" Eryo Mose aishireba no mwenso no kuranda, "Ikya nakitire nakishibikwa na kuri bambi." ¹⁵ Nomba iryo Farao aufwire parwa iki, aenseshe ukwipaya Mose. Rero Mose afyukire ukufuma kuri Farao no kwikara mu mpanga ya Midiani. Uko aikere panshi mupepi ne kishima. ¹⁶ Nomba shimapepo wa ku Midiani akwete abana banakashi kine rubari. Baishire ku kutapa amenshi, no kwisusha ifya kunwenako inama sha bashibo. ¹⁷ Bakakyema baishire na ukweshwa ku batamfya, rero Mose aire no ku bafwa. Eryo anunshishe umukuni wabo. ¹⁸ Eryo abakashana baire kuri wishibo Reuri arandire, "Muurandu nshi wasangirwa pa ng'anda bwangu rero?" ¹⁹ Barandire, "Umwina Egypto atupokorwere

kubakyemi. Kabiri na tutapirako na menshi no kunwisha umukuni." ²⁰ Arandire ku bana bakwe abanakashi, "Nikwi uko ari? Murandunshi mu mushirire? Mwiteni pakutira engarya ikyakurya na fwebo." ²¹ Mose asumine ukwikara na umuntu uyo uwamupere umwana mwanakashi wakwe Ziporah mu kyupo. ²² Afyere umwana mwaume, na Mose amwinike ishina ryakwe Gershomu; arandire, "Nari umwikashi mu mpanga ya bweni." ²³ Pa nshita yakunuma imfumu ya ku Egypto yarifwire. Nomba abena Israeri barepatisha ukubomba inkito iyabusha. Baririre ku kufwaya ukubafwa, no kurira kwabo kware kuri Resa pa murandu wa kurira kwabo. ²⁴ Eryo Resa aumfwire ukurira kwabo, Resa aibukishe ikipangano ikyakwe apangire na Abrahamu, na Isaki, na Yakobo. ²⁵ Resa abwene abena Israeri, kabiri aumfwire imibere yabo.

Chapter 3

¹ Nomba Mose arekukyema ifitekwa fyakwa wishu fyara Yeturo, uwari shima pepo ku Midya. Mose epakureta umukuni wa fitekwa ku matororo ukutari eryo afika na ku Horbu, ku rupiri rwakwa Resa. ² Uku eko maraika wakwa Yahwe Resa amubonekere mu rubingu rwa muriro muwarebirima mu kimpusa. Mose epakurerekeshwa, boneni, ikimpusa kirepya, rero umuriro warepya mu kimpusa twareimina pa muru. ³ Mose epakusosa ati, "Ndepiribukirako pakutira mbone ikipesha amano, kinshi ikimpusa takirepira." ⁴ Eryo Yahwe Resa abwene ukutira apiribukirako ukuya kubona, Resa epakumwita mu kimpusa no kuranda ukuti, "Mose, Mose, "Mose, asosere, "Ninebo ndi pano." ⁵ Resa arandire ati, "Wiparama mupepi! Fura insapato shobe kumakasa yobe, pantu inkyende wimininepo ya mushiro iyasarwa kuri nebo." ⁶ Akonkenyepo nokutira, "Ninebo Resa wa kwa shifwe obe, Resa wakwa Abrahamu, Resa wakwa Isaki, na Resa wakwa Yakobo." Eryo Mose aifimbirepo pa menso, pantu aretina ukuroresha Resa. ⁷ Yahwe asosere, "Nabona ubukyushi bwa bantu bandi mu Egypto. Naryumfwa inkuta shabo pa murandu wa bakasonkesha babo, pantu naribona ubukyushi bwabo." ⁸ Naisa pano ukwisa mukubarubura ukubafumya mu kutekwa ku bena Egypto no kubatwara ku murundu urya uusuma, umurundu ukuru, umurundu uupongorora umukaka no buki; ku nkyende ya bena Kenani, abena Hiti, abena Amori, abena Perizi, abena Hibiti, na bena Jebu. ⁹ Nomba ukurira kwa bantu abena Iaraeri nakufika kuri nebo. Nakukirisha nibona urukakara rwa bena Egypto fintu barebakyusha. ¹⁰ Nomba, narakutuma kuri Pharao ufumye abena Israeri, mu Egypto." ¹¹ Nomba Mose epakuranda kuri Resa, "Ninebo nani, uwakuti ndeya kuri Pharao no kufumya abena Israeri mu Egypto?" ¹² Resa epakumwasuka, "Ndeba nawebo inshita yonse. Iki ekirangiriro kuri webho ikyakubwenako ukutira webho narikutuma. Eryo ukafumya abantu bandi mu Egypto, ukarampempera pari uru rupiri. ¹³ Mose epekuranda kuri Resa, Eryo nkaya ku bena Israeri nkabeba ukutira, 'Resa wafikorwe fyenu nantuma kuri mwebho,' Eryo nga basosa kuri nebo, 'Bushe ninani ishina ryakwe?' Bushe nkaranda shani kuri bo?" ¹⁴ Resa asosere kuri Mose, "NABA EFYO NABA." Efyasosere Resa, "Ufwire ukusosa ku bena Israeri, 'ABA ewantuma kuri mwe.'" ¹⁵ Resa kabiri asosere kuri Mose, "Ukarande ku bena Israeri ukuti, Yahwe, Resa wafikorwe, Resa wakwa Abrahamu, Resa wakwa Isaki na Resa wakwa Yakobo, euntumine kuri mwe. Iri eshina ryandi umuyayaya, nefi efyo muri nokumbika mu mitima yenu ukubikako ne nkuro shenu shonse. ¹⁶ Kabiye ukekare na bakaramba bonse abena Israeri, ukasose ukutira, 'Yahwe, Resa wafikorwe fyenu, Resa wakwa Abrahamu, Resa wakwa Isaki, Resa wakwa Yakobo, akikubonekera kuri nebo no kuranda ukutira, 'Nabona mwebho ifyo baremikita ku bena Egypto. ¹⁷ Namiraya ukutira ndinokumifumya mubusha bwa ku bena Egypto no kumutwara ku murundu wa ku Kenani, Hiti, Amori, Perizi, Hibiti na Yebu, umurundu upongorora umukaka no buki.'" ¹⁸ Bari nokumfwa kuri webho. Webho pamo na bakaramba ba mu Israeri mufwire ukuya ku mfumu ya bena Egypto, no kumweba ukutira, Yahwe, Resa wa ba Hebere, natukumanya. Eikyo tusuminishe urwendo rwakuya mu matororo pa nshiku shitatu, pakutira tukayepera irambo kuri Yahwe, Resa wesu." ¹⁹ Rero ningishiba ukutira imfumu ya Egypto tayakamisuminishe ukuya, kanofye ku kuboko kwakosa. ²⁰ Nkatambikira ukuboko pakurwisha abena Egypto nakita ifisungusho pari bo. Panuma ya ikyo, ari nokumisuminisha ukuya. ²¹ Nkaperi abena Egypto ikitemwiko kyakumutemwa, iryo mukaya mwikaya minwe nkutwa. ²² Namayo onse umwina Israeri akarombe sirufa na goride pamopene nefyakufwara ku mwinamuparamano nangu na mayo onse umwinamuparamano bekara nankwe mupepi. Mukafwike abana benu abanarume na ba namayo. Muri iyi nshira muri no kutapa ikyuma kya bena Egypto.

Chapter 4

¹ Mose ayasukire, "Bushe nga kyakutira bakana ukuketekera nebo nangura ukumfwa eryo bakasose ukutira, 'Yahwe takubonekere?'" ² Yahwe asosere ukutira, "Bushe kinshi ikyo wikete mu minwe?" Mose asosere, "Ninkonto." ³ Yahwe asosere ukutira, "Posa panshi." Mose epekuposa inkonto panshi, nayo yasangukire insoka. Mose abutukire kunuma. ⁴ Yahwe asosere kuri Mose, "Tambarika ukate ku mukira." Eryo atamabrikirapo amaboko no kukuta insoka. Nayo yasangukire inkonto nakabiri mu minwe yakwe. ⁵ Iki ni pamurandu wakutira, basumine ukutira Yahwe, uwitwa Resa wafikorwe, Resa wakwa Abrahamu, Resa wakwa Isaki, Resa wakwa Yakobo, akikubonekera." ⁶ Yahwe na kabiri asosere kuri ye, "Nomba bika iminwe yobe mukati ka mwingira obe. "Eikyo Mose aingishe iminwe mukati ka mwingira wakwe. Iryo aishirefumya iminwe yakwe, boneni, iminwe yakwe ikisansa nakisura fibashi, kibutire nga ubunga bwa mfura. ⁷ Yahwe asosere ukutira, "Bika iminwe yobe mu mwingira na kabiri." Eryo Mose abikire iminwe mu mwingira na kabiri, eryo afumishe, abwene ukutira naipora na kabiri, nga ifyari umubiri wakwe onse. ⁸ Yahwe asosere ukutira, "Nga kyakutira tabasumine- ngatabakomfwe ku kirangiriro kyakubarirapo ikya maka yandi no kukana kisumina, awe ryena barinokusumina mu kirangiriro kya bubiri. ⁹ Nga kyakutira tabasumine muri ifi firangiriro fyonse ifya maka yandi, nangu bakafirwe ukumfwa kuri we, awe ninshi ukabure amenshi ya muri bamba nokwitira pamurundu apauma.

Amenshi uri no kubura yakasanguka umuropa pa musumba uwauma." ¹⁰ Awe Mose asosere kuri Yahwe, "Shikuru," Nebo nshaishiba ukuranda, ukutampafye nakukare ukushintafye na papene ureranda no musha obe. Nshiranda bwino no rurimi rurakakata." ¹¹ Yahwe asosere kuri ye, "Bushe uwapere umuntu akanwa nani? bushe nani arenga ukuti umuntu abe kiburu nangurafye nkoma matwi nangu ukubona nangu impofu? Bushe tenebo wine Yahwe?" ¹² Eikyo kanshi kabiye, narasunga akanwa kobe no kukafunda ifyakuranda." ¹³ Nomba Mose asosere, "Shikuru, napapata, tumeni umuntu umbi, mutume untu mwingatemwa ukutuma." ¹⁴ Eryo Yahwe afurirwe Mose. nokuranda ukutira, "Nga Aroni, umwaikye obe, umwina Revi? Ningishiba ukutira kuti aranda bwino. Nakukirisha, naisa na mukukumanya, na rintu areisa kubona aresansamuka mu mutima wakwe." ¹⁵ Wararanda no kumweba amashiwi yakusosa mukanwa kakwe. Naraba na kanwa kobe na kanwa kakwe, ndemuranga nekyakukita. ¹⁶ Areyo randa ku bantu mu nsambu shobe. Areyaba akanwa kobe, naiwe ureya kuri ye nga nebo, Resa. ¹⁷ Warasenda inkonto mu minwe yobe. Ku nkonto ureya kita ifrangiriro." ¹⁸ Awe Mose abwereremo kuri Yeturo wishi-fyara no kuranda ukutira, "Rekeni nebo ndeya pakutira mbwerere kuri ba rupwa rwandi ku Egypto no kubona nga kyakutira bakiri abatunturu." Yeturo asosere kuri Mose, "Kabiye umutende." ¹⁹ Yahwe asosere kuri Mose mu Midia, "Kabiye, bwereramo ku Egypto, pantu abaume bonse abarefwaya ukurwisha umweo obe barifwa." ²⁰ Mose epakusenda abana bakwe, abakashi no kubaninika pari punda. Epakubwereramo ku musumba wa Egypto, Mose aire nasenda ne nkonto yakwa Resa wakwe mu minwe. ²¹ Yahw esosere kuri Mose, "Eryo ukabwereramo ku Egypto, ufwire wabona ukutira wakita fyonse ifipesho mano fyonse nkupere ukukita ribe taurafika kuri Farao. Nomba narakosha umutima wakwe, kabiri tareke na bantu ukutira bareya." ²² Ufwire ukranda kuri Farao ukuti, "Ifi efyo Yahwe akiranda ukutira, Israeri mwana wandi umwaume, iberi ryandi," ²³ nderanda kuri webi, "Reka umwana wandi areya, pakutira areya mpepa." omba epo wakanya ukutira areya, naraipaya umwana obe, iberi ryobe." ²⁴ Nomba iryo bareya munshira, iryo baiminine pa murandu washiku, Yahwe epekumukumanya Mose no kwesha ukumwipaya. ²⁵ Awe Ziporah epakubura ikitubo kya kwere no kuputura ubwamba bwa mwana wakwe umwaume, no kukikata ku makara yakwe. Awe na mayo epakuranda ukutira, "mukine kine niwe shibwina we muropa wandi." ²⁶ Eikyo Yahwe epakumusha eka. namayo epakuranda ukutira, Niwe shibwina wa muropa" pa murandu wakusemburwa. ²⁷ Yahwe asosere kuri Aroni ukutira, "kabiye mu matororo ukakumanye Mose." Aroni epakuya, epekumukumanya pa rupiri rwakwa Resa, no kumutomona. ²⁸ Mose aebere Aroni amashiwi yonse aya kwa Yahwe ayo amutumine ukuya mwebi na pafisungusho na maka yakwa Yahwe ayo amukonkomeshe ukukita. ²⁹ Awe Mose na Aroni epakuya ikara pamo na bakaramba abena Israeri. ³⁰ Aroni epakurondorora amashiwi yonse ayo Yahwe arandire kuri Mose. Kabiri akitire ne fisungusho fyonse ifyo Yahwe ku maka yakwe akitire mu menso ya bantu. ³¹ Abantu epekusumina. Iryo baumfwire ukutira Yahwe aripempura abena israeri no kuma ifyo barekyura no kuririshika kwabo, eryo bawire panshi no kutampa ukumupepa.

Chapter 5

¹ Panuma ya ifi fintu fyakitikire, Mose na Aroni baire kuri Farao no kutira, "Ifi efyo Yahwe, Resa wakwa Israeri aranda: 'Reka abantu bandi bareya, no kukwata umutebeto mu matororo.'" ² Farao asosere, "Yahwe nani? Ninshi naraumfwira kwi shiwi ryakwe no kuureka muye? Yahwe nshamwishiba; nakukirisha, nshareke Israeri aye." ³ Basosere, Resa wa ba Hebere natukumanya. Reka tureya pa rwendo rwanshiku shitatu mu matororo no kwipaira Yahwe Resa wesu irambo pakutira etwipaya ku kikuko nangura urupanga." ⁴ Rero imfumu ya bena Egypto yasosere kuri bo, "Mose na Aroni ninshi mwarasendera abantu ukufuma mu mirimo yabo? Bwekereni ku mirimo." ⁵ Nakabiri asosere, "Abantu nomba nabafura mu kyar kyesu, kabiri murebasesha ukubomba imirimo yabo." ⁶ Pa bushiku bumo bwine, Farao apampamike ikiope ku bakinkisha abantu na kiroro. Atire, "Farao asosere," ⁷ "Ngafintu mwarekita, tamufwire ukuronganika ikyani kya kupera abantu ukurangira ingyerwa. Rekeni baye baifwaira ikyani abene." ⁸ Panuma ya ikyo, mufwire mwaipusha impendwa ya ngyerwa imo ine neyo barepanga kare. Mwisumina impendwa ya kyepa iyo, pantu banang'ani. Eikyo bareirishanishisha abati, "Tureke tureya pera Resa wesu irambo." ⁹ Rundeniko kabiri beumfwira amashiwi yabufi." ¹⁰ Awe abarekinkisha abantu ukubomba eryo nabakiroro babo baire no kwishibisha abantu. Batire, "Ifi efyo Farao asosa: 'Nshamiperepo ikyani neryo kimo.'" ¹¹ Mwebi mwebene mwaraya no kufwaya ikyani ukuri konse eko mwikakisanga, rero mirimi yenu tauakypereko." ¹² Eikyo abantu basarangene ikyar kyonse ikay Egypto mukufwaya ikyani. ¹³ Bakiroro babo bakonkenyepo ukubeba ukutira, "Pwisheni imirimo yenu, nga firya fine mwarekita iryo twaremupera ikyani." ¹⁴ Bakiroro ba kwa Farao bareuma bakiroro ba kwa Israeri, abo ebo basarire ukuba abakaramba pa babomfi. Bakiroro bakwa Farao baritwaririre ukwipusha abena Israeri ukuti, "Ninshi iyo tamupangire amabwe ayarefwaikwa, irero no bushiku bwafumineko, ngafintu mwarekita kare." ¹⁵ Eikyo bakiroro bakwa Israeri baishire kuri Farao no kuirishanya. Batire ukuti, "Kinshi ikyo mwakitira iki ku babomfi benu?" ¹⁶ Tkuri ikyani ikireperwa ku babomfi benu nakarya rero baretweba ukutira, 'Pangeni amabwe!' Fwebi, fwebabomfi benu, nomba turepumwa, rero no pamurandu wa bantu benu." ¹⁷ Rero Farao asosere, "Muri abang'ani! Muri bang'ani! Muretira, 'Turekeni tuye tuture irambo kuri Yahwe.'" ¹⁸ Kanshi nomba bwererani ku kirimo. Ikyani kyaraperwa kuri mwebi, rero impendwa ya mabwe ibefye kimokine. ¹⁹ Bakiroro ba bena Israeri barishibe ukuti bari mubwafya iryo babebere ukutira, "Tamufwire ukukyefya impendwa ya mabwe ya kirabushiku." ²⁰ Bakumenye Mose na Aroni, abataramba panse yakipango, iryo barefuma kuri Farao. ²¹ Basosere kuri Mose na Aroni, "Resa amuroresho no kumupanika, pantu na mutureterera pa menso ya kwa Farao na babomfi bakwe. Namubika urupanga mu minwe yabo ukutira batwipaye." ²² Mose abwerere kuri Resa no kutira, "Shikuru, kinshi mwakitira ububi kuri aba bantu? Kinshi mwantumine kuri bo mukutendeka?" ²³ Epofye naishire kuri Farao mukuranda

kuri ye mwishina ryenu, arirenga ububi paryaba bantu, kabiri tamupuswishe abantu benu nakarya."

Chapter 6

¹ Eryo Yahwe asosere kuri Mose, "Nomba warabona ikyo narakita kuri Farao. Warabona iki pantu arabarekerao pa murandu wauboko kwandi ukwakosa. Pamurandu wa kuboko kwandi ukwakosa, akabatamfya ukufina mu kyaroyakwe. ² Resa arandire dkuri Mose no mweba ukutira, "Nine Yahwe. ³ Nabonekere kuri Abrahamu, na kuri Isaki, na kuri Yakobo nga Resa uwa maka yonse; rero peshina ryandi, Yahwe, nsharange ukwishiba kuri bo. ⁴ Kabiri narapamike ikipangano kyandi nabo, pakuti mbapere ikyaroyakwe kya Kenani, ikyaroyakwe bairemo nga barebeshi, ikyaroyakwe baendawikemo. ⁵ Nakabiri, ningumfwa ukurira kwa bena Israeri abo abena Egypto bateka ubusha, kabiri ningishiba ikipangano kyandi. ⁶ Eikyo, randa ku bena Israeri, 'Nine Yahwe. Nkamupokorora ku busha mwabamo ku bena Egypto, kabiri nkamupokorora ukufuma mu maka yabo. Nkamirubura ku kuranga amaka yandi, na kubupingushi ubukaramba. ⁷ Nkamibura ukuba abantu bandi, kabiri nkaba Resa wenu. Mukeshiba ukuti ninebo Yahwe Resa wenu, uwamifumisha mubusha bwa bena Egypto. ⁸ Nkamureta mu kyaroyakwe ikyo naraire ukupera kuri Abrahamu, kuri Isaki, na kuri Yakobo. Kabiri nkakipera uri webonyakwe ikyaroyakwe. ⁹ Iryo Mose arandire iki ku bena Israeri, tabamumfwire pa mrandu wakufupurwa na pamurandu wa busha ukukosa. ¹⁰ Eryo Yahwearandire kuri Mose, Asosere, ¹¹ "Kabiye webe Farao, imfumu ya Egypto, ukuti areke abana ba Israeri ukufuma mu kyaroyakwe. ¹² Mose asosere kuri Yahwe, "Nga abena Israeri tabomfwire kuri nebo, ninshi Farao arangumfwira, pantu nshaishibo ukuranda?" ¹³ Resa arandire kuri Mose na kuri Aroni. Abapere ikipope kyakutwara ku bena Israeri na kuri Farao, imfumu ya bena Egypto, ukureka abana ba Israeri ukufuma mu Egypto. ¹⁴ Kabiri iyi imitwe ya mayanda ya bashibo: Abana baume bakwa Rubeni iberi ryakwa Israeri, bari ni Hanoki, Paru, Hezron, na Karmi. Aba ebari imikowa yakwa Rubeni. ¹⁵ Abana baume bakwa Simeoni bari ni Yemweri, na Yamini, na Ohadi, na Yakini, na Zohar, na Shauri- umwana mwaume wa mu mwanakashi waku Kenani. Ishi endupwa shakwa Simeoni. ¹⁶ Aya emashina ya bana bakwa Rebi, bonse pamo nefyatantama ukufyarwa. Bari ni Gershon, Kohati, na Merari. Rebi aikere ukufika iryo ari ne myaka137. ¹⁷ Abana bakwa Gershon bari ni Ribina na Shimeri, ukupitira mu ndupwa shabo. ¹⁸ Abana bakwa Kohati ni Amuramu, Izhari, Hebron, na Uzieri. Kohati aikere mpaka iryo imyaka 133. ¹⁹ Abana bakwa Merari bari ni Mahri na Mushi. Aba baishireba indupwa shakwa Rebi, pamo ne ndupwa shabo. ²⁰ Amramu aupire Yochebedi, nkashi yakwa wishi. Amufyarire Aroni na Mose. Amuramu aikere imyaka 137 no kufwa. ²¹ Abana bakwa Izhari bari ni Korah, Nephegi, na Zichri. ²² Abana bakwa Uzieri ni Mishaeli, Eriphani, na Sitiri. ²³ Aroni aupire Erisheba, umwana mwanakashi wakwa Aminadabu, nakshi yakwa Nahshoni. Amufyarire Nadabu na Abihu, Eriaza na Ithama. ²⁴ Abana bakwa Korah bari ni Asiri, Erikana, na Abiasapi. Ishi shari ni ndupwa shabena Korah. ²⁵ Eriaza, umwana mwaume wakwa Aroni, aupire umu uwa mubana banakashi bakwa Putieri. Amufyarire Fineyasi. Aba ebari ntungurushi bakwa wishi mu bena Rebi, ukuringana no ndupwa shabo. ²⁶ Aba abaume babiri bari ni Aroni na Mose abo Yahwe aeberere, "Fumyeni abena Israeri mu kyaroyakwe kya Egypto, ukuringana na baume ba burwi." ²⁷ Aroni na Mose barandire kuri Farao, imfumu ya ku Egypto, ukubasuminisha ukufumya abena Israeri mu egypto. Aba ebari bamobene Mose na Aroni. ²⁸ Iryo Yahwe arandire kuri Mose mu kyaroyakwe kya Egypto, ²⁹ asosere kuri ye, "Nine Yahwe. Sosa kuri Yahwe, imfumu ya ku Egypto, fyonse ifyo narakweba." ³⁰ Rero Mose asosere kuri Yahwe, "Nshaishibiba kuranda, kanshi Farao akangumfwa shani?"

Chapter 7

¹ Yahww atire kuri Mose, "Bona, ninkurenga ukuba ngo murungu kuri Farao. Aroni munyina akaba kasesema obe. ² Ukaranda kyonse ikyo ndekukonkomesha. Aroni munyina akaranda ,kuri Farao pakuti akareke abena Israeri baye ukufuma mu mpanga yakwe. ³ Rero nkakosha umutima wakwa Farao, kabiri nkaranga ifishibiro ifingi ifya maka yandi, ifipeshya mano ifingi, mu kyaroyakwe kya Egypto. ⁴ Rero Farao takomfwe kuri we, nkabika ukuboko kwandi pari Farao no kufumya amabumaba ya baume ba burwi, abantu bandi, abantu ba muri Israeri, ukufuam mu mpanga ya Egypto mu fyabupingushi bukaramba. ⁵ Abena Egypto bakeshiba ukutira nine Yahwe iryo nkabika ukuboko kwandi pari Egypto no kufumya abena Israeri kuri bo. ⁶ Mose na Aroni bakitire ifyo fine; bakitire ngefyo Yahwe abakonkomeshe. ⁷ Mose ari ne myaka amakumi kine konse konse, na Aroni ari ne myaka amakumi kinse konse na itatu iryo basosere kuri Farao. ⁸ Yahwe asosere kuri Mose na kuri Aroni, ⁹ "Iryo Farao aranda kuri mwe ukuti, "Kiteni ikisungusho, 'ero ukaranda kuri Aroni, bure nkonto, pakuti ingaba insoka." ¹⁰ Eryo Mose na Aroni baire kuri Farao, nabo bakitire ifyo Yahwe abeberere. Aroni aposere inkonto pa menso yakwa Farao na babomfi bakwe, no kusanguka insoka. ¹¹ Eryo Farao atire aba mano bakwe na bafingyerengwe. Bakitire fimo fine mu fyafingyerengwe fyabo. ¹² Onse umuntu aposere inkonto yakwe, ne nkonto shasangwike insoka. Rero inkonto ya kwa Aroni yaminine insoka shabo shonse. ¹³ Umutima wa kwa Farao waritareme, kabiri taumfwire, ngefyo Yahwe asosere. ¹⁴ Yahwe atire kuri Mose, "Umutima wakwa Farao nautarama, ku kureka abantu baye. ¹⁵ Ukaye kuri Farao murukyeroyakwe iryo akafumina ku menshi. Ukemnine pa ruramba rwa muronga pa kumukumanya, kabiri ukasende mu inwe yobe inkonto irya ya arwike insoka. ¹⁶ Ukatire kuri ye, 'Yahwe, Resa waba Hebere nantuma kuri we, "Reka abantu bantu baye, bashinshimune mu matororo, na nomba ukiri taureumfwa." ¹⁷ Yahwe asosere iki: "Muri ifi mukeshiba ati ninebo Yahwe. Nkoma amenshi ya muronga naire ku nkondo iri mu minwe yandi, no muronga ukaruko muropa. ¹⁸ Isabi ryaba mu muronga rikafwa, no muronga ukanunka. Abena Egypto tekuti banwemo amenshi mu muronga." ¹⁹ Eryo Yahwe arandire kuri Mose, "Randa kuri Aroni, 'Bure nkonto no kutambarika ku kuboko

kobe pa mmenshi ya Egypto, pa mironga yabo, pantu mironga, ifishiba, ne fishiba fyabo ukuti amenshi yabo yabe umuropa. Kite ifi pakutira kube umuropa monse mu Egypto, umwakwipikira ifimuti na mabwe."²⁰ Mose na Aroni bakitire ifyo Yahwe arandire. Aroni aimishe inkonto no kuma amenshi mu muronga, pa menso yakwa Farao na basha bakwe. Amesnhi yonse yasangwke umuropa.²¹ Isabi mu mironga ryarifwire, ne mironga ya tampire ukununka. Abena Egypto tabarekunwa amenshi mu muronga, no muropa warifye konse mu kyaroya kya Egypto.²² Abafingyerengwe ba mu Egypto bakitire fimo fine na manga yabo. Eiky umutima wakwa Farao waritareme, kabiri taumfwire, kuri Mose na Aroni, ngefyo Yahwe arandire.²³ Eryo Farao aarwke no kwingira mu ng'anda yakwe. Tabikire na mano kuri ki.²⁴ Bonse abena Egypto baremba amenshi ya kunwa ukushinguruko umuronga, rero tekuti banwe amenshi ya mu muronga uwine.²⁵ Papitire inshiku kine rubari apo Yahwe aumine umuronga.

Chapter 8

¹ Eryo Yahwe arandire kuri Mose, "Ingira kuri Farao no kutira kuri ye, 'Yahwe aranda ifi: "Reka abantu bandi baye pakutira bashinshimune." ² Nga wakana ukubareka baye, nkoma ikyaroya kyobe kyonse kuri bakyura. ³ Mu muronga mukaruka bakyura. Bakafuma no kwingira mu ng'anda yobe, mu muputure obe uwakuraramo, na pa busanshi bobe. Bakengira no mu mayanda ya babomfi bobe. Bakaba mu bantu bobe, mufitofu mwakupangira umukate, no mwakukaswira. ⁴ Bakyura bakanina kuri we, ku bantu bobem na kuri bonse abahsa bobe." ⁵ Yahwe arandire kuri Mose, "Randa kuri Aroni, 'Tambarika ukuboko kobe ne nkonto yobe pa muronga, utumironga ne fishiba, no kureta bakyura pa kyaroya kya Egypto." ⁶ Aroni atambirike ukuboko kwakwe pa menshi ya mu Egypto, bakyura bafuma baisa ikyaroya kya Egypto. ⁷ Rero abafingyerengwe bakitire fimo fine na manga yabo; bafumishe bakyura mu kyaroya kya Egypto. ⁸ Eryo Farao aitire Mose na Aroni no kuranda ati, "Pepeni kuri Yahwe afumye bakyura kuri nebo na ku bantu bandi. Eryo nkareka bantu baye, bakapere amarambo kuri ye." ⁹ Mose atire kuri Farao, "Kuti wakwata ishukoryakungeba inshita ningakupera, na babomfi bobe, na bantu bobe, pakutira bakyura bengafuma mu mayanda yenu no kwikara mu mumana." ¹⁰ Farao atire, "Mairo" Mose atire, "Reka kibe ifyo fine wasosa, pakutira wishiihe ukutira takwaba umbi nga Yahwe, Reasa wenu." ¹¹ Bakyura bakafuma muri mwe, mu mayanda yenu, mu babomfi bobe na mu bantu bobe. Bakekarafye mu mironga." ¹² Mose na Aroni bafumishe kuri Farao. Eryo Mose Abirikishe kuri Yahwe pari ba kyura aretere pari Farao. ¹³ Yahwe akitire ifyo ngefyo Mose aipwishe: bakyura barifwire mu mayanda mu mansa, nangu na mu mpanga. ¹⁴ Abantu baronganike pamo bakyura imipiri, ne kyaroya kyanunkire pipi. ¹⁵ Rero iryo Farao amwene ukuti kyabako bwino panono, ataramike umutima kabiri taumfwire kuri Mose na Aroni, ngefyo Yahwe arandire ukuti akakita. ¹⁶ Yahwe atire kuri Mose, "Randa kuru Aroni. 'Tambarika inkonto no kuma pa rukungu rwa pa mushiri, pakuti rwingaba ba mungwingwi mu kyaroya kyonse ikya Egypto." ¹⁷ Bakitire iki. Eryo Aroni atambirike inkonto no kuboko kwakwe no kuma pa mushiri, bamungwingwi baishire pa bantu ne nama. Urukungu ronse rwasangwike bamungwingwi, ikyaroya kyonse ikya Egypto. ¹⁸ Abafingyerengwe baeshe na maka yabo ukureta mungwingwi, rero barifirirwe. Eiky pari mungwingwi pa nama na bantu. ¹⁹ Eryo abafingyerengwe batire kuri Farao, "Uku kuboko kwakwa Resa." Rero umutima wakwa Farao waritareme, eiky akene ukubomfwira. Kyari ngefyo Yahwe asosere ukutira Farao akakita. ²⁰ Yahwe atire kuri Mose, "Ukayerere urukyro no kwiminina ku ntanshi yakwa Farao iryo areya ku muronga. Ukarande kuri ye, 'Yahwe arandire iki: "Reka abantu bandi baye ukuti bayenshinshimuna." ²¹ Rero nga tawareke abantu bandi baye, nkatuma barunshi abasenya muri we, na mu babomfi bobe, na mu mayanda yobe, na mu bantu bobe. Amayanda ya bena Egypto yakesuramo barunshi abasenya, na mushiri apo beminina pa kesura barunshi. ²² Rero pari burya bushiku nkakita ikyaibera kuri Gershoni, ikya ikyo bantu bandi baikaramo, ukakanabako barunshi abasenya. Ifi fikakitika pakutira mwishibe ati ni Yahwe mukati ka kyaroya. ²³ Nkakishanya pakati ka bantu bobe na bantu bandi. Iki kirangirira kya maka yandi kikabako mairo." ²⁴ Yahwe akitire iki, na barunshi abasenya abyafya baishire mu ng'anda yakwa Farao, na mu ng'anda ya babomfi bakwe. Ikyaroya kyonse ikya Egypto, ikyaroya kyaronaika pa murandu wa barunshi abasenya. ²⁵ Farao akutire Mose na Aroni no kutira, "Kaniyeni kepareni Resa irambo mu kyaroya kyesu." ²⁶ Mose atire, "Takiyene ukukita iki, pantu amarambo tupera kuri Yahwe, Resa wesu ya museru ku bena Egypto. Nga twapera ikye rambo kya museru kuri bo mu menso yabo bushe tabakatupore amabwe. ²⁷ Iyo, rwendo rwa nshiku shitatu mu matororo eryo turingire ukuya, tupere ikye rambo kuri Yahwe Resa wesu, ifyo atukonkomeshe." ²⁸ Farao atire, "Naramusuminisha ukuya pera ikye rambo kuri Yahwe Resa wenu wenu mu matororo. Rero tamufwire ukuya ukutari sana. Mumpepereko." ²⁹ Mose atire, "Nga nafumafye pari we, narapepa kuri Yahwe pakuti barunshi abasenya bengafuma kuri mwe, kuri Farao, na kubabomfi bobe mairo. Rero tawufwire ukukita ubukyengeshi ku kukana reka abantu besu ukuya pera ikye rambo kuri Yahwe." ³⁰ Mose afumine kuri Farao no kupepa kuri Yahwe. ³¹ Yahwe akitire ifyo Mose arombere; kabiri afumishopo barunshi abasenya pari Farao, pa babomfi bakwe, na pa bantu bakwe. Takwashere nangu umo. ³² Rero Farao akoseshe umutima nakabiri, kabiri tarekere abantu ukuti baye.

Chapter 9

¹ Eryo Yahwe arandire kufri Mose. "Kabiye kuri Farao no kumweba, 'Yahwe, Resa wa ba Hebere, aranda iki: "Reka abantu bandi baye pakutira bampepe." ² Rero nga wakana ku kubareka baye, nga wrabasunga bekare, ³ rero ukuboko kwakw Yahwe kuri no kureta ikinkukuma kay kupapa pafitkwa fyobe ifiri u mpanga- bakabarwe, impunda, ingmari, na maombe, no mukuni wa mpaga. ⁴ Rero Yahwe ari no kupanga umunkishanbya pakati ka fitekwa fyakwa Israeri ne

fihtekwa ,fya ku Egypto, pantu takuri inama iiri iyabena Israeri iri no kufwa. ⁵ Yahwe abikire inshita; arandire, "Ni mairo nkakita iki kintu mu kyaroyaro." ⁶ Yahwe akitire iki ubushiku bwakonkerekerepo: ing'ombe shonse isha ku Egypto sharifwisre, rero pa nama sha bena Israeri tapafwire, inama nangura imo. ⁷ Farao arirondere, no kubona, takuri nangura imo inama sha bena Israeri. Rero umutima wakwe wari uwakatutumushi, kabiri tarekere abantu ukuya. ⁸ Eryo Yahwe arandre kuri Mose na Aroni, "Bureni imitoi ukufuma mwirungu mwisushe minwe webo, Mose, ufwire ukuposa imitoi pa muru mu mwera ninshi Farao aretamba. ⁹ Bena bakasanguka urukungu urwapereke pponse pa kyaroyaro kyonse ikya Egypto. Bakarengwa ifipute ne fironda fikapuka pa bantu na ku nama ukufika ku mpanga yonse iya Egypto." ¹⁰ Eryo Mose na Aroni baburire imitoi ukufuma mwirungu no kutarama kuntanshi ya kwa Farao. Eryo Mose aposere imitoi mu mwera ne mitoi yarengere ifipute ne fironda ukupuka pa baume na ku nama. ¹¹ Kabiri ing'anga tashakenye Mose pa murandu wa fipute, pantu ifipute fyari pari bona pari bonse abena Egypto. ¹² Yahwe akoseshe umutima wakwa Farao, rero Farao taumfwire kuri Mose na Aroni. Iki kyari ngefyo Yahwe arandire kuri Mose ukuti Farao ukuti akakita. ¹³ Eryo Yahwe arandire kuri Mose, "Ukeme ururkyerokyero, ukaatarame kuntanshi yakwa Fara, no kuranda kuri ye, 'Yahwe, Resa wa ba Hebere, aranda iki: "Reka abantu bandi baye bampepe. ¹⁴ Pantu iyi nshita nkatuma fyonse ifinkukuma pari w, pa babomfi bobe na pa bantu bobe nkakita iki pakuti ukeshibe ukuti takwaba nangura umu uwaba nga nebo pano kyaroyaro ponse. ¹⁵ Pantu nomba nkapisha ukuboko kwandi no kusansa webo na bantu bobe ku burwere, no be ufwire wakwata ukafumishiwa pa mpanga. ¹⁶ Rero ni pa murandu uyu murekere webo ukupusuka: ukuti nkurange amaka yandi, pakuti ishina ryandi rirumburwe ukufika pa kyaroyaro ponse. ¹⁷ Ukiri ureimya we mwine pa bantu bandi ku kukana bareka baye. ¹⁸ Umfwa! Mairo pari iyi nshita nkareta imfura yakitarawe ikya fima, ikyo tamwatara bonapo mu Egypto ukutampa ubushiku kya tampire ukufika na nomba. ¹⁹ Eryo nomba, tumeni abaume no kukoronganya ifittekwa fyobe na fyonse ifyo wakwata mu mpanga pankyende apari bwino. Umwaume onse ne nama ifiri mu mpanga ifisharetwa mu ng'anda- imfura iri no kurokerapo, nabo bari no kufwa." ²⁰ Eryo bonse ababomfi bakwa Farao abasumina mu kyebo kyakwa Yahwe basakaukire ukuya reta abasha babo ne fitekwa fyabo mu mayanda. ²¹ Rero bonse abashasakamene ikyebo kyakwa Yahwe basuire abasha ne fitekwa fyabo mu mpanga. ²² Eryo Yahwe arandire kuri Mose, "Tambika ukuboko kobe uroshe mu mwera pakuti kube yakitarawe mu mpanga yonse iya Egypto, pa bantu ne nama, na pafirima fyonse ifya mpanga na mu kyaroyaro kya Egypto." ²³ Mose atambikire inkonto yakwe ukurosha murwerere, na Yahwe atumine ukuburuma, imfura, ne nkuba panshi, kabiri aroseshe, imfura yakitarawe pa kyaroyaro kya Egypto. ²⁴ Rero kwari imfura ne nkuba ukusankana ne mfura, iyafinisha iyishatarabako mu kyaroyaro kyonse kya Egypto ukufuma iryo mwaishire nko. ²⁵ Ikyaro kyonse kya Egypto, imfura ya kitarawe yaumine ifintu fyonse mu mpanga, fynse abantu ne nama, yaumine ikirimwa kyonse mu mpanga no kuraputaura ikimuti kyonse. ²⁶ Mwekafye mu nkyende ya Gosheni, umwa bena Israeri bareikara emutari imfura yakitarawe. ²⁷ Eryo Farao atumine abaume mukwita Mose na Aroni, Arandire kuri bo, "Ndbembukire ino nshita, Yahwe murungami, na nebo na bantu bandi turi babifi. ²⁸ Pepeni kuri Yahwe, pantu amaka yaburuma ne mfura yakitarawe fyakiramo. Nkomireka muye, tamwakekare kuno na kabiri iyo." ²⁹ Mose arandire kuri ye, "Iririne narafuma mu musumba, nkontambika iminwe yandi ukuya kuri Yahwe, ukuburuma kukoreka, takwakabepo na kabiri imfura yakitarawe. Muri iyi nshita uri nokwishiba ukuti ikyaro kyakwa Yahwe. ³⁰ Rero kuri webo na babomfi bobe, ningishiba ukuti mukinshinka tamutina Yahwe Resa." ³¹ Nomba korokondwe na barre fyaryonawirwe pantu barre arekura mu matwi, na korokondwe aritarafuma. ³² Rero ing'anu na masaka ne fyauminwe pantu firakokora ukutwara. ³³ Iryo Mose ashire Farao no musumba, atambike iminwe yakwe kuri Yahwe; ukuburuma ne mfura yakitarawe fyarirekere, ne mfura tayaishire na kabiri iyo. ³⁴ Iryo Farao abwene ukuti imfura, yakitarawe, no kuburuma fyapwa. aribembukire na kabiri no kukosha umutima wakwe, pamopene na babomfi bakwe. ³⁵ Umutima wakwa Farao warikosere, kabiri abantu bakwa Israeri, ukuya, ngefyo Yahwe arandire ku minwe yakwa Mose.

Chapter 10

¹ Yahwe arandire kuri Mose, "Kabiye kuri Farao, pantu ninkosha mutima wakwe ne mitima ya babomfi bakwe. Nkitire ku kuranga ififshibiro fya maka yandi pari bo. ² Kabiri nkitire ki ukuti mukebeko abana benu na beshikuru benu fintu nakitire, ifyo nakyushishe Egypto, neho napere ifishibiro ifyapusana pusana ifya maka yandi muri bo. Muri iyi nshira ukeshiba ukuti ninebo yahwe." ³ Rero Mose na Aroni baire kuri Farao no kutira kuri ye, "Yahwe, Resa wa ba Hebere, arandire ki: 'Bushe ninshita nshi ukakana ukuikyefya ku kinso kyandi? Reka abantu bandi baye pakutira bampepe. ⁴ Rero nga wkana ukureka abantu bandi ukuya, umfwa, mairo nkareta bamakanta mu mpanga yobe. ⁵ Bakafimba panshi pose ukuti nangura umu ekabona pa kyaroyaro. Bakarya kyonse ikyasharapo ukufuma ku mfura yakitarawe. Bakarya kynse kimuti ikyo warima mu mpanga. ⁶ Bakesura mu mayanda yenu, bonse ababomfi bobe, na bonse abena Egypto- ifintu fimo ifyo wiso nangura wisokuru tabafibwenepo, tapari ifyo babwene ukufuma ubushiku iryo bari pa kyaroyaro ukufika no bushiku buno bwine." Eryo Mose afumine no kuya ukufuma kuri Farao. ⁷ Ababomfi bakwa Farao barandire kuri ye, "Bushe ninshita nshi uyu muntu akabe kiteyo kuri fwebo? Reka abena Israeri bareya ukuti bengapepa Yahwe Resa wabo. Bushe taukoibukisha na nomba ukutira Egypto yaryonawirwe?" ⁸ Mose na Aroni baribwerere na kabiri kuri Farao, arandire kuri bo, "Kabiye ni mukapepe Yahwe Resa wenu. Rero bantu nshi bakoya?" ⁹ Mose arandire, "Tukoya na baikyeye besu na bakuru besu, na bbana baume besu na bana banakashi besu. Tukoya no mikuni yesu iya mpanga na maombe yesu, pantu tufwire twarekere rambo kuri Yahwe." ¹⁰ Farao arandire kuri bo, "Kuti Yahwe kine kine abe nobe, nga kyakuti na kureka waya notwaikye tobe nato twaya, Roresha, naukwata amapange ayabi mu mano. ¹¹ Awe! Kabiye, na bamo pa

baume, no kupepa Yahwe, pantu ifi efyo mukofwaya. "Eryo Mose na Aroni bari batamfishe ukufuma ku kinso kyakwa Farao.¹² Rero Yahwe arandire kuri Mose, "Tambika ukuboko kobe pa mpanga ya Egypto kuri makanta, ukuti asanse ikyaroya kya Egypto no kurya ikirimwa kynse ikirimo, fyonse ifyo imfura yakitarawe yashire."¹³ Mose atambike inkonto zyakwe pa kyaroya kya Egypto, na Yahwe aretere umwera wa ku kabanga pa kyaroya kyonse akasuba no bushiku. Iryo rwari urukyero, umwera wa kukabanga waretere makanta.¹⁴ Bamakanta bakumene konse ku Egypto no kuwa mufiputurwa monse. Ifishatarire afibako fya makanta mu kyaroya, na kabiri takwakabe uwabange fiukwisa panuma ya uyu.¹⁵ Bafimbire pa muru wa kyaroya kyonse ponse eryo pari imfinshi. Baririre ikirimwa kyonse mu kyaroya na ifitwara fyonse ku kimuti ifyo imfura yakitarawe yashireko. Ukufika ku kyaroya kya kyonse ikya Egypto, tapari ikirimwa ikyakatapa katapa ikyashere no mweo, nangura kimuti ikiri kyonse nangura ikirimwa mu mpanga.¹⁶ Eryo Farao bwangu-bwangu akutire Mose na Aroni no kuranda, "Ndebembukire kuri Yahwe Resa obe na kuri webu."¹⁷ Eryo nomba, erereni urubembu rwandi, no kupepa kuri Yahwe Resa obe ukuti engafumyapo imfwa pari nebo."¹⁸ Eryo Mose arekufuma kuri Farao no kupepa kuri Yahwe.¹⁹ Yahwe aretere umwera wa kumasamba uwakosa nganshi no kusenda bamakanta nokufitwara muri bamba wakahika; takwari makanta uwashere mu mupaka onse uwa Egypto.²⁰ Rero Yahwe akseshe umutima wakwa Farao, na Farao tarekere abena Israeri ukuya.²¹ Eryo Yahwe arandire kuri Mose, "Tambika ukuboko kobe ukurosha murwerere, pakuti kurya ube ifinshi pa kyaroya kya Egypto, ifinshi yakuti batanga kimfya."²² Mose atambike ukuboko kwakwe ukurosha murwerere, kabiri kwari imfinshi yatikama mu kyaroya kyonse ikya Egypto pa nshiku shitatu.²³ Takwari nagi umu uwarebona uuri ose; takwari nangu uumo uwashere ku ng'anda yakwe pa nshiku shitatu. Eikyo, abena Israeri bonse barikwete urubuto munkyende barekaramo.²⁴ Farao aitare Mose no kuaranda, "Kabiye kapepe Yahwe. Nangu ni barupwa robe kuti mwaya nabo, rero umukuni wa mpanga na maombe fifwire fyashara kunuma."²⁵ Rero Mose arandire, "Tusuminishe tukwate irambo no kokya ifyabupe ukuti twiminineko bena kuri Yahwe Resa wesu."²⁶ Ing'ombe shesu shiringire shaya na fwebo; takwakasharepo ibondo kuri fyo ifi kashara ku numa, pantu turingire twafitwara ku kupepa Yahwe Resa wesu. Pantu tatwishibe ifyo twingapepa Yahwe mpaka tukafike kurya."²⁷ Rero Yahwe akoseshe umutima wakwa Farao, nao tarekere baye.²⁸ Farao arandire kuri Mose, "Kabiye ukufma uri nebo! Ukengere kukintu kimo, pantu tawakambone na kabiri, pantu mu bushiku ukabona impumi yandi, uri no kufwa."²⁹ Mose arandire, "Webu we mwine wakwata ukuirandira. Ntakabone impumi yobe na kabiri."

Chapter 11

¹ Eryo Yahwe arandire kuri Mose, "Eko kiri ikinkunku imo ikyo ndi no kureta pari Farao na Egypto. Panuma yaikyo, kurekeresha ukuya ukufuma uno. Iryo pakurekeresha amureka ukuya, akamitamfya mukeririre."² Randa ku bantu bonse ukuti umwaume onse no mwanakashi aroomboko ku mwinapuramano wakwe umwaume nangu umwanakashi ifintu fya sirufa ne fintu fya goride."³ Nomba Yahwe arengere abena Egypto umukinshi ku kumfwira abena Israeri. Eikyo, umwaume Mose ari uwakindikwa nganshi mu menso ya babomfi bakwa Farao na bantu ba mu Egypto.⁴ Mose arandire, "Yahwe aranda iki: 'Pakati ka bushiku ikoya mu Egypto monse.'⁵ Ryonse iberi mu mpaga ya Egypto riri no kufwa, ukufuma pe beri ra kwa Farao, ukufika pe beri rya musha umukashana uri panuma yakya uperera kya kuminwe, na kwi beri ryonse irya fitekwa."⁶ Eikyo ku kaba no kukutu ukukuru mu mpanga yonse iya Egypto, ukusahtara akubako nangura ukushakabeko na kabiri.⁷ Rero nangu ni mbwa tayakasamune kanwa pa muntu onse uwa kwa Israeri, ku kubosa ku muntu nangura inama. Muri iyi inshita ukeshiba ukuti nariba no munkishanya pa bena Egypto na bena Israeri.⁸ Bonse aba ababomfi bobe, Farao, bakatentemukira kuri nebo no kufukama uri nebo. Bakaranda, 'Kabiye, webu na bonse abantu abarekukonka!' Panuma yaikyo eryo nkaya." Eryo aire ukufuma kuri Farao mu bukari ubukaramba.⁹ Yahwe arandire kuri Mose, "Farao takomfwe kuri webu. Iki ni mukati nkakite ifintu fya kusungusha ifingi mu mpanga ya Egypto."¹⁰ Mose na Aroni bakutire ifya kupapa ifi fyonse ku kinso kyakwa Farao. Rero Yahwe akoseshe umutima wakwa Farao, na Farao tarekere abantu bakwa Israeri ukuya ukufuma mu mpanga yakwe.

Chapter 12

¹ Yahwe arandire kuri Mose na Aroni mu mpanga ya Egypto. Arandire,² "Pantu mwebu, uno mweshi ukaba uwakutampa kwa mwaka kuri mwebu."³ Ebeni urukuta ronse urwa Israeri, 'Pa bushiku bwarenga ikumi ubwa uno mweshi baringire kira umu ukureta umwana wa mpanga nangura imbushi iyaikye abene beka, kira rupwa bakakita iki, umwana wa mpanga kuri kira ng'anda."⁴ Nga aba mu ng'anda bari aba kyepesha pa mwana wa mpanga umwaume no mwinamuparamano ubo pa mweshi wakonkapo bakarete umwana wa mpanga nangu umupusa wa mbushi ukuringa mu mpendwa ya bantu. Kikaba ikyaringa, kuri onse ukurya, eryo baringire ukureta umupusa ukaringa ukurisha bonse."⁵ Umwana wa mpanga yobe nangura imbushi iyaikye iringire ukuba iyabura akarema, iirume-ya mwaka umu. Mukabure umu uwa mpanga nangura uwa mbushi.⁶ Muringire ukusunga iki mpaka ubushiku bwarenga ikumi rimo na shine urya mweshi. Eryo urukuta ronse urwa Israeri rukeya ishi nama pa kyunguro."⁷ Muringire ukusenda umuropa umu noo kubika pa fipande fibiri ifya fibi na pa muru wa mfureme sha fibi fya ma yanda ayo mukariramo imipusa."⁸ Muringire ukurya imipusa burya bushiku, panuma yakokya pa muriro. Ukurya pamo no mukate uwa pangwa ukwabura ikitutumushi, pamopene no musaru uwarura."⁹ Tekurya ubishi nangura uwaipikwa mu menshi. Rero uwakokya pa muriro pamo no mutwe waiko, amaru na ifiputurwa fya mukati."¹⁰ Mwikareka ikiri kyonse pari ki ukusharapo ukufika urukyero. Mukokye ikiri kyonse ikikasharapo ukufika murukyero."¹¹ Ifi efyo mukarya: no mushipi wenu uwakakwa,

insapato shenu ku makasa yenu, ne nkonto yenu mu mapi yenu. Muringire ukurya mukusakauka. Kyakukirira kya kwa Yahwe.¹² Yahwe arandire iki: Inkayapita mu mpanga ya Egypto muri burya bushiku no sansa iberi ryonse irya muntu ne nama mu mpanga ya Egypto. Inkareta ukukandwa pari tu resa utwa mu Egypto. Ninebo Yahwe.¹³ Umuropa eukaba ikishibiro pa mayanda yenu pa kwisa kwandi kuri mwebho. Iryo nkabona umuropa, nkapitirira pari mwebho iryo nkasansaimpanga ya mu Egypto. Iki kinkunka takyakese pari mwebho no ku myonaura.¹⁴ Ubu bushiki bukesaba bwa kibukisho kuri mwe, ubo muringire ukusunga ngo bwerambo kuri Yahwe; kunkuro shenu- ikipope ikyo muringire ukubaka nge rambo fra kubererera.¹⁵ Mukarya umukate uwabura ikitutumushi mu nshiku kine mrubari. Pa bushiku bwakubarirapo mu kafumya ikitutumushi ukufuma mu mayanda yenu. Onse ukarerya umukate watutumuka ukufuma pa bushiku bwa kubarirapo ukufika pa bushiku bwarenga kine rubari, uyu mutu aringire ukuputurwako ukufuma mu Israeri.¹⁶ Pa bushiku bwakubarirapo pakare ururkuta ukurongana kuri nebo, a mu bushiku bwarenga kine rubari ku karaba na kumbi ukurongana. Takuri umurimo ukubombwa pa shi nshiku, ukufumisahakofye ukwipika ifyakurya umuntu onse. Urya emurimo uo muringire ukubomba mwebho.¹⁷ Muringire ukusunga ubu bushiku bwe rambo umukate ushatutumuka pantu ni pari ubu bushiku epo naretere ukwakanishiwa kwenu ukufuma mu mpanga ya Egypto. Ekyo muringire ukusunga ubu bushiku ukufika na ku nkuro sha bantu bobe nge kipope kya kwikarira.¹⁸ Muringire ukurya umukate ushatutumuka ukufuma mu kyunguro mu bushiku bwarenga ikumi rimo na shine mu mweshi wakutampa umwaka ukufika mu mkyumguro ubushiku bwarenga amakumi yabiri na bumo ubwa mweshi.¹⁹ Muri ishi nshiku kine rubari, ikitutumushi takiringire uusingwa mu mayanja yenu. Onse ukarya umukate watutumuka aringire ukuputurwako ukufuma mubekashi ba mu Israeri, nangu uyu muntu ni mwisa nangu ni umo uwfayarirwa mu mpanga yobe.²⁰ Muringire ukurya ikishapangwa ne kitutumushi. Konse uko mukaraikara, muringire ukurya umukate uwapangwa ukwabura ikitutumushi."²¹ Eryo Mose akutire abakuru bonse mu Israeri no kuranda kuri bo, "Kabiyeni no kusara abana ba mpanga nangu abana ba mbushi abakaringa ukurisha indupwa shenu no kwipaya icyakukirira kya mwana wa mpanga.²² Eryo mubure no muropa wa esobu no kutubika mu muropa ureba mu kibare ikikuru. Ubikwe umuropa uri pa kibare ikikuru pa muru wa mafuremu sha fibi na pa fibi fibiri, takuri nangu umo muri mwebho uwakufuma pakibi mkyo ng'anda yakwe mpaka urukyeru.²³ Pantu Yahwe akapita ukuya ku kusansa abena Egypto. Eryo akabona umuropa pa muru wa mafuremu shafibi na pa muru wa fibi, akakira pa fibi fyenu kabiri takasuminishe konaura ukwisa mu mayanda yenu ku kusansa mwebho.²⁴ Muringire ukusunga iki kintu kikankara. Iri rikaba rifunde ryonse kuri mwebho na ku nko shenu.²⁵ Iryo mukengira mu mpanga iyo Yahwe apera kuri mwe, ifyo araire ukukita, muringire ukusunga uyu murimom wa kushinshimuna.²⁶ Iryo abana benu bakamipusha, 'Bushe uyu murimo wa kushinshimuna upiribura shani?'²⁷ Eryo mukaranda, 'Rirambo ryakwa Yahwe, pantu Yahwe akirire amayanda ya bena Israeri mu Egypto iryo asanshire abena Egypto. Arengere aba mu mayanda ye akaere.'" Eryo abantu bakonteme panshi no kushinshimuna Yahwe.²⁸ Abena Israeri baire no kukita ukuringana ifyo Yahwe ayeberere Mose na Aroni.²⁹ Kyakitike pakati ka bushiku iryo Yhwe asanshire iberi ryonse mu mpanga ya Egypto, ukufuma pe beri ryakwa Farao, uwaikere pa kipuna kwakwe, kwi beri rya muntu mukifungo na kwi beri ryonse iryafitekw.³⁰ Farao arimine burya bushiku- ye, ababomfi bakwe bonse, na bena Egypto bonse. Mwari ukuira ukukuru mu Egypto, pantu takwari ng'anda murya uko umuntu nangu umo ashafwire.³¹ Farao akutire Mose na Aroni mu bushiku nokutira, "Imeni, kabiyeni ufume mu bantu bandi; mwebho na bena Israeri. Kabiyeni, kukushinshimuna Yahwe, firya mwarandire mwarefwaya ukukita.³² Sendeni imikuni ya mpanga shenu ni mikuni ya ng'ombe shenu, firya mwarandire, no kuya, no kumba nebo,"³³ Abena Egypto baryangfyenye apakaramba ukubatamfya ukufma mu mpanga, pantu bandi, "Bonse twarafwa."³⁴ Eryo abantu basendere umufuba wabo ukwabura ukusankanya ikitutumushi ikiri kyonse. Ifyakukashirapo fyabo bakakire rimo mufyakufwara fyabo na pamapeya yabo.³⁵ Nomba abantu ba mu Israeri bakitire ifyo Mose abebere. Barombere ku bena Egypto ifisuma fya sirufa, ifisamu fya goride, ne fyakufwara.³⁶ Yahwe akitire ku bena Egypto ububire ku kumfwa ku bena Israeri. Eryo abena Egypto ba bapere kyonse ifyo barombere. Muri iyi nshira, abena Israeri batapire abena Egypto.³⁷ Abena Israeri baendere ukufuma ku Ramasese ukuya ku Sukote. Bari impendwa 600,000 abaume pa makasa, ukubikapo abanakashi na bana.³⁸ Ibumba iryasankana naryo ryaire nabo, pamo ne miuni ya mpanga ne mikuni ya ng'ombe, impendwa ikuru nganshi iya fitewa.³⁹ Bapangire umukate ushatutumuka mu mufuba uo asendere ukufuma ku Egypto. Wati uwaburamo ikitutumushi pantu bafimishiwe mu Egypto kabiri tabafirirwe ukupekanya icyakurya.⁴⁰ Abena Israeri baikere mu Egypto pa myaka 430.⁴¹ Mukupwa kwa myaka 430, pari burya bwine bushiku, yonse amabumba yakwa Yahwe ayaipangeshe yaire ukufuma mu mpanga ya Egypto.⁴² Ubu bwari bushiku bwakwikara abarora, pantu Yahwe abaretee ukufma mu mpanga ya Egypto. Ubu bwari bushiku bwakwa Yahwe ku kusungwa kuri bonse abena Israeri ukufika na ku bantu bankuro shakwe.⁴³ Yahwe arandire kuri Mose na Aroni, "Kuno ekuri ikipope kya kyakukirira: mwisatangirire ukwakanishiwa ku mukurya iki.⁴⁴ Eikyo, onse umusha wa mu Israeri, uwashitirwe ne ndarama, akarya panuma mwebho mwashembururwa.⁴⁵ Bamwisa na babomfi bakwingishafye tabarinire ukurya ikiri kyose icyakurya.⁴⁶ Ifyakurya firingire ukurirwa mu ng'anda imo. Tamuringire ukusenda umupusa onse ukufma mu g'anda kabiri tauringire ukutoba ifupa iriri ronse irya iki.⁴⁷ Onse umwikashi wa mu Israeri aringire ukusunga ikyerambo.⁴⁸ Inga mwisa uwikara na webho nao afwaya ukusnga icyakukirira kuri Yahwe, bashitata ba murupwa rwakwe ronse baringire ukusembururwa. Eryo angesa no kukisunga. Akaba kwat bantu bandi abafayarirwe muri iyi mpanga. Eikyo, takuri umuntu ushasembururwa ukuryako ikiri kyonse icyafyakurya.⁴⁹ Iri funde rimo rine nkobika kuwafayarirwa muri ki kyarokurira mwisa uwaikira muri mwe."⁵⁰ Eryo abena Israeri bakitire ukuringana nefyo Yahwe akonkomeshe kuri Mose na Aroni.⁵¹ Kyaishireba ngefyo mu bushiku burya bwine ubo Yahwe afumisha Israer mu mpanga ya Egypto ku baipangeshe mu mabumba yabo.

Chapter 13

¹ Eryo Yahwe arandire kuri Mose, arandire ² "Bika amaberi pa mbari ayaume- pantu kyonse ikisura bura mu Israeri kyandi, kibe muntu nangura inama." ³ Mose arandire ku bantu, "Ibukisheni ubu bushiku mu mano yenu, ubushiku mwafumine mubusha mu Egypto, ukufuma mu ng'anda ya busha, pa murandu wa maka yakwa Yahwe amifumisha mu nkyende irya. Tamwakurarya umukate watutumuka. ⁴ Mwarefuma mu Egypto pari ubu bushiku mu mweshi wa Abibu. ⁵ Iryo Yahwe amiretere mu kyaroya kya bena Kenani, abena Hiti, na bena Amore, abena Hiviti, eryo na bena Yebushi, ikyaroya arapire kufikorwe fyenu ukumupera, ikyaroya ikifufumuka umukaka no buki- eryo mufwire ukubona ukuti uyu musango wakupapa wakitika muri uyu mweshi. ⁶ Panshiku kine rubari mufwire ukurya umukatr uwabura ikitutumushi; no bwarenga kine rubari bukaba bwakushisha ku kukindika Yahwe. ⁷ Umukate uwabura ikitutumushi ukarerikwa pa nshiku shonse kine rubari; tamwakaboneke umukate uwatutumuka muri mwe. Tamwakaboneke ikitutumushi mupepi na mwe nangu ni mumupaka uri onse mupepi na mwe. ⁸ Pari burya bushiku mukarande ku bana benu, 'Iki ni pa murandu wafyo Yahwe akitire ubushiku iryo nafumine mu Egypto.' ⁹ Iki kya kuraba kibukisho mu minwe yenu, na pa mpumi shenu. Iki ni pakuti amafunde yakwa yahwe yabe mukanwa kenu, ni kukuboko kwakwe ukwakosa Yahwe amifumishako mu Egypto. ¹⁰ Ikyo mufwire ukusunga iri funde pa nshita yariko ngayafika kira mwaka. ¹¹ Iryo Yahwe amiretere mu kyaroya kya bena Kenani, ngefyo arapire kuri mwe na kufikorwe fyenu ukukita, iryo nomba akapera ikyato kuri mwe, ¹² mufwire ukupatura kuri Yahwe ikisakura bura kya ntanshi. Abana bonse abantanshi mufiteka ifirume, fikaba fyakwa Yahwe. ¹³ Iberi ryonse irya punda rifwire ukurubwiramo umwana wa mpanga, Nga taubwekeshe maripiro yaiko, ufwire ukufuna umukoshi waiko. Rero abana benu abanarume amaberi mufwire mwabarubwiramo. ¹⁴ Iryo inshita imbi umwanarume akwisha, 'Kinshi iki kirepiribura?' Eryo uri nokumweba, 'Ni kukuboko kwakwa Yahwe ukwakosa atufumishako mu Egypto, ukufuma mu ng'anda ya busha. ¹⁵ Iryo Farao akoseshe umutima no kufirwa ukuturekerako, Yahwe aipeye amaberi yonse mu Egypto, pamo na maberi ya bantu na maberi ya nama. Emurandu naturira Yahwe irambo abaume bonse ifisakura bura rero abana banarume bonse nabarubwiramo.' ¹⁶ Iki kibukisho pa minwe yenu, ne kibukisho pa mpumi shenu, pantu ni kukuboko kwakwe ukwakosa Yahwe, atufumisha mu Egypto." ¹⁷ Iryo Farao arerkere abantu ukuya, Resa tabapishisha inshira mu kyaroya kya ba Perishiti, kira kyaroya kyari mupepi. Pantu Resa arandire, "Narimo abantu kuti bapiribura amano nga bapita muburwi eryo kubwerera ku Egypto. ¹⁸ Awe Resa ashosheshe abantu bakwe mu matororo ukushinguruka na kuri bamba wakashika. Abena Israeri baire nabaiperesha na burwi. ¹⁹ Mose asendere amafupa yakwa Yosefe, pantu Yosefe arengere abanarume bakwa Israeri ukurapa no kuranda, "Mufwire ukusenda amafupa yandi konse uko mwaya." ²⁰ Abena Israeri baendere ukufuma ku Sakote no kupanga inkambi pa Etani pa mbari ya matororo. ²¹ Yahwe arenda pa ntanshi yabo mu mpinda ye kumbi akasuba ukubitungurura inshira. Ubushiku areingira mu mpinda ya muriro ukubapera urubuto. Muri iyi nshira barikwenda akasuba no bushiku. ²² Yahwe tarefumyapo urupinda rwe kumbi rya kasuba ne mpinda ye kumbi rya muriro ubushiku pa bantu.

Chapter 14

¹ Eryo Yahwe arandire kuri Mose, atire, ² "Sosa ku bena Israeri ukuti banwere no kukita inkambi ku Pai Hahirote, pakati ka Migidore na bamba, ku Bari Sefore. Muri na kukita inkambi rubari na bamba wa Pai Hahirote. ³ Farao karanda pa bena Israeli, 'Bareshinguruka mu kyaroya. Amatororo na yabesarira' ⁴ Nkakosah umutima wakwa Farao, eryo ari no kubaramata. Eryo nkapera umukinshi pa murandu wakwa Farao ne fita fyakwe. Abena Egypto bari no kwishiba ati ninebo Yahwe." Awe abena Israeri bakurire inkambi ngefyo barangirirwe. ⁵ Eryo imfumu Farao yaeberwe ukuti abena Israeri na bafyuka amano yakwa Farao ne fita fyakwe yaripiribukire abantu. Barandire, "Kinshi tukitire? Natureka abena Israeri ukutubombera." ⁶ Awe Farao apekenye amakyereta yakwe no kusenda ifita pamo nankwe. ⁷ Asendere amakyereta imyanda mutanda ayasarwa na makyereta yonse aya bena Egypto, na bafiroro pari o. ⁸ Yahwe akoseshe umutima wakwa Farao. imfumu ya ku Egypto, ne mfumu yaire ireramata abena Israeli. Nomba abena Israeli baire na bakimfya. ⁹ Rero abena Egypto baire barebaramata, pamo na bakabarwe, ne fita. Bafikire apo pa mbari ya mumana wa Pai Hahirote, ku Baaro Sefore. ¹⁰ Eryo Farao aishire areparamina mupepi, abena Israeri baroreshe no kupapa. Abena Egypto barebutuka ukwisa kuri bo barebakonka nabo batinine ikibi. Abena Israeli bapundire umusowa kuri Yahwe. ¹¹ No kuranda kuri Mose, "Bona murandu wakuti tamwari imanda mu Egypto, waturetera mu matororo mukufwa? Kinshi watusungire fi, ukutufumya mu Egypto? ¹² Bushe tefyo twakwebere mu Egypto? Twarandire kuri webi, 'Tushe turebombera abena Egypto.' Nga kyaripyo bwino fwebi ukurababombera ukukira ukufwira mu matororo." ¹³ Mose arandire ku bantu, "Mwiumfwa mwensu. Iminineni ndi mubone ukupususha kwakwa Yahwe mubwerero. Pantu tamwakatare amubona abena Egypto aba mukobona rero. ¹⁴ Yahwe aramirwira, mufwire ukwiminina ndi epera." ¹⁵ Eryo Yahwe arandire kuri Mose, "Kinshi webi, Mose, ukokonkanishishapo ukwita kuri ne? Eba abena Israeli bakonkanyepo urwendo ku ntanshi. ¹⁶ Sumbura minkonto yobe, no kuma pari bamba yakanike pabiri, ukuti abantu bakwa Israeli bapite pa murundu apauma. ¹⁷ Ishiba ukuti narakosha imitima ya bena Egypto barebakonka. Narakwata ukukindamina pa murandu wakwa Farao ne fita fyakwe, na makyereta yakwe, nabanarume pari bakabarwe. ¹⁸ Eryo abena Egypto bakeshiba ukuti ninebo Yahwe iryo nakwata ukukindama ukupitira muri Farao, mu makyereta yakwe, na mubanarumw bakwe abaparibakabarwe." ¹⁹ No mungeri kwakwa Resa, uwatangirire nkambi yakwa Israeli, aserer aye no kwiminina ku numa yabo. Impinda ye kumbi

yaserere kuntanshi yabo no kwisa kwiminina ku numa yabo.²⁰ Ikumbi ryaishire pakati ka nkambi ya bena Egypto ne nkambi ya bena Israeri. Ryari rikumbi ryafita ku bena Egpto, rero ryaresanika ku bena Israeri, urubari rumo tarwareisa kurubiye ubushiku bonse.²¹ Mose aumine inkonto yakwe pari bembu. Yahwe asunkire bembu ku kipupu ikikaramba ikyarepunga ukufuma ku kabanga ubushiku bonse obo no kusangusha umumana umurundu uwauma. Muri iyi nshira amenshi yaryakanike.²² Abena Israeri baendere ukufika pakati kabembu pa murundu apauma. Amenshi yapangire ikibumba ku rubari rwabo urwakuryo no rwa ku kuso.²³ Abena Egypto barebaramata. Iryo baire barebakonka mukati kabema- bakabarwe bakwa Farao bonse, amakyereta, nabanarume ba pari bakabarwe.²⁴ Rero munshita yansa shakakero, Yahwe apushishe amenso mu mpinda ye kumbi rya muriro no kubona abona ifita fya bena Egypto. Arengere abena Egypto ukupamfiwa.²⁵ Akakire imipeto ya makyereta yabo, na banarume bapariabakabarwe bashupikwe ukwensha. Abena Egypto barandire, "Natufyuke ukufuma kuri Israeri, pantu Yahwe arebarwira kuri fwe."²⁶ Yahwe arandire kuri Mose, "Tambika ukuboko kobe pari bembu ukuti amenshi yabwerere pa bena Egypto, pa makyereta yabo, na pa banarume ba pari bakabarwe babo."²⁷ Awe Mose atambikepo ukuboko pari bembu, na menshi yabwerere mu muringo wayako iryo urukero bwakire. Abena Egypto babutukire muri bembu, eryo Yahwe abatwere pakati ka bembu.²⁸ Amenshi yabwere no kufimba amakyereta yakwa Farao, abanarume ba pari bakabarwe, ne fita fyonse. Takwari nangu umo uwapusukire.²⁹ Rero abena Israeri baendere pa murundu pauma mukati ka bembu. Amenshi yari kibumba kyabo ku kuboko kwa kukuryo na ku kuboko kwa kuso.³⁰ Yahwe apuswishe abena Israeri pari karya kasuba ukufuma mukuboko kwa bena Egypto, na Israeri abwene ifitumbi fya bena Egypto ku ruramba rwa bembu.³¹ Iryo abena Israeri babwene aamaka ayakaramba yabomfeshye Yahwe ku bena Egypto, abantu bakindike Yahwe. Eryo basaminwe muri Yahwe na mumubomfi wakwe Mose.

Chapter 15

¹ Eryo Mose na bamu Israeri baimbire urwimbo kuri Yahwe. Baimbire, "Nkoimbira kuri Yahwe, ikyo nakimfya apakaramba kuburwe no wari kumweshya nabaposa muri bembu."² Yahwe ekusosa kwandi kabiri rwimbo, kabiri aishire nge pusukiro ryandi. Uyu e Resa wandi, kabiri nkaramurumbany, shifwe wakwa Resa, kabiri nakaramusumbura.³ Yahwe murwi; Yahwe eshina ryakwe.⁴ Aposere amakyereta yakwa Farao ne fita muri bembu. Bamushika bakwa Farao abasarwa baibire muri bembu wakashika.⁵ Amatenga na yabebisha; baire panshi mwitenga kwati ribwe.⁶ Ukuboko kwenu ukwa kukuryo, Yahwe, ariba uwabukata mu maka; ukuboko kwenu ukwa kukuryo, Yahwe, kufwantaura abarwani.⁷ Muburamba bwa mfumu mwakimfise abo bonse abamimine. Mwafumishye iifukushi kyenu; kyabamimine kwati ni mpimbiri.⁸ Ni kimupu wa mumona wenu eko amenshi yaiminine pa muru; imironga ya menshi na yema pa muru ngo mwina; amenshi yashika yatikeme mukati ka bembu.⁹ Umurwani arandire, 'Nkokonka, nkosanga, nkoakanya ikyakutapa; urunkumbwa rwa rurebekuta; nkosomona urupanga rwandi; ukuboko kwandi kurebonaura.'¹⁰ Rero mwaputure no mwera wenu, na bembu aribebishe; bashikire ngo mutofwe mu menshi ayakankara.¹¹ Nani waba nga mwe, Yahwe, pa mirungu? Nani waba nga mwe, umkankara mu mushiro uwakutinwa mukumurumba, ukukita ifipeshya amano.¹² Mwatambike ukuboko kwenu ukwa kukuryo, ne kyarokubwira kyenu ikyakubera mwatungurwire abantu abo mwarubwire. Ku kusosa kwenu eko mwabaretere ku nkyende ya mushiro uko mwaikara.¹⁴ Abantu na bantu bakomfwa, kabiri bakatenkana; ukushikitika ku kekata abekashi ba mu Perishiti.¹⁵ Kabiri ifumu sha ku Edomu shaumfwa umwenso; abashirika bakwa Moabu bakatutuma; abekashi bonse aba mu Kenani bakasunguruka.¹⁶ Ukushikitika no mwenso fikawa pari bo. Pantu amaka ya kukuboko kwenu, babashiri nge bwe mpaka abantu benu bapita, Yahwe- mpaka abantu mwapuswishe bapita.¹⁷ Mwabengishe no kubarimba pa rupiri rwa kikwatwa kyenu, inkende, Yahwe, murya mwapangire ubwikaro bwenu, apashira, mwe Shikuru, ikyo mwakurire ku minwe yenu.¹⁸ Yahwe akateka umuyayaya no muyayaya."¹⁹ Pantu imfumu Farao na bakabarwe bakwe baire na makyereta yakwe pamo na bakyensha baume ba bakabarwe muri bembu. Yahwe abweseshye amenshi aya muri bembu pari bo. Rero abena Israeri baendere apauma mukati ka bembu.²⁰ Miriamu kasesema umwanakashi, nkashi yakwa Aroni, aburire akaoma, na banakashi bonse bafumine panse no tuoma, ukushana baremukonka.²¹ Miriamu abembire; "Imbireni Yahwe, pantu nakimfya apakaramba. Bakabarwe nowensha nabaponena muri bembu."²² Kabiri Mose atungurwire abena Israeri ukufuma muri bembu wakashika. Nabo bafuma no kuya kumatororo ya Shuri. Baendere inshiku shitatu mu matororo ukwabura kusangapo amenshi.²³ Kabiri baishire ku Morah, rero tababwene amenshi pantu yari ayarura. Kanshi irya nkyende bareita Marah.²⁴ Kanshi abantu baishire kuri Mose no kuranda, "Finshi twaranwa?"²⁵ Mose aririre kuri Yahwe na Yahwe amurangire ikimuti. Mose akiposere mu menshi, na menshi yakunwa yasangwike ayatarara. Kyari kyakuti Yahwe abapere ifunde ryashupisha, na kabiri kyari kyakubeshya.²⁶ Arandire, "Mube abakumfwikisha kwishiwi ryakwa Resa wenu, kabiri kiteni ikisuma mu menso yakwe, kabiri nga mwaumfwa ifipope no kubera amafunde yakwe yonse- nshakabike uburwere kuri mwe ubo nabikire pa bena Egypto, pantu nine Yahwe kondapa wenu."²⁷ Kabiri abantu baishire kuri Erimu, uko ukwari utumfukwemfukwe twa menshi uturi ikumi rimo na fibiri ne fimuti fyatunkindu amakumi kine rbari. Bakurire inkambi mupepi na menshi.

Chapter 16

¹ Abantu baendere ukufuma ku Erimu, kabiri no rukuta ronse rwa bena Israeri rwaishire mu matororo ya Sini, ayari pakati ka Erimu na Sinai, pa bushiku bwarenga ikumi na fisano ku mweshi wakonkerepo ku kufuma kwabo mukyaro

kya Egypto.² Eryo urukuta ronse urwa mu Israeri rwairishenye kuri Mose na Aroni mu matororo.³ Abena Israeri barandire kuri bo, "Nga twafwirire mu minwe yakwa Yahwe mu kyaroro kya Egypto umo twaikere panongo ya nama umo twarire umukate utunturu. Naukutureta muri aya matororo mukwipaya urukuta rwesu ronse ku nsara."⁴ Kabiri Yahwe arandre kuri Mose, "Nkarokeshya ikiryo kya mukate ukufuma ku muru. Abantu bakafuma panse no kukoronganika ikyakurabushiku buma ikyakurabushiku pakuti ningabesha ukubona ukuti nangura teti bendere mu mafunde yandi.⁵ Kikesa mu bushiku bwarenga mutanda, burya ukuti bakaronganika imiku ibiri ukukira ifyo bakoronganika ryonse, bakepika ifyo bakareta."⁶ Kabiri Mose na Aroni barandire ku bantu bonse aba mu Israeri, "Mukyunguro mwarashiba ukuti Yahwe uwamifumisha mu kyaroro kya Egypto."⁷ Murukyeru mukabona ubukata bakwa Yahwe, ni mukuti aumfwa ukuirishanya kwenu pari ye. Nafwe turi bani pakuti muirishanye kuri fwe?"⁸ Mose nao arandire, "Mwarashiba iki iryo Yahwe aramipere inama mukyunguro no mukate murukyeru iyakumanina- nimukuti aumfwire ukuirishanya kwenu kufyo mwaranda kuri ye. Aroni ninani na nebo? Tamurishanya pari fwe; ni pari Yahwe."⁹ Mose asosere uri Aroni, "Randa, ku rukuta ronse urwa mu Israeri, 'Iseni mu kinso kya kwa Yahwe, pantu naumftwa ku fyo mwairishanya.'" ¹⁰ Kyaishireba, ngefyo Aroni asosere ku rukuta ronse urwa bantu rwa bamu Israeri, baroreshe amenso ku matororo, kabiri, boneni, ubukata bwakwa Yahwe nabuboneka mwi kumbi. ¹¹ Kabiri Yahwe asosere kuri Mose, aranda, ¹² "Ningumfwa ukuirishanya kwa bantu bamu Israeri. Sosa kuri bo no kuranda auti, 'Mu kyunguro murerya inama, na mu rukyeru bareikuta umukate. Kabiri warashiba kuti nine Yahwe Resa wenu.'" ¹³ Kyari kyunguro iryo nkware shaimine no kufimba nkambi. Murukyeru mwari umume mukushinguruke nkambi. ¹⁴ Iryo umume wapwire, panse ya matororo pari utubamba utupapatu kwati tukarambwa twa mpepo twa panshi. ¹⁵ Iryo abantu bamu Israeri babwene iki, baipushenye, "Kinshi iki?" Tabaishibe ifyo kyari. Mose arandire kuri bo, "Mukate uo Yahwe apere kuri mwe ukurya. ¹⁶ Iki ekipope ikyo Yahwe apere: 'Karonganikeni, kira muntu muri mwe, umwabere ikipimo murefwaya, umuseke wa kira muntu ukuringana ne mpendwa ya bantu benu. Ifi efo mukarakoronganika: koronganikeni ifiringire ukurya ku muntu uuri onse uwikara mwi hema ryenu.'" ¹⁷ Abantu ba mu Israeri bakitire ifi. Bamo batorere uwingi, bamo uunono. ¹⁸ Iryo bapima pa museke, abatorere ififgi tabashirepo nangu kimo, na batorere utunono tababurirwe. Kira muntu uwaberere imirire yakwe efo batorere. ¹⁹ Eryo Mose arandire kuri bo, "Peba muntu nangu umo ukushapo ikiri kyonse ukufika no rukyeru."²⁰ Rero, tabaumfwire kuri Mose. Bamo muri bo bashire fimo ukufika urukyeru, nakyo kyawiremo imititi no kupimpinuka. Eryo Mose abakaripire. ²¹ Batorere urukyeru no rukyeru. Kira muntu atorere ifyakumuringo kurya muri burya bushiku. Iryo akasuba kakabire, kyarisingurike. ²² Nomba mu bushiku bwarenga mutanda batorere ikiryo kya miku ibiri ne miseke shibiri kuri kira muntu. Ne ntungurushi shonse isha murukuta shaishire no kweba Mose. ²³ Arandire kuri bo, "Ifi efo arandire: 'Mairo bushiku bwakukutaramo ri Sabata rya mushiro mukukindika Yahwe. Fundikeni ikyo murefwaya ukufundika, kabiri ipikeni ikyo murefwaya ukufundika. Nakyonse ikyashara, rekeni kibe kuri mwe ukufika urukero.'" ²⁴ Nabo bakirekere ukufika urukyeru, ngefyo Mose arangirire. Takyapimpinwike, ta mwari no mutiti tamwari. ²⁵ Mose arandire, "Ryeni iki rero, pantu irero, bushiku bwakusunga Isabata no kukindika Yahwe. Buno bushiku tamwakisange mu mpanga. ²⁶ Mukabomba munshiku mutanda, rero ubushiku bwarenga kine rubari ri Sabata. Pe Sabata tapakabe mana." ²⁷ Mu bushiku bwarenga kine rubari bamo abantu baire mukuya tora mana. Rero tabasangire nangu kamo. ²⁸ Kabiri Yahwe arandire kuri Mose, "Bushe ninshita shinga mukakana ukusunga ifipope fyandi nama funde yandi?" ²⁹ Bona, Yahwe arimipere Isabata. Pa bushiku bwarenga mutanda arampere ikiryo kya nshiku shibiri. Kira muntu ekare nkyende yakwe; tapari nangu umo uwakufuma mu nkyende yakwe pa bushiku bwarenga kine rubari." ³⁰ Eikyo abantu batushishe mu bushiku bwarenga kine rubari. ³¹ Abantu ba mu Israeri bareita ikyakurya "mana". Kyari ikyabuta kwati ni mbuto ya koriendere, no kumfwika kwakiko kwari kwati mukate wapaptara uwapangwa ku buki. ³² Mose arandire, "Ifi efo Yahwe akonkomeshe: 'Isusheni umuseke wa mana ukusungwa ukufika ku nkuro ku bantu benu pakutira indupwa shenu shingamona umukate mu matororo panuma ya kufuma mukyaroro kya Egypto.'" ³³ Mose arandire kuri Aroni, "Bura impoto bika pa museke ubikemo na mana. Ukubikira ku kinso kya kwa Yahwe Pakuti kingasungirwa abankuro shenu shonse." ³⁴ Ngefyo Yahwe akonkomeshe Mose, efo Aroni asungire iki ku kinso kya kipao kyakipangano pakuti isungwe. ³⁵ Abantu ba mu Israeri barire mana imyaka amakumi yane ukufika na kunshita babere nga bekashi ba mu kyaroro. Barerya ifi ukufika mu mupaka wa kyaroro kya Kenani. ³⁶ Nomba mu museke mwareimigira imiseke ikumi uwa pari efa.

Chapter 17

¹ Urukuta ronse ulwa bena Israeri rwari tampireko uburendo ukufuma mumatororo ya Sini, ukukonka finto Yahweh ari kubeba. Baishire kwikara inkambi pa Refidimu, nomba tapari amenshi yakuti abana ba Israeri benganwa. ² Nimuri ubu bwafya bwa menshi emo nomba abena ba Israeri baishire kuririra kuri Mose nokumweba ati, "Tupere amenshi yakuti tunwe." Na Mose aribepwishe ati, "Bushe nindo mukora na nebo? Bushe nindo mukoesesha Yahweh?" ³ Nabantu bari nekiraka saana, no kuisosha urwa pari Mose, abati, "Nga nindofye watufumisha mu Egypto? Nimukutwipaya na bana besu ne fitekwa fyesu ku kiraka?" ⁴ Uro Mose aririre kuri Yahweh ati, "Nindo nokokita kuri aba bantu? Pantu aba bantu barandasa amabwe." ⁵ Na Yahweh aebere Mose ati, "Kabiye batangirire abantu, ero upite nabakaramba mu bena Israeri. Ero upite ne nkonto mumunwi yobe ilya wa kuswire pa mumana, ero ulekuya. ⁶ Nkotarama ku kinso kyobe parya pa kiribwe ku Horebu, ero ukakusure ibwe na menshi yakesa kufuma mu ribwe pakuti abantu bakese kunwa." Na Mose aishire kukita firya fine mumenso yabena Egypto abakuru. ⁷ Eryo aishire kwinka irya nkende ati Massa na Meriba pa

murandu wakuirishanya kwa bena Israeri, no kwesha Shikuru Lesa ati," Bushe Yahweh uri pari fwebo nangu iyoo?" ⁸ Ero abshirika ba bena Amareki barishire no kwisa mukurwisha abena Israeri parya pa Refidimu. ⁹ Ero Mose ashire kweba Joshua ati, "Saramo abaume bamo bamo ebo ufume nabo, rweni nabena Amareki. Ubwa mairo no kwisa kutarama pamuru wa rupiri ne nkonto yakwa Resa mumunwi yandi." ¹⁰ Ero nomba Joshua aishire kurwisha Amareki ngefyo Mose amukonkomeshe, ninshi apa Mose, Aaroni, na Ura baire kunina pamuru wa rupiri. ¹¹ Nga Mose arimishe amaboko yakwe mu muru ninshi abena Israeri bakokimfya; nga ayabweshamo amaboko ninshi abena Amareki batampa ukukimfya. ¹² Uro amaboko yakwa Mose yaishire kufina, Aaron na Uri baishire kubura iribwe no kumubikira mwisamba ryakwe pakweba ati ena ekarepo. Napakashita kamokene, Aaron na Uri baishire kutumpwira Mose amabokoyakwe mumuru. Uyu umbi kuri uru rubari naumbi kuri uru rubari Efiry amaboko yakwa Mose yaritumpwirwe bune bune mpakafye akasuba ukukawisha. ¹³ Efyo Joshua aishiye kukimfya Amareke ku rupanga. ¹⁴ Na Yahweh aebere Mose ati," Lemba iki kikata mu kitabo pakuti bakakoibusha weba na Joshua omfweko, Pantu nkafuta abena Amareki pano isonde kabiri tabakatare abebukishiwa." ¹⁵ Ero Mose aikurire ikipairo no kukikuta ati," Yahweh entarapu yandi." ¹⁶ Aisa kweba ati," Pantu ukuboko kwasumbwirire na maka yakwa Yahweh-na Yahweh akesa kurwisha abena Amareki ukwakonkananina inkuro ne nkuro."

Chapter 18

¹ Yeturo, shimapepo wabena midian wishifyara wakwa Mose, ashirekumfwa fyonse ifyo Resa akitire Mose na bantu bakwe abena Israeri. Aryumfwire ati Yahweh arifumisha abena Israeri mu Egypto. ² Yeturo wishi fyara wakwa Mose, abweseshemo Sipora, umukashi wakwa Mose, pantu aribabweseshemo ku mwabo, ³ pamo na bana bakwe abaume babiri; umo ishina ryakwe ni Geshumu, Pantu Mose ayebera ati, "Ndimweni mu kyar kya bene." ⁴ No munankwe amwinikile ati, Eriese, pantu Mose aebaere ati, "Ni Resa wakwa tata uwaishire kungafwa, nokumpususha kurupanga rwakwa Farao." ⁵ Yeturo, wishi fyara, Mose aishire naba baume bakwa Mose babiri ero na muka Mose kuri Mose mweka mumatororo umo wakitire inkambi pa rupiri rwakwa Resa. ⁶ Yeturo aebere Mose ati, "Ninebo wiso fyara Yeturo, naisa kuri weba ndi no mwina mobe na bana baume bobe babiri." ⁷ Na Mose afumine panse mukukumanya wishi fyara, afukama panshi nokufyompa Yeturo. Baipushanya imitende ero baingire mwi tenti. ⁸ Ero nomba Mose arondorwere wishi fyara fyonsefyere ifyo Yahweh akitire kuri Farao na bena Egypto pakurwirafye abana ba Israeri, arondorora napa makyushi yonsefyere ayabaponene mu burendo, nefyo Yahweh abapuswishe. ⁹ Yeturo arisansamukire pa bune bonse Yahweh akitire pa bana ba Israeri, kukirisha aribapuswishe ku rupaka rwa bena Egypt. ¹⁰ Yeturo aeba ati, "Rekeni Yahweh arumbwe pantu ari mipuswishe muma boko ya bena Egypto na mumuboko yakwa Farao no kufumya abarwani mumaboko yabena Egypto. ¹¹ Nomba naishiba ati Yaweh mukuru arikira imirungu yonsefyere, pantu uro abena Egypto barikubomfya abena Isreari buruku buruku, Resa apuswishe abantu bakwe." ¹² Yeturo shifyara Mose aretere ifyerambo ryakokyera Resa nefya marambo yambi ayakurekerera Resa. Aaroni nabakuru bonse aba bena Israeri baishire mukurya ifyakurya ku kinso kyakwa Resa pamo na wishifyara wakwa Mose. ¹³ Ubushiku bwaishire kukonkapo Mose aikere kukupingura abantu. Na bantu bari musingurukire ukutura ulukyeru mpaka icyunguro. ¹⁴ Uro wishifyara abwene fyonse ifyo arikubombera abantu, epa kuranda ati," Findo ifi ifyo ukokita ku bantu? Nindo uruburwisha weka na bantu bonse barikureme ukutura urukyeru mpaka icyunguro?" ¹⁵ Nae Mose ayasukire wishifyara ati, "Abantu besa kuri nebo kukubepushishako ubufwayo bwakwa Resa, nangu fye uro bapusana baresa kuri nebo" ¹⁶ .Ninebo mputura pakati kamuntu no muna nkwe, ero nda ba funda ifipope nama funde yakwa Resa. ¹⁷ Naye wishi fyara wakwa mose amwebere ati, "Tafiri bwino ifyo ukukita. ¹⁸ Mukine fye bonsefyere mukafunshinka, weba na bantu abo uli nabo. tekuti ubombe weka. ¹⁹ Umfwa kuri nebo. Nkupande amano, na Resa akaba nobe, pantu niwe injiminishi yabantu Resa kabiri ari nokureta amafya yabo kuri ye. ²⁰ Ufwire fye ukubafunda ifipope na mafunde ya kwa Resa. Ufwire ukubaranga ifyakwikara ne fyakukita. ²¹ Kukirisha, ufwire wasara abaume abamano ukufuma mubantu bonse, abaume aba katina kuri Resa, ebaume abakine, abo abapata amafisa kanwa. Aba ebo upepeere, ukwagarira abanabo pakuti babe niba ntungurushi mumakana, mumyanda, mumakumi yasano, na mumakumi. ²² Bena abakuputura ryonse imirandu yonse fye, kanofye imirandu yakukosa eyo bengareta kuri weba. Nemirandu yakunaka, kuti baputura abene beka. Muri iyinshira kikakwangukira, pantu nabo baka kupwishako ikisendo. ²³ Nga wakita ifi, kabiri nga Resa akukonkomesha watawari kunaka, nekina bwingi bari nokubwereramo kushamyabo ninshi nabasansamuka ." ²⁴ Na Mose waryumfwire kwi shiwi rya kwa wishi fyara no kukita fyonse efyo bamwebere. ²⁵ Efyo Mose asontere abaume bamano mubena Israeri bonse nokubakita intungurushi pabantu, kabiri bakangarira bakaramba wamakana imyanda, fisano, namakumi. ²⁶ Efyo intungurushi shari kuputwira abantu imirandu. Imirandu yakukosa bari kutwara kuri mose, nemirandu iinono bari kuputura abene beka. ²⁷ Ero Mose nomba warekere wishi fyara ukuya, naye Yeturo wabwereremo kurya kyakwabo .

Chapter 19

¹ Mu mweshi warenga itatu ku kufuma kwa bana bakwa Israeri mu kyar kya Egypto, mu bushiku bumo bwine, bafikire mu matororo ya Sinai. ² Panuma yakufika ku Refidimu no kufika mu Matororo ya Sinai, no kukita inkambi mu matororo pa murora wa rupiri. ³ Mose aninane aire kuri Resa, Yahwe amwitire kuri ye mu rupiri no kuranda, "Ufwire ukweba aba mu ng'anda ya kwa Yakobo, abana bakwa Israeri: ⁴ Naubona ifyo nakitire ku bena Egypto, ifyo nabasendere pa mapindo ya bakapumpe no kubareta kuri nebo ne mwine. ⁵ Eikyo nomba, nga ukumfwa mwakuraumfwa kwi shiwi ryandi no

skusunga ikipangano kyandi, ninshi mwakuraba kuri ne ikikwatwa kyaibera ukufma mu bantu na bantu bonse, pantu icyaro kyandi. ⁶ Mwebo mwakuraba ubufumu bwa bashimapepo no ruko urwa mushiro kuri ne. Aya emashiwi ayo ufwire ukuranda ku bana ba Israeri." ⁷ Awe Mose arishire no kukuta abakaramba ba bantu. Abikire kuri bena yonse amashiwi ayo Yahwe akonkomeshe. ⁸ Abantu bonse baryaswikire kyapamo no kuranda, "Tukakita fyonse ifyo Yahwe arandire." Nakabiri Mose aire mu kuranda ifyebo fya bantu kuri Yahwe. ⁹ Yahwe arandire kuri Mose, "Ndeisa kuri weba mukutikama kwe kumbi pa kutira abant bomfwe ifyo nderanda nawebo nakabiri bakutetekere umuyayaya." Eryo Mose arandire abantu ifyebo kuri Yahwe. ¹⁰ Yahwe arandire kuri Mose, "Kabiye ku bntu. Rero na mairo no kubashisha kuri nebo, ureke bakyape amaraya yabo. ¹¹ Mube abaipekanya mu bushiku bwarenga shitatu, eryo mu bushiku bwarenga shitatu Yahwe akekira ku rupiri rwa Sinai. ¹² Ufwire ukapange ikyakukirirako ukushinguruka urupiri ku bantu. Nasosa kuri bo, 'Kyengereni ifyo tamufwire ukuya pa muru wa rupiri nangu ukukumyako ikyakukirirako. Onse uwakumya ku rupiri mukine akepaiwa.' ¹³ Tekuti umunwe ukukumya umuntu uwabe fyo. Rero, mu mupore amabwe nangu ku murasa. Nangu kitekwa nangu muntu, arafwirefye ukufwa. Nge panga ryarira umururumo ukuru, bakese mwisamba rya rupiri." ¹⁴ Eryo Mose abwerere ukufuma ku rupiri aire ku bantu. Aribashishishe kuri Yahwe no kukyapa amaraya yabo. ¹⁵ Arandire ku bantu, "Mupekanye mu bushiku bwarenga shitatu; mwiparamina ku bakashi benu." ¹⁶ Pa bushiku bwarenga shitatu, iryo kyari pa rukyero, kwari ukupanta ne nkuba ne kumbi iryafina pa rupiri, no kurira ukwakarisha ipenga. Abantu bonse mu nkambi baritutuma. ¹⁷ Mose afumishe abantu bonse kunse ya nkambi ku kumanya Resa, nabo bayaminina mwisamba rya rupiri. ¹⁸ Urupiri rwa Sinai ronse rwafimbirwe ikyushi pantu Yahwe aponenepo mu muriro ne kyushi. Ikyushi kya ruko kyarenina nge kyushi kye rungu, no rupiri ronse rwarisunkanishiwe ikibi. ¹⁹ Eryo ukurira kwe panga kwakurire ukuririsha no kuririsha, Mose asosere na Resa arimwasukire mwishiwi. ²⁰ Yahwe atentemukire pa rupiri rwa Sinai, pa muru wa rupiri, aitare Mose pa muru. Eryo Mose aninine. ²¹ Yahwe arandire kuri Mose, "Tentemuka no kusoka abantu; epari bashirura kuri Yahwe ku kutamba, na bengi muri bo bari no konaurwa. ²² Reka bashimapepo abareparamina kuri nebo babe abaisangurura abene- baipekanye abene ukwisa kwandi pakuti shingabarotokera abene. ²³ Mose arandire kuri Yahwe, "Abantu tekuti banine pa rupiri rwa Sinai mwebo mwasokere fwebo: 'Ukupanga ikyakukingiririra ukushinguruka urupiri no kuishisha kuri Yahwe. ²⁴ Yahwe arandire kuri ye, "Kabiye tentemuka no kuninika Aroni pamo nobe, rero wikareka bashimapepo na bantu ukushirura ku kunina ukwisa kuri Yahwe, nangu ukubarotokera." ²⁵ Mose atentemukire ku bantu no kuranda kuri bo.

Chapter 20

¹ Resa arandire fyonse ifyebo ifi: ² "Ninebo Yahwe Resa wenu, uwamifumishe mu kyaro kya Egypto, kufuma mu ng'anda ya busha. ³ Wiraba na teresa tumbi pa kinso yandi. ⁴ Wirapanga weba wemwine ikyabaswa nangura ikipasho kya kyonse ikya pa muru mu muru, nangu ikya mu kyaro panshi, nangu mu menshi panshi. ⁵ Wirafukama panshi kuri fyena nangu ukufinshinshimuna fyena, ikyo nebo, Yahwe Resa obe, ndiwakarumwa. Ndakanda ububifi bwafikorwe pa kureta ukukandwa pa bufyashi, ku nkuro iyarenga shitatu na shine kuri abo abampata. ⁶ Rero ndanga ukuberera uruse ku bamakana kuri abo abantemwa no kusunga ifipope fyandi. ⁷ Taufwire ukurumbura ishina ryakwa Yahwe Resa obe, apafye, ikyo shakamurenge uwakaere onse urumbura ishina ryandi apafye. ⁸ Ureibukisha ubushiku bwe Sabata, ku kubushisha kuri ne. ⁹ Urebomba no kukitamo umurimo obe onse munshiku mutanda. ¹⁰ Rero ubushiku bwarenga kine rubari ri Sabata ryakwa Yahwe Resa obe. Pa bushiku ubu wirakitamo umurimo uri onse, weba, nangu umwana mwanarume obe, nangu umwana mwanakashi obe, nangu umubomfi obe umwaume, nangu mubomfi obe umwanakashi, nangu fitekwa fyobe, nangu mwina fyaro uri mu mpongoro shobe. ¹¹ Ikyo munshiku mutanda Yahwe akitire imyuru ne kyaro, bamba, na fyonse ifyabamo, no kutusha mu bushiku bwe Sabata no kubushisha. ¹² Urekindika wiso na noko, pakuti wikare nshiku ishingira pa kyaro isho Yahwe Resa obe arekupera. ¹³ Wiaraipaya uri onse. ¹⁴ Wirakita bkyende. ¹⁵ Wiraiba kuri onse. ¹⁶ Wirashinina umwina muparamano obe ubunte bwa bufi. ¹⁷ Wirakumbwa ng'anda ya mwina muparamano obe; wirakumbwa umukashi wa mwina muparamano obe, umubomfi wakwe umwaume, nangu umubomfi wakwe umwanakashi, nangu ni ng'ombe yakwe, nangu ni punda, nangu kyonse kya mwina muparamano obe." ¹⁸ Abantu bnse babwene ukurukuta ne nkuba, no kumfwa ukurira kwe panga, no kubona urupiri rurefutumuna ikyush. Eryo abantu babwene iki, bari abatutuma no kutarama ukutari. ¹⁹ Barandire kuri Mose, "Randa kuri fwebo, na fwebo turekutika; rero wireka Resa arande kuri fwebo, nangu twarafwa." ²⁰ Mose arandire ku bantu, "Mwitina, ikyo Resa naisa mukwisha mwebo pakuti umukinshi wakwe ube pari mwe, na kabiri tamubembukire." ²¹ Awe abantu bataramine ukutari na Mose aparamine kwi kumbi rya mfifi umwari Resa. ²² Yahwe arandire kuri Mose, "Ifi efyo weba abana bakwa Israeri: 'Mwebo namubona ukuti ni muru emo nandire na mwebo ukufuma mu muru. ²³ Mwiraikitira mweben imirungu imbi kuri nebo, imirungu ya sirufa ne mirungu ya goride. ²⁴ Ukakite ikipairo kya pa kyaro kyandi, no kupera ikyerambo ryobe ku kuniike kyushi, amrambo ya kironganino, impanga shobe ne ng'ombe shobe. Munkyende yonse umu narenga ishina ryandi ukukindamikwa, nkesa kuri we no ku kupara. ²⁵ Nga wankitire ikipairo kya mabwe, tekuti ukukurire na mabwe ayaputurwa, kyo nga wabomfya ifibombero fyobe kuri iki, ninshi wakikowesha. ²⁶ Kabiri wikaninina pa kipairo kyandi pa ntampuro, pakuti pa bwamba bobo pefimburwa."

Chapter 21

¹ "Nomba ifi efipope mufwire ukubapekanishisha: ² "Nga washita mu Hebere ngo mubomfi, afwire ukubomba imyaka

mutanda, na mu mwaka warenga kine rubari akaya ubwanarare ukwabura ukuripira akantu. ³ Nga aishirefye umwine, afwire ukuya ubwanarare umwine; nga aryupa, ryena umukashi wakwe afwire ukuya ubwanarare nankwe. ⁴ Nga kyakuti shikuru wakwe ewamupere umukashi kabiri afyara nankwe abana baume nangu abanakashi, umukashi na bana bakwe bakaba bakwa shikuru wakwe, kabiri afwire ukuya ubwanarare umwine. ⁵ Rero nga umubomfi aranda parwarara, "Naritemwa shikuru, umukashi wandi, na bana bandi; ntaye ubwanarare," ⁶ ryena shikuru wakwe afwire ukumureta kuri Resa. Wishikuru afwire ukumureta ku kibi nangu ku mwenshi wa kibi, na shikuru wakwe ukumutura ukutwi no musumbo. Ryena umubomfi akarabomba mpaka imfwa. ⁷ Nga umwaume ashitisha umwana wakwe umwanakashi ngo mubomfi umwanakashi, tafwire ukuya ubwanarare ngefikita umubomfi umwaume. ⁸ Ngatasekeshe wishikuru, uwamuburire umwine, afwire amureka ukushitishiwa na kabiri. Takwete insambu shakumushitisha ku bantu abena fyaro. Takwete isho nsambu, pantu amukitire mukumubepa. ⁹ Nga wishikuru amubura ngo mukashi wa mwana wakwe umwaume, afwire ukumubomfya kimo kine ngefyo engakita umwana wakwe umwanakashi. ¹⁰ Nga asenda umukashi umbi umwine, tafwire ukonaura ifyakuurya fyakwe, ififwaro, nangu insambu shakwe ishakyupo. ¹¹ Rero nga tamufwaire ifi fintu, ryena afwire ukuya ubwanarare ukwabura ukuripira indarama iiri yonse. ¹² Onse uwaropora umwanarume mpaka afwa, urya muntu afwirefye ukwipaiwa. ¹³ Nga kyakuti umwaume takitire ukwabura ukukitontontanyapo, rero ukupitira mukukana ishiba, ryena nkamupekanishisha inkyende uko engabutukira. ¹⁴ Nga umwaume mukufwaya kwakuitemenwa asansa umwina muparamano no kumwipaya ukuringana na mapange yakwe ayabukyengeshi, ryena mufwire ukumusenda, nangu ari kipairo kya kwa Resa, pakutira engafwa. ¹⁵ Onse uwauma wishi nangu nyina afwirefye mukine ukwipaiwa. ¹⁶ Onse uwaikata umuntu- kibe uwikete amushitisha, nangu urya muntu asangwa mu minwe yakwe- urya kekata afwire ukwipaiwa. ¹⁷ Onse uwatia wishi nangu nyina afwirefye mukine ukwipaiwa. ¹⁸ Nga abaume barerwa eryo umo atoba umunankwe iribwe nangu ikofi, na urya muntu tafwire, rero arara mu butanda bwakwe; ¹⁹ ryena nga apempemuka no kwamba ukwenda ukubomfya inkonto, umwaume uwamumine afwire ukumuripira pa kumonawira inshita; afwire no kumuripira pa kuposhiwa kwa kwe konse, Rero urya mwaume takwete umurandu wakwipaya. ²⁰ Nga umwaume auma umubomfi wakwe umwaume nangu umwanakashi ne nkonto, kabiri umubomfi afwa pa murandu wakumwa, ryena umwaume afwire ukukandwa. ²¹ Nomba, umubomfi nga aikara ubushiku nangu shibiri, shikuru wakwe tafwire ukukandwa, pantu akaisangira mu bukyushi bwakurufya umubomfi. ²² Nga abaume bakorwa eryo bakyena na mayo uuri pa bukuru ikyakuti apurumuna, rero takyenenwe kumbi, ryena umwaume wa murandu afwire mukishinka ukuripirishiwa ukuringana nefyo umwine wamukashi afwaya ukufuma kuri ye, kabiri afwire ukuripira ukuringana no bupingushi. ²³ Rero nga pari ukukyenekwa ukukuru, ryena mufwire ukupera umweo pa mweo, ²⁴ irinso pa rinso, irino pa rino, ukuboko pa kuboko, urukasa pa rukasa, ²⁵ ukokya pa kokya, ikiraso pa kiraso, nangu impumo pa mpumo. ²⁶ Nga umwaume auma pa rinso rya mubomfi wakwe umwaume nangu umubomfi umwanakashi no kuryanaura, ryena afwire ukureka umubomfi aya ubwanarare nga maripiro ya murinso. ²⁷ Nga asokora irino rya mubomfi umwaume nangu umwanakashi, afwire ukureka umubomfi ukuya ubwanarare nga maripiro ya rino. ²⁸ Nga ing'ombe iirume yakyena umwaume nangu umwanakashi mpaka afwa, iyi ng'ombe ifwire ukuporwa amabwe, no mubiri waiko tafwire ukuriwa; rero umwine wa ng'ombe tafwire ukuperwa umurandu. ²⁹ Rero ing'ombe nga yarikwete umusango wakukyena ku numa, no mwine arisokerwepo rero tareisarira, kabiri yaipaya umwaume nangu umwanakashi, irya ng'ombe ifwire ukuporwa amabwe, no mwine nao afwire ukwipaiwa. ³⁰ Nga maripiro yarefwaikwa pa mweo wakwe, afwire ukuripira fyonse ifirefwaikwa ukuripira. ³¹ Ing'ombe nga yakyena umwana mwaume nangu umwanakashi, umwine wa ng'ombe afwire ukukita ifyo iki kipope kirefwaya ukukita. ³² Nga ing'ombe yakyena umubomfi umwaume nangu umwanakashi, umwine wa ng'ombe afwire ukuripira amashekere amakumi yatatu ayasirufa, ne ng'ombe ifwire ukuraswa amabwe. ³³ Nga umwaume aisuera ikirindi, nangu nga umwaume aimba ikirindi ukwabura ukushikapo, eryo ing'ombe nangu impunda yaponenamo, ³⁴ umwine wa kirindi afwire ukuripira pa kurufya. Afwire ukuripira indarama ku mwine wa nama ifwire, ne nama iyafwa ikasanguka yakwe. ³⁵ Nga ing'ombe ya umo yakyena ing'ombe ya mubiye ikyakuti yafwa, ryena afwire ukushitisha ing'ombe itunturu no kwakanya indrama, kabiri bafwire ukukwana ing'ombe iyafwa. ³⁶ Rero nga kyarishibikirwe ukuti ing'ombe yarikwete umusango wakukyena ku nama, kabiri umwine tareisarira, afwire mukishinka ukuripira ing'ombe, ne nama iyafwa ikasanguka iyakwe umwine.

Chapter 22

¹ Nga umwaume aiba ing'ombe na impanga kabiri aipya nangu ukushitisha, afwire ukuripira ing'ombe shisano mu ng'ombe imo, ne mpanga shine mu mpanga imo. ² Nga sakara basangwa akoingira ku kwiba, kabiri apumwa mpaka ukufwa, takwakabe umurandu wakwipaya ukaperwa ku uri onse pa murandu wakwe. ³ Rero akasuba ngkatura ribe taraiba, umurandu ukabikwa pa muntu ukamwipaya. Sakara afwire ukubwesha ifyo aibire. Nga takwata, ryena afwire ukushishiwa umwine. ⁴ Nga inama yaibirwe yasangwa itunturu kuri ye, nangu ingaba ing'ombe, impunda, nangu impanga, afwire ukuripira imiku ibiri. ⁵ Nga umwaume atwara ifitekwa fyakwe mu mpanga nangu mwibara rya myangashi, no kureka ifitekwa fyasarangana, kabiri fyarya mwibara rya mwine, afwire ukubwesha ifisuma ukufuma mu mpanga nangu ifisuma ukufuma mwibara rya myangashi ryakwe. ⁶ Nga umuriro wapuka no kusaranganina mu myunga ikyakuti ing'ano, nangu ing'ano ishaiminina, nangu ibara ukupya, uwashishe umuriro afwirefye ukubwesha fyonse ifyaonaikire. ⁷ Nga umo apera indarama nangu ifintu ku mwinamuparamano wakwe ku kusungisha, kabiri kyaibwa ukufuma mu ng'anda irya, na sakara nga aikatwa, urya sakara afwire ukuripira imiku ibiri. ⁸ Rero sakara nga teketwe,

ryena umwine ng'anda afwire ukutwara kuri bakapingura ukubona nga kyakuti arikete amaboko pa fipe fya mwinamuparamano wakwe. ⁹ Pantu ifikansa ifi fyonse pafintu, kibe ni ng'ombe iirume, impunda, impanga, ififwaro, nangu parikimbifye ikirubire ikyo umu aranda, "Iki kyandi," Ukuirishanya kwa mbari shibiri kufwire kwatwarwa kuri bakapingura. Umwaume uo bakapingura basanga no murandu afwire ukuripira umwinamuparamano wakwe imiku ibiri. ¹⁰ Nga apera impunda ku mwinamuparamano wakwe, ing'ombe iirume, impanga, nangu inama imbi ku kumusungira, kabiri yafwa nangu ukukyenekwa nangu ukusendwa ukwabura umu ukubonako, ¹¹ bonse babiri bafwire ukutwara umuropa kuri Yahwe, umurandu wakuti rimbi umu kuti abika ukuboko pafipe fya mwinamuparamano wakwe. Umwine afwire ukukipokerera, no munankwe mtafwire ukupanga amaripiro. ¹² Rero nga kyaibirwe kuri ye, umunankwe afwire ukupanga amaripiro ku mwine wakiko. ¹³ Nga inama yarisantawirwe mutupimfya, rekeni umunankwe arete inama nga ikishininkisho. Tafwire ukuripira pa kyasantawirwe. ¹⁴ Nga umwaume aashima inama iiri yonse ukufuma ku mwinamuparamano, eryo inama yakyenwa nagu ukufwa ukwabura umwine ukuba nakyo, umunankwe afwirefye ukupanga amaripiro. ¹⁵ Rero nga umwine ari nakyo, umunankwe takakwate ukuripira; inama nga yari yakuripira, ikaripirirwa pa mutengo wakuripirirwapo. ¹⁶ Nga umwaume abembusha na kisungu uutakobekerwa, kabiri nga arara nankwe, afwirefye ukumupanga umukashi wakwe ukupitira mu kuripira indarama shakisungu ishifwikwa ari iki. ¹⁷ Nga bawishi bakaninina ukumufyako, afwire ukuriira indarama ukuringana no bunonshi bufwaikwa pari bana fisungu. ¹⁸ Tamufwire ukusuminisha indoshi yanakashi ukwikara no mweo. ¹⁹ Onse uwarara ne nama afwire ukwipaiwa. ²⁰ Onse uwaitura kuri tu resa tumbi ukukira pari Yahwe, afwire ukonaurwa. ²¹ Taufwire ukurufyanya umwina fyaro nangu ukumutitikisha, pantu namwe mwari abena fyaro mu kyaroy kya Egypto. ²² Tamufwire ukukyusha mukamfwirwa nangu umwana wanshiwa. ²³ Napamo nga wabakyusha, kabiri nga bakuta kuri nebo, nkomfwa ku nkuta shabo. ²⁴ Ubukari bwandi bukapyo, kabiri nkamipaya ku rupanga; abakashi benu bakasanguka ba mukamfwirwa, na bana benu bakasanguka ababura bawishi. ²⁵ Nga wa ashimisha indarama ku mupina uwa mu bantu bandi, taufwire ukuba nga kashimisha wa ndarama kuri ye nangu ukumweba ukurundapo. ²⁶ Nga wasendera umwina muparaman ikifwaro nge kyakwikatiramo, ufwire ukukibwekeshamo ribe akasuba takarawa, ²⁷ pantu ekyakufimbanafye akwata; kifwaro kyakwe ikya ku mubiri. Kinshi kimbi engararamo? Nga akuta kuri nebo, nkomfwa kuri ye, pantu ndi wa nkumbu. ²⁸ Taufwire ukumpontera, ne Resa, taufwire no kutipwira kateka wa bantu bobo. ²⁹ Taufwire ukutana ifyabupe ifyakufuma mu busomboshi bobo nangu mukyakuminamo imyangashi. Mufwire ukupera kuri nebo ifisakura bura fya bana benu abaume. ³⁰ Mufwire ukukita kimo kine naku ng'ombe ne mpanga shenu. Panshiku kine mrubari bakekara na banyinabo, rero pa bwarenga kine konse konse bakaperwa kuri nebo. ³¹ Mukaba abantu ababikwa pa mbari kuri nebo. Eikyo tamufwire ukurya inama iyaipairwe ku nama shibiye mu mpanga. Mukifuro kyaiki, mufwire ukukiposera imbwa.

Chapter 23

¹ Wirapera bumte bwabufi pa uri onse. Wirasankana na bantu babi ukuba bante ba fyabufi. ² Wirakonkerera kintubwingi ikyakwa kiwa, nangu kuruburura mu murandu ku kuwira rubari rwa kintubwingi ku kupondeko bupingushi. ³ Wirararango mutitikisha ku mwanarume umuranda ku muranda wakwe. ⁴ Ngawakumanya ing'ombe nangu punda ya murwani obe ireya mukuruba, uringire ukuibweshwa kuri ye. ⁵ Ngawabona punda ya muntu wakupata yaponi panshi murwendo, wisha uyo muntu. Ufwire ukumwafwako na punda wakwe. ⁶ Wirapondeka ubupingushi ku mupina obe mu murandu wakwe. ⁷ Wirasankana na bambi ku kupanga iryashi rya bufi, kabiri wairapaya wakaere nang umurungami, pantu nshakerere ababifi. ⁸ Wirapoka ifisakanwa pantu ifisakanwa ni mpofu shakwata amenso no kupotanye mirandu ya barungama. ⁹ Wirakikyusha umwina fyaro, pantu mwarishiba umweo wa bena fyaro, ikyo namwe mwari abena fyaro mu kyaroy kya Egypto. ¹⁰ Pa myaka mutanda imbuto mu mpanga ya kyaroy kyenu no kukoronganya ifitwaro fyakiko. ¹¹ Rero mu mwaka warenga kine rubari muri no kusha no kukireka, pakuti ababusu muri mwe bakarye. Ifyo bakasha, inama mpanga shikarye. Mukarekita ifyo fine kwibara rya myangashi na mabara ya miorife. ¹² Munshiku mutanda ukarabomba imirimo, rero ubushiku bwarenga kne rubari ukaretusha. Murekita fi ku ng'ombe yobe nangu kuri ba punda bobo pakuti batushe, pakuti abanarume babasha banakashi benu kabarebeshi batushe no kubweshwa amaka. ¹³ Urekusakamana kuri fyonse ifyo nko kweba. Wirarumbura amashina ya mirungu imbi, nangu amashina yatuko myomfwike mukana kobe. ¹⁴ Ureenda urwendo rwe rambo rwandi imiku itatu kira mwaka. ¹⁵ Uresunga urwendo rwe rambo ku mutebeto uushitutumuka. Ngefyo nakukonkomeshe, mukararya umutebeto uushatutumuka panshita kine rubari. Pari iinshita, mukabonekera pa kinso kyandi mu mweshi wa Abibu, uwabikwa pa murandu wa uyu murimo. Ni muri uyu mweshi mwafumine mu Egypto. Rero tamuringire ukwisa pa kinso kyandi minwe nkutwa. ¹⁶ Uresunga urwendo rwa mitebeto rwa kusepa, ifitwaro fyantanshi ifya kubomba kwenu eryo mwabyara imbuto mu mabara. Kabiri uresunga urwendo rwa mitebeto ya kuronganka pampera ya mwaka, nga waronganya ifyo mwafumyamo mwibara. ¹⁷ Abaume bobo bonse baringire ukuya ku kinso kyakwa Shikuru Yahwe imiku itatu kira mwaka. ¹⁸ Mwirapera irambo rya muropa ne rambo ryapangirwa umukate uwatutumuka. Ne yabunone ye rambo rya utebeto wandi isha ubushiku mpaka urukyeroy. ¹⁹ Urereta ifisabo fyantanshi ifisuum ukufumya mukyaroy ukureta mu ng'anda yandi, ing'anda yakwa Yahwe Resa obe. Wiraipika akabushi kanono mu mukaka wa kanyina. ²⁰ Ndekutua maraika pantanshi yobe uwakukurinda munshira yobe, no kukureta kunyende napekanya. ²¹ Uyangwe kuri ye no kumumfwira. Wirakaripa kuri ye, pantu takareterere bupurumushi bwenu. Ishina ryandi riri pari ye. ²² Nga waumfwikisha ishiwi ryakwe no kukita fyonse ifyo akokweba, eryo nkabe murwani kubarwani bobo kabiri kibombe kubabe fibambe kuri we. ²³ Maraika wandi akaba

pantanshi yobe kabiri akakureta ku Amore, Hiti, Pensi, Kenani, Hibi kabiri Yebusi, Nkabonaura.²⁴ Wiratotera utumirungu twabo, no kutupepa nangu ukukita fyonse ifyo bakita. Mukifuro kyakuti, uafumyapo fyonse no kushinauna ifiparara fya mabwe mutupimfya tupimfya.²⁵ Urekushinshimuna Yahwe Resa obe, kabiri akaposa umukate na menshi yobe. Nkarefya impendwa sha mwe shenu.²⁶ Takuri umwanakashi ukube ng' umba nangu ukuponya ifumo mu kyaroyobe. Nkarefya impendwa sha mwe shenu.²⁷ Nkatumo mwenso wandi kuri bo m kyaroyobe umu mukaya. Nkepaya bonse abantu abo mukakumanya. Nkabarenga abarwani benu ukubwerera ku mwenso.²⁸ Nkatuma maronde kuntanshi yobe mukutamfya abena Hibiti, Kenani, na Hiti ukufuma pa ,kinso kyobe.²⁹ Nshakabatamfye pantanshi yobe mu mwaka umo, nangu epari ikyaroyoberekereshiwa, kabiri ne nama shampanga ukufura pari we.³⁰ Mukifuro kyakuti, nkarefumya pa kinso kyobe panono panono mpaka ukasande kabiri ukupanye ikyaroyobe.³¹ Kabiri nkapampamiko mupaka obe ukutura pari bamba wa matete ukufika kuri bamba wa ba Perishiti, kabiri ukufuma mu matororo ukufika pa mumana wa Yutratu. Nakupera ukukimfya ku kinso kyobe.³² Wikakita abo ikipangano nangu utumirungu twabo.³³ Tabafwire ukwikara mu kyaroyobe, pantu kuti bakurenga webonye ukubembuka pa kinso kyandi. Nga washinshimuna utumirungu twabo, iki kitabo kiteyo kuri we."

Chapter 24

¹ Eryoy Yahwe arandire kuri Mose. "Isa kuri ne- webonye, Aroni, Nadabu, Abiu, na bakaramba amakumi kie rubari, no kushinshimuna akataramukira.² Mose ekafye eo ese mupepi na ndi. Bambi tabafwire ukwisa mupepi, nangura abantu ukunina na ye.³ Mose aire no kweba abantu bnse amashiwi no kuranda kwakwa Yahwe nefipope. Bonse abantu bangaswike ne shiwi rimo no kuranda, "Twarakita amashiwi yonse ayo Yahwe arandire."⁴ Eryoy Mose arembere amashiwi yonse ayakwa Yahwe. Rukyero kyero, Mose akurire ikipairo panshi yarupiri no kutantika ipunda ya mabwe ikumi rimo na yabiri, pakutira fikeminineko imitundu ikumi rimo na ibiri iyakwa Israeri.⁵ Aritmine abana banono abaume ba bena Israeri mukutura umuturo wakokya ne rambo rya muturo we senge rya ng'ombe kuri Yahwe.⁶ Mose aburire umuropa kitika no kubika mu misambiro; na ukusansa kitika na umbi pa kipairo.⁷ Ariburire ikitabo kya kipangano kabiri aberengsha ku muntu onse. Nabo batire, "Turekita fyonse ifirandire Yahwe. Tukaba abakyumfwira."⁸ Eryoy Mose aburire umuropa no sansa pa bantu. Atire, Ūyu muropa wakipangano ikyo Yahwe apangana na mwe pakumipera iki kirayo na mshiwi yonse aya."⁹ Eryoy Mose, Aroni, Nadabu, na Abiu, na bekumi kine rubari abakaramba bakwa Israeri baire pa rupiri.¹⁰ Bamwene Resa wakwa Israeri. Panshi ya makasa yabo pari irirbwe rya safire, iryaboneke nga umuru uwine.¹¹ Resa tatambarike ukuboko pa ntungururshi sha kwa Israeri. Babwene Resa, kabiri baririre no kunwa.¹² Yahwe arandire ,kuri Mose, "Isa pa muru wa rupiri no kwikara parya. No kupa amabwe ne funde ne fipope ifyo ndembere, pakutira urebafunda."¹³ Eryoy Mose aninine na Yohua kafwa wakwe, no kuya pa rupiri kuri Resa.¹⁴ Mose arandire ku bakaramba, "Ikareni panopene no kuturorera mpaka tubwere kuri mwe. Aroni na Huri, bari na mwe. Uri no murandu, kuti aya kuri bo."¹⁵ Eryoy Mose aninine urupiri ne kumbi ryarimufimbire.¹⁶ Ubukata bwakwa Yahwe bwaikere pa rupiri rwa Sinai, ne kumbi ryabafimbire inshiku mutanda pa bushiku bwarenga kine rubari aitare kuri Mose ukufuma mwi kumbi.¹⁷ Ukuboneka kwa bukata bwakwa Yahwe kwari nge kimuriro kya kumina pa muru wa rupiri ku menso ya bana bakwa Israeri.¹⁸ Mose aingire mwi kumbi no kunino rupiri. Mose ari mu rupiri inshiku amakumi yane akasuba no bushiku.

Chapter 25

¹ Yahwe arandire dkuri Mose, ² "Eba abena Israeri bamburirepo ijya musanguro ukufuma ku muntu onse uo umutima warenga ukusangwirako mukuitemenwa. Mufwire ukumpokerako imisanguro iyi.³ Iyi emisanguro iyo muringire ukumpokera kuri bo: goride, sirufa na umukuba;⁴ ifyakufifi, ifyakashikira na ifyakashika kye; na insaru sha korokondwe; amasako ya mbushi,⁵ imikupi ya ba sukusuku miyatumpikwa mu yakashika na imikupo iya mpanga iisuma; ikiti kya mushita;⁶ amafuta ya munyari sha pa shira; ifyakyena fya mafuata ya musubo na ifyakyushi kya fya kyena kisuma;⁷ amabwe ya shobamu na mabwe ymbi ayakupamina ku kinkutu na kuri tumba wa pakifuba.⁸ Reka bankitire na umwashira sukutira ati ningekara pamo nabo.⁹ Ukakipange ukurina na umonkakurangira mu mikurire ya kya kwikaramo na imipangire ya fyafipe fya kiko.¹⁰ Bari na ukupanga ikipao kyafimuti fya akasha, ubutari bwakiko bukabe imikono ibiri na kitika; mu butuku kikabe umukono umo na kitika; na ikimo kya kiko umukono umo na kitika.¹¹ Ukapamineko na goride uwaropororwa kunse na mukati, na ukumpangirapo umunyimba wa goride ukushinguruka pa muru.¹² Ukakyengurwire na imiepeto iya goride, na ukuibika pa makasa yane ayakipao, imipeto ibiri rubari rwa kiko na ibiri rubari rwa kiko.¹³ Ukakite na imitembo ya kimuti kya akasha na ukupaminako goride.¹⁴ Ukapishe na imitembo mu mipeto iiri kumbari ya kipao, ku kutemberako ikipao.¹⁵ Imitembo ikekare mu mipeto ya kipao; tairingire yafumishiwamo.¹⁶ Ukabike mu kipao ifipope fya kipingo ifyo nkakupera.¹⁷ Ukakite na inkupiko ya kukonsorwerapo iya goride uwaropororwa. ubutari bwa uko bukabe imikono ibiri na kitika, na mu butuku umukono umo na kitika.¹⁸ Ukakite na bakerubi babiri kuri goride uwasasporwa aba parutwe rwa nkupiko ya kyakukonsorwerapo.¹⁹ Ukakite kerubi umo uwa parutwe rumo urwa nkuupiko ya kyakukonsorwerapo, na kerubi umbi pa rutwe rumbi. Bakabe abarambatira ku nkupiko ya kukonsorwerapo.²⁰ Bakerubi bakanse amapindo yabo ukuyaroshwa mu muru na ukukupa inkupiko ya kyakukonsorwerapo ikiri nabo. Ba kerubi bakaroroshanye amenso ukurora pakati ka nkupiko ya kyakukonsorwerapo.²¹ Ukabike inkupiko pa muru wa kipao, ukabike na mu kipao ifipope fya kipingo ifyo ndekupera.²² Ni pa kipao epo

nkarakukumanisha. Nkaranda nawe ukutura pa nkyende yandi pa muru wa nkupiko ya kyakukonsorwerapo. Pakati ka bakerubi pa muru wa kipao kya kipingo epo nakuraranda nobe urwa mafunde nkakupera aya bena Israeri. ²³ Ukakite iteburo rya kimuti kya akasha. Ubutari bwa kiko bukabe imikono ibiri; ubukutu bwa kiko bukabe umukono umo, na ikimo kya kiko kikabe umukono umo na kitika. ²⁴ Ukakikupe na goride uwaropororwa na ukushingurushako umunyimba wa goride pa muru. ²⁵ Ukashngurusheko na umukombero awesasa nga iryarupi, na ukushingurushako umunyimba wa goride. ²⁶ Ukakipangire na imipeto ya goride ine na ukubika iyo mipeto kufufutu fine ukwashintirira amakasa ya kiko. ²⁷ Imipeto ikekashiwe ku mikombero na ukushako apakupisha imitembo, pa kusenda iteburo. ²⁸ Mukakite imitembo ukubofya ifimuti fya kasha na ukukupako goride ukutira ati iteburo rikaresenderwa pamo. ²⁹ Mukapange na imbare, ifipau, na inongo, na utunongo twa riko umwakwiturwira ikya musanguro wa fya kuninika. Kuri goride musuma eko ukafikite. ³⁰ Ryonse ukareparamika imikate ya ku kinso kuri nebo. ³¹ Ukapange ikyakutekapo inyari kuri goride uwasasapurwa. Ikyakutekapo inyari kikapangwe na ishinte na umukonso wa kiko. Inweni ya kiko, ishinte rya kiko iryamabura fikekatane. ³² Imisambo mutanda ikafume mu mbari sha kiko- imisambo itatu ikafume ku rubari rumo, na imisambo itatu ukufuma ku rubari rumo. ³³ Umusambo wa pakubara ukwate inweni shitatu isha pangwa nga maruba ya umu arimonde, na ishinte rya kiko irya mabura na iruba. Kikabe kimo kine kumisambo iirefuma ku kyakutekapo inyari. ³⁴ Pa kyakutekapo inyari kine, umukonso wa pakati, kukabe amaruba ya umu arimonde, na amashinte ya mabura na maruba. ³⁵ Kukabe ishinte rya mabura mwisamba rya misambo ibiri iya pa kubara- iyaikatana, na ishinte rya mabura isamba rya misambo ibiri iyakonkapo nayo ikekatane. Mu musango umo kukabe ishinte rya mabura mwisamba rya misambo ibiri iya kurenga fitatu, iyaikatana. Kikabe kimo kine ku misambo yonse mutanda iirefuma ku kyakutekapo inyari. ³⁶ Amashinte ya fiko na imisambo fyonse fikekatane nakyo, kyonse ikyo ikyasasapurwa iyaikatana kya goride uwaropororwa. ³⁷ Ukapange ifyakutekapo inyari na inyari shafiko kine rubari, na ukwasha inyari shafiko kukureka shipere urubuto. ³⁸ Uturumano twa kiko na ifyakwikata umuriro fya kiko fikapangwe kuri goride uwaropororwa. ³⁹ Ukabomfye itarenti rimo irya goride uwaropororwa ku kupanga apakwikara inyari na ifipe fya kiko fyonse. ⁴⁰ Ukashininkishe ukweba ati fyapangwa umwabera umusango urerangwa pa rupiri.

Chapter 26

¹ Ufwire ukupanga tabanako kufipembi ikumi rimo ifyabuta, ikfyapikurwa ubusaka no bushishi bwakifufya no bwakashika no bwakashika kye. Kabiri ukapikwirepo bakerubi ku muntu uwakengera ukupikura. ² Ubutari bwa kipembi kifwire kyaba amakumi yabiri na kine imikono, mubwipi imikono ine. Ifipembi fyonse fifwire fyaba ifyaringana. ³ Ifipembi fisano fifwire fyasuntinkanishiwa pamo na fimbi fisano fifwire fyasuntinkanishiwa pamo. ⁴ Ufwire wapanga imikono yakifufya mumbari na kumpera yakipembi kyamwibumba ryakimo. Munshira imo ine, kiteni fimo fimne mumbari nakumpera ya kipembii kyamwibumba rya bubiri. ⁵ Ufwire wapanga imikono amakumi yasano ku kipembi kyapakubara, kabiri ufwire wapanga inkobero amakumi yasano kumpera yakipembi kyabubiri. Imikobero yafipande fyonse fibiri ibe iyarungatana kuinankwe. ⁶ Ufwire wapanga utwakukofyamo utwa goride na kwikatanya ifipembi pamo epakuti tabanako yaba iyaikatana. ⁷ Ufwire ukupanga ihema ya masako yaba sawe pantu ihema wa pamuru wa Tabanako. Kufwire mwapanga ifipembi amakumi na kimo. ⁸ Ubutari bwa kipembi kimo kufwire ukuba amakubiti amakumi yatatu, na mubwipi ikipembi kimo kifwire ukuba amakubiti yane. Fyonse ifipembi ikumi na kimo fifwire fyaba ifyaringana. ⁹ Ufwire ukurundanya ifipembi fisano kuri kira kimo nafimbi mutanda kuuri kimo. Ukapete ikipembi ikyakurenga mutanda pabiri kunhtanishi ya tabanako. ¹⁰ Upange imikono amakumi yasano(50) kumpera yakipembi urundikenye pakubara, na imikobero amakumi yasano mumbari yarutwe rwa kipembi urundikenye ikyabubiri. ¹¹ Upange amakumi yasano ayamikobero no twakukofyamo utwamukuba no kutubika mi mikobero. Eryo urundanye ihema pamo pkuti kyaba ikintu kimo. ¹² Ikishepo kitika wa kipembi, fikarepapo ukufuma ku kipembi kye hema, mukakikopwere kunuma ya tabanako. ¹³ Kufwire kwaba kubiti umo uwakipembi ifikapurako mumbari shonse, kanshi ifikasharako mukafipopere mumbari ya tabanako. ¹⁴ Kufwire mwapanga ikyakufimba pa tabanako kumpapa sha basukusuku, ukatumpe na mumutima uwakashika, kabiri ukapangireko ikyakufimba nakimbi kumpapa ishisuma ishaterera. ¹⁵ Ukapange impanda shakimuti kya akasia ishakwimikirako tabanako. ¹⁶ Kirarupanda ruri na ukurepa amakubiti ikumi na mumbwipi amakubiti kimo na kitika. ¹⁷ Kufwire kwaba ikyakurundishako kuri kira rupanda tubiri utwafimuti. Ufwire wapanga impanda shonse isha kuri tabanako. ¹⁸ Pakupanga impanda sha kuri tabanako mufwire mwapanga amakumi yabiri ishakupinda ka kukuryo. ¹⁹ Kabiri upange uturi amkumi yane utwasirufa utwakwimikamo impanda amakumi yabiri. Pafwire paba utwapanshi tubiri panshi yarupanda rwa kimo ukuba mutwakurundirako tubiri na kabiri tubiri utwa panshi ya kiramfuremu na shimbi patwakurundirako tubiri. ²⁰ Kurubari narumbi urwakupinda ka kukuso aka tabanako mufwire ukupanga amafuremu amakumi yabiri ²¹ na utwa panshi amakumi yane utwasirufa. Pafwire paba utwapanshi, kurupanda rwakonkapo ifyo fine. ²² Kunuma ya tabanako rwa ku masamba, mufwire ukupanga impanda mutanda. ²³ Mukapange impanda shibri mu matungi ya kunuma ya tabanako. ²⁴ Ishi mpanda shifwire shaba isharekanishiwa pe samba, rero isha rundanishiwa pa muru ku nkobero imo ine. Kifwire kyaba ifi ,kumatungi yonse yabiri aya kunuma. Kufwire kwaba impanda kine konse konse, pamo na utwapanshi utwasirufa. ²⁵ Kufwire kwaba utwapashi ikumi na mutanda pari tonse tubiri utwapanshi ya rupanda rwa kubarirapo, tubiri utwapanshi na parupanda rwa konkapo, kabiri ifyo fine. ²⁶ Kabiri upange imyaro ku kimuti kya akasia- isano ikabe iyakurubari rumo urwa tabanako, ²⁷ isano imyaro ikabe kumpanda shakurubari runankwe eryo na rimbi isano ikabe kumpanda sha kunuma ya

tabanako ku masamba rubari.²⁸ Umisaro wapakati kampanda, kitika ukwiminina pa muru, urinokufuma ku rutwe na ukufika kurutwe.²⁹ Kumpanda ukarambatikeko goride. Kabiri ukapangireko ne mikobero iya goride iyakwikatisha imyaro, ku myaro nako ukarambatikeko goride.³⁰ Ukapange tabanako ngefyo nakurangire pa rupiri.³¹ Ukapange ikisaru ku nsaru iyabuta iyapikurwa ubusaka na kubushishi bwakifufya ubwakashikira no bwa kashika kye, na ukupikwirapo Kerubi ku muntu uwakengera nganshi.³² Ukakobeke ikyo kipembi kumikofyo ya goride kunyenshi shafimuti fa akasia ifyarambatikwako na goride kabiri ukashimike mu mtwakushimikamo utwasirufa tune.³³ Ukakobeke ikyo kipembi kumikofyo, eryo ukabike imbokoshi yakipangano kunuma ya kipembi. Ikipembi ekirekanya umuputure wa mushiro ku muture wa mushiro ikine kine.³⁴ Pa mbokoshi yakipangano inkupiko apakufuttirwa ifyabubifi iyi mbokoshi ikabe mu muputure wa mushiro ikine kine.³⁵ Ukabike iteburo kunse ya kipembi. Ukabike ikyakutekapo ifisaniko ukurungatana ne teburo rwa kukapinda ka kuso ka tabanako. Iteburo rikaba rubari ku kapinda ka kuryo.³⁶ "Ukapangirepo ikipembi pa mwinshi wa kwingira mwiheba. Ikipembi ukapangire ku nsaru iyabuta iyapikurwa ubusaka na kubushishi bwa kifufya, ubwakashikira no bwakashika, kye ifyapikurwa ku muntu uwakenbgera nganshi.³⁷ Ikiobeko, ukapange inkyenshi shisano isha akasia ukurambatikako na goride. Ne mikofyo yakukipembi iya goride, ukapange ne fyakwimikamo inkyenshi shisano ku mukuba uwaropororwa uwafiko."

Chapter 27

¹ Ukapange ikipairo kya muti wa akasha, imikono isano mu butari na imikono isano mubutuku. Ikipairo kikabe ikyaringana kabiri imikono itatu ekimo.² Ukurundwa ku karundwe ku fifutu fyakiko ifyarundwa nga ukuboneka kwafimoneka amasengo ya ng'ombe. Amasengo fikekatane na ikipairo, na ukupaminwako umukuba.³ Ukapange na ifipe fya pa kipairo: impoto ku kupyungirako imito, na bashofero, iisambiro, imitunkuro na ifyakwikata umuriro fya kiko. Ifisorobesho ifi fyonse ukafipange ukubomfya umukuba.⁴ Ukakipangire na ikyapikurwa, isumbu ryamukuba. Ukapange na imipeto ine iyamukuba na ifyapikurwa fikatekwe ku fifutu fine.⁵ Ukabike na ikyapikurwa mu nemabenembe ya kipairo, hafu ukuya panshi.⁶ Ukukitire ikipairo imitembo, imitembo ya muti wa akasham na ukupamao umukuba.⁷ Imitembo ukapishe mu mipeto, na imitembo ikabe pa fifutu fibiri ifyapikairo, pakukipinga.⁸ Ikipairo ukapange ikyaforoka, kufipapatu fya kimuti. Ukakipange umwabera ukusango uyo warangirwe pa rupiri.⁹ Ukakite na urubansa rwa kyakwikaramo. Kukabe na ifipembi rubari ku kapinda ka kuryo ka rubansa, ifipembi fyakorokondwe umusuma uwapikurwa imikono ikumi ebutari.¹⁰ Ifipembi fikakwate ifyaimikwa fyafiko amakumi yabiri, na amashinte amakumi yabiri ayamukuba. Kukabe na utwakukofyako utwaikata ku fyaimikwa, na utufyera twa sirufa.¹¹ Mu musango umo wine, rubari ku ruramba rwa ku kapinda ka kukuryo kukabe ikipembi imikono umwanda umo rubari na ifyaimikwa amakumi yabiri, ishintiriro sha mukuba aamakumi yabiri, mikobero iyaikata kufyaimikwa, na utufyera twa sirufa.¹² Rubari na urubansa ururi ku mbo kukaba ikipembi imikono amakumi yasano ekurepa. Kukabe na ifyaimikwa ikumi na amashintiriro ikumi.¹³ Urubansa rukabe imikono amakumi yasano ku kabanga.¹⁴ Ikipembi ku ruramba rumo urwa pa kwingirira kikabe imikono ikumi na fisano ebutari. Fikakwate na ifyaimikwa fitatu na amashintiriro yatatu.¹⁵ Urubari rumbi namo rukabe na ifipembi imikono ikumi na fisano ekurepa. Fikakwate ifyaimikwa fitatu na amashintiriro yatatu.¹⁶ Impongoro ya pa rubansa ikakwate ifipembi imikono amakumi yabiri ekurepa. Ikipembi kikabe ikya kafifi, ikyakashikira na ikyakashika kye na ishakorokondwe ishisuma ishapikurwa, umurimo wakwa kapikura. Kikakwate ifyaimikwa fine na amashintiriro yane.¹⁷ Ifyaimikwa fyonse ifya murubansa rwa panse fikabe na ifyaimikwa fyatufyera fya sirufa, imikobero ya sirufa, na amashintiriro ya mukuba.¹⁸ Ukurepa kwa rubansa kukabe imikono umwanda umo, na ubutuku imikono amakumi yasano, na kimo imikono isano, na ifipembi fisano ifyakorokondwe umusuma uwapikurwa pamo nafyo, na amashintiriro aya mukuba.¹⁹ Ifibombero ku kubomfiwa mukikurwa kya mushiro, impoto sha mwi hema rya kikurwa kya mushiro na urubansa rukangwe urwa mukuba.²⁰ Ukakonkomeshe abena Israeri ukureta amafuta ya mu orife, ayasuma kabiri ayatwikwa ya mu nyari ukutira shitwaririre ukwaka.²¹ Mwi hema ryakukumaninamo, kunse ya kipembi ekutira pantanshi ya ng'anda ya kya mushiro umwikara ikipao kyakipangano, Aroni na bana bakwe abaume bakareasha inyari ku kinso kyakwa Yahwe, ukufma ku kyunguro na ukufika ku rukyero. Iki ekipope kya muyayaya munkuro shonse ku bana bakwa Israeri.

Chapter 28

¹ Kuta ukori munonko Aroni na bana bakwe abaume- Nadabu, Abihu, Eriyaza na Itama- ukufuma mubena Israeri pa kuti baremombbera umurimo wabushimapepo.² Ufwire wabirira munonko Aroni ifyakufwara ifyamushiro, ifyakumikindamika na ukumuyemfya.³ Ufwire waranda ku bantu bonse abamano mu mitima. Abo bonse abo naisushamo umupashi wa mano, pakutira bengapangira Aroni ifyakufwara pakumutura pakuti aremombbera umurimo wabushimapepo.⁴ Ifyakufwara bakamubirira ni tumba wakufwara pakifuba, ikyakufwara kyapamuru wa mwingira ikya Efodi, umwingira, iraya iritari iryapikurwa busaka busaka, insaru yakupomba ku mutwe eryo ne ramba rya nsaru. Bakabirire Aroni na bana bakwe abaume ifi ifyakufwara ifya mushiro, pakutira bakaremombbera umurimo wabushimapepo.⁵ Abakyengera muri uyu murimo bakabomfye ubushishi bwa goride no bwakifufya no bwakashika no bwakashika kye.⁶ Bafwire ukupanga efodi ya goride iyakifufya, na iya kashika, na iyakashika kye eryo ne nsaru iyabuta iyapikurwa ubusaka ku muntu uwakyengera nganshi ukupikura.⁷ Kiri no kukwata imikobero kumpera shibiri ishakupisha pa mabeya pakukikaka.⁸ Umushipi ukabe nga efodi uwapikurwa ubusaka ku bushishi bwa goride no bwa

kifufya, ubwakashikira no bwa kashika kye eryo ne nsaru iyabuta iyapikurwa ubusaka.⁹ Ufwire ukubura amabwe ya onikisi yabiri ukafukure amashina ya bamwana Yakobo abaume ikumi rimo na babiri(12).¹⁰ Mutanda wa aya mashina yafwire yaba pribwe rimo, na mutanda wa mashina paribwe rimbi, ukutantika umo bakonkanine mumfyo.¹¹ Nga firya uufukura pe bwe afukura pakifwatiko efyo nobe ukafukure, ukarembe amashina ya bamwana Iraeri pari aya mabwe yabiri. Eryo ukabike amabwe no twapikurwa na waya ya goride.¹² Ukabike aya mabwe yabiri pa mishipi ya pamabeya ya kyakufwara kyapamuru wa mwingira ikya efodi, yabe mabwe aya kwibukishako Yahwe bamwana Israeri. Aroni akarasenda aya mashina pakinso kya kwa Yahwe pa mabeya yakwe nge kibukisho.¹³ Kabir upange utwapikurwa na waya ya goride, ne minyororo ibiri iyaoswa ngo mwando,¹⁴ eryo ukaikashe kutupapatu utwapikurwa na waya ya goride.¹⁵ Ukabire tumba wapakifuba uwakwishibirako pakupingura, umuntu uwakyengera nganshi eo akapikure. Tumba akabe nga efodi uwapikurwa ku bushishi bwa goride no bwakifufya no bwakashika kye eryo ne nsaru yabuta iyapikurwa ubusaka.¹⁶ Tumba nga apetwa pakati akaringane ukurepa monse mubutari na mubwipi akarepe ikisansa kimo monse monse.¹⁷ Ukashepo utumabwe twamutengo imitande ine umutande wantanshi mufwire ukuba akaribwe ka rubi na ka topasi na ka bereri.¹⁸ Mu mutande wa bubiri muri nokuba imitande ine emarodi, safire na diamonde.¹⁹ Mu mutande wabutatu muri no kuba akaribwe ka yasiti, ka agate na ka amefisiti.²⁰ Na mumutande wabune muri nokuba akaribwe ka beriri, na onyx na yasipa. Ukatubikeko no twapikurwa na waya ya goride.²¹ Utumabwe tufwire twatantikwa ukukonkana na mashina ya bamwana Israeri, pakafukurwe kwati kifwatiko ishina rimo irya pa nko ikumi rimo na shibiri.²² Ukapange pakifuba utuminyororo twa goride wine wine utwa pyatwa ngo mwando.²³ Kabiri ukapange imikobero ibiri iya goride eryo ukaikashe kumpera shibiri ishetumba wa pakifuba.²⁴ Eryo ukakire utotuminyororo tw goride tubiri kumikobero ya kumpera she tumba wa pakifuba.²⁵ Ukakakire impera shibiri ishatuminyororo utwapikurwa na waya ya goride kabiri ukashikakire rwapanshi ku mishipi ibiri iya pamabeya ya kyakufwara kya pa muru wa mwingira ikya efodi.²⁶ Ukapange imikobero ya goride ibiri, ukaikashe na kumpera shibiri ishabera rwamukati ka tumba mupepi ne kyakufwara kya efodi.²⁷ Ukapange imikobero ya goride naimbi ibiri, ukaikashe mwisamba rya mishipi ibiri iya pamibeya iyabera pantanshi ya goride no mushipi wapikurwa bwino uwa efodi.²⁸ Ukakakire imikobero ya tumba wa pakifuba ka mikobero ya efodi no mwando wa bushishi, ubwakifufya ukurundikanya na tumba wa pakifuba, pakutti akarebera rwa pamuru wa mushipi, pa kurenga tumba ukuti eraera pari efodi.²⁹ Iryo Aroni aire mu muputure wa mushiro, akarasenda amashina ya bamwana Israeri abaume pa mutima ayarembwa pari tumba uwakwishibirako pakupingura pakuti yakareibukishiwa ryonse pa kinso kya kwa Yahwe.³⁰ Muri tumba wa pakifuba uwakwishibirako pakupingura ukabikemo Urimu na Tumimu, pakutira fikareba pa mutima wakwa Aroni iryo ryonse akaraiza pa kinso kyakwa Yahwe. Kanshi, Aroni iryo ryonse pa mutima wakwe ifibombero ifyakubomfya pa kupingura abena Israeri pa inso kya kwa Yahwe.³¹ Ukabire umwingira wakufwara mukati ka efodi ku nsaru yakifufya.³² Ukashemo ikipunda pakati ikyakupushamo umutwe. Pakipunda apakupusha umutwe ukapikurepo ukushingurusha ukutinya ukurepuka. Uyu murimo wa kwa kapikura.³³ Kumufukiro wa mwingira ukapikwireko ifitwaro fyapara amateke ku bushishi bwakifufya no bwa kashikira eryo no bwakashika kye pakati kafitwaro ifyapara amateke ukekashepo utunyengerere twa goride ne teke ifyo fine.³⁴ Ukufikonkanye ukushiguruka umufukiro wa mwingira onse utunyengere twa goride ne teke ifyo fine.³⁵ Aroni akarefwara umwingira uyu pa kubomba umurimo wa bushimapepo, ukurira kwa fintu ku karaumfwika nga aingira mu muputure wa mushiro pa kinso kya kwa Yahwe na pakufumamo. Pakuti tafwire.³⁶ Ukapange akarirata ka goride wine wine, ukafukurepo ne firembo nga pakifwatiko ifikatira, "Uwamushiro kuri Yahwe."³⁷ Ukakakirire akarirata akatambo kakifufya ku nsaru ya kupoma ku mutwe.³⁸ Kakarebera rwa pa mpumi ya kwa Aroni; kabiri eukarasenda ifirubo fyonse ifikaraba mu miturire ya muturo wa mushiro uuri onse abena Israeri basangura kuri Yahwe.³⁹ Ukapikure iraya ku bushishi ubwabuta ubusaka, ne nsaru ya kupomba ku mutwe na yakubushishi ubwabuta ubusaka. Iramba ryena rikapikurwe ku muntu uwakyengera nganshi.⁴⁰ "Ba mwana Aroni nabo ukababirire imingira, amaramba ne nsaru ya kupomba ku mutwe.⁴¹ Ukafwike munonko Aroni, na bana bakwe abaume ifyo ifyakufwara. Ukabasangurure, ukabasube pakuti bengambombera nga bashimapepo.⁴² Ukabirire bakaputura ba mukati insaru ishabuta abakufuma mu musana na ukufika mu matanta pakuti bekarashara bwamba.⁴³ Aroni na bana bakwe abaume bakarefwara bakaputura iryo ryonse baraingira mwitenti ryakukumaninamo nangu iryo baraparama ku burambo. Bafwire ukukita ifi epari tabakitire kuri bo no kufwa. Iri rifunde ryakubererera kuri Aroni na banko shakw abakesa panuma yakwe.

Chapter 29

¹ Nomba ifi efyo muakringire ukukita kuri nevo pakubapekanya pakutira bakari kuntumika nga bashimapepo. Senda akana ka ng'ombe akafuma na basukusuku babiri ababura uburema, ² umukate uushatutumuka, no mukate utushatutumuka uto basankanyamo na mafuta. Kabiri usende utupapatwa utushakwata intuntumushi usubeko amafuta. Upange utupapatwa ukubomfya ubunga bwa ng'anu ubwaperwa sana. ³ Uringire ukufibika mu museke umo, ukufiretera mu museke, no kufitura pamo ne ng'ombe iirume na basukusuku babiri. ⁴ Uringire ukureta Aroni na bana bakwe abaume pa mwenshi we hema rya ku kumaninamo. Ukasambe Aroni na bana bakwe abaume mu menshi. ⁵ Uringire ukubura imingira nokufwika Aroni pamo ne raya, inkansu ya efodi, ikyakuufwara kya efodi na kasaru kapakifuba, umukake ikisaru kya efodi ikyapikurwa ubusaka mu musana. ⁶ Uringire ukubika insaru ku mutwe wakwe na ukubika akakirera ka mushiro ku nsaru ya kumutwe. ⁷ Kabiri ubure amafuta ya musubo no kumwitira pa mutwe na ukubafwika amaraya. ⁸ Uringire ukureta abana bakwe abaume no kubafwika amaraya. ⁹ Uringire ukufwika Aroni na bana bakwe abaume mu

musana no kubapomba insaru ku mitwe yabo. Imirimo ya bushimapepo ikaba pari bo kwifubnde ryakubererera. Muri ii nshira efyo ukapera Aroni na bana bakwe abaume ukuntumika.¹⁰ Muringire bonse ukureta ing'ombe iirume kwi hema rya kukumaninamo, na Aroni na bana bakwe abaume bakatambarikirepo amaboko pa mutwe waiko.¹¹ Uringire ukwipaira Yahwe ing'ombe iirume pa mwenshi we hema rya kukumaninamo.¹² Uringire ukubura umuropa wa ng'ombe iirume na ukushinga ku nsengo sha pakipairo no munwe obe, kabiri uringire ukwitira umuropa uwasharapo pe samba rya kipairo.¹³ Uringire ukusenda amafuta yonse ayafimba pafipe fya mukati, eryo nakabiri ubure ifyakufimba iribu ne mfyo shibiri na mafuta ayaripo; no kufyokya fyonse pamo pakipairo.¹⁴ Rero ku mubiri wa ng'ombe iirume pamo pene ne mpapa na fyonse ifiri mukifu, ufyokyerere kunse ya nkambi. Fikaba rirambo rya rubembu.¹⁵ Uringire ukasende sukusuku umo, na Aroni pamo na bana bakwe abaume bakatambarikirepo na maboko yab pa mutwe wa sukusuku.¹⁶ Uringire ukwipaya sukusuku, no kusenda umuropa wakwe no kusansaika mu mbari monse ya kipairo.¹⁷ Uringire ukuputuramo sukusuku mutupimfya no kusamfya ifyamukati na moru yakwe, no kubika ifipande fyamukati, ukufibika pamo no tupimfya pamo pene no mutwe,¹⁸ pkipairo. Eryo no kokya sukusuku onse. Rikaba rirambo rya kokya Yahwe, kuiireta ikyena kisma, irambo irikitwa kuri Yahwe mu muriro.¹⁹ Uringire ukusenda sukusuku umbi, na Aroni pamo na bana bakwe abaume no kutambarikapo amaboko yabo pa mutwe wakwe.²⁰ Ryena uringire ukwipaya sukusuku no kusenda umuropa wakwe. Na ukubika paturembe-rembe twa kutwi kwa kuryo kwakwa Aroni, na pakutwi kwa bana bakwe, ku fikumo fyakuboko kwa kuryo, na pafikondo fyabo ifikuru ifyakumakasa ya kukuryo. Eryo asansarika umuropa ku burambo mumbari shonse.²¹ Uringire ukusenda umuropa umbi uuri pakipairo na mafuta ya busubo, no kusansaika onse pari Aroni na pamwingira wakwe, na pa bana bakwe abaume ne mingira yabo. Aroni kabiri akapekanishiwa kuri nevo, kumo kwine no mwingira wakwe, abana bakwe abaume ne mingira yabo pamo na ye.²² Uringire ukusenda amafuta yakwa sukusuku, amafuta yakumukira, amafuta yafimba ifipande fya mukati, ikyafimba iribu, imfyo shibiri na mafuta aya muri ifyo, na itanta rya ku kuryo- irya kwa sukusuku rya bashimapepo. Ikyakupera kuri ne.²³ Senda umukate umo, na kamukate akapangwa na mafuta, na kapapatwa ka mukate ufumye mu museke wa mikate iishatutumuka pantanshi yakwa Yahwe.²⁴ Uringire ukubika ifi mu minwe ya kwa Aroni na munwe ya bana bakwe abaume na ukufitambika kuri nevo nge kyerambo ikya kutambika kuri Yahwe.²⁵ Uringire ukufumya nomba ifi ifyakurya mu minwe yabo na ukokya pakopairo nge rambo rya kokya. Fikapanga ikyena ikisma kuri ne; rikaba rirambo irikaperwa kuri nevo mu muriro.²⁶ Uringire ukusenda ikisao kyakwa sukusuku wakwa Aroni wa kumuperapo no kukitambika nge kyerambo kyakutambirako kuri Yahwe, kabiri kikaba kyananiko kyobe.²⁷ Uringire ukupekanya ikisao kyerambo kya kutambarikirako ikitambikwe, ne tanta irya kurundako pari bashimapepo- fyonse ikisao ikyatambikwe na tanta iryarundirwepo kuri Aroni na bana bakwe abaume.²⁸ Iki fikaba kyananiko kya kubererera kya kwa Aroni na bana bakwe abaume. Fikaba fya kurundapo ukufuma ku bana Israeri no kupera kuri Yahwe ukufuma ku marambo yabo ayamutende.²⁹ Imingira ya mushiro iya kwa Aroni ikasungirwa aba muko yakwe. Subirwa muri yo kabiri mukurashikwa kuri ne muri bo.³⁰ Shimapepo uwamupya ukufuma ma bana bakwe, uwisa mwi hema ryakukumaninamo muntumika munkyende iyamushiro, uringire ukufwara imingira iryane panshiku kine rubari.³¹ Uringire ukusenda sukusuku mukurashika shimapepo kuri nevo no kwipika inama shabo munkyende iyashira.³² Aroni na bana bakwe abaume barye inama ya sukusuku no mukate uuri mu museke pa mwenshi wakwingira mwi hema rya kukumaninamo.³³ Baringire ukurya inama ne mikate iyaperwa pa kubaripirira no kusubwa, no kupekanishiwa kuri ne. Nangu umo erya ifo firyo, pantu baringire ukukikita nge kyaperwa kuri ne, ukusungira nevo.³⁴ Nga inama yonse iyabusubo bwe rambo, nangu umukate uuri onse, uukasharapo murukero rwakonkapo, mufyokye. Tafiringire kufirya pantu fyapekanishiwa kuri ne.³⁵ Muri uyu musango, mukonka ifyo fyonse na kukonkomesha rero ukukita, muringire ukukita Aroni na bana bakwe abaume. anshiku kine rubari muringire ukupekanya.³⁶ Kira bushiku muringire ukokya ing'ombe iirume nge kyerambo pa kurekererwa imembu shenu. Muringire ukusangurura ikipairo pakurekerera, muringire ukukisuba pakukipekanishisha kuri ne.³⁷ Panshiku kine rubari muringire ukupanga ifyakurekerera pa kipairo no kukipekanya kuri Yahwe. Ryena ikipairo kikapekanishiwa mukupwiririka kuri ne. Nafyonse ifyakumyako ku kipairo fyafipekanishiwa kuri Yahwe.³⁸ Uringire ukureta ribiri-ribiri irambo ku kipairo kira bushiku utwana twa mpanga tubiri utwa mwaka umo.³⁹ Akana ka mpanga kamo kukatura urukero, na kambi kamo kukatura ku kuwa kwa kasuba.⁴⁰ Pakana ka mpanga akakubarirapo, akaturiea pamo ne kyekumi ikya efa ikya bunga bwa ng'anu ubwaperwa ne kyananiko kya bune bwa hini ubwa mafuta ya kamwa ku miorife, na pande fine ifya hini fya myangashi.⁴¹ Mureke irambo rya kibiri mukuwa kwa kasuba. Mufwire ukupera umusanguro wa pang'anu nga urukero, ne rambo rya pa kyakunwa. ifi fikapanga ikyena kisma kuri ebo; kikaba kye rambo ikikaperwa kuri ne mu muriro.⁴² Iki kikaba kya pe rambo ikya ribiri-ribiri mu nkuro shenu shone, pa mwenshi wa kwingira mwihema rya kukumaninamo kuri mwe kurya.⁴³ Eikyo nkakumanina na bana Israeri; ihema rikapatwirwa kuri nevo mu bukindami bwandi.⁴⁴ Nkapatwira ihema ryakukumaninamo ne kipairo kuri ifi kukubafye ifyandi neka. Kabiri nkapatwira Aroni na bana bakwe abaume ku kumpyungira nag bashimapepo.⁴⁵ Nkekara mu bana Israeri no kuba Resa wabo.⁴⁶ Bakeshiba ukutira nine Yahwe, Resa wabo, uwabaretere ukubafumya mu kyaro kya Egypto pakutira nkari kwikara muribo. Ninebo Yahwe, Resa wabo.

Chapter 30

¹ Ufwire ukupanga ikipairo apakokya ububani. Ufwire wakipangira ne kimuti kya akasia. ² Kikabe umukono umo mubutari, kabiri mubwipi bwa kiko umukono umo. Kikakwate imbari shonse isharingana, kabiri ubutari bwakiko kikabe

imikono ibiri. insengo shakiko shikapangwe ku kirundwa kimo. ³ Ufwire ukafimbe ububani bwa kipairo kuri goride iyaropororwa- pamuru wakiko, mumbeya yakiko, kabiri amasengo ya kiko. Ufwire wakipangira icyashingurukwa no mutika wa goride. ⁴ Kabiri ukapange imipeto ya goride ibiri ikaramba kikwa kuri iki munshi ya mutika kumbari ya kiko shibiri iyarungatana. Iipeto ifwire yakwata ifyakwikatirako imitembo ya kusendarako ikipairo. ⁵ Ufwire wapanga imitembo ya kimuti kya akasia, kabiri ufwire ukufifimbira na goride. ⁶ Ufwire wabika ikipairo kyakifukirishi pantanshi yakipembi ikiri mupepi ne mbokoshi ya kipairo. Kikaba pantanshi yakyakunsororwerapo imembu, wa kipao kya kipangano, apo tukakumanina. ⁷ Aroni afwire aokya ububani bwanunkira akena kasuma kira rukyero. Afwire akyokya iryo awamya inyari, ⁸ kabiri Aroni nga asha inyari nakabiri mu kyunguro eryo ububani bukapyo munshita munshita ku kinso kya kwa Yahwe, ku nkuro shenu shonse. ⁹ Rero kuri mwebo tamufwire ukupera ububani bumbi pa kipairo kya bubani, atemwa ,ikyerambo ,ikiri kyonse nangu ikya pa nganu. Eryo tekweshya ukwitirapo icyamusanguro kyonse icyafyakunwa. ¹⁰ Aroni akasangurure insengo shakiko umuku umo mu mwaka. Ku murupa wa membu uwamuturo akasangurure umuku umo mu nkuro shabo shonse. Nakipwiririka ukupaturwako kuri Yahwe. ¹¹ Eryo Yahwe arandire kuri Mose, asosere, ¹² "Nga wapnda abena Israeri, eryo kira muntu akapere ikirubura pa mweo wakwe kuri Yahwe. Ufwire wakiteki panuma yakubapenda, pakuti pekaba ikikuko nga wapenda. ¹³ Onse wapendwa munshita yakupenda abantu afwire aripira kitika wa shekere wa sirufa, ukuringana no kufina kwa shekere iya mukifuro kya mushiro(shekere kimo na makumi yabiri aya gera). iyi kitka ya shekere ikaba musanguro kuri Yahwe. ¹⁴ Onse uwapendwa, ukufuma pa wa myaka amakumi yabiri na pamuru, afwire apera umusanguro kuri nebo. ¹⁵ Nga aba bantu bakapera umusanguro kuri nebo pakusangurura amabwikashi yabo, umukankara tafwire ukupera ukukira pakati ka shekere, kabir umuranda tafwire apera ukubwerera panshi. ¹⁶ Ufwire wapokerera indarama shasangururwa ku bena Israeri kabiri ufwire washibika ku nkito ya mwi ema rya kukumaninamo. Kifwire kyaba kibukisho ku bena Israeri pantanshi yandi, ukupanga ubwikashi bweni ukusanguruka." ¹⁷ Eryo Yahwe arandire kuri Mose, asosere, ¹⁸ "ukapange icyaforoka ikya kubikamo amenshi ikya mukuba ikikuru ne kyakubikapo ikya mukuba, icyaforoka icyakusambiramo ukabike pakati ka mwakukumaninamo na pakipairo, na ukubikamo amenshi. ¹⁹ Aroni na bana bakwe bafwire basamba iminwe yabo na makasa yabo mu menshi. ²⁰ Nga baya mukikurwa umwakukumanina nangura eryo baparamina ku kipairo mu kubombera mukokye icyamusanguro, bafwire basamba mu menshi pakuti tabafwire. ²¹ Bafwire ukusamba ku minwe na kumakasa pakuti tabafwire. Iki kifwire kyaba rifunde ryakwikaririra kuri Aroni na banko bakwe munkuro shonse." ²² Eryo Yahwe arandire kuri Mose, asosere, ²³ "Bura ifyanunkira ubusaka: amashekere imyanda isano ifinyamuti fya muri, 250 shekere ifyanunkira sinamoni, 250 shekere ya kyena kisma kya keni, ²⁴ imyanda isano iya shekere wa kasia, iyapimwa kukufina kwa shekere wa mukinyumba nyumba, na hini umo uwa mafuta ya orife. ²⁵ Ukashishe amafuta ya misubo hefi, umurimo wakwa katobekanya. Yakaba mafuta ya mushiro, ayakasungirwa nebo. ²⁶ Ufwire ukusuba ihema ryakukumaninamo kuri aya mafuta, ne kipao kyakipangano, ²⁷ iteburo kabiri nafyonse ifibombero, ne kyakutekapo inyari ne fisorobesho, ne kipao kya kyefungo. ²⁸ Ikipairo kyafyakuninika umusanguro ne fisorobesho fyonse; kabiri na pakwikara kyaforoka kya kusambiramo. ²⁹ Ufwire ukufipatwireko kuri nebo pakuti fikabe ifya mushiro kuri nebo. Kyonse ifyakikikumya fikaba ifyamushiro. ³⁰ Ufwire ukasube Aroni na bana bakwe abaume no kubapatwira kuri nebo pakweba ati bakambombere nga bashimapepo. ³¹ Ufwire waranda ku bena Israeri. "Aya yafwire ukuba amafuta ya musubo ayapatwirwa kuri Yahwe munkuro sha bantu bobe bonse. ³² Tayafwire yasubwa ku nkanda ya muntu ne miringire ya uko mwikakita yaba nga aya. Pantu yariapatwirwa kuri Yahwe. Ukakikite muri iine nshira. ³³ Onse ukapanga amafuta nyakya nge ki, nangura uuri onse, ukasuba umuntu umo, uyo muntu akafumishiwe ku bantu bakwe." ³⁴ Yahwe asosere kuri Mose. "Ukabure ifyanunkira ifisuma- muri, onuki, na herebere- ifyena fisuma na ribani iyarengama, kira kimo mumpendwa yaringana. ³⁵ Ukakipangire mu musango wa rubani, icyasankamwamo ifyanunkira nakatobekanya, icyarungwamo umukyere, icyabusaka kabiri icyapaturwako. ³⁶ Ukakipere ukuba ifyasankana bwino. Ukabike kimo pari fi kuntanshi yakipairo kyakipangano, ikya mwi ema iya kukumaninamo, eko nkamikumanisha. Mukakisenda ikya mushiro sana kuri nebo. ³⁷ Ubu ububani mukapanga, mwikaipangira na bambi ubwaparama nobu kikabe ikya shirisha kuri mwe. ³⁸ Onse uyo ukapango ububani ubwaba ngo bo ukubomfya nge kyanunkira afwire aputurwako ku bantu bakwe."

Chapter 31

¹ Eryo yahwe arandire kuri Mose no kusosa, ² "Bona, narukwita pe shina rya Besereri umwana mwaume wakwa Uri umwana mwaume wakwa Har, ukufuma ku mutundu wakwa Yuda. ³ Ningishiba Besereri no mupashi wandi, ukumpera amano ukwiruka, eryo na mano, pari fyonse ifyakupanga panga, ⁴ ukupanga ifyakwerenganya eryo no kupanga ifya goride na sirufa, no mukuba; ⁵ na mukuputura eryo no kubika bwino amabwe eryo no kubasa ifimuti- ukukita ifintu fyonse ifyakupanga panga. ⁶ Ukurundapo kuri ena, ninsonta Oriorabu umwana mwaume wakwa Asisamaka, ukufuma ku mutundu wakwa Dani. Nimbikamo amano mu mitima shabo bonse kuri abo abakwata amano pakutira benggapanga fyonse ifyo nakukonkomesha. Ifi kubikapo ne ⁷ ema ryakukumaninamo, ikipao kya kironanganino, na inkupiko ya kipao ne fipe fyonse ifya mwi ema- ⁸ iteburo ne fibombero fyariko, ne kyakutekapo inyari icyapwiririka fyonse ifisorobero fyakiko, ikifukirisho kya pa burambo, ⁹ ikipao kya kokyerapo amarambo ne fibombero fyakiko fyonse, ne kyakusambirapo ikikuru na pakukiteta. ¹⁰ Pari iki ukurndapo insaru ishabuta ishapikurwa- ifyakufwara ifyamushiro ifyakwa Aroni shimapepo ne fya bana bakwe abaume, efo basungira ukutira benga bomba nga bashimapepo. ¹¹ Ukubikirapo na mafuta

yabusubo eryo no bubani ubwanunkira ifya nkyende ya mushiro. Aba bakapanga bafwire ukupanga iff fintu fyonseukukonka ifyo bakukonkomeshe." ¹² Eryo Yahwe asosere kuri Mose no kutira, ¹³ "Eba abena Israeri: 'Mufwire ukusunga inshiku she Sabata isha kwa Yahwe, pantu ifi efikaba ifirangiriro kuri ye na webo munshita yonse iya nkuro ya bantu bobbe pakutira wingeshiba ukutira ni Yahwe, uwamipaturako ukuba abakwe." ¹⁴ Eikyo mufwire ukusunga Isabata, mufwire ukurisunga irya mushiro, ukusungira ye. Uyo onse urekowshe Isabata afwire ukwipaiwa. Uyo onse uwabomba pe Sabata, uyo muntu afwire ukumufumyako ikine kine ku bantu bakwe." ¹⁵ Inkito ifwire ukubombwa munshiku mutanda, rero ubushiku bwarenga kine rubari ufwire ukuba ri Sabata ubushiku bwakutusha, ubwamushiro kuri Yahwe. Uyo onse ubomba inkito iri yonse pe Sabata afwire ukwipaiwa. ¹⁶ Eikyo abena Israeri bafwire ukusunga Isabata. Bafwire ukuraxefya mu nkuro shabo ishakonkapo nge kipangano ikya muyayaya. ¹⁷ Isabata rikarabafye ikirangiriro ronse pari Yahwe eryo na bena Israeri, pantu mu nshiku mutanda Yahwe aripangire umuru ne sonde, eryo pa bushiku bwarenga kine rubari aritushishe no kubweseshiwamo amaka." ¹⁸ Eryo Resa apwishishe ukuranda na Mose pa rupiri rwa Sinai, amupere amabwe yabiri ayapapatara ayakipangano, ayaremba ayaremberwepo no kuboko kwakwe.

Chapter 32

¹ Iryo abantu babwene ukuti Mose akokora ukwikira ku rupiri, bakorongene ukushinguruka Arni no kutira kuri ye, "Isa, tupangireko akarubi kakututangirira. Pantu Mose uyu, umwaume waturetere kuno ukufuma mu kyaro kya Egypto, tatwishibe ikikitike kuri o." ² Na Aroni asosere kuri bo, "Fureni amasikiyo mya goride ku matwi ya bakashi benu, na ku matwi ya bana benu abaume na banakashi, no kuyareta kuri nebo." ³ Bonse abantu barifurire amasikiyoya ya goride ayari ku matwi yabo no kuyareta kuri Aroni. ⁴ Aripokere goride ukufuma ku minwi yabo no kuipangurura mu kyayengurura eryo apangiremo akarubi mukipasho kya kipinti kya ng'ombe. Eryo basosere, "Aba eba resa benu, Israeri, uwakufumishe mu kyaro kya Egypto." ⁵ Iryo Aroni abwene mfi, akurire uburambo pantanshi ya kipinti kya ng'ombe no kubira imbira; atire, "Mairo kukaba inshiku nkuru mukukindika Yahwe." ⁶ Abantu bapukire ku makya ubushiku bwakonkeremo no kupera amarambo yakokya ne maturo ya kwampama. Eryo baire panshi ku kurya no kunwa, eryo kabiri baimine mukusefya bubi-bubi. ⁷ Eryo Yahwe asosere kuri Mose, "Kabiye angufyanya, pantu abantu bobbe, abo wafumishe mu kyaro kya Egypto nabaruba abene. ⁸ Nabafuma mukwangufyanya munshira nabakonkomeshe. Nabapanga akarubi ka kubasa mu kipasho, kya kiponti kya ng'ombe no kukipepa no kukipera irambo. Basosere, "Aba eba resa obe, Israeri, abakufumishe mu kyaro kya Egypto." ⁹ Eryo Yahwe asosere kuri Mose, "Nimobona aba banbtu. Bona, bantu bakosa imitwe. ¹⁰ Nomba kabiri, wiesha kubaresha. Ubukari bwandi bukabokya ikibi. Ukuti nkabonaura. Eryo nkapange umushobo usuma ukufuma kuri we." ¹¹ Rero Mose asosere ukutararika Yahwe Resa wakwe. Asosere, "Yahwe, kinshi ubukari bobbe bureokyerwa ku bantu bobbe, abo wafumishe mu kyaro kya Egypto na maka yashira no kuboko kwa mushiro?" ¹² Kinshi abena Egypto barasosera, 'Abafumishe ne pange iribi, mu kubeya mu mpiri n ku bonaura ukufuma ku kinso kye sonde?' Fuma ku bukari bobbe ubwakupya no kufumyapo ikyo upingire ukukita ku bantu bobbe. ¹³ Ibukisha mu mano yobe Abrahamu na Isaki na Israeri, ababomfi bobbe, abo wapangireko we mwine no kutira kuri boo, 'Nkaraenga abaruko robe ukufura nge ntanda sha mwirungu, kabiri nkapera aba muruko robe kyonse ikyaroy ngefyo narandire. Bakakipyannina umuyayaya." ¹⁴ Eryo Yahwe afumisheko ikyo apingire ukukita pa bantu bakwe. ¹⁵ Eryo Mose apirbwike no kutentemuka urupiri nasenda amabwe yabiri aya kipangano mu minwe yakwe. Amabwe yaremberwe ku mbari shonse shibir, konse ku ntanshi na kunuma. ¹⁶ Amabwe yari murimo wakwe Resa umwine, ne firembo fyari ifyakurembwa na Resa umwine, ifyaimbaurwa pa mabwe. ¹⁷ Iryo Yoshua aumfwire ikyongo kya bantu iryo barepunda, asosere kuri Mose, "Muri ikyongo kyaburwi mu nkambi." ¹⁸ Rero Mose asosere, "Tekyongo kya kwakakimfya, kabiri te kyongo kya bantu ebo bakimfishe, rero kyongo kya kwimba ekya naumfwa." ¹⁹ Iryo Mose afikire pa nkambi, abwene ikiponti kya ng'ombe na bantu bareshana. Afurirwe nganshi. Aposere amabwe ukufuma mu minwe yakwe no kuyatobera mwisamba rya rupiri. ²⁰ Aburire ikiponti kya ng'ombe kirya abantu bapangire, ukukyokya, ukukipera kurungungu, na ukukitira mu menshi. Eryo arengere abantu bakwa Israeri ukukinwa. ²¹ Eryo Mose asosere kuri Aroni, "Kinshi ikyo aba bantu bakitire kuri webo, pakuti urete urubembu urwakura uyu musango pari bo?" ²² Aroni asosere, "Wireka ubukari bobbe bupye mukukabisha, we shikuru. Waribeshiba aba bantu, ifyo bapangwa ku kukita ifibi. ²³ Basosere kuri nebo, 'Tupangire resa uwaratutangirira. Pantu ngu Mose, umwaume uwaturetere ukufuam mu kyaro kya Egypto, tatwishibe ikikitike kur ye.' ²⁴ Nandi natire kuri bo, 'Uyo onse ukwete goride iri yonse, murekeni afure.' Bakimper goride na kiiposa mu muriro, eryo mwakifuma iki kiponti kya ng'ombe." ²⁵ Mose abwene ukuti abantu barabutukana mukupena(pantu Aroni arekere bafuma munshira, ikyarengere basekwe ku barwani babo). ²⁶ Eryo Mose aiminine pa mwinshi wa nkambi no kutira, "Uyo onse uri kurubari rwa kwa Yahwe, ese kuri nebo." Abena Rebi bonse bakorongene ukumushinguruka. ²⁷ Asosere kuri bo, "Yahwe wakwa Israeri, asosere ifi: 'Rekeni umwaume onse akakirire urupanga ku rubari rwakwe no kuya no kubwera ukufuam ku mwinshi ukufika ku mwinshi ukukiringanya mu nkambi, no kwipaya munina, umubiye, no mwina muparamano wakwe." ²⁸ Abena Rebi bakitire ifyo Mose akonkomeshe. Pari burya bushiku abantu ukufika ku makana yatatu barifwire. ²⁹ Mose asosere kubena Rebi, "Mwabikwa mu muriro wa kwa Yahwe irero, kira umo pari mwebona nakitapo ikikitwa pa mwana wakwe umwaume na munina umwaume, pakuti Yahwe engamipera iparo irero." ³⁰ Ubushiku bwakonkerpo Mose asoere ku bantu, "Namukita urubembu nganshi. Nomba naraya zkuri Yahwe. Narimo kuti mnayafutisha imembu shenu." ³¹ Mose aribwereremo kuri Yahwe no kutira, "Owe, aba bantu nabapanga urubembu urukaramba nganshi no kuipangira abene akarubi ka goride. ³² Rero nomba, napapata berere

urubembu rwabo; rero nga tawberere. umfute mwibuku iryo wanembamo." ³³ Yahwe asosere kuri Mose, "Uyo onse uwabembuka kuri nebo, uyo muntu nkamufuta mwibuka ryandi." ³⁴ Kanshi nomba kabiye, tungurura abantu ku nkyende irya iyo naranda kuri we. Bona, bamaraika bandi bakamitangirira. Rero pari burya bushiku nkabakanda, nkabakandira pa rubembu rwabo." ³⁵ Yahwe atumine ikikuko pa bantu bapangire ikiponti kya ng'ombe, kirya kyapangire Aroni.

Chapter 33

¹ Kabiri Yahwe arandire kuri Mose, "Kabiye ukufuma kuno, weba kabiri na bantu wa senda mukyaroy kya Egypto. Kabiye ku kyaroy napangire umurapo na Abrahamu, kuri Isaki na kuri Yakobo, iryo natire, 'Nkaperay ku bamunkuro bobe.' ² Nkatuma maraika pantanshi yenu, kabiri nkafumyamo abena Kenani, abena Amori, abena Hit, abena Perizi, abena Hibiti, na bena Yebu." ³ Kabiye ku kyaroy kirya, ikyafumfuma umukaka no buki, rero ntaye na mwe, pantu mu bantu bakose mitwe. Kuti na myonawira munshira." ⁴ Iryo abantu baumfwire aya mashiwi yakushupa, bariroshe, kabiri takwari nangu tafwere ifisamu fyakwe." ⁵ Yahwe arandire kuri Mose, "Randa ku bena Israeri, 'Muri bankosa mitwe, nga kyakuti natimbe namwebo panshitafye inono, kuti namyonaura. Nomba, fureni ifisamo pakuti nsare ikyo narakita kuri mwe." ⁶ Nomba abena Israeri tabafwerepo ifisamo ukufuma ku rupiri rwa Horebu ukwamba riryay rine." ⁷ Mose arisendere itenti kabiri no kwiminika kunse ya nsakwe, kuntamfu iyarepereko ukufuma pa nsakwe. Akinike itenti ryakukumaninamo. Uri onse uwaipusha Yahwe ikiri kyonse areya kwi tenti ryakukumaninamo, kunse ya nsakwe." ⁸ Eryo Mose areya kwi tenti, abantu bonse bareiminina pa mwinshi we tenti kabiri barebona mpaka aingira mukati." ⁹ Iryo ryonse Mose aingira mwi tenti, itumba ye kumbi yaretentemuka kabiri no kwiminina pa mwinshi we tenti. kabiri Yahwe areranda na Mose." ¹⁰ Iryo ryonse abantu babona itumba ye kumbi ryaiminina pa mwinshi we tenti, bareima kabiri no kushinshimuna, umwaume onse pa mwinshi we tenti ryakwe." ¹¹ Yahwe areranda kuri Mose ikinso ne kinso, ngefyo umuntu engaranda kumunankwe. Eryo Mose arabwerera ku nsakwe, rero umusha wakwe Yoshua umwana mwaume wakwa Nuni, umurumendo, akekara mwi tenti." ¹² Mose asosere kuri Yahwe, "Boneni, muranda kuri nebo, 'Senda aba bantu murwendo rwabo,' rero tawangishibishe uwakutuma nankwe. Warandire ukuti, 'Narikwishiba peshina, kabiri mwarisanga ububire kuri nebo.'" ¹³ Nomba nganasanga ku kinso kyenu, nangeninshira yenu pakweba ati mwishibe kabiri nakonkanyapo ukufwaya ububire ku kinso kyenu. Ibukisheni ukweba ati uno mushobo wa bantu bobe." ¹⁴ Yahwe ayasukire, "Ubukata bwandi bukaya nawebo, kabiri nkamupera ubutusho." ¹⁵ Mose arandire kuri ye, "Nga kyakutira ubukata bwenu tabwire nafwebo, mwikatusenda ukufuma kuno." ¹⁶ Nomba, kuti kyaishibikwa shani ukuti ninsanga ububire ku kinso kyenu, nebo kabiri na bantu benu? Takyakabefye ati ngawaya nafwebo pa kweba ati nebo kabiri na bantu bobe na bapusuna ku bantu bambi ababa pe samba rya kyaroy?" ¹⁷ Yahwe arandire kuri Mose, "Narakita neki kine ikintu mwangipusha, epo mwebo na musanga ububire ku kinso kyandi, kabiri narimwishiba pe shina ryenu." ¹⁸ Mose asosere, "Napapata nangeninshira ubukata bwenu." ¹⁹ Yahwe asosere, "Nkamiranga ubusuma bwandi bonse pantanshi yenu, kabiri nkabirisha ishina ryandi 'Yahwe' kuri mwebo. nkasenamina kubo nkasenamina, kabiri nkaranga uruse kuri uyo nkaranga uruse." ²⁰ Rero Yahwe asosere, "Tamwakabone ikinso kyandi, takuri nangu umi uwingambona kabiri no kwikara." ²¹ Yahwe arandire, "Bona, iyi enkyende kuri nebo; ukeminina pari iki kiribwe." ²² Eryo ubukata bwandi bukapitapo, nkamibika mukimpokompoko kye ribwe kabiri nkamikupikira mu minwe yandi mpaka nkapite." ²³ Eryo nkafumyapo ukuboko kwandi, kabiri mukabonakofye kyanuma, brero ikinso kyandi takyakaboneke."

Chapter 34

¹ Yahwe arandire kuri Mose, "Putura amabwe ayapapataray yabiri nga mabwe ayapapataray ayapara ayapakubara. Nkaremba pari aya mabwe yapapataray amashiwi ayari pa mabwe yapapataray ayapakubara, amabwe ayapapataray ayo watobere." ² Ba uwaipekanya urukero no kwisa nina urupiri rwa Sinai, no kuiranga we mwine kurya kwine kuri nebo pa muru wa rupiri." ³ Takuri nangu umu uwakwisa nobe. Wikareka nangu umu ukuboneka parupiri. Takuri ne fitekwa ifyakurya pari uru rupiri." ⁴ Kanshi Mose epakuputura amabwe ayapapataray yabiri nga ayapakubara, no kwima urukyeroy-kero no kuya nina urupiri rwa Sinai, ngefyo Yahwe amurangire. Mose asendere amabwe ayaapapataray ku minwe." ⁵ Yahwe aisa panshi mwikumbi no kutarama na Mose parya, no kurumbura ishina "Yahwe." ⁶ Yahwe epakupita kuntanshi yakwe no kupunda, "Yahwe, Yahwe, Resa wa ruse ne kikuku, uukokora ukufurwa uwaruse urwingi ne kishinka," ⁷ uusunga ikishinka na makana yakitemwiko, na maka yakwerera, abarufyanya, ne membu. Pafiruboy fya fikorwe fyaboy akakaripira abeshikuru na bana, munkuro shitatu nangu shie." ⁸ Bwangu-bwangu Mose afukama panshi no kupepa." ⁹ Eryo asosa, "Nomba nga nasanga uruse mu menso yobe, Shikuru wandi, napapata tiyeni nenu, kwena aba bantu ni bankosa mitwe. Utuberere uruse kufiruboy fyesu na ku membu shesu, utukite nga abana bobe." ¹⁰ Yahwe arandire, "Bona, narapanga ikipangano ku bantu bobe bonse, nkapanga ifisungusho ifishataray afikitika pe sonde ryonse nangua pa kyaroy ikiri kyonse. Abantu bonse bakabona imikitire yandi, kabiri fyakutinya nkita kuri mwe." ¹¹ Kanshi uresunga ifipope nakupera rero. Ndinokufumya muri mwebo abena Amori, abena Kenani, abena Parize, abena Hibi na bena Gebu." ¹² Kanshi ureisunga mu kukana panga ikipangana ku na bakaya ba kyaroy uko ureya, nangu nabo basanguka ikiteyo muri mwe." ¹³ Mukifuro kyakuti, uringire ukutoba ifipairo, ukutobaura ifibumbiri fya mabwe, no kuwisha inkenshi, na ukuputura imirando ya Ashere." ¹⁴ Tamuringire kupepa turesa tumbi, pantu Yahwe, ishina ryakwe rya bufuba, ni Resa wabufuba." ¹⁵ Ube uwakyengera mwipanga ikipangano na bakaya ba kyaroy, kabiri bapanga ifyabusenshi kuri tu resa twaboy, bapera na marambo kuri tu resa twaboy. Eryo umu akakukuta ukurya na marambi yakwe," ¹⁶ epari wafwaira

abakashi mu bana babakashi bobbe, na bana babo abanakashi bakapanga ubukyende kuri tu resa twabo, bakaranga na bana bobbe ukupanga ubukyende kuri tu resa twabo.¹⁷ Wiraipangira tu resa wemwine utwa pangwa ku fyera.¹⁸ Uringire ukubaka inshiku nkuru ya mukate ushatutumuka. Ngefyo na kukonkomeshe, urerya umkate umushaba intutumushi pa nshiku kine rubari pa nshita iya bikwa mu mweshi wa Abibu, kabiri mu mweshi wa Abibu mwafumine mu Egypto.¹⁹ Yonse amaberi yandi, no mwana umwaume uwakubarirapo mufitekwa fyenu, ukufuma ku mikuni.²⁰ Rero iberi ryakwa punda ushitishere rero nga taushitishere, uringire ukuputurako umukoshi waiko. Urebura na maberi ya bana bobbe abaume. Peba nangu umo pa bana bobbe uwakwisa kuri nebo minwe-nkutwa.²¹ Urebomba panshiku mutanda, rero pa bushiku bwarenga kine rubari uringire ukutusha. Na panshita ya kurima ne yakusepa, uretusha.²² Uresunga inshiku nkuru ya urungu ne fisabo fyantanshi isha ng'anda, urebaka ne nshiku nkuru ya kuronganika pampera ya mwaka.²³ Imiku itatu pa mwaka abume bobbe bareisa pa kinso kya kwa Shikuru Yahwe, Resa wa kwa Israeri.²⁴ Pantu nkatamfya imishobo imbi ukufuma kuri webi nkakusha ne mipaka yobe. Takwakabe nangu umo uukakabira ukupoka ikyarokyoobe nge kyabo iryo waninine no kuyaboneka kuntanshi ya kwa Yahwe Resa obe imiku itatu mu mwaka.²⁵ Wirantura imiropa umwaba intutumushi, nangu inama iyerambo panshiku nkuru yakukirira urukyerokyo.²⁶ Urereta ifisabo ifisuma ifyantanshi ukufuma mwibara rybe nokureta ku ng'anda yandi. Wirakwipika akana ka mbushi mu mukaka wakwa nyina."²⁷ Yahwe arandire kuri Moe, "Remba aya mashiwi, kabiri ni mukukonta naya mashiwi napanga nobe ikipangano na bena Israeri."²⁸ Mose arifye kurya kwine pamo na Yahwe panshiku amakumi yane: tarekurya ikyakurya ikiri kyonse nangu ukunwa amenshi ayari yonse. Arembere pa matamina amashiwi ya kipangano, amafunde ikumi rimo.²⁹ Eryo Mose atentemuka ukufuma pa rupiri rwa Sinai na matamina yabiri yari mu minwe yakwe, taishibire ukutira inkanda yakwe iyakumenso yatampire ukubengeshima iryo arekuranda na Resa.³⁰ Iryo Aroni na bena Israeri babwene Mose inkanda yakwe iyakumenso irebengeshima, barekutina no kuparama kuri ye.³¹ Nomba Mose epakubakuta, na Aroni ne ntungurushi shonse isharukuta barishire kuri o. Kabiri Mose epakuranda kuri bo.³² Panuma yaifi, Abantu bonse abena Israeri baishire kuri Mose, na e nokubeba fyonse ifipope Yahwe amupere pa rupiri rwa Sinai.³³ Iryo Mose apwisha ukuranda nabo abika ikitambara pa mpumi yakwe.³⁴ Konse Mose aya pa kinso kyakwa Yahwe mukuranda na ye, arekufumyako ikitambara, mpaka afumako. Iryo afumako, arikweba abena Israeri ifyo bamukonkomesha ukuranda.³⁵ Iryo abena Israeri babwene impumi yakwa Mose irebengeshima, arekufimba ikitambara pa mpumi yakwe mpaka abwekeramo mukuranda na Yahwe.

Chapter 35

¹ Mose akoronganike urukuta ronse urwa bena Israeri no kutira kuri bo, "Ifi efintu efyo Resa akonkomeshe kuri ukukita kuri mwe."² Munshiku mutanda inkito kuti yakitwa, rero kuri mwe, ubushiku bwarenga kine rubari bufwire ukuba bushiku bwa mushiro, ubushiku bwa kutusha ubwe Sabata, ubwa mushiro kuri Yahwe. Uyo onse uwakitankito pari burya bushiku aringire ukufwa.³ Tamuringire kukosha muriro mu ng'anda yenu iri yonse pa bushiku bwe Sabata."⁴ Mose arandire ku rukuta ronse urwa bena Israeri, ukutira, "Iki ekintu ikyo Yahwe akonkomeshe."⁵ Sendeni ikyamusanguro kya kwa Yahwe, bonsefyene mwebi mwebi ne mitima ishakuipera. Reteni ikyamusanguro kuri Yahwe-goride, sirufa, umukuba,⁶ ubushishi ubwakashikira ikifufya, ubwakashika kye ne nsaru ishaterera; na masako ya mbushi;⁷ impapa ya kwa sukuuku iyatumpikwa mufyakashika ne mikupo yaterera; umuti wa akasi;⁸ amamfuta ya munyari ishashira, ifyanunkira ifya mafuta ya kusuba na ububani bwa kyena,⁹ amabwe ya onek na mabwe yambi aya mutengo ayari no kubikwa pari efodi na kapimfya ka pakifuba.¹⁰ Umwaume onse uwakyengera muri mwebi ese no kwisapanga kyonse ikyo Yahwe akonkomeshe-¹¹ ikikurwa na ihema ryakiko, ikifimbo, imikofyo, impnda, imyaro, ifyaimikwa, ne fyakwisamba;¹² kabiri ikipao ne myaro, inkupiko ya mafuto, na ikipembi kya kukifimbo.¹³ Barete iteburo e myaro yariko, ifibombero fyariko, no mukate wa pa kinso;¹⁴ ifyakutekapo ifyakusanika murubuto, ne fibombero ryakiko, inyari shakiko, na mafuta ya munyari;¹⁵ uburambo bwakoyerapo ububani ne myaro ya buko, amafuta ya kusuba ne fyakyaena fifuma; ikipembi kya pa mwinshi wa kikirwa;¹⁶ uburambo bwa koyerapo amarambo na urunyungo rwa mukuba wariko ne myaro shabuko ne fibombero; na ibeseni irikaramba na samba yariko.¹⁷ Eryo barete amapembi ya rubansa ne fyakwimika ne fyakwisamba fyariko, na ikipembi kya pa mwinshi warubansa;¹⁸ na impapa sha kwi hema rya kurwa no rubansa, pamo ne ntambo shayako.¹⁹ Bariretere imingira ishapiurwa ubusaka ishakutumikirako mu nkyende ya mushiro, umwisingira wa mushiro wa kwa Aroni shimapapo na bana baume bakwe, pakuti bene batumike nga bashimapapo."²⁰ Eryo imitundu yonse iya bena Israeri baire no kufuma pa kinso kyakwa Mose.²¹ Bonse abakutikirwe imitima nabo umupashi waipere baishire na ukureta uburambo kuri Yahwe pakubakurira ikikurwa kya mushiro, [afipe fyonse ifya mushiro, na pamingira sha mushiro.²² Baishire, bonse abaume na banakashi, bonse abari no mutima wakuiperesha. Bariretere amanapini, amasikiyo, imbari minwe, nefisamiko, na fyonse ifya goride ifyakuikobaika. Bonse baripere ifyaburambo ifya goride ifyakutambika kuri Yahwe.²³ Onse ubushiku bwa kifufya, ubwakashikira no bwakashika, insaru iyaterera, amasako ya mbushi, impapa ya kwa sukuuku iyatumpikwa mufyakashika ne mikupo yaterera ariretere.²⁴ Bonse abrepera uburambo bwa sirufa neryo umukuba bariretere nge kya burambo kuri Yahwe, na onse uwakwete umuti wa akasia mukubomfya ukuri konse munkito ariretere.²⁵ Abanakashi bonse abakyengera bapayatire ubushishi ku minwe no kureta abo bapayatire- ubushishii ubwakifufya, ubwakashikira, nangura ubwakashika kye, nangura insaru iyaterera.²⁶ Bonse abanakashi abakutikirwe imitima na bapayatire mukuyengera amasako ya mbushi.²⁷ Intungurushi sharetere amabwe ya onx na mabwe yambi aya mutengo

ayakubikira efodi na kapimfya ka pakifuba;²⁸ bariretere ifyanunkira na mafuta ya nyari, fyamafuta ya kusuba, ne fya kyena kisuma.²⁹ Abena Israeri baretere ikyerambo ikyakuitemenwa kuri Yahwe; umwaume onse na umwanakashi uyo mutima waipereshe bariretere ifintu ifyankito yonse iyo Yahwe akonkomeshe ukupitira muri Mose ukuikita.³⁰ Mose asosere ku bena sraeri "Boneni, Yahwe naita peshina rya kwa Beseri umwana mwaume wakwa Uri waku Huri, ukufuma ku mutundu wa mu Yuda.³¹ Ariswisehe Beseri no mupashi wakwe, amupera amano, ukwiruka, no ku kyengera, muri fyonse ifyakupangapanga,³² ukurenga ukwerenganya ifyakupanga no kubomba na goride, sirufa, na umukuba;³³ kabiri ukuputura na ukwikasha amabwe na ukubasa ikimuti- ukukita fyonse ifyakurenga na ifya kupangapanga.³⁴ Aribikibika mu mutima wakwe ukufunda, bonse ena na Ohoribu umwana mwaume wakwa Arisamaki, ukufuma ku mutundu wakwa Dani.³⁵ Aribesushamo na ukukyengera kwa kubomba inkito ya misango yonse, ukubomba nga uwafyakupangapanga, nga bafukura, nga bakabira ba bushishi bwakifufya, ubwakashikira na ubwakashika kye ne nsaru ishatera, mu nkito yonse, kabiri nibakerenganya bafyakupanga.

Chapter 36

¹ Eikyo Beseri na Ohoriabu eryo no untu onse uwakyengera mufyakupanga panga uyo Yahwe apera amano na maka yakwishiba ifyakubomba imirimo yonse iyabukure ya nkyende ya mushiro bafwire ukubomba ukukonka fyonse ifyo Yahwe akukonkomeshe."² Mose aitire Beseri, Ohoriabu, eryo no muntu onse uwakyengera mu kupanga panga abo Yahwe apere amano eryo nabakwete umutima uwakwisa mukubomba.³ Bapokere ifyamusanguro fyonse ukufuma kuri Mose ifyo abena Israeri baretere ifyakukurira inkende ya mushiro. Abantu baritwarire ukureta ifyamusanguro ifyakuitemenwa kira rukero kuri ose.⁴ Eikyo abantu bonse abakyengera mufyakupanga panga, abarebombera pa nkyende ya mushiro bafumine ku irimo intu barekita nakare.⁵ Bakapanga baebere Mose, "Abantu barereta ifintu ifingi ukukira mukipimo pakukita umurimo Yahwe atukonkomeshe ukukita."⁶ Eikyo Mose akonkomeshe bonse ukuti peba nangura umo uuri munkambi ufwire ukureta ifyamusanguro nafimbi ifyakukurira inkende ya mushiro. Eryo na bantu barirekere ukureta ifyabupe.⁷ Barikwete ifintu ifingi ukukira nefyo barefwaya ifya kubomfya.⁸ Eryo bonse bakapanga abari pakati kabo bapangire itenti ryakwa Resa ne fipembi ifyari ikumi ifyapangirwe ne nsaru isha buta ishapikurwa bwino no bushishi ubwakifufya no bwakashikira no bwakashika kye apapenterwe ba maraika. Uyu wari murimo wakwa Beseri, kapanga uwakyengereshe ari bonse bakapanga.⁹ Ikipembi kimo kyarepere imikono amakumi yabiri na kine konse konse, mumbari yarepere imikono kine. Ifipembi fyonse fyari ifyaringana.¹⁰ Beseri arundenye ifipemi fisano kuri kimo na kimo, eryo fimbi fisano ifipembi nafyo arifirundikenye kimo na kimo.¹¹ Apangire ifyakukoberako ifyakifufya ukukonka mumbari mwa kipembi kya kumpera ikye bumba rimo, eryo akitire fimo fine na kwibumba rya kibiri irya fipembi.¹² Apangire ifyakukoberako amakumi yasano ku kipembi kyakubaripo eryo kabiri eryo nefyakukoberako amakumi yasano kumbari ya kipembi kya kumpera ikya mwibumba rya kibiri. Ifyakukoberako fyari ifyarekana rekana.¹³ Apangire utwakukofyako utwa goride utwari amakumi yasano eryo nokurundanya ifipembi notutwine utwakukofyamo pakutira itenti rya kwa Resa ribe iryaikatana.¹⁴ Beseri apangire ifipembi fya mishishi ya mbushi ifyakubomfya mwi ema iyari pa muru rye tenti ryakwa Resa; apangire ifi fipembi ifyari ikumi rimo na kimo.¹⁵ Ikipembi kimo kyarepere imikono amakumi yasano. eryo mumbari yarepere imikono ine. Ifipembi fyonse ikumi rio na kimo fyari ifyaringana.¹⁶ Arundikenye ifipembi fisano pamopene eryo nafimbi ifyari afyo afirundikenye pamopene.¹⁷ Apangire ifyakukoberako amakumi yasano mumbari yakipembi kya kumpera ikye bumba rya pakubara, eryo amakumi yasano ayafyakukoberako mu mbari yakipembi kya kumpera ikya kumininkene ne bumba rya kibiri irya fipembi.¹⁸ Beseri apangire utwakukoberako utwamukuba utwari amakumi yasano ukukuminkanya ihema pamo pakuti ribe rimo.¹⁹ Apangire ikyakufimba pe tenti rya kwa Resa ikyankanda yakwa sukusuku iyo apetere ne fyakashika, ne kyakufimbapo nakimbi ikyampapa iyabuta ikyakuya pamuru wakyakashika.²⁰ Beseri apangire impanda sha kimuti kya akasia ayakwiminikako itenti rya kwa Resa.²¹ Urupanda rumo rwapere imikono ikumi, eryo mumbari yari umukono umo na kitika.²² Urupanda rumo rwakwete impopo shibiri isha kimuti ishakurundira impanda pamo. Akurire ku mpanda kyonse ishe tenti rya kwa Resa.²³ Apangire impanda she tenti ryakwa Resa muri uyu musango: amakumi yabiri aya mpanda aya kukapinda ka kukuryo.²⁴ Besere apangire ifishintiriro fya sirufa amakumi yane ifyakubika panshi ya mpanda amakumi yabiri. Pari ifishintiriro fibiri panshi yarupanda rumo ayakukuminkanya impanda shonse pamo, eryo kabiri ifishintiriro fibiri panshi ya mpanda shimbi pakuntinkanya impanda pamo.²⁵ Kumbari yaibiri ikye tenti yakwa Resa, kukapinda ka kukuso, apangire impanda amakumi yabiri²⁶ eryo nefyakushintirirapo ishi shine impanda ifya sirufa ifyari amakumi yane. Pari ifyakushintirirapo fibiri pa rupanda rwakonkerepo, no kukonkanyapo.²⁷ Ku numa ye tenti rya kwa Resa ku masamba, Beseri apangire impanda mutanda.²⁸ Apangire impanda shibiri ishafifu fyakunuma ifye tenti ryakwa Resa.²⁹ Ishi mpanda shaputurwirwe mwisamba, rero shakuminkenye pa muru mu mukobero umo. Apangire yabiri muri uyu wine musango ayafifu fibiri.³⁰ Impanda shari kine konse konse, ukubikapo nefishintiriro fya sirufa fyashiko. Fyonse pamo ifishintiriro fyari ikumi rimo na mutanda, panshi yaparupanda rwapakubara pari ifishintiriro ifishibiro fibiri efyo fyatwaririre napo pari ifishibiro fibiri efyo fyatwaririre ifyo fine.³¹ Beseri apangire imyaro ya kimuti kya akasia- yasano ayakumpanda yaurubari rumo urwe tenti ryakwa Resa,³² imyaro isano iya mpanda shakurubari rumbi urwe tenti ryakwa Resa, eruo imyaro isano iya mpanda ishakunuma rye tenti ryakwa Resa kukapinda ka kukuso.³³ Apangire umwaro pakati ka mpanda, emukutira, kitika ukuya pa muru, pakufika kumpera na kumpera.³⁴ Akakatike impanda na goride. Apangire imikobero ya mpanda iya goride, ngefyakwikata imyaro eryo akaktike na goride ku myaro.³⁵ Beseri

apangire ikipembi ikyafufuya, eryl ikyakashikira, eryl nobushishi ubwakashika kye, eryl ne nsaru yabuta, apangirwe ikikope kya kwa maraika, iyi yari ninkito ya mubomfi uwakyengeresha.³⁶ Apangire ikipembi inkyenshi kine ikyakimuti kya akasia, eryl akambatikeko na goride. Kabiri apangire ne mikofyo ya goride iyakubika ku nkyenshi, eryl ashipangira ne fishintiro fya sirufa fine.³⁷ Apangire ikyakufimba pa mwinsh we ema. Kyapangirwe no bushishi ubwa kifufya, ubwakashikira, eryl no bwakashika kye, ukubomfya insaru iyabuta, inkito ya mutu uwakyengera ukupikura.³⁸ Eryo kabiri apangire ifyakukobeka ku nkyenshi shisano, ukubomfya. Akakatike pamuru wafiko no tushimbi twafiko na gorde. ifishintiro fyafiko fyari fine fyapangirwe ku mukuba.

Chapter 37

¹ Baseri apangire ikipao ku muti wa akasia. Mubutari bwakiko bwari fibiri na kitika uwamakubiti; mubwipi bwari kubiti na kitika. ² Akikakatike mukati na kunse na goride iwaropororwa kabiri iyapangire ikyakgoride ikyashingurwike pamuru. ³ Apangire imipeto ya goride ku makasa ya kiko ine, imipeto ibiri ku rubari rumbi. ⁴ Apangire ifimuti fibiri ifya akasia kabiri no kufimbirako goride. ⁵ Abikire imiranda mu mipeto ku kipao kya kipangano ku mbari, pakwimwa ikipao kya kipao kya kipangano. ⁶ Apangire ne nkupiko ya goride wa ropororwa mu butari kyari amakubiti yabiri na kitika, eryl mu bwipi kyari kubiti umo na kitika. ⁷ Baseri apangire ba kerubi babiri ba goride ya pamwa kumpera shibiri ishakupiko iya kukonsorwerapo. ⁸ Kerubi umo ari kumpera ya kya nkupiko ya kya kukonsorwerapo, kabiri umbi kerubi ari kumpera ibiye. Fyapangirwe nga kimo ne nkupiko ya kyakukonsorwerapo. ⁹ Ba kerubi batambarike amapindo yabo ukurosha ku muru no kufimba amapindo pankupiko ya kya kukonsorwerapo. ba kerubi barorentikene no kkurosha pakati ka nkupiko ne kyakukonsorwerapo. ¹⁰ Baseri apangire iteburo rya akasia. Ubutari bwakiko amakubiti yabiri, mubwipi ryari kubiti umo, na mumuru ryapere kubiti umo na kitika. ¹¹ Akupikepo na goride waropororwa no kuputwirira na goride waropororwa pa muru. ¹² Apangire ikyakushingurusha kunse kimo nge sasatu yarupi mu bwipi, ikyashingurwikeko umunyimba wa goride ku kikatisha kya kunse. ¹³ Apangire imipeto ine iya goride kbiri no kuya rambatika kuma tungi yane, uko ukwari amakasa yane. ¹⁴ Imipeto yarambatikikwe ku fipampa fyarimo umwakusuntinkanisha imirando. Pakuti bengapinga iteburo. ¹⁵ Apangire imirando yakupingirako ukubomfya ikimuti kya akasia ikyo bakakatikireko goride, pakutira bengapinga iteburo. ¹⁶ Apangire ifipe ifyakuba pe teburo- utubesen, urupau, utubare utwasenama, na umutondo ifya kukutwirirako umuturo. Fyapangirwe kuri goride waropororwa. ¹⁷ Apangire ne kyakutekapo goride wine wine uwapamwa. Apangire ikyakwikarapo ne kikikiriko kya kiko no mukonso. Tukapu, ikikariro kyaba nge ruba, na maruba, fyonse fyapangirwe ku kyena. ¹⁸ Imisambo mutanda yafumine mumbari- imisambo shaitatu shafumine ku rubari rumo, na imisambo shitatu ishakyakwikarapo imisambo shafumine rubari rumbi. ¹⁹ Umusambo wakubarirapo wakwete tukapu tutatu utwapangirwe amaruba ya rumondi ayabarura, ni kikariro ikyapare ibura ne ruba rya omondi ribarura, ku musambo umbi ne kya kwikarapo ikyaba nge ruba ne ruba. Fyarifimo fine k misabo yonse mutanda iya kya kutekapo ifisaniko. ²⁰ Ku kyakutekapo ikisaniko ikine, umukonso wapakati, kwari tukapu tune utwapangirwe nga maruba ya arumondi, ne fitunti fye bura ne ruba. ²¹ Pari ifintu fyeruba panshi ya misambo ibiri iya kubarirapo- iyapangirwe nge kintu kimo, ne kitutu kye bura panshi ya misambo iya bubiri- nayena iyapangirwe nge kintu kimo munshira ya misambo ibiri iya kitatu, iyapangirwe nge kintu kimo. yari kine pa misambo mutanda iyari ku kyakutekapo ikisaniko. ²² Ifitutu fye bura na imisambo fyonse fyari ikintu kimo. Ikyafurwa ku nondo kuri goride wa kine kine. ²³ Baseri apangire, ikyakutekapo ifisaniko ne fisanko fyakiko kine rubari, pamo ne fyakwikatishako eryl no tubare utwasenama utwapangirwe na goride waropororwa. ²⁴ Apangire ikyakutekapo ifisaniko ne fibombero fyakiko fyonse na faranta umo uwa goride wine wine. ²⁵ Baseri apangire ikipairo kya bubani. Akipangire ukubomfya ikimuti kya akasia. Mubutari bwari kubiti umo, na mubwipi kubiti umo. Kyari ikyaringana monse monse, no kurepa kwa kiko kwari amakubiti yabiri. Amasengo yapangirwe nge kintu kimo ikyakiko. ²⁶ Akambatike ikipairo kya bubani goride waropororwa- pamuru wa kiko, mumbari ya kiko, na kumasengo ya kiko. Apangire no musingu wa goride ukushinguruka. ²⁷ Apangire ne mipeto ya goride ibiri iyakukakatika kuri kyena pesamba rya musingu kumbari shibiri isharorenkana isha kipairo. Imitembo yapangirwe ne mirando yakusenderako ikipairo. ²⁸ Apangire ifimuti ukubomfya ikimuti kya akasia afikakatike na goride. ²⁹ Apangire na mafuta yabusubo aya mushiro na bubani bwanunkira ikine kine, imiromo ya wakyengera ukusankanya ne fyanunkira.

Chapter 38

¹ Bezalel waire kupanga uburambo bwacakuninika kukimuti kyamushita. kyairekukwata imikono isano mubutari ero nemikono isano mu bwipi-mwarire kuringana monse-monse ero nemikono itatu mumuru. ² Waire kupanga nensengo shakiko pafifutu fine ifyakiko ifyo kuparana kubati masengo ya ng'ombe. Amasengo yaire kuringana no burambo, ero waire kuya fimba no mukuba. ³ Warikupanga nefipe fyonse ifyaburambo-inongo ishakuya kubikamo imito, ba foshoro, ero nefya kuya kwikata umuriro. Wairekupanga ifipe fyonse ifi no mukuba. ⁴ Waire kupangirapo ikyakukurwa kukipairo, ikyakwikasha ikyamukuba ikyakuya kubika mwisamba lya nembe-nembe, kitika ukuya kufuma panshi ukufika mumuru. ⁵ Waire kwengerera nemipeto ine iyamufifutu fine ifye sumbu rya mukuba, ngefyekuya kwikaturako ifimuti. ⁶ Bezalel waire kupanga ifya kwikaturako nefimuti fyamushiya nokuya kufifimba nomukuba. Waire kubika nefyakwikaturako ukuya kupusha mumipeto mumbari ya burambo, mukurakisenderako. ⁷ Waire kupanga urupako muburambo, ukuya kubomfya ikimuti kyamushita. ⁸ Bezalel waire kupanga ikyakusambiramo ikikuru neshinte rya kiko

irya mukuba. Waire kupanga ikyakusambiramo ukuya kubomfya ifirorani fyaba namaayo abarekubombera apakwingirira mwitenti rya kuya kukumaninamo.⁹ kabiri waire kupanga norubansa. Ifi pempe rubari kukapinda kakuryo ifyarubansafyaire kukwata insaru shakorokondwe uwamukoswa, ifya mukono umwanda umo mwana butari.¹⁰ Ifipempe fyali kukwata ifya imikwa amakumi yabiri, namashinte yafiko amakumi yabiri ayamukuba. Kwaishire kuba utwakukofyamo utwafyaimikwa nefikaro fyafiko fyaire kuba ifya silfere.¹¹ "Munshira imo ine, rubari kuka pinda kakuso, kware kuba ifipempe imikono umwanda umo mubutari nefyaimikwa fyafiko fyaire kuba amakumi yabiri, amashinte yafiko amakumi yabiri ayamukuba, utwakukofyamo twafyaimikwa, ero nefikariro fyakiko fyarikuba ifya silfere.¹² Rubari kumasamba ifipempe fyairekuba imikonomotanda mubutari, nefyaimikwa fyaire kuba ikumi ero namumashinte yafiko yaire kuba ikumi. Utwakuya kukofyamo ifyaimikwa ero nefikariro fyaire kuba ifya silfere.¹³ Urubansa rware kurepa imikono isano rubari kukabanga.¹⁴ Ifipempe kurubari rumonurwakuya kwingiriramofya kurepa ikumi rimo nafisano. fyairi kukwata fitatu namashinte yatatu.¹⁵ Rubari rumbi apakuya kwingirira apa rubansa paire kuba ifipempe ifyaire kurepa imikonoikumi na isano, ifyaimikwa fyafiko fitatu ero na mashinte yatatu.¹⁶ Ifipempe fyonse ifyayokushinguruka urubansa fyairekupangirwa nakorokondwe untu bayakupikura ubusaka.¹⁷ Amashinte yafyaimikwa yaire kupangirwa no mukuba. Utwakukofyamo ero nefikariro fyakuyaimikwa fyairi kupangirwa na silfere, ero nefyekuya kufimba pamuru wafyaimikwa nafyo fyaire kupangirwa na silfere. Ifyaimikwa fyonse ifyarubansa fyaire kufimbwa na silfere.¹⁸ Ikyakuya kuingirirako pa mpongoro yarubansa kyarire kurepa imikono amakumi yabiri. ikyakuya kuingirira pampongoroyarubansa kyaire kupikurwa nobwakafifi, ubuyo kukashikira ero nobwayo kukashikira ke, ubwakorokondwe ubwakosa, ero mubutari kyaire kurepa imikono amkumi yabiri. Kyairekuba imikono ibiri mwana butari ero nemikono isano ukuya mumuru, fyaire kuba kwati fyakukingirirakopampongoro yarubansa.¹⁹ Fyaire kukwata ifya imikwa ifya mukuba fine ero no twakukofyamo utwayokupangirwa na silfere.²⁰ Nefyakuya kufimba pamuru wafiko ero nefikariro fyafikofyaire kupangirwana silfere.²¹ Nemambo shonse ishe tenti rya kwa Resa ero norubansa fyairekupangirwa no mukuba. Ifi efyo ryairekukurwa itenti rya kwa Resa, itenti rya kwa Resa imwairi kuba ikipao kyakipangano, ngefyo kyaire kusendwa ukukanka amakambisho ya kwa Mose. Waire kuba umurimowa bena Rebi mukutungurura kuri Itamari umwana mwaume wakwa Aaroni shimapapo.²² Bezalel umwana mwaume wakwa Huri, ukuya kufuma mumutundu wakwa Yuda, waire kupanga fyonse ifyo Yahweh akonkomeshe Mose.²³ Ohoriabu umwana mwaume wakwa Ahisamaki, ukuya kufuma mumutundu wakwa Dani, waire kubomba na Bezalel umurimo wakubasa, ngakerenganya, erokabiri nga ka pikura mubwakafifi, mubwakashikira, na mubwakashikira ke, ero namuri korokondwe.²⁴ Gorinde yonse yaire kubomba ku murimo, umurimo onse wairekwampama ne nkende ya mushiro-goride waire kuturwa kubupe bwa kutambika- wairekuba mataranta 730, mukuya kuringa mwishekere rimo irya mushiro.²⁵ Silfereyairi kuperwa no rukutayaire kupimwa mataranta 1,775 ukuya uringana neshekere ryamushiro, nangu beka umo kira muntu, uware kuba kitika weshekere rimo iryairi kupimwa neshekere rya mushiro.²⁶ Iyi mpendwa yaire kufika ukya kuringana na bantu abaire kupendwa mukupendwa, abo abaire kukwata imyaka amakumi yabiri ero nokuya kukira-bonse abantu bairekuba 603,550.²⁷ Kabiri amataranta umwanda umo aya silfere yaire kubomfiwa mukuya kwengeresha amashinte yankende yamushiro ero ne fisaru fya pesamba- ikana rimo, kabiri ne taranta pari kira beseni.²⁸ ero namashinte ya kipempe-amashinte umwanda umo, itaranta rimo kira kipempe.²⁹ Kabiri amatanta ya silfere ayairi kusharapo yaire kuba amataeanta amakumi kine rubari ero na mashekere 2,400.³⁰ Kuri ifi wakire kupanga amashinte ya mwinshi we tenti ryakuya kurakumaninamo, uburambo bwa mukuba, icakuya kupikurwa kyakiko ikyamukuba.³¹ Ifipe fyonse ifya burambo, amashinte ayakushinguruka urubansa, amashinte yamwinshi warubansa, ero nemambo shonse ishe tenti rya kwa Resa, ero nemambo shonse ishe tenti isharubansa.

Chapter 39

¹ Bapangire ifya buru, ifyakashika, ne fyakishika kye ifya rushishi, bapangireko ifyakufwara ifyapikurwa ifya mu muputure wa mushiro. Bapangire ifyakufwara fyakwa Aroni ifya mu muputure wa mushiro, ne fyo Yahwe ayebera Mose.
² Bazarere bapangireko efodi wa goride, uru buru, ukashikira, no rwakashika kye urushishi, ne fyaoswa fyakorokondwe.
³ Bafurireko ififapatwa fya goride no kuiputaura mu ntambo, ku kushibomfesa mu fyaburu, mu fyakashikira, ne fyakashika kye ifya rushishi, na mukyaoswa bwino ikyakorokondwe, umurimo usuma ukwakapikura.⁴ Bapangireko utufipishi twa pa mapeya kuri efodi, utwakakatikwe pa muru wa fifutu fibiri.⁵ Umushipi waoswa bwino uwakorokondwe uwari kwati ni efodi; kyapangirwe ne kipenshi kimo ikyakwete efodi, kapangirwe ne kyaoswa bwino ikyari kya goride, buru, kyashikira, ne kyakashika kye, ngefyo Yahwe akonkomeshe Mose.⁶ Babashire amabwe ya shishamu, ayaisarirwe mufyakumfiantkwamo amabwe ya goride, ukufyantika pamo ne kyarembwa amashina ya bana baume bakwa Israeri.⁷ Bazarere bamubikire pafipinshi fya mapeya ifyakwa efodi ku kuba amabwe yakwibukishako abana baume bakwa Israeri, ngefyo Yahwe akonkomeshe Mose.⁸ Apangire itumba rya pafifutu, umurimo usuma uwa kwakapikura, kyapangirwe kwati efodi. Apangire ki kuri goride, kuri buru, ikyakashikira, ne kyakashika kyeikya rushishi ne kyapombwa ikyaoswa bwino.⁹ Kyari ikyaringana. Bapeteremo imiku ibiri utumba rya pakifuba.¹⁰ Bapngiremo imiringo iya mabwe ayasuma umuringo wa kubarirapo wakwate rubi, topazi, na garneti.¹¹ Umuringo wa bubiri wakwete emarodi, safire, na diamondi.¹² Umuringo wa butatu wakwete jokinti, agate, na ametisiti.¹³ Umuringo wa bune wakwete bery, shoshamu, na jasper. Amabwe yatureme mu fyakufwara fya goride.¹⁴ Kwari amabwe ikumi rimo na yabiri, pari kira ribwe paremberwe amashina ya bana baume bakwa Israeri, kira ribwe pashirirwe umukowa umo uwa mwikumi rimo

na ibiri.¹⁵ Pe tumba rya pakifuba bapangirepo iminyororo kwati ni bokordi, abaengerurwa ukufma kuri goride.¹⁶ Bapangire fibiri ifyakufyangtikamo goride ne ninda minwe shibiri, kabiri bakakatikire ininda minwe shibiri pafifuba fibiri ifya pe tumba rya pakifuba.¹⁷ Bapikiremo iminyororo ibiri iminyororo iyaengururwa kuri goride mu mipeto ibiri pa fifutu fya pe tumba rya pakifuba.¹⁸ Bakakatikire intwe shimbi shibiri isha minyororo iyaengururwa kufyakufyatikamo fibiri. Baikakire kufipinshi fya mapeya ifya efodi pantanshi yakiko.¹⁹ Bapangire imipeto ibiri iya goride no kuibika pa fifutu fimbi fibir ifya pe tumba rya pakifuba, pa muru wa mera iyakonkere pa mubiro wa mukati.²⁰ Bapangire naimbi imipeto ibiri iya goride no ku ikikakatika panshi ya tufipishi fya mapeya fibiri ifya efodi, mupepi na pa murundu mushipi uwaoswa uwa korokondwe kuri efodi.²¹ Bakitire amatumba ya pakifuba imipeto yaiko ku mipeto ya efodi iyari na buru cordi, pakuti ikakatikwe pa muru wa efodi wa mushiro uwaoswa uwakorokondwe. Kyari fi pakutira amatumba ya pakifuba yakakatikwe ukufuma kuri efodi. Iki kyakitirwe ngefyo Yahwe akonkomeshe Mose.²² Bazarere apangire umukansu wabura amaboko uwakufwarira pari efodi uwabirwa uwaburu, umurimo wakwa kapikura.²³ Warikwete apakwishira ku mutwe pakati ikipunda kyarikwete ikyaoswa ukushinguruka mu mabri pakutira takirepukire.²⁴ Panshi ya nkyende, bapangirepo megranati ya buru, iyakashikira, ne yakikashika kye iya yani na korokondwe iyaoswa.²⁵ Bapangire inyenjere kuri goride yeka yeka, babikire kabir babikire inyenjere pakati ka mapomegranati konse ukushinguruka pe samba ryeraya iryabura amaboko, pakutira kamapogranati-²⁶ inyenjere na pomegranati, inyenjere na pomegranati- pa mpera ye raya ryakwa Aroi irya kubomberamo. Iki ekyo Yahwe akonkomeshe Mose.²⁷ Bapangire imingira yapombwa iyakwa Aroni na bana bakwe abaume.²⁸ Bapangire ikitebo kya korokondwe iyaoswa, ifyakorokondwe iyaoswa, bapikwire ifyakufwara fyakunshi ifyakorokondwe uwaoswa,²⁹ eryo ne rambo rya korokondwe uwaoswa uwa buru, uwakashikira, no wakashika kye, umurimo wakwa kabira. Iki ekyo Yahwe akonkomeshe Mose.³⁰ Bapangire imbare ya kisote kya mushiro iya goride weka weka; barembere pari kyo, nefyo barembere, "Umushiro kuri Yahwe."³¹ Bakakatikire pakitebo umwando wa buru pa muru wakitebo.³² Iryo umurimo pe hema, itenti ryakukumaninamo, ryapwire. Abantu bakwa Israeri bakitire ifintu fyonse. Bakonkere fyonse ifyo Yahwe arangirire Mose.³³ Baretere hema kuri Mose- itenti nefipe fyonse ifyariko, utwakukofyamo twariko, ifuremu, inshimbi, ifyaimikwa, na mashinte;³⁴ ikyakufimba kya nkanda yakwa punda uwakashikisha, ikyakufimba kyakorokondwe, ne kisaru miyakobekwa kyakufimba³⁵ ku kipairo kya bunte, pamopene ne mikonso ne kyakukonsorwerapo.³⁶ Baretere iteburo, fyonse ifipe fyariko, no mukate wa ku kinso;³⁷ ikyakutekapo inyari ikya goride yeka yeka na inyari shakiko mu muringo, ne fipe fya shiko na mafuta ya mu nyari;³⁸ ikintamba kya goride, aafuta yakusuba ne fyakyushi kya kyena kisma; ikyakufimba pa mwenshi we hema;³⁹ ikintamba kya mukuba ne kyakupikura kya muba wakiko ne mikonso yakiko ne fipe na musambiro ne samba rya uko.⁴⁰ Baretere ne kyakufimba kya murubansa pamopene ne fya kwimika fyakiko ne samba, ne kisaru kya pa mwenshi; imyando yakiko ne mpopo she tenti; ne kipe kyonse ikya murimo we hema, itenti rya kukumaninamo.⁴¹ Baretere ifyakufwara fya korokondwe uwapikurwa ifyakubomba mu nkyende ya mushiro, ifyakufwara fya mushiro fyakwa Aroni shimapeo na bana bakwe abaume, kubabomba nga bashimapeo.⁴² Mwe bantu bakwa israeri kiteni umurimo onse ngefyo Yahwe akonkomeshe Mose.⁴³ Mose abekyeketere umurimo onse, no, kubona ukuti na babomba ifi, Yahwe akonkomeshe, munshira iyo bakitireo ifi. Eryo Mose aribaparire.

Chapter 40

¹ Eryo Yahwe arandire kuri Mose, no kusosa, ² "Ubushiku bwa tampirapo mu mweshi wakutampirapo uwa mwaka upya ufwire ukupanga itempere, ikitenti kyakukumaninamo. ³ Ukupange imbokoshi ya kipangano ukabike mukati ka kitenti, kabiri ukafimbe ikisaru ku mbokoshi ya kipangano. ⁴ Ukabike iteburo no kubikapo bwino fyonse ififwire ukubapo. Eryo ufwire ukubikamo apakwiminika ikisangiko eryo no kusabika kwa kiko. ⁵ Ufwire wabiikamo ne kipairo kya goride ku ntanshi ya mbokoshi ya kipangano, no kubikamo umuputure no kubikamo ikisaru pa mpongoro we tempere. ⁶ Ukabikemo no burambo bwa kokyerapo irambo ku ntanshi ya mpongoro ye tempere, mu kitenti kya kukumaninamo. ⁷ Ukabikemo ne beseni irikuru pakati ka burambo ne tenti ryakukumaninamo no kubikamo amenshi. ⁸ Ukabikemo no rupango ukarushingurushe, no kubikapo ikikingirisho kya kisaru pa mpongoro ya rupango. ⁹ Ukabure amafuta yakusuba no kusuba kwi tempere na fyonse ifisangwamo. Ifyo ukantura ukafibike fyeka, na fyo fikaba ifya mushiro. ¹⁰ Ukasube ikyakokyerapo irambo na fyonse ifibombero fisangwapo. Ukabikepo uaburambo bwandi pantu bukaba ubwakindama ubwa mushiro. ¹¹ Ukasube ne kyakusambiramo na kunse konse no kukibika kyeka. ¹² Ukabure Aroni na bana bakwe abaume pa mwenshi wa mpongoro ya kitenti ikyakukumaninamo no kubasamba. ¹³ Ukafwiwe Aroni umwingira uwamushiro uo wa mupatwirako, ukasube amafuta no kumutura pakutira akarembombera. ¹⁴ Uri no kubura ba mwana Aroni ukabafwiwe imingira. ¹⁵ Ukabasube amafuta pakutira bakabe abasubwa nga fintu wasubire shibo pakutira bakarembombera nga bashimapeo." ¹⁶ Ifi efyakitire Mose; arikonkere fyonse ifintu ifyo Yahwe amwebere ukukita. Arikitire fyonse. ¹⁷ Eikyo itempere barikurire pa bushiku bwakubarirapo mu mweshi wakutampirapo mu mwaka wa kibiri. Mose ¹⁸ epakupanga ikitenti, abikamo ne fyakwimikamo, aimikamo impanda abikamo ne myaro, aimika ne nkyenshi. ¹⁹ Afimbirishisha insaru kwi ema rya kwa Resa eryo afimbapo ikitenti, pantu bamwebere ukukita kuri Yahwe. ²⁰ Abura na mabwe ya kipangano ayabika na mu mbokoshi ya kipangano. Epakupishisha ne fimuti mu mikobero ya mbokoshi ya kipangano ne nkupiko ya kufumishako ifyabusenshi. ²¹ Aretere imbokoshi mu kitenti. akobeke ne isaru kya kusingirira imbokoshi ya kipangano, nga fintu Yahwe amwebere ukukita. ²² Abika ne teburo mu kitenti kya kukumaninamo, kukuboko kwa kuso ukwa mwi tempere, kunuma ya kisaru kintu bakingirireko. ²³ Abika imikate pe

Chapter 1

teburo bwino bwino ku kinso kya kwa Yahwe, nga fintu bamwebere ukukita. ²⁴ Abikire ne kakubikapo ikisanikiro mukati ka kitenti kyakukumaninamo, ukurngamika kwi teburo, kukuboko kwa kuryo kwa kitenti. ²⁵ Abikirepo ne kisaniko ku kinso kyakwa Yahwe, nga fintu bamwebere ukukita. ²⁶ Abikirepo uburambo bwa goride mwi tenti umwakukumaninamo ku ntanshi ya kisaru bakingirisheko. ²⁷ Aokyere urubani urwanunkira, nga fintu Yahwe amwebere. ²⁸ Eryo apetenganya ne kisaru akingirishe pa mpongoro ya kitenti. Abikapo no burambo bwakokyerapo ifya marambo pa mpongoro ya ki tenti, itenti rya kukumaninamo. ²⁹ Abikapo na marambo yakokya, ne kyerambo kya bunga, nga fintu Yahwe amukonkomeshe ukukita. ³⁰ Abikire ne beseni ryakusambiramo pakati ka kitenti kya kukumaninamo na uburambo, eryo abikamo amenshi yakusambamo. ³¹ Mose, Aroni, na bana bakwe abaume basambire iminwe yabo na makasa yabo mukibeseni. ³² Ukurikonse uko bengaya mu kitenti kyakukumaninamo nangu bayafika ku burambo. Bari isamba abene, nga fintu Yahwe akonkomeshe Mose. ³³ Mose eryo apangire ururupango ashingurusha ne ng'anda yakuronganinamo pamo no burambo. Mose kabiri aburire ikisaru no kufimba pa mpongoro ya rupango. Iyi enshira, Mose apwiriremo umurimo wakwe. ³⁴ kabiri ikumbi ryarifimbire ikitenti ryakuronganinamo, no bukata bwakwa Yahwe bwaandarire pa ng'anda yakuronganinamo. ³⁵ Mose tekuti engire mwi tenti pantu ikumbi narifimba ikitenti kabiri ubukata bwakwa Yahwe burifimbire ikitenti. ³⁶ Konse uko umwera warora ninshi ne ng'anda yakuronganinamo eko irerora, abantu ba mu Israeri efyo batendeke ukutampako amarendo yabo. ³⁷ Rero nga kyakutira ikumbi taryafumine pa ng'anda ya kuronganinamo, na bantu nga tabatendeke ukuya. Nga barikene mpaka no bushiku ryari no kufumapo. ³⁸ Pantu ikumbi ryakwa Yahwe ryareisa pa ng'anda ya kupeperamo munshita yakasuba, no muriro wariko wareisa ubushiku, mu marungu bonse aba Israeri abareba pa nyendo bareubona.

Leviticus

Chapter 1

¹ Yahwe aitire Mose no kuranda kuri nankwe mwi tenti ryakukumaninamo, no kutira, ² "Karande ku bena Israeri no kubeba ukuti, 'Muri mwebo onse uurefwaya ukupera irambo kuri Yahwe abure irambo pa nama shakwe, apere impanga nangura ing'ombe. ³ Nga kyakutira irambo ryakwe riri ni ng'ombe yakokya, afwire ukupera ing'ombe irume iyabura akarema. Akabike irambo ryakwe pa mpongoro ye tenti ryakukumaninamo, pakutira rikasuminishiwa ku kinso kyakwa Yahwe. ⁴ Akatambarika ukuboko pa mutwe pe rambo ryakokya, eryo kikapokererwa pakufuta ifya bubifi fyakwe. ⁵ Eryo ari no kwipaya ing'ombe irume ku kinso kya kwa Yahwe. Umwana wakwa Aroni umwaume, shimapepo, akabura pa mpongoro ye tenti ryakukumaninamo. ⁶ Eryo ari nokufunda irambo ryakokya no kuputura mufipande. ⁷ Eryo ba mwana Aroni bashimapepo abaume bakakosha umuriro pa burambo no kubikapo inkuni pa kukosha umuriro. ⁸ Ba mwana Aroni, bashimapepo bakabika ifipande fya ng'ombe ifyaputaurwa, umutwe pamo na mafuta. Pamo pankuni ishiri pa muriro ishiri burambo. ⁹ Nomba ifyamumara pamo na moru ari nokufisamfya mu menshi. Eryo shimapepo akokya fyonse ifiri pa burambo nga kisma kuri nebo, rikaba irambo ryandi ryakokya iryakunsekeshwa. ¹⁰ Nga kyakutira irambo arepera iryakokya ryafumine pa mukuni wa ng'ombe, impanga nangura pa mbushi, aringire ukutura iirume iyabura uburema. ¹¹ Ari no kuipera ku kuboko kwa kuso ku burambo ku kinso kyakwa Yahwe. Ba mwana Aroni, bashimapepo, bakasansa umuropa ku firamba fyonse ukushinguruka uburambo. ¹² Eryo ari nokuipataura mufipande, umutwe pamo na mafuta, eryo shimapepo akafibika bwino bwino pa nkuni ishiri pa muriro, ishiri pa burambo, ¹³ nomba ifyamumara pamo na mafuta ari no kufisamfya mu menshi. Eryo shimapepo akafiture fyonse, no kufyokyerwa pa burambo, Erambo ryakokya irikapanga ikyena kisma kuri Yahwe; erambo ryakokya irikaturwa kuri Yahwe. ¹⁴ Nga kyakutira irambo ryakwe kuri Yahwe ryakutura ifyuni, eryo afwire ukureta inkunda nangu akana ka kipere nga umuturo. ¹⁵ Shimapepo akakireta ku burambo, akakinyonga umukoshi, no kukokyerwa pa burambo. Eryo umuropa wakiko ukakonkorokera ku burambo. ¹⁶ Akafumyeko ikibukura pamo na makasa ya kiko, no kufiposa rubari rwa burambo, mupepi ne mitoi. ¹⁷ Kabiri akakirepaure mu mwando, rero taringire ukukuputura mufipande fibiri. Eryo shimapepo akakokyerwa pa burambo, pankuni ishiri pa muriro. Kikaba irambo rya kokya, kabiri kikafumya ikyena kisma kuri Yahwe, kikaba irambo ryakokya ku muriro.

Chapter 2

¹ Iryo umuntu areta umuturo wa ngano pamo nga irambo kuri Yahwe, irambo ryakwe rifwire ukuba ingano ishaparwa, kabiri afwire ukubikako amafuta no kubikako urubani. ² Afwire ukutura umuturo we rambo kuri ba mwana Aroni pamo nga bushimapepo, na shimapepo akabura urupi rwa bunga bwa ngano ubwaperwa no kubikamo na mafuta eryo no rubani. Eryo shimapepo akokya irambo pa burambo nge kyakwimininako umuturo we rambo. Kikafumya ikyena kisma ku kinso kyakwa Yahwe, kikaba umuturo we rambo iryakokya ku muriro. ³ Fyonse ifikashara pa muturo we rambo rya bunga bwa ngano fikaba fyakwa Aroni pamo na bana bakwe abaume, kya mushiro sana ukupera Yahwe umuturo wa marambo yakokya pa muriro. ⁴ Iryo wapera umuturo we rambo rya ngano ukwabura ukubikamo intutumushi ryaipikwa mukirongo, ufwire ukuba umukate uwanakirira uwabunga bwa ngano ubwasankana na mafuta, nangu umukate uwakosa uwabura ukututumuka, uwasubwako amafuta. ⁵ Nga kyakutira umuturo we rambo wa pangirwa ukubomfya irata irya kokyerapo. Ufwire ukubomfya ubunga bwa ngano ubwaperwa bwino ubwabura ukubikamo ifyakututumuna ifyasankanishiwa na mafuta. ⁶ Ufwire wauputura mu fipande fibiri eryo wasubako amafuta. Uyu emuturo we rambo rya

kyabunga.⁷ Nga kyakutira umuturo we rambo ryabe irya ngano ryaipikwa mu kyakwipikiramo ufwirwe wapangirwa no bunga bwa ngano ubwapereka bwino ubwasanshiwa na mafuta.⁸ Ufwire watura irabo rya ngano iryapangwa nefifyonse no kufipera kuri Yahwe, kikaba kyakubeneka kuri bashimapepo, nabo bari nokukireta pa burambo.⁹ Eryo shimapepo akasenda fimo pa fya muturo we rambo rya ngano nga ikishibiro kya muturo we rambo, kabiri ari nokokyera ku burambo. Kikaba kye rambo bapangire ukubomfya umuriro, kabiri kikafumya ikyena kisma ku kinso kya kwa Yahwe.¹⁰ Ifikashara pa muturo we rambo rya ngano fikaba fyakwa Aroni na bana bakwe. Kyabukata ku menso yakwa Yahwe pa juturo we rambo iryakwa Yahwe iryakokya ukubomfya umuriro.¹¹ Takuri ukutura irambo rya ngano kuri Yahwe iryapangirwe ne fyakututumuka, pantu mufwire ukokya uwaburo ukututumuka uwabura ubuki, nga umuturo we rambo uwakupangira no muriro.¹² Mukapera fyonse kuri Yahwe nga umuturo we rambo uwakufisabo fyakubarirapo, nomba tafyabombe mukufumya ikyena kisma pa burambo.¹³ Murebikamo umukyere mu muturo we rambo rya ngano. Mwirasuminisha ukubikamo umukyere wakipangano kyakwa Resa ukutira kirube ukufuma ku muturo wa kye rambo. Ku fya muturo we rambo ryenu mutura umukyere.¹⁴ Nga kyakutira mwatura irambo rya ngano ku fisabo fyakubarirapo kuri Yahwe, muture ingano ishasarurwa no muriro no kushipera ngo bunga.¹⁵ Eryo mufwire ukushibika mu mafuta eryo na ububani. Iki emuturo we rambo rya bubani.¹⁶ Eryo shimapepo akokya ikipandwa kya ngano ishperwa isho babikireko amafuta pamo no bubani nga ikyakwimininako umuturo we rambo. Uyu emuturo we rambo rya ngano kuri Yahwe iryakokya no muriro.

Chapter 3

¹ Nga umo arepera ikyerambo ikympene ne kyabupe kya nama ukufuma mu mukuni wa ng'ombe, na pamo irume nangura ikota, aringire ukupera inama iya bura ukuremana ku kinso kyakwa Yahwe.² Akabike iminwe yakwe pa mutwe wakyakupera irambo kywakwe no kukipaira pa mwenshi we tinti rya kukumaninamo. Eryo abana bakwa Aroni shimapepo bakasanse urya muropa mumbari ya intamba.³ Umwaume akapera irambo rya kyabupe ikyayampama no muriro kuri Yahwe. Amafuta ayafimba angura yaysuminkana kufirundwa fya mukati,⁴ ne mfyo shibiri na mafuta ayaba kurisho mumisana, nokushinguruka iribu, pamo nemfyo- akafumye fyonse ifi.⁵ Abantu abaume bakwa Aroni bakokye parya pa kintamba ne kyaokyewa kye rambo, ikiri pankuni iishi pa muriro. Iki kikapera ikyena kisma kuri Yahwe; kikaba ikyabupe ikyakitwa kuri ye pa muriro.⁶ Nga irambo rya mwaume rya ampama ne kyabupe kuri Yahwe rifumine mu mukuni wa mpanga; irume nangura ikota, aringire ukupera irambo ryabura akarema.⁷ Nga arepera umwana wa mpanga pe rambo ryakwe. eryo aringire ukupera ku kinso kyakwa Yahwe.⁸ Akabike iminwe shakwe pa mutwe we rabo ryakwe no kwipaira ku kinso kye tenti rya kukumaninamo. Eryo abana baume bakwa Aroni bakasanse uyu muropa ku mabiri ya kintamba.⁹ Umwaume akapere irambo rya kumaka ku fyabupe nge kyabupe kya kitirwe pa muru kuri Yahwe. Ifuta, umukira onse uwaina kuputwira mupepi pepi ne numa, ne futa irya fimba ifirundwa fya mukati ne futa ryonse iryaba mupepi pepi ne firundwa fya mukati,¹⁰ ne mfyo shibiri ne futa iriri kuri shena, iriri mu misana, no kushinguruka amabu, pamo ne mfyo akafumye ifi fyonse.¹¹ Eryo shimapepo akokye ifi fyonse pa kintamba nge kyabupe kya kyakurya kuri Yahwe.¹² Nga umwaume apera imbushi, eryo akarepera ikyabupe ku kinso kyakwa Yahwe.¹³ Aringire ukubika iminwe yakwe pa mutwe wa mbushi no kuipaira ku kinso kye tenti rya kukumaninamo. Eryo abana baume bakwa Aroni bakasanse uyu muropa ku mbari ya kintamba.¹⁴ Umwaume akapere irambo ryakwe iryakitwa no muriro kuri Yahwe. Akafumye ifuta irya fimba ifirundwa fya mukati, na rynse ifuta iryakata.¹⁵ Na kabiri akafumye imfyo shibiri na mafuta ayakabako, ayaba mu misana yashiko, na yashinguruka amabu pamo ne mfyo.¹⁶ Shimapepo akokyekyo pa kintamba ngo ureokya ikyabupe kya kurya, ku kupera ikyena kisma. Yonse amafuta yakwa Yahwe.¹⁷ Kikaba ikyakwikaririra ikipope ukufika ku nkuro sha bantu bobo mukyende shonse umo ukapanga ing'anda, ukuti wingarya amafuta nangura umuropa."

Chapter 4

¹ Yahwe arandire kuri Mose, atire,² "Eba abantu bakwa Israeri, iryo uri onse abembe ukwabura ukurorera urubembe, akakire ,ikintu ikiri kyonse pafyo Yahwe akonkomeshe ukukana kita, na kabiri nga akita ikintu kimo ikyakanishiwa, ifyakonkapo fikakitwe.³ Nga ni shimapepo mukaramba uwabembuka ku kureta umurandu pa bantu bakwe, eryo mukareke ena akapere pa rubembu rwakwe akitire akarume mka ng'ombe akanono akabura ukuremana kuri Yahwe nge kya bupe kya pa rubembe.⁴ Aringire ukureta ing'ombe irume ku mwenshi we tenti rya kukumaninamo ku kinso kyakwa Yahwe no kubika iminwe yakwe pa mutwe waiko, no kwipaya ing'ombe irume ku kinso kyakwa Yahwe.⁵ Shimapepo uwasubwa akasende umuropa wa ng'ombe ,irume no kuutwara kwi tenti rya kukumaninamo.⁶ Shimapepo akebishe iminwe yakwe mu muropa no kusansa umo umuropa imiku kine rubari ku kinso kyakwa Yahwe, kuntanshi ya kisaru ikyakobekwa ku nkyende ya mushiro uwa pari shimo.⁷ Eryo shimapepo akabike umuropa uo pa masengo ya kintamba kya kyena ikinunka ikisua ku kinso kyakwa Yahwe, uri mwi tenti rya kukumaninamo, na ye akabike onse umuropa ukashara uwa ng'ombe irume pe samba rya kintamba apakokyera ikyabupe ikiri pa mwenshi we tenti rya kukumaninamo.⁸ Akaputure yonse amafuta ya ng'ombe irume ku kyabupe kya rubembu; amafuta ayafimba ifirundwa fya mukati, yonse amafuta ayakakatikwa ku firundwa fya mukati,⁹ imfyo shibiri na mafuta ayabako, kabiri onse umuropa ukashara muwa ng'ombe irume, na kumfyo- akaputure kyonse ki.¹⁰ Akaputureko kyonse iki, nga firya fine aputura ukufumya ku ng'ombe irume iye rambo ku nkyende nya fya bupe. Eryo shimapepo akokye ifi firundwa pa

kintamba kyakokyerapo ifya bupe. ¹¹ Inkanda ya ng'ombe irume ne mipusa yonse iyasharapo, pamo no mutwe- waiko, na moru yaiko na ifirundwa fya mukati kaiko na mafi yaiko, ¹² fyonse ifirundwa ifyashara ku ng'ombe irume- akasendere ifi fyonse ifirundwa kunse ya nkambi ku nkyende iyo bawamisha ,kuri nebo, ukukobefira imitoi; bakokyere ifirundwa fyonse parya pa nkuni. Baringire ukokya ifirundwa fyonse uko betira imitoi. ¹³ Nga ururkuta ronse urukuta rwakwa Israeri rwabembuka ukwabura ukufwaya ukubembuka, no rukuta tarwishibe ukuti na babembuka no kukita ifintu fyonse ifyo Yahwe akonkomeshe ukukana kita, kabiri nga bareta umurandu, ¹⁴ eryo, iryo urubembu bukitire rwaisa ishibikwa, eryo urukuta ruringire ukupera umwana wa ng'ombe irume ikyakupera kya pa rubembu no kureta kuntanshi ye tenti rya kukumaninamo. ¹⁵ Abakaramba ba rurkuta bakabike iminwe yabo pa mutwe wa ng'ombe irume ku kinso kyakwa Yahwe, ne ng'ombe ikepairwe ku kinso kyakwa Yahwe. ¹⁶ Shimapepo wasubwa akareta umuropa umo uwa ng'ombe irume kwi tenti rya kukumaninamo, ¹⁷ na shimapepo akebishe umunwe wakwe mu muropa no kusansa ku kisaru kya pamuputure. ¹⁸ Akabike umuropa umo pa masengo ya kintamba ku kinso kyakwa Yahwe, ikiri mwi tenti rya kukumaninamo, kabiri akabike onse umuropa pesamba rya kintamba kukokya ikya bupe, ikiri pa mwenshi we tenti rya kukumaninamo. ¹⁹ Akaputure amafuta yonse ukufuma kuri yo no kokya pa kintamba. ²⁰ Ifi efyo aringire ukukita ku ng'ombe irume, nga firyafine ukutire ku ng'ombe irume iyakupera pa rubembu, efyo na kabiri akakite na ku ng'ombe irume, na shimapepo akakite ikikonsorwero pa bantu, nabo bakererwa. ²¹ Akasende ing'ombe irume kunse ya nkambi no kokya nga firyafine aokyere ing'ombe irume iyakubarirapo. Ubu ebupe bwa pa rubembu rwa rukuta. ²² Iryo katungurura abembuka ukwabura ukwishiba pa kubembuka, akitapo kimo pafintu fyonse ifyo Yahwe Resa wakwe akonkomeshe ukukana kita, na ye akita umurandu, ²³ eryo urubembu rwakwe uro akitire rwaishibikwa kuri ye. aringire ukureta irambo ryakwe irya mbushi, irume iyabura akarema. ²⁴ Akabike iminwe yakwe pa utwe wa mbushi no kuipaya munikyende umo bepaira ifya bupe fyakokya ku kinso kyakwa Yahwe. Iki ekya bupe kya pa rubembu. ²⁵ Shimapepo akabure umuropa wa kya bupe ,kya rubembu ku minwe yakwe no kuubika pa masengo ya kintamba kyakokyerapo ifya bupe, kabiri ukapongwere uyu muropa pesamba rya kintamba kyakokyerapo ikya bupe. ²⁶ Akokye yonse amafuta pa kintamba, nga mafuta ya pe rambo ryakupera umutende. Shimapepo akakite ikikonsorwero kuri katungurura ukuringana no rubembu rwakwe, na katungurura akererwa. ²⁷ Nga umuntu umo uwa mubaishibikwa abembuka ku kukana ishiba urubembu, akita ikiri kyonse pafintu ifyo Yahwe amukonkomeshe ukukana kita, na iryo aibukisha umurandu wakwe, ²⁸ eryo urubembu rwakwe uro akitire rwaishibikwa kuri ye, eryo akarete imbushi pe rambo ryakwe, iikota iyabura akarema, pa rubembu uro akitire. ²⁹ Akabike ne minwe yakwe pa mutwe wa kya bupe no kwipaya ikya bupe kya parubembu pa nkyende yakokyerapi ikya bupe. ³⁰ Shimapepo akabure umo umuropa ku minwe yakwe no kubika pa masengo ya kintamba kyakokyerapo ifya bupe, Akapongorwere onse umuropa ukashara pesamba rya kintamba. ³¹ Akaputure yonse amafuta, nga firyafine amafuta yaputurwako kwi rambo rya fya bupe rya mutede ku kupera ikyena kisuma kuri Yahe. Shimapepo akakite ikikonsorwero kya muntu, kabiri na ye akererwa. ³² Ngo muntu areta umwana wa mpanga nge rambo yakwe pa kya bupe kya rubembu, nkakarete iyi kota iyabura akarema. ³³ Akabikepo iminwe yakwe pa mutwe wa kya bupe kya rubembu no kuipara pa kya bupe kya rubembu pa nkyende apo bepaira ikya bupee kyakokya. ³⁴ Shimapepo akaburepo umo pa muropa wa kya bupe kya pa rubembu ku minwe yakwe no kubika pa masengo ya kintamba kyakokyerapo ifya bupe, kabiri akapongorwere onse uyu muropa pesamba rya kintamba. ³⁵ Akaputureko yonse amafuta, nga firya amafuta ya mwana wa mpanga yaputurwako ukufuma kwi rambo rya fya bupe pa kintamba pa muru wa fya bupe bwa Yahwe ubwakitwa ku muriro. Shimapepo akakita ikikonsorwero kuri ye pa rubembu muro akitire, kabiri no mwaume akererwa.

Chapter 5

¹ Nga umo abembuka pa murandu tarondorwere iryo ari nte ,pafintu fimo ifyarefwaikwa ukurondorora, nangura arifibwene nangura ukumfwako pari iki, ari no kurondorora. ² Nangu nga umo akumya kuri kyonse ikyo Resa arenga ikyakowera, nangura kiri kitumbi ikya nama ya mpanga ikyakowera nangura kitumbi ikyo ikiri kyonse ikyamufitekwa ikyafwa, nangura inama ishikuraika, nangura muntu nga takiba no kukumyako, ari uwakowera no kuba no murandu. ³ Narimoo umo nga akumya ku kyakowera kya muntu umo, ikiri kyonse ukukowera kwakiko kosne, brero ngataaishibire ki, ari nokuba no murandu iryo akasambire ki. ⁴ Narimo nga umo arapa umurapo ne miromo yakwe ukukita ifyabipa, nangura ukukita ikisuma, ikiri kyonse ikyo muntu arapa no murapi, nangu nga teshibire ki, iryo asambirira pari ki, eryo akano murandu, muri fimo ifya muri ifi fintu. ⁵ Iryo umo aba no murandu muri kimo ikya muri ifi fintu, afwire ayerera urubembu ronse uro akitire. ⁶ Eryo afwire ukureta ikyabupe kya pa murandu wakwe kuri Yahwe pa rubembu ur akitire, inama iikota ukufuma mu mukuni wa mpanga, nangu umwana wa mpanga, nangura imbushi, ku kuba ikyabupe kya pa rubembu. Na shimapepo akapange ikikonsorwero pari ye ukuringana no rubembu rwakwe. ⁷ Nga tekuti akwanishe ukushita umwana wa mpanga, eryo engareta ikyabupe kya pa murandu wakwe pa rubembu rwakwe inkunda shibiri nangura utwana twa makanga yabiri kuri Yahwe, kimo kya pa bupe ,kya parubembu na kimbi kyabupe kyakokya. ⁸ Afwire afireta kuri shimapepo, uri no kupera kimo kyabupe bwa pa rubembu pa kutampa- akifinike ku mutwe wa kiko ukufuma ku mukoshi wa kiko rero ekapwirishisha ukufumyako ku mubiri. ⁹ Eryo akasanse umuropa umbi pa kyabupe kya pa rubembu pa mbari ya burambo, kabiri akasumishemo umuropa ukashara pe samba rya burambo. Iki ekyabupe kya pa rubembu. ¹⁰ Eryo afwire ukupera ikyon kya bubiri nge kyabupe kyakokya, ngefyo kyarondororwa mufyakukonka, na shimapepo akakite ikikonsorwero kuri ye pa rubembu uro akitire, no muntu ari no kwererwa. ¹¹ Rero nga tekuti

akwanishe ukushita inkunda shibiri nangura amakanga yabiri ayanono, eryo afwire ukureta nge rambo ryakwe pa rubembu rwakwe ikyekumi kya pari efa wa bunga bwapereka ikyabupe kya pa rubembu. Taringire ukubikapo amafuta nangura ikyakyaena pari iki, pantu iki kyabupe kya pa rubembu. ¹² Aringire ukureta kuri shima pepo, na shima pepo ari nokubikapo amaboko yanse pari iki ngo wakwimininako ikyabupe eryo no kokya iki pa burambo, pa muru wa kyabupe ikya pa ngano no muriro wakwa Yahwe. Iki ekyabupe kya pa rubembu. ¹³ Bashima pepo bakakite ikikonsorwero pa rubembu ururi ronse uro muntu akitire, ukufuma pa fyabupe fifwire fyaba fyakwa shima pepo, nge kyabupe kyanseke." ¹⁴ Eryo Yahwe asosere kuri Mose, no kuranda, ¹⁵ "Nga umo abembuka no kukita ukubure ikitetekero mufikumine ku fintu fyakwa Yahwe, rero akita ifyo ashiringire ,ukukita, eryo afwire ukureta ikyabupe kya pa murandu kuri Yahwe. Iki kyabupe kifwire kyaba umwana wa mpunda uwabura akarema na ukufuma mu mukuni wa mpanga; umwabera umuringo wakufina kwa mashekere ya sirufa nge kyabupe kya pa murandu. ¹⁶ Afwire asekesha Yahwe pafyo akitire ifyabipa mu kwampana ne kya mushiro, no kurundako kimo- ikya pari fisano kuri iki no kukipera kuri shima pepo. Eryo shima pepo akakite ikikonsorwero pari ye no mwana wa mpunda ku kyabupe kya pa murandu, na urya muntu ari no kwererwa. ¹⁷ Nga umo abembuka no kukita ikiri kyonse ikyo Yahwe akonkomeshe ukukana kita, nangura mukukukana ishiba, akiri no murandu kabiri asenda umurandu wakwe. ¹⁸ Afwire areta umwana wa mpunda uwabura ukuremana ukufuma mu mukuni wa mpanga, umwabera ukufina kwa muringo nge kyabupe pa murandu kuri shima pepo, eryo shima pepo akakite ikikonsorwero pari ye ukungana no rubembu akakitire, uro taishibire, nao akaba uwaererwa. ¹⁹ Iki kyabupe bwa pa murandu, na nomab ari uwa murandu kuri Yahwe."

Chapter 6

¹ Yahwe asosere kuri Mose, no kuranda, ² "Nga umo abembuka no kukana kita ikishinka kuri Yahwe mukubepa umwinamuparamano wakwe kimo ikyakusekesha, nangra amushira ikyakusunga, nangura pakintu kimo ikyabirwe nangura akarifya umwinamuparamano, ³ nangura asanga fimo ifyo umwinamuparamano wakwe arufishe no kubepa pari iki, nangura arapa ifyabufi, nangura abantu babembukira, ⁴ kabiri nga abembuka no kusangwamo no murandu, fwire ukubwekeshamo ikiri kyonse ikyo asendere mukwiba nagura mukyi amukarifye, iky arufise rero arikisangire. ⁵ Mukurundapo, mu murandu onse mufyo arapire ubufi, afwire abwekeshamo ifyakumanina kabiri afwire arundapo kimo pari fisano ubusuma bwakiko no kupera fyonse ku mwine pa bushiku akasangwa no murandu. ⁶ Eryo afwire ukureta ikyabupe kya pa murandu kuri Yahwe, umwana wa mpanga uwabura akarema ukufuma mu mukuni waringa mukipimo, nge kyabupe kya pa murandu kuri shima pepo. ⁷ Na shima pepo akakite ikikonsorwero pari ye ku kinso kyakwa Yahwe, nao ari nokwererwa ukuringana na fyonse ifyo ari iyo akitire umurandu." ⁸ Eryo Yahwe asosere kuri Mose, no kuranda, ⁹ "Konkomesha Aroni no mwana wakwe umwaume, no kuranda, ,iri efunde rya pa kya bupe kyakokya" kabiri ikya pa burambo ubushiku bonse no kufika urukero, no muriro wa pa burambo ufwire watwaririra ukwaka. ¹⁰ Shima pepo akafwara ifyakufwara fya korokondwe, no kufwara ifyakufwara fya mukati ifya korokondwe. Akabure ne mitoi iyasherepo pa numa iryo muriro warire ikyabupe kyakokya pa bu rambo, kabiri akabika imitoi pa mabri ya burambo. ¹¹ Ari no kufura ifyakufwara no kufwara ifyakufwara fimbini ku kusenda imitoi panse ya nsakwe ku kyende isuma. ¹² Umuriro wa pa burambo ufwire ukutwaririra ukwaka. Taufwire waya kumbi, na shima pepo no kuraokya ifimuti kira rukyero. Ari no kutantika ikyabupe kyakokya nge fifwaikwa pari iki, nao ari nokokya pari iki amafta ya mutende wa fyabupe. ¹³ Umuriro ufwire waikaririra ukwaka pa burambo ukutwaririra, tauringire waya panse. ¹⁴ Nomba iri efunde rya kyabupe kya ngano. Abana baume bakwa Aroni bari no kupera iki ku kinso kyakwa Yahwe kuntanshi ya burambo. ¹⁵ Shima pepo ari no kubura indupi shaisura iya ngano ishaperwa ishabupe na mafuta na kinene ikiri pa kyabupe ikyaperekwa, na ukukyokya pa burambo pa kupanga ikyakyaena kisma nge kyakwimininako ikyabupe. ¹⁶ Aroni na bana bakwe abaume bakarya kyonse ikyashara ku kyabupe. Kifwire bakarye ikyabura ikitutumushi mu nkyende ya mushiro. Bakakirira u rubansa mwitenti ryakukumaninamo. ¹⁷ Takuri kupanga ne kya kitutumushi. Nariberakwe ki nge fiputurwa fyabo ku fya mabupe fyandi ifyapangirwe ku muriro. Iki mushiro uwapurishamo, nge kyabupe kya pa rubembu ne kyabupe kya pa murandu. ¹⁸ Pantu inshita yonse iri mukwisa ukufika ku bantu benu irya nkuro. No mwaume onse uwa mu ruko rwafuma muri Aroni afwire ukurye ki nge kyakmwakanyako, ukabure ukufuma ku fyabupe fyakwa Yahwe ikyapangirwe no muriro. Onse uwakumyako afwire aba no mushiro." ¹⁹ Rero Yahwe asosere kuri Mose nakabiri no kuranda, ²⁰ "Iki ekyabupe kyakwa Aroni na bana bakwe abaume. Ifyo bafwire ukupera kuri Yahwe pa bushiku iryo umwana mwaume onse ari no kusubwa: ikyapekumi kya pari efa iya ngano shaperekwa ngefyo tubomfya ryonse ikyabupe bwa ngano, na kitika waiki mu rukyero na kitika waiki mukyunguro. ²¹ Bakapangire na mafuta mukyakokyerapo. Eryo ngakyaibikirwa, ufwire wakireta mukati. Mufyapangwa ifipimfya ukapera ikyabupe kyanseke ku kupera ikyakyaena kisma kuri Yahwe. ²² Umwana mwaume wakwa shima pepo mukaramba uuri no kwisaba shima pepo mupya ukufuma mu bana bakwe abaume bari no kupere ki, Ngefyo akonkomeshe umuyayaya, fyonse fya muri ki firi no kakema kuri Yahwe. ²³ Ikyabupe kya nseke shonse kuri shima pepo kifwire kypawiririka ukokya. Takifwire kyariwa." ²⁴ Yahwe asosere kuri Mose na kabiri, no kuranda, ²⁵ "Randa kuri Aroni na kubana bakwe abaume, no kuranda, 'Iri efunde rya kyabupe kya pa rubembu: ikyabupe kya pa rubembu afwire ukufwa pa nkyende apo bareokya ifyabupe kwipaira ku kinso kyakwa Yahwe. Kya mushiro uwakiramo. ²⁶ Bashima pepo abapere kya pa rubembu bari no kurye ki. Bafwire kyariwa mu nkyende ya mushiro mu rubansa rwe tenti rwa kironganinamo. ²⁷ Onse uwakumya ku mupusa ari no kuba uwa mushiro, no muropa nga wasanswa kuyakufwara ikiri kyonse, ufwire wawasha, pakiputurwa

pasanshirwe, munkyende ya mushiro.²⁸ Rero impoto ye bumba umo kyaipikirwe iri no kutobaurwa, Nga kyaipikirwe mu mpoto ya mukuba, ifwire ikakuswe no kuibika mu menshi ayasuma.²⁹ Umwaume onse muri bashimapepo bafwire baryako kimo kuri iki pantu kya mushiro wakiramo.³⁰ Rero icyabupe kyonse ikya pa rubembu uyo muropa waretyra mwi tenti rya kukumaninamo ku kukita ikikonsorwero munkyende ya mushiro takifwire kyariwa. Kifwire kyaokyewa.

Chapter 7

¹ "Iri efunde rya muturo wa pamurandu. Kyamushiro sana.² Bakepaire inama ya muturo wa pamurandu panyende apo ipairwa, no muroa mukasanse ku mbari shonse isha kipairo.³ Amafuta yaiko yonse yakaturwa: umukira we futa, na mafuta ayafimba pa fyamurora.⁴ Ne mfyo shibiri na mafuta yariko, ayapamusana, ne nsengo ya ribu, pamopene ne mfyo- ifi fyonse firingire ukufumishiwa.⁵ Kabiri shimapepo akafyokye pa kipairo nge kyabupe kya mushiro kuri Resa. Iki ekyabupe kya murandu.⁶ Umwaume onse muri bashimapepo kuti aryako kuri iki kyabupe. Kifwire kyarirwa umwashira pantu kyamushiro nganshi.⁷ Ifiri umuturo wa murandu efiri no muturo wa rubembu. Ifunde rimo rine ryaba kuri fyonse. Inama yakwa shimapepo uwatura ikifuta murandu.⁸ Shimapepo uwatura umuntu umuturo wakokya kuti asenda umukupo wa uyo muturo.⁹ Onse umuturo wa bunnga bwa ngano uwafumbikwa mukitofu, na onse uwapangirwa mukisarwiro, na pakyakokyerapo ukuba wakwa shiapepo uwantura.¹⁰ Onse umuturo wa bunga bwa ngano, uwa bunga bwaumo neryo uwasankanishiwa na mafuta, ukuba wabanarume bakwa Aroni.¹¹ Iri efunde rye rambo rya mutende iryo umuntu engatura kuri Resa.¹² Nga umo atura irambo ryakutotera, afwire atura irambo ne mikate ishitutumuka, rero iyaskanishiwa na mafuta, ne mikate iyapangwa no bunga bwaperwa bwino iya sankanishiwa na mafuta.¹³ Nakabiri pa murandu wakupera amatotero, afwire atura umuturo wakwe uwamutende ne mikate iyatutumuka.¹⁴ Afwire apera umuturo umo mu musango wanko nge kyabupe kuri Yahwe. Umuturo ukaba wakwa shimapepo uwasansa umuropa wa muturo ku kipairo.¹⁵ Umunt urepera irambo rya mutende pa murandu wakutotera afwire arya inama ye rambo pa bushiku bwamuturo. Tafwire ukushako nangu kimo ukufika ku rukero.¹⁶ Rero ngakyakuti umuturo we rambo ryakwe wa pamurandu no murapo, eryo pa murandu no kuitemenwa, inama ifwire ukurikwa pa bushiku bwabushiku aturirapo umuturo, rero ifyashara kuti fyarikwa ubushiku bwakonkapo.¹⁷ Rero, inama yonse iyerambo iyasharapo mu bushiku bwarenga shiattu ifwire ukukokyewa.¹⁸ Nga inama ye rambo iya muturo wa pa mutende yarikwa pa bushiku bwarenga kitatu, tawakapokerwe, kikabe kinangwa na onse ukaryako akaba ne kirubo.¹⁹ Umunofu onse uwakumya icyakowesha taumfwire ukurikwa ufwire ukokyewa. Rero umunofu umbi ondse uwasanguruka kuti aryako.²⁰ Rero, umuntu onse uwakowera uwarya inama ye rambo iya muturo wa pamutende irya kwa Resa- uyo muntu afwire ukwipaiwa.²¹ Kabiri nga umo akumya kuri kyonse icyakowera- ukukowera kwa muntu, eryo ikinama icyakowera, eryo ikintu kyonse icyakuserasha icyakowera, kabiri aryako ku nama ye rambo iya muturo wa pamutende uwakwa Yahwe, uyo muntu afwire ukwipaiwa."²² Eryo Resa arandie kuri Mose, asosere,²³ "Randa ku bena Israeri no kutira, 'Taufwire ukurya amafuta ya ng'ombe iirume nangura aya mwana wa mpanga neryo aya mbushi.²⁴ Amafuta ya mu nama ifwire ukwabura ukuba irambo, eryo amafuta ya nama iyo batatekenye ku finama fya mpanga, kuti yabomba kuri fimb, rero ukurya iyo nakarya.²⁵ Onse ukarya amafuta ya mu nama iyo abantu bengapera nge rambo rya pa muriro kuri Yahwe, uyo muntu afwire ukwipaiwa.²⁶ Tamufwire ukurya muropa uuri onse umo urekara, ukufuma ku kyuni eryo ku nama.²⁷ Uyo onse uwarya umuropa, afwire ukwipaiwa."²⁸ Eikyo Yahwe arandire kuri Mose no kutira,²⁹ "Randa ku bena Israeri no kutira, 'Uyo uureta irambo ryakwe irya mutende kuri Resa afwire ukureta umuturo ukufuma pe rambo ryakwe kuri Resa.³⁰ Irambo ryakwa Resa rifwire ukuturwa no muriro, iminwe yakwe eyo ikarete umuturo. Afwire areta amafuta ne kisao, pakutira ikisao kyashingurukwa nge kyakushingurusha kye rambo kuri Yahwe.³¹ Shimpepo uturire akokya amafuta pakipairo, rero ikisao kikaba kya kwa Aroni na bana bakwe abaume.³² Umwendo wa kukuryo mufwire ukupera kuri shimapepo ngo muturo ukufuma mwirambo rya mutende.³³ Shimapepo, umo pa bana bakwa Aroni, mwatura umuropa wa marambo na mafuta- aperwe umwando wa kukuryo nge kyananiko kyakwe ikye rambo.³⁴ Pantu mwabura ku bana ba Israeri, ikisao kya muturo wakusansha, no mwendo wa kipande kya mushiro, kabiri nimfipera kuri shimapepo Aroni na bana bakwe abaume ku kube kipope kya muyayaya.³⁵ Iki ekyakaniko kya kwa Aroni na bana bakwe abaume ukufuma ku kye rambo rya muriro irya kwa Yahwe, pa bushiku Mose abaperere ukuba bashimapepo bakubera yahwe.³⁶ Iki ekyakaniko Resa apampamike ukupera ukufuma mu bana bakwa Israeri, pa bushiku iryo abasubire ukuba bashimapepo. Kikarabafye kyabo munkuro shonse.³⁷ Iri efunde ryakokya, irya muturo wa ngano, no muturo wa rubembu, no muturo wa pamurandu, ne rambo rya pamutende,³⁸ ayo Yahwe akonkomeshe Mose pa rupri rwa Sinai pa bushiku aebere abena Israeri ukutira amarambo yabe kuri Resa mu matororo ya Sinai."

Chapter 8

¹ Yahwe arandire kuri Mose, asosere,² "Senda Aroni na bana bakwe abaume, ne mingira na mafuta ya kusubirako, ne ng'ombe iirune iyamuturo wa pa rubembu, na basukusuku babiri, no museke wa mikate ishatutumuka.³ Kabiri ukoronganike no rukuta ronse pa mwinshi we hema rya kukumaninapo.⁴ Eikyo Mose akitire ifyo Yahwe amwebere, no rukuta rwarirongene pa mwinshi we hema ryakukumaninapo.⁵ Eryo Mose asosere ku kironganino, "Ifi ifyo Yahwe apamike ukukita."⁶ Mose aretere Aroni na bana bakwe abaume no kubasambika mu menshi.⁷ Afwikire Aroni umwingira no kumukaka amaboko, amufwika na efodi kabiri amukakira ne kimushipi ikya pari efodi, eryo amukakire efodi mu musana ne kikakiro ikya engereshiwa no kukikisha kuri ye.⁸ Akobeke na pa mabeya yakwe na tumba uwapakifuba, no

kubika muri tuba wa pakifuba urimu na tumimu.⁹ Abikire ne kisote ku mutwe wakwe, na kukisote, pantanshi, abikirepo akapapatu ka goride, ingara ya mushiro nga fintu Yahwe amukonkomeshe.¹⁰ Mose aburire amafuta ya kusuba no kusuba ihema na fyonse ifyarimo no kufipatwira kuri Yahwe.¹¹ Asanshire amafuta ya kusuba ku kipairo imiku kine rubari, no kusuba ikipairo ne fintu fyonse ifyarimo, ibeseni rya kusambiramo ne shinte ryariko, no kufipatwira kuri Yahwe.¹² Apongorwere amafuta pa mutwe wakwa Aroni no ku mupatwira kuri Yahwe.¹³ Mose aretere abana baume bakwa Aroni no kubafwika imingira. Abakakire imishipi mu misana no kubapombera ifyakufwara ku mutwe ngefyo Resa abakonkomeshe.¹⁴ Mose aretere ing'ombe iirume iye rabo rya parubembu, kabiri Aroni na bana bakwe abaume babikire amaboko yabo pa mutwe wa ng'ombe iyo baretere iya pa rubembu.¹⁵ Aripeye, aburire umuropa ku munwe wakwe no kushinga pa nsengo shakipairo, asangurwire ikipairo, kabiri apongorwere umuropa pe samba rya kipairo, no kukipatwira kuri Resa pakuti aperepo irambo ryakifuta murandu.¹⁶ Aburire amafuta yonse ayari mufirundwa fya mukati, insongo ya ribu, ne mfyo shibiri na mafuta yashiko, kabiri Mose afyokwere fyonse pa kipairo.¹⁷ Rero ing'ombe iirume, no mukupo wakiko, no munofu wakiko, na mafi yaiko aokyere kunse ya nkambi ngefyo Yahwe abakonkomeshe.¹⁸ Eryo Mose aretere suku suku wa pa muturo wakokya na Aroni na bana bakwe abaume babikire amaboko yabo pari suku suku.¹⁹ Nao Mose aipeye suku suku no kusansa umuropa kumbari shonse isha kipairo.²⁰ Aputawire suku suku mufipande no kokya umutwe, nefipimfya na mafuta.²¹ Asamfishe amara na moru mu menshi, kabiri aokyere suku suku onse pa kiipairo. Wari muturo wa kokya wafumisha ikylene kishima, umuturo wa pa muriro kuri Yahwe nga fintu Yahwe akonkomeshe.²² Mose aparamike suku suku wabubiri, uwa pakupera bushimapepo, na Aroni na bana bakwe abaume babikirepo amaboko yabo pa mutwe wakwa suku suku.²³ Mose aipeye suku suku, nao aburirepo umuropa no kushinga pa kareberebe ka kukutwi kwa kukuryo, na pakikumo kyakwe ikya kuryo.²⁴ Aparamike ba mwana Aroni, no kushinga umuropa patureberebe twa ku kutwi ya ku kuryo na pafikumo fya ku kuryo. Eryo Mose asanshire umuropa kumbari shonse isha kipairo.²⁵ Aburire amafuta, umukira uwanona, na mafuta yonse ayari kufirundwa fya mukati, insongo ya ribu, ne mfyo shibiri namafuta yashiko, no mwendo wa kukuryo.²⁶ Mu museke wa mikate ishatutumuka uwari ku kinso kya kwa Yahwe, aburiremo umukate umu ushatutumuka, no mukate uwabikwako amafuta, na kapapatu kamo akamukate, no kufibika pa mafuta na pa mwendo wa kukuryo.²⁷ Kabiri Mose afiburire pa ndupi shakwa Aroni na mundupi shabana bakwe abaume no kufishinshika ikyakushinshika ku kinso kya kwa Yahwe.²⁸ Eryo Mose afiburire pa ndupi shabo no kufyokya pa kipairo pa muru wa muturo wakokya. Wari muturo wa pakupera bushimapepo iryakureta akakya kasuma.²⁹ Wari muturo wa pa muriro uwakwa Yahwe. Kabiri Mose aburire ikisao kya kwa suku suku no kushinshika ikyakushinshika kuri Yahwe. Ikisao, kyakwa suku suku kya pa kusuba bashimapepo kyari kyananiko kya kwa Mose.³⁰ Mose aburirepo amafuta yakusuba no mupera uwari pa kipairo; kabiri asansanshire Aroni, na kufyakufwara fyakwe, na bana bakwe abaume, na pafyakufwara fya bari nankwe, nabana bakwe ne fyakufwara fyabo kuri Yahwe.³¹ Eikyo Mose asosere kuri Aroni na bana bakwe abaume, "Ipikeni inama pa mwinshi we hema rya kukumaninapo, kabiri epo murire no mukate uri mu museke wakupakupera bushimapepo, ifyo na mikonkomehse, ukutira, 'Aroni na bana bakwe abaume ebo bakarye.'" ³² Fyonse ifikasharako ku nama no mukate mukokye mu muriro.³³ Kabiri mwikafuma pa mwinshi we hema ryakukumaninapo, pa nshiku kine rubari, ukufika pa nshiku shakumipera bushimapepo shikafike. Pantu Yahwe akamushisha pa nshiku kine rubari.³⁴ Ifi fyakitwa rero- efyo Yahwe asosere ukuti nkakite pakumufutira umurandu.³⁵ Mureikara pa mwinshi we hema ryakukumaninapo ubushiku na kasuba inshiku kine rubari, kabiri murekonka ikipope kya kwa Yahwe pakuti mwifwa, pantu ifi efyo nakonkomeshiwe."³⁶ Eikyo Aroni na bana bakwe abaume bakitire fyonse ifyo Yahwe abakonkomehse ukupitira muri Mose.

Chapter 9

¹ Pa bushiku bwarenga kine rubari Mose aitire Aroni na bana bakwe na bakaramba bakwa Israeri. ² Arandire kuri Aroni, "Bura umwana wa ng'ombe mu mukuni ku kube kya bupe kya pa rubembu, no mwana wa mpanga uwabura akarema umuturo wakokya no kupera ku kinso kya kwa Yahwe. ³ Ufwire ukuranda ku bena Israeri no kutira, "Bureni sawe ku kube kya bupe kya pa rubembu no mwana wa ng'ombe no mwana wa mpanga bonse aba mwaka umo kabiri ababura akarema, nga ikyabupe kyakokya; ⁴ bureni ne ng'ombe iirume na suku suku nge kya bupe kya pa mutende ku kuba nge rambo pa kinso kyakwa Yahwe, ne kya bupe kya bunga umwasankana amafuta, [antu rero Yahwe areboneka kuri mwe.]" ⁵ Eikyo baretere fyonse Mose abebere pe tempere rya kukumaninapo, no rukuta ronse rwa Israeri rwariparamine no kwiminina ku kinso kyakwa Yahwe. ⁶ Eryo Mose atire, "Ifi efyo Yahwe amwebere ukukita, pakutira ubukata bwakwe bumonekere kuri mwe." ⁷ Mose atire kuri Aroni, "Parama pa kipairo no kupera ikya bupe kya pa rubembu kyobe ne kya bupe kyakokya, no kuionsorwera we mwine na bantu, no kupera ikye rambo kya bantu ku kubakonsorwera, ngefyo Yahwe akonkomeshe." ⁸ Eikyo Aroni apareme kukipairo no kwipaya umwana wa ng'ombe pa kya bupe kya rubembu, pari o. ⁹ Bamwana Aroni abaume baaramike umuropa kuri ye, atumpikemo umunwe no kushinga pa nsengo shakipairo; eryo apongorwere umuropa pe samba rya kipairo. ¹⁰ Kabiri, aokyere amafuta, imfyo, ne ribu pa kipairo nge kya bupe kya pa rubembu, ngefyo Yahwe aebere Mose. ¹¹ Umunofu no mukupo aokyerere kunse ya nkambi. ¹² Aroni aipeye ifya bupe fya kokya, na bana bakwe abaume ba mupere umuropa, uo aanine kumbari shonse isha kipairo. ¹³ Eryo bamupere ifya bupe fya kokya, ikipimfya ne kipimfya, pamo no mutwe, no kufyokya pa kipairo. ¹⁴ Asambire ne fyamukati ne myendo no kufyokya pa muru wa kya bupe kya kokya pa kipairo. ¹⁵ Aroni aparamike irambo rya bantu- imbushi, eryo aburire nge rambo rya pa rubembu shabo, eruaipaya; aturire pa rubembu, firy akitire ku mbushi ya kubara. ¹⁶ Aparamike ikya bupe

kyakokya no kukipera ngefyo Yahwe aranda.¹⁷ Aparamike ne kya bupe kya bunga; no kubwisusha mu rupi no kubokya pa kipairo, pamo ne kyakokya kya rukyero.¹⁸ Aipeye kabiri ing'ombe iirume na sukusku, ikya bupe kya mutende iryari rya bantu. Abana baume bakwa Aroni bamupere umuropa uo akanine pambari shonse isha kipairo.¹⁹ Kabiri baputawire amafuta ya ng'ombe iirume na sukusuku, umukira wanona, amafuta ayafimba ifiputurwa fya mukati, imfyo, ne ribu.²⁰ Baburire ifirundwa ifyaputawirwe no kufibika pa fisao, kabiri Aroni aokyere amafuta pa kipairo.²¹ Aroni asunshishe ifisao ne tanta rya ku kuryo nge kya bupe kyakusunsha kuri Yahwe, ngefyo Mose akonkomeshe.²² Eryo Aroni asumbwire amaboko yakwe ku bantu no kubapara; no kwikira mu kukita ikya pa rubembu, ne fya kokya ne fya mutende.²³ Eryo Mose na Aroni baingire umwakukumanina mwi hema no kufuma na kabiri no kupera abantu, no bukata bwakwa Yahwe bwaboneke ku bantu bonse.²⁴ Umuriro wafumine kuri Yahwe no kupwisha ifya bupe fya kokya na mafuta pa kipairo. Iryo abantu bonse babwene ifi baripundire no kuwa ubunkupeme.

Chapter 10

¹ Nadabu na Abihu, bana baume bakwa Aroni, baburire ikifutumwino kira muntu, babikiremo umuriro babikiremo ne fya kyena. No kuparamika ku kinso kyakwa Yahwe umuriro uweni, uo tabebere ukuparamika.² Eikyo umuriro wafumine ku kinso kyakwa Yahwe no kubokya, nabo bafwire pa kinso kyakwa Yahwe.³ Eryo Mose arandire kuri Aroni, "Ifi efyo Yahwe arerandapo iryo atire, 'Nkosokorora bumushiro bwandi kuuri abo abesa mupepi naine. Nkakingamika pa menso ya bantu bonse.'" Aroni tarandire nangu kimo.⁴ Mose aitire Mishaeri na Eriphazi, bamwana Uzzi narume Aroni, no kuranda kuri bo, "Parameni kuno no kusenda bamunyinenwe ukufuma pe hema."⁵ Awe baripareme no kubasenda, bakiri ne mu mingira ya bushimapepo kunse ya nkambi ngefyo Mose Abebere.⁶ Eryo Mose atire kuri Aroni na kuri Erezari na kuri Itamari, abana bakwe abaume, "Mwireko umushishi pa mitwe pari mwe ireperera, kabiri mwirepura fifyaro, ukureka mwifwa, na Yahwe efurirwa rukuta ronse, rero reka urupwa robe, ing'anda yonse iya kwa Israeri, iroshe abo umuriro wakwa Yahwe okyere."⁷ Apakukumanina pe hema wirafuma pa bwngiro, pantu ukufwa, ikyo amafuta yakusuba yakwa Yahwe yari pari we." Eikyo bakitire ngefyo Mose abebere.⁸ Yahwe arandire kuri Aroni, no kutira,⁹ "Wiranwa mwangashi nangura kyakunwa ikikora, weba, na bana bobbe abari kuri we, iryo mureingira umwakukumanina mwi hema, ukureka mwifwa. Iki ekipope kya muyayaya ku nkuro sha bantu benu,¹⁰ ku kurekanya ikya mushiro ku kyafye, ne kyanguruka ku kishasanguruka,¹¹ ku kuranga abana bakwa Israeri ifipope fyonse ifyo Yahwe arandire ukupitira muri Mose."¹² Mose arandire kuri Aroni na kuri Erezari na kuri Itamari, abana bakwe abaume abashere, "Bureni ikya bupe kyabunga ikyasharako pafya perwe kuri Yahwe ikypangwa ku muriro, no ku kirya umwabura umufuba rubari ku kipairo, ikyo kyena kyarishirisha.¹³ Murekirira umwashira, kyena kyaniko kuri we kabiri kyaniko kubana bobbe abaume pa fya bupe kuri Yahwe ikyfuma mu marambo ya muriro.¹⁴ Iksao kya kusunsha no mwendo ifyaperwa kuri Yahwe, mufwire ukurira munkyende ya busaka iyasuminishiwa kuri Yahwe. Webu na bana bobbe abaume na banakashi mufwire ukurya ifi fipande, pantu fyperwa kuri webu na bana bobbe abaume nge fyaniko ukufuma pa ma rambo ya mutende aya bana bakwa Israeri.¹⁵ Umwendo uwaperwa ne kisao kyakusunsha, bafwire bareta pamo no muturo wakokya uwa mafuta ukusunsha ku kinso kyakwa Yahwe. Fikaba fyobe na bana bobbe abaume nge kyaniko kya muyayaya, ngefyo Yahwe akonkomeshe.¹⁶ Eryo Mose aipwishe pa mbushi ya kya pa rubembu, no kusanga ati yaryokyerwe. Akaripire Erezari na Itamari, abana baume bakwa Aroni abasherepo, arandire,¹⁷ "Kinshi tamwaririre ikya pa rubembu me nkyende ye hema, apo mwarishirisha, apo Yahwe apere kuri mwe ukusenda urubembu rwa rukuta, ku kubapapatira kuri Yahwe?"¹⁸ Boneni, umuropa wauko tauretere umwa mushiro, mwakiba no kukira umwa mushiro, ifyo na mukonkomehe.¹⁹ Eryo Aroni ayaswike Mose, "Boneni, na batura umuturo wa pa rubembu no muturo wabo uwakokya ku kinso kyakwa Yahwe, nefe fintu fyangitika kuri nebo. Kabiri ndya umuturo wa pa rubembu rero, nga kyakiba bwino mu kinso kyakwa Yahwe?"²⁰ Eryo Mose aumfwire iki, ari sansamwike.

Chapter 11

¹ Yahwe arandire kuri Mose na Aroni, Ukutira,² "Randa ku bana bakwa Israeri, no kutira, "Ifi efya mweo ifyo mwingarya ifya mu nama shonse isha pano kyaro.³ Kuti mwingarya inama iri yonse iyarepuka amabondo kabiri nga kyakutira irasheta no kusheturura.⁴ Nangu kingaba ifi shimo inama shorasheta no kusheturura nangura ukupanduka amabondo pabiri, kabiri tamufwire mwararya ishi, ingamari, pantu yena irasheta no kusheturura rero tayapanduka amabondo. Eikyo ingamari tayasanguruka kuri mwe.⁵ Na pati, pantu arasheta no kusheturura rero tayapanduka amabondo, nayo yine tayasanguruka kuri mwe.⁶ Akaruru, pantu irasheta no kusheturura, rero tayapanduka amabondo, takasanguruka kuri mwe.⁷ Ingurube, pantu yena nangu yarirepuka amabondo, taisheta no kusheturura, taasanguruka kuri mwe.⁸ Taufwire ukurya umunofu uri onse kuri ishi nama, nangura kwikata ku fitumbi fyafiko. Tafyasanguruka kuri mwe.⁹ Inama ishikara mu menshi isho mwingarya nishi shonse ishakwata utureberebe na mamba, nangura muri bemba nangu mu muronga.¹⁰ Rero kyonse ikibumbwa ikya mweo ikisahakwata utureberebe na mamba muri bemba nangu mu muronga, ukurundapo na kyonse ikyo ikisenya mu menshi na kyonse iyabumbwa ikya mweo ikyaba mu menshi-fifwirwe museru kuri mwe.¹¹ Apo fya museru mwikarya iminofu yafiko; na ifitumbi fyafiko fya museru.¹² Kyonse ikishakwata utureberebe nangura amamba mu menshi kya museru kuri mwe.¹³ Kabiri ifyuni ifya museru- kabiri ifyo musingarya nifi: kapumpe, ne kubi,¹⁴ urukoshi, na kikoshi mu misango yakiko,¹⁵ umusango onse wakwa mwankore,¹⁶ mwakatara, kambasa, petrere, na pungwa mu misango yakwe.¹⁷ Ka museru na kapururu na bumba, na pumpwa,¹⁸ na

mung'ang'a na sera, mutipura,¹⁹ na urukowa, na mukanga umusango onse wa mukanga, pupute, na kasusu.²⁰ Kyonse ikisenya ikipupuka ikyendera ku moru yane, kyene kya museru kuri mwe.²¹ Kweni ifi kuti mwarya ifya muri kyonse ikisenya ikipupuka ikyendea ku moru yane nga yarisuntikana amoru ku kutoraukirako pa mushiri.²² Kutu mwarya umusango onse uwa makanta, mapantankoro, nangura nsonkonono.²³ Rero kyonse ikishishi ikipupuka ikyakwata amoru yane kifwire kyaba ikya museru kuri mwe.²⁴ Mukaba abakowera ukufika ikyunguro nga kyakuti mwaikata ku fitumbi fya ishi nama.²⁵ Uyo onse urinokubura kimo kya pa fitumbi afwire ukuwasha ifyakufwara fyakwe kabiri no kwikkararirira uwakowera mpaka ikyunguro.²⁶ Ikinama kyonse ikyakwata amabondo yapandukisha nangu ikisheta no kusheturura yaba iyakowera kuri mwe. Uri onse uwaikata aba uwakowera.²⁷ Kyonse ikyendera ku fisansa ikya mu finama fyendera ku moru yane, kyarkowera kuri mwe. Uyo onse uwaikata ku kitumbi ari no kuba uwakowera ukufika ikyunguro.²⁸ Kabiri uwasenda ikitumbi kya fiko afwire ukuwasha ifyakufwara fyakwe kabiri akaba uwakowera mpaka ukufika ku kyunguro. Ishi nama sharikowera kuri mwe.²⁹ Kabiri ishi nama ishikuraurwa pa mushiri ishi nama sharikowera kuri mwe. Insengere, koswe, mburu mu misango yaiko,³⁰ murinso, insamba, koryokoryo, inkurumushi, na rumfwinyemba.³¹ Pa finama ifikuraura ishi e nama ishakowera kuri mwe. Onse uwakumya kuri ifyo fyafwa akowera ukufika ikyunguro.³² Kimo ikya muri fi, iryo kyafwa no kuponena, pakintu ikiri kyonse, ikyo kintu kyaba ifya museru, kibe kyapangwa ku kimuti, isaru, impapa, nangura insamu. Kingaba kya musango shani nagutra no kuba noo murimo wa musango nshi, kikabikwe; kyaba ikyakowera ukufika ikyunguro.³³ Pantu impoto yonse ye bumba umo nangu apo inama iri yonse iyakowera yaponena, kyonse kiri mu mpoto kyaba ikyakowera na iyo mpoto ukayonaure.³⁴ Ikyakurya kyonse ikikariwa rero nakikwata amesnhi ukufuma muri iyo mpoto nakikowera. Kya menshi ikiri kyonse ikiri kyakunwa ukufuma muri iyo mpoto kiri kyakowera.³⁵ Kabiri ikintu kyonse apo ikitumbi kyakiko kyaponena na kikowera; nga ribumba nangura ingipiko, ikatobaurwe mutupimfya fyarikowera kabiri fikekarire fyakowera kuri mwe.³⁶ Rero akamfukumfuku na ikishima umwakutapa amenshi kikarire ikyasanguruka; rero onse uwakumya aba uwakowera.³⁷ Kabiri kyonse ikya pafitumbi fya fiko ikyapafitumbi fya fiko ikyaponena pa mbuto ishiri shonse, isho mbuto shikaba ishasangururwa.³⁸ Rero nga menshi yaitirwa pa mbuto kabiri kyaponeenapo ikya pa fitumbi ifya fiko, shene shintu shakowera kuri mwe.³⁹ Kabiri nga inama iri yonse iyo mwingarya iyafwa, uyo uwaikata ku kitumbi kya kiko akaba uwakowera ukufika ikyunguro.⁴⁰ Uwaryako ikitumbi kya iko awashe ifyakufwara fyakwe, no kuba uwakowera ukufika ku kyunguro. Uyo onse uwasendapo ikitumbi akawashe ifyakufwara fyakwe no kuba uwakowera ukufika ikyunguro.⁴¹ Inama ikuraika panshi ya museru; tairngire ukuriwa.⁴² Kyonse ikikaraba pefumo ryakiko, na kyonse ikyendera ku moru yane, na kyonse ikyaba na makasa yane- inama shonse ishikuraika panshi, ishi mwikarya, pantu fyamuseru.⁴³ Mwikaikwasha ku kya mwe; kyonse ikikuraika; mwikaikowesha kuri fi, ukutira ube uwakowera kuri fyene.⁴⁴ Pantu nine Yahwe Resa obe mukareishisha, eryo, no kuba abashira, pantu ndi wa mushiro. Mwikaikowesha ku nama ya mungo onse iyendaka pa mushiri.⁴⁵ Pantu nine Yahwe, uwamifumisha ukufuma ku kyarro kya Egipto, ku kuba Resa wenu. Eikyo mbeni ndi wa mushiro.⁴⁶ Iri rifunde rikumine inama, ifyuni, ne kintu kyonse kya mwe ukusanya mu menshi, ne kibumbwa kyonse ikikuraika pa mushiri,⁴⁷ ku kupaturanya pakati ka kintu ikyakowera ne kintu ikyasanguruka, kabiri pakati ka fya mweo ikingariwa ne kya mweo ikishingariwa."

Chapter 12

^{1 2} Yahwe arandire kuri Mose, "Randa ku bana bakwa Israeri, no kutira, 'Umwanakashi nga aimita no kufyara umwana mwauwe, akowera inshiku kine rubari, umwabera inshiku shakumweshi wakurwara kwakwe.³ Na mubushiku bwarenga kine konse konse emo musembururwe umubiri wa mwana inkanda ya kumpera.⁴ Eryo nyina akaba uwasangururwa amakumi yatatu na shitatu. Tafwire ukwikata ikiri kyonse ikya mushiro nangu kwingira eingiramo umwashira asuke inshiku shipwe shakusangururwa kwakwe.⁵ Rero nga apapo mwana mwanakashi, eryo akowera imirungu ibiri, nga ku mweshi. Areikara ne nshiku amakumi mutanda mukufuma ku miropa asuke asanguruke.⁶ Pakupwa kwa nshiku shakusanguruka kwakwe, ku mwana umwauwe nangu ku mwana mwanakashi, eryo akarete umwana wa mpanga uwa mwaka umo ku kube kyakuninika, ne kibondo kya nkunda na pamo ikipere ku kube kya pa rubembu, ku mwishi we hema ryakuranshanya kuri shima pepo.⁷ Nao akakipere ku kinso kyakwa Yahwe no kukita ikyakukonsorwera, eryo akasangururwe ku kamfukwemfukwe ka muropa wakwe.⁸ Nga takwete umwana wa mpanga eryo akabure ifipere, ifipere fibirinangura ifibondo fya nkunda fibiri, kimo kube kya kuninika ne kibiye ku kube kya pa rubembu, na shima pepo akamukonsorwere; nao akasanguruka."

Chapter 13

¹ Yahweh aishire kuranda kuri Mose ero na kuri Aaroni, aishire kuranda ati, ² "Ngo muntu arikwete pa nkanda ya mubiri wakwe ikibobera nangura ikisemba nangura ikimatiko, ero nakyo kyaisakuba uburwere ero paba uburwere pa nkanda ya mubiri wakwe, ero ena aretwe kuri Aaroni umukuru wakuba shima pepo, nangura kuri umo uwa mubana bakwa bashima pepo.³ Ero shima pepo akabone uburwere munkanda yamubiri wakwe. Ngamasako pa mpumi yaryarukire aya kubuta, ero uburwere ngabwaboneka ukushika ukire nkanda, kyena burwere bwafibashi. Panuma shima pepo ena, amushimbure uwakukowera.⁴ Nga ikimatiko munkanda yakwe kiributire, nokuboneka kwakiko takushikire ukire inkanda, ero nga masako muburwere tayarukire ayakubuta, ero shima pepo afwire atarushe uyo awaburwere pashiku kine rubali.⁵ Ubushiku bwarenga kine rubari, shima pepo afwire akamubone ena nga mukutontontanya kwakwe

uburwile tabubipire ukukira, ero nga taburundurukire munkanda. Ero shimapepo afwire uku mutarusha ena inshiku kine rubari.⁶ Nakabiri shimapepo amubone pabushiku bwarenga kine rubari kukubona nga buri bwino ero taburundurwike pankanda. Nga taburundurwike, ero shimapepo amurumbure ena uwakusanguruka. Kisemba fye. Ena akasambe ifyakufwara fyakwe, no kusanguruka.⁷ Rero nga ikisemba kirirundurukire pankanda panuma ena ariirangire kuri shimapepo kukurumburwa ukusanguruka kwakwe, ena afwire kabiri akairange kuri shimapepo kabiri.⁸ Shimapepo akamubone ena kukubona nga ikisemba nga kirirundurukire, ero shimapepo afwire ukumurumbura ye uwakowera. Kyena fibashi.⁹ Uro uburwere bwa fibashi bwaba mu muntu, ero ye aretwe kuri shimapepo.¹⁰ Na shimapepo akamubone ena ku kubona nga muri ikifimfi kyakubuta, ena amasako yaryarukire ayakubuta, nangura nga pari umunofu pa kifimfi.¹¹ Nga epo kiri, ninshi fyena fibashi fyapa nkanda, ero shimapepo afwire amushimbure ena uwakukowera. Ena ekamwisarira, pantu ena wakukowera.¹² Nga ifibashi fyayandarira munkanda nokukumana pankanda yonse ya muntu kumpumi ukutura pa mutwe wakwe ukwisa kufika kumakasa yakwe, monse umwaboneka kuri shimapepo. Ero shimapepo afwire amubona ena kubona ifibashi nga firi firikumene umubiri wakwe onse.¹³ Ngafiri kumene, ero shimapepo afwire amurumbure umuntu wa kwete ifibashi uwakusanguruka. Ngafyene fyonse firisangukire ifyakubuta, ero ena wakusanguruka,¹⁴ Rero umunofu nga ubishi waboneka pari ye, ena akaba uwa kukowera.¹⁵ Shimapepo afwire ukurekuroresha pa munofu uubishi no kumurumbura ena uwakukowera pantu umunofu wakukowera.¹⁶ Rero nao umunofu wasanguka uwakubuta nakabiri, ero umuntu arekuya kuri shimapepo.¹⁷ Na shimapepo ari no kumubona ena ku kubona nga impumo iryarukire iyakubuta. Nga iryarukire ero shimapepo urumbure urya muntu uwasanguruka.¹⁸ Uro umuntu ari ne kipute pa nkanda ero kyapora,¹⁹ ero mwipunda rya kipute mwaba ikifimfi kyakubuta nangura ikimatiko kyakashika, ero kyena kirangwe kuri shimapepo.²⁰ Na shimapepo akakibone kyena ku kubona kyena nga kikoranda ukushika pa nshi ya nkanda, ero nga amasako yaryarukire aya kubuta. Nga kirifyo, ero shimapepo amushimbure uwakukowera. Kyena ni mpumo ya fibashi, nga kyena kyatumba pa nkende apo ikipute kyari.²¹ Rero nga shimapepo akibona kyena no kubona ukuti tapari amasako ya kubuta, ero ukuti takishikire ukukira inkanda rero kirishirire, ero shimapepo amwisarire ena inshiku kine rubari.²² Nga kyena kyarunduruka pa nkanda, ero shimapepo amurumbure ena uwakukowera. Kyena burwere bwa fibashi.²³ Rero nga ikimatiko kiri apo kyaba ero tacirundurukire, ninshi kyena mukofu uwakipute, ero shimapepo amurumbure uwakusanguruka.²⁴ Uro pa nkanda paba ifibobera ero no munofu wafibobera waisakuba ikimatiko kyakukashika nangura ikyakubuturukira,²⁵ ero shimapepo akibone kyena kukukibona nga kyakutira amasako mu kimatiko kirya yaryarukire ayakubuta, ero nga kyena kyaboneka ukushika ukukira inkanda. Nga kirishikire, ryena burwere bwafibashi. Kyena kiritumbire ukufuma mu fibobera, ero na shimapepo amurumbure ena uwakukowera, kyena burwere bwafibashi.²⁶ Rero nga shimapepo akibona kyena ero asanga ukutira tapari amasako yakubuta pakimatiko, ero kyena takishikire ukukira inkanda rore kirishikire, ero shimapepo amwisarire pa nshiku kine rubari.²⁷ Ero shimapepo akamubone ena pa bushiku bwakurenga kine rubari. Nga kyena kirirundurukire pa nkanda, ero shimapepo akamurumbure uwakukowera. Kyena burwere bwafibashi.²⁸ Nga ikimatiko kyaba pa nkende yakiko ero takirundurukire pa nkanda rero na kishirira, ryena ki fimfya kya muriro, na shimapepo amurumbure uwakusanguruka, pakati ka kyena mukofu wa muriro.²⁹ Ngo mwaume nangura umwanakashi arikwete ifibashi pa mutwe nangura kinefu,³⁰ ero shimapepo abone umuntu uyo uburwere ukubona nga kyaboneka ukushika ukukira inkanda, ero nga pari umutuntura, umushishi wa nkanda muri kyena. Nga mwaba ifi, ero shimapepo afwire amurumbure ena uwakukowera. Kyena kirona, kyafibashi fya mutwe nangura ikinefu nefu.³¹ Nga shimapepo abona ikirona kyaburwere no kubona ukutira kyena ta kishikire ukukira inkanda, ero nga takuri no mushishi wakufita muri kyena, ero shimapepo amwisarire umuntu uwakirona pa nshiku kine rubari.³² Pa bushiku bwakurenga kine rubari shimapepo akabone uburwere ku kubona nga taburundurukire. Nga tamuri umushishi wa mutuntura, ero nga uburwere bwaboneka ukushika munkanda,³³ ero ena abeyewe, rero pa nkende ya kirona pe beyewa, ero shimapepo amwisarire umuntu uuri ne kirona kyaburwere pa nshiku kine rubari na shimbi.³⁴ Pa bushiku bwakurenga kine rubari shimapepo akabone ikirona ku kubona nga kirirekere ukurunduruka pa nkanda. Nga kyena kyaboneka ukukana runduruka pa nkanda ero shimapepo amurumbure ena uwakusanguruka. Umuntu afwire ukuwasha ifya kufwara fyakwe, ero ero akaba uwakusanguruka.³⁵ Rero nga ikirona kya runduruka pa nkanda pa numa shimapepo arimurumbwire ena ukusanguruka,³⁶ ero shimapepo afwire ukubona ena nakabiri. Nga uburwere buri sandurukire pa nkanda, shimapepo ekafwaya umushishi wa mutuntura. Ena arikowerere.³⁷ Rero nga mu menso yakwa shimapepo ikirona kirirekere ukurunduruka ero no mushishi wakufita urimenene, ninshi ikirona kiri porere. Ena arisangurukire, rero shimapepo afwire amurumbure ena uwakusanguruka.³⁸ Ngo umwaume nangura umwanakashi arikwete ifimatiko pa nkanda,³⁹ ero shimapepo afwire abone umuntu uyo ku kubona nga ikimatiko kiri kyakubuturukira, ikyo kikiri fitembwa ifyo ifya kufuma mu nkanda. Ena arisangururwa.⁴⁰ Ngo umuntu umushishi urufumune ku mutwe wakwe, ena wepara, rero ena alisanguluka.⁴¹ Nga ena umushishi wakwe wafumina pa ntanshi ya mutwe wakwe, ero nga impumi yakwe yaba ipala, ena arisanguruka.⁴² Rero nga mwaba ikirona kyakukashika- no kubuta mwipara ryakwe nangu mwipara rya ku mpumi, ryena fibashi ifikotumba.⁴³ Ero shimapepo amubone ena ku kubona nga ikifimfi kya mpumo kiri mwipara ryakwe nangura mwipara rya ku mpumi kirikashikire ukubuturuka, ngo kuboneka kwa fibashi pa nkanda ya mubiri.⁴⁴ Nga kiri ifyo, ero ena arikwete ifibashi ero ena wakukowera. Na shimapepo afwire amurumbure uwakukowera pantu mu mutwe wakwe muri uburwere.⁴⁵ Umuntu uuri no burwere bwa fibashi afwire ukufwara ifyakurepauka ifyakufwara, umushishi wakwe ufwire warekwafye, ero afwire ukufimba pa menso ukufika pa mona no kubirikisha, 'Ukukowera, Ukukowera.⁴⁶ Inshiku shonse isho ena ari noburwere bwa fibashi ena akurekuba uwakukowera. Pantu ari uwakukowera

ku burwere ubo ubwingasarangana, ena afwire ekare. Afwire ekare kunse ya nkambi. ⁴⁷ Ikyakufwara ikyo umwaba impumo yakubuta, nangura kiri kya masako nangura ikyakufwara kya korokondwe, ⁴⁸ nangura kyonse ikyakupikurwa ukufuma kumasako nangura korokondwe, nangura kumukupo nangura kyonse ikyakupangwa kumukupo- ⁴⁹ nga mwaba ifya kufiturukira nangura ifya kukashikira mu kyakufwara, mu mukupo, mu masako nangula mu cipe conse icakupikulwa, nangula cose icakupangwa ku mukupo, eluntu cena ni mpumo yafibashi iisalanga; cena cifwile cilangwe kuli shima pepo. ⁵⁰ Na shima pepo afwire abone ikipe kya mpumo; afwire asarire kyonse ikyo ikiri ne mpumo pa nshiku kine rubari. ⁵¹ Afwire abone impumo nakabiri pa bushiku bwa kurenga kine rubari. Nga kyena kirisandurukire mu fyakufwara nangura muri kyonse ubushishi nangura kyonse ikyakupikurwa ukufuma ku masako nangura ku mukupo nangura kyonse ikyakitwa ku mukupo, ero kyena ni mpumo iya bubi, ero ne kipe kyakukowera. ⁵² Afwire akeke ne fyakufwara, nangura conse ikyabushishi nangura ikyakupikura ukufuma ku masako nangura ku kipe kyakorokondwe, nangura kumukupo nangura kyonse ikyakupangwa ku mukupo, kyonse ikirimo impumo, pantu kyena kuti kyatwala ku fibashi. Ifinti ifi fikocewe umupwilapo. ⁵³ Nga shima pepo abonapo ero abona ukuti impumo tairundurukire mu fyakufwara nangura mu kipe kya bushishi nangura ikyakupikurwa ukufuma ku masako nangura korokondwe, ⁵⁵ ero ena akeke kubeba ukusamba ikirimo impumo, ero akakisarire inshiku kine rubari na shimbi. ⁵⁴ Ero shima pepo akakibone pa numa impumo shirisambirwe. Nga impumo tayarukire imibonekere, kabiri tairundurukire, kyena kyakukowera. Mufwire ukoca, tepamurandu impumo iri iyakukowera. ⁵⁶ Nga shima pepo akibona, ero impumo nga iri eyefiryako panuma ya kusambwa, ero akairepuremo mu kyakufwara nangura mu mukupo, nangura mu bushishi nangura mu kipe kyakupikurwa. ⁵⁷ Nga impumo ikiri ikobena mu kyakufwara, nangura mu bushishi nangura mu kipe kya kupikurwa, nangura muri kyonse ikya mumukupo, kyena kikosanduruka. Mufwire mokye kyonse ikirimo impumo. ⁵⁸ Ikyakufwara nangura kyonse ikya bushishi nangura ikyakupikurwa ukufuma ku masako nangura ku kipe kyakorokondwe, nangura ku mukupo nangura kyonse ikyakupangwa kumukupo-nga wakisamba ero impumo yaisa kufumamo, ero kyena kikasambwe imiku ibiri, ero kyena kikesakusanguruka. ⁵⁹ Aya emafunde ya mpumo ya fibashi mu kyakufwara kya masako nangura muri korokondwe, nangura muri kyonse ikya bushishi nangura ikyakupikurwa ukufuma mu masako nangura ku kipe kya korokondwe, nangura ku mukupo nangura kuri kyonse ikyakupangwa ku mukupo, pa kuti webho ukirumbure kyena ikyakusanguruka nangura ikyakukowera."

Chapter 14

¹ Yahweh aishire kuranda kuri Mose atire, ² " Aya ayakaba amafunde ya muntu uwa kurwara pa bushiku bwa ku muwamya. Bari no kumureta kuri shi mapepo. ³ Shima pepo ari no kufumina kunse yankambi no kuyenkyenta uyo muntu no ku bona nga kyakuti inkanda ya burwere iriporere. ⁴ Ero shima pepo akakonkomesha ukuti uyo umuntu uwa kuwamya apite ifyoni fibiri, ifirore, ne kiti kya kedari ikitari, nenshishi ya nsaru iya kukashikira, ero no tumisambo twa hisopo. ⁵ Shima pepo ari no kukonkomesha umurwere ukwipayapo ikyonu kimo pa nongo ye bumba iiri na menshi ayabune. ⁶ Shima pepo ero ero ikyonu ikirore ero ne kiti kya kedari, ero ne nshishi ya kukashikira, ero ari no kutubika ifi fyonse ifintu, ukubikakofye ne kyoni ikirore, mu muropa kirya ikyonu baipeye pa menshi yabune. ⁷ Ero shima pepo ari no kusansa aya amenshi imiku kine rubari pari uyo umuntu uuri no kuwamishiwa ku burwere bwapa nkanda, ero ero shima pepo ari no kuranda ukwebati ariweme. Ero shima pepo ari no kurekerako ikyonu ikirore ukuya mu rwerere. ⁸ Umuntu uo bawamya ari no kuyapa ififwaro fyakwe, ukubeya umushishi wakwe, ero no kuisamfya mu menshi, ero ero akesakuba uwabune. ⁹ Panuma yaifyo afwire ukwisa munkambi, rero akarekwikara kunse ye tenti ryakwe panshiku kine rubari. Pabushiku bwa kurenga kine rubari afwire ukubeya umushishi ku mutwe wakwe, ero kabiri afwire ukubeya imyemfu ero ne nkopyo. Afwire ukubeya umushishi wakwe onse, ero afwire ukuwasha ififwaro fyakwe fyonse ero no kusamba mu menshi; ero akaba bwino. ¹⁰ Pa bushiku bwarenga kine konsekonse aringire ukupita impaanga ishaume shibiri ishabura akarema, ero na ephah uwa bunga bwaperwa ubune uwa sankanishiwamo na mafuta yakwipikira ukuba ikya bupe ero na mafuta. ¹¹ Shima pepo uwa muwamya akesa ku mwimika, pamo nefyo ifintu, pari Yahweh pa mwinshi we tenti iryakukumaninamo. ¹² Shima pepo akesa kusenda impaanga imo iirume ero no kuipera ngo muturo uwakufura amasambi, pamo nno musukupara umo uwa mafuta; ari no ku fitura kuri Yahweh. ¹³ Afwire ukwipaya ipaanga iyaume mu nkende umo bepara imituro yakufuta imemba no muturo wa kokya, pa nkende iya mushiro, pantu umuturo wa kufuta amasambi wakwa shima pepo pamopenefye no muturo wafya kubifya, pantu fya mushiro nganshi. ¹⁴ Shima pepo ari no kuburapo umo uwa muturo wa fyakubifya no kuushinga kukutwi kwa kukuryo ukwa uyu muntu uurewamishiwa, pa kikumo kya kukuboko kwakwe ukwa kukuryo, ero na kukikondo kya kurukasa rwa kukuryo. ¹⁵ Ero shima pepo akesa kusenda amafuta mumusukupara no kwiturwira mu rupi rwakwe urwa kukuso, ¹⁶ no kutubika umunwi wakwe uwa kukuryo mu mafuta iyari mu kuboko kwakwe ukwa kukuso, ero no kukana amafuta yamo ne minwi yakwe imiku kine rubari pa kinso kyakwa Yahweh. ¹⁷ Shima pepo ari no kubura amafuta ayashere pa kisansa kyakwe no kuyashinga kukutwi kwa kukuryo ukwa uyo umuntu uurewamishiwa, yambi ari no kuyashinga ku kikumo kya uyo umuntu ikya ku kuboko kwa kukuryo, ero na kukikondo ikikuru ikya ku rukasa rwakwe urwa kukuryo. Ari no kutubika aya amafuta pa muru wa muropa wa muturo ufuta ifyakubifya. ¹⁸ Rero amafuta yonse ayashara mukuboko kwakwa shima pepo, akesa kuyabika pa mutwe wa muntu uuri no kuwamishiwa, ero na shima pepo ari nokubweshanya uyu muntu pa kinso kyakwa Yahweh. ¹⁹ Ero shima pepo akesa kutura umuturo uwa kubererwa amasambi ero no uyu umuturo wakwimininako uyu muntu uwakukowera pakuti akeke kuba uwa bune, ero na panuma ari no kwipaya inama iye rambo

rya kokya.²⁰ Ero shima pepo akesa kutura irambo rya kokya ero no muturo wa bunga pa burambo. Shima pepo akesa kubweshanya uyu muntu kuri Yahweh, ero akesakuba uwabune.²¹ Nangu kibe ifyo, nga kyakuti umuntu muranda ero tekuti akwanishe aya ifi ifya marambo, ero engapita imbushi imo iirume ukuba umuturo uwakufuta ifyakurufyanya no kuipupusha, no kubweshanya umwine, ero no kubikapo ikyekumi kimo ikya kipimo kya efa wa ng'anu shapereka isha sankanishiwamo amafuta,²² pamopene ne nkunda shibiri nangura utwana twa mpeere tubiri, ifyo engakwanisha ukukwata; ikyonu kimo muturo wa kufuta inembu ero ikibiye kya muturo wa koca.²³ Pa bushiku bwarenga kine konsekonse uyu muntu aringire ukureta ifintu fyonse ifya kumuamishaapo kuri shima pepo pa mwinshi we tenti rya kukumaninamo, pa kinso kyakwa Yahweh.²⁴ Shima pepo akesakutwara impaanga mukutura, ero ari no kubura umusukupara uwa mafuta aya miorife, ero aringire ukufimisha mumuru pa kufitambika kuri Yahweh.²⁵ Shima pepo ari no kwipaya akana ka mpaanga no ku katura umuturo uwa kufuta ifya kubifya, ero ari no kuburapo umuropa umo no kushinga kukutwi ukwa kukuryo ukwa uyo muntu uurewamishiwa, na kukikumo ikya kukuboko kwakwe ukwa kukuryo, ero na kukikondo ikya ku kurukasa rwa kukuryo.²⁶ Ero shima pepo akesa kupongorwera yamo amafuta murupi rwakwe urwa kukuboko kwakwe ukwa kukuso,²⁷ ero akesa kukana no munwi wakwe uwa kukuryo yamo amafuta ayari mu rupi rwakwe urwa kukuso imiku kine rubari pa kinso kyakwa Yahweh.²⁸ Shima pepo ero ari no kubika amafuta yamo ayo ayari murupi rwakwe urwa kukuryo no kusuba mukutwi ukwa kukuryo ukwa uyo muntu uurewamishiwa, na kukikumo ikya kukuboko kwakwe ukwa kukuryo, ero na kukikondo kyakwe ikikuru ikya kurukasa urwa kukuryo, mu nkende shimo shine umo akisuba umuropa wa muturo uwakufuuta pafyakubifya.²⁹ Shima pepo ari nokubika amafuta ayashara mu rupi rwakwe pa mutwe wa uyo muntu uurewamishiwa, epa kumubweshanya pamo pa kinso kyakwa Yahweh.³⁰ Shima pepo ari no kuturapo umwana wa mpere umo nangu akakunda, nga eflyo uyu muntu akwatepo-³¹ kamo ngo muturo wakufuuta pa masambi ero kambi nako nge rambo ryakosa, pamopene no muturo wa kya bunga. Ero shima pepo ari no kubwesha uyo muntu pa kinso kyakwa Yahweh.³² Iri efunde rya muntu uyo uwarwara uburwere bwa pa nkanda, uushingakumanisha umuturo uwa kuti ba muwamishapo."³³ Yahweh aishire kuranda kuri Mose na kuri Aaroni, ukweba ati,"³⁴ Uro mwafika mu kyaro kya kanani ikyo nevo namipere ukuba ikyenu, ero nga nabika ukufukuma ukurunduruka mu ma yanda yenu ayo mwaperwa,³⁵ ero umwine wa ng'anda aringire ukwisa ero no kweba shima pepo. Ari no kumweba ati, 'Nebo ndibwene ifireboneka ukuba ati kufuruma mu ng'anda mwandi.'" ³⁶ Ero shima pepo ari nokukonkomesha ukuti ba fumyemo ifipe mu ng'anda uro taraingiramo nokushininkisha ukufumuka, epakuti bashimbure ifya kukowera nga bafireka umo mu ng'anda. Panuma ya ifyo shima pepo kuti aingira no kubona ing'anda.³⁷ Aringire uku kyencent, pakubona ukufuruma kuri kufibumba fya ng'anda, ero no kubona nga kyakuti fireboneka ifya katapakatapa nangu ifya kashikira umo ikibumba kingire.³⁸ Nga kyakuti ing'anda taiurumine, ero shima pepo ari no kufumina panse ya ng'anda ero no kwisara ikiibi kyamu ng'anda pa nshiku kine rubari.³⁹ Ero shima pepo ari no kubwerera pa bushiku bwakurenga kine rubari ero no kukyenkyenta nga kyakuti ukufuruma kurisarangene ku fibumba fya ng'anda.⁴⁰ Nga kyakuti abona ikibumba kirifurumine, ero shima pepo ari no kukonkomesha ukuti bafumye amabwe aya furumine ero no kuyaposa kunyende iya kukowera kunse ya musumba.⁴¹ Ari nokubona ukuti ifibumba fyonse ifya mu ng'anda fya kuswa, ero ne firoba fyonse ifyo bakushireko bafwire ukuya kufiposa ku nkende ya kunse pa musumba uyo baposako ifya kukowera.⁴² Bafwire ukubura amabwe yandi ero no kuyapyanisha pa ncende iyo bakifumyapo amabwe, ero bafwire ukubomfya ibumba iripya paku shingura ing'anda.⁴³ Nga kyakuti ukufuruma kwabwera nakabiri ero kwatoba ne ng'anda iyaba fumishemo amabwe ero ne fibumba fyakuswa ero no kushingura,⁴⁴ ero shima pepo ari nokwingira ero no kukyenkyenta ing'anda pakubona nga kyakuti ukufurumuka kurisangene mu ng'anda nga kyakuti kurisarangene, ero ninshi ukufuruma kwa bono, ero ne ng'anda ninshi irikowerere.⁴⁵ Iyi ng'anda yakubongororafye. Amabwe, imbao, ero nebumba bashingwirire mu ng'anda fyonse bafwire ukufifumisha kunse ya musumba ku nkende iya kukowera.⁴⁶ Ukubikakofye, no muntu onse uwaingiramo muri iyi ng'anda panshita yaiserwe naye ari no kuba uwakukowera ukushinta ikyunguro.⁴⁷ Nomuntu onse uwa sendamamo mu ng'anda ari no kuwasha ifyakufwara fyakwe, ero naye onse uwaririre muri iyi ng'anda ari no kuwasha ifyakufwara fyakwe.⁴⁸ Nga shima pepo aingira mu ng'anda mukukyekyeta mukubona nga kyakuti ukufuruma kurisarangene mu ng'anda pa numa ya kuishinga, ero, nga kyakuti asangana tamuri ifyakufuruma, ari nokuranda ati iyi ng'anda irisangurukire.⁴⁹ Ero shima pepo ari no kupita ifyuni fibiri pakuwamya iyo ng'anda, ero imbao sha kedari, ero akasaru akakashikira, ero na isopo.⁵⁰ Shima pepo ari nokwipaira ikyonu kimo pa menshi aya bune aya munongo iye bumba.⁵¹ Ari no kupita urubao rwa kedari, hisopo, nakasaru akakukashikira, ero ne kyoni ikya kurora ero nokutubika fyonse mumuropa wa kyoni bepeye, mu menshi aya bune ero nokukana imiku kine rubari.⁵² Shima pepo ari nokuwamya ing'anda no muropa wa kyoni ero pamo na menshi ayabune, pamo ne kyoni ikya kurora, urubao rwa kedari, hisopo, elr nakasaru akakukashikira.⁵³ Nomba shima pepo ari nokurekerako ikyonu kirore ukuya kunse yamusumba nokuya mu mabara. Na muri iyi nshira shima pepo emo ari nokubweshanishamo iyi ng'anda ku kinso kyakwa Yahweh, ero neyi ng'anda ikesa kuwama.⁵⁴ Aya emafunde ayakukonka parwa marwere ya kufuruma pa nkanda ero nefintu fyonse ifirenga aya amarwere, ero ne fiseseya,⁵⁵ ero pakufuruma kwa fifwaro ero ne ng'anda,⁵⁶ nangu ukurekufimba, ifya kufuruma pa mubiri, ero no kusebuka pankanda,⁵⁷ pakushininkisha ukuti iki ikyakukowera nangu ati kyabune. Aya emafunde yapa marwere yankanda ero nokufuruma."

¹ Yahwe arandire kuri Mose na kuri Aroni, ukutira, ² "Randa ku bana bakwa Iraseri, no kuranda kuri bo, 'Iryo umwame

uri onse akwata amenshi ya burwere ayafuma ku fyamfwaro, ninshi na kowera. ³ Ukukowera kwakwe ni pamurandu wa kusuma kwa menshi ya burwere. Nangu ku fyamfwaro kurefuma amenshi nangu kwareka ukufuma, nakowera. ⁴ Onse umusengere akarara ukabo uwakowera, na ponse apo aikara pakaba apakowera. ⁵ Onse uwakumya umusengere wakwe afwire ukukyapa ifyakufwara fyakwe no kusamba umwine ma menshi, no kuba uwasanguruka ukufika icyunguro. ⁶ Kabiri onse uwaikara pari ,kyonse apo umwaume usuma amenshi ya burwere ekara, urya muntu afwire ukukyapa ifyakufwara fyakwe no kusamba umwine mu menshi, no kuba uwasanguruka ukufika icyunguro. ⁷ Kabiri onse uwakumya umubiri wa muntu usuma amenshi ya burwere afwire ukukyapa ifyakufwara fyakwe no kusamba mu menshi, no kuba uwasanguruka ukufika icyunguro. ⁸ Nga umuntu uri no kusuma amenshi ya burwere afwisa amate pa muntu uwasanguruka, urya muntu afwire ukukyapa ifyakufwara fyakwe no kusamba mu menshi, no kuba uwasanguruka ukufika icyunguro. ⁹ Ikyakutentemapo kya muntu usuma amenshi ya burwere atentemapo kikakowera. ¹⁰ Onse ukumya kyonse icyaba pe samba rya muntu kikaba icyakowera ukufika ku kyuguro, na onse usenda ifyo fintu afwire ukukyapa ifyakufwara fyakwe no kusamba umwine mu menshi; akaba ushasanguruka ukufika ku kyunguro. ¹¹ Umuntu onse uwakwata ukusuma amenshi ya burwere akumya ukwabura kubura iminwe yakwe mu menshi, umuntu uyo bakikumya afwire ukukyapa ifyakufwara fyakwe no kusamba mu menshi, no kuba uwasanguruka ukufika ku kyunguro. ¹² Iri yonse impoto ye bumba iyo umu uri no kusuma kwa menshi ya burwere aikatako ifwire ukutobeka, na kyonse kya kimuti kifwire ukukuburwa mu menshi. ¹³ Kabiri eryo uri no kusuma amenshi ya burwere asangururwa ku kusuma kwa menshi ya burwere, kabiri afwire ukupenda inshiku kine rubari mukusangururwa kwakwe; kabiri afwire ukukyapa ifyakufwara fyakwe no kusamba umubiri wakwe mu menshi ayarepita. Kabiri araba uwasanguruka. ¹⁴ Pa bushiku bwarenga kine konse konse afwire ukusenda impere shibiri nangu abana babiri no kwisa ku kinso kyakwa Yahwe pa mwinshi we hema rya kukumaninamo; afwire ukupera ifyoni kuri shima pepo. ¹⁵ Kabiri shima pepo akafipere amarambo, kimo rirambo rya pa rubembu na kimbi kninike kye rambo, na shima pepo akamukonsorwera ku kinso kyakwa Yahwe pa kusuma kwa menshi ya burwere. ¹⁶ Kabiri umwaume onse nga mwafuma amenshi ya bufyashi, asambe umubiri wakwe onse mu menshi; akaba ushasangururwa ukufika icyunguro. ¹⁷ Fyonse ifyakufwara nangu umukupo ukuri amenshi; kikaba ikishasanguruka ukufika ku kyunguro. ¹⁸ Nga umwanakashi no mwaume barar bonse kutwara amenshi ya bufyashi mu mwanakashi, bafwire bonse ukusamba abene mu menshi, bakaba abashasanguruka ukufika ku kyunguro. ¹⁹ Eryo umwanakashi areikara ku mweshi, ifiko fyakwe fyakonkanyapo mu nshiku sharenga kine rubari, na onse uwamukumya akaba ushasanguruka ukufika ku kyunguro. ²⁰ Kabiri fyonse ifyo ararapo pa nshita ya kwikara ku mweshi fikaba ifyakowera; fyonse ifyo aikarapo nafyo fikaba ifyakowera. ²¹ Kabiri onse uwakumya umusengere wakwe afwire ukukyapa ifyakufwara fyakwe no kusamba umwine mu menshi, urya muntu akaba ushasanguruka ukufika ku kyunguro. ²² Onse uwakumya kyonse icyakwikarapo kyakwe afwire ukukyapa ifyakufwara fyakwe no kusamba umwine mu menshi, urya muntu akaba uwakowera ukufika ku kyunguro. ²³ Kabiri nangu ni pa musengere nangu ponse apo akarara, nga akumyako, urya muntu akaba uwakowera ukufika ku kyunguro. ²⁴ Na onse umwaume nga arara nankwe, ne fiko fyakwe ifyakusuma fyamukumya, akaba uwakowera mu nshiku isharenga kine rubari. Onse umusengere uyo ararapo ukaba uwakowera. ²⁵ No mwanakashi nga nakwata ukusuma kwa muropa mu nshiku ishingira ikyo te nshita yakwe iyakwikara ku mweshi, nangu nga apitiririra mu nshiku sha kwikara ku mweshi kwakwe, mu nshiku shakwikara kwakwe ku mweshi. Ninshi arikowera. ²⁶ Na onse umusengere ararapo ryonse mukufumya kwa muropa ukuparana no musengere arerarapo mu nshiku sha kwikara kwakwe ku mweshi, a kyonse ikyo aikarapo kikaba icyakowera, nga firya kwaba kwa kowera ukwikara kwakwe kwa ku mweshi. ²⁷ Kabiri onse uwakumya kyonse pari ifyo fyonse akaba uwakowera; afwire ukukyapa ifyakufwara fyakwe no kusamba umwine mu menshi, nao akaba uwakowera ukufika ku kyunguro. ²⁸ Rero nga aba uwasanguruka ukufuma ku kusuma kwa muropa, ryene akapende umwine inshiku kine rubari, na panuma yaifi akaba uwasanguruka. ²⁹ Pa bushiku bwarenga kine konse konse akasende inkunda shibiri nangu abana ba mpere no kutwara kuri shima pepo pa mwenshi we hema umwakukumaninamo. ³⁰ Kabiri shima pepo akapere amarambo, ikyon kimo ikye rambo pa rubembu na kimbi pa kuninika ikye rambo, akamukonsorwera ku kinso kyakwa Yahwe pa kukowera ukwa kusuma kwa muropa. ³¹ Ifi efyo mukarekanye abana bakwa Israeri ukufuma ku kukowera kwabo. Eikyo tabari no kufwa pa murandu no kukowera kwabo, iryo bekowesha ikinyumbanyumba, iryo inkiri pakati kabo. ³² Aya e mafunde kuri onse uresuma amenshi, ku mwaume uri onse uyo amenshi ya bufyashi yarefuma muri ye no ku murenga uwakowera, ³³ no mwanakashi uri onse uyo ukwikara kwakwe ukwa ku mweshi, eryo onse uri no kusuma kwa menshi, nangu abe mwaume nangu mwanakashi, na onse umwaume uwarara no wakowera umwanakashi."

Chapter 16

¹ Yahwe arandire kuri Mse- panuma yamfwa ya bana baume babiri bakwa Aroni, iryo baparamie mupepi kuri Yahwe kabiri no kufwa. ² Yahwe arandire kuri Mose, "Sosa kuri Aroni munyina obe no kumweba kuti areisa inhita iri yonse pa nkyende ya shirisha kukati ka kipembi, ku knso kya kukonsorwerapo ikiri pa kipao. Kabiri nga ikitefi, ari no kufwa. Pantu abonekere mwikumbi rya kukonsorwerapo. ³ Eikyo Aroni afwire ukwisa ku nkyende ya shirisha. Afwire ukwingira na kana kanono ka ng'ombe ngo muturo pa rubembu, na sukusuku nge kya kuninika ikya muturo. ⁴ Kabiri afwire ukufwara umwingira wa korokondwe ribera ku mubiri, kabiri afwire ukufwara umupango wa korokondwe kabiri ikitebo kya korokondwe. Ifi efyakufwara fya mushiro. Afwire ukusamba umubiri wakwe mu menshi na kabiri afware

umwine ifyakufwara ifi.⁵ Abure ku rukuta rwa bana bakwa Israeri ing'ombe shibiri ishirume nge rambo rya rubembu na sukuuku nge kya kuninika irambo.⁶ Eryo Aroni akature akana ka ng'ombe akarume umuturo wa pa rubembu, ikikaba pa ye, mukukita ukukonsorwera umwine pa ba ng'anda yakwe.⁷ Kabiri afwire ukusenda imbushi shibiri no kupekanya ku inso kyakwa Yahwe, pa mwinshi we hema uwakukumaninamo.⁸ Kabiri Aroni akapende imbushi shibiri, kimo akapendwire Yahwe, kamo kakwa Yahwe, na imbi imo akapendwire Asasere.⁹ Kabiri Aroni akature imbushi iyo iyakupendwirako kuri Yahwe, kabiri ikabe muturo wa pa rubembu.¹⁰ Rero imbushi iya kupendwirapo kakwa Asasere kaponenapo ikimikwe iya mweo ku kinso kyakwa Yahwe, afwire ukumukonsorwera ukumutum kuri Asasere mu matororo.¹¹ Kabiri Aroni akabure akana ka mbushi akarume ukuti ature pa rubembu, kikabe ikyakwe. Afwire ukukonsorwera umwine na bang'anda yakwe, eryo akepaye akana ka ng'ombe akarume ngo muturo wa pa rubembu rwakwe.¹² Aroni afwire ukubura ikifukirisho kya marasha ya muriro ukufuma pa kipairo ku kinso kyakwa Yahwe, ne minwe yakwe iyaisuramo umushiru uwapereka uwakyaena kisuma, no kureta ifi fintu mukati ka kipembi.¹³ Abike ikyakyaena kisuma pa muriro ku kinso kyakwa Yahwe, pakuti ikumbi ukufuma ku kyena ku kufimba ukukonsorwera pa kipangano kya kipope. Nao akakite fi pakuti ekafwa.¹⁴ Kabiri akabure umuropa uwingi uwa ng'ombe irume no kusansa ku munwe wakwe pa kinso kya kukonsorwerapo. Afwire ukusansa umuropa uwingi ku munwe wakwe imiku kine rubari pa kinso kya kukonsorwera.¹⁵ Kabiri afwire ukwipaya ing'ombe ya muturo wa pa rubembu ku bantu no kupoka umuropa mukati ka kipembe. Kurya akakite no muropa nga ifyo akitire ku muropa wa mbushi: afwire ukusansa iki pa kukonsorwera pa kinso kya kukonsorwerapo.¹⁶ Afwire ukukita ikya kukonsorwerapo pa nkyende ya mushiro pa murandu wa kukowera kwa fikitwa kwa bana bakwa Israeri, na pa murandu wa bukisanguka bwabo ne membu shabo shonse. Akakite na kabiri iki kwi hema rya kukumaninamo, umo Yahwe akekara mukati akbo, mukati ka fyakukowera kwabo.¹⁷ Tekuti nangu umo ukuba mwi hema umwakukumanina iryo Aroni aingira mu kupanga ukukonsorwera munkeyende yashirisha, nao asuka afuma kunse no kupwisha ukupanga ikyakukonsorwera ena na bang'anda yakwe, no kurongana kwa bana bakwa Israeri.¹⁸ Akafume kunse ya kipairo pa kinso kyakwa Yahwe no kupanga ikya kukonsorwerapo kya kiko, kabiri akasende umuropa uwingi uwa ng'ombe irume na umbi umuropa wa ng'ombe no kubika pa masengo ya kipario ukunguruka.¹⁹ Afwire ukusansa uumuropa uwingi kuri kyena ne minwe imiku kine rubari ku kuwamisha no kukishisha kuri Yahwe, ukufuma mu kukowera kufikitwa mu bana bakwa Israeri.²⁰ Eryo apwisha ukukonsorwera mu nkyende ya shirisha, ihema umwakukumanina, ne kipairo, afwire ukwimika ing'ombe iya mweo.²¹ Aroni akarike yonse amaboko yakwe pa mutwe wa ng'ombe iya mweo no kurapira pa bubi bwakwe bonse ku bana bakwa Israeri, bonse bukisanguka, na pa membu shabo shonse. Kabiri afwire ukubika urubembu pa mutwe wa ng'ombe no kuituma kumbi mukusakamana umwaume areipekanya ku kutungurura ing'ombe mu matororo.²² Ne ng'ombe ifwire ukumusendera ububi bonse bwa bantu ku nkyende ya kusungirwamo. Umo ni mu matororo, umwaume afwire ukureka ing'ombe ukuya umutende.²³ Kabiri Aroni afwire ukubwera mwi hema rya kukumaninamo no kufura ifyakufwara fyakorokondwe ifyo akifwara iryo taraya mu nkyende ya shirisha, kabiri afwire ukusha ifyo ifyakufwara murya.²⁴ Afwire ukusamba umubiri wakwe mu menshi mu munyende ya mushiro, no kufwara ifyakufwara fyakwe; na kabiri afwire ukuya no kupera umuturo wa kyakokya no muturo wakyakokya ku bantu.²⁵ Afwire ukokya amafuta ya muturo wa rubembu pa kipairo.²⁶ Kabiri umuntu ureka imbushi kuri Asasere afwire ukuya umutende afwire ukukyapa ifyakufwara fyakwe no kusamba umubiri wakwe mu menshi: Panuma ya ifyo, akabwerere mu nkambi.²⁷ Kabiri ing'ombe irume pa muturo wa rubembu ne ng'ombe pa muturo wa rubembu, uyo muropa uwareterwe ku kupanga ukukonsorwera mu nkyende ya mushiro, afwire ukusenda kunse ya nkambi. Kabiri bafwire ukokya imikupo, umunofu, na mafi.²⁸ Umwaume uwaokya ifyo firundwa afwire ukukyapa ifyakufwara fyakwe no kusamba umubiri wakwe mu menshi; panuma yaifi, akabwerere mu nkambi.²⁹ Kikaba ikipope kuri mwe mu mweshi warenga kine rubari, pa bushiku bwarenga ikumi mu mweshi, ufwire ukuikyefya we mwine kabiri takuri kubomba, nangu wakufyarirwa mu kyaroro nangu umwina fyaro ureikara muri mwe.³⁰ Pantu muri ubu bushiku emo murekonsorwerwa ifikitwa kuri mwe, mu mukusanguruka mwebo ukufuma ku membu shenu pakuti mukabe abasanguruka ku kinso kyakwa Yahwe.³¹ Bwene risabata rya mushiro ku kutusha kuri mwe, na mwe mufwire ukuikyefya no kukana bomba. Kikaba ikipope muri mwe.³² Kabiri shimapepo mukaramba, umo uyo ukaba uwasubwa uwarashirwa ku kuba shimapepo mukaramba mwipunda ryakwa wishi, afwire ukukita ukukonsorwera no kubika ifyakufwara fyakorokondwe, ifyo kifwire ukuba, ikyakufwara kya mushiro.³³ Afwire ukupanga ikya kukonsorwerako pa nkyende iya shirisha; afwire ukupanga ikya kukonsorwerapo mwi nkambi ya ku kumaninamo na ikya kipairo, kabiri afwire ukupanga kya kukonsorwera ikya bashimapepo na ikya bantu bonse abakorongene.³⁴ Iki kikaba kipope kuri mwe, ku kupanga ikya kukonsorwera ikya bana bakwa Israeri pa murandu wa membu shabo, umuku umo mu mwaka. Ifi fyarekitwa Yahwe nga aprera ikipope kuri Mose.

Chapter 17

¹ Yahwe arandire kuri Mose, asosere, ² "Randa kuri Aroni na bana bakwe abaume, na kubantu bonse abena Israeri. Bebe ifyo Yahwe abebere: ³ Umwaume onse ukufuma ku Israeri uwaipaya ing'ombe iirume, sukuuku, nangu imbushi mu nkambi, nangu uwaipaira kunse ya nkambi pakuti apere irambo- ⁴ nga takiretere ku mwenshi we ema ryakukumaninamo kyakwe, urya muntu akaperwa umurandu wa kusunya umuropa. Nasunya umuropa, kabiri urya muntu afwire ukuputurwa ukufuma ku bantu bakwe. ⁵ Ubukankara bwaiki kipope ni pakuti abantu ba ku Israeri bareta amarambo kuri Yahwe pa mwenshi we ema ryakukumaninamo, kuri shimapepo ngo kuperwa irambo ngo muturo wa

kironganino kuri Yahwe, mukifuro ,kya kutura irambo parwarara. ⁶ Shimpepo akasansa umuropa pa burambo bwa kwa Yahwe pa mwenshi we ema ryakukumaninamo; akokya amafuta pakupanga ubwema ubusuma kuri Yahwe. ⁷ Abantu nomba tabafwire ukutura irambo kufibeneka nge mbushi, kufyo bakita nga bakyende. Iki kikaba ikipope umuyayaya kuri bo ne nkuro yonse iyabantu babo. ⁸ Ufwire ukuranda kuri bo, 'Onse umwaume waku Israeri, umwina fyro onse uwikara muri bo, uutura umuturo wakokyekwa nangu irambo ⁹ kabiri tarekireta ku mwenshi we ema ryakukumaninamo pakuti kingaba irambo kuri Yahwe, urya mwaume afwire ukuputurwa ukufuma ku bantu bakwe. ¹⁰ Nga umuntu umo uwa mu ng'anda yakwa Israeri, nangu umwina fyaro umo uwa muri bo arya umuropa, inkapiribura ikinso kyandi kuri urya muntu uwarya umuropa kabiri nkamuputurwa ukufuma ku bantu bakwe. ¹¹ Pantu umweo wa nama mu muropa waiko. Nimpera umuropa waiko kuri mwebo ukupanga amafuto pa burambo pa mweo wenu, pantu muropa eupanga amafuto, pantu muropa eufuta pa mweo. ¹² Eikyo narandire ku bantu ba ku Israeri ukuti takuri nagu umo ufwire ukurya umuropa, no mwina fyaro wine uwikara muri mwebo tafwire ukurya. ¹³ Uuri onse mu bantu ba ku Israeri, nangu uuri onse mu bena fyaro uwikara muribo, uurunga no kwipaya inama nangu ikyonu iingarikwa, urya muntu afwire ,ukwitira umuropa wa kiko no kufimba umuropa no musensenga. ¹⁴ Pantu umweo wakira kibumbwa muropa wakiko. Ekyo narandire ku bantu ba ku Israel, "Tamufwire ukurya umuropa wakibumbwa kyonse, pantu umweo wakira kibumbwa muropa wakiko. Onse uwarya afwire ukuputurwa." ¹⁵ Umuntu onse uwarya inama iyakufwa nangu iisantawirwe ku nama shampanga, kube urya muntu afyarirwa murya mwine nangu mwina fyaro uwikara muri mwebo, afwire ukuwasha ififwaro fyakwe kabiri aisambe umwine mu menshi, kabiri araba uwakowera mpaka ikyunguro. Panuma akaba uwasangururwa. ¹⁶ Rero nga tawashishe ififwaro nangu ukusamba umubiri wakwe, ryena afwire ukusenda umurandu wakwe."

Chapter 18

¹ Yahwe arandire kuri Mose, asosere, ³ "Randa ku bena sraeri no kusosa kuri bo, 'Ninebo Yahwe Resa wenu. ² Tamufwire ukukita ifyo abena Egipto bakita, uko mwarekwikara akare. Tamufwire ukukita ifintu ifyo abena Kenani bakita, inkynde uko ndekumitwara. Mwikonka imbera shabo. ⁴ Amafunde yandi eyo mufwire ukukita, nefipope fyandi efo mufwire ukusunga, pakuti mwingaraenda nafyo, pantu ninebo Yahwe kabiri Resa wenu. ⁵ Eikyo mufwire ukusunga ifyebo na mafunde yandi. Nga umuntu ayabera pa murandu wayako. Ninebo Yahwe. ⁶ Takuri uwakufimbura pa bwamba bwa kwa rupwa rwakwe no kurara nankwe. Ninebo Yahwe. ⁷ Taufwire ukusarura wiso ukupitira mukurara na noko. Ninoko! Taufwire ukumusarura. ⁸ Taufwire mukurara no mukashi uuri onse uwakwa wiso; tafwire ukusarura wiso muri uyu musango. ⁹ Taufwire ukurara na nkanshi yobe uuri onse, kube mwana mwanakashi wakwa wiso nangu uwakwa noko, kube kurire penu nangu apatari ukufuma kuri webo. Taufwire ukurara na bankashi yobe. ¹⁰ Taufwire ukurara no mwishikuru obe uwa mu mwana umwaume nangu umwishikuru wa mu mwana mwanakashi. Iki kyaba ikyaba ikyansonni kuri webo. ¹¹ Taufwire ukurara no mwana mwanakashi uwa kwa mukawiso, uwafyerwe kuri wiso. Ni nkashi yobe, kabiri tafwire ukurara nakwe. ¹² Taufwire ukurara na noko senge. Ni rupwa fumamfume wa kwa wiso. ¹³ Taufwire ukurara na nkashi yakwa noko. Pantu ni rupwa fumamfume uwakwa noko. ¹⁴ Taufwire ukusarura munina wakwa wiso ukupitira mukurara no mukashi wakwe. Taufwire ukumuparamina pa murandu waikyo; pantu ni noko. ¹⁵ Taufwire ukurara no murokashi. Pantu mukashi wa mwana obe umwaume; tafwire ukurara nankwe. ¹⁶ Taufwire ukurara na muramu obe; tafwire ukumusarura muri iyi nshira. ¹⁷ Taufwire ukurara na namayo pamo no mwana umwanakashi wakwe, nangu umwishikuru wakwe. Pantu niba rupwa rwakwe fumamfume, kabiri ukurara nabo kuti kyaba ikya museru. ¹⁸ Taufwire ukupa muramu obe ngo mukashi obe wa kibiri no kurara nankwe iryo umukashi obe uwantanshi akiri uwa mweo. ¹⁹ Taufwire ukurara no mwanakashi iryo ari ku mweshi. Taba uwasangururwa pari irya nshita. ²⁰ Taufwire ukurara na muka mwinamuparamano kabiri wi ikowesha we mwine muri iyi nshira. ²¹ Taufwire ukupera uuri onse mubana bobe ku kubaposa mu muriro, pakuti wingabapera irambo kuri moreki, pantu tafwire ukusarura ishina ryakwa Resa obe. Nnebo Yahwe. ²² Taufwire ukurara na baume banobe nga ukurar no mwanakashi. Iki kuti kyaba ikyamuseru. ²³ Taufwire ukurara ne nnama iiri yonse kabiri wi ikowesha we mwine. Takuri umwanakashi uwakuitumpa mukurara ne nama. Iki kyena kya musebanya. ²⁴ Mwi ikowesha mwebene mu musango uuri onse pari iyi, pantu muri ifi fyonse inko ishingishakowerere, inko isho natamfishe pa ntanshi yenu. ²⁵ Ikyaro kyangukire ikyakowera, eikyo nakandire imemba shabo, ne kyarokire abarimo. ²⁶ Eikyo, mwebo, mufwire ukusunga ifyebo ne fipope fyandi, kabiri tamufwire ukukita kimo pari ifi fintu fyakupatisha, eba mwana mukaya wa mu Israeri nangu umwina fyaro uwikara na mwe. ²⁷ Pantu ebupumbu ubo abantu bamukyarokire bakitire, abo abaikeremo pa kubara, kabiri nomba ikyarokire. ²⁸ Eikyo beni abakyengera pakuti ikyarokire kiamiruka pa numa yakukikowesha, nga fintu kya rukire abantu abariko ribe tamurabako. ²⁹ Onse uwakita kimo pari ifi fintu fyakupatisha, abantu bakita ifintu fiamusango uyu bakapaturwa ukufuma ku bantu babo. ³⁰ Eikyo mufwire ukusunga ifipope fyandi rero tekukita ifiberero fyakupatisha ifyakitirwe ribe mwebo, pakutira mwikoweshiwa kuri fyo. Ninebo Yahwe Resa wenu."

Chapter 19

¹ Yahwe arandire kuri Mose, asosere, ² "Randa ku rukuta ronse urwa bena Israeri na ku beba ati, 'Beni aba mushiro, pantu ne Yahwe Resa wenu ndi wa mushiro. ³ Umuntu onse akindike nyina na wishi na mwebo musunge ama Sabata. Ndi Yahwe Resa wenu. ⁴ Mwipaturukira ku turubi tumbi twafye, nangu kuipangira tu resa twafyera. Ndi Yahwe Resa wenu. ⁵

Nga mwaipaire rambo rya fya mutende ifya musanguro kuri Yahwe, mukaripaye ukuti mukapokererwe. ⁶ Kikarikwe mu bushiku bwe rambo bwine, nangura mu bwakonkapo. Ifikasharapo ukufika ku bushiku bwa butatu, fikokyewe mu muriro. ⁷ Nga kyakirakwa mu bushiku bwa kitatu, yarikowera iyo nama; tayakapokererwe, ⁸ na onse uwarya aba uwa murandu pa kuweshha ikya mushiro kuri Yahwe, na uyo muntu akaputurwako ukufuma mu bantu bakwe ⁹ Pakusomabora ifyakusombora fya kyaroye, wikapwisha ukusombora na mumbari ye bara ryobe, ukusota wikasota mukusombora kobe. ¹⁰ Ukusota wikasota imyangashi mwibara ryobe irya myangashi iya ponene panshi mwibara ryobe irya mayangashi. Ukafireke umurandu na umurebeshi. Ninebo Yahwe Resa obe. ¹¹ Wiraiba. Wirabepa. Mwiratumpikishanya. ¹² Wirarapa mwishina ryandi apabura murandu nangura ukususha ishina ryakwa Resa obe. Ninebo Yahwe. ¹³ Wirakita munobe urumanmani nangura ukumwibira. Ikirambu kya wa imirimo iki ikarakumyobe ukufika urukyeru. ¹⁴ Witipa kiburu nangura ukubikka ikiribwe kyakuipununako ku mpofu. Rero, tina Resa obe. Ninebo Yahwe. ¹⁵ Mwirapingura mu bupondamishii. Wipera umu insambu pakuba umuranda, kabiri wipera umu insambu pakubauwakindama. Rero pingura mu burungami. ¹⁶ Wirapitana mukusaranganya urwambo mu bantu bobe, rero fwaya ukupokorora umweo wakwe. Ninebo Yahwe. ¹⁷ Wipata wenu mu mutima obe. umwabaure mukishinka pakutira ati wikumako ku rubembu pa murandu wakwe. ¹⁸ Wirandura nangura ukubera umu uwa mu bantu bobe ikifundo, rero temwa ba wenu nga we mwine. Ninebo Yahwe. ¹⁹ Urebaka amafunde yandi. Witandanya inama shobe na inama sha mutundu umbi uwa nama shimbi. Wisankanya imbuto sha mutundu umbi pakubyara mwibara ryobe. Wifwara ifyakufwara ifyapangwa ku mitundu ya nsaru shibiri ukwikashiwa pamo. ²⁰ Onse uwarara na umusha wakwe umwanakashi uwakobekerwa, rero uusharuburwa nangura ukuperwa ubuntungwa, ukukandwa akakandwe. Ukwipaiwa ekepaiwa pa murandu wakutira ati tarubwirwe. ²¹ Umwaume akarete ikya pa rubembu kuri Yahwe ku pa kwingirira kwi hema ryakukumaninamo- sukuuku nga ikya pa rubembu. ²² Eryo shimapepo akakite ikya kukonsorwera pa rubembu sukuuku nga ikya pa rubembu kuri Yahwe, pa rubembe uro akita. Wryo urubembu uro akita rukererwa. ²³ Nga mwaisa mu kyaroye no kubara imitundu yonse iya miti ku kuba ikiryo, eryo mukarengwe ikisabo kya kiko ikyareshiwa ku kurya. Ikiryo kikareshiwe kuri mwe imyaka itatu. Kikariwa. ²⁴ Rero mu mwaka wa kurenga ine ifisabo fyonse fikaba ifya mushiro, ikya musango wa ku tasha kuri Yahwe. ²⁵ Mu wakurenga fisano mukarye ikisabo, pakuba na ukurorera ukutira ati kitwaririshe. Ninebo Yahwe Resa obe. ²⁶ Mwirya inama umuri umuropa. Wiipusha ku mipashi urwa fya kuntinshi, na ukubomfya abanenu ukubomfya amaka ya mfimfi. ²⁷ Wikabeya mu mbari ya mushishi yobe nangura ukubeya imyefu yobe iya mu mbari. ²⁸ Tekweshu ukuyeshasura imibiri yenu abafwa. Ninebo Yahwe nagura ukumwa inembo. Ninebo Yahwe. ²⁹ Wikamurenga ukuba uwansonu umwana obe ku kumurenga ukuba kirende, nangura ururko rwingariwa ku burarerare na ikyaroye kya isuramo ubupondamishi. ³⁰ Uresunga ama Sabata na ukukindika umwamushiro mwakikurwa kyandi. Ninebo Yahwe. ³¹ Wiarukira kuri abo abaranda ku bafwa nangura ku mipashi. Mwibafwaya, epari bamikowesha. Ninebo Yahwe Resa obe. ³² Ureima ku kinso kya wa mfwiri na ukukindika ukubapo kwa mukote. Uretina Resa obe. Ninebo Yahwe. ³³ Nga umuntu umbi aikara muri mwe mu kyaroye, mwikamukita ikibi ikiri kyonse. ³⁴ Umbi umbi uwaikara muri mwe akabe kuri mwe nga umwana Israeri ku kufyarwa uwaikara muri mwe, na ukumutemwa ifyo mwaitemwa, pakutira ati mwari abarebeshi mu kyaroye kya Egypto. Ninebo Yahwe Resa obe. ³⁵ Mwirabomfya ifipimo ifishaba bwino pakuipima ubutari, ukufina, nangura ubwingi. ³⁶ Mukabomfye ifyakupiminako ifyaringa, ukufina ukwaringa, efa uwaringa, na hini uwaringa. Ninebo Yahwe Resa obe, uwamifumisha mu kyaroye kya Egypto. ³⁷ Ukareibukisha ifipope na mafunde yandi yonse, na ukuyakita. Ninebo Yahwe."

Chapter 20

¹ Yahwe arandire ckuri Mose, asosere, ² "Randa ku bantu ab ku Israeri, 'Uri onse pa bantu ba ku Israeri, nangu mwisa uwikara mu Israeri uwapera umwana pa bana bakwe bonse kuri Mereki, aringirefye ukumwiya, Abantu ba mukyaroye bafwire ukumupora amabwe. ³ Nandibo nkamufutira ikinso kyandi kuri uyo muntu kabiri nkamupaturako ukufuma ku bantu bakwe pantu na pera umwana wakwe kuri Mereki, mukusebanya inkyende yandi iya mushiro na ukususha ishina ryandi irya mushiro. ⁴ Nga kyakuti abantu bamu kyaroye basara amenso yabo kuri uyu ,muntu iryo apera[0 umwana pa bana bakwe bonse kuri Mereki, nga kyakutira tabamwipewe, ⁵ ryena nebo ne mwine nkafutira ikinso kyandi kuri o no mukowa wakwe. Kabiri nkamupaturako na uyo onse ukita bukirende mukufwaya ukwampana pamo na Mereki. ⁶ Umuntu uwi irosha kuri bo abaranda na bafwa, neryi kuri bo abaranda ne mipashi pakutira bakite bukirende na bo, nkamufutira ikinso kyandi uufuma kuri urya muntu; nkamupaturako ukufuma ku bantu bakwe. ⁷ Eikyo kanshi isangurureni mwebene no kuba abashira, pantu nine Yahwe Resa wenu. ⁸ Mufwire ukusunga ifipope fyandi no kufikonka. Ninebo Yahwe ne umirenga ukuba nga bashira. ⁹ Uyo onse utipwira wishu nangu nyina aringire ukumwipaya. Natipa wishu nangu nyina, kanshi wakirubo kabiri aringire ukufwa. ¹⁰ Umwaume uwakita ubukyende no mukashi wa mwaume umbi, emukira, uyo ,onse uwakita ubukyende no mukashi wa mwina muparamano wakwe- shikirende na nakirende bonse baringire ukwipaiwa. ¹¹ Nga kyakutira umwaume arara no mukashi wakwa wishu, ninshi asebanya wishu. Bonse umwana umwaume no mukashi wakwa wishu baringire mukine ukwipaiwa. Umuropa wabo uri pari bo. ¹² Nga kyakutira umwaume asendama no mwana umwanakashi umupongoshi wakwe, bonse babiri baringire mukine ukwipaiwa. Nabakita ishiku. Bari nekirubo kabiri baringire ukufwa. ¹³ Nga kyakutira umwaume asendama no mwaume munankwe, ifyo basedama no mwanakashi, bonse babiri nabakita ikintu ikyamuseru. Baringire mukine ukwipaiwa. Bari ne kirubo kabiri baringire ukufwa. ¹⁴ Nga kyakutira umwaume aupa umwanakashi na kabiri aupa nyina wa mukashi, iki

bubifi. Baringire ukubokya, bonse umwaume na banakashi babiri, pakutira pekaba ububifi pakati kenu.¹⁵ Nga kyakutira umwaume asendama ne nama, aringire mukine ukwipaiwa, eryo mufwire mwaipaya ne nama.¹⁶ Nga kyakutira umwanakashi aparamina inama irir yonse ukuti engasendama nayo, mufwire ukwipaya umwanakashi ne nama. Bonse mukine baringire ukwipaiwa. Bari ne kirubo babiri baringire ukufwa.¹⁷ Nga kyakutira umwaume asendama na nkashi yakwe, umwana umwanakashi wakwa wishi nangu uwakwa nyina, no kubona umubiri wakwe, no mwanakashi abona umubiri wa mwaume, iki kintu musebanya. Baringire ukubapaturako ku finso fya bantu babo. Pantu na sendama na nkashi yakwe. Afwire asenda ikirubo kyakwe.¹⁸ Nga kyakutira umwaume asendama no mwanakashi iryo ari ku mweshi no kusendama nankwe, afimbura pa kamfukwemfukwe ka muropa wakwe, inturo ya muropa wakwe. Bonse umwaume no mwanakashi baringire ukubapaturako ku bantu babo.¹⁹ Tauringire ukusendama na nkashi ya kwa noko, nagura nkashi yakwa wiso, pantu kuti wareta umusebanya ku wa murupwa robe. Uringire ukuisendera ikibi kyobe.²⁰ Nga kyakutira umwaume asendama na nyina senge, ninshi asarusha narume. Bakaperwa umurandu pa rubembu rwabo, kabiri bakafwa ukwabura abana.²¹ Nga kyakutira umwaume aupa uukashi wakwa munina iryo munina akiri uwa nweo, ikyo kintu kyamusebanya. Ninshi asarusha munina, kabiri ndiri no kufumyapo pa bana babo kyonse ikipe ikyo bapayana ukufuma ku bafyashi babo.²² Muringire kanshi ukusunga amafunde yandi yonse ne fipope fyandi; muringire ukuyomfwira pakutira ikyaroy ikyo nkamitwaramo ukwikaramo kikamiruka.²³ Mwikendera mu ntambi sha kyaroy ikyo nkafumyamo pari mwe, pantu barikitira ifi fintu fyonse, nandi naribapata.²⁴ Natire kuri mwe. "Mukapyana ikyaroy kyabo; nkakipera kuri mwe ukuba ikyenu, ikyaroy ikya isuramo umukaka no buki. Nine Yahwe Resa wenu, uwamipatwireko ukufuma ku bantu bambi.²⁵ Muringire kanshi ukupusanya pakati ka nama isha busaka ne shafiko, na pakati ka fyuni ifyakowera ne fya busaka, Tamuringire ukuisarura mwebene ne nama ishakowera nangura ifyuni nangura ne kya mweo kyonse kirya ikikuraika pa mushiri, ikyo napatura kuri mwe nga ikyakowera.²⁶ uringire ukuba aba mushiro, pantu nebo, Yahwe, ndiri wa mushiro, kabiri narimipaturako ukufuma ku bbantu bambi, pantu muri bandi.²⁷ Umwaume nangu umwanakashi uranda ku wafwa nangu uranda ku mipashi aringire ukwipaiwa. Abantu baringire ukumupora amabwe. Bari ne kirubo kabiri bafwire no kufwa."

Chapter 21

¹ yahwe arandire kuri Mose: "Randa kuri bashimapepo, abana bakwa Aroni abaume, no kutira kuri bo, 'Takuri nangu umo pari nwe uwakuikowesha kurya abo abafwa mu bantu bakwe,² kanofye barupwa rwakwe abamupei- banyina, bawishi, umwana wakwe umwaume, umwana wakwe umwanakashi, ndume shakwe,³ nangu nkashi yakwe na kisungu uwashintirira pari ye, pantu takwata umurume- pamurandu wakweba kuti aikowesha.⁴ Rero tafwire aikowesha pa urandu wabarupwa bakwe bambi no kurenga aikowesha.⁵ Bashimapepo berabeya ku mutwe nangu ukubeya pa mpera ya myefu, nangufye kuikoma mu mibiri yabo.⁶ Bafwire ukuba abashira kuri Resa wabo kabiri berasebanya ishina ryakwa Resa wabo, pa murandu wakuti bashimapepo abpera ifyakurya fyakwa Yahwe ifya bupe, umukate wa kwa Resa wabo. Eikyo bashimapepo bafwire ukuba abashira.⁷ Tabafwire ukupa umwanakashi uuri onse kirinde kabiri uwakowera, kbiri tabafwire ukupa umwanakashi uyo bareka ku murume wakwe, pantu baripaturwako ukuba abakwa Resa wabo.⁸ Ukamupaturako, ikyo eupera umukate kuri Resa obe. Afwire aba uwa mushiro kuri webo, pamurandu wakuti nebo, Yahwe uwakurenga ukuba uwa mushiro, ndi wa mushiro.⁹ Umwana umwanakashi uuri onse uwakwashimapepo uwaikowesha pakuba kirende asebanya wishi. Afwire ukokyewa.¹⁰ Uri nga shimapepo mukaramba pari bamunyina, uyo eo pa mutwe papongorwerwa amfuta yabusubo, kabiri uwarashikwa ku kufwara ifyakinidama ifya bushimapepo mukaramba, erarekeresha ifyakufwara fyakwe.¹¹ Tafwire ukuya ukuri umuntu wafwa no kikowesha, nangu kyaba wishi nangu banyina.¹² Shimapepo mukaramba tafwire ukufuma pa nkyende ya mushiro iya mwi tenti ryakwa Resa nangu ukukowesha inkyende ya mushiro ya kwa Resa wakwe, pa murandu wkuti arirashikwa nga shimapepo mukaramba pa urandu na mafuta yabusubo aya kwa Resa wakwe. Ninebo Yahwe.¹³ Shimapepo mukaramba afwire ukupa nakisungu ngo mukashi wakwe.¹⁴ Tafwire ukupa mukamfwirwa, umwanakashi bareka, nangu umwanakashi kirende. Takope abanashi bamusango uyu. kuti aupafye na kisungu ukufuma ku bantu bakwe.¹⁵ Eikyo takakoweshe ababa pakati ka bantu bakwe, pantu nine Yahwe, uumurenga uwashira."¹⁶ Yahwe arandire kuri Mose, ukuti,¹⁷ "Sosa kuri Aroni no kumweba, 'Onse uyo uwamurupwa robe mukon shabo shonse arikwata umubiri uushapwiririka, tafwire ukuya smukupera ikyakurya kuri Resa wakwe.¹⁸ Umuntu uuri onse uukwete umubiri uushapwiririka tafwire ukuparama kuri Yahwe, nge mpofu nangu umuntu uushenda, uyo uwaonaika umubiri nangu uwaremana,¹⁹ umuntu uwafunika ukuboko nangu urukasa,²⁰ umuntu uwang'ongo nangu uwaondesha ukukira mukipimo nangu umwipi, nangu umuntu uushibona bwino, nangu uukwete uburwere, ifironda, impera, nangu mutungwi.²¹ Takuri umuntu pakati ka ruko rwakwa Aroni shimapepo uwarekana uwingesa mupepi ukubombo murimo wafyabupe uukita no murimo kuri Yahwe. Pantu uyo muntu ariremana; tafwire ukwisa mupepi ukutura umukate wakwa Resa wakwe.²² Kuti arya ifyakurya fyakwa Resa wakwe, nangu fimo ifya shirisha eryo nafimbi ifyashirafye. Rero, tafwire ukwingira mukati ka kipembi nangu ukwisa parama ku kipairo, pa murandu wa kuti ariremana,²³ pakuti takowesehe inkyende yandi iya mushiro, pantu nine Yahwe, uubarenga ukuba abashira."²⁴ Mose asosere aya mashiwi kuri Aroni, ku bana bakwe abaume, na kubana bonse aba mu Israeri.

Chapter 22

¹ Yahwe arandire kuri Mose, ukuti, ² "Randa kuri Aroni na kubana baume bakwe, bebe bataruke kufintu ifymushiro fya bantu ba mu Israeri. Mufyo barempatwirako. Tafwire asarura ishina ryandi irya mushiro. Nine Yahwe. ³ Randa kuri bena, 'Nga kyakuti uuri onse mu nko shabo shonse- aparama kufintu fya mushiro ifyi abana ba Israeri barempatwira kuri nebo ne Yahwe eryo ari ikowesha, uyo muntu afwire appaturwako ku kinso kyandi: Nine Yahwe. ⁴ Tapari mu nko ya kwa Aroni uwakwata uburema uburwere bwa ku nkanda, nangu ukuraswapo fimo ukufuma mu mubiri, engaryako kyonse ikye rambo ikya pangirwa kuri Yahwe kanofye nga taikowesha. Uyo onse uwaikata ikiri kyonse ikya kowera ukupitira mu kukumyanya ne fyafwa, nangu ukukumyanya no muntu uo kunshi kurefuma fimo, ⁵ nangu uuri onse uwaikata inama ishiikura ninshi akowera, nangura umuntu onse uwingamukowesha, umusango uuri onse kingaberamo ikyakukukowesha- ⁶ eryo bashimapepo uyo onse uwaikata ikiri kyonse ikyaikkowesha akesa uwakowera ukufika ikyunguro. Tafwire ukurya ikintu ikiri kyonse kya mwashira, kano nga asamba umubiri wakwe mu menshi. ⁷ Eryo akasuba kawa, eryo akasanguruka. Panuma ya kasuba kuwa kuti aryako ku fintu fya mushiro, pamurandu wakuti efyakurya fyabo. ⁸ Tafwire ukurya ikya fwira rimo nangu ikyo baipaya ku nama mpanga, pari ikyo kuti ayonaura umwine. Ninebo Yahwe. ⁹ Bashimapepo bafwire ukukonka amakambisho yandi, nangu bareba abamurandu ku membu kabiri no kufwa pa kukansarura. Ninebo Yahwe uuberenga aba bashira. ¹⁰ Takuri nangu umo shimapepo wa murupwa, ukubikirako nabeni bakwa shimapepo nangura umubomfi wakwe, engaryako ikiri kyonse ikya mushiro. ¹¹ Nomba nga kyakuti shimapepo ashita umusha mu ndarama shakwe, uyo musha kuti aryako ku fintu fya patwirako Resa. Barupwa bakwa shimapepo na basha bafyarirwa mu ng'anda yakwe, nabo bene kuti baryako kuri ena ifyo fintu. ¹² Kabiri nga kyakuti umwana mwanakashi wakwa shimapepo nga aupwa ku uushiri teshimapepo, tafwire ukuryako ku fyamushiro firesanshiwa ku misanguro. ¹³ Rero umwana mwanakashi wakwa shimapepo nga nimukamfwirwa nangu barimureka, kabiri nhga kyakuti takwaba umwana, kabiri nga kyakuti abwerera mukwikara mu ng'anda ya bawishi muri bumusepera bwakwe, kuti aryako ku fyakurya fya bawishi. Rero atkuri nangu umo uushiri wamurupwa rwa kwa shimapepo engaryako ku fyakurya fya kwa shimapepo. ¹⁴ Nga kyakuti umuntu aya ifyakurya fya mushiro ukwabura ukwishiba, afwire afuta shimapepo; afwire arundapo ikya parifisano fya kiko kabiri no kubwesha kuri shimapepo. ¹⁵ Abantu bakwa Israeri tabafwire basarurwa pafintu fya mushiro baresangwira pa muru kabiri ifireimininako kuri Yahwe, ¹⁶ no kurenga abene ukusenda imemba isho ishirebarenga abene ukuba abamurandu ukurya ifyakurya fyamushiro, epo nine Yahwe uubapanga abamushiro." ¹⁷ Yahwe arandire kuri Mose, atire, ¹⁸ "Randa kuri Aroni na bana bakwe abaume, kabiri ku bana ba Israeri bonse. Urande kuri bena, 'Uri onse umwina Israeri, nangura umweni uwikara mu bena Israeri, iryo atura irambo- nangura kiri mukufikirisha pa mirapo, nangu umusanguro wakuitemenwafye, nangu bapera kuri Yahwe umusanguro wa kokya, ¹⁹ nga kyakuti kuti kyasuminishiwa, bafwire ukupera inama iirume iyabura akarema ku ng'ombe, impanga, nangu imbushi. ²⁰ Rfero tafwire wapera ikiri kyonse ikikwete uburema. Nshakakisumine ku rubari robe. ²¹ Uyo onse uwapera irambo iryakwampana ukufuma ku mukuni wa ng'ombe nangu ku mukuni wa mpanga kuri Yahwe pkufikirisha umurapo nangura umusanguro wakuitemenwa, ifwire yaba iabura uburema. Tamufwire mwaba akarema mu nama. ²² Tafwire ukupera inama iyapofura, nangu iyafunika, nangu iyakwenekwa, iyakwata insundu, nangu ifironda. Tafwire wapera ifi kuri Yahwe nge kye rambo pa muriro wapakipairo. ²³ Ufwire wapera ikyamusanguro wakuitemenwa ing'ombe iirume nangu impanga iyaonaika nangu akanono, rero umusanguro waba ngo uyo tawakasuminishiwa ukuba uwamurapo. ²⁴ Tekkwenya ukupera inama iri yonse kuri Yahwe iya kyena, iyashonaurwa, iyaturika, iyatungurwa. Tekwenya ukukikita mu musumba wenu. ²⁵ Tamuringire ukupera umukate kuri Yahwe ukufuma kuri bamwisa. Isho inama isharemana kabiri ishishapwiririka, tashakapokerwe kuri nebo." ²⁶ Yahwe arandire kuri Mose no kusosa, ²⁷ "Iryo akana ka mpanga nangu imbushi iyafyarwa, kifwire ukusangwa kuri nyina panshiku kine rubari. Eryo pabushiku bwarenga kine konse konse, kikasuminishiwa nge rambo ryakupera ku kyamusanguro ikypangwa no muriro kuri Yahwe. ²⁸ Tekwenya ukwipaya ing'ombe nangura impanga no twana twashiko, fyonse pamo ubushiku bumo. ²⁹ Eryo wapera irambo ryakutotera umusanguro kuri Yahwe, ufwire wapera irambo munshira iyasuminishiwa. ³⁰ Kufwire ukurikiwa ubushiku bumo ikyo ekyaperwe rambo. Tafwire washapo nangu kamo pari ifi mpaka urukyro. Ninebo Yahwe. ³¹ Eikyo ufwire ukusunga ifipope fyandi kabiri no kufisenda. Ninebo Yahwe. ³² Tamufwire ukukowesha ishina ryandi irya mushiro. Mfwire naishibikwa ngo wa mushiro ku bana ba Israeri. Ninebo Yahwe ukurenga waba uwa mushiro, ³³ uwakufumishe mu kyarokya kya bena Egypto ukuba Resa wenu: Ninebo Yahwe."

Chapter 23

¹ Yahwe arandire kuri Mose: ² "Randa ku bantu bakwa Israeri, no kusosa kuri bo, 'Ishi ninshiku nkuru shakwa Yahwe, ishasokntwa mukuronganina kwa mushiro; ninshiku nkuru shandi. ³ Kuti mwabomba munshiku mutanda, rero ubushiku bwarenga kine rubari bwena bushiku bwe Sabata ubwakutusha, ubushiku bwakurungana kwa mushiro munkyende shonse umo mwikara. ⁴ Ishi ni nshiku nkuru ishasontwa isha kwa Yahwe, ishakurongana kwa mushiro, isho muringire ukurabira panshita ishasontwa: ⁵ Mu mweshi wakubarirapo, pabushiku bwarenga ikumi rimo na kine uwa mweshi akasuba nga kawa, kyakukirira kya kwa Yahwe. ⁶ Pabushiku bwarenga ikumi rimo na fisano mu mweshi umo wine kusefya kwa mukate ushatutumuka kuri Yahwe. Pantu inshiku kine rubari mufwire ukurya umukate ushatutumuka. ⁷ Pabusiku bwantashi mukakwata ukuringa bonse; tamwakakite umurimo wenu uri onse. ⁸ Mukareta irambo ryafyakurya kuri Yahwe panshiku kine rubari. Ubushiku bwarenga kine rubari bwakukorongana bwabikrwa

kuri Yahwe, kabiri muri ubu bushiku tamufwire ukubombamo umurimo wenu uri onse."⁹ Yahwe arandire kuri Mose, asosere,¹⁰ "Randa ku bantu ba mu Israeri no kusosa kuri bo, 'Ikryo mukesa mu mpanga iyo ndemipera, neryo mukasombora ifyabusomboshi, eryo mukarete umupo wa pa kyapantanshi kuri shimapepo.¹¹ Akemya umupo wa firimwa kuri Yahwe no kukiranga kuri ye, pakweba ati kyapokererwa pari mwe. Iki ni panuma ye Sabata iryo shimapepo akemya no kukiranga kuri nebo.¹² Pabusuhiku iryo mukwemya umupo wa kyabusomboshi no kukiranga kuri nebo, mufwire ukupera irambo umwana wa mpanga umurume uwa mwaka umo uwabura akarema nge rambo kuri Yahwe.¹³ Mufwire ukutura pamo pene no muturo wa kyabunga bwa ngano ubwapererwa bwino ubwa twapekumi tubiri twa kukipimo kya efa, kabiri ubwasanshiwamo na mafuta ya miorife, umuturo we rambo rya kyakokya ikya kyena kisma ikyakusekesha Yahwe. kabiri umuturo wa kya kunwa ufwire ukuba ikipimo kyapakati kyakitika wa hini wa mwangashi.¹⁴ Tekyakweshya ukurya umukate uuri onse, nangura inganu ishasarurwa nangu ishapy, mpaka pari burya bwine bushiku mukareta uu muturo kuri Resa wenu. Iri rifunde rya muyayaya iriri nokukonkwa umukonkanina inkuro, uko konse mukekara.¹⁵ Ukutendekafye pa bushiku bwe Sabata nga bwapita, ubushiku mwaretere no kutura umwanshi wa nganu ngo muturo wa kya kutambika, mufwire ukupenda imirungu itunturu kine rubari.¹⁶ Kabiri mukapende inshiku amakumi yasano ukufika pa bushiku bwakonkapo panuma ye Sabata ryarenga kine rubari, eryo nomba murete umuturo wa kyabunga bupya kuri Yahwe.¹⁷ Mufwire ukufumya mu mayanda yenu umukate ubiri iyapangirwa no bujnga bwa nganu ubwapereka bwino ubwapangirwa ku twapekumi tubiri utwakukipimo kya efa, kabiri umwaba intutumushi. Uyu emuturo wakutambika uwafisabo fya ntanshi kuri Yahwe.¹⁸ Muri no kutura umukate impanga ishirume kine rubari ishiri na umwaka umo ishabura akarema ne kiponti kya basukusuku babiri ifi fyonse firi no kuba umuturo we rambo rya kokya kuri Yahwe pamo pene no mutro wabo uwakyabunga no wakyakunwa umuturo wa kyakokya uwakyaena kisma ikisekesha Yahwe.¹⁹ Kabiri muri nokutura sawe umo ngo muturo wa kwererwa pabufi, no twana twa mpanga tubiri utwa mwaka umo ngo muturo wakwampana.²⁰ Shimapepo ari no kutambika utwana twampanga tubiri kuri Yahwe, pamo pene no mukate wa fitwaro fyantanshi ngo muturo wakutambika ifi fyonse muturo wa mshiro kuri Yahwe uwa kwa shimapepo.²¹ Pari burya bwine bushiku muri no kubirisha ukuringana kwa zmushiro kabiri takuri na kubombamo umurimo ya kira bushiku. Iri rifunde rya muyayaya riri no kukonkwa umukakonkanina inkuro, uko konse mwaikara.²² Iryo ryonse mwarasombora ifiryo mu mabara yenu, tekyakweshya ukusombora ukufika nu mupera ya mabara yenu nangufye ukusorosota tonse mubusomboshi bwenu mukareshamo ifyakuba ifisabo fyabaranda na bena fyaro. Ninebo Yahwe Resa wenu."²³ Yahwe aebere Mose, asosere,²⁴ "Eba abena Israeri no kusosa, pa bushiku bwantashi bwakutendeka umweshi uwarenga kne rubari mufwire ukurarishamo amapenga yari no kurarira pa kusefya.²⁵ Tekyakweshya ukurabomba imirimo ya kirabushiku kno ukutura irambo rya kyakokya kuri Yahwe."²⁶ Kabiri Yahwe arandire kuri Mose, asosere,²⁷ "Ubushiku bwarenga ikumi rimo mu mweshi kine rubari ebushiku bwakufufuta kubufi. Muringire ukukwata ukurongana no kuikanya, muture irambo rya kyakokya kuri Yahwe.²⁸ Tamuringire kubombamo umurimo pari burya bushiku bwakyakukirira, pakupanga ikyakukirira mwebene kuri Yahwe Resa wenu.²⁹ Umuntu onse uushikyefyeshe pari burya bushiku afwiere ukupurwako ku bantu bakwe.³⁰ Uyo onse uwabomba umurimo pari ubu bushiku, Nebo, Yahwe, nkamona ura ukufuma pa bantu bakwe.³¹ Tamuringire ukubombamo umurimo uri onse muri burya bushiku. Iri rifunde rya muyayaya ku nkuro shonse munkyende monse umo mwikara.³² Ubu bushiku bukaba Isabata rya kutushamo, eryo mufwire mwaikyefya mu bushiku bwarenga pabura mukunguro. Ukufuma ikyunguro ukufika ikyunguro mufwiere ukusunga Isabata."³³ Yahwe aranzdire kuri Mose, asosere,³⁴ "Randa ku bena Israeri, sosa, 'abushiku bwarenga ikumi rimo na fisano mu mweshi warenga kine rubari ukuba wakyakokya kyafya mayanda kuri Yahwe. Kikapwa inshiku kine rubari.³⁵ Pabushiku bwakubarirapo kufwire kwaba ukukorongana kwa mushiro. Tamufwire ukubombamo umurimo uri onse.³⁶ Pantu inshiku kine rubari mufwire ukupera irambo ryapangwa no muriro kuri Yahwe. Pabushiku bwarenga ikumi rimo na kine konse konse kukorongana kwa mushiro, eryo mufwire ukupanga irambo rya muriro kuri Yahwe. Uku ekukorongana, eryo tamufwire ukubombamo umurimo uri onse.³⁷ Kanshi enshiku nkuru isho Yahwe asonta, isho muringire ukubira ngo kurongana kwa mushiro pakurongana murereta kuri Yahwe imituro yakokya, amarambo yakokya, imituro ya kya bunga, amarambao ne fya kunwa nge mituro ifwaikwa kira bushiku.³⁸ Ishi nshiku nkuru shakuurundafye pe Sabata rya kwa Yahwe na umuturo wenu, na pari kyonse ikyp mwaraya, pamo pene no muntu wa kuitemwa uo mutura kuri Yahwe.³⁹ Ukukonka na pabushiku bwekumi rimo na shisano, mumweshi wa kine rubari, panuma ya kusombora ifiryo mu mabara, muresefya iyi nshiku nkuru ya kwa Yahwe panshiku kine rubari ubushiku bwakubarirapo, bushiku bwakutusha, kabiri ubushiku bwa kine konse konse nabo bwine bushiku bwakutushamo.⁴⁰ Pabushiku bwakubarirapo mukaresaba ifitwaro ifya wamisha kufimuti. Mukareteta utunkindu amabura ya miti iyakufumba ne misambo ya miti yakumumana no kurasansamuka pa kinso kya kwa Yahwe Resa wenu panshiku kine rubari.⁴¹ Mukaresefya iki nge nshku nkuru kuri Yahwe panshiku kine rubari kir mwaka. Iri rifunde rya muyayaya iriri no kukonkwa umukakonkanina inkuro. Eikyo muresefya mu mweshi wa kine rubari, inshiku shonse umo mwikara.⁴² Kabiri muri no kuraikara munsakwe panshiku kine rubari. Abena Israeri bonse bari no kwikara munsakwe,⁴³ epakuti abana benu abakaramukonkapo bakeshibe ukuti ninebo naregere abena Israeri ukwikara munsakwe, iryo nabafumishe mu kyarokya kya Egypto. Ninebo Resa wenu."⁴⁴ Kanshi efyo Mose aebere abena Israeri panshiku nkuru shasontwa isha kwa Yahwe.

¹ Yahwe arandire kuri Mose, atire, ² "Konkomesha abantu ba Israrei ukuti barete amafuta aya nkonko ayo bengurura ku miorife aya kubomfya mu nyari, pakutira ururbuto rwingatwaririra ukubuta. ³ Kunse ya kipembi icyari kuntanshi ya kipagano kya fioppe mwi hema ryakukumaninamo, Arno afwire ukutwaririra ukufuma icyunguro ukufika mu rukyero, ukusunga inyari kuibika kuri Yahwe. Iki kikaba ikipangano kyakubererera mu nkuro sha bantu bobbe. ⁴ Bashimapepo bakaramba bafwire ryonse ukusunga inyari pantanshi yakwa Yahwe, inyari pa kyakutekapo icyaropororwa ikya goride. ⁵ Ufwire ukusenda ubunga bwa ng'anu ibwaperekwa bwino eryo no kupanga imikate ukarebomfya utwapekumi tubiri ku kipimo ka efa utwa bunga. ⁶ Nomba mufwire kuibika mu mitande ibiri, mutanda mu mitande, pe teburo ryaropororwa irya goride ku kinso kyakwa Yahwe. ⁷ Ufwire ukubika urubani mu mbari ya mutande wa mikate nga ikiminishi mkya musanguro. Uru rubani bukokerwa Yahwe. ⁸ Kira bushiku bwe Sabata shimapepo mukaramba afwire ryonse ukubika umukate pantanshi yakwa Yahwe ukwimininako abantu ba Israeri, nga ikirangiriro kya kipope kya muyayaya. ⁹ Uyu musango ukaba wakwa Aroni na bana bakwe abaume, eryo bari no kuya munkyende ya mushiro, kyananiko ukufuma ku misangururo kuri Yahwe ifyapangwa ku muriro." ¹⁰ Nomba kyarikitike ukuti umwana mwaume uwa mwanakashi uwa ku Israeri, uyo wishu ari uwa ku Egypto, aire pakati ka bantu ba Israeri. Uyu umwana mwaume uwa mwanakashi uwa ku Israeri uwaire pakati ka mwina Israeri umwaume munkambi. ¹¹ Umwana mwaume wa mwanakashi wa ku Israeri uwapontere ishina ryakwa Yahwe eryo no kutipa Resa, eryo abantu bamutwere kuri Mose. Ishina ryakwa nyina ari i Sheromith, umwana mwanakashi wakwa Dibri, ku mutundu wakwa Dani. ¹² Eryo bamubikire mukifungo mpaka Yahwe umwine akapingure ukufwaya kwakwe kuri bo. ¹³ Nomba Yahwe arandirde kuri Mose, atire, ¹⁴ "Sendeni umwaume utipire Resa kunse ya nsakwe. Bonse abamumfwire bafwire ukwimya amaboko pa mutwe wakwe, eryo nomba urukuta ronse rumutobe amabwe. ¹⁵ Mufwire ukurondorwera abena Isareri no kutira uyo onse utipa Resa wakwe afwire ukuimisha umurandu wakwe. ¹⁶ Uyo onse urepontera ishina ryakwa Yahwe afwirefye ukwipaiwa. Ifroganino fyonse ffwire ukumurasa amabwe, ukuti aba nimwisa nagura uri onse paontera ishina ryakwa Yahwe afwire ukwipaiwa. ¹⁷ Umuntu uri onse nga ayipaya umuntu munankwe afwire ukwipaiwa. ¹⁸ Umuntu uri onse nga aipaya ikinama kyanamankwe, afwie ukubwisha, umweo pa mweo. ¹⁹ Uri onse nga akyena umwina muparamano, afwire ukukitwa kuri ye ngefyo akitire umwinamuparamano. ²⁰ Nga akontora ifupa, nankwe ku mukontora, irinso pa rinso, ameno pa meno. Nga efyo arengerwe ukukyenwa ku munankwe, kikitwe ku munankwe. ²¹ Uri onse uwaipaya ikinama afwire ukubwisha, eryo uri onse uwaipaya umuntu afwire ukwipaiwa. ²² Mufwire mukwata ifunde rimo rine na ba mwisa eryo na bana ba Israeri, epo ninebo Yahwe Resa wenu." ²³ Eryo Mose arandire ku bantu ba Israeri, eryo na bantu bafumisha umwaume panse ya nkambi, uyo uwatipire Resa. Amurashire amabwe. Abantu ba Israeri barifumishapo icyakonkomeshe Yahwe kuri Mose.

Chapter 25

¹ Yahwe arandire kuri Mose pa rupiri rwa Sinai, asosere, ² "Randa ku bantu bakwa Israeri no kusosa kuri bo, 'Iryo mwaisa mu kyarokyo ndemipera, eryo icyaro kikapangwe ukusunga Isabata kuri Yahwe. ³ Mukarerima mukirime kyenu pa myaka mutanda, pa myaka mutanda muringire ukutungwira no kuroborora ifitwaro. ⁴ Rero mu mwaka wa kine rubari ukarebaka Isabata ryakutushamo irya kyarokyo, Isabata rya kwa Yahwe kikarimwa ikirime kwenu nangu ukutungwira imyangashi. ⁵ Wikasombora ifya mabuka kabiri wikasombora ifya myangashi, ifyamena mufya shatungwirwa. Uyu ukaba mwaka wakutusha uwakyarokyo. ⁶ Fyonse ifyamena mu mpanga isharimwamo mu mwaka we Sabata efikaba ifyakurya fyobe. Webw, ababomfi bobbe abaume na banakashi, ababomfi bobbe abamaripiro na beni abo mwikara nabo bakasombora ifyakurya, ⁷ ne fitekwa kumo ne nama sha mpanga fikarye ftwaro fyonse ifikafuma mu mpanga. ⁸ Urependa amasabata kine rubari aya mwaka, emukutira, bakine rubari imiku imyaka kine rubari pakuti kube amasabata ya myaka kine rubari, ukusankanya imyaka amakumi yane na pabura. ⁹ Eryo ukarisha mukukosha ipenga konse konse pa bushiku bwarenga ikumi mu mweshi warenga kine rubari. Mu bushiku bwa kyakukonsorwera mukarishe ipenga rikomfwike mu kyarokyo kyenu kyonse. ¹⁰ Mukapatwire umwaka warenga amakumi yasano kuri Yahwe no kubira ukurubura mu mpanga monse na kubekashi bonse. Kikaba mwaka wa kusefya imyaka amakumi yasano kuri mwe, umu iifipe na basha baringire ukubwerera ku ndupwa shabo. ¹¹ Umwaka warenga amakumi yasano mwaka wakusefya kuri mwebw. Mwiakrima nangu ukusombora. Mmuryefye ifyaimenena fine, no kusombora imyangashi iyamena mu mwangashi iyo bashatungwira. ¹² Pantu mwaka wakusefya, ukuba uwashira kuri mwebw. Mukarerya ifyakibwisha ifyaimenena, mwibara. ¹³ Muri uyu mwaka wakusefya umuntu onse akabwerere ku kipe kyakwe. Mmuri uyu mwaka wakusefya. ¹⁴ Nga washita impanga ku mwinamuparamano, ntontankanya pa mpendwa ya mwaka ne fisabo ukasomboramo ukufika na ku mwaka wakusefya ukakonkapo. ¹⁵ Nga washita impanga ku mwinamuparamano, tontankanya pa mpendwa ya myaka ne fisabo fingsomborwamo ukufika pa mwaka wakusefya ukakonkapo. No munobe uuresitisha naye atontankanye fimo fine. ¹⁶ Ukufura kwa myaka ukufika ku kusefya ukakonkapo ukurenga umutengo wa mpanga ukukurirako no bunono bwa mpendwa ya myaka ukufika ku kusefya ukakonkapo ukukyefya umutengo wa mpanga. Pantu ukufura kwakibwisha kya mpanga ku mwine wa mpanga umupya. Fyaringana ne myaka iripo ukufika pa kusefya mwikebishanya nangu ukubifyanya; rero, kindikeni Resa wenu pantu nine Yahwe Resa wenu. ¹⁷ Mwirabepa nangu ukufufya abanenu; mufwire murekindika Resa wenu, kabiri nine Yahwe Resa wenu. ¹⁸ Eikyo murebera ukukyeperako kwandi, muresunga amafunde yandi, no kuyasenda. Eikyo mukekara mu kyarokyo mukingo. ¹⁹ Ikyaro kikakwata

ifyabusomboshi, Mukararya firyafine ifimuringire na bukingo.²⁰ Mukaranda, "Finshi tukarya mu mwaka warenga kine rubari? Roresha, mwikabyara nangu ukusombora."²¹ Nkafumfumwina iiparo ukwisa pari mwe mu mwaka warenga mutanda, no busomboshi bukaba ubusuma ubwakuringana na pa myaka itatu.²² Mukesa byarika mu mwaka warenga kine konse konse no kukonkanyapo ukurya ifya mu busomboshi bwa mwaka wakonkapo ne fya ku butara. Ukufika na ku busombosh bwa mwaka wrenga pabura, mu karerta ifyakufuma mu fyakusungira mu myaka yafumako.²³ Impanga mwishitisha ku wingaba umwine mu bererera, pantu ni mpanga. Muri beni kabiri abekashi abashiri bakubererera mu mpanga yandi.²⁴ Pa mpanga yonse mwakwata pari nokuba insambu yakuti; barerubura impanga uko baishitire.²⁵ Umwina Israeri munobe aba umupina na pari uyo murandu ashitisha ifipe fyakwe fimo, barupwa bakwe aba mupepi bekesa o kwisa mukombwera ifipe ifyo ashitisha kuri webo.²⁶ Nga uyu muntu takwete ba rupwa ba ku mukombwera, iryo abona ifyakurubwiramo,²⁷ kanshi kuti apenda imyaka ukufuma apo impanga yashitirwepo endarama engapera uo ashitishako. Na kabiri ero ingaba ikipe kyakwe.²⁸ Nomba nga tekuti akumanishe ukukombora impanga parwakwe, ninshi impanga ikaberera ukuba ku mwine washitire mpaka no mwaka wansansa. Pa mwaka wansansa, impanga ikabwekera ku muntu washitisha, no mwine wamukishinka.²⁹ Nga umuntu ashitisha ing'anda iyo ekaramo mu musumba, iryo engakombora ribe umwaka taurapwa apo ashitishisha. Kabiri umwaka nga taukumene na kwata insambu shakukombora.³⁰ Nga kyakuti ing'anda taikombwere pa mwaka utunturu, ninshi iyo ng'anda yakwikaramo iya mu musumba ikasanguka ikipe kyakubererera ku washitire na bana bakwe. Tekuti abwekeshemo mu mwaka wansansa.³¹ Nomba ing'anda ya mu mushi iishakwata iringa kunse ikapenderwa pe bara rya mpanga. Kuti bakombora, no kuibwekesha mu mwaka wansansa.³² Kanshi, ing'anda sha bena Rebi mu misumba yabo kuti bakombora pa nshita iri yonse.³³ Umwina Rebi umo nga takombwere ing'anda ashitisha, kanshi iyo ng'anda iyo bashitisha, umusumba umo yaba bafwire baibwesha mu mwaka wansansa, kabiri amayanda ya mu misumba ya bena Rebi fipe fyabo ifya mu bantu baku Israeri.³⁴ Rero amabara ayashinguruka ku misumaba yabo tekuti bashitisha pantu fipe fya kubererera fya bena Rebi.³⁵ Nga kyyakutira uyo mwafuma ne ya ku kyaro kimo asanguka umupina, ikyakuti takumanishe ukuisunga umwine, ryena iringire ukumwafwako ngefyo wingafwa umwine nangu uuri onse uwikara ukutana kuri webo.³⁶ Wimupingura ifyakurandapo nangu ukwisha ukupanga ubukumu kuri ye munshira iiiri yonse, rero kindikeni Resa pakutira wenu umwaume atwarire ukwikara nobe.³⁷ Wimupera indarama shakurandapo nangu ukumupingura ishakurandapo nangu ukumushitisha ifyakurya fyonse ngo mwakusangira ubukumu.³⁸ Nine Yahwe Resa obe, uwakufumisha mu kyaro kya Egypto, pakumipera ikyaro kya Kenani, na pakuti mbe Resa wenu.³⁹ Nga uwa ku kyaro kimo kine nobe asnguka umupina no kuishitisha umwine kuri webo, wimureka arebomba ngo musha.⁴⁰ Mupange ngo mubomfi obe uwamaripiro, Akabe ngo ushireikaririra pamo nobe. Akarakubombera ukufika na ku mwaka wansansa.⁴¹ Eryo akaya ukufuma kuri webo, ena pamo na bana bobo, akabwekeramo ku rupwa rwakwe na ku fyuma fyakwa wishi.⁴² Kabiri babomfi bandi abo nafumisha mu kyaro kya Egypto. Tabakabashite nga basha.⁴³ Mwikaba intungurushii sha bunkarwe pari bo, nomba urekindika Resa obe.⁴⁴ Ku basha benu abaume na banakashi, abo mwasenda ku fyaro fyamushinguruka, eko mufwire ukufumya abasha.⁴⁵ Ukashita abasha bobo ukufuma ku beni abo mwikara nabo, ukutira, ukufuma mu ndupwa shabo abo muri nabo, abana abafyarirwe mu kyaro kyobe. Bakasanguka ifipe fyobe.⁴⁶ Ebo mukashire ubupyani bwa bana bobo aba kunkonka pari we ukubamona nge fipe, no kubakita abasha ku mweo, rero mwikateka ba wenu aba mu bena Israeri muruku buruku.⁴⁷ Nga umweni nangu umuntu uwaisafye mukarafye panono nabo aba uwafyuma, na umo uwa mu bena Israeri banobe aba umupina no kuishitisha umwine kuri uyo mweni, naangu ku muntu uri onse mu rupwa urweni,⁴⁸ panuma umwina Israeri munobe amushita ku mushitirafye. Umo muri ba rupw rwakwe bamukombore.⁴⁹ Kuti baba ni narume ba uyo muntu nangu umufyara wakwe, ewinga mukombora, nangu umbi uuparamineko mu rupwa. Nangu, nga nakwata ifirefwaikwa kuti airubura umwine.⁵⁰ Bakaranshanya no muntu wa mushitire; bakapeanda imyaka ukufuma pa mwaka amushitiremo pa kipimo kyakwe ukufika na pa mwaka wansansa. Umutengo wakuikombora ku ringa na ku ndarama basonkera ababomfi, ne mpendwa ya myaka iyo akakonkeshapo ukubombera uwamushitire.⁵¹ Nga kuri imyaka iingi ukufika ku mwaka wansansa, akamubwesha ukuringana pa mutengo wakuikombwera uwakipendokya ndarama ukuringana ne mpendwa ya iyo myaka.⁵² Nga kurifye imyaka iinono ukufika mu mwaka wansansa, barashanye no wa mushita pa kuranga impendwa ya myaka iishereko ku kufika ku mwaka wansansa, akaripira ukuringana ne mpendwa ya myaka pa kuikombora.⁵³ Baremubomfya ngo wa maripiro uwaingira pa mwaka. Ureshininkisha ukutira tabaremusunga buruku buruku.⁵⁴ Nga tarubwirwe muri uyu musango, ninshi akarikubomba ukufika na ku mwaka wansansa, ena pamo na bana bakwe.⁵⁵ Kuri nebo abantu baku Israeri babomfi. Babomfi bandi abo nafumisha mu Egypto. Ninebo Yahwe Resa wenu. "

Chapter 26

¹ "Wirakita turubi, kabiri taufwire ukwimwa ikyabaswa naku amabwe ya nkyenshi ayashira, kabir taufwire ukubika ne kimo ikipope kya mabwe ya kubaswa mu kyaro kyobe no kutukontamina, pantu nine Yahwe Resa wenu. ² Uresunga Isabata ryandi kabiri urekindika ifya mushiro fyandi. Nine Yahwe. ³ Nga ureenda mu mafunde yandi kabiri uresunga ifipope fyandi no kufikonka, ⁴ eryo nkakupere mfura pa ntanshi yaiko; ne kyaro mukarimo kikatwara. Kabiri ifimuti fya mabara fikatwara ifisabo. ⁵ Ukusombokora kwenu kukatwaririra na bushita ya kusombora, umwangashi, kabiri ukusombora umwangashi kukatwaririra na kunshita ya kubyara. Mukarya umukate ukufikapo kabiri mukekara umutende uko mukapanga amayanda mu kyaro. ⁶ Nkaperera umutende mu kyaro; tawakabikwe panshi kukiri kyonse

pakukurenga uwa mwesno. Nkafumya inama shabusanso mu kyar, kabir no rupanga tarwakapite mu kyar kyobe.⁷ Ukatafya abarwani bob, bakawa ku kinso kya rupanga robe.⁸ Mwebari basano mukatafya umwanda, kabiri umwanda ukatafya amakana ikumi; abarwani bob bakapona ku kinso kya rupanga robe.⁹ Nkakuroresha ikisuma kabiri nkakurenga ukufura kabiri no kusanda; nkakusokorwera ikipangano kyandi nob.¹⁰ Mukarya ifiryo fyakyomba ikyakare. Mukararye firyo fyakyomba pantu mukarafwaya umuputure wabusomboshi bupya.¹¹ Nkabika ikyakwikaramo kyandi pakati kenu, kabiri nshakamipate.¹² Nkaraenduka pakati kenu no kuba Resa wenu, kabiri mukaba bantu bandi.¹³ Nine Yahwe Resa wenu, uwamifumishe mu kyar kya Egypto, pakuti mwikaba basha bob. Nimputyra na makori yenu no kumurengo kwenda abaororoka.¹⁴ Rero nga tamwakareumfwa kuri nob, no kukana konka ifipope fyandi fyonse,¹⁵ kabiri nga mukasusha ifipope fyandi, ne mitima yenu nga ikapata ubupingushi bwandi nokukana konka amafunde yandi yonse, rero mwatoba ikipangano kyandi-¹⁶ - nga mwakita ifi fyonse, kabiri nkakita iki kuri mwe; eryo nkamuponesha amasakamika ya kumupumikisha nkamitumina amarwere no kukabe mibirir, nkarenga amenso yenu ukureko kubona kabiri nkarenga no mibiri yenu ukupwa. Mukarabyara imbuto apafye, pantu abarwani benu ebakarashirya.¹⁷ Nkabika ikinso kyandi pari mwe, kabiri bakamukimfya ku barwani benu. Abanarume bamupata bakamuteka, kabiri mukabutuka, nefyo takuri uya kumutamfya.¹⁸ Kabiri kuri fi nga mukiri tamureumfwa kuri ne, eryo nkamukanda ukukira imiku kine rubari pa membu shenu.¹⁹ Nkaputura ikirumba kyenu ku maka yenu. Nkakita umuru nge kyera kabiri ikyaro kyenu ngo mukuba.²⁰ Amaka yenu yakbomba apafye, pantu ikyaro kyenu takyakasambworwe, kabiri ifimuti fya mu kyar kyobe tafyakatware ifisabo.²¹ Nga mukaraenda abapusana na nob no kukana umfwa kuri ne, nkarundapo impumo imiku kine rubari, ukuringana ne membu shenu.²² Nkatuma ifiswango fya mpanga pari mwe, ifikeba abana benu, ukonaura ing'ombe shenu, no ku murenga abanono mu mpendwa. Eikyo mu misebo shenu tamwakabe bantu.²³ Rero ngatamwakeruke iryo nkareta ifi fintu pari mwe kabiri mwarapusanafye na nob,²⁴ eryo nkenda mukupusana na mwe, kabiri nob ne mwine nkamusarapura imiku kine rubari pa murandu wa membu shenu.²⁵ Nkareta urupanga pari mwe urwakurandure kirandushi pakutobe kipangano. Mukakorongana mu misumba yenu, kabir nkatumamo amarwere pari mwe, no kureka muperwe ku kuboko kwa mu rwani wenu.²⁶ Eryo nkapura mu matambu ya kiryo kyenu, abanakshi ikumi bakapanga umukate mukitofu kimo, bakabweshwa ne kiryo kyenu mukuringa ukufina. Mukarya rero tamwakekute.²⁷ Nga kuri ifyo tamwakomfwe kri nob, rero mwaenda abapusana na ndi,²⁸ ryena nkenda uwapusana na mwe mu kipyu, nkamikanda nakabiri imiku kine rubari nganshi pa rubembu rwenu.²⁹ Mukarya imibiri ya banarume benu; mukarya imibiri ya bana banakashi benu.³⁰ Nkonaura napakupepera penu, no konaura ifyakufutumwinapo ifyanunkira no kuposa ifitumbi fyenu pa fitumbi fyaturubi twenu, kabiri no mutima wandi ukamipata.³¹ Nkonaura imisumba yenu ku rupanga no konaura umwa mushiro mwenu, nshakanunsha akakyena kasuma aka marambo yenu.³² Kabiri nkonaura ikyaro. Nabarwani bene abakekaramo bakapapa pafyo kikonaika.³³ Nawebo nkamisaranganishisha mu nko, nkasomwena no rupanga kamikonka. Ne kyar kyenu kikashara ikyabora, kabiri ne misumba yenu ikonaika.³⁴ Eikyo iryo ikyaro kikafishapo ukusunga Isabata rya kiko inshiku shonse isho kikashara ikiborya, inshiku isho mwebi mwari mu kyar kyabarwani benu. Panshita irya, ikyaro kikatusha no kusekerera amasabata yakiko.³⁵ Ukufikafye na kukurekereshiwa, ikiborya kikarekereshiwa kikarasunga Isabata, pa murandu wa kuti takyasungire amasabata yenu iryo mwaikeremo.³⁶ Kuri abo muri mwe abakashara mu kyar kyabarwani babo, nkatuma umwenso mu itima yabo pakuti nangu kiunda kyebara irirreurururwa no mwera rikamutinya, kabiri mukabutuka ikyakuti murebutuka urupanga, mukapona, neryo eryo takuri uwakumitinya.³⁷ Mukaipununa kuri kira umo ikyakuti kuri murebutuka urupanga, neryo takuri uwakumitinya. Tamwakakwate amaka ya kutarama ku barwani benu.³⁸ Mukaroba ku nko, kabiri ikyaro kya barwani benu kikamurya.³⁹ Abakasharapo muri mwe bakaroba pa murandu wa membu shabo, mukyar kyabarwani benu, pa murandu wa membu shabashibo bakaroba nabo.⁴⁰ Rero nga barapira ku membu shabo na ku membu shabashibo, ne bukisanguka ubo basangukire pantu tabari bakishinka kuri ne, iryo bafumine kuri ne-⁴¹ ikyanengere ukufuma ku kinso kyabo no kubareta mu kyar kya barwani babo- narimo imitima yabo ishasembururwa ikanakirira, kabiri pari iyo nshita bakafuta pa membu shabo,⁴² eryo nkebukisha ikipangano kyandi na Yakobo, ikipangano kyandi na Isaki, kabiri ikopangano kyandi na Abrahamu; kabiri nkebukisha ikyaro.⁴³ Kabiri ikyaro kikashara ikiborya, no kusekerera Isabata rya kiko, mukupomoka kwa kiko. Ukwabura abene, Rero bene bakasuminisho ku rimunwa pa mampuru yabo na pa murandu wakukana ukuranda kwandi no kupata amafunde yandi.⁴⁴ Rero te murandu nefi, eryo bari mu kyar kya barwani, shakabakane, nangu kubapata nefyo nabarofeshe nangu ukufurunganya ikipangano na pangene nabo, pantu nine Yahwe Resa wabo.⁴⁵ Rero pa murandu wabo nkabeta ku kipangano kya fikorwe fyabo, abo nafumishe mu kyar kya Egypto mu menso ya nko, pakuti mbe Resa wabo. Ninebo Yahwe.⁴⁶ Ifi fipope, ifyabo, namafunde ayo mpangire pakati kandi na bantu babena Israeri pa rupiri rwa Sinai ukupitira muri Mose.

Chapter 27

¹ Kabiri Yahwe arandire kuri Mose, ² "Randa ku bena Israeri no kusosa kuri bo, 'Nga umuntu arapo murapo kuri Yahwe, ukukonka umutengo waringa. ³ Umutengo wa mwanarume ukufuma pa ba myaka amakumi yabiri ukufika ku wa myaka amakumi mutanda afwire ukuba amkumi yasano aya shekere, ukuringana no kufina kwa shekere rya mu muputure wa mushiro. ⁴ Nomba umwanakashi wa myaka imo ine muuringo wa mwanarume afwire ukuba shekere amakumi yatatu. ⁵ Ukufuma pa myaka isano ukufika pa wa myaka amakumi yabiri umutengo ubo pa mwanarume afwire ukuba

amashekere amakumi yabiri, no mwanakashi amashekere ikumi. ⁶ Ukufuma pa wa mweshi umoukufika pa wa myaka isano umutengo wa mwanarume ufwire ukuba amashekere yasano aya sirufa, kabiri uwa mwanakashi amashekere yatatu aya sirufa. ⁷ Ukufuma pa wa myaka amakumi mutanda no kuya pe uru iya mwanarume umutengo obe ufwire ukuba ikumi rimo na isano, uwa mwanakashi ri kumi rya shekere. ⁸ Rero muntu urepango murapi tapere umutengo eryo umuntu bapere ari nokutwarwa kuri shima pepo, kabiri shima pepo amuringire mutengo ukuringanaye nefyo iwarapire umurapo engaripira. ⁹ Nga umo arefwaya kupere rambo rya nama kuri Yahwe, kabiri nga Yahwe apokerera, eryo iyo nama ikabikwa pa mbari yakwe. ¹⁰ Umuntu taringire ukukabusha nangu ukupera uyo namba, isuma pa ibi nagu ibbi pa isuma. Nga akita fyonse ifyo inama imo paibiye, eikyo shonse nakabiri iyo bakingishe yaba iya mushiro. ¹¹ Kabiri, nga umuntu arapa umurapo pa kupera Yahwe ninshi iyo nama yaba iibi, kabiri Yahwe takaipokerer, eryo muntu ari no kutewara inama kuri shima pepo. ¹² Shima pepo akabika umutengo yaiko, pa mutengo ya pa kisanu. Nekyo shima pepo abika pari iyo nama, umutengo waiko. ¹³ No mwine nga akabira ukukirunda, eryo akarandapo pa mutengo obe ikya pari fisano. ¹⁴ Nga umwanarume areshishe ing'anda yakwe kuti ibe iya mushiro kuri Yahwe, shima pepo akaringa ubusuma bwaiko na pamo ububi. Nefyo shima pepo airinga efyo ikabe. ¹⁵ Rero umwine wa ng'anda nga akabira ukirunda ari no urandapo ikya pari fisano ikya mutengo wapingurwa, eryo ikaba yakwe. ¹⁶ Kabiri umwanarume nga apera ibara ryakwe kuri Yahwe, umutengo webara ukabe ukuringana ne mbuto ishabyarwamo- nga ridaramu rimo irya barie ninshi umutengo wariko ukabe amashekere amakumi yasano aya sirufa. ¹⁷ Nga apera ibara ryakwe pa myaka ya butuntungwa, umutengo wariko ukaba ukuringana no mutengo wapingurwa. ¹⁸ Rero nga ibara ryakwe panuma ya mwaka wa buntungwa, epo aperera ibara ryakwe, ninshi shima pepo akamupendero mutengo ukuringana ne myaka ishereko ukufika pa mwaka wa buntungwa uwakonkapo, kabiri ukufumyako mutengo wapingurwa. ¹⁹ Rero uwapera ibara ryakwe arefwaya ukubwisha, ari no kurundapo ifya fisano ku mutengo, nakyo kiba kyakwe. ²⁰ Nomba nga tarubwire ibara, nagu arishitishe kuri umbi, ryena takuri kirubwirwe na kabiri. ²¹ Mukifuro kya kuti, ibara, eryo ryaperwa mu mwaka wa buntungwa, rikaba kyabupe bwashira kuri Yahwe, nge bara ryaperwa kuri ye. Rikaba ribara ryakwa shima pepo. ²² kabiri nga apera ibara iryo ashitire, rero ibara taryaba pa mabara yakwe ²³ kabiri shima pepo ari nokubika umutengo ukuringana ne nshita ishereko ukufika mu mwaka wa buntungwa, kabiri ari no kupera no kuripira pari ubu bwine bushiku nge kya bupe kya shira ikkya kwa Yahwe. ²⁴ Mu mwaka wa buntungwa, ibara rikabwekera ku mwine we bara. ²⁵ Imitengo yonse shiringire ukupimwa ukuringana no mwabera amashekere ya mushiro. Ishekere rikabe amagera amakumi yabiri. ²⁶ Takuri nangu umi uwakupera iberi pa nama, ikyo iberi ryariba kare kuri Yahwe, kibe ng'ombe nangu impanga, fyakwa Yahwe. ²⁷ Nga ni nama ishasangururwa, ryena umwine kuti aishita pa mutengo wabikwa, kabiri ifya fisano fikarundwapo pa mutengo. Ngeteti ubweshiwe, kuti washitishiwa pa mutengo uyo wine. ²⁸ Rero takuri ikityo muntu enapera kuri Yahwe pantu fyonse fyakwe, kibe muntu nangu inama, impanga ya nrupwa rwakwe, ifyo engashitisha nangu ukubwisha. Fyonse ifyaperwa kya mushiro kuri Yahwe. ²⁹ Onse uwaperwa ku kufwa, uwa bantu uwaperwa ku kufwa tekuti aruburwe ukwipaiwa akepaiwe. ³⁰ Kyonse iyekumi ikya mpanga, kibe ni ng'anu sha mu kyar, kibe ng'anu sha mpanga nangu ifisabo fya fimuti fyakwa Yahwe. Fya mushiro kuri Yahwe. ³¹ Nga umuntu arepera ikyekumi, ari no kurundapo ikya fisano pa mutengo wakiko. ³² Kabiri ikya pekumi kyonse mu maombe ne ya mu mukuni, iya pekumi yonse iipita mwisamba ryankonto ku kupendwa ikabe iya mushiro kuri Yahwe, kikaperwa kuri Yahwe. ³³ Ekatonkanya nga isuma napamo ibi, kabiir ekafumyapo nangu imo. Nga ekakaburwap ninshi yena ne yakaburwapi shikabe sha mshiro tayakarurwe. ³⁴ Aya e mafunde ayo Yahwe apere Mose pa rupiri rwa Sinai ayakupera ku bana bakwa Israeri.

Deuteronomy

Chapter 1

¹ Aya emshiwi ayo Mose aishile kulanda kuli bonse abena Israeli lubali lwa Yodani mu matololo, mu mawanga ya mukonko w mu mana wa Yodani ukulungatana na Sufi, ayabela pakati ka Parani, Tofele, Labani, Haserote elo na Dizahabu. ² Cili bushiku bwalenga ikumi na bumu ubwalwendo ukufuma ku Horebu no kwisakupita ku nshila ya kulupili lwa Seire ukwisakufika ku Kadeshi-Bernea. ³ Kabili caishile kucitika mu mwaka wakulenga amakumi yane, mu mwenshi wakulenga ikumi na umo, mubushiku bwakutampa mu mwenshi, ukuti Mose aishile kulanda ku banatu bakwa Israeli, ukubeba fyonse ifyo Yaweh akonkomeshe ena pali bo. ⁴ Ifi fyaishile kuba panuma Yaweh aishile ku cimfya Sihone imfumu yabena Amore, uwaishile kwikala mu Heshibone, elo na Ogi imfumu yabena Basheni, uwaikela mu Astarote pa Edrei. ⁵ Lubali lwa Yodani, mucalo ca Moabu, Mose aishile kwamba ukulondolola ifya kukonka no kulanda ati, ⁶ "Yaweh Lesa wesu aishile kulanda kuli fwebo pa Horebu, ukwisa kulanda ati; 'Mulikele sana muli cino calo ca mpili.' ⁷ Pilibukeni no kwambako ulwendo lweni, elo nokuya ku calo ca mpili ico icabena Amore elo no kuya na ku ncende shonse mupepi kulya mu mawanga ya mu mana wa Yodani mu mikonko, mu calo ca mpili, mu calo catambalala, mu Negev, elo na mululamba lwa- cao ca bena Kenani, elo na mu Lebanone ukwisa kufika na ku mulonga ukalamba, wa Yufurate. ⁸ Boneni, nebo ndimipekanishishe icalo ku ntanshi yenu; kabuyenimo elo nokuyakucikwata icalo ico Yaweh alapile kuli bashinwe- kuli Abrahamu, kuli Isaki, elo nakuli Yakobo- ukupela kuli bo elo na kubana babo bakesa ku konkapo.' ⁹ Naishile kulanda kuli mwebo pa nshita ilya ukulanda ati, 'Nebo nafilwa ukmisenda mwebo nebo neka. ¹⁰ Yaweh Lesa wenu alimifumishe, elo, boneni, mwebo lelo mulifulile nge ntanda sha mumulu. ¹¹ Lekeneni Yaweh, Lesa waba shinwe, amufushe imiku ikana limo nga fintu mwebo mwaba, elo no kumipala, ngefyo ena amilaile.' ¹² Lelo bushe kuti nebo

nemwine nasenda ifipe fyenu, ifisendo fyenu, elo no kukansana kwenu?¹³ Piteni abaume bamano, abaume abmfwikisha, elo na baume bamibele iyisuma ukufuma kuli cilamitundu, elo nkesa kubapanga intungulushi pali mwebo.¹⁴ Mwebo mwaishile kunjasuka elo nokwisa kulanda ati, ifintu efyo mwebo walandile kuli fwebo fyabune ukuficita.¹⁵ Eico nebo naishile kubula intungulushi sha mitundu shenu, abamano abaume, elo na baume bamibele iyisuma, elo nokwisa kupanga intungulushi pali mwebo, bakapitao bapa bantu amakana, bakapitao bapa bantu imyanda, bakapitao bapa bantu amakumi yasano, bakapitao amakumi, elo nabacilolo, imitundu ne mitundu.¹⁶ Naishile ku konkomesha abapingushi benu inshita ilya, ukulanda ati, umfweni ukupusana mukati kaba munyinenwe abaume, elo nokupingula elo mupingule mubulungami pakati ka muntu elo na munyina wakwe, elo no mwina fyalo uyo uuli naye.¹⁷ Mwebo tamufwile ukulanga akapatulula kuli onse kubalepusana; mukesa kumfwa ifinono elo ne fikulu cimocine. Tamwakabe na mwenso pa cinso ca muntu, pantu ubupingushi bwakwa Lesa. Ukupusana ukukosele sana kuli mwebo, mwebo mukalekuleta kuli nebo, elo nebo nkesa kubomfwa.¹⁸ Naishile kumikonkomesha panshita ilya fyonse ifintu efyo mwebo mufwile ukucita.¹⁹ Fwebo twaishile kufuma ku Horebu elo nokuya kupita monse mumatololo ayo ayakul elo nayakutinya eyo mwebo mwabwene, mu lwendo lwesu ulwa kufyalo fyampili ifya bena Amore, ngefyoYaweh Lesa wesu atukonkomeshe; elo fwebo twaishile kwisa ku Kadeshi Barnea.²⁰ Nebo naishile klanda kuli mwebo ati, 'Mulishile ku calo ca mpili ico Yaweh Lesa wesu akopela kuli fwebo.²¹ Boneni, Yaweh Lesa wenu alipekenye icalo pa ntanshi yenu; kabuyeni pamulu, piteni icikwatwa, ngefyo Yaweh, Lesa wabashinwe, efyo alandile kuli mwebo; mwitina, nangu ukuibweshamo.'²² Cilamuntu muli mwebo mwaishile kwisa kuli nebo nokwisa kulanda ati, 'Leken i fwebo tutume abaume ku ntanshi yesu, pakwebati bena bafwaye icalo cesu, elo nokutulela amashiwi pa mulandu wanshila pafyo tufwile ukucimfya, elo napalwa misumba eko fwebo tukesha.'²³ Ubwafwilisho bwalinsekesho bwino nebo; naishile kusenda abaume ikumi na babili pali mwebo, umwaume umo ukufuma kuli cila mutundu.²⁴ Balipilibukile elo nokwisa kuya pamulu ya calo ca mpili, ukwisa ku munkonko wa Eshikole, elo nokucilengula.²⁵ Baishile kusenda fimo ifisabo ifya mu calo mu maboko yabo elo nokufileta panshi kuli fwebo. Kabili baishile kutulela fwebo ishiwi elo nokwisa kulanda ati, 'Calo ca bune ico Yaweh Lesa wesu akopela kuli fwebo.'²⁶ Libe mwebo mwalikene ukucimfya, lelo mwalisangukile ifipope fyakwa Yahweh Lesa wenu.²⁷ Mwalikuilishanya muma tenti yenu nokwisa kulanda ati, 'Mulandu nshi Yahweh atupatile nokutufumya mu calo ca Egypto, ukwisa kupela fwebo muminwe ya bena Amore mukutonaula.²⁸ Nikwisa twingaya nomba? Bandume shesu balilengele imitima yesu ukusungulika, pakwisa kulanda ati, 'Abo bantu bakulu elo batali ukucila fwebo; imisumba yabo ikulu elo yalikwata namalingaayafika na mumulu; nakucilisha twalibwene abana baume bakwa Anakimu kulya.'²⁹ Eluntu naishile kula ndakuli mwebo ati, 'Mwitutuma, nelyo nokuba abamwenso kuli bo.³⁰ Yahweh Lesa wenu, uwisa pa ntanshi yenu, ena akomilwila, ngefyo fyonse efyo ena amicitie mu Egypto pa cinso cenu,³¹ elo kabili namu matololo, emo mwebo mwabwene efyo Yahweh Lesa wenu amisendele, ngefyo umwaume apiita umwana mwaume wakwe, konse uko mwaile nokwisa ku ncende ino.'³² Tepamulandu ne shiwi ili mwebo tamwasumine Yahweh Lesa wenu,³³ uwaishile kuya pa ntanshi yenu mu nshila yakuya mukufwaya incende yenu iya kupanga inkambi, mu mulilo mubushiku elo na mwikumbi akasuba.³⁴ Yahweh alyumfwile iciunda ca mashiwi yenu elo alifulilwe; ena alilapile elo nokwisa kulanda ati,³⁵ 'Tcishinka takuli abaume nangu bamo pali aba iyinkulo yabubifi abakesa kubona icalo ca bune ico nebo naishile kulapa ukupla ku fikolwe fyenu,³⁶ ukufumya kofye Kalebu umwana mwaume wakwa Yefune. Akesa kucibona elo nebo nkesa kumupela elo na bana bakwe icalo ico ena anyantapo, pantu enaalikonkele Yahweh no mutima onse.'³⁷ Kabili Yahweh aishile kufulilwa nebo pa mulandu wenu, nokwisa kulanda ati, 'Webo tawakayemo mulya;³⁸ Yohua umwana mwaume wakwa Nuni, uutalama pa ntanshi yenu, ena akesa kuyamo mulya; mukoseleshe ena, pantu ena akesa kutungulula Israeli ku kucipyana cena.³⁹ Nakucilisha, abana benu abanono, ebo mwalandile bakesa kuba ngefitaipwa, abo lelo tabali namano ya busuma elo no bubifi bena bakesa kuyamo mulya. Kuli bo nkesa kucipela, elo bena bakesa kucikwata.⁴⁰ Lelo palwa imwe, pilibukeni elo nokutampako ubulendo bwenu ubwamu mumatololo mumbali ya nshila yalola kuli bamba wakashika.⁴¹ Eluntu mwebo mwaishile kwasuka elo nokwisa kulanda kuli nebo ati, 'fwebo tulibembukile Yahweh; tuleya kuya pamulu elo nokulwa, elo fwebo tukesha kukonka fyonse ifyo Yahweh Lesa wesu atukonkomeshe ukucita. 'Abaume bonse pali mwebo biken i fyanso fyakwe ifyabulwi, elo mwebo mwaliipekenye ukucimfya icalo ca mpili.⁴² Yahweh aishile kulanda kuli nebo ati, 'Landa kuli bo, "Mwibaninina kabili mwilwa, pantu nebo ntabe na mwebo, elo mwebo mwalacimfiwa ku balwani benu.'⁴³ Nebo naishilekulanda kuli mwebo muli iinshila, lelo tamwaumfwile. mwalisangukile ifipope fyakwa Yahweh; mwebo mwalitaleme elo nokucimfya icalo ca mpili.⁴⁴ Lelo abena Amore, abaikele ku calo ca mpili, balimishilile elo no kumitamfya nge nshimu, nokumipuma panshi mu Seire, ukwisa kufika naku Horma.⁴⁵ Mwali bwelele elo nokulilila pa ntanshi yakwa Yahweh; nangu ena taumfwile ku mashiwi yenu, nangu ena taposeleko na mano kuli mwebo.⁴⁶ Eico mwalikele ku Kadeshi inshku ishing, shonse inshiku isho mwebo mwaikela kulya.

Chapter 2

¹ Eluntu twaishile kwaluluka twaishile kutendeka ubulendo bwesu ubwamu matololo ukulola kuli bamba wakashika, nga fintu Yahweh alandile kuli nebo; twaishile kuya no kushinguluka ulupili lwa Seiri pa nshiku ishing. ² Yahweh aishile kulanda kuli nebo, ati, ³ 'Mwakokola sana ukushinguluka ulupili pa nshita ntali; yaluluki no kulola lwa ku kapinda ka kukuso. ⁴ Konkomesha abantu, ukulanda ukuti, "Mufwile ukupita mumupokapoka waba munyinanwe, aba mubufyashi bwakwa Esau, abekala mu Seiri, bakaba no mwenso kuli mwebo. Eico mukacenjele ⁵ tekwesha ukulwa nabo, pantu ninshi ntakamipele icalo cabo icili conse, nangufye umushili ukunyantapo; pantu ndipele ulupili lwa Seiri kuli Esau nge

cikwatwa.⁶ Mukalashita ifyakulya kuli bo ukubomfya indalama, epakuti mwingalya; nakabili muli no kushita amenshi kuli bo ukubomfya indalama, epakuti mwinganwa.⁷ Pantu Yahweh Lesa wenu alimipalile mu milimo ya maboko yenu yonse; alishibe ukwenda kwenu muli aya amatololo ayakula nganshi. Pali iyi imyaka amakumi yane Lesa wenu ali namwebo, elo tapali ifyo mwali kubulwa."⁸ Eico twapitile pali ba wesu, abamulupwa lwakwa Esau uwikala mu Seiri, ukutaluka ukufuma ku musebo wa Araba, ukufuma ku Elati elo no kufuma ku Esioni Geberi. Eluntu twaishile kwaluluka no kupita mu musebo wa kumatololo ya Moabu.⁹ Yahweh aishile kulanda kuli nebo ati, "Tekwesha ukupanga ifyongo na Moabu, elo tekwesha ukulwa nabo mu nkondo. Pantu ntakamipe icalo cakwe ukuti cibe icikwatwa cenu, pantu ndipele Ari kuli ba lupwa lwakwa Loti, ukuba icikwatwa cabo."¹⁰ (Abena Emite ebali kwikala kulya, abantu abalumbuka, abengi, elo kabili abatali nga abena Anakimu;¹¹ aba nabo betwa nga ma Refaimu, baba nga bena Anakimu; lelo abena Moabu babeta ukuti bena Emite.¹² Abena Horitisi nabo balikwikala mu Seiri, lelo balupwa lwakwa Esau balibapyene. Balihepeye elo no kwikala mu calo cabo, nga fintu Israeli acitile ku calo cabo ico Yahweh aishile kubapela.)¹³ Nomba imeni mwabuke umukonko wa Zeredi. Eico twaishile kwabuka umukonko wa Zeredi.¹⁴ Nomba inshiku twaishilemo ukufuma ku Kadeshi Banea mpaka napo twaishile kwabukila umukonko wa Zeredi, yali myaka amakumi yatatu elo na cine konse konse. Nipali iyo ine nshita inkulo yonse iyabaume babulwi bapwile ukufwa ukufuma mu bantu ba bulwi, nga fintu Yahweh alapile kuli bo.¹⁵ Nakucilisha, ukuboko kwakwa Yahweh kwali palibo kukonaula ilya nkulo ukufuma mu bantu mpakafye baloba.¹⁶ Fyaishile kucitika, uluntu abaume bonse aba bulwi bapwile ukufwa no kufuma mu bantu babo,¹⁷ ukuti Yahweh aishile kulanda kuli nebo, ati,¹⁸ Imwe ilelo mufwile ukupita mu Ari, ku mupaka wa Moabu.¹⁹ Uluntu mukoisa mupepi lubali lwa bantu bakwa Ammoni, tecakwesha ukupanga fyongo nabo nangu ukulwa nabo; ninshi ntakamipele icalo cabo icili conse ico abantu bakwa Ammoni nga icikwatwa; pantu ndipele abamulupwa lwakwa Loti nga icikwatwa."²⁰ (Ici calo naco caishibwa ukuti ca bena Refaimu. Abena Refaimu kale balikwikala kulya-- lelo abena Ammoni bali kubeta ati Zamuzummimi--²¹ bali bamaka nganshi, abengi, elo kabili abatali kwati bena Anakimu. Lelo Yahweh alibalofeshe elo abena Ammoni tabalayako, elo balibapyene no kutampa ukwikala mu cifulo cabo.²² Ici Yahweh acitile naku bantu bakwa Esau, abali kwikala mu Seiri, uluntu alofeshe abena Horiti libe ta balayako, elo no lupwa lwakwa Esau bali bapyene no kwikala muli ilya ncende ukufika na lelo.²³ Ku bena Avviti abalikwikala mu mishi iyali ukufika naku Gaza, na bena Kafitolimu, abafumine kukafito, balibalofeshe no kwikala mu ncende yabo.)²⁴ "Nomba imeni, no kukonkanyapo ubulendo bwenu, mupite mu mukonko wa Arnoni; bona, ndimipele mu minwe yenu Sihoni abena Amori, imfumu yaku Heshiboni, elo ne calo cakwe. Tampeni ukupoka icalo, elo mulwe naye mu bulwi.²⁵ Ilelo na latendeka ukubika icintinya elo no mwenso ku bantu bonse abali mwisamba lya myulu pakuti bale mutina; ulo bakomfwa pali mwebo bakalaituminafye no kulila pa mulandu wa mwebo."²⁶ Naishile kutuma inkombe ukufuma mu matololo ya Kademoti ku Sihoni, imfumu ya Heshiboni, na mashiwi ya mutende, ukulanda ukuti,²⁷ Leken i mpite mu calo ceno; nalaya nkopitafye munshila; Ntakapilibukile ku kulyo nangu kukuso.²⁸ Muli no kutushitisha ifyakulya ne ndalama pakuti twingalya; mutupele amenshi aya kushita ne ndalama, pakuti tunwe; lekafye tupitemo pa makasa;²⁹ nga ubufyashi bwakwa Esau abalikwikala mu Seiri, elo nga bena Moabu abalikwikala mu Ari, bacitile kulifwebo; mpakafye nkapite ku Jordani mu calo ico Yahweh Lesa wesu akotupela."³⁰ Lelo Sihoni, imfumu yaku Heshiboni, takatuleke ukupita paliye; pantu Yahweh Lesa wenu alikosha amano yakwe elo no kulenga umutima wakwe ukutalama, pakuti namipela mu minwe yenu kukubona amaka yakwe, ifyo wacita nomba muli buno bushiku.³¹ Yahweh aishile kulanda kuli nebo ati, 'bona, nkopela Sihoni elo ne calo cakwe kuli webo; tampa ukucipyana, pakweba ati winga pyana icalo cakwe.'³² Eluntu Sihoni aishile kufuma elo no kutwimina, ena elo na bonse abantu bakwe, ukulwa pa Jahazi.³³ Yahweh Lesa wesu atupele mu minwe elo twali mucimfishe pamo nabana bakwe abaume elo na bantu bakwe bonse.³⁴ Twalipokele imisumba yakwe yonse pali ilya nshita elo no konaula cila musumba umupwilapo-- bashitata elo na bana mayo elo na banono kumo; takwali nangu umo uwapuswike.³⁵ Kanofye ifitekwa elo ne fya kutapa efyo twaishile kusenda fwebene, pamo penefye ne fitapwa ifya misumba ifyo twapokele.³⁶ Ukufuma ku Aroeli, uuli mumbali ya mukonko wa Ainoni, elo no kufuma ku musumba uuli mu mukonko, ukulola ku gileadii, takwali umusumba uyo twafililwe ukupoka. Yahweh Lesa wesu abapele mu maboko yesu.³⁷ Niku calo cabufyashi bwakwa Ammoni eko tushailefye, pamo penefye nakumbali ya mulonga wa Jabboki, elo ne misumba ya mu calo ca mpili takuli kuyako.

Chapter 3

¹ Eluntu twaishile kwa luluka nokuya ku shinta ku Bashani. Ogi, imfumu ya Bashani, aishile kutusansa, ena elo na bantu bakwe bonse, ukula pa Edrei.² Yahweh aishile kulanda kuli Mose ati, 'Wimutina pantu ndikupele ukucimfya pali ye elo na pa bantu bakwe bonse elo ne calo cakwe ndi bikile mutungululwa nobe. Webo ulu nokucita kuli ye ngefyo wacitile kuli Sihoni, imfumu ya bena Amore, uwaikala pa Heshiboni.'³ Na Yahweh Lesa wesu aishile kutupela ukucimfya pali Ogi imfumu ya bena Bshani, elo na bantu bakwe bonse nokubika pesamba lya kutungululwa na fwebo.⁴ Twaishile kubasansa panshi mpaka fye tapashele nangu umo mu bantu bakwe. Twaishile kupoka ne misumba yakwe yonse pali kalya kene ka shita. Takwali nangu umo pa misumba makumi mutanda uyo tatwapokele ukufma kuli bo-ne fitungu fyonse fya Agobi, ne ncende ya bufumu bwakwa Ogi mu Bashani.⁵ Iyi emisumba yonse iya kulilwe na malinga ifibumba ifitali, iminshi, elo na maingwe; neci kwaliko ne minshi iingi ishakutile na malinga.⁶ Twaishile kubapwilisisha ukubonaula nga fintu twacitile kuli Sihoni imfumu ya bena Heshiboni, mukupwilisisha twaishile konaula imisumba yonse-abauma bonse elo na banakashi elo na banono.⁷ Lelo ifitekwa fyonse elo ne fyakutapa fya mu misumba twalishile kufipiita fwebo bene.⁸

Pali kalya kene kashita twaishile kupoka icalo ukufuma mu mine ya mfumu shibili isha bena Amore, isho ishali pantanshi ya Yodani, ukutula pa mukonko wa Arnoni ukufika ku lupili lwa Hemoni ⁹ (ulupili lwa Hemoni lukutwa ati Sirioni ku bena Sidoni, elo ku bena Amore ati Senir) ¹⁰ elo ne misumba yonse iya mu malungu, bonse abena Gileadi, na bena Bashani bonse ne nshila yonse iyalola ku Saleka na Edrei, imisumba ya mubufumu bwakwa Ogi mu Bashani." ¹¹ (Kubashelepo abamu ba Refaimu, eka Ogi imfumu ya bena Bashani eya shelepo fye. Boneni! Ubusanshi bwakwe bwali busanshi bwa cela. Bushe te mu Raba, umo balupwa bakwa Amoni bekala? Yali ba mita bali pabula ubutali elo na ba mita bane mu bwipi, mu nshita abantu balikupiminapo.) ¹² "Neci calo twaishile kupoka ukuba icikwatwa pali kalya kashita-ukufuma ku Aroere, iyaba mu mukonko wa Anoni, elo na citika wa calo campili ca Gileadi, elo ne misumba-naishile kupela ku bena Rubeni elo na ku bena Gadi. ¹³ Gileadi yonse iya sheleko elo na Bashani yonse, ubufumu bwakwa Ogi, nebo naishile kupela kuli citika wa mukowa wakwa Manase. (Icitunfu conse ica Agobi, elo na Bashani yonse. Incende imo ine ikutwa ati icalo ca Refaimu. ¹⁴ Yili, uwa mulupwa lwakwa Manase, aishile kubula icitungu ca Agobi ku mupaka wa bena Geshuri elo na ku Moaka. Aishile kwinika cilya citungu, ekuila Bashanipa shina lyakwe umwine, Hafoti Yaili, ukufika na ku bwa lelo.) ¹⁵ Naishile kupela Gileadi kuli Makini. ¹⁶ Kuli Rubeni elo na kubena Gadi nebo naishile kupela icitungu ukufuma ku Gileadi ukuya ku mukonko wa Anoni-umupaka uwabela pakati ka mukonko-elo ukufika na ku mu mana wa Yaboko, uwabela ku mupaka wa lupwa lwa bena Amoni. ¹⁷ Umupaka naumbi walu kwi lungu ku mukonko wa mu mana wa Yodani, ukufuma ku Kenereti ukufika kuli Bemba wa Araba (uyo ni, Bemba wa Mucele) ukuyafika fye ku mutentemuko wa lupili lwa Psaga ku kabanga. ¹⁸ Nebo naishile kumikonkomesha pali kalya kene kashita naishile kulanda ati, "Yahweh Lesa wenu alimipela ici calo ukuti mu cikwate; mwebo, abaume ba bulwi, bonse, bali nokupiita ne fyonse pali ba munyinabo, abantu bakwa Israeli. ¹⁹ Lelo abakashi benu, abana benu, elo ne fitekwa fyenu (nebo nalishiba mwalikwata ifitekwa ifingi), ebali nokushala mu misumba yenu iyo na mipela mwebo, ²⁰ mpaka Yahweh akapele ba munyinenwe ukutasha, nga fintu acita mwebo, mpaka fye nabo bene bakakwate icalo ico Yahweh Lesa wenu akopela kuli bo pantanshi ya mu mana wa Yodani; eluntu mwebo mukabwela, umuntu onse uwa muli mwebo, ukuya kucikwatwa cakwe ico nebo na mipela." ²¹ Nebo naishile ku konkomesha Yoshua pali kalya kene kashita, naishile kulanda ati, 'Amonse yenu yalibwene fyonse ifyo Yahweh Lesa wenu aishile kucita ku mfumu ishi shibili; Yahweh ali nokucita cimocine ku ma bufumu yonse ayo muli nokupitamo. ²² Mwebo mwikabatina, pantu Yahweh Lesa wenu eumo akamilwila mwebo.' ²³ Nebo naishile kupapata Yahweh pali kalya kene kashita, naishile kulanda ati, ²⁴ 'Mwe Shikulu Yahweh, mwebo mwatampile ukulanga umubomfi wenu ifya bukulu bwenu elo no kukosa kwa maboko yenu; pantu mulungu ndo uuli kulya ku mulu nangu mu calo uwinga cita imilimo imo ine ngeyo mwebo mwacita, elo ne fyanaka fimo fine ngefyo mabomba? ²⁵ Leka ndeya kwishilya, nakupapata webu, elo mbone ne calo ca bune icili kuntanshi ya Yodani, icalo campili icabune, elo na Lebanononi.' ²⁶ Lelo Yahweh ali kalipe pali nebo pamulandu wenu mwebo; taumfwilekuli nebo. Yahweh aishile kulanda kuli nebo ati, 'Leka fyafula kuli webu-wilandapo nakabili pali uyu mulandu: ²⁷ Kabiye pa mulu wa lupili lwa Pisga elo usansule amenso yobe pa mulu ukulolekesha ku masamba, na ku kapinda ka kukuso nakukapinda ka kukulyo elo na ku kabanga; bona na menso yobe, pantu tawakatapuke Yodani. ²⁸ Kanshi, webe Yoshua ifyakucita elo umukoseleshe elo nokumucincisha, ali no kulaba pantanshi ya aba bantu, elo akalenga aba bantu ukupyana icalo ico webu ukobona.' ²⁹ Kanshi fwebo twaikele mu mukonko apalungatana na Betpeori.

Chapter 4

¹ Nomba, mwebena Israeli, umfwa kumafunde elo nefipope ifyo nalamisambilisha, ukukeficita; pakwebati mwingaba no mweo no kuyakwingila elo no kuyakupyana icalo ico Yahweh, Lesa wa bashinwe, akomipela. ² Tamufwile ukulandako ku mashiwi ayo nkomikonkomesha, nangu ukufumyapo, pakwebati mwingayakusunga amafunde yakwa Yahweh Lesa wenu eyo nalamikonkomesha. ³ Amenso yenu yalibwene ifyo Yahweh acitile pamulandu wakwa Baali Peore; pantu bonse abaume abakonkele Baali waku Peore, Yahweh Lesa wenu alibonawile kufuma mukati kenu. ⁴ Lelo mwebo mwebaakatile kuli Yahweh Lesa wenu muli no bumi pabushiku bwalelo, uuli onse muli mwebo. ⁵ Boneni, ndimisambilishe amafunde elo ne fipope, ukukonka ngefyo Yahweh Lesa wandi ankokomeshe, ukwebati muyekucita fmo fine mukati ka calo mukoingilamo pakweba ati cibe cenu. ⁶ Pamulandu waici, muyasunge elo nokuyacita; pantu aya mano yenu ayacifyalilwa elo nomucetekanya wenu pacinso cabantuabakalekumfwa pali aya amafunde elo nokulanda ati, 'Cine cinefye ulu luko ulukalamba bantu abamano nomucetekanya.' ⁷ Pantu luko ndo nalumbi ulukulu ululipo ulu ulukwete umulungu uwaba mupepi nabo, ngefyo Yahweh Lesa wesu aba ulu lonse ulu twamukuta? ⁸ Luko ndo lumbi ulukulu ulwabapo ulwakwata amafunde elo nefipope ifyaba ifyakulungama kwati ni aya yonse amafunde ayo nkomipela lelo? ⁹ Mupepeke amatwi elo nokuibaka bwino bwino, pakweba ati tamwile kulaba ifintu ifyo amenso yenu yabwene, epakweba ati tafifumine mu mitima yenu inshiku shonse isha myeo yenu. Lelo muyalenge yeshibikwe ku bana benu elo naku bana baba bana benu. ¹⁰ Pabushiku ubo mwataleme pacinso cakwa Yahweh Lesa wenu pa Horebu, uluntu Yahweh walandile kuli nebo ati, 'Longanya abantu bandi, elonkobalenga ukuti bomfwe amashiwi yandi epakuti basambilile ukulatina inshiku shonse isho bakailekula pesonde elo kabili nokweba ati bakasambililisha abana babo.' ¹¹ Mwaishile mupepi elo nokwisa utalama munshi ya lupili. Ulupili lwali kupya no mulilo ukushinta na mumuli, ne mfinshi, amakumbi, elo ne mfinshi yakutikama. ¹² Yahweh waishile kulanda kuli mwebo ukufuma mukati ka mulilo; mwalyumfwile ishiwi nefyo lyalandile, lelo tamwabwene icintu nangu cimo; mwaumfwilefye ishiwi. ¹³ Alandile kuli mwebo icipangano cakwe ico amikonkomeshe ukucita, ifipope ikumi limo. Aishile kuyalemba pamabwe ya kupapatala. ¹⁴ Yahweh wakonkomeshe pali ilyanshita

ukumisambilisha amafunde elo ne fyakukonka, pakweba ati mwingalafibaka mucalo ico mukotapukilamo mubushilya kukuba icikwata cenu.¹⁵ Eico muleibaka mwebene apakalamba-pantu tamwabwene icintu nang cimo bulya bushiku Yahweh walandile na mwebo pa Horebu ukufuma mukati ka mulilo-¹⁶ pakweba ati tamuyonawile elo no kupanga icabaswa mucimpanshanya icili conse, mucimpasho ca mwaume nangu umwanakashi,¹⁷ icimpashanya icanama iili yonse pa calo, icimpashanya ca conicicili conse icaba na mapindo ico icipupuka mu mulu,¹⁸ icimpashanya ca cintu conse ico iciisenya pa mushili, nangu icimpashanya ce sabi iili lynse ilyaba mu menshi panshi ya calo.¹⁹ Taufwile wainwina amenso yobe kumulu no kubona pakasuba, umweshi, nangu intanda-umulalo onse uwamumulu-elo nokupitwa kulifyena mukuya mukufishinshimuna elo no kufifukamina-ifyo fintu fyonse Yahweh Lesa wenu ayakanyako ku bantu bonse ababa panshi ya mulu.²⁰ Lelo Yahweh aishile kubula mwebo elo no kumifumya mwilungu lya mulilo ilyacela,, ukufuma mu Egypto, pakuba kuli ye abantu ababupyani bwakwe, ifyo muli lelo.²¹ Yahweh walimfulilwe pamulandu enu; walilapile ukuti nebo ntakabukile ku bushilya bwa Yodani, elo ntalingile nebo ukwingila muli cilya calo icabune, icalo ico Yahweh Lesa wenu akomipela ukuba icabupyani cenu.²² Lelo, nkofwila muli cino calo; ntaabukile ukuya ku bushilya bwa Yodani; lelo mwebo mukoyabuka elo no kupoka ici calo cabune.²³ Mulekuibaka, pakweba ati tamulabile icilayo cakwa Yahweh Lesa wenu, ico alayene na mwebo, elo no kuibashila mebene icimpashanya icamusango uuli onse ico Yahweh Lesa wenu amikanya ukupanga.²⁴ Pantu Yahweh Lesa wenu mulilo uukopya, Lesa wabukwa.²⁵ Uluntu mukafyala abana elo na bana ba bana benu, elo no luntu mukela muli cilya calo panshita ntali, elo ngacakuti mwayakuyonaula elo nokubansa icimpashanya ca musango uuli onse, elo no kucita ifintu ifya bubi ku menso yakwa Yahweh Lesa wenu, ukumukalifya-²⁶ Nakuta umulu elo ne calo ukuba bakambone benu lelo ukweba ati mwilaloba bwangu bwangu ukufuma mucalo mwalatapukilamo bushilya bwa Yodani; tamwakekale inshiku ishingi muli cilya calo, lelo mukonaulwa umupwilapo.²⁷ Yahweh akamisalanganisha mu bantu, elo mukashala impendwa iinono mukati ka fyalo, umo Yahweh akmitamfisha.²⁸ Kulya mukalekupepa tu Lesa tumbi, imilimo yamaboko ya bantu, ifimuti elo na mabwe ifitabona, ukukutika ukulya nagu ukununsha.²⁹ Lelo nakulya kwine mukamufwaya Yahweh Lesa wenu, elo mukamusanga, uluntu mukamufwaya ne mitima yenu yonse elo ne myeo yenu yonse.³⁰ Uluntu mukaba mukumanama, elo uluntu fyonse ifi fintu fikesa kwisa pali mwebo, mu nshiku isho mukesa kubwelela kuli Yahweh Lesa wenu elo nokuya kumfwa kwi shiwi lyakwe.³¹ Pantu Yahweh Lesa wenu ni Lesa uwaluse; takamifilwe nangu ukumyonaula, nangu ukulaba icipangano icabashinwe ico alapile kuli bo.³² Ipusheninomba pa nshiku shakale, ishaliko ulo mwebo tamulabako, ukutula pabushiku Lesa apanhile umuntu pa calo, ipusheni ukufuma kumpela imoimyulu ukufikana kuli imbi, nga cakweba ati kwalibapo icintu icikalamba ngeci, nangu icamusango ngefi bushe calitala acumfwikapo?³³ Bushe abantu balyumfwapo ishiwi lyakwa Lesa likolanda ukufuma mukati kamulilo, ngefyo mumfwile, elo nokuba no mweo?³⁴ Napamo bushe Lesa alyeshapo ukuya elo no kuyakuisendela uluko ukuyakufuma mukati kaluko lumbi, mufyakweshi, kufishibilo, elo nakufyakupapa, elo nakubulwi, elo nakukuboko ukwamaka, elo nakukuboko ukwatambuluka, elo nakufyakutinya ifikalamba, fyonse ifyo Yahweh Lesa wenu ailekumicitila pa cinso cenu?³⁵ Kuli mwebo ifintu fyalishilwe kulangwa, pakweba ati mwingeshiba ati Yahweh ni Lesa, elo kabili takwaba umbi ukucila pali ye.³⁶ Ukufuma mumulu amilengele ukumfwa ishiwi lyakwe, pakweba ati engaamilungika; pa calo amilengele ukubona umulilo wakwe uukalamba; mwalyumfwile amashiwi yakwe ukufuma mukati ka mulilo.³⁷ Pantu alitemenwe bashinwe, asalile ifikolwe fyabo panuma yabo, nokumifumya mu Egypto ku kubapo kwakwe, na maka yakwe ayakalamba;³⁸ pakweba ati engamitamfya pa cinso canko ishikala elo ishakwatisha amaka ukumicila, ukwisa kumingisha, ukwisamipela icalo ngo bupyani, umoabela ube lelo.³⁹ Ishibeni lelo, elo no kucibika pamitima yenu, ukebati Yahweh ni Lesa mumulu pamulu elo ne pacalo panshi; takwaba umbi iyoo.⁴⁰ Mukalekubaka ifipope fyakwe elo na mafunde yakwe ayo nkomikonkomesha lelo, ukuti cingamiwamina elo na bana benu abakamikonkapo, elo pakweba ati mwinnga tantalisa inshiku shenu mu calo ico Yahweh Lesa wenu akomipela umuyayaya.⁴¹ Eluntu Mose aishilekusala imisumba shitatu kwi shilya lya Yodani lubali ku kabanga,⁴² pakweba ati uuli onse engafulumikilako kuli umo palisho nga cakweba ati aipaya umuntu umbi mukanaishiba, ukwabula ena ukuba umulwani wakwe akale. Kukufulumukila kuli umo uwamuli ishi misumba, kuti apusuka.⁴³ Shali ni, Bezere mu matololo muacalo icabatama, icabena Reubeni; Ramoti mu Gileadi, icabena Gadi; elo na Golani mu Bashani, icabena Manase.⁴⁴ Aya emafunde Mose ashilekubika kucinso ca bana bakwa Israeli;⁴⁵ ifi efipope fya cipangano, amafunde, ne fyaupingushi na fimbi ifyo ailekulandaku bana bakwa Israeli ilyo baishile kufuma mu Egypto,⁴⁶ uluntu bali ku kabanga ka Yodani, mu mupoka poka apalungatana na Beti Peore, mu calo cakwa Sihoni, imfumu ya bena Amore, uwaikela mu Heshiboni, uo Mose elo na bana bakwa Israeli bailekucimfya uluntu bafumine mu Egypto.⁴⁷ Baishile kubula icalo cakwe nge cikwatwa, elo ne calo cakwa ogi imfumu yaBashani-ishi, imfumu shibili isha bena Amorer, ishali kwishilya Yodani ukulola ukutula akasuba.⁴⁸ Iyi mpanga yatulile ku Aroere, iyali pambali ya mupoka poka wa Arnoni, ku lupili lwa Siyoni (nangu ulupili lwa Hermone),⁴⁹ no kubikapo incende yonse iyabatama iyamupoka poka uwa mumana wa Yodani, ukutula ukutulila akasuba kwishilya lya Yodani, kuli Bemba wa Araba, kumutelo walupili lwa Pisha.

Chapter 5

¹ Mose akutile kuli bonse abena Israeli elo no kwisa kuli bo ati, "Kutika, Israeli, ku fipope elo na mafunde ayo nkesa kulanda mu matwi yobe lelo, ukuti uya sambilile no kuyasunga. ² Yahweh Lesa esu aishile kupanga icipangano na fwebo na Horebu. ³ Yahweh taishile kupanga ici cipangano ne fikolwe fyesu, lelo na fwebo, fwebo bonse fwebali abatuntulu

pano lelo. ⁴ Yahweh aishile kulanda ukulolenkana na ye pa lupili pakati ka mulil. ⁵ (Nataleme pakati kaka Yahweh na mwebo pali ilya nshita, kukusokolola ishiwi lyakwe kuli mwebo; pantu mwebo mwali no mwenso pamulandu wa mulilo, elo mwebo tamwaishile kuyapo pamulu wa lupili). Yahweh aishie kulanda ati, ⁶ 'Ninebo Yahweh Lesa wenu, uwaishile kumifumya mu calo ca Egypto, ukufuma mu ng'anda ya bush. ⁷ Tamuli nokukwata tu lesa tumbi ukucila nebo. ⁸ Tamuli nokuipangila mebene icakubasa nangula icili conse icakupashanya kuli conse ica mu mulu, nangu ifyaba panshi yesonde, nangu ifyaba panshi ya menshi. ⁹ Tamuli no kufukamina nangu ukufibela, pantu nebo, Yahweh Lesa wenu, ni nebo Lesa wakalumwa. Ndasalapula ububifi bwa fikolwe pakuleta ukusalapula pa bana, kunko yakulenga butatu elo na bune muli abo abapata nebo, ¹⁰ elo no kulanga ukutemwa ukwafikapo ku makana, kuli abo abantemwa elo nokusunga amafunde yandi. ¹¹ Tamwakeke kulumbula ishina lyakwa Yahweh Lesa wenu apafye, pantu Yahweh takamulinge uwakubula umulandu uulumbula ishina lyakwe apafye. ¹² Sungeni ubushiku bwe Sabata ukuba ubwa mushilo, ngefyo Yahweh Lesa wenu amukonkomeshe. ¹³ Pa nshiku mutanda muli nokubombe elo nokucita shonse imilimo; ¹⁴ lelo pabushiku bwa kulenga cine lubali bushiku bwe Sabata kuli Yahweh Lesa wenu. Pali ubu bushiku tamwakale kucitamo imilimo iili yonse-temwebo, nangula umwana mwaume wenu, nangula umwana mwanakashi wenu, nangula umubomfi wenu umwaume, nangula umubomfi wenu umwanakashi, nangula ing'ombe, nangula kabalwe wenu, inama shenu ishili shonse, nangula umwina fyalo uuli mukati ka mpongolo shenu. Ici cakwebati umubomfi wenu umwaume elo no mubomfi mwanakashi bega tusha pamopene na mwebo. ¹⁵ Ukesa kwibukisha ukutula wali ubumomfi mu calo ca Egypto, elo Yahweh Lesa wenu amifumishe ukufuma mulya no kuboko kwa maka elo no kuboko kwakwe ukwatambalala. Eico Yahweh Lesa wenu amukonkomeshe ukusunga ubushiku bwe Sabata. ¹⁶ Cindika wiso elo na noko, ngefyo Yahweh Lesa obe akukonkomeshe ukucita, wingekala inshita iitali mu calo ico Yahweh Lesa obe apele kuli webo, elo pakuti cibe icabune kuli webo. ¹⁷ Wilakwipaya. ¹⁸ Wilakucita bucende. ¹⁹ Wilakwiba. ²⁰ Wilakuba kambone wa bufi ku mwina mupalamano obe. ²¹ Wilakukumbwa umukashi wa mwina mupalamano obe, wilakukumbwa ing'anda ya munobe, ibala lyakwe, nangu umubomfi mwaume wakwe, nangu umubomfi mwanakashi wakwe, ing'ombe yakwe, nangu kabalwe, nangu icili conse ica mwinamupalamano obe. ²² Aya amashiwi Yahweh aishile kulanda mwi shiwi ilikalamba kuli yonse amabumba yenu pa lupili ukufuma pakati ka mulilo, ya munkambi, elo na ya mumfimi yakutikama; taishilekulundapo amashiwi ayali yonse. Aya lembele panshi pa mabwe yabili elo no kuyapela kuli nebo. ²³ Caishile kwisa pakuti, uluntu mwaishile kumfwa ishiwi ukufuma pakati ka mfimfi, ulo ulupili lwali kupya, ico waishile kupalama kuli nebo-bonse bakalamba elo ne mitwe sha mitundu yenu. ²⁴ Mwebo mwaishile kulanda ukuti, 'Boneni, Yahweh Lesa wesu alitulanga ubukata elo no bukulu bwakwe, elo twaishile kumfwa ishiwi lyakwe ukufuma pakati ka mulilo; twabona lelo ukwebati, uluntu Lesa alanda na bantu, kuti baba no mweo. ²⁵ Lelo nindo twingafwila? Nga uyu mulilo uukalamba ukesa kutoca; nga twaumfwa ishiwi lyakwa Yahweh Lesa wesu mukutlalilila, tukesa kufwa. ²⁶ Pantu uuli kulubali lwesu ali pa mibili shonse uwaumfwile ishiwi lyakwa Lesa wa mweo ukulanda ukufuma pakati ka mulilo elo no kuba no mweo, ngefyo tucitile? ²⁷ Lelo webo ufwele ukuya, ufwele ukuya ku kutika kuli fyonse ifyo Yahweh Lesa wesu alanda; bwekeshapo kuli fwebo ifyo Yahweh alanda kuli ebo; tukesa kukutikako elo no kubela. ²⁸ Yahweh aishile kumfwa ifyebo fyenu uluntu mwaishile kulanda kuli nebo ayi, 'Ndyufwile ifyebo fya aba bantu, ifyo balandile kuli webo. Ifyo balandile fyali fya bune. ²⁹ Alai, cilya calimo umutima muli bo, pakuti bengancindika elo no kusunga ifipope fyandi fyonse, pakuti fingenda bwino kuli bo elo na bana babo umuyayaya! ³⁰ Kabiye kalande kuli bo ati, "Bwesheni matenti yenu." ³¹ Lelo nga ni webo, talama pano na nebo, elo nkesa kukweba ifiope fyandi fyonse, ifipope, elo na mafunde ayo mukesa kubafunda, pakwebati benga sunga mu calo ico nkea kubapela nga icikwatwa cabo. ³² Ukesa kusunga ifyo, Yahweh Lesa obe akonkomeshe kuli webo; tawakesekupilibukila ku kuboko kwa ku kulyo nangula ku kuso. ³³ Ukesa kwenda munshila isho Yahweh Lesa obe akonkomeshe kuli mwebo; pakuti mukesa kuba no mweo, elo pakwebati ukese kuba bwibo kuli mwebo, elo na pakuti ukatantalishie inshiku shobe mu calo ico mukesakukwata.

Chapter 6

¹ Nomba ifi efi konkomesho ,ifyebo , nefipope ifyo Yahwe Lesa wenu wakonkomeshe ukumifunda , nipakuti mifisungilile na mu calo umo muletapukila Yodani mukukwata; ² epakuti mucindike Yahwe Lesa wenu, pakuti musunge fyonse ifyebo, nefikonkomesho fyakwe. Ifyo ndemikonkomesha mwebo-mwebo, abana baume benu, nabana baume baba bana baume benu , kunshiku shenu shonse ishya myeo yenu pakweba ati, inshiku shesu shilundukileko. ³ Eico, kutikeneni kuli bena, we israli, kabili basungeni, pakweba ati namwe cimiwamine, kabili pakuti mukasanduluke sana sana, mucalo icapongoloka umakaka no buci, nga fintuYahwe Lesa wafikolwe fyenu, amilaile ukumicitila. ⁴ Umfwa, we Israli , Yahweh Lesa wesu , Yahweh aba umo mpo . ⁵ Ulekutemwa Yahweh Lesa obe nakumutima obe onse, naku mweo obe onse, elo naku maka yobe yonse. ⁶ Ifi efyebo nkomikonkomesha mu bwa lelo fikalilile mumitima yenu: ⁷ Kabili uye kufundako nabana bobo : basuka , landa palibena uluntu wikele mu ng'anda yobe , uluntu ukoenda pamu sebo , uluntu walalako panshihi, no luntu wayalamuka. ⁸ Ukafikile pamo nge cishibilo pamaboko yobe , eluntu fikesa kubomba nge cikakilo pakati kamento yenu. ⁹ Mukalembe pa fibi fya mayanda yenu na pa minshi yenu . ¹⁰ Eluntu Yahweh Lesa wenu akesa kumileta mu calo alapile ku fikolwe fyenu, kuli Abrahamu, kuli Isaki nakuli Yakobo , ukweba ati akamipela , imisumba iikulu nganshi kabili isuma sana iyo mutakula, ¹¹ elo namayanda aya isushiwemo ifya bune ifya kulekana lekana ifyo mwebo tamwapangileko , amabala ya myangashi ne fimuti fya miolife ifyo mwebo mutalimbileko, mukalya nokwikuta - ¹² Nomba sakamaneni pakuti tamulabile Yahwe , uyo waishile kumifumya mucalo ca Egypto, ukumifumya munga'nda ya busha. ¹³

Mulekucindika Yahweh Lesa wenu ; Ni ena fye mwakula shinshimuna , elo mukalapa peshina lyakwe .¹⁴ Tamwakaye kutumilungu tumbi utunono, utumilungu utunono utwa bantu bonse abamishingulukile mwebo-¹⁵ pantu Lesa wenu alipakati kenu ni Lesa wa bufuba-nga wacita, ubukali bwakwa Yahweh Lesa wenu bukali pali mwebo elo akamyonaula mwebo pano isamba lya calo.¹⁶ Tekuti mweshe Yahwe Lesa wenu nga filya mwa mwe seshe pa Massa.¹⁷ Mwebo sungilileni bune bune ifipope fya kwa Yahwe Lesa wenu umupwilapo, ifishiko fya fipope fyakwe, ifyebo fyakwe ifyo amikonkomesha.¹⁸ Mulekucita icakulungama necabune mumenso yakwa Yahwe, pakuti ciku wamine, pakuti ufike nakuku pyana icalo Yahwe alapile kuli ba wishinwe:¹⁹ Ukufumyamo abalwani babo, ngefyo Yahwe abebele.²⁰ Uluntu umwana umwaume obe akakwipusha mukashita kaleisa, ati, bushe icipangano ca mafunde, ifyebo nayamni amafunde ifyo Yahwe Lesa wesu amikonkomeshe mwebo nifisa?²¹ eluntu ukasuke ku mwana mwaume obe ati, "fwebo twali abashabakwa Farao u Egipto; Yahwe ewatufumisha kamaka yaku boko kwakwe,²² elo acitile ifishibilo ne fi papusho, ifikulusana elo ifya cilishemo, pali Egipto, pali Farao, napali bonse fye aba ng'anda yakwe, na cinso cesu;²³ Pakweba ati ena atuleke fwebo mukati, mukutupela icalo alapile kuli bashifwe besu,²⁴ Yahweh walitukonkomesha ukusunga ifi ifyebo fyonse, noku kwatila Yahweh Lesa wesu akatina pakweba ati nafwe cikatuwamine, pakuti alekutusunga abomi, ngefyo tuli lelo.²⁵ Nga twasunga ifi fipope fyonse pa cinso cakwa Yahwe Lesa wesu, ngefyo atikonkomesha fyebo, ici ecaba ubololoke bwesu.

Chapter 7

¹ Uluntu Yahweh Lesa wenu mwebo akamileta mucalo ico mwebo mukoya kupyana, akatamfya inko ishingira pa cinso cenu mwebo-abena Hitti, abena Girigashi, abena Amoli, abena Kenani, abena Perishi, abena Hifi, elo na bena Yebushi- inko cine lubali ishikulu elo ishamaka ukucila mwebo.² Ni Yahweh Lesa wenu uwapele bena kuli mwebo uluntu mwebo mukacimfya bena, elo eluntu mwebo mufwile ukupwisha bena. Tamwakapange icipangano nabo, elo tamwakalange kulibo uluse.³ Nangufye mwalipekanya ifyupo ifili fyonse nabo. Tamwakapele abana banakashi benu ku bana baume babo, elo tamwakabule abana banakashi benu ku bana baume benu.⁴ Pantu bakalenga abana baume benu ukufuma mukukonka nebo, pakutula bengashinshimuna tu lesa tumbi. Eico nobukali bwakwa Yahweh bukesakwimina mwebo, elo akonaula mwebo bwangu.⁵ Ifi efyo mukabomba nabo: Mukatoba panshi amalambo yabo, ukushonaula ifibumbili fyabo mutu pimfya, mukaputulene nceshi shabo isha Ashara, mukoce no tulubi twabo.⁶ Pantu mwebo muliluko ulwapatulwa na Yahweh Lesa wenu. Alimisala mwebo ukuba abantu pali ye, pa bantu bambi bonse ababa pesonde.⁷ Yahweh tabikila icitemwiko cakwe pali mwebo nangu ukusala mwebo pa mulandu mwebo mwali abengi mumpendwa ukucila abantu bambi-pantu mwebo mwali abacepesha pa bantu bonse--⁸ lelo nipamulandu alitemwa mwebo, elo akokabila ukusunga no umulapo uwo alapile pali bashinwe. Emulandu wine Yahweh afumisha mwebono kuboo kwa maka elo alubula mwebo ukufuma mu nganda ya busha, ukufuma mukuboko kwakwa Farao, imfumu yamu Egipto.⁹ Eico ishizeni ukuti Yahweh Lesa wenu-ni Lesa, Lesa uwacishinka, uusunga ifipangano elo uwacishinka ku makana ya nko na bonse abamutemwa elo no kusunga ifipope fyakwe,¹⁰ lelo akalambula bonse abo abamupata pa menso yabo, mukubonaula; takabe uwakokola pali bonse abamupata; akabalambula pa cinso cabo.¹¹ Eico nomba muli no kusunga ifipope, ifyebo elo na mafunde ayo namikonkomesha mwebo lelo, pakutula mulekuyacita.¹² Ngacakuti mwebo mwaumfwa kuli aya amafunde, elo ukuyasunga elo no kuyacita, cili nokucitwa pakuti Yahweh Lesa wenu akasunga na mwebo icipangano elo ne cishinka ico alapile kuli bashinwe.¹³ Akamitemwa, akamipala, elo no kumifusha. Akapala icisabo cabufyashi bwenu, ne cisabo ca mumushili wenu-ingano shenu, umwangashi wenu uupya, elo na mafuta yenu-incengo shamu maombe yenu elo na bana bafitekwa fyenu mu calo ico alapile kuli bashinwe ukumipela.¹⁴ Mukapalwa ukucila abantu bambi bonse; tamwakabe umwaume uushakakwate bufyashi nangu umwanakashi ing'umba muli mwebo nangu nimufitekwa fyenu.¹⁵ Yahweh akasenda muli mwebo amalwele yonse; takuli nangu yamo amalwele ayabipa ayamu Egipto ayo mwaishibe ayo engabika pali mwebo, lelo akabika yena pali bonse abo abapata mwebo.¹⁶ Mukapwishishisha abantu bonse abo Yahweh Lesa wenu akapela kuli mwebo, elo na menso yenu yekabakwatila luse. Mwikashinshimuna imilungu yabo, pantu ici cikaba citeyo pali mwebo.¹⁷ Ngacakuti mwatila mumitima yenu, 'Ishi inko nashifula ukucila nebo; kuti natamfya shani bena?'-¹⁸ mwikakwata mwenso kuli bo; mukebukishe ifyo Yahweh Lesa wenu acitile kuli Pharaoh elo nakubena Egipto bonse;¹⁹ ukucula ukukalamba uko amenso yenu yabwene, ifishibilo, ifipapusho, ukuboko kwa maka, elo no kuboko kwakwe ukwatambalala uko Yahweh Lesa wenu amifunisheno. Yahweh Lesa wenu akacita cimo cine kubantu bonse abo mwebo mutina.²⁰ Nakucilisha, Yahweh Lesa wenu akatuma amalonda pali bo, mpakafye bonse abakashala elo na bakabelama abene ukufuma kuli mwe bakalobe ukufuma muceni cenu.²¹ Mwikakwata mwenso pali bo, pantu Yahweh Lesa wenu ali muli mwebo, mukulu elo ni Lesa wakutinisha.²² Yahwe Lesa wenu akalatambfy shilya nko pa cinso cenu panono panono; Tamwakabacimfye bonse pamuku umo, limbi ifinama fya mpanga kuti fyaisakuba ifingi ukumishinguluka.²³ Lelo Yahweh Lesa wenu akamipela ukucimfya pali bo uluntu mwebo mukabakumanya mubulwi; akabafulunganya apakalamba mpakafye bakonaulwe.²⁴ Akabika imfumu shabo panshi yamakasa yenu, elo mukalenga amashina yabo ukuloba ukufuma panshi ya mulu. Takwakabe nangu umo ukukeminina kucenso cenu, mpakafye mwebo mukabonaule.²⁵ Mukalakoca ifimpashanya fya milungu yabo--mwikalakukumbwa silufa na golide iyo bafimba kulifyo elo no kusenda kuli mwebene, pantu mwebo ngamwacita, mwebo mukesakwikatwako kuli cena-pantu tacasuminishiwa kuli Yahweh Lesa wenu.²⁶ Mwebo mwikaleta conse icamuselu mu nganda yenu elo no kutampa ukushinshimunako. Mwikacitemwa elo cena mukacipate, antu capatwilwako mukonaulwa.

Chapter 8

¹ Mufwile mulekusunga amafunde aya nkomipela leelo, pakwebati mwingekala no kufula, elo nokwingila ukupoka icalo ico Yaweh alapile kuli ba wishinwe. ² Mukalekwita ukwibukisha shonse inshila isho Yaweh Lesa wenu alikumitungulula iyi myaka amakumi yane mu matololo, pakwebati akalekumipanga abaicefya, pakwebati akalekumyesha ku kwishiba ifyali mu mitima yenu, nga cakuti kuti mwasunga amafunde yakwe nangu iyo. ³ Alimilengele ukuicefya, alimilengele ukumfwa insala, elo alimilishishe na mana, uyo tamwaishibile elo naba wishinwe tabawishibilwe. Alicitile filya ukumilenga mwishibe ati teku mukate weka umuntu ali nokubela uwa mweo; lelo, nakuli conse icifuma mukanwa kakwa Yaweh umuntu alaba no mweo. ⁴ Ifyakufwala fyenu tafyali kulepauka no kupona ku mibili yenu, elo na makasa yenu tayali kufimba muli isho imyaka amakumi yane. ⁵ Mukale kutontonkanyapo mu mitima yenu, ifyo, ngo mwaume engalekuasalapwilwa umwana mwaume wakwe, efyo Yaweh Lesa wenu alikumisapwila naimwe. ⁶ Mwebo muli no kusunga amafunde yakwa Yaweh Lesa wenu, pakweba ati mulekwendela mu nshila yakwe no kumundika. ⁷ Pantu Yaweh Lesa wenu alekumitwala mu calo icabune, umwaba utumana twa menshi, ifishiba fya menshi no tumfukumfuku twa menshi, ayapita mu mawanga na mu mpili; ⁸ Icalo umwaba ig'ano, bale, imyangashi, imikunyu, na mateke; icalo umwaba ifimuti fya mafuta ya miolife no buci. ⁹ Ico calo umo tamwakalekulila umukate mu bucushi elo emo tamwakalekubulwa kantu nelyo kamo; calo ico amabwe ya ciko yapangwako ifyela, elo mu mpili sha ciko namo mukale kwimbamo umukuba. ¹⁰ Mukalekulya elo no kwikuta, elo mwebo mukalekupala Yaweh Lesa wenu pa caalo icabune akomipela. ¹¹ Cenjeleni ukwebati mwikalekulaba Yahweh Lesa wenu, mukufilwa ukusunga amafunde nefya kukonka fyakwe, elo ne fyebo ifyo nkomikonkomesha lelo. ¹² Nalimo, uluntu mwalya elo no kwikuta, elo no luntu mu kakuula ama yanda ayabune elo no kwikalama, imitima yenu ikasansamuka. ¹³ Cenjeleni uluntu ig'ombe ne mpanga shafula uluntu silfere na golide yafula, elo nafyonse ifyo mwakwata fikalekufula, ¹⁴ Eluntu imitima yenu ikesulamo icilumba elo mwebo mukalabe Yahweh Lesa wenu, uyo uwamifumishe mu calo ca Egypto, no kufuma mu ng'anda ya busha. ¹⁵ Mwikalekulaba uwamitungulwile ukufuma mu matololo ya kutinya, mu nsoka shayako isha busungu isha kutinya elo nabakaling'ongo ne mishili iya cilaka umushalekuba amenshi, uwalekumiletela amenshi ukufuma mwilibwe ilya ku kosa. ¹⁶ Alekumilisha mu matololo na mana uyo ne fikolwe fyenu fitaishibile, pakwebati imipange abaicefya no ku myesha, no ku micitila ica bune mulekelesha, ¹⁷ lelo kuti mwalanda mu mitima yenu, "Amaka yandi no bulamba bwa kukuboko kwandi bwalenga nkwate fyonse ifi ifyuma. ¹⁸ Lelo mukalekukuta mumatontonkanyo Yahweh Lesa wenu, pantu ena eumipele amaka yakufwaya ifyuma; pakwebatai afikilishe icipangano ico alapile kuli ba wishinwe, ngefyo cili lelo. ¹⁹ Fili naukucitika ukuti, nga mukalekulaba Yaweh Lesa wenu no kuya kuli tu lesa tumbi, noku tupepa, elo no kutufukamina, nkolapila mwebo mu cine mukaloba. ²⁰ Kwalifye ifyalo ifyo Yahweh alenga ukuloba kuli mwebo, namwebofye efyo mukalekuloba pantu tamulekumfwa kwishiwi lyakwa Yahweh Lesa wenu.

Chapter 9

¹ Umfwa, Israeli; mwalatapuka Yodani lelo, ukuya ingila nokupoka ifyalo ifikulu elo ifyamaka ukucila mwebo, ne misumba inenene elo iya cingililwa ukufika nakumulu, ² abantu abenenene elo abatali, abana bakwa Anakumu, uyo mwaishiba, elo uyo mwaumfwa na bantu balandapo ati, 'Ninani wingemanina ku bana bakwa Anaki?' ³ Eico ishibeni lelo ukweba ati Yahweh Lesa wenu ni uyo uumitangilila ngo mulilo uukooca; Ali no kubonaula, elo akabapela ku kubalofya kuli mwebo, na mwebo mukabatamfya elo no kubalenga ukuloba bwangu, ngefyo Yahweh alanda kuli mwebo. ⁴ Wikalanda mu mutima obe, panuma Yahweh Lesa obe atamfya aba bantu kuli webo ati, 'Ni pamulandu wabulungami bwandi epo Yahweh andetela ukwikala muli cino calo; pantu nipa bubifi bwa fyalo ifi efyo Yahweh abatamfisha kuli mwebo. ⁵ Tekubulungami bwenu nangu ukololoka kwa mitima yenu mukoila mukupoka ifyalo fyabo, lelo nipamulandu wa bubifi bwaifi fyaalo efyo Lesa wenu akobatamfisha kuli mwebo, elo pakweba ati engalenga fyaba ifyachishinka amashiwi alapile kufikolwe fyenu. Kuli Abrahamu, nakuli Isaki, elo nakuli Yakobo. ⁶ Kanshi ishibeni ukweba ati, Yahweh Lesa wenu takomipela ici calo icabune ukucipoka pamulandu wabulangami bwenu, pantu mwebo muli bantu bakukosa imitwe. ⁷ Mulekwibukisha elo mwikalaba ifyo mwalengele Yahweh Lesa wenu ku kufulwa mu matololo; ukufuma ubushiku mwafumine mu calo ca Egypto mpaka uluntu mwaishile muli ino ncende, mwebo mwabafye abakutalamina Yahweh. ⁸ Kabili napa Horebu mwalengele Yahweh ukufulwa, elo na Yahweh alimifulilwe ukufika napo enga myonawila. ⁹ Uluntu nebo naishile kuya pa mulu wa lupili mukupoka amabwe yalembwapo, amabwe yalembwapo ifilayo ifyo Yahweh apangile kuli mwebo, nebo naikele kulupili pa tusuba amakumi yane ne nshiku amakumi yane; nebo ntalikulya nangula ukunwa amwenshi. ¹⁰ Yaweh aishile kumpela ambwe ayalembelwepo yabili ku minwe yakwe; paliyena palilembelwe fyonse nga yonsefye amashiwi Yahweh alikulanda kuli mwebo ku lupili ukufuma mukati ka mulilo ubushiku ubo twakolongene. ¹¹ Calicikile pakulekelesha kwa tusuba amakumi yane ne nshiku amakumi yane ukuti Yahweh aishile kumpela amabwe yalembwapo yabili. amabwe yalembwapo ifilayo. ¹² Yahweh aishile kulanda kuli nebo ati, 'Ima, tentemuka bwangu ukufuma kuno, pantu abantu bobe, ebo wafumishe mu Egypto, baliyonawile abane. balifumine bwangubwangu munshila iyo nebo nabakonkomeshe. bali ipangila abene akalubi ka ceela.' ¹³ Ukucilaapo, Yahweh aishile kulanda kuli nebo, nebo ndibwene ababantu; bantu abakutalama. ¹⁴ Nshafye neka, pakwebati nebo mbonaule nokufuta ishina lyabo pe samba lya calo, elo nkapange icalo cinenene muli iwe elo elo icikulu ukucila bena. ¹⁵ Eico nebo napilibwike nokutentemuka ku lupili, elo no lupili lwaleyaka. na mabe yabili ayafilayo yali mu minwe yandi. ¹⁶

Naliloleshe, elo nokubona, mwebo mwalibembukile Yaweh Lesa wenu. Mwali ipangile icilubi icana ca ng'ombe. mwalishile kufuma bwangu munshila intu Yahweh amikonkomeshe.¹⁷ Naishile kupita amabwe yalya yabili elo nokuyaposa ukufuma mu minwe yandi. Nebo naishile kuyatobaula ku ntanishi ya menso yenu.¹⁸ Nakambi naishile ku kontamika icinso candi kuli Yahweh pa tusuba amakumi yane ne nshiku amakumi yane, nebo ntalekulya mukate nangula ukunwa amenshi, pa mulandu wa shonse imemba mwa citile, mukucita ico icali icabipa mu menso yakwa Yahweh, pakuti mwebo mu mutendekele ku kufulwa.¹⁹ Pantu nebo naishile kutina ukukalipa elo no kutina uko kuntu Yahweh ali uwafulwa ukufikapo pafyo engamyonaula. Nomba Yahweh aishile kumfwa kuli nebo nailya nshita nebo.²⁰ Yahweh aishile kufulilwa Aaroni icakwebati ati amonaule; Naishile kupepela Aaroni napa nshita imo ine.²¹ Naishile kusenda imemba shenu, ne cana ca ng'ombe mwapangile, noku cocaa, nokuci fwamfwankanya, no kucipanga akanono, mpakafye cashala akanono ngo lukungu. Nebo naishile kuposa ulukungu lwa ciko mukamulonga akafuma mu mpili.²² Pa Taberah, pa Massah, elo napa Kibroti Hattaavah, mwebo mwaishile kutendeka Yaweh ku kufulwa.²³ Uluntu Yahweh aishile kumituma ukufuma ku Kadesh Banea no kwisa kulanda ati, 'Nineni nokupoka icalo ico mipele mwebo,' eluntu mwebo mwayalukile ifipope fyakwa Yahweh Lesa wenu, elo tamwalecetekela nangula ukumfwa kwi shiwi lyakwe.²⁴ Mwebo mwabafye abayalukila Yaweh ukufumafye lintufye nebo namishibile.²⁵ Eico naishile ku kontamikila icinso candi kuli Yahweh muli tulya tusuba amakumi yane ne nshiku amakumi yane, pamulandu aishile kulanda ati kuti amyonaula.²⁶ Nebo naishile kupepa kuli Yahweh no kwisa kulanda ati, mweshikulu Yahweh, mwionaula abantu benu nangu icikwatwa cenu ico mwailubwilile ku maka yenu, ico mwaifunishishe mu Egypto no kuboko kwenu ukwa kosa.²⁷ Mukale kwibukisha ababomfi benu Abrahamu, Isaki, elo na Yakobo; kwilolesha pakutalama kwa aba bantu, napa bubifi, napa memba shabo.²⁸ Pantu icalo uko mwatufumisha kuti balanda ati, "Pantu Yahweh tabatwele mu calo ico alaile kuli bo, elo napamulandu ali bapatile, abafumishishefye kukuya mukubepaya mu matololo."²⁹ Nomba aba bantu bobele elo cikwatwa cobe, ebo wafumisha na maka yene yene elo nakukulanga kwa maka yobe.

Chapter 10

¹ Mu nshita ilya Yahweh aishile kulanda kuli nebo ati, 'Basa utumabwe tubili utwatupimfya nga filya wa citile pakubala, elo wise ku lupili, elo uapange imbokoshi ya mafynde iya cimuti.² Na nebo nkalemba amafu amashiwi pa tupimfya twa mabwe ayali pa mabwe ya tupimfya yay kubalilapo mwatobele, elo ubike yonse mukati ka mbokoshi ya mafunde.³ Eico naishile kupanga imbokoshi ya mafunde iya cimuti ca akasia utumabwe tubili utwatupimfya ngo twa pakubala, elo naishile kuya pamulu wa lupili, ninshi ndikwete no tumabwe tubili utwatupimfya mu minwe yandi.⁴ Aishile kulemba pa mabwe ya tupimfya, ngefyo ayalembale pa kubala, ifipope fyali ikumi limo ifyo Yaweh alandile kuli webo ilyo wali pa mulu walupili ukufuma pakati ku mulilo pa bushiku mwalongene; uluntu Yahweh aishile kupela kuli mwebo.⁵ Nalipilibukile elo nalitentemukile ku lupili, elo naishile kubika utumabwe twafipimfya mu mbokoshi ya mafunde, intu napangile; emo yali nanomba, ngefyo Yaweh akonkomeshe bebo.⁶ (Abena Israeli balyendele ukufuma ku Beeroti Beneyaakani ukufika ku Mosera. Kulya Aaroni alisa kufwa, elo kulya bali mushikile; Eleasa umwana mwaume wakwe, ewali kutumika mu cifulo cakwa shima pepo mu ncende yakwe.⁷ Ukutula kulya balyendele ukuya ku Gudgodah, elo baishile kufuma ku Gudgodah baishile kuya ku Yotata, ku calo ukwaba imilonga ya menshi.⁸ Pa nshita ilya Yahweh aishile kusala umutundu wabena Levi ukwikata imbokoshi ya mafunde yacipangano cakwa Yahweh, no kwiminina mupepi na Yaweh nokutumika kuli ye, elo nokupela abantu mwishina lyakwe, no kufika mu bwelelo.⁹ Eico Levi takwete icakaniko nangula icakupyana mu calo icaba wabo; Yaweh ecakupyana cabo, ngefyo Yahweh alandile kuli ye.)¹⁰ Nebo naishile kwikala pa lupili nga pa nshita yakubalilapo, inshiku amakumi yane elo no bushiku amakumi yane. Yahweh alikumfwa kuli nebo ilya nshita yonse. Yahweh tatemenwe ukuti onaule webo.¹¹ Yaweh aishile kulanda kuli nebo ukuti, "Ima, kabiye ku bantu no kubatungulula mu lwendo lwabo; kabiye elo mukaye kupoka icalo nalapile ku fikolwe ico napele kuli bo.¹² Nomba, Israeli, nindo Yahweh Lesa obe alikufwaya kuli webo, ka nofye ukulekumutina Yahweh Lesa obe, ukulekwenda mu nshila shakwe, ukulekumutemwa, elo no kumushinshimuna Yahweh Lesa obe no mutima obe onse elo ku mweo obe onse,¹³ ukulekusunga amafunde yakwa Yahweh, elo ne fipope, ifyo nebo nko mikonkomesha webo lelo kubone bobele?¹⁴ Bona, kuli Yahweh Lesa obe kwaba iulu elo ne ulu lya myulu, ne sonde, ne fya bamo fyonse.¹⁵ Ni Yahweh eka ewalekusansamukila muli ba shibo pakuti abatamwe bena, elo alikusalile webo, muli balupwa, pa numa yabo ukucila bambi abantu bonse, efyo acita lelo.¹⁶ Eico sembululeni inkanda yaku bwaume iya kumutima obe, elo mwitalamika imikoshi yenu.¹⁷ Pantu Yahweh Lesa obe, ni Lesa watu lesa elo ni Shikulu waba shikulu, Lesa mukulu, uwamaka elo uwakutinisha, ena wamulinganya elo tafwaya kumu boshia.¹⁸ Ena alacita umulinganya ku bana ba nshiwa elo naba muka mfwilwa, elo ala balanga ukubatemwa abena fyalo lapela kuli bo ifyakulya elo ne fyakufwala.¹⁹ Eico alitemwa abena fyalo; na mwebo mwali ba mwinsa mu calo ca ku Egypto.²⁰ Mulekutina Yahweh Lesa wenu; ulukumushinshimuna. Kuli ye eko ulukulambalila elo pe shina lyakwe epo mulekulapila.²¹ Ulekumutasha, elo ni Lesa wenu, uwalikupanga ifintu ifikulu elo ifintu ifyakutinisha, ifyo amenso yenu ya bwene.²² Baishinwe baile kutentemukila mu Egypto na bantu amakumi cine lubali; nomba Yaweh Lesa wenu aishile kupanga mwebo ubwingi nge ntanda sha mu mulu.

Chapter 11

¹ Eico mukatemwa Yahweh Lesa wenu elo nokusunga lyonse amashwi yakwe, ifipope, ukukonkomesha kwakwe, elo na

mafunde yakwe.² Ishibeni ukweba ati ntakolanda ku bana benu, abataishiba nangula ukubona ukupanika kwakwa Yahweh Lesa wenu, ubukulu bwakwe, ukuboko kwakwe ukwakukosa, nanguukuboko kwakwe ukwakutambalala,³ ifisungusho elo neficitwa ifyo acitile pakati ka Egypto kuli Farao, imfumu yaku Egypto, elo na ku calo cakwe conse.⁴ Nangula bali bwene ifyo acitile ku bashilika ba bena Egypto, nangu ku maceleta yabo, ifyo apangile amenshi ya muli Bemba wakukashika ukubamina ulo balikupepeka, elo nefyo Yahweh abona ukufika na lelo,⁵ nangu ifyo amicitile mu matololo mpaka mwaisa kuli ino ncende.⁶ Tababonapo ifyo Yahweh acitile kuli Datani elo na Abiramu, abana baume bakwa Eliabu umwana mwaume wakwa Rubeni, ifyo icalo caiswile akanwa ka ciko elo nokubamina, aba ng'anda yabo, ama tenti yabo, elo na conse ica mweo calibakonkele, pakati ka bonse abena Israeli.⁷ Lelo amenso yenu yalibona imilimo iikalamba iyo Yahweh acitile.⁸ Eico sungeni amafunde yonse ayo nkomikonkomesha lelo, pakweba ati mwingaba abakukosa, elo no kwingila elo no kupyana icalo ico mukoya mukupyana,⁹ elo na pakweba ati mwatantalisha inshiku shenu mu calo ico Yahweh alapile kuli bashinwe kukupela kuli bo elo na ku bana babo, icalo icipongolola umukaka no buci.¹⁰ Pantu icalo, uko mukoya mukupya, tawaba kwati calo ca Egypto, uko komwafumine, uko komwabyele imbuto elo nokutapilisha na makasa yenu, nge bala lya musalu;¹¹ lelo icalo, ico mukoya mukupyana, calo ca mpili elo ne mikonko, elo cinwa amaenshi ya mfula ya mu myulu,¹² icalo ico Yahweh Lesa wenu asakamana; amenso yakwa Yahweh Lesa yaba pali cena lyonse, ukufuma kukutampa kwa mwaka ukufika na kumpela ya mwaka/¹³ Cikesa kucitika, ngamwakutikisha ku mafunde yandi ayo nkomikonkomesha lelo, ukutemwa Yahweh Lesa wenu elo nokumubombela nomutima wenu onse elo no mweo wenu onse,¹⁴ kampela imfula mu calo cenu mu shita yaiko, imfula yakubalilapo elo ne mfula yakulekelesha, pakweba ati mwingakolongana mu ng'ano shenu, umwangashi wenu uupya, elona mafuta yenu.¹⁵ Nkapela icani mu mabala ya ng'ombe shenu, elo mukalya elo no kwikuta.¹⁶ Ipeepekeni mwebene pakweba ati umutima wenu tabepelwe, elo nokupilibukila kumbi elo nokupepa tu lesa tumbi elo nokutufukamina,¹⁷ pakweba ati ubukali bwakwa Yahweh tabwimine pali mwebo; elo kabili pakweba ati tesele imyulu pakweba ati takwingiba imfula, elo ne calo tacakatwale ifisabo fya ciko, elo kabuli pakweba ati mwa loba bwangu ukufuma kubusuma bwa calo ico Yahweh akomipela.¹⁸ Eico biken i aya amashiwi yandi mu mutima wenu elo na mu mweo wenu, yakakeni nge cilangililo ku kuboko kwenu, elo lekeni yabe ku ntanshi yenu pakati ka menso yenu.¹⁹ Mukayafunda ku bana benu elo nokulanda pali yena uluntu mwaikala mu ng'anda yenu, uluntu mukoenda mu musebo, uluntu mwala, elo uluntu mwaima.²⁰ Mukayalemba pa fiibi fya ma yanda yenu elo napa mpongolo sha mu musumba wenu,²¹ pakweba ati ishiku shenu elo ne nshiku sha bana benu shingafula mu calo ico Yahweh alapile ku fikolwe fyenu ukubapela epofye imyulu yaba pamulu wa calo.²² Pantu nga mwasunga bwino yonse aya amafunde ayo nkomikonkomesha, ku kuyacita, ku kutemwa Yahweh Lesa wenu, ukwendela mushila shakwe shonse, elo kakatila kuli ye,²³ eluntu Yahweh akafumya shonse inko ukufuma ku cinso ceno, elo mukapokolola inko ishingi kabili isha maka ukumicila.²⁴ Yonse incende iyo amakasa yenu yakanyamo ikaba yenu; ukufuma mu matololo ukufika ku Lebanon, ukufuma ku mumana, Umumana wa Ufrete, ukufika ku kapinda ka kumasamba aka mumna ukaba mupaka wenu.²⁵ Takwakabe umuntu uukatalama ku cinso ceno. Yahweh Lesa wenu akabika ukumitina elo nokututuma pali fyonse ifyalo mwa nyantamo, ngefo fye alandile kuli mwebo.²⁶ Lolesha, nabika ku ntanshi yenu lelo ipalo elo ne tiipu;²⁷ ipalo, nga mwanakila amafunde yakwa Yahweh Lesa wenu ayo na mikonkomesha lelo,²⁸ elo itiipu, nga tamunakile amafunde yakwa Yahweh Lesa wenu, lelo mwaya kumbi ukufuma mu nshila iyo na mikonkomesha lelo, ukuya kuli tulesa tumbi uto ta mwaishiba.²⁹ Cikesa kucitika, uluntu Yahweh Lesa wenu amileta mu calo ico mukoya mukupyana, mukabika ipalo pa Lupili lwa Gerizimu, elo ne tiipu pa Lupili lwa Ebal.³⁰ Bushe tashaba ukupitilila Yodani, ku masamba ya yakumasamba ya musebo, mu calo ca bena Kenani abo abekala mu Araba, uwaba pali Gilgali, lubali lwa fi oak fya ku More?³¹ Pantu mwalatapuka Yodani ku kuya mu mukupyana icalo ico Yahweh Lesa wenu akomipela, elo mukacipyana elo no kwikalamo.³² Muksunge ifipope fyonse elo na mashiwi ayo na bika ku ntanshi yenu.

Chapter 12

¹ Aya emafunde elo nefipope ifyo mukasunga mucalo ico Yahweh, Lesa waba shinwe, amipele ukupyana, inshiku shonsefye isho mwebo mukekala pa calo.² Mwebo mukashininkishe ukonaula incende shonse ishamishobo isho mwebo mukapyanununa ishipapa tu lesa twashiko, pamulu wa mpili, pa tupili, elo namunshi ya fimuti fyonsefye ifya katapakatapa.³ Mwebo mufwile ukubongolola amalambo yabo, ukutobaula mutupimfya ifibumbili fyabo ifya mabwe, elo nokoca ifyakubaswa ifyaimikwa ifya Ashera. Mwebo mufwile mukaputaule tu lesa twabo utwakubaswa elo nokonaula amashina yatuko ukufuma pali ilya ncende.⁴ Mwebo tamwakashinshimune Yahweh Lesa wenu ngafilya.⁵ Nomba ku ncende iyo Yahweh Lesa wenu akasala ukufuma pamitundu yenu yonse ukubikapo ishina lyakwe, iyo iikaba nincende iyo ekalapo, elo nyukofye uko mwebo mukaya.⁶ Nipalyapene epo mwebo mukalekuleta ifyabupe fyenu ifya koca, ifyakupelesha fyenu, ifyekumi fyenu, elo nefyabupe ifikalakwimininako amaboko yenu, ifyabupe fyenu ifyamilapo, ifyabupe fyenu ifyakuitemenwa, elo nebeli lyapa ngombe shenu elo ne mikuni.⁷ Nipalyapene epo mwebo mukalalila kuntanshi yakwa Yahweh Lesa wenu elo nokusekelela pali fyonse ifyo mwebo mwabikapo amaboko yenu, mwebo elo nabanganda yenu, apo Yahweh Lesa wenu amipalila.⁸ Mwebo tamwakalakucita ifintu fyonse ifyo fwebo tulecita pano lelo; nomba cila umo alekucita ifili ifyalungama mu menso yakwe;⁹ pantu mwebo mucili tamulaisa mukutuusha, kwafishilano ifyo Yahweh Lesa wenu akopeela kuli mwebo.¹⁰ Nomba uluntu mwebo mukaya ku Yodani elo nokwikala mu calo ico Yahweh Lesa wenu alemilenga ukupyana, elo ena akamipela ukutuusha ukufuma mufikumanino fyonse ifya

balwani benu, pakuti mwebo mwikale mu bucingo. ¹¹ Eluntu kuncende uko Yahweh Lesa wenu akasala mukulenga ishina lyakwe likabe kulya-kulya mwebo eko mukaleta fyonsefyey ifyo nebo nkakomkomesha mwebo: ifyabupe fyenu ifya koca, ifyakupelesha fyenu, ifyekumi fyenu, elo nefyabupe ifyakuwiminako amaboko yenu, elo nefyabupe fyakusala kwenu ifyamilapo isho mwebo mukalapa kuli Yahweh. ¹² Mwebo mukasekelela kuntanshi yakwa Yahweh Lesa wenu-mwebo ,abana baume benu, abana banakashi benu, ababomfi benu abaume, ababomfi benu abanakaashi, elo na bena Lebi ababa mumpongolo shenu, pamulandu wakuti muli mwebo tabakwatamo cakaniko nangufye fishilano. ¹³ Bikeniko amano kuli mwebo mwebene pakuti mwebo tamwilekupela ifyabupe fyelambo lyenu pancende iili yonse iyo mwebo mwabona; ¹⁴ Nomba nipancendefye imo pamitundu yenu iyo iyo Yahweh akasalapo epo mwebo mukalekupelela ifyabupe fyenu ifyakoca, elo mwebo kulya eko mwebo mukalekucita fyonsefyey ifyo nebo namikonkomesha. ¹⁵ Kanshi, mwebo kuti mwaipaya elo nokulya inama mukati kampongolo shenu, ngefyo mulelaya, ukupokelela amapalo yakwa Yahweh Lesa wenu pali fyonse ifyo amipela; abantu abashili bakusangululwa elo nabakusangululwa bonse kuti balyako, inama ishili nge nsebula elo nempombo. ¹⁶ Nomba mwebo tamufwile ukulya umulopa; mwebo mukalekwitila kunse ya calo nga menshi. ¹⁷ Mwebo tamulingile ukulya mukati kampongolo ukufuma pacekumi cenu ica ngano, umwangashi wenu uupya, amafuta yenu, nangula amabeli yapa ngombe shenu nangula impanga ; elo mwebo tamufwile ukulya inama iili yonse pasho mwebo mulepela pamo ne milapo iili yonse iyo mwebo mulepanga, nangufye nipafyabupe fyenu ifyauitemenwa, nangufye nipafyabupe ifyo ifimininako amaboko yenu. ¹⁸ Mucifulo cakuti, mwebo mukafilila kuntanshi yakwa Yahweh Lesa wenu muncende iyo Yahweh Lesa wenu akasala-mwebo, abana benu abaume, abana benu abanakashi, ababomfi benu abaume, ababomfi benu abanakashi, elo nabena Lebi abo ababa pakati kampongolo shenu; mwebo mukasekelela kuntanshi yakwa Yahweh Lesa wenu palifyonsefyey apo mwebo mubika amaboko yenu. ¹⁹ Bikeniko amano kuli mwebene pakuti tamulabile abena Lebi ulonse muleikala mu calo cenu. ²⁰ Uluntu Yahweh Lesa wenu akakusha imipaka, ngefyo ena amilaya, elo mwebo mulande, 'Nebo nkalya umunofu; pamulandu nokukabila kwenu ukwakulya inama, mwebo kuti mwalya inama, ngefyo imyeo shenu shilekabila. ²¹ Ngacakuti incende iyo Yahweh Lesa wenu amisalila ukubikako ishina lyakwe ilili ukutalimpila sana ukufuma kuli mwebo, eluntu mwebo mukepayapo ingombe shimo elo ne mpanga shenu isho Yahweh imipela, ngefyo nebo namikonkomesha; mwebo kuti mwaliila mukati kampongolo shenu, ngefyo imyeo shenu shilekabila. ²² Ngefyo insebula elo nempombo shilikwa, eico mwebo mukacilyako; abantu abashili basangululwa elo na basangululwa kuti balyako filyafine. ²³ Mushininkishe ukuti mwebo tamulile mulopa, pantu mu mulopa mwaliba umweo; mwebo tamufwile ukulya mweo no munofu. ²⁴ Mwebo tamufwile ukulya ifi; mwebo mukafitila kunse ya calo nga menshi. ²⁵ Mwebo tamufwile ukulya ifi, pakuti cingaba bwino kuli mwebo, elo nakubana abakaba panuma yenu, uluntu mwebo mukacita icisuma mu menso yakwa Yahweh. ²⁶ Nomba ifintu fyakwa Yahweh ifyo mwebo mwakwata elo nefyabupe fyamilapo yenu-mwebo mukabula ifi elo nokuya kuncende iyo Yahweh akasala. ²⁷ Kulya eko mwebo mukapela ifyabupe fyakoca, inama elo nomulopa, pabulambo bwakwa Yahweh Lesa wenu; umulopa wafyakupelesha fyenu uketilwa pa bulambo bwakwa Yahweh Lesa wenu, elo mwebo mukalya umunofu. ²⁸ Sungeni elo nokumfwa ku mashiwi yonse ayo Nebo nkomikonkomesha, ukuti cibe bwino kuli mwebo elo nakubana benu abakaba panuma yenu umuyayaya, uluntu mwebo mukacita icisuma elo icakulingama mu menso yakwa Yahweh Lesa wenu. ²⁹ Uluntu Yahweh Lesa wenu aputulako inko ukufuma ku cinso cenu, uluntu mwebo mukaya mukupyanununa, elo mwebo mukabapyanununa, elo nokwikala mu calo cabo, ³⁰ Umfwikisheni mwebene ukuti mwebo tamuponene mukubakonka bena, panuma baonaulwaukufuma ku cinso cenu-tamuponene mukufwailikisha tu lesa twabo, mukwipusha, 'Bushe ishi nko shishinshimuna shani tu lesa twabo? Nebo nkacita cimo cine.' ³¹ Mwebo tamufwile ukushinshimuna Yahweh Lesa wenu muli ilya nshila, kuli fyonse ifyamuselu kuli Yahweh, ifintu ifyo ena apata-bena balikucitefi natu lesa twabo; kabili bena balikocela tu lesa twabo abana baume babo elo nabana banakashi babo mu mulilo. ³² Conse ico Nebo nkamikonkomesha mwebo mukacisunge. Mwikabikapo palici nangu kufunyapo palici.

Chapter 13

¹ Nga paima pali mwebo kasesema nangula kalota wafiloto, elo amipela icakubwenako nangula icipapusho, ² elo nga cakweba ati icakubwenako nangula icipapusho caisa kuba, ico alandile kuli mwebo ati, 'Natulekua kuli tulesa ntumbi tumbi, uto tamwaishibile, elo tulekutushinshimuna; ³ tecakwasha ukule kumfwila uyo kasesema, nangula uyo kalota wafiloto;pantu Yaweh Lesa wenu alikumyesha ukwishiba nga cakwebati mwali muli mutemenwe Yaweh Lesa wenu ne mitima yenu yonse elo ne myeo yenu yonse. ⁴ Mukalekwenda na Yaweh Lesa wenu, ukulekumucindamika, ukusunga amafunde yakwe, elo noku bela ishiwi lyakwe, elo mukalekumushinshimuna elo no kulambatila kuli ye. ⁵ Uyo kasesema nangula uyo kalota wafiloto akepaiwe, pantu alilandile ifya ku paondokela Yaweh Lesa wenu, uwamifumishe mu calo ca Egypto, elo uwamifumishe mu ng'anda yaku kakwa. Uyo kasesema alikukufwaya ukumifumyamo mu nshila umo Yaweh Lesa wenu akonkomeshe mwebo ukulekwendamo. Kanshi fumyeni ububi mwebo mukati kenu mwebene. ⁶ Ngaca kwebati wenu umwaume, umwana mwaume wakwa noko, nangula umwana obe umwaume, nangula umwana obe umwanakashi, nangula umukashi uyo watemwisha, nangula umunobe uwakuba kuli webi kubati mweo obe, akutunka mubunfinsolo elo alanda ati, 'Natulekuya elo tule kushinshimuna tulesa tumbi uto mushaishibile, mwebo nangula ifikolwe fyenu-- ⁷ ka lesa akali konse aka bantu bamishingulukile abapaleme kuli mwebo, nangula abali apatali na mwebo ukutula pa lutwe lwa calo ukuya kufika palutwe lwa calo.' ⁸ Tamufwile ukunakila nangula ukumfwa kuli ye, elo taufwile wasuminisha ilinso lyobe ukumfwila ubulanda, elo taufwile ukumupanya nangula ukumucingilila. ⁹ Kabili, ne

cabushe uka mwipaye; ukuboko kobe ku kataampilapo ukumwipaya, elo paka konke na maboko ya bantu bonse.¹⁰ Kabili ukamupolele imfwila ku mabwe, pantu alikufwaya ukuku talusha kuli Yaweh Lesa obe, uwakufumishe mu Egypto, mu ng'anda yaku kakwa.¹¹ Bonse abena Israeli bakomfwa elo ba katina, elo tabakakonkanyepo ukulekucita icamusango uyu muli mwebo.¹² Nga cakwebati mwaumfwa uuli onse akolanda pali ino pamisumba yenu, iyo Yaweh Lesa wenu amipele ukulekwikalamo.¹³ Imbifi shimo shilifumine muli mwebo kunse elo shilipitile na bekalamo mu mishi shabo elo no kulanda ati, 'Natulekuya elo no kushinshumuna tu lesa tumbi uto mutaishibile.'¹⁴ Eluntu mukakapime icishinka, mukafwailishe, elo mukepushishe monse. Uluntu mukasanga ati ne cabushe elo ukweba ati ico ica bunani cali citikile muli mwebo, eluntu mukacitpo cimo.¹⁵ Ne cabushefye mukabasanse abekala muli ulya musumba kumilomo yalu panga, mukaonaule umupwilapo elo na bantu bonse abekalamo, kumo kwine nefitekwa, ku milomo yaku lupanga.¹⁶ Mukalonganike ifyakonaika ifikafumamo mu kati ka musebo elo mukoce umusumba, pamo pene ne fya konaika fya uko-kuli Yaweh Lesa wenu. umusumba ukuba uwa kutulikwa umuyayaya; taufwile ukulwa na kabili.¹⁷ Tapali nangu cimo pa fintu fika bikilwa ukonaulwa icifwile ukusangwa mu minw yenu. Cifwile ukuba emulandu wine, pakweba ati Yahweh akafumyepo icipyu cakukalipa kwakwe, ukumibeleda uluse, ukumikwatila inkumbu, elo no ku mifusha mu mpendwa, ngefyo alapile kuli bashinwe.¹⁸ Akacita ifi pantu mukoumfwila kwishiwi lyakwe Yaweh Lesa wenu, ukulekusunga yonse amafunde yakwe ayo nkomikonkomesha lelo, ukulekucita icabune mu menso yakwa Yahweh Lesa wenu.

Chapter 14

¹ Mwebo muli bantu bakwa Yahweh Lesa wenu. Mwilekuiputula mwebene, nangu ukubeya paciputulwa icili conse pacinso cenu pabafwa. ² Pantu mwebo muli nko isapatulwa kuli Yaweh Lesa wenu, elo Yahweh alimisalile mwebo ukuba abantu ababa pamulu wa calo. ³ Tamufwile ukulya conse icamuselu. ⁴ Ishi enama isho mufwile ukulya: Ing'ombe, impanga, elo ne mbushi, ⁵ insebula, ne mpombo, na sele, ne mbush ya mumpanga, elo ne mpembelembe, ne mpaanga ya mumapanga, elo ne cibushi mabwe. ⁶ Mwebo mulekulya inama shons ishapanduka amabondo, isho, ishakwata amabondo ayaputukamo pabili, elo ne shibukula insaku. ⁷ Nangu cibe ifyo, mwebo tamufwile ukulya inam shimo shibukula nelyo isho ishakwata amabondo ayaputukamo pabili: Ingamila, kalulu elo na pati; pantu shena shilabukula insaku lelo tashapatulwa amabondo, fyena fyakukowela kuli mwebo. ⁸ Inkumba yakukowela nayo kuli mwebo pantu yena yalipatulwa amabondo lelo taibukula insaku; yakukowela kuli mwebo. Mwilakulya munani wankumba elo mwilakwikata kufitumbi yafiko. ⁹ Pafintu ifyo ifyaba mu menshi mwebo mulekulya: Fyonse ifyakwata utulebelebe elo na mamba. ¹⁰ Lelo fyonse ifishakwata utulebelebe elo na mamba mwebo tamufwile ukufilya; fyena fyakukowela kuli mwebo. ¹¹ Fyonse ifyuni ifyaanguluka mwebo mulekulya. ¹² Lelo ifi efyo tamufwile ukulya: Kapumpe, ne chikoshi icilya isabi, ne kubi, ¹³ pungwa wakukashika na pungwa wakufita, ne misango yonse iyaku bapungwa. ¹⁴ Tamufwile ukulya umusango onse uwaba mwakole, ¹⁵ elo ne mbuni, elo ne cimbasu, isela, elo ne misango yonse iyekoshi, ¹⁶ akapululu kanono, icipululu, swelele, ¹⁷ intiti mushi, ikubi, ne nondo. ¹⁸ Tamufwile ukulya icipasankola, umusango onse iya nkola, pupute, elo nakasusu. ¹⁹ Fyonse ifishishi, ifipupuka fyonse fyakukowela kuli mwebo; fyena tafifwile ukulikwa. ²⁰ Mwebo kuti mwalya fyonse ifyasanguluka ifintu ifipupua. ²¹ Tamufwile ukulya fyonse ifya kuifwila; mulekufipela kubena fyalo abali mukati ka misumba yenu, ukuti bena bengalekufilya; nangu mulekufishitisha ku mwina fyalo. Pantu muli luko ulo Yahweh Lesa wenu aipatulwako. Tamufwile ukwipika akana kampushi mwishiba lyakwa nyina. ²² Mufwile mucishinka ukupela icekumi mufilimwa fyenu fyonse, ifyo ififuma mu mabala yenu cila mwaka. ²³ Mufwile ukulya ku cinso cakwa Yaweh Lesa wenu, mucifulo umo ena akesa kusala ica mushilo, icapekumi ca ng'ano shenu, ica mwangashi wenu uupya, elo neca mafuta yenu, elo namabeli ya ng'ombe shenu elo naya fitekwa fyenu; ukuti mulekucindika Yahweh Lesa wenu. ²⁴ Nga cakuti ulwendo lulilepeshe kuli mwebo pakweba ati mulifililwe ukucisenda, pantu incende iyo Yaweh Lesa wenu akosala nge ya mushilo ililepeshe kuli mwebo, eluntu, uluntu Yahweh Lesa akesa kumipala, ²⁵ mwebo mukesa kucinja icabupe mu ndalama, mukafumbate indalama mu minwe yenu, elo nokuya ku cifulo uko Yahweh Lesa wenu akesa kumisalila. ²⁶ Kulya mwebo mukalekubomfya indalama kuli fyonse mukalekufwaya: Ing'ombe, impanga, umwangashi nangula ifyakunwa ifikali, nangula fyonse ifyo mukafwaya. Eluntu mwebo mukesa kulya ku cinso cakwa Yahweh Lesa wenu elo nokusangalala, mwebo elo na bekashi ba ng'anda yenu. ²⁷ Umwina Levi uuli mukati kamyenshi--mwikamulekelesha ena, pantu ena takwete icakaniko nang ubupyani na mwebo. ²⁸ Pakupwa kwa myaka itatu mwebo mukalekuleta fyonse ifyekumi fyakusombola fyenu mu mwaka umo wine, elo mukalekufisungila mu myenshi yenu; elo no mwina Levi, pantu ena takwete icakaniko nelyo ubupyani pamo na mwebo, elo na bena fyalo, ²⁹ elo no mwana wanshiwa, naba mukamfwilwa, abali mu myenshi yenu, bakesa nokulya elo bakekuta. Mulekucita ici pakuti Yaweh Lesa wenu akesa kumipala mwebo mu milimo yonse iya kuminwe yenu iyo mwebo mucita.

Chapter 15

¹ Pampela ya myaka cine lubali, mufwile ukufuta imisha. ² Uyu emusango wa kulekelwamo: Uuli onse uukongweshwa akafute shonse isho akongweshwa ku mwina mupalamano; takese kufwaya ukufuma ku mwinamupalamano nangu munyina wakwe pamulandu wakwebati Yahweh alifutile shonse imisha shilipwile. ³ Ukufuma ku mwina fyalo ena kuti wamupinda; lelo icili conse icobe icili na munyina obe ukuboko kobe kufwile kwa lubuka. ⁴ Lelo tapafwile ukuba umupina pakati kenu (pantu Yahweh icishinka akesa kumipala mwebo mu calo cilya amipela mwebo nga icakupyana kukucikwata), ⁵ nga cakwebati mwebo mwabela no kumfwila kwi shiwi lyakwa Yahweh Lesa wenu, kukusunga fyonse ifi

ifipope ifyo nebo nkomikonkomesha mwebo lelo. ⁶ Pantu Yahweh Lesa wenu akea ku mipala mwebo, nga fintu amilaile, lelo tamwakakongole; mukateka panko ishing, lelo tabakateke pali mwebo. ⁷ Nga pali umuntu umupina pakati kenu, umo pali ba munyina benu, muminsi ili yonse mu calo ico Yahweh Lesa wenu akomipela, tamufwile kukosha imitima yenu nangu ukufumbata ukuboko ukufuma kuli mu nyina wenu umupina; ⁸ lelo mwebo mufwile icishinka ukwishiba amaboko yenu kuli ye elo icishinka mwashimeniko ifilingile ukukabila kwakwe. ⁹ Mube abakucenjela pakukana kwata itontonkanyo ilya bubi mu mitima yenu, nokulanda ati, 'Umwaka wakulenga cine lubali, umwakwa wakulubuka, uli pali nebo,' pakwebati mwebo tamulangile umutima wa bipa kuli munyina wenu umupina elo no kukana mupela ifili fyonse; ena kuti aisa kulila kuli Yahweh pali mwebo, elo kuti caisa kuba ulubembukuli mwebo. ¹⁰ Mufwile icishinka ukumupela ena, elo umutima obe tamufwile kulomba ubwelelo uluntu mwebo mwapela kuli ye, pamulandu wakwebati icibwesa pali ifi Yahweh Lesa obe akesa kupela mumilimo yobe yonse elo muli fyonse ubikapo ukuboko kobe. ¹¹ Pantu umupina takashale ukubamo mu calo; eico nebo nkokukonkomesha webo elo nokulanda ati, 'Mufwile mwebo ukwisula ukuboko kwenu kuli munyina wenu, kufyakukabila fyenu, elo nakubapina mu calo cenu.' ¹² Nga cakwebati munyina wenu, umuntu umu Hebele, nangu umwanakashi umu Hebele, alishitiwile kuli mwebo elo nokubombela mwebo pa myaka mutanda, eluntu mu mwaka wakulenga cine lubali mufwile mwamusuminisha ukuya uwakaele ukufuma kuli mwebo. ¹³ Uluntu mwebo mwamuleka ukuya uwakele ukufuma kuli mwebo, tamufwile ku muleka alekuya iminwe nkutwa. ¹⁴ Mufwile mwamupela ifyabupe ukwabula ukusalulula ukufuma mufitekwa fyenu, ukufuma mu ng'ano shenu, elo ukufuma mu myangashi yenu. Nga ifyo Yahweh Lesa wenu alimipalile mweb, mufwile ukupala kuli ena. ¹⁵ Mufwile ukwibukisha ukweba ati mwebo mwali abasha mu calo ca Egypto, elo ukwebati Yahweh Lesa wenu alimifumishe mwebo; eico nkomikonkomesha mwebo lelo ukucita ifi. ¹⁶ Cikesa kucitika pakweba ati nga alanda kuli mwebo, 'Ntakaye uufuma kuli mwebo,' pamulandu wakwebati alitemwa mwebo na mayanda yenu, elo pamulandu wakweba tai ali bwino na mwebo, ¹⁷ eluntu mufwile ukupiita akakutulilako amatwi elo ukamutule mukutwi ku mwinshi, elo akesa kuba umubomfi wenu umuyayaya. Mufwile mwacita cimo cine naku musha wenu umwanakashi. ¹⁸ Tacifwile ukuboneka icakukosa kuli mwebo kukumuleka ukuya uwakaele ukufuma kuli mwebo, pamulandu wakwebati alimibombebele mwebo pa myaka mutanda elo nokumipela imiku ibili ubukumumu bwa muntu mwa ashime. Yahweh Lesa wenu akesa kumipala mwebo muli fyonse ifyo mukocita. ¹⁹ Yonse amabeli ayaume aya ng'ombe shenu umukuni wenu mufwile ukupatwilako kuli Yahweh Lesa wenu. Tamwakesekubomba na mabeli ya ng'ombe shenu, nangu ukubeya amabeli ya mikuni yenu. ²⁰ Mufwile ukulya amabeli pacinso cakwa Yaweh Lesa wenu umwaka nomwaka mu ncende ilya Yaweh akamialila, mwebo elo naba mung;anda yenu. ²¹ Nga cakwebati ilikwete akalema-icilangililo, nga yakulemana nangu ya kupofula, nangu ilikwete akalema akali konse mumusango uuli onse-tamufwile kupela kuli Yahweh Lesa wenu. ²² Mukesa kuilya mukati ka minshi yenu; abasanguluka elo na bantu abashasanguluka bonse kuti balyako, nga ifyo mwingalyako impombo nangu insebula. ²³ Ico mwebo tamufwilefyey ukulya mulopa wafiko; mwebo mufwile ukwitila umulopa waciko panshi kwati menshi.

Chapter 16

¹ Mukalekubaka umwnshi wa Abibu, no kusanga icakucilila kuli Yahweh Lesa wenu, pantu ni mu mwenshi wa Abibu Yahweh Lesa wenu amifumishe mu Egypto ubushiku. ² Mukalakupela icakucilila kuli Yahweh Lesa wenu pamo ne fitekwa elo ne ng'ombe mu ncende umo Yahweh akasala ngo mwashila mwakwe. ³ Tamwakalekulya umukate umwaba icitutumushi pamo ne fyena; inshiku cine lubalimukalekulya umukate umutaba icitutumushi, umukate wakupakaswa; pantu mwafumine mu calo ca Egypto mulubilo. Mukalakucita ifi inshiku shonse isha myeo yenu pa kweba ati mukalekwita musunga ubushiku mwafumine mu calo ca Egypto. ⁴ Takuli intutumushi iifwile ukuboneka uli mwebo mukati ka mipaka yenu muli ishi inshiku cine lubali; nangu ni nama isho mwapela ilambo ubushiku shifike mu lucelo. ⁵ Tamufwile ukupela ica kucilila mukati ka myenshi ya misumba yenu iyo Yahweh Lesa wenu alekumipela. ⁶ Lelo, peleni pa ncende intu Yahweh Lesa wenu akalekusala nge ya shila. Uko eko mukalekucita ifyelambo fya kucilila mu cungulo mukuwa kwa kasuba, Panshita yamu mwaka iyo mwafunepo mu Egypto. ⁷ Mufwile mwaikanga no kuilila pa ncende iyo Yahweh Lesa wenu akasala; mu lucelo mukalepinduluka no kuya kuma tenti yenu. ⁸ Pa nshiku mutanda mukalekulya umukate wabula icitutumushi; pabushiku bwakulenga cine lubali ku kaleba ukukumana kwa kulapa kuli Yahweh Lesa wenu; pabushiku bulya tamwakalekubomba incito. ⁹ Mukalekuipendala imilungu cine lubali iyenu; ukufumafye ilyo mwatampa ukusombola ing'ano mu fwile mwatampa ukupenda imilunu cine lubali. ¹⁰ Mukalekusunga ukusefya kwa nshiku sha milungu kuli Yahweh Lesa wenu mukusangwila kwa mitulo yakuitemenwa ukufuma ku maboko yenu ifyo mukapela, ukulinga nefyofye Yahweh amipala. ¹¹ Ukalekusangalala ku ntanshi yakwa Yahweh Lesa obe-- webo, umwanaa mwaume obe, umwana mwanakashi obe, umubomfi mwaume obe, umubomfi mwanakashi obe, umwana Levi onse mukati ka myenshi sha musumba obe, elo no mwina fyalo, uwakubula wishi, elo na mukamfwilwa muli mwebo, pa ncende epo Yahweh Lesa obe akasala iya fyashila yakwe. ¹² Mukalekwita kukwibukisha ati mwebo mwali abasha mu Egypto; mufwile ukubaka no kucita ifi fyebo. ¹³ Mukalekusunga ukusefya kwa nsakwe pa nshiku cine lubali pa numa mwakolonganya ubusomboshi ukufuma ku ng'ano shenu naku fitwalo fya myanganshi. ¹⁴ Ukalekusunga mu nshita shakusefya shobe-- webo, umwana mwaume obe, umwana mwanakashi obe, umubomfi mwaume obe, umubomfi mwanakashi obe, umwana Levi, elo no mwina fyalo, elo no wakubula wishi elo na bamukamfwilwa abali mukati ka myenshi sha musumba wenu. ¹⁵ Pa nshiku cine lubali mufwile ukusunga ukusefya kwakwa Yahweh Lesa wenu pa ncende

apo Yahweh akasala, pantu Yahweh Lesa wenu akamipala mu busomboshi bonse elo na mumulilo onse uwaku maboko yenu, elo mufwile muletemwa ukufikapo.¹⁶ Imiku itatu mu mwaka abaume benu bonse bafwile ukulabonekela kuli Yahweh pa ncende apo akasala: Pakusefya kwa mukate uwabula icitutumushi, pa kusefya kwa milungu, elo napakusefya kwa nsakwe. Takwakalekuba nangu umo uukalebonekela kuli Yahweh iminwe nkutwa;¹⁷ lelo. onse umwaume akalekupela ifyo alingile, pakuti mwingeshiba amapalo yantu Yahweh Lesa wenu apela kuli mwebo.¹⁸ Mufwile mwapanga bakapingula elo na bacilolo mukati ka myenshi ya misumba yenu intu Yahweh Lesa wenu alekumipela mwebo; Bakalekusalwa ukufuma muli cila mukowa wenu, elo bafwile bakalekupingula abantu no bupingushi bwa cishinka.¹⁹ Tamufwile mwafumyapo umulinganya ku maka; tamufwile mukalekusalulula no kupoka amafisakanwa, pantu amafisakanwa yalapofwisha amenso elo no kupondamika amashwi yawa lungama.²⁰ Mwebo mukalekukonka umulinganya, kukonkafye umulinganya capwa, pakuti mwebo mukekale no kupyana icalo ico Yahweh Lesa wenu akomipela.²¹ Tamwakalekuibikila ci Asherah, nangu icili conse icaimikwa, lubali lwa bulambo bwakwa Yahweh Lesa wenu ubo mukaipangila mwebene.²² Lelo nangu kuimikila mwebene icilibwe icakupepa, ico Yahweh Lesa apata.

Chapter 17

¹ Mwebo tamufwile ukupela amalambo kuli Yahweh Lesa wenu ing'ombe iilume nangu impanga umo umuli ubulema ubuli bonse nangula conse icakubipa kuli Yahweh Lesa wenu.² Nga cakuti yasangwwa muli mwebo, mukati kaminshi ya misumba yenu iili yonse iyo Yahweh Lesa wenu akomipela, onse umwaume nangula umwanakashi uwacita ifya kubipa ku cinso cakwa Yahweh Lesa wenu elo nokonaula ifipangano fyonse,³ onse uwaya mukupepa tulesa tumbi elo nokukontama kuli twena, nelyo akasuba, umwenshi, nangula fyonse ifya mumulu-- ifyo nebo ntakonkomeshe--⁴ elo nga mwebo mwa ebwa pali ifi, nangula mwebo muyumfwile pali ifi, eluntu mufwile ukufwailisha bwino. Nga cakuti cishinka elo cacine icakuti icakubipa cilitikile mu israeli, ifi efyo mwebo mulekucita.⁵ Mwebo mufwile ukuleta umwaume nangula umwanakashi, uucitile ifi ifyakubipa, kuminshi ya misumba yenu, uyo umwaume nangula umwanakashi, elo mwebo mukamulasaule amabwe mpaka akafwe.⁶ Pakanwa kabakambone babili, nangula bakambone batatu, ukuti uyo uulingile ukufwa engapaiwa; kabili pakanwa kakwa kambone umo ena talingile ukufwa.⁷ Iminwe sha bakambone bafwile ebatampilapo ukumwipaya, elo panuma maboko ya bantu bonse; elo mwebo mukese kufumya ababifi ukufuma pali mwebo.⁸ Ngo mulandu waisa kwima uyo uwakukosa uwakuti mwebo tekuti mupingule- ngo mulandu waima uwakusumya umulopa nangula imfwa ya busanso, pa nsambu ya muntu umo elo napa nsambu sha muntu uuli onse, nangula umulandu uuli onse uwakucena wacitika, nangula umulandu umbi, umulandu wakukansana mukati ka minshi ya misumba yenu-- eluntu mwebo mufwile ukuya ku ncende Yahweh Lesa wenu akesa kusala iya mushilo.⁹ Mwebo mufwile ukuya kuli bashimapepo, abana bakwa Levi, elo nakuli kapingula uyo uukesha kubapo pali ilya nshita; mwebo mukafwaye ukupandwa amano, elo bena bakesa kumipela ifya bupingushi.¹⁰ Eluntu mwebo mufwile ukucita ukulingana nefyo ba mwebele ukucita, pa ncende iyo Yahweh akesa kusala. Mube abakucenjela pakucita fyonse ifyo bamisambilisha.¹¹ Konkeni amafunde bamisambilisha, nokucita ukulingana kubupingushi bakamipa. Mwikesha ukupilibukila kufyo bakomyeba, kukuboko kwa kukulyo nangula kukuboko kwa kukuso.¹² Uuli onse uwacita imiya, mukukana umfwa kuli shimapepo uwiminine mukubombela ku ntanshi yakwa Yahweh Lesa wenu, nangula ukukana umfwila kapingula-- uyo umaume akesa kufwa; mwebo mukesa kufumya ububifi pa bena Israeli.¹³ Bonse abantu bafwile ukumfwa no kutina, elo no kukana cita imiya.¹⁴ Eluntu mwebo mukesa kwisa ku calo ico Yahweh Lesa wenu amipela, uluntu mukesa kupiita cena elo nokutampa ukwikalamo, elo uluntu ukesa kulanda webo, nebo nkosontela imfumu pali ne mwine, ngefyo inko shonse ishanshinguluka nebo;¹⁵ eluntu webo ufwile icishinka ukuisontela imfumu yobe we mwine umo uyo Yahweh Lesa obe akesa kusala. Ufwile ukusonta nge mfumu we mwine umo ubufumu muli ba munyina bobe. Webo tafwile ukubikapo umwina fyalo, uyo uutali munyina obe, pali we mwine.¹⁶ Lelo ena tafwile ukuifushisha umwine baka balwe, nangula ukuleka abantu ukubwelela ku Egypto pakutila ati ena afushe baka balwe, pantu Yahweh alilandile kuli mwebo, mwebo tamwakatale ku bwelelamo ku nshila ilya nakabili.¹⁷ Ena tafwile kuibulila bakashi abengi umwine, pakwebati umutima wakwe taupilibukile. Ena tafwile kukwata icipendo icikulu ica silfere na golide.¹⁸ Uluntu akesa kwikala pa cipuna ca bufumu caiko, yena ifwile ukuilembela ikakopolwele mwi buku lya mafunde yaiko, ukufuma pa mafunde ayali pa ntanshi ya bashimapepo, abali abena Levi.¹⁹ Ibuku lifwile ukuba naye, elo yena ifwile ukulakubelengamo inshiku shonse isha mweo waiko, pakwebati yena ilekusambilila ukucindika Yahweh Lesa waiko, pakwebati ilekusunga amashiwi ya aya ilifunde elo nefipope, kuku fikonka fyena.²⁰ Yena ifwile ukucita ifi pakwebati umutima waiko tausansabalikilwe pali ba munyina waiko, elo pa kwebati yena taifumine ku fipope, kukuboko kwa kukulyo nangula kukuboko kwa kukuso, pakuti yena ikale inshiku ishingi pa bufumu, yena ba bana baiko mukati ka Israeli.

Chapter 18

¹ Ba shimapepo, abo abena Lebi, no mutundu onse uwakwa Lebi, tabali nakukwata iciputulwa nangu icakupyaninina mu Israeli; bena bali kulyafye imitulo yakwa Yahweh iyakucitwa ku mulilo nge ca kupyaninina cabo.² Bena tabafwile ku kwata icakupyaninina mukati kaba wabo; Yahweh ecikwatwa cabo, ngefyo ena alandle kuli bo.³ Ici ecaniko icapelwa kuli ba shimapepo, icapelwa kuli bena ukufuma ku bantu abo aba tula ilambo, kuti yaba ni ng'ombe iilume nangu impanga: ica kuboko, amasaya ya bili, ne fya munda.⁴ Ifisabo fya ntanshi ifyang'ano shenu, ifya myangashi yenu iipya, ne fya mafuta yenu, na masako ya mpaanga shenu isha kubalilapo, mwebo mufwile ukubapela.⁵ Pantu Yahweh Lesa wenu

aalibasala ukufuma mu mitundu yenu yonse ku kutalama ukubomba mwishilya lyaka Yahweh, ena na bana bakwe abaume umuyayaya.⁶ Nga cakuti umwina Lebi aisha ukufuma mu misumba yenu iya muli Israeli yonse ukufuma uko ena ekala, no kukabila, no mutima wakwe umwine ukwisa ku ncende Yahweh akasala,⁷ eluntu ena afwile ukubomba mwi shina lya kwa Yahweh Lesa wakwe ngefyo ba wabo bonse abena Lebi ba bomba, abo abatalama kulya pa cinso cakwa Yahweh.⁸ Bena bafwile ukukwata icakaniko cimo cine ku kulya, ukulingana nefyo ulupwa lwakwe lwashitisha icakupyana.⁹ Uluntu mwebo mukafika mu calo ico Yahweh Lesa wenu akomipeela, tamufwile kusambilila ukucita ifya muselu ifya mishobo iyo.¹⁰ Tamufwile kusangwa mukati kenu uyo onse uwakupela umwana wakwe umwaume nangu umwana wakwe umwanakashi, ilambo mu mulilo, uyo onse uubomya ulubuko nangu uukuta imipashi, nangu uupendula, nangu uucita ubuloshi,¹¹ uupanda imiti, uyo onse uwipusha imipashi nangu uyo uulanda ifilai, nangu uulanda ne mipashi ya bafwa.¹² Pantu uyo onse uucita ifi fintu alipatwa kuli Yahweh nipa mulandu wa bubi ubu Yahweh Lesa obe akabafulumwina ena ukufuma pa cinso cobe,¹³ webo ufwile ukuba uwakupwililika a cinso cakwa Yahweh Lesa obe.¹⁴ Pantu iyi mishobo iyo mwebo mukapokolola icalo ilomfwa kuli abo abakuta imipashi na bakabuka ba mbuko; nomba mwebo, Yahweh Lesa wenu tamisumunisha ukucita ifi.¹⁵ Yahweh Lesa wenu akamwimisha mwebo kasesema ukufuma mukati kenu, umo uwali muli ba wenu, nga nebo. Mwebo mufwile ukumfwa kuli ye.¹⁶ Ici eco mwebo mwaipwishe ukufuma kuli Yahweh Lesa wenu pa Holebu pa bushiku bwa kulongana, ukwebati, 'Twiumfwa fwebo nakabili ishiwi lya kwa Yahweh Lesa wesu, nanguukubona uyu mulilo uukulunakabili nga teifyo fwebo tukafwa.'¹⁷ Yahweh aishile kulanda kuli nebo ati, 'Ifyo bena balanda fili fye bwino.'¹⁸ Nebo nkabemisha kasesema ukufuma mukati ka ba wabo, nga nebo fye. Nkabika ifyebo fyandi mukanwa kakwe, elo ena akalanda kuli bena fyonse ifyo nebo namukonkomesha.¹⁹ Cena cikacitika icakuti umo nga akana ukumfa ku mashiwi yandi ayo ena alelanda mwishina lyandi, nebo nkacimfya pali ena.²⁰ Nomba kasesema uwalanda ishiwi kupama kupama mwishina lyandi, ishiwi ilyo nebo ntamwebele ena ukulanda, nangu uwalandila mwishina lya tumilungu tumbi, uyo kasesema afwile ukufwa.'²¹ Ici eco webo ufwile ukulanda mu mutima obe: Tukeshiba shani amashiwi ayo Yahweh talandile?'²² Mwebo mukeshiba amashiwi ayo Yahweh talandile uluntu kasesema alanda mwi shina lyakwa Yahweh. Nga cakuti ico cintu taciticikile nangu tacifikilishe, ico ecintu ico Yahweh talandile elo kasesema acilanda kupama kupama, elo mwebo tamufwile kumutina.

Chapter 19

¹ Uluntu Yahweh Lesa wenu aputulako inko, isho ishine sha fyalo Yahweh Lesa akomipela, elo uluntu mwaisa panumm yabo elo no kwikala mu misumba shabo elo na mu mayanda,² mufwile mwasala imisumba shitatu mwebene pakati ka calo ico Yahweh Lesa wenu akomipela ukupyana.³ Mufwile mwakula umusebo elo nokulekanya imipaka sha calo cenu mufiputulwa fitatu, icalo ico Yahweh Lesa wenu akomilenga ukupyana, pakweba ati onse uwaipaya umuntu umbi ebatukila kulya.⁴ Ifi efya kukonka pali uyo uwaipaya umbi elo nokubutukila ukufuma kulya pakupususha umweo wakwe-uyo uwaipaya umwina mupalamano wakwe mukukana ishiba ukwabula ukumupata panshita ici cacitikilamo.⁵ Kucakubwenako, nga umuntu aya mu mushitu no mwinapulamano wakwe mukuteba inkuni, elo atema ne sembe kukuputula icimuti, elo no mutwe we sembe wapusumuka mu mupini elo no kutema umwina mupalamano wakwe elo no kumwipaya-eluntu uyo muntu afwile abutukila kumo ku misumba iyi elo no kupususha umweo wakwe.⁶ Ngateifyo kalambula wa mulopa kuti apepeka uyo uwipeye umweo, elo na mubukali bwa mutima amupinikila, nga cakuti intamfu ikalamba, amukupula elo no kumwipay, nangula ulya muntu tacilinga ukufwa, pantu tapatile umwinamupalamano wakwe ku numa.⁷ Eico na mikonkomesha ukuisalila imisumba shitatu mwebene.⁸ Nga cakuti Yahweh Lesa wenu akusha imipaka yenu, ngefyo fye alaile ku fikolwe fyenu ukucita, elo no kumipela icalo ico alaile ukupela ku fikolwe fyenu;⁹ nga cakuti mwasunga aya amafunde ku kuyacita, ayo nkomikonkomesha lelo-amafunde ya kutemwa Yahweh Lesa wenu elo no kulekwenda munshila shakwe lyonse, eluntu mufwile ukuilundilako mwebene imisumba shitatu, lubali lwa ishi misumba shitatu.¹⁰ Citeni ici pakweba ati umulopa akele tausumine pakati ka calo ico Yahweh Lesa akomipela nge cikwatwa, pakweba ati takuli umulopa wamulandu uwingaba pali mwebo.¹¹ Lelo nga umo apata umwinamupalamano wakwe, abelama ku kumulolela, no kumutolokela, elo no kumucenaula pakweba ati afwe, elo nga cakwebati eluntu afulumukila muli umo muli ishi misumba-¹² eluntu abakalamba ba mu musumba wakwe bafwile ukutuma elo nokumubwekeshamo ukufuma kulya, elo no kumubweshwa ku kuboko kwabalupwa, pakwebati engafwa.¹³ Ilinso lyenu talifwile ukumumfwila uluse; lelo, mufwile ukufumya umulopa wa mulandu mu Israeli, pakweba ati cinga bino pali mwebo.¹⁴ Tamufwile ukufumya umupaka wa calo uyo uo babikile akale sana, mu cikwatwa cenu ico muli no kupyana, mu calo ico Yahweh Lesa wenu ico akomipela ukupyana.¹⁵ Kambone umo tafwile ukwimina umuntu pa mampulu ayali yonse, nangu ulubembu uli lonse, mu mulandu onse uo abembukilamo; patunwa twabakambone babili, nangu patunwa tutatu utwabakambone, umulandu onse ufwile waishibikwa.¹⁶ Limbi umubembu aimina umuntu ku kupela ubunte pali ye pafilubo.¹⁷ Eluntu bonse babili abaume, abo ukukansana kwabonekela, bafwile ukutalama ku cinso cakwa Yahweh, ku cinso caku bashimapepo elo na bakapingula abalekubomba muli shilya nshiku.¹⁸ Bakapingula bafwile bapanga ukwipusha ukwafikapo; boneni, nga cakweba ati kambone ni kambone wa bufi elo alipele ubunte bwa bufi pali mu nyina wakwe,¹⁹ eluntu mufwile ukucita kuli ye, ngefyo fye acilakbila ukucitila mu nyina wakwe; elo mukesa kufumya ububi mukati kenu.²⁰ Eluntu abo abashala bakomfwa elo nokutina, elo ukufuma apopene tabakacitepo ubo ububi nakabili muli mwebo.²¹ Amenso yenu tayafwile ukumfwa uluse; umweo ukalipila pa mweo, ilinso pe linso, ilino pe lino, ukuboko pa kuboko, ulukasa pa lukasa.

Chapter 20

¹ Uluntu mwebo mwalikufuma ku kulwa nabalwani benu, elo bona bakabalwe, amaceleta, elo na bantu balitulishe ukucila mwebo, mwebo tamufwile ukulekubatina; pantu Yahweh Lesa wenu ali na mwebo. uwamifumishe mu calo ca Egypto. ² Uluntu mwebo mukengila mu bulwi, shimaepo afwile ukubapalamina elo no kulanda ku bantu. ³ Afwile alanda kuli bo ati, 'Umfweni. Israeli, mwebo mukoya mukulwa na balwani benu. Mwileka imitima yenu itunte. Takuli kutina nangu ukututuma. Takuli kubabela umwenso. ⁴ Pantu Yahweh Lesa wenu eo mukoya nankwe ku kumilwila ku balwani benu elo ku kumipusussha.' ⁵ Ba cilolo bafwile ukulanda ku bantu elo no kulanda ati, 'Bushe kuliko umwaume uwakula ing'anda iipya elo talapalwa? Leken ena aye elo abwelel ku ng'anda yakwe, pakwebati tafwilile mu bulwi elo no mwaume umbi ewaisa kuipala. ⁶ Bushe kulipo umo uwabyele ibla ilya myangashi elo tasansamukile mu cisabo? mulekeni ena aye ku ng'anda, eico ena takafwe mu nkondo elo no mwaume umbi asansamukila mu cisabo cakwe. ⁷ Bushe kuliko umwaume uyo uwakobekela ukupa umwanakshi nomba talamupa? Mulekeni abwelele ku mwankwe pa kuti ekaya kufwa mu nkondo elo umbi umwaume akaye kumupa. ⁸ Bakakangalila nbafwile balanda ku bantu elo balanda ati, Bushe pali umwaume uuletina nangu ukututuma umutima? Leken abwelele ku ng'anda yakwe, eico umutima wakwa wabo tausungulika ngo mutima wakwe. ⁹ Uluntu bakangalila bakapwisha ukulanda ku bantu, bafwile ba sonta umukalamba wafita pali bo. ¹⁰ Uluntu mwebo mukoya ku kutasha umusumba, muleke abo bantu ica mutende. ¹¹ Nga cakuti basumina imitilo yenu elo baisula imponolo shabo kuli mwebo, bonse abantu abo mukoya ku sanga mufwile mwabapatikisha ukubomba umulimo mwebo elo bafwile ba mipyungila. ¹² Nga taba bombele umulimo wa mutende kuli mwebo, nomba bapanga ubulwi na mwebo, eluntu mufwile ukushinguluka, ¹³ elo uluntu Yahweh Lesa wenu akomipela ukucimfya elo no kubatungulula, mwebo mufwile mwaipaya umwaume onse mu musumba. ¹⁴ Lelo abanakashi, abaice, ifitekwa elo na fimbi ifili mu musumba elo na fyonse ifyakutapa, mukasende icakutapwa mwebene, mukalekulya icakubalwani benu, ico Yaweh Lesa wenu apela kuli mwebo. ¹⁵ Mufwile ukucita muli iyi nshila ukulola ku musumba iyo ishili misumba ya mulishi mitundu iyi kakonkapo. ¹⁶ Mu misumba ya aba bantu abo Yahweh Lesa wenu akopela kuli mwebo nge cakupyana, tabafwile ukushamo nangu cimo icipema. ¹⁷ Lelo, mufwile ukonaula fyonse: Abena Hiti, elo na Amoli, Kenani, Peresi, Hifi, elo na Yebusi, Yahweh Lesa wenu amikonkomeshe. ¹⁸ Ukucita ici pakweba ati bena tabamisambilishe ukucita munshila shonse ishafyabunani fyabo, ngefyo bacita kuli tu lesa twabo. Nga cakuti mwacita, mukobembuka kuli Yahweh Lesa wenu. ¹⁹ Uluntu mukoshinguluka umusumba pa nshita iyi tali, mukalwa ubulwi pakuti muka oke ico, tamufwile ukonaula ifimuti mukafikomaule amasembe. Pantu kuti mwalyako, eico tamufwile ukufiputula panshi. Bushe uimuti ica mwibala lya mwaume uyo mwebo mufwile ukushinguluka? ²⁰ Kanofye ifi muti ifyo mwebo mwaishiba ati ifimuti tafitwala ifyakulya, mwebo mufwile mwafyonaula elo no kufitema panshi; mwebo mukakulepo icakushinguluka imilimo ya musumba uupanga ubulwi na mwebo, mpaka ciwe.

Chapter 21

¹ Nga cakweba ati umuntu sanga naipaiwa mu calo ico Yahweh Lesa wenu akomipela mukapyana, alele mupanga, elo tacishibikwe umwipewe; ² eluntu abakulu benu elo nabakapingula wenu bali nokuya kunse, elo mafwile bapima kumisumba ishamishinguluka muntu uwipaiwe. ³ Eluntu abakalamba ba mumusumba mupepi ne citumbi bafwile ukubula umwana wa ng'ombe mu mukuni, umwana wa ng'ombe uutabombapo, elo uutasendapo ikoli. ⁴ Eluntu bafwile batungulula umwana wa ng'ombe nokuya kumutentemushisha ku mukonko uwaba na menshi ayakopita, umukonko batalimamo nangu ukubyalamo, elo mu mukonko mwine emo balinokuputula umutwe wa mwana wa ng'ombe. ⁵ Bashimaepo, umutundu wakwa Lebi, bafwile bapalamina, pantu Yahweh Lesa wenu alibasala ukulamupyungila elo nokulapala mwi shina lyakwa Yahweh elo no kupingula umulandu onse uwafikansa elo no wampumo ku cebo cabo. ⁶ Abakalamba bonse aba mu musumba abamupepi no muntu waipawa bakaye sambila amaboko yabo pa mwana wa ng'ombe uo umukoshi wakwe waputukile mu mupokapoka; ⁷ elo bafwile baasuka umulandu no kulanda ati, 'Amaboko yesu tayasumishe umulopa, nangula amenso yesu ukucibona. ⁸ Eleleni, Yahweh, Israeli abantu benu, abo mwalubwile, elo kabili mwibika umulandu pamulopa uusumine uwakaye pakati ka kwa Israeli abantu benu.' Eluntu umulopa wasumine ukabelela. ⁹ Muli iyi nshila mukayakufumyapo umulopa wakaye mukati kenu, uluntu mwa cita icalungama mu menso yakwa Yahweh. ¹⁰ Uluntu mwaya mukulwa naba lwani benu elo Yahweh Lesa wenu amipela ukucimfya, elo nokubabikamukuminakila, elo mwakwata amaka pali bo, elo mwabasenda nga abasha, ¹¹ nga mwabona mu basha umwanakashi wa bune, elo wa mukumbwa no kukabila ukumusenda ukuba umukashi obe, ¹² eluntu wamuleta ku ng'anda yobe; akabeya imishishi yakwe elo nokuputula amaala yakwe ¹³ Eluntu akafuula ifyakufwala fyakwe ifyo afwele uluntu asendelwe muli bunkole elo akekala mu ng'anda elo nokulosha wishi elo na nyina umenshi umo uutuntulu. Panuma yaifyo kuti wasendama nankwe nokuba umulume wakwe, elo na ne kuti aba umukashi obe. ¹⁴ Lelo nga cakweba ati tausansamukile muli ena, elo winga muleka ukuya uko akofwaya. Lelo tafwile ukumushitisha pandalama, elo tafwile kumicitanga umusha pantu wa musungafye bubi bubi. ¹⁵ Nga cakweba ati umwame umo akwata abakashi babili elo umo alitemwikwa elo umbi alipatwa, elo bonse balimufyalila abana-bonse umukashi uwatemwikwa elo no mukashi uwapatwa-nga cakwebati umukashi uwapatwa ewafyala ibeli, ¹⁶ eluntu pa bushiku umuntu akofwaya ukwakanya ifyuma ifyo akwata, talingile kupanga umwana mwaume uwamukashi wakwe uwatemwikwa ibeli pa cinso ca mwana mwaume uwamukashi uwapatwa, umwana mwaume uyo uwaba ibeli. ¹⁷ Lelo, afwile abona ukuti ibeli lya cindikwa, umwana

mwaume uwamukashi uwapatwa, pakumupela ifyuma imiku ibili pali conse ico aonaula; pantu uyo mwana mwaume ekutampa kwa maka yakwe; insambu sha bubeli shakwe.¹⁸ Nga cakweba ati umuntu umo alikwata umwana uwatalama elo cintomfwa uutomfwila ishiwi lyakwa wishu nangu ishiwi lyakwa nyina, elo uataluluka, nangu bengamwalula, teti omfwe kuli bo;¹⁹ eluntu wishu elo na nyina bafwile ba mwikata elo bamutwala ku bakalamba ba mumusumba wakwe elo na kumpongolo ya musumba wakwe.²⁰ Balinokulanda ku bakalamba bamumusumba wakwe ati, "Uyu mwana wesu umwaume alitalama elo ni ncintomfwa; tekuti anakile ishiwi lyesu; ni katubi ni cakolwa."²¹ Eluntu abaume bonse aba mumusumba wakwe balinokulasa amabwe mpaka akafwe ku mabwe; elo muli nokufumya ububi pakati kenu. Israeli onse akomfwa ifi nokutina.²² Nga cakweba ati umuntu na cita ulubembu ululingile ukufwa elo aipaiwa, elo mwaya kumulikila pa cimuti;²³ eluntu icitumbi cakwe tacili nakwikala pa cimuti ubushiku bonse. Lelo, mufwile ukucishika bumu bwine; pantu uyo onse uwakulikilwa ali uwatipwa na Lesa. Mulekunakila ili funde pakweba ati tamukoweshe impanga intu Yahweh Lesa wenu akomipela nga icakupyana.

Chapter 22

¹ Taufwile ukulolesha ing'ombe yakwa wenu umwina Israeli nangula impanga iikoya ililubile elo wafisama we mwine ukufuma kuli yena; webo ufwile icinefywe ukushileta kuli ye.² Nga wenu umwina Israeli tali mupepi kuli webo, nangula nga webo taumwishibile ena, eluntu ufwile ukuleta inama kobe ku ng;anda elo yena ifwile yaba yobe mpaka ena akese kuifwaya yena, elo uluntu ufwile ukuibwekesha yena kuli ye.³ Webo ufwile wa cita cimo cine ku mpunda wakwe; ufwile wa cita cimo cine ku cakufwala cakwe; ufwile wa cita cimo cine kuli conse icilubile icakwa wenu umwina Israeli, conse ena alufya elo webo wa cisanaga; tawfwile ukufisama we mwine.⁴ Taufwile ukubona impunda yakwa wenu umwina Israeli nangula ing'ombe yawa panshi mu nshila elo wa fisama we mwine ukufuma kuli shena; ufwile icinefywe wa mwafwa ena ku kwimya yena nakabili.⁵ Uwanakashi tafwile ukufwala icapangilwa ku mwaume, elo no mwaume tafwile ukufwala ifyakufwala fya banakashi; pantu onse uyo wa cita ifi fintu wa muselu kuli Yahweh Lesa wenu.⁶ Nga icinsa ca conu ca sangwa ku ntanshi yobe mu nshila, ku cimuti conse nangula panshi, umuli abana nangula amani muli cena, elo nyina alilele pa bana nangula pa manai, tawfwile kupiita nyina na bana.⁷ Ufwile mucishinka ukaleke nyina akaye. Nomba abana kuti wapiita we mwine. Beela ukukonkomesha uku pakuti ku wame kuli webo, elo ukuti webo utantalishwe inshiku shobe.⁸ Uluntu wakula ing'anda iipya, eluntu ufwile ukapange icakucingilila umutenge obe pakuti webo tauletele mulopa pa ng'anda yobe nga umo apona ukufuma alya.⁹ Taufwile kubayla imbuto sha misango ibili mwibala lya myangashi, pakuti ubusomboshi bonse tabupokelwe ku ncende ya mushilo, imbuto isho webo wa byele no busomboshi bwa myangashi.¹⁰ Taufwile ukulima ne ng'ombe elo ne mpunda pamo.¹¹ Taufwile ku fwala icakufwala ca pangwa na masako elo nakolokondwe pamo.¹² Ufwile ukaipangile we mwine insenkebele mu matungi yane iya cakufwala ico webo ufwa we mwine.¹³ Ngo muntu abula umukashi, elo ena aingila kuli ena, ena eluntu amupata,¹⁴ elo eluntu amufyenga ena pa fintu ifibi no kubika ishina ilibi pali ena, nokulanda ati, 'Nebo nalibulile uyu mwanakashi, nomba uluntu nebo naishile kupalamina kuli ye, nebo ntasangile icishininkisho cakuti ni nacingu.'¹⁵ Eluntu ba wishu na banyina ba mukashana bafwile batwale icishininkisho cabu nacingu bwakwe kuba kubakulu pa mpongolo ya musumba.¹⁶ Ba wishu wa mukashana bafwile ukulanda kuba kulu ati, 'Nebo naishile kupela umwana wandi umukashana kuli uyu muntu ukuba umukashi wakwe, elo ena alimupatile.'¹⁷ Boneni, ena alipele ena imilandu ya fintu ifibi no kulanda ati, "Nebo ntasangile mu mwana obe umwanakashi icishininkisho cabu nacingu." Nomba ifi efishininkisho fya cisungu ca mwana wandi umwanakashi. Eluntu bena bakanshike insalu ku cinso caba kulu ba musumba.¹⁸ Abakulu ba musumba bafwile ba bule ulya muntu no kumukanda;¹⁹ elo bena bafwile bakamupingule ena amashekele umwanda umo isha silfere, no kupela shena kuli ba wishu ba mukashana, pantu umwaume aliletele ishina ilibi pali nacingu wamu Israeli. Ena afwile abe umukashi wakwe; ena tali nakutamfya mu nshiku shakwe shonse.²⁰ Nomba nga ifi fintu fya cishinka, ukuti icishininkisho cabu nacingu tacasangilwe mu mukashana,²¹ eluntu bena bafwile ukumufumya panse ku mwinshi wa ng'anda yaba wishu, elo abaume ba musumba wakwe baka mupole amabwe ku kufwa, pantu ena alicitile ubupumbu muli Israeli, ku kucita ubulalelele mu ng'anda yakwa wishu; elo mwebo mukafumye ububi ukufuma muli webo.²² Ngo mwaume asangwa alilele no mwanakashi uwaupwa ku mwaume umbi, eluntu bena bafwile bafwe bonse, umwaume uyo uwalele no mwanakashi elo no mwanakashi wine; elo mwebo mukafumye ububi ukufuma muli mwebo.²³ Nga muli umukashana uuli nacingu, uwakobekelwa ku mwaume, elo naumbi umwaume amusanga ena mu musumba nokulala nankwe,²⁴ mukabatwale bonse ku mpongolo ya musumba, nokubapola bena amabwe ku kufwa. Mwebo mufwile mukapole umukashana, pantu ena tapundile, nanguline ali mu musumba. Mwebo mufwile mukapole amabwe umwaume, pantu ena alicendele umukashi wa muankwe; elo mwebo mukafumye ububi ukufuma muli mwebo.²⁵ Nomba ngo mwaume nga sanga umwanakashi uwakobekelwa mu mpanga, elo nga ena amwikata ena no kulala nankwe, eluntu umwaume eka uulele nankwe afwile afwe.²⁶ Nomba ku mukashana tamufwile ukucita nang cimo; tapali lubembu ulwa kufwilapo mu mukashana, pamulandu uyu cili kwati luntu umwaume emina umunankwe no kumwipaya ena.²⁷ Pantu ena amusangile ena mu mapanga; no mwanakashi akobekelwa alipundile, nomba takwali nangu umo uwakumupokolola ena.²⁸ Ngo mwaume asanga uwacisungu nomba uatakobekelwa, elo nga ena amwikata ena nokulala nankwe, elo nga bena babasanganisha,²⁹ eluntu umwaume uwalelele nankwe afwile akapele amashekele ya sano aya silfere kuli ba wishu ba mukashana, elo ena afwile ukuba umukashi wakwe, pantu ena ali mucendele ena. Tafwile ukumutamfya ena mu nshiku shakwe shonse.³⁰ Umuntu tafwile kubula muka wishu nga umukashi wakwe; ena tafwile kubula insambu sha

cupo cakwa wishu.

Chapter 23

¹ Takuli umwaume uwatungulwa nangu uwaputulwa ubwamba ukwingila umwaku kumanina makwa Yahweh. ² Takuli umwana wa mubucende ukuba umwakukumanina mwakwa Yahweh; ukufika na kunkulo ya kulenga ikumi limo ilyafikolwe fyakwe, takuli umo uwamuli bo ukuba umwakukumanina mwakwa Yahweh. ³ Umwina Amore nangu umwina Moabu tafwile ukuba umwakukumanina mwakwa Yahweh; ukufikafye naku nkulo yakulenga ikumi nalimo yafikolwe fyakwe, takuli nangu umo muli bo ukuba umwakukumanina mwakwa Yahweh. ⁴ Ici nipamulandu wakweba ati tabamikumenye no mukate elo na menshi pa musebo uluntu mwafumine mu Egypto, elo pantu baishile kumyobwela Balamu umwana mwaume wakwa Beore ukufuma ku Pethore mu Aramu Naharaimu, ku kumitiipa. ⁵ Lelo Yahweh Lesa wenu taumfwile kuli Balamu; lelo, Yahweh Lesa wenu apilibwile itiipu mwi palo pali mwebo, pantu Yahweh Lesa wenu alimitemenwe. ⁶ Tamufwile ukufwaya umutende wabo nangu ifyuma, mu shinku shenu shonse. ⁷ Tamufwile ukupata umwina Edomu, pantu ni munyina wenu; tafwile ukupata umwina Egypto, pantu mali abalendo mu mucalo cakwe. ⁸ Abana ba mu nkulo ya butatu abafwalwa kuli bo kuti baba umwakukumanina mwakwa Yahweh. ⁹ Uluntu mwaima nga umushilika pabalwani benu, eluntu mufwile ukuitalusha ku cintu icibi. ¹⁰ Nga cakweba ati pali umuntu uli onse uwakukowela pamulandu wafyacitikile kuli ye ubushiku, eluntu afwile afuma munkambi ya bashilika; tafwile abwelela mu nkambi. ¹¹ Uluntu icungulo cafika, afwile asamba mu menshi; uluntu akasuba kaingila, akesa kubwelela mukati mu nkambi. ¹² Mufwile mwakwata incende kunse ya nkambi ukomukalekuya; ¹³ elo mukakwata ifintu fimo pafyaela fyenu ku kumbilako; uluntu mwafuma kukuyafwilishako, mufwile mwaimbilako elo eluntu mwabwekeshapo umushili elo nokufimbapo pafya fuma muli mwebo. ¹⁴ Pantu Yahweh Lesa wenu enda mukati ka kambi yenu ku kumipela ukucimfya elo no kupela abalwani mu maboko yenu. Eico inkambi yenu ifwile ukuba iya mushilo, pakweba ati tabwene ifyakukowela mukati kenu elo nokuilibuka ukufuma kuli mwebo. ¹⁵ Tamufwile ukubwekesha umusha kuli shikulu wakwe uyo uwabutuka ukufuma kuli shikulu wakwe. ¹⁶ Mulekeni ekale na mwebo, mo mumusumba asala. Mwilakumucusha. ¹⁷ Tamufwile mwaba cilende mu kati ka bana banakashi bakwa Israeli, nangula tamufwile mwaba iule mukati ka bana baume bakwa Israeli. ¹⁸ Tamufwile mwaleta amalipilo yakwa cilende nangu amalipilo yambwa mu ng'anda yakwa Yahweh Lesa pa mulapo uuli onse; pantu bonse babili aba bamuselu kuli Yahweh Lesa wenu. ¹⁹ Tamufwile maashimisha pakulundishapo ku mwina Israeli munobe-ukulundishapo indalama, ukulundishapo ifyakulya, nangu ukulundishapo ifilifyonse ifyaashimishiwe ku kulundishapo. ²⁰ Kumulendo kuti mwaashimisha ku kulundishapo; lelo ku mwina Israeli munobe tafwile ukwashimisha ku kulundishapo, pakweba ati Yahweh Lesa wenu enga mipala muli fyonse ifyo mwabikapo amaboko yenu, mu calo ico mukoya mukupyana. ²¹ Uluntu wapanga umulapo kuli Yahweh Lesa obe, tafwile ukucelwa mukucikilisha, pantu Yahweh Lesa obe icne akesa kucifwaya pali webu; cikaba lubembu nga cakuti nga taucifikilisha. ²² Lelo nga waitalusha mukupanga umulapo tacakabe lubembu pali webu. ²³ Ico icafuma pamilomo yobe ufwile wacilolekesha elo nokucicita; akulinga nefyo fye walapile kuli Yahweh Lesa obe, icili conse ico walaya fye nakanwa kobe. ²⁴ Uluntu waya mwibala lya mwina mupalamano obe, kuti walya ifisabo ifyo ukofwayafye, lelo wikabika ifili fyonse mu museke obe. ²⁵ Uluntu waya ng'ano shapya isha mwina mupalamano obe, ukuti waswa imitwe sha ng'ano na maboko yobe, lelo tafwile ukupisha icikwakwa mu ng'ano shapya isha mwina mupalamano obe.

Chapter 24

¹ Uluntu umwaume apita umwanakashi no kumupa, nga caakuti tasangile ukutemwa mu menso pa mulandu alisangile ifintu fimo ifitaweme muli ye, eluntu afwile ukumulembela inkalata ya kumukana, ukuibika mu minwe yakwe, no kumutamfya ukumufumya mu ng'anda yakwe. ² Uluntu umwanakashi atamfiwa ukufuma mu ng'anda yakwe, ena kuti aya no kuba umukashi wa mwaume umbi. ³ Nga cakuti umulume wa cibili apata umwanakashi no kumulembela inkalata ya kumukana, ukuibika mu minwe yakwe, no kutamfya ukumufumya mu ng'anda yakwe; nangula nga afwa umulume wa cibili, umuntu uyo uwamubulile kukuba umukashi wakwe. ⁴ eluntu umulume wakwe uwapakutampilapo, umo uyo uwabalilepo ukumutamfya, tekuti amubule nakabili kukuba umukashi wakwe, panuma isakuba uwakowela; pantu ico cikaba icamuselu kuli Yahweh. Mwebo tamufwile mwalenga icalo ukwisa kuba icamilandu, icalo ico Yahweh Lesa wenu akopela kuli mwebo nge ca bupyani. ⁵ Uluntu umwaume abula umukashi umupya, ena tafwile ukuya kubulwi na bashilika, nangu ukumukonkomesha ukuya ku milimo ili yonse iya kupatikishiwa; ena akaba umuntungwa pa ng'anda yakwe pa mwaka umo elo akalesekesha umukashi wakwe uwo ena aupa. ⁶ Takuli umuntu uwakupita impelo nangula umwana welibwe iya mpelo nge cakwikatilamo, pantu kuti abula umweo wa muntu nge cikatilo. ⁷ Nga umuntu asangwa mukwiba uuli onse uwamuli bandume yakwe ukufuma mu bantu bakwa Israeli, elo no kumubomfya ngo musha no kumushitisha, uyo kabolala afwile ukufwa; elo mwebo mukafumya ububi ukufuma pakati kenu. ⁸ Cenjelani ku cikuko cafibashi, pakuti mubake ukubikako amano no kukonka ifilangililo fyonse ifyapelwe kuli mwebo ifyo bashi mapepo, abena Levi, balikumifunda; ngefyo nebo nabakonkomeshe, eico mwebo kuti mwabomba. ⁹ Ibukisheni ifyo Yahweh Lesa wenu acitile kuli Miriamu ngefyo mwebo mwalikufuma mu Egypto. ¹⁰ Uluntu mwebo mwalenga abena mupalamano benu umusango onse uwakaloba, tamufwile ukuya mu ng'anda yakwe mukubula icikatilo cakwe. ¹¹ Mwebo mukatalame panse, elo no muntu uwo mwebo mwakongweshe akaleta panse icikatilo kuli mwebo. ¹² Nga cakuti umuntu mubusu, mwebo tamufwile ukulalilila ne cikatilo cakwe mu fikwatwa fyenu. ¹³ Mufwile ukubwesha icikatilo kuli ye mu nshita

iyi akasuba kaya mukuwa, pakuti ena asendame mu nshita yakwe no kupala webo; pantu cikaba icalungama kuli mwebo ku cinso cakwa Yahweh Lesa wenu.¹⁴ Ukusunga umubomfi bulukubuluku umulanda elo umubusu, nelyofye ena abe uwa muli ba munonko abena Israeli, nangula uwamu bena fyalo abo abali mu calo cenu mukati kamu myenshi ya musumba yenu.¹⁵ Mufwile mwamupa amalipilo yakwe cilabushiku; akasuba takafwile ukuwa ukwabula ukumupela indalama shakwe, pantu ena mu busu elo alibikileko umutima wakwe. Citeni ifi pakuti ena ekesa kulilila webo kuli Yahweh, elo pakuti ciisakuba ulubembu ulo weo wa citile.¹⁶ Abafyashi tabafwile ukwipaiwa pa bana babo, nangufye abana ukwipaiwa pa bafyashi babo. Lelo, onse afwile ukwipaiwa pa lubembu lwakwe umwaine.¹⁷ Tamufwile ukubomfya amaka ku kupita imilandu isho kulingilwa ku bena fyalo nangula abana banshiwa, nelyo ukupitila bamuka mfwilwa icakufimba nge cakwikatilamo.¹⁸ Lelo, mufwile ukwibukisha ifyo mwebo mwali abasha mu Egypto, elo no kuti Yahweh Lesa wenu alimilubwile mwebo ukumifumya mulya. Eico nebo nkomilangilila ukmfwila ya amafunde.¹⁹ Uluntu mwasombola ifilimwa fyenu mu mabala yenu, elo mwebo nga mwalaba umwanshi wa ng'ano mwibala, tamufwile ukuya upita; pantu cifwile caba ica bena fyalo, pantu cabana ba nshiwa, nangula muka mfwilwa, pakuti Yahweh Lesa wenu akamipale mwebo mukubomba konse ukwa minwe yenu.²⁰ Uluntu mwapukumya icimuti cenu icamiolife, tamufwile ukuya ku misambo nakabili; pantu cikaba ca mwina fyalo, pa mwana wanshiwa, nangula pali muka mfwilwa.²¹ Uluntu mwebo mwakolonganika imyangashi isha mwibala lyenu, mwebo tamufwile ukusonta shena nakabili. Ico icikashalapo cikaba icamwinafyalo, umwana wanshiwa, elo namukamfwilwa.²² Mufwile ukwibukisha ukuti mwebo mwali abasha mu calo ca Egypto; eico nebo nkomilangilila ukumfwila aya amafunde.

Chapter 25

¹ Nga cakuti pali ukupusana kwa bantu pakati kabo elo baya kucilye, elo bakapingula babapingula, eluntu bakalekelela ushili na mulandu no kuseka umubi.² Nga cakuti uwamilandu alingilwa ukukandwa, eluntu kapingula akamulenga ukulala pamhsi no kukandilwa pa cinso cakwe impendwa iya fikoti, nge fyali umulandu wakwe.³ Kapingula kuti amupela ifikoti amakumi yane, nomba ena tekuti acishapo iyo mpendwa; pantu nga acishapo pali iyo mpendwa no kumuma ifikoti ifingi, eluntu abena Israeli banabo bakasebana pa cinso cobe.⁴ Webo tafwile ku kaka ng'ombe ku kanwa uluntu ikonyantaula ing'ano.⁵ Nga cakuti ba wabo bakoikala pamo elo umo pali bo afwa, ukwabula ukukwata umwana umwaume, eluntu umukashi wa muntu uufwile tafwile ukupwa kuli uuli onse uuli kunse yalupwa. Eico kanshi wabo wa mulume wakwe eufwile akengile kuli ye no kumubula umwine ngo mukashi, no kubomba umulimo nge mpyani yakwa wabo kuli ye.⁶ Ici cali ifi ukuti ibeli ilyo ena abalilapo ukufyala eli kapyana mwishina lya muntu uyo wabo uwafwa, pakuti ishina lyakwe likaloba mu Israeli.⁷ Lelo nga cakuti umuntu takofwaya ukubula umukashi wakwa wabo ngo mukashi wakwe, eluntu umukashi wakwa wabo afwile ukuya pamulu wa mpongolo kubakulu no kulanda ati, 'Wabo wa mulume wandi alikene ukubula ishina lyakwa wabo mu Israeli, ena takabombe umulimo wa mulume wakwa wabo kuli nebo!'⁸ Eluntu abakulu ba mu musumba wakwe bakamukuta no kulanda kuli ye. Lelo nga cakuti ena apatikisha no kulanda ati, 'Nebo ntakofwaya ukumubula.'⁹ Eluntu umukashi wakwa wabo afwile ukwima ukuya kuli ena pa cinso ca bantu, ukufula indyato ukufuma ku makasa yakwe, no ku musaka amate ku menso yakwe. Afwile ukumwasuka no kulanda ati, 'Ifi eficitika ku muntu uyo uwakana ukukula ing'anda yakwa wabo.'¹⁰ Ishina lyakwe likalakutwa mu Israeli, 'Ing'anda yakwa mufulwa ndyato.'¹¹ Nga abaume bakolwa no munankwe, no mukashi waumo isa mukupususha umulume wakwe ukufuma mu maboko ya uyo umutalikile ena, elo nga afumya ukuboko kwakwe no ku mwikata ku fyamfwalo,¹² eluntu mufwile ukumuputulako ukuboko kwakwe; ilinso lyobe talifwile ukuba no bulanda.¹³ Taufwile ukukwata mu mufuko obe ukufina ukwapusana icikulu ne cinono.¹⁴ Taufwile ukukwata mu nga'anda yobe icipimo ica pusana icikulu ne cinono.¹⁵ Uleba ne cakulingilako ukufina; uleba ne cipimo icakulingilako, pantu inshiku shobe shilekulundwako mu calo ico Yahweh Lesa obe akopela kuli webo.¹⁶ Pantu bonse aba abakocita ifya misango uyu, bonse abakocita ifishlungama, bena camuselu kuli Yahweh Lesa obe.¹⁷ Ibukisheni ifyo amaleki acitile kuli mwebo pa nshila uluntu mwebo mwali kwisa ukufuma mu Egypto,¹⁸ ifyo amukumenye mwebo pa nshila no kusansa abantu benu abali panuma yenu, uluntu mwebo mwafile icitu no kufunshika; ena takwete ukucindika Lesa.¹⁹ Eico, uluntu Yahweh Lesa wenu amupela ukutusha ku balwani benu bonse aba mishinguluka, mu calo ico Yahweh Lesa wenu ukomipela mwebo ukucikwata nge cakupyaninina, tamufwile ukulaba ici mwebo tamufwile ukulabebukisha abena Amaleki pano calo.

Chapter 26

¹ Uluntu mwebo mukesa mucalo ico Yahweh Lesa weu akomipela nga icakupayana, elo uluntu mwebo mwakwata elo nokwikala muli cena,² eluntu mwebo mufwile ukupiita fimo ifyakutampilapo mufya busomboshi fyamu calo cilya mwaleta ukufuma mu calo ico Yahweh Lesa wenu akesa kusala nga iyakushila.³ Mufwile ukuya kuli shimapepo ukulabomba muli shilya nshiku nokulanda kuli ye, 'Ndyasukile kuli Yahweh Lesa obe ukweba tai ndishile mucalo ico Yahweh aishile kulapa kufikolwe fyesu kukutpupa.'⁴ Shimapepo afwile ukupiita umuseke ukufuma mukuboko kwenu elo nokuipatulako panshi tantanshi ya bulambo bwakwa Yahweh Lesa wenu.⁵ Mufwile ukulanda pantanshi yakwa Yahweh Lesa wenu, 'Icicolwe candi cali kupitana mu Arameani. Aishile kutentemukila mu Egypto elo nokwikala kulya, elo abantu bakwe bali banono mu mpendwa. Kulya aishile kuba uwa maka, uwakukosa, elo uluko ulwaishibikwa.⁶ Abena Egypto baishile kutucita ububi fwebo nokututeka ubusha fwebo. Balengele fwebo ukubomba incito ya busha.'⁷ Twaishile kulilila kuli Yahweh, Lesa wafikolwe fyesu, elo aishile kumfwa iahiwi lyesu kabili abwene nokucula kwesu ukubomba kwesu elo

nokutitikihiwa kwesu. ⁸ Yaweh aishile kutufumya mu Egypto nokuboko ukwa maka nokuboko ukwa tambalala nokutinya ukwa maka, nefilangililo, elo nefipapusho; ⁹ elo aishile kutuleta kuli ino ncende elo alitupeepele ici icalo, icifumfumuna ishiba elo nobuci. ¹⁰ Nomba lolesheni, ndiletele ifyakubalilapo mufyakusombola kwa calo ico mwebo, Yahweh, mumpeepele. Mufwile ukubika panshi pantanshi yakwa Yahweh Lesa wenu elo nokushinshimuna pantanshi yakwe; ¹¹ elo mufwile ukusekelela muli fyonse ifyabune ifyo Yahweh Lesa wenu acita kuli mwebo, ku ng'anda yenu--mwebo, elo nomwina Lebi ku mweina fyalo uuli muli mwebo. ¹² Uluntu mwapwisha ukutula fyonse ifyekumi fiamu kusombola kwenu mumwaka wa kulenga shitatu, uyo, umwaka wakupela icekumi, eluntu mufwile ukucipeela ku mwina Lebi, ku mwina fyalo, kuwakubula wishi, elo nakuli mukamfwilwa, pakwebati bengalya mu mwenshi ya misumba yenu elo mwiushiwe. ¹³ Mufwile ukulanda pantanshi yakwa Yahweh Lesa wenu, 'Ndimiletele ukufumya mu ng'anda yandi ifintu ifya kwa Yahweh, elo ndipele nakumwina Lebi, ku mwina fyalo, kuwakubula wishi, elo nakuli mukamfwilwa, ukulingana kufipope fyenu ifyo mwampele nebo. Ntatobelepo icili conse pafipope fyenu, nangu ukufilaba fyena. ¹⁴ Ntalilepo icili conse icaciko mukulusha kwandi, nangu ukucibika kumbi uluntu nali uwakukowela, nangu ukupela icili conse mukucindika uwakufwa. Ndymfwile kwishiwi lyakwa Yahweh Lesa wandi; ndikonkele fyonse ifyo mwakonkomeshe nebo ukucita. ¹⁵ Loleshe nipanshi ukufuma mu ncende ya mushilo apo mwikala, ukufuma mumulu, elo elo nokupaala abantu benu Israeli, elo ne calo ico mwebo mupeepele kuli fwebo, ifyowalapile kuli bashifwe, icalo icifumfumuna ishiba elo nobuci. ¹⁶ Ubushiku bwalelo Yahweh Lesa wenu alamikonkomesha ukukonka ifi fyebo elone fipope; mukesa kufisunga elo nokuficita ne mitima yenu yonse ne myeo yenu yonse. ¹⁷ Ubushiku bwa lelo muliisoeseleukwebati Yahweh e Lesa wenu, elo mwakulaenda mu nshila shakwe elo nokusunga ifyebo fyakwe, ifipope fyakwe, elo na mafunde yakwe, kabili ati mukalekumfwa kwi shiwi lyakwe. ¹⁸ Ubushiku bwalelo muliisosele ukwebati muli bantu ifikwatwa fyakwe, ngefyo amilaile mwebo, elo ati mwakulasunga ifipope fyonse, ¹⁹ elo akesa kumibika apakulepa pa mulu wanko shonse ishingini isho apangile, kabili mukesa kupokelela amalumbo, ukukosa, elo nomucinshi. Mukesa kuba abanatu bakupatulwako kuli Yahweh Lesa wenu, nga fintu alandile."

Chapter 27

¹ Mose elo na bakalamba babena Israeli baishile kukonkomesha abantu nokwisakulanda ati, "Sungeni ifpope fyonse ifyo nebo nami konkomesha lelo. ² Pubushiku uluntu mukesa kwa buka pa Yodani uko Yahweh Lesa wenu akomipela mwebo, mufwile ukubikapo amabwe elo nokuyashingula ne fyakushingwilako. ³ Mufwile ukulemba pali yena yonse amashiwi yaili ifunde uluntu mwebo mwaabuka; ukwebati muye mu calo ico Yahweh Lesa wenu akomipela, icalo icifumfumuna ishiba nobuci, ngefyo Yahweh, Lesa wafikolwe fyenu, amilayile mwebo. ⁴ Uluntu mwaabuka Yodani, bikeni aya mabwe ayo nkomikonkomesha mwebo pali buno bushiku, pa lupili lwa Ebali, elo nokuyashingula ne fyakushingwilako. ⁵ Kulya mufwile ukukula ubulambo kuli Yahweh Lesa wenu, ubulambo bwa mabwe; lelo tamufwile ukubomfya ifibombelo fyafyela pakubomba amabwe. ⁶ Mufwile ukukula ubulambo bwakwa Yahweh Lesa wenu, na mabwe ayashaputulwa ayatuntula; mufwile ukupela amalambo ya koca pali lyena kuli Yahweh Lesa wenu, ⁷ elo mufwile ukupela amalambo ya bwampano elo nokulya palua; mukesa kusekelela pantanshi yakwa Yahweh Lesa wenu. ⁸ Mukesa kulemba pa mabwe yonse amashiwi ya mafunde ayakupwililika." ⁹ Mose elo naba shimapepo, abena Lebi, baishile kulanda kuli bonse abena Israeli nokwisa kulanda ati, "Beni tondolo elo mumfwe, Israeli: Lelo line mulisangukile abantu bakwa Yahweh Lesa wenu. ¹⁰ Eico mufwile ukumfwila ishiwi lyakwa Yahweh Lesa wenu elo nokumfwila ifipope elo nefyebo ifyo nkomyeba mwebo lelo." ¹¹ Mose aishile kukonkomesha abantu bulya bwine bushiku elo nokulanda ati, ¹² "Iyi mitundu ifwile ukutalama pa lupili lwa Gerezimu kukupaala abantu panuma mwaabukile Yodani: Simeoni, Lebi, Yuda, Isakiya, Yosefu elo na Benjamin. ¹³ Iyi emitundu ifwile ukutalama pa lupili lwa Ebali pakulapisha: Rubeni, Gadi, Ashari, Zebuluni, Dani, elo na Nafutali. ¹⁴ Abena Lebi bakesa kwasuka elo nokulanda ati kubaume bonse abamu Israeli mwishiwi lya kukosa. ¹⁵ 'Umuntu atipwilwe uwapangwa icakubaswa, nangu ica kwimika, ica muselu kuli Yahweh, incito sha kumaboko yaba kabasa, elo uucimika mubumfisololo.' Eluntu bonse bafwile ukwasuka elo nokulanda ati, 'Ameni.' ¹⁶ 'Umuntu atipwilwe uushicindika wishi nangu nyina.' Eluntu abantu bonse bafwile ukulanda ati, 'Ameni.' ¹⁷ 'Umuntu atipwilwe uwafumya umupaka wa mwina mupalamano wakwe.' Eluntu abantu bonse bafwile ukulanda ati, 'Ameni.' ¹⁸ 'Umuntu atipwilwe uwalenga impofu ukuluba ukufuma munshila.' Eluntu abantu bonse bafwile ukulanda ati, 'Amen.' ¹⁹ 'Umuntu atipwilwe uwabomfya amaka ukupiita umulinganya pamulandu wa mwina fyalo, uwakubula wishi, nangu mukamfwilwa.' Eluntu abantu bonse bafwile ukulanda ati, 'Ameni.' ²⁰ 'Umuntu atipwilwe uwalala namu ka wishi, pamulanda wakwebati ati alipitilwe wishi insambu.' Eluntu abantu bonse bafwile ukulanda ati, 'Ameni.' ²¹ 'Umuntu atipwilwe uwalala ne naa iili yonse.' Eluntu abantu bonse bafwile ukulanda ati, 'Ameni.' ²² 'Umuntu atipwilwe uwalala na nkashi ywakwe, umwana mwanakashi wakwa wishi, nangu umwana mwanakashi wakwa nyina.' Eluntu abantu bonse bafwile ukulanda ati, 'Ameni.' ²³ 'Umuntu atipwilwe uwalala na nyinafyala.' Eluntu abantu bonse bafwile ukulanda ati, 'Ameni.' ²⁴ 'Umuntu atipwilwe uwaipaya umwina mupalamano mubimfisololo.' Eluntu abantu bonse bafwile ukulanda ati, 'Ameni.' ²⁵ 'Umuntu atipwilwe uwapiita ifyakubosha ku kwipaya umuntu uwakubula umulandu.' Eluntu abantu bonse bafwile ukulanda ati, 'Ameni.' ²⁶ 'Umuntu atipwilwe uatanshinikishe amashwi yaili ifunde, ukweba ati akesa kuli knka.' Eluntu abantu bonse bafwile ukulanda ati, 'Ameni.'

Chapter 28

¹ Nga cakwebati mwaumfwa ishiwi Iya kwa Yahweh Lesa wenu ukulekusunga amafunde yakwe ayo nkomikonkomesha mwebo lelo Yahweh Lesa wenu akamibika pa mulu ukucila inko sha mucalo conse. ² Yonse amapalo yakesa pali mwebo elo nokumisanga, nga cakwebati mwakulekumfwa kwishiwi lyakwa Yahweh Lesa wenu. ³ Amapalo yakaba mu musumba elo amapalo yakaba na mumpanga. ⁴ Amapalo yakaba mufyashi bwamafumo yenu, ifisabo mu mushili wenu, ukufula kwafitekwa fyenu, elo no kufula kwa mikuni ya ng'ombe elo ne mpanga sha mikuni yenu. ⁵ Ikaba iyakupalwa imiseke yenu elo nefya kusankanishishamo fyenu. ⁶ Mukalakupalwa pakwingila kwenu, elo mukalakupalwa uluntu mukalekufuma. ⁷ Yahweh akatipa abalwani benu abakalekumimina ukuba wisha panshi mwebo; bakesa mukulwisha mwebo umuku umo lelo baka butuka kul mwbo imiku cinelubali. ⁸ Yahweh akakonkomesha amapalo ukwisa kuli mwebo pa matala yenu nakuli conse uko iminwe yenu yakumya; akamipala mumpanga iyo akomipela. ⁹ Yahweh akamibika nga abantu ababikwa pambalikuli ye umwine, ngefyo Yahweh alapile kuli mwebo, nga mulekonka amafunde yakwa Yaweh Lesa wenu, nokulekwenda munshila yakwe. ¹⁰ Abantu bonse abamucalo bakabona ukwebati muli tilwe pe shina lyakwa Yaweh, elo bakalekumitina mwebo. ¹¹ Yahweh akamipela ukutunguluka nganshi mu bufyashi bwe fumo lyenu, ukufusha ifitekwa fyenu, nobusuma bwamushili wenu mu calo ico alapile ku fikolwe fyenu. ¹² Yahweh akamiswila ubutala bwakwe ubwa mumulu ukupela imfula mu calo cenu pa nshita iya linga, elo no kupela umulimo onse uwa minwe shenu; mukalekutungulula inko ishing, elo tamwakashime. ¹³ Yahweh akamipanga imitwe, te micila awe, mukabafye pamulu, elo tamwakabepo panshi, ngacakwebati mwaumfwa amafunde yakwa Yahweh Lesa wenu ayao nalamikonkomesha lelo, ukulekuyakonka elo nokuyacita, ¹⁴ elo ngacakwebati tamutalukileko ku mashiwi pali ayo nkomikonkomesha mwebo lelo, kukuboko kwa kukulyo nangula kukuboko kwa kukuso, ukuya kuli tu lesa tumbi mukutubombela. ¹⁵ Nomba nga tamumfwile kwishiwi lyakwa Yahweh Lesa wenu, ukulekusunga amafunde yakwe elo ne fipope fyakwe ifyo nkokonkomesha lelo, eluntu amatipu yonse aya yakesa pali mwebo elo ne nokumicimfya. ¹⁶ Mukatipwa mu musumba, elo mukatipwa mu mabala. ¹⁷ Mukatipwa mu miseke yenu elo ne fyakusankanishishamo fyenu fikaba ifyakutipwa. ¹⁸ Ukutipwa kukalekuba mu bufyashi bwa numa fumo yenu, ifisabwa fyamu mushili, abana ba ng'ombe shenu, elo na bana ba mpanga shenu. ¹⁹ Mukatipwa uluntu mukalekwingila, elo mukatipwa uluntu mukalekufuma. ²⁰ Yahweh akatuma amatipu pali mwebo, icimgundawila, elo ukukana muli conse ico mwabikako amaboo, mpakafye mukonaulwe, elo mpakfye mukacule kangu pantu imibele yenu iya kubipa iya kwebati muli nkene mwebo. ²¹ Yahweh akalenga itipu ukuba kuli mwebo makafye akamyonaule ukumifumya mu calo ico mwebo mkoya kukukwata. ²² Yahweh akamisansa mukwikatwa kumalwele, kumpepo, kuli cifimba, elo ne cilala elo no kukabisha kwa koca, no mwela uwakubula imfula, ifinkunka ifikamicimfya mpakafye mukacule. ²³ Imyulu yenu iyili pamulu ikesa kuba umukuba, no mushili uuli panshi yenu ukesa kuba icela. ²⁴ Yahweh akesa kupanga imfula ya mucalo cenu ukuba kwati bunga elo ukubati lukungu; ukufuma mu myulu fikalekwisa pali mwebo, mpakafye mukonaulwe. ²⁵ Yahweh akalenga mwebo baamicimfye kubalwani benu; mukaya kuli bo umuku umo nomba mukababutuka imiku cinelubali. Mukalekusungusha amabufumu yonse pano calo. ²⁶ Ifitumbi fyenu fikesa kuba ifilyo ku fyuni fya mu myulu elo naku nama sha mpanga isha mu calo; takwakabe nangula umo uwa kufitinya. ²⁷ Yahweh akamisansa kufipute, fyamu Egypto elo nakuli fimumena pabi, impele elo nefya kubaba ifishinga poshiwa. ²⁸ Yahweh akamiletela ukupena, ukupofula, elo ne cifundawila ca bongo bongo. ²⁹ Mukalekupampanta pakati nankati kakasuba kubati ni mpofu iko pampanta ubushiku, elo tamwakatnguluke mu nshilafye shonse; lyonse mukalekubombomana elo bakala kumibila, elo takwakabe nangula umo uwakumyafwa. ³⁰ Mukopa umwanakashi, nomba umwaume umbi akesa kumwikata elo nokumulala kumaka. Mukakula ing'anda nomba tamwakekalemo; mukabyala amabala ya myangashi leo tamwakasekelemo mu fisabo. ³¹ Ing'ombe shenu bakashipaya pa menso yenu, lelo tamwaka lyeko iminofu shashiko; impunda shenu shikapokololwa ku kupatikishiwa elo tashakabweshiwe kuli mwebo. Impanga shenu shikapelwa kubalwani benu, elo tamwakakwate nangula umo uwakumitungulula. ³² Abana benu abaume elo na bana benu abanakashi bakapelwa kubantu bambi; amenso yenu yakalekubafwaya akasuba konse, llelo ukufilwa ukulekubafuluka. Mukaba abakubulwa amaka mu maboo yenu. ³³ Ubusomboshi bwa calo cenu elo no kubomba kwenu- uluko ulo mashaishibile lukalekulya; lyonse mukale kushupikwa elo no kupumwa, ³⁴ pakwebati mukalekufunta pafyo mukalekubona ukulekucitika. ³⁵ Yaweh akamisansa mu makufi yenu elo na mu molu yenu ku fipute ifikulu ifyo tekuti mupole, ukutula panshi yalukasa lwenu ukuya kufika na kumutwe. ³⁶ Yahweh akamipala mwebo elo ne mfumu iyo mukabikapo mwebene ku luko ulo mutaishibile, mwebo nangula ifikolwe fyenu; kulya mwikashinshimuna tu lesa twafimuti elo n twa mabwe. ³⁷ Mukaba inkulo ya caku papusha, kubati lipinda, elo ishiwi lyakupita, mukati kabantu bonse uko Yahweh akalekumitungulula ukufumako. ³⁸ Mukapita imbuto isha kufula mu mabala, nomba mukasombola utuntinti utubuto, pantu makanta akafilya. ³⁹ Mukabyala imyangashi elo nokulima, elo tamwakanweko umwangashi nelyo kamo, nangula ukukoonganika ifisabo, pantu ifyambo fikalekulya. ⁴⁰ Mukkwata ifimuti fya myangashi mukati ka bwikashi bwenu, lelo tamwakafumyeko amafuta nelyo yamo mwebene, pantu ifimuti fya myangashi fikale kuponya ifisabo. ⁴¹ Mukakwata abana baume elo na bana abanakashi, lelo tabakakele kuli mwbo, pantu baka pitwa mubusha. ⁴² Fyonse ifimuti elo ne fisabo fya mumushili wenu-- makanta akafilya fyonse fye. ⁴³ Abena fyalo abalikwisa muli mwebo bakasambulwa pamulu elo pamulu nganshi; elo mwebo mukale bwelela panshi elo panshi nganshi. ⁴⁴ Bakamikongweshwa, lelo mwebo tamwakaba kongweshe mukaba ku mucila. ⁴⁵ Elo fyonse ifi ifitipu fikale kwisa pali mwebo elo nokumishupa elo nokumicimfya mpakafye mukonaulwe. Ici cikatika pantu tamwali kumfwa kuli kwishiwi lyakwa Yahweh Lesa wenu, ukulekusunga amafunde elo nefya kukonka fyakwe ifyo amikonkomeshe. ⁴⁶ Ifi ifitipu fikesa pali mwebo ecaku bwenako elo nefipapusho, elo napa bantu benu umuyayaya. ⁴⁷ Pantu tamwashinshimwine

Yahweh Lesa wenu nokwanga elo nokutemwa kwa mitima yenu eluntu mwali mulikwete ifya buyantanshi,⁴⁸ eico mukalekubombela abalwani benu abao Yaweh akatuma kuli mwebo; mukabombela mukutembuka, mucilaka, namu kutafwala, elo namu cipowe. Akabika icilikoli mikoshi yenu ica cela mpakafye akamyonaule.⁴⁹ Yahweh akaleta uluko pali mwebo ukutula ukutali, ukutula ku mpela ya calo, kubati ni cembe ukopupukila icilwani cakwe, uluko ulu ululumi lwabo mutomfwa;⁵⁰ uluko ulwa cinso cabubi ulutacindika abakulu nangula ukumfwila uluse abaice.⁵¹ Bakalekulya utunono utwa fya mufitekwa fyenu elo ne fisabo fya mucalo cenu mpakafye mukonaulwe. Tabakamishilpo mwebo uluseke, umwangashi uupya, nangula mafuta, nangula utwana twa ng'ombe utwa mumikuni nangula impanga shamu mikuni yenu, mpakafye baka mipange ukucula.⁵² Kabili bakamingilila mu minshi ya misumba yenu, mpakafye ifibumba fyenu ifyakusumbuka fikabongoloke monsefyu mu calo cenu, ifibumba ifyo mwacetekela. Kabili bakamingilila mumunshi ya misumba yenu monse mu calo ico Yahweh Lesa wenu amipele.⁵³ Mukalya ifisabo fya mumibili yenu, iminofu ya bana benu abaume, elo ne minofu ya bana benu abanakashi, abo Yahweh Lesa wene amipele, ku kwingililwa elo na kubulanda ubo abalwanibenu bakalekubika pali mwebo.⁵⁴ Umwaume umulumendo elo uwabusaka muli mweo-- akapata wabo elo nomukashi wakwe umwine, elo na bana bakww abo ashile.⁵⁵ Eico takapeleko uuli onse umunofu wakwe uyo akalekulya, pantu takakwate nangula kamo akakushapo umwine mukwingililwa elo no bulanda ubo abalwani benu bakabika mu minshi ya misumba yenu.⁵⁶ Umwanakashi umukashana elo uwabusaka uuli muli mwebo, akalekufilwa ukunyanta panshi amakasa yakwe ku busaka bwakwe elo na kubukashana bwakwe-- akapata umulume wakwefye umwine, ku mwana wakwe umwanakashi, elo naku mwana wakwe umwaume,⁵⁷ elo na kubana ebo akafyala. Akabalya bena mubumfinsolo pa kutakwata nangula kamo, munshita ya kwinhililwa elo no bulanda ubo abalwani bakamibikamo mwebo mu minshi ya misumba yenu.⁵⁸ Nga cakwebati tamwakulekusunga amafunde ayo ayalembwa muli ici citabo, pakulekucindika ululumbi elo ne shina lyakwe ilya kutinisha, ilyakwa Yahweh Lesa wenu.⁵⁹ Eluntu Yahweh akapanga ifitipu fyenu ifyakubipisha, elo nefya abalupa benu; fikesa kuba ifitipu ifikulu, ifyakutapwa kangu, elo namalwele ayakali, aya kutapwa kangu.⁶⁰ Akaleta pali mwebo na kabili yonse amalwele yaku Egypto ayo mwali kutina mwebo; yakapalamina kuli mwebo.⁶¹ Elo nokulwala konse elo ne cikunkunka icitalembwa muli ici citabo ca mafunde, nayo Yahweh akaleta kuli mwebo mpakafye mukonaulwe.⁶² Mukashala abanono mu mpendwa, nangula mwafulile kubati ni ntanda sha mu myulu mu mpendwa, pantu tamwali kumfwa kuli Yahweh Lesa wenu.⁶³ Ngefyo Yahweh alikusansamukila pali mwebo mukulekumiciila icabune, elo namukulekumifusha, kanshi akalekusanamuka pali mwebo pakulekumipanga uku cula elo nokumyonaule. mukaputulwamo mu calo ico mwebo mukoyakukwata.⁶⁴ Yahweh akamisalanganya mu bantu ukutula pampela ya calo ukuya kufika pampela imbi iya calo; kulya mukashinshimuna tu lesa tumbi uto mutaishibile, mwebo nangula ifikolwe fyenu, tu lesa twa fimuti elo notwamabwe.⁶⁵ Muli ishi nko tamwakasangemo ica kwanguka, tamwakalekutasha pe samba lya makasa yenu; mulico, Yahweh akamipela umutima wakututuma, amenso ya kufilwa elo no mweo wakulusha.⁶⁶ Ubwikalo bwenu bukashintilila pakutishika pali mwebo; mukalekutina bushiku bonse elo na kasuba elo ta mwakashikimane mu bwikalo bwenu.⁶⁷ Mukacelo mukalanda ati, 'Kanshi nga cungulo!' elo ne cungulo mukalanda ati, 'Kanshi nga kacelo!' Pamulandu wa mwenso mu mitima yenu elo ne fintu fyo amenso yenu yakalekubona.⁶⁸ Yahweh akamileta mu Egypto nakabili mu fyambo, kunshila iyo nalandile kuli mwebo, 'Tamwa kabone Egypto nakabili.' Kulya mukalekuipela mwebene ukuishitisha ku balwani benu kubati basha abaume nangula abanakashi, nomba takwakabe nangula umo uwakumishita.

Chapter 29

¹ Aya emashiwi yantu Yahweh aishile ku konkomesha Mose ukweba abantu bakwa Israeli mu calo cakwa Moabu, amashiwi ayaishile kulundwako ku cipangano ico apangile nabo pa Horebu.² Mose aishile ku kuta Israeli bonse elo aishile kulanda kuli bo ati, "Mwebo mwalibwene fyonse ifyo Yahweh aishile kucita pa menso yenu mu calo ca Egypto kuli Farao, ku ba bomfi bakwe bonse, elo na kucalo cakwe conse-³ ifya kucalo ifikulu ifyo amenso yenu yaishile kubona ifishibilo, elo nefipeshamano ifyo.⁴ Lelo ukufika na lelo Yahweh tamipela mwebo umutima wa kwishiba, amenso pa kuti mbone, nangu amatwi pakuti mumfwe.⁵ Nebo nali mitungulwile pa myaka amakumi yane mu matololo; ifyakufwala fyenu tafysapukile kuli mwebo, elo indyato shenu tashalikulepuka ku makasa yenu.⁶ Mwebo tamwalile umukate uuli onse, elo tamwanwine umwangashi uuli onse nangu icakunwa cimbi icikola, pakuti mwebo mwishibe ukuti ni nevo Yahweh Lesa wenu.⁷ Uluntu mwebo mwaishile kwisa kuli iyi ncende, Sihoni, imfumu ya ben Heshiboni, na Ogi, imfumu ya bena Bashani, baishile kufumina fwebo mukulwa, elo twaishile kuboma panshi.⁸ Twaishile kupoka icalo cabo elo twaishile kucipela ku bena Rubeni ukuba icakupyaninina, kuli Gadi, elo na kuli citika wa mukoa wakwa Manase.⁹ Eico kanshi sungeni amashiwi ya cipango ici elo nokuya cita, pakuti mwebo mukutunguluke muli fyonse ifyo mukocita.¹⁰ Mwali namaka lelo, mwebo bonse, pali Yahweh Lesa wenu; ishamfumu shenu, imikowa yenu, abakulu benu, elo bacilolo benu-na bantu bonse bakwa Israeli,¹¹ abanono benu abakashi benu, elo na bena fyalo abo abali na mwebo mu nkambi yenu, ukufuma kuli ye uyo umiputawila inkuni kuli ye umitapila amenshi.¹² Muli oamo pakuti mwingile mucipangano cakwa Yahweh Lesa wenu elo na mumapalo yao Yahweh Lesa wenu akopanga na mwebo lelo,¹³ pakuti amipange mwebo lelo ukuba abantu bakwe, elo pakuti abe ni Lesa wenu, nga fintu aishile kulanda kuli mwebo, elo nga fintu aishile kulapa ku fikolwe fyenu, kuli Abrahamu, kuli Isaki, elo nakuli Yakobo.¹⁴ Tekuli mwebo mweka nkopanga ici cipangano elo noyu mulapo-¹⁵ kuli onsefyu uutaleme pano na fwebo lelo pali Yahweh Lesa wesu-elo na kuli abo abatali na fwebo pano lelo.¹⁶ Mwebo mwalishiba ifyo twaikele mu calo ca Egypto, elo nefyo twaishile kupula pakati ka fyalo umo mwebo mwapulile.¹⁷

Mwali bwene mwebo ifintu fyabo ifya kupatwa ifya tulubi ifyakupangwa kufimuti elo na ku mabwe, silfere elo na golide, ifyo ifyali muli bo.¹⁸ Mushininkishe mu cacine takuli umo uwa muli mwebo umwaume, nangu umwanakashi, nangu umukowa, nangu umutundu, uyo umutima waba uwakufuma kuli Yahweh Lesa wesu ilelo, pakuti aba uwakuyashinshimuna tu lesa twa fyalo ifyo. Mushininkishe mu cacine ukuti takuli uwamuli mwebo takuli munshila uufumya icacimenwa cabusungu ne cakulula.¹⁹ Uluntu uyo muntu aumfwa amashiwi ya kutipwila, ali nokuipala umwine eka mu mutima elo akese kulanda ati, 'Nkakwata umutende, nangu naenda muli bunkosa mutima bwandi. Neci cikalenga ukonaula umushili uwakubomba elo no wakuma.²⁰ Yahweh takamubelele uluse, eico kanshi, ubukali bwakwa Yahweh elo nobukwa bwakwe fikemina uyo muntu, elo ne fitipu fyonse ifyalembwa muli ici citabo cikesa kwisa pali ye, elo Yahweh akafumya ishina lyakwe ukufuma mwisamba lya mulu.²¹ Yahweh ali nokumipatulako palwa masanso uku mifumya mu mikowa yonse iyakwa Israeli, mukusungilila ifitipu ifyo fyonse ifya cipangano ifyo ifyalembwa muli ici citabo ca mafunde.²² Inkulo ikesa kukonkapo, abana benu abali no kwisa kwima panuma yenu, elo na bena fyalo abakesa kufma ku calo ca kutali, bali nokulanda uluntu bakesa kubona ifinkukuma pali ici calo elo na malwele ayo yantu Yahweh apangile ukuti cilwale-²³ elo uluntu bakesa kubona ukuti icalo conse caisa kuba saufa elo nga ukupya kwa mucele, umo umutakabyalwe nangu ukutwalamo ifisabo, tamwakamene nangu cimo, ikaba kwati kuposwa kwa Sodama elo na Gomora, Adima elo Seboyimu, imisumba iyo Yahweh aishile konaula mubukali bwakwe elo ne cipyu-²⁴ bali nokulanda capamo kumo na fimbi ifyalo fyonse ati, 'Findo Yahweh acitila ifi kuli ici calo? Nge cipyu cabukali ubukulu bwalola mwisa?'²⁵ Eluntu abantu bali nokulanda ati, 'Ni pa mulandu wa kuti basulile icipangano cakwa Yahweh, Lesa wa fikolwe fyabo, icapo apangile pamo nabo uluntu aishile kubafumya mu calo ca Egypto,²⁶ elo pantu baile elo nokubombela tu lesa tumbi elo no kutufukamina, tu lesa uto baishibe elo uto atapelo kuli bo.²⁷ Eico ubukali bwakwa Yahweh bwaisa kwimina ici calo, pakuti ese kuleta ifitipu ifi fyonse ifyalembwa muli ici citabo.²⁸ Yahweh abafumya mu calo cabo mu bukali, mu cipyu, elo na mucifukushi icikulu, elo aposa na mu calo cimbi, nga fintu cili lelo.²⁹ Ifya nkama fyaba fye fyakwa Yahweh Lesa wesu; lelo ifintu fyonse ifyasokoloka fyaba umuyayaya kuli fwebo elo naku bakatukonkapo, pakuti tube abakucita amashiwi yonse aya mwifunde ili.

Chapter 30

¹ Uluntu ifi fyonse fikesa pali mwebo, amapalo elo nefitipu ifyo nebo nabika ku cinso cenu, elo uluntu mwebo mukale kwibukisha mumatontontanyo yenu mu mishobo shonse umo Yahweh Lesa amitamfishemo,² elo uluntu mwebo mukesa kubwela kuli Yahweh Lesa wenu nokunakila kwi shiwi lyakwe, nangu mwakonka fyonse nebo nokomikonkomesha ubwalelo mwebo elo na bana benu-ne mitima yenu yonse elo ne myeo yenu yonse,³ eluntu Yahweh Lesa wenu akamibwesa mwebo muli bumkole elo nokumibeleda uluse, akamibwesa elo nokumileta pamo ukufuma ku bantu ba bantu bonse umo Yahweh Lesa wenu amifumisha.⁴ Nga cakuti abo abantu bonse abafumine muli bumkole basangwa mu ncende ishitali ishapano calo, ukufuma uko Yahweh Lesa wenu amulete pamo, elo ukufuma uko akamibwesha.⁵ Yahweh Lesa wenu akamibwesa mwebo mu calo ico ifikolwe fyenu fyakwete, elo mwebo mukacikwata nakabili; ena akamulenga ukuba ba bune elo akamifisha mwebo ukucilapo⁶ Yahweh Lesa wenu akasembulaula imitima shenu ne mitima sha ndupwa shenu, elo mwebo muletemwa Yahweh Lesa wenu ne mitima yenu yonse elo ne myeo yenu yonse, pakweba ati muleba no bumi.⁷ Yahweh Lesa wenu akabika amatipu yonse ayo pa balwani benu napali bonse abobamipata, napali bonse abo bamicusha mwebo.⁸ Mwebo mukabwele elo nokubela kwi shiwi lyakwa Yahweh, elo mwebo mukcita fyonse ifipope ifyo nebo nokomikonkomesha lelo.⁹ Yahweh Lesa wenu akafifusha ifikwatwa fyenu mu milimo yonse iya minwe yenu, na mubufyashi bwa mumafumo yenu, na mubufyashi bwa fitekwa fyenu, elo na mufisabo fya mu mushli wenu, pantu mukaba abakankala. Pantu Yahweh akasekelela na kabili akamilenga mwebo ukushuka ngefyo ena akwete ukusekelela nga bashinwe.¹⁰ Akacita ici nga cakuti weba mwanakila kwi shiwi lyakwa Yahweh Lesa wenu pakusunga ifipope fyakwe ne fya kukonka ifyo ifya lembwa mwibuku ili ilili lya mafunde, nga mwebo mwabala kuli Yahweh Lesa wenu ne mitima yenu yonse elo ne myeo yenu yonse.¹¹ Pantu ifi fipope ifyo nebo nokomikonkomesha lelo tafili ifyakosa pali mwebo, nangu tafili ukutali kuli mwebo pakufisunga.¹² Tafili mu mulu, ico mwebo nulande ati, 'Ni nani akotwilako ku mulu elo nokutuletelako ifi panshi nokulenga ifyaba ukufikisha, fwebo tuficite?'¹³ Nangu tafili kwishilya lya bamba, pakuti mwebo mulande ati, 'Ni nani akatwilako kwi shilya lya bamba nokutuletelako kuli fwebo nokutulenga fwebo ukufikisha, pakuti fwebo tuficite?'¹⁴ Lelo icebo cili mupepi kuli mwebo, mukanwa kenu elo na mu mitima yenu, pakweba at mwinga ficita.¹⁵ Boneni, lelo ndibikile ku ntanshi yenu umweo elo no bune, imfwa elo nobubi.¹⁶ Nga mwa umfwila ukukonkomesha kwakwa Yahweh Lesa wenu, mufyo nokomikonkomesha ubushiku bwa lelo ukutemwa Yahweh Lesa wenu, ukwendela munshila yakwe, elo nokusunga ifipope fyakwe, amakambisho yakwe, elo na mafunde yakwe, mukekala elo no kufula, elo na Yahweh Lesa wenu akamipala mu musumba uo mukoingilamo mukupyana.¹⁷ Lelo imitima shenu nga pilibuka, elo mwafilwa ukumfwa lelo mwaya palamina elo nokukontamiana tu lesa tumbi elo nokutupepa,¹⁸ eluntu nokobilikisha kuli mwebo lelo ukuti mu cinefye mukaloba; tamwakafushe inshku mu musumba uo mukopitamo ku Yodani ukuya elo no kupyana.¹⁹ Naita umulu elo ne calo kuba bakambone pali mwebo lelo ukuti ndibikile ku ntanshi yenu umewo elo ne mfwa, amapalo elo na matipu; eico saleni umweo pakweba ati mwingaba aba mweo, mwebo elo na bana benu.²⁰ Citeni ifi nga ukutemwa Yahweh Lesa wenu, ukumfwila ishiwi lyakwe, elo nokwikalilila kuli ye. Pantu e mweo wenu elo katantalisha wa nshiku shenu; citeni ici pakweba ati mwingekela mu musumba umo Yahweh alapile ku fikolwe fyenu, kuli Abrahamu, kuli Isaki, elo na kuli Yakobo, ukubapela."

Chapter 31

¹ Mose aile kulanda amashiwi aya kubana ba isreali ati. ² Ali kulanda kulibo ati, Nebo ndikwete nomba imyaka umwanda umo namakumi yabili, Nebo tekuti mfume nangu ukwingila, Yahweh alilandile kuli nebo, webo tawakabuke umumana wa jordani. ³ Yahweh lesa wenu, umwine akamitangilila pacinso cenu, Ena akaya Konanla ishi inko uknya kuntanshi yenu, elo mwebo mukaya kapyanununa inko. Yoshua, ena akatangila pantanshi yenu, ngafilya Yahweh alandile. ⁴ Yawe akacita kulibo ngafilya acitile kuli Sihon elo nakuli Ogi, ishambumu shaku bena Amoni, elo nakufyalo fyabo, filya baona wile. ⁵ Yawe akabapela kulii imwe, elo mukacite kulibo ukulingana nefyo nebo ndenikonkomesha. ⁶ Mube abakukosa elo ababune mukukosa, mwitina, elo mwaba nomwenso wakubatina pantu yawe lesa wenu ena akalakuba naimwe, takamilekeleshe nangu ukumiposa. ⁷ Mose alitile Yoshua elo walandile kuli yee pacinso caben Isreali, "Ube uwa kukosa elo uwa bune mukushipa pantu webo ukaya pamo naba bantu mucalo cintu Yahwe alapikile kufikolwe fyabo ukuya kubapela; Webo uka fya kanye pakati kabo ngefishilano. ⁸ Yahwe umwine ewakula kutungilila pacinso cenu akalakuba pamo nobe; Ena takakufilwe webo nangu ukukulekelesha webo; Tecakweshu ukutina, kabili teckweshu ukunenuka." ⁹ Mose alilembele aya mafunde elo alipele kuli bashimapepo, abana baume bakwa levi, abalekusenda imbokoshi yacipangano cakwa Yahwe; Alipele fyonse ifyalembelwe kuli bonse abakalamba bamu Israeli. ¹⁰ Mose aishile kubakonkomesha elo no kwisakulanda ati, "Pampela ya myaka cinelubali, panshita yabikwa pa kufuta kwa kongole, pamutebeto wamwakwikala, ¹¹ uluntu bonse abena Isreali baisa mukumonekela kuli Yahweh Lesa wenuin mu ncende umo akasala umwa shila mwakwe, ukabelanga aya amafunde kuntanshi ya bonse abena Israeli mu matwi yabo. ¹² Mukakolonganike abantu, abaume, abanakashi, elo no twaice elo na bamwisa benu abali pampongolo yakwingilila mu musumba wenu, eico balekunfwa elo no kusambililako, elo balekufela umucinshi Yahweh Lesa wenu elo bakalekukonka bwino amashiwi ya mafunde aya. ¹³ Cita ifi pakwebati abana babo, abo abashaishiba, ukuti balekunfwa elo no kusambilila ukutina Yahweh Lesa wenu, panshitafye yonse mukalekwikala mu calo cintu muleabukila umumana wa Yodani mukuupokolola." ¹⁴ Yahweh alandile kuli Mose ati, "Bona, ubushiku bukoisa uluntu webo ukafwa; kuta Yoshua elo wiminine wemwine mwi tenti lyakukumaninamo, pakwebati nebo mupele icikonkomesho." Mose elo na Yoshua bayakwiminina abene mwitenti lyakukumaninamo. ¹⁵ Yahweh alimonekele mwi tenti lyekumbi lyafitisha; ne kumbi lyakufitisha lyataleme ukucilinganya umwinshi wa petenti. ¹⁶ Yahweh alandile kuli Mose ati, "Bona, webo ukuyasendama pamo nefikolwe; aba bantu balaima elo bakalakuikowesha ku bucende ukukonkelela tu lesa tumbi utuli mulibo mu calo ico bakoyamo. Balinokuyakumpondokela nokutoba icipangano candi ico napangene pamo nabo. ¹⁷ Eluntu, pali ubo bushiku, icifukushi candi cikaba palibo elo nandibo nkabasulako. Nebo nkafisa icinso candi ukufuma kulibo elo kabili bakaloba. Ifinknka ifingi elo na mafya yakabasanga eico bakalanda pali ubo bushiku ati, 'Bushe ifi finkunka fyaisakutuponena fwebo nipamulandu wakuti Lesa wesu alifumine pakati kesu?' ¹⁸ Nandibo mucishinka nkafisa icinso candi ukufuma palibo pali ubo bushiku pamulandu wafyabubifi fyonse fintu bacita, pantu balabwelelamo kuli tu lesa tumbi. ¹⁹ Eico nomba lemba ulwimbo wemwine elo usambilishe abantu ba Israeli. Ubike ici mutunwa twabo, pakwebati ulu lwimbo lukaleba ekembone kuli nebo na kubantu ba Israeli. ²⁰ Pantu uluntu nebo nkabatwala mucalo cilya nebo nalapile ukupela kufikolwe fyabo, icalo icitonya umukaka elo no buci, elo uluntu bakalya elo bakekuta elo bakene, eluntu bakapilibukila kuli tu lesa tumbi elo nokulatubombela elo bali no kunkaana elo bakatoba necipangano candi. ²¹ uluntu ifyabubifi ifingi elo namacushi yakesa kuponena pali aba bantu, ulu lwimbo lukeminina kuli nga kambone (pantu talwakalabwe nangu ukufuma mu tunwa twabana kufyalwa babo.) Pantu nandibo ndishibile ifyo baletontonkanya ukucita pali lelo, nangufye nebo nshilabatwala mu calo cintu nebo nabalaile." ²² Eico Mose alilembele ulu lwimbo pali ubo bwine bushiku no kutwala ku bantu ba Israeli. ²³ Yahweh alipele Yoshua umwana mwaume wakwa Nuni ifya kumukonkomesha elo alandile ati, "Ube uwakukosa elo uwashipa ukwabune; pantu webo ukaleta abantu ba Israeli mu calo cintu nebo nalapile kulibo, elo nkalaba na webo." ²⁴ Calicitike ukuti uluntu Mose apwishishe ukulemba amashiwi yaili ifunde mu citabo, ²⁵ ena akonkomeshe abana Lebi abalesenda imbokoshi ya cipangano cakwa Yahweh, elo ena alandile ati, ²⁶ Buleni ici icitabo icamafunde elo mubike kumbali yimbokoshi yacipangano cakwa Lesa wenu, pakwebati cikalakuba ekambone palimwe. ²⁷ Pantu nebo nalishiba bucisangaka bwenu elo na bunkosa mitwe bwenu; Bona, ulu nebo ndinobumi pamo naiwe muli lelo, mwebo namusangukila Yahweh; nomba lintu nkafwa cikaba shani? ²⁸ Longanikeni kuli nebo abakalamba bonse aba mitundu yenu, elo na bacilolo benu, pakwebati nebo nsose aya mashiwi mu matwi yabo elotwite umulu elo ne calo ukuba bukambone palimwe. ²⁹ Pantu nebo panuma yamfwa yandi mwebo mukailufyanya mwebene elo mukafuma na munshila intu nebo ndemikonkomesha; ifinkunka fikamiponena mu nshiku shikakonkapo. Ifi fili no kucitika pantu mukalakucita ifya bubifi pa cinso cakwa Yahweh, no kulenga ukuti akalipe pamulandu wakubomba kwa maboko yenu." ³⁰ Mose abikile mu matwi yabo ninshi palya bakolongene abena Israeli amashiwi ya lwimbo mpakafye apwishishisha.

Chapter 32

¹ Pepekeni amatwi, mwebo mwe myulu, elo lekeni nebo nande. Lekeni isonde lyumfwe kumashiwi ya kanwa kandi. ² Lekeni amasambilisho yandi yapone nge mfula, lekeni amashiwi yandi yoluluke ngo mume. ngemfula yakutelela pa fyan fyanakilila, elo kwati ma pompela pa filimwa. ³ Pantu nebo nkabila ishina lyakwa Yahweh, elo no kulondolola ubucindami kuli Yahweh. ⁴ Elibwe, imilimo yakwe inenene; pantu inshila shakwe shonse shalilungama. Wena ni Lesa

wacishinka, uwabula ububifi, Alilungama elo uwaololoka.⁵ Bena balicita ubucengeshi kuli ena. Bena tebaana bakwe. Camuswlu kuli bo. Bena bolungami elo nimkulo ya bucengeshi.⁶ Bushe mulambula Yahweh muli iyi nshila, imwe mwe bantu batumpa ababula amano? Bushe ena tewishinwe, uyo umo uwamibumbile? Alimipangile elo no kumipampamika.⁷ Mulekwita no kwibukisha inshita shakale, mulekutontonkanya pa myaka ya nkulo shingi ishapita. Mulekwipusha wishinwe elo akalekumilanga, abakalamba benu elo nabo bakalekumyeba.⁸ Lintu uwapulamo apeelee ifyalo ifikwatwa fyabo-lintu ena apatwile imitundu yonse ya muntu, elo apatukenye imipaka ya bantu, ukulingana ne mpendwa ya bana baume bakwa Israeli.⁹ Pantu icakaniko cakwa Yahweh bantu bakwe; Yakobo empyani yacikwatwa cakwe.¹⁰ Amusangile mu calo ca matololo, elo uwaumalala elo mu ciswebeye ca lukungu; aalimucingilile elo no kumusakamana, aalekumusunga nge mboni ya mulinso lyakwe.¹¹ Kwati ni cembe alelonda icinsa cakwe elo alelelemba pa mulu wa twana twakwe, Yahweh aalekufungulula amapindo yakwe no kubasenda, elo aalibasendele pa mulu wa mapindo yakwe.¹² Yahweh eka ewalikubatungulula; takwali ka lesa kabena fyalo akaali nankwe.¹³ Amulengele anina pa ncende sga fyalo ishasansama, elo alimulishishe ifisabo fya mumabaala; alamulishishe no buci bwa mwi libwe, elo na mafuta yami olife shamunsakalabwe.¹⁴ Alile no mukaka watikama ukufuma ku n'gombe elo no kunwa umukaka wasongoloka ku mukuni, pamo ne mpanga shaina ishanakashi, shaume elo ishaku Bashani elo ne mbushi, pamo ne ngano shisuma-elo walinwine no mwangashi wabiila uupangwa ukufuma kuluto lwa myangashi.¹⁵ Nomba Yeshuruni alinine elo alaitutumuna-webo walinine, webo walinine icine cine, elo webo walilile no kwikuta-ena abutuka Lesa uwamupangile, elo ena aakana ilibwe lye pusukilo lyakwe.¹⁶ Belengele Yahweh akwate ubufuba pamulandu watu lesa twina fyalo; namu fya muselu fyabo balimukalifye.¹⁷ Bapele amalambo kungulu, ishili te Lesa-tu lesa uto tabaishibe, tu lesa twamonekefye mukulekelesha, tu lesa uto bawishinwe bashaletina.¹⁸ Mwebwe mwalyalukila ilibwe, uwaishileba wishinwe elo mwebwe mwaliishile kulaba Lesa uwamifyele.¹⁹ Yahweh abwene fi elo alibakene bena, pantu abana baume babo na banakashi bali mukalifye icine.²⁰ "Nebo nalafisa icinso candi kuli bo; "alilandile, "elo nkale kumona ifyo impela yabo akaba; pantu bena ninkulo ya bupondamishi, abana ababula icishinka.²¹ Baalinenga ubufuba pashituli tu lesa elo no kunkalifya pa fyabuwelewele fyabo. Nkabalenga umufimbila ku bantu abashili bantu benenene; ku calo icipuka nkabalenga ukufulwa.²² Pantu umulilo na waka kucifukushi candi elo uleya kufika nakumbali ya calo ca bafwa; wena uleonaula isonde no busomboshi bwaliko; wena ulebika pa mulilo imifolo ya mpili.²³ Nkakolonganika ifikunka pali bo; nkatuma imifwi shandi pali bo;²⁴ Bena bakonaulwa kuci powe elo bakapya ne cikabilila cileaka elo no bonaushi bwabipa; Nebo nkatuma pali bo ameno yanana shampanga, ishabusungu bwa fiikulaula mulukungu.²⁵ Kunse yalupanga mukafwa, nakumiputule ya kukati umwenso ukacita ico. Nkonaula bonse abaume banono elo nana cisungu, umwana onka, no mwaume wa mishishi ishambwi.²⁶ Nebo nalilandile ati nkabasalanganisha ukutali, pakuti nkalenge ukubebukisha kwabo ku kapwe pakati ka bantunse.²⁷ Bushe tacilifye cakwebati naletinafye ukusekwa ku balwani, elo ati na balwani babo bakapingula ifyamukuluba, elo ati kuti balanda ati, 'ukuboko kwesu na kusumbulwa,' Nebo nganalcita fyonse ifi.²⁸ Pantu Israeli calo cabula amano. elo tamwaba kwishiba muli bo.²⁹ Lelo, ati bena bamano, ifi efyo bena baishiba. kuti batontonkanya impela yabo ifyo ikesa kuba!³⁰ Umo kuti apepeka shani ikana limo, elo na babili kuti babutusha amakana ikumi limo, kanofye ilibwe lyabo nalibashitisha, elo Yahweh alibatendelewe?³¹ Pantu ilibwe lya balwani besu talyaba nge libwe lyesu, ngefyofye nabalwani besu basumina.³² Pantu imyangashi yabo ifuma mu myangashi ya mu Sodoma, elo ifuma mu mabala ya mu Gomorrah; ifisabo fyabo ifyamyangashi fya sumu; ifisansangu fyabo fyaba ifyalula.³³ Imyangashi yabo ni sumu wa nsoka shabusungu elo ubusungu ubukali ubwaba ngoshe.³⁴ Bushe aya mapange tayasungilwafye mu nkama kuli nevo, nokufisalila mu fipao fyandi?³⁵ Ubulandushi bwandi ukupeela, elo no kulambula, panshinta amakasa yabo yakashelemuka; pantu ubushuku bwabo ubwacinkunka na bupalamina, elo ne fintu ifili no kwisa pali bo fili no kucitika bwanga."³⁶ Pantu Yahweh ali no kupela umulinganya ku bantu bakwe, elo ukumfwila uluse ubabomfi bakwe. Ena akamona ukwebati amaka yabo yapwa, elo tapali nangu umo uushilepo, cibe nibankole nangu bantungwa.³⁷ Eo nomba akalanda ati, "nga tu lesa twabo tulikwisa, ilibwe lintu balefisamamo,³⁸ tu lesa utwalekulya amafuta ya malambo yabo elo no kunwa umwangashi wa fyabupe fyabo ifyafyakunwa? leka twime elo no ku kwafwa; leka tube ubucingo bobbe."³⁹ Lelo mona nomba ukuti nevo, ninebo wine, ninebo Lesa, elo mona ukwebati tamwaba Lesa ukucila nevo; ndepaya, elo no kulenga uwa mweo; elo takuli nangu umo uwingakupususha kukukosa kwandi.⁴⁰ Pantu nevo njimyo kuboko ku myulu elo no kulanda ati, 'ifyo nabelelela uwa mweo, Nebo nkacita.⁴¹ Lintu nkatwisha ulupanga lwandi ulwa beka, elo luntu ukuboko kwandi ku katampa ukuleta umulinganya, nkapela ubulandushi pa balwani bandi, elo nkalandwila abo abampata nevo.⁴² Nkalenga imifwi yandi ikanwe mu mulopa, elo ulupanga lyandi lukonaula umunofu pamo no mulopa wabaipaiwa elo na nkole, elo ukufuma ku mitwe ya ntungulushi shabalwani."⁴³ Samweni, mwebwe mu fyalo, ifya bantu bakwa Lesa, pantu akalandula umulopa wa babomfi bakwe; akapela icilandushi pa balwani bakwe, akacita ukulambwilako icalo cakwe, na bantu bakwe.⁴⁴ Mose alishile no kulanda amashiwi yonse ayaulu lwimbo mu matwi ya bantu, ena elo na Yohua umwana mwaume wakwa Nuri.⁴⁵ Eluntu Mose apwishishe ukulanda yonse aya mashiwi kuli Israeli yonse.⁴⁶ Alandile kuli bo ati, "Tonteni amano yenu pamashiwi napeela bunte kuli mwebwe lelo, pakwebati mwingalekukonkomesha abana benu ukuyasunga, yonsefye amashiwi aya aya mafunde.⁴⁷ Pantu ici tecafye kuli mwebwe, pantu ici emweo wenu,elo ukupitila muli ifi fintu mukatantalisha inshiku shenu mu calo muleya yabuka Yodani mukacipoka."⁴⁸ Yahweh alilandile kuli Mose mu bushiku bulya bumo bwine elo alandile ati,⁴⁹ "Kabiyeni pamulu waishi impili sha Abarim, unine palupili lwa Nebo, ulwaba mu calo ca Moabu, lubali lwa Yeriko. Uleyakulolesha icalo ca Kenani, ico nevo ndepela ku bantu bamu Israeli pamo ngecikwatwa cabo.⁵⁰ Webwe uleya kufwila kulupili uko walanina, elo bakakushika kushabantu bobbe, ngafintu Aaron umwina Israeli munobe afwile pa lupili lwa Hori elo bamushikile kusha

bantu bakwe.⁵¹ Ifi fili no kucitika pamulandu webu tawali na cishinka kuli nebo pakati ka bantu bamu Israeli ku menshi ya pa Meribah mu Kadeshi, mu matololo ya Zin, pantu webu tawambelele akatina no mucinshi pa kati ka bantu bamu Israeli.⁵² Pantu webu ukamonako incende ili kuntanshi yenu, Nomba webu tawakayemo, kukwingila mu calo cintu Nebo ndepela ku bantu bamu Israeli."

Chapter 33

¹ Ili epalo elyo Mose umuntu wakwa Lesa apalile abatu bakwa Israeli ilyo talafwa. Ena aishile kulanda ati: Yahweh alishile ukufuma ku Sinai nokutula ukufuma ku Sira kwaishile kuponena pali bo. ² Ena alibengeshime ukufuma mu lupili lwa palani, elo ena alishile na bamakana ikumi lyaba mushilo. Mukuboko kwakwe ukwa kukulyo mwali kubyata kwa nkuba. ³ Iciné cine, ena alitemenwe abantu; abantu bonse bamushilo baba mukuboko kobe, elo bena balikufukama panshi yankasa shobe; bena balipokelele ifyebo fyabo. ⁴ Mose alitukonkomeshe fwebo ifunde, ifyakupyana palukuta lwakwa Yakobo. ⁵ Eluntu mwali imfumu mu Yeshurun, uluntu intungulushi sha bantu bakumene, ne mitundu shonse ishakwa Israeli pamo. ⁶ Leka Rubeni abe no mweo elo emfwa, nomba abaume bakwe ba cepe. ⁷ Ili epalo lyakwa Yuda. Mose aishile kulanda: umfwa, Yahweh, kwi shiwi lyakwa Yuda, elo umulete ena ku bantu bakwe nabali, umulwileko ena; ube kafwa ku balwani bakwe. ⁸ Pali Lebi, Mose aishile kulanda: Tamimu wenu elo na ulimu wenu baba kuba cishinka benu, ulya uyo mwebo mwayeshe pa masa, noyo mwebo mwashombokela pa meshi yaku Meriba. ⁹ Umuntu uyo uwaishile kulanda palwa kwa wishi na nyina ati, "Nebo ntabamonapo bena." Nangu ena taishilile ba wabo elo taishibile ukupenda kwa kwabana bakwe, Pantu ena alibakile icebo cenu eloalisungile icipangano cenu. ¹⁰ Ena alikufunda Yakobo ifipope fyobe elo na Israeli ifunde lyobe. Ena abika ifyanunkila ku cinso cobe na fyonsefye ifya mutulo wa koca pabulambo bobe. ¹¹ Pala, Yahweh, ifikwatwa fyake, elo no kusumina umulimo wa minwe shakwe. Onaula imisana yabo aba mwimine elo nabo abantu abamupata ena, pakuti bena bekamwimina nakabili. ¹² Palwa kwa Benjamini, Mose aishile kulanda ati: Na uyo uwatemwikwa na Yuda akekala uwacingililwa lubali ena; Yahweh alimucingilile ena shikulu shonse elo ena ekala pakati ka mabeya yakwa Yahweh. ¹³ Palwa kwa Yosefe, Mose aishile kulanda ati: Lekení icalo shakwe capelwe na Yahweh kufisuma fya mumulu, no mume, elo na kwi tenga ilya lambalala mwi samba. ¹⁴ Ne calo cakwe nacipalwe kufintuifisuma ifya somboshi bwaku kasuba, nakufintu ifisuma ifipelwa kwa myenshi, ¹⁵ Naku fintu ifisuma ifya kumipili shakale, elo nakufintu ifisuma ifyali tupili twa muyaya. ¹⁶ Ne calo cakwe nacipalwe ku fintu ifisuma ifya pacalo elo na kufyaisulamo fya ciko, elo na kububile bwakwe ena uwali mu mpanga. Leka ipalo lise pa mutwe wakwa Yosefe, na pamulu wa mutwe wakwe ena uwali wakucindama pali wabo. ¹⁷ Ibeli lya ng'ombe ilume, ilya kucindama ena, na masengo yakwe masengo yang'ombe ya boo. Kuli shena akasunkilako abantu, bonsefye, kumpela ya calo. Ili likana ikumi lyakwa Efulemu; Aya amakana yakwa Manase. ¹⁸ Palwa kwa Sebuluni, Mose aishile kulanda ati: Samwa, Sebuluni, Mukufuma kobe, elo nobe, Isaka, mu matenti yenu. ¹⁹ Bena bakekata abantu ku mpili kulya bena bakapela amalambo ya bulungami. Pantu bena bakonka ifingi ifyamuli Bemba, elo nokufuma mumu canga wa musensenga. ²⁰ Palwa kwa Gadi, Mose aishile kulanda ati: Abe uwakupalwa uyo ukakusha Gadi. Ena akekala kulya nge nkalamo iikota, elo ena akasanatula icakuboko na umutwe. ²¹ Ena ali ipekanishishe iciputulwa icabune umwine, pantu kwali iciputulwa ca calo icasungile intungulushi. Ena alishile ne ntungulushi sha bantu. Ena aishile kusenda umulinganya wakwa Yahweh elo ne fipope fya kwa Israeli. ²² Palwa kwa Dani, Mose aishile kulanda ati: Dani mwana wankalamo uwaciluka ukufma mu Bashani. ²³ Palwa kwa Nafutali, Mose aishile kulanda ati: Nafutali, uwasanga ukebekwa, elo na mapalo aya fulisha aya kwa Yahweh, senda ncende mu mushi waku masamba elo naku kuboko ka ku kulyo. ²⁴ Palwa Asheri, Mose aishile kulanda ati: Abe uwapalwa Asheri ukucila na bana baume bambi; Leka ena apokelelwe kuli ba munina, elo leka ena atubike ulukasa lwakwe mu mafuta yamu olife. ²⁵ Nefyacula fya musumba obe fibe ifyela no mukuba; nga cakutifye shikabe ni nshiku shobe, ifikaba no bucingo bobe. ²⁶ Takwaba nangula umo uwakuba nga Lesa, Yeshuruni-uyo umololoke, uwapita mu muyulu pakwisa mu kukwafwa, elo nobucindami bwakwe mu makumbi. ²⁷ Lesa wa muyaya ecubo, elo na mwisamba emaboko yobe iyamuyayaya. Ena akalafumya abalwani ukufuma ku cinso cobe, elo ena aishile kulanda ati, "Onaula!" ²⁸ Israeli alikele mu bucingo. Akamfukumfuku kakwa Yakobo kali cingililwe mu calo ca ng'ano elo no mwangashi uupya; icine cine, leka imyulu shakwe shilokeshe umume pali ena. ²⁹ Amapalo yobe yengi, Israeli Ninani aba nga webu, abantu Yahweh apuswishe, inkwela ya kwafwa kobe, no lupanga lwa mukulu wine? Abalwani benu bakesa kuli mwebo nindo bakotutuma; mukanyataula incende shabo isha pamulu.

Chapter 34

¹ Mose aishile kuya ukufuma kwi lungu lya Moabu ukuya ku lupili lwa nebo, pa mulu wa Pisigah, uuli lubali na Jeriko. Kulya Yahweh aishile umulanga icalo conse ica Gileadi ukufikafye na ku Dani, ² elo na ku Naftali konse, elo ne calo cakwa Efulemu elo na Manasse, elo ne calo conse icakwa Yuda, ku masamba ya bamba, ³ elo na Negevu, elo ne lungu lya mupokapoka wa Jeriko, umusumba wa tuncindu, ukufikafye na Zoari. ⁴ Yahweh aishile kulanda kuli Ye, "Ici e calo nalapile kuli Abrahamu, kuli Isaki, elo nakuli Yakobo, ukulanda ati, 'Ndi no kupela kubufyashi bobe.' Ndikusuminishe ukuti ubone pali ici calo na menso yobe, lelo webu tawakayemo." ⁵ Eico Mose umubomfi wakwa Yahweh, afwilile mulya mwine mu calo ca Moabu, ngefyo ishiwi lyakwa Yahweh lyalaile. ⁶ Yahweh aishile kumushika mu mukonko wa calo ca Moabu lubali na Beti Peori, lelo takwaba nangu umo uwaishiba uko imanda yakwe yaba ukufika na pali buno bushiku. ⁷ Mose ali ne myaka umwanda umo na makumi yabili uluntu afwile; amenso yakwe tayanakile, nangu maka yakwe

tayapwile.⁸ Abantu bakwa Israeli baloseshe Mose mwilungu lya Moabu pa nshiku amakumi yatatu, eluntu nshiku shakulosha Mose shapwile.⁹ Yoshua umwana mwaume wakwa Nuni ali uwaisulamo umupashi wa mano, pantu Mose alimutambikepo amaboko. Abantu bakwa Israeli bali kumumfwila elo ali kucita ifyo Yahweh akonkomeshe Mose.¹⁰ Takwaba kasesema uwaima muli Israeli uwaba nga Mose, uyo Yahweh aishibe icinso ne cinso.¹¹ Takwaba kasesema uuli onse uwali ngaye untu Yahweh atumine mu Egypto no kucita ifipeshwa mano elo ne fisungusho ifingi, kuli Farao, elo na kubabomfi bakwe bonse, elo na ku calo cakwe conse.¹² Takwatala akuba kasesema uuli onse uwaba ngaye filya acitike ifipeshamano ifya kutinya nga filya Mose acitile mu menso ya bena Israeli bonse.

Joshua

Chapter 1

¹ Nomba caishile kuba panuma yamfwa yakwa Mose umubomfi wakwa Yahweh, icakuti Yahweh aishile kulanda kuli Yoshua umwana mwaume wakwa Nuni, kafwa mukulu wakwa Mose, nokulanda ati, ² "Mose umubomfi wandi, alifwile. Nomba kanshi, talama, abukila kubushilya bwa Yodani, weba elo na bantu bonse, ukuya k calo ico nebo nkobapela-abantu bakwa Israeli. ³ Ndimipele incende yonse iyo amakasa yenu yakakwendamo. Ndipele ici calo kuli mwebo, pamo ngafilya fine naile Mose. ⁴ Ukufuma mu matololo elo naku Lebanoni, ukushintafye nakuli bamba mukalamba, Efreti, icalo conse ica bena Hiti, elo ukushinta kuli Bamba Mukalamba, uko ukuwila akasuba, cikaba calo cenu. ⁵ Takwakabe abakalolenkana na mwebo munshiku shonse isha myeo shenu. Nkalekuba na mwebo ngafilya fine nalikuba Mose. Ntakamilekeleshe nangu kumisha. ⁶ Ube uwakukosa elo uwakushipa. Niwebo weukalenga abo banu ukupoka icalo ico naile kufikolwe fyabo ukuti nkabapela. ⁷ Ube uwakukosa elo uwakushipa. Ulekukonka amafunde ayo umubomfi wandi Mose akukonkomeshe. Wikesha ukwalukila ku kulyo nangu ku kuso, epakuti ukalekushuka uko ukoya. ⁸ Ukalekulanda ici citabo ca mafunde. Ukalekucitontankanyapo ubwaila elo no bwaca epakuti ukalekukonka fyonse ifyalembwamo. Eluntu ukasambasa elo nokushuka. ⁹ Bushe ntakukonkomeshe? Ube uwakukosa elo uwakushipa wiesha ukutina. Wiesha ukubwelela inuma. Yahweh Lesa obe akulekuba na weba konse uko ukalekuya. ¹⁰ Eluntu Yoshua aishile ku konkomesha bantungulushi ba bantu ati, ¹¹ "Muye kupita munkambi elo no kukonkomesha abantu ati, "Muteyanyeifyakulya. Munshiku shtatu mukatoloka Yodani elo nokuya kulya elo nokupoka icaloico Yahweh Lesa wenu akomipela ukuba icakwatwa cenu. ¹² Ku bena Reubeni, abena Gadi elo na citika wa mutundu wakwa Manase, Yoshua aishile kulanda ati, ¹³ "Mulekwibikisha ishiwi ilyo Mose umubomfi wakwa Yahweh, akonkomeshe uluntu alandile ati, 'Yahweh Lesa wenu akomipela ukutusha, elo akomipela icalo cakwe.' ¹⁴ Abakashi benu, abana benu, elo nefitekwa fyenu fili nokwikala mu calo ico bamipele ukupitilila Yodani. Lelo abaume benu ababulwi bali nokuya pamo nabamunyenwe elo no kubafwako ¹⁵ mpaka Yahweh apela bamunyenwe ukutusha ukubati nifilya fine wamipela. Eluntu nabo kabili bakesa kusenda icikwatwa ca calo Yahweh Lesa wenu akabapela. Eluntu mukabwelelamo ku calo cenu elo nokucibula, icalo ico Mose umubomfi wakwa Yahweh apele mwebo ukucila na Yodani, uko akasuba katulila." ¹⁶ Eluntu baishile kwasuka Yoshua no kwisa kumweba ati, "Ifintu fyonse ifyo watukonkomesha fwebo takalekucita, elo nakonse uko ukotutuma tukoya. ¹⁷ Tukalekumfwila kubati nifilya fine twalikumfwila Mose. ¹⁸ Uyo onse uukasungukila ifippe fyobe elo no kukana amashiwi yobe elo no kukana amashiwi yobe ali no kwipaiwa. Ube fye uwakukosa elo no kushipa."

Chapter 2

¹ Eluntu Yoshua umwana mwaume wakwa Nuni aishile kutuma mubumfinsolo abaume babili ukufumu mu Shitimu nga inengu. Aishile kulanda ati, "Kabuyeni, muye mulolekeshe icalo, makamaka Yeriko." Balile elo no kufikila mu ng'anda yakwa cilende uwalikwitwa ati Rahabu, elo baikele kulya. ² Caishile kwebwa ku mfumu yaku Yeriko ati, "Boneni, abaume bamu Israeli balishile kuno mukulengula icalo conse." ³ Imfumu ya mu Yeriko yaishile kutuma ishiwi kuli Rahabu elo nokumweba ati, "Fumya abaume abo abeshile kuli weba abo bengile mu ng'anda yobe, pantu beshile mukulengula icalo conse." ⁴ Lelo umwanakashi ashile kubula abaume babili elo no kuya kubafisa. Alyasukile ati, "Eeabaume balishile kuli nebo, lelo ntshibile uko bafumine. ⁵ Bacifuma uluntu kwa cifta, uluntu yacifika inshita ya kwisala impongolo. Ntshibile neko bacilola. Limbi mukobasangana nga cakweba ati mwabapepeka." ⁶ Lelo alibapiitile no kubatwala pamulu wa mutenge elo no kubafisa panshi ya mwina wa bukonge ubo alongenye palya pamutenge. ⁷ Eico abaume bakonkele inengu ku musebo uwalola ku cabu canika ya Yodani. No mwishi wampongolo waliselwe lulya lwinefye abakukonka inengu bafuma. ⁸ Inengu ulu tashilati shisendame, eluntu umwanakashi aishile kuya kuli bopa mulu wa mutenge. ⁹ Aishile kulanda ati, "Nebo ndishibile ukuti Yahweh alimipele icalo ici elo no mwenso wakumitina ulitwikete cibi. Nabo bonse abekala muli cino calo boitutumina fye ku mwenso pa mulandu wenu. ¹⁰ Twalyumfwa ifyo Yahweh akamishe amenshi pali Bamba Wakukashika uluntu mwafumine ku Egypto. Twalyumfwa nefo mwacitile ku mfumu shibili isha bena Amore ku bushilya bwa Yodani-Sihoni elo na Ogi-abo mwebo mwaonawile umupwilapo. ¹¹ Uluntu fye twaishile kumfwa ifi fyonse, imitima yesu yalisungulikile elo tapali nangu umo pali fwebo uwashele uwakushipa-pantu Yahweh Lesa wenu, e Lesa mu mulu elo na pano calo. ¹² Nomba kashi, nkomipapataukuti mulape kuli nebo pali Yahweh ukuti, ifi fine nebo nalanga uluse kuli mwebo, efo na mwebo mukalange uluse kulupwa lwandi. ¹³ Mpeleni icishibilo icacishinka ico ciakuti mukapususha imyeo yakwa tata, mayo, bandume yandi, bankashi yandi elo na bana babo bonse, elo nokuti mukatupususha ku mfwa." ¹⁴ Inengu shaishile kulanda kuli ye ati, "Nga cakweba ati weba wafwa, ninshi na fwebo

tukafwa! Ngacakweba ati tausokolwele ifyo twishile mukucita, eluntu, uluntu Yahweh akapela ici calo kuli fwebo tukakulanga uluse elo ne cishinka kuli webo." ¹⁵ Eico Rahabu abacilushishe ku ntambo pe windo. Ing'anda iyo alikwikalamo ya kambete ku cibumba ce linga lya musumba. ¹⁶ Abeba no kuti, "Lungamenifye ku mpili elo no kufisama nga teifyo abakomifwaya bakomisangana muye kufisama kulya ukushinta pa nshiku shitatu mpaka abakumifwaya bakabwele. ¹⁷ Eluntu mukakonkanyapo ubulendo bwenu" Inengu shaishile kweba Rahabu ati, "Tatwakafikilishe icilayo ca mulapo ico utwebele, nga cakuti tawakacite ifi. ¹⁸ Uluntu tukafika muli cino calo ukakake uyu mwando wakukashika uo watucilushisheko pe windo, elo ukalonganye mu ng'anda mu mobe ba wiso elo naba noko, bandume shobe elo naba lupwa bakubawiso bonse. ¹⁹ Onse uukafumina panse no kuya mu musebo, umulopa wabo ukaba pa mitwe yabo elo fwebo ta twakabe no mulandu. Nomba uyo onse uukaba mu ng'anda pamo na webo, nga kwaba aba mwipaya umulopa wakwe ukaba pa mitwe wesu. ²⁰ Nomba nga cakweba ati wa sokolola ifyo twishile mukucita kuno, tukaba abakaele ku mulapo uo utwebele ukulapa." ²¹ Rahabu aishile kwasuka ati, "Kacibe ifyo fine mwalandu ukucita." Alibalekeleko elo no kuya baya. Eluntu aishile kukaka umwando wakukashika pe windo. ²² Balifuminepo elo no kulungama ku mpili elo baiskele kulya ukushinta pa nshiku shitatu mpaka abalikubafwaya bawela. Abakufwaya bali cententele monse mu musebo elo tabasangile. ²³ Ishi nengu shibili shaishile kubwekelamo elono kutentemukila ku bushilya elo no kubwelelamo kuli Yoshua mwana Nuni, elo balimulonolwele fyonse ifya citikile kuli bo. ²⁴ Baishile kulanda kuli Yoshua ati, "Icine cine Yahweh alipele ici calo kuli fwebo. Bonseabekala muli cilya calo bakoitutumina fye pamulandu wakutina fwebo.

Chapter 3

¹ Yoshua aishile kwalamuka ulucelo, elo batampile ukufuma ku Shitimu. Bafikile ku Yodani, ena elo na bonse abantu bamu Israeli, elo bapangile inkambi ulo tabalaabuka. ² Panuma Yanshiku shitatu, abakulu bafita bapitile pakati ka nkambi; ³ balyebele abantu ati, "Uluntu mwabona imbokoshi ya cipango cakwa Yahweh Lesa wenu, elo na bashimapepo ukufuma mu bena Lebi balipiitile, na mwebo bene mulingile ukufuma muli ino ncende elo no kukonka. ⁴ Palingile ukubako intamfu pakat kenu elo ifwile ukuba ukushinta ku cubiti amakana ya bili. Tecakwasha ukupalamina mupepi ne mbokoshi, pakweba ati mwingeshiba inshila mulelola, pantu tamwatala amupitamo muli iyi nshila." ⁵ Yoshua aishile kweba abantu ati, "Mukaisangulule mwebene mailo, pantu Yahweh alinokucita ifipapusho pakati kenu." ⁶ Eluntu Yoshua aishile kulanda kuli bashimapepo ati, "Sendeni imbokoshi ya cipangano, elo mupite ku ntanshi ya bantu." Eicobalibulile imbokoshi yafilayo elo nokuya ku ntanshi ya bantu. ⁷ Yahweh aishile kulanda kuli Yoshua ati, "Ukutampa lelo nebo nalakucindika pa menso ya bonse abena Israeli. Bakoishiba ukuti filya fine nebo nalikuba na Mose, eflyo nalekuba na webo. ⁸ Ukakonkomeshe bashimapepo abakopiita imbokoshi ya cipangano ati, 'Uluntu mukofika ku mbali ya bamba wa Yodani, muye kutalama umushiki mu menshi ya Yodani.'" ⁹ Eluntu Yoshua aishile kweba Israeli ati, "Iseni kuno, elo no kwisa kumfwa amashiwi yakwa Yahweh Lesa wenu. ¹⁰ Pali ici mukoishiba ukuti Lesa ali pakati kenu elo ali no kutalusha ku ntanshi yenu abena Kenani, abena Hiti, abena Hivi, abena Perizi, abena Gigashi, abena Amore, elo na bena Yebusi. ¹¹ Boneni! Imbokoshi ya cipangano ca kwa Lesa wa calo conse eiko tampilapo ukutapuka Yodani. ¹² Nomba musale abaume ikumi limo na babili ukufuma mu mikowa ya bena Israeli, umwaume umo ukufuma muli cila mukowa. ¹³ Eluntu amakasa yakubashimapepo abo abapiitile imbokoshi ya kwa Yahweh, Lesa wa calo conse, nga ya nyanta mu menshi yamu Yodani, amenshi ya mu Yodani yali no kutalama, elo na menshi ayo ayapongoloka ukufuma kumulundu yakaleka ukupongoloka elo yatulama pamo ukubati culu." ¹⁴ Eico uluntu abantu baiteyenye ukuya mukutapuka umumana wa Yodani, bashimapepo abo abapiitile imbokoshi ya cipangano balikwenda ku ntanshi ya bantu. ¹⁵ Lulya lwinefye abo abapiitile imbokoshi bafikile ku Yodani, elo na makasa ya abo abapiitile imbokoshi yaishile kunyanta mu menshi(nomba neyi yali ni nshita ulo Yodani isuula inshita yonse iyakusombolo), ¹⁶ Amenshi ayali kupongoloka ukufuma kumulundu yaishile kutalama no kulama umwina. Amenshi yaishile kuleka ukwenda ukufuma pa ntamfu iitali. Amenshi yaishile kuleka ukwenda ukufuma ku Adamu, umusumba uwaba kubushilya bwa Zaretani, ukuya ku shinta fye naku mu mana wa Araba, Umumana wa Mucele. Abantu batapukile ukulungatana no musumba wa Yeriko. ¹⁷ Bashimapepo abapiitile imbokoshi ya cipangano cakwa Yahweh bataleme pamushili uwakuma pakati ka mu mana wa Yodani mpakafye abantu bonse abena Israeli batapukile pa mulundu wa kuma.

Chapter 4

¹ Uluntu abantu bonse baishile kwabukila bushilya bwa Yodani, Yahweh aishile kulanda kuli Yoshua ati, ² "Saleni abaume ikumi na babili pali mwebene ukufuma mu bantu, umuntu umo ukufuma mulu cila mutundu. ³ Muba pele ici icipope: Piiteni mabwe ikumi na yabili ukufuma pakati ka Yodani apo bashimapepo pancande iyakuma, elo mubaleta na mwebo elo mutambalike amaboko palibo panshi muncende umo mukesa kutushisha ubushiku kubushiku" ⁴ Eluntu Yoshua aishile kukuta abaume ikumi na babili abo asalile ukufuma mumitundu yakwa Israeli, umo ukufuma muli cila mutundu. ⁵ Yoshua aishile kulanda kuli bo ati, "Kabuyeni bushilya pantanshi ya mbokoshi yakwa Yahweh Lesa wenu mukati ka Yodani. Cilaumo pali mwebo afwile ukupiita ilibwe pakubeya kwakwe, ukulingana ne mpendwa ya mitundu ya bantu bakwa Israeli. ⁶ Ici cikesa kuba cilangililopakati kenu pali mwebo uluntu abana benu bakesa kwipusha ku nshiku shakuntanshi sti, 'Bushe aya amabwe yakopilibula nshi kuli mwebo?' ⁷ Eluntu mwebo mukesa kulanda kuli bo ati, 'Amenshi ya Yodani yalipatwilweko pantanshi ya mbokoshi ya cipangano cakwa Yahweh Lesa wenu. Uluntu yapitile pa

mulu wa Yodani amenshi ya Yodani yalipatwilweko. Eico aya mabwe yakesa kuba caakwishibisha ku bantu bakwa Israeli umuyayaya."⁸ Abantu bakwa Israeli balicitile ngefyo Yoshua abakonkomeshe, elo baishile kubula amabwe ikumi na yabili ukufuma pakati ka Yodani, ngefyo Yahweh alandile kuli Yoshua. Baishile kubika amabwe pamulu ukulingana ne mpendwa ya mitundu yabantu bakwa Israeli. Baishile kupiita amabwe nabo, ukuya ku ncende uko bapangile inkambi elo nokuya bika panshi palya.⁹ Eluntu Yoshua aishile kupatula amabwe ikumi na yabili mukati ka mumana wa Yodani, mu ncende umo amakasa yakubashimapepo abapiitile imbokoshi ya cipangano bataleme. Icibukisho ekocili ukushinta na lelo.¹⁰ Bashimapepo abapiitile imbokoshi baishile kutalama pakati ka Yodani mpakafye fyonse ifyo Yahweh akonkomeshe Yoshua ukweba abantu fyalipwile, ukulingana na fyonse ifyo Mose akonkomeshe Yoshua. Abantu balyangufyenye elo balyabikile bushilya.¹¹ Uluntu abantu bonse baishile kupwisha ukwabukila bushilya, imbokoshi yakwa Yahweh elo na bashimapepo baabukile bushilya pa ntanshi ya bantu.¹² Umutundu wakwa Rubeni, umutundu wakwa Gadi, elo na citika wa mutundu wakwa Manase balipitile pa ntanshi ya bantu bakwa Israeli nokwisa kupanga abashilika, ngefyo Mose alandile kuli bo.¹³ Abaume abali nalimo amakana yane baliipangishe kukulwa ukupita pantanshi yakwa Yahweh, kubulwi mu mawanga ya Yeriko.¹⁴ Muli bulya bushiku Yahweh aishile kulenga Yoshua uwakukosa mu menso yakwa Israeli. Balimucindikile ena-ngefyo bacindikile Mose-munshiku shakwe shonse.¹⁵ Eluntu yahweh aishile kulanda kuli Yoshua ati,¹⁶ "Konkomesha bashimapepo abapiita imbokoshi ya bunte kuwisa kufuma mu Yodani."¹⁷ Eico Yoshua aishile kukonkomesha bashimapepo ati, "Fumeni mu Yodani."¹⁸ Uluntu bashimapepo balikusenda imbokoshi yacipangano cakwa Yahweh baishile kufuma mukati ka Yodani, elo ifibenga fyaku makasa yabo fyalimishiwe mumulu ukufuma pa mushili wakuma, eluntu amenshi ya Yodani yabwelulukile pa ncende yayako nokwisa kufulukila mumbali ya mumana, ngefyo yali inshiku shine ishakunuma.¹⁹ Abantu baishile kufuma mu Yodani mubushiku bwakulenga ikumi ubwa mwenshi uwakubalilapo. Baishile kwikala mu Gilgali, kukapinda kakukulyo kwa Yeriko.²⁰ Amabwe ikumi limo na yabili yao bapiitile ukufuma mu Yodani, Yoshua aishile kuyemika mu Gilgali.²¹ Aishile kulanda kubantu bakwa Israeli ati, "Uluntu abana benu bakesa kwipusha bashibo munshita iikoisa ati, 'Bushe mabwe nshi aya?'"²² Mukesa kweba bana benu, 'Apa epo Israeli tapukile Yodani pamushili wakuma.'²³ Yahweh Lesa wenu alyumikile amenshi ya Yodani pali mwebo, mpaka mwebo mwaishile kutapukila bushilya, ngefyo Yahweh Lesa wenu acitile kuli bemba wakashika, uyo aumikile kuli fwebo mpaka twatapukila bushilya,²⁴ pakwebat abantu bonse abapa cal beshibe ukwebati ukuboko kwakwa Yahweh wa maka, elo mukesa kucindika Yahwe Lesa wenu umuyayaya.

Chapter 5

¹ Ulo lwinefye ifumu ishali ku kapinda ka masamba lubali ku Yodani, elo ne mfumu shonse isha ku Kenani, abo abali kuli bemba mukulu, baishile kumfwa ifyo Yahweh akamishe amenshi ya mu Yodani mpaka na bana ba Israeli batapuka, ne mitima yaishile kusungulika kabili takwali nangu umo umupashi uwingaba muli bo nipa mulandu wabana ba Israeli.² Pa nshita ilya Yahweh aishile kulanda kuli Yoshua ati, "Upange imyele isha kutwa ukufuma ku mabwe elo nakabili usembulule bonse abana baume bakwa Israeli."³ Eluntu Yoshua aishile kupanga umwine imyele iya kutwa iyakufuma ku mabwe elo aishile kusembulula bonse abana baume ba bana Israeli pa Giibeati Haaraloti.⁴ Ici ecalengele Yoshua ukubasembulula bena: Bonse abaume abali kufuma mu Egypto, ukubikako na bonse abaume aba nkondo, baile kufwila mu nshila ya mu matololo, ulo balikufuma mu Egypto.⁵ Nangula baume bonse abalikufuma mu Egypto balibasembulwile, nangu cali kuba ifi, bamo abalumendo abalikufuma mu matololo mu nshila ya kufuma ku Egypto nabo bali basembulwile.⁶ Pantu abana ba Israeli ba lyendele imyaka amakumi yane mu matololo mpaka bantu bonse, ekweba ati, bonse ciba bulwi abakofuma mu Egypto, balifwile, pantu tabali kubela ishiwi lyakwa Yahweh. Yahweh aishile kubalapisha ukuti tabakatale bona icalo ico alapile ku fikolwe ico apela kuli fwebo, icalo icifumfumuna umukaka no buci.⁷ Bali bana babo Yahweh aile kwimya kuli iyi ncende uko Yoshua alikuba sembulwila, pantu tabasembulwilwe mu nshila.⁸ Uluntu bonse baishile kusembululwa, baishile kwisa kulya kwine ku nkambi mpaka baposhiwa.⁹ Eluntu Yahweh aishile kulanda kuli Yoshua ati, "Buno bushiku ndi fumishopo insoni isho mwafumine na sho mu Egypto." Eico, ishina lyailya ncende yali kwitwa Giligali mpaka no kufika kubw lelo.¹⁰ Abantu bakwa Israeli baishile ku panga inkambi pa Gilgali. Baishile kusunga icakucilila pa bushiku bwa kulenga ikumi limo na shine ubwa mwenshi, mu cungulo pa mupokapoka wa Yeriko.¹¹ Pa bushi panuma ya cakucilila, bulya bushiku bumo bwino, baishile kulya ifisabo fya muc.¹² Ubushiku baishile kulya ifisabo fya mu calo mana alilekele. Nomba takwaba mana nakabili ku bana ba Israeli, lelo balikulya ifisabo fya mu calo fya mu Kenani muli ulya mwaka.¹³ Uluntu Yoshua aishile kupalamina mu pepi na Yeliko, aishile kwinuna amenso yakwe no kubona, elo abona, umwaume alitaleme ku ntanshi yakwe; alisomwene ulupanga Ulo akwete mu minwe yakwe. Yoshua aishile kuya kuli ye no kulanda ati, "Bushe uli wamuli fwebo nangu uli wakuba lwani?"¹⁴ Aishile kulanda ati, "Iyo. Ninebo umukulu wafita wakwa Yahweh. Ndishile. "Eluntu Yoshua awile ubunkupeme panshi no kushinshimuna elo aishile kulanda kuli ye ati, "Cindo ico shikulu alikulanda kumu bomfi wakwe?"¹⁵ Umukulu wafita fyakwa Yahweh aishile kulanda kui Yoshua ati, "Fula indyato ku makasa yobe, pantu pano utaleme pa mushilo. "Ifi efyo Yoshua aishile ku cita.

Chapter 6

¹ Nomba yonse iminshi ya kwingila mu Yeriko yaliselwe pa mulandu wabashilika bamu Israeli. Takwali nangu umo uwakufuma nangu uwakwingila.² Yahweh aishile kweba Yoshua ati, "Bona ndipele Yeriko mu minwe yobe, imfumu

yaiko elo naba shilika baiko abasambilishiwa. ³ Who ufwiile ukwenda ukushinguluka umusumba, bonse abaume babulwi baleya shinguluka umusumba umukufye umo. Webu uli no kucita ifi pa nshiku mutanda. ⁴ Bashimapepo cine lubali bafwile ukupita amapenga cine lubali yansengo sha mpanga ishaume pa ntanshi ya mbokoshi yafilayo. Pa bushiku bwakulenga cine lubali, webu uli no kushinguluka umusumba imiku cine lubali, elo bashimapepo bakalishe amapenga. ⁵ Eluntu bakalishe iciunda ca kutwalilila mu masengo ya mpanga shenu, elo uluntu webu ukomfwa iciunda camapenga bonse abantu bafwile bakabilikishe ne congo icikulu, elo nefibumba fya musumba fikawa ukuwililila. Abashilika bakepaye, onse uukabatangilila kuntanshi yabo. ⁶ Eluntu Yoshua umwana mwaume wakwa Nuni aishile kwata bashimapepo nokwisa kulanda kuli bo ati, "Imyeni imbokoshi yafilayo, elo muleke bashimapepo cine lubali bapite amapenga cine lubali aya nsengo sha mpanga shaume baye mpatanshi yambokoshi yakwa Yahweh. ⁷ Ena aishile kulanda ku bantu ati, "Kabiyeni nokuya enda ukushinguluka umusumba, elo nabaume babulwi batangile pantanshi ya mbokoshi yakwa Yahweh. ⁸ Ngefyofine Yoshua aishile kulanda ku bantu, bashimapepo cine lubali bapitile amapenga cine lubali aya nsengo sha mpanga shaume ku ntanshi yakwa Yaweh. Ilyo baishile kusela balipele iciunda mu mampenga. Ne mbokoshi ya cipanga cakwa Yaweh yalikubakonka panuma yabo. ⁹ Abaume babulwi balikuya pa ntanshi yakubashimapepo elo bakolisha ifiunda kunuma yambokoshi, elo bashimapepo abtwalilile ukulisha amapenga yabo. ¹⁰ Lelo Yoshua akonkomeshe abantu, ebele, "Mwibilikisha iyo. Takuli iciunda icifwile ukufuma mutunwa twenu mpakafye ubushiku nebo ndinokumyeba ukubilikisha. elofye mufwile ukubilikisha." ¹¹ Eico ena aishile kulenga imbokoshi yakwa Yaweh ukuya kushinguluka umusumba umuku umo bulya bushiku. Eluntu baishile kuya kwingila mu nkambi shabo, elo bena baaikela ubushiku mu nkambi. ¹² Eluntu Yoshua aishile kubuka ulucelo celo, elo bashimapepo baishile kwimya imbokoshi yakwa Yaweh. ¹³ Bashimapepo cine lubali, abo abalikupita amapenga cine lubali aya nsengo sha mpanga shaume kuntanshi ya mbokoshi yakwa Yaweh, balikwenda mukushipa elo no kupela ifiunda kuma panga. Abashilika babulwi bali kwenda pa ntanshi yabo. Lelo uluntu umulinshi aenda ukuya pa ntanshi ya mbokoshi yakwa Yaweh, eluntu amapenga yalikupela iciunda icaywalilila. ¹⁴ Bena balyendele ukushinguluka umusumba elo no kubwekela ku nkambi. Bena bacitile ifi pa nshiku mutanda. ¹⁵ Nimubushiku bwakulenga cine lubali lintu bena baihile kucelela ukwalamuka mukutula kwa kasuba, elo balyendele ukushinguluka umusumba cimo cinefye ngefyo balikucita lyonse, nomba ii nshita miku cine lubali. Califye ni mulya bushiku elo baendele ukushinguluka umusumba imiku cine lubali. ¹⁶ Cali nimubushiku bwakulenga cine lubali uluntu bashimapepo baishile kupela iciunda mu mapenga, eluntu Yoshua aishile kukonkomesha abantu, "Bilikisheni! Pantu Yaweh alimipele mwebu umusumba. ¹⁷ Umusumba elo nafyonse ifyabamo fifipelpwe kuli Yaweh ku konaulwa. Kanofye Rahabu cilende euli nokwikala uwamweo-ena nabonsefye ababa na ena mu ng'anda yakwe-pantu uy mwanakashi aalafishile abaume twatumine. ¹⁸ Lelo mwebu mube abailonda ukukanasenda ifintu ifipelpwe kukonaulwa, pakuti nomba ilyo mwafipela ifishibilo fyakonaulwa, tamufwile nombu ukusendapo nangu cimo pali ifi. Nga cakweba tai mwacita ifyo, muli no kulenga inkambi ya Israeli icintu icilingile ukonaulwa elo mukaleta ubwafya pali yena. ¹⁹ Yonse silfere na golide elo na fyonse ifyapangwa no mukuba elo nefya cela fyena fipelpwe kuli Yaweh. Fyena fifwile ukuya mu cipao cakwa Yaweh. ²⁰ Uluntu bapele iciunda ca mapenga, abantu bapele ukupunda ukulamba elo ifibumba fyaishile kuwa ukuwililila. Eico onse umwaume aishile kuya mumaka no kupoka umusumba. ²¹ Balyonawile fyonse ifyali mu musumba ukupwililika ukubomfya ulupanga-umwaume no mwanakashi, umwaice elo no mukote, ingombe ishaume, impanga ishanakashi elo ne mpunda. ²² Eluntu Yoshua aishile kweba abaume babili abao abaile kukulengula incende, "Kabiyeni mu ng'anda yakwa cilende. Kafumyeni umwanakashi elo na bonse abali na ye, ngefyo mwebu mwalapile kuli ye." ²³ Eico abalumendo abali inengu baile kwingila no kufumya Rahabu kunse. Balifumishe ba wishi, ba nyina, ba ndume shakwe, elo naba lupwa bonse abali nankwe. Baishile kubatwala ku ncende ya kunse ya nkambi yabena Israeli. ²⁴ Baishile koca umusumva elo na fyonse ifyalimo. Ukufumyakofye silfere, golide ne fipe fya mukuba ne fya cela efyabikilwe mu cipao ca mu ng'anda yakwa Yaweh. ²⁵ Lelo Yoshua asuminishe Rahabu cilende, aba ng'anda yakwa wishi, elo na fyonse ifyali nankwe ukuba no mweo. Umwanakashi aikala mu Israeli ukufika na buno bushiku pantu alifishile abaume Yoshua atumine mukulengula Yeliko. ²⁶ Eluntu Yoshua aishile kubakonkomesha pali ilya nshita no mulapo, elo aishile kulanda ati, "Atipwa umwaume mu menso yakwa Yaweh uyo uukakula uyu musumba cipya cipya, Yeliko. Ni pamuetege we beli lyakweilyaume, ali no kutendeka umufola, elo pa mutenge wakwa kasuli wakwe ali no kutendeka ukukula iminshi." ²⁷ Eico Yaweh ali na Yoshua, no kwishibikwa kwakwe kwaishile kuya mu calo conse.

Chapter 7

¹ Lelo abantu bakwa Israeli bacitile ukwabula bucishinka ukulingana ne fintu ifyapelwe ku konaulwa. Akani umwana mwaume wakwa Kami umwana mwaume wakwa Zabidi umwana mwaume wakwa Zera, ukufuma mu mutundu waba Yuda, apitilepo ifintu fimo ifya pelwe ku konaulwa, neci calengele Yaweh ukufuilwa abena Israeli. ² Yoshua aishile kutuma abaume ukufuma mu Yeriko ukuya ku Ai, uyo uwali mupepi na Bete veni, ku kabanga ka Betele. Aishile kulanda kuli bo ati, "Imeni nokuya kulengula icalo." Eico abaume baishile kwima nokuya kulengula Ai. ³ Uluntu baishile kubwelelamo kuli Yoshua, baishile kulanda kuli ye ati, "Wituma abantu bonse ukuya ku Ai. Tumafye abaume amakana yabili nangu amakana yatatu ebo bayesansa abena Ai. Wiingisha abantu bonse mubulwi, pantu na bacepa impendwa." ⁴ Eico abaume amakana yatatu kufuma mubushilika baishile kuya, lelo baliya fulumuka ukufuma ku bena Ai. ⁵ Abaume abena Ai baishile kwipaya abaume ukufikafye naku makumi yatatu na mutanda ilyo babatamfishe ukufumafye pampongolo ya musumba ushinta na kung'wenye ya mabwe, elo babepeye ilyo baleya panshi yalupili. Imitima ya bantu

yalsungulwike elo no kotalala kwati menshi. ⁶ Eluntu Yoshua aishile kulepula amalaya yakwe. Ena elo na bakulu bakwa Israeli baishile kubika ulukungu pamitwe yabo elo balaala ubukupeme panshi kuntanshi ya mbokoshi yakwa Yaeh, bashele kulya mpaka icungulo. ⁷ Eluntu Yoshua aishile kulanda ati, "Yangu, shikulu Yahweh, cindofye wayabushishe aba bantu umumana wa Yodani? Ku kutupela mu minwe ya bena Amore ku kutonaula? Nga cakweba ati twalipangile ubusalo ubwapusanako elo nokwikala lubali lumbi ulwa Yodani! ⁸ Shikulu, cindo nalalanda, panuma abena Israeli na baba fulumana kubalwani babo? ⁹ Pantu abena Kenani elo na bekala calo bonse bakomfwa palwa ici. Bakatushinguluka elo no kulenga abantu bamu calo ukulaba ishina lyesu. Cindo mukacita peshina lyenu ilikulu?" ¹⁰ Yahweh aishile kulanda kuli Yoshua ati, "Ima! Nindo ulalile apo ubukupeme? ¹¹ Israeli alibifishe. Balitobele icipangano ico nabakonkomeshe. Na beeba ifintu fimo ifyapelwe ku konaulwa. Na beeba elo nokufisa imembu shabo mukubika ifyo ba piitile pamo ne fintu fyabo. ¹² Ecilengele abena Israeli ukukana iiminina ku cinso ca balwani babo. Nabailengulula ku balwani babo pantu abene beka nabaipela ku konaulwa. Ntabe naimwe nakabili mpakafye monaule ifintu ifya pelwa ku konaulwa, lelo ficili na mwebo. ¹³ Ima! kabiye usangulule abantu nokubeba ati, "Isangululeni mwebene ku kupekanya palwa mailo. Pantu Yahweh, Lesa wakwa Israeli alandile ati, "Pali ifintu ifyapelwa ku konaulwa ificili pali mwebo, mwebena Israeli. Muli nokufilwa ukwiminina ku balwani benu mpaka mufumye fyonse ifyapelwe ku konaulwa pali mwebo." ¹⁴ Muca lucelo, mufwile ukuipela cila mutundu. Umutundu uyo Yahweh akasala ukesa kupalamina cila mukowa. Umukowa Yahweh akasala ukesa kupalamina cila ng'anda. Ing'anda Yahweh akasala ikeka kupalamina cila umo na umo. ¹⁵ Cikacitika ifi, uyo umo uukasalwa elo nokusangwa nefi fintu ifyapelwe ku konaulwa, akocewa, ena na fyonse ifyo akwata, pantu natoba icipangano cakwa Yahweh elo pantu na cita icntu icamuselu mu Israeli." ¹⁶ Eico, Yoshua ashile kwima bwangu ulucelo elo aishile kuleta abena Israeli mupepi, cila mutundu, elo nomutundu waba Yuda waishile kusalwa. ¹⁷ Na Yoshua apalamike umukowa wakwa Yuda, elo nomukowa wabena Sera nalolwine lwalisalilwe. Aishile kupalamika uluko lwakwa Sera umo na umo, elo Sabidi aishile kusalwa. ¹⁸ Aishile kupalamika ing'anda yakwa Sabidi cila umo na umo, elo Akani umwana mwaume wakwa Kami, umwana mwaume wakwa Sabidi, umwana mwaume wakwa Zera, ukufuma mu mutundu waba Yuda, aishile kusalwa. ¹⁹ Eluntu Yoshua aishile kweba Akani ati, "We mwana mwaume wandi, landa icishinka pa cinso cakwa Yahweh, Lesa wakwa Israeli, elo ulapile kuli ye. Napatata, njeba ico ucitile. Wimfisa." ²⁰ Akani aishile kwasuka Yoshua ati, "Icishinkafye, ndibifishe kuli Yahweh, Lesa wakwa Israeli. Ici eco nacistile: ²¹ Uluntu naishile kubona mufyakutapa umwingila wabune ukufuma mu Babiloni, amashekele imyanda ibili iya silfere, elo ne cipimfya ca golide icafinine amashekele amakumi ya saano, naishile kufikumbwa elo nalishile kufipiita. Fifishilwe mu mushili pakati ke tenti lyadni, elo na silfere ili panshi yaliko." ²² Yoshua aishile kutuma inkombe, ukubutukila kwi tenti uko ukwali ifi fintu. Uluntu baishile kulolesha, basangile naffiswa mwi tenti lyakwe, elo na silfere panshi yafiko. ²³ Baishile kupiita filya fintu ukufuma pakati ke tenti elo baishile kufileta kuli Yoshua elo naku bantu bakwa Israeli bonse. Baishile kufitila pa cinso cakwa Yahweh. ²⁴ Eluntu Yoshua, elo kumo na bena Israeli bonse, baishile kupiita Akani umwana mwaume wakwa Zera, elo na silfere, umwingila, icipimfya ca golide, abana bakwe abaume elo na banakashi, ing'ombe shakwe, bakabalwe, impanga, elo na itenti lyakwe na fyonse ifyo akwete, elo bafitwala naku mukonko wa Ako. ²⁵ Eluntu Yoshua aishile kulanda ati, "Nindo watucushisha? Na weba Yahweh akokucusha lelo." Na bena Israeli bali mulasawile amabwe. Eluntu basawile abashele elo baboca no mulilo. ²⁶ Bamutulike no mwina wa mabwe uukulu, uyo uulipo ukushinta na lelo. Yahweh epakumyapo ubukali bwakwe ubwa kooca. Kanshi ne shina lya ilya ncende mukonko wa Ako ukushinta na lelo.

Chapter 8

¹ Yahweh aishile kweba Yoshua ati, "Witina; wibweshamo. Piita abantu ba bulwi bonse. Kabiye ku Ai. Boneni, ndipele imfumu yamu Ai mu minwe yenu, abantu baiko, umusumba waiko, elo ne calo caiko. ² Mukacita kuli elo naku mfumu yakuko ngefyo mwacitile kuli Yeriko elo ne mfumu yaiko, eico mwebo muka piita ne fyakutapa elo ne fitekwa fyabo fyonse fikaba fyenu. Biaka abashilika abakubabelamina kunuma ya musumba." ³ Eico Yoshua aishile kwima elo aisa kupiita na baume ba bulwi ukuya ku Ai. Eluntu Yoshua asalile abaume bakosa amakana yatatu, abaume abashipa elo aishile kutuma ubushiku. ⁴ Alibakonkomeshe ati, "Boneni. muye ukwafisama mu musumba, kunuma ya uko. Mwiya ukutali ukufuma ku musumba lelo bonse muipekanye. ⁵ Abaume bonse elo na nebo twalapalama ku musumba, elo eluntu balaisa muku tusansa, twalaisa fulumuka ukufuma kuli bo ngafintu cali. ⁶ Balaisa kutufulumuna mpaka batufumye mu musumba. Balaisa kulanda ati, "Bakotubutuka nga filya bacitile ulya muku." Eico natubwelelemofye ukufuma uko bali. ⁷ Eluntu mwalaisa kubelamuka, elo mwikate umusumba. Yahweh Lesa wenu alaisa kuupela mu minwe yenu. ⁸ Uluntu mwalaisa kwikata umusumba mwalaisa kuoca no mulilo. Mwalaisa kucita ici uluntu mwaumfwila ukukonkomesha kwaba mu mashiwi yakwa Yahweh. Boneni, nebo nimukonkomesha." ⁹ Yoshua aishile kubatuma, elo baile ku ncende ya kubelaminapo no kubelama pakati ka Betele elo na Ai kumusumba wa Ai. Lelo bulya bushiku Yoshua alele mu bantu. ¹⁰ Yoshua aishile kubuka ulucelo no kupekanya abashilika bakwe, Yoshua elo na bakulu bamu Israeli, baishile kusansa abantu ba mu Ai. ¹¹ Abaume ba bulwi bonse abali nankwe balile elo no kupalamina ku musumba. Baishile pepipepi no musumba elo no kupange nkambi ku kapinda ka kukulyo kwa Ai. Lelo pakati kabo elo na Ai pali umukonko. ¹² Aishile kupiita abaume ukufikafye na kumakana ya saano elo no kubika lubali lwaku masamba ukwafisama mu musumba pakati ka betelo elo na Ai. ¹³ Baishile kubika abashilika bonse, ifita fine-fine kulu bali lwa kukuso, kwa musumba, elo naba beleme nabo bali ku masamba, ninshi balifye abaipekanya nganshi. Yoshua aikele bulya bushiku bonse mu mukonko. ¹⁴ Caishile kuba ifi uluntu imfumu ya Ai yaishile kubona ici, yena elo ne fita fyaiko baishile kwima ulucelo nokubutukila ku

kusansa Israeli pa ncende imo ifi iya lunatene no mukonko wa mumana wa Yodani. Ico tayaishibe ukuti aba beleme balikulole ukusanshila umusumba kunuma.¹⁵ Yoshua elo na Israeli yonse baishile kupela ku kucimfiwa pa cinso cabo, elo baishile kubutuka ukulungama ku matololo.¹⁶ Abantu bonse abali mu musumba baishile kubutuka muku bapepeka, elo ba bapepeke Yoshua elo ba basendele ukufuma ku musumba.¹⁷ Mu Ai elo na mu Betele tamwashele umwaume nangu umo uutaile mukulwisha Israeli. Bashile umusumba uwausilwa uluntu balikupepeka Israeli.¹⁸ Yahweh aishile kulanda kuli Yoshua ati, "Sonta uyo umusumbo mu minwe yobe ku Ai, pantu nkopela Ai mu minwe yobe." Yoshua aikete umusumbo mu minwe yakwe no kusonta ku musumba.¹⁹ Abashilika ababeleme bafumune mukwangufyanya mu ncende shabo ilyofye asontele ukuboko kwakwe. Babutwike elo baishile kulolesha kunuma. Baishile ku bona icushi cikofutumuka ukufuma mu musumba ukuya mu mulu, elo ninshi tabakwete ukwa kubutukila. Pantu abashilika bakwa Israeli abafulumukile mu matololo bali bwelele muku kumanya abo ababa pepekele.²¹ Uluntu Yoshua elo na Israeli yonse baishile kubona bashilika ababeleme balipokele umusumba ne cushi cikofutumuka balya lulukile no kwipaya abaume bamu Ai.²² Bambi baishilekufuma mu musumba mukubalwisha, pakuti babekalile pakati, abena Israeli bamo pakati, bamo lubali ulu, bambi nabo lubali lulya. Israeli asanhile abaume bamu Ai; pali bo tapali uwapusukile nangu uwabutukile.²³ Lelo imfumu yamu Ai yena baliisungile, iyo baiketefye iituntulu elo no kuitwala kuli Yoshua.²⁴ Uluntu abena Israeli bashile kupwisha ukwipaya abena Ai abali mu mapnga mupepi namu matololo umo baba pepekele, elo no luntu bonsefye, ukushinta naku wakulekelesha bafwile ku kanwa ka lupanga, abena Israeli bonse baishile kubwelela ku Ai. Ba bananshile ku lupanga.²⁵ Abo bonse abafwile kalya kasuba abaume elo na banakashi, bali amakana ikumi na yabili, bonse abantu bamu Ai.²⁶ Yoshua tabwesesho ukuboko kwakwe uko afungulwile kuntu aikatileko umusumbo wakwe, mpaka apwisha ukonaula aba mu Ai bonse.²⁷ Israeli aishile kupiitafye ifitekwa elo ne fyakutapwa ukufuma mu musumba, ngafilyafine Yahweh akonkomeshe Yoshua.²⁸ Yoshua aishile koca Ai elo no kuisangula umupili wa fitantala umuyayaya. Nincende iyabutukwa ukufikafye na lelo.²⁹ Aishile kukulika imfumu ya Ai pa cimuti mpakafye icungulo. Uluntu akasuba kalikuya mukuwa, Yoshua aishile kubakonkomesha elo ba piitile umubili wa mfumu panshi ukufuma ku cimuti elo no kuposa pananshi ya mpongolo sha musumba. Palya epo bapangile umupili wa mabwe pa mulu waiko. Naula mupili washala palyapene ukufika na lelo.³⁰ Eluntu Yoshua aishile ku kula ubulambo bwakwa Yawhweh, Lesa wakwa Israeli, pa lupili lwa Ebo,³¹ ngafilya fine umubomfi wakwa Yahweh Mose akonkomeshe abantu bakwa Israeli, ngefyo calembwa mufitabo fyaka Mose ifya mafunde ati: "Ubulambo bwa mabwe ayataputulwamo, ubo ukushili nangu umo uwa bikamo icibombelo ca cela." Napa bulambo apelelepo ifya bupe kuli Yahweh, elo na malambo ya fyabupe fya mutende.³² Palya, pa cinso ca bantu bakwa Israeli, aishile kulemba ifunde lyakwa Mose pe libwe.³³ Abena Israeli bonse, abakulu babo, bafilolo, elo na bakapingula babo bataleme ku mbali shonse isha mbokoshi ya cipangano pa cinso ca bashimapepo elo na bena Levi abapiitile imbokoshi ya cipangano cakwa Yahweh-abeni ukubikapo na bafyalilwe mulya mwine-citika wabo aishile kutalama pa ntanshi ya lupili lwa Gerizimu, elo citika umbi ataleme pa ntanshi ya lupili lwa Ebo. Baishile kupala abantu bakwa Israeli, ngafilyafine Mose umubomfi wakwa Yahweh abakonkomeshe paku bala.³⁴ Panuma yaifi, Yoshua aishile kubelenga yonse amashiwi ya mafunde, aya mapalo elo na yafitipu, ngafilyafine yalembelwe mu fitabo fya mafunde.³⁵ Takwali ishiwi nangu limo mu mashiwi Mose akonkomeshe ilyo Yoshua atabelengele pantanshi ya lukuta lwakwa Israeli, ukubikapo na banakashi, abana abanono, elo na bena fyalo abaikele nabo.

Chapter 9

¹ Eluntu imfumu shonse ishali kwikala ku bushilya bwa mumana wa Yodani mu calo ca mpili, elo na mu lulamba lwa bamba mukulu ukushinafye na ku Lebanoni-abena Hiti, abena Amoli, abena Kenani, abena Perisi, abena Hifi elo na bena Yebui-² aba baishile kwikatana pamo pa cpope, icakulwisha Yoshua elo ba Israeli.³ Uluntu abena Gibeoni baishile kumfwa ifyo Yoshua acitile ku Yeriko elo na ku Ai,⁴ baishile kucita ubucenjeshi. Baishile kuya nga abobatumine. bapiitile imifuko iikote umwali ifyakulya nokubika pali ba punda babo. Kabili bapiitile inyambi sha myangashi ishakulepauka elo ne milundo ya kubalala.⁵ Bafwele ifisamu elo ne ndyato shafikamba fikamba ku makasa yabo. Umukate onse bapiitile wali uwauma elo uwakonaika.⁶ Eluntu baishile kuya kuli Yoshua mu nkambi pa Giligo elo baishile kulanda kuli ye elo na ku baume bakwa Israeli ati, "Fwebo tulyendele ukufuma ku calo ukutali, eico iseni tupange icipangano."⁷ Abaume bakwa Israeli baishile kulanda ku bena Hiti ati, "Epali mwikala mupepi na fwebo. Kuti twapangana shani na mwebo?"⁸ Baishile kulanda kuli Yoshua ati, "Tuli babomfi bobe." Yoshua aishile kulanda abo ati, "Ni mwebo banani? Nikwi mufumine?"⁹ Baishile kulanda kuli ye ati, "Ababomfi bobe balishile kuno ukufuma ukufuma ukutali, pamulandu we shina lyakwa Yahweh Lesa obe. Fwebo tulumfwile ilyashi pali ye elo napali fyonse ifyo acitile mu Egypto-¹⁰ elo nakuli fyonse ifyo acitile ku mfumu shibili isha bena Amoli na kulubali lwa Yodani-kuli Sihoni imfumu ya Heshiboni, elo na kuli Ogi imfumu ya Bashani uwali pa Ashitaloti.¹¹ Abakulu besu elo na bekala mushi balandile kuli fwebo ati, "Piiteni ifyakulya fyapa bulendo bwenu. Kabiyeni mu bakumanye elo no kubeba ati, "Tuli babomfi benu. Pangenzi ici pamo na fwebo."¹² Uyu emukate esu, walifye uwakukaba uluntu twaupiitile ukufuma ku mayanda yesu pa bushiku twali kwisa mukumikumnya. Lelo, boneni, nauma elo no konaika.¹³ Ishi nyambi shalifye ishitya uluntu twashiswhe ku mwangashi, lelo boneni, shikoswa. Imingila shesu elo ne ndyato nashilepauka pa mulandu wa ntamfu ubutali.¹⁴ Eico abena Israeli epakuipitilapo ifyakulyafimo, lelo tabaipwishe ukutungulula kwakwa Yahweh.¹⁵ Yoshua epakupanga icipangano

camtende nabo, nabo nokubaleka baikala. Ne ntungulushi sha bantu nasho shaishile kupanga mulapo nabo.¹⁶ Cilya papita fye inshiku shitatu apo abena Israeli bapangile icipangano na bena Gibeoni, baishile kwishiba ati balifye bena mupalamano babo bali kwikalafye mupepi nabo.¹⁷ Eluntu abena Israeli baishile kwima nokuya ku misumba yabo pa bushiku bwakulenga shitatu. Imisumba yabo yali ni Gibeoni, Kefira, Beeroti, elo na Kiriati Yearimu.¹⁸ Abantu bakwa Israeli tababashile pantu intungulushi shabo shaishile kubikapo umulapo pali bo kuli Yahweh, Lesa wa bena Israeli. Abena Israeli bonse bali ilishenye ku ntungulushi shabo.¹⁹ Lelo intungulushi shonse shaishile kulanda ku bantu bonse ati, "Twalipangana nabo nokulapa kuli Yahweh, Lesa wa bena Israeli, tatufwile ukubekatamo."²⁰ Ifi efyo tukocita kuli bo: Tuli nokubalekafye balekwikala, pakuti ubukali bwakwa Lesa bwikaba pali fwebo, fwebo bonse mukonaula umulapo twalapile kuli bo."²¹ Intungulushi shaishile kulanda ku bantu bashiko ati, "Lekeni bekale." Eico, abena Gibeoni baishile kuba abakutebela abena Israeli inkuni elo no kuba tapila amenshi, ngafilya fine intungulushi shalandile pali bo.²² Yoshua aishile kubakuta elo nokulanda ati, "Nindo mwatubepele uluntu mwalikulanda ati, 'Tuli ukutali na mwebo,' uluntu mwikala muno na fwebo?"²³ Lelo, pamulandu waici, mwatipwa elo bambi pali mwebo bakalabafye abasha, abo abakuteba inkuni nokutapa amenshi mu ng'anda yakwa Lesa wandi."²⁴ Nabo baishile kwasuka Yoshua nokulanda ati, "Pantu calilandilwe kuba bomfi benu ati Yahweh Lesa wenu alikonkomeshe umubomfi wakwe Mose ukumipela icalo conse, elo nokonaula abekala calo pa cinso cenu-eico twali aba mwenso pa myeo yesu pamulandu wenu. Eco twacitile ici cintu."²⁵ Nomba, bona, watwikata ku maka yobe. Icili conse icalakuwamina ukucita kuli fwebo, cita."²⁶ Eico Yoshua abacitile ici: Aisdhile kubafumya ukwali icimfulumfulu ca bena Israeli, pakuti bebe paya.²⁷ Bulya bwine bushiku Yoshua aishile kupanga abena Gibeoni ukuba ba kateba wa nkuni elo kulatapa amenshi ya bekala mushi, elo napa bulambo bwakwa Yahweh, ukushinta na lelo, mu ncende umo Yahweh asalile.

Chapter 10

¹ Nomba eluntu Adoni -Zedek, imfumu yaku Yerusalem, yaumfwile ukuti Yoshua alipokele umusumba wa Ai elo kabili naunaula umupwilapo (ngafintu acitile ku Jerico elo ne mfumu yabo), Nakabili naumfwa uko abantu baku Gideon nabacita umutende napa na baa ba Israeli elo bakulaikala.² A bantu abaku Yerusalem balikwete umwenso uukulu pantu Gebeoni wali musumba ukulu, wali umo ngemisumba ya mfumu. Wali uukulupo ukucila pali Ai, elo na baume bauuko bali balwi bakulu.³ Nomba Adoni-Zedek, imfumu yaku Yerusalem, watumine ilyashi ku Hoham, imfumu yaku Hebroni, ku Piram, imfumu yaku, Jarmuthi, ku Japhia, imfumu yaku Lachishi, elo naku Debir, imfumu yaku Egloni.⁴ Isa kuli nebo sonjafweko. Natulwishe Gibeoni pantu balipangile ubwampano na Yoshua elo naku bana ba Isreali."⁵ Ishamfumu shisanoisha ku Amoritisi, imfumu yaku Yerusalem, imfumu yaku Hebroni, imfumu yaku Jormutti, imfumu yaku Lachishi, elo nemfumu yaku Egloni baisa pamo, bena nabonse nefita fyankondo. Balipekenye pakwimina Gideoni, elo nokubalwisha.⁶ Abantu baku Gibeoni balitumine i lyashi kuli Yoshua elo nakufita kulya ku Gilgali. Balandile abati, "Endesheniko! mwiesha ukufumya amaboko pababomfi benu. Endesheni iseni kuli fwebo, elo mutupusushe. Twafweni fwebo, pantu ishamfumu shonse isha ku Amoritesi abekala ku calo ca mpili balikolongene capamo mukututasha fwebo."⁷ Yoshua atampile ukufuma ku Gilgali, ena pamo na baume bonse abankondo. elo nabonse abaume ba bulwi.⁸ Yahwe abebele Yoshua," Wibatina abo. Nebo ndibapele mumaboko yobe. Takuli nangu umo palibena uukwete amaka yaku kanya ukubalwisha.⁹ Yoshua afika mukubapikimusha, Nishi baendele ubushiku bonse ukufuma ku Gilgali.¹⁰ Yahwe afulunganya abalwani pacinso ca bena Israeli, elo abena Israeli baipeye bonse ukwipaya ukukalamba ku Gibeoni elo baba konka panuma bonse mumusebo uwakulola ku Beth Horon, elo bai bepeye mumusebo wallola ku Azekah elo na Makkedah.¹¹ Ulu bali kubutuka ukufuma ku Israeli, munshi yalupili ukufuma ku Beth Horon, Yahwe aliponeshe amabwe mpanshi ayakulu ukufuma mumulu noku ponena pali bo ukufika na ku Azekeh, elo bali fwile. Balifwile abengi pamulandu wamabwe ukucila nabo baipeye kulupanga ku baume ba mu Israeli.¹² Eluntu Yoshua alandile kuli Yahwe muli ubo bwine bushiku, Yahwe abapele abaume bamu Israeli amaka yakucimfya abena Amoni. Ifi efyo Yoshua alandile kuli Yahwe pa cinso ca bena Israeli," Wekasuba, talamafye apo pene pa Gibeoni, elo wemweshi nobe wimininefye shika pa Aijaloni.¹³ Akasuba kali taleme palya pene, elo no mweshi walilekele ukwenda mpakafye icalo capanga icilandushi kubakulwani. Bushe ifi tefyo calembwa mwi buuku lya kwa Jashar? Akasuba katalama pakati kamulu; Takawe mpakefye akasuba konse.¹⁴ Takwatalile kubapo ubushiku bumbi kunuma nangu kuntanshi, Uluntu Yahwe aufwililepo ishiwi lyamuntu. Pantu Yahwe nico ale lwishako inkondo mucifulo ca bana ba Israeli.¹⁵ Yoshua elo nabonse abana ba Israeli ba bwelelemo ku nkambi ku Gilgali.¹⁶ Nomba ishamfumu shisano shali butukile elo shafisama ishine mulucengo lwa Makkedah."¹⁷ Ifi fya yakweba kuli Yoshua, ati balisangile!-imfumu shisano shilifiseme mulucengo lwapa Makkedah.¹⁸ Yoshua alandile," bikenipo amabwe ayakulu pamwinshi wa lucengo elo abashilika bakulalonda.¹⁹ Mwebo mwiikala mweka. Pepekeni abalwani benu noku basansa ukufuma ku numa. Mwiba suminisha ukwingila mumisumba shabo, pantu Yahwe Lesa alibapele mu maboko yenu."²⁰ Yoshua elo nabana ba Israeli bapwishishe ukubepaulula bonse noku bepaulula ukukalamba, mpakafye abanono bali butukile nokufika mumisumba imbi.²¹ Eluntu ifita fyonse fya bwelelemo mutende kuli Yoshua mu nkambi ya Makkedah. Takwalipo nangu umo uwalandilepo ishiwi ilya bubi kubena Israeli.²² Eluntu Yoshua," Israeli pa mwinshi walucengo elo mukati kalucengo mulete kuli ine ishamfumu shisano!²³ Balicitile ifyo abebele. Batatwala kuli ye ishamfumu shisano ukufuma kulucengo-imfumu yaku Yerusalem, imfumu yaku Hebroni, imfumu yaku Jarmuti, imfumu ya ku Lachishi, elo ne mfumu yaku Eglon.²⁴ Eluntu baletele ishamfumu kuli Yoshua, alikutile onse umwaume uwa mubana ba Israeli. Nokusosa kuba kalamba baba bashilika abo abaile kunkondo na ye.

Tambikini amakasa pa mikoshi yabo." Eico balishile elo babika amakasa pamikoshi yabo. ²⁵ Eluntu alandile kuli bo," mwikwata umwenso elo tekwesha ukupapuka, mube abakosa elo mushipe. Ici eco Yahwe akula cita kuli bonse abalwani mwebo mukalekulwa nabo. ²⁶ Eluntu Yoshua abemine elo abepeye ba shamumu. Nokuba kulikila kufiti fisano. Balibakulikele kufimuti mpakafye mucungulo mushiku. ²⁷ Uluntu akasuba kawile, Yoshua alipele ifya kukonka, elo baba ponya panshi ya cimuti elo baya kuba posa mulucengo mulya mwine babeleme abene. Balibikapo amabwe pa mwinshi wa lucengo. Ayo mabwe yalikala ukufika na lelo. ²⁸ Munshila, Yoshua baikata abena Makkedah muli ilya ine nshila, elo baipeye bonse kulu panga, ukubikapo ne mfumu yabo. Mucishinka bapwishishisha nakonaula bonse palya pene. Tabashilepo nangu umo uwapuswike mo. Acitile naku mfumu ya ku Makkedah ngefyo acitile na ku mfumu yaku Jerico. ²⁹ Yoshua elo nabonse abana ba Israeli balipitile ukufuma ku Makkedah ukuya kufika na ku Libnah. Baile kubulwi mukulwisha umusumba wa Libnah. ³⁰ Yahwe nakabili apele uyu musumba mumaboko yabana ba Israeli ukubikapofye kumo ne mfumu yabo. Yoshua abaputula kulupanga elo naonse umuntu kulupanga. Tamwali nangu umo uwapusukilemo. Acitile ifi naku mfumu yabo ngafilya yacitile ku mfumu yaku Jerico. ³¹ Eluntu Yoshua na bonse abana ba Israeli pamo nae bapitile ukufuma ku Libnah ukuya ku Lachishi. Baikela palya pene elo kumpela batendeka ukulwisha uyu musumba. ³² Yahwe alipele umusumba wa Lachishi muma boko ya bena Israeli. Yoshua alibekete mubusiku bwa konkelepo elo abaputaula ninshi naikata nakumpela ya lupanga, elo nabonse abantu, ngefyo aile kucita nakuli Libnah. ³³ Eluntu Horam, imfumu yaku Gezer, mukwafwako Lachishi. Yoshua amusansa ena elo pamo fye nefita mpakafye babona ukuti takuli nangu umo ushelepo. ³⁴ Eluntu Yoshua elo nabana ba Israeli bapitile ukufuma mu Lachishi ukuya kufika ku Egloni. Bali ushingulukile na kulwa nabo. ³⁵ Elo nokuwikata umusumba pali ubo ubushiku. Bali baputaula ninshi balikete nakumpela ya lupanga bali pwishishisha ukonaula bonse fye, nga filya Yoshua acitile ku musumba wa ku Lachishi. ³⁶ Eluntu Yoshua nabana ba Israeli bapitile ukufuma mu Egloni ukuya kufika ku Hebroni. Bali ushingulwike batendeka nokulwishanya inkondo. ³⁷ Bali bekete elo baba fukukila ninshi nabekata na kumpela ya lupanga, kumofye ne mfumu yabo elo nabalekwikala mumishi elo nabantu abaikalemo. Tabashilepo nangu umo uwapuswike. Ngefyo bacitile nakumusumba wa Egloni, balipwishisha nokonaula abantu bonse abali muli uyu musumba. ³⁸ Eluntu Yoshua abwekelemo, elo nefita fya bana ba Israeli pamo naye, elo balipitile ukuya ku Debir elo bashinguluka noku balwisha inkondo. ³⁹ Balikete ne mfumu yabo elo ne mishi yonse iyali mupepi. Bali bakomaula bena ninshi balikete na kumpela ya lupanga elo ba pwisha ukonaula bonse abantu muli uyu umusumba. Tamwali nangu umo uwa pusukilemo. Bacitile ifi ku Debiri elo ne mfumu yabo ngafilya bacitile ku Libnah elo na ku mfumu ya ku Hebroni. ⁴⁰ Yoshua alicimfishe fyonse ifyalo, ifyalo fya mu mpili, mu Negevi kumasamba ya mpili, elo na pamulu wa mpili. Kumo nemfumu shabo takwali nangu umo uwashelemo. Balipwishisha nokonaula na conse icamweo, ngafilya, Yahweh, Lesa wa kwa Israeli, abakonkomeshe. ⁴¹ Yoshua alibakomaula bena ukufuma ku Kadeshi Barnea ukufika naku Gazi, elo na conse icalo ukufuma ku Geshoni ukuya kufika naku Gibeoni. ⁴² Yoshua ashikete shonse ishamfumu pamo ne fyalo fyabo pa kashitafye kamokene pantu Yahwe, Lesa wakwa Israeli, alekubalwilako. ⁴³ Eluntu Yoshua, elo nabana ba Israeli pamo naye balibwelelemo ku nka mbi ku Gilgali.

Chapter 11

¹ Elutu Jobi imfumu yaku Hazor, yalyumfwile palwa ifi, yatumine ilyashi ku Jobab, imfumu yaku Madon, imfumu yaku Shimron elo ne mfumu yaku Akshaph. ² Nakbili yalitumine ilyashi naku mfumu yaku kukappinda ka kulyo ku calo ca mpili, mumana wa Yodani, mumikonko ya ku kapinda kakulyo ku Kinnereth, kuncende iya batala, elo naku Naphoth Dori ukulola kumasamba. ³ Nakabili yalitumine ilyashi ku kannanite ukuya ku kabanga, elo nakumasamba, ku Amonti, kubena Hittites, kubena Perizziti, kubena Jebusiti mucalo campili, elo abena Hivite abalupili lwa Emoni, mucalo ca Mspha. ⁴ Abashilika baishile bonse pamo, nempuka ya bbashilika ikalamba, kwati bwingi bwa michanga pa mbali ya mumana. Balikwete impuka iyikalamba iya bakabalwe elo namaceleta. ⁵ Shonse ishamfumu shalile kukumanina pa nshita iya pelwe, elo baile kumana ku menshi ya Merom pakuti balwishe abena Israeli. ⁶ Yahwe alandile kuli Yoshua ati, "wiba no mwenso kuli bo pantu mailo pali inonshita nkesa kubapela kuli Israeli nga baume bafwile kale. Webu ukafunaule bakabalwe babo elo webu ukoce na maceleta yabo. ⁷ Yoshua elo nabaume bonse aba nkondo balishile. Balifikile fye elo baba sansa kumbali ya menshi ku Merom, elo baba sansa abalwani babo. ⁸ Yahwe alipele abalwani mumaboko ya bana ba Israeli elo babakomawile nokuba butushisha ku Sidoni, Misrephoth Main, elo naku mikonko ya ku Mizpoh kuka banga. Balibakomawile mpaka fye bonse babapwishishisha ukwabula nangu umo uwaku pusuka. ⁹ Yoshua acitile kuli bo ifyo Yahwe abebele. Alifunawile bakabalwe elo aisa koca na maceleta. ¹⁰ Yoshua a bwekelemo pali ilya ine inshita elo aikata Hazor. Alikomene ne mfumu yaulya wine musumba ku lupanga. (Hazor wali musumba ukulu pali iyi misumba.) ¹¹ Balikomawile kulupanga conse icipema icali muli ici calo, elo abapela kukubonaula, eico takwashepo icabumbwa ica mweo icashelepo no mweo. Eluntu baocelo nomusumba wa Hazor. ¹² Yoshua alipole yonse imisumba umwali ishamfu, u ishi. Nakabili alipokele ne shamfumu shabo elom ashikomaula kumpela yalupanga. Ngafilyafine Mose umubomfi wakwa Yahwe abakonkomeshe. ¹³ Israeli taocepo umusumba onse uwakulilwe pamulundu we loba kano umusumba wa Hazor. E weka kafye eo Yoshua aocelo. ¹⁴ Ifita fya babana ba Israeli tafya sendele ifyo batapile ukufuma muli iyi misumba ukubikapo nefitekwia fyabo. Balipeye umuntu onse kumpela ya lupanga pankafye bonse balifwile. Tabashilepo nangu cine icakubumba icipema. ¹⁵ Ngafilya fine Yahwe akonkomeshe umubomfi wakwe Mose, mumusango umo wine, Mose alikonkomeshe Yoshua elo Yoshua alicitile ifyo. Tashilepo nangu cimo Yoshua acitile fyonse Yohwe

akonkomeshe Mose ukucita. ¹⁶ Yoshua alipokele fyonse; icalo cakumpili, Nagevi yonse, impanga iya Gesheni. icaloabela mwisamba lya mpili, umulonga wa Jordani mumikonko, ne calo ca mpili cabana ba Israeli elo ne calo caku Batala. ¹⁷ Ukufuma kulupili lya Holaki mupepi na Edom, elo ukuya kukuklyo ukutali nga baali na Gad mumikonko mupepi na Lebanon panshi yalupili lwa Hermon, alikete ishamfumu shamuli filya fyalo elo ashippy. ¹⁸ Yoshua alilwisheshe inkondo pashita itali ne shamfumu shonse. ¹⁹ Takwali kuba nangu umo umusumba uwali kupanga umutende nefita fya bena Israeli ukufumyakofye abena Hivi abalekwikala muGibeoni. Abena Israeli bapole imisumba yonse iya sheleko mubulwi. ²⁰ Pantu umwine Yahwe ewa talamike imitma yabo pakweba ati balekulwa inkondo nabena Israeli, pakweba ati baba pwishisheshe ukubonaula ukwabula uluse. ukulingana ngafilya Mose aba tungulwile. ²¹ Eluntu Yoshua afikile ukulinana neyo nshita elo alyonawile musumba wa Anakim. Alicitile ifi ku calo caku mpili, ku Hebron Deebir, Anab, elo nakonse kufyalo fya kumpili ifyaku Juda, elo nakufyalo fyaku mpili ku Israeli. Yoshua alipwisheshe ukubonaula bonse pamo ne misumba yabo. ²² Takwali uwashemo mu Anakim mu calo ca bena Israeli ukufumyakofye Gaza, Gath, elo na Ashdod. ²³ Eico Yoshua apokelfye icalo conse, ngafilya Yahwe alandile kuli Mose. Yoshua acipele ukuba icakupyana kubena Israeli, ukulingana nefyo bapelwe mumitundu yabo, eluntu ialo catushisheshe ukufuma ku nkondo.

Chapter 12

¹ Nomba abaebe shamfumu ba mu calo, abo abaume bamu Israeli bacimfishisheshe. abena Israeli balipokele noku kwata icalo ku lulamba lya mumamna wa Yodani kulya kutulila akasuba, ukufuma mumikonko ya mumana wa Arnonon kulupili lwa hermon, elo na Araba onse ku kabanga. ² Sihon, imfumu yabena AMmoni, yalikwikala mu Heshboni. Yalikutungulula ukufuma ku Aroer, ukufika ku mukonko waku Alinoni, kabili ukufuma pakati ka mupokapoka, elo naitika waku Gilead munshi kumumana wa Jobbok mumupaka wabena Amoni, ³ Shihon nakabili alekutungulula icalo ca Alaabah kuli bamba mukalamba waku Kinnereth, ku kabanga, kuli bamba mukalamba uwaku Alabah (muli bamba wamucele) kukabanga, munshila yakuya ku Beth Jeshimoth elo naku kapinda kakukulyo ukufika mwisamba lya mutetemuko wa lupili lwa Pisgah. ⁴ Og, imfumu yaku Bashani, umo pabasholepo aba mu Rephaim, uwaleikala mu Ashtaroth elo naku Edrei. ⁵ Alekutungulula kulupili lya Harmorn, Salekah, elo na konse kubena Bashani, kumupakawaku bantu baku Geshur elo naku Maacathites, elo naitika waku Gilead, kumupaka waku Sihoni, ku mfumu yaku Heshiboni. ⁶ Mose umubomfi wakwa Yahwe, elo na bana ba Israeli ebaile cimfya isho omfumu, elo Mose umubomfi wakw Yahwe, apele icaalo nge cikwatwa ku bena Reubeni, abena Gadi, elo naitika wa mutundu wakwa Manase. ⁷ Ishi eshamfumu isha mucalo Yoshua elonabana ba Israeli bacimfishisheshe ku masamba ya Yodani, ukufuma ku Baal Gad mumikonko mupepi na Lebanon kulupili lwa Halak mupepi na Edom. Yoshua alibapele icalo kuli cila mntundu wa baana ba Israeli ukuti bafikwate. ⁸ Alibapele ifyalo fyali mu mpili, iyalo umwakubula impili, ifyalo fya ba lungwana, icalo ca mumutentemuko wa lupili. icalo ca mu matololo, elo ne calo ca ku Negev-icalo cabena Hitti, abena Amoni, Kenani, Perizzites, abaena Hiti, abena Jebusi. ⁹ Isha mfumu pamo ne mfumu yaku Yeliko, imfumu ya ku Ai mupepi na ku Bethe, ¹⁰ Imfumu yaku Yelusalemu, imfumu yaku Enaaim, ¹¹ imfumu yaku Jarmuth , imfumu yaku Lacishi, ¹² imfumu yaku Egloni, imfumu yaku Gezer, ¹³ imfumu yaku Debir imfumu yaku Geder, ¹⁴ imfumu yaku Hormah, imfumu yaku Arad, ¹⁵ imfumu yaku Libnah, imfumu yaku Adullam, ¹⁶ imfumu yaku Makkedah, imfumu yaku Bethel, ¹⁷ imfumu yaku Tappuah, imfumu yaku Hephher, ¹⁸ imfumu yaku Aphek, imfumu yaku Lasharon, ¹⁹ imfumu yaku Madon, imfumu yaku Hazor, ²⁰ imfumu yaku Shimron Meron, imfumu yaku Akshaph, ²¹ imfumu yaku Taanach, imfumu yaku Megiddo, ²² imfumu yaku Kadesh, imfumu yaku Jokneam mu Carmel, ²³ imfumu yaku Dor mu Naphoth Dor, imfumu yaku Goyim mu Gilgali, ²⁴ elo ne mfumu yaku Tirzah. Nempndwa ya shamfumu yali amakumi yatatu na imo bonse pamo.

Chapter 13

¹ Nomba Yoshua alikotele nganshi uluntu Yahwe alandile kuli ye ati, "webo ulikotele nganshi, nomba kulisheshe ifyalo ifingi ifya kupoka. ² Ici ecalo cisheeko ukupoka: Fyone ifitungu fya ku Philistine elo nabonse abekala mu Geshurites, ³ ukufuma ku Shihor, kakabanga ka Egypto, elo kukapinda kakukuso ku mupaka wa Ekron, caishibikwe nge cipi cabena Kenani; muli bakatungulula basano mu Philistine, aba mu Gazi, Ashdod, Ashekalon, Gath, elo na Ekroni-nakuncende yaku Avvutes. ⁴ Kukapinda kakulyo (kuncende yaku bena Avvite); Shonse incende ha ku Kenani, ukufuma ku Arah ukushinta naku Sidoni, ukutali nga Aphek uwabela kumupaka kubena Amoni; ⁵ mucalo cabena Gebali, konse ku Lebanoni ukufika kukabanga ukufuma ku Baal Gad ku lupili lwa Hermoni ukufika ku Lebo Hamath. ⁶ Nakabili, abekashi bonse abekala mucalo ca mpili ukufuma ku Lebanoni ukushinta naku Missrephoth Maim, ukubikako na bantu baku Sidon. Nebo nakabafulumwina ukufuma pantanshi yaba shilika ba bena Israeli. Ukashininkisha ukuti icalo cayakanishiwa kubana ba Israeli nge cishilano, ngafintu nakukonkomeshe webo. ⁷ Yakanyeni ici calo nge cakupyana ku mitundu pabula elo nakuli citika wa mutundu wakwa Manasse. ⁸ Naumbi citika musumba wapa mutundu wakwa Manasseh, abena Reubeni elo nabena Gadi baye kupokelela ngeci shilano ico Mose abapele kukabanga mumana wa Yodani, ⁹ ukufuma ku Aroer, icili ku mpela ya mumana wa Anoni gorge (ukubikapofye no yo umusumba wabela pakati mumu poakapoka ne calo conse icakuba tama ica ku Medeba ukuya kushinta naku Diboni; ¹⁰ Nemisumba yonse iya ku Shihon, imfumu yaku Amonite, uwalekutunguula mu Heshiboni, kumupaka wabena Amoni; ¹¹ Gilead, elo na kucitungu cabena Geshuri, elo naku beana Maka, bose aba mulupili lwa Hemon, konse ku Bashani naku Salekah; ¹² Namonse mucalo ca mfumu Oge uwa Bashan, uyu ewalekuteka mu Ashtaroth elo namu edrei-uyu ewasholepofye kubena Rephaim-Mose alibakomene bena elo

nokubatamfyamo.¹³ Nomba abantu bakwa Isreali taba fulumwiknemo abena Geshurites nangu abena Maacathites. abena Gehur elo nabena Maacath balekwikala pamo nabena Isreali ukushinta napali lelo.¹⁴ Ku mutudu wakwa levi wekafye mose tabapeleko icacishilano. Ifyamutulo fyakwa Yahweh, Lesa wabena Isreali, balekufyoca pa mulilo, ngefya cishilano fyabo, ngefyo lesa asosele kuli mose.¹⁵ Mose alipele icacishilano ku mutundu wakwa Reubeni, kumukowa no mukowa.¹⁶ Incende yabo yalifumunie ku Aroer, kumpela yaku Arnon ku Kamana ka gorge, elo nakumusumba wabela pakati ku mukonko, elo naconse icalo icakubatama ku Medeba.¹⁷ Reuben nao alipokelele icalo ca Heshboni elo nemisumba yonse iyabela mumukonko, Dibon, elo na Bamoth baai meoni,¹⁸ elo na Jahaz, elo na kedemoth, elo na mephaath,¹⁹ elo na Kiriathaim, elo sibmah, elo Zereth Shahar palupili Iwabela mumukonko.²⁰ Rrubeni nakabili ali pokele Beth peor, Mumitentemuko yaku Pisgah, Beth Jeshimoth,²¹ namumishi yonse iyabatama, elo namabufumu yaku sihoni imfumu yaku Amorites, uwalekuteka mu Heshbon, uyo mose aile kucimfya ukwampana pamo nentungulushi shabela ku midiani, Evi, Rekem, Zur, Hurelo na Reba, umwana umwaume uwamfumu uwaku Sihoni, Abalekwikala muli ifi ifyalo.²² Abantu baku Isreali nakabili balipeye Balaam umwana mwaume wakwa Beor kulupanga, uwa lecita ifyabunshinganga, pamo nabo bonse abo baipeye.²³ Kumupaka wa mutudu wakwa Reubeni kuli umumana wa Yodani, uyu emupaka wabo. Ico ecli icishilano ca mutundu wakwa Reubeni, capelwe kuli cila mukowa, kumisumba yabo elo nakumishi yabo.²⁴ Ifi efyo mose ailekupele kumutundu wakwa Gad, umukowa no mukowa.²⁵ Incende iyali iyakwa Jazer, nemisumba yonse iyaku Gilead elo nacistika calo cabena Ammoni, ku Aroer, icabela ku kabanga ku Rabbah,²⁶ ukufumu mu Hesbon ukuya kufika ku Ramath Mizpah elo Betonim, ukufumaku Mahanaim kuncende yaku Deba.²⁷ Mumukonko, mose abapele bana Beth Haram, Beth Nimram, Succoth, elo na Zaphon, naconse icalo camu sihom imfumu yaku Heshbon, ku yodani ekumupaka, kwisamba iya mumana ukalamba ku Kinnereth, kukabanga kwishilya iya yordani.²⁸ Iciecishilano camutundu wakwa Gad, kumukowa no mukowa kumisumba nemishi yabo.²⁹ Mose alipele icishilano pali citika ku mutundu wakwa Manaseh. kwalipelwe citika kumutundu walupwa lwakwa Manaseh, kumukowa na kumukowa.³⁰ Iyincende yabo kuya kufuma Mahanaim, konse ku Bashan, ukufuma bonse bwakwa Ogi imfumu yaku Bashan, elo nemisumba yonse iya ku Jair, iyali mu Bashan, imisumba amakumi mutanda.³¹ citika waku Gilead, elo naku Ashtaroth elo na Edrei [imisumba kubufumu bwakwa Ogi mu bashan]. Ifyo fyapelwe kulupwa lwakwa Makir umwana umwaume wakwa Manasseh citika wabantu bakwa Makir, kumukowa, nakumukowa.³² Ifi efishilano fintu mose aile kwakanya mumalungu ya Moab, ukufika naku jordan kukabanga kaku yeriko.³³ Mose tapelepo icishilano ku mutundu wakwa Levi. Yahweh, Lesa wakwa Isreali, ecishilano cabo, ngefyo alandile kulibo.

Chapter 14

¹ Ishi eshali ni ncende sha bantu ishakubena Israeli bapokele uluntu ba pyene ku ncende ya ku Kenani, iyo Eliasa shima pepo, Yohua umwana mwaume wakwa Nuni, elo ne ntungulushi sha mikowa sha bwina Israeli sha abanishiwe kuli bo.² Ukupyana kwabo kwali kwa kupendula pa makumi pabula elo na citika wa mitundu, ngafilyafine Yaweh akonkomeshe ukupitila mukuboko kwakwa Mose.³ Napo Mose alipele ifya cishilano pali fibili elo nakanoo na citika wamitundu ukutapuka Yodani, nangu abena Levi tabakwaeteko icaniko cafishilano.⁴ Umutundu wakwa Yosefu walifye imitundu ibili, Manase elo na Efulemu. Abena Levi tababapeleko incende nangufye imo pa ncende sha cishilano, nomba incende shimo shimo, mu musumba umwa kwikala, ne ncende sha mulemfwe ishakulyamo inama ne fitekwa fyabo. Elo napafyuma fyabo bakwete.⁵ Abantu ba mu Israeli bacitile ifyo Yaweh akonkomeshe Mose, eico balipelwe incende.⁶ Eluntu umutundu wakwa Yuda waishile kwisa kuli Yohua pa Gilgali. Kalebu umwana mwaume wakwa Jenifunea umwina Keniseti, aishile kulanda kuli ye ati, "Nawishiba ifyo Yaweh alandile kuli Mose umuntu wakwa Lesa pafikumanino webo na nevo pa Kadesh Benea.⁷ Nali ne myaka amakumi yane uluntu Mose umubomfi wakwa Lesa antumine ukufuma ku Kadesh Benea ukuya kulengula incende. Naishile kumuletela akasebo nakabili ngefyo cile kuba mu mutima wandi.⁸ Nomba kuli ba munyia abaile pa mulu na nevo balangele imitima sha bantu ukusungulika ku mwenso. Nomba mukupwililika na konkele Yaweh Lesa wandi.⁹ Mose pali bulya bushiku alilapile, ukulanda, mucishinkafye pancende apo amakasa yenu ya nyanta cikaba ca cishilano cenu naku bana benu umuyayayafye, pantu kumupwilapofye namukonka Yaweh imfumu Lesa wandi!¹⁰ Nomba, Lolesha! Yawh alinsungile umutuntulu pali iyi imyaka amakumi yane na iyisano, ngafintu ena alandile-- ukufumya inshita Yaweh alandile na Mose aya mashiwi, uluntu Israeli aishile kwenda mu matololo. Nomba, Lolesha! Nebo buno bushiku ndi ne myaka cine konse konse.¹¹ Ndifye uwakukosa totolo lelo ngafilyafine cali uluntu Mose antumine. Ukukosa kwandi kulifye ndi ngafilyafine cali, kunkondo kukuya no kubwela.¹² Apa nomba mpela ici calo ca mpili, ico Yaweh andaile nevo pali bulya bushiku. Ngafilya waumfwile pali bulya bushiku ukuti abena Anakimu bali kulya ne misumba yakukosa iya malinga. Kuti caba ukuti Yaweh alinokuba nandi elo ndi nokubafumya bonse, ngafilyafine Yaweh alandile."¹³ Eico Yohua baishile kumupala no kumupela Hebroni nge cishilano kuli Kalebu umwana mwaume wakwa Jefunea.¹⁴ Eluntu nomba Hebroni waishile kuba impyani yakwa Kalebu umwana mwaume wakwa Jefunea umwina Kenisite pali ubu bushiku, pantu alikonkele Yaweh umupwilapo, Lesa wakwa Israeli.¹⁵ Nomba ne shina lya Hebroni lyaishile kuba ni Kiriati Arba. (Arba ali muntu wampomfu pabena Anakimu.) Nomba ne ncende yali tushisheko ku nkondo.

Chapter 15

¹ Incende iya pelwe ku mutundu wa bantu bakwa Yuda, umukowa no mukowa, wa tantalishiwe ku masamba ku

mupokapoka waku Edomu, na matololo ya Zin yalikuba aya kulepeshapo ukullosha lwa kumasamba.² Umupaka wabo ku masamba watantalile ukuyakufika naku lutw lwa ku cimana ca mucele, ukufuma pe swe no kullosha ku kabanga.³ No mupakawabo watantalile ukufika ku kapinda ka kukuso ku lupili lwa Akrabbimu elo ukupita mumbali ukufika ku Zin, elo ukufika ku kumasamba ya ku Kadeshi Bernea, mumbali mu Hezroni, elo ukufika naku Addar, epo wayalwike ukufika ku Karka.⁴ Wapitile ukufika ku Azmoni, elo wapitile kutumenshi twa ku Egypto, elo aisa kupwila naku lutwe lwa bemba. Ifi efyali umupaka waku masamba.⁵ Umupaka waku kabanga wali ni bemba wa mucele, apakumanina umumana wa Yodani. Umupaka waku kapinda ka kukuso watampile pe swe lya bemba apakumanina umumana wa Yodani.⁶ Walipitilile ukufika ku Beti Hoglah elo waya kupita ukufika kukuso lwa Beti Arabah. Eluntu wayakupita peulu elibwe lyakwa Bohani umwana mwaume wakwa Rubeni.⁷ Eluntu umupaka wapitile peulu ukufika ku Debir ukufuma umukonko wa Acho, elo ukutantalishako ku kapinda ka kukuso, ukwalulukila mupepi na Gilgali, icalifye lubali no lupili lwa Adummini, icalifye ku kapinds ka kukuso notumfukwe- mfukwe twaku Shemeshi elo no kuya kufika ku En Rogel.⁸ Eluntu umupaka waile peulu lwa mukonko wa Beni Hinnom ku kabanga mupepi no musumba wa Jebusite (umo nimu, Yerusalemu). Eluntu wapitile peulu lwa lupili ulu ulwapitile no mukonko wa Hinnom, ku kapinda ka kukuso, icalini kumpela ya ku kapinda ka kukuso kwa mukonko wa Refemu.⁹ Eluntu umupaka watantalile ukufuma peulu lwa lupili kutumfukwe- mfukwe twa Neftoah, eluntu wapitile ukufuma palya ukufika ku misumba ya Efuloni. Eluntu umupaka nakabili waongeme no kushinguluka ku Baalah (cimo cinefyena Kiriati Jearimu).¹⁰ Eluntu umupaka washingulukile ku kapinda ka kukulyo kwa Baalah ku mulundu wa Seir, elo ukupita pamopene kumbali ya mulundu wa Jearimu ku kabanga (cimo cinefyena Kesaloni), no kuya panshi ya Beti Shemeshi, elo ukupulinkanya ukufika naku Timunah.¹¹ Umupaka wafumine mupepi na ku kabanga ka lupili lwa Ekroni, eluntu wapeteme ukushinguluka ukufika ku Shikkeroni elo waya kupita pamo pene no mulundu wa Baalah, elo ukufuma apo no kuya kufika ku Jabneel. Umupaka waile ku pwila pali bemba.¹² Umupaka waku kapinda ka kukuso wali ni bemba mukalamba elo namulya mwinefyene apelela. Iyi emipaka ukushinguluka pa mutundu wa ba Yuda, umukowa no mukowa.¹³ Mukusunga amafunde wakwa Yaweh kuli Yoshua, Yoshua aishile kupela Kalebu umwana mwaume wakwa Jefunea umulashiko wa ncende pa mutundu wakwa Yuda, Kiriati Arba, ekweba ati, Hebroni (Arba ali ni wishu wakwa Anaki).¹⁴ Kalebu aishile kubafumyako kulya abana batatu abakwa Anaki: Sheshai, Ahimani, elo Talmi, ifikolwe fyakwa Anaki.¹⁵ Aishile kuya klya nokuya kwalukila umutundu wakwa Debir (Debir ali kwitwa Kinati Sefa).¹⁶ Kalebu aishile kulanda ati, "Umutundu ukusansa Kiriah Sefa elo no kumwikata, kuli uyo ndi nokumupa umwana mwanakashi wandi Aksah nokuba umukashi wakwe."¹⁷ Eluntu Otineile umwana mwaume wakwa Kenazi, wabo wakwa Kalebu, aishile kumwikata, Kalebu aishile kumupela no mwana mwanakashi wakwe Aksah ngo mukashi wakwe.¹⁸ Panumafye yaifyo, Aksah aishile kuya kuli Otineile elo ba mukonkomesha ukwipusha wishu palwa conde. Eluntu aishile kwikila pali kabalwe wakwe, Kalebu aishile kulanda kuli ye ati, "Nindo ukofwaya?"¹⁹ Aksah nao aishile kwasuka ati, "Ncitolako ubwafwilisho ubuweme, apo ulimpele incende iya kubena Negev; Nakabili mpelako utumfukwe- mfukwe twa menshi." Eluntu Kalebu aishile kumupela utumfukwe- mfukwe twa peulu na mpanshi.²⁰ Ifi efyali ukupyana kwa mutundu waku ba Yuda, umukowa no mukowa.²¹ Ne misumba iyali ku mutundu wakwa Yuda ukulola ku masamba, mupepi no mupaka waku Edomu, yali ni Kabzeel, Eder, Jagur,²² Kina, Dimonah, Adadah,²³ Kadeshi, Harzo, Hitanani,²⁴ Ziph, Telemu, Balotih.²⁵ Hazor Hadttah Kiriath Hezeon (ifi nafyo fyali kwitwa Azor),²⁶ Amam, Shema, Molodha,²⁷ Hazar Gadda, Heshmon, Beth Plet,²⁸ Hazar Shual, Beersheba, Biziothiah.²⁹ Baalah, Iyim, Ezem,³⁰ Eltolad, Kesil, Hormah,³¹ Ziklag, Madmannah, Sansannah,³² Lebaath, Shilhim, Ain, elo Rimmon. Ishi shali misumba amakumi yabili na pabula shonse pamo, ukwisa kubikapofye ne mishi shabo.³³ Mu ncende shali panshi emwali Eshtaol, Zorah, Ashnah,³⁴ Zannoah, En Gannim, Tappuah, Enam,³⁵ Jarmuth, Adullam, Sokoh, Azekah,³⁶ Shaaraim, Adithaim, elo Gederah (emukuti Gederothaim). Ishi eshali misumba ikumi limo na ine mumpendwa ukwisa ku bikakofye ne mishi shabo.³⁷ Zenan, Hadashah, Migdalga, Dilean, Mizpah, Joktheel,³⁸ Lachish, Bozkah, Eglon.⁴⁰ Kabbon, Lahmas, Kitlish,⁴¹ Gederoth, Beth Dagon, Naamah, Makkedah. Ishi shali misumba ikumi limo no mutundu ukwisa ku bikakofye ne mishi shabo.⁴² Libnah, Ether, Ashan,⁴³ Iphtah, Ashnah, Nezib,⁴⁴ Keilah, Akzib, Mareshah. Ishi shali misumba pa bula, ukwisa kubikapofye ne mishi shabo.⁴⁵ Ekron, nao imisumba ne mishi ya mushinguluka,⁴⁶ ukufuma ku Ekron ukufika kuli bemba mukulu, shonsefyene incende shapalamine mupepi na Ashdad, ukusankanyako ne mishi shabo.⁴⁷ Ashdad, ne misumba yashingulwike, ukusankanyako ne mishi shabo; Gaza, ne misumba yashingulwike pamo ne mishi shabo; ukufika naku Egypto, elo na kuli bemba mukulu pamo no lulamba.⁴⁸ Mu calo ca mpili, Shamir, Jattir, Sokoh,⁴⁹ Dannah, Kiriath Sannah (emukwebati Debir),⁵⁰ Anab, Eshtemoh, Anim,⁵¹ Goshen, Holon elo Giloh. Iyi yali misumba ikumi limo na umo ukusankanyakofye ne mishi shabo.⁵² Arab, Dumah, Eshan,⁵³ Janim, Beth Tappuah, Aphekah,⁵⁴ Humtah, Kinath Arba (emukutula Hebron), elo Zior. Iyi yali misumba pabula ukusankanyako ne mishi shabo.⁵⁵ Maon, Carmel, Ziph, Juttah,⁵⁶ Jezreel, Jokdeam, Zanoah,⁵⁷ Kain, Gibeah, elo Timnah. Iyi yali misumba ikumi limo ukusankanyako ne mishi shabo.⁵⁸ Halhul, Beth Zur, Gedor,⁵⁹ Maarath, Beth Anoth, elo Eltekon. Iyi yali misumba mutanda pamo ne mishi shabo.⁶⁰ Kiriath Baal (emukutula Kiriath Jearim), elo Rabah. Iyi yali misumba ibili ukubikapofye ne mishi shabo.⁶¹ Mu matololo, mwali Beth Arabah, Middin, Secacah,⁶² Nibshan, umusumba wa mucele, elo Gedi. Iyi Yali midumba mutanda ukusankanyako ne mishi shabo.⁶³ Nomba kuli Jebusites, abekashi ba mu Yerusalemu, umutundu waba Yuda walifililwe ukubafumyamo, abena Jebusites bekala mulya mwine no mutundu wakwa Yuda ukufika na lelo.

¹ Incende ya pelwe ku mutundu wakwa Yosefu kwatantalishiwe ukufuma ku Yodani pa Yeliko, ku kabanga ka tumfukwe mfukwe twa Yeliko, ukupita mu matololo ukuya peulu ukufuma ku Yeliko, ukupulinkanya nokupita ku calo ca mpili sha Betele. ² Eluntu waishile kupita ukufuma mu ku Betele ukufika ku Lusi ukupita pamo pene na Atarofi, ne ncende yaku Arkitesi. ³ Eluntu yapitile panshiukuya ku masamba mu ncende yaku bena Jefulelite, ukukonkafye ne ncende ya panshi iyaku Beti Horoni, mpakafye na ku Gezere; nokwisa ku pwila pali cibemba. ⁴ Cali muli iyi inshila umutundu wakwa Yosefu, Manase elo na Efulemu bapokelele icikwatwa cabo. ⁵ Incende sha mutundu waku bena Efulemu, umukowa no mukowa: Umupaka wa ncende sha cishilano shabo isha ku kabanga shaile ukufuma ku Ataroti Adda ukuya kufikafye na peulu ya Beti Olani, ⁶ elo ukufumapo nokupitilila nokuya kufika kuli bemba. Ukufuma pa Mikmetati ku kapinda ka kukuso nokwa luluka lwa kukabanga nokulungatana ku Taati Shilo elo wapitilisha lwa ku kabanga ku Janoa. ⁷ Eluntu watentemukila panshi ukufuma ku Janoa na Atarofi elo naku Nala, mpaka ukufika ku Yeliko no kuya kupwila pa Yodani. ⁸ Ukufuma ku Tapau, umupaka walipitilile ku masamba ukuya kufika naku Kaana, nokuya kupwila pali bemba. Ifiefyo icishilano ca mutundu wakwa Efulemu kwali, umukowa no mukowa, ⁹ pamo ne misumba yabo iyo iyasalilwe ku mutundu wakwa Efulemu emo babelele mulya mwine mu fishilano no mutundu wakwa Manase-- ne misumba yonsefye nokwisa kubikako ne mishi shabo. ¹⁰ Tababa tamfishem abena Kenani abaikele mu Gezere, emukweba ati abena Kenani bekala mumo mwine na Efulemu ukufika no bwa lelo, lelo aba bantu babomba incito yamulasa.

Chapter 17

¹ Ifi efyali icitungu capelwe k mutundu wakwa Manase (ewali libeli lyakwa Yosefu) emukweba ti, Makiri, uwali libeli lyakwa Manase elo umwine eka ali ni wishi wakwa Gileadi, Ifikolwe fyakwa Makiri balifipele incende yakwa Gileadi na Bashani, umulandu wakweba ati Makiri ali cita cabulwi nganshi. ² Impanga yaishile kupelwa kuli onsefye uwa mu mutundu wakwa Manase, yali pelwe ku mikowa-Abize, Heleki, Asrieli, Shekemu, Hefe, elo na Shemida. ukulinana ne ndupwa shabo. ³ Nomba Selofeadi umwana mwaume wakwa Hefeli umwana mwaume wakwa Manase takwaetepo abana baume akwetefye abana banakashi. Nmashina ya bana banakashi yali ngefi Mala, Nao, Hogila, Milika elo na Tisa. ⁴ Baishile kulanda na shimapepo Eleasa, Yoshua umwana mwaume wakwa Nuni, elo ne ntungulushi elo baishile kulanda ati, "Yaweh alikonkomeshe Mose ukupela fwebo icishilano naba ndume shesu." Eico, ukukonkafye nokukonkomesha kwakwa Yaweh, Mose alipele ifyakaniko fya cishilano ukulinganafye na bandume shabo muli wishi umo ukulingana ngefyo Yaweh amukonkomeshe. ⁵ Ifiputulwa ikumi fyaishile kupelwa ku bena Manase Gileadi elo na Bashani, iyali kwishilya lya Yodani. ⁶ Pantu abana banakashi bakwa Manase balipokele icakaniko pamo na bana bakwe. Incende yakwa Gileadi yaishile kupelwa kuli bonse aba mufikolwe fyakwa Manase. ⁷ Icalo cakwa Manase calikufika ukufuma ku Asheri ukufika ku Mikmetati, iyali ku kabanga kaku Shekemu. Eluntu umupaka walolele luabali lwa ku kabanga kali balya bali kwikala mupepi notumfukwe mfukwe twaku Tapua. ⁸ (Icalo cakwa Tapuacali cakwa Manase), nangula umusumba wakwa Tapua, kumupaka wakwa Manase uwali waku bantu bakwa Efulemu. ⁹ Umupaka wali twalilele ukufika na ku Kana. Nemisumba ku kapinda ka kukulyo isha ku menshi mu musumba wakwa Manase yalikuba yakwaEfulemu. Umupaka wakwa Manase wali ku kapinda ka kukuso lubali no tumenshi, elo waile kupelekesha pali bemba. ¹⁰ Impanga yaku kapinda ka kukulyo yalu kuba yakwa Efulemu, elo impanga yaku kapinda ka kukuso yalukiba yakwa Manase, bemba ewali kuba emupaka. Naku kapinda ku kukuso bapakene na Asha, elo ku kananga bapakene na Isakari. ¹¹ Elo muli Isakari na Asha, iyakwa Manase muli Befi Shani elo ne mishi shabo, Ibleamunemishi shabo, na bekashi bamu Dor elone mishishabo, abekashi bamu Endor elo ne mishi shabo, abekashi bamu Taomaki elo ne mishi shabo, elo abekashi bamu Megido elo ne mishi shabo, elo no musumba wa cita niNafefi). ¹² Nomba umutundu wakwa Manase tekuti upokolole ifikwatwa fyailya misumba, pantu abena Kenanibalikonkenyepo ukwaikala muli iyi mpanga. ¹³ Eluntu abantu bamu Israeli bakulile mu maka, balibikile abena Kenani mu ncito yakupatikishiwa, nomba tabafuminemo bonse. ¹⁴ Eluntu abana bakwa Yosefu baishile kulanda kuli Yoshua, ati, "Nindo wapendulwila kubufyashi bumo, impangafye imo, apo fwebo tuli luko lukalamba pantu Yaweh alitupala ukufika na lelo?" ¹⁵ Yoshua aishile kulanda kuli bo ati, "Nga Muli lukolukulu, kabuyeni mukupenda elo muteme ifimuti nokuwamya incende mu calo cabena Pelishiti, elo na bena Refemu. Citeni icalo ca kumpili icakubena Efulemu cilicepele. ¹⁶ Eluntu abana bakwa Yosefe baishile kulanda ati, "Icalo ca mpili cilitucepele fwebo. Nomba kanshi mwaba maceleta aya kwata ifyela fyakutwa mukati ku bena Kenari abaikala mu mukonko. Bonsefye ababa mu Beti Shanielo ne mishi shabo, elo nabo bonsefye ababa mu mukonko waku Yoseleo." ¹⁷ Eluntu Yoshua aishile kulanda ku ng'anda yakwa Yosefu-kuli Efulemu na Manase ati, "Mwebo muli bantu abakufula elo nulikwete na maka ayengi. Tamufwile mwakwatafye iciputulwa ca mpangafye imo ukupelwa kuli mwebo. ¹⁸ Icalo ca ku mpili naco cenu. Nangu mwaba nimukapenda, muka wamyamo nokubula ukuba iyenu ukuya kufikafye na kumpela yamipaka. Muli nokusokolamo abena Kenani, nangula bakwata amaceleta ya fyela, elo nangula nifyo bakosa."

Chapter 18

¹ Eluntu ibumba lyonse ilya bantu bakwa Israeli bakumene capamo ku Shilo. Baishile kupanga itenti lyakukumaninamo kulya elo baishile kupoka icalo kuli bo. ² Balifye imitundu cine lubali bamo mu bantu bakwa Israeli abo ifikwatwa fyabo fitali tafilapelwa. ³ Yoshua aishile kulanda ku bantu bakwa Israeli, "Nililali mwebo mukalekako ubulendo bwakuya ku musumba uko Yaweh, Lesa wafikolwe fyenu, amipele mwebo?" ⁴ Isonteleni mwe bene abaume batatu ukufuma muli

cilamutundu, elo nkabatume bakaye. Bali nokuya elo bakalengule impanga yonse uku noku. Bakaya kulemba ifintu bakasanga ukuti fikabe fimweno kufikwatwa fyabo, elo eluntu bakaya kubwelela kuli nebo.⁵ Bali nokwabanya mufiputulwa cine lubali. Yuda ali nokuya ku shala mu ncende shakwe ku kapinda ka kukulyo, elo ing'anda yakwa Yosefe ili nokukonkanyapo mu ncende yabo iya kukapinda ka kukuso.⁶ Ukalondolola icalo mufiputulwa cine lubali elo ukalete ubulondoloshi kuno kuli nebo. Nakalemipendwilako mwebo pa menso yakwa Yaweh Lesa wesu.⁷ Abena Levi tabakwatamo incende muli mwebo, pantu bushimapepo bakwa Yaweh icikwatwa cabo. Gadi, Reubeni elo naitika wa mutundu wakwa Manasseh balipokelele ifikwatwa fyabo, ukucila Yodani. Ifi efikwatwa ifyo Mose umubomfi wakwa Yaweh apele kuli bo.⁸ Eico abaume balitaleme elo baishile. Yoshua aishile kukunkomesha abo abile kulemba ubulondoloshi bwa calo nokulanda ati, "Kabuye uku noku ku calo elo ulembe ubulondoloshi bwa ciko elo ukabwelele kuli nebo. nakalemipendwilako mwebo kuntanshi yakwa Yaweh ku Shilo.⁹ Abaume baishile kutalama nokwendaukamo pa mulu na panshi mucalo elo baishile kulemba ubulondoloshi bwa shiko mu mifungilo ya musumba shaiko mufiputulwa cine lubali, ukwali kucitika imisumba muli cilafiputulw. Eluntu bakabwela kuli Yoshua ku nkambi yaku Shilo.¹⁰ Eluntu Yoshua abedululwile pa Shilo ku cinso cakwa Yaweh. Nipalya pene epo Yoshua aishile kupela incende ku bantu bakwa Israeli, elo naonse alipelwe incende yakwe iya mpanga.¹¹ Umulimo wa ncende yanmitundu yakwa Benjamini umukowa no mukowa. Incende shabo bapelwe isha mpanga shali ni mapakati kalupwa lwakwa Yuda no lupwa lwakwa Yosefe.¹² Ku kapinda ka kukuso, eko umupaka watendekela pa Yodani. Umupaka walile kufika ku mumana waku kapinda ka kukuso ku Yeriko, elo eluntu waile kupita kulupili ku calo cakumasamba uko yaile fika ku matololo yaku Beti Aveni.¹³ Ukufuma kumu paka wapitile ku kapinda ka kukulyo mukulangilila ku Lusi (imoine incende na Betele). Eluntu umupaka wapitile naku Atoroti Adda, ku lupili lwaikela ku kapinda ka kukulyo ku Beti Horoni.¹⁴ Ulubali lumbi eluntu waile kulubali lumbi: Kumasamba no kupilibukila ku kapinda kaku kuso, ukulola ku lupili ukupilinganya ukufuma ku Beti Horoni. No mwakupelela mwaile kupwila ku Kiriati Baali (ekuti Kiriati Yearimu), umusumba uwapelwe ku mutundu waba Yuda. Ici caishile kupanga umupaka ku masamba lubali.¹⁵ Nakapinda ka kukulyo katampile kunse ya Kiriati Yearimu. Nomupaka waile kufuma kulya nokuya ku Efuroni, naku ka mfuku-mfuku kamenshi yaku Nefuto.¹⁶ No mwakupelela eluntu mwapitilile kwisamba lya mupaka walubali walungatana no mukonko waku Beni Hinonimo uwali ku kapinda ka kukuso kumpela ya mukonko waku Refaimu. Eluntu waile kuponena ku mupoka-poka waku Hinnomu, ku kapinda ka kukulyo ku mutentemuko waku Yebusiteshi, elo walikonkenyepo panshi yaku En Rogel.¹⁷ Nokupilibukila kukapinda ka kukuso, nokuya paitila ku En Shemeshi, nokufuma kulya waile kunse yaku Geliloti, iya lungateme kumu poka poka wa Adummimu. Eluntu yaile kupita kwi libwe lyakwa Bohani umwana mwaume wakwa Rubeni.¹⁸ Walipitilile naku kapinda ka kukuso kululamba lwa Beti Hogila. Nomupaka waile kupwila ku kapinda ka kukuso kuli Bemba wa Mucele, kumpela ya ku kapinda ka kukulyo ku Yodani. Ifi efyali umupaka waku kapinda ka kukuso.²⁰ Na Yodani yaishile kupanga umupaka waiko ku kabanga lubali. Ifi efyali ifikwatwa fya mutundu wakwa Benjamini, elo caishile kupelwa kumu kowa no mukowa, umupaka no mupaka, ukushinguluka.²¹ Nomba imisumba ya mitundu yakwa Benjamini, umukowa no mukowa, walikwete iyi misumba: Yeriko, Beti Hogila, Emeki Kesisi.²² Beti Araba, Semaraimu, Betele,²³ Avvimu, Pala, Ofala,²⁴ Kefa Amoni, Ofini, elo na Geba. Shali imisumba ikumi na shibili, ukubikilakofye ne mishi shabo.²⁵ Kwali nakabili imisumba shaku Gibeoni, Ramah, Betoti,²⁶ Misipa, Kefila, Mosa,²⁷ Rekemu, Ilipeli, Tala,²⁸ Selah, Aelfa, Yebus (ici mucine na Yerusalemu), Gibeia, elo na Kiriati Shali ikumi limo na shine imisumba, ukubikilako ne mishi shabo. Ifi efyali ifikwatwa fya bena Benjamini mu kowa shabo.

Chapter 19

¹ Ukupendwila kwa cibili kwali ponene pali Simeoni, umukowa nomu kowa. Ifikwatwa fyabo fyali pakati yafikwatwa fya pelwe ku mutundu wa bena Yuda.² Bali ikwatile ifikwatwa fya Beersheba, Shebu, Moladah,³ Hasa shuli, Bala, Esemu,⁴ Elitoladi, Betihuri, elo na Horma.⁵ Simeoni nakabili alikwete Sikilagi, Beti Makaboti, Has Susah,⁶ Bet Lebaoti, elo na Shurheni. Iyi yali misumba ikumi na itatu, nokubikilako ne mishi shabo.⁷ Simeoni nakabili alikwete Aini, Rimoni, Eta, elo na Ashani. Iyi yali imisumba ine, ukubikilako ne mishi shabo.⁸ Ishi shaali pamo, ukubikilako ne mishi shabo isha shungulwike imisumba nokutalifye naku Balati Beri (cimocine na Ramah mu Negev). Ifi efyali ifya kupyana fya mutundu wa bena Simeoni, umukowa no mukowa.⁹ Nefya kupyana fya mutundu wakwa Simeon fyapangilwe lubali ku mupaka wa mutundu wakwa Yuda. Pantu incende ya calo capelwe ku mutundu wakwa Yuda yali kulile sana kuli bo, elo no mutundu wakwa Simeoni waishile kupokelela ifya kupayana fyabo ukufuma pakati ka ncende shabo.¹⁰ Na ukupendwila kwa citatu kwaishile kuponena ku mutundu wakwa Selubuni, umukowa no mukowa. No mupaka wafya kupyana fyabo waishile kutampila pa Salidi.¹¹ No mupaka wabo waishile kuya pa mulu ku masamba ukuya naku Maralah elo waikata Dabesheti; eluntu waishilekutolokela ku mumana wa Brook uwalungatene na Yokinemu.¹² Ukufumaku Salidi no mupaa waishile kupilibukila ku kabanga lubali nokulungatana na ku kabanga elo waishile kupitila naku mupaka waku Kisiloti Tabo.¹³ Ukufuma kulya waishile kupita ku Dabelati elo eluntu waile kufika ku Yafiya. Ukufuma kulya wailekupita pa kabanga ku Gati Hefeli, elo eluntu naku Eti Kasini; Walikonkenyepo nokuya ku Palimoni nokupilibukila mupepi naku Neah.¹⁴ No mupaka waishile kupilibukila ku kapinda ka kukuso ku Hanatoni, elo wapwila ku mu konko wa Ifitali.¹⁵ Ici citungu pamo ne misumba yaku Katati, Nahalali, Shimuroni, Idalah, elo na Betelemu. Imisumba yali ikumi na ibili, ukubikilakofye ne mishi shabo.¹⁶ Ifi efyali ifya kupyana fya mutundu wakwa Sebuluni, umukowa no mukowa,

ukubikilako ne misumba shabo, ukubikilako ne mishi shabo.¹⁷ Ukupendwila kwa cipendwa cine kwaishile kuponena pali Isaka, umukowa no mukowa.¹⁸ Incende shabo ukubikilako Yesireli, Resuloti Shunemu,¹⁹ Afalaimu, elo na Anahati.²⁰ Nakabili ukubikilakofye Labiti, Kishioni, Ebese,²¹ Lemeti, En Ganimu, En Haddah, elo na Beti Pasesi.²² Umupaka wabo nakabili waikete na Tabor, Shahasuma, elo na Beti Shemeshi, no kupwila ku Yodani. Shali ikumi na mutunda imisumba, ukubikilakofye ne mishi shabo.²³ Ifi efyali fyakupyna fya mutundu wakwa Isaka, ukukonka ne mikowa shabo-ne misumba, ukubikilakofye ne mishi shabo.²⁴ Ukupendwila kwa busano kwaishile kuponena pa mutundu wakwa Asheri, umukowa nomukowa.²⁵ Incende shabo ukubikilako Helikati, Hali, Beteleni, Akishafu,²⁶ Alameleki, Amadi, elo na Mishali. Ku masamba wa mupaka waile kufika ku nKarmeli na Shioli Libinati.²⁷ Eluntu waishile kupilibukila ku kabanga lubali lwa Beti Dagoni elo no kuya nokutalifye nga Sebuluni, elo nokuya ku mukonko waku Ifitaeli, kukapinda ka kukuso ku Beti Emeki elo na Nyele. Eluntu wakonkenyepo ku Kabuli mupepi na kukapinda ka kukuso.²⁸ Eluntu waile naku Abubni, Rehobi, Hamoni, elo na Kana, ukufikafye naku Sidoni.²⁹ No mupaka waishile kubwelela ku Rama, nakwilinga lya musumba wa turi. Eluntu umupaka waishile kupilibukila ku Hosa no kupwila kuli bemba, mucitungu caku Akisibi,³⁰ Ummah, Afeki, elo na Rhobi. Yali amakumi yabili na ibili imisumba, ukubikilakofye ne mishi shabo.³¹ Ifi efyali ifyakupyana fya mutundu wakwa Asheri, umukowa no mukowa-ne misumba, ukubikilapofye ne mishi shabo.³² Ukupendwila kwalenga mutanda kwaishile kuponena pa mutundu wakwa Naftali, umukowa no mukowa.³³ Umupaka wabo watulile ukufuma ku Helefu, ukufuma ku Oak pa Sananimu, naku Adami Nekebi, elo Yabineli nokufikafye na ku Lakumu; nokupwila ku Yodani.³⁴ No mupaka waishile kupilibukila ku masamba lubali ku Asinoti Tabor nokuya ku Hukoki; waishile kwikata Sebuluni kukapinda ka kukulyo, no kufika ku Asheri ku masamba elo na Yuda ku kabagna kaku mumana waku Yodani.³⁵ Na malinga ya misumba yali Zidimu, Seli, Hamati, Rakati, Kinereti,³⁶ Adama, Rama, Hasor,³⁷ Kedeshi, Edrei, elo na En Hasor.³⁸ Kwali nakabili Yiloni, Migidali El, Horemu, Beti Anati, elo na BetiShemeshi. Yali ikumi na pabula imisumba, ukubikapofye ne mishi shabo.³⁹ Ifi efyali ifyakupyana fya mutundu wakwa Naftali, umukowa no mukowa-ne misumba, ukubikapofye ne mishi shabo.⁴⁰ Ukupendwila kwalenga cine-lubali kwaishile kuponena pa mutundu wakwa Dani, umukowa no mukowa.⁴¹ Ne ncende sha fyakupyana ukubikilako na Sora, Eshitali, Ili Shemeshi,⁴² Shalabini, Aiyaloni, elo Yefila.⁴³ Nakabili ukubikilakofye na Eloni, Timuna, Ekironi,⁴⁴ Eliteke, Gibetoni, Baalati,⁴⁵ Yehudi, Bene Beraki, Gati Rimoni,⁴⁶ Me Yakoni, elo Rakoni iyalungatune ne ncende Yapilingenye ukufuma Yopa.⁴⁷ Uluntu incende ya mutundu wakwa Dani walubile kuli bo, Dani aishile kusansa Leshamu, no kulwa nao, noipokolola no kuipuma no lupanga; nokupoka ifikwatwa fyabo nokwi kalamo. nokuinukila Leshemu, nokuinika Dani panuma ya fikolwe fyabo.⁴⁸ Ifi efyali umutundu wakwa Dani, umukowa no mukowa-ne misumba, ukubikilakofye ne mishi shabo.⁴⁹ Uluntu bapwile ukwabanya icalo nga igyakupyana, na bantu bakwa Israeli balipele ifyakupyana fyabo abene kuli Yoshua umwana mwaume wakwa Nuni.⁵⁰ Napa kukonkomesha kwakwa Yaweh baishile kumupela umusumba uyo aipwishe, Timunati Sera mukapili ka calo cakwa Efulemu. Aishile kukula no musumba cipya-cipya no kwikala mulya mwine.⁵¹ Ifi efya kupyana ifyo Eleasa shimapepo, Yoshua umwana mwaume wakwa Nuni, elo ne ntungulushi sha mutundu wa kowa wa bena Israeli baishile kupela ifingi ku Shilo, pa cinso cakwa Yaweh, pakwingila mwitenti lya kukumaninamo. Eico baishile kupwa ukwabanya ifyalo.

Chapter 20

¹ Eluntu Yaweh aishile kulanda kuli Yoshua, ² "Landa ku bantu bakwa Israeli, ukulanda ati, Sonteni imisumba ya mbutushi iyo nebo nalandile kuli webo kukuboko kwakwa Mose. ³ Mucite ifi pakutita ati uyo onse uwaipaya umuntu ukushiitemenwa kuti yay kulya. Ish misumba shikesa kuba nincende ya mbutushi ukufuma kuli onse uwafwaya ukulandula umulopa wa muntu waipaiwe. ⁴ Ena akabutukila kumusumba umo uwa misumba ilya elo akatalama pa mwinshi wapa mpongolo ya musumba, nokulondolola umulandu wakwe kubakalamba ba musumba, Eluntu bena baka mutwala ena mukati ka musumba no kumupela ena incende yakwe ukwikalamo muli bo. ⁵ Nga umo pali bo aisakufwaya ukulandula umulopa wa muntu waipaiwe, eluntu abantu ba mumusumba tabafwile ukupela uyo uwamwipewe ena pamulandu we funde. Bena tabafwile ukucita ici pantu ena aipeye umwina mupalamano ukwabula ukuitemenwa, elo takwete ulupato pali ye nankwe pakubala. ⁶ Ena afwile aiskala mu musumba ulya mpaka ena akatalame ku ncinso ca lukuta kubupingushi, mpaka imfwa yauyo uwali kumbomba nga shimapepo mukalamba mu nshiku shilya. Elunu umo waipaya umuntu ukwabula ukuitemenwa afwile ukubwela ku musumba wakwe elo naku ng'anda yakwe naku musumba kuntu afulumwike." ⁷ Eico abena Israeli basalile Kedeshi mu Galile ku kapili kaku calo caku Nafutali, Shekemu mukapili kamu calo cakwa Efulemu, elo na Kiriati Ariba (cimocine na Heburoni) mukapili kamu calo cakwa Yuda. ⁸ Kwishilya lya Yodani ku Yeriko ku kabanga balisalile Besa mu matololo mu ncende yakulingana ukufuma ku mutundu wakwa Rubeni, Ramoti Gileadi, ukufuma ku mutundu wakwa Gadi, elo na Goloni mu Bashani, ukufuma ku mutundu wakwa Manase. ⁹ Ishi emisumba shasalilwe kuli bonse abantu baku Israeli na bena fyalo abaiklele kuli bo, pakutita ati uyo onse uwaipaya umuntu kukana itemenwa kuti abutukila kuli bo pakuingilila. Uyu muntu tafwile ukufwa ku minwe yauyo akofwaya ukulandula umulopa uyo wasumine mpakafye no muntu watungilwe akeminine ku ntanshi ya lukuta.

Chapter 21

¹ Eluntu umutundu wa ntungulushi ya bena Lebi yaishile kwisa kuli Eleasa shimapepo, kuli Yoshua umwana mwaume wakwa Nuni, ne ntungulushi ya kulupwa ya fikolwe fyabo mulya mwinefyeye mu bantu bakwa Israeli. ² Baishile kulanda

kuli bo ku Shilo mu calo ca Kenani ati, "Yahweh alimikonkomeshe mwebo ukupitila ku kuboko wakwa Mose ukumpela imisumba sha kwikalamo, ne ncende ya mulemfwe ya fitekwa fyesu." ³ Eico namu kukonkomesha kwakwa Yahweh, na bantu bakwaIsraeli baishile kupela ifyakupyana fyabo kuli ishi misumba, ukubikilakofye ne ncende ya mulemfweshabo, kubena Lebi. ⁴ No kupendwila kwa mukowa wa bena Koati bapele ifi ifyakutumbukamo: Na bashimapepo-abana bakwa Aaroni abo abafumine ku bena Lebi-baishile kupokelela ikumi limo na itatu imisumba ya pelwe ukufuma ku mutundu wakwa Benjamini. ⁵ Nabonse abashelepo abakwa Koatiabana baishile kupelwa ikumilimo ilya misumba ukufuma ku mukowa wa mutundu waka Efulemu, Dani, elo na citika ukufuma ku mutundu wakwa Manase. ⁶ Eluntu abantu abafumine ku Geshoni bapelwe, napaka pendila ifingi, ikumi limo naitatu imisumba ukufuma ku mukoa wakwa mutundu wakwa Isaka, Asheri, Nafutali, nacicika wa mutundu wakwa Manase na Bahani. ⁷ Na bantu abali abana bakwa Merari, umukowa no mukowa, balipepokelele ikumi limo na ibili iya misumba ukufuma ku mutundu, wakwa Rubeni, Gadi, elo na Sebuloni. ⁸ Eico abantu baka Israeli baishile kupela, ukupendawila ishing, ishi misumba (ukubikilafyo ne ncende isha mulemfwe shabo) ku bena Lebi, ngaifyo Yahweh akonkomeshe mu kuboko kwakwa ka Mose. ⁹ Ukufuma ku mutundu waka Yuda elo na Simeoni, baishile kupela incende kuli ishi misumba, ishi shalembelewe amashina. ¹⁰ Ishi misumba shaishile kupelwa ku bana bakwa Aaroni, uwali pamikowa ishabena Koati, uwafumine ku mutundu waka Lebi. Pakubala ukupendwila kwa shingi kwa ishile kuponena pali bo. ¹¹ Abena Israeli baishile kuli bo Kiriati Ariba (Ariba ali ni wishi wakwa Anaki), imoine incende na Hebroni kutupili twaku calo cakwa Yuda, ne ncende ya mulemfwe ishinguluka yena. ¹² Nomba na mabala ya misumba, ukubikilakofye ne mishi shabo, shaishile kupelwa kale kuli Kalebu umwana mwaume wakwa Yefune, nga ifikwatwa fyakwe. ¹³ Ku bana bakwa Aaroni shimapepo baishile kupela Hebuloni ne ncende ya mulemfwe- wali musumba wa mbutushi kuli onse uyo uwaipaya ukwabula kuitemenwa-elo na Libuna ne ncende shakwe isha mulemfwe, ¹⁴ Yatiri ne ncende shakwe isha mulemfwe, elo na Eshitemoa ne ncende shake sha mulemfwe. ¹⁵ Baishile kupela na kuli Holoni incende shakwe isha mulemfwe, Debi ne ncende shakwe isha mulemfwe, ¹⁶ Aini ne ncende shakwe isha mulemfwe, Yuda ne ncende shake isha mulemfwe, elo na Bet Shemeti ne ncende shakwe isha mulemfwe. Shali pabula imisumba ishapelwe ukufuma kuli ishi shibili imitundu. ¹⁷ Ukufuma ku mutundu wakwa Benjamini walipelwe Gibeoni ne ncende shakwe isha mulemfwe, Geba ne mpanga shakwe ishalemfwe, ¹⁸ Anatoti ne ncende shakwe isha mulemfwe, elo na Alimoni notumisumba twakwe tune utunono. ¹⁹ Ne misumba shaishile kuli bashimapepo, abana bakwa Aaroni, shali ikumi limo na itatu imisumba Yosefye, ukubikilakofye ne ncende sha mulemfwe shabo. ²⁰ Ku bashala abena Koati uyo uwaba kumukowa wakwa Koati uwa bena Lebi- balikete imisumba ishaishile kuli bo ukufuma ku mutundu wakwaEfulemu pakupendwila kwa shingi. ²¹ Kuli bo shapelwe Shekemu incende sha mulemfwe shabo mu lupili lwa kucalo cakwa Efulemu-umusumba wambutushi uyo onse uwaipay umuntu ukwabula kuitemenwa Gesa, ne ncende shakwe ishamulemfwe, ²² Kibisaimu ne ncende yakwe iyamulemfwe, elo na Beti Horoni ne ncende shakwe ishamulemfwe- ine imisumba yonse. ²³ Ukufuma ku mutundu wakwa Dani, umukowa wakwa Koati waishile kupela eliteke incende shake ishamulemfwe, Gibetoni ne ncende shakwe ishamulemfwe, ²⁴ Aiyaloni ne ncende shake ishamulemfwe, na Gati Rimoni ne ndende shakwe ishamulemfwe-shine imisumba shonse. ²⁵ Ukufuma kuli citika wa mutundu wakwa Manase, ku mukowa wakwa Koati kwaishile kupelwa Tanaki incende shakwe isha mulemfwe elo na Gati Rimoni ne ncende shakwe isha mulemfwe-shibili imisumba. ²⁶ Shali ikumi na umo imisumba shaonse ne mikowa shonse isha bena Koati, ukubikilako ne ncende shabo isha mulemfwe. ²⁷ Ukufuma kuli citika wa mutundu wakwa Manase, ku mukowa wakwa Geshoni, ishi shali imikowa shimbi isha bena Lebi, elo baishile kupela Golani mu Bashani incende shakwe ishamulemfwe-umusumba uwambutushi kuli onse uwaipaya naumbi ukwabula ukuitemenwa, pamopene na Beshitera ne ncende shakwe ishamulemfwe-shibiliimisumba shonse. ²⁸ Ku mukowa wakwaGeshoni baishile kupela Kishoni ukufuma kumutundu wakwa Isaka, pamopene ne ncende shabo ishamulemfwe, Daberati ne ncende shake ishamulemfwe, ²⁹ Yamuti ne ncende shakwe ishamulemfwe, na Eni Ganimu ne ncende shakwe ishamulemfwe-imisumba shine. ³⁰ Ukufuma ku mutundu wakwa Asheri, baishile kupelaMishali incende shakwe ishamulemfwe, Abidoni ne ncende shakwe ishamulemfwe, ³¹ Helikati ne ncende shakwe ishamulemfwe, na Rehobi ne ncende shakwe ishamulemfwe-shine imisumba muli shonse. ³² Ukufuma ku mutundu wakwa Nafutali, baishile kupela no mukoa wakwa Geshoni Kadeshi mu Galile incende shake ishamulemfwe-umusumba wambutushi uyo onse uwaipaya naumbi ukwabula ukuitemenwa; Hamoti Dori ne ncende shakwe ishamulemfwe, na Katani ne ncende shakwe ishamulemfwe-shitatu imisumba muli shonse. ³³ Shali ikumi limo nafitatu imisumba muli shonsefye, ukufuma ku mukowa wakwaGeshoni, ukuibikilakofye nencende shabo ishamulemfwe. ³⁴ Nakubashala abena Lebi-umukowa wakwa Merari-waishile kupelwa kumutundu wakwa Sebuloni: Yokine ne ncende shakwe ishamulemfwe, Kota ne ncende shakwe ishamulemfwe, ³⁵ Dimuna ne ncende shakwe ishamulemfwe, na Nahalali ne ncende shakwe isha mulemfwe-shine imisumba muli shonsefye. ³⁶ Ku mukowa wakwa Melali balipelwe ukufuma ku mutundu wakwa Reuben: Besa ne ncende shakwe ishamulemfwe, Yahasi ne ncende shakwe ishamulemfwe, ³⁷ Kedemoti ne ncende shakwe ishamulemfwe, na Mefaati ne shakwe ishamulemfwe-imisumba shine. ³⁸ Ukufuma ku mutundu wakwa Gadi baishile kupelaRamoti mu Gileadi incende shakwe isha mulemfwe-umusumba wambutushi uyo onse uwaipaya naumbi ukwabula ukuitemenwa na Mahanaimu ne ncende shakwe ishamulemfwe. ³⁹ Na umukowa wakwa Melali nao waishile kupelwa Heshoboni incende shakwe isha mulemfwe, na Yaseri ne ncende shakwe isha mulemfwe. Ishi shali shine imisumba muli shonsefye. ⁴⁰ Yonse iyi yali misumba yamikoa yakule kana yaka Melali, iyafumine ku mutundu wakwa Lebi-ikumilimo na ibili imisumba yonsefye iyapelwe kuli bo mukupendwila kwa shingi. ⁴¹ Ne misumba sha bena Lebi shapokelwe ukufuma pakati ka calo cafikwatwa na bantu bakwa Israeli bali amakumi yane na cine konsekonse imisumba, ukubikilofye ne ncende shabo ishamulemfwe. ⁴² Ishi misumba cilaumo walikwete incende

yaiko ishamulemfwe isha shunguluka. cali ifi fine ne misumba ishi shonsefye. ⁴³ Eico Yahwe aishile kupela kuli Israeli conse icalo ico ena alapile ukupela ifikolwe fyabo. Na bena Israeli baishile kubula ici calo no kwikalamo. ⁴⁴ Eluntu Yahweh aishile kupela kuli bo ukutusha pa ncende ponse ngefyo ena alapile kufikolwe fyabo. Takwali nangubamo balwani babo aba kubancimfya bena. Yahweh aishile kupela abalwani babo bonse muminwe yabo. ⁴⁵ Takuli nangu cimo palifyonse ifilayo ifisuma ifyo Yahweh alandile ku ng'anda yakwa Israeli ifya fililwe ukwisa kuba icishinka. Bonsefye bena baishile kuba.

Chapter 22

¹ Panshita ilya Yoshua aishile kukuta abena Rubeni, na bena Gadi, na citika wa mutundu wakwa Manasse. ² Aishile kulanda kulibo ati, "Mwebo mulicitile fyonse ifyo Mose umubomfi wakwa Yaweh amikonkomeshe. Mwebo mulyumfwile ishiwi lyandi muli fyonse ifyo namikonkomeshe. ³ Tamwatala amufuma kuli ba wenu ishi shonse inshiku ishing, ukufikafye na pali buno bushiku, na mwebo mwalikilisha no mulimo uukabilwa mu mafunde yakwa Yaweh Lesa wenu. ⁴ Nomba Lesa wenu alipele ukutusha kuli ba wenu, inga fintu ena Yaweh alaile kuli bo. Eico nomba Alulukeni no kuya ku ma tenti yenu mu calo cabupyani bwenu, cintu Mose umubomfi wakwa Yaweh apele kuli mwebo kuli lulya lumbi ululamba lwa bemba wa Yodani. ⁵ Mube abakucnjela muku baka amafunde elo ne funde ilyo Mose umubomfi wakwa Yaweh amukonkomwshe, ukuti mutemwe Yaweh Lesa wenu, ukuti mulekwenda munshila shakwe shonse, ukuti musunge amafunde yakwe, no kwikatisha ena no kupepa ena ne mitima yenu yonse na ku myeo yenu yonse." ⁶ Eico Yoshua aishile kubapala no kubeba ukuya, nabo baishile kubwelela ku matenti yabo. ⁷ Nomba kuli citika umo uwamutundu wakwa Manasse, Mose aishile kubapela icikwatwa mu Beshani. Lelo kuli umbi citika Yoshua aishile kubapela icikwatwa ku lubali lwa ku masamba ya Yodani. Yoshua aishile kubaleka ukuya ku matetnti yabo; aishile kubapala bena ⁸ no kwisa kulanda kuli bo "Bweleleni ku matenti yenu ne ndalama ishing, ne fitekwa ifingi, na silfere na golide, no mukuba, ne cela, elo ne fya kufwala ifingi. wabanye ifyo mwapatile ukufuma kuba lwani benu kuli ba wenu. ⁹ Eico abana bakwa Rubeni, naba kwa Gadi, na citika wa mutundu wakwa Manasse baishile kubwelelamo kwabo, no kusha abena Israeli pa Shilo, iyo iyaba mu calo ca Kenani. Baishile kufumapo no kwisa kuya ku citungu ca Galaadi, ku cifulo cabo abene, ico bena abene bapokele, ukupitila mukubela amafunde yakwa Yaweh, mukuboko wakwa Mose. ¹⁰ Eluntu baishile kuya ku Yodani iyo iyabela ku calo ca Kenani, abena Rubeni na bena Gadi na citika wakwa Manasse baishile kukula ubulambo lubali lwa Yordani, ubulambo ubukulu elo ubwakubelelela. ¹¹ Abena Israeli baishile kumfwa pali ifi elo no kwisa kulanda ati, "Boneni! Abantu bakwa Rubeni, Gadi, na citika wa mutundu wakwa Manasse ukuti balikulile ubulambo pa ntanshi ya calo cakwa Kenaani, pa Gililoti, mupepi ne citungu c Yodani, kulubali ulu ulwa bena Israeli." ¹² Uluntu abena Israeli baishile kumfwa pali ifi, ibumba lyonse ilyena bena Israeli baishile kulongana pamo pa shilo ukuti baye kucita ubulwi nabo. ¹³ Eluntu abena Israeli baishile kutuma inkombe kubena Rubeni, abena Gadi. Kabili baishile kutuma Pinehasi umwana mwaume wakwa Eleasa, shimapepo, ¹⁴ pamo ne ntungulushi ikumi limo, umo ukufma muli cila mutundu wa ndupa sha bena Israeli, na onse muli aba ewa umukulu wacilalupwa mu mukowa wakwa Israeli. ¹⁵ Epakwisa ku bantu bakwa Rubeni, Gadi, na kuli citika wa mutundu wakwa Manasse, mu calo cakwa Gadi, nabo epakwisa kulanda kuli bo: ¹⁶ "Tbumba lyonse ilyakwa Yawe lyalandile ifi, 'Cindo ici ico mwacita ica kusangukila Lesa wakwa Israeli, pakuti mwaluke buno bushiku ukufuma mukukonka Yaweh pakuikulila mwebene ubulambo buno bushiku mukutalamina Yaweh? ¹⁷ Bushe isambi lyesu pa Peor talya tulingile? Eico tatulati tuisangulule nomba fwebo kuli ye. Pali ililine isambi kwa ponene icikuko pa lukuta lwakwa Yaweh. ¹⁸ Bushe namwebo mukofuma mukukonka Yaweh pali buno bushiku? Nga na mwebo mwasangukila Yaweh lelo, mailo akesa kufulilwa ulukuta lonse ulwakwa Israeli. ¹⁹ Inga cakuti icalo ico webo wakwata nga cakowela, eluntu webo ufwele ukwabukila mu calo umo itenti lyakwa Yaweh lyaiminina, no kuisendela mwebene ifikwatwa pakati kenu. Tecakwesa ukusangukila Yaweh, nangula ukusangukila fwebo no kuikulila ubulambo mwebene ukucila pa bulambo bwakwa Yaweh Lesa wenu. ²⁰ Bushe tali ni akani umwana mwaume wakwa Sera uyo ewatobele icisumino pa mulandu waifi fintu fyonse ifya sungilwa Lesa? Bushe ubukali tabwa ponene pa bantu bonse abakwa Israeli? Ulya mwaume taonaikile eka pabubi bwakwe.'" ²¹ Eluntu umutundu wakwa Rubeni, Gadi, na citika umo uwa mutundu wakwa Manasse waishile kulanda mu kwasuka ku ntungulushi sha cila mukowa wakwa Israeli: ²² Ena wa maka, Lesa, Yaweh! Ena wamaka, Lesa, Yaweh!-- Ena ewaishiba, kabili lekeni na Israeli wine eshibe: Nga cakuti nimukusanguluka nangu ukutalama ukufuma ku cisumino cakwa Yaweh, ena tatuleke buno bushiku ²³ pamulandu wakuikulila ubulambo ukufuma kuli Yaweh. Nga cakuti twakulile ubulambo pakuti tulekupelelapo amalambo ya koca, aya ng'ano, nangula amalambo ya mutende, kanshi lekeni Yaweh atukande pali ici. ²⁴ Iyoo! fwebo twaishile kucita ici mukutina ukuti ku nshita iikoisa abana benu bakese kulanda ku bana besu, 'Bushe findo mufwile ukucitila Yaweh, Lesa wakwa Israeli? ²⁵ Pantu Yaweh alilaengele Yodani ukuba umupaka pakati kesu na mwebo. Mwebo mwe bantu bakwa Rubeni na bantu bakwa Gadi, mwebo tamukwete icananiko na Yaweh.' Eico abana benu kuti balenga abana besu ukuleka ukushinshimuna Yaweh. ²⁶ Eico twaishile kulanda ati, 'Lekeni febo nomba tukule ubulambo tulekocelapo ifya bupe, nangula amalambo yali yonse, ²⁷ lelo nikuba bakambone pakati kesu fwebo na mwebo, napa nkulo ishikea panuma yesu, pakuti twingabomba umulimo wakwa Yaweh pa cinso cakwem ne fyaa bupe fyesu ifya koca, na ku malambo yesu, ne fya bupe fyesu ifya mutende, pakuti abana benu taba kese kulanda ku bana besu mu nshita iyikoisa, "Tamukwete ica kaniko na Yaweh.'" ²⁸ Eico twaishile kulanda ifi nga kuli ifya isa kulandwa kuli fwebo nangu ku bana besu mu nshita iikoisa, fwebo tukesha kulanda ati, "Boneni! ici ecimpashanya ca bulambo bwakwa Yaweh, ico

ifikolwe fyesu fwebo fyapangile, tepakupelela ifya bupe fya koca, nangula amalambo, lelo nimukuba kambone pakati kesu fwebo namwebo." ²⁹ Cingaba ukutali na fwebo ica kuti twasangukila Yaweh, elo no kufuma lelo mukukonka ena mu kumukulila ubulambo bwa fya bupe fya koca, icabupe ca ng'ano, nangula ilambo, ukucila pa bulambo bwakwa Yaweh Lesa wesu ifili pa ntanshi ya tenti lya kukumaninamo. ³⁰ Uluntu Pinehasi shimpepo ne ntungulushi sha bantu, ekweba tai, intungulushi ya cila mikowa iyakwa Israeli aba bali naye, baumfwile amashiwi ayo abantu bakwa Rubeni, Gadi, Manasse baishile kulanda, ukuti cali ica wama mu menso yabo. ³¹ Pinehasi umwana mwaume wakwa Eleasa shimaepo aishile kulanda ku bantu bakwa Rubeni, Gad naba kwa Maanasse, "Lelo fwebo na twishiba ukuti Yaweh ali pakati kesu, pantu tawalenga ukusanguka kwa cisumino cenu ukufuma kuli ye mwebo. Nomba mwalipususha abena Israeli ukufuma mu kuboko kwakwa Yaweh ³² Eluntu Pinehasi umwana mwaume wakwa Eleasa shimaepo, ne ntungulushi baishile kubwela ukufuma kubena Rubeni, na bena Gadi ukufuma mu calo cakwa Gilaadi, ukubwelela na mu calo ca Kenani ku bena Israeli, no kuleta amashiwi kuli bo. ³³ Akasebo kabo bena kali bwino mu menso ya bena Israeli. Abena Israeli baishile kutasha Lesa kabili tababwekeshepo ukulanda palwa kucita ubulwi na bena Rubeni, nabena Gadi, pakuti bengo naula icalo pantu baikele. ³⁴ Abena Rubeni elo na Gadi baishile kwinika ubulambo, "Kambone," pantu bena basihile kulanda, "Nikambone pakati kesu fwebo na Yaweh ni Lesa."

Chapter 23

¹ Panuma ya nshiku ishing, uluntu Yaweh aishile kupela ukutusha ku bena Israeli ukufma ku balwani babo abo aba bashingulukile, na Yoshua ali na kula kabili uwatantalila mu myaka, ² Yoshua aishile ku kuta bonse abena Israeli—abakalamba wabo, intungulushi shabo, na bakalangula wabo, naba shimucindikwa wabo—elo aishile kulanda ati, "Ndikulile kabili imyaka ilifulile. ³ Mwebo muli bwene fyonse ifintu ifyo Yaweh Lesa wenu acitile kunko shonse idhi pa mulandu wenu, pantu ni Yaweh Lesa wenu ewa milwilibile. ⁴ Boneni! Nalipele kuli mwebo ifyalo ifya sheleko ukucimfya nge fikwatwa ku mitundu yenu, pamo pene ne fyalo fyonse ifyo mwa onaula kale, ukufuma ku Yodani bamba mukulu uwaba ku kapinda ka ku kuso. ⁵ Yaweh Lesa wenu akafumyamo. Ali no kubafumyamo bena kuli mwebo. Ena akatalika icalo cabo, kabili muli no kubula icalo cabo ku kuba icikwatwa cenu, nga fintu Lesa alaile kuli mwebo. ⁶ Eico mulekuba abakukosa. eico mulekusunga no kula kucita fyonse ifya lembwa muli ili buku lya madfunde yakwa Mose, ukukana pailibukila kuli ulu lubali ku kuboko kwaku kulyo nangu ukwa ku kuso, ⁷ eico imwe tamufwile ukuyisankanya neyi imishobo iyili pakati kenu nangu ukulumbula mwishina lya tu lesa twabo, ukulapa pali twena, ukutushishimuna nangula ukutufukamina. ⁸ Eico, mwebo mufwile ukushintililafye pali Yaweh Lesa wenu nga fintu mwacita pali buno bushiku. ⁹ Pantu Yaweh aishile kufumya pa cinso cenu mwebo umushobo ukulu, kabili uwakukosa kuli mwebo, takwatala akuba uwakutalama ku cinso cenu ukufika pali buno bushiku. ¹⁰ Uuli onse umwaume uwa pa pendwa yenu akalanga ikana limo ukufulumuka, pantu Yaweh Lesa wenu, ena ekalwila wenu, nga fintufye amilaile. ¹¹ Mubikeko amano, epakuti mwebo mwinga temwa Yaweh Lesa wenu. ¹² Lelo nga cakuti mwebo mwayaluka no shintilila pali abo abapusuka abamu mishobo ishi ishili pakati kenu, nangu nga mwaupana nabo, nangu nga mwaisa kwisa pamo nabo elo nabo pamo nenu, ¹³ eluntu mufwile ukwishiba mu cishinka ukuti Yaweh Lesa wenu takatale kufumya ishi imishobo pakati kenu. Mukweba ati, bena bakesa kuba iciteyo kabili icikose kuli mwebo, bakamikapa anembya mu numa shenu ne myunga mu menso yenu, mpaka mwebo mukalobe muli cino cabune cintu Yaweh Lesa wenu apela kuli mwebo. ¹⁴ Nomba nkoya ku nshila ya calo, elo mulishibile ne mitima yenu ne myeo yenu ukuti tapaba ishiwi nangu limo ilya filwa ukuba ilya cishinka pa fyabune fyonse fintu Yaweh Lesa wenu amulayile mwebo. Ifi fyonse fyalikilishiwa kuli mwebo. Tapali nangu cimo icishacitika. ¹⁵ Nomba nga fintu fine lyonse ishiwi lyakwa Yaweh Lesa wenu alayile mwebo lifikilishiwe elo Yaweh akaleta pali mwebo fyonse ifibi mpaka akamonaule mwebo ukufuma muli cino calo cabune ico Yaweh Lesa wenu apela kuli mwebo. ¹⁶ Ali nokwisa ku cita ifi nga mwaisa kutoba ifiope fyakwa Yaweh Lesa wenu, ifyo akonkomeshe ukubaka. Nga cakutla mwaya no kushinshimuna tu lesa tumbi no tufukamina, elo ubukali bwakwa Yaweh bukesa kwima pakati kenu, elo mwebo mukaloba mukwangufyanya ukufuma muli cino calo ca bune ico ena apela kuli mwebo."

Chapter 24

¹ Eluntu Yoshua aishile kukolonganika imitundu yonse iya kwa Israeli ku shekemu elo aishile kukuta abakulu bamu Israeli, inyungulushi shabo, bakapingula wabo, bacilolo, nabo baliyipele kuli Lesa. ² Yoshua aishile kulanda ku bantu, "Ifi efintu Yaweh, Lesa wakwa Israeli, aishile kulanda, 'Ifikolwe fyenu ku nshita yakunuma fyali kwikala mupepi no mumana wa Yufreti- Tera wishi wkwa Abrahamu kabili wishi wakwa Nahor nabo bali shinhsimwine tu lesa tumbi. ³ Lelo nebo naishile ku twala shinwe ukucila Yufreti elo nebo nali batungulwile mu calo ca Kenani nebo epakupela kuli ye abana abengi ukupitila mu mwana wakwe umwaume Isaki. ⁴ Eluntu naishile kupela kuli Isaki abana baume Yakoo elo na Esau. Nebo naishile kupela kuli Esau icalo caku lupili lwa Seir ukuti cingaba icikwatwa cakwe, lelo kuli Yakobo na bana bakwe bena balitentemukile ku Egypto. ⁵ Naishile kutuma Mose na Aaroni, kabili naishile ku cita ifikunkuma mu Egypto, panuma ya ifi naishile kumifumyamo. ⁶ Naishile kufumyamo ifikolwe fyenu mu Egypto, kabili mwaishile kuli bamba. Abena Egypto balibapepekele na ma celeta elo nabapali bakabalwe ukufikafye nakuli bamba wakukashika. ⁷ Uluntu ifikolwe fyenu fyaishile kukuta kuli Yaweh, ena aishile kubikako ifinshi pakati kenu na bena Egypto. Ena aishile kulenga bamba ukuba pali bo elo nokwisa kubafimba. Mwebo mwalibwene ifyo naishile kucita mu Egypto. Eluntu mwebo mwaishile kwikala mu matololo pa nshita iyitali. ⁸ Naishile kumileta mu calo ca Amore, abo abaikele kwi shilya limbi ilya

Yodani. Baishile kulwa na mwebo, elo nebo naishile kubapela mumaboko yenu. Namwebo mwaishile kubula icalo cabo, epakuba icikwatwa, elo naishile kubonaula pa cinso cenu.⁹ Eluntu Balaki umwana mwaume wakwa Zeppor, imfumu yabena Moabu, baishile kwima epakusansa Israeli. Naye epakwisa kutuma no kwisa kwita Balamu umwana mwaume wakwa Beor, ukuti ese ku mitipa.¹⁰ Lelo nebo ntaishile kumfwa Balamu. Ecaishile kulenga ukuti ena esekumipala. Eico naishile kumipususha ukufuma muma boko yakwe.¹¹ Mwaile kucila Yodani elo mwaishile kwisa pa Yeliko. Intungulushi sha ku Yeliko shaishile ku milwisha, pamo pene nabena Amore, abena Perisi, abena Kenani, abena Hiti, abena Girgashi, abena Hibi, elo na bena Yebusi. Naishile ku mipela ukucimfya no kulenga ukuba intungulushi pali bo.¹² Naishile kutuma na malonda no kumitungulula, ayo ayaishile ku batamfya bena ne mfumu shibili isha bena Amore ukufuma pa cinso cenu. Ici cena tacacitikile pa mulandu wa mifwi nangula amata yenu.¹³ Naishile kumipela icalo ico mutaculule ne misumba isho mutakulile, ishi nomba mwebo mukoikalamo. Mwasihi kulya ifisabo fya mya ngashi nefya miolife ifyo mwebo mutabyele.¹⁴ Nomba mulekunakila Yaweh no kulamushinshimuna mu chishinka na mucine; talukeni kuli tulesa uto ifikolwe fyenu fyali ku shinshimuna mu Yufreti na mu Egypto, elo mwebo shinshimuneni Yaweh.¹⁵ Nga cena caboneka icibi mu menso yenu ukushinshimuna Yaweh, isalileni mwebene buno bushiku uyo mwebo mwakula kutumika, nga ni tulesa tuntu ifikolwe fyenu fyashinshimwine kululamba lwa Yufreti, nangula tulesa twaa bena Amore, mu calo cintu mwebo mukoikalamo. Lelo nebo na bang'anda yandi, twa kulakushinshimu a Yaweh.¹⁶ Abantu baishile kwasuka no kwisakulanda ati, "Fwebo tatufwile ukulaba Yaweh nokuti tulekubombela tu lesa,"¹⁷ pantu ni Yaweh Lesa wesu uwafumisha fwebo ne fikolwe fyesu ukufuma mu ca Egypo. Ukufuma mu ng'anda ya busha, ena aishile kucita ifishi bilo ifikalamba pa menso yesu, ena ewatubakile fwebo munshila shonse shintu twaishile kuyamo, na pakati kanko shonse muntu twali kupita.¹⁸ Eluntu Yaweh aishile kubafumya pa cinso cesu fwe bonse, ukwisa kubikapofye na bena Amore abali kwikala mu calo. Eico nafwebo twale kushinshimuna Yaweh pantu ye e Lesa wesu.¹⁹ Lelo Yoshua aishile kulanda ku bantu ati, "Mwebo tekuti mulekubombela Lesa pantu ena ni Lesa uwashila; ni Lea wabukwa; ena takelele ubutalangani na masambi yenu.²⁰ Nga mwebo mwatalamina Yaweh no kushinshimuna tu lesa tumbi, eluntu ena akesa kupilibuka no kucita ububi kuli mwebo. Ena ali no kumyonaula, ninshi alicitile ifisuma kuli mwebo."²¹ Lelo abantu baishile kulanda kuli Yoshua ati, "Awe, fwebo twakulashinshimuna Yaweh."²² Eluntu Yoshua aishile kulanda ku bantu ati, "Mwebo muli bakambone mwebene ukuti mulisalile mwebene Yaweh, ukuti mwakulekumushinshimuna." Baishile kulanda ati, "Tulibakambone."²³ "Nomba fumeni kuli tu lesa tumbi uto muli nato mwebene, no kupilibwila imiyima yenu kuli Yaweh, Lesa wakwa Israeli."²⁴ Abantu baishile kulanda kuli Yoshua ati, "Fwebo twakula kushinshimuna Yaweh Lesa wesu. Fwebo tuli no kumfwa kwi shiwi lyakwe."²⁵ Yoshua aishile kupanga icipangano na banatu bulya bushiku. Aishile kubikako ifipope ne fipangano pa Shekemu.²⁶ Yoshua aishile kulemba aya masihi mwibuku lya mafunde yakwa Lesa, Ena epakubula ilibwe ilikulu epa kulibika mwisamba lya cimuti ca oaki ico icali lubali lwa ncende iyakushila iya kwa Yaweh.²⁷ Yoshua aishile kulanda ku bantu bonse ati, "Boneni, ili libwe likaba bunte kuli fwebo. Lilumfwile amashiwi yonse yantu Yaweh alandile kuli fwebo. Eico likaba likambone kuli mwebo, tekwesha ukukana Lesa wenu."²⁸ Eico Yoshua aishile kweba abantu ukuya, cila umu ukubwelela kufyakupyana fyakwe.²⁹ Panuma yaifi Yoshua umwana mwaume wakwa Nuni, umubomfi wakwa Yaweh, aishile kufwa, ninshi ala ne myaka 110.³⁰ Baishile kumushika mukati ka mupaka wa ca kupyana cakwe, icali pa Timunati Sera, ico icaba mucalo ca tupili twakwa Efulemu, ku kapanda ka kukuso ka lupili lwa Gaashi.³¹ Abena Israeli balishinshimwine Yaweh inshiku shonse isha kwa Yoshua, ne nshiku shonse isha bakulu abashele panuma yakwa Yoshua, abo abaishibishe imilimo yonse iya kwa Yaweh yintu acitile abena Israeli.³² Amafupa yakwa Yosefu, yantu abena Israeli bapitile ukufuma mu Egypto—baishile ku yashika pa Shekemu, pa ncende intu Yakobo ashitile abana bakwe abaume bakwa Hamore, wishu wakwa Shekemu. Ena aishitile umwanda umu uwa silfere, epa kwisaba icakupyana ca bana bakwa Yosefu.³³ Eleasa umwana mwaume wakwa Aaroni na ena aishile kufwa. Baishile kumushika pa Gibeah, umusumba wakwa Pinehasi umwana mwaume wakwe, uwapelwe kuli ye. Iyali mu calo ca tupili ica kwa Efulemu.

Judges

Chapter 1

¹ Panuma yakufwa kwakwa Joshua, abantu ba bena Israeli baipwishe Yahaweh, nokulanda ati, "Ninani uwakubalilapo uuleya kusansa abena Canani pali fwebo, nokuya kubalwisha?"² Yahweh alandile ati, "Yuda akaya kubasansa. Bona ,nebo ndibapele bena ukutungulula ici calo."³ Abaume ba bena Yuda balandile ku baume ba bena Simeon, kuli bandume shabo, "Iseni kuli fwebo muno muncende yesu iyo twapelwa capamo fwebo tulwe na bena Canani. Fwebo pakubwelelamo tukaya nabo kuncende iyo iyapelwa kuli mwe." Eico nomutundu wakwa Simeoni waile pamo naabo.⁴ Abaume bamu Yuda babasansa, elo Yahweh alibapele ukucimfya pa bena Canani elo napa bena Pelizi. Balipeye amakana ikumi limo ilyabo ku Bezeki.⁵ Balisangile Adoni- Bezeki uwamu Bezeki, elo balilwile nayee elo bacimfya abena Canani elo nabena Perezzi.⁶ Nomba Adoni-Bezeki alibutukile, elo balimufulumwine elo bamwikata, elo bamuputaula ifikumo fyakwe elo nefikondo fyakwe ifikulu.⁷ Adoni-Bezeki walandile ati, "Ishamfumu amakumi cine lubali, abo ifikumo fyabo elo ne fikondo fyabo ifikulu fyaputaulwa, bakulakutola ifyakulya fyabo ukufuma munshi ye tebulo lyandi. ifyo nebo nacitile, efyo na Lesa acitile kuli nebo." Balimusendele ukuya ku Yerusalemu, elo ena eko afwilile.⁸ Abaume bamu Yuda balwile no musumba wa Yerusalemu elo baupoka. Baliusansa ninshi nabekata nakumpela ya lupanga elo baoca umusumba.⁹ Panuma yaifi abaume bamu Yuda balile mu musumba nokuya mukulwa ulubuli nabena Canani

abalekwikala mu calo ca mpili, mu Negevi, elo nomwabatalala.¹⁰ Yuda apitilila ukuyafika ku Canani abalekwikala mu Hebroni (ishina lya Hebroni kunuma lyalekwitwa ati Kiriati Arba), elo balilecimfya Sheshai, Ahimani, elo na Taimani.¹¹ Ukufuma kulya abaume ba bena Yuda balipitilile ukuya mukulwa nabekashi bamu Debir (ishina lya Debir akale balekulita Kiriath Sepher).¹² Caleb walandile ati, "uyo onse uulesansa Kiriath Sepher elo acikwate, Nebo ndemupela ena Aksah, umwana mwanakashi wandi, ukuba umwina mwakwe."¹³ Othniel, umwana mwaume wakwa Kenezi (umwaice wakwa Caleb) aikata umusumba wa Debir, eico Caleb amupele Aksah, umwana mwanakashi wakwe, ukuba umwina mwakwe.¹⁴ Mukwangufyanya Aksah aisa kuli Othniel, elo amukumbatila nokumwipusha pali wishi ukuti amupeleko ibala. Cilya anina pampunda yakwe, Caleb amwipusha ena, "Cindo ukufwaya nebo nkucitile?"¹⁵ Walandile kuli yee ati, "Mpeleni nebo ipalo. Ilyo namumpela nebo incende ya Negevi, nakabili mpeniko notumfukumfuku utufumya amenshi." Eico Caleb ekumupela utumfukumfuku twapamulu elo notumfukumfuku twa panshi.¹⁶ Balupwa lwakwa wishifyala wakwa Moseaba abaku Keneti balishile ukufuma ku misumba yatuncindu na bantu bakwa Yuda, mu matololo ya Yuda, kulya ku Negevi, ukuya kwikala na bantu baku Yuda mupepi na Aradi.¹⁷ Abaume bamu Yuda baile pamo na baume ba mu Simeoni bandume shabo elo bayakusansa abena Canani abaleikala mu Zephathi elo balipwishishisha ukonaula uyu musumba. Ishina ly musumba lyalekwitwa ati Hormah.¹⁸ Abantu bamu Yuda nakabili balipokele Gaza elo nencende ishaishinguluka, Ashkeloni elo nencende ishaishinguluka, elo Ekroni elo nencende ishaishinguluka.¹⁹ Yahweh aali nabo abantu baku Yuda elo balipokolwele ifyalo fyakumpili, nomba balifililwe ukutamfyamo abakashi ba mumawanga pantu balikwete bakabalwe abafyela.²⁰ Hebroni calipelwe kuli Caleb (ngafilya Mose walandile), elo ena alibafumishemo mulya abana baume batatu abakwa Anaki.²¹ Nomba abantu bakwa Benjamini tabatamfishemo abena Yebushi abekashi bamu Yerusalemu. Eico abena Yebushibaleikala pamo na bantu bakwa Benjamini ukufika napali lelo.²² Inganda yakwa Joseph yaiphekanya mukuyasansa umusumba wa Bethel, elo Yahweh aali pamo naabo.²³ Balitumine abaume ngenengu ku Bethel (uyu musumba akale balewita ati Luzi).²⁴ Inengu shamwene umwaume aalefuma mu musumba, elo shayakusosa kuli yee ati, "Tulange fwebo, Twapapata, ifyakwingila mumusumba, elo fwebo tukakwata uluse kuli webo."²⁵ Alibalangile inshila yakwingila mumusumba, elo balisansa umusumba ninshi balikete kumpela yalupanga, lelo balilekeli umwaume nolupwa lwakwe ukufumamo muli ulya musumba.²⁶ Eluntu uyu mwaume aile mucalo cabena Hitti elo akuula umusumba elo awinika ati Luzi, ili eshina lilipo nalelo.²⁷ Abantu bakwa Manasseh tabatamfishemo abantu balekwikala mumusumba wa Beth Shan elo pamo nemishi yabo, nangu Taanach elo ne mishi yabo, nangu bonse abaleikala mu Dor elo ne mishi yabo, nangu abalekwikala mu Ibleam elo ne mishi nangu bonse abaleikala mu Megiddo elo nangu mishi yabo, pantu abena Canani balikoselepofye ukulaikala muli shilyancende.²⁸ Uluntu abena Israeli bakosele, balipatikishe abena Canani ukulakubombela incito iyakukosa nganshi, nomba tabatamfishemo mulya umupwilapo.²⁹ Ephraim tatamfishemo abena Canani abalekwikala mu Gezer eico abena Canani bakonkenyepo ukulaikala mu Gezer pamo naabo.³⁰ Zebuluni tatamfishemo mulya abantu abaleikala mu Kitroni, nangu abantu abaleikala mu Nahalo, eico abena Canani balikonkenyepo ukulaikala pamo nabo, nomba Zebuluni balipatikishe abena Canani ukulababombela incito iyakosa.³¹ Asher tatamfishemo abantu abalekwikala mu Akko, nangu abaleikala mu Sidoni, nangu nibonse abekashi bamu Ahlah, Akzib, Heibah, Aphek, nangu Rehob.³² Eico umutundu wabena Asher waleikala pamo nabena Canani (Bonse abalekwikala muncende), pantu tabatamfishemo mulya.³³ Umutundu wakwa Naphtali tatamfishemo bonse abalekwikala mu Beth Shemesh, nangu bonse abekashi bamu Beth Anath. Eico umutundu wakwa Nephtali watwalilile ukwikala pamo nabena Canani (abantu abalekwikala muncende ilya). Lelo abekashi bamu Beth Shemesh elo na Beth Anath balibapatikishe ukubomba incito iyakosa kuli Nephtali.³⁴ Abena Amoni balipatikishe umutundu wakwa Dan ukwikala mucalo ca mpili, tababasuminishe ukwisa mumishi ya mumawanga.³⁵ Eico abena Amoni bailekwikala palupili lwa Heres, mu Aijaloni, elo namu Shaaibim, nomba abashilika bamu nganda yakwa Joseph balicimfishe abo, elo balibapatikishe ukulababombela incito iyakosa.³⁶ Umupaka wabena Amoni wafumine palupili lwa Akraibim ukufika kucalo ca mpili.

Chapter 2

¹ Mailaka wakwa Yahweh afumine ku Gilgali ukuya ku Bokimu, elo aishile kulanda ati, "Ni nebo namifumishe mu Egypto, elo na miletele mwebo mu calo ico nebo nalapile ukupela bashinwe. Nebo nalandile ati, nebo ntakkonaulepo icipangano candi na webo." ² Mwebo taumfwile ukupanga icipangano nabo baikala mu calo ici. Mwebo mufwile ukutobolola ifya bulambo fyabo. Lelo mwebo tamwalikumfwa kwi shiwi lyandi. Cindo mwebo mwa citile ifi? ³ Eico nomba nebo nalanda ati, "Ntakatamfye abena Kenani ukubafumya ku ntanshi ya mwebo, nomba bakayu kuba imyunga iyi kalakumilasa mumbali shonse, elo ne milungu yabo ikesa kuba iciteyo kuli mwebo." ⁴ Uluntu malaika wakwa Yahweh aishile aya mashiwi ku bantu bonse abakwa Israeli, aba abantu bakalakupundisha elo no kulilishika. ⁵ Baishile kwita ilya ncende ati Bokimu. Kabili baishile kupela ifya malambo kuli Yahweh. ⁶ Nomba uluntu Yoshua aishile ktutuma banatu panshila shabo, abantu bakwa Israeli baile cila umo ku ncende apelwe, ku kubula icalo cabo. ⁷ Abantu balikubombela Yahweh mu nshita yakwa Yoshua ilyo ali no mweo elo abakalamba balililepo ukubomba panuma Yakwe, bonse aba bwene Yahweh umulimo onse uukalamba uyo acitile ku bena Israeli. ⁸ Yoshua umwana mwaume wakwa Nuni umubomfi wakwa Yahweh, afwile pa munshiku wa myaka 110. ⁹ Baishile kumushika mu ncende imo ine ku mupaka wa calo ico ba pelwe mu Timunati, mu calo ca mpili cakwa Efulemu, ku kapinda ka kukuso ku lupili lwa Gaashi. ¹⁰ Bonse aba nkulo baishile kulongana kuli ba shibo. Naimbi nkulo yaishile kukula panuma yabo iyitaishibile Yahweh nangu ifyo alikucita mu Israeli.

¹¹ Abantu bakwa Israeli bali kucita icakubipa mu menso yakwa Yahweh elo bali kubombela ba baali. ¹² Balifumine kuli Yahweh, Lesa waba shibo, uwabafumishe mu calo ca Egypto. Baile bakonka imilungu imbi, iyi milungu abantu bena balikushinguluka, elo balikufukamina. Balengele Yahweh ukukalipa. ¹³ Baishile kufuma kuli Yahweh elo balikushinshimuna elo na Ashitaroti. ¹⁴ Icifukushi cakwe Yahweh calishil pa bena Israeli, elo bapele ku balwani babo abaibile ifyuma fyabo. Alibabulile ukubanga ubusha nokubapela ku balwani abamaka ababashingulukile, eico balikubacingililako kubalwani babo. ¹⁵ Konse uko Israeli alikuya mu kulwa, ukuboko kwakwa Yahweh kwali kubena, ngefyo alapile kuli bo bali mu bwafya ubukulu. ¹⁶ Eluntu Yahweh aishile ki mya bakapingula, balitampile ukubapokololako ukufuma mu maboko yabo abali kwiba ifyuma fyabo. ¹⁷ Nabo balifililwe ukumfwa kuli bakapingula babo. Kabili tabakwete icicetekelo kuli Yahweh elo bena baliyipangile ukuba bacilende kutu milungu tumbi elo balikutushinshimuna. Nakabili mukwangufyanya balifumine mu nshila iya fikikolwe fyabo fyalekwikalilamo-bonse abaleumfwila amafunde nakwa Yahweh-lelo balifililwe ukulakucita ifyo. ¹⁸ Uluntu Yahweh aimishe bakapingula pali bo, Yahweh alikwafwa bakapingula elo aile kubapususha ukufuma mu maboko ya balwani munshiku shonse isho bakapingula baikle. Yahwe alikwete uluse pali bo ulo balikulila panyu balikubacusha elo balibacitikishe bena. ¹⁹ Nomba uluntu kapingula afwile, baishile kubwela mu nshila elo no kucita imisango iya kubipisha ukucila na payo bashilo balikucita. Balikuya ku mulungu imbi mukuibombela elo nokuishinshimuna. Balifwilwe ukuleka ukucita ifyakubipa nangu imibele iyabipa. ²⁰ Ubukali bwakwa Yahweh bwaishile ku bena Israeli; ena walandile ati, "Pantu ishi inko na shitoba ici pangano candi ico nebo nabikile ku ncende yaba shibo-pantu tabalikufwa kwi shiwi lyandi- ²¹ nebo ntakacite, ukufuma nomba nokuyafye, ukubafulumuna ukufuma mu mko Yohua aishile uluntu afwile. ²² Nebo ndinokucita ici kabili ndinokubesha, nga cakuti kuti basunga inshila shakwa Yahweh elo nokwendalamo, ngefyo bashibo balikusunga." ²³ Eco Yahweh ashilili inshi nko elo tabatamfishemo bwangu elo abapele bena mukuboko kwa kwa Yohua.

Chapter 3

¹ Nomba Yahweh aishile kusha iyi mitundu ku kwesha Israeli ukwishiba bonse mu Israeli aba shatalile abalwako inkondo mu Kenani. ² (Aishile kucita ifi mukufunda munkulo ipya iya bena Israeli aba takwete ukwishiba ifyakulwa inkondo.) ³ Iyi emitundu: Bakateka basano ukufuma kuba Filishiti, bonse abena Kenani, abena Sidoni, elo na bena Hifi abalikwikala mu mpili sha ku Lebanoni, ukufuma kulupili lwa Baali Hemoni ukufika ku Hamati Passi. ⁴ Ishi enko ishashele ngo musango wakuti Yahweh eseshemo Israeli, ku kushininkisha nga cakutla kuti ba konakila amafunde yakwe apele ifikolwe fyabo ukupitila muli Mose. ⁵ Eico abantu bakwa Israeli bali kwikele mukati ka bena Kenani, abena Hiti, abena Amore, abena Perisi, abena Hifi, elo na bena Yebusi. ⁶ Abana babo abanakashi baishile kubapiita ku kuba abakashi babo, elo abana babo abanakashi baishile kubapela ku bana baume babo, elo bali kubomba na tulesa twabo. ⁷ Abantu bakwa Israeli bali kucita fya bubi ku cinso cakwa Yahweh elo no kulaba Yahweh Lesa wabo. Bali kushinshimunaBaali elo na Ashera. ⁸ Eico, ubukali bakwa Yahweh bwaishile kwisa pa bena Israeli, elo aishile kubapela mu minwe yakwa Kushani-Rishataimu imfumu yamu Aramu Naraimu. Abantu bakwa Israeli babombele Kushani-Rishataimu pa myka cine konse konse. ⁹ Uluntu abantu bakwa Israeli bakutile kuli Yahweh, Yahweh aishile kwimpyapo umo uwakwisa ku kwafwa abantu bakwa Israeli, uwinga bapususha; Otinieli umwana mwaume wakwa Kenazi (umwaice wakwa Kalebu). ¹⁰ Umupashi wakwa Yahweh walimwafwile, elo apingwile Israeli aishile kuya na kunkondo. Yahweh aishile kumupela ukucimfya pali Kushani-Rishataimu imfumu yamu Aramu. Ukuboko kwakwa Otinieli kwali cimfishe Kushani-Rishataimu. ¹¹ Icalo calikwete umutende pa myaka amakumi yane. Eluntu Otinieli umwana mwaume wakwa Kenazi aishile kufwa. ¹² Panuma yaifyo, abena Israeli nakabili baishile kucita ububi ku cinso cakwa Yahweh, elo Yahweh apele ukukosa kuli Egiloni imfumu yaku Moabu ukucila amaka ya bena Israeli. ¹³ Egiloni aishile kusankana na bena Amore elo na bena Amaleki elo baishile kuya ku kucimfya Israeli, elo basendele ifipe fya mu musumba wa tuncindu. ¹⁴ Abantu bakwa Israeli babombele Egiloni imfumu yamu Moabu pa myaka amakumi yane. ¹⁵ Uluntu abantu bakwa Israeli bakutile kuli Yahweh, Yahweh aishile kwimya umo uwa kubafwa, Ehudi umwana mwaume wakwa Gera, umwina Benjamini, umwaume uwali kubomfya ukuboko ka kukosa. Abantu bakwa Israeli baishile kumutuma, ne misonko yabo, kuli Egiloni imfumu yamu Moabu. ¹⁶ Ehudi waipangile umwine, ulupanga ulwatile konse konse, ulwakulepa citika wa mita umo; alukakile mucakufwala cakwe kwi tanta lya ku kulyo kakwe. ¹⁷ Ena apele umusonko ku mfumu Egiloni iya mu Moabu. (Nomba Egiloni wali uwakwina sana). ¹⁸ Panuma Ehudi watwele umusonko, aishile kuusha kuli abo abausendele. ¹⁹ Kuli Ehudi umwine, nangu cingaba ifi, uluntu aishile kufika ku ncende uko ifya kubaswa fyali kupangwa mupepi na Gilgali, apilibukile nokubwelelamo, elo walandile ati, "Nebo ndikwete ilyashi lyankama kuli webu we mfumu yandi." Egiloni walandile ati, "Talaleni!" Eico nabo bonse abaliku mubombela balishile umuputule. ²⁰ Ehudi aishile kwisa kuli bo. Imfumu yalikwikele iyine yeka, yeka umwakutalala pamulu wa muputule wa pamulu. Ehudi alandile ati, "Nebo ndikukatile ilyashi ukufuma kuli Lesa." Ne mfumu yalimine pantu yali kwikele. ²¹ Ehudi aishile kupisha ukuboko kwakwe ukwa ku kuso elo aishile kubula ulupanga ukufuma petanta lyakwe ilya ku kulyo, elo waishile kupulinkanya mu mubili wa mfumu. ²² Ne citubo calupanga calingile muli ye ukukonka icilimi. ne cilimi calupanga califmine na munuma elo na mafuta yalicifimbile, pantu Ehudi tafumishe ulupanga mulufumo lwakwe. ²³ Eluntu Ehudi wafumine pe windo elo waisele ifiibi fya muputule wa pamulu kunuma yakwe elo aishile kubesalila. ²⁴ Panuma Ehudi waile, ababomfi bamfumu baishile kwisa; bali bwene ukuti ifiibi fya muputule fyaliselwe. ²⁵ Bena ukusakamana kwalikulile sana mpaka baumfwile ukusulwa kumulimo wbo uluntu imfumu tayaiswileko ifiibi fyaku muputule wa pamulu. Eico baile kusenda imfungulo

elo baishile kufisaula, elo kwalalikwe shikulu wabo, aliponene panshi, alifwile. ²⁶ Ulo ababomfi balikulole, balikutontokanya ati findo bafwile ukucita, Ehudi walifyukile apitile kunuma ya ncende kulya balikubasa amabwe ya tulubi, eico ena afyukile ku Seira. ²⁷ Uluntu afikile, aishile kulisha ipenga mu calo ca mpili cakwa Efuremu. Eluntu abantu bakwa Israeli batentemukile pamo na ye mu calo ca mpili, elo walikubatangulula. ²⁸ Aishile kulanda kuli bo ati, "Nkonkeni, pantu Yahweh ali no kucimfya abalwani benu, abena Moabu." Bali mukonkelelo elo bapokele ifyabu fya Yodani ukutapuka ukufuma ku bena Moabu, elo tabali kusuminisha onse ukwabuka umumana. ²⁹ Pali ilya nshita bali peye abena Moabu amakana ikumi limo abaume, elo bonse bali abakosa abaume abalinga. Takwali nangu umo uwafyukile. ³⁰ Eico bulya bushiku Moabu ali cimfiwa ku maka yakwa Israeli, elo ne calo calikwete ukutusha pamyaka cine konsekonse. ³¹ Panuma yakwa Ehudi kapingula wakonkelepo ali ni Shamuga umwana mwaume wakwa Anati uwaipewe imyanda mutanda abaume baba Filishiti na kamuti balikubomfya ku kusunkwelako ing'ombe. Ena kabili walulibwile Israeli ukumufumya ku bwafya.

Chapter 4

¹ Punuma yamfwa yakwa Ehudi, abantu bakwa Israeli balicitile ifyali ifibi nakabili mu menso yakwa Yahweh. ² Yahweh alibashitishe mumunwe yakwa Yabini imfumu ya Canaan uwaletaka mu Hasore. Umukulu wabashilika bakwe ainikwe Sisera, elo alikwikala mu Haroshete Hagoyimu. ³ Abantu bakwa Yahweh balikutile kuli Yahweh kukubafwa, pantu Sisera alikwete amaceleta yafyela imyanda amakumi pabila elo alibikile abantu bakwa Israeli ku kalili pamyaka amakumi yabili. ⁴ Nomba Debora, kasesema umwanakashi (umukashi wakwa Lapidoti), ewali kapingula uwaletungulula Israeli panshita ilya. ⁵ Alitemenwe ukwikala mwisamba lyakancindu kakwa Debora pakati Rama na Betere mucalo campili icakwa Ephraim, nabantu bakwa Israeli balikwisa kuliye mukupwisha ifikansa fyabo. ⁶ Alitumine abakuyakwita Balaki umwana mwaume Abinoamu ukufuma ku Kadeshe mu Naftali. Alandile kuliye ati, "Yahweh, Lesa wakwa Israeli, alikukonkomesha ukwebati, 'Kabiye kulupili lwa Tabo, nokusenda pamo nawebo abaume amakana ikumi ukufuma kubena Naftali naku bena Subuluni. ⁷ Nkesa kufumya Sisera, umukulu waba shilika bakwa Yebini, ukwisa kukumanya webu pamulonga wa Kishoni, namaceleta yakwe naba shilika bakwe, kabili nkesa kukuoela ukucimfya paliye.'" ⁸ Balaki alandile kuliye ati, "Ngacakwebatai eleya nanebo, nandibo ndeya, nomba ngatawaaye nanebo, nshakayeko." ⁹ Debora alandile ati, "Nkesakuya nobe, Lelo, umusebo uo uleyamo tawakakutwale kumucinshi obe, pantu Yahweh akesakupela Sisera mu minwe yamwanakashi." elo Debora aimine nokuya na Balaki ku Kadeshe. ¹⁰ Balaki alitile abaume bakwa Sebuluni na Naftali ukwisacapamo ku Kadeshe. Abaume amakana ikumi balimukonkole, na Debora aile pamo naye. ¹¹ Nomba Hebere (umwina Keniti) aliputwileko kubena Keniti-balinibalupwa lwakwa Hobabu (shifyala wakwa Mose)-kabili apopele itenti lyakwe mu Oaki mu Sananimu mupepi na Kadeshe. ¹² Uluntu baebele Sisera ukwebati Balaki umwana mwaume wakwa Abinoamu naya nokunina ulupili lwa Tabo, ¹³ Sisera alitile amaceleta yakwe yonse, amaceleta yacela imyanda pabula, nabashilika bonse abaali naye, balifumine ku Heroshete Haggoyimu ukufika ku mulonga wa Kishon. ¹⁴ Debora alandile kuli Balaki ati, "Kabuye! pantu buno ebushiku ubo Yahweh alekupela ukucimfya Sisera. Bushe te Yahweh alekutungulula?" Eico Balaki aile nokutentemuka ulupili lwa Tabo nabaume amakana ikumi balikumukonka. ¹⁵ Yahweh alifulungenye Sisera namu maceleta yakwe yonse nabashilika bakwe bonse ku kanwa kalupanga. Naye Sisera aliculukile panshi ukufuma pa celeta lyakwe nokubutuka pamakasa. ¹⁶ Nao Balaki alipepekele amaceleta nebumba lyabashilika ukufika ku Heroshete Haggayimu, nebumba lyabashilika lyonse ilyakwa Sisera balilipeye kukanwa ka lupanga, kabili tapali umwaume nangu umo uwapusukile. ¹⁷ Lelo Sisera alibutukile pamakasa nokuya kwitenti lyakwa Yaele, umukashi wakwa Hebere umwina Keniti, pantu pali umutende pakati kakwa Yabini imfumu ya Hosere napalupwa lwakwa Hebere umwina Keniti. ¹⁸ Yaele alifumine nokuyakumanya Sisera elo alandile kuliye ati, "Konekeni pambali, mweshikulu; konekeni kulinebo kabili mwitina." Eico akonekele kuliye nokwisakwingila mwitenti lyakwe, nokufimba ubulangeti. ¹⁹ Alandile kuliye ati, "Napapata mpelako amenshi ayanono ukuti nwe." Yaele aiswile inyambi umwali umukaka nokumupela anwa, nokumufimbilikisha nakabili. ²⁰ Alandile kuliye, "Iminina pamwinshi wetenti. Ngacakwebati umuntu umo aisa nokwipusha ati, bushe tapali umuntu pano? wasuke ati iyoo." ²¹ Elo Yaele (umukashi wakwa Hebere) abulule ulupopo lwetenti na sando minwe yakwe nokuyaingila kuliye mubimfisololo, pantu alilalishe utulo utukalamba, nao amupopele ulupopo lwetenti mumbali ya mutwwe wakwe mpaka lwapula lwaingila napanshi, nao alifwile. ²² Cilya Balaki acili alepepeka Sisera, Yaele alifumine kukuya kukumukumanya nakabili alilandile kuliye ati, "Iseni, nalamilanga umuntu mulefwaya." Eico alingile pamo naye, nokusanga Sisera nalala nafwa, nolupopo lwetenti mumbali ya mutwe wakwe. ²³ Eico pali bulya bushiku Lesa acimfishe Yabini, imfumu ya Canaani, kucinso cabantu bakwa Israeli. ²⁴ Amaka yabantu bakwa Israeli yaleya yalekoselakofye kukulwisha Yabini imfumu ya Canaani, mpakfye bamonaula.

Chapter 5

¹ Pali bulya bushiku Debora elo na Baraki umwana mwaume wakwa Abinoamu aishile kwimba ulwimbo: ² "Uluntu intungulushi shalikutungulula mu Israeli, uluntu abantu batmwa ukupelesha ku nkondo-twalumbanya Yahweh! ³ Kutikeni, mwebo mwe shamfumu! Kutikeni, mwebo mwe ntungulushi! Nebo, nkesa kwi mbila kuli Yahweh; nkesa kwimba ishamalumbo kuli Yahweh, Lesa wakwa Israeli. ⁴ Yahweh, uluntu mwebo mwaile kufuma kuli Seire, uluntu mwebo mwaishile kufuma kuli Edomu, icalo caishile kutenkana, kabili ne myulu nayo yali tutwime; kabili na makumbi yaishile kupongolwelwa panshi ya menshi. ⁵ Impili shaishile kusankana pa cinso cakwa Yahweh; kabili no lupili lwa Sinai

Iwaishile kusunkana pa cinso Yahweh, Lesa wakwa Israeli.⁶ Mu nshiku shakwa Shamigari (umwana mwaume wakwa Anati), mu nshiku shakwa Yaele, imisebo iikalamba yali bumine, elo na bonse abalikwenda ba bomfeshefye utushila twa tondo.⁷ Kwali abantu abanono aba mumushi wa Israeli, mpakafyenebo, Debora, ukwisa kwima-ukwisa kwima nga nyina amu Israeli!⁸ Uluntu baishile kusala imilungu iipya, kwaishile kuba ulubuli pa mwinshi wa musumba elo kabili takwali nangu umo uwakwete inkwela elo na mafuumo ayaishile kuboneka pakati ka makana amakumi yane mu Israeli.⁹ Umutima wandi wafuma waya kubakalamba bakwa Israeli, pamo pene na bantu abaipeleshe ne nsansa-twasumbula Yahweh pali bo!¹⁰ Tontonkanya-mwebo mwe benda pe punda lya kubuta mwebekala pa butanda bwa kankala, elo na mwebo mwe benda mutushila.¹¹ Umfwa amashiwi ya abo abenda pa ncende sha kutapililapo. Kulya balanda pali ficitwa fyakwa Yahweh,elo no bulungami bwa fita fya mu Israeli. Eluntu abantu bwakwa Yahweh baishile kuya ku minshi wa musumba.¹² Lola, lola, Debora! Lola, lola, imba ulwimbo! Ima, Baraki, elo wikate abafungwa bobo, we mwana mwaume wakwa Abinoamu.¹³ Eluntu abapusukile baishile kuya panshi ku bulungami; abantu bakwa Yahweh baishile kuli nebo ne fita.¹⁴ Bafumine kuli Efulemu, abo umushila waba muli Amaleke; abantu bakwa Benjamini baishile ku mikonka ukufuma ku bashilika bakwa Makir baishile kuya, elo ukufuma kuli Zebuluni abo abapiita ifipe fya mu shilika. Abana baume ba muli Isaka bali na Debora; elo Isaka ali na Baraki uku mupepeka mu mikonko ukukonka ifipope fyakwe. Pakati ka mikowa yawa Rubeni kwaishile kuba ukufwaya fwaya kwa mutima.¹⁶ Nindo waikalile pakati ka ncende sha mulilo, ukulaumfwa kuli bakacema balikulisha ifilimba fyabo ku mikuni shabo? Nga pa mukowa wakwa Rubeni pali ukufwayailisha umutima apakalamba.¹⁷ Gileadi aikele pa lubali lumbi ulwa Yodani; elo na Dani, nindo alikupitanina mu ci bwato? Ashere aishile kushala ku lulamba lwa mu mana elo no kwisa kwikala ku maswe.¹⁸ Sebuluni bali mutundu abengesa kuisukilisha imyeo yabo ukushinta kumfwa, elo na Naftali, ukwisa kubikapofye, na pampanga ya bulwi.¹⁹ Isha mfumu shaishile kwisa, balilwile; isha mfumu shaku Kenani shaishile kulwila pa Tanaaki pa menshi ya Meggido. Lelo tabapiitile silfere nga ifya bunonshi.²⁰ Ukufuma mu mulu intanda shaishile kulwa, ukufuma mu nshila shashiko ishapita mu mulu shaishile kulwa na Sisera.²¹ Umumanawa Kishoni waishile ku bakungulula, ulya mumana a kale, umumana wa Kishoni. Akenda we mupashi wandi, no kwisa kuba uwashipa!²² Eluntu kwaishile kumfwaika iciunda ca mabondo yaba kabalwe-balikupontauka, ukupontauka kwabo ukwa bakukosa.²³ 'Lapisheni Merozi!' efyo alanda malaika wakwa Yahweh. 'Cine cine lapisheni ifyaikalamo!-pantu tabaishibile kwafwa Yahweh-ukwafwa Yahweh mu bulwi ne fita fya kushipa.²⁴ Yaeli wakupalwa ukucila bonse bambi abanakashi, Yaeli (umukashi wakwa Heber umwina Kenite), aliba uwakupalwa ukucila bonse abanakashi abekala mu matenti.²⁵ Umwaume aishile kulomba amenshi, elo ena amupele ukukaka; aishile ku mushitila n mukaka wakutikama muli mafukula, uwakulinga ba mwana mfumu abaume.²⁶ Aishile kubika ukuboko kwakwe kulubambo lwe tenti, elo nokuboko kwakwe ukwa ku kulyo ku nondo yakwa kabomba; aishile kutobela Sisera ne nondo, aishile kutobaula no mutwe wakwe. Aishile kushonaula bongo bongo wakwe mu tupimfya tupimfya uluntu aishile kupulinkanya ulubali mutwe wakwe.²⁷ Aishile kuikunta pakati ka makasa yakwe, aishile kupona elo no kulambalala palyapene, pakati ka nkasa shakwe epo aishile kuwila no kufwa, Pa ncende apo aikuntile epo aishile kwi pailwa mu bunkalwe.²⁸ Pe windo aishile kulolesha-nyina wakwa Sisera aishile kulolesha pa cakupikulwa elo aishile kukuta mubulanda ati, 'Nindo lya kowela ukwisa iceleta lyake? Nindo sha shimbile inshindo sha bakabalwe ishilelenga amaceleta yakwe ukucelwa?'²⁹ Umwana wa mfumu umwanakashi uwamano ukucilapo ayaswike, elo aishile kuipela ubwasuko bumo bwine:³⁰ Bushe tabasangile elo ukwisakwanya icakutapa icisa, ifisa fibili ku mwaume onse; icakutapa ica nsalu shaku kasulwa ishakupikulwa bune bune ku mikoshi ya batapa?'³¹ Kanshi naba lobe bonse abalwini benu, Yahweh! Lelo ifibusa fyenu fibe nga akasuba uluntu kaletula mu maka yakako." Eluntu icalo cakwete imyaka amakumi yane aya mutende.

Chapter 6

¹ Abantu bakwa Israeli bacitile ifyali ifyabubi mu menso yakwa Yahweh, elo alibapele muminwe yabena Midian pamyaka cine lubali. ² Amaka yakwa Midian yacushishe Israeli. Pmulandu wakwa Midiani, abantu bakwa Isareli baiipangile umwakwikala abene ukufuma muncengo sha mumpili, incengo, elo nomobashintilile. ³ Icalicitika cakwebati inshia yonse iyo abena Israeli babyala imbuto, abena Midiani nabena Amaleki nabantu abalefuma kukabanga balikwisa mukusansa abena Israeli. ⁴ Balikubika nabashilika babo mucalo nokubonawila ifyo balikulima, ukufikafye naku Gasa. Tabalikusha nefilyo mu Israeli, nangu nimpanga nangula ingombe nangu bapunda. ⁵ Ulo lonse baleisa nefitekwya fyabo elo nama tenti, balikwisa ngamakanta mu bwingi, elo calikuba icayafya ukupenda nangufye bantu nangu ingamali shabo. Balikwandalila icalo pakuti bengacolaula. ⁶ Midian apwishishe abena Israeli amaka icibi calengele abena Israeli ukulilila kuli Yahweh. ⁷ Uluntu abantu bakwa Israeli balilile kuli Yahweh pamulandu wakwa Midian, ⁸ Yahweh atumine kasesema kubantu bakwa Israeli. Kasesema alandile kulibo atiu, "fi efyo Yahweh, Lesa wakwa Israeli alanda: 'Namifunishe mulya mu Egypto; nalimifunishe mulya mu nganda ya busha. ⁹ Nalimipuswishe ukufuma muminwe yabena Egypto, nokwisakumifumya muminwe yabonse abalikumicusha. Nalibafumishe nakucinso cenu, namipele necalo cabo. ¹⁰ Nalimyebele ukwebati, "Ninebo Yahweh Lesa wenu; nalimikonkomeshe ukukanapepa tulesa twabena Amore, abo muleikalila mucalo cabo." Nomba mwebo tamwaumfwile kwishiwi lyandi." ¹¹ Nomba malaika wakwa Yahweh alishile nokwikala mwisamba lya Oaki mu Ofera, uwaliwakwa Yoashi (umwina Abiesere), ninshi Gideon, umwana mwaume wakwa Yoashi, alepatulula ingano mukupuma panshi, mucakukaminamo imyangashi-kukucifisa ukufuma kubena Midan. ¹² Malaika wakwa Yahweh alimonekele kuliye nokulanda kuliye ati, "Yahweh alina webu, wempalume

yabulamba!"¹³ Gideon alandile kuliye ati, "Yangu, mweshikulu wandi, nga Yahweh alinafwebo, nindo ifi fyonse filecitikila kuli fwebo? Filikwisa fyonse ifyafisungusho ifya milimo yakwe ifyo bashifwe baletwebapo, uluntu balikulanda ati, 'Bushe te Yahweh atuletele ukufuma ku Egypto?' Lelo nomba Yahweh acitulekelesha nokupela fwebo muminwe yabena Midiani."¹⁴ Yahweh aloleshe paliye nokulanda ati, "Kabiye mumaka ayowakwatila calimo. Pususha Israeli ukufuma mumaka tyakwa Midiani. Bushe nshikutumine?"¹⁵ Gideon alandile kuliye ati, "Napapata shikulu, kuti napususha shani Israeli? Moneni, ulupwa lwandi elwatompokesho muli Manase, elo nanebo ninebo nacepesha mu ng'anda yakwa tata."¹⁶ Yahweh alandile kuliye ati, "Nebo nkesakuba nobe, elo ukes kucimfya ifita fyonse ifya bena Midiani ngo muntu umo."¹⁷ Gideon alandile kuliye ati, "Ngacakwebati weba ulintemenwe, knshi mpela icishibilo icakwebati niwebo ukulanda nanebo."¹⁸ Napapata, witelapo pano, npaka mbwele kuliwe nokuleta icabupe candi nokuciteka kucinsobwe. "Yahweh epakwebati, "Nalakupembela mpaka ubweluluke."¹⁹ Gideon aile nokupekanya akana kambushi nokufuma kucipimo ca Efa wabunga apangileko umukate iishatutumuka. Alibikile inama muli basgiketi, elo abikile umuto mumpoto nokufileta kuliye mwisamba lya cimuti camu Oaki, nokumupalamikila.²⁰ Malaika wakwa Lesa alandile kuliye ati, "Bula inama nemikate iishitutumuka ufibike pali ici cilibwe, elo witulwilepo nomuto palifyo." Ifyo eflyo Gideon acitile.²¹ Eluntu malaika wakwa Yahweh atambikishe imela yankonto iyali mu minwe yakwe. kuli iyi akumishemo inama mumikate iishitutumuka; umulilo walimine ukufuma mucilibwe nokoca inama nemikate iishitutumuka. Eluntu malaika wakwa Yahweh afuminepo elo na Gideon tamubwene nakabili.²² Gideon alishilekwishiba ukwebati uyu aciba nimalaika wakwa Yahweh. Gideon alilandile ati, "Iyee, mweshikulu Yahweh! pantu nimbona amenso namenso!"²³ Yahweh alandile kuliye ati, "Umutende ube nawebo! witina, tawafwe."²⁴ Eico Gideon akulile ubulambo kulya kuli Yahweh. Alicinikile ati, "Yahweh mutende." ukufika kuli buno bushiku cicili icaiminina mu Ofera wamukowa wabena Abiesere.²⁵ Bulya bwine bushiku Yahweh alilandile kuliye ati, "Abula ingombe yakwa wiso iilume, ne ng'ombe iilume iyakonkapo iya myaka cine lubali, elo utobolole nobulambo bwakwa Baali ubwaba bwakwa wiso, nokuputaula Ashera uwaba lubali lwaciko,"²⁶ kuula ubulambo kuli Yahweh Lesa obe pamulu wacakushinamo, nokucikula mumusango uwabune. Bikapo neng'obe yabubili ngobupe bwaca koca, obemfye inkuni ukufma kuli Ashere untu waputawile."²⁷ Eico Gideon apitile ababomfi bakwe ikumi nokucita ifyo Yahweh amwebele. Nomba pantu aletina sana abaunganda yakwa wishi nabaume bamumushi ukucita ic akasuba, acitile ubushiku.²⁸ Muliucelo mabaume ba mumushi baalamukile, ubulambo bwakwa Baali nabubongoloka, na Ashere uwali lubali aliputawilwemo, ne ng'ombe yabubili iilume alibikile pabulabo ubo ubwakulilwe.²⁹ Abaume bamu mushi balanshenye umo nomunankwe nokwebati, "Gedion umwana mwaume wakwa Yoashi eucitile ici cintu."³⁰ Eluntu abame bamumushi baebele Yoashi ati, "Leta kuno umwana obe umwaume pakwebati epaiwe, pantu natoba ubulambo bwakwa Baali, elo kabili naputaula Ashere kulubali lwaici."³¹ Yoashi alandile kuli bonse abamwiminine ati, "Bushe nimwebo mulelulubwila Baali? Bushe nimwebo mulemupususha? Onse uulemulubulwila akepaiwa ulucelo. Ngacakwebati Baali mulungu, lekeni umwine aipokolole ulo umo atobolola ubulambo bwakwe."³² Eico pali ubu bushiku bakutile Gideon ati, "Yelubi Baali," pantu alandile ati, "Leka Baali aipokolole umwine." Pantu Gideon abongolwele ubulambo bwakwa Baali.³³ Nomba bonse abena Midian nabena Amaleki, nabantu bakukabanga akolongene capomo. Batapukile nomulonga wa Yordan nokucita lubali mumupokapoka wa Yesreeli.³⁴ Lelo umupahsi wakwa Yahweh walishile pali Gideon. Gideon aliishishe ipenga, kukwita abena Abiesere, pakuti bengamukonka.³⁵ Alitumine intumi monse mubena Manase, nabena balikutilwe nokumukonka. Alitumine nentumi nakokwine kuli Asha, Zebuluni, nakuli Naftali, nabo balile kukumukumanya.³⁶ Gideon alandile kuli Lesa ati, "Ngacakwebati mukabomfya nebo mukupususha Israeli, ngeflyo mwalandile-"³⁷ Moneni, nebo nebika umukana wamasako yambushi palubansa lwakusokwelapo. ngacakwebati paleba umume pankama, elo napa mushiliponse pauma, eluntu ndeishiba ukwebati mulembofya mukupususha Israeli, ngeflyomwalandile."³⁸ Ifi eflyacitikile-aimine ulucelo lwa konkelepo, afinine umukama capamo, nokufumyamo mumukama wa masako yampanga umume, uwalinga uwingesula ibakuli lya menshi.³⁹ Eluntu Gideon alandile kuli Lesa ati, "Mwimfulilwa, nalalandafye umuku umo. Napapata nsumunisheni ukweshafye ukubomfya umukana. Ino nshita lengeni pamukana pome, elo lekeni pampangaponse pabe umume."⁴⁰ Lesa acitile ifyo aipwishe bulya bushiku, umukama walyumine, elo pali umume pampanga yonse iyashingulukako.

Chapter 7

¹ Eluntu Jerub Baal (ekwebati Gideon) aima mulucelocelo, elo nabantu bonse pamo nayee, bailekucita inkambi kumbali yakamfukumfuku ka Harod. Inkambi yabena Midia nayo yali kukapinda kakukuso mumukonko mupepi napa lupili lwa Moreh.² Yahweh alandile kuli Gideon ati, "pali abashilika abengi nganshi kabili nebo nshakalenge mwebo ukucimfya abena Midian, Eico abena Israeli tabaitakishe kuli nebo, nokulanda ati, 'amaka twakwata yatupususha fwebo.'" ³ Nomba eico babilikisha imbila mumatwi yaaba bantu nokulanda ati, "Onse uukwete umwenso, naonse uuletutuma, alingile ukubwekelamo elo nokufuma palupili lwa Gilead." Eico amakana amakumi yabili na yabili ayabantu balibwelelemo, elo amakana ikumi limo ebashele.⁴ Yahweh alandile kuli Gideon ati, "Abantu nakabili balifye abengi. Basende ubatwale mumbali ya menshi, elo nebo nkalenga impendwa yenu ukushala iyinono kulya muleya. Ngacakwebati nebo nalanda kuliwebo ati, uyu akoya pamo nobe; ena akaya pamo nobe; nomba ngacakuti nalanda ati, 'uyu taye pamo namwe; ena takaye.'" ⁵ Eico Gideon aletele abantu kumbali ya menshi, elo Yahweh alanda kuli yee, "Abanya kuli cila muntu uwakulakabaula pamulu wa menshi, ngafilya imbwa ikabaula, ukufuma palyabo abalefukama pakunwa," ⁶ Imyanda itatu iya baume abakabawile amenshi. Nabaume bashalepo balekufukama pakunwa amenshi.⁷ Yahweh alandile kuli

Gideon ati, "Kubaume imyanda itatu abacilakabaula, Nebo ndinokumipusushishako elo ndimipele amaka yakucimfya abena Midiani. Eba bonse abaume babwelelemo kuncende shabo abene."⁸ Eico abo bonse abasalilwe baapitile ifyakulya elo nama penga yabo. Gideon alitamfishe bonse abaume bamu Israeli, cila mwaume ukuya mwitenti lyakwe, lelo alisungile abaume imyanda itatu. Nomba inkambi yabena Midian yali mwisamba lyakwe mumukonko.⁹ Munshita imo ine iyabushiku Yahweh alandile kuli yee ati, "Ima! kasanse inkambi, pantu nebo ndekupela webo amaka yakucimfya iyi nkambi."¹⁰ Lelo ngacakuti webo uletina ukuya mwisamba, uye mwisamba yankabi pamo na Purah umubomfi obe,¹¹ elo uye mukumfwa fyonse ifyo balelanda, elo nokukoseleshiwa kulekupela amaka yakutasha inkambi." Eico Gideon balile pamo na Purah umubomfi wakwe, mwisamba apasangwa abalonda inkambi.¹² Abena Midian, abena Amaleki, elo nabantu bonse abakukabanga mwishika lya mukonko, ulu nafina kubati likumbi lya makanta. Nengamali shabo shalicilele pampendwa; balifulile ukucila panambala ya musensenga wa mucanga wamumbali ya mumana.¹³ Uluntu Gideon afikile kulya, umwaume umo alelanda iciloto kumunankwe. Uyu mwaume alandile ati, "Boona! Nebo ndilotele iciloto, elo nebo nacibona umukate uwakubulungana uwa Barley ulekungulukila ku nkambi yabena Midian. wacisa mwitenti, elo waisapunkamo namaka nganshi icakwebati itenti lyaponene akansaneme, eico lyatambalele panshi."¹⁴ Umo umwaume alandile ati, "Ici tecimbi ukucila palupanga lwakwa Gideon umwana mwaume wakwa Joashi, umwaume waju Israeli. Lesa alimupela amaka yakucimfya abena Midian elo nabonse ifita fyabo."¹⁵ Uluntu Gideon aumfwile ubulondoloshi bwa ciloto elo nefyo cilepilibula, afukama panshi nokwamba ukushinshimuna. Alibwelelemo naku nkambi yabana ba Israeli elo alandile ati, "Imeni! Yahweh alimipela ukucimfya pabena Midian nefita fyabo."¹⁶ Ena alyabenye imyanda itatu iyabaume mu mabumba yatatu, elo abapele amapenga yonse elo ne mitondo umwakubula nangu cimo, umwali ifyakusanikilako muli cila mutondo.¹⁷ Ena alandile kulibo ati, "Boneni kuli nebo elo mulekucita ifyo nebo ndecita. Tambeni! Uluntu nebo ndefika kumpela yankambi, mwebo mulecita ifyo nebo ndecita."¹⁸ Uluntu nebo nalisha ipenga, nebo elo nabonse abalinandi, elintu mwakulalisha amapenga yenu nakabili musinguluke mumbali shonse isha nkambi elo mulekupundisha ati, 'Pantu fyakwa Yahweh elo fyakwa Gideon!'"¹⁹ Eico Gideon elo nabaume umwanda umo abo abaalipamo nankwe balishile kulutwe lwa nkambi, kukwambafye kwapakati kabushiku. Lintu bamalonda babena Midian balekwafwana ukulonda, balishishe amapenga elo nokubwasaula imitondo iyo iyali mu maboko yabo.²⁰ Aba mumabumba yatatu balilishishe amapenga elo balibwasawile imitondo. Balikwete ifyakusanikilako mumaboko yabo aya kukuso ayakulisha elo namapenga kumaboko yabo aya kukulyo ayakulisha. Balikupundisha abati, "Ulupanga lwakwa Yahweh elo na Gideon."²¹ Cila mwaume alaitaleme pancende yakwe ukushinguluka inkambi elo ifita fyonse ifya bena Midian fyalifulumukile. Baile balepundisha elo no kubutauka.²² uluntu balelisha amapenga imyanda itatu, Yahweh alitumine kuli onse umwina Midian umwaume ulupanga ukwalukila cila umo nokulakomaula kuli cila muntu nefita fyabo fyonse. Ifita fyalifulumukile ukuya kushinta naku Beth Shittah ukulola ku Zererah, ukuyakushinta na kumupaka waku Abel Moholah, mupepi na Tabbati.²³ Abaume bamu Israeli ukufuma kuli Naphtali, Asher, elo na bonse abena Manasseh balibakutile panse, elo balikunkunikile abena Midian.²⁴ Gideon alitumine intumi konse kufyalo fyaku mpili ifyakwa Ephraim, nokulanda ati, "Kabiyeni mumushi mulwishe abena Midian elo mupokolole umumana wa Yodani, ukuyakushinta naku Beth Barah, ukuyakubacilikila." Eico bonse abaume bakwa Ephraim bakolongene capamo elo balitekele kumbali ya menshi, ukuyakushinta naku Beth Barah elo naku mumana wa Yodani.²⁵ Balikete babili abana ba mfumu abanakashi pabena Midian, Oreb elo na Zeebi. Balipeye Orebi pacilibwe cakwa Oreb, elo baipaile Zeeb pancende bakamina umwangashi wakwa Zeeb. Balifulumwine abena Midian, elo baliletele imitwe yakwa Oreb elo na Zeeb kuli Gideon, uyo uwali kwishilya limbi ilya Yodani.

Chapter 8

¹ Eluntu abaume bwakwa Efulemu balandile kuli Gideoni ati, "Bushe cindo wa citila ifi kuli fwebo? Webo twa kutile fwebo uluntu mwalikuya ku kulwa na bena Midiani." Eluntu bakwete ukukansana na ye. ² Aishile kulanda kuli bo ati, Bushe cindo ico na cita nomba pakuti mulekumpalanya kuli mwebo? Bushe ukusaba kwa fisabo fyakwa takwawama ukucila ukusaba imyangashi shakwa Abiesa?³ Lesa ewamipele ukucimfya kuli na mfumu wa ku Midiani-orebu elo naku Zeeb! Ubukali bwabo bwaishilekuya panshi uluntu aishile kulanda ifi. ⁴ Gideon aishile kwisa ku Yodani elo aishile kutapuka, ena elo na baume imyanda itatu abali na ye. Balinakile lelo bakonkenyepoukupepeka. ⁵ Aishile kulanda ku baume bakwa Sukoti ti, "Napapata mpeleleniko abantu umukate abankonkele nebo, pantu balinakile, elo ncili nkopepeka Zeba elo na Salimuna, imfumu sha ku Midiani." ⁶ Eluntu ba filolo baishile kulanda ati, "Bushe Seba elo na Salimuna nomba bali mu maboko yenu? Cindo twingapelela umukate ku ba shilika benu?" ⁷ Gideoni aishile kulanda ati, "Uluntu Yahweh akesa kutupela ukucimfya pa bena Seba elo na bena Salimuna, nebo nkesa ku micendula inkanda ku membya ya muciswebebe elo aya myunga". ⁸ Aishile kuya ukufuma kulya ukuya ku Penieli elo aishile kulanda ku bantu mu nshila imo ine, lelo abaume baku Penieli baishile ku mwasuka ena ngefyo abaume baku Sukoti baishile kwasuka. ⁹ Aishile kulanda ku baume baku Penieli elo alandile ati, "Uluntu nkesa ku bwela na kabili mu mutende, nebo nkesa kubongolola ulupungu." ¹⁰ Nomba Seba elo na Salimuna bali mu Kako ne fita fya nkondo, ukufikaku mpendwa amakana na makumi ya sano abaume, bonsepamo abashele ukufuma ku fita fya abantu baku kabanga, pantu bonse abaume bafwile kulupanga ba 120,000. ¹¹ Gideoni aishile kuya nomusebo umwali kwikala abantu ba mu matenti, inshita ya fumineko Noba elo na Yogiba. Aishile kubacimfya balwani ba nkondo, pantu tabaenekele ukuti bakoya ku batasha. ¹² Seba elo na Salimuna balibutukile, elo Gideoni alukubakonka bena, alikete imfumu shibili isha Midiani-Seba elo na Salimuna-elo aishile kubika

pamo abashilika babo mukabapanika.¹³ Gideoni umwana mwaume wakwa Yoashi alibwelele ukufma ku bulwi ukuya kupita ku Heresi.¹⁴ Alikete umwaume umwaice uwaku Sukoti elo aishile ku mwipusha. Umulumendo aishile kulemba panshi amashina ya bacilolo elo na bakalamba abali amakumi cine lubali elo na filolo elo na bakalamba baku Sukoti.¹⁵ Gideoni aishile kwisa ku baume baku Sukoti no kulanda ati, "Boneni Seba elo na Salimuna, abo abalikusula nebo no kulanda ati, 'Bushe uliipekenye ukukonka Seba elo na Salimuna? Fwebo tatwaishibile ukuti tulipele umukate ku ba shilika bobe.'" ¹⁶ Gideoni aishile kubula abakalamba mu musumba, elo aishile kulopola abaume baku Sukoti ku memya ya muciswebebe elo ifya myunga.¹⁷ Eluntu abangolwele ulupungu lwa ku Penilele panshi elo no kwi paya abaume bonse abali mu musumba.¹⁸ Eluntu Gideoni aishile kulanda kuli Seba elo na Salimuna ati, "Bamusango shani abaume mwipeye ku Tabo?" Baishile kumwasuka ati, "Balifye nga webo, eico balikwi. Bonsefye bakoboneka ngo mwana mwaume wa mfumu." ¹⁹ Gideoni aishile kulanda ati, "Abo bali ni ba wesu, abana baume bakwa Mayo. Yahweh uwa mweo, nga cakuti bena mwa cibaleka apobali, na nebo nga ntacimipaya." ²⁰ Aishile kulanda kuli Yeta (ibeli lyakwe) ati, "Ima elo ubepaye bena!" Lelo umwaice ta somwene ulupanga lwakwe pantu alo no mwenso, kabili acili umulumendo.²¹ Eluntu Seba elo na Salimuna baishile kulanda ati, "Ima we mwine elo utwipaye fwebo! Pantu efyaba umwame, efyaba na maka yakwe." Gideoni alimine elo no kwipaye Seba elo na Salimuna. Aishile kubula ne fya kubayemfya ifyo abakobekela mu mikoshi ya ngamila sshabo.²² Eluntu abaume bakwa Israeli baishile kulanda kuli Gideoni ati, "Ututeke fwebo-webo, no mwana mwaume obe, elo nomwishikulu obe umwaume-pantu ulituswishe fwebo ku maboko ya bena Midiani." ²³ Gideoni aishile kulanda kuli boati, "Tekuti miteke mwebo, nangula umwana mwaume wandi ukumiteka mwebo. Yahweh akalamiteka mwebo." ²⁴ Gideoni aishile kulanda kuli bo ati, "Lekeni nebo ndombe kuli mwebo, uuli onse ampeleko amasikiyo ayakufuma kufyo mwa tapile." (Abena Midiani balikwete amasikiyo golide pantu bali bena Ishimaeli.) ²⁵ Baishile kwasuka ati, "Fwebo tuli abansansa ukufipela kuli webo." Balyanshinkile icisalu elo umwaume onse epo alikuposa amasikiyo ukufma pafyo atapile.²⁶ Ukufina kwa masikiyo yagolide ayo alaombe kwalifikile amashekele 1,700 aya golide. Ifi efakutapa mukubikapo ifyakuyenfya, ifisamu ifyalikufwala imfumu sha ku Midiani, elo mukubikapo iminyololo ishabashingulwike isho balikfwika ingamila shabo mu mishi.²⁷ Gideoni aishile kupanga efodi ukufuma ku masikiyo elo no kuibika mu musumba wakwe, mu Opra, elo bonse abena Israeli baliikoweshe abene ku kucipepa. Caishile kuba iciteyo kuli Gideoni elo na kuli abo aba mu ng'anda yake.²⁸ Eico abena Midiani balibacimfishe ku bena Israeli elo kabili tabaimishe imitwe shabo nakabili. Ieco icalo caishile ku kwata umutende pa myaka amakumi yane mu nshiku shakwa Gideoni.²⁹ Yerubi Baali, umwana mwaume wakwa Yoashi, alile elo no kwikala ku ng'anda yakwe.³⁰ Gideoni alikwete abana baume amakumi cine lunali abamu bufyashi bakwe, pantu alikwete abakashi abengi.³¹ Umukashi uo taupile, uwali mu Shekemu, namo alikwetemo umwana mwaume, elo Gideoni aishile ku mwinika ishina lya Abimeleki.³² Gideoni, umwana mwaume wakwa Yoashi, alifwile pa myaka iyabune yamu bukote elo baile ku mushika mu manda yakwa wishu Yoashi mu Opra mu mukowawa bena Abieze.³³ Caishile kucitika, ilyofye Gideoni afwille, abena Israeli na kabili bwekelemo elo baliikosewhe abene mu kupepa Baali. Baishile kupanga Baali-Beriti ka lesa kabo.³⁴ Abana bakwa Israeli tabali kwibukisha Yahweh, Lesa wabo, uwabapuswishe ukufuma mu maboko yabalwani babo ku mbali shonse.³⁵ Tabalikusunga ifilayo fyabo ku ng'anda yakwa Yerubi Baali (uyo ni, Gideoni), mukubwekesha, o pa bune bonse acitile Israeli.

Chapter 9

¹ Abimileke umwana mwaume wakwa Yerubi Baali aishile kuya kulupwa la kwa nyina ku Shekemu elo aebele kuli bo na kumukowa walupwa lwa kwa nyina, ² Napapata landa ici, pakweba ati shonse intungulushi mu Shekemu bomfwe ati, 'Bushe cindo cicililepo ubune pali mwebo, ico bonse amakumi cine lubali abana baume bakwa Yerubi Baali bakomitungulula mwebo, nangu fye umo akomitungulula mwebo? Ibukisha ukuti nebo ndi fpa lyenu elo umubili wenu.'³ Aba mulupa lwa ka nyina baishile kulanda pali ye ku intungulushi sha mu Shekemu, elo bali sumine ukumukonka Abimeleki, pantu balandile ati, "Ena ni wesu."⁴ Bapele kuli ye utupimfya amakumi cine lubali utwa silfere ukufuma mu ng'anda yakwa Baali Beriti, elo na Abimileki wabomfeshile silfere mukubula abakubula amano elo na baume ifipuba abo baile pamo na ye.⁵ Abimileki waile ku ng'anda yakwa wishu ku Ofira, elo pelibwe limo waipaye pa wabo wakwe amakumi cinelubali, abana baume bakwa Yerubi Baali. Ekafye Yotamu ewashele, umwana mwaume wakwa Yerubi Baali uwa cepeshepo, pantu alifiseme umwine.⁶ Ba ntungulushi bonse aba ku Shekemu na ku Beti Milo balishile bonse elo baile kucita Abimileki ukuba imfumu, pambali ya oak mupepi no lucenshi lwa mushekemu.⁷ Eluntu Yotamu ba mwebele palwa ici, ailishile kuya elo ataleme pamulu wa lupili lwa Gerizimu. Apundile elo no kulanda kuli bo ati, "Umfweni kuli nebo, mebo ba ntungulushi baku Shekemu pakweba ati Lesa omfwe kuli mwebo."⁸ Ifimuti fya li kuya mu kasuba imfumu yafiko. Pantu balandile ku cimuti ca mu olife ati, "Tutekeni fwebo."⁹ Nomba icimuti ca mu olife calandile kuli bo ati, 'Bushe nebo kuti naleka ubwingi bwandi, umo tu lesa elo na bantu ba ncindikila, ku kuba kateka pa fimuti fimbi?'¹⁰ Ifimuti fyaishile kulanda ku cimuti ca mukunyu ati, 'Isa uteke pali fwebo.'¹¹ Nomba icimuti ca mukunyu caishile kulanda kuli bo ati, 'Bushe nebo kuti naleka ukulowesha kwandi elo ne cisabo candi ica bune, pakwebafye nebo mpilibuke elo nteke pa fimuti fimbi?'¹² Ifimuti fyaishile kweba umwangashi ati, 'Isa elo no kuteka pali fwebo.'¹³ Umwanangashi waishile kulanda bo ati, 'Bushe nebo kuti na leka umwanangashi wandi uupya, uyo uusekesha tu lesa elo no muntu onse, elo no kupilibuka no kuteka pa fimuti fimbi?'¹⁴ Eluntu ifimuti fyonse fyaishile kulanda ku cimuti ca myunga ati, 'Isa elo no kuteka pali fwebo.'¹⁵ Icimuti ca myunga caishile kulanda ku fimuti ati, 'Nga cakweba ati mwebo icishinka fye mukofwaya

ukusuba nebo imfumu pali mwebo, eluntu iseni elo no kusanga umutende mu cimfute candi. Ngatefyo, eluntu umulilo wise ukufuma mu cimuti ca myunga elo wena oce keda wa Lebanoni? ¹⁶ Nomba eico, nga cakweba ati mwebo mwalikucita mu cine elo na mu cishinka, uluntu mwebo mwali kucita Abimeleki imfumu, elo nga cakweba ati mwali kucita icabune kuli Yerbi baali elo ne ng'anda yakwe, elo nga cakweba ati mebo mwali mu panikile nge ca mulinga- ¹⁷ elo tontonkanyeni ifyo tata wandi walumilwila mwebo, wabikile umweo wakwe mukayofi, elo alimipuswishe uku mifumya mu maboko ya bena Midian- ¹⁸ nomba lelo wasangukila ing'anda yakwa tata elo mwalipeye na bana bakwe abaume, abantu amakumi cine lubali, pelibwe fye limo. Eluntu mwacitile Abimileki, umwana mwaume uwafyelwe ku mubomfi wakwe umwanakashi, imfumu pa ntungulushi sha mushekemu, pantu ena ni lupwa lwenu. ¹⁹ Nga cakuti mwebo mwalicitile mu cine na muli bu cishinka kuli Yerubi Baali elo ne ng'anda yakwe, eluntu mwebo mufwile mwasaminwa muli Abimeleki elo na ye kabili usansamukile muli mwebo. ²⁰ Nomba nga teifyo, umulilo kaufume kuli Abimeleki elo oce na baume ba mushekemu elo na Beti Milo. Umulilo kkaufume ku baume ba mushekemu elo na kuli Beti Milo, ku koca Abimeleki. ²¹ Yotamu walifyukile elo wabutukile, elo waile ku Bere. walikwikele kulya pantu kwali ku tali ukufuma kuli Abimeleki, munyina. ²² Abimeleki watekele Israeli pa myaka itatu. ²³ Lesa watumine umupashi wa kowela pakati ka kwa Abimeleki elo ne ntungulushi sha mu Shekemu. Ntungulushi sha mu Shekemu sha lisangukile icishinka sha kete pamo na Abimeleki. ²⁴ Lesa acitile ifi pa lufyengo lwa citilwe ku bana baume amakumi cine lubali aba kwa Yerubi Baali pakweba ati alandule, elo Abimileki mu nyina wabo akaba no mulandu pa kulakubepaya, elo na baume ba mushekemu bakaba no mulandu pa ku mwafwa ukwipaya ba munyina wakwe. ²⁵ Nomba intungulushi sha mu Shekemu shalibikile abaume ku kulala mu kulolela pamulu a mpili pakutula bamufisamine, elo balipoka bonse abali kupita pali bo munshila. Ne ci caishile kwebwa kuli Abimeleki. ²⁶ Gali umwana mwaume wakwa Ebedi ashile pamo no lupwa lwakwe elo balile ku Shekumu. Intungulushi sha mu Shekemu sha licetekele muli ye. ²⁷ Balile mwibala elo balikulonganika ifitwalo ukufuma mu mabala ya myangashi, elo bali kufinyantaulapo. Balikusefya mu ng'anda yaka lesa kabo, uko balikulya no kuna, elo batipile Abimeleki. ²⁸ Gali umwana mwaume wakwa Ebedi, walandile ati, "Bushe ni nani Abimeleki, elo Shekemu ni nani, uyo febo tufwile ukumubombela? Bushe te mwana mwaume wakwa Yerubi Baali? Bushe Sebuli te cilolo wakwe? Ukubombela abaume bakwa Hamo, wishi wakwa Shekem! Bushe findo fwebo twinga lekubombela Abimeleki? ²⁹ Nebo ico aba bantu balikuba panshi ye funde lyand! Nebo nga nalilandile kuli Abimeleki ati, 'Kuta ifita fyobe fyonse.'" ³⁰ Uluntu Sebuli, cilolo wa musumba wa umfwile amashiwi yakwa Gal umwana mwaume wakwa Ebedi walifulilwe sana. ³¹ Aishile kutuma inkombe kuli Abimileke mu kubepa, walikulanda ati, "Bona, Gali umwana maume wakwa Ebedi elo no lupwa lwakwe bakoisa ku shekemu, elo bakotunka aba mu masamba ukupusana bobe. ³² Nomba, ima mu nshita ya bushiku, webo elo na ba shilika, elo pekanya ukubafisama mu mabala. ³³ Eluntu mu lucelo, ilyofye akasuba ka kotula, kwima bwangu elo no kushinguluka pa musumba. Uluntu ena na bantu ali nabo bakoisa mukulwisha mwebo, cita conse ico webo wingacita pali bo. ³⁴ Eico Abimeleki wali mine mu nshita ya bushiku, ena elo na baume bonse abo ali nabo, elo bali fisamina Shekemu-balikulekanya mu mpuka shine. ³⁵ Gali umwana mwaume wakwa Ebedi walile lo wataleme pa mwinshi wa mpongolo ya musumba Abimeleki elo na baume abo alinabo balikwisa ukufuma mu ncende isho bali kufisamamo. ³⁶ Uluntu Gali a bwene abaume, walandile kuli Sebuli ati, "Bona, abaume bakoisa ukutentemuka ukufuma pa myulu ya mpili!" Sebuli aishile kulanda kuli ye ati, "Webo ukobona nga abaume." ³⁷ Gali walilandile nakabili elo watile ati, "Bona, abaume bakoisa bakotentemuka mukati ka calo, elo impuka imo ikoisa ku nshila ya oaki wabakabuka." ³⁸ Eluntu Sebuli watile kuli ye ati, "Bushe amashiwi yobe aya kuitakisha nomba, webo watile," Bushe Abimeleki ni nani uyo fwebo twingale kubombela?" Bushe te yaba wa sulile? Kabuye nomba elo uba lwishe." ³⁹ Gali walile elo walikutungulula abaume ba musheke, elo walwile na Abimeleki. ⁴⁰ Abimeleki walimupepekele, elo Gali walimufulumukile. Abengi balifwile lintu tabalafika na ku mwinshi wa musumba ku mpongolo. ⁴¹ Abimeleki waikela mu Aramu. Sebuli wapatikishe Gali no lupwa lwakwe ukufuma mu shekemu. ⁴² Pa bushikubwa konkelepo abantu bamu Shekemu balifumine baishile kuya na mwibala, elo ici cashimikilwe na kuli Abimeleki. ⁴³ Walisendele abanu bakwe, walibakenye mu mpuka shitatu, elo bali kufisama na mu mabala. Walilolekeshe elo no ku bona abantu bakoisa ukufuma mu musumba elo alibasanshile no kubepaya. ⁴⁴ Abimeleki elo ne mpuka ali nasho balisanshile elo baikele pa mwinshi wa mu musumba wa mpongolo. ne mpuka shimbi shibili shalikusansa bonse abali mwi bala elo no kubepaya. ⁴⁵ Abimeleki alwishishe umusumba akasuba konse. Alicimfishe umusumba, no kwipaya abantu abalimo alibongolwele ifibumba fya musumba elo wa sansapo no mucele. ⁴⁶ Uluntu intungulushi shonse isha lupungu lwa Shekemu sha umfwile ifi, balingile ku ncende iya ku shupa mu ng'anda yakwa Eli Beriti. ⁴⁷ Abimeleki walyebelwe ukuti intungulushi shonse sha lilongene pamo ku lupungu lwa Shekemu. ⁴⁸ Abimeleki walininikile ku lupili lwa Salimoni, ena elo na baume bonse abo ali nabo. Abimeleki wasendele isembe elo atemene imiambo. aishile kubika pa mabeya yakwe elo wayebele abaume ali nabo ati, "Ifyo mwebo mwa bona nebo na cita, endesheni elo citeni ngefyo nebo ncitile." ⁴⁹ Eico cila umo alitemene imisambo elo bali kukonka Abimeleki. Bali ibikile ukupusanya icibumba ca lupungu, elo bali ku nkilepo no mulilo, eico abantu bonse mulupungu lwa shekemu balifwile, abali ikana limo abaume elo na banakashi. ⁵⁰ Eluntu Abimeleki aishile kuya ku Tebeshi, elo washingulwike Tebeshi elo aliupokele. ⁵¹ Nomba Kwaliko no lupungu ulwa ku kosa mu musumba, elo bonse abaume elo na banakashi ne ntungulushi shonse isha musumba bali butukile elo baliisalile. Eluntu balikunina ku mulu wa mutenge wa lupungu. ⁵² Abimeleki aishile kwisa ku lupungu elo alulwishishe, elo ena aishile mupepi no mwinshi wa lupungu mu oca. ⁵³ Nomba umwanakashi walimuponeshe ilibwe pa mutwe wakwa Abimeleki elo lya tobawile nakabongoselo kakwe. ⁵⁴ Eluntu ena akutile umulumendo bwangu uwali kusenda ifyanso fyakwe, elo atile kule ye ati, "Fumya ulupanga lobe unjipaye, pakeba ati tapakabe nangu umo uukalanda pali nebo ati, 'Umwanakashi eumwipaye.'" Eico umulumendo

wakwe aishile kumulinkanya, elo afwile.⁵⁵ Uluntu abaume bakwa Israeli ba bwene ukuti Abimeleki alifwile, baishile kuya ku ng'anda.⁵⁶ Eico Lesa alandwile ububi Abimeleki ubo ena acitile kuli wishu pakwipaya ba munyina amakumi cine lubali.⁵⁷ Lesa aishile kucita ububi bonse ubwa baume ba mu Shekemu ukuba bwelelela pa mitwe yabo elo napali bo palishile icitipu cakwa Yotamu umwana mwaume waka Yerubi Baali.

Chapter 10

¹ Panuma yakwa Abimeleki, Tola umwana mwaume wakwa Pua umwana mwaume wakwa Dodo, umwana mwaume ukufuma ku Isaka uwalikwikele ku Shamiri, mu calo ca mpili cakwa Efremu, walimine mu kulubula Israeli.² Ena ipingwile Israeli imyaka amakumi yabili na itatu. aishile kufwa no kumushika mu Shimiri.³ Uwamukonkelepo ni Yairi umwina Gileadi. Ena apingwile Israeli imyaka amakumi ya bili na ibili.⁴ Akwete abana baume amakumi yatatu abalikwendela pali ba punda amakumi yatatu, elo bakwete imisumba amakumi yatatu, iyali kukutwa Hafoti Yairi napali buno bushiku. Uli mu calo ca Gileadi.⁵ Yairi aishile kufwa elo bamushikile mu Kamoni.⁶ Abantu bakwa Israeli balundile pofye ububi ubo bali kucita pa menso yakwa Yahweh elo no kushinshimuna Baali, Ashitoreti tu lesa twakwa Aramu, tu lesa twakwa Sidoni, tu lesa twakwa Moabu, tu lesa twa bantu bakwa Amoni, elo na tulesa twa ba Filishiti, bali kusula Yahweh elo talikumushinshumuna ena.⁷ Yahweh walikalipe pali Israeli, elo aishile kubapela mu maboko ya baFilishiti elo na mu kuboko kwa bena Amoni.⁸ Balibafwantile elo no kubacusha abantu bakwa Israeli pali ulya mwaka, elo pa myaka cine konse konse bali cushishe bonse abantu bakwa Israeli abali kwishilya lya Yodani mu calo ca bena Amoli, icili mu Gileadi.⁹ Eluntu abena Amoni baishile kutapukila ku Yodani ku kulwa na Yuda, Benjamini, elo ne ng'anda yakwa Efuremu, eico Israeli wali mu bucushi ubukulu.¹⁰ Eluntu abantu bakwa Israeli bakutile kuli Yahweh, balandile ati, "Fwebo twalikubembukila, pantu twa lisula Lesa wesu no kushinshimuna Baali."¹¹ Yahweh aebele abantu bakwa Israeli ati, "Bushe ntamilubwile ukufuma ku bena Egypto, abena Amore, abena amoni, elo na bena Filishiti,¹² elo no ku ifumya ku bena Sidoni? Abena Abimeleki elo na bena Maoni balikumicusha; mwalikutile kuli nevo, elo nali milubwile ukumifumya mu maka yabo.¹³ Lelo mwansula nakabili mukoshinshimuna tu lesa tumbi. Eico, ntakamilundile ku nshita nevo na milubwile.¹⁴ Kabuyeni ka kuteni tu lesa uto mwebo mushinshimuna. Leken tumipusushe uluntu mwebo mwa kwata ubwafya."¹⁵ Abantu bakwa Israeli batile kuli Yahweh ati, "Twalibembuka. Cita conse icikoboneka bwino kuli webo. Twapapatafye tupusushe buno bushiku."¹⁶ Bena balekele tu lesa twa bena fyalo utwali mukati kabo elo balishinshimwine Yahweh. Eluntu Yahweh talekele Israeli ukucula.¹⁷ Eluntu Amoni aishile kulonganya pamo no kubikapo inkambi mu Gileadi. Abena Israeli balishile pamo no ku pnga inkambi yabo pa Mizipa.¹⁸ Bantungulushi ba bantu mu Gileadi baishile kulandile kuli cila umo, Bushe mwaume nshi ukatampa ukulwa na bena Amoni? Ena akaba intungulushi pali bonse abekala mu Gileadi."

Chapter 11

¹ Nomba Yefuta umwina Gileadi ali mwaume wa bulwi, elo ali mwana mwaume wakwa cilende. Gileadi ali e wishu.² Umukashi wakwa Gileadi naye alifyele abana baume na bambi. Uluntu abana baume ba mukashi wakwe baishile kukula, baishile kupatikisha Yefuta ukufuma mu ng'anda nokulanda kuli ye ati, "Webo tawakese kupyana icili conse ukufuma mulupwa lwesu. Webo uli mwana wa mwanakashi umbi."³ Eico Yefuta aishile fulumuka kuli ba wabo elo no kuya kwi kala mu calo ca Tobu, elo abant ba bula ubuyo bakolongene Yefuta elo no kwisa kuya na ye.⁴ Panuma ya nshiku shimo, abantu bakwa Amoni baishile kupanga inkondo na bena Israeli.⁵ Uluntu abantu bakwa Amoni baishile kupanga inkondo na bena Israeli, abakulu bakwa Gileadi baile ku kubwisha Yefuta ukufuma ku calo ca Tobu.⁶ Baishile kulanda kuli Yefuta ati, "Isa elo ube intungulushi yesu pakuti twingaya kulwa na bena Amoni.⁷ Yefuta aishile kulanda ku ntungulushi sha mu Gileadi ati, "Mwebo mwalishile kumpata elo mwaisa ku mpatikisha ukufuma mu ng'anda yakwa tata. Nindo mwebo mwaishila kuli nevo nomba uluntu mwaba mu bwafya?"⁸ Abakalamba bamu Gileadi baishile kulanda kuli Yefuta ati, "Ecalenga ukuti tupilibukile kuli webo nomba; twende nafwebo elo nokuya kula na bantu bakwa Amoni, elo ukese kuba intungulushi pali bonse abekala mu Gileadi."⁹ Yefuta aishile kulanda ku bakalamba bamu Gileadi ati, "Nga cakuti mwambwisha ku ng'anda na kabili ku kulwa na bantu bakwa Amoni, elo nga Yahweh atupa ukucimfya pali bo, nkaba intungulushi."¹⁰ Abakalamba bamu Gileadi baishile kulanda kuli Yefuta ati, "Leken Yahweh abe kambone pakati kesu nga twa kana ukucita ifyo twalanda!"¹¹ Eico Yefuta aishile kuya na bakalamba bamu Gileadi, na bantu baishile ku mucita intungulushi na mushika pali bo. Uluntu ali pa cinso cakwa Yahweh mu Mizipa, Yefuta aishile kubwekeshapo yonse amalayo apangile.¹² Eluntu Yefuta atumine intumi ku mfumu ya bantu bakwa Amoni, ukulanda ati, "Bulwi nshi ubuli pakati kesu? Cindo mwaishila na maka ku kwisa kupoka icalo cesu?"¹³ Imfumu ya bantu bakwa Amoni yaishile kwasuka ku nimu shakwa Yefuta ati, "Pantu uluntu Israeli aishile kwisa ukufuma ku Egypto, bapokolwele icalo candi ukufuma pa Arnon ukuya kufika ku Yaboki, ukufika na ku Yodani. Nomba ubeshe isho impanga mumutende."¹⁴ Na kabili Yefuta aishile kutuma intumi ku mfumu ya bantu bakwa Amoni,¹⁵ elo nokwisa kulanda ati, "Ifi efo Yefuta alanda: Israeli tapokele icalo cakwa Moabu elo ne calo ca bantu bakwa Amoni,¹⁶ lelo baishile kufuma ku Egypto, elo Israeli aishile kupitila mu matololo ukuya ku mumana a amtete kabili na ku Kadeshi.¹⁷ Uluntu Israeli aishile kutuma intumi ku mfumu yaku Edomu, ukulanda ati, "Twapapata lekeni tupitemo mu calo cenu; imfumu ya bena Edomu tayaumfwile. Baishile kutumako ne ntumi ku mfumu ya bena Moabu, lelo yalikene. Eico Israeli aishile kwi kala pa Kadeshi.¹⁸ Eluntu baishile kupitila mu matololo elo no kwisa kupilibukika ukufuma ku mpannga ya Edomu elo ne mpannga ya Moabu, elo baishile

kuya ku kapinda ka kukuso aka mumpanga ya Moabu elo baishile kwikala ku lubali lumbi ulwa bena Anoni. Lelo wali emupaka wakwa Moabu.¹⁹ Israeli aishile kutuma intumi kuli Sihoni imfumu ya bena Amori uwali kuteka mu Heshiboni; Israeli alandile kuli ye ati, "Twapapata, lekeni tupiteko mu mpanga yenu pakuya ku ncende yesu."²⁰ Lelo Sihoni tacetekele Israeli ukupita mu mpanga yakwe. Eico Sihoni aishile ku kulonganika abashilika bakwe bonse na ukubatwala ku Yahazi, elo kulya aile kulwa na bena Israeli.²¹ Eluntu Yahwh, Lesa wakwa Israeli, aishile kupela Sihoni elo na bantu bakwe bonse mu maboko yakwa Israeli baishile ku bacimfya. Eico Israeli aishile kupoka impanga yonse iya bena Amori abaleikala muli cilya calo.²² Baishile kupyana fyonse ifyali muli ilya ncende ya bena Amori, ukufuma ku bena Anoni ukuya ku bena Yaboki, elo no kufuma mu matololo ukuya ku Yodani.²³ Eico eluntu Yahweh, Lesa wakwa Israeli, aishile kutamfisha abena Amori ku ntanshi ya bantu bakwe abena Israeli, elo nomba mwingesa kupokolola impanga yabo?²⁴ Tamwekese kupyana impanga iya Kemoshi, ka lesa kenu, ku mpeala? Eico yonse impanga Yahweh Lesa wesu atupile, tukesha kupyana.²⁵ Nomba muli abayana ukucila Baraki umwana mwaume wakwa Sipo, imfumu yakwa Moabu? Bushe alishilekweshapo ukumana na bena Israeli? Bushe alibala atalapo ubulwi nabo?²⁶ Ulo Israeli aikele pa myaka imyanda itatu mu Heshiboni elo ne mishi ya ciko, elo namu Aroe ne mishi ya ciko, elo na mi musumba yonse iyaba mu lulamba lwa mu mana wa Anoni-cindo tamwa babweshe pali ilya inshita?²⁷ Ntamilufyanyapo, lelo mwebo mukondufyanya paku mpakasa. Yahweh, kapingula, ewalasapo lelo pa bantu bakwa Israeli elo na bantu bakwa Amoni."²⁸ Lelo imfumu ya bena Amoni yalikene ukusoka kwaitumine Yefuta.²⁹ Eluntu umupashi wakwa Yahweh waishile kwisa pali Yefuta, elo aishile kupita mu Gileadi elo na Manase, elo aishile kupita ku Mizipa yaku Gileadi, elo ukufuma ku Mizipa ya ku Gileadi aishile kupita mu bantu bakwa Amoni.³⁰ Yefuta aishile kupanga icilayo kuli Yahweh no kwisa kulanda ati, "Nga mwampela ukucimfya pa bantu bakwa Amoni,³¹ eluntu fyonse ifikesa kufuma pa cibi ca ng'anda yandi mu kwisa kunkumanya uluntu nkesa ku bwela mu mutende ukufuma ku bantu bakwa Amoni fikesa kuba fyakwa Yahweh, elo nkesa ku cita nga ubupe bwa koca."³² Eico Yefuta aishile kupita ukuya ku bantu bakwa Amoni ku kulwa nabo, elo Yahweh amupele kucimfya.³³ Aishile kubasansa elo no kwisa kwi paya icine cine ukufuma ku Aroe ukushinta ky Miniti-umisumba amakumi ya bili-elolo naku Abele Keramimu. Eico abantu bakwa Israeli baishile kupelwa bukatungululapa bena Amoni.³⁴ Yefuta aishile kwisa ku ng'anda yakwe ku Mizipa, elo kulya umwana wakwe umwanakashi aishile kufuma ku kukumanya ne nsombo elo na macindo. Ali mwana wwakwe umofye mpo, ukucila pali ye ta kwetepo umwana mwaume nangu umwana mwanakashi.³⁵ Uluntu fye aishile ku mubona, aishile kulepula ifya kufwala fyake no kulanda ati, "Alale! we mwana wanakashi wandi! Wamfungaula no bulanda, elo waba wakundetela ubulanda! Pantu naliswile akanwa kandi kuli Yahweh, elo tekuti mfutukile icilayo candi."³⁶ Aishile kulanda kuli ye ati, "Batata, walipanga icilayo kuli Yahweh, citeni kuli nevo fyonse ifyo walaile, pantu Yahweh aishile kumipokolola ku balwani benu, abena Amoni."³⁷ Aishile kulanda kuli wishi ati, "Lekeni ici cipangano cisungwe pali nevo. Nsheni neka pa myeshi ibili, pakuti mfumu nokuya ku mpili elo nokulilishika pa cisungu candi, nevo na banandi."³⁸ Aishile kulanda ati, "Kabuye." Aishile kumulekelako pa myenshi ibili. Ali mushile, ena na banankwe, elo balilishike icisungu cakwe mu mpili.³⁹ Pakupwa kwa myenshi ibili aishile ku bwelela kuli wishi, uwacitile kuli ye ukulingana ne cilayo ca cipangano apangile. Nomba taishibile umwaume, elo caishile kuba lutambi mu Israeli⁴⁰ ukuti abana banakashi banu Israeli cila mwaka, pa nshiku shine, bakala kushimika ilyashi lya mwana mwanakashi wakwa Yefuta umwina Gileadi.

Chapter 12

¹ Ubwite bwaile ku baume abena Efulemu; baishile kupita mu Sifoni elo nokulanda kuli Yefuta ati, "Cindo wapitile mu bulwi na bena Amoni elo no kukana ukutukuta nokuya nobe? Tukesha ku kocela ing'anda yobe noku bongolokela pali webo."² Yefuta aishile kulanda kuli bo ati, "Nebo elo na bantu bandi twaishile kuba mufikansa ifikalamba na bena Amoni, uluntu nevo naishile kumikuta tamwaishile kumpokololako kuli bo."³ Uluntu nevo naishile kubona ukuti tamumpokolwele, naishile kubika ubumi bwandi mu maboko yandi elo nokwisa kupita ukucilinganya abena Amoni, elo Yahweh aishile kumpela ukucimfya. Nindo mwaishila ku ndwisha lelo?"⁴ Yefuta aishile kukolonganika pamo abaume bonse abamu Gileadi elo ena alwishishe Efulemu. Abaume abena Gileadi baishile kupakasa abena Efulemu pantu blandile ati, "Mwebo we bena Gileadi muli mbutushi shamu Efulemu- mu Efulemu na mu Manase."⁵ Abena Gileadi baishile kwi kata bankole bamu Yodani ukuya ku Efulemu. Uluntu onse uwapuwike mu Efulemu aishile kulanda ati, "Lekeni ndeyanjabuke umumana," abaume abena Gileadi bakesha kulanda kuli ye, Bushe uli mwina Efulemu?" ena nga aishilekulanda ati, "Awe,"⁶ eluntu bena bengesa kulanda kuli ye ati, "Landa ati: Shiboleti," elo nga alanda ati, Shiboleti" (pantu tekuti alumbule ishiwi mu muyano), abena Gileadi ngabaisa ku mwikata elo no kumwipaila pa fikonkwa fya mu Yodani. Amakana amakumi yane na yabili aya bena Efulemu yalishile kwipaiwa pali ilya inshita.⁷ Yefuta abombebe nga kapingula wa bena Israeli pa myaka mutanda. Eluntu Yefuta umwina Gileadi aishile kufwa elo aishile kushikwa mu musumba umo uwa mu Gileadi.⁸ Panuma yakwe, Ibizani uwaku Betelmu abombebe nga kapingula wa bena Israeli.⁹ Akwete abana baume amakumi ya tatu. Aishile kupela abana banakashi bakwe amakumi ya tatu mu fyupo elo aishile kuleta kunse abana banakashi amakumi ya tatu aba mu baume bambi ku bana baume bakwe. Aishile kupingula Israeli pa myaka cine lubali.¹⁰ Ibizani aishile kufwa elo no kushikwa pa Betelemu.¹¹ Pa numa yakwe Eloni umu Zebulun abombebe nga kapingula pa bena Israeli. Aishile kupingula Israeli pa myaka ikumi limo.¹² Eloni umina Zebulun aishile kufwa elo no kushikwa mu Aiyaloni mu mpanga yamu Zebulun.¹³ Pa numa yakwe, Abidoni umwana mwaume wakwa Hileli umwina Piratoni abombebe nga kapingula pa bena Israeli.¹⁴ Akwete abana baume amakumi yane elo na beshikulu

abaume amakumi yatatu. Balikwenda pali bakabalwe amakumi cine lubali, elo apingwile Israeli pa myaka cibe konse konse.¹⁵ Abidoni umwana mwaume wakwa Heleli umwina Piratoni aishile kufwa no kushikwa mu Piratoni mu mpanga yamu Efulemu mu calo ca mpili ica bena Amaleke.

Chapter 13

¹ Abantu bakwa Israeli nakabili babwekeshepo ukucita ifyabipa pacinso cakwa Yahweh, elo abapele muminwe yabapelishiti pamyaka aamakumi yane. ² Kwali umuntu umo ukufuma ku Sora, umwina Dani, uwakwete isjina lya Manoah, umukashi wakwe talikwimita eico talikufyala. ³ Malaika wakwa Yahweh alimonekele ku mwanakashi nokumweba ati, "Bona nomba, weba tawimita, elo taufyala, lelo uli nokwimita nokufyala umwana umwaume. ⁴ Nomba ucenjele wikanwa mwangashi nangula icakunwa icikola, elo wilalya icakukowela. ⁵ Lolesha, uli nokuba pabukulu nokufyala umwana umwaume. Kwikaba cibeyo icikesakupita kumutwe wakwe, pantu umwana akesakuba umu Nashiri kuli Lesa ukufuma mwifumo, elo akesakutampa ukutula abena Israeli ukufuma muminwe yaba Perishiti." ⁶ Eluntu umwanakashi aishile nokweba umlume wakwe ati, Umuntu wakwa Lesa acisa kuli nebo, nemimonekele yakwe yaciba kwati yakwa malaika wakwa Lesa, kwakutinya nganshi. Nshacimwipusha uko acifuma, elo tacinjeba ishina lyakwe. ⁷ Acilanda kuline ati, "Lolesha! ukaba pabukulu elo ukafyala no mwana umwaume. Eico takulikunwa umwangashi nangu icakunwa icikola, nokukanalya icakulya conse ico amafunde yalandati calikowela, pantu umwana akaba umu Nashiri kuli Lesa ukufuma panshita akaba mwifumo lyobe ukushintafye nakubushiku bwamfwa yakwe." ⁸ Eluntu Manoah apepele kuli Yahweh elo nokulanada ati, "Iyee, mweshikulu, napapata lekeni umuntu wakwa Lesa uo mwacituma ese nakabili kuli fwebo pakwebati atufundishe ifyo yukacita kumwana uwalafyalwa mukwangufyanya." ⁹ Lesa alyumfwile kwishiwi lyakwa Manoah, namalaika wakwa Lesa alibwelulukile ku mwanakashi nakabili uluntu aikele mwibala. Lelo Manoah umulume wakwe talinankwe. ¹⁰ Eico umwanakashi alibutukile mukampampa nokweba umwina mwakwe, "Lolesha! umwaume namoneka kulinebo-uwaishile kulinebo bulya bushiku!" ¹¹ Manoah alimine nokukonka umukashi wakwe. Uluntu aishile kumuntu, alandile kuliye ati, Bushe niwe muntu walikulanda kumukashi wandi? "Umuntu alandile ati, "Ninebo." ¹² Eico Manoah alandile ati, "Nomba ngafyaisakucitika ifyebo fyobe fyakukonkanshi fikesakuba kumwana elo ukesa kuba shani umulimo wakwe?" ¹³ Malaika wakwa Yahweh alandile kuli Manoah ati, "Umukashi obe akaposeko amano ukucita ifintu fyonse ifyo nalandile kuiye. ¹⁴ Talinakulya icintu conse icifuma ku mwangashi, elo wikamuleka ukunwa umwangashi nangu icakunwa Icikola. Afwilefye akunakila fyonsefye ifyo namukonkomeshe ukucita." ¹⁵ Manoah alandile kuli malaika wakwa Yahweh ati, "Npapata ikaleniko panono, ukutupelako akashita ukwebati twingamipekanishisha akana kambushi." ¹⁶ Malaika wakwa Yahweh alandile kuli Manoah ati, "Nangu ngacakwebati naikala, ntalye ifilyo fyenu. Lelo ngamwapekanya ilambo lyakoca, pela kuli Yahweh." (Manoah taishibile ukwebati ni malaika wakwa Yahweh.) ¹⁷ Manoah alandile kuli malaika wakwa Yahweh ati, "Niwebo nani ishina, pakwebati tukakucindike uluntu ifyebo fyobe fikesakucitika?" ¹⁸ Malaika wakwa Yahweh alandile kuliye ati, "Ninshi uleipushisha ishina lyandi? Lyena lyakupapa." ¹⁹ Eico Manoah abulile akana kambushi nacabupe cabunga nokufitula pacilibwe kuli Yahweh. Acitile ifisungusho ifyaibela ninshi Manoah nomukashi wakwe balelolesha. ²⁰ Uluntu ulubingu lwaninine ukufuma pabulambo ukulola mumulu, malaika wakwa Yahweh aninine kumo mulubingu lwapa bulambo. Manoah nomukashi wakwe balibwene ifi elo bakontamike ifinso fyabo panshi. ²¹ Malaika wakwa Yahweh tamonekele nakabili kuli Manoah nagula kumukashi. Elo Manoah aishilekwishiba ukwebati nimalaika wakwa Yahweh. ²² Manoah alandile kumukashi wakwe ati, "Mucinefye tukofwa pantu twamumona Lesa!" ²³ Lelo umukashi wakwe alandile kuliye ati, "Ngacakwebati Yahweh alefwaya ukutwipaya, tekuti apokelele icabupe cakoca neca bunga ico tumupele elo ngatatylangile ifi fintu, napali iyi nshita ngatatulengele ukumfwa ifintu ngefi." ²⁴ Panuma umwanakashi alifyele umwana umwaume, nokumwinika ishina lyakwe ati Samson. Umwana alikulile na Yahweh alimupaalile. ²⁵ Umupashi wakwa Yahweh walitampile ukumukunta kumutima mu Mahane Dan, pakati ka Sora na Eshtaole.

Chapter 14

¹ Samson atentemukile ku Timnah, nakulya alibweneko umwanakashi, umo uwamubana banakashi baba Perishiti. ² Uluntu abwelulukile, aebele wishi na nyina ukweba ati, "Nebo ndimwene umwanakashi mu Timnah, uwamubana banakashi baba Perishiti. Nomba kansendeleni akese kuba umwina mwandi." ³ Wishi wakwe na Nyina balandile kuliye ati, "Bushe tamuliumwanakashi uwamubantu bobo, nangu uwamubantu bandi bonse? Bushe uleya mukubula umwanakashi ukufuma muba Perishiti abashasembululwa?" Samson alandile kuli wishi ati, Kansendeleni, pantu uluntu namuloleshe, alinsekesho mumenso yandi." ⁴ Lelo wishi na nyina tabaishibile ukwebati uyu mulandu watula kuli Yahweh, pantu alikufwaya apakupusanina naba Perishiti (pantu pali ilya nshita abaperishiti ebalikuteka mu Israeli). ⁵ Eluntu Samson ailekutentemukila ku Timnah naba wishi naba nyina, elo baishilekufika kumabala yamyangashi Timnah. Elo, Lolesha, kulya ekwali umuseela wankalamo umo nao walimubulumine. ⁶ Apopene umupashi wakwa Yahweh waishile paliye, elo aishilekulepula inkalamo pakati mukwanguka ifyo engalapula akabushi akanono, elo takwete nangu cimo muminwe yakwe. Nomba taebeleko wishi nangu nyina ico acitile. ⁷ Alile nokulanda nomwanakashi, elo uluntu umuloleshe, aliweme mumenso yakwa Samson. ⁸ Inshiku ishinono ishapitilepo uluntu abwelulukile ukuti engesa kumuupa, alipatukile kukumona icitumbi ca nkalamo. Elo, Alolesha, amona icifumfunkuta ca nshimu nobuci mucashele icimubili ca nkalamo. Atunkwilemo ubuci kuminwe yakwe elo nokuya, alelya ulo aleya. ⁹ Uluntu aishile kuli wishi na

nyina, alibapeleko ubuci bumo, nabo balilile. Lelo tabebele ukwebeti afunisha ubuci mucashele icimubili ca nkalamo.¹⁰ Ba wishi bakwa Samson batentemukile ukwali imwanakashi, elo na Samson alipangile umutebeto kulya, pantu ulu elwali ulutambi lwabalumendo.¹¹ Kalekalefye ulu ulupwa lwa mwanakashi lwamubwene, bamuletele abanankwe amakumi yatatu babe nankwe.¹² Samson alandile kulibo ati, "Leken nebo nomba milange ubwilye. Ngacakwebati umo uwamuli mwebo nga acisanga nokunjeba ubwasuko munshiku ishi cine lubali ishamutebeto, nebo nkesakumupela amalaya amakumi yatatu nensalu ishabutisha amakumi yatatu."¹³ Lelo ngatamungebele ubwasuko, elo mukesha kumpea amalaya amakumi yatatu nensalu ishabutisha amakumi yatatu." Balandile kuliye ati, "Twebe ubwilye bobo. pakuti tubumfwe."¹⁴ Alandile kulibo ati, Mucilya mwali icakulya; mucakosa mwali icalowa. Lelo abeni bakwe tabasangile ubwasuko munshiku shitatu.¹⁵ Mubushiku bwalenga shine balilandile kumukashi wakwa Samson ati, "Sembeleka umulume obe pakwebati engatushimbwila ubwilye, epali twaisakukoca webo nabamu ng'anda yakwa wisu. Bushe utwitile fwebo kuno ukwebati utupange ukuba ababusu mwa?"¹⁶ Umukashi wakwa Samson watampile ukulila kuntanshi yakwe: nokwebati, "Fyonse ifyo mwacita mwampatafye! tamwantemwa. Mwaebe ubwilye kulibamo abamubantu bandi, nomba tamungebele ubwasuko." Samson alandile kuliye ati, "Bona kuno, ngacakweba ati nshaeba tata nangula mayo, bushe ndeshimbwila webo?"¹⁷ Umukashi alikumulilafye mushiku isho cine lubali ishamutebeto wabo. Pabushiku bwalenga cine lubali alimwebele ubwasuko pantu alimupatikishe cibi. Nao ashimbwile ubwasuko kulibalupwa babantu bakwe.¹⁸ Ulo akasuba takalaya mukuwa mubushiku bwalenga cine lubali abaume bamumushi balilandile kuliye ati, "Cindo calowa ukucila ubuci?Cindo cakosa ukucila inkalamo?" Samson alandile kulibo ati, "Ngacakwebati mwebo tamwalimine ukubomfya akana ka ng'ombe kandi, tekuti musange ubulondoloshi bwa mulumbe wandi."¹⁹ Eluntu umupashi wakwa Yahweh mukupumikisha waishilekwisa muli Samson namaka. Samson ailekutentemukila ku Ashkeloni elo nokwipayapo abaume babo amakumi yatatu. Abulile nefyo apokeleleko, elo apele amalaya kuli abo abashimbwile umulume. Bwalepya ubukali, aliminine nokuya ku ng'anda yakwa wishu.²⁰ Umukashi wakwa Samson apelwe kuwali umunankwe sana.

Chapter 15

¹ Panuma yanshiku isho, panshita yakusombola inganu, Samson alibulile akana ka mbushi elo aile mukutandalila umukashi wakwe. Ena alandile ati, "Nebo ndeyakuya mu muputule wa mukashi wandi," Nomba wishu wamwanakashi alimukenyi ukuyakwingilamo. ² Wishu wamwanakashi alandile ati, "Nebo nalikutontonkanya ukuti webo walimupatile, eco nebo nalimupela kumunobe. Umwaice wakwe umwanakashi wabune ukucila pali uyu, bushe teifyo fine? Bulafye uyuwine mucifulo cauyo." ³ Samson alandile kulibo ati, "Pali inonshita nebo ndeba uwakubula umulandu ukukonka naku bena Philisti uluntu nebo ndebacena." ⁴ Samson aile elo aikata ba mumbwe imyanda itatu elo akakile capamo ukulingana nefyo bali, umucila no mucila. Eluntu ailekubika ifisaniko elo akakila pamo pakati ka cilamabumba yamicila. ⁵ Uluntu ayambwishe ifisaniko kwati mulilo, alekele ba mumbwe bayakwiminina mumabala yanganu yaba Philisti, elo balyashishe umulilo ku ngano ishawa elo nashaimakene mwibala. ⁶ Abaphilisti balipwishe ati, "Ninani acitile ifi?" Balibelele ati, "ni Samson, shifyala wa mwina tumuna, acitile ifi pantu wishifyala abulile umukashi wakwa Samson no kupela ku munankwe." Elintu abaphilisti baile elo bayakoca umwanakashi pamo na wishu wakwe. ⁷ Samson alandile kulibo ati, "Ngacakwebati ifi ifyo mucitile, nandibo nkabwekesha icilandushi pali mwebo, elo panuma yakucita ifyo, Nebo elyo nkaleka." ⁸ Elintu ena abaputawile mutupimfya-tupimfya, ulutungu elo namatanta nokubepaulula ukukulu. Elintu aile mwisamba elo ayakwikala mulucengo lwacilibwe ca Etam. ⁹ Elintu abaphilisti baishile capamo elo bapekanya ukuya ku nkondo mu Yuda elo basenda nefita fyamu Lehi. ¹⁰ Abaume bamu Judah balandile ati, "Cindo mwebo mwaishila mukutusansa fwebo?" Balandile ati, "Fwebo tulemisansa pakuti fwebo twikate Samson, elo tucite kuli yee ifyo acitile kuli fwebo." ¹¹ Elintu amakana yatatu ayabaume bamu Juda baile mwisamba yalucengo lwa cilibwe ca Etam, elo balandile kuli Samson ati, "Tawaishiba ukuti abaphilisti ebatungulula pali fwebo? Cindo ici webo wacita kuli fwebo?" Samson alandile kulibo ati, "Icobacitile kuli nebo,elo nandibo eco naitile kulibo." ¹² Balandile kuli Samson ati, "Fwebo tulishile munshi ukuti tukutabilile elo webo tukupele mumaboko yaba Philisti." Samson alandile kulibo ati, "Lapeni umulapo kuli Nebo ukuti tamwangipaye mwebene." ¹³ Balandile kuli yee ati, "Awe, fwebo twalakutabililafye neminyololo elo webo tukutwale kulibo. Fwebo twalakulaya ukuti tatwakwipaye." Elintu bamutabilile neminyololo ibili iyipya elo bamufumisha pamulu wa cilibwe." ¹⁴ Uluntu bafikile ku Lehi, abaphilisti baishile balepundisha ulu baleya mukumukumanya. Elintu Yahweh umupashi wakwe waishile pali yee mumaka. Iminyololo intuyali kumolu yaishile kubakwati bushishi bwa kolokondwe ubwakupya, elo fyapona ukufuma kumaboko yakwe. ¹⁵ Samson alisangile ifupa lyakwa punda ilibishi, elo ena alibulile nokwipailako ikana limo ilya baume kuli ico. ¹⁶ Samson alandile ati, "Kwifupa lyakwa punda, ekonalandumanikila imiina, kwifupa lyakwa punda nebo konaipaulwila ikana limo ilyabaume." ¹⁷ Uluntu Samson apwishishe ukulanda, ena aliposele ukutali ifupa, elo aitle ilya ncende ati Ramati Lehi. ¹⁸ Samson alyumfwile sana icilaka elo akuta kuli Yahweh nokulanda ati, "Webo ulipele ukucimfya ukukalamba kumubomfi obe. Nomba bushe nebo mfwebye kucilaka elo mponene namumaboko ya abo bonse abatasembululwa?" ¹⁹ Lesa epakulepula incende iyafonka iyali mu Lehi elo amenshi yalitampile ukufuma. Uluntu anwine, amakayakwe yalibwelelemo elo ena alipuputukile. Eico ena ainikile ilya ncende ishina ati En Hakkore, elo kali mu Lehi ukufika napali lelo. ²⁰ Samson alipingwile pali Israeli munshiku shaba Philisti pamyaka amakumi yabili.

Chapter 16

¹ Samson alile ku Gaza elo alibwene umwanakashi iule kulyakwine, elo aingila kubusanshi nokulanda pamo nankwe. ² Abena Gaza balyebelwe palwa ifyo ati, "Samson alishile kuno." Abena Gaza balishingulukile incende mumutalalila, balikumulolela ubushiku bonse pa mwenshi wa musumba. Balikelefy e shilili ubushiku bonse. Balikulanda ati, "Lekeni fwebo tulekumulolelafye mpaka buce, elintu fwebo tumwipaye." ³ Samson alisendemefye pa busanshi mpakafye pakati ka bushiku. Pakati kabushiku alimine elo ikala ku fiibi fyapampongolo ya musumbapamo nabakucengela babili. Alifinukwile noku finukula akufuma pa mushili, kumo ne mipilikisho yonse, afibika pa mabeya yakwe, elo alifisendele pantanshi ya lupili, ulwakulungatana na Hebron. ⁴ Panuma yaifi, Samson alitemenwe uyo wine umwanakashi uwalekwikala mumukonko wa Soreki. Ishina lyakwe ni Delilah. ⁵ Eluntu bakatungulula baba philisiti baishile kuli yee, elo balandile kuli yee ati, "Umusembeleke Samson ubone uko aya amaka yakalamba yafuma, elo tukamone umusango twingamucimfishamo ena, ukuti fwebo tukamutabilile pakuti tukapwishishishe bumuntu bwakwe. Ucite ifi, elo cilamuntu pali fwebo tukakupela webo 1,100 indalama sha silvele." ⁶ Eluntu Delilah alandile kuli Samson ati, "Napapata, njeba nebo icalenga ukuti webo ube uwakukosa ifi, elo cindo umuntufye onse engacita elo engakutabilila webo. Pakuti engakucimfya. ⁷ Samson alandile kuli yee ati, "Ngacakwebati bantabilila nenshinga ishishilauma cine lubali, eluntu nebo ndinokunaka elo nokuba ifyaba umwaumefye onse. ⁸ Eluntu bakatungulula baba philisiti baitele kuli Delilah inshinga cine lubali ishishile, elo umwanakashi atabilila na Samson pamulu na panshi. ⁹ Nomba uyu mwanakashi alikwete abaume abafiseme munkama, balikele mumuputule wamukati ka nganda. Ena alandile kuli yee, "ala abaphilisiti balishile pali webo, Samson!" Nomba ena aputawile inshinga kwati bushishi uluntu balepisha mumulilo. Eico inkama ya kukpsa kwakwe tayaishibikwe. ¹⁰ Eluntu Delilah alandile kuli Samson ati, "Ifi efyo webo walentumfya nokunjeba ifyabufi. Napapata injeba ifyo webo bengakupwilisha amaka." ¹¹ Ena alandile kuli oo ati, "Ngacakwebati balintabilile neminyololo iyipya iyo bashabomfyapo ku ncito, Nebo nkaba uwakunaka elo nkabafye ngomwaume onse." ¹² Eico Delilah epakuleta iminyololo iyishabomfiwapo elo amutabilila pamulu na panshi, elo alandile kuli yee, "Abaphilisiti balishile paliwebo, samson!" Abaume abalelola ninshi balifiseme mumuputule wamukati kanganda, Nomba Samson epakuputaula iminyololo ukufuma ku maboko yakwe kwati tupimfya twabushishi. ¹³ Delilah alandile kuli Samson ati, "Ukufikafye nanomba ulembeafye nokalanjeba ifyabufi. Njeba nebo ifyo bengapwilisha amaka." Samson alandile kuliena ati, "Ngacakwebati walukamo ifikuti cine lubali mu mishishiyandi yandi no kufikisha mulupopo, eloeluntu wafikakila kulupopo, Nebo nkabafye ifyaba umwaumefye onse." ¹⁴ Ulo ena acili alisendeme, Delilah alukama ifikuti cine lubali mumishishi yakwe no kufikasha elo afikakila kulupopo, elo alandile kuli yee ati, Abaphilisiti bali paliwebo Samson!" Alibukile ukufuma mutulo elo anukula akalupopo elo nomushishi waselefy kwati tawalukilwe. ¹⁵ Umwanakashi alandile kuli yee ati, "Cinshi ulelandilla ati, Nebo nalikutemwa; Uluntu webo ulefilwa ukumfisulwila ifyankama fyobe kuli nebo? Webo ulinshentekele umuku wakulenga butatu elo ulifililwe ukunjeba ico wakwatila amaka ayakalambanganshi." ¹⁶ Cila bushiku alikumupatikisha ena nokumwipusha amashiwi yakwe, elo umwanakashi amumfwisha icifukushi nganshi camulengele ukutonto kanya pakuipaya umwine. ¹⁷ Eico Samson epakumweba fyonse elo alandile kuli yee ati, "Nebo nshatala mputulwapo umushishi wandi ukufuma ku mutwe wandi, pantu nebo ndimwina Nazareti uwakwa Lesa ukufumafye mwifumo lyakwa mayo. Ngacakwebati mumutwe wandi mwaba ulubeyo, eluntu ukukosa kwandi ku kafuma pali nebo, elo nkabafye uwakunaka ngefyabafye umwaume onse." ¹⁸ Uluntu Delilah abwene ukuti fyonse ifyo anjebele fyacishnka, alitumine elo aita bakatungulula bamuba philisiti, nokutula, "Iseni nakabili, pantu alinjebele nebo fyonse." Eluntu bakatungulula bamuba philisiti baile nakabili kuli yee, balisendele nendalama sha silvele mu maboko yabo. ¹⁹ Alilengele amulela nokusendama pamoluyakwe. Akutile umwaume umo ukuti amubeye ifikuti cine lubali fintu amulukile kumutwe wakwe, elo umwanakashi atendeka ukumucusha ena, pantu amaka yalifumine pali yee. ²⁰ Umwanakashi alandile ati, "Abaphilisiti balishile pali webo, Samson!" Alyalamukile ukufuma pabusanshi bwakwe elo alandile ati, "Nebo nalaimafye ngafilya ciba lyonse nokuba uwakaele." Nomba taishibile ukuti Yahweh alimushile. ²¹ Abaphelisiti balimwikete elo bamulobola amenso yakwe. Balimutwele na mwisamba lya Gaza elo bamutabilila kuminyololo ya mukuba. Alekushinguluka icilibwe caba munganda yacifungo. ²² Nomba umushishi wakumutwe wakwe walitampile ukumena ninshi baliubeya. ²³ Bakatungulula baba phelisiti bakolongene capamo ukuti bapele icelambo icikankala kuli Dagon eka lesa kabo, elo balikusansamuka. Balikulanda ati, "lesa wesu alicimfishe Samson, umulwani wesu, kabilialitupele mumaboko yesu. ²⁴ Uluntu abantu bamubwene, balikulumbanya ka lesa kabo, balandile ati, "Ka lesa kesu kalicimfishe umulwani wesu, elo balimupele muminwe yesu-konaula wacalo cesu, uwaipye abengi muli fwebo. ²⁵ Uluntu balekusefya, balikulanda ati, "Kuteni Samson, pakwebati fwebo aletusansamushako." Bakutile Samson ukufuma mucifungo elo abalengele ukusansamuka, balimwimikile pakati ka nceshi. ²⁶ Samson alandile kumulumendo uwamwikete pamaboko yakwe ati, "Nsuminisha nebo ukuti njikate ukwashintilila icikulwa conse, pakuti nebo ekonjekushintilila." ²⁷ Nomba munganda mwafilulise abaume na banakashi. Nabonse bakatungulula babaphilisiti bali mulya mwine. Bali pamulu wamutenge umwali impendwa amakana yatatu ayabaume na banakashi, abakubona ulo Samson alekubasansamusha bena. ²⁸ Samson wakutile kuli Yahweh elo alandile ati, "Shikulu Yahweh, Njibukisheniko nakabili! Napapata nkoseleshenikofye nebo umukufye umo, icakwebati nebo mbweshe icilandushi cimo pabaphilisiti pakuntonkola amenso yandi yabili." ²⁹ Samson alikete kufishintililo fibili ifyapakati ukwashintilila conse icikulwa, elo ashintalilako namaka sana, inceshi imo aikatako ukuboko kwa kukulyo, elo nakumbi kukuso. ³⁰ Samson alandile ati, "Leka nebo mfwiwilepamo nabaphilisiti!" Asunkile namaka ayakulu necibumba cawile panshi nabakatungulula elo nabantu bonse abaali mulyamwine. Eico abafwile nabo aipeye uluntu afwile balifulishepo ukucila aboapeye lintu aali no

mweo.³¹ Eluntu ba wabo elo nabonse abanganda yakwa wishi baishile munshi. Balimusendele, nokumubweseshamo elo bamushikile pakati ka Zarah elo na Eshtaoi kuncende ya manda intu bashikileko Manoah, wishi wakwe, Samson ali ekapingula pali Israeli pamyaka amakumi yabili.

Chapter 17

¹ Kwaliko umwaume umo mu calo ca mpili cakwa Efuremu, elo ishina lyakwe ali ni Mika. ² Aishile kulanda kuli nyina ati, "1,1000 Iya sifere isha sendelwe ukufuma kuli webo. isho webo walikulanda icitiipu, elo naumfwile-lolesha kuno! Ndikwete silfere. Ninebo naibile." Nyina aishile kulanda ati, "Yahweh akupale, we mwana mwaume wandi!" ³ Wabwessha utumpimfya amashekele 1,1000 kuli nyina elo nyina atile ati, "Nkopatulako uyu silfere kuli Yahweh, pa mwana wandi umwaume pakupanga icakubaswa elo ne cela cakusanga icimpashanya. Eico nomba, nko bwekesha ici kuli webo." ⁴ Uluntu ena abweshe indalama kuli nyina, nyina wabulile imyanda ibili utupimfya twa silfere elo aishile kufipela kuli kapanga wa cela uyo wafipangile mu cakubaswa ifimpashanya fya kwenga, elo bena balibikile mu ng'anda yakwa Mika. ⁵ Umwaume Mika walikwete ing'anda ya tulubi elo walipangile efodi elo na tulesa twa mu ng'anda, elo wali bulile umo pa bana baume bakwe wali mu citile shima pepo wakwe. ⁶ Mu nshiku shilya tamwali imfumu mu Israeli, elo onse wali kucita ico icali icabune mu menso yakwe. ⁷ Nomba kwali umulumendo mu Betelemu mu Yuda, uwamu mukowa wakwa Yuda, uwali mwina Lebi. Walikele kulya ku kufikilisha imilimo yakwe. ⁸ Umwaume aishile kufuma mu Betelemu mu Yuda no kuya elo wa sangile incende yakwi kalapo. Ilyo waliplawendo, waishile ku ng'anda yakwa Mika mu calo ca mpili icakwa Efuremu. ⁹ Mika walandile kuli ye ati, "Bushe ni kwisa wafuma?" Umwaume aishile kulanda kuli ye ati, "Nebo ndimwina Levi uwaku Betelemu mu Yuda, elo nevo nkoya mu kufwaya incende uko ningale kwikele." ¹⁰ Mika walilandile kuli ye ati, "Koikala na nevo, elo ube kuli nevo tata elo na shima pepo. Nebo nkale ku kupela silfere ikumi limo pa mwaka, ifya kufwala ifya kupalana, elo ne fyakulya fyobe." Eico umwina Lebi walile ku ng'anda yakwe. ¹¹ Umwina Lebi walisumine ukwikala no mwaume, elo umulumendo wali kuli Mika nga umo pa bana bakwe abaume. ¹² Mika walipatwile umwina Lebi ku milimo ya mushilo, elo no mulumendo wa shima pepo wakwe. Wali kuba na mu ng'anda yakwa Mika. ¹³ Eluntu Mika watile ati, "Nomba nevo ndishibile ukuti Yahweh ukacita ica bune kuli nevo, pantu uyu umwina Lebi waba shima pepo wandi."

Chapter 18

¹ Muli shilya nshiku takwali imfumu mu Israeli. Umutundu walupwa lwakwa Dani lwali kufwaya icalo cakwi kalamo, ukufikafye na kuli bulya bushiku bena tabapokeleko icabupyani ukufuma mukati ka mutundu wakwa Israeli. ² Abantu bakwa Dani batumine abaume basano ukufuma pa mpendwa yonse iya mutundu wabo, abaume abali abashilika abaishibishe ubulwi ukufuma ku Sora elo no kufuma ku Eshitoli, ku kulengula icalo pa makasa, elo no kufwailisha icalo." Balishile ku calo ca mpili ica kwa Efuremu ku ng'anda yakwa Mika, elo baishile kwisa kulya ubushiku. ³ Uluntu baishile kupalama ku ng'anda yakwa Mika, balilishibile ishiwi lya mulumendo umwina Lebi. Eico baishile kutalama elo ba mwipwishe ati, "Bushe ni nani wakuleta kuno?" Bushe webo findo ukocita muli iyi ncende? Nindo ubelele kuno?" ⁴ Aishile kulanda kuli bo ati, "Ici eco Mika wacitile, kuli nevo: Ena wancitile ku kuba shima pepo wakwe." ⁵ Nabo batile kuli ye ati, "Twapapata twipushisheko kuli Lesa, pakweba ati fwebo twishibe nga cakuti ubulendo tukoya nga bukoba bwino?" ⁶ Shima pepo aishile kulanda kuli bo ati, "Kabuyeni umutende Yahweh akomitungulula mu nshila mufwile ukuyamo." ⁷ Eluntu abaume ba sano bafumine elo baishile kwisa ku Laishi, elo baishile kubona ukuti abantu balikwikele mu mutende, mu nshila imoine abena Sidoni balikwikele, ukwabula ukupusaulwa kabili abacingililwa. Takwali nangu umo uwaba cimfishe nangu ukubatitikisha munshila ili yonse mu calo. Bena bali kwikele ukutali ukufuma ku Sidoni elo tabali kumfwana nangu umo. ⁸ Bena balibwelelemo ku mutundu wabo mu Sora na ku Eshitaoli. ba lupwa lwabo baishile kubepusha ati, "Bushe mukotila shani?" ⁹ Baishile kulanda ati, "Iseni! Natubasanse! Fwebo tulibwene icalo kabili ca bune sana. Bushe mwebo tamwacitepo nangu cimo? Takuli kuwayawaya ku kusansa icalo. ¹⁰ Uluntu mukoya, mwebo mukoisia ku bantu abo abatontonkanya ukuti balicingililwa, elo ne calo cikulu! Lesa alipele kuli mwebo-incende iyo mutabula akantu nangu kamo mu calo." ¹¹ Abaume imyanda mutanda abamu mutundu wakwa Dani, abaipangeshe ne fyanso fya nkondo, baishile kwisa ukufuma ku Sora naku Eshitaoli. ¹² Bena baishile kuninika elo bacitile nkambi pa Kiriati Yearimu, mu Yuda. Ici nico abantu baitile ilya ncende ati Mahane Dani ukufika na lelo; ni kumasamba ya Kiriati Yearimu. ¹³ Bena balile ukufuma kulya ku calo ca mpili cakwa Efulemu elo baishile kwisa ku ng'anda yakwa Mika. ¹⁴ Eluntu abaume basano baishile kuya mukulengula icalo ca Laishi baishile kulanda kulupwa lwabo ati, "Bushe na mwishiba ukuti muli aya mayanda mwaliba efodi, utulubi twa pa ng'anda, icimpashanya icabaswa, elo ne cimpashanya ica cela? Sala nomba ico webo ukacita." ¹⁵ Eico baishile kubwelelamo kulya elo baishile kwisa ku ng'anda ya mulumendo umwina Lebi, ku ng'anda yakwa Mika, elo bena balimuposhe. ¹⁶ Nomba abena Dani imyanda mutanda, bali ipangeshe ne fyanso fya nkondo, balitaleme pa mwenshi wa mpongolo. ¹⁷ Na ba baume basano baishile kuya ku kulenga icalo baishile kuya kulya elo bena bapiitile icimpashanya icabasa, efodi, utulubi twa pang'anda ne cimpashanya ica cela, ulyo shima pepo ataleme pa mpongolo iya kwisauka pamo ba baume imyanda isano abaipangeshe ne fyanso fya nkondo. ¹⁸ Uluntu aba baishile kuya yakwa Mika elo bapiitile icimpashanya icabaswa, efodi, utulubi twa pa ng'anda, elo ne cela ca kengwa, shima pepo aishile kulanda kuli bo ati, "Bushe findo mwebo mukocita?" ¹⁹ Baishile kulanda kuli ye ati, "Leka icongo! Bika ukuboko kobe pa kanwa kobe no kuya na fwebo, elo ube kuli fwebo tata kabili shima pepo. Bushe kuti cawamishapo webo ukuba

shimapepo mu ng'anda ya mwaume umo, nangu ukuba shimapepo ku mutundu elo no mukowa muli Israeli?"²⁰ Umutima wakwa shimapepo waishile ku sansamuka. Ena aishile kupiita efodi, utulubi twa pa ng'anda, elo ne cimpashsnya ichaswa, elo aishile kuya na bantu.²¹ Eico balibwelelemo no kuya, balibikile no twana utunono, ifitekwa fyabo elo ne fyuma fyabo pantanshi yabo.²² Uluntu bena ba endelekofye panono ukufuma ku ng'anda yakwa Mika, abaume bali mu mayanda mupepi ne ng'anda yakwa Mika balibakutile pamo, elo bena balikete abena Dani.²³ Bena baishile kupunda ku bena Dani, elo nabo baishile kupilibuka no kutila kuli Mika ati, "Bushe findo mwebo mwakutilwe pamo?"²⁴ Na ye watile ati. "Mwebo na mwiba tu lesa uto ne mwine naipangile, mwebo na mupiita shimapepo wandi, no kuya mwaya. Findo nebo nkoshala nafyo? Bushe nindo mwinganjipusisha ati, "Bushe findo findo fikokushupa?"²⁵ Abantu bakwa Dani baishile kulanda kuli ati, "Fwebo tatufwile ukumfwa kuli webu conse ico uko landa, pantu bamo abaume balifulilwe sana kuti bakusansa ebo, elo ebo no lupwa lobe kuti mwafwa."²⁶ Eluntu abantu bakwa Dani baishile kuya. Uluntu Mika aishile kubona ukuti bena bali sana na maka pali ye, walipilibukile elo abwelele na ku ng'anda yakwe.²⁷ Abantu bakwa Dani baishile kupiita ifyo Mika apangile, pamopenefye na shimapepo wakwe, elo baishile kwisa ku Laishi, ku bantu abo tacilingenye abali no mutende elo bena baile kubakoma no lupanga no koca umusumba.²⁸ Kulya takwali nangu uwakubapokololako pantu twalilepele ukufuma ku Sidoni, elo tabalikumfwa nangu umo. Wali mu mupokapoka mupepi na Beti Rehobu. Abena Dani baishile ku kula umusumba no kwikala kulya.²⁹ Bali ni kile umusumba ati Dani, ishina lyakwa Dani icikolwe cabo, uwali umo pa bana bakwa Israeli. Nomba ishina lya musumba lya li kuba Laishi.³⁰ Abantu bakwa Dani baishile kwimika icimpasho ca baswa abene beka. Yonatani umwana mwaume wakwa Geshomu, umwana mwaume wakwa Mose, ena na bana bakwe abaume bashimapepo mu mukowa wabena Dani mpaka no bushiku bali muli bunkole.³¹ Eico bali kushinshimuna ifimpasho fya baswa ifya kwa Mika ilyo ing'anda yakwa Lesa yali ku Shilo.

Chapter 19

¹ Munshiku shilya, uluntu takwali imfumu muli Israeli, kwili umwaume, umwina Lebi, uwali mu kwikele mu calo ca mpili ca kwa Efulemu ukutali. Walisendele umine umwanakashi uyo taupile ukufuma ku Betelemu mu calo cakwa Yuda.² Nomba umwanakashi wakwe tamucetekele; wena washile umwaume elo wabwelele ku g'anda yaka wishi mu Betelemu mu calo cakwa Yuda. Wali kelekulya imyenshi ine.³ Eluntu umulume wakwe aishile kwimaelo no kuya panuma yakwe pakweba ati amusembeleke ukubwel. Umubomfi wakwe ali naye, elo na bakabalwe. Aishile kumuleta mu ng'anda yakwa wishi. Uluntu wishi wa mukashana aishile ku mubona, alisangalele.⁴ Wishi fyala wakwe, wishi wa mwanakashi, wali mupapatile ukwikala panshiku shitatu. bali mukulya elo no kunwa, elo baishile kulala kulya kwine.⁵ Eico pa bushiku bwalenga shine baishile kwima lucelo celo elo ena aliipekenye ukuya.⁶ Eico bonse babili balikele ku kulya elo no kunwina pamo. Eluntu wishi wa mwanakashi aishile kulanda ati, "Napapata ba uwakuipelesha ukulala buno bushiku elo ukwate inshita iisuma.⁷ Uluntu umwina Lebi aishile kwima ukuya, wishi wa mukashana amwebele ukwikala, eico na ye alipilibwile itontonkanyo lyakwe elo walikele kulya nakabili.⁸ Pa bushiku bwa lengele shasano lucelo celo aishile kubuka pakuti aleya, nomba wishi wa mukashana watile ati, "Ikoseleshe we mwine, elo upembele mpaka mukasuba." Eico bonse babili balilile icakulya.⁹ Uluntu umwina Lebi no mukashi uyo taupile no mubomfi wakwe baimine ukuti ba lekuya, wishi fyala, wishi mukashana aishile kulanda kuli ye ati, "Bona, nomba akasuba ka koya ku cungulo. Napapata ikala na bumbi ubushiku, elo kwata inshita iya bune. Webu ukema mailo ulucelo no ku bwekelamo uko wikala."¹⁰ Nomba umwina Lebi tatemenwe ukulala. Ena alimine no kuya. Ena waile ku Yebusi (emukutilla Yerusalemu). Ena alikwete ba punda ba fipe babili-elo no mukashi wakwe uyo taupile bali na ye.¹¹ Uluntu bapalamine ku Yebusi, akasuba kali mukuwa, elo umubomfi atile kuli shikulu wakwe ati, "Iseni, na tupenduke lubali ku musumba wa bena Yebusi elo no kulalako."¹² Shikulu wakwe watile kuli ye ati, "Fwebo ta twapindikile mu musumba wa bena fyalo abo aba shili bantu bakwa Israeli. Fwebo tukoya fye ku Gibe." ¹³ Umwina Lebi walandile ku mulumendo wakwe ati, "Isa, na tulekuya kuli imo pali isho ncedde shimbi no kulala mu Gibe nangu mu Rama." ¹⁴ Eico baishile kuya, elo na kasuba kali wile ilyo bapalamine ku Gibe, mu calo cakwa Benjamini. ¹⁵ Ba bwelele lubali kulya no kulala mu Gibe. Balile no kwikala panshi mu musumba uwalunatenem nomba takwali nangu umo uwaba piitile mu kulala ku ng'anda ku mwakwe. ¹⁶ Nomba eluntu umwaume umukote waishile kwisa ukufuma ku ncito yakwe mwi bala cilya cungulo. Ali kufuma ku calo ca mpili ica kwa Efulemu, elo alikwikele mu Gibe. Nomba abantu bekala muli ilya ncende bali bena Benjamini. ¹⁷ Waishile kwiniwina amenso yakwe elo abwere umulumendo mu musumba wa lungatana. Umukoe umwaume aishile kulanda ati, "Bushe mwebo mukoya kwisa? Bushe mwebo mufumine kwisa?" ¹⁸ Umwina Lebi aishile kulanda kuli ye ati, "Fwebo tuli mu nshila ukufuma ku Betelemu wa mu calo ca Yuda ukutali mu calo ca mpili caka Efulemu, eko nebo na fuma. Naishile kuya ku Betelemu mu calo cakwa Yuda, elo nkoya ku ng'anda yakwa Yahweh, nomba takuli nangu umo uwaku nsenda ku ng'anda yake. ¹⁹ Natukwata impimbili elo nefilyo fya ba punda besu, elo kuli no mukate elo no mwangashi kuli nebo elo na kubabomfi bobe abanakashi pano, elo na kuli uu mulumendo na babomfi bobe. Tatubulilwe nangu kamo." ²⁰ Umuntu umukote waishile kuposha ati, "Umutende ube na mwebo! Nkasakamana ukukabila kobe konse. Lelo takuli kulala mu lubansa. ²¹ Eico umwaume waletete umwina Lebi mung'anda yakwe elo walipele ifya kulya kuli ba punda. Baishile kusamba amakasa yabo elo no kulya elo no kunwa. ²² Ulo balkusansamusha imitima yabo, abaume bamo ba mu musumba, abaume abanangwa, baishile kushinguluka ing'anda, bali kumaula pa ciibi. Baishilekulanda ku mwaume umukote, umwine wa ng'anda ati, "Fumya umwaume uyo wishile mu ng'anda yobe, pakweba ati tulale naye." ²³ Umwaume, umwine wa ng'anda, aishile kufuma no kuya kuli bo elo aishile kulanda kuli bo ati, "Awe, ba munyina ici

cintu cakubipa! Apo uyu mwaume mwen mu ng'anda yandi, mwicita ici cintu cibi! ²⁴ Boneni, umwana wandi umwanakashu na cisungu elo no mukashi wakwe uyo ashaupile bali pano. Leken i mbafumye nomba. Mulale nabo elo mucite kuli bo fyonse ifyo mutemenwe. nomba mwicita icintu icabipa kuli uyu mwaume!" ²⁵ Nomba abaume tabaumfwile kuli ye, eico umwaume aishile kubula umukashi wake uyo taupile elo aishile kumufumisha kuli bo. Baishile kulala nankwe ku maka elo no kumucusha ubushiku bonse, elo ku maca bali mulekele aya. ²⁶ Ku macaca umwanakashi awile panshi pa mwinshi wa ng'anda ya mwaume ukwali shikulu wakwe, elo alele palya mpaka aksuba katula. ²⁷ Ulucelo shikulu wakwe waishile kubua elo waiswileko ifibi fya ng'anda elo wafumine no kuya pa nshila yakwe. Abwene umukashi wakwe uyo taupile alilele palya pa mwinshi, na maboko yakwe pa mwinshi. ²⁸ Umwina Lebi aishile kulanda kuli ye ati, "Ima. Natulekuya." Lelo takwali ukwasuka. Wali mubikile pali punda,elo umwaume waile uko ekala. ²⁹ Uluntu umwina Lebi aishile kwisa ku ng'anda yakwe,wabulile umwele, elo wabulile umukashi wakwe uyo tupile, elo amuputwile, icilundwa ne cilundwa, mu fipimfya ikumi limo na fibili, elo watumine ifipimfya fipimfya monse mu Israeli. ³⁰ Bonse abo abafi bwene batile ati, "Ici cintu ta catala acicitikapo nangu uku boneka ukufumafye ubushiku abant bakwa Israeli bafumine mu calo ca Egypto ukufika na pabushiku bwa lelo. Tontonkanya pali ici! Tupandeko amano! Twebe ifya kucita!

Chapter 20

¹ Eluntu abantu bakwa Israeli bonse baishile kufuma ngo mwaume umo, ukufuma kuli Dani ukufika nakuli Beresheba, ukubikakofye ne calo ca Gileadi, elo balishile kulongana capamo pa cinso cakwa Yahweh pa Mizipa. ² Intungulushi sha bantu bonse, imitundu yonse iya bena Israeli, balikwete incende iyo balikulonganinapo iya bana bakwa Lesa-400,000 abaume ba pamakasa, abaipekenye ukulwa ku lupanga. ³ Nomba abantu abakwa Benjamini baishile kumfwa ukuti abantu bakwa Israeli balile ku Mizipa. Abantu bakwa Israeli baishile kulanda ati, "Twebeni fwebo ifi fintu fyabubi efyo fyacitikile." ⁴ Umwina Lebi, umulume wa mwanakashi uo baile kwi paya, aishile kwasuka ati, "Nebo naishile ku Gibe mu ncende ya ku mine kuli Benjamini, nebo elo no mukashi uo ntaupile, eko twaile kulala ubushiku bonse." ⁵ Mu nshita ya bushiku, intungulushi sha ku Gibe balishile kutaasha nebo, balishingulukile ing'anda, mu kufwaya ukunjipaya. Balipatikishe ukulala no mwanakashi wapambali, elo uyu mwanakashi alifwile. ⁶ Nebo naishile kusenda umwanakashi wa pambali elo no mubili wakwe nauputawile tumpimfya tumpimfya, elo no kufituma muli cila ncende mu cakaniko icishilano ca bena Israeli, pantu bali citile ishiku elo icamusebanya ku bena Israeli. ⁷ Nomba, bonse mwe bena Israeli, tupeleniko amano elo ne fyakucita." ⁸ Bonse abaume baishile kwimina capamo ngo mwaume umo, elo baishile kulanda ati, "Takuli nangu umo pali fwebo ukobwelela kwi tenti lyakwe, elo takuli nangu umo ukobwelela ku ng'anda yakwe!" ⁹ Lelo nomba ifi fwebo efyo tukacita ku Gibe: Tuli no kubataasha ngefyo batulangilile fwebo. ¹⁰ Fwebo tuli no kusenda abaume ikumi limo kubakufuma bali cila mwanda umo bonse aba mitundu sha bena Israeli, elo ikana limo ukulakufuma pama kana ikumi limo, abakalekuleta ifyakulya fya bantu aba, eico uluntu bakesa ku Gibe mu calo cakwa Benjamini, bakabacusha pa bubi bacile mu Israeli." ¹¹ Eico abaumbonse abena Israeli baishile kukolongana ca pamo pa mulandu no kulwisha umusumba, ngo mwaume umo. ¹² Imitundu yonse iya bena Israeli baishile ku batuma ku mitundu yonse iyakwa Benjamini, no kulanda ati, "Bushe findo mwalikuikowesha pakati kenu?" ¹³ Eico, mufwile ukutupela ifwelewele ifyaume ifya ku Gibe, eico fwebo tukabepaya, elo eico fwebo tukapwilisha ukufumyapo ububifi pa bena Israeli." Lelo abena Benjamini tabalikumfwa kwi siwi lya bamuyina, abantu bakwa Israeli. ¹⁴ Eluntu abana baume bakwa Benjamini baishile kulongna ukufuma mu misumba yabo yonse no kwisa ku Gibe ku kuipekanya ku kulwa na bantu bakwa Israeli. ¹⁵ Abantu bakwa Benjamini baishile kukolongana mu misumba yabo yonse ku kulwa pali bulya bushiku amakana yabili na mutanda abashilika abasambilila ukulwa ku lupanga. Mukulundapofye, abali imyanda cine lubali abaume abo basalile ukufma mu fikwatwa fya bena Gibe. ¹⁶ Bonse abashilika abali imyanda cine lubali abaume abo abasalile abalikubomfya amaboko yaku kuso. Cila umo alikuposa ilibwe ku mushishi elo tali kupusa. ¹⁷ Abantu bakwa Israeli, tabalikupenda impendwa ukufma kuli Benjamini, abaume bali impendwa 400,000, abakulwa no lupanga. Bonse bali abaume ba nkondo. ¹⁸ Abantu bakwa Israeli baishile kwima, baishile kuya ku Betele elo baishile kwipusha Lesa ifya kucita. Baishile kwipusha ati, "Bushe na nani akobalilapo ukutaasha abena Benjamini ukufuma muli fwebo?" Yahweh aishile kulanda ati, "Yuda akobalilapo ukubataasha." ¹⁹ Abana baume baka Israeli balimine pa maca elo baile ku nkambi shabo mupepi na Gibe. ²⁰ Abaume bakwa Israrli balile ku kulwa na bena Benjamini. elo batantikile ifita fya bulwi pa Gibe. ²¹ Abantu baka Benjamini baishile kufuma ku Gibe, elo baishile kwipaya abaume bakwa Israeli amakana amakumi yabili na babili pali bulya bushiku. ²² Lelo abaume bakwa Israeli bali ikoselesheko abena beka elo na kabili bali tantikile ifita fya bulwi pa ncende imo ine ne yobasalile pa bushiku bwa kutampilapo. ²³ Eluntu abaume bakwa Israeli baili kulilila pa cinso cakwa Yahweh no kushinta mu nshita ya cungulo, elo Yahweh abalangile inshila. Baishile kulanda ati, "Bushe fwebo na kabili kuti twaya ku kulwa na bamuninefwe, abana bakwa Benjamini?" Yaheh aishilekulanda ati, "Kabataasheni bena!" ²⁴ Eico abantu bakwa Israeli balile kulwa na bashilika bakwa Benjamini ubushiku bwa lenga shibili. ²⁵ Pa bushiku bwa lenga shibili, Benjamini baile kufuma ku Gibe elo na kabili balipeye amakana ikumi limo na cine konse konse abaume ukufuma mu bantu bakwa Israeli. Bonse abaume abasambilile ukulwa ku lupanga. ²⁶ Eluntu abantu bakwa Israeli, bonse abantu, baishile kuya Betele elo no kulila, elo baikele ku cinso cakwa Yahweh elo balifungilepali bulya bushiku mpaka ukufika icungulo elo balitulile amalambo ya koca elo no mutulo wa mutende ku cinso cakwa Yahweh. ²⁷ Abantu bakwa Israeli balipwishe Yahweh-pantu mu nshiku shilya imbokoshi ya cipangano yakwa Lesa eko yali, ²⁸ elo Fineasi, umwana

mwaue wakwa Eleasa umwana mwaume wakwa Aaroni, ewali kutungulula ku ntanshi ya mbokoshi mu nshiku shilya-"Bushe kuti fwebo twaya ku bulwi ku kulwa na bana bakwa Benjamini, bamuninefwe, nangu tuleke?" Yahweh aishile kulanda kuli bo ati, "Kabataasheni, pantu mailo nebo nkamyafwa mwebo mukabapuma." ²⁹ Eico Israeli aishile kubika abaume mu ncende sha fisama ukushinguluka mu Gibe. ³⁰ Abantu bakwa Israeli balilwile na bena Benjamini pa bushiku bwa lenga shitatu, elo baishile kutantika ifita fyabo ku kulwa na Gibe ngefyo balikucita pakubala. ³¹ Abantu bakwa Benjamini baishile kuya ku kulwa na bantu, elobaishile kubafumya mu nshila ya mu musumba. Baishile kutampa ukwipaya bamo abantu. Bonse pamo bali amakumi yatatu abantu bakwa Israeli abafwile mu mpanga elo na mu misebo. Umo umusebo waile kulola ku Betele, elo umbi waile kulola ku Gibe. ³² Abena Benjamini baishile kulanda ati, "Tulibacimfishe elo balibutukile ukufma kuli fwebo, ngafilya cali pakubala." ³³ Lelo abena Israeli baishile kulanda ati, "Fwebo natubutuke elo tufume mu nshila ya musumba ku misebo shabo." ³³ Bonse abaume bakwa Israeli balifumine ku ncende shabo elo baya kutantama mu mishilwa pantu balikulwila pa Baali Tama. Eluntu abana bakwa Israeli abali ku ncende iyakufisama balishile kusokoloka no kubutukila ku ncende shabo ukufuma ku Maare Gibe. ³⁴ Balifumine ku kulwisha abena Gibe amakana ne kumi limo abaume basalilwe ukufuma ku Israeli, elo ubulwi eko bwali, lelo abena Benjamini tabaishibile bulya busanso ubwafikile pali bo. ³⁵ Yahweh aishile kucimfya abena Benjamini pa cinso ca bena Israeli. Pa bushiku bulya, abantu bakwa Israeli baishile kwipaya abena Benjamini abali 25,100. Bonse aba abafwile bali ni abo abasambilile ukulwa kulupanga. ³⁶ Eico abantu bakwa Benjamini bali bwene ukuti bali bacimfishe. Abaume bakwa Israeli baishilekupela umushili ku bena Benjamini, pantu balikupenda pa baume abo babikile mu ncende iya fisama kunse ya Gibe. ³⁷ Eluntu abaume abo abafiseme balimene nokwangufyanya elo babutukile mu Gibe, elo baishile kwi paya bonse mu musumba ku lupanga. ³⁸ Baishile kupanga iflangililo pakati ka baume bakwa Israeli elo na baume abafiseme mi nkama bali nofutumuna inkumbi ilikalamba ilya fyushi ukufuma mu musumba. ³⁹ Uluntu iflangililo fyaishile ku tumwa abaume bamu Israeli balipilibukile no kufuma ku bulwi. Nomba Benjamini alitampile ukubataasha elo no kwi paya abaume bakwa Israeli abali amakumi yatatu, elo aishile kulanda ati, "Baishibile ukuti bakacimfya, ngefyo ba bacimfishe mukutampilapo." ⁴⁰ Lelo uluntu intumba ya cushi yaishile kutampa ukuya ukufma mu musumba, abena Benjamini balipilibukile elo ba bwene icushi cikoimina mu mulu ukufuma mu musumba onse. ⁴¹ Eluntu abaume bakwa Israeli bapilibukile ku kulwa nabo. Abaume bakwa Benjamini calibapeseshe amano, pantu bali bwene ukuti icikunka cilifikile pali bo. ⁴² Eluntu baishile kubutuka ukufuma mu nshila ya baume bakwa Israeli, no kuyafyukila ku nshila ya ku matololo. Lelo ubulwi tabwapwile kuli bo. Abaume bakwa Israeli balishile ukufma mu misumba elo no kulaipaya bena konse uko baile kutalamina. ⁴³ Baishile kushinguluka abena Benjamini, bali basangile bena elo no kubawishisha panshi pa Noha, munshila shonse isha ku kabanga lu bali lwa ku Gibe. ⁴⁴ Ukufuma mu mitundu ya ku bena Benjamini, abantu abafwile bali amakana ikumi limo na cine konse konse, bonse abaume abo batapukile mu bulwi. ⁴⁵ Balipilibukile elo no kufulumukila mu matololo kwi libwe lya Limoni. Abena Israeli balipeye abali amakana yasano ukucilapo abali mu misebo. Balikokenyepo ukubakonka, balibakonkele ben mupepi pepi mu nshila yonse ku Gidomu, elo balipeyeko aba makana yabili ukucilapo. ⁴⁶ Bonse aba shilika bakwa Benjamini abaponene pali bulya bushiku bali amakana ya bili naya sano-abaume abo bakanshishe ku kulwa ku lupanga. Bena bonse balibafumishemo mu bulwi. ⁴⁷ Lelo abame abali imyanda mu tanda bali pilibukile elo bafulumukile ku matololo, ukuya kufika ku cilibwe caku limoni. Balikeleko imyenshi ine pa cilibwe ca Limoni. ⁴⁸ Abaume bakwa Israeli balibwelele ku kulwa na bana bakwa Benjamini elo no kubepaya ku lupanga, mu musumba, no kubikakofye ne finama elo na fyonse ifyo baile kusanga. Imisumba yonse iyo balikupitamo bali yo cele no mulilo.

Chapter 21

¹ Nomba abaume bakwa Israel baishile kupanga icilayo pa Mizipa ati, "Bamo pali fwebo takuli uwakupela abana banakashi babo ku kupwa ku bena Benjamini." ² Eluntu abantu baishile kuya ku Betele elo baikela ku cinso cakwa Lesa no kushintafye ku cungulo, elo bakoseshe amashiwi yabo nokulilishika pakalamba. ³ Baishile ku kuta ati, "Bushe cindo Yahweh Lesa wa bena Israeli, ici catikila ku bena Israeli ukuti ubushiku bwe lelo ukulufya umutundu umo?" ⁴ Ubushiku bwa konkelepo abantu balimine pa maca elo bakulile ubulambo elo no kutula umutulo wa koca umutulo we lambo lya koca elo no mutulo wa mutende. ⁵ Abantu bakwa Israeli baishile kulanda ati "Bushe mitundu nshi shonse ishishile ku kukolongana kuli Yahweh?" Pantu balipangile icilayo ickankala icalekulanda kuli onse utashile ku cinso cakwa Yahweh pa Mizipa. baishile kulanda ati "Afwile umwipaya." ⁶ Abantu bakwa Israeli balikulangulukila mu ninabo Benjamini. Baishile kulanda ati, "Lelo umutundu umo ukufma mu Israeli ukopotulwa." ⁷ Bushe ni nani ukopela abakashi kuli abo abashalapo, apo twali laile kuli Yahweh ukuti pali febo tapakabe uukapela abana banakashi besu ku kupwa kuli bo?" ⁸ Baishile kulanda ati, "Bushe mutundu nshi uuteshile ku cinso cakwa Yahweh pa Mizipa?" Casangwa ukuti takuli nangu umo uwishile ku kulongana ukufuma kuYabeshi Gileadi. ⁹ Pantu uluntu abantu balikubika umo balikutantamina, boneni, tapali nangu umo abekshwa bena Yabeshi Giladi uwali kulya. ¹⁰ Abakalongene baishile kutuma abamano amakana ikumi limo na yabili abakuswangana no kubeba ati kabuyeni mu bekashi bamu Yabeshi Gileadi no kubebapaya kumpela ya lupanga, ukubikakofye abanakashi elo na bana. ¹¹ "Mucite ifi: Onse umwaume elo na onse umwanakashi utaishiba umwaume nangu ukulalapo na ye mufwile ukubonaula." ¹² Abaume baishile kusanga abekashi ba mu Yabeshi Gileadi abali imyanda ine abanakashi abaice bataishiba umwaume nangu ukulalapo nabo, elo baishile kubasenda ku nkambi pa Shilo mu Kenani. ¹³ Abakalongene bonse baishile kutuma amashiwi elo no kubeba abantu bakwa Benjamini abali ku

cilibwe ca Limoni ukubeba ati kuli umutulo wa mutende.¹⁴ Abena Benjamini balibwekelemo pa nshita illya elo babapele abanakashi baku Yabeshi gileadi tabali abakumanina kuli Bonse.¹⁵ Abantu balikulomba ubwelele ku fyacitikile kuli Benjamini, pantu Yahweh alilekenye amabumba pakati ka mitundu ya bena Israeli.¹⁶ Eluntu abakalamba ba cilonganio baishile kulanda ati, "Bushe tu kocita shani fwebo pakupekanya abanakashi bakuupa ku bena Benjamini abashelepo, pantu abanakashi bamu bena Benjamini bali bepaya?"¹⁷ Baishile kulanda ati, "Bafwile bakwata icakupyana ku bashelepo abena Benjamini, eico umutundu ta wakalobe ukufma mu bena Israeli.¹⁸ Fwebo ta twabapele abanakashi bakuupa ababa banakashi besu, pantu abantu bakwa Israeli bapangile icilayo ati, 'Akalapishiwa onse uukapela umwanakashi wa kupa ku bena Benjamini.'" ¹⁹ Eico baishile kulanda ati, "Mulishibile ukuti cila mwaka kulaba inshiku nkulu sha kwa Yahweh pa Shilo (ku kapinda ka kukuso ku Betele ku kabanga ka musebo uwaya kufumina ku Betele ukuya kufika ku Shekemu, elo na ku masamba yaku Lebona)" ²⁰ Balikubalangilila abaume bakwa Benjamini, no kulanda ati, "Kabuyeni mu belame elo no kulala mwi bala lya myangashi.²¹ Mukaloleleko inshita uluntu abakashana bakesa kufuma ku Shilo ukwisa ku kucinda, eluntu mukasokoloke ukufma mu ma bala ya myangashi elo cila umo akaye kwi katapo umukashi ukufma ku bakashana baku Shilo, eluntu mukaye ku bwelela ku calo cakwa Benjamini.²² Uluntu ba shibo nangu ba ndume shabo bakesa ku kuilishanya kuli fwebo, fwebo tuli no kulanda kuli bo ati, 'Tubeleniko inkumbu! Balekeni bashele pantu fwebo tatwabasendele abanakashi bakuupa ulo twali ku bulwi. Mwebo mulifye abakaye apo te mwebo mwabapele abana banakashi benu kuli bo ku kubopa.'" ²³ Abantu bakwa Benjamini balicitile ico. Balipiitile impendwa ya bakashi bakupa ulo abakashana balikufuma ku kucinda elo baishile kubekata ukubapanga abakashi babo. Balipilibukile no kubwelela ku ncende ya cishilano cabo. Baishile ku kula imisumba el balikele mulya mwine.²⁴ Eluntu abantu bakwa Israeli bashile incende no kuya ku mayanda, cila umo no mutundu elo no mukowa wabo, elo umo ne cishibilo cakwe.²⁵ Mu nshiku shilya tamwali imfumu mu bena Israeli. Cila umo alikucita ico akofwaya mu menso yakwe.

Ruth

Chapter 1

¹ Caishile kucitika munshiku uluntu abapingushi bali kuteka icakuti kwaishile kuba icipowe mu calo, elo umwaume umo umwina Betelemu uwa mu Yuda aile kwikala ngo mulebeshi mu calo ca Moabu pamo no mukashi wakwe elo na bana bakwe abaume babili.² Ishina lya uyu mwaume ali ni Elimeleki, elo ishina lya mukashi wakwe ali ni Naomi. Amashina ya bana bakwe abaume babili yali ni Maloni elo na Kilioni, abali bena Efuleti ukufuma ku Betelemu waku Yudeya. Baishile kufika ku calo ca Moabu no kwikala mulya mwine.³ Eluntu Elimeleki, umulume wakwa Naomi, afwile, elo ashile kushala eka pamo na bana bakwe babili abaume.⁴ Aba bana baume baishile kupa abakashi babo ukufuma mu banakashi bamu Moabu; ishina lya umo ali ni Orpa, elo ne shina lya uyu umbi ali ni Rut. Baikela mulya pa myaka ikumi limo.⁵ Eluntu bonse Maloni na Kilioni baishile kufwa, elo no mwanakashi aishile kushala ukwabula abana bakwe babili abaume elo no kwabula umulume wakwe.⁶ Eluntu aishile kwima pamo nabafyala bakwe no kubwelelamo ukuuma mu Moabu pantu aishile kumfwa ati Yahweh alitandalile abantu bakwe mukubapela ifyakulya.⁷ Eico alishile incende apo alikuba na banafyala bakwe babili, elo ba tentemukile ku musebo waku bwekelelamo ku calo ca Yuda.⁸ Naomi aishile kulanda kuli banafyala bakwe babili ati, "Kabiyeni, bwekelenimo bonse, ku mayanda ya banyinenwe. Yahweh amulangishe uluse, ngafintu mwalangishe uluse kubafwile elo nakuli nebo.⁹ Yahweh amipele ukusanga ukutusha, cila umo mu ng'anda ya mulume wakwe umbi." Eluntu aishile kubatmona, elo baishile kupongomoka mukulila.¹⁰ Baishile kulanda kuli ye ati, "Awe! Tutukobwelelamo bonse ku bantu benu."¹¹ Lelo aishile kulanda ati, "Bwekelenimo, mwe bana bandi abanakashi! Nindo mukoilana nanebo? Bushe ndimikwatile abana baume mulufumo lwandi, abakuti bengesaba abalume benu?"¹² Bwekelenimo, mwe bana banakashi bandi, kabiyeni munshila yenu, pantu ndikotele sana uwakukwata umulume. Nga cakuti nande ati, 'Inkwate umulume buno bwine bushiku,' elo nokufyala abana abaume,¹³ kuti mwabalolela mpaka bakakule? Kuti mwasalapo ukukana upwa? Awe, mwe bana banakashi bandi! Cili ica piilila ukukalipa kuli nebo pa mulandu wenu ukuti Yahweh na fumyapo ukuboko kwakwe pali nebo."¹⁴ Eluntu abanafyala bakwe baishile kwimya amashiwi yabo no kulila nakabili. Orpa aishile kutomona nyinafyala wakwe ku kumushalikapo, lelo Rut alikakatilefye kuli ye.¹⁵ Naomi aishile kulanda ati "Umfwa, cufi munobe umwanakashi alibwelelemo ku bantu bakwe elo naku milungu yakwe. Bwelelamo na cufi munobe umwanakashi."¹⁶ Lelo Rut aishile kulana ati, "Mwimpatikisha umumisha, no kubwelelamo ukufuma kuli mwebo, uko mukaya, eko nkaya; uko mukekala, eko nkekala; abantu benu bakaba abantu bandi, elo na Lesa wenu akaba Lesa wandi.¹⁷ Uko mukafwila, eko nkafwila, elo eko nkashikwa. Na Yahweh akalimune nebo, elo no kucilapo, takuli nangu cimo lelo imfwa fye eyika tupatula."¹⁸ Uluntu Naomi aishile kubona ukuti Rut akofwaisha ukuya nankwe, aishile kuleka ukutalikana nankwe.¹⁹ Eico aba babili balyendele mpaka no kwisa kufika mu musumba wa Betelemu. Cacitike icakuti uluntu baishile kufika mu Betelemu, umusumba onse walibasekelele. Abanakashi baishile kulanda ati, "Bushe uyu e Naomi?"²⁰ Lelo aishile kulanda kuli bo ati, "Mwilakungita ati Naomi. Mulekungita ati Mara, pantu umwine wa maka Yonse na nenga ukuba uwa bulanda.²¹ Nebo naile umukankala, lelo Yahweh ambweseshu ukwabula nangu cimo na kabili. Eico nindo mukongitila ati Naomi, apo Yahweh alinshinine elo umwine wa maka yonse nambika na mu macushi?"²² Eico ifi efyo Naomi na Rut umwanakashi umwina Moabu, nafyala wakwe, baishile kubwelelamo ukufuma mu calo ca Moabu.

Chapter 2

¹ Nomba Naomi alikwete lupwa wa mulume wakwe, umwaume umukankala uwa mumukowa wakwa Elimeleki uwe shina lya Boasi. ² Rutu, umwina Moabu, aishile kulanda kuli Naomi ati, "Nomba lekeni ndeya elo no kutolako ifyo ifikoshala pa ng'ano mu mabala. Ndeyakukonka uuli onse untu ndeya kusanga ububile mu menso yakwe." Eico Naomi aishile kulanda kuli ye ati, "Kabiye, we mwana mwanakashi wandi." ³ Rutu aishile kuya ku kutola ifyali kupona mu mabala panuma ba sombolamo. Aishile kwisa kufika na mwibala lyakwa Boasi, uwali mu mukowa wakwa Elimeleki. ⁴ Bonen, Boasi aishile kufuma mu Betelemu elo nokwisa kulanda ku balikusombola ati, "Yahweh abe na mwebo." Nabo baishile kumwasuka ati, "Lesi akupale." ⁵ Eluntu Boasi aishile kulanda ku mubomfi wakwe uwalikulolekesha pali bakasombola ati, "Wakwa nani uyu mukashana?" ⁶ Umubomfi uwalikulolekesha pa balikusombola ayaswike no kulanda ati, "Mukashana umwina Moabu uwaishile na Naomi ukufuma mu calo ca Moabu." ⁷ Alandile kuli nevo ati, "Lekeni nkotoleshakono kukolonganika ing'ano ishikoshala abasomboshi nga basombola." Eico eshile kuno ulucelo mpaka naino nshita akobombafye, lelo acitushakofye panono mu ng'anda." ⁸ Eluntu Boasi aishile kulanda kuli Rutu ati, "Bushe taukomfwa kuli nevo, we mwana mwanakashi wandi? Wiya nokutola mu mabala yambi, wisha ibala lyandi. Mucifulo, ikala muno mwine no kubomba na babomfi abakashana." ⁹ Losha amenso yobe mwibala umo abaume bakosombola elo ukonke panuma ya banakashi bambi. Bushe ntebele abaume ukukanakwikatamo? Uluntu lonse waumfwa icilaka, kutiwaya kufipe fya menshi no kunwa amenshi ayo abalumendo batapile." ¹⁰ Eluntu aishile kuwa pa cinso cakwa Boasi no ku kontamina panshi. Aishile kulanda kuli ye ati, "Nindo nasangila ububile mu menso yenu icakuti munsakamane ifi, ne mwina fyalo?" ¹¹ Boasi aishile kwasuka no kulanda ati, "Balinjebele fyonse ifyo wacita ukufumafye apo umulume obe afwila. Walisha ba wiso, ba noko, elo ne calo cintu wafyalilwemo ku kukonka nokofyala elo no kwisa ku bantu utaishiba." ¹² Yaweh enga kulambula pa ficitwa fyobe. winga pokelela amalipilo ayakumanina ukufuma kuli Yahweh, Lesi wakwa Israeli, uyo wishile kusanga ukutusha mu mapindo yakwe." ¹³ Eluntu aishile kulanda ati, "Lekeni nsange ububile mu menso yenu, mwe mfumu, pantu na na mumbakilila, elo no kulanda mu mutende kuli nevo, nangu cakuti ntali umo uwa mu babomfi banakashibenu." ¹⁴ Panshita ya cakulya Boasi aishile kulanda kuli Rutu ati, "Isa kuno, elo ulyeko no mukate, elo utumpikeko na mu mwangashi wasasamina." Awe aishile kwikala lubali na basomboshi, elo amupeleko ne ng'ano sha salulwa. Alilile mpaka aikuta no kushako isha shelepo." ¹⁵ Ulo aimine kukutola, Boasi aishile kukonkomesha abalumendo bakwe, mu kulanda ati, "Mulekeni akotola nangu nimu ng'ano mwine, elo mwimulenga insoni." ¹⁶ Nakabili mulemubulilako ing'ano shimo ukufuma mufipe nokumulekela pakuti atole, elo mwi mukalipila." ¹⁷ Eico alitolele mwi bala mpaka icungulo. Eluntu apumine ing'ano atolele, elo ne ng'ano shafikile nakuli efa umo uwa Barli." ¹⁸ Alimishe elo no kuya mu musumba. Eluntu nafyala wakwe abwene ifyo atolele. Rutu aliletelk ne ng'ano shasalulwa isha shelepo pa cakulya cakwe no kumupela." ¹⁹ Nafyala wakwe aishile kulanda kuli ye ati, "Nikwisa wacilatolela lelo? Nikwisa waciya mukubombela? Abe uwapalwa uyo umuntu uukulangulukileko." Eluntu Rutu aishile kweba nafyala wakwe pa muntu umwine webala umo aile kubombela. Aishile kulanda ati, "Ishina lya muntu umwine webala umo naciya ku bombela lelo ni Boasi." ²⁰ Naomi, aishile kulanda kuli nafyala wakwe ati, "Abe uwapalwa kuli Yahweh, uutaleka ukulanga umulinganya ku bomi na bafwa." Naomi aishile kulanda kuli ye ati, "Uyo muntu ni lupwa lwesu, umo pali bandubulwila besu." ²¹ Rutu umwanakashi umwina Moabu aishile kulanda ati, "Chishinka, acilanda kuli nevo, 'Ufwile ukupalamina ku balumendo bandi mpaka bakapwishe ukusombola bonse.'" ²² Naomi aishile kulanda kuli Rutu umwana fyala wakwe ati, "Naciwama, we mwana mwanakashi wandi, icakuti na babomfi abakashana bakwe, pakuti bekusansa mu mabala yambi." ²³ Eico Rutu alikuba mupep na bakashana abbomfi bwakwa Boasi mukusombola mpakafye nokupwisha ukusombola kwa Barlielo ne ng'ano. Alikwikala na nafyala wakwe.

Chapter 3

¹ Naomi, nyinafyala wakwe aishile kulanda kuli ye ati, "We mwana mwanakashi wandi, bushe teti nkufwaile umo ukaletushisha, pakuti ifintu filekwendela bwino?" ² Nomba Boasi umuntu walikubombela na bakashana bakwe bushe te muntu wesu? Bona, ilelo ubushiku akusokola barli pa lubansa." ³ Eico, usambe bwino bwino, uisube namafuta ayanunkila, ufwale nefyakufwala fyobe ifisuma nganshi, elo utentemukile na ku cipulilo capa lubansa." ⁴ Lelo uluntu aleya kusendama, uleya kubona uko alaya kusendamina. Eluntu akoya kulondolola kuli webo ifyakucita." ⁵ Rutu aishile kulanda kuli Naomi ati, "Nkoya kucita fyonse mwalandi." ⁶ Eico aishile kutentemukila ku cipulilo cakwa Boasi no kucita ifyo nyinafyala amwebele." ⁷ Uluntu Boasi alile no kunwa elo umutima wakwe wali umfwa bwino, aile mukusendama ku mpela ya mwina wambuto. Eluntu Rutu aishile kuya akobendelela, no kufimbula amakasa yakwe no ku sendama kuntambalilo." ⁸ Nomba Boasi pakati ka bushiku acilimuka. Aishile kupilibuka nokusanga umwanakashi na sendama kuntambalil yakwe!" ⁹ Aishile kulanda ati, "Ni webo nani?" Nao Rutu ayaswike ati, "Ni nevo Rutu, umubomfi wenu umukashana. Fibeniko icisempe ca nsal yenu pa mubomfi wenu, pantu muli bandubulwila." ¹⁰ Boasi aishile kulanda ati, "We mwana mwanakashi wandi, ube uwapalwa na Yaweh. Ukupetama kobe kwakula nganshi ukucila kulya walangile pa kubala, pantu tawakonkella abalumendo, cibe mupina nangu mukankala." ¹¹ Nomba, we mwana wandi umwanakashi, witiina! Nebo nkakucitila conse ico ukulanda, Pantu imisumba yonse iya bantu bandi yalishiba ati uli mwanakashi uwa cindama." ¹² Cacinne ni nevo ndubulwila, lelo kuli ndubulwila umwine mwine ucita nevo." ¹³ Ikala muno mwine buno bushiku, elo ulucelo, nga cakweba ati akakubombela umulimo wa bundubulwila, ninshi cawama, leka akubombebe umulimo wa bundubulwila. Lelo nga cakweba ati takakubombebe umulimo wa kukulubula, eluntu nevo wine nkacitita,

muli Yaweh uwa mweo. Senda mpaka ulucelo." ¹⁴ Eico alisendeme ku tambalilo mpakafye ulucelo. Lelo abukile cilya takulabuta ukwakuti uuli onse kuti aishiba umunankwe. Pantu Boasi alandile ati, "Tacifwile ukwishibikwa ati umwanakashi acisa ku cipulilo ca lubansa lwandi." ¹⁵ Eluntu Boasi aishile kulanda ati, "Leta kuno insalu iyo ufwele no kufungulula." Uluntu aishile kucita ico, amwitililemo imbuto sha barli ukulingana ne miseke mutanda, no kumutwika. Eluntu Ruti aishile kuya mu musumba. ¹⁶ Uluntu Ruti aishile kuli nyinafyala wakwe, Naomi amwipushe ati, "Waile kucita shani we mwana mwanakashi wandi?" Eluntu Ruti aishile ku mweba ati fyonse ifyo umwaume amucitile. ¹⁷ Aishile kulanda ati, "Ishi imiseke mutandaisha barli esho acimpela, no kunjeba at, "Wiyafye minwe nkutwa kuli ba nokofyala." ¹⁸ Eluntu Naomi alandile ati, "Ikala apapene, we mwana mwanakashi wandi, pakuti wishibe ifyalacitika, pantu uyu mwaume tatuushe mpaka apwishe ici cintu lelo line."

Chapter 4

¹ Nomba Boasi aishile kuya ku mwinshi nokwikala panshi palya pene. Tapakokwele, ndubulwila Boasi alandilepo nao aisa ninshi akopitafye. Aishile kuland kuli ye ati, "Wemutemwikwa, isa kuno no kwikalako apa." Umwaume aishile kwisa no kwikalako. ² Eluntu Boasi aishile kupiita abakulu ikumi aba mu musumba no kulanda ati, "Ikaleni apa." Eico balikele palya. ³ Boasi aishile kulanda kuli ndubulwila ati, "Naomi, uubwelele ukufuma ku calo ca Moabu, akoshitisha ibala ilyo ilyali ilyakwa ndume yesu Elimeleki. ⁴ Nacitontonkanya ati imisuleko amatwi no kulanda kuli mwebo ati, 'Shiteni pa menso ya aba bonse abekele apa, elo na pa menso ya bakulu ba bantu bandi.' Nga cakuti mukofwaya ukuibula, ibuleni. Lelo nga tamukofwaya ukuibul, eluntu munjebe, pakuti ningshiba, pantu takuli nangu umo uwingabula ukufumishako mwebo, elo nevo ndi panuma yenu." Eluntu umwaume umbi aishile kulanda ati, "Nalaibula." ⁵ Eluntu Boasi aishile kulanda ati, Pa bushiku ubo mukalashita ibala ukufuma mu minwe yakwa Naomi, mufwile no kusenda Rui umwanakashi umwina Moabu, muka mfwilwa wa mwaume uwafwile, epakwimya ishina lya wafwile pa fikwatwa fyakwe." ⁶ Eluntu ndubulwila aishile kulanda ati, "Teti njibulile ne mwine ukwabula ukonaula ifikwatwa fyandi. Senda insambu shandi isha cilubulo we mwine, pantu tekuti ncilubule." ⁷ Nomba ici cali lutambi mu nshita shakale mu Israeli ukulingana ne cilubulo elo no kucinjanya kwa fipe. Kuku suminishanya kwa fintu fyonse, umuntu aishile kufulainsapato elo nokwisa kupela umwina mupalamano wakwe; iyi yali ninshila ya kupangila ukusuminishiwa kwa cipangano mu Israeli. ⁸ Eico ndubulwila wapalamineko aishile kulanda kuli Boasi ati, "Ishitile we mwine," eluntu aishile kufula indiato shakwe. ⁹ Eluntu Boasi aishile kulanda ku bakalamba elo naku bantu bonse ati, "Mwaba bakambone ukuti na shita fyonse ifyali fya kwa Elimeleki elo nefya kwa Kilioni elo na Maloni ukufuma ku kuboko kwaka Naomi. ¹⁰ Kabili na Ruti umwanakashi umwina Moabu, umukashi wakwa Maloni, uo mpokele ukuba umukashi wandi, pakwebati ningabusha ishina lya mwaume wafwa pacikatwa cakwe, eico pakwebati ishina lyakwe likaputuka ukufuma pali bandume shakwe elo nokufuma pe linga lya ncende yakwe. Lelo muli bakambone. ¹¹ Bonse abantu bali mwilinga elo na bakalamba baishile kulanda ati, "Tulibakambone. Yahweh kapange umwanakashi uwishile mu ng'anda yobe nga Rakrli elo Leya, babili abakulile ing'anda yakwa Israeli; elo ulekutunguluka mu Eprata elo nokwishibikwa mu Betelemu. ¹² Ing'anda naibe kwati yakwa Perez, uyo Tama afyele kuli Yuda, ukupitila mu bana abo Yahweh akakupela pamo noyu umukashana." ¹³ Eico Boasi asendele Ruti, elo aishile kuba umukashi wakwe. Aishile kuya muli ye, elo na Yahweh aishile kumusumunisha ukwimita, elo aishile kufyala umwana mwaume. ¹⁴ Abanakashi baishile kulanda kuli Naomi ati, "Yahweh na be uwasumbulwa, uutakushile lelo ukwabula ndubulwila mupepi, uyu umwana. Ishina lyakwe nalikeshibikwe mu Israeli. ¹⁵ Nabe kuli weba kwabweshwa wa mweo elo kawamya wamu bukote bobbe, pantu umupongoshi obe umwanakashi, uwakutemwa, uyo uwacila pabana bobbe abaume cine lubali, alimufyele. ¹⁶ Naomi aishile kusemda umwana, nokumubika pacifuba cakwe, elo nokumusakama. ¹⁷ Abankashi abamupepi baishile kumupela ishina, ukulanda ati, "Umwana umwaume alifyele kuli Naomi." Baishile kumwinika ati Obedi. Aishile kuba wishi wakwa Yese, uwaishile kuba wishi wakwa David. ¹⁸ Nomba aba ebali abana bakwa Perez: Perez aishile kuba wishi wakwa Hezroni, ¹⁹ Hezroni aishile kuba wishi wakwa Ramu, Ramu aishile kuba wishi wakwa Aminadabu, ²⁰ Aminadabu aishile kuba wishi wakwa Nashoni, Nashoni aishile kuba wishi wakwa Salmoni, ²¹ Saimoni aishile kuba wishi wakwa Boasi, Boasi aishile kuba wishi wakwa Obedi, ²² Obedi aishile kuba wishi wakwa Yese, elo na Yese aishile kuba wishi wakwa David.

1 Samuel

Chapter 1

¹ Nomba kwali umuntu waku Ramathaim umwina sufi, uwamu calo ca mpili camu Efraimu; ishina lyakwe lyali ni Elkana umwana mwaume wakwa Yerohamu umwana mwaume wakwa Elihu umwana mwaume wakwa Tohu umwana mwaume wakwa Sufi, umwana Efraimu. ² Alikwete abakashi babili; ishina lya wa ntanshi ali ni Hannah, elo ishina la wa cibili ali ni Penina. Penina alikwete abana, nomba hana takwete abana. ³ Uyu muntu alikuya ukufuma mu musumba wakwe umwaka no mwaka ku kushinshimuna no kwipila Yaweh wamilalo mu shilo. Abana baume babili bakwa Eli, Hofni na Finehasi, bashimapepo bakwa Yaweh, bali kulya. ⁴ Uluntu ubushiku bwafika ubwakwa Elkana ubwakupelamo ilambo cila mwaka, ena alikupela imilingo ya nama kuli Penina umukashi wakwe, naku bana baume elo naku bana bakwe abanakashi. ⁵ Nomba kuli Hannah ena alikupela imilingo ibili, pantu ena alitemenwe Hannah, nangula Yaweh alisele ubufyashi bakwe. ⁶ Umukashi munankwe ali kumucusha sana pakuti amukalifye ena, pantu Yaweh alisele

ubufyashi bakwe. ⁷ Kabili umwaka no mwaka, uluntu ena alikuya ku ng'anda yakwa Yaweh no lupwa lwakwe, umukashi mu nankwe aliku mucusha ena. Eico ena alikulila elo tali kulya nangula cimo. ⁸ Elkana umulume wakwe alikulanda cilanshita kuli ye ati, "Hannah cindo webo ukolila? Cindo ico web taukolila? Bushe nebo ntawama kuli webo ukucila abana baume ikumi?" ⁹ Pa nshita imo, Hana alimine panuma bena bapwisha ukulya no kunwa mu shilo. Nomba Eli shima pepo alikele pacpuna cakwe ukulungatana no mwinshi we tempele lyakwa Yaweh. ¹⁰ Ena alicushiwe nga nshi; alikupepa kuli Yaweh no kulila nganshi. ¹¹ Aishile kulapa umulapo no kwisa kulanda ati, "Yaweh wa milalo, nga mwebo mwakulolesha pa kucula kwa mubomfi wenu no kunjibukisha, elo tamwakalabe umubomfi wenu, nomba peleni umubomfi wenu umwana umwaume, eluntu nebo nkamupela ena kuli Yaweh inshiku shonse isha mweo wandi, elo icibeyo tacakabeye umutwe wakwe."

¹² Ulo ena atwalilile ukupepa ku cinso cakwa Yaweh, Eli alikumulolekesha pakanwa. ¹³ Hannah alikulanda mu mutima wakwe, imilomo yakwe eyali kusunkana, nomba ishiwi lyakwe talyali ku mfwika. Eico Eli atontonkenye ukuti ena alikolelwe. ¹⁴ Eli aishile kulanda kuli ye ati, "Bushe webo ukakolwa ukufika ku nshita ndo? Fumya umwangashi obe." ¹⁵ Hanna aishile kwasuka ati, "Awe, mwe shikulu wandi, nebo ndi mwanakashi wa mutima wabuland. Nebo ntanwine umwangashi nangula icakukola icikali, nomba nebo nkolondolola ifili ku mutima wandi ku cinso cakwa Yaweh. ¹⁶ mwibona mubomfi wenu ukuba umwanakashi icinangwa; nebo nali nkolanda ifyamu bwingi bwakuilishanya kwandi no kucushiwa." ¹⁷ Eluntu Eli aishile kwasuka no kulanda ati, "Kabuye umutende kabili Lesa wakwa Israeli akupele ico webo ulombele ena." ¹⁸ Naye aishile kulanda ati, "Leken i umubomfi wenu sange ububile mu menso yenu." Eluntu umwanakashi aishile kuya munshila yakwe elo aile; ne cinso cakwe tacali na bulanda iyoo." ¹⁹ Baishile kubuka ulucelo elo balikushinshimuna ku cinso cakwa Yaweh, elo eluntu bena baishile kubwekela ku mayanda yabo mu Roma. Elkana aishile kwishba Hannah umukashi wakwe, na Yaweh alimwibukishe ena. ²⁰ Uluntu inshita yaishile, Hanna aishile kwimita nokufyala umwana mwaume. Enaa amwitile ishina Samwele, aishile kulanda ati, "Pantu nalimulombele ukufuma kuli Yaweh." ²¹ Nakabili, Elkana na bonse abang'anda yakwe baishile kuya ku kupela Yaweh ilambo lyapa mwaka no kufisho mulapo wakwe. ²² Nomba Hannah taile; ena aishile kulanda kumulume wakwe ati, "Nebo ntakoya mpaka umwana akasumuke; eluntu nkamuleta ena, pakuti akaboneke ku cinso cakwa Yaweh elo akekale kulya umuyayaya." ²³ Elkana umulume wakwe aishile kulanda kuli ye ati, "Cita icikoboneka icisuma kuli webo. Lolela mpaka ukamusumune; ekafye, Yaweh afishe icebo cakwe." Awe umwanakashi alikele no kusunga umwana wakwe umwaume mpaka ena amusumuna. ²⁴ Uluntu aishile kumusumuna, alimusendele ena nankwe, ne ng'ombe iilume iya myaka itatu, efa wabunga umo, elo ibotolo lya myangashi, nokumutwala ena ku ng'anda yakwa Yaweh mu Shilo. Nomba umwana alifye umunono. ²⁵ Baishile kwipaya ing'ombe iilume, elo baishile kutwala umwana kuli Eli. ²⁶ Aishile kulanda ati, "Mwe, shikulu wandi! apo muli no mweo, nebo nine mwanakashi waimakene lubali kuli mwebo nkopepa kuli Yaweh. ²⁷ Nipali uyu mwana nebo nali kupepela na Yaweh alimpele nebo ica kukabila kwandi ico nebo namulombe ena. ²⁸ Nebo ndimupele ena kuli Yaweh, inshiku shonse isha mweo wakwe ena namwashimisha kuli Yaweh." Eluntu ena ashinshimwine Yaweh palya pene.

Chapter 2

¹ Hanna alipepele no kulanda ati, "Umutima wandi ukoyangila muli Yaweh. Ulusengo lwandi lwa tumpwilwa muli Yaweh. Akanwa kandi katananukila paba lwani bandi, pantu nebo nkoyangila mwi pusukilo lyenu. ² Takwaba uwamushilo nga Yaweh, apo tapali kano mwebo; takuli icilibwe icakuba nga Lesa wesu. ³ Mwilanda sana ifya matutumuko ne cilumba; mwileka ukuyumfwa kufume mu tunwa twenu. Pantu Yaweh ni Lesa uwaishiba; nimuli ye ificitwa fyapimwa. ⁴ Amata ya baume impalume yalikontaikile, nomba abo abali kutalansuka baba abakukosa nge lamba. ⁵ Abo abaikwite balile mukubombela umukate; nabali ne nsala balilekele ukuba ne nsala. Ne ng'umba ilifyele abana cine lubali, nomba umwanakashi uwakwete abana abengi akoloba. ⁶ Yawe alepaya elo alabwesha ku mweo. Ena eshisha kumbo no kwimya. ⁷ Yaweh eulenga abantu bamo ubupiina elo bamo abacindama. Alacefya elo alasumbula. ⁸ Alemya abapina ukufuma mulukungu. Asumbula umubusu ukufuma mu cishala ca mito ku kubalenga bena bekale naba nkankala elo ba pyane icipuna cabukata. Pantu impanda sha calo shakwa Yaweh elo ena abika icalo pali shena. ⁹ Akabaka amakasa ya bantu bakwe abololoke, nomba ababifi bakatalalikwa mu mfimfi, pantu tali nangula umo uwakucimfya ku maka. ¹⁰ Bonse abo abakangana na Yaweh bakatobaulwa mutumpimfya; Yaweh akapingula impela sha calo; ena akapela amaka ku mfumu yakwe elo akatumpula ulusengo lwa subwa wakwe." ¹¹ Eluntu Elkana aishile kuya ku Roma, ku ng'anda yakwe. nomwana alikubombela Yaweh ku cinso cakwa shima pepo. ¹² Nomba abana baume bakwa Eli bali finangwa fya bantu. Bena tabaishile Yaweh. ¹³ Ulutambi lwakwa shima pepo na bantu lwakuti uluntu umuntu onse apela ilambo, umubomfi wakwa shima pepo afwile aisa no mutunkulo wa meno ya tatu mu minwe yakwe, ulo inama ikopya. ¹⁴ Afwile ashimpa cena mu njipiko, nangula mu nongo. Conse ico umutunkulo wa tunkula shima pepo afwile aibulile umwine. Bena bali kucita ifi mu Shilo na bena Israeli bonse abo abali kwisa kulya. ¹⁵ Cabipisha, tabalati kufutumuna amafuta, umubomfi wakwa shima pepo aisa, elo alanda ku muntu uwali kwipaille lambo, "Mpelako umunofu wa kocela shima pepo; pantu ena tapoke umunofu wa kwipikwa ukufuma kuli webo, kano uubishi." ¹⁶ Ngo muntu alanda kuli ye, "Bena bafwile ukufutumuna amafuta pakubala, elo ubule ifyo we mwine ukofwaya." Eluntu ena kuti alanda ati, "Iyo, webo ukompela nomba; ngatalifyo, nebo nkopiita ku maka." ¹⁷ Isambi lya aba balumendo lyali kulile nganshi ku cinso cakwa Yaweh. ¹⁸ Nomba Samwele alikombela Yaweh ulo ali umwaice uwalikufule cinkutu caku kolokondwe. ¹⁹ Na nyina wakwe ali

kumupangila ena umwina uunono nokutwala kuli ena umwaka no mwaka, uluntu ena ali kunina no mulume wakwe ku kuya kupela ilambo lya pa mwaka.²⁰ Eli naye epakupala Elkana no mukashi wakwe nokulanda ati, Yaweh akapela weba abana abengi muli uyu mwanakashi pa mulandu ena muli ukulomba kuli yaweh. "Eluntu bena babwelele ku myando."²¹ Yaweh nakabili alyafwile Hana, nakabili ena aishile kwimita. Ena aishile kufyala abana baume ba tatu elo na bana baume babili. Noyo, mwaice Samwele akulile ku cinso cakwa Yaweh.²² Nomba eli alikotele nganshi; ena alikumfwa fyonse ifyo abana bakwe abaume balikucita kuli Israeli onse, elo nefyo bena bali kulaala na banakashi abo abali kupyungila pa mwinshi we hema lya kukumaninamo.²³ Ena aishile kulanda bo ati, "Cinshi mwebo mukocitila ifi fintu? pakuti nebo ndyumfwile ububi mukocita ukufuma kubantu bonse aba."²⁴ Iyo, mwe bana bandi abaume; talikasebo akasuma ako nebo nkoumfwa. Mwebo mulicitile abantu bakwa Yaweh ukukana umfwila.²⁵ "Ngo muntu umo abembuka ku munankwe, Lesa akamupingula ena; Nomba nga umuntu abembuka kuli Yaweh, nani uukamulubulwila?" Nomba tabali kumfwa kwi shiwi lyakwa shibo, pantu Yaweh alipangile ukubepaya.²⁶ No mwaice Samwele alikulile, elo alikulunduluka mubusuma kuli Yaweh na ku bantu pamo.²⁷ Nomba umuntu wakwa Lesa aishile kwisa kuli Eli no kulanda kuli ye ati, "Yaweh alanda ati, "Bushe nebo ntaikokolwele ku ng'anda yakwa wiso uluntu bena balu mu Egypto abasha ku ng'anda yakwa Farao?"²⁸ Nebo nasalile ena ukufuma mu mikowa yonse yakwa Israeli kukuba shimapeo wandi, ku kuya nina ku cipailo candi, no kufutumwina icena cakununkila, ku kufwala efod ku cinso candi. Nebo nalipele ku ba ng'anda yakwa wiso fyonse fya mutulo ifya bantu bakwa Israeli ba citile no mulilo.²⁹ Cindo, ico, mwebo mwasalwila amalambo yandi ne mitulo iyo nebo mfwaya mu cifulo umo nebo njikala? Cindo weba wa cindikila abana bobbe abaume ukucila nebo pakutula mulekwina kufya kuwamisha fya mutulo ya bantu bandi abena Israeli.³⁰ Eico Yaweh, Lesa wakwa Israeli, alandila ati, 'Nebo nalaya ukuti aba mung'anda yobe elo ne ng'anda yakwa wiso bakulaenda ku cinso candi umuyayaya.' Lelo nomba Yaweh alanda ati, 'Cakutali kuli nebo ku kucita ici, pantu abo abansuula nebo bakapapulwa.'³¹ Bona, inshiku shikuoisa uluntu nebo nkaputula maka yobe na maka yaba mu ng'anda yakwa wiso, pakutula tamwakabe umukote mu ng'anda yakwa wiso.³² Mukumanama ukabona icifulo umo nebo njikala. Nangula ifisuma fyakupelwakuli Israeli, tamwakabe umukote mu ng'anda yobe.³³ Umuntu obe onse uo nebo ntakaputuleko ukufuma pa cipailo candi, nkalenga amenso yobeukufwa, elo nkalenga ubulanda mu mutima obe, eluntu onse uwa mung'anda yobe akafwa.³⁴ Neci ecishibilo kuli weba ikicesa pa bana bobbe babili abaume, pali Hofini na Finehasi; Bonse bakafwa ubushiku bumo.³⁵ Nkaimisha ne mwine shimapeo wa cishinka uyo uukacita ifili mu mutima wandi namu mweo wandi. Nkamukulila ena ing'anda ya cishinka; elo ena akalekenda ku cinso cawa subwa imfumu yandi umuyayaya.³⁶ Onse uwakushalako kuba mu ng'anda yobe no kwisa kukontama kuli ye, akepusha indalama ya silfere elo no mukate, no kulanda ati, "Napapata munundeko kuli bushimapeo bumo pakuti nebo ndekulyako akamokolwa ka mukate.

Chapter 3

¹ Umwana Samwele aishile kubombela Yahweh muli Eli. Ishiwi lyakwa Yahweh talyasekele muli shilya nshiku; Kabili ne fimonwa fya busesemo talyasekele. ² Pali ilya nshita, uluntu Eli, uyo amesno yaishile kuleka ukubwenesha talikubona bwino, ali kulala panshi pabusanshi bwakwe. ³ Ne lampi lyakwa Lesa lyali talilashima, elo na Samwele alambalele panshi ku lulala mwi tempele lyakwa Yahweh, umo umwali imbokoshi ya cipangano cakwa Lesa. ⁴ Yahweh aishile kwita Samwele, uwaishile kulanda ati, "Ndipano." ⁵ Samwele aishile kubutukila kuli Eli elo no kulanda ati, "Ndipano, pantu mwacinjita." Eli aishile kulanda ati, "Nshikukutilepo; lala nakabili." Eico Samwele aishile kuya elo no kulala. ⁶ Yahweh aishile kukuta nakabili ati, "Samwele." Nakabili Samwele aishile kwima elo no kuya kuli Eli elo no kulanda ati, "Ndipano, pantu mwacinkuta." Eli aishile kwasuka ati, "Ntakukutilepo, we mwana mwaume wandi; lala nakabili." ⁷ Nomba Samwele ali talakwatilapo ubwishibilo bwakwa Yahweh, nangula ukumusokolwelapo imbila iili yonse ukufuma kuli Yahweh. ⁸ Yahweh aishile kwita Samwele nakabili umuku wakulenga butatu. Nakabili Samwele aishile kwima elo no kuya kuli Eli elo nokulanda ati, "Ndipano. pantu mwacinkuta." Eluntu Eli aishile kwibukisha ukuti ni Yahweh uukutile umulumendo. ⁹ Eluntu Eli aishile kulanda kuli Samwele ati, "Kabiye elo no kulala nakabili; nga akwita nakabili, ufwile ukulanda ati, 'Landeni, mwe Yahweh, pantu umusha wenu akoumfwa.'" Eico Samwele aishile kuya elo no kulala mu muncende yakwe nakabili. ¹⁰ Yahweh aishile kwisa elo no kutalama; aishile kwita nge nshita shimbi ati, "Samwele, Samwele." Eluntu Samwele aishile kulanda ati, "Landeni, pantu umusha wenu akoumfwa." ¹¹ Yahweh aishile kulanda kuli Samwele ati, "Bona, nalacita icintu cimo mu Israeli ico amantwi yao onse uukomfwako yaka wela. ¹² Pali bulya bushiku nkasenda fyonse ifintu pali Eli fyonse ifyo nalanda palwa ng'anda yakwe, ukufuma mukutendeka ukufika na ku mpela. ¹³ Nalimweba ukuti nalapingula ing'anda yakwe umuku umo pali lonse ulubembu ulo aishibe, pantu abana baume bakwe baishile kuleta itipu pa bene elo tabakenye iyo. ¹⁴ Pamulandu waici nalilapa ku ng'anda yakwa Eli ukuti imembu sha mu ng'anda yakwe tashaka sangululwe kwi lambo nangula umutulo. ¹⁵ Samwele aishile kulala mpaka ulucelo; eluntu aishile kwisula ifibi fya ng'anda yakwa Yahweh. Lelo Samwele ali no mwenso ukweba Eli palwa cimonwa. ¹⁶ Eluntu Eli aishile kukuta Samwele elo no kulanda ati, Samwele, we mwana mwaume wandi." Samwele aishile kulanda ati, Ndipano." ¹⁷ Aishile kulanda ati, "Lishiwi ndo acilanda kuli weba? Napapata wicifisa kuli nebo. Leka Lesa acite ifi fine kuli weba, elo no kucilishamo, nga wifisa icili conse kuli nebo pamashiwi yonse ayo acilanda kuli weba." ¹⁸ Samwele aishile kumweba fyonse; tafishile ifili fyonse kuli ye. Eli aishile kulanda ati, "Ni Yahweh. Leka acite iciweme kuli ye." ¹⁹ Samwele aishile kukula, elo na Yahweh ali na ye, elo talekepo ishiwi lyakwe ilya busesemo ukuponenapo panshi. ²⁰ Yonse Israeli ukufuma ku Dni ukufika ku Beresheba yaishibe ukuti Samwele asontelwe ukuba kasesema wakwa Yahweh. ²¹ Yahweh aishile

kubonekela mu Shilo, pantu aishile kuisokolola umwine kuli Samwele mu Shilo ku cebo cakwe.

Chapter 4

¹ Icebo cakwa Samwele caishile kwisa konse ku Israeli. Nomba Israeli aishile kuya ku bulwi na ba Pelishiti. Baishile kubika inkambi pa Ebenesa, elo na ba Pelishiti baishile kubika inkambi pa Afeki. ² Aba Pelishiti bishile kutantama pa bulwi na Israeli. Uluntu ubulwi bwaishile kusalangana, Israeli alicimfishiwe na ku ba Pelishiti, abo baipeye abaume amakana yane pa mpanga ya bulwi. ³ Uluntu abantu baishile kwisa mu nkambi, abaklamba ba mu Israeli baishile kulanda ati, "Nindo Yahweh atucimfisha lelo ku cinso ca ba Pelishiti? Natuleto imbokoshi ya cipangano cakwa Yahweh kuno ukufuma ku Shilo, pakweba ingaba kuno na fwebo, pakwebati limbi kuti yatusanga umutende ukufuma ku maboko ya balwani besu." ⁴ Eico abantu baishile kutuma abaume ku Shilo; ukufuma kulya baishile kusenda imbokoshi ya cipangano cakwe Yahweh wa milalo, uyo uwaikala pamulu wakwa kerubi. Abana baume bwakwa Eli babili, Hofini elo Finehasi, bali kulya kwine ne mbokoshi ya cipangano cakwa Lesa. ⁵ Uluntu imbokoshi ya cipangano cakwa Yahweh yaishile kwisa mu nkambi, abantu bonse abamu Isreli baishile kupunda apakalamba, elo ne calo caishile kupunda. ⁶ Uluntu aba Pelishiti baishile kumfwa icongo cakupunda, baishile kulanda ati, "Bushe uku ukupunda mu nkambi ya ba Hebere kukopilibula indo?" Eluntu baishile kwibukisha uku imbokoshi ya cipangano cakwa Yahweh ilishile mu nkambi. ⁷ Aba Pelishiti balitinine; baishile kulanda ati, "Les aishile mu nkambi." Baishile kulanda ati, ⁸ "Akaland kuli fwebo! Takwaba icamusango uyu icacitikapo kuli fwebo! Akaland kuli fwebo! Bushe ni nani akatucingilila ukufuma ku bukose bwa utu tulesa twa maka? Utu etulesa utwa taashishe abena Egypto ne finkunka ifyapusanapusana mu ci swebebe. ⁹ Koseni, elo no kuba abaume, mwebo mwe ba Pelishiti, limbi mwalaba abasha ku ba Hebere, ngefyo baba abasha kuli fwebo. Beni abaume, elo no kulwa." ¹⁰ Aba Pelishiti baishile kulw, elo na Isreli aishile kucimfiwa. Onse umwaume aishile kubutukulila ku ng'anda yakwe, elo no kukoma kwali ukulamaba; pantu abashilika amakana amakumi ya tatu ukufuma mu Israeli balifwile. ¹¹ Imbokoshi ya cipangano cakwa Lesa yalisendelwe, elo na bana baume babili abakwa Eli, Hofini elo Finehasi, balifwile. ¹² Umwaume wakwa Benjamin aishile kubutuka ukufuma mu ncende ya bulwi ukuya ku Shilo ubushiku bumo bwine, aishile kufika nefyakufwala fykwe ifyalepauka elo ne calo pamutwe wakwe. ¹³ Uluntu aishile kufika, Eli aikele pacipuna cakwe pa musebo akotamba pantu umutima wakwe walikututuma palwa mbokoshi yakw Lesa. Uluntu umwaume aishile kwingila mu musumba elo aishile kulanda imbila, umusumba onse waishile kulosha. ¹⁴ Uluntu Eli aishile kumfwa icongo cakulila, aishile kulanda ati, "cikopilibula indo ici icongo?" Umwaume bwangu bwangu aishile kwisa elo no kweba Eli. ¹⁵ Nomba Eli ali ne myaka amakumi pabula elo na cine konse konse. ¹⁶ Umwaume aishile kulanda kuli Eli ti, "Ni nebo ne fumine kubulwi. Mfulumwike ukufuma ku bulwi lelo." Eli aishile kulanda ati, "Caciba shani, we mwana mwaume wandi?" ¹⁷ Umwaume uwaletete ilyashi aishile kwasuka ati, "Israeli alifulumwike ukufuma ku ba Pelishiti. Kabili, kuli ukucimfiwa ukukalamba mu bantu. Kabili, abana baume bobe babli, Hofini elo Finehasi, balifwile, elo ne mbokoshi yakwa Lesa ilisendelwe." ¹⁸ Uluntu aishile kulumbula imbokoshi ya cipangano cakwa Lesa, Eli aishile kuponena kunuma ukufuma pa cipuna cakwe ku lubali lwa mpongolo. Umukoshi wakwe waishile kutobeka, elo aishile kufwa, pantu ali umukote elo uwafina. Alipingwile Israeli pamyaka amakumi yane. ¹⁹ Nomba umupongoshi wakwe umwanakashi, umukashi wakwa Finehasi, ali ne fumo elo alipaalamine mukupapa. Uluntu aishile kumfwa ilyashi ukuti imbokoshi yakwa Lesa ilisendelwe elo nokuti wishi fyala elo no mulume wakwe balifwile, aishile kufukama panshi elo no kupapa, lelo ubukali bwa kupapa bwali mutinishe. ²⁰ Pakashita kakufwa kwakwe abanakashi balikumwafwa baishile kulanda ati, "Witina, pantu wapapa umwana umwaume." Lelo taaswike nangula ukubika ifyobalandile mu mutima. ²¹ Aishile kwinika umwana ati Ikabodi, ekutila, "Ubukata bulifumine pali Israeli!" pantu imbokoshi yakwa Lesa ilisendelwe. ²² Aishile kulanda ati, "Ubukata bulifumine pali Israeli, pantu imbokoshi yakwa Lesa ilisendelwe."

Chapter 5

¹ Nomba aba Filisti bali naba senda imbokoshi ya mafunde yakwa Lesa, elo bena baishile kuileta ukufuma ku Ebenezer ukuya ku Ashdod. ² Aba Filisti baishile kusenda imbokoshi ya mafunde yakwa Lesa, epakwisa kuileta mu ng'anda yakwa Dagon, elobaishile kuibika pamulu lubali na Dagon. ³ Uluntu abena Ashdod baishile kubuka ulucelo-celo ubushiku bwakonkelepo, boneni, Dagon aliponene aliwishishe icinso panshi pantanshi ya mbokoshi ya mafunde yakwa Yaweh. Eico baishile kubula Dagon nokumubwesha pa mulu pacifulo cakwe nakabili. ⁴ Lelo uluntu baishile kubuka ulucelo-celo ubushiku bwakonkelepo, boneni, Dagon aliponene panshi naputama pantanshi ya mbokoshi ya mafunde yakwa Yaweh. Umutwe wakwa Dagon na fyonse ifisansa fyakwe fyali nafilala panshi nafiputukako fili pa mwinshi. Dagon asheleye icimubili ceka-ceka. ⁵ Ecalenga, ukufika na lelo, bashi mapepo bakwa Dagon na onse uwingila mu ng'anda yakwa Dagon tabengilila pa mwinshi wakwa Dagon mu Ashdod. ⁶ Ukuboko kwakwa Yaweh kwaliko mu maka pa bena Ashdod. Ena epakwisa kubonaula nokubalwalika ifipute, bonse abena Ashdod naba musingulwike. ⁷ Uluntu abena Ashdod baishile kubo pafyalikubacikila, baishile kulanda ati, "Imbokoshi ya mafunde iya kwa Lesa wa bena Israeli taifwile yakonkanyapo ukwikala na fwebo, pantu ukuboko kwakwe kuli tutikishe fwebo na Dagon ka lesa kesu." ⁸ Eico baishile kwita nokulonganika intungulushi sha ba Filisti; baishile kulanda kuli bo ati, "Bushe tukocita shani ne mbokoshi ya mafunde iya kwa Lesa wa bena Israeli?" Baishile kwasuka ati, "Lekeni imbokoshi ya mafunde yakwa Lesa wakwa Israeli yingatwalwa ku Gath." Eico baishile kusenda nokutwala kulya imbokoshi ya mafunde yakwa Lesa wa bena Israeli. ⁹ Lelo panumafye yakuitwalako, ukuboko kwakwa Yaweh kwaishile kutitikisha umusumba, ukwisa kuileta icimfulunganya

icikalamba. Aishile kulwisha abaume muli uyu musumba, bonse abaice na bakalamba; ne fipute fya ishile kuba pali bo.¹⁰ Eico epakwisa kutuma imbokoshi ya mafunde yakwa Lesa ku Ekron. Lelo ilyo linefye imbokoshi ya mafunde yakwa Lesa yaishile kufika mu Ekron, abena Ekron balilile, nokwisa kulanda ati, "Baleta kuli fwebo imbokoshi ya mafunde yakwa Lesa wa bena Israeli ku kwipaya fwebo na bantu besu."¹¹ Eico bena epakwisa nokwisa kulonganika pamo shonse intungulushi sha bena Filisti; nokulanda kuli bo ati, "Fumyeni pano imbokoshi ya mafunde iya kwa Lesa wa bena Israeli, kabili lekeni yena ibwekele kucifulo caiko, pakuti itipaya fwebo na bantu besu." Pantu kuli ukucululuka kwa mfwa mu musumba onse; pantu ukuboko kwakwa Lesa kulipo mu maka.¹² Abaume bonse abashafwile balilwele ifipute, nokulila kwa musumba kwa fikle ku mulu.

Chapter 6

¹ Nomba imbokoshi yakwa Yaweh yali mu musumba wa bena Filisti pa myenshi cine-lubali. ² Eluntu abena Filisti epakwisa kwita bashimapepo na bakabuka; epakulanda kuli bo ati, "Findo tulingile ukucita ne mbokoshi yakwa Yaweh? Twebeni fwebo ifyo twingaituma nokuibwekeshamo yena ku musumba waiko." ³ Bashimapepo na bakabuka baishile kulanda ati, "Nga mwebo mukofwaya ukubwekeshamo imbokoshi ya mafunde iya kwa Lesa wa bena Israeli, mwikaituma ukwabula icabupe, mumisango yonse mukaitumina yena umutulo wa mafuto. Eluntu mwebo mukaposhiwa, Eico mwebo muli nokwishiba ico ukuboko kwakwe takwali akufumapo pali mwebo ukufika na lelo." ⁴ Eluntu baishile kulanda ati, "Bushe umutulo wa mafuto kuti waba ni cinshi ico tufwile ukubwekesha kuli ena?" Baishile kwasuka ati, "Fisano ifipute fya golide ne mpuku shisano isha Golide, shisano ukuba impendwa imo ine ne mpendwa yaba kateka ba ba Filisti. Pantu icikuko cimo cine caponena mwebo na kateka benu." ⁵ Eico mwebo mufwile mukapange ifimpashanya fya fipute, ne fimpashanya fya mpuku ifikoonaula icalo cenu, elo mukapele ubukata kuli Lesa wakwa Israeli. Nakalimo ena kuti afumya ukuboko kwakwe pali mwebo, pali tu lesa twenu, elo napa calo cenu mwebo. ⁶ Cindo mwinga finisha imitima yenu nga fintu abena Egypto na Farao bafinisha imitima yabo? Ulo nomba eluntu Lesa wakwa Israeli abakandile apakalamba; bushe abena Egypto tabalekeleko abantu, elo nabo tabaishile kuya? ⁷ Eico nomba, pekanyeni iceleta ilipya pamo ne ng'ombe shibili ishiko onsha ishishatala ashibikwapo mwikoli. Mukakile ing'ombe kwi celeta, lelo mubule abana bashiko nokubabwekesha ku ng'anda, ukufuma kuli shena. ⁸ Eluntu mwebo mwalaisha kubula imbokoshi ya mafunde yakwa Yaweh elo nokuibika mwiceleta. Mubike ne fintu fya golide ifyo mukobwesha kuli ye ngo mutulo wa mafuto mu cipompo kulubali lumo. Eluntu mulekuileka ukuya kabili muyileke yilekuya mubulendo bwaiko. ⁹ Eluntu mwebo mwakulakutamba, nga cakuti yena yalungama ku nshila ya ku calo caiko ku Betshemeshi, ninshi lyena Yaweh ewabikile ubucushi ubukalamba pali fwebo. Lelo nga tefyo, eluntu fwebo tukoishiba ukuti te kuboko kwakwe kwa tutitikishe; lelo twalaishiba ukuti catucikilefye kukupumikisha." ¹⁰ Abaume baishile kucita ukulinga ne fintu baebelwe; baishile kubula ing'ombe shibili ishalikonsha, no shikakila kwi celeta, elo nokubwesha utwana twashiko ku ng'anda. ¹¹ Baishile kubika imbokoshi yakwa Yaweh mwi celeta, pamo pene ne cipompe icalimo impuku sha goilide nefya pa fipute fyabo. ¹² Ing'ombe shaishile kuyafye ukulungama ku Beti Shemeshi. shailefye umusebo umo, shikolila pa kuya, elo tashali kupasukila ku kwa kukulyo atemwa ukwa kukuso. Ba kateka ba ba Filisti balikushikonka pa numa ukufika ku mupaka wa Beti Shemeshi. ¹³ Nomba abena Beti Shemeshi balikusepa ing'ano mu ciniika. Uluntu baishile kusansula amenso yabo nokubona imbokoshi ys mafunde, bena balisansamukile. ¹⁴ Iceleta lyaishile kwisa mu mpanga yakwa Yashua ukufuma ku musumba wa Bet Shemeshi nayo epakutlama mulya mwine. Icilibwe icikalamba cali palya pene baishile kulepula inkuni kwi celeta, elo batulile ing'ombe icabupe cakoca kuli Yaweh. ¹⁵ Abena Levi epakubula imbokoshi yakwa Yaweh ne cipompo icali mukati, umwali ifya golide elo bafibikile fyonse pa cilibwe icikulu. Abaume bamu Beti Shemeshi baishile kutula icabupe cakoca elo baletete amalambo bulya bwine bushiku kuli Yaweh. ¹⁶ Eluntu bakateka ba sano aba ba Filisti baishile ku bona ifi, baishile kubwekelamo bulya bwine bushiku ku Ekron. ¹⁷ Ifi efipute fya golide fintu aba Filisti ba bweshe ngo mutulo wa kufuta pabubi kuli Yaweh cimo pali Ashdod, cimo pali Gaza, cimo pali Ashkelon, cimo pali Gath, elo cimo pali Ekron. ¹⁸ Impuku sha golide shali cimo cine ukulinga ne mpendwa ya misumba yaba Filisti isho isha bakateka basano, shonse imisumba sha malinga ne fyalo fya mishi. Icilibwe icikalamba, lubali ico batekelapo imbokoshi ya mafunde yakwa Yaweh, cashele bunte ukufika napali buno bushiku mwibala lyakwa Yashua umwina Beti Shemeshi. ¹⁹ Yaweh akumenye bamo abaume abena Beti Shemeshi, pantu baishile kulolesha mu mbokoshi ya mafunde yakwa Yaweh. Ena aishile kwipaya 50,070 abaume. Abaume baliloshe, pantu Yaweh acitile ici abantu bukali-bukali. ²⁰ Abaume abena Beti Shemeshi epakwisa kulanda ati, "Nani uwineminina pa cinso cakwa Yaweh, uyu Lesa wa mushilo? Kuli nani inga yako imbokoshi ya mafunde ukufuma kuli fwebo?" ²¹ Awe baishile kutuma inkombe kubekashi abena Kiryati Yearim, abati, "Abena Filisti balibweshe imbokoshi ya mafunde yakwa Yaweh; iseni mwise kuisenda ukubwelela kuli mwebo."

Chapter 7

¹ Abaume baku Kiriati Yarimu baishile balisendele imbokoshi yakwa Yahweh iya cipangano, elo nokuileta mu ng'anda yakwa Abinadabu mu kapili. Balipatwileko umwana wakwe umwaume Eleasari ukusunga imbokoshi yakwa Yahwah iya cipangano. ² Ukufuma pabushiku imbokoshi ya cipangano yaishile kushala mu Kiriati Yarimu, inshita iitali yalipitilepo, imyaka amakumi yabili. Bonse aba ng'anda yakwa Israeli baliloshe elo balikufwaisha ukubwelela kuli Yahweh. ³ Samweli alilandile kuli bonse abamu ng'anda yakwa Israeli, "Nga mwebo mwabwelela kuli Yahweh nemitima shenu shonse, fumyeni tu lesa twabena fyalo elo nokufumya aba Ashitoretu muli mwebo, pilibwileni imitima shenu kuli

yahweh, elo nokushinshimuna ekafye, eluntu mwebo akesa kumipokolola ukufuma mu maboko ya bafilisiti." ⁴ Eluntu abantu bamu Israeli bafimishe ba Baali elo naba Ashitoreti, elo nokushinshimuna Yahweh ekafye. ⁵ Elo Samweli alandile ati, "Leteni Isareli yonse ku Mizipa, elo nevo nkesakumipepelako mwebo kuli Yahweh." ⁶ Bakolonganine ku Mizipa, balitapile amenshi elo nokuyetila ku ntanshi yakwa Yahweh. Balifungile bulya bushiku elo nokulanda ati, "Fwebo twalibembukila Yahweh." Nikulya kwine uko Samweli aishilekusala ukuba umupingushi wabantu bamu Israeli elo nokutungulula abantu. ⁷ Nomba uluntu aba Filisiti baishilekumfwa ati abantu bamu Israeli balikolongene ku Mizipa, bakatungulula baba Filisiti basanshile Isareli. Uluntu abantu bamu Isareli baishile kumfwa ifi, bena balitinine aba Filisiti. ⁸ Eluntu abantu bamu Israeli baishile kulanda kuli Samweli ati, "Wileka ukutukutilako kuli Yahweh Lesa wesu, eico ena engatupusushako fwebo ukufuma kumaboko yaba Filisiti." ⁹ Samweli alibulile akana ka mpanga akashasumukile elo nokukapela ngelambo lya koca kuli Yahweh. Elo Samweli alilile kuli Yahweh pa bana bakwa Israeli, na Yahweh walimwasukile. ¹⁰ Ulo Samweli alikupela ilambo lya koca aba Filisiti balipaleme mukusansa Israeli. Nomba Yahweh alibulukwite necibulumo icikulu pali bulya bushiku kuba Filisiti elo nokubaposa mucimfulunganya, elo bena balifulumukile ukufuma ku bena Israeli. ¹¹ Abaume ba mu Israeli balile ukufuma ku Mizipa, elo nokupepeka abafilisiti elo nokubepaya ukwakulepa nga kumutentemuko wa Beti Kari. ¹² Eluntu Samweli aishilekubula ilibweelo no kulibika pakati ka Mizipa elo na Sheni. Ena alipenikile Ebenezer, ukulanda ati, Ukufika pano Yahweh alitwafwile." ¹³ Eico ab Pelishiti balinashiwe elo tabaingile pa mupaka wakwa Israeli. Ukuboko kwakwa Yahweh kwali pa ba Pelishiti munshiku shakwa Samwele shonse. ¹⁴ Imishika ya ba Pelishiti iyasendelwe ukufuma ku Israeli yalibwekeshiwepo kuli Israeli. Ukufuma ku Ekroni ukufika ku Gati; Israeli aishile ku bwesha imipaka umupaka ukufuma ku ba Pelishiti. Eluntu paishile kuba umutende pali Israeli elo na bena Amore ¹⁵ Imisumba isho abafilisiti bapokole ukufuma ku Israeli shalibwelele ku, ukufuma ku Ekiron ukufika ku Gati; Israeli alibweseshu incende shabo ukufuma ku bafilishit Eluntu kwali umutende pakati ka bena Israeli elo nabena Amori. Samweli alipingwile Israeli inshiku shonse isha mweo wakwe. ¹⁶ Cila mwaka alikuya mukushinguluka ku Betere, ku Giligali, elo naku Mizipa. Alisalile abakutungulula Israeli muli ishi ncende shonse. ¹⁷ Eluntu ena alikubwekele ku Roma, pantu ing'anda yakwe yali kulya; elo nakulyakwine alisalile abakutungula Israeli. Kabili ena alikulile no bulambo bwakwa Yahweh kulya.

Chapter 8

¹ Uluntu Samweli akotele ena alengele abana bakwe abaume ukuba bakapingula pa bena Israeli. ² Ishina lyebeli lyakwe ali ni Yoeli, elo neshina lya mwana mwaume wakwe uwakonkelepo ali ni Abijah. Bali ni bakapingula mu Beresheba. ³ Abana baume bakwe tabalikwenda munshila shakwe, lelo balikukonkelela ifintu ifishakwete ubukumu. Balikubula amafisakanwa elo nokupondamika ubupingushi. ⁴ Uluntu abakulu bonse abamu Issraeli baishilekukolongana pamo elo baishile kwisa kuli Samweli ku Roma. ⁵ Balandile kuli yee ati, "Bona, webu ulikotele, nabana baume bobe tabendela munshila shobe. Tusontele imfumu yakutupingula nge fyalo fyonse." ⁶ Nomba Samweli tacamusekeshe uluntu baishile kulanda ati. "Fwebo tupele imfumu yakutupingula." Eico Samweli ali pepele kuli Yahweh. ⁷ Yahweh walandile kuli Samwe ati, "Bela ishiwi lya bantu mulifyonse ifyo balandile kuli webu; pantu bena tabakukene webu, nomba bakene nevo ukukanaba imfumu pali bo." ⁸ Nomba bena balecita fimofine ifyo bacitile ukufumafye ubushiku nevo nabafumushu mu Egypti, bangalukila, elo nokupepa tu lesa tumbi, elo eico bena balecita ifi kuli webu. ⁹ Nomba umfwa kuli bo; nomba ubasoke namaka elo ubaleke beshibe inshila imfumu balefwaya ikesa kubatekelamo." ¹⁰ Eico Samweli alilandile amashiwi yakwa Yahweh yonse ku bantu abo abalikumwipusha pa mfumu. ¹¹ Walandile ati, "Ifi efikalacita imfumu iyo iikateka pali mwebo. Akalasenda abana baume benu elo nokubasonta ku maceleta yakwe elo nokuba abaume bapali bakabalwe, elo nokulabutuka pantanshi ya maceleta yaiko. ¹² Akesakuisontela umwine bakapitao bapamakana elo nabakapitao bapamakumi yasano. Ikesakupanga bamo abakulu mumishi waiko, bamo bakalekusombola ififsabo fyaiko, elo bamo bakalekupanga ifyanso fyankondo elo nefibombelo fyamaceleta yaiko. ¹³ Nakabili ikesakusenda abana benu abanakashi ukuba bakapanga wamafuta yakununkila, bakepika elo nabakapanga wamikate. ¹⁴ Ikesakubula amabala yenu ayabune, amabala yamyangashi, elo namabala yenu aya miolife, elo nukufipela kubabomfi bakwe. ¹⁵ Ikesakubula icakulenga ikumipafisabo fweni elo napa myangashi shenuelo nukupela kuli bacilolo bakwe elo na kubabomfi bakwe. ¹⁶ Ikesasenda ababomfi benu abaume na babomfi benu abanakashi elo ne n'gombe shenu ishabune elo nempunda shenu ikesakubabika bonse mukumubombela. ¹⁷ Ikesasenda icakulenga ikumi pa mikuni yenu, elo mwebo mukaba abasha baiko. ¹⁸ Eluntu pali bulya bushiku mwebo mukailishanya pamulandu ne mfumuyenu iyo mwebo mwasala mwebene mweka; nomba Yahweh takamyasuke pali bulya bushiku. ¹⁹ Nomba abantu balikene ukumfwa kuli Samweli; balandile ati, "Awe! palingile ukuba imfumu pali fwebo" ²⁰ pakwebati fwebo tube ngefyalo fyonse fimbi, nokwebati imfumu yesu ingalakatupingula fwebo elo nokututangilila elo nokutulwila ubulwi bwesu," ²¹ Uluntu Samweli aumfwile ifwebo fyonse ifyabantualifibwekeshopo mumatwi yakwa Yahweh. ²² Yahweh walandile kuli Samweli ati, "Nakila kumashiwi yabo elo ulenge umo ukuba imfumu yabo." Eico Samwe alandile ku baume bamu Isreli ati, "Umwaume onse afwile ukuya ku musumba wakwe."

Chapter 9

¹ Kwali umuntu umo ukufma mulupwa lwa kwa Benjamini, umwaume wa kongola. Ishina lyakwe ni Kishi umwana mwaume wakwa Abiel umwana mwaume wakwa Zeror umwana mwaume wakwa Bekorath umwana mwaume wakwa

Aphiah, umwana mwaume wakwa Benjamite.² Ali no mwana mwaume ishina lyakwe ni shauli, umulumendo uwa bune. Takwali muntu nangu umo mu bantu bakwa Israeli uwali umuntu wa bune nga ye. ukufuma fye mu mapeya no kucilapo ali mutali ukucila umuntu uuli onse.³ Nomba shali lubilepo impunda sha kwa Kish wishi wakwa Shauli, shalubile. Kansch Kishi aishile kulanda kuli Shauli umwana mwaume wakwe ati, "Bula umo uwapa babomfi pamo nobe; ima kabiye ukafwaye ba punda."⁴ Eico Shauli apitile mu clo ca mpili cakwa Efulemu elo aile pita mu mpanga ya Shalisha, lelo tabashisangile. Eluntu baile kupita mu mpanga ya Shaalimu, lelo tashaliko kulya. Eluntu apitile mu mpanga yakwa Benjamite, lelo tabashisangile.⁵ Uluntu baishile ku mpanga ya Zuph, Shauli aishile kulanda ku mubomfi wakwe uwali naye ati, "Isa, leka tubwekelemo, limbi batata kuti baleka ukusakamana impunda balaskamana pali fwebo."⁶ Lelo umubomfi wakwe aishile kulanda kuli ye atai, "Umfweni, kwalibako umuntu wakwa Lesa muli uno musumba. Aliba muntu uyo bacindika; ifintu fyonse ifyo alanda filesa mukuba ifya cishinka. Lekeneni tuyeko kulya; Limbi kuti atwebako ninshila ndo twingayako pa lwendo lwesu."⁷ Eluntu Shauli aishile kulanda ku mubomfi wakwe ati, "Lelo nga twaya, findo tukotwala ku muntu? Pantu umukate mu mufuko naupwa, elo takuli icabupe icili conse ica kuleta ku muntu wakwa Lesa. Findo tukwete?"⁸ Umubomfi aishile kwasuka Shauli no kulanda ati, "Pano, nebo ndikwetepo akandalama iciputusha ca mashekele ya silfere icakuti mpele umubomfi wakwa Lesa, pakuti atulange inshila ya kuyako."⁹ (Akale mu Israeli, uluntu umuntu ele ku kufwaya ukumfa amano nangu ubufwayo bwa kwa Lesa, alandile ati, "Isa, Lekeneni tuye fwebo kuli kaabona." Pali kasesema walelo ali kukutwa kale ati kabona.)¹⁰ Eluntu Shauli aishile kulanda ku mubomfi wakwe ati, "Walanda bwino. Isa natulekuya." Eico baile ku musumba uko umuntu wakwa Lesa ali.¹¹ Ulo baile pa mulu wa lupili ku musumba, baishile ku kumanya abakashana bakoya mukutapa amenshi; Shauli no mubomfi wakwe baishile kulanda kuli bo ati, "Bushe kabona ekwali?"¹² Baishile kwasuka no kulanda ati, "Ekwali; boneni, uyo ali kuntanshi yenu, Angufyanyeni, pantu akoisa ku musumba lelo, pantu abantu bakopela amalambo lelo pa ncende ya pamulu.¹³ Ilyo line fye nga mwaingila mu musumba mwalamusanga, ulo talaya pa ncende ya pamulu mukulya. Abantu tabalye mpaka ese, pantu akopela amalambo; panuma abo abakutilwe bakolya. Nomba kabuyeni pa mulu, pantu mukomusanga ililile."¹⁴ Kanshi baile pa mulu ku musumba, ulo baingile mu musumba, ba bwene Samwele akoisa kuli bo, ukuya pamulu pa ncende ya pa mulu.¹⁵ Nomba ubushiku ilyo Shauli talaisa, Yahweh alisokolwele kuli Samwele:¹⁶ Mailo nge nshita ino ine nkatuma umuntu ukufuma ku mpanga yaka Benjamini, elo webo uli no kumusumba kuba cilolo pa bantu bakwa Israeli. Ali no kupususha abantu bandi ukufuma mu maboko yaba Pelishiti. Pantu nebo nalolekesha pa bantu bandi no bulanda pantu ukukuta ukufwaya ukubwafwa kulishile kuli nebo."¹⁷ Uluntu Samwele aishile kubona Shauli, Yahweh aishile kumweba ati, "Umuntu uyu alipano untu nandilepo! eumo uukatangulula aabantu bandi."¹⁸ Eluntu Shauli aishile ukulungatana na Samwele mu mpongolo no kulanda ati, "Unjebe ni kwisa kwa ing'anda yakwa Kabona?"¹⁹ Samwele aishile kwasuka Shauli no kulanda ati, "Ni nebo kabona. Kabiye pa ncende ya pa mulu untangilile, pantu lelo ukolya pamo na nebo. Mukacelo nkakuleka ukaye elo nebo nkakweba ifili fyonse ifili mu mano yobe."²⁰ Pakuti impunda shobe ishalubile pa nshiku shitatu ishapita, wisakamana pali shena, pantu shena shili boneke. Eluntu ni pali nani apabikwa ubufwayo bonse ubwakwa Israeli? Bushe tepali webo elo na ba ng'anda bakwa wiso yonse?"²¹ Shauli aishile kwasuka no kulanda ati, "Nebo bushe tenebo umwina Benjamite, ukufuma mu mukowa uwakucepesha wakwa Israeli? Bushe ulupwa lwandi telwashalikishako mu ndupwa shonse mu mikowa yonse yakwa Benjamini? Eluntu findo webo ulandile kuli nebo muli uyu musango?"²² Eico Samwele aishile kupiita Shauli no mubomfi wakwe, baishile kubaleta mu ng'anda ya kulilamo, no kubateka pa ncende ya pantanshi iya abo abakutilwe, abo abali ukufika ku bantu amakumi yatatu.²³ Samwele aishile kulanda kubalikwipika ati, "Leta icapimwa ico nacikupela, ico nacilanda kuli webo ati, 'Cibike kumbali.'" ²⁴ Eico uwalikwipika abulile icipe ne fyalimo no kufibika ku cinso cakwa Shauli. Eluntu Samwele aishile kulanda ati, "Bona ifyasungilwe fya pelwa kuli webo. Filye, pantu fyasungilwa webo ukufika ku nshita iyasontelwe, ukufuma pa nshita uluntu nebo nalandile ati, 'Nebo ni nkuta abantu.'" Eico Shauli alilile pamo na Samwele pali bulya bushiku.²⁵ Uluntu baishile panshi ukufma pa ncende ya pa mulu iya mu musumba, Samwele aishile kulanda na Shauli pa mutenge wa pa mulu.²⁶ Eluntu pa macaca, Samwele akutile Shauli pa mutenge wa pa mulu no kulanda ati, "Buka, pakuti nebo nkwebe ukuya kunshila yobe." Eico Shauli aliukile, elo bonse ena elo na Samwele baile kunse mu musebo.²⁷ Ulo balikuya kunse ya musumba, Samwele aishile kulanda kuli Shauli ati, "Eba umubomfi ukuti aye atulangilile-"elo alile pantanshi-"lelo ufwiile ukwikala kuno inshita iinono, pakuti mbilishe icebo cakwa Lesa kuli webo."

Chapter 10

¹ Eluntu Samwele aishile kubula umusashi wa mafuta, ukwitulwila pa mutwe wakwa Saulo, elo no kumutomona. Aishile kulanda ati, "Bushe te Yahweh wakuuba ukuba intungulushi pa bupyani bwakwe?" ² Uluntu ukufuma kuli nebo lelo, ukoya kusanga abaume babili mupepi ne manda yakwa Rakeli, mu ncende ya bena Benjamini mu Selisa. Baleya kulanda kuli webo ati, 'Bapunda abo webo walikufwaya balibonekele. Nomba wiso naleka ukusakamana pali bapunda elo asakamene pali webo, ukweba ati, "Findo nebo nalacita pa mwana mwaume wandi?"' ³ Eluntu webo ukoya nokuyako pantanshi, elo webo ukoya kufika pa cimuti ca oaki ica kwa Tebor. Abaume batatu abakoya kuli Lesa ku Betele bakoya kukumanya kulya, umo alisendele utwana twa mbushi tutatu, naumbi alisendele imikate itatu, elo naumbi alisendele umutondo wa mwangashi. ⁴ Bakoya kukuposha no kukupela imikate ibili, iyo walakupoka ukufuma mu maboko yabo. ⁵ Panuma ya ifyo, ukoya kufika kulupili lwa kwa Lesa, ukuli inkambi ya bashilika yaba Filishiti. Uluntu ukofika mu musumba, ukoya kukumanya ibumba lya kuba kasesema bakoisa bakotentemuka ukufuma pa ncende ya pamulu ne

fyakulisha, insambo, imitolilo, elo na maseense pantanshi yaba, kosesema. ⁶ Umupashi wakwa Yahweh ukoyakwisa bwangu pali webo, nokuya kwaluka umuntu umbi, elo ukoya kusesema pamo nabo. ⁷ Nomba, uluntu ifi fishibilo fikesa kwisa kuli webo, ukacite fyonse ifyo amaboko yasanga ukucita, pantu Lesa ali na webo. ⁸ Ukoya kutentemukila ku Giligali ku kutangilila. Eluntu nebo nkesa kutentemukila kuli webo no kutula imitulo yafya koca nokutula amalambo yafya mutende. Ukalolele inshiku cine lubali mpaka nkese kuli webo no kwisa ku kulanga ifya kucita." ⁹ Uluntu Saulo aishile kkufutatila pakusha Samwele, Lesa aishile kumwalula umutima. Eluntu ifi ifishibilo fyonse fyaishile kufikilisha pali bulya bushiku. ¹⁰ Uluntu baishile kwisa kulupili, ibumba lya ku bakasesema lya ishile kumukumanya, elo umupashi wakwa Lesa waishile kwisa pali ye pa kuti aseseme pamo nabo. ¹¹ Uluntu abantu abamwishibile kale baishile kumubona akosesema pamo na bakasesema, bantu balikulanda kuli umo naumo ati, "Findo ficitikile umwana mwaume wakwa Kishi? Bushe Saulo naye wa muli bakasesema?" ¹² Umuntu uyo uwali pa ncende ilyaine aishile kubasuka ati, "Nga wishibo ni nani?" Pamulandu waici, caishile kuba ni nsoselo, "Bushe Saulo na ye wa muli bakasesema?" ¹³ Uluntu aishile kupwisha ukusesema, afikile na ku ncende ya pamulu yakukupelapo. ¹⁴ Eluntu na lume wakwa Saulo aishile kulanda kuli ye na ku mubomfi wakwe ati, "Bushe nikwisa waile?" Aishile kwasuka ati, "Mukufwaya ba punda. Uluntu fwebo twa cibona ukuti tatubasangile bapunda, fwebo twaciya kuli Samwele." ¹⁵ Na lume wakwa Saulo aishile kulanda ati, "Napapata njebeni ifyo Samwele alandile kuli mwebo." ¹⁶ Saulo aishile kwasuka kuli na lume ati, "Atwebele fye ukuti ba punda bali bonekele." Nomba tamwebele ena palwa bufumu, ifyo Samwele alandile. ¹⁷ Nomba Samwele aishile ku kuta abantu capamo ku cinso cakwa Yahweh ku Mizipa. ¹⁸ Aishile kulanda ku bantu bakwa Israeli ati, "Ifi efyo Yahweh, Lesa wakwa Israeli alanda. Nalifumishe Israeli mu Egypto, no kumususha mu maboko ya bena Egypto, nokumifumya mu maboko yama bufumu ayo ayalikumititikisha." ¹⁹ Nomba lelo mwakana Lesa wenu, uyo uwamipuswishe ukufuma mu macushi yenu yonse na mumasakamiko yenu; nokulanda kuli ye ati, 'Bika imfumu pali fwebo.' Nomba ipekanyini mwe bene pa cinso cakwa Yahweh mu mitundu yenu elo na mu mikowa yenu." ²⁰ Eico Samwele alipalamikile imitunduyonse iyakwa Israeli, ne mitundu yakwa Benjamini iya salilwe. ²¹ Eluntu aishile kuleta imitundu yakwa Benjamini mu mikowa yabo; ne mikowa iya bena Matritesi yalisalilwe; na Saulo umwana mwaume wakwa Kishi ewa salilwe, lelo uluntu baile mukumufwaya, tabamusangile. ²² Eluntu abantu bafwaile ukwipusha Lesa ifipusho ifingi ati, "Bushe kuli naumbi umuntu ukoisa?" Yahweh alibasukile ati, "Alifisamine mu fipe." ²³ Eluntu babutukile nokuya kufumya Saulo mulya. Uluntu atalimine mukati ka bantu, alilepele ukucila abantu bonse bambi bashalilefye mu mapeya yakwe. ²⁴ Eluntu Samwele aishile kulanda ku bantu ati, "Bushe mwamubona umuntu uyo Yahweh asalile? Takuli nangu umo uwakuba nga ye mukati ka bantu bonse!" Abantu bonse balabilikisha ati, "Imfumu ikale inshiku ishingi!" ²⁵ Eluntu Samwele aishile kweba abantu intambi na mafunde ya bufumu, alifilembele mu citabo, no kucibika pa cinso cakwa Yahweh. Eluntu Samwele asalangenye abantu bonse, cila muntu ku nganda yakwe. ²⁶ Saulo nankwe alibwekelemo kumwakwe ku Gibe, elo na baume bambi abakukosa bali naye, abo Lesa ukumishe imitima yabo. ²⁷ Lelo ifinangwa fya bantu fyaishile kulanda ati, "Kuti atupususha shani uyu muntu?" Aba bantu balisulile Saulo elo tabamutulilepo ifyabupe ifili fyonse. Lelo Saulo aikele tondolo.

Chapter 11

¹ Eluntu Nahashi umwina Amoni aishile kuya elo no kuya kuteya iciteyo ku Yabeshi Gileadi. Bonse abaume baku Yabeshi baishile kulanda kuli Nahashi ati, "Panga icipangano na fwebo, elo tukakubombela." ² Nahashi umwina Amoni aishile bkwasuka ati, "Muli ici cipope tukapanga umutende na webo, ukuti milobole yonse amenso ya ku kulyo, elo muli iyi inshila leta umusebanya pali Israeli." ³ Eluntu abakalamba baku Yabeshi baishile kwasuka ati, "Tusheni fweka panshiku cine lubali, pakweba twingatuma ntumi ku mpuka shonse isha ku Israeli. Eluntu, nga takuli uwakutupususha, tukopela kuli mwebo." ⁴ Intumi shaishile kwisa ku Gibeah, uko ukwalikwikala Shauli, elo no kweba abantu ifya citikile, Abantu bonse baishile kulila mukupundisha. ⁵ Nomba Shauli alikukonka ing'ombe ukufuma mu mpanga. Shauli aishile kulanda ati, "Bwafya ndo buli na bantu pakuti bakolila?" Baishile kweba Shauli ifyo abaume baku Yabeshi balandile. ⁶ Uluntu Shauli aishile kumfwa ifyo balandile, Umupashi wakwa Lesa waishile kufuma pali ye, elo alifulilwe. ⁷ Aishile kubula ikoli lya ng'ombe, noyaputula mu tupimfya, elo nokwisa kuyatuma mu mpuka yonse iya Israeli ne ntumi. Aishile kulanda ati, "Uyo onse uutaise panuma yakwa Shauli elo na panuma yakwa Samwele, ifi efikocitika ku ng'ombe shakwe." Eluntu ubukali bwakwa Yahweh bwaishile kuponena pa bantu, elo baishile kwisa pamo ngo muntu umo. ⁸ Uluntu aishile kubeshiba pa Beseki, abantu bwakwa Israeli bali amakana imyanda itatu, elo abaume bakwa Yuda bali amakumi yatatu. ⁹ Baishile kulanda ku ntumi isho ishaishile ati, "Mukebe abaume baku Yabeshi Gileadi ati, 'Mailo, ulo akasuba kakabile, mukapusushiwa.'" Eico intumi baishile kuya elo no kweba abaume baku Yabeshi, elo balisansamwike. ¹⁰ Eluntu abaume baku Yabeshi baishile kulanda kuli Nahashi ati, "Mailo tukacimba kuli mwebo, elo kuti mwacite conse ico icaboneka icisuma kuli mwebo." ¹¹ Ubushiku bwaishile kukonkapo Shauli aishile kubika abantu mu mabumba ya tatu. Baishile kwisa pakati ka nkambi munshita ya lucelo, elo baishile kutaasha elo no kucimfya abena Amoni mpaka icikabilila cakasuba. Abo abapuswike baishile kusalangana, pakweba takuli babili muli abo abashale pamo. ¹² Eluntu abantu baishile kulanda kuli Samwele ati, "Ni nani uwaishile kulanda ati, 'Bushe Shauli akatuteka?' Leteni abaume, pakwebati twingabepaya." ¹³ Lelo Shauli aishile kulanda ati, "Takuli nangu umo uufwile ukufwa buno bushiku, pantu lelo Yahweh alipuswishe Israeli." ¹⁴ Eluntu Samwele aishile kulanda ku bantu ati, "Iseni, natukoya ku Giligali elo no kupanga umutebeto kulya." ¹⁵ Eico abantu bonse baishile kuya ku Giligali elo no kupanga Shauli ukuba imfumu ku cinso cakwa

Yahwe mu Giligali. Uko eko baishile kupela ilambo umutulo wa mutende ku cinso cakwa Yahweh, elo Shauli elo na baume bonse abaku Israeli baishile kusansamuka apakalamba.

Chapter 12

¹ Samwele aishile kulanda ati, "Ndyumfwile fyonse ifyo mulandile kuli nebo, kabili ndibikile imfumu pali mwebo. ² Nomba, iyi emfumu ukenda ku cinso cenu; elo ndikotele elo ne mfwi; elo, na bana baume bandi bali na mwebo. Ndyendele na mwebo ukufuma kuli bumusepela bwandi ukufika na lelo. ³ Pano epondi; ukupela ubunte pali nebo ku cinso cakwa Yahweh elo ku cinso ca wasubwa wakwe. Bushe ni ng'ombe yakwa nani nsendele? Bushe ni kabalwe wakwa nani nsendele? Bushe ni nani nacushapo? Bushe ni nani natitikishapo? Kufuma ku kuboko kwakwa nani napokapo amafisa kanwa ku kulenga amenso yandi ukupofula? Napele ubunte pali nebo, kabili nkocibweshwa kuli webo." ⁴ Bishile kulanda ati, "Tawatwibilapo, nangula ukututitikishapo, nangula ukwiba icili conse ukufuma ku kuboko kwa muntu." ⁵ Aishile kulanda kuli bo ati, "Yahweh ni kambone pali mwebo, elo umusubwa wakwe ni kambone lelo, ukuti tamusanglepo icili conse mu kuboko kwandi." Baishile kwasuka ati, "Yahweh ni kambone." ⁶ Samwele aishile kulanda ku bantu ati, "Ni Yahweh uwasontele Mose elo Aaroni, elo uwafumishe bashinwe ukufuma mu calo Egypto. ⁷ Nomba eluntu, ipeleni mwebene, pakwebati ningapapata na mwebo ku cinso cakwa Yahweh palwa fyonse ificitwa fyabulangami bwakwa Yahweh, ifyo acitile pali mwebo elo na bashinwe. ⁸ Uluntu Yakobo aishile kwisa ku Egypto, elo ifikolwe fyenu fyaishile kulila kuli Yahweh, eluntu Yahweh aishile kutuma Mose elo na Aaroni, abatungulwile ifikolwe fyenu ukufuma mu Egypto elo baishile kwi kala muli ino ncende. ⁹ Lelo balilabile Yahweh Lesa wabo; aishile kubashitisha mu kuboko kwakwa Sisera, kapitao wa bashilika bakwa Hasori, mukuboko kwa ba Pelishiti, elo mu kuboko kwa mfumu ya bena Moabu; aba bonse baishile kulwa ne fikolwe fyenu. ¹⁰ Baishile kulilila kuli Yahweh elo no kulanda ati, "Tuli bembukile, pantu tulilabie Yahweh elo tulibombele ba Baali elo na ba Ashitoreti. Lelo nomba tupususheni ukufuma ku kuboko kwa balwani besu, elo tukamibombela." ¹¹ Eico Yahweh aishile kutuma Yerubi Baali, Bedani, Yefuta, elo na Samwele, elo aishile kumipela ukucimfya palwani benu abo bonse bamishingulwike, pakweba ati mwaikela mubucingo. ¹² Uluntu mwaishile kubona ukuti Nahashi imfumu ya bantu baku Amoni aishile kwisa pali mwebo, mwaishile kulanda kuli nebo ati, 'Awe! mucifulo cakuti, imfumu ifwile kuteka pali fwebo'-nangula Yahweh Lesa wenu, ali nimfumu yenu. ¹³ Nomba iyi emfumu iyo musalile, uyo mwaishile kwipusha elo iyo Yahweh nomba asalile nge mfumu pali mwebo. ¹⁴ Nga mulatina Yahweh, mubombeleni, nakileni ishiwi lyakwe, elo mwikemina amafune yakwa Yahweh, eluntu bonse babili webo elo ne mfumu iiteka pali mwebo mukaba abakukonka Yahweh Lesa wenu. ¹⁵ Nga tamunakile ishiwi lyakwa Yahweh, lelo mwasula amafunde yakwa Yahweh, eluntu ukuboko kwakwa Yahweh ku kaba pali mwebo, ngefyo kwali pafikolwe fyenu. ¹⁶ Napali nomba ipeleni mwebene elo no kubona ici cintu ico Yahweh akacita ku menso yenu. ¹⁷ Bushe te ng'ano mwasombola lelo? Nkakuta pali Yahweh, pakweba ati engatuma inkuba elo ne mfula. Eluntu mukeshiba elo no kubona uku ububifi bwenu bukalamba, ubo mwacita mu menso yakwa Yahweh, mukuipushisha mwebene imfumu." ¹⁸ Eico Samwele aishile ku kuta kuli Yahweh; elo ubushiku bumo bwine Yahweh aishile kutuma inkuba elo ne mfula; Eluntu bonse abantu baishile kutina Yahweh elo na Samwele apakalamba. ¹⁹ Eluntu bonse abantu baishile kulanda kuli Samwele ati, "Pepelako abasha bobo kuli Yahweh Lesa obe, pakwebati twifwa. Pantu tulilundileko ku membu shesu shonse ubu ububifi mukuipushisha imfumu fwebene." ²⁰ Samwele aishile kwasuka ati, "Mwitina. Mulicitile ubu bonse ububifi, lelo mwifumako kuli Yahweh, lelo bombeleni Yahweh ne mitima shenu shonse. ²¹ Mwikafumako pamulandu wafintu ifitakwata nangu kamo nangu ukumipususha, pantu fyafye. ²² Pamulandu we shina lyakwe ilakalamba, Yahweh takakane abantu bakwe, pantu calisekesha Yahweh ku kumipanga abantu bakwe. ²³ Elo palwandi, cibe ukutali ukufuma kuli nebo ukuti kuti nabembukila Yahweh pakuleka ukumipepelako. Lelo, nkamifunda imibele iyo iisuma elo iyololoke. ²⁴ Muletinafye Yahweh elo no kubombela mu cishinka ne mitima shenu shonse. Ibukisheni ifintu ifiklmba ifyo amicitila. ²⁵ Lelo nga mwakonkanyapo ukucita ifibi, bonse babili mwebo elo ne mfumu yenu mukaloba."

Chapter 13

¹ Shauli ali ne myaka amakumi ya tatu uluntu aishile kutampa ukuteka; uluntu aishile kuteka imyaka amakumi yane pali Israeli, aishile kusala abaume bamu Israeli amakana yatatu. ² Amakana yabili bali na ye mu Mikimashi elo na mu calo ca mpili ca Betele, elo iknana limo lyali na Yonatani mu Gibeah waku Benjamini. Abashilika abashala aishile kubatuma ku ng'anda, cila mwaume kwi tenti lyakwe. ³ Yonatani aishile kucimfya umwina galisoni uwa ba Pelishiti uyo uwali pa Geba elo aba Pelishiti baishile kucumfwa. Eluntu Shauli aishile kulisha ipenga ukushinguluka conse icalo, ukutila, "Lekeni aba Hebere bomfwe." ⁴ Onse Isreli aishile kumfwa ukuti Israeli alisangwike icena ca kubola ku ba Pelishiti. Eluntu abashilika baishile kwitwa capamo ku kuikumika kuli Shauli pa Giligali. ⁵ Aba Pelishiti baishile kukolongana capamo ku kulwa na Israeli, na maceleta makana yatatu, amakana mutanda aya baume ku kwensha amaceleta, elo na kanshiwa abengi ngo mucanga kululamba lwa mumana. Baishile kupanga inkamni elo no kwikala pa Mikimashi, ku kabanga ka Beti Aveni. ⁶ Uluntu abaume ba ku Israeli baishile kubona ukuti bali mubwafya-pantu abantu balifulunganishiwe, abantu baishile kubelama mu lucengo, mumpanga, mu mabwe, mu mufishima, elo na mufilindi. ⁷ Bamo aba Hebere baishile kuya ku Yodani ku calo cakwa Gadi elo na Gileadi. Lelo Shauli ali acili pa Giligali, elo na bantu bonse baishile ku mukonka ninshi bakotutuma. ⁸ Aishile kulolela inshiku cine lubali, pa nshita Samwele aishile kubika. Lelo Samwele taishile ku Giligali, elo na bantu balikusalangana ukufuma kuli Shauli. ⁹ Shauli aishile kulanda ati, "Ndeteleni ilambo lya koca elo no mutulo wa

mutende." Eluntu aishile kupela ilambo lya koca. ¹⁰ Ilyo fye aishile kupwisha ukupela ilambo lya koca Samwele alishile kufika. Shauli aishile kuya ku kumukumanya elo no ku muposha. ¹¹ Eluntu Samwele aishile kulanda ati, "Nindo wa cita?" Shauli aishile kwasuka ati, "Uluntu naishile kubona ukuti abantu tabacisa munshita yabikilwe, elo ukuti ba Pelishiti balikolongone pa Mikimashi, ¹² Naishile kulanda ati, 'Nomba aba Pelsihiti bakoisa pali fwebo pa Giligal, elo ntafwaile ukubekwa kwakwa Yahweh.' Eico naishile kuipatikisha ne mwine ku kupela ilambo lya koca." ¹³ Eluntu Samwele aishile kulanda kuli Shauli ati, "Ulikitile ifya bupuka. Tausungile icipipe cakwa Yahweh Lesa obe ico akupele. Pantu eluntu Yahweh nga apampamike ukuteka kobe pali Israeli. ¹⁴ Lelo nomba ukuteka kobe takwakakonkanyepo. Yahweh alifwaile umuntu uwapa mutima wakwe, elo Yahweh alimusontele ku kuba umwana wa mfumu pa bantu bakwe, pantu taunakile ifyo akukonkomeshe." ¹⁵ Eluntu Samwele aishile kwima elo no kuya ukufuma ku Giligali ukuya ku Gibe waku Benjamini. Eluntu Shauli aishile kupenda abantu abalipo na ye, abaume imyanda mutanda. ¹⁶ Shauli, umwana mwaume wakwa Yonatani, elo na bantu balipo na bo, baishile kwikala mu Giba waku Benjamini. Lelo ba Pelishiti baishile ku panga inkambi pa Mikimashi. ¹⁷ Bakensha baishile kwisa ukufuma mu nkambi ya ba Pelsihiti mu mabumba yatatu. Ibumba limo lyaishile kupilibukila ukulolesha ku Ofra, ku calo caku Shauli. ¹⁸ Limbi ibumba lya lyaishile kupilibukila ukulolesha ku Beti Horoni, elo limbi ibumba lyaishile kupilibukila ukulolesha ku ku mupaka uwalosha ku mu konko waku Seboyimu ukulolesha ku ciswebewe. ¹⁹ Takwali ba kafula bafyela abasanglwe ku calo ca Israeli conse, pantu aba Pelsihiti baishile kulanda ati, "Limbi aba Hebere kuti bapanga ba panga elo ne mifwi abene." ²⁰ Lelo bonse abaume ba ku Israe bali kuya ku ba Pelishiti, cila umo ku kunona icanso cakwe, ba matoki bakwe, isembe lyakwe, elo ne cela cakwe. ²¹ Umutengo wali ni cibili wa fitatu uwa shekele ku kunona icanso, elo ba matoki, elo ni cimo wafitatu uwa shekele pa kunona isembe elo ku kolola icela. ²² Eico pa bushiku bwa bulwi, takwali ba panga nangula umufwi uwasangilwe ku maboko ayali yonse aya bashilika abo abali na Shauli elo na Yonatani; ni Shauli fye eka elo no mwana mwaume wakwe Yonatani abakwete. ²³ Umwina galisoni waku ba Pelsihiti aishile ku kupita Mikimashi.

Chapter 14

¹ Bushiku bumo, Yonatani umwana mwaume wakwa Shauli aishile kulanda ku mulumendio wakwe uwakupita ifyanso, "Isa, natulekuya twa bukile kubushilya kulya ukuli ibumba lya ba Pelishiti." Lelo ena tayebele wishi. ² Shauli alikwikala kunse ya Gibe mwisamba lya ci muti camateke mu Migroni. Ukushintafye na ku baume imyanda mutanda ebali na ye, ³ ukubikapo Ahiya umwana mwaume wakwa Aitubu (wabo wakwa Ikabodi) umwana mwaume wakwa Finehasi umwana mwaume wakwa Eli, shimapepo wakwa Yahweh mu Shilo, uyo uwalikufwala efodi. Abantu tabaishibile ukwebati Yonatani aliile. ⁴ Ukuli konse uko Yonatani alikufwaya ukupitila pakuti akumanye ibumba lya bashilika ba ba Pelishiti, mwali ifimabwe ifyacensemana na kumbali imbi kwali ifimabwe ifyacensemana na kumbali imbi. ⁵ Icilibwe cimo baishile kuya ku kuta Basosi na cimbi naico balikumukuta Sena. Icilibwe cimo catalamine ku kapinda ka kukuso kuntanshi ya yaku Mikimashi, elo cimbi cabelele ku kapinda ka kukulyo ku ntanshi ya ku Gibe. ⁶ Yonatani aishile kulanda ku mulumenso wakwe uwali kupita ifyanso ati, "Isa, natukoya twa bukile ku bushilya lya batasembululwa. Limbi kuti Yahweh kuti atwafwa, takuli icingakanya Yahweh ukufuma mukutupususha ku bantu abengi nangu abanono." ⁷ Uyu uwalikupitila ifyanso aishile kwa suka ati, "Mucite fyonse ifili mu mutima wenu. Konkapo, bona, nebo ndi nobe, nakulanakila yonse amafunde yobe." ⁸ Eluntu Yonatani aishile kulanda ati, "Natulekuya twa bukile ku bantu elo fwebo nokuilanga kuli bo. ⁹ Nga cakuti balanda kuli fwebo ati, 'Pembeleni uko kwine pakafye fwebo twise kuli mwebob-eluntu fwebo tufwile ukwikala mulya mu ncende elo ta tufwile ukutapukla kuli bo. ¹⁰ Lelo nga balanda ati, 'Iseni kuli fwebo,' eluntu fwebo tufwile ukwabuka, pantu Yahweh alipela bena mu minwe yesu. Ici ecilingile ukuba icishibilo kuli fwebo." ¹¹ Eico bonse babili baisokolwe ku nkambi ya ba Pelishiti. Aba Pelishiti baishile kulanda ati, "Boneni, aba Hebele baikosa bakofuma mu mendo umo bena bafisama abene." ¹² Eluntu abantu ba mu nkambi baishile kukuta kuli Yonatani elo uwapitile ifyanso fyakwe, elo aishile kulanda ati, "Iseni kuli fwebo, elo no kumilanga ifintu fimo." Yonatani aishile kulanda ku walikusenda ifyanso fyakwe ati, "Unkonke panuma yandi, pantu Yahweh na pela bena mu minwe ya bena Israeli." ¹³ Yonatani aishile kunina pamulu ku minwe yakwe elo na makasa Yahweh, elo uwalikupitila ifyanso fyakwe alikukonka panuma yakwe. Aba Pelishiti ba baishile kubepailafye pacinsu cakwa Yonatani, elo uwalikupitila ifyanso fyakwe aipeye abali mu numu. ¹⁴ Uku kusansa kwa kutampa Yonatani elo no walikupita ifyanso fyakwe bapangile, baipye abaume ukushinta na ku makumi yabili abali pa ncende yacitika wa akire. ¹⁵ Mwali umwenso mu nkambi, na bali mu conde, elo na mu bantu. Ukubikapo naba mu nkambi na balikulonda bali no mwenso. Ne calo cali sakene, elo bena balicililemo umwenso. ¹⁶ Eluntu inengu shakwa Shauli mu Gibe waku Benjamini baishile kubona; ibumba lya bashilika lya ba Pelishiti balikusalangana, elo no kuya kuno elo na kulya. ¹⁷ Eluntu Shauli aishile kulanda ku bantu ali na ye ati, "Pendeni elo no ku bona uyo ubulile pali fwebo." Uluntu bakwete ukupenda, Yonatani elo no walikupita ifyanso fyakwe balibulile. ¹⁸ Shauli aishile kuli Ahiya ati, "Leta imbokoshi ya cipangano cakwa Lesa kuno," pantu pali ilya nshita cali kusungwa na bena Israeli. ¹⁹ Ulo Shauli ali akolanda kuli shimapepo, icongo mu nkambi ya ba Pelishiti ca leya cikokulilakofye. Eluntu Shauli aishile kulanda kuli shimapepo ati, "Fumyako ukuboko kobe." ²⁰ Shailu elo na bantu bonse abali na ye baishile kulongana no kuya mu bulwi. Lonse ulupanga lwa mwina Pelishiti balikuikomaula abene beka, elo bena bali mucimfulunganaya icikulu. ²¹ Nomba abo aba Hebele kunuma abo abali na ba Pelishiti, elo nabo abaile nabo mu nkambi nabo bene balilundile ku bena Israeli abo abali na Shauli elo na Yonatani. ²² Uluntu abaume bonse aba bena Israeli abafiseme mu calo ca mpili mupepi na Efulemu baishile kumfwa ukuti aba Pelishiti balifulumukile, nabo bene

balibapepekele mu nkondo.²³ Eico Yahweh alipwishe Israeli pali bulya bushiku, elo no bulwi bwalipitilile na ku Beti Aveni.²⁴ Muli bulya ubushiku abaume ba bena Israeli balinakile pantu Shauli akwete ukubika pa bantu umulapo elo no kulanda ati, "Abe uwakutipwa umuntu uwalya icakula icili conse ulo icngulo tacilaisa elo nebo ntalacita icilandushi pa balwani bandi." Eico tapali umushilika nangu umo uwalile icakulya.²⁵ Eluntu abantu bonse baingile mu conde elo mwali ubuci palya pa ncende.²⁶ Uluntu abantu baishile kufika mu conde ubuci bwali kupongoloka, nomba takwali uuli onse uwaikete ukubika pakanwa kakwe pantu abantu balikutina umulapo.²⁷ Lelo Yoanatanani taumfwileko ukuti wishi alibikile abantu mu mulapo. Ena epakupisha impela ya nkonto yakwe iyo iyali mu minwe elo no kutimpika mu cipepe ca buci. Ena aishile kwimya ukuboko kwakwe no kutwala pakanwa kakwe elo amenso yakwe yacelebikile.²⁸ Eluntu umo pa bantu, aishile kumwasuka ati, "Wiso alilengele abantu ukulapa umulapo, pakulanda ati, 'Abe uwatipwa umuntu uyo uwalya icakulya muli buno bushiku; nangufye abantu banakile ku nsala.'" ²⁹ Eluntu Yonatanani aishile kulanda ati, "Tata alibikile icabubi mu calo. Boneni ifyo amenso yandi yaba ayakucelebuka pantu nebo nalyapo mutu buci utunono."³⁰ Bushe nga tacaciwama ukuti abantu bakwata ukulya mu buntungwa lelo mu fitapwa ukufuma ku balwani ifyo bena basangene? Pantu nomba ukwipaya takuli ukuukula pa ba Pelishiti."³¹ Bakwete ukulwisha aba Pelishiti bulya bushiku ukufuma ku Mikimashi ukufika ku Aiyaloni. abantu balinakile icine cine.³² Abantu babutukile mukutapa elo no kubula impaanga, ing'ombe elo no twana twa ng'ombe, elo no kufipaila pa mushili. Abantu balilile kumo no mulopa.³³ Eluntu baebele Shauli ati, "Bona, abantu bali bembukile Yahweh pakulila kumo no mulopa." Shauli aishile kulanda ati, "Mwebo ifyo mwa cita tamuli cishinka. Nomba ku nkulusheni icilibwe icikulu kuli nebo."³⁴ Shauli aishile kulanda ati, "Kabiyeni mu bantu, elo no kubeba ati, 'Muleke cila muntu alete ing'ombe yakwe ne mpaanga yakwe, elo no kutwipaila pamo elo no kufilya. Mwipanga isambi kuli Yahweh pa kulila inama no mulopa kumo.'" Eico umuntu onse ailetele ing'ombe yakwe iilume iyo akwete bulya ubushiku elo no kuipaila palya pene.³⁵ Shauli aishile ku kula ubulambo kuli Yahweh, ebwali ubwakubalilapo ubulambo ubo ena akulile Yahweh.³⁶ Eluntu Shauli aishile kulanda ati, "Natulekuya tupepeke aba Pelsihiti ubushiku no kubatapa bena ukushinta ulucelo; twishapo nangu umo umutuntulu." Bnea baishile kwasuka ati, "Mucite conse icile boneka icabune kuli mwebo." Nomba shimapepo aishile kulanda ati, "Lekeni twipushe Lesa pano."³⁷ Shauli aishile kwipusha Lesa ati, "Bushe nebo kuti napepeka aba Pelishiti? Bushe ukobapela bena mu mwinwe yakwa Israeli? Lelo Lesa tamwasukile pali bulya bwine bushiku."³⁸ Eluntu Shauli aishile kulanda ati, "Iseni kuno, bonse mwebo mwe ntungulushi sha bantu; tusambilile elo no kubona ili isambi lya citika lelo."³⁹ Pantu, pali Yahweh wa mweo, uyo uupusha Israeli, nangufye nga ni Yonatanani umwana mwaume wandi, ena afwile ukufwa." Lelo tapali umwaume nangu umo pa bantu bonse uwa mwasukile.⁴⁰ Eluntu ena aishile kulanda ku bena Israeli bonse ati, "Mwebo mufwile ukutalama ulubali lumo, elo nebo na Yonatanani umwana mwaume wandi twalaba kulubali lumbi." Abantu baishile kulanda kuli Shauli ati, "Mucite ico cikoboneka ica bune kuli mwebo."⁴¹ Shauli aishile kulanda ati, "Yahweh, Lesa wakwa Israeli! Nga cakuti ili isambi licitilwe nandi nangu umwana wandi Yonatanani, ninshi, Yahweh, Lesa wakwa Israeli tupe kuli Urimu. Lelo ili sambu nga lya citilwe ku bantu bobe abena Israeli, ubapele ku bena Tumimu." Eluntu Yonatanani elo na Shauli babalukile, lelo abashilika bali balekele ukuba abakaele.⁴² Eluntu Shauli aishile kulanda ati, "Bikileni pakati ka ndi elo na Yoanatanani umwana mwaune wandi." Eluntu Yoanatanani baishile kumwikata.⁴³ Eluntu Shauli aishile kulanda kuli Yonatanani ati, "Njeba findo webu ucutile." Yoanatanani aishile kumweba ati, "Nindo nalyumfwilepo utubuci utunono uto utwali kulutwe lwa nkonto iyo iyali mu minwe yandi. Nebo ndi pano; nebo nalafwa."⁴⁴ Shauli aishile kulanda atai, "Lesi acite ico elo no kucilishapo nebo, nga cakuti tafwile, Yonatanani."⁴⁵ Eluntu abantu baishiile kulanda kuli Shauli ati, "Bushe Yoanatanani afwe, uyo uufikilisho ukucimfya ukukulu ukwakwa Israeli? Ckutalifye! Pali Yahweh wa mweo, takwabe umushishi nangu umo uwakumutwe wakwe uukoponena panshi, pantu elibombebele pamo na Lesa lelo." Eico abantu bapuswishe Yoanatanani ica kuti ena tafwile.⁴⁶ Eluntu Shauli aishile kuleka ukukonka Pelishiti, elo aba Pelishiti baishile kubwekelamo ku ncende yabo.⁴⁷ Eluntu Shauli atendekele ukuteka pali Israeli, ena aishile kulwisha abalwani bakwe bonse mu mbali shonse. Ena aishile kulwisha abena Moabu, abena Amoni, abena Edomu, isha mfumu sha ku Soba elo na ba Pelishiti. Uko konse ayalukile, ena ali kubalimuna.⁴⁸ Ena alikubomba mukukoseleshiwa ukwamaka elo no kucimfya abena Amaleke. Ena alipokolwele Israeli ukufuma mu minwe ya bao abali kubatapa.⁴⁹ Abana baume bakwa Shauli bali ni Yoanatanani, Ishifi, elo na Malikishua. Amashina ya bana babili abanakashi yali ni Merabu, ibeli, elo na minali, umwaice.⁵⁰ Ishina lya mukashi wakwa Shauli lyali ni Ainoamu ali mwana mwanakashi wakwa Aimai. Ishina lyakwa kapitao wa bashilika bakwe lyali ni Abune umwana mwaume wakwa Neri, na lume wakwa Shauli.⁵¹ Kishi ewali wishu wakwa Shauli; elo Neri, wishu wakwa Abune, ali mwana mwaume wakwa Abieli.⁵² Kwali ukulwa ukwakukosa pa ba Pelishiti mu shinku shonse ishakwa Shauli. Uluntu Shauli abona umuntu onse impalume, nangu umuntu onse uwashipa, ena alikumulonda kulya ye.

Chapter 15

¹ Samwele aishile kulanda kuli Shauli ati, "Yahweh alintmine ukusuba webu imfumu pa bantu bakwe abakwa Israeli. Nomba kutika ku mashiwi yakwa Yahweh." ² Ifi efyo Yahweh wa mabumba alanda ati, 'Nebo ndi bwene ifyo Amaleki acitile kuli Israeli ilyo ali munshila no kumutalikisha, uluntu baishile ukufuma mu Egypto.' ³ Nomba kabuye elo no kulwisha Amaleki no konaula fyonse ifyo bena bakwata. Tecakwehsa ukubashapo bena, lelo kwi paya bonse abaume elo na banakashi umwana elo na kacece, ing'ombe elo ne mpaanga, imgamila elo na punda." ⁴ Shauli aishile kwita abantu elo no kubapenda pa musumba wa Telaimu-amana imyanda ibili abaume aba makasa, elo na makana ikumi limo abaume

bakwa Yuda. ⁵ Eluntu Shauli aishile kuya mu musumba wa bena Amaleki no kupembela ku mukonko. ⁶ Eluntu Shauli aishile kulanda ku bena Keni ati, "Kabiyeni, patukeniko, fumeni mukati mu bena Amaleki mu bena Amaleki, epakuti nebo ni myonauwila pamo na bo. Pantu mwebo mwalilangile uluse ku bantu bonse aba kwa Israeli, uluntu baishile ukufuma mu Egypto." Eico abena Keni balifuminemo mu bena Amaleki. ⁷ Eluntu Shauli aishile kulwisha abena Amaleki, ukufuma ku Hafila ukufikafye ku Shuri, iyaba ku kabanga ka Egypto. ⁸ Eluntu ena apiitile Agagi imfumu ya bena Amaleki iituntulu; ena aishile kwi paya umupwilapo bonse abantu ku lupanga. ⁹ Lelo Shauli elo na bantu balisungile Agagi, pamo penefye ne sha bune impanga elo ne ng'ombe, inama ishakwina elo no twana twa mpanga. Fyonse ifyali ifya bune, bena tabafyonawile. Lelo bena umupwilapo icintu conse ico cali ica kusulwa elo ne citakwete icinto. ¹⁰ Eluntu ishiwi lyakwa Yahweh lyaishile kwisa kuli Samwele, no kulanda ati, ¹¹ "Cilapela ubulanda nebo pakubika Shauli imfumu, pantu ena napilibuka ukufuma mukunkunka elo taikete ne fipope fyandi." Samwele alikalipile; ena aishile kuli Yahweh ubushiku bonse. ¹² Samwele aishile kubuka ku macaca mu kukumanya Shaul mu lu celo. Samwele baishile kumweba ati, "Shauli aishile ku Kameli elo ena alimikile ica kumwibukishapo umwine, elunyu ayalukile elo no kulola ku Giligali." ¹³ Eluntu Samwele aishile kuya kuli Shauli, elo aishile kulanda kuli ye ati, "Walipalwa weba kuli Yahweh! Nebo ndifikilishe amafunde yakwa Yahweh." ¹⁴ Samwele aishile kulanda ati, "Bushe ngo uku ukulila kwa mpanga nkoumfwa mu matwi yandi, elo no kulila kwa ng'ombe uko nebo nkoumfwa?" ¹⁵ Shauli aishile kwasuka ati, "Fweba tuletele ukufuma ku bena Amaleki. Pantu abantu bacileka impanga ishakuwamisha elo ne ng'ombe, mu kupela ilambo kuli Yahweh Lesa obe. Ishashala tulshiye umupwilapo." ¹⁶ Eluntu Samwele aishile kulanda kuli Shauli ati, "Pembela, elo mebo nalakweba ifyo Yahweh aci njeba ubushiku." Shauli aishile kulanda kuli ye ati, "Landa." ¹⁷ Samwele aishile kulanda ati, "Nangu uli munono muku ibona we mwine, bushe tawaba umutwe pa mutundu wakwa Israeli? Eluntu Yahweh akusubile ukuba imfumu pali Israeli, ¹⁸ elo Yahweh akutumine no ku kweba ati, 'Kabiye elo onaule abasambi umupwilapo, abena Amaleki, no kulwa nabo mpakafye bena bonaulwe.' ¹⁹ Cindo ntaumfwilile ishiwi lyakwa Yahweh, lelo mucifulo ici weba walisendele ifya kwina elo no kucita ifya bubi ku menso yakwa Yshweh?" ²⁰ Eluntu Shauli aishile kulanda kuli Samwele ati, "Nebo nalikwete ukunakila kwi shiwi lyakwa Yahweh, no kuya uko Yahweh antumine. Nebo nalikete Agagi, ifmumu ya bena Amaleki, elo ndyonawile abena Amaleki umupwilapo. ²¹ Lelo abantu baishile kubulapo fimo ifya kwina-impanga elo ne ng'ombe, ifya wamishe ifya lingilwe ukonaulwa, mu kupela ilambo kuli Yahweh Lesa obe ku Giligali." ²² Samwele aishile kumwasuka ati, "Bushe Yahweh alitemwa imitulo ya koca elo ne fya malambo, mukucila ukumfwila ishiwi lyakwa Yahweh? Ukunakila kwa wama ukucila ilambo, elo no kumfwila kwa wama ukucila amafuta ya kuba sukusuku. ²³ Pantu bucisanguka bwaba ukubati li sambu lya kubuka, no kuitutumuna cino cine no kucita ifya bubi elo na masambu. Pantu ulikene icebo cakwa Yahweh, na ye wine alikukene ukuba imfumu." ²⁴ Eluntu Shauli aishile kulanda kuli Samwele ati, "Nebo ndi bambukile; pantu nebo ndi tobele amafunde yakwa Yahweh elo na mashiwi yobe, pantu nebo nalitinine abantu elo no kukonka ishiwi lyabo. ²⁵ Nomba, napapata belela isambu lyandi elo no kubwelela pamo nandi pakuti nebo njekushinshumuna Yahweh." ²⁶ Samwele aishile kulanda kuli Shauli ati, "Nebo ntabwekelemo pamo nobe; pantu walikene ishiwi lyakwa Yahweh, elo Yahweh naye alikukene ukuba imfumu pali Israeli. ²⁷ Ulo Samwele aishile kupilibuka ukuti alekuya, Shauli aishile kwi kata ku cisempe ca mwingila wakwe, elo caishile kulepuka. ²⁸ Samwele aishile kulanda kuli ye ati, "Yahweh alipokele ubufumu bwa bena Israeli ukufuma kuli weba lelo elo alipele ku mwinaumupalamano obe, uyo uuli bwino pali weba. ²⁹ Kabili, uwakukosa uwakwa Israeli takabepe nangu ukupilibula amatontonkanyo yakwe; pantu ye tali muntu, uyo uwingapilibula amatontonkanyo yakwe." ³⁰ Eluntu Shauli aishile kulanda ati, "Nebo ndibembukile. Lelo napapata ncindikako nomba pa menso ya bakalamba aba bantu bandi elo na pa menso yakwa Israeli. Twende nakabili kobe, pakuti nde kuya ku shinshimuna Yahweh Lesa obe." ³¹ Eico Samwele aishile kupilibuka na kabili kli Shauli, elo Shauli aishile kushinshumuna Yahweh. ³² Eluntu Samwele aishile kulanda ati, "Leta Agagi imfumu ya bena Amaleki kuno kuli nebo." Agagi aishile kuli ye alikakilwe ne minyololo elo no kulanda ati, "Mucishinkafye ubukali bwamfwa bulipiitile." ³³ Samwele aishile kwasuka ati, "Ngefyo ulupanga lobe lwa lengele bana mayo ukushala ukwabula abana, eico na noko obe akaba uwabula umwana muli bana mayo." Eluntu Samwel apatwile Agagi mutupimfya pa cinso cakwa Yahweh pa Giligali. ³⁴ Samwele aishile kuya ku Rama, elo Shauli aishile kuya pamulu ku ng'anda yakwe mu Giligali wakwa Shauli. ³⁵ Samwele takwete uku bona Shauli mpakafye na pa bushiku bwa mfwa, pantu ena aishile kuya ku kulosha Shauli. Yahweh aishile kulunguluka ukuti ena alibikile Shauli ukuba imfumu pali Israeli.

Chapter 16

¹ Yaweh aishile kulanda kuli Samwele ati, "Ni lisa ukualeka ukullosha Shauli, apo nebo ndimukene ukuba imfumu pa bena Israeli? Isusha ulusengo lobe amafuta elo ulekuya. Nkokutuma kuli Yese uwaku Betelemu, pantu ndiisalile nne mwine imfumu pa bana baume bakwe." ² Samwele aishile kulanda ati, "Kuti naya shani? Nga Shauli aumfwa pali ici, ena akanjipaya." Yaweh aishile kulanda ati, "Piita ing'ombe iikota iinono na weba elo ulande ati, "Nebo njishile mukupela ilambo kuli Yaweh." ³ Ukute Yese kwi lambo, elo ndekuya kulanga efyo weba ukoya kucita. Ukoya nkusubilako nebo uo nebo nkokweba." ⁴ Samwele aishile kucita ifyo Yaweh alandile elo nokuya ku Betelemu. Abakulu bamu musumba baishile ku tampa ulo baishile kumukumanya elo nokulanda ati, "Bushe ukoya umutende?" ⁵ Aishile kulanda, "Mu mutende; nebo njishile mukupela icelambo kuli Yaweh. Mupekanye mwebene mu kwikala abatalukana elo nokwisa kuli nebo kwi lambo." Eluntu ena aishile kupatula Yese na abana baume bakwe elo aishile kubakutula kwi lambo. ⁶ Uluntu bena baishile kwisa, ena aishile kulollosha pali Eliabu nokwisa kuilandila umwine ati ubusubo bwakwa Yaweh icine cine bwali minine

pantanshi yakwe. ⁷ Lelo Yaweh aishile kulanda kuli Samwele ati, "Wibona ifyo alikuboneka kunse, nangula pa butali bwa cimo cakwe; pantu nebo ndimukene ena. Pantu Yaweh tabona fintu umuntu abona; umuntu amona ukumoneka kwa kunse, lelo Yaweh amona ku mutima." ⁸ Eluntu Yese aishile ku kuta Abinadabu elo no kumupisha ku cinso Samwele. Eluntu Samwele aishile kulanda ati, "Nangu no yu wine Yaweh tamusalile." ⁹ Eluntu Yese aishile kupisha Shama, lelo Samwele aishile kulanda ati, nangu ni uyu Yaweh tamusalile." ¹⁰ Yese alipishishe abana baume bakwe cine lubali ukupita ku ntanshi yakwa Samwele. Eluntu Samwele aishile kulanda kuli Yese, "Yaweh tasalilepo nangu umo pali aba." ¹¹ Eluntu Samwele aishile kulanda kuli Yese ati, "Bushe bonse abana bobo abaume bali pano?" Aishile kwasuka ati, "Kushelefyemwaice pali bonse, lelo ena akolisha impanga." Samwele aishile kulanda kuli Yese ati, "Tuma elo nokuya kumupiita, pantu fwebo tatwaikale panshi mpaka ena esekuno." ¹² Yese aishile kutuma abantu elo nokuya kumuleta mukati. Nomba uyu mwana ali uwakukashikila elo alikwete na menso ayakuyemba elo alikuboneka uwakuyaemba. Yaweh aishile kulanda ati, "Ima, musube, pantu ena euyu wine." ¹³ Eluntu Samwele aishile kubula ulusengo lwa mafuta elo noku musuba ena pakati kaba munyina. Umupashi wakwa Yaweh walibutukile pali David ukutula pali bulya bushiku nokuya kuntanshi. Eluntu Samwele aishile kwiminina elo nokwisa kuya ku Roma. ¹⁴ Nomba umupashi wakwa Yawe waishile kufuma pali Shauli, no mupashi wakubipa ukufuma kuli Yaweh walimucushishe ena icakuti. ¹⁵ Ababomfi bakwa Shauli baishile kulanda kuli ye ati, Boneni, umupashi ukufuma kuli Lesa ulimicushishe mwebo. ¹⁶ Leken shikulu nomba akonkomeshe ababomfi benu abali pantanshi yenu bafwaye umuntu uwacenjela ukulisha insango. Eluntu umupashi wakubipa uwakufuma kuli Lesa uleba pali mwebo, ena akulalisha kuminwe yakwe elo mwebo mukoisa kuba bwino." ¹⁷ Shauli aishile kulanda kuba bomfi bwakwe ati, "Mfwaileniko umuntu uyo uwaishibisha ukulisha elo mumulete ena kuli nebo." ¹⁸ Eluntu umo pa bana baume abanono aishile kwasuka, nokwisa kulanda ati, "Nebo ndibwene umwana mwaume wakwa Yese umwina Betelemu, uwakucenjela mukulisha, uwakukosa, umwaume impalume, umwaume uwaishibisha ifyankondo, uwacenjela mukulanda, umwaume uwakuyemba, elo na Yaweh aba naye." ¹⁹ Eico Shauli aishile kutuma inkombe kuli Yese nokwisa kulanda ati, "Ntuminako umwana mwaume obe David, uyo uuli ne mpanga." ²⁰ Yese aishile kubula impunda ukwisushapo nomukate, necikunkubiti ca mwangashi, na kaana ka mbushi elo nokufituma pamo no mwana wakwe umwaume David kuli Shauli. ²¹ Eluntu David aishile kwisa kuli Shauli no kwingila mu mulimo wakwa. Shauli ali mutemenwe nganshi, elo ena aishile kuba uwakupiita ifyanso fyakwe. ²² Shauli alitumine yese, ukulanda ati, "Leka David atalame ku ntanshi yandi, pantu ena alisangile ububile mu menso yandi." ²³ Ilyo lyonse umupashi wakubipa uwakufuma kuli Lesa waishile kupona pali Shauli, David aishile kubula insango elo nokutampa ukulisha. pakweba ati Shauli alekumfwa bwino, elo no mupashi wakubipa ukufuma pali ye.

Chapter 17

¹ Nomba aba Pelishiti balikolaonganikile abashilika babo ku bulwi. Babakolonganikile Soko, uwakwa Yuda. Balitekele inkambi pakati ka Soko elo na Aseka, mu Efese Damimu. ² Shauli elo na baume bamu Israeli balikolongene elo nokwisakwikala mu mupokapoka wa Ela, elo baliipekanishishe ubulwi pakuti balwe na ba Pelishiti. ³ Aba Pelishiti bali taleme pa lupili lubali lumu, elo na bena Israeli bali taleme pa lupili lubali kabili pakati kabo pali no mukonko. ⁴ Umwaume wakukosa aishile kufuma ku nkambi yaba Pelishiti, umwaume uweshina lya Golyati uwa ku Gati, ubutali bwakwe imikono mutunda na citika. ⁵ Ena alikwete icisote icamukuba ku mutwe wakwe, elo ena afwele icakucingilila icifuba ica mamba ya tufyela. Icacucingilila icifuba ca finine ama shekele amakana yasano aya mukuba. ⁶ Ena ali ne fya mukuba pa mukonso elo nakafumo ka mukuba pakati kafiyepeya cakwe. ⁷ Icitubo ce fuumo lyakkwe cali kuli, nenkobekelo yakuposelako kwati nikapika wa nsalu. ne cilimi ce fumo lyakwe cafinine amashekele imyanda mutanda aya cела. Uwakupiita inkwela yakwe alikwenda kuntanshi yakwe. ⁸ Alitaleme nokwisa kubilikisha kwi bumba lya bashilika bakwa Israeli ati, "Nindo mwebo mukoishila ku kupalama ku bulwi? Bushe nebo ntali mu Pelishiti, elo mwebo tamuli ba bomfi bakwa Shauli? Saleni umwaume mwebene elo mu muleke atentemukile kuli nebo." ⁹ Nga alilingile ukulwa na nebo elo nokunipaya, Eluntu fwebo twalaba ababomfi benu. Lelo nga nebo na mucimfya elo nokumwipaya ena, eluntu mukosa kuba ababomfi besu elo nokutubombela." ¹⁰ Kabili umu Pelishiti aishile kulanda ati, Nebo nkosebanya ibumba lya bashilika bakwa Israeli lelo. Mpeleni umwaume pakwebati tulwe naye." ¹¹ Uluntu Shauli na bonse abena Israeli baumfwile ifintu umu Pelishiti alandile, baishile kubwelelamo no kutina nganshi. ¹² Nomba David umwana mwaume wa mwina Efrata uwaku Betelemu wamu Yuda, uyo ishina lyali ni Yese. Akwete abana baume cine konse konse. Yese ali umukote munshiku shakwa Shauli, uwakukota pa baume bonse. ¹³ Abaume batatu abakulu abakwa Yese balikonkele ku bulwi. Amashina ya bana bakwe abaume baile ku bulwi bali ni Eliabu ibeli, nowakonkapo ni Abinadabu, no wacitatu ni Shama. ¹⁴ David ewali umwaice. Aba batatu abali abakulu balikonkele Shauli. ¹⁵ Kabili David alikuya elo kubwela pakati ka babulwi bakwa Shauli elo na mukucema umukuni wakwa wishu ku Betelemu, pakuti ashilishe. ¹⁶ Panshiku amakumi yane umu Pelishiti umwaume uwakukosa alipalamine ulucelo elo no bushiku muku ipela umine ku bulwi. ¹⁷ Eluntu Yese aishile kulanda ku mwana mwaume wakwe David ati, "Piitila ba wenu itepe lya fya kusalulwa elo ne mikate ikumi, no kufisenda bwangu ku nkambi yaba wenu." ¹⁸ Kabili leta nefi ikumi ifya pangilwa no mukaka utwalile umukulu wabo uwabashilika ikana. Umone ifyo ba munonko bakobomba elo ubweshe icakumweneka nga cakuti bena balikubomba bwino. ¹⁹ Ba munonko obe bali na Shauli na baume bonse abaku Israeli mu mupokapoka wa Ela, ukulwisha aba Pelishiti. ²⁰ David aishile kwima ku matuta maca aishile kusha umukuni kumu linshi. Alisendele ifyakulya nokutampako, ngefyo Yese amweble ukucita. Aishile kwisa ku nkambi elyo abashilika bakufuma ukuya ku cibansa ca bulwi bali weleshe

ukuwelesha kwa kuya mukulwa.²¹ Eluntu abena Israeli naba Pelishiti batanteme pakuti, abashilika balungatane na bashilika.²² David alishile ifintu fyakwe mu minwe ya mulinshi wa fipe, nokubutukila ku bashilika, elo no kuposha ba munyina bakwe.²³ Elyo ena alikulanda kuli bo, icaume camaka, umu Pelishiti uwa ku Gati, uweshina Iya Golyati, aishile kufuma mu mitanda yaba Pelishiti, elo nokwisa kulanda amashiwi yamo yene nga lyonse, elo David aishile kulyamfwa.²⁴ Uluntu abaume bonse aba ku Israeli ba bwene uyu muntu, baishile kufulumuka elo balitinine nganshi.²⁵ Abaume baku Israeli baishile kulanda ati, "Bushe mwalibonapo uyu mwaume abonekala? Ena aishile muusebanya Israeli. Imfumu ikesa kupela ifya bunonshi ifingi ku muntu uukesa kumwipaya, elo ena akesa kupela umwana mwanakashi kuli ye ukumupa, nokupanga ing'anda yakwa wishu iya kaele kumisonko ya mu Israeli."²⁶ David aishile kulanda ku baume ku baume abataleme pali ye ati, "Nindo ikocitika ku muntu uyo ukoipaya uyu umwinaa Pelishiti elo nokufumya umusebanya pali Israeli? Ninani uyu umwina Pelishiti utasembululwa pakuti ena alekusebanya abashilika bakwa Lesa wa mweo?"²⁷ Eluntu abantu bakonkenyepo ukulanda fintu bena balikulanda elo nokwisa kumweba ena ati, "Kanshi ifi fikoisa kucitika ku muntu uyo uukoisa ku mwipaya ena."²⁸ Eliabu umukalamba wakwe aishile kumfwa uluntu ena alikulanda na baume. Eliabu aishile kufulilwa David, elo aishile kulanda ati, "Nindo webo waishila pano panshi? Nikuli nani webo washila shilya impanga ishinono mu matololo? Nebo ndishibile icilumba cobe, nobubi bwa mutima obe; wishilefye mukutamba ubulwi."²⁹ David aishile kulanda ati, "Nga nindo nebo na cita? Bushe talyacibafye lipusho?"³⁰ Ena aishile kupilibuka ukufuma kuli ena no kwisa kuya kumbi, elo nokwisa kulanda mu nshila imoine. Abantu baishile kwasuka munshila imoine pakubala.³¹ Uluntu amashiwi David alandile yaishile kumfwika, abashilika babwekeshepo kuli Shauli, elo aishile kutuma David.³² Eluntu David aishile kulanda kuli Shauli ati, "Mwileka umutima wa muntu nangu umo utompoke pamulandau waulya umu Pelishiti; aba bomfi bobe bakoya nokuya kulwa naulya umu Pelishiti."³³ Shauli aishile kulanda kuli David ati, "Webo taulingile ukuya mukulwa naulya umu Pelishiti; pantu webo ucilifye umusepela, elo ena mwume uwankondo ukufuma ku bwaice bwaice."³⁴ Lelo David aishile kulanda kuli Shauli ati, "Umubomfi obe alikusunga impanga shakwa wishu. Uluntu inkalamo elo na bere yaishile kwisa mukusenda umwana wa mpanga ukufunya mumukuni,³⁵ nebo nalifipepeke elo nokuficimfya fyena, elo nokuipokolola yena ukufuma mu kanwa kaiko. Uluntu yaishile mukunjimina, naishile kuikata ne minwe yandi, ukuikata pa mukoshi, elo nokuipaya."³⁶ Umubomfi wenu alipayapo inkalamo elo na bere. Uyu umu Pelishiti utasembululwa alaisa kuba nga cimo pali ifi, pantu alisebenye ishina abaashilika bakwa Lesa wa mweo.³⁷ David aishile kulanda ati, "Yaweh aishile kumpokolola ku mala ya nkalamo elo naku mala yakwa bere. Akonpokolola nebo ku minwe ya mu Pelishiti." Eluntu Shauli aishile kulanda kuli David ati, "Kabiye, elo na Yaweh abe na³⁸ webo." Shauli aishile ku fwika David ifya kufwala fyakwe. Amufwikile icisote ca mukubakuba ku mutwe aishile kumufwika icakucingilila icifuba icacela.³⁹ David aishile ku kaka ulupanga lwakwe pafya kufwala fyakwe. Lelo ena aishile kufilwa ukwendwa, pantu tafibeshe. Eluntu David aishile kulanda kuli Shauli ati, "Nebo tekuti ndekuya mukulwa nefi, pantu nebo ntafibeleta." Eico alishile kufifula.⁴⁰ Aishile kubula inkontoyakwe mu minwe yakwe elo nokusalapo amabwe yasano aya kutelela ukufumya mumumana; aishile kuyabika mu cola cakwa cema. Iciskushilo cakwe cali mu nminwe yakwe elyo ena alikupalamina ukwali umu Pelishiti.⁴¹ Umu Pelishiti alishile palamina David, no walikumusendela inkwela iikalamba alikumutangilila.⁴² Uluntu umupelishiti alikulosha nokubona David, ena alimusulile, pantu alifye umwaice, uwakukashikila, nokuboneka uwabune.⁴³ Eluntu umu Pelishiti aishile kulanda kuli David ati, "Bushe nebo ndimbwa, pakuti webo wise kwisa ne nkonto kuli nebo?," elo umu Pelishiti aishile kulapisha David mwi shina ya tulesa takwe.⁴⁴ Umu Pelishiti aishile kulanda kuli David ati, "Isa kuli nebo, elo nalapela umubili obe ku fyonu fya mu mulu elo na kunama sha mpanga."⁴⁵ David aishile kwasuka kumu Pelishiti ati, "Webo ukoisa kuli nebo no lupanga, ne fumo, elo na kalifumo. Lelo nebo ndishile kuli webo mwi shina lyakwa Yaweh wa mabumba, Lesa waba shilika bakwa Israeli, uyo webo wasebanya."⁴⁶ Lelo Lesa akompela ukucimfya pali webo, elo nebo nokwipaya nokufumya umutwe kumubili obe. Lelo nokopela ifitumbi fya bashilika baba Pelishiti ku fyonu fya mulwelele na kunama sha pesonde, pakwebati isonde lyonse lishibe ati Lesa emo aba mu Israeli,⁴⁷ elo na fyonse fifikolongene fishibe ukuti Yaweh tapela ukucimfya ku lupanga nangula umusumbo. Pantu ubulwi bwakwa Yaweh, elo ena akomipela mu boko yesu."⁴⁸ Uluntu umu Pelishiti aishile kwima no kupalamina kuli David, eluntu David ayangufyenye no kubutukila ku cibansa ca bulwi mukumukumanya.⁴⁹ David aishile kubika ukuboko mu chola cakwe, asendelemo libwe, ukulisukusa, elo nokulasa umu Pelishiti pampumi. Ne libwe Iyaishile pampumi ya mu Pelishiti, elo ena aishile kuwa ubunkupeme panshi.⁵¹ David alicimfishe umu Pelishiti kucisukushilo ne libwe. Alashile umu Pelishiti no kumwipaya. Tamwali ulupanga mu minwe yakwa David.⁵⁰ Eluntu David aishile kubutukilako nokutalama pamu Pelishiti no kusenda ulupanga lwakwe, nokulusomona mu cikwama ca luko, no kumwipaya, elo nokumuputulako umutwe. Uluntu aba Pelishiti baishile kubona ukuti umwaume wabo uwakukosa afwa baishile kufulumuka.⁵² Eluntu abaume ba mu Israeli elo naba Yuda baishile kwima nokulolesha, nokunko ba Pelishiti ukufika kumikonko ya fibi fya Ekroni. Ifitumbi fya ba Pelishiti fyaishile kulambalala munshila ya kuya ku Shaaraim, ukuya kufika ku Gati Ekroni.⁵³ Abantu bamu Israeli balibwelele mukukonka aba Pelishiti, elo baishile kusenda ifipe fya munkambi shabo.⁵⁴ David aishile kusenda umutwe wamu Pelishiti elo nokuleta ku Yerusalemu, lelo ena abikile ifyanso fyakwe mwi tenti lyakwe.⁵⁵ Uluntu Shauli aishile kubona David akoya mu kumunya umu Pelishiti, ena aishile kulanda kuli Abnere, umukalamba wa bashilika, ati, "Abnere, mwana waka nani uyu umulumendo?" Abnere aishile kulanda ati, "Ngefyo mwaikala mwe mfumu, nebo nteshibile?"⁵⁶ Imfumu yaishile kulanda ati, "Ipusheni abo benga mwishiba, umwine wauyu mulumendo"⁵⁷ Uluntu David aishile kubweluluka ukufuma mukwipaya umu Pelishiti, Abnere aishile kumusenda, elo nokumutwala pantnshi yakwa Shauli nomutwe wa mu Pelishiti mu minwe yakwe.⁵⁸ Shauli aishile kulanda kuli ye ati, "Umwana wakwa nani webo, we mulundo?" David aishile

kwa suka ati, nebo ndimwana wa mubomfi wenu Yese umwina Betelemu.

Chapter 18

¹ Uluntu ena apwishishe ukulanda kuli Shauli, umweo wakwa Yonatani walisuntinkene no mweo wakwa David, elo Yonatani alimutemenwe ngefyo atemenwe mweo wakwe. ² Shauli epakupita David ukulakwikala nankwe muli bulya bwine bushiku; ena talakufwaya ukuti abwekelemo ku nganda yakwa wishi. ³ Eluntu Yonatani elo na David bapingene ne cipangano capamo pantu Yonatani alamutemenwe ngefyo atemenwe umweo wakwe. ⁴ Yonatani alifulile umwingila wakwe uwo alikufwala elo apele David necabulwi cakwe, abikapo nolupanga, ubuta, elo nomushipi. ⁵ David alekuya konse uko Shauli amutuma, elo ena alekubomba bwino, Shauli alimupele icifulo icikulu pa baume babulwi. Neci calisekeshe mu menso ya bantu bonse elo na kumenso yababomfi bakwa shauli. ⁶ Ulo balikubwela ku mushi ukufuma mukucimfya abaphilishiti, abanakashi abaishile ukufuma mu misumba yonse iyakwa Israeli, baleimba inyimbo elo no kucinda, mukusekelela imfumu Shauli, bali ne ngoma, ne nsansa, elo na malimba yamasese. ⁷ Abanakashi baleimba kuli cilaumo ulo balelisha. Baleimba ati: "Shauli aipaye amakana, elo David aipeye amakana na makana." ⁸ Shauli alafululwe ngansi, elo nolu lwimbo talwamusekeshe. Ena alandile ati, "Balumbanya David ukwipaya amakana amakumi, nomba nebo bandumbanya ukwipaya amakanafye. Cindo cingashalako kupokolola ubufumu?" ⁹ Shauli alikwatile David ubufuba ukutampafye bulya bwine bushiku nokuya kuntanshi. ¹⁰ Ubushiku bwakonkelepo umupashi wabubifi waponene pali Shauli ukufuma kuli Lesa elo ena asesema mu nganda yakwe. Eico David alishishe ifilimba fyakwe, efyo alekucita cila bushiku. Shauli alikwete umusumbo muminwe yakwe. ¹¹ Shauli usukusa umusumbo, pantu ena alekutontonkanya ati, "Nebo ndemupulinkanyafye no kumushintilika kucibumba." Nomba David apusukile kucinsu cakwa Shauli imiku ibili muli iyiine nshila. ¹² Shauli atampile ukutina David, pantu Yahweh aali nankwe, nomba tatwalilile ukuba na Shauli. ¹³ Eico Shauli amufunishe ku cinsu cakwe elo amusonta ukuba umukalamba wabashilika ikana limo. muli iyi nshila David elekuya elo napakubwela aleba pantanshi ya bantu. ¹⁴ David elekuya pantanshi muli fyonse ifyo alekucita, pantu Yahweh ali nankwe. ¹⁵ Uluntu Shauli abwene ukuti David aleya pantanshi, alimukwatile akatina. ¹⁶ Eluntu bonse abena Israeli elo nabena Yuda balitemenwe David, pantu eleba pantanshi yabo ulo baleya nelo balebwela. ¹⁷ Eluntu Shauli alandile kuli David ati, "Bona ninkwata umwana mwanakashi wandi umukulu Merabi. Nebo ndepela ena ukuba umukashi obe. Icikulu ubefye uwakosa mukumbombela elo nokulwa ubulwi bwakwa Yahweh." pantu Shauli atontonkenye ukuti, "Iminwe yandi tayakabe pali yee, lelo iminwe yaba Philishiti naikabe pali yee. ¹⁸ David alandile kuli Shauli ati, "Bushe nebo nine nani? elo bushe balupwa bandi nabanani, nangu mukowa wakwa tata mu Israeli, pakuti nebo mbe umupongoshi umwana mwaume wa mfumu?" ¹⁹ Nomba uluntu inshita yafikile iyakwa Merabi, umwana mwanakashi wakwa Shauli, balefwaya ukupela David, apelwe kuli Adrieli umwina Meholati ukuba umukashi wakwe. ²⁰ Lelo mika, umwana mwanakashi wakwa Shauli, atemenwe David. Balyebele Shauli, elo neci calimusekesha. ²¹ Eluntu Shauli atontonkenye ati, "Nebo nkampelefyen ena kuli yee, pakuti akabe citeyo kuli yee, elo pakuti iminwe yabafilishiti ikabe pali yee." Eico Shauli alandile kuli David umuku wa cibili ati, "Webo ukaba umupongoshi wandi umwaume." ²² Shauli akonkomeshe ababomfi bakwe, "Kalandeni na David mubumfisololo, elo mulande ati, 'Bona, imfumu yaliba iyasansamuka pali webo, elo nabonse ababomfi balikutemwa webo. Nomba eluntu, ukabe umupongoshi wa mfumu umwaume.'" ²³ Eico ababomfi bakwa Shauli balandile aya mashiwi kuli David. Eluntu David alandile ati, "Bushe muletontonkanya ukuti uyu mulandu unono ukuba umupongoshi wa mfumu, epo nebo ndi muntu umupina, elo naishibikwafye apanono?" ²⁴ Ababomfi bakwa Shauli batwele kuli yee amashiwi ayo David alandile. ²⁵ Eluntu Shauli alandile ati, "Kalandeni ici kuli David, 'Imfumu tailekabila umutengo uuli onse pa nsalamu kanofye inkanda yabana baume baba philishiti umwanda umo, pakulandula ukufuma ku balwani ba mfumu.'" Nomba Shauli atontonkenye ukuti David aleyafwila muminwe yaba Philishiti. ²⁶ Uluntu ababomfi baebele David aya mashiwi, calisekeshe David pakuba umupongoshi wa mfumu. ²⁷ Ulo inshiku isho tashilapwa, David aliile na baume elo nokwipaya imyanda ibili iyaba Philishiti. David aliletele inkanda yabwaume bwabo, elo baliyabapela kuli yee mu mpendwa iyingi ku mfumu, pakuti abe umupongoshi wa mfumu. Eico Shauli apele Mika umwana mwanakashi wakwe ngo mukashi wakwe. ²⁸ Uluntu Shauli abwene, elo ena aishibe ukuti Yahweh ali na David, elo na Mika, umwana mwanakashi wakwa Shauli, alimutemenwe, ²⁹ Shauli calikulishepo ukutina David. Shauli alikonkenyepo ukuba umulwani wakwa David. ³⁰ Eluntu abakalamaba baba Philishiti baishile ku bulwi, elo balikwisa libililibili. Alebacimfya ukucila ababomfi bakwa Shauli, eico ne shina lyakwe lyalicindikilwe nganshi.

Chapter 19

¹ Shauli alandile kuli Yonatani umwana mwaume wakwe elo nakuli bonse ababomfi bakwe ati mwipaye David. Lelo Yonatani umwana mwaume wakwa Shauli, ena alimutemenwe nganshi David, ² Eico Yonatani aebele David, "Shauli tata wandi alefwaya inshila ya kukwipailamo webo, eico webo ukaisunge bwino mulucelo elo ukayekuifisa wemwine muncende iyakufisamamo. ³ Nebo ndinokuya elo nokutalama lubali kuli tata wandi mupepi ne mpanga iyo webo ukabako elo nebo nkalanda kuli tata wandi pali webo. Ngacakwebati nebo nasambilila ifili fyonse, nebo nakweba." ⁴ Yonatani alandile ifyabune pali David kuli wishi Shauli elo alandile kuli yee ati, "Wemfumu wicita icabipa kumubomfi obe David. Pantu ena takwaba ico alufyanya kuli webo, elo ifyo acita fyabune fyalikwafwako webo. ⁵ Pantu ena tatinene ukulufya umweo wakwe muminwe elo aipeye abaphilishiti. Yahweh acitile ukucimfya ukukulu nganshi pabena Israeli bonse. Webo walibwene ifi elo walisekelele. Cindo ukofwaila ukucitila ulubembu lwaifi webo pamulopa uwakaele

ukwipaya David pantu takwete umulandu?"⁶ Shauli alyumfwile kuli Yonatani. Shauli alapile no mulapo, "Mucishinkafye cakwa Yahweh uwamweo, ena tali nokufwa."⁷ Eluntu Yonatani aishile kukuta David, elo na Yonatani aebele David ifi fintu fyonse. Yonatani atwele David kuli David Shauli, elo aishilekuba muceni cakwe ngefyo calekuba lyonse.⁸ Kwishilekuba ubulwi nakabili, elo David aile nokulwisha abaphilishiti elo nokubonaula kumaka ayakulu nganshi. Bali abafulumuka pantanshi yakwe.⁹ Umupashi wabubi waishile ukufuma kuli Yahweh ukwika pali Shauli ulo ena aikele mu nganda ninshi ali nomufwi mu minwe yakwe, elo ninshi David acili alelisha amasese.¹⁰ Shauli alifwaile kukulasa David umufwi icakuti amushintilishefye mu cibumba, lelo ena afulumukile kukufuma muceni cakwa Shauli, eico Shauli alashilefye umufwi mu cibumba. David alibutukile elo apuswike muli bulya bushiku.¹¹ Sauli aishilekutume nkombe ku nganda yakwa David mukulonda ena pakuti bengamwipaya mu nshita ya lucelo. Mika umukashi wakwa David, alandile kuli yee, ngacakuti webu tausungile bwino ubumi bohe muli buno bushiku, mailo webu ukepaiwa."¹² Eico Mika aebele David nokutolokela pa windo, ena afuma elo abutuka, elo nokupusuka.¹³ Mika abula icipasho icakupangafye elo nokucibika apakulala. Eluntu nae aishilekubula icakusaminako icambushi icamafufu acibika na kumutwe, elo acifimba nefyakufwala.¹⁴ Uluntu Shauli atumine inkomne abakuyaikata David, ena alandile ati, "Nalwala."¹⁵ Eluntu Shauli atumine inkombe mukumona David, ena alandile ati, mumuletefye pamo no busanshi bwakwe, pakuti nebo mwipaye."¹⁶ Uluntu inkombe shaingile mukati, boneni, mu nganda bamonafye icilubi ecilele pa busanshi kumutwe ukwakusamina ekuli imbushi na masako.¹⁷ Shauli alandile kuli Mika ati, "Cindo webu wacenjeseha elo waleka umulwani wandi ukuya, eico pakuti ena apusuke?" Mika ayaswike Shauli, "Ena alandile kuli nebo, 'Leka nebo ndeya. Cindo ukofwaila ukunjipaila?"¹⁸ Nomba David abutukile elo nokupusuka, elo aile kuli Samwelo ku Roma elo amwebele fyonse ifyo Shauli acitile kuli yee. Eluntu ena elo na Samwelo baile elo nokuyaikala ku Naioti.¹⁹ Shauli balimwebele ati, alandile ati, Bona, David ali ku Naioti ku Roma."²⁰ Eluntu Shauli atumine inkombe ukwikatu David. Uluntu babwene bakasesema balesesema, elo Samwele alitaleme pamitwe yabo, umupashi wakwa Lesa waishile pa nkombe shakwa Shauli, elo nabo balasesema.²¹ Uluntu Shauli bamwebele ici, atumineko inkombe nashimbi, elo nabo bailekwamba ukusesema. Eico Shauli atumineko inkombe nashimbi nakabili umuku wakulenga butatu, elo nabo bayamba ukusesema.²² Eluntu ena umwine aile ku Roma elo afikile kucishima cashika ku Seku. Ena aipwishe ati, "Bushe Samwelo elo na David balikwi?" Umuntu umo aishilekulanda ati, "Bona, bali ku naioti ku Roma."²³ Shauli aishilekuya ku Naioti ku Roma. Eluntu umupashi wakwa Lesa waikile pali yee, elo nao ayambile ukusesema mpakafye ayakufike ku Naioti ku Roma.²⁴ Ena ufulile insalu shafyakufwala fyakwe elo nakabili ayabile ukusesema ngefyantanshi pali Samwele. Ena alifye ubwamba muli kalya konse akasuba elo no bushiku bonse bulya. Ecalengele balaipusha ati, "Ninshi Shauli nao aba mwibumba lya bakasesema?"

Chapter 20

¹ Eluntu Davidi aishile kufyukila ku Naioti mu Rama elo aishile no kwisa kulanda kuli Yonatani ati, "Findo ncitile? Ni shani ukupuluka kwandi? Ni shani ulubembu lwand pa cinso ca bawiso, ukweba ati bakofwaya ukunjipaya?"² Yonatani aishile kulanda kuli Davidi ati, "Na cibe ukutali; tawafwe. Batata takucite icili conse icikulu nangu icinono ukwabula ukuya kucilanda kuli nebo. Mulandu ndo batata bengayakufishila ici cintu kuli nebo? Tacili ifyo."³ Lelo Davidi alapile nakabili elo aishile kulanda ati, "Bawiso balishiba bwino bwino ukweba ati nebo na lisanga ububile mu menso yobe. Aishile kulanda ati, 'Mwileka Yonatani ukwishiba ifi, nangu ukuba no bulanda.' Lelo mu cishinka ngefyo Yahweh aba no mwelo, elo ngefyo uli no mwelo, pali ulutampulo pakuti elo nemfwa."⁴ Eluntu Yonatani aishile kulanda kuli Davidi ati, "Conse ico walanda, nalakucitila."⁵ Davidi aishile kulanda kuli Yonatani ati, "Mailo mwenshi uupya elo ndingile ukwikala ukuya kulya ne mfumu. Lelo ndeya, pakweba ati njekufisama mwi bala mpaka inshiku shitatu mu cungulo."⁶ Nga cakweba ati ba wiso bamfuluka, elo uye kulanda ati, Davidi alilombele ulusa lwa kuya kuli nebo ukweba ati engaya kubutukila ku Betelemu umusumba wakwe; pantu kuli ukupela ilambo lyapa mwaka ilya lupwa lonse.⁷ Nga walanda ati, "Cilifye bwino, umubomfi wenu akakwata umutende. Lelo ngalifulilwe. eluntu mwishibe ati alipangile icibi."⁸ Pamulandu waico uyekubelela umubomfi uluse. pantu aliletele umubomfi obe mucipangano cakwa Yahweh pamo nobe, Lelo nga cakwaeba ati muli ulubembu muli nebo, unjipaye we mwine; pantu mulandunshi wingantwalila kuli ba wiso?"⁹ Yonatani aishile kulanda ati, "Cibe ukutali kuli webu! Nga nalishibe ukwebati batata balipangile ububi ukwisa pali webu, bushe nga nshikwebele?"¹⁰ Eluntu Davidi aishile kulanda kuli Yonatani ati, "Ni nani aleya kunjeba nga cakwebati mukupumikisha bawiso talekukwasuka bwino?"¹¹ Yonatani aishile kulanda kuli Davidi ati, "Isa, natulekuya kufumina mumpanga." Efyo bonse babili baile kufumina mumpanga.¹² Yonatani aishile kulanda kuli Davidi atu, "Leka Yahweh, Lesa wakwa Israeli, abe kambone. Uluntu nekpasha batata panshita ino mailo, nangu ubushiku bwakulenga shitatu, bona nga cili icisuma kuli Davidi, bushe ntakaye kutuma kuli webu elo no kulenga cishibikwe kuli webu?"¹³ Nga cakuwamina batata wandi ukuleta ububi pali webu, leka Yahweh acite kuli Yonatani elo no kucilapo kabili nga cakwebati ntacilengele ukwishibikwa elo no kuleka ukaye, pakwebati winga umutende. Leka Yahweh abe nobe, ifyo aba kuli batata.¹⁴ Nga ndi nobumi bushe tawakanage bucishinka bwa cipangano ubwakwa Yahweh, ukuti ntalekufwaya.¹⁵ Wikaputula bucishinka bwa cipangano ukufuma mu ng'anda yandi umuyayaya-nangufye luntu Yahweh akaputula cilaumo umo uwamubalwani bakwa Davidi ukufuma pano isonde."¹⁶ Eico Yonatani apangile icipangano na bang'anda yakwa Davidi elo aishile kulanda ati, "Leken Yahweh afwaye icilandushi ku kuboko kwa balwani bakwa Davidi."¹⁷ Yonatani aishile kulenga Davidi ukulapa na kabili pamulandu wa citemwiko amukwatile, pantu alimutemenwe ifyo atemenwe umweo

wakwe ¹⁸ Eluntu Yonatani aishile kulanda kuli ye ati, "Mailo kusefya kwa mwenshi uupya. Ukafulukwa pantu icipuna cobe tapakekale umuntu. ¹⁹ Uluntu ukekala inshiku shitatu, ukaye bwangu bwangu elo ukese ku ncende iyo wailekufisamako uluntu ubwafya bwatampile, nokuyakulolela pambali ye libwe lya Eseli. ²⁰ Na nebo nkayakulasa imisumbo shitatu kulya kwine ku ncende, kwati pali ico nkolasa. ²¹ Eluntu nkatuma umwaice wandi elo nokulanda kuli yee ati, 'Kabuye no kuya kufwaya imisumbo.' Nga nalanda ku mulumendo ati, 'Bona, imisumbo shilekubela kulubali lobe ulu; ushilete,' eluntu wise, pantu ninshi ukopusuka elo tawakacenwe, ngefyo Yahweh ali no mweo. ²² Lelo nga nalanda kumulumendo ati, Bona, imifwi ibe kuntanshi yobe,' eluntu ulingile waya, pantu Yahweh alikutumine. ²³ Kabili pamulandu wa cipangano ico webo elo na nebo twalanshanyapo, bona, Yahweh ali pakati kobe elo na nebo umuyayaya.'" ²⁴ Eico Davidi epakuya kufisama mwiala. Uluntu ukusefya kwa mwenshi upya kwaishilekufika, imfumu yaishile kwi kala ku kulya icakulya. ²⁵ Imfumu yaile kwikala pacipuna caiko, ifyo yalikucita lyonse, pacipuna lwa kucibumba. Yonatani aishile kutalama, elo na Abuer aishile kwikala kuli Shauli. Lelo pa cifulo cakwa Davidi tapali nangu umo. ²⁶ Shauli taile kulanda icili conse bulya bushiku, pantu watontonkenye ati, "Pali cimo icilemucitikila. Tasanngulwile; mucie tasangulwile." ²⁷ Lelo pabushiku bwakulenga shibili, ubushiku panuma yakusefya umwenshi uupya, pa ncende yakwa Davidi tapali umuntu. Shauli aishile kulanda kuli Yonatani umwana mwaume wakwe ati, "Mulandunshi umwana mwaume wakwa Yese teshile kumalila nangufye bushiku bwapitile elo na lelo?" ²⁸ Yonatani aishile kwasuka ati, Davidi mucine aishile kupoka ulusa kuli nebo ulwakuya ku Betelemu. ²⁹ Alandile ati, 'Napapata leka ndekuya. Pantu ulupwa lwesu lu likwete ilambo mu musumba, elo ba wesu bali njebele ukuyakubako. Nomba nga ndisangile ububile mu menso yobe, napapata leka ndeya elo no kuyakuabona ba wesu.' Pamulandu waici, eco teshile kwi tebulo lya mfumu." ³⁰ Eluntu icipyu cakwa Shauli calumine pali Yonatani, elo aishile kulanda ifi kuli ye ati, "Iwe we mwana mwaume wa mwanakashi impulumushi, umwanakashi uwakutalama! Bushe tawashiba ati walisala umwana mwaume wakwa Yese mukuleta insoni, elo nokuletela insoni banoko abakufyala?" ³¹ Panshita yonse iyo mwana mwaume wakwa akwete ubumi pa calo, cibe webo nangu ubufumu bobe tabwakaye kupampamikwa. Nomba, eluntu, Yonatani elo nokumuletela kuli nebo, pantu alingile ukufwa. ³² Yonatani aishile kwasuka Shauli wishi ati, "Nipamulandunshi alingile ukwipaiwa? Findo acitile?" ³³ Eluntu Shauli aishile kuposa umusumbo wakwe pakweba ati uye kumulasa. Eico Yonatani aishile kwishiba ati wishi alikwete amapange ya kwipaya Davidi. ³⁴ Yonatani alimine ukufuma kwi tebulo na fulwa nganshi elo talile icakulya mu bushiku bwakonkelepo mu mwenshi, pantu alikwatile Davidi ubulanda, pantru wishi alemusebanya. ³⁵ Mu lucelo, Yonatani aishile kufumina mwi bala ifyo baumfwene na Davidi, elo na kalumendo kali nankwe. ³⁶ Aishile kulanda ku kalumendo ati, "Butuka elo uye kufwaya imifwi isho naposele." Ilyo akalumendo kabutukile, ailekuposa umufwi kuntanshi yakwe. ³⁷ Uluntu akalumendo kaishile kwisa pa ncende apo umufwi Yonatani aposela wailekuponena, Yonatani aishile kwita akalumendo, elo aishile kulanda ati, "Bushe umufwi tauli kuntanshi yobe?" ³⁸ Eluntu Yonatani aishile kwita akalumendo ati, "Endesha angufyanya, wiikala!" Eico akalumendo kakwa Yonatani kailekukolonganika imifwi elo kaishile kwisa kuli shikulu wakako. ³⁹ Lelo akalumendo takaishibepo icili conse. Ni Yonatani fye elo na Davidi ebaishibe umulandu. ⁴⁰ Yonatani ailekupela ifyanso fyakwe ku kalumendo kakwe elo aishile kulanda kuli ye ati, "Kabuye, ufitwale ku musumba." ⁴¹ Cilya akalumendo kaya, Davidi aile kutalama lubali ku mwina wa mabwe, aishile kuwa ubukupeme panshi, elo nokufukama imiku itatu. Baishile kuitomona elo nokuilililana, Davidi ena alilile ukucishamo. ⁴² Yonatani aishile kulanda kuli Davidi ati, "Kabuye umutende, pantu bonse tululapile mwi shina lyakwa Yahweh elo tulandile ati, ' Leka Yahweh abe pakati kaiwe elo na nebo, elo na pakati kabufyashi bwandi elo no bufyashi bobe, umuyayaya.'" Eluntu Davidi aishile kutalama no kuya, elo Yonatani aishile kubwelela ku musumba.

Chapter 21

¹ Eluntu Davidi aishile kwisa ku Nobu mukwisa kubona Ahimeleki shimapepo. Ahimeleki aishile mukukumanya Davidi akotutuma elo aishile kulanda kuli ye ati, "Nindo nindo ubelele weka elo taulipo nouli onse?" ² Davidi aidhile kulanda kuli Ahimeleki shimapepo ati, "Imfumu ili ntumine pamulimo elo ilandile kuli nebo ati, 'Wileka umuntu onse eshibe ico nkokutuma, elo nefyo nkukonkomeshe.' Nilangilile abalumendo pa ncende imo. ³ Eluntu nomba findo ukwete mu minwe? Mpeniko imipusa isano iya mukate, nangu conse icili kuno." ⁴ Shimapepo aishile kwasuka Davidi no kulanda ati, "Takuli umukate wacilye lyelye kuli nebo, lelo kuli umukate wa mushilo-ngacakweba ati bakalume balile kuisunga kuli banakashi." ⁵ Davidi aishile kwasuka shimapepo ati, "Mu cine cine abanakashi balitaluka kuli fwebo panshiku shitatu ishipitilepo, nga lyonse ilyo na fumapo. Eico ifipe fya balumendo nafisanguluka napalwendo lwa cende ende. Pali bufi lelo ifyo balekwata fyalasanguluka!" ⁶ Eico shimapepo aishile kumupela umukate uwashila. Pantu takwali umukate kano umukate wa pacinso, uyu uwafumishiwe pacinso cakwa Yahweh, pamulandu wakubika umukate uwakaba mu ncende yauko pabushiku wafumishiwepo. ⁷ Nomba umo paba bomfi bakwa Shauli epo ali pali ubo bushiku, uo baikalike pacinso cakwa Yahweh. Ishina lykawe lyali ni Doege umwina Edomu, Umukulu pali bakaceme bakwa Shauli. ⁸ Davidi aishile kulanda kuli Ahimeleki ati, "Nomba bushe kuno takuliko umufwi uuli onse nangu ulupanga? Pantu nangu lupanga lwandi nangu fyanso fyandi ntaletele, pantu waciba mukampampa umulandu wa mfumu." ⁹ Shimapepo aishile kulanda ati, "Ulupanga lwakwa Goliati umu Pelishiti, uo waipeye mu mupoka poka wa Ela, epo luli pamo lupombelwe mu nsalu kunuma ya efodi. Nga nautemwa ukulubula, kuti wabula, pantu takulipo icanso cimbi kuno." Davidi aishile kulanda ati, "Takulipo ulupanga lumbi ukucila pali ulo; mpela. ¹⁰ Davidi alimine elo aishile kufulumuka ubo ubushiku ukufuma kuli Shauli elo aishile kuya kuli Akishi, imfumu yabena Gati. ¹¹ Ababomfi bakwa Akishi baishile kulanda kuli ye ati, "Bushe

uyu te Davidi, imfumu ya mucalo? Bushe te uyu balimbila pamo pali e mu masha ati, Shauli epeye abakwe amakana elo Davidi epeye abakwe amakana amakumi?"¹² Davidi aishile kubika ifi fyabo kumitima elo aishile kutina sana Akishi, imfumu ya bena Gati.¹³ Apilibwile imibele yakwe pa menso yabo elo nokuya ipanga ishilu mu minwe yabo; apangile ifishilwa pafibi fyapampongolo elo walekele ululenda ukulaponanena pamyemfu shakwe.¹⁴ Eluntu Akishi aishile kulanda ku ba bomfi bakwe ati, "Boneni, muli bwene ati umuntu napena. Cindo mwamuletela kuli nebo?"¹⁵ Bushe nebo nalibulisha amashilu ayaume, pakuti mundetele uyu muntu ukwisa mukucita ifi pamenso yandi? Bushe uyu muntu kuti aingila mung'anda yandi?"

Chapter 22

¹ Eico Davidi aishile kufuma kulya elo aishile fulumukila ku lucengo lwa Adulamu. Uluntu bawabo elo na bonse abang'anda yakwa wishu baishile kumfwa, bantetemukile kuli ye.² Umuntu onse ali mu bwafya, umuntu onse ali munkongole, elo na onse alikalipwe umutima-bonse baishile kulongana kuli ye. Davidi aishile kuba umukalamba pali bo. Bali na limo ukufika ku mpendwa imyanda ine abaume abali nankwe.³ Eluntu Davidi aishile kufuma ku Mizipa mu Moabu. Aishile kulanda ku mfumu ya bena Moabu ati, "Napapata lekeni batata elo na bamayo baye na mwebo mpaka nkaye kwishiba ifyo Lesa akayakucitila."⁴ Aishile kubasha ne mdumu Moabu. Ba wishu elo na banyina baile kwikala nayo inshita yonse iyo Davidi aile kuba mwicele lyakwe.⁵ Eluntu kasesema Gadi aishile kulanda kuli Davidi ati, "Wiyakwikala mwicele lyobe. Fumamo elo uye kwingila mu calo cakwa Yuda" Eico Davidi aishile kufuma kulya elo aishile kuya mu mitengo ya Herete.⁶ Shauli aishile kumfwa ati Davidi alisangilwe pamo pene na baume li nabo. Nomba Shauli aikele mu Gibea mwisamba lya citi ca tamariski mu Rama, no mufwi wakwe mu minwe yakwe, elo ababomfi bakwe bonse na batalama apo ali.⁷ Shauli aishile kulanda ku babomfi bakwe abataleme apo ali ati, "Umfweni nomba, mwe bantu bakwa Benjamini! Bushe umwana mwaume wakwa Yese akayakupela imwe bonse apakulima na mabala ya myangashi? Bushe akayakumicita bonse ba mushika bapamakana elo na bamushiku ba pamyanda,⁸ mukucinja pa bubifi bonse ubo mupangile pali nebo? Tapali nangu umo uwanjishibisheko uluntu umwana mwaume wandi apangile icipangano no mwana mwaume wakwa Yese. Tapali nangu uwangufwilileko uluse. Tapali nangu umo uwanjishibisheko ukwebati umwana mwaume wandi alinjimishe umubomfi wandi Davidi ukunjimina. Lelo alimfisamine no kundololela pakweba ati engansansa."⁹ Eluntu Doeg umwina Edomu uwataleme na babomfi bwakwa Shauli, aishile kwasuka ati, "Na libona umwana mwaume wakwa Yese aisa ku Nobu, kuli Ahimeleki umwana mwaume wakwa Ahitubu."¹⁰ Aishile kupepa kuli Yahweh ukwebati engamwafwilisha, elo amupele ifyo apekenye elo no lupanga lwakwa Goliati umu Pelishiti."¹¹ Eluntu imfumu yaishile kutuma abakuyaita shinapepo Ahimeleki umwana mwaume wakwa Ahitubi elo na bonse abang'anda yakwa wishu, bashimapepo abali mu Nobu. Bushe pamo baishile kwisa ku mfumu.¹² Shauli aishile kulanda ati, "Umfwa nomba, we mwana mwaume wakwa Ahitubi." Aishile kwasuka ati, "Epo ndi, mwe shikulu wandi."¹³ Shauli aishile kulanda kuli ye ati, "Cindo ico mwangumanina akapi, webo elo no mwana mwaume wakwa Yese, muli ico icakweba ati ulimupele umukate, elo no lupanga, elo ulimupele kuli Lesa ukweba ati enga mwafwilisha, pakweba ati enganjinina ukubelama umwafisama, ifyo elekucita mu bwalelo?"¹⁴ Eluntu Ahimeleki aishile kwasuka imfumu elo aishile kulanda ati, "Ni nani pababomfi benu bonse uwakwata icishinka nga Davidi, uwile kuba lumbwe wa mfumu elo kabili ali mushika pabalinshi benu, elo kabili walicindikwa na mung'anda yenu?"¹⁵ Bushe lelo emuku wakubalilapo na pepele kuli Lesa pa kweba ati amwafwilisha? Cakutalifye kuli nebo! Mwileka imfumu ibike icili conse pamu bomfi waiko nangu ku bang'anda bonse abakwa tata. Pantu umubomfi wenu teshibepo icili conse pamuladnu onse uyu."¹⁶ Imfumu yaishile kwasuka ati, "Webo mushika walafwa Ahimeleki, webo elo na bonse abang'anda yakwa wiso."¹⁷ Imfumu yaishile kulanda kuwalikuilonda uwatalame apo yali ati, "Pilibuka elo uyekwipaya bashimapepo bakwa Yahweh. Pantu ukuboko kwabo kuli na Davidi, elo pantu balishibe ati nafyuka, lelo tabacisokolwele kuli nebo." Lelo ababomfi bamfumu tabatabulwile amaboko yabo mukwipaya bashimapepo bakwa Yahweh.¹⁸ Eluntu imfumu yaishile kweba Doeg ati, "Pilibuka elo wipaye bashimapepo." Eico Doeg umwina Edomu aishile kupilibuka elo asanshile bashimapepo; aipeye abantu amakumi cine konsekonse abafwala efodi muli kalya kasuba.¹⁹ Kabili aumine ku kanwa ka lupanga Nobu, umusumba wabashimapepo, ukubikakofye bonse abaume elo na banakashi abaice elo na bonka, ne ng'ombe shauko, ne mpunda elo ne npanga, ailekumuna ku kanwa kalupanga.²⁰ Lelo umo pa bana baume bakwa Ahimeleki umwana mwaume wakwa Ahitubu, ishina lyakwe ni Abiatari, aishile kufulumika elo afikile kuli Davidi.²¹ Abiatari aishile kweba Davidi ati Shauli alipeye bashimapepo bakwa Yahweh.²² Davidi aishile kulanda kuli Abiatari ati, "Nalishibe pali bulya bushiku, uluntu Doeg umwina Edomu walpo, ukweba mu cine mucine akaya kweba Shauli. Ni nebo nalenga pamfwa yonse mulupwa lwakwa wiso!"²³ Ikala na nebo elo wikwata no mwenso. Pantu umo uukofwaya umweo obe akofwaya no mweo wandi wine. Walacingililwa kuli nebo.

Chapter 23

¹ Baishile kweba Davidi ati, "Bona, aba Pelishiti bali kulwa na Keilak elo bakoiba ne filyo."² Eico Davidi aishile kupepa kuli Yahweh ukumwafwako elo aishile ku mwipusha ati, "Bushe kuti naya ku basansa aba Pelishiti?" Yahweh aishile kulanda kuli Davidi ati, "Kabuye elo kabasanse aba Pelishiti elo uka pususha Keilah."³ Abaume bakwa Davidi baishile kulanda kuli ye ati, "Bona, tula tina muno mu Yuda. Pali bufi fye nga twaya kuli Keilah ukuya kulwa na bashilik baku Pelishiti?"⁴ Eluntu Davidi aipepele na kabili kuli Yahweh ukumwafwako. Yahweh alimwasukile ati, "Ima, kbuye ku Keilah

pantu nko kupela ukucimfya pa ba Pelishiti." ⁵ Davidi elo na baume bwakwe balile ku Keilah elo no kulwa na ba Pelishiti. Ali pokolwele ing'ombe shabo elo ali be payawile nganshi. Eico Davidi ali puswishe abalikwikala mu Keilah. ⁶ Uluntu Abiata umwana meaume wakwa Ahimeleki afulumukile kuli Davidi pa Keilah, aishile ninshi alisendele na efodi mu minwe yakwe. ⁷ Shauli baishile ku mweba ati Davidi alile ku Keilah. Shauli aishile kulanda ati, "Lesa alimupele mu minwe yandi. Pantu alisalilwe mukati alingile mu musumba uwakwata impongolo ne fipindamo." ⁸ Shauli aishile kwita amabumba ya fita fyakwe yonse ku kulwa, ukuya ku Keilah, mu kusoka Davidi elo na bantu bakwe. ⁹ Davidi alishibile ukwebati Shauli alikufwaya ukonaula umweo wakwe. Aishile kulanda kuli Abiata shimapepo ati, "Leta efodi kuno." ¹⁰ Eluntu Davidi aishile kulanda ati, "Yahweh, Lesa wakwa Israeli, umubomfi wenu ne cabushe alyumfwile ati Shauli alikufwaya umweo wandi pakwisa ku Keilah, ukonaula umusumba pamulandu wandi. ¹¹ Bushe abantu baku Keilah, balempele mu minwe yakwe? Yahweh, Lesa wakwa Israeli, Nakupapata, eba umubomfi obe." Yahweh aishile kulanda ati, "Aletentemukila panshi." ¹² Eluntu Davidi aishile kulanda ati, "Bushe abaume ba ku Keilah bakompela nebo elo na baume bandi mu minwe yakwa Shaule?" Yahweh aishile kulanda ati, "Bakokupela." ¹³ Eluntu Davidi elo na baume bakwe, abali nakalimo imyanda mutanda, balimine elo balifumineko ku Keilah, elo balye ndaukile incende uku noku. Baishile ku mweba Shauli ati Davidi ali fyukileko ku kuelela, elo alilekele ukumupepeka. ¹⁴ Davidi alikele mu matololo umwakufita, mu calo ca mpili mu matololo aya ku Zipi. Shauli ali kumufwailikisha cila bushiku, lelo Lesa tamupele ena mu maboko yakwe. ¹⁵ Davidi allibwene ukweba ati Shauli alikufwaya umweo wakwe; nomba Davidi ali mu matololo yaku Zipi pa Horeshi. ¹⁶ Eluntu Yonatani, umwana mwaume wakwa Shauli, alimine elo aishile kuya kuli Davidi pa Horeshi, elo alokoseeshe ukuboko kwakwe muli Lesa. ¹⁷ Aishile kulanda kuli ye ati, "Wilekutina. Pantu ukuboko kwa kwa tata takwakusange. Ukuba imfumu pali Israeli, elo nkaba uwa bubili kuli webi. Na Shauli tata alishibile ici." ¹⁸ Balipangile icipangano pali Yahweh, Davidi aishile kwisa pa Horeshi, elo Yonatani aishile kuya ku mwakwe. ¹⁹ Eluntu Zifite aishile kwisa kuli Shauli pa Gibeah elo aishile kulanda ati, "Bushe Davidi uyu afiseme pamo na fwebo umwakufita pa Horeshi, palupili lwa Hakilah, ulwaba ku masamba ya Yeshimoni? ²⁰ Nomba iciluka, we mfumu! Ukulingana no kufwaya kobe, iciluka, ulubali lwesu kumupela mu minwe ya mfumu. ²¹ Shauli aishile kulanda ati, "Palweni mwe Yahweh. Pakuti mwali nkwatile inkumbu nebo. ²² Kabuyeni, mushininkishe no ku cilapo. Musambilile elo mu fwaye uko afiseme elo no umubwene kulya. Balingebele nebo ati wa kukengela. ²³ Eico bona, elo wi shibe ne ncende shonse fye umo afiseme. Mu bwelele kuli nebo ne lyash lya cishinka, elo eluntu nkabwelela kuli mwebi. Nga cakwebati ali mu calo, nkale kumufwailisha mukato ka bakamana ya muli Yuda." ²⁴ Eluntu baishile kwima elo baishile kuya ku Zipi pantanshi yakwa Shauli. Nomba Davidi elo na baume bakwe bali mu matololo ya Maoni, mu Araba ku kapinda ka kukuso ka ku Yeshimoni. ²⁵ Shauli elo na baume bakwe balilemu kufwaya. Nomba Davidi bali mwebeleko, eco alitentemukile mu cilupili ce libwe, mu matololo ya Moani. Uluntu Shauli aumfwile, alipepekele Davidi mu matololo ya Moani. ²⁶ Shauli aishile kuya ku lubali lumbi ulwa lupili, elo Davidi na baume bakwe bali kuya lubali lumbi ulwa lupili. Davidi aishile kwangufyanya ukutaluka kuli Shauli. Ulo Shauli na baume bakwe bali kushinguluka Davidi elo na baume bakwe ukuti babekate, ²⁷ intugulushi yaishile kwisa kuli Shauli elo ya landile ati, "Angufyanya elo isa, pantu aba Pelishiti balishile mukwingilila icalo. ²⁸ Eico Shauli alekel ukulekupepeka Davidi elo akonkele aba Pelishiti. Eico ilya incende yainikilwe ati Icilibwe cakubutukilako. ²⁹ Davidi alifumineko kulya elo aishile kwikala umwakufita mu Engedi.

Chapter 24

¹ Uluntu Shauli afumine mu kupepeka aba Pelishiti, baishile ku mweba ati, "Davidi ali mu matololo ya Engedi." ² Eluntu Shauli apiitile abaume amakana yatatu abasalilwe ukufuma mu bena Israeli elo aishile kuya mu kufwaya Davidi elo na baume bakwe ku Fimabwe ukwikala Ifibushi Mabwe. ³ Alifikile na ku makola ya mabwe aya mpanga mu nshila, ukwali icilu cengo. Shauli aishile kwingila mukati mu kufimbana ku makasa yakwe. Nomba Davidi elo na baume bakwe bali kele ku numa ukutali mu cilucengo. ⁴ Abaume bakwa Davidi baishile ku mweba ati, "Buno ebushiku ubo Yahweh alandile kuli webi uluntu alandile ati, 'Mkapela umulwani mu minwe yobe, pa kwebati ukamucite ico ukofwaya.'" Eluntu Davidi ai mine alyamfwile buce buce ku ntanshi elo ali sunineko palutwe lwa mwingila wakwa Shauli akasala. ⁵ Panuma umutima wakwa Davidi wa lishupikilwe pantu alisunineko pa lutwe lwa mwingila wakwa Shauli akasala. ⁶ Aishile kulanda ku baume bwakwe ati, "Yahweh alinkenye tekuti ncite ici kuli shikulu wandi, uyo Yahweh asuba, ukubika iminwe yandi pali ye, boneni waku subwa kuli Yahweh." ⁷ Eico Davidi alikenye abaume bakwe kuli aya mashiwi, elo tabasuminishe ukusansa Shauli. Shauli alishile kufuma mu lucengo, elo alile. ⁸ Panuma, Davidi nao alimine, aishile kufuma mu lucengo, elo aishile kubilikisha Shauli ati: "Mwe shikulu wandi imfumu." Uluntu aishile kulolesha ku numa kuli ye, Davidi ali kontamikile icinso cakwe panshi ninshi alifukeme elo ali mupele umucinshi. ⁹ Davidi aishile kulanda kuli Shauli ati, "Nindo mumfwila abaume abalanda ati, 'Bona, Davidi akofwaya uku kulasa?'" ¹⁰ Lelo amenso yobe ya libwene ifyo Yahweh a cikubika mu maboko yandi uluntu twa ciba mu lucengo. Bamo bacingeba ukuti nkwapaye, le na cikuleka. Nacilanda ati, 'Ntabikepo iminwe ayandi pali shikulu; pantu wa kusubwa kuli Yahweh.' ¹¹ Boneni, mwe tata, bona ulutwe lwa mwingila wenu mu minwe yandi. Pantu icishinka cakwebati naciputulako ulutwe lwa mwingila wenu elo nta cimipaya, kuti mwaishiba elo kuti mwa bona ukwebati takuli ububi nangula ukupondoka mu minwe yandi, elo nta mibembukile mwebi, nangufye mulunga umweo wandi ukuti mu mbule. ¹² Lekeni Yahweh apingule pali mwebi elo na nebo, elo Yahweh akana ndwilako pali mwebi, lelo iminwe yandi tayajabe pali mwebi. ¹³ Ngefyo ipinda lya kale li landa ati, 'Mu bubifi emutula ifya kubipa.' Lelo ukuboko kwandi takwa kabe pali mwebi. ¹⁴ Ni nani uyo imfumu ya Israeli yaimina? Ni

nani uyo mupepeka? Ne mbwa iya kufwa! No lupantila! ¹⁵ Leken Yahweh abe kapingula elo apele ubupingushi pakati kenu elo na nebo, elo ubone ati, elo no kunsuminisha nebo ukufyuka ukufuma mu kuboo kwenu." ¹⁶ Uluntu Davidi alekele ukulanda aya mashiwi kuli Shauli, Shauli aishile kulanda ati, "Bushe ili shiwi lyobe, we mwana mwaume wandi Davidi?" Shauli alililile. ¹⁷ Aishile kulanda kuli Davidi ati, "Ulimulungami ukucila nebo. Pakwebati uli ncitile icabune, elo nebo icabubi. ¹⁸ Lelo walanga ubne ubo wa ncitila, pantu tawanjipeye uluntu Yahweh ambikile muluse lobe. ¹⁹ Pantu ng ca kwebati umuntu asanga umulwani wakwe, bushe kuti amuleka ukuya umutende? Yahweh na kulambule ica bune pafyo wa cita lelo kuli nebo. ²⁰ Nomba, naishiba ne cabushe ukwebati ukaba imfumu elo no bufumu bwakwa Israeli bukashimpikwa mu maboko yobe. ²¹ Lapa kuli nebo pali Yahweh ukwebati tawa kabafumyepo balupwa lwandi aba kakonkapo, elo no kwebati tawa konaule ishina lyandi ukulifumya mu ng'anda yakwa tata." ²² Eico Davidi alilapile umulapo kuli Shauli. Eluntu Shauli aishile kuya uko alikwikala, lelo Davidi elo na baume bakwe baishile kuya ukwakufita.

Chapter 25

¹ Nomba Samwele alifwile. Na Israeli onse ali kolongene pamo elo ali muloseshe, elo baishile ku mushika mu ng'anda yakwe pa Rama. Eluntu Davidi aishile kwima elo no kuya ku matololo ya ku Parani. ² Kwaliko umwaume mu Moani, uyo ubunonshi bwakwe bwali mu Kemelo. Uyu mwaume alinonkele nganshi. Alikwete impanga amakana yatatu elo ne mbushi ikana limo. Alikubeya impanga shakwe mu Kamelo. ³ Ishina lyakwe ni Nabali. elo ishina lya mukashi wakwe ni Abigaili. Umwanakashi ali wacenjela elo uwabune mukuboneka. Nomba umwaume ali mukaka elo umubifi mufyo alikucita. Ali wa mulupwa lwakwa Kalebu. ⁴ Davidi aishile kumfwa mu matololo ukuti Nabali alikubeya impanga shakwe. ⁵ Eico aishile kutuma abalumendo bakwe ikumi. Davisi aishile kulanda kubalumendo ati, "Kabuyeni ku Kamelo, kabuyeni kuli Nabali, elo mu poshe mwishina lyandi. ⁶ Mukaye kulanda kuli ye ati, 'Wikale mu buyantanshi. Umutende ube kuli webo elo umutende ube ku ba ng'anda yobe, elo umutende ube kuli fyonse ifyo wa kwata. ⁷ Ndyumfwile ukuti ulikwete abakubeya impanga. Bakacema bobo bali na fwebo, elo ta twabacitile ububi, elo tabalufishepo nangula kano inshita yonse iyo bali pa Kamelo. ⁸ Wipushe abalumendo bobo, elo balekubula. Leka abalumendo bandi basange ububile mu menso yobe, pantu ni pabushiku bwa bune twishile. Napapata pelako utuli tonse uto ukwete ku babomfi bobo elo naku mwana mwaume obe Davidi.'" ⁹ Uluntu abalumendo bakwa Davidi bafikile, balilandile fyonse kuli Nabali ifya kwa Davidi eluntu balolelele. ¹⁰ Nabali alibasukile ababomfi bakwa Davidi ati, "Ni nani Davidi, elo ni nani mwana Yese umwaume? Bengi aba bomfi abali kupondokela ba shikulu babo muli shino nshiku. ¹¹ Bushe kuti na bula umukate wandi elo na mesnhi yandi elo ne nama shandi ishonaipale ba kabeya bandi, elo no kupela ku baume abo abafumine uko nteshibile?" ¹² Eico abalumendo bakwa Davidi baishile kwa luluka elo bali bweleleko, elo bali baishile ku mweba fyonse ifyalandilwe. ¹³ Davidi aishile kulanda ku baume bakwe ati, "Onse fye umwanume akake ulupanga lwakwe." Eico onsefye umwaume alikakile ulupanga lwakwe. Na Davidi alikakile ulupanga lwakwe. Na kalimo abaume imyanda amakumi yane bali mukonkele Davidi, elo abali imyanda ibili balishele bali kulonda ifipe. ¹⁴ Nomba umo pa balumendo aishile kweba Abigaili, umukashi wakwa Nabali; aishile kulanda ati, "Davidi alitumine ababomfi ukufuma mu matololo ukwisa kuposha shikulu, elo alibatukile. ¹⁵ Lelo abaume bali bwino kuli fwebo. Tabatumine elo tatwalufishepo nangula kano ulo twalikuya nabo uluntu twali mu mpanga. ¹⁶ Bali cibumba kuli fwebo ubushiku elo na kasuba, ulo lonsefye twali nabo twali kubona impanga. ¹⁷ Nomba ishiba ici elo ubone ifyo wi ngacita, pantu ububi buli pali shikulu, elo na pa ng'anda yonse. Pantu ni mbula buyo shikulu tapali ico winga landa nankwe. ¹⁸ Eluntu Abigaili aangufyenye elo apitile imikate imyanda ibili, imitondo ibili iya mwanganshi, impanga shi sano ishaku pekanishiwila limo, ne fipapatu fya ng'ano ifya kusalulwa, ne fipapatu fya myangashi ifya kwa nikwa umwanda umo, elo ne fipapatu fya mukunyu ifya pangwa ubune imyanda ibili, elo aishile kufibika pali bapunda. ¹⁹ Aishile kulanda ku balumendo bakwe ati, "Kabuyeni ntangilileni, elo na ndibo nalaisa panuma yenu." Nomba ta ebele umulume wakwe Nabali. ²⁰ Ulo ali pali punda yakwe elo aishile kufika ku mbali ya lupili, Davidi elo na baume bakwe baishile kwisa ukutentemukila kuli ye, elo aishile kubakumanya. ²¹ Nomba Davidi aishile kulanda ati, "Ne cabushe nali londele ulwisha ifyo uyu mwaume akwete fyonse mu matololo, takwali nangula cimo icabulile pa fintu fyakwe fyonse, elo ambwesesh ububi pa bune. ²² Leken Lesa acite ici kuli nebo, ne Davidi, elo no kucilapo nga ca kwebati mailo nga nkashapo nelyo kamo akalume pali fyonse fye ifyo akwata." ²³ Uluntu Abigaili abwene Davidi alyangufyenye elo ali fumine pali punda wakwe elo aishile kukontamika ne cinso cakwe elo aishile kufukama panshi. ²⁴ Aishile kwikala pamakasa yakwe elo aishile kulanda ati, "Pali nebo fye capwa, mwe shikulu, epo pabe icilubo. Napapata lekeni umubomfi wenu alande na mweba, elo umfweniko ku mashiwi ya mubomfi wenu. ²⁵ Leken shikulu ebikako amano kuli uyu muntu imbula buyo, Nabali, ifyaba ishina lyakwe, efyo na ye aba. Nabali eshina lyakwe, elo no bupuka ebo aba nabo. Nomba nebo ne mubomfi wenu nta bwene abalumendo bwakwa shikulu, abo mwaumine. ²⁶ Nomba eluntu, mwe shikulu, napali Yahweh wa mweo, elo apo muli no mweo, apo Yahweh alimifumisheko mukusumya umulop, elo no kuilandula mweba mwebene ku kuboko kwenu, nomba lekeni abalwani benu, elo na bonse abali kufwaya ukucita icibi kuli shikulu, babe kubati ni Nali. ²⁷ Nomba lekeni ubu bupe ubo umusha webu aleta kuli shikulu wandi bupelwe kuba lumendo abakonka shikulu. ²⁸ Napapata eeleni ukubifya kwa mu bomfi wenu, pantu Yahweh ekapanga ing'anda yakwa shikulu iyi nenene, pamulandu wakwebati shikulu alikulwa uluba lwakwa shikulu; elo icakubipa tacakasangwe muli mweba apo fye mucili no mweo. ²⁹ Nangula abaume bengamimina ukumicusha ukusenda umweo wenu, lelo umweo

wakwa shikulu ukasungwa mubutala bwakwa Yahweh wa mweo Lesa wenu; elo akasukusa imyeo ya balwani benu, kubati ni mwitumba lya ku kusukusa.³⁰ Yahweh akamicitila shikulu conse ico amilaile, elo ali misontele ingulushi pali Israeli.³¹ Kabili ici tacakabe cisendo caku languluka kuli mwebo-ati mwasumishe umulopa uwa kaele, nangula shikulu alikufwaya ukuipususha umwine. Pantu uluntu Yahweh akacita icabune kuli shikulu, mukebukishe umubomfi wenu."³² Davidi aishile kulanda kuli Abigaili ati, "Lekeni Yahweh, Lesa wakwa Israeli, abe uwakupalwa, uwakucituma ukwisa ku nkumanya weba lelo.³³ Amano yobe yakupalwa elo walipalwa, pantu walenga nebo ukuntalusha mukusumya umulopa elo ukufuma mukuilandula ne mwine ku kuboko kwandi!³⁴ Pantu mu cabushe, apo Yahweh, Lesa wakwa Israeli, ali no mweo, uwali kunsunga ukuntalusha mukulunga weba, nga cakwebati tawangufyenye ukwisa nkunkumanya, ngatashalepo nelo kamo pafya kwa Nabali nangula fye kanya akanono ukufika mu lucelo."³⁵ Eico Davidi apokele ukkutula mu minwe yakwe ifyo amuletel; aishile kulanda kuli ye ati, "Kabuye mu mutende ku ng'anda yobe; bona, ndyumfwile kwi shiwi lyobe elo ndikupokelele."³⁶ Abigaili ali bwelelemo kuli Nabali; boneni, alikusefya mu ng'anda yakwe, kubati kusefya kwa mfumu; elo umutima wakwa Nabali wali sansamukile mukti kakwe, apantu alikolelwe nganshi. Eico umwnakashi tamwebele nelo kamo pankafye ulucelo.³⁷ Nomba mulucelo, ulo umwangashi wa fumine muli Nabali, elo umukashi wakwe amwebele ifi fintu; umutima wakwe walifwile mukati kakwe umwine, elo aishile kuba kwati libwe.³⁸ Kabili caishile kuba panuma ya nshiku ikumi Yahweh ali musanshile Nabali icakwebati alifwile.³⁹ Uluntu Davidi aishibile ukuti Nabali alifwile, aishile kulanda ati, "Abe uwakupalwa Yahweh, uwapiita ukutukwa kwandi ukutuma ku kuboko kwa kwa Nabali elo alisungile no musha wakwe ukufma ku bubi. Alibwesesheshe imibele yakwa Nabali iyabubi pa mutwe wakwe." Eluntu Davidi atumine elo aishile kulanda kuli Abigaili, ukumuleta kuli ye ukuba umukashi wakwe.⁴⁰ Uluntu ababomfi bakwa Davidi baishile kuli Abigaili pa Kamelo, balilandile kuli ye elo balilandile ati, "Davidi alitutumine kuli weba ukukubula ukuba umukashi wakwe."⁴¹ Alimine, aishile kufukama alikontamikile ne cinso cakwe panshi, aishile kulanda ati, "Boneni, umubomfi wenu umwanakashi mu bomfi wakusamba amakasa ya babomfi bakwa shikulu."⁴² Abigaili alyangufyenye elo alimine, elo alininine pali punda na babomfi bakwe basano abakashana abali kumukonka; elo alikonkele intumi shakwa Davidi elo aishile kuba umukashi wakwe.⁴³ Nomba Davidi na kabili ali bulile Ahinoamu uwaku Yesreel ukuba umukashi wakwe; bonse balisangukile abakashi.⁴⁴ Kabili na, Shauli alipele Michali umwana mwanakashi wakwe, umukashi waka Davidi, kulu Peltiele umwana mwaume wakwa Laishi uwali waku Galimu.

Chapter 26

¹ Abena Sifu baishile kwisa kuli Saul ku Gibe'a elo nokwisa kulanda ati, "Bushe Davidi tafisama mu lupili lwa Hakila, ululunngatene na Yeshimoni?"² Eluntu Saul aishile kwima nokwisa kuya mu motololo ya Sifu, ninshi alipitile abashilika amakana ya tatu abasalilwe mu baume ba bena Israeli, mukufwailisha Davidi mu matololo ya Sifu.³ Saul aishile kupanga inkambi pa lupili lwa Hakila, ululunngatene na Yeshimoni, pa nshila. Lelo Davidi aikele mu matololo, elo kabili aishile kubona ukuti Saul alimukonkele luto numa panuma na kulya kwine ku matololo.⁴ Eico Davidi aishile kutuma inengu no kuya kubona ukuti Saul mu cishinka alishile.⁵ Davidi aishile kwima no kuya ku ncende uko Saul apangile inkambi, alibwene ne ncende apo Saul asendeme, elo Abina umwame wakwa Neri, umukalamba wa bashilika bakwe; Saul asendeme mukati ka nkambi, elo na bantu balimu shingulukile, bonse balifye mu coshi.⁶ Eluntu Davidi aishile kuli Aimeleki umwina Hiti, elo na kuli Abishai umwana mwaume waka Seruiya, wabo wakwa Yoabu, "Bushe nani twalaya naye kuli Saul mu nkambi?" Abishai aishile kulanda ati, "Ninebo! Nalaya nobe pamo."⁷ Eico Davidi elo na Abishai baishile kuya bashilika ubushiku. Saulo ali kulya kwine ninshi alisendeme mukati ka nkambi elo ninshi ne fumo lyakwe alishimpile panshi mupepi na pa mutwe wakwe. Abina elo na bashilika bakwe ninshi nbo balisendeme ukumushinguluka.⁸ Eluntu Abishai aishile kulanda kuli Davidi ati, "Lelo Lesa alipele umulwani obe mu maboko yobe. Nomba leka mulase ifumolishimpe na panshi umukufye umo. Ntamulase umuku wa bubili awe."⁹ Davidi aishile kulanda kuli Abishai ati, "Wimonaula; pantu bushe nani uwingabika amaboko yakwe pa wasubwa wakwa Yahweh elo no kukanaba no mulandu?"¹⁰ Davidi aishile kulanda ati, Apofye Yahweh wa mweo, Yahweh euka mwipaya, nangu ubushiku bwakwe bukafika ubwa kufwa, nangu limbi uli no kuya ku bulwi no kuloba.¹¹ Yahweh alinkanya ukubika amaboko yandi pa wasubwa wakwe; lelo nomba, na kupapata, bulafye ifumo ilili pa mutwe wakwe elo ne cakunwinamo amenshi, elo uleke tulekuya."¹² Eico Davidi aishile kusenda ifumo elo ne cakunwinamo amenshi ifyali mu pepi no mutwe wakwa Saul, elo baishile kwa nduluka. Takwalipo nangu umo uwaba bwene nangu ukwishiba palwa ico, nnangu uuli onse ukuti alaamuke, pantu bonse bali mufyoshi pantu utulo utwinene ukufuma kuli Yahweh twali pali bo.¹³ Eluntu Davidi aishile kuya ku buhilya pa mulu wa lupili elo nokutalama; intamfu ikulu yali pakati kabo.¹⁴ Davidi aishile kubilikisha ku bantu elo na kuli Abina umwana mwaume wakwa Neri; aishile kulanda ati, "Bushe nindo tukoyasukila, Abina?" Eluntu Abina aishile kwasuka elo no kulanda ati, "Bushe niwe nani uko bilikisha ku mfumu?"¹⁵ Davidi aishile kulanda kuli Abina ati, "Bushe tauli mwaume wakushipa? Bushe ni nani uwakuba nga weba mu Israeli? Nomba nindo tukolondela shikulu obe imfumu? Pantu umuntu umo acisa mwikwipaya imfumu shikulu obe."¹⁶ Ici cintu ucitile tacili bwino. Napalifye Yahweh wa mweo weba ulingile ukufwa pantu tawacilalonda shikulu obe, uwasubwa wakwa Yahweh. Nomba bona apaciba ifumo lya mfumu elo ne cakunwinamo amenshi ifyo ifya ciba mupepi no mutwe wa mfumu!"¹⁷ Saul aishile kwishiba ishiwi lyakwa Davidi elo aishile kulanda ati, "Bushe lishiwi lyobe, we mwana mwaume wandi Davidi?" Davidi aishile kwasuka ati, "Lishiwi lyandi, we shikulu imfumu yandi."¹⁸ Atile, "Cindo ico shikulu wandi akopepekela umubomfi wakwe? Cindo ncitile? Bubi ndo ubuli mu maboko yandi?"¹⁹ Nomba eico nkokupapata, lekeni shikulu imfumu yandi

yumfwe ku mashiwi ya mu bomfi wakwe. Nga cakutula ni Yahweh eukutumine ukuti unkimine, na pokelela uyu mutulo; lelo nga cifumine ku muntu, kababe abakutipwa mu menso yakwa Yahweh, pantu ilelo muli ntamfishe, icakuti ntalingile nokukumako ku cishilano cakwa Yahweh; eflyo mulandile kuli nebo, 'Kabiye ka pepeko imilungu imbi.' ²⁰ Eico nomba, mwileka umulopa wandi ukuponena panshi ukufuma ku cinso cakwa Yahweh; pantu imfumu yakwa Israeli naisa no kupepeka nebo ngo mulunshi wa nsokoshi mumpili." ²¹ Eluntu Saul aishile kulanda, "Ndibembukile. Bwela, Davidi, we mwana mwaume wandi Davidi, pantu natcitile icibi kuli ebo na kabili, pantu umweo wandi wa cindama mu menso yobe ilelo. Bona, ndicitile icamuselu elo ndipangile icilubo ica bubi nganshi." ²² Davidi aishile kwasuka elo nokwisa kulanda ati, "Bona, ifumo lyobe lili kuno, we mfumu! Leka umo umwaume umunono ese kuno bushilya no kwisa kupita elo akuletele. ²³ Leken Yahweh engapela cila mwaume icilambu ukulingana no bulungami elo ne cisumino cakwe; pantu Yahweh acipela webu mu maboko yandi buno bushiku, lelo ntakatale anjipaya uwasubwa uwakwa Yahweh. ²⁴ Bona, nga fintu ubumi bobe bwaciba ubwakucindama mu menso yandi ilelo, eico no bumi bwandi na bucimishe mu menso yakwa Yahweh, elo kabili ulimpuswishe mu mafya yonse." ²⁵ Eluntu Saul aishile kulanda kuli David ati, "Kaube uwakupalwa, Davidi mwana wandi! Mucishinka uli no kucita ifikulu elo nokutunguluka muli fyonse." Eico Davidi aishile kuya inshila, elo aul naye aishile kubwelela ku cifulo cakwe.

Chapter 27

¹ Davidi aishile kulanda mu mutima wakwe ati, "Bushiku bumo nkaloba mu maboko yakwa Saul; tapalipo icikowama kuli nebo kanofye ukufyuka ukufyuka ukuya ku calo ca Filishiti; Saul elo engaleka ukumfwaya mu mipaka yonse iya Israeli; muli iyi nshila emo nkapusukila ukufma mu maboko yakwe." ² Davidi aishile kwima elo nokuya, ena na baume abo ali nabo imyanda mutanda, baishile kuya kuli Akishi umwana mwaume wakwa Maoki, imfumu yaku Gati. ³ Davidi aishile kwikala na Akishi mu Gati, ena elo na baume ali nabo, cila mwaume ali kwikala na ba ng'anda yakwe, elo na Davidi nao na bakashi bakwe ba bili, Ahinoamu umwina Yesire, elo na Abigail umwina Kamem uwali muka Naba. ⁴ Saul baishile ku mweba ukuti Davidi alibutukile ku Gati, eico aishilekuleka ukumupepeka na kabili. ⁵ Davidi aishile kulanda kuli Akishi ati, "Nga ndisangile ukutemwikwa mu menso yobe, mpelako incende imo mu usumba iya mu calo ceno, pakuti eko njikale. Cindo cingalenga umbubomfi wenu ukwikala mu calo ca mfumu pamo na mwebu?" ⁶ Eico muli bulya bushiku Akishi aishile kupela Sikilagi; emulandu wine Sikilagi yaba ku shamfumu sha ku Yuda ukufika namu kalelo. ⁷ Impendwa sha nshiku isho Davidi aishile kwikala mu calo ca ba Pelishiti shali umwaka uutuntulu ne myenshi ine. ⁸ Davidi elo na baume bakwe baishile ku sansa incende ishalekanalekana, no kupoka ifintu ku bena Geshuri, abena Gishiri, elo na bena Amaleke; pantu iyo mishobo eyali kwikala muli isho ncende, nga mwalola ku Shuri, ukuyakufikafye na ku ncende ya Egipto. ⁹ Davidi alikusansa incende elo talikusha umwaume nangu umwanakashi ukuba no mweo. Alikusenda ne mpaanga ne ng'ombe, ne mpunda, ne ngamila, elo ne fyakufwala. Eluntu aishile kwaluluka no kubwelelamo ku Akishi. ¹⁰ Akishi nao aishile kulanda ati, "Bushe ni bani mwile kusansa ilelo?" Davidi aishile kwasuka ukuti, "Aba kukapinda ka kukulyo kwakwa Yuda," nangula "Aba ku kapinda ka kukulyo ka bena Yerameli," nangula "Aba ku kapinda ka kukulyo ka bena Keniti." ¹¹ Davidi talikusunga umwaume nangula umwanakashi ukuleta uwa mweo ku Gati, ukulanda ati, "Ekeba ati bekalanda palwa fwebu ati, Davidi ifi eflyo alikucita." Ifi eflyo acitile panshita ilya ilyo aikele mucalo ca bena Filishiti. ¹² Akishi alicetekele Davidi, aishile kulanda ati, "Bamupatile ku bantu bakwe abena Israeli, eico kanshi alaba mu bomfi wandi umuyayaya."

Chapter 28

¹ Mulya shilya nshiku aba Filishiti baishile kulonganya abashilika babo ukuti balwishe abena Israeli. Akishi aishile kulanda kuli Davidi ati, "ishibe icishinka ukuti uli nokuya na nebo na bashilika webu ba baume bobe." ² Davidi aishile kulanda kuli Akishi ati, "Pamulandau waici, muli nokwishiba ifyo umubomfi wenu enga cita." Akishi aishile kulanda kuli Davidi ati, "Eluntu ndi nokukucita kalinda wandi inshiku shobe shonse." ³ Nomba Samwele alishile kufa, elo abena Israeli bonse balimuloseshe no kumushika mu Rama, mu musumba wakwe. Nakabili, Saul aishile kulesha no kutmfya abalikulanda na bafwa nangula ne mipashi ukufuma mu calo. ⁴ Eluntu aba Filishiti baishile kulongana capamo elo nokucita inkambi pa Shunemu; elo Saul aishile kukolonganika abena Israeli bonse capamo, elo bacitile inkambi pa Gilboa. ⁵ Uluntu Saul aishile kubona abashilika baba Filishiti, aishile kuba no mwenso, elo nomutima wakwe walitutwimenganshi. ⁶ Saul aishile kupepa kuli Yahweh ku kwafwilishiwa, lelo Yahweh tamwasukile-nangulafye ni muciloto, nangu muli Urimu, nangu muli kasesema. ⁷ Eluntu Saul aishile kulanda ku ba bomfi bakwe ati, "Mfwaileniko uwanakashi uulanda na bafwa, eko nkoya bukisha." Aba bomfi bakwe baishile kulanda kuli ye ati, "Bona, kuli umwanakashi mu Eni Dori uubuka." ⁸ Eluntu Saul aishile kuiflunganya, afwele ifya kufwala fimbi no kuya, ena elo na baume ba bili. Baishile kuya ku manakashi ubushiku. Aishile kulanda ati, "Mbukilako ku mipashi elo ndetelako uyo nalalanda ishina." ⁹ Umwanakashi aishile kulanda ati, "Bona, walishiba ifyo Saul acita, ifyo abinda mu calo abo abalanda na bakufwa nangula ne mipashi. Nga kanshi cindo ukobikila iciteyo ku mweo wandi, pakuti undenge imfwe?" ¹⁰ Saul ekulapa kuli ye pali Yahweh alo aishile kulanda ati, "Napalifye Yahweh uwa mweo, webu tawakapelwe umulandu pali ici cintu." ¹¹ Eluntu umwanakashi aishile kulanda ati, "Nina uyo nalakwimisha?" Saul aishile kulanda ati, "Njimishako Samwele." ¹² Uluntu umwanakashi aishile kubona Samwele, aishile kulila ne shiwi ilikulu elo nokwisa kulanda kuli Saul ati, ukuti, "Cindo wa mbepele? Pantu niwebu Saul." ¹³ Imfumu yaishile kulanda ati, "Wiumfwa umwenso. Findo

ukobona?" umwanakashi aishile kulanda kuli Saul ati, "Nkobona umulungu ukofuma mu mushili." ¹⁴ Aishile kulanda kuli ye, "Ukoboneka shani?" Umwanakashi aishile kulanda ati, "Umwaume umukote eukoisa pa mulu; afwele umukansu." Saul ekwishiba ukuti ali ni Samwele, elo akontamine icinso cakwe panshi no kulanga umucinshi. ¹⁵ Samwele aishile kulanda kuli Saul ati, "Cindo wa mfulunganishisha no kumbusha?" Saul aishile kwasuka ati, "Nebo ndisakamene apakalamba, aba Filishiti bakolwa na nevo, elo na Lesa alifumine kuli nevo elo kabili takonjasuka nangula pamo, nangufye ni muli ba kasesema, nangula mufiloto. Eico na kwitila, ukuti undenge njishibe ico ndi no kucita." ¹⁶ Samwele aishile kulanda ati, "Nomba elo ukoipusha nevo, apo Yahweh ulifumine pali webo, elo nayaluka o mulwani obe?" ¹⁷ Yahweh aishile kucita ico alandile kale ukuti ali no kucita. Yahweh alipokolwele ubufumu mu maboko yobe elo ulibupele na kuli umbi-kuli Davidi. ¹⁸ Pantu tawanakile kwi shiwi lyakwa Yahweh elo tawacitile ubukali bwakwa Lesa pali Amaleke, eico wacitila ici kuli webo ilelo. ¹⁹ Yahweh akapela Israeli pamo nobe mu maboko ya baFilishiti, elo mailo webo na bana bobo baume mukaba na nevo pamo. Yahweh na kabili uli no kupela abashilika ba bena Israeli mu maboko ya Filishiti." ²⁰ Eluntu Saul palyapenefye aliwile ukutambalala panshi elo wali no mwenso ukalamba pa mulandu na mashiwi aishile kumfwa ukufuma kuli Samwele. Tamwali no bukose muliye, pantu talilepo ne fya kulya muli kalya kasuba konse, nangufye ubushiku bonse. ²¹ Umwanakashi aishile kuli Saul no kubona ukuti wali mu bwafya, umwanakashi aishile kuli ye ati, "Boneni, umubomfi wenu umwanakashi ulyumfwile kwi shiwi; nacibika umweo wandi mu maboko yandi elo no kumfwa ku mashiwi ayo mulandile kuli nevo. ²² Eico nomba, nkomupapata, umfweni na mwebo kwi shiwi lya momfi wenu umwanakashi, lekeni mpekanye utufyakulya ku ntanshi yenu. Mulye pakuti mu kwateko amaka pantu uluntu mukoya pa lwendo lwenu." ²³ Lelo Saul alikene no kulanda ati, "Ntalye." Lelo ababomfi bakwe, pamopene no mwanakashi, baishile kumupatikisha, elo aishile kumfwa ku mashiwi yabo. Eico aishile kwima ukufuma panshi no kwikala pa busanshi. ²⁴ Umwanakashi alikwete umwana wa ng'ombe ilume iyakwina pa ng'anda; alile bwangu bwangu no kwipaya; aishile kubula no bunga bwa fulaulo, alikandwile, elo aishile ku pangamo no mukate uutatumuka pamo. Aishile kuleta kuli Saul elo na ba bomfi bakwe, elo nabo balilile. ²⁵ Eluntu baishile kwima nokuya ubushiku bwine bulya.

Chapter 29

¹ Nomba aba Pelishiti baishile kukolongana pamo bonse abashilika pa Afeki, na Israeli abikile inkambi pa mulongo apo ni mu Yesreel. ² Ba cilolo baba Pelishiti bali kupita imyanda elo na makana; Davidi na bantu bakwe balikupita muli cinuma pamo na Akishi. ³ Eluntu ba cilolo baba Pelishiti balandile ati, "Ngabo aba Hebere findo bakocita kuno?" Akishi aishile kulanda kuli bacilolo bambi ababa Pelishiti ti, "Te Davidi uyu, umubomfi wakwa Shauli, imfumu yakwa Israeli, uyo uucili na ndibo ishi nshiku, ngangula imyaka ishi, elo nevo ntasanga cilubo muli ye ukutula fye apo aishile ukwisa kuli nevo ukufika pali buno bushiku?" ⁴ Nomba ba cilolo bab Pelishiti balimukalipile no kulanda kuli ye ati, "Bwekeshamo uyo muntu, pakuti ku ncende wa mwebele webo ukuyako. Wena talingile ukuya na mfwebo mu nkondo, pantu limbi kuti atwalukila fwebo ilintu tuli mu nkondo. Pakuti asuminishiwa shani kuli shikulu wakwe temukusenda imitwe ya baume besu fwe bene?" ⁵ Bushe te Davidi uyo baimba umo no munankwe mu kushana, ukulanda ati, 'Shauli aipeye abakwe amakana na Davidi abakwe makana na makana?" ⁶ Eluntu Akishi aishile ku kuta Davidi no kuland kuli ye ati, "Umweo wakwa Yahweh, waba uwabune, n mukufuma elo na mwikwingila pamo na ndibo mu bashilika uli wa bune mukupitulukamo kwandi; ntasangamo icilubo nangu cimo ukutulafye pa bushiku ubo webo waishile kuli nevo ukufika na kuli buno bushiku. Nangula cingaba ifye, mu menso ya bacilolo tauli wa bune. ⁷ Eico nomba bwelela mu mutende, pakuti webo wikalifya bacilolo baba Pelishiti." ⁸ Davidi waishile kulanda kuli Akishi ati, "Nomba findo nevo nchitile? Findo usangile mu mubomfi obe ukutalafye ulo naishile ukufika pali buno bushiku, pakuti nevo tekti nhe mukulwa na balwani bakwa shikulu nandi imfumu?" ⁹ Akishi aishile kwasuka no kulanda kuli Davidi ati, "Nebo ndishibile ukuti waba uwakubula akalema mu menso yandi ngo mungeli wakwa Lesa; ukucila palico, ba cilolo baba pPelishiti balandile ati, 'Tafwile aya na fwebo munkondo. ¹⁰ Kanshi nomba wime ulucelocelo pamo na babomfi bakwa shikulu obe abo waishile pamo nabo; ulofye mukabangilila ulucelo elo kwa buta, mukaye." ¹¹ Kanshi Davidi alibangilile ukubuka, wena na baume bakwe, ukwima mulucelo, ukubwelela mu calo caba Pelishiti. Lelo aba Pelishiti baile ku Yesreel.

Chapter 30

¹ Caishile kuba, uluntu Davidi na banatu bakwe baishile ku Siklag pa bushiku ubwakulenga shitatu, ubo abena amaleke bayumine p Negevi elo na pa Siklag. ² Ba sanshile Siklag, baocce ku mulilo, no kupita bana mayo na bonse abalimo, abanono elo na bakulu. Tabaipeye nangu umo, lelo balibapitile no kuya munshila yabo. ³ Iuntu Davidi elo na baume bakwe baishile kwisa ku musumba, wena walipile kumulilo, elo na bakashi babo, abana baume babo elo na bana banakashi babo balibapiitile muli bunkole. ⁴ Eluntu Davidi na bantu abo alipamo nabo baimishe amashiwi yabo elo nokulila mpaka fye na maka ya kuli yapwa. ⁵ Abakashi bakwa Davidi babili balibapiitile muli bunkole, Ahinoamu umwanakashi umwina Yesreel, elo na Abigaili umukashi wakwa Nabali umwina Kamelo. ⁶ Davidi walitompokele, pantu abantu balandile ukumupola amabwe, pantu abantu bonse balu abakalipa imipashi, cila muntu pa bana bakwe abaume elo na bana banakashi; lelo Davidi aliikoseleshe umwine muli Yahweh, Lesa wakwe. ⁷ Davidi aishile kulanda kuli Abiata umwana mwaume wakwa Ahimeleki, shimapepo ati, "Nkokupapata webo, leta efodi kuli nevo." Abiata aishile kuleta efodi kuli Davidi. ⁸ Davidi aishile kupepa kuli Yahweh pakufwaya ifya kucita, aishile kulanda ati, "Nga na konka panuma ya mpuka iyi, bushe nkobasanga?" Yahweh aishile kumwasuka ati, "Konka, pantu ukusanga ukobasanga, elo ukobwesha

fyonse ifipiitilwe." ⁹ Eico Davidi aishile kuya, wena na baume imyanda mutanda abo abali nankwe; bafikile kumumana wa Besori apo bamo abashele panuma baikele. ¹⁰ Lelo Davidi atwalilile ukupepeka, wena elo na baume imyanda ine; pantu imyanda ibili balishele balikele ku numa, abo abanakishe abafililwe ukuya ukucila pa mumana wa Besori. ¹¹ Baishile kusanga umwina Egypto mwibala baishile kumuleta na kuli Davidi; baishile kumupeleka umukate, nao alilile; balimupeleko na menshi ya kunwa; ¹² elo baishile kumupelako ne ciputulwa ca makunyu ne fisansangu fibili ifya kuma ifya myangashi. Uluntu alile, alikwete amaka na kabili, pantu talile umukate nangu ukunwa amenshi ayali yonse panshiku shitatu akasuba no bushiku. ¹³ Davidi aishile kulanda kuli ye ati, "Nikuli nani waba? Ni kwisa watula webo?" Aishile kulanda ati, "Ni nebo umulumendo umwina Egypto, umubomfi wa mwina amaleke; shikulu wandi alinshile pantu panshiku shitatu ishapitapo nalilwele. ¹⁴ Fwebo twaipumine pa Negevi ka bena Kelete rlo ne fyali ifya bena Yuda, elo na Negevi wakwa Kalebu, elo twaishile koca na Siklagi ku mulilo. ¹⁵ Davidi aishile kulanda kuli ye ati, "Kuti webo wa ntwala kumpuka iyo?" Umwina Egypto aishile kulanda ati, "Lapa kuli nebo pali Lesa ukuti webo tawangipaye nangu ukumpondokela nangu ukumpela mu minwe yakwa shikulu wandi, elo nebo nkomileta kuli iyo mpuka." ¹⁶ Uluntu umwina Egypto aishile ku twala Davidi kulya, ab mpuka balisalanangane panshi monse monse, bakolya no kunwa elo no kucinda pamulandu wa fyuma fyonse ifyo bapiitile ukufuma mu calo caba Pelishiti no kufuma mu calo cakwa Yuda. ¹⁷ Davidi aishile kubasansa ukutampila pakafifif kanono ukufika ku cungulo pa bushiku ubwakonklelepo. Takwali umuntu uwapuswike ukufumyakofye abalumendo, abaikele pa ngamila eba butukile abali imyanda ine. ¹⁸ Davidi aishile ku bwesha fyonse ifyo abena Amaleke bapiitile; na Davidi apuswishe abakashi bakwe babili. ¹⁹ Takwali icabulile, icinono nangu icikulu, nangula abana baume nangula abana banakashi, nangula icipe, nangula icili conse ico impuka yaipitile ifyabo abene. Davidi alibweshe ifili fyonse. ²⁰ Davidi apiitile umuni onse ne ng'ombe, ifyo abaume bali kucema ukumutangililla pa ntanshi ya fitekwa. Baishile kulanda ati, "Ifi fipe fya kwa Davidi. ²¹ Davidi aishile kwisa ku baume balya imyanda ibili abanakile abafililwe ukumukonka, abo bamo bambi baebele ukwikala pa mu mana wa Besori. Abo baume baile mukukumanya Davidi pa ntanshi na bantu ababili na ye. Uluntu Davidi aishile kuli abao bantu, aishile kubaposha. ²² Eluntu abantu bonse balya abacabe cabe kanili nangu abaikele na Davidi baishile kulanda ati, "Pantu abo baume tabaile pamo na fwebo, fwebo tatwabapeleko icili conse pa fipe ifyo twapokolwele. kanofye, cila muntu asende fye umukashi wakwe na bana no kuya." ²³ Eluntu Davidi aishile kulanda ati, "Tamufwile mwacita ifi, ba wesu, pafyo Yahweh apele fwebo. Apo alitubakilile no kutupela impuka iyaishile pali fwebo mu maboko yesu. ²⁴ Ni banani abenga myumfwa pali uyu mulandu? Kuli ukwabanya kuli onse uwaile ku bulwi, cimo cine bali no kwabanishiwa kuli onse uyo uwashele pa fipe ; bali no kwabanya cimo cine." ²⁵ Caishile kuba ukufuma pali bulya bushiku ukufika pali buno bushiku, kuli Davidi abikile ifunde ne cebo pali Israeli. ²⁶ Uluntu Davidi aishile kwisa ku Siklagi, aishile kutuma fimo ifya tapilwe kubakulu bakwa Yuda, ku banankwe, aishile kulanda ati, "Boneni, pano epali icabupe kuli mwebo ukufuma mu fyatapwa ukufuma ku balwani bakwa Yuda." ²⁷ Kabili aishile kutuma fimo ku bakulu abo abali mu Behtel, na kuli abo abali mu Ramoti wa ku kapinda ka kukulyo, na kuli abo abali ku Yatiri, ²⁸ na kuli abo abali mu Aroer, na kuli abo abali mu Sifumoti, nankuli abo abali mu Eshitemoa. ²⁹ Aishile kutuma fimo ku bakulu abo abali mu Rakal, na kuli abo abali mu misumba ya Yerahmeelite, na kuli abo abali mu misumba ya bena Keni, ³⁰ nakuli abo abali mu Homa, na kuli abo abali mu Bor Ashani, na kuli abo abali mu abali Ataki, ³¹ na kuli abo abali mu Hebrone, na konse ku ncende uko Davidi umwine na baume bakwe baile no kwendaukako.

Chapter 31

¹ Nomba aba Pelishi balwile na bena Israeli. Abaume bakwa Israeli baishile kubutuka ukufma ku cinso ca ba Pelishiti elo bawile no kulwa pa lupili lwa Giboa. ² Aba Pelishiti balikupalamina kuli Shauli elo na bana bakwe abaume, aba Pelishiti baishile kwipaya Yonatani Abinadabu, elo na Malki-Shua, abana baume bakwe. ³ Ubulwi bwalikosele pali Shauli, elo na bali kupose mifwi bali musangile. Ali mu kukalipwa ukukulu pa mulandu wabo. ⁴ Eluntu aishile kulanda ku wali kumupiitila ifyanso ati, "Bula ulupanga lobe ulupushe muli nebo, Pantu limbi, abo abatasembululwa baisa no kungonaula." Lelo uwali kumupiitila ifyanso alikene, pantu ali no mwenso ukukulu. Eico Shauli aishile kubula ulupanga lwakwe no kuwila pali lo. ⁵ Uluntu uwalukupita ifyanso fyakwe aishile kubona ukuti Shauli alifwile, nao aishile kuwila palu panga lwakwe mu musango umo wine no kufwa pamo na ye. ⁶ Eico Shauli alifwile, abana bakwe abaume batabatu, elo no wali kumupiitila ifyanso-abo abaume bafwile capamo pali kalyakene kasuba. ⁷ Uluntu abaume bakwa Israeli abali kubushilya kumbi mu mupoka poka na abali kunuma ya Yodani, baibwenene ukuti abaume bakwa Israeli balibutukile elo ukuti Shauli na bana baume bakwe ba lifwile, baishile kusha imisumba yabo no kubuta, elo na ba Pelishiti baishile no kwikala muli iyo misumba. ⁸ Ubushiku bwaishile kukonkapo, uluntu aba Pelishiti baishile mukubona abafwile palya baishile kusanga Shauli elo na bana bakwe abaume batatu bawilile a lupili lwa Gilboa. ⁹ Baliputwile umutwe wakwe elo ba bulile ne fyanso fyakwe, elo batumine ne ntumi mu calo ca ba Pelishiti ukushingulusha ukutwala imbila nsuma kuma temepele ya tulubi twabo na ku banatu. ¹⁰ Baishile kubika ifyanso fyakwe mwi tempele lya kwa Ashitole, ne citumbi cakwe bapampamike ku cibumba ca musumba wa Beti Shani. ¹¹ Uluntu abashalapo ba ba Yabeshi Gileadi baishile kumfwa ifyo aba Pelishiti bacitile kuli Shauli, ¹² bonse abaume babulwi balimine no kuya ubushiku bonse no kubula icitumbi cakwa Shauli elo ne fitumbi fya abana bakwe abaume batatu ukufumya ku cibumba ca Beti Shani. Baile ku Yebeshi elo baishile kuboca kulya. ¹³ Eluntu baishile kubula amafupa yabo no ku yashikua mwisamba lya cimutu ca mutaliski mu Yabeshi, no kuleka ukulya pa nshiku cine lubali.

2 Samuel

Chapter 1

¹ Iryo Shauli afwire, David aishire ukufuma mukupuma abena Amareke eryo nokushara mu Sikragi panshiku shibiri. ² Pabushiku bwarenga shitatu, umuntu aishire kufuma ku nkambi yakwa Shauri nefyakufwara fyakwe ifyakurepuka nefiko ku mutwe wakwe. Iryo aishire kuri Dabidi aponene panshi nokukontamina panshi. ³ Dabidi asosere kuri ye, "Nikwisa ufumine? Aasukire, "Mfyukire munkambi yakwa Israeri." ⁴ Dabidi asosere kuri ye, "Napapata njobako ifyo ifintu fyaendere." Aasukire, "Abantu babutukire ukufuma ku burwi." Abengi bariponene eryo abengi nabafwa. Shauri na Yonatani umwana wakwe umwaume nabo na bafwa." ⁵ Dabidi asosere ku mulumendo, "Wishibire shani ukuti Shauli na Yonatani umwana wakwe umwaume na bafwa?" ⁶ Umulumendo aasukire, "Kukyeshuko nakisangwa pa Rupili Iwa Gilboa, eryo parya Shauri arekushintirira pe fumo ryakwe, eryo abamakereta na benda pari bakabarwe barimupepi nokumusanga. ⁷ Shauli apiribukire no kumbona eryo nokukuta kuri nebo. Naasukire ati, 'Ndi pano.' ⁸ Asosere kuri nebo ati, 'Niwebo nani?' Naasukire ati, 'Ndi mwina Amareke.' ⁹ Asosere kuri nebo ati, 'Napapata tarama pari nebo no kunjipaya, pantu ubukuyushi ubukuru nabunjikata, rero umweo ukiri muri nebo.' ¹⁰ Eikyo naishire kutarama pari ye no kumwipaya, pamurandu wakweba ati narishibire ukuti tekuti ekare epo ariponene. Eryo naishire kubura ikisote ikyari ku mutwe wakwe eryo ne kikosa ikyali kukuboko kwakwe, eryo nokufireta kuno kuri mwebo, shikulu wandi." ¹¹ Eryo David arepwire insaru shakwe, eryo bonse abantu abari naye baishire kita fimo fine. ¹² Bariroseshe, baririre, eryo nokufunga mpaka ikyunguro pari Shauri, pari Yonatani umwana mwaume wake, pa bantu bakwa Yahweh, na pa ng'anda yakwa Israeri pantu bariponene ku rupaanga. ¹³ David asosere ku mulumendo ati, "Nikwisa wafuma?" Aasukire ati, "Ndi mwina fyaro mu mpanga, umwina Amareke." ¹⁴ David asosere kuri ye ati, "Kinshi tawakitinina ukwipaya infumu iyasubwa iyakwa Yahweh kukuboko kobe?" ¹⁵ David akutire umu pa balumendo no kusosa ati, "Kabiye kamwipaye." Eikyo urya muntu arire nokuya kumuma panshi, eryo no mwina Amareke arifwire. ¹⁶ Eryo David asosere ku mwina Amareke uwafwire ati, "Umuropa obe uri pa mutwe obe pa murandu wakweba ati akanwa kobe karipere ubunte pari webo eryo nokuranda ati, 'Ndjipeye infumu yasubwa iyakwa Yahweh.'" ¹⁷ Eryo David aimbire uru rwimbo rwa kiriro pari Shauri na Yonatani umwana mwaume wakwe. ¹⁸ Akonkomeshe abantu ukusambirira uru rwimbo kubana baume bwakwa Yuda, urwaremberwe mwi buku ryakwa Yasha. ¹⁹ Ubukata bobe, Israeri, na bufwa, bwipaiwirwe pa nkyende shenu isha pa muru! Ifyo ubukata bwa pona! ²⁰ Takiri kyakwesha ukukiranda mu Gati, mwikakishimika mu misebo ya Ashikeroni, pakweba ati abana banakashi baba Perishiti besekerera, pakweba ati abana banakashi ba bashasembururwa besefya. ²¹ Impiri sha Gilboa, rekeni kwiba umume nangu infura pari mwebo, nangu firime ifya ku mipela ing'ano shatura ifyabupe, pantu apo ikyakukinga ikyamaka kyaryonaurwa. Inkwera yakwa Shauri tayari iyakusubwa amafuta na kabiri. ²² Ukufuma ku mupapa wa abo bonse abo baipye, kufitumbi ifyamaka, ubuta bwakwa Yonatani tabwabwerere, no rupanga rwakwa Shauri tarwaishire ukwakubura akantu. ²³ Shauri na Yonatani bari temwikwe kabiri bari abasuma mu myeo yabo, na mumfwa yabo tababaturwire. Barikuyangusha ukukira ba kyembe, barikukosa ukukira inkaramo. ²⁴ Mwe bana banakashi bakwa Israeri, rirani Shauri, uwarekumifwika ishakashika ne fisamu, no kubika ifisamu fya goride pafya kufwara fyenu. ²⁵ Ifyo amaka yaponi pakati kaburwi! Yonatani bari mwipeye pamuru wa nkyende shenu. ²⁶ Ndi noburanda pari webo Yonatani wesu. Wari bwino kuri nebo. Ikitemwiko kuri nebo kyali ikyabune, ukukira pa kitemwiko kya banakashi. ²⁷ Ifyo amaka yaponi, ne fyanso fya burwi fyaroba.

Chapter 2

¹ Panuma yaifi David aipwishe Yahweh no kusosa ati, "Bushe ndeya kumusumba umu uwa mu misumba ya Yuda?" Yahweh amwasukire ati, "Kabiye" David asosere ati, "Ni ku musumbanshi naraya? Yahweh amwasukire ati, "Ku Hebroni." ² Eikyo David aire nabakashi bakwe babiri, Ahinoam umwina Jezreeri, na Abigairi umwina Carmeri, mukamfirwa wakwa Nabari. ³ David ariretere abaume abari naye, abo kira umu aretere urupwa rwakwe, ku misumba ya Hebroni, uko baishiretampa ukwikara. ⁴ Eryo abaume ukufuma kuri Yada baishire no kwisasuba David infumu pa ng'anda yakwa Yuda. Baebere David, "Abaume bakwa Jabeshi Gireadi na bashika shauri." ⁵ Eikyo David aritumine intumi ku baume ba ku Jabeshi Gireadi no kusosa kuri bo, "Mwariparwa kuri Yahweh, apo namuranga ukunakira kuri shikuru wenu Shauri no kumushika. ⁶ Nomba rekeni Yahweh imirane ikitemwiko ne kishinka. Nanebo nkamiranga ubusuma pa mulandu wa kwebati mukitire ifi fintu. ⁷ Nomba na kabiri, rekeni amaboko yenu yabe ayakukosa; mube ababuramba pantu Shauri shikuru wenu nafwa, ne ng'anda yakwa Yuda nainsuba infumu pari bo." ⁸ Rero Abina umwana mwume wakwa Nere, mushika wafita fyakwa Shauri, nasenda Ishibosheti umwana mwaume wakwa Shauri no kumureta ku Manahaimu. ⁹ Ari kupanga Ishibosheti infumu pari Gireadi, Ashere, Jezreeri, Ephraim, Benjamini na pari Israeri onse. ¹⁰ Ishibosheti umwana mwaume wakwa Shauri, ari nevmyaka ya kufyarwa amakumi yane iryo atampire ukuteka Israeri, eryo atekere imyaka ibiri. Rero ing'anda yakwa Yuda yarikonkere David. ¹¹ Inshita iyo David ari infumu mu Hebroni pa ng'anda yakwa Yuda yari imyaka kine rubari ne myeshi mutanda. ¹² Abina umwana mwaume wakwa Nere, na babomfi bakwa Ishibosheti umwana mwaume wakwa Shauri, barire ukufuma ku Mahanaimu ukuya ku Gibeoni. ¹³ Joab umwana mwaume wakwa Zeruiha na babomfi bakwa David barifumine no kuya mukubakumanya pakishiba kya Gibeoni. Parya barikere panshi, ibumba rimo bushirya bwa kishiba na rimbi bushirya. ¹⁴ Abina asosere kuri Joab, "Reka abarumendo

beme no kukimfyanya nafwebo." Eryo Joab asosere ati, "Reka bena beme."¹⁵ Eryo abarumendo baimine no kurongana pamo, ikumi na babiri bakwa Benjamini na Ishibosheti umwana mwaume wakwa Shauri, na ikumi na babiri ukufuma mu babomfi bakwa David.¹⁶ Onse umuntu ikete umunankwe ku mutwe no kurasa urupanga murubafu rwa munankwe eryo baponene bonse. Eikyo irya nkyende yainikirwe "Helkath Hazzurim," nangu "inkyende ya rupanga," iyari mu Gibeoni.¹⁷ Uburwi bwarishupile burya bushiku eryo Abina na baume bakwa Israeri bakimfiwe ku babomfi bakwa David.¹⁸ Abana baume batatu abakwa Zeruiah bari parya pene: Joab, na Abishai, na Asaheri. Asaheri ari uwakwanguka ku makasa yakwe kwati ka konge.¹⁹ Asaheri asupire Abina no kumukonka ukwabura ukufuma munshira iiri yonse.²⁰ Abina aroreshe kunuma no kusosa ati, "Bushe niwebo Asaheri? Aasukire ati, "Ninebo."²¹ Abina asosere kuri ye, "Piribuka kumbari kukuryo kobe nangu kukuso kobe, eryo wikatepo umo pa barumendo no kusenda ifyo akwete." Rero Asaheri tapiribukire.²² Eikyo Abina asosere kuri Asaheri, "Reka ukunkonka. Kinshi ningakumina weba panshi? Kinshi ningekatira ikinso kyandi kuri Joab, wenu?"²³ Rero Asaheri arikene ukuya rubari, eryo Abina amurashire mu mubiri wakwe kwifumo, eikyo ifumo ryaishire fumumina kubushirya. Asaheri ariponene panshi no kufwa, arirekere no kwiminina ndi.²⁴ Nomba Joab na Abishai barikonkere Abina. Iryo akasuba karekuwa, bafikire ku rupiri rwa Ammah, urwaba mupepi na Giah pambari ya musebo wakuya mumatororo ya Gibeoni.²⁵ Abaume bakwa Benjamini barikoronganikire bonse capamo panuma yakwa Abina no kwiminina pa muru wa rupiri.²⁶ Eryo Abina akutire Joab no kusosa ati, "Bushe urupanga rukesa konaure inshiku pe? Bushe tamwishibe ati rukesa kukaripa pampela? Ninshitanshi kikesakuba ribe tauraeba abaume bobe ukureka ukukonka bawenu?"²⁷ Joab aasukire ati, "Nga fintu Resa aikara ngatawasosere ifyo, abashirika bandi ngabarikonkere bamunyina babo mpaka urucero!"²⁸ Eikyo Joab arishishe ipenga, eryo bonse abaume barekere kabiri tabakonkere Israeri nakabiri, nangu kurwa nakambi.²⁹ Abina na baume bakwe baryendere bonse burya ubushiku ukupita mu Arabah. Batorokere Yodani, ukwenda urucero rwa konkerepo ronse, eryo nakabiri bafikire ku Mahanaim.³⁰ Joab aribwerere ukufuma mukukonka Abina. akoronganikire bonse abaume bakwe, ukufuma umo barubire Asaheri eryo na bashirika bwakwa David ikumi limo na pabula.³¹ Rero abaume bwakwa David baripeye abaume bakwa Benjamin 360 pamo na Abina.³² Eryo baburire Asaheri no kumushika mu nshishi yakwa wishu, iyari mu Beterehemu. Joab na baume bakwe baendere ubushiku bonse na kasuba kariwire pari bo pa Hebroni.

Chapter 3

¹ Nomba kwari uburwi bwa kutwaririra pakati ka nganda yakwa Shauri ne nganda yakwa David. David arekoserakofye, nomba inganda yakwa Shauri yarakyeperakofye amaka.² Abana baume barekufyarwa kuri David mu Hebuloni. Iberi ryakwe ari ni Amunoni, muri nyina Ainoamu umwina Yesireri.³ Umwana mwaume wakwe uwabubiri, Kireabu, afyerwe muri Abigari, mukamfwirwa wakwa Nabari umwina kameri. Uwabuta tutu, Abusaromu, ari mwana mwaume wakwa Maka, umwana mwanakashi wakwa Tarimai, imfumu yaku Geshuri.⁴ Mwana David uwarenga bune, Adoniya, uwari mwana mwaume uwafyerwe muri Hagiti. Uwarenga busano umwana mwaume ari ni Shefatiya muri nyina Abitari,⁵ kabiri uwarenga mutanda, Itiremu, ari mwana mwaume uwa mu mukashi wakwa David Egira. Aba abana ebafwerwe kuri David mu Heburoni.⁶ Kyaishire ku kitika iryo kwari uburwi pa kati ka nganda yakwa Sauro ne nganda yakwa David ikyakuti Abina aikitire uwa maka mu nganda yakwa Sauro.⁷ Sauro arikwete umukashi ashaupire mu bwinga uweshina rya Risipa, umwana mwanakashi wakwa Aia. Ishibosheti asosere kuri Abina ati, "Kinshi wirekusendamina no mukashi untu tata ashaupire mu bwinga?"⁸ Eryo Abina afurirwe pa mashiwi yakwa Ashibosheti no kusosa ati, "Bushe ninebo umutwe wambwa uwaba mu bena Yuda? Irero nebo nderanga bu kishinka ku nganda yakwa Sauro, wiso, kuri ba ndume shakwe, na kubanankwe, ukupitira mukufirwa ukupera weba ku kuboko kwakwa David. Nomba weba urempera nebo umurandu palwa uyu mwanakashi?"⁹ Lesa akite iki kuri nebo, Abina, kabiri ikikuru, nganshakitire David ngefyo Yahweh arapire kuri ye,¹⁰ ukusesha ubufumu ukufuma mu nganda yakwa Sauro no kupampamika ikipuna kya bufumu bwakwa David pari Israeri na pari Yuda, ukufuma ku Dani ukufika ku Beresheba."¹¹ Ishibosheti taasukire Abina ishiwi narimbi, pantu aremutina.¹² Eryo Abina atumine inkombe kuri David ukumusoserako ati, "Bushe kyarokwe yakwa nani iki? Panga ikipangano kuri nebo, no kumona ati ukuboko kwandi kuri nobe, ukupera yonse Israeri kuri weba."¹³ David asosere ati, "Wakita bwino, nebo narapanga ikipangano kuri weba. Nomba kimo ikyo ndekabira kuri weba teti umone ikinso kyandi kanofye wabarirapo ukureta Mikari, umwana mwanakashi wakwa Sauro, iryo ukesa mukumbona."¹⁴ Eryo David atumine inkombe kuri Ishibosheti, umwana mwaume wakwa Sauro, ukusosa, "Mpera umukashi wanda Mikari, uyo naripirepo umutengo wa nkanda umwanda umo ishakuntanshi yakubwaume kwa ba Perishiti."¹⁵ Eryo Ishibosheti atumine abaire kuri Mikari no kuya mupokorora ku murume wakwe, Pariteri umwana mwaume wakwa Raishi.¹⁶ Umurume wakwe aire pamo naye, arerosha iryo areya, kabiri arimukonkere naku Bahurimu. Eryo Abina asosere kuri ye, "Bwekeramo ku nganda iririne." Eikyo aribwekeremo.¹⁷ Abina arirandire na bakaramba ba mu Israeri ati, "Inshita shakare mwareyesha ukukwata David ukuba imfumu pari mweba."¹⁸ Nomba kikitani pantu Yahweh arirandire parwa kwa David ati, "Ukupitira ku kuboko kwa musha wandi David nkapokorora abantu bandi aba kwa Israeri ku kuboko kwa baperishiti no kufuma ku kuboko kwa barwani babo bonse."¹⁹ Abina na kabiri arandire pa rwa kwe na pa bantu babena Benjamin. Eryo Abune aire na kabiri no kuranda na David ku Heburoni ukurondorora fyonse fintu Israeri ne nganda ya kwa Benjamin yarekabira ukufikirisha.²⁰ Iryo Abina na baume bakwe amakumi yabiri bafikire mu Heburoni mu kumona David, David akitire umutebeto kuri bo.²¹ Abina arirondorwere kuri David ati, "Nebo nkema no kukoronganika yonse Israeri kuri weba, shikuru mwe mfumu yandi, pakuti bakapange ikipangano na mweba,

pakuti mwingateka pari fyonse ifyo mukabira." Eikyo David aribwekeshemo Abina, na Abina abwekeremo umutende.²² Eryo abashirika bakwa David na Yoabu babwerere ukufuma ku kutapa kabiri baretere ifyakutapa ifingi. Rero Abina tari na David mu Heburoni. David arimubwekeshemo, na Abina aire mu mutende.²³ Eryo Yoabu na bashirika bonse abari pamo nankwe bafikire, baryebere Yoabu ati, "Abina umwana mwaume wa kwa Neri akisa ku mfumu, ne imfumu naimureka aya, na Abina ere uwa mutende."²⁴ Eryo Yoabu aire ku mfumu no kuranda ati, "Kinshi ukitire? Bona, Abina akisa kuri webo! Ninshi umubwekeseshemo, kabiri bushe naya?"²⁵ Bushe tawakishiba ati Abina umwana mwaume wa kwa Nere akisafye mukukubepaika no kwishiba amapange yobe no kusambirira kyonse ikyo urekita?"²⁶ Iryo Abune ashire David, arimutumine inkombe panuma ya kwa Abina, kabiri barimubweshe ukufuma pa kishima kya Sira, nomba David taishibe pari iki.²⁷ Iryo Abina abwerere ku Heburoni, Yoabu arimusendere rubari pakati kampongoro mu kuranda nankwe mu mutararira. Kurya eko Yoabu amurashire murufumo no kumwipaya. Muri uyu musango, Yoabu arandwirire umuropa wa kwa Asaeri ndume yakwe.²⁸ Iryo David aumfwire pari ikyo arandire ati, "Nebo no bufumu bwandi turi abakaere kuri Yahweh umuyayaya ku murandu wa muropa wa kwa Abina umwana mwaume wa kwa Neri.²⁹ Umuropa wa kwe nauponena pa mutwe wa kwa Yoabu na pa ng'anda yonse iya kwa wishi! Rekeni ing'anda ya kwa Yoabu iburwa uwakironda nangu uwaburwere bwa pa nkanda nangu uwaremana no wakwendera ku nkonto nangu uwakwipaiwa ku rupanga nangu uwakukwata ifyakurya finenene."³⁰ Kanshi Yoabu na Abishai munina Wa kwe baipeye Abina, pantu aripeye munina wabo Asaeri pa Gibeon mu burwi.³¹ David asosere kuri Yoabu na ku bantu bonse abari pamo naye ati, "Repaureni ifyakufwara fyenu, fwareni amasaaka, no kurosha kuntanshi ya kwa Abina." Nomba imfumu David yareenda panuma ya kitumbi mu nshita ya kushika.³² Barishikire Abina mu Heburoni. Imfumu yariroseshe no kurira ukupongomoka pa nshishi ya kwa Abina, na bantu bonse bariroseshe.³³ Imfumu yarimbire isha mariro pari Abina no kwimba ati, "Bushe Abina kuti afwa ngeffwa ikipuba?"³⁴ Amaboko yobe tayakakirwe. Amakasa yobe tayari mu minyororo. Ngefyo umwaume uwa kuntanshi ya bana baume ababula umuringanya, efyo na webo uwire." Na kabiri abantu bonse bariroseshe pari ye.³⁵ Abantu bonse barishire ku kurenga David arye iryo kakiri kasuba, nomba David arirapire ati, "Resa engakita kimo kine kuri nevo, ne kyakirapo, nga kyakuti naryapo umukate nangu ikiri kyonse iryo akasuba takarawa."³⁶ Abantu bonse barimwene ukukaripwa kwa kwa David, kabiri kyaribasekeshe, pantu kyonse ikyo imfumu yakitire kyaribasekeshe.³⁷ Eikyo bonse abantu na Israeri yonse yarishininkishe burya bushiku ati takyari kufwaya kwa mfumu ukwipaiwa kwa kwa Abina umwana mwaume wa kwa Neri.³⁸ Imfumu yarirandire ku babomfi baiko, "Bushe namwishiba ati umwana mwaume wa mfumu kabiri umwaume mwine mwine nawa buno bushiku mu Israeri?"³⁹ Nomba ndi uwanaka rero, nangu nevo naba imfumu iyasubwa. Aba baume, abana baume bakwa Seruiya, bantu bashupa kuri nevo. Reka Yahweh arandwire kakita wabubifi ku kumurimuna pa bubifi bwa kwe, ngefyo aringirwe."

Chapter 4

¹ Iryo Ishibosheti umwana mwaume wa kwa Sauro, aumfwire ukuti Abina nafwa mu Heburoni, amaboko yakwe yarinakire, na Israeri yonse yarisungukire.² Nomba umwana mwaume wakwa Sauro arikwete abaume babiri abari abakaramba ba mabumba ya bashirika. Ishina umo ari ni Baanah na umbi nao ni Rekabu, abana baume bakwa Rimoni umwina Beroti, uwafumine ku bantu ba bena Benjamini (pantu Beroti nayo ipenderwa pari Benjamini,³ na bena Beroti ku Gitaimu kabiri bekara kurya kwine ukufika nakano kashita).⁴ Nomba Yonatani umwana mwaume wakwa Sauro, arikwete umwana umwaume uwaremene amuru yakwe. Ari ne myaka isano iryo iryashi rya pari Sauro na Yonatani ryaishire ukufuma ku Jezreel. Kasunga wakwe arimusendere ku kufurumuka. Rero iryo umwanakashi arebutuka, umwana mwaume wakwa Yonatani ariponene no kuremana. Ishina ryakwe ari ni Mefibosheti.⁵ Kanshi abana baume bakwa Rimoni umwina Beroti, Rekabu na Baanah, mukasuba kabala ukuya ku nganda yakwa Ishibosheti, iryo ena aretusha akasuba pakati.⁶ Umwanakashi uwareronda ariponene muturo eryo arepetura ingano, na Rekabu na Baanah baingire mu mutararira no kupita pari ye.⁷ Nomba pa numa yakwingira mu nganda barimupakese no kumwipaya iryo arere pa busanshi bwa kwe ku muputure wakwe. Eryo bamuputwireko umutwe wakwe no ku usenda, ukwenda umusebo ubushiku bonse ukufika ku Araba.⁸ Baritwere umutwe wakwa Ishibosheti kuri David pa Heburoni, kabiri barandire ku mfumu ati, "Bona, uyu emutwe wakwa Ishibosheti umwana mwaume wakwa Sauro, umurwani wenu, uwarefwairisha umweo wenu. Rero Yahweh narandwirako imfumu yesu kateka wesu kuri Sauro na bana bakwe."⁹ David aryaswike Rekabu na Baanah munina wakwe, abana baume bakwa Rimoni umwina Beroti; atire kuri bo, "Efyo Yahweh ari uwamweo, uwapuswishe umweo wandi ku kupakaswa konse,¹⁰ eryo umo angebere, "Bona, Sauro arifwa; ukutontokanya nga urereta imbira nsuma, narimwikete no kumwipaya pa Sikiragi. Ikya e kirambu kintu namupere pa mbira yakwe.¹¹ Nge kyakirapo, iryo abaume imbifi abepeye umuntu uwakaere mu nganda yakwe pa busanshi bwakwe, bushe nomba nevo teti nkabire umuropa wakwe ukufuma mu kuboko kobe, no ku kufumya pa kyar?"¹² Eryo David apere ifyakukita ku barumendo, kabiri baribepaye no kubaputaura amaboko na moru no kubakobeka pa muru mu kishiba kya pa Heburoni. Rero bena basendere umutwe wakwa Ishibosheti no ku ushika mu nshishi yakwa Abina mu Heburoni.

Chapter 5

¹ Eryo imitundu shonse isha Israeri shaishire kuri David ku Heburon no kusosa ati, "Roresha, turi mubiri obe ne fupa

ryobe.² munshita shapita, iryo sauro ari imfumu pari fwebo, niwebo waretungurura abashirika ba bena Israeri. Yahweh asosere kuri we, 'Uri no kukyema abantu bandi abena Israeri, kairi uri no kwisaba katungurura pa bena Israeri.'"³ Kanshi abakaramba bonse ababena Israeri baishire ku mfumu ku Heburoni, ne mfumu David yapangire ikipangano nabo pa kinso kya kwa Yahweh. Basubire David ukuba imfumu pa bena Israeri.⁴ David ari ne myaka amakumi yatatu(30) iryo atampire ukuteka, eryo atekere imyaka amakumi yane(40).⁵ Mu Heburoni atekere aba Yuda imyaka kine rubari(7) ne mweshi mutanda, elo mu yerusarem atekere imyaka amakumi yatatu na itatu(33) pa bena Israeri bonse na ba Yuda.⁶ Imfumu na baume baiko baire ku Yerusarem mukurwisha abena Yebushi, abekashi ba kirya kyaro. Basosere kuri David ati, "Tawaingiremo muno kanofye ubwekeshemo impofu ne firema. David tengesa kuno."⁷ Nangu kyari ifyo, David aikete aba maka ba mu Ziyoni, uli nomba musumba wakwa David.⁸ Pari irya nshita David asosere ati, "Bonse abakatasha abena Yebushi baringire ukupita mu miforo ya menshi pakufika ku barema na ku mpofu' abari barwani bakwa David." Emuranduwine abantu baosera ati, "Impofu na barema tabafwire kwingira kwi sano."⁹ Kanshi David aikere mu maka eryo waitirwe umusumba wakwa David. Akuramo no kushinurusha, ukufuma kufyakwikasha ukurora mukati.¹⁰ David ari na maka pantu Yahweh, wa miraro, ari nankwe.¹¹ Eryo Hiram imfumu yaku Turi yatumine inkombe kuri David, ne fimuti fya Keda, bakabasa wa mbao, na bakakura. Bakurire David inganda.¹² David aishibire ukuti Yahweh arimukushishe ena ukuba imfumu ya bena Israeri, kabiri arisumbwire ubufumu bwakwe pa murandu wa bantu bakwe abena Israeri.¹³ Pa numa David asha Heburoni kabiri aishire ku Yerusarem, aburire abanakashi abengi abo ashaupirwe na banakashi abengi mu Yerusarem, na bana baume na bana banakashi abengi bafyerwe kuri ye.¹⁴ Aya eyari amashina ya bana abo abafwyerwe kuri ye mu Yerusarem: Shammua, Shobab, Nathan, Soromon,¹⁵ Ibhar, Erishua, Nepheg, Japhia,¹⁶ Erishama, Eriada na Eripheret.¹⁷ Nomba iryo abapereshiti baumfwire ukuti David nasumburwa ukuba imfumu ya bena Israeri, baire mukumufwairikisha. Rero David aryumfwire pari ikyo eryo aire umwari ubukingo bwa kwe.¹⁸ Nomba abaparishiti barishire no kusaranganina mu mipokapoka ya Refaimu.¹⁹ Eryo David aipwishe ubwafwirisho ukufumu kuri Yahweh. Asosere ati, "Bushe kuti nayatasha abaperishiti? Bushe urempera ukukimfya pari bo? " Yahweh asosere kuri David ati, "Kabatashe, pantu mukine ndinokukupera ukukimfya pa baperishiti."²⁰ Eikyo David aire mukubatasha pa Baari Perasim, na kurya aribakimfishe. Asosere ati, "Yahweh narepukira pa barwani bandi pa kinso kyandi nga muramba wa menshi." Eikyo ne shina rya nkyende irya ryainikwe Baari Perasim.²¹ Aba Perishiti bashire no turubi twabo kurya, eryo David na baume bakwe batusenda.²² Eryo aba Perishiti baishire na kabiri eryo basaranganina na kabiri mu mipikapopa ya Refaimu.²³ Eikyo David aipwishe ubwafwirisho ukufuma kuri Yahweh na kabiri, na Yahweh asosere kuri ye ati, "Tamufwire kubatasha kuntanshi yabo, rero kingawamisha ukubashinguruka ku numa yabo no kwisa kuri bo mu fimuti fya Basamu.²⁴ Iryo ukomfwa ikiunda kyanshindo mukupupa kwa mwera kyapita mu fimuti fya Basamu, eryo ukabatashe na maka. Ukite ifi pantu Yahweh naya pa kinso kyobe mukutasha ifita fya ba Perishiti."²⁵ Eikyo David akitire ifyo Yahweh amukonkomeshe. Aipeye aba Perishiti ukufuma ku Gibeoni inshira yonse ukufika ku Gesa.

Chapter 6

¹ Nomba David na kabiri arironganike pamo abaume bonse abasarirwe abamu Israeri, amakana amakumi yatatu.² David aimine no kuya na baume bakwe bonse abari nankwe ukufuma ku Baarah mu Yuda ukuyareta imbokoshi yakipangano iyakwa Resa ukufuma kurya, iyitwa ishina ryakwa Resa wa miraro, uwaikara pa kipuna apasansama pari ba kerubi.³ Babikire ne mbokoshia yakwa Resa iya kipangano pe kyereta iripya. Baifumishe mu ng'anda yakwa Abinadabu, iyari pa muru wa rupiri. Uzza na Ahio, abana baume bakwe baretungurura ne kyereta iripya.⁴ Bafumishe ikyereta mu ng'anda yakwa Abinadabu pa mulu wa rupiri ne mbokoshi yakwa Resa yakipangano pa muru we kyereta. Ahio areenda pa ntanshi ya mbokoshi yakipangano.⁵ Eryo David na bonse aba ng'anda yakwa Israeri batampire ukupepa pa kinso kya kwa Yahweh, ukusefya ne fyakurisha, inyimbo, amasese, insango, insombo ne fishibiro.⁶ Iryo baishire ku rubansa batwirapo urwa Nakoni, amakyereta yaritareme, na Uzza atambarikireko ukuboko kwa kwe no kwikata imbokoshi yakwa Resa yakipangano eryo aikatirire.⁷ Eryo ubukari bwa kwa Yahweh bwaishire pari Uzza. Resa amwipeye parya pa rubembu rwa kwe. Uzza afwirire parya mumbari yambokoshi yakipangano kya kwa Resa.⁸ David arifurirwe pantu Yahweh aipaya Uzza, no kwinka ishina rya irya nkyende ati Peresi Uzza. Irya nkyende itwa Peresi Uzza na pari rero.⁹ David ari uwatina Yahweh pari karya kasuba. Asosere ati, "Bushe kuti yaisa shani kuri nebo imbokoshi yakipangano kyakwa Resa?"¹⁰ Eikyo David taisuminishe ukusenda imbokoshi yakipangano kya kwa Yahweh ukuya na yo mu musumba wakwa David. Mukifuro, abikire rubari mu ng'anda yakwa Obedi Edom umwina Gati.¹¹ Imbokoshi yakipangano kya kwa Yahweh yashere mu ng'anda yakwa Obedi Edom umwina Gati pa myenshi itatu. Eikyo Yahweh amuparire na bonse aba mu nga'nda yakwe.¹² Nomba imfumu David yaryeberwe ukuti, "Yahweh napara ing'anda yakwa Obedi Edomu na kyonse ikyaba kuri ye pa murandu wa mbokoshi yakipangano kya kwa Resa." Eikyo David aire no kusenda imbokoshi yakipangano kya kwa Resa ukufuma mu ng'anda yakwa Obedi Edomu no kureta mu musumba wakwa David ne nsansa.¹³ Iryo abo bonse abasendere imbokoshi yakipangano kyakwa Yahweh batampura intampuro mutanda, arepera ikyerambo ing'ombe ne kiponti kyaina.¹⁴ David ashanine pa kinso kya kwa Yahweh na maka yakwe yonse; afwerefye ikya mwingira wa efodi.¹⁵ Eikyo David na bonse aba mu ng'anda yakwa Israeri baretere imbokoshi yakipangano kya kwa Yahweh ninshi barepunda no kurisha ne fiunda fya mapenga.¹⁶ Nomba iryo imbokoshi yakipangano kya kwa Yahweh ireingira mu musumba wakwa David, Mikari umwana mwanakashi wakwa Sauro, aroreshe pa nsorokoto. Abwene imfumu David iretombauka no kushana pa kinso kya kwa Yahweh. Eryo amusushishe

mu mutima wakwe.¹⁷ Baingishe imbokoshi yakipangano kya kwa Yahweh no kuibika mu nkyende yaiko, pakati ke tenti iryo David aimike ukuibikamo. Eryo David aturire amarambo yakokya ne mituro yakurongana pa kinso kya kwa Yahweh.¹⁸ Iryo David apwishishe ukutura amarambo yakokya ne mituro yakurongana, aparire abantu mwishina rya kwa Yahweh wa miraro.¹⁹ Eryo apere mu bantu bonse, mwibumba ryonse irya bena Israeri, konse ku baume na banakashi, ikipandwa kya mukate, no munofu wa nama, ne kimantwa kya mwangashi, Eryo abantu bonse basarangene; kira muntu abwekera ku ng'anda yakwe.²⁰ Eryo David abwekere mukupara urupwa rwa kwe. Mikari, umwana mwanakshi wakwa Sauro, afumine panse mukukumanya David eryo asosere ati, "Yangu ifyo imfumu ya bena Israeri yaikindamika rero, iyakiifura iine rero pa menso ya basha abanakashi mu babomfi baiko, kwati umo uwamubashakwata amano uwaisarura umwine no kuifura umwine!"²¹ David ayasukire kwei Mikaei ati, "Nakita kirya pa kinso kyakwa Yahweh, uwansara ambika na pari wiso na pa ba ng'anda yakwe yonse, uwasarire nebo ukuba intungurushi pa bantu bakwa Yahweh, na pa bena Israeri. Pa kinso kyakwa Yahweh ndaba uwasansamuka."²² Ndi nokuba uwaikyefya ukukira nafino, kabiri ndi nokuba uwaisura mu menso yandi. Rero kuri aba abasha abanakashi abo urandirepo, ndino kukindikwa."²³ Eikyo Mikari, umwana mwanakashi wakwa Sauro, takwetepo mwana ukufika naku bushiku bwamfwa yakwe.

Chapter 7

¹ Kyakitikire ukuti pa numa imfumu yaikere mu ng'anda, kabiri pa numa Yahweh amupere ukutusha ukufuma ku barwani baiko bonse abaishingurukire.² imfumu yasosere kuri Natani kasesema ati, "Bona, ndeikara mu ng'anda ya mikedari, rero imbokoshi yakwa Resa yaikara mwi tenti pakati."³ Eryo Natani asosere ku mfumu ati, "Kabiye, kakite ifiri mu mutima obe, pantu Yahweh ari na webo."⁴ Nomba ubushiku ubo bwine ikyebo kyakwa Yahweh kyaishire kuri Natani, akiti:⁵ "Kabiye no kweba Davidi umubomfi wandi ati, 'Ifi efyasosa Yahweh ati: Bushe webo kuti wankurira ing'anda ku kwi karamo?'⁶ Pantu nebo ntaikarapo mu ng'anda ukufuma pa bushiku naninikire abantu bakwa Israeri ukubafumya mu Egypto ukufika na buno bushiku bwa rero; rero, nebo naikarirafye ukwendauka mwi tenti, nge kyakwikaramo."⁷ Mu nkyende shonse isho nebo nalikwendauka na bana bakwa Israeri bonse, bushe nebo naritarire sosapo ikintu kuri umo uwa mu ntungurushi sha bena Israeri abo nebo nasontere ukukyema abantu bandi Israeri, ukweba ati, "Kinshi mwebho tamwankurira ing'anda yami kedari?"⁸ Eryo nomba, eba Dabidi umubomfi wandi, ifi efyo Yahweh uwa miraro asosa: Nebo na kusendere ukufuma ku mpanga ya muremfwe, ukukufumya mukukonka impanga, pakuti webo ube intungurushi pa bantu bandi Israeri.⁹ Nebo nari konse uko webo wareya. Nebo nariputura na barwani bobo bonse ukufuma ku kinso kyobe. Nomba ndi nokukita ishina ryobe irikuru, nga amashina ya bakuru bamo aba pano isonde.¹⁰ Ndi no kusonta inkyende ya bantu bandi Israeri no kubarimba kurya, pakuti bena bekare mu nkyende iyabo umo tabakabasunkanye na kabiri. Abantu imbifi tabakabakyushe,¹¹ nge fyo barekita pa kutampa, ngefyo bena bakitire ukufumafye ku nshiku isho nkonkomeshe bakapingura ukuteka pa bantu bandi Israeri. Nomba ndekupera ukutusha ukufuma ku barwani bobo bonse. Nakukirisha, nebo, Yahweh nasosa kuri nebo ukuti nakakukurira ing'anda webo.¹² Iryo inshiku shobe shikafikirisha nobe ukasendeme kuri ba wiso, nkemya umwana obe ukakukonkapo uyo ukafuma munda yobe, kabiri nkapampamika ubufuma bwakwe.¹³ Ena e ukakurira ishina ryandi ing'anda, kabiri nkapampami ikipuna kya bufumu bwakwe umuyayaya.¹⁴ Nebo nkaba wishu kuri ye, na ye akaba umwana mwaume wandi. Eryo abembuka, nebo nkamukanda ne nkonto ya bantu kabiri ne mpumo sha bana baume ba bantu.¹⁵ Rero ikipangano kya kitemwiko kyandi takyakafume pari ye, ngefyo nakifumishe pari Shauri, uyo nafumishe pa kinso kyobe.¹⁶ Ing'anda yobe no bufumu bobo fikaba fya kishinka ku kinso kyandi, ikipuna kyobe kikapampamikwa umuyayaya."¹⁷ Natani asosere kuri Davidi no kufisha amashiwi yonse aya kuri ye, Na ye amwebere parwa kimonwa kyonse.¹⁸ Eryo Davidi imfumu aingire no kwikara ku kinso kya kwa Yahweh no kusosa ati, "Ninebo nani, Yahweh Resa, kabiri kinshi ing'anda yandi pakuti mwebho mwandetara ukufika kuno?"¹⁹ Nomba iki nakyo kyarikyepere mu menso yenu, Shikuru Yahweh. Rimo mwebho mwarerandapo pa ng'anda ya mubomfi wenu pa nshita ntari iikesa, kabiri nebo mwarindangire ne nkuriro ku ntanshi, Shikuru Yahweh!²⁰ Finshi fimbi nebo, Davidi, ndesosa kuri mwebho? Mwebho mwarishibo mubomfi wenu, Shikuru Yahweh.²¹ Pa murandu wa fyabo, kabiri pakufikirisha kufwaya kobe, webo epo kitira ifi fintu ifikuru no kufisokorwera ku mubomfi obe.²² Eikyo webo uri mukuru, Shikuru Yahweh, pantu takwaba uwaba nga webo kabiri takuri Resa ku rubari robe, ngefyo twayumfwirire ku matwi yesu.²³ Bushe ruko nshi ururi nga bantu bobo Israeri, uruko rumo panwe sonde uro webo, Resa, warubura we mwine? Webo wakitire ifi pakuti bena bakabe abantu bobo we mwine, ku kuipangira ishina we mwine, ku kukita ifikuru kabiri ku mikitire ya kutinisha ku kyaroyobe. Webo watamfishe inko no tumirungu twabo ukufuma ku bantu bobo, abo webo warubwire ukufuma ku Egypto.²⁴ Webo wapampamike Israeri nga bantu bobo umuyayaya, kabiri webo, Yahweh, wari Resa wabo.²⁵ Eikyo nomba, Yahweh Resa, reka ikirayo ikyo webo wapangire ikyakumine umubomfi obe na ba ng'anda yakwe kipampamike umuyayaya. Kita ngefyo webo urandire.²⁶ Reka ishina ryobe ribe irikuru umuyayaya, pakuti bakasose ati, 'Yahweh uwa miraro e Resa wa bena Israeri,' iryo ing'anda yandi, Davidi, umubomfi obe aba uwapampamikwa ku kinso kyobe.²⁷ "Kuri webo, Yahweh uwa miraro, Resa wa bena Israeri, warisokorwere ku mubomfi obe ukuti webo nakakukurira ing'anda. E apo pene nebo, umubomfi obe, asangiro ku kosereshiwa ku kupepa kuri webo.²⁸ Nomba, Shikuru Yahweh, ni webo resa eryo ifyabo fyakishinka, kabiri webo wapanga iki kirayo kya bune ku mubomfi obe."²⁹ Eryo nomba, reka kikusekeshe webo ku kupara ing'anda ya mubomfi obe, pakuti yena kuti yakonkanyapo ku kinso kyobe umuyayaya. Pantu webo, Shikuru Yahweh, mwebho

mwasosere ifi fintu, kabiri ku maparo yobe ing'anda ya mubomfi obe ikaparwa umuyayaya."

Chapter 8

¹ Pa numa ya iki kyaishire pari Davidi ukuti aumine aba Perishiti no kubakimfya. Eikyo Davidi asendere Ametegi Ammah ukufumya mukutungura kwa ba Perishiti. ² Kabiri akimfinshishe Moabu kabili apimine abaume bakwe ku mwando ku kubarenga bena barare panshi pa mushiri. Aribapimine imirongo ibiri ku kubabika ku kubepaya, no murongo umo utunturu ku kuusunga uwa mweo. Eikyo abena Moabu bari abasha kuri Davidi no kutampa ukupera imituro kuri ye. ³ Kabiri Davidid akimfishe Hadadesari umwana mwaume wakwa Rehobu, imfumu ya Soba, iryo Hadadesari areya ku kubwekeshapo ifunde ku mu mana wa Yufrate. ⁴ Davidi apokere amakereta 1,700 na baume abareenda pa makasa amakana amakumi yabiri. Dabidi aputwire bakabarwe kuma kyereta. Rero arishireko abengi umwanda umo uwa makyereta. ⁵ Iryo abena Aramu ba ku Damaseke baumfwire Hadadesari imfumu yaku Soba, Davidi naipaya abena Aramu amakana amakumi yabiri na babiri. ⁶ Eryo Davidi abikire amabomba mu Aramu wa mu Damaseke, na bena Aramu baishireba ababomfi kuri ye no kumuretera imituro. Yahweh apere ukukimfya kuri Davidi konse uko areya. ⁷ Davidi apokere inkwera sha goride isho ishari ku babomfi bakwa Hadadesari no kushireta ku Yerusaremu. ⁸ Ukufuma ku Teba, na Berotai, imisumba yakwa Hadadesari, imfumu Davidi aripokere umukuba uwingi sana. ⁹ Iryo Tou, imfumu ya bena Hamatai, aumfwire ukuti Davidi nakimfya abashirika bonse abakwa Hadadesari, ¹⁰ Tou atumine umwana mwaume wake ku mfumu Davidi ku kumuposha no kumupara, pantu Davidi narwa na Hadadesari no kumukimfya, kabiri pantu Hadadesari ari uwarerwa na Tou. Hadoramu atwere umwine eka ifipe fya silfere, ifipe fya goride, ne fipe fya mukuba. ¹¹ Imfumu Davidi abikire ifi fipe rubari kuri Yahweh, pamo pene ne fipe fya silfere ne fipe fya goride ukufuma mu nko shonse isho akimfya- ¹² ukufuma ku Aramu, Moabu, abantu bakwa Amoni, umu Perishiti, na Amareke, pamo na bonse abakwa Hadadesari umwana mwaume wakwa Rehobu ifyatapirwe ifisuma, imfumu ya Soba. ¹³ Ishina rya kwa Davidi ryaishibikwe iryo arebwea mukupuma abena Aramu mu mupokapoka wa mukyerere, na baume babo amakana ikumi na kine konsekonse. ¹⁴ Abikire amaboma ukufumina fye Edomu yonse, kabiri abena Edomu bonse baishire ba ababomfi kuri ye. Yahweh apere ukukimfya kuri Davidi konse uko areya. ¹⁵ Davidi atekere pari Israeri onse, kabiri akitire uburungami ku bantu bakwe bonse. ¹⁶ Yoabu umwana mwaume wakwa Seruiya ari umukaramba wa bashirika, na Yehoshafati umwana mwaume wakwa Ahirudi ari ni kebukisha. ¹⁷ Sadoki umwana mwaume wakwa Ahitubi na Ahimereki umwana mwaume wakwa Abiatari bari ni bashimapepo, na Seraya ari ni karemba. ¹⁸ Benaya umwana mwaume wakwa Yehoyada ari ni mushika wa bena Kerete na bena Pereteate, na bana baume bakwa Davidi bari ni bampanda mano ba mfumu.

Chapter 9

¹ David asosere ati, "Bushe tamuri ushere uwa mu rupwa rwa kwa Shauri uyo ninga berera uruse pa murandu wakwa Yonatani?" ² Kwari mu rupwa rwa kwa shauri umubomfi ishina ryakwe ni Siba, eryo Dabidi akutire. Imfumu yasosere ati, "Bushe niwe Ziba?" Ayasukire ati "Emukwai. Ninebo mubomfi wenu." ³ Eikyo imfumu yasosere ati, "Bushe tamuri ushere uwa mu rupwa rwa kwa Shauri uyo ninga berera uruse rwa kwa Resa? Ziba aryasukire ati, Yonatani akiri arikwete umwana umwaume, uwaremana ukuru." ⁴ Na kabiri imfumu yaipwishe, "Arikwisa?" Ziba aryasukire imfumu ati, "Bona, ari mu ng'anda yakwa Makiya umwana mwaume wakwa Amiere uwa mu Ro Debar. ⁵ Eryo imfumu Davidi atumine abakumureta ukumufumya mu nga'anda yakwa Makiya umwana mwume wakwa Amiyere uwa mu Ro Debar. ⁶ Kabiri Mefiboseti umwana mwaume wakwa Yonatani umwana mwaume wakwa Shauri, aishire kuri Davidi no kukontamika ikinso kya kwe panshi ngo kupera umukinshi kuri Davidi. Davidi asosere ati, "Mefiboshet." Nao ayasukire ati, "Bona, ndi mubomfi obe." ⁷ Davidi asosere kuri ye ati, "wiumfwa umwenso, pantu mukine kine ndekuberera uruse pa murandu wamufyashi mwaume obe Yonatani, kabiri nakubwesha impanga shonse iya kwa wisokuru Shauri, eryo ukararya ifya mwiteburo ryandi ryonse." ⁸ Mefosheti afukeme no kusosa ati, "Nga ninshi umubomfi obe aba, pakuti unkwatire uruse ne mbwa yafwa nge fyo ndi?" ⁹ Eryo imfumu yakutire Ziba, umubomfi wakwa Shauri no kumweba ati, "Fyonse ifyari fya kwa Shauri no rupwa rwa kwe napera ku mwishikuru wakwa shikuru obe. ¹⁰ Ena, abana baume bobbe, na babomfi bobbe mufwile uku murimina impanga no kumusombwera ifisabo pakweba ati umwishikuru wakwa shikuru obe akese kukwata ifiryo fyakurya. Nomba pari Mefiboshet, umwishikuru wakwa shikuru obe, afwire ryonse ukurya kwi teburo ryandi." Uyu Ziba akwete abana baume ikumi na basano na babomfi amakumi yasano. ¹¹ Eryo Ziba aebere imfumu ati, umubomfi obe arekita fyonse ifyo shikuru wandi imfumu ikonkomeshe umubomfi waiko, "Imfumu yarundirepo no kuti, "Nimba pari Mefiboshet akararya kwi teburo ryandi, pamo nga umo umwana mwaume wa mfumu." ¹² Mefiboshet arikwete umwana mwaume umwaikye uweshina rya kwa Mika. na bonse abaikere mu ng'anda yakwa Ziba bari babomfi bakwa Mefiboshet. ¹³ Kabiri Mophiboshet aikere mu Yerusaremu, na ryonse arerya kwi teburo rya mfumu, nangura ari uwaremana amoru yonse.

Chapter 10

¹ Kyari pa numa iryo imfumu ya bantu ba bena Amoni yafwire, na Hanun umuwana mwaume wakwe aishire ba imfumu mu nkyende yakwe. ² Davidi asosere ati, "Nkaranga uruse kuri Hunan umwana mwaume wakwa Nahash, nge fyo wishu arangire uruse kuri nebo." Eikyo Davidi atumine ababomfi bakwe ku kusansamusha Hanun parwa kwa wishu. Ababomfi

bakwe baingire mu kyarwo kya bantu ba bena Amoni.³ Rero intungurushi sha bantu babena Amoni sharandire kuri Hanun shikuru wabo ati, "Bushe kine kine murentonkanya ukuti Davidi arekindika wishinwe pantu ena atumine abantu ku kumusansamusha? Bushe David tumine ababomfi bakwe kuri webho ku kubona pa musumba, ku kuurengura, pakuti upokwe?"⁴ Eikyo Hanuni aburire ababomfi bakwa Davidi, aba beya kitika imwefu shabo, aputura ifyakufwara ukufika ku matakho yabo, eryo abatamfya.⁵ Iryo barondorwere iki kuri Davidi, atumine abakukumana nabo, pantu abantu barisebene nganshi. Imfumu yasosere ati, "Ikareni pa Yeriko mpaka imwefu shenu shikakure, eryo nombamba mu kabwere."⁶ Iryo abantu bakwa Amoni babwene ukuti bena barishire ku bapata kuri Davidi, abantu bakwa Amoni batumine inkombe no kwashima abena Aramu aba ku Beti Rehobu na Soba, abashirika ba pa makasa amakana amakumi yabiri, ne mfumu ya ku Maacah na baume ikana, na baume ba ku Tobi na baume ikumi amakana ikumi na yabiri.⁷ Iryo Davidi aumfwire parwa iki, atumine Yoabu ne fita fyonse ifyabashirika.⁸ Abena Amoni barifumine eryo bapangire umurongo wa ba burwi pa mwenshi ku mpongoro ya musumba wabo, ninshi abena Aramu aba ku Soba na baki Rehobu, na baume ba ku Tobi na Maacah batateme pa rwabo mu mpanga isha pa rwarara.⁹ Iryo Yoabu abwene imirongo ya ba burwi irimuroreshe konse ku ntanshi na kunuma yakwe, asarapo bamo aba burwi abasarapuka mu Israeri eryo abantantike ku bena Aramu.¹⁰ Abantu bakwe abasherepo ababikire mukuboko kwakwa Abishai ndume yakwe, eryo ena abateyanishishe mu fifuro ku kurwa ne fita fya bena Amoni.¹¹ Yoabu asosere ati, "Nga kyakuti abena Aramu bakosesha pari neho, eryo webho, Abishai ukampokororako, rero nga kyakuti abafita bakwa Amoni bakosesha pari webho, eryo nkesa no kukupokororako."¹² Ube uwakosa, no kureka ifwe turange fwebene ukuba abakosa pa bantu besu na ku musumba wakwa Resa wesu, pantu Yahweh akakita ifya bune pa menso yakwe."¹³ Eikyo Yoabu na ba shirika bafita fyakwe baparamine ku kurwa na bena Aramu, abo aba butukire ku kinso kyafita fya bena Israeri.¹⁴ Iryo ifita fya bena Amoni fya bwene ukutira abena Aramu babutuka, nabo baributukire ukufuma kuri Abishai no kubwekera mu musumba. Eryo Yoabu abwekeremo ukufuma ku bantu ba bena Amoni no kubwekera ku Yerusaremu.¹⁵ Eryo abena Aramu babwene ukuti bena ba bakimfya ku bena Israeri, barikorongene kyapamo na kabiri.¹⁶ Eryo Hadadesere atumine pa bena Aramu ukuyasenda kwishirya rya mumana wa Yefurata. Barishire ku Haramu, na ku Shobaki, abakuru bafita fyakwa Hadadesere, e wari pa ntanshi yabo.¹⁷ Iryo David bamwebere iki arikoronganikire abena Israeri bonse kyapamo, ukutoroka Yodani, no kufika ku Haramu. Abena Aramu baitantamika mu murongo wa burwi kuri Davidi no kurwa na ye.¹⁸ Abena Aramu baributukire ukufuma ku bena Israeri, na David aipeye abaume aba pa makyereta imyanda kine rubari na baume ba pari bakabarwe amakana amakumi yane. Shabaki umukuru wa fita fyabo ariikyenene no kufwira parya pene.¹⁹ Iryo bashamfumu bonse abo abari ababomfi bakwa Hadadesere babwene ukutira bena babakimfya kuri Israeri, barengere umutende na Israeri no kuba ifyakurandapo fyabo. Eikyo abena Aramu baretina ukwafwa abantu bakwa Amoni na kabiri.

Chapter 11

¹ Kyari ifi pakupwa kwa mwaka, pa nshita iryo imfumu shareirapo ku burwi, eryo Davidi atumine Joab, ababomfi bakwe ne fita fyonse ifyakwa Israeri. Baonawire ifita fya mu Amoni no kushinguruka umusumba wa Rabbah. Rero Davidi aikere mu Yerusaremu.² Kanshi kyari ifi ikyunguro iryo Davidi aimine ukufuma pa busanshi bwa kwe no kwamba ukwendauka pa mutenge wa ng'anda ye sano ryakwe. Parya e po abwene umwanakashi uwaresamba ari musuma ukumuroresha.³ Kanshi Davidi atumine no kwipusha abantu abengakwatirapo ubwishibiro pari urya mwanakashi. Umo asosere ati, "Te Betisheba uyu, umwana mwanakashi wakwa Eriam, eryo bushe te uyu umukashi wakwa Uriah umwina Hiti?"⁴ Davidi atumine abakuya mubura; aishire mukati kuri wene, no kurara nankwe (pantu Betisheba ari uwasanguruka ukufuma ku mweshi). eryo abwereremo ku ng'anda yakwe.⁵ Umwanakashi arimite, kabiri umwanakashi atumine intumi no kweba Davidi, umwanakashi asosere ati, "Ningimita."⁶ Eryo Davidi atumine kuri Joab ukusosa ati, "Ntumineniko Uriah umwina Hiti." Eikyo Joab atumine Uriah kuri Davidi.⁷ Eryo Uriah afikire, Davidi amwipwishe ifyo Joab ari, ifyo ifita fyarebomba, ne fyo uburwi bwareya.⁸ Davidi asosere kuri Uriah ati, "Tentemukira ku ng'anda yobe no kusamba amakasa yobe." Eikyo Uriah ashire ikipango kya mfumu, ne imfumu yatumine ikya bupe kuri Uriah pa numa naya.⁹ Rero Uriah arere pa mwinshi wa kipango kya mfumu pamo na babomfi bonse aba bashimukindikwa, kabiri tatentemukire ku ng'anda yakwe.¹⁰ Iryo baebera Davidi ati, "Uriah tatentemukire ku ng'anda yakwe, "Davidi asosere kuri Uriah ati, "Bushe taumfumine pa rwendo? Ninshi tatentemukire ku ng'anda yobe?"¹¹ Uriah ayasukire Davidi ati, "Imbokoshi ya kipangano, na Israeri na ba Yuda bareikara mu ma tenti, no mukuru wa fita wandi Yoabu na ba bomfi ba mukuru wa fiita wandi bekere mu mabara aya isuka. Ninshi naraira mu ng'anda yandi ku kurya no kunwa no kurara pamo no mukashi wandi? Apo ningishiba ati muri no mweo, nshakite iki."¹² Eikyo David asosere kuri Uriah ati, "Ikara pano rero, na mairo nkareka webho ukaye." Eikyo Uriah aikere mu Yerusaremu burya bushiku no bushiku bwakonkerepo.¹³ Iryo Davidi amwitire, aririre no kunwa pa kinso ryakwe, na Davidi amurengere ukukorwa. Pa kyunguro Uriah aire rara pa busanshi bwakwe pamo na babomfi ba mukuru wa fita ryakwe; tantemukire ku ng'anda yakwe.¹⁴ Eikyo mu kya rucero Davidi arembere inkarata kuri Yoabu, no kuituma mu maboko yaka Uriah.¹⁵ Davidi arembere mu nkarata ukusosa ati, "Bika Uriah pa ntanshi ya burwi bwa kakata, eryo nombamba mufume kuri ye, pakuti araswe no kwipaiwa."¹⁶ Eikyo iryo Yoabu abwene ifibumba ryakosa mu musumba, abikire Uriah ku nkyende uko aishibire ukuti abashirika abakosesha ba kurarwira.¹⁷ Iryo abaume ba mu musumba baire no kurwisha ifita fya kwa Yoabu, bamo abashirika bakwa Davidi bariwire, na Uriah umwina Hiti nao aripaiwe kurya kwine.¹⁸ Iryo Yoabu atumine amashiwi kuri Davidi pari fyonse pa murandu wa burwi,¹⁹

akonkomeshe intumi ati, "Iryo warayapwisha ukweba imfumu ifintu fyonse parwa burwi, ²⁰ kuti kyakitika icyakuti imfumu ireyakaripa, no kusosa kuri we ati, 'Ninshi mwairire mupepi no musumba mu kurwa? Tamwaishibire ati kuti ba rashira mukikurwa?' ²¹ Ninani waipaye Abimereki umwana mwaume wakwa Yerubu-Bisheti? Bushe te mwanakashi uwamurashire iribwe ukufuma mukikurwa, pakuti afwe pa Tebezi? Ninshi mwairire mupepi ne kikurwa?' Eryo uye wasuke ati, 'Umubofi wenu Uriah umwina Hiti na ye nafwa.'" ²² Eikyo intumi yarishire no kuya kuri Davidi no kumweba fyonse ifyo Yoabu amutumine ukusosa. ²³ Eryo intumi yasosere kuri Davidi ati, 'Abarwani bari abakosa ukutukira pakubara; Baishire kuri fwebo mwibara, rero twaribabwekeshemo ku mpongoro. ²⁴ Eryo abarasa babo barashire pa bashirika benu ukufuma apaperera ikikurwa, na babomfi ba mfumu bamo bari paiwe, no mu bomfi wenu Uriah umwina Hiti na ye aripaiwe.'" ²⁵ Eryo Davidi asosere ku ntumi ati, 'Ukasose ifi kuri Yoabu, 'Wireka iki ukushikusekesha, pantu urupanga rwimina umo no munankwe. Panga uburwi ukukoserako pa kwimina umusumba no kuposa,' kabiri umukoseleshe.'" ²⁶ Eikyo iryo umukashi wakwa Uriah aumfwire ati umurume wakwe Uriah nafwa, ari uwaburanda nganshi pa murume wakwe. ²⁷ Iryo ifiramba fyakwe fyapwire, Davidi atumine no kumupita ku ng'anda ku kipango kyakwe, no kuba umukashi wakwe no kumufyarira umwana mwaume. Rero ikyo Davidi akitire tasekeshe Yahweh.

Chapter 12

¹ Kabiri Yahweh atumine Nathan kuri Davidi. Aishire kuri ye no kusosa ati, "Kwari inshita imo abaume babiri mu musumba. Umo ari umukankara no uyu umbi ari mupina. ² Umukankara arikwete impendwa iikuru iya mpanga ne ng'ombe, ³ Rero umwaume umupina takwete nangu kimo akwetefye akakota ka mpanga, ako ashitire no kurisha no ku kakusha. kakurire pamo n ye elo pamofye na bana bakwe. Aka akana ka mpanga karerira pamo na ye no kunwina kurukombo rwakwe, kabiri karerira mu maboko yakwe eryo kari kwati mwana umwanakashi kuri ye. ⁴ Bushiku bumo umutandashi arishire ku mwaume umukankara, rero uyu umwaume umukankala afirirwe ukuburapo imo pa mpanga nangu ing'ombe shakwe ukuti apekanishishe umweni wakwe icyakurya. Ikyakuti, aburire akana ka mpanga akakota aka mwaume umupina eko aipakira umweni wakwe.'" ⁵ Davidi ariikatawa no bukari kuri uyo mwaume umukankara, no kweba Nathan ati, "Mukishinka kyakuti Yahweh wa mweo, umwaume uukitire iki aringire ukufwa. ⁶ Afwire ukubweshapo impanga shine pakukita icyamusango uyu, kabiri takwatireko no mwaume umupina uruse." ⁷ Eryo Nathan asosere kuri Davidi ati, "Niwe urya mwaume! Yahweh, Resa wakwa Israeri, asosere ati, "Narikusubire ubufuma pa bena Israeri, no kukupususha mu minwe yakwa Shauri. ⁸ Narikupere ing'anda yakwa sokuru, na bakashi bakwe mu maboko yobe. Rero nga kyakuti firya fyari finono, nga narikubikirepo ne fintu na fimbi. ⁹ Eikyo ninshi wasurira ukukonkomesha kwakwa Yahweh, eikyo nga kukukita icyabipa mu menso yakwe? Waripaya Uriah umwina Hiti ku rupanga no kusenda umukashi wakwe ukuba umukashi obe. Wamwipaire ku rupanga rwa bena Amoni. ¹⁰ Eikyo nomba urupanga tarwakatare fuma mu ng'anda yobe, pantu nausura nebo, no kusenda umukashi wakwa Uriah ukuba umukashi obe. ¹¹ Yahweh asosere ati, "Roresha, ndi nokwimya ifimfurunganya mu ng'anda yobe. pa ntanshi ya menso yobe, Nkasenda abakashi bobo no kubapera ku mwina muparamano obe, no kurara na bakashi bobo parwarara. ¹² Ikyo weba wakitire urubembu mu kufisama, rero wene akakita iki kintu pa kinso kyakwa Israeri yonse pa kasuba." ¹³ Eryo Davidi asosere kuri Nathan ati, "Nimbembukira Yahweh." Nathan ayasukire kuri Davidi ati, "Yahweh nafumyapo urubembu robe. Tawaipaiwe. ¹⁴ Nomba, pa murandu wakuti nausura Yahweh, umwana ukafyarwa kuri weba akafwa." ¹⁵ Eryo Nathan afumune no kuya ku ng'anda. Yahweh asanshire umwana uyo umukashi wakwa Uriah afyarire Davidi, na ye arirwarishe. ¹⁶ Eryo Davidi apapatireko umwana kuri Resa. Davidi afungire no kuya mukati no kurara ubushiku bonse panshi. ¹⁷ Abakaramba ba ng'anda yakwe barimine no kwiminina rubari rwakwe, ku kumwimya ukufuma panshi, rero tareiminina, no kurya tarerya na bena. ¹⁸ Kyari ifi pa bushiku bwarenga kine rubari iryo umwana afwire. Ababomfi bakwa Davidi bari no mwenso wakumweba ati umwana nafwa, Eikyo basosere ati, "Boneni, iryo umwana akiri no mweo twarirandire kuri ye, kabiri tareumfwa ishiwi ryesu. Kinshi e ngakita nga kyakuti twamweba ati umwana nafwa?!" ¹⁹ Nomba iryo Davidi abwene ababomfi bakwe baretepereshanya pamo, Davidi atontonkenye ati umwana nafwa. Asosere ku babomfi bakwe ati, "Bushe umwana nafwa?" bayaswike ati nafwa." ²⁰ Eryo Davidi aimine ukufuma panshi ku samba, aisuba amafuta no kufwara fimbi ifyakufwara fyakwe. Aire ku ng'anda yakwa Yahweh eryo ashinshimwine kurya kwine, eryo nomba abwerere ku kipango kyakwe. Iryo aipwishe pari iki babikire ifyakurya pa ntanshi yakwe eryo arire. ²¹ Eryo ababomfi bakwe basosere kuri ye ati, "Ninshi mwakitira iki? Mwarifunga no kurosha iryo umwana ari umutunturu, rero iryo umwana afwa mwaima no kurya." ²² Davidi ayaswike ati, "Iryo umwana akiri ari no mweo narifungire no kurosha. Nasosere ati, "Nani e shibe nga kyakuti Yahweh kuti ambererako uruse, ukuti umwana abe no mweo?" ²³ Rero nomba nafwa, eikyo ninshi narafungira? bushe kuti namubwesha ku mweo na kabiri? Nkaya kuri ye, rero takabwere kuri nebo." ²⁴ Davidi akunkumbire Betisheba umukashi wakwe, kabiri aingire kuri ye no kurara na ye, Mukuya kwanshita afyere umwana umwaume, no mwana ainikwe Soromon. Yahweh arimutemenwe. ²⁵ Eryo atumine ikyebo ukupitira muri Nathan ukuti amwinike ati Jedidiah, pantu Yahweh arimutemenwe. ²⁶ Nomba Joab arwishishe Rabbah uwa mu bena Amoni, eryo aikete umusumba wa bufumu. ²⁷ Eikyo Joab atumine inkombe kuri Davidi eryo asosa ati, "Nindwisha Rabbah, eryo ninsenda umusumba wa menshi. ²⁸ Nomba ronganikeni abashirika abasharapo pamo no kupangira umusumba inkambi, no kupoka, pantu nga napoka umusumba, ukenikwa ishina ryandi. ²⁹ Eikyo Davidi aronganike abashirika pamo no kuya kuri Rabbah; arwishishe umusumba no kuwikata. ³⁰ David afurire ikisote ukufuma ku mutwe wa mfumu yabo-kyafinine nga goride, eryo mwari ne ribwe iryaruma umutengo. Ikisote kya bufumu kyabikirwe ku

mutwe wakwa David. Eryo apokorwere ifya kutapa ifyari mu musumba ifingi.³¹ Aburire abantu abari mu musumba no kubapatikisha ukubomba umurimo wa kupanga ifyera ifyatwa no kuputura amabwe, no kupanga amasembe; na kabiri arebabomfya ukupanga ingerwa. David arefwaya imisumba yonse iya bantu bamu Amoni ukubomba uyu murimo. Eryo David ne fita fyonse babwereremo ku Yerusaremu.

Chapter 13

¹ Kyaishire ba parwa iki pa numa Amnoni umwana mwaume wakwa Davidi aritemwishishe nkashi yakwe Tama uwa muri banyina bambi uwayemba, ari ni nkashi fye wakwa Absarom, na umbi pa bana baume bakwa Davidi. ² Amnoni arikyukyutike mu mutima icyakuti arirwere no kurwara pa murandu wakwa nkashi yakwe Tama. Tama ari ni nakisungu, kabiri kanshi kyariboneke ukukosa kuri Amnoni ukumukita ikintu ikiri kyonse. ³ Rero Amnoni arikwete umunankwe uweshina rya Yonadabu umwana mwaume wakwa Shimeya, wabo wakwa Davidi. Yonadabu ari mwaume indamu nganshi. ⁴ Yonadabu asosere kuri Amnoni ati, "Kinshi, we mwana mwaume wa mfumu, ikyo urebonekera uwaburanda kira rukyero? Bushe tekuti ungebeko? Eikyo Amnoni amwasukire ati, "Naritemwa Tama, nkashi wakwa ndume yandi Absaromu." ⁵ Eryo Yonadabu asosere kuri ye ati, "Sendama pa busanshi bobo no kuba kwati urirwere. Iryo wisu areisa mukukubona, umwipushe auti, 'Napapata bushe tekuti mutumeko nkashi yandi Tama andetereko fimo ifyakurya eryo angipikireko muno mwine, e pakwebati ni nga bona uko areipika no kundishako?' ⁶ Eikyo Amnoni arisendeme ukwati murwere. Iryo imfumu yaishire mukumubona, Amnoni asosere ku mfumu ati, "Napapata tumeni nkashi yandi Tama ukunteyanishishako ifiryo pa kurwara kwandi pa menso yandi e pakuti nebo kuti andisheko." ⁷ Eryo Davidi akutire Tama kwi sano ryakwe no kumweba ati, "Kabiye nombarine ku ng'anda yakwa ndume yobe Amnoni no kuya mupekanishishako ifiryo." ⁸ Eikyo kanshi Tama aire ku ng'anda yakwa ndume yakwe Amnoni uko asendeme. Aripitirepo umufuba no kukandura no kupangamo umukate pa menso yakwe, kabiri iryo aipike. ⁹ Tama aripitire pani no kumupera umukate, nomba ena arikene ukurya. Eryo Amnoni aebere abo arinabo ati, "Bafumyeni bonse, ukufuma kuri nebo." Eikyo bonse barifuminemo no kumusha. ¹⁰ Eikyo Amnoni asosere kuri Tama ati, "Reta ifiryo mu muputure wandi pakuti undishe." Eikyo Tama apitire umukate untu apangire, no kutwara mu kipinda kyakwa Amnoni ndume yakwe. ¹¹ Iryo atware ifiryo kuri ye, arimufukutire no kumweba ati, "Isa, ndare nobe, we nkashi yandi." ¹² Na ye amwasukire ukuti, "Awe, we ndume yandi, wimpatikisha, pantu icyamusango uyu takyataka ukukitika muno mu Israeri. Wikita iki kintu ikya bubi! ¹³ Ni kwisa uko nebo nkatwara umusebanya wandi? Bushe pari bufi weba? Uri no kuba ikipuka kya muntu mu bena Israeri. Nomba, nakupapata randa fye ku mfumu, pantu te kuti ikanye nebo ukupwa kuri weba. ¹⁴ Nangura kyari ifyo Amnoni arikene ukumfwa kuri Tama, nekyo icyakuti arikwatishe amaka ukumukira, kabiri arimunashishe, no kurara na ye mukupatikisha. ¹⁵ Eryo Amnoni apatire Tama nganshi. Urupato rwakwe rwakirire na pafyo amutemenwe. Amnoni asosere kuri ye ati, "Aramuka eryo ureya." ¹⁶ Rero amwebere ati, "Iyo nakana! Pantu ukuntamfya kwa rabipishapo ukukira na pafintu fya musebanya ifyo ukitire kuri nebo!" Rero Amnoni tewakumfwa kuri ye. ¹⁷ Ikyakankerepo, Amnoni akutire umubomfi wakwe no kumweba ati, "Pita uyu umwanakashi umufumye pari nebo, eryo wisarishe ne kibi nga afuma." ¹⁸ Eryo umubomfi afumisha Tama panse, no kwisarisha ikiibi pa numa afuma. Tama afwere umwingira uwa mutengo pantu e fyakufwara fyarefware abana banakashi bamfumu bana kisungu. ¹⁹ Tama aisubire imitoi pa mutwe no kulrura umwingira wakwe. Abika na maboko pamutwe wakwe no kufumako, no kupongomona umusowa ninshi areya. ²⁰ Absaromu ndume yakwe asosere kuri ye ati, "Bushe Amnoni ndume yobe e wakubifya? Rero nomba ikara tondoro, we nkashi yandi. Ni ndume yobe. Tekwisha ukubika iki kintu ku mutima." Eikyo Tama aikere mu ng'anda muri ndume yakwe Absaromu no mutima uwabombotara. ²¹ Rero iryo imfumu Davidi aumfwire pari ifi fyonse arifurirwe nganshi. ²² Absaromu tarandirepo ikintu nangu kimo kuri Amnoni, pantu Absaromu aripitire Amnoni pafyo akitire Tama na pafyo akitire umusebanya kuri nkashi yakwe Tama. ²³ Kyaishire kitika pa numa ya myaka ibiri iitunturu Absaromu arikwete baka beya ba mpaanga shakwe ku Baari Hasori, iyaba mupepi na Efuremu, na Absalomu akutire abana baume ba mfumu bonse. ²⁴ Absaromu aishire ku mfumu no kuyeba ati, "Boneni nomba, umubomfi obe arikwata bakabeya ba mpaanga. Napapata bushe imfumu na bakiroro tekuti baye na nebo, ne mu bomfi obe." ²⁵ Imfumu yaasukire Absaromu ati, "Awe. we mwana mwaume wandi, fwebo bonse tekuti tuyeko pantu kuti twaba ikisendo kuri weba." Absaromu aesha ukupapata imfumu, rero yarikene, rero ya muperefyere amaparo. ²⁶ Eryo Absaromu asosere ati, "Nga teifyo kanshi, napapata rekeni indume yandi Amnoni areya na fwebo." Eikyo imfumu e pakumwipusha ati, "Bushe mulandu kinshi urefwaira Amnoni ukuya nobe?" ²⁷ Absaromu aripatikisha Davidi, eikyo naye arirekereko Amnoni na bana baume ba mfumu no kuya naye. ²⁸ Absaromu akonkomeshe ababomfi bakwe ati, "Kutikisheni." Iryo Amnoni ubwarwa bwa tampa ukumukora, na iryo na nebo na myeba ati, 'Sanseni Amnoni,' eryo mu mwipaye. Mwitina. Bushe tari ni nebo ndemikonkomesha ukumwipaya? Mube fye abakosa kabiri abashipa. ²⁹ Eikyo kanshi ababomfi bakwa Absaromu bakitire ifyo fine Absaromu abakonkomeshe. Eryo abana baume ba mfumu bonse baimine, banina kira umo pari punda wakwe no kufurumuka. ³⁰ Eikyo kyaishire ba ati, iryo bakiri mu nshira, iryashi ryarifikire kuri Davidi ukuti, Absaromu aipaya bonse abana baume ba mfumu, eryo tapari nangu umo uwasharapo." ³¹ Eryo imfumu yatareme no kurepaura ififwara fyaiko, no kusendama panshi; bonse ababomfi baiko batareme mupepi ne fifwara fyabo ifyarepuka. ³² Yonatabu umwana mwaume wakwa Shimeya, wabo wakwa Davidi, ayasukire no ku sosa ati, "Mwe mupowe mwiranda ukweba ati ni bonse abana ba mfumu bepeye iyo, pantu ni Amnoni fye eufwire. Absaromu anshimikire ifi ukufuma fye pa bushiku burya Amnoni arere na nkashi yakwe Tama. ³³ Eikyo kanshi mwe mupowe imfumu yandi mwisakana ku

rusebo rwa kweba ati abana baume bonse aba mfumu barifwire, pantu ni Amnoni fye eufwire." ³⁴ Absarom aribukire no kufumako. Umubomfi umo uwareronda ainwine amenso yakwe eryo abwene abantu abengi munshira ku masamba yakwe bareisa mumbari ya rupili. ³⁵ Eryo Yonadabu aebere imfumu ati, "Boneni, abana baume ba mfumu abo bareisa. Nefi fyakitika ngo mwakirandira umubomfi wenu." ³⁶ Eikyo kyaishire kitika iryo fye apwishishe ukuranda, abana baume ba mfumu bafika no kusumbura amashiwi no kurira. Imfumu na babomfi nabo bene baririre nganshi. ³⁷ Rero Absaromu aribukire no kuya kuri Tarimai umwana mwaume wakwa Ammihudi, imfumu ya ku Gershur. Davidi arerosha umwana mwaume wakwe kira bushiku. ³⁸ Eikyo kanshi Absaromu aribukire no kuya ku Gershur, uko aikere imyaka itatu. ³⁹ Eikyo kanshi umupashi wakwa Davidi warefuruka ukuya kuri Absaromu pantu barimukosereshe ukurosha pari Amnoni no kufwa kwakwe.

Chapter 14

¹ Nomba Yoabu umwana mwaume wakwa Zeruya aishibire ukuti mu mutima wa mfumu muri ukufuruka Absaromu. ² Eikyo kanshi Yoabu atumine amashiwi kuri Tekoa no kuretake umwanakashi uwa mano kuri ye. Asosere kuri ye ati, "Napapata uboneke kwati uri ne kiriro no kufwara ne fifwaro fya mariro. Napapata tekwesha ukusuba amafuta yakukuyemfwa, uboneke kwati umwanakashi uwapwishisha inshiku ishingira mukurira uwafwa. ³ Eryo ureya ku mfumu elo no ku sosa kuri ye pafintu ifyo narakuronorwera." Eikyo kanshi Yoabu aebere umwanakashi ifyakuya sosa ku mfumu. ⁴ Iryo umwanakashi uwafumine ku Tekoa areranda ku mfumu, asendeme panshi ubunkumpeme ashinta ne mpumi yakwe panshi pakupanga umukinshi no ku sosa ati, "Ngafweni nebo, mwe mfumu." ⁵ Imfumu yasosere kuri ye ati, "Bushe ninshi irekukuyusha?" Aasukire ukuti, "Ikine kya kweba ati nebo ndi mukamfwirwa, no murume wandi arifwa. ⁶ Nebo, ne mubomfi obe, nari na bana baume babiri, eryo barerwa mu mabara, kabiri takwari nangu umo uwakubaramwina. Umo arikomene umunankwe no kumwipaya. ⁷ Nomba urupwa rwa rimine umubomfi obe, no kusosa ukuti, 'Tupere mu minwe yesu uyo uwaipewe wabo, pakweba ati nanye tumwipaye.' Eikyo nga kyakweba ati bakita ikyo kuti barofya impyani. Na parikyo ninshi barashimya amafya nga ayo nasha yareaka, no kurenga ishina rya murume wandi, nangu abana bandi nangu abakakonkapo mpanga yonse pano pe samba rya kyarokuroberera." ⁸ Eikyo imfumu yasosere ku umwanakashi ati, "Kabiye ku ng'anda yobe nanebo narapera amafunde aya pa murandu obe." ⁹ Umwanakashi waku Tekoa ayasukire imfumu ati, "Muropwe, we mfumu, rekafye umurandu ube pari nebo no rupwa rwakwa tata. Imfumu ne kipuna ibe iyakaere." ¹⁰ Imfumu yamwasukire ati, "Nga kyakweba ati kwaba umuntu uwaisa mukusosa ikintinya kuri webi, umurete kuri nebo, eryo takakwikatemo na kabiri." ¹¹ Eryo umwanakashi asosere ati, "Napapata, rekeni imfumu ibukishe Yahweh Resa obe, e pakweba ati karandura wa muropa e twaririra ukonaura umuntu naumbi, e pakweba ati beipaya umwana mwaume wandi." Imfumu ya mwasukire ati, "Muri Resa fye umumi, takuri umushishi nangu fye umo uwa ku mutwe wa mwana mwaume obe ukaponena panshi." ¹² Eryo umwanakashi asosere ati, "Napapata rekeni umubomfi wenu arande ishiwi na rimbi kuri muropwe imfumu yandi." Yasosere ati, "Are randa." ¹³ Eikyo kanshi umwanakashi e pakusosa ati, "Bushe kinshi nomba yarufyanishishe muri uyo musango pa bantu bakwa Resa? Pantu pakusosa muri uyu musango, imfumu yaba kwati yaipera icirubo iine, pantu mfumu tayabweshwa umwana mwaume waiko uko abukutira. ¹⁴ Pantu bonse twaba no kufwa, eryo twaba kwati menshi yaitikira panshi, ayo tabaronganya na kabiri. Rero Resa tapiita ubu; rero, arafwaya inshira abo abantu abo batamfya no kuti betaruka kuri ye. ¹⁵ Nomba iryo, pakubona ukuti naisa mu kuranda ikya musango uyu kuri muropwe imfumu yandi, nikyo pantu abantu barindetere umwenso. Eikyo kashi umubomfi obe ariisosere umwine ati, 'Nebo nomba kankaye randa fye ku mfumu. ¹⁶ Narimo kuti ya bona ifintu ingakita pafyo umubomfi aromba. Narimo kuti imfumu yaumfwa kuri nebo no kurubura umubomfi waiko ukufuma ku maboko ya muntu uurefwaya ukonaura nebo no mwana mwaume wandi pamo, ku kikwatwa kya kishirano Resa atupera. ¹⁷ Eryo mubomfi obe asepere ati, 'Yahweh, napapata rekeni ishiwi ryakwa muropwe imfumu yandi rindetere ukutusha, pantu firya maraika wakwa Resa aba, e fyaba muropwe imfumu yandi mukuranda amashiwi ayabune ukufuma mu fya bubi.' Rekeni Yahweh Resa wenu abe nenu." ¹⁸ Eryo imfumu yaasukire no kusosa ku umwanakashi ati, "Napapata wifisapo ikintu kimo pafyo narakwipusha." Umwanakashi asosere ati, "Rekeni muropwe imfumu yandi irande nomba." ¹⁹ Bushe tari ni Yoabu e waibika muri ifi fyonse? Umwanakashi ayasukire no kusosa ati, "Iki kine, apo mwebo muri abomi muropwe we mfumu yandi, tapengaba nangu umo uwingapiribukira ku kuryo nangu ku kuso ukufuma ku fintu ifyo muropwe imfumu yandi ireranda. ²⁰ Umubomfi obe Yoabu e wakitire ifi pakuti umurandu ube mu musango umbi kufirekitika. Muropwe mwarikwata amano, kwati mano ya kwa maraika wa kwa Resa. kabiri aishiba fyonse ifirekitika mu kyarokuroberera. ²¹ Eikyo kanshi imfumu yasosere kuri Yoabu ati, 'Bona nomba ifyo narakita ni fi. Kabiye kanshi, no kureta umurumendo Absaromu kuno. ²² 'Eikyo Yoabu asendeme panshi ubunkupeme mukupera umukinshi no kupara imfumu. Yoabu e pakusosa ati, 'Rero umubomfi obe aishiba ukuti asangwa uwakutemwikwa ku kinso kyobe, muropwe, we mfumu, pakuti imfumu yakita ifyo umubomfi arombere.' ²³ Eikyo Yoabu aimine, aya na ku Gershur, no kubweshwa Absaromu ku Yerusalem. ²⁴ Imfumu e pakusosa ati, 'Afwire ukubwerera ku ng'anda yakwe, rero nshirefwaya ukumubona mu menso.' Eikyo Absaromu abwerere ku ng'anda yakwe, rero tabonenepo na wishu. ²⁵ Nomba mu kyarokuroberera ikya bena Israeri tamwari umuntu nangu umo uo barerumbanya ukuyemba ukukira pari Absaromu. Ukutampirafye pa muru wa mutwe wakwe ukushinta na kukatende ka ku rukasa rwakwe takwari akarema nangu kamo muri ye. ²⁶ Iryo arebeya umushishi wa ku mutwe wakwe pakupwa kwa kira mwaka, pantu yarareremya, arepima umushishi wakwe, ukurema ukushinta na kuma shekere imyanda ibiri, ikyo ikyari ikipimo ikya mfumu ikya suminishiwa. ²⁷ Absaromu afyere abana baume batatu no

mwana mwanakashi umo, uweshina rya Tama. Ari umwanakashi wayemba.²⁸ Absaromu aikere imyaka iitunturu ibiri mu Yerusaremu, ukwabura ukubonapo ikinso kya mfumu.²⁹ Eryo Absaromu akutire Yoabu pakweba ati enga mutuma ku mfumu, rero Yoabu taire kuri ye. Eikyo Absaromu atumine intumi na kabiri, rero Yoabu naryo rine taire.³⁰ Eikyo Absaromu asosere ku babomfi bakwe ati, "Boneni, ibara ryakwa Yoabu ryaparamina ne bara ryandi, kabiri aririmamo na barle murya mwine. Kabiye ni muye okyamo umuriro. Eikyo ababomfi bakwa Absaromu e pakuya baokya ibara ku muriro.³¹ Eryo Yoabu aimine no kuya ku ng'anda yakwa Absaromu, no ku mweba ati, "Bushe kinshi ikyo ababomfi bobo baokyeri ibara ryandi ku muriro?"³² Absalom ayasukire ati, "Bona, naritumine amashiwi kuri weba no kutira isa kuno pakweba ati ni ngesa ku kutuma ku mfumu no kuyeba ukuti, "Bushe kinshi ikyo na bwerere ukufuma ku Gershur? Nga kyariweme fye na nomba ne mwine nga ndifye kurya kwine. Eikyo nomba ndefwaya ukubona imfumu, eryo nga kya kweba ati ndi no murandu, kayengipaya."'''³³ Eikyo kanshi Yoabu aire ku mfumu no kuyayeba. Iryo imfumu yakutire Absaromu, na ye aringire no kukontamina panshi pakupera umukinshi ku mfumu, ne imfumu na ye yamutomwene pa kumuposha.

Chapter 15

¹ Kyaishire ba ati panuma yaiki Abisharom apekenye ikyereta na bakabarwe pa rwakwe, na baume amakumi yasano ku kubutuka pantanshi yakwe. ² Abisharom aimine urukyeri no kutarama ku ruramba rwa nshira iyareya ku mpongoro ya musumba. Iryo umuntu onse uuri no murandu wa kwisa ku mfumu pa bupingushi, Abishalom aremwita no kusosa ati, "Bushe musumba nshi wafumako?" Eryo umuntu nga ayasuka ati, "Umubomfi wenu afumine mu mutundu umo uwabena Israeri." ³ Eikyo Abisharom ari no sosa kuri ye ati, "Bona, umurandu obe wa bune kabiri naurungama, rero takuri nangu umo uwasontwa ne mfumu uwakumfwa umurandu obe." ⁴ Abisharom arirundirepo ati, "Nga yakutira ninebo bakitire umupingushi mu kyar, pakutira umuntu onse uukwete umurandu nangu uukutire ikikuru aisa kuri nebo, nga namuretere umuringanya!" ⁵ Eikyo kyaishire ba ati umuntu onse nga aisa kuri Abisharom ku kumukindika, Abisharom arebura ukuboko kwakwe no kumwikata no ku mufyompa. ⁶ Abisharom arekita muri uyu musango kuri onse umwina Israeri uwareisa ku mfumu ku bupingunshi. Eikyo Abisharom aribire imitima ya bantu abena Israeri. ⁷ Kyaishire ba pakupwa kwa myaka ine ukuti Abisharom asosere ku mfumu ati, "Napapata rekeni ndeya no kupera umurapo uo napangire kuri Yahweh mu Hebroni. ⁸ Pantu umubomfi obe aripangire umurapo iryo nareikara ku Geshuri mu Aram, ukusosa ati, "Ikine kine nga yakuti Yahweh akandeta na kabiri ku Yerusarem, eryo nkashinshimuna Yahweh. ⁹ Eikyo imfumu yasosere kuri ye ati, "Kabiye mu mutende." Eikyo Abisharom arimine no kuya ku Hebroni. ¹⁰ Rero nomba Abisharom aritumine inengu mu mitundu ya bena Israeri yonse, ukusosa ati, "Nga mwaufwa ikiunda kya ntandara, eryo musose ati, Abisharom e mfumu mu Hebroni." ¹¹ Na Abisharom aire na baume imyanda ibiri ukufuma ku Yerusarem, abo abaitirwe. Baire muri buaire bwabo, mukukanaishiba nangu kimo ikyo Abisharom arepekanya. ¹² Iryo Abisharom apere amarambo, aritumine abakwita Ahithopheri ukufuma ku mushi wabo uwa Giloh. Ari ni kabiro wakwa Davidi. Ukumana akapi kwakwa Abisharom kwari ukwakosa, pantu abantu abarekonka Abisharom bareya barefurirakofye. ¹³ Intumi yaishire kuri Davidi ukusosa ati, "Imitima ya bantu abena Israeri barekonka panuma yakwa Abisharom. ¹⁴ Eikyo Davidi asosere ku babomfi bakwe bonse abo ari nabo ku Yerusarem ati, "Imeni na tubutuke, nangu pari baifwe tapabe uurepusuka kuri Abisharom. Ipekanyeni kukuya iririne, nangu areendesha ku kutusanga, no kukita icyabipa pari fwebo no kutasha umusumba kumpera ya rupanga." ¹⁵ Ababomfi bamfumu basosere ku mfumu ati, "Bona, ababomfi bobo nabaipokanya ku kukita kyonse ikyo shikuru wesu imfumu yasosa." ¹⁶ Imfumu yarifurumukire no rupwa ronse panuma yakwe, rero imfumu yarishire abanakashi ikumi, abo abari pambari ku kusunga ikipango. ¹⁷ Pa numa imfumu yaya na bantu bonse abaremukonka baiminine pa ng'anda ya kurekereshako. ¹⁸ Bonse abafita bareabuka na ye, eryo pa ntanshi yakwe pareya abena Kerete, na bonse abena Pereti, na bonse abena Gitti-abaume imyanda mutanda abo abaremukonka ukufuma ku Gati. ¹⁹ Eryo imfumu yasosere kuri Itah umwina Giti ati, "Bushe kinshi ikyo waishira na fwebo? Bwekera no kwikara ne mfumu, pantu weba uri mbutushi na bunkore. Bwekera ku nkyende yobe. ²⁰ Apo waishire mairo, bushe kinshi ikyo narengera weba ukusabanta konse na fwebo? Nshishibepo uko ndeya. Eikyo bwekera eryo usende ba munonko ba mu kyar kyobe na weba, na pabe ukutemwa ukukuru ne kitetekero fibe na mwebo." ²¹ Rero Itah ayasukire imfumu eryo asosere ati, "Na pari Yahweh uwa mweo, na pari shikuru imfumu uwa mweo, kine kine monse mu nkyende uko shikuru imfumu akaya, eko no mu bomfi obe akaya, nangu ikyo cipiribure ukuba no mweo nangu ukufwa," ²² Eikyo Davidi asosere kuri Itah ati, "Twaririra no kukonkanyapo na fwebo." Eikyo Ittai umwina Giti aire ne mfumu, na baume bakwe bonse na barupwa bonse abo ari nabo. ²³ Ikyaro kyonse kyaririre ne shiwi mu kukosha abantu bonse barepita mu mukonko wa Kidroni, ne mfumu yine na ye yaripitire. Abantu bonse bareya mu musebo ukurora ku kiswebabe. ²⁴ Na Zadoki wine na bena Rebi bonse, nabasenda imbokoshi ya kipangano kyakwa Resa, uwabako. Babikire imbokoshi yakwa Resa panshi, eryo iryo Abiyata airundireko kuri bo. Barirorera mpanka abantu bonse bapita ukufuma mu musumba. ²⁵ Imfumu yasosere kuri Zadoki ati, "Sendeni imbokoshi yakwa Resa mu bwekeshe mu musumba. Nganasanga ububire mu menso yakwa Yahweh, akambweshako kuno no kundanga na kabiri imbokoshi ne nkyende umo ekara. ²⁶ Rero nga asosa ati, "Nshire sansamukira muri weba, Bona, pano ndi, reka akite kuri nebo ikiremoneka ikya bune kuri ye." ²⁷ Imfumu na ye yasosere kuri shimapepo Zadoki ati, "Bushe teiwe kabona? Bwekera ku musumba mu mutende, na bana baume bobo na weba, Ahimazi umwana mwaume obe, na Yonatani umwana mwaume wakwa Abiyata. ²⁸ Bona, nderora pa fyabu fya Araba mpaka rise ishiwi ukufuma kuri weba ku kungibukisha. ²⁹ Eikyo Zadoki na Abiyata basendere imbokoshi yakwa

Resa ukubwekesha mu Yerusarem, kabiri baikere kurya kwine.³⁰ Rero Davidi aninine pa makasa ayakufurako insapato no kunina ku rupiri rwa Miorife, na ku mutwe wakwe kwarifimbirwe, kabiri baninine bare enda ninshi barerira.³¹ Umuntu umo aebere Davidi ukusosa ati, "Ahitopheri ari pa baumana akapi na Abisharom." Eikyo Davidi ariepere ati, "Mwe Yahweh, piribureni ukupanda amano kwakwa Ahitopheri mu fya buwere were."³² Kyaishire ba ati iryo Davidi afikire pa muru wa musebo, uko Resa areshinshimwinwa, Hushai umwina Arki arishire ku kumukumanya no mwingira wakwe na urepurwa ne roba pa mutwe wakwe.³³ Davidi asosere kuri ye ati, "Nga waraya nanebo, eryo waraba ikisendo kuri nebo."³⁴ Rero ngawabwekera ku musumba no kusosa kuri Abisharom, 'Naraba umubomfi wenu, mwe mfumu, ifyo nari umubomfi waba shinwe mu nshita shakare, eikyo nomba ndeba umubomfi wenu,' eryo ukufurunganya bumpanda mano bwakwa Ahitopheri pari nebo.³⁵ Bushe takuri bashimaepo Zadoki na Abiyata kuri webi? Eikyo fyonse ifyo waraumfwa mu kipango kya mfumu, uringire ukumweba Zadoki na Abiyata bashimaepo.³⁶ Bona ukuti kurya bari bena bari na bana baume babo babiri, Ahimasi, umwana mwaume wakwa Zadoki na Yanatani umwana mwaume wakwa Abiyata kuti wantumina mu minwe yabo kyonse ikyo ureumfwa."³⁷ Eikyo Hushai, kibusa wakwa Davidi, aishire mu musumba iryo Abisharom afikire no kwingira mu Yerusarem.

Chapter 16

¹ Iryo Davidi aire uburendo bwa ntamfu iyipi pa muru wa rupiri, Ziba umusha wakwa Mefibosheti akumene na ye ne bumba rya bakabarwe iryarongwa; pari bo pari imikate imyanda ibiri, umwanda umo wari wakokya, na umwanda umo wari fiburungwa fya mikunyu, no mwangashi.² Imfumu yasosere kuri Ziba ati, "Ninshi waretera ifi fintu?" Ziba ayasukire ati, "Ba punda ba mu ng'anda ya mfumu ku kuninapo, umukate ne mbukunya matobo ya mukunyu ya baume ku kurya. no mwangashi wa uuri onse uwa naka mu kiswebebe ku kunwako."³ Imfumu yasosere ati, "Nomba areisa umwishikuru umwaume wakwa shikuru obe?" Ziba ayasukire ku mfumu ati, "Boneni, naikarako mu Yerusaremu ku numa, pantu asosere ati, 'Rero ing'anda yakwa Israeri ikabwekeshapo ubufumu bwakwa tata kuri nebo.'" ⁴ Eryo imfumu yasosere kuri Ziba ati, "Bona, fyonse ifyakwa Mefibosheti nomba fyobe." Ziba ayasukire ati, "Nafukama ku kuikyefya kuri webi, we shikuru wandi, imfumu. Reka nsange ububire mu menso yobe."⁵ Eryo imfumu Davidi aparamine ku Bahurimu, murya mwafumine umwaume ukufuma mu mukowa wakwa Shauri, uweshina rya Shimei umwana mwaume wakwa Gera. Arifumine aretipa iryo areenda.⁶ Areposa amabwe pari Davidi na pari bakiroro ba mfumu bonse, ukubikirakofye na bashirika na bamaronda abari ku kuboko kwa mfumu ku kuryo na ku kuso.⁷ Shimei abirikishe mu kutiipa ati, "Kabiye kumbi, fuma pano, webi we mbifi, we mwaume wa mulopa!" Yahweh arimirambura mwebi bonse pa muropa mwasumishe mu rupwa rwa kwa Shauri, uo inkyende mwatekere. Yahweh aripera ubufumu mu kuboko kwakwa Absaromu umwana mwaume obe. Waisa mukonaura pantu uri mwaume wa muropa."⁹ Eryo Abishai umwana mwaume wakwa Zeruah, asosere ku mfumu ati, "Ninshi iyi mbwa yafwa ingaratipira imfumu? Napapata rekeni ndeya no kuputura umutwe wakwe."¹⁰ Rero imfumu yasosere ati, "Ninshi narakita na mwebi, mwe bana baume bakwa Zeruah? Rimbi aretipa pa muranda Yahweh nasosa kuri ye ati, 'Tipa Davidi.' Nomba ninani e ngaranda kuri ye ati, 'Ninshi uretipira imfumu?'" ¹¹ Eikyo Davidi asosere kuri Abishai na kuri bonse ababomfi ati, "Boneni, umwana mwaume wandi, uwafyerwe ukufuma ku mubiri wandi, arefwaya ukusenda umweo wandi. Ikyakirishamo uyu umwina Benjamini e ngafwaya ukonaura kwandi? Murekeni eka kabiri rekeni atipe, pantu Yahweh namukonkomesha ukukikita."¹² Rimbi Yahweh akaroresha pa bukari pari nebo, no kundambura ifisuma pa kuntipa nebo rero.¹³ Eikyo Davidi na baume bakwe baire pa musebo, iryo Shimei aire ku rubiri rwakwe ku rubari rwa rupiri, aretipa no kuposa urukungu na mabwe pari ye iryo areya.¹⁴ Eryo imfumu na bantu bonse abari na ye banakire, eryo atushishe iryo barekere pantu bushiku.¹⁵ Rero pari Absaromu na bantu bonse ba baume bakwa Israeri abari na ye, baishire ku Yerusaremu, eryo Ahitofere ari na ye.¹⁶ Kyaishire kitika iryo Hushai umwina Akite, umunankwe wakwa Davidi, aishire kuri Absaromu, ukuti Hushai asosere kuri Absaromu ati, Mwikare umuyayaya mwe mfumu! Mwikare umuyayaya mwe mfumu!¹⁷ Absaromu asosere kuri Hushai ati, "Bushe iki e kishinka ku munobe? ninshi tawakira na ye?" ¹⁸ Hushai asosere kuri Absaromu ati, "Awe! Mukifuro kyakuti, uyo uo Yahweh na ba abantu na bonse abaume bakwa Israeri abasarirwe, uyo e mwaume uko nkaba, eryo nkekara na ye."¹⁹ Kabiri, mwaume nshi ningabombera? Bushe tekuti mbombere ku kinso kya mwana mwaume wakwe? Ngefyo nabombera ku kinso kyakwa wiso, nkabombera ku kinso kyobe."²⁰ Eryo Absaromu asosere kuri Ahitofere ati, "Tupereko amano yobe ifyo twingakita."²¹ Ahitofere ayasukire Absaromu ati, "Kabiye mu ng'anda ya musha wa mukashi wakwa wiso uyo asha ukusunga inkyende, na onse Israeri akomfwa ukuti nausanguka ikyakununka ikibi kuri wiso. Eryo amaboko ya onse uwaba na webi yakakosa."²² Eikyo bafungurwire itenti pari Absaromu pa muru wa nkyende, eryo Absaromu aire mu mubomfi wa mukashi wakwa wishu ku kinso kyakwa Israeri onse.²³ Nomba amano yakwa Ahitofere ayo apere muri shirya nshiku yari kwati umwaume omfwire ku kanwa kakwa Resa umwine. Ifyo efyo yonse amano yakwa Ahitofere yarangirwe kuri bonse babiri Davidi na Absaromu.

Chapter 17

¹ Eryo Ahitofere asosere kuri Absaromu ati, "Nomba reka nsare abaume amakana ikumi na yabiri, eryo narayima no kufurumuna Davidi ubushiku."² Naraisa pari ye iryo afirwa no kunaka eryo nkamupapusha no mwenso. Abantu abari na ye bakabutuka, eryo nkataasha imfumu fye yeka.³ Nkabwesha abantu bonse kuri webi, nga na bwinga ku murume wakwe, na bantu bonse bakaba no mutende muri webi."⁴ Ifyo Ahitofere asosere fyasekeshe Absaromu na bakaramba

bakwa Israeri. ⁵ Eryo Absaromu asosere ati, "Nomba kuta Hushai umwina Akite, na ye, kabiri reka tumfwe ifyo arasosa." ⁶ Iryo Hushai aishire kuri Absaromu, Absaromu arondorwere kuri ye ifyo Ahitofere asosere kabiri aipwishe Hushai ati, "Bushe tukite ifyo Ahitofere asosere? Nga teifyo, twebe ifyo waratupanda amano." ⁷ Eikyo Hushai asosere kuri Absaromu ati, "Amano ayo Ahitofere apere iyi nshita te yasuma." ⁸ Hushai arirundirepo ati, "Nawishiba ba wiso na baume bakwe bari baburwi bakosa, eryo barirura, eryo baba kwati ni bere uwakakwa mu mpanga. Bawiso mwaume wa burwi; tarare na bashirika ubushiku. ⁹ Bona, nombarine nafisama mukirindi nangura mu nkyende shimbi. Kikakitika ukuti iryo bamo abaume bobe baipaiwa pakutampa kwa ku taasha, ukuti onse uukakyumfwa akasosa ati, 'Ukwipaiwa kurekitika mu bashirika abakonka Absaromu.'" ¹⁰ Eryo na bashirika barisarapuka, abo imitima shaba kwati ni nkaramo, bakatina pa murandu Israeri onse naishiba ukuti wiso mwaume wa buramba, eryo ukuti abaume abari na ye barikosa sana. ¹¹ Eikyo na kupanda amano ukuti Israeri onse bafwire ukukorongana pamo kuri webo, ukufuma ku Dani ukufika ku Beresheba, abafura kwati mu kyanga uwaba ku ruramba rwa mu mana, eryo e kuti mwingaya mukurwa mu buntunse. ¹² Eryo tukesha pari ye konse uko e ngasangwa, no kumufimba nge kime ikireponena panshi. Tatwakashepo umwaume uuri onse, nangura mwine, uwa mweo. ¹³ Nga abutukira mu musumba, eryo Israeri onse akareta intambo kuri uyo musumba no ku kitwara mu mumana, mpaka pakaburwe nangu ribwe irinono iryakusangwapo parya." ¹⁴ Eryo Absaromu na baume bakwa Israeri basosere ati, "Ukupanda kwa mano yakwa Hushai umwina Akite kwa wa mapo ukukira Ahitofere." Yahweh arisubire ukukana kwa kupanda amano yakwa Ahitofere ukusuma ku kureta ubonaushi pari Absaromu. ¹⁵ Eryo Hushai asosere kuri Zadoki na kuri Abiata shima pepo ati, "Ukupandwa kwa mano yakwa Ahitofere na bakaramba bakwa Israeri muri iyo nshira ne yi nshira, rero mpandire amano yambi. ¹⁶ Nomba kabiri, kabiyezi bwangu no kupera akasebo kuri Davidi; murande kuri ye ati, 'Mwipanga inkambi ubushiku pa nkyende ya Araba, rero mu musango onse tapukire kwishirya, pantu imfumu yaraminwa pamo na bantu bonse abari na ye.'" ¹⁷ Nomba Yonatani na Ahimazi bareikara pa kamfukumfuku ka Rogere. Umubomfi umwanakashi areya no ku bebukisha ifyo bafwire ukwishiba, pantu tabarekeshe ukubabona ukuya mu musumba. Iryo insebo yaishire, eryo bafwire ukuya no kweba imfumu Davidi. ¹⁸ Rero umurumendo aribabwene iyi nshita no kweba Absaromu. Eikyo Yonatani na Ahimazi baire kumbi bwangubwangu no kwisa ku ng'anda ya mwaume mu Bahurimu, uwa kwete ikishima mu rukungu rwakwe, e mo batentemukire. ¹⁹ Umukashi wa mwaume asendere inkupiko ya pa kishima no kwisara pa kishima, no kutobeshapo inseke pa muru, eikyo takuri nangu umo uwaishibire ukuti Yonatani na Ahimazi bari mu kishima. ²⁰ Abaume bakwa Absaromu baishire ku mwanakashi wa ng'anda no kusosa ati, "Bushe barikwisa Ahimazi na Yonatani?" Umwanakashi abebere ati, "Baritapukire umumana." Eikyo pa numa baroresha konse tababasangire, baishile babwereremo ku Yerusaremu. ²¹ Kyaishire kitika panuma bafuma ukuti Yonatani na Ahimazi baishire pa kishima. Baire pera insebo kuri Davidi; basosere kuri ye ati, "Ima no kutapuka bwangubwangu amenshi pantu Ahitofere apere aya na yo amano pari webo." ²² Eryo Davidi aimine na bantu bonse abari na ye, no kutapuka Yodani. Pa rukyero mu nshita ya kasuba tapari nangu umo uwafirirwe ukutapuka Yodani. ²³ Iryo Ahitofere abwene ukuti ukupanda amano kwakwe takukonkerwe, aninine pari kabarwe wakwe no kuya ku ng'anda yakwe mu musumba wakwe. Abikire ing'anda yakwe bwino no kuikurika umwine. Eikyo afwire no kushikwa mu kirindi kyakwa wishu. ²⁴ Eryo Davidi aishire ku Mahanaimu. Rero pari Absaromu, atapukire Yodan, ena na baume bonse abakwa Israeri na ye. ²⁵ Absaromu akubikire Amasa pa bashirika mu kifuro kyakwa Yoabu. Amasa ari mwana mwaume wakwa Yetere umwina Ishieri, uyo uwaire kuri Abigere, uwari mwana mwanakashi wakwa Nahashi kabiri nkashi wakwa Zeruaihi, nyina wakwa Yoabu. ²⁶ Eryo Israeri na Absaromu bapangire inkambi mu kyarokya Gireadi. ²⁷ Kyaishire kitika iryo Davidi aishire kuri Mahanaimu, ukuti Shobi umwana mwaume wakwa Bahashi ukufuma ku Raba umwina Amoni, na Makire umwana mwaume wakwa Ammiere ukufuma ku Ro Debari, na Barzillai umwaina Giraedi ukufuma ku Rogerimu, ²⁸ baretere ubutanda na marangeti, imbare ne mpoto, ne ng'anu, no bunga bwa barley, inseke shakokya, kirembe, ifipe, ²⁹ ubuki, amafuta, impanga, no mukaka, ekyo Davidi na bantu abari na ye tabarire. Aba baume basosere ati, "Abantu bari ne nsara, abanakuka, ne kiraka mu kiswebebe.

Chapter 18

¹ Davidi apendere abashirika abo abari na ye no kusonta bakapitao ba pamakana na bakapitao bapa myanda pari bo. ² Eryo Davidi atumine abashirika, umo-pari batatu pe funde ryakwa Yoabu, na bambi batatu pe funde ryakwa Abishai umwana mwaume wakwa Seruia, indume yakwa Yoabu, kabiri na bambi batatu pe funde ryakwa Itai umwina Giti. Imfumu yasosere ku bashirika ati, "Nkafuma na mwebo, na nebo." ³ Rero abaume basosere ati, "Taufwire waya ku burwi, pantu nga twa furumuka tabasakamane pari fwebo, nangu nga kitika wa pari fwebo afwa tatwasakamane. Rero warikira pari fwebo abari amakana ikumi! Eikyo kyawamapo ukuti waba uwaipokanya ukutwafwa ukufuma mu musumba." ⁴ Eikyo imfumu yabasukire ati, "Narakita ikiri kyonse ikyaboneka ikya bune kuri mwebo." Imfumu yatareme pa mpongoro ya musumba iryo bonse abashirika bareya mu myanda na mu makana. ⁵ Imfumu yakonkomeshe Yoabu, Abishai, na Itai ukutira, Bombeni bwino pa muranda wandi no umurumendo, na Absaromu." Bonse abantu baumfwire ukuti imfumu ipere bakapitao iki kipope pari Absaromu. ⁶ Eikyo abashirika baire ukufuma mu rubari rwa kyarokya pari Israeri; uburwi bwasaranganine mu mushitu wakwa Efuremu. ⁷ Abashirika bakwa Israeri bakimfishe kurya ku kinso kya bashirika bakwa Davidi; kwari ukwipaya ukukaramba kurya pari burya bushiku bwa ba baume amakana amakumi yabiri. ⁸ Uburwi bwasaranganine uku kumana urubari rwa kyarokya kyonse, na baume abengi baipaiwe mu mushitu ukukira ku rupanga. ⁹ Abusalomu akumenyepo bamo pa bashirika bakwa Davidi. Abusalomu ari ninine pari kabarwe wakwe na

kabarwe wakwe apitire mwisamba ryamisambo iyatikama iya kimuti ikikuru ikya oaki, no mutwe wakwe wariketwe ku musambo wa kimutu, arishere areperuka pakati ka makumbi no mushiri na kabarwe uyo aninepo ena aritwaririre ukuya.¹⁰ Umuntu umo aribwene iki no kweba Yoabu ati, "Roresha! nakibona Abusaromu areperera ku kimuti kya oaki!"¹¹ Yoabu asosere ku mwaume uwa mwebere pari Abusaromu ati, "Roresha! Wakimubona! Ninshi tawakimukonsera panshi? nga nakikupera ama shekeri ikumi ya silfere no mushipi."¹² Umwaume ayasukire kuri Yoabu ati, "Nangu ningapoka amashekere ya silfere ikana rimo, na rorwine nga tekuti mfisha ukuboko kwandi pa mwana wa mfumu umwaume, pa murandu wakweba ati, bonse twaryumfwire uko imfumu Yakonkomeshe weba, Abishai na Hai ukweba ati, takuri nangu umo uufwire ukwikata mu murumendo Abusaromu."¹³ Nga naribikire umweo wandi mu bwafya ku bufi (kabiri takwaba ikyafisama ku mfumu), nga warindabireko."¹⁴ Eryo Yoabu asosere ati, "Nshakurorere." Eikyo Yoabu aburire amafumo yatatu ku kuboko kwakwe no kuya rasa mu mutima wakwa Abusaromu, iryo ninshi ari akiri no mweo kabiri na ku kimuti kya oaki.¹⁵ Eryo abarumendo ikumi abasandere ikyanso kya burwi kyakwa Yoabu bashingurukire Abusaromu, barimusanshire, no ku mwipaya.¹⁶ Eryo Yoabu arishishe ipenga ne fita fyaribwerurukire mukurwisha Israeri, pantu Yoabu aribweseshako ifita.¹⁷ Barisendere Abusaromu no kumuposa mu kirindi ikikuru mu mushitu; barishikire umubiri wakwe panshi ya mwina ukuru uwa mabwe, na Israeri yonse yaributwike, kira muntu ku ng'anda yakwe.¹⁸ Nomba Abusaromu, iryo ari no mweo ari ikurire umwine urukyeshi urukaramba urwa mabwe mu mukonko wa mfumu, pantu asosere ati, "Nebo nshakwatapo umwana umwaume uwakurenga ishina ryandi ukwi bukishiwa." Ainike uru rukyeshi ishina ryakwe umwine, Ekyo kitirwa ikibukisho kyakwa Abusaromu ukufika no bwarero.¹⁹ Eryo Aimasi umwana mwaume wakwa Sadoki asosere ati, "Rekeni nebo nomba mbutukire ku mfumu ne mbiransuma pafyo Yahweh amupususha ku maboko ya barwani bakwe,"²⁰ Yoabu arimwasukire ati, "Tauri weba waraba kasabankanya wambira rero; ifwire ukukita iki ubushiku bumbi. Rero taurebiriashapo imbira nangu imo pantu amwana mwaume wa mfumu umwaume nafwa."²¹ Eryo Yoabu asosere ku mwina Kushi ukweba ati, kabiye, kebe imfumu ifyo wa bona" Umwana Kushi arifukamine Yoabu, no kubutuka.²² Eryo Aimasi umwaume wakwa Sadoki asosere na kabiri kuri Yoabu ukweba ati, "Te murandu ne fingakitika, napapata rekeni na nebo mbutuke nkoke umwana Kushi," Yoabu aryasukire ati, "Kinshi urefwaira ukubutukira, we mwana mwaume wandi kireboneka ukweba ati tawakakwate ikirambu pa mbira?"²³ Ifiri fyanso ifikitika," e fyasosere Aimasi ukweba ati, "Ndebutuka." Eikyo Yoabu arimwasukire ati, "Butuka" Eryo Aimasi abutukire uku bomfya inshira ya mwirungu no kuyapitirira umwana Kushi.²⁴ Nomba Davidi aikere pakati ka mpongoro sha mukati ne shakunse maronda arire pa mutenge wa mpongoro ku kibumba no kusansura amenso yakwe. Iryo aroreshe abwene umwaume areisa arebutuka eka.²⁵ Maronda apundire no kweba imfumu. Eryo imfumu yasosere ati, "Nga kya kweba ati ari eka, ninshi ari ne mbira mukanwa kakwe." Uwarebutuka aripamine mupepi no musumba.²⁶ Eryo maronda abwene naumbi arebutuka, na maronda arikutire kuri karinda wa mpongoro; asosere ati, "Bona, kuri naumbi umuntu uurebutuka eka." imfumu yasosere ati, "Nao wine arereta imbira."²⁷ Eryo maronda asosere ati, "Ndetontonkanya ukubutuka kwa urya mwaume ari ku ntanshi arebutuka kwati rubiro rwakwa Aimasi umwana mwaume wakwa Sadoki." Imfumu yasosere ati, "Mwaume wa bune kabiri areisa ne imbira nsuma."²⁸ Eryo Aimasi akutire no kusosa ku mfumu ati, "Fyonse firi bwino." Awire ku kinso kya mfumu ne kinso kyakwe panshi no kusosa ati, ariparwa Yahweh Resa obe! Narubura abaume abaimishe amaboko ya bamukurwisha shikuru imfumu yandi."²⁹ Eikyo imfumu yaryasukire ukweba ati, "Bushe kiri bwimo ku murumendo Abusaromu?" Aimasi aryasukire ati, "Iryo Yoabu atumine umubomfi wa mfumu, kuri mwebo, imfumu naribwene uku kiringanishiwa ukukaramba nshaishibire kyari ni kinshi."³⁰ Eryo imfumu yasosere ati, "Piribukira uku rubari no kutarama apa." Aimasi aripiribwike rubari no kutarama umushiki.³¹ Paryapene nomba umwana Kushi arifikire no kusosa ati, "Kuri imbira nsuma kuri shikuru wandi imfumu, pantu Yahweh nakurandwira rero ukufuma kuri bonse aba kwimine uku kusangukira."³² Eryo imfumu yasosere ku mwina Kushi ukweba ati, "Bushe kiri bwino ku mulumendo Abusaromu?" Umwana Kushi aryasukire ati, "Abarwani bakwa shikuru wandi imfumu, na bonse abakwimine mukureta ubusanso kuri weba bafwire ukuba ngafiryafine umurumendo ari."³³ Eryo imfumu yaikatirwe no buranda sana, no kuya pa muputure wa pa muru wapongoro no kurira. Iryo areya arerosha no buranda, "Umwana wandi umwaume Abusaromu, umwana mwaume wandi, umwana wandi umwaume Abusaromu! Kanshi nga ninebo nakifwa ukukira weba, Abusaromu, umwana mwaume wandi, we mwana wandi umwaume!"

Chapter 19

¹ Baebere Yoabu ati, "Bona, imfumu irerira no kurosha Abusaromu." ² Eikyo ukukimfya kwa burya bushiku kwarisangukire mu kurosha ku bashirika bonse, pantu abashirika bariyumfwire ikyarandirwe burya bushiku ukuti, "Imfumu irerosha umwana mwaume wakwe." ³ Abashirika basokerere tondoro mu musumba muri burya bushiku, ukuba kwati bantu abo abasebana abasoberera abarefuma iryo barebutuka ku burwi. ⁴ Imfumu yafimbire ikinso kyaiko no kurira ishiwi irikuru ati, "Umwana mwaume wandi Abusaromu, Abusaromu, umwana mwaume wandi, umwana mwaume wandi!" ⁵ Eryo Yoabu aingire mu ng'anda ku mfumu no kusosa kuri ye ati, "Webi naosebanya ifinso fya bashirika bobo bonse irero, abo abapushishe ubumi bobo rero, ne myeo ya bana bobo abaume na bana bobo abanakashi, ne myeo ya bakashi benu, ne myeo ya basha ba bakashi benu," ⁶ pantu mwa temwa abamipata, no kupata aba mitemwa. Pantu rero mwaranga ukuti bakiroro na bashirika bafwe kuri mwebo. Rero nebo nasumina ukuti nga Abusaromu akiba uwa mweo, na fwebo bonse atufwa, kanshi kuti kyaba ikyakumusansamusha. ⁷ Nomba eikyo imeni fumeni no kuranda

ifya bune ku bashirika benu, pantu nebo nderapa pari Yahweh, nga mwebo tamwaye, takuri umuntu nangu umo ureshala kuri mwebo buno bushiku. Ikyo kyarabipisha kuri mwe ukukira ifibi fyonse ifyakitika pari mwe ukufuma mu burumendo bwenu ukufika na nomba." ⁸ Eikyo imfumu yaimine no kwikara pa mpongoro ya musumba, na bantu bonse baeberwe ukuti, "Boneni, imfumu naikara pa mpongoro," na bantu bonse baishire ku mfumu. Eikyo abena Israeri bafurmukire, kira muntu ku ng'anda yakwe. ⁹ Abantu bonse barekansana kuri umo no munankwe mu mikowa yonse iya kwa Israeri abati, "Imfumu yaritupokorwere fwebo ukufuma mu minwe ya barwani besu, na ye aritupuswishe ukufuma ku minwe ya ba Perishiti, rero nomba yena yafurumuka mu kyarwo pa murandu wakwa Abusaromu. ¹⁰ Abusaromu, uo twasuba pari fwebo arifwa mu burwi. Eikyo kinshi mwebo tamurandirepo nangu kimo urwa kubweshwa imfumu?" ¹¹ Imfumu Davidi yatumine kuri Sadoki na kuri Abiata bashimapepo ukusosa ati, "Randeni kuri bakiroro ba baYuda musose ati, 'Kinshi mwebo mwarakokwera ukubweshwa imfumu ku kipango kyaiko, mukuti, bareranda bonse mukutemwa imfumu, ukuibwesha yena ku kipango kyaiko?" ¹² Mwebo muri ba munyina wandi, umubiri wandi ne fupa. Kinshi mwebo mwarakokwera ukubweshwa imfumu?" ¹³ Kabiri sosa kuri Amasa ati, "Bushe webo tauri mubiri wandi ne fupa ryandi? Resa akite ikyo kuri nebo, kabiri arundepo, nga webo tawakabe kapitao wa bashirika wandi ukufuma nomba ukupyana pari Yoabu." ¹⁴ Eikyo awinine imitima yonse iya bantu bakwa Yuda ngo muntu umo. Batumine ku mfumu ukusosa ati, "Bwereni, mwebo na bantu benu bonse." ¹⁵ Eikyo imfumu yabwerere no kwisa ku Yodani. Nomba abaume bakwa Yuda baishire ku Gilgari mu kuya ku kumanya imfumu kabiri eryo baretere imfumu ukuyabusha Yodani. ¹⁶ Shimei umwana mwaume wakwa Gera, umwina Benjamini, uyo uwafumine mu Bahurimu, ayangufyenye ukuya na baume bakwa Yuda muku kumanya imfumu Davidi. ¹⁷ Kwari ikana rimo abaume ukufuma kuri Benjamini bari na ye, na Siba umubomfi wakwa Shauri, na bana baume bakwe ikumi rimo na fisano na makumi yabiri ababomfi bari na ye. Bafikire ku Yodani mu kyenya kya mfumu. ¹⁸ Bena baabukire mukubweshwa urupwa rwa mfumu no kukita fyonse ifya bune. Shimei umwana mwaume wakwa Gera awa panshi ku kinso kya mfumu iryo yaresungamina ukwabuka Yodani. ¹⁹ Shimei asosere ku mfumu ati, "Mwikita, shikuru, wandi, mwisanga nebo uwamurandu nangu mwiibukusha ifibi umubomfi wenu akita mu bushiku shikuru wandi imfumu yafumine mu Yerusaremu. Napapata, rekeni imfumu ikibika mu mutima. ²⁰ Pantu umubomfi wenu arishibire ukutira nebo naribembukire. Boneni, ukuti ekyo nebo ningishiba urwakwa Yosefe ukwisa mu ku kumanya shikuru imfumu yandi." ²¹ Rero Abishai umwana mwaume wakwa Seruiya ayasukire no kusosa ati, "Bushe Shimei taringirwe ukwipaya pari iki, pantu ena aritipire uwakusubwa wakwa Yahweh?" ²² Eryo Davidi asosere ati, "Finshi nebo narakita muri mwebo, mwe bana baume bakwa Seruiya, ukuti mwebo rero mwise ba abarwani kuri nebo? Bushe bushiku bwe rero bengepayi umuntu uuri onse mu Israeri? Bushe nebo nshishibire ukuti nebo ndi mfumu pari Israeri?" ²³ Eikyo imfumu yasosere kuri Shimei ati, "Webo tawakafwe." Eikyo imfumu yamuraira ena no murapo. ²⁴ Eryo Mefibosheti umwana mwaume wakwa Shauri aishire mu kukumanya imfumu. Tafwikire amakasa yakwe, nangu ukubeya imyemfu yakwe, nangu ukuwasha ifyakufwara fyakwe ukufuma ubushiku imfumu yafumine pa bushiku yena yabwerere ku ng'anda mu mutende. ²⁵ Eikyo iryo ena afumine mu Yerusaremu kukumanya imfumu, imfumu yasosere kuri ye ati, "Kinshi webo tawairire na nebo, Mefibosheti?" ²⁶ Ayasukire ati, "Mwe shikuru imfumu yandi, umubomfi wandi arimbepere, pantu nasosere ati, 'Nebo nkabura kabarwe pakweba nkendere pari ye no kuya ne mfumu, pantu umubomfi wenu ariremana.' ²⁷ Umubomfi Siba arimbepere nebo, umubomfi wenu kuri shikuru imfumu yandi. Rero shikuru imfumu yandi ari nga maraika wakwa Resa. Eikyo, kiteni ikiremiseshe mu menso yenu. ²⁸ Pantu bonse aba mu ng'anda yakwa tata barifwa ku kinso kyakwa tata shikuru imfumu yandi, rero mwebo mwaribikire umubomfi wenu pari abo abarya kwi tebuho ryenu. Eikyo ni nsambu nshi nebo nkwe ishakuti ni nga konkanyapo ukurira na kabiri ku mfumu?" ²⁹ Eryo imfumu yasosere kuri ye ati, "Kinshi ni nga twaririra ukurondorora ifintu ifingi? Nebo nasarapo ukuti webo na Ziba mukabanye ibara." ³⁰ Eikyo Mefibosheti ayasukire ku mfumu ati, "E mukwai, rekeni ena abure ryonse, apo shikuru wandi imfumu yabwera umutende ku ng'anda ya iko." ³¹ Eryo Basirai umwina Gireadi atentemukire ukufuma ku Rogerimu ku kwabuka Yodani ne mfumu, na ena ashindike imfumu ukwabuka Yodani. ³² Nomba Basirai ari muntu umukuru, imyaka amakumi kine konse konse. Ena e warepekanisha imfumu ifyarefwaikwa iryo ena areikala ku Mahanaimu, pantu ena ari muntu uwafyuma ifingi. ³³ Imfumu yasosere kuri Basirai ati, "Isa kuri nebo, kabiri narapekanya webo ukwikara na nebo mu Yerusaremu." ³⁴ Basirai ayasukire ku mfumu ati, "Mu nshiku ishi ishashaara ku myaka yandi ukuba no mweo, ukuti nebo ndeya ne mfumu mu Yerusaremu?" ³⁵ Nebo ndi ne myaka amakumi kine konse konse. Bushe nebo kuti narekanya pakati ka fisuma ne fibi? Bushe umubomfi obe kuti asonda ikyo nebo ndyako nangu ikyo nwako? Bushe kuti naumfwa na kabiri amashiwi ya bakemba abaume na bakemba abanakashi? Kinshi umubomfi obe arabera ikisendo kuri shikuru wandi imfumu?" ³⁶ Umubomfi obe atemenwefwe ukuya ku Yodani ne mfumu. Kinshi imfumu yarabwekeseshapo ukupera nebo ikirambu kya musango uyu? ³⁷ Napapata rekeni umubomfi wenu abwereremo ku ng'anda, e pakuti nebo nkaye fwira mu musumba wandi ku nshinshi shakwa tata na mayo. Rero boneni, umubomfi wenu Kimhamu. Rekeni ena atapuke pamo na shikuru wandi imfumu, no kukitira ena ifyo ifireboneka ifya bune kuri mwe." ³⁸ Imfumu yaasukire ati, Kimhamu aretapuka na nebo, kabiri nkakita kuri ye ikyo ikireboneka ikya bune kuri webo, na kyonse webo ukakabira ukufuma kuri nebo, nkakita ikyo kuri webo." ³⁹ Eryo abantu bonse baabukire Yodani, ne mfumu yaryabukire, no kutomona Basirai no kumupara ena. Eryo Basirai abwekeremo ku ng'anda yakwe. ⁴⁰ Eikyo imfumu yaabukire ku Gilgari, na Kimhamu aryabukire na ye, na bashirika bonse abakwa Yuda bayabwishe imfumu, na kitika wa bashirika uwa bena Israeri. ⁴¹ Mukwangufyanya bonse abaume ba mu Israeri batampire ukwisa ku mfumu no kusosa ku mfumu ati, "Kinshi ba munyinefwe, abaume bakwa Yuda, bamwibire mwebo no kureta imfumu no rupwa rwakwe ukwabuka Yodani, na baume bonse abakwa Davidi bari na ye?" ⁴² Eikyo abaume

bakwa Yuda baasukire abaume bakwa Israeri ati, "Pantu imfumu rupwa urwaparamana sana na fwebo. Kinshi nomba mwarakaripira pari iki? Bushe fwebo twaririreko ifintu ifiri fyonse ifyo imfumu ingesakuripirapo? Bushe ena aripere fwebo ikya bupe ikiri kyonse?"⁴³ Abaume bakwa Israeri baryasukire abaume bakwa Yuda ati, "Fwebo twaba ikumi rimo abakuma ku mfumu, eikyo fwebo twarikwatishapo insambu ishingiki kuri Davidi ukukira mwebo. Kinshi nomba mwebo mwatusurira fwebo? Bushe takyari kyakusosa kwesu ku mfumu yesu fwebabarirepo ukumfwa?" Rero amashiwi ya baume aba Yuda yari ayakaripapo ukukira amashiwi ya baume abena Israeri.

Chapter 20

¹ Kyakitike na kabiri pa nkyende imoine umuntu wanturubundi ishina ryakwe ryari ni Sheba umwana mwaume wakwa Bikiri, umwana Benjamini. Ena arishishe intandara no kusosa ati, "Fwebo tatukwetemo urubari muri Davidi, nangu ifya kupyatinina ifiri fyonse mu mwana mwaume wa Yakwa Yese. Rekeni umuntu onse abwereremo ku ng'anda yakwe, Israeri." ² Eikyo abaume bonse abakwa Israeri barifumine kuri Davidi no kurakonka Sheba umwana mwaume wakwa Bikiri. Rero abaume aba Yuda barekonka imfumu yabo mupepipipi, ukufuma ku Yodani mpakafye ku Yerusaremu. ³ Iryo Davidi afikire ku kipango kyakwe mu Yerusaremu, aburire abakashi ba basha ikumi rimo abo ashire mu kurinda ikipango, na ye ababikire mu ng'anda na bakubarinda. Abapere ifya kukabira fyabo, rero tarerepo na bo na kabiri. Eikyo bena baribesarire ukufika pa bushiku bwa mfwa yabo, baikere kwati ni bamukamfwirwa. ⁴ Eryo imfumu yasosere kuri Amasa ati, "Ita abaume aba Yuda kyapamo mu nshiku shitatu; ufwire ukuba kuno, nobe wine." ⁵ Eikyo Amasa aire ku kuta aba Yuda, rero ena aripushishemo inshita iyo imfumu yapimine kuri ye. ⁶ Eikyo Davidi asosere kuri Abishai ati, "Nomba Sheba umwana mwaume wakwa Bikiri akakita ifibi muri fwebo ukukira ifyo Abusaromu akitire. Piita ababomfi bakwa shikuru obe, abashirika bandi, no kukonka no kutufyuka ku kinso kyesu." ⁷ Eryo abaume abena Yoabu barifuminemo ukumukonka panuma yakwe, pamo na bena Kereti na bena Pereti na bonse ababuramba. Barifumine mu Yerusaremu mu kukonka Sheba umwana mwaume wakwa Bikiri. ⁸ Iryo bena bari kwi ribwe irikuru iryo iryaba no mushipi uyo uwari mu musana wakwe ne tumba rya rupanga irya birirwe kuri kyo. Iryo arerora pantanshi, urupanga ryarifumine. ⁹ Eikyo Yoabu asosere kuri Amasa ati, Bushe kiri ikya bune kuri weba, we mufyara wandi?" Yoabu aikete Amasa ku mwemfu wakwe ku kuboko kwakwe ukwa kukuryo mu mukumutomona. ¹⁰ Amasa takwete ukwishiba urupanga uri kuri Yoabu ku kuboko kwa kukuso. Yoabu arashire Amasa mu rufumo na mara yakwe yapongorokere panshi. Eikyo tamurashiremo na kabiri, na Amasa arifwire. Eikyo Yoabu na Abishai ndume yakwe bakonkere Sheba umwana mwaume wakwa Bikiri. ¹¹ Eryo umu uwa mu baume bakwa Yoabu atareme mu mbari yakwa Amasa, no umuntu asosere ati, "Uyo uwatemwa Yoabu, no yo uuri kuri Davidi, murekeni akonke Yoabu." ¹² Amasa arearangana mu muropa yakwe pakati kanshira. Iryo umwaume abwene ukuti abantu bonse baritareme parya pene, aburire Amasa amusesha mu nshira no kumubika mu mpanga. Ena alifimbile ilaya pali ena pantu ena abwene ukuti onse uyo uwafika pali ena akotalama palya pene. ¹³ Panuma Amasa bamufumisha munshira abantu bonse bakonkere panuma yakwa Yoabu mukufurumuna Sheba umwana mwaume wakwa Bikiri. ¹⁴ Sheba apitire mu mitundu yonse iyakwa Israeri ukufika ku Aberi Beti Maka, no kupita mu kyarokyonse ikya bena Bikiri, abo abarongene kyapamo no kukonka Sheba na kabiri. ¹⁵ Bena barimwikete no kumuturika mu Aberi Beti Maka. Baimike ifita mu musumba na kufibumba. Bonse abashirika abo abari na Yoabu baretobaura ikibumba pakuti bakiwisha. ¹⁶ Eryo umwanakashi wa mano apundire ukufuma mu musumba ati, "Umfweni, napapata umfweni, Yoabu! Isa mupepi na nebo pakuti ndande na weba." ¹⁷ Eikyo Yoabu apareme mupepi kuri ye, no mwanakashi asosere ati, "Bushe ni weba Yoabu?" Na ye aryasukire ati, Ni nebo." ¹⁸ Eryo asosere kuri ye ati, "Umfwa ku mashiwi ya mubomfi obe." Aasukire ati, "Ndeumfwa." Eryo arandire ati, "Barebomfya ukuranda mu nshita yakare ati, 'Mukinefye ufwaye ukupandwako amano ku Aberi,' no kupandwa kwarapwisha ubwafya." ¹⁹ Fwebo turi musumba umu uyo uwa mutende wapuramo ne kishinka mu Israeri. Mwebo murefwaya ukonaura umusumba uyo uri ni nyina mu Israeri. Kinshi murefwaira ukurofya ubupyani bwakwa Yahweh?" ²⁰ Eikyo Yoabu aasukire no kusosa ati, "Kiri ikyakutari ikyo, ukutari ukufuma kuri nebo, ukutira nderofya nangu ukonaura." ²¹ Ikyo takiri ikyakishinka. Nomba umuntu wa mu kyarokya mpiri ikya kwa Efurumu, uwe shina rya Sheba umwana mwaume wakwa Bikiri, aimishe ukuboko kwakwe pa mfumu, pari Davidi. Mutuperefye uyo wine eka, na nebo narafuma mu musumba." Umwanakashi asosere kuri Yoabu ati, "Umutwe wakwe waraposwa kuri weba ukufuma pa muru wa kibumba." ²² Eryo umwanakashi aire ku bantu bonse mu mano yakwe. Bariputwire umutwe wakwa Sheba umwana mwaume wakwa Bikiri, bari uposere kuri Yoabu. Eryo arishishe ipenga na abaume bakwa Yoabu bafumine mu musumba, kira muntu aire ku mwankwe. Eryo Yoabu abwerere ku Yerusaremu ku mfumu. ²³ Nomba Yoabu ari umukuru wa bashirika bonse abena Israeri, na Benaya umwana mwaume wakwa Yehoiyada ari umukuru pa bena Kereti na pa bena Pereti. ²⁴ Adoniramumu ari umukuru pa baume abo aba bombere mukupatikishiwa, na Yoshefati umwana mwaume wakwa Ahirudi ari ni karemba. ²⁵ Shefa ari ni karemba na Sadoki na Abiata bari bashimapepo. ²⁶ Ira umwana Yairi ari ni kiroro umukuru kuri Davidi.

Chapter 21

¹ Mwari ikipowe mu nshita yakwa Davidi pa myaka itatu mukukonkanya, eryo David arifwaire ikinso kyakwa Yahweh. Eikyo Yahweh asosere ati, "Iki kipowe kiri pari weba pa murandu wakwa Shauri no rupwa rwakwe urwakwa kepaya,

pantu aipeye abena Gebeone." ² Nomba abena Gibeone tabafumine mu bantu bwakwa Israeri; bari mubasherepo aba mu bena Amore. Abantu ba mu Israeri barirapire ukukana bepaya, rero Shauri arweshe ukubepaya bonse pakurinrila kwakwe pa bantu ba mu Israeri na Yuda. ³ Eikyo imfumu Davidi yakoronganikire pamo abena Gibeoni no kusosa kuri bo ati, "Ninshi narakita kuri mwebo?" Ndepanga shani ikikonsorwero, pakweba ati wingapara abantu bakwa Yahweh, abarepyana ubusuma bwakwe na marayo?" ⁴ Abena Gibeoni baryasukire kuri bo, "Te murandu wa silfere na goride pakati kafwe na Shauri nangu urupwa rwakwe. Mu nshira imo ine tekyesu ukwipaya umuntu uuri onse mu Israeri." David aryasukire ati, "Ninshi muresosera ukweba ati mukitire?" ⁵ Baryasukire imfumu ati, "Umuntu uwarefwaya ukutwipaya bonse, uwatupangire, pakweba ati nomba natona urwa eryo tatukwetepo kifuro mu mipaka yakwa Israeri- ⁶ Rekeni abaume kine rubari baperwe kuri fwebo, eryo turebakurikira pa kinso kyakwa Yahweh mu Gibeah yakwa Shauri, umo uwasarwa na Yahweh." Eikyo imfumu yasosere ati, "Ndebapera kuri mwebo." ⁷ Rero imfumu yarisungire Mephiboshete umwana mwaume wakwa Jonathani umwana mwaume wakwa Shauri, pa murandu wa murapo wakwa Yahweh pakati kabo, pakati kakwa Davidi na Jonathani umwana mwaume wakwa Shauri. ⁸ Rero imfumu yariburire abana baume babiri abakwa Rizpah umwana mwanakashi wakwa Aiah abana baume abo afyere kuri Shauri- abana baume babiri barebakuta ati Armoni na Mephiboshete, na Davidi ariburire umwana mwanakashi wakwa Shauri uo afyere kuri Adriel umwana mwaume wakwa Barzirrai umwana Mehodate. ⁹ Abapele mu minwe ya bena Gibeone. Baribakurikire pa rupiri pa kinso kyakwa Yahweh, na bo bafwirire pamo bonse kine rubari. Baipaiwe pa nshita yabusomboshi, mu nshiku shakwamba pakwamba kwakusombola barle. ¹⁰ Eryo Rizpah, umwana mwanakashi wakwa Aiah, aburire ikisar eryo akyanshikire umwine pa rupiri rubari rwa fitumbi, ukufuma pa kutampa kwa busomboshi neryo yaitikire pari bena ukufuma kumbi. Tasuminishe ifyoni fya murwerere ukuturunganye mibiri mu kasuba nangu inama sha mpanga ubushiku. ¹¹ Kyarishimikirwe kuri Davidi ifyo Rizpah, umwana mwanakashi wakwa Aiah, umusha umukashi wakwa Shauri, akitire. ¹² Eikyo Davidi arire no kusenda amafupa yakwa Shauri na mafupa yakwa Jonathani umwana mwaume wakwe ukufuma ku baume ba ku Jabesh Gilead, abayebire ku rubansa rwa kintubwingi rwa Beth Sham, uko aba Perishiti ba bakurikire, pa numa aba Perishiti baipeye Shauri mu Gilboa. ¹³ Davidi arisendere ukufuma kurya amafupa yakwa Shauri na mafupa yakwa Jonathan umwana mwaume wakwe, kabiri barikoronganikire amafupa ya baume kine rubari abakurikirwe, na bo. ¹⁴ Barishikire amafupa yakwa Shauri na Jonathan umwana wakwe uwaume mu kyar eryo kyakwa Benjamini mu Zera, mu nindi yakwa Kishi wishi, Barikitire fyonse ifyo imfumu ya bebere. Pa numa ya ikyo Resa aryasukire amapepo yabo aya kyar. ¹⁵ Eryo aba Perishiti baire kunkondo na kambi na Israeri. Eikyo Davidi aritetemukire no muraro wakwe no kurwishanya na ba Perishiti. Davidi bari mukimfishe no kunaka ku burwi. ¹⁶ Ishibi-Benob uwa mu rupwa rwa mapaka, untu urupanga rwa mukuba rwa finine ama shekere imyanda itatu na ye uwaishire no rupanga urupya arefwayo kwipaya Davidi. ¹⁷ Rero Abishai umwana mwaume wakwa Zeruiah aripuswishe Davidi, Aryumine umu Peirishiti, no ku mwipaya. Eryo abaume bakwa Davidi barapire kuri ye, bakoranda, "Taurefwaikwa kuya ku burwi na fwebo na kambi pakweba ati taureshimye nyari yakwa Isreari. ¹⁸ Kyaishire ba pa numa yaiki kwari na kambi uburwi na ba Perishiti pa Gobu, iryo Sibbekai umwana Hushati aipeye Saphu, uwari umo mu bana bakwa Raphaim. ¹⁹ Kyaishire ba ngefi na kambi mu burwi na ba Perishiti pa Gobu, iryo Elhaan umwana mwaume wakwa Jair umwana Bethremu aipeye Goriati umu Gitti, umusako we fumo ryakwe wari nga umurandu wa ba kapika. ²⁰ Kyaishire ba mu burwi na bumbi pa Gati ukweba ati kwari umuntu wa kiimo ikikuru uwakwete iminwe mutanda kuri kira kuboko no tukondo muntanda kuri kira rukasa, amakumi yabiri na fine mu mpendwa. ²¹ Na ye ari mu bakwa Rephaim. Iryo asebenye Isreari, Jonathan umwana mwaume wakwa Shimeah, wabo Davidi, arimwipaye. ²² Aba bari bankuro ya bena Raphaim ba ku Gath, kabiri baripaiwe ku kuboko kwa ba shirika bakwe.

Chapter 22

¹ Davidi aimbire Yahweh amashiwi ya uru rwimbo pa bushiku ubo Yahweh amupokorwere ukufuma mu maboko ya barwani bakwe, no kufuma yakwa Shauri. ² Apepere ati, "Yahweh e kiribwe kyandi, e kyubo kyandi, ena e umpokorako. ³ Resa e kiribwe kyandi. Nebo e mo ntushisha muri ye. E nkwerwa yandi, e rusengo rwe pusukiro ryandi, e nkosho yandi, kabiri e kyubo kyandi, e umpususha ku baruburi. ⁴ Nebo nakuta pari Yahweh, e waringa ukurumbanishiwa na nevo nkapusushiwa ku barwani bandi. ⁵ Pantu amabimbi yamfwa ya rishingurwike, umukuku wa menshi uwabonaushi warentinya. ⁶ Imyando ya nshinshi nayimpomba; ifiteyo fya mfwa na finjikata. ⁷ Mukukyura kwandi nakutire kuri Yahweh; nakutire pari Resa wandi; na ye aumfwire ishiwi ryandi ukufuma mwi tempere ryakwe, no kukuta kwandi ukwabwafwirisho kwaire mu matwi yakwe. ⁸ Eryo ikyar eryo kya sunkene no kutenta. Imifura ya myuru yaritenkene na ye yari sunkene, pantu Resa arikaripe. ⁹ Ikyushi kyafumine mu myona yakwe, no muriro uwabirimuka wafumine mu kanwa kakwe, wasankanishiwe na marasha ayareaka. ¹⁰ Aiswire imyuru, no kwika, ne mfimfi iyatikama yari panshi ya makasa yakwe. ¹¹ Aninine pari kerubi no kupupuka. Aribwenwe pa mapindo ya mwera. ¹² Arengere imfimi ukuba itenti ryakumufimba, aronganike amakumbi ya mfura ayafinisha mu rwerere. ¹³ Ukufuma ku nkuba kuri ye amarasha ya muriro yarepona. ¹⁴ Yahweh aburukwite ukufuma mu muru. Uwapurishamo atampire ukupaata. ¹⁵ Aposere imifwi no kusaranganya abarwani- ne nkuba no kubasaranganya. ¹⁶ Eryo na panshi ya bamba pa boneke; imifura ya kyar ya shere parwarara pa murandu wa ku karipa kwa kwa Yahweh, pa maka ya mupu uwa mu myona yakwe. ¹⁷ Afikire panshi ukufuma mu muru; angikatire! Amfumishe mu menshi ayengi. ¹⁸ Ampushishe ku murwani wandi uwakosesa, na kuri bonse abo abampatire barikosere ukunkira. ¹⁹ Bangishire pa bushiku bwa ma kyushi yandi,

rero Yahweh arentungirira. Andetere pa nkyende iyaisukisha.²⁰ Arimpusushe pantu arintemenwe.²¹ Yahweh arindambwire ne kipimo kya burungami bwandi; ambwekeshapo nebo ukuringana ne kipimo kyakusanguruka kwa maboko yandi.²² Pantu narisunga inshira shakwa Yahweh kabiri nshatara nkita ububi ubwakufuma kuri Resa wandi.²³ Pantu amarango yonse ayaburungami fyaba pa ntanshi yandi ne fipope fyakwe, nebo nshatara mfumako.²⁴ Nebo naba uwakaere pa kinso kyakwe, kabiri nariyisunga ku rubembu.²⁵ Eikyo nomba Yahweh na wambura nebo kukipmo kya burungami no muringo wa kusanguruka kwandi ukwaba pa kinso kyakwe.²⁶ Ku wakishinka, mwebo muyiranga ukuba abakishinka; ku muntu uwakaere, mwebo mukayiranga ukuba abakaere.²⁷ Ku wasanguruka mukayirange mwebene abasanguruka, rero mwebo mukakyengeshe inkuyengeshi.²⁸ Mwebo mupususha abantu abarekyura, rero amenso yenu yaba pa ba matutumuko, eikyo murabawisha.²⁹ Pantu mwebo muri rampi ryandi, Yahweh. Yahweh e rubuto rwandi mu mfimfi.³⁰ Pantu muri mwebo kuti na butuka ukukiringanya ubureingo; muri Resa wandi kuti na toroka ikibumba.³¹ Rero Resa ena, imibere yakwe yena yaripwiririka. Amashiwi yakwa Yahweh kyariporororwa. Ena ni nkweza kuri bonse aboba muri ye.³² Pantu ni Resa nshi ukukira pari Yahweh, kabiri ni nani iribwe ukukira pari Resa wesu?³³ Resa e kyubo kyandi, kabiri, atungurura umuntu umororoke mu nshira yakwe.³⁴ Arenga amakasa yandi ukuba nga yansebura no ku mbika pa muru wa tupiri utwarepesha.³⁵ Eikyo e usambirisha iminwe yandi ukurwa inkondo, na maboko yandi ukupeta ubuta bwa mukuba.³⁶ Webo warimpera inkwera yobe iye pusukiro, no kubapo kobe ukwaibera kwarinsansabika.³⁷ Webo warimpangira inkuyende iyikuru panshi ya makasa yandi na pari iki amakasa yandi tayaipununa.³⁸ Nebo naributusha abarwani bandi no kubonaura. Nebo nshapiribukire ku numa mpakafye iryo bena bonse baonawirwe.³⁹ Naribonauwire no kubashonaura; bena tekuti beme. Nabawa panshi ya makasa yandi.⁴⁰ Upera amaka pari nebo ngo mushipi wa burwi; ukontamika mwisamba ryandi bonse abangimina.⁴¹ Upera inuma ya mikoshi ya barwani bandi; ndofya bonse abampata.⁴² Baririre no kufwaya ubwafwirisho, rero takwari nangu umo uwa bapuswishe. Baririre kuri Yahweh, rero ena tabaswike.⁴³ Nebo nariboma mutupimfya ngo twarukungu rwa kwi roba, naribanyantaura nge ta iya mu musebo.⁴⁴ Kabiri warimpuswishe ukufuma ku fyongo fya bantu bandi. Warinsunga ngo mutwe wa nko. Abantu abo nebo nshaishiba barambombera.⁴⁵ Abeni baripatikishiwe ukunkontamina, iryo rinefye baumfwa pari nebo, barengufwira.⁴⁶ Abeni bareisa baretutuma ukufuma mu maringa yabo.⁴⁷ Yahweh wa mweo! Narirumbanishiwe iribwe ryandi. Abe uwasumburwa Resa, iribwe rye pusukiro ryandi.⁴⁸ Uyu e Resa uunandwirako, uyu wine e ukontamika panshi yandi abantu.⁴⁹ Anengere ukuba uwakaere ku barwani bandi. Mukine, webo waringimya pa muru ukukira bonse abo abanjimine. Webo urapususha nebo ku baume bafikansa.⁵⁰ Eikyo nkaperama amatotero kuri webo, Yahweh, pakati ka nko; nkemba ishamarumbo kwi shina ryobe.⁵¹ Resa arapera ukukimfya ukukaramba ku sha mfumu shakwe, kabiri ararenga amarango yakwe ukuba ayakine kubasubwa bakwe, kuri David na kubakamukonkapo umuyayaya.

Chapter 23

¹ Nomba aya e mashiwi yakurekereshako ayakwa Davidi- Davidi umwana mwaume wakwa Yese, umwaume uwari uwakindama nganshi, umo uwasubwa wakwa Resa wakwa Yakobo, uwa marumbo yawama kwakwa Israeri.² "Umupashi wakwa Yahweh warandire kuri nebo, ne kyebo kyakwe kyari pa rurimi rwandi.³ Resa wakwa Israeri arandire, Ikiribwe kyakwa Israeri karirandire kuri nebo, uuteka mu burungami pa baume, uuteka mukutina Resa.⁴ Akareba kwati rubuto rwa rukyero iryo akusuba kareture, urukyero urwabura amakumbi, iryo ikyani kyarerema kyamena pa kyarokupitira mukubarikisha kwa kasuba pa numa ya mfura.⁵ Ne kyabushe, mu rupwa rwandi takwaba ngefi kuri Resa? Bushe tapanga ikipangano kyakutwaririra na nebo, ukwebekesha na ikya bushe mu mbari shonse?"⁶ Nomba ababura akantu bakaba kwati myunga yakuposwa, pantu tekuti bakoronganyikwe ku maboko ya muntu.⁷ Umwaume uwabakumya afwile ukubomfya ikyera kya musumbo. Bafwile ba bokyera uko barere."⁸ Aya e mashiwi ya baume bakwa Davidi abamaka: Yoshebu-Bashebeti umwina Takemoni, e waretungurura abaume bamaka. Aripaye abaume imyanda kine konse konse pa muku umo.⁹ Pakonkere Ereasa umwana mwaume wakwa Dodai umwina Ahohite umo pa baume bamaka. Aripamo na Davidi iryo baresonsomba aba Perishiti abakorongene pamo ku kurwa, na iryo abaume ba ku Israeri bafurumwike.¹⁰ Ereasa atareme kabiri aumine aba Perishiti kwasuka ukuboko kwakwe ukwa maka kwa kakatira na ku rupanga rwakwe. Yahweh aretere ukukimfya ukukuru burya bushiku. Abashirika babwerere bakonka Ereasa, ku kupiita ifipe fya fitumbi.¹¹ Pa numa yakwe pakonkere Shama umwana mwaume wakwa Agee, umwina Hararite. Aba Perishiti bakorongene pamo mwibara rye randa, na bashirika baribabutukire.¹² Rero Shama atareme mukati ke bara no kurikingira. Aripaye aba Perishiti, na Yahweh aretere ukukimfya ukukuru.¹³ Batatu pa bashirika amakumi yatatu baire kuri Davidi pa nshita ya kusombora, mu rukyengo rwa Aduramu. Abashirika ba ba Perishiti bapangire inkambi mu mukonko wa Refaimu.¹⁴ Pari karya kashita Davidi ari umwafita, mu rukyengo, ninshi aba Perishiti nabekara mu Beteremu.¹⁵ Davidi arefwaya amenshi eryo asosere ati, "Nga kya kweba ati umuntu umo amperako amenshi ya kunwa ukufuma mu kishima kya mu Beteremu, ikishima ikyaba pakwingira pa mpongoro!"¹⁶ Eikyo aba baume batatu baripurire mu bashilika ba ba Perishiti eryo batapire amenshi ukufuma pa kishima kya mu Beteremu, ikishima kyabera pa mpongoro. Basendere amenshi no kureta kuri Davidi, rero arikene ukunwa. Eikyo, ari yaburire ariyetire pari Yahweh.¹⁷ Eryo asosere ati, "Mwe Yahweh, kyakutarifye kuri nebo, ukuti nkite iki. Bushe kuti nanwa umuropa wa baume abaibikire mukuposa umweo?" Eikyo arikene ukunwa. Ifi e fyakitire aba abaume ba maka.¹⁸ Abishai, wabo wakwa Yoabu umwana mwaume wakwa Zeria, uwari kapitao pari batatu aba. Arirwire po ukubomfya urupanga rwakwe na baume imyanda iatatu kabiri aribepeye. Arikushimbwirwa iringi kumo na bashirika batatu.¹⁹ Bushe tarumbukirepo nganshi ukukira aba batatu? Barimubikire

kapitao wabo. Nangu kibe ifyo ukurumbuka kwakwe takwaringene na bashirika batatu aba rumbukire nganshi.²⁰ Benaia ukufuma ku Kabuzeel ari umwana mwaume wakwa Yehoiada; ari mwaume wakosa uwakiimishe apakuru. Aipeye abana baume bakwa Ariel uwa ku Moabu. Kabiri aire mukirindi kabiri aipeye inkaramo ninshi na menshi makasa yareroke.²¹ Eryo aipeye onse umwaume umwina Egypto umukuru. Umwina Egypto arikwete umusumbo mu minwe yakwe, rero Benaia arimumine kunkonto yekafye. Apokere umusumbo mu minwe ya mwina Egypto no kumwipaira ku musumbo wakwe.²² Benaia umwana mwaume wakwa Yehoiada arikutire uku kukimfya ukukuru, kabiri arishimbwirwe pamo na baume batatu aba maka.²³ Aribikirwe pa muru ukukira abashirika amakumi yatatu bonse pamo, nomba tabikirwe ukumuringanya ku baume batatu aba maka. Rero Davidi ari mubukire uwakumuronda.²⁴ Pa bari amakumi yatatu pari abasankanishiwire na ba baume: Asahe wabo wakwa Yoabu, Elhanani umwana mwaume wakwa Dodo ukufuma ku Beteremu,²⁵ Shama umwina Harochi, Erika umwina Harodi,²⁶ Hereze umwina patite, Ira umwana mwaume wakwa Ikeshi umwina Tekoi,²⁷ Abiezere umwina Anatoti, Sibekia umwina Hushati,²⁸ Zalmoni umwina Ahohi, Marai umwina Netofati;²⁹ Herebu umwana mwaume wakwa Baanah, umwina Netofati, Ithai umwana mwaume wakwa Ribai ukufuma ku Gibeia umwina Benjamini,³⁰ Benaia umwina Piratoni, Hiddai uwa mu mikonko ya ku Gaashi.³¹ Abi-Alboni umwina Arbati, Azimaveti umwina Barhumi,³² Eriabu umwina Shaalboni, abana baume bakwa Yasheri, Yonatani umwana mwaume wakwa Shama umwina Harari;³³ Ahiamu umwana mwaume wakwa Sharari umwina Harari,³⁴ Erifereti umwana mwaume wakwa Ahasbai umwina makati, Eriamu umwana mwaume wakwa Aitoperi umwina Gironi,³⁵ Hezro umwina Kamere, Paarari umwina Arbi,³⁶ Igal umwana mwaume wakwa Natani ukufuma ku Zoba, Bani ukufuma ku mukowa wakwa Gadi.³⁷ Zereki umwina Amoni, Naharia umwina Beeroti, barepiita ifyanso fyakwa Yoabu umwana mwaume wakwa Zeruiah,³⁸ Ira umwina itri, Garebu umwina Itri,³⁹ Uria umwina Hirti-bonse pamo amakumi yatatu na kine rubari.

Chapter 24

¹ Na kabiri ubukari bakwa Yaweh bwarimine Israeri, eryo atanukire pari David pari bo aresosa ati, "Kabuye, kapende Israeri na Yuda." ² Imfumu Yasosere kuri Yoabu na kuri ba mushiku wa muraro, abo abari na ye, "Kabuyeni monse mu mikowa yakwa Israeri, ukutura pari Dani no kufika ku Beersheba, eryo mupende na bantu bonse, pakutira nebo ngishibe impendwa ya baume abaringire uburwi." ³ Yoabu asosere ku mfumu ati, "Kabiri Resa wenu arundeko impendwa ya bantu imiku umwanda umo, kabili amenso yakwa shikuru mfumu ya bone kyena uko krekutika. Nomba kinshi ikyo shikuru wandi mfumu afwara iki?" ⁴ Nangu kyarifyo, ikyebo kya mfumu yarikirirepo pari Yoabu na ba mushika ba muraro. Eikyo Yoabu na bamushika bafumine ku kinso kya mfumu ku kupenda abantu bakwa Israeri. ⁵ Baabukire Yodani no kwikara mupepi na Aroere, ku kapinda ka ku kuso mu mushi mu mupokapoka. Eryo bena baendere ukurora ku Gad ukufika ku Yosere. ⁶ Baishire ku Gareadi na ku mpanga ya bena Tahitim Hodshi, eryo ku Dani Yaan no kushinguruka ukurora ku Sidone. ⁷ Bafikire kwi ringa rya Tyre na ku mishi yonse ya bena Hibi na bena Kenani. Eryo bafumineko no kuya ku Negevi mu Yuda pa Beersheba. ⁸ Iryo basabantire mu kyaroro monse, baribwerere ku Yerusaremu pa mpera ya myeshi pa bura ne nshiku amakumi ya biri. ⁹ Eryo Yoabu apere impendwa ya baume ba burwi ku mfumu. Bari mu Israeri 800,000 abaume ba buramba abakusomone mpanga, na abaume bakwa Yuda bari 500,000. ¹⁰ Eryo umutima wakwa David wari mukutire pa numa iryo apendere abaume. Eikyo asosere kuri Yaweh ati, Nebo nimembuka apakuru pa kukita iki. Nomba, Yaweh, piita amampuru ya mubomfi wenu, pantu nebo nkitire ifi bupuba bupuba." ¹¹ Iryo David abukire urukyeri, ishiwi ryakwa Yaweh ryaishire kuri kasesema Gadi, kabona wakwa David, ¹² "Kabuye usose kuri Davidi: 'Ifi efyo Yaweh asosa.' Nebo nakupera fitatu. Usarepo kimo pari fyena." ¹³ Awe Gadi aire kuri Davidi no kusosa kuri ye ati, "Bushe imyaka itatu iya kipowe ise kuri webi mu kyaroro kyobe? Nangura webi ukabutuka abarwani bobye iryo barekusupira? Nangura kukabe ikikuko inshiku shitatu mu kyaroro kyobe? Nomba ishiba ubwasuko nebo ndebwekesha kuri ye uwantumine." ¹⁴ Eryo David asosere kuri Gadi ati, "Nebo ndimukumanama ukukuru. Reka fwebi tuwe mu minwe yakwa Yaweh ukukira ukuwa mu minwe ya muntu, pantu inkumbu shakwe shafurisha." ¹⁵ Eikyo Yaweh atumine ikikuko pari Israeri ukutur urukyeri ukufika ku nshita ya ringirwe, na bantu amakana kine rubari barifwira ukutura pari Dani ukufika ku Beersheba. ¹⁶ Iryo maraika atambarikire ukuboko kwakwe ku Yerusaremu kukonaura yena, Yaweh apiribwire amano pa murandu wa bubi ubwingakitika, kabiri asosere kuri maraika uwareonaura abantu ati, "Epera! Nomba bwesha ukuboko kobe." Na panshita irya maraika wakwa Yaweh atareme pakipuriri kyakwa Arauna umwina Yebusi. ¹⁷ Eryo Davidi asosere kuri Yaweh iryo abwene maraika uwarepuma abantu, no kusosa ati, Nimbembuka, kabiri nakitre ukupuruka. Nomba ishi mpanga, Kinshi ikyo shikitire? Rekeni ukuboko kwenu kube pari nebo na ba ng'anda yakwa tata!" ¹⁸ Eryo Gadi aishire kuri David pari buraya bushiku no kusosa kuri ye ati, "Kabuye nina no kukura uburambo bwakwa Yaweh pa kipuuriro kyakwa Arauna umwina Yebusi." ¹⁹ Awe Davidi arininine ifyo Gadi amwebere ukukita, ifyo Yaweh akonkomeshe. ²⁰ Arauna aroreshe panse no kubona mfumu na babomfi baiko barongana kuri ye. Awe Arauna afumine no kufukamina mfumu ikinso kyakwe panshi. ²¹ Eryo Arauna asosere ati, "Kinshi ikyo mfumu shikuru ishire kuri nebo, na babomfi baiko?" Davidi ayasukire ati, "Ku kushita ikipuuriro kyobe, ukuti nebo nkurepo uburambo bwakwa Yaweh, pakuti ikikuko kifume mu bantu." ²² Arauna asosere kuri Davidi ati, "Bapiite kyena nga kyabo bashikuru mfumu. Bakite icyawama mu menso yabo. Boneni, pano ing'ombe shaku kyerambo ne fyakupuurira ne fipe fya ng'ombe e nkuni. ²³ Fyonse ifi, mwe mfumu yandi, nebo Arauna, ndepea kwei mwebi." Eryo asosere ku mfumu ati, "Yaweh Resa wenu amisekerere." ²⁴ Imfumu yasosere kuri Arauna ati, "Iyo nebo ndeshita pa mutengo. Nebo nshapere ifyakokyeri

Yaweh irambo fyonse ifyo nshakyurire." Eikyo David ashitire ikipuuriro ne ng'ombe pa ma shekere amakumi ya sano aya silfere. ²⁵ David akurire uburambo bwakwa Yaweh kurya no kupera ubupe bwa kya kokya no bwa mutende. Awe Yaweh aryumfwire ipepo mwipunda rya kyaro, ne kikuko pari Israeri kyariputwirwe.

2 Kings

Chapter 1

¹ Moabu ayarukire Israeri panuma yamfwa yakwa Ahabu. ² Eryo Ahasia aponene panshi ukupura mucakupikurwa nge sumbu mu muputure wa pa muru wakwe uwakwishishamo mu Samaria, kabiri arikyeneke. Eikyo aitire inkombe no kusheba ati, "Kabuyeni, kepusheni Baari-Sebubi, umurungu wa ku Ekroni, nga kyakweba ati nkapora kuri fino fikyeneke." ³ Rero maraika wakwa Yahweh aebere Eriya umwina Teshibe ati, "Ima, kabuye uninike mukukumanya inkombe sha mfumu ya ku Samaria, ubepushe ati, 'Bushe nifi tamuri Resa mu Israeri ekyo mwaira mukwipushisha kuri Baari-Sebubi, umurungu wa ku Ekroni?' ⁴ Eikyo Yahweh aranda ati, "Tawakaramuke ukufuma pa musengere uko waya pa muru; nomba ukafwa." ⁵ Eryo Eriya aire. ⁶ Eryo inkombe shabwerurukire kuri Ahasia, asosere kuri bo ati, "Ninshi mwaburerurukira?" ⁷ Nabo bamwasukire ati, "Umuntu waishire mukutukumanya no kutweba ati, 'Bwerereni ku mfumu iimitumine, no kuyeba ati, 'Yahweh aranda ifi: Bushe nikyo tamwaba Resa mu Israeri ekyo watumina abantu mukubukisha kuri Baali-Sebubi, umurungu wa ku Ekroni? Eikyo tawakaramuke ukufuma pa musengere uyo wararapo; rero ukufwa ukafwa.'" ⁸ Ahasia aebere intumi shakwe ati, "Kanshi muntu wa musango shani, uyo uwakisa mukumikumanya uwa kiranda aya mashiwi kuri mwebu?" ⁹ Nabo bamwasukire ati, "Akifwara ikifwara kyamasako nakaka no mushipi we ramba mu musana wakwe." Eikyo imfumu yabasukire ati, "Ni Eriya umwina Teshibe." ¹⁰ Eryo imfumu nomba yatumine kapitao ne fita amakumi yasano kuri Eriya. Kapitao aninike pa muru wa rupiri ukwaikere Eriya. Eryo kapitao arandire kuri ye ati, "Webu, we muntu wakwa Resa, imfumu irandire ati, 'Tentemuka.'" ¹¹ Eriya ayasukire no kweba kapitao ati, "Nga ndi muntu wa kwa Resa, umuriro na wike ukufuma mu muru no kukokya ne fita fyobe amakumi yasano." Eryo umuriro waponene ukufuma ku muru no kokya kapitao ne fita fyakwe amakumi yasano. ¹² Nakabiri Imfumu Ahasia atumine kapitao ne fita amakumi yasano kuri Eriya. Na ye kapitao uyu asosere kuri Eriya ati, "Webu we muntu wakwa Resa, imfumu yebere ati, 'Tentemuka bwangu.'" ¹³ Eriya ayasukire no kubeba ati, "Nga ndi muntu wakwa Resa, umuriro wingatentemuka ukufuma mu muru no kukokya pamofye ne fita fyobe amakumi yasano." ¹⁴ Nakabiri fye umuriro wakwa Resa wari tentemukire ukufuma ku muru no kumokya ne fita fyakwe amakumi yasano. ¹⁵ Nakabiri imfumu yatumine ibumba rya butatu irya bashirika amakumi yasano. Uyo kapitao aninike pa muru, no kufukama pa makufi ku kinso kyakwa Eriya, no kumupapatira ati, "Webu, we muntu wakwa Resa, ndeipusha, wingarenga umweo wandi no myeo ya babomfi bobe aba makumi yasano ya kitwe uruse mu menso yobe." ¹⁶ Mukinefye, umuriro waritentemukire ukufuma ku muru no kokya ba kapitao babiri abantanshi na bashirika babo, nomba apa wingarenga umweo wangi usange uruse pa kinso kyobe." ¹⁷ Na maraika wakwa Yahweh aebere Eriya ati, "Tentemuka na ye Wi mumfwira umwenso." Eryo Eriya aimine no kutentemuka na ye ku mfumu. ¹⁸ Na pa numa Eriya aebere Ahasia ati, "Ifi ekyo Yahweh asosa, 'Waritumne inkombe ukuya mukubukisha kuri Baari-Sebubi, umurungu wa ku Ekroni. Bushe ni pakuti tamwaba Resa mu Israeri uyo mwingepushako urwa mashiwi? Eikyo nomba, tawakaramuke ukufuma mu busanshi, umo warara; urifye no kufwa.'" ¹⁹ Eikyo Imfumu Ahasia yafwire ukuringana na mashiwi yakwa Yahweh ngefyo Eriya arandire. Efyo Yoramumu atampire no kuteka mu kifuro kyakwe, mu mwaka wa kibiri wakwa Yehoramumu mwana mwaume wakwa Yehosafati imfumu ya ba Yuda, pantu Ahasia takwete umwana mwaume. ²⁰ Nge mirandu imbi iyakumine Ahasia, bushe tayarembwa mu kitabo kya mirandu ya ba shamfumu ba mu Israeri?

Chapter 2

¹ Eikyo inshita yafikire, iryo Yahweh ari mukupiita Eriya ku muru ukupitira muri kankungwe, Na Eriya baimine na Erisha ukufuma ku Gilgari. ² Eriya asosere kuri Erisha ati, "Ara, ikara pano pene. Pantu Yahweh arintumine ukuya ku Betere." Na ye Erisha amwasukire ati, "Na pari Yahweh, ara na pari webu nshakushe." Eikyo batentemukire ku Betere. ³ Abana baume ba bakasesema abo bari pa Betere baishire kuri Erisha no kumwipusha ati, "Bushe nawishiba ati Yahweh arepita wisokuru ukumufuma kuri webu muri buno bushiku?" Erisha na ye ayasukire ati, "Eee, ndishibire ati, nomba kutumaneni." ⁴ Eriya asosere kuri ati, "Erisha ara, pembera pano pene, pantu Yahweh arintumine ku Yeriko." Na ye Erisha amwasukire ati, "Na pari Yahweh, na pari webu, nshakushe." Epa kuya bonse ku Yeriko. ⁵ Eryo na bana baume ba bwina kasesema bari pa Yeriko baishire kuri Erisha no kumwipusha ati, "Bushe urishibire ati rero Yahweh arepita wisokuru ukufumya kuri webu?" Erisha ayasukire ati, "Eee, ndishibire, nomba kutumaneni." ⁶ Eryo Eriya asosere Erisha ati, "Ara, ikara pano pene, pantu Yahweh arintumine ku Yodani." Na ye Erisha ayasukire ati, "Na pari Yahweh na pari webu, nshakushe." Efyo bonse babiri bakonkenyepo. ⁷ Na panuma, abana baume baba kasesema amakumi yasano batareme mu murora nabo akataramukira ninshi bena babili batareme rwa pa Yodani. ⁸ Eriya apitire umwingira wakwe, aupombanya, akusirako na pa menshi. No mumana wayabanike mumbari shibiri pakuti bonse babiri baendere pa mushiri wauma. ⁹ Kyaishire ba, pa numa ninshi nabatapuka, Eriya asosere Erisha ati, "Romba ifyo ningakushira iryo nshirapitwa ukufuma pari webu." Na ye Erisha ayaukire ati, "Napapata ara wingarenga ikyakaniko kya mupashi obe kibe pabiri pari nebo." ¹⁰ Eriya ayasukire ati, "Waromba ikintu kyakosa. Nangu rine kiba ifi, nga wambona iryo ndepitwa

ukufuma pari webo, ninshi iki kikakitika pari webo, nomba nga tafiri ifyo, ninshi takyakakitike." ¹¹ Iryo bakiri bareya no kuranshanya, boneni, ikyeeeta rya muriro na bakabarwe ba muriro baboneke, ifi fine efyu paturwire aba bantu babiri ukufumishiwa ku munankwe, na Eriya efyu apitirwe muri kankungwe ukuya ku muru. ¹² Erisha ari kibweneko iki kintu apundire no kurira ati, "Tata wandi, tata wandi, amakyereta ya mu Israeri na ba pari bakabarwe babo!" Tabwenepo Eriya na kabiri, eryo aburire no kwikata ifyakufwara fyakwe no kufirepuramo mu fimpifya fibiri. ¹³ Aimishe no mwingira wakwa Eriya uyo waponene kuri ye, no kubwereramo aya tarama na mu mbari ya mumana wa Yodani. ¹⁴ Akusura na menshi ku mwingira wakwa Eriya urya waponene no kweba ati, "Yahweh ari kwisa, Resa wakwa Eriya?" Iryo akuwire amenshi, ya abanikemo mu mbari shibiri na Erisha aritapukire. ¹⁵ Iryo abana baume ba baksesema abo abafumine ku Yeriko ba mubwene mu bushirya ryabo, eryo basosere ati, "Umupashi wakwa Eriya watuusha pari Erisha!" Eikyo baishire mukumukumanya, kabiri bakontamika ifinso fyabo panshi ku kinso kyakwe. ¹⁶ Bamwebere ati, "Bona nomba mu babomfi bobo muri abaume bashangira amakumi yasano. Twaipusha, barekeni bareya mukufwaya wisokuru, pantu kuti rimbi, umupashi wakwa Yahweh uri mupitire no kumuposa mu rupiri rumo nangura mu mikonko imo." Erisha arikene ati, "Awe, mwi batumako." ¹⁷ Rero iryo ba bapatikishe Erisha aiketwe insoni, epakusuminishako ati, "Batumeni. Eryo batumine abaume amakumi yasano, no kuya mukufwaya panshiku shitatu, nomba tabamusangire. ¹⁸ Babwerurukire kuri Erisha, ninshi ari pa Yeriko, eryo asosere kuri bo ati, Bushe nshamyeberere mwebho ati, 'Mwiyako?' ¹⁹ Abaume ba mu musumba basosere kuri Elisha ati, "Umfwa, turekupapata, uno musumba wa bune, ngefyo shikuru areubona, nomba amenshi ya bubi ne mpanga tayakwata mufundo." ²⁰ Erisha ayasukire ati, "Ndetereniko imbare iipya mubikemo no mukyere," eikyo barimuretere. ²¹ Erisha afumine no kuya ku nturo ya kamana no kuya posamo umukyere; eryo asosere ati, "Yahweh aranda ati, 'Naundapa aya amenshi. Ukufuma pari ino nshita na kuntanshi, takwakabe imfwa nangura ni mpanga yabura umufundo.'" ²² Eikyo amenshi yaryundapwa no bwa rero, kwi shiwi fye iryo Erisha arandire. ²³ Eryo Erisha afumine kurya no kuninikira ku Betere. Iryo areya ne nshira, abaikye abarumendo baishire ukufuma mu musumba no kuramutamfya; ati, "Kabiye, waba ikirupara! Kabiye waba ikirupara!" ²⁴ Erisha akyebukire kunuma yakwe aba bona; eryo aba tipa pe shina ryakwa Yahweh. Eryo inkota shibiri isha ba kiburi shaishire ukufuma mu mushitu no kutakanya abarumendo amakumi yane-naba babiri. ²⁵ Eryo Erisha afumine kurya no kuya ku rupiri rwa Kamere, no kufuma parya abwerurukire ku Samaria.

Chapter 3

¹ Nomba mu mwaka warenga ikumi rimo na kine konse konse wakwa Jehoshaphati imfumu ya baYuda, Joram umwana mwaume wakwa Ahabu atampire ukuteka Israeri mu Samaria; atekere imyaka ikumi rimo na ibiri. ² Ena akitire ikyabipa mu menso yakwa Yahweh, rero takyari ngekyakitire wishi na nyina; pantu afumishe ikiribwe ikyashira ikyaimikwe ikyakwa Baari ikyo wishi apangire. ³ Nakukirisha arambatire ku membu shakwa Jeroboamu umwana mwaume wakwa Nebati, uyo uwarengere Israeri ukubembuka; ena tafumuneko kuri shena. ⁴ Nomba Mesha imfumu yakwa Moabu aritekere impanga. Ari no kupera kumfumu yakwa Israeri impanga 100,000 ne sha masako 100,000 ishikuru impanga. ⁵ Rero panuma Ahabu afwa, imfumu yakwa Moabu yapondokere imfumu yakwa Israeri. ⁶ Eikyo imfumu Joram yafumine ku Samaria pa nshita irya kukuronganika Israeri onse kunkondo. ⁷ Atumine intumi kuri Johoshaphati imfumu ya baYuda, aresosa ati, "Imfumu yakwa Moabu naipondokera nebo. Bushe kuti waya nandi ku Moabu kukurwa?" Johoshaphati ayasukire ati, "Nebo nkaya. Naba nga fintu waba, abantu bandi bobo, nabakabarwe bandi na bakabarwe bobo." ⁸ Eryo asosere ati, "Bushe ninshiranshi twingasanshiramo?" Johoshaphati aryasukire, "Ninshira yakumatororo iya ku Edomu." ⁹ Eikyo imfumu yakwa Israeri yaire ne mfumu ya baYuda ne mfumu ya ku Edomu. Bafwaire fwaire no kushinguruka inshiku kine rubari, kabiri takwari amenshi ya bashirika nangura ayafinama ifyo fyaire nabo. ¹⁰ Eikyo imfumu ya Israeri yasosere ati, "Finshi ifi? Ninshi Yahweh aitire imfumu shitatu kukushipera mu maboko ya bena Moabu?" ¹¹ Nomba Johoshaphati asosere ati, "Ta muri muno umo kasesema wakwa Yahweh, uyo fwebo twingepusha Yahweh ukupitira muri ye?" Umo umubomfi wa mfumu yakwa Israeri aryasukire no kusosa, "Erisha umwana mwaume wakwa Shafati epo ari, uwaitire amenshi pa maboko yakwa Eriyah." ¹² Johoshaphati asosere ati, "Ikyebo kyakwa Yahweh kiri na nebo." Eikyo imfumu yakwa Israeri, Jehoshaphati, ne mfumu yakwa Edomu batentemukire kuri ye. ¹³ Erisha asosere ku mfumu yakwa Israeri, "Finshi nebo ndekita kuri webo? Kabiye kuri bakasesema ba bawiso na banoko." Eikyo imfumu yakwa Israeri yasosere kuri ye, "Iyo, pantu Yahweh aritire imfumu shitatu ku kushipera mu minwe yakwa Moabu." ¹⁴ Erisha aryasukire, "Pa mweo wakwa Yahweh wa miraro, uyo nebo njiminina ku kinso kyakwe, nga nebo nshakindike ukubapo kwakwa Jehoshaphati imfumu ya baYuda, nebo nga nshabikireko amano kuri webo, nangura ukuroresha pari webo." ¹⁵ Rero nomba ndetereniko kamba. "Eryo kyaishireba ati iryo karisha wesese arishishe, ukuboko kwakwa Yahweh kwaishire pari Erisha. ¹⁶ Asosere ati, "Yahweh asosa iki, 'Kita iyi mipokapoka ya mironga uwauma ukwisuramo nefirindi fikaramba.' ¹⁷ Pantu Yahweh asosa iki, 'Webo tawakabone mwera, kabiri tawakabone imfura, rero uyu umupokapoka wa muronga ukesushiwamo na menshi, kabiri webo ukanwa, webo ne fitekwa fyobe na shonse inama shobe.'" ¹⁸ Iki kintu kyayanguka mu menso yakwa Yahweh. Kabiri akakupera ukukimfya pa bena Moabu. ¹⁹ Ukonaura onse umusumba uwakingirirwa na onse umusumba uwabune, ukuputaura onse umutari uwabune, ukukanya tonse utumfukumfuku twa menshi, no konaura inkyyende yonse iya bune ku mabwe." ²⁰ Eikyo mu rukyero pa nshita yakupera irambo, kwafumine amenshi ku rubari rwa ku Edomu; ne kyarokyarwiremo na menshi. ²¹ Nomba iryo bonse abena Moabu baumfwire ukuti ishambumu shaishire ku kurwa na bo, baikoronganike kyapamo, na bonse abo abarefwara iramba, kabiri batareme pa

mupaka.²² Berishibukire rukyero kyeru na kasuba kasanikire pa kasuba. Iryo abena Moabu babwene ku rubari rwabo amenshi yareboneka ayakashika ngo muropa.²³ Bapundire ati, "Uyu muropa! ishambumu shifwire shiyonaura, kabiri bariipeye umu na umu! Eikyo nomba, Moabu, natureya tubatape!"²⁴ Iryo baishire ku mkambi yakwa Israeri, Israeri arimine no kusansa abena Moabu, abafurumwike pa kinso kyabo. Abashirika bakwa Israeri bafurumwine abena Moabu, no kubepaya.²⁵ Baryonawire imisumba, na pa kirime kyonse ikya bune umuntu onse ariposerepo iribwe mpaka ponse paisura. Bakirikire utumfukumfuku twa menshi tonse kabiri baritemene ifimuti fyonse ifya bune. Kir Hareseth eka ewashere na mabwe yakwe munnyende. Rero abashirika bafisukushiro bariushingurukire no ku usansa.²⁶ Iryo imfumu Mesha iya ku Moabu yabwene ukuti uburwi bwarushika, basendere abaume abarwira ku ma panga imyanda kine rubari ukuti ipurinkanye ku mfumu ya ku Edomu, rero barifirirwe.²⁷ Eryo aburire umwana mwaume wakwe iberi, uwari no kuteka panuma yakwe, no kumupera nge kya bupe kya kokya pa kibumba. Eikyo kwari ukukaripa ukukaramba ku Israeri; eryo abashirika bakwa Israeri bashire imfumu Mesha no kubwerera ku kyarokya.

Chapter 4

¹ Nomba umukashi umu uwapa bana baume ba bakasesema aishire arerira kuri Erisha, aresosa ati, "Umubomfi wenu umurume wandi arifwire, na mwishiba ukuti umubomfi wenu aretina Yahweh. Nomba uwankongere naisa ku kusenda abana bandi babiri ku kuba abasha bakwe." ² Eikyo Erisha asosere kuri ye ati, "Finshi ni ngakukitira webi? Njeba finshi ukwete mu ng'anda? Asosere kuri ye ati, "Umubomfi wenu takwete nangu fimo mu ng'anda, ukufumishako akapoto ka mafuta." ³ Eryo Erisha asosere ati, "Kabiye washime ifipe ku bana muparamano, ifipe umwabura nangu kamo. Washime ifingi efyo wingakwanisha." ⁴ Eryo ufwire ukuya mukati no kwisarako ikiibi kunuma yobe na bana baume bobwe, eryo witurwire amafuta muri fyonse ifyo ifipe, murebika rubari ifipe ifyo ifyaisura." ⁵ Eikyo ashire Elisha kabiri aisereko ikiibi kunuma yakwe na bana bakwe abaume. Baretere ifipe kuri ye, na ye afiswishemo na mafuta." ⁶ Iryo ifipe fyaishire, asosere ku bana baume bakwe ati, "Ndetereniko na kimbi ikipe. Rero umwana mwaume asosere kuri ye ati, "Tapari na fimbi ifipe." Eryo amafuta yarekere ukupongoroka." ⁷ Eryo aishire no kweba umuntu wakwa Resa. Asosere ati, "Kabiye, kashitishe amafuta; uripire inkongore shobe, kabiri wikarire na bana baume bobwe ishashara." ⁸ Ubushiku bumo Erisha aendere ukuya ku Shunemu uko umwanakashi umukankara aikere; umwanakashi amupatikishe ukuti aye nankwe ifyakurya. Eikyo imiku ne miku Erisha arepitapo, areimanina parya ku kurya." ⁹ Umwanakashi asosere ku barume bakwe ati, "Boneni, nomba ndepiturukamo ukutira uyu muntu wa shira uwakwa Resa uurepita ryonse apa." ¹⁰ Natupangeko akamuputure akanono pa mutenge akakwa Erisha kabiri natubikemo mukati ubusanshi, iteburo, ikipuna, ne nyari. Eryo iryo areisa kuri fwebi, akesaikara kurya kwine." ¹¹ Eikyo iryo ubushiku bwaishire na kabiri ukuti Erisha atareme parya pene, aikere mu muputure kabiri atushishe parya." ¹² Erisha asosere kuri Gehasi umubomfi wakwe ati, "Ita uyu umwina shunamu." Iryo amwitire, atareme pa kinso kyakwe." ¹³ Erisha asosere kuri ye ati, "Sosa kuri ye ati, 'Webi wakwata ukupita muli bonse ubu bwafya ukuti usakamane fwebi. Finshi twingakita kuri webi? Tukurandireko ku mfumu nangu ku mukuramba wa fita?'" Ayasukire ati, "Naikara pamo na bantu bandi." ¹⁴ Eikyo Erisha asosere ati, "Finshi fwebi twinga mukitira, nomba?" Gehasi ayaukire ati, "Kyakine, takwata umwana mwaume, na barume bakwe na bakota." ¹⁵ Eikyo Erisha ayasukire ati, "Mwite." Iryo amwitire, atareme mu mwinsi." ¹⁶ Erisha asosere ati, "Pari iyi nshita ya mwaka, mu nshita ya mwaka umu, webi uri no kukwata umwana mwaume." Asosere ati, "Awe, mwe shikuru wandi kabiri we muntu wakwa Resa, mwi bepa ku mubomfi wenu." ¹⁷ Rero umwanakashi aimite kabiri afyere umwana mwaume pa nshita imoine mu mwaka wankerepo, ngefyo Erisha asosere kuri ye." ¹⁸ Iryo umwana akurrei, aire ubushiku bumo kuri wishi, uyo uwari na basomboshi." ¹⁹ Asosere kuri wishi ati, "Umutwe wandi, umutwe wandi." Wishi asosere ku mubomfi wakwe ati, "Mutware kuri banyina." ²⁰ Iryo umubomfi amwimishe kabiri amuretere umurumendo kuri nyina, umwana aikere pa makufi mpaka akasuba eryo afwire." ²¹ Eikyo umwanakashi aimine no kurarika umurumendo aparerara umuntu wakwa Resa, aisereko ikiibi, kabiri afumine panse." ²² Asosere ku murume wakwe kabiri asosere ati, "Napapata ntumineniko umu umubomfi ne mpunda imo ukuti ningabutukira ku muntu wakwa Resa kabili mbwere kuno." ²³ Umurume wakwe asosere ati, "Kinshi urefwaya ukuya kuri ye rero? Te mwenshi wapwa nangura Isabata." Ayasukire ati, "Fyarabafye bwino fyonse." ²⁴ Eryo aimine pa mpunda eryo asosere ku mubomfi wakwe ati, "Ensha bwangu, wibweshamo pa mulandu wandi kano nasose fyo." ²⁵ Eikyo aire eryo aishire ku muntu wakwa Resa pa rupiri rwa Kameri. Eikyo iryo umuntu wakwa Resa abwene mu ntamfu, asosere kuri Gehasi umubomfi wakwe ati, "Roresha kuno umwanakashi umwina Shunamu." ²⁶ Napapata butuka ku kumukumanya eryo usose kuri ye ati, "Bushe ifintu fyonse firi fye bwino kuri webi na ku murume obe no mwana?" Ayasukire ati, "Firifye bwino." ²⁷ Iryo aishire ku muntu wakwa Resa pa rupiri, afumbatire amakasa yakwe. Gehasi aishire mupepi mukumufumyako rero umuntu wakwa Resa asosere ati, "Mureke, pantu na furwa sana, eryo Yahweh nafisa ubwafya kuri nebo, kabiri tanjeberepo nangura kimo." ²⁸ Umwanakashi asosere ati "Bushe nebo narikwipwishapo umwana mwaume, shikuru wandi? Bushe nsharandire ati, nebo mwimbepa?" ²⁹ Eryo Erisha asosere kuri Gehasi ati, "Fwarira urwendo kabiri senda inkonto yandi mu maboko yobe, Kabiye ku ng'anda yakwe. Nangu wakumanya umuntu uuri onse, wi muposha, kabiri uuli onse nga akuposha, tawifwire ukwasuka, urarike inkonto pa kinso kya mwana." ³⁰ Rero nyina wa mwana asosere ati, "Pari Yahweh na pari webi, nebo nshakakushe." Eikyo Erisha aimine no kumukonka." ³¹ Gehasi ayendesheko pa ntanshi yabo eryo aishire kubika inkonto pa kinso kya mwana, rero umwana tareranda nangura ukumfwa. Eikyo kabiri Gehasi abwerere mu kukumanya Erisha eryo amwebere ukutira, "Umwana tabukire." ³² iryo Erisha afikire pa ng'anda, umwana arifwa eryo akiri ari pa busanshi." ³³ Eikyo Erisha

aingire eryo aisereko ikiibi umwana eryo nankwe eryo asepere kuri Yahweh.³⁴ Aire pa muru eryo arere pa mwana; abikire akanwa kakwe pa kanwa ka mwana, amenso yakwe pa menso yakwe, eryo na mabako yakwe pa maboko yakwe. Aintintire pa mulu wa mwaikye, eryo umubiri wa mwaikye wakabire.³⁵ Eryo Elisha aimine kabiri arendauka areshinguruka umuputure na kabiri aire no kuya rambarara pa murumendo. Umwana ateswire imiku kine rubari eryo aishire mu muputure, Erisha asosere ati, "Imya umwana mwaume obe."³⁷ Eryo awire ikinso kyakwe panshi pa makasa yakwe kabiri akontamine panshi, eryo kabiri aburire umwana mwaume wakwe kabiri afumine panse.³⁸ Eryo Erisha aishire na kabiri ku Gilgari. Mwari ikipowe mu kyar, na bana baume bakwa kasesema baikere pa ntanshi yakwe. Asosere ku mubomfi wakwe ati, "Bika impoto iikaramba pa muriro eryo wipikireko anaba baume ba bakasesema."³⁹ Umo pari bo aire mwi bara mukuswa umusaru. Asangire umwangashi wa mu mpanga kabiri aswireko ifitwara fyauko ifyaringa ifya kubika mukisaru kye raya ryakwe. Bauputawire eryo baubikire mu mpoto, rero tabaishibe fintu waeumfwika.⁴⁰ Eikyo bapekenye ifyakurya ukuti abantu barye, inshita imbi, iryo barerya, babirikishe kabiri basosere ati, "We muntu wakwa Resa, muri mfwa muri iyi mpoto!" Eikyo tabarire nakarya.⁴¹ Rero Erisha asosere ati, "Reteni ubunga." Abuposere mu mpoto eryo asosere ati, "Pereni abantu, ukuti barye." Eryo tamwari ikiri kyonse mu mpoto ikingareta ubwafya.⁴² Umuntu afumine ku Baari Sharisha ukuya ku muntu wakwa Resa eryo aretere muka kyora kakwe imikate ya bare iya pangirwe ne fisabo fya ntanshi, eryo ne mitwe ya nseke shipya. Erisha asosere ati, "Pera ifi ku bantu ukuti barye."⁴³ Umubomfi wakwe asosere ati, "Ninshi, bushe kuti na pera shani ifi abantu abari umwanda umo?" Rero Elisha asosere ati, "Pera ifi ku bantu, ukuti barye, pa murandu Yahweh efyo asosa, bararya eryo barashapo na fimo."⁴⁴ Eikyo umubomfi wakwe abapekanishishe; baririre, no kusha fimo na fishara, nga firya fine ikyebo kyakwa Yahweh kyaraire.

Chapter 5

¹ Nomba Naamani, umukaramba wa fita fya nkondo ifya mfumu ya bena Aramu, ari nimpurume kabiri muntu uwakindikwa mu fita fyonse kuri shikuru wakwe. Pantu muri ye Yahweh emo aperere Aramu ukukimfya. Na kabiri ari uwakosa, umuntu watarira, rero ari uwafibashi.² Abena Aramu barire mukusansa no kusendako umukashana ukufuma mu kyar kya bena israeri. Umukashana arebombera muka Naamani.³ Umukashana asosere kuri nakuru wakwe ati, "Nga kyakuti shikuru wandi bari na kasesema uyo uuri mu Samaria! Eryo engondapa shikuru wandi ku burwere bwa fibashi."⁴ "Eikyo Naamani aireingira mukati no kwebe mfumu pafyo umukashana umwaikye uwafumine ku kyar kya bena Israeri asosere."⁵ Eikyo imfumu ya bena Aramu yasosere ati, "Kabiye nomba ndetuma karata kufumu ya bena Israeri." Namaani arire no kupiita amataranta ya sirufere ikumi rimo.⁶ Na kabiri arisendere karata ku mfumu ya bena Israeri iyo iyaresosa ati, "Nomba iryo uyu karata yaretwa kuri web. Ubone ukuti natuma Naamani umubomfi wandi kuri web, pakuti web kuti wa mundapa ku burwere bwa fibashi."⁷ Iryo imfumu ya bena Israeri yaberengere karata, yarepawire ififwaro fyaiko no kusosa ati, "Bushe ninebo Resa, ku kwipaya no kurenga ube no mweo, pakuti uyu muntu afwaye nebo ukuposha umutima wafibashi? Kyaboneka kwati arefwaya ukutampa ukuraka na nebo."⁸ Eikyo iryo Erisha umuntu wakwa Resa aumfwire ukuti imfumu ya bena Israeri nairepaure ififwaro fyaiko, aritumine amashiwi ku mfumu no kusosa ati, "Ninshi warepawira ififwaro fyobe? Rekeni nomba ese kuri nebo, kabiri akeshiba ukuti mwariba kasesema mu Israeri."⁹ Eikyo Naamani aishire na bakabarwe bakwe na amakyereta yakwe no kutarama pa mwenshi wa ng'anda yakwa Erisha.¹⁰ Erisha atumine intumi kuri ye, no kusosa ati, "Kabiye no kusamba we mwine mu mumana wa Yodani imiku kine rubari, eryo umubiri obe warabweshiwa, warasanguruka."¹¹ Rero Naamani arifurirwe no kufumapo no kusosa ati, "Boneni, nebo nakiratontonkanya ukuti ena kinefyere araisa tarama kuri nebo no kukuta pe shina ryakwa Yahweh Resa wakwe, no kwisa tambika ukuboko kwakwe pa nkyende aparti uburwere no kuposha ifibashi fyandi."¹² Bushe tari Abarna na Pharpa, imimana ya ku Damasika, ya wa mishapo ukukira amenshi yonse aya mu Israeri? Bushe tekuti nebo nsambemo no kusanguruka?" Eikyo aripiribwike no kubwereramo ikipyu.¹³ Eryo ababomfi bakwa Naamani bishire mupepi no kuranda kuri ye ati, "Tata wandi, nga kyakuti kasesema amikonkomesha mwebo ukukita ifintu fimo ifyakosa, bushe mwebo tekuti mufikite? ninshi ingakirapo, nomba, iryo asosa kuri mwebo ati, 'Kasambe we mwine no kuba uwakusanguruka?'"¹⁴ Eryo atentemukire no kuyasamba umwine imiku kine rubari mu mumana wa Yodani, ukumfwira amashiwi yakwa Resa. Umubili wakwe waribweseshiwe na kambi nga umubiri uwa mwana umunono, na ye ariporere.¹⁵ Naamani abwerere ku muntu wakwa Resa, ye ne bumba ryakwe ryonse, kabiri aishire no kutarama ku kinso kyakwe. Asosere ati, "Boneni, nomba nebo ukuti takwaba Resa umbi mwi sonde ryonse kanofye mu Israeri. Eikyo napapata pokeni ikya bupe ikya fuma ku mubomfi wenu."¹⁶ Rero Erisha aryasukire ati, "Ngefyo Yahweh wa mweo uo ntaramina ku ntanshi, nebo nshapoke nangu kimo." Naamani akonkomeshe Erisha ukupoka ikya bupe, rero arikene.¹⁷ Eikyo Naamani asosere ati, "Nga teifyo, nomba naipusha mwebo kukureka kube ukupera ku mubomfi wenu umushiri uyo imfarashi shibiri shingapiita pantu ukufuma rero no kutwaririra, umubomfi wenu akarapera nangu kya bupe kyakokya nangu amarambo ku murungu uuri onse rero kuri Yahweh."¹⁸ Muri iki kintu rekeni Yahweh aberere umubomfi wakwe uruse urwakuti, iryo imfumu yandi yaisakuya mu ng'anda yakwa Rimmoni, iryo nebo nemwine nafukama mu ng'anda yakwa Rimmoni, rekeni Yahweh aberere umubomfi wakwe uruse muri uyu murandu."¹⁹ Erisha asosere kuri nebo ati, "Kabiye umutende." Eikyo Naamani arire.²⁰ Aendere intamfu iyaringa, iryo Gehasi umubomfi wakwa Erisha umuntu wakwa Resa asosere umwine ati, "Boneni, shikuru wandi arekererako uyu Naamani umwina Aramu pakupokako ku minwe yakwe ikyo aretere. Ngefyo Yahweh wa mweo, narabutuka panuma yakwe no kupokako ifintu

fimo ukufuma kuri ye.²¹ Eikyo Gehasi akonkore Naamani panuma. Eryo Naamani abwene umo arebutuka panuma yakwe kukumukumanya eryo asosere ati, "Bushe ifintu fyonse firi bwino?"²² Gehasi asosere ati, "Fyonse firifye bwino. Shikuru wandi nantuma kuri webo, ukusosa ati, 'Bona, nomba kuri nebo kwaisha abarumendo babiri ukufuma mu fyaro fya ku mpiri ifya bena Efuremu abana baume babwina kasesema. Napapata bapereko amataranta ya sirufere ne fifwaro fyakukinja fibiri.'" ²³ Naamani ayasukire ati, "Nasansamuka sana ku kupera amataranta yabiri." Naamani arikosereshe Gehasi no kukaka amataranta ya sirufere yabiri mu masaka yabiri ayafyakufwara fyakukinja, no kuyapera pa babomfi babiri, abo abapitire amasaka ya sirufere pantanshi yakwa Gehasi. ²⁴ Iryo Gehasi afikire ku rupiri, apokere imifuko ya sirufere ukufuma mu minwe yabo no kuifisa mung'anda yakwe; aebere abantu ukubwekeramo, kabiri barire. ²⁵ Iryo Gehasi aingire mukati no kutarama mu murora wakwa shikuru wakwe, Erisha asosere kuri ye ati, "Bushe wafuma kwisa, Gehasi?" Ayasukire ati, "Umubomfi wenu terepo nangu kumo." ²⁶ Erisha asosere kuri Gehasi ati, "Bushe umupashi wandi tawakiba nobe iryo umuntu akipiribura ikyereta ryakwe kukumanya? Bushe iyi ninshita yakusumina ukupoke indarama nangu ifyakufwara, amabara ya miorife na mabara ya myangashi, impaanga ne ngómbe, na babomfi abaume na babomfi abanakashi?" ²⁷ Eikyo ifibashi fyakwa Naamani fikaba pari webo na pa bana bobo umuyayaya. "Eikyo Gehesi afumine pa kinso kyakwe, uwafibashi uwabuta tuutu kwati ni mfura yabuta.

Chapter 6

¹ Abana baume ba bakasesema basosere kuri Erisha ati, "Inkyende iyo twikarapo na mwebho naikyepa kuri fwebho bonse. ² Twapapata rekeni tureya ku Yodani, no kureka umuntu onse ateme ikimuti kurya, no kureka tukure ing'anda kurya iyakuti tukareikaramo." Erisha aryasukire ati, "Kuti mwaya." ³ Umo pari bo asosere ati, "Twapapata kabiyeni na babomfi benu." Erisha aryasukire ati, "Naraya." ⁴ Eikyo aire na bo, kabiri iryo baishire ku Yodani, batampire ukutema ifimuti. ⁵ Rero iryo umo aretema, isembe ryarobere mu menshi; abirikishe no kusosa ati, "Yangu, shikuru wandi, ryena nayashiminefyi!" ⁶ Eikyo umuntu wakwa Resa asosere ati, "Nipesa riponene?" Umuntu arangire Erisha inkende. Eryo aputwire akamuti, aposere mu menshi, no kurenga isembe ukutumpuka. ⁷ Erisha asosere ati, "Bura". Eikyo umuntu atambikire ukuboko kwakwe no kuribura. ⁸ Nomba imfumu ya bena Aramu yarefwaisha ukurwisha israeri. Ena areranshanya na babomfi bakwe, ati, "Narabika inkambi shandi parya na parya pa nkyende. ⁹ Eikyo umuntu wakwa Resa atumine ku mfumu ya bena Israeri, ati, "Kengyereni mwirapitira kuri irya nkyende, pantu abena Aramu bareya ukutentemukira kurya." ¹⁰ Imfumu ya bena Israeri yatumneko inengu ku nkyende pari firya umuntu wakwa Resa arandire no kumusoka. Ukukira pa muku umo nangu shibiri, eryo imfumu yaire kurya, yareronda. ¹¹ Imfumu ya bena Aramu yarifurirwe pari uku kukonkomesha, eryo yakutire ababomfi baiko no kusosa kuri bo ati, "Bushe tekuti mugeboko nani pari fwebho uuri ku mfumu ya bena Israeri?" ¹² Eikyo umo pa babomfi bakwe asosere ati, "Awe shikuru wandi, mwe mfumu, pantu Erisha kasesema mu Israeri eweba imfumu ya bena Israeri amashiwi ayo webo uranda we mwine mu muputure obe!" ¹³ Imfumu yaasukire ati, "Kabiyeni no kubona Erisha uko ari pakuti nebo kuti natuma abantu no kumwikata." Kyaryeberwe kuri ye ukuti, "Bona, ari mu Dotani." ¹⁴ Eikyo imfumu yatumine ku Dotani bakabarwe, amakyereta, ne bumba irikuru irya fita. Baishire ubushiku no kushinguruka umusumba. ¹⁵ Iryo umubomfi wa muntu wakwa Resa ashikukire urukyeri no kufumina panse, Boneni, ibumba irikuru irya fita na bakabarwe na makyereta nayashinguruka umusumba. Umubomfi wakwe asosere kuri ye ati, "Yangu, mwe shikuru! ninshi twarakita?" ¹⁶ Erisha aryasukire ati, "Tekuti utiine, pantu abo abari kuri fwebho bengi ukukira abo abari bo." ¹⁷ Erisha apepere no kusosa ati, "Yahweh, naromba ukuti isureni amenso yakwe pakuti abone." Eryo Yahweh aiswire amenso ya mubomfi, na ye arioreshe. Boneni, impiri shariswiremo bakabarwe na makyereta ya muriro ukushinguruka Erisha! ¹⁸ Iryo abena Aramu batentemukire kuri ye, Erisha apepere kuri Yahweh ati, "Pumeni aba bantu pakuti bapofure, naipusha kuri mwebho." Eikyo Yahweh abarengere ukupofura, ukuringana nefyo Erisha arobere. ¹⁹ Eryo Erisha asosere ku bena Aramu ati, "Ino tairi nshira, nangu uko te musumba. Nkonkeni, eryo ndemitwara ku muntu uyo mwebho murefwaya." Eryo abatungurwire ku Samaria. ²⁰ Kyaishireba ati iryo baingire mu Samaria, Erisha asosere ati, "Yahweh, isureni amenso ya aba bantu ukuti babone." Yahweh aiswire amenso yabo na bo baroreshe, kabiri boneni, bari mukati ka musumba wa Samaria. ²¹ Imfumu ya bena Israeri yasosere kuri Elisha, iryo yababwene ati, "Shikuru wandi, bushe mbepaye?" ²² Erisha ayasukire ati, "Tekuti ubepaye. Bushe kuti waipaya abo wikete ubusha no rupanga robe no mufwi? Bapere umukate na menshi ku murora wabo, pakuti bena kuti barya no kunwa, eryo baye kuri shikuru wabo." ²³ Eikyo imfumu yapekenye ifyakurya ifingi kuri bo, kabiri iryo bapwire ukurya no kunwa, ena aribarekereko, eryo babwekeremo kuri shikuru wabo. Ayo amabumba ya bashirika ba ku Aramu tababwereremo mu kyarokya bena Israeri pa nshita ntari. ²⁴ Panuma yaifi Beni Hadadi imfumu ya bena Aramu yakoronganike ifita fyaiko fyonse no kusansa Samaria no kuishinguruka. ²⁵ Eikyo mwaishireba ikipowe ikikukuru mu Samaria. Boneni, barishingurukire mpaka umutwe wa punda warashitikwa pa tupimfya twa sirufere amakumi kine konse konse, ne kiputurwa kyarenga bune ikyarukombo rwa matotoryo ya nkunda pa mashekere yasano aya Sirufere. ²⁶ Iryo imfumu ya bena Israeri yarepita rwapakibumba, umwanakashi aririre kuri ye ati, "Ngafweni, shikuru wandi, mwe mfumu." ²⁷ Asosere ati, "Nga Yahweh takwafwire, nebo kuti nakwafwa shani? Bushe kuri fimbifireisa mu rubansa rwakutwirapo nangu umwakukamina umwangashi?" ²⁸ Imfumu yakonkenyepo ati, "Kinshi kirekukusha?" Na ye ayasukire ati, "Uyu mwanakashi asosere kuri nebo ati, "Reta umwana mwaume obe pakuti tumurye rero, eryo tukarye umwana wandi mairo." ²⁹ Eikyo twaipike umwana mwaume wandi no kumurya, eryo nasosere kuri ye ubushiku bwakonkerapo ati, "Pera umwana mwaume obe pakuti fwebho tumurye, rero ena nafisa

umwana mwaume wakwe." ³⁰ Eikyo iryo imfumu yaumfwire aya amashiwi ya mwanakashi, yarepawire ifyakufwara fyaiko (nomba yena yarepita pa kibumba), eryo abantu baroreshe ku kubona ukuti mukati afwerefye amasaka, pa mubiri wakwe. ³¹ Eryo yarandire ati, "Rekeni Resa akite iki kuri nebo, eryo arundirepo nakabiri, nga umutwe wakwa Erisha umwana mwaume wakwa Shafati ureba pari ye rero." ³² Rero Erisha aikere mu ng'anda yakwe, na bakuru barikere nankwe. Imfumu yatumine umuntu ukufuma ku kinso kyakwe, rero iryo intumi yaire kuri Erisha, asosere ku bakaramba ati, "Boneni ifyo uyu mwana mwaume wakwa kepaya atumine ku kumputura umutwe? Roresheni, iryo intumi yaiza, isareniko ikibi, kabiri mwikatishe ikibi kiisuka kuri ye. Bushe te nshindo sha makasa yakwa shikuru wakwe kunuma yakwe?" ³³ Iryo akiri areranda nabo, boneni, intumi yatentemukire kuri ye. Imfumu yasosere ati, "Boneni, ubu bwafya bwafuma kuri Yahweh. Ninshi nderorera kuri Yahweh nakabiri?"

Chapter 7

¹ Erisha asosere ati, "Umfweni ishiwi ryakwa Yahweh. Ifi eflyo Yahweh asosa: 'Mairo inshita ngaino ikipimo kya bunga bwa mukate ubwapereka bukashitishiwa pari shekere umo, ne fipimo fibiri ifya bare pari shekere umo, mu mpongoro sha Samaria.'" ² Eryo kapitao uyo imfumu ya shintirire ukuboko kwakwe ayasukire umuntu wakwa Resa, kabiri asosere ati, "Boneni nangu Yahweh engapanga amawindo mu muru, bushe iki kintu kuti kyakitika?" Erisha ayasukire ati, "Bona, ukakitamba kirekitika na menso yobe, rero tawakaryepo ikiri kyonse." ³ Nomba kwari abaume bane abari ne fibashi panse ya mpongoro ya mu musumba. Basosere kuri kira umo ati, "Kinshi twingekarira pano mpaka tufwe?" ⁴ Nga twaranda ati natureya mu musumba, ne kipowe kiri mu musumba, turi no kufwa murya. Rero nga twaikaririra pano pene, naro rwine turefwa. Nomba, iseni natureya ku bashirika ba mu Aramu. Nga batusunga abamweo, tukekekara, nga batwipaya, tukafwa." ⁵ Eikyo baimine ikyunguro ukuya mu nkambi ya bena Aramu; iryo bafikire kunse ya nkambi, takwari nangu umo kurya. ⁶ Pantu Shikuru arirengere abashirika ba mu Aramu ukumfwa ikyongo kya makyereta, ne kyongo kya bakabarwe-ikyongo kye bumba na rimbi irya bashirika, eryo basosere kuri umo no munankwe ati, "Imfumu yakwa Israeli nayobora isha mfumu sha bena Hiti na bena Egypto ukwisa mukuturwisha." ⁷ Eikyo abashirika barimine no kufurumuka ikyunguro; bashire amatenti yabo, bakabarwe babo, ba punda babo ne nkambi firya fine yari, no kufurumuka ukutinya imyeo yabo. ⁸ Iryo abaume abari ne fibashi baishire pa mpera ya nkambi, baire mwi tenti rimo no kurya no kunwa, kabiri basendere sirufere na goride ne fya kufwara, no kuya fifisa. Babwerere no kwingira mwi tenti rimbi no kusendamo ifintu, no kuya fifisa. ⁹ Eryo basosere kuri umo no munankwe ati, "Taturekita ikyarungama. Buno bushiku bushiku bwa mbira ya bune, rero turekara shiriri pari iki. Nga twarorera mpaka ubushiku bwakutusha, ukukandwa kukaba pari fwebo. Nomba iseni, natureya no kweba aba mu ng'anda ya mfumu." ¹⁰ Eikyo baire no kwita ba maronda ba mpongoro sha musumba. Babebere, ukusosa ati, "Twakiya ku nkambi sha bena Aramu, rero takwakiba nangu umo kurya, nangu kiunda kya uri onse, rero kwakiba bakabarwe ninshi nabakakwa, na bapunda abakakwa na matenti ifyo fine yari." ¹¹ Eryo bamaronda bampongoro babirikishe imbira, kabiri kyaeberwe mukati ka ng'anda ya mfumu. ¹² Eryo imfumu yaimine ubushiku no kusosa ku babomfi baiko ati, "Naramyeba nomba ifyo abena Aramu bakitire kuri fwebo. Nabeshiba ukweba ati turi ne nsara, eikyo nabaya ukufuma mu nkambi ukuyafisama mu mabara. Baresosa ati, 'Iryo barefuma mu musumba, turebasenda abatunturu, no kwingira mu musumba.'" ¹³ Umo pa babomfi bamfumu ayasukire no kusosa ati, "Ndemipapata, rekeni bamo abaume basendemo bakabarwe basano pabasherepo, ifya sherepo mu musumba. Shiri kwati ni mpendwa yonse iyakwa Israeli abasharapo-abengi pari nomba barifwa; rekeni tubatume no kubona." ¹⁴ Eikyo bapitire amakyereta yabiri na bakabarwe, ne mfumu yabatumine panuma yabashirika ba bena Aramu, ukweba ati, "Kabiyeni mu bone." ¹⁵ Baire panuma yabo mu Yodani, kabiri onse umusebo wariswire kufyakufwara ne fipe ifyo abena Aramu baposaikire pakubutuka. Eikyo intumi sha bwerurukire no kweba imfumu ¹⁶ Abantu baire no kupita ifyashere mu nkambi ya bena Aramu. Eikyo ikipimo kya bunga bwa mukate kyashitishiwe pe shekere, ne fipimo fibiri ifya bare pe shekere, ukuringanafye ne shiwi ryakwa Yahweh asosere. ¹⁷ Imfumu yaburire mushika uo yashintiriremo amaka ukuba kangarira wa mpongoro na bantu bamunyantawire panshi pa nshira ya mpongoro. Arifwire nga fintu umuntu wakwa Resa asosere, uwarandire iryo imfumu yatentemukire kuri ye. ¹⁸ Eikyo kyakitikire iryo umuntu wakwa Resa asosere ku mfumu, ukusosa ati, "Pari iyi nshita mu mpongoro sha mu Samaria ifipimo fibiri ifya bare fikaba pe shekere, ne kipimo kya bunga bwa mukate pe shekere." ¹⁹ Urya kangarira ayasukire umuntu wakwa Resa no ku mweba ati, "Boneni, nangu yahweh engapanga amawindo mu muru, bushe iki kintu kuti kyakitika?" Erisha asosere ati, "Bona, ukakitamba kirekitika na menso yobe, rero tawakaryeko ikiri kyonse." ²⁰ Ifyo eflyakitikire kuri ye, pantu abantu barimunyantawire mu mpongoro, na ye arifwire.

Chapter 8

¹ Nomba Erisha arandire ku mwanakashi uyo abushishe umwana mwaume. Asosere kuri ye ati, "Imeni, no kuya na bang'anda yenu, no kwikara ukuri konse mu kyaro kimbi, pa murandu wakweba ati Yahweh nakuta ikipowe ikireisa pari iki kyaro pa myaka kine rubari." ² Eikyo umwanakashi aimine kabiri aryumfwirire ishiwi rya muntu wakwa Resa. Aire pamo no rupwa rwakwe no kwikara mu kyaro kya ba Perishiti pa myaka kine rubari. ³ Kyaishireba ati pa mpera ya mwaka kine rubari ukuti umwanakashi abwerere ukufuma mu kyaro kya ba Perishiti, eryo aishire ku mfumu mukupapata kuri ye pa murandu wa ng'anda yakwe na pa kyaro kyakwe. ⁴ Nomba imfumu yareranda na Gehazi umubomfi wa muntu wakwa Resa, ukusosa ati, "Napapata ngebeni fyonse ifintu ifya maka ifyo Erisha akitire." ⁵ Eryo

areeba imfumu ifntu Erisha abwesesheshe umweo ku mwana uwafwire, umwanakashi umo wine uo umwana wakwe umwaume babwesesheshe ubumi aishire mukupapata imfumu pa rwa ng'anda yakwe ne kyaro. Gehazi asosere ati, "Shikuru wandi, we mfumu, uyu e mwanakashi, kabiri uyu e mwana mwaume wakwe, uo Erisha abwesesheshe umweo." ⁶ Iryo imfumu yaipwishe umwanakashi pa rwa mwana wakwe umwaume, akironorwere kuri ye. Eikyo imfumu yapere kiroro umo kuri ye, no kusosa ati, "Bweseshesha kuri ye fyonse ifyari fyakwe ne fyabusomboshi fyonse ifya mu mabara yakwe ukutampafye ubushiku afumine mu kyaro ukushinta na rero." ⁷ Erisha aishire ku Damasikasi uko Ben Hadadi imfumu ya rwere. Imfumu yaryeberwe ati, "Umuntu wakwa Resa naisa kuno." ⁸ Imfumu yasosere kuri Hazael ati, "Senda ikyabupe mukuboko kobe eryo ureya uku kumanya umuntu wakwa Resa, kabiri akwipushisheko kuri Yahweh ukupitira muri ye, ukusosa ati, 'Bushe nkapora kuri ubu burwere?' Eikyo Hazael aire mukumukumanya no kusenda ikyabupe ne fisuma fyonse ifya mu Damasikasi, ifyasenderwe ne namira amakumi yane. ⁹ Eikyo Hazael aishire no kutarama pantanshi yakwa Erisha no kusosa ati, umwana obe umwaume Ben Hadadi imfumu ya Aramu naintuma kuri webi, ukusosa ati, 'Bushe nkapora kuri bu burwere?' ¹⁰ Erisha asosere kuri ye ati, "Kabiye, kasose kuri Beni hadadi ati, 'Ikishinkafye ukapora,' rero Yahweh nandangirira ukweba ati icishinkafye akafwa." ¹¹ Eryo Erisha aroreshe Hazael mpaka aumfwa insoni, eryo umuntu wakwa Resa aririre. ¹² Hazael aipwishe ati, "Kinshi ureririra, shikuru wandi?" Ayasukire ati, "Pa murandu wa kweba ati ningishiba ububi ubo ukakita ku bantu bakwa Israeri. Ukokya umwakufisama mwabo no muriro, kabiri ukepaya abana babo abaume no rupanga no kurepaura abanakashi babo abari na mafumu." ¹³ Hazael ayasukire ati, "Bushe ni nani umubomfi obe, ukuti akite iki kintu ikyakosa? Nimbwafye ena." Erisha ayasukire ati, "Yahweh nandanga ukweba ati ukeba imfumu pari Aramu." ¹⁴ Eryo Hazael ashire Erisha no kwisa kuri shikuru wakwe, uwasosere kuri ye ati, "Finshi Erisha asosere kuri webi?" Ayasukire ati, "Angebere ukweba ati uri no kupora." ¹⁵ Eryo ubushiku bwa konkerepo Hazael apitire ikyakufimbana no kukyabika mu menshi, no kufimba pa menso yakwa Beni Hadadi pakweba ati afwe. Eryo Hazael aishireba imfumu pa nkyende yakwe. ¹⁶ Mu mwaka warenga isano uwakwa Yoram umwana mwaume wakwa Ahabu, imfumu ya bena Israeri, Yoram aritampire ukuteka. Ari mwana mwaume wakwa Yeheshafati imfumu yakwa Yuda. Atampire ukuteka iryo yehoshafati ari imfumu yakwa Yuda. ¹⁷ Yoram ari ne myaka ya kufyarwa amakumi yatatu na ibiri iryo atampire ukuteka, kabiri atekere imyaka kine konse konse mu Yerusaremu. ¹⁸ Yoram aendere mu nshira sha mfumu sha mu Israeri, ngefyo ing'anda yakwa Ahabu yarekiita; pantu arikwete umwana mwanakashi wakwa Ahabu ukuba umukashi wakwe, kabiri arikutire ifya bubi mu menso yakwa Yahweh. ¹⁹ Nangu kingabefi, pa murandu wa mubomfi wakwa Davidi, Yahweh tarefwaya ukonaura Yuda, apo arimwebere ukweba ati akamupera ryonse abana. ²⁰ Munshiku shakwa Yoram, abena Edomu bapondokere ubuteko bwakwa Yuda, no kuibikira imfumu parwabo. ²¹ Eryo Yoram ayabukire ku Zairi na makyereta yakwe yonse. Iryo abena Edomu bashingurukire Yoram, abakuru bamakyereta baimine no kubataasha mu nshira ya bushiku; rero ifita fyakwa Yoram fyaributukire no kubwereramo ku mayanda yabo. ²² Eikyo Edomu aritwaririre ukupondokera ubutekeshi bwakwa Yuda ukushinta na rero. Ribna na ye aritendekere ukupondoka panshira imo ine. ²³ Rero kuri imbi mirandu ishikumine Yoram, fyonse ifyo akitire, bushe tafyarembwa mwi buuku ryafyakitikirire pa rwa mfumu sha baYuda? ²⁴ Yoram aritushishe pamo ne fikorwe fyakwe kabiri ashikirwe nabo mu musumba wakwa Davidi. Eryo Ahaziah umwana mwaume wakwe aishireba imfumu pa nkyende yakwe. ²⁵ Mu mwaka warenga ikumi na ibiri iyakwa Yoram umwana mwaume wakwa Ahabu, imfumu yakwa Israeri, Ahaziah umwana mwaume wakwa Yoram, imfumu yakwa Yuda, aritampire ukuteka. ²⁶ Ahaziah ari ne myaka yakufyarwa amakumi yabiri na ibiri iryo atampire ukuteka; atekere umwaka umo mu Yerusaremu. Ishina ryakwa nyina ari ni Ataria; ari mwana mwanakashi wakwa Omri, imfumu yakwa Israeri. ²⁷ Ahaziah aryendere munshira sha ng'anda yakwa Ahabu; akitire ifyari ifyabubi mu menso yakwa Yahweh, ngefyo ing'anda yakwa Ahabu yakitire, pantu Ahaziah ari mu pongoshi wa mu ng'anda yakwa Ahabu. ²⁸ Ahaziah aire na Yoram umwana mwaume wakwa Ahabu, mu kurwa na Hazael, imfumu ya mu Aramu, pa Ramoti Giridi. Abena Aramu bakyenene Yoram. ²⁹ Imfumu Yoram yabwerere ku kundapwa mu Yeseri kufironda ifyo abena Aramu bamupera pa Rama, iryo arwire na Hazael imfumu ya mu Aramu. Eikyo Ahaziah umwana mwaume wakwa Yoram, imfumu yakwa Yuda, atentemukire ku Yeseri mukubona Yoram umwana mwaume wakwa Ahabu, pa mulandu wakweba ati Yoram barimukyenene.

Chapter 9

¹ Erisha kasesema akutire umo mu bana babakasesema no kusosa kuri ye ati, "Fwarira uburendo, eryo ubure aka karibotoro akanono mu minwe yobe no kuya ku Ramoti Giridi. ² Nga wafika, fwaya Yehu umwana mwaume wakwa Yehoshafati umwana mwaume wakwa Nimishi, no kwingira no kumurenga ukwima ukufuma mu banankwe, no mukusenda mu mupure wa mukati. ³ Eryo ubure ne botoro rya mafuta no kumwitira ku mutwe no kusosa ati, 'Yahweh asosa iki: 'Nakusuba ukuba imfumu ya bena Israeri.' Eryo wisure ikibi, furumuka; wishinga shinga." ⁴ Eikyo umurumendo, kasesema munono, aire ku Ramoti Giridi. ⁵ Iryo afikire, boneni, abakaramba ba bashirika barikere. Eikyo kasesema munono asoesere ati, "Naisa mukufisha kuri webi, kapitao." Yehu ayasukire ati, "Kuri nani pari fwebo?" Kasesema munono aayasukire ati, "Kuri webi kapitao." ⁶ Eikyo Yehu aimine no kuya mu ng'anda, na kasesema apongorewere amafuta pa mutwe wakwe no kusosa kuri Yehu ati, "Yahweh, Resa wakwa Israeri, asosa iki: 'Nakusuba ukuba imfumu pa bantu bakwa Yahweh, pari Israeri. ⁷ Ufwire wipaya urupwa rwakwa Ahabu shikuru obe pakuti inandure umuropa wa bashikuru bakasesema no muropa babomfi bakwa Yahweh bosnse abo abaipaiwe ku kuboko kwa Yesebere. ⁸ Pantu urupwa ronse urw kwa Ahabu rukafwa, kabiri ku kaputurwa kuri Ahabu umwana mwaume onse,

nangura musha nangu uwakaere.⁹ Nkapanga ing'anda yakwa Ahabu nge ng'anda yakwa Yeroboamu umwana mwaume wakwa Nebati kabiri nge ng'anda yakwa Baasha umwana mwaume wakwa Ahiyah.¹⁰ Imbwa sikarya Yesebere mu Yseri, kabiri takwakabe nangu umo uwakumushika." Eryo kasesema aisiwire ikibi no kubutuka.¹¹ Eryo Yehu afumine ku babomfi bakwa shikuru wakwe, na umo pari bo asosere kuri ye ati, "Bushe fyonse firi ifya bune? Ninshi iri ishuru rinensu aishira kuri weba?" Yehu abasukire ati, "Mwarishiba umuntu ne fintu asosa."¹² Basosere ati, "Fyabufi. Tweba." Yehu ayasukire ati, "Asosere ifi na firyu kuri nebo, kabiri asosere ati, 'Ifi e fyo Yahweh asosa: Nakusuba ukuba imfumu pari Israeri.'" ¹³ Eryo kira umo bwangu bwangu afurire ikyakufwara kya kunse no kubika panshi yakwa Yehu pa muru wa ntampuro. Baririshe ipenga no kusosa ati, "Yehu ni mfumu."¹⁴ Muri iyi nshira Yehu umwana mwaume wakwa Yehoshafati umwana mwaume wakwa Nimishi apingire Yoram. Nomba Yoram arkingirira Ramoti Giridi, ena na Israeri yonse, pa murandu wakwa Hazere imfumu ya ku Aramu,¹⁵ rero imfumu Yoram abwekeremo ku Yeseri ku kundapwa ifronda ifyo abena Arame bapere kuri ye, iryo arwishishe Hazaeri imfumu ya ku Aramu. Yehu asosere ku ba bomfi bakwa Yoram ati, "Uku nga ekutontonkanya kwenu, nomba mwireka uri ukufyuka no kuya kunse ya musumba, ku kweba iyi mbira mu Yeseri."¹⁶ Eikyo Yehu aninine pa kabarwe ukuya ku Yeseri; pantu Yoram aretusha kurya. Nomba Ahaziah imfumu ya baYuda arishire ukutentemuka ku kubona Yoram.¹⁷ Maronda atareme pa rupungu mu Yeseri, kabiri ibumba ryakwa Yehu iryo areisa apatari; asosere ati, "Nabona ibumba rya baume bareisa." Yoram asosere ati, "Bura kensha wa punda, no kumutuma ku kubakumanya, umwebe ukusosa ati, 'Bushe mureisa mu mutende?'" ¹⁸ Eikyo umwaume arituminwe pari punda ku kumukumanya; asosere ati, "Ifumu yasosa iki: 'Bushe ureisa mu mutende'" Eikyo Yehu asosere ati, "Finshi urekita no mutende? Piribuka no kwensha pa numa yandi." Eryo maronda aebere imfumu ati, "Intumi naibakumanya, rero tairebwera."¹⁹ Eryo atumine uwakibiri pari punda, uwaishire ku kubakumanya no kusosa ati, "Imfumu yasosa iki: 'Bushe ureisa mu mutende?'" Yehu ayasukire ati, "Bushe finshi urekita no mutende? Piribuka no kukonka pa numa yandi."²⁰ Nakabiri maronda arondorwere ati, "Nabakumanya, rero tarebwera. Pantu ukwensha ifyo ikyereta rirenshiwa kwensha kwa kwa Yehu umwana mwaume wakwa Nimishi ensha; areensha kufurwa kufurwa."²¹ Eikyo Yoram asosere ati, "Mpekanishisha ikyereta." Bapekenye ikyereta ryakwe, na Yoram imfumu ya bena Israeri na Ahaziah imfumu ya ba Yuda baire, kira umo pe kyereta, ku kumumanya Yehu. Bamusangire pa kipe kyakwa Nabote umwina Yesere.²² Iryo Yoram abwene Yehu, asosere ati, "Bushe ureisa mu mutende, Yehu?" Ayasukire ati, "Mutende nshi uri kurya, iryo uturubi twa bukirende no buroshi bwakwa noko Yesebere nafifura?" ²³ Eikyo Yoram apiribwire ikyereta ryakwe no kurumuka no kusosa kuri Ahaziah ati, "Pari ukubembwa, Ahaziah."²⁴ Eryo Yehu aburire umufwi na maka yakwe yonse no kurasa Yoram pakati ka mapeya yakwe; umufwi waire ukupita mu mutima wakwe, kabiri aponene panshi mwi kyereta ryakwe.²⁵ Eryo Yehu asosere kuri Bidkar kapitao wakwe ati, "Mubure no ku muposa mwi bara ryakwa Nabote umwina Yesere. Tontonkanya pafyo weba na Nebo twaire bonse pari Ahabu wishu, Yahweh abikire ubu busesemo pari ye ati:²⁶ Mairo nabwene umuropa wakwa Nabote no muposa wa bana bakwe-efyasosa Yahweh-na nebo nkakurenga ukuripira pari iki mwi bara ryakwe-efyasosa Yahweh. Nomba kabiri, mubure no kumuposa mwi bara ryakwe, ukuringana ne kyebo kyakwa Yahweh."²⁷ Iryo Ahaziah imfumu ya baYuda abwene iki, abutuire munshira ukuya ku Beti Hagani. Rero Yehu amukonkera, kabiri asosere ati, "Mwipayeni na ye pe kyereta," eryo bamurashire mupepi na Guri, iiri mupepi na Ibrimu. Ahaziah afurumukire ku Megido no kufwira kurya.²⁸ Ababomfi bakwe basendere umubiri wakwe mwi kyereta ukuya ku Yerusalem no kushika mu manda yakwe na bashibo mu mushi wakwa Dabidi.²⁹ Nomba kyari mwaka warenga ikumi na umo wakwa Yoram umwana mwaume wakwa Ahabu ukuti Ahaziah atendeke ukuteka pari Yuda.³⁰ Iryo Yehu aishire ku Yesere, Yesebere aryumfwire iki, apentere amenso yakwe, asakura no mushishi, no kuroresha pa windo.³¹ Iryo Yehu areingira pa mpongoro, asosere kuri ye, "Bushe ureisa mu mutende, weba Zimuri, kasaripa wa kwa shikuru wakwe?" ³² Yehu aroreshe pa muru pa windo no kusosa ati, "Bushe nani ari kurubari rwandi? Nani?" Eryo babiri nangu batatu bamutungwi baresha panse.³³ Eikyo Yehu asosere ati, "Muposeni panshi." Eikyo bapose Yesebere panshi, no muposa umo wasabukire ku kibumba na kuri bapunda, na Yehu amunyantawire na makasa.³⁴ Iryo Yehu aingire mukipango, arire no kunwa. Eryo asosere ati, "Boneni nomba uyu mwanakashi watipwa no ku mushika, pantu mwana mwanakashi wa mfumu."³⁵ Baire mukumushika, rero basangire takuri ikyariko kanofye amafupa, amaksa, ne fisansa fyakwe.³⁶ Eikyo babwerere no kweba Yehu. Asosere ati, "Iki e kyebo kyakwa Yahweh ikyo arandire ku musha wakwe Eriya umwina Tishibe, ukusosa ati, 'Mu mpanga pa Yesere imbwa shikarya umubiri wakwa Yesebere,'³⁷ no mubiri wakwa Yesebere ukaba nga matotoryo pa mushiri wa mwi bara mu mpanga pa Yesere, pakweba ati kwikaba nangu umo ukasosa ati, 'Uyu ni Yesebere.'"

Chapter 10

¹ Nomba Ahabu arikwete urupwa mu Samaria. Jehu arembere amakarata no kutuma kuri bo mu Samaria, ku ntungurushi sha Yeseri, ukubikapo ne firoro na bamaronda barupwa bakwa Ahabu, ukusosa ati, ² "Barupwa bakwa shikuru obe bari na weba, kabiri naukwata amakereta na bapunda ne misumba iyakingirirwa ne fyakungirira. Kanshi nomba, mukwangufyanya iyi karata nga yafika kuri weba," ³ sarapo uwabune kabiri uwa wamisha pari barupwa bakwa sokuru no kumubika pa kipuna kyakwa wishu, no kurwira munkonka yakwa sokuru." ⁴ Rero baryumfwire umwenso no kusosa abene ati, "Boneni, imfumu shibiri tashingatarama kuri Yehu. Nomba fweba kuti twatarama shani?" ⁵ Eryo umwaume uwari umukaramba wa kipango, nomwaume uwari ukukaramba pa musumba, na kiroro pamo, na bonse abakushishe abana, batumine amashiwi kuri Yehu, ukusosa ati, "Turi babomfi bobbe. Tukakita kyonse ikyo

watukonkomesha. Tatwabike uuri onse imfumu. Kiteni ikya bune mu menso yenu." ⁶ Eryo Yehu arembere umuku wakibiri kuri bo, ukusosa ati, "Nga mur ku rubari rwandi, kabiri nga murekutika kwi shiwi ryandi, mufwire mwaputura imitwe ya bana bakwa shikuru wenu, no kwisa kuri nebo ku Yeseri mairo iyi nshita." Nomba abana bamfumu, amakumi kine rubari mu mpendwa, bari na bantu abakindama aba mu musumba, abarebareta. ⁷ Nomba iryo karata yaishire kuri bo, baburire abana bamfumu no kwipaya, abantu amakumi kine rubari, babikire imitwe yabo mu miseke no kutuma kuri Yehu mu Yeseri. ⁸ Intumi yaishire kuri Yehu, ukusosa ati, "Bareta imitwe ya bana baume bamfumu." Eikyo asosere ati, "Ibiken mu mipiri ibiri pa mwinshi wa mpongoro mpaka urukyero." ⁹ Mu rukyero Yehu aire panse no kutarama, kabiri asosere ku bantu bonse ati, "Muri bakaere. Boneni, nasupire ukurwisha shikuru no kumwipaya, nomba nani epeye bonse aba?" ¹⁰ Nomba mufwire ukwiruka ati tapari ishiwi ryakwa yahweh, ishiwi iryo arandire pa rwa rupwa rwakwa Ahabu, irikaponena panshi, pantu Yahweh nakita ikyo arandire ukupitira mu mubomfi wakwe Eriya." ¹¹ Kanshi Yehu aipeye bonse abasherepo mu rupwa rwakwa Ahabu mu Yeseri, na bonse abantu bakwe abakindama, abanankwe abamuparamishe, na bashimapepo bakwe, mpaka pashere apabura nangu umo. ¹² Eryo Yehu aimine no kuya; aire ku Samaria. Iryo afikire pa Beti Ekedo yakwa kakyema, ¹³ akumenye bandume yakwa Ahaziah imfumu ya baYuda. Yehu asosere kuri bo ati, "Nimwebo bani?" Bayasukire ati, "Turi bandume yakwa Ahaziah, kabiri twatentemukira ku kuposha abana bamfumu na bana bakwa Namfumu Yeseberi." ¹⁴ Yehu asosere ku bantu bakwe ati, "Basendeni abamweo." Eikyo babasendere abamweo no kubepaya pa kishima kya Beti Ekedo, bonse abaume amakumi yane na babiri. Tashirepo nangu umo uwa mweo. ¹⁵ Iryo Yehu afumine kurya, akumenye Yehonadabu umwana mwaume wakwa Rekabu ukwisa mukumukumanya. Yehu amuposeshe kabiri asosere kuri ye ati, "Bushe umutima obe uri nanebo, ngefyo umutima wandi uri na webo?" Yehonadabu ayasukire ati, "Emukwai." Yehu asosere ati, "Nga uri na nebo, mposha mukuboko." Eikyo aposeshe Yehu mukuboko, Na Yehu aburire Yehonadabu na ye no kumubika mwi kyereta, ¹⁶ Yehu asosere ati, "Isa na nebo eryo ubone ukukabira kwandi pari Yahweh." Eikyo apere Yonadabu ukwensha na ye mwi kyereta. ¹⁷ Iryo aishire ku Samaria, Yehu aipeye bese abasherepo abana bakwa Ahabu mu Samaria, mpakafye arofeshe bonse abamumushira wakwa Ahabu, ngefyo kyaeberwe kuri bo ku kyebo kya kwa Yahweh, ikyo arandire ukupitira muri Eriya. ¹⁸ Eryo Yehu akoronganike abantu bonse pamo no kusosa kuri bo ati, "Ahabu atumikire Baari panono, rero nebo nkamutumikira sana. ¹⁹ Nomba eikyo nkutireniko bakasesema bonse abakwa Baari, bonse abamushinshimuna, na bashimpepo bakwe bonse. Mwireka uri onse ashare, pantu ninkwata irambo irikaramba ndepera kuri Baari. Uyo usahise takabe no mweo." Nomba Yehu akitire iki mukubepa, ne pange rya kwipaya abashinshimuna Baari. ²⁰ Yehu asosere ati, "Biken inshita iykurongana kuri Baari." Nabo babirishye. ²¹ Eryo Yehu atumine mu Israeri monse na bonse abashinshimuna Baari baishire, ikyakuti takwari washere ushaishire. Baishire mwi tempere ryakwa Baari, kabiri ryaiswire ukufuma ku mpera na ku mpera. ²² Yehu asosere ku muntu waresunga ifyakufwara fya bashimapepo ati, "Reta ifyakufwara fya bonse abashinshimuna Baari." Eikyo umwaume aretere insaru kuri bo. ²³ Eikyo Yehu aire na Yehonadabu umwana mwaume wakwa Rekabu mu ng'anda yakwa Baari, eryo asosere ku bashinshimuna Baari ati, "Fwairisheni no kubona ati tamuri nangu umo muno ukufuma ku babomfi bakwa Yahweh, rero abashinshimunafye Baari beka." ²⁴ Eryo baingire mukupera irambo na mabupe. Nomba Yehu arisarire abaume amakumi kine konse konse abareiminina panse, no kubeba ati, "Ngakyakuti umwaume onse uyo namiretera mu minwe yenu afyuka, uyo onse uwareka urya muntu ukufyuka, umweo wakwe ukasendwa pa mweo waurya ufukire." ²⁵ Kanshi mukwangufyanya iryo Yehu apwire ukupera ikyabupe kyakokya, asosere kuri bamaronda na kuri bakapitao ati, "Kabiyeni mukati no kubepaya. Mwireka uri onse ukufuma panse." Eikyo babepeye no rupanga na maronda na bakapitao babaposere panse kabiri baingire mu muputure wa mukati ka ng'anda yakwa Baari. ²⁶ Basunkire ikiribwe kya nkyenshi ikyari mu ng'anda yakwa Baari, no kubokya. ²⁷ Eryo batobere inkyenshi shakwa Baari, no konaura ing'anda yakwa Baari no kuipanga ikimbusu, ikiri na kubwarero. ²⁸ Ifi efyo Yehu aonawire imishimwine yakwa Baari mu Israeri. ²⁹ Rero Yehu tashire imemba shakwa Yeroboamu umwana mwaume wakwa Nebati, isho akitire Israeri ukubembuka-ikiri, kushinshimuna uturubi mu Bethere na Dani. ³⁰ Eikyo Yahweh asosere kuri Yehu ati, "Pa murandu wakita ikyabune mukuputura ikyaroroka mu menso yandi, kabiri wakita ku ng'anda yakwa Ahabu ukuringana nefyari mu mutima wandi, abana bobe bakekara pakipuna kyakwa Israeri ukufika na nkuro yarenga shine." ³¹ Rero Yehu tasakamene ukwendera mwifunde ryakwa Yahweh, Resa wakwa Israeri, no mutima wakwe onse. Tafumine ku memba shakwa Yeroboamu, isho akitire Israeri ukubembuka. ³² Muri shirya nshiku Yahweh atendeke ukuputurako imisumba ukufuma mu Israeri, na Hazari akimfishe abena Israeri pa mupaka wakwa Israeri, ³³ ukufuma ku Yodani kukapinda ka kukuryo, impanga yonse iya Giridi, abena Gadi, na bena Rubeni, na bena Manase, ukufuma ku Aroeri, uuri mumupoka poka wa Arnoni, ukupita mu Giridi ukufika ku Bashani. ³⁴ Nomba pa mirandu imbi pa rwa kwa Yehu, ne fyonse ifyo akitire, na maka yakwe yonse, bushe tayarembwa mwi buuku ryafikitwa fya mfumu sha bena Israeri? ³⁵ Yehu arere ne fikorwe fyakwe, kabiri bamushikire mu Samaria. Eryo Yehoahazi umwana wakwe umwaume ari imfumu mwi punda ryakwe. ³⁶ Inshita iyo Yehu atekere pari Israeri mu Samaria yari imyaka amakumi yabiri na kine konse konse.

Chapter 11

¹ Nomba iryo Atariah, nyina wakwa Ahasia, abwene ati umwana maume wakwe nafwa, aimine no kwipaya bonse abana bakubufumu. ² Nomba Jehosheba, umwana mwanakashi wa mfumu Jehoram na nkashi yakwa Aishia, asendere Joash umwana mwaume wakwa Ahasia, no kuyamufisa ukutari ukufuma pakati ka bana bamfumu abaipaiwe, pamo no

waremusunga; aribabikire mu muputure wakuramo. Barimufishire ukufuma kuri Ataria pakuti tepaiwe. ³ Aikere pamo na ye imyaka mutanda, arifishirwe mu ng'anda yakwa Yahweh, iryo Atariah areteka ikyar. ⁴ Mumwaka warenga kine rubari, Jehoiadah atumine intumi no kureta abakaramba bakira fita umwanda umo ifya bena Kari ne fya bamaronda, no kubareta kuri ye umwine, mu ng'anda yakwa Yahweh. Apangire ikipangano nabo, no kubarenga ukurapa ikirayo mu ng'anda yakwa Yahweh. Eryo abarangire umwana mwaume wa mfumu. ⁵ Aribakonkomeshe, ukwebati, "Ifi efyo mwebo mufwire ukukita. Batatu pari mwebo mwebesa pe Sabata bakareronda pa ng'anda ya mfumu, ⁶ na batatu bakareba pa mpongoro ya Suri, na batatu pa mpongoro ya pantanshi ya ng'anda ya bamaronda." ⁷ Amabumba yambi yabiri abashibomba pe Sabata, muringire ukuronda pa ng'anda yakwa Yahweh pa murandu wa mfumu. ⁸ Muringire ukushinguruka imfumu, kira mwaume ne fyanso fyakwe mu minwe yakwe. Uyo onse uwaingiramo mukati kenu, rekeni e paiwe. Muringire ukwikara pamo ne mfumu iya panse, kabiri iryo aisa ingira. ⁹ Eikyo abakaramba bakirebumba umwanda umo bakonkere fyonse ifintu Yehoyada shimaepo akonkomeshe. Kira umo asendere ubaume bakwe, abo abari no kwisa mukubomba pe Sabata, na abo abari no kureka ukubomba pe Sabata rirya; kabiri baishire kuri Yehoyada shimaepo. ¹⁰ Eryo Yehoyada shimaepo apere abakaramba bamabumba umwanda imifumo ne fisorerero ifyo ifyari fyakwa David imfumu ifyari mu ng'anda yakwa Yahweh. ¹¹ Eikyo bamalonda batareme, kira muntu ne kyanso kyakwe mu minwe yakwe, ukufuma ku rubari rwa ku kuryo urwetempere ukufika ku rubari rwa ku kuso, mupepi ne kipairo ne tempere, ukushinguruka imfumu. ¹² Eryo Yehoyada afumishe umwana mwaume wa mfumu Yohashi, no kufwika icisote kya bufumu pari ye, no kumupera ifipangano fya fipope. Eryo bamukitire imfumu no kumusuba. Batotere amapi yabo no kuranda ati, "Mureikara inshiku ishingi mwe mfumu!" ¹³ Iryo Atariya aumfwire ikyongo kyakwa maronda ne kya bantu, aishire ku bantu mu ng'anda yakwa Yahweh. ¹⁴ Uyu mwanakashi arioreshe, kabiri, no kubona imfumu yaritareme rubari rwakishintiriro, ngefyo umwata wari, na bakapitao na bakarisha wa mapenga bari rubari rwa mfumu. Abantu ba muri kirya kyar bonse baresangarara no kurisha amapenga. Eryo Atariya arepawire ifyakufwara fyakwe no kubirikisha ati, "Ukwarukira! Ukwarukira!" ¹⁵ Eryo Yehoyada shimaepo akonkomeshe abakaramba ba mabumba ya myanda abo abari pa muru wabashirika, ukusosa ati, "Mufumyeni panse pakati kamirongo ya bashirika. Uyo onse uwakonka uyu mwanakashi, mu mwipaye ku rupanga." Pantu shimaepo asosere ati, "Mwikareka uyu mwanakashi akeseipairwa mu ng'anda yakwa Yahweh." ¹⁶ Eikyo bamwipaye iryo afikire pa nkyende apo bakabarwe bengirira mu rubansa rwe sano, kabiri parya epo aipaiwirwe. ¹⁷ Eryo Yehoyada apangire ikipangano pakati kakwa Yahweh ne mfumu na bantu, ati bena bafwire ukuba abantu bakwa Yahweh, na kabili na pakati ka mfumu na bantu. ¹⁸ Eikyo abantu bakirya kyar bonse baire ku ng'anda yakwa Baari no kuya kitobawira panshi. Barifungawire ifipairo fyakwa Baari nefirubi fyamimonekere yakwe mutupimfya, kabiri baipeye Matani, shimaepo wakwa Baari, pa ntanshi yaifyo fipairo. Eryo Yehoyada shimaepo asonter bamaronda ba pe tempere ryakwa Yahweh. ¹⁹ Yehoyada na ye asendere abakaramba bamyanda, abena Kari, bamaronda, na bonse abantu ba mu kyar, na kyapamo baretere imfumu ukufuma ku ng'anda yakwa Yahweh eryo baire mu ng'anda ya mfumu, ukwingirira ku nshira ya ku mpongoro ya bamaronda. Yoashi aburire inkyende yakwe pa kipuna kya bufumu. ²⁰ Eikyo bonse abantu bakirya kyar barisaminwe, no musumba wari tondoro panuma Atariya naipaiwa no rupanga pa ng'anda ya mfumu. ²¹ Yoashi ari ne myaka kine-rubari iryo atampire ukuteka.

Chapter 12

¹ Mu mwaka warenga kine-rubari uwakwa Yehu, ubuteko bwakwa Yoashi bwaritampireko; atekere pa myaka amakumi yane mu Yerusaremu. Ishina ryakwa nyina ari ni Sibia, umwina Beresheba. ² Yoashi akitire ikya bune mu menso yakwa Yahweh inshita yonse, pantu Yehoyada shimaepo aremurangirira. ³ Rero inkyende shasumbuka ishakupeperamo tashapokerwe. Abantu nangu kyarifyo barepera ikyerambo no kokya urubani pa nkyende shasumbuka ishakupeperamo. ⁴ Yoashi asosere kuri ba shimaepo ati, "Shonse impiya isharetwa nge fyabupe fya mushiro mu ng'anda yakwa Yahweh, isho impiya shintu kira muntu apingwirwe nangu shingaba impiya shipikererwe mukupenda kwa bantu, nangu impiya shipokererwe ukufuma ku bupe bwapakurapa kwa muntu, nangu impiya shireterwe ku bantu abo Yahweh akosereshe mu mitima yabo ukupera- ⁵ shimaepo euri no kupoka impiya ukufuma kuri umo kasunga wabo no kuwamya kyonse ikyaonaika ikyasangwa mwi tempere." ⁶ Rero mu mwaka wa makumi yabiri na shitatu uwa buteko bwakwa Yoashi, bashimaepo tabawamishapo nangu kimo mwi tempere. ⁷ Eryo imfumu Yoashi yaitire Yehoyada shimaepo na ba shimaepo bambi; asosere kuri bo ati, "Kinshi mwebo tamwawamishapo ikintu nangu kimo mwi tempere? Nomba mwirapoka impiya kuri bakasonkera bamisonko, rero mubure ifyo ifyo basonkesha ifyakuwamishamo kwe tempere no kufipera kuri abo abengawamya." ⁸ Eikyo bashimaepo barisuminishenye ukukanapoka impiya ukufuma ku bantu no kukana wamyapo itempere pa rwabo. ⁹ Rubari rwa ikyo, Yehoyada shimaepo aburire ikibokoshi, no kutura ikipunda pa mputiko yakiko, no kukibika ruburi rwa kipairo, ku rubari rwa kukuryo iryo umuntu areigira mwi tempere ryakwa Yahweh. Bashimaepo abo abareronda pa mwinshi we tempere baribikiremo muri kirya shonse impiya isharetwe ku ng'anda yakwa Yahweh. ¹⁰ Ryonse iryo babwene ati muri impiya ishingi mukibokoshi, karemba wa mfumu na shimaepo mukaramba bareisa no kuronga impiya mu mifuko no kushipendamo, impiya shitatu sharesangwa mu ng'anda yakwa Yahweh. ¹¹ Bapere impiya isharepimwa ku minwe ya baume abarerorekesha pe tempere ryakwa Yahweh. Baforeshe kapara wambao na bakakura abarebombera pe tempere ryakwa Yahweh. ¹² Na kuri bakakura na bakaputura ba mabwe, ku kushitamo imbao no kuputwiramo amabwe yakuwamisha itempere ryakwa Yahweh, na fyonse ifirefwaikwa ukuripirwa pakuriwamya. ¹³ Rero impiya isharetwa mu ng'anda yakwa Yahweh tashareperwa mu kupangamo imweno

sha sirufere, ifyakushimishako amarampi, amabeseni, amapenga, nangu kyonse ikya goride nangu sirufere ukuwaminisha. ¹⁴ Barepera isho mpiya kuri abo abarebomba inkito yakuwamya ing'anda yakwa Yahweh. ¹⁵ Mukurundapo, tabarekabira impiya shareperwa kukuwamishamo ukuba ishakusakamanapo ku baume abo abashipokerera no kushipera ku baume barebomba, pantu aba bantu barifye abakishika. ¹⁶ Rero impiya sha fyabupe fyakubembuka tashareterwe mwi tempere ryakwa Yahweh, pantu sharifye sha banshimaepo. ¹⁷ Eryo Hazari imfumu ya ku Aramu asanshire no kurwisha abena Gati, no kupoka ikyar. Hazari eryo na kabiri apiribwike no kusansa Yerusaremu. ¹⁸ Yoashi imfumu ya baYuda yaburire ifintu fyonse ifyo Yeoshafata na Yeoramu na Ahasia, ifikorwe fyakwe, imfumu sha baYuda, shapatwireko, ne fyo apatwireko, na yonse goride iyangirwe mu miputure yakusungiramo iya mu ng'anda yakwa Yahweh ne ya mfumu no kufitura kuri Hazari imfumu ya ku Aramu. Eryo Hazari aire ukufuma mu Yerusaremu. ¹⁹ Pa rwa mirandu imbi iikumine Yoashi, fyonse fintu akitire, bushe tafyarembwa mwi buuku ryafyarekitika ifya mfumu sha baYuda. ²⁰ Ababomfi bakwe baimine no kupangira kyapamo; basanshire Yoashi mu Beti Mirro, mu nshira iyo iyatentemukira ku Sirra. ²¹ Yosabadi umwana mwaume wakwa Shimeati, na Yehosabadi umwana mwaume wakwa Shoma, ababomfi bakwe, e bamusanshire, kabiri arifwire. Bashikire Yoashi pamo ne fikorwe fyakwe mu musunba wakwa Davidi, na Amasiya, umwana wakwe umwaume, aishireba imfumu mu nkyende yakwe.

Chapter 13

¹ Mu mwaka warenga amakumi yabiri na itatu uwakwa Yoashi umwana mwaume wakwa Ahasia imfumu ya baYuda, Yehoasi umwana mwaume wakwa Yehu atendeke pari Israeri mu Samaria; atekere imyaka ikumi rimo na kine konse konse. ² Akitire ifyabipa mu menso yakwa Yahweh no kukonka pa masambi yakwa Yeroboamu umwana mwaume wakwa Neboti, uwarengere Israeri ukubifya; na Yoashi tafumineko kuri bo. ³ Ubukari bwaka Yahweh bwaishireba pari Israeri, na ye abapere mukukonkanya mu maboko yakwa Hazari imfumu ya bena Aramu na mu maboko yakwa Beni Hadadi umwana mwaume wakwa Hazari. ⁴ Eikyo Yehoahazi apapere Yahweh, na Yahweh aumfwire kuri ye pantu aribwene ukukyura kwakwa Israeri, ifyo imfumu ya bena Aramu yarebakyusha. ⁵ Eikyo Yahweh apere Israeri kapususha, na bo bafurumukire ukufuma mu maboko ya bena Aramu, na bena Israeri batampire ukwikara mu ma yanda yabo nga fintu bari kare. ⁶ Rero, tabafumine ku masambi ya mu ng'anda yakwa Yeroboamu, uwarengere Israeri ukubifya, na bo bakonkenyepofye muri shena; ikimuti ikyakwimika ikyakwa Ashera kyashere mu Samaria. ⁷ Abena Aramu bashire Yehoahazi na baume ba pari ba kabalwe ikumi, amakyereta ikumi, na baume ikana ikumi rimo aba pa makasa, pantu imfumu ya bena Aramu yaribonaura no kubarenga ukuba nga urukungu rwa kunyantapo pari irya nshita. ⁸ Rero pa mirandu imbi ukurorenkana na Yehoahazi, na fyonse ifyo akitire na maka yakwe, bushe tafyarembwa mu mabuku yafikitwa fya sha mfumu sha Israeri? ⁹ Eikyo Yehoahazi arere ne fikorwe fyakwe, kabiri bamushikire mu Samaria. Yehoahazi umwana mwaume wakwe e waishireba imfumu mukifuro kyakwe. ¹⁰ Mu mwaka warenga amakumi yatatu na kine rubari uwakwa Yoashi imfumu ya baYuda, ukuteka kwakwa Yehoahazi umwana mwaume wakwa Yehoahazi bwatendeke mu Smaria; atekerepo imyaka amakumi mutanda. ¹¹ Akitire ifyabipa mu menso yakwa Yahweh. Ena tashirepo nangu rimo pa masambi yakwa Yeroboamu umwana mwaume wakwa Neboti, ikyarengere ukuti Israeri engabembuka. Rero aendere muri fyena. ¹² Rero pa mirandu yimbi iikumine Yehoahazi, na fyonse ifyo akitire, na maka yakwe yantu arwishisheko Amasia imfumu ya baYuda tayarembwa mu ma buuku yafikitwa fya sha mfumu sha mu Israeri? ¹³ Yehoahazi arere pamo ne fikorwe fyakwe, na Yeroboamu aishire ikara pa kipuna kyakwe. Yehoahazi ashikirwe mu Samaria pamo ne mfumu sha mu Israeri. ¹⁴ Nomba Erisha arwere no burwere ubwarengere panuma ena ukufwa, eikyo Yehoahazi imfumu ya bena Israeri yatentemukire kuri ye no ku murosha. Asosere ati, "Mwe tata wandi, mwe tata wandi, amakyereta ya mu Israeri na bapari bakabarwe baremipita mwebo ukuya!" ¹⁵ Erisha asosere kuri ye ati, "Bura ubuta na mafumo ayno yamo," eikyo Yoashi aburire ubuta na mafumo. ¹⁶ Erisha asosere ku mfumu ya bena Israeri ati, "Bika ukuboko kobe mu buta," eikyo ena abikiremo ukuboko. Eryo Erisha abikire pa mfumu amaboko yakwe. ¹⁷ Erisha asosere ati, "Isura iwindo ku kapinda ka ku kabanga," eikyo aiswire. Eryo Elisha asosere ati, "Rasa!", na ye epakurasa. Erisha asosere ati, "Trifumo ryakwa Yahweh irya kukimfya, ifumo rya kukimfya Aramu, pantu weba uri no kusansa abena Aramu mu Afeki mpaka weba ukabapwishe." ¹⁸ Eryo Erisha asosere ati, "Bura amata," eikyo Yoashi aburire. Asosere ku mfumu ya bena Israeri ati, "Rasa panshi na ye," na ye yarashire panshi imiku itatu, eryo yarekere. ¹⁹ Rero umubomfi wakwa Resa amufurirwe no kuranda ati, "Webu nga wakirasa panshi imiku yisano nangura mutanda. Nga efyo waumine abena Aramu mpaka weba wamupwirikisha, rero weba ukomafye abena Aramu imikufye yitatu." ²⁰ Eryo Erisha afwire, na bo bamushikire. Nomba amabumba ya bena Moabu baishire mukusansa ikyar pakutampa kwa mwaka. ²¹ Iryo bareshika umwaume umo, babwene ibumba rya bena Moabu, eikyo baposere ikitumbi mu manda yakwa Erisha. Rirya rinefye ikitumbi kya mwaume kyakumishe ku mafupa yakwa Erisha, na ye abukire no kutarama na makasa yakwe. ²² Hazari imfumu ya bena Aramu yarerwisha Israeri inshiku shonse isha kwa Yehoahazi. ²³ Rero Yahweh arangurukire Israeri, no kuberera uruse no kuba ku rubari rwabo, pa mulandu wa kipangano kyakwe na Abrahamu, Isaki na Yakobo. Eikyo Yahweh tabonawire, kabiri akiri tabafumishe pa kinso kyakwe. ²⁴ Hazari imfumu ya bena Aramu yarifwire, na Beni Hadai umwana mwaume wakwe aishireba imfumu mu kifuro kyakwe. ²⁵ Yehoahazi umwana mwaume wakwa Yehoahazi apokere ukufuma kuri Beni Hadadi umwana mwaume wakwa Hazari imisumba isho ishapokerwe ukufuma kuri wishi Yehoahazi mu burwi. Yehoahazi arwire nabo imiku yitatu, epakupoka isho shonse imisumba shakwa Israeri.

Chapter 14

¹ Mu mwaka wa bubiri uwa mfumu Yoashi umwana mwaume wakwa Yehoahazi, imfumu ya Israeri, Amasia umwana mwaume wakwa Yoashi, imfumu ya baYuda, atampire ukuteka. ² Ari ne myaka ibiri na isano isha kufyarwa iryo atampire ukuteka; atekere imyaka amakumi yabiri na pabura mu Yerusaremu. Banyina ishina ryabo bari ni ba Yehoahani, aba mu Yerusaremu. ³ Akitire ifya bune mu menso yakwa Yahweh, rero tafyari nga ifyakwa Davidi wishi. Akitire fyonse ifyo Yoashi, wishi, akitire. ⁴ Rero inkyende sha kusumbuka isha kupeperamo tashapokerwe. Abantu bakonkenyepo ukupera amarambo ne fyakokya ifya kyena kya bune pa nkyende shasumbuka ishakupeperamo. ⁵ Kyaishireba ukuti rirya rinefye ubutekeshi bwakwe bwatungurwike aiyepe ababomfi abo abaipeye wishi, imfumu. ⁶ Rero tarengere abana baume babakepaya ukuba abaipaiwa; rero akitire ukuringana nefyarembere mwi buuku rya mafunde irya kwa Mose, nga fintu Yahweh akonkomeshe, ukusosa ati, "Bashibo tabafwire ukwipaiwa pa bana babo, nangura abana ukwipaiwa pa murandu wa bafyashi babo. Rero, kira umo aringire ukwipaiwa pe sambu ryakwe. ⁷ Aiyepe abashirika amakana ikumi rimo aba mu Edomu mu mupoka poka wa Mukyere, kabili asendere na Sera mu burwi no kukikuta ukuti Yoktere, ifi efyo kitwa ukufika na pari rero. ⁸ Eryo Amasia atumine inkombe kuri Yoashi umwana mwaume wakwa Yehu imfumu ya Israeri, ukusosa ati, "Isa, reka fwebo tubonane amenso na menso mu burwi." ⁹ Rero Yoashi atumine inkombe ukubwereramo kuri Amasia imfumu ya baYuda, ukusosa ati, "Ikimenwa kyamyunga ikyari mu Rebanoni kyatumine inkombe ku Kedari uwari mu Rebanoni, ukusosa ati, "Pereni abana banakashi benu ku bana baume bandi abaume ku kuba abakashi," rero ikinama kya mpanga kyaryendere no kunyanta ikimenwa kyamyunga. ¹⁰ Webo mukine kinefye nausansa Edomu, no mutima obe naukusansabika. Nausenda ikirumba mukukimfya kobe, rero ikara pa ng'anda, bushe kinshi wingairetera amafya no kuwa, bonse pamo na Yuda uuri nobe?" ¹¹ Rero Amasia taumfwire. Eikyo Yoashi imfumu ya Israeri yamusanshire na Amasia imfumu ya baYuda bakumene amenso na mesno pa Beti Shemeshi, ikyari ku rubari rwakwa Yuda. ¹² Yuda barimukimfise kuri Israeri, na onse umwaume afurumukire ukubwekera ku ng'anda. ¹³ Yehoashi imfumu ya Israeri, yaikete Amasia, imfumu ya baYuda umwana mwaume wakwa Yehoashi umwana mwaume wakwa Ahasia, pa Beti Shemeshi. Aishire ku Yerusaremu no kutoba ukuponya ifibumba fya Yerusaremu ukufuma pa Mpongoro ya Efuremu ukufika na pe tungi rya Mpongoro, imikono imyanda yine mu ntamfu. ¹⁴ Asendere yonse goride na sirufere, ne fipe fyonse ifyaresangwa mu ng'anda yakwa Yahweh, ne fintu fyonse ifyakindama ifyari mu kipango kya mfumu, pamo na bantu abo basendere muri bunkore, no kubwereramo ku Samaria. ¹⁵ Rero pa mirandu imbi iikumine Yehoashi, na fyonse ifyo akitire, amaka yakwe, na fintu arwire na Amasia imfumu ya baYuda, bushe tafyarembwa mu ma buuku ya fikitwa fya mfumu sha bena Israeri? ¹⁶ Eryo Yehoashi arere pamo ne fikorwe fyakwe no ku mushika mu Samara pamo ne mfumu sha Israeri, na Yeroboamu, umwana mwaume wakwe, aishireba imfumu pa kifuro kyakwe. ¹⁷ Amasia umwana mwaume wakwa Yoashi, imfumu ya baYuda aikere imyaka ikumi rimo na isano panuma yamfwa yakwa Yehoashi umwana mwaume wakwa Yehoahazi, imfumu ya Israeri. ¹⁸ Rero pamirandu imbi iikumine Amasia, bushe tafyarembwa mu ma buuku ya fikitwa fya mfumu sha baYuda? ¹⁹ Bapingire Amasia mu Yerusaremu, na ye epakufurumukira ku Rakishi. Afurumukire ku Rakishi, rero bamutumine abaume ku Rakishi no kumwipaira kurya kwine. ²⁰ Bamubweshe pari bakabarwe, na ye bamushikire pamo ne fikorwe fyakwe mu musumba wakwa Davidi. ²¹ Bonse baYuda baburire Asaria, uwari ne myaka ikumi rimo na mutanda, no kumubika ukuba imfumu pa kifuro kyakwa wishi Amasia. ²² Ni Asaria ewakurire Erati no kuibwesha kuri Yuda, panuma imfumu Amasia afwire no kurara pamo ne fikorwe fyakwe. ²³ Mu mwaka warenga ikumi rimo na isano uwakwa Yoashi imfumu ya baYuda, Yeroboamu umwana mwaume wakwa Yehoashi imfumu ya Israeri yatampire ukuteka mu Samaria; atekere imyaka amakumi yane na umo. ²⁴ Akitire ifibi mu menso yakwa Yahweh. Tapatwikeko kwi sambu nangu rimo irya kwa Yeroboamu umwana mwaume wakwa Neboti, uwarengere Israeri ukuba ne sambu. ²⁵ Abwekeshapo imipaka ya Israeri ukufuma ku Rebo Hamati kuri Bemba wa Arabati. mukukonkana na mafunde ya mashiwi yakwa Yahweh, Resa wakwa Israeri, ayo arandire ukupitira mu mubomfi wakwe Yona umwana mwaume wakwa Amihai, kasesema, uwaku Gati Hefere. ²⁶ Pantu Yahweh aribwene ukukyura kwakwa Israeri, ukuti kwari ukwabipa kuri onse, abasha na ba ntungwa, no kuti tapari uwakupususha Israeri. ²⁷ eikyo Yahweh asosere ati nshakafumyepo ishina ryakwa Israeri panshi ya kyaro; rero, abapuswishe ku kuboko kwakwa Yeroboamu umwana mwaume wakwa Yehoashi. ²⁸ Rero pa mirandu imbi iikumine Yeroboamu, na fyonse ifyo akitire, na maka yakwe, ifyo arerwa uburwi no kupokorora Damasikasi na Hamati, ifyo ifyari yakwa Yuda, kuri Israeri bushe tafyarembwa mu ma buuku ya fikitwa fya mfumu sha Israeri? ²⁹ Yeroboamu arere pamo ne fikorwe fyakwe, pamo ne mfumu sha Israeri, na Sakaria umwana mwaume wakwe aishireba imfumu pa kifuro kyakwe.

Chapter 15

¹ Mu mwaka warenga amakumi yabiri na kine rubari uwakwa Yeroboamu imfume ya ku Isreari, Azariah umwana mwaume wakwa Amaziah imfumu ya baYuda atendeke ukuteka. ² Azariah ari ne myaka amkumi mutanda iryo atendeke ukuteka, kabiri atekere imyaka amakumi yasano na ibiri mu Yerusaremu. Ishina rya banyina ni ba Yekoria, kabiri bafumine ku Yerusaremu. ³ Akitire ikwabune mu menso yakwa Yahweh, ngefyo wishi Azariah akitire. ⁴ Eikyo, inkyende shasansuka tashasenderwe, Abantu bakiri barepera amarambo no kokya pankyende shasansuka. ⁵ Yahweh akandire imfumu ikyakweba ati ari ne fibashi mpaka na kumfwa yakwe kabiri aikere mu ng'anda yaibera. Yotamu, umwana

mwaume wa mfumu, aretungurura ing'anda no kutungurura ba muri irya mpanga. ⁶ Nomba ku mirandu ikumine Azaria, fyonse ifyo akitire, bushe tafyarembwa mwi buuku rya fikitwa fya mfumu sha baYuda? ⁷ Eikyo Azaria asendeme ne fikorwe; bamushikire ne fikorwe mu musumba wakwa Davidi. Yotamu, umwana wakwe umwaume, asangwike imfumu mukifuro kyakwe. ⁸ Mu mwaka warenga amakumi yatatu na kine konse konse iyakwa Azari imfumu ya baYuda, Zakaria umwana mwaume wakwa Yeroboamu atekere Israeri mu Samaria pa myeshi mutanda. ⁹ Akitire ikyabipa mu menso yakwa Yahweh, ngefyo bashibo bakitire. Tafumine ku membu shakwa Yeroboamu umwana mwaume wakwa Nebati, uwarengere Israeri ukubembuka. ¹⁰ Sharrumu umwana mwaume wakwa Yabeshi apingire Zakaria, amurwishishe mu Ibrimu, no kumwipaya. Eryo asangwike imfumu mukifuro kyakwe. ¹¹ Nomba pa mirandu ikumine Zakaria, yarirembwa mwi buuku rya shamfumu sha mu Israeri. ¹² Iri e shiwi ryakwa Yahweh iryo arandire kuri Yehu, ukusosa ati, "Abana bobo bakekara pa kipuna kya bufumu bwa Israeri ukufika ku nkuro yarenga ine." Iki e kyakitike. ¹³ Sharrumu umwana mwaume wakwa Yabeshi atendeke ukuteka mu mwaka warenga amakumi yatatu na pabura iyakwa Azaria imfumu ya baYuda, kabiri atekerefyemweshi umu mu Samaria. ¹⁴ Menahemu umwana mwaume wakwa Gadi aire ukufuma ku Teza ukuya ku Samaria. Kurya apumine Sharrumu umwana mwaume wakwa Yabeshi, mu Samaria. Amwipaye kabiri asangwike imfumu mukifuro kyakwe. ¹⁵ Nomba pa mirandu imbi ikumine Sharrumu no kusanguka uko akitire, fyarirembwa mwi buuku rya shamfumu sha ku Israeri. ¹⁶ Eryo Manahemu apumine Tifesa na bonse abari kurya, ne mipaka yashingurwike Teza, pantu tabaiswire iisumba kuri ye. Eikyo abapumine, no kurepaura abanakashi abari na mafumo muri urya mushi. ¹⁷ Mu mwaka warenga amakumi yatatu na pabura iyakwa Azaria imfumu ya baYuda, Manahemu umwana mwaume wakwa Gadi atendeke ukuteka pari Israeri; atekere imyaka ikumi rimo mu Samaria. ¹⁸ Akitire ikyabipa mu menso yakwa Yahweh. Pantu umweo wakwe onse, tafumineko ku membu shakwa Yeroboamu umwana mwaume wakwa Nebati, uwarengere Israeri ukubembuka. ¹⁹ Eryo Pure imfumu ya ku Asiria aishire ku kurwisha impanga, na Manahemu apere Pure ikana rimo irya sirufere irya mataranta, pakweba ati ukutungoirirwa kwakwa Pure kube na ye ku kukosha ubufumu bwakwe mu mpanga yakwe. ²⁰ Manahemu apokere ishi ndarama ukufuma mu Israeri ukupitira mukupoka kuri kira umu ukankara amashekere amakumi yasano aya sirufere ku kupera imfumu ya ku Asiria. Eikyo imfumu ya ku Asiria yabwekeremo kabiri tayaikere muri irya mpanga. ²¹ Nomba pa mirandu ikumine Manahemu, na fyonse ifyo akitire, bushe tafyarembwa mwi buuku ryafikitwa fya shamfumu sha mu Israeri? ²² Eikyo Manahemu asendeme ne fikorwe fyakwe, na Pekahia umwana wakwe umwaume asangwike imfumu mukifuro kyakwe. ²³ Mu mwaka warenga amakumi yasano uwakwa Azaria imfumu ya baYuda, Pekahia umwana mwaume wakwa Manahemu atendeke ukuteka pari Israeri mu Samaria; atekere imyaka ibiri. ²⁴ Akitire ikyabipa mu menso yakwa Yahweh. Tashire imembu shakwa Yeroboamu umwana mwaume wakwa Nebati, isho arengere Israeri ukubembuka. ²⁵ Pekahia arikwete umubomfi ishina ryakwe ni Peka umwana mwaume wakwa Ramaria, uwamupondokere. Pamo na baume amakumi yasano aba ku Giridi, Peka aipeye Pekahia na Argobo na Ariehe mu Samaria, mu rubansa rya kipango kya mfumu. Peka aipeye Pekahia no kuba imfumu mukifuro kyakwe. ²⁶ Nomba pa mirandu ikumine Pekahia, fyonse ifyo akitire, fyarirembwa mwi buuku ryafikitwa fya shamfumu sha mu Israeri. ²⁷ Mu mwaka warenga amakumi yasano na ibiri iyakwa Azaria imfumu ya baYuda, Peka umwana mwaume wakwa Ramaria atendeke ukuteka pari Israeri mu Samaria; atekere imyaka amakumi yabiri. ²⁸ Akitire ikyabipa mu menso yakwa Yahweh. Tafumine ku membu shakwa Yeroboamu umwana mwaume wakwa Nebati, uwarengere Israeri ukubembuka. ²⁹ Muri shirya nshiku shakwa Peka imfumu ya ku Israeri, Tigrati_Piresa imfumu ya ku Asiria aishire no kusenda Iyoni, Abere Beti Maka, Yanoa, Kedeshi, Haza, Giridi, Garire, ne mpanga yonse iyakwa Nafutari. Asendere na bantu ba ku Asiria. ³⁰ Eikyo Hoshiya umwana mwaume wakwa Ramaria apangire bukipondoka kuri Peka umwana mwaume wakwa Ramaria. Amupumine no kumwipaya. Eryo asangwike imfumu mukifuro kyakwe, mu mwaka warenga amakumi yabiri iyakwa Yotamu umwana mwaume wakwa Uzzia. ³¹ Nomba pa mirandu ikumine Peka, na fyonse ifyo akitire, fyarirembwa mwi buuku ryafikitwa fya shamfumu sha mu Israeri. ³² Mu mwaka warenga ibiri iyakwa Peka umwana mwaume wakwa Ramaria, imfumu ya mu Israeri, Yotamu umwana mwaume wakwa Azaria, imfumu ya baYuda atendeke ukuteka. ³³ Ari ne myaka amakumi yabiri na isano iryo atendeke ukuteka; atekere imyaka ikumi rimo na mutanda mu Yerusaremu. Ishina ryakwa nyina ni Yerusha; ari mwana mwanakashi wakwa Zadoki. ³⁴ Yotamu akitire ifyabune mu menso yakwa Yahweh. Akonkere ifirangiriro fyonse ifyakwa wishi Azaria ifyo akitire. ³⁵ Eikyo, inkyyende shasumbuka tashasenderwe. Abantu bakiri barepera amarambo no kokya ifyakyena kyabune pa nkyende shasumbuka. Yotamu akurire impngoro ya pa muru wa ng'anda yakwa Yahweh. ³⁶ Nomba pa mirandu na imbi ikumine Yotamu, na fyonse ifyo akitire, bushe tafyarembwa mwi buuku rya shamfumu sha baYuda? ³⁷ Muri isho nshiku Yahweh atampire ukutuma kuri Yuda Rezini imfumu ya ku Aramu, na Peka umwana mwaume wakwa Ramaria. ³⁸ Yotamu asendeme ne fikorwe fyakwe eryo ashikirwe ne fikorwe fyakwe mu musumba wakwa Davidi, ikikorqwe kyakwe. Eryo Ahazi, umwana wakwe umwaume, asangwike imfumu mukifuro kyakwe.

Chapter 16

¹ Mu mwaka warenga ikumi rimo na kine konsekonse uwakwa Peka umwana mwaume wakwa Remaria, Ahazi umwana mwaume wakwa Yotani imfumu ya baYuda, atampire ukuteka. ² Ahazi ari ne myaka amakumi yabiri iryo atampire ukuteka, kabiri atekere imyaka ikumi rimo na mutanda mu Yerusaremu. Takitire ikyabune mu menso yakwa Yahweh Resa wakwe, ngefyo Davidi ikikorwe kyakwe akitire. ³ Ikyakuti, aendere mu nshira ya shamfumu sha bena Israeri;

mukine, arengere umwana wakwe umwaume ukupita mu muriro, ukukonka imikitire yabipa iya nko, iyo Yahweh afumishemo mu bantu ba ku Israeri. ⁴ Apere irambo no kokya ifya kyena kyabune pa nkyende shasansuka, mu tupiri, na panshi ya fimuti fyarembe. ⁵ Eryo Rezin, imfumu ya ku Aramu na Peka umwana mwaume wakwa Remaria, imfumu ya ku Israeri, baishire ku Yerusaremu ku kurwa. Basupire Ahazi, rero tabengamukwanisha. ⁶ Pari irya nshita, Risimu imfumu ya ku Aramu abweshe Erati kuri Aramu no kufumya abantu ba mu Yuda ukufuma mu Erati. Eryo abena Aramu baishire ku Erati uko bareikara no bwarero. ⁷ Eiko Ahazi atumine intumi ku Tigrati-Pireser imfumu ya ku Asiria, ukusosa ati. "Niusha obe kabiri umwana obe umwaume. Isa no kumpusushako ukufuma mu kuboko kwa mfumu ya ku Aramu no kufuma mukuboko kwa mfumu ya ku Israeri, abo abarempuma. ⁸ Eikyo Ahazi asendere sirufere na goride iyasangirwe mu ng'anda yakwa Yahweh na pa ndarama sha kwisano rya mfumu no kufituma nge fyabupe ku mfumu ya ku Asiria. ⁹ Eryo imfumu ya ku Asiria yaumfwire kuri ye, ne mfumu ya ku Asiria yaire mukuma aba ku Damasika, baikimfishe no kusenda abantu baiko nga basha ku Kira. Kabiri aipeye Rezimu imfumu ya ku Aramu. ¹⁰ Imfumu Ahazi aire ku Damasika ku kumanya Tigrati Piresa imfumu ya ku Asiria. Pa Damasika abwene umufuba. Atumine kuri Uria shimapepo umubera wa mufuba nefyo ukaba no kura pa mirimo yonse ya bantu iyifwaikwa. ¹¹ Eikyo Uria shimapepo akurire umufuba ukuba ngefyo amapange ya Mfumu Ahazi atumine ukufuma ku Damasika. Apwire ribe Imfumu Ahazi tairabweruruka ukufuma ku Damasika. ¹² Iryo imfumu yaishire ukufuma ku Damasika yabwene umufuba; imfumu yaparamine umufuba no kupanga ubupe parya. ¹³ Apangire ikyabupe kyakwe ikyafyakokya na mabupe ya mbuto, apongorewe ifyabupe fyakwe ifyakunwa, kabiri asanshire umuropa uwakwabupe kyakwe ikyakuibimbamo pa mufuba. ¹⁴ Umufuba wa mukuba uwari ku ntanshi yakwa Yahweh-aretere ukufuma ku ntanshi ye tempere, ukufuma pakati ka mufuba wakwe ne tempere ryakwa Yahweh no kubika ku kabanga ka mufuba wakwe. ¹⁵ Kabiri Imfumu Ahazi akonkomeshe Uria shimapepo, ukusosa ati, "Pa mufuba ukaramba okya ikyakokya kyarukyeru na ikyambuto shakunguro ne kyakokya kya mfumu ne mbuto shakwe ishokya, ne kyabupe kyakokya ikya bantu bonse abampanga, ne kyabupe kyabo ikya mbuto ne kyabupe kyabo ikyakunwa. Sansapo pari kyena umuropa onse uwakwabupe kyakokya, no muropa onse uwaburirambo. Rero umufuba wa mukuba wandi ku kwipushishako ubutungurushi." ¹⁶ Shimapepo Uria akitire ngefyo Imfumu Ahazi amukonkomeshe. ¹⁷ Eryo Imfumu Ahazi afumishe ifipampa no tubeseni ukufuma pafikotikara ifyatarama; kabiri asendere ne kibeseni kya menshi ukufuma mu mukuba ikyari panshi yakiko no kukibika pa mabwe yaanshikwe. ¹⁸ Afumishopo ikirangiriro kye Sabata ikyo bakurire pe tempere, pamo na pakwingirira imfumu panse ye tempere ryakwa Yahweh, pa murandu wa mfumu ya ku Asiria. ¹⁹ Nomba pa mirandu ikumine Ahazi nefyo akitire, bushe tafyarembwa mwi buuku ryafikitwa fya shamfumu sha baYuda? ²⁰ Ahazi asendeme ne fikorwe mu musumba wakwa Davidi. Hezekia umwana wakwe umwaume asangwike imfumu mukifuro kyakwe.

Chapter 17

¹ Mu mwaka warenga ikumi rimo na ibiri iyakwa Ahazi imfumu ya baYuda, ukuteka kwakwa Hoshiya umwana mwaume wakwa Era kwatendeke. Atekere mu Samaria pari Israeri pa myaka pabura. ² Akitire ikyabubi mu menso yakwa Yahweh, rero takyari nge mfumu sha mu Israeri ishariko iryo tarabako. ³ Shamanesa imfumu ya ku Asiria amupumine, na Hoshiya asangwike umusha wakwe no kumuretera ikyabupe. ⁴ Eryo imfumu ku Asiria yaishibe ukuti Hoshiya aremupingira, pantu Hoshiya atumine inutmi kuri So imfumu ya ku Egypto; kabiri, tarepera ne kyabupe ku mfumu ya ku Asiria, ngefyo arekita ryonse umwaka no mwaka. Eikyo imfumu ya ku Asiria amukomene no kumubika mukifungo. ⁵ Eryo imfumu ya ku Asiria apumine impanga yonse, kabiri apumine Samaria no kuisupira pa myaka itatu. ⁶ Mu mwaka warenga pabura iyakwa Hoshiya, imfumu ya ku Asiria yasendere Samaria no kusenda Israeri ukya ku Asiria. Ababikire mu Hara, pari Haba Riva uwa ku Gosani, na mu musumba wa bena Medi. ⁷ Ibu busha bwakitike pa murandu wakuti abantu bakwa Israeri baribebukire Yahweh Resa wabo, uwabaretere ukufuma mu mpanga ya ku Egypto, ukufuma mukuboko kwakwa Farao imfumu ya ku Egypto. Abantu bareshinshimuna tu resa tumbi ⁸ no kwenda mu mikitire ya nko isho Yhaweh afumishe pa bantu abena Israeri, ne fikitwa fya shamfumu sha bena Israeri ifyo bakitire. ⁹ Abantu bakwa Israeri bakitire mukufisama-ukurwisha Yahweh Resa wabo-ifintu ifyabipa. Bakurire abene inkylene shasumbuka munkyende yonse iya musumba, ukufuma ku rupungu ukufika ku nkyende ya kosa. ¹⁰ Kabiri hapangire inkyenshi sha mabwe na ifimuti fyakwa Ashera mu tupiri tonse na mumishitu monse. ¹¹ Kurya eko baokyeru ifyakyena mu nkyende monse, ngefyo inko sharekita, abo abo Yahwehe afumine kuri bo. Abena Israeri bakitire ifyabipisha ku kukarifya Yahweh ku bukari; ¹² bashinshimwine imirungu, isho Yahweh asosere kuri bo ati, "Mwikarakita iki kintu." ¹³ Rero Yahweh arandire kuri Israeri na kuri Yuda ukupitira muri bakasesema bonse na babona bonse, ukusosa ati, "Fumeni ku nshira shabubi no kusunga amafunde yandi ne fipope fyandi, no kubaka amarango yonse nakonkomeshe bashinwe, na ayo natumine kuri mwebu ukupitira mu basha bandi bakasesema." ¹⁴ Rero tabaumfwire; eikyo bakoseshe imikoshi nga bashibo abashatetekere muri Yahweh Resa wabo. ¹⁵ Bakene ifipope yakwe ne kipangano kyakwe ikyo apangire ne fikorwe fyakwe, ne kipangano abapere. Bakonkere imikitire iyarubana kabiri nabene basangukire ababure nkito. Bakonkere inko shaibera ishabashingurwike, abo abo Yahweh akonkomeshe ukukana konka kufyo barekita. ¹⁶ Basurire amafunde yonse ayakwa Yahweh Resa wabo. Babashire ifyera fibiri ifyabaswa ku kufishinshimuna. Bapangire ikimuti kya Ashera, no kushinshimuna intanda shonse isha mu muru na Baari. ¹⁷ Barengere abana babo abaume na banakashi ukupita mu muriro, babomfeshie ing'anga no kubuka, baishitishie abene ku kukita ikyabipa mu menso yakwa Yahweh, kabiri bamwimishe ubukari. ¹⁸ Eikyo Yahweh arifurirwe sana no kubafumya ku kinso kyakwe. Takwari nangu umo uwashere

kanofye umukowa wakwa Yuda weka.¹⁹ Na Yuda wine tasungire amafunde yakwa Yahweh Resa wabo, bakonkere mufikitwa fyakwa Israeri ifyo akitire.²⁰ Eikyo Yahweh abakene bonse abana bakwa Israeri; abakyushishe no kubapera mu maboko ya abo abengabura ifikwatwa fyabo ngefyabonaushi, mpakafye abafumya ku kinso kyakwe.²¹ Aputwire Israeri ukufuma mu mushira wakwa Davidi, kabiri barengere Yeroboamu umwana mwaume wakwa Nebati ukuba imfumu. Yeroboamu afumisha Israeri mukukonka Yahweh kabiri abarengere ukukita urubembu urukuru.²² Abantu bakwa Israeri bakonkere imemba shonse ishakwa Yeroboamu kabiri tabfumineko,²³ eikyo Yahweh atamfise Israeri ukuma ku kinso kyakwe, ngefyo asosere ku babomfi bakwe bakasesema ifikakitika. Eikyo Israeri asenderwe ukufuma mu nkyende yabo ukuya ku Asiria, kabiri kiri ifi na ku bwarero.²⁴ Imfumu ya ku Asiria yaretere abantu ukufuma ku Babironi no kufuma ku Kuta, no kufuma ku Ava, no kufuma ku Hamati na Sepavaimu, no kubanika mu misumba ya ku Samaria mukifuro kya bantu ba ku Israeri. Bakimfise Samaria no kwikara mu misumba yaiko.²⁵ Kyakitike ati pa kutampa kwakwikara kwabo kurya ati tabakindike Yahweh. Eikyo Yahweh abaumine inkaramo muri bo ishaipeye bamo muri bo.²⁶ Eikyo barandire ku mfumu ya ku Asiria, ukusosa ati, "Inko isho mwasendere no kubabika mu misumba sha Samaria tabaishiba ifikitwa fifwaya resa wa mpanga irya. Eikyo natuma inkaramo muri bo, kabiri, boneni, inkaramo shireipaya abantu kurya pantu tabeshibe ifikitwa fyakwa resa wa mpanga irya."²⁷ Eryo imfumu ya ku Asiria yakonkomeshe, ukusosa ati, "Bureni umo muri bashimapepo uyo muretere ukufuma kurya, kabiri rekeni aye no kwikara kurya, kabiri rekeni abafunde ifikitwa fifwaya resa wa irya mpanga."²⁸ Eikyo umo pari bashimapepo uyo basendere ukufuma ku Samaria aishire no kwikara mu Betere; abafundire ifyo baringire ukukindika Yahweh.²⁹ Kire bumba ryapangire tu resa twabo, no kutubika munkyende shasumbuka isho abena Samaria bapangire-kire bumba mu misumba umo baikere.³⁰ Abantu ba ku Babironi bapangire Sakoti Benoti; abantu ba ku Kuta bapangire Negari; abantu ba ku Hamati bapangire Ashima;³¹ abena Ava bapangire Nibunazi na Taritaki. Abena Sefa baokyerere abana babo mu muriro kuri Adrammerekki na Anammerekki, baresa bena Sefa.³² Kabiri barekindika Yahweh, no kusonta bashimapepo ukufuma mu bene beka aba pasumbuka, ababapereko amarambo ya pasumbuka.³³ Barekindika Yahweh no kushinshimuna tu resa twabo, munkonka ya nko isho ishabasendere.³⁴ Mpaka na rero basangwa mu mibera yabo iyakare. Tabakindika Yahweh, nangura ukukonka ifipope, amakambisho, amarango na mafunde ayo Yahweh apere ku bana bakwa Yakobo, uyo ainike ati Israeri.³⁵ Iryo Yahweh apangire ikipangano nabo, abakonkomeshe ati, "Mwikatina mirungu, nangura ukufukama kuri shena, nangura ukushinshimuna, nangura kupera amarambo kuri bo."³⁶ Rero Yahweh, uwabaretere ukufuma mu mpanga ya ku Egypto na maka ayengi no kuboko ukwakosa, ni kuri ye mukafukama, kabiri kuri ye eko mukapere amarambo.³⁷ Ifipope na makambisho, amarango na mafunde ifyo arembere kuri mwebo, mukayasunge umuyayaya. Eikyo mwikatina mirungu,³⁸ ne kipangano ikyo napangire na mwebo, mwikaraba; nangura kukindika imirungu.³⁹ Rero Yahweh Resa wenu eo mukakindike. Akamipususha ukufuma ku barwani bakosesha."⁴⁰ Tekuti bomfwe, pantu bakonkenyepo ukukita ikyo bakitire akare.⁴¹ Eikyo ishi inko shatinine Yahweh kabiri bashinshimwine ifyabaswa, na bana babo bakitire fimo fine-ngefyakitire abana ba bana babo. Bakonkanya ukukita ikyo ifikorwe bakitire, ukufika na rero.

Chapter 18

¹ Nomba mu mwaka wakitatu uwakwa Hoshiya umwana mwaume wakwa Era, imfumu ya ku Israeri, Hezekia umwana mwaume wakwa Ahazi, imfumu ya baYuda atampire ukuteka.² Ari ne myaka amakumi yasano iryo atampire ukuteka; atekere imyaka amakumi pabura mu Yerusaremu. Ishina ryakwa nyina ni Abiya; ari mwana mwanakashi wakwa Zakaria.³ Akitire ikwabune mu menso yakwa Yahweh, ukukonka ifirangiriro ifyo Davidi, ikikorwe kyakwe, akitire.⁴ Afumisha inkyende shasumbuka, atobere inkyenshi sha mabwe, no kuputura ifimuti fya Ashera. Aputwire mutupimfya insoka ya mukuba iyo Mose apangire, pantu muri irya nshita abantu ba ku Israeri bareokya ifyanunkira kuri kyena; barekita ati "Nehushtani."⁵ Hezekia asumine muri Yahweh, Resa wakwa Israeri, pakutira panuma yakwe takwari nangu umo uwari nga ye mu shamfumu shonse isha baYuda, nangura pa shamfumu ishakonkererepo.⁶ Pantu aikatirire kuri Yahweh. Tarekere ukumukonka rero asungire amafunde, ayo Yahweh akonkomeshe Mose.⁷ Eikyo Yahweh ari na Hezekia, na konse uko areya arekimfya. Apondokere imfumu ya bena Asiria no kukana mubombera.⁸ Apumine aba Perishiti ukufika ku Gaza ne mipaka yashinguruka, ukufuma kuri wa bakarinda ukufika ku misumba ya kingirirwa.⁹ Mu mwaka warenga ine uwa mfumu Hezekia, uwari mwaka warenga kine rubari uwakwa Hoshiya umwana mwaume wakwa Era imfumu ya ku Israeri, Sharimanesa imfumu ya ku Asiria aishire mukurwisha Samaria no kuikimfya.¹⁰ Pampera ya myaka itatu baisendere, mu myaka mutanda iyakwa Hezekia, iyari mwaka warenga pabura iyakwa Hoshiya imfumu ya ku Israeri; muri iyi nshira Samaria arisenderwe.¹¹ Eikyo imfumu ya ku Asiria yasendere Israeri ku Asiria no kumubika mu Hara, na pa Haba Riva mu Gosani, mu misumba ya ku Medi.¹² Akitire iki pantu tabakonkere ishiwi ryakwa Yahweh Resa wabo, rero bafurunganye amashinte ya kipangano kyakwe, fyonse ifyo Mose umubomfi wakwa Yahweh akonkomeshe. Bakene ukumfwa no kukita.¹³ Eryo mu mwaka warenga ikumi rimo na ine iya Mfumu Hezekia, Sennakeribu imfumu ya ku Asiria apumine imisumba yonse iyakwa Yuda no kubasenda.¹⁴ Eikyo Hezekia imfumu ya baYuda atumine amashiwi ku mfumu ya ku Asiria, uwari pa Rakishi, ukusosa ati, "Ninkurufyanya. Fuma kuri nebo. Fyonse ifyo ukabika pari nebo nkasumina." Imfumu ya ku Asiria Aipwishe Hezekia imfumu ya bayuda ukuripira amataranta yatatu aya sirufere na goride.¹⁵ Eikyo Hezekia amupere sirufere yonse iyasangirwe mu ng'anda yakwa Yahweh na mumifuko yandarama iya kwisano rya mfumu.¹⁶ Eryo Hezekia aputwire goride ukufuma ku fibi fye tempere

rya kwa Yahweh na ku nkyenshi isho afimbire; apere sirufere ku mfumu ya ku Asiria.¹⁷ Rero imfumu ya ku Asiria yakoronganike abashirika bakwe abakosa, ukutuma Tatani na Rabusari no mukaramba wa bashirika ukufuma ku Rakishi ukuya ku Mfumu Hezekia pa Yerusaremu. Baendere mu nshira no kufika kunse ya Yerusaremu. Bafikire pakamfukumfuku ka kishiba kya pa muru, munshira ya pa muru we bara ryakwa kawasha, no kutarama parya.¹⁸ Iryo bakutire ku Mfumu Hezekia, Eriakimu umwana mwaume wakwa Hirukia, uwari umukaramba pa ba ng'anda, na Shebina karemba, na Yoa umwana mwaume wakwa Asafa, ka kopa, bafumine ku kumukumanya.¹⁹ Eikyo ukukaramba wa bashirika asosere kuri bo ukweba Hezekia ifyo imfumu nkaramba, imfumu ya ku Asiria, asosere: "Bushe inturo ya kushipa konse iri kwisa?"²⁰ Ureranda amashiwi yabura amano, ukusosa ati nabakoronganike nko na maka ku nkondo. Ni muri nani ukyetekere, ukuti upondokere nebo?²¹ Roresha, ureshintirira mukabwembya ka kwenderako aka kwa iri tete ryakyenwa Egypto, rero umuntu nga ashintirira kuri kena, kakambatira mu minwe yakwe no kumurasa. Efyaba Farao imfumu ya ku Egypto nga washintirira muri ye.²² Rero nga waosa kuri nebo ati, 'Tureshintirira muri Yahweh Resa wesu; bushe te umu uyo inkyende shasumbuka ne mifuba Hezekia asendere, kabiri asosere kuri Yuda na ku Yerusaremu ati, 'Mufwire mwashinshimuna kuri uyu mufuba mu Yerusaremu?'²³ Nomba eikyo, ndefwaya ukupera ubupe bwabune ukufuma kuri shikuru imfumu ya ku Asiria. Nkakupera ba punda amakana yabiri, nga kuti wasanga abakwensha.²⁴ Bushe kuti wakanya shani umu uwakypesha pa basha bakwa shikuru? Naubika isubiro muri Egypto pa makyereta na bantu ba pari bapunda!²⁵ Bushe ninike kuno ukwabura Yahweh ku kurwa na iyi nkyende no kuyonaura? Yahweh asosere kuri nebo ati, 'Puma iyi mpanga no kuyonaura.'²⁶ Eryo Eriakimu umwana mwaume wakwa Hirukia, na Shebina, na Yoa basosere ku mukaramba wa bashirika ati, "Twapapata randeni ku basha benu mu ki Aramiki, pantu turomfwa. Mwiranda na fwebo mu rurimi rwakwa Yuda mu matwi ya bantu abari pa fibimba."²⁷ Rero umukaramba wa bashirika asosere kuri bo, "Bushe shikuru atumine nebo kuri shikuru wenu na kuri mwebho ukuranda aya mashiwi? Bushe tantumine ku bantu abekara pa fibuma, nani akarya amafi yabo no kunwa imisu shabo na mwebho?"²⁸ Eryo umukaramba wa bashirika atareme no kubirikisha mwi shiwi irikaramba mu rurimi rwa baYuda, ukusosa ati, "Kutikenki ku Mfumu nkaramba, imfumu ya ku Asiria."²⁹ Imfumu yasosa ati, 'Mwireka Hezekia amubepe, pantu takamipusushe ukufuma ku maka yandi.'³⁰ Mwireka Hezekia amurenge ukusumina muri Yahweh, ukusosa ati, "Yahweh akatupusushe, na uyu umusumba tawakaperwe mukuboko kwa mfumu ya ku Asiria."³¹ Mwikutika kuri Hezekia, pantu ifi efyo imfumu ya ku Asiria yasosa: 'Beni na nebo no kwisa kuri nebo. Eryo kira umu muri mwebho akarya mu myangashi yakwe na kumikunyu yakwe, kabiri akanwa ukufuma mukishima kyakwe.'³² Mukakita iki mpaka nkese no kumisenda ku mpanga nge mpanga yenu, impanga ya mbuto no mwanga uupya, impanga ya mukate na mabara ya myangashi, impanga ya fimuti fya miorife no buki, pakweba ati mwikare no kufwa, Mwikutika kuri Hezekia nga aasha ukumyongora, ukusosa ati, 'Yahweh akatupusushe.'³³ Bushe imirungu iri yonse yaripusushapo abantu ukufuma mu maboko ya mfumu ya ku Asiria?³⁴ Bushe imirungu ya ku Hamati na Afadi iri kwisa? Bushe imirungu ya ku Sefavaimu, Hena, na Iva iri kwisa? Bushe baripuswishe Samaria ukufuma mu maboko yandi?³⁵ Pa mirungu yonse iya mpanga, bushe kwaribapo uuri onse uwapuswishepo impanga yakwe ukufuma ku maka yandi? Bushe Yahweh kuti apusushe shani Yerusaremu ukufuma ku maka yandi?"³⁶ Rero abantu baikere tondoro kabiri tayasukire, pantu imfumu yaribakonkomeshe ati, "Mwimwasuka."³⁷ Eryo Eriakimu umwana mwaume wakwa Hirukia, uwari kangarira pa bang'anda; Shebuna karemba; na Yoa umwana mwaume wakwa Asafi, kakopa, aishire kuri Hezekia ne fyakufwara fyabo ifyarepauka, kabiri bafishishe kuri ye amashiwi ya mukaramba wa bashirika.

Chapter 19

¹ Kyaishireba ati iryo imfumu Hisekia yaumfwire ukutuburura kwabo, arepawire amaraya yakwe, no kuifimba umwine eka insamu, no kuya mu ng'anda yakwa Yahweh.² Atumine Eriamu, uwareangirira aba mu ng'anda, na Shebina karemba, na bakuru ba bashimapepo, bonse baifimbire ifisamu, kuri Esaya umwana mwaume wakwa Amose, kasesema.³ Basosere kuri ye ati, "Hesekia asosa ati, 'Buno bushiku bushiku bwa makyushi, ubwakwebaurwa, no kusebanya, pantu turi nga abafika pashinta yakufyarwa, rero takuri amaka kuri bo ayakufyarwa.'⁴ Rimbi kuti Yahweh Resa obe aumfwa amshiwi yonse ayakwa mushika mukuru, ayo imfumu ya bena Asiria shikuru wakwe ayo atumine aya kususha Resa wa mweo, kabiri akebaura amshiwi ayo Yahweh Resa obe aumfwire. Nomba sansura ipepo ukupeperako abashere aba abakiri pano."⁵ Eikyo ababomfi ba mfumu Hesekia baishire kuri Esaya,⁶ na Esaya asosere kuri bo ati, "Soseni kuri Shikuru wenu: 'Yahweh asosa ati, "Wikwata umwenso ku mashiwi ayo umfwile, na yo ababomfi ba mfumu ya bena Asiria barentuka.'⁷ Bona, nebo nkabika umupashi muri ye, na ye akomfwa ukutuburura kumo kumo no kubwekera ku kyarwo kya iko. Nkamurenga ukuwa ku rupanga mu kyarwo kyakwe."⁸ Eryo mushika mukuru abwereremo no kusanga imfumu ya bena Asiria irerwa na Ribina, pantu aryumfwire ukuti imfumu yarifurumukire ukufuma ku Rakishi.⁹ Eryo Senakerubi aumfwire ukuti Tihaka imfumu ya Kushi na Egypto naikoronganika ku kurwa na ye, eikyo ena atumine inkombe nakabiri na mashiwi kuri Hesekia:¹⁰ "sosa kuri Hesekia imfumu ya baYuda ati, 'Wireka Resa obe uyo usuminemo akubepa, ukusosa ati, "Yerusaremu takeseperwa mu kuboko kwa mfumu ya bena Asiria."¹¹ Bona, webho waryumfwa ifyo isha mfumu sha bena Asiria, ifyo shakitire ku fyaro fyonse pa kufyonaura umupwirapo. Bushe webho ukapokororwa?¹² Bushe tu resa twa nko tukabapokorora, inko isho ifikorwe fyandi fyaonawire: Gasani, Harani, Resefu, na bantu ba ku Edeni mu Teri Asari?¹³ Bushe irikwisa imfumu ya Hamati, imfumu ya Apadi, imfumu ya misumba ya Sefafaimu, ya Hena, na Ifa?"¹⁴ Hesekia apokerere iyi nkarata ukufuma ku nkombe no kuiberenga. Eryo aire ku ng'anda

yakwa Yahweh no kuifungurura pa ntanshi yakwe.¹⁵ Eryo Heseikia asepere ku kinso kyakwa Yahweh no kusosa ati, "Yahweh wa miraro, Resa wakwa Israeri, we waikara pa muru wakwa Kerubi, ni weba Resa weka mu ma bufumu yonse aya pano kyarw waregere imyulu ne kyarw.¹⁶ Pepeka ukutwi kobe, Yahweh, no kumfwa. Isura amenso yobe, Yahweh, no kubona, no kumfwa amashiwi yakwa Senakeribu, ayo atumine mukupunika Resa wa mweo.¹⁷ Mukinefye, Yahweh, isha mfumu sha Asiria shiryonawire inko ne fyaro fyabo.¹⁸ Shena shariposa tu resa twabo mu muriro, pantu twena tatwari tu resa rero ku bomba kwa minwe ya bantu, fimuti na mabwe. Eikyo abena Asyria babonawire.¹⁹ Eryo nomba, Yahweh Resa wesu tupususheni fwebo, nebo na kuombako, ukufuma mu maka yakwe, pakuti ama bufumu ya pano isonde bakakwishibe ukuti ni weba, Yahweh, Resa weka."²⁰ Eryo Esaya umwana mwaume wakwa Amose atumine amashiwi kuri Heseikia, ukusosa ati, "Yahweh, Resa wakwa Israeri asosa ati, 'Pantu weba upepere kuri nebo pa rwakwa Senakeribu imfumu ya bena Asiria, nebo ni nkumfwa.²¹ Aya e mashiwi ayo Yahweh aranda pari ye: "Umukashana na kisungu uwa mu Sioni nakusura no kukuseka mu kumpunika. Umukashana wa mu Yerusaremu napukumya umutwe wakwe pari weba."²² Bushe ni nani uo utukire no kusarura? Pari nani weba wasumbwira ishiwi ryobe no kupunamika amenso yobe mu kirumba? Nipari umo Uwa Mushiro uwakwa Israeri!²³ Ukupitira mu nkombe shobe waritukire Shikuru, no kusosa ati, 'Na makyereta yandi ayengi nebo narimine pa muru wa mpiri, ne mpiri sharepesha isha mu Rebanoni. Nebo nkawisha ifimuti ifitari ifya keda ne miti iya bune iya mukupuri kurya. Nebo nkengira mu nkyende shaiko ishakutari, mu fimuti ifitwarisha.²⁴ Nebo narimba ifishima no kunwa amenshi ya mu bweni. Nakamishe utumana tonse utwa mu Egypto ku makasa yandi.'²⁵ Bushe tawaumfwa ifyo nakipekenye akare, nakibombere ukufumafye mu shinta yakare? Nomba nebo nkakipwirikisha. Webu uripano mu kufumyamo imisumba ya maringa ukuba ikiborya kya fitantara.²⁶ Abekashi baiko, ababura amaka, bafumpuka ne nsoni. Bakaba nge fimenwa mpanga, ifyani fyarerema, ikyani kyakumutenge nangura mu mpanga, ukupya iryo kyena takirakura.²⁷ Rero narishiba ukwikara kobe, no kufuma kobe, no kwingira kobe, ne fyw ufwaya ukurwisha nebo.²⁸ Pantu ukurwisha kobe pari nebo, kabiri pantu ne misura yobe naifika mu matwi yandi, nkakubika ikyakuroberako kyandi mu myona yobe, no mukobero mu kanwa kobe; nkakubwekesha mu nshira iyo waishiremo."²⁹ Iki kikaba kishibiro kuri weba: uno mwakwa mukarya ifyaimenene, no mwaka wa kibiri mu karya ifyafuma uko. Rero mu mwaka warenga butatu mufwile ukubyara no kusombora, ukubyara imyangashi no kurya ifisabo fya fiko.³⁰ Abakashara mu ng'anda ya baYuda ifyo ifikashara nakabiri fikakwata imishira no kutwara ifisabo.³¹ Pantu abakashara ukufuma mu Yerusaremu bakafuma, abakapusuka ukufuma mu rupiri rwa Sioni bakesa. Ukupimpa kwakwa Yahweh wa miraro akakita iki.³² Eikyo Yahweh asosere ifi parwa imfumu ya ku Asiria: "Takese muri uyu musumba nangura ukuposamo umufwi muno. Nangu ukwisa ne nkweru nangu akakure ikyakuninapo kya pamuru."³³ Inshira aishiremo e nshira imoine akabwekeramo; yena tayakeseigira mu musumba uyu- uku e kuranda kwakwa Yahweh."³⁴ Pantu nkakingirira uyu musumba no kupususha pantu ni mukukabira kwandi na mukabira kwa mubomfi wandi Davidi."³⁵ Kyaishireba ati iryaine nshita ya bushiku maraika wakwa Yahweh aishire no kusansa inkambi ya bena Asiria, no kwipaya abashirika 185,000. Iryo abaume babukire ku makyakya, imibiri ya fitumbi irambarere konse konse.³⁶ Eikyo Senakerubi imfumu ya bena Asiria yashire abena Israeri no kubwerera ku ng'anda no kuyaikara ku Ninive.³⁷ Pakashita kambu, iryo areshinshimuna mu ng'anda yakwa Nisroki ka resa kakwe, abana bakwe abaume Adaramereki na Sharesa barimwipye ku rupanga. Eryo babutukire mu kyarw kya Ararati. E Esahdoni umwana mwaume wakwe ari imfumu mwi punda ryakwe.

Chapter 20

¹ Munshiku shirya Heseikia arirwere urwakufika na kumfwa. Eikyo Esaya umwana mwaume wakwa Amose, kasesema, aishire kuri ye, no kusosa kuri ye ati, "Yahweh asosa ati, 'Bika ing'anda yobe bwino; pantu weba urefwa, kabiri tawabe uwa bumi.'" ² Eryo Heseikia apiribwire ikinso kyakwe ku kibumba no kupepa kuri Yahweh, ukusosa ati, ³ "Napapata, Yahweh, ibukisheni ifyo umutima wandi wayenda mui bukishinka ku kinso kyenu, nefyo nabomba ifya bune ku kinso kyenu." Eryo Heseikia aririre sana. ⁴ Iryo Isaya tarafuma pakati ka rubansa, ishiwi ryakwa Yahweh ryaishire kuri ye, ukusosa ati, ⁵ "Bwekeramo, no kusosa kuri Heseikia, intungurushi ya bantu ati, 'Ifi efyo Yahweh, Resa wakwa Davidi ikikorwe kyobe, asosa ati: 'Ningumfwa ipepo ryobe, no ku bona ifiramba fyobe. Ndekuposha mu nshiku shitatu, na weba ukaya ku ng'anda yakwa Yahweh.' ⁶ Nkarundako imyaka ikumi rimo na isano ku bumi bobe, eryo nkakupususha na uno musumba ukufuma mu maboko ya mfumu ya ku Asiria, kabiri nkakingirira uno musumba mukukabira kwandi na mukukabira kwa mu bomfi wandi Davidi.'" ⁷ Eikyo Esaya asosere ati, "Sendeni umukama wa mukunyu." Mukimamatike no kubika pa kipute kyakwe, na ye aripore. ⁸ Heseikia asosere kuri Esaya ati, "Finshi fikaba ifishibiro ukuti Yahweh akamposha, no kuti nebo nkaya mwi tempere rya kwa Yahweh pa bushiku bwakurenga shitatu?" ⁹ Esaya ayasukire ati, "Iki e kishibiro ikyfuma kuri Yahweh, ukuti Yahweh akakita ifintu ngefyo asosere. Bushe ikinshingwa kingaya ku ntanshi imiku ikumi nangu ukubwerera kunuma imiku ikumi?" ¹⁰ Heseikia ayasukire ati, "Kintu kyaanguka ikishingwa ukurora kuntanshi imiku ikumi: Iyo, reka ikishingwa ukubwerera kunuma imiku ikumi." ¹¹ Eikyo Esaya kasesema abirikishe kuri Yahweh eryo abwesisha ikishingwa kunuma intampuro imiku ikumi, ukufuma parya kyareendere pa matabo yakwa Ahasi. ¹² Panshita irya Merodaki-Baradani umwana mwaume wakwa Baradani imfumu ya Babironi atumine bakarata ne kyabupe kuri Heseikia, pantu aryumfwire ukuti Heseikia arirwere. ¹³ Heseikia akutike kuri ayo makarata, kabiri nomba arangire inkombe ikipango kyonse ne fintu fyakindama ifyakwe, sirufere, goride, ifyakyena kyabune na mafuta ya bune, no mwaresungirwa ifyanso fyakwe, ifi fyonse fyangangirwe umo fyaesungirwa. Tamwari

ikyashere mu ng'anda yakwe, nangu mu bufumu bakwe bonse, ifyo Hesekia tabarangire. ¹⁴ Eryo Esaya kasesema aishire ku mfumu Hesekia no kumwipusha ati, "Finshi aba baume basosere kuri webi? Bushe ni kwisa bafumine?" Hesekia ayasukire ati, "Bafumine ku kyarwo kyakutari ikyo Babironi." ¹⁵ Esaya aipwishe ati, "Finshi babwene mu ng'anda yobe?" Hesekia ayasukire ati, "Babwene fyonse ifyaba mu mg'anda yandi. Tapari nangu kimo pa fintu fyandi ifyakinidama ifyo nshibarangire." ¹⁶ Eikyo Esaya asosere kuri Hesekia ati, "Umfwa ku kyebo kyakwa Yahweh: ¹⁷ 'Bona, inshiku shireisa iryo fyonse mu kipango kyobe, ifintu fyonse ifikorwe fyobe fyakoronganike akare ukufika pari buno bushiku, fikaya ku Babironi. Takwakabe ikikashara, e fyasosa Yahweh. ¹⁸ Abana bamo ukufuma kuri webi bakapokwa ukufuma kuri webi, no kwisaba ba muntungwi mu kipango kya mfumu kya Babironi.'" ¹⁹ Eryo Hesekia asosere kuri Esaya ati, "Ikyebo kyakwa Yahweh ikyo webi wasosa kya bune." Pantu aritontonkenye ati, "Bushe tamwakabe umutende no kusingirirwa mu nshiku shandi?" ²⁰ Ne mirandu imbi parwa kwa Hesekia, na pa maka yakwe yonse, ne fyo apangile ikishima no muforo, uwakureta amenshi mu musumba-bushe tafyarembwa mwi buuku rya mirandu rya shamfumu sha baYuda? ²¹ Hesekia arere ukwarara ifikorwe fyakwe, na Manase umwana mwaume wakwe ari imfumu mwi punda ryakwe.

Chapter 21

¹ Manese ari ne myaka yakufyarwa ikumi rimo na ibiri iryo atampire ukuteka; atekere amakumi yasano naisano, ne shina ryakwa nyina ni Hefisiba. ² Akitire ifyabubi mu murora wakwa Yahweh, kwati fintu fyakuserausha ifya nko isho Yahweh afumishye mu menso ya bantu bakwa Israeri. ³ Pantu akurire kipya kipya inkyende sha sumbuka ishakupemperamo isho Hesekia wisha aonaiwire, kabiri akurire amarambo ya kwa Baari, ashimpire ne fimuti fya Ashera, nge fyo Ahabu imfumu ya bena Israeri yakitire, kabiri arifukamine ne ntanda sha mu muru shonse no kufishinshimuna. ⁴ Manase akurire amarambo mu ng'anda yakwa Yahweh, ne ryofye Yahweh abakonkomeshe ati, "Ni mu Yerusaremu emo ishina ryandi rikaba umuyayaya." ⁵ Akurire imifuba sha ntanda shonse isha mu muru amarambo mu mansa shibiri isha ng'anda Yakwa Yahweh. ⁶ Apishishe umwana mwaume wakwe mu muriro, akitire ifinjerengwe ne mbuko no kwipusha kuri abo abareranda ne mipashi ya bafwa na kuri abo abareranda ne mipashi. Akitire ifya bubi ifingi ku murora wakwa Yahweh, ku kusunkomona ubukari bwakwe. ⁷ Ikimpashanya kyakubasa ikyakwa Ashera ikyo apangire, akibikire mu ng'anda yakwa Yahweh. Kyari parwa iyi ng'anda ukuti Yahweh arandire kuri Davidi na kuri Soromoni umwana mwaume wakwe; asosere ati: "Ni muri ino ng'anda na mu Yerusaremu, umo nebo na sara ukufuma mu mitundu yonse iya bena Israeri, umo nebo nkabika ishina ryandi umuyayaya. ⁸ Nshakapishe amakasa ya bena Israeri mukururumba konse ukufuma mu kyarwo ikyo napere ku fikorwe fyabo, nga kyakutira baumfwira fyonse ifyo nabakonkomeshe, no kukonka ifunde ryonse iryo umubomfi wandi Mose abakonkomeshe." ⁹ Rero abantu tabaumfwira, na Manase abatungurwire ukukita imisango ya bubifi ukukirapo pa nko isho Yahweh aonaiwire mu menso ya bena Israeri. ¹⁰ Eikyo Yahweh arandire mu babomfi bakwe bakasesema, ukweba ati, ¹¹ "Pa murandu Manase imfumu ya baYuda nakita ifintu fya kuserausha, no kufikitira mukubifya ukukira bonse abena Amore abo abamutangirireko, na kabiri arengere Yuda ukubembuka na tu resa twakwe, ¹² eikyo Yahweh, Resa wakwa Israeri, asosa ati: Bona, ndinokureta ububi ubu pari Yerusaremu na pari Yuda ukuti uyo onse uukomfwa amatwi yakwe yonse ya kawera. ¹³ Nkatamburwira pari Yerusaremu intambo ya kupiminako iyo babomfeshye pari Smaria, ne kyakuringanishishako ikyo baringanishishako ing'anda yakwa Ahabu; nebo nkawamya Yerusaremu bwino, nge fyo umuntu awamya imbare, aiwamya kunuma no kuikupika panshi. ¹⁴ Nebo nkaposa abasharapo abakikwatwa kyandi no kubapa mukuboko kwa barwani babo. Bakaba abamirandu ne kyakutapwa pa barwani babo bonse, ¹⁵ pa murandu nabakita ububi ku murora wandi kabiri nabasonsomba ubukari bwandi, ukutura ubushiku ifikorwe fyabo fyafumine mu bena Egypto, ukufika na rero. ¹⁶ Nakukirisha, Manase asumishye umuropa wabakaere uwingi, mpaka aisusha Yerusaremu ne mfwa ukufuma ku kutampa na kukupwa. Ifi fyarundirekofye ku masambi pakurenga Yuda ukubembuka, iryo bakitire ububi ku murora wakwa Yahweh. ¹⁷ Nomba pa mirandu imbi iyakwa Manase, nefyo akitire fyonse, ne membu isho akitire, bushe tafyarembwa mu kitabo kya fyarekita pa shamfumu sha baYuda? ¹⁸ Manase arere ne fikorwe fyakwe kabiri bamushikire mwibara rya pa ng'anda yakwe, mwibara ryakwa Usa. Amoni umwana mwaume wakwe aishireba imfumu mwi punda ryakwe. ¹⁹ Amoni ari ne myaka yakufyarwa amakumi yabiri na ibiri iryo atampire akuteka; atekere imyaka ibiri mu Yerusaremu. Ishina ryakwa nyina ni Meshurameta; ari mwana mwanakashi wakwa Herusi uwa mu bena Yotiba. ²⁰ Akitire ububi ku kinso kyakwa Yahweh, ngefyo Manase wisha akitire. ²¹ Amoni arikonkere inshira shonse isho wisha aenderemo no kushinshimuna utumirungu uto wisha ashinshimwine, no kutufukamina. ²² Ashire Yahweh, Resa wafikorwe fyakwe, kabiri taendere munshira yakwa Yahweh. ²³ Ababomfi bakwa Amoni barimupangire no kwipaira imfumu mu ng'anda yaiko. ²⁴ Nomba abekara kyarwo baripeye bonse abo apangire imfumu Amoni, kabiri bakitire Yosaya umwana mwaume wakwe ukuba imfumu mwi punda ryakwe. ²⁵ Rero pa mirandu iyakumine Amoni iyo akitire, bushe tafyarembwa mu kitabo kyafyarekitika ku mfumu sha baYuda? ²⁶ Abantu barimushikire mu manda yakwe iyari mwibara ryakwa Usa, na Yosaya umwana mwaume wakwe aishireba imfumu mwi punda ryakwe.

Chapter 22

¹ Yosaya ari ne myaka yakufyarwa kine konse konse iryo atampire ukuteka; atekere imyaka amakumi yatatu na umo mu Yerusaremu. Ishina ryakwa nyina ni Yedida (ari mwana mwanakashi wakwa Adaya uwa mu bena Bosikati). ² Akitire ifyarungama mu mesno yakwa Yahweh. Aryendere mu nshira shonse isha kwa Davidi ikikorwe kyakwe, na ye tayarukire

ku kuryo nangu ku kuso ukufumamo.³ Kyaishireba ukuti mu mwaka warenga ikumi rimo na kine konse konse iya mfumu Yosaya, atumine umwana mwaume wakwa Meshuramu, karemba, ku ng'anda yakwa Yahweh, ukweba ati,⁴ "Kabiye unine kuri Hirukia shima pepo mukuru eryo umwebe apende indarama isho ishareterwe mu ng'anda yakwa Yahweh, isho bamaronda we tempere barongenye ukufuma mu bantu.⁵ Rekeni shiperwe mu maboko ya baume bamirimo abari bakangarira mu ng'anda yakwa Yahweh, kabiri rekeni bashipere ku baume bamirimo abari mu ng'anda yakwa Yahweh, pakuti barewamishamo ifireonaika mwi tempere.⁶ Rekeni bapele indarama kuri bakapara wa mbao, kuri bakakura, na kubaishiba ukukurira na mabwe, kabiri no kushitamo imbao no kuputwishamo amabwe yakuwamisha itempere."⁷ Nomba takwari kubepusha pa ndarama isho ishaperwe kuri bo ifyo sharebomba, pantu barishibomfesheshe mukishinka.⁸ Hirukia shima pepo mukuru aishire kuri Shafani karemba, "Ninsanga ikitabo kya mafunde mu ng'anda yakwa Yahweh." Eikyo Hirukia apere ikitabo kuri Shafani na ye arikiberengeremo.⁹ Shafani arire no kupita ikitabo ukutwara ku mfumu, nakabiri kwatuburwirwe ku mfumu, ukusosa ati, "Ababomfi bobo nabonaure ndarama isho isharesangwa mwi temepere nabo bashipere mu kuboko kwa bantu barebombako mukurokesha kwa kusakamana pa ng'anda yakwa Yahweh."¹⁰ Eryo Shefani karemba asosere ku mfumu ati, "Shima pepo Hirukia apere nebo ikitabo." Eryo Shefani aberengere ku mfumu.¹¹ Kyaishireba ati parwa kuti iryo imfumu yaumfwire amshiwi ya mwifunde, yarepawire ififwaro fyaiko.¹² Imfumu yakonkomeshe shima pepo Hirukia, Ahikamu umwana mwaume wakwa Shefani, Akibore umwana mwaume wakwa Mikaya, Shafani karemba, na Asaya, umubomfi wakwe, asosere ati,¹³ "Kabiyeni no kunjipushishako kuri Yahweh pari nebo, na pa bantu na pari bonse abaYuda, pa murandu wa mashiwi ya iki kitabo ikyo ikiyisangirwe. Pantu ubukari bwakwa Yahweh bukuru ubo uburebirima pari fwebo pa murandu wafikorwe fyesu tafyareumfwa ku mashiwi ya muri iki kitabo pakuti tumfwe fyonse ifyo ifyaremberwe pa rubari rwesu."¹⁴ Eikyo Hirukia shima pepo, Ahikamu, Akibore, Shafani, na Asaya baire kuri Huda kasesema mwanakashi, umukashi wakwa Sharumu umwana mwaume wakwa Tikiba umwana mwaume wakwa Hahasi, kasunga wafifwaro (areikara mu Yerusaremu mu kitungi kya bubiri), na bo basosere kuri ye.¹⁵ Kasesema mwanakashi asosere kuri bo ati, "Iki ekyo Yahweh, Resa wakwa Israeri, asosa ati: 'Kebe umuntu uukutumine kuri nebo,'"¹⁶ "Ifi ekyo Yahweh asosa ati: 'Bona, ndereta ubonaushi kuri iki kyaro na kubaikaramo, ukuringana ne fintu fyonse ifyarembwa mu kitabo ikyo imfumu ya baYuda yareberengamo."¹⁷ Pantu barinshire kabiri baokyerere tu resa tumbi urubani, pakuti bansokomone ku bakari ne mikitire yonse iyo bakitire-eikyo ubukari bwandi bwabirumukira pari iki kyaro, eryo tabwakapwe."¹⁸ Rero ku mfumu ya baYuda, uyo uwatumine weba ukwipusha ubufwayo bwakwa Yahweh, ifi ekyo ukasose kuri ye: "Yahweh, Resa wakwa Israeri asosa iki ati: 'Parwa mashiwi ayo weba umfwire,'"¹⁹ pa murandu wakunakirira kwa mutima obe, na pa murandu wari ikyefeshe we mwine pakinso kyakwa Yahweh, iryo waumfwa ifyo nebo nareranda pari iyi nkyende na bantu baiko, ukuti bari no kuposwa ne kitipu, kabiri pa murandu warepura ififwaro fyobe no kuririra pa kinso kyandi, nkomfwa kuri weba-uku ekuranda kwakwa Yahweh.²⁰ Bona, ndi no kukutwara ku fikorwe fyobe, kabiri mukakoronganikwa kunshishi yenu mu mutende. Amenso yobe tayakabone ubonaushi nkareta pari iyi nkyende. Eikyo umuntu aripitire iyi mbira ukuibwesha ku mfumu.

Chapter 23

¹ Eikyo imfumu yatumine inkombe abakoronganike kuri ye abakuru bonse aba mu Yuda na ba mu Yerusaremu. ² Eryo imfumu yaire ku ng'anda ya yakwa Yahweh, na baume bonse abakwa Yuda na bantu bonse aba mu Yerusaremu bari nayo, na bashima pepo, bakasesema, na bantu bonse, ukufuma ku baikye ukufika ku bakaramba. Eryo yaberenga mu matwi yabo amashiwi yonse aya mukitabo kya kipangano ikyo kyangirwe mu ng'anda yakwa Yahweh. ³ Imfumu yaritareme mupepi no ruceshi no kukita ikipangano ku kinso kyakwa Yahweh, ku kwenda panuma yakwa Yahweh no kubaka amafunde yakwe, ifipope fyakwe, na mafunde yakwe, ku mutima wakwe onse na mashiwi ya kipangano iki ayo ayaremberwe muri iki kitabo. Eikyo abantu bonse barisumine ku kuraenda ne kipangano. ⁴ Imfumu yakonkomeshe Hirukia shima pepo mukaramba, na bashima pepo baremukonkapo, na bakarinda wa mwinshi ku kufumya mwi tempere ryakwa Yahweh ifipe fyonse bapangire Baari na Ashera, ne ntanda shonse sha mu muru. Arifyokyere kunse ya Yerusaremu mu mabara aya mupokapoka wa Kidroni no kupita imitoi ku Betere. ⁵ Atamfyeshe bashima pepo babufi abo ishambumu sha baYuda shasontere ukurafutumwina pa nkyende sha pa muru mu misumba ya muri Yuda na mu nkyende sha shingurwike Yerusaremu-abo abareokyerere Baari ububani, ku kasuba na ku mwenshi, kufya mu muru, na ku ntanda shonse isha mu muru. ⁶ Arifumisha ikimuti kyaimikwa mu ng'anda yakwa Yahweh, kunse ya Yerusaremu no kukitwara ku Mupokapoka wa Kidroni no kukyocera kurya. Arikishonawire ukufika ku mitoi kabiri aposere irya mitoi mu nshishi sha bantu yawe yawe. ⁷ Aonawire imiputure ya bakirende abaume abo abari mwi tempere ryakwa Yahweh, umo abanakashi barepikwira insaru shakwa Ashera. ⁸ Yosia afumisha bashima pepo bonse mu misumba yakwa Yuda no konaure ififuro fyakupeperapo uko bashima pepo bareokyerere ububani, ukutura ku Geba ukufika ku Beresheba. Aryonawire inkyende ishikankara isha mpongoro isho ishari pa mwinshi wa mpongoro wakwa Yohua (umusumba wakwa kateka mukaramba), iyaberere ku kukuso pa mpongoro ya musumba. ⁹ Nangura bashima pepo bapafifuro fyakupeperapo tabarembombako pa kipairo kyakwa Yahweh mu Yerusaremu, bareryako umukate ushitutumuka pamo na bamunyina. ¹⁰ Yosia aryonawire Tofete, uwari mu Mupokapoka wakwa Ben Hinomu, pakuti nangura umo elenga umwana mwaume nangura umwana mwanakashi ku kukanapita mukokyewa ku muriro nge rambo kuri Moreke. ¹¹ Arifumisha bakabarwe abo imfumu shakwa Yuda shapere ku kasuba. Bari parukungu rwa pa mwinshi we tempere

ryakwa Yahweh, mupepi no muputure wakwa na Natani-Mereki, kiroro. Yosia aryokyere bakabarwe bakasuba.¹² Yosia imfumu yaryonawire amarambo ifyo ifyari pa muputure wa pa muru wakwa Ahasi, ifyo imfumu sha baYuda shapangire, na marambo ayo Manase apangire mu mansa shibiri ishe tempere ryakwa Yahweh. Yosia arifishonawire mutupimfya no kufiposa mu Mupokapoka wa Kidroni.¹³ Imfumu yaryonawire ififuro fyakupeperamo ifya rubari rwa kukabanga mu Yerusaremu, na kukuryo kwa rupiri uro imfumu ya Israeri Soromoni imfumu yakurire Ashitoret, ne kya museru kya bena Sidone; na Kemoshe, uwari kya museru kya bena Moabu, na Moreki, ikya museru kya bantu bakwa Ammoni.¹⁴ Aritobere ne kyaimikwa kya mabwe mutupimfya no kuputura ifimuti fyaimikwe ifya Ashera kabiri ariswishe isho nkyende na mafupa ya bantu.¹⁵ Yosia kabiri apwiririshe ukonaura amaburambo ayari mu Betere na mufifuro fyakupeperamo ifyo Yeroboamu umwana mwaume wakwa Nebati (uwarengere Israeri ukubembuka) ayo akurire. Kabiri aryokyere uburambo burya ne nkyende ishikankara no kushonaura ukufika ku mitoi. Kabiri aokyere ifimuti fyaimikwa fyakwa Ashera.¹⁶ Iryo Yosia aroreshe pa nkyende, abona inshishi isho ishari rubari rwa tupiri. Atumine abaume ukuyamukubura amafupa mu nshishi; eryo ayokyere pa kipairo, iki kyari ukuringana na mashiwi yakwa Yahweh ayo umuntu wakwa Resa abirikishe, umuntu uwabirishe ifi fintu.¹⁷ Eryo asosere ati, "Nga iribwe rirya ndebona ryanshi?" Abaume ba mu musumba bamwebere ati, "Irya ni nshishi ya muntu wakwa Resa uwafumine ku Yuda no kubirikisha parwa ifi fintu ifyo weba wakita ku burambo bwa ku Betere."¹⁸ Nomba Yosia asosere ati, "Rekeni kibe kyeka. mwireka umuntu nangu umo ukusunkanya amafupa." Eryo barekere amafupa yakwe yeka, pamopene na mafupa yakwa kasesema uyo uwafumine ku Samaria.¹⁹ Eryo Yosia afumishapo amayanda yonse aya pafifuro fyakupeperamo ayo ayari mu misumba ya ku Samaria, ayo imfumu ya Israeri yakurire, eryo arengere Yahweh ukufurwa. Akitire kuri fyo ifyakitikire pa Betere.²⁰ Aipeye bashimapepo bonse aba pafifuro fya kupeperapo abari pa ma burambo kabiri aokyere na mafupa ya bantu pari bo. Eryo abwerere ku Yerusaremu.²¹ Eryo imfumu yakonkomeshe abantu bonse ati, "Sefyeni ikyakukirira kuri Yahweh Resa wenu, ngefyo kyarembwa muri iki kitabo kya kipangano."²² Ukusefya kwa musango uyu ukwakukirira takwatarire ukukitika mu nshiku shabapingushi abaretungurura Israeri, nangura munshiku shonse ishambumu shakwa Israeri nangura Yuda.²³ Nomba mu mwaka warenga ikumi na kine konse konse uwa mfumu Yosia iki ikyakukirira kyakwa Yahweh barisefyeshe mu Yerusaremu.²⁴ Yosia kabiri arofeshe abo abareranda na bafwa nangura ku mipashi. Kabili arofeshe imirungu, uturubi, na fyonse ifya bunani ifyo fyareboneka mu kyaroy kya baYuda na Yerusaremu, pakuti afikirishe ikyebo ikyo kyarememberwe mu kitabo ikyo Hirukia shimapepo asangire mu ng'anda yakwa Yahweh.²⁵ Ribe Yosia tarabako, takwatarire akuba imfumu nga ye, uwabwerere kuri Yahweh no mutima wakwe onse, umweo wakwe onse, na maka yakwe yonse, uwarekonka amafunde yakwa Mose yonse. Kabiri takwatara akuba imfumu nga Yosia iyaima panuma yakwe.²⁶ Nangura kyari ifi, Yahweh tafumine ku kukaripwa kuntu akaripwe, ukwaire pari Yuda pa murandu wafyo Manase akitire ku kumukarifya.²⁷ Rero Yahweh asosere ati, "Nkafumya Yuda ku kinso kyandi, ngefyo na fumishe Israeri, kabiri nkaposa uyu musumba uyo nebo nasarire, Yerusaremu, ne ng'anda iyo narandire ati, 'Ishina ryandi rikaba kurya.'"²⁸ Ne mirandu imbi parwa kwa Yosia, fyonse ifyo akitire, bushe tafyarembwa mu kitabo kya mirandu ya shamfumu sha mu Yuda?²⁹ Munshiku shakwe, Farao Neko, imfumu ya Egypto, yaire mukurwa ne mfumu ya ku Asiria pa mumana wa Yufrate. Imfumu Yosia yaire ku kukumanya Neko mu burwi, na Neko arimwipewe pa Megido.³⁰ Aba bomfi bakwa Yosia bamupitire uwafwa mwi kyereta ukufuma ku Megido, bamutwere ku Yerusaremu, no kumushika mu nshishi Yakwe. Eryo abantu ba mu kyaroy baburire Yehoahasi umwana mwaume wakwa Yosia, barimusubire no kumukita imfumu mwi punda ryakwa wishu.³¹ Yehoahasi ari ne myaka amakumi yabiri na itatu iryo atampire ukuteka, atekere imyeshi itatu mu Yerusaremu. Ishina ryakwa nyina ryari ni Hamutari; ari mwana mwanakashi wakwa Yeremia uwa ku Ribna.³² Yehoahasi arikutire ifyabipa mu menso yakwa Yahweh, nge fintu fyonse ifyo ifikorwe fyakwe fyakitire.³³ Farao Neko arimubikire mu kifungo mu Ribra mu kyaroy kya Hamata, pakutira etaka mu Yerusaremu. Eryo Neko apingwire Yuda amataranta umwanda umo aya sirufere ne taranta rya goride.³⁴ Farao Neko akitire Eriakimu umwana mwaume wakwa Yosia imfumu ukumupyanika pari Yosia wishu, no kwarura ishina ryakwe ukuba Yehoakimu. Nomba aripiitire Yehoahasi ku Egypto, na Yehoahasi afwirire kurya.³⁵ Yehoakimu aripere sirufere na goride kuri Farao. Pakuti engakumanisha ifyarefwaya Farao, Yehoakimu asonkeshe ikyaroy kabiri aripatikishe umuntu mu bantu ba mu kyaroy ukumuripira sirufere na goride ukuringana ne kipimo kyabo.³⁶ Yehoakimu ari ne myaka amakumi yabiri na isano iryo atampire ukuteka, kabiri atekerefye imyaka ikumi rimo na umo mu Yerusaremu. Ishina ryakwa nyina ryari ni Zebida; ari mwana mwanakashi wakwa Pedaiya uwa ku Ruma.³⁷ Yehoakimu arikutire ifyabipa mu menso yakwa Yahweh, ngefyo ifikorwe fyakwe fyakitire.

Chapter 24

¹ Munshiku shakwa Yehoakimu, Nebukatinesari imfumu ya ku Babironi asanshire Yuda; na Yehoakimu aishireba umubomfi pa myaka itatu. ² Yahweh atumine ifita kuri Yehoakimu ifya bena Kaldi, abena Aramu, abena Moabu, na bena Amore; afitumine no kuya rwisha ikyaroy kya baYuda no kukyonaura. Iki kyari kufikirisha ikyeba Yahweh arandire kubabomfi bakwe bakasesema. ³ Niku kyebo kyakwa Yahweh eko iki kyakitikire pari Yuda, ku kumufumya ku kinso kyakwe, pa murandu wa membu shakwa Manase, fyonse ifyo akitire, ⁴ na pa murandu wa bakaere aresumya umuropa, pantu aiswishe umuropa wakaere mu Yerusaremu. Yahweh tasumine ukumuberera uruse. ⁵ Na pa mirandu yakwa Yehoakimu, na fyonse ifyo akitire, bushe tayarembwa mu kitabo kya mirandu ya shamfumu sha mu Yuda? ⁶ Yehoakimu arere ne fikorwe fyakwe, na Yehoiakin umwana mwaume wakwe e waishireba imfumu mwi punda ryakwe. ⁷ Imfumu ya

ku Egypto tayakonkenyepo ukusansa ukufuma mu kyarokyaiko, pantu imfumu ya Babironi yaripokere inkyende shonse isho isharetekwa na Egypto, ukutura ku mumana wa Egypto ukufika ku mumana wa Ufrate.⁸ Yehoiakini ari ne myaka ikumi na kine konse konse iryo atampire ukuteka; atekere mu Yerusaremu imyenshi itatu. Ishina ryakwa nyina ni Nehushita; ari mwana mwanakashi wakwa Elnatani uwa ku Yerusaremu.⁹ Akitire ifyabubi mu menso yakwa Yahweh; akitire fyonse ifyo wishi arekita.¹⁰ Panshita irya abashirika bakwa Nebukatinesari imfumu ya ku Babironi basanshire Yerusaremu no kushinguruka umusumba.¹¹ Nebukatinesari imfumu ya ku Babiloni aishire ku musumba ninshi abashirika bakwe nabaushinguruka,¹² na Yehoiakini imfumu yakwa Yuda aire ku mfumu ya ku Babironi, na nyina, ababomfi bakwe, na banakashi bakwe, na bakiroro bakwe, imfumu ya Babironi yarimwikate mu mwaka warenga kine konse konse uwakuteka kwakwe.¹³ Nebukatinesari apiitire ifyuma ukufuma murya fyonse ifyaruma umutengo ukufuma mu ng'anda yakwa Yahweh, nefya mu ng'anda ya mfumu. Ariputawire ifipe fyonse ifya goride ifyo Soromoni imfumu yakwa Israeri apangire mwi tempere ryakwa Yahweh, ifyo Yahweh asosere ukukita.¹⁴ Aripitire muri bunkore Yerusaremu yonse, bakiroro bonse, na baume bonse abankondo, amakana ikumi rimo abasha, na bonse bakabasa na bakafura wafyera. Takwashere nangura umo kano abantu abaranda sana mu kyarokyaiko.¹⁵ Nebukatinesari apiitire Yehoiakini muri bunkore ku Babironi, na nyina wa mfumu muri bunkore, na bakashi, bakiroro, na akanabesa ba mu kyarokyaiko. Aribapiitire muri bunkore ukufuma ku Yerusaremu ukuya ku Babironi.¹⁶ Bonse abaume bankondo, amakana kine rubari ne kana rimo bakabasa na bakufura wa fyera, aba bonse baringire ukurwa inkondo-imfumu ya mu Babironi yaribaretere aba bantu muri bunkore ku Babironi.¹⁷ Imfumu ya ku Babironi yakitire Matania, Yehoiakini munyina wakwa wishi, ukuba imfumu mukifuro kyakwe, no kupiribura ishina rwakwe ukuba Sedekia.¹⁸ Sedekia ari ne myaka amakumi yabiri naumo iryo atampire ukuteka; atekere imyaka ikumi na umo mu Yerusaremu. Ishina ryakwa nyina ni Hamutari; ari mwana mwanakashi wakwa Yeremia ukufuma ku Ribna.¹⁹ Akitire ifya bubi mu menso yakwa Yahweh; akitire fyonse ifyo Yehoiakini arekita.²⁰ Pa mulandu wa bukari bwakwa Yahweh, ifi fyonse fyakitikire mu Yerusaremu na mu Yuda, mpaka abatamfishe ukufuma ku kinso kyakwe. Eryo Sedekia apondokere imfumu ya ku Babironi.

Chapter 25

¹ Kyakitike mu mwaka warenga pabura mukuteka kwa mfumu Sedekia, mu mwenshi warenga ikumi rimo, na pabushiku bwarenga ikumi rimo ubwa mu mwenshi, Nebukatinesari imfumu ya Babironi yaishire ne fita fyakwe fyonse ku kurwa na Yerusaremu. Aikere rubari, eryo bakurire ikibumba kyakukingirira.² Eikyo umusumba warishingurwikwe mpakafye umwaka warenga ikumi na umo mukuteka kwa mfumu Sedekia.³ Pa bushiku bwarenga pabura mu mwenshi warenga bune ubwa muri uyo mwaka, ikipowe kyarikonkenyepo sana mu musumba ukuti tamwari ikiryo ku bantu abekara kyarokyaiko.⁴ Eryo umusumba watoberwe, na bonse abaume ba burwi bafurumwike pa bushiku munshira ya ku mwenshi wa pakati kafibumba fibiri, kwi bara rya mfumu, neryo abena Kidi bonse barishingurwike umusumba. Imfumu yarorere mu Araba.⁵ Nomba abashirika ba bena Kidi basupikire imfumu Sedekia no kuisanga mu kiswebembe umushaba nangu kimo ikya mu mumana wa Yodani rubari rwa Yeriko. Abashirika bakwe bonse barisarangene ukufuma kuri ye.⁶ Baikete imfumu no kuitwara pa muru ku mfumu ya Babironi pa Ribura, uko barepisha ubupingushi pari ye.⁷ Parwa bana baume bakwa Sedekia, babakomene pa menso yakwe. Eryo arobweremo amenso yakwe,, barimutabirire iminyororo ya mukuba, eryo bamutwere ku Babironi.⁸ Rero mu mwenshi warenga busano, pa bushiku bwarenga kine rubari ubwa mu mwenshi, rwari mu mwaka warenga ikumi na pabura ukwakuteka kwakwa Nebukatinesari imfumu ya Babironi, Nebukatinesari, umusha wa mfumu ya Babironi na mushika wa barinshi bakwe, baishire ku Yerusaremu.⁹ Aokyere ing'anda yakwa Yahweh, ikipango kya mfumu, na mayanda yonse aya mu Yerusaremu; nakabiri ifiri fyonse ifikurwa ifykindama mu musumba aryokyere.¹⁰ Ngefyo amaringa yonse yashingurukire Yerusaremu, onse umushirika uwa bena Babironi uyo uwari panshi yakwa mushika wa murinshi aribonawire.¹¹ Ku bantu abo abashere mu msumba, abo abaitwere ku mfumu ya Babironi, na basherepo ku mpendwa-Nebusaradani, mushika wa murinshi, aribapitire muri bunkore.¹² Nomba mushika wa murinshi arirekere ababusa bamo aba mu kyarokyaiko ku kubomba ikinto shakupatikishiwa na mu mapnga.¹³ Ngefyo inkyenshi sha mukuba isho ishara mu ng'anda yakwa Yahweh, Kiridi barifitoba mu tupimfya no kubwekesha umukuba ku Babironi.¹⁴ Imipika, bashoforo, ifyakushimishako umuriro, ifipau, na fyonse ifya kupyungirako ifya mukuba ifyo bashimapepo barebomfya mwi tempere-abena Karidi barifipitire fyonse ukufumyamo.¹⁵ Imipika shakufumishako bamufukura, ne mbare shafonka isho ishapangirwe na goride, nefyo ifyapangirwe na sirufere-umukuru maronda wa ku mfumu arifipitire na fyo.¹⁶ Inkyenshi shibiri, umumana, ne fyakutekapo ifyo Soromoni apangire pa ng'anda yakwa Yahweh fyarikwatishe sana umukuba ukukira ifyo mukipimo.¹⁷ Ukurepa kwa nkyenshi ya tampirapo kwari imikono ikumi na kine konse konse, ikitebo kyamukuba kyari pa muru wakiko. Ikitebo kyari imikono itatu mu butari, ne mirimo ya pa muru na pomagranete ukushinguruka inkyende yonse. Fyonse fyapangirwe umukuba. Inkyenshi imbi ne mirimo yaiko iya pa muru yari imoine nge ya kubarirapo.¹⁸ Umukaramba wa bamaronda asendere Seraia umukaramba wa bashimapepo, pamo na Sefania, inkonkani yakwa shimapepo. na bakasunga bapongoro batatu.¹⁹ Ukufuma mu musumba asendere umufungwa umurashi uwarerorekesha pa bashirika, na baume bane abo bakiroro ba mfumu, abo aba bakiri mu musumba. Kabiri asendere umufungwa umukaramba wa bashirika bamfumu uyo uwarerorekesha pa baume bakosa mu bashirika, pamo pene na baumed amakumi mutanda abakindama sana ukufuma mu kyarokyaiko abari mu musumba.²⁰ Eryo Nebusaradani, umukaramba wa bamaronda, abasendere no kubareta ku mfumu ya Babironi pa Ribura.²¹ Imfumu ya Babironi yabepeye pa Ribura mu kyarokyaiko kya Hamati. Muri iyi nshira, Yuda afumene

mu kyarō kyakwe no kuya mubusha.²² Pa rwa bantu abashere mu kyarō kya baYuda, abo abo Nebukatinesari imfumu ya babironi yashire, abikire umwana mwaume wakwa Ahikamu, umwana mwaume wakwa Shefani, ku kuba abakaramba pari bo.²³ Nomba iryo bonse abakaramba ba bashirika, na baume babo, baumfwire ukuti imfumu ya Babironi naipanga Gedaria umurashi, baire kuri Gedalia pa Mizipa. Aba baume bari bana baume bakwa Ishimaeli umwana mwaume wakwa Tanihumeti umwina Netofati, na Yaazania umwana mwaume wakwa Makatite-bena na baume babo.²⁴ Gedaria apangire umurapo kuri bo na ku baume babo kabiri asosere kuri bo ati, "Mwitina bakiroro ba bena Karidi. Ikareni mu kyarō no kubembora imfumu ya Babironi, kabiri kikaba bwino kuri mwebo."²⁵ Rero kyakitikire ukuti mu mwenshi warenga kine rubari Ishimaeri umwana mwaume wakwa Netania umwana mwaume wakwa Erishama, ukufuma murupwa rwa bufumu, baishire na baume ikumi rimo no kutaasha Gedaria. Gedaria arifwire, pamo pene na baume bakwa Yuda na abena Babironi abari na ye pa Mizipa.²⁶ Eryo abantu bonse, ukufuma kuwakyepeshepo ukufika kuwakurishopo, na bakaramba ba bashirika, baimine no kuya ku Egypto, pantu baretina abena Babironi.²⁷ Kyakitike panuma mu mwaka warenga amakumi yatatu na kine rubari uwa mubusha bwakwa Yehoiakini imfumu ya baYuda, mu mwenshi warenga ikumi rimo na ibiri, pa bushiku bwarenga amakumi yabiri na kine rubari ubwa mu mwenshi, ukuti Aweri-Maduki imfumu ya Babironi akakwire Yehoiakini imfumu ya baYuda ukufuma mu kifungo. Iki kyakitike mu mwaka uo Aweri-Maduki atampire ukuteka.²⁸ Arandire ne nkumbu kuri ye no ku mupera ikipuna ikyakira pa bukindami ukukira pari ifyo ifya mfumu shimbi abari na ye mu Babironi.²⁹ Aweri-Maduki afumishe ifyakufwara fyakwa Yehoiakini ifya mukifungo, na Yehoiakini arerya ryonse kwi teburo rya mfumu mu bwikashi bakwe bonse.³⁰ Na maripiro ya fyakurya ryonse yareperwa kuri ye kirabushiku mu bwikashi bwakwe bonse.

1 Chronicles

Chapter 1

¹ Adamu, Seti, Enoshi, ² Kenani, Maharareri, Yerede, ³ Enoki, Metusera, Rameki. ⁴ Abana baume bakwa Noah ni Shemu, Hamu, na Yafeti. ⁵ Abana baume bakwa ya Yafeti bari ni Gomeri, Magogi, Madai, Yafani, Tubari, Mesheki, na Tirasi. ⁶ Abana baume bakwa Gomeri bari ni Ashikenasi, Rifati, na Togarima. ⁷ Abana baume bakwa Yafani bari ni Erisha, Tashishi, abena Kitimu, na bena Rodanimu. ⁸ Abana baume bakwa Hamu bari ni Kushi, Egypto, Puti, na Kenani. ⁹ Abana baume bakwa Kushi bari ni Seba, Hafira, Sabuta, Rama, na Sabuteka. Abana baume bakwa Rama bari ni Sheba, na Dedani. ¹⁰ Kushi aishireba wishi wakwa Nimurodi, aishireba ipaka rya ntanshi pano kyarō. ¹¹ Egypto aishireba ikikorwe kya bena Rudi, Anamu, Rehabu, na Nafuta, ¹² Paturusi, na Kaseru (ukwafumine aba Firisiti), na bena Kafuto. ¹³ Kenani aishireba wishi wakwa Sidoni, iberi ryakwe, na bena Hiti. ¹⁴ Kabiri aishireba ikikorwe kya bena Yebusi, abena Amore, na bena Gigashi, ¹⁵ abena Hivi, abena Akiti, na bena Sini, ¹⁶ abena Avadi, abena Zemari, na bena Hamati. ¹⁷ Abana baume bakwa Shemu bari ni Eramu, Ashuri, Afaxadi, Rudi, Aramu, Uzi, Huri, na Geta, na Mesheki. ¹⁸ Afaxadi aishireba wishi wakwa Shera, Shera aishireba wishi wakwa Ebere. ¹⁹ Ebere arikwete abana baume babiri. Umo shina ryakwe ni Peregi, mu nshiku shirya ikyarō kyaryabanikemo. Ishina ryakwa munyina ari ni Yokutani. ²⁰ Yokutani aishireba wishi wa bena Almodadi, Sherefi, Hasamaveti, Yera, ²¹ Hadoramu, Uzal, Dikira, ²² Obari, Abimero, Sheba, ²³ Ofi, Hakira, na Yobabu; bonse aba bari mu bufyashi bwakwa Yokutani. ²⁴ Shemu, Afaxadi, Shela, ²⁵ Ebere, Peregi, Reu, ²⁶ Serugi, Naho, Tera, ²⁷ Abramu, uwari ni Abrahamu. ²⁸ Abana baume bakwa Abrahamu bari ni Isaki na Ishimeo. ²⁹ Ubu ebwari bufyashi bwakwe: Iberi ryakwa Ishimeo ari ni Nebaioti, na Keda, Adbeel, na Mibisamu, ³⁰ Mishima, Duma, Massa, Hadadi, Tema, ³¹ Yeturi, Nafirishi, na Kedima. Aba ebari abana baume bakwa Ishimeo. ³² Abana baume bakwa Ketura, abanakashi bapambari bakwa Abrahamu, bari ni Zimrani, Yokishani, Medani, Midiani, Ishibaki, na Shua. Abana baume bakwa Yokishani bari ni Sheba na Dedani. ³³ Abana baume bakwa Midiani bari ni Efa, Eferi, Hanoki, Abida, na Erida. Bonse aba bari ba mu bufyashi bwakwa Ketura. ³⁴ Abrahamu aishireba wishi wakwa Isaki. Abana baume bakwa Isaki bari ni Esau na Israeri. ³⁵ Abana baume bakwa Esau bari ni Erifasi, Reueri, Yeushi, Yaramu, na Kora. ³⁶ Abana baume bakwa Erifasi bari ni Tamani, Oma, Sefo, Gatamu, Kenasi, Timuna, na Amareki. ³⁷ Abana baume bakwa Reueri bari ni Nahati, Sera, Shama, na Misa. ³⁸ Abana baume bakwa Seiri bari ni Rotani, Shobari, Sibeoni, Ana, Dishoni, Eseri, na Dishani. ³⁹ Abana baume bakwa Rotani bari ni Hori na Homamu, na Timuna ari ni nkashi yakwa Rotani. ⁴⁰ Abana baume bakwa Shobari bari ni Arifani, Mannati, Ebari, Shefo, na Onamu. Abana baume bakwa Sibeoni bari ni Aiah na Ana. ⁴¹ Umwana mwaume wakwa Ana ari ni Dishani. Abana baume bakwa Dishani bari ni Hemudani, Eshibani, Itirani, na Kerani. ⁴² Abana baume bakwa Eseri bari ni Biruani, Safani, na Akani. Abana baume bakwa Dishani bari ni Usi na Arani. ⁴³ Ishi e mfumu shareteka mu kyarō mu Edomu ribe mu Israeri tamuraba imfumu iri yonse. Bera umwana mwaume wakwa Beori, na ishina rya musumba wakwa ryainikirwe ati Dinaba. ⁴⁴ Iryo Bera afwire, Yobabu umwana mwaume wakwa Sera uwa ku Bosira e watekere mu nkyende yakwe. ⁴⁵ Iryo Yobabu afwire, Hushamu uwafumine ku kyarō kya bena Temani e watekere mu nkyende yakwe. ⁴⁶ Iryo Hushamu afwire, Hadadi umwana mwaume wakwa Bedadi akimfishe abena Midiani mu kyarō kya ku Moabu, e watekere mu nkyende yakwe. Ishina rya musumba wakwe wareitwa ati Afiti. ⁴⁷ Iryo Hadadi afwire, Samura uwafumine ku Masireka e watekere mu nkyende yakwe. ⁴⁸ Iryo Samura afwire, Shauri uwa ku Rehoboti uwari pa muru wa nyika e watekere mu nkyende yakwe. ⁴⁹ Iryo Shauri afwire, Baari-Hanani umwana mwaume wakwa Akibo e watekere mu nkyende yakwe. ⁵⁰ Iryo Baari-Hanani umwana mwaume wakwa Akibo afwire, Hadadi e watekere mu nkyende yakwe. Ishina rya uyu musumba wainikirwe ati Pai. Umukashi wakwe ishina ari ni Metaberi umwana mwanakashi wakwa Matiredi umwana mwanakashi wakwa Me-Zahabu. ⁵¹ Hadadi arifwire. Imfumu sha mu Edomu shari ni mfumu Timuna,

Chapter 2

imfumu Arifa, Imfumu Yeteti,⁵² Imfumu Oribama, Imfumu Era, Imfumu Pinoni,⁵³ Imfumu Kenasi, Imfumu Temani, Imfumu Mibesa,⁵⁴ Imfumu Magidieri, ne Mfumu Iramu. Ishi e mfumu shari ku Edomu.

Chapter 2

¹ Aba e bari abana baume bakwa Israeri: Rubeni, Simeoni, Revi, Yuda, Isaka, Seburani, ² Dani, Yosefu, Benjamini, Nafutari, Gadi, na Asheri. ³ Abana baume bakwa Yuda bari ni Era, Onani, na Shera, abafyerwe kuri ye ku mwana mwanakashi wakwa Shua, umwina Kenani. Era, iberi ryakwa Yuda, arebifya ku kinso kyakwa Yahweh, na Yahweh amwipeye. ⁴ Tama, nafyara wakwe, amufyarire Perez na Zera. Yuda arikete abana baume basano. ⁵ Perez akwete abana baume abari ni Hezroni na Hamuri. ⁶ Sera akwete abana baume abari ni Simri, Etani, Hemani, Kalkore, na Dara, bonse bari ba sano. ⁷ Umwana mwaume wakwa Karmi ari ni Akari, uwaretere ubwafya pa bena Israeri iryo aibire ifasungirwe Resa. ⁸ Umwana mwaume wakwa Etani ari ni Asaria. ⁹ Hezroni akwete abana baume abari ni Yeremeru, Ramu, na Karebu. ¹⁰ Ramu aishireba wishu wakwa Aminadabu, na Aminadabu aishireba wishu wakwa Nashoni, uwari intungurushi ya bana bakwa Yuda. ¹¹ Nashoni aishireba wishu wakwa Sarima, na Sarima aishireba wishu wakwa Boasi. ¹² Boasi aishireba wishu wakwa Obedi, na Obedi aishireba wishu wakwa Yese. ¹³ Yese aishireba wishu wakwa Eriabu iberi ryakwe, Abinadabu uwa bubiri, Shimeya uwa butatu, ¹⁴ Netaneri e wa bune, Radai e wa busano ¹⁵ Osemu e warenga mutanda, na Davi e wa kine rubari. ¹⁶ Bankashi yabo bari ni Seruiya na Abigial. Abana baume bakwa Seruiya bari batatu Abishai, Yoabu na Asaeri. ¹⁷ Abigail akwete Amasa, wishu ari ni Yete umwina Ishimaeri. ¹⁸ Karebu umwana mwaume wakwa Hezroni aishireba wishu wa bana muri Asuba umukashi wakwe, na muli Yeriote. Abana baume bakwe bari ni Yesheri, Shababu, na Adoni. ¹⁹ Asuba arifwire, eryo kabiri Karebu aupire Afurati, afyeremo Huri. ²⁰ Huri aishireba wishu wakwa Uri, na Uri aishireba wishu wakwa Besareri. ²¹ Panuma Hezroni (iryo akwete imyaka amakumi mutanda) aupire umwana mwanakashi wakwa Makiri, wishu wakwa Giridi. Afyereko Segubu. ²² Segubu aishireba wishu wakwa Yairi, uwatungurwire imusumba amakumi yatatu mu kyarokya ku Giridi. ²³ Geshuri na Aramu baburire Hafoti Yairi na Kenati, arishingurwike ne misumba iyari amakumi mutanda aba bonse bari bufyashi bwakwa Makiri, wishu wakwa Giridi. ²⁴ Panuma ya mfwa yakwa Hezroni, Karebu aire muri Efurata, umukashi wakwa wishu Hezroni. Amufyarire Ashuri, wishu wakwa Tekoa. ²⁵ Umwana mwaume wakwa Yerameri, iberi ryakwa Hezroni, bari ni Ramu iberi, Buna, Oreni, Osemu, na Ahiya. ²⁶ Yerameri arikwete naumbi umukashi ne shina ryakwe ari ni Atara. Ari nyina wakwa Onamu. ²⁷ Abana baume bakwa Ramu, iberi ryakwa Yerameri, bari ni Masi, Yamini, na Erekeri. ²⁸ Abana baume bakwa Onamu bari ni Shama na Yada. Abana baume bakwa Shama bari ni Nadabu na Abishuri. ²⁹ Ishina rya mukashi wakwa Abishuri ari ni Abihairi, na ye amufyarire Ahibani na Moridi. ³⁰ Abana baume bakwa Nadabu bari ni Seredi na Apaimu, na Seredi afwire ukwabura umwana. ³¹ Umwana mwaume wakwa Apaimu ari ni Ishi. Umwana mwaume wakwa Ishi ari ni Sheshani. Umwana mwaume wakwa Sheshani ari ni Ahirai. ³² Abana baume bakwa Yada, munyina wakwa Shama, bari ni Yeteri na Yonatani. Yeteri afwire ukwabura umwana. ³³ Abana baume bakwa Yonatani bari ni Pereti na Sasa. Bonse bari mubufyashi bwakwa Yerameri. ³⁴ Nomba Sheshani takwete abana baume, akwete abanakashi. Sheshani arikwete mubomfi, waku Egypto, ishina ari ni Yariya. ³⁵ Sheshani apere umwanakashi wakwe kuri Yariya umubomfi wakwe ngo mukashi wakwe. Amufyarire Atai. ³⁶ Atai ari wishu wakwa Natani, na Natani ari wishu wakwa Sabadi. ³⁷ Sabadi ari wishu wakwa Efura, na Efura ari wishu wakwa Obedi. ³⁸ Obedi ari wishu wakwa Yehu, na Yehu ari wishu wakwa Azaria. ³⁹ Azaria ari wishu wakwa Heresi, na Heresi ari wishu wakwa Ereasa. ⁴⁰ Ereasa ari wishu wakwa Sismai, na Sismai ari wishu wakwa Sharumu. ⁴¹ Sharumu ari wishu wakwa Yekamira, na Yekamira ari wishu wakwa Erishama. ⁴² Abana baume bakwa Karebu, munyina wakwa Yerameri, ari ni Misha iberi ryakwe, uwaishireba wishu wakwa Sifu. Umwana mwaume wakwe uwa bubiri, Maresha, uwari wishu wakwa Heburoni. ⁴³ Abana baume bakwa Heburoni bari ni Kora, Tapua, Rekemu, na Shema. ⁴⁴ Shema aishireba wishu wakwa Rahamu, wishu wakwa Yorokeyamu. Rekemu ari wishu wakwa Shama. ⁴⁵ Umwana mwaume wakwa Shama ari ni Maoni, na Maoni ari ni wishu wakwa Beti Suri. ⁴⁶ Efa, iure ryakwa Kerebu, amufyarire Harani, Mosa, na Gesesi. Harani ari wishu wakwa Gesesi. ⁴⁷ Abana baume bakwa Yada bari ni Regemu, Yotamu, Gesheni, Pereti, Efa, na Shafu. ⁴⁸ Maka, iure ryakwa Karebu, amufyarire Sheberi na Tihana. ⁴⁹ Nao afyere Shafu wishu wakwa Madimana, na Shefa wishu wakwa Makibena na wishu wakwa Gibeya. Umwana mwanakashi wakwa Karebu ari ni Akisa. Aba bonse bari mu bufyashi bwakwa Karebu. ⁵⁰ Aba e bari mu bufyashi bwakwa Karebu. Abana baume bakwa Huri iberi ryakwa Efurata: Shobari wishu wakwa Kiriati Yerimu, ⁵¹ Sarima wishu wakwa Beterehemu, na Harefu wishu wakwa Beti Gada. ⁵² Shobari wishu wakwa Kiriati Yarimu eba mu bufyashi bwakwe, Haroe, na kitika wa bena Mabahati, ⁵³ ne mikowa yakwa Kiriati Yarimu: Abena Itiri, abena Puti, abena Shumati, na bena Mashira. Abena Sorati na bena Eshitaori bafumine kuri bo. ⁵⁴ Aba mu bufyashi bwakwa Sarima bari ni Beterehemu, abena Netofarim Atroti Beti Yoabu, na kitika wa bena Manahati-abena Sorati, ⁵⁵ ne mikowa ya bakaremba abaikere pa Yabesi: Abena Tiroti, abena Shimeati, na bena Sukati. Aba bonse bari mu bena Keni abafumine kuri Hamati wishu wa ba ng'anda yakwa Rekabu.

Chapter 3

¹ Nomba aba ebana baume bakwa David abo abafyerwe kuri ye mu Hebron: Umwana wakutampirapo ari ni Amnon, muri Ahinoam ukufuma ku Jezreel; uwarenga bubiri ari ni Danieri, muri Abigail ukufuma ku Carmel; ² uwarenga butatu ari ni Absharom, nina wakwe ari ni Maakah, umwana mwanakashi wakwa Taimai imfumu ya ku Geshur. Uwarenga bune ari ni Adonijah umwana mwaume wakwa Haggith. ³ Uwarenga busano ari ni Shephatiah muri Abitai; uwarenga

mutanda ari ni Ithream muri Igrah umukashi wakwe. ⁴ Aba mutanda bafyerwe kuri David mu Hebron; uko atekere imyaka kine rubari ne myeshi mutanda. Kabiri atungurwire imyaka amakumi yatatu na itatu mu Yerusaremu. Aba ebana baume bane, muri betisheba umwana mwanakashi wakwa Ammiel, ⁵ abo abafyerwe kuri yee mu Yerusaremu: Shamua, Natani, na Soromoni. ⁶ David na bambi abana baume bari ni: Ibhari, Erishua, Erifereti, ⁷ Noga, Nefegi, Yafiya, ⁸ Erishama, Eriada, na Erifereti. ⁹ Aba ebana baume bakwa David, ukwabura ukubikapo abana baume ba muri abo ashaupire, Tamar ari ni nkashi yabo. ¹⁰ Soromoni umwana wakwe umwaume ari ni Rehoboam. Rehoboam akwete umwana mwaume ari ni Abijagh. Abijagh umwana wakwe umwaume ari ni Asa. Asa nao umwana wakwe umwaume ari ni Jehoshaphati. ¹¹ Jehoshaphati umwana wakwe umwaume ari ni Jehoram. Jehoram umwana wakwe umwaume ari ni Ahaziah. Ahaziah umwana wakwe umwaume ari ni Joashi. ¹² Joashi umwana wakwe umwaume ari ni Amaziah. Amaziah umwana wakwe umwaume ari ni Azariah. Azariah umwana wakwe umwaume ari ni Yotamu. ¹³ Yotamu umwana wakwe umwaume ari ni Ahazi. Ahazi umwana wakwe umwaume ari ni Hezekiah. Hezekiah umwana wakwe umwaume ari ni Manasseh. ¹⁴ Manasseh umwana wakwe umwaume ari ni Amoni. Amoni umwana wakwe umwaume ari ni Yosiya. ¹⁵ Yosiya abana bakwe abaume bari uwakutampirapo ari ni Yohanamu, no mwana mwaume uwarenga bubiri ni Yehoiakim no mwana wakwe uwa butatu ari ni Zedekiah, no mwana mwaume warenga bune ari ni Sharumu. ¹⁶ Yohoiakim abana bakwe abaume bari ni Yohoiakimu na Sedekiah. ¹⁷ Abana bakwa Jehoiakimu uwari mu busha, ni Shearitiel, ¹⁸ Malkiram, Pedaiah, Shenazzar, Yekamiah, Hoshama, na Nedabiah. ¹⁹ Pedaiah abana bakwe abaume bari ni Zerubbabel na Shimei. Zerubbabel abana bakwe abaume bari ni Meshullam na Hanamiah; Shelomith ari ni nkashi yakwe. ²⁰ Na bambi abana bakwe abaume basano bari ni Hashubah, Ohel, Berekiah, Hasadiah, na Jushab-Hesed. ²¹ Hanamiah abana bakwe abaume bari ni Peratiah na Yeshaiiah. umwana wakwe umwaume ari ni Rephaiah, na barupwa rwakwe bari ni Arnan, Obadiah, na Shekaniah. ²² Abana bakwa Shekaniah bari ni Shamaiah na bana bakwe abaume bari ni: Igal, Bariah, Neariah, na Shaphati. ²³ Neariah abana bakwe abaume batatu bari ni Elioenai, Hizkiah, na Azrikam. ²⁴ Elioenai abana bakwe abaume kine-rubari bari ni Hadaviah, Eriashib, Peraniah, Akkub, Yohanan, Deraiah, na Anani.

Chapter 4

¹ Juda barupwa bakwe bari ni Perezi, Hezron, Kami, Huri, na Shobal. ² Shobal ari ni wishu wakwa Reaiya. Reaiya ari ni wishu wakwa Yahati. Yahati ari ni wishu wakwa Ahumai na Rahadi. Aba bamumikowa yakwa Zorati. ³ Ifi e fikolwe fya mu mikowa mu musumba wa Etam: Jesireri, Ishima, na Idibash. Ishima ryakwa nkashi yabo ari ni Hasereponi. ⁴ Penueri ari kikorwe kya mikowa mu musumba wa Gedori. Ezari ari e ntuntuko ya mikowa mu Husha. Aba e barupwa rwakwa Huri, iberi ryakwa Ephrata kabiri e ntuntuko ya Beterehemu. ⁵ Ashuri wishu wakwa Tekoa akwete abakashi bakwe babiri, Erah na Naarah. ⁶ Naarah amufyarire Ahuzzam, Hephheri, na Haahashtari. Aba e barupwa rwakwa Naarah. ⁷ Herah abana bakwe abaume bari ni Zereti, Zohar, Ethnan, ⁸ na Kozi, e waishireba wishu wakwa Anubi na Hazzobebah, na mu mikowa umwakonkanine ukufuma pari Aharhel umwana mwaume wakwa Hurum. ⁹ Yabeshi ari uwakindikwa ukukira pari bawabo abaume. Nyina wakwe aremukuta ati Yabeshi. Asosere ati, "Pantu namufyarire mukukaripwa." ¹⁰ Yabeshi akutire apakaramba kuri Resa wakwa Israeri eryo rlandire ati, "Nga kyakweba ati mukishinka mwampaara, no kukusha umupaka wandi, no kuboko kwenu kwaba pari nebo. Iryo mukakita ifi mukafumyapo ubukari. pakwebati nkabe uwabura ubukari!" Eikyo Resa e pakumupera ikyo arombere. ¹¹ Kerub wabo wakwa Shaha aishireba wishu wakwa Mehiri, uyo uwari wishu wakwa Eshitoni. ¹² Eshitoni aishireba wishu wakwa Beti Rapha, Paseah, na Tehinnah, wishu wakwa Irnahashi. Abo e baume abareikara mu Rekah. ¹³ Kenasi abana bakwe abaume bari ni Othniel na Seraiah. Othniel abana bakwe abaume bari ni Hathati na Meohothai. ¹⁴ Meohothai aishireba wishu wakwa Ophrah, na Seriah uwaishireba wishu wakwa Joab, intuntuko yakwa Ge Harashim, pantu bari bantu abashirimuka mufyakupanga-panga. ¹⁵ Abana baume bakwa Karebu umwana mwaume wakwa Jephunneh bari ni, Iru, Erah, na Naamu. Erah umwana wakwe umwaume ari ni Kenasi. ¹⁶ Yehallelel abana bakwe abaume bari ni Zifi, Ziphah, Tiriah, na Asarel. ¹⁷ Ezrah abana bakwe abaume bari ni Yether, Mered, Ephher na Yaron. Mered umukashi wakwe wa ku Egypt afyere Miriam, Shammai, na Ishbah, uwaishireba wishu wakwa Eshtemoa. ¹⁸ Aba e bana baume bakwa Bitiah, umwana mwanakashi wakwa Pharao, Heber, uyo Mered aupire. Mered umwina Yuda umukashi wake afyere Jered, uwaishireba wishu wakwa Gedor; Heber uwaishireba wishu wakwa Soko; na Jekuthiel, uwaishireba wishu wakwa Zanoah. ¹⁹ Pa bana baume babiri abamukashi wakwa Hodia, nkashi yakwa Naham, umo aishireba wishu wakwa Keirah umwina Gami. Umbi nao ari ni Eshitimoa umwaina Maokathite. ²⁰ Abana baume bakwa Shimon bari ni Amnon, Rinnah, Ben-Hanan, na Tiron. Barupwa rwakwa Ishi bari ni Zoheth na Ben-Zoheth. ²¹ Barupwa rwakwa Sherah umwana mwaume wakwa Juda, bari ni Era wishu wakwa Rekah, Radani wishu wakwa Mereshah ne mikowa ya bapikura insaru ku Beth Ashbea, ²² Jokimu, umuntu wa ku Kozeba, na Yoash na Saraph, uwaretungurura mu Moabu na Yashubi Rehem. (Iri ryashi ryafumine kufyarembere ku kare.) ²³ Aba e barebumba ifyakubumba-bumba abareikara mu Netaim na ku Gederah kabiri barebombera imfumu. ²⁴ Shimeni barupwa rwakwe bari ni Nemuel, Yamin, Yerib, Zerah na Shauri. ²⁵ Shallum ari mwana mwaume wakwa Shauri, Mibsam ari mwana mwaume wakwa Shellum, na Mishma ari mwana mwaume wakwa Mibsam. ²⁶ Mishma barupwa rwakwe bari ni Hammuel umwana mwaume wakwe, Zakkur umwishikuru wakwe umwaume, na Shimei umwishikulu wakwe umukankara. ²⁷ Shimei akwete abana baume ikumi rimo na mutanda na bana banakashi mutanda. Bawabo abaume tabakwe abana abengi, eikyo imikowa yabo tayakurire mu mpendwa ngefyo abantu bakwa Yada bakitire. ²⁸ Bareikara mu Beersheba, Moradah, na Hazar Shuai. ²⁹ Nakabiri bareikara ku Bilhar, Ezemu, Torad, ³⁰ Bethuel, Hormah, Ziklag, ³¹

Beth Markaboth, Hazar Susimu, Beth Biri, na Shaaraim. Iyi yari misumba yabo ukufika na pakuteka kwakwa David.³² Imishi yabo isano yari ku Etamu, Ain, Rimmon, Token, na Ashani.³³ Kyapamo ukushinguruka imishi ukushinta na ku Baarati. Umu e mo bareikara, na bareremba umwakonkanina ukufyarwa kwabo.³⁴ Intungurulshi sha mukowa shari ni Meshobab, Yamurech, Yoshah umwana mwaume wakwa Amaziah,³⁵ Joel, Jehu umwana mwaume wakwa Joshibiah umwana mwaume wakwa Seraiah umwana mwaume wakwa Asiel,³⁶ Elioenai, Yaakobah, Yeshohaiiah, Asaiah, Adiel, Yesimuel, Benaiah,³⁷ na Ziza umwana mwaume wakwa Shiphi umwana mwaume wakwa Allon umwana mwaume wakwa Yedaiah umwana mwaume wakwa Shimri umwanwa mwaume wakwa Shemaiah.³⁸ Abo abarumburwa amashina yabo e baretungurura imikowa ne imikowa shabo sharekukura mukwangufyanya.³⁹ Baire mupepi na Gedor, ku ruramba rwakukabanga mu mukonko, mukukyeketa umuremfwe wakurya ifitekwa fyabo.⁴⁰ Basangire inkende iyisuma no muremfye uwabune. Ikyaro ikyari ikyabura, ikyongo, kabiri ikya mutende. Abena Hami eko bareikara kurya kwine.⁴¹ Aba abarememberwe no kutantikwa amashina yabo baishire munshiku shakwa Hezekiah imfumu ya baYuda, no kusansa abena Hamite nomo bareikara na bena Meuni, abo abari kurya kwine. Baripwishishe ukubonaura no konaura fyonse eryo bareikara kurya kwine pantu barisangireko umuremfwe wafitekwa fyabo.⁴² Ukufuma pari bo, no kufuma pa bana baume bakwa Simeon, imyanda isano iya baume baire ku rupiri rwa Seri pamo na Paratiah, Neariah, Rephaiah, na Uzziel, abana baume bakwa Ishi, nge ntungurushi yabo.⁴³ Barikimishe abena Amereki abashere pari bo imbutushi, kabiri baikara kurya kwine ukufika na pari rero.

Chapter 5

¹ Abana baume bakwa Reuben iberi rya bena Israeri-nomba Reuben ari mwana wa ntanshi ku bena Israeri, nomba insambu shakufyarwa kwakwe shaishireperwa ku bana baume bakwa Yoseph umwana mwaume wa Israeri pantu Reuben arikoweshe umusengere wakwa wishu. Eikyo takyarememberwe ukweba ati e mwana mwaume umukaramba.² Yuda ari uwakosa nganshi ukukira pari ba wabo, na katungurura muri ye. Nomba insambu shabuberi shafumine kuri Yoseph-³ abana baume bakwa Reuben, abana bakutampirapo abakwa Israeri bari ni Hamoki, Pallu, Hezron, na Karmi.⁴ Barupwa rwakwa Yoei bari ni: Abana baume bakwa Joeri bari ni Shemaiah. Umwana mwaume wakwa Gogi. Umwana mwaume wakwa Gogi ari ni Shimei.⁵ Umwana mwaume wakwa Shimei ari ni Mikah. Umwana mwaume wakwa Mikah ari ni Reaiah. Umwana mwaume wakwa Reaiah ari ni Baari.⁶ Umwana mwaume wakwa Baari ari ni Beerah, uyo wari Tigrath-Presa imfumu ya ku Asiria untu apitire mu busha. Beerah ari e katungurura ku mutundu wakwa Reuben.⁷ Beerah barupwa rwakwe ukuringana ne mikowa yabo, abatantikwa ukuringana nomo bakonkanina: Yeieri katungurura, Zekariah, na⁸ Bera umwana mwaume wakwa Azzaz umwana mwaume wakwa Shema umwana mwaume wakwa Yoei. Bareikara mu Aroer, ukushinta na ku Nebo na ku Baari Meon,⁹ na kukapinda ka kukuso ukwatampira ikiswebabe ikuyafika na ku mumana wa Euphrates, pantu ifitekwa fyabo fyarifurisha na mu kyar kya Giridi.¹⁰ Mu nshiku shakwa Sauro, mu mutundu wakwa Reuben rindu basanshire abena Hagriti no ku yabakimfya. Bareikara mu matenti ya bena Hagriti ukupitirirafye na mu kyar kya ku kabanga ku Giridi.¹¹ Abantu ba mutunda wakwa Gadi bareikara mupepi nabo, mu kyar kyakwa Bashani ukushinta na ku Serekah.¹² Yoei ari e katungurura wabo; Shapham e wankokorepo; Yanai na Shaphati mu Bashani.¹³ Barupwa rwabo; na bamurupwa rwa bashibo, bari ni Mikeri, Meshullan, Sheba, Yorai, Yakan, Zia, na Eber-bonse pamo bari kine rubari.¹⁴ Abo bantu barumbwirwe pa muru bari ni barupwa rwakwa Abihail, na Abihail ari mwana mwaume wakwa Huri. Huri ari mwana mwaume wakwa Yoroah. Yoroah ari mwana mwaume wakwa Giridi. Giridi ari mwana mwaume wakwa Mikeri. Mikeri ari mwana mwaume wakwa Yeshishai. Yeshishai ari mwana mwana mwaume wakwa Yahdo. Yahdo ari mwana mwaume wakwa Buzi.¹⁵ Ahi umwana mwaume wakwa Abdiel umwana mwaume wakwa Guni, ari umukaramba wa mu rupwa rwakwa wishu.¹⁶ Bareikara mu Giridi, mu Bashan, mu misumba, na monse mu nkyende yakukyemenamo mu Sharon ukushinta na ku mupaka wabo.¹⁷ Bonse aba baritantikwe ukuringa umwakonkanine ukufyarwa kwabo mu nshiku shakwa Yotamu imfumu ya baYuda na Jeroboam imfumu ya ku Isareri.¹⁸ Abena Reuben, abena Gad, na kitika wa mutundu wakwa Manasseh bari 44,760 abashirika abasambirira ifyakurwa inkondo. abaresenda inkwera na urupanga, abo abengabomfya ubuta.¹⁹ barisanshire abena Higritye Yoturi, Naphish, na Nodabu.²⁰ Baripokerere amaka ya kukimfya pari bo. Muri iyi nshira, abena Hagriti na bonse abari pamo nabo baribakimishe. Iki ni pa murundu wakweba ati abena Israeri baririre kuri Resa rindu bari munkondo, nao aribasukire, pantu baribikire ikikyetekero pari ye.²¹ Basanshire ifitekwa fyabo, ikubikapofye amakana ikumi na yasano iyangamari, 250,000 aya mpanga, amakana yabiri aya bapunda, na 100,000 abaume.²² Abengi barifwire pantu inkondo yafumine kuri Resa. Barikere mu kyar kyabo mpakafye rindu basenderwe mubusha.²³ Kitika wa mutundu wakwa Manasseh bareikara mu kyar kyakwa Bashani ukushinta na ku Baari Hemoni na Seniri (apo pari, ni pa rupiri rwa Hermon).²⁴ Aba e bari abakaramba mu ng'anda yakwa wishu: Ephraim, Ishi, Azriel, Jeremiah, Hodaviah, na Jahdiel. Bari abaume bamaka, abaume abaishibikwa, abakaramba mu ng'anda ya bashibo.²⁵ Noma bari ababura ikishinka kuri Resa wafikorwe fyabo. Mu musango wakweba ati, bareshinshimuna imirungu ya bantu ba mu kyar, iyo Resa aonawire pakinsu kyabo.²⁶ Resa wakwa Israeri aimishe umutima wakwa Puri imfumu ya ku Asiria (kairi areitwa ati Tiglati-Piresh, imfumu ya ku Asiria). Asendere mu busha abena Reuben, abena Gaditi, na kitika wa mutundu wakwa Manasseh. Abatwere ku Harahi, Habor, Hara, na ku kamana ka Gozan, uko bashere ukfika na pari rero.

Chapter 6

¹ Abana baume bakwa Revi bari ni Geshoni, Kohati, na Merari. ² Abana baume bakwa Kohati bari ni Amramu, Iza, Hebroni, na Uziele. ³ Abana abakwa Amramu bari ni Aaroni, Mose, na Miriamu. Abana baume bakwa Aaroni bari ni Nadabu, Abihu, Ereasa, na Itamari. ⁴ Ereasa aishireba wishi wakwa Phinkasi, na Pinkasi aishireba wishi wakwa Abishua. ⁵ Abishua aishireba wishi wakwa Buki, na Buki aishireba wishi wakwa Uzzi. ⁶ Uzzi aishireba wishi wakwa Zerahiah, na Zerahiah aishireba wishi wakwa Meraioti. ⁷ Meraioti aishireba wishi wakwa Amaria, na Amaria aishireba wishi wakwa Aitubu. ⁸ Aitubu aishireba wishi wakwa Zadoki, na Zadoki aishireba wishi wakwa Ahimaazi. ⁹ Ahimaazi aishireba wishi wakwa Azaria, na Azaria aishireba wishi wakwa Yohanani. ¹⁰ Yohanani aishireba wishi wakwa Azaria, uyo uwaishireba shimapepo mwi tempere iryo Soromoni akurire mu Yerusaremu. ¹¹ Azaria aishireba wishi wakwa Amaria, na Amaria aishireba wishi wakwa Ahitubu. ¹² Ahitubu aishireba wishi wakwa Zadoki, na Zadoki na ye ari wishi wakwa Shallumu. ¹³ Shallumu e wari wishi wakwa Hirukia, na Hirukia na ye e wari wishi wakwa Azaria. ¹⁴ Azaria e wari wishi wakwa Seraiah, na Seriah na ye e wari wishi wakwa Yozadaki. ¹⁵ Yozadaki apitirwe muri bunkore iryo Yahweh arekere Yuda na na Yerusaremu bapitwa muri bunonkere ku kuboko kwakwa Nebukatinesari. ¹⁶ Abana baume bakwa Revi bari ni Geshoni, Kohati, na Merari. ¹⁷ Abana baume bakwa Geshoni bari ni Ribuni na Shimei. ¹⁸ Abana baume bakwa Kohati bari ni Amramu, Izha, Hebroni, na Uzziere. ¹⁹ Abana bakwa Merari bari ni Mahli na Mushi. Ishi e ndupwa sha bena Rebi umwakonkanina ba wishibo. ²⁰ Abafyerwe kuri Geshoni: Ribuni umwana mwaume wakwa, Yohati umwana mwaume wakwe, Zimah umwana mwaume wakwe. ²¹ Yoah umwana mwaume wakwe, Iddo umwana mwaume wakwe, Zeria umwana mwaume wakwe, na Yeatarai umwana mwaume wakwe. ²² Abafyerwe kuri Kohati ni: Aminabadabu umwana mwaume wakwe, Korah umwana mwaume wakwe, Assir umwana mwaume wakwe, ²³ Elkana umwana mwaume wakwe, Ebiasaph umwana mwaume wakwe, Assir umwana mwaume wakwe, ²⁴ Tahati umwana mwaume wakwe, Uriel umwana mwaume wakwe, Uziah umwana mwaume wakwe, na Shauri umwana mwaume wakwe. ²⁵ Abafyerwe kuri Elkana bari ni: Amasai, Ahimoti, ²⁶ Elkana umwana mwaume wakwe, Zophai umwana mwaume wakwe, Nahati umwana mwaume wakwe. ²⁷ Eriabu umwana mwaume wakwe, Yerohamu umwana mwaume wakwe, Nahati umwana mwaume wakwe. ²⁸ Abana baume bakwa Samwere bari e beri, Yoere, na Abiya, ikikonka iberi. ²⁹ Abafyerwe kuri Merari bari ni Mahli, Ribuni umwana mwaume wakwe, Shimei umwana mwaume wakwe, Uziah umwana mwaume wakwe, ³⁰ Shimea umwana mwaume wakwe, na Asaiah umwana mwaume wakwe. ³¹ Aya e mashina ya baume abo Davidi abikire mukuroresha ku nyimbo mu ng'anda yakwa Yahweh, panuma imbokoshi ya mafunde yaikere murya. ³² Barebomba inkito ya kwimba inyimbo mukifuro kyakwikaramo itenti ryakwa Resa irya kukumaninamo, mpaka fye Soromoni akurira Yahweh ing'anda mu Yerusaremu. Bareimba inyimbo yabo ukuringana na mafunde yaperwe kuri bo. ³³ Aba e babombere pamo na bana babo abaume. Ukutuntuka ku bena Kohati kwafumine Hemani kamba wa nyimbo. Aba e bari ifikorwe fyakwe, ukubwekera mu nshita ya kunuma: Hemani ari mwana mwaume wakwa Yoeri. Yoeri ari mwana mwaume wakwa Samwere. ³⁴ Samwere ari mwana mwaume wakwa Elkana. Elkana ari mwana mwaume wakwa Yeroboamu. Yeroboamu ari mwana mwaume wakwa Erieri. Erieri ari mwana mwaume wakwa Toah. ³⁵ Toah ari mwana mwaume wakwa Zuph. Zuph ari mwana mwaume wakwa Elkana. Elkana ari mwana mwaume wakwa Mahati. Mahati ari mwana mwaume wakwa Amasai. Amasai ari mwana mwaume wakwa Elkana. ³⁶ Amasai ari mwana mwaume wakwa Elkana, Elkana ari mwana mwaume wakwa Yoeri. Yoeri ari mwana mwaume wakwa Azariah. Azariah ari mwana mwaume wakwa Zephaniah. ³⁷ Zephaniah ari mwana mwaume wakwa Tahath. Tahath ari mwana mwaume wakwa Assiri. Assiri ari mwana mwaume wakwa Ebiasaph Ebiasaph ari mwana mwaume wakwa Korah. ³⁸ Korah ari mwana mwaume wakwa Izhar. Izhar ari mwana mwaume wakwa Kohath. Kohath ari mwana mwaume wakwa Rebi. Rebi ari mwana mwaume wakwa Israeri. ³⁹ Munyina wakwa Hemani ari ni Asaph, e waretarama ku kuboko kwakwe ukwa kukuryo. Asaph ari mwana mwaume wakwa Berekiah. Berekiah ari mwana mwaume wakwa Shimea. ⁴⁰ Shimea ari mwana mwaume wakwa Mikeri. Mikeri ari mwana mwaume wakwa Baaseiah. Baaseiah ari mwana mwaume wakwa Malkijah. ⁴¹ Malkijah ari mwana mwaume wakwa Ethni. Ethni ari mwana mwaume wakwa Zerah. Zerah ari mwana mwaume wakwa Adaiah. ⁴² Adaiah ari mwana mwaume wakwa Ethani. Ethani ari mwana mwaume wakwa Zimmah. Zimmah ari mwana mwaume wakwa Shimei. ⁴³ Shimei ari mwana mwaume wakwa Yahath. Yahath ari mwana mwaume wakwa Gershon. Gershon ari mwana mwaume wakwa Rebi. ⁴⁴ Ku kuboko kwa kukuso ukwakwa Heman e kwari ba munyina abana baume bwakwa Merari, ukubikapofye na Ethani umwana mwaume wakwa Kishi. Kishi ari mwana mwaume wakwa Abdi. Abdi ari mwana mwaume wakwa Malluk. ⁴⁵ Malluk ari mwana mwaume wakwa Hashabiah. Hashabiah ari mwana mwaume wakwa Amaziah. Amaziah ari mwana mwaume wakwa Hilkiyah. ⁴⁶ Hilkiyah ari mwana mwaume wakwa Amzi. Amzi ari mwana mwaume wakwa Bani. Bani ari mwana mwaume wakwa Shemer. ⁴⁷ Shemer ari mwana mwaume wakwa Mahli. Mahli ari mwana mwaume wakwa Mushi. Mushi ari mwana mwaume wakwa Merari. Merari ari mwana mwaume wakwa Rebi. ⁴⁸ Ba munyinabo abena Rebi barisonterwe ukurabomba imirimo iya pusana pusana iya mukinyumbanyumba kyakwa Yahweh, mu ng'anda yakwa Resa ⁴⁹ Rero Aaroni na bana bakwe bena e baretura imituro pa burambo bwa kokyerapo amarambo; na pa burambo ubwakokyerapo ububani, mu mirimo yonse iyarekitika mu muputure wa mushiro wa umushiro. Neyi imituro yarekonsorerako abena Israeri amasambi ukuringana na fyonse ifyo Mose umubomfi wakwa Resa akonkomeshe. ⁵⁰ Ba mwana Aaron be bushiwa pamo ngefi: Aaroni umwana mwaume wakwe ari ni Ereazar. Umwana mwaume wakwa Ereazar ari ni Phinehas. Phinehas umwana mwaume wakwe ari ni Abishua. ⁵¹ Abishua umwana mwaume wakwe ari ni Bukki. Bukki umwana mwaume wakwe ari ni Uzzi. Uzzi umwana mwaume wakwe ari ni Zerahiah. ⁵² Zerahiah umwana mwaume wakwe ari ni Meraioth. Meraioth umwana mwaume

wakwe ari ni Amariah. Amariah umwana mwaume wakwe ari ni Ahitub.⁵³ Ahitub umwana mwaume wakwe ari ni Zadoki. Zadoki umwana mwaume wakwe ari ni Ahimaaz.⁵⁴ Neshi e nkyende isho bapere ba mwana Aaron ukureikaramo, e kweba ati, abana bakwa Aaron abafumine mu rupwa rwakwa Kohath (emo ikipendwiro kimo ikyakutampirapo kyawirire).⁵⁵ Kuri bo bapere Hebron ikyaroyakwa Judah ne nkyende iya kurishishamo ifitekwa,⁵⁶ rero amabara ayashingurukire umusumba pamo ne mishi bapere Karebu umwana mwaume wakwa Jephunneh.⁵⁷ Ku bana bakwa Aaroni babapere: Hebron (umusumba uwakufisamamo), na Ribnah ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa, Jattir, Eshtemoa ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa,⁵⁸ Hilan ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa, na Debir pamo ne nkyende shakurishishamo ifitekwa.⁵⁹ Bapere kabiri ku bana bakwa Aaron: Ashani ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa, Jutta, na Beth Shemesh ne nkyende shakurishishamo ifitekwa;⁶⁰ no kufuma mu mutundu wakwa Benjamin, bapere Geba pamo ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa, Aremeth pamo ne nkyende shakurishishamo ifitekwa, na Anathoth ne nkyende shakurishishamo ifitekwa. Imisumba yonse iyaperwe kuri ba rupwa bonse yari ikumi rimo na itatu.⁶¹ Kubashere abamurupwa rwakwa Kohath baperwe imisumba ikumi rimo ukufuma kuri kitika wa mutundu wakwa Manasseh.⁶² Ku bana bakwa Gershon ku ndupwa shabo shonse kwaperwe imisumba ikumi rimo na itatu ukufuma mu mitundu yakwa Issachar, Asher, Nphtari, na kitika wa mutundu wakwa Manasseh mu Beshan.⁶³ Ku bana bakwa Merari kwaperwe imisumba ikumi rimo na ibiri, indupwa shabo shonse, ukufuma mu mitundu yakwa Reuben, Gad, na Zeburun.⁶⁴ Eikyo abena Israeri iyi imisumba ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa ku bena Lebi.⁶⁵ Babapere imisumba yonse iirumbwirwe ukupitira mukupenduea ukufuma ku mutudnu yakwa Judah, Simeon, na Benjamini.⁶⁶ Bambi aba mu mukowa wa bena Kohati baperwe ukufuma mu nkyende ya rupwa rwakwa Ephraimu.⁶⁷ Baribapereko: Shechem (umusumba uwakufisamamo) ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa mu kyaroyakwa mpiri ikyakwa Ephraim. Gezer ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa.⁶⁸ Yokmeam ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa, Beth Horon ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa,⁶⁹ Aijaron ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa, na Gath Rimmon ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa.⁷⁰ Ukufuma kuri kitika wa mutundu wakwa Manasseh bapere abena Kohath Aner ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa na Bileam ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa. Ifi e fyari ifikwatwa fya ndupwa shonse isha bena Kohath.⁷¹ Abana bakwa ukufuma mu rupwa rwa kitika wa mutundu wakwa Manasseh, bapere Goran mu Bashan ne nkyende shakurishishamo ifitekwa na Ashtaroth ne nkyende shakurishishamo ifitekwa.⁷² Umutundu wakwa Issachar wapere abana bakwa Gershon umusumba wa Kadesh ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa, Deberath ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa.⁷³ Ramoth ne nkyende shakurishishamo ifitekwa, na Anem ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa.⁷⁴ Issachar apokerere ukufuma ku mutundu wakwa Asher: Umusumba wa Mashal ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa, umusumba wa Abdon ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa,⁷⁵ Hudok ne nkyende shakurishishamo ifitekwa, na Rehob ne nkyende shakurishishamo ifitekwa.⁷⁶ Bapokerere ukufika ku mutundu wakwa Naphtari: Kadesh mu Gariri ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa, Hammon ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa, na Kiriathaim ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa.⁷⁷ Kubasherepo pa bana bakwa Merari bapokerere ukufuma ku mutundu wakwa Zeburun: Yokmeam, Kartah, na Rimmono ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa na Tabor ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa;⁷⁸ no kufuma ku mutundu wakwa Reuben, ukutoroka Yodani ku kabanga ka musumba wa Yeriko, bapokerere Bezer mu kiswebembe Yasah,⁷⁹ Kedemoth ne nkyende shakurishishamo ifitekwa, na Mephaath ne nkyende shakurishishamo ifitekwa.⁸⁰ Abena Rebi bapokerere ukufuma ku mutundu wa bena Gad: Ramoth mu Giridi ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa, Mahanaim ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa,⁸¹ Heshbo ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa, na Yasa ne nkyende ishakurishishamo ifitekwa.

Chapter 7

¹ Abana bane abakwa Isaka bari Tora, Puah. Yashunbu, na Shimroni. ² Abana baume bakwa Tora bari Uzzi, Refaya, Terieri, Yahmai, Ibsamu, na Samwere. Bari intungurushi mayanda yaba wish, ukufuma ku kitoto kyakwa Tora kabiri barebapenda nga bashirika bankondo abakosa munkuro yabo. Bapendere 22,600 munshiku shakwa Davidi. ³ Umwana mwaume wakwa Uzzi ari ni Izrahaiah. Abana bakwe abaume bari ni Mikaeri, Obadiya, Yoere, na Ishiya, aba bonse basano bari ni ntungurushi sha mikiowa. ⁴ Pamo nabo bakwete ifita fyankondo fyari amakana amakumi yatatu na pabura, ukuringana ne fyatantikwe ifyakumine imikowa sha fikorwe fyabo, pantu barikwete abakashi abengi na bana abaume. ⁵ Barupwa rwabo barerwira abaume ukufuma mu mikowa shonse isha kwa Isaka, kabiri baripendere muri fyonse, amakana amakumi kine konse konse na kine rubari abaume bakurwa, ngefyo batantikwe mu kitoto kyabo. ⁶ Abana baume bakwa Benjamini bari ni Bera, Beka, na Yediya. ⁷ Abana baume bakwa Bera ni Ezboni, Uzzi, Uzziari, Yerimoti, na Iri. Bari bashirika kabiri imitwe ya mayanda yaba shibo. Abantu babo bapendere 22,034 abaume bakurwa, ukuringana no kutantika ukwakumine imikowa ya fikorwe fyabo. ⁸ Abana baume bakwa Beka bari ni Zemira, Yoashi, Eriza, Eriyoni, Omuri, Yeremoti, Abiya, Anatoti, na Aremeti. Aba bonse bari bana bakwe abaume. ⁹ Ukutantikwa kwa mikowa yabo yapendere 20,200 imitwe ya mayanda ya bashibo na baume bakurwa. ¹⁰ Umwana mwaume wakwa Yediya ari ni Biruhani. Abana baume bakwa Biruhani bari Yeushi, Benjamini, Ehud, Kenana, Zetani, Tarshishi, na Ahisha. ¹¹ Aba bonse bari bana baume bakwa Yediya. Abatantikwe mukutantikwa kwa mukowa wabo bari 17,200 imitwe ya mayanda ya bashibo kabiri abaume bakurwa abaringa mu murimo wa bushirika. ¹² Abena Shupa na Hupa bari kifayarirwa kyakwa Iri, na bena Hushi bari kifayarirwa kyakwa Aher. ¹³ Abana baume bakwa Naphtari bari Yahziri, Guni, Yeza, na Shillemu-ikifayarirwa kyakwa Biruha. ¹⁴ Ififayarirwa fyakwa Manase bari Asrieri, uwari kifayarirwa ukufuma mwiure rya ku Aramu.

(Afyere Makire, wishi wakwa Giridi. ¹⁵ Eryo Makire aburire umukashi ukufuma ku bena Hupa na bena Shupa, na nkashi yakwe ari ni Maka.) Ishina ryawarenga kibiri ni Zerofedadi, uwakwetefye abana banakashi beka. ¹⁶ Eryo Maka, umukashi wakwa Makire, amufyarire umwana mwaume no kumukuta ati Pereshi, na ndume yakwe ari ni Shereshi, na bana bakwe abaume bari Uramu na Rakemu. ¹⁷ Umwana mwaume wakwa Uramu ari ni Bedani. Aba bari kifyarirwa kyakwa Giridi, uwari mwana mwaume wakwa Makire, uwari mwana mwaume wakwa Manase. ¹⁸ Giridi nkashi yakwe Hamoreketi afyere Ishihodi, Abiza, na Mahrah. ¹⁹ Abana baume bakwa Shemida bari Ahiani, Shekemu, Liki na Aniamu. ²⁰ Ikifyarirwa kyakwa Efuremu bari Shutera, Beredi umwana wakwe umwaume, Tahati umwana wakwe umwaume, Erida umwana wakwe umwaume, Erida umwana wakwe umwaume, Tahati umwana wakwe umwaume, ²¹ Zabadi umwana wakwe umwaume, na Shutera umwana wakwe umwaume. Eza na Eridi baripaiwe ku baume ba ku Gati, injikashi sha muri irya mpanga, iryo baire mukwiba ifitekwa fyabo. ²² Efuremu shibo abaroseshe inshiku ishingira, na bandume yakwe baishire mukukosereshi. ²³ Aingire ku mukashi. Aimate no ufya umwana umwaume. Efuremu amwinike Beriah, ati pantu ikikuko kyaishire pa rupwa rwakwe. ²⁴ Umwana wakwe umwanakashi ari ni Shera, uwakurire Panshi na Pa muru Beti Horon na Uzeni Shera. ²⁵ Refa ari mwana wakwe umwaume, Reshefu umwana wakwe umwaume, Tera umwana wakwe umwaume, Tahani umwana wakwe umwaume, ²⁶ Radani umwana wakwe umwaume, Amihudi umwana wakwe umwaume, Erishama umwana wakwe umwaume, ²⁷ Nuni umwana wakwe umwaume, na Yoshua ari mwana wakwe umwaume. ²⁸ Ifikwatwa fyabo no mwakwikara mwabo yari ni Betere ne mishi yashinguruka. Yafikire ku masamba na ku kabanga ukufika ku Geza ne mishi yaiko, na ku Shekemu ne mishi yaiko ukufika ku Ayah ne mishi yashinguruka, ²⁹ Mu mupaka wakwa Manase mwari Beti Shani ne mishi yaiko, Tanaki ne mishi yaiko, Megido ne mishi yaiko, na Dori ne mishi yaiko. Muri iyi misumba e mwaikere abana bakwa Yosefe umwana mwaume wakwa Israeri. ³⁰ Abana baume bakwa Asha bari Imuna, Ishva, Ishvi, na Beriah. Sera e wari nkashi yabo. ³¹ Abana baume bakwa Beriah bari ni Heba na Marukire, uwari ni wishi wakwa Birruzaiti. ³² Abana baume bakwa Heba bari ni Yafureti, Shoma, Hotamu. Shua ari ni nkashi yabo. ³³ Abana baume bakwa Yafureti bari Pasaki, Bimhari, Ashivati. Aba e bari abana bakwa Yafureti. ³⁴ Shoma, ndume yakwa Yafureti, akwete aba bana abume: Rohga, Hubba, na Aramu. ³⁵ Ndume yakwa Shema, Heremu, akwete aba bana baume: Zopa, Imuna, Shereshi, na Amari. ³⁶ Abana baume bakwa Zopa bari Suah, Hanefa, Shuari, Beri, Imura, ³⁷ Beza, Hodi, Shama, Shirusha, Itrani, na Bera. ³⁸ Abana baume bakwa Yeta bari Yefune, Pispia, na Ara. ³⁹ Abana baume bakwa Urra bari Arah, Hanire, na Riza. ⁴⁰ Aba bonse bari kifyarirwa kyakwa Asha. Bari fikorwe fya mikowa, imitwe ya mayanda ya bashibo abaume ababirako, abaume abakurwa, abakaramba pakati kantungurushi. Kwari amakana amakumi yabiri na mutanda abaume abantantike abaringire ukubomba umurimo wa bushirika, ukuringana ne mpendwa yabo iyatantikwe.

Chapter 8

¹ Abana basano abakwa Benjamini bari Bera iberi ryakwe, Ashiberi, Ahara, ² Noha, na Rafa. ³ Abana baume bakwa Bera bari Ada, Gera, Abihudi, ⁴ Abishua, Nama, Aroa, ⁵ Gera, Shefufani, na Huramu. ⁶ Aba e bari ikifyarirwa kyakwa Ehudi abi mitwe ya mayanda ya bashibo ku bekashi ba ku Geba, abapatikishwe ukukukira ku Manahati: ⁷ Nama, Ahiya, na Gera. Uwasharikishe, Gera, abatungurwire mukwenda kwabo. Ari ni wishi wakwa Uza na Ahihudi. ⁸ Shaharaimu aishireba wishi wa bana mu mpanga ya Moabu, panuma nareka abakashi bakwe Hushimu na Bara. ⁹ Mu mukashi wakwe Hodeshi, Shaharaimu aishireba wishi wakwa Yobabu, Zibia, Mesha, Mirukamu, ¹⁰ Yeuzi, Sakia, na Mirama. Aba e bari abana bakwe abaume, imitwe ya mayanda ya bashibo. ¹¹ Ari nishi naba wishi wakwa Abitubi na Eripari muri Hushimu. ¹² Abana baume bakwa Eripari bari Eba, Mishamu, na Shemedi (uwakurire Ono na Rodi ne mishi yashingururike). ¹³ Kwari nakabiri Beria na Shema. Bari mitwe ya mayanda ya bashibo ya bao bareikara mu Aiyaroni, abatamfise abekashi ba mu Gati. ¹⁴ Beria akwete aba bana abaume: Ahio, Shashaki, Yeremoti, ¹⁵ Zebadia, Aradi, Eda, ¹⁶ Mikeri, Ishifa, na Yoha bari bana baume bakwa Beria. ¹⁷ Zebadia, Meshuramu, Hizki, Heber, ¹⁸ Ishmeri, Izria, na Yobau bari bana baume bakwa Eripari. ¹⁹ Yakimu, Zikiri, Zabidi, ²⁰ Erinai, Zirretai, Erieri, ²¹ Adaiyah, Beraia, na Shimurati bari bana baume bakwa Shimei. ²² Ishipani, Eba, Erieri, ²³ Abdoni, Zikri, Hanani, ²⁴ Hanania, Eramu, Antotiya, ²⁵ Ifudeiya, na Penueri bari bana baume bakwa Shashaki. ²⁶ Shamusheri, Sheharia, Ataria, ²⁷ Yareshia, Eriya, na Zikri bari bana baume bakwa Yerohamu. ²⁸ Aba bari mitwe ya mayanda ya bashibo na bakaramba ba bantu abakere mu Yerusaremu. ²⁹ Wishi wakwa Gibioni, Yeiri, uyo umukashi wakwe ai ni Maka, aikere mu Gibioni. ³⁰ Iberi ryakwe ari ni Abdoni, pakonkere Zuri, Kishi, Baari, Nadabu, ³¹ Gedori, Ahio, na Zeka. ³² Naumbi pa bana baume bakwa Yeiri ni Mikroti, uwaishireba wishi wakwa Shimeya. Nabo baikere mupepi na bamunyina mu Yerusaremu. ³³ Neri ari wihi wakwa Kishi. Kishi ari wishi wakwa Shauri. Shauri ari wishi wakwa Yonatani, Mariki-Shau, Abinadabu, na Esh-Baari. ³⁴ Umwana mwaume wakwa Yonatani ari ni Meribu-Baari. Meri-Baari ari ni wishi wakwa Mika. ³⁵ Abana baume bakwa Mika bari ni Pitoni, Mereki, Terea, na Ahazi. ³⁶ Ahazi aishireba wishi wakwa Yehoadi. Yehoadi ari wishi wakwa Aremeti, Azmaveti, na Zimuri. Zimuri ari ni wishi wakwa Moza. ³⁷ Moza ari wishi wakwa Binea. Binea ari wishi wakwa Rafa. Rafa ari wishi wakwa Erisa. Erisa ari wishi wakwa Azeri. ³⁸ Azeri abana mutanda abaume: Azirikamu, Bokeru, Ishimeri, Sheria, Obadia, na Hanani. Aba bonse bari bana abaume bakwa Azeri. ³⁹ Abana baume bakwa Eshaki, ndume yakwe, bari ni Uramu iberi ryakwe, Yeushi uwakonkapo, na Erifereti uwa butatu. ⁴⁰ Abana baume bakwa Uramu bari baume baburwi kbiri abaposa imifwi. Barikwete abana abaume abengi na beshikuru abaume abengi, impendwa pamo 150. Aba bonse bakumine ku kitoto kyakwa Benjamini.

Chapter 9

¹ Eikyo bonse abena Israeri barirembelwe umo bafyarirwe. Bariremberwe mwi buuku rya shamfumu sha kwa Israeri. AbaYuda bena, basenderwe muri bunkore ku Babironi pa murandu we sambu ryabo. ² Aba barirepo ukubwerera mu misumba yabo kwari bamo abena Israeri, bashimapepo, abena Rebi, na babomfi ba mwi tempere. ³ Bamo aba mu rupwa rwakwa Yuda, Benjamini, Efuremu, na Manase baikere mu Yerusaremu. ⁴ Abareikaramo ukubikakofye na Utari umwana mwaume wakwa Amihudi umwana mwaume wakwa Omri umwana mwaume wakwa Imuri umwana mwaume wakwa Bani, umo uwa mu rupwa rwakwa Perezi umwana mwaume wakwa Yuda. ⁵ Mu bena Shirani bari Asaiya iberi na bana baume bakwe. ⁶ Mu rupwa rwakwa Sera ari ni Yeueri. Urupwa rwabo rwa penderwe 690. ⁷ Mu rpwa rwakwa Benjamini bari ni Saru umwana mwaume wakwa Meshura umwana mwaume wakwa Hodafiya umwana mwaume wakwa Hasenuya. ⁸ Kabiri kwari Ibineya umwana mwaume wakwa Yerohamu; Eraya umwana mwaume wakwa Usi umwana mwaume wakwa Mikiri; na Meshuramu umwana mwaume wakwa Shefatiya umwana mwaume wakwa Rueri umwana mwaume wakwa Ibiniya. ⁹ Urupwa rwabo rwa remberwe mu kifyarirwa batantinkwa pa pendwa 956. Aba bonse abaume e bari intungurushi sha mu mayanda ya mayanda ya bashibo. ¹⁰ Bashimapepo bari ni Yedaiya, Yehoiyabu, na Yakini. ¹¹ Kabiri kwari Asaria umwana mwaume wakwa Hirukia umwana mwaume wakwa Meshuramu umwana mwaume wakwa Sadoki umwana mwaume wakwa Miraiyoti uwari umukuru mu ng'anda yakwa Resa. ¹² Kwari Adaiya umwana mwaume wakwa Yerohamu umwana mwaume wakwa Pashuri umwana mwaume wakwa Marikiya. Kabiri kwari Masai umwana mwaume wakwa Adieri, umwana mwaume wakwa Yasara umwana mwaume wakwa Meshuramu, umwana mwaume wakwa Mishiremiti umwana mwaume wakwa Imeri. ¹³ Urupwa rwabo, abari intungurushi mu mayanda ya bashibo, yaripenderwe impendwa 1,760. Bari abaume kine kine mu murimo wa mu ng'anda ya kwa Resa. ¹⁴ Mu bena Rebi, kwari Shemaiya umwana mwaume wakwa Hashubi umwana mwaume wakwa Asirikamu umwana mwaume wakwa Hashabiya, mu rupwa rwakwa Merari. ¹⁵ Kabiri kwari na Bakibaka, Hereshi, Garari, na Matanya umwana mwaume wakwa Sikiri umwana mwaume wakwa Asafu. ¹⁶ Kabiri kwari na Abadi umwana mwaume wakwa Shemaiya umwana mwaume wakwa Garari umwana mwaume wakwa Yedutuni; na Berekiya umwana mwaume wakwa Asa umwana mwaume wakwa Erikana, uwaikere mu mishi ya bena Netofa. ¹⁷ Bakasunga wa mwinshi bari ni Sharumu, Akubu, Tarimoni, Ahimani, no rupwa rwabo. Sharumu ari e ntungurushi yabo. ¹⁸ Ukufika na nomba batarama ukuronda impongoro ya mfumu iyabera ku kubanga ku nkambi ya rupwa rwakwa Rebi. ¹⁹ Sharumu umwana mwaume wakwa Kore umwana mwaume wakwa Ebiasafi, umwana mwaume wakwa Kora, no rupwa rwakwe ukufuma ku ng'anda ya kwa wishi, abena Kora, e bari abakuru ku murimo wa kuronda imibombere. Bareronda pa kwingirira kwi tenti, nga firya ifikorwe fyabo fyareronda inkambi ya kwa Yahweh, kabiri bareronda pa mwinshi. ²⁰ Finehasi umwana mwaume wakwa Ereasa e wari umukuru pari bo akare, na Yahweh ari na ye. ²¹ Sakaria umwana mwaume wakwa Mesheremia e wareonda umwinshi kwi tenti rya ku kumaninamo. ²² Abo bonse abasarirwe nga bakasunga ba mpongoro pa minshi bari impendwa 212. Amashina yabo yarembere umu baretantika abantu mu minshi yabo. Davidi na Samwere kasobera bari ba bikiremo mufufuro fyabo ifyakishinka. ²³ Eikyo bena no rupwa bariperwe umurimo wa kuronda impongoro sha ng'anda yakwa Yahweh, iyo iyari ku kutwa ing'anda ye tenti. ²⁴ Ba kasunga wa mpongoro bari babikire pa mbari shonse shine, ku kabanga, ku masamba, ku kapinda ka kukuso, na ku kapinda ka kukuryo. ²⁵ Ba munyinabo, abaikere mu mishi yabo, munshiku kine rubari mu kwisa mukukomboshanya, mu nshita mu nshita. ²⁶ Nomba intungurushi shine isha bakasunga wa mpongoro, abari bena Rebi, baperwe umurimo wakuronda imiputure ne miputure ya kusungiramo mu ing'anda yakwa Resa. ²⁷ Kuti bapwisha ubushiku bonse mufufuro fyabo ukushinguruka yonse ing'anda yakwa Resa, pantu bena wari murimo wabo ukuronda. Bareisura kira rukyeru. ²⁸ Bamo pari bo e bari abakuru mu fipe fya kubomfya mwi tempere; e barefipenda iryo bafireta na iryo barefifumya. ²⁹ Bambi pari bo bariperwe umurimo wa kusunga ifintu fya mushiro, na fimbi, pamopene no bunga bwa ng'ano umwangashi, amafuta, ububani, ne fya kununkira. ³⁰ Bamo abana baume ba bashimapepo baresankanya ifyakununkira. ³¹ Matitiya, umo pa bena Rebi, uwari iberi ryakwa Sharumu umwina Kora, e wari umukuru wa kupekanya umukate pa mituro. ³² Bamo ba munyina wabo, urupwa rwa bena Koati, e bari abakuru ku kutantika umukate, ku kupekanya kire Sabata. ³³ Ba kamba ne ntungurushi sha bena Rebi aba ng'anda sha bawishibo baikere mu miputure ya mwi tempere iryo bena bari abantungwa ukufuma ku mirimo, pantu bena barebomba imirimo yabo akasuba no bushiku. ³⁴ Aba e ntungurushi sha mu mayanda ya bawishibo mu bena Rebi, ngefyo fya tantinkwe mu ma buuku ya kifyarirwa kyabo, intungurushi. Bareikara mu Yerusaremu. ³⁵ Wishi wakwa Gibeoni, Yeieli, uo umukashi wakwe ishina ari ni Maaka areikara mu Gibeoni. ³⁶ Umwana mwaume iberi ryakwe ari ni Abudoni, eryo abana bakwe abaume Suri, Kishi, Baari, Neri, Nadabu, ³⁷ Gedori, Ahio, Sakaria, na Mikiroti. ³⁸ Mikiroti ari wishi wakwa Shimeamu. Nabo bene bareikara mupepi na bamunyina wabo mu Yerusaremu. ³⁹ Neri ari wishi wakwa Kishi. Kishi ari wishi wakwa Shauri. Shauri ari wishi wakwa Yonatani, Mari-kishua, Abinadabu, na Eshi-Baari. ⁴⁰ Umwana mwaume wakwa Yonatani ari ni Meribu-Baari. Meribu-Baari ari wishi wakwa Mika. ⁴¹ Abana baume bakwa Mika bari Pitoni, Mereki, Tarea, na Ahasi. ⁴² Ahasi ari wishi wakwa Yada. Yada ari wishi wakwa Aremeti, Asimafeti, na Simuri. Simuri ari wishi wakwa Mosa. ⁴³ Mosa ari wishi wakwa Binea. Binea ari wishi wakwa Refaiya. Refaiya ari wishi wakwa Ereasa. Ereasa ari wishi wakwa Aseri. ⁴⁴ Aseri abana baume bakwe mutanda bari Asirikamu, Bokeru, Ishimaeri, Obadiya, na Hanani. Aba e bari abana baume bakwa Aseri.

¹ Nomba aba Perishiti barwire na Israeri, onse umwaume wakwa Israeri aributukire ukufuma ku ba Perishiti kabiri bariponene panshi no kufuma pa rupiri rwa Giliboa. ² Aba Perishiti barimupepifye mukubutusha Shauri no mwana wakwe umwaume. Aba Perishiti baipeye Yonatani, Abinadabu, na Mari-kishua, abana bakwe abaume. ³ Uburwi bwarikosere na Shauri, na bakaposa wa misumbo barimusangire, eryo bamukyenene. ⁴ Eryo Shauri asosere ku waresenda ifyanso fyakwe ati, "Somona urupanga robe no kundasa. Pantu, aba abashasembururwa kuti baisa mukunkuyusha." Nomba uwaresenda ifyanso fyakwe arikene, pantu ari no mwenso. Eikyo Shauri aburire urupanga rwakwe no kuwirapo. ⁵ Iryo uwaresenda ifyanso fyakwe abwene ukuti Shauei afwa, aponene pa rupanga rwakwe mu nshira imoine na ye arifwire. ⁶ Eikyo Shauri arifwire, na bana bakwe abaume batatu, eikyo bonse aba mu ng'nda yakwe bafwirire pamo. ⁷ Iryo abaume bonse abena Israeri abari mwi shika ba bwene ukuti bena na babutuka na Shauri na bana baume bakwe na bafwa, bafumine mu misumba no kubutuka. Eryo aba Perishiti baishire no kwikaramo. ⁸ Kyaishireba ati pa bushiku bwa konkerepo, iryo aba Perishiti bapitire ifipe fya bafwire, efo basangire Shauri na bana baume bakwe na bawa pa rupiri rwa Giruboa. ⁹ Bamufurire no kupiita umutwe wakwe ne fyanso fyakwe. Batumine bakabieo mu kyaro kyonse ikya ba Perishiti ku kwishibisha ku turubi twabo na ku bantu. ¹⁰ Babikire ifyanso fyakwe mwi tempee rya mirungu shabo, ero bakobekere umutwe wakwe kwi tempere ryakwa Dagoni. ¹¹ Iryo bonse aba mu Yabeshi Giridi baumfwire ifyo aba Perishiti bakitire kuri Shauri, ¹² bonse abaume ba burwi baire no kupiita umubiri wakwa Shauri ne ya bana baume bakwe, baretere ku Yabeshi. Baribashikire na mafupa yabo munshi ya oaki mu Yabeshi eryo bafungire ishinku kine rubari. ¹³ Eikyo Shauri arifwire pantu tari na kishinka kuri Yahweh. Tarenakira ifyo Yahweh aremweba, nomba, rero aripwishe ifyakucita ukufuma ku muntu uwareranda na bafwa. ¹⁴ Tarefwaya ukwipusha kuri Yahweh, eikyo Yahweh arimwipye kabiri abweshe ubufumu kuri Davidi umwana mwaume wakwa Yese.

Chapter 11

¹ Eryo abena Israeri bonse baishire kuri Davidi ku Heburoni no kutira ati, "Roesha, fwebo turi munofu obe kabiri ifupa ryobe. ² Mu nshita yapita, iryo Shauri ari imfumu pari fwebo, niwe waretungurura abashirika ba bena Israeri. Yahweh Resa obe asosere kuri webho ati, 'Ukurekyema abantu bandi abena Israeri, eryo webho ukuba kateka pa bantu bandi abena Israeri.'" ³ Eikyo abakuru bonse abakwa Israeri baishire ku mfumu ku Heburoni, eryo Davidi apangire ikipangano nabo pa ntanshi yakwa Yahweh. Basubire Davidi ubufumu pari Israeri muri iyi inshira, ishiwi ryakwa Yahweh iryo arandire kuri Samwere ryakishinka. ⁴ Davidi na bena Israeri bonse barire ku Yerusaremu (e mukutula, Yebusi). Nomba abena Yebusi, abekashi ba muri irya mpanga, bari kurya kwine. ⁵ Abekashi ba mu Yebusi batire kuri Davidi ati, "Webho tawaisemo muno." Nomba Davidi aripitire inkosho ya mu Sioni, e kutira, umusumba wakwa Davidi. Davidi asosere ati, "Uyo onse ukabarirapo ukusansa abena Yebusi e ukaba umukuru wa bashirika." ⁶ Eikyo Yoabu umwana mwaume wakwa Seruiya e wabarirepo ukusansa, e fyo aperwe ubukuru. ⁷ Eryo Davidi atampire ukwikara ku nkyende iya kwafya ukufikako. Eikyo bakwinikire umusumba wakwa Davidi. ⁸ Akurire umusumba onse ukushinguruka ukufuma ku Mirro no ku bwerera ukushinguruka ikibumbiri. Yoabu ariwemye umusumba washereko. ⁹ Davidi arikishapo no kukishapo pantu Yahweh wafita ari na ye. ¹⁰ Aba e bari intungurushi Davidi akwete, abo abairangire abene ukukosa pamo na ye mu bufumu bwakwe, pamo na bonse abena Israeri, ku kumukita imfumu, ukunakira ishiwi ryakwa Yahweh pa rwakwa Israeri. ¹¹ Ifi e fyari abaume ba maka abakwa Davidi: Yeshobeamu, umwana mwaume wakwa Hekimoni, e wari umukuru pa baretungurura abashirika. Aipeye imyanda itatu abaume ku misumbo wakwe pa muku umo winefye. ¹² Uwamukonkerepo ari ni Ereasa umwana mwaume wakwa Dodo, umwina Ahoy, uwari umo pa baume ba maka batatu. ¹³ Ari pamo na Davdi pa Pas Dammu, eryo kurya aba Perishiti barirongene pamo mukurwa. ekwari ibara rya barle na bashirika baributukire ukufuma ku ba Perishiti. ¹⁴ Batareme pakati ke bara. Baririkingirire eryo baipeye na ba ku kimfya na Yahweh aribapuswishe no ku kimfya ukukuru. ¹⁵ Eryo batatu pari bantungurushi amakumi yatatu baritentemukire ku kiribwe kuri Davidi, ku rukyengo rwa Aduramu. Abshirika ba ba Perishiti bapangire nkambi mwi shika rya Refemu. ¹⁶ Pari irya nshita Davidi ari ku nkyende yakwe ya yafishe ukufikako, urukyengo, iryo aba Perishiti bakitire nkambi yabo ku Beteremu. ¹⁷ Davidi arefwaya amenshi eryo asosere ati, "Nga kyakweba ati umo amperako amenshi ya kunwa ukufuma mu kishima kya ku Beteremu, ikishima ikyabera ku mpongoro!" ¹⁸ Eikyo aba baume ba maka batatu baritobere ukupitira pa ba shirika ba ba Perishiti batapire na menshi ukufuma pa kishima kya mu Beteremu, ikishima ikyaba pa mpongoro. Baripitire amenshi no kuyatwara kuri Davidi, rero arikene ukuyanwa. Mukifuro kyakunwa, ariyetire kuri Yahweh. ¹⁹ Eryo asosere ati, "Teti kibe fyo nebo nshifwire ukukita iki! Bushe kuti nanwa umuropa wa aba baume ababika imyeo yabo mukayofi?" Pantu baribikire imyeo yabo ku kayofi, Davidi arikene uku yanwa. Ifi e fyabombere abaume bamaka batatu. ²⁰ Abishai munyina wakwa Yoabu e wari umukuru pari barya batatu. E wabomfeshye umusumba wakwe pa bari imyanda itatu eryo abepeye. arirumbukire pari batatu. ²¹ Pari batatu, aperwe umukinshi eryo aishireba umukuru wabo, nangu tari umo pari bo. ²² Benaya umwana mwaume wakwa Yehoiyada ari mushirika uwashipa ukufuma ku Kabuseri, uwakitire ifikuru. Aripeye abana baume babiri abakwa Ariere abena Moabu. Kabiri aribire mukirindi eryo aipeye inkaramo pa bushiku iryo amenshi makasa yarepona. ²³ Aripeye no mwina Egypto, umwaume uwarepere imikono isano. Umwina Egypto arikwete umusumbo uwari ngo murando, nomba aritentemukire kuri ye ne nkonto. Arisompwere umusumbo ukufuma mu minwe ya mwina Egypto no ku mwipaya ku misumbo wakwe wine. ²⁴ Benaya umwana mwaume wakwa Yehoiyada akitire ifi ifya kupapa na ye arumbukirwa pari barya abaume bamaka batatu. ²⁵ Aperwe

umukinshi ukukira na pa bashirika amakumi yatatu bonse, rero tapenderwe kuri barya baume bamaka batatu. Nomba Davidi amubikire umukuru pa ba ku murinda.²⁶ Abaume bamaka bari Asaeri munyina wakwa Yoabu, Erianani umwana mwaume wakwa Dodo uwa ku Beteremu,²⁷ Shamoti umwina Haroti, Heresi umwina Peroni,²⁸ Ira umwana mwaume wakwa Ikeshi umwina Tekoa, Abiesa umwina Anatoti,²⁹ Sibeki umwina Hushati, Irai umwina Ahoyi.³⁰ Maharayi umwina Netofa, Heredi umwana mwaume wakwa Baanaya umwina Netofa,³¹ Hai umwana mwaume wakwa Riba uwaku Gibe a mu rupwa rwakwa Benjamini, Benaya umwina Piratoni,³² Hurai uwa ku tumimana twa Gaashi, Abieri umwina Aribati,³³ Asimafeti umwina Baharumi, Eriaba umwina Shaariboni,³⁴ Abana baume bakwa Hashemu umwina Gishoni, Yonatani umwana mwaume wakwa Shage umwina Harari,³⁵ Ahiamu umwana mwaume wakwa Sakari umwina Harari, Erifari umwana mwaume wakwa Uri,³⁶ Hefa umwina Makerati, Ahiya umwina Peroni,³⁷ Hesiro umwina Kameri, Naarai umwina mwaume wakwa Esibai,³⁸ Yoeri munyina wakwa Natani, Mibiya umwana mwaume wakwa Hagiri,³⁹ Sereki umwina Amoni, Naharai umwina Beroti (kapita wa fyanso fyakwa Yoabu umwana mwaume wakwa Seruiya),⁴⁰ Ira umwina Itri, Garebu umwina Hira,⁴¹ Uria umwina Hiti, Sabadi umwana mwaume wakwa Ahirai,⁴² Adina umwana mwaume wakwa Shisa umwina Rubeni (itungulushi ya bena Rubeni) na makumi yatatu abo ari na ye,⁴³ Hanani umwana mwaume wakwa Maaka, Yoshafati umwina Mitini,⁴⁴ Usia umwina Ashiterati, Shama na Yeri abana baume bakwa Hotamu umwina Aroeri,⁴⁵ Yedieri umwana mwaume wakwa Shimuri, Yoha (munyina wakwe umwina Tisi),⁴⁶ Erieri umwina Mahafi, Yeribai na Yoshafia abana baume bakwa Erinamu, Itima umwina Moabu,⁴⁷ Erieri, Obedi, na Yesieri umwina Mesoba.

Chapter 12

¹ Aya e baume abashire kuri Davidi ku Zikiragi, iryo akiri ari arikonkomeshiwa ukukana parama mukyeni kyakwa Shauri umwana mwaume wakwa Kishi. Bari pa bashirika, abakumwafwa mu nkondo. ² Nabaipangasha ne mifwi kabiri kuti babomfya fyonse ukuboko kya kipiko no kwa kukuso mukuposa mabwe no kurasa ne mifwi ukufuma mwi fumo. Bari bena Benjamini, Umukowa umowine na Shauri. ³ Umukaramba ari ni Ahiezer, eryo ni Yoashi, bonse abana baume bakwa Shema umwina Gibe. Kwari Yezieri na Perete, abana baume bakwa Azmaveti. Kabiri kwari Beraka, Yehu umwina Anatoti, ⁴ Ishmaiah umwina Gibeoni, umushirika pa bari amakumi yatatu (kabiri uwaretungurura bonse amakumi yatatu); Yeremiah, Yahazieri, Yohanani, Yozabadi umwina Gederati, ⁵ Eruzai, Yerimoti, Bearia, Shemaria, Shefatia umwina Harufi, ⁶ abena Kora Erikana, Isshiah, Azarel, Yoeza, Jashobeam, na ⁷ Yoera na Zebadia, abana baume bakwa Yerohamu wa ku Gedori. ⁸ Bamo abeena Gadi baibikire kuri Davidi pa nkyede ya kosesha mu matororo. Bari baume baburwi, abakanshiwa ku nkondo, abengekata ikifimbo kya burwi no mufwi; abo ifinso fyabo fyakaripe kwati finso fya nkaramo. Bakarabene nge mbwiri mu mpiri. ⁹ Kwari Ezer intungurushi, Obadia uwakonkapo, Eriabu uwakitatu, ¹⁰ Mishmana uwakine, Yeremia uwakisano, ¹¹ Attai uwarenga mutanda, Erieri uwarenga kine rubari, ¹² Yohanani uwarenga kine konse konse, Erizabadadi uwarenga pabura, ¹³ Yeremia uwarenga ikumi, Makibana uwarenga ikumi rimo na imo. ¹⁴ Aba bana baume bakwa Gadi bari itugurushi sha bashirika. Uwakyepeshe atungurwire umwanda, no wakurishopo atungurwire ikana. ¹⁵ Bayabukire Yordani mu mweshi wakubarirapo, iryo yaiswire na mumiro, np kutamfya bonse abo abereikara mu mipoka poka, konse ukurungama ku masamba no kurungama ku kabanga. ¹⁶ Abaume bamo muri Benjamini na Yuda baishire ku bwikaro bwakwa Davidi. ¹⁷ Davidi aire ku kubakumanya no kuranda nabo ati: "Nga mwishire mu mutende kuri nebo kukunngafwa, kuti mwarirunda kuri nebo. Rero ngamwishire ku kumemba ku barwani bandi, Resa wafikorwe fyesu amibone no kumikaripira, epo nshikitirepo ikyarubana." ¹⁸ Eryo Umupashi waishire pari Amasai, uwari umukaramba pa makumi yatatu. Amasai asosere ati, "Turi bobbe, Davidi. Turi ku rubari robe, we mwana mwaume wakwa Yese. Umutende, umutende ube kuri onse uwamyafwa. Umutende ube ku bamyafwa, pantu Resa aremyafwa." Eryo Davidi abapokerere no kubapanga abakaramba ba bashirika pa bantu bakwe. ¹⁹ Bamo ukufuma muri Manase baibikire kuri Davidi iryo aishire na baPerishiti ku kurwisha Shauri ku nkondo. Rero tabaafwire abaPerishiti, pantu abakaramba ba baPerishiti baipushenye kira umo no munankwe no kutamfya Davidi. Basosere ati, "Akairunda kuri shikuru wakwe Shauri pa murandu wa myeo yesu." ²⁰ Iryo aishire na Zikiragi, abaume bakwa Manase abairundire kuri ye bari Adina, Yozabadi, Yediaeri, Mikeri, Yozabadi, Erihu, na Zilleti, abakaramba pa makana yakwa Manase. ²¹ Bayafwire Davidi ukurwa na mabumba yarebutukisha, pantu bari bantu baburwi. Baishireba abakaramba ba fita. ²² Kira bushiku, abantu bareisa kuri Davidi ku kumwafwa, mpaka kwari ibumba irikaramba irya fita, nge fita fyakwa Resa. ²³ Iyi e kusungwa mu fyarembwa kwa bahirika bankondo, abaishire kuri Davidi pa Hebroni, ku kupiribura ubufumu bwakwa Shauri pari ye, abasendere ikyebo kyakwa Yahweh. ²⁴ Ukufuma kuri Yuda abo abasendere inkyera na mafwi bari 6,800, abaipekanya ku nkondo. ²⁵ Ukufuma ku bena Simyoni kwari 7,100 abantu baburwi. ²⁶ Uufuma ku bena revi kwariabaume baburwi 4,600. ²⁷ Yeohada ari kiroro mu rupwa rwakwa Aroni, na ye kwari 3,700. ²⁸ Na Zadoki, umwaikye, uwa maka, kabiri umwaume washipa, bari amakumi yabiri intungurushi ukufuma mu rupwa rwakwa wishi. ²⁹ Ukufuma muri Benjamini, urupwa wakwa Shauri, bari amakana yatatu. abengi barishere nabanakira kuri Shauri mpaka naino nshita. ³⁰ Ukufuma muri Efremu kwari 20,800 abaume baburwi, abaume abaishibikwe mu mayanda ya bashibo. ³¹ Ukufuma mu rupwa kitika uwakwa Manase kwari amakana ikumi rimo na kine konse konse abaume abaishibikwe abaishire mukurenga Davidi ukuba imfumu. ³² Ukufuma muri Isaka, kwari ifroro imyanda ibiri abareumfwikisha inshita no kwishiba ifyo Israeri aringire ukukita. Bonse baruowa rwabo bari mukukonkomesha kwabo. ³³ Ukufuma muri Zeburani kwari amakana yasano abaume baburwi, abakanshiwa ku nkondo, ne fyanso fyonse ifyankondo, kabiri abaipekanya ku

kupera ukunakira kwabura ukufumyapo. ³⁴ Ukufuma muri Nafutari kwari ikana rimo irya babomfi, kabiri na bo amakana ytatu na kine rubari aya baume abakwete inkwera ne mifwi. ³⁵ Ukufuma muri Dani kwari abaume 28,600 abaipekanya ku nkondo. ³⁶ Ukufuma muri Asheri kwari amakana yane abaume abaipekanya ku nkondo. ³⁷ Ukufuma ku rubai rumbi urwa Yodani, ukufuma ku bena Rubeni, Gadi, na kitika wa rupwa rwakwa Manase, kwari 120, 000 abaume abakanshiwa na fyonse fyanso fya nkondo. ³⁸ Aba bonse abashirika, abaipekanya ku nkondo, baishire ku Hebroni ne pange ryakupanga Davidi imfumu pari Israeri. Na bonse abena Israeri barisuminishenye ukupanga Davidi imfumu nabo. ³⁹ Bari kurya na Davidi inshiku shitatu, ukurya no kunwa, pantu abantu babo babatumine ne fyakurya. ⁴⁰ Mukurundapofye, abo bonse abari mupepi nabo, ifyapara Isaka na Zeburani na Nafutari, baretere umukate pari bakabarwe, ingamira, mure, na oxi, ne mikate ya mikunyu, crusta ya tutumuka, umwangashi, amafuta, ing'ombe, impanga, pantu kwari ukwanga mu Israeri.

Chapter 13

¹ Davidi aipwishe abakaramba ba makana ne myanda, no firoro fyonse. ² Davidi asosere kuri fyonse eifibungwe fya bena Israeri ati, "Nga kyaboneka ikwabone kuri mwebi, kabiri iki nga kyafuma kuri Yahweh Resa wesu, rekeni tutume intumi kuri bonse bamunyinefwe abashara mu misumba yonse iyakwa Israeri, na kuri bashimapepo na bena Revi abari mu misumba yabo. Rekeni bebwe ukuirunda kuri fwebo. ³ Rekeni tubweshe araka wakwa Resa kuri fwebo, pantu tatwaipwishe ukukabira kwakwe mu nshiku shakwa Shauri." ⁴ Na bantu bonse basuminishe ukukita ifi fintu, pantu fyonse ifyaboneke ifyaboneke mu menso ya bantu bonse. ⁵ Eikyo Davidi akoronganike abena Israeri bonse kyapamo, ukufuma ku Mumana wa Shihori mu Egypto ukufika ku Rebo Hamati, ukubwesha araka wakwa Resa ukufuma ku Kiriati Yearimu. ⁶ Davidi na Israeri yonse yaire ku Baara, e kutira, Kiriati Yearimu, iyaba kuri Yuda, ukubwesha ukufuma kurya araka wakwa Resa, iikutwa pe shina ryakwa Yahweh, Yahweh, uwikara pa muru wa ba Kerubimu. ⁷ Eikyo babikire araka wakwa Resa pa kikokira ikipya. Bairetere ukufuma mu ng'anda yawa Abinadabu. Uzza na Ahio baretungirira ikikokikara. ⁸ Davidi na Israeri yonse baresemfya na maka yabo yonse. Bareimba no tuoma na masese. amatumba na marimba, na mapenga. ⁹ Iryo bafikire ku mukonko wa ku Kidoni, Uzza abikire ukuboko kwakwe kuri araka, pantu ikikoti kyarisunkene. ¹⁰ Eryo ubukari bwakwa Yahweh bwaimine Uzza, kabiri arimwipye pantu aribika ukuboko kwakwe pari araka. Afwirire paryapene ku ntanshi yakwa Resa. ¹¹ Davidi arifurirwe pantu Yahweh aimina Uzza. Irya nkyende ikutwa Perezi Uzza na ku bwa rero. ¹² Davidi atinine Resa burya bushiku. Asosere ati, "Bushe kuti nareta shani araka wakwa Resa ku ng'anda yandi?" ¹³ Eikyo Davidi taretere araka ku musumba wakwa Davidi, rero abikire rubari mu ng'anda yakwa Obedi Edomu umwina Giti. ¹⁴ Araka wakwa Resa ashire mu ng'anda yakwa Obedi Edomu pa myeshi itatu. Eiky Yahweh aparire ing'anda yakwe na fyonse ifyo akwete.

Chapter 14

¹ Eryo Hiram imfumu ya ku Tire atumine inombe kuri Davidi, ne kimuti kya keda, kapenta, na masoni. Bamukurire ing'anda. ² Davidi arishibire ukuti Yahweh na mupampamika nge mfumu pari Israeri, kabiri no fumu bwakwe na busumburwa pa muru pa murandu wa bantu bakwe Israeri. ³ Mu Yerusaremu, Davidi aburire abakashi abengi, kabiri asangukire wishu wa bana baume abengi na bana banakashi abengi. ⁴ Aya e yari amashina ya bana abafyerwe kuri ye mu Yerusaremu: Shammua, Shobabu, Natani, Soromoni, ⁵ Ibhari, Erishua, Eripereti, ⁶ Noga, Nefegi, Yafiya, ⁷ Erishama, Beriada, na Erifereti. ⁸ Nomba iryo abaperishiti baumfwire ukuti Davidi nabamusuba nge mfumu pari Israeri, bonse baire mukumufwaya. Rero Davidi aumfwire ifyo no kufumina kuri bo. ⁹ Nomba abaperishiti baishire no kurwisha sana na maka mu Mupoka poka wa Rafimu. ¹⁰ Eryo Davidi aipwishe ubwafwirisho ukufuma kuri Resa. kabiri asosere ati, "Bushe kuti nabarwisha abaperishiti? Murempa ukukimfya pari bo?" Yahweh asosere kuri ye ati, "Karwe, pantu nkabapera kuri webi." ¹¹ Eikyo baishire ku Baari Perazimu, na kurya abakimfishe. Arandire ati, "Resa aposha abarwani bandi no kuboko nge kipompa kya menshi kireporeka." Eikyo ishina rya parya paishireba Baari Perazimu. ¹² Abaperishiti barabire imirungu yabo kurya, na Davidi apere ikambisho rya kuti bengokya. ¹³ Eryo abaperishiti bakorongene na maka mu mupokapoka na kabiri. ¹⁴ Eikyo Davidi aipwishe ubwafwirisho ukufuma kuri Resa na kabiri. Resa asosere kuri ye ati, "Wiya ku ntanshi yabo mukurwa, rero ushimguruke ku numa yabo no kwisa pari bo ukupitira mu mushitu. ¹⁵ Iryo waumfwa ikiunda kya bareenda mu mwera ukupupa ukupita mu mushitu, eryo urwishe na maka. Ukite iki pantu Resa akaya na webi ku kurwisha bashirika ba baperishiti." ¹⁶ Eikyo Davidi akitire ngefyo Resa amukonkomeshe. Akimfishe abashirika ba baperishiti ukufuma ku Gibeoni ukufika na ku Geza. ¹⁷ Eryo ururumbi ryakwa Davidi ryaire mpanga yonse, na Yahwehe arengere inko shonse ukumutina.

Chapter 15

¹ Davidi akurire amayanda umwine mu musumba wakwa Davidi. Apekenye inkende yakwa araka wakwa Resa no kubika itenti ryakiko. ² Eryo Davidi asosere ati, "Abena Revi bekafye e baringire ukusenda araka yakwa Yahweh, pantu barisarwa na Yahweh ukusenda araka wakwa Yahweh, no kumutukira umuyayaya." ³ Eryo Davidi akoronganike Israeri yonse pa Yerusaremu, ku kureta raka yakwa Yahweh ku nkyende iyo apekenye. ⁴ Davidi akoronganike pamo abana bakwa Aroni na bena Revi. ⁵ Ukufuma ku bana bakwa Kohati, kwari Urieri intungurushi no rupwa rwakwe, 120 abaume.

⁶ Ukufuma ku bana bakwa Merari, kwari Asaiah intungurushi no rupwa rwakwe, 220 abaume. ⁷ Ukufuma ku bana bakwa Gershoni, kwari Yoeri intungurushi no rupwa rwakwe, 130 abaume. ⁸ Ukufuma ku bana bakwa Erizafa, kwari Shemaya intungurushi no rupwa rwakwe, 200 abaume. ⁹ Ukufuma ku bana bakwa Hebroni, kwari Eriuri intungurushi no rupwa rwakwe, abaume amakumi kine konse konse. ¹⁰ Ukufuma ku bana bakwa Uzieri, kwari Aminadabu intungurushi no rupwa rwakwe, 112 abaume. ¹¹ Davidi akutire Zadoki na Abyata bashimapepo, na bena Revi Urieri, Asaiah, Yoeri, Shemaya, Erieri, na Aminadabu. ¹² Asosere kuri bo, "Muri ntungurushi sha rupwa rwa bena Revi. Ishisheni mwebene, bonse mwebo na bamunonko, pakweba ati murete araka wakwa Yahweh, Resa wakwa Israeri, ku nkyende uko naipekanishisha. ¹³ Tamwaisendere pakubara. Ekyarengere Yahweh Resa wesu ukutwimina, pantu tatwamufwaire nangura ukunakira ikipope kyakwe." ¹⁴ Eikyo bashimapepo na bena Revi baishishishe abene pakuti barete araka wakwa Yahweh, Resa wakwa Israeri. ¹⁵ Eikyo abena Revi basendere araka wakwa Resa pa fipeya fyabo ne fimuti, ngefyo Mose akonkomeshe-ukunkonka amafunde yaperwe mukebo kyakwa Yahweh. ¹⁶ Davidi arandire ku ntungurushi sha bena Revi ukweba bamunyina nga bakemba abengemba na maka pa nsare sha nyimbo, utuoma, amasese ne miwaya, ukwimya ifiunda fyansansa. ¹⁷ Eikyo abena Revi basontere Hemani umwana mwaume wakwa Yoeri na umo pari bamunyina, Asafi umwana mwaume wakwa Berekia. Kabiri basontere abantu ukufuma mu bana bakwa Merari na Etani umwan mwaume wakwa Kushaya. ¹⁸ Nabo kwari bamunyina abarekonkapo mu maka: Zakariya, Yazieri, Shemiramoti, Yehiri, Unni, Eriyabu, Benaya, Maseya, Matita, Eriferu, Mikineya, Obedi Edomu, na Yeiri, kasunga wa mpongoro. ¹⁹ Bakemba Hamani, Asafi, na Etani barisonterwe ukurisha imiwaya sha mikuba. ²⁰ Zakariya, Azieri, Shemsiramoti, Yehieri, Unni, Eriabu, Maseya, na Benaya barerisha utuoma, ukubika kuri Aramoti. ²¹ Matiti, Eriferu, Mikneya, Obedi Edomu, Yeiri, na Azaziya batungurwire inshira ya masese iyabikirwe kuri Sheminiti. ²² Kenaniya, intungurushi ya bena Revi, ari ni kasambirisha wa nyimbo pantu ari ni kafundisha wa nyimbo. ²³ Berekiya na Erikana bari bakarinda wa araka. ²⁴ Shebaniya, Yoshafati, Netaneri, Amasai, Zakariya, Benaya, na Erienza, shimapepo, barerisha amapenga ku ntanshi ya araka wakwa Resa. Obedi Edomu na Yehiya barerinda araka. ²⁵ Eikyo Davidi, intungurushi sha bena Israeri, na bakaramba pa makana baire ku kureta araka wa kipangano kyakwa Yahweh ukufuma ku ng'anda yakwa Obedi Edomu ne nsansa. ²⁶ Iryo Resa areafwa abena Revi abasendere araka wakipangano kyakwa Yahweh, bapere amarambo kine rubari aya baburu na bana bang'ombe kine rubari. ²⁷ Davidi ari ninshi nafwara ne nsaru yakorokondwe, ngefyari abena Revi abasendere araka, bakemba, na Kenaniya, intungurushi ya rwimbo na bakemba. Davdi arefwara efodi wa korokondwe. ²⁸ Eikyo Israeri yaretere araka ya kipangano kyakwa Yahweh no kubirikisha kwa nsansa, ne kiunda kya masengo na mapenga, ne miwaya, na masese no marimba. ²⁹ Rero iryo araka wakipangano kyakwa Yahweh yaishire ku musumba, Mikari umwana mwanakashi wakwa Shauri, aroreshe pa windo. Abwene Imfumu Davidi ireshana no kusefya, Eryo amutukire mu mutima wakwe.

Chapter 16

¹ Bariretere mukati araka yakwa Resa no kubika mukati ke tenti iryo David ateyenye ukufikiramo. Eryo bapere amarambo ya fyakokya ne mituro yakwampana pa kinso kyakwa Resa. ² Iryo David apwirikishe ifyabupe fyakokya ne fyabupe fyakwampana, ariparire abantu mwishina ryakwa Yahweh. ³ Aabenye kuri bonse abantu ba mu Israeri, kuri bonse abaume na banakashi, umukate, ka mupurwa ka nama, ne impukunya matobo iyishitutumuka. ⁴ David asontere bamo abena Revi ukurabombera kuri araka yakwa Yahweh, no kusefya, no kurumbanya Yahweh, Resa wa bena Israeri. ⁵ Abo abena Revi bari ni Asapa katungurura, no waremukonkapo ni Zachariah, Yaaziel, Shemiramoth, Yehiel, Mattithiah, Eriab, Benaiah, Obed Edom, na Yeieri. Abo abari abakurisha isese na masengo. Asapa ari wakurisha imiwaya, ukuririsha ukukuru. ⁶ Benaiah na Yahaza bashimapepo e barerisha amapenga kiranshita, pa kinso kyakwa araka yakwa Yahweh. ⁷ Eryo pari burya bwine bushiku David atampirepo ukusonta Asapa eryo bawabo bakwe kukwimba urwimbo rwa fyabupe fyakutotera kuri Yahweh. ⁸ Pereni amatotero kuri Yahweh, iteni peshina Ryakwe; rekeni ishibikwe imikitire yakwe ku nko shonse. ⁹ Imbeni kuri ye, imbeni na matotero kuri ye; mureranda pari fyonse ifyakupapa ifyo akita. ¹⁰ Muresekerera mwishina ryakwe irya mushiro; rekeni imikitire ya bonse abakabira Yahweh iresansamuka. ¹¹ Fwayeni Yahweh no bukose bwakwe; fwayeni ubukata bwakwe ryonsefye. ¹² Mureibukisha ifipesha mano fintu akitire, ifisungusho fyakwe ne fyakupingura kwakwe ukufuma mu kanwa kakwe, mwebo mwebufyashi bwa bena Israeri mwebabomfi bakwe, ¹³ mwebantu bakwa Yakobo, mwebo aisarira umwine. ¹⁴ Ni Yahweh, Resa wesu. Ifyabupingushi fyakwe fyaba pano pesonde ryonse. ¹⁵ Muresunga ikipangano mu matontokanyo yenu ryonse ikyebo kintu akonkomeshe ku nkuro ikana rimo. ¹⁶ Akuta mubaka ikipangano apangene na Abrahamu, no murapo wakwe kuri Isaki. ¹⁷ Ifi efyo kyasuminishiwe na kuri Yakobo nge fyebo, na kuri Israeri nge kipangano ikyakubererera yonse. ¹⁸ Asosere ati, "Nkakupera ikyaroya kya Kenani nge kikwatwa kyobe ikypafishirano." ¹⁹ Iryo bari abanono mu mpendwa, abanono nganshi, eryo bari abeni muri iki kyaroya, ²⁰ barepitana ukufuma ku nko na ku nko, ukufuma ku bufumu bumo no kuya ku bufumu bunankwe. ²¹ Taresuminisha nangu umo ukuti arebakyusha; arekanda bashamfumu pakweba ati abakingirire. ²² Asosere ati, "Tekyakweshwa ukwikata abasubwa bandi, kabiri tekyakweshwa ukukarifya bakasesema bandi." ²³ Imbireni Yahweh, mweba pa kyaroya ponse; birisheni ukupususha kwakwe akasuba na kasuba. ²⁴ Muresaranganya ubukata bwakwe ku nko shonse, ifipesha mano fyakwe akita ku nko shonse. ²⁵ Pantu Yahweh aripuramo eryo aringire ukurumbanishiwa apakuru, na ye ariringa ukukwatira umwenso ukukira pa mirungu. ²⁶ Pantu turesa tonse utwanko turubi, nombamba ni Yahweh uwapanga imyuru. Ukukindama no bupurami fyaba mukyeni kyakwe. ²⁷ Amaka no kusekerera fyaba pa nkyende yakwe. ²⁸ Murerondorora

kuri Yahweh, mwe mikowa ya bantu, murerondorora kuri Yahweh ubukata na maka!²⁹ Murerondorora kuri Yahweh ubukata bweshina ryakwe iryo aringwa. Murereta ifyakutura iryo ryonse mureisa pa kinso kyakwe. Murefukama kuri Yahweh mubukankara bwa bumushiro.³⁰ Muretutuma pa kinso kyakwe, mweba pano kyaroponse. Isonde na kabiri ryarishimpwa bwino; tekuti ritenkanishiwe.³¹ Rekeni imyuru shibe ishansansa, kabiri rekeni ikyarokibe ikyakusekerera; rekeni barande ku nko shonse ati, "Yahweh e ututeka."³² Rekeni umumana ukaramba ufumye ikiburumo, na fyonse ifyabamo firepundisha pamo ne nsansa. Rekeni impanga shibe ishakusekerera, na fyonse ifyabamo.³³ Kabiri rekeni ifimuti fya mpanga firepundisha ne nsansa pa kinso kyakwa Yahweh, pantu areisa mukupingura abapano kyarokibe.³⁴ Pereni amatotero kuri Yahweh, pantu wabune, pantu ikipangano kyakwe kyabukishinka kyakubererera.³⁵ Eryo mukasosa ati, "Tupusushe, Resa wepusukiro. Tukoronganike kyapamo eryo utupusushe ukufuma ku nko shimbi, pakuti turete ukutasha kwishina ryobe iryamushiro no bukata mukumbanishiwa kobe."³⁶ Rekeni Yahweh, Resa wabena Israeri, abe uwaparwa ukufuma umuyayaya ukufika na ku muyayaya. Abantu bonse basosere ati, "Nakibe ifyofine" na parwe Yahweh.³⁷ Eikyo David ashire Asaph na bawabo bakwe pantanshi ya araka yakwa Yahweh, mukubomba ukutwaririra pa kinso araka, ngefyo kirabushiku inkito yarefwaikwa.³⁸ Obed Edomnabo amakumi matanda na kine konse konse barupwa baripenderwepo. Obed Edomumwana mwaume wakwa Yeduthun, pamo na Hosah, e bari abakuronda pa mwinshi wa mpongoro.³⁹ Zadoki shimapepo na banankwe bashimapepo barebomba pa kinso kyakinyumba nyumba kyakwa Yahweh pa nkyende iyari pa muru mu Gibeon.⁴⁰ Baretura ifyabupe fyakokya kuri Yahweh pa muru wa burambo bwakokyerapo ifyabupe kiranshita mukyarukyerokya na mukyunguro, ukuringana na fyonse ifyarembwa mu mafunde yakwa Yahweh, nge fyo apere nge kyakukonkomesha ku bena Israeri.⁴¹ Heman na Yeduthun bari pamo nabo, ukubikapo nabo bashere abo abasarirwe mu mashina, kukurapera amatotero kuri Yahweh pantu ikipangano kyakwe kyakishinka kyakubererera ryonse.⁴² Heman na Yeduthun bari bakapingura pari abo bonse abarerisha amapenga, imiwaya, na fimbi ifyakurisha rintu mureimba. Abana baume bakwa Yeduthun e bareronda pa mwinshi wa mpogoro.⁴³ Eryo abantu bonse babwekeremo ku mayanda yabo, na David abwereremo ku kuyapara aba mu ng'anda yakwe.

Chapter 17

¹ Ifi fyakitikire panuma imfumu naikara mu ng'anda yaiko, yasosere kuri Nathan kasesema ati, "Bona, Ndeikara mu ng'anda ya keda, nomba araka wakwa Yahweh ikere munshi ye tenti."² Eryo Nathan asosere kuri David ati, "Kabiye, kakite ifiri mu mutima obe, pantu Resa ari nawebo."³ Nomba mubushiku bwine ishiwi ryakwa Resa ryarishire kuri Nathan, no kusosa ati,⁴ "Kubiye eryo webe David umubomfi wandi ati, 'Ifi e fintu Yahweh asosere: Webo tawakankurire ing'anda iyo nkaraikaramo."⁵ Pantu nshikara mu ng'anda ukufumafye pa bushiku nafumishe abena Israeri ukufikafye na pari buno bushiku. Mukifuro kyakuti, Nebo ndeikara mwi tenti, umwamushiro, mu nkyende ishapusana pusana.⁶ Monsefye munkyende umu Nebo mpitana na bena Israeri bonse, bushe Nebo naritara ndandapo ifiri fyonse ku ntungurushi iiri yonse, iya bena Israeri abo Nebo nasonta ukuba bakakyema pa bantu, no kusosa ati, "Kinshi mwebomushankurira ing'anda ya Keda?"⁷ "Eryo nomba, e ba umubomfi wandi David, 'Ifi efyo Yahweh wafita asosa ati: Nebo nakusendere ukufuma ku mpanga yamuremfwe, ukufuma mukukonka umukuni wa mpanga, ukuti wiseba katungurura pa bantu bandi abena Israeri."⁸ Nebo ndabafye pamo nobe konsefye uko uya eryo nariputara abarwani bobe ukufuma pa kinso kyobe, kabiri ndekita ishina ryobe, nge shina ryaba rumbuka abo ababa pano kyarokibe.⁹ Nkasara inkyende pa bantu bandi abena Israeri eryo nkababika parya pene, eikyo bari no kwikara munkyende shabo abene no wakubakyusha takwakabe iyo. Te pa murandu na bantu imbifi tashakabakyushe, nge fyo barebakyusha kunuma,¹⁰ ngefyo barekita ukufumafye pari shirya nshiku nakonkomeshe bakapingura ukuba pa bantu bandi abena Israeri. Eryo nakimfya bonse abarwani bobe. Nakukirisha webomushankurira ukuti Nebo, Yahweh, ndinokukurira webomushankurira ing'anda.¹¹ Kikesa ikyakweba ati iryo inshiku shikafikirisha iryo webomushankurira ukwarara ifikorwe fya bashinwe, Nebo nkemya barupwa ukufuma kunuma yobe, na pari umo uwa murupwa robe, Nkakosha ubufumu bwakwe.¹² Ari nokunkurira ing'anda, na nebo nkakosha ikipuna kyakwe umuyayaya.¹³ Ndinokuba wishu kuri ye, na ye akaba umwana mwaume wandi. Nshakareke ikipangano kyandi ikyakishinka ukufuma pari ye, ngefyo Nakifumishe pari Shauri, uyo uwareteka panuma yobe.¹⁴ Nkemwimika mu ng'anda yandi na mu bufumu bwandi umuyayaya, eryo ne kipuna kyakwe kikashimpwa umuyayaya."¹⁵ Nathan asosere kuri Davidi no kufisha kuri ye aya yonse aya amashiwi, eryo arimwebere na pa murandu wakimonwa kyonse.¹⁶ Eryo imfumu Davidi yaingire mukati no kuyaikara pa kinso kyakwa Yahweh; yasosere ati, "Bushe ni nebo nani, Yahweh Resa, eryo urupwa rwandi kinshi, ikyakweba ati webomushankurira apakurepa fino?"¹⁷ Pantu ifi fyarifye ifinono mu menso yobe, we Resa. Webomushankurira na pa rupwa rwa mubomfi obe pamikarire yabune iireisa, eryo naundanga ne nkuro iireisa, we Yahweh Resa.¹⁸ Finshi fimbi ifyo nebo, ne Davidi, ningaranda kuri webomushankurira? weukindikire umubomfi obe. Webomushankurira upere umubomfi obe ikyakweba ikyakumwishibirako.¹⁹ Yahweh, pa murandu wakufwaya kwa mubomfi bobe, na pakufikirisha ukufwaya kobe, webomushankurira ikintu kyabune no kurenga amarayo yobe yasokororwe.²⁰ Yahweh, takwaba uwaba nga webomushankurira, eryo takwaba umbi Resa kanofye webomushankurira, ngefyo fwebomushankurira ryonse tumfwa.²¹ Pantu ni nkuro nshi pano kyarokibe iyaba nga bantu bobe abena Israeri, abo webomushankurira, we Resa, wafumishe mu kyarokibe kya Egypto nga bantu bobe we mwine, pakupanga ishina ryobe we mwine pafipesha mano ne fyakutinya ifyo ukita? Webomushankurira waretamfya ne nkuro ukufuma pa bantu bobe, abo webomushankurira ukufuma mu Egypto.²² Wapangire Israeri ukuba abantu bobe umuyayaya, eryo webomushankurira, we Yahweh, waishireba Resa wabo.²³ Eikyo nomba, we Yahweh, reka amarango yobe ayo wabika ukuringana no mubomfi obe na barupwa rwakwe reka fikaririre umuyayaya. Kita ifyo webomushankurira waranda.²⁴ Reka ishina ryobe ribererere umuyayaya eryo

ribe irykindama, eikyo nomba abantu bakaranda ati, 'Yahweh umwine wafita Resa wa bena Israeri, 'rero ing'anda yandi, Davidi umubomfi obe ikabererere pa kinso kyobe.²⁵ Pantu webho we Lesa wadi, nausokorora ku mubomfi obe ukuti webho ukamukurire ing'anda. E murandu wine Nebo, ne mubomfi obe, nasangira ikushipa pa kupepa webho.²⁶ Nomba we Yahweh, uri Resa, eryo naupanga uburayo ubwabune ku mubomfi obe:²⁷ Nomba kiri ikyakusekesha webho pakupara ing'anda ya mubomfi obe, ukuti kikonkanishiwepo umuyayaya pa kinso kyobe, we Yahweh, waripara iki, eryo kikaba ikyaparwa umuyayaya."

Chapter 18

¹ Panuma yaifi fyakitika iryo Davidi atashishe abaPerishiti no kubakimfya. Aburire Gati ne mishi yaiko ukufuma mu maka ya baPerishiti. ² Eryo akimfishe Moabu na bana Moabu baishireba ababomfi kuri David eryo baremupera no musonko. ³ Davidi kabiri akimfishe Hadadesere, imfumu ya mu Soba pa Hamati, iryo Hadadesere areya mukubika ifunde ryakwe ku mumana wa Yufurate. ⁴ Davidi apokere amakyereta ikana rimo ukufuma kuri ye, na bari pari bakabarwe amakana kine rubari, na bareenda pa makasa amakana amakumi yabiri. Davidi amanikire ba kababarwe ba makyereta bonse, rero ashirepofye amakyereta umwanda umo. ⁵ Iryo abena Aramu aba ku Damasiko baishire mukwafwako Hadadesere imfumu ya ku Soba, Davidi aishire ipaya abaume ba ku Aramu amakana amakumi yabiri. ⁶ Eryo Davidi abikire amaboma ya bashirika mu Aramu mu Damasiko, na bena Aramu baishireba ababomfi kuri ye no kuramuretera imisonko. Yahweh apere ukukimfya kuri Davidi monse umo aire. ⁷ Davidi aburire inkwera sha goride ishari ku babomfi bakwa Hadadesere no kureta ku Yerusaremu. ⁸ Ukufuma ku Teba na Kuni, imisumba yakwa Hadadesere, Davidi aburiremo umukuba uwingi nganshi. Ni kuri uyu wine umukuba uo Soromoni apangireko ikyakusambiramo ikya mukuba ikyo beta ati "Bemba, "ifishintiriro, ne fipe fya mukuba. ⁹ Iryo Tou, imfumu ya ku Hamati, yaumfwire ati Davidi nakimfya ifita fyonse ifyakwa Hadadesere imfumu ya ku Soba, ¹⁰ eryoTou atumine Hadoramu umwana mwaume wake ku mfumu Davidi mukuposha no kumupara. Akitire ifi pantu Davidi akwete ukurwa na Hadadesere no kumukimfya, kabiri pa murandu wakuti Tou ryonse barerwa na Hadadesere. Tou kabiri atumine Davidi ifya bupe ifingi ifyarekanarekana ifyapangirwe na goride na sirufere no mukuba. ¹¹ Imfumu Davidi yapatwireko ifi no kufipera kuri Yahweh, pamofye na sirufere na goride iyo asendere ukufuma mu nko shonse: Mu bena Edomu, abena Moabu, na mu bantu ba bena Amoni, abaPelishiti, na bena Amareki. ¹² Abishai umwana mwaume wakwa Seruiya aipeye abena Edomu amakana ikumi rimo na kine konse konse mu mupokapoka wa Mukyere. ¹³ Abikire na maboma ya bashirika mu Edomu, na bonse abena Edomu baishireba ababomfi bakwa Davidi. Yahweh apere ukukimfya kuri Davidi monse umo aire. ¹⁴ Davidi atekere abena Israeri bonse, kabiri arekita umuringanya na bukishinka ku bantu bakwe bonse. ¹⁵ Yoabu umwana mwaume wakwa Seruiya e waishireba umukaramba wa bashirika, na Yeoshafati umwana mwaume wakwa Airudi ari ni karemba. ¹⁶ Sadoki umwana mwaume wakwa Aitubi na Aimereki umwana mwaume wakwa Abiyata bari ni bashimapepo, na Shafisha ari ni karemba. ¹⁷ Benaya umwana mwaume wakwa Yehoiyada e waretungurura abena Kereti na bena Pereti, eryo abana baume bakwa Davidi e bari bafiroro pakuboko kwa mfumu.

Chapter 19

¹ Panshita imbi kyakitike ati Nashashi, imfumu ya bantu baku Ammini, yarifwire, no kweba ati umwana wakwe umwaume ari imfumu mu kifuro kwakye. ² Davidi asosere ati, "Nkarangisha inkumbu kuri Hanuni umwana mwaume wakwa Nashashi, pantu wishi arangire inkumbu kuri nebo." Eikyo Davidi atumine inkombe ku kumukoseresha pa mfwa yakwa wishi. Ababomfi bakwa Davidi baingire mu musumba wa bena Ammoni no kuya kuri Hanui, mukweba ati bengamukoseresha. ³ Rero abana bamfumu ba mu Ammoni basosere kuri Hanuni ati, "Bushe uretontobkanya Davidi arekindika wiso pantu natuma abantu mu kukuseresha? Bushe ababomfi bakwe tabeshire kuri webho mukubona no kubebeta impanga pa kuti bakayonaure?" ⁴ Eikyo Hunani aikete ababomfi bakwa Davidi, ababeya, no kuputaura ifyakufwara fyabo mpaka na mumusana, ukufika na mu matako yabo, no kubareka baye. ⁵ Iryo barondorwere iki kuri Davidi, atumine abakubakumanya, pantu aba baume barisebanishiwe sana. Imfumu yasosere ati, "Ikareni pa Yeriko mpka imitwe yenu ikamene kabiri eryo mukabwere." ⁶ Iryo abena Amoni babwene ukuti basanguka ikyanuka kuri Davidi, Hunani na bena Ammoni batumine ikana rya mataranta ya sirufere ku kushita mamkyereta na baume ba pari bakabarwe ukufuma kuri Naharaimu, Maka, na Zoba. ⁷ Bashitire amakana yabiri aya ma kyereta ne mfumu ya ku Maka na bashirika bakwe, abishire ku kwikara pa Medeba. Eryo abena Ammoni bakorongene kyapamo ukufuma ku misumba yabo no kufumina ku nkondo. ⁸ Iryo Davidi aumfwire iki, atumine Yoabu ne bumba ryakwe ryonse irya bashirika ku kubakumanya. ⁹ Abantu ba ku Ammoni bafumine n kutantama ku kunkondo pa mporongoro ya musumba, iryo imfumu ishaire nabo shari ishine mwibara. ¹⁰ Iryo Yoabu abwene ukuti abanondo na bamutangarira kuntanshi na ku numa, asarire bamo abakanshwa mu kurwa na kubapera ku kurwa na bena Aramu. ¹¹ Rero aashirika abashara, apere ikambisho kuri Abishai munyina, na ye ababikire mukurwa na bashirika ba ku Ammoni. ¹² Yoabu asosere ati, "Abena Aramu nga bakosesha kuri nebo, eryo webho, Abishai, ufwire waisa mpususha. Rero abena Ammoni nga kosesha kuri webho, eryo ndeisa no ku kupususha. ¹³ Kosa, kabiri reka tuirange ukukosa ku bantu besu na ku misumab yakwa Resa wesu, pantu Yahweh akakita ikyabune mu menso yakwe." ¹⁴ Eikyo Yoabu na bashirika bakwe baipekenye ku nkondo ku kurwa na bena Aramu, abo abapatikishiwe ukufurumuka ukufum aku bahirika bakwa Israeri. ¹⁵ Iryo abena Ammoni babwene ukuti abena Aramu bafurumuka, nabo bafurumukire ukufuma kuri Yoabu munyina Abishai no kubwekeramo mu

musumba. Eryo Yoabu abwerere ukufuma ku bantu ba ku Ammoni no kubwekeramo ku Yerusaremu. ¹⁶ Iryo abena Aramu babwene ukuti nababakimfya kuri Israeri, batumine kurundako amaka ukufuma ku Mumana wa Euphrates, na Shopaki umukaramba wa fita fyakwa Hadadezer. ¹⁷ Iryo Davidi aeberwe ifi, akoronganikire Israeri yonse kyapamo, bayabukire Yodani, no kwisa kuri bo. Akoronganikire ifita fya nkondo ku kurwa na bena Aramu, na bo barwire na ye. ¹⁸ Abena Aramu bafurumukire ukufuma kuri Israeri, na Davidi aipeye abena Aramu amakana kine rubari aba makyereta ya bena Aramu na makana yane aya bashirika benda pa makasa. Kabiri aipeye Shopaki, umukaramba wa fita. ¹⁹ Iryo ishamfumu shonse abari abasha bakwa Hadadezer babwene ukuti babakimfya kuri Israeri, bapangire umutende na Davidi no kubabombera. Eikyo abantu ba ku Aramu tababwekeshepo nakabiri ukwafwa abena Ammoni.

Chapter 20

¹ Kyaishireba ati mu nshita yakwaruka kwa mwaka, panshita iryo imfumu ryonse shaya ku nkondo, ukuti Yoabu afumisha ifita ukuya ku burwi no kuya mukonaura inkyende ya bena Ammoni. Aire no kushinguruka Raba. Davidi ashire ku Yerusaremu. Yoabu airesansa Raba no kuikimfya. ² Davidi aburire ikisote kya bufumu ku mutwe wa mfumu yabo, eryo asangire ati ukufina kwa kisote kwari itaranta rya goride rimo, eryo mwari utumwabwe utwauma umutengo. Baisabika ne kisote ku mutwe wakwa Davidi, eryo areta ne fitapwa fya musumba mu mpendwa iikaramba. ³ Afumisha abantu abari mu musumba no kubapatikisha ukubomba na ba so na bapiki bakyereta na masembe. Davidi afwaire imisumba ya fikwatwa fya bena Ammoni ukukita uyu murimo. Eryo Davidi na bantu bonse babwekere ku Yerusaremu. ⁴ Kyaishire panuma yaifi kwashireba uburwi ku Gesa na baPerishiti. Sibekai umwina Hashati aipeye Sipai, umu uwari kikwatwa kya bena Refamu, na baPerishiti barinakira. ⁵ Kwaishireba na kabiri uburwi na baPerishiti ku Gobi, na Erianani umwana mwaume wakwa Yairi umwina Betarehamiti aipeye Rami munyina wakwa Goriatu umwina Gati, uwakwete umusumbo uwareboneka kwati murando waba kapikura ba nsaru. ⁶ Kwaishireba na kabiri uburwi na bumbi ku Gati kurya ukwari umuntu uwari umutari sana uwakwete iminwe mutanda kuri kira kisansa no tukondo mutanda kuri kira rukasa. Na ye ari ni rupwa ukufuma mu bena Rafa. ⁷ Iryo asebenye abena Israeri, Yonatani umwana mwaume wakwa Shimea, munyina wakwa Davidi arimwipaya. ⁸ Aba e bari barupwa bakwa Rafa mu Gati, eryo bafwire ku kuboko kwakwa Davidi na mukuboko kwa bashirika bakwe.

Chapter 21

¹ Umurwani aimine abena Israeri no kutunka Davidi ukupenda Israeri. ² Davidi asosere kuri Yoabu na ku bakaramba ba bashirika ati, "Kabiyeni, pendeni abantu bakwa Israeri ukufuma ku Beersheba ukufika ku Dani no kureta akasebo kuri nebo, pakuti ngishibe impendwa yabo." ³ Yoabu asosere ati, "Yahweh nakite ibumba rya bashirika umwanda umo ukukura ukukira ifyo iri. Rero mweshikuru imfumu yandi, bushe bonse tababomberefyeye imfumu yandi? Ninshi iyo imfumu yandi irefwaire ikyamusango uyo? Ninshi yarareta ukusekwa pari Israeri?" ⁴ Rero amashiwi ya mfumu yaripampamikirwe pari Yoabu. Eikyo Yoabu aire no kuya pita muri Israeri yonse. Eryo aibwerere ku Yerusaremu. ⁵ Eryo Yoabu aretere akasebo ka mpendwa yonse iya baume baburwi kuri David. Na mu Israeri mwari impendwa ya baume 1,100,000 abareimya urupanga. Yuda yeka yarikwete abashirika 470,000. ⁶ Rero Revi na Benjamini tabapenderwe pari bo, pantu ikipope kya mfumu takyasekeshe Yoabu. ⁷ Resa arikarifishiwe mukukita kwa musango uyu, eikyo akandire Israeri. ⁸ David asosere kuri Resa ati, "Ndibembwike ikine kine pakukita ifi. Nomba fumyenipo ukusekwa kwa mubomfi wenu, pantu ninkita ikyabuwere were." ⁹ Yahweh aeberwe Gadi, kasesema wakwa Davidi ati, ¹⁰ "Kabiyeni kaseba kuri Davidi ati, Ifi e fyasosa Yahweh: Narakupera ubusaro butatu. Usarepofye bumo. ¹¹ Eikyo Gadi aishire kuri Davidi no kusosa kuri ye ati, "Yahweh asosa ifi, 'Sarapo kimo pari ifi. ¹² Pa myaka itatu iya kipowe, imyeshi itatu ukukukyusha ku barwani bobe no kwikwatwa ku rupanga rwabo, nangura inshiku shitatu isha rupanga rwakwa Yahweh, iki ekyo, e kikuko mu kyar. Na maraika wakwa Yahweh akonaura ikyar. kyonse ikyakwa Israeri.' Nomba eryo, usare kwasuko nshi nebo ndetwara kuri uyo untumine." ¹³ Eryo Davidi asosere kuri Gadi ati, "Nebo ndimu makyushi yene yene! Reka nebo ngwire mukuboko kwakwa Yahweh ukukira mu kuboko kwa muntunse, pantu ifikitwa fya ruse rwakwe fine fine." ¹⁴ Eikyo Yahweh atumine ikikuko pari Israeri, eryo abantu amakana kine rubari barifwire. ¹⁵ Resa atumine maraika ku Yerusaremu mu kuyonaura. Iryo abafye mukuyonaura, Yahweh areroresha eryo apiribura amano pa bonaushi. Asosere kuri maraika uwari pakonaura ati, "Kyapwa! Nomba bwesha ukuboko kobe." Pari irya nshita maraika wakwa Yahweh aritareme pa rubansa rwa kutwrlapo urwakwa Ornani umwina Yebushi. ¹⁶ Davidi aroreshe ku muru no kubona maraika wakwa Yahweh natarama pakati ka kyar. no muru, nakwata urupanga urwaimishiwa mu minwe yakwe rwimishiwe pari Yerusaremu. Eryo Davidi na bakiroro bafwere insaru sha buranda, bawire ifinso panshi ubunkupeme. ¹⁷ Davidi asosere kuri Yahweh ati, "Bushe tenebo nakonkomeshe ukuti abashirika bapendwe? Nebo nakitire ikintu ikyabipa. Rero ishi mpanga, kinshi shikitire? Yahweh Resa wandi! Reka ukuboko kobe kuwire pari nebo na bang'anda yandi. Nomba wireka ikikuko kikiririre pa bantu bobe." ¹⁸ Eikyo maraika wakwa Yahweh akonkomesha Gadi ukusosa kuri Davidi ati, "Davidi aringire ukunina no kuya kura uburambo bwakwa Yahweh pa rubansa rwa kutwirapo urwakwa Ornani umwina Yebusi. ¹⁹ Eikyo Davidi aninine ngefyo Gadi amurangire ukukita mwishina ryakwa Yahweh. ²⁰ Eryo Ornani arekupetura ing'ano, apiribukire no kubona maraika. Ena pamo na bana baume bakwe bane abari pamo na ye barifise. ²¹ Iryo Davidi aishire kuri Ornani, Ornani aroreshe no kubona Davidi. Ashire urubansa rwa kutwirapo no kuyafukama kuri Davidi ne kinso kyakwe panshi. ²² Eryo Davidi asosere kuri Ornani ati, "Nshitisha uru rubansa rwa kutwirapo, pakuti nebo nkuure

uburambo bwakwa Yahweh. Ndepera umutengo wakwanina, pakuti ikikuko kingafumishiwapo pa bantu." ²³ Ornani asosere kuri Davidi ati, "Rusende nga robefye, shikuru wandi we mfumu. Rukite ikiri kyonse ikiyene mu menso yobe. Bona, Ndekupera ing'ombe sherambo ryakokya, ne mirando ya kutwirapo e yo ibe inkuni, ne ng'ano ngo muturo wa kya bunga: Narapera fyonse kuri webo." ²⁴ Imfumu David yasosere kuri Ornani ati, "Awe, Ndefwayafye ukushita pa mutengo uwakwanina. Nshasendepo ikiri kyonse no kupera nge kye rambo kuri Yahweh nga takyampingwirwepo nangu fimo." ²⁵ Eikyo David aripire amashekere ya goride imyanda mutanda pari iyo nkyende. ²⁶ Davidi akurire uburambo bwakwa Yahweh parya pene no kupera pari kyena ifyerambo fya kokya na marambo ya kwampama. Akutire pari Yahweh, uwamwasukire no muriro ukufuma ku muru pa burambo bwa kye rambo ryakokya. ²⁷ Eryo Yahweh apere ifya kukonka kuri malaika, na maraika abwekeshe urupanga mu kitubo kya ruko. ²⁸ Iryo David abwene ukuti Yahweh namwasuka pa rubansa rwa kutwirapo urwakwa Ornani umwana Yebusi, akitire ikyerambo panshita imo ine na kabiri. ²⁹ Nomba pari irya nshita, itempere ryakwa Yahweh, rintu Mose apangire mu matororo, no burambo bwa kye rambo kya kokya, fyari pa nkyende ya kindamikwe ku Gibeoni. ³⁰ Nangu kyari ifi, Davidi tareya ku kwipusha ifyakukonka fyakwa Resa, pantu aretina urupanga rwakwa maraika wakwa Yahweh.

Chapter 22

¹ Eryo Davdi asosere ati, "Pano e pakabera ing'anda yakwa Yahweh Resa, pamo no burambo bwa kyerambo kya kokya ikyakwa Israeri." ² Eikyo Davidi aebere ababomfi bakwe ukurunganika ba mwisa abareikara mu kyaro kya Israeri. Abapere kukuba bakatoba ba mabwe, ukuputura amabwe, pakuti ingakurwa ing'anda yakwa Resa. ³ David apere impendwa ya fyera iikuru ifya kupangamo imisomari iya fiibi fya kuba mu minshi, nefya ma puranga. Apere no mukuba uwingi ukukira uwingapimwa, ⁴ ne fimuti fya keda ifingi ukukira ifingapendwa. (Abena Sidoni na bena Turi bariretere imirando ya keda iingi kuri David ku kupenda.) ⁵ Davidi asosere ati, "Umwana mwaume wandi Soromoni mwaikye kaabiri uwabura ubwishibiro, ne ng'anda iyo iiri no kukurirwa Yahweh iringire ukukirapo ubusaka, pakuti ikeshibikwe eryo ikabe iya rurumbi mu fyaro fimbi fyonse. Eikyo nkapekanya pa bukure bwaiko." eikyo Davidi arikutire ukupekanya kwine kwine iryo imfwa yakwe tairafika. ⁶ Eryo aitare Soromoni umwana waume wakwe no kumukonkomesha ukukurira Yahweh ing'anda, Resa wakwa Israeri. ⁷ Davidi asosere kuri Soromoni ati, "We mwana wandi umwaume, kwari kufwaya kwandi ukukura ing'anda nebo wine, pa murandu we shina ryakwa Yahweh Resa wandi. ⁸ Rero Yahweh aishire kuri nebo no kusosa ati, 'Webo warisumya umuropa uwingi eryo warirwa uburwi ubwingi. Tawakakure ing'anda ye shina Ryandi, pantu warisumya umuropa uwingi pa kyaro mu menso yandi. ⁹ Nangu kingaba ifi, webo ukakwata umwana umwaume ukaba uwa mutende. Nkamupera ukutusha ukufuma ku barwani bakwe bonse mu nkyende shonse. Pantu ishina ryakwe rikaba ni Soromoni, na nebo nkapera umutende no mutararira kuri Israeri mu nshiku shakwe shonse. ¹⁰ Akakura ing'anda ye shina ryandi. Akaba umwana mwaume wandi, eryo nkaba wishi. Nebo nkapampamika ikipuna kya bufumu bakwe pari Israeri umuyayaya.' ¹¹ Nomba, we mwana mwaume wandi, Yahweh nabe nobe no kukurenga ukutunguruka. Shiwingakura ing'anda yakwa Yahweh Resa obe, ngefyo asosere ukukita. ¹² Ikiurufye Yahweh engakupera amano no kwiruka, pakuti webo wingarakonka amafunde yakwa Yahweh Resa obe, iryo akakubika umukuru pari Israeri. ¹³ Eryo webo ukatunguruka, ngawabika amano ku kubera ifipope na mafunde yantu Yahweh apere kuri Mose pa murandu wakwa Israeri. Ba uwakosa kabiri shipa. Witina kabiri winenuka. ¹⁴ Nomba, bona, ni pamaka yene yene mpekanishishe ing'anda yakwa Yahweh 100,000 amataranta ya goride, no muntapendwa umo uwa matalanta ya goride, no mukuba nefyera mu mpendwa iikuru. Naripera na mapuranga na mabwe. uringire ukurundapo ifingi pari ifi. ¹⁵ Naukwata abaume abengi abakubomba na webo: bakaputula wa mabwe, bakakura, bakapara wa mbao, na nabakanshiwa abaume abasarapuka abashingapendwa kurubari ronse, ¹⁶ abo abenga bomba na goride, sirufere, umukuba, ne fyera. Ima no kutampa umurimo, kabiri Yahweh nabe na webo." ¹⁷ Davidi na kabiri akonkomeshe bonse bantungurushi bakwa Israeri ukwafwa Soromoni umwana mwaume wakwe, asosere ati, ¹⁸ "Yahweh Resa obe ari nobe kabiri nakupera umutende mumbari shonse. Aripere abekashi ba kyaro mu minwe yandi. Ikyaro kyari kimba ku ntashi yakwa Yahweh na bantu bakwe. ¹⁹ Nomba fwaya Yaweh Resa obe no mutima obe onse no mweo onse. Ima no kukura inkylene iyashira iyakwa Yahweh Resa. Eryo ukareta imbokoshi ya kipangano yakwa Yahweh no kureta ifintu ifiri ifyakwa Yahweh mu ng'anda ikakurwa kwi ishina ryakwa Yahweh."

Chapter 23

¹ Iryo Davidi akotere eryo mupepi ne mpera ya mweo wakwe, akitire Soromoni umwana mwaume wakwe ukuba imfumu pari Israeri. ² Akoronganikire shonse intungurushi sha mu Israeri, pamo na bashimapepo na bena Levi. ³ Abena Revi abakwete imyaka amakumi yatatu no kukirapo baripenderwe. Bafikire impendwa amakana amakumi yatatu na kine konse konse. ⁴ Pari bo, amakana amakumi yabiri na yane e barerorekesha pa murimo mu ng'anda yakwa Yahweh, eryo amakana mutanda bari ni bakiroro na bapingushi. ⁵ Amakana yane bari ni bakarinda ba mpongoro, eryo amakana yane bari bakurumbanya Yahweh mufirimba ifyo napangire kukupera amarumbo," Davidi asosere. ⁶ Aishire bakanya mu mabumba ukuringana na bana baume bakwa Revi, Geshoni, Koati, na Merari. ⁷ Abafumine mu rupwa rwakwa Geshoni, bari ni Radani na Shimei. ⁸ Bari batatu abana baume bakwa Radani: Yehieri intungulushi, Setamu na Yoeri. ⁹ Bari batatu abana baume bakwa Shimei: Sheromoti, Hasieri, na Harani. Aba e bari intungurushi sha mu rupwa rwakwa Radani. ¹⁰ Bari bane abana baume bakwa Shimei: Yahati, Isa, Yeushi na Beriya. ¹¹ Yahati e wari umukuru, Sisa e wakonkapo, rero

Yeushi na Beriya tabakwete abana baume abengi, eikyo barependerwa ngo rupwa rumo ne mirimo imo ine.¹² Bari bane abana baume bakwa Koati: Amaramu, Isa, Heburoni, na Usieri.¹³ Aba e bana baume bakwa Amuramu: Aaroni na Mose. Aaroni arisarirwe ku kupaturako ifintu fya mushiro wine wine, ukuti ena na bana bakwe bakarepera ifyakyena kuntashi yakwa Yahweh, ukumubombera no kupera amaparo mwi shina ryakwe umuyayaya.¹⁴ Rero pa rwakwa Mose umwaume wakwa Resa, abana bapenderwe pamo no mukowa wakwa Revi.

¹⁵ Abana baume bakwa Mose bari ni Geshomu na Eriese.¹⁶ Umwana wakwa Geshomu ari ni Shubaeri umukuru.¹⁷ Umwana wakwa Eriese ari Rehabia. Eriese takwete abana baume bambi, rero Rehabia arikwete abana abengi.¹⁸ Umwana nmwaume wakwa Isa ari ni Sheromiti intungurushi.¹⁹ Abana bakwa Heburoni bari ni Yerya, umukuru, Amaria uwakonkerepo, Yahasiere uwa butatu, na Yekameamu uwarenga bune.²⁰ Abana baume bakwa Usiere bari ni Mika umukuru, na Ishiya uwakonkerepo.²¹ Abana baume bakwa Merari bari ni Mari na Mushi. Abana baume bakwa Mari bari ni Ereasa na Kishi.²² Ereasa afwire ukwabura ukukwatapo nangu umu umwana mwaume. Akwetefye abana banakashi kyapwa. Abana baume bakwa Kishi e babopire.²³ Abana baume batatu abakwa Mushi bari Mari, Ederi, na Yerimoti.²⁴ Aba e bari abana bakwa Revi ukuringana ne ndupwa shabo. Bari ni ntungurushi, ishapenderwe no kurumburwa pe shina, rya mikowa iyarebomba imirimo ya kubombela ing'anda yakwa Yahweh, ukutampira pa myaka amakumi yabiri ukuya pa muru.²⁵ Pantu Davidi asosere ati, "Yahweh, Resa wakwa Israeri, aripera ukutusha ku bantu bakwe. Apanga ing'anda yakwe mu Yerusaremu umuyayaya."²⁶ Abena Revi tabakaresenda itenti ne fipe fyonse ifibomba mwi tenti."²⁷ Pantu pa mashiwi ya kurekeresha ayakwa Davidi abena Revi baripenderwe, ukufuma pa myaka amakumi yabiri ukuya pa muru.²⁸ Umurimo wabo wari wakwafwako abana bakwa Aaroni, mu mirimo ya mu ng'anda yakwa Yahweh. Baberereko mukurokesha mu mansa, mu miputure, ukusefya ukusangururwa kwa fintu fyonse ifyaperwa kuri Yahweh, ne mirimo yonse mukubomba kwa mu ng'anda yakwa Resa.²⁹ Barerorekeshapo na pa mukate wa pe teburo, ubunga bwa muturo wa kya bunga, umukate wapapatara uwaburamo ikitutumushi, ifya bupe fya mikate, ifya bupe fyasankanihiwamo na mafuta ne fipimo fya fintu no bukuru bwa fintu.³⁰ Na kabiri baretarama kira rukyeru kukutotera no kurumbanya Yahweh. Na kabiri barekita ifi mu kyunguro.³¹ Eryo ryonsefye iryo ikyabupe kya fyakokya fyareperwa kuri Yahweh, pe Sabata na pakusefya kwa mwenshi upya na pa nshiku shamatebeto. Impendwa iyabikwa, iyaperwe ne kipope, ryonse yarebapo ku ntanshi yakwa Yahweh.³² Ebarerorekesha pa kukumana kwa mwi tenti, inkyyende ya mushiro, no kwafwa ba munyina babo abakwa Aaroni mukubomba kwa mu ng'anda yakwa Yahweh.

Chapter 24

¹ Amabumba ya bana bakwa Aaron yari pamo ngefi: Nadabu, Abihu, Erezar na Ithamar.² Nadabu na Abihu bafwire ribe shibo tarafwa. Tabakwetepo abana, Eikyo Erezar na Ithamar ba bombere nga bakashimikira.³ Davidi pamo na Zadoki, Uwa mu bana bakwa Erezar, na Ahimereki, uwa mu bana bakwa Ithamar, ababenye mu mabumba mu mirimo yabo nga bakashimikira.⁴ Mwari abaume intungurushi ishingira mu bana bakwa Erezar ukukira mu bana bakwa Ithamar, eikyo ba akenye aba mu bana bakwa Erezar mu mabumba ikumi na mutanda. Bakitire iki mu mitwe ya mikowa na ba mu bana bakwa Ithamar. Uku ukwabanya kwari kine kone konse mu mpendwa ukuringana ku ndupwa shabo.⁵ Bababenye mukupendura, pantu pari bafiroro bamushiro na bafiroro bakwa Resa, ukufuma konse mu bana bakwa Erezar na mu bana bakwa ithamar.⁶ Shemaiah umwana mwaume wakwa Nethanel karemba, umwina Revi, arembere amashina yabo pakinso kya mfumu, bafiroro, Zadoki kashimikira, Ahimereki umwana mwaume wakwa Abiathar, ne ntungurushi sha bakashimikira ne ndupwa sha bena Revi. Umukowa umu wariburirwe mu bwingi mu bwingi ukufuma mu ba mu bana bakwa Erezar, kabiri eryo ukakonkapo akaburwa ukufuma mu ba mu bana bakwa Ithamar.⁷ Ikipendwiro yakubarilapo kyaire kuri Yehoiaribu, ikyabubiri kuri Yedaiah,⁸ ikyabutatu kuri Harim, ikyarenga bune kuri Seorim,⁹ ikyarenga busano kuri Malkijah, ikyarenga mutanda kuri Mijamin,¹⁰ ikyarenga kine rubari kuri Hakkoz, ikyarenga kine konse konse kuri Abijah,¹¹ ikyarenga pabura kuri Yeshua, ikyarenga ikumi kuri Shekaniah,¹² ikyarenga ikumi na kimo kuri Eriashib, ikyarenga ikumi na fibiri kuri Yakim,¹³ ikyarenga ikumi na fitatu kuri Huppah, ikyarenga ikumi na kine kuri Yeshebeab,¹⁴ ikyarenga ikumi na fisano kuri Bilgah, ikyarenga ikumi na mutanda kuri Immer,¹⁵ ikyarenga ikumi na kine rubari kuri Hezir, ikyarenga ikumi na kine konse konse kuri Happizzez,¹⁶ ikyarenga ikumi na pabura kuri Pethahiah,¹⁷ ikyarenga amakumi yabiri na kimo kuri Yakin, ikyarenga amakumi yabiri na fibiri kuri Gamul,¹⁸ ikyarenga amakumi yabiri na fitatu kuri Delaiah, ne kyarenga amakumi yabiri na fine kuri Maaziah.¹⁹ Ifi e fyari ubutantiko bwafiko, iryo baishile mu ng'anda yakwa Yahweh, ukukonka no butantiko bwaperwe ku bo kuri Aaron ikikorwe kyabo, ngefyo Yahweh, Resa wakwa Israeri, amurangire.²⁰ Aba e basherepo aba mu bana bakwa Revi: mu bana baume bakwa Amuram, Shubael; mu bana baume bakwa Shubael, Yehdeiah.²¹ Aba muri Rehabia: Ishijah intungurushi.²² Ukufuma mu bena Izharites: Shelomoth; ukufuma mu bana baume bakwa Shelomoth: Yahath.²³ Abana baume bakwa Hebroni: Yeriah intungurushi, Amariah uwakibiri, Yahaziel uwakitatu, na Jakamean uwakine.²⁴ Umwana mwaume wakwa Uzziel: Mika: Ukufuma mu bana baume bakwa Mika: Shamir.²⁵ Ndume yakwa Mika: Ishjah. Ukufuma mu bana bakwa Ishjah: Zekariah.²⁶ Abana baume bakwa Merari: Mahli na Mushi; ukufuma mu bana baume bakwa Yaaziah: Beno.²⁷ Abana baume bakwa Merari ukufuma muri Yaaziah; Beno, Shoham, Zaccur, na Ibri.²⁸ ukufuma muri Mahli: Erezar, ushakwetepo abana baume.²⁹ Ukufuma kuri Kish: ³⁰ Abana baume bakwa Kish: Yerahmeel. Abana baume bakwa Mushi: Mahli, Eder, na Yerimoth.³¹ Aba e bari imitwe yakira ng'anda ya bashibo na kira ndume shabo ishaikye, bapendwire pakinso kya mfumu Davidi, na Zadoki na Ahimereki, ukukonka muntungurushi sha ndupwa shaba kashimikira na bena Revi. Bapendwire ukuringana

nefyakitire aba mu bana bakwa Aaron.

Chapter 25

¹ Davidi ne ntungurushi sha fita barisarirepo mu bana baume bakwa Asaph, Heman, na Yeduthun ku mirimo yakusesema ukubomfya amasese, insango ne miwaya. Apa e pari ubutantiko bwa baume ababombere uyu murimo: ² Ukufuma mu bana baume bakwa Asaph: Zaccur, Yosefu, Nethaniah, na Asharelah, abana baume bakwa Asaph, ukuringana no kurangirira kwakwa Asaph, uwaseseme ukuringana no butungurushi bwa mfumu. ³ Ukufuma mu bana baume bakwa Yeduthun: Gedaliah, Zeri, Yeshaiah, Shimei, Hashabiah, na Mattithiah, bonse pamo mutanda, ukuringana no butungurushi bashibo Yeduthun, uwarerisha amasese mukutotera no kurumbanya Yahweh. ⁴ Ukufuma mu bana baume bakwa Heman: Bukkiah, Mattaniah, Uzziel, Shubael, na Yerimoth, Hananiah, Hanani, Eriatha, Giddalti, Romamti-Ezer, Joshbekashah, Mallothi, Hothir, na Mohazioth. ⁵ Aba bonse bari bana baume bakwa Haman imfumu yakwa kasesema. Resa apere Haman abana baume ikumi rimo na bane na bana abanakashi batatu ukuti bemye urusengo rwakwe. ⁶ Ifi fyonse fyariko ukuringana no butungurushi bashibo. Bari ni bakemba mu ng'anda yakwa Yahweh mukubomfya imiwaya, insango na masese pa kubomba umurimo mu ng'anda yakwa Resa. Asaph, Yeduthun, na Heman barebomba ukuringana no butungurushi bwa mfumu. ⁷ Bena ne ndume shabo abasarapwike no kusambirishiwa ukupanga inyimbo shakwa Yahweh bari impendwa 288. ⁸ Bakitire ukupendura pa mirimo yabo, na onse, kimo kine ku mwaikye nangura umukuru, kafundisha nangura umusambi. ⁹ Nomba ukuringana na bana baume bakwa Asaph: ukupendura kwa kubarirapo kwaponene pa rupwa rwakwa Yosefu; ukwa bubiri kwaponene pa rupwa rwakwa Gedaliah, abantu impendwa ikumi rimo na babiri, ¹⁰ ukwarenga butatu kwaponene pari Zaccur, umwana mwaume wakwe na ba mu rupwa rwakwe, abantu ikumi rimo na babiri mu mpendwa; ¹¹ ukwarenga kine kwaponene pari Izri, abana baume bakwe na ba mu rupwa rwakwe, abantu ikumi na babiri mu mpendwa; ¹² ukwarenga kisano kwaponene pari Nethaniah, abana bakwe abaume na ba mu rupwa rwakwe, ikumi rimo na babiri mu mpendwa; ¹³ ukwarenga mutanda kwaponene pari Bukkiah, abana bakwe abaume na ba mu rupwa rwakwe, ikumi rimo na babiri mu mpendwa; ¹⁴ ukwarenga kine rubari kwaponene pari Yesarelah, abana bakwe abaume na ba mu rupwa rwakwe, ikumi rimo na babiri mu mpendwa; ¹⁵ ukwarenga kine konse konse kwaponene pari Yeshaiah, abana bakwe abaume na ba mu rupwa rwakwe, ikumi rimo na babiri mu mpendwa; ¹⁶ ukwarenga pabura kwaponene pari Mattaniah, abana bakwe abaume na ba mu rupwa rwakwe, ikumi rimo na babiri mu mpendwa; ¹⁷ ukwarenga ikumi kwaponene pari Shimei, abana bakwe abaume na ba mu rupwa rwakwe, abantu ikumi rimo na babiri mu mpendwa; ¹⁸ ukwarenga ikumi rimo na kimo kwaponene pari Azarel, abana bakwe abaume na ba mu rupwa rwakwe, abantu ikumi rimo na babiri mu mpendwa; ¹⁹ ukwarenga ikumi rimo na kibiri kwaponene pari Hashabiah, abana bakwe abaume na ba mu rupwa rwakwe, abantu ikumi rimo na babiri impendwa; ²⁰ ukwarenga ikumi rimo na kitatu kwaponene pari Shubael, abana bakwe abaume na ba mu rupwa rwakwe, abantu ikumi na babiri impendwa; ²¹ ukwarenga ikumi rimo na kine kwaponene pari Mattithiah, abana bakwe abaume na ba mu rupwa rwakwe, abantu ikumi na babiri impendwa; ²² ukwarenga ikumi rimo na fisano kwaponenene pari Yerimoth, abana bakwe abaume na ba mu rupwa rwakwe, abantu ikumi rimo na babiri impendwa; ²³ ukwarenga ikumi rimo na mutanda kwaponene pari Hananiah, abana bakwe abaume na ba mu rupwa rwakwe, abantu ikumi rimo na babiri impendwa; ²⁴ ukwarenga ikumi rimo na kine rubali kwaponene pari Joshbekashah, abana bakwe abaume na ba mu rupwa, abantu ikumi rimo na babiri impendwa; ²⁵ ukwarenga ikumi rimo na kine konse konse kwaponene pari Hanani, abana bakwe abaume na ba mu rupwa rwakwe, abantu ikumi rimo na babiri impendwa; ²⁶ ukwarenga ikumi rimo na pabura kwaponene pari, Mallothi, abana bakwe abaume na ba mu rupwa rwakwe, abantu ikumi rimo na babiri impendwa; ²⁷ ukwarenga amakumi yabiri kwaponene pari Eriathah, abana bakwe abaume na ba mu rupwa rwakwe, abantu ikumi rimo na babiri impendwa; ²⁸ ukwarenga amakumi yabiri na kimo kwaponene pari Hothir, abana bakwe abaume na ba mu rupwa rwakwe, abantu ikumi rimo na babiri impendwa; ²⁹ ukwarenga amakumi yabiri na kibiri kwaponene pari Giddalti, abana bakwe abaume na ba mu rupwa rwakwe, abantu ikumi rimo na babiri impendwa; ³⁰ ukwarenga amakumi yabiri na kitatu kwaponene pari Mehazioth, abana bakwe abaume na ba mu rupwa rwakwe, abantu ikumi rimo na babiri impendwa; ³¹ ukwarenga amakumi yabiri na kine kwaponene pari Romamti-Ezer, abana bakwe abaume na ba mu rupwa rwakwe, abantu ikumi rimo na babiri impendwa.

Chapter 26

¹ Ifi efya akanishiwe abarerinda pa mpongoro: ukufuma mu bena Karahite, Meshelemiah umwana mwaume wakwa Kore, uwamurupwa rwakwa Asaph, ² Meshelemiah akwete abana abaume: Zachariah ibeli, Yediael uwabubiyi, Zebadiah uwabutatu, Yathniel, uwabune, ³ Eram uwabusano, Yehohanan, uwarenga mutanda, Eliehoenai uwarenga kine rubari. ⁴ Obed Edom akwete abana abaume: Shemaiah iberi, Yehozabad uwa kibiri, Yoah uwa butatu, na Sakar uwa bune, na Nethanel busano, ⁵ Ammiel uwarenga mutanda, Issachar uwarenga kine rubari, Peullethai uwarenga kine konse konse, pantu Resa aparire Obed Edom. ⁶ Kuri Shemaiah mu mwana wakwe umwaume mwafyerwe abana baume abatungurwire indupwa shabo, bari abaume imparume ishakosa. ⁷ Abana baume bakwa Shemaiah bari ni, Othni, Rephael, Obed, na Elzabad. Ba rupwa rwakwe Elihu na Semakiah nabo balr mparume shakosa. ⁸ Aba bonse bari ba rupwa rwakwa Obed Edom. Bena na bana babo abaume na barupwa bari ni bakarume abakinkira ukubomba imirimo yabo mu tabanako. Barupwa rwakwa Obed Edom bari amakumi mutanda na babiri. ⁹ Meshelemiah akwete abana abaume na barupwa,

abaume abakinkira, abari ikumi rimo na kine konse konse bonse pamo.¹⁰ Hosah, uwa murupwa rwakwa Merari, akwete abana abaume: Shimri intungurushi (nangu kyakuti tari iberi, wishi amupangire ukuba intungurushi),¹¹ Hilkiah uwarenga bubiri, Tabaliah uwarenga bitatu, Zechariah uwarenga kine. bonse pa bana baume bakwa Hosah na ba munyina baripamo impendwa ikumi rimo na batatu.¹² Ishi mpuka sha bakarinda wa pa mpongoro, ukupitira muntungurushi shabo, shari ne mirimo, nga ba murupwa, isha kubomba mu ng'anda yakwa Yahweh.¹³ Barebomfya ukupendura, bonse abaikyeye na bakuru, ukupitira mu ndupwa shabo, pa mpongoro shonse.¹⁴ Iryo ukupendura kwaposerwe rwa ku mpongoro ya ku kabanga, kwaponene kuri Shelemiah, uwakyengera ku kupanda amano, no kupendura kwakwe kwafumine rwa ku kapinda ka kukuryo.¹⁵ Kuri Obed Edom kwaperwe rwa ku mpongoro ya ku kapinda ka kukuso, na bana bakwe abaume baperwe amayanda yaresungirwamo ifipe.¹⁶ Shupim na Hosah kyawirire ku mpongoro ya ku masamba mu murora wa mpongoro ya Shalleketh, pa musebo wa pa muru. Bamaronda baribikirwe pari kira rupwa.¹⁷ Pa kabanga pari abena Revi mutanda, pa kabanga ka kukuryo bane kira bushiku, pa kapinda ka kukuso bane kira bushiku, no ku matara kwareba babiri babiri.¹⁸ Ku kibumba rwa ku masamba kwareba bane pa musebo na babiri pa kibumba.¹⁹ Ifi efyo bayabenye abareronda impomgoro abairi ba mubana bakwa Korah na Merari.²⁰ Pa bana Revi, Ahijah e warengarira ifyuma fyanganda yakwa Resa, ne fintu fyakindama ifyari fyakwa Yahweh.²¹ Aba mu bana bakwa Radan, abari ba murupwa rwa bana Gershoni ukupitira muri Radan, abari mitwe yandupwa shakwa Radan umwina Geshoni, bari ni Yehieli.²² Na bana abaume bakwa Yehieli: Zetham na Yoeri ndume yakwe. Barengira ifyuma fya mu ng'anda yakwa Yahweh.²³ Ukufuma mu mukowa wakwa Amram, umukowa wakwa Izhar, umukowa wakwa Hebron, no mukowa wakwa Uzziel.²⁴ Shubael, uwa mubana bakwa Gershom umwana mwaume wakwa Mose, e warengarira ifyuma.²⁵ Barupwa rwakwe ukufuma mu ruko rwakwa Eriezer bari bana bakwe abaume Rehabiah, Yesaiah umwana mwaume wakwa Rehabiah, Yoram umwana mwaume wakwa Yesaiah, Zichri umwana mwaume wakwa Yoram, Shelomith umwana mwaume wakwa Zichri.²⁶ Shelomith na rupwa rwakwe barengarira fyonse ifintu fyakwa Yahweh, ifyo Davidi imfumu, urupwa rwa ntungurushi, bafiroro amakana ne myanda, na bashirika ifiroro fyangurwire.²⁷ Barisangurwire ifyo bapokorwere mu burwi pakuti bawanye ing'anda yakwa Yahweh.²⁸ Na kabiri barengarira fyonse ifyangurwirwe kuri Yahweh kuri Samuel kasesema, Shauri umwana mwana mwaume wakwa Kish, Abner umwana mwaume wakwa Ner, na Yaobu umwana mwaume wakwa Zeruah. fyonse ifyangurwirwe kuri Yahweh fyarengarira na Shelomith na bamunyina.²⁹ Mu bamu bana bakwa Izhar, Kenaniah na bana bakwe abaume barengarira umurimo wa kunse mu Israeri. Bari nibafiroro na ba kapingura.³⁰ Mu bamu bana bakwa Hebron, ne ndupwa shakwe, abaume bakosa 1,700, barengarira inkito yakwa Yahweh ne nkito ya mfumu. Bari ku masamba ya Yordan.³¹ Ukufuma mu bana bakwa Hebron, Yeriah ari ni ntungurushi ya mu bana bakwe, ukuringana no kutantika kwa mu ndupwa shabo. mu mwaka warenga amakumi yane uwakuteka kwakwa Davidi barifwairishe no kusanga abaume bene bene pari bo mu Jazer wa mu Giridi.³² Yeriah akwete ba munyina 2,700, abari ni ndupwa intungurushi. Davidi abapangire ukuba intungurushi mu mikowa yakwa Reuben na Gad, na kitika wa mukowa wakwa Manasseh, muri fyonse ifyakwa Resa, ne fya mfumu.

Chapter 27

¹ Uku e kutantika kwa ntungurushi sha rupwa rwa bana Israeri, abakaramba ba makana ne myanda, pamofye na bashimukindikwa ba fita abtumikire imfumu munshira ishapusana pusana. Kire bumba rya bashirika ryatumikire umweshi no mweshi ukushinguruka umwaka. Kire bumba ryakwete abaume amakana amakumi yabiri na bane.² Pe bumba irya mweshi wakubarirapo pari Yashobimu umwana mwaume wakwa Zabudieri. Mwibumba ryakwe mwari amakana makumi yabiri na bane aya baume.³ Ari wa mu rupwa rwakwa Perezi eryo ari mukaramba wa bakaramba ba fita pa mweshi wakubarirapo.⁴ Pe bumba pa mweshi wakonkapo pari Dodai, ukufuma mu mukowa watentemukire ukufuma ku Ahoah. Mikiroti e wakibiri mu maka. Mwibumba ryakwe mwari abaume amakana makumi yabiri na bane.⁵ Umakaramba wa fita u mweshi warenga butatu pari Benaya umwana mwaume wakwa Yehoiada, shima pepo kabiri intungurushi. Mwibumba ryakwe mwari abaume amakana amakumi yabiri na bane.⁶ Ni uyu wine Benaya uwari ntungurushi pa bari amakumi yatatu, na pa bari amakumi yatatu. No mwana mwaume wakwe Ammizabadi ari mwibumba ryakwe.⁷ Umwakaramba wa barenga bune ari ni Asaheri munyina Yoabu. Zebadia umwana wakwe umwaume asangukire umukaramba pa numaa nyakwe. Mwi bumba ryakwe mwari abaume amakana makumi yabiri na bane.⁸ Umukaramba pa mweshi warenga busano ari ni Shahuti, umwana wakwa Izrah. Mwi bumba ryakwe mwari amakana amakumi yabiri na bane abaume.⁹ Umkaramba wa mweshi warenga mutanda ari ni Ira umwana mwaume wakwa Ikkeshi, ukufuma ku Tekoa. Mwi bumba ryakwe mwari abaume amakana amakumi yabiri na bane.¹⁰ Umukaramba pa mwehi warenga kine rubari ari ni Herezi umwina Peroni, ukufuma mu bantu bakwa Efremu. Mwi bumba ryakwe mwari abaume amakana amakumi yabiri na bane.¹¹ Umukaramba wa mweshi warenga kine konse konse ari ni Sibekai umwina Hushati, ukufuma mu mukowa uwatentemukire ukufuma ku Zera. Mwi bumba nryakwe mwari abaume amakana makumi yabiri na bane.¹² Umkaramba pa weshi warenga pabura ari ni Abiezer umwina Anatoti, ukufuma rupwa rwakwa Benjamini. Mwi bumab ryakwe mwari abaume amakana makumi yabiri na bane.¹³ Umukaramba pa mweshi wareshi warenga ikumi ari ni Maharai ukufuma mu musumba wa ku Netofa, ukufuma mu mukowa watemukire ukufuma ku Zera. Mwi bumba ryakwe mwari abaume amakana makumi yabiri na bane.¹⁴ Umukaramba pa mweshi warenga ikumi na umo ari ni Benaya ukufuma mu musumba wa Piratoni, ukufuma mu rupwa

rwakwa Efremu. Mwi bumba ryakwe mwari abaume amakana amakumi yabiri na bane.¹⁵ Umukaramba pa mweshi warenga ikumi na ibiri ari ni Herodai ukufuma mu musumba wakwa Netofa, ukufuma mu mukowa watentemukire ukufuma ku Otinieri. Mwi bumba ryakwe mwari abaume amakana makumi yabiri na bane.¹⁶ Aba e bari ifiroro fya ndupwa shakwa Israeri: Pa rupwa rwakwa Rubeni, Eriezer umwana mwaume wakwa Zikiri e wari kiroro. Pa rupwa rwakwa Simyoni, Shefatiya umwana mwaume wakwa Maka e wari kiroro.¹⁷ Pa rupwa rwakwa Revi, Hashabia umwana mwaume wakwa Kemuel e wari kiroro, na Zadoki atungurwire abana bakwa Aroni.¹⁸ Pa rupwa rwakwa Yuda, Erihu, umo pari bamunyina bakwa Davidi, ari kiroro. Pa rupwa rwakwa Isaka, Omuri umwana mwaume wakwa Mikeri ari kiroro.¹⁹ Pa rupwa rwakwa Zeburoni, Ishimaya umwana mwaume wakwa Obadia ari kiroro. Pa rupwa rwakwa Nafutari, Yerimoti umwana mwaume wakwa Azriel ari kiroro.²⁰ Pa rupwa rwakwa Efremu, Hoshiya umwana mwaume wakwa Azazia ari kiroro. Pa rupwa rwakwa Manase, Yoeri umwana mwaume wakwa Pedaia ari kiroro.²¹ Pa rupwa kitika uwakwa Manase mu Giridi, Iddo umwana mwaume wakwa Zakaria ari kiroro. Pa rupwa rwakwa Benjamini, Yasieri umwan amwaume wakwa Abina ari kiroro.²² Pa rupwa rwakwa Dani, Azarel umwana mwaume wakwa Yerohamu ari kiroro. Aba e bari ifiroro pa rupwa rwakwa Israeri.²³ Davidi tapendere abo abari ne myaka makumi yabiri nangura banono, pantu Yhaweh araire ukufusha Israeri nge ntanda sha mu muru.²⁴ Yoabu umwana mwaume wakwa Zeriuah atampire ukupenda abantu, rero tapwire. Ikiyupya kyonene pari Israeri pari iki. Iyi mpendwa tayarembere mu Mirandu sha Mfumu Davidi.²⁵ Azmavet umwana mwaume wakwa Adieri ari umukaramba pa kipao kya mfumu. Yonatani umwana mwaume wakwa Uziah aresunga umwaresungirwa ifybusomboshi, mu misumba, na mu mishi, na munkyende shasarwa.²⁶ Ezri umwana mwaume wakwa Kerubi ari kapyunga pa barimi, abo barerima impanga.²⁷ Shimei umwana Ramati arepyugira imyangashi, na Zabdi umwana Shifumi arepyungira ama grapu no mwakusungira umwangashi.²⁸ Pafimuti fya miorife ne fimuti fya sikamo ifyari ku masamba kwari Baari-Hanani ukufuma ku Geder, na pa mayanda yakusungira amafuta pari Yoashi.²⁹ Pa mikuni isharyera mu Sharoni mwari Shitrai ukufuma ku Sharoni, na pa mikuni ishari mu mipoka poka mwari Shafati umwana mwaume wakwa Adrai.³⁰ Pa ngamari pari Obiri umwana Ishimaeri, na pari ba punda inkota pari Yehdeiah ukufuma ku Meronoti. Pa mikuni ya mpanga pari Yazizi umwana Hagri.³¹ Yazizi umwana Hagri ari kapyunga pa mikuni ya mpanga. Aba bonse ababomfi bari bakapyunga pa fipe fya Mfumu Davidi.³² Yonatani, narume wakwa Davidi, ari ni mpanda mano, apo ari na mano kabiri karemba. Yehieri umwana mwaume wakwa Hakmoni aresunga aban baume ba mfumu.³³ Ahitoferi ari ni mpanda mano ya mfumu, na Hushai ukufuma ku bena Ariki ari ni mpanda mano ya munkama iya mfumu.³⁴ Ikifuro kyakwa Ahitofe kyaripokerwe kuri yehoiada umwana mwaume wakwa Benaya, na kuri Abiyata. Yoabu ari umukaramba pa fita fya mfumu.

Chapter 28

¹ Davidi akotonganike intungurushi shakwa Israeri pa Yerusaremu: intungurushi sha ndupwa, intungurushi sha mabumba ayaretumikira murimo yabo baperwe, abakaramba ba makana ne myenda, bakangarira ba fipe fyonse ne fkwatwa ifya mfumu na bana baume bakwe, ne ntungurushi na baume baburwi, ukubikapofye na banshiwe ukukirapo mu burwi.² Eryo Davidi imfumu atareme pa makasa yakwe no kusosa ati, "Kutiken i kuri nebo, ba munyine kabiri abantu bandi. Kyari kufwaisha kwandi kuti ningakura itempere rya araka wa kipangano kyakwa Yahweh; apakwikara Resa wesu, kabiri naripekanisha ukukura."³ Rero Resa asosere kuri nebo ati, "Tawakakure itempere kwi shina ryandi, pantu uri muntu wa nkondo kabiri warisuya umuropa."⁴ Rero Yahweh, Resa wakwa Israeri, asarire nebo ukufuma mu rupwa ronse urwakwa tata ukuba imfumu pari Israeri umuyayaya. Asarire Yuda ukuba intungurushi, no kufuma mu ng'anda yakwa Yuda asarire ing'anda yakwa tata, na muri bonse abamu ng'anda yakwa tata, na mu bana baume bakwa tata atemenwe ukupanga nebo imfumu pari Israeri.⁵ Ukufuma mu bana baume abengi abo Yahweh ampera, asarire Soromoni, umwana wandi uwaume. ukwikara pa kipuna kya bufumu bwakwa Yahweh, pari Israeri.⁶ Asosere ati, "Soromoni umwana obe umwaume akanurire ng'anda ne mansa, pantu namusar ukuba umwana wandi umwaume, kabiri nkab wisha wakwe."⁷ Nkapampamika ubufumu bwakwe umuyayaya, nga aikaririra mukukonka amafunde yandi ne fipope fyandi, ngefyo uri ubwarero."⁸ Eryo nomba, mu menso yakw Israeri yonse, uku kukorongana kwakwa Yahweh, na musangwapo kwakwa Resa wesu, bonse muringire ukusunga no kwesha ukusenda amafunde yonse ayakwa Yahweh Resa wenu. Kiteni iki pakweba ati mwikaririre muri iyi mpanga ya bune no kusha nge kkwatwa ku bana benu pa numa yenu umuyayaya.⁹ Na kuri webi, Soromoni mwana wandi umwaume, nakira Resa wakwa wisu, no kumutumikira no mutima obe onse no upashi wakuiperesha. Kita iki pantu Yahweh abebeta imitima yonse no kumfwikisha ukukabira kwa matontontokanyo ya kira umo. Nga wa mufwaya, akasangwa kuri web, rero nga wamusura, akakukana umuyayaya.¹⁰ Tontontokanya ukuti Yahweh nakusara ukukura itempere iri nge kinyumba nyamba. Kosa no kukita iki."¹¹ Eryo Davidi apere kuri Soromoni umwana wakwe umwaume ukwanshikwa kwa musango wakuberamo itempere, ikukurwa kye tempere, imiputure yakusungiramo, imiputure ya pa muru, imiputure ya mukati, no muputure wakwata inkupiko yakunsorwerapo.¹² Amupere ukwanshikwa ashirire pa mansa ya ng'anda ya kwa Yahweh, imiputure yonse iyashingurwike, imiputure yakusungiramo mu ng'anda yakwa Resa, indarama ku fintu fyakwa Yahweh.¹³ Amupere amafunde pa mabumba ya bashimapepo na bena Revi, pa mirimo baperwe ku kubombera mu ng'anda yakwa Yahweh, na kufipe fyonse ku kubombera mu ng'anda yakwa Yahweh.¹⁴ Apendere ukufina kwa fipe fya goride fyonse kuri kira murimo, ukufina kwa fipe fya sirufere kuri kira murimo,¹⁵ ukufina kwa goride ku murimo onse uwakipe kya goride, ukuba apakwimika inyari na marampi, ukufina kwa sirufere kuri kira sirufere apakubika amarampi, ukuringana no

kubomfya kwa kire rampi mu murimo.¹⁶ Apere ukufina kwa goride ya mateburo ya mukate wa kusangwapo, kuri kira teburo, no kufina kwa sirufere ukwa mateburo ya sirufere.¹⁷ Apere ukufina kwa goride waropororwa ku nama ya baforo, no tubeseni, na makapu, Apere ukufina kwa kira ka dishi ka goride, no kufina kwa kira ka dishi ka sirufere.¹⁸ Apere ukufina kwa goride waropororwa ku fyakufutumuna pa kyaburambo, na kuri goride wakupangira ba kerubimu abatambarikire abapindo no kufimba pari araka wakipangano na Yahweh.¹⁹ Davi asosere ati, "Naribika iki mu fyarembwa ngefyo Yahweh anangirire no kumpera ukwiruka ukuringana no mubera."²⁰ Davidi asosere kuri Soromoni umwana wandi umwaume ati, "Kosa kabiri shipa. Bomba umurimo. Witina nangu ukupupumina, pantu Yahweh Resa, Resa wandi, ari na webo. Takakushe nangu ukukurekeshesha mpaka umurimo wa kubombera ku ng'anda yakwa Yahweh naupwa."²¹ Bona, aya e mabumba ya bashimapepo na bena Revi ku kubomba umurimo wa mu ng'anda yakwa Resa. Bakaba na webo, pamo na bonse nabaiperesha na bakinkira murimo abaume, ku kukwafwirisha no kubomba umurimo. Ababomfi na bonse abantu nabipekanya ukumfwa ku kunkomeshsa kobe."

Chapter 29

¹ Imfumu Davidi yasosere ku kintu bwingi kyonse, "Soromoni umwana wandi umwaume, uyo e kafye Resa asara, akiri umwaikye kabiri uushiraishibisha, eryo umurimo naukura. Pantu itempere tariri rya bantu rero ryakwa Yahweh Resa."² Eikyo nimombesha ku kupekanishisha itempere ryakwa Resa wandi. Ndepera goride ku fintu ifya ku pangwa kuri goride, sirifere ku fintu ifya ku pangwa kuri sirifere, umukuba ku fintu ifya ku pangwa ku mukuba, ikyera ku fintu ifya ku pangwa ku fyera, na mapuranga ku fintu ifya ku pangwa kwi puranga. Kabiri ndepera amabwe ya onix, ku kubikwa ku murimo uwarekana rekana-imisango yonse iya mabwe ayauma umutengo-na mabwe ya marbo mu kufusha.³ Nomba pa murandu wakusekerera kwandi mu ng'anda iyakwa Resa, narapera indarama shandi isha goride na sirufere kuri ye. Ndekita iki mukurunda kuri fyonse ifyo naanshika kuri iri tempere rya mushiro:⁴ amakana yatatu aya mataranta ya goride ukufumu kuri Ofiri, na makana kine rubari ya amataranta ya sirufere yaropororwa, mukubika ku kibumba kya kikirwa.⁵ Ndepera goride kufintu ifyakupangwa na goride, na sirufere ku fintu ifyakupangwa na sirufere, ne fintu ku mirimo yonse iyakupangwa na bakyengera ifyakupanga panga. Nani naumi uurefwaya ukupera kuri Yahweh rero no kuipera umwine kuri ye?"⁶ Eryo amabupe yakuitemenwa yaripangirwe ne firoro fya fikorwe fya ndupwa shabo, ifiroro fya ndupwa shakwa Israeri, abakaramba ba makana ne myanda, na babomfi ba pa mirimo ya mfumu.⁷ Bapere ku kubomba umurimo wa ng'anda yakwa Resa amataranta amakana yasano na madariki ya goride amakana ikumi, amataranta ya sirufere amakana ikumi, amakana ikumi na kine konse konse aya mukuba, na 100, 000 amataranta ya kyera.⁸ Abo abakwete amabwe yauma umutengo bapere ku kipao kya ng'anda yakwa Yahweh, mu maboko yakwa Yehieri, uwa mu rupwa rwakwa Gershoni.⁹ Abantu basangarere pa murandu wa aya mabupe ya kuiperesha, pantu bapere no mutima onse kuri Yahweh, Imfumu Davidi na ye yarisangarere pa maka.¹⁰ Davidi aparire Yahweh pa menso ya kina bwingi kyonse. Asosere ati, "Mube barumbanishiwa, Yahweh, Resa wakwa Israeri ikikorwe kyesu, umuyayaya no muyayaya."¹¹ Fwenu, Yahweh, uburumba, amaka, ubukata, ukukimfya, no mukinshi. Pantu fyonse ifyaba mu muru na pa kyaroyenu. Ubufumu bwenu, Yahweh, kabiri mwarisumburwa nge ntungurushi pari fyonse.¹² Fyonse ubunonshi no bukindami fifumu kuri mwebho, kabiri mutungurura pa bantu bonse. Mu kuboko kwenu mwaba amaka no buramba. Mwakwa amaka no burama ku kurenga abantu ukupakama no kupera amaka ku uuri onse.¹³ Nomba kabiri, Resa wesu, twatotera no kurumbanya ishina ryenu iryabukata.¹⁴ Rero nine nani, kabiri nibani abantu bandi, ukuti bengapera ifi fyonse mukiperesha? Mukine, ifintu fyonse fifuma kuri mwebho, kabiri twabesha kuri mwebi ifyenu.¹⁵ Pantu fwebho turi barebeshi kabiri abeni kuri mwebho, ngefyo ifikorwe fyesu fyari. Inshiku shesu pa kyaroyashaba nge kimfute, kabiri takuri isubiro ryakusharira pa kyaroyashaba.¹⁶ Yahweh Resa wesu, iki kyuma kyonse ikyo twakoronganika ukuti tukure itempere ku kindikiramo ishina ryobe-kifumine kuri webho kabiri kyobe.¹⁷ Ningishiba kabiri, Resa wandi ukuti muberenga imitima kabiri musekerera mubororoke. Pari nebo, mubororoke bwa mutima wandi mukuperesha nimpera ifi fyonse, kabiri nomba naroesha ne nensansa ngefyo abantu bobo abar pano nabaipersha ukupera ifyabupe kuri webho.¹⁸ Yahweh, Resa wakwa Abrahamu, Isaki, na Israeri-ikkorwe kyesu-sunga iki umuyayaya mu matontonkanyo ya bakampingu ba bantu bobo. Rungamiken iimitima yabo kuri mwebho.¹⁹ Pereni umwana wandi umwaume Soromoni umutima onse uwakufwaisha ukusunga amafunde yenu, ikipangano kyakipope kyenu, ifipope fyenu, no kusenda uku kwanshikwa konse ku kura ikipango ikyo mpekenye."²⁰ Davidi asosere ku kina bwingi ati, "Nomba pareni Yahweh Resa wenu." Ikintu bwingi kyonse kyaparire Yahweh, Resa wafikorwe, kabiri bawire ifinso panshi no kuranga umukinshi kuri Yahweh na ku mfumu.²¹ Pa bushiku bwakonkorepo, bapere amarambo kuri Yahweh no kokya amarambo yakokya kuri ye. Bapere ikana rya baburu, ikana rya twana twa ng'ambe uturume, ikana rya twana twa mpanga, na mabupe ya fyakunwa na marambo mu bwingi kuri Israeri yonse.²² Pari burya bushiku barire no kunwa pari Yahweh no kusefya ukukaramba. Bapangire Soromoni, Umwana mwaume wakwa Davidi, imfumu umuku wakibiri, no kumusuba no kusuminisha kwakwa Yahweh ukuba katungurura. Kabiri basubire Zadoki ukuba shimapepo.²³ Eryo Soromoni aikere pakipuna kyakwa Yahweh nge mfumu mukifuro kyakwa wishu Davidi. Aritungurwike, na Israeri yonse yaremunakira.²⁴ Intungurushi shonse, abashirika bonse, na bana baue bakwa Davidi bapere umukinshi ku Mfumu Soromoni.²⁵ Yahweh apeere sana umukinshi kuri Soromoni pari Israeri yonse no kumupera amaka ayengi ukukira ayo apere ku mfumu shonse ishari pa numa yakwe mu Israeri.²⁶ Davidi umwana mwaume wakwa Yese atungurwire pari Israeri yonse.²⁷ Davidi ari imfumu yakwa Israeri pa myaka amakumi yane. Atungurwire pa myaka amakumi kine rubari mu Hebroni na amakumi yatatu mu Yerusaremu.

²⁸ Afwire pa mushinku wa bune, pa numa ya kurira mu mweo wakwe, icyuma, no mukinshi. Soromoni umwana wakwe umwaume amupyene. ²⁹ Ukupwishishisha kwa kuremba kwa Mfumu Davidi kwaba mu murumbe wakwa Samuere kasesema, mu murumbe wakwa Natani kasesema, na mu murumbe wakwa Gadi kasesema. ³⁰ Ifyarembwamo fikitwa fya butungurushi bwakwe, ukupwishishisha kwakwe ne kyende ishamukumine, Israeri, no bufumu bonse ubwa mpanga shimbi.

Ezra

Chapter 1

¹ Mu mwaka wa kubarirapo uwakwa Cyrus, imfumu yaku Persia, Yahweh arifikirishe ikyebo kyakwe icyafumine ku kanwa ka kwa Yeremia, kabiri arikinkishe umupashi wakwa Cyrus. Ishiwi ryakwa Cyrus ryari saranganine monse mu bufumu bwakwe. Ifi efyarembere no kurandwa: ² "Cyrus, imfumu yaku Persia, aranda ati: Yahweh, Resa wa mu muru, arimpere yonse amabufumu aya pa kyar, kabiri arinsontere ukumukurira ing'anda mu Yerusaremu na mu Yudea. ³ Onse uwafuma ku bantu bakwe (Resa wakwe abe na nkwe) kuti aya ku Yerusaremu, uuri mu Yudea, no kukure ing'anda yakwa Yahweh, Resa wakwa Israeri, Resa uuri mu Yerusaremu. ⁴ Abantu aba mu nkyende iiri yonse iya bufumu, umo abapusukiremo mu kyar bekaramo nga beni kuti ba baperako silfere na goride, ifya ku myafwako ne fitekwa, pamo pene fye no bupe bwakuitemenwa mu ng'anda yakwa Resa mu Yerusaremu." ⁵ Iryo imitwe ya fikorwe fya mikowa yakwa Yuda na Benjamini, bashimapepo na bena Revi, na onse uo umupashi wakinkisha ukuya ku kurira Yahweh ing'anda, iiri mu Yerusaremu, baimine. ⁶ Bonse aba bashingurukire baribafwirishe umurimo kuri silfere ne fipe fya goride, ifya kubomfya, inama, ne fintu fimbifya yakwe, no muto wakuitemenwa. ⁷ Cyrus imfumu yaku Persia nao arirekerekere ku fipe ifyari fya mu ng'anda yakwa Yahweh ifyo Nebukatinesari abulrire ukufumya mu Yerusaremu no kubika mu ng'anda sha tu resa twakwe. ⁸ Cyrus arifibikire mu minwe yakwa Mitredati kasunga, uwafipendere kuri Sheshibasari, imfumu ya ba Yuda. ⁹ Iyi empendwa yafiko: ifyakusambiramo ifya goride amakumi yatatu, ifya kusambiramo ifya silfere fyari ikana rimo, ifya kusambiramo na fimbipo amakumi yabiri na pabura, ¹⁰ inkombo sha goride amakumi yatatu, 410 inkombo sha silfere ishinono, na fimbipo ifipe ikana limo. ¹¹ Fyari fyonse pamo 5,400 ifipe fya goride ne fya silfere. Sheshibasari arirete fyonse iryo ubusha bwapwire mu Babironi ukuya ku Yerusaremu.

Chapter 2

¹ Aba e bantu ba mukitungu ababwerere ukufuma muri bunkore bwa mfumu Nebukatinesari, abaikere muri bunkore ku Babironi, abantu ba bwerurukire ku misumba yabo iya mu Yerusaremu na mu Yudea. ² Baishire kwisa na Serubaberi, Yohua, Nehemia, Seraya, Reeraya, Modekai, Bilshani, Mispari, Bigifai, Reumn, na Baana. Iyi e pandwa ya baume ba bantu ba kwa Israeri. ³ Abana bakwa Paroshi bari: 2,172. ⁴ Abana bakwa Shefatiya bari: 372. ⁵ Abana bakwa Ara 775. ⁶ Abana bakwa Pahati-Moabu, ukufika kuri Yeshua na Yoabu: 2,812. ⁷ Abana bakwa Alamu bari: 1,254. ⁸ Abana bakwa Zatu bari: 945. ⁹ Abana bakwa Zakai bari: 760. ¹⁰ Abana bakwa Bani bari: 642. ¹¹ Abana bakwa Bebai bari: 623. ¹² Abana bakwa Azigadi bari: 1,222. ¹³ Abana bakwa Adonikamu bari: 666. ¹⁴ Abana bakwa Bigivai bari: 2,056. ¹⁵ Abana bakwa Adimi bari: 454. ¹⁶ Abaume bakwa Ateri, ukufika kuri Hezekia: amakumi pabura na kine konsekonse. ¹⁷ Abana bakwa Bezai bari: 323. ¹⁸ Abana bakwa Yoria bari: 112. ¹⁹ Abaume bakwa Hashumi bari: 223. ²⁰ Abaume bakwa Gibbari bari: amakumi pabura na ya sano. ²¹ Abaume baku Beteremu bari: 123. ²² Abaume bakwa Netofa bari: aba makumi ya sano na mutanda. ²³ Abaume bakwa Anatoti bari: 128. ²⁴ Abaume bakwa Azimaveti bari: amakumi yane na yabiri. ²⁵ Abaume bakwa Kiriati Arimu, Kefira, na Beeroti bari: 743. ²⁶ Abaume bakwa Rama na Geba bari: 621. ²⁷ Abaume bakwa Mikimasi bari: 122. ²⁸ Abaume bakwa Beti na Ai bari: 223. ²⁹ Abaume bakwa Nebo bari: amakumi ya sano na Yabiri. ³⁰ Abaume bakwa Magibishi bari: 156. ³¹ Abaume bakwa Eramu na bambi bari: 1,245. ³² Abaume bakwa Horimu bari: 320. ³³ Abaume bakwa Rodi, Hadadi, na Ono bari: 725. ³⁴ Abaume baku Yeriko bari: 345. ³⁵ Abaume ba ku Sena bari: 3,630. ³⁶ Abari bashimapepo bari pamo nge fi: ³⁷ abana kwa Yedaiya aba mu ng'anda yakwa Yeshua: 973. Abana bakwa Imeri bari: 1,052. ³⁸ Abana bakwa Pashari bari: 1,247. ³⁹ Abana bakwa Harimu bari: 1,017. ⁴⁰ Abana Rebi ni aba: Abana bakwa Yeshua na Kadimeri, abana bakwa Hodavia: Amakumi kinerubari na bane. ⁴¹ Bakemba ba mwitempere, abana bakwa Asafi bari: 128. ⁴² Abana ba ba kasunga wa minshi: Abana bakwa Sharumu, ba mwana Ateri, Tarimoni, Akubu, Hatita, na ba mwana Shobai: bonse pamo bari 139. ⁴³ Abaperwe umurimo wa kubombera mwi tempere: Abana bakwa Zihah, Hasufa, Tobaoti, ⁴⁴ Kerosi, Siaha, Padoni, ⁴⁵ Rebana, Hagaba, Akubu, ⁴⁶ Hagabu, Shalmah, na Hanani. ⁴⁷ Abana bakwa Gideri: Gahari, Reaiya, ⁴⁸ Rezini, Nekoda, Gazamu, ⁴⁹ Uzza, Pasea, Besai, ⁵⁰ Asina, Meunimu, na Nefisimu. ⁵¹ Abana bakwa Bakibuku: Hakufa, Hahuri, ⁵² Baziluti, Meida, Hasha, ⁵³ Bakosi, Sisera, Temaya, ⁵⁴ Nesiya, na bana bakwa Hatifa. ⁵⁵ Abana ba babomfi bakwa Soromoni: abana bakwa Sotai, Hasofereti, Peruda, ⁵⁶ Yaara, Dekoni, Gidderi, ⁵⁷ Shefatiya, Hatiri, Pokereti Hasebaimu, na bana bakwa Ami. ⁵⁸ Bari bonse pamo 392 abana ba perwe umurimo wa kubombera mwi tempere na bana ba ba bomfi bakwa Soromoni. ⁵⁹ Abafumine ku Tere Mera, Tere Hasha, Kerubi, Addoni, na Imeri-ero tabashininkishe uko ifikorwe fyabo fyafumine mu Israeri- ⁶⁰ rero nabo bapenderwe pamo mu mpendwa ya bana bakwa Deriya, Tobia, na Nekoda abari bonse pamo 652. ⁶¹ Na bambi ukufuma ku bana baba shimapepo: Abana bakwa Habaya, Hakikosi, na Bairai (uwasendere umukashi wakwe ukufuma ku bana banakashi ba kwa Basirai uwaku Gireadi kabiri uwainikweko ne ishina lyakwe). ⁶² Bafwairishe amashina ya fikorwe fyabo, rero tabayasangire, eikyo babafumisha mwi bumba rya basembururwa. ⁶³ Eikyo umurashi abebere ukuti

tabafwiee kurya ifiri fyonse ifya mushiro mpakafye shimapepo uuri na Urimu na Tumimu apendura. ⁶⁴ Ibumba ryonse pamo ryari impendwa 42,360, ⁶⁵ ukwabura ukubikako aba bomfi babo na ba bomfi abanakashi (aba bari bonse pamo 7,337) na baume babo pamopene na banakashi ba kamba ba mwi tempere bari (imyanda ibiri). ⁶⁶ Bakabarwe babo bari 736. Abana ba bapunda bari: 245. ⁶⁷ Ingamira shabo shari: 435. Ba punda babo bari: 6,720. ⁶⁸ Iryo baire ku ng'anda yakwa Yahweh mu Yerusaremu, abakaramba ba ndupwa bamo barepera ifya bupe mukuitemenwa pa kukura ing'anda yakwa Yahweh, ukubwekesha pa mufura wa kare apo yakurirwe. ⁶⁹ Bapere ukuringana na maka ya ku mirimo ya bantu bakwete babapere indarama: amakana amakumi mutanda ne kana rimo isha goride, na makana ya sano aya silfere minasi ne fya kufwara ifya bashimapepo na fyo umwanda umo. ⁷⁰ Eikyo ba shimapepo na bena Rebi, abantu, bakamba ba mwi tempere na bakasunga wa minshi, na bo abaperwe umurimo wa kubombera mwi tempere baikere mu misumba yabo. Abantu bonse mu Israeri bari mu misumba yabo.

Chapter 3

¹ Kyari mwenshi warenga kine rubari pa numa ya bantu bakwa Israeri babwerurukire ukufuma ku misumba yabo, eryo bakumene pamo nga umuntu umo mu Yerusaremu. ² Yeshua umwana mwaume wakwa Yozadaki elo na banyina bakwe na bashimapepo na Zerubabere umwana mwaume wakwa Shearitire, na bamunyina bwakwe baimine no kukura umufuba wakwa Resa wakwa Israeri ku kupera amarambo nge fyo kyarembere mu mafunde yakwa Mose umwaume wakwa Resa. ³ Eryo bakurire umufuba apakwimanina kwa uko, pantu umwenso wari pari bo pa murandu wa bantu ba mu kyaro. Bapere amarambo ya kokya kuri Yahweh mu kyunguro kasuba ne kyunguro bushiku. ⁴ Kabiri bapangire umutebeto wa Ma yanda nge fyo kyarembwa no kupera amarambo ya kokya kira bushiku ukuringana ne kipope, umurimo wa kirabushiku pa bushiku bwa buko. ⁵ Ukwabura ukurufyanya, kwa reba amarambo ya kokya aya kira bushiku na ya mwenshi na marambo pari yonse imitebeto ya kwa Yahweh abaikirwe, pamo na yonse amarambo ya kuifwaira. ⁶ Batampire ukupera amarambo ya kokya kuri Yahweh pa bushiku bwa kubarirapo, nangura itempere ryali tarirakurwa. ⁷ Eikyo bapere silfere ku barepanga amabwe na bakafura wa fyera, no kupera ifyakurya ifya kunwa, na mafuta ku bantu ba ku Sidoni na Tyre, pakweba ati bengareta ifimuti fya keda kuri bamba ukufuma ku Rebanoni ukuya ku Yopa, ngefyo kyabikirwe kuri Cyrus, imfumu ya ku Persia. ⁸ Kabiri mu mwenshi wa bubiri mu mwaka wa bubiri pa numa baishire ku ng'anda ya kwa Resa mu Yerusaremu, Zerubabere umwana mwaume wakwa Shearitire, Yeshua umwana mwaume wakwa Yozadaki, na bashimapepo bonse, abena Rebi, nabo abafumine muri bunkore ukubwebururuka ku Yerusalemu batampire umurimo. Basuminishe abena Rebi abakwete imyaka amakumi yabiri no kukirapo ukurerekeshwa pa murimo wa mu ng'anda yakwa Yahweh. ⁹ Yeshua na bana baume bakwe na ba munyina, na Kadimiere na bana baume bakwe, abari ba bana bakwa Hodavia, na bana baume bakwa Hanadadi na bana baume babo na bamuntina-bonse pamo bari bena Rebi-baikumike kyapamo mukubona pari abo abarebomba pa ng'anda yakwa Resa. ¹⁰ Bakakura bapangire umufura wa ng'anda ya kwa Yahweh. Iki kyasuminishe bashimapepo ukutarama mu mingira yabo na mapenga, na bena Rebi, abana baume bakwa Asafu, ukurumbanya Yahweh ne firimba, ngo kuboko kwakwa Davidi, imfumu ya Israeri ya konkomeshe. ¹¹ Baimbire no kurumbanya no kutotera kuri Yahweh, "Wa bune! Ikipangano kyakwe kya kishinka kuri Israeri kya muyayaya." Bonse abantu babirikishe no kupunda ukwa nsansa mu kurumbanya Yahweh pantu umufura wa ng'anda naubikwa. ¹² Rero abengi bashimapepo, abena Rebi, abakaramba ba bakiroro, abo abari abakote bari bwene ing'anda ya kubarirapo, iryo uyu umufura wabikirwe ku ntanshi ya menso yabo, baririre mukupunda apakaramba. Rero abantu abengi babirikishe ne nsansa ne kimwemwe ne kiunda kya kwanga. ¹³ Na muri fyo, abantu barifirirwe ukwishiba insansa ne kiunda kya kwanga ukufuma ku kiunda kya bantu abarira, pantu abantu barekurira ne nsansa ishikuru, ne kiunda kyarekumfwika ukufuma ukutari sana.

Chapter 4

¹ Rero bamo abarwani bakwa Yuda na Benjamini baumfwire ukwebati abantu abari mubusha barekurira Yahweh itemepere, Resa wa kwa Israeri. ² Barikumenye Serubabere ne mitwe ya fikorwe fya mikowa yabo. Barandire kuri bo ati, "Areni tukure na mwebo, pantu, nga mwebo, turefwaya Resa wenu no kutura kuri ye mu nshiku shakwa Esarihadoni, imfumu yaku Asiria, uwaturetere pari ino inkyende." ³ Rero Serubabele, Yeshua, na bonse imitwe ya fikorwe fya mikowa yabo fyarandile ati, "Temwebo, kano fwebo tufwire ukukura ing'anda ya kwa Resa wesu, pantu nifwebo fwe bakakurira Yahweh, Resa wa kwa Israeri, nge fyo imfumu Cyrus uwaku Persia akonkomeshe." ⁴ Nomba abantu ba mu kyaro barirereke amaboko yabo ku bantu ba ku Yuda; barirengere abena Yuda ukumfwa umwenso wa kukura. Bari boseshe ne firoro finono ukubonawira amapange yabo. ⁵ Barikitire iki mukuteka kwa kwa Cyrus konse na mukuteka kwa kwa Drius imfumu ya ku Persia. ⁶ Eryo pa kutampa kwa kuteka kwa kwa Ahasuerus bariembere umutunganya parwa bekashi ba mu Yuda na mu Yerusaremu. ⁷ Kyali ni mu nshiku shakuteka kwa kwa Artaxerxes iryo Bishiramu, Mitrediti, Tabere, na ba nabo bariembere ku mfumu Artaxerxes iya ku Persia. Karata yarembere mu ki Aramaiki no kupiriburwa. ⁸ Rehumu umukuru wa ba shirika na Shimashai karemba ariembere muri uyu musango kuri Artaxerxes imfumu parwa Yerusaremu. ⁹ Eryo Rehumu, umukuru wa bashirika, Shimushai karemba, na ba nabo bambi, abari bakapingura na bambi ba kiroro bamubuteko, abena Persia, abaume ukufuma ku Ereki na ku Babironi, na abaume ukufuma ku Susa (ekwebati, abena Ealamiti)-bariembere inkarata- ¹⁰ kabiri kwari abantu abairundireko abo Ashubanipari umukankara kabiri uwakindamisha apatikishe ukufuma muri bunkore ukuya kwi kara mu Samaria, pamo pene na bari mukitungu

kumbari ya mumana. ¹¹ Iki e kikope kya karata batumine kuri ye: "Ku mfumu Artaxerxes, fwe babomfi bobbe, abaume ba kitungu kya kumbari ya mumana, twaremba ifi: ¹² Rekeni imfumu ishipe ukwebati aba Yuda abaire ukufuma kuri mwebo baritwishibire mu Yerusaremu mukukura umusumba waku pondoka. Bariwire ifibumba nabarungisha ne mifura. ¹³ Nomba rekeni imfumu ishipe iki nga kya kwebati uyu musumba wakurwa no rupango rwa pwiririka, tabakare kupera ikyakusangwirako, umusonko, nangura umuturo, eryo iki kikonaura ikipao kya ma bufumu. ¹⁴ Ne kyabushe pantu ni kwi sano eko turya umukyere, takireringa ture kubona uku kanapera umukinshi ku mfumu kurekukitika. Ekyarenga ukutuma ifi ukwishibisha imfumu ¹⁵ ukupituruka mu fitabo fyaba wishu nwe no kusambirirapo ukwebati uyu musumba wa kupondoka ukonaura ba sha mfumu ne fitungu. Kabiri kiriretere ubwafya kuri ba sha mfumu na mu fitungu. Epari kutendekera ukupondoka na kukarefye. Ekyarengere umusumba ukonaurwa. ¹⁶ Tureishibishako imfumu ukwebati umusumba ne ki bumba kya rupango nga fyakurwa, kabiri takwabe nangura kamo akakashara kuri mwebo mu kitungu kumbari ya mu mana. ¹⁷ Eikyo imfumu yaribweshe karata kuri Rehumu umukuru wa bashirika na Shimushai karemba na ba nabo mu Samaria na bambi abari mu kitungu kumbari ya mu mana: "Umutende ube na mwebo. ¹⁸ Karata uyo mwatumine kuri nebo barirondorwere no kuberengwa kuri nebo. ¹⁹ Kanshi naripere ikipope, kabiri barifwairishe no kusanga ati akare urya musumba warimine isha mfumu, no ukupondoka no kwimina ubuteko fyari kukitika murya. ²⁰ Imfumu isha maka shatekere mu Yerusalemu kabiri shari kwete amaka pari fyonse ifyari mu kitungu mu mbari ya mu mana. Ukusangwirako, umuturo, no musonko fyareperwa kuri bo. ²¹ Nomba, bika ikipope kuri aba bantu ukureka kabiri takuri ukureka ukukura uyu musumba mpakafye nkabike ikipope. ²² Kyengera takuri kurekeresha iki. Kinshi mwingasuminisha ikya konaura ukukura no ku pwisha umukinshi wa sha mfumu? ²³ Iryo ikipope kya mfumu Artaxerxes kya berengerwe pa menso ya kwa Rehumu, na Shimushai karemba, na banabo, barire kangu kangu ku Yerusaremu no kupatikisha aba Yuda ukureka ukukura. ²⁴ Eikyo umurimo wa ng'anda ya kwa Resa mu Yerusaremu warirekerwe mpakafye mu mwaka wa bubiri uwakuteka kwa mfumu Darius iyaku Persia.

Chapter 5

¹ Iryo Haggai kasesema na Sekaria kasesema ubufyashi bwa kwa Iddo, baseseme mwi shina rya kwa Resa wa kwa Isaeri ku ba Yuda mu Yudea na Yerusaremu. ² Serubabere umwana mwaume wa kwa Sheatiere na Yeshua umwana mwaume wa kwa Yosadaki barimine no kutampa ukukura ing'anda ya kwa Resa mu Yerusaremu pamo na bakasesema abari kubatungirira. ³ Iryo Tetanai umurashi wa kitungu ukufika fye ku mpongoro, Shetari-Bosena, na ba nabo baishire no kusosa kuri bo ati, "Ni nani uwa myebere ukukura iyi ng'anda no kupwirishisha ifi fibumba?" ⁴ Nabo basosere ati, "Mashina nshi aya aba baume barekura ikibumba?" ⁵ Rero amenso ya kwa Resa yari pa bakuru ba ba Yuda na barwani babo tababakenye. Barerorera karata ukutumwa kuri Darius no wakubakanya ukubwera kuri bo parwa murandu uyu. ⁶ Iki e kikope kya karata umbi uwashereko uwa kwa Tatenai, umurashi wa kitungu kya kwi shirya rya mumana, uyo batumine kuri Darius imfumu. ⁷ Batumine insebo, barembeee ifi kuri Darius, "Umutende ureba na mwebo. ⁸ Kishibikwe ku mfumu ukuti twarire ku kitungu kya ku Yuda ku ng'anda ya kwa Resa mukuru. Kirekurwa na mabwe ayakuru ne mbao kyaribikwa ku cibumba. Iyi nkito irekiitwa mano mano no kurungamikwa ku minwe yabo. ⁹ Twaipwishe abakuru ati, 'Ni banani abamisuminishe ukukura iyi ng'anda ne kyo kibumba?' ¹⁰ Twaribepwishe na mashina yabo pakuti ye shibwe kuri mwebo pa kwebati mwingeshiba ishina rya kira mwaume uwabatungurwire. ¹¹ Ifi efyo batwasukire no kusosa ati, 'Turi babomfi bakwa Resa uyo uwaba ku muru na mu kyaro, na fwebo turekura kipya kipya iyi ing'anda iyo iyakurirwe pa myaka iingi iyapita iryo imfumu iikuru ya kwa Iaraeri yakurire iki no kupwishisha. ¹² Nangu kyari ifyo, iryo ifikorwe fyesu fyabifishe Resa wa mu muru, wabapere mu minwi ya kwa Nebukatinesari imfumu ya ku Babironi, umwina Karudea, uwaonawire iyi ng'anda kabiri wapitire abantu mu busha mu Babironi. ¹³ Nangu kingaba ifyo, mu mwaka wakutampirapo iryo Cyrus ari imfumu ya ku Babironi, Cyrus asuminishe iri ryashi ukukura kipya kipya ing'anda ya kwa Resa. ¹⁴ Imfumu Cyrus nao abweshe goride na silfere ifya kubomfya mu ng'anda ya kwa Resa ifyo Nebukatinesari wa piitile ukufuma mwi tempere mu Yerusaremu ukutwara mwi tempere mu Babironi. Wafipere ku muntu umo ishina ryakwe ni Sheshibasa, untu asontere ukuba umurashi. ¹⁵ Asosere kuri ye ati, 'Senda ifipe ifi. Kabuye no ufibika mwi tempere mu Yerusaremu. Ureke ne ng'anda yakwa Resa ikurwe kipya kipya kurya.' ¹⁶ Iryo uyu Sheshibasa waishire no no mufula wa ng'anda yakwa Lesa mu Yerusalemu; kabiri kwatampire ukukurwa, rero takirapwiririka.' ¹⁷ Nomba nga kya kuti kyasekesha imfumu, kuti kyafwairishiwa mu ng'anda ya fishirano mu Babiloni nga fyasuminisha ukufuma ku mfumu Cyrus ukukura iyi ng'anda mu Yerusaremu. Eryo tureke imfumu itume ubusaro bwaiko kuri fwebo.

Chapter 6

¹ Eikyo imfumu Darius apere ikipope ukufwairisha mu ng'anda ya fishirano mu Babironi. ² Mu musumba ukuru uwa Ekibatana mu kitungu kya Media icipombwa kyarisingirwe; ifi efyarembewemo. ³ Mumwaka wakubarirapo uwa mfumu Cyrus, Cyrus apere ikipope parwa ng'anda ya kwa Resa mu Yerusaremu: Rekeni ing'anda ya kwa Resa iye kukurwa nge nkyende iyashira, rekeni umufura wa ng'anda uye kwimbwa rekeni ubutari bwaiko bube imikono amakumi mutanda, na mu bwipi bwaiko imikono amakumi mutanda, ⁴ ne mirongo itatu iya mabwe ayakaramba no murongo uwambao uupya, kabiri rekeni indarama shakubomfya pa murimo uyu shiperwe na ba ng'anda ya mfumu. ⁵ Nomba bwesheni goride ne fipe fya silfere ifya mu ng'anda ya kwa Resa, ifyo Nebukatinesari asendere ku Babironi ifyo afumishe mwi tempere mu Yerusaremu no kufibwekeshamo kwi tempere mu Yerusaremu. Muri no kuya kufibika mu

ng'anda ya kwa Resa! ⁶ Nomba Tatenai, umurashi wa kitungu kya kwishirya rya mumana, Sheta-Bozenai, na baume bonse abarekuba mu fitungu fya kwishirya rya mumana, tarukeni kuri bo! ⁷ Sheni umurimo wa iyi ng'anda ya kwa Resa eka. Umurashi na bakaramba ba ba Yuda bakaya kukura ing'anda ya kwa Resa iyi pari irya nkyende. ⁸ Ndemipera ifunde ukwebati muri no kukita ifi pa murandu wa bakaramba ba ba Yuda abarekura iyi ng'anda yakwa Resa: Indarama kufuma mu musonko wa mfumu kwi shirya rya mumana shikarebomba ukupera aba bantu pa kwebati tabarekere umurimo wabo. ⁹ Na fyonse ifyarekabirwa-ingombe ishaikye, basuku suku, nangu utwana twa mpanga ifya kokyera Resa wa ku muru irambo, ing'ano, umukyere, umwangashi, nangu amafuta ukukonka ne kipope kya bashimapepo mu Yerusaremu-murekubapera ifintu fyonse ifi kira bushiku ukwabura ukufirwa. ¹⁰ Murekita ifi pa kwebati bengarareta amarambo ayasekesha kuri Resa wa mu muru no kumpeperako, imfumu, na bana baume bakwe. ¹¹ Ndepere ikipope ukutira umuntu onse uwakana ukukonka iki kipope, umulando ufwile wakunkurwa ku ng'anda yakwe no kuya kumusonekako. Ing'anda yakwe iringire yabongorokwa no kushara ikishara pa murandu waiki. ¹² Rekeni Resa uwarenga ishina ryakwe riye ikara kurya kwine engayafumyapo imfumu nangu abantu abari bonse abakemya ukuboko kwabo mukususha iki kipope, nangu ukonaura iyi ng'anda ya kwa Resa mu Yerusaremu. Nebo, Darius, ndekupera ikipope iki. Kabiri na kiyekonkwa bwino bwino!" ¹³ Kabiri pa murandu wa kipope ikyatuminwe na Darius imfumu, Tatenai, umurashi wa kitungu ikyaba kwi shirya rya mumana, Sheta-Bozeni, na banabo, bakitire kyonse ikyo imfumu Darius abebere. ¹⁴ Eikyo abakaramba ba ba Yuda bakurire no kurunduruka ukupitira mufyo kasesema Haggai na Zakaria abasambirishye, abana ba kwa Iddo. Bapwishishe ifikurwa fyabo ukuringana ne kipope kya kwa Resa wa kwa Israeri na kukipope ca kwa Cyrus, Darius, na Artaxerxes imfumu ya ku Persia. ¹⁵ Ing'anda yapwire pa bushiku bwarenga shitatu mu mwenshi wa Adar mu mwaka warenga mutanda uwabuteko bwa kwa Darius. ¹⁶ Abantu bakwa Israeri, bashimapepo abena Rebi, na bonse ababwerere muri bunkore basefeshe ukuturwa kwa ng'anda iyi iya kwa Resa ne nsansa. ¹⁷ Baturire ing'ombe ishirume umwanda umo, basuku suku imyanda ibiri, no twana twa mpanga uturume imyanda ine pakutura ing'anda ya kwa Resa. Imbushi ishirume ikumi rimo na fibiri nasho shariturirwe pakufuuta imembu sha bena Israeri bonse, imo kila mukowa wa mu Israeri. ¹⁸ Kabiri bapere umurimo bashimapepo na bena Rebi ukurekana mu mi bombere ku murimo wa kwa Resa mu Yerusaremu, nge fyo kyareMBERWE mu kitabo kya kwa Mose. ¹⁹ Eikyo abo abaire muri bunkore basefeshe ikyakukirira pa bushiku bwarenga ikumi rimo na fine mu mwenshi wa kubarirapo. ²⁰ Bashimapepo na bena Rebi bonse baisangurwire abene; bonse bari abasanguruka no kwipaya amarambo ya kyakukirira kuri abo bonse abile muri bunkore, ukubikirakofye na bene. ²¹ Abantu bakwa Israeri abarire inama shimo isha kya kukirira ni abo ababwerere muri bunkore kabiri abaipatwireko ukufuma mu kukowera ukwanko ishaha mu nkyende no kufwaya Yahweh, Resa wa kwa Israeri. ²² Basefeshe ne nsansa ikyakurira kya mukate uushatutumuka pa nshiku kine rubari, pantu Yahweh aribaretere insansa no kupiribura umutima wa mfumu ya ku Assyria ukukosha amaboko yabo mu mirimo ya ng'anda yakwe, ing'anda ya kwa Resa wa kwa Israeri.

Chapter 7

¹ Rero pa numa yaifi, mu buteko bwa kwa Atakisesi imfumu ya Pesia, Ezra aishire ukufuma ku Babironi. Ifikorwe fya kwa Ezra fyari ni Seraya, Asariya, Hirikiya, ² Sharumu, Shadoki, Aitubu, ³ Amariya, Asariya, Meraiyoti, ⁴ Serahiya, Usi, Buki, ⁵ Abishua, Fineasi, Ereasa, uyo uwari umwana mwaume wakwa Aaroni umukaramba wa bashimapepo. ⁶ Ezra aishire ukufuma ku Babironi nao ari karemba uwakyenjera mu mafunde ya kwa Mose ayo Yahweh, Resa wa kwa Israeri, apere. Imfumu yari mupere fyonse ifyo ena aipwishe pantu ukuboko kwa kwa Yahweh kwari na ye. ⁷ Abana bamo aba mu Israeri na ba bashimapepo, abena Revi, bakemba ba mukironganino, bakasunga ba minshi na babomfi ba mwi tempere nabo baire mu Yerusaremu mu mwaka warenga kine rubari wabuteko bwa mfumu Atakisesi. ⁸ Afikire mu Yerusaremu mu mwenshi warenga busano, uwari mwaka warenga kine rubari uwa mfumu. ⁹ Ashire babironi pa bushiku bwa kubarirapo mu mwenshi wa kutampirapo. Kyari ni pa bushiku bwakutampa mu mwenshi warenga busano nao afikire mu Yerusaremu, ikyo ukuboko kwa kwa Resa ukwa bune kwari na ye. ¹⁰ Ezra aribikire umutima wakwe pa kusambirira amafunde ya kwa Yahweh no kuyakonka no kufunda ifipope ne fya kukonkomesha mu Israeri. ¹¹ Iyi e karata iyo imfumu Atakisesi apere Ezra shimapepo kabiri karemba wa mafunde ya kwa Yahweh ne fipope fya bena Israeri. ¹² Imfumu ya sha mfumu Atakisesi, kuri shimapepo Ezra, karemba wa mafunde ya kwa Resa wa mu muru. ¹³ Ndepera ikyakupampamika kyakuti umuntu onse umwina Israeri mu kyalo kyandi- pamopene naba shimapepo babo na bena Revi- abo abarekabira ukuya ku Yerusaremu kuti baya na mwebo. ¹⁴ Nebo, ne mfumu, na ba kafwa bandi kine rubari, ndimutumine parwa ba Yuda na Yerusaremu ukuringana na mafunde yakwa Resa, iyo iiri mu kuboko kwenu. ¹⁵ Mwebo mukareta silfere na goride iyo imfumu na ba kafwa baiko baturire mukuitemenwa kuri Resa wa bena Israeri, uyo ikifuro kyakwe kyaba mu Yerusaremu. ¹⁶ Mukuitemenwa mupeere yonse silfere na goride iyo mukesa kusanga ku kitungu kya Babironi, pamo ne fya bupe ifyo abantu na bashimapepo ifyo pakuitemenwa fikaperwa mu ng'anda ya kwa Resa mu yerusaremu. ¹⁷ Eikyo mu bomfye ishi ndarama ukushitamo mukupwiririka ing'ombe ishirume, basuku suku na bana bampanga, no muturo wa ng'ano no muturo wa fya kunwa. Fitureni ku burambo ifyo fifiri mu ng'anda ya kwa Resa wenu mu Yerusaremu. ¹⁸ Mukabomfye ifikasharapo silfere na goride fyonse ifirekuboneka ifya bune kuri webo na kuri ba munonko, pa kusekesha Resa wenu. ¹⁹ Bika ifipe ifyo ifyaperwa mukuitemenwa kuri webo pa ntanshi yakwe pa kubomba mu ng'anda ya kwa Resa wenu mu Yerusaremu. ²⁰ Kyonse ikirefwaikwa mu ng'anda ya kwa Resa wenu ikyo mwebo mukafwaya, sendeni ifikafwaikwa mu kipao kya kwi sano ²¹ Nebo, Imfumu Atakisesi, napera pano ikipope kuri bakasunga bakipao bonse

mukitungu kwishirya rya mumana, ukutira kyonse ikyo Ezra shimapepo, karemba wa mafunde ya kwa Resa wa mu muru, aremiromba ukufuma kuri mwebu mufwire ukufipera fyonse,²² ukufika naku mwanda umo uwa mataranti ya silfere, na madaramu ya ng'ano umwanda umo, ne mbeketi sha mwangashi umwanda umo, imbeketi sha mafuta umwanda umo, no mukyere uwingi ukwabura ukupima.²³ Kyonse ikyo ikikafuma mukupampamika kwa kwa Resa wa mu muru, kiteni no kukinkira mu fikumine ing'anda yakwe. Pantu murandu nshi ubukari bwa kwe bwingeshira pa buteko bwa mfumu na bana baume bakwe?²⁴ Fwebu turebeshibisha bena ukuti tapari insambu sha kutura umuturo uuri onse nangura umusanguro pari bashimapepo abari bonse, abena Revi, bakemba, abarinshi ba minshi, nangura abantu abasontwa ukurinda ing'anda ya kwa Resa na ba bomfi ba ng'anda ya kwa Resa uyu.²⁵ Ezra, na mano Resa akupera webu, webu ufwire ukusonta bakapingura na bakakururura ba mirandu aba kapaingura abantu bonse mu fitungu ifya ba kwishirya rya mumana, no kupokorora bonse abo abaishiba amafunde ya kwa Resa wenu. Mufwire ukusambirisha abo amafunde.²⁶ Pingureni uuri onse uutarekonka amafunde ya kwa Resa umupwirapo nangura amafunde ya mfumu, nangu kwipaiwa, ukupingirwa, ukumupokorora ifipe fyakwe nangura ukuposa mu kifungo.²⁷ Rumbeni Yahweh, Resa wafikorwe fyesu, uwabikire fyonse ifi mu mutima wa mfumu mu kurumbanya ing'anda ya kwa Yahweh mu Yerusaremu,²⁸ eikyo no kutambikira uruse pa ntanshi ya mfumu, bakafwa baiko, na bapanda mano baiko. nebo ndi uwakoshiwa ku kuboko kwa kwa Yahweh Resa wandi, kabiri narikoronganikire intungurushi ukufuma mu Israeri ku kuya na nevo.

Chapter 8

¹ Ishi entungurushi sha fikorwe mundupwa shabo eryo iyi enkuro yabo abashire Babironi pamo na nevo iryo imfumu Artaxerxes arekuteka. ² Ku bana bakwa Fineasi, Gershomu Ku bana bakwa Itama, Danieri. Ku bana bakwa Davidi, Hatushi. ³ Ku bana bakwa Shekaniya, abo abafumine mu bana bakwa Paroshi, Sekaria, pamo na ye kwari abaume 150 abatantikirwe mu nkuro yakwe. ⁴ Ku bana bakwa Pahati-Moabu, Erieoenai umwana mwaume wakwa Serahiah pamo na ye kwari abari imyanda ibiri abaume. ⁵ Ku bana bakwa Satu, Ben Yahasiere pamo na ye kwari abaume imyanda itatu. ⁶ Ku bana bakwa Adini, Ebedi umwana mwaume wakwa Yonatan kabiri kwari abaume abari na ye abatantikirwe amakumi ya sano. ⁷ Ku bana bakwa Eramu, Yeshaiyah umwana mwaume wa kwa Atiariah pamo na ye kwari abaume amakumi kine rubari abatantikirwe. ⁸ Ku bana bakwa Shefatiah, Sebadia umwana mwaume wakwa Mariko pamo na ye kwari abaume amakumi kine konse konse abatantikirwe. ⁹ Ku bana ba kwa Yoabu, Obadia umwana mwaume wa kwa Yehiere pamo na ye kwari abaume 218 abatantikirwe. ¹⁰ Ku bana bana ba kwa Bani, Sheromiti umwana mwaume wa kwa Yosifiah pamo na ye kwari abaume 160 abatantikirwe. ¹¹ Ku bana ba kwa Bebai, Sekaria umwana mwaume wa kwa Babai pamo na ye kwari abaume amakumi yabiri na kine konse konse abatantikirwe. ¹² Ku bana ba kwa Asigadi, Yohanani umwana mwaume wakwa Hakikatani eryo kuri ye kwari abaume 110 abatantikirwe. ¹³ Aba bana ba kwa Adomikamu baishire pa numa. Aya emashina yabo: Erifaereti, Yeuer, eryo na Shemaiha eryo pamo nabo paishire abaume amakumi mutanda. ¹⁴ Ku bana ba kwa Bigivai, Utari eryo na Saka eryo pamo na ye kwari abaume amakumi kine rubari abatantikirwe. ¹⁵ Nakoronganike abarendo pa mumana uwarora ku Ahana, eryo twaikere kurya inshiku shitatu. Nakyekyete abantu eryo na bashimapepo, rero ntasangire nangu umo uwamu bana ba kwa Rebi kurya. ¹⁶ Eikyo nakutire Erieseri, Ariere, Shemaiyah, Sekaria, na Meshullamu-abo abari intungurushi ba kafundisha. ¹⁷ Umuku wakonkerepo natumine Ido, intungurushi ya mu Kasifiya. Nabebere ifya kuya kusosa kuri Ido na kuri barupwa bakwe, ku babomfi ba mwitempere abari kwi kara mu Kasifiya, eryo pakweba ati, batume kuri fwebu ababomfi ba ng'anda ya kwa Resa. ¹⁸ Kanshi batumine mukuboko kwa bune kwa kwa Resa umuntu ishina ni Sherebiah, umuntu uwa mano nganshi. Uwari wa mu rupwa rwa Mairi umwana mwaume wa kwa Rebi umwana mwaume wakwa Israeri. waishire na bana baume ikumi rimo na kine konse konse na ba wabo. ¹⁹ Pamo na ye waishire na Hashabiah. Kwariko na Yeshaiyah, umo uwa mulupwa lwa kwa Merari, wari na ba wabo na bana baume bamo, bari amakumi yabiri bonse pamo. ²⁰ Abo abarembere ukurabombera mwitempere, abo Avivi na ba kirororo bapere ukubombera abena Rebi: 220, kira umo pari bo barembere na mashina. ²¹ Kabiri na birishe ukureka ukurya ku mumana wa Ahava pa kuikyefya fwebene ku kinso kya kwa Resa, ukufwaya inshira iya tambarara ukufuma kuri ye pari fwebu, pa banono besu, na ku fyuma fyesu fyonse. ²² Nebo nari ne nsoni ukwipusha imfumu parwa bashirika nangu baume ba pari bakabarwe ukutukingirira ku barwani munshira, pantu twarandire ku mfumu ati, 'Ukuboko kwa kwa Resa wesu kwaba pari bonse abamufwaya mu bune, rero amaka yakwe no bukari fyaba pari bonse aba muraba.' ²³ Kanshi twarifungire ukurya no kwipusha Resa pari uyu murandu, rero aryumfwire ipepo ryesu. ²⁴ Ukukonkapo narisarire abaume ikumi rimo na babiri ukuba bashimapepo ukubafumya muri ba kiroro: Sherebiah, Hashabia, ne kumi rimo aba muri ba wabo. ²⁵ Naribapimine silfere, golide, ne fipe ne kya bupe kya mu ng'anda ya kwa Resa untu imfumu, ba kiroro na bakwafwirisha, na bonse abena Israeri bapere mukuperesha. ²⁶ Kanshi naripimine mu maboko yabo amataranta 650 ifya silfere, amataranta umwanda umo uwa silfere uwa fipe, amataranta umwana umo uwa golide, ²⁷ imbare amakumi yabiri isha golide ishari pamo ishafinine ikana rimo irya dariki, ne fipe fibiri ifya pangirwe bwino ifya mukuba ifyari ifya bune kwati ni goride. ²⁸ Kabiri nasosere kuri bo ati, "Muri abashira ba kwa Yahweh, ne fipe ifyo, na silfere na goride fya bupe fya kuiperesha fye kuri Yahweh, Resa wa fikorwe fyesu. ²⁹ Fiboneni no kufisunga mpaka mukafipimine pari bakiroro ba bashimapepo, abena Rebi, ne ntungurushi sha fikorwe umukowa wa kwa Israeri mu Yerusaremu mu miputure ya mu ng'anda ya kwa Resa." ³⁰ Bashimapepo na bena Rebi baripokere silfere, na goride ifyapiminwe, ne fipe pakuti bafitware ku Yerusaremu, ku ng'anda ya kwa Resa wesu. ³¹ Twarifumine ku mumana wa Ahava pabushiku ubwarengere ikumi rimo na shibiri mu mwenshi wakutampirapo

ukuya ku yerusaremu. Ukuboko kwa kwa Resa wesu kwari pari fwebo; aritukingirire ukufuma ku maboko ya barwani na kuri onse uwafwaire ukutufisamina mu nshira.³² Kanshi twaingire mu Yerusaremu kabiri twaikere kurya inshiku shitatu.³³ Kabiri ubushiku bwarenga shine silfere, goride, ne fipe fya piminwe ukufuma mu ng'anda ya kwa Resa wesu, mu maboko ya kwa Meremoti umwana mwaume wa kwa Uriah shimaepo. Pamo na ye kwari Eleasari umwana mwaume wa kwa Fineasi, Yosabadi umwana mwaume wa kwa Yoshua, na Noadiah umwana mwaume wa kwa Binui umwina Rebi.³⁴ Fyonse fyari Penderwe no kupimwa. Ukupimwa kwa fyonse kwari remberwe panshita irya ine.³⁵ Na onse uwabwerere ukufuma mu busha, abantu ba bunkole, bapere ikya bupe kya kokya kuri Resa wa kwa Israeri: ing'ombe ishirushe ikumi na shibiri bonse abena Israeri, amakumi pabura na mutanda basukusuku, impanga ishirushe amakumi kine rubari, ne mbushi ikumi rimo na shibiri ishirushe nga ikya bupe kya pesambi. Fyonse fyari fya kokya kuri Yahweh.³⁶ Kabiri bapere ifya bupe fya mfumu kuri ba kiroro ba ku mfumu na kubarashi ba kitungu pantanshi ya mumana, eryo ba afwire abantu ne ng'anda ya kwa Resa.

Chapter 9

¹ Iryo ifi fintu fya kitikire, ba kiroro barinkumenye no kusosa ati, "Abantu ba ku Israeri, bashimaepo na bena Rebi tabaipaturako abene ku bantu ba mu fyaro ne fya museru fyabo: abena Kenani, Hitati, abena Jebusi, abena Amoni, abena Moabu, abena Egypto na bena More."² Pantu bari pitirepo bamo pa bana babo abanakashi na bana babo abaume, kabiri nabasankanya abantu ba mushiro mu bantu ba mu fyaro, ne ntungurushi na ba kiroro ebari pantanshi ya kutetekera."³ Iryo naumfwire iki, narepwire ifyakufwara fyandi no mukansu kabiri nabeyere no mushishi ku mutwe ne myemfu, kabiri naikereko panshi, uwa kupeshiwa amano."⁴ Bonse abari kututuma ku mashiwi ya kwa Resa wa ku Israeri parwa kuburwa ukukwata ikikyetekero ku bari muri bunkore aba korongene kuri nevo iryo nari njikere uwakupeshiwa amano ukushintafye na ku bupe bwa mu kyunguro.⁵ Nomba mu kya bupe kya mu kyunguro narimine mu nkyende yandi iyaburanda nefya kufwara fyarepauka no mukansu wakurepanka, eryo nafukeme no kwimya maboko yandi kuri Yahweh Resa wandi.⁶ Nasosere ati, "Resa wandi, ndyumfire insoni no buranda ukwimisha impumi yandi kuri mwebo, pantu ubupurumushi bwesu burifurisha pa mitwe yesu, ne firubo fyesu firikirire ukufika na mu myuru."⁷ Ukutura mu nshiku sha fikorwe fyesu ukushintafye ne ririne twabafye ne firubo ifikuru. Mu bupurumushi bwesu fwebo, imfumu shesu, na ba shimaepo besu bari perwe ku mfumu sha pari rino isonde, ku rupanga, muri bunkore, mu kwibirwa kabiri ifinso fyesu ifyasebana, ifyo turi na rero.⁸ Nomba pakashita akanono, uruse ukutura kuri Yahweh Resa wesu narwisa ukutusha nga babutukwa abasharapo no kutupera ukwikara mu nkyende yenu iya mushiro. Ekyarengere Resa wesu ukwisura amenso yesu ukutupera ukutusha ukunono mu busha bwesu.⁹ Pantu turi basha, rero Resa wesu taturaba nomba arirundako ikipangano kya ku kyetekera kuri fwebo. Arikitire iki pa kinso kya mfumu ya ku Persia pakweba ati tuperwe amaka ayapya, ukuti tukure kipya kipya ing'anda ya kwa Resa wesu no kwimya ifyaonaika. Arikitire iki pakweba ati atupere ukukosa no mutende mu Yuda na mu Yerusaremu.¹⁰ Rero nomba, Resa wesu, kuti twasosa shani pa numa ya ifi? Twariraba ifyebo fyenu,¹¹ ifyebo ifyo mwapere ku babomfi benu bakasesema. Iryo mwasosere ati, "Iki kyarwo mwaraingiramo ku kukikwata kyarwo kyakowera. Kyarikoweshiwa ku bantu ba mu kyarwo kufya bunani bwabo. Bari kiswishemo kumpera kumbi ukuya kushinta ne mpera naimbi ku kukowera kwabo."¹² Eikyo nomba, mwirapera abana benu abanakashi ku bana babo abaume; mwiraretwa abana babo abanakashi ku bana benu abaume, kabiri mwirabafwaira umutende wakubapo no ku kimfya, pakweba ati mukabe abakosa eryo mukarye ne fya bune mu kyarwo, pakweba ati mukareke abana benu bakakikwate inshita fye shonse."¹³ Rero pa numa ya fyonse ifyaishire pari fwebo pa murandu wa fyakukita fyesu ifya bubi ne firubo fyesu ifikuru-apo mwebo, Resa wesu, namutubere uruse ku bupurumushi bwesu no kutureka ukuba aba kusharapo aba butukwa-¹⁴ bushe na kabiri turepura mu mafunde yenu no kureupana na bantu ba museru? Bushe tamwakatufurirwe no kutufumyapo ukweba ati kwikaba abakusharapo, ukwabura uwa kufyuka?¹⁵ Yahweh, Resa wa kwa Israeri, uri murungami, pantu twaikaririra nga kusharapo aba butukwa ukufika na rero. Boneni! Twishire kuri mwebo mu firubo fyonse, pantu takuri na ngura umo uwinga tarama kuri mwebo pa murandu waiki.

Chapter 10

¹ Iryo Ezra arepepa no kuyeberera, aririre no kuiposa panshi umwine ku ng'anda ya kwa Resa. Ukurongana ukukuru ukwa bana ba kwa Israeri abaume, abanakashi, na bana barongene kuri ye, pantu abantu barerira sana.² Shekaniah umwana mwaume wakwa Yehiee uwa mu rupwa rwa Eramu asosere kuri Ezra ati, "Tatwaba abakine kuri Resa wesu no kupa abanakashi ba mwisa abantu ba muri kino kyarwo. Resa pa murandu wa iki, kuriko isubiro kuri Israeri."³ Kanshi nomba reka tupange ikipangano na Resa wesu tutamfye banamayo bonse na bana babo ukuringana no kurangirira uko Shikuru aturangirire no kurangirira kwa abo abatina pa rwa mafunde ya kwa Resa wesu, kabiri rekeni iki kikike ukuringana ne funde.⁴ Imeni, pantu ifi fintu fyenu kufipita, eryo turi na mwebo. Beni abakosa no kukite iki."⁵ Efyo Ezra aimine no ku kita bakiroro ba bashimaepo, abena Rebi, na bonse abena Israeri barapire ukukita muri iyi nshira. Kanshi na bonse barapire umurapo.⁶ Eryo Ezra aimine ku ng'anda ya kwa Yehohanani umwana mwaume wa kwa Eriashibu. Tarire umukate uuri onse no kunwa amenshi, pantu areririra abakishinka abo abasenderwe muri bunkore.⁷ Kanshi batumine ikyebo mu Yudea na mu Yerusaremu ku bantu bonse ababwerere ukufuma muri bunkore ukukorongana ku Yerusaremu.⁸ Onse uushakese panshiku ishi shitatu ukuringana no kurangirira kwa bakiroro na bakaramba fyonse

ifyuma ifyo akwata fikapokwa nao akatamfiwa ukufina mukurongana ukukuru ukwa bantu abo ababwerere ukufuma muri bunkore.⁹ Kanshi abaume bonse aba muri Yuda na Benjamini bakorongene mu Yerusaremu mu nshiku shitatu. Kyarii mu mwenshi uwarenga pabura pa bushiku ubwarenga amakumi yabiri mu mwenshi. Na bantu bonse baikere mu rubansa. Pang'anda ya kwa Resa, baretutuma pa murandu wa uy murandu na pa murandu wa mfura.¹⁰ Ezra shimapepo arimine no kusosa ati, "Mwebo mwebene mwakita bukisanguka. Mwaikara na banakashi bambi bambi bamwisa pamo ngo kurundako ku bubi bwa kwa Israeri.¹¹ Rero nomba pereni amarumbo kuri Yahweh, Resa wa fikorwe fyenu, kabiri mukite ukufwaya kwa kwe. Muipature ku bantu ba mu kyaro na ku banakashi ba mwisa."¹² Bonse abarongene baasukire mwi shiwi irikuru ati, "Turi no kukita ifyo weba waranda."¹³ Nangu kyari ifyo, kwari abantu abengi, kabiri kyari ni nshita ya mfura. Tatwakwete maka ya kutarama panse kabiri ikyo takyari kyakubomba kwa bushiku bumo nangu shibiri, pantu twaribifya sana muri uyu murandu.¹⁴ Kanshi rekeni bakiroro besu beminineko urukuta. Rekeni onse uwa mu misumba yesu uwaupa umwanakashi umwina fyaro ese panshita ya sontwa iyo iikabikwa na bakaramba ba mu musumba na bakapingura mpaka ikipyu no bukari bwa kwa Resa wesu kifume pari fwebo."¹⁵ Yonatani umwana mwaume wakwa Asahere na Yahseiah umwana mwaume wa kwa Tikuvah batarikishe kuri iki, na Meshuramu na Shabetai abena Rebi bari basuminishe.¹⁶ Kanshi abantu aba bawerere ukufuma muri bunkore bakitire iki. Ezra shimapepo asarire abaume, intungurushi mufikorwe fyabo mu mikowa na mu mayanda yabo-bonse pama shina eryo bafwairishe umurandu pa bushiku bwa kubarirapo mu mwenshi warenga ikumi rimo.¹⁷ Pa bushiku bwakutampirapo mu mwenshi uwakutampirapo baripwire ukufwairisha baume abaikere na banakashi ba mwisa.¹⁸ Mu bufyashi bwa bashimapepo mwari abo abaikere na banakashi ba mwisa. Mu bufyashi bwa ba Yeshua umwana mwaume wa kwa Yosadaki na bawabo kurya kwari Maseiah, Eliesari, Yaribu na Gedariah.¹⁹ Kanshi baire mukutamfya abakashi babo, pantu barisangirwe no murandu, bapere sukuuku ukufina mu mikuni pa muranda wabo.²⁰ Mu rupwa rwa kwa Imeri: Hanani, na Sebadiah.²¹ Mu rupwa rwa kwa Harimu: Maseiah, Eriya, Shemaiah, Yehiere, na Usiah.²² Mu rupwa rwa kwa Pashuri: Eriena, Maseiah, Ishimaere, Netanere, Yosabadi, na Erasah.²³ Mu bena Rebi: Yosabadi, Shimei, Keraiah- uyo e, Kerita, Petahiah, Yuda, na Eriesari.²⁴ Muri bakemba: Eriashibu. Aba muri bakasunga wa pa mwenshi pa fibi: Sharumu, Teremu, na Uri.²⁵ Aba muri bonse abashara abamuri Israeri-aba mu rupwa rwa kwa Paroshi: Ramiah, Isiah, Marikiya, Miyamini. Ereasari, marikiya, na Benaiah.²⁶ Aba mu rupwa rwa kwa Eramu: Mataniah, Sekaria, Yehiele, Abidi, Yeremoti, na Eriya.²⁷ Aba mu rupwa rwa kwa Satu: Erioenai, Eriashibu, Mataniah, Yeremoti, Sabadi, na Asisa.²⁸ Aba mu rupwa rwa kwa Bebai: Yehohanani, Hanania, Sabai, na Atirai.²⁹ Aba mu rupwa rwa kwa Bani: Meshuramu, Maruki Adaiah, Yeshubi, na Sheale Yeremoti.³⁰ Aba mu rupwa rwa kwa Pahati-Moabu, Adina, karai, Benaiah, Maseiah, Matania, Beserere, Benui, na Manase.³¹ Aba mu rupwa rwa kwa Hashumi, Matenai, Matata, Sabadi, Erifareti, Yeremai, Manase, na Shimei.³² Aba mu rupwa rwa kwa Bani: Madaai, Amuramu, Uel,³³ Benaiah, Bedeiah, Keruhi,³⁴ Vaniah, Meremoti, Eriashibi,³⁵ Mataniah, Matenai na Yasu.³⁶ Aba mu rupwa rwa kwa Binui: Shimei,³⁷ Sheremiah, Natani, Adaiah,³⁸ Makinadebai, Shashai, Shara,³⁹ Asarei, Sheremiah, na Shemariah,⁴⁰ Sharumu, Amariah, na Yosefu.⁴¹ Aba mu rupwa rwa kwa Nebo: Yeirle, Mattaiah, Sabadi, Sebia, Yadaï, Yoere, na Benaiah.⁴² Aba bonse bariburire abakashi ba mwisa eryo bamo bari kwetemo na bana muri bo.

Nehemiah

Chapter 1

¹ Amashiwi yakwa Nehemia umwana mwaume wakwa Hakali: Nomba ca citikile mu mwenshi wa Kislev, mu mwaka waakulenga amakumi yabili, ulo nebo nali kwisuno lya Susani,² ati umo muli ba wesu, Hanani, elo na baume bambi abafumine ku Yuda balishile, elo nebo naishile kubepusha pa bena Yuda, abashelepo pa bafyukile, abo abafyukile ukufuma ukufuma kuli bunkole, elo napali Yerusalemu. Baishile kulanda kuli nebo ati, "Abo abali mu citungu abapusukile muli bunkole bali mu bwafya ubukulu elo mu musebanya pa mulandu wakuti ifibumba fya mu Yerusalemu fyali bongoloka, elo ne mpongolo shaiko shilibikilwe mu mulilo."⁴ Lilya linefye nebo naishile kumfwa aya amashiwi, naishile kwi kala panshi elo nokulila, elo pa nshiku nebo nalikonkenyepo ukuba no bulanda elo nokufunga ukulya elo nokupepa ku ntanshi yakwa Lesa wa ku mulu.⁵ Eluntu naishile kulanda ati, "Napapata, nebo na mipapata, Yahweh, Lesa wa ku mulu, Lesa mukulu elo uwa bune, uyo uusunga icipangano elo ne citemwiko ca bula ukupwa kuli abo abamutema elo abasunga amalango yakwe."⁶ Amenso yenu yengesuka elo na matwi yenu yengomfwa pakuti mwebo mwingofwa kwi pepo lya mubomfi wenu ilyo nomba nebo nalapepa ku ntanshi yenu akasuba elo no bushiku pa bantu ba mu Israeli aba bomfi benu. Nkotumbula imembu sha bantu ba mu Israeli, isho fwebo twa bembuka kuli mwebo. Bonse nebo elo naba mu ng'anda yaka tata twali bembuka.⁷ Fwebo twa citile bubibubi kuli mwebo, elo tatwasunga amalango yenu, ifipope, elo na mafunde imwe mwakonkomeshe umubomfi wenu Mose.⁸ Napapata iteni mu kwi bukisha amashiwi ayo mebo mwakonkomeshe ku mubomfi wenu Mose ati, 'Nga cakuti mwebo mwalanga ukukana kwata icicetekelo, nebo nkamisalanganya mu bantu,'⁹ nomba nga cakuti mwebo mwabwela kuli nebo elo nokukonka amalango yandi elo nokuacita, nangu cakuti abantu bobe balisаланганine panshi ya myulu iitali, nebo nkabakolonganika ukufuma kulya elo nokubaleta kuli ilya ncende uko nebo nasala ukupanga ishina lyandi lishale.'¹⁰ Nomba bena ba bomfi benu elo bantu benu, abo mwebo mwapuswishe ku maka yenu yakalamba elo na kumaboko yenu ayakukosa.¹¹ Yahweh, napapata, umfweni kwi pepo lya mu bomfi wenu elo nakwi pepo lya ba bomfi benu abatamwa ukucindika ishina lyenu. Peni ukutunguluka, ku mubomfi wenu lelo, elo nokumupa uluse mu menso ya uyu muntu." Nebo nali kubomba nga katumika

walukombo ku mfumu.

Chapter 2

¹ Mu mwenshi wa Nisani, mu mwaka wa kulenga amakumi yabili uwakwa Artaxerxes imfumu, ena aishile kusala umwangashi, elo nebo naishile kusenda umwangashi elo nokupela ku mfumu. ² Nomba ntatalile abapo uwakufulwa mu ceni cakwe. Nomba imfumu yaishile kulanda kuli nebo ati, "Nindo icinso cobeabela icakufulwa? Webo taukoboneka ukuba uwakulwala. Uku kufwile kwaba kufulwa kwa mutima." Eluntu nebo naishile kuba uwa mwensho sana. ³ Naishile kulanda ku mfumu ati, "Imfumu ibe no mweo umuyayaya! Nindo icinso candi citangabela icakufulwa? Umusumba, incende ya nshinshi sha batata, shaba fibolya, elo ne mpongolo sha shiko sha lyonaula ku mulilo." ⁴ Eluntu imfumu yaishile kulanda kuli nebo ati, "Nindo ukofwaya nebo ncite?" Eico nebo naishile kupepa kuli Lesa wa kumulu. ⁵ Naishile kwasuka ku mfumu ati, "Nga cikobena icabune ku mfumu, elo nga cakuti umu bomfi wenu alicitile icabune ku cinso cenu, kuti mwebo mwa ntuma ku Yuda, ku musumba wa nshinshi sha batata, pakuti nebo ningaya kula cipyacipyi." ⁶ Imfumu yaishile kunjaska (elo na mfumu alikele pa mbali yakwe), "Kufika lilali ulo webo utakabepo elo nilisa webo ukabwela?" Imfumu yalitemenwe ukuntuma uluntu nebo napele inshita iya kulinga. ⁷ Eluntu naishile kulanda ku mfumu ati, "Nga cakuti cilisekeshe imfumu, inkalata shingapela kuli nebo isha bacilolo ba mucitungu ca kwishilya lya mu mana pakuti bengansuminisha ukupita mu mpanga shabo mu lwendo lwandi ulwakuya ku Yuda. ⁸ Pengaba naimbi kalata iya kwa Asafu kasunga wa mpanga ya mfumu, pakuti engampelako ifimuti ifya kupingila imyalo sha mpongolo sha kwisano lyapalamina kwi tempele, elo ne sha cibumba ca musumba, elo ne sha ng'anda intu nebo nkalaikalamo. Eico pamulandu wakuti ukuboko kwa bune ukwa kwa Lesa kwali pali nebo, imfumu yalisuminishe ifyo nebo naipwishe. ⁹ Nebo naishile kuya kuli ba cilolo bamu citungu ca kwi shilya lya mu mana elo naishile kubapela ne nkalata sha mfumu. Nomba imfumu ya mpeelee ukuya na bakalamba ba bashilika elo na baume bapa maceleta. ¹⁰ Uluntu Sanibalati umwina Horoni elo na Tobia umubomfi umwina Amoni baumfwile ifi, bona balifulilwe sana pakumfwa ati umo alishile uyo ukofwaisha ukwafwa abantu ba mu Israeli. ¹¹ Eico nebo naishile kwisa ku Yerusalemu elo naiskeleko inshiku shi tatu. ¹² Nebo naishile kushibuka ubushiku, nebo elo nabaume abanonofye bali na nebo. Ntaebeleko nangu umo ifyo Lesa wandi abikile mu mutima wandi ukucitila Yerusalemu. Takwali inama nangu imo iyali na nebo, ukucila payo nebo nali kuninapo. ¹³ Naishile kufuma ubushiku mu mikonko ya mpongolo, ukulola ku cishima ca cisoka elo na kumpongolo ya fiko, elo naile ku cencentia ifibumba fya Yerusalemu, ifyo ifya wile panshi, elo ne mpongolo sha fimuti shalyonawilwe ku mulilo. ¹⁴ Eluntu naishile kuya ku mponolo ya ka mfukumfuku elo na ku cishiba ca mfumu. Incende yali cepele ku nama nebo na nininepo ukupita kulya. ¹⁵ Eico ubushiku naishile kuyaya mu mikonko elo nokuya kucencentia ifibumba, elo naishile kubwelulukila ku numa elo naishile kwingilila mu mukonko wa mpongolo, elo eico nalishile kubweluluka. ¹⁶ Bakatungulula tabaishibile uko nebo naile nangu ifyo nebo nacitile, elo nebo nali ntala eba aba Yuda, nangu bashimapepo, nangu bacindami, nangu bakatungulula, nangu bashala, aba bombele iincito. ¹⁷ Nebo naishile kulanda kuli bo ati, "Mwebo muli bwene ubwafya fwebo tulimo, ifyo Yerusalemu ili mufibolya elo ne mpongolo shaiko shalyonaulwa ku mulilo. Iseni, muleke fwebo tukule cipyacipyi ifibumba fya Yerusalemu, eico fwebo tatwabe mukusebana na kabili." ¹⁸ Naishile ku beba ati ukuboko kwa bune ukwa kwa Lesa wandi kwali pali nebo elo napa mashiwi ya mfumu ayo yaishile kulanda kuli nebo. Bona baishile kulanda ati, "Katwime fwebo nokukula." Eico bona balikoseshe amaboko yabo kumulimo wa bune. ¹⁹ Nomba uluntu Sanibalati umwina Horoni, elo na Tobia umubomfi umwina Moni, elo na Geshe mu umwina Arabiani baishile kumfwa ifi, bona baishile kutupunika elo nokulanga ukususha, elo baishile kulanda ati, "Bushe findo mukocita mwebo? Bushe mwebo mukosangukila imfumu?" ²⁰ Eluntu nebo naishile kubeba ati, "Lesa wa ku mulu akatupela ukutunguluka fwebo. Tuli ba bomfi bakwe elo twailama elo nokukula. Nomba mwebo tamukwetemo icaniko, tamukwetemo insambu, elo tamukwetemo ifibukisho mu Yerusalemu."

Chapter 3

¹ Eluntu Eliashibu umukulu waku bashimapepo aishile kwima na bamunyina bashimapepo, elo baishile ku kula impongolo ya mpanga. Balisangulwile no kubikamo ifiibi mu fifulo. Baisangulwile ukufika pa Lupunga umwanada no kuya pa Lupungu lwakwa Hananeli. ² Abakonkelepo pali ye baume abalikubomba abena Yeriko, elo abakonkelepo pali bo ni Sakuri umwana mwaume wakwa Imuri abalikubomba. ³ Abana baume bakwa Hasena baishile kukula Impongolo ye Sabi. Baishile kupanga imyalo pali ici, no kubikamo ifiibi mu fifulo ifyo, ne fikakilo, na maingwe. ⁴ Meremoti aishile kuwama iciputulwa cakonkelepo. Ena mwana mwaume wakwa Uria umwana mwaume wakwa Hakosi. Uwakonkelepo pali bo ni Meshulamu uwawemye. Ena mwana mwaume wakwa Berekiya umwana mwaume wakwa Meshesabeli. Uwakonkelepo kuli bo ni Sadoki uwawemye. Ena mwana mwaume wakwa Baana. ⁵ Uwakonkelepo pali bo bona Tekoa abawemye, lelo abakatami wabo balikene ukubomba imilimo bapela kuli bakangalila wabo. ⁶ Yoiada umwana mwaume wakwa Pasea na Meshulamu umwana mwaume wakwa Besodeia baishile kuwama impongolo yakale. Baishile kupanga imyalo ya ciko, elo baishile kubikamo ifiibi fya ciko, ne fikakilo, na maingwe. ⁷ Abakonkelepo ni Meletia umwana Gibeoni elo Yadoni umwina Meronoti, abali baume baku Gibeoni elo na Mispa, baishile kulungisha ififulo uko umulashi wa Citungu alikwikala Ukutoloka Umumana. ⁸ Uwakonkelepo pali ena ni Usieli umwana mwaume wakwa Hohaya umo pali bakafula wa golide, uwawemye, elo uwakonkelepo pali ena ali ni Hanania, uwalikupanga ifya kununkila. Baishile kukululula ilinga lya Yerusalemu ukufika na mu cibumba ca mutinga. ⁹ Uwakonkelepo pali bo ni Refaiya umwana

mwaume wakwa Huri uwawemye. Ena ali ni cilolo ukucila pali citika we boma lya Yerusalemu.¹⁰ Uwakonkelepo pali bo ni Yedaya umwana mwaume wakwa Haramu uwakonkelepo uwawamishe apalungatana ne ng'anda yakwe. Uwakonkelepo pali ena ni. Haushi umwana mwaume Hashabinia.¹¹ Malikiya umwana mwaume wakwa Harimu elo na Hashubu umwana mwaume wakwa Pahati-Moabu abawemye ne cibumba iciputulwa pamofye no lupungu lwa malungu.¹² Uwakonkelepo pali bo ni Shalumu umwana mwaume wakwa Halohesha, cilolo ukucila pali citika we booma lya Yerusalemu, awemye, pamo na bana bakwe abanakashi.¹³ Hanuni elo na bekashi ba mu Sanoya baishile kuwamya impongolo ya ku mukonko. Baishile kucikululula no kubikamo ifibi fya ciko, ifikakilo, na mainmgwe. Bena bali kulile iciputulwa icamukunko umwanda ukufikafye pa Mpongolo ya Mito.¹⁴ Malikiya umwana mwaume wakwa Rekabu, cilolo ukucila pe booma lya Beti Hakeremu, aishile kuwamya Impongolo ya Cishala camito. Ena aishile kucikululula elo aishile kubikamo ifibi, ifikakilo fya ciko, na maingwe ya ciko.¹⁵ Shalumu umwana mwaume wakwa Koli-Hose, cilolo wa citungu wa Mispa, aishile kukula cipyacipyia Imapongolo ya kamfukumfuku. Ena aishile kucikululula, elo aishile kubikamo ifyakucingilsha elo ne fiibi, ifikakilo fya ciko, na maingwe yaciko. Ena nao aishile kukula cipyacipyia icibumba ca cishiba ca Shela icali mwi bala lya mfumu, ukufikafye no mwakunyanta ukulunma panshi ukufuma ku musumba wakwa Davidi.¹⁶ Nehemia umwana mwaume wakwa Asibuku, cilolo wa citika ce booma lya Beti Suri, aishile kuwamya ukulolafye ukufuma ku nshishi shakwa Davidi, ku cishiba icapangilwe na bantu, elo na kung'anda ya baume impalume.¹⁷ Panuma yakwe abena Lebi baishile kuwamya, ukubikapofye Rehumu umwana mwaume wakwa Bani elo nowalikumukonkapo, Hashabiya, cilolo wa citika we booma lya Keila, kwi boma lyakwe.¹⁸ Panuma yakwe ba wabo baishile kuwamya, ukubikapofye Bafayi umwana mwaume wakwa Henadadi, cilolo wa citika we booma lya Keila.¹⁹ Uwalikumukonkapo ena, ni Eseri umwana mwaume wakwa Yeshua, cilolo wa mu Musipa, uwaishile kuwamya na cimbi iciputulwa icalolenkene no Lupili ku fyanso pe tungi lya cibumba.²⁰ Uwamukonkelepo Baluki umwana mwaume wakwa Zabai alikufwaisha ukuwamaya na cimbi iciputulwa, ukufuma pe tungi lya cibumba ukufika ku ng'anda yakwa Eliashibu umukulu waku bashimapepo.²¹ Panuma yakwe Meremoti umwana mwaume wakwa Uriya umwana mwaume wakwa Hakosi aliwemye na cimbi iciputulwa, ukufuma pa ciibi ca ng'anda yakwa Eliashibu ukupelela ku ng'anda yakwa Eliashibu.²² Uwaishile kukonkapo pali ena shimapepo, abaume ukufuma mu ncende yashingulwiwe Yerusalemu, aliwemye. Panuma yabo Benjamini na Hashubi baishile kuwamya lubali lumbi ing'anda yabo.²³ Panuma yabo Asaria umwana mwaume wakwa Maaseya umwana mwaume wakwa Ananiya aishile kuwamaya ukukonka pa ng'anda yakwe.²⁴ Panuma yakwe Benuyi umwana mwaume wakwa Henadadi aishile kuwamya na cimbi iciputulwa, ukufuma ku ng'anda yakwa Asaria ukufika pe tungi lya cibumba.²⁵ Palali umwana mwaume wakwa Usayi aishile kuwamya pamulu ukupilinganya pe tungi lya cibumba no lupungu ulwafutuka ukulola pamulu ukufuma pamulu wa ng'anda ya mfumu pa lubansa lwakwa malonda. Panuma yakwe Padaiya umwana mwaume wakwa Paroshi aliwemye.²⁶ Nomba ababomfi we tempele abalikwikala mu Ofeli baishile kuwamaya ukufikafye na kulubali lumbi ulwa Mpongolo ya menshi ya ku kubanga elo no lupungu lwa kubwenapo.²⁷ Panuma yakwe abena Tekoa baishile kuwamya na cimbi iciputulwa ico icali lubali lumbi no lupungu lwa kubwenapo ulukulu ukufikafye na ku cimbumba ica Ofeli.²⁸ Bashimapepo baishile kuwayamya pa mulu wa mpongolo ya bakabalwe, cilaumo lubali lwa ng'anda yakwe.²⁹ Panuma yabo Sadoki umwana mwaume wakwa Imeri aishile kuwamya iciputulwa lubali lumbi ne ng'anda yakwe. Eluntu panuma yakwe Shemaiya umwana mwaume wakwa Shekaniya, kalinda wa mpongolo yaku kabanga, awemye.³⁰ Panuma yakwe Hananiya umwana mwaume wakwa Shelemiya, na Hanuni umwana mwaume uwakulenga mutanda uwakwa Salafu, aishile kuwamya na cimbi iciputulwa. Panuma yakwe Meshalamu umwana mwaume wakwa Berekia aishile kuwamaya lubali lumbi no mutule wakwe uwakwikalamo.³¹ Panuma yakwe Malikiya, umo pali bakafula ba goide, aishile kuwamya ku ng'anda ya babomfi we tempele elo na bamakwebo ico icali lubali lumbi no kwasontelwe ku mpongolo na petungi pamulu wa muputule wakwikalamo.³² Bakafula ba golide na bamakwebo baishile kuwamya pakati ka muputule uwali pamulu petungi elo na pa Mpongolo ya Mpanga.

Chapter 4

¹ Nomba uluntu Sanibalati aishile kumfwa ukuti tukokula ifibumba, caishile kumukalipa mukati, elo ena nokufulwa icinecine, elo ena epakutumfya aba Yuda.² Pa menso ya bawabo elo na bashilika ba mu Samaria, aishile kulanda ati, "Nindo aba aba Yuda abanenuka bakocita? Bushebakaibwekeshapo imisumba abene? Bushe bena bakalekupela ifyamalambo? Bushe bena bakapwisha ukubomba pa bushiku bumo? Bushe bakabweshwa amabwe ukubapo na kabili ukufuma mu mina ya fisoso panuma yakocewa?"³ Tobia umwina Amoni ali na ye, elo ena aishile kulanda ati, "Nga cakuti mumbwe aisakunina paco bakokula, cena kuti cabongolola amabwe yabo ayafibumba!"⁴ Umfwa, we Lesa wesu, pantu fwebo tulisulilwe. Ubabweshe imiponto yabo pa mitwe yabo elo ubapele bena basendwe mu calo ca bunkole.⁵ Wikwata ukufimbapo pakubifya kwabo elo wileka isambi lyabo ukufuma pantanshi yobe, pantu bena balisosombeke bakokula ukukalipa.⁶ Eico fwebo twalikulile ifibumba ne fibumba fyonse fyalisuntinkene capamo na citika wa butali waciko, pantu abantu bali abakukabila ukubomba.⁷ Lelo uluntu Sanibalati, Tobia, abena Arabia, abena Amori, elo na bena Ashidode baishile kumfwa ukuti umulimo wakuwamya ifibumba fya Yerusalemu ulile pantanshi, elo ne ncende iyatobeke mufibumba yali iyaisalikwa bali abakufulwa sana mukati kabo.⁸ Bonse balikatene capamo, elo baishile kwisa ku kulwisha abena Yerusalemu elo balengele icimfulunganya muli ci.⁹ Lelo fwebo twaishile kupepa kuli Lesa wesu elo no kubika ba malonda ngo bucingo kuli bena akasuba elo no bushiku pamulandu wa cintinya cabo.¹⁰ Eluntu abena Yuda

baishile kulanda ati, "Amaka yabo abasenda ifisendo yalile ya kocepa. Mwali ifibungulubwe saana, elo fwebo tatwingakwanisha ukukula cipya cipya icibumba." ¹¹ Abalwani besu balilandile ati, "Bena tabakese kwishiba nangula ukubona kanofye fwebo twaya kuli bena no kwipaya bena, elo no kulesha umulimo." ¹² Pali ilya nshita abena Yuda abo abalikwikala mupepi na bena baishilekwisa ukufuma mutupinda tonse no kulanda kuli fwebo imiku ikumi limo, baishile kutusoka fwebo pa mapange yantu bakwatile fwebo. ¹³ Eico nebo naishile kubika abantu mutuputulwa utwacepesha utwa cibumba pa ncende iyapalwalala. Nebo nalibabikile cila lupwa bali na mapanga yabo, mafumo elo na mata. ¹⁴ Eluntu nebo naishile kulolesha, elo naishile kutalama, mu mulu, elo naishile kulanda ku balinshi, na kuli bantungulushi, elo na ku bantu abashala ati, "Mwikwata ukubatina bena. Ibukisheni Shikulu, uyo uuli uwamaka elo uwabune. Lwileni pa ndupwa shenu, abana benu abaume elo na bana benu abanakashi, abakashi benu, elo na mayanda yenu. ¹⁵ Caishile ukuti uluntu abalwani besu baishile kumfwa ukuti amapange yabo yalishibikilwe kuli fwebo, elo Lesa alifulungenye amapange yabo, fwebo bonse twaishile kubwelela ku cibumba, cila umo no mulimo wakwe. ¹⁶ Eico ukufuma pali ilya nshita citika wa babomfi wandi balikubombela mukukula cipyacipya icibumba, elo na citika wabo baikete amafumo, inkwela, amata, elo ne fya kucinga umubili, ulo intungulushi shataleme kunuma ya bena Yuda bonse. ¹⁷ Ababomfi bamo bena abali kukula icibumba elo no kusenda ifisendo kabili balikulonda incende shabo. Onse alikubomba no kuboko kumo, elo no kuboko kumbi kwalikete icanso. ¹⁸ Onse kakula ali no lupanga mu musana pambali yakwe, elo ifi efyo balikubomba. Umo uwalishishe ipenga aikele pambali yandi. ¹⁹ Nebo naishile kulanda kul bashi mucindikwa elo na kubakulu ba bacilolo na ku bantu abashala ati, "Umulimo ulikosele elo naukula, elo fwebo tulipatukene ku cibumba, ukutali ukufuma kuli cila umo. ²⁰ Mwebo mufwile ukubutukila ku ncende ulo mwaumfwa iciunda ce penga elo no kukolongana kulya. Lesa wesu ali no kutulwila fwebo." ²¹ Eico fwebo twalikubomba umulimo. Citika muli bo balikwikata amafumo ulucelo mpakafye intanda ulo shalakwata ukufuma. ²² Kabili naishile kulanda ku bantu panshita ilya ati, "Lekeni umwaume onse no mubomfi wakwe balinde ubushiku pakati ka Yerusalemu, ukuti babe bamalonda besu mu nshita ya bushiku no kubomba akasuba." ²³ Eico nangula ni nebo, nangula ba wesu, nangula babomfi, nangula abaume ba bamalonda abo abakonkele nebo, tapali nangu umo muli fwebo uwacinjishepo ifyakufwala, elo cila umo muli fwebo alikwikata icanso ckwe, nangula aya ku kunwa amenshi.

Chapter 5

¹ Eluntu abaume elo na bakashi babo baishile kutendeka ukuilishanya apakalamba ku bantu babo aba Yuda. ² Pantu kwali abali kulanda ati, "Pamo na bana besu abaume elo naba nakashi fwebo tuli fulile. Eico eseni tubule ing'ano pakuti twingalya elo nokwikala abamweo." ³ Kwali na bamo abalikulanda ati, "Fwebo twalapela icikatilo, amabala yesu aya myangashi, elo na mayanda yesu pakupokako ing'ano mu nshita ya cipowe." ⁴ Na bamo balikulanda ati, "Fwebo tulyashimine indalama pa kupela imfumu umusonko wapa mabala yesu elo na mabala yesu aya myangashi. ⁵ Nakuba inkanda shesu no mulopa wesu uli cimo-cine ngo waba munyinefwe, elo na bana besu fwebo bali cimo-cine na bana babo. Fwebo tulipatikishiwe ukushitisha abana besu abaume elo na bana besu abanakashi ukuti be ngaba abasha. Bomo abana besu abanakashi bali kale ubusha. Lelo ici tacili mukaka yesu elo na mabala yesu aya myangashi ukuba ayabo." ⁶ Nebo nali uwakufulwa pakalamba uluntu naishile kumfwa ukuilishanya kwabo elo naya amashiwi. ⁷ Eluntu naishile kutontonkanya pali ifi, elo nali ukuntikilwa ukulanda kuli bashi cimucindikwa na balashi. naishile kulanda kuli bo ati, "Mwebo mufwile ukulundilapo kansonsela, cila umo kuli munyina." naishile kucita ukulongana kwe bumba ilikulu kuli bo ⁸ elo naishile kulanda kuli bo ati, "Ukulingana nafwebo, fwebo twalikwata, ukulingana na maka yesu, twalilubula ukufumya mubusha na ba munyinenwe pakuti bashitishiwe nokubwelela kuli fwebo! Elo bena baikle tondolo kabili tababwene ishiwi lya kulundapo. ⁹ Kabili nebo naishile kuli bo ati, "Fintu mwebo mukocita tafili bwino. Bushe mwebo tamufwile ukwendela mukatina ka kwa Lesa pakucingilishi imiponto shanko isho ishaba balwani benu? ¹⁰ Nebo naba wesu elo naba bomfi bandi tukobakongweshwa bena indalama elo ne ng'ano. Lelo mufwile ukuleka ubikapo nsonsela pali ishi nkongole. ¹¹ Bwesesheni kuli bo lelo amabala yabo, amabala yabo aya ng'ano, amabala yabo ya miolife, elo na mafuta fintu mwebo mwa balundishepo. ¹² Eluntu baishile kulanda ati, "Fwebo twalabwesha fyonse ifyo twapokele kuli bo, elo tatwakafwe nangu cimo kuli bo. Fwebo tuli no cita fintu walanda. "Eluntu naishile kwita bashimaapeo, elo nokuti bena balape ukuti bakacita ukulingana ne fintu balayile. ¹³ Nebo naishile ku kunta icisempe ca mwingila wandi nokutila, "Eico Lesa wandi akakunte mu ng'anda yakwe ne fikwatwa fyakwe umwaume onse uutakasunge ici cilayo. Eico ena akakuntwa kabili akalengwaa ukuba uwabulwa." Ibumba lyonse lyaishile kulanda ati, "Amen," elo baishile kulumbanya Yaweh elo na bantu baishile kucita ukulingana nefyo balaile. ¹⁴ Eico ukufuma panshita naishile kusontwa ukuba umulashi wa calo cakwa Yuda, ukufuma mu mwaka wakulenga amakumi ya bili mpaka napa myaka amakumi yatatu na ibili uwakwa Atakisesi imfumu, umwaka ikumi na ibili, nebo nangu bawesu tatwatalile atulya ifyakulya ifipelwa kuli kateka. ¹⁵ Lelo bakateka bambi abalipo pa numa yandi baishile kubika ifikulu pa bantu, elo balikusenda ukufuma kuli bo ba shekele amakumi yane aya silfere cila bushiku pa fyakulya elo ne fya kunwa fyabo. Naba bomfi babo bali ni tu lesa pa bantu. Nomba nebo ntacitile ico pa mulandau wakutina Lesa. ¹⁶ Nebo kabili nakonkenyepo ukubomba ku cibumba, elo fwebo tatwashitile impanga, elo bonse ababomfi bandi balonene ku kubomba. ¹⁷ Pe tebulo lyandi pali kulya aba Yuda elo naba cilolo, abaume 150, ukwabula ukubikako abo balikwisa kuli fwebo ukufuma munko isho isha tushingulukile. ¹⁸ Nomba ifyali kupekanishiwa cila bushiku fyali ni ng'ombe yimo iyilume, impanga mutanda shiduma, elo ne fyoni, elo napanuma ya nshiku ikumi balikupekanya imyangashi ishalekana lekana ishing, napali ifi fyonse nebo ntatalile mfwaya

ifya kulya ifyali nokulapelwa ku balashi pantu ubucushi bwali ubukulu pa bantu.¹⁹ Njibukisheni nebo mu mano yenu, mwe Lesa, kufisuma, pa mulandu waifi fyonse ifyo nacistila aba bantu.

Chapter 6

¹ Nomba uluntu Sanibalati, Tobia, elo na Geshemu umwina Arabia elo na bambi abamu balwani besu baishile kumfwa ukuti nebo ndikulile icibumba elo nokuti takuli nangu pamo apashele apatobeka, nangu cakuti nebo nali ntabika ifiibi pa myenshi ya mpongolo, ² Sanibalati elo na Geshemu baishile kutuma amashiwi kuli nebo nokutila, "Isa, leka fwebo twise kukumana pamo mu mawanga ya Ono." Lelo bena balikufwaya ukucita ububi kuli nebo. ³ Nebo naishile kutuma inkombe kuli bo, ukutila, "Nebo nkocita umulimo ukulamba, elo tekuti njike panshi. Ninshi umulimo wingeminina ilyo nebo nkoufumako elo nokwisa kuli mwebo?" ⁴ Bena baishile kutuma amashiwi yamo yene kuli nebo imiku shine, elo nebo nalikubasuka cimo cine lyonse. ⁵ Sanibalati aishile kutuma ababomfi bakwe kuli nebo mumusango umo wine umuku wakulenga busano, ali ne nkalata iyabula ukwisulwa mu minwe yakwe. ⁶ Namuli kalata mwalembelwe ukuti, "Cili icatubululwa munko shonse, elo Geshemu naye alilandile ati, weba eo naba Yuda mukopanga ukusanguka, epa mulandu ukokulila cipya-cipya ifibumba. Ukufuma mufo utusebo tukotila, weba ukufwaya ukuba imfumu yabo. ⁷ Ulisontele naba kasesema ukuti bengasesema ici pali weba ukubilwa mu Yerusalemu, ukutila, 'Muli imfumu mu Yuda' Webu ufwele waba uwaishiba ukuti imfumu ili nokumfwa pali utu utusebo. Eico isa, leka twise tulanshanye pali uyu mulandu capamo. ⁸ Eluntu naishile kutuma amashiwi ukutila, "Awe ifi fintu fyacitika inga fintu mwebo mukolanda, pantu mukati kamitima yenu mwalikufwaisha ukucita ifyo." ⁹ Pantu bena balikufwaya ukulenga ifwe ukuba abakufina, balikutontonknya, "Amaboko yabo yalefuma pakubomba umulimo, elo nokuti umulimo wibombwa." Lelo lyena, Lesa, napapata kosheni amaboko yandi nbo. ¹⁰ Nebo naishile kuya ku ng'anda yakwa Shemaya umwana mwaume wakwa Delaya umwana mwaume wakwa Mehetabele, uyo uwaalilwe mu ng'anda yakwe. Ena aishile kulanda ati, "Leka fwebo tukumane capamo mu ng'anda yakwa Lesa, mukati ke tempele, elo lekeni fwebo twisaleko ne fiibi fya mwi tempele, pantu bena baleisa mukwipaya weba. Pabushiku boisa mukukwipaya weba." ¹¹ Nebo naishile kwasuka ati, "Bushe umuntu uuli nga nebo kuti abutuka? Bushe umwaume uulinga nebo kuti aya mwi tempele pakuti ena engapususha umweo wakwe? Nebo ntaye yingilamo!" ¹² Nebo naishile kwiluka nokwishiba ukuti tali Lesa uumutumine ena, lelo ali kuseema ifyabufi pali nebo. Tobia na Sanibalati eba mutumine ena. ¹³ Bamutumine ena ukwisa kulenga nebo ukuba nomwenso, ukuti ningacita ifyo ena alandile elo mbembuke, ukuti ningapelwa ishina ilibi pakutika ninga lengwa insoni. ¹⁴ Ibukisheni Tobia elo na Sanibalati, mwe Lesa wandi, ukulingana ne ficitwa fyabo. Elo kabili ibukisheni kasesema umwanakashi Nodia elo naba kasesema bambi abalikwisha ukulenga nebo ukuba nomwenso. ¹⁵ Eico icibumba calipwile ukukulwa pabushiku bwakulenga amakumi yabili na shisano ubwa mu mwenshi wa Elul, panuma yanshiku amakumi yasano na shibili. ¹⁶ Uluntu abalwani besu bonse baumfwile pali ici, shonse inko ishatushingulwiwe fwebo, baishilekuba nomwenso elo baishile kwikatwa ne nsoni ishingwi. Pantu baishile kwishiba ukuti umulimo uyu wa citilwefye ku maka yakwa Lesa. ¹⁷ Pali iyi nshita bashimucindikwa ba mu Yuda baishile kutuma amakalata kuli Tobia, elo bakalata bakwa Tobia baishile kwisa kuli bo. ¹⁸ Pantu kwali abengi kuli Yuda abali bakakwa ku mulapo wakwe, pantu ali mu pongoshi umwaume wakwa Shekania umwana mwaume wakwa Ara. Umwana wakwe umwaume Yehohanani asendelwe kukuba umukashi wakwe umwana mwanakashi wakwa Meshulamu umwana mwaume wakwa Berekia. ¹⁹ Nabo baishile kulanda kuli nebo pa fintu ifyabune ifyo acita eloakasebo ka mashiwi yandi kabwekelemo kuli ye. Bakalata baishile kutumwa kuli nebo ukufuma kuli Tobia ukuti anenge ukuba nomwenso.

Chapter 7

¹ Uluntu ilinga lyapwile elo nebo nabikilemo ifibi muncende shonse, elo nabakalinda bampongolo elo nabakemba nabena Levi balisontelwe, ² Nebo nabika wesu Haman ukuba kangalila pali Yerusalemu, pamo na Hamaniya, kangalila wakwisano, pantu wena ali muntu wacishinka elo aletina Lesa ukucila abengi. ³ Nebo nalilandile kuli bena ati, "Mwilakwisula impongolo yamu Yerusalemu mpaka akasuba kakaba. Ulo bakalinda bampongolo bakalinda, weba wisaleko ifibi elo nokupilikishako. Usonde bakalinda ukufuma muli abo abekala mu Yerusalemu, bambi pancende shabo ishakilindilapo, elo bambi nabo pantanshi yamayanda yabo." ⁴ Nomba umusumba wali uwakupabuka elo walikulile, lelo abantu balikwikalamo banono, elo tabalikukulilamo amayanda nayambi. ⁵ Lesa wandi acibika mumutima wandi ukulongana capamo nabasambashi, nabacilolo, elo nabantu ukubalemba ukulingana nendupwa shabo. Nebo nalisangile icitabo camashina ya abo ababalilepo ukubwela nefi efyalembelwe. ⁶ "Aba ebantu bamucitungu abo basendele ukufuma muli bunkole abo imfumu Nebuchadnezzar yasendele. Bena balibwelele ku Yerusalemu nakuli Yuda, onse kumusumba wakwe. ⁷ Bena balishile na Zerubbabel, Jeshua, Nehemiah, Azariah, Raamiah, Nahaman, Mordecai, Bilshan, Mispereth, Bigvai, Nehum, elo na Baanah. Impendwa yabaume abantu bakwa Israeli yali ifi. ⁸ Bamwana Parosh, 2,172. ⁹ Bamwana Shephatiah, 372. ¹⁰ Bamwana Ara, 652. ¹¹ Bamwana Pahath-Moab, ukupitila mubana bakwa Jeshua na Joab, 2,818. ¹² Bamwana Elam, 1,254. ¹³ Bamwana Zattu, 845. ¹⁴ Bamwana Zakkai, 760. ¹⁵ Bamwana Binnui, 648. ¹⁶ Bamwana Bebai, 628. ¹⁷ Bamwana Azgad, 2,322. ¹⁸ Bamwana Adonikam, 667. ¹⁹ Bamwana Bigvai, 2,067. ²⁰ Bamwana Adin, 655. ²¹ bamwana Ater, bakwa Heseiya, 98. ²² Bamwana Hashum, 238. ²³ Bamwana Bezai, 324. ²⁴ Bamwana Hariph, 112. ²⁵ Bamwana Gibeon, 95. ²⁶ Nabaume ukufuma ku Betelehem elo na Netota, 118. ²⁷ Nabaume ukufuma ku Anathoth, 128. ²⁸ Nabaume bakwa Azmaveth, 42. ²⁹ Nabaume bakwa Kiriath Jearim, Kephirah, elo na Beeroth, 743. ³⁰ Nabaume bakwa Ramah elo na Geba,

621. ³¹ Nabaume bakwa Michmas, 122. ³² Nabaume bakwa Bethel elo na Ai, 123. ³³ Nabaume bambi bakwa Nebo, 56. ³⁴ Nabantu bakwa Elam, 1,254. ³⁵ Nabaume bakwa Harim, 320. ³⁶ Nabaume bakwa Jericho, 345. ³⁷ Nabaume bakwa Lod, Hadid, elo na Ono, 721. ³⁸ Nabaume bakwa Senaah, 3,930. ³⁹ Nabashimapepo: Abana bakwa Jedaiah (uwamunganda yakwa Jeshua), 973. ⁴⁰ Abana bakwa Immer, 1, 052. ⁴¹ Bamwana Pashhur, 1, 247. ⁴² Bamwana Harim, 1, 017. ⁴³ Abena Levi: Bamwana Jeshua, abakwa Kadmiel, bakwa Binnui, elo abakwa Hodevah, 74. ⁴⁴ Bakemba: Bamwana Asaph, 148. ⁴⁵ Nabakalilinda bampongolo abana bakwa Shallum, abana bakwa Ater, bamwana Talmon, bamwana Akkub, bamwana Hatita, bamwana Shobai, 138. ⁴⁶ Ababomfi bamwitempele: Bamwana Ziha, bamwana Asupha, ⁴⁷ bamwana Tabaoth, bamwana Keros, bamwana Sia, bamwana Padon, ⁴⁸ bamwana Lebana, bamwana Hagaba, bamwana Shalmi, bamwana Hanan, ⁴⁹ bamwana Giddel, bamwana Gahar. ⁵⁰ Bamwana Reaiah, bamwana Rezin, bamwana Nekoda, ⁵¹ bamwana Gazzam, bamwana Uzza, bamwana Paseah, ⁵² bamwana Besai, bamwana Meunim, bamwana Nephushesim. ⁵³ Bamwana Bakbuk, bamwana Hakupha, bamwana Harhur, ⁵⁴ bamwana Bazluth, bamwana Mehida, bamwana Harsha, ⁵⁵ bamwana Barkos, bamwana Sisera, bamwana Tamah, ⁵⁶ bamwana Neziaha, bamwana Hatipha. ⁵⁷ Abana bababomfi bakwa Solomon: Bamwana Sotai, bamwana Sophereth, bamwana Perida, ⁵⁸ bamwana Jaala, bamwana Darkon, bamwana Giddel, ⁵⁹ bamwana Shephatiah, bamwana Hattil, bamwana Pochereth Hazzebaim, bamwana Amon. ⁶⁰ Ababomfi bamwitempele bonse, nabana bababomfi bakwa Solomon, baali 392. ⁶¹ Aba ebantu abailekunina ukufuma ku Tel Melah, Tel Harsha, Kerub, Addon, elo na Immer. Lelo bena tabashininkishe ukuti bena nangu indupwa shafikolwe fyabo bali lupwa mu Isareli: ⁶² Bamwana Deliah, bamwana Tobiah, elo nabamwana Nekoda, 642. ⁶³ Abo abafumine muli bashimapepo: Bamwana Habaiah, Hakkoz, na Barzillai (uyo uwabulile umukashi wakwe ukufuma pabana banakashi bakwa Barzillai umwina Gilead elo balitilwe mumashina yabo). ⁶⁴ Iki fyalekenye amashina yabo mukati kaabo bonse abalembelwe mundupwa shabo, lelo bena Tabasangilwemo, eico bena balipatwilweko ukufuma kuli bashimapepo ngabatasangululwe. ⁶⁵ Eluntu cilolo alandile kuli bena ati bena tabafwile kusuminishiwa ukulya icananiko cakyakulya fyakwa shimapepo ukufuma kumalambo mpakafye mukeme shimapepo muli Urim namu Thummim. ⁶⁶ Ibumba lyonse pamo lyali 42,360, ⁶⁷ ukuleka ababomfi babo abaume nababomfi babo abanakashi, abo bali impendwa 7,33. Balikwete 245 bakemba abaume na banakashi. ⁶⁸ Impendwa yabakabalwe yali 736, imfalashi shabo, 245, ⁶⁹ ingamali shabo, 435, nabapunda babo, 6,720. ⁷⁰ Abakulu bamo ukufuma mundupwa shafikolwe fyabo balipele ifyabupe fyakwafwako umulimo. Cilolo alipele kucipao indalama sha dirakimasi ikana limo (1000) isha golide, inweno 50, elo 530 imingila yabushimapepo. ⁷¹ Abukulu bamo ukufuma mundupwa shafikolwe fyabo balipele mucipao amakana amakumi yabili isha dirakimasi isha golide ishakwafwako umulimo na 2,200 isha minasi sha silfere. ⁷² Abantu abashele balipele indalama amakana amakumi yabili isha dirakimasi sha golide, namakana yabili isha minasi isha silfere namakumi mutanda nacinne lubali imingila yabushimapepo. ⁷³ Eico bashimapepo, abena Levi, bakalinda bampongolo, bakemba, abantu bamobamo, ababomfi bamwitempele, nabena Israeli bonse abaikele mumisumba yabo. Mumweshi wakulenga cine lubali abantu bamu Israeli balikele mumisumba yabo.

Chapter 8

¹ Abantu bonse balikolongene ngo muntu umo palwalwala kuntanshi yampongolo yamenshi. Bena balipwishe Ezra kalembe ukuleta icitabo camafunde yakwa Mose, ifyo Yahweh akonkomeshe Israeli. ² Pabushiku bwakubalilapo mumweshi wakulenga cine lubali, Ezra shimapaepo aliletele amafunde kucinso cebumba, bonse abaume nabanakashi, nabonse abengomfwa nokwishiba. ³ Ena aliloleshe palwalwala kuntanshi yampongolo yamweshi, elo ena abelengele amafunde mucitabo ukufuma ulucelo mpakafye pakati kakasuba, pacinso cabaume nabanakashi, noyo onse uungomfwikisha, nabantu bonse balikutikile bwino bwino kucitabo camafunde. ⁴ Eluntu kalembe Ezra aiminine pamulu wacintamba cafimuti ico abantu bapangile kumulimo. Abaiminine lubali nankwe bali ni Mattithiah, Shema, Anaiah, Uriah, Hilkiah, na Maaseiah, lubali lwakukulyo kwakwe; na Pedaiah, Mishael, Malkijah, Hashum, Hashbaddanah, Zechariah, na Meshullam baliminine lubali lwakukuso kwakwe. ⁵ Ezra alikupukwile icitabo mumenso yabantu bonse, pantu alitalamine apakusumbuka ukucila, elo uluntu ena akupukwile icitabo nabantu bonse balimanineko. ⁶ Ezra alitashishe kuli Yahweh, Lesa mukulu, nabantu bonse balisumbwile amaboko yabo mumulu nokwasuka ati, "Amen! Amen!" Eluntu bena bawile ubunkupeme nokushinshimuna Yahweh nefinso fyabo panshi. ⁷ Na Jeshua, Bani, Sherebiah, Jamin, Akkub, Shabbethai, Hodiah, Maaseiah, Kelita, Azariah, Jozabad, Hanan, Pelaiah-abena Levi-balyafwile abantu ukwishiba amafunde, ulo abantu bashela muncede shabo. ⁸ Bena balibelengele mucitabo, ifunde lyakwa Lesa, ukupela ubupilibulo nokwiluka pakuti abantu bomfwikishe ukubelenga. ⁹ Nehemiah cilolo, na Ezra shimapepo elo kalembe nabena Levi abalekwilula ku bantu balandile ku bantu bonse, "Buno bushiku bwamushilo kuli Yahweh Lesa wenu. mwiloshu nangu ukulila." Pantu abantu bonse balililile uluntu baumfwile amashiwi yamafunde. ¹⁰ Eluntu Nehemiah alandile kuli bena, "Kabiyeni munshila yenu, lyeni ifyakunona nokukwata ifyakunwa ifyakulowa, nokutumako fimo kuli uyo uushipekenye nangu cimo, pantu buno bushiku bwamushilo kuli shikulu wesu. Mwiesha ukuilishanya, pantu insansa shakwa Yahweh emaka yenu. ¹¹ Eico abena Levi balilegele abantu ukuba celele, ukubeba ati, "Talaleni! pantu buno bushiku bwamushilo. Mwiesha kulanguluka." ¹² Eluntu abantu bonse baile kukulya na mukunwa na mukwabanwa ifilyo no kusefya nensansa ishingil pantu balyumfwikishe umwalolele amashiwi baumfwile. ¹³ Pabushiku bwakulenga shibili intungulushi mundupwa shafikolwe ukufuma mubantu bonse, bashimapepo nabena Levi, balishile pamo kuli Ezra kalembe ukupoka amano ukufuma mumashiwi yamumafunde. ¹⁴ Balisangile fyalilembwa mumafunde ifyo Yahweh

akonkomeshe ukupitila muli Mose ukucila abantu bakwa Israeli bafwile ukwikala munsakwe mu nshikunkulu mumweshi wakulenga cine lubali.¹⁵ Bena bafwile ukubila mumisumba yabo yonse namu Yerusalem, ukweba ati, "Kabiyeni mucalo campili, nokuleta imisambo yami Olife nefimuti fyami Olife ifya mpanga nefya muetulo, iya tuncindu nefimuti fimbi ifyamabula, kukupangila insakwe ngefyo calembelwe."¹⁶ Eico abantu balile nokuleta ifibula nokuipangila insakwe abene, cila umo nefya kufimbila umutenge wakwe mu mansa shabo, mu mansa ya nganda yakwa Lesa, palwalala kuntanshi yampongolo yamenshi, namu mansa yampongoloyakwa Ephraim.¹⁷ Icilonganino conse ica abo ababwelele ukufuma muli bunkole balipangile insakwe no kwikalamo. Pantu ukufumafye munshiku shakwa Joshua umwana mwaume wakwa Nuni nokufika bulya bushiku, abantu bakwa Israelitabasefeshepo iyi inshikunkulu, eico nensansa shabo shali apakalamba.¹⁸ Nakabili ubushiku no bushiku, ukufuma mubushiku bwabalilapo ukufika no bwakulekelesha, Ezra alebelenga mucitabo camafunde yakwa Lesa. Bena balisungile inshikunkulu panshiku cine lubali napabushiku bwakulenga cine konse konse kwaleba ukulongana kwamushilo mukunakila kwacipope.

Chapter 9

¹ Nomba pabushiku bwa kulenga amakumi yabili-nashine mu mwenshi umo wine abantu bakwa Israeli balikolenge elo bena balifungile ukuleka ukulya, elo bena balifwele insalu sha bulanda, elo babikile ulukungu pa mitwe yabo.² Ulupwa lwakwa Israeli balipatwileko ukufuma ku bena fyalo bonse. Bena balimine no kumbula imembu shabo ne micitile yabubi iya fikolwe fyabo.³ Bena balimine muncene shabo, elo pansa ya kulenga bune iya kasuba ba lebelenga mwi fund ukufuma mwi buka lya mafunde ya kwa Yahwah Lesa abo. Panshita naimbi iyakulenga bune iya kasuba bena balikulanda amashiwi yakuyebelela no kuwa ubunkupeme panshi pa cinso cakwa Yahweh Lesa abo.⁴ Abena Lebi, Yeshua, Bani, Kadimieli, Shebaniya, Buni, Sherebia, Bani na Kenani, bataleme pamatabo elo bena balekuta ne shiwi ilikalamba kuli Yahweh Lesa wabo.⁵ Elunt abena Lebi, Yeshua, na Kadimieli, Bani, Hashabaneya, Sherebia, Hodiya, Shebaniya, na Petaya baishile kulanda ati, "Talameni nokupela amalumbo kuli Yahweh Lesa wenu umuyayaya no muyayaya." "Nabalekupala ishina lyobe ilya kucindama, elo nalilekutatakulwa ukucila pamapalo yonse na malumbo.⁶ Niwebo Yahweh. We bofye weka. Wali panga umulu, imyulo iyakulepesha, na fyonsefye ifyabamo, ne calo na fyonsefye ifyabapo, ne ba bamba ba fyonsefye ifyabamo. Webo ulafipela ubumi fyonse, ne fyaba mumulu filakushinshimuna.⁷ Ni webo Yahweh, Lesa uwasalile Abram, no kumufumya muli Uri uwaba bena Kaludea, no kumupela ishina Abrahamu.⁸ Webo walisangile umutima wakwe wali wa cishinka pa cinso cobe, elo walipangile nao icipangano ku kupela aban bakwe icalo ca bena Kenani, abena Hiti, abena Amoni, abena Perisi, abena Yebusi, na bena Girigashi. ebo walisunga icilayo cobe pantu webo uli mulungami.⁹ Webo walibwene ukucila kwa fikolwe fyesu mu Egypto elo walyumfwile ukulila kwabo kuli bamba wa matete.¹⁰ Uwalipele ifisungusho ne fipapusho ukulwisha Farao, na babomfi bake bonse, na pa bantufye bonse aba mu calo cakwe pantu walishibile ati abena Egypto bacitile ulukakala pali bo. Nomba waliipangile ishina lya ilyaiminina ukufika na lelo.¹¹ Eluntu wayabenye bamba pa cinso cabo, eico bena baalile ukupula pakato ka bemaba pa mushili uwa kuuma; no kuposa abo ababakonkele mwi tenga, nge bwe mu menshi ya kushika.¹² Webo walibatungulwile bena ne kumbi lya kufita mu kasuba, elo ne kumbi lya ulilo mu ushiku ku kusanika munshila ya kuti bena bayemo.¹³ Pa lupili lwa Sinai webo wali cilukile wlo walilandile na bo ukufuma mu mulu no ku pela kuli bena ifipope fya bulungami na mafunde ya cishnka, ifyakuba tungulula fya bune na malango.¹⁴ Walilengele Isabata lyobe ilya kushila ukwishibwa kuli bo, elo walibapele amalango elo ne fya kwendelamo na mafunde ukupitila muli Mose umubomfi wenu.¹⁵ Walibapele umukate ukufuma mu mulu pa kupwisha insala yabo, na menshi ukufuma mwi libwe pakupwisha icilaka cabo, elo walilandile kuli bo ukuya kupoka icalo walapile ku kubapela.¹⁶ Nomba bena ne fikolwe fyesu bacitile icilumba, elo balikoseshe imitima yabo elo tabaumfwile ku mafund yobe.¹⁷ Balikene ukumfwa, elo tabatontokenye na fisungusho ifyo webo wacitile mukati kabo, nomba bena balikoseshe imitima yabo, elo mu busungu bwabo baliisontele intungulushi ku kubwelela ku busha bwabo. Nomba webo uli Lesa uwawisulamo ukwelela, ukusenamina no luse, ukokola ukufulwa, elo uwaikalilila mu kutemwa. Webo tawabalekeleshe.¹⁸ Nangu bena baimikile iciponti ca ng'ombe ukufuma ku fyela fya kengululwa no kulanda ati, 'Uyu e Lesa wenu uwaminikile ukufuma mu Egypto,' elo balicitile imisalula iikulu,¹⁹ webo, muluse lobe, tawabalekeleshe bena mu matololo. Ikumbi lya kufita ku kubatungulula mukasuba talyabashile bena, nangu ikumbi lya mulilo talyalekele kubasanikila munshila yakuyamo ubushiku.²⁰ Walibapele Umupashi obe uwabune ku kubatungulula, elo tawaikatilile maana yobe ukufumya pa tunwa twabo, elo walibapele na menshi pakupwisha icilaka cabo.²¹ Pa myaka amakumi yane walibapele bena mumatololo, tababulilwe kantu. Ifya kufwala fyabo tafyasapukile na makasa yabo tayafimbile.²² Walibapele ishambumu ne mishobo, walipatwilile kuli bo ukuti bekale mufitungu fitungu fya calo. Eluntu bena bapokele icalo cakwa Sihoni imfumu yaku Heshiboni ne calo cakwa Ogi imfumu yaku Bashani.²³ Walengele abana babo ukufula kubati i ntanda sha mu mulu, elo walibaletele na mucalo ico webo waebele ifikolwe fyabo ukuyamo no kucipoka.²⁴ Eico abantu balingilemo elo balipokele ne calo elo walengeleabekala calo, abena Kenani ukulakunakilapa cinso cabo. Walibapele mu maboko yabo, ne shamfumu shabo na bantu ba mucalo, ukuti Israeli abacitile ngomo bena balekufwaila.²⁵ Bena balipokele imisumba yamalinga ne mpanga shakunda, elo balipokele na mayanda ayaisulamo ifintu fyonse ifya bune, ifishima ifya kwimbilwa limo, amabala ya myangashi na ya miolife, ne miti ya fisabo ifingi ngashi. Eico bna balekulya elo balikutile no kwina elo baliipakishe abene mu fikulu fya bune bobe.²⁶ Eluntu bakene ukunakila elo bakusangukile webo. Baliposele amafunde yobe kunuma yabo. Balipeye ba kasesema bobe balekubasoka ukubwelela kuli webo, elo balicitile imisalula iikulu.²⁷ Eico walibapele mu

maboko ya balwani babo, aba balengele bena ukucula, Munshila ya kucula kwabo, bena balikutile kuli webo, elo walibomfwile ukufuma mu mulu, elo pamulandu wa luse lobe ulukulu walibatumine abakubapususha aba bapuswishe ukufuma mu maboko ya balwani babo.²⁸ Nomba panuma bena balitushishe, balicitile ububi nakabili pa cinso cobe, elo webo wabalekele ku minwe ya balwani babo, eico abalwani babo balitungulwile pali bo. Lelo uluntu ba bwelele no ku kuta kuli ebo, walibomfwile ukufuma mu mulu, elo imiku ubwingi pamulandu wa luse lobe walibapuswishe.²⁹ Wali basokele ukuti ba bwelele ku mafunde yobe. Lelo bena balicitile icilumba no kukana ukumfwa ku fyebo fyobe. Balibembukile pakuka ukucita ifyebo fyobe ifipela ubumi kuli onse uufibela. Bena balitikinye amapeya ya bumankonso no kutalamika imikoshi yabo no kukana ukumfwa.³⁰ Pa myaka iingi webo walibatekela umutima no kubasoka ku Mupashi obe ukupitila muli bakasesema. Leleo bena tabaumfwile. Eico webo walibapele mu maboko ya bantu ba mu calo.³¹ Nomba kuluse lobe ulukulu tawabonawile umupwilapo nangu ukubalekelesha, pantu uli Lesa wakusenamina no luse.³² Eico nomba, Lesa wesu-wewa kukulisha, uwabulamba, Lesa wakutinya uusunga icipangano cobe no luse ulushipwa-wileka ubwafya bonse ubu buboneke ubunono kuli webo ubo ubwaishile pali fwebo, pa mfumu shesu, pa ntungulushi shesu, na pali bashimapepo wesu, na pali baksesema wesu, na pa fikolwe fyesu, na pa banatu bobe bonse ukufuma munshiku sha mfumu sha bena Asiria ukufika na lelo.³³ Webo walilungama muli conse icaisa pali fwebo, pantu webo walicita icishinka, lelo fwebo twalicita ububi.³⁴ Imfumu shesu, intungulushi shesu, bs shimapepo besu ne fikolwe fyesu tabasungile amafunde yobe, nangufye kusakamana kufya ku konkomesha fyobe nangu kulanda kwa cipangano cobe apo wabasokele.³⁵ Nangufye ni mubufumu bwabo, ulo bena bakolila ifya bune fyobe ifikulu, mu calo icikulu elo icakufunda ico webo wabikile kuntanshi yabo, bena tabakubombele nangu kupilibuka ukufuma kumicitile yabo iya bubi.³⁶ Nomba fwebo tulibasha mu calo webo wapele ifikolwe ku kulila ifisabo fya ciko ne fya bupe fyabune fya ciko, elo boneni, emo fwebo tuli abasha!³⁷ Ubunonshi bwa calo cesu buyafye ku sha mfumu webo wabika ukuteeka pamulandu wa bubifi bwesu. Bena batemenwe. Fwebo twaba mubucushi ubukulu.³⁸ Pamulandu waifi, fwebo twapanga icipangano cacishinka mukucilemba. Na mashina yantungulushi shwsu, abena Lebi, na bashimapepo na yafwaikwa apakucikomenena paciko."

Chapter 10

¹ Pafyalembwa ifya komenenwe pali Nehemia, umulashi, umwana mwaume akwa Hakalia na Sedekia, ² Seraya, Asaria, Yeremia, ³ Pashuri, Amariya, Malikiya, ⁴ Hatushi, Shebania, Maluki, ⁵ Harimu, Meremoti, Obadia, ⁶ Daniele, Ginetoni, Baraki, ⁷ Meshulamu, Abiya Miyamini, ⁸ Masia, Baligai, na Shemaiya. Aba ebali bashimapepo. ⁹ Abena Lebi bali: Yeshua umwana mwaume wakwa Asania, Binui uwamulupwa lwa bena Henadadi, Kadimieli, ¹⁰ na bawabo abena Lebi, Shebania, Hodia, Kelita, Pelaia, Hanani, ¹¹ Mika, Rehobi, Hashabia, ¹² Sakuri, Sherebia, Shebania, ¹³ Hodia, Bani, na Beninu. ¹⁴ Intungulushi sha bantu bali Paroshi, Pahati-Moabu, Elamu, Satu, Bani, ¹⁵ Buni, Asigadi, Bebayi, ¹⁶ Adoniya, Bigifai, Adini, ¹⁷ Ateri, Hesekia, Asuri, ¹⁸ Hodia, Hashumu, Besayi, ¹⁹ Harifu, Anatoti, Nebai, ²⁰ Magipyashi, Meshulamu. Hesiri, ²¹ Meshesabeli, Sadoki, Yada, ²² Pelatiya, Hanani, Anaiah, ²³ Hosheya, Hananiya, Hashuba, ²⁴ Haloheshi, Pilitia, Shobeki, ²⁵ Rehumu, Hashabana, Maseya, ²⁶ Ahiya, Hanani Anani, ²⁷ Maluki Harimu na Banaya. ²⁸ Lelo ku bantu abshale bali ni bshimapepo, abena Lebi bakalinda wampongolo, bakemba ababomfi bamwi tempele nabo bonse abaipatwileko abena ukufunda ku bena fyalo nokulaya abene kumafnde yakwa Lesa, kumofye na bakashi babo, abana baume babo na bana banakashi babo, nabo bonse abakwete ukucenjela no kwi kuluka, ²⁹ balyuminkene pamo na bawabo, abacindami babo, no kuikaka abena kuli fyonse itipu no mulapo ku kwendela mu mafunde yakwa Lesa, ayo ayapelwa na Mose umubomfi wakwa Lesa, no kubaka no kunakila amafunde yonse aya kwa Yahweh Shikulu wesu ne fipope fyakwe na malango yakwe. ³⁰ Twalilaile ati tatwakapele abana besu abanakashi ku bantu ba mucalo nangu ku bula abana babo abanakashi no kubapela ku bana besu abaume. ³¹ Twalilaile kabili ati nga cakuti abantu ba mu calo baleta ifipe nangu cakulya ca musango shani muku shitisha pa bushiku bwe Sabata, fwebo tatwakashiteko kuli bo pe Sabata nangu nipa bushiku bonsefye ubwakushila. Cila mwaka uwakulenga cine lubali tukalekuleka ifilimwa fyesu ukutusha, elo tukalefuuta imisha yonse. ³² Twalisumine na kumafunde ya kulakupela indalama shimo shimo cila mwaka uwa kubomba umulimo mu ng'anda yakwa Lesa wesu, ³³ ku kupela kumukate wa ku ceni, umutulo wa koca pa masabata, no kusefya kwa mwenshi upya elo ne mitebeto yasontwa, elo ne mitulo ya mushilo, elo ne mitulo yapa lubembu ku kupanga ukusangulwa pali Israeli, kabili napli mulino onse uwamu ng'anda yakwa Lesa wesu. ³⁴ Ba shimapepo, abena Lebi, elo na bantu balependwila pa mutulo wa nkuni. Ifependulo calesala lupwa ndo lwa laleta inkuni mu ng'abda yakwa Lesa wesu pakashita akasontelwe cila mwaka, ku koca pa bulambo bwakwa Yahweh Lesa wesu, ngefyo fye calembwa mu mafunde. ³⁵ Twalilaile ukuleta ku ng'anda yakwa Yahweh ifisabo fya ntanshi ifya fumua mu mushili esu, elo cila mwaka ifisabo fya ntanshi ukufuma kuli cila cimuti. ³⁶ Ibeli lya mu bana besu, elo namu ng'ombe- ukulingana ne calembwa mu mafunde-elo ne beli lya fitekwa elo ne mikuni shesu tukaleta ku ng'anda yakwa Lesa wesu, kuli bashimapepo ababombela mu ng'anda yakwa Lesa wesu. ³⁷ Tukaleta ifyantanshi fya filimwa fyesu elo no mitulo ya myangashi, elo ne fisabo fya cimuti elo no mwangashi uupya elo na mafuta, kuli bashimapepo. Tukaleta ku bena Lebi icekumi ukufuma mu mushili wesu pantu abena Lebi ebapoka ifyekumi mu mishika yonse umo tubombela. ³⁸ Shimapepo, umwana wakwa Aaroni, afwile ukuba na bena Lebi uluntu bapokelela ifyekumi. Abena Lebi bafwile ukutwala icepekumi ca fyekumi ku ng'anda yakwa Lesa wesu ku muputule basungilamo icipao. ³⁹ Pantu abantu bakwa Israeli elo na bana bakwa Lebi bafwile ukuleta akakusangwilako aka mwangashi, elo no mwangashi uupya, elo na mafuta ku muputule basungilamo umo ifintu

babomfya ifya mu ncende ya mushilo fisungilwa elo neko bashimapepo balebombela, elo na bakasunga bampongolo, elo na bakemba bakela. Tatwakalekelshe ing'anda yakwa Lesa wesu.

Chapter 11

¹ Intungulushi sha bantu shaikele mu Yerusalemu, na bantu abashele balipendwile ukwingila uku kuleta umu uwa mwikumi ku kwikala mu Yerusalemu, umusumba wa mushilo, elo bambi pabuula balishele mu mishi imbi. ² Eluntu abantu baishile kupala aba bonse aba ipeleshe ukwikala mu Yerusalemu. ³ Aba ebakulu ba mufitungu abali kwikala mu Yerusalemu. Nangu cingaba ifyo, mu misumba yamu Yuda umuntu umu umu alikwila pa ncende yakwe, ukubikakofye na bena Israeli, bashimapepo, ababomfi ba mwi tempele, elo na bana bakwa Solomoni ababomfi. ⁴ Mu Yerusalemu mwalikwikala bamo abana bakwa Yuda elo na bamo abana bakwa Benjamini. Abantu abalikufuma ku Yuda ukubikakofye na: Athaiah umwana mwaume wakwa Usia umwana mwaume wakwa Sekeria umwana mwaume wakw Amaria umwan mwaume wakwa Shefatia umwan mwaume wakwa Mahalale, uwa mubana bakwa Perezi. ⁵ Kwali Maaseya umwana mwaume wakwa Baruki umwana mwaume wakwa Kol-hose umwana mwaume wakwa Hasaya umwana mwaume wakwa Adaya umwana mwaume wakwa Yoiaribu umwana mwaume wakwa Sekeria, umwana wa mwina Shela. ⁶ Bonse bana bakwa Perezi abali kwikala mu Yerusalemu bali 468. Bena bali baume ba bulamba. ⁷ Aba ebana bakwa Benjamini: Salu umwana mwaume wakwa Mashulamu umwana mwaume wakwa Yoede umwana mwaume wakwa Pedaya, umwana mwaume wakwa Kolaya umwana mwaume wakwa Maseya umwana mwaume wakwa Ithiel umwana mwaume wakwa Yeshaya, ⁸ elo abali kumukonka, Gabai, na Salai, 928 abaume. ⁹ Yoeli umwana mwaume wakwa Sikri ewali kangalila wabo, elo Yuda umwana mwaume wakwa Hasenua ewali ikonkani kuli ena uwali kwangalila umusumba. ¹⁰ Ukufuma pali bashimapepo: Yedaya umwana mwaume wakwa Yoyaribu, Yakini, ¹¹ Seraya umwana mwaume wakwa Hilikia umwana mwaume wakwa Meshulam umwana mwaume wakwa Zadoki umwana mwaume wakwa Meroit umwana mwaume wakwa Aitubi, umukulu wa ng'anda yakwa Lesa. ¹² Naba wabo abalubomba umulimo wa ng'anda bali 8822 abaume, na Adaya umwana mwaume wakwa Yerohamu umwana mwaume wakwa Umusi umwana mwaume wakwa Zekaria umwana mwaume wakwa Pashihuri umwana mwaume wakwa Malkiya. ¹³ Naba wabo ebali abakulu bamu mikowa, abaume 242; Amashisai umwana mwaume wakwa Asare umwana mwaume wakwa Ahisai umwana mwaume wakwa Meshileemote umwana mwaume wakwa Imere, ¹⁴ elo naba wabo, bali 128 impalume aba kushipa; uwali kubangalila ali ni Sabdiele umwana mwaume wakwa Hagedolimu. ¹⁵ Ukufuma mu bena Levi: Shemaya umwana mwaume wakwa Hashuba umwana mwaume wakwa Hashabia, umwana mwaume wakwa Buni, ¹⁶ elo Shebatai na Yosabadi, aba ebafumine muntungulushi shabena Levi elo ebali kwangalila umulimo wa kunse ya ng'anda yakwa Lesa. ¹⁷ Kwali na Matania umwana mwaume wakwa Mika umwana mwaume wakwa Zabdi, umwana mwaume wakwa Asafi, ewali umukulu wa tampile amappepo ya kutotela, na Bakibukia, uwa bubili muli ba wabo, elo Abda umwana mwaume wakwa Shamua umwana mwaume wakwa Galale umwana mwaume wakwa Yedutuni. ¹⁸ Abena Levi bonse abali mu musumba wa mushilo bali 284. ¹⁹ Abali kulinda impongolo: Akubu, Talmone, elo na wabo, abali kutwalilila ukulinde mpongolo bali 172 abaume. ²⁰ Abashala abena Israeli elo na bashimapepo na bena Levi bali mu misumba yonse iya kwa Yuda. ²¹ Abali kubomba mwitempele bali kwikala mu Ofele, na Siha elo Gishpa ebali abakulu pali bo. ²² Umukulu pa bena Levi ali ni Uzi umwana mwaume wakwa Bani umwana mwaume wakwa Hashabia umwana mwaume wakwa Matania umwana mwaume wakwa Mika, abana bakwa Asafi, abakwimba pamilimo ya mu ng'anda yakwa Lesa. ²³ Bena bali kukonka amafunde ayali kufuma ku mfumu, elo amafunde yakukosa yalipelwe kuli bakemba ilya kubelelela cila bushiku. ²⁴ Eluntu Petahia umwana mwaume wakwa Meshesabele, umwana wamu bena Sera umwana mwaume wakwa Yuda, ewali pakuboko kwa mfumu mu milandu yonse iya bantu. ²⁵ Kumfwa mu mishi elo ne mpanga ya shiko, abantu bamo abamu ba Yuda bali kwikala mu Kiriath Arba ne mishi yauko, namu Dibone ne mishi yauko, elo namu Yekabiseele ne mishi yauko, ²⁶ elo namu Yeshua, Molada, Betepelete, ²⁷ Hasari Shauli, na Beersheba elo ne mishi yauko. ²⁸ Abantu bamo aba mu ba Yuda bali kwikala mu Siklagi, Mekona ne mishi yauko. ²⁹ Enrimoni, Sora, Yarimuti, ³⁰ Zana, Adulamu, ne mishi ya shiko, namu Lakishi ne mpanga sha shiko elo Aseka ne mishi yauko. Eico bena baishile ku cita inkambi ukufuma ku Beersheba ukuya kufika ku mupokapoka wa Hinomu. ³¹ Abana bamu bena Benjamini baikele mu Geba, Mikimashi, aiya, Betele ne mishi yauko, ³² Anatote, Nobu, Anania, ³³ Hasare, Rama, Gitaimu, ³⁴ Hadid, Seboimu, Nebalati, ³⁵ Lodi, na Ono, umupokapoka waba kafula. ³⁶ Bamo abena Levi abali kwikala mu Yuda baishile kupelwa ku bantu bakwa Benjamini.

Chapter 12

¹ Abana ebashimapepo na bena Levi aishile kwisa na Serubabele umwana mwaume wakwa Shealtiele elo na Yeshua: Seraya, Yeremia, Esra, ² Amaria, Maluki, Hatushi, ³ Shekania, Rehumu, Meremote. ⁴ Kwali na Ido, Ginetoi, Abiya, ⁵ Miyamini, Maadia, Bilga, ⁶ Shemaya, elo Yoyaribu, Yedaya, ⁷ Salu, Amoki, Hilikia na Yedaya. Aba ebali intungulushi shakku bashimapepo naba wabo mu nshiku shakwa Yeshua. ⁸ Abena Levi bali Binui, Kadmiele, Sherebia, Yuda, na Matania, ewali umukulu pa nyimbo sha kutasha, naba wabo. ⁹ Bakibukia na Uni, naba wabo, bali kutalamina lubali kuli bo munshita bali kubomba. ¹⁰ Yeshua ewali wishu wakwa Yoyakimu, Yoyikimu ewali wishu wakwa Eliashabu, Eliashabu ewali wishu wakwa Yoyada, ¹¹ Yoyada ewali wishu wakwa Yonatani, na Yonatani ewali wishu wakwa Yada. ¹² Munshiku shakwa Yoyakimu aba ebali bashimapepo, intungulushi sha ndupwa shabo: Meraya ewali intungulushi yakwa Seraya, Hanania ewali

intungulushi yakwa Yeremia,¹³ Meshulamu ewali intungulushi yakwa Esra, Yehohanani ewali intungulushi yakwa Amaria.¹⁴ Yonatani ewali intungulushi yakwa Maluki, elo na Yosefu ewali intungulushi yakwa Shebania.¹⁵ Adna ewali intungulushi yakwa Harimu, Helekai ewali intungulushi yakwa Mereyote,¹⁶ Sekaria ewali intungulushi yakwa Ido, Meshulamu ewali intungulushi yakwa Ginetone, elo¹⁷ Sikri ewali intungulushi yakwa Abiya. ... uwaku Miniamini. Pitai ewali intungulushi yakwa Moadia.¹⁸ Shamna ewali intungulushi yakwa Bilga, Yehonatani ewali intungulushi yakwa Shemaia.¹⁹ Metenai ewali intungulushi yakwa Yoaribu, Usi ewali intungulushi yakwa Yeyada.²⁰ Kalai ewali intungulushi yakwa Salu, Ebere ewali intungulushi yakwa Amoke,²¹ Hashabia ewali intungulushi yakwa Hilkia, elo Netanele ewali intungulushi yakwa Yedaya.²² Munshiku shakwa Eliashibu, Eliashibu umwina Levi, Yoida, Yohanani, elo bashimapepo balembelewe munshita ya kuteka kwakwa Darius umwina Persia.²³ Abana bakwa Levi, intungulushi ya lupwa lwabo shalilembelwe mwi buku lya milandu ukufika mu nshiku shakwa Yohanani umwana mwaume wakwa Eliashibu.²⁴ Intungulushi sha bena Levi shali ni Hashabia, Sherebia, na Yeshua umwana mwaume wakwa Kadimiele, naba munyina, abali kutalamina lubali bena kuku pela amalambo kuku pela ukutasha, ukwankula mu citente ne citente, umwabela ifunde lyakwa David, umuntu wakwa Lesa.²⁵ Matania, Bakibukia, Obadia, Meshulamu, Talimoni, na Akubu ebali bakalinda wa mpongolo abali kutalama bakalinda pa mayanda ya kututilamo aya mpongolo.²⁶ Bena bali kubomba munshiku shakwa Yoiakimu umwana mwaume wakwa Yeshua umwana mwaume wakwa Yosadaki, elo munshiku shakwa Nehemia umulashi na Esra shimapepo elo kalemba.²⁷ Pakushisha kwe linga lya Yerusalemu, abantu balikufwa abena Levi monse umo bena balikwikala, ku kubaleta bena mu Yerusaremu ku kusefya ubusubo ne nsansa, ukupela ukutasha elo ukwimba ku malimba, amapango, elo ne nsengo.²⁸ Naba kwimba balikolongene pamo ukufuma ku icitungu ukushinguluka Yerusalemu no kufuma mu mishi yakwa Netofati.²⁹ Bena nakabili balishile ukufma ku Bete Gilgali no kufuma ku mpanga shaGeba na Asimaveti, pantu abakwimba balikulile abena imishi ukushinguluka Yerusalemu.³⁰ Bashimapepo na bena Levi baliisangulwile abene, elo eluntu baishile kusangulula abantu, impongolo, na malinga.³¹ Eluntu naishile kuninika intungulushi shakwa Yuda ukuya pamulu welinga, elo nebo naishile kusala amabumba ayakulu aya bakemba abalikupela ukutasha. Bamo balikuya kukulyo pamulu we linga ukulola ku mpongolo ya cishala.³² Hoshaya na citika wa ntungulungushi shakwa Yuda balibakonkele,³³ elo panuma yabo paishile kuya Asaria, Esra, Meshulamu,³⁴ Yuda, Benjamini, Shemaia, Yeremia,³⁵ nabamo abana baume baku bashimapepo abali na mapenga, elo Sekeria umwana mwaume wakwa Yonatani umwana mwaume wakwa Mataniya umwana mwaume Mikaya umwana mwaume wakwa Sakuri umwana mwaume wakwa Asafi.³⁶ Kabili kulya kwali ulupwa lwakwe Sekaria, Shemaia, Asarele, Milalai, Gilalai, Mai, Netanele, Yuda, Hanani, nefipe fyakwimbilako ifyakwa David umuntu wakwa Lesa. Esra kalemba ewali ku ntanshi yabo³⁷ Lubali pampongolo yakamfukumfuku bena balile apalungetene balininine pa buninino bwa musumba wakwa David, ukuya kufika napa mpongolo ya menshi ku kabaanga.³⁸ Ne bumba limbi ilya bakemba ilyali kupela kutasha lyaile lubali lumbi. Nebo nalikubakonka bena pelinga na citika wa bantu, pa mulu wa Lupungu lwa mabuku, ukufika kwi linga lya mutika,³⁹ elo pa mulu wa Mpongolo shakwa Efraimu, elo na lubali lwa Mpongolo ya kale, elo lubali lwa Mpongolo ye Sabi napa Lupungu lwa Hananele no Lupungu lwa mwanda, ukufika ku Mpongolo ya Mpanga, elo bena bataleme pa Mpongolo ya cifulo.⁴⁰ Eico bonse ba kwaya abo abapela ukutasha baishile kusenda incende yabo mung'anda yakwa Lesa, elo kabili baishile kusenda incende yandi na citika waba cilolo na nebo.⁴¹ Eluntu bashimapepo basihile kusenda incende yabo: Eliakimu, Maaseiah, Miniamini, Micaiah, Elioenai, Zechariah, elo na Hananiah, na mapenga,⁴² elo kabili Maaseiah, Shemaya, Eleasa, Uzzi, Yehohanani, Malkijah, Elamu, elo na Ezer, elo na bakemba baipangile abene umutwe elo Jezrahiah ali ni ntungulushi yabo.⁴³ Baishile kutula amalambo ayakalamba bulya bushiku, elo no kusekelela, pantu Lesa aishile kubalenga ne nsansa ishikalamba. Kabili abanakashi elo blishile kusekela. Eico insansa sha mu Yerusalemu shingofwika ukufika ukutali.⁴⁴ Pali bulya Bushiku abaume baishile baishile kusala ukulolekesha pamiputule yafyo balisonka, ifisabo fya ntanshi, elo nefya pekumi, ukulonganika mu miputule ishalikufwaikwa pe funde lya kubashimapepo elo na pa Bena Lebi. Cilaumo aishile kubikwa ukubomba mwi bala mupepi na mukalale. Pantu Yuda alisekelele pali ba shimapepo elo na bena Lebi abalikutalama ku ntanshi yabo.⁴⁵ Baishile kubomba umulimo wakwa Lesa wabo, elo no mulimo wakusangulula, elo efya citile na bakemba elo na bakasunga wa mpongolo, mu kusunga amafunde yakwa Davidi elo na Solomoni umwana mwaume wakwe.⁴⁶ Pantu mu nshita yakale, mu nshiku shakwa Davidi elo na Asafu, kwali bakatungulula ba bakemba, elo kwali inyimbo shakwa lumbanya elo no kutotela kuli Lesa.⁴⁷ Munshiku shakwa Serubabele elo na munshiku shakwa Nehemia, onse Israeli aishile kupela umulimo wa cilabushiku uwaba kemba uwali wa bena Lebi, elo abena Lebi baishile kubika umulimo kumbi pa bana bakwa Aaroni.

Chapter 13

¹ Pali bulya bushiku baishile kubelenga icitabo cakwa Mose mu matwi yabantu. Calisangilwe icalembelwe ati takuli umwina Amoni elo no mwina Moab uwakwisa kulongana kuli Lesa umuyayaya. ² Nefi cali nipamulandu tabaishile kubantu bakwa Israeli no mukate elo na menshi; nomba balilipile balamu ukubalapisha abena Israeli, nangu cali ifyo, Lesa wesu alipilibwile icitipu ukusanguka ipalo. ³ Ulo lwinefye baumfwile ifunde, bali patukenemo ukufuam mu Israeli bonse abena fyalo. ⁴ Nomba ku ntanshi uyu shimapepo alisontelwe ukwangalilia pa muputule yafilyo munganda yakwa Lesa. Alikumineko kuli Tobia. ⁵ Elyakibu alipekanisishe Tobia umuputule wa filyo uukalamab sana, umo bali mukusungila icabupe caluseke, icefungo, ifinyamuti, necekumi caluseke, umwangashi upya ama fuat ifyo bakonkomeshe ukuba ifya bena Levi, bakeemba, bakalinda wa pongolo ne misongo yakuba shimapepo. ⁶ Pantu pali ii yonse nshita

nshalimo mu Yerusalemu. Pantu mu mwaka walenga amakumi yatatu na yabili umwaka wa kwa Atakishashete imfumu yamu Babiloni nalile kumfumu panuma yanshita yalipwishe imfumu uku pelako insambu shakufumapo, ⁷ Kabili nalibwelelemo ku yerusalemu. Nalyumfwile ifya bupulumushi ifyo Eliashibu acitile pakupela Tobia umuputule wakusungilamo ifilyo mulubansa lwa nganda yakwa Lesa. ⁸ Ifi fyalibipile saana kuli nevo kabili nevo kabili naliposaikile ifipe fyakwa Tobia fyonsefye ukufumya mumuputule yakusungilamo ifilyo. ⁹ Nalibelele ukweba ati, sangululeni umuputule wakusungilamo ifilyo, kabili nalibwekeshe no ifipo fyakwa Lesa, umjutulo waluseke nefifikilisho. ¹⁰ Nalisambilile ukweba ati, abena Levi tabapokele ica kaniko cabo. kabili ba lubutukile, cila muntu kumpanga yakwe, abena Levi nabakemba abalikubomba umulimo. ¹¹ Elo naipwishe ba cilolo nokubeba ati, "findo inganda yakwa Lesa yalekeleshieila?" Nebo nalibalongenye ;pamo noku babika pa fifulo. ¹² Elo bonse aba yuda baliletele icapekumi capaca luseke, nomwangashi uupya na mafuta yamu muputule wa filyo. ¹³ Nalisobwelwe nga kasunag wacipao pa muputule wa filyo Shelemia shimapepona Zadoki kalemba, elo ukufuma ku bena levi, pedia. Elo pakonka Hanani umwana mwaume wakwa Zaccu umwana mwaume wakwa Mattania, pantu balimukupendwa abacishinka imilimo yabo kulekusala nganya ama bupe yabo. ¹⁴ Njibukisheni, Mwe Lesa wandi, pali ifi, kabili mwipasa ifyabune fyonse na cita mu nganda yakwa Lesa wandi na kumilimo yaiko. ¹⁵ Muli isho nshiku nalimwene muli Yuda abantu bakoshitisha imyangashi nomwangashi, na makungu, ne musango yonse iya fipe ifyakulema sana. ifyo baletete mu Yerusalemu pabushiku bwe sabata basokele bea pa mulandu walekushitisha ifilyo pali bulya bushiku. ¹⁶ Abaume ukufuma ku Turi ebali kwikala mu Yerusalemu baliletele isabio ne misango yonse iya fipe, balishiutishe pe sabata ku bantu bamu Yuda na mumusumba! ¹⁷ Elo baumenye abantungwa bamuba Yuda, "findo ifi fyabubifi mukocita apo mulakowesha ubushiku bwe sabata? ¹⁸ Bushe bashinwe tabacitile ifim bushe te Lesa wesu uwaleta ifi fyonse ifya bubifi pali fwebo namulij uyu musumba? Nomba akoleta na fimbici pyu pali Israeli pa kukowesha Isabata." ¹⁹ Lulya lwineye pafita pampongolo sha Yerusalemu ulo isabata talilatendeka, nevo nalikonkomeshe ukwisalwa kwa fibi okweba ati, tafikofwaikwa kwisula mpakafye isabata lika pite. Nebo nalilashikile bambi abamubabomfi pa mpongolo kanshi takulipo nshila lyakuya kupitamo pabushiku bwesabata. ²⁰ Abasulushi nabamakwebo ba mitundu yonsefye balikutubilisha kunse ya Yerusalemu umuku umo nangu ibili. ²¹ Kwenalibasokele ukweba ati, "findo mukoikala kunse yacibumba? kumfwa ngamuka bwekeshapo, nevo nkatambika ukuboko kwandi pali mwebo!" ukutula fye pali ilya nshita tabatalile ukwisako pe sabata. ²² Elo nakonkomeshe abena Lebi ukuisangulula abene nokwisa ku sopa impongolo kukushisha ubushiku bwe sabata. Napali ici mujibukishe, Lesa wandi, kabili mumbelele uluse pamulandu wa cipangano icikalamba mwakwata pali nevo. ²³ Muli iso nshiku nevo nalimwene aba Yuda abalikuupa abanakashi aba Ashdode, Ammon, na Moab. ²⁴ Citika wa bana babo bali mukulanda icitundu caba Ashdode. Tapalipo nangu umo uwa ishibile ukulanda icitundu caba Yuda kanofye icitundu cimo ica bantu bambi. ²⁵ Nalibakalipile bena, elo nokubatipa bena, napuminepo bamo nokubasusula imishishi shabo ali balengele ukulapa kuli Lesa, ukweba ati, "tamwakapelepo abantu abenu abanakashi kubana babo abaume, nangu ukubula abana benu abanakashi, ukupela abana benu abaume nangu kuli mwebo bene. ²⁶ Bushe Solomoni imfumu yabena Isreali tayabembukile pabana kashi? munko ishingi tamwalimo imfumu iyaku ba kubati ni ena, elo alitemwikilwe kuli Lesa wakwe, na Lesa alimupangile imfumu yabena Isreali bonse. Lelo nao abanakashi bakwe abena fyalo bali mu lengele ena ukubembuka. ²⁷ Bushe kuti twaumfwila kuli mwebo nokucita ifyalubembu fikalamba sana cakuti wacita uwakubula bucishinka noku sangukila Lesa wesu pa kuupa abanakashi abena Fyalo?" ²⁸ Umo pabana baumhe bakwa Joiada umwana mwaume wakwa Eliashibu shimapepo mukalamba ali muko wakwa Sanballat umwina Horoni. Eico nalimulengele uku fulumuka ukufuma kuli cinso candi. ²⁹ Bebukusheni Lesa wandi, pantu balikomesha bushimapepo, necipangano cabushi mapepo no bwa bena Lebi. ³⁰ Efyo nabasangulwile ukufuam kuli fyonse ifyabwina fyalo, nokufuntual imilimo ya bushi mapepo ne yabwina Lebi, umuntu no muntu ne milimo yakwe. ³¹ Nebo nalifwaile ifya mutuulo wankumi pa nshita iyakulingwa na kufisabo fya ntanshi. Njibukisheni, Mwelesa wandi kufya bune.

Esther

Chapter 1

¹ Mushiku shakwa Asuerusi (euyu Asuerusi uwa tekele ukufuma ku india ukufika ku kushi, pa fitungu 127), ² Muri shirya inshiku Asuerusi aikere pakipuna kya bufumu mu musumba wa Susu. ³ Mumwaka warenga butatu uwabutekeshi bwakwe, aipangile umutebeto kuri bonsefye ba kiroro bakwe na ku babomfi bakwe. Abashirika baku Pesia naku Media, ba mpanda mano, na bakankara ba mu fitungu eko bari. ⁴ Arangishe ubukankara bwa fya bupurami bwa bufumu bwakwe no bukindami bwa rurumbi rwa bukuru bwakwe panshiku ishingi, panshiku 180. ⁵ Iryo ishi nshiku shaishire kupwiririka, imfumu yaishire kupanga umutebeto uwapwire ishiku kine rubari. Wari mutebeto wa bantu bonse mumu sumba wa Susa, ukutura pa basambashi ukushinta na pa babusu. Uyu mutebeto waishire kukitika mulubansa rwe bara rya nkyende ya mfumu. ⁶ Urubansa rwe bala rwariwaminishiwe na makatani yabuta muri tonge na mukififya, notunkobelo utwakuterera mwirangi rya kifufya, rya rebera pa tunkofyo twa sirufa ukutura murukyeshi rwa mabwa ya beka. Kurya kwari ifyakukuwamapo ifya goride na sirufere pa matamina ya mabwe yarwiri, ayakubeka, no tumabwe twa mutengo twamisango ne misango, no tumabwe twa kukashika. ⁷ Nefyakunwa fyapekanishiwe mu makapu ya kubeka kila kapu ari kuiberako eryo kwari no mwangashi wa mfumu uwingi uwariko pa murandu no bune bwa mbera ya fumu. ⁸ No ku kunwa kwa kitikirwe nga mu kusunga kwa fyebo, "Takwari mukisha kinani," pantu ni muri iyi inshira emo imfumu yaperere amaka kuri baciroro bonse aba kwisano ukuti bakite ukuringana no bufyayo bwakira muntu. ⁹ Ifyofine

na Na mfumu Vashiti akitile umutebeto ku banakashi mu musumba wa mfumu Ahasurusi. ¹⁰ Pa bushiku bwarenga kine rubari, iryo umutima wa mfumu wa temenwe pa murandu wa mwangashi, aishire kweba Meumani, Bisita, Habona, Bikita, Abakata, Seta, na Karkas (Ba kiroro kine rubari abarekutumikira imfumu), ¹¹ ukumuretera umusano wakwe Vashiti mukisote kya busano bwakwe kukinso kya mfumu. Pantu yarefwaya ukuranga abantu ne firoro ubusuma bwa busano bwakwe, pantu umubera wa mubiri wakwe wari uwayemba. ¹² Nomba umusano Vashiti arikene ukwisa kwitaba kwi shiwi lya mfumu. Ngefyo bamufishishe ba firoro. Eryo imfumu yaishire kukaripa sana; yara birwa birwafye mukati ka bukari. ¹³ Ekyo imfumu yaranda na baume ba mpanda mano abaishibikirwe, kabili abakutikishe inshita (pantu efyarifye umutade wa mfumu kuri bonsefye abari inkyenshi sha mafunde ne fya bupingushi). ¹⁴ Naba mano bamo abari abaishibikirwe sana ku mfumu bari ni Kashena, Sheta, na Admata, Tashishi, Meresi, Merese, na Memukani, ba ciroro kine rubari aba ku Persia na Media. Bari ni ba kakyele wa mfumu, eryo ebaikatirire fya pa mulu mu bufumu. ¹⁵ "Mukubera kwa mafunde, ekyari kufwaikwa ukukitwa ku mu sano Vashiti, nomba pantu akana ukubera ifikonkomesho fya mfumu Abaserus, ikyo kyafikirishe ku musana kuri ba kiroro?" ¹⁶ Memukani asosere ninshi imfumu na bakiroro epo bari ati, "Te mfumu fye yeka itasekeremo pafyo umusano Vashiti abifishe, na kuri bakiroro bonse na bantu fye bonse abaikara mufitungu fyonse ifyo imfumu Ahasuerusi yateka. ¹⁷ Pantu umurandu wa musano ukesa kwishibikwa na kuri banamayo bonse fye. Neki kuti kyaisakurenga banamayo ukwisa kusura abaume babo. Bakeba ati, 'Imfumu Ahuserusi yarikonkomeshe umusano Vashiti ukuti benga mutwara ku kinso kya mfumu nomba ena ari kene. ¹⁸ Ubushiku bwarero bwine abanakashi ba mano ba bena Persia na bena Media abaishire kumfwako urwa murandu uwa musano bakesa kwasukamo mwine kuri bonse bakiroro wa mfumu. Ne misuura no bukakashi fikarunduruka. ¹⁹ Nga kingaba ikyakusekesha imfumu, yinga pampamika ifyebo fyaiko fishibikwe, kabiri firembwe mu mafunde ya bena Persia na bena Media, kabiri takyakatare akyarurwa, ati Vashiti aesapo na kabiri pa kinso kya mfumu. Ne mfumu ipere ubusano bwakwe kuri umbi umukirirepo ubusuma. ²⁰ Eryo ifyebo fya mfumu fya fyasabankanishiwa impanga yonse fye iya burashi bwa bumfumu bwaiko, abakashi bonse bakindike abarume babo, ukutura pa bakankara akushinta na pa babusu benenene." ²¹ Imfumu pamo na bakiroro baiko batemenwe kuri aya mano babapandireko, naye imfumu yakitire umo Memukani, abebere. ²² Yatuma amakarata mu fitungu fyonse ifya burashi bwaiko, kira kitungu ne firembo fyaiko, kila kitundu ne kiriti kyakiko. Nokukipampamika ukweba ati umwaume onse abe emutwe wa ng'anda yakwe. Neri funde ryaperwe mu rurimi rwa kira bantu mu fitungu.

Chapter 2

¹ Panuma yaifi fintu, eryo ikipyu kya Mfumu Ahasuerus kya kapereko, atontonkenye pari Vashiti eryo nefyo akitire. Kabiri atontonkenye pa kipampamiko apangire pari ye. ² Eryo abarumendo ba mfumu abarekutumikira basosere ati, "Rekeni ukufwaya pa kupange pa rubari rwa mfumu pa bakashana ba na kisungu abasuma. ³ Rekeni imfumu isare abarashi ba mu fitungu fyonse ifya mu bufumu bwakwe, ukurongonika kyapamo bonse abakashana banakisungu abasuma ku haremu mu nkyende sha mu Susa. Rekeni bababike kuri Hegai ukurekubarorekeshapo, kiroro wa mfumu, uyo uurorekeshapo pa banakashi, eryo rekeni apapere ne fyakurenga baboneke ubusaka. ⁴ Rekeni umukashana uwasekesha imfumu akabe na mfumu pa nkyende yakwa Vashiti." Uku kupandwa kwa mano kwaishire kusekesha imfumu, eryo yaishire kukita ifi fine. ⁵ Ukwiriko umu Yuda mu nkyende ya ku Susa uweshina rya Modekai umwana mwaume wakwa Yairi umwana mwaume wakwa Shimei umwana mwaume wakwa Kishi, uwari mwina Benjamini. ⁶ Asenderwe ukufuma mu Yerusaremu muri bunkore pamo pene nabo basenderwe na Yehoiakin, imfumu ya ku Yuda, uo Nebukatinesa imfumu ya bena Babironi ya sendere. ⁷ Arekusunga Hadasa, uyo ni, Esthere, umwana mwanakashi wakwa narume, pantu takwete wishu nangura nyina. Umukashana arikwete ikinso ikisuma eryo uwabune mukuboneka. Modekai amusendere ngo mwana mwanakashi wakwe. ⁸ Eryo ukukabira no kupampamika kwa mfumu kwaishire kuranda, abengi abakashana baishire kurekwa ku nkyende ya ku Susa. Babapere kuri Hegai kukubasakamana. Na Esthere wine bamusendere ku kipango kya mfumu eryo no kubikwa musakamanwa kwakwa Hegai, uwarekurorekeshapo pa banakashi. ⁹ Umukashana arimusekeshe, eryo aishire kusanga ububire kuri ye. Apopenefye aishire kumupera ifyakuiwamya eryo nefyakurya fimo. Apere kuri ye ababomfi banakashi kine rubari ukufuma ku kipango kya mfumu, eryo amusendere pamo na babomfi banakashi ku nkyende iyabune mu ng'anda ya banakashi. ¹⁰ Esthere taebere uuri onse abari bantu bakwe nangura barupwa bakwe, pantu Modekai arimwebere ukuti takuri ukweba uuri onse. ¹¹ Kira bushiku Modekai arekwendera kunuma eryo na kuntanshi ya rubansa rwa ng'anda ya banakashi, ku kwishiba umutende wakwa Esthere, eryo nefiri no kukitwa pari ye. ¹² Eryo inshita yafikire pari kila mukashana ukuya ku mfumu Ahasuerusi-ukukonka mamfunde pa banakashi, kira mukashana afwire ukupwisha imyenshi ikumi rimo na shibiri ku kuiwamya, imyenshi mutanda na mafuta ya myrrh, eryo imyenshi mutanda ne fyakununkira eryo nefyakuiwamishako- ¹³ eryo umukashana aishire kuya ku mfumu, kyonse ikyo arikukabira kyariperwe kuri ye ukufuma mu ng'anda ya banakashi, pakuti aye asende inkyende. ¹⁴ Mu kyunguro aringire ukwingira mukati, eryo murukero kubwerera mu ng'anda ya bubiri iya banakashi, eryo ku nkyende yakwa Shaashigazi, ciroro wa mfumu, uwarikurorekeshapo pa banakashi ba mfumu. Tarikubwerera ku mfumu na kabiri kanofye ngairi mukumbirwe apakaramba eryo no kumwita na kabiri. ¹⁵ Nomba iryo inshita yaishire pari Esthere (umwana mwanakashi wakwa Abihail, narume wakwa Modekai, uwamusendere ngo mwana mwanakashi wakwe) ukuya mu mfumu, taipwishe ifiri fyonse rero kanofye ifyo Hegai ciroro wa mfumu, uwarikurorekeshapo pa banakashi, asarire. Nomba Esthere apokerere ububire kuri onse uwamubwene. ¹⁶

Esthere asenderwe ku mfumu Ahasuerusi mu nkyende ya bufumu mu mwenshi warenga ikumi rimo, uwaba mwenshi wa Tebeti, mu mwaka warenga kine rubari mubutekeshi bwakwe. ¹⁷ Imfumu yatemenwe Esthere ukukira bonse abanakashi eryo apokerere ukusuminwa eryo no bubire ku kinso kya mfumu, ukukira bonse banakisungu bambi. Eikyo aishire kubika ikisote kya bufumu pa mutwe wakwe eryo no kumupanga na mfumu ukukira Vashiti. ¹⁸ Imfumu yaishire kupera umutebeto ukaramba pari bakiroro bonse eryo na babomfi bonse, "Umutebeto wakwa Esthere," eryo yafumishako umusonko ku fintungu. Kabiri apere ifyabupe no mukinshi wa bufumu. ¹⁹ Nomba iryo banakisungu bakorongene umuku wa kibiri, Modekai aikere pa mpongoro ya mfumu. ²⁰ Esthere ari taraeba uuri onse abari barupwa bakwe nangura abantu bakwe, ngefyo Modekai amurangire. Akonkenyepo ukukonka ifyamwebere Modekai, ngefyo akitire arekita iryo arekura kuri ye. ²¹ Muri shirya nshiku, iryo Modekai arekwikara pa mpongoro ya mfumu, bakiroro ya mfumu babili, Bigitana na Tereshi, abarerinda umwinshi, bafurirwe no kupanga ukukita ububi ku mfumu Ahasuerusi. ²² Iryo umurandu wasokorokere kuri Modekai, aebere na mfumu Eshtere, eryo na mfumu Eshtere aebere imfumu mwishina lya kwa Modekai. ²³ Iryashi ryarifwairishiwe no kusangwa, eryo bonse babiri babakurikire pa fimuti. Uyu murundu waremberwe mwi buku rya mirandu ku kinso kya mfumu.

Chapter 3

¹ Panuma ya ifi fintu, imfumu Ahasurusi yaisumbwire Hamani umwana mwaume wakwa Hamedata umwina Agagi, no kubika ikipuna kyakwe ikya maka pamuru wa bakiroro bonse abo abari na ye. ² Ababomfi ba mfumu bonse abo abari pa mwenshi wa mfumu barikufukama no kukontamina panshi kuri Hamani, nge fyo imfumu yabebere bena ukukita. Rero Modekai tarikufukama nangu ukukontamina panshi. ³ Iryo aba bomfi ba mfumu abo abari pa mwenshi wa mfumu barandire kuri Modekai ati, "Kinshi webu upurira mwi funde rya mfumu?" Barekuranda na ye akasuba na kasuba, rero arikene ukumfwa ku kuranda kwabo. ⁴ Eikyo baishire kuranda kuri Hamani ku kubona nga kyakuti umurandu wakwa Modekai urekushara firya fine, pantu abebere bena ukuti mu Yuda. ⁵ Iryo Hamani abwene ukuti Modekai tarekufukama kabiri tarenga umukinshi kuri ye. Hamani aiswiremo ne kipyu. ⁶ Kabiri arisurire mu musango wa kwipaya Modekai eka, pantu aba bomfi ba mfumu barimwebere ena parwa bantu bakwa Modekai ifyo bari. Hamani arekufwaya ukonaura abaYuda bonse, abantu bakwa Modekai, abo abari mu bufumu bwakwa Ahasurasi bonse. ⁷ Mu mwenshi wa kutampirapo (uyo uwari mwenshi wa Nisani), mu mwaka we kumi na ibiri uwa mfumu Ahasurasi, Puri-ikyo ekyakupendwirako-kyaposerwe ku kinso kyakwa Hamani, ku kusara ubushiku no mwenshi. Baposaikire ikipendwiro ukukirapo no kukirapo mpaka ikipendwiro kyauponena pa mwenshi we kumi na ibiri (uyo e mwenshi wa Adari). ⁸ Kabiri Hamani asosere ku mfumu Ahasurasi ati, "Kuri abantu abashinguruka kabiri abasaranganina mu maboma yonse mukati ka bufumu bwenu. Na mafunde yabo yaripusanako ukufuma kuri ayo aya bantu bambi, kabiri bena tabasunga na mafunde ya mfumu, eikyo takiweme iki ku mfumu ukubareka bena bekare. ⁹ Nga kingaba ikyakusekesha ku mfumu, pereni ifunde ku kubepaya bena, eryo nebo nkapima ukufina kwa mataranta amakana ikumi ya sirufere mu minwe ya abo bonse balrbomba umurimo wa mfumu, kuri bena ku kubikako kyena mufipao fya mfumu." ¹⁰ Kabiri imfumu yaburire ininda minwe iyakukakatikirako no kupera kuri Hamani umwana mwaume wakwa Hamedata umwina Agagi, ikirwani kya baYuda. ¹¹ Imfumu yasosere kuri Hamani, "Ndebona ukuti indarama nashibwerera kuri we na bantu bobo. Kuti mwakitira nasho ifyo murefwaya." ¹² Kabiri bakutire bakaremba ba mfumu pa bushiku bwekumi na shitatu mu mwenshi wakutampirapo, kabiri ikya pampamikirwe umwari fyonse ifyo Hamani akonkomeshe fyaremberwe ku balashi bamufitungu, abo bonse abakirire pa fitungu fyonse, kubarashi ba bantu bonse barekana rekana, na kuri ba kiroro ba bantu bonse, ku kitungu kyonse mukuremba kwabo abene, eryo na ku bantu bonse mu rurimi rwabo abene. Kyaremberwe mwishina rya mfumu Ahasurasi eryo kyarikomenenwe ne mbara minwe ya mfumu. ¹³ Batumine na bakarata mu minwe ya bakapaso kufitungu fya mfumu fyonse, ku konaula, ku kwipayaura, eryo na kukurofya abaYuda bonse ukufuma pa munono no kufika pa mukuru, abana banabakashish, mukasuba kamo-pa bushiku bwe kumi na shitatu mu mwenshi we kumi na shibiri (uwari mwenshi wa Adari)-no kupoka ifyuma fyabo. ¹⁴ Ne kyakwambura kya nkarata kyapangire ifunde mu kitungu kyonse. Kyarengere ukwishibikwa mu fintu fyonse ku bantu bonse abo abari no kuipekanya kuri ubu bushiku. ¹⁵ Bakapaso bafumine no kwangufyanya ku kusaranganya ifyebo fya mfumu. Ne kipope na kabiri kyarisanganishiwe mukati ka maringa ya Susa. Imfumu eryo na Hamani baikere panshi ku kunwa, rero umusumba wa Susa wari mukupeshiwa amano.

Chapter 4

¹ Iryo Mordecai aumfwire fyonse ifyakitike, arepawire insaru shakwe no kufwara insamu aisubire ne mitoi. Aire pakati ka musumba, kabiri aririre no kukaripwa sana. ² Aire na kumpongoro ya mfumu, pantu takwari nangu umo uwaresuminishiwa ukuya ingirako uufwere insaru shaburanda. ³ Mukitungu kyonse, kyonse uko ifipope fya mfumu fyafikire, kwari ukurosha ukukaramba mukati ka baYuda, no kufunga, ukurira, eryo no buranda. Abengi muri bo bafwere insaru shaburanda eryo baisuba ne mitoi. ⁴ Iryo abakashana bakwa Estere na babomfi bakwe bamwebere, na mfumu ari muburanda ubukuru. Atumine amaraya ukufwika Mordecai (pakuti afure insaru shaburanda), rero ena tabapokerere. ⁵ Eryo Estere aitire Hataki, umo uwapari bakiroro bamfumu uyo uwasarirwe ukubombera kuri ye. Amukonkomeshe ukuya kuri Mordecai mukusambirira ifyakitikire nefyo kyarepiribura. ⁶ Eikyo Hataki aire kuri Mordecai parubansa rwa musumba pantanshi ya mpongoro ya mwinshi wa mfumu. ⁷ Mordecai arondorwere kuri ye

fyonse ifyakitikirire kuri ye, ne kipendo kya ndarama sha sirufere isho Hamani araire ukuripira no kubika mukipao kya mfumu pakweba ati abaYuda bengepaiwa.⁸ Kabiri amupere ikikope kya fyebo ifyaishire kusarangana mu Susa pakurofiwa kwa baYuda. Akitire iki pakweba ati Hataki engakiranga kuri Estere, eryo engaperwa insambu shakuya ku mfumu mukupapatirako pa ruse rwakwe eryo ukubaromberako kuri ye mwipunda rya bantu bakwe.⁹ Eikyo Hataki aire no kweba Estere ifyo Mordecai arandire.¹⁰ Eryo Estere arandire kuri Hataki no kumukonkomesha ukubwekera kuri Mordecai.¹¹ Arandire ati, "Bonse ababomfi ba mfumu na bantu ba mukitungu kya mfumu beshibe ukuti ngakyakuti umwaume nangu umwanakashi uwaingira parubansa rwa mfumu urwa mukati ukwabura ukwitwa, kwabafye ifunde rimo: Ukuti ariringirwe ukwipaiwa-kanofye kuri uyo onse uwo mfumu yatambarikirapo inkonto ya goride ukuti ekare. Nanebo nshiraitwapo ku mfumu inshiku amakumi yatatu."¹² Eikyo Hataki afishishe amashiwi yakwa Estere kuri Mordecai.¹³ Mordecai abwekeshemo aya mashiwi kuri Estere: "'Taufwire kutontonkanya ukuti ukuba mukipango kya mfumu, ukapusuka ukukira abaYuda bambi bonse."¹⁴ Ngakyakuti mwashara shiriri muri irya nshita, ukupusuka no kurubuka kukafuma pa baYuda ukufuma ku nkyende imbi, rero weba ne nganda yakwa wiso mukaroba. Ninani uwaishiba ukuti weba rimbi waishira mukifuro kya bufumu munshita iyaba ngeyi?"¹⁵ Eryo Estere atumine aya mashiwi kuri Mordecai,¹⁶ "Kabuye, ukoronganye abaYuda bonse abekara mu Susa, kabiri bakafungire pari nebo. Bekarya nangu ukunwa pa nshiku shitatu, ubushiku na kasuba. Nanebo tukafunga na bakashana bandi munshira imo ine. Eryo nkaya ku mfumu, nangurine tefyaba ifunde, eryo nga kyakuti nebo nkafwa, kankafwe."¹⁷ Mordecai aire nokukita fyonse ifyo Estere amukonkomeshe ukukita.

Chapter 5

¹ Panuma ya nshiku shitatu, Esthere aishire kufwara ifyakufwara fya bufumu no kuya ku kutarama mu rubansa rwa kipango kya mfumu, ku ntanshi ya ng'anda ya mfumu. Imfumu yari irikere pa kipuna kya bufumu kya iko mu ng'anda ya bufumu, iriroseshe ku mwinshi ku ng'anda.² Iryo yaishire kubona Esthere na mfumu aritareme mu rubansa, aishire kupokere ukusumunwa mu menso yakwe. Yafungurwire inkonto ya kyera mu kuboko kwaiko. Eikyo Esthere apareme no kwikata kurute rwa nkonto.³ Eryo mfumu yarandire kuri ye ati, "Kinshi urefwaya, na mfumu Esthere? Kinshi urekwipusha? Ukufikafye na kuri kitika wa bufumu bwandi, kireperwa kuri weba."⁴ Esthere asosere ati, "Nga kyakweba ati kyasekesha imfumu, rekeni imfumu na Hamani bese rero ku mutebeto uo mpekenye pari ye."⁵ Eryo mfumu ya sosere ati, "Reteni Hamani mukwangufyanya, ukukita ifyo Esthere asosere." Eikyo imfumu na Hamani baire ku mutebeto uo Esthere apekenye.⁶ Iryo umwangashi wapekanishiwe ku mutebeto, imfumu ya sosere kuri Esthere ati, "Kinshi urekukabira? Kire kuperwa kuri weba. Kinshi ure kwipusha? Ukufika na kuri kitika wa bufumu, kireperwa."⁷ Esthere aasukire ati, "Ukufwara no kuromba kwandi ni ku,⁸ nga ndisangire ububire mu menso ya mfumu no usekesha imfumu ukumpera ifyo ndekabira no kukindika ifyo ukufwara kwandi, rekeni imfumu na Hamani bese ku mutebeto uo nkomipekanisha mairo eryo nkesa kwasuka iripusho rya mfumu."⁹ Hamani aire burya bushiku uwasansa kabiri uwasekerera mu mutima. Rero iryo Hamani abwene Modekai pa mpongoro ya mfumu, ukuti Modekai tema nangura ukututuma ku kinso kyakwe no mwenso uuri onse, aisiwiremo no bukari pari Modekai.¹⁰ Eikyo, Hamani aibweseshemo umwine no kuya ku ng'anda yakwe. Aitire abanankwe no kubakoronganika kya pamo, na Zereshi umukashi wakwe.¹¹ Hamani apendwire mu bwingi no busuma bwa fyuma fyakwe, impendwa ya bana baume bakwe abengi, tonse utufuro uto imfumu ya mupere, nefyo amusambasha pa muru pari bonse ba firoro na babomfi ba mfumu.¹² Hamani asosere ati, "Na mfumu Esthere tetire umuntu umbi rero kanofye nebo ukwisa ne mfumu ku mutebeto uo apekenye. Na mairo na kabiri nditirwe kuri ye pamo pene ne mfumu."¹³ Rero fyonse ifi tapari ifyo firi kuri nebo apofye nde kubona Modekai umu Yuda arekwikara pa mpongoro ya mfumu."¹⁴ Eryo Zereshi umukashi wakwe asosere kuri Hamani na kuri bonse abanankwe ati, "Rekeni bapange ifimuti ba kyubiti amakumi yane mu butari. Mu rukyero randa ku mfumu kuri bo uku kurika Modekai pari kyena. Eryo uye ne sansa ne mfumu ku mutebeto." Iki kyaishire kusekesha Hamani eryo aimike ifimuti.

Chapter 6

¹ Burya bushiku imfumu tayarere. Yakonkomeshe ababomfi ukureta umwaremberwe ifintu fyarikukitika mu butekeshi bwakwe, eryo fyaberengerwe mu kubirikisha ku mfumu.² Kyasangire kyarirembwa ukuti Modekai arirandire parwa kwa Bigitana na Tereshi, bafiroro bamfumu babiri abari kurinda umwinshi, abaeshe ukwipaya imfumu Ahasuerusi.³ Imfumu yaipwishe ati, "Kinshi kya kitirwe ku kukindika nangu kukwi bukisha kuri Modekai pari iki?" Eryo abarumendo ba mfumu abari kumubombera basosere ati, "Tapari ikya kitirwe pari ye."⁴ Imfumu yasosere ati "Ni nani uuri mu rubansa?" Nomba Hamani aringire kunse ya rubansa rwa ng'anda ya mfumu ku kuranda kuri ye parwa ku kurika Modekai pa fimuti apangire pari ye.⁵ Aba bomfi ba mfumu basosere kuri ye ati, "Hamani eutareme mu rubansa." Imfumu yasosere ati, "Murekeni engire mukati."⁶ Iryo Hamani aingire, imfumu yasosere kuri ye ati, "Kinshi tufwire ukukita pari urya muntu uo imfumu yasekereramo mu ku mukindika?" Nomba Hamani asosere mu mutima wakwe ati, "Ni nani imfumu inga sekerera mu kumukindika ukukira pari nebo?"⁷ Hamani asosere ku mfumu ati, "Pa muntu uo imfumu yasekereramo mu kumukindika,⁸ rekeni ikyakufwara kya bufumu kiretwe, ikyakufwara ikyo imfumu ifwere, kabiri na kabarwe uo imfumu ininapo uo pa mutwe parembwa ifya bufumu."⁹ Kabiri rekeni ikyakufwara na kabarwe fiperwe kuri kiroro wa mano uwa mfumu. Rekeni afwike umuntu imfumu isekerere mu kumukindika, kabiri rekeni

bamubike pari kabarwe ukushinguruka mu mishi yamu musumba. Rekeni babirikishe ku kinso kyakwe ati, 'Ifi efikitwa kuri umo ou imfumu yasekerera mu kumukindika.'¹⁰ Eryo imfumu yasosere kuri Hamani ati, "Endesha, senda ikyakufwara na kabarwe, ngefyo fye urandire, no kukita iki pari Modekai umu Yuda uwikara pa mpongoro. Wifirwa mu musango uuri onse uo waranda." ¹¹ Eryo Hamani aburire ikyakufwara na kabarwe. Afwikire Modekai no kumubika pari kabarwe ukumushingulusha imishi ya mu misumba. Arebirikisha ku kinso kyakwe ati, "Ifi efikitwa ku muntu uo imfumu yasekerera mukumukindika!" ¹² Modekai abwerere ku mpongolo ya mfumu. Rero Hamani abutukire ku ng'anda yakwe, arerosha, no mutwe wakwe naufimbwa. ¹³ Hamani aebere Zereshi umukashi wakwe na bonse abanankwe fyonse ifya kitikire kuri ye. Eryo abaume bakwe abaishibikirwe pa mano yabo, na Zereshi umukashi wakwe, basosere kuri ye ati, "Nga kyakuti Modekai, uyo webu utampire ukupona kuri ye, mu Yuda, tawakamukimfy, rero mukine ukapona ku kinso kyakwe." ¹⁴ Iryo barikuranda na ye, bafiroro ba mfumu baishire kufika. Baishire kwangufyanya ukureta Hamani ku mutebeto uyo Esthere apekenye.

Chapter 7

¹ Kanshi imfumu na Hamani baire ku mutebeto no musano Esthere. ² Pari ubu bushiku bwakurenga shibiri, ubwa mutebeto bwa mwangashi, imfumu yayeberere Esthere ati, "Kinshi ureromba, we musano Esthere? Ukushintafye na pakati ka bumfumu, bukaparwa." ³ Eryo na mfumu Esthere ayasukire ati, "Nga kyakweba ati ninsanga ububire mu menso yenu, mwe mfumu, eryo nga kinga misekesha, rekeni umweo wandi uperwe kuri ne mwine-uku ekuomba kwandi, Kabiri Nebo nderomberako iki na ku bantu bandi. ⁴ Pantu twarishitishiwa, Nebo na bantu bandi, ukuti tonaurewe, ukwipaiwa, no kuturofya. Ngakyakweba ati twashitishwafye ku busha, nga abaume na banakashi abasha, kuti naikarafye tondoro, pantu ukukyushiwa kwa musango uyu takwaringa ukukyusha imfumu." ⁵ Eryo imfumu Asuelushi yarandire kuri Esta na mfumu, 'Ninani uyu wine? Nikwisa uyuwine muntu engasangwa uwaisushiwamo mu mutima wakwe ukukita iki kintu?' ⁶ Esthere asosere ati, "Ikipondo kya muntu, urya umurwani, nyu yu Hamani!" Eryo Hamani atinine pa kinso kya mfumu na na mfumu. ⁷ Imfumu yarekere ukunwa umwangashi mu kifukushi yayaigira na mwi bara rya mwi sano, rero Hamani aikere arepatirako umweo wakwe ukufuma kuri na mfumu Esthere. Aribwene ukuti ubonaushi pari ye burisuminishiwe ne mfumu. ⁸ Kabiri imfumu yaishire ku bweruruka ukufuma kwi bara rya kipango ukuya mu muputure uko umwangashi wapekanishwirwe. Hamani aponene pakipuna aparti Esthere. Imfumu ya sosere ati, "Ukofwaya ukukyena na mfumu mu kyeni kyandi mu ng'anda yandi?" Parya penefye iri shiwi ryaishire kufuma mukanwa ka mfumu, aba bomfi bafimbimbire ikinso kya kwa Hamani. ⁹ Eryo Habona, umo uwa muri ba kiroro abari kubombera imfumu, asosere ati, "Ifimuti ifya kurepa imikono amakumi ya sano firitareme kurubari rwa ng'anda ya kwa Hamani. Afipangire pari Modekai, uyo umo uwarandire uku kingirira imfumu." Imfumu ya sosere ati, Mukobekenipo ena pari kyena." ¹⁰ Eikyo bakobekere Hamani pa fimuti ifyo apanishishe Modekai. Eryo inkyenshi ya mfumu yafwire.

Chapter 8

¹ Pari karya kasuba imfumu Asuerushi apere na mfumu Esthere ikipe kya kwa Hamani, umurwani wa ba Yuda, na Mordecai atampire ukubomba pa kinso kya mfumu, pantu Esthere aebere imfumu ifyo Mordecai bari na ye. ² Ne mfumu yafumishepo ikya kukakatikirako ininda minwe, ikyo yapokere ukufuma kuri Hamani, eryo yapere kuri Mordecai. Esthere akitire Mordecai ukuba uwakuteka mwipunda rya kwa Hamani. ³ Eryo Esthere arandire na kabiri ku mfumu. Awire ubunkupeme panshi no kurira arepata kuri ye ukupwisha amapange ayabipa aya kwa Hamani umwina Agagiti, kumapange ayo apangire aba Yuda. ⁴ Eryo imfumu yatambarikire inkonto ya goride pari Esthere, aima eryo aiminina pa kinso kya mfumu. ⁵ Asosere ati, "Nga kya kweba ati kyasekesha imfumu, kabiri nga kya kuti nasanga ububire mu menso yakwe, nga kya kuti ifintu fyawama pa menso ya mfumu, eryo nebo ninsansamushiwa mu menso yakwe, nakirembwe ikya konaura amakarata ayarembere na Hamani umwana mwaume wakwa Hamedata umwina Agagiti, amakarata yonse ayo arembere aya konaura aba Yuda abari mu kitungu kya mfumu kyonse. ⁶ Pantu ningatemenwa shani ukubona ubonaushi ukuponena pa bantu bandi? Kuti natemenwa shani ukubona ubonaushi mu rupwa rwandi?" ⁷ Imfumu Asuerushi asosere kuri na mfumu Esthere na kuri Mordecai umu Yuda ati, "Bona, nebo ndipere Esthere inganda ya kwa Hamani, eryo na bamukurika pa kimuti, pantu arefwaya ukutasha aba Yuda. ⁸ Remba ikyebo nakimbi ku ba Yuda mwishina rya mfumu eryo mufwatikepe inshimbi ya mbaraminwe ya mfumu. Pantu ikyebo ikyo ikirembere mwishina rya mfumu eryo ikyabikwapo inshimbi ya nindaminwe ya mfumu teti kipiriburwe. ⁹ Eryo baitire bakarembva ba mfumu pari irya nshita, mu mweshi warenga butatu, umweshi wa sifani, pa bushiku bwarenga amakumi yabiri na shitatu ubwa mweshi. Ikyebo kyarembere ukuringana na fyonse ifyo Mordecai akonkomeshe ukuringana na ba Yuda. Kyarembere na balashi bakitunga, abarashi na bakaramba ba fitungu abaikere ukufuma ku India ukufika ku Kushi, 127 ifitungu, ku kitungu kyonse kyarembere mukurembwa kwabo, na ku bantu bonse mu mutundu wabo, na ku ba Yuda mukurembwa mu mutundu wabo. ¹⁰ Mordecai arembere mwishina rya mfumu Asuerushi no kufwatikapo ne nshimbi ya mbaraminwe ya mfumu. Atumine amakarata ne nkombe shaninine pa muru wa bakabarwe, abaremba mu murimo wa mfumu, abasarirwe ukufuma ku bufumu. ¹¹ Imfumu yapere ku ba Yuda abari mu musumba onse insambu sha kukumana kyapamo no kupanga ikyakwimika ikukingirira imyeo yabo: pakurofya, ukwipaya, no konaura amaka yonse ukufuma ku bantu bonse nangu ikitungu ikirwisha bena, abana na bamayofwe ukubasankanya, nangu ukutapa ifikwatwa fyabo. ¹² Ifi firiringirwe ukukitwa mu fitungu fyonse ifya mfumu Asuerushi, pa bushiku bwarenga ikumi rimo na shitatu(13) ubwa

mu mweshi warenga ikumi rimo na shibili(12), uuri mweshi wa Adar.¹³ Icikope kya fyarembere kyariringirwe ukuperwa nge funde mu kyaronye no kufirangisha parwarara ku bantu bonse. Aba Yuda bariringire ukuba abaipekanya pari burya bushiku pa kupanga uburandushi ku barwani babo.¹⁴ Eikyo ne nkombe shaninine pari bakabarwe abo barebomfya ku murimo wa mfumu. Baire ukwabura ukushinga shinga. Ne fyebo fya mfumu fyaperwe ukufuma ku kipango mu Susa.¹⁵ Eryo Mordecai afumine mukyezi kya mfumu nafwara ififwara fya bufumu ifya makumbi makumbi ne fya buuta, ne kisote kya maka ikya goride no mwingira uwakupikurwa ubusaka uwakashika, no musumba wa Susa waisakupunda no kusangarara.¹⁶ Aba Yuda bakwete urubuto no kusekerera, ne nsansa no mu kinshi.¹⁷ Mukitungu kyonse no musumba onse, monse umo ishiwi ne kyebo kya mfumu kyafikire, mwari ukusekerera ne nsansa mukati kaba Yuda, imitebeto no kutusha. Abengi ukufuma mu bantu baurya musumba baishire kuba aba Yuda, pa murandu umwenso wakutina aba Yuda waponene pari bo.

Chapter 9

¹ Nomba mu mwenshi warenga ikumi na ibiri, uuri mwenshi wa Ada, mu bushiku bwarenga ikumi na shitatu, eryo ifunde rya mfumu no kupampamikwa kwari no kupiitwa, pa bushiku iryo abarwani ba ba Yuda bakyetekerere ukukwata amaka pari bo, fyaribwekeshiwepe. Aba Yuda bakwete amaka pari bo ababapatire.² Aba Yuda bakorongene mu misumba yonse mu fitungu fyonse ifya mu Ahasuerus, ukubika amaboko pari bo abareesha ukureta ububi pari bo. Takuri uuri onse uwingatarama pari bo, pakutina kwabo kwariponene pa bantu bonse.³ Bafiroro bonse abafitungu, abarashi bafitungu, ne ntungurushi sha mfumu, baafwire aba Yuda pa murandu wakweba ati umwenso wa kwa Modekai wariponene pari bo.⁴ Pantu Modekai ari uwa maka mu ng'anda ya mfumu, no kukosa kwakwe kwarisarangene mufitungu monse, pantu umuntu Modekai arekoserakofye.⁵ Aba Yuda baumine abarwani babo no rupanga, ukubepaya no kubonaura, no kukita ifyo barefwaya kuri abo bonse ababapatire.⁶ Mu musumba wa Susa wekafye aba Yuda balipeye no konaura abantu imyanda isano.⁷ Baripeye Pashandata, Daponi, Aspota,⁸ Porata, Adaria, Aridata⁹ Pamasta, Arisai, Aridai, Vaizata,¹⁰ na bana baume bakwa Hamani ukumi rimo umwana mwaume wakwa Hammedata, umurwani wa ba Yuda. Rero tabapiitire ifyuma ifiri fyonse.¹¹ Ubushiku ubo impendwa ya abo baipaire mu Susa, yafikire ku mfumu.¹² Imfumu yasosere kuri Esthere umukashi waiko ati, "Aba Yuda nabepaya abaume imyanda isano mu musumba wa Susa, ukubikapo na bana baume bakwa Hamani ikumi rimo. Nomba kinshi bakitire mu nkyende shimbi sha fitungu fya mfumu? Nomba kinshi ureromba? Kirekuperwa kuri we. Kinshi ikyakufwaya kobe? Kirekuperwa kuri we?"¹³ Esthere asosere ati, "Nga kyakuti kyasekesha imfumu, rekeni aba Yuda abari mu Susa basuminiwe ukupiita ifya kupampamika fya buno bushiku na mairo, kabiri rekeni imibiri ya bana baume bakwa Hamani ikumi rimo bakobekwe pa fimuti."¹⁴ Eikyo imfumu yakonkomeshe ukuti fikitwe. Ikyakupampamikwa kyariperwe mu Susa, kabiri bakobekwe abana baume bakwa Hamani ikumi rimo.¹⁵ Aba Yuda abari mu Susa baishireba pamo pa bushiku bwarenga ikumi rimo na shine mu mweshi wa Adar, kabiri baipeye abantu amakana yatatu mu Susa, nomba tabasenderepo ikiri kyonse pa fyuma.¹⁶ Aba Yuda bambi abari mufitungu fya mfumu baishire pamo kukucingirira imyeo shabo, kabiri basangire ukutusha kubarwani babo eryo baipeye -imyanda isano abo ababapatire, rero tababikire amaboko pafipe fya abo baipeye.¹⁷ Iki kyakitike pa bushiku bwarenga ikumi na shitatu mu mwenshi wa Adar. Pa bushiku bwarenga ikumi na shine baritushishe no kupanga burya bushiku umutebeto no kusangarara.¹⁸ Rero aba Yuda abari mu Susa bakorongene pamo pa bushiku bwarenga ikumi na shitatu no bushiku bwarenga ikumi na shine. Pa bushiku bwarenga ikumi na shi sano batushishe no kubukita ubushiku bwa mutebeto no kusangarara.¹⁹ E mulandu wine aba Yuda ba mu mishi, abakura amayanda yabo mu nkyende sha mishi, barikindikire ubushiku bwarenga ikumi na shine ubwa mwenshi wa Adar nga ubushiku bwa nsansa no kusefya, kabiri nga ubushiku umo baretuma ifya bupe fya firyo kuri kira muntu.²⁰ Modekai arembere ifi fintu no kutuma amakarata ku ba Yuda bonse abari monse mu fitungu fya mfumu Ahasuerus, iyari mupepi no kutari,²¹ ukubakonkomesha bena ukusunga ubushiku bwarenga ikumi na shine no bwarenga ikumi na shi sano ubwa mwenshi wa Adar kira mwaka.²² Ishi eshari inshiku iryo aba Yuda batushisheko ukufuma ku barwani babo, na umwenshi iryo uburanda bwabo kwasangukire ukusekerera, no kurosha kwari kusefya. Bari no kupanga yena inshiku sha kusefya no ukusansamuka, kabiri ubwakutuma ifya bupe fya fyakurya kuri kira umo no munankwe, ne fya bupe kubapina.²³ Eikyo aba Yuda barikonkenyepo ifyo bari kukita, ifyo Modekai arembere kuri bo.²⁴ Pari irya nshita Hamani umwana mwaume wakwa Hammedata umwina Agagite, abarwani ba ba Yuda bonse, baripekenye ukukimfya aba Yuda kukubonaura, eryo aposere Pura (ikyo, ekuposa isoro), kukukyusha no kubonaura.²⁵ Rero iryo amashiwi yaishire pa ntanshi ya mfumu, yapere ifipope mu makarata ukweba ati ukupekanya ukubi uko Hamani akwete pa ba Yuda kufwire ukubwerera pa mutwe wakwe umwine, kabiri ati ena na bana bakwe abaume bafwire ukukobekwa ku fimuti.²⁶ Eikyo bainike ishi nshiku ati Pyurimu, pa numa ye shina lya Pura. Pa muranda wa fyonse ifya remberwe muri karata, na fyonse ifyo ba bwene ne fyakitikire kuri bo,²⁷ aba Yuda barisumine urutambi urupya ne mirimo. Uru rutambi ruri no kuba rwabo abene, abana babo, na bonse abaishire kurundwako kuri bo. Kuti kyaba ati baisa mukusefya ishi nshiku shibiri kira mwaka. Kuti bena basefya mu nshila imbi na pa nshita imo ine kira mwaka.²⁸ Ishi nshiku shari shakuraibukisha no kusefya mu nkuro shonse, kira rupwa, kira kitungu, na kira musumba. Ishi nshiku sha Pyurimu tashifwire ukufirwa ukufuma mu ba Yuda, ne fya kwibukisha fyabo tafifwire kupwa ku bana babo.²⁹ Esthere na mfumu umwana mwanakashi wakwa Abihairi na Modekai umuyuda arembere na maka ayengi no kushinisha iyi karata ya bubiri pari Pyurimu.³⁰ Amakarata yarituminwe ku ba Yuda bonse mu fitungu 127 mu musumba wakwa Ahaseurus, ukubomberako

aba Yuda umutende ne kishinka.³¹ Aya amakarata yarekushininkisha inshiku sha Pyurimu pa nshita shabo isha sonterwe, ngefyo Modekai umu Yuda na Esthere na mfumu baebere aba Yuda. Aba Yuda bapokerere ifyebo pari bo na bana babo, nga firya ifyo basuminishe inshita ya kufunga no kurosha.³² Ifipope fyakwa Esthere fya suminishe aya amafunde ukuringana na Pyurimu, kabiri yariremberwe mu kitabo.

Chapter 10

¹ Eryo imfumu Ahasursai yabikire umusonko pa kyarero eryo na pa fishi ifya pari bemba.² Ne fikitwa fya mu maka ne fya bumparume fyakwe, pamopene nokurondororwa kwa bukuru bwakwa Modekai pafyo imfumu ya musumbwire ena, fyaishire kurembwa mwi buku rya mirandu mu butekeshi bwa shamfumu sha ku Madai eryo na Pesia.³ Modekai umu Yuda ewaishire kuba uwa kibiri mu bukindami ku mfumu Ahasurasi. Aishire kuba umukuru pa baYuda no kuba uwatemwikwa kuri ba munyina wakwe abengi abaYuda. Pantu aishire ku fwara abantu bakwe ubusuma kabiri ena aishire kuranda ku mutende wa bantu bakwe bonse.

Job

Chapter 1

¹ Kwari umuntu umo mu kyarero kya Usi ishina ryakwe ryari ni Yobo; na Yobo ari uwabura akarema kabiri umororoke, umo uwaretina Resa kabiri afumine ku bubifi.² Afyere abana baume kine rubari na bana banakshi batatu.³ Akwete impanga amakana kine rubari, ingamira amakana yatatu, ing'ombe imyanda isano, ne mpunda imyanda isano na babomfi abengi nganshi. Ari muntu uwakirishepo pari bonse abantu ba ku kapinda ka Kukuryo.⁴ Kirabushiku kira mwana umwaume aperwe, arepanga umutebeto mu ng'anda yakwe. Baretuma no kwita inkashi shabo shitatu ku kurya no kunwa nabo.⁵ Iryo inshiku shamitebeto shapwa, Yobo arebeta no kubasangurura. Areima mu rukyero kyo no kupera ifya bupe fyaokweya ifya kira mwana wakwe, pantu aresosa ati, "Kuti kyaba ukutira abana nababembuka na batipa Resa mu mitima yabo." Yobo arekita iki ryonse.⁶ Eikyo kari kasuba iryo abana baume bakwa Resa baishire mukuitura pa kinso kyakwa Yahwe. Satana nankwe aishire nabo.⁷ Yahwe asosere kuri Satana ati, "Nikwisa wafuma?"⁸ Eryo Satana ayasukire Yahwe no kusosa ati, "Nafuma mukururumba pa kyarero, na bwerera uku kabiri naya noku."⁹ Yahwe asosere kuri Satana ati, "Naubona umubomfi wangi Yobo? Pantu tapaba nangu umo uwapara ena pa kyarero, uutatungwa akabi kabiri umuntu umororoke, umo uutina Resa no kutaruka ukufuma ku bubifi."¹⁰ Eryo Satana ayasukire Yahwe no kusosa ati, "Bushe Yobo atina Resa apabura umurandu?"¹¹ Bushe tamwabika umupaka uwamushinguruka, uwashinguruka ing'anda yakwe, no kushinguruka fyonse ifyakwe ukufuma ku mbali shonse? Mwaripala ifikitwa fya maboko yakwe, ne fitekwa fyakwe fyasarangana impanga yonse.¹² Rero nomba fungurureni ukuboko kwenu no kwikata fyonse ifyo akwata, eryo mubone nga tamupondere ku kinso kyenu."¹³ Yahwe asosere kuri Satana ati, "Bona, fyonse ifyo akwata firi mu maboko yobe. Ukufumishakofye umwine ena witambikapo ukuboko kobe." Eryo Satana aire ukufuma pa kinso kyakwa Yahwe.¹⁴ Kyaishireba ati ubushiku bumo, abana bakwe baume na banakashi barerya no kunwa umwangashi mu ng'anda ya mukaramba wabo.¹⁵ Intumi yaishire kuri Yobo kabiri asosere ati, "Ing'ombe shakirarima ne mpunda shakirarya pa mbari."¹⁶ Eryo ama Sabini yakiponenapo no kushisenda. Ababomfi bena, nababepaya ku rupanga. Nebofye neka mfyukire ku kumyeba."¹⁷ Eryo akiri areranda, umbi nankwe aishire kabiri asosere ati, "Umuriro wakwa Resa wa kipona ukufuma mu myuru no kokya impanga na babomfi. Nebofye neka mfyukire ku kumyeba."¹⁸ Eryo akiri areranda, umbi nankwe aishire kabiri asosere ati, "Ama Karudi ya kipanga amabumba yatatu, no kwikata ingamira, no kushisenda. Na babomfi bena, nababepaya ku rupanga. Nebofye neka mfyukire ku kumyeba."¹⁹ Eryo akiri areranda, umbi nankwe aishire kabiri asosere ati, "Abana baume benu na bana banakashi benu bakirarya no kunwa umwangashi mu ng'anda ya mukaramba wabo."²⁰ Ikimwera kya maka kyakisa ukufuma mu matororo no kuma kufifutu fya ng'anda fine. Kyakiponena abarumendo, nabo na bafwa. Nebofye neka mfyukire ku kumyeba."²¹ Eryo Yobo aimine, no kurepura iraya ryakwe, apukwimye umutwe wakwe, aroseshe ikinso ryakwe panshi, kabiri ashinshimwine Resa.²² Asosere ati, "Nari ubwamba iryo nafumine munda yakwa mayo kabiri nkaba ubwamba iryo nkabwekeramo kurya. Ni Yahwe e wampere, ni Yahwe e wasenda. Ribe iryaparwa ishina ryakwa Yahwe."²³ Muri ifi fyonse, Yobo tabembukire iyo, nangu ukutungunya Resa ukukita ikyarubana.

Chapter 2

¹ Kabiri kari kasuba iryo abana baume bakwa Resa baishire mu kuitura ku ntanshi yakwa Yahwe. Satana nankwe aishire nabo ku kuitura pa ntanshi yakwa Yahwe.² Yahwe asosere kuri Satana ati, "Wafuma kwisa? Satana ayasukire Yahwe kabiri asosere ati, "Nafuma mukururumba pa kyarero, na bwerera uku no kuya noku."³ Yahwe asosere kuri Satana ati, "Naubona umubomfi wangi Yobo? Pantu takwaba nangu umo uwaba nga ye pa kyarero, uutatungwa akabi kabiri umuntu uwaororoka, umo uutina Resa uwataruka ukufuma ku bubi. Akiri aikatisha kuri bumpomfu bwakwe, nangura wandufishe kuri ye, ukuti imonaure apabura umurandu."⁴ Satana ayasukire Yahwe kabiri asosere ati, "Inkanda pa nkanda, kyakine; umutu kuti apera kyonse ikyo akwata pa mweo wakwe."⁵ Rero tamburureni ukuboko kwenu no kwikata amafupa yakwe no muntu wakwe, eryo mubone nga tamupondere ku kinso kyenu."⁶ Yahwe asosere kuri Satana

ati, "Bona, ari mu maboko yobe; umweo wakwefye e o ufwirefye ukufumishako." ⁷ Eryo Satana aire ukufuma pa kinso kyakwa Yahwe. Aumine Yobo ne fipute ifikari ukufuma ku makasa yakwe ukufika ku mutwe wakwe. ⁸ Yobo aburire akapimfya akatobeka ake kiinga ukuti aiparireko umwine, eryo aikere panshi pakati ka kishara. ⁹ Eryo umukashi wakwe asosere kuri ye ati, "Bushe mukiri na mwikatisha kuri bu mpomfu bwenu? Pontereni Resa no kufwa." ¹⁰ Rero asosere kuri ye ati, "Warandafye ngefyo umwanakashi ikipuka aranda. Bushe ukupokerera ifyabune ukufuma kuri Resa no kukana pokerera ifibi?" Muri ifi fyonse ifintu, Yobo tatarire abembuka na kanwa kakwe. ¹¹ Nomba iryo abanankwe bakwa Yobo batatu baumfwire pari ifi fyonse ifibi ifyaishire ponena pari ye, kira muntu aishire ukufuma ku nkyende yakwe: Erifashi umwina Temani, Biridadi umwina Shui, na Sofa umwina Namati. Bapekenye inshita yakwisa mukurosha nankwe na mukumukoseresha. ¹² Iryo baimishe amenso yabo apatari, tabamwishibire, Baimishe amashiwi yabo no kurira. Kira muntu arepwire iraya ryakwe no kuposa urukungu mu muru na pa mitwe yabo. ¹³ Eryo baikere nankwe pa nshiku akasuba kine rubari no bushiku kine rubari. Tapari nangu umo uwarandire ishiwi kuri ye, pantu babwene ati ubukari bwakwe bwari bukaramba.

Chapter 3

¹ Panuma yaifi, Yobo aiswire akanwa kakwe kabiri atipire ubushiku afyerwe. ² Asosere ati, ³ "Rekeni akasuba nafyarwepo karobe, no bushiku bwasonse ati, 'Umwaume na fyarwa.' ⁴ Rekeni karya akasuba kabe imfifi! Resa e sakamana pari kena, nangu rubuto rwisanika pari kena. ⁵ Rekeni imfifi ne finshingwa fya mfwa fikapoke ukuba akafiko. Rekeni ikumbi rikare pari kena, rekeni fyonse ifyo ifipanga akasuba ukufita ikine fikatiye. ⁶ Nga ni burya bushiku, rekeni imfifi iyatikama ibwikate. Rekeni bwisekerera pa nshiku shonse isha mu mwaka; mwireka bwise mu mpendwa ya myenshi. ⁷ Boneni, rekeni burya bushiku bube ubushifyara; rekeni ikyongo kyakusekerera kiisa muri bwena. ⁸ Rekeni batipe burya bushiku, bonse abo abaishiba ifyo bashibusha Refiatani. ⁹ Rekeni intanda sha rucero kyeru sha burya bushiku shiftite, rekeni bufwaye urubuto, rero no kurusanga iyo; kabiri mwireka rubone inkopyo sha rucero kyeru. ¹⁰ Pa murandu tabwaisere ifibi fya munda yakwa mayo, na pa murandu tabwafishire ubwafya ku menso yangi. ¹¹ Kinshi nshafwirire iryo naishire kufuma munda? Kinshi nsharekereko umupashi wangi iryo mayo amfyere? ¹² Kinshi amakufi yakwe yampokerere? Kinshi amabere yakwe yampokerere ukuti ndeonka? ¹³ Pari nomba nebo nganarisendeme tondoro. Nebo nga narirere uturo kabiri nga ndetusha

¹⁴ pamo ne mfumu na bakabiro bakyaro, abo abaikurire ifiborya abene ifyo nomba ifyaonaika. ¹⁵ Nangura Nebo nga narirambarere na bana ba mfumu abo abakwete goride abo abaiswishe amayanda yabo na sirfere. ¹⁶ Nangura pamo nga nkiri akapopo, ngo tunya uto ututabona urubuto. ¹⁷ Kurya ababifi bareka kuma kyusho; kurya uko abanaka baretusha. ¹⁸ Kurya abafungwa ba ba mu mutekatima kyapamo; bena tabomfwa ishiwi. ¹⁹ Bonse abanono na bantu abakaramba eko baba. Kurya umubomfi ari kakurwa kuri shikuru wakwe. ²⁰ Kinshi urubuto rupererwa kuri o uyo uuri mukukyururuka? Kinshi umweo upererwa kuri umo uwakaripa mu mweo, ²¹ kuri umo ukabira imfwa ukwabura yena ukwisa; kuri umo uwimbira imfwa ukukira ikyuma ikyafisama? ²² Kinshi urubuto rupererwa kuri umo uyo uusekerera sana kabiri aatemwa iryo ena asanga inshishi? ²³ Kinshi urubuto rupererwa ku muntu uyo inshira yakwe yafisama, umuntu uyo Resa aisarira? ²⁴ Pantu ifyefu fyangi ifikitika ukukira ukurya; ukukoroma kwangi ku pongoroka nga menshi. ²⁵ Pantu ikintu ikyo nebo naretina kirishire pari nebo; kintu nebo naretina kishire kuri nebo. ²⁶ Nebo nshari umutende, nebo nshari tondoro, kabiri nshakwete ukutusha; rero ukukyusha e kwisa."

Chapter 4

¹ Eryo Erifasi umwina Temani ayasukire kabiri asosere ati, ² Nga umo aesha ukuranda nobe, bushe webi kuti watendwa? Rero ninani uwingaikanya umwine ukuranda? ³ Bona, webi warirungika abengi; wariorora na maboko ayatompoka. ⁴ Amashiwi yobe yaretungirira uyo uwarewa; warengere na makufi ayatetema ukukosa. ⁵ Rero nomba ubwafya bwaisa kuri webi, kabiri webi warifirwa ukushipikisha; webi kyakwikata, kabiri wasakamikwa. ⁶ Bushe tari akatina kobe e kyakukyetekera kobe, na bumpomfu bwa mibere yobe tari e subiro ryobe? ⁷ Tontonkanya pari iki, napapata: Ninani uwarobere uwakaere? Nangu nikwisa uko umuntu umororoke aputwirwepo? ⁸ Ukuringana kufyo nebo nabonapo, abo bonse abapanga ukukita ububi nokwisabyara amafya bakasepa ifi fiine. ⁹ Ku mupu wakwa Resa bena bararoba; ku mwera wabukari bwakwe bena baminwa. ¹⁰ Ukuburuma kwa nkaramo, ikiunda kya nkaramo iyikari, ameno ya misepera ya nkaramo- fyena fyaputaika. ¹¹ Inkaramo iikote pakukana kwata ifyakutakanya; abana bankaramo barasaranganina kunse konse. ¹² Nomba umurandu umo uwa mubumfisoro waishire kuri nebo, no kutwi kwangi kwapokerere ukuteperesha kwa pari ye. ¹³ Eryo kwaishire amatontonkanyo ukufuma mufimonwa fya mu bushiku, iryo uturo utwingi twaponena pa bantu. ¹⁴ Kyarifye ubushiku iryo umwenso no kututuma fyaishire pari nebo, Na mafupa yangi yonse yaresokona. ¹⁵ Eryo umupashi wapitire pa kinso kyangi, no bupipi bwa pa mubiri wangi bwaritareme. ¹⁶ Umupashi wataremefye, rero nebo nshaishibire ukuboneka kwauko. Nekyo takyari kuntanshi ya kinso kyangi; kwari shiriri, na nebo naumfwire ishiwi iryo iryasosere ati, ¹⁷ "Bushe umuntu umwinakufwa kuti aba umurungami ukukira Resa? Bushe umuntu kuti aba uwasanguruka ukukira uwamurengere? ¹⁸ Bona, nga Resa tabikiremo ikitetekero mu babomfi bakwe; nga ye muri bamaraika bakwe asangamo ifirubo, ¹⁹ Nga pari bufi kuri abo abekara mu mayanda yafiroba, abo umufura waba murukungu, abo abashonaurwa bwangu ukukira ikiperebesha? ²⁰ Pakati ka rucero ne kyunguro bena babatobaura; bena baroba ukwabura no kubebukishapo. ²¹ Bushe umwando we tenti ryabo taunukukire pari bo? Bena bafwa; bafwa

ukwabura amano.

Chapter 5

¹ Kuta nomba; Bushe kuriko nangu umo uwingakwasuka weba? Ni kwisa pa bashira warapiribukira weba? ² Pantu ubukari burepaya umuntu mu werewere; akarumwa karepaya uwabura mano. ³ Naribonapo umuntu umuwerewere aretwara imishira, rero mukupumukisha nariripire ng'anda yakwe. ⁴ Abana bakwe bari ukutari no bukingo; bari shonawirwe mu mpongoro ya musumba. Takuri nangu umo uwakubapususha. ⁵ Abansara barya busomboshi bwabo; babusenda ukufuma mu myunga. Abakiraka ba fwaisha fyuma fyabo. ⁶ Pantu ukushupikwa takufuma mwiwira; nangu mafya ukufuma mu mushiri. ⁷ Rero, umuntunse afyarirwe amafya, ngefyo insase shi pupukira mu muru. ⁸ Rero nebo, nkapiribukira kuri Resa umwinefyi; kuri ye eko ndetura ubwafya bwangi- ⁹ uyo ukita fikaramba ne fintu fishingerukwa, ifintu ifya bune ifishingapendwa. ¹⁰ Arapere mfula kwi sonde, no kutuma menshi pa mabara. ¹¹ Uyo ukite ifi pakwebati angemya pa muru abo ababa panshi; ukwinya mu bukingo abo abaroshya. ¹² Aronaura amapange ya bantu ababukyenjeshi; pakwebati iminwe yabo ifirwe ukukwata ukutunguruka. ¹³ Arekatira abantu abamano mu bukyenjeshi bwafikitwa fyabo; amapange ya bantu ayapantakana yarengwo kupera. ¹⁴ Bakumanye mfimfi mu nshita ya kasuba, no kupampata mu kasuba kwati bushiku. ¹⁵ Rero apushusha muntu muranda kurupangwa; rwatunwa twabo no muntu uurekabira ukufuma mu minwe ya bantu amaramba. ¹⁶ Eikyo umuranda ari ne subiro no bupondamishi bwaisara akanwa ka buko. ¹⁷ Bona, ariparwo muntu uwo Resa arungika; Eikyo wisusha ukukaripirirwa kwa Wa maka yonse. ¹⁸ Pantu arakya kabiri nomba akakapo; arakya kabiri nomba amaboko yakwe yaraposhya. ¹⁹ Akakupususha ku mafya mutanda; mukine, mu mafya kine rubari, takuri ububifi ubukakwikata. ²⁰ Mukipowe akakurubura ku mfwa, na muburwi ukufuma ku minye ya rupanga. ²¹ Ukafiswa ukufuma ku mashiwi yarurimi; na kabiri tawakatane ubonaushi iryo bwaisa. ²² Ukaseka pa bonaushi ne kipowe, ne fiswango fya mu mpanga fikaba no mutende kuri weba. ²³ Pantu ukakwata ikipangano na mabwe ya mu mabara yobe, ne fiswango fya mu mpanga fikaba no mutende kuri weba. ²⁴ Ukeshiba ukwebati Ihema ryobe riri mubukingo; ukatandarire kinka ryobe kabiri tawakapusepo ikiri kyonse. ²⁵ Kabiri ukeshibo ukwebati ubufyashi bobe bukaba bukaramba, no kwebati abamubufyashi bobe bakaba kwati fanyi pa mushiri. ²⁶ Ukesa kunshishi yobe pa myaka iyakumanina, kwati kuninkwa kwa mipo ya ngano iya pa muru panshita yaiko. ²⁷ Bona, natubebeta uyu murandu; uri ngefi, kurikako kuri ki, no kukishiba parobe we mwine."

Chapter 6

¹ Eryo Yobo ayasukire no kuranda ati, ² "Arare, kanshi nga kyari kyakwebati ubukyushi bwangi bwaripiminwe; kanshi nga yonse amasanso yaribikirwe pa kya muringo! ³ Pari nomba kuti kyafinisha ukukira ukusensenga wa muri babemba. Ifi efyo amashiwi yangi yaberere no murere. ⁴ Pantu imifwi sha wa maka yonse shiri muri nebo. umupashi wangi unwe fya sumu; ifya kutinya fyakwa Resa nafiipekanya ifine mukwangwa pa rwa nebo. ⁵ Bushe punda wa mpanga ararira nga abona umuremfwe? nangu bushe ing'ombe ibonsa ku nsara nga naikwata ifiryo? ⁶ Bushe ikyo ikyatararira kuti kyariwa ukwaburo mukyere? nangu bushe mwaripo umuryo mu kyabuta kye rini? ⁷ Nakano kufikata; firi nge fyakurya fya museru kuri nebo. Arare, nga kyakwebati narikwete fyakuromba fyangi; ⁸ Arare, nga kyakwebati Resa nga arimpere ifintu ifyo nkabira panshita ntari. ⁹ Ikyakwebati kingasekesha Resa ukunshonaura nebo umukufye umo ukuti angarengo ukuboko kwakwe ukunaka no kumputurako nebo ukufuma muri ubu bwikashi! ¹⁰ Rekeni ifi nafyo fibe ikitarishi kyangi - nangu fye nginga sangarara mukukaripwa ikyo takirekyefyako: ukuti nshikene fyebo fya Umo uwa Mushilo. ¹¹ Ubukose bwangi ninshi, pakwebati ningesha ukurorera? Impera yangi ninshi, pakwebati ningatarariko bumi bwangi? ¹² Bushe ubukose bwangi bukose bwa mabwe? nangu bushe umubiri wangi wa pangwa no mukuba? ¹³ Bushe te kine ukuti nshakwata ukuyafwa muri nemwine, no kwebati ukushirimuka nakufumishiwa muri nebo? ¹⁴ Ku muntu uuri mukutompoka, bukishinka bufwire bwarangwa ku fibusa fyakwe; na kuri uyo uwasura akatira ku Wa maka yonse. ¹⁵ Rero bamunina bangi bariba ne kine kuri nebo ngo mumana mainsa, nge mpito sha menshi ishipita apabura nangu kimo, ¹⁶ ayo ayafiturukira pa murandu wa menshi makasa pa muru wayako, na pa murandu wa mfura ya bungururu ayaifisa ayene muri ye. ¹⁷ Nga kwakaba, yapwa; iryo kwakabisha, yasungurika ukufuma munkyende ya yako. ¹⁸ Abarendo abo abenda munshira shabo bapiribukira rubari pa murandu wa menshi; barubantira mu mpanga ya bung'umba eryo nomba baroba. ¹⁹ Abarendo ba ku Tema baroresha kurya iryo amabumba ya ku Sheba yasubira muri bo. ²⁰ Baritomposhiwe pantu barisubire ukusanga amenshi. Baire kurya, rero baribeperwe. ²¹ Pari nomba mweba mwe fibusa tamuri neryo kimo kuri nebo; mwabono bwafya bwangi eryo mwatina. ²² Bushe narirandire kuri mweba; pereniko fimo kuri nebo nangu, mpeniko nebo ikyabupe pafyuma fyenu. ²³ nangu, mpususheni nebo ukufuma mu minwe ya murwani nangu, ndubureni nebo ukufuma mu minwe ya bantitikisha? ²⁴ Nsambirisheni nebo, na nebo nkekarira umurendo wangi; nengeni ukwishiba umo naruba. ²⁵ Ifyo fyakaripa ifyebo fya kine! rero kutarikisha kwenu, kunkaripira shani nebo? ²⁶ Bushe mupingire ukusure fyebo fyangi, ukukite fyebo fya muntu uwapererwa ngo mwera? ²⁷ Kine kine, murependwira pa muranda wa mwana wabura wisha, no kukito munenu ngo bukweba. ²⁸ Nomba, e ikyo, napapata roresheni pari nebo, pantu mukine tekuti mbepe ku kinso kyenu. ²⁹ Rapireni, na mupapata; pebo bupondamishi na mweba; kine kine, rapireni, pantu impera shangi shabororoke. ³⁰ Bushe pari ububi pa rurimi rwangi? Bushe akanwa kangi tekuti kasoborore ifintu ifyabubi?

Chapter 7

¹ Bushe umuntu takwata ukubombesha pa kyar? Bushe inshiku shakwe tashaba nge nshiku sha muntu wa kuripira? ² Ngefyo musha ryonse akabira ikinshingwa kya kyunguro, ngo muntu wa kuripira aroresha pa maripiro yakwe- ³ kanshi narirengwa ukupita mu myeshi ya kukyura; Nariperwa uturo twaisushiwamo na makyusho. ⁴ Iryo Narara panshi, Nsosa kuri ne mwine ati, 'Nirirari nkabuka kabiri ni nshitanshi ubushiku bwarapwa?' Naisuramo ukupiribukira uku no ku panka urukyro. ⁵ Umubiri wangi wafware ifironda no rukungu; ifibara fya nkanda yangi nafikosa no kusungurika no kuba ifibishi. ⁶ Inshiku shangi shirebutukisha ukukira ibimbi rirepita; shipita ukwabura isubiro. ⁷ Resa, akuta ku kusakamana ukuti umweo wangi mupufye kyapwa; amenso yanso tayakabone ikyabune nakabiri. ⁸ Irinso rya kwa Resa, uubona nebo, takambone nakabiri; Irinso rya kwa Resa rikaba pari nebo, rero nshakabepo. ⁹ Ngefyo ikumbi riminwa no kuruba, efyo na uyo onse uuya ku mbo takabwere nakabiri. ¹⁰ Takabwere nakabiri ku ng'anda yakwe; nangura ni kyende yakwe tayakamwishibe nakabiri. ¹¹ Eikyo Nshakesare akanwa kangi; Nkaranda mu kukaripwa kwa mupashi wangi; Nkairishanya mukukaripwa kwa mweo wangi. ¹² Bushe nine bembu nangura ikingyerengwe kya bembu ukwebati mubike maronda pari nebo? ¹³ Iryo Nasosa ati, 'Ubusanshi bwangi bukankoseresha, no kukora kwangi kukangusha ukuirishanya kwangi,' ¹⁴ kabiri urentinya ne firoti no kuntinya ukupitira mufimonwa, ¹⁵ pakwaebati Nkasare ukurebera ne mfwu ukukira ukusungirira aya mafupa yangi. ¹⁶ Napata umweo wangi; Nshingakabira kuba no mweo ryonse; rekeni mbe neka pantu inshiku shangi shafye. ¹⁷ Wanshi umuntu ukuti wingatesha kuri ye, ukuti wingabika kapingu obe pari ye, ¹⁸ ukuti wingarabebeta kira rukyro no kumwesa kira nshita? ¹⁹ Kufika nshiatanshi iryo ukareka ukurorsha pari nebo, iryo ukunsha neka pakashita akatari pakwebati nkamine amate yangi? ²⁰ Nangura naribembuka, finshi ifyo firi kuri webi, webi weutamba abantu? Ninshi ubikire nebo ikyakuppeka, pakwebati naba ikisendo kuri webi? ²¹ Ninshi tawingerera ukubifya kwangi no kusenda amampuru yangi? Pantu pari nomba Nderara panshi mu rukungu; ukamfwaisha mu kukyengera, rero Nshakabepo."

Chapter 8

¹ Eryo Birudadi umwina Shu ayasukire kabiri asosere ati, ² "Ni ku nshita nshi ukasosera ifi fintu? Ni ku nsita nshi amashiwi ya kanwa kobe yakaba ikimwera ikikaramba? ³ Bushe Resa arapiribura umuringanya? Bushe Uwa maka yonse arapiribura uburungami? ⁴ Abana bobu barimubembukire; twarishiba iki, pantu abapere mu maboko ya membu shabo. ⁵ Rero erenganya nga warifwaire Resa mukushika kabiri waribikire ne ripusho ryobe ku Wa maka yonse. ⁶ Nga wariopororwa no kororoka, ninshi kuti aishingurusha umwine parwa webi no kukubwesha ku nkyende yobe iyabororoke. ⁷ Nangura intendekere yobe yari inono, naryorine ikipope kyakurekeresha kobe kukaba ukukaramba. ⁸ Napapata ipusha inkuro shafumako, kabiri pepeka, kufyo ifikorwe fyasambirire. ⁹ (Fwebi twafyerwefye mairi kabiri tatwaishiba ikiri kyonse pantu inshiku shesu pa kyar kimfute.) ¹⁰ Bushe tayakakufunde no kukweba? Bushe tayakarande amashiwi ukufuma mu mitima yabo? ¹¹ Bushe papura kuti yakura ukwabura umutonshi? Bushe amatete kuti yakura ukwabura amenshi? ¹² Iryo yakiri ayakatapa katapa ukwabura ukuputura, fyiibonsa ukukira ifimuti fimbi. ¹³ Efyaba inshira sha abo bonse abasura Resa; insubiro rya babura buresa rikapwa. ¹⁴ Ukukoshiwa kwakwe ku kaputurwa pa kati, ne kitetekere kyakwe kyanaka nga tandabubwe. ¹⁵ Ashintirira ku ng'anda, rero tayakamutungirire; araikatirira, rero tayakatarame. ¹⁶ Panshi ya kasuba ari uwakatapa katapa, no tumenwa menwa twakwe tuya ukukumana ibara ryakwe. ¹⁷ Imishira yakwe ipombana umupiri we ribwe; bafwaya inkende ya bune mu mabwe. ¹⁸ Rero uyu muntu nga aonaurwa, ukufuma munkyende myakwe, eryo irya nkyende ikamukanya no kusosa ati, 'Nshakubwene.' ¹⁹ Bona, uku "ekusangarara" kwa misango ya uyo muntu; ifimuti fimbi fikamena ukufuma mu mushiri umo wine munkyende yakwe. ²⁰ Bona, Resa takarekereshe umuntu wakaere; kabiri takasungirire nkita tubi. ²¹ Akesusha akanwa kobe ne nseko, imiromo yobe no kubirikisha. ²² Abo bonse abakupata bakafwikwa insoni; ne tenti ryakwa mubembu taryakeminine nakabiri."

Chapter 9

¹ Eryo Yobo ayasukire kabiri asosere ati, ² "Mukine naishiba ukutira iki kiri ififine. Nomba bushe umuntu kuti aba shani mubororoke na Resa? ³ Nga arefwaya ukunsana na Resa, tengamwasuka nangu muku umo mu miku amakana ayengi. ⁴ Resa arishirimuka mu mutima kabiri wa maka mu burumba; nani waikosha umwine kuri ye no kukwanisha- ⁵ uyo uusesha impiri ukwabura ukukyengyesha nangu umo nga ashipiribura mu bukari bwakwe- ⁶ uyo uusunanya ikyar ukufuma pa nkyende yakiko no kusunkanya inkenshi ishaikatirira. ⁷ Ni Resa umo wine uweba akasuba ukuna barika, kabiri kabara, uufimba pa ntanda, ⁸ uwanshika imyuru umwine no kutararika amaba pari bembu, ⁹ uurenga Ikiburi, Orion, ama pleiades, no kubungana kwa ku masamba. ¹⁰ Akite fintu ifikuru kabiri ifishingafwarishiwa, ne fintu ifyakupapa ifishingapendwa. ¹¹ Bona, enda nanebo, rero Nebo nshimubona; kabiri arapita, rero Nshimubwenesha. ¹² Nga asendapo fimo, nani engamukanya? Nani engasosa kuri ye ati, 'Finshi urekita?' ¹³ Resa takafumyepo ubukari; bakafwa bakwa Rahabu bamukontamine panshi. ¹⁴ Nifinga kanshi ningamwasuka, bushe nsare amashiwi ya kuranshanya na ye? ¹⁵ Nangura nari umurungami, Nshingamwasuka, Kuti narombafye inkumbu na kapingura wangi. ¹⁶ Nangura narikutire na ye aringasukire, Nshingasumina ukuti arekutika kwi shiwi ryangi. ¹⁷ Pantu aramputura umupwirapo no kufusha ifironda fyangi ukwabura umurandu. ¹⁸ Tansumisha ukubwesha umupu wangi; rero angisushamo ubukari. ¹⁹ Nga rashi rya maka,

bona, wa maka! nga ryashi rya muringanya, nani engamufinsha? ²⁰ Ngangura ndi mubororoke, akanwa kangi kakanseka; kabiri nga ndi uwabura akarema, amashiwi yangi yakantunga ukuba uwakaere. ²¹ Ndi uwabura akarema, rero Nshiisakamana ne mwine; Nsura umweo wangi. ²² Takipanga ubupusano, ekyo ndesosera ati onaura abantu ababura akarema pamo na babembu. ²³ Iryo ubwembya kuri perepere bwaipaya, aseka abakyusha abakaere. ²⁴ Ikyaro kyariperwa mu minwe ya bantu ababembu; Resa esara ifinso fya bakapingura bakiko. Nga te uyo akita iki, nomba nani uyo? ²⁵ Inshiku shangi shifurumuka ukukira katwara wa mbira uurebutuka; inshiku shangi nashibutuka; tashibona ubune ukuri konse. ²⁶ Shibutuka ngo bwato bapangia amatete ya papyrus, kabir nga kapumpe areya mukufuba ikyakurya. ²⁷ Nga nasosere ati nkarabako ku kuirishanya kwangi, ukuti nkafumyapo uburanda pa menso yangi o kusansamuka, ²⁸ Nkatina ukurosha kwangi konse pantu naishiba ukuti tawakambone uwakaere. ²⁹ Nkasekwa; kinshi, nomba, bushe ingyeshe pafye? ³⁰ Nasambire ne mwine na menshi makasa kabiri narengere amaboko yangi ukuba ayabusaka, ³¹ Resa kiti afyampura mukirindi, ne fyakufyara fyangi fikankana. ³² Pantu Resa te muntu, ngefyo ndi, ukuti kiti namwasuka, ukwebati kiti twaya bonse mukirye. ³³ Tapari kapingura pa kati kesu uwingatambarika amaboko yakwe pari fwebo babiri. ³⁴ Takuri naumbi kapingura uwingasenda inkonto yakwa Resa ukufuma kuri nebo, uwingareka ukuntinya. ³⁵ Nomba bushe kiti naranda no kukuna mutina. Rero ngefyo ifintu firi na nomba, Nshingakita iki.

Chapter 10

¹ Ninaka no mweo wandi; Nkaperu ukuituburura ukwa rutu ku kuirishanya kwandi; Nkaranda mu kusashira kwa mweo wandi. ² Nkasosa kuri Resa at, 'Mwinseka sana; Ndangeni ikyo murengesha. ³ Bushe kya bune kuri mwe ukuti murenkyusha, ukusura imirimo ya maboko yenu iryo muremwentura pa mapange ya babembu? ⁴ Bushe mwakwata amenso ya munofu? Buse mubona ngefyo muntu abona? ⁵ Bushe inshiku shenu shaba nge sha muntunse nangura imyaka yenu yaba nge myaka ya bantu, ⁶ ukuti mureipusha pa mampuru yangi no kufwairisha pa membu shangi, ⁷ nangura mwarishiba ukutira nshiri na murandu kabiri takuri nangu umo uwingamususha ukufuma ku kuboko kwenu? ⁸ Amaboko yenu yarimpopa no kumpanga bwino kwapamo, rero murentoborora. ⁹ Kuteni ku kusakamana, Ndemirumba, ukutira mwarimbumba nge roba; bushe mukambwesha kwi roba na kabiri? ¹⁰ Bushe tamwampongorora ngo mukaka no ku nsungurura nge fyakunwa? ¹¹ Mwarimfwika ne nkanda no munofu kabiri mwambirinkanya kya pamo na mafupa ne minofu. ¹² Mwarimperu umweo ne kipangano bukishinka; ubwasungo bwenu bwabakirira umupashi wandi. ¹³ Rero ifi fyonse mwarifisa mu mutima wenu- Narishiba ukutira ifi e fyo mwaretontankanya: ¹⁴ ukwebati nga Naribembukire, nga mwarishibire iki; ngatamwarekere aamampuru yangi. ¹⁵ Nga narikita buntaramisoka, karanda kuri nebo; kabiri nga Narikitire uburungami, Nshingemya umutwe wangi, e po ngiswiremo no buranda- boneni ukukyukutika kwandi! ¹⁶ Nga kyakwebati umutwe wandi warisumbwirwe, nga mwanshimpire nge nkaramo; eryo na kabiri nga mwairangire mwebene ne fikitwa fyakupapa ifya maka kuri nebo. ¹⁷ Mureta inte ishipyi kuri nebo no kurundapo ubukari bwenu pari nebo; mu ntasha na bashirika ba munofu. ¹⁸ Kinshi, kanshi, mwandetere ukufuma munda? Kanshi nga narekere umweo no kutira nga takwari irinso irya mbwenepo. ¹⁹ Nga nari kwati nsharipo; Ngarisenderwe ukufuma munda ukuya ku manda. ²⁰ Bushe inshiku shandi tashabafye ishinono? Rekeni kanshi, nsheni neka, pakweba ati ntusheko panono ²¹ epo nshiraya uko nshakabwere, ku mpanga ya mfimfi kabiri ku kimfute kya mfwa, ²² impanga iyafita ngo bushiku pakati, impanga ya kimfute kya mfwa, ukushaba inkonka iri yonse, uko urubuto rwaba ngo bushiku pakati."

Chapter 11

¹ Eryo Zopa umwina Naama ayasukire kabiri asosere ati, ² "Bushe ubu bwingi bwa mashiwi tabwingasukwa? Bushe uyu muntu, uwaisuramo ukuranda, e ngakyetekerwa? ³ Bushe ukuyumfwa kobe kwingarenga bambi ukutarara? Nga waseka, bushe takuri umo uwingakurenga insoni? ⁴ Pantu usosa kuri Resa ati, 'Ubusumino bwandi bwari buta, Ndi uwabura akarema mu menso yobe.' ⁵ Rero, arare, ukuti Resa akaranda no kwisura imiromo shakwe kuri webo; ⁶ ukweba ati akurange inkama ya mano! Pantu wa rupaka mukumfwikisha. Ishiba ukutira Resa afwaya ukufuma kuri webo ifinono ukukira ifyo amampuru yobe yaringwa. ⁷ Bushe kiti mwamumfwa Resa mukumufwairisha? Bushe kiti wamumfwikisha Uwa maka yonse bwino bwino? ⁸ Umurandu nakura ukukira umuru; finshi wingakita? Bushe kyashika nge mbo; finshi wingeshiba? ⁹ Ikipimo kya kiko kwarepa ukukira ikyaro, kabiri kya sarara ukukira bamba. ¹⁰ Nga apita no kwisarirapo umo, nga akuta umo ku bupingushi, nomba ni nani uwingamukanya? ¹¹ Pantu arishiba abanu babufi; nga abona mampuru, bushe teshiba iki? ¹² Rero abantu abapumbu tabomfwa; bakomfwa iryo punda wa mganga akafyara umuntu. ¹³ Rero bona ifyo wabika umutima obe mubororoke no kufisha amaboko yobe kuri Resa; ¹⁴ bona ukuti amampuru yari mu minwi yobe, rero ukweba ati wafibika ukutari ukufuma kuri webo, kabiri wisuminisha ububi ukwikara mu ma tenti yenu. ¹⁵ Eryo mukine ukemya ikinso kyobe ukwabura ikishibiro kya nsoni; mukinefye, ukashipa kabiri tawakatine. ¹⁶ Ukaraba ukukyura kobe; ukakibukisha nga menshi ayakamine. ¹⁷ Umweo obe ukabuta ukukira akasuba pakati; nangura kuri imfimfi, ikaba kwati rukyero. ¹⁸ Ukakingirirwa pantu kuri isubiro; mu maka, ukasanga umutende kui webo kabiri ukasanga ukutusha mu mutende. ¹⁹ Kabiri ukarara panshi mukutusha, kabiri takuri ukakurenga ukutina, mu maka, abengi bakafwaya ububire bobe. ²⁰ Rero amenso ya bantu bampura mafunde yakafirwa; tayakate ukwakupitira; isubiro ryabo rikaba kufimpura kwakuresha ukwa mweo."

Chapter 12

¹ Eryo Yobom ayasukire kabiri asosere ati, ² "Ukwabura ukutwishika muri bantu; amano yakabepa na mwebo. ³ Rero nakwata ukufwa nga mwebo; Nshikyeperepo pari mwebo. Mu maka, nani ushaishiba ifi fintu nge fi? ⁴ Ndi kyakusekapo ku bena muparamano- Nebo, umo uwakutire pari Resa kabiri uwayasukirwe na ye! Nebo, umuntu umurungami kabiri uwabura akarema- Nebo ndi kimo icyakusekapo. ⁵ Mu matontontanyo ya umo uuri mukutusha, kuri ukususha kwe shamo; atontontanyo mu nshira iireta amashamo ayengi kuri bo abo amakasa yabo yareipununa. ⁶ Ama teti ya bakapomwe yarasangarara, nabo abakarifya Resa bayumfwa ukukingirirwa; amaboko yabo e tu resa twabo. ⁷ Rero nomba ipusha inama, nasho shikakufunda; ipusha ifyuni fya murwerere, fikakufunda. ⁸ Nangu randa ku kyar, na kyo kikakufunda; isabi rya muri bamba rikaranda kuri we. ⁹ Ninama nshi pari ishaishiba ukuti ukuboko kwakwa Yahweh kwarikita iki? ¹⁰ Mukuboko kwakwe mwaba umweo wa kipema kyonse no mupu wa muntu onse. ¹¹ Bushe ukutwi takweshwa amashiwi ngefyo ikiponshi kyesha ifyakurya? ¹² Mu bakote mwaba amano; mukufura kwa nshiku mwaba ukumfwikisha. ¹³ Muri Resa mwaba amano no rupaka; akwata ukufunda no kumfwikisha. ¹⁴ Boneni, aratobaura, kabiri takingakurwa nakabiri; nga akaka umo, takwingaba uwingamukakura. ¹⁵ Boneni, nga aikatirira amenshi, yaroma; nga ayatuma, yarabomfya impanga. ¹⁶ Muri mwaba amaka na mano; abantu ababepekwa na kabepa bonse baba muri ye. ¹⁷ Atungurura abakafundisha ukya na amakasa mu buranda; apiribura abapigushi mu fipumbu. ¹⁸ Apokorora iminyororo ya maka ukufuma ku sha mfumu; abakaka ikisaru mu misana shabo. ¹⁹ Atungurura ba shimapapo ukuya na amakasa mu buranda no kupasa abantu barupaka. ²⁰ Afumyapo ukuranda kwa abo abakindikwe no kupoka ukumfwikisha kwa bakiroro. ²¹ Apogorora ukusurwa ku bana banakashi ba bufumu no kukakurura imishipi ya bantu abakosa. ²² Asokorora ifyafisama ifya mumfimi no kureta ikimfute kyashika pa rwarara. ²³ Arenga inko amaka, kabiri no kushonaura; Arakusha inko, no kubatungurura muri bu nkore. ²⁴ Apokorora ukumfwikisha ku ntungurushi sha bantu ba kyar; abarenga ukurubanta mu matororo umushiri inshira. ²⁵ Bapampata mu mfimi ukwabura urubuto; abarega abarebeshi ngo muntu ukorerwe.

Chapter 13

¹ Boneni, irinso ryandi rayribona fyonse ifi, ukutwi kwandi kwaryumfwa no kukitesha. ² Ifyo mwaishiba, na nevo e fyo nishiba; Nshiri munono kuri mwebo. ³ Kanshi, kuti natemwa ukuranda ku Wa maka yonse; Nefwaisha ukuranshanya na Resa. ⁴ Rero mwebo murensamba tutu no bufi; bonse muri bakondapa babura ubune. ⁵ Ee, ukuti bonse mwingekara mu mutende! Ukuti mwingaba amano yenu. ⁶ Umfweni nomba ukutontontanya kwandi; kutikeni ku kuromba kwa miromo shandi. ⁷ Bushe mukaranda ifyabipa pari Resa, kabiri bushe mukaranda ifyakumubepesha? ⁸ Bushe mukamuranga ukufutuka? Bushe mukatarika umurandu wakwa Resa? ⁹ Bushe kikaba ikya bune kuri mwebo nga amifyairisha? Bushe kuti mwamubepa ngefyo mwingabepa abantu. ¹⁰ Akamisokorora nga ni munkama mwarangire bukamfutu. ¹¹ Bushe ubukindami bwakwe tabwakamitinye, no mwenso wakwe ukuponena pari mwebo? ¹² Insosero shenu mapinda ayapangirwa ne mitoi; ubukingo bwenu bukingo bwapangwa ne roba. ¹³ Tekanyeni, ndekeni neka, pakweba ati rimbi kuti Naranda, rekeni ikingesa pari nevo kise. ¹⁴ Nkafumya umubiri wandi mu mafupa yandi; Nkasenda umweo wandi mu maboko yandi. ¹⁵ Boneni, nga angipaya, Nshakakwate isubiro irikashara; mukwipifya, Nkakingirira inshira shandi ku ntanshi yakwe. ¹⁶ Iyi e murandu wa kupusushiwa kwandi, pantu umuntu ushakwata bu resa tengesa kuri ye. ¹⁷ Resa, kutikeni bwino ku kuranda kwandi; rekeni ukusasa kwandi kwise ku matwi yenu. ¹⁸ Boneni nomba, Nimbika ubukingo bwandi bwino; Ningishba ukutira nshiri uwakaere. ¹⁹ Ni nani umo uwingantarika mu kirye? Ngawaisa mukukita iki, kabiri nga Narisangirwe no murandu, eryo Nganarikere tondoro eryo nokureko mweo wandi. ²⁰ Resa, kitafye ifintu fibiri kuri nevo, kabiri eryo Nshakafisame ku kinso kyenu: ²¹ fumenipo ukuboko kwa mutitikisha pari nevo, kabiri mwireka ukutinya kwenu ku nenge ukutina. ²² Eryo munkute, na Nebo raasuka; nangura rekeni nevo nande kuri mwebo, na mwebo mwarangasuka. ²³ Bushe amampuru yandi yaba yanga ne membu shandi? Rekeni ngishibe ukubifya kwandi no rubembu rwandi. ²⁴ Ninshi mufishira ikinso kyenu ukufuma kuri nevo no kunkita ngo murwani wenu? ²⁵ Bushe mukapakasa ibura ryauruka? Bushe mukakonka imipeti yauma? ²⁶ Pantu muremba ubukari bwa fintu pari nevo; kabiri murenga nevo ukupyaninina amampuru ya mukanwa kandi. ²⁷ Kabiri mubika amakasa yandi mukibikiro; muntambafye akatarumukira inshira shandi shonse; mwesha umushiri uko ifitende fya makasa yandi fya kyenda ²⁸ nangura naba nge kwaboraikireposwafye, nge raya iryo ububenshi burire.

Chapter 14

¹ Umuntu, uwafyarwa ku mwanakashi, ekarafye inshiku ishinono kabiri aisuramo amakyusho. ² Afuma pa kyar nge ruba no kutemwa panshi; aruba nge kimfute no kuroba. ³ Bushe muraroresha iki kyonse pari ifi? Bushe mwandeta mubupishi na mwebo? ⁴ Nani engafumya ikya bune ukufuma mu kya fiko? Tapari. ⁵ Inshiku sha muntu sharipendwa. Impendw ya meshi yakwe iri na mwebo; mwarimubikira ikipendo ashingapuramo. ⁶ Roresheni kumbi ukufuma kuri ye ukuti e ngatusha, ukweba ati e ngakankirwa inshiku shakwe ngo muntu wa maripiro nga kuti akite fyo. ⁷ Kuti kwaba isubiro ku kimuti; nga kyatemwa, kuti kyamena nakabiri, pakweba ati ikishinte kya kiko takirubire. ⁸ Nangura imishira ya kiko naikota mu kyar, ne kishiki kya kiko kyaryuma mu mushiri, ⁹ nomba nga kirenunsha amenshi, kikatumba no fumya imisambo nge ki muti. ¹⁰ Rero umuntu arafwa, asanguka uwanaka; mukinefye, umuntu arareka ukupema, eryo nomba ari kwi? ¹¹ Ngefyo amenshi yaruba mu mumana, ne fyo akamana karufya amenshi no kuma, ¹² e fyo na bantu

barara panshi no kukana ima nakabiri. Mpaka imyuru tairipo, tabakabuke nangu ukwima ukufuma muturo.¹³ Ee, ukuti kuti mwamfisa ku Mbo ukufuma ku mafya, kabiri kuti mwansungirako umufiseme ukufikira iryo ikipyu kyenu kyarapwa, ukweba ati mwarabika inshita yaringa ukwikara kurya eryo no kungita ku butunturu!¹⁴ Umuntu nga afwa, bushe akekara nakabiri? Nga nifyo, kuti Nafwaisha ukurorera ukunaka kwandi kurya mpaka ukukarwa kwandi nga kwaisa.¹⁵ Nga mwakuta, na Nebo kuti nayasuka. Kuti mwakwata ukukabira ifya mirimo ya maboko yenu.¹⁶ Kuti mwapenda no kusakamana intamuro shandi; tamwingafwairisha ururbembu rwandi.¹⁷ Ukuruba kwandi takwingakakatirwa mukyora; kuti mwafimba amampuru yandi.¹⁸ Rero ne mpiri shirapona no kube kibebe; na mabwe na ye yarafuma apo yaikara;¹⁹ amenshi yarasukurura amabwe; ukubunda kwa yako kusenda urukungu rwa kyar. Nge fi, monaura isubio rya muntu.²⁰ Ryonse muramukimfya no kufwa; mupiribura ikinso kyakwe no kumutuma ku kufwa.²¹ Abana bakwe nga barikindama, teshiba; nga batentemushiwa, tabona.²² Ofwafye ubukari bwa mubiri wakwe, no kurosha pa rwakwe.

Chapter 15

¹ Eryo Eriphazi umwina Tema ayasukire kabiri asosere ati, ² "Bushe umuntu wa mano kuti ayasuka ifyabura bwishibiro no kwisusha umwine no mwera wa kukapinda ka kukuryo? ³ Bushe kuti aranda insosero shabura ubuyo nangu ifyakuranda ifyo ashingakita bwino. ⁴ Ikinefye, wakyefya umukinshi kuri Resa; wafurunganya amapepo kuri ye, ⁵ pantu amampuru yobe yafunda akanwa kobe; usara ukukwata ururimi rwa muntu wa sarapuka. ⁶ Akanwa kobe karakuseka, te kandi; ikine, imiromo yobe yarakushinina. ⁷ Bushe ni webi wabarirepo ukufyarwa? Bushe wabikirwepo iryo takuraba imirundu? ⁸ Waryumfwa inkama ya bwishibiro bwa kwa Resa? Bushe urekyefya amano kuri we mwine? ⁹ Finshi waishiba ifyo tatwaishiba? Finshi waumfwa ifishiri na muri fwebo? ¹⁰ Kuri fwebo kwaba amandare na bakuru sana ukukira na bawiso. ¹¹ Bushe ukukosorwera kwa kwa Resa kwakypa kuri webi, amashiwi ya mutembo kuri webi? ¹² Ninshi umutima obe ukusendera? Ninshi amenso yobe yakapira, ¹³ ukweba ati upiribure umupashi obe kuri Resa no kufumba ayo mashiwi mu kanwa kobe? ¹⁴ Wanshi umuntu ukuti e ngabutishiwa? Wanshi uyo uwafyerwe ku mwanakashi ukweba ati engaba umuroroke? ¹⁵ Bona, Resa tabika isubiro nangura ni muri barya abamushiro; ikinefye, imyuru tayabutishiwa mu kubona kwakwe; ¹⁶ kanshi aramba shani umu uyo uwamuseru no bubi, umuntu uunwa amampuru nga amenshi! ¹⁷ Nkakuranga, kutika kuri nebo; Nkabirisha kuri webi ifintu nabona, ¹⁸ ifintu ifyo abantu ba mano baposere ukufuma kuri bashibo, ifintu ifyo ifikorwe fyabo tatyafashire. ¹⁹ Ifi efikorwe fyabo, kufyo kweka impanga yaperwe, kabiri muri bo umu umweni tapitire. ²⁰ Umuntu umubembu mukukaripwa emo apwishishwa inshiku shakwe, inshiku sha myaka shaperwa ku ukyusha ku kukyura. ²¹ Ikiunda kya mwensho kiri mu matwi yakwe; neryo ari mubunonshi, konaure akesa pari ye. ²² Tatontonkanya ati akabwera ukufuma mu mfimfi; urupanga ruremurora. ²³ Aya ku nkyende ishapusana ku mukate, aresosa ati, 'Uri kwi?' Arishiba ukuti ubushiku bwa mfimfi muri mupepi. ²⁴ Ukurosha no kukaripwa firemutinya; fimushinguruka, nge mfumu ireya ku burwi. ²⁵ Pantu namina Resa no kukita amatutuko ku Wa maka yonse, ²⁶ uyu muntu mubembu abutukira pari Resa no mukoshi uwaumarara, ne kya kukingirira ikyatikama. ²⁷ Iki kishinka, nangura aifimba ikinso na mafuta yakwe kabiri akorongaka amafuta pa musana wakwe, ²⁸ kabiri aikara na mumisumba yataruka; mu mayanda umu nangu umu tekaramo rero kabiri ishaipekanya ukusanguka iftantara. ²⁹ Takabe umukankara; ubunonshi bwakwe takatwaririre ne fikwatwa fyakwe tatyakaye mpanga yonse. ³⁰ Takafume ku mfimfi; umuriro ukomika amashinte yakwe; pa kupema kwa kanwa kakwa Resa akaya. ³¹ Mwimureka ukukyetekera mufintu fyafye, ukuitumpika umwine; pantu ifyafye e kirambu kyakwe. ³² Kikakitika iryo inshita yakwe tairapwa; imisambo yakwe tayakabe katapa katapa. ³³ Akasaba ifisabo fyakwe ifibishi nge bara rya ma grape; akaputaura amaruba ngo muti wa mu orife. ³⁴ Pantu abantu abashipepa bakaba kiswebewe; umuriro ukokya amatenti yabo aya mafisa kanwa. ³⁵ Bemita urubembu no kufyara amampuru; inda shabo shimita ubufi."

Chapter 16

¹ Eryo Yobo ayasukire kabiri asosere ati ² "Naryumfwa sana ifyo fintu ifyamusango uyu; bonse muri bakakoseresha bawerewere. ³ Bushe amashiwi yaye yakapwa? Finshi firubene kuri mwebi ukweba ati muyasuka nge ifi? ⁴ Na nebo kuti naranda nga mwebi, nga mwari nga nebo; Kuti Nakorongana no kurundanya amashiwi kyapamo kuri mwebi no kupukunya umutwe wandi pari mukukonya. ⁵ Kuti namikosha na kanwa kandi, no kutenta kwa miromo shandi kuti shamibwesha ukutusha! ⁶ Nga naranda ukukaripwa kwandi takurekyepa; nga nareka ukuranda, naraafwiwa shani? ⁷ Rero nomba, Resa, wanenga ukunaka; warenga urupwa rwandi ronse ukusarangana. ⁸ Wanenga ukuma, ikyo ikiri bunte pari nebo; ukushintirira kwa mubiri wandi kwimine pari nebo, kabiri kinshinkisha pa menso yandi. ⁹ Resa namputura mu bukari bwakwe no kumpakasa; Asumanya amenso yakwe mubukari; abarwani bandi baroresha amenso yabo pari nebo iryo aremputura apakati. ¹⁰ Abantu nabntaruka no tunwa twisuka pari nebo; nabansunka na kukirefu; nabakoronga ku kurwisha nebo. ¹¹ Resa nampera ku bantu abashipepa, no kumpsa mu maboko ya bantu ababembu. ¹² Narifye bwino, kabiri arimpur pakati. Mukine, arinsendera ku mukoshi no kumputaura mutuputurwa; kabiri arimbika nge butukiro. ¹³ Bakarasa bamifwi bakwe bashinguruka ukushinguruka monse; Resa arasa imfyo shandi kabiri tanshamo; apongorora indusha yandi pa mushiri. ¹⁴ Antura mfibumba kabiri nakabiri; abutusha pari nebo umushirika. ¹⁵ Naribira ikyakufwara kyandi pa nkanda yandi; Narirasa isengo ryandi pa mushiri. ¹⁶ Ikinso kyandi nakikashika no kurosha; pa nkopyo shandi paba ikimfute kya mfwa ¹⁷ nangura tamwaba ubunkarwe mu maboko yandi, ne pepo ryandi rintu ryabuta. ¹⁸ Ikyaro,

Chapter 17

takifimba pa muropa wandi; mwireka ukurira kwandi kukwate inkyende apakutusha. ¹⁹ Na nomba, boneni, inte yandi iri mu muru; uyo uunsuminisha ari pa muru. ²⁰ Mwe fibusa ntumfyeni, rero irinso ryandi riponesha imisoshi pari Resa. ²¹ Ndeipusha ku nte irya mu muru ku kutarikana na Resa ngefyo muntu aita ku mwinamuparamano! ²² Pantu iryo imyaka iinono naipita, Nkaya kaya ku nkyende ukufuma uko nshakabwerere.

Chapter 17

¹ Umupashi wandi nauroba, ne nshiku shandi nashipwa; imanda naiipekanishishisha nebo. ² Ikine bakapumya bari nanebo; irinso ryandi ryonse ribona ukukarifya kwabo. ³ Mpera nomba ikirayo, ipere kuri nebo na we mwine; nani naumbi uuri uukangafwa? ⁴ Pantu mwebo, mwe Resa, mwarifumya imitima yabo mukumfwisha; eikyo, tamwakabasumbure ukunkira. ⁵ Uyo uususha ifibusa pa kirambu, amenso ya bana bakwe yakafirwa. ⁶ Rero arinenga ukuba ikisekwa kya bantu; bamfwishira pa menso. ⁷ Irinso ryandi naryo narishintukira pa murandu wa kurosha; fyonse ifirundwa fya mubiri wandi fyondere nge kimfute. ⁸ Abantu abaororoka bakafwa umutombo kuri iki; umuntu uwakaere akaifundaiwira mu bantu abashipepa. ⁹ Umuntu umurungami akasunga inshira yakwe; uyo uwakaere akaba uwakosa kabiri uwakosa. ¹⁰ Rero pari mwebo bonse, konkanyenipo nomba; Nshakasangeo umuntu uwashirimuka pakati kenu. ¹¹ Inshiku shandi nashipita; amapange yandi nayashima, kabiri ifyo e kukabira kwa mutima wandi. ¹² Aba bantu, aba bakapumya, bapiribura ubushiku ukuba akasuba; urubuto ruri mupepi ne mfimfi. ¹³ Nga kyakweba ati ing'anda ndesubiramofye ni ku Mbo; kabiri nga naanshikira ikipuna kyandi mumfimi; ¹⁴ kabiri nga Nasosere ku kirindi ati, 'Niwebo tata,' na ku mwambo ati, 'Niwebo mayo nangu nkashi yandi,' ¹⁵ kansi isubiro ryandi ninshi riri kwi? Kwisubiro ryandi, nani e ngabona iriri ryonse? ¹⁶ Bushe isubiro rikaya ku mpongoro sha ku Mbo nga twatentemukira ku rukungu?"

Chapter 18

1 Eryo Birudadi umwina Shuh ayasukire kabiri asosere ati, ² "Nirirari ukareka ukuranda? Roresha, kabiri panuma twararanda. ³ Ninshi turependerwa nge ng'ombe, abatumpa mu menso yobe? ⁴ Webo weureiputura we mwine mu bukari bobo, bushe kyarokirekereshiwe pari webo nangu mabwe yafume pankyende apo yaikara? ⁵ Mukine, urubuto rwa muntu uubembu rukashima; ukukapa kwa muriro wakwe takwakabeke. ⁶ Urubuto rukaba urwafita mwi tenti ryakwe; inyari yakwe pa muru ikashima. ⁷ Intampuro sha maka yakwe shikepifiwa; amapange yakwe yakamuposa panshi. ⁸ Pantu akaposwa mwi sumbu ku makasa yakwe umwine; akaponena mukirindi icyafisama. ⁹ Ikiteyo kikamusenda pa kitende; ikiteyo kikamwikatirira. ¹⁰ Urukose narufiswa pari ye pa mushiri; ne kiteyo pari ye mu nshira. ¹¹ Umwenso naumurenga ukutina mu nshira shonse; bakamutamfisha pa tutende twakwe. ¹² Ubuonoshi bwakwe bukapiribukira mu nsara, na mafya yakaipekanya pari ye. ¹³ Ifiputurwa fya mubiri fikona urwa; mukine, iberi rya mfwa rikonura ifirundwa fyakwe. ¹⁴ Narepurwa ukufuma ku kusungwa kwe tenti ryakwe no kubutukira ku mfumu ya kutinya. ¹⁵ Abashiri bantu bakwe bakekara mwi tenti ryakwe pa numa babona ukuti urubwe narusarangana mu mayanda. ¹⁶ Imishira yakwe ikoma panshi; pa muru imisambo yakwe ikaputurwa. ¹⁷ Ukwibukisha kwakwe kukaroba pa kyarok; takakwate ishina mu musumba. ¹⁸ Bakabafumya ukufuma ku rubuto ukuya mu mfimi no batamfya ukufuma muri iki kyarok. ¹⁹ Takwata abana nangu ikitoto mu bantu bakwe, takwari uwapuswike uko aikere. ²⁰ Abo abekara ku kapinda ka kukuryo bakasunkanishiwa pafikitika kuri ye bushiku bumo; abo abekara ku kapinda ka kukuso bakatinishiwa kuri kyo. ²¹ Ikinne kine aya e mayanda ya bantu ababifi, icyende sha abo abashaishiba Resa."

Chapter 19

1 Eryo Yobo ayasukire kabiri asosere ati, ² "Miku inga mukankiyusha no kumputaura utupimfya na mashiwi? ³ Iyi miku ikumi rimo murengebaura; tamuremufwa ne nsoni ati murensunga ifibi. ⁴ Nga kishinka ukutira narirufyanya, ukurufyanya kwandi kube kusakamana kwandi. ⁵ Nga kyakweba ati mukaisumbura mwebene pari nebo no kubomfya ukuikyefya kwandi ukurwisha nebo, ⁶ eryo mufwire ukwishiba ati Resa arikita ikibi kuri nebo kabiri aringera mwi sumbu ryakwe. ⁷ Boneni, nabirikishe ati, "IFyongo!" rero nshikwetepo ubwasuko. Nakuta ku bwafwirisho, rero takuri umuringanya. ⁸ Arisara inshira yandi ukutira nshingapita, kabiri aribika imfimi mu nshira yandi. ⁹ Arimfura ubukata bwandi, kabiri arisenda ikisote kya bufumu ku mutwe wandi. ¹⁰ Arintobaura monse monse nge, kabiri Nindoba; asunka ubukata bwandi nge kimuti. ¹¹ Aimisha ubukari bwakwe pari nebo; ambona kwati ni umo pa firwani fyakwe. ¹² Abashirika bakwe besa kyapamo; bamfisamina ku fyuru no kwikara ukushinguruka itenti ryandi. ¹³ Abaika ba ndume shandi ukutari ukufma kuri nebo; abangishibe bonse barintaruka. ¹⁴ Ba rupwa barimfirwa; ifibusa fyandi ifyamparamisha fyarindabako. ¹⁵ Abo abareikara nga bashimukindikwa mu ng'anda yandi na basha bandi abanakashi bambona ngo mweni; ndi murebeshi mu menso yabo. ¹⁶ Nakuta ku musha wandi, rero tarengasuka nangura ndemupatikisha na kanwa kandi. ¹⁷ Umupu wandi kirubo ku mukashi wandi; kabiri ndi kya museru kuri abo abafyarwa mu nda muri mayo. ¹⁸ Nabaikyefye baransura; nga naima mukuranda, baranda ifibi kuri nebo. ¹⁹ Ifibusa fyandi fyonse ifyamparamishe nabampata; abo abo natemenwe nabampiribukira barendwisha. ²⁰ Amafupa yandi yakambitire ku nkanda yandi na ku munofu; impusukirafye ku nkanda ya mu meno yandi. ²¹ Ngufwireniko uruse, ngufwireniko uruse, mwe fibusa, pantu Resa ukuboo kwakwa Resa nakungikata. ²² Ninshi murensupira ngefyo Resa akita? Bushe mukekushiwa no mubiri wandi? ²³ Arare, ifyo amashiwi yandi nayarembwa! Arare, ifyo yakomenenwe mu kitabo! ²⁴

Arare, ukuti na karembere ka mukuba ne kyera fyakonkomenwe pe ribwe umuyayaya! ²⁵ Rero parwandi, narishiba ukuti kapususha wandi wa mweo, no kutira pa kurekeresha akeminina pa kyaro; ²⁶ panuma inkanda yandi, e kutira, uyu mubiri, naonaurwa, eryo mu mubiri wandi nkabona Resa. ²⁷ Nkamubona na menso yandi- Nebo, kabiri teumbi iyo. Umutima wandi urenkuyusha mukati. ²⁸ Nga mwasosa ati, 'Ifyo tukamupakasa! Umutenge wa makyusho yakwe uri muri ye,' ²⁹ eryo mukatine urupanga, pantu ikipyu kireta ukukandwa kwa rupanga, pakweba ati mwishibe ukutira kwariba ubupingushi."

Chapter 20

¹ Kabiri Zophar umwina Naama ayasukire kabiri asosere ati, ² "Amatontonkanyo yandi yanenga ukwasuka bwangu pa murandu wa kusakamana ukuri muri nevo. ³ Ndeumfwa ukukaripira ukushirenkidika, rero umupashi ukufuma mukumfwa kwandi urengasuka. ⁴ Bushe iki kishinka ukufuma ku nshita shakare, iryo Resa abikire umuntu mu kyaro: ⁵ ukukimfya kwa mubifi kwaripifiwa, ne nsansa sha muntu uushipepa kwakashita akanono? ⁶ Nangura ubutari bwakwe bwafia mu myuru, no mutwe wakwe wafika mu makumbi, ⁷ rero uyo muntu akaroberera nga mafi yakwe; abo abamumwenepo bakasosa ati, 'Ari kwi?' ⁸ Akoruka nge kiroto kabiri takasangwe; ikinefye, akatamfiwa nge kimonw kya bushiku. ⁹ Irinso iryamubwene taryakubonepo nakabiri; inkylene yakwe takamubonepo nakarya. ¹⁰ Abana bakwe bakaromba ubwerero ku bantu abapina; amaboko yakwe yakabweshwa ikyuma kyakwe. ¹¹ Amafupa yakwe yaisuramo no kwanga ukwa maka, rero kikarara panshi na ye mu rukungu. ¹² Nangura ubupurumushi bwarirowa mu kanwa kakwe, nangura aikifisa panshi ya rurimi rwakwe, ¹³ nangura akikatirira kabiri takisuminisha ukuya rero akisungirira mu kanwa kakwe- ¹⁴ ifyakurya mu mara yakwe fisanguka ifyarura; fisanguka sumu wa nsokanda mukati muri ye. ¹⁵ Amina ubunonshi, rero akafiruka nakabiri; Resa akafifumya mokitombo kyakwe. ¹⁶ Akonka sumu wa nsokanda; ururimi rwe fwafwa rukamwipaya. ¹⁷ Takasangarareko ku tu mana, ukupongoroka kwa buki na bata. ¹⁸ Akabweshwa ikisabo kya mirimo yakwe rero takaryeko; takasaminweco mu bunonshi anonka ukufuma mukwebo yakwe. ¹⁹ Pantu arekyusha no kurekeresha abapina; apokorwere mufikansa amayanda ayo ashakurire. ²⁰ Pantu taishibe ukwikuta umwine, takakwanishe kusunga kyonse ikyo akumbwa. ²¹ Tapari ikishere ikyo taonawire; eikyo ubunonshi bwakwe tabwakekaririre. ²² Mu bwingi bwa kyuma kyakwe akaponeka mu bwafya; ukuboko kwa onse uuri mukipowe kukamwimina. ²³ Iryo arifye mukwisusha ikitombo kyakwe, Resa akapisa ubukari bwakwe pari ye; Resa akakirosha panshi pari ye iryo arerya. ²⁴ Nangura uyo muntu akafurumuka ukufuma ku kyanso kya kyera, umufwi ukamurasa. ²⁵ Akifumya kunse pa numa yakwe no kubengeshima kwaisa ukufuma kwi ribu ryakwe. Umwenso waisa pari ye. ²⁶ Imfimi yatikama yabwerera pa ndarama shakwe; umuriro uushitarikwa ukamumina; ukamina ne fishere mwi tenti ryakwe. ²⁷ Imyuru ikasoskorora amampuru yakwe, ne kyaro kikamwimina nge nte. ²⁸ Ikyuma kya ng'anda yakwe kikaroba; ifipe fyakwe fikaya pa bushiku bwa kipu kyakwa Resa. ²⁹ Iki e kirambu kya mubifi ukufuma kuri Resa, iryashi bamusungira kuri Resa."

Chapter 21

¹ Eryo Yobo ayasukire kabiri asosere ati, ² "Kutikeni bwino bwino ku mashiwi yandi, kabieri rekeni iki kube bupe bwa kukseresha kuri nevo. ³ Mbepeni, kabiri na nevo nararanda; pa numa ninanda, ntumfyeni. ⁴ Nga nevo, bushe kuirishanya kwandi ni ku muntu? Ninshi nhingabera uwabura ukutekanya? ⁵ Rosheni pari nevo no kupapuka, kabiri mubike amaboko yeni pa kanwa. ⁶ Iryo natontonkanya pa makyusho yandi, ndomfwa umwenso, no kututuma kwanasha umubiri wandi. ⁷ Ninshi abantu ababembu bakonkanishapo ukwikara, bakota, kabiri bakura na murupaka? ⁸ Ifikorwe fyabo fyaikara nabo mu menso yabo, na bana babo baikara pa menso yabo. ⁹ Amayanda yabo ya mutende ukufuma mutina; takuri nangu n nkonto yakwa Resa pari bo. ¹⁰ Ing'ombe shabo shirafyara; tashifirwa ukita ifyo; ng'ombe shabo shirafyara kabiri tashipurumuna. ¹¹ Batuma abana babo ngo mukuni, na bana babo barashana. ¹² Bemba ku tuoma na masese no kusangarara ne nyimbo sha fiunda. ¹³ Bapwisha inshiku shabo mu bunonshi, kabiri baya panshi ku Mbo umutararira. ¹⁴ Basosa kuri Resa ati, 'Fuma kuri fwebo pantu taturefwaya ukwishiba inshira shobe. ¹⁵ Wanshi Uwa maka yonse apo twingamushinshimuna? Bunonshi nshi twingakwata nga twa pepa kuri ye?' ¹⁶ Boneni, bushe ubunonshi bwabo taburu mu maboko yabo? Nsakwata fyakukita no kufunda kwa bantu ababifi. ¹⁷ Miku inga iyo inyari ya bantu ababembu rishima, nangu ati amaranda yabo ukwisa pari bo? Miku inga iryo kikitika ukuti Resa asaranganya ukurira pari bo mu kipyu kyakwe? ¹⁸ Miku inga iyo basanguka kwati fishiki ku ntasni yamwera nangu nga makapa ayo ikipupu kingorura? ¹⁹ Musosa ati, 'Resa abika umurantu wa umo pakuti abana bakwe bapepe' Rekeni akipepere umwine, pakweba ati e shibe umurandu wakwe. ²⁰ Rekeni amenso yakwe yabone ubonaushi bwakwe, kabiri rekeni anwe ikipyu kya Wa maka yonse. ²¹ Pantu finshi asakamana pa rupwa panuma yakwe iryo impendwa ya myeshi yakwe tairaputurwa? ²² Bushe kuti afunda uuri onse ubwishibiro apo apingura nabo ababa pa muru? ²³ Umuntu umo afwa mu maka yakwe yonse, iryo ari uwatararira umupwirapo no kuikyefa. ²⁴ Umubiri wakwe wiswiremo umukaka, no bumfyompo bwakwe nabubomba. ²⁵ Na umbi umuntu afwa mu kusashira kwa mweo wakwe, umo ushakumineko ku kiri kyonse ikya bune. ²⁶ Barara panshi ukupashanya mu rukungu; imyambo shibafimba bonse. ²⁷ Boneni, narishiba amatontonkanyo, ne nshira shandi umo mufwaya ukundufyanya. ²⁸ Pantu musosa ati, 'Bushe ing'anda ya mwana mfumu iri kwi? Bushe itenti iryo umubifi aikeremi iri kwi?' ²⁹ Bushe tawaipushapo umuntu umurendo? Bushe tawaishiba ifishibiro ifyo bengaranda, ³⁰ ukweba ati umuntu umubifi engasungwa ukufuma ku bushiku bwa kakyura, no kweba ati engatungururwa ukufuma ku bushiku

bwa kipyu? ³¹ Nani engaseka isnhira sha muntu umubi pa kinso kyakwe? Nani akamubwesha pafyo akita? ³² Rero akafyarwa ku manda; abantu bakasunga inshishi yakwe. ³³ Iroba rya mwirungu rikarowa kuri ye; abantu bonse bakamukonka, ngefyo bari imintependwa ku ntsnhi yakwe. ³⁴ Ninshi kanshi ureikseresha ne fyabura amano, e po mu masuko yobe tamuri ikiri kyonse rero ubufiye?"

Chapter 22

¹ Eryo Elifazi umwina Temani aayasukire kabiri asosere ati, ² "Bushe umuntu wa mano kuti abomfiwa kuri Resa? Bushe umuntu uwakyenjera kuti ayafwafye umwine? ³ Bushe kintu nshi e nga mwenapo umwine Uwa maka yonse e ngasanga mu bororoke bobo? Bushe nangu ukunonkerapo pa mibere yobe iyakaere? ⁴ Bushe ni pa muranda wakuti wari mupetamina kuri ye ukuti engakukaripira no kukusenda ku bupingushi? ⁵ Te pa murandu wa bubifi bobo ubukuru? Bushe takwaba impera ku mampuru yobe? ⁶ Pantu urefwaya ifikakiro ukufuma kuri ndume yobe apabura umurandu, kabiri naufumyapo ifyakufwara ukufuma ku bwamba. ⁷ Taupere amenshi ku bantu abanakire ku kunwa; naufumyapo umukate ukufuma ku bantu abari ne nsara ⁸ nangura weba, umwaume wa maka, waripyana isonde, nangura weba, umuntu wakindama, warikeremo. ⁹ Nautamfya ba mukamfwirwa ukwabura akari konse; amaboko yababura bawishi nayatobaika. ¹⁰ Eikyo, ifiteyo nafikushinguruka, no mwensho urekushupa. ¹¹ Pari imfimi, pakweba ati taurebona; amenshi ayengi nayakufimba. ¹² Bushe Resa taba mu muru umwasansama? Roresheni ubutari bwa ntanda, ifyo shaba! ¹³ Muranda ati, 'Finshi ifyo Resa aishiba? Bushe kuti apingura ukufuma mu mfimi yatikama? ¹⁴ Amakumbi yatikama nayamufimba, pakweba ati taretubona; endera mu muru. ¹⁵ Kutu wasunga inshira shakare isho ababifi ba baume baenderemo- ¹⁶ bonse abo abasenderwe iryo inshita yabo tairafika, abo ebo imifura yabo yasendwa nge mironga, ¹⁷ abo abasosa kuri Resa ati, 'Fuma kuri fwebo'; abo abasosere ati, 'Finshi ifyo Uwa maka e ngakita kuri fwebo?' ¹⁸ Rero esusha amayanda yabo ne fintu fya bune; amapange ya bantu ababifi yaba ukutari ukufuma kuri nebo. ¹⁹ Abantu abarungami babona ubuyo bwabo no kusangarara; bantu bakaere barabaseka ku kubapumya. ²⁰ Baranda ati, 'Mukine abo abemina fwebo bariputwirwe; umuriro warofeshe ifikwatwa fyabo.' ²¹ Nomba suminishanyeni na Resa kabiri beni no mutende na ye; muri iyo nshira, ifya bune fikesa kuri mwebo. ²² Pokerereni, ndemipapata, ukwarurwa ukufuma ku kanwa kakwe; bikeni ifyebo fyakwe mu mutima wenu. ²³ Nga mwabwererera ku Wa maka yonse, mukakurwa, nga mwabubika ububifi ukutari ukufuma ku ma tenti yenu. ²⁴ Biken i fipao fyenu panshi mu rukungu, ikipao kya goride pa mabwe ya mironga. ²⁵ eryl Uwa maka yonse akaba ikipao kyenu, silfere wa bune kuri mwebo. ²⁶ Pantu iryo mukasanga ubune mu Wa maka yonse; mukasansamwina ifinso fyenu kuri Resa. ²⁷ Mukapepa kuri ye, kabiri akamyumfwa; mukarapa kuri ye. ²⁸ Kabiri mukapampamika ikiri kyonse, kabiri kikakitika kuri mwebo; urubuto rukabengeshima mu nshira shenu. ²⁹ Resa araponya umuntu uwaisansabika, kabiri asungirira umo uyo uwaisara amenso yakwe. ³⁰ Akapusha no muntu utari wakaere; akapusuka ukupitira ku minwe yabo iyasanguruka."

Chapter 23

¹ Eryo Yobo aayasukire kabiri asosere ati, ² "Na rero ukuirishanya kwandi kwasashira; ukuboko kwandi nakufina pa murandu wa kuteta kwandi. ³ Yangu, kanshi Nebo nga njishibire uko ni nga musangira! Yangu, kanshi Nebo nga ndifikire ku nkyende yakwe! ⁴ Nga naritwere umurandu wandi kuri ye na kanwa kandi kaisuramo ifya kuipokorora. ⁵ Kutu nasambirira amashiwi kuri ayo ayasuka nebo kabiri nganariumfwikisha ifyo aranda kuri nebo. ⁶ Bushe kuti apusana na nebo mu kukosa kwa maka yakwe? Iyo, kuti aumfwa kuri nebo. ⁷ Parya epo umuntu umororoke akwata ukupusana na ye. Muri iyi nshira nkaba uwakaere umuyayaya kuri kapingura wandi. ⁸ Boneni, nga naya kukabanga, rero tariko kurya, na kumasamba, rero Nshimusanga. ⁹ Ku kuso, uko abombera, rero Nshimubona, na ku kuryo, eko aberama umwine ukuti ni kwata ukumubona. ¹⁰ Rero arishiba inshira iyo ni ngendamo; iryo angesha, kuti nafuma kwati ni goride. ¹¹ Urukasa rwandi rukaka mukwangufyanya mu ntampuro shakwe; ngikara mu nshira yakwe kabiri nshifumamo no kufumamo. ¹² Nshakakwate ukufuma ku fipope fya miromo yakwe; nkasanga ifyebo fya mukanwa kakwe ukukira pakikwata kyafyakurya fyandi. ¹³ Rero nga arora kumo, ni nani uyo uwinga mwarurura? Ikyo afwaya, ekyo akita. ¹⁴ Pantu akafikirisha ikipope kyakwe pari nebo; ifyaba ifyafurisha nga bena. ¹⁵ Eikyo, nebo nsakamanina mu kyeni kyakwe; iryo ndetontontanya pari ye, nebo ndamutina. ¹⁶ Pantu Resa arenga umutima wandi ukunaka; Uwa maka yonse aransakamika. ¹⁷ Imfifi taiposere kumpera, pa murandu wakufita kwa mfifi uko kwafimba pa menso yandi."

Chapter 24

¹ Kinsh inshita shakupingura abantu ababi tashabikirwe no Wa maka yonse? Kinshi abo bonse ababa abakishinka kuri Resa tababwena inshiku shabupingushi bwakwe ukwisa? ² Kwariba abantu ababi abafumya ifishibiro fya mipaka; kuri abantu ababi abasenda imikuni ya mpanga ku maka no kuibika pa fikyemi fyabo. ³ Basenda punda wa abo bonse ababura ba shibo; basenda ne ng'ombe iirume iyakwa mukamfwirwa nge kikingo. ⁴ Bena bapatikisha abantu abapina ukufuma munshira shabo; abantu abapina aba kino kyarobona barafisama ukufuma kuri bo. ⁵ Bona, aba bantu abapina baya ku nkito shabo nga ba punda ba mpanga mu matororo, mukufwairisha ifyakurya; rero abena Araba barapera kuri bo ifiryo fya bana babo. ⁶ Abantu abapina basepa ubukyushi mu mabara ya bantu bambi; basaba ifitwaro fya myangashi mu mabara ya bantu ababi. ⁷ Bena barara ubwamba ubushiku bonse ukwabura ifyakufwara; bena tabakwata

ifyakufimbana mu nshita ya mpepo.⁸ Bena baba ababomba no mume wa ku mpiri; bena barara mupepo na mabwe ayakuru pantu tabakwete umwa kuuba.⁹ Kwariba abantu ababi abafumya kashiwa kwi bere rya banyinabo, na bantu ababi abasenda abana baikye ngo bukingo ukufuma ku bantu abapina.¹⁰ Rero abantu abapina benda ubwamba ukwabura ifyakufwara; neryo baba ne nsara, basenda imyanshi ya ng'ano iya bantu bambi.¹¹ Abantu abapina bapanga amafuta mukati kafibumba fya bantu ababi; basepa mu mabara ya myangashi ya bantu ababi, rero bakyura ne kiraka.¹² Ukufuma kunse ya musumba kuri ukuteka kwa barefwa, ne kikoromo kya bakyenwa kirerira ukufwaya ubwafwirisho. rero Resa tomfwa ukuirishanya.¹³ Bamo aba bantu ababi bapata urubuto; tabeshiba ne nshira ya ruko, neryo ukuti bekare mu nshira yaruko.¹⁴ Ribe urubuto rwa kasuba tarurapwa ikipondo kima no kuya ipya umupina no muranda; mu nshita ya bushiku aba ngo mupupu.¹⁵ Kabiri, ne rinso rya mukyende rirorera ikyunguro; asosa ati, "Takuri irinso irikambona." Arufyanya ne kinso kyakwe.¹⁶ Mu mfimfi abantu batoba mu mayanda rero bena baraisarira mu nshita ya kasuba, tabasakamana urubuto.¹⁷ Kuri bo bonse, imfimfi iyafitisha yaba ngo rukyero; pantu baba bakibusa ne fitinyu mu mfimfi iya fitisha.¹⁸ Mukwangufyanya barapita, eikyo, nge kintu ikyapepuka pa muru wa menshi; ikifuro kya kyaroyabo kyaritipwa, takuri nangu umu uuya mukubomba mu mabara yabo aya myangashi.¹⁹ Nga fintu fine ikirara no kukaba fisungurura amabwe ya menshi no kuyarenga ukuba amenshi, eflyo ne manda shisenda abo bonse ababifya.²⁰ Inda iyo iya mufyere ikamuraba; umutiti ukarya nge kyarowa; takebukishiwe na kabiri; muri iyi nshira ububifi buri no kuputurwa nge kimuti.²¹ Umubifi apakasa umwanakashi ing'umba ushafyarapo abana; takita ikisuma kuri mukamfwirwa.

²² Rero Resa ku maka yakwe arafumyapo ababuramba; aratarama kabiri takosha bena mukuba no mweo.²³ Resa abarenga ukutontonkanya ukuti bari abakingirirwa eryo baraba abansansa pari iki, rero amenso yakwe yaba munshira shabo.²⁴ Aba bantu barisansabikwa; rero, mukashitafye akanono, bari no kupita; mukine, bari no kutentemunwa; bari no kuronganikwa kyapamo nga bonsefye; bari no kufumishiwapo pa muru nga imitwe ya ng'ano.²⁵ Nga takiri ifi, ni nani uwinga nshinina ukuba uwa bufi; nani e ngarenga amashiwi yandi ukuba ayafye?"

Chapter 25

¹ Eryo Bildadi, umwina Shua ayasukire kabiri asosere ati, ² "Ubutekeshi na katina fyaba na ye; apera inkonka muffuro fyakwe ifitari mu muru. ³ Bushe kwariba impera ku fita fyakwe? Ni pari nani apo urubuto rwakwe rushisanika? ⁴ Kinshi ikingarenga umuntu ukuba umororoke na Resa? Uwafyarwa ku mwanakashi kinshi e ngabera uwakaere, uwapokererwa kuri ye? ⁵ Bona, no mwenshi tawaba na rubuto kuri ye; intanda tashabuta mu menso yakwe. ⁶ Parifye umuntu uwakypesha, uwaba mwambo- umwana mwaume wa muntu, uwabafye mwambo!"

Chapter 26

¹ Eryo Yobo ayasukire kabiri asosere ati, ² "Ifyo webo wa afwirishe umu uushakwete amaka! Ifyo webo wapususha ukuboko ukushakwete amaka! ³ Ifyo webo wapanda amano ku ushakwete! ⁴ Nikukwafwirisha kwakwa nani webo warandira aya mashiwi? Wakiba mupashi wa kwa nani uwafumine kuri webo? ⁵ Abafwa na barengwa ukututuma, bonse abo ababa panshi ya menshi na bonse abekara muri ye. ⁶ Imanda tashafimbwapo kuri Resa; no bonaushi bwine tabwafibwapo kuri ye. ⁷ Ayansa ku kapinda ka ku kuso umuru murwerere, kabiri akobeka ikyaro apabura akantu. ⁸ Abika kyapamo amenshi mu makumbi yakwe ayatikama, rero amakumbi tayarepuka ku kufina kwa yako. ⁹ Afimba pa muru wa mweshi no kubika amakumbi yakwe pari wena. ¹⁰ Arifukura ikishirwa ikyashinguruka pa muru wa menshi nge kishirwa pakati ka rubuto ne mfimfi. ¹¹ Ifikakiro fya myuru firasunkana no kutenkana nga ashebaura. ¹² Atararika bamba na maka yakwe; ku mano yakwe aisarire Rahabu. ¹³ Ku mupu wa myona yakwe arenga urwerere ukubengeshima ukuboko kwakwe kwa purinkenye irisoko ikyarebutuka. ¹⁴ Bona, ifi fyonse rero fya kunsefye ya mikitire yakwe; ifyo kwaba ukwakypa ukuteperesha kwakwe! Nani uwingatesha ikiburukuto kya maka yakwe?"

Chapter 27

¹ Yobo arikenkenyepo ukuranda kabiri asosere ati, ² "Kinefye ifyo Resa aba uwa mweo, uufumishepo umuringanya wandi, Uwa maka yonse, uurengere ubwikashi bwandi ukurura, ³ uryo umweo wandi uri muri nebo, no mupu ukufuma kuri Resa uri mu myona yandi, ifi eflyo ndi no kukita. ⁴ Imiromo yandi tayakarande fyabupondamishi, nangu ururimi rwandi ukuranda ifyabufi; ⁵ Nshakasumine ukweba ati mweba batata namurungika; mpaka ukufwa kwandi nshakakane bumpomfu bwandi. ⁶ Nkekatisha uburungami bwandi nshakabureke bukaye; amatontonkanyo yandi tayakansebaneye inshiku shonse isha mweo wandi. ⁷ Rekeni umurwani wandi abe ngo mubifi; rekeni no yo uwanfinina abe ngo muntu wabupondamishi. ⁸ Risubiro nshi umuntu uwabura Resa akwata iryo Resa amupatururako, iryo Resa akasenda umweo wakwe? ⁹ Bushe Resa akomfwa ukurira kwakwe iryo amafya yakesa pari ye? ¹⁰ Bushe akasansamukira mu Wa maka yonse kabiri no ku kuta kuri Resa inshita shonse? ¹¹ Nkamifunda ifikumine ukuboko kwakwa Resa; nshakafise amatontonkanyo ya Wa maka yonse. ¹² Boneni, bonse namubona ifi mwebene; ninshi nombwa mwarandira ifi fyonse ifyabungwa? ¹³ Iki e kyaniko kya muntu umubifi kuri Resa, ikikwatwa kya bamutitikisho ikyo apokerera ukufuma ku Wa maka yonse:

¹⁴ Abana bakwe nge basanduruka, bafirirafye urupanga; na bana bakwe tabakakwatapo ifyakurya ifingi. ¹⁵ Abo

abakasharapo bakashikwa ku kikuko na bamukamfwirwa babo tabakabaroshe. ¹⁶ Nangu umuntu umubifi aturika sirufere ngo rukungu, no kuturika ifyakufwara kwati ribumba, ¹⁷ kuti aturika ifyakufwara, rero abantu abarungami bakafifwara na bantu abakaere e bakakana sirufere umo baberere abene, ¹⁸ Akura ing'anda yakwe kwati ni tandabube, kwati mutanda urya umurinshi apanga. ¹⁹ Arasendama mubusanshi umukankara, rero takatwaririre ukukita ifyo; e sura amenso yakwe, no kusanga fyonse nafiya. ²⁰ Umwenso wa mukungura kwati menshi; ikipupu kiramusenda ubushiku. ²¹ Umwera wa ku kabanga wa musendaika, na ye aya; aramupyanga ukumufumya pa nkyende yakwe. ²² Kiraiposa pari ye kabiri takireka; areshako ukuipasha ku kuboko kwa kiko. ²³ Kiratotera amaboko ya kiko pari ye no ku murishisha ikiunda ukumufumya pa nkyende yakwe.

Chapter 28

¹ Mukine kuri umukoti wa silfere, ikyende uko baroporora goride. ² Ikyera kifuma mu mushiri; umukuba usungururwa ukufuma kwi ribwe. ³ Umwaume abike mpera ku mfimfi no fwaya fwaya, mpaka na ku mpera, amabwe ya fye kabiri ya mfimfi ya finisha. ⁴ Esura ikikomeneno umo abantu bekara, inkyende iyarabwa ku makasa ya bonse. Apitanina ukutari na bantu; ashinguruka ukuya no kufuma. ⁵ Nomba parwa kyaro, umo umufuma umukate, kipiribwirwe panshi ngo muriro. ⁶ Amabwe ya kiko ni nkyende uko saphire isangwa, no rukungu rwa kiko mwaba goride. ⁷ Takwaba ikyoni kya kurya ikyaishiba inshira kuri kyena, nangura menso ya kipururu tayabona. ⁸ Inama sha kirumba tashaendamo muri irya nshira, nangura ni nkaramo ya bukari tayapitamo. ⁹ Umwaume abika amaboko pa ribwe ryakosa; apiribura impiri ku mishira. ¹⁰ Aputura insare pakati ka mabwe; amenso yakwe ya bona ifintu ifisuma kurya. ¹¹ Akaka utumana pakutira taturepita; ikyafiswa kurya areta ku rubuto. ¹² Bushe amano yakasangwa kwisa? Bushe inkyende ya mukyetekanya yaba kwisa? ¹³ Umuntu taishiba umutengo wa kiko; takisangwa mu mpanga ya kwikaramo. ¹⁴ Amenshi yashika panshi ya kyaro ya sosa ati, 'Takiri muri nebo'; bamba asosa ati, 'Takiri na na nebo.' ¹⁵ Takingashitwa pari goride; nangura silfere tengapimwa ku mutengo wa kiko. ¹⁶ Takingaringanishiwa na goride wa Ophir, nangu ubukindami bwa onyx nangu saphire. ¹⁷ Goride na cristo tafingaringanishiwako; tafingakabushanishiwa ku fyakufwara fya goride. ¹⁸ Tapari ikingarumburwa ukuringa mukupanga kwa coral nangura jasper; mikine, umutengo wa mano warikira ba rubi. ¹⁹ Topazi wa ku Kushi tayingana na ye; kabiri tayengaringanishiwa kuri goride waropororwa. ²⁰ Uufuma kurya, nomba, kwaisha amano? Bushe inkyende ya mukyetekanya iri kwi? ²¹ Amano yarifiswa ukufuma kuri fyonse ifya mweo kabiri yasungwa ukufiswa ukufuma ku fyon fya murwerere. ²² Ubunaushi ne mfwa fisosa ati, 'Twaumfwapofye impupirishi pari kyena na matwi yesu.' ²³ Resa omfwikisha inshiira ya kuri ye; arishiba inkyende ya yako. ²⁴ Pantu abona impera ya kyaro kabiri abona pa ya myuru ponse. ²⁵ Apangire amaka ya mwera no kusaranganya amenshi mukupimwa. ²⁶ Apangire ikambisho ku mfura ne nshira ku kuburukuta. ²⁷ Kabiri abwene amano no kuyabirisha; ayapampamike, mukine, kabiri ayafwairishe. ²⁸ Ku bantu asosere ati, 'Bona, akatina ka kwa Resa-e kutira amano; ukufuma ku bubi e mukyetekanya.'"

Chapter 29

¹ Yobo abwekeshepo ukuranda no kusosa ati, ² "Iye, kanshi nga nari ngefyo nari mu myeshi yapita iryo Resa arensunga, iryo irampi ryakwe ryarebengeshima pa mutwe wandi, ³ ne ryo naendere mumfifi ku rubuto rwakwe. ⁴ Iye, kanshi nga nari ifyo nari mukupya kwa nshiku kwandi iryo bukibusa bwa kwa Resa bwari mwi hema ryandi, ⁵ iryo Uwa maka yonse ari na nebo, na bana bandi bashingurwike, ⁶ iryo inshira yandi yafimbirwe no mukaka, ne ribwe ryamfumishe utumana twa mafuta! ⁷ Iryo nafumine ku mpongoro ya musumba, iryo naikere mu nkyende ya musumba, ⁸ abarumendo barimbwene no kuntaruka mu muginshi, na bakoroki baimine no kwiminina pa murandu wandi. ⁹ Abana bamfumu abanakashi barereka ukuranda nga naisa; barebika amaboko yabo pa tunwa. ¹⁰ Amashwi ya baume bakindama yareshima, ne ndimi shabo sharekambatira ku mutenge wa tunwa twabo. ¹¹ Pantu amatwi yabo yaringufwirire, barepaara; iryo amenso yabo yambwene, yarimpere bunte no kunsuminisha ¹² pantu napuswishe uyo uwri umupina nga arira, na uyo uushakwete wishu iryo takwete uwakumwafwa. ¹³ Iparo rya uyo uwafwaya ukufwa ryaishire kuri nebo; narengere umutima wakwa mukamfwirwa ukwimba ne nsansa. ¹⁴ Nafwere uburungami, nabo bwarimfwikire; umuringanya wandi wari nge raya ne kisote. ¹⁵ Nari amenso ku mpofu; nari amoro ku baremana. ¹⁶ Nari wishu ku baburisha; narefwairisha umurandu na kuri onse uo nshaishibe. ¹⁷ Natobere insekete sha muntu usharungama; Nafumishe akabi ukufuma pakati ka meno yakwe. ¹⁸ Eryo nasosere ati, 'Nkafwira mu kinsa kyandi; Nkafusha inshiku shandi ngo musensenga. ¹⁹ Imishira yandi naisanganina ku menshi, no mume uba misambo yandi ubushiku bonse. ²⁰ Ubundami bwaba muri nebo ryonse, no buramba bwandi ryonse buba ubupya mu minwe yandi.' ²¹ Abantu barekutika kuri nebo; barendorera; bareikara tondoro ku kumfwa ukukoserasha kwandi. ²² Panuma amashiwi yandi nayapwa, tabareranda nakabiri; ukuranda kwandi kwarepona nga menshi pari bo. ²³ Ryonse barerorera pari nebo ngefyo barorera imfura; bareisura utunwa twabo sana ku kunwa mu mashiwi yandi, ngefyo bengakita ku mfura yakitarawe. ²⁴ Namwentwire pari bo iryo tabareenekera; tabakene urubuto rwa pa menso yandi. ²⁵ Nasarire inshira yabo kabiri naikere nge mfumu yabo; Naikere kwati ni mfumu mu bushirika bwa iko, kwati ni umo ukoserasha abarerosha.

Chapter 30

¹ Nomba abo abari abaikye pari nebo tabakwete nangu kimo kanofye ukupumya pari nebo-aba abaikye abo bashibo

ningaresha ukusuminisha ukubomba ku mbwa sha pafitekwa fyandi. ² Mukinefye uburamba bwa maboko ya bashibo, finshi fingangafwa-abaume abo uburamba bwa kukura kwa myaka yabo nayapwa? ³ Baryondere ku kipowe ne nsara; baresuma pa mushiri wauma mu matororo na mukiswebebe. ⁴ Bareputura ifimuti fya mukyere na mabura ya mpanga; imishira ya fipyango e yari fyakurya fyabo. ⁵ Babafumishe mu bantu ababapundirire ngefyo bapundirira kaborara. ⁶ Eikyo baikere mu marungu, mukyengo na mu mabwe. ⁷ Babirikisha mu mpanga nga ba punda kabiri bakorongene pamo mu mishitu. ⁸ Bari bana baume bafipumbu, mukine, abana baume ba bamunshirumburwa! Ba bafumishe mu mpanga na membya. ⁹ Rero nomba nasanguka umutwe wa rwimbo rwabo; Nasanguka ikyakurandapo kuri bo. ¹⁰ Nabansura no kwiminina apari na nebo; tabarereka no kufwisa amate pa menso yandi. ¹¹ Pantu Resa nakakura inkakisho ku fikakiro fyandi no kunkyusha, na abo abampatire nabamposa ukufuma ku kinso kyandi. ¹² Kukuboko kwandi ukwa kukuryo kwaima bukipondoka; nabangimya no kundarika pa mupiri wa fisoso fyabo. ¹³ Naboaura inshira yabo; basunka ikinkunka kuntanshi yandi, abantu tabakwete no wakbaresha. ¹⁴ Besa kuri nebo nge bumba rya bashirika ukupitira mukipunda kya kibumba kya musumba; mukati ka bonaushi bendera muri nebo. ¹⁵ Umwenso naupiribukira pari nebo; ubukindami bwandi bufumishiwepo ngo mwera; ubunonshi bupwire nge kumbi. ¹⁶ Nomba umweo wandi urefuma muri nebo; inshiku ishingi ishakukyura shiri pari nebo. ¹⁷ Mu bushiku amafupa muri nebo yarekokota; ubukari uburensuama taburetusha. ¹⁸ Ukupatikisha kwakwa Resa ukwa maka nakuputura ukufwara kwandi; kunshingurwike nge kyakufwa kyandi. ¹⁹ Namposa mu matipa; Nsangwike ngo rukungu ne mito. ²⁰ Naririra kuri mwebo, Resa, rero tamungasuka; Naiminina, rero tamurendoreshapo. ²¹ Namupiribuka no kuba umbi mumbo kuri nebo; ku maka ya kuboko kwenu e ko mumpakashire. ²² Mwangimishe mu mwera no kurenga wena unsende; mwamposere uku no uku mu ki mwera. ²³ Pantu narishiba ati mukandeta ku mfwa, ku ng'anda iyo yasonterwa kuri bonse aba mweo. ²⁴ Eikyo, bushe umo arafisha ukuboko kwakwe mu kuromba ubwafirisho nga awa? Bushe takwaba uuri mu bwafya ukukuta ku bwafwirisho? ²⁵ Bushe nsharirireko uyo uwari mu bwafya? Bushe nsharungurukireko umuntu uwarekabira? ²⁶ Iryo nari ne subiro pa busuma, eryl ububi bwaishire; iryo narorere urubuto, imfimi yaishire. ²⁷ Umutima wandi naukyushiwa kabiri tautusha; inshiku sha kukyura nashisa pari nebo. ²⁸ Ngire nga umo uwareikara mu mfimi, rero te pa murandu wakasuba; Naiminina parwarara no kuririro bwafwirisho. ²⁹ Ni nebo ndume wa ba mumbwe ne mbuni. ³⁰ Inkanda yandi naifita kabiri irepona ukufuma kuri nebo; amafupa yandi nayapya ne kikabirira. ³¹ Eikyo ifirimba fyandi fipiribukire ku nyimbo sha kurosha, ne nsare shandi ku nyimbo shaunerira.

Chapter 131

¹ Naripanga ikipangano na menso yangi; bushe kuti naroresha shani no runkumbwa pari nakisungu? ² Pantu bushe kyananiko nshi ukufuma kuri Resa ku muru, ikyakaniko ukufuma ku wa Maka apasansama? ³ Naretontokanya ukuti amafya yabafye ku bantu abarungami, no kutira ati amakyushi ni kuri abo abakita ububi. ⁴ Bushe Resa arabona inshira shangi no kupenda intampuro shangi shonse? ⁵ Nga naryenda mu bufi, ngo rukasa ryangi rwaributukira ku bufi, ⁶ rekeni impimwe pa kyakupinapo pakweba ati Resa akeshibe ubune bwangi. ⁷ Intampuro shangi nga nashipiribuka ukufuma mu nshira, umutima wangi nga nausharira ku menso, nga kuriko akaritoni akekatirire ku kuboko kwangi, ⁸ kanshi rekeni ntande, no kureka umbi arye, kabiri rekeni ifirimba yangi finnikurwe. ⁹ Umutima wangi nga naubepekwa ku mwanakashi, Nga nkirara mukurorera pa mwenshi wa mwinamuparamano, ¹⁰ kanshi rekeni umukashi wangi atwe inseke sha umbi, kabiri rekeni bambi bakontame panshi kuri ye. ¹¹ Pantu uyo ukaba murandu uwakurisha, mukine, ukaba murandu uwakupanikwa kuri bakapingira. ¹² Pantu uyo muriro ukuya ukufika na ku Abaddon, kabiri kuti waokya ubusomboshi bwangi bonse mpaka na ku mishira. ¹³ Nga narisurire ukupapata kwa muringanya ukufuma ku musha umwaume nangu mwanakashi iryo atarikene na nebo. ¹⁴ finshi kanshi ningakita iryo Resa aima ku kunshinina? Iryo aisa ku kumpingura, bushe kuti namwasuka shani? ¹⁵ Bushe uyuwine umo uwapangire nebo munda tewapangire nabo? Bushe te uyuwine umo uwatubumbire fwebo bonse munda? ¹⁶ Nga narifumwa abantu abapina ukufuma ku kubira kwabo, nangu nga narirenga amenso ya bamukamfwirwa ukupofura mukurira, ¹⁷ nangu nga nariryapo umukate neka no kukana suminisha abo abashakwata bawishi ukuryako nabo - ¹⁸ pantu ukufuma ku bwaikya zbwangi umwana wanshiwa akurire na nebo nga wishu, kabiri naritangire nyina, mukamfwirwa, ukufuma munda muri ba mayo bandi. ¹⁹ Nga naribwene uuri onse arekyura pantu naburisha fyakufwara, nangu nga naribwene umwaume uurekabira takwete ifyakufwara; ²⁰ umutima wakwe nga tawamparire pantu takafiwe ku masako ya mpanga shangi, ²¹ nga narimishe ukuboko kwangi pa bantu abashakwata bawishi pantu nabwene ubwafwisrisho mu mpongoro ya musumba, ryena murete ubupinushi pari nebo! ²² Ngarikita ifi fintu, rekeni ikipeya kyangi kpone ukufuma pa mapeya ya rupanga, kabiri rekeni ukuboko kwangi kusokokemo. ²³ Pantu natinine ubonaushi ukufuma kuri Resa; pa murandu wa bukindami bwakwe, Nshari no kukita ifi fintu. ²⁴ Nga napangire goride isubiro yangi, kabiri nga nasosere kuri goride waropororwa. 'Niwe nashintiriramo'; ²⁵ nga narisekerere pantu iyuma kyangi kyarikurire, pantu ukuboko kwangi kwakwete ifikwatwa ifingi, ryena reteni ubupingushi pari nebo! ²⁶ Nga naribwene akasuba iryo kabarike, nangu umweshi ureenda mu rubuto rwa kiko, ²⁷ kabiri nga umutima wangi waringwerweko mu nkama, pakweba ati akanwa kangu ka tomwene ukuboko kwangi mu bashinshimuna- ²⁸ uyu nao ukaba murandu wakupakirwapo kuri bakapingura, pantu nga nakene Resa uuri mu muru. ²⁹ Nga naritorweke pa bonaushi bwa urya umo uwampatire nangu kuitasha iryo fyamuponena, ryena reteni ubupingushi pari nebo! ³⁰ Mukine, Nshasuminishepo akanwa kangu ukubembuka mu kwipusha ubumi bwakwe ne ki tipu. ³¹ Nga abaume ba mwi hema ryangi tabasosere ati, 'Bushe ni nani wingasanga umo uushaisushiwe ku fyakurya fya

kwa Jobo?' ³² (nabarebeshi bene taikerepo mu fifutu fya musumba, pantu naiswire imwenshi yangi ku barendo), kabiri nga teifyo, kanshi reteni ubupinshi pari nebo. ³³ Nga, kwati muntunse, narifishire imemba shangi mukufisa ububi mukati ka fyakufwara fyangi ³⁴ (pantu natinine ikina bwingi, pantu ububi bwa ndupwa bwaintinishe, ikyakuti naikere tondoro kabiri nshingafuma panse), kanshi reteni ubupingushi pari nebo! ³⁵ Iye, nga nakwetefye umu uwakungufwa! Boneni, ikifwatiko kyangi; rekeni Uwa Maka yonse anagasuke! Nga nkwetefye ifunde iryo uukansana na nebo arembere! ³⁶ Mukine nga narisendere apabuta pa fipeya fyangi; Nga nakifwere nge kironwe. ³⁷ Nga nakitumbwire kuri ye nge kyakupenda kwa ntampuro shangi; nga narire pa muru kuri ye mukushipa ngo mwana wa mfumu umwaume. ³⁸ Ikyonde kye kyandi nga kyaririre kuri nebo, ne mikonko ya kiko yarosesha pamo, ³⁹ nga naririre ikisomborwa kya kiko ukwabura ukuripira nangu narirengere abene ukurufya imyeo yabo, ⁴⁰ kanshi rekeni imyunga ikure mwipunda rya ng'anu ne kyani mwipunda rya barley." Amashiwi yakwa Jobo nayapwa.

Chapter 32

¹ Eikyo aba bantu batatu barekere ukwasuka Jobo pantu ari umurungami mu menso yakwe. ² Eryo bwaishire ubukari bwakwa Erihu umwana waume wakwa Barakeri umwina Buzi, uwa murupwa rwakwa Ramu; bwaimine Jobo pantu airungamike umwine ukukira Resa. ³ Ubukari bwakwa Erihu kabiri bwaimine abanankwe batatu pantu tabasangire ubwasuko kuri Jobo, eryo ninshi basekere Jobo. ⁴ Nomba Erihu arorere ukuranda kuri Jobo pantu aba bmbi abaume bari abakuru pari ye. ⁵ Kanshi, iryo Erihu abwene ukuti takwari ubwasuko mutunwa twa aba baume, ubukari bwakwe bwakundawike. ⁶ Eryo Erihu umwana mwaume wakwa Barakeri umwina Buzi arandire no kusosa ati, "Ndi mwaikye, nawebo uri mukuru sana. Ekyo nakitekanishisha no kukana kweba ukutontonkanya kwangi. ⁷ Nasosere ati, "Ubwingi bwanshiku bufwire bwaranda; ubwingi bwa myaka mbufwire bwafunda amano. ⁸ Rero kuri umupashi mu muntu; umupu wa Wa maka yonse upera umukyetekanya. ⁹ Te bantu barupakafye beka aba mano, nangu abakoroki beka abomfwikisha umuringanya. ¹⁰ Eikyo nasosa kuri weba, 'Kutika kuri nebo; Na nebo narakupera ubwishibiro bwangi.' ¹¹ Bona, narerorera amashiwi yobe; nakutike kukutarika kobe iryo waretontokanya pafyo wingasosa. ¹² Mukine, napepeke kuri weba, rero, bona, takwari nangu umu uwingashinina Jobo nangu uwingasuka ku mashiwi yakwe. ¹³ Mukyengyere mukukana sosa ati, 'Natusanga amano!' Resa akakimfya Jobo; umuntu yawe yawe tekuti akite iki. ¹⁴ Pantu Jobo tebere amashiwi yakwe kuri nebo, kanshi nshamwasuke na mashiwi yenu. ¹⁵ Aba bantu batatu basangwa ababura amashiwi; tabengasuka Yobo nakabiri; tabakwete ishiwi nakabiri irya kusosa. ¹⁶ Bushe kuti narorera zparamtu tabareranda, pantu batareme tondoro no kukana ayasuka nakabiri? ¹⁷ Awe, narayasuka parwangi; narabeba no bwishibiro bwangi. ¹⁸ Pantu ningisushiwamo na mashiwi; umupashi muri nebo urenkosha. ¹⁹ Boneni, amabere yangi yari ngo mwangashi urebora uushikwete pakufumisho umwera; ngo mukupo wa mwangashi uupya, naupekanya ukupoka. ²⁰ Nararanda pakweba ati impuputurweko; naraisura imiromo yangi no kwasuka. ²¹ Nsharangishe ukutemwa; nangu ukupera umukinshi kuri mwaume onse. ²² Pantu nshaishiba ifyakupera ayo mahina; nga narishibe ifyo, Uwampangire ngarinsenda bwangu.

Chapter 33

¹ Eikyo nomba, Yobo, nakupapata, umfwa ku kuranda kwangi; kutika ku mashiwi yangi yonse. ² Bona nomba, nakisura akanwa kangi; ururimi rwandi rwakiranda mukanwa kangi. ³ Amashiwi yangi yafuma mubororoke bwa mutima wangi; imiromo yangi iranda ubwishibiro ubwapwiririka. ⁴ Umupashi wakwa Resa wakinenga; umupu wa Wa maka yonse warimpera umweo. ⁵ Nga kuti, ngasuka; koronganika amashiwi yobe kuri nebo no kutarama. ⁶ Bona, ndi ngefo uri mu menso yakwa Resa; na nebo napangirwe ukufuma kwi roba. ⁷ Bona, ikintinya kyandi takyakakurenge ukutina; takwakabe nangura kutitikisha kwafina pari weba. ⁸ Wakiranda bwino mukumfwa kwangi; nakyumfwa ne kiunda kya mashiwi yobe kiresosa ati, ⁹ 'Ndi uwarungama kabiri uwabura akarema; ndi wakaere, kabiri tamuri urubembu muri nebo. ¹⁰ Bona, Resa asanga ishuko ku kuntasha. ambona ngo murwani wakwe. ¹¹ Abika amakasa yangi mu mutiro; abona inshira shandi shonse.' ¹² Bona, muri iki naurungika-narakwasuka, pantu Resa mukuru ukukira umuntu. ¹³ Ninshi urendwishisha? Taruburura pari fyonse akita. ¹⁴ Pantu Resa aranda umuku umu- ee, imiku ibiri, nangura umuntu teshiba ikyo. ¹⁵ Mukiroto, mukimonwa kya bushiku, iryo uturo utukuru twapona pa bantu, muturo pa busanshi- ¹⁶ eryo Resa esura amatwi ya bantu, no kubatinya ne fipumo, ¹⁷ mukufumya umuntu ukufuma ku mukitire ya rubembu, no kufumya ikirumba muri ye. ¹⁸ Resa asunga umweo wa muntu ukufuma mukirindi, umweo wakwe ukufuma mukwabukira ku mfwa. ¹⁹ Umuntu arakandwa kabiri no bukari pa busanshi bwakwe, no kukaripwa kwakutwaririra mu mafupa yakwe, ²⁰ pakweba ati umweo wakwe upate ifyakurya, no mweo wakwe wapata ubukose. ²¹ Umubiri wakwe nauriwa pakweba ati tawingaboneka; amafupa yakwe, inshita imo tayaboneke, nomba nayafuma. ²² Mukine, umweo wakwe nauparama ku kirindi, umweo wakwe kuri abo arefwaya ukonaura. ²³ Rero nga kuti kwaba maraika uwingaba nduburwira wakwe, umu ukufuma pe kana, ku kweba umuntu ikiri ikyarungama kuri ye, ²⁴ ukuba ne nkumbu kuri ye kusosa ati, 'Pususha uyu muntu ukufuma mukuya ku kirindi; ninsanga ubwafwo kuri ye. ²⁵ Eryo umubiri wakwe ukaba ngo wamwaikye, naubweshiwa ku nshiku sha kubwaikye. ²⁶ Akaromba kuri Resa na Resa akamubera inkumbu, pakweba ati abone ikinso kya kwa Resa ne nsansa. Resa akapera umuntu ukukimfya kwakwe. ²⁷ Eryo umuntu akemba ku ntanshi ya bantu bambi no kusosa ati, 'Naribembwike no kurufyanya ikyo ikyari ikyarungama, rero urubembu rwangi tarwakandirwe. ²⁸ Resa napususha umweo wangi ukufuma mukuya mukirindi; umweo wangi ukakonkanyapofye ukubona urubuto.' ²⁹ Bona, Resa akita ifi fyonse no muntu, imiku ibiri, ee, ne miku itatu, ³⁰ ku kureta umweo wakwe ukufuma ku krindi,

pakweba ati akyankwe no rubuto rwa mweo.³¹ Tesha, Yobo, no kukutika kuri nebo; ba tondoro na nebo nararanda.³² Nga naukwa ifyakusosa, ngasuka; randa, pantu ndefwaya ukuninkisha ukuti uri muburungami.³³ Nga teifyo, kanshi kutika kuri nebo; ikara tondoro, narakufunda amano."

Chapter 34

¹ Mukurundapo, Erihu akonkenyepo ukuranda ati: ² Kutikeni ku mashiwi yangi, mwebo mwebaume bamano; ngumfweni, mwebo mwebakwata ubwishibiro. ³ Pantu ukutwi kwesha amashiwi ngefyo ikiponshi kyesha ifyakurya. ⁴ Natusare fwebene ikyamuringanya: natusange fwebene pakati kesu ikyabune. ⁵ Pantu Yobo asosere ati, 'Ndi murungami, rero Resa nasenda insambu shangi. ⁶ Ukufumyapo insambu shandi, ndependwa ngo wabufi. Ikironda kyangi takingapora, nangura nshikwete rubembu.' ⁷ Muntu nshi uri nga Yobo, uunwa ukusekwa nga menshi, ⁸ uwendera pamo nabo abakita ububi, na uyo uwendera pamo na bantu babipa? ⁹ Pantu asosere ati, 'Takiringire umuntu ukukyankirwa mukukita ikyo Resa arefwaya.' ¹⁰ Kanshi Kutikeni kuri nebo, mwe baume bamukyetekanya: ukutari ukufuma kuri Resa ukuti kuri akita ububi; ukutari ukufuma ku Wa maka yonse ukuti kuti akutita urubembu. ¹¹ Pantu abawesha imirimo ya muntu; arenga umuntu ukwisa ku kirambu kya nshira shakwe. ¹² Mukine, Resa takita ikiri kyonse ububi, kabiri Uwa maka yonse taperura muringanya. ¹³ Bushe ni nani wamubkire umukaramba pa kyaroyonse? Bushe ni nani wabikire isonde ryonse panshi yakwe? ¹⁴ Nga abikafye ukukabira kwakwe ku mwine, kabiri nga abikirefye umupashi wakwe no mupu wakwe ku mwine, ¹⁵ ryene umubiri onse ngawarifwire pamo; umuntunse nga aribwerere kwi roba nakabiri. ¹⁶ Nomba nga namukwata umukyetekanya, kutikeni kuri ki; kutikeni ku kiunda kya mashiwi yangi. ¹⁷ Buushe uyo uwapata zumuringa kuti ateka? Bushe mukaseka Resa, uo burungami kabiri maka? ¹⁸ Resa, uusosa ku mfumu ati, 'Uri wafye,' nangu uusosa ku barupaka ati, 'Muri babi?' ¹⁹ Resa, uushiranga ukutemwa ku ntungurushi kabiri uushiroresha pa kankara ukukira abantu abapina, pantu bonse bakumirimo ya maboko yakwe. ²⁰ Mukashita kamo bakafwa; pakati ka bushiku abantu bakasunkanishiwa kabiri bakapita; abantu bamaka abaksendwa, rero tekuminwe ya bantu. ²¹ Pantu amenso yakwa Resa yaba mu nshira ya muntu; abona intampuro shakwe shonse. ²² Takwaba imfimi, takwaba imfimi yatoresha uko abakita amampuru bengafisa abene. ²³ Pantu Resa tafwaya kwesha umuntu nakabiri; takiringire umuntu ukumutangirira mu bupingushi. ²⁴ Aputaura abaume bamaka mutupimfya pantu inshira shabo tashifwaikwa kufwairishiwa; abika bambi mukyende shabo. ²⁵ Muri iyi nshira arikwata ubwishibiro pafikitwa fyabo; aposa aba bantu mu bushiku; baonaurwa. ²⁶ Mukuroresha kwa bambi, abepaya pa bubi bwabo nge fipondo ²⁷ pantu bafuma mukumukonka no kukana ukusumina inshira shakwe. ²⁸ Muri iyi nshira, barengere ukurira kwa bapina kwise kuri ye; aumfwire ukurira kwa bantu abakyushiwa. ²⁹ Iryo aikara tondoro, nani engamuseka? Nga afisa ikinso kyakwe, nani engamubona? Atungurura ikyaroyono no muntu kyapamo, ³⁰ pakweba ati umuntu uwabura bu resa e tungurura, pakweba ati kwiba nangu umo uwakukiringanya abantu. ³¹ Erenganyeni umuntu asosa kuri Resa ati, 'Nshiri no murandu, rero nshakabembukepo; ³² mfundeni ifyo nshingabona; Narikita urubembu, rero ngakabwekeshepo.' ³³ Murentonkanya Resa akakanda urubembu rwa urya muntu, apo naupata ifyo Resa akita? Mufwire ukusara, Te nebo. Kanshi soseni ikyo mwaishiba. ³⁴ Abantu bamukyetekanya bakasosa kuri nebo- mukine, umuntu wa mano onse uwangumfwa akasosa ati, ³⁵ 'Yobo aranda ukwabura ukwishiba; amashiwi yakwe tamwaba mano.' ³⁶ Yobo nga abikirwe mukweshiwa ukunono pa murandu wakwe pa murandu wakuranda ngo muntu wa bipa. ³⁷ Pantu asansha ubunkarwe ku rubembu rwakwe; atota iminwe yakwe mu kukonya pa kati kesu; aturika amashiwi yakwe pari Resa."

Chapter 35

¹ Mukurundapo Erihu akonkenyepo ukusosa ati, ² "Murentonkanya iki muringanya nga mwasosa ati, 'Insambu shandi kuri Resa?' ³ Pantu mwipusha ati, 'Mirimo nshi kuri nebo?' kabiri, 'Bushe kuri narungikwa nga naribebwike?' ⁴ Ndemyasuka, bonse webo na banobe. ⁵ Roresheni ku muru, no kuubona; boneni umuru, uuri apati na mwebo. ⁶ Nga mwaribembuka, bubi mukita kuri Resa? Imemba shenu nga shariturama umupiri, finshi mukita kuri ye? ⁷ Nga muri barungami, finshi mwingapera kuri ye? Finshi e ngapokerera ukufuma muminwi yenu? ⁸ Ububi bwenu kuti bwakyaena umuntu, e p uri muntu, no burungami kuti bwanonsha umwana mwaume wa muntu naumbi. ⁹ Pa murandu wa mikire yenu iingi iyamutitikisha, abantu bararira; baririra ubwafwirisho ukufuma ku baume ba maka. ¹⁰ Rero takuba nangu umo usosa ati, 'Bushe Resa arikwisa Karenga wangi, uupera inyimbo mu bushiku, ¹¹ uutufunda ukukira ifyo afunda inama sha mpanga isha mukyaroyoni, kabiri uuturanga abamano ukukira ifyoni fya murwerere?' ¹² Kurya bararira, rero Resa tabapera kwasuko pa murandu wa kirumba kya bantu ababembu. ¹³ Resa takomfwepo ukurira kwa kipuka; Uwa maka yonse takapepeke kuri ikyo. ¹⁴ Akasuka shani panono nga mwasosa ati tamumubona, ukweba ati umurandu wenu uri ku ntanshi yakwe, kabiri ukweba muremurora? ¹⁵ Nomba musosa ati ikipyu kyakwe takikanda, kabiri teshiba nangu panono ubupondamishi. ¹⁶ Kanshi Yobo e sura akanwa kakwefye mukura bupuka bupuka; afusha amashiwi ukwabura ukwishiba."

Chapter 36

¹ Erihu akonkenyepo kbiri asosere ati. ² "Nsuminisheni nandeko panonofye, kabirir naramiranga ifintu fimo pantu ninkwatako finono ifyakusosa ukupusanako na Resa. ³ Nkapokako ubwishibiro bwangi ukufuma ukutari; nkeshiba

ukweba ati uburungami bwakwa Kabumba wangi. ⁴ Pantu mukinefye, amashiwi yangi tayakabe ya bufi; umuntu umo uwakura mukwishiba ari na webu. ⁵ Bona, Resa wa maka, kabiri tasurapo nangu umo; wa buramba mu maka ya mukyetekanya. ⁶ Tasungirira umweo wa bantu ababembu rero pari ikyo akita ikyarungama kuri abo abakyura. ⁷ Tafumya amenso yakwe pa bantu abarungami rero pari iki ayabika pa kipuna nge mfumu umuyayaya, kabiri barasumburwa. ⁸ Nga naukakwa mu minyororo no kukomenenwa mu ntambo sha bukyushi, ⁹ eryo asokorora kuri bo ifyo bakikita, no bubi bwabo ne kirumba kyabo. ¹⁰ Kabiri e sura amatwi yabo ku makambisho yakwe, no kubakonkomesha ukubwera ukufuma ku mampuru. ¹¹ Nga baumfya kuri ye no ku mushinshimuna, bakapwa inshiku shabo mu bunonshi, imyaka yabo mukukwata. ¹² Eikyo, nga tabarekutika bakafwa ku rupanga; bakafwa pantu tabakwete ubwishibiro. ¹³ Abo abashakwete bukapapa mu mitima yabo basungire ubukari bwabo; tababirikisha ku bwafwirisho nero Resa nabakaka. ¹⁴ Bafwa mu bupungwe bwabo; imyeo yabo ipwa mukupepa ubuure. ¹⁵ Resa apususha abakyushiwa munshi ya kukyushiwa kwabo; e sura amatwi yabo munshira ya kuburisha kwabo. ¹⁶ Mukinefye, kuti atemwa ukukufumya mu kukyura ukuya munkyende umo umushaba ifyakosa kabiri umo iteburo ryobe rikabikwa ne fyakurya ifyaisura ifyanona. ¹⁷ Rero waisuramo ukupingura bantu ababembu; ubupingushi no muringanya nafikwikata. ¹⁸ Wireka ikipyu kyobe kikutume mukuseka, nangu ubukuru bwafikwatwa bukutware kumbi. ¹⁹ Ikyuma bushe kuti kyakunonsha, ikykweba ati tawingaba na mukukyura, nangu bushe ukusunka kwa maka yobe kuti kwa kwafwa? ²⁰ Wikabira ubushiku, ku kukita urubembu kuri bambi, iryo abantu baputurwako munkyende yabo. ²¹ Kyengera ukweba taupiribukire ku kubembuka pantu ureeshiwa mu kukyura pakweba ati ukafume mukubembuka. ²² Bona, Resa nasumburwa mu maka yakwe; nani uuri kafundisha nga ye? ²³ Nani wamukambishe muri iyi nshira? Nani e ngaranda kuri ye, 'Naukita ikisharungama?' ²⁴ Ibukisha ukurumbanya imikitire yakwe, ifyo abantu baimbirepo. ²⁵ Anabantu bonse barorekeshe muri ifyo fikitwa, rero babona ifyo fikitwa apatari. ²⁶ Bona, Resa wa maka, rero tatumumfwikisha bwino; impendwa ya myaka yakwe taingapendwa. ²⁷ Pantu afumya amtoni ya menshi ukuyapanga nge mfura ukufuma mu kipuki kyakwe, ²⁸ ifyo amakumbi yetira panshi no kwitiira mu bwingi pa muntunse. ²⁹ Mukinefye, bushe uuri onse kuti aumfwikisha ukwanshikwa kwa makumbi ne nkuba uko yaikara? ³⁰ Bona, anshika inkuba yakwe ukumushinguruka no kufimba imishira ya babemba. ³¹ Muri iyi nshira apingura abantu no kubapera mifyakurya mu bwingi. ³² E susha iminwe yakwe ne nkuba mpaka aikonkomesha ukubyata. ³³ Ukubyata kwa iko kukambisha parwa kimwera, ing'ombe kuti shaumfwa nashena ati kireisa.

Chapter 37

¹ Mukineefye, umutima wangi uretutuma pari iki; naufuma apo wikara. ² Iye, umfweni, umfweni ikyongo kye shiwi ryakwe, ikiunda ikiya ukufuma mukanwa kakwe. ³ Akituma panse panshi ya rwerere ronse, kabiri atuma inkuba yakwe ku mpera ya kyaro kyonse. ⁴ Ishiwi ririra pa numa yaikyo; abyata na maka ya bukinshi wakwe; tabwesha inkuba yakwe iryo ishiwi ryakwe ryaumfwika. ⁵ Resa abyata ubusuma ne shiwi ryakwe; akita ifikuru ifyo tatwingomfwikisha. ⁶ Pantu asosa ku menshi makasa, 'Pona pa kyaro'; ifyofine na ku mfura imima, 'Ba imfura imima na maka.' ⁷ Aresha ukuboko kwa muntu onse ukufuma mukubomba, pakweba ati abantu bonse abo apanga babone ifikitwa fyakwe. ⁸ Eryo ifnama fiya mukufisama no kwikara mu firindi fyabo. ⁹ Ikimwera kifuma uko kyaikara ku masamba no kutarara kufuma mukusaranga kwa mwera mu kabanga. ¹⁰ Ukufuma mukupema kwakwa Resa kuperwa amenshi makasa; ukufura kwa mfura ku kosa nge kyera. ¹¹ Mukine, apima amakumbi yatikamisha ne kipuki; asaranganya inkuba yakwe mu makumbi. ¹² Asesha amakumbi ukushinguruka mukutururwa kwakwe, ukweba ati yakite ifyo ayakonkomesha pa muru we sonde ryonse. ¹³ Apanga fyonse ifi ukukitika; inshita shimo fikitika ku kurungika, inshita shimo ku kyonde kyakwe, kabiri inshita shimo nge fikitwa fya kipangano kya bukishinka. ¹⁴ Kukita kuri iki; Yobo; reka no kutontokanya pa mmikitire iisuma iyakwa Resa. ¹⁵ Bushe warishiba ifyo Resa apampaka amakumbi no kureka inkuba ukwaka pari ye? ¹⁶ Bushe waryumfwikisha ukwerera kwa makumbi, imikitire iisuma iyakwa Resa, uwarungama mu kwishiba? ¹⁷ Bushe waryumfwikisha ifyo ifyakufwara fyonbe fiba ifyakaba iryo ikyonde kiri tondoro pa murandu wa mwera urefuma ku masamba? ¹⁸ Bushe kuti waashika amakumbi ngefyo e nganshika- urwerere, uri ngo rwakosa nge kirorani kya kyera? ¹⁹ Tufundeni ifyo tufwire ukusosa kuri ye, pantu tatwingabika ifikansa fyensu bwino pa murandu wa mfimfi ya mano yesu. ²⁰ Bushe kuti aebwa ukuti kuti natemwa ukuranda na ye? Bushe umuntu kuti atemwa ukumumina? ²¹ Nomba, abantu tekuti baroreshe pa kasuba iryo kabutire mu rwerere panuma umwera naupita nausenda ana makumbi. ²² Ukufuma ku kabanga kwaisa ukubengeshima ukusuma- pari Resa pari umwenso wa muginshi. ²³ Nomba pa Wa maka yonse, tatwingamusanga! Wa maka mu bukose; takyusha muringanya kabiri afuro burungami. ²⁴ Eikyo, abantu batina wene. Tapepeka kuri abo ababa aba mano bane mu mano yabo."

Chapter 38

¹ Eryo Yaweh akutire kuri Yobo ukufuma mukimwera ikyakaripa no kusosa ati, ² "Nani uyo uureta imfimfi ku kwanshikwa munshira ya mashiwi ukwabura ubwishibiro? ³ Nomba kaka iramba ryobe ngo mwaume pantu narakwipusha ifipusho, na webu ufwire ukwasuka. ⁴ Bushe wari kwi iryo naanshike umufura wa kwaro? Ngeba, nga warikwata ubwishibiro bu. ⁵ Nani wapendere ubutari bwa kiko? Ngeba, nga warishiba. Nani wapishishepo intambo pari kyena? ⁶ Umufura wa kiko waba pari kinshi? Nani wabikirepo iribwe rya pa kifutu ⁷ iryo intanda sharukyero shaimbire kyapamo na bonse abana baume bakwa Resa babirikishe mukwangana? ⁸ Nani e sara bemba ne minshi iryo yapomoka, nge

kyafuma mu kisa kya bufyashi-⁹ iryo napangire amakumbi ikyakufwara, ne mfimfi iyafina umwakufungana.¹⁰ Kyari ifyo iryo nashirire umupaka wa bembu, na iryo nabikire imipindo ne fiibi,¹¹ na iryo nasosere kuri kyena ati, 'Kuti waisa ukutari, rero wikirapo; apa epo nkabika umupaka ku bakirumba mu mabimbi yobe.'¹² Bushe wariperapo ikambisho ku rukyero, nangura ukupanga urubuto rwa ntanshi ukwishiba inkyende yaiko,¹³ pakutira kingekaitirira impera ya kyaro no kusunkanya ababi ukufumamo?¹⁴ Ikyaro nakipiribka mukuboneka kwati nifirya ibumba ripiribuka panshu ya murundo; fyonse pari kyena fiminina bwino nge kaputurwa ka kyakufwara ikyafuniwa.¹⁵ Ukufuma ku bantu ababifi 'urubuto' rwabo narufumapo; ukuboko kwabo ukwasansurwa nakutobaurwa.¹⁶ Bushe wariyako ku ntekero ya menshi ya muri bembu? Bushe wariyendapo mu nkyende yakyepesha?¹⁷ Bushe impongoro sha kumbo sharisokororwa kuri webi? Bushe waribonapo impongoro ya kitererwe kya mfwa?¹⁸ Bushe warikyumfwikisha ikyaro umupwirapo? Ngeba, ngawarishiba fyonse.¹⁹ Bushe nshira ya kutushako kwa rubuto yaba kwi- nge mfimfi, yaba kwisa inkyende yaiko?²⁰ Bushe kuti watungurura urubuto ne mfimfi ku nkyende ybo uko babomera? Bushe kuti wabasangira urukoro rwa ku ng'anda shabo?²¹ Mukukana twishika nawishiba, pantu wari ninshi naufyarwa rirya; impendwa ya nshiku shobe naikura sana!²² Bushe waringiramo mu mupure umusungirwa amenshi makasa, nangura bushe waribonapo umupure umusungirwa umuriro wa ngehena,²³ fyonse ifi fintu ifyo nasungire pa nshita ya makyusho, mu nshita ya nkondo no burwi?²⁴ Yaba shani inshira umu ukubiyasha kwa karumba kusaranganina nangu uko umwera usaranganina ukufuma ku kabanga pa muru wa kyaro?²⁵ Nani uwapangire inshira ya kubunda kwa mfura, nangura nani wapangire inshira ya nkuba,²⁶ ku kuirenga ukuti iroke pa mushiri uko no muntu tekara, na mumatororo, umushaba nangu umu,²⁷ ku kwikusha inkyende sha rekereshiwa ne shatarukako, no kureka umushiri umeshe ikanyi?²⁸ Bushe imfura yarikwata wishi, nangu, wishi wa matoni ya mume nani?²⁹ Ni mukisa nshi ikya bufyashi umu amenshi makasa yafuma? Uwafyere fube fube wa buuta ukufuma mu rwerere nani?³⁰ Amensha yafisama ayene no kuba nge ribwe; pa muru pasanguka ikyakosa.³¹ Bushe kuti wakaka iminyororo pari Pleide, nangu ukupomborora umungororo wa Orion?³² Bushe kuti watungurura ifiparene ukuboneka pa nshita iyirungeme? Bushe kuti watungurura ikiburi na bana bakiko?³³ Bushe warishiba amafunde ya muru? Kuti wabika pamo amafunde ya myuru pa kyaro?³⁴ Bushe kuti waimya ishiwi ryobe ukufika mu makumbi, pakweba ati ubwingi bwa mfura bwingakufimba?³⁵ Bushe kuti watuma inkakisho ya karumba ukuti ingaya kunse, ukuti ingasosa kuri webi ati, 'Turi pano?'³⁶ Nani wabika amano mu makumbi nangu uwapera ukwiruka kuri fube fube?³⁷ Nani wingapenda amakumbi ku kuyengyera kwakwe? Nani wingapongorora amenshi mu murwerere³⁸ iryo urukungu rwaba urwatikama ne roba rya kyaro ryaikatana pamo?³⁹ Bushe kuti wa runga ikyakurya kya nkaramo iikota nangu ukwikusha ukukabira kwa kurya kwa twana twa nkaramo⁴⁰ iryo shifukeme mufirindi fyabo no kwikara ukufisa ku kurara mukurorera?⁴¹ Nani apera ifyakurya kuri bamwankore iryo utwana twabo twaririra kuri Resa no kupitana ku kuburisha ifyakurya?

Chapter 39

¹ Bushe warishiba inshita inama ya mpanga mu mabwe ifyara abana? Bushe kuti watamba uko deer arekwata utwana?² Bushe kuti wapenda imyeshi ya kwimita kwabo? Bushe warishiba inshita bafyara abana babo?³ Bapitana no kufyara abana, kabiri eryo bapwisha ubukari bwabo ubwakupapa.⁴ Abana babo basanguka abakosa no kukurya mu mpanga iyasarara; baraya kunse kabiri tababwera nakabiri.⁵ Nani asuminisha punda wa mpanga ukuya uwaere? Nani ukakura inkakisho sha kwa punda waakarabana,⁶ iyo umushi napanga mu Arabah, inganda yakwe mu mukyanga wa mukyerere?⁷ Aseka pa kyongo mu musumba; tomfwa ukupunda yakwa namutekenya.⁸ Apitana mu mpiri nge kyakurya kwakwe; kurya afwaya ikanyi kya katapa katapa ikyakurya.⁹ Bushe punda wa mpanga akaba uwansansa ku kusunga? Bushe akasumina ukwira ku kyakuriramo?¹⁰ Bushe kuti wabomfya intambo ukwikatirako punda mu muforo? Bushe akemba mwi rungu ngefyo akonka pari webi?¹¹ Bushe ukamukyetekera pa murandu wa maka yakwe yakuru? Bushe ukasha imirimo yobe kuri ye ku kubomba?¹² Bushe ukashintirira pari ku kuretera ifyakurya ku ng'anda, ku kukoronganika ifyakurya ku kupatura.¹³ Amapinda ya oshitriki yema mayebe mayebe, rero yaikaka kabiri masako ya kitemwiko?¹⁴ Pantu asha amani yakwe panshi, no kuyareka yaikafye mu rukungu;¹⁵ araraba ukuti amakasa kuti yatoba nagu inama sha mpanga rimbi kuti shantaurapo.¹⁶ Arakaripa ku bana bakwe kwati tebakwe; tatina ukuti ubufyashi bwakwe kuti bwabafye apafye,¹⁷ pantu Resa arimupika amano kabiri tamupera ukwishiba ukuri konse.¹⁸ Nga abutukisha, aseka pari punda no ureensha.¹⁹ Bushe waripera punda amaka yakwe? Bushe warimufwika umukoshi wakwe ne shina ryakwe?²⁰ Bushe warimurenga kutoroka nga makanta? Ubukindami bwa kyongo buratinya.²¹ Amabondo yakwe mu maka no kwanga mu maka; abutukira mukumanya ifyanso.²² Atumfya umwenso kabiir tatina; tabutuka urupanga.²³ Ikyongo kya kutinya mu mbafu, pamo no musumbo ne fumo.²⁴ Amina umushiri ne kipyu ne kimfurunganya; pa kyongo kye trumpeti, te ngeminina mu nkyende imo.²⁵ Iryo itrampeti ryarira, asosa ati, 'Arare!' Apemba uburwi ukufuma apatari- ukubiyata kubirikisha urwa bakatungurura no kubikirikisha.²⁶ Bushe ni ku mano yobe ukuti pungwa apupukira apatari, ukuti ata,barike amapinda ku masamba?²⁷ Bushe ni kuri webi ukuti kapumpe aninaa impiri no kupanga ikinsa kurya?²⁸ Ekara mu mabwe no kupanga umushi wakwe mufipunda fya mabwe, ifyakosa.²⁹ Ukufuma kurya afwaya ifyakwikata; amenso yakwe yafibona ukufuma apatari.³⁰ Abana bakwe banwa umuropa; ukwipaiwe abantu, na ye eko aba."

Chapter 40

¹ Yahweh akonkenyepo ukuranda kuri Yobo; asosere ati.² "Nga kuri umu urefwaya ukususha eshe ukurungika Uwa maka

yonse? Uyo ukansana na Resa, rerkeni asuke." ³ Eryo Yobo ayasukire no kusosa ati, ⁴ "Boneni, Nshiri kantu iyo; bushe kuti nanyasuka shani? Nabika ukuboko kwandi pa kanwa. ⁵ Narirandire umuku umo, kabiri Nshayasuke; mukine, imiku ibiri, rero Nshakonkanyepo." ⁶ Kabiri Yahweh ayasukire Yobo ukufuma mukimwera ikyakutinya no kusosa ati, ⁷ "Nomba fwara umushipi mu musana ngo mwaume, pantu Narakwipusha ifipusho, na webo ufwire ukungasuka. ⁸ Bushe ukasosa ukuti shakwata muringanya? Bushe ukanseka ukweba ati uibike uwarungama? ⁹ Bushe warikwata abashirika nga abakwa Resa, kabiri kuti wabyata ne shiwi ryobe nge ryakwe? ¹⁰ Nomba ifwike we mwine mu bukata no buntu; ibike we mwine ubukindami no muginshi. ¹¹ Saranganya ubwingi bwa kufurwa kobe; roresha pari onse uwa mayebe no kubweshwa panshi. ¹² Roresha pari onse uwa mayebe no kumureta panshi; nyantaura abantu ababifi apo beminine. ¹³ Bashike mu kyarobonse; kaka ifinso fyabo mu nkyende ishafisama. ¹⁴ Eryo nkeshiba na webo pari webo ukuti ukuboko kobe kuti kwakupususha. ¹⁵ Roresha nomba pari ki behemoth, ikyo napaga iryo narengere webo; arya ikyani nga punda. ¹⁶ Bona nomba, amaka yakwe yaba mu musana wakwe; amaka yakwe yaba mu mara yaminofu shakwe. ¹⁷ Apanga umukira wakwe nga keda; umunofu wa mu matanta yakwe yarikatana kyapamo. ¹⁸ Amafupa yakwe yaba nga matumbo ya bronze; amoru yakwe yaba nge kibi kya kyera. ¹⁹ Ni ntungurushi ya fibumbwa fyakwa Resa. Kanofye Resa, uwafipangire, e wingamukimfya. ²⁰ Pantu utupiri tukamupera ifyakurya, ifinama fya mpanga fyangara mupepi. ²¹ Arara mu nshi ya mushitu mu ng'ana ya matete, mu matipa. ²² Imishitu shimufimba ne kimfute kyaiko; imiti ya kukamana ya mushinguruka. ²³ Bona, akamana nga kabunsha imiromo yakako, tatutuma; arishipa, nangura Yodani engaposa ukufika na pakanwa kakwe. ²⁴ Buhse uri onse kuti amuroba ne ndobani nangu ukurasa ukupisha mu myona yakwe ne kiteyo?

Chapter 41

¹ Bushe kuti watapa Leviatani ne ndobani ye sabi nangu ukukaka akanwa kakwe ne ntambo? ² Bushe kuti wabika intambo pa mona wakwe, nangu ukurasa akanwa kakwe ne ndobani? ³ Buhse akapanga ukuwama ukwingi kuri webo? Bushe akaranda amashiwi ya mutembo kuri webo? ⁴ Bushe akapanga ikipangano na webo, ukweba ati wingamusenda ku busha umuyayaya? Bushe ⁵ kuti waangara na ye ngefyo wingangara ne kyuni? Bushe kuti wamukakira ku basha bobe abanakashi? ⁶ Bushe ibumba rya bashira kuti rya mukabira? Bushe bakamwakanya ku kumushitisha mu basuru? ⁷ Bushe kuti waisusha ukufisama kwakwe ne misumbo sha nonwa nangu umutwe wakwe ne mifwi ye sabi? ⁸ Bika ukuboko kobe pari ye umuku umofye, kabiri ukebukisha uburwi kabiri tawakabukite. ⁹ Bona, isubiro ryauyo ukita ikyo ikya bufi; bushe uuri onse takaposwe panshi ku mushiri pa mensofye ayakwe? ¹⁰ Takwaba uwakaripisha uwingakumbawira Laviatani; nani, nomba, bushe ni nani uwingatarama kuri webo? ¹¹ Nani wabarirepo ukupera ikiri kyonse pakweba ati imubweshe? Kyonse ikyaba panshi ya rwerere kyandi. ¹² Nshakekare stondoro pa murandu wa moru ya kwa Laviatani, nangura pa murandu wa maka yakwe, nangura pa murandu wamubera wa kikuku kyakwe. ¹³ Nani wingafura ifyakumba fyakwe ifyakunse? Nani wingapurinkanya insona yakwe iyaba pabiri? ¹⁴ Ni nani wingesura ifibi fya kinso kyakwe-ikyashinguruka na mweno yakwe, ayo ayatinya? ¹⁵ inuma yakwe yapangwa ne kifungiro kya kuingirirako, kyakakwa kyapamo nge kikomeneno. ¹⁶ Umo naparamisha sana ku munankwe ukuti takuri mwera wingesa pakati kabo. ¹⁷ Yarirunda kyapamo, yarikatana kyapamo, ikyakweba ati tafingaputurwa. ¹⁸ Urubuto rukapa ukufuma mukyongo kyakwe; amenso yakwe yaba nge nkopyo sha ku makyakya. ¹⁹ Ukufuma mukanwa kakwe muya ukupya kwa katoritori, ukukapa kwa muriro kufuma kunse. ²⁰ Ukufuma mu myona yakwe muya ikyushi kwati ni mpoto irebira pa muriro iyakafiwa ukuba iyakaba. ²¹ Umupu wakwe upanga amarasha mu rubingu; imiriro iya ukufuma mukanwa kakwe. ²² Mu mukoshi wakwe maka, no kutinya kushana ku ntanshi yakwe. ²³ Ukupombana kwa mubiri wakwe kwarundana pamo; fyaba pari ye; tekuti fifume. ²⁴ Umutima wakwe wakosa nge ribwe- mukine, ukukosa ngo tumabwe twa panshi. ²⁵ Iryo aima umwine, na turesa turatina; pa murandu wakutina, barataruka. ²⁶ Urupanga nga rwamurasa, tarukita ikiri kyonse- kabiri takuri nangu mufwi, umusumbo, nangu kyanso kyasontwa. ²⁷ Atontonkanya pa kyera kwati kyari kamuti, na umukuba wa bronze kwati kimuti kyabora. ²⁸ Umufwi tawingamurenga ukubutuka; kuri ye utumabwe tusanguka amakapa. ²⁹ Ifyera fipendwa ngo tumuti; aseka pakupupuka kwa mufwi. ³⁰ Panshi yakwe paba kwati tuputurwa twatwa utwa mutondo watobeka; asha nayanshika ifishirwa mu matipa kwati arepaturura ifishirwa. ³¹ Arenga ukushika ukukorongana nga mpoto ya menshi yarebira; arenga bamba nge mpoto ya mafuta. ³² Arenga ukubengeshima ukwima ku numa yakwe; umo kuti atontonkanya ukushika kwari ne mfw. ³³ Pa kyarobonse takwaba ukuringanya kuri ye, uwarengwa ukwikara ukwabura umwenso. ³⁴ Abona fyonse ifyakitutumushi; ni mfumu pari bonse abana baume ba bamayebe."

Chapter 42

¹ Eryo Yobo ayasukire Yahweh kabiri asosere ati, ² "Narishiba ukuti kuti mwakita ifintu fyonse, ukuti tapari imirimo yenu iyingareshiwa. ³ 'Nani uyo nani ukwabura ukwishiba afisa amapange?' mukine, Nakiranda ifintu ifyo nshaumfwikishe, ifintu ifyakosa kuri webo ukumfwikisha, ifyo nshaishibepo. ⁴ Mwasosere kuri ati, 'Kutika, nomba, na Nebo nararanda; Narakwipusha ifintu, na webo warangeba.' ⁵ Nareumfwafye pari mwebo no kumfwa kwa matwi yandi, rero nomba amenso yandi yamibona. ⁶ Kanshi ndeisarura nemwine; Nderapira mu rukungu ne mitoi." ⁷ Kyaishireba ukuti panuma nasosa aya amashiwi kuri Yobo, Yahweh asosere kuri Eriphazi umwina Tema ati, "Ikiyu kyandi nakimina webo ne banobe babiri, pantu tamunandire ikya bune, ngefyo umubomfi wangi Yobo akitire. ⁸ Nomba eikyo, sendeni mwebene inama ishirume kine rubari ne mpanga iirume, kabiyezi ku mubomfi wandi Yobo, kabiri mupere mwebene ikyabupe. Umubomfi wandi Yobo akamipeperera, na webo napokerera ipepo ryakwe, pakweba ati nshikire ikibi kuri mwebo."

Chapter 1

Tamusosere ikiyene ku ntanshi pa rwa nebo, ngefyo umubomfi wandi Yonse akitire." ⁹ Kashi Eriphazi umwina Tema, Bildadi umwina Shuh, na Zophar umwina Naama baire no kukita ngefyo Yahweh abakonkomeshe, na Yahweh asumine Yobo. ¹⁰ Iryo Yobo apeperere abanankwe, Yahweh amubweshe ishuko ryakwe. Yahweh amupere imiku ibiri pafyo akwete kare. ¹¹ Eryo na bandume bakwa Yobo bonse, na bankashi yakwe bonse, na bonse abo abamwishibe akare, baishire kuri ye no ,kurya nakwe ifyakurya mu ng'anda yakwe. Bamurangire inkumbu no kumukoseresaha pafyo Yahweh aretere pari ye, na kira umo apere Yobo akaputurwa ka sirufa ne nindaminwe ya goride. ¹² Yahweh aparire impeera ya mweo wakwa Yobo ukukira kukutampa; akwete impanga imyanda amakumi yane, ingamira imyanda amakumi mutanda, ikikokikara umwanda umo, no mwanda umo ba punda abakota. ¹³ Kabiri arikwete abana basume kine rubari na bana banakashi batatu. ¹⁴ Ainike umwana mwanakashi wakubarirapo ati Jemimah, uwakonkapo ati Keziah, na butatu ati Kereni-Happuch. ¹⁵ Mu mpanga yonse takwari umwanakashi uwasangirwe uwayemba nga bana banakashi bakwa Yobo. Wishi abapere ikikwatwa mupepi nabandume shabo. ¹⁶ Panuma yaifi, Yobo aikere imyaka 140; amwene abana bakwe abaume na bana baume ba bana bakwe, ukufika pa nkuro yarenga bune. ¹⁷ Eryo Yobo afwire, ari umukote kabiri uwanshiku ishingiri.

Psalms

Chapter 1

¹ Alishuka umuntu uushendela mumano ayapanda ababifi, nangu ushuminina munshila yaba bembu, nangu uushikala apekala abamiponto. ² Lelo imicitile yakwe yamumalango yakwa Yahweh, elo mumalango yakwe acita akasuba no bushiku. ³ Akaba ngomuti awalimbwa mukalonga kamenshi utwala ifisabo munshita yauko, uyo amabula yauko tayoma; conse ico acita alatunguluka. ⁴ Ababifi tabali ifyo iyo, lelo bena baba nge misungu iyo bolula ku mwela. ⁵ Eico ababifi tekuti batalame mukupingulwa, nangu ababembu mukukolongana kwa balungami. ⁶ Pantu, Yahweh alishininkishe mibele yabulungami, lelo imibele ya babifi ikaloba.

Chapter 2

¹ Findo inko shabela mukupondoka, kabili findo ifyo abantu bapangila amapange ayo ayatengafikilisha? ² Isha mfumu sha pa calo sha senda ukutalama kwa shiko pamo no kumana akapi kwa ntungulushi pali Yahweh elo na pali Messia wakwe, no kulanda ati, ³ "Lekeni tuputaule ifikakilo bena babikile pali fwebo no kuposa iminyololo yabo." ⁴ Ena uyo uwaikala mu myulu akaseka pali bo; Shikulu aapumya. ⁵ Eluntu ena akalanda kuli bo mu bukali bwakwe no kubatinya mucifukushi cakwe, alanda ati, ⁶ "Nebo ne mwine ndisubile imfumu yandi pali Sioni, ulupili lwandi ulwa mushilo." ⁷ Nebo nkobilisha icipope candi icakwa Yahweh. Alandile kuli nebo ati, "Webo uli mwana mwaume wandi! Buno bushiku nebo naisakuba wiso obe. ⁸ Njipushe, na nebo nkapela mwebo inko ku kupyaninina mwebo na mufitungu fyakutali sana ifya pano calo ku cacishilano cobe. ⁹ Webu ukabatobaula bena ku nkonto ya cela nge nongo yakwa kabumba, webu ukashonaula bena mutupimfya." ¹⁰ Eico nomba, mwebo ba shamfumu, beni abakusalapuka; beni abakulungikwa, mwebo mwe ntungulushi sha pa calo. ¹¹ Shinshimuneni Yahweh mukumutina kabili sekeleleni ku kututuma. ¹² Fyompeni umwana mwaume nangu ena akoisa mubukali kuli mwebo, elo mwebo mukafwila mu nshila uluntu icipyu cakwe cikabimbimuka bwangu bwangu. Balipalwa abo bonse abafwaya ukufisama muli ye.

Chapter 3

Ilumbo lyakwa Davidi, uluntu alikufulumuka ukufuma kuli Abusalomu umwana mwaume wakwe. ¹ Yahweh, bushe baba banga abalwani bandi! Abengi baimina pali nebo. ² Abengi balanda pali nebo ati, "Takuli ukwafwa kuli ye ukufuma kuli Lesa." Selah ³ Lelo webu, Yahweh, uli nkwele iya nshinguluka nebo, ubukata bwandi, elo umo uyo uusumbula pamulu umutwe wandi. ⁴ Nebo nasumbula ishiwi lyandi kuli Yahweh, kabili ena alandisuka ukufuma kulupili lwakwe ulwamushilo. Selah ⁵ Nalala panshi no kusendama; na shibuka, pantu Yahweh alantungilila. ⁶ Ntakatine na cinkupiti wa bantu abo abapekanya abenebeka pali nebo pambali shonse. ⁷ Imeni, mwe Yahweh! Mpususheni, Lesa wandi! Pantu mwebo mukooma bonse abalwani bandi pa nsekete; ukatobaula na meno ya babifi. ⁸ Ipusukilo lisa ukufuma kuli Yahweh. Lekeni amapalo yenu yabe pa bantu benu. Selah

Chapter 4

Ku mukulu waku ba kamba; pafilimba fya nsale. Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Njasukeni uluntu nebo nkokuta, Lesa wakulungama kwandi; mpeleni umuputule uluntu nebo ndi mukucutika. Mbeleleni uluse no kukutika kwi pepo lyandi. ² Mwe bantu, ni lilali mwebo mukafumya ubukata bwandi ku kusululwa? Kufika lilali ukutemwa ifyo ifyaye no kufwaya ifyabufi? Selah ³ Lelo ishibeni ukuti Yahweh alipatwila abamupetamina umwine. Yahweh akomfwa uluntu nebo nkokuta kuli ye. ⁴ Tutumine mukutina, lelo mwi bembuka! Tontonkanyeni mu mutima wenu pamabusanshi yenu no kwikala tondolo. Selah ⁵ Peleni ifyelambo fya bulungami no kubika icicetekelo cenu muli Yahweh. ⁶ Abengi balanda ati, "Ninani akatulanga fwebo ifintu fimbi ifya bune?" Yahweh, sumbula ulubuto lwa cinso cobe pali fwebo. ⁷ Webu walipela umutima wandi insansa isha kucilapo ukucila bambi isho bakwata uluntu bakwatisha ing'ano shabo no mwangashi uupya. ⁸ Nimu

Chapter 5

mutende umo nebo ndalila panshi no kusendama utulo, kuli webo weka, Yahweh, lengeni nebo ukwikala mu mutelelwe.

Chapter 5

Ku mukulu waku bakemba; uwafilimba fya mitolilo. Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Umfwa ukukuta kwandi kuli webo, Yahweh, tontonkanya pafya kutenda kwandi. ² Umfwa ku ciunda ca kukuta kwandi, we mfumu yandi kabili Lesa wandi, pantu ni kuli webo uko nebo mpepa. ³ Yahweh, mu lucelo webo ulomfwa ukulila kwandi; mu lucelo nkoleta ukupapata kwandi kuli mwebo no kulolela ubwasuko. ⁴ Pantu webo tauli Lesa uyo uusuminisha ububifi, abantu ababifi tekuti babe mu ceni cobe. ⁵ Abamataki tekuti batalame mu mulola wenu; mwebo mwapata bonse abo abacita ifya bubi. ⁶ Mukonaula ababepa ubufi; Yahweh alipata uwakusumya umulopa elo na bantu abafutika. ⁷ Lelo nga kuli nebo, pamulandu wa bukulu bwa cipangano ca cikuku cenu, nebo nkengila mu ng'anda yenu; mu kutina nebo nkafukama panshi kumulola we tempele lyenu ilya mushilo. ⁸ Awe mwe Shikulu, ntungululeni nebo mu bbulungami bwenu pamulandu wa balwani bandi; lengeni inshita yenu ibe iyakokoloka ku cinso candi. ⁹ Pantu tamuli icine mu tunwa twabo; mukati kabo mwaisulafye ububi; imikolomino yabo ni nshinshi ishakucenama; kuindimi shabo balanda ubucenjeshi. ¹⁰ Balandile bena umulandu, mwe Lesa; Lekenani amano ayo baipandila yabe e kupona kwabo! Batamfisheni bena kunse mu bwingi bwa bumpula mafunde bwabo, pantu bena balimisangukila. ¹¹ Lelo lekeni bonse aboba muli mwebo bakasamwe; lekeni bena lyonse baule akapundu mukusekelela pantu mwebo mwali bacingilila; lekeni bena babe abakusansamukila muli mwebo, bonse abo abatemwa ishina lyenu.

¹² Pantu mwebo mukapala abalungami, Yahweh mwebo mukabacingilila bena ku luse ne nkwele.

Chapter 6

Ku mukulu waku bakemba; pafilimba fya nsale, ukulingana kuli Sheminiti. Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Yahweh, mwi njebaula mubukali bwenu nangu ukunsalapwila mu cipyu cenu. ² Mbeleleni uluse, Yahwe, pantu nebo nanaka, mposhen nebo, Yahweh, pantu amafupa yandi yakosokona. ³ Umweo wandi nao ulisupilwe. Lelo mwebo, Yahweh- ifi fikafika ku nshita ndo? ⁴ Bweleni, mwe Yahweh! Mpokololeni. Mpususheni pamulandu wa cipangano ca cikuku cenu! ⁵ Pantu mu mfwa takuba ukwibukisha kuli mwebo. Mumbo ni nani uwingapela amatotelo kuli mwebo? ⁶ Nebo ndifunshikile ku fya kutenda kwandi. Ubushiku bonse mbomfya ubusanshi bwandi ku filamba; nsamfya icakukupamapo candi ku filamba. ⁷ Amenso yandi yafilwa ukulolesha ukufuma ku bulanda; yalinakile pamulandu wa balwani bandi bonse. ⁸ Fumeni kuli nebo, bonse mwebo mwe bacita ifyamamupulu; pantu Yahweh alyumfwile iciunda ca kulila kwandi. ⁹ Yahweh alyumfile uluse ku kupapata kwandi; Yahweh alipokelele ipepo lyandi. ¹⁰ Abalwani bandi bonse bakekatwa insoni no kusakamikwa uku kulu. Bena bakabwela kabili bakomfwa insoni apo penefye.

Chapter 7

Ulwimbo lwa bulanda ulwakwa Davidi, ulo ena aimbile kuli Yahweh palwa fyebo fyakwa Kushi umwina Benjamini. ¹ Yahweh Lesa wandi, muli webo nebo emo nauba! Mpususheni kuli abo bonse abasupila nebo, kabili mpokololeni. ² Epali, nebo bantajanya ngafilya inkalamo icita, bansantaula nebo mutupimfya apatali nangu umo uulingile ukundeta ku kupokololwa. ³ Yahweh Lesa wandi, nebo nga nacita ici, kabili pali umulandu pa maboko yandi- ⁴ ngacakuti nalicitile ububi kuli ena uyo uwali pa mutende kuli nebo, nangu nga nalipokolola umulwani wandi uyo uwamambile apakubula umulandu, eluntu mumfwe ifyebo fyandi. ⁵ Eluntu muleke umulwani wandi asupile umweo wandi no ku nsanga; lekeni ena anyantaule umweo wandi pansh no kulalika ubucindami bwandi mu lukungu. Selah ⁶ Imeni, Yahweh, mubukali bwenu, talameni pa cifukushi ca balwani bandi; shibukeni pamulandu wandi no kupiita ifipope fya bulungami ifyo webo wa konkomeshe kuli bo. ⁷ Ifyalo fya kolongana ukushinguluka fyonse kuli webo; piita na kabili icifulo cobe ica kulungama ukucita pali bo. ⁸ Yahweh, akapingula inko; mpinguleni nebo, Yahweh, pantu nebo ndi mulungami elo uwakaele, Uwapilamo. ⁹ Lekenani imicitile ya bubi iya kubancita tubi ise ku kupwa, lelo pampamikenani abantu abalungami, Lesa uwa kulungama, webo uyo uupima imitima na mano. ¹⁰ Inkwele yandi isa ukufuma kuli Lesa, umo uyo uusinga abololoke mu mitima. ¹¹ Lesa nikapingula umulungami, Lesa uyo uwa cipyu cila bushiku. ¹² Nga cakuti umuntu talaple, Lesa akanona ulupanga lwakwe elo akapekanya no buta bwakwe ku bulwi. ¹³ Ena apekanya ku kubomfya ifyanso palwakwe; ena alengele imifwi yakwe ukusonteka umulilo uukobilimuka. ¹⁴ Tontonkayeni pali umo uyo uuli ne fumo lya bu ncita tubi, uyo uwaimita amapange yakucululusha, uyo uwapapa ku ciceno ca bufi. ¹⁵ Aimba icilindi ena elo acifukulamo kabili eluntu aponenamo mu cilindi ico ena aimbile. ¹⁶ Amapange yakucululusha ayakwe yapilbukila pamutwe wakwe umwine, pantu ubunkalwe bwakwe bukesa kutentemukila pamutwe wakwe umwine. ¹⁷ Nebo nkoopela ukutotela kuli Yahweh pantu ena mulungami; nebo nkemba ukulumbanya Yahweh Uwapulamo.

Chapter 8

Kumukulu waku bakemba; pamusango waku Giti. Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Yahweh Shikulu wesu, ifyo lyaba iyakucindama ishina lyenu mu calo monse, mwebo mwebasokolola ubukata bwenu pamulu wa myulu. ² Ukufuma mutunwa twatonka elo nokutwaice ulipampamike amalumbo pamulandu wa balwani bobo, pakweba ati wingabatalalika

Chapter 9

bonse umulwani elo no wacilandushi. ³ Uluntu nalolsha mu myulu yenu, iyo iminwe yenu yapanga, umwenshi elo ne ntanda, ifyo mwabika mu ncende, ⁴ bukankala ndo luli ulubilo lwa muntu ico mulabeshiba, nangu mutundu wa muntunse ukuli mulabaposako amano? ⁵ Lelo mwalibapanga ukuba abacepa panono kumyeo yaba mu myulu no kubafwika ubukata elo no mucinshi. ⁶ Mwamupanga ukuteka pancito shakumaboko yenu; mwalibapanga fyonse ifintu panshi yamakasa yakwe. ⁷ Shonse impaanga elo ne ng'ombe, ukubikapofye ne nama shampanga, ⁸ ifyoni fya mulwelele, elo ne sabi lya muli bembu, fyonse ifipita mukati kamikuku ya muli ba bembu. ⁹ Yahweh Shikulu wesu, ifyo lyaba ilyakucindama ishina lyenu mu calo monse!

Chapter 9

Kumukulu wakubakemba; palwa musango wakwa Muti Labeni. Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Nkesa kupela ukutasha kuli Yahweh no mutima wandi onse; nkolanda paficitwa fyenu fyonse ifya bune. ² Nkesa kusansamuka elo no kusekelela muli mwebo; nkemba isha malumbo kwi shina lyenu, Mwe Bakusumbuka! ³ Uluntu abalwani bandi bakapilibuka, baipuntula elo no kuloba pantanshi yenu. ⁴ Pantu mulicingilile pabulungami bwandi; mwaikala pacipuna cenu icabufumu, kapingula wa cishinka! ⁵ Mwaebawile inko; mulyonawile ababifi; muli pashile amashina yabo umuyayaya elo umuyayaya. ⁶ Abalwani balyonawilwe kwati fibolya uluntu mwanukawile imisumba yabo. Fyonse ifyakwibukishako fililobe. ⁷ Lelo Yahweh aikalilila umuyayaya; alipanga icipuna cakwe icabufumu icabupingushi. ⁸ Akesakupingula icalo no bulungami, elo akesakuleta ubupingushi panko shonse no mulinganya. ⁹ Yahweh nao akesakuba icubo pabacushiwa, icubo mu nshita ya macushi. ¹⁰ Abo bonse abaishiba ishina lyenu balicetekela muli mwebo, pali mwebo, Yahweh, mwilekelesha abo abamifwaya. ¹¹ Imbeni isha malumbo kuli Yahweh uuteeka mu Sioni; beni inko ifyo acita. ¹² Pantu Lesa uulandula ukusumwa umulopa alebukisha; talaba ukulila kwabalekeleshiwa. ¹³ Beni no luse pali nebo, Yahweh; boneni ifyo nalekeleshiwa kuli abo abampata, mwebo mwebengamfuma ku mwinshi wamfwa. ¹⁴ Pakweba ati nsabankanye amalumbo yenu yonse. Mu minshi ya bana banakashi bamu Sioni nkasekelela mwi pusukilo lyenu! ¹⁵ Inko shibili panshi mucilindi ico bapangile; amakasa yabo yaliketwe mwisumbu ilyo bateyele. ¹⁶ Yahweh alilengele umwine ukwishibikwa; alicitile ubupingushi; ababifi baikatwa mufiteyo fyabo. Selah ¹⁷ Ababifi balibabweshe elo no kubatuma ku Sheol, shonse inko ishalabile Lesa. ¹⁸ Pantu abakabila tabakalabwe lyonse, nangu isubilo lyabalekeleshiwa ukuloba umuyayaya ¹⁹ Imeni, Yahweh; mwileka umuntu amacimfye; lekeni inko shipingulwe mu menso yenu. ²⁰ Batinyeni, Yahweh; lekeni inko shishibe ukweba ati bantumfye. Selah

Chapter 10

¹ Cindo, Yahweh mwatalamina apatali? Cindo mukoifishila mu nshita yamafya? ² Pamulandu wakuitutumuna kwabo, ababifi bapepeka abalekeleshiwa; lelo twapapata lekeni ababifi be katwe mu mapange yabo. ³ Pantu umuntu umubifi atakishisha ulunkumbwa lwakwe; apaala baitemwe elo no kupontela yahweh. ⁴ Umuntu umubifi alikwata icinso icakusansuka; tafwaya Lesa. Tatontonkanyapo pali Lesa pantu tasakamana nangu panono pali ye. ⁵ Imibele yakwe yamaka inshita shonse, lelo ukupampamikwa kwa bulungami bobe fililepele ukucila ena; apuuya pali bonse abalwani bakwe. ⁶ Alanda mu mutima wakwe ati, "Ntakafilwepo; ukupitafye munko shonse ntakakumanyepo ububi." ⁷ Akanwa kakwe kaliswilemo ukutipwila elo no kufutika, amashwi ayabubi ululimi lwakwe lulacena elo kabili lulonaula. ⁸ Alolela umwakubelama mupepi ne mishi; mu ncende ishakufisama emo epaila abakaele; amesno yakwe yafwaya abatakware abakubafwa. ⁹ Alila mubumfinsolo kwati ni nkalamo mwiteshi; alaala mukulolelela ukwikata iyakulekeleshiwa. Ekata abakulekeleshiwa uluntu atinta mwisumbu lyakwe. ¹⁰ Abo afwaya balonaulwa elo no kupumwa balaponena mu masumbu yakwe ayakukosa. ¹¹ Alanda mu mutima wakwe ati, 'Lesa alilabile; alifimbile icinso cakwe; takasakamane ukulolesha.' ¹² Imeni, Yahweh! imyeni ukuboko kwenu, Lesa! Mwilaba abalekeleshiwa. ¹³ Cindo umuntu uwabubi akokanina Lesa elo no kulanda mu mutima wakwe ati, "Tawakalandule nebo?" ¹⁴ Lelo mwebo mulabona, pantu mwebo lyonse mulabona uyo mubika ububi elo no bulanda. Uwalekeleshiwa acetekela mwebo; mupususha abana banshiwa. ¹⁵ Tobaula ukuboko kwamubifi elo no muntu wa bubi. Lekeni akandwe pamicitile yakwe iyabubi, iyo atontonkenye ukweba ati tawakaisange. ¹⁶ Yahweh ni mfumu umuyayaya elo umuyayaya; inko shilisendelwe ukufuma mu calo cakwe. ¹⁷ Yahweh, ulyumfwile ifyakukabila fyabalekeleshiwa; ulakosha imitima yabo, ulomfwa kwiwepo lyabo; ¹⁸ Ulacingilila abana banshiwa elo na balekeleshiwa pakweba ati takuli umuntu pa calo uukaleta ukututuma.

Chapter 100

Ilumbo lya kutotela. ¹ Pundeni ne nsansa kuli Yahweh, icalo conse. ² Bombeleni Yahweh ne nsansa; iseni pa cinso cakwe ne nsansa mukoimba. ³ Mwi shibe ukweba ati Yahweh ni Lesa; ena alipangile fwebo, elo tuli bakwe. Tuli bantu bakwe fwebo elo impanga sha kulemfwe wakwe. ⁴ Ingileni mu mwenshi wakwe no kutotela elo na mu mansa shakwe na malumbo. Peleni ukutotela kuli ye elo mupale ishina lyakwe. ⁵ Pantu Yahweh wa bune; icipangano cakwe ica cishinka caikulilila umuyayaya elo icine cakwe ukupita munkulo shonse.

Chapter 101

Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Nkesa kwimba ku cipangano ca cishinka elo no mulinganya; kuli mwebo, Yahweh, nkemba isha malumbo. ² Nkesa kwenda mu nshila sha maka. Ni lwisa ukesa kuli nebo? Nkesa kwenda na maka mu ng'anda. ³ Ntase kubika ifya bubi pa cinso candi; nalipata ububi bwa kubula anakantu; tekuti ipalame kuli nebo. ⁴ Abantu abakupondama bakesa kufuma pali nebo, ntacita ububi. ⁵ Nkesa konaula uuli onse uleamba umupalamano. Ntase kusunisha uuli onse uwa matutumuko kabili uwa mibele ya cilumba. ⁶ Nkesa ku lolesha ku bacishinka ba calo ukwikala kulubali lwandi. Abo abendela mu nshila ya maka kuti babombela nebo. ⁷ Abantu aba bucenjeshi ta bashemo mu ng'anda yandi; ababufi tabakese kupokelelwa apa cinso candi. ⁸ Ulu celo no lucelo nkesa konaula bonse ababufi mu calo; nkesa kufumya bonse abacita ububi ukufuma mu musumba wakwa Yahweh.

Chapter 102

Ipepo lya wa kucushiwa uluntu ena anakuka elo apongololwela amasakamika yakwe pantanshi yakwa Yahweh. ¹ Umfweni ukupepa kwandi, Yahweh; umfweni ukulila kwandi kuli mwebo. ² Mwfisa icinso cenu kuli nebo mu nshita shandi ishakucula. Umfweni kuli nebo. Uluntu nebo namikuta, njasukeni bwangu nebo. ³ Pantu inshiku shandi shilipwile nge cushi elo na mafupa yandi yali pile ngo mulilo. ⁴ Umutima wandi uli tobekele, elo nebo ndi nge cani icumine. Nebo ndilabile ukulya icili conse. ⁵ Pamulandu wa congo cakuleteta kwa ndi, nebo ndisangukile uwakonda sana. ⁶ Mpalile mukangwa wa mutololo; nebo ndi kwati ka pululu ka mufibolya. ⁷ Shimona tulo naba nge cuni, icaba ceka pamutenge. ⁸ Abalwani bandi bansebanya akasuba konse; abo bonse abampumya nebo balapa umulapo mwi shina lyandi. ⁹ Nebo ndalya imito ngo mukate elo nsankanya icakunwa ne filamba. ¹⁰ Pamulandu wa bupingushi bwenu no bukali bwenu, mwebo mulinjimisha ukuti mu mpose. ¹¹ Inshiku shandi shili nge cinshingwa ici fumapo, elo nebo ndyumine nge cani. ¹² Lelo mwebo, Yahweh, mwikalilila umuyayaya, elo ne cibukisho cenu cankulo shonse. ¹³ Mwebo mukes kwima no ku kwata uluse pa bena Sioni. Nomba ni nshita iya kumubelela uluse ena, inshita iya sontwa ilifikile. ¹⁴ Pantu ababomfi benu basekelela mu mabwe yakwe elo batemwa ulukungu lwa mufibolya fyakwe. ¹⁵ Inko shikatina ishina lyenu, ¹⁶ Yahweh, elo ne mfumu shonse isha pano calo shikesa kutina ubukata bwenu. Yahweh akesakukula Sioni cipyacipya elo akesakuboneka mubukata bwakwe. ¹⁷ Pali ilya nshita, ena akesakumfwa kwiipepo lya wa kubulwa; ena takasule ipepo lyabo. ¹⁸ Ifi fikesa kulembwa ku ba munko sha kuntanshi, elo na ku muntu uatalafyalwa akesakulmba Yahweh. ¹⁹ Pantu ena aliloshe panshi ukufuma umwa mushilo; ukufuma ku mulu Yahweh aliloleshe pano isonde. ²⁰ Ukumfwa ukutenda kwa mufungwa, ukulekelako aba mukufwa. ²¹ Uluntu abaume bakesa kulondolola ishina lyakwa Yahweh mu Sioni no lwa kumulumba mu Yerusalemu ²² uluntu abantu elo na ma bufumu bakolongana pamo mu kubombela Yahweh. ²³ Ena alisendele amaka yandi pakati ka bwikashi bwandi. Ena alicefeshe inshiku shandi. ²⁴ Nebo naishile kulanda ati, "Mwe Lesa wandi, mwi nsenda nebo mukati ka nshiku shandi, mwebo emo muli muno mu nkulo shonse. ²⁵ Mu nshita sha kale mwebo mwa shimpile isonde mu ncende; imyulu shapangwa ne minwe shenu. ²⁶ Fyena fikesa kuloba, lelo mwebo mukesakushala; fyonse fikesa bkukula nge laya; nge fya kufwala, mwebo mukes kufifumyapo, elo fyena fikesa kufumishaiwapo. ²⁷ Lelo mwebo mwaba cimocine, elo ne myaka shenu tashakwate impela. ²⁸ Abana ba babomfi benu bakesa kwikalilila, na bana babo bakesa kwikala mu menso yenu."

Chapter 103

Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Nkopela amatotelo kuli Yahweh no mweo wandi onse, elo na fyonse ifili muli nebo, nkopela amalumbo kwi shina lyakwe ila mushilo. ² Nkopela amalumbo kuli Yahweh no mweo wandi onse elo no kwibukisha fyonse ifya bune ifyo acita. ³ Ena alelela shonse imembu shabo; alaposha amalwele yenu yonse. ⁴ Ena aulubula umweo obe ukufuma mukonauka; eukufwika ku mutwe ecipangano ca cishinka elo ne ficitwa fya luse. ⁵ Ena ewikasha umweo obe ne fintu ifya bune pa kweba ati ubulumendo bobo bucinjishiwe kwati ni kapumpe. ⁶ Yahweh acita ifya mulinganya elo acita imilimo ya mulinganya kuli bonse abasulwa. ⁷ Alilengele imilimo yakwe ukwibikwa kuli Mose, ificitwa fyakwe ku bana bakwa Israeli. ⁸ Yahweh wa luse elo wa kusenamina; wa kutekanya; alikwata icipangano ca kukosa ica kucindama. ⁹ Ena te lyonse akulakanda; te lyonse aba uwa kukalipa. ¹⁰ Ena ta bomba na fwebo ngefyo imembu shesu shaba nangu ukulipila fwebo pafyo imembu shesu shikofwaya. ¹¹ Pantu ngefyo amakumbi ya ba apatali pa mulu wa cao, efyo ne cipangano cakwe icacishinka caba na maka pali abo aba mucindika. ¹² Ifyo akabanga katalukana na masamaba, ifyo fine efyo ena afumya ukushininwa kwa membu shesu pali fwebo. ¹³ Ifyo wishi akwata uluse pa bana bakwe, efyo na Yahweh akwata uluse pali abo abamucindika. ¹⁴ Pantu alishiba ifyo twa pangwa; ena ali shiba ukweba ati tuli lukungu. ¹⁵ Lelo umuntu, inshiku shakwe shaba nga ifyani; abengeshima nge luba mwi bala. ¹⁶ Umwela wa puupa pali lyena, elo lya luba, elo takuli no winga landa apo lya menene. ¹⁷ Lelo icipangano ca cishinka icakwa Yahweh ca fuma ku muyayaya ukuya umuyayaya pali abo abamucindika. Ubulungami bwakwe buya na ku bana bakwe. ¹⁸ Balasunga icipangano cakwe elo no kwibukisha ifya kukonka fyakwe. ¹⁹ Yahweh alibikileko icipuna cakwe mu mulu, elo ubufumu bwakwe buteeka ukuli konse. ²⁰ Peleni amalumbo kuli Yahweh, mwebo bamalaika bakwe, mwebo mwe bamaka mwe bakukosa elo mu cite ishiwi lyakwe, mwe bakukosa elo mucite ishiwi lyakwe, elo mukonke ne ciunda ce shiwi lyakwe. ²¹ Peleni amalumbo kuli Yahweh, mwemilalo yakwe yonse, muli babiomfi bakwe abacita ukufwaya kwakwe. ²² Peleni amalumbo kuli Yahweh, fyonse ifibumbwa fyakwe, mu ncende shonse umo ateeka. Nkapela amalumbo kuli Yahweh no mweo wanmdi onse.

Chapter 104

¹ Nkopela amalumbo kuli Yahweh no mweo wandi onse, Yahweh Lesa wandi, muli bakulu mwebo; mwebo mwalifwikwa bukatebebe elo no bucindami. ² Mwebo mwalifimbana ulubuto kwati mwio ngila; mwebo musalanganya imyulu kwati li tenti. ³ Mwebo bwalicila imipulue yenu mu makumbi; mwebo mwapanga amakumbi ukuba iceleta; mwebo mwenda mu mapindo ya mwela. ⁴ Ena eupanga imyela ukuba intumi, imingu shamulilo ukuba ababomfi benu. ⁵ Ena ashimpile umufula wa calo, elo tacakaseshiwepo. ⁶ Mwebo mwa fimbile icalo ku menshi kwati li laya; amenshi yaishilekufimba impili. ⁷ Ubukali bwenu bwa lengele amenshi ya butuke; pa ciunda ca kubulukuta kwe shiwi lyenu yali butawike. ⁸ Impili shalimine, elo imipokapoka sha lisalangenene mu ncende isho mwe shilangile shena. ⁹ Mwebo mwalinika umupuka pali fyena pakweba ati tafitolokele; tefya kafimbe iclo na kambi. ¹⁰ Ena alengele utumfukumfuku ukuya mu mipokapoka; utumilonga ukuya pakati kampili. ¹¹ Fipela amenshi ku nama shonse isha mpanga; impunda sha mupanga shi pwisha icilaka ca shiko. ¹² Mumbali ta tumana ifyoni filepanga ifinsa; filemba pakati ka misambo. ¹³ Ena alatapilisha impili ku menshi ya mumiputule shakwe mulwelele. Icalo filiswile kufisabo fya mukubomba kwakwe. ¹⁴ Ena alalenga umulemfwe ukumena uwanama ne filimwa ifya muntu ku kulima pa kwebati umuntu akwate ifya kulya ukufuma ku mushili. ¹⁵ Ena alapanga umwangashi pa kulenga umuntu asansamuke, amafuta ku kulenga icinso cakwe ukubeka, elo ifya kulya ukulundulula ubumi bwakwe. ¹⁶ Ifimuti fyakwa Yahweh fipoka imfula iingi; imikeda yamu Lebanoni iyo abyele. ¹⁷ Kulya ifyoni filapanga ifinsa. Kabaso apanga umwa kwikala ku cimuti ca mu kumpri. ¹⁸ Imbushi sha mapnga shikala pa mpili sha pamulu; ubutali bwa mpili ecubo caba pakati. ¹⁹ Ena asalile umwenshi ukwabanya inshita; akasuba ka lishiba inshita ya kuwa. ²⁰ Mwebo mulapanga imfinshi ya bushiku uluntu inama sha mpanga shifuma. ²¹ Utwana twa nkalamo tulabulumina ifya kwikata elo no kufwaya ifya kulya kuli Lesa. ²² Uluntu akasuba katula, shilabwelelamo elo no kulaala umo shi fisama. ²³ Eico, abantunse bafuma ku ncito elo no kubomba ukutali mpaka icungulo. ²⁴ Yahweh, ifyo yafula elo no kucindama imilimo yenu! Na mano mwa lipangile fyonse; icalo caisulapo imilimo yenu. ²⁵ Kulya kuli bemba, uwakushika elo uwakupabuka, mwaba ifyenda ifitengapendwa, ifinono elo ne fikulu. ²⁶ Ifyombo fyenda palya, na shimweshimwe nao emo ali, uo mwebo mwapangile mu kwangala muli bemba. ²⁷ Fyonse ifi filolesha kuli mwebo ku kufipela ifilyo mu nshita iya kulinga. ²⁸ Uluntu mwebo mwapela kuli shena, shilakolangana; uluntu mwaisula ukuboko kwenu, shilasekelamo. ²⁹ Uluntu mwafisa icinso cenu, shilashupikwa nga mwebo mwa fumyapo umupashi wa fiko, shilafwa elo no kubwekela ku kulukungu. ³⁰ Uluntu mwebo mwa tuma umapashi wenu, fyena fya bumbwa, elo mwebo mulapanga icalo cipyacipyi. ³¹ Leken i ubukata bwakwa Yahweh bwikalilile umuyayaya; lekeni Yahweh asekele mububumbo bwakwe. ³² Ena alolesha panshi pa calo, elo cilasunkana; ena alekata impili, elo shilafumya icushi. ³³ Nkamba kuli Yahweh mu mweo wandi onse; nkamba isha amalumbo kuli Lesa wandi ulo ndi no mweo. ³⁴ Leken i fya kutontokanya fyandi fibe ifya kulowa kuli ye; nkasekelela muli Yahweh. ³⁵ Leken i ababembu bakafumishiwepo pa calo, elo ababifi tabakabepo na kambi. nkesakupela amalumbo kuli Yahweh no mweo wandi onse. Lumbanyeni Yahweh.

Chapter 105

¹ Peleni ukutasha kuli Yahweh kuteni pe shina lyakwe; lekeni imicitile yakwe ishibikwe mu fyalo fyonse. ² Mwimbileni, mwimbileni amalumbo; landeni fyonse ifya kupapusha fyakwe fyonse. ³ Itatakuleni mwi shina lyakwe ilya mushilo; lekeni imitima ya bafwaya Yahweh isansamuke. ⁴ Fwayeni Yahweh elo na maka yakwe; fwayeni ukubapo kwakwe lyonse lyonse. ⁵ Ibukisheni ifintu fya kupapusha acita, ifisungusho fyakwe elo ne fipope fya ku kanwa kakwe, ⁶ mwe lupwa lwakwa Abrahamu umubomfi wakwe, mwebo mwe bantu bakwa Yakobo, mwe bakusalwa bakwe. ⁷ Ni Yahweh, Lesa wesu. Ifipope fyakwe fyaba pe sonde lyonse. ⁸ Alasunga icipangano cakwe ukutwalilila, icebo ico akonkomeshe ku nkulo sha kulenga ikana limo. ⁹ Aleibukisha icipangano apangile na Abrahamu elo no kulapa kwakwe kuli Isaki. ¹⁰ Ici eco ashikamikile kuli Yakobo nge cibukisho elo na kuli Israeli nge cipangano cakuwalilila. ¹¹ Alilandile ati, "Nkamipela icalo ca Kenani nge cakwabaniwa ukuba icakupyana cenu." ¹² Aishile kulanda ifi uluntu balifye impendwa iyinono abantinti, elo bali abeni mu calo. ¹³ Balikwenda kumishobo ne mishobo ukufuma ku bufumu bumbi ukuya ku bunankwe. ¹⁴ Tasuminishe nangula umo ukubacusha; alikalipile isha mfumu pamulandu wabo. ¹⁵ Aishile kulanda ati, "Tecakwesha ukwikata mubakusubwa bandi, elo takuli ku cena bakasesema bandi." ¹⁶ Aishile kuleta icipowe pa calo; aliputwileko ukupekanya kwa kupanga umukate. ¹⁷ Aishile kutuma umwaume kuntanshi yabo; Yosefu baishile kumushitisha kubati musha. ¹⁸ Amakasa yakwe baishile kuyakaka muntambo; mu mukoshi wakwe baishile ku kakamo icela; ¹⁹ pankafye ifyo alandile fyaisa kufikilisha. Icebo cakwa Yahweh cali mwe seshe. ²⁰ Imfumu yaishile kutuma ababomfi ukuya ku mufumya; lateka wa bantu alimulekeleko ukuba uwakaele. ²¹ Alimubikile intungulushi ya mu ng'anda yakwe nga kateka wa fyonse akwete. ²² ukulangilila ba cilolo umo atemenwe elo no kufunda abakulu amano. ²³ Eluntu Israeli aishile kwisa mu Egypto, elo Yakobo alikeleko panono mu calo cakwa Hamu. ²⁴ Yahweh aishile kufusha abantu bakwe, elo aishile kubakosha ukucila abalwani babo. ²⁵ Aishile kulenga abalwani babo ukupata abantu bakwe, ukulekucusha ababomfi bakwe. ²⁶ Aishile kutuma Mose, umubomfi wakwe, elo na Aaroni, abo asalile. ²⁷ Baishile kucita ifya kubwenako pa bena Egypto, ifya kusungusha kwakwe mu calo cakwa Hamu. ²⁸ Aishile kutuma imfinshi elo aishile kulenga icalo cilya ukufita, lelo abantu ba muli cilya calo tabaumfwile ifipope. ²⁹ Aishile kwalula amenshi yabo umulopa elo alipeye ne sabi lyabo. ³⁰ Icalo cabo caishile kwisulamo ifyula, na mundelu shaba kateka kumo. ³¹ Aishiel kulanda, elo balunshi elo ne fisumi fyaishile kwisula icalo cabo conse. ³² Aishile kwalula imfula icitalawe, no mulilo wali kubilimuka mu calo cabo. ³³ Aishile konaula

imyangashi yabo ne fimuti fya mi kunyu; alikontawile ifimuti mu calo cabo. ³⁴ Aishile kulanda elo na makanta aishile kwisa, makanta uwingi. ³⁵ Makanta aishile kulya icani conse mu mpanga yabo; Aishile kulya fyonse ifilimwa fya mu mushili. ³⁶ Aishile kwipaya fyonse ifisakula bula mu calo cabo, ifisabo fya ntanshi fyonse ifya maka yabo. ³⁷ Aishile kufumya Israeli na silfere elo na golide; takwali no wakuipuntula nangu umo mu mikowa yabo pa bulendo. ³⁸ Egypto aishile kumfwa ubune uluntu baishile kuya, abena Egypto bali kubatina. ³⁹ Aishile kufungulula ikumbi nge cakufimbana elo aishile kwasha umulilo ukulekubutisha ubushiku. ⁴⁰ Abena Israeli baishile kulomba iflyo, elo aishile kuleta inkwale elo aishile kubalisha umukate wa kumulu. ⁴¹ Aishile kuma icilibwe, elo na menshi yaishile kufumamo; ukupongolokela mu matololo kubati kamana. ⁴² Pantu aishile kwibukisha icipangano cakwe icamushilo ico apangile kuli Abrahamu umubomfi wakwe. ⁴³ Aiahile kutungulula abantu bakwe nensansa, aba kusalwa bakwe bali kupunda no tupundu. ⁴⁴ Aishile kubapela ifyalo fya munko; bali bulile ifyuma fya bantu na bantu ⁴⁵ pakwebati bengsunga ifipope fyakwe elo ne funde lyakwe. Lumbanyeni Yahweh.

Chapter 106

¹ Lumbanyeni Yahweh. Peleni ukutasha kuli Yahweh, pantu wabune, pantu icipangano ca cishinka cakwe cakutwalilila. ² Nani uwingapenduluka ificitwa fyakwa Yahweh ifi kulu nangula ukushimbula ukufikapo ukulumbwa kwa ficitwa fyakwe? ³ Balipalwa abo abacita ifisuma, elo nabo imicitile yabo lyonse yaba iyakololoka. ⁴ Njibukisheni mu mano yenu, Yahweh, uluntu mukolangisha ububile abantu benu; ngafweni uluntu mukobapususha. ⁵ Eluntu nkabona ubuyantanshi bwa bantu benu abakusalwa, sansamukile mu bune bwa mushobo wenu, elo no lulumbi lwa kupyana kwenu. ⁶ Tuli bambukile kubati fikolwe fyesu; tulicitile ifilubo, tulicitile ububi. ⁷ Bashifwe besu tabatashishe ifisungusho fya ficitwa fyenu mu Egypto; balipulwile ificitwa fya cipangano cenu ifya cishinka; balipondokele pali bembu, Bembu wa Matete. ⁸ Nangula califyo, alibapuswishe pa mulandu we shina lyakwe pakwebati asokolole amaka yakwe. ⁹ Alikalipile Bembu wa Matete, elo aishile kuma. Eluntu aishile kubapisha mu maposhi, ngo kupitila mutololo. ¹⁰ Aishile kubapususha ku kuboko kwaba bapiitile, elo aishile kubapususha ku kuboko kwa balwani babo. ¹¹ Lelo amenshi yali fimbile abalwani babo; tapali nangula umo uwakupusuka. ¹² Eluntu baishile kusumina amashiwi yakwe, elo baishile kwimba ukumulumbanya. ¹³ Lelo bwangu bwangu balilabile ifyo acitile; tabapembele ukuti abebe ifya kukonka. ¹⁴ Balikwete ifya kubaswa mu mabotolo, baishile kulufyanya Lesa mu matololo. ¹⁵ Eico aishile kubapele ico bali kufwaya, lelo aishile kutuma ubulwele ububi pali bo. ¹⁶ Munkambi baishile kumfwilila Mose elo na Aaroni akalumwa, shima pepo wa mushilo wakwa Yahweh. ¹⁷ Umushili waishile kwisuka elo waishile kumina Datani elo waishile kukupa abali kukonka Abiramu. ¹⁸ Umulilo waishile kupuka pali bo; umulilo waishile koca aba bembu. ¹⁹ Baishile kupanga umwana wa ng'ombe pa Horebu elo baishile kushinshimuna ica kwengulula ica cela. ²⁰ Bali kabushenye ululumbi lwakwa Lesa ku ca kupashanya ca ng'ombe icilya umulemfwe. ²¹ Balilabile Lesa wabo kapususha, uwacitile ifintu fya kupapusha mu Egypto. ²² Alicita ifintu ifya bune mu calo cakwa Hamu elo ne ficitwa ifikulu pali Bembu wa Matete. ²³ Eico ashile kulanda ati akabonaula- nga te Mose, uwakusalwa wakwe, alitaleme pakati kakwe, ukutalusha icipyu cakwe ukutabonaula. ²⁴ Eluntu baishile kusula icalo cabamo icibwesha; tabacetekele mufilayo fyakwe, ²⁵ lelo bali kungwinta mu matenti yabo, elo tabaumfwilile Yahweh. ²⁶ Eico aishile kwimya ukuboko kwakwe elo aishile kulapa kuli bo ukweba ati kuti abepayila mu ciswebebe, ²⁷ ukusalanganya balupwa babo mukati kamisho, elo no kubasalanganishisha mu ncende sha bena fyalo. ²⁸ Balishinshimwine Bali waku Peore elo baishile kulya na malambo bali kupela kuba kufwa. ²⁹ Baishile kulenga akalipe ku mulandu ne micitile yabo, elo ne cikuko caishile kubaponena. ³⁰ Eluntu Finehasi aishile kwima ukuitumpikamo, elo ne cikuko caishile kupwa. ³¹ Calishibikilwe kuli ye ngo walungama muficitwa ku nkulo shonse umuyayaya. ³² Nakabili baishile kulenga Yahweh ukukalipa pa menshi yapa Meriba, elo aliculile Mose pamulandu wabo. ³³ Baishile kulenga Mose ukufulwa, elo aishile kulanda bukali bukali. ³⁴ Tabaonauwile inko Yahweh abakonkomeshe, ³⁵ lelo baishile kusankana pamo ne nko elo baishile kusambilila imisango yabo ³⁶ elo balishinshimwine utulubi twabo, icaishile kuba iciteyo kuli bo. ³⁷ Baishile kupela ilambo abana baume babo elo na bana banakashi babo kungulu. ³⁸ Baishile kusumya umulopa uwakubula umulandu, umulopa wa bana baume babo elo no mulopa wa bana banakashi babo, abo baishile kupela ilambo ku tulubi twa mu Kenani, ukukowesha icalo ku mulopa. ³⁹ Balikowelele ku micitile yabo abene; mu misango yabo kubati maule. ⁴⁰ Eico Yahweh aishile kufulilwa abantu bakwe, elo alisulile abantu bakwe umwine. ⁴¹ Aishile kubapela mu kuboko kwa nko nabo ababapatile bali kubateka. ⁴² Abalwani babo bali kubacusha, elo baliletelwe ku lubali lwa mu maka yabo. ⁴³ Inshita ishingali ali kwisa mukubafwako, lelo balitwalililefye ukupondoka elo bali bikilwe panshi ku membu shabo abene. ⁴⁴ Nangula cibe ifyo, alikutikile ukucula kwabo uluntu baishile kulila ukuti ba bafwe. ⁴⁵ Aishile kwibukisha icipangano cakwe kuli bo elo alilangulukile pamulandu wa bune bwa kutemwa kwakwe. ⁴⁶ Aishile kulenga bonse abali kuba cusha ukubomfwila uluse. ⁴⁷ Tupususheni, Yahweh, Lesa wesu. Tukolonganikeni ukutufumya mu misebo ukwebati tupele ukutasha kwi shina lyobe lya mushilo elo no lulumbi mukukulumbanya. ⁴⁸ Lekeneni Yahweh Lesa wakwa Israeli, alumbanishiwe ukutula umuyayaya no kufika umuyayaya. Abantu bonse balande ati, "Ameni." Lumbanyeni Yahweh.

Chapter 107

¹ Peleni ukutasha kuli Yahweh, pantu wabune, ne cipangano ca cishinka cakwe ca kutwalilila. ² Lekeneni abapusuka bakwa Yahweh balande, abo apususha ukubafumya mu maboko ya balwani. ³ Aishile kubakolonganka ukufuma mu fyalo ifyeni, ukutula ku kabanga ukuya kushinta ku masamba, ukutula ku kapinda ka kukuso ukuya shinta ku kapinda ka kukulyo. ⁴

Baishile kushinguluka pamatololo pamusebo wa mu mawanga elo tabasangile umusumba umwakwikala. ⁵ Pantu bali ne nsala elo ne cilaka, bali fwile icitu ku kunaka. ⁶ Eluntu baishile kulilila Yahweh mu bwafya bwabo, elo alibapuswishe ukubafumya mu bwafya bwabo. ⁷ Alibalangile inshila iyipi pakwebati balekuya ku musumba wakwikalamo. ⁸ Abantu kanshi na balumbanye Yahweh pa cipangano ca cishinka cakwe elo na pafyakupapa ifyo acitila abantunse! ⁹ Pantu alekutisha ukufwaisha kwa abo abali ne cilaka, elo no kufwaya kwa abo abali ne nsala alabesushamo ifintu fya bune. ¹⁰ Bambi balikele mumfimi elo mumfwa, aba kukakwa mu kucucutika elo mu minyololo. ¹¹ Ici nipakwebati balyalukile ishiwi lyakwa Lesa elo balikene ukulangelila kwa wapulam. ¹² Alinashishe imitima yabo ukupitila mu fya kukosa; baliipuntwile elo takwali no wa kubafwako ukubemya. ¹³ Eluntu baishile kulilila kuli Yahweh mu bwafya bwabo, elo aishile kubafumyamo mubulanda bwabo. ¹⁴ Aishile kubafumya mu mfinshi elo na mumfwa elo no kuputaula ifiteyo fyabo. ¹⁵ Abantu kanshi na balumbanye Yahweh pa cipangano ca cishinka cakwe elo na pafyakupapa ifyo acitila abantunse! ¹⁶ Pantu aliputaula impongolo shi mikuba elo ne fipindamo fya cela. ¹⁷ Bali ifipuka mukupondoka kwabo elo no kucushiwa pamulandu wa membu shabo. ¹⁸ Balilufishe icilaka cakulya ifilyo, elo baliapalamine ku mpongolo sha kufwa. ¹⁹ Eluntu baishile kulilila kuli Yahweh mu bwafya bwabo, elo aishile kubafumyamo mu kucula kwabo. ²⁰ Aishile kutuma ishiwi lyakwe elo alibaposeshe, elo alibapuswishe ukufuma mu konaulwa. ²¹ Abantu kanshi na balumbanye Yahweh pa cipangano ca cishinka cakwe elo na pafyakupapa ifyo acitila abantunse! ²² Leken i bapele amalambo yakutasha elo nokushimbula ifyo acita mu kwimba. ²³ Bambi benda pali bamba mufyombo elo no kucita amakwe kwi shilya lya kuba bamba. ²⁴ Aba balabona ificitwa fyakwa Yahweh elo ne fyakupapusha pali bamba. ²⁵ Pantu nga landa elo cimwela caima pali bamba. ²⁶ Balifilikile mu makumbi; balile panshi pamatenga. Ubwikashi bwabo bwali sungulukile muku cula. ²⁷ Basalampanta elo batankaila kubati bantu abakolelwe elo ne mpela yabo yaboneka. ²⁸ Eluntu baishile kwita kuli Yahweh mu bwafya bwabo, elo aishile kubafumyamo mukati ka cula kwabo. ²⁹ Aishile kutalalika icimwela, elo na maba yalilekele. ³⁰ Eluntu baishile kusansamuka pantu bamba alitalalele, elo aishile kubaleta ku maswe bali kuya. ³¹ Abantu kanshi na balumbanye Yahweh pa cipangano ca cishinka cakwe elo na pafya kupapa acitila abantunse! ³² Leken i ba mutotele mukukolongana kwa bantu elo bamulumbanye mukukolongana kwa bakulu. ³³ Alalula imilonga kubati matololo, utumfukumfuku kubati ni mpanga iya kuma, ³⁴ elo icalo ca filyo kubati ni ncende iya kubulamo nangu kamo pamulandu wa bubi bwa bantu ba bamo. ³⁵ Alaula amatololo kubati cishiba ca menshi elo ne mpanga iya kuma kubati tumfukumfuku twa menshi. ³⁶ Alekalikamo abansala mulya, elo balakula umusumba wa kwikalamo. ³⁷ Bakula umusumba wa kubyalamo amabala, ukubyal imyangashi, elo no kusombola ifingi. ³⁸ Alabapala eico bali abengi nganshi. Taleka ing'ombe shabo ukulekucepa mu mpendwa. ³⁹ Balicepele elo baisakuba abanono ku kukalipwa ku bucushi elo no bulanda. ⁴⁰ Aitulwila imisuula pantungulushi elo no abalenga ukupitana mu matololo, umutaba misebo. ⁴¹ Lelo alacingilila abakubulwa ukutabacusha elo alasakamana ulupwa lwakwe ukubati mukuni. ⁴² Abalungama bakobona ici elo bakasansamuka, elo bonse abatalungama baisala patunwa twabo. ⁴³ Uyo uwakwata amano akutike kuli fi fintu elo no kukonka imicitile ya cipangano cakwa Yahwe ica cishinka.

Chapter 108

Ulwimbo, ulumbo lyakwa Davidi. ¹ Washikimana umutima wandi mwe Lesa; nkoimba, ee, nkemba ukulumbanya no kucindama kwa mutima wandi. ² Talama, we ng'omba elo nobe we musakai; nkoishibusha amaca. ³ Nkopela ukutasha kuli webo, Yahweh, Mukati ka bantu na bantu; nkoimba kuli webo ukukulumbanya mukati kamishobo. ⁴ Pantu icipangano ca cishinka cobe cakula ukucila imyulu; elo ne kucetekela kwa cine cobe kwafika na mumakumbi. ⁵ Sumbulweni, mwe Lesa, ukucila imyulu, elo ubukata bwenu busumbulwe icalo conse. ⁶ Pakwebati abo watemwa bapusushiwe, tupususheni ku kuboko kwenu ukwa kulyo elo ngasukeni. ⁷ Lesa alilandile muli bumushilo bwakwe; "Nkasansamuka; nkabanya Shekemu elo nko pima no mukonko wa Sukoti. ⁸ Gileadi yandi, elo Manase yandi; Efraimu nayo cisote candi; Yuda ni nkonto yandi. ⁹ Moabu cakowelapo candi; napali Edomu epo nkoposa insapato shandi; nkapunda mukucimfya pamulandu wakwa Pilistia. ¹⁰ Nani akandeta mu musumba wa kukosa? Nani aka nondola ku Edomu?" ¹¹ Mwe Lesa, bushe tamwatusala? Tamuya nafwebo ku nkondo na bashilika besu. ¹² Tupeni ukwafwa ne cilwani, pantu ukwafwa kwa muntu kwa fye. ¹³ Tukacimfya mukwafwa kwakwa Lesa; akabanyanta panshi abalwani besu.

Chapter 109

Ku mukulu waku ba kemba. Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Lesa uyo ndumbanya, mwiba tondolo, ² pantu bansansa ababifi elo na babufi; bambepesha ubufi. ³ Balinshingulukile elo balanda ifya lupato pali nebo, elo bansansa apakubula umulandu. ⁴ Mukumbweseshu ukutemwa kwandi bantunganya, lelo nkobapepelako. ⁵ Bambweseshu ubufi pa bune, elo bapata icitemwiko candi. ⁶ Sonteni umwaume imbifi pa balwani ngaba bantu; sonteni uwakushinina atalame ku kuboko kwakwe ukwa ku kulyo. ⁷ Uluntu apingulwa, lekeni asangwe no mulandu; lekeni ipepo lyakwe lishimbulwe ilya lu bembu. ⁸ Inshiku shakwe shili cepele; umbi na bule icifulo cakwe. ⁹ Abana bakwe babe abakubulwa ba wishu, umukashi wakwe abe mukamfwilwa. ¹⁰ Abana bakwe balekupitanafye elo bakalomba lombu, abakutamfiwa ulu bafuma mu mayanda yabo ayakonaika. ¹¹ Leken i uyo akongolako asende fyonse ifyo akwata; na beni bamusendele ifyo anonka. ¹² Kwiba nangu umo uwakumumfwila uluse; nangula umo uwakumumfwila ubulanda abana bakwe abakubula wishu. ¹³ Abana bakwe baputulweko; ishina lyabo likabamo munkulo iikokonkapo. ¹⁴ Leken i membu shafikolwe fyakwe shishimbulwe kuli Yahweh; leken i membu shakwa nyina shikalabwa. ¹⁵ Leken i ukulufyanya kwabo lyonse kulekuba kuli Yahweh; leken i

Yahweh aputuleko ukubebusha pano calo. ¹⁶ Leken i Yahweh acite ici pantu uyu mwaume talikusakamana ukulanga icipangano ca cishinka, lelo alikucusha abalanda, abakubulwa, elo no wakutompoka umutima ku kwipaya. ¹⁷ Alitemenwe ukutiipa, na fimubwelulukile. Alipatile ipalo; lekeni ipalo peba nagula limo pali ye. ¹⁸ Alikuifwika umwine ifitipu kubati e cakufwala, kubati mafuta mu mafupa yakwe. ¹⁹ Lekeni icitipu cakwe cibe kubati fyakufwala aifwika umwine, kubati mushipi afwala lyonse. ²⁰ Leken i fi fibe cilambu kuba mbepesha kuli Yahweh, kuli bo abalanda ifya bubi pali ne bo. ²¹ Yahweh mwe mfumu yandi, mbombeleni ifya bune pamulandu we shina lyenu. Pantu icipangano ca cishinka cenu ca bune, mpususheni. ²² Pantu ndimupina kabili uwakubulwa, elo umutima wandi ulicenenwe munda. ²³ Nkoya nkopwa kubati cinshingwa ca cungulo; ndisunkene kubati ni makanta. ²⁴ Amakufi yandi yalinakile mukufunga; ndifumine mukwina ndyondele. ²⁵ Ndisebene ku banshinina; uluntu ba mbona, balapukumya imitwe. ²⁶ Ngafweni, Yahweh Lesa wandi; mpususheni ku cipangano ca cishinka cenu. ²⁷ Lekeini beshibe ukwebati uku kubomba kwenu, ukwebati mwebo, mwe Yahweh, mulicitile ifi. ²⁸ Nangula bengantipa, napapata mpaleni; uluntu bansansa, lekeni bomfwe insoni, lelo lekeni umubomfi wenu asansamuke. ²⁹ Leken i abalwani bandi bafwikwe insoni; lekeni bafwale insoni kubati mu kansu. ³⁰ Ku kanwa kadni nkopela ukutasha kuli Yahweh; nkomulumbanya mukati ka mabumba. ³¹ Pantu akatalama ku kuboko kwa kukulyo ukwa uyo uukobulwa, ukumupudusha kuli bo abalikumupingula.

Chapter 11

Kumukulu wakuba kamba. Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Ndyubile muli Yahweh; cindo wingalanda kuli nevo, "Fulumuka kwati con i lupili"? ² Pantu bona ababifi bapekanya amata yabo. Bapekanya ne mifwi yabo pantambo ku kulasa mu mfinshi pabakutambalala mu mitima. ³ Pantu ngemifola yaonaulwa, cindo abalungami bengacita? ⁴ Yahweh ali mwi tempele lyakwe ilya mushilo; amenso yakwe yalabona, amenso yakwe yalelengula abana ba bantu. ⁵ Yahweh alalengula bons abalungami elo na babifi, lelo alipata abo abatemwa ukucita ifi mfulunganya. ⁶ Akesakulolekesha pa babifi umulilo na mabwe yamingu; no mwela uubabula ukesakuba icakaniko ukufuma muli kapu wakwe! ⁷ Pantu Yahweh wakulungama elo alitemwa ubulungami; abakutambalala bakabona icinso cakwe.

Chapter 110

Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Yahweh alanda kuli shikulu ati, "Ikala ku kuboko kwa kukulyo kwandi mpakafye nsangule abalwani bobe icakunyantapo." ² Yahweh akekata inkonto ya maka yobe ukufuma ku Sioni; ukuteka abalwani bobe. ³ Abantu bobe bakakukonka mu mingila ya mushilo ku kuitemenwa kwabo abene pa bushiku bwa maka yobe; ukutula mwi fumo lya lucelo ubulumendo bobe bukaba kwati cime. ⁴ Yahweh alilapile, elo takacinje: "Ulishimapepo umuyayaya, kubati ni Melkisedeki." ⁵ Imfumu ili kukuboko kobe ukwa kukulyo. Akepaya ba shamfumu pa bushiku bwa kukalipa kwakwe. ⁶ Akapingula imishobo; akesusha uwakulwila ifitumbi fya bantu; akepaya intungulushi mu fyalo ifingi. ⁷ Akanwa mu cishima mumbali ya musebo, elo eluntu akemya umutwe wakwe mu mulu panuma ya kucimfya.

Chapter 111

Lumbanyeni Yahweh. ¹ Nkapela ukutasha kuli Yahweh no mutima wandi uonse mwibumba lya balungami, mukukolongana kwabo. ² Imilimo yakwa Yahweh ikulu, balikufwaisha ikuilolela bonse abaikabila. ³ Imilimo yakwe ya kucindama elo yalulumbi, elo ukulungama kwakwe ku kaba kwa muyayaya. ⁴ Alacita ifintu ifyabune ifikebushiwa; Yahweh wa luse elo wa nkumbu. ⁵ Alapela ifyakulya ku bantu bakwe abacishinka abamukonka. Alebukisha lyonse icipangano cakwe. ⁶ Alalangisha imilimo yakwe iyamaka ku bantu bakwe mukubapela inko mukupyaninina. ⁷ Imilimo ya minwe yakwe yakucetelwa kabili ilungami; konse ukulangililila kwakwe kwa kushintililapo. ⁸ Kwalipampamikwa ukutwalilila, ku kukonka mu cishinka elo bune bune. ⁹ Alapela ukucimfya ku bantu bakwe, alisuba icipangano cakwe umuyayaya; lya mushilo elo lya kupapa ishina lyakwe. ¹⁰ Ukucindika Yahweh ekutampa kwa mano; abakonka ukulangililila kwakwe balikwata ukumfwikisha ubune. Ukumulumbanya kwakwe kwa muyayaya.

Chapter 112

¹ Lumbanyeni Yaweh. Alipalwa umuntu uyo uutina Yaweh, uyo uubekelwa ngansi mumafunde yakwe. ² Ena ubufyashi bwakwe bukesakuba impalume pa calo; inkulo ya bantu abalungami yakupalwa. ³ Ubucindami nefyuma fyaba mung'anda yakwe; ena ubulungami bwakwe bukesakwiminina umuyayaya. ⁴ Ulubuto lwakila mumfimi ya muntu wakutambalala; ena wamutembo, wankumbu, elo wakulungama. ⁵ Cawama kumuntu uwamutembo elo uwashimisha impiya, uubakilila ifyebo fyakwe nobulungami. ⁶ Pantu ena takabale atelewntenshiwa; umuntu umulungami akesakwibukishiwa umuyayaya. ⁷ Ena takesekutina ilyashi lyabubi; ena wakushipa, acekela muli Yaweh. ⁸ Ena umutima wakwe walitungililwa, ukwakubula umwenso, mpaka ena akesekubona ico afwaile abalwani bakwe. ⁹ Ena asalanganya nokupa kubapina; ena ubulungami bwakwe bwaiminina umuyayaya; ena ukusumbulwa mubukata. ¹⁰ Umuntu umubifi akumona ifi elo akesakufulwa; ena akasumanya ameno yakwe elo ena akushinguluka; ico ababifi bakumbwa cakuloba.

Chapter 113

Chapter 114

¹ Lumbanyeni Yaweh mulumbanyeni ena, mwebo mwebo mwebabomfi bakwa Yaweh; Lumbanyeni ishina lyakwa yaweh. ² Licindikwe ishina lyakwa Yaweh, ukutula nomba nomuyayaya. ³ Ukufuma kukutula kwakasuba ukufika kukuwa kwakako, ishina lyakwa Yaweh libe ilyakulumbanishiwa. ⁴ Yaweh alipamulu ukucila inko shons, nobukata bwakwe bwafika pamulu wa myulu. ⁵ Nani uwaba nga Yaweh Lesa wesu, uwakwata icipuna cakwe pamulu, ⁶ uyo uulolesha panshi pa myulu elo napa calo? ⁷ Ena emya umulanda ukufuma mufiko nokusumbula umupina ukufuma pa cishala, ⁸ pakuti ena engamwikalika ena pamo nabakankala bamu bantu bakwe. ⁹ Ena apeepe ing'umba ing'anda umwakwikala, ena alenga aba nyina wansansa wabana. Lumbanyeni Yaweh.

Chapter 114

¹ Uluntu abena Israeli bafumine mu Egypti, abang'anda yakwa Yakobo baishilekufuma mubantu abalongofyanya pakulanda, ² Yuda aishilekuba icifulo cabo icamushilo, Isreali aishilekuba ubufumu bwakwe. ³ Bemba alibwene nokwisakufulumuka; Yodani ena alibwelele kunuma. ⁴ Impili shacilawike ngempanga ishilume, notupili twacilawike ngabana ba mpamga. ⁵ Cindo wafulumukile, webemba? Yodani, cindo wabwelele kunuma? Mwempili cindo mwacilaukile ngempaanga ishilume? ⁶ mwe tupili tunono, cindo mwacilaukila ngabana bamapanga? ⁷ kanka, wecalo, pa cinso cakwa shikulu Lesa wakwa Yakobo. ⁸ Ena uusangula icilibwe cakusansuka ukuba icishiba ca menshi, ilibwe lyakukosa ukuba akamfukumfuku ka menshi.

Chapter 115

¹ Talifwe, Yaweh, tallifwe, lelo kwishina lyenu peleni ubukata, pamulandu wa luse lwenu na pamulandu wa cishinka cenu. ² Nga cindo ico inko shingesakulandila ati, "Alikwisa Lesa wabo?" ³ Lesa wesu ali mumulu; ena acita conse ico ena atemenwe. ⁴ Inko' utulubi twabo twa silifere na golide, utwakupangwa ku minwe yabantu. ⁵ Uto tulubi akanwa twalikwata, lelo tatulanda; twalikwata amenso, lelo tatubona; ⁶ Twalikwata amatwi, lelo tatumfwa; Twalikwata imyona, lelo tatununsha. ⁷ Uto utulubi twalikwata iminwe, lelo tatutonya; twalikwata amakasa, lelo tatwenda; tatulanda ukufuma kumikoshi yatuko. ⁸ Abo abatupanga bena baba nga twena, bonse abacetekela muli twena. ⁹ Mwe bena Israeli, tetekeleni Yaweh; ena ekafwa wenu elo enkwela yenu. ¹⁰ Mwe bang'anda yakwa Aroni, tetekeleni Yaweh; ena ekafwa wenu elo enkwela yenu. ¹¹ Mwebo mwebatina Yaweh, tetekeleni ena; ena ekafwa wenu elo enkwela yenu. ¹² Yaweh alitwibukishe fwebo elo ali nokutupala fwebo; ena akesakupala ing'anda yakwa Israeli; ena akesakupala ing'anda yakwa Aroni. ¹³ Ena akesakupala abo abamitina, abanono elo na abakulu. ¹⁴ Awe Yaweh afusha impendwa yenu ukucila nokucilamo, mwebo nabana benu'. ¹⁵ Awe mwebo mube abapalwa kuli Yaweh, uyo uwapangile umulu ne calo. ¹⁶ Imyulu myulu yakwa Yaweh, lelo icalo ena acipa kubana babantu. ¹⁷ Abakufwa bena tabalumbanya Yaweh, nangula bonse abatentemukila mumutalalila; ¹⁸ Lelo fwebo twakulakulumbanya Yaweh nomba nokuya umuyayaya. Lumbanyeni Yaweh.

Chapter 116

¹ Nebo natemwa Yaweh pantu ena alomfwa ishiwi lyandi elo nokupapata kwandi. ² Pantu ena ateyamika ukutwi kwakwe kuli nevo, Nebo nkalekulilila kuliye munshiku shandi shonse. ³ Imyando yamfwa yalinshingulukile nevo, nefyakumanama fya kumbo fyalishilekunsanga; Nebo nalishilekumfwa ubucushi elo nobulanda. ⁴ Eluntu nevo naishilekulilila kwishina lyakwa Yaweh ati: "'Napapata mwe Yaweh, pususheni umweo wandi.'" ⁵ Yaweh waluse elo alilungama; Lesa wesu wankumbu. ⁶ Yaweh alinda abapela amano; Nebo nalisalukile, elo ena alishilekumpususha nevo. ⁷ Umweo wandi kuti wabwekela kukutusha kwauko, pantu Yaweh alishilekucita icabune kuli nevo. ⁸ Pantu mwebo mwalishilekupokolola umweo wandi kumfwa, amenso yandi ukufuma kufilamba, namakasa yandi ukufuma kukuipununa. ⁹ Nebo nakulakubombela Yaweh mu calo caba mweo. Nebo nacetekela muliye, nangula uluntu nevo naisjilekulanda ati, ¹⁰ "Nebo nalicushiwe apakulu." ¹¹ Mukusakamikwa kwandi nevo naishilekulanda ati, "Abantu bonse babufi." ¹² Cindo nevo nkobweseshela Yaweh pabusuma bwakwe kuli nevo? ¹³ Nebo nkesakwimya ulukombo lwepusukilo, elo nokwisakulilila kwishina lyakwa Yaweh. ¹⁴ Nebo nkesakufishapo imilapo yandi kuli Yaweh pa menso yabantu bakwe bonse. ¹⁵ Imfwa yabantu bakwe abacishinka yafinisha mumenso yakwa Yaweh. ¹⁶ Yaweh icine cine, nevo ndimubomfi wenu; Nebo ndi mubomfi wenu; umwana mwaume wakwa cishiko wenu; mwakakule ifikakilo fyandi. ¹⁷ Nebo ndetula kuli mwebo ilambo lyakutasha nokwiakukuta pehina lyakwa Yaweh. ¹⁸ Nkesakufishapo imilapo yandi kuli Yaweh pa cinso cabantu bakwe, ¹⁹ mu filye fya mung'anda yakwa Yaweh, pakati kenu, Yerusalemu. Lumbanyeni Yaweh.

Chapter 117

¹ Lumbanyeni Yahweh, mwenko shonse; mutasheni; mwebantu bonse. ² Pantu icipangano cacishinkacakwe cikulu pali fwebo elona buchishinka bwakwa Yahweh akabapa umuyayaya. Lumbanyeni Yahweh

Chapter 118

¹ Peleni ukutasha kuli Yahweh, pantu ena wabune, pantu icipangano cacishinka cakwe cikabapo umuyayaya. ² Leken i Israel alande ati, "Ena e cipangano cacishinka cakwe cikabapo umuyayaya." ⁴ Leken inganda yakwa Aroni ilande ati, "ena icipangano cacishinka cakwe cikabapo umuyayaya." ⁵ Mukumanama kwandi nebo naishile kukuta kuli Yahwe; Yahweh ali sasukile elo nokundenga ukuba umuntungwa. ⁶ Yahweh ali nanebo; nebo nshakabe nomwenso, cindo umuntu enga cita kuli nebo? ⁷ Yahwe ali pambali alindi nga kafwa wandi, nebo nkabona ukusefya pali abo bonse abapata. ⁸ Cabune ukuba muli Yahweh ukucila ukushintilila mu muntu. ⁹ Cabune ukuba muli Yahweh ukucila ukubika icisumino muli umo umukankala. ¹⁰ Imishobo shonse shalinshinguluka; mwi shina lyakwa Yahweh nebo nabaputwilileko. ¹¹ Bena balishingulwike nebo, bena balinshingulwike; mwi shina lyakwa Yahweh nabaputwilileko. ¹² Bena balisngulukile kwai ni nshimu; baishile kuluba mu kwangufyanya ngo mulilo mu myunga; ni mwi shina lyakwa Yahweh nebo nabaputwilileko. ¹³ Baishile kunjimina nebo pakungwisha panshi, nomba Yahweh alingafwile. ¹⁴ Yahweh emaka yandi ne nsansa, kabili eumo uyo uumpokololako. ¹⁵ Ukupunda kwa nsansa ukukulu ukwa kucimfya kulumfwikile mu tenti ya bololoke; ukuboko kwakwa Yahweh ukwa ku kulyo kulacimfya. ¹⁶ Ukuboko kwa ku kulyo kwakwa Yahweh kwalisumbulwa; ukuboko kwa kukulyo kwakwa Yahweh kwa bulamba. ¹⁷ Nebo ntafwe, lelo nkoba no bumi no kushimika ificitwa Yahweh. ¹⁸ Yahweh alinsalapile icibi; nomba tandekele ukuya ku mfwa. ¹⁹ Njiswileniko impongolo ya bololoke; emo nalaingila elo no kupela ukutasha kuli Yahweh. ²⁰ Iyi ni mpongolo yakwa Yahweh; epo abololoke bengila. ²¹ Nkopela ukutasha kuli webo, pantu wa libasukile, elo ulipusukilo lyandi. ²² Ilibwe ilyo bakakula bakene elyaisakuba ilibwe lya pe tungi. ²³ Uku kubomba kwakwa Yahweh; ca kupapa mu menso yesu. ²⁴ Ubu ebushiku ubo Yahweh acita; emo fwebo tukasekelela no kwangila. ²⁵ Napapata, Yahweh tupeni ukucimfya! Napapata, Yahweh, tupeni ukutunguluka! ²⁶ Alipalwa uyo uukoishila mwi shina lyakwa Yahweh; fwebo twakupalila mu ng'anda yakwa Yahweh. ²⁷ Yahweh e Lesa, elo alitupela ulubuto; kakeni ifya malambo ne ntambo ku nsengo sha pa bulambo. ²⁸ Ni webo Lesa wandi na kulapela ukutasha; ni webo Lesa wandi; nebo nakulakusumbula. ²⁹ Yangu, peleni ukutasha kuli Yahweh; pantu wa bune; pantu icikuku cakwe ca muyayaya.

Chapter 119

ALEPHI ¹ Balipalwa abo abakaele mu myendele, abo abenda mu mafunde yakwa Yahweh. ² Balipalwa abo bena abasunga ifipope atwibukishako, abo abamfwaya ne mitima yabo yonse. ³ Bena tabacita ifya kubipa, bena benda mu nshila yakwe. ⁴ Ni mwebo mwatukonkomeshe fwebo ukusunga ifya kukonka pakuti fwebo tukayasunge bwino. ⁵ Ala, ukuti nebo cawama imibele yandi nga yapapamikwa pa kukuka ifipope fyobe! ⁶ Eluntu nebo ntakakwate ukulengwa insoni uluntu nebo nkalatontonkanya mu fipope fyobe fyonse. ⁷ Nkopela ukutasha kuli webo no mutima uwakutambalala uluntu na sambilila ubololoke bobe ubwa kutambalala. ⁸ Nebo nkokaka ifipope fyenu; mwinsha neka. ⁹ Bushe umulumenda kuti asunga shani imisango yakwe? Ni mukusunga icebo cobe. ¹⁰ Nebo nkamufwaya no mutima wandi; mwi ndeka nshe ukufuma ku fipope fyenu. ¹⁰¹ Nalitalusha amakasa yandi ukufuma munshila iyabipa pa kuti ndekukonka icebo cobe. ¹⁰² Nebo ntafuma ku bulungami bobe ubwacishinka, pantu efo mwansambilisha. ¹⁰³ Ifyo cawama icebo cobe mukumfwa kwandi, ee, calilolwe ukucila ubuci mu kanwa kandi! ¹⁰⁴ Ukupitila mu fipope fyobe emo ndenga ukwishiba; eico napatila inshila shonse ishabufi. NUN ¹⁰⁵ Icebo cenu ninyali ku maksa yandi elo lubuto munshila yandi. ¹⁰⁶ Nebo ndilapile umulapo elo naufishapo ukuti nkokonka ubulungami bobe ubwa cishinka. ¹⁰⁷ Nebo ndiculle sana; nsungeni uwa bumi, mwe Yahweh, ngefyo mwalaya mu cebo cenu. ¹⁰⁸ Mwe Yahweh, napapata pokololeni imitulo iya ku kanwa kandi, elo mfundeni ubololoke bwenu ubwacishinka. ¹⁰⁹ Ubumi bwandi bwaba lyonse mu minwe yandi, lelo ntakalabe amafunde yobe. ¹¹⁰ Ababifi bateya ifiteyo kuli nebo, nomba nebo ntapatuka ukufuma ku fipope fyobe. ¹¹ Nebo ndisungile amashiwi yenu mu mutima wandi pakuti nebo ni bembuka kuli mwebo. ¹² Mwalipalwa mwebo, Yahweh; mfundeni ifipope fyenu. ¹¹¹ Nimpoka ifipangano fyobe ifyo ifyacishinka nge fintu fyandi umuyayaya, pantu efilenga umutima wandi ulekusangalala. ¹¹² Umutima wandi naullosha mukunakila ifyobe fyobe umuyayaya ukufika mukupelekesha. SAMEKH ¹¹³ Nalipata abo abakwata imitima ibili, nomba nalitemwa amafunde yobe. ¹¹⁴ Ni webo cakufisamamo candi kabili inkwela yandi; nasubila mu cebo cobe. ¹¹⁵ Fumeni kuli nebo, mwe bacita ifibi, pa kuti nkokonka ifipope fyakwa Lesa wandi. ¹¹⁶ Ngafweni ukulingana ne cebo cenu pa kuti nebo mbe uwabumi elo niba uwalengwa insoni mwi subilo lyandi. ¹¹⁷ Ntungululeni, elo nkapusuka; nebo lyonse na kulatontonkanya pa fyobe fyobe. ¹¹⁸ Mukana abo bonse abakana ukukonka ifyobe fyobe, pantu aba bantu bacenjeshi elo ba bufi. ¹¹⁹ Ufunya bonse ababifi mwi sonde kwati fisoso; eico nalitemwisha amafunde yobe. ¹²⁰ Umubili wandi alatutuma mukutina mwebo, elo na liba no mwenso wa bololoke bwenu ubwa cishinka. AYIN ¹²¹ Ncita icacishinka elo icakulungama; mwimposa nebo ku bafyenga. ¹²² Beni icikatilo ku mubomfi webu; mwileka abaitutumuna bankocusha. ¹²³ Amenso yandi yalinakile mukupembela ipusukilo lyobe ne cebo cobe ica bulungamini. ¹²⁴ Langeni umubomfi wenu icipangano cenu icacishinka, elo mfundeni ifyobe fyenu. ¹²⁵ Nebo ndi mubomfi obe; mpeleni ukumfwikisha pakuti njishibe ifipangano fyobe ifya cishinka. ¹²⁶ Ni nshita yakwa Yahweh aiya kucita, kubantu abatoba amafunde yobe. ¹²⁷ Icishinkafye na litemwa ifipope fyobe ukucila goide, ukucilafye na pali golide uwawama. ¹²⁸ Eico na licenjela mu kukonka ifipope fyobe fyonse, elo nebo nalipata inshila yonse iya bufi. PE ¹²⁹ Ifipope fyobe fya bune, eico nebo ndafinakila. ¹³⁰ Imilondolwele ya cebo cobe ilapela ulubuto; cilapela ukumfwikisha kubatasambilila. ¹³ Mu kanwa kandi nalisabankanya ubololoke bwenu uwa tambalala ubo mwa nsokolwelele. ¹⁴ Nebo nkosansamuka muku konka

amafunde yobe ukucila pa fyuma fyonse.¹³¹ Nebo nayasamuna akanwa kandi no kupemashika, pantu ndafuluka ifipope fyobe.¹³² Bweleleni kuli nevo no kunkwatila uluse, ngefyo lyonse ucita kuli abo abatemwa ishina lyobe.¹³³ Utungulule itampulo shandi mu cebo cobe; kabili mwileka ulubimbu ukuntungulula.¹³⁴ Mpokololeni ukufuma ku bantu abalukakala pakuti nkokonka ifipope fyobe.¹³⁵ Leken i cinso cenu ukubengeshima ku mubomfi wenu, elo mfundeni ifeybo fyenu.¹³⁶ Imilonga ya filamba mpongoloka ukufuma mu menso yand pamulandu abantu tabalekonka amafunde yobe. TSADHE¹³⁷ Mwebo mulibololoke, mwe Yahweh, elo ne cishinka cenu ca mulinganya.¹³⁸ Mwalimpela nevo ifipangano fya cishinka fyenu ifyalungama elo ifya cishinka.¹³⁹ Ubukali bulingonawile nevo pantu abalwani bandi nabalaba icebo cobe.¹⁴⁰ Icebo cobe calisondwa icine icine, no mubomfi obe alicitemwa.¹⁴¹ Nebo ndi uutacindama elo uwasulwa, lelo ntalaba ku fipope fyenu.¹⁴² Ubulungami bobe bwa lilungama umuyayaya, na mafunde yenu ya cishinka.¹⁴³ Nangu ukucila na mafya fyalinsangile, lelo ifipope fyobe ficili filasansamusha.¹⁴⁴ Icipangano ca cishinka cobe ci lungami umuyayaya; mpeleni ukumfwikisha pakuti mbe no bumi.¹⁴⁵ QOPH Nebo napunda no mutima wandi onse ati, "Njasukeni, mwe Yahweh, nakulasunga ifyebo fyobe.¹⁴⁶ Nebo nakuta kuli mwebo; mpususheni, elo nakulakonka ifipangano yfacishinka fyobe."¹⁴⁷ Nebo ndashibuka ku macaca no kulila mutule. Nasubila mu cebo cenu.¹⁴⁸ Amenso yandi na yalola ulo ubushiku bukocinja pakuti nkotontonkanya pa cebo cobe.¹⁴⁹ Umfweni ishiwi lyandi mu cipangano cacishinka cenu; nsungeni uwa bumi, mwe Yahweh, ngefyo mwalaya mubololoke bwa cishinka bwenu.¹⁵⁰ Abo bonse abandamata na bapalama kuli nevo, nomba bali ukutali na mafunde yenu.¹⁵¹ Nebo nakulatantontonkanya mu fipope fyobe no kulakutika mu nshila shobe.¹⁵² Nebo nakutemwisha ifipope fyenu; nebontakalabe amashiwi yenu.¹⁵³ Muli mupepi, mwe Yahweh, ne fipope fyenu fyonse fya cishinka.¹⁵⁴ Akalefye nevo nalisambilila ku fiapangano fya cishinka fyenu ukuti mwalifibika mu buyano umuyayaya. RESH¹⁵⁵ Boneni ubucushi bwandi no kupususha, pantu ntalaba amafunde yenu.¹⁵⁶ Ndubulwileniko ifilubo fyendi no kumpususha; nsungeni, ngefyo mwalaya mu cebo cenu.¹⁵⁷ Ipusukilo lili ukutali na babifi, pantu bena ta batemwa ifyebo fyobe.¹⁵⁸ Lukulu uluse lwenu mucita, mwe Yahweh; nsungeni uwa bumi, ngefyo lyonse mucita.¹⁵⁹ Abancusha na balwani bandi bengi, lelo ntakwata ukufuma ku malango ya cishinka cenu.¹⁶⁰ Ngana bona abatafundwa ndomfwa ubunani pantu tabasunga icebo cobe.¹⁶¹ Boneni ifyo na temwa ifipope fyenu; munsunge uwa bumi, mwe Yahweh, ngefyo mwalaya mu fipangano fya cishinka fyenu.¹⁶² Conse icebo cenu ca cishinka; bonse ubulungami bwa cishinka bwenu bukemina umuyayaya.¹⁶³ Bacilolo bancusha ukwabula ukubifya, nomba umutima wandi waiminina mu cebo cenu.¹⁶⁴ Nkosansamukila mu cebo cobe nevo kwati ni uyo umo uwasanga icuma cakushukila.¹⁶⁵ Nebo nalipata ubufi elo mbona ubufi ica bunani, nomba nalitemwa amafunde yenu.¹⁶⁶ Ndakulumbanya imiku cine lubali ubushiku bumu pamulandu wa bololoke bwa cishinka cenu.¹⁶⁷ Balikwata mutende uukulu abo abatemwa amafunde yenu; takwaba cakuipununako kuli bo.¹⁶⁸ Nasubila ipusukilo lyobe, we Yahweh, elo nevo ndanakila ifipope fyobe.¹⁶⁹ Nebo ndakonka ukusambilisha kwa fipope fyobe, elo yena naliyatemwa sana.¹⁷⁰ Ndasunga ifipope fyobe ne fipope fya masambilisho yobe, pantu uleshiba fyonse nevo incita. TAV¹⁷¹ Umfwa ukulila kwandi ukwa kumpususha, we Yahweh; mpela ukumfwikisha icebo cobe.¹⁷² Leken ukupapata kwandi kwisu=e ku cinso cenu; ngafweni, ngefyo mwalaya mu cebo cenu. GIMELE¹⁷³ Citileni umubomfi wenu uluse pakuti nevo imbe no mweo no kulama amashiwi yenu.¹⁷⁴ Nshibuleni amenso yandi pakuti nkobona ifintu fya kupapa mu mafunde yobe.¹⁷⁵ Leken imilomo yandi ipongolole ukulumbanya, pantu uufunda ifyebo fyobe.¹⁷⁶ Leken ululimi lwandi lumwimbile palwa cebo cenu, pantu ifipope fyenu fyonse fyalilungama.¹⁷⁷ Leken ukuboko kwenu ku mpususha, pantu nalisala ifipope fyenu.¹⁷⁸ Nebo ndolela ukupususha kwanu, mwe Yahweh, elo amafunde yenu yakusansamusha kwandi.¹⁷⁹ Leken mbe uwa bumi no kumilumbanya mwebo, elo lekeni ubulungami bwenu bumpushe.¹⁸⁰ Nebo ndalubanta kwati ni maapnga iiluble; fwayeni umubomfi wenu, pantu nevo ntalaba ku fipope fyenu.¹⁸¹ Nebo ndi mulebeshi mu calo; mwifisa amafunde yenu kuli nevo.¹⁸² Ukukabila kwandi na mukanaka mukufwaya mu kwishiba ubololoke bobe ubwa tambalala inshita shonse.¹⁸³ Mwe bakalipila abaimya, abo abatipwa, abo abatwishika amafunde yenu.¹⁸⁴ Mfumyeni ukufuma ku musebanya ne misuula, pantu nevo ndakonka icipangano ca cishinka cenu.¹⁸⁵ Nangufye bakatungulula bengantekela icilye no kumpingula, umubomfi webu takafume ku fipope fyenu.¹⁸⁶ Ifyebo fyobe utwibukishako efinsansamusha, elo efimpanda amano. DELETH¹⁸⁷ Ubumi bwandi bwapalamina kulungu! Mpeleni ubumi ukulingana ne cebo cobe.¹⁸⁸ Nebo nalikweba pa myendele yandi, na webu walinjasuka; unsambilishe ifipope fyobe.¹⁸⁹ Nengeni nevo ukumfwa ifipope fyobe, pakuti nevo nkalatontontonkanya pa mifundi yobe iyakupapa.¹⁹⁰ Nebo nimfunshika pamulandu wa bulanda! nkosheni ne cebo cenu.¹⁹¹ Mfumyeni nevo mu nshila ya bufi; mfunde amafunde luseluse.¹⁹² Nebo nalisala ishila ya cishinka; nevo lyonse nalisunga ifipope fyobe ifya cishinka pa cinso candi.¹⁹³ Nebo naikulila ku fipangano fya cishinka; Yahweh, wileka nevo ndengwe insoni.¹⁹⁴ Nebo nakulaenda mu nshila ya fipope fyobe, pantu ulakusha umutima wandi pakukutika ifyo.¹⁹⁵ HE Mfundeni nevo, Yahweh, inshila ya fyebo fyenu, elo nevo nakulafisanga ukufika ku mpela.¹⁹⁶ Mpeleni ukwiluka, elo nevo nakulasunga amafunde yenu; nakulayako no mutima wandi onse¹⁹⁷ Ntungululeni mu nshila ya fipope fyenu, pantu nevo nkotemwa ukwendamo.¹⁹⁸ Langilileni umutima wandi ukulola kufipangano fya cishinka fyenu elo mufunye ku batalangana na kabili.¹⁹⁹ Mfumyeni amenso yandi mu kubona ifintu ifyabuwelewele; njesheni mu shila shenu.²⁰⁰ Fisheni ku mubomfi wenu ifilayo ifyo mwalaile ku ba mucindika.²⁰¹ Mfumyenipo umusalula nevo ntina, pantu ubololoke bwa bupingushi bwenu bwa bune.²⁰² Boneni, nevo mfuluka ifya kukonka fyenu; injesheni mu bololoke bwenu. VAV²⁰³ Yahweh, mpeleni nevo ukutemwa ukushingafilwa ipusukilo lyenu, ukulinga ne filayo fyenu;²⁰⁴ eluntu enkasuka kuli uyo ukonsebanya pantu nasumina mu cebo cobe.²⁰⁵ Wifumya icebo cashinka ukufuma pa kanwa kandi, pantu isubilo lyandi lili muli webu.²⁰⁶ Nebo nakulayakonka amafunde yobe lyonse, umuyayaya no muyayaya.²⁰⁷ Nebo nakulaenda mu buntungwa, pantu nkonka ifyakufwa fyobe.²⁰⁸ Nebo nkalanda pa mafunde yobe pa cinso ca mfumu elo ntakomfwe ne nsoni.²⁰⁹ Nebo nkasansamuka mu fipope fyobe, ifyo na temwa cila

bushiku.⁴⁸ Nebo nkemya amaboko yandi pa mulu ku fipope fyenu, ifyo na temwa; na kulapituluka pa fyebo fyobe.⁴⁹ ZAYIN Mwibukishe ifilayo fyenu ku mu bomfi webi pantu mwalipela idubilo.⁵⁰ Ici ecintalalika mu bucushi bwandi: ico mwalaile ukusunga ubumi bwandi.⁵¹ Abafilumba balapumya, lelo isha fuma ku mafunde yenu.⁵² Nebo njibukisha pabololoke bwenu ubwacishinka ukufuma umuyayaya, mwe Yahweh, no kuisansamusha.⁵³ Njkwata sana no bulanda pamulandu wa babifi abo abakokana amafunde yenu.⁵⁴ Ifyebo fyenu fili ni nyimbo shandi mu ng'anda umo njikala ngo mulebeshi.⁵⁵ Ntontonkanya pe shina lyobe mu nshita ya bushiku, mwe Yahweh, elo isunga amafunde yenu.⁵⁶ Ifi efyakucita kwandi pantu ndasunga ifyakukonka fyenu. HETH⁵⁷ Yahweh ecakaniko candi; nebo ndilaile ukukonka icebo cobe.⁵⁸ Nebo naishile kwangufyanya ukwipusha ukutemwa kobe mu mutima wandi onse ube uluse kuli nebo, nge cebo cobe icabulayo.⁵⁹ Nebo nditontonkenye pa mibele yandi no kubwesha amakasa ku fipangano fyenu ifyacishinka.⁶⁰ Nebo naishile kwangufyanya no kukannshingashinga mu kusunga ifipope fyobe.⁶¹ Intambo yababifi yalimpombe; nebo ntabile amafunde yenu.⁶² Ubushiku pakati ndema ukupela ukutasha kuli mwebo pamulandu wa bololoke bwenu ubwacishinka.⁶³ Nebo naba nacibusa kuli abo bonse abamutina, kuli abo bonse abakonka ifyebo fyenu.⁶⁴ Mwisonde, mwe Yahweh, mwaisulamo ifipangano fyenu ifya cishinka; mfundeni ifyebo fyenu.⁶⁵ Mwaliciya ifya bune ku mubomfi wenu, mwe Yahweh, ukulingana ne cebo cenu.⁶⁶ Nsambilisheni ukwiluka no kumfwikisha, pantu ni nsumina mu fipope fyenu.⁶⁷ Panuma ntalapita mu bucushi nalikwenda mukuluba, nomba lelo ndakonka icebo cobe.⁶⁸ Muli babune, elo uli pali bamo abacita icisuma; mfundeni ifyebo fyenu.⁶⁹ Abacilumba nga bambepesha ubufi, lelo nsunga ifyebo fyenu mu mutima wandi onse.⁷⁰ Imitima yabo yakukosa lelo, nebo nsekelela mu mafunde yenu.⁷¹ Cilifye ubune kuli nebo ukucula pakuti nsambilile ifyebo fyenu.⁷² Ifyebo fyenu fifuma ku kanwa kenu fyalicilamo ubune ukucila amakana na makana ya golide elo na silfere. YOD⁷³ Amaboko yenu eyapangile no kungwanya neboi; mpeleni ukufikilisha pa kuti nebo nsambilile ifipope fyenu.⁷⁴ Kuli abo abamucindika balangwa uluntu ba bona nebo pantu na lisanga isubilo mu cebo cenu.⁷⁵ Nalishiba, mwe Yahweh, ukuti ubupingushi bwenu bwalilungeme elo muli bucishinka bobe wa mfumisha mu bucushi.⁷⁶ Leken i cipangano ca cishinka cenu cintalalike, nge fyo mwalaya umu bomfi wenu.⁷⁷ Ndangeni uluse pakuti mbe no bumi, pantu amafunde yenu yalansansamusha.⁷⁸ Leken abaitutumuna ba lengwe insoni, pantu bena balambepa; lelo nebo nakulapitulukamo mu fyebo fyobe.⁷⁹ Leken abo abamucindika balikile kuli nebo, kuli abo abaishiba ifipangano fyenu ifya cishinka.⁸⁰ Leken umutima wandi ukuba uwabula akabi mukucindika ifyebo fyenu pakuti nebo ni lengwa insoni.⁸¹ Nawa ku kunaka pakuti webi umpushe! Nashintilila mu cebo cobe.⁸² Amenso yandi yalinakile ku kulolela ifilayo fyobe; bushe ni lilali ukantalalika? ⁸³ Pantu naba nge nyambi ili pacishi; ntakalabe ifyebo fyobe.⁸⁴ Mukulingana umubomfi wenu akalolela ifi; bushe ni lilali mukapingula abo abandamata? ⁸⁵ Abakatutumushi banjimbila icilindi, abashikonka amafunde yobe.⁸⁶ Ifipope fyobe fyonse fya cishinka; ku bantu abandamata apabula umulandu; ngafweni nebo.⁸⁷ Bena balifye mupepi ukumfisha kumpela pano sonde, lelo ntakene ifipope fyenu.⁸⁸ Mukutemwa kobe ukutapwa, unsunge uwa bumi, pakuti nebo nakile amafunde yobe. LAMEDH⁸⁹ Mwe Yahweh, icebo cenu caliminina umuyayaya; icebo cenu caliminina ndi mu mulu.⁹⁰ Icishinka cobe ca nkulo shonse; mwalimika insonde, no kubeleleka.⁹¹ Ifintu fyonse fyalitwalilila ukufika pali buno bushiku, nga fintu walanda mubololoke bobe ubwacishinka, pantu ifintu fyonse fya babomfi bobe.⁹² Nga cakuti amafunde yobe ayakana ukulatusansamusha, nebo nga nalilobe mu macushi yandi.⁹³ Nebo ntakatale ndaba ifipoep fyobe, pantu muli fyebo mwebo munsungila ubumi.⁹⁴ Nebo ndi obe; mpususha nebo, pantu mfwaya ifipope fyenu.⁹⁵ Ababifi bakuioekanya ukulofya nebo, nomba nebo nkafwaya ukumfwikisha ifipangano fyobe ifya cishinka.⁹⁶ Nebo nalibona ukuti ifintu fyonse fyalipelela, nomba ifipope fyobe fyalitwalilila, ukucila impela.⁹⁷ Yangu ifyo natemwa amafunde yobe! abalwani bandi, pantu ifipope fyenu lyonse fyaba na ndi.⁹⁸ Ifipope fyenu fya nenga uwamano ukucila abalwani bandi, pantu ifipope fyenu lyonse fyaba na ndi.⁹⁹ Nebo ndomfwikisha ukucila abakafundisha bandi bonse, pantu ntontonkanya pa fipangano fyobe ifya cishinka.¹⁰⁰ Ndomfwikisha ukucila abo abakulu pali nebo; ifi ni pamulandu ndasunga ifipope fyobe.

Chapter 12

Ku mukulu wa bakemba; pabena Sheminiti. Ilumbo lyakwe Davidi.¹ Ngafweni, Yahweh, pantu abacine balilubile; abo abakwata icishinka bali lobele ukufuma ku bana ba baume.² Uuli onse alanda amashiwi ayakubula icinto ku mwina mupalamano, uuli onse alanda ululimi lwabufi elo ne mitima ibili.³ Yahweh, putuleni yonse imilomo iyilanda ifya bufi, ululimi lonse ululanda ifintu ifikulu.⁴ Aba eabo abaishilekulanda ati, "Kundimi shesu tukacimfya. Uluntu imilomo yonse yalanda, ni nani engaba shikulu palifwebo?"⁵ "Pamulandu wakupumpuntwa kwa bapina, pamulandu wakutekwa kwa balanda, nkoima," efyalanda Yahweh. "Nkapekanya ubucingo ubo bafuluka."⁶ Amashiwi yakwa Yahweh mashiwi ya banune, kwati ni silfere uwawamishiwa pa calo, uwakukamunwa imiku cine lubali.⁷ Ni webi Yahweh! Weufisunga. Usungilila abantu bakwa Lesa ukubafumya kuli iyi nkulo yakubipa elo umuyayaya.⁸ Ababubi benda mu mbali shonse uluntu ububi bwa boneka pabana ba bantu.

Chapter 120

Ulwimbo lwa kunininapo.¹ Mukumanama kwandi naishile ku kuta pali Yahweh, elo na ye aishile kunjasuka nebo.² Pususha umweo wandi, Yahweh, ukufuma kuli abo bonse ababepa ne milomo shabo elo no kubeleleka ne ndimi shabo.³ Bushe ali ena nokumisalapula shani mwebo, elo ni findo dimbi ali ificililepo ena ali no kucita kuli webi, we walulimi lwa bufi? ⁴ Ali no ku kusalapula webi ne mifwi ya bulwi iyatwa ukuicla umulilo wa malasha ayacimuti.⁵ Akalanda kuli nebo

Chapter 121

pantu njikala ntali wa kubelela muli Mesheki; kunuma nalikwikala mu ma tenti ya Keda. ⁶ Panshita ntali ndikele nabo bonse abapata umutende. ⁷ Nebo ndi wa mutende, lelo uluntu nebo nalanda, bena bacita ubulwi.

Chapter 121

Ulwimbo lwa kunininapo. ¹ Nebo nkasansula amenso yandi ku mpili. Ni kwisa kuntu nebo ubwafwilisho bwandi bufuma? ² Nebo ubwafilisho bwandi bufuma kuli Yahweh, uwapangile umulu elo ne calo. ³ Ena takasuminishe ulukasa lobe webo ukuyipununa; ena uucingilila webo takashipule. ⁴ Bona, kalinda wakwa Israeli tashipula nangu ukulala. ⁵ Yahweh ekalinda obe webo; Yahweh ecintelelwe pakuboko kobe ukwa ku kulyo. ⁶ Akasuba takakatale ukukucita akantu webo munshita yakasuba, nangu mwenshi munshita yabushiku. ⁷ Yahweh akala kucingilila webo ku mfya yonse, elo ena akacingilila no mweo obe. ⁸ Yahweh akakucingilila webo muli fyonse webo wakulacita nomba elo ne nshita yonsefye.

Chapter 122

Ulwimbo lwa kunininapo, ulwakwa Davidi. ¹ Nalitemenwe uluntu baishile kulanda kuli nebo ukuti, "Natuleya ku ng'anda yakwa Yahweh." ² Yerusalemu, fwebo amakasa yesu yacili na yatalama mukati kampongolo shobe! ³ Yerusalemu, tukulile fwebo umusumba uwashilwa bwinno! ⁴ Imitundu iya kubena Yerusalemu-imitundu yakwa Yahweh- ngo bunte kuli Israeli, mukupela amatotlo kwi shina lyakwa Yahweh. ⁵ Kwaliba ifipuna fya bufumu ifya kupingwilapo imilandu fyali pekanishiwa, ifipuna ifyaba mu ng'anda iya kwa Davidi. ⁶ Pepela pa mutende wakwa Yerusalemu! "Leka abo aba kutemwa webo bakwate umutende. ⁷ Leka mube umutende mukati kafibumba ifi cingilila webo, elo leka bena babe no mutende mukati kafyakwikalamo fyobe webo." ⁸ Pamulandufye wa bandume yandi elo ne fibusa fyandi nebo nkolanda ati, "Leka mube umutende mukati kobe webo." ⁹ Pamulandufye ne ng'anda yakwa Yahweh Lesa wesu fwebo, nebo nkofwaila webo ifisuma.

Chapter 123

Ulwimbo lwa kunininapo. ¹ Kuli webo eko naininwa amenso yandi, we wwaikala mu mulu pacipuna cobe webo icabufumu. ² Bona, nga filya ababomfi baume batonta amenso ku minwe yaba shikulwibo, nga filya umubomfi umwanakashi atonta amenso ku minwe yakwa nakulu, efyo na menso yesu fwebo yalolekesha kuli webo Yahweh, Lesa wesu, mpaka watubelelako uluse. ³ Utubeleleko uluse, we Yahweh, utubeleleko uluse, pantu fwebo natushipikisha nganshi ukusuulwa. ⁴ Fwebo natushipikisha nganshi mukushobaulwa ku bacilumba, no kusulwa nganshi kuba miya.

Chapter 124

Ulwimbo lwa kunininapo ulwakwa Davidi.

¹ "Nga cakutula Yahweh tali kulubali lwesu, "Leken Israeli ese kulanda nomba, ² "nga cakutula Yahweh tali kulubali lwesu luntu abaume baishile kutwimina fwebo, ³ nga eluntu bena ala inga batucibawilefye abatuntulu uluntu ubukali bwabo bwaishile ktwimina fwebo. ⁴ Nga amenshi nayo inga yalitusendele fwebo; no mukuku nga walitwibishe fwebo. ⁵ Nga eluntu amabimbi ya menshi yatwibishe fwebo." ⁶ Abe uwapalwa Yahweh, ena tasuminishe fwebo ukuti twingaputulwamo ku meno yabo. ⁷ Fwebo twalipusuka nge cuni ukufuma pacisansala cakwa paungwa; icisansala cali tobeka, elo fwebo twapusuka. ⁸ Fwebo ubwafwilisho bwesu bwaba muli Yahweh, ena uwapanga umulu elo ne calo.

Chapter 125

Ulwimbo lwa kunininapo. ¹ Abo abacetekela muli Yahweh baba ngo Lupili lwa Sioni ulushisunkanishiwa, umuyayaya luli no kotalama. ² Nga fintu impili shashinguluka Yerusalemu, efyo Yahweh ashinguluka abantu bakwe pali nomba no muyayaya. ³ Icisémpé ca bubifi tacifwile ukuteka mu calo ca bololoke. Nga caba ifyo aboloke bafwile ukucita icibi. ⁴ Cita icabune, we Yahweh, kuli abo ababune nabo ababa bololoke mu mitima yabo. ⁵ Lelo kuli abo abapilibukila mukukonka imicitile yabo iyabipa, Yahweh ali no kubafumyapo pamo ne ncita tubi. Umutende naube pali Israeli.

Chapter 126

¹ Ulwimbo lwa kuninika. Uluntu Yahweh aishile kubweshwa amashuko yakwa Zion, fwebo twali ngabo abalekulota. ² Eluntu utunwa twesu twaishile kwisulamo ukusekelela elo ne ndimi shesu no kwimba. Eluntu baishile kulanda mukati kanko ati, "Yahweh alibacitiile ifintu ifikulu." ³ Yahweh alitucitiile fyebho ifintu ifikulu; nga kusekelela nshi kuntu twali nako! ⁴ Bwesheni amashuko yesu, Yahweh, aba kwati milonga yaku Negebu. ⁵ Abo abalebyala ne filamba bakesa kusombola ku kubilikisha ne nsansa. ⁶ Uyo uufuma aleya alelila, alisendele ne nseke sha kubyalala, akesa kubwela nakabili no kubilikisha kwa nsansa, ukwisa ne mipo shang'ano shakwe kuli yee.

Chapter 127

Chapter 128

¹ Ulwimbo ulwakuninika, ulwakwa Solomoni. Kanofye Yahweh akuula ing'anda, bena balikubombafye afyafye, abo abalekuula. Kanonfye Yahweh alelonda umusumba, bamalonda batalemefye ku kulonda apafye. ² Cafyefye webu ukubuka ulucelo, ukucelwa ukubwela ku ng'anda, nangu ukulwa umukate wa mukubombesha, pantu Yahweh alapekanisha abo atemwa ulo bena balilele. ³ Bona, abaana cikwatwa ukufuma kuli Yahweh, elo no bufyashi bwamwifumo cilambu ukufuma kuli Yee. ⁴ Kubati mifwi mu minwe yawabulwi, efyaba nabaana muli bumusepela. ⁵ Ifyo apalwa umwaume uwakwata umufuko uwaisulamo imifwi. Ena takalengwe insoni uluntu alikulanda nabalwani mu mpongolo.

Chapter 128

¹ Ulwimbo lwa kuninika. Alipalwa onse uyo uucindamika Yahweh, uwendela mu nshila shakwe. ² Ifyakubomba fya maboko yobe, eflyo ukesa kusekelamo; ukesa kupalwa elo no kutunguluka. ³ Umukashi obe akesa kuba ngebala ilyo ilitwalisha mu ng'anda yobe; abaana bobe bakesa kuba ngefisabo fyamiolife ulo baikala ukushinguluka itebulo lyobe. ⁴ Ee, mucishinkafye, akesa kupaalwa umuntu uucindika Yahweh. ⁵ Yahweh engakupaala ukufuma ku Zioni; wingamona ukutunguluka kwa Yerusalemu inshiku shonse isha mweo obe. ⁶ Winge kala ku kubona abaana ba baana bobe. Umutende wingaba pali Israeli.

Chapter 129

¹ Ulwimbo lwa kunininapo. "Lyonsefye ikutula kubwaice bwandi balempakasa nebo," Lekani Israeli alande. ² "Lyonsefye ikutula kubwaice bwandi balempakasa nebo, ³ lelo tabacimfishe nebo. Abalimi balima panuma yandi; balefya utumilonga. ⁴ Yahweh alilungama; ena alaputula imyando yababifi." ⁵ Bekatwe insoni no kubwelela inuma, abo abapata Zion. ⁶ Bakaba ngecani capamitenge ya ng'anda ico icibonsa ulo tacilamena, ⁷ ico icitangesula umunwe wakwa kasepa nangula icifuba caumo uyo uulonganya ingano no kukukaka imipo capamo. ⁸ Nabo abapita nshila balanda ati, "Ipalo lyakwa Yahweh libe pali mwebo; fwebo twapala webu mwishina lyakwa Yahweh."

Chapter 13

Kumukulu wakuba bakemba. Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Kufika lilali, Yahweh, mukatwalilila ukundabako? Kufika lilali mukatwalilila ukufisa icinso cenu ukufuma kuli nebo? ² Kufika lilali nebo mfwile ukusakamana elo no kumfwa ubulanda mu mutima wandi akasuba konse? Kufika lilali umulwandi wandi akasansabala pali nebo? ³ Lolesheni pali nebo elo no kunjasuka, Yahweh Lesa wandi! Peleni ulubuto ku menso yandi, nangu nalala mumfwa. ⁴ Mwileka umulwani wandi alande ukweba ati, "Ndimucimfishe," pakweba ati umulwani wandi eisakulanda ati, "Ndimucimfishe umulwani wandi"; limbi, abalwani bandi abakasangalala uluntu na poneshiwa panshi. ⁵ Lelo nalicetekela mu cipangano cenu ica cishinka; umutima wandi usekelela mwi pusukilo lyenu. ⁶ Nkesa kwimba kuli Yahweh pamulandu wakwebati ansungilila bwino.

Chapter 130

¹ Ulwimbo lwakuninika. Ukufuma mwakushika nebo nalilila kuli webu, Yahweh. ² Shikulu, umfwa ishiwi lyandi; lekeni amatwi yenu yakutike mukupapata kwandi paluse. ³ Nganiwebo, Yahweh, ukopenda imemba, Shikulu, bushe ninani uwingeminina? ⁴ Nomba kuli ukwelela kuli mwebo, lekeni ukuti mwebo mube abakutina. ⁵ Nebo nkololela pali Yahweh, umweo wandi uulolela, na mwishwi lyakwe emo nasubila. ⁶ Umweo wandi ukololela pali Shikulu ukucila pali malonda ifyo alolela ulucelo. ⁷ Israeli, asubila muli Yahweh. Yahweh waluse, elo ena ali uwaipeshefye sana ukwelela. ⁸ Niena eukalibula Israeli ukufuma kumasambi yakwe yonse.

Chapter 131

¹ Ulwimbo lwakunininapo; ulwakwa David. Yahweh, umutima wandi tawaba nacilumba nangula emenso yandi tayaba nacimeko. Nebo ntakwata isubilo ilikulu palwandi nemwine nangula ukukonka palwandi nefintu ifyo ifili kunuma yandi. ² Cine cine nebo ndikwete ukuteka elo nokutalalika umweo wandi; ngo mwana uwasumukwa kuli nyina wakwe, umweo wandi uwaba mukatikandi uli ngo mwana uwasumuka. ³ Isareli, asubile muli Yahweh nomba elo no muyayaya.

Chapter 132

¹ Ulwimbo lwakunininapo. Yahweh, pamulandu wakwa David ibukisheni ukusebana kwakwe konse. ² Ibukisheni ifyo ena alapile kuli Yahweh, ifyo ena alapile umulapo kuwamaka yakwa Yakobo. ³ Ena alandile ati, "Nebo ntakengila mung'anda yandi nangula takapite ubusanshi bwandi. ⁴ Nebo ntakape amenso yandi ukusendama nangalaukutusha ku nkopyo shakumenso yandi. ⁵ Mpaka nebo nsange incende pali Yahweh, ing'anda yawamaka yakwa Yakobo." ⁶ Boneni, fwebo tulyumfwile palwaici mu Efrathah; twalicisangile mu mabala yakwa Jaar. ⁷ Fwebo tuli nokuya mung'anda yakwa Lesa; fwebo tuli no kumushinshimuna kucipuna camakasa yakwe. Mwe Yahweh, ⁸ Imeni, kuncende yenu iyakutushishamo,

mwebo elo nembokoshi yacipangano cabulamba!⁹ Leka bashimaepo bobe balekufwala ubulungami; leka abacishinka bobe baule utumpundu twakusekelela.¹⁰ Pamulandu wamusha obe David, mwifutatila umusumba wamfumu yasubwa.¹¹ Yahweh walilapile umulapo uwacine utakalulwe kuli David, umulapo wacine uwo takelule: "Nebo nkabikapo umo uwamu bufyashi bobe pacipuna cobe iccbufumu."¹² Ngacakuti abana bobe abaume basunga icipangano candi elo namafunde ayo nebo nkobasambilisha, abana babo balinokwikala pacipuna cobe icabufumu nakaili umuyayaya no muyayaya."¹³ Cine cine Yahweh alisala Zion, elo akabila ukuba icifulo cakwe.¹⁴ "Pano eponakulatushisha umuyayaya. Nebo nkekala pano, pantu epo nagwaisha."¹⁵ Nebo nkamupala nefilyo. Nebo nkekusha abalanda bakwe no mukate.¹⁶ Nebo nkafwika bashimaepo bakwenepusukilo, abacishinka bakwe bakaula utumpundu.¹⁷ Palya epo nkalenga isengo lyakwa David ukumena nokupekanyapo inyali pawakusubwa wandi.¹⁸ Nebo nkafwika abalwani bakwe insoni, nomba pali yee icisote cakwe icabufumu cikalekubengeshima."

Chapter 133

¹ Boneni, ifyo cawama nefyo cisansamusha ukwikala pamo nga babwananyina! ² Cabakubati mafuta pamutwe ayakonkolokela kumwefu wakwa Aaron, elo eluntu yakokonkolokela kwikoshi lya mwingila wakwe. ³ Cabakubati cime caku Hermon icikoponena pa mpili shamu Zion. Pantu kulya Yahweh alikonkomeshe ipalo lya mweo wa muyayaya no muyayaya.

Chapter 134

¹ Ulwimbo lwa kunininapo. Mweba bomfi bakwa Yahweh bonse, iseni, mupale Yahweh, mwebo mwebabomba mung'anda yakwa Yahweh munshita yabushiku. ² Sumbuleni amaboko yenu kuncende yamushilo nokupala Yahweh. ³ Lekeneni Yahweh amipale ukufuma mu Zion, uwalengele umulu ne calo.

Chapter 135

¹ Lumbanyeni Yahweh. Lumbanyeni ishina lyakwa Yahweh. Mulumbanyeni, mwebo mwebabomfi bakwa Yahweh, ² mwebo mwebeminina mu ng'anda yakwa Yahweh, mu mansa sha ng'anda yakwa Lesa wesu. ³ Lumbanyeni Yahweh, pantu wabune; akwimbeni ishamalumbo kwishina lyakwe, pantu cakuwamisha ukucita ico. ⁴ Pantu Yahweh alisalile Yakobo pa lwakwe umwine, Israeli ukuba icikwatwa cakwe. ⁵ Nebo nalishiba ati Yahweh alikulisha, ati shikulu wesu ilikuishapo pali tulesa tonse. ⁶ Fyonse ifyo Yahweh afwaya, alacita mu mulu, pa calo, mumimana elo namonse mukushika mukushika kwababemba. ⁷ Alaleta amakumbi ukufuma ukutali, nokulenga ukubyasha kwa tulumba kwaba pamo nemfula elo nokuleta ifipipu ukufuma umwakusungilwa kwafiko. ⁸ Alipeye amabeli yamu Egypto, pamofye ayabantu elo nenama. ⁹ Alitumine ifishibilo elo nefipapusho mukati kenu, Egypto, ukulwisha Pharaoh elo nabonse ababomfi bakwe. ¹⁰ Alisanshile inko ishing'elo nokwipaya imfumu shamaka, ¹¹ Sihoni imfumu yabena Amore elo na Oge imfumu yaku Bashani elo namabufumu yonse ayaku Canaan. ¹² Alitupela impanga yabo ukuba icakupyana, icakupyana kuli Israeli abantu bakwe. ¹³ Ishina lyobe, Yahweh, kukabako ukupita inkulo shonse. ¹⁴ Pantu Yahweh alapokololako abantu bakwe elo alikwata icikuku pa babomfi bakwe. ¹⁵ Utulubi tabena fyalo ta Silfere na golide, milimofye iyakumaboko ya bantu. ¹⁶ Uto tulubi twalikwata utunwa, lelo twena tatulanda; twalikwata amenso lelo tatumona; ¹⁷ twalikwata amatwi lelo tatumfwa, nangu mwela tamwaba mutunwa twatuko. ¹⁸ Abo abatupanga baba kubati nyutotwine, kabili naonse ucetekela mulitwena. ¹⁹ Mwebana bakwa Israeli, paaleni Yahweh; mwebana bakwa Aaron, paaleni Yahweh. ²⁰ Mwebana bakwa Levi, paaleni Yahweh; mwebo mwebacindika Yahweh, lumbanyeni Yahweh. ²¹ Yahweh abe uwapaalwa mu Zioni, uyo uwikala mu Yerusalemu. Lumbanya Yahweh.

Chapter 136

¹ Peleni ukutotela kuli Yahweh, pantu wabune, (Icilayo cakwe cacishinka umuyayaya.) ² Peleni ukutotela kuli Lesa waba lesa. (Icilayo cakwe cacishinka umuyayaya.) ³ Peleni ukutotela kuli Shikulu wa bashikuli: (icilayo cakwe cacishinka umuyayaya.) ⁴ kuli yee akafye uucita ifipapwa; (Icipangano cakwe cacishinka umuyayaya.) ⁵ kuli Yee ukupitila mumano yakwe apangile imyulu; (Icipangano cakwe camuyayaya.) ⁶ kuli Yee uwayansa isonde pamulu wamenshi; (Icipangano cakwe camuyayaya.) ⁷ kuli Yee uwapangile ulubuuto ulukalamba; (Icipangano cakwe camuyayaya.) ⁸ kuli Yee uwapangile akasuba kukuteka mukasuba, (Icipangano cakwe cacishinka cabako umuyayaya.) ⁹ umweshi ne ntanda kukuteka ubushiku; (Icipangano cakwe cacishinka cabako umuyayaya.) ¹⁰ kuli Yee uwaishilekwipaya ibeli lyamu Egypt (Icipangano cakwe cacishinka cabako umuyayaya.) ¹¹ elo nokufumya abana ba Israeli ukufuma pakati kabo (Icipangano cakwe cacishinka cabako umuyayaya.) ¹² kukuboko ukwakukosa elo ukuboko ukwaima; (Icipangano cakwe cacishinka cabako umuyayaya.) ¹³ kuli Yee uwayabenye bemba wakukashika (Icipangano cakwe cacishinka cabako umuyayaya.) ¹⁴ elo nokulenga Israeli apita pakati kaiko, (Icipangano cakwe cacishinka cabako umuyayaya.) ¹⁵ lelo alipasele Pharaoh nabashilika muli bemba wakukashika; (Icipangano cakwe cacishinka cabako umuyayaya.) ¹⁶ kuli Yee uwalekutungulula abantu bakwe ukupita mumatololo; (Icipangano cakwe cacishinka cabako umuyayaya.) ¹⁷ kil iYee uwaishilekwipaya imfumu ishamaka; (Icipangano cakwe cacishinka cabako umuyayaya.) ¹⁸ kuli Yee uwaishilekwipaya imfumu ishaishibikwa,

(Icapangano cakwe cacishimka cabako umuyayaya.)¹⁹ Sihoni imfumu yabena Amore (Icapangano cakwe cacishinka cabako umuyayaya.)²⁰ elo na Og imfumu yaku Bashani; (Icapangano ckwe cacishinka cabako umuyayaya.)²¹ kuli Yee uwaishilekupela icalo cabo ukuba icakupyana, (Icapangano cakwe cacishinka cabako umuyayaya.)²² icakupyana kuli Israeli umubomfi wakwe; (Icapangano cakwe cacishinka cabako umuyayaya.)²³ kuli uwaishilekukuta fwebo kukwibikisha elo nokutwafwa mukumanama kwesu; (Icapangano cakwe cacishinka cabako umuyayaya.)²⁴ kuli Yee uwaisakutupela ukucimfya pabalwani besu, (Icapangano cakwe cacishinka cabako umuyayaya.)²⁵ uupela ifyakulya kulifyose ifyamweo. (Icapangano cakwe cacishinka cabako umuyayaya.)²⁶ Peleni ukutotela kuli Lesa wamumulu. (Icapangano cakwe cacishinka cabako umuyayaya.)

Chapter 137

¹ Kumilonga yaku Babyloni twalishile kwikala panshi elo no kuloosha uluntu twaishile kwibukisha palwakwa Zion. ² Kufintu ifitaali ifyaba kulyakwine fwebo twalikobekela amasese yesu. ³ Kulya eko abatwikatile bunkole baishile kufwaya inyimbo ukufuma kuli fwebo, elo nabo abalekutumfya fwebo baishile kufwaya fwebo tube abakusansamuka, ukulanda ati, "twimbilenipo ulwimbo lumo pashaku Zion." ⁴ Cindo twingalekwimbila ulwimbo pali Yahweh mucalo cabene? ⁵ Nga cakuti nebo nalaba ukwibukisha, Yerusalemu, leka nokuboko kobe kulabe ifyo kwaishibisha ukucita. ⁶ Leka ululimi lwandi lukakatili mpamulu wa mukanwa kandi nga cakuti nebo naleka ukutontokanya pali wee, nga cakuti ntengatemwapo Yerusalemu ukucila icikulu ico ningasaminwamo. ⁷ Ulekwibukisha, Yahweh, icintu ebena Edomu baishilekucita ubushiku Yerusalemu awiile. Baishilekulanda ati, "Cibogololeni panshi, cibongololeni panshi ukufika na pamifola yaciko." ⁸ Abana banakashi bamu Babiloni, nombaline balikwisakonaulwa-engapalwa umuntu, uyo onse uukulambula pafyo wacitile pali fyebo. ⁹ Engapalwa umuntu, uyo onse abuula elo nokupama pebwe utwana twenu utunono.

Chapter 138

Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Nkakupela amatotelo no mutima wandi onse; pa cinso ca milungu na kulaimba amalumbo kuli webo. ² Nakulakontamina panshi ukulola kwitempele lyobe ilya kushila no kupela amatotelo kwi shina lyobe pa mulandu wa citemwiko cobe na pamulandu wa cishinka cobe. Walicita icebo cobe ne shina lyobe ukucila pali fyonse. ³ Pa bushiku ubo na kukutile, walingasukile; walinengele ukupama no kukosha umweo wandi. ⁴ Ishamfumu shonse ishapa calo bakakupela amatotelo, Yahweh, pantu bena bakomfwa amashiwi ya kufuma mukanwa kobe. ⁵ Icine cinefye, bena bakemba pa ficitwa fya kwa Yahweh, pantu ubucindami ebukata bwakwa Yahweh. ⁶ Pantu nangu Yahweh alisansamisha, ena alasakamana na pa balanda, lelo abafilumba abeshibilafye ukutali. ⁷ Nangu nebo naenda mukati ka bwafya, webo ukasunga ubumi bwandi; ukafika no kuboko kobe ukucilima ubukalu bwa ba lwani bandi, no kuboko kobe ukwa kukulyo ku kampususha. ⁸ Yahweh ali nandi mpakafye na kumpela; icipangano ca citemwiko cobe, Yahweh, caikalililafye umuyayaya. Wilekelesha milomo ya maboko yobe.

Chapter 139

¹ Ku mukalamba wa bakemba. Ilumbo lyakwa Davidi. Yahweh, walimbebeta, elo walinjishiba. ² Uleshiba uluntu njikalako no luntu ntalako; uleshiba amatontokanyo yandi ku tali kutalifye. ³ Ulabona ukwenda kwandi no kulala kwandi wa lishibisha ne nshila shandi shonse. ⁴ Pantu ilyofye tapalaba ishiwi pa lulimi lwandi, webo ualishiba umupwilapo, Yahweh. ⁵ Kunuma yandi na kuntanshi yandi walinshinguluka no kubika ukuboko kobe pali nebo. ⁶ Uku kwishiba pali nebo kwa kupapa; kwali lepesha, elo tekuti nkufikepo. ⁷ Ni kwisa ni ngaya ukufuma ku mapashi obe? Ni kwisa ningafulumukila ukufma ku cinso cobe? ⁸ Nga nanina ku myulu, eko waba; nga na panga ubusanshi bwandi kumbo, bona, webo ekoli. ⁹ Nga na pupukila ukutali pa mapindo ya ku maca no kuya kwi kala mukati ka ncende ukusomoka ifimana ifikukulu, ¹⁰ na kofye ukuboko kobe ku kangulula, ukubo kobe ukwakukulyo kukekata pali nebo. ¹¹ Nga nalilandile ati, "Cine cinefye imfimi ikamfimba, no lubuto lu kaluke ubushiku ukunshinguluka," ¹² na ngufye ni mfimi tayakabe imfimi kuli webo. Ubushiku tabwakabalike nga kasuba, pantu imfimi no lubuto fyonse fya bafye cimo cine kuli webo. ¹³ Niwebo wa bumbile ifya munda yandi; ni webo wamapngile mwi fumo lyakwa mayo. ¹⁴ Nakulakulumbanya, pantu nalibumbwa mukapapusha umwo wandi walishibeci bwino bwino. ¹⁵ Amafupa yandi tayafiseme kuli webo uluntu nalikupangwa mu bumfinsolo, uluntu nalikupikulwa mukati nankati ka calo. ¹⁶ Walimbwene mukati kefumo; inshiku shonse ishapiminwe kuli nebo shalilembelelwe mwi buku lyobe ilyofye nangu bumo tabulati kucitwa. ¹⁷ Yangu ifyo ya wama amatontokanyo yobe pali nebo, we Lesa! Kabili teya kupenda na kupenda! ¹⁸ Nga naeba ati kanjapende, yena yengi no kucila umusensenga. Uluntu nebo nabuka, nalo lwine mbafye nobe. ¹⁹ Nga cakuti kuti waipayafye abai, we Lesa; talukeni kuli nebo, mwe bantu balukakala. ²⁰ Bena balakutalamina no kucita ubufi; abalwani bobo balanda ubufi. ²¹ Bushe nebo ntapata abo bonse, we Yahweh, abakupata? Bushe nebo ntasula abo bonse abakwimina? ²² Nebo nalapata umupwilapo; bena balisanguka balwani bandi. ²³ Nengula, we Lesa, no kwishiba umutima wandi; njeshu kwishiba amatontokanyo yandi. ²⁴ Ubone nga cakuti muli nebo mwaliba akabi kamo, elo untungulule munshila iitwala ku mweo wa muyayaya.

Chapter 14

Kumukulu waku bakemba. Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Umuwelewele alanda mu mutima wakwe ati, "Takwaba Lesa." Baba abamafisakanwa elo balicita ifyakuselausha; tapaba nagu umo uucita ifyabune. ² Yahweh alolesha panshi ukufumu mu mulu pa bana ba bantu ukubona nga epo ali uumfwa, uumfwa ena. ³ Bonse balipilibukile. Pamo balisangukile abamafisakanwa. Tapali nangu umo uucita ifyabune, awe, nangu umo. ⁴ Bushe tabaishiba ifili fyonse, abo abacita ifyakuselausha, abo abalya abantu bandi, ulo bakolya umukate, lelo abatakuta pali Yahweh? ⁵ Balomfwa umwenso uukulu, pantu Yahweh ali ne nkulo yabakulungama! ⁶ Mukofwaya ukumfwisha insoni umuntu umucushi nangu Yahweh aba icubo cakwe. ⁷ Iye, ukweba ati ipusukilo lyakwa Israeli kuli lyafuma mu Sioni! Uluntu Yahweh abwesha abantu bakwe ukufuma muli bunkole, eluntu yakobo akesakusekelela elo Israeli akatemwa!

Chapter 140

Ku mukalamba wa bakemba. Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Yahweh, mpusushako ku bantu abai; nsungililako ku bantu balukakala. ² Bena bapinga ububi mu mitima yabo; basonganya ubulwi cila bushiku. ³ Indimi shabo shatwa nge nsoka; ubusungu bwa mafwadwa bwaba pamilomo yabo. Selah ⁴ Uncingilileko ukufuma ku maboko ya babifi, we Yahweh; ulesungililako ku bantu balukakala bapinga ukungwisha. ⁵ Abacilumba balibika iciteyo pali neo; balinteya isumbu; balibika icakuipununako pali nebo. Selah ⁶ Nebo naishile kulanda kuli Yahweh ati, "Ni webo wandi; kutikeni ku kulila kwandi paluse" ⁷ Yahweh, we mfumu yandi, walipa na maka ya kumpususha ulafimba umutwe wandi mu bushiku bwa bulwani. ⁸ We Yahweh, wileka ubufwayo bwa babi ukufikilisha; wileka amapange yabo ya shuke. Selah ⁹ Abo bonse abanshinguluka bemya imitwe yabo; leka amafya ya milomo yabo ya bafimbe. ¹⁰ Leka imisolilo ibaponene; ubapose mu mulilo; mu filindi ifya lutikiti, pakuti befumamo. ¹¹ Wileka abantu babufi babe no mutende pano calo; leka icinkunka cilye umuntu wa walukakala ku ku mwipaya. ¹² Nebo na lishiba ati Yahweh akapingwilako mu kutemwa abakucucutika, no kupela umulinganya ku balanda. ¹³ Cine cinefye abantu abalungami bakatotela kwishiwi lyobe; abantu abololoke bakekala pa cinso cobe.

Chapter 141

Ilumbo lwakwa Davidi. ¹ We Yahweh, nebo nkolilila kuli webo; endesha ukwisa kuli nebo. Ung'umfwe uluntu nebo nkokuta kuli webo. ² Leka ifipepo lyandi libe ku bati lubani ku cinso cobe; leka ukusumbulwa kwa na boko yandi kube ati lilambo lya pa cingulo. ³ We Yahweh, ulekusunga akanwa akandi; ulekulinda ne milomo yandi. ⁴ Wileka umutima wandi ulole ku cabubi conse nagu kusansha mu micitile ya lubembu na bantu aba micitile iibi. Leka nebo ni lyako na kufya malila fyabo fyonse. ⁵ Leka umuntu umulungami angukemimo; cikaba kubati luse kuli nebo. Muleke anungamike; cikaba ku bati mafuta pa mutwe wandi; no mutwe wandi wikana ku kucipokelela. Nomba ipepo lyandi lyaba lya kulwisha imicitile yabo iya bubi lyonse. ⁶ Intungulushi shabo shikafwintwa panshi ukufuma pamulu wa fituntu fya mabwe; bena bakomfwa ati amashiwi yandi ya cishinka. ⁷ Ben bakalanda ati, "Nga filya uluntu umo akolima no kutobaula umushili, efyo na mafupa yesu ya salangene pa kanwa ka kumbo." ⁸ Cine cinefye amenso yandi yaba pali webo, we Yahweh, we Shikulu; muli webo emo nguba; wilekelesha umweo wandi. ⁹ Ulekuncingilila ku fya kuipununako ifyo benba banteya, na kufiteyo fya ncita tubi. ¹⁰ Leka ababi baponene mu nkose shabo abene ulo nebo nkobutuka.

Chapter 142

Masikili wakwa Davidi, uluntu ali mu lucengo; ipepo. ¹ Ne shiwi lyandi nebo nkolilila kuli Yahweh ku kungafwa; ne shiwi lyandi nkopapata ku kutemwa kwakwa Yahweh. ² Nebo nkopongolwela ubulanda bwandi pa cinso cakwe; nebo nkomweba amafya yandi. ³ Uluntu umupashi wandi wa naka mukati kandi, webo ileshiba inshila yandi. Munshila umo nebo njenda abalwani balimfishilamo iciteyo. ⁴ Na lolesha ku kulyo kwandi no kubona ati takuli nangu umo uwakunsakamana. Takuli kwa kubutukila nangu kumo kuli nebo; takuli nangu umo uwakusakamana pa mweo wandi. ⁵ Nebo nalikutile kuli webo, Yahweh; naishile kulanda ati, "Webo uli cubo candi, iciputulwa candi mu calo ca bomi. ⁶ Kutikeni ku nkuta yandi, pantu nebo nalipelelwa sana; mpususheniko ku bakoncusha; pantu bena balincila amaka. ⁷ Bwesha umweo wandi ukufuma mu cifungo pakuti nebo mpele amatotelo kwi shina lyobe. Abalungami bakalongana ukunshinguluka pamulandu wa bune bobe kuli nebo."

Chapter 143

Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Umfweni ipepo lyandi, mwe Yahweh; umfweni ku kuilishanya kwandi. Pamulandu wa cishinka cenu elo no bulangami, njasukeni! ² Mwiingila mubupingushi no musha wenu, pantu ku cinso cenu takwaba umulungami. ³ Umulwani akonkopepeka umweo wandi; alintobele panshi; alinengele mumfimi nga abo abafwile inshita yakale. ⁴ Umupashi wandi ukotutuma mukati kandi; umutima wandi uuli no mwenso. ⁵ Nkoibukisha inshiku shakale; nkoetetula pali fyonse ificitwa fyenu; nkotontonkanya pakwililika kwenu. ⁶ Natambalika amaboko kuli mwebo; umweo wandi ukabila mwebo muncende yabatama. Selah ⁷ Njasukeni bwangu, mwe Yahweh, pantu umupashi wandi ulinakile.

Mwifisa icinso cenu kuli nebo. nangula nkaba kwati ni abo abaya panshi mu cilindi. ⁸ Leken i ngumfwe icipangani cenu icacine mu lucelo, pantu nacetekela muli mwebo. Ndangeni inshila shenu umo mfwile ukwendela, pantu nasumbula umweo wandi kuli mwebo. ⁹ Mpususheni ukufuma ku balwani bandi, mwe Yahweh; nabutukila kuli mwebo mufisama. ¹⁰ Mfundeni ukucita ubufwayo bwenu, pantu muli Lesa wandi. Leken i Umupashi wenu uwabune untungulule mu calo catambalala. ¹¹ Yahweh, pamulandu we shina lyenu, nsungeni umutende uwamweo; mubulungami bwenu fumyeni umweo wandi mubwafya. ¹² Mucipangano cenu icacine putuleni abalwani bandi elo lofyeni bonse abalwandi ba mweo wandi, pantu ndi musha wenu.

Chapter 144

Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Apalwe Yahweh, ilibwe lyandi, uukansha amaboko yandi ku ku nkondo elo ne minwe yandi kubulwi. ² Uli cipangano ca cine candi elo icubo candi, inkwela yandi elo uyo uuyo ngubamo, umo uunasha inko panshi yandi. ³ Yahweh, bushe umuntu ni nani uyo ulolekeshapo nangul umwana mwaume wa muntu ni nani uyo utontontanyapo? ⁴ Umuntu abafye kwati mupu; inshiku shakwe shabafye kwati cinshingwa icikopita. ⁵ Lenga imyulu ukushika elo nokwisa panshi, Yahweh; ikata impili elo shipange icushi. ⁶ Tuma ukubyashi kwa nkuba elo salanganya abalwani bandi; lasa imifwi shobe elo babwekeshe ne cimfulunganya. ⁷ Tambalika ukuboko kobe ukufuma ku mulu; mpususha ukufuma ku mendhi ayengi, ukufuma mukuboko kwa balendo. ⁸ Utunwa twabo tulanda ubufi, elo ukuboko kwabo ukwa ku kulyo kwabufi. ⁹ Nkemba ulwimbo lupya kuli webo, we Lesa; mu nsale ikumi limo nka kwimbila amalumbo, ¹⁰ uupela ipusukilo ku mfumu, aishile kupususha Davidi umusha obe ukufuma kulupanga lwa bubifi. ¹¹ Mpususha elo mbutusha ukufuma ku kuboko kwa balendo. Utunwa twabo tulanda ubufi, elo ukuboko kwabo ukwa kukulyo kwabufi. ¹² Leka abana baume besu babo kwati fimuti ifikula ukufikapo muli bumusepela bwabo elo na bana banakashi besu kwati fishintililo fyabumbwa, fibe kwati nifyo ifya kucipango. ¹³ Leka amatata yesu yesule no mutundu wa fitwalo onse, elo leka ne mpanga shifyale amakana elo amakana ikumi limo mu mabala yesu. ¹⁴ Ing'ombe shesu shikwata utwana utwingi. Tapali ukutoba ifibumba fyesu; takwakabe bunkole elo no kulila mutushila. ¹⁵ Balipalwa abantu nelyo ipalo lyafyo; balisansamuka abantu abo Lesa e Yahweh.

Chapter 145

Ilumbo lya kulumbanya. Ilyakwa Davidi. ¹ Nkamisumbula mwebo, mwe Lesa wandi, mwe mfumu; nkapala ishina lyenu ukutwalilila. ² Cila bushiku na kule kumipala mwebo; nkale kulumbanya ishina lyenu ukutwalilila. ³ Yahweh mukulu elo alilingile ukulumbanya; ubukulu bwakwe tekuti mubusange. ⁴ Inkulo imo ikalumbanya imicitile yobe ne nkulo ya konkapo elo bakashimbula imilimo yenu iikulu. ⁵ Nkalekutontontanya pa kucindama kwa lulumbi lwenu elo bapa ficitwa fyebu ifya kupesha amano. ⁶ Bakalanda pa milimo yenu iyamaka iyakutinya, elo na nebo nkashimbula ubukulu bwenu. ⁷ Bakashimbula ifingi ifya bune bwenu, elo bakemba palwa bulungami bwenu. ⁸ Yahweh wa luse elo ne cikuku, uukokolo ukufulwa elo alasunga icipangano ca cishinka cakwe. ⁹ Yahweh wa bune kuli bonse; no luse lwakwe lwaba pamilomo yakwe yonse. ¹⁰ Fyonse ifyo wapanga fikapela ukutotela kuli webo, we Yahweh; aba cicetekelo bobbe bakale ku kupala. ¹¹ Aba cicetekelo bobbe bakalanda pa lulumbi lwa bufumu bobbe, elo bakalanda palwa maka yobe. ¹² Bakalenga abantunse ukwishiba amaka ya micitile yakwa Lesa elo no lulumbi lwa kucindama kwa bufumu bwakwe. ¹³ Ubufumu bwenu bufumu bwakutapwa, elo no bwikalo bwenu bwa muyayaya mu nkulo shonse. ¹⁴ Yahweh alafwaisha bonse abakowa elo alemya bonse aba kontama. ¹⁵ Amenso ya bonse bapembelela mwebo; mulabapela icakulya panshita iya kulinga. ¹⁶ Mufungulula amaboko yenu elo no kulisha ukukabila kwa fyonse ifya bumi. ¹⁷ Yahweh mulungami mu mibele yakwek yonse elo wa luse muli fyonse ifyo acita. ¹⁸ Yahweh alapalamina bonse abamukuta, abakuta pali ye mucishinka. ¹⁹ Alafikilisha ukufwaya kwa bonse aba mucindika; alomfwa ukulila kwabo elo alaba pususha. ²⁰ Yahweh alabona pali bonse aba mutemwa, lelo akonaula bonse ababubi. ²¹ Akanwa kandi kakalekulanda ukulumbanya Yahweh; lekeni abantunse bonse bapale ishina lyakwe ukutwalilila.

Chapter 146

¹ Lumbanya Yahweh. Lumbanya Yahweh we mutima wandi. ² Nebo nkolumbanya Yahweh umweo wandi onse; nkemba isha kulumba Lesa wandi ilyo cili nkoikala. ³ Webo ushintilila muli bacilolo nangu ni mu muntunse, muli uyo umutaba kupususha. ⁴ Uluntu umweo wa muntu waleka ukupema, abwekela kwi loba; pali bulya bushiu amapange yakwe yapwa. ⁵ Alipalwa uyo uwacita Lesa wakwa Yakobo ukuba kafa wakwe, uyo isubilo lyaba muli Yahweh nga Lesa wakwe. ⁶ Yahweh alipangile umulu elo ne sonde, ba bamba, elo na fyonse ifyaba muli bo; alasungilila icishinka cakwe umuyayaya. ⁷ Apingwila abatitikishiwa elo apela icakulya kubali ne nsala. ⁸ Yahweh alubula abafungwa; Yahweh esula amenso ya mpofu; Yahweh atemwa abantu abakulungama. ⁹ Yahweh acingilila abalebeshi ba mu calo; emya inshiwa na bamukamfwilwa, nomba afulunganya ababifi. ¹⁰ Yahweh ali no kuteka umuyayaya, Lesa obe, we Zion, pa nkulo shonse. Lumbanyeni Yahweh.

Chapter 147

¹ Lumbanyeni Yahweh, pantu calilanga ukwimba amalumbo kuli Lesa wesu; caliwama, elo ukulumbanya kusuma. ² Yahweh ku kululeni Yerusalemu; akolonganya pamo abantu bakwa Israeli abasalangana. ³ Alaposhia imitima iyatobeka elo no kuka ifilonda. ⁴ Alapenda intanda; alishipela shonse na mashina. ⁵ Shikulu wesu mukulu elo wabune mu maka; ukwishiba kwakwe takwingapimwa. ⁶ Yahweh alemya abatitikishiwa; alaponya imbifi panshi pa lukungu. ⁷ Imbileni yahwe na matotelo; imbeni amalumbo kuli Lesa wesu ne fcilimba. ⁸ Afimba imyulu na makumbi elo no kupekanya imfulu pa calo, ukulenga icani ukukula pa mpili. ⁹ Apela ifyakulya ku nama elo na kubana ba bamwankole uluntu bakolila. ¹⁰ Tabekelwa mubukose bwa kwa kabalwe; tasekelela mubukukosa kwa molu ya muntu. ¹¹ Yahweh abekelwa muli abo abamusumbula, abasubila mu cipangano cakwe icacine. ¹² Lumbanya Yahweh, we Yerusalemu; lumbanya Lesa obe, we Sioni. ¹³ Pantu apela ubukose kufyela fya mpongolo shenu; pala abana benu muli mwebo. ¹⁴ Aleta ubononshi mukati ka mipaka shenu; amikutisha no busuma bwa cakalya cenu. ¹⁵ Atuma amafunde yakwe pa calo; ifunde lyakwe ributuka sana. ¹⁶ Apanga imfula ya kubuta kwati butonge; asalanganya amenshi makasa kwati motoi. ¹⁷ apela ibumi busuma kwati cakulya; ni nani wingakwanisha ukutalala atuma? ¹⁸ Atuma ifunde lyakwe elo no kubasungulula; apanga umwela ukupupa elo na meshi ukupongoloka. ¹⁹ Aishile kubilikisha ishiwi kuli Yakobo, ifipope fyakwe elo no kupampamika kwa bulungami kuli Israeli. ²⁰ Tacitapo ifi ku nko imbi, elo pa fipope fyakwe, tabafishiba. Lumbanya Yahweh.

Chapter 148

¹ Lumbanyeni Yahweh. Lumbanyeni Yahweh, mwebo mwe baba mu myulu; mulumbanyeni, mwebo mwe baba umwakulepa. ² Mulumbanyeni, bamalaika bakwe bonse; mulumbanyaeni, mwe milalo yonse. ³ Mulumbanyeni, we kasuba elo no mwenshi, mulumbanyeni, mwebo mwe ntanda shonse ishibengeshima. ⁴ Mulumbanyeni, we mulu wakulepesha elo na mwebo mwe menshi ayaba pamulu wa lwelele. ⁵ Leken i balumbanye ishina lyakwa Yahweh, pantu alipela ifunde, kabili balibumbwa. ⁶ Kabili alibapampamika umuyayaya elo kabili umuyayaya pe; alibika icipope icitakacinje. ⁷ Mulumbanyeni ukufuma pa calo, mwebo fishimweshimwe fyali muli bamba elo ne mimana ya kushika, ⁸ umulilo elo no mutende, imfula ya kubuta elo na makumbi, icipuupu cafikilisha icebo cakwe. ⁹ Mulumbanyeni, mwe mpili elo na tonse utupili, ifisabo fya fimuti elo na bakeda bonse, ¹⁰ Ifinama fya mpanga elo ne fitekwa fyonse, ifibumbwa fyonse ifyo ifikunya elo ne fyoni fya mapindo ¹¹ Lumbanyeni Yahweh, mwe mfumu sha pa calo elo na shonse inko, abacindami elo na bonse abatungulula pa calo, ¹² bonse babili umulumendo no mukashana, abakalamba elo na bana. ¹³ Leken i bonse balumbaye ishina lyakwa Yahweh, pantu ishina lyakwe eka lyalisumbulwa elo ubukata bwakwe bulafika pa calo elo na mu myulu. ¹⁴ Alisumbula isengo lya bantu bakwe pa malumbo ukufuma kubacine bakwe, abena Israeli, abantu abamupalamina. Lumbanyeni Yahweh.

Chapter 149

¹ Lumbanyeni Yahweh. Mulekwimba kuli Yahweh ulwimbo lupya; akwimbeni amalumbo yakwe umukolongene abo abacetekela. ² Leken i Israeli asekelele mu wabapangile; lekeni abantu bamu Sione baeketelele mu mfumu yabo. ³ Leken i bena balekulumbanya ishina lyakwe mu macindo; lekeni bembe ishamalumbo mu nsombo na masese. ⁴ Pantu Yahweh asangalalila mu bantu bakwe; alacindamika baicefya ne usukilo. ⁵ Leken i abena Lesa basangalale mukucimfya; lekeni bena bembe ne nsansa mu busanshi bwabo. ⁶ Leken i amalumbo yakwa Lesa yabe mutunwa twabo elo no lupanga lwatwa kubili mu minwe yabo. ⁷ Kukuleta icilandushi pa fyalo elo ne micite ya bupingusi pa bantu. ⁸ Bkakakila ishamfumu shabo ne minyololo elo na bamano babo na makusu ya fyela. ⁹ Bakaleta ubupingushi ubo ubwalembwa . Uku ekukaba ukucindamikwa kwa bacishinka bakwe. Lumbanyeni Yahweh.

Chapter 15

Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Yahweh, ninani ewingekala mwi ema? Ni nani uwingekala pa lupili lwenu ulwa mushilo? ² Onse uwenda ukwabula akalema, uucita icilungeme elo no kulanda icishinka mu mutima wakwe. ³ Tamunuka no lulimi lwakwe, tacita akabi kuli bambi, elo kabili tatuka ebena mupalamano bakwe. ⁴ Umuntu wakubula amano alaisula umwine mu menso yakwe, lelo alacindika abo abatina Yahweh. Alapa kwishamo lyakwe kabili tabwesha ifilayo fyakwe. ⁵ Tapingula ukulundapo anga akongwesha impiya. Tapoka amafisa kanwa ku kupela ubunte bwa bufi pa bakaele. Uyo uucita ifi takasunkanishiwe.

Chapter 150

¹ Lumbanyeni Yahweh. Lumbanyeni Lesa mu ncende ya mushilo yakwe; mulumbanyeni mu myulu ine ine. ² Mulumbanyeni paficitwa fine fine acita; mulumbanyeni pabukulu bwakwe ubwacilishapo. ³ Mulumbanyeni ne fiunda fya nsengo; mulumbanyeni na masese ne nsango. ⁴ Mulumbanyeni mu nsombo elo na macindo; mulumbanyeni ne filimba fya cintika intamo. ⁵ Mulumbanyeni no kulisha ifiwaya fya kukosha; mulumbanyeni ne fiwaya fya fiunda fya pamulu. ⁶ Leken i ico icikwete umweo cilumbanye Yahweh. Lumbanyeni Yahweh.

Chapter 16

Mikitamu wakwa Davidi. ¹ Ncingilileni, mwe Lesa, pantu nasanga ubucingo muli mwebo. ² Nalanda kuli Yahweh ati, "Ni mwe Shikulu wandi; ubusuma bwandi bwafye ukwabula mwebo. ³ Ulwa pa bantu ba mushilo ababa pa calo, bantu bakucindama; akusekelela kwandi kwaba muli bo. ⁴ Ubwafya bwabo bukalundwako, abo abafwaisha tu lesa tumbi. Ntakapongolwele icabupe cakunwa ica mulopa kuli tu lesa twabo nangu ukusumbula amashina yabo ne milomo yandi. ⁵ Yahweh, uli cikwatwa candi icasalwa elo no lukombo lwandi. Wikatilila ku fintu fyandi ifingi. ⁶ Ifishilwa fyapimwa nafibikwa pali nebo mu ncende sha cindama; mucine icikwatwa candi icabune candi. ⁷ Nkalumbanya Yahweh, uunkoselesha; nangu fye bushiku amano yandi yalantungulula. ⁸ Nkatangisha Lesa pantanshi yandi inshita shonse, eico nshakasunkanishiwe ukufuma ku kuboko kwakwe ukwa ku kulyo! ⁹ Eico umutima wandi nausangalala; ubukata bwandi na busansamuka. Mucine nkakala mubucingo. ¹⁰ Pantu tamwakashe umweo wandi Kumbo. Tamwakaleke abacine benu ukubona ikilindi. ¹¹ Mumfunda inshila sha mweo wandi; insansa sha pulishamo shisangwa ku cinso cenu; ukusekelela ku sangwa ku kuboko kwenu ukwa kukulyo!"

Chapter 17

¹ Ipepo lyakwa Davidi. Umfweni ukupapata kwandi ukwa mulinganya mwe Yahweh; kutikeni ku kwita kwa ukwabwafwilisho! Peleni ukutwi kwi pepo lyandi ukwabula ukubepa. ² Leken bukaele bwandi bwise ukufuma ku cinso cenu; lekeni amenso yenu yabone icyene! ³ Nga mwaesha umutima wandi, nga mwaisa kuli nebo ubushiku, mukangwamya elo tamwakasangemo amapange ayabi; akanwa kandi takakapunuke. ⁴ Lelo pamicitile ya muntunse, cili pe shiwi lyapa milomo yenu ukuti naliisunga ukufuma ku mibele ya bubifi. ⁵ Intampulo shandi shakatilila bwino ku nshila shenu; amakasa yandi taya telententapo. ⁶ Naita kuli mwebo, pantu mulangasuka, mwe Lesa; pilibwileni ukutwi kwenu kuli nebo elo nokumfwa uluntu na landa. ⁷ Langeni icipangano cenu icashinka mu nshila yawama, mwebo mwe bapususha ku kuboko kwenu ukwa kukulyo abo abafisama muli mwebo ukufuma ku balwani babo! ⁸ Ncingilileni nge nimbo ya palinso lyenu; mfiseni munshi ya cinshingwa ca mapindo yenu ⁹ ukufuma ku cinso cababifi abo abansakula, abalwani bandi abanshinguluka. ¹⁰ Tabakwata uluse pa uli onse; utunwa twabo tulanda ne cilumba. ¹¹ Balishinguluka intampulo shandi. batonta amenso yabo ku kundopola panshi. ¹² Baba kwati ni nkalamo iikofwaisha uwakwikata, ngo musepela wa nkalamo iikolubanta mu ncende yafisama. ¹³ Imeni, mwe Yahweh! Basanseni! Baponyeni mpanshi pa cinso cabo! Pususheni umweo wandi ukufuma ku balwani ku lupanga lwenu! ¹⁴ Mpususheni ukufuma ku baume ku kuboko kwenu, mwe Yahweh, ukufum ku baume ba muli lino isonde abo ubunonshi bwabo bwa muli uyu mweo capwa! Mukesusha amafumo yabasalwa benu no bunonshi; bakakwata abana abengi kabili bakasha ifyuma fyabo ku bana babo. ¹⁵ Lelo pali nebo, nkabo icinso cenu mu bulungami; nkekuta, uluntu nabuka, ne cinso cenu.

Chapter 18

Ku mukulu wa kubakemba. Ilumbo lyakwa Dvidi, umusha wakwa Yahweh, uluntu aimba kuli Yahweh amashiwi yaulu lwimbo pa bushiku ubo Yahweh amupuswishe ukufuma ku kuboko kwa bonse abalwani bakwe elo no kufuma kuli Shauli. Aimbile: ¹ Nalikutemwa, Yahweh, we bukose bwandi. ² Yahweh elibwe lyandi, inkwela yandi uyo uundeta kubucingo; ni Lesa wandi, ilibwe lyandi; nsanga ukufisama muli ye. ni nkwela yandi, isengo lye pusukilo lyandi, elo ebukose bwandi. ³ Nkakuta pali Yahweh uyo uwalinga ukulumbanya, nkabili nkapusushiwa ukufuma ku balwani bandi. ⁴ Insalu shamfwa shalinshinguluka, elo na menshi ayakopita ulubilo ayabula akali konse yalantinya. ⁵ Insalu sha Kumbo shalinshinguluka; ifiteyo fya mfwa nafinteya. ⁶ Mu mucushi yandi nakutile kuli Yahweh; nakutile ku bwafwilisho kuli Lesa wandi. Aumfwile ishiwi lyandi ukufuma mwi tempele lyakwe; ubwite bwandi ubwa bwafwilisho bwaishile kuya ku cinso cakwe; bwaishile kuya mu matwi yakwe. ⁷ Eluntu icalo caishile kusunkana elo no kututuma; imifula sha mpili nashena shai tutwime elo shali nsunkanishiwe pantu Lesa alifulilwe. ⁸ Icushi caishile kuya mu mulu ukufuma mutupunda twa mumona wakwe, no mulilo uwabilimuka waishila kufuma mukanwa kakwe. Amalasha yalyakile kuli wena. ⁹ Aishile kwisula imyulu elo no kwisa panshi, elo ne mfimfi ya kutikama yali pamakasa yakwe. ¹⁰ Aishile kunina pali kerubi elo no kupupuka; aishile kwendela pamapindo ya mwela. ¹¹ Aishile kupanga itenti ukuishingulusha umwine, amakumbi yamfula ayakulu mu mulu. ¹² Amabwe elo na malasha ya mulilo yalikupeka ukufuma munkuba ku cinso cakwe. Yahweh aishile kubulukuta mu myulu! Ishiwi lya Wapulishamo lyaishile kupundisha. Aishile kulasa imifwi yakwe elo no kusalanganya abalwani bakwe; ukubiyata kwa nkuba kwaishile kubasalanganya. ¹⁵ Eluntu ifishiba fya menshi fyaishile kuboneka; imifula ya calo yaishile kubikwa ku kukalipila, Yahweh, pakuputa kwa mutu mona obe. ¹⁶ Aishile kufika panshi ukufuma ku mulu; aishile kunjikata! Aishile kumfumya mu menshi yabipa. ¹⁷ Aishile kumpususha ukufuma kumulwani wakukosa, ukufuma kuli abo abampatile, pantu balikosele kuli nebo. ¹⁸ Baishile kwisa kuli nebo pa bushiku bwakulunguluka kwandi lelo Yahweh alintubgilile! ¹⁹ Aishile kuntuma uwakaele muncende yaisukwa; alimpuswishe pantu alisekelele muli nebo. ²⁰ Yahweh alindambwile pamulandu wa bulungami bwandi; alimbwekeshapo pantu amaboko yandi yalisangulwilwe. ²¹ Pantu nasungile imibele yakwa Yahweh elo pantu ntafuma ku mibele yakwa Lesa. ²² Pantu konse ukupampamika kwa bulungami bwakwe kwaba kuntanshi yandi; elo pafipope fyakwe, ntatalafumako kuli yena. ²³ Naliba uwakaele ku cinso cakwe, elo naliisunga ukufuma ku lubembu. ²⁴ Eico Yahweh alimbwekeshapo pamulandu wa bulungami bwandi, pantu amaboko yandi yali ayasangululwa ku menso yakwe. ²⁵ Kuli uyo uwaba

uwacine, ulailanga ukuba uwacine; ku mwaume uwabula akalema, ulailanga ukuba uwakubula akalema.²⁶ Kuli uyo uwasanguluka, ulailanga ukuba uwasanguluka; nlelo kuli uyo uwaba na katutumushi, ulailanga ukuba uwacengela.²⁷ Pantu upususha abantu batirikishiwa, lelo utentemuna abo abakwata icilumba, amenso yasumbukwa!²⁸ Pantu upela ulubuto ku nyali yandi; Yahweh Lesa wandi butisheni mumfimi yandi.²⁹ Pantu kuli mwebo kuti natoloka inciliko; pali Lesa wandi kuti natoloka icibumba.³⁰ Elo pali Lesa-imibele yakwe ilungami! Ishiwi lyakwa Yahweh Iya kusanguluka! ni nkwele kuli uuli onse uufisamamo muli ye.³¹ Pantu Lesa ninani kanofye Yahweh? Ilibwe ni nani kano Lesa?³² Pantu ni Lesa ubika amaka pali nebo no mushipi, uubika umuntu wakubula akalema munshila yakwe.³³ Apanga amakasa yandi ukwanguka kwati ni nsebula elo no kumbika apakulepa!³⁴ Akansha amaboko yandi ku nkondo elo nashilika bandi ukupeta ubuntu bwacela.³⁵ Mwalimpela inkwela ye pusukilo lyenu. Ukuboko kwenu ukwa kukulyo kwali ntungilila, elo no kubekwa kwenu kwali nkosha.³⁶ Mwalipanga ishila ya salala ku makasa yandi panshi pakweba ati amakasa yandi taya telele.^{37 38 39} Naishile kupepeka abalwani bandi elo no kubekata; ntabwelele inuma mpaka ba loba. Naibafungawile mpaka bafilwa ukwima; baliponene panshi ya makasa yandi. Pantu mubika amaka pali nebo kwati mushipi pa bulwi; mubika panshi yandi abo abanjimina.⁴⁰ Mwishile kumpela inuma ya mikoshi ya balwani bandi; naishile kupyanga bonse abo abampatile.⁴¹ Baishile kukuta ku bwafwilisho, lelo takwali uwabapuswishe; baishile kukuta kuli Yahweh, lelo tabasukile.⁴² Naishile kuboma putupimfya ngo lukungu ku ntanshi ya mwela; naishile kubaposa kwati matipa mutushila.⁴³ Mwaishile kumpususha ukufuma kubantu abankalwe; mwalipanga umutwe panko shonse; abantu abontaishiba balambombela.⁴⁴ Ulofye bangumfwa, banakila; abalendo balipatikishiwe ukufukama kuli neo.⁴⁵ Abalendo baishile bakotutuma ukufum umwa kukosa mwabo.⁴⁶ Yahweh wa mweo; lekeni ilibwe lyandi lilumbinshiwe. Lekeni Lesa we pusukilo lyandi asansabikwe.⁴⁷ Ni Lesa uuleta icilandushi pali nebo, uunasha inko ukuba panshi yandi.⁴⁸ Naalengwa ukuba umuntungwa ukufuma kubalwani bandi! Mucine, mwaishile kunsumbula ukucila pali abo abaishile kunjimina! Mwampuswishe ukufuma ku baume abankalwe.⁴⁹ Eico nkapa ukutasha kuli mwebo, Yahweh, munko shonse; nkemba ishamalumbo kwishina lyenu!⁵⁰ Lesa alapela ukucimfya ukukalamba ku mfumu yakwe, elo alanga icipangano cakwe cacindama ku wasubwa wakwe, kuli Davidi elo na ku bana bakwe umuyayaya.

Chapter 19

¹ Ku mukulu wakubakemba. Ilumbo lyakwa Davidi. Imyulu ilanda pa bukta bwakwa Lesa, elo no lwelele lupanga imilimo ya boko yakwe ukwishibikwa! ² Akasuba elo na kasuba ishiwi kupongoloka kunse; ubushiku elo no bushiku cilanga amano. ³ Takwaba ishiwi nangula ishiwi Iya landwa; amashiwi yabo tayomfwika. ⁴ Lelo amashiwi yabo yaya icalo conse, elo ne cebo cabo ku mpela ye sonde. Alitambulula itenti pa kasuba muli bo. ⁵ Akasuba kaba kwati nishibwanga akofuma muncende yakwe elo kwati mwaume wakukosa ukosangalala ulo abutuka ulubilo lwakwe. ⁶ Akasuba kuturia ukufuma ku kapinda kamo elo no kutolokela kumbi; takwaba icifulumuka ukukaba kwa kako. ⁷ Amafunde yakwa Yahweh yalipwilika, ukubwekeshapo umweo; ubunte bwakwa Yahweh bwa cine, ukupanga abafye ukuba abamano. ⁸ Ukwalulula kwakwa Yahweh kwali lungama, ukupanga umutima ukusangalala; amafunde yakwa Lesa ya lisangululwa, ukuleta ulubuto ku menso. ⁹ Akatina kakwa Yahweh kali sangululwa, kakekalilila umuyayaya; ukupampamika kwa bulungami bwakwa Yahweh kwa cishinka elo pamofye ne cine! ¹⁰ Fyalicindama ukucila golide, kabili ukucila golide walopololwa; fyalilowa ukucila ubuci elo kabili ukucila pabuci ubukota ukufuma kucipepe ca buci. ¹¹ Eee, pali fyena umusha wenu alisokelwe; ku kuyomfwila mwali icilambu icikalamba. ¹² Ni nani wingeluka ifilubo fyakwe? nsamfyeni ukufuma kufilubo fya fiswa. ¹³ Sungeni umubomfi wenu ukufuma ku membu sha cilumba; lekeni ye nteka. Eluntu nkaba uwakupwilika, elo nkaba uwakaele ukufuma ku micitile yandi iyabubi. ¹⁴ Lekeni amashiwi ya kanwa kandi elo na matontonkanyo ya mutima wandi yapokelelwe ku cinso cenu, Yahweh, mwe libwe lyandi elo ka lubula wandi.

Chapter 20

Kuli kamba wanyimbo mukulu. ¹ Ilimbo lyakwa Davidi. Yaweh engakwangwa munshiku shama fya, lilekucingilila. ² Kabili kabili no kukutuminako ubwafwilisho ukufuma mu cifulo ca mushilo, kukukwafwa ukufuma mu Sioni. ³ Engebusha fyonse ifyamalambo yobe pamo nokupokelela imitulo yobe iya fyakoca. (selah) ⁴ Engakupelelela icabukabi bwapa mutima obe nokufishapo amapange yobe. ⁵ Eluntu tukasekelela pa kucimfya kobe, kabili mwishina lyakwa Lesa wesu, intalapu. Yaweh engakupelelela ukulomba kobe konse. ⁶ Nomba njishibile ukweba ati Yaweh akesa kupususha umusubwa wakwe; akamwasuka ukufuma mwi ulu lyashila yakwe ku maka yakuboko kwa kulyo kwakwe ukwanga mupususha. ⁷ Bambi bacetekela mu maceleta na bambi bacetekela muli bakabalwe,. Nomba fwebo tukuta pali Yaweh Lesa wesu. ⁸ Lelo bena bakatentemushiwa panshi no kuwa. Lelo fwebo tukeminina ndi! ⁹ Yahweh, pususha imfumu; twafwe uluntu twakuta we Mfumu.

Chapter 21

Kuli kamba wa nyimbo mukulu. Kabula wa lwimbo lwakwa Dabidi. ¹ Ubukose bobbe busansamushe Imfumu, Yahweh! na mwipusukilo mwapela emo mfumu yangila apakulu! ² Wali yipele ifyo umutima waiko wafwaile kaili tawaitanane ifyo ifyo akanwa kaiko kalombe. Sela ³ Pantu walimuletele amapalo yakulu ngashi. no kumufwika kumutwe icisote ca

Golide yenka yenka. ⁴ Alilombe ubumi; nobe walimupele, wantantishe nenshiku shakwe pe na pe. ⁵ Walicindamisha pamulandu wakucimfya kobe; waipela ubukankala no bupulami. ⁶ Mucinefye walimupela amapalo ayamuyayaya; wamupela nensansa shakuba pacinso cobe. ⁷ Pantu imfumu yacetekela muli yahweh; ukupitila mu cipangano ca cicetekelo ica wacilishapo tekuti atelentente. ⁸ Ukuboko kobe kukesa kwikata abalwani bobo bonse; nokuboko kwakulyo kobe nako kukesa kwikata abo abakufitwa. ⁹ Pakashita ukakalipa ukaboca mu cimbili mbili camulilo. Na Yahweh ukabalofya ku cipyu cakwe, no mulilo ukabapwishisha. ¹⁰ Nabana babo ukabalofya ukufuma pano calo pamonoluko lwabo mubwina bantu. ¹¹ Nangu bakupangile ifyabubi nangu baka teye amapange pali webo bakafilwa! ¹² Pantu ukabapepeka; nokubalasa imifwi yobe pamenso ¹³ Sumbulweni, mwe Yahweh, mu bukose bwenu; twakulakwimbila no kulumbanya amaka yobe.

Chapter 22

Kuli kamba wa lwimbo mukulu ukulingana neciunda ca" Nsebulu." ulwimbo lwakwa Davidi. ¹ Mwe Lesa wandi, Mwe Lesa wandi, nindo mwandekeshe? Nindo watalukila ku ku mpususha naku mashiwi yacililishi yandi. ² We Lesa wandi. Nakuta munshita yakasuba, ukwabula ukwasuka, no bushiku bwine shitalelepo! ³ Lelo webo uli wamushilo; waika nge mfumu kumalumbo yabena Israeli. ⁴ Ifikolwe fyesu fyacetekele muli webo; ni muli webo fye bacetekele, nobe waliba puswishe. ⁵ Balilile kuli webo nabo walibapuswishe. Bacetekele muli webo kabili tabalengelwe insoni. ⁶ Nomba nebo ndi ciambo nshili muntu, uwakusulwa ku bantu kabili ndalengululwa ku bantu. ⁷ Bonse abambona bampunya; bakoneka; bampukunya nemitwe yabo pali nebo. ⁸ Elo bayeba ati." Acetekela muli Yahweh; Leken Yahweh amupususha. Lekenifye Yahweh amupokolole. Pantu Yaweh acakilwa muli ye." ⁹ Pantu niwebo wamfumishe mwifumo; wanengele uku kucetekela ulo nali kwi bele lya kwa mayo. ¹⁰ Naposolwe webo ukufuma munda, niwebo Lesa wandi ukutula fye ulo nali munda muli mayo. ¹¹ Wintaluka pantu amafya yali pepi pepi; takuli waku ntulanyako. ¹² Nabakalume wa n'gombe abengi bali nshinguluka; naba kalume ba n'gombe abakosa aba bena Bashani bali nshinguluka. ¹³ Bacencimwina utunwa twabo nge nkalamo iyilebuluma pakutakanya. ¹⁴ Ndepongololwa nga menshi, namafupa yandi yonse naya tela. No mutima wandi uli nge pula; iliko yenguluka mukati kafilundwa fya mubili wandi. ¹⁵ Ubukose bwandi bwauma nge ciinga; no ululimi lwandi lulekakatila ku ncendwa. kabili wambika mu lukungu lwa mfwa. ¹⁶ Pantu imbwa shilnshingulukile; nebumba lya ncita tubi ilinshingulukile; bampulinkanya mu mapi namu macisa. ¹⁷ Kuntu napenda amafupa yandi yonsefye. Bena bambona nokuntonta amenso. ¹⁸ Nabayabana nensalu shandi abene beka, napa cakufwala candi babukilapo ifingi; ¹⁹ Yaweh; wintaluka .We maka yandi! endesha sonjafwe. ²⁰ Pokolola umweo wandi ku lupanga, ecuma fye cimo nakwata mpususha ku maka yamimbulu. ²¹ Mpususha ku kanwa ka nkalamo; naku masengo ya mboo. ²² Eco nkananya ishina lyobe kuli bamuninane; namukati ka filonganino emo nka kulumbanisha. ²³ Mweba tina Yaweh mwebo, mulumbanyeni! Mwe luko lonse lwakwa Yakobo, mucindikeni! Mulekuba nakatina kuli ye mwense mweba mu mukowa wabena Israeli! ²⁴ Pantu taisula taiikana ukusakamana umupina mubulanda bwakwe; tayatala ayimufutitila; nenshita yonse aililila, ilamumfwa. ²⁵ Nipali webo ukulumbanya kwandi kwatula mu filonganino fikulu; kabilikamfishapo ifilayo fyandi pa cinso ca bantu abo abakutina. ²⁶ Abalanda bakalya no kwikuta; nabo abafwaya Yaweh bakali mukumulumbanya. tekeni imitima yenu ikalilile pe na pe. ²⁷ Abekala calo bonse bakebukusha no kwalukilakuli Yahweh; ne ndupwa shonse isha mishobo muno calo conse shikakontama ku cinso cakwe muku mupepa. ²⁸ Pantu Yahweh emwine bufumu; kabili kateka wa mitundu yonse. ²⁹ Aba sambashi bonse pano isonde bakailemena noku mupepa; na bonse abantentemukila ku lukungu bakamufukamina, pamo nabo abafilwa ukuisungila ubumi ³⁰ Ne nkulo iyileisa ikalamutumika; nekulo ikesa kukonkapo bakesa iondolwela pa lwa kwa shikulu. ³¹ Bakesa kusambilisha ulwa bololoke bwakwe ku bantu kufyalwa pafyo acita!

Chapter 23

¹ Ulwimbo lwakwa Dabidi. Yahweh ekacema wandi; shakakabile nangu cimo. ² Anenga ukutusha mu nika yamulemfwe! kabili antungulula ku menshi ayatalala tondolo. ³ Abwesesh ubumi; nokuntungulula munshila iyisuma pamulandu we shina lwakwe ⁴ Nangu nin'genda muminkonko yakufita ficit, tekuti ntine icanso pantu uli nandi; umutambu ne nkonto yobe filansansamusha. ⁵ Ulantebeta pa cinso cabalwani bandi; mwansuba amafuta ku utwe; no lukombo lwandi lwaiula paa ⁶ Mu cine fye ubune no ;use lwa cine fyali kunkonka inshiku shonse isha bumi bwandi; na mun'ganda Yakwa yahweh emo nkekalilila!

Chapter 24

¹ Ulwimbo lwakwa Dabidi. Yahweh emwine calo nefyaisulapo. pano nse nafyonse ifyaikalapo. ² Pantu ewacishimpile pali bamba kabili ewa cikasha pa kilonga ³ Ninani uukaninina ulupili lwakwa Yahweh? Ninani akatalama mu cifulo cakwe ca mushilo? ⁴ Nuyo uwa minwe yakaele uwakubuta umutima; uutabepa bufi kabili uutalapa umulapo wabufi ⁵ Akesa kupoka ipalo kuli Yahweh nobulungami kuli Lesa we pusukilo lyakwe. ⁶ Ikulo yamusango uyu ebafwaya Yahweh, ebafwaya ukuba pacinso cakwa Lesa wakwa Yakobo. Selah ⁷ Inuneni ifinso, mwe mpongolo; sumbulweni, mwe fibi fyamuyaya, pakuti imfumu yalulumbi iingile! ⁸ Ninani uyu mfumu yalulumbi? Yahweh, uwakukosa kabili uwabulamba; Yahweh, uwa kukosa mu bulwi. ⁹ Inuneni ifinso fyenu, mwe mpongolo; sumbulweni, mwe myenshi ya muyayaya, pakuti

imfumu yalulumbi yingile! ¹⁰ Ninani uyu imfumu yo lulumbi? Ni Yahweh kasunga wa fita, ni mfumu yalulumbi. Selah

Chapter 25

¹ Ulwimbo lwakwa Dabidi. Kuli webi, Yahweh, natula umweo wandi! ² Nimuli webi nacetekela, Lesa wandi. Windenga insoni; kabili mwilenga ifilwani ukwanga pakuncimfya. ³ Kwiba nangu umo uwasubila muli mwebi Yahweh ukulengwa insoni lengeni ba cisanguka apafye ukwandwa insoni! ⁴ Nangena inshila shenu, mwe Yahweh; mfundisheni inshila shenu. ⁵ Ntungululeni ku cine cenu kabili fundisheni, pantu muli Lesa we pusukilo lyandi; kabili niwe subilo lyandi akasuba konse. ⁶ Ibusheni mwe Yahweh, ubwingi bwa milimo ya luse lwenu ne cikuku cobe; pantu ifi fyafye. ⁷ Wilakwibukisha amasambi nacidile mu bwaice bwandi nangu nimpulumushi shandi; ulekunjabukisha luse luse ukulingana no bune bobe, mwe Yahweh! ⁸ Yahweh wabune kabili mololoke; kabili alafundisha naba masambi umwakwendele. ⁹ Alatungulula naku bakaicefya kufya cine no kubafundisha ifyo afwaya ¹⁰ Inshila shonse isha kwa Yahweh sha cine ne cishinka kuli abofye abasunga icipangano nefipope fyakwe. ¹¹ Nipa mulandu fye we shina lyobe, Yahweh, njelelako amasambi yandi, pantu yali kulisha sana. ¹² Ninani umuntu uutina Yahweh? Shikulu Yahweh akamulanga inshila ya kulolako. ¹³ Akekala mubusuma na bana bakwe bakesa kupyana icalo. ¹⁴ Bu cibusa na Yahweh bwaba kuli abo aba mucindikisha, kabili kuli bo alenga icipangano cakwe ukwishibikwa. ¹⁵ intonta amenso yandi pali Yahweh pantu eukasobolola amakasa yandi mwi sumbu. ¹⁶ Kondolokeleni kuli nebo noku mbelela uluse ; pantu ndifye kabili umulanda wine wine. ¹⁷ Amasakamika ya mutima wandi yakulisha; mfumyeni mu fyama sakamika! ¹⁸ Lolesheni ubucushi na mafya yandi; njeleleniko ku masambi yandi yonse. ¹⁹ Moneni abalwani bandi, pantu bafulisha; kabili bampata bubi bubi. ²⁰ Cingilileni umweo wandi no kumpokolola; mwinenga nsoni Yahweh, pantu nimuli mwebi nguba! ²¹ Leken bukaele pamo nobulungami ficingilile, pantu nimwe subilo lyandi! ²² Pususheni Israeli, mwe Lesa ku mafya yakwe yonse!

Chapter 26

¹ Ilumbo lyakwa David. Mpinguleni nebo, Yahweh, pantu nebo naendela muli bumpofu; nebo nalicetekela Yahweh ukwakubula ukutelemuka. ² Nceteneni nebo, Yahweh no kungesha nebo; esheni uasanguluka kwafya mukati fyandi elo no mutima wandi! ³ Pantu icipangano cabucishinka bwenu cili pamenso yandi, elo nebo naendela muli bucishinka bwenu. ⁴ Nebo ntendela pamo nabacita ifyabufi, nelyo nebo nshinga ikumika pamo nabantu babula icishinka. ⁵ Nebo napata ukulongana kwabacita ifibi, elo nebo ntengakala pamo na babifi. ⁶ Nebo nasamba iminwe shandi muli bukaele, elo nebo nshingulula icipailo cenu, Yahweh, ⁷ ku kwimba ulwimbo lwakutasha elo nokufisha fyonse ifyabusuma fyamicitile yobe. ⁸ Yahweh, nebo ntemwa ing'anda mwebi mwikalomo, incende uko ubukata bwenu bwikala! ⁹ Mwimpanga nebo kunse pamo na babembu, nangula umweo wandi pamo nabantu ba milopa, ¹⁰ abo muminwe yabo muli amapange yakubipa, elo neminwe shakukulyo shabo shaisulilwa namafisa kanwa. ¹¹ Nomba kuli nebo, nebo nkendela muli bumpofu; ndubuleni nebo elo nkwatileni nebo uluse nebo. ¹² Amakasa yandi yaliminine apakutambalala, mukolongana nebo nkapala Yahweh!

Chapter 27

¹ Ilumbo lyakwa David. Yahweh elubuto lwandi elo epusukilo lyandi; nani nebo ningatina? Yahweh emwakuba umweo wandi; nani nebo ningakwatilako umwenso? ² Uluntu abacita ifibi bapalama kuli nebokukulyo mubili wandi, ifibambe fyandielo nabalwani bandi baipunwine elo no kuwa. ³ Nelyo abashilika bapange inkambi pali nebo, umutima wandi tawakatine, nelyo inkonda yaima pali nebo, lelo nebo nkashala nesubilo. ⁴ Icintu cimo nebo naipusha kuli Yahweh, elo nebo nkacifwaya: Ukweba nebo nkekale mung'anda yakwa Yahweh inshiku shonse isha mweo wandi, ku kumona ubusuma bwakwa Yahweh elo nokwibusha mwitempele lyakwe. ⁵ Pantu munshiku shakupakasha ena akamfisa nebo mucintelelewe cakwe, mucakufisamamo mwitenti lyakwe akasunga nebo. ena akansumbula nebo pamulu wacilibwe! ⁶ Elo umutwe wandi ukasumbwilwa pa mulu wabalwani bandi bonse aanshunguluka nebo, elo nebo nkapela amalambo yansansa mwitenti lyakwe! nebo nkemba elo nkashia inyimbo kuli Yahweh! ⁷ Umfweni, Yahweh, ishiwi lyandi uluntu nebo nakuta! kwateni uluse pali nebo, elo ngasukeni nebo! ⁸ Umutima wandi wasosa pali mwebi, "Fwayeni icinso cakwe!" nebo nafwaya icinso cenu Yahweh! ⁹ Mwifisa icinso cenu kuli nebo; mwipilibukila umubomfi wenu mubukali! Mwebi mwaliba kafwa wandi; mwindekelesha nebo nelyo mwinsh nebo, Lesa wepusukilo lyandi! ¹⁰ Nangu ngatata wandi elo namayo wandi andekelesha nebo. Yahweh akambula nebo. ¹¹ Mfundeni nebo inshila yenu, Yahweh! Ntungululeni nebo mukashila katambalala kumulandu nabalwani bandi. ¹² Mwimpela nebo ku kufwaya kwabalwani bandi, pantu bakambone babufi banjimina nebo, elo bena bafumya ubonaushi! ¹³ Nindo ingacitaka kuli nebo nganebo nshitetekele ukuti nebo nshimwene ubusuma bwakwa Yahweh mu calo caba mweo? ¹⁴ Loleno pali Yahweh; beni abakosa, elo lekeni umutim wenu ube uwashipa! Lloleli pali Yahweh!

Chapter 28

¹ Ilumbo lyakwa David. Kuli mwebi, nebo nalila; wecilibwe candi, winkuba nebo. Ngawebo tamwangasuke nebo, nebo

nkaikumika kuli abo abaletentemukila ku nindi. ² Umfweni ishiwi lya kupapata kwandi uluntu nebo naita pabwafwilisho kuli mwebo, uluntu nebo naimya amaboko yandi kuncende yabukata bwenu! ³ Mwinkulila nebo pamo nababifi, nabo abacita amampulu, abo abasosa umutende kuba nabo lelo baba nobulwani mumitima shabo. ⁴ Bapeleni bena ifyo imibele shabo shifwaya elo babwesesheni pafyo ububifi bwabo bufwaya, babwesesheni bena pamilimo sha minwe shabono kucita iciyene mumicitile shabo. ⁵ Pantu bena tabatesha ifibomba Yahweh nelyo imilimo shaminwe shakwe, ena akaba bongolola bena elo takabakululule bena. ⁶ Abe uwapalwa Yahweh pantu ena aumfwa ishiwi lyakupapata kwandi! ⁷ Yahweh emaka yandi elo enkwela yandi; umutima wandi wacetekela muli ena, elo nebo nayafwiwa. Eico umutima wandi ulanga pamaka, elo nebo nkamulumbanya ena mukwimba. ⁸ Yahweh emaka yabantu bakwe, elo ena ekwakushina ukwepusukilo lya wasubwa wakwe. ⁹ Pususheni abantu benu. elo peleni ubupwani bwenu. beni bakacema wabo elo basendeni umuyayaya.

Chapter 29

¹ Ilumbo lyakwa David. Cindikeni Yahweh mwebana baume bakwa Lesa, cindikeni Yahweh ubukata no bukose! ² Cindikeni Yahweh nobukata bweshina lyakwe. Kontameni kuli Yahweh mu cakufwala camushilo! ³ Ishiwi lwakwa Yahweh lyufwika pamulu wamenshi! Lesa wabukata ubulukuta, Yahweh alabulukuta pamulu wa menshi ayengi. ⁴ Ishiwi lyakwa Yahweh lyamaka; ishiwi lyakwa Yahweh lya bucindami. ⁵ Ishiwi lyakwa Yahweh lilobaula imikedari; Yahweh atobaula mutupimfya imikedari yaku Lebanon. ⁶ Ena apanga Lebanono ukutolauka kwatai kana kangombe elo na Sirion kwati kana ka mboo. ⁷ Ishiwi lyakwa Yahweh lituma imingu shamulilo. ⁸ Ishiwi lyakwa Yahweh lisunkanya amatololo; Yahweh alasunkanya amatololo ya Kadeshi. ⁹ Ishiwi lyakwa Yahweh lilenga inebula ukusobana elo lilapulula imiti yampanga. Onse mwitempele lyakwe atila, "Ubukata!" Yahweh ekala ngemfumu pamulu welyeshi; ¹⁰ Yahweh aikala ngemfumu umuyayaya. ¹¹ Yahweh apela ubukose kubantu bakwe; Yahweh apaala abantu bakwe ukuti babe abamutende.

Chapter 30

¹ Ulwamalumbo; ulwimbo lwapa kupela itempele. Ilumbo lyakwa David. Nebo nkamisansabika mwebo, Yahweh, pantu mwebo mwangimya nebo pamulu elo tamwasuminisha abalwani bandi ukusansamuka pali nebo. ² Yahweh mwe Lesa wandi, nebo nalilila kuli mwebo ku kungafwa, elo mwebo mwamposha nebo. ³ Yahweh, mwaleta umweo wandi pamulu ku kumfuma kumbo; mwebo mwansunga nebo nomweo ku kumfuma kukutentemukila kunindi. ⁴ Imbeni ukulumbanya Yahweh, mwebo mwebantu bacishinka bwakwe! Peleni ukutasha uluntu mwebo mwaibusha bumushilo bwakwe. ⁵ Pantu ubukali bwakwe bwapakashitafye; Lelo ukutemwa kwakwe kwanshita yonse 'iyamweo. Ukullosha kwaisa pa chungulo, lelo insansa shaisa mulucelo. ⁶ Mubwanalale nebo natila, "Nebo nshakatale ntenshiwa," ⁷ Yahweh, kukutemwa kwenu mwebo mwampana ngo lupili ulwakosa; lelo uluntu mwebo mwafisa icinso cenu, Nebo nalisakamikwe. ⁸ Nebo nalila kuli mwebo, Yahweh, elo napapata ukutemwa ukufuma kuli shikulu wandi! ⁹ Bunonshinshi buli mumfwa yandi, ngacakwebati nebo natentemukila kunindi? Bushe ulukungu lukamilumbanya mwebo? Bushe kuti kwasosa pali bucinne bwenu? ¹⁰ Umfweni, Yahweh, elo kwateni uluse pali nebo! Yahweh beni kafwa wandi. ¹¹ Mwebo mwasangula ukullosha kwandi mukullosha; mwebo mwafumyapo ifisamu fyandi elo mwamfwaki ukusekelela. ¹² Eico nomba ubukata bwandi bukemba ukutasha mwebo elo no kutalala iyo; Yahweh mwe Lesa wandi, nebo nkapela ukutasha kuli mwebo umuyayaya!

Chapter 31

¹ Kung'omba nkalamba. Ilumbo lyakwa David. Muli mwebo, Yahweh, Nebo emo nauba ; mwileka nebo nengwe insoni. mpususheni nebo mubulungami bwenu. ² Umfweni kuli nebo; mpususheni nebo bwangu beni icilibwe candi icakushinamo, ing'anda yamalele ku kumpususha. ³ Pantu mwebo mulicilibwe candi, elo muli cubo candi; Eico kwishina lyenu mwebo, ntungululeni nokumbakilila nebo. ⁴ Mfumweni nebo kunse yesumbu ilyo bamfisamo nebo, pantu mwebo muli cakushina candi. ⁵ Mumaboko yenu nebo emo natetekela umupashi wandi; mwebo mukandubula nebo, Yahweh, Lesa wacine. ⁶ Nebo napata abo abayangwa kutulubi twafye, lelo nebo natetekela muli Yahweh. ⁷ Nebo nkasangalala elo nkasamwa mucipangano cabucishinka cenu, pantu mwebo mwamwene ukucula kwandi; mwebo mwaishibe ukumanama kwa mupashi wandi. ⁸ Mwebo tamwampele mwebo mumine yabalwani bandi. Mwebo mwabika amakasa yandi pancende apapabuka. ⁹ Kwateni uluse pali nebo, Yahweh, pantu nebo ndi mukumanama; amenso yandi yakulu ayafwala ukufitwa kumo no mupashi wandi elo no mubili wandi. ¹⁰ Pantu umweo wandi wafwala ubulanda elo nemyaka yandi kukuteka. Ubukose bwandi bwaponamulandu ne membu shandi, elo namafupa yandi yafumuka. ¹¹ Pamulandu wabalwani bandi, abantu bansebanya nebo; abena mupalamano bandi bapepa kufyo ndepitamo, elo nabonse abangishiba baba abamweo. Abo abambona nebo mumisebo balembutuka nebo. ¹² Nebo ndilabilwe ngomuntu uwafwa uo tabatontontanyapo. Nebo ndi ngempoto iyatobeka. ¹³ Pantu nebo naumfwa lwa bengi, umusonkwe ukufuma konse konse elyo balempangila akabungwe ka kungimina nebo. Bena balepanga ukusenda umweo wandi. ¹⁴ Lelo nebo natetekele muli mwebo, Yahweh; Nebo natila, "Mwebo muli Lesa wandi." ¹⁵ Inshita shandi shaba mu minwe yenu. Pususheni nebo ukufuma mu minwew yabalwani bandi nokufuma kuli abo abandamata nebo. ¹⁶ Citeni icinso cenu ukubengeshima pa mubmfi wenu; mpususheni nebo mucipangano cabu cishinka cenu. ¹⁷ Mwileka nebo nengwe insoni,

Yahweh; pantu nebo nakuta kuli mwebo! Lekani ababifi balengwe insoni! Leken bena batalalile kumbo. ¹⁸ Leken imilomo shabufi shibe ishatalalakwa isho ishisosa kuwalungama miya miya mu matutumuko nemisula. ¹⁹ Ifyo bwakulwa ubusuma bwenu ebo mwebo mwabikila abamitina mwebo, ifyo mwebo mucita kubaba muli mwebo kucinsu cabana babantu! ²⁰ Mucintelelwe cacinsu cenu, mwebo mubafisa bena kukupanga kwabantu. Mwebo mubafisa bena ukufuma kukumana kwandimi. ²¹ Abe uwapalwa Yahweh, pantu ena ananga nebo ukupapa kwacipangano cacishinka bwakwe uluntu nebo nali mu mushi wacamba. ²² Nandibo natile mukufulumbana kwandi, "Nebo nimputulwa kumenso yenu," lelo mwebo mwaumfwile ukupapata kwandi ukwangungafwa uluntu nebo nalilile kuli mwebo. ²³ Temweni Yahweh, bonse mwebo mwebabile bacine. Yahweh acingilila abacine, lelo abwesesa uucita amatutumuko mukufusha. ²⁴ Koseni nokutalila, bonse mwebo mwebatetekela Yahweh mu bwafwilisho.

Chapter 32

¹ Ilumbo lwakwa David. Alipalwa umuntu uo ubupulumushi bwakwe bwaelelwa, uo imembu shafimbwa. ² Alipalwa umuntu uo Yahweh tamulingila mukushininwa elo namumupashi wakwe tamwaba ubucenjeshi. ³ Uluntu nebo nashile shilili, amafupa yandi yalifumwike elo nakutile akasuba konse. ⁴ Pantu akasuba no bushiku ukuboko kwenu kwafinine pali nebo. Ukukosa kwandi kwacinjisho ngolusuba lwauma. Selah ⁵ Eluntu nebo naishibisho ulubembu lwandi kuli mwebo, elo nebo nshafishile amampulu yandi. Nebo natila, "Nebo nkatumbula ubupulumushi bwandi kuli Yahweh," elo mwebo mwaelele ukushininwa kwa membu shandi. Selah ⁶ Pamulandu waifi, bonse mwebakumubili munshita yakumanama kukulu. Elo uluntu ukusabankana kwamenshi kwaisa, tayakafike kuli abo abantu. ⁷ Mwebo muli cakufisamamo candi; mwebo mukacingilila nebo ukufuma mukupakaswa. Mwebo mukashinguluka nebo ne nyimbo sha tumpundu. Serah ⁸ Nebo nkakutungulula webo elo nkakufunda webo munshila webo ufwise ukuyamo. Nebo nkakutungulula webo kwilinsu lyandi pali webo. ⁹ Wiba ngakafwalo nangu ngefalashi, ifyo ifishakwata umucetekanya, fyena fili no kulamwa elo nokumwa mukutungulula bena ukuti uko webo ulefwaya. ¹⁰ Ababifi balikwata ukukalipa ukwingi, lelo Yahweh necipangano cabucishinkacikashunguluka uyo uwamutetekela ena. ¹¹ Angeni muli Yahweh, elo samweni, mwebo mwebalungami; pundeni munsansa, bonse mwebo mwebatambalala mu mitima.

Chapter 33

¹ Akusangalaleni muli Yahweh, mwebo mwe balungami; amalumbo ya waminafye abololoke. ² Peleni uktotela kuli Yahweh mu nsango; imeni ishamalumbo kuli ye ne pango lya myando ukumi. ³ Imbileni kuli ye ulwimbo lupya; lisheni ngabaishiba elo nokwimba ne nsansa. ⁴ Pantu iceebo cakwa Yahweh cakololoka, elo nafyonse ifyo acita fya mulinganya. ⁵ Alitemwa ubulungami elo no mulinganya. Icalo caisulamo icipangano ca bucishinka cakwa Yahweh. ⁶ Kwi shiwi lyakwa Yahweh eko imyulu yapangilwe, elo ne ntanda shonse shapangilwe no mupu waku kanwa kakwe. ⁷ Akologanika amenshi ya muli bamba capamo nga ulupili; Abika ba bamba umwakwikala kwabo. ⁸ Leken icalo conse citine Yahweh; lekeni abekashi be sonde batalame mukupapa ye. ⁹ Pantu alilandile, elo calicitilwe; alikonkomeshe, elo caishile kubapo mu ncende. ¹⁰ Yaweh alafulunganya ukwampama kwa fyalo; alakanya amapange ya bantu. ¹¹ Amapange yakwa Yahweh yaiminina umuyayaya, amapange ya mutima wakwe yankulo shonse. ¹² Calipalwa icalo ico Lesa wabo ni Yahweh, abantu abo asala pamo nge cikwatwa cakwe. ¹³ Yahwe alolesha ukufuma ku mulu; alabona abantu bonse. ¹⁴ Ukufuma ku ncende uko ekala, alalolesha pashi pali bonse abo abekala pa calo. ¹⁵ Uyo uwacitile ifyaba imitima yabo onse abona imititile yabo yonse. ¹⁶ Takuli imfumu ipusushiwa ku bwingi bwa bashilika; uwabulwi tapusushiwa no bwingi bwa maka yakwe. ¹⁷ Kabalwe lisubilo lyafye ilya kucimfya; nangu engaba uwamaka ayengi, tekuti apusushe awe. ¹⁸ Bona, ilinsu lyakwa Yahweh lyaba fye pali abo abamutina, pali abo abacetekela muli bucishinka bwa cipangano cakwe ¹⁹ ku kupususha imyeo shabo kumfwa elo no kbasunga abomi mu nshita sha fipowe. ²⁰ Fwebo tulolela Yahweh; ena ebwafwilisho bwesu elo no bucingo bwesu. ²¹ Imitima yesu isangalalila muli ye, pantu twa cetekela mwi shina lyakwe ilya mushilo. ²² Leka bucishinka bwa cipangano cobe, Yahweh, bube na fwebo ilyo twa bika isubilo lyesu muli mwebo.

Chapter 34

Ilumbo lyakwa Davidi; aipangile ukuba uwapena ku ntanshi yakwa Abimeleki, uwaishile ku mutamfisha panse. ¹ Nebo nkale kulumbanfyah Yahweh mu nshita shonse, amalumbo yakwe yakalebafye mu kanwa kandi. ² Nkalekulumbanya Yahweh Lekeni abatitikishiwa bomfwe no kusangalala. ³ Lumbanyeni Yahweh pamo na nebo, lekeni twimye ishina lyakwe capamo. ⁴ Nalifwaile Yahweh elo alingaswike, elo alimpele no kucimfya umwenso wandi onse. ⁵ Abo abalolekesha kuli ye balabeka, elo ne finso fyabo tafiba ne nsoni. ⁶ Uyu umwaume watitikishiwa alililile elo Yahweh nao alimumfwile no kumupususha mu fya kumucusha fyakwe fyonse. ⁷ Malaika wakwa Yahweh ekala pakati ka abo abamutina elo no kulaba pususha. ⁸ Esheni elo mu bone ati Yahweh wa bune. Alipalwa umwaume oba muli ye. ⁹ Tineni Yahweh, mwebo mwe bantu bashila bake. Takwaba ukubulisha ku bamutina. ¹⁰ Utwana twa nkalamo limo tulabulwa ifyakulya elo no ku cula ne nsala, lelo abo bafwaya Yahweh tabakabulwe ifisuma fyonse. ¹¹ Iseni, mwe bana baume, umfweni kuli nebo. Nkamisambilisha cikatina kwakwa Yahweh. ¹² Mwaume ndo alipo uukabila umweo elo no kutemwa inshiku ishing, pakuti engabona ifisuma? ¹³ Eluntu usunge ululimi ukufuma kububi elo no kusunga imilomo yobe ukufuma ku kulanda ubufi. ¹⁴ Pilibukeni ukufuma ku bubi elo no kucita ifisuma. Fwayeni umutende no kukonka. ¹⁵ Amenso Yakwa Yahweh ya

bafye pabalungami elo na matwi yakwe yapepeka mu mulola ku kulila kwabo. ¹⁶ Icinso cakwa Yahweh tacaba nabo abacita ifibi, ku kuputula ukwibukishiwa kwabo pe sonde. ¹⁷ Abalumangami balalila ukukuta elo na Yahweh alomfwa elo alabapususha ukufuma mu kupakaswa kwabo konse. ¹⁸ Yahweh abafye mupepi na batobaika imitima, kabili alapususha abo abafungaika mu mupashi. ¹⁹ Fingi ifya kusha abalungami, lelo Yahweh alabafumyamo ukufuma muli ifyo fyonse. ²⁰ Alasungilila na mafupa yakwe muli, teti pabe nangu limo ilikatobeka. ²¹ Ububifi ebukepaya imbifi. Abo abapata abalungami bakasekwa. ²² Yahweh alapususha imyeo sha babomfiba kwake. Tapali nangu umo pali abo aboba muli ye uukasekwa.

Chapter 35

Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Yahweh, cilinganyeni abo abancilinganya; lwini na balwa na nebo. ² Buleni inkwela yenu iinono elo ne nkwele iikulu; imeni no kungafwa. ³ Bomfanyi ifuumo lyenu elo ne sembe lya kulwilako ukulwisha abo abamfulumuna; landeni ku mweo wandi ati, "Ni nebo ipusukilo lyobe." ⁴ Abo abafwaya umweo wandi kabalengwe insoni elo no kusaalukwa. Lekeneni abo abapingila ukunjimina ba bwekeshiwemo no kwi katwa. ⁵ Lekeneni babe nge mito kuntanshi ya cimwela. Ilyo malaika wakwa Yahweh akobatamfisha ukutali. ⁶ Lekeneni inshila yabo ibe fititi elo iyatelela, ilyo malaika wakwa Yahweh akobabutausha. ⁷ Apabula umulandu balanteya isumbu lyabo; apabula umulandu balinjimbila inindi iya mweo andi. ⁸ Lekeneni ubonaushi bu bapitepo mukubasungusha. Lekeneni bekatwe mwi sumbi bateyele abene. Lekeneni baponene muli cena, ku konaula kwabo. ⁹ Nomba nkabafye uwasangalalisa muli Yahweh elo no kusekelela mwi pusukilo lyakwe. ¹⁰ Yonse amafupa yandi yakalanda ati, "Yahweh, nani aba nga webo, uupususha abatitikishiwa kuli abo abamaka pali bo elo na baina na balaanda ukufuma kuli abo abesha ukubebia?" ¹¹ Bakambone ba bula ubulungami baima; bakombepesha ifya bufi. ¹² Bankoncitila ifibi pafisuma fyandi. Ndi uwabulanda ¹³ Nomba, uluntu bena balweele, nebo nalifwele insalu sha bulanda; nalibafungile bena no mutwe wandi wakontamine pa cifuba candi. ¹⁴ Naile mukulilishika nga kuli ndume yandi; nalikonteme mukullosha kwati ni bamayo. ¹⁵ Nomba uluntu naipunwine, balisekelele elo no kulongana capamo; baishile kunkolonganina capamo, elo nebo balimapwishe bena. Bena balepawile nebo ukwabula ukuleka. ¹⁶ Ukwabula umucinishi nangu pamo bena bakontumfya; bakosumanya ameno yabo pali nebo mu bubi. ¹⁷ Mwe Shikulu, mukaleka lisa ukuloloshafye? pususheni umweo wandi ukufuma ku kupakasa kwa bonaushi bwabo, ubumi bwandi ukufuma ku nkalamo. ¹⁸ Eluntu nebo nkatusha mukukolonga kwe bumba line line; nka kulumbanya pakati ka cintu bwangi. ¹⁹ Mwileka abalwani bandi ababufi basefye pali nebo; Mwi baleka balekutwalilila ukucita amapange yabo ayabipa. ²⁰ Pantu bena tabalanda mutende, lelo ba bepa amashiwi ya bufi pali abo abekala mu mutende mu calo cesu. ²¹ Bena bkoswisha utunwa twabo pali nebo; bakolanda ati, "Aaa, Aaa, amenso yesu na yacibona." ²² Mwali bona ico, Yahweh, mwi bafye tondolo; mwe Shikulu, mwiba na nebo. ²³ Imyeni mwebene elo nokushibuka mukuncingilila; mwe Lesa wandi kabili mwe Shikulu wandi, mukalekunandilako insambu shandi. ²⁴ Mbakilileni nebo, Yahweh Lesa wandi, pamulandu wa bulangami bwenu; mwibaleka balekusangalala pali nebo. ²⁵ Mwibaleka balande mu mitima yabo ati, "Aaa, natukwata ico twali kufaya." Mwileka bena balekulanda ati, "Fwebo na tumonaula ena." ²⁶ Lekeneni balengwe insoni no kuwila pamo abasekela pa macushi yandi. Lekeneni abo abaisumbula pali nebo bafwikwe insoni no kusalukwa. ²⁷ Lekeneni abo abakabila ukunandilako ba bilikishe ne nsansa elo nokusangalala; lekeneni batwalilile ukulanda ati, "Yahweh alumbanishiwe, ena eusaminwa mu mutende wa babomfi bakwe." ²⁸ Eluntu nebo nkashimika palwa mulinganya wenu elo no kumilumbanya akasuba konse.

Chapter 36

Ulwakwa kamba mukalamba. Ilumbo lyakwa Davidi umubomfi wakwa Yahweh. ¹ Umwaume wabipa alana pa bubifi bwakwe ukufuma mukati ka mutima wakwe, tamwaba akatina kakwa Lesa mu mesno yakwe. ² Pantu alaikoselesha umwine, ukutontokanya ukuti ulubembu lwake talwakeshibikwe elo no kupatwa. ³ Amashiwi yakwe yaisula ulubembu elo no bufi; ena tafwaya ukuba uwamano elo no kucita icisuma. ⁴ Nelyofye nalala mu busanshi, apingafye inshila yakubembukilamo; eminafye mu nshila yabipa; ena takanapo ifibi. ⁵ Icipangano cenu cabucishinka, Yahweh, cafikafye naku mulu, bucishinka bwenu bwafika mu makumbi. ⁶ Ubulungami bwenu bwaba nge mpili shakwa Lesa; ubupingushi bwenu bwaba nga ubwashika icine cine. Yahwe, musungilila bonse abantu pamo ne nama. ⁷ Ifyo ca cindamisha icipangano ca bucishinka bwenu, Lesa! Abantunse basangafye ukutusha mucintelelwe ca mapindo yobe. ⁸ Bena balekuta mufyakufula fya mu ng'anda yobe; ubaleka bena bakonwa mu mumana wakusekelela kobe. ⁹ Pantu muli mwebo emwaba utumfuku mfuku twa mweo; mulubuto lwenu emo fwebo tukalekubwena ulubuto. ¹⁰ Kusheni icipangano ca bucishinka bwenu mukufikpo kuli abo abamishiba mwebo, ubucingo bwenu kuli abo abaololoka imitima. ¹¹ Mwileka ulukasa lwa mwaume wa kuyumfwa lupalamine mupepi na nebo. Mwileka ukuboko kwa mbifi kumfulumwine ukutali. ¹² Palya epali imbifi shiliwile; balifuntwilwe panshi elo balifililwe no kwima.

Chapter 37

Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Wilakulangulushiwa pala mbifi; wifimba abo abacita ifya bula ubulungami. ² Pantu bena nombaline bakooma nge cani nokulota nge filima fyalelema. ³ Cetekela muli Yahweh elo no kucia ifisuma; akwikaleni mu calo elo nokulya muli bucishinka. ⁴ Eluntu mulekusaminwa muli Yahweh, elo ena akalekumipela ifyaku kabila fya mitima

yenu.⁵ Peleni inshila shenu kuli Yahweh; mulekucetekela muli yee, elo akalekumicitilako mu lubali lwenu.⁶ Akalekulangisha umulinganya wenu nga ulubuto lwa kasuba elo na bukaele bwenu nga kasuba pakati.⁷ Ba tondolo kuntanshi yakwa Yahweh elo ulekumulolela no muteka tima. Wilakufulwa umo nga atunguluka mufyo acita, nangu uluntu apanga amapange ya bubi.⁸ Wifulwa elo nokutompola. Wilakusakamana. Ifyo filetafye umupamba.⁹ Abacita ifi bakaputulwa, lelo abo abalolela pali Yahweh ebakesa kupyana icalo.¹⁰ Mu nshita fye iinono umwaume imbifi akaluba; mukesa kulesha pa ncende yakwe, nomba ninshi aliya.¹¹ Lelo abafuka ebakapyana icalo kabili bakesakusekelela mukutunguluka kwine kwine.¹² Umwaume imbifi apangila umulungami elo nokusumanya ameni mubukali pali ye.¹³ Shiku lamuseka, pantu alabona ati ubushiku bwakwe bukoisa.¹⁴ Imbifi shilifumishe ulupanga lwashiko elo shilipetekele ne mifwi shabo ku kuponya panshi abatitikishiwa elo na balanda, ku kwipaya abo abaololoka.¹⁵ Ulupanga lwabo lukaputula imitima yabo abene, elo ne mifwi yabo ikesakukontaulwa.¹⁶ Twawamapo utunono uto umulungami akwete ukucila ifingi ifyo imbifi sha bantu shikwete.¹⁷ Pantu amaboko ya bantu imbifi yakesa kukontaulwa, lelo Yahweh atungilila abantu abalungama.¹⁸ Yahweh alalonda ababula akalema akasuba na kasuba, elo ne fikwatwa fyabo fikesa kuba umuyayaya.¹⁹ Tabakomfwe insoni uluntu nshita sha bipa. Uluntu icipowe caisa, bakakata ifyakulya ifya kubakwanisha ukulya.²⁰ Lelo abantu babi bakafwa. Abalwani bakwa Yahweh bakaba ngo bukata bwa mulemfwe; bakalikwa elo nokuluba mu cushi.²¹ Umuntu imbifi alakongola lelo tabweshwa, lelo uwalungama acita uluse elo nokupela.²² Abo abapalwa na Lesa ebakesa kupyana icalo; abo abatipwa naye bakaputulwa.²³ Nipamulandu wakwa Yahweh epo imyendele ya muntu ingaungulukila, umuntu uwo inshila shakwe shayana mu menso yakwa Lesa.²⁴ Nangu ena engaipununa, takawe panshi, pantu Yahweh alekumwikatila no kuboko kwakwe.²⁵ Nali umwaice nomba ni nkota; ntabonapo umuntu walungama alilekeleshiwe nangu abana bakwe bakopapatila umukate.²⁶ Ubwanga bwa nshiku shonse aba uwaluse elo no kulakongweshwa, elo na bana bakwe besa kuba ipalo.²⁷ Taluka ku fibi elo no kucita ifya lungama; eluntu ukaba uwacingililwa umuyayaya.²⁸ Pantu Yahweh atemwa umulinganya elo talekelesha abamukonka abacishinka. Balibakililwa umuyayaya, nomba abana bambifi bakesakuputulw.²⁹ Abalungami bakapyana icalo elo o kwikala mulya mwine umuyayaya.³⁰ Akanwa ka muntu umulungami kalanda ifya mano elo nokufusha umulinganya.³¹ Amafunde yakwa Lesa wakwe yabafye mu mutima wakwe; amakasa yakwe yakatelemuke.³² Umuntu umubifi alatamba umulungami elo no kufwaya ukumwipaya.³³ Yahweh takamulekele mu minwe ya muntu umubi nangu ukumuseka uluntu apingulwa.³⁴ Loleleni pali Yahweh nokusunga inshila yakwe, elo ena akesa kumimya mukupyana icalo. Mukabona uluntu ababifi bakaputulwa.³⁵ Nebo nalibonapo ababifi elo na bantu batinya bakofunguluka nge cimuti cafunda mu mushili waciko.³⁶ Lelo uluntu napitilepo nakambi, talipo iyo. Nalimufwailepo, nomba tekuti asangwe.³⁷ Lolekesheni umwaume wa bukose, no kubona uwaololoka; ku ntanshi kuli ifisuma ku mwaume wa mutende.³⁸ Ababembu bakesa konaulwa umupwilapo; ubuyo ba muntu wabipa bwaliputula.³⁹ Ipusukilo lya balungami lifumafye kuli Yahweh; alabacingilila mu nshita sha mafya.⁴⁰ Yahweh alabafwa elo no kubapokolola. Alabapokolola ku bantu babipa elo no kubapususha pantu boba muli ye.

Chapter 38

Ilumbo lyakwa Davidi, ku kureta ukwibukisha.

¹ Yahweh, mwinkalipila mu cifukushi cenu; mwinkanda mubukali bwenu.² Pantu imifwi yenu ilindashile, elo na boko yenu yalimponeshe panshi.³ Umubili wandi onse ulilwele pamulandu wa bukali bwenu; tamuli ubumi busuma mu mafupa yandi pamulandu wa lubembu lwandi.⁴ Pantu amampulu yandi yalimfimbile; fisendo ifyafina kuli nevo.⁵ Pantu ifilonda fyandi na filaswa elo no kununka pamulandu wa membu shandi ishabupuka.⁶ Ndikonkomene elo no kusebana cilbushiku; ndalilia akasuba konse.⁷ Pantu muli nevo, ndiswilemo no kubilimuka; tamuli ubumi busuma mu mubili wandi.⁸ Ndi ne canshi elo nokutobaika; ndateta pamulandu na malangulushi ya mutima wandi.⁹ Shikulu, muleshiba ukuteta kwa mukati kandi, elo no kutenda kwandi takwafisama ukufuma kuli mwebo.¹⁰ Umutima wandi ulatobaika, amaka yandi na yapwa, elo nokubona kwandi na kucepa.¹¹ Ifibusa fyandi elo nabampalama na bansuula pamulandu wa cintu ndimo; abena mupalamano bandi batalama katalamukila. Abo abafwaya umweo wandi bateya iciteyo pali nevo.¹² Abo abafwaya ukuncena balanda amashiwi ya kundofya elo nokulanda amashiwi ya miponto akasuba konse.¹³ Lelo, naba ngo mwaume nkomya matwi elo ntomfwa akali konse; naba kwati mwaume cibulu uutalanda akali konse.¹⁴ Naba kwati mwaume uutomfwa elo uutabwekeshapo.¹⁵ Mucine ndolela pali mwebo, Yahweh; mukanjasuka, Shikulu mwe Lesa wandi. Naland ici pakweba ati abalwani bandi batontontanyafye ifyabo pali nevo.¹⁶ Amakasa yandi nga ya telela, bacita ifintu ifibi kuli nevo.¹⁷ Pantu ndi muku ipununa, elo ndimukukalipwa ukwamutatakuya.¹⁸ Natumbula umulandu wandi; ninjikatwa no lubembu.¹⁹ Lelo abalwani bandi bengi; abo abampata ukwabula umulandu balifula.²⁰ Bandambula ifibi pa busuma; bambepesha ifibi nangula mpepeka ubusuma.²¹ Mwi ndaba, Yahweh; mwe Lesa wandi, mwiikala ukutali ukufuma kuli nevo.²² Iseni bwangu mu njafwa, Shikulu, mwe pusukilo lyandi.

Chapter 39

¹ Ku mukulu wa kubakemba, kuli Yedutuni. Ilumbo lyakwa Davidi. Nasalile ukuti, "Nkabona ifyo nkalanda pakweba ati ntabembwike no lulimi lwandi. Nkakaka akanwa kandi ulo ndi ku cinso ca muntu umubifi."² Naikela tondolo; nasungile amashiwi yandi ukufuma fye naku kulanda icili conse icisuma, elo nobukali bwandi bwaishile kucililamo ukukalipa.³ Umutima wandi waishile kuba uwakukaba; uluntu naishile kutontontanya pali ifi fintu, calikupya ngo mulilo. Eluntu

mukulekelesha naishile kulanda. ⁴ Yahweh, ndengeni ukwishiba uluntu impela ya mweo wandi ikafika elo no kuntalila kwa nshiku shandi. Ndangeni ifyo ubwikashi bwandi bwaipipa.. ⁵ Boneni, mwalipanga inshiku shandi ngo bwipifye bwa kuboko kwandi, elo no bwikashi bwandi tapali efyo bwaba ku cinso cenu. Mucine onse umwaume mupu uunono. Selah ⁶ Mucine onse umwaume enda kwati cinshingwa. Mucine uuli onse angufyanya ukupoka icuma nangula tabeshi uukafipokelela. ⁷ Nomba, Shikulu, ndindo nkololela? Nimwefye isubilo lyandi. ⁸ Mpususheni ukufuma ku membu shandi; mwindenga icakuse ca fipuka. ⁹ Ndi tondolo elo takuti njisule akanwa kandi, pantu ni mwebo uucitile. ¹⁰ Leken i ukunkalifya; nditutwime kukuputa kwa ku boko kwenu. ¹¹ Nga mwa salapula abantu pa lubembu, moca ifintu bafwaya kwati cani; mucine abantu bonse tapali ifyo bali lelo ni fubefube. Selah ¹² UMfweni ipepo lyandi, Yahweh, elo no kukutika kuli nebo; kutikeni ku kulila kwandi! Mwiba nkomfya mwatwi kuli nebo, Pantu ni ngo mulendo kuli mwebo, imbutushi nge fyo fyonse ifikolwe fyandi fyali. ¹³ Fumyeni ukulolesha kwa kusakamana pali pakweba ati ni nga mwentula nakabili ilyo ntalafwa."

Chapter 40

Ku mukulu wakuba bakemba. I lumbo lyakwa Davidi. ¹ Nalilolele pali Yahweh; aishile kukutika kuli nebo elo no kumfwa ukulila kwandi. ² Aishile kumfumya mucilindi camfwa, mumatipa, elo aishile kubika amakasa yandi pe libwe elo no kulenga intampulo shandi ukufisama. ³ Alibikile uliwmbu lupya mukanwa kandi, amalumbo yabe kuli Lesa wesu. abengi bakacibona elo no kumucindika elo bacetekela pali Yahweh. ⁴ Alipalwa umuntu uupanga Yahweh cakucetekela cakwe elo tacindika icilumba nangu abo abafuma kuli ye mukubepa. ⁵ Ifingi, Yahweh mwe Lesa wandi, ficitwa ifisuma ifyo wapanga, elo na matontankanyo yenu aya pali fwebo tekuti yapendwe; nga nayashiku no kuyalanda, yakafula ukucila ifyo yengapendwa. ⁶ Tamubekelwa mu malambo nangula mu mitulo, lelo mwalisula amatwi yandi; tamwatala njipushapo imitulo nangula imitulo ya palubembu. ⁷ Eluntu nalanda ati, "Bona, ndishile; calilembwa palwa nebo mu mufungilo wa calembwa. ⁸ Ndabekelwa mukucita ubufwayo bwenu, mwe Lesa wandi; amalango yenu yaba mu mutima wandi." ⁹ Nalibila imbilansuma ya bulungami bwenu mwi bumba ilikalamba; Yahweh, mwalishiba ukuti imilomo yandi tayaibweshamo mukucita ici. ¹⁰ Ntalekeleshapo ubulungami bwenu mu mutima wandi; nalishikimika icine cenu elo ne pusukilo lyenu; ntalekeleshapo icipangano cacine cenu elo na bucishinka bwenu filempususha lyonse. ¹² Amafya ayatengapendwa yalinshingulwike; amampulu yandi yalinsangile pakweba ati nkofilwa ukubona icili conse; nayafula ukucila umushi wa kumutwe wandi, elo no mutima wandi ulimfililwe. ¹³ Lumbanishiwani, Yahweh, ku kumpususha; angufyanyeni ukungafwa, Yahweh. ¹⁴ Leken i balengwe insoni elo no kusekwa ukufikapo abapepeka umweo wandi kukuulofya. leken i babweluluke elo no kubabweshwa ku musebanya, abo ababekelwa mu kunkalifya. ¹⁵ Leken i basobane pamulandu wa nsoni shabo, abo abalanda kuli nebo ati, "Ahaaa, ahaaaa!" ¹⁶ Lelo leken i bonse abo abamikabila basangalale elo no kusansamukila muli mwebo; leken i onse uyo uwatemwa ipusukilo lyenu bakonkanyepo ukuanda ati, Leken i Yahweh alumbanishiwe." ¹⁷ Ndimupina elo umubusu; lelo Shikulu atontontankanya pali nebo. Muli bwafwilisho bwandi elo mwisa mukumpususha; mwikokola, mwe Lesa wandi.

Chapter 41

Ku mukulu wa kubakemba. Ilumbo lyakwa Davidi. ¹ Alipalwa umuntu uutontontankanya pa banaka. mu bushiku bwa bwafya, Yahweh akamupususha. ² Yahweh akamubakilila elo no ku musunga uwa mweo, elo akapalwa pa calo; Yahweh takamulekeleshe ku bufwayo bwa balwani bakwe. ³ Yahweh akamutungilila pa busanshi bwa kucula; mukapanga ubusanshi bwa kulwala kwakwe mu busanshi bwa kupola. ⁴ Naishile kulanda ati, "Yahweh, mbeleleni uluse! Mposheni, pantu nali mibembukila." ⁵ Abalwani bandi balanda ifibi pali nebo, ukuti, 'Nilisa akafwa elo ne shina lyakwe ukuloba?' ⁶ Nga umulwani wandi aisa mukumbona, alanda ifintu ifibi; umutima wakwe uikolonganikila ubusansho bwandi uwine; uluntu afuma kuli nebo, aleba bambi palwa ici. ⁷ Abo bonse abampata balaitepelesha pamo pali nebo; pali nebo basubila ubukila bwandi. ⁸ Balanda ati, "Ubulwele ububi bumwikatishwe; nomba apo alala panshi, takeme nakabili." ⁹ Mucine, nangufye fibusa fyandi ifyamapalamina, mubo nacetekela, abalile umukate wandi, alisumbula akatende kakwe pali nebo. ¹⁰ Lelo mwebo, Yahweh, kwateni uluse pali nebo elo no kunjimya pakwe ati ningabalambula. ¹¹ Pali ici nalishiba ukuti mulabekelwa muli nebo, pantu umulwani wandi tasefya pali nebo. ¹² Lelo pali nebo, mulantungilila muli bumpomfu bwandi elo bukansunga ku cinso cenu umuyayaya. ¹³ Leken i Yahweh, Lesa wakwa Israeli alumbanishiwe ukufuma umuyayaya ukufika umuyayaya. Amen i elo Amen i.

Chapter 42

Ku mukulu wakubashimapepo. Mashikili wa bana baume bakwa Kola. ¹ Ifyo insebula ikabila utumfumfuku twa menshi, eico efyo mikabila, mwe Lesa. ² Ndakabila Lesa, pali Lesa wa mweo, uluntu nkesa no kubonekela ku cinso cakwa Lesa? ³ Ifilamba fyandi fili efykulya akasuba no bushiku, ulo abalwani bandi lyonse bakolanda kuli nebo ati, "Alikwisa Lesa obe?" ⁴ Ifi fintu ndafibukisha ulo nko lilishika: ifyo naishile kuya ne cintu bwingi elo nokubatungulula ku ng'anda yakwa Lesa ne shiwi lya kusangalala elo na malumbo, icintu bwingi cikosefya umutebeto. ⁵ Nindo wafukamina panshi, we mweo wandi? Nindo umfulililwe mukati kandi? Subila muli Lesa, pantu nakabili nkamulumbanya uuli lisubilo lyandi. ⁶ We Lesa

wandi, umweo wandi ulifukeme panshi muli nebo, eico ndakwibukisha mu mano yandi ukufuma mu mpanga ya Yodani, ukufuma kutunwa tutatu utwa Lupili Iwa Hemoni, elo no kufuma ku kapili ka Misa.⁷ Umwashika mwaita umwaishika pa congo ca kupoma kwa menshi; yonse amabimbi elo na maba yalishile pali nebo.⁸ Lelo Yahweh akakonkomesha icipangano cakwe icacine munshita ya kasuba; mu bushiku ulwimbo lwakwe lukaba na nebo, ipepo kuli Lesa wa mweo wandi.⁹ Nkalanda kuli Lesa ati, we libwe lyandi, "Nindo wandekesha? Nindo ni ngela nkolila ku kupasa kwa mulwani wandi?"

¹⁰ Ngo lupanga mu mafupa yandi, balwani balankalipila, ulo bakolanda lyonse kuli nebo ati, "Alikwisa Lesa obe?"¹¹ Nindo wafukamina panshi, we mweo wandi? Ndindo ufulilwe mukati kandi? Subila muli Lesa. pantu nakabili nkulumulumbanya uwaba li subilo lyandi elo Lesa wandi.

Chapter 43

¹ Ndeteleni umulinganya, mwe Lesa, elo no kundubulwila umulandu wadni pa no ishitaba ne cine.² Pantu muli Lesa wa bukose bwandi. Nindo mwankanina? Nindo nkoila nkolosha pamulandu wa kupakasa kwa mulwani wandi?³ Owe, tumeni ulubuto lweni elo ne cishinka cenu, lekeni fintungulule. Lekeni findete ku lupili lweni ulwa mushilo elo neko mwikala.⁴ Eluntu nkesa kuya ku bulambo bwakwa Lesa, kuli Lesa insansa shapwililika shandi. Nkamulumbanya ne cilimba, Lesa, mwe Lesa wandi.⁵ Nindo wafukamina panshi, we mweo wandi? Nindo ufulilwe mukati kandi? Subila muli Lesa, pantu nakabili nkamulumbanya uuli lipusukilo lyandi elo Lesa wandi.

Chapter 44

¹ Kuli kamba mukalamba. Amalumbo yabana baume bakwa Korah. Uwaku Masikili. Fwebo twalyumfwa namatwi yesu, Lesa, ifikolwe fyalitwebele fwebo pamilimo walekubomba muli shilya nshiku shabo munshiku shakale.² Webo walitamfishe inkulo kukuboko kobe, nomba webo wapyanikishepo abantu besu; webo walilimbile abantu besu, nomba webo wasalangenye abantu besu mucalo.³ Pantu tabapokele icalo nangu ikucimfya kulupanga lwabo iyo, nangula takwabapuswishe; nomba kukuboko kobe ukwakulyo, ukuboko kobe, elo nakulubuto lwa cinso cobe, pantu webo waliba uwacishinka kuli bo.⁴ Lesa, webo ulimfumu yandi; weulenga yakobo ukucimfya.⁵ Muli webo emo fwebo tuponesha panshi ifilwani fyesu; ukupitila mwishina lyobe fwebo emo tukabanyantawila panshi, bonse abo abatwimina fwebo no kutulwisha fwebo.⁶ Pantu nebo ntakacetekela mubuta bwandi, na ngu ulupanga ukupususha nebo.⁷ Nomba webo walitupuswishe fwebo ukufuma kubalwani besu, elo walibika insoni pali bonse abapata fwebo.⁸ Muli Lesa fwebo emo tuyumfwa inshiku shonse, elo fwebo twakulapela ukutasha kwishana lyobe umuyayaya. Selah⁹ Nomba webo ulituposele fwebo elo naifwe twalufya necishinka, elo webo ulilekele ukuya pamo nefita fyesu.¹⁰ Webo ulilekele twabweluluka fwebo kukutina abalwani; elo nabonse abapata fwebo baletupokolola ifitapwa abene.¹¹ Webo ulitupangile fwebokwati ni mpanga ukuti balekutwipaulula elo no kutusalanganishisha fwebo munko shimbi.¹² Webo ulishitishe abantu bobe apabula nangu cimo; webo taulefusha ubunonshi bobe pakucita ifyo ulecita.¹³ Webo uliletele ukusekwa pali fwebo kubena mupalamano besu, ukututumfya elo nokutuwele kuli bonse abashinguluka fwebo.¹⁴ Webo uliletele kuli fwebo umusalula kunko shimbi, balepukumya nemitwe shabo pa bantu bobe.¹⁵ Akasuba konse umusebanya waba pacinso candi, elo nensoni shandi shalifimba icinso candi.¹⁶ Pamulandu wamashiwi yabonse abalenseka elo nabalensalula, pamulandu wabalwani elo necilandushi.¹⁷ Ifi fyonse filishile pali fweb; nangu cili ifi fwebo tatwakakulabeke webo nangu kulanda ifyabufi pamulandu wacipangano.¹⁸ Imitima yesu tayabwelela kunuma; nentampulo shesu tashafuma munshila yobe.¹⁹ Lelo webo walituposelekesha fwebo muncende yamatololo elo twalifimbwa nakucinshingwa camfwa.²⁰ Ngacakwebati fwebo twalilaba ishina lyakwa Lesa wesu no kubula amaboko yesu ukubika pali ka lesa kambi,²¹ bushe Lesa ngatafwailikisha pali ifi? pantu aleshiba ifyafisama mumitima yesu.²² Necakucilishafye, nimukufwaya kobe fwebo baletwipailainshikufye lyonse; fwebo batupanga nge mpanga shintu baletwala ku kwipaiwa.²³ Buuka, cindo webo usendamine, shikulu? ima, tecakwesha ukutuposelekesha fwebo umuyayaya.²⁴ Cindo wafishila icinso cobe elo nokulabako kumacushi yesu elo nukufyabulanda bwesu?²⁵ Pantu fwebo tulisungulukile mulukungu; imibili shesu shililambalele mucalo.²⁶ Ima pakuti utwafweko elo utupususha fwebo pantu ukutemwa kobe necipangano cobe cacishinka.

Chapter 45

¹ Kuli kembisha mukalamba; kuciunda camutundwa nnsupa. Ilumba lya bana baume bakwa Korah. Uwaku Maschil. Ulwimbo lwa fitemwiko. Umutima wandi uli uwakusansamuka mu mashiwi ayabune; nebo ndebelenga ukushinguluka amashiwi ayo nebo nabilikishe pamulandu wa mfumu; ululimi lyandi luli nga bopeni wakulembelako uwakucenjeja.² Webo waliwamisha ukucila abana bame bamano; ukusenaminwa kwalipongolokela pamilomo yobe; eico nebo twaishiba ukuti Lesa alikupalile webo umuyayaya.³ Bika ulupanga lobe mu musana obe, wempalume ya bulamba, mu bukata bobe elo na mukucindama kobe.⁴ Mukucindama kobe ima kabiye kacimfye pamulandu wacishinka, ukuicefya, elo no bulungami; ukuboko kobe ukwa kukulyo kukakusambilisha webo ifintu ifya kutinya.⁵ Imifwi yobe yakutwa; abantu balacimba kuli webo; imifwi yobe yaba mumitima yaba lwani bamfumu.⁶ Icipuna cobe icabufumu Lesa, cakubelelela umuyayaya; inkonto yamulinganya ninkonto yabufumu bobe.⁷ Webo walitemwa ubulungami elo walipata

ifyakubipa; eico Lesa, Lesa obe, akasubila weba amafuta ayansansa ukucila pali bawenu.⁸ Yonse imingila yobe ilanunkila Myrry, ifya aloe, elo na Cassa; mwisano mwasanikwa ameno yansofu ifilimbi filakulenga weba ukusansamuka ngabalelisha.⁹ Abana bamfumu abanakashi baba pali abo abanakashi bapelwa ubukata; kukuboko kobe ukwa kukulyokwiminine namfumu nafwalaifya golide wa Ophiri.¹⁰ Umfwa, wemwana mwanakashi, bona elo ukutike namatwi yobe; laba kubantu bobe elo na kung'anda yakwa wiso.¹¹ Muli iyi nshila imfumu ikatemwa ubusuma bobe; na shikulu obe; mumfwile.¹² Umwana mwanakashi waku Tyre akaba kulya necabupe; abakankala babantu bakalekulonba ububile bobe.¹³ Umwana wamfumu mucipango aba uwabukata bonse; mufyakufwala fyakwe mwaliba ifya golide.¹⁴ Umwanakashi bakamuleta ku mfumu mu fyakufwala ifya kupikulwa; nabana cisungu, abakupalana nankwe bakalekumukonka panuma, nabo bakaletwa kuli weba.¹⁵ Bali nokuletwa ninshi balesekelela elo no kusansamuka; bali nokwingila mucipango camfumu.¹⁶ Muncende yaba wiso bobe mulinokuba abana bobe; abakupanga abana baume abamfumu mwisonde lyonse.¹⁷ Nebo nkalenga ishina yobe ukulekwibukishiwa munkulo shonse; eico abantu bakalakupela umutasha umuyayaya no muyayaya.

Chapter 46

¹ Kuli kemba mukalamba. Ilumbo lyabana baume bakwa Korah; ababikilwa ku Alamothe. Ilumbo. Lesa ewakufisaminamo elo ewamaka, alasangwa nokutwafwa mumafya.² Eico fwebo tatwakatine, nangu icalo cikapilibuke, nangu impili shikasunkane mukati kababemba mukalamba,³ nangu amenshi yamuli bemba yalulunkane elo no kufulauka, elo nangu impili shitente mukufula kwayako. Selah⁴ Kwaba umumana uyo amenshi yabamo nyalenga umusumba wakwa Lesa ukusansamuka, incende yamushilo umo uwapulamo asangwa.⁵ Lesa ewaba pakati kamusumba; tawakafumishiwepo awe; Lesa akawafwa, elo akalakucita ifyo mucalucelo.⁶ Inko shikatenta elo nama bufumu yalisunkene; ena alisansula ishiwi lyakwe pamulu, elo necalo calisungulwike.⁷ Yahweh umwane wafitaali nafwebo; Lesa wakwa Yakobo ewakufisaminamo fwebo. Selah⁸ Iseni, boneni ukubomba kwakwa Yahweh, ubonaushi ena aletele pano calo.⁹ Ena eulenga amabulwi ukupwa ukufika na kukupwa kwa calo; ena alakontaula amalamba elo no kuputaula ifumo mutupimfya; ena aloca ne nkwele.¹⁰ Ikaleni celele elo mwishibe ukuti ninebo Lesa; nebo bakansumbula kunko shonse; nebo bakansumbula pano calo.¹¹ Yahweh wafita ali nafwebo; Lesa wakwa Yakobo ewakufisaminamo fwebo. Selah

Chapter 47

¹ Kuli kemba wanyimbo umukalamba. Ilumbo lya bana baume bakwa Korah. Toteleni amapi yenu, mwebantu bonse; pundisheni kuli Lesa muciuanda ca kwawila.² Pantu Yahweh ewapulamo kabili wakutinya; iikalamba iitungulla pacalo ponse.³ Ena eucimfishako abantu ababa panshi yesu elo nenko shonse ishaha panshi yamakasa yesu.⁴ Ena ewatusalilako icishilano cesu fwebo, ubukata bwakwa Yakobo uyo ena atemwisha. Selah⁵ Lesa anina mukupundisha, Yahweh anina neciuanda camapenga.⁶ Mwimbileni Lesa ishakulumbanya, mwimbileni ishakulumbanya; imbileni ishakulumbanya kumfumu, imbeni ishakulumbanya.⁷ Pantu Lesa ni mfumu pano calo ponse; imbeni ishakulumbanya ishileumfwika.⁸ Lesa euteka panko shonse; Lesa ekala pacipuna cakwe icamushilo.⁹ Bakateka babantu baisakulongana capamo nabantu bakwa Lesa wakwa Abraham; pantu abacetekela pano calo balungatan na Lesa; ena alicindama asumbulwe.

Chapter 48

¹ Ulwimbo; Ilumbo lyabana baume bakwa Korah. Yahweh mukalamba elo alilinga ukulumbanishiwa, mu musumba wakwa Lesa wesu palupili lwakwe ulwamushilo.² Ulwabune mukusansuka, apasansamukila icalo conse, lupili lwa Zion, mululamba lwaku kapinda kaku kuso, umusumba wa mfumu iykulu.³ Lesa aliilangile umwina ukwishibikwa muncende shabo ngo mwakufisaminamo.⁴ Pantu, bona, bashamfumu balongana abene; balikwendela capamo.⁵ Balibwene ico, eluntu bapapile; balisungukile; elo bafulumukako.⁶ Ukututuma kwalibekete bena kulya kwine, ukukalipwa kwati luntu umwanankashi ali mukupapa.⁷ Kumwela waku kabanga weba watobawile ifyombo fyaku Tashishi.⁸ Ulu fwebo twaumfwile, eico fwebo twalibwene mu musumba wakwa Yahweh wafita, mu musumba wakwa Lesa wesu; Lesa akacipampamika umuayaya. Selah⁹ Fwebo tutontonkanya pamulandu wacipangano cobe icacishinka, we Lesa, pakati ketempele lyobe.¹⁰ Ngefyo ishina lyobe lyaba, Lesa, eico ukukulumbanya kukafika nakumpela yacalo; ukuboko kobe ukwa kukulyo kwafulamo ubulungami.¹¹ Leka ulupili lwa Zion lube ulwakusansamuka, leka abana banakashi abakwa Yuda pamulandu no bupingushi bobe ulwabune.¹² Endeni no kushinguluka ulupili lwa Zion, kabuyeni mulukumane lonse; pendeni impungu ishahamo,¹³ mwishibe bwino amalanga yabamo, elo mubone nencende shabamo pakuti mweba mukese kushimikilako nenkulo iyikesa pantanshi.¹⁴ Pantu uyu Lesa ni Lesa wesuumuyayaya no muyayaya; ena akalakutungilila ukufikafye na mukufwa.

Chapter 49

¹ Kuli mushika mukalamba uwa nyimbo. Ilumbo lya bana baume bakwa Korah. Umfweni ici, mebantu bonse; teyanikeni amatwi,² bonse mwebekashi bamuli lino isonde, Bonse abapanshi elo na bapamulu, abakankala elo nabalanda bonse pamo.³ Akanwa kandi kakalanda ifyamano yacifyalilwa elo nokupituluka kwa mutima wandi kukomfwika.⁴ Nebo

nkapepeka ukutwi kwandi kwipinda; nebo nkatampila ipinda lyandi pa nsango.⁵ Cindo ningatinina nebo inshiku shabubi, uluntu amampulu yalishingulukile nebo na kukashishilo kandi?⁶ Cindo ningatinina nebo abatetekela mufyuma fyabo elo nokuyumfwa pamulandu wacipenda cabukankala bwabo?⁷ Tapali nangu umo uwingafwa wabo umwaume nangu ukulipila Lesa icakulubwilako kuli yee,⁸ pantu ukulubulwa kwa mweo wa muntu kwa mutengo, elo takuli nangu umo uwingalupela eico fwebo twapelwa.⁹ Takuli nangu umo uwingekala umuyayaya ukuti umubili wakwe wikabola.¹⁰ Pantu ena akabona ukubola. Ilyo abamano abaume bakafwa; icipuka elo noutakwata amano bonse bakonaika elo nokusha ubukankala kuli bambi.¹¹ Itontonkanyo lyabo ilyamukati libeba ati balupwa lwabo bakekala umuayaya, elo nencende isho bekalamo, kuli bonse abankulo; bakakuta umushili wabo ku kuyenika amashina yabo.¹² Lelo umwaume, uwakwata ifyuma, takekalilile uwamweo awe; ena alifye ngenama ishileloba.¹³ If, muli ilya nshila, efyo caba kubakutampa, panuma yabo, abaume bakasumina mufyakulanda fyabo abene.¹⁴ Nge mpanga isho bakotwala kumbo, elo nemfwa ikaba ekacema wabo. Abololoke bakabatungulula munshila yalucelo, elo nemibili yabo ikabolela kumbo, takwakabe incende yabo iyakuya kwikalamo.¹⁵ Lelo Lesa akapusha umweo wandi ukufuma kumaka yakumbo; ena akapokelela nebo. Selah¹⁶ Tecakweshu ukuba no mwenso uluntu umo aba uwafyuma, elo no bukata bwa mung'anda yakwe bwakulilako.¹⁷ Pantu uluntu afwa ena takapitepo nangu cimo; no bukata bwakwe tabwakamukonke pantu akaya.¹⁸ Ena alipalile umweo wakwe ulo alekwikala pacalo elo umwaume ukasangalala webu uluntu ukalakwikalila wemwine-¹⁹ Ena akaya ukwaya abankulu yabafyashi bakwe elo tabakatale ababonapo ulubuto nakabili.²⁰ Umo uwakwata ifyuma nombu tapandwa amano alifye ngenama ishileya mukuloba.

Chapter 50

Amalumbo Yakwa Asafu.¹ Yahweh, kabili Lesa wamaka yonse, alilandile elo no kukuta icalo ukufuma kukutula kwa kasuba ukufikafye na ku kuwa kwa kako.² Ukufuma mu Zioni, ukuwamya kwa bune, Lesa alibenheshime.³ Lesa wesu alesa elo tekala tondolo; umulilo ulabilimuka kuntanshi yakwe, kabili inkuunka ya mwela iikulu ilamushinguluka.⁴ Akuta imyulu mu mulu elo ne calo pakweba ati engapingula abantu bakwe ati:⁵ "Kolonganikeni abalungami bandi pamo kuli nebo, abo abapangile cipangani na nebo mu celambo."⁶ Imyulu ikabilisha ubulungami bwakwe, pantu Lesa umwine ni kapangula.⁷ "Umfweni, mwe bantu bandi, elo nebo nalalanda; ni nebo Lesa, Lesa wenu.⁸ Ntakamikalipile pamulandu wa malambo yenu; ifyubupe fyenu ifya koca fyaba lyonse pantanshi yandi.⁹ Ntakapiite ing'ombe iilume ukufuma mu ng'anda yenu nangu imbushi ishilume mu macinka yenu.¹⁰ Pantu inama sha mumpanga shonse shandi, elo ne ng'ombe amakana ishaba mu mpili.¹¹ Nalishiba ifyuni fyonse ifya mu mpili, elo ne nama mpanga sha mu mabala shonse shandi.¹² Nga cakuti nalifililwe, nga ntamyebile; pantu icalo candi, elo na fyonse ifyabamo.¹³ Bushe nkalya umunofu wa ng'ombe ishilume nangu ukunwa mulopa wa mbushi?¹⁴ Peleni ilambo lya kutasha kuli Lesa, elo kabili fisheni imilapo yenu ku wapulamo.¹⁵ Kuteni pali nebo mubushiku bwa ku cucutika; nkamipokolola, elo na mweb mukuacindikwa."¹⁶ Lelo kuba kubipa Lesa wandi alanda ati, "Cindo mukotatawila ku fipope fyandi, icakuti na mupiita icipangano candi mu tunwa twenu,¹⁷ pantu namupata ukulangilila elo no kuposa amashiwi yandi kumbi?¹⁸ Uluntu mwabona kabwalala, mwa suminishanya nankwe; ninshi mwaisankanya pamo nabo abacita ubucende.¹⁹ Mupela utunwa kububifi, elo ne ndimi shenu shilandafye ubufi.²⁰ Mwaikalilafye ukulanda ifibi pali bamunyenene; mufwailishafye ifilubo mu mwana mwaume wakwa nyinene.²¹ Mwalicita fi fintu, lelo nalikalafye tondolo, eico mwatontonkenye kwati nalifye umo nga mwebo. Lelo nkesakumikalipila elo no kumisololola, pa menso yenu, fyonse ifintu mwacita.²² Shi umfwikisheni, mwebo mwe balaba Lesa, ngatefyo nkamiputaula mutupimfya, elo takwakabe nangu umo uukesa mukumyafwako!²³ Uyo umo uupela ilambo lya kutasha alumbanya nebo, elo na kuli onse uupinga inshila yake munshila ya bune nkamualanga ukupususha kwakwa Lesa."

Chapter 51

Kuli kembisha umukulu, ilumbo lyakwa Davidi; uluntu kasesema Natani aishile kwisa kuli yee panuma naulungana na Betisheba.¹ Mbeleleni uluse mwe Lesa, pamulandu wa cishinka ca cipangano cenu; pamulandu wa bwingi bwa kucita kwa luse kwenu, fumyenipo ububi ubo nebo nctile.² Nsambeni bwino bwino ku bupulumushi bwandi elo kabili ngwamyeni ukufuma kulubembu lwandi.³ Pantu naishiba ati ubupulumushi bandi; elo no lubembu lwandi lukoba lyonse pantashi yandi.⁴ Kuli mwebofye mweka, ni mbembuka elo nctile icabipa mu menso yenu; mwebo mulalungika uluntu mwalanda; ukupingula kwenu kwalifye bwino.⁵ Boneni, mu bupulumushi bwandi emo na fyalilwe; kabili ulo lwinefye mayo anjimate, nali mulubembu.⁶ Boneni, musekelela mu cishinka icili mukati ka mutima lwandi; elo kabili mumfunda amano mu ncende yafisa mukati kandi.⁷ Nsangululeni kuly husopu, elo nalaba bwino; nsambeni elo nala buta tuutu.⁸ Ndengeni ngufwe bwino ukwanga elo nokusekelela pkwebati amafupa ayo mutobele ya sekelele.⁹ Fiseni icinso cenu ku membu shandi elo no kufumyapo ubupulumushi bwandi bonse.¹⁰ Pangenimo umutima wakuwama muli nebo, mwe Lesa elo pangeni cipya cipya umupashi wa bune muli nebo.¹¹ Mwi mponsa mfume kucinsu cenu, kabili mwipisha Umupashi wenu uwamushilo muli nebo.¹² Bwesesheni ukwanga kwe pusukilo lyenu kuli nebo, elo kabili muntungilile no mupashi wakuitemenwa.¹³ Eluntu nkasambilisha ba mpula mafunde inshila shenu, elo na babembu bakabwelela kuli mwebo.¹⁴ Mbeleleni uluse pa kusunya umulopa, mwe Lesa we pusukilo lyandi, elo nkabilikisha ukwanga kwa bulungami bwenu.¹⁵ Shikulu, isuleni imilomo shandi, elo na kanwa kandi kalande ifya kumilumbanya.¹⁶ Pantu tamubekelwa mwi lambo, acibefi nga na limipela; mufya bupefya koca namo tamubekelwamo.¹⁷ Amalambo ya

kwa Lesa mupashi uwabupete. Mwebo ni mwe Lesa uushisula umutima wa bupete elo kabili uwasakamikwa.¹⁸ Citeni icabune mukubekelwamo kwenu ku Sione; kuleni cipya cipya ifibumba fya Yerusalemu.¹⁹ Eluntu mu kusekelela mu malambo ya bulungami, mu fya bupe fyakoca elo na fyonse ifya bupe fya koca; eluntu abantu besu bakapela ing'ombe ishilume cipailo cenu.

Chapter 52

Kuli kembisha umukulu. Masikili wakwa Davivi; uluntu Doegi umwina Edomu aishile kweba Shauli ati, elo aishile kulanda kuli yee ati, Davidi alishile mu ng'anda yakwa Ahimeleki."¹ Nindo uitakishisha pa kupanga ifya bipa, we mpalume? Icipangano ca cishinka icakwa Lesa cisa cila bushiku.² Ululimi lobe lupinga ubonaushi kabili lwatwa kwati lwembe, lubomba mu bucenjeshi.³ Walitemwa ububi ukucila ubune elo no kubepa ukucila ukulanda ubulungami.⁴ Walitemwa amashiwi yonse ayasusha bambi, we lulimi lwa bucenjeshi.⁵ Lesa akakonaula umuyayaya; akakupita elo no ku kulepaula mwi tenti lyobe elo no ku kunukula mu calo caba mweo.⁶ Na balunngama nabo bakabona ici no kutina; bakamuseka elo no kulanda ati,⁷ "Boneni, uyu emuntu uutacitile Lesa nge cakushinamo cakwe, lelo acetekela mu bwingi bwa fyuma fyakwe, elo kabili ali uwakosa uluntu akaonaula bamb."⁸ Lelo kuli nevo, naba nge cimuti cakatapa katapa ica miolife mu ng'anda yakwa Lesa; nka cetekela mu cipanganoca cishinka icakwa Lesa umuyayaya no muyayaya pe.⁹ Nkapela umutasha umuyayaya pafyo wa cita nkalolela pe shina lyobe, pantu lya bune, ku cinso ca bantu bobo.

Chapter 53

Kuli kembisha umukulu; kuli Mahalati. Masikili wakwa Davidi.¹ Icipuka cilanda mu mutima a ciko aciti,² "Lesa takwaba." Balyonaika elo no kucita ifya bipisha; takuli nangu umo uucita icabune. Lesa kumulu panshi pa bana ba bantu ku kubona nga pali bamo abeluka, abamufwaya fwaya.³ Bonse fye balifitalukile. Bonse pamo balecita fye ububi. Takuli nangu umo uucita ifya bune, takuli fye nangu umo.⁴ Bushe incita tubi tashakwata ukwiluka, abo abacusha abantu bandi kwati limbi bakolya umukate elo kabili tabakuta na kuli Lesa?⁵ Baali mukutina uku kulu, nangu cakuti takwali neco bakotinina; pantu Lesa akesa kusalanganya amafupa ya uyo uupange nkambi ku kulwa na mwebo, abo abantu bakalengwa insoni pantu Lesa alibakane.⁶ Alale, kanshi ipusukilo lyakwa Israeli nga lya fumine mu Sione! Uluntu Lesa akabwesha abantu bakwe muli bunkole, eluntu Yakobo akasekelela elo Israeli akasansamuka!

Chapter 54

Kuli kembisha umukulu; pa filimba fya nsale. Masikili lwakwa Davidi; uluntu Sifi baishile elo no kulanda kuli Shauli ati, "Bushe Davidi tabelama na febo?"¹ Mpususheni, mwe Lesa, mwi shina lyenu, kabili mpinguleni mu maka yenu. Umfweni kwi pepo lyandi;² umfweni ku mashiwi ya mukanwa kandi.³ Pantu kuli abantu bambi bambifye abanjimine, na bantu abankalwe bakofwailisha umweo wandi; tababika na Lesa pantashi yabo.⁴ Boneni, Lesa ekafwa wandi, Shikulu eunjimya elo no kunsansabika.⁵ Akabwesha ububi ku balwani bandi; muli bucishinka bobo ubonaule!⁶ Nkapela kuli webo ilambo lya kuitemenwa; kabili nkapela umutasha kwi shina lyobe, Yahweh pantu lya bune.⁷ Pantu na mpususha ukufuma mu bucushi bonse; ilinso lyandi na libona ukucimba kwa balwani bandi.

Chapter 55

Kuli kembisha umukulu; kufilimba fya nsale. Masikili wakwa Davidi.¹ Shi umfweni kwipepo lyandi, mwe Lesa; kabili mwi belama ku kupapata kwandi.² Bikeni amano pali nevo elo no kungasuka; ntaletusha mu macushi yandi.³ Pamulandu we shina lya balwani bandi, pa,ilandu wakutitikishiwa kwa bubifi; pantu baleta amacush pali nevo elo no kuncusha mu bukali.⁴ Umutima wandi ukotutuma mukati kandi, nefya kulenga umwenso wamfwa fya mponena.⁵ Umwenso elo no kututuma filishile pali nevo, kabili ukukanka kwa mfimba.⁶ Nalandile ati, "Alale, nga cakuti nali na mapindo nge nkunda! Nganali pupukila kumbi no kutusha."⁷ Boneni, eluntu nginga sakamana nganshi; kabili no kuya ikala mumatololo.⁸ Kabili kuti nabutukila ku mwakwikala ukufma ku cmwela icikulu sana."⁹ Bonauleni, mwe Shikulu, fulunganyeni ululimi lwabo! pantu ndibwene ubonaushi elo no lukakala mu musumba.¹⁰ Akasuba elo no bushiku bendaukafye ku fibumbafyauko; kabili bu ncitatubi elo no kuculuuka fili pakati kauko.¹¹ Ububifi buli pakati ka uko; umutitikisha elo no bucenjeshi tafufuma mu lubansa lwa uko.¹² Pantu te mulwani ansebenye, nga aba ni o kuti nashipikisha; kabili te wampata angimine, nga aba nio ngandifiseme ukufuma kuli yee.¹³ Lelo ni webo, we mwaume nga nevo, we mukaya wandi kabili umunandi.¹⁴ Twali abatemwana sana pamo; twaleenda ibumba ukwingila mu ng'anda yakwa Lesa.¹⁵ Leken i mfwa mukupumikisha ise pali bo; lekeni baleya panshi aba mweo, pantu mu bubifi emo bekala.¹⁶ Lelo nevo, kuli Lesa eko nkaliila, elo na Yahweh akampususha.¹⁷ Mu cungulo, ulucelo elo na mu kasuba na bafye uwakuilishanya elo kabili uwateta teta; na o alomfwa kwi shiwi lyandi.¹⁸ Akalubula bwino bwino umweo wandi ukufuma ku bulwi bwandi; pantu aba abakondwisha bengi.¹⁹ Lesa, uuteka ukufuma ku kale, akabomfwa elo no kubalenga insoni. Tabacinja elo kabili tabatina Lesa.²⁰ Umunandi naimisha amaboo yakwe pali abo abali no mutende na yee; asula icipangano ico akwte.²¹ Akanwa kakwe kalitelele ngo mukaka watikama, lelo umutima wakwe wali wa lubui; amashiwi yakwe yali nakilila ukucila amafuta, lelo yali kwati bapanga banonwa.²² Bika ifisendo fyobe pali Yahweh, nao

akakukosha; takatale aleka umuntu umulungami ukutelententa.²³ Lelo mwebo, mwe Lesa, mukatentemwina ababifi panshi mu cilindi cabonaushi; abantu ba cilaka ca mulopa elo na baume incenjeshi tashakekale na citika ngefyo aba bambi bakekala, lelo nebo nkamicitetekela.

Chapter 56

Pantu umukalamba wa ba kamba; aiteyenye kuli Yonati elelemu rehokimu. Ilumbo lyakwa Davidi. Umucindami; uluntu aba Pelishiti ba mupiitile mu Gati.¹ Beni abaluse kuli nebo, Lesa, pantu abantu bakompakasa! Bonse abatantalisha inshiku mukundwisha baikutila ubucushu pa myeo shabo.² Abalwani bandi bantitikisha akasuba konse akalepa; pantu balifulisha abankalwe abandwisha.³ Uluntu naba no mwenso, nkesa kubika icicetekelo candi muli mwebo.⁴ Muli Lesa, uyo ishiwi lyakwe ndumbanya- muli Lesa emo nabika icicetekelo candi; ntakatine; cindo abantu bafye bengacita kuli nebo?⁵ Akasuba konse bafundinkanya amashiwi yandi; yonse amatontonkanyo yabo ya bubifi pali nebo.⁶ Bakolonganika capamo bonse, balaifisa, elo balankonka mu ntampulo shandi, nga filya balolela pa mweo wandi.⁷ Mwileka bafulumuke ku bubi. Tentemuneni abantu mubukali benu, mwe Lesa.⁸ Mupenda ukwendauka kwandi elo no kubika ifilamba fyandi mwi botolo lyenu; bushe tabali mwi buku lyenu?⁹ Eluntu abalwani bandi banjalukila pa bushiku nkakuta kuli mwebo; pantu ndishibile, ukuti Lesa wandi.¹⁰ Muli Lesa- uyo ishiwi lyake ndumbanya, muli Yahweh- uyo ishiwi lyakwe ndumbanya,¹¹ muli Lesa emo nctekela, ntakatine. Nindo uuli onse engacita kuli nebo?¹² Umulimo wakufikilisha imilapo shandi kuli mwebo uli pali nebo, ne Lesa; nkesa kupela ifya bupe fya kutasha kuli mwebo.¹³ Pantu mwalipususha umweo wandi kumfwa; mwasunga amakasa yandi ku kukana pona, pakuti ni ngendela mu cinso cakwa Lesa mulubuto lwa ba mweo.

Chapter 57

Pantu umukalamba wa ba Kamba; aiteyenye kuli Altashite. Ilumbo lya kwa Davidi. Umukatami; uluntu afulumukile ukufuma kuli, Shauli, mu ninga.¹ Beni no luse kuli nebo, mwe Lesa, beni ne nkumbu kuli nebo; pantu nasanga ukuba muli mwebo yasuke aya mafya yakapwe. Naikala munshi ya mapaindo yenu pakucingililwa fikasuke fikapwe ifya bonaushi.² Nkesa kulila kuli Lesa uwapulamo, kuli Lesa, uuncitila ifintu fyonse.³ Akesa kutuma ubwafwilisho ukufuma ku mulu elo no kumpususha, afulilwa abo abanyantilila. Selah Lesa akesa kuntumina ukutemwa uluse elo ne cishinka cakwe.⁴ Umweo wandi uli pakati ka nkalamo; naba pali abo abateyanya ukuncibula. Naba pakati ka bantu abo ameno yaba mafumo kabili mifwi, kabili indimi shabo shaba lupanga ulwakutwa.⁵ Beni abasumbulwa, mwe Lesa, ukucila imyulu; lekeni ubukata bwenu bube pa mulu we sonde lyonse.⁶ Bateyanishishe isumbu ku makasa yandi; naishile kuba nobulanda. Baishile kimba ubucinga kuntanshi yandi. Abene beka baponena mukati kabuko! Selah⁷ Umutima wandi washikimana, mwe Lesa, umutima wandi washikimana; nkesa kwimba, ee, nkesa kwimba ishamalumbo.⁸ Shibuka, we mtima wandi; shibuka, we mpango nobe we nsango; nkesa kubusha amacaca.⁹ Nkesa kupela ukutasha kuli mwebo, mwe Shikulu, pakati ka bantu; nkesa kwimba isha malumbo kuli mwebo pakati ka mishobo.¹⁰ Pantu icitemwiko cenu icishifilwa cikulu, ukufika mu myulu; elo ne cishinka cenu ukufika mu makumbi.¹¹ Beni abasumbulwa, mwe Lesa, pamulu wa myulu; lekeni ubukata bwenu busumbulwe pe sonde lyonse.

Chapter 58

Pantu umukalamba wa bakamba; aiteyenye kuli Al Tasheti. Ilumbo lyakwa Davidi. Umukatami.¹ Bushe mulanda ifya bulungami mwebo bakateka? Bushe mupingula mukutambalala, mwebo mwe bantu?² Awe, mwebo mucita ifya bupondamishi mu mitima yenu; musalanganya ifya bubifi mu calo conse ne minwe yenu.³ Ababifi balubantika no luntu bali munda; balubantika ukufuma pakufyalwa kwabo, mukulanda ubufi.⁴ Ubusungu bwabo bwa palana no busungu ba nsoka; baba nga ngoshe uwakomeka amatwi,⁵ ilya iitaposa amano kwi shiwi lya abo abapanda amanga, nangu bengaba abacanjela.⁶ Basokoleni ameno yabo mu tunwa twabo, mwe Lesa; sokoleni ilino ilikulu ilya twana tunono utwa nkalamo, mwe Yahweh.⁷ Lekeni basungulike nga menshi ayapongolokafye; uluntu bakolasa imifwi yabo, lekeni babe kwati tabakwete ishintililo.⁸ Lekeni babe nge nkola ilya isungulika elo no kupita, nga filya akapopo kafyalwa ku mwanakashi akashibonapo ulubuto la kasuba.⁹ Libe imipika shenu tashilaumfwa umulilo wa myunga, akesa kubapiita no mwela uukalamba, iibishi nangu iyakuma pamopene.¹⁰ Umulungami akesa kusekelela uluntu akesa kubona icilandushi cakwa Lesa; akesakusamfya amakasa yakwe mu mulopa wa mubifi,¹¹ pakweba ati abantu bakese kulanda ati, "Cine cine, kwaliba icilambu ku muntu uwakulungama; cine cine eko aba Lesa uupingula icalo."

Chapter 59

Pantu umukalamba wa bakamba; aiteyenye kuli Al Tashete. Ilumbo lyakwa Davidi. umukatami; uluntu Shauli atumine, elobalondele ing'anda ku kumwipaya.¹ Mpokololeni ukufuma ku balwani bandi, Lesa wandi; mbikeni apasansama ukufma kli abo abanjimina ku kumpakasa.² Nsungeni umutende ukufuma kuli ba ncita tubi, elo mpususheni na ku bantu ababa ne cilaka cakusumya umulopa.³ Pantu, bona, balolela mubukali ku kusenda umweo wandi. Abantu bamaka baikolonganika pamo ku kulwisha nebo, lelo tepamulandu wa kubifya kwandi nangu ulubembu lwandi, mwe Yahweh.⁴

Bapekanya ukubutukila pali nebo nangula naba uwakubula icilubo; Bukeni elo nokungafwa elo no kubona. ⁵ Mwebo, Yahweh Lesa wa mabumba, Lesa wakwa Israeli, ima elo nokukanda imishobo yonse; mwiba abakubelela uluse kuli onse uucita ifya bubifi. Selah ⁶ Babwela pa cungulo, babosa nge mbwa elo basabanta mu musumba. ⁷ Boneni, bakolandauka no tuna twabo; ifyanso fyaba mu milomo yabo, pantu balanda ati, "Nnani atumfwa?" ⁸ Lelo mwebo, Yahweh, mulabaseka; mwikata imishobo yonse muku sekwa. ⁹ Lesa, mwe maka yandi, kuli mwebo nkoopela amano yandi; ni mwe cubo candi. ¹⁰ Lesa wandi akesa kunkumanya ne cipangano cakwe mu cinso cakwe; Lesa akesa kulanga nebo nkabone ukukabila kandi pa balwani bandi. ¹¹ Mwi bepaya, nangu abantu bandi bakesa kulaba. Basalananyeni ku maka yenu elo mulenge balobe, Shikulu mwe bucingo bwesu. ¹² Pantu imembu sha mutunwa twabo elo ne fyebo fya pamilomo shabo, lekeni bekatwe mu filumba fyabo, elo pantu ifitipo fyabo elo no bufi eflyo balanda. ¹³ Balofyeni mubukali bwenu, balofyeni pakuti bakesa kubapo nakabili; lekeni beshibe ukuti Lesa euteka muli Yakobo elo na kumpela sha calo. Selah. ¹⁴ Pa cungulo ba bwela, bakobosa kwati ni mbwa shilekosabanta mu musumba. ¹⁵ Bakopitana mukufaya ifya kulya elo no kubosa nge mbwa nga tabekutile. ¹⁶ Lelo nkesa kwimba pamaka yenu, elo mu luclo nkesa kwimba pa citemwiko cenu icitapwa! Pantu mwaliba ulupungu lwandi ulwa sansama elo icubo mu nshiku shandi isha bucushi. ¹⁷ Kuli webo, mwe maka yandi, nkesa kwimba isha malumbo; pantu Lesa lupungu lwandi ulwasansama, Lesa uwacipangano ca cine.

Chapter 60

Pantu umukalamba wa bakemba; ateyanishiwe ku Shushani Eduti. Umukatami wakwa Davivi, pa kufunda, uluntu aishile kulwa na Aramu Naharaimu elo na Aramu Soba, elo Yoabu aishile ku bwela o kwisa kwipaya abena Edomu ikana limo na babili mu mukonko wa mucele. ¹ Lesa, mwatulula; mwa tobolola ubucingo bwesu; mwali fulwa, tubwekesheni ifyo twali. ² Mwa lenga icalo ukutenkana; mucilepwile pakati; posheni ukutobaika kwaciko, pantu cikotenkana. ³ Mwa lenga abantu benu babona ifintu fya kwafya mwa lenga twanwa umwangashi waku pungushima. ⁴ Pantu abo abamitina, mwalibapa icishibilo cakulangisha kuli abo abasenda imifwi. Selah ⁵ Pakweba ati abo mwatema bapusushiwe, tupususheni no kuboko kwenu ukwa kukulyo elo munjasuke. ⁶ Lesa alanda mu mushilo wakwe ati, "Nkesa kwanga; nkesa kwakanya Shekemu elo nkalinga no mukonko wa ukote. ⁷ Giladi wandi, elo Manase wandi; Efulemu nao ca kucingamo umutwe wandi; Yuda ni nkonto yandi. ⁸ Moabu cakusambilamo candi; pali edomu nkesa kuposa ulusapato lwandi; nkesakupunda mu kucimfya umulandu wakwa Filistia." ⁹ Nani akesa kundeta mu muumba wa kukosa? Nani akesa kuntungululako ku Edomu. ¹⁰ Lelo mwebo mwe Lesa, ta mwatulula fwebo? Mwebo tamuya na bashilika besu mu bulwi. ¹¹ Tupeni ubwafwilisho pa balwani besu, pantu ubwafwilisho bwa mu ntunse bwafye fye. ¹² Fwebo tukesakucimfya no bwafwilisho bwakwa Lesa; akesa kunyanta abalwani besu panshi.

Chapter 61

¹ Ku ng'omba nkalamba; pafilimba fyansale. Ilumbo lykwa David. Kutika ukulila kwandi, Lesa; pepeka kwiwepo lyandi. ² Ukukfuma kumpela yacalo nkokuta kuli webo uluntu umutima wandi wanaka; ntungulula kucilibwe ico icalapa ukucila nebo. ³ pantu niwebo cubo candi, ulupanga lwakukosa ukufuma kumulwani. ⁴ Leka nebo ndekwikele mwitenti lyobeinshita yonse! Leken nebo ndeuba mu mapindo yenu umwakufisama. Selah ⁵ Pantu mwebo, mwe Lesa, mulyumfwile ifilayo fyandi, mwalimpako icbupyani ica cindika ishina yobe. ⁶ Ulundeko kubumi bwamfumu, imyaka yakwe kabe iingi ngenkulo. ⁷ Akalekwikele kuntanshi yakwa Lesa inshita yonse. ⁸ Nalekukwimbila inyimbo shakulumbanya ishina lyobe inshitafye yonse pakwebati nkalekucita ifilayo fyandi inshiku shonse.

Chapter 62

¹ Ku ng'omba nkalamba; panuma yamisango yakwa Jeduthun. Ilumbo lyakwa David. Nkololela umutalalila kuli Lesa fye; ipusukilo lyandi lifuma kuli yee. ² Ekafye ecilibwe candi elo epusukilo lyandi; elupili lwandi ulwasansuka; nebo nshakasunkane. ³ Bushe ninshitanshi, mwebo bonse, mukasansa umuntu, pakwebati mu muwishe ngecibumba icakutundama nangu ilinga ilisunkana? ⁴ Bena bafwailishafye inshila shakumutentemuna ukumufumya pacifulo camucinshi wakwe; bena balitemwa ukulanda ubufi; bena bampala notunwa twabo, lelo mumitima yabo bakomutipwila. Sela ⁵ Kuli Lesa eko eko nkololela tondolo; pantu isubilo lyandi lyaba pali yee. ⁶ Ena eka ecilibwe candi elo epusukilo lyandi; ena lupungu lwandi ulwakusumbuka; nebo ntakasunkane. ⁷ Lesa epusukilo lyandi kabili ebukata bwandi; ecilibwe candi icakose elo necubo candi caba mui Lesa. ⁸ Mucetekele muli yee inshitafye yonse, mwebo mwebantu; mwishibisheni ifyaba mumitima yenu; Lesa ecubo kuli fyebo. Selah ⁹ Icinefye abantu yaweyawe baba kwati mupu elo elo abantu abakankala babufi; bakabapimapali sekelo bakanguka; ngababapima pamo, bena bayanguka ukucilamo. ¹⁰ Mwilakucetekela mu fyabukakashu nangu ifyakwiba; elo mwilakukwata isubilo mufyuma ifyafye, pantu fyena tafyakatwale fisabo; wilakubikako umutima obe. ¹¹ Lesa walanda umuku umo, nebo naumfwa imiku ibili: amaka yaba kuli Lesa. ¹² Nakuli mwebo, Shikulu, kwaba icipangano cacishinka, pantu mwebo mulabwesha umuntu onse ukulingana nefyo akocita.

Chapter 63

¹ Ilumbo lyakwa David, uluntu aali mu matololo ya Yuda. Lesa, niwebo Lesa wandi! nebo umufuma cumi nkokufwaya, umweo wandi ukofwaisha webo, elo no mubili wandi ukokabila webo, umwakuma elo impanga iyacilaka umushaba amenshi. ² Eico nakubona muncende yobe iyamushilo, ukubona amaka yobe elo no bukata bobe. ³ Pantu icipangano cobe cachine caicila ubumi, imilomo yandi yalekukulumbanya webo. ⁴ Eico nakulakupala ulo ucili umumi; nebo nkalekwimya amaboko yandi mwishina lyobe. ⁵ Cikaba kwati nkolya icakulya camutotolo elo icakunona; nemilomo yansansa akanwa kandi kakalumbanya webo, ⁶ uluntu natontonkanya pali webo ndi pabulo bwandi elo nokutontonkanya pali webo munshita ya bushiku. ⁷ Pantu niwebo kafwa wandi, elo mucintelelwe camapindo yobe emo nkosansamukila. ⁸ Nkolambatila kuli webo; ukuboko kobe ukwakukulyo kulangafwilisha. ⁹ Lelo abo abafwaya ukonaula ubumi bwandi bakatentemukila panshi yacalo; ¹⁰ bena bakapelwa kuli abo amaboko yabo yabomfya ulupanga, elo bakaba icakulya ca mimbulu. ¹¹ Lelo imfumu ikasansamukila muli Lesa; nabonse abo abalapa muli yee bakasaminwa muli yee, lelo akanwa kabalya balandaubufi kakacilikwa.

Chapter 64

¹ Ku ng'omba nkalamba. Ilumbo lyakwa David. Umfwa ishiwi Lyandi, Lesa, umfweni mukuilishanya kwandi; cingilisheni ubumi bwandi ukufuma kubalwani abakotinya. ² Umfise kubacita ifyakubipa abampingila munkama, ukumfuma kucongo cabacita ifyakubipa. ³ Abakunona indimi shabo ngolupanga; abo abaposa imisumbo yabo, amashiwi ayakukalipa, ⁴ pakwebati balase umuntu uwakaele ukufuma muncende shankama; bamupumikisha pakumulasa ukwakubula ukutina nangu kamo. ⁵ Baleikoselesha abene mu mapange aya bubi; bena balanda pamo munkama palwakuteya ifiteyo; batila, "Bushe ninani akatubona?" Baleta amapange yamasambi; "Fwebo tulipwishishe," balanda, "lipange lyabune." Amatontonkanyo yamukati ne mitima yabantu yaba ayakushika. ⁷ Lelo Les akabalasa; mukupumikishiwa bakacenwa kumisumbo yakwe. ⁸ Bakabalenga ukuipununa, apo indimishabo shikabalukila; bonse abakababona bakapikunya imitwe yabo. ⁹ Abantu bonse bakatina elo bakalanda ificitwa ifyakra Lesa. Bea bakatontonkanya manomano pafyo ena acita. ¹⁰ Umulungami akasekelela muli Yahweh elo akoba muli yee; bonse abakololoka imitima bakaba necilumba muli yee.

Chapter 65

¹ Ku ng'omba nkalamba. Ilumbo. Ulwimbo lwakwa David. Kuli webo, Lesa mu Zion, ukulumbanya kwesu kulapembela; ifilayo fyesu fikafika kuli webo. ² Webo ulomfwa ipepo, abantu bonse bakesa kuli webo. ³ Ifyabubi fyaatwansha; pali bumpula mafunde bwesu, niwebo ukababelela uluse. ⁴ Alishuka umuntu uyo webo wasala ukumuleta mupepi kuli we pakwebati alekwikala mu mansa shobe. fwebo tukekuta ifyabune ifya mung'anda yobe, itempele lyobe ilyamushilo. ⁵ Mubulungami webo ukatwasuka mukucita ifintu fyakupapa, Lesa wepusukilo lyesu; bonse ababa kulutwe lwacalo elo nabo ababa ukutali kwishilya lya mumana batetekela webo. ⁶ Pantu niwebo wapangile impili no kushikosha, webo wewakaka namaka. ⁷ Niwebo utalalika ukubuluma kwakuba bamba, ukubuluma kwamaba, ne congo cabantu. ⁸ Abo abekala mucalo muncende umutali baba nomwenso pamulandu wafishininkisho ifyo ucita; ulalenga abakukabanga na kumasamba ukusansamuka. ⁹ Webo wisa mukufwaya icalo; ulacita pali sho; ucilenga ukuti cibe icikankala; imimana yakwa Lesa yalisulamo amenshi; ulapela abantu ifilyo uluntu wapekanya icalo. ¹⁰ Utumilonga twatuko twatapililwa nganshi; webo ulatentemuna utumilonga' bamolwa; webo ulabalenga ukunaka kumfula yakumima; ulapala nefimena pali fyena. ¹¹ Ulafwika umwaka nobune bobe, namunshila umupita itolokoshi lyenu mukonkoloka ifintu ifingi. ¹² Imilemfwe mumutololo ilatonya icime, elo notpili tulafwala insansa. ¹³ Imilemfwe yafwala umukuni; yafimbwapo ingano; fikopunda nensansa, elo fikoimba.

Chapter 66

¹ Ku ng'omba nkalamba. Ulwimbo, Ilumbo. Panga congo cansansa kuli Lesa, wecalo conse, ² Imba ubukata bweshina lyakwe; imbeni ubukata bweshina lyakwe. ³ Landeni kuli Lesa, "Alale ificitwa fyenu fyakutinya! Amaka yobe yakulu nganshi abalwani benu bakanakila kuli mwebo. ⁴ Icalo conse cikamushinshimuna elo cikamimbila; bakembila ishina lyenu." Selah ⁵ Iseni elo mubone imilimo yakwa Lesa; en wakutina mumilimo yakwe kubana baume bakwe. ⁶ Alyalwile bamba yaba inshila iyauma; bapitle mu mumana pamakasa; kulya eko twasansamukile muli yee. ⁷ Kumaka yakwe eukoteka umuyayaya; amenso yakwe yalabona pafyalo; mwileka bacisanguka balekuisumbula abene. Selah ⁸ Peleni amapalo kuli Lesa, mwebantu, lekeni ishiwi lyakulumbanya kwakwelilekumfwika. ⁹ Alatusunga fwebo, mufya mweo, elo ena tasuminisha amakasa yesu ukutelemuka. ¹⁰ Pantu webo, Lesa, walitwisha; webo walitwisha ngafilya besha silifa. ¹¹ Niwebo watuleta mwisumbu; wabika icisendo icakulema panuma shesu. ¹² Mwalenga abantu ukwenda pamtwe yesu; fwebo twalipita mumilimo na mumenshi, lelo walituleta muncende iya kutusha. ¹³ Nebo nkoisa ku ng'anda yobe namalamba yakoca; nkokupela ifilayo fyandi ¹⁴ ifyo imilomo yandi yalaile elo nakanwa kandi kallandile uluntu nali mukucula. ¹⁵ Nkatula kuli webo amalamba yakoca ayanama shakwina necena cakununkila ica kubasukusuku; nkatula ing'ombe ishilumeelo nembushi. Selah ¹⁶ Iseni elo mumfwe mwebo bonse mwebatina Lesa, elo nkolanda ifyo acita mu mweo wandi. ¹⁷ Nalilile kuli yee nakanwa kandi, elo nalimulumbenye no lulimi lwandi. ¹⁸ Ngacakwebati ati nalibwene

isambi, mumutima wandi, shikulu nga taumfwile kuli nebo.¹⁹ Lelo Lesa alingufwile icine cine; aliposeleko amano kwisiwi lyepepo lyandi.²⁰ Lesa apalwe, uyo uushasulile ipepo lyandi nangu icipangano cacishinka cakwe ukufuma pali nebo.

Chapter 67

Ku mukulu wa kubakemba; mufilamba fya nsale. Ilumbo, ulwimbo.¹ Lesa na be uwa luse kuli fwebo elo no kutpala no kulenga icinso cakwe ukubeka pali fwebo Selah² pakwe ati imibele yobe ingeshibikwa pa calo, ipusukilo lyobe munko shonse.³ Lekeneni abantu bamilumbanye, mwe Lesa; lekeneni abantu bonse bamilumbanye.⁴ Owe, lekeneni inko shisansamuke elo nokwimba pa nsansa, pantu mukapingula abantu no mulinganya elo no kuteka inko pa calo. Selah⁵ Lekeneni abantu bamilumbanye, mwe Lesa; lekeneni abantu bamilumbanye.⁶ Icalo cilimitile ubusomboshi bwaciko elo na Lesa, Lesa wesu, alitupalile.⁷ Lesa alitupalile, elo ne mpela sha calo shonse shila mucindika.

Chapter 68

Ku mukulu wa kubakemba; Ilumbo lyakwa Davidi, ulwimbo.¹ Lekeneni Lesa eme; lekeneni abalwani bakwe basalangane; lekeneni kabili abo abamupata bafulumuke ku cinso cakwe.² Ngefyo icushi cululuka, efyo bolulusheni; ifyo wax asungulka ku mulilo, efyo lekeneni balobe mu cenu cakwa Lesa.³ Lelo lekeneni abalungami basangalale; lekeneni basumbulwe ku cinso cakwa Lesa; lekeneni basangalale elo no kuba ne nsansa.⁴ Imbeni kuli Lesa! Imbeni amalumbo kwishina lyakwe! Lumbanyeni uyo uwendela ukupitila mupokapoka wa Mumana wa Yoda! Yahweh eshina lyakwe! Sangalaleni ku cinso cakwe!⁵ Wishi wa bakubula bawishi, kapingula wa bamukamfwilwa, ni Lesa muncende ya mushilo umo ekala.⁶ Lesa alabika aba beka mu lupwa; alafumya abafungwa no kwimba; lelo abo abapondoka bekala mu calo ca lukungu.⁷ Lesa, uluntu mwaishile kufuma ku bantu benu, uluntu mwaishile kuya mu cuswebebe, Selah⁸ icalo cali tutwime; ne myulu nayo yaishile kuponya imfula ku ceni cakwa Lesa, mu ceni cakwa Lesa uluntu aishile kwisa ku Sinai, mu ceni cakwa Lesa, Lesa wakwa Israeli.⁹ Mwebo, mwe Lesa, mwatumine imfula iingi; mwaishile kukoselesha icikwatwa cenu uluntu caishile kunaka.¹⁰ Abantu benu bekala mu cena; Mwebo, mwe Lesa, mwaishile kupela ukufuma mubusuma bwenu ku balanda.¹¹ Lesa aishile kupela ukupampamika, nabo bafibilishe bali bashilika abakalamba.¹² Imfumu sha bashilika shaishile kufulumuka, balifulumukile, elo na banakashi abali kulole pa ng'anda baishile kwakanya ifipe;¹³ amapindo ya nkunda yafimbwa na silfere, amasako yaiko na golide uubeka. Lelo bamo muli mwebo mwe bantu mulala panshi muncende ya fisama iya paanga.¹⁴ Uwamaka aishile kusalanganya imfumu kulya, cali kwati ni mfula ya kubuta uluntu yali kuloka pa Lupili lwa Samoni.

¹⁵ Ulupili ulukalamba calo ca mpili ica Bashani; ulupili ulutali calo ca mpili ica Bashani.¹⁶ Nindo ukololesesha mu lunkumbwa, webo we calo ca lupili ulutali, palupili ulo Lesa akabila pa cande akekala? Mucine, Yahweh akekalo umuyayaya.¹⁷ Amaceleta yakwa Lesa yaba amakana yabili, amakana pa makana; Shikulu aba muli bena mu ncende ya mushilo, nga pa Sinai.¹⁸ Mwali nina pa mulu; mwalitungulula abasha; mwalipokelela ifya bupo ukufuma mu baume, no kufuma fye kuli abo abalwile na mwebo, pakweba mwebo, Yahweh Lesa, engekala palya.¹⁹ Shikulu apalwe, uyo lyonse asenda ifisendo fyesu, Lesa uwaba lipusukilo lyesu. Selah²⁰ Lesa wesu ni Lesa uupususha; Yahweh ni Shikulu uyo uulingile ukutupusha ukufuma kumfwa.²¹ Lelo Lesa akoma ukupitila mu mitwe ya balwani bakwe, ukupitil mu ncende ya kumutwe ya mishishi iya abo abendela mu milandu pali Lesa.²² Shikulu aishile kulanda ati, "Nkabweshababwani bandi ukufuma ku Bashani; nkaba bwesha ukufuma muli bamba wa shika²³ pakweba ati mwingatoba abalwani benu, ukutumpika ulukasa lobe mu mulopa, elo pakweba ati indimi sha mbwa shenu shingakwata icakaniko ca shiko ukufuma mu balwani benu."²⁴ Bali bwene ukwima kwenu, mwe Lesa, ukwima kwa kwa Lesa wandi, imfumu yandi, mu ncende ya mushilo.²⁵ Bakemba ebaishile kubalilapo ukuya, abakusefya baishile kukonka pa numa yabo, elo pakati pali abakashana abataupwa balikulisha imitolilo.²⁶ Paleni Lesa mu ma ema; lumbanyeni Yahweh, mwebo mwebafuma mukamfukumfuku ka kwa Israeli.²⁷ Pali uwakubalilapo Benjamini, umukowa wa cepeshapo, eluntu intungulushi shakwa Yuda elo na bumba yabo, intungulushi shakwa Sebuluni elo ne ntungulushi shakwa Nafutali.²⁸ Lesa obe, we Israeli, alipampamike amaka yobe; sokolola amaka yobe kuli fwebo, we Lesa, nge wasokola mu nshita shapita.²⁹ Sokolola amaka yobe kuli fwebo ukufuma mwi tempele lyobe pa Yerusalemu, umo imfumu shileta ifya bupe kuli webo.³⁰ Pundisheni mu bulwi pa nama sha mpanga mu matete, pa bantu, ilyo ibumba lya ng'ombe ishilume elo, na bondo. Basebanyeni elo bapangeni ukumiletela ifya bupe; salanganyeni abantu abo batemwa ukubusha inkondo.³¹ Umwana mwanakashi wa mfumu akafuma mu Egypto; Kushi akangufyanya ukutambulula no kuboko kwakwe kuli Lesa.³² Imbeni kuli Lesa, mwebo mwe mabufumu ya pa calo. Selah imbeni isha malumbo kuli Yahweh,³³ kuli ye uyo uwendela pamulu wa myulu, isho ishabako ukufuma mu nshita shakale; boneni, asumbula ishiwi lyakwe na maka.³⁴ Ku kulenga amaka kuli Lesa; ubucindami bwakwe bwaba pali Israeli onse, elo na maka yakwe yaba mu lwelele.³⁵ Lesa, muli wakutinisha mu ncende shenu isha mushilo; Lesa wakwa Israeli-alapela ubukose elo na maka ku bantu bakwe. Apalwe Lesa.

Chapter 69

Ku mukulu wa kubakemba; uwabikwa ku Shoshanimu. Ilumbo lyakwa Davidi.¹ Mpususheni, mwe Lesa; pantu amenshi yalibikile umweo wandi mwabwafya.² Ndishikile mu tipa yashika. umo umutaba incende ya kutalamapo; ndishile mu

menshi yakushika, umo ilyenshi limfimbile. ³ Ni naka no kulila kwandi; umukolomono wandi ulyumine; amenso yandi yafilwa ulo nkololela pali Lesa wandi. ⁴ Abo abampata ukwabula umulandu balifulile ukucila umushishi ku mutwe wandi; abo abakamputulako, ukuba abalwani bandi ukwabula umulandu, ba maka; ifyo ntaibileko, mfwiwe ukubwesha. ⁵ Mwe Lesa, mwali shiba ubupuka bwandi, elo ne membu shandi tashafisama ukufuma kuli mwebo. ⁶ Mwileka abo abasubila muli mwebo balekeleshiwe pamulandu wandi, Shikulu Yahweh wamilalo; mwileka abo abamifwaisha baletwe mu kusekwa pamulandu wandi, mwe Lesa wakwa Israeli. ⁷ Pamulandu wenu nasanguka uwakukalipila; umusebanya walifimba icinso candi. ⁸ Nalisanguka umulendo ku ndume shandi, umweni ku bana baku ba mayo. ⁹ Pamulandu wakupimpa kwa ng'anda yenu yalindya, elo nokukalipila kwa abo abamikalipila kwali ponena pali nevo. ¹⁰ Uluntu naloseshe elo no kukanalya ifya kulya, bali ntukile. ¹¹ Uluntu naishile isaka nge cakufwala candi, naishile kusanguka cakulanda kuli bo. ¹² Abo abekala mumpongolo sha musumba balanda pali nevo; naliba ndi lwimbo kuli bacakolwa. ¹³ ¹⁴ Lelo pali nevo, ipepo lyandi ni kuli mwebo, Yahweh, pakashita mukasumina; njasukeni mucishinka cenu ice pusukilo. Mfumeni mu matipa, elo mwindeka nshike; lekeni nsendwe ukufuma kuli abo abampata elo no kumpususha mu menshi ya shika. ¹⁵ Mwileka ilyeshi lya menshi limfimbe, nangula mwileka ukushika ku ine. Mwileka icilindi cisale akanwa ka ciko pali nevo. ¹⁶ Njasukeni, mwe Yahweh, pantu icipangano ca cine cenu ca bune, pantu uluse lwenu pali nevo lwingi, bweleleni kuli nevo. ¹⁷ Mwifisa icinso cenu ku musha wenu, pantu ndi mu malangulushi; njasukeni bwangu. ¹⁸ Iseni kuli nevo kabli ndubuleni. pamulandu wa balwani bandi, peleni icilubulo pali nevo. ¹⁹ Mwalishiba ukukalipila kwandi, umusebanya wandi, no kusulwa kwandi; abalwani bandi bonse bali ku cinso candi. ²⁰ Ukukalipila kuli tobele umutima wandi; ndiswilemo no kufininwa; naishile kufwaya umo ku kusenda icilindi, lelo takwali nangu umo; naishile kufwaya abakunkoselesha, lelo takwali uyo nasangile. ²¹ Baishile kumpela sumu pa cakulya candi; mu cilaka candi baishile kumpela ifya kusasa ukunwa. ²² Leken ikebulo ku cinso cabo lisanguke iciteyo; uluntu batontokanya ukuti bali mubucingo, lekeni cisanguke iciliba. ²³ Leken amenso yabo ya fite pakweba bebona; elo lyonse bapange intungu shabo ukututuma. ²⁴ Pongololeni ukusangalala kwafye pali bo, elo lekeni icifukushi ca bukali bwenu cibasangwe. ²⁵ Leken incende shabo shibe fibolya; lekeni uuli onse eikala mu tenti yabo. ²⁶ Pantu bapakese uyo mwa tobele panshi. Baishile kubwekeshapo impendwa ya bukali iya abo balashilwe. ²⁷ Babepesheni ukucita amampulu panuma ya mampulu; mwi baleka ukwisa mukucimfya kwenu ukwabulungami. ²⁸ Leken bafumishiwe mwi buku lya mweo elo belembwa pamo na balungami. ²⁹ Lelo ndi mubusu elo uwabulanda; lekeni ipusukilo lyenu, mwe Lesa limbike pamulu. ³⁰ Nkalumbanya ishina lyakwa Lesa no lwimbo elo nkamusumbula na matotelo. ³¹ Ukulumbanya Yahweh kwa wamapo ukucila ing'ombe nagula ing'ombe ilume iyo iya kwata amasengo elo na mabondo. ³² Abamutembo balicibwene elo na basangalala; mwebo mwe bakabila Lesa, lekeni imitima shenu shikale. ³³ Pantu Yahweh alomfwa ababusu elo tasula abafungwa bakwe. ³⁴ Leken umulu elo ne calo fimulumbanye, ba bamba elo na conse icenda muli fyena. ³⁵ Pantu Lesa akapususha Sioni elo akakululula imisumba yakwa Yuda; abantu bakekala mulya elo bakacikwata nge cikwatwa. ³⁶ Abasha bakwe ba bana bakwe bakacipyana; elo na bonse abatemwa ishina lyakwe bakekala mulya.

Chapter 70

Ku mukulu waku bakemba. Ilumbo lyakwa Davidi; ku kuleta ku kwibukisha. ¹ Mpususheni, mwe Lesa! Yahweh, iseni bwangu elo no kunjafwa. ² Leken abo abesha ukusenda umweo wandi balengwe insoni elo no kusekwa; lekeni ba bwekelemo elo no kuletwa mukusekwa, abo abasekelela mu kukalipwa kwandi. ³ Leken ba bwekelemo pamulandu wa musebanya wabo, abo abalanda ati, "Aha, aha." ⁴ Leken abo bonse abamifwaisha basangalale elo no kusansamukila muli mwebo; lekeni abo abatemwa ipusukilo lyenu lyonse, "Leken Lesa asumbulwe." ⁵ Lelo ndimubusu elo umupina; angufyanyeni kuli nevo, mwe Lesa; muli bwa fwilisho bwandi elo mulamupususha. Yahweh, mwikokola.

Chapter 71

¹ Muli mwebo, Yahweh, emosanga ubutusho; mwileka ndengwe insoni. ² Mpususheni elo mfiseni mu bulungami bwenu; losheni ukutwi kwenu kuli nevo elo no kumpususha. ³ Beni kuli nevo ilibwe umwakufisama uko ekoningaya lyonse; mwalibika icipope ku kumpususha, pantu mulibwe lyandi elo icubo candi. ⁴ Mpususheni, mwe Lesa wandi, ukufuma ku kuboko kwa babifi, ukufuma ku kuboko kwabataba abalungami, elo abankalwe. ⁵ Pantu muli subilo lyandi, Shikulu Yahweh. Naliketekela muli mwebo ukutulafye ku bwaice bwandi. ⁶ Kuli mwebo nalitungililwa ukutulafye munda; ni mwebo mwebamfumishe munda ya bamayo; amalumbo yandi yakulaba lyonse ni pali mwebo. ⁷ Ndicilangililo ku bantu abengi; muli cubo candi icakukosa. ⁸ Akanwa kandi kakesushiwamo na malumbo yenu, akasuba konse no bucindami bwenu. ⁹ Mwimposa kumbi munshita ya bukote bwandi; mwimbutuka uluntu makayandi yafilwa. ¹⁰ Pantu abalwani bandi bkolanda pali nevo; abo abatamba ubwikashi bwandi balepangana pamo. Balanda ati, ¹¹ "Lesa na mulekelesha; mupepekeni elo no kumusenda, pantu takuli nangu umo uwakupusha." ¹² Mwe Lesa, mwiba ukutali na nevo; mwe Lesa wandi, endesheni ukungafwa. ¹³ Leken balengwe insoni elo no kubonaula, abo ababa ubunte bwabufi ku mweo wandi; lekeni bafimbwe no kukalipilwa elo no kusebana, abo abafwaisha ukunkalifya. ¹⁴ Lelo nkasubila lyonse muli mwebo elo no kumilumbanya ukucilishapo. ¹⁵ Akanwa kandi kakalanda pabulangami bwenu elo ne pusukilo lyenu akasuba konse, nangula nshingalishibisha. ¹⁶ Nkesa ne ficitwa fya maka ifyakwa Shikulu Yahweh; nkalenga ukulumbula ubulungami bwenu, ubwenufye capwa. ¹⁷ Mwe Lesa, mwalimfunda ukufumafye ku bwaice bwandi; nangufye ni pali nomba ndalanda ificitwa fyenu ifyabune. ¹⁸ Mucine, nangufye uluntu nakota elo mutwe-wamfwi, mwe Lesa, mwimposa, ngefyo ndanda

ubukose bwenu ku kunkulo ikakonkapo, amaka yenu ku uuli onse uukoisa.¹⁹ Kabili no bulungami bwebu bwine, mwe Lesa, bwali lepesha; mwebo mwe bacita ifintu ifikulu, mwe Lesa, ni nani waba nga mwebo?²⁰ Mwebo mwebandenga ukubona amafya ayengi mukatupuputula na kabili elo mukatubweshana nakabili ukufuma mucalo ca shika.²¹ Lekenimukushe ubucindami bwandi; mweleni nakabili elo no kunkoselesha.²² Nkapela nakabili ukutasha kuli mwebone cilimba ca kucetekela, mwe Lesa wandi; kuli mwebo nkemba inyimbo ne cilimba, Uwa Mushilo wakwa Israeli.²³ Imilomo yandi ikapunda no kusekelela uluntu naimba amalumbo kuli mwebo-nangufye mweo wandi, uo mwalubula.²⁴ Ululimi lwandi lukalanda nalo pabulungami bwenu akasuba konse; pantu balibikwa mukusekwa elo no kufungana, abo abafwaisha ukunkalimfya.

Chapter 72

Ilumbo lyakwa Solomoni.¹ Peleni imfumu icipope cabulungami, mwe Lesa, ubulungami bwenu ku bana baume ba mfumu.² Lekenim apingule abantu benu no bulungami elo abapina benu no mulinganya.³ Lekenim ipili shilete umutende pa bantu; lekeni utupili tutele ubulungami.⁴ Lekenim apingule abapina babantu; lekeni apushe abana bababusu elo nokutobaula mutupimfya uupakasa.⁵ Lekenim bamcindike ulo akasuba kaliko, elo epofye umwenshi watwalilila ku nko shonse.⁶ Lekenim ese panshi kwati mfula kwati canicaputulwa, kwati bungululu ubo ubukotapilila pa calo.⁷ Lekenim umulungami atunguluke mu nshiku shakwe, elo lekeni pabe ukufula kwa mutende mpaka umwenshi ukalobe.⁸ Lekenim akwate amaka ukufuma kuli bamba ukufika kuli bamba, elo ukufuma ku Mulonga ukufika ku mpela sha calo.⁹ Lekenim abo abekala mu ciswebebe bafukame ku cinso cakwe; lekeni abalwani bakwe bolulukwe kwati lukungu.¹⁰ Lekenim imfumu sha ku Tashishi elo ne shaku fishi shipelemukutasha; lekenim imfumu shaku Sheba elo na Seba batule ifya bupe.¹¹ Mucine, lekenim ifmu shonse shiwe panshi ku cinso cakwe; lekenim inko shonse shimubombele.¹² Pantu alafwa umuntu umubusu uuli elo no muntu umupina uutakwata kafwa umbi.¹³ Alikwata uluse pa mupina elo no mubusu, elo alapususha imyeo sha bantu ababusu.¹⁴ Alalubula imyeo shabo ukufuma kububifi elo no nkalwe, elo imilopa shabo shalicindama ku cinso cakwe.¹⁵ Lekenim abe no mweo! Lekenim golide ya ku Sheba ipelwe kuli ye. Lekenim abantu lyonse ba mupepeleko; Lekenim Lesa amupale akasuba konse.¹⁶ Lekenim pabe ukufula kwa ng'ano mu calo; pa mulu wa mpili lekenim pabe amabimbi ya fitwalo. Lekenim ifisabo fya ciko fibe kwati Lebanoni; lekenim abantu batunguluke mu micumba kwati canicapumpanga.¹⁷ Lekenim ishina lyakwe libelelele umuyayaya; lekenim ishina lyakwe likonkanyepo kwati kasuba; lekenim abantu bapalilwe muli ye; lekenim inko shonse shi mwite uwapalwa.¹⁸ Lekenim Yahweh Lesa, Lesa wakwa Israeli, apalwe, uo eka uucita ifintu fyabune.¹⁹ Lekenim ishina lyakwe ilyabukata li palwe umuyayaya, elo lekenim icalo conse cisulwemo no bukata bwakwe. Ameni elo Ameni.²⁰ Amapepo yakwa Davidi umwana mwaume wakwa Yese yapwa.

Chapter 73

Ilumbo lyakw Asafu.¹ Mucine Lesa wa bune kuli Israeli, kuli abo abaololoka umutima.² Lelo pali nebo, amakasa yandi yafwaile ukutelela; amakasa yandi yalifwaile ukutelela ukufuma panshi yandi³ pamulandu nali nolunkumbwa lwa kuitutumuna uluntu naishile kubona ubunonshi bwa mubifi.⁴ Pantu tabakwata ubukali mpaka imfwa shabo, lelo balikosa elo no kulya bwino.⁵ Bantungwa ukufuma kufisendo fya baume bambi; tabacushiwa nga baume bambi.⁶ Icilumba cilabafimba kwati cakufwala ca mumukoshi ukushinguluka umukoshi wabo; ububifi bubafimba kwati mwingila.⁷ ukufuma muli ubo ubupofi bwaifyo mufuma ulubembu; ububifi bupita mumtima shabo.⁸ Balapumya elo no kulanda bubububi; mukuyumfwa kwabo balatinya ukutitikishiwa.⁹ Bateya utunwa twbo pa muyulu, elo indimi shabo shipita mu calo.¹⁰ Eico abantu bakwe babwela kuli bo elo amenshi ayengi yalikamwamo.¹¹ Balanda ati, "Bushe Lesa eshiba shani?"¹² Lolesheni; aba bantu nimbifi; lyonse baba abacenjela, bakankala elo abakankala bacilishamo.¹³ Mucine pafye uko nasungulilila umutima wandi elo no kusamba amaboko yandi muli bukaele.¹⁴ Pantu akasuba konse nalipakaswa elo no kukalipilwa cila lucelo.¹⁵ Nga nalilanda ati, "Nkalanda ifi fintu," eluntu nga libembele ino nkulo ya bana bobe.¹⁶ Nangua njeshu ukwishiba ifi fintu, cali shuple kuli nevo.¹⁷ Eluntu naishile kuya umwa mushilo mwa kwa Lesa elo naishile kwishiba ubuyo bwabo.¹⁸ Mucine mu babika mu ncende shakutelela; mubabweshana panshi ku kucenwa.¹⁹ Ifyo baishile kusanguka iciswebebe mukashitafye akanono! Baishile kwisa ku mpela elo baishile kupwamukutina kwakwa kupapa.²⁰ Baba kwati ciloto ulo umo ashibuka; Shikulu, uluntu mwaima, tamwa katontonkanyepo icili conse pali ifi filoto.²¹ Pantu umutima wandi wali no bulanda, elo nalicenwe mukati.²² Ntaishibe elo nalibulisha ukwiluka; nali nge nama yafye ku cinso cobe.²³ Lelo mba na mwebo lyonse; mwikata ukuboko kwandi ukw kukulyo.²⁴ Mukantungulula na mano yenu elo panuma yaifyo mpokeleleni ku bukata.²⁵ Ni nani nakwata mu mulu lelo ni mwebo? Takwaba nangu umo pa calo uyo uonkabila lelo ni mwebo.²⁶ Umubili wandi elo no mutima wandi fikulu ifinake, lelo Lesa ebukose bwandi bwa mutima wandi elo icakaniko candi umuyayaya.²⁷ Abo ababa ukutali na mwebo bakaloba; mukonaula bonse abo abataba bacishinka kuli mwebo.²⁸ Lelo palwandi, ico nkabila ku kumanya Lesa. Nalipanga Shikulu Yahweh icubo candi. Nkalanda ificitwa fyenu fyonse.

Chapter 74

Mashicili wakwa Asafu.¹ Mwe Lesa, nindo mwatukanina umuyayaya? Nindo icipyu cenuabela pa mpanga sha mulemfwe wenu?² Ibukisheni abantu benu, abo mwapangile munshita shakale, umutundu uyo mwalubula ku kuba

icikwatwa cenu, elo Ulupili wa Sioni, uko mwikala. ³ Iseni no kulolesha ukunoika ukwapwllika, bonse ubonaushi ubo umulwani mu ncende ya mushilo. ⁴ Abalwani benu babuluma pakati pakati ka ncende mwa sala; balibika ulunga lwa bulwi. ⁵ Balibika kale isembe kwati ni mumushitu wakutikama. ⁶ Balisanaula elo no kutobaula fuonse ifintu; bafitobauwile na masembe elo na masando. ⁷ Babika incende ya mushilo yenu pa mulilo; balikowesha umo mwikala, ukuciponya panshi. ⁸ Baishile kulanda mu mitima yabo ati, "Tukafyonaula fyonse." Baishile koc shonse incende shakukumaninao mu calo. ⁹ Tatubona ifilangililo nakalya; takwaba kasesema nakalya, elo takuli nangu umo uwaishiba ilyo ici cikapwa. ¹⁰ Ni nshitanshi, mwe Lesa, ilyo umulwani akaposa umusalula pali mwebo? Bushe umulwani akatwalilila ukupontela inshina lyenu umuyayaya? ¹¹ Nindo mukobwesha ukuboko kwenu kunuma, ukuboko kwenu ukwa kukulyo? Fumyeni ukuboko kwenu ukwa kukulyo ukufuma mu mwingila wenu elo no kubonaula. ¹² Lelo Lesa aba ni mfumu yandi ukufumafye munshita shakale, ukuleta ipusukilo pa calo. ¹³ Mwapatwile bamba ku bukose bwenu; mwapatwile imitwe ya fishimweshimwe fyapali bamba mu menshi. ¹⁴ Mwapatwile imitwe ya ba Lebietani; mwaishile kumulisha kuli abo abekala mu ciswebembe. ¹⁵ Mwishile kwisula utumfukumfuku elo ne milonga; mwishile kukamya utumana. ¹⁶ Akasuba kenu, elo no bushiku bwenu nabo; mwabika akasuba elo no bushiku mu ncende. ¹⁷ Mwalibika shonse imipika sha calo; mwalipanga ulusuba elo no mupepo. ¹⁸ Ibukisheni ifyo umulwani abika umusalula pali mwebo, mwe Yahweh, elo ne fyo ifipuka fya abantu fipontela ishina lyenu. ¹⁹ Mwipela umweo wa kunda yenu ku nama sha panga. mwilaba umuyayaya umweo wa bantu batitikishiwa. ²⁰ Ibukisheni icpangano cenu, pantu incende sha fikta isha calo mwafula incende sha bunkalwe. ²¹ Mwileka abatitikishiwa babwelulike mu musebanya; lekeni abapina elo na batitikishiwa balumbanye ishina lyenu. ²² Imeni, mwe Lesa; cingilileni ubukata bwenu; ibukisheni ifyo ifipuka fimituka akasuba konse. ²³ Mwilaba ishiwi lya balwani benu nangu ukubuluma kwa abo abakankanyapo ukubifya.

Chapter 75

Ku mukulu wa kuba kamba; uwabikwa ku Ali Tasheti. Ilumbo lyakwa Asafu, ulwimbo. ¹ Twapela ukutotela kuli mwebo, mwe Lesa; twapela ukutotela, pantu musokolola iceni cenu; abantu balanda pamilimo yenu iyakupapusha. ² Pa nshita iyontwa nkapangula mu mulinganya. ³ Nangula icalo elo na fyonse ifya bamo fitutuma mu kutima, napampamika ifidhintililo fyacalo. Selah ⁴ Naishile kulanda ku wakatutumushi ati, "Wiba nakatutumushi," elo na kumubifi ati, "Wisumbula isengo. ⁵ Wisumbula isengo lyobe ku mulu; wilanda no mukoshi wa miponto." ⁶ Tacafuma ku kabanga nangula ukufuma kumasamba, elo kabili tacafuma mu ciswebembe uko ukusumbulwa kufuma. ⁷ Lelo Lesa ni kapingula; alaponya elo no ku sumbula. ⁸ Pantu Yahweh aikata mu kuboko kwakwe ulukombo lwa mwanganshi wabila, uyo uwasankanishiwa ne fyakununkila, elo no pongolwela panshi. Mucine bonse ababifi ba mu calo bakaunwa ukufika na kwi pompela lya ku lekeleshako. ⁹ Lelo nakankanyapo ukulanda ifyo mwa cita; nkemba isha malumbo kuli Lesa wakwa Yakobo. ¹⁰ Alanda ati, "Nkaputula yonse amasengo ya babifi, lelo amasengo ya balungami yakasumbulwa."

Chapter 76

Ku mukulu waku bakemba, pa filimba fya nsale. Ilumbo lyakwa Asafu, ulwimbo. ¹ Lesa aliilenga ukwihibikwa mu Yuda; ishina lyakwe likalamba mu Israeli. ² Itenti lyakwe lyaba mu Salemu; incende yakwe iya kwikalamo yaba mu Sioni. ³ Kulya eko atoba imifiwi ya mata, inkwela, ulupanga, elo ne fyanso fimbi ifya nkondo. Selah ⁴ Ulubengeshima bwino elo no ksookolola ubukata bobe, ulo ukoikila ukufuma mu mpili, umo uwaipaya abalwani bobe. ⁵ Abakucenjela imitima balilobe; balilele utulo. Bonse abashilika bali ukwabula abakubafwa. ⁶ Ku kukalipila kwenu, mwe Lesa wakwa Yakobo, bonse babili kensha elo na kabalwe balilele utulo. ⁷ Mwebo, ee mwebo, mufwile ukutinwa; ni nani engatalama ku cinsu cenu uluntu mwafulwa? ⁸ Ukufuma ku mulu mwalipanga ubupingushi bwenu ukumfwika; icalo calitinine elo no kwikala tondolo ⁹ uluntu mwebo, Lesa, mwaishile kwima no kupampamika ubupingushi elo ku kupusha bonse abatitikishiwa abamucalo. Selah ¹⁰ Mucine ubukali bwa bupingushi bwenu pa bantu bukamiletela amalumbo; mwaliipekanishisha mwebene ifya shala ku bukali bwenu. ¹¹ Pageni imilapo kuli Yahweh Lesa wenu elo no kuisunga. Leken uyo onse uwa musinguluka alete ifya bupe kuli ye uwalinga ukutinwa. ¹² Aputaula umupashi wa bana banakashi bamfumu; atinwa ku mfumu sha pacalo.

Chapter 77

¹ Ku mukulu wa kubakemb; panuma wa musango wakwa Yedutuni. Ilumbo lyakwa Asafu. Nkakuta ne shiwi lyandi kuli Lesa; nkakuta ne shiwi lyandi kuli Lesa, elo na Lesa wandi akangufwa. ² Mu bushiku bwa bwafy bwandi naishile kufwaya Shikulu; ubushiku naishile kutambulula amaboko yandi, elo tayanakile. Umweo wandi walikene ukukoseleshiwa. ³ Naishile kutontonkanya pali Lesa uluntu nalikuteta; Naishile kutontonkanya pali ye uluntu naishile kunaka. Selah ⁴ Mwaishile kwikata amenso yandi ayaisukwa; nalishupikwe ukulanda. ⁵ Naishile kutontonkanya panshiku shakale, pa nshita sha pita. ⁶ Ubushiku naishile kwibukisha ulwimbo naimbilepo. Naishile kutontonkanya mu kucenjela elo nokweshia ukwishiba ifya citikile. ⁷ Bushe Shikulu akonkana umuyayaya? Ulo takondanga ukubekwa nakalya? ⁸ Bushe icpangano cachine cakwe calilila umuyayaya? Mushe icilayo cakwe caliponenena umuyayaya? ⁹ Bushe Lesa alilaba ukuba uwakusenamwina? Bushe icippyu cakwe calisala inkumbu shakwe? Selah ¹⁰ Naishile kulanda ati, "Ubu bulanda bwandi: ukupilibika kwa kuboko kwa kukulyo kwakwa Wa Pulishamo pali fwebo." ¹¹ Lelo nkebukisha ificitwa fyenu, mwe

Yahweh; ntontonkanya pa ficitwa fyenu ifya bune ifya kale.¹² Nketetula fyonse ificitwa fyenu, elo nkalafitontonkanyapo.¹³ Imibele yenu, mwe Lesa, ya mushilo; mu lungu ndo twingalinganya kuli Lesa wesu uwakula?¹⁴ Ni mwebo Lesa uucita ifipapwa; mwali sokolola ubukose bwenu mu bantu.¹⁵ Mwaishile kupela abantu benu ukucimfya ku maka yenu ayakalamba- abana bakwa Yakobo elo na Yosefu. Selah¹⁶ Amenshi yali mibwene, mwe Lesa; amenshi yali mibwene, elo yalitinine; ukushika kwali tutwime.¹⁷ Amakumbi yaishile kupongolwela amenshi panshi; amakumbi ya mulwelele yaishile kupela ishiwi; imifwi yenu yaishile kupupuka.¹⁸ Ishiwi lya nkuba lyenu lyaishile kumfwika mu mwela; ukubyasha kwaishile kubutisha isonde; icalo caishile kututuma elo no kusunkanishiwa.¹⁹ Inshila shenu shaishile kupita pali bamba elo ne mibele yaishile kupita pa menshi, lelo amakasa yenu yali bonwa.²⁰ Mwaishile kutungulula abantu benu kwati mukuni ku kuboko kwakw Mose elo na Aaroni.

Chapter 78

Masicili wakwa Asafu.¹ Umfweni ukufunda kwandi, mwe bantu bandi, kutikeni ku mashiwi ya mukanwa kand.² Nkoisula akanwa kandi mu milumbe; nkemba ulwa pafintu fya fisama ifya kunuma.³ Ifi efintu twaumfwa elo no kusambilila, ifintu ifyo ifikolwe fyesu fya tweba.⁴ Tatwakaffise ku bana babo. tukeba inkulo ikakonkapo pafipapwa Yahweh acita, ubukose bwakwe, ne fipapwa fyafiko ifyo acita.⁵ Pantu alipampamika icipangano capampamikwa muli Yakobo elo alisonta ifunde mu Israeli. Aishile kukonkomesha ifikolwe fyesu ukutti bafwile ukuyafunda ku bana babo.⁶ Aishile kukonkomesha ici pakwebati uluko ulukoisa lwingeshiba ifipope, abana batalafyalwa, abafwile ukubeba mukwebasha ku bana babaofye.⁷ Eluntu bakabika isubilo lyabo muli Lesa elo no kunalaba ificitwa lelo ukusunga amafunde.⁸ Eluntu bekaba nge fikolwe fyabo, abo abataleme imitima elo uluko lwakupondoka, uluko ulu imitima tayali iisuma, elo ulu impashi tayaipeshe elo ne cishinka kuli Lesa.⁹ Abena Efulemu balibatashishe ne mifwi, lelo baishile kubwela pa bushiku bwa bulwi.¹⁰ Tabasungile icipangano na Lesa, elo balikene ukunakila ifunde lyakwa.¹¹ Baishile kulaba ificitwa fyakwe, ifintu ifisuma ifyo abalanga.¹² Baishile kulaba ifintu fyabune aishile kucita mu menso ya fikolwe fyabo mu calo ca Egypto, mu calo ca Soani.¹³ Aishile kupatula bamba elo no kubatungulula kwi shilya; aishile kupanga amaenshi ukutalama kwati¹⁴ fibumba. Munshita ya kasuba aishile kubatungulula ne kumbi elo ubushiku bonse no lubuto lwa mulilo.¹⁵ Aishile kutoba amabwe mu ciswebebe, elo aishile kupapela amenshi ayengi, akumanina ukwisusha bamba wakushika.¹⁶ Aishile kulenga utumfukumfuku ukufuma mwilibwe elo aishile kupanga amenshi ukufula kwati milonga.¹⁷ Lelo bakonkenyepofye ukubemubembukila, ukupondokela Uwapulishamo mu ciswebebe.¹⁸ Baishile kukalifya Lesa mu mitima shabo pakwipusha pa fyakulya ku kupwisha insala yabo.¹⁹ Baishile kulanda pali Lesa; baishile kulanda ati, "Bushe Lesa mucine kuti atubikila itebulo mu ciswebebe?"²⁰ Boneni, uluntu aishile kuma mwilibwe, amenshi yaishile kpomoka elo no tumfukumfuku twaishile kulongoloka. Lelo bushe kuti atupela umukate? Bushe kuti apela inama ku bantu bakwe?"²¹ Uluntu Yahweh aishile kumfwa ici, alifulilwe; eico umulilo wakwe waishile koca pali Yakobo, elo no bukali bwakwe bwaishile kutaasha Israeli,²² pantu tabacetekele muli Lesa elo tabacetekele mwi pusukilo lyakwe.²³ Lelo aishile kukonkomesha imyulu elo no kwisula ifibi fya mu mulu.²⁴ Aishile kulokesha mana pali bo ku kulya, elo aishile kubapela ifisabo ukufuma mu mulu.²⁵ Abantu balilile umukate waku bamalaika. aishile kubatamina ifyakulya ifingi.²⁶ Aishile kulenga umwela wa kukabanga ukupupa mu mulu, elo ku maka yakwe aishile kutungulula umwela wa kukapinda ka kukulyo.²⁷ Aishile kulokesha inama pali bo kwati lukungu, ifyoni ifingi kwati mucanga wa pali bamba.²⁸ Fyaishile kupona pakati ka nkambi yabo, ukushinguluka yonse amatenti yabo.²⁹ Eico balilile elo balikutile. Aishile kubapela ifyo balikukabila.³⁰ Lelo tabali tabalaikuta; ifyakulya fyabo fyali ficili mutunwa twabo.³¹ Ubukali bwakwa Lesa bwaishile kubataasha elo no kwipaya bakosesha muli bo. Aishile kutentemusha abalumendo ba mu Israeli.³² Nangu pali ifi, baishile kukonkanyapo ukubembuka elo tabacetekele ificitwa fyakwe ifisuma.³³ Eico Lesa aishile kwififya inshiku shabo; imyaka yabo shaishile kwisulamo no mwenso.³⁴ Lyonse ilyo Lesa abakalifya, balikutampa ukumufwaisha, kabili bali kubwela elo nokulolenkena naye.³⁵ Balikwibukisha ukuti ;esa ali elibwe lyabo elo Lesa Wapulishamo ali ekapususha wabo.³⁶ Lelo balikumulufyanya no tunwa twabo elo no kubepa kuli na mashiwi yabo.³⁷ Pantu imitima yabo tyali iyakuipesha kuli ye ukufikapo, elo tabali abacishinka ku cipangno cabo.³⁸ Lelo ena, pakuba uwaluse, ishile kwelela amampulu yabo elo tabonawile. Eee, imiku ingi alikwebasha ubukali bwakwe elo talikukumaula ubukali bwakwe.³⁹ Aishile kwibukisha ukuti bapangilwe ne mibili, umwela uyo uupitafye elo uutabwela.⁴⁰ Miku inga baishile kumupondokela mu ciswebebe elo no kumukalifya mu ncende iyi tafyala!⁴¹ Nakabili elo nakabili baishile kukalifya Lesa elo no kulufyanya uwa Mushilo wakwa Israeli.⁴² Tabatontonkenye pamaka yakwe, ifyo abapuswishe ukufuma kumulwani⁴³ uluntu apangile ifipapwa fya filangililo fyakutinya mu Egypto elo ne fisungusho mu ncende ya Soani.⁴⁴ Aishile kwalusha umumana wa bena Egypto umulopa pakweba ati tabenganwamo ukufuma mu tumfukumfuku twabo.⁴⁵ Aishile kutuma balunshi abo ababonawile elo ne fyula ifyo ifya tebelele icalo cabo.⁴⁶ Aishile kupela ifilimwa fyabo ku fipaso elo ukubomba kwabo kuli bamakanta.⁴⁷ Aishile konaula imyangashi yabo ne fishishi elo ifimuti fya sycamore ne fishishi ifingi.⁴⁸ Aishile kulokesha ifishishi pa ng'ombe shabo elo ne nkuba iikalamba aishile kuwa pafitekwa fyabo.⁴⁹ Icifukushi ca bukali bwakwe caishile kuba pali bo. Aishile kutuma ubukali, icifukushi, elo no bwafya kwati ni ntumi ishile ubusanso.⁵⁰ Aishile kulinganya inshila ya bukali bwakwe; tabalekele uku kanafwa lelo aishile kubapela ku cikuko.⁵¹ Aishile kwipaya amabeli ya mu Egypto, amabeli ya bukose bwabo mu tenti yakwa Hamu.⁵² Aishile kutungulula abantu bakwe kwati ni mpanga elo no kubatungulula ukupita mu ciswebebe kwati mukuni.⁵³ Aishile kubatungulula mubucingo elo abakubula umwenso, lelo bamba aishile kutinya abalwani babo.⁵⁴ Aishile kubaleta ku mupaka wa calo cakwe

icamushilo, ku lupili lwakwe ulo ukuboko kwakwe ukwa kukulyo kwapokele.⁵⁵ Aishile kutamfya inko ukufuma ku cinso cabo elo no kubapangila icikwatwa cabo. Aishile kupela umutundu wakwa Israeli mu tetnti yabo.⁵⁶ Lelo baishile kukalifya elo kucusha Lesa wa Pulishamo elo tabasungile na mafunde yakwe.⁵⁷ Tabali abacishinka elo baishile kucita ifyabupumulushi kwati ni bawishibo; bali nga bantu bashingacetekelwa kwati mufwi wakonaika.⁵⁸ Pantu bali mulengele ukufulwa ne ncende shabo sha pamulu elo no kumulenga ukufulwa kwa kalumwa no tulubi twabo.⁵⁹ Uluntu Lesa aishile kumfwa ici, alifulilwe elo no kukanininafye Israeli.⁶⁰ Aiahile kusha incende ya mushilo iya ku Shilo, itenti umo ikale mu bantu.⁶¹ Aishile kusuminisha ubukose bwakwe ukusendwa elo no kupela ubukata bwakwe mu maboko ya mulwani.⁶² Aishile kupela abantu bakwe ku lupanga, elo alifulilwe ne cakupyana cakwe.⁶³ Umulilo waishile konaula aabalumendo babo, elo na bakashana tabakwete inyimbo sha pabwina.⁶⁴ Bashima pepo babo baishile kufwa kulupanga, elo na bamukamfwilwa babo tabalilile.⁶⁵ Eluntu Shikulu aishile kubuka kwati untu afuma mutulo, kwti mushilika uwapunda pamulandu wa mwangashi.⁶⁶ Aishile kubwelulusha abalwani bakwe; aishile kubabika ku nsoni sha muyayaya.⁶⁷ Aishile ku kana itenti lyakwa Yosefu, elo tasalile umukowa wakwa Efulemu.⁶⁸ Aishile kusala umukowa wakwa Yuda elo no Lupili lwa Sioni ulo atemenwe.⁶⁹ Aishile ku kukula incende ya mushilo yakwe nge myulu, kwati calo ico apampamika umuyayaya.⁷⁰ Aishile kusala Davidi, umusha wakwe, elo no kumufunya mwikola lya mpanga.⁷¹ Aishile kumufumya umwakupapa na baice bakwe, aishile kumuleta ukuba kacema wakwa Yakobo, abantu bakwe, elo abakwa Israeli, icikwatwa cakwe.⁷² Davidi aishile kubacema na bucishinka bwa mutima wakwe, elo aishile kubatungulula no kusalapuka kwa maboko yakwe.

Chapter 79

Ilumbo lyakwa Asafu.¹ Mwe Lesa, inko isheni shilishile mu cikwatwa cenu; balikoweshe itempele lyenu ilya mushilo; balibweshe Yerusalemu mu ncende iyabongolokwa.² Balipele imibili yakufwa ifya basha benu nge cakulya ku fyonni fya mulwelele, imibili ya bacine benu ku finama fya pa calo.³ Balisumisha imilopa yabo kwati menshi ukushinguluka Yerusalemu, elo takwali nangu umo uwakushika.⁴ Tulisangukile icakusekwa ku bena mupalamano besu, ukusekwa elo no kupumya kuli abo abatushinguluka.⁵ Kufi lilali, mwe Yahweh? Mukekallila ne cipyu umuyayaya? Kufika lilali ulo icipyu ca kalumwa cenu cikalapya kwapya kwati mulilo?⁶ Pongolweleni icipyu cenu panko isho ishitamishiba elo na pa mabufumu iyatakuta pe shina lyenu.⁷ Pantu balyonaula Yakobo elo no kulifya imishi yakwe.⁸ Mwiikatlilila imemba sha fikolwe fyesu pali fwebo; lekeni imicitile yenu iya luse ise pali fwebo, pantu tuli panshi.⁹ Twafweni, mwe Lesa we pusukilo lyesu, pa mulandu wa bukata bwe shina lyenu; tupususheni elo no kwelela imemba shesha pa mulandu we shina lyenu.¹⁰ Nindo inko shingalalandila ati, "Ali kwisa Lesa wabo?" Leken i umulopa wa basha benu uyo uwasumine ulambulwe pa nko kucinsu cenu.¹¹ Leken i ukuteta kwa bafungwa kwise kucinsu cenu; na bukalamba bwa maka yenu sungen abana bamfwa abamweo.¹² Balambulen i mu tanta ya fyalo fya tupalama imiku cine lubali ukucila pa musalula uyo bali kutusalula, mwe Shikulu.¹³ Eico fwebo fwe bantu benu elo impanga sha mulemfwe tukampela amatotelo umuyayaya. Tukalanda amalumbo yenu ku nkulo shonse.

Chapter 80

Ku mukulu wa kubakemb, uwabikwa ku musango wa ku Shoshanimu Eduti. Ilumbo lyakwa Asafu.¹ Pepeka amatwi, we kacema wakwa Israeli, webu weutungulula Yosefu kwati mukuni; webu wewikala ukucila pali kerubi, bengeshima pali fwebo!² Ku cinso cakwa Efulemu elo na Benjamini elo na Manase, kumbaula amaka yobe; isa no kutupususha.³ Lesa, tubwekeshopo; panga icinsu cobe ukubengeshima pali fwebo, elo twalapusuka.⁴ Yahweh Lesa wa milalo, mukafulwa ukufika lilali pa bantu benu uluntu bapepa?⁵ Mulibalishishe umukate wa filamba elo no kubapela ifilamba ku kunwa mu bwingi ubukalamba.⁶ Mwalitupanga fimo pa bena mupalamano benu ku kulakilapo, elo na balwani besu balaseka pali fwebo abene.⁷ Lesa wamilalo, tubwekeshenipo; lengeni icinsu cenu ukubengeshima pali fwebo, elo tukapusuka.⁸ Mwaishile kufumya umwangashi ukufuma mu Egypto; mwaishile kutamfya inko elo nokucilimbula.⁹ Mwaishile kuwamya icalo pali cena, caishile kusenda umushila elo no kwisusha icalo.¹⁰ Impili shaishile kufimbwa ne cinteelwe cashiko, bakeda bakwa Lesa ku misambo ya ciko.¹¹ Caishile kutuma imisambo ya ciko ukufika fye na kuli bemba elo ne mishila yaciko ku mumana wa Eufate.¹² Nindo utobawilile ifibumba fya ciko pakweba ati onse uukopita mu musebo engaswako ifisabo fya ciko?¹³ Iciswango camu mushitu waishile kucitobaul, elo ne finama fya mpanga fyaishile kulilapo.¹⁴ Bwelulukeni, mwe Lesa wa milalo; lolesheni panshi ukufuma mu mulu elo nokulolekeshela elo sungeni bwino umwangashi.¹⁵ Uyu emushila uyo ukuboko kwenu ukwa kukulyo kwa limbile, imishila uyo mwapangile ukukula.¹⁶ Ulyocelwe elo no kuputulwa panshi; balilobe pamulandu wa kukalipila kwenu.¹⁷ Leken i ukuboko kwenu kube pa mwaume uwa kukuboko kwa kukulyo, pa mwana mwaume wa mwaume uyo mwapanga ukukosa mwebene.¹⁸ Eluntu tatwakabweluluke ukufuma kuli mwebo; tupuputuleni, elo tukakuta pe shina lyenu.¹⁹ Yahweh Lesa wa milalo, tubwekeshenipo; pangeni icinsu cenu ukubengeshima pali fwebo, elo tukapusuka.

Chapter 81

Ku mukulu wa kubakemba; pali Giti. uwa kwa Asafi.¹ Imbeni mu kukosha kuli Lesa ubukoes bwesu; pundisheni ne nsansa kuli Lesa wakwa Yakobo.² Imbeni ulwimbo no kulisha insombo, lisheni, bune bune amasese ne nsango.³ Lisheni

ipenga pa bushiku bupya ubwa mwenshi; pa bushiku bwa kuboneka kwa mwenshi onse, uluntu ubushiku bwa mutebeto wesu bwatampa. ⁴ Pantu eli efunde kuli Israeli, cipope ca kupelwa kuli Lesa wakwa Yakobo. ⁵ Acibikile nge cebo muli Yosefu uluntu ena aishile kuya mukulwisha icalo ca Egypto, uko nebo naile kumfwa ishiwi ilyo ntaishibile. ⁶ "Nebo naliseseshe icisendo ukufuma pakubeya kakwe; amaboko yakwe yalilubikile ukufuma mukwikata umuseke. ⁷ mukumumanama kobe webo waishile kukuta, na nebo nalikwafwile; nebo nalikwasukile ukufuma mukubulukuta kwa kufita kwe kumbi. Nebo nalikweshe pa mesnhi ya Meriba. Selah ⁸ Umfweni, mwe bantu bandi, pafyo nebo nalamisoka, mwe bena Israeli, nga mwaumfwa kuli nebo! ⁹ Tekuti mube umulungu uweni muli mwebo; mwebo tamufwile ukupepa imilungu imbi. ¹⁰ Ni nebo Yahweh Lesa wenu, uyo uwamininikile ukufuma mu calo ca Egypto. Cenamwisha akanwa kobe, na ndibo nkokwosusha. ¹¹ Lelo abantu bandi tabali kumfwa ku fyabo fyandi; Abena Israeli tabakumgufwila. ¹² Eico naishile kubalekelako pakumalala kwabo pakuti bena bacite ifyo bakobona ukulungama kuli bo. ¹³ Yangu, ala abantu bandi nga balikumfwa kuli nebo; abantu bandi bendela munshila shandi. ¹⁴ Eluntu nebo ninga cimfya abalwani babo mukwangufyanya no kupilibwila ukuboko kwandi pa babafyenekesha. ¹⁵ Lekeneni abo bonse abapata Yahweh bacimbe mukatina kakwe pali ye! Lekeneni bena babelelele umuyayaya. ¹⁶ Nebo nkalabalisha abena Israeli ing'ano ishapeleka ubune nkamikusha no buci ubwakufuma mu mabwe."

Chapter 82

Ilumbo lyakwa Asafi. ¹ Lesa atalama mu cilye ca lukuta; mukati ka tumilungu ena alikupela ubupingushi. ² Bushe ni lilali mwebo mukaleka ukupingula kwabupondamishi no kulanga ukutemwa ku babifi? Sela ³ Mukokupokolola abalanda na bakashiwa; citeni ubulungami ku bacushi na bakubulwa. ⁴ Mukokupokolola abalanda na bacushi; mubafumye mu maboko ya babifi. ⁵ Bena tabaishibile nangu ukwiluka; bena benda ukushinguluka mu mfinshi; yonse imifula ya calo yalisunkene. ⁶ Naishile kulanda ati, "Mwebo muli milungu, na mwebo bonse abana baume bawa pulamo. ⁷ Lelo mukafwa nga bantu kabili mukopona nga umo muli bacilolo." ⁸ Ima, we Lesa, upingile icalo, pantu webo ulikwete ukupyaninina munko shonse.

Chapter 83

Ulwimbo. Ilumbo lyakwa Asafi. ¹ We Lesa, wiba tondolo! Witulaba fwebo no kutusha ukwakubula ukusela, we Lesa. ² Bona, abalwani bobe bakopanga icimfundawila, nabo bonse abakupata basumbule mitwe yabo. ³ Bena baumana akapi na bantu bobe no kupingila capamo abo ucingilila. ⁴ Bena bakolanda ati, "Iseni, no kuleka fwebo tubonaule ngo luko. Eluntu ne shina lya kwa Israeli talya kebukishiwe." ⁵ Bena balikupangana capamo pa cintu cimo; pali webo bena bapangile icipangano- ⁶ Apa ukubikapofye na bamumatenti yakwa Edomu elo na Ishimaeli, na bantu bakwa Moabu elo na bena Hagali, abo abalikupanganina pamo ⁷ na bena Gebali, Amoni, Amaleki; ukubikapofye na ba Pelishiti na bekashi bamu Tuli. ⁸ Na bena Assyria balilundileko kuli bo; bena balikwafwa ulupwa lwakwa Loti. Sela ⁹ Citeni kuli bena ifyo mwebo mwacitile kube Midiani, ngefyo mwebo mwacitile kuli Sisera na kuli Yabini pamumana wa Kishoni. ¹⁰ Bena balyonaikile pa Enidori no kwisa kuba ngo mufundo pa calo. ¹¹ Citeni abankalala babo babe nga Orebu elo na Seebu, elo bacilolo babo bonse nga Seba elo na Silimuna. ¹² Bena balandile ati, "Lekeneni tubule pa lwesu umulemfwe wakwa Lesa." ¹³ Mwe Lesa wandi, lengeni bena babe nga kankungwala kalukungu, ngo musungu pantanshi ya mwela, ¹⁴ ngo mulilo uyouo umutengo, elo ngo lubingi ulo ulubilimya impili pa mulilo. ¹⁵ Bakunkunikeneni no mwela wenu uwakukosa, elo basakamikeneni bena no mwela wa cipupu cenu. ¹⁶ Isusheni ifinso fyabo ne nsoni pakuti beshibe ishina lyenu, Yahweh. ¹⁷ Lekeneni bena balengwe insoni no kusakamikwa umuyayaya; lekeni bena balobe mu nsoni. ¹⁸ Eluntu bena bakeshiba ukuti mwebo mweka, Yahweh, ni mwebo mwe bapulamo pe sonde lyonse.

Chapter 84

Ku mukulu wa kubakemba; pali Giti. Ilumbo lya bana baume bakwa Kora. ¹ Ifyo yatemwikwa incende yenu uko mwebo mwikala Yahweh wa milalo! ² Nebo nafuluka iminsa shakwa Yahweh, ku kukabila kwandi pali ici kwandenga ukunaka. Umutama wandi no mubili wandi onse fyakutile kuli Lesa wa mweo. ³ Nangu luseba ulukota lulisangile ing'anda yaluko elo na kamimbya icinsa palwakako umo kena kakulabikila utwana mupei na malambo yenu, Yahweh wa milalo, imfumu yandi, na Lesa wandi. ⁴ Balishuka bena abekala mu ng'anda yobe; bena balakulumbanya ukutwalilila. Sela ⁵ Alishuka umuntu uo ukukosa kwakwe kwaba muli webo umutama wakwe waba munshila ishitali ukufika ku Sioni. ⁶ Ukupita mu mupokapoka wa filamba, bena balishilekusanga utumfukumfuku twa menshi ku kunwa. Ne mfula yapa kutampilapo yaliimbilepo amapalo. ⁷ Bena balikuya ukufuma mu maka na mumaka; cila umo pali bo abonekela kuntanshi yakwa Lesa mu Sioni. ⁸ Yahweh Lesa wa milalo, kutikeneni kwi pepo lyandi; Lesa wakwa Yakobo, umfweni kufyo nebo nkolanda! Sela ⁹ Mwe Lesa, tambeni pankwela yesu; langeni ukusakamana pamusubwa wenu. ¹⁰ Pabushiku bumo mu mansa shobe ukucila inshiku amakana ku ncende imbi. Nebo nalitemwapo ukuba kasunga wapa mwinshi mu ng'anda yakwa Lesa wandi, ukucila ukwikala mwi tenti lya babifi. ¹¹ Pantu Yahweh Lesa eka suba kesu elo inkwela yesu; Yahweh akapela ukusenamina elo no bukuta; ena takatane ifintu ifya bune kuli abo abenda muli bumpomfu. ¹² Yahweh wa milalo, alishuka umuntu uwa cetekela muli webo.

Chapter 85

Ku mukulu wa kubakemba. Ilumbo lya bana baume bakwa Kora. ¹ Yahweh aishile kulanga ukutemwa ku ncende yobe; weba walibweshe bwino ubumi bwakwa Yakobo. ² Waishile kulekelela imemba sha bantu bobe; walifimbile imemba shabo shonse. Sela ³ Ulifumishapo ubukali bobe bonse; waishile kupilibuka no kubwela ukufuma ku bukali bobe. ⁴ Tubwesesheni fwebo Lesa we pusukilo lyesu, kabili lekeni buye ubukali bwenu ukufuma pali fwebo. ⁵ Bushe weba ukaba uwakufulwa pali fwebo umuyayaya? Bushe mukabafyeabakufulwa mpaka na kunkulo ishakonkapo? ⁶ Bushe weba tawakuluputule na kabili? Eluntu abantu bobe bakasekelela muli weba. ⁷ Tulange icipangano cacitetekelo cobe, Yahweh, peleni fwebo ukupysha kwenu. ⁸ Nebo nkomfwa kufyo Yahweh Lesa akalanda. Pantu ena akalenga umutende ku bantu bakwe, abatetekela bakwe abamukonka. Icikulu bena tababwekele nakabili ku mibele ya bupuka. ⁹ Cine cine ukupususha kakwe kulipalamine kuli abo abamutina; eluntu ubukata bukashala mu ncende yesu. ¹⁰ Icipangano cacitetekelo elo ne cishinka filikumine ca pamo ubulungami no mutende fili fyompene. ¹¹ Icishinka cilimenene ukufuma pa mushili, kabili ubulungami bulolesha panshi ukufuma mu lwelele. ¹² Ee, Yahweh akapela amapalo yakwe ayabune, elo ne ncende yesu akatwalika ifisabo fyaiko. ¹³ Ubulungami bukaya pantanshi elo akalenga inshila sha kunyantamo amakasa yakwe.

Chapter 86

Ipepo lyakwa Davidi. ¹ Umfweni, Yahweh, elo ngasukeni, pantu nevo ndi mubusu elo uwakufyengeleshiwa. ² Nsungeni, pantu nevo ndi wacishinka; Lesa wandi, pususheni ababomfi benu abo abacetekela muli mweba. ³ Beni abaluse kuli nevo, Shikulu, pantu nevo nkolilila kuli mweba inshiku shonse. ⁴ Lengen i umubomfi wenu ukusamwa, pantu kuli mweba, mwe shikulu, nevo nasumbula umweo wandi. ⁵ Mweba, Shikulu, muli babune, elo mwalipekanya ku kwelela, elo imwe mulalanga uluse ulukulu kuli abo bonse abalilila kuli mweba. ⁶ Yahweh, kutika kwi pepo lyandi; umfwa ku ciunda cakupapata kwandi. ⁷ Mu bushiku bwa mafya nevo nkuta pali weba, pantu weba ukungasuka. ⁸ Takwaba nangu umo uwakulingana na mweba patumilungu, mwe Shikulu. Takwaba ificitwa ifya nge ficitwa fyenu. ⁹ Inko shonse isho wa bumbile shikesa no kufukama ku cinso cobe, Shikulu. Bena baka cindika ishina lyobe. ¹⁰ Pantu mweba mubakulu kabili mulacita ifintu ifya kupapa; mweba nimwe mweba mwe Lesa. ¹¹ Mfundeni inshila shenu, Yahweh. Eluntu nevo nkendela mucishinka cenu. Ampanyeni umutima wandi ku katina kenu. ¹² Shikulu mwe Lesa wandi, nevo nkalakulumbanya no mutima wandi onse; nevo nkalekusumbula ishina lyobe umuyayaya. ¹³ Pantu ubukulu bwenu ecipangano cacitetekelo kuli nevo. Mweba mwalipokolwele umweo wandi ukufuma kumbo iyakushika. ¹⁴ Mwe Lesa, inkakashi shanjimina. Ibumba lya bantu abankalwe likofwaya umweo wandi. Bena tabamibika mweba pantanshi yabo. ¹⁵ Lelo mweba, Shikulu, muli baluse lelo Lesa uwakusenamina, uukokola pakufulwa, elo uwafusha mu cipangano cacitetekelo ne cishinka. ¹⁶ Pilibukileni kuli nevo elo kwateni uluse pali nevo; peleni ubukose bwenu kumubomfi wenu; sungeni umwana mwaume uwa mubomfi wenu umwanakashi. ¹⁷ Ndangeni icishibilo ca bubie bwenu. Eluntu abo abapata nevo bakacibone elo babikenipo insoni pantu ni mweba, Yahweh, mwalingafwile elo mwalinsansamusha.

Chapter 87

Amalumbo ya bana bume bakwa Korah; ulwibmo. ¹ Pa lupili lwa mushilo epaikala umusumba uyo asangile; ² Yahweh walitemwa impongolo sha Sioni ukucila amatenti yonse ayakwa Yakobo. ³ Ifyabuka ifingi fyalandilwa weba, we musumba wakwa Lesa. Selah ⁴ "Na shimbulwe Rahabu elo na Babiloni kubali ku ukonka. Bona, kwaliba aba Pelishiti, elo na Tuli, ukulola ku Kushi elo tukalanda ati, "Uyu afyalilwe mulya." ⁵ Palwa Sioni cili no kulandwa ati, "Onse uwa muli abo wafyalilwe muli ye; elo no wapulamo umwine akasabankanya." ⁶ Yahweh akalemba mu citabo ca kupendelamo canko, "Uyu afyalilwe mulya." Selah ⁷ Eico nakabili abemba elo no kushana balandila capamo ati, "Utumfukumfuku twandi tonse twaba muli wabo."

Chapter 88

Ulwimbo, ilumbo lya bana baume bakwa Korah; ulwakwa kamba mukulu; umusango uwabikwa Mahalati Leanoth. Mashikili uwakwa Heman umwina Esra. ¹ Yahweh, Lesa wepusukilo lyandi, indila akasuba no bushiku kuli mweba. ² Umfweni kwi pepo lyandi. Kutikisheni kukulila kwandi. ³ Pantu waisulamo amafya, elo umweo wandi wafika kumbo. ⁴ Abantu bancita kwati ni uyo uukoya panshi mucilindi; ndi muntu uutakwata amaka. ⁵ Nebo nasulwa pamo na bafwa; nevo ndi kwati wakufwa uwalala mu nshishi, uyo mweba mutasakamana na kabili pantu aputulwako ku maka yenu. ⁶ Mweba mwambika mu ciputulwa ca panshi ca mucilindi, umwafitisha elo mu ncende iyakushika. ⁷ Icipyu cenu caikala iacafina pali nevo, na mabimbi yenu yawila pali nevo. Selah ⁸ Pa mulandu wenu, abanjishiba bantaluka. Mwancita uwasulwa ku menso yabo. Nebo naisalilwa mukati elo tekuti mbutukemo. ⁹ Amenso yandi yakula ayanaka ukufma mu mafya; Akasuba konse ndilila kuli mweba, Yahweh; ntambika amaboko yandi kuli mweba. ¹⁰ Bushe kuti mwacita ifipapwa ku bafwa? Bushe abo abafwa kuti baima no kumilumbanya mweba? Selah ¹¹ Bushe icipango cenu icacishinka kuti calandwa munshishi, uluse lwenu mu ncende ya bafwa? ¹² Bushe imicitile yafipapwa fyenu kuti fyaishibikwa uwakufita, nangu ubulungami bwenu mu ncende ya cilafi? ¹³ Lelo nevo ndilila kuli mweba, Yahweh; mu lucelo ipepo

lyandi lisa kuli mwebo. ¹⁴ Yahweh findo mwebo mwankanina? Findo mwebo mwafishile icinso cenu ukufuma kuli nebo? ¹⁵ Nebo mba lyonse uwakucushiwa elo mu ncende ya mfwa ukutula fye ku bwaice bwandi. Nalicula kufyakutinya ukufuma kuli mwebo; naliba mu mwenso. ¹⁶ Imicitile ya bukali bwenu bwapita pali nebo, elo ne fyakutinya fya micitile yenu fyantinya nebo. ¹⁷ Fyanshinguluka kwati menshi akasuba konse; fishila fyonse pamo no kunshinguluka. ¹⁸ Mwebo mwatamfya icibusu conse elo no munandi ukufuma kuli nebo. Imfimi yekafye emunandi.

Chapter 89

Mashikili wakwa Ethani umwina Esra. ¹ Nkembila Yahweh palwa micitile ya cipingo ca cine umuyayaya. Nkalanda icishinka cobe ku nkulo sha kuntanshi. ² Pantu nebo nalanda ati, "Icipangano ca cishinka ca sabankana umuyayaya' icine cobe webo wa cisabankanya mu muyulu." ³ "Nebo napanga icipangano no wa salwa wandi, napanga umulapo kuli Davidi umubomfi wandi. ⁴ Nkasabankanya ulupwa lobe umuyayaya, elo nkasabankanya icipuna cone ukupita mu nkulo shonse." Selah ⁵ Imyulu ilumbanya ifyakupapa fyobe, Yahweh; icishinka cobe cilalumbanishiwa mukulongana kwa bamushilo. ⁶ Nani uuli mu mulu uwingapalama na Yahweh? Uyuo mu bana ba tu lesa uwingaba nga Yahweh? ⁷ Ni Lesa uyo uwacindikwa apakulu muli bamo abacilye ba mushilo elo aba uwabune pali bonse abo abamushinguluka. ⁸ Yahweh Lesa wa mabumba, ni nani uwakosa pali bonse abo abamushinguluka. ⁹ Webu utungulua icitungu ca babemba; uluntu amabimbi yaimba, webo ulayatalalika. ¹⁰ Mwebo mwashonawile Rahabu nga umo uwaipaiwe. Mwapashile abalwani benu kukuboko kwenu ukwakukosa. ¹¹ Imyulu yaba kuli mwebo, elo pamo pene ne calo. Mwapangile isonde pamo nafyonse ifyabamo. ¹² Mwalengele akapinda ka kukuso elo na kapinda ka kukulyo. Tabor elo na Hermon basekelele mwishina lyobe. ¹³ Webu walikwata ukuboko ukwama elo no kuboko ukwakukosa, elo ukuboko kobe ukwa kukulyo kwalisumbuka. ¹⁴ Ubulungami no bupingushi emufula epikala icipuna cenu. Icipangano ca cishinka no luse fyaba ku cinso cobe. ¹⁵ Balipalwa abantu abo abalumbanya webo! Yahweh, benda mu lubuto lwa menso yobe. ¹⁶ Basekelela mwi shina lyobe akasuba konse, elo mubulungami bobe balakucindika. ¹⁷ Ni mwebo ubukose bwa maka yabo, elo paluse lwenu twaba babakacimfya. ¹⁸ Pantu ica kufisamamo cenu caba kuli Yahweh; imfumu yesu yaba kuli umo uwa Mushilo wa kwa Israeli. ¹⁹ Inshita iitali iyapita mwalandile mu cimonwa kuli bamo abacishinka; mwalandile ati, "Nebo ninsumbula umo uwasalwa ukufma mu bantu. ²⁰ Nebo ndisalile Davidi umubomfi wandi; pamo na mafuta yandi ya mushi ndi musubile. ²¹ Iminwe yandi ikamwafwa; ukuboko kwandi ku kamukosha. ²² Takwakabe umulwani uukamubepa' takwakabe umwana wa bonaushi uuka mutompola. ²³ Nkashonaula abalwani bakwe pa cinso cakwe; nebo nkepaya abo abamupata. ²⁴ Icishinka candi elo ne cipangano ca luse lwandi cikaba na ye; peshina lyandi akalaba uwa kucimfya. ²⁵ Nkabika ukuboko kwakwe pali bemba elo no kuboko kwakwe ukwa kukulyo pa mimana. ²⁶ Akakuta ukufuma kuli nebo, 'Ni mwebo batata bandi, Lesa wandi, elo icilibwe ce pusukilo candi.' ²⁷ Na nebo nkamubika ngo mwana mwaume ibeli lyandi, uwapula pashamfumu sha mu calo. ²⁸ Nkasumbila icipangano candi caluse kuli ye umuyayaya; elo ne cipangano candi pamo naye cili nokucingililwa. ²⁹ Nkapanga ulupwa lwakwe ukwikalilila umuyayaya elo ne cipuna cakwe ukwikalilila nge myulu pamulu. ³⁰ Nga cakuti abana bakwe basuula ifyebo fyandi elo tabenda mu fipope gyandi, ³¹ nga batoba amafunde yandi elo tababaka ne fipope fyandi, ³² eluntu nebo nkakanda bucipondoka ku nkonto elo na mamupulu yabo pamo ne filubo fyabo. ³³ Lelo nebo ntakafumye ukutekanya kwa ku temwa kwandi ukufuma pali ye nangu uwa kubula uwacishinka ku malango yendi. ³⁴ Ntakatobe icipangano candi nangu ukupilibula ifyebo fya milomo yandi. ³⁵ Umuku umo na lyonse na lilapa pa mushilo wandi- ntakabepe kuli Davidi: ³⁶ ubufyashi bwakwe buli no kutwalilila umuyayaya elo ne cipuna cakwe ca bufumu cikekala kwati kasuba kuli nebo. ³⁷ Cili no kupampamikwa umuyayaya kwati mweshi, inte ya cishinka mu mulu." Selah. ³⁸ Lelo wasula no kukana; webo wafuililwa imfumu yobe iyasubwa. ³⁹ Webu wakana icipingo ca mu bomfi obe. Ulebo wakowesha icilongwe cakwe no kuciposa panshi. ⁴⁰ Watobaula panshi amalinga yakwe. wa wisha ifyo akoselapo. ⁴¹ Abapitapo bonse bamwibila. Aba uwakusebana ku bena mupalamano bakwe. ⁴² Waimya ukuboko kwa kukulyo kwa balwani bakwe; webo wapanga bonse abalwani bakwe ukusekelela. ⁴³ Wapilibula akanwa kalupanga elo wa mulenga ukukana imimina mu bulwi. ⁴⁴ Mwileta ukushipa kwakwe kumpela; mwebo mwaleta icipuna cakwe ca bufumu pamushili panshi. ⁴⁵ Mwebo mwamuputwisha inshiku shabulumendo bwakwe. mwebo mwamufimba insoni. Selah ⁴⁶ Ukufika lilali, Yahweh? Bushe mwebo mwakulafisama mwebene umuyayaya? Bushe ubukali bwenu bukafika lilali ukulapya kwati mulilo? ⁴⁷ Tontonkanyeni ifyo inshiku shandi shaipipa, elo bushe mwapangilafye pacabecabe bana ba muntuse! ⁴⁸ Ninani uwingekala no kufuma iyo, nangu ukupokolola umweo wakwe ukufuma ku maboko ya kunshishi? Selah ⁴⁹ Mwe Shikulu, ni kwisa kuli imilimo yenu iyakukale iya cipangano ca cikuku ico mwalapile kuli Davidi mu cishinka cenu? ⁵⁰ Ibukisheni mu tontonkanyo, mwe Shikulu, ukusekwa ukwaba pa babomfi benu elo nefyo na senda mu mutima wandi umusalula uwingi ukufuma kufyalo ifingi. ⁵¹ Abalwani benu bansebanya, we Yahweh; basebanya ne ntampulo shawasubwa wenu. ⁵² Abe uwacindikwa Yahweh umuyayaya. Cibe ifyo fine. Amen!

Chapter 90

Ipepo lyakwa Mose umuntu wakwa Lesa. ¹ Mwe Shikulu, ni mwebo mwaba ubwikalo bwesu kunkulo ne nkulo. ² Ulo impili tashilapangwa, nangu mwebo tamula panga isonde no mulu, ukufuma umuyayaya ukufika umuyayaya, mwebo muli Lesa. ³ Mwebo mu bwesha umuntu kulukungu, elo mwalanda ati, "Bweleni, mwe mutundu wa muntunse." ⁴ Pantu imyaka ikana limo mu menso yenu yaba ukubati bushiku bumo ubwa mailo ulo bwapita, elo kwati bulinde bwa bushiku.

⁵ Mwebo mulaba pyanga ukubafumya ukaba kwati ni mulamba no kulala; mu kacelo ba ba kwati cani nicabalula. ⁶ Mu kacelo calulumuka no kukula, mu cungulo cafota no kuma. ⁷ Mucishinka, fwebo tupwila mubukali bwenu, mucipyu cenu fwebo tulasakamana. ⁸ Mwabika amampulu yesu ku menso yenu amasambi yesu ayafisama apabuta apabuta pa mulola wenu. ⁹ Imyeo yesu yapita kumbi panshi ya cipyu cenu; imyaka yesu ilapita bwangu kwati kupema icefu. ¹⁰ Imyaka yesu yaba akamumi ceine lubali, nangula amakumi cine konse konse nga tuli ababumi bwa maka; lelo nangu cingaba ifyo imyaka yesu iyabune yabilimwa ya mafya no kucula. Ee ilapita bwangu, elo twapupuka twaya. ¹¹ Ni nani waishiba epomupelela nga mwa fulwa mubukali bwenu, elo ne cipyu cenu apo capelela ifyo na katina kesu kengaba kuli mwebo? ¹² Kanshi tufundeni ifyo twingalama imyeo yesu pakuti twikale abakucenjela. ¹³ Bweleni, mwe Yahweh! Nililali mukobwela? kwatileniko abaomfi benu inkumbu. ¹⁴ Twikatisheni mu lucelo pamo ne cipangano ca cishinka pakuti fwebo tube abakusekelela elo aba kutemwa inshiku shesu shonse. ¹⁵ Tupangeni tube abakusakamuka panshiku isho mwabika kuli fwebo elo na pamyaka iyo twabona ubucushi. ¹⁶ Leken i ababomfi benu babone imilimo yenu, elo muleke abana besu babone ubucindami bwenu. ¹⁷ Uluse lwa kwa Shikulu Lesa wesu bube bwesu; imilimo ya minwe yesu ipalwe; ee paleni imilimo ya minwe yesu.

Chapter 91

¹ Uyo uwaikala umwa kufisama mu wa paulamo akekala mu cintelelwe cawa ma yonse. ² Nebo nkalanda ati Yahweh, "Ni mwebo icubo candi elo uwa kucingilila, Lesa wandi, umo nashintilila." ³ Pantu akakupokolola ku wikata ku lukose elo na ku cikuko icabipisha. ⁴ Aka kufimba ku mapindo yakwe, elo pe samba lya mwisamba lya mapindo ya kwe emo ukusanga ukufisama. Icishinka cakwe cikaba inkwela elo icaku kucingilila. ⁵ Tawakatine iciteto mwenso ubushiku, nangu umufwi uupupuka akasuba, ⁶ nangu cikuko icipita umwakufita, nangu icinkunka ico icisa munshita yakasuba pakati. ⁷ Abe kanalimo bakawa kulubali lobe elo na makana ikumi limo ku kuboko kobe ukwa ku kulyo, lelo tacakakusange. ⁸ Webo ukulolesha no kubona ukukandwa kwa babifi. ⁹ Pantu Yahweh ecubo candi! Panga uwapulamo ukuba icubo cobe. ¹⁰ Takuli ububi ubukakusanga; nangu cikuko tacakapalame ku ng'anda yobe. ¹¹ Akakonkomesha ba malaika bakwe ukukucingilila, ukukulama munshila shobe shonse. ¹² Bakakwimya na maboko yabo pakuti wikaipununa ulukasa lobe kulibwe. ¹³ Ukashonaula inkalamo na ngoshe panshi ya makasa yobe; ukanyata pa mwana wa nkalamo elo ne cisoka. ¹⁴ Pantu alintemwa, nebo nkamupokolola. Nkamingilila pantu alinakilila kuli nebo. ¹⁵ Uluntu akuta kuli nebo, nkamwasuka nkaba nankwe na mumafya. Nkamupela ukucimfya elo nkamucindika. ¹⁶ Nka mulenga ukwikata inshiku ishingilo elo nkamulanga ipusukilo lyandi.

Chapter 92

Ilumbo, ulwimbo lwa pa bushiku bwe Sabata. ¹ Cintu icabune ukupela ukutasha kuli Yahweh elo no kwimba ishamalumbo kwi shina lyobe, we wapulamo. ² Ukasabankanya icikuku ca cipingano cobe mu ka celo ne cishinka cobe cilabushiku, ³ nkalondolwela pa cilimba ca nsale ikumi na pa mpango na kuciunda ca sango. ⁴ Pantu mwebo, Yahweh, mwa mpanga nwbo ukusamwa ukupitila mu micitile yenu, pamulandu wa micitile ya minwe yenu nkemba ne nsansa. ⁵ Yangu ifyo yakula imicitile yenu, Yahweh! Amatontonkanyo yenu yalishika sana. ⁶ Umuntu umupumbu tapaba ico aishiba, nangula icipuba tomfwikisha ifi: ⁷ Uluntu ababi bafula ukuba kwati cani, nangu uluntu bacitomfwa bashuka shani, ala abakaloba kubonanushi umuyayaya. ⁸ Lelo mwebo, Yahweh, mukekalilila umuyayaya. Icine cine, lolesheni pa balwani benu. ⁹ Bali no konaika! Bonse abo abacite fibi bali no kupasangana. ¹⁰ Walisumbula ulusengo lwandi kwati lusengo lwa mboo ya mu mpanga; nalisubwa na mafuta ya bune. ¹¹ Amenso yandi ya bona ukupona kwa balwani bandi; amatwi yandi yaumfwa ukucimfiwa kwa balwani bandi ababifi balecimfiwa. ¹² Abololoke bena bakalemba kwati cimuti ca tumbili; bakalakula ukuba kwati fimuti fya keda mu Lebanoni. ¹³ Balimbwa mu ng'anda yakwa' iyalelema mu mansa shakwa Lesa wesu. ¹⁴ Batwala ifisabo no luntu bakota; bekala abaluteku elo abakatapa katapa. ¹⁵ Ukulondolola ukuti Yahweh wa mulinganya. Cilibwe candi, na muli ye tamwaba ububi.

Chapter 93

¹ Yaweh euteka; alifwala nobucindami; Yaweh alifwala elo alifwalila namaka. Isonde lyakoshiwa namaka; tekuti lisheshiwe. ² Ubufumu bwenu bwaliko ukufuma munshita shakukale; mwebo mwafuma kumuyayaya. ³ Babemba balema, Yaweh; balisanswile ishiwi lyabo; babemba bakamya ifyakubuluma fyabo. ⁴ Ukucila pa mabimbi nefibuluma fyayako, mwalicila pafitobaula na babemba, Yaweh alicilapo no mumaka. ⁵ Ifipope fyenu fyacishinka nganshi; bumushilo bobe ebwafimba ing'anda yobe, we Yaweh, ukwisakulingana no butali bwanshiku shobe.

Chapter 94

¹ Yaweh, Lesa uulandula, Lesa uulandula, abengeshime pali fwebo. ² Ima, wekapingula wacalo, peni abacilumba icakulinga. ³ Bushe nilinga ilyo abankalwe, we Yaweh, bushe nilinga abankalwe bakalekusekelela? ⁴ Betulwila amashiwi yabo ayabukakashi; bonse abo abacita ifyabubi balaitakisha. ⁵ Bonaula abantu bobe, we Yaweh; bacusha abantu ababa kuli webo. ⁶ Bepaya bamukamfwilwa elo nabeni abo abekala mu calo cabo, elo basakula nabataba nabashibo. ⁷ Balanda

ukuti, "Yaweh takesekubabona, Lesa wakwa Yakobo teshiba nangula cimo." ⁸ Umfweni, mwebo mwebantu bakutumpa! Mwebakutumpa, bushe bushe mukasambilila lisa? ⁹ Uwapangile ukutwi, bushe kuti akana ukumfwa? Uwapangile ilinso, bushe kuti akana ukubona? ¹⁰ Uusalapula imishobo, bushe talungika? Niyee eupa ukwishiba ku muntu. ¹¹ Yaweh alishiba amatontonkanyo ya bantu, ati yaba ayacabecabe. ¹² Alipalwa umuntu uyo mwebo mweba ifyakucita, mwe Yaweh, uyo mwebo mufunda amafunde yenu. ¹³ Mumupa ukutusha munshita shabwafya mpakafye necilindi caisakwimbwa kumubifi. ¹⁴ Pantu Yaweh takeskulekelesha abantu bakwe nangu ukusha ubufumu bwakwe. ¹⁵ Pantu ubupingushi bukesakuba nakambi ubwakulungama; elo nabonse abakulungama mumitima bakesakucikonka. ¹⁶ Bushe ninani akesakwima kukuncingilila kubabifi? ¹⁷ Ngate Yaweh ukuba uwakungafwa, nganabikwa mu ncende iyakutalala. ¹⁸ Uluntu naishilekulanda ati, "Ulukasa lwandi luleshelemuka, "Icipangano cenu cacishinka, mwe Yaweh, ecantungilile. ¹⁹ Uluntu amasakamika mulinebo yafulisha, ukukoselesha kwenu kunenga ukuba uwansansa. ²⁰ Bushe icipuna ca bonaushi kuti caisakwampana na mwebo, icipanga amafunde ifipope fyakutitikisha? ²¹ Bekatana capamo kukulofya imyeo sha balungami elo bapingwila abakaele kumfwa. ²² Lelo Yaweh ewaba ilinga lyandi, elo Lesa wandi ewaba icilibwe umo nebo nguba. ²³ Ena akesakubwesha ububi bwabo abene elo akesakubalofya pa bubi bwabo. Yaweh Lesa wesu akesakubalofya.

Chapter 95

¹ Ala iseni, iseni twimbile Yaweh ; tiyeni twimbe nensansa ku cilibwe cepusukilo lyesu. ² Tuleyeni pa cinso cakwe nokumutotela; tuleyeni tumwimbile munyimbo shakumulumbanya. ³ Pantu Yaweh Lesa mukulu elo nimfumu iyacila pa milungu yonse. ⁴ Mumaboko yakwe emwaba imikonko yapa cal; nempili shakulepa shakwe shonse. ⁵ Nabemba nayo yakwe, kabili ewaishilekupanga , elo namaboko yakwe eyaishilekubumba no mulundu uwakuma. ⁶ Ala iseni, muleke tushinshimune elo nokuwa panshi; muleke tufukamine ishina lyakwa Yaweh, kabumba wesu: ⁷ pantu ni Lesa wesu, elo tulibantu ba kumulemfwe wakwe elo ne mpaanga yamukuboko kwakwe. Lelo, pakuti mukese kumfwa ishiwi lyakwe! ⁸ Mwikosha imitima yenu, kubati nipa Meriba, nangu nga filya pa bushiku bwakwa Messa mumatololo, ⁹ umo ifikolwe fyenu fyaishilekunjesha nebo, nelyo bamwene ukubomba kwandi. ¹⁰ Pamyaka amakumi yane nali uwakufulilwa ilya inkulo elo nokwisakulanda ati, 'Aba ebantu abo imitima yabo yabafye icibebebe; bena tabaishiba inshila shandi.' ¹¹ Eico nalilapile napali nemwine mu bukali bwandi natile tabakeskwingila nangu pamo mu cifulo candi icakutushishamo."

Chapter 96

¹ Ala, imbileni Yahweh ulwimbo ulupya; imbileni Yahweh mwe calo conse. ² Imbileni Yahweh, paleni ishina lyakwe, bilisheni ipukilo lyakwe akasuba na kasuba. ³ Mulekuya mukosabankanya ubucindami bwakwe ku mishobo, nefyo acita ku mishobo yonse. ⁴ Pantu Yahweh mukulu elo alilinga ukulumbanishiwa apakulu. Alilinga no tinisha ukucila imilungu imbi. ⁵ Pantu imilungu yonse iya mishobo tulubifye lelo ni Yahweh ewapangile imyulu. ⁶ Bukatebebe elo no bucindami fyaba ku cinso cobe. Ubukose elo no bune fyaba cifulo cakwe ica mushilo. ⁷ Akulondololeni Yahweh, mwebo mwe mikowa ya bantu, londololeni amalumbo kuli Yahweh pantu ubukata bwakwe elo no bukose. ⁸ Peleni kuli Yahweh ubukata ubo ishina lyakwe lya lingwa. Leteni umutulo elo no kwisa mu cipamngano cakwe. ⁹ Mukokushinshumina kuli Yahweh mu ku cindama kwa mushilo, mukokututuma kuli ye, mweba pano calo bonse. ¹⁰ Akulandeni ku mishobo yonse kuti, "Yahweh akoteka." Ne calo ewa cishimpa; tekuti cisunkanishiwe. Eupingula abantu no mulinganaya. ¹¹ Leken i myulu itemwe, elo muleke ne calo cisekelele; lekeni bamba alekupota elo na fyonse ifyaisulamo fibilikishe no kusekelele. ¹² Leken impanga isekelele elo na fyonse ifya bamo. Eluntu muleke ne fimuti fyonse ifyaba mu mushitu fibilikishe ku nsansa ¹³ pacinso cakwa Yahweh, pantu akoisa akoisa ku kupingula icalo. Akapingula icalo no bulungami elo kabili na bantu ku cishinka cakwe.

Chapter 97

¹ Yahweh akoteka; lekeni icalo cisekelele; lekeni ne ncende ishahsingulukwa na menshi shitemwe. ² Amakumbi elo ne mfinshi fimushinguluke. Ubulungami no mulinganya emufula wa cipuna ca bufumu bwakwe. ³ Umulilo eumutangilila elo uya ukooca na balwani bakwe mu mbali shonse. ⁴ Ukubyasha kwa myele ekubutisha icalo; ne calo cikobona elo no kututuma. ⁵ Ne mpili shilasungulika kwati lipula ku cinso cakwa Yahweh, Shikulu wa calo conse. ⁶ Imyulu ishimbulu umulinganya wakwe, elo ne mishobo yonse ikobona ubukata bwakwe. ⁷ Nabo bonse abapepa ifya kubaswa bali no kumfwa insoni, na bakoyumfwila mu tulubi ututaba nelyo cimo- mupepen, mwebo mwe tulubi tonse! ⁸ Sioni alyumfwile elo alitemenwe, elo ne misumba ya mu Yuda yalisekelele pamulandu wa bupingushi bobo, we Yahweh. ⁹ Pantu weba, Yahweh waliba uwapulamo ukucila fyonse ifya pa calo. Walicila apakalamba imilungu yonse. ¹⁰ Mwebo mwebatemwa Yahweh, pateni ububi! Alalinda imyeo ya basumina bakwe, elo kabili alabapokolola na mu maboko ya babifi. ¹¹ Ulubuto lusanka pa balungamu elo no kutemwa kuli abo ababa abacishinka mu mutima. ¹² Beni abatemwa muli Yahweh, mwebo mwe balungami; elo mupele no kutasha uluntu mwaibukisha mu mshilo bwakwe.

Chapter 98

¹ Ilumbo. Ala, imbileni Yahweh ulwimbo ulupya, pantu ena alicita ifintu fya cipeshamano; ukuboko kwakwe ukwa ku kulyo elo ne mwine yakwe iya mushilo fyalimupela ukucimfya. ² Yahweh alilenga ukupususha kwakwe ukwishibikwa; alilangafye apakubuta tutu umulinganya wakwe ku mishobo yonsefye. ³ Alebukisha icipangano cakutemwa kwakwe elo ne cishinka cakwe ku ba ng'anda yakwa Israeli; ne mpela shonse isha calo shalibona ukucimfya kwakwa Lesa wesu. ⁴ Auleni utumpundu kuli Yahweh, mwe calo conse; pongomokeni mu nyimbo, imbeni no kwaula, elo mwimbe no kulumbanya. ⁵ Imbeni inyimbo mu masese kuli Yahweh, mu masese ne ciunda ca bune ne nyimbo. ⁶ Na mapenga elo ne ciunda ca nsengo, no kwaula utupundu twakusekelela pa cinso ca Mfumu, Yahweh. ⁷ Leken i bembamba akokupoma elo na fyonse ifyabamo, isonde na fyonse ifyabamo. ⁸ Leken i imimana yonse ikokutota ne ndup, elo ne mpili shikokwimba ne nsansa. ⁹ Yahweh akoisa ku kupingula icalo; ali no kupingula isonde no bulungami elo ne mishobo yonse no mulinganya.

Chapter 99

¹ Yahweh auteka; lekeni isonde litutume ena aikala pakati kaba kerubi; isonde lisunkane. ² Yahweh mukulu mu Sioni; ena alicindamisha ukucila inko shonse. ³ Leken i bena balumbanye ubukulu bwenu no kukula kwe shina lyenu; ena wa mushilo. ⁴ Imfumu ya kukosa, elo yena yalitemwa umulinganya. Webu wa shimpa umulinganya; webu ulicitile ifya bulungami elo ne fya mulinganya muli Yakobo. ⁵ Lumbayeni Yahweh Lesa wesu elo mupepi ni ku kucina ca makasa ayakwe. Ena wa mushilo. ⁶ Mose elo na Aaroni bali pamo na bashimapepo bakwe, elo Samwele ali pamo nabo abaitile pe shina lyakwe. Baishile kwita kuli Yahweh, elo aishile kubasuka. ⁷ Aishile kulanda kuli bo ukufuma mu cishintililo ce kumbi. Balisungile amafunde elo ne fipope ifyo ena abapele. ⁸ Waishile kubasuka, Yahweh Lesa wesu. Lesa uwelela wali kuli bo, lelo umu uwa bakandile pamicitile yabo iya lubembu. ⁹ Lumbanyeni Yahweh Lesa wesu, elo pepeni pa lupili lwakwe ulwa mushilo, pantu Yahweh Lesa wesu wa mushilo.

Proverbs

Chapter 1

¹ Amapinda ya kwa Soromoni umwana mwaume wa kwa Davidi, imfumu ya bena Israeri. ² Aya mapinda ya kufunda amano no kusarapura, ku kufunda amshiwi ya nsosero sha mano, ³ pakuti mwingapokerera ukusarapurwa ku kumurenga ukwikara mukukita ikyarungama, umuringanaya, no kwabura umukishanya. ⁴ Aya mapinda na kabiri kuti yapera amano ku mburwa mano, kabiri kuti yapera ukwishiba no kwiruka kwa kukita ifintu ku bana banono. ⁵ Rekeni abantu bamano bomfwe no kurundako amasambiriro yabo, kabiri rekeni na bantu abakwata ukwiruka bakwate ukutungururwa, ⁶ ku kumfwa amapinda, insosero, na mashiwi ya bantu ba mano na mutunyongandimi twabo. ⁷ Akatina ka kuri Yahweh ekutendeka kwa kwishiba rero ifipuka fyena fisura amano no kusapurwa. ⁸ We mwana mwaume wandi, umfwa ukusarapurwa kwa kwa wiso kabiri wisura amafunde ya ba noko, ⁹ fikaba ngo murongo wa maruba ku mutwe obe kabiri nge mi nyororo iya ku wamya umukoshi obe. ¹⁰ We mwana mwaume wandi, nga kya kweba ati aba bebumba baesha ukukuntuka mu membu shabo, webu wisumina. Nga bakweba ati, ¹¹ "Isa pamo na fwebo, natuye kuraririrepo umurapo, iseni tuberame no kasansa umuntu wa kaere apabura umurandu. ¹² Iseni tubakibure abatunturu, nga firya inindi isenda abari abatunturu, kabiri no kubakita kwati baponena ku kirindi. ¹³ Turi no kusanga ifyuma ifykindama, tukesusha amayanda yesu kufyo tukatapa ukufuma kuri bambi. ¹⁴ Posa ikipindwiro kyobe muri fwebo; turi no ku kwata bonse tumba umo." ¹⁵ we mwana mwaume wandi, tekweha ukwenda nabo munshira; wirareka amakasa yobe ukunyanta umo barepita; ¹⁶ amakasa yabo yabutukira ku kukita ububi no kwangufyanya ku kusumya umuropa. ¹⁷ Pantu kuikyusha fye ukuteya isumbu uku ne kyoni ikiri kyonse kirebonako. ¹⁸ Aba baume bararirira mu kuropera mu miropa yabo-bapekanya ne fya kuirofeshako abene beka. ¹⁹ Efyaba inshira sha kira umo uunonka ukubomfya ubukyenjeshi; ubukyenjeshi ebufoya ne myeo yabo mufyo banonka. ²⁰ Amano yabirikisha mu musebo, asansura ishiwi mu rubansa kanakashi; ²¹ ku mpera ya misebo iya kina bwingi arebirikisha, na pa kwingirira ku musumba arebirikisha. ²² "Kufika rirari, mwe bantu bakubura amano, ukutemwa ukukana burwa amano kwenu? Mwe batumfya, mukafisha rirari, ukusekera mu kutumfya, kabiri mukafisha rirari, mwebo mwe mburwa mano, ukupata abamano?" ²³ Biken i amano kufyo na ramukaripira; ndino kupongorora ifyaba mu matontonkanyo yandi kuri mwebo; nkarenga amashiwi yandi ukwishibikwa kuri mwebo. ²⁴ Nari mukuta, na mwebo mwarikana ukumfwa; narifungurwire ukuboko kwandi, rero takwari nangu umo uwasakamene. ²⁵ Rero mwasurire ifyo naremusarapura kabiri mwakene no kusakamana kufyo naremurungamika. ²⁶ Na nebo nkaseka munshita ya maya yenu, nkaramitumfya iryo umwenso ukesa pari mwebo- ²⁷ iryo umwenso ukesa pari mwebo kwati kipunta no bonaushi bwafika pari mwebo nga kankungwara, iryo amakyushi na masakamika fikaba pari mwebo. ²⁸ Kabiri bakanjita, rero nshakasuke; bankamfwaya, rero tabakansange. ²⁹ Pantu baripatire ukwishiba kabiri tabasarire ukukwatira Yahweh akatina, ³⁰ barekana ukupandwa amano kwandi, kabiri basurire na kufyo narebakaripira. ³¹ Bakarya ifisabo fyamibere yabo, kabiri bakekukishiwa kufyo bakotontontanya. ³² Pantu ukuruba kwa baburwa amano kubaretera imfwa, no kupusauka kwa fipuba ku kabonaura. ³³ Rero onse uukutika kuri nebo ari no kwikara bwino ari no kutusha bwino ukwabura no mwenso wa kutina."

Chapter 2

¹ We mwana mwaume wandi, nga webu wa pokerera amashiwi yandi no kusunga amafunde yandi kuri webu, ² reka amatwi yobe yomfwikisha ku mano no kwarwira umutima obe mukumfwikisha. ³ Nga waririra ku kumfwikisha no kusansura ishiwi ryobe pari kyena, ⁴ nga wakifwaisha kwati nifirya wingafwaisha silfere no kufifwaya fwaya pakumfwikisha nga firya wingafwaya ifyuma fyafiswa, ⁵ eryo webu ukeshiba akatina ka kwa Yahweh eryo ukasanga ukwishiba kwa kwa Resa. ⁶ Pantu Yahweh arapera amano, mu kanwa ka kwe mufuma ukwishiba no kumfwikisha. ⁷ Ena arabikira abarungami amano yakishinka kuri abo abamusekesha; ena ninkwera pari abo ebenda mukishinka, ⁸ eurinda inshira shamuringanya kabiri akarinda inshira shabo abakishinka kuri ye. ⁹ Eryo webu ukeshiba uburungami, umuringanya, no bororoke, na yonse inshira ya bune. ¹⁰ Pantu amano yakesa mu mutima obe, eryo ukushiba kukaba ukwabune mu mweo obe. ¹¹ Ukuringurura ku kakukingirira webu, ukumfwikisha kukarinda webu. ¹² Bakesa mipokorora mwebu ku nshira ya bipa, kuri abo abaranda ifya kupuurura, ¹³ abo abasha inshira iyawama no kwenda munshira ya fita. ¹⁴ Basekerera iryo bakita ifyabipa no kwanga mufyapuuruka ifyabipa. ¹⁵ Bena barakonka inshira sha bukyenjeshi, no kubomfya ubukyenjeshi barafisa imyendere yabo ¹⁶ Amano no kuikanya fikesa kukupokorora ku mwanakashi kirende, ukufuma ku mwanakashi wa mibere iibi na ku mashiwi ya kwe ayakuberereka. ¹⁷ Ena arareka umutemwikwa wa kwe uwa muri bumusepera bwa kwe no kuraba ikipangano kya kwa Resa wa kwe. ¹⁸ Pantu ing'anda ya kwe itwara mukufwa ne nshira sha kwe shikamitwara mwebu kuri abo abari kumbo. ¹⁹ Abo bonse abaya kuri ye tabakabwere na kabiri na bena tabakasange inshira ya mweo. ²⁰ Eikyo webu ukenda mu nshira sha bantu ababune no kukonka inshira sha bantu abarungami. ²¹ Pantu abo abakita ifyarungama bakapanga umwakwikara mu kyaro, na bo abakaere ebakasharamo. ²² Rero ababifi bakaputurwako ukufuma mu kyaro, na babura ikikyetekero bakaputurwako.

Chapter 3

¹ We mwana mwaume wandi, tekyakweshu ukuraba ifipope fyandi no kusunga ukufunda kwandi mu mutima obe, ² pakutantarisha inshiku ne myaka sha mweo no mutende fyena fikarundwa kuri webu. ³ Wireka ikipangano kyakitetekero na bukishinka fifume pari webu, ufikake kyapamo pa mukoshi obe, ufirembe pa kipampa kya mutima obe. ⁴ Eryo ukasanga ukusenaminwa no kushirimuka kwa bune mu menso ya kwa Resa no muntu. ⁵ Urekyetekera muri Yahweh no mutima obe onse tekyakweshu ukushintirira pa kwiruka kobe; ⁶ mu mibere yobe yonse umwishibe na ye akarenga inshira shobe ukororoka. ⁷ Wiraba uwa mano mu menso yobe we mwine; uretina Yahweh no kutaruka ukufuma ku bubi. ⁸ Kikaba ikyabundapishi ku mubiri obe no mubiri obe ukabwereremo. ⁹ Kindika Yahweh ne fyuma fyobe ne fisabo fya kutampirapo pari fyonse ifya busomboshi bobe, ¹⁰ na matara yobe yakesura ne fyakukaminamo fikaparuruka, no mwangashi uupya. ¹¹ We mwana mwaume wandi, wirasura amafunde ya kwa Yahweh no kupata ukukaripira kwa kwe, ¹² pantu Yahweh akanda abo ena atemwa, ngefyo wishu akaripira umwana mwaume uumusansamusha. ¹³ Arishuka umuntu uyo uusanga amano; kabiri ena alakwata no kwiruka. ¹⁴ Ifyo wa nonka ukufuma mu mano fya wamapo ukukira ifyo silfere apera mukubweshu ne kyakurunda kyaiko kyawama ukukira goride. ¹⁵ Amano ya wamishapo ukukira ifyabeka kabiri takuri ikyakukabira kyobe ikingaparanishiwa kuri ye. ¹⁶ Arikwata inshiku shatantarira mukuboko kwa kukuryo kwa kwe; mukuboko kwa kwe ukwa kukuso mwaba ubukankara no kukindikwa. ¹⁷ Ena imibere ya kwe mibere ya ruse ne nshiea sha kwe mutende. ¹⁸ Ena kimuti kya mweo kuri abo abakikaturira, abo abekata kuri kyena barishuka. ¹⁹ Ni ku mano Yahweh apangire ikyaro, ku kwiruka ena apampamike imyuru. ²⁰ Ni ku mano Yahweh amatenga yaisukire na makumbi yareponya ikime. ²¹ We mwana mwaume wandi, uresunga ikiunda kya bupingushi no kwiruka, wireka fifume ku menso yobe. ²² Fyena fikaba ifya bumi ku mweo obe no kutemwa kwa kuyemfya kwa kyakufwara mu mukoshi obe. ²³ Eryo webu ukenda munshira yobe mu mutende no rukasa robe tarwakaipunune; ²⁴ iryo webu warara panshi, tawakabe no mwenso; iryo webu warara, ukusendama kobe kukaba ukwawama ²⁵ Tekyakweshu ukuba no mwenso kuyakupumikisha kya busanso nangu ikimpunta ikyakuretwu ku babifi iryo kyena kyaisa, ²⁶ pantu Yahweh akaba kurubari robe kabiri akasunga amakasa yobe ukufuma ku kwikatwu kukiteyo. ²⁷ Wiraikaturirira ifya bune kuri abo abarefikabira, iryo kiri mu maka yobe ku kubomba. ²⁸ Wiraranda ku bena muparamano bobe ati, "Kabiye, eryo ukese na kabiri, eryo mairo nebo nkakupera," iryo ninshi webu naukwata indarama. ²⁹ Wirapanga amapange ku konaura umwina muparamano obe- uo waikara nankwe mupepi eryo arikukyetekera. ³⁰ Wiratarikana no muntu apabura umurandu, iryo ena takitire nangu kimo ku konaura. ³¹ Wirakwatira no mufimbira ku muntu umukaka nangu ukusara inshira shakwe nangu shimo. ³² Pantu umuntu uwabukyenjeshi wa museru kuri Yahweh, rero ena areta umuntu umororoke mukusangarara kwa kwe. ³³ Ikitipu kya kwa Yahweh kiri pa ng'anda ya muntu umubifi, rero ena apara ing'anda ya muntu umurungami. ³⁴ Aba pumya ena arabapumya, rero ena apera ububire bwa kwe ku bantu abaikyefya. ³⁵ Abantu bamano bapumya ubukindami, rero abapuka bakasumbwirwa mu nsoni shabo.

Chapter 4

¹ Umfweni, mwe bana baume, amafunde ya kwa tata, kabiri mukutikisha ukuti mwebu mukeshibe ifyo ukwiruka kwaba. ² Nebo nkamipera ifya kukanka ifya bune; mwisura ifyo nebo ndefunda. ³ Iryo nari umwana mwaume wa kwa tata, umuteku kabiri umwana mwaumefye umo uwa kwa mayo, ⁴ ena arinsambirisha nebo kabiri arirandire kuri nebo ati,

Chapter 5

"Reka umutima obe ufumbate bwangu amashiwi yandi; usunge ifipope fyandi no kwikara. ⁵ Fwaya amano no kwiruka; wiraba kabiri wirakana mashiwi ya mukanwa kandi; ⁶ wirasura amano eryo yakanda pari webo; mu temwe na ye akakusunga. ⁷ Amano kintu kimo ikikankara nganshi eikyo fwaya amano no kuposa ifyo wa kwata ukuti webo wiruke. ⁸ Ureikagirira amano eryo nayo yakakusumbure; yena yakukindamika iryo webo ukayafukatira. ⁹ Ena akabika ukuyemba kwakindama pamutwe obe akakupera ikitebo kya bune." ¹⁰ Umfwa, we mwana mwaume wandi, no kumfwikisha ku mashiwi yandi; eryo ukakwata imyaka iyingi mu bumi bobe. ¹¹ Nebo nkakurangirira munshira iya mano; no kukutungurura munshira ishaororoka. ¹² Iryo webo ureenda, takwakabe nangu umu ukatarama munshira yobe kabiri nga urebutuka, tawakaipunune. ¹³ Ureikatisha ku mafunde, wireka yena yaye, uyasunge, pantu ebuni bobe. ¹⁴ Wirakonka inshira sha babifi eryo wiraya munshila sha abo abakita imisoka. ¹⁵ Wirakikita, wiraendamo; fumako kuri yena no kuye nshira imbi. ¹⁶ Pantu bena tabarara mpaka bakite ububi kabiri bena tababona uturo mpaka barengeshapo umu kukuipununa. ¹⁷ Pantu bena barya umukate wa babifi no kunwa umwangashi uwakukowera. ¹⁸ Rero inshira ya muntu umurungami iri ngo rubuto rwa kutampirapo urubutirako; rwena rubarikirakofye mpakafye ukutura kwa kasuba kwafika. ¹⁹ Inshira sha bantu ababifi shiri nge mfinshi- bena tabeshiba ifyo baipununako. ²⁰ We mwana mwaume wandi, ureumfwikisha ku mashiwi yandi; urepepeka ukutwi kobe kufyakusosa fyandi. ²¹ Wireka yena yafume pa menso yobe; ureyasunga mu mutima obe. ²² Pantu amashiwi yandi ya mweo kuri abo abayasanga no bumi ku mibiri yabo yonse. ²³ Uresunga umutima obe ubune no kuukingirira, mukukyenjera konse, pantu ukufuma ku mutima kupongoroka akamfukumfuku ka mweo. ²⁴ Fumyapo ukuranda kwa bupondamishi pari webo no kufumyapo ukuranda kwa bukyenjeshi pari webo. ²⁵ Reka amenso yobe yaroresha kuntanshi no kutontomeka pa murora obe. ²⁶ Panga inshira iyaringana ku nkasa shobe, shonse inshira shobe eryo shikarungama. ²⁷ Wipiribukira ku kuryo nangu ku kuso; tarusha inkasa shobe mu nshira sha bubifi.

Chapter 5

¹ We mwana mwaume wandi, ba uwakumfwikisha ku mano yandi, bikisha amatwi yobe ku kwiruka kwandi, ² pakuti webo usambirire umukinshi na mano yobe pakuti yakingirire ukwishiba. ³ Pantu imiromo ya mwanakashi kirende iponya uruto na kanwa kakwe kakuterera ukukira amafuta, ⁴ rero pa mpera arura kwati maruru, yaputura kwati rupanga urwatwa konse konse. ⁵ Amakasa ya kwe yarora kumfwa; intampuro sha kwe shiya ku nshira yonse iya kumbo. ⁶ Tatontonkanyapo pa nshira ya ku mweo. Intampuro sha makasa ya kwe shapitana fye; teshiba na kuntu ena aya. ⁷ Nomba, mwe bana baume bandi umfweni kuri nebo; mwi fumako ku kumfwa ifyebo fya mu kanwa kandi. ⁸ Wiraendera mu nshira ya mupepi na ye kabiri wiraisa mupepi ku kibi kya ng'anda ya kwe. ⁹ Muri iyo nshira tawakapose umukinshi kuri bambi nangu myaka ya mweo obe ku muntu umukaaka; ¹⁰ bambi bambi tabakasende ifyuma fyobe; ifyo wa bombera tafyakaye mu mayanda ya bambi bambi. ¹¹ Pampera ya mweo obe webo ukarira iryo umubiri obe waposwa kumbi. ¹² Webo ukasosa ati, "Ifyo napatire ukurangirira no mutima wandi wasurire ukurungikwa! ¹³ Ntaumfwirire bakasambirisha bandi nangu kubika ukutwi kwandi kubarensambirisha. ¹⁴ Narifye ngo wapwiririra mukukyura mukati ke bumba, mukati kakukorongana kwa bantu. ¹⁵ Nwa amenshi ukufuma mu kyakutapiramo kyobe nayakonkoroka ukufma mu kishima kyobe we mwine. ¹⁶ Bushe tunakafukaura tobe tufukaura konse konse no tumironga twa mwenshi yobe tupongorokera abari nobe? ¹⁷ Reka tube tobe we mwine weka kabiri tetwa bambi bambi abari nobe. ¹⁸ Kanakafukaura kobe kabe akaparwa no kusekerera kwa mu mukashi wa mu burumendo bobe, ¹⁹ pantu ni nsebura nkota iya kutemwa kabiri ni kakita wa ruse. Reka amabere ya kwe yarekusekesha pa nshita yonse; webo utwaririre ryonse ku kutemwa kwa kwe. ²⁰ Pantu kinshi webo, we mwana mwaume wandi usenderwa na bakirende; kinshi webo usekerera amabere ya mwanakashi uwa mikitire ya bubi? ²¹ Yahweh arabona fyonse ifyo umuntu akita kabiri aratamba inshira shonse isho apitamo. ²² Umuntu umubi akonaikira ku mibere ya kwe yabipa; ne sambu rya kwe rikamwikata no ku mukaka. ²³ Ari no kufwa pantu aburirwe ifya ku kurangirirwa; atungururwa kumbi ne fya maka fya bupuba bwa kwe.

Chapter 6

¹ We mwana mwaume wandi nga wabika pa mbari urupiya robe nge kyakwikatiramo ku rupiya urwapoka umwina mu paramano urwakaroba, wibikapo uburayo bobe pa rupiya urwa karoba urwapoka umuntu uyo tawaishiba, ² ninshi waitaya akakose we mwine pa burayo bobe na webo waikata ku fyebo fya mu kanwa kobe. ³ Iryo waikatwa ku fyebo fyobe, we mwana mwaume wandi, kite fi no kuipususha we mwine, pakuti webo uwire mu minwe ya mwina muparamano obe; kabuye no kuikyefya we mwine no kuranda umurandu ku kinso kya mwina muparamano obe. ⁴ Wireka amenso yobe yarare ne nkopyo shobe ukushipura. ⁵ Uipususha we mwine kwati ni mpombo ku minwe ya murunshi kwati kyoni ukufuma ku minwe ya wikata. ⁶ Roesha ku bubenshi we muntu umunag'ani, paranya ku nshira sha buko, no kuba na mano. ⁷ Tabwakata kiroro, nangu ni kangarira nangu ni kateka. ⁸ Bwena bupekanya ifyakurya mu nshita ya rusuba na munsita ya kusepa bututira ifyo bukesa mukurya. ⁹ Ukufika ku nshita ya shani webo ukasendama we muntu umunag'ani? Ukashibuka rirari ukufuma mukusendama kobe? ¹⁰ "Ukusendama panono ukushipura panono, ukuikumbatako amaboko panono no kutusha"- ¹¹ no bupina bobe bukesa kwati ni kabwarara no kukabira kobe kwati mushirika uwaipangasha. ¹² Umuntu umuwerewere inkita tubi ya muntu ekarilra mu bukyenjeshi bwa kuranda kwa kwe ¹³ uukapisha ku menso ya kwe, uurangirira ku makasa ya kwe no kusererera ku minwe ya kwe. ¹⁴ Ena erenganya fye ububi no bukyenjeshi mu

mutima wa kwe; ryonse asongerekanya uruburi. ¹⁵ Ni pari ikyo ubonaushi buri no kumusanga iryorine; mu kashita fye akashonaurwa ukwabura ukupora. ¹⁶ Kwariba ifintu mutanda ifyo Yahweh apata, ifintu kine rubali ifya museru kuri ye. ¹⁷ Amenso ya muntu uwamayebe, ururimi urwa bufi, iminwe iyo iisumya umuropa wa bantu abakaere, ¹⁸ umutima uyo uwerenganya ifintu ifyabipa, amaksa ayabutukira bwangu mu kukita ifya bubi, ¹⁹ kambone uranda ifya bufi no kurenga uruburi pari ba wabo. ²⁰ We mwana mwaume wandi, sunga ifipope fya kwa wiso kabiri wisura ukufunda kwa kwa noko. ²¹ Ryonse uyakake mu mutima obe; uyakake na mu mukoshi obe. ²² Iryo webo waenda, yakakungirira; iryo wasendama, yakarokesha pari webo; neryo webo wa shibuka, ya kakufunda. ²³ Pantu ifipope ni nyari no kufunda rubuto; ukurungika uko ukufuma mukurangirira ni nshira ya ku mwero. ²⁴ Yarakusunga ukufuma ku mwanakashi impurumushi, ukufuma ku mashiwi ya mwanakashi impurumushi ayakusembereka. ²⁵ Wirakumbwa ubune bwa kwe mu mutima obe kabiri wireka akusende ku kurembereka kwa menso ya kwe. ²⁶ Ukusendama no mwanakashi kirende kuti kya kusendera umutengo wa mukate umo, nomba umukashi wa muntu umbi kuti warufishapo webo umweo obe wine. ²⁷ Bushe umuntu kuti apitira umuriro pa kifuba kya kwe ukwabura ifya kufwara fya kwe ukubirimuka? ²⁸ Bushe umuntu kuti aenda pa mafyanga ayakaba ukwabura amakasa ya kwe ukubabuka? ²⁹ Eikyo umwaume wasendama pamo no mukashi wa mwina muparamano wa kwe; uyo uwasendama nankwe takaye kano akakandwe. ³⁰ Abantu tabasurakofye sakara nga kyakuti aiba pakufwaya ukwikuta iryo ari ne nsara. ³¹ Rero nga aikatwa, ari no kubwekeshapo imiku kine rubari pafyo aibire; aringire ukufuta ukuringana nefyo akwata mu ng'anda ya kwe ifykindama. ³² Uyo ukuta ubukyende takwata mano; uyo uubucita ayaonaura umwine. ³³ Impumo no musebanya efya muringira ne nsoni sha kwe tashakafume pari ye. ³⁴ Ubububa bwa murume bupanga ubukari; takarange uruse iryo afwaya ikirandushi kya kwe. ³⁵ Takasumine ukupoka ikya ku mufuta eryo takashitwe, nangura wa mupera ifya bupe ifingi.

Chapter 7

¹ We mwana mwaume wandi, usunge amashiwi yandi bika ukukonkomesha kwandi mukati kobe. ² Usunge ukukonkomesha kwandi eryo wikare kabiri usunge no kurangirira kwandi ku bati ka murinso ryobe. ³ Ufikake pa minwe yobe; ufirembe pa fipampa fya mutima obe. ⁴ Sosa ku mano ati, "Uri nkanshi yandi," kabiri ukute ukumfwikisha ngo mutemwikwa, ⁵ pakutira ukaretaruka ku mwanakashi kirende, ku mwanakashi kintomfwa ku mashiwi ya kwe aya kuberereka. ⁶ Pa nsorokoto ya ng'anda yandi narerengera panse. ⁷ Narorekeshe abantu babura amano, naribwene pa barumendo umurumendo uwabura amano. ⁸ Urya murumendo arepita mu kamusebo mupepi na pa kupetukira pa mwakwe pa ng'anda, kabiri arire pa ng'anda pa mwakwe. ⁹ Kyari kyunguro, kirya kwaya kurefita, mu nshita ya bushiku kabiri ninshi nakufita. ¹⁰ Kurya umwanakashi arimukumenye, arifwere kubati ni kirende, no mutima wa bufi. ¹¹ Uwakuyumfwa kabiri uwatakarara; amakasa ya kwe tayareikara pa ng'anda. ¹² Nomba mu misebo, eryo na mu nkyende sha mufisankano, no mwapetuka monse aribereme ukwikasha. ¹³ Amufumbuta eryo amufyompa, ne kinso ikyakosa asosa kuri ye ati, ¹⁴ "Nimpere ubupe bwa mutende rero, nindapa, ¹⁵ ekyo ngishire ku kumanya webo, ukufwaisha ukubona impumi yobe, eryo ninkusanga. ¹⁶ Ninganshika ifya kufimbana fya ndi pa busanshi bwandi, ifya kubarara ifya fuma ku Egypto. ¹⁷ Ninsansapo pa busanshi bwandi muri, eroe, na sinamoni. ¹⁸ Isa, naturenwa ukumfwika kwa kitemwiko mpakafye no rucero; naturesansamukira mu misango yakupangiramo ikitemwiko. ¹⁹ Pantu umurume wandi taripo pa ng'anda ya kwe; arire pa rwendo urutari. ²⁰ Aripitire ikyora kya rupiya; akabwerera ku ng'anda umwenshi nga waburungana."

²¹ Mukuranda ukwingi amukimfya; mukuranda kwa kwe ukwa kuberereka pa miromo ya kwe amurufya. ²² Amufukukira kangu kangu kubati ni ng'ombe baretwara mu kwipaya, kubati ni nama yaikatwa mubukusa, ²³ mpakafye umusumbo wapura muribu ryakwe. Ari kubati kyoni kibutukira mu kwikatwa. Taishibire ukuti kuti arofywa umweo wa kwe. ²⁴ Nomba, mwe bana baume bandi, umfweni kuri nebo; mureumfwa ku mashiwi ya mukanwa kandi. ²⁵ Wireka umutima obe urekonka inshira sha kwe; berarufya ukuya mu nshira sha kwe. ²⁶ Arengere abantu abengi ukuwa panshi abakukyenwa; abantu abafwa pa murandu wa kwe bengi. ²⁷ Ing'anda ya kwe yaba pa nshira shaku manda; baraya kunderu shafita isha kumfwa.

Chapter 8

¹ Bushe amano tayakuta? Bushe umukyetekanya tawimya ishiwi ryauko? ² Pa muru wa mpiri ku mbari ya musebo, pa mansansa ya nshira, amano yaritareme. ³ Pa mpongoro pa kwingira mu musumba, arekuta. ⁴ "Ni kuri mwebo, mwe bantu, ndekuta; ishiwi ryandi rya bana baume ba bantu. ⁵ Mweba taba na mano, sambirireni amano; na mwebo mwe bapuba, mufwire ukukwata amano ya kumfwikisha. ⁶ Umfweni, pantu nakuraranda pa fintu fyakindama, kabiri iryo imiromo yandi yaisuka nkaranda pa fintu fyarungama. ⁷ Pantu akanwa kandi karanda pa fintu fya kishinka, kabiri ukubifya kwa bunani ku miromo yandi. ⁸ Yonse amashiwi ya mukanwa kandi ya kishinka; muri yena tamwaba ukusengurwira nangura ukurufya. ⁹ Yonsefye yakororoka ku muntu uumfwikisha; amashiwi yandi yakororoka kubafwaya ukwishiba. ¹⁰ Sareni ukufunda kwandi ukukila silfere; sareni ukwishiba kukira goride uwakupwiririka. ¹¹ Pantu amano ya bune ukukira ifyabeka; takuri ikyuma ikingakumako kuri yena. ¹² Nebo, ne mano, ndekara pamo no kukyenjera, kabiri nariba uwakwishiba no kuringurura. ¹³ Akatina ka kwa Yahweh kupata ububi. Naripata ikirumba no kuitutumuna, inshira ya bubi, no kuranda kwa bubi. narifipata. ¹⁴ Ninkwata ukupindurura kwa bune na mano ayengomfwika; ndi kwishiba; amaka yaba muri nebo. ¹⁵ Ukupitira muri nebo isha mfumu shirateka, na bakateka

barapanga amafunde ayatunturu.¹⁶ Ukupitira muri nebo bakiroro barateka, abakindama, na bonse abatetekera mukurungama.¹⁷ Naritemwa abantemwa, na bamfwaisha baransanga.¹⁸ Muri nebo mwariba ifyuma no kukindama, ifyuma fya kutapwa no kurungama.¹⁹ Ifisabo fyandi fya bune ukukira goride, nangura fye ni goride uwapwiririka; no ku kwata kwandi kwa bune ukukira silfere uwapwiririka.²⁰ Ndenda mu nshira ya burungami, mukati kanshira yarungama.²¹ Ekwaba ukweba, nkarenga abantemwa ukupyana ikyuma; ndesusha amabutara yabo.²² Yahweh arimbumbire pa kutampa, mukutampa kwa fikitwa fya kwe.²³ Mu nshita shakukare naripangirwe- ukufuma ku kutampa, ukufuma kukutendeka kwa kyaro.²⁴ Iryo takuraba ba bamba, narifyerwe iryo takuraba utumfukumfuku utureta amenshi,²⁵ iryo impri tashiraimikwa na iryo takuraba utupiri, narifyerwe.²⁶ Narifwere iryo Yahweh tarapanga ikyaro na mabara, nangura fye rukungu rwa kutampirapo mwi sonde.²⁷ Eko nari iryo abikire imyuru, iryo ashingurwishe ikishirwa pa muru wa menshi pe tenga.²⁸ Eko nari iryo abikire amakumbi mu muru na iryo utumfukumfuku twabikirwe mu menshi aparepa.²⁹ Eko nari iryo apangire apakuperera ba bamba, ukwebati amenshi yerasarangana ukukira mukukonkomesha kwa kwe, na iryo takuraba apakuperera ukushintirira kwa murundu wauma.³⁰ Nari kurubari rwa kwe, kwati muntu waishibisha ifyakupanga panga; nari nankwe kira bushiku, ryonsefye ukusansamukira muri ye.³¹ Naresansamukiea mwi sonde rya kwe ryonse, no kusamwa kwandi kwari mu bantunse.³² Nomba, mwe bana baume bandi, umfweni kuri nebo, pantu abasunga imbibere yandi bakaparwa.³³ Umfweni ukurangiririra kwandi kabiri mube abasarapuka; mwirekeresha.³⁴ Uyo uumfwa kuri nebo akaparwa. Akarebona kira bushiku pa fibi fyandi, ukurorerera pa mbali ya fipindamo fya fiibi fyandi.³⁵ Pantu onse uwasanga nebo, asanga umweo, kabiri akasanga ububire bwa kwa Yahweh.³⁶ Nomba uyo uwafirwa, akyena umweo bwa kwe umwine; bonse abapata nebo batemwa imfwa."

Chapter 9

¹ Umwanakashi wa mano akurire ing'anda ya kwe; ena ashimpire inkyeshi kine rubari ukufuma ku mabwe. ² Ena aripye inama sha kwe; ena ateyenye no mwangashi wa kwe; kabiri ena aripekenye ne teburo rya kwe. ³ Ena aritumine abaomfi bakwe abanakashi; ena akuutire ukufuma pa nkyende apasumbukisha pa musumba, ⁴ "Ni nani imburwa mano? Rekeni ena apiribukire kuno rubari!" Kuri bamo ababurisha amano ya bune ena aranda. ⁵ "Iseni, ryeni ifyakurya fyandi, no kunwa umwangashi uo nebo nasankenye. ⁶ Fumeni mu nshira sha bumperwa mano shenu no kuba aba mweo; endeni mu nshira sha mukyetekanya. ⁷ Uyo onse uukaripira uwamiponto apokerera amashiwi aya bubi, na uyo onse uwebaura umuntu umubifi apokerera ukutukwa. ⁸ Wirakapira uwamiponto, umbi ena akakupata webo; karipira umuntu uwa mano, kabiri ena akakutemwa webo. ⁹ Pera ku muntu wa mano, kabiri ena amano yakafurirako; sambirisha umuntu umurungami, kabiri ena akarundepo ku kusambirira kwa kwe. ¹⁰ Akatina ka kuri Yahweh ekyakutampirapo kya mano, no kwishiba uwa Mushiro Eka emucetekanya. ¹¹ Pantu ukupitira muri nebo inshiku shenu shikafurirako, kabiri imyaka ya mweo ikarundwapo kuri webo. ¹² Nga webo wa kwata amano, webo uri wa mano pa robe, kabiri nga webo uraponta, webo ukutwarira imiponto pa robe." ¹³ Umwanakashi ikyungwa mututu; ena tafundwa kabiri uutaishibapo nangu fimo. ¹⁴ Ena ekara pa mwenshi wa ng'anda ya kwe, pa kipuna mu nkyende ishasumbuka isha mu musumba. ¹⁵ Ena akuta kuri abo abapita nshira mu tumisebo, ku bantu abenda ukurungamafye inshira shabo. ¹⁶ "Rekeni uri onse uwatarira apiribukire bushirya kuno," asosa kuri bo abatakata amano. ¹⁷ "Amenshi ya kwiba yarirwa, no mukate wa mububifi wabune." ¹⁸ Rero taishiba ukuti kwariba imfwa kurya, ukuti abeni abakutwa baba Munshishi ishitari.

Chapter 10

¹ Amapinda ya kwa Soromoni. Umwana mwaume wasarapuka arenga wishu ukusekerera rero umwana mwaume ikipuka aretera nyina uburanda. ² Ifyuma fya mu bubifi tafyakwata kantu, rero ukukita ikyarungama kupokorora umuntu kumfwa. ³ Yahweh tareka umweo wa muntu umurungami ukuba ne nsara, rero akatandura ififwaisha ababifi. ⁴ Ukuboko kwa mu nang'ani ku murenga ukukyura, rero ukuboko kwa wa kinkira kureta ikyuma. ⁵ Umwana mwaume wa mano atutira ifirimwa mu rusuba, rero kya nsoni wene ukurara pa nshita ya busomboshi. ⁶ Ifyabupe ifya fuma kuri Resa firi pa mutwe wa muntu umurungami, rero akanwa kambifi kaisuramo ubonaushi. ⁷ Umuntu warungama arenga abamwibukisha ukuba ne nsansa, rero ishina rya mbifi ryonaikafye. ⁸ Aba mano barasumina amafunde, rero ikipuka ikiranda randa kikesaonaurwa. ⁹ Uwenda muri bukaere akenda umutererwe, rero uupondamika imibere ya kwe, akeshibikwa. ¹⁰ Uushinisha kwi rinso arenga uburanda, rero ikipuka ikiranda randa cikaposwa panshi. ¹¹ Akanwa ka muntu umurungami kamfukumfuku ka menshi ya mweo, rero akanwa ka mbifi kaisuramo ubonaushi. ¹² Urupato rureta ukutarikana, rero ukutemwa kufimba pa firubo fyonse. ¹³ Amano yasangwa pa miromo yawa mukyetekanya, rero inkonto yaberako uyo uwabura amano. ¹⁴ Abaume ba mano ebatutira ukwishiba, rero akanwa ka mupuka kaparamika ubonaushi. ¹⁵ Ifyuma fya mukankara musumba wa kwe uwakosa; ikyonaura ababusu bupina bwabo. ¹⁶ Umurimo wa muntu umurungami utwara ku mweo; ikirambu kya bufi kitwara ku rubembu. ¹⁷ Kuri nshira ya ku mweo ku wikatisha ku kusarapurwa, rero uukana ukurungikwa ararufiwa. ¹⁸ Uufimba pa rupato aba ne miromo ya bufi, no yo uusabankanya ifibi mupuka. ¹⁹ Iryo amashiwi yafura, ifirubo tafiburwamo, rero uurama ifyo asosa aba na mano. ²⁰ Ururimi rwa murungami ni silfere iyasoboroka; umutima wa mubifi wa mutengo uunonofye. ²¹ Imirimo ya murungami iriisha ifya bune ku bengi, rero ifipuba firafwa pa murandu wa bupuka bwafiko. ²² Ifya bupe fya bune fya kwa Yahweh fireta ifyuma kabiri tafirundako ukukaripwa. ²³ Ububifi bwangaro bwa bapuka rero amano yarikindama ku mwaume uwiruka. ²⁴

Umwenso wa muntu umubifi eukesa muponena, rero ikifwaya abantu abarungami kikaperwa.²⁵ Umubifi aba nge kimwera ikikuru ikirepitafye, no kuroba kyaroba, rero umuntu umurungami aba kwati mufura uwakukurapo umuyayaya.²⁶ Ifyaba umwangashi wakuntuka mu meno ne fyaba ikyushi mu menso, efyaba umunang'ani kuri ye.²⁷ Akatina ka kwa Yahweh karatantarisha inshiku sha mweo, rero imyaka sha mubifi shikepipa.²⁸ Isubiro rya barungami ekusekerera kwabo, rero imyaka sha mubifi shikepipa.²⁹ Inshira ya kwa Yahweh ebukingo bwa wa kaere, rero ku mubifi yabonaushi.³⁰ Umuntu umurungami takatare poswa, rero umubifi takashare mu kyar.³¹ Akanwa ka murungami katwara ikisabo kya mano, rero ururimi rwabipa rukaputurwa.³² Imiromo ya muntu umurungami yarishiba ifya suminishiwa, rero akanwa ka mubifi, kaishiba ifya kuitera.

Chapter 11

¹ Ena Yahweh aripate ikipimo kyabukyenjeshi bukyenjeshi, rero ena abekerwa mu kipimo ikitunturu.² Iryo ikirambu kyaisa, mukonka nsoni, rero amano yatura mukuikyefya.³ Abakaere bena batungururwa kuri bukaere bwabo, nomba bakintomfwa barobera kuri bukintomfwa bwabo.⁴ Ubunkankara bwa fyuma tabupususha pa bushiku bwakipyu, rero uburungami bupokorora ku mfwa.⁵ Uburoroke bwa wakaere burarenga inshira ya kwe ukutambarara, rero ababifi ububi bwabo bura bawisha.⁶ Uburungami busansamusha Resa burabarubura, rero ababifi bekatwa murunkumbwa rwabo.⁷ Umubifi nga afwa isubiro rya kwe riraroba ne kikyetekero kyari muri ye ninshi kyapwa.⁸ umurungami apusuka mu mafya rero amafya yaponena pa mubifi.⁹ Insoso shautatina Resa shoonaura umunankwe, rero ni kumukyetekanya eko umororoke apusukira.¹⁰ Iryo umororoke asambara, umusumba uransansamuka; rero imbifi ngayaroba muraba ukwawira utumpundu.¹¹ Umusumba urasansabikwa; kwi paro ryabune irya abo abasansamusha Resa; rero insonso sha mubifi, shitoba umusumba.¹² Umuntu ususha umunankwe ninshi takwata mano, rero umuntu wa mano ena ekere shiriri.¹³ Uwamuromo afisurura inkama, nomba uwakine asunga inkama.¹⁴ Ikyaro kironaka, ngatamuri ntungurushi sha mano, ukukimfya nako kwisafye rurwa mwakwata bakiroro abengi.¹⁵ Uyo ukongweshwa umweni ara kine eufyengerwamo, rero ku wapata ukupera ikirayo mufya ifi aba umutererwe.¹⁶ Umwanakashi wa kikuku arakindamikwa nomba abankwe ba bantu banonka ifyuma.¹⁷ Umuntu wa ruse arayafwa umwine rero umunkarwe araifyengeresha umwine.¹⁸ Imbifi inonkera amaripiro mu fyakubepa, rero ku utanda uburungami asombora amaripiro yakishinka.¹⁹ Umuntu wakishinka ukita ubororoke ashukira ubumi, rero ukonkerera ukubifya ena akafwa.²⁰ Yahweh apata abo aba mitima ya burungami, rero atemwa aba myendere yabura karema.²¹ Mwishibe iki-ukuti imbifi shikesa kandwa, nomba uruko rwa bororoke rukapusuka.²² Umwanakashi wayemba uwabura insoni aba no mupeto wa goride mu myona ya nkumba.²³ Ukufwaya kwa murungami kuretake ubune; rero isubiro rya mbifi kurorera ubukari bwa kwa Yahweh.²⁴ Kuri umo uusansaika fye ifyuma ena ninshi arerundapo no kukiramo; kabiri naumbi uwakaso ena awira mu bupina.²⁵ Kape kape ena araparwa no upera amenshi kuri bambi naye bakamunweshwa.²⁶ Uwabupapa bwa n'ganu abantu baramutipwira, rero kuushitisha baramurombera iparo.²⁷ Umuntu uufwaisha ubusuma akabirisha no kutemwikwa, nomba kuri uyo uufwaisha ububi nabo bukamufikira.²⁸ Nabo abakyetekera mu fyuma fyabo bakairofya abene, rero abarungami barerema nga mabura yapa mibundo.²⁹ Umuntu ukwata ifyongo pa ba mu n'ganda ya kwe ukapyana umwera ne kinangwa kikasanguka umusha wa mutima wa mano.³⁰ Umuntu umurungami akaba nge kimuti kya bumi, nomba ubukari bufyenga umweo.³¹ Boneni! Umurungami apoka ikimuringire; pari bufi ikinangwa ne mbifi!

Chapter 12

¹ Uyo onse uwatemwa ukukaripirwa atemwa ukwishiba, nomba ku wapata ukurungika kinangwa.² Yahweh atemwa umuntu musuma, rero apata umuntu ukita amapange yabubi.³ Umuntunse takapampamikirwe ku bubifi, na bantu abarungami tabakatupurwe.⁴ umukashi wafikapo kisote kya murume wa kwe, no mwanakashi uureta insoni aba ngo burwere bwa mu mafupa.⁵ Amapange ya murungami yarungama, na mano yapanda ababifiya bukyenjeshi.⁶ Amashiwi yabafi fiteyo fya kupembera akashita ka kwipaya, nomba amashiwi yabarungami yarabapokorora.⁷ Abantu ba bubi barafumishiwashapo ninshi barara baroberera, nomba urupwa rwa mrungami rukeminina ndi.⁸ Umuntu atashiwira ukuringana no mukyetekanya wa kwe akwata, nomba uwapondama umutima arasurwa.⁹ Kyawamishapo ukuba umuntu wafye fye uuibombera umwine ukukira ukuba umukindami kabiri uwakubura firyo.¹⁰ Umuntu umurungami asakamana ubumi bwafitekwa fyakwe, nomba umutima wa mbifi bunkarwe.¹¹ Uurima ibara rya kwe akakwata ifiryo ifingi, no uupepeka ifikitwa fyafye ni mburwa mano.¹² Ne kinangwa kikumbwa ikyuma kyarufyengo ku mbifi. nomba ifisabo fya barungami fitura ku bene beka.¹³ Ne mbifi ikatirwa ku nsoso sha bubifi bwaiko, nomba umurungami apusuka mu bwafya.¹⁴ Ku fisabo fya mukana ka muntu ekufuma ukwikuta kwa fintu fya bune, ngefyo imirimo yakuminwe ya kwe imurambura.¹⁵ Imyendere ya kyungwa ya bune mu menso yakiko ikine, nomba uwa mano akutika ku mpanda mano.¹⁶ Ne kinangwa kiranga ubukari parya pene, no muntu wakyenjela apurura insere.¹⁷ No uuranda ikine asosa ikyarungama, nomba bakambone babufi bashinikisha ifyabufi.¹⁸ Insoso sha bamo shipurinkanya ngo rupanga, nomba urulimi rwa wa mano ruraposha.¹⁹ Ne miromo ya fumaruka irabererera, kumfwa ururimi rwa bufi rwa kashita kanono.²⁰ Mu mitima ya bapanga ububifi mwaba fye ubukyenjeshi, kumfwa ukusekerera kwisa kuri ba mpanda mano ba mutende.²¹ Na marwere tayakese pa murungami, ne mbifi shaisushiwamo na mafya.²² Yahweh ena apata imirimo ya bubifi, rero yena yatemwa abo abekaririra mu kine kya kishinka.²³ Umuntu uwakukyenjera afisa ukwishiba kwa kwe, nomba umutima wafipuka ubirikisha ubunguryarya.²⁴ Ukuboko kwa wakosa kurateka, rero mbokoya apatikishiwa ukubomba.²⁵ Isakamika rya ku

mutima wa muntu rironshya, rero ishiwi rya bune rirasansamusha.²⁶ Umurungami aba kutungurura wa munankwe, nomba imbera ya mu bifi ibatwara ku kurubatika.²⁷ Mbokoya takanga nama ayibambira, rero uwakosa akwata ikyuma kyakindamisha.²⁸ Na bonse abendera munshira yaburungami basanga umweo na muri yi nshira tamwaba mfwa.

Chapter 13

¹ Umwana mwaume wa mano omfwa amafunde ya kwa wishi, rero uwamiponto tekuti omfwe ukwebaurwa.² Ififuma ku fisabo fya mukanwa kakwe umuntu asekerera ubune bwa fintu, rero ikiraka kya nkyenjeshi ni kurufyengo.³ Umo uyo uusunga akanwa kakwe akingirira umweo wa kwe, rero umo uyo uwasamuna imiromo ya kwe akayonaura umwine.⁴ Ikiraka kya muntu umunang'ani ku kumbwa nomba takwata nangu kimo, rero ikiraka kya bantu abakinkira bakaba abakankara mu kwikuta.⁵ Umuntu umurungami apata ubufi, rero umuntu umubifi airenga ukusebana, kabiri ena akita ifyansoni.⁶ Uburungami burinda abo abakaere mu mibere yabo, rero ububifi bupotamika abo abakita urubembu.⁷ Kuri umuntu umo uikindamika umwine, rero takwata nangu kimo, kabiri kuri no muntu umo uyo uibepekesha ukutakwata ifiri fyonse, ribe wafyuma ikine kine.⁸ Ikikonsorwero kya mweo wa muntu umukankara fyuma fya kwe, rero umupina tatina kantu.⁹ Urubuto rwa bantu abarumngami rukabarenga ukusekerera, rero inyari ya bantu ababifi ikabikwa kunse.¹⁰ Ikirumba kyena kibushafye ifyongo, rero kuri abo abomfwa ku kupandwa kwa mano ya bune kuri amano.¹¹ Ifyuma firapwa iryo kwaba ukufinonkera murubiro, rero umo uyo uupanga indarama ku kubomba ne minwe ya kwe akarenga indarama sha kwe ukufura.¹² Iryo icyakwenekera nga takikitikire, kyena kitompura umutima, rero icyakukabirisha nga kyafikirisha kimuti kwa mweo.¹³ Uyo onse uusura ifunde aileretera ukukyururuka, rero ena uyo ukukindika ifunde akaramburwa.¹⁴ Ukufunda kwa muntu uwa mano kamufukumfuku ka mweo, ku kupiribura mwebho ukufuma ku kiteyo kya mfwa.¹⁵ Ubune bwashirimuka bunonka ukutemwikwa, rero imibere yabatakata ikishinka taipwa.¹⁶ Umuntu uwakukyenjera abomfya amano mufyabusaro bonse, rero ikipuka kisaranganya ubupumbu bwa kiko.¹⁷ Inkombe imbifi iponena mu bwafya, rero intumi ya kishinka ireta ukuwikishanya.¹⁸ Umo uyo uusura ifunde akaba uwaburwa kabiri uwasebana, rero ukukindikwa kukesa kuri ye uyo uasambirira ukufuma mukurungikwa.¹⁹ Iyakukabira ibukishiwa ukuti cariwama kuba kiraka, rero ifipuka fipata ukupiribuka ukufuma ku bubi.²⁰ Enda na bantu abamano nobe ukaba uwa mano, rero ukwangara kwa fipuka bakakyurire ifikyeno.²¹ Ishamo rikonka ababembu, rero abantu abarungami bakarabumburwa ifya bune.²² Umuntu uwabune akashira abeshikuru ba kwe ifya bupyani, rero ikyuma kyamubembu kisungirwa umuntu umurungami.²³ Ibara rya muranda kuti ryafumya ifyakurya ifingi, rero fyena fyonaika kubamukisha kinani.²⁴ Umo uyo uutasarapura umwana wa kwe umwaume arimupata, rero umo uyo uwatemwa umwana mwaume wa kwe arabangira ku kumufunda.²⁵ Umuntu umurungami ararya mpaka ena aikusha ikiraka kya kwe, rero urufumo rwa mubifi ryonse ruba ne nsara.

Chapter 14

¹ Umwanakshi wa mano akuura ing'anda ya kwe, rero umwanakashi umuwerewere araitoborora umwine na maboko ya kwe.² Umuntu uwenda uwarungama aratina Yahweh, rero uutaba na kishinka mu nshira sha kwe aramusura ena.³ Mukanwa kamuwerewere mufuma ubwembya bwa matutumuko, rero imiromo ya wa mano ikabakingirira.⁴ Apashiri ing'ombe, ikora riraba iryabusaka, rero ifirimfwa ifingi kuti fyaisha mukukosa kwa ng'ombe.⁵ Kambone wakishinka tabepa, rero kambone wabufi apema ubufi.⁶ Uwamiponto afwaisha amano rero tapaba nangu yamo, rero ukwishiba kwaryanguka kuri uyo uwa mukyetekanya.⁷ Tarukako ku muntu umuwerewere, pantu tawakasangemo ukwishiba pa miromo ya kwe.⁸ Amano ya muntu uwakyenjela kwishiba inshira sha kwe, rero ubupumbu bwa bawerewere kubepa.⁹ Abawerewere baponta iryo beshibe ukweba ati nabariufyanya, rero apari abarungama.¹⁰ Umutima ewaishiba ubukari bwa muntu umwine rero umbi tekuti kiboneke insansa shauko.¹¹ Ing'anda ya bantu ababifi ikonaurwa, rero itenti rya barungama rikekaririra.¹² Kwariba inshira iyiboneka iyarungama ku muntu, rero impera yaiko itwara ku mfwa.¹³ Umutima kuti waseka rero uri mubukari ne nsansa kuti shasanguka uburanda.¹⁴ Uwabura ikitetekero akapokerera ifyo inshira sha kwe shifwire ukukwata, rero umuntu wabune akapokerera ifiri ifyakwe.¹⁵ Uutashiba atetekerafye ifiri fyonse, rero uwakyenjera atontokaya pa ntampuro sha kwe.¹⁶ Umuntu wa mano aratina no kufuma ku bubi, rero umupuka arakishamo ukuikyetekera no kukana ukusokwa.¹⁷ Uwangufyanya ukukaripa akita ifintu ifyabupuka no umuntu uuringurira arapatwa.¹⁸ Abataishiba bapyana ubupuka, rero abantu abakyenjela barafwikwa ukwishiba.¹⁹ Abantu ababi bakasontamo kuri abo ababune na abo ababifi bakakontama pa mpongoro sha muntu umurungami.²⁰ Umuntu umupina arapatwa na kubanankwe fye, rero abantu abakankara barakwata abanabo abengi.²¹ Uusura umwina muparamano arabembuka, rero uranga uburanda ku bantu abapina araparwa.²² Bushe uupingura ifyabubi tekurubantika arubantikafye? Rero abapanga ukukita ifyabune bakapokerera ukutemwa ne bukishinka.²³ Ku miromo yonse iyakosa murafuma ubukumu, rero iryo nga parifye ukuranda, kutwara mukuburwa.²⁴ Ikingongwe kya bantu aba mano ebunonshi bwabo, rero ubupumbu bwa bawerewere bureterakofye ubupumbu.²⁵ Kambone uwakishinka arapususha imyeo, rero kambone wabufi apema ubufi.²⁶ Iryo umo atina Yahweh, kabiri arakwata ukukyetekera muri ye; ifi fintu fikaba kwati ni nkyende iyakosa iyabukingo ku bana bauyu muntu.²⁷ Akatina ka kuri Yahweh kamfumfuku ka mweo, pakutira umuntu ataruke ku fiteyo fya mfwa.²⁸ Ubukata bwa mfumu busangwa mu bantu ba kwe abengi, rero ukwakubura abantu umwana wa mfumu aronaura.²⁹ Umuntu uutekanya arakwata ukumfwikisha ukwa maka, rero uwanguka ukukaripa aranga ubupumbu.³⁰ Umutima uwatekanya mweo ku mubiri, rero ubufuba burwere bwa mafupa.³¹ Uyo onse urefyenga

umupina arapisha karenga wa kwe, rero uurangisha ukusakamana ku mupina aramukindika.³² Umuntu umubifi arabikwa panshi kumiktire ya kwe iyabubi, rero umuntu umurungami arikwata umwakuba nangu ni mu mfwa.³³ Amano yatusha mu mutima wa wamukyetekanya, rero na pa bapumbu arareka umwine ukwishibikwa.³⁴ Ukukita uburungami ekusansamusha uruko, rero urubembu rusebanya abantu abari bonse.³⁵ Umubomfi uwashirimuka asanga ububire ku mfumu, rero ubukari buba pari uyo asebanya.

Chapter 15

¹ Ubwasuko bwafuuka burafumyapo ikifukshi, rero ishiwi rya kipyu rirarunda ikifukushi.² Ururimi rwa bantu ba mano rukwatafye umukyetekanya, rero akanwa ka fipuka kafukumanafye ubuwerewere.³ Amenso ya kwa Yahweh yaba konse konse, mukubona pafya bubi ne ifisuma.⁴ Ururimi rwa mutende kimuti kya meo, rero ururimi rwa babi ruratobaura umupashi.⁵ Ikipuka kirasura amarangiro ya kwa wishi, rero uyo usambirira ku kusarapura arikyenjera.⁶ Mu ng'anda ya muntu umurungami mwaba ikirambu ikikuru, rero ubunonshi bwa mbifi bumuperafye amafya.⁷ Imiromo ya bantu ba mano isaranganya amano, rero ku mitima ya fipuka takyaba ifyo iyo.⁸ Yahweh aripata amarambo ya bantu ababi, rero ipepo rya bantu baororoka emo akyankira.⁹ Yahweh aripata inshira ya bantu babipa, rero ena atemwa uyo ufwaisha ifyarungama.¹⁰ Ukusarapurwa kwine kwine kuramurorera uyo onse ufuma mu nshira kabiri uyo uwapata ukurungikwa akafwa.¹¹ Imbo no bonaushi fyariba parwarara kuntanshi ya kwa Yahweh; ngo kukirapo imitima sha bana baume ba bantu?¹² Utumfya arakana ukurungamikwa; ena takayeko ku wa mano.¹³ Umutima wa nsansa arenga pa kinso ukusamwa, rero ukukaripa kwa mutima kufungaura umupashi.¹⁴ Umutima wa mukyetekanya urafwaisha ukwishiba, rero akanwa ka kipuka katinamina ubuwerewere.¹⁵ Inshiku sha bantu batitikishiwa shonse shabafye ishaburanda, rero umutima wakusekerera waba no mutebeto uutapwa.¹⁶ Twawamapo utunono utwamukatina ka kwa Yahweh ukukira ubunonshi ubukuru ubwamukimfurunganya.¹⁷ Kyawamapo ikyakurya kya musaru uko ukuri ukutemwa ukukira ing'ombe sha nona ishapedaniwa no rupato.¹⁸ Umuntu wakifukushi arundapofye ifyongo, rero umuntu uukokora pakufurwa arapwisha ukutarikana.¹⁹ Inshira ya mu nang'ani yaba kwati ni nkyende apari urubao rwa myunga, rero inshira ya waororoka ni nshira iyakurwa iyapabuka.²⁰ Umwana mwaume wa mano areta insansa kuri wishi, rero ikipuka kya muntu kirasusha nyina.²¹ Ubuwerewere busansamusha umuntu wabura amano, rero uyo uwakwata ukwiruka enda mu nshira yaororoka.²² Amapange ya bura ukupandwako amano yaronaka, rero apari bakapandwa wa mano abengi yaritunguruka.²³ Umuntu arasanga ukusangarara iryo apera ubwasuko bwafikapo; ifyo ya wama ngashi amashiwi yarandikwa mu nshita yaringa!²⁴ Inshira ya mweo itungurura abantu ba mano pa muru, pakuti benga piribuka ukufuma kumbo panshi.²⁵ Yahweh arabongororora ing'anda ya wakirumba, rero arakingirira ifyakwata mukamfirwa.²⁶ Yahweh aripata amatontonkanyo ya bantu babipa, rero amashiwi ya mutende yariwama.²⁷ Kaborara aretera urupwa rwa kwe amafya, rero uyo uwapata amafisa kanwa akekara.²⁸ Umutima wa muntu warungama uraringurura iryo tauraasuka, rero akanwa ka bantu babipa kapongorora ububifi bwakako bonse.²⁹ Yahweh aba ukutari na bantu babipa, rero aromfwa ipepo rya bantu barungama.³⁰ Urubuto rwa menso rureta insansa ku mutima ne mbira nsuma e bumi ku mubiri.³¹ Nga kyakuti wabikako amano iryo umo arekupindurura pafyo wikara, weba ukatwaririra ukuba pa bantu ba mano.³² Uyo ukana ukusarapurwa arisusha umwine, rero uyo umfwa ku kurungikwa arakwatirapo ubwishibiro.³³ Akatina ka kwa Yahweh kasambirisha amano ne kitampirapo pa kukindama kuikyefya.

Chapter 16

¹ Amapange ya mutima ya bafye ku muntu, rero ku rurimi rwa kwa Yahweh e kufuma ubwasuko.² Shonse inshira sha muntu shayororoka mu menso ya kwe umwine, rero Yahweh e upima imipashi.³ Urebika imirimo shobe kuri Yahweh na mapange yobe ya katunguruka.⁴ Yahweh arikita kyonse umwabera umurimo wa kiko, pamo na babifi ku bushiku bwa kumanama.⁵ Yahweh aripata onse uwakwata umutima wa kirumba, rero mwishibishe pari iki, tabakayefye ukwabura ukurimunwa.⁶ Ku kitemwiko ikishingapwa na bukine ifirubo eko fifimbirikishiwa na ku katina ka kwa Yahweh eko abantu bafumina ku bubi.⁷ Iryo inshira sha muntu shiri ishakusesha kuri Yahweh, ararenga na barwani ba uyo muntu ukuba mu mutende na ye.⁸ Kyawamapo utunono mu burungami, ukukira ukunonka ifingi mu rufyengo.⁹ Mu mutima wa kwe e mo umuntu apangira inshira ya kwe, rero Yahweh e utungurura intampuro sha kwe.¹⁰ Ubupingushi bwaputwamo bwaba pa miromo ya mfumu, akanwa ka kwe takafwire ukuburwa umuringanya.¹¹ Ikipimo kya muringanya kifuma kuri Yahweh ifipimo fyonse mu mufuko fyaba murimo wa kwe.¹² Iryo imfumu shakita ifintu fya bubi, ikyo kintu ikiri kyakusurisha, pantu ikipuna kya bufumu kipampamikwa ku kukita ikyawama.¹³ Imfumu ibekerwa mu miromo isho ishiranda ikyakishinka kabiri atemwa uyo urandirapo.¹⁴ Ubukari bwa mfumu ni nkombe ya mfwa rero umwaume wa mano aresha ukupwisha ubukari bwa kwe.¹⁵ Mu rubuto rwa kinso kya mfumu e mwaba umweo no bubire bwa kwe bwaba kumbi iryo irireta imfura ya mukurekeresha.¹⁶ Kyawamishapo ukupoka amano ukukira goride. Ukukwata ubwishibiro e kuringire ukusarwapo ukukira silfere.¹⁷ Inshira ya pabuka iya bantu baororoka irafuma ku bubi; uyo untu akingirira umweo wa kwe araronda inshira ya kwe.¹⁸ Ikirumba e kitampirapo pakonaurwa no mupashi wa bukari e utangirira ukuwa.¹⁹ Kyawamapo ukuba uwaikyefya pakati ka bantu abaranda ukukira ukwakanya ifya pokororwa na bantu ba kirumba.²⁰ Uyo onse uwiruka ifyo aebwa akesanga ikya bune, na abo abakyetekera muri Yahweh bakaparwa.²¹ Uyo uwa mano mu mutima etwa uwakwiruka no kuwama kwa mashiwi kurenga ukusambirisha kwakura.²² Ukwiruka e kamfukumfuku ka mweo kuri uyo uwakwata, rero ikirangiriro kya fipuka bu werewere bwabo.²³ Umutima wa muntu

wa mano upera akanwa ukushirimuka no kurundapo ukusembereka pa miromo ya kwe.²⁴ Amashiwi ya bune e ruto rwa buki urwarowa ku mweo kabiri e bundapishi ku mafupa.²⁵ Kwariba inshira iboneka iya wama ku muntu, rero impera yaiko ni nshira ya mfwa.²⁶ Insara yaubombesha iramubombera; pantu insara ya kwe iramukoseresha.²⁷ Umuntu wa kyabe kyabe ashurumuna ububi ne mirandire ya kwe yaba kwati muriro uyo ubabaura.²⁸ Umuntu wapusauka abusha ifyongo no rwambo rupaturura ifibusa fyatemwana.²⁹ Umuntu wakakata arabepa ku mwina muparamano no kumutungurura ukutentemukira ku nshira ishawama.³⁰ Umuntu upirabaura amenso ateya ifintu ifibi; bonse abo abapepeka imiromo bakarenga ifibi ukukitika.³¹ Umushishi wa buta kironwe kya bukata; kiretwa mukwikara mu burungami.³² Kyariwamapo ukukokora mu kufurwa ukukira ukuba imparume na umo utungurura umupashi wa kwe arishipa ukukira umo uwa kimfya umusumba.³³ Ifipendero fiposwa pa kisaru, rero ukusara ku fuma kuri Yahweh.

Chapter 17

¹ Kyawamapo ukuba tondoro no mukate uwauma ukukira ing'anda yaisuramo ukusefya kwa kutarikana. ² Umubomfi wa mano akatungurura umwana mwaume ukita ifya nsoni no kwakanya ikikwatwa kwati ni ba wabo. ³ Inongo ni kuri silfere no muba ni kuri goride, rero Yahweh arasamfya imitima. ⁴ Uwafirubo arakutika ku miromo ya mubembu; uwa bufi apepeka ukutwi kururimi rwa kubongorora. ⁵ Onse upumya umupina atuka uwamupangire na uyo usansamukira ikya bubi takarekwe ukwabura uku kandwa. ⁶ Abeshikuru e kironwe kya bakote na bafyashi bareta ukukindama ku bana babo. ⁷ Ukuranda kwa bune takuwamina ikipuba; nangura miromo ya bubifi tekuti iringe ku ba kindikwa. ⁸ Ubupe bwaba kwati ribwe irya kwerenganya irya kutemwikwa ku minwe mureripera; konse ako apiribukira, ararunduruka. ⁹ Onse upurura umurandu afwaya ukutemwa, nomba ubwekeshapo umurandu umo wine aronaura bakibusa atemwisha. ¹⁰ Ukukaripira kurengira mu muntu umfwikisha ukukira ukuma ikipuba amakofi umwanda umo. ¹¹ Umuntu umubembu afwaya bukisanguka, kanshi intumi itaba bwino e yo bakamutumina. ¹² Kyawama ukukumanya ikiburi uyo baibira abana ukukira ukukumanya ikipuba no bupuba bwa kiko. ¹³ Nga kyakwebati umo abweseshu ububi pa bune, ububi tabwakafume mu ng'anda ya kwe. ¹⁴ Ukutamapa kwa fimfurunganya kwaba kwati untu aitaira amenshi konse, kanshi taruka kuburaki iryo taburatampa. ¹⁵ Umuntu uwarekako uwafirubo no muntu uwaebaura uwarungama- bonse ba museru kuri Yahweh. ¹⁶ Kinshi ikipuba kingaripirira indarama pakweba ati kisambarire amano, iryo takwete ishuko rya ku ya sambirira? ¹⁷ Umunobe araba uwakutemwa inshita yonse na wenu arafyarwa munshita sha kukyura. ¹⁸ Umwaume uwabura amano akaka amarayo ya bufi kabiri aba uwasakamana inkongole sha bena muparamano. ¹⁹ Onse uwatemwa ifyongo ninshi atemwa urubembu; uyo utarimfya umwinshi wa kwe arenga amafupa ukutobaika. ²⁰ Umuntu uwakwata umutima wapondama tasanga nangu kimo ikya bune; no wabwirika ndimi akaponenwa mukukyura. ²¹ Onse umufyashi wa kipuba arairetera uburanda umwine; na wishu wa kipuba tansansamuka. ²² Umutima wa kusansamuka muti wa bune, nomba umutima watobeka uromya amafupa. ²³ Umuntu wa firubo arapoka ubupe bwa mubumfinsoro pakuti apondamike inshira ya warungama. ²⁴ Uumfwikisha arosha ikinso kya kwe ukuri amano, rero amesno ya kipuba yaroresha kumpera sha kyaro. ²⁵ Umwana mwaume ikipuba kya buranda kuri wishu kabiri ararangurusha nyina uwa mufyere. ²⁶ Kabiri, tekya bune ukukanda umuntu uwarungama; nangura ukube kya bune ukurakyusha abaume bakine. ²⁷ Onse uwakwata amano abomfya amashiwi ayanono na uyo uwakifukushi rikwata ukumfwa. ²⁸ Ne kipuba kine itontontanyo rya kiko kuba uwa mano kyaikara tondoro; iryo aisara akanwa kwe, arabikwa ukuba uwa mano.

Chapter 18

¹ Uyo uwikara eka afwaya ifyo umwine atemwa no kupandwa amano ku katifya umutima wa kwe. ² Ikipuka takisanga insansa mukwishiba, rero kano mukupataurwa ifya mu mutima wa kwe. ³ Iryo umuntu umubi aisa, ukusurwa kuresa na ye pamo ne nsoni no musebanya. ⁴ Amashiwi ya mu kanwa ka muntu menshi ayashika; na kamfukumfuku ka mano ka muronga akaposa amenshi. ⁵ Te kya bune ukuba bwino ku muntu umubifi, nangu ukufyenga umungtu umororoke. ⁶ Imiromo ya kipuka imuretera ifinsa na kanwa kakwe kamurombera ukupumwa. ⁷ Akanwa ka kipuka eka mureterera ne miromo ya kwe e kiteyo kya kwe. ⁸ Amashiwi ya warwambo yaba kwati fya kurya fya bune ifya murubiro ifiretentemukira mu fya munda ya mubiri. ⁹ Kabiri, uyo umunang'ani mu kubomba kwa kwe ni wabo wa muntu umonaushi. ¹⁰ Ishina rya kwa Yahweh rupungu rwa kukosa; umuntu umororoke arabutukirako no kupusuka. ¹¹ Ifyuma fya mukankara musumba uwakosa na matontontanyo ya kwe yaba kwati kibumba kya sansuka. ¹² Umutima wa kirumba e urenga umuntu ukuwa, rero ukuikyefya e kutangirira ubukindami. ¹³ Uyo uwasuka taraumfwa- airetera ubuwerewere ne nsoni. ¹⁴ Umutima wa muntu kuti wapusuka ku burwere, rero umutima watompoka nani uwingaushipikisha? ¹⁵ Umutima wasarapuka ufwaya ukuwishiba no kutwi kwa wa mano kufwaya ukumfwikisha. ¹⁶ Ubupe bwiswira umuntu inshira no kumureta pa kinso kya bantu abakindami. ¹⁷ Uwabarirapo ukuruburura umurandu wa kwe aboneka umurungami mpaka umunankwe aisa no kumwipusha. ¹⁸ Ukupendura kupwisha ifikansa no kupatuturura pakati ka bapusene. ¹⁹ Wabo uyo babembukira arikosapo ukukira umusumba uwa kukosa, ne fikansa fyaba kwati maingwe ya pe ringa. ²⁰ Ififuma mu kanwa ka muntu fikamurenga ukwikuta; akekuta ikibwesha kya miromo ya kwe. ²¹ Imfwa no mweo fitungururwa no rurimi, no yo onse uwatemwa ururimi akarya ifisabo fya ruko. ²² Uyo uwasanga umukashi asanga ikintu ikya bune, kabiri akapokerera ukutemwikwa ukufuma kuri Yahweh. ²³ Umuntu umubusu aomba uruse, nomba umuntu umukankara asuka ubukari. ²⁴ Uyo ufwaya bakibusa abengi bamuretera ukonaurwa, rero kuri ikibusa ikyakira pari wenu.

Chapter 19

¹ Umuntu umuranda awamapo uyo uwendera mu kine kya kwe ukukira uyo uwirikanya amashiwi mukuranda kanshi kipuka. ² Na kabiri, takyawama ukupupumina ukwabura ubwishibiro na uyo utatekanya araruba inshira. ³ Ubupuka bwa muntu bonaura umweo wa kwe no mutima wa kwe wafurirwa Yahweh. ⁴ Ikyuma kifusha ifibusa, nomba umuntu umuranda bamufumya ku fibusa. ⁵ Kambone wa bufi takaburwe ukurimunwa na kabepa wa bufi takapusuke. ⁶ Abengi barepusha ukutemwikwa ku muntu umukankara no muntu uyo upera ifya bupe ni kibusa wa bantu bonse. ⁷ Apo umuntu umuranda ba wabo bonse baramupata; pari bufi ifibusa fya kwe ifimutaruka ukuya ukutari! Akuta kuri bo, awe bena barire. ⁸ Uyo onse uupoka amano aritemwa umweo wa kwe; na uyo ufwaisha ukwishiba akasanga ishuko. ⁹ Kambone wa bufi takabule ku limunwa, nomba uyo ubepa ubufi akaroba. ¹⁰ Ta kyaranga ku kipuka ukwikara mukuipakisha pari bufi ku musha ukuteka abana ba mfumu. ¹¹ Amano yarenga umuntu ukukokora ukukaripa no kusura ku kirubo e kukindika kwa kwe. ¹² Ubukari bwa mfumu bwaba kwati kirurumo kya nkaramu, nomba uruse rwaiko rwaba kwati kime pa kyani. ¹³ Umwana mwaume ikipuka rishamo kuri wishi no mukashi wa buraki ena kutonaira kwa menshi. ¹⁴ Ubupyani bwa ng'anda ne fyuma bufuma ku bafyashi nomba umukashi wa mano afuma kuri Yahweh. ¹⁵ Uburamu buponesha umuntu muturo utukuru, nomba uyo utafwaya ku bomba akaponenwa ne nsara. ¹⁶ Uyo unakira amafunde akingirira umweo wa kwe, nomba umuntu ushitontankanya pa myendere ya kwe e ukafwa. ¹⁷ Uyo onse ukumbusukako abaranda akongweshwa kuri Yahweh eryo ena e ukamubwesha pafyo akitire. ¹⁸ Karipira umwana obe umwaume iryo ku kiri isubiro kikuru wibika mapange ya kumubika kumfwa. ¹⁹ Umuntu ufurwa bwangu afwire ukufuta amafuto; nga wa mupusushako, ukamuripirira na kabiri nga abwekeshapo. ²⁰ Kutika ku mano no kupokerera amafunde, pakuti nobe ube na mano mu mweo obe. ²¹ Mu mutima wa muntu mwaba amapange ayengi, nomba ubufwayo bwa kwa Yahweh e bukabererera. ²² Ikitemwiko ikishipwa ekyo umuntu akabira no muntu umuranda awama ukukira uwa bufi. ²³ Akatina ka kuri Yahweh katwara abantu ku mweo; onse uwakwata akekuta no kukana kyushiwa uboni. ²⁴ Umunang'ani atubika ukuboko kwa kwe mwi rishi, ena takakubweshemo no kutwara pa kanwa kakwe. ²⁵ Puma kapumya, no muntu imburwa mano akaberwamo na mano; karipira uyo uwingeruka, nao akanonka ukwishiba. ²⁶ Uyo uwibira wishi no kutamfya nyina mwana mwaume ureta insoni no musebanya. ²⁷ Nga wareka ukumfwa amafunde, we mwana wandi umwaume, ukaruba ukufuma ku mashiwi ya kwishiba. ²⁸ Kambone wa bufi arasura ubupingushi na kanwa ka bufi karamya ifya rufyengo. ²⁹ Ubupingushi kwasungirwa abapumya ne mpumo shabera inuma sha fipuka.

Chapter 20

¹ Umwangashi urafurunganya ne kya kunwa ikikora kimya imburi; uyo onse ukikonkerera takwata mano. ² Akatina ka mfumu kaba kwati katina ka musepera wa nkaramo ireburuma; uyo uirenga ukufurwa aireterera umwine mu mweo wa kwe. ³ Kyariba mu kinshi kuri uyo utaruka ku fyongo, nomba imburwa mano yonse itorokera mu fikansa. ⁴ Umuntu umunang'ani tarima mu mibundo; ena akafwaya ikisabo panshita ya kusombora nomba takakikwate. ⁵ Amapange ya mu mutima wa muntu yaba kwati ni pa menshi yashika, nomba uyo uwa mano e ukatapamo. ⁶ Umuntu araitakisha mufingi ati wa ruse, nomba ni nani uwingamusanga uyo uwa kishinka? ⁷ Umuntu umurungami endera muri bukaere bwa kwe, na bana bakwe abaume abakamukonkapo bari no kuparwa. ⁸ Imfumu iyaikara pa kipuna uku bomba umurimo wa bupingushi irafuta ububi bonse pa kinso kyaiko. ⁹ Ni nani uwingasosa ati, "Nebo umutima wandi wariwama; na risangururwa ku masambi yandi"? ¹⁰ Ifipimo ifitari fya kishinka ne miringo tairingene- Yahweh arifipata fyonse. ¹¹ Nangu mwaice e shibukirwa ku mikitire ya kwe, nga kyakuti imikitire ya kwe yariwama no kororoka. ¹² Amatwi ayomfwa na menso ayabona fyonse ni- Yahweh wa fipangire. ¹³ Wiratemwa turo e pari waba mu bupina; ureshibura amenso yobe na webo ukakwata ifya kurya ifingi. ¹⁴ "Tafiweme! Tafiweme!" e fi sosa uushita, rero iryo afuma aya areitakisha. ¹⁵ Kwariba goride na mabwe ayengi ayakuruma umutengo rero imiromo ya mano ya ryafya ukusanga. ¹⁶ Upoke iraya rya kwe uyo uwabika ubukingo pa mweni no kurikata nge kikatira murandu iryo ena arekingirira pa mwanakashi wa misango ya bubi. ¹⁷ Ikirayo kipokerwa mu bukyenjeshi tepa kurwa, nomba pa numa akanwa ka kwe ka kesuramo insakarabwe. ¹⁸ Amapange ya tantikwa mukupandwa amano eryo ni ku kutungururwa na mano webo wingarwira inkondo. ¹⁹ Uwamuromo aturisha inkama kanshi webo wiraenda na bantu baranda sana. ²⁰ Umuntu uwatipwira wishi nangu nyina, umusaniko wakwe ukashima mukati kamfinshi ya kufita fititi. ²¹ Ifyuma ifinonkwa bwangu pakubara tafikita bune ku mpera. ²² Wi sosa ati, "Nkarandura pa bubi ubu!" Urerorera pari Yahweh na ena e ukapususha. ²³ Yahweh aripata ukupima kwa bukyenjeshi ne fipimo fitari fya kishinka ta fyawama iyo. ²⁴ Intampuro sha muntu shi tungururwa na Yahweh; nga nomba ena kuti aishiba shani inshila yakwe? ²⁵ Kyariba kiteyo ku muntu ukubirima pa ku sosa, "Iki kintu kyarishira," kabiri tampa ukutontontankanya ifyo kipiribura pa numa ya kupanga ikirayo. ²⁶ Imfumu ya mano irorururamo ababi no kupishapo no mupeto wa kuwirako ing'ano. ²⁷ Umupashi wa muntu e musaniko wa kwa Yahweh, uurengura fyonse ifya mukati na nkati kwa kwe. ²⁸ Ikitemwiko kitapwa ne kishinka firinda imfumu; ikipuna kyaiko kyarikingirirwa ne kitemwiko. ²⁹ Ururumbi rwa barumendo maka yabo no bukindami bwa bakote nimfwi shabo. ³⁰ Ukumaurwa ukukita ifironda kufumyapo ububi ne mpumi shiwasinisha ifya munda.

Chapter 21

¹ Umutima wa mfumu ka muronga ka menshi mu minwe ya kwa Yahweh; arakapindurwira konse ukuntu atemwa. ²

Shonse inshira sha muntu sharyororoka mu menso ya kwe umwine, rero ni Yahweh e upima imitima. ³ Ukukita ikyarungama no kororoka kiri ikingapokererwapo ikine kine kuri Yahweh ukukira ifya bupe. ⁴ Amenso ya bukari no mutima wa kirumba- inyali ya babifi- rubembu. ⁵ Amapange ya wamutekatima yatwara ku kutunguruka, rero onse ukita mukubirimisha esafye ku kipowe. ⁶ Ukunonkera ifyuma ku rurimi rwa bufi kine ikyo ikireima ne kiteyo ikipaya. ⁷ Ubukakashi bwa babifi e bukabatintira ukutari, pantu bena barakana ukukita icyawama. ⁸ Inshira ya muntu wa mirandu yaryongama, rero uyo uwaororoka akita ifyarungama. ⁹ Kyawama ukwikara pa kifutu kya mutenge ukukira ukwikara mumo no mukashi waburaki. ¹⁰ Ukukabira kwa mbifi kufwaya ifyabipa; umwina muparamano wakwe tengasanga ububire mu menso yakwe. ¹¹ Iryo katumfya arimunwa, ifiwerewere fiba na mano, no iryo uwa mano arangirirwa, e katisha ku kwishiba. ¹² Umuntu umurungami aratamba ing'anda ya muntu wa bipa; aresa mukureta abantu ba bipa mu konaurwa. ¹³ Uyo uwisara amatwi ya kwe ku kurira kwa ba busu, nankwe akarira ukupongomoka, rero takasukwe. ¹⁴ Ikya bupe kyamunkama kirabweshamo ikifukushi ne kya bupe kya mubumfisoro kirabweshamo ubukari bwine bwine. ¹⁵ Iryo umuringanya wapita, kirareta ukusamwa ku muntu warungama, rero kireta ukutinya ku bakita ububi. ¹⁶ Uyo utaruka ukufuma kunshira yakwiruka, akatusha mwi bumba rya bafwa. ¹⁷ Uyo onse uwatemwisha amangaro akaba umubusu; uyo uwatemwa umwangashi na mafuta takanonke. ¹⁸ Umuntu wabipa kyakurubwirako kya warungama, no muntu wabura bukine kya kurubwirako abantu baororoka. ¹⁹ Kya wama ukwikara mu matororo ukukira pamo no mukashi wa buraki no bukari. ²⁰ Ifyuma wingakabira na mafuta fisungwa umwikara aba mano, rero ikipuka kya muntu kikibaura fyonse. ²¹ Uyo ukita ikyarungama kabiri ariba bwino uyu muntu arasanga umweo, uburungami, no kukindamikwa. ²² Umwaume wa mano aranina umusumba wa bamaka, no kuwisha abakosa abo bakyetekeramo. ²³ Uyo onse ubakirira akanwa ka kwe no rurimi araitarusha imwine ukufuma ku mafya. ²⁴ Uwakirumba no muntu wa bukari-"Katumfya" emikitire ye shina rya kwe pamo nekirumba kyakukana ororwa. ²⁵ Ifyakukabira fya muntu umunang'ani firamwipaya umwine, pantu amaboko yakwe yarakana ukubomba. ²⁶ Akasuba konse akabirafye no kukabirisha, rero umuntu warungama arapera kabiri tatana. ²⁷ Irambo rya mubifi rya museru; rirakirapo no kuba irya museru iryo arireta na mapange ya bipa. ²⁸ Kambone wa bufi akafwa, rero uyo umfwa akararanda mu nshita shonse. ²⁹ Umwaume wa bipa arakosha pa kinso kyakwe, rero umuntu waororoka arashininkisha parwa nshira sha kwe. ³⁰ Takwaba amano, takwaba ukwiluka, eryo takwaba ukupanda kwa mano ukwingakiringanya Yahweh. ³¹ kabarwe a pekanishiwa pa bushiku bwa burwi, rero ukukimfya kwaba kuri Yahweh.

Chapter 22

¹ Ishina rya bune riringire ukusarwa ukukira ubunonshi no bubile bwabune ukukira silfere na goride. ² Abantu abanonshi na bapina bakwata iki mukuparana- Yahweh e karenga wabo bonse. ³ Umwaume washirimuka abona amafya no kuifisa umwine rero uwashishita akonkanyapo no kukyura pa murandu wa iki. ⁴ Ikirambu kya kuikyefya na katina kwa kwa Yahweh bunonshi, ubukata, no mweo. ⁵ Imyunga ne fiteyo fyarara munshira ya mubifi; uyo onse ubaka umweo wa kwe akaturuka kuri fyena. ⁶ Sambirisha umwana inshira ena afwile ukuyamo na iryo ena akakura takatare apatukako kuri firya firangiriro. ⁷ Abantu abanonshi bateka abantu abapina na onse ukongora musha kuri uyo ukongweshwa. ⁸ Uyo ubyarika ububifi ari no kusombora ububi ne nkonto ya kipyu ikafumishiwapo. ⁹ Uwakwata amenso ya ruse ari no kuparwa, ena abanya umukate wa kwe na bapina. ¹⁰ Fumya uwamirandire ya bubi, no rupato; ifikansa ne miponto fyikapwa. ¹¹ Ena uwatemwa ukusanguruka kwa mutima na uyo imilandire ya kwe yaba iya bune, ena akakwata imfumu nga kibusa wa kwe. ¹² Amenso ya kwa Yahweh yarorekesha pa mano, rero ena afumyapo amashiwi ya wa bufi. ¹³ Umuntu umunan'ani asosere ati, "Kuri inkaramo mu musebo! Nebo naraipaiwa mu nkyende sha panse." ¹⁴ Akanwa ka kwa kirende kirindi ikitari; ubukari bwa kwa Yahweh butarama uyo onse uwiramo. ¹⁵ Ubupuka bwa kakirwa mu mutima wa muntu umwaice, rero inkonto yakusarapurwa ibatamfisha ukutari. ¹⁶ Uyo onse ukyusha abantu abapina pakuti ayifushishe ifyabunonshi, neryo ukupera ku bantu abanonshi, akaba umupina. ¹⁷ Pepeka ukutwi kobe eryo umfwe ku mashiwi ya wa mano kabiri upere umutima obe ku mano yandi. ¹⁸ Pantu kikaba ikyakusekesha kuri webu nga wafisunga fyena mukati kobe webu, nga yakuti fyonse fireberengwa ne miromo yobe. ¹⁹ Eikyo ikisuma kyobe kikaba muri Yahweh, nebo na yafunda kuri webu rero-na kuri webu. ²⁰ Bushe nebo nshakuremba webu insosero amakumi yatatu aya firangiriro na mano, ²¹ pa kufunda webu ifishinka muri aya mashiwi ya kishinka, eikyo webu wingopera amasuko ayafikapo kuri abo abakutuma? ²² Wiyibira umupina pakuti ena mupina, nangura ukufyengeresha abari mukukabira pa mpongoro, ²³ pantu Yahweh akabaruburwira umurandu wabo, na ye akapoka umweo kuri bo abarebebira. ²⁴ Wibika bukibusa no muntu umu utungururwa no bukari kabiri wiya no muntu wa kipyu, ²⁵ nangu ukusambirira inshira sha kwe na webu ukabika ikiteyo pa mweo obe. ²⁶ Wiba umu ubika amaboko pamo na bakita ifirayo, nangu ubika ikikatiro kya nkongore. ²⁷ Nga wafirwa ukuba ne nshira yakupereramo, kinshi kingaresha umu ukukusendera ubusanshi uburi panshi yobe? ²⁸ Wifumya umupaka wakare uwa kiribwe ikyo ifikorwe fyenu fyabikire. ²⁹ Bushe webu wari bona umwaume wasarspuka mu miromo yakwe? Ena akatarama pa ntanshi ya sha mfumu; takatarame pa bantu yawe yawe.

Chapter 23

¹ Iryo webu waikara ku kurya na kateka, umwenekeshe ifiri ku kinso kyobe, ² no kubika umwere ku buraka bobbe ngori muntu umuriri. ³ Wirakumbwa ifya marira fya kwe, e pari firyo fya bufi. ⁴ Wirabombesha sana ku kuikindamika; ba uwa

mano uwaringa ukwishiba iryo wingareka. ⁵ Bushe webho ukareka amenso yobe ukutontapo? Kikafurumuka, pantu kyena kikamena amapindo kwati ni kapumpe no kupupukira murwerere. ⁶ Wirarya ifiryo fya muntu wa rinso rakaso- kabiri wirakumbwa ifya marira fya kwe, ⁷ pantu ena umusango wakwe wakupenda umutengo wa firyo. Ena aranda kuri webho ati, urye no kunwa!" nomba umutima wa kwe tauri nobe. ⁸ Webho uri no kuruka utunono utorire no kutasha kobe kukaba kwafye. ⁹ Wirarandira mu matwi yakipuka, e pari ena asura amano ya mashiwi yobe. ¹⁰ Wirasesha umupaka wakare uwa mabwe nangura ukwingira mu mabara ya bana banshiwa, ¹¹ pantu karubura wabo arikosa na ye arebaruburwirako umurandu kuri webho. ¹² Rosha umutima obe kufirangiriro na matwi yobe ku mashiwi yakwishiba. ¹³ Wiraikaturira ifirangiriro ififuma ku mwaice, pantu webho nga uremusarapura, ena takafwe. ¹⁴ uremupuma ne kyembya no kupususha umweo wa kwe ukufuma kumbo. ¹⁵ We mwana mwaume wandi, umutima obe nga waba na mano, eryo umutima wandi ukasansamuka; ¹⁶ umutima wandi urasansamuka iryo imiromo yobe yaranda ifyarungama. ¹⁷ Wireka umutima obe urekumbwa imikitire ya babembu, rero utwaririre ukutina Yahweh inshiku shonse. ¹⁸ Kine kine inshita e koiri ne subiro ryobe tarya kaputurwe. ¹⁹ Umfwa! we mwana mwaume wandi, kabiri ube na mano yakutungurura umutima obe munshira. ²⁰ Wiraampana na bakyakorwa, nangu bariri banama, ²¹ pantu bakyakorwa na bariri basanguka abapina no turo tukabarenga ukusapura. ²² Ureumfwa kuri wiso uwakufyere kabiri wisura noko iryo akota. Urenonka ikishinka; ²³ urenonka amano, amafunde, no kumfwikisha. ²⁴ Wishi wa muntu umurungami aranga ne nsansa no wa fyara umwana uwa mano arasansamukira muri ye. ²⁵ Reka wiso na noko baresansamuka no kureka uwa kufyere aresangarara ne nsansa. ²⁶ We mwana mwaume wandi; mperako umutima obe no kureka amenso yobe yakonke inshira shandi. ²⁷ Pantu kirende mukanda washika no mwanakashi wa misango ya bubi aba kwati kishima ikinono mu muforo. ²⁸ Ena araririra mukurorera kwati kipondo no kufusha impendwa ya bubifi mu bantu. ²⁹ Ni nani ari no buranda? ni nani akaranguruka? ni nani ari no ruburi? ni nani areirishanya? ni nani ari ne fironda ukwabura ukwishiba? ni nani ari na menso yakiroparopa? ³⁰ Abo abekaririra pa mwangashi, abo abarabusha umwangashi wasanshiwa. ³¹ Wiroresha pa mwangashi iryo ukiri uwakashika, iryo urebengeshima muri kapu no kupita pa mukoshi bukye bukye. ³² Mukurekeresha urasuma kwati ni nsoka no bukari kwati bwe fwafwa. ³³ Amenso yobe yakabona ifyakupapa no mutima obe ukaraenganya ifyo ifyakwerenganya. ³⁴ Webho ukaba kwati ni uyo usendeme pari bemba nangura urere pa muru wa murongoti wa bwato. ³⁵ "Webho ukaranda ati, "Barindarwere," rero takyenenwe. Barimpumine, rero nshifyumfwire. Ni rwise nkabuka? Nebo ndefwairapo umwangashi naumbi."

Chapter 24

¹ Wirakumbwa abo bonse abakita ifyabipa, nangura ukuba pamo nabo, ² pantu imitima yabo iyontonkanya pa fimfurunganya ne miromo yabo iranda pafya kureta amafya. ³ Ukupitira mu mano ya kifyarirwa ing'anda e mo ikurirwa na kukwiruka e ko ikarira. ⁴ Ku kwishiba e kurenga ukuti imipture isuremo ifya bune kabiri fyakwimininako ubukankara. ⁵ Umushirika wa mano arikosa, no mwaume wa mano arakushisha ku kukosa; ⁶ Pantu ukutungururwa kwa mano kuti webho wapima inkondo yobe na kuri bampanda mano abengi kuri ukukimfwa. ⁷ Amano yariba pa muru ku kipuka; pa mpongoro e na tasamuna akanwa kakwe. ⁸ Kuriko umo uurepekanya amapange ya bubifi- abantu babubi bamwita ati umukaramba wa mano ya kutumpa. ⁹ Amapange ya kipuka rubembu no mwana arasuko upunya. ¹⁰ Nga kya kwebati webho waba uwanaka ku mwenso mu bushiku bwa kukyula, eryo ubukose bobe ninshi bunono. ¹¹ Urepokororako abo baretwara ku kwipaya no kubekata abo bonse baretantanya ku kubepaurura. ¹² Nga kya kweba ati webho wa sosa ati, "Bona, fwebho tatwaishibe nangu kimo parwa ifi, " bushe uupima imitima takeruke pafyo webho ureranda? Uyo umo urinda umweo obe, bushe takeshibe ikyo? bushe Resa takapere kuri kira umo ikyo ena arebombera? ¹³ We mwana mwaume wandi, ukarya ubuki pantu bwa bune, pantu umuto wa buki wariowa ku kurya. ¹⁴ Ayo mano nayo aya ku mutima obe nga kya kweba ati wayasanga webho. kuri ubwikashi bwa kuntanshi ne subiro ryobe taryakaputurwe. ¹⁵ Tekyakwesha ukufisama no kuroresha kwati muntu uwakwata amano ayabipa ureonaure ing'anda ya muntu umurungami. Tekyakwesha ukonaure ing'anda yakwe! ¹⁶ Pantu umuntu umurungami kuti apona panshi imiku kine rubari no kwima na kabiri, nomba abantu abakita ububi baponena no kuwira mu mafya. ¹⁷ Tekyakwesha ukusefya iryo umurwani obe apona kabiri wireka umutima obe ube uwasansamuka iryo ena aipuntura, ¹⁸ Pantu Yahweh akabona no kufirwa ukushininkisha eryo akapiribuka ukufuma ku bukari bwa kwe pari ye. ¹⁹ Tekyakwesha ukusakamana pa murandu wabakita ifyabipa, kabiri tekyakwesha ukukwatira abantu ababi akafindwe, ²⁰ pantu umuntu ukita ifyabipa takwata ubwikashi bwakuntanshi ne kisaniko kya bantu abakita ububi kyarishiminina. ²¹ Uretina Yahweh, no ku kwatira imfumu umwenso, we mwana wandi; tekyakwesha ukurasangwa nabo abo abamusangukira, ²² pantu mukupumikishiwa kuti kwaisa ikyakonaure kyabo kabiri ni nani uwaishiba apengafika ubonaushi ubo bwingeshira pari bonse abo? ²³ Pari ifi na kabiri kusosa kwa wa mano. Umukisha kinani mu kupingura umurandu we funde tekyakwane iyo. ²⁴ Rero uwaranda ku muntu ukita ifyabipa ati, " Webho uri muntu umurungami," akaba uwatipwa ku bantu no kupatwa ku mishobo. ²⁵ Nomba abo abasarapura abo abakita ifyabipa bari no kuperwa ne fyabupe ifyabune firi nokwisa pari bo. ²⁶ Uyo onse uupera ikyasuko ikyabura ikishinka apera ukutomona kwa pa miromo. ²⁷ Pekanya ukufuma kwa kubomba kobe, eryo upekanye na fyonse we mwine ukuya mukubomba mu mpanga; pa numa yaifyo, eryo ukakure ing'anda yobe. ²⁸ Tekyakwesha ukuba kambone pa mwina muparamano obe ukwabura ukushininkisha kabiri tekyakwesha ukuraibepa ku miromo yobe. ²⁹ Tekyakwesha ukusosa ati, "nebo nkakita kuri ye ifyo ena ikitire kuri nebo; nebo nkabwesha kuri ifyo akitire kuri nebo." ³⁰ Nebo narire mwibara rya mwaume uwaburungami, ukupita mwibara rya myangashi irya mwaume

uushakwata amano.³¹ Imyunga ninshi sharikura konse, no mushiri wari uwafimbwa ku nsensere, ne kibumbiri kya mabwe nishi kyariponena panshi.³² Iryo nebo nabwene no kukishibisha; nebo naribwenekeshe no kupokerera uburangiriro.³³ Ukusendamako panono, ukuikumbata amaboko panono ku kutusha-³⁴ no bupina bukesa bureponena pari webo, no kukabira kobe kukaba kwati mushirika uukwete ikyanso.

Chapter 25

¹ Aya yakira pa mapinda yakwa Soromoni, ayakoperwe ku baume bakwa Hesekia, ifumu ya baYuda. ² Bukata ba kwa Resa ukupwisha umurandu, rero ubukata bwa mfumu ku ufwasha. ³ Nge myuru shaba umutari ne kyaroyaba panshi, eikyo umutima wa mfumu taufwaikwa. ⁴ Fumyapo ikimpashanya kya silfere ne kyera uurebomba kuti abomfya silfere mukushirimuka kwa kwe. ⁵ Nangu nifyo, fumyamo abantu ababifi ukufuma ku kinso kya mfumu ne kipuna kya bufumu kyakwe kikapampamikwa ku kukita ikisuma. ⁶ Wiraikindika we mwine ku kinso kya mfumu kabiri wiratarama mu nkyende iyabikirwa abantu abakindami. ⁷ Kyaringa kuri ye ukusosa kuri webo ati, "Isa kuno," ukukira ena ukukusebanya ku ntanshi ya baume abakankara. Ikyo washininkisha, ⁸ wirakireta bwangu ku kukyesha. Pantu ukakita shani ku mpera iryo umwina muparamano obe akurenga insoni? ⁹ Tarikaneni umurandu pari webo no mwina muparamano obe umwine kabiri wirasokorora inkama ya umbi, ¹⁰ pantu rimbi uyo ukumfwa akakuretera insoni pari webo ne mbira iibi pari webo iyo ishingashima. ¹¹ Ikisabo kya goride ikyabikwa pari silfere rishiwi iryarandwa mu nshira isuma. ¹² Ininda minwe iya goride nangura iyabeka iyapangirwa na goride umusuma ku karipira kwa mano ku kutwi ukureumfwa. ¹³ No kutarara kwa mfura ya buta pa nshita yakusombora mu bomfi wa kishinka kuri abo aba mutuma; areta umweo kuri bashikuru. ¹⁴ Amakumbi no mwera ukwabura imfura ni uyo uitutumika pa fyabupe ifyo tapera. ¹⁵ intungurushi iyaba no kurorera kuti abamberekwa no rurimi rwa naka kuti rwa toba ifupa. ¹⁶ Nga wa sanga ubuki, rya ubwaringa-pantu rimbi, ukurya ifingi, kuti waruka. ¹⁷ Wibika urukasa robe mu ng'anda ya mwina muparamano obe kira nshita; kuti akutendwa no ku kupata. ¹⁸ Umwaume uuba kambone wa bufi pa mwina muparamano wakwe aba nge kyanso babomfya ku nkondo, nangura urupanga, nangura ikyera ikyatwa. ¹⁹ Umwaume wabura ikishinka uyo wakyetekera mu nshita ya bafwa aba nga irino iribi nangura urukasa urwa teremuka. ²⁰ Ngo muntu uwafura umwingira wakwe mu nshita ya kutarara, nangura finiga baiturira pa fishikisa, e fyaba uyo uwimba inyimbo ku mutima wakosa. ²¹ Nga umurwani obe ari ne nsala, mupereko ifyakurya, kabiri nga ari ne kiraka, mupereko amenshi ya kunwa, ²² pantu ukubika amarasha ya muriro pa mutwe wakwe na Yahweh akakurambura. ²³ Ikishinka nga umwera wa ku kapinda ka ku kuryo ureta imfura, efyaba no rurimi urweba ifyankama ukatumbuka ku kinso kyafurwa. ²⁴ Kyawama ukwikara pa kifutu kya mutenge ukukira mu ng'anda imo no mwanakashi wa buraki. ²⁵ Nga amenshi ya tarara kuri uyo uuri ne kiraka, e fyaba ne mbira iisuma ukufuma ku kyaroyaba kutari. ²⁶ Nga umushirwa wa kyera nangura akamfumfuku kaisura e fyaba umuntu umurungami uwawa ku kinso kya bantu ababifi. ²⁷ Takyawama ukurya ubuki ubwingi; ifyo kimo no kufwaya ubukindami pa numa ya bukindami. ²⁸ Umuntu wabura-kampingu aba ngo musumba uwakurwa ukwabura ifibumba.

Chapter 26

¹ Kwati ni mfula ya buta mu rusuba nangu imfula mu kusombora, eflyo umupuka taringira ubukata. ² Kwati kaseba ku kurumba na utumimbi iryo turepupuka, eflyo ikitipu takisa ku kwika. ³ Ubwembya bwa kwa kabarwe, umukobero wa mpunda na inkonto ya kuminako inuma sha bapuka. ⁴ Wiraasuka umupuka ukuringana na ubupuka bwa kwe, e pari nobe waparana na ye. ⁵ Asuka umupuka umwebera ubupuka bwake, pakuti eba mano mu menso yakwe umwine. ⁶ Onse uutuma ifyebo mu minwe ya mupuka ateta amakasa yakwe umwine no kunwa ikimfundawira. ⁷ Kwati moru ya waremana ayarerebera panshi kipowe mukunwa ka fipuka. ⁸ Kwati kukaka iribwe mukafunda e kupera ubukata ku mupuka. ⁹ Kwati munga uwingira mukuboko kwa kwa kyakorwa ripinda mutunwa twa fipuka. ¹⁰ Nga uuremba umupupu uukyena bonse abamushinguruka ni uyo umupuka uubwekashpo ubupuka bwakwe. ¹¹ Nga firya imbwa ibwekera ku marushi yaiko, e fyo aba umupuka uubwekeshapo ubupuka bwa kwe. ¹² Bushe naubona uuri na amano mu menso yakwe umwine? Kuri isubiro irikaramba ku mupuka ukukira kuri ye. ¹³ Umuntu umunang'ani asosa ati, "Muri inkaramo munshira! pari inkaramo pakati kankyende shaparwarara!" ¹⁴ Nga firya ikibi kisuka pa twakwisukirako, e fyo no muntu umunang'ani aba pa busanshi bwa kwe. ¹⁵ Umuntu umunang'ani abika ukuboko kwa kwe mu mpakwiwo eryo ninshi takwete na maka ya kwimisha pa kanwa kakwe. ¹⁶ Umuntu umunang'ani arikwata amano mu menso yakwe umwine ukukira abaume kine rubari abasuka no bupingushi ubwa bune. ¹⁷ Nga urya uwikatisha amatwi yambwa, umupita nshira uufurwa pa kukansana ukushiri te kwa kwe umwine. ¹⁸ Nga ishira iriposaika imifi shirepya, ¹⁹ e fyaba umuntu uufutika uwmuna muparamano wakwe no kusosa ati, "Bushe nshakirasekeshafye?" ²⁰ Pantu ukuburirwa kwa nkuni, umuriro urashima; no kushiri uwabufi takuba bufi. ²¹ Ngeflyo amarasha pa mifito ne nkuni ku muriro, e fyaba umuntu uwaburaki pakusongerekanya uruburi. ²² Ifyebo fya mukantepe ntepe fyaba kwati misasuro sha bune; yaya panshi mukati ka firundwa fya mubiri. ²³ Nga firya silifa ashingwirwa mu kyera kye bumba e fyaba ne mirimo ireranga itasha rero umutima mukati wa bubifi. ²⁴ Uyo uupata abanankwe arufyanya ifyo omfwa ne miromo yakwe eryo abika ububi mukati kwakwe umwine. ²⁵ Aranda ifyebo fya kongora, rero mwi mutetekera, pantu kwaba ifya museru kine rubari mu mutima wakwe. ²⁶ Nangu urupato rwa kwe rwarifimbwapo no bukyenjeshi, ububi bwa kwe bukafimburwapo mu kintu bwingi. ²⁷ Onse uwimba ikirindi akawiramo ne ribwe rikakunkurukira pari iryo uwari sunkire. ²⁸ Ururimi rwa bubifi rwapata

abantu rufwanta na kanwa kakutasha muri bu bumbi munda kareta ubonaushi.

Chapter 27

¹ wiraitakisha parwa mairo pantu weba tawishibe ifyo ubushiku bukareta. ² Reka umuntu eo akutashe rero tepakanwa kobe; umweni rero temiromo yobe. ³ Tontonkanya pakufina kwe ribwe no kufina kwa mukyanga ukusonsomba kwa mupuka kwarirema ukukira ifibi. ⁴ Kwariba ukufurwa kwa bunkarwe nekiyu kya ryeshi, bushe rero ni nani e ngashipikisha ku mufimbira? ⁵ Kyawamishapo ukukaripirwa kwaparwarara, ukukira ukutemwa kwa kufisama. ⁶ Ukukyenwa kuri kibusa kwakishinka, rero ukutomona kwa murwani kwabufi. ⁷ Umuntu uwikutire alasuura nekipepe kya buki, rero umuntu uuri ne nsara, ne kintu icyarura kiromfwika icyarowa. ⁸ Nge kyuni icyendauka ukufuma ku kinsa e muntu uwendauka ukufuma pakwe. ⁹ Amafuta yakyena kya bune no bubani firenga umutima ukusansamuka, rero ukurowa kwa kibusa kufuma mukupandwa amano ya kishinka. ¹⁰ Wirasura kibusa obe na bakibusa ba kwa wiso, kabiri wiraya ku nganda yakwa wenu pa bushiku bwa bwafya bobe. Umwina mupalamano uuri mupepi awamapo ukukira wenu uuri ukutari. ¹¹ Ba uwa mano, we mwana wandi umwaume, no kurenga umutima wandi ukusamwa eryo ndepera ikyasuko kuri uyo uurempumya. ¹² Umuntu uwa mano arabona ubwafya no kufisama umwine, rero abantu ababurwa amano barayako no kukyura pa murandu wa kiko. ¹³ Senda icyakufwara kya uyo uurekingirira mukirayo iryo arekingirira navmayo kirende. ¹⁴ Uyo onse uupara umwina muparamano wakwe ishiwi rya kubirikisha rukyerokyerokye, atungwa ukuba uwatipwa! ¹⁵ Umukashi uwaburaki aba nge mfura iiretonaisha akasuba konse; ¹⁶ Ukumuramwina kimo no kukanya umwera, nangu ukweshya ukwikata amafuta mukuboko kwa ku kuryo. ¹⁷ Ikyera kinona icyera kinankwe; mu musango umu wine umuntu anona kibusa wakwe. ¹⁸ Uusunga ikimuti kyamukunyu akaryako ifisabo fyauko, na uyo umu uukingirira shikuru wakwe arakindikwa. ¹⁹ Nga firya impumi ya muntu iboneka mu menshi e fyo no mutima wa muntu uranga ifyo aba. ²⁰ Nga firya kumbo no bonaushi tafikuta, e fyo na menso ya muntu tayekuta. ²¹ Silfere bayengurura munongo na goride bayengurura mwirungu; no muntu bamwesha iryo aretasha. ²² Nangu wingashonaura ikipuka mwibende umuri ne ng'ano ubupuka bwa kwe tekuti bupwe. ²³ Shininkisha bwino ukwishiba ifyo impanga shobe shiri no kubika amano kufitekwa fyobe, ²⁴ Pantu ifyuma tatyakatwaririre. Bushe ikisote kya mfumu kikatwaririra munkuro shonse? ²⁵ Ufwire waishiba iryo icyani kya kurya ifitekwa kyapwa ne fyo ikipya kikakura, ne nshita iryo icyani ukufuma mutupiri kikoronganikwa. ²⁶ Abo abana bampanga bakakupera ifyakufwara ne mbushi shikakupera umutengo we bara. ²⁷ Kukaba umukaka wa mbushi ukaba icyakurya kyobe icyakurya kyaba ng'anda yobe nefyakwinisha ababomfi bobe abanakashi.

Chapter 28

¹ Abantu ababifi bafurumuka iryo tapari ikirebapepeka, rero abantu abarungami bashimpa ngo musepera wa nkaramo. ² Pa murandu wa rubembu rwa mu kyaro, kyarikwata intungurushi ishingira, rero umuntu uwakwata ukwiruka no kwishiba, kikekara inshita itari. ³ Umuntu umupina uyo utititakisha abapina bambi aba nge mfura iroka iyo itatasha ifyakurya. ⁴ Abo abasura amafunde batasha abantu ababifi, rero abo abasunga amafunde barabarwishya. ⁵ Abantu ababifi tabaishiba umuringanya, rero abo abafwaisha Yahweh barishiba fyonse. ⁶ Kyawamapo umuntu umubusu uyo uwendera muri bumpomfu bwa kwe ukukira umuntu umukankara uyo inshira shakwe shabipa. ⁷ Uyo uusunga amafunde e mwana mwaume uwakwata ukwishiba, rero uyo uwakwata inkumbu pari bakatubi asebanya wishi. ⁸ Uyo uupanga ishuko pakupingura sana akoronganika ubunonshi bwa kwe pari umbi uukakwata uruse pa muntu umubusu. ⁹ Nga umu afumya ukutwi kwa kwe ukufuma ku kumfwa amafunde, ne pepo ryakwe rya bubifi. ¹⁰ Uyo uwarufya umurungami mu nshira ya bubifi akawira mu kirindi kyakwe, rero ababura akarema bakakwata ifyakupyana ifisuma. ¹¹ Umuntu umukankara kuti aba uwa mano mu menso yakwe, rero umuntu umupina uwakwata ukwishiba akamufumya. ¹² Iryo abarungami basekerera, kuri ubukata ubukuru; rero iryo ababifi baima, abantu balafuma. ¹³ Uyo uufisa imemba shakwe takatunguruke, rero uyo uutumbura no kuyaposa akarangwa uruse. ¹⁴ Uyo uwikara ryonse no bukindami ariparwa, rero uyo onse uukosha umutima wakwe akaponena mu bwafya. ¹⁵ Nge nkaramo ireburuma nangura bere afurirwe e fyaba ne ntungurushi ibi pa bantu abapina. ¹⁶ Intungurushi iyaburisha amano muntu umunkarwe, rero uyo uwapata ikibi akatantarisha inshiku shakwe. ¹⁷ Umuntu nga ari no murandu pa murandu na sumya umuropa wa umbi, akaba uwa murandu mpaka imfwa kabiri takwakabe uukamwafya. ¹⁸ Uyo onse uwendera muri bumpomfu akasungwa uwakingiriwa, rero uyo inshira shabipa akafwa mukampampa. ¹⁹ Uyo onse ubomba mwi bara ryakwe akakwata ifyakurya ifingi, rero uyo onse ukonka abawerewere akakwata ubupina ubwingi. ²⁰ Umuntu wakishinka akakwata amaparo ayengi, rero uyo uwapoka ubukankara bwangu takaye uwabura ukukandwa. ²¹ Takyawama ukuranga akapaturura, rero pa murandu wa kapimfya ka mukate umuntu akakita ifibi. ²² Umuntu wakaso arabutukira ifyuma, rero taishiba ifyo ubupina bukesa pari ye. ²³ Uyo onse usarapura umu, pa numa yaikyo akasanga ububire ukufuma kuri ye ukukira ukufuma kuri umu umusekesha no rurimi rwa kwe. ²⁴ Onse uwaibira wishi na nyina no kusosa ati, "Uru terubembu," ni kibusa wa uyo uonaura. ²⁵ Umuntu kaitemwe akumbura ifyongo, rero uyo uwakitekerera muri Yahweh akatunguruka. ²⁶ Uyo uwakitekerera mu mutima wa kwe kipuka, rero uyo uwendera mu mano akataruka ku bubifi. ²⁷ Uyo onse upera ku bapina takaburisha ikiri kyonse, rero uyo onse uwisara amenso yakwe kuri bo akapokerera amatipu ayengi. ²⁸ Iryo ababifi baima, abantu barafisama; rero iryo baroba, abarungami barafura.

Chapter 29

¹ Umuntu uwapokerera ukuripirwa ukwingi rero ukosha umutima wakwe ukatobeka mu kashita akanono ukukira mukuposha. ² Iryo abantu abarungami bafula, abantu barasangarara, rero iryo umuntu umubifi nga ni ntungurushi, abantu bararoresha ku ntanshi. ³ Uyo onse uwatemwa amano arenga wishi ukusangarara, rero uyo upanga ikibusa na bakirende arufya umweo ikyuma kya kwe. ⁴ Imfumu ipampamika ikyaroy ku muringanya, rero uyo ufwaya amafisa kanwa arakibongorora. ⁵ Umuntu usekesha umwina muparamano wakwe arefungurura isumbu pa makasa yakwe. ⁶ Murubembu rwa muntu umubifi kiteyo, rero umuntu umurungami emba no kusangarara. ⁷ Umuntu umurungami arishiba insambu sha bapina; umuntu umubifi taishiba ayo uko ukwishiba. ⁸ Abapumya babika umusumba pa muriro, rero abo aba mano bafumyapo ubukari. ⁹ Iryo umuntu wa mano akwata ukutarikana ne kipuka, arafurwa no kuseka, eryl takwakabe ukutusha. ¹⁰ Abomfwa ikiraka kya muropa baripata uyo uwabura akarema na bafwaya umweo wa mororoke. ¹¹ Ikipuka kiranga bonse ubukari bwa kiko, rero umuntu wa mano arakisunga no kuinasha umwine. ¹² Intungurushi nga yapera amano ku babifi, bonse bakiroro bakwe bakaba ababifi. ¹³ Umuntu umupina no utitikisha bamobene, pantu Yahweh eupera amenso kuri bonse babiri. ¹⁴ Nga imfumu yapingura umupina ku kishinka, ikipuna kya bufumu kya kwe kikapampamikwa umuyayaya. ¹⁵ Inkonto no kwarururwa kupera amano, rero umwana ubutuka ukufuma ku kusarapurwa abika nyina ku musebanya. ¹⁶ Iryo abantu ababifi bari mu maka, ubupurumushi burafura, rero abantu abarungami bakabona ukuwa kwa abo abantu ababifi. ¹⁷ Sarapura umwana mwaume obe na ye akakupela ukutusha; akareta ubusuma mu mweo obe. ¹⁸ Uko ukutari ikimonwa abantu baronaika, rero uyo usunga amafunde ariparwa. ¹⁹ Umusha takarangiriwe ku mashiwi, pantu aromfwa, takwakabe ukwasuka. ²⁰ Murabona umuntu uwasarapukisha mu mashiwi yakwe? Kuri isubiro ku kiipuka ukukira kuri ye. ²¹ Uyo uperasha umusha wakwe ukufuma kuri bumusepera bwa kwe, pampera ya kiko pakaba ubwafya. ²² Umuntu uwabukari akumbura ubukari na shikuru wa kuroresha kuntanshi arapanga imembu ishingi. ²³ Ikirumba kya muntu kimutentemwina panshi, rero uyo uwakwata umupashi wakuikufya akaperwa ubukindami. ²⁴ Uyo uwakana no mupupu apata umweo wakwe; aromfwa amatipu kabiri ikiri kyonse. ²⁵ Akatina ka muntu kapanga ikiteyo, rero uyo uwakyetekera muri Yahweh akakingirirwa. ²⁶ Abengi ni abo abafwaya ikinso kya ntungurushi, rero ukufuma kuri Yahweh muringanya pa muntu. ²⁷ Umuntu wabura ubusuma kintu kyakowera ku muntu umurungami, rero uyo uo inshira shakwe shaororoka aripatwa ku muntu umubifi.

Chapter 30

¹ Amashiwi yakwa Agur umwana mwaume wakwa Yake-ikisendo. Uyu umwaume arandire kuri Ithiere, kuri Ithiere na Ucari. ² Mukishinka narikira inama ukuira umuntunse kabiri nshakwata ukwishiba kwa muntunse. ³ Nshasambirira amano, nangura nshakwata ukwishiba Umo uwa Mushiro. ⁴ Ni nani uwayapo ku muru no ku bwera panshi? Ni nani wakoronganipo umwela mu maboko yakwe? Ni nani wakoronganikapo amenshi mu mwingira wakwe? Ni nani wapampamikapo shonse impera sha kyaroy? Ni nani ishina ryakwe, kabiri ni nani ishina rya mwana mwaume wakwe? Mukishinka mwarishiba! ⁵ Ryonse ishiwi ryakwa Resa rya ryeshiwa; ni nkwele kuri abo bonse abasanga ubutusha muri ye. ⁶ Wirunda ku mashiwi yakwe, pantu akakusarapura weboy, no ku kukarenga ukuba uwa bufi. ⁷ Ifintu fibiri ifyoy ndekwipusha, wirabakanya ukufuma kuri neboy iryoy nshilafwa. ⁸ Bika ifyafye no bufi ukutari ukufuma kuri neboy. Wimpera ubupina nangura ikyuma, mpera fye ifya kurya ndekabiea. ⁹ Pantu nga nakwata ifingi, kuti namikana no kulanda ati, "Ni nani Yahweh?" Nanguea nga naba umupina, kuti naiba no kupontesha ishina rya kwa Yahweh. ¹⁰ Wiratuka umubomfi pa kinso kya kwa shikuru wakwe, pantu akakutipa kabiri ukekatwa uwa murandu. ¹¹ Kwariba inkuro itipa ba wishibo kabiri taipara banyinabo. ¹² Kwariba inkuro iyaba iyororoke mu menso yabo, rero tayasambwa ku fiko fyabo. ¹³ Kwariba inkuro iyo amenso yaiko yasumburwa pa muru, na ifyoy ifipenipeni fyabo fya sumburwa pa mulu! ¹⁴ Kwariba inkuro iyo amenso yaiko yaba kwati mapanga, ne nsekete shaiko shaba kwati myere, eikyo kuti baonaura abapina ukufuma pa kyaroy na babusu ukufuma mu muntunse. ¹⁵ Shing'anga akwata abana banakashi babiri: "Pera no ku pera" efyoy barira. Kwariba ifintu fitatu ifitekuta, ifine ifishiranda ati, "Kyapwa". ¹⁶ Kumbo; umwanakashi ing'umba; Inkyende iyo ishumfwa iyo itesura na menshi; no muriro uyo ushiranda ati, "Kyapwa!" ¹⁷ Irinso iryoy iripumya wishi no kusura ikyumfwira kuri nyina rikaroborwa kuri ba mwankore ba mu mikonko kabiri rikarikwa ku makubi. ¹⁸ Kwariba ifintu fitatu ifisuma kuri neboy, fine ifyoy nshaishiba: ¹⁹ inshira ya kwa kapumpe mu muru; inshila ya nsoka mu mabwe; inshira ya kyombo mu mutima wa bamba; ne nshira ya mwaume no musepera umwanakashi. ²⁰ Iyi e nshira ya mwanakashi kirende: ararya no ku kumuna akanwa kakwe no kusosa ti, "Tapari ikibi ikyo nkitire." ²¹ Panshi ya fintu fitatu ikyaroy kiratutuma, na panshi ya fine teti kikwanishe: ²² umusha ngaba imfumu; ikipuka nga kyaikuta ifyakurya; ²³ umwanakashi uwapatwa nga aupwa; na kaboi nga apoka inkyende yakwa na kuru. ²⁴ Ifintu fine pa kyaroy fyarikyepesha rero fyarisarapuka: ²⁵ utunyerere firengwa ifishakosa, rero firapekanya turapekanya ifyakurya fyatuko mu rusuba; ²⁶ ba pati tefirengwa ifyakosa, rero bapanga amayanda yabo mu mabwe. ²⁷ Ifipaso tafyakwata imfumu, rero fyonse fyendera mu murongo. ²⁸ Eryo pari marinso, kuti wamwika na maboko yobe yabiri, rero arasangwa mu kipango kya mfumu. ²⁹ Kwariba ifintu fitatu ifya firumba mu fyongo fyafiko na fine ifyafirumba mu fyo fyenda: ³⁰ inkaramo, iyakoseshapo pa finama fyampanga- takibwerako ku kiri kyonse; ³¹ mukorwe akotesaserera; imbushi; ne mfumu iyo abarishirika baiko bari na ye. ³² Nga waripo ikipuka, ureisumbura we mwine, nangura nga waryeshapo ububifi- bika ukuboko kobe pa kanwa. ³³ Nge fyo umukaka upanga amafuta ne fyo umoy wa umoy ukapanga umuropa nga wapiriburwa, eikyo ifikitwa

ifipangwa mubukari fipanga uburaki.

Chapter 31

¹ Ifyebo fya mfumu Remuero-ikirangiro nyina amafundire. ² Kinshi, we mwana mwaume wandi? Kinshi, we mwana mwaume wa mwifumo ryandi? Kinshi urefwaya, we mwana mwaume wa firayo fyandi? ³ Wikapa amaka yobe ku banakashi, nangu inshira shobe kuri abo abonaura isha mfumu. ⁴ Tefya sha mfumu, Remeuro, tefya sha mfumu ukunwa umwangashi, nangu bakateka ukutemwa ifya kunwa ifikora, ⁵ Pantu iryo bakanwa balaba ifya pampamikwa, no kuterura insambu sha baranda. ⁶ Pereni ikyakunwa ikikora ku muntu ureroba no mwangashi kuri bo abari mukukaripwa ukwa bubi. ⁷ Rekeni anwe no kuraba na kubupina bwakwe eryo takebukishe na kumafya yakwe. ⁸ Randirako abo abashingaranda, pari fyonse ifirenga bonse abakonaika. ⁹ Randisha no ku pingura ukuringana nefya burungami no kupapata ikirenga ubupina na bantu ababusu. ¹⁰ Nani uwingasanga umukashi wa bune? umutengo wakwe warikosa ukukira utumabwe twa ruma umutengo. ¹¹ Umutima wa murume wakwe wakyetekera muri ye, kabiri takabe umupina. ¹² Akita ifintu fya bune kuri ye kabiri te fya bubifi inshiku shonse isha mweo wakwe. ¹³ Asara amasako ya mpanga no bushishi bwaterera, no ku bomba no kusekerera na maboko yakwe. ¹⁴ Ari kwati ni ngaraba sha bamakwebo; areta ifyakurya fyakwe ukufumya ukutari. ¹⁵ Arabuka ribe bukiri na bwira no kupera ifyakurya ku ba ng'anda yakwe, no kupera imirimo ku babomfi bakwe abanakashi. ¹⁶ Akyekyeta ibara iryo arishita, ififuma mukubombesha kwa maboko yakwe eflyo abyara mwi bara rya myangashi. ¹⁷ Aifwika umwine mu kukosa no kurenga amaboko ayakosa. ¹⁸ Abona ifikareta ubukumu pari ye; ubushiku bonse ubwarepa irampi ryakwe tarishima. ¹⁹ Abika amaboko yakwe pa mupeto, no kwikata intambo shakorongana. ²⁰ Atambarika amaboko yakwe pa bantu abapina; atamburwira amaboko yakwe ku babusu. ²¹ Tari no mwenso ne mfura ya buta pa bang'anda yakwe, pantu bonse abang'anda yakwe bafwara ifyakufwara fyakaba. ²² Apanga ifya kufimba pa busanshi bwakwe, no kufwara ifyakufwara fyaterera no kukashika. ²³ Umurume wakwe aishibikwa pa mwinshi, iryo aikara na bakaramba ba mu nkyende. ²⁴ Apanga ifyakufwara fyaterera no kukashika no kufishitisha, no kupera imishipi ku ba makwebo. ²⁵ Afwika na maka no bukata, no kuseka pa nshita ireisa. ²⁶ Esura akanwa kwa kwe na mano na mafunde ya ruse mu rurimi rwa kwe. ²⁷ Arorekeshya pa mibere ya ba ng'anda yakwe eryo tarya umukate wa banang'ani. ²⁸ Abana bakwe bema no ku mwita uwaparwa, no murume wakwe ara murumba, ati, ²⁹ "Abengi abanakashi bakita bwino, rero waribakira bonse." ³⁰ Ukuremba kwa kurufya, ubusuma bwafye, rero umwanakashi utina Yahweh, akarumbanishiwa. ³¹ Mupeni ifisabo fya maboko yakwe no kureka imirimo yakwe imirumbanye mumpungoro.

Ecclesiastes

Chapter 1

¹ Aya e mashiwi yakwa Kafundisha, mwana Dabidi imfumu ya mu Yerusaremu. ² "Mupu wa mipu! eflyasosa Kafundisha. "Mupu wa mipu! Kyonse kine mipu!" ³ Kyakunonsha nshi ku muntu mu mirimo yonse iyo akita mwisamba rya kasuba? ⁴ Inkuro imo ireya, nkuro ibiye kireisa, rero isonde ryaiminina umuyayaya. ⁵ Akasuba karatura, kabiri karawa no kuya uko katurira. ⁶ Umwera ukurira ku kapinda ka kukuryo kabiri ushingurukira ku kapinda ka kukuso, ryonse uya urashinguruka shinguruka kabiri urabwerera kuno kwine. ⁷ Imironga yonse iya kuri ba bamba, rero imimana taisura. Uko imironga iya, eko ibwekeshapo ukuraya. ⁸ Ifintu fyonse fyaba ifyo fyaba, kabiri uwingafirondorora. Amenso mtayekuta kufyo yabona, na matwi nayo kufyo yomfwa. ⁹ Kyonse ikyariko e kikabako, na kyonse ikyakitwapo e kikakitwa. Tamuri kipya mwisamba rya kasuba. ¹⁰ Bushe kuri kintu ikyo abantu batira, 'Boneni, ikipya?' Kyonse ikyabapo kyaripo na kunshita shakare, kunshita shakunuma iryo taturabako. ¹¹ Takuri kyakwibukisha ku bantu ba munshita ya kukare, na kufintu ifyakitwa ku numa kufirekitwa ku ntashi tafyakebukishiwe nakarya." ¹² Ninebo Kafundisha, naba imfumu pari Israeri mu Yerusaremu. ¹³ Nabikire amano yandi ku kwishiba no kufwaya amano kuri kyonse kikitwa mwisamba rya muru. E murimo wakosa uyo Resa apera kubana ba bantu. ¹⁴ Naribona kyonse kikitwa mwisamba rya kasuba, no kubona, kyonse kine mupu kabiri kupepeko mwera. ¹⁵ Ikyapondama tekuti kyororwe! Nekmyaburira tekuti kipendwe! ¹⁶ Nasosere na ku mutima wandi, ati, "Boneni, Nafwaya amano yakuti nabatangirire takuri uwafikikako mu ba Yerusaremu. Amano yandi yabona amano ayengi no mukyetekanya." ¹⁷ Kabiri nabikirepo umutima wandi mukwishiba amano no kusunga ukuti bushiru no kutumpa. Neki nakyo nasangire ukuti kupepeko mwera. ¹⁸ Namukufura kwa mano e mukufura kwa kubifishiwa, na ufusha ukwishaba afusha uburanda.

Chapter 2

¹ Kabiri nasosere mu mutima wandi, "Nomba isa, ndekweseshya ku nsansa. Eikyo samwa." Rero boneni, iki nakyo mupu. ² Kabiri nasosere pakuseka, "Narikufurungana," na pa kusamwa, kyakwafwanshi?" ³ Narengwire kabiri mu mutima wandi umo ningaperera umubiri wandi ku mwangashi. Natungurwirwe na mano yandi nangu naikatirire mukutumpa. Nafwaishe no kwishiba ikiwamina abana ba bantu mwisamba rya muru munshiku sha myeo yabo. ⁴ Nakitirepo ifintu ifingi. Narikurire amayanda no kuibyarira imiti ya myangashi. ⁵ Naikurire amabara ne mpanga, no kurimbamo imiti ya yonse iyafisabo. ⁶ Nakitire ne fishiba fya menshi ku kutapirira impanga ya miti iyarimwa. ⁷ Nashitire na basha abaume na

banakashi; na basha abafyarirwe mukipango. Narikwete ne ng'ombe ne fitekwa ne shamumikuni, ukukira yonse imfumu iyantangirire ukuteka mu Yerusaremu.⁸ Kabiri narongenye sirufa na goride, ne fitutirwa fya mfumu nefya mu fyaro fya burashi. Naimwenene bakemba, abaume na banakashi, na bakanakashi abengi, ifyakusansamusha fya bana ba bantu.⁹ Narisansabikwe no kuba umunonshi ukukira bonse abantangirire mu Yerusaremu, na mano yaikaririre na nebo.¹⁰ Na kyonse ikyo amenso yandi yakabire, nshayakenye ku mano. Nshakenye no mutima wandi kuri kyonse kya musamwe, pantu umutima wandi warisansamwike muri kyonse kya mukukyukyutika mkwandi. No kusamwa e kirambu kyandi kya mukukyukyutika.¹¹ Kabiri naroreshe kyonse ikyakitirwe ku minwe yandi ne kya mukukyukyutika konse, rero, kyonse kine mupu-kiri ngo kupepeko mwera. Kabiri takuri kyakwafwa mwisamba ryakasuba.¹² Kabiri nayarikire ku kukonka amano, rero kupena no kutumpa. Fintu nshi ifyo imfumu mirekonka pa mfumu yaripo ingakita ukukira pafyo yakitire iyaripo?¹³ Rero nasangire ukuti amano yawama ukukira ukutumpa, ngefyo urubuto rwawama ukukire mfimfi.¹⁴ Umuntu wa mano abomfya amenso yakwe ukumwenako uko aya, rero umuwerewere enda mu mfimfi, rero naishiba fyonse fikitikira bonse bene babiri.¹⁵ Kabiri natire mu mutima wandi, "Ikiponena umuwerewere, ekiponena na nebo. Kanshi bupusano nshi kipanga nga naba uwa mano?" Eikyo nasosere mu mutima wandi, nati, "Neki na kyo mupu."¹⁶ Pantu ifyo kyaba ku wa mano na ku muwerewere, takuba kwibukishiwa, kuri bonse bene. Kunshiku shireisa fyonse fikarabwa. Uwa mano afwafye kwati fintu fifwa umuwerewere.¹⁷ Awe nashire ukwangara pantu umurimo onse ukitwa mwisamba rya kasuba burwani kuri nebo. Nikyo pantu kyonse kine mupu-kabiri kufuruko mwera.¹⁸ Napatire no kukyukyutika konse uko nakyukyutikire mwisamba rya kasuba pantu inkafishafye ku muntu uyo uukankonkapo.¹⁹ Bushe nani aishiba nga akaba uwa mano nangura uwatumpa? Rero akaba umwine pari fyonse ifyamwisamba rya kasubaifyo ukukyukyutika na mano yandi fyakita. Iki nakyo mupu.²⁰ Rero natendeke ukupero mutima wandi ukufuma kuri kyonse ikyo nakyukyutikire ikyo nakitire mwisamba rya kasuba.²¹ Kabiri, kuti kwabako umuntu uwakuyukyutika mu mano, na mukwishiba, na mukutukukuta, rero akasha kyonse ikyo akwata ku muntu uushafikitire. Iki nakyo mup-kukyura ku karamba.²² Pantu kinshi kyaba mukukyukyutika kwakwe konse na mukukyukyura kwa mutima uko akyukyutikira mwisamba rya kasuba?²³ Inshiku shonse kukaripwa no kukyushiwa, no bushiku umweo wakwe tautusha. Iki nakyo mupu.²⁴ Ikisuma ku muntu takwaba kano ikyakuti arye no kunwa no kusamwa mu kukyukyutika kwakwe. Nabwene ukuti ikishinka kyonse kyafuma mukuboko kwakwa Resa.²⁵ Kabiri nani engarya no kuba uwasamwa ukwabura Resa?²⁶ Pantu umuntu uuri umusuma ku kinso kyakwe Resa apera amano, no kwishiba no kusekerera. Eikyo, ku mubumbu apera amakyusho ayakuronganisha no kusunga ifyuma no kupera ku muntu uusekesha Resa. Iki na kyo mupu-kiri kwati kupepeka umwera.

Chapter 3

¹ Ku kintu kyonse kwaribe nshita iyaringwa, ne nshita ku kintu kyonse mwisamba rya muru. ² Kwaribe nshita yakufyarwa ne kufwa, inshita ya kubyara ne nshita ya kurimbura, ³ inshita ya kwipaya ne nshita ya kuposa, inshita ya kutoborora ne nshita ya kukura. ⁴ Kwaribe nshita ya kurira ne nshita ya kuseka, inshita ya kurosha ne nshita ya kuseka, ⁵ inshita ya ya kuposa amabwe ne nshita ya kukoronganika, inshita ya kusakamana ne nshita ishiri ya kusakamana. ⁶ Kwaba inshita yakufwaya ifintu neishiri yakufwaya, inshita yakusanga ifintu ne nshita ya kusaranganya. ⁷ inshita yakugrepura ne nshita ya kubiranya ikyakufwara, inshita yakuba tondoro ne nshita yakuranda. ⁸ Kwaba zne nshita ya kutemwa ne nshita ya kupata, inshita ya burwi ne nshita ya mutende. ⁹ Kabiri kyakunonsha nshi ikyo ubomba mukukyukyutika kwakwe? ¹⁰ Kabiri naribona umurimo onse uyo Resa apera ku bana ba bantu ku kuikita. ¹¹ Akitire kyonse kine ikayemba mu menso munshita yaiko. Abika na mu mitima yabo umuyayaya. Rero umuntunse teti omfwikishe umurimo wakwe Resa uyo akita, ukufuma mu kutendeka no kuya ku mpera. ¹² Narishiba ukuti takwaba kyawama ku muntunse ukukira pakusekerera no kukite kisma mubwikashi bwakwe bonse- ¹³ no kuti onse arye no kunwa, no kuti engasanga ukusamwa mukyo akyukyutikira. Iki ekyabupe kyakwa Resa ku muntunse. ¹⁴ Naishiba no kuti kyonse ikyo Resa akita kirekaririra. Takuri kyakurundapo nangura kufumyapo, pantu Resa ewakitire pakuti umuntu akindike Resa. ¹⁵ Kabiri kyonse ikyabapo ekokyari; na kyonse ikikesabapo epo kiri na nomba. Na Resa areka abantunse ukurafwaya ifyafiswa. ¹⁶ Naribona no bubifi ubwaba mwisamba rya kasuba, umuringire ukusangwa umuringanya, na mwipunda rya burungami, pari bubifi. ¹⁷ Natire mu mutima wandi, Resa akapingura abarungama babifi panshita iyayana ku murandu onse na pa murimo onse uyo akita. ¹⁸ Natire mu mutima wandi, "Resa esha abana ba bantu ukubarango kuti babafye nge nama. ¹⁹ Pantu ikyaba pa bana ba bantu e kyaba na pama. No kufwa kwakimo e kufwa kwa kinankwe. No mupu wa parifyonse fine umo wine. Umuntu takira nama. Fyonse fine mupu. ²⁰ Fyonse fibiri fya kumo kwine. Kyonse kine kyafumine kurukungu, kabiri kibwererera kurukungu. ²¹ Ninani waishiba narimo umupashi wa muntu uya ku muru no mupashi wa nama uya panshi? ²² Kabiri nabwene ukuti takuri ikyawama ku muntu ukukira pa kusamwa mu murimo wakwe, pantu iki e kyakaniko kyakwe. Nani wingamubwesha ku kubona ikyakitwa pa numa yakwe?

Chapter 4

¹ Kabiri natontonkenye pa mutitikisha uukitwa mwisamba rya kasuba. Kabiri boneni, ifiramba fyabatitikishiwa, kabiri tababa no wakubansansamusha! Amaka yaba mukuboko kwabatitikishiwa, kabiri takwaba no wakubasamusha! ² Nabwene ukuti abafwa bawama ukukira ari no mweo. ³ Eikyo, aeiwamisha uusharafyarwa ukukira bonse babiri, uushiramapo imikitire ibifi mwisamba rya kasuba. ⁴ Kabiri naribona ukuti, ikirenga abantu barebombesha na matukuto

yonse aya mu miromo ni mukuti bakire abenamuparamano. Iki nakyo mupu kabiri kufuruko mwera.⁵ Umuwerewere ayoropa amaboko yakwe no kukana bomba, ikyakurya kyakwe mubiri wakwe.⁶ Kwariwama ukuboko kumo ukusombora mu mirimo iya mumuntararira ukukira maboko yabiri ayabomba mnga mukupeppeka umwera.⁷ Kabiri napiribwike no kubona nakimbi ikya mupu mwisamba rya kasuba.⁸ Kwaribako umuntu umo uwaba eka. Takwaba kibusa wakwe, mwana mwaume, nang ni munyina umwaume, rero takwaba mpera ku kyamukukyutika kwakwe, na menso yakwe tayekuta mukunke kyuma. Kabiri tatira, "Ninani kanshi uyo nkyukyutikira no kuirengo kwikara bwino?"-iki nakyo mupu.⁹ Ukubomba kwa bantu babiri kwawamapo ukukira umo; babiri kuti basombora ikisuma ifyamukukyutika.¹⁰ Nga kyakuti umo afirwa, umunankwe kuti aimya ukuboko kwakwe. Eikyo, karanda kuri eka nga afirwa eryo takuri wakwimishako ukuboko.¹¹ Nga babiri barara pamo, kuti bakabirira, inga uuri umo kuti akabirira shani?¹² Umuntu umo ewingakimfiwa, rero abari babiri kuti barwisha ikipondo, no mwando wa ntambo shitatu tawingaputuka bwangu.¹³ Kwariwama ukuba umupina rero umwaikye wa mano ukukire mfumu ikote iipumbu uushumfwa ku busoko.¹⁴ Kabiri kyakishinka ikyakuti umwaikye kuti aba imfumu iryo afumafye ku kifungo nangu afyerwe umupina mu bufumu bwakwe.¹⁵ Nabwene onse uwenda uwamweo mwisamba ryakasuba, no mwaikye uukema no kupyana ikifuro kyakwe.¹⁶ Kabiri takwaba impera kuri bonse abanakire mfumu iipya, rero iryo papite nshita tabaisekesha. Neki nakyo mupu-kabiri kupepeko mwera.

Chapter 5

¹ Rama amakasa yobe iryo waya mu ng'anda yakwa Resa. Ukuya mukumfwako kwakira ukupera amambo ya bawerewere, abataishiba ifyo bakokita ukutira fya bubifi.² Uwiba uwayanguka akanwa ukuranda, no mutima obe wirabirimina mukuranda ikintu ukwabura Resa ukuranda. Resa aba mu muru, eryo waba pa kyaro, kanshi reka amashiwi yobe yepipe.³ Nga kyakwebati naukwatera ifingi ifya masakamiko nefya kutontonkanya, kuti wakwa ifiroto ifibi. Mu bwingi bwakuranda, emufuma ifya buwerewere fya kuranda.⁴ Iryo waraya ikirayo kuri Resa, wifirwa ukufikirisha, pantu Resa tabekerwa mu buwerewere.⁵ Kisuma ukukanyaruka ukukira ukuruya ifyo winga firwa ukufikirisha iryo waraya.⁶ Wisuminisha akanwa kobe kabembure umubiri obe. Wiranda kukinso kya nkombe ti, "Pantu kuamukurubafye." Kindo ikyo Resa arekaripira umweo obe mukuraya ubufi, ukukarifya Resa ukonaura umurimo wa kumaboko yobe?⁷ Nga kyakutira kuri ifiroto na mashiwi ayengi, nhinshi kyafyeyfe. Rero, tiina Resa.⁸ Nga wabon abaraanda bakobakyusha mu nsambu shabo mu kyaro, wisunguka pari iki kwati tapari uwishibire, pantu eko bari abantu abakobaroresha, na pamo ekwari na umbi uwapuramo.⁹ Kabiri, ikya kwafwa ikyaroyi ni mfumu iine iirenga imanga iyarimwa.¹⁰ Uwatemwa silfere takangire muri silfere, nangu utemwa ubunonshi takangire ikibwisha kya bunonshi bwakwe. Ifi, fyonse fyafyefye.¹¹ Iryo ubunonshi bukofura, efyo ba kurya bakofura. Bukankar ndo burimo mu bunonshi ku mwine ukufunishako ukurafibonapo na menso yakwe?¹² Twariwama uturo twa mubomfi, nangu aya utunono atemwa ifingi, Rero ukunonka kwa mukankra takumuminisha ukusenda bwino.¹³ Pariba ububifi ebo nabona panshi ya kasuba: ubunonshi bwa mwine burereta ububi.¹⁴ Nga kya kutira umukankara arusa ubunonshi mukukana ishiba, umwana mwaume wakwe, uwo aikushishe, asharapofye ukwabura nangu kimo mu minwe yakwe.¹⁵ Ngefyo umuntu esa ukufuma munda muri nyina, efyo akbwekeramo ubwamba. Tapari nefyo enga senda muminwe yako mukutukuta kwakwe.¹⁶ ikibi kimbi niki umuntu aisa, nakabiri abwekeramo. Kanshi bunonshi buripo mukutukutira umwera?¹⁷ Munshiku shakwe aya mu mfimfi na kabiri ashingwana na marwere no kurwara ne kikonko.¹⁸ Roresha, ifyo na Bona ikyayana ku muntu kurya, no kunwa pakuti asange ukuyumfusha bwino mukutukuta kwakee, pe samba rya kasuba munshiku isho Resa amupera. Pantu ifi efyo ba murashika.¹⁹ Onse Umuntu uo Resa apera ubunonshi no bukankara na maka ya kukwata ubukankara bwakwe na sangarare mukutukuta kwakwe-kyabupe ukufuma kuri Resa.²⁰ Eryo takebukishiwe inshiku sha mweo wakwe, pantu Resa ari mupera ifya bu kankara ifyo ayumfwishamo bwino.

Chapter 6

¹ Kuri ikibi ikyo na bona mwisamba rya kasuba, ikikititishisha abantu.² Resa kuti apera ubunonshi, ikyuma, eryo no bukindami ku muntu pekwebati takoburisha ikiri kyonse ikyo akokabira umwine, rero eryo Resa tamupere amaka ya yakusekeremo mubunonshi, rero, umbi abomfya ifintu fyakwe kyafye eryo kukaripwa apakaramba.³ Nga kuti umuntu akwata abana umwanda umo aikara ne myaka iingi, pa mulandu wa kwebati inshiku sha myaka yakwe shafura, rero umutima wakwe tausekeremo rero tashikirwe, nomba nkososa ati akanya akafyrwa kafwa kawamapo pari ye.⁴ Ako akanya kafyarwa ukwabura akarikonse na kabiri kaya mumfimi, ne shina ryakwe ryaya mu mfimfi.⁵ Nangu kyakuti aka kanya takabwenepo akasuba nangu ukwishiba ifirifyonse, na katusha nangu urya muntu taktushishe.⁶ Nangu rine umuntu engekara pa myaka ukufika ku makana yabiri rero tasambirire ifya kuyumfusha bwino mu fisuma, aya ku nkende imo ine nga bonse.⁷ Yonse imirimo ya muntunse ya pakanwa kakwe, rero nangu kyaba ifi insara yakwe teyakwikushiwa. Kyakine, bu sumanshi uwamano akwata pa muwerewere?⁸ Busumanshi buripo pa mubusu nangu engeshiba ifyakukita ku bantu bambi?⁹ Ifyo amesno ya bona ya wamapo pafyo umutima usakamikwako. Iki nakyo kyafyefye, kwati kutamfya umwera.¹⁰ Kuri kyonse ikwabako, barikipera ishina kabeera, ngefyo umuntunse aaba. Napamo kyafyefye umuntunse ukupusana no wa maka yonse umukira.¹¹ Ififura amashiwi, efyo na mashiwi yaruk ayafye. Bushe busumanshi ubo ku muntunse?¹² Pantu nani uwaishiba ifisuma ku muntu mu bwikashi, mu bunono bwa nshiku shafye apitamano nge kinshingwa? Nani engeeba umuntunse ifya kitika pe samba rya kasuba nga afwa?

Chapter 7

¹ Ishina risuma risuma rya wamapo ukukira amafuta ya kyena kisuma, no bushiku bwa kufwa bwa wamapo ukukira ubushiku bwa kufyarwa. ² Kyawamapo ukuya ku ng'anda ya mariro ukukira ukuya ku ng'anda ya mariira, pantu ukurosha kwisa ku bantu bonse pampera ya buno bwikashi, eikyo umuntu onse iki afwire akibika pa mutima. ³ Uburanda bwa wama ukukira inseko, pantu mu buranda bwa kinso emwaba umutima. ⁴ Umutima wa wamano uri mu ng'anda ya kiro, rero umutima wa muwerewere uri mu ng'anda ya mariira. ⁵ Kya wamapo ukumfwa ku kukaripirwa kwa wa mano ukukira ukumfwa ku nyimbo sha bawerewere. ⁶ Umwabera ukupya kwa myunga munshi ya mpoto, efyaba ukuseka kwa bawerewere. Iki nakyo kyafyefye. ⁷ Umutitikisha urenga uwa mano ukuba ikiwerewere, eryo ne fisakanwa ryo naura umutima. ⁸ Ukupwa kwa murandu wa wmapo ukukira ukwisa kwa kurandu; na bantu batekanya mu mutima ba wamapo ukukira abatakishisha umupashi. ⁹ Wiba uwafurwa bwangu mu mupashi, pantu ukufurwa kwi kara mu mitima ya bawerewere. ¹⁰ Witira ati, "Bushe ninshi inshiku sha ntanshi sha wamina ukukira isha kunuma?" Pantu te pamurandu wakutira tari mano yakwa Resa ya kurenga wipushe. ¹¹ Amano, nge kyampyany yasuma. Bakasekereramo abo ababona akasuba. ¹² Pantu amano ya peera ubukingo ngefyo indarama shipera ubukingo, rero ubusuma bwa mano bupera ubwikashi ku uyakwete. ¹³ Roresha ifyo Resa akita; pantu nani uwingororora ikyo apeta? ¹⁴ Inshita shimo nga nashiwama, ikara uwasekerera, Rero inshita shimo nga shibipa, bona iki: Resa na suminisha fyonse fibiri. Pari iki, takuri uwingeshiba ikireisa ku numa. ¹⁵ Mu bwikashi bwafye ni mbona fyonse. Kuri umororoke uwikarira mu bororoke bwakwe, no mubifi ukwikaririra mu bubifi bwakwe. ¹⁶ Wibafye umororoke parobe, uwa mano mu mano mu menso yobe. Bushe nishi warayonawira? ¹⁷ Wiberera muri binkita tubi nangu mu buwerewere. Bushe nishni warafwira iryo inshita yobe tairafika? ¹⁸ Kyawamapo ukusunga aya mano, nakabiri wiresha uburungami bobe. Pantu uubera Resa akatina aka kukumanya fyonse. ¹⁹ Amano bukingo mu wamano, ukukira pari ba kateka ikumi mu kusumba. ²⁰ Takuri umororoke pe samba rya kyaroy ukita ikisuma ukwabura ukubembuka. ²¹ Wikwata ukumfwa ku fyebo fyonse ifyarandwa, pantu kuti waumfwa ifyo umusha obe arekutuka. ²² Kimokine, wariishiba we mwine ukuti mu mutima obe waritipa bambi. ²³ Muri fyonse ifi emo na bwena amano. narandire ati, "Nkaba uwamano," rero nafirirapo pafyo ningaba. ²⁴ Amano yaba apatari nganshi. Bushe nani engayasanga? ²⁵ Napiribwire umutima wandi ku kusambirira no kubona na kabiri no kufwaya amano ya kurondorweramo ifya panwesonde. Nokubona ukuti ububi buwerewere eryo nokuruba bushiru. ²⁶ Kabiri nasanga ikyakaripisha ukukira imfwa mwanakashi uuri onse uyo umutima wakwe wasurwamo uburunshi eryo na masumbu ayekata eryo uo iminwi yakwe minyororo. Kuri onse uusekesha Resa akafurumuka kuri ye, rero umubembu akasendwa kuri ye. ²⁷ "Konka ifyo nasanga," efyaranda kafundisha. "Kiri nkofwairapo nafimbi pafibiyo pakurenga mfwairepo uburondoroshi bwa fye sonde. ²⁸ Ifi efyo nkiri nkofwairisha, rero shirati mfinsange. Ninsangapo umwaume umororoke, rero ntasangirepo umwanakashi pari bonse. ²⁹ Nasangapofye kimo iki: Resa apangire umuntu umororoke, rero bariya munshira imbi iya mafya.

Chapter 8

¹ Nani uwa mano? Ni uyo muwaishiba ifyo ubwikashi bupiribura, no kukoshiwa kwa kinso kyakwe kurakinja. ² Ndekwirukako ukurabera amafunde ya mfumu pantu murapo wakwa Resa uwakukukingirira. ³ Wirakuba ku kinso kyakwe, kabiri wikeminina no kutungirira ifintu ifibi, pantu imfumu ikita ifyo irefwaya. ⁴ Amashiwi ya mfumu yaratungurura, nani uwasosa kuri ye, "Ninshi urekita?" ⁵ Onse uusunga amafunde ya mfumu aresho kukyenwa. Umutima wa muntu uwa mano e bukisha ifintu ifisuma ne nshita fyakitike. ⁶ Ku murandu onse kwariba ubwasuko ubwayana ne nshita yakwasuka, pantu ifirubo fya muntu fikuru. ⁷ Takuba uwishiba ifirekonkopo. Ninani muwingamweba ifireisa? ⁸ Takwaba uwakwata amaka yakungirisha umwera, nakabiri nifi, takwaba muwakwata amaka yakukimfya ubushiku bwa mfwa yakwe. Takuri uwingaifumya ku bushirikare pa nshita ya burwi, na bakanaka tabakapusushe ababa mu busha. ⁹ Nariibukisha fyonse ifi; Naripera umutima wandi ku nkito ya panshi ya kasuba. Kwariko inshita imo iryo umuntu umo aeseshe ukubomfya insambu shakwe pa muntu mubiye kuri uyo muntu kyari kikyeno. ¹⁰ Eryo nabwene umubifi areshikwa parwarara. Barisenderwe ku nkyende ya mushiro no kushikwa kabiri kyarirumbirwe ku bantu ba mu musumba umo bakitire Ifya bubifi fyabo. Ubu nabo bunonshi bwabura ubuyo. ¹¹ Iryo uwa murandu apinkana ne mfya rubembu ikirye takipwa bwangu, kironaura no mutima wa muntu ku kukita ifibi. ¹² Nangu mumubembu engakita ifya bubi no kwikra inshita iitari, narishi ukuti kikawama ku bakindika Resa, kuri abo abaiminina ku kinso kyakwe no ku muranga umukinshi. ¹³ Rero takyakabe bwino ku muntu umubifi; ubwikashi bwakwe tabwakatantarire. Inshiku shakwe shaba nge kinshingwa pantu takindika Resa. ¹⁴ Kuriko fimbi ifyaburo buyo ifikitika pano pe sonde: kwariba abantu abarungami abasenda ifyo umubi asuminisha, kabiri kwariba ababifi abasenda ifyo umurungami asuminisha. Nasosa ifi ku fyabura ubuyo. ¹⁵ Eikyo ndekoseresha ukusamwa, pantu takwaba ifintu ifisuma panshi ya kasuba ikyakira pa kurya no kunwa no kusamwa. Nkinsansa eshikamushindika mukukyukyutika kwakwe shonse isha bumi bwakwe isho Resa amupera panshi ya kasuba. ¹⁶ Iryo nabika umutima wandi kukwishiba amano no kwiruka inkito, iyakitwa pa kyaroy, inkito iyabombwa ukwabura ukurara uturo ubushiku na kasuba, ¹⁷ eryo napendwa ifikitwa fyakwa Resa, kabiri na uyo umuntu teti eruke inkito iyabombwa pe samba rya kasuba. Te pa murandu nefyo umuntu akukitire pa kusanga ubwasuko, takabasange. Nangu kyakweba ati umuntu wa mano engakyetekera arishiba, takita ifi.

Chapter 9

¹ Eikyo fyonse ,ifi nafimishi ku mutima wandi, mukufipanga bwino, kabiri nafipwishishe ati burungami na bamano, na fyonse ifyo bakita firi mu minwi yakwa Resa, rero tapari uwaishibe nga kitemwiko nangu rupato rwaremurorera. ² Bonse ,baponenwe fimofine, ukuponenwa kumo kwine kwarerorerwa ku bantu abarungami na babi, ne fya bune, ne fyabusaka ne fya ramba, na uwapere ikye rambo no ushaperwe. Ngefyo abantu abasuma bakafya, efyo kikaba na ku babebumbu. Na onse uurapa akafwa, efyo kikaba na ku muntu uutina ukurapa umurapo. ³ Kwariba umurwani uwaponena muri fyonse ifyakitwa panshi ya kasuba. Inshita imo ine iyakitika kuri bonse. Umutima wa muntunse mwaimsurafye uburwani, no bushiru bwaba mu mitima shabo eryo bareikara. Eikyo panuma yaifi baya ku bafwa. ⁴ Na onse uwaimba mu fya bumi arakwata isubiro-ne mbwafye iituntumru yawamapo ukukira inkaramo yafwa. ⁵ Bonse abari abomi barishiba ukuti bakafwa, rero uwfwa teshibapo akantu neryo kamo, Tabakwatako ikirambu neryo kimo. ⁶ Ikitemwiko kyabo, urupato rwabo, na kafindwe fyariroba kare. Tabakakwateko inkylene na kabiri muri fyonse ifikitika panshita yakasuba. ⁷ Kabiye ku nshira yobe, rya umukate no kusekerera, nwa no mwangashi obe no mutima uwansansa, pantu Resa naringa ifikitwa fyobe. ⁸ Reka ifyakufwara fyobe ryonse fireba ifyabuta no mutwe obe uwasubwa na mafuta. ⁹ Sekerera no mukashi obe uo watemwa mu bwikashi bwaburo buyo uo Resa akupera mubwikashi bobemunshiku shonse ishabura ubuyo. Pantu iki ekirambu kyobe mufyakosa ifya mirimo yobe iyo wabombere panshi yakasuba. ¹⁰ Kyonse ikyo amaboko yobe yasanga ukukita, bomberapo na maka yobe pantu tamwaba inkito nangu amaruburo nangu ukwishiba nangu amano mu Sheo, emo mureya. ¹¹ Nakabiri nabona panshi yakasuba: ukubutukisha tekwapara rubiro, te ,kuburwi mukukosa, te kupanga kwa fya kurya kwisa ku wa mano, te bukankara bwakyengeresha, te kusenaminwa ku beruka. Rero inshita na pa kwambira efikitika kuri bo. ¹² Mu kine, takwaba uwaishiba iryo inshita yakwe ikafika. Efyo isabi rikatwa kwisumbu iryafwa, nangu utuni ifyo twikatwa ku burimbo, abana ba bantunse bekatwa ku mipashi yakowera ninshita iifika mukupumikisha iipnena pari bo. ¹³ Nabona amano panshi ya kasuba munshira ayari nge fintu ifikuru kuri nebo. ¹⁴ Kwariko umusumba umo umwarifye abantu abanono, ne mfumu nkaramba yarikansene neki, arinshingurwisheko no kukikurikirako ifyamwandarira ifikaramba. ¹⁵ Nomba mu musumba mwarisangirwe umubusu, we wa mano, uo ku mano yakwe apuswishe umusuma, pari irya nshita, tapari uwaibukishe ati e mubusu umo wine. ¹⁶ Eryo napwishishe nati, "Amano yasumapo ukukira amaka, rero amano ya muntu umubusu yaritarwikwe, na mashiwi yakwe tayaumfwikire." ¹⁷ Amashiwi ya bantu abamano ayarandwa mu mutararira yaromfwika ukukira ayo bapunda kuri bakatungurura abawerewere. ¹⁸ Amano yasuma ukukira ifyanso fya nkondo, rero umubembu umo kuti arofy a ifisuma ifingi.

Chapter 10

¹ Ngefyo runshi uwafwa arenga amafuta ya kyena kisuma ukununka, no kutumpa kunono kona amano no mukinshi. ² Umutima wa muntu uwa mano umuwerewere urora ku kuso. ³ Iryo umuwerewere arenda munshira, amatontonkanyo yakwe yabonaushi, kabiri aisokorora ,kuri bonse ukuti muwerewere. ⁴ Nga kya kweba ati katungurura akwimina ukupinkana naiwe, wisha imirimo yobe. Pantu ukufuka kuti kwatararika ukufurwa kukaramba. ⁵ Kuriko umurwani uo ndebona panshi ya kasuba, ukuruba ukufuma kuri katungurura. ⁶ Abawerewere baraperwa fya butungurushi, rero abantu abasuma baperwa ififuro ifya panshi. ⁷ Nabona abasha bareensha amakyereta, na namfumu arenda panshi nga basha. ⁸ Uyo wine uwaimba ikirindi eukaponenamo muri ikyo kine, na onse uonaura ikibumba rimba akasumwa ku nsoka. ⁹ Onse utobaura amabwe akakyenwa kuri ayo yene, na onse uurenga inkuni akatungwa kuri ikyo kine. ¹⁰ Nga kyakweba ati ikyera kyarifupa, no muntu takinona, kanshi afwire ukubomfya amaka ayengi, rero uwa mano ateyanya ubusuma bwakupurinkanya. ¹¹ Nga kyakuti insoka yakusuma panuma ztairasungurwa, ninshi takuri ubusuma bwa kusungurwa. ¹² Amashiwi ya mukana ka muntu uwa mano yasuma, rero imiromo sha muwerewere shiramonaura. ¹³ Eryo amashiwi ayatendeka ukufuma mukana ka muwerewere, ubupuba ebufumamo, pakurekeresha akanwa kakwe ,kafumyafye ifyabushiru. ¹⁴ Ikiwerewerekifusha amashiwi, rero tapari uwishiba ifireisamo. Ninani uwishiba ifireisa panuma myakwe? ¹⁵ Ukubwabwata kwa muwerewere kurafunsha, ikyakweba ati tabeshiba nenshira ya ku mushi. ¹⁶ Akaranda kuri weba, we kyaro, nga kyakuti ,imfumu yobe mwaikye, na bakiroro bobem batendeka ukurya urukyeru! ¹⁷ Rero wariparwa weba, we kyaro, ikyo imfumu mwana buntungwa na bakiroro bobem nga barerya panshita iyayana, kukukoshiwa, tekukukorwa iyo! ¹⁸ Ku mujrandu wa bunang'ani umutenge urebirirwa, na ku kunaka kwa maboko ing'anda iraroka. ¹⁹ Abantu bapekanye ifyakurya fya ku mutebeto, umwangashi ureta ukuipakisha mu bwikashi, ne ndarama shisushiwamo mukufwaya kwa fyonse. ²⁰ Mwirakipwira imfumu, kirabamo na mu matontonkanyo, kabiri iwrakipwira na bantu abakankara ku muputure obe. Epari utuni twa muwerewere twasenda amashiwi yobe; kyonse ikyakwata amapindo ,kuti kyasabankanya umurandu.

Chapter 11

¹ Poosa umukate obe pa menshi, pantu ukausanga nakabiri iryo papita inshiku ishing. ² Akanyako ifyo kwete abantu kinerubari, nangu abantu kine konsekonse, pantu tawishibe ikibi ikingesa pano isonde. ³ Amakumbi nga yaisuramo imfura, yapongorwera pa kyaro, kabiri umuti nga wawira kukapinda ka kukuryo na pamo ku kpinda ka kukuso, uko kwine umuti wawira eko ukaba. ⁴ Uurorekesha imikukire ya mwera takatande; no uubona imyendere ya ma kumbi takasepe. ⁵ Kwatifye fintu utaishiba imibombere ya mupashi ifyo ukusha amafupa ya mwana mwifumo rya kwa nyina,

efyo ushingeshiba ne mirimo yakwa Resa wa kine, uukita fyonse. ⁶ Urukero tanda imbuto shobe, ukufika icyunguro wireka ukuboko kobe kuushe; pantu tawishibe ishikamena, ishi na pamo shirya, nangu nga shonse shikaba ishishuma. ⁷ Urubuto naro rwariwama kabiri kisuma ku menso ukubona akasuba. ⁸ Pantu umuntu nga aikara imyaka iingi asekerere muri fyonse. Kabiri ebukisha inshiku sha mfifi, nangu shingaba inshiku ishing; shonse shafye. ⁹ Sekerera, we murumendo, muri bumusepera bobo, no mutima obe usamwe mu nshiku sga bumusepera bobo, wende na mu mibere ya mutima obe no kukita ifyo amenso yobe yakofwaya. Rero wishibe ukuti pari kyonse iki Resa wa kine akakupingwirapo. ¹⁰ Fumya ukukaripwa ku mutima obe, no kutarusha ububi ku mubiri obe; pantu bumisepera no bwaike fyafye.

Chapter 12

¹ Ureibukisha kabumba mu nshiku sha bumusepera bobo, iryo inshiku sha makyushi tashiraisa, eryo ne myaka ishiraipama iryo ukatira ati, "Nebo tapaba nangu kimo ikisansamsha na karya,"; ² kita iki iryo urubuto rwa kasuba ero no mwenshi ne ntanda tashirafita, eryo ne kumbi rya fiita tarirabwera panuma ya mfura. ³ Iyo ikaba ni nshita iryo bamaronda ba kipango bakatutuma, na baume ba maka bainama, na banakashi abapera bareka ukubomba pantu babakepa, na bakashana barengere mu ma windo baba na kafifi. ⁴ Nefiibi fya mu musebo fyaisarwa, iryo ikiunda kya kupera kya akashiminishi, kabiri umuntu ashibuka pa kumfwa fye ukurira kwa kyuni na bana banakashi ba rwimbo ba ba akashiminishi. ⁵ Iryp Abaume bakatina ukunina apasanswike, no ku kwata umwenso wa kwenda mu misebo. Iryo umuti wa rurmondi ubarura amaruba, ne kipaso karankatikwa pakwenda, na maka ya kukabira ubufyashi yonse yapwa. Pantu umuntu nomba areya ku ng'anda yakwe uko akekaririra pe na pe, na bakuroosha ba kendauka na mu misebo. ⁶ Ureibukisha ka bumba obe iryo umunyororo wa sifere tauraputuka, ne kisaniko kya goride takiratobeka, eryo no mutondo wa pa kishima tauratobeka, no mupeto wakutapirako amenshi pa kishima taurakontoka, ⁷ no mubiri wa bwerera kwiropa uko wa fumine, no mupashi wabwerera ku kuri Resa uwaupere. ⁸ Kuikyushafye! Kuikyushafye!" efyaranda Kafundisha. ⁹ "Fyonse kuikyushafye!" Kafundisha ari uwamano eryo afundire abantu ukwishiba. Asambirire eryo no kwetutura no kubika mu muyano amapinda ayengi. ¹⁰ Kafundisha arifwairishe bwino amashiwi ayaringa, ne fyo arembere fyari ifyarungama kabiri ifyakishinka. ¹¹ Insosero sha bantu bamano shaba ishatwa nge kimuti ikyasongoka. Isnosero shabo shaba nge nsunga ishapampapaminwa kabie=ri ishaikashiwa, ishafuma kuri ka kyema umo mpo. ¹² We mwana mwaume wandi urekengera ku fyakurundwako kuri ifi. Ureishiba no kuti imirimo ya kuremba ifitbo taingapwa nakarya, no kusambirira apakaramba nako kuranasha umuntu. ¹³ Impera ya murandu panuma ya fyonse nayumfwika, ukuti mufwire ukutina Resa eryo no kusunga amafunde yakwe, pantu uyu emurimo onse uwa muntunse. ¹⁴ Pantu Resa akareta onse umurimo mu bupingushi, pamo nekyafiswa kyonse, ikibi nangu ikisumba.

Song of Solomon

Chapter 1

¹ Urwimbo rwa nyimbo, urwa kwa Soromoni. ² Iye, nga engafyompa ku kanwa kakwe, Umwanaskashi akoranda ku mwaume pantu ikitemwiko kyobe kyarikira umwangashi. ³ Ikyena kya mafuta yobe kiranunka ubusaka, ishina ryobe ryaba kwati mununko urekokoroka, eikyo abakashana bakutemenwa. ⁴ Unsende tuye nobe, tubutuke. Imfumu ya njingisha mu mipiture yiko. Umwanakashi akoranda ku mwaume Turi abansansa; natusangarara pamurandu obe; tausefye ikitemwiko kyobe; kyarikira umwangashi. Nakiringa na bakashana bambi ukukutemwa. Umwanakashi akoranda ku banakashi bambi. ⁵ Ndi mufinshi, rero uwatemwikwa, mwebho mwabana banakashi ba mu Yerusaremu-ukufita nga ama hema ya kedari, ukuwama kwati fipembi fyakwa Soromoni. ⁶ Mwindoresha Mwindoresha pantu narifiita, pantu akasuba karengokya. Abana baume bakwa mayo barimfurirwe; bakitire kasunga wa mabara ya myangashi, rero ibara ryandi nsharisungire. ⁷ Njeba, webho uyo umutima wandi watemwa, nikwiwa urishisha umukuni obe? Nikwisa utushisha umukuni obe inshita ya kasuba pakati? Nindo ningabera ngo wenduka pambari ya mikuni yaba nobe? ⁸ Umwaume akoranda ku mwanakashi Nga tawaishiba we wayemba ngashi pa banakashi, konka mu makasa ya mukuni wandi, nokurisha abana ba mbushi mupepi na bakyema ba ma hema. ⁹ Nkuparanya, we mutemwikwa wandi, kuri kabarwe wa muri bakabarwe bakwin kyereta ryakwa Farao. ¹⁰ Amasaya yobe yariyemba kufisamwa, umukoshi obe nefya ku ikobaika. ¹¹ Tukokupangira utubekobeko ne fisamu fya goride apari uburungu bwa silfere. umwanakashi akoirandira umwine ¹² Iryo imfumu yarere pa kyararapo, amafuta yandi aya nardi yafumya akyena akasuma. ¹³ Umtemwikwa wandi ari nga kamfuko ka muuri kuri nebo; ubushiku bonse akarara pakati ka mabere yandi. ¹⁴ Umtemwikwa wandi ari nge kisansangu kya maruba ya henna mwibara yira myangashi yaku En Gedi. umwaume akoranda ku mwanakashi ¹⁵ Umfwa, urisumusuma we mutemwikwa wandi; Umfwa; uri musuma; amesno yobe ya nkunda. ¹⁶ Umfwa, wariyemba we mutemwikwa wandi, ifyo wa yemba. Ubusanshi bwa nakirira. ¹⁷ Imyaro ya ng'anda yesu iisuma ya mikedri; ne nsota shesu sha mikupri.

Chapter 2

¹ Nebos ndi nsarankwa ya ku Sharoni, kyananika wa mupoka poka. ² Ifyo bakyananika mukati ka myunga, efyaba ikitemwiko kyandi mubakashana. ³ Ifyaba ikimuti kya mu apurikoti mukati ka fimuti fya mpanga, efyaba abo nasonda

mukati ka barumendo. Naikara mukimfute kyauko no kusekerera ukukaramba na ikisabo kyauko kyarirowa kuri nebo mukumfwa. ⁴ Antwere ku ng'anda ya mwanangashi, na umwenge wakwe pari nebo wari kitemwiko. ⁵ Mpuputureni ku mbukumya matobo yakuma kabiri mpempenuneni ku ma apurikoti, pantu ndi uwanaka ku kutemwa. ⁶ Ukuboko kwakwe kwakuso kwaba mwisamba rya mutwe wandi, na kukuboko kwakwe kwa kukuryo kuramfukatira. ⁷ Ndefwaya ukuti murerapa, mwe bana banakashi bakwa Yerusaremu, kuri bakakonge na kunse ebura nkota sha mu mabara, ukutira tamwakemye nangura ukubusha ukutemwa ukwabura ukwine ukutemwa. ⁸ Kuri ukumfwika zkwa mutemwikwa wandi! Kutikeni, nga aisa, arekirauka pa muru wa mpiri, aretorauka pa muru wa tupiri. ⁹ Uwatemwikwa wandi aba nga akakonge nangura akarumendo ka nsebura; roresheni, naiminina kunse ya kibumba, arerengera pa nsorokoto, arefunamisha mkyapikurwa. ¹⁰ Uwatemwikwa arandire kuri nebo ati, "Buka, wewatemwikwa wandi; we wayemba, isa tufurumukire pamo. ¹¹ Roresha, urusuba narupita; imfura naisa no kuya. ¹² Amaruba nayaboneka mu mpanga; inshita inshita yakutungwira naiya ukwimba kwa ng'ni nakwisa, na ukumfwika kwa nkunda na kumfwika mu mpanga yesu. ¹³ Ikimuti kya mukunyu kyarenga imikungu yaiko iibishi ukupya, na impanga ya myangashi naibarura; yafumya no kununkira kwaiko. Ima, we watemwikwa wandi, we wayemba wandi, no kufurumuka. ¹⁴ We nkunda yandi, umwasurukisha mukiribwe ikyasumbka umwaberarama mufyasurukisha mu mpiri, nengeni ukubona ikinso kyenu. Rekeni ng'umfwe ishiwi ryeni, pantu ryenu ryariwa, kabiri ikinso kyenu kyariwama." ¹⁵ Twikatireni ba mumbwe, ba mumbwe banono abonaurwa amabara ya myangashi, pantu amaruba ya myangashi na yabarura. ¹⁶ Uwatemwikwa wandi, nandi ndi wakwe; aya mu matete ne nsansa. ¹⁷ Kabiye, we watemwikwa wandi ribe ubushiku taburareta umwabera naifinshingwa ukufurumuka. Kabiye ukutari; ba nga akakonmge nangura inebura iirume pa mpiri isharepaurwa.

Chapter 3

¹ UBushiku pa buro bwandi narefwaya uo umutima wandi watemwa; naremufwya, rero nshamusangire. ² Natire mu mutima, "Naraima no kwendauka mu musumba, UKupita mu misebo na mu mansa; ndemufwaya uo umutima wandi watemwa." Narimufwaire reor nshamusangire. ³ Bamaronda barinsangire pa burinde bwabo bwakukomborana mu musumba. Naribepwishe, "Bushe namubonapo uo umhutima wandi watemwa?" ⁴ Nipakupitafye akashita akanono iryo nabashire eryo na musangire uo umutima wandi watemwa. Narimwikete no kukana breka ukuti engaya mpakafye namureta na mu ng'anda yakwa mayo, mu muputure wa uyo uwangimite. ⁵ Ndefwafye webo ukurapa, mwebana banakashi bakwa Yerusaremu, kuri bakakonge ne nsebura ishikota ishamumpanga, ukutira tamukenye nagura ukubusha ukutemwa ukwabura ukutemwa ukuitemwa. ⁶ Kinshi kirya ikireisa ukufuma mu matororo nga ukupomboroka kwa kyushi, ifyafutumwim; nwa pamo na muri na urubani, na ifya bunga ifyapswa ku ba makwebo? ⁷ Roresha, buro bwakwa Soromoni; mutanda wa mparume wabushinguruka-abaume baburamba bakwa Israeri. ⁸ Bonse bariyengera ku rupanga na kabiri bariberesha uburwi. Umuntu onse uri na urupanga pa mbari, abaipangashisha ukutinya kwa bushiku. ⁹ Imfumu Soromoni waipangire umupando ukufuma ku fiti fya kuri Rebanoni. ¹⁰ Amoru yauko yapangirwe na sirufere; inuma miya goride, na pakwikarira papangirwe ne nsaru ya kashikira. Mukati ka kiko mwariyemfiwe na ikitemwiko ku bana banakashi ba ku Yerusaremu. ¹¹ Fumenimo mwe bana banakashi bakwa Zioni, no kutonta amenso pa mfumu Soromoni, uwafwara ikisote kya bufumu ikyo nyina amupikwirire pa bushiku bwa bwingi bwakwe, pa bushiku bwakusamwa kwakwe.

Chapter 4

¹ Awi, wariyemba, we watemwikwa; wariyemba. Amenso yobe ni nkunda mukifimbo kyobe. Umushishi obe waba nga uukuni wa mbushi, ishoretentemuka ukufuma ku rupiri mrwa Giridi. ² Ameno, yobe yaba nga umukuni wabeyama, uurenina ukufuma munkyende ya kusambiramo. Kira umo uri na mpundu, kabiri nangura umo muribo tapari uwashiwa. ³ Imirimo yobe yaba nga ubushishi bwakashikira; akanwa kobe kariwama. Amasaya yobe yaba nga ifpambu mfya pariri fya mapomagereti mukifimbo kyobe. ⁴ Umukoshi obe waba nga urupungu rwakwa Dabidi uwakurwa pa muronho wa mabwe pamo na ikana rwafishanguifirebera pari kyena, fyonse ifishanga fya bashirikare. ⁵ Amabere yobe yabiri yaringana ne nsebura, pa mpundu bakakonge, abarerya mukati ka matete. ⁶ Ribe ubushiku taburareta umwera na ifinshingwa tafirafurumuka, ndeya ku rupiri rwa muri kabiri ku kapiiri rwa rubani. ⁷ Wariyemba mu musango onse, we watemwikwa na kabiri muri we tamwaba akarema. ⁸ Tureya bonse ukufuma mu Rebanoni, nabwanga wandi. Tureya bonse ukufums mu Rebanoni; fuma peuru rya Amana, ukufuma pa muru wa Seniri na Heremoni, ukufuma munindi shankaramo, ukufuma mu nndi sha mumpiri isha mbwiri. ⁹ Waringibiraumutima, we nkashi, na bwinga wandi; waringibira umutima, ku mukufye umo uwakuroresha pari nebo, ku kisamofye kimo ikya kukobeka mu mukoshi. ¹⁰ Ifyo kwayemba ukutemwa kobe, we nkashi, na bwinga wandi! Ifyo kwawama ukutemwa kobe ukukira umwangashi, na ukununkira kwa kyefungo kyakobe ukukira ikyakyena kyonse. ¹¹ Imiromo yobe, na bwinga wandi, itonya ubuki; ubuki na umukaka fyaba mwisamba ryarurimi robe; ukununkira kwafyakufwara fyobe, kwaba nga ukununkira kwa Rebanoni. ¹² We nkashis, nabwanga wandi ribara iryakomwa, ibara iryakomwa, akamfukumfuku ka menshi akakirikwa. ¹³ Imisambo yobe ribara rya miti ya mapomagereti iiri na ifisabo ifisuma, na ifirimwa fya henna na narati, ¹⁴ narati na saffroni, karamusi na kinnamoni na imiti yonse iya rubana, muri na aroe na ifyanunkira ikisuma fyonse. ¹⁵ Uri kamfukumfuku ke bara, ikishima kya menshi ayasuma. Imironga iiretentemuka ukufuma ku Rebanoni. ¹⁶ Aramuka we mwera wa

Chapter 5

kukapinda ka kukuso; isa, we mwera wa kukapinda ku kuryo, pupa pe bara ryandi no kureka ifyakyena fifumye ifungo ryafiko. Uwatemwikwa wandi naese mwibara fimo ifisuma fyakisabo fyariko.

Chapter 5

¹ Ndinshire mukirime kyandi, we nkashi yandi, we na bwinga wandi; narasaba muuri wndi ne kya mfuno kyandi. Nararya ikipepe kya buki kyandi no buki; na ranwa uwnganshi wndi ne shiba ryandi. Ryeni, mwe banndi; nwenimo no kunwasha ne kitemwiko. ² Nebo nari muturo, rero umutimw wandi warekubona. No kumfwa uwatemwa wandi arenkunkusha ati, "Ngiswirako, we nkashi yandi, we munandi, we nkunda yandi, we wfikapo wandi, pantu umutwe wandi uuribombere ku mume, ifikuti fyandi ku matoni ya bushiku." ³ Nfuura umwingira wandi; kindo ikyo nkoumfawurira? nasamba amakasa yandi kindo ikyo nkoyatataikira? ⁴ Umutemwikwa wandi apishe iminwi yakwe pakipuna, na nevo umutim wandi wa fuma. ⁵ Naribukire ku kuswir umutemwikwa wandi; ne ndupi shandi shatonya muuri, ne minwi yandi yabomba kuri muri, urepit pakikatiro kya mapindo. ⁶ Naiswirako ikiibi utemwikwa wandi, rero uwatemwikwa wandi aribwekeremo. Umutima wandi wafuma nga aranda kwakwe. Nrimusokwete rero ntamusangire; narimwitire rero taaswike. ⁷ Abarinshi bendauk mu musumba bansanga. Baringumine no kunkena; bakarinda barimpokere ikyakufimbana kyandi. umwanakashi akorand ku banakashi ba mumusumba. ⁸ Nkomuromba, mwe bana banakashi ba mu Yerusaremu, nati nga mwasanga umutemwikwa wandi-eikyo mu mwebe ukutira-ndirwere ukutemwa. Umwanakashi akoranda ku banakashi ba mu musumba. ⁹ Bushe umutemwikwa obe akira shani umutemwikwa umbi, uwayemba mu banakashi? Bushe umutemwikwa obe akira shani umutemwikwa umbi, apo wtukonkomesha ifi? Umwnakashi akoranda ku banakashi ba mu musumba ¹⁰ Umutemwikwa wandi uwapeshina uwakashikira, uutambwa uuba myanda mishira. ¹¹ Umutwe wakwe ni goride waropororwa; imishishi yakwe iisuma iyafita nga kikore. ¹² Amenso yakwe yaba nge nkunda munshira sha menshi, ayasambwa mwishiba, ayaikara pa nenembe. ¹³ Amasaya yakwe yari nga morwa wa fya mfuno, ayakwata ikyena kisma. Imiromo shakwe maruba, ayatonya nga muuri. ¹⁴ Amaboko yakwe mibingu ya gorinde iyapanga ne fisamo; ifumo ryakwe kipamba kya rye rino rya nsoku iyimbwapo na safiri. ¹⁵ Amoru yakwe ni panda sha mabere, iyatekwa pari goride waropororwa; ukuboneka kwakwe rebanone, uwasonoroka nga kidari. ¹⁶ Akanwa kakwe kakurwa; kabiri ariwamisha onsefye. Uyu emutemwikwa wandi, kabiri ekibusa kyandi, mwe bana banakashi ba mu Yerusaremu.

Chapter 6

¹ Bushe arirepi umutemwikwa obe, uwa wamisha pa banakashi? Nikwi aroerer umutemwikwa obe, pakuti tumufwayee? Umwanakashi akoirandira umwine ² Umutemwika wandi arire kwibara, kuri ba morwa bafya kyena kisma, mu kurya mukirime no kusaba amatete. ³ Nebo ndi mutemwikwa wakwe, na ye wandi; arerisha umukuni mu matete ne kirumba. Umwaume akoranda ku banakashi ⁴ Uri musuma nga TirZah, we mutemwikwa, uwatemwikwa na Yerusaremu, ara arasungusha kwati muraro wa bashirika abari ne mendera shabo umo umo. ⁵ Fumyako amenso yobe kuri nevo, pantu yakotinya. Umushishi obe waba ngo mukuni wa mbushi uushiretentemuka mururamba rwa Gireadi. ⁶ Ameno yobe yari ngo mukuni wa mpanga ishikofuma mu kowa. Kira imo iri naba mpundu, kabiri tapari neifwirepo. ⁷ Amasaya yobe yari nga pomegranate mu kifimbo kyobe. Umwaume akoranda ku mwine ⁸ Abasano bari amakumi mutanda, na banakashi amakumi kine konse-konse, na bana kisungu abakubura impendwa. ⁹ Rero ni imofye inkunda yandi, uwfikapo wandi umo; ye ni umofye kuri nyina; ye aripwiririka ku wamufyere. Abana banakashi nga bamubona bara mupaara; abasano na banakashi nga mubona bara murumbanya; Findo abasano eryo nabakashi barandire ¹⁰ "Nani uyu ukorengera nga makyakya, uwawama ngo mweshi, uwarengama nga kasuba, watusungusha kwati muraro wa bashirik abari ne mendera shabo umo umo?" Umwaume akoirandira umwine ¹¹ Natentemukira kwi bara rya nkusu ku kubona ikirime kipya, ku kubona umwngashi nga naupuk, nga irisakamwine imi pomegranate. ¹² Ntaishibe iryo umweo wandi wabikirwe pari bakabarwe ba bantu abasuma. Ifibusa fikornda ku mwanakashi ¹³ Bwera, bwera, we mwina Shuramiti! Bwera, bwera pakuti tukubone! Kindo mukobwena umwina Shuramiti, nga makindo ya Maraira?

Chapter 7

¹ Ifyo ya wama amakasa yobe mu nsapato, we mwana mwanakashi wa mukankara! Ukuwishingana kwa matanta yobe kwapale fisamo, imirimo ku minwi ya mutukushi wine wine. ² Umuteete obe ni mafukura uwaburungana; mwibira umwangashi uushakumbikanishiwa. uushingurukwa na bakyananika. ³ Amabere yobe na ya yaba ngo twana tubiri, yba nga tu mpundu tubiri utwa nseburu. ⁴ Umukoshi obe uri ngo rupungu rwa rino rya nsoku. Amenso yobe yaba nge kishiba kya ku Heshibone, pa mwinshi wa musumba umwafura abantu, Imyona yobe iringo rupungu rwa Rebanone ururungatene na Damasike. ⁵ Umutwe pari webo waba kwati ni Ngamira; umushishi pa mutwe obe waba uwabushishi. Imfumu yobe naikakwa mufikuti fya uko. ⁶ Yangu ifyo wayemba, ifyo wa wamisha, we mutemwikwa, ara iye tepakurakirwamo! ⁷ Waba nga kankindu ku kupororoka, na mabere yobe yaba nge fitwaro fyafiko. ⁸ Natira, "Nkofwaya ukunina ku kankindu, ureke ndikete ku kismbo." Mabere yobe yengaba ngefisasangu fya myangashi. Umupu obe wingarareta akakyena akasuma nge fisabo fisuma. ⁹ Akanwa kobe kaba ngo mwangashi uwawamisha, ureya urekonkoroka ku mutemwikwa wandi, ukonkorokere na pamirimo yakwe nabo abarere. ¹⁰ Umwnakashi akoranda ku

mwaume Nebo ndi wa mutemwikwa, nao arankabira.¹¹ Are mune nakoya kwibara; tuye kyesha ubushiku mufirime fya mya ngashi.¹² Tukakyerea ukubuka no kupita mu mabara; pakubona nga yaripuka no kubarura, tukabone na matete nayo nga yari no buruba, kurya kwine eko nkoya nkurange we mutemwikwa wandi.¹³ Umfwa ifyo ifimpusa fya mandreke fyareta aka kyena akasuma; ara pamwishi pa mwesu pari ifisabo fyonse ifya wamisha ne fya kyomba, nakubikira we wemutemwikwa wandi.

Chapter 8

¹ Nkanshi nga wari kwati ni ndume yandi, uo mayo aonseshe ku mabere yakwe. Nga na ku ku mainishisha panse, kuti na kutomona, kbiri tapari nowingansura.² Kuti nakutungurua no kukureta mu ng'anda yakwa mayao uwansambirishe. Kuti nakunwisha umwangashi umwaba ifya kununkira ifisuma.³ Ukuboko kwakwe ukwa ku kuso kwaba pa mutwe, no kuboko kwakwe ukwa kukuryo kuramfukatira.⁴ Nkofwaya mwebo murape mwe banakashi ba mu Yerusaremu ukuti tamwaka bushe nangu ukubaramuna ikitemwiko muri nebo ikikaishirafye ikine.⁵ Nani uyu mwanakashi uukoisa ukufuma mu matororo, uwashintirira ku mutemwikwa wakwe? Umwanakashi akoranda ku mwaume Nakubusha mwisamba rya kimuti umo wafyarirwe; umo noko akufyareri.⁶ Umbike nge kikatiro kya pa mutima obe, nga ikikatiro kya pakuboko, ikiyemwiko kyobe kya maka ukukira imfwa. Ubufuba bwa buko bwayafye ku manda; insase shauko, ne nsase sharikira ukukaba kwa muriro.⁷ Amenshi ayengi tekuti ya shimye ikitemwiko, nangu ukubirirwa teti kusende ikitemwiko. Nga kyakuti umwaume apera fyonse ifyo akwata mu ng'anda yakwe pa kitemwiko, kuti aikyushafye no kusurwa kuti asurirwapo.⁸ Twarikwata nkashi yesu umwike, na mabere yakwe tayarakura. Findo twingakita kuri nkashi yesu pabushiku bakamuraya ukuba mukyupo?⁹ Ye nga aba ikibumba, tukakurapo urupungu rwa silfere nkshi yesu nga mwenshi, tukesarapo ikiibi kya kiesko kya muti wa keda.¹⁰ Nebo ngandi kibumba na mabere yandi nga erupungu rwa mesno, na ba mumenso yakwe uureta umutende. Umwanakashi akoirandira umwine.¹¹ Soromoni arikwata ibara rya mwangashi ku Beari-aamoni, apere ibara rya myangashi ku bakuririnda. Kira umo-umo aremuretera indarama ikana isha silfere pakisabo kimo.¹² Nebo narikwata ibara rya mwangashi ne mwine, webo Soromoni kuti warapokafye indarama shobe ikana rimo, na barinda ifisabo fyariko, nabo bakabaperako indarama shabo imyanda ibiri.¹³ Webo wewaikara mwibara, abanandi bakororera ukumfwa ishiwi ryobe; reka na nebo ngufweko.¹⁴ Endeshako we mutemwikwa wandi, kabiri utoroke nge mpombo nangura akabushi-mabwe pampiri apamena ifinunka ubusaka.

Isaiah

Chapter 1

¹ Icimonwa cakwa Esaya mwana mwaume uwakwa Amose, Ico aishile kumona pali Yuda na Yerusalemu, munshiku shakwa Usia, Yotamu, Ahasi, elo na Hisekia, ifumu yamu Yuda.² Umfweni, mwe myulu, elo mupele ukuti, mwe sonde; pantu Yewe alilandile: "ndilishishe bwino noku kusha abana, lelo nsangukile nebo."³ Ing'ombe ilishiba umwine, na kabalwe mulimba wakwa cibinda wakwe, lelo Isreale teshibile, Isreale takoiluka."⁴ Akalanda! we luko, mwe babembu, abantu abafininwa na mampulu, abantu bufya bwaba ncita tubi, mwe bana baume abacita amafisa kanwa! Balishile Yawe, balishile uwa mushilo wakwa Isreale, baliicitile abeni kuli ena.⁵ Nindo mucili muko umwinwa? Nindo mukosangukila nakabili elo na kabili? Umutwe onse uli lwele, umutima onse ulinakile.⁶ Ukufuma palyantilo yamakasa ukufika pa mutwe takuli ici putulwa icishele ukwabula ukucenwa; Filonda fye, ne fikwebululwa, ne filonda fyakwisuka, tafisalikle, no kuwamisha, ukukakilwa, nangu ku bombelwa na mafuta.⁷ Icalo cenu cilyo nawilwe, imisumba yenu ilyo celwe' amabala yenu ayali muceni cenu, abeni bakoyonaula ukuyasha mubonaushi, ukucinfiwa na beni.⁸ Umwana mwanakashi wa mu Sione alishile kubati ni tuti mwibala lya mwangashi, kubati cinshingwa mwibala lya fibimbi, kubati musumba watebelelwa.⁹ Yawe wamilalo ngabulo kutusha fweba abanono, nga twali kubatini Sodomu, nga twali kubati ni Gomora.¹⁰ Umfweni icebo cakwa Yowe, mwebo ba kateka ba mu Sodomu; kutikeni kufipope fyakwa Lesa wesu, mwebo mwe bantu ba mu Gomora.¹¹ "Bwanshi ubwingi bwa fya malambo kuli nebo?" efyo alanda Yawe. "Ndikwete ifya kulinga mumalambo yakoca yaba sukusuku, ne minofu wa finama fyakwina; na mumulopa wa kwa cilume wa ng'ombe, uwa mpanga nangu imbushi nebo nshibekelwamo."¹² Ulo mwaisa mukumonekela kuli nebo, ninani ukabila ifi kuli mwebo, ukunyantaula mu mansa shandi?¹³ Mwileta nakabili umutulo wabula ubupilibulo; ububani buli bwa mu selu kuli nebo; ukulongana kwa mweshi upya no kwa masabata kwenu nebo tekuti ndekelele uku kulongana kwa bubifi.¹⁴ Nalipata nebo imyenshi ipya yenu ne mitebeto yenu iya sontwa; fyaba cisendo kuli nebo; Ndili nakile uku fishipikisha ifi.¹⁵ Eco ulu mwatambalika maboko yenu mukupepa, nebo ndafisa amenso yandi kuli mwebo; nangu fye mwingaleta mapepo ayengi, nebo nshaumfwe; iminwe shenu shili swilemo no mulopa.¹⁶ Sambeni, iwamyeni mwebene, fumyeni ububi bwaficitwa fyenu kucinso candi; lekeni ububifi;¹⁷ Sambilileni ukucita icabune, fwayeni umulinganya, afweni aba titikishiwe, peni umulinganya kubabula wishi, cingilileni ba muka mfwilwa."¹⁸ "Iseni nomba, no kuleka fwebo tulanshanye capamo," efyo Yawe aeba, "nangu imembu shenu shaba ishakukashika shani, shikaba ishakubuta nge mfula yabungululu; nangu shingaba ishakukashikisha shani kubali ni nsalu, shikaba kubati butonge."¹⁹ Nga mukofwaya elo no kubela, mukalya ifya bune ifya mucalo.²⁰ lelo umfwa mu kakana no kusanguka, ulupanga lukamyonaula mwebo," pantu akanwa kakwa Yawe kalilandile ici.²¹ Umusumba uwali uwacine wa alukashani cilende1 Uyo uwa ishulemo umulinganya waliswilemo ubulungami, lelo nomba ulishilemo bakepaya.²² Silfere yenu alisangukile icisha sangulilwa, umwangashi wenu uli

sankene na menshi.²³ bakankala benu nibacisanguka na bampani ba bango; onse alitemenwe amafisa kanwa kabili bakobutukila amalipilo. Tabako cingilola abakubula wishi, nangu kucita ici yene kuli ba mu kamfwilwa.²⁴ Eico uku eku bisha kwa kwa shikulu yawe uwamilalo, uwa bulamba wakwa Isreale: Akalanda kuli bena! Nkocita icilandushi kufibambe fyandi, kabili nkoilandwila ne mwine pa balwani bandi;²⁵ Nka pilibuli ukuboko kwandi palwa mwebo, Sangululeni ifiko nge cela kabili mufumwemo fyonse fiko fyenu.²⁶ Nkabwekeshapo abapingushi benu nga pakubala, naba kalungika benu nga pakubala, nab kalungika ico mukesha kwitwa umusumba wa bulungami umushi wacine."²⁷ Sione akapuputulwa no mulinganya, na balapila bakwe ku bulingami.²⁸ Abasangushi naba bembu bakashonaulwa capamo, nabo abasula Yawe bakaloba.²⁹ "Pantu mukesha lengwe nsoni nge amuti camiterebinti ico mukabila, kabili mukase bana pa mabala ilyo musalile.³⁰ Pantu mukaba kubati mutelebinti uo amabula yomine, kabili kubati libala lyabula menshi.³¹ Umwaume wabulamba akaba kubati cani cakuma, ne mulimo yakwe kubati lubingu; bakapila pamo bonse, kabili takwakabe uwakubashimya."

Chapter 2

¹ Ifintu ifyo Esaya umwana mwaume wakwa Amosi amwene mu cimonwa, palwakwa Yuda na Yelusalemu.² Cili no kuba munshiku sha kukupelekesha icakuti ulupili lwa nganda yakwa Yawe lukaba uwakwiminina ngo lwakulepesha ulwa mpili, kabili lukemishiwa pa mulu wa tupili, ne uko shonse shikala kupitako.³ Abantu abafula bakula kwisa no kulanda, "Akwiseni, nacistilekuya tulekunina ku lupili lwakwa Yawe, ku nganda yakwa Lesa wakwa Yakobo, ukuti engatufunda imibele yakwe imo imo, kabili twingalakwenda munshila shakwe." ico ukutulo mu sini emukafuma, kabili icebo cakwa Yawe ukutula ku Jelusalemu.⁴ Akulapingula pakati ka nko no kulamwina abantu na bantu; bakafule mpanga shabo mu fya kulinina, na mafumo yabo mu fya kutungwilako; uluko talkwakulaimya ulupanga pa liko lunakwe, nangula ukulakukansha aba nkondo ukutwalilila.⁵ We nganda yakwa Yakobo, akwisa, no kuleka tulekwenda mu lubuto lwakwa Yawe.⁶ Eco mulilekeleshe abantu benu, inganda yakwa Yakobo, pantu baliswilemo ifishilano ukutula ku kabanga no kulekubuka mbuko kubati ba filishiti, kabili babefunkana mu minwe nabana baume abena fyalo.⁷ Mpanga yabo iliswilemo Silfere na golide, no kubule icakwiminika ubunoushi bwabo; mpanga yabo makabili iliswilemo ba kabalwe nangula icakwiminika amacelela yabo.⁸ Mpanga nakabili iliswilemo utulubi bali kushinshimuna icakupanga fye ne maboko ya bantu, ifintu ifyo iminwe yalikupanga.⁹ Abantu bakulalengwa ukwimomina panshi no muntu umo umo bakoponenani panshi; muli ici mwilekubalenga ukwima.¹⁰ Kabuyeni mu fifulo ifya fimabwe ifyakusansuka no kubelama mu mushili ukufuma ku kutinya kwa kwa Yawe kabili ukufuma ku bukata bwa kupulamo kwakwe.¹¹ Amenso yakusansabala aya muntu yakabweseshiwa panshi, ne cilumba ca bantu ku kafwama, na Yawe eka fye akasansabala pali bulya bushiku.¹² Eco kukaba ubushiku bwakwa Yawe wa milalo ubwa pali onse uwa cilumba no kuimya, na pali onse uwa niya kabili akabwekeshiwa panshi.¹³ Kabili pali yonse imikedary yaku lebanoni lyakuba iyakulepa kabili iyakwimishiwa pa mulu kabili palwa yonse mioke yaku Bashani.¹⁴ Bulya bushiku bwakwa Yawe wa milalo bukaba bwapa mpili isha kusansuka, napalwa tupili tonse utwaimishiwa pa mulu,¹⁵ napalwa lupungu lonse ulwasansuka na palwe linnga lyonse ilya cibumba likawishiwa,¹⁶ Na palwa ngalaba sha ku Tarshishi, na palwa fipe fyonse ifyabune ifyakuya.¹⁷ Icilumba ca muntu cikabweseshiwa pa nshi, no kusansabala kwa bantu ku kawishiwa panshi; Yawe ekafye akasansabala pali bulya bushiku.¹⁸ Utulubi tukapita tonse fye umupwilapo.¹⁹ Abantu bakalakuya mu ninga sha fimabwe na mu filindi fya pa mumushili, ukufuma ku kutinya kwa kwa Yawe, no kufuma ku bukata bwakupulamo kwakwe, ulo akoima kukututumya icalo.²⁰ Pali bulya bushiku abantu bakaposa utulubi twabo utwa Silfere notwa golide tuntu tapangile utwabo ku kuleshinshimuna bakalekutuposa ku mfuko naku tususu.²¹ Abantu bakalekuya ku mensdo mu fimabwe na mu fimilale fya fimabwe ifya kusumbuka, ukufuma kukutinya kwakwa Yawe no kufuma ku bukata bwa kupulama kwakwe, ulo akoima kukututumya icalo.²² Leken i ukulekutetekela mu muntu, uyo umupu wa mweo waba mu myona yakwe, ico wakulinga ndo?

Chapter 3

¹ Moneni, shikulu Yawe wa milalo ali mukusenda ukufuma mu Yerusalemu no kufuma mu Yuda ifyakutungilila ne fyabwafwilisho; konse ukupelwa kwa mukate no kupelwa kwa menshi,² Umwaume wabulamba ne mpalume, kapingula na kasesema, umo uucita ulubuko na bakalamba,³ Mushika wa makumi yasano na bekaishi bakucindama, ba kabilo, abaishibisha ukufula na ingishikweba ya mashiwi.⁴ "Nkabika misepele yafye nge ntungulushi shabo, na bacece bakateka pali bena.⁵ Abantu bakatitikishiwa. cila umo no munankwe, na cila umo na mupalamano wakwe; umwana akasalula umukalamba, na babwekeshiwa panshi bakalweshi abakucindama.⁶ Umwaume akabula na ndume mu nganda yakwa wishi no kula nda ulikwete icakufimbana; ba ka teka wesu, kabili uleke uku kona ula kube muminwe shesu."⁷ Pali bulya bushiku akesa kupunda nokulanda ati; Nebo nshabe kaposha; Nebo nshikwete umukate nangu fyakufwala. Mwebo tamwanenge nebo ukuba kateka wa bantu."⁸ Pantu Yerusalemu alipuntwile na Yuda aliponene, pantu ukulanda kwabo ne ficitwa fyabo filyalukile Yawe, ukonaula menso yabukata bwakwe.⁹ Ukumoneka pa finso fyabo kuli babelele bukambone palwa bena; fikalanda pa kwa lubembu lwabo kubati ni Sodoma; taba lufisa. Akalanda kuli bena! Pantu bali Pwishishe icikukuma pa bene beka.

¹⁰ Eba umulungami ukwebati cikabe ca bune, pantu akalya icisabo ca picitwa fyakwe.¹¹ Akalanda ku mbifi! cikabe cakubipa kuli ena, pantu ukubweshapo kwaminwe yakwe kukacitwa kuli ena. Abantu bandi abaice eba batitikisha, na

banakashi eba teka pali bena.¹² Abantu bandi, abo abamitungulula mwebo ebamilo fya no kufulunganya ukulolelo nshila yenu mwebo.¹³ Yawe aleminina kukulubulwisha; aliminine ku ku shinina abntu.¹⁴ Yawe akoisa no bupingushi pa bakalamba ba bantu ne ntungulushi shabo; "mwebo mulyonawile ibala lya mwangashi; kapoka waku balanda ali mu mayanda yenu.¹⁵ Nindo mukoshonawila bantu bandi no kupela ifinso fya ba landa? uku kulanda kwa shikulu Yawe wamilalo.¹⁶ Yawe alanda ukwebati pantu abana babakashi ba mu Sion bali isansabike, bako enda ne mikoshi yabo iyakutongomoka, na mesno yabwangashi, bakoenda ne ntampulo ishinono ulo ba koya, bakocita ici unda ca kusenkelo ukufuma ku fikosa ku nkolokoso shabo.¹⁷ Eico shikulu akocita ifiseseya mu mitwe yabana banakashi bamu sion, na Yawe akabacita amapala.¹⁸ Pali bulya bushiku shikulu akafumya ifisamo fyabo ifyapa nkolokoso, imipango ya mumutwe,¹⁹ ifisamo fya mumukoshi, ifisamo fya matwi, ifikosa, elo ne fitambala;²⁰ Ififimbo fya kumutwe, iminyololo yapa nkolokoso, imishipi, elo no mwakusendela ifye fungo lya bune, ne miti ye shuko.²¹ Akofumya ininda minwe elo nefisamo fyapamona;²² imingila ya pa mitebeto, ifinkuku, ne nsalu shasenkebela, utufyola twakumaboko ya banamayo;²³ Utulolani twakuminwe, kolokondwe wabune, ifibo fya kumutwe, elo ne fifimbo.²⁴ Icilingile ifungo lyabune pakesa kuba ukununka umukusa; kabili icilingile umushipi, pakaba umwando; icilingile imishishi yakusakulwa ubune, pakaba inkusu; kabili icilingile umwingila. pakaba icakufimba icimasaka; no kuba abashishikwapo mwipunda lyakuyemba.²⁵ Abaume benu bakapona kulupanga, na Abaume bamaka benu bakapona mu nkondo.²⁶ Impongolo shamu Yerusalemu shikalila nokuloosha; kabili akaba eka elo nkekala panshi.

Chapter 4

¹ Palibulya bushiku abanakashi cine lubali bakekatilila kumwaume umu nokutla ati, "ifyakulya fyesu tukalya; ifyakufwala fyesu tukafwala. Lelo leka tupitekofye ishina lyobe kukufuuyapo umusebanya wesu." ² Palibulya bushiku umusambo wakwa Yawe ukuba uwabune kabili uwakukatamisha, kabili necitwalo cemucalo cikaba icabune kabili icakutemuna kuli abo abapusushi mu Isreali. ³ Cikaba icakucitika ukuti uukashalamu sioni na uyo umu ukoshala mu Yerusalemu akaba uwakwitwa uwamushilo, cila umu uwalembwa nga uwa mweo mu Yerusalemu. ⁴ Icicikatika ilyo shikulu akaba uwakuwasha ububifi bwabana banakashi ba sioni, kabili akaba uwakuwamya ifyatolele nomulopa ukufuma mubamu Yerusalemu, ukumfya inshila shabupingushi bwamupashi kabili nomupashi namulilo ukobilimuka. ⁵ Nomba pamusumba onse uwa lupili lwa Sioni kabili napamulu wacende yakuumanimapo, Yawe alinokupanga ikumbi necushi mukasuba, kabili nokubengeshima kwebingu lyamulilo mu bushiku cikaba bucingo pamulu wabukata bonse. ⁶ Cikaba cakwikalamo kucitelelwe munshinta yakasuba ukufuma kucikabilila, kabili icakufisamamo necakuubamo ukufuma kumabimbi yakumfula.

Chapter 5

¹ Leken nebo njimbile umutemwikwa, ulwimbo lwa mutemwikwa wandi pe bala lya mwangashi. umutemwikwa wandi alikwete bala lya mwangashi palupili la mupundo. ² Ali limishe, alifumishe amabwe, no kubyala mu umwangashi wakusoboloka. Alikulile ulupungu pakati kaliko, kabili alikulile icakufininako umwangashi. Ali lilolele ukutwala imyangashi, lelo lya twelefyeye imyangashi ya mpanga. ³ Eico nomba, mwe bekashi bamu Yerusalemu no mwaume wa mu Yuda, pinguleni pali nebo bala lyandi ilya mwangashi. ⁴ Ngapayamusango ndo fyali kucitika pe bala lyandi ilya mwangashi, ico nebo nshacitapo? ulo nebo na lifwaile ukufumya imyangashi indo lyafumishi imyangashi ya mpanga? ⁵ Nomba nebo nkomyeba ifyo nkoita kwibala lyandi ilya myangashi; Nko pumyamo ulubao lwa liko, Nko lyalwila mu mulemfye, nko wisha ifibumba fyaliko, kabili likanyantaulwa panshi. ⁶ Nebo nkallileka likonaiki, kabili talya katungwilwe nangu ku limininwa. Mwipunda lilya, fifungwa ne myunga fika mena mu. Nebo kabili nka konkomesha amakumbi ukukana lokeshapo. ⁷ Pantu ibala lya mwangashi lyakwa Yawe wamilalo ni nganda yakwa Isreali, kabili no mwaume wa mu Yuda uwalimbwa wakwe uwakumusekesha; alilolele umunganya, lelo mwipunda lilya, mwali ukwapayana; Pa bulungami lelo, mwipunda mwali, ukupunda palwa bwafilisho. ⁸ Akalanda kuli bao abako lunda inganda ku nganda, abako lunda ibala kwi bala, mpaka takuli incende iishile, kabili mwebo mweka nimwe mushele mu calo! ⁹ Yawe wamilalo alinjebele, amayanmda ayengi yakashala ifi bolya, na yakalamba elo na yabune yene, ukwabula umwikashi uuli onse. ¹⁰ Pantu ibala lya mwangashi amakoli ikumi likatwalafye icipimo cimo, ne cipimo cimo ica mbuto cikatwalafye efa. ¹¹ Akalanda kuli abo ababuka kumacaca ukufwaya icakunwa cakukalipisha abo aba shinga shinga ukucisha ubushiku mpaka umwangashi wababilimuna. ¹² Ba kwata umutebeto na nsango, impango akaoma, icimpeta, no mwangashi, lelo taba koishiba umulimo wakwa Yawe, lelo taba koishiba umulimo wakwa Yawe, nangu kukutuluka kuficitwa fya minwe yakwe. ¹³ Eco kashi abantu bandi balile mubusha pa kubulwa ukwiluka; Intungulushi shabo ishakucindama shiko ikala ne nsala, na bantu Yawe, Yawe babo tabakwete ifyakunwa. ¹⁴ Eco kanshi ku mbo kulikushishi ubukabilo kabili kulyasamwine akanwa ukwabula umulingo; abakankala babo, abantu, intungulushi shabo, na ba busokololo elo nabo abatemenwe pali bena, bakoponena mu mbo. ¹⁵ Umwaume akapatikishiwa uku kontama panshi, no muntunse akaba uwakucefiwa amenso yaba panshi yakesa kuposwa panshi. ¹⁶ Yawe wamilalo aka sumbulwa mu mulinganya wakwe, na Lesa uwamushilo akailanga bumushilo kubulungami bwakwe, ¹⁷ Elo impaanga shikalya nga mu mulemfye washiko, na mufya Onaulwa, abana ba mpanga ba kalya kubati balebeshi. ¹⁸ Akalanda kuli abo abatintila amampulu ku myando ya buwelewele na ba tintila ulubembu kubati mukungo we celeta. ¹⁹ Akalanda kuli abo abalanda ati, "Leken Lesa endeshe, leken abombe mukwa ngufyanya ukuti tucimona ukucitika; kabili leken amapange yawa mushilo wakwa Isreali yese,

pakwebati muleke tube shibe.²⁰ Akalanda kuli abo abeta ububifi ubune, no bune ububifi; abo abemininako imfimi kubati lubuto, no lubuto kubati nifimfi; abemininako ifyakulula kubati fyaku lowa, ne fyakulowa kubati fyakulula!²¹ Akalanda kuli abo aba bamano mu menso yabo, no kushilimuka mukwishiba kwabo!²² Akalanda kuli abo bakacimfya ku kunwa umwangashi, ne nceshi mukusankanya ifyakunwa ifya kalipisha;²³ Ulukelela ababifi palwa malipilo, no kutanya abakaye insambu shabo!²⁴ Kanshi nomba ngefyo lulimi mulilo loca icani, kabili ngefyo icani cakuma ciwila mulubingu lwa mulilo, eco umushila wabo ukabola, ne luba lyabo likolullwa kubati lukungu. Ifi fikacitika pantu balikene amalango sushishe icebo cawa mushilo wakwa Isreali.²⁵ Kanshi nomba ubukali bwakwa Yawe bulimine pa bantu bakwe. Ali fisishe no kuboko kwakwe pali bena kabili ali ba kandile. Impili shikotutuma, ne fitumbi fyabo fili kubati fisoso mutulolo twabo. Muli fi fintu fyonse ubukali bwakwe tabucepa; lelo, ukuboko kwakwe kuvili kulitambalele.²⁶ Akemya pamulu intalapo yacishibilo pa nko shakutali no kulishisha abo bonse abali ku mpela ye sonde. lolesha, bakoisa mukubutukisha elo na mukupumikisha.²⁷ Takuli wakupompoteka nangu kuipuntula pali bena; takuli uushipwile nangu ukulala. Nangu imishipi shabo ukusekel, angu inshinga shapandyato shabo ukupatuka.²⁸ Imifwi shabo shakutwa na mata yabo yonse yalyongeme; bakabalwe babo amabondo kubati kabwe, ne mipeto ya maceleta yabo ku bati cipupu.²⁹ UKubuluma kwabo kukaba kubati ni nkalamo; bakabuluma kubati musepela wa nkalamo. babuluma no kwikata lyakulky noku itakanisha kumbi, ukutali waku ipususha.³⁰ Pali bulya bushiku bakaibulumina kubati nifilya bamba abuluma. Nga cakwebati uuli onse alolesha pa calo, akamona imfimi noku cila; no lubuto lukacitwa imfimi pa makumbi.

Chapter 6

¹ Mu mwaka umo imfumu Usia afwile, Nebo nalimwene Shikulu alikele pa cipuuna cabufumu; alimishiwe no kutumpuka, ne fisepe fya mwingila wakwe fyalishishe tempele. ² Panuma wakwe pali minine baserafi; cila umo alikwete amapindo mutanda; na yabili yalifimbile icinso cakwe, kabili na yabili alifimbile amakasa yakwe, elo na yabili alikupupukilako. ³ Cila umo alikwita kuli umbi no kulanda ati, "wamushilo, wamushilo, wamushilo, Yawe wa milalo! sonde yonse liliswilemo ubukata bwakwe." ⁴ Imifula ya fibeelo yalisunkene ku mashiwi yabo abo bali bilikisha, ne nganda yaliswilemo icushi. Elo nebo nalandile ati, "Akalanda kuli nebo! Pantu ndyonaikile." ⁵ Pantu nebo ndi muntu milomo ishasangulwa, kabili nebo njkala pakati ka bantu ba milomo isha sangululwa, Pantu amenso yandi yali mwene mfumu, Yawe, Yawe uwa milalo!" ⁶ Elo umo pali ba Serafi alipupukile kuli nebo; alikwete ikala lya mulilo muminwe yakwe, ilyo asendele no lumano ukufuma pa cipao. ⁷ Alikete pa kanwa kandi nalyo noku landa ati, "Mona, ici caikata imilomo yobe icilubo cobe cilisendelewe, no lubembu lobe luli fimbilwepo." ⁸ Ndyumfwile ishiwi lyakwa shikulu lyatila, "Ni nani nebo nalatuma; ni nani alatwilako fwebo?" Elo Nebo nalandile ati, "Epo Ndi; ntumeni nebo." ⁹ Alandile ati, "Kabiye kabili webe abantu aba, 'Umpweni, lelo mwiiluka, Moneni, lelo mwiishiba.'" ¹⁰ Lenga imitima shaba bantu ukukana shikala, na matwi yabo ukukutwa, kabili na menso yabo kupofula. Pantu limbi kuti bamona na menso yabo, no kumfwa na matwi yabo, elo no kwiluka ne mitima shabo, elo kabili bapilibuke no kuba bakuposhiwa." ¹¹ Elo nebo nalandile ati, "Shikulu, cikalepa shani? Alyasukile, 'Mpaka imisumba ya shonaulwa mu fyako naika no kushala umwabula abekashi, na mayanda umwabula bantu, ne calo uku ponena mucaleteleshwa ica poswa," ¹² Kabili mpaka Yawe atuma abantu ukutali kabili ukushalafye kwa calo kuli ukukalamba. ¹³ Nangu cingaba ukuti ikumi lya bantu lyasha lamo muli ci, nakabili cikonaulwa; ngo muterebinti nangu ngo muoke wapululwa kabili uyo icishiki cauko cashala, ulubuto lwa mushilo luli mu cishiki caciko.

Chapter 7

¹ Mu nshiku shakwa Ahaz umwana mwaume wakwa Jothan umwana mwaume wa kwa Uziah, Imfumu ya bena Yuda, Rezin imfumu yabena aram, na pekah umwana mwaume wa kwa Remaliah, imfumu yabena Isreali, alile ku Jerusalemu ku ku lwishanya na yena, lelo tekuti baicimfye. ² Calisebelwe ku mganda ya kwa Dabidi ukweba ati Aram alicitile inkambi mu Ephraim. Umutama wakwe walitutwime, no muti, ma wabantu bakwe, ngefyo ifimuti fyamu mutengo fisunkana mu mwela. ³ Elo Yawe alilandile kuli Isaiah, "kabuye ufume no mwana obe umwaume shiar-Jashub kukumanya Ahaz pampela ya umwakupita amenshi yamucishiba capamulu, umusebo waya kucifulo caba kuwasha insalu. ⁴ Mulekuweba; alikukengela, ikalatondolo wilakuba no mwenso nolo ukutina pali ifi fintu fubili ifyakutinya ifyebo ifyakukaba, pabukali bwakutinya bwa kwa Rezin na Aram, elo na Pejali umwana mwaume wakwa Remaliah. ⁵ Aram, Ephraim, no mwana mwaume wakwa Remaliah balipandile abubi paliwebo; balilandile, ⁶ "Leken i tusanse Yuda nokumutinya, elo lekeni tutobe muli ena tubikepo ne mfumu yesu mulya, umwana mwaume wakwa Tabeel." ⁷ Shikulu Yawe akolanda, "Tacakabepo tacakacitike, ⁸ Pantu umutwe wa kwa Aram ni Damaseke, no mutwe wa kwa Damaseke ni Rezin. pa myaka amakumi mutanda na isano, (65) Ephraim akafwantaulwa elo tamwakatale amuba abntu. ⁹ Umutwe wakwa Ephraim ni Samaria, no mutwe wakwa Samaria mwana mwaume wakwa Remaliah. nga mwebo tamwikele abakukosa mucicetekelo, icine fye tamwakalekwikala abakucingililwa." ¹⁰ Shikulu kabili alilandile kuli Ahaz, ¹¹ "Ipusha icakwishibulako Yawe Lesa obe; wipushe palwa ico mukushika nelo mukulepa pamulu." ¹² Lelo Ahaz alilandile, nsha kepushe, nelo ukulekvesha Yawe." ¹³ Elyo Isreali alyasukile, "kutikeni, mwe ba nganda ya kwa Dabidi. Bushe cilicepele kuli mwebo mwe bantu ukwesha ukutekanya kwa bantu? Bushe kuti mukoesha nokutekanya kwakwa Lesa wandi? ¹⁴ Eico shikulu umwine akapela mwebo icishibilo; moneni; lemukashana akemita, no kufyala umwana umwaume, elo

akenikwa ishina Immanuele.¹⁵ Akalekulya umukaka no buci ulo akalekwishiba ukukana icibi kusala icabune.¹⁶ Pantu ulo umwana talaishiba ukulekukana icibi no kusala icabune, icalo ico imfumu shibili shikokutinya akashala icibolya.¹⁷ Yawe akaleta pali webo, pa bantu bobbe, na pa ba mu nganda ya kwa wisu inshiku ishi shabakonelo bumo ukulekufumafye ulo Ephraim apatukile ukufuma kuli Yuda akoleta pali mwebo imfumu ya bena Assyria."¹⁸ Pa nshita ilya Yawe akalishisha lunshe umunsoli ukulekufuma ya Egipto iyapalali, elo no lushimu ulukofuma ku calo ca Ashuri.¹⁹ Bakalewisa bonse noku kupa mu mikonko yonse, umilale yafimabwe napafimpusa fyonse ifyanyunga elo na fyonse ifyamulemfwe.²⁰ Pali ilya nshita shikulu akabeya na kayembe ako baletete kwi shilya lyamulonga wa mulonga Euphrate ku mfumu ya Assyria umutwa na masako ya ku molu; kabili kakapyanga no mwemfu.²¹ Pali bulya bushiku, umuntu akateka ifyamweo, akaombe akakola ne mpaanga shibili,²² elo pamulandu wabwingi bwa mukaka uyo bakalekupela, akalekuya umukaka, onse ukashala mu calo akalekulya umukaka no buci.²³ Panshita ilya, mumabala yamyangashi umwalikuba imyanhgashi ikana limo pamutengo wa mashekele ya silifa ikana limo. Tamwakalekuba nelo cimo kano bacilasa ne myunga.²⁴ Abaume balekuya kulya mukulunga na mata, pakwe ati yonse mpanga mukalekuba bacilasa ne myenga.²⁵ Bakalekwikala ukutali ukufuma mu mpili shonse umwalikulimwa no lukasi, pa kutina ficilasa ne myunga; nomba ikacekuba incende umo ingombe ne mpaanga shilila

Chapter 8

¹ Yawe alilandile kuli nebo, "Buula ica kulembapo icikulu no kulembapo, "Maeri-shalali-Hashi Basi; ² Nketako bakambone bacishinka abakunjiminako Uriah shimapope, na Zechariah umwana mwaume wakwe Jebezekiah."³ Nebo nalile kuli kasesema umwanaka, elo ali mite no kufyala umwana mwaume. elyo Yawe alilandile kuli nebo, "kuta ishina lyakwe maeli-shalali -Hashi-Basi. ⁴ Elo ulo um waice teshibile ukulila, Tata wandi na 'mayo, wandi ifyuma fya mu Damaseke elo ne ca kutapa ca mu samaria fikalekusendwa ne mfumu ya Assyria."⁵ Yawe alilandile kuli nebo nakabili, ⁶ "Pantu aba bantu balikene amenshi yakuwama aya mu shiloa, elo alisansamukile pali Rezin no mwana mwaume mwaume wakwa Remaliah. ⁷ Eico shikulu ali pakuleta pali bena amenshi ya mu mumana, aya maka elo ayengi imfumu ya Assyria no bukata bwakwe bonse. cikesa kupalala monse mu mipuma ya milonga. ⁸ Umulonga uleisa ukapongolokela muli Yuda ukupalala no kulekupita. Mpaka ikalekufika kumukoshi obe. Amapindo yaciko ayakufunguluka yakesusha mubwipi yacalo cobe, Immanuele."⁹ Imwe mwe bantu mukatobaulwa mutupimfya. Kutiken bonse mwe fyalo fyaba akatalamukila; mulekupekanaka nkondo nokuleitobaula mutupimfya; mulekusokela mwebene elo mulekutobaulwa mutupimfya. ¹⁰ Pekanyeni ubwanshiko, lelo tacakalekubomba; landeni icipope, lelo tacakalekukonkwa, pantu Lesa ali nafwebo. ¹¹ Yawe alilandile kuli nebo, nokuboko kwakwe ukwa maka palinebo, elo alinsokele ukukana endela munshila ikoendelamo aba bantu. ¹² Wila kwita kupangila conse ico aba bantu bakoita ukupangila, tawakekutina ico bakotina, elo mwilakutumuka. ¹³ Ni Yawe wa nko uyo mukalekucindika ngo wamushilo; noi ena eo mwebo mufwile ukulekutina, elo ni ena eo mwebo mufwile ukulekututuma. ¹⁴ Akalekuba incende yamushilo lelo akaleba ilibwe lyakuipununako, elo icilibwe ca kutalansunkako kuli bonse abamu mganda yakwa Isreali, elo akalekuba iciteyo elo nge cakwiklatwamo ku bantu ba Yerusalemu. ¹⁵ Abengi bakaipununa ko na kupona elo nokutobeka, no kubekata elo nokupokwa. ¹⁶ Ulekukakilila ubunte ubu, ulekukomenena mamafunde, nokuyapela kuba sambu bandi. ¹⁷ Nkalekulilela Yawe, uufisa impumyi yakwe kuba nganda yakwa Yakobo; nkalekutetelamuli ena. ¹⁸ Monani, nebo na bana abo Yawe ampela baba fyakwishibilako elo ifyakupapusha muli Isreali uklufuma kuli Yawe umwine wafita, uwaikala pa lupili lwa Sion. ¹⁹ Ba kalekulanda kuli webo, "Ipusha ku babuka nengulu," abo abakucelebanya ngabakolanda Pamulandu wabakufwa. Nomba abantu bushe tekuti balekwipusha kuli Lesa wabo? Nindo bushe bengalekwipusha kubakufwa mucifulo caba mweo? ²⁰ Ku mafunde elo na kubunte! nga tabalekulanda ifyo fintu, pantu ninshi tabakwete ulubuto lwakumaca. ²¹ Ba kalekupita mu calo camasakamano yakalamba ne nsala ulo bali ne nsala, bakalkuba no bukali nmo kutipa imfumu yabo na Lesa wabo, elo bakapilibwila impumi shabo pa mulu. ²² Ba kalekulolesha pa calo nokumona amasakamika, imfinshi, nokusushiwa kwa bu nkukwa. bakalekuba posa mu calo camfinshi.

Chapter 9

¹ Ukufitwa tatwakalekuba kuli ena uwali mukumanama, ku nshita yakwambilila alisulile icalo cakwa Zabulun ne ne calo ca kwa Naphtali lelo mu nshita yaku ntashi akekucindamika, ku nshita yakuli bemba, ukupitila Jordan inko sha Galile. ² Abantu abalikwenda mu mfinshi balimwene ulubuto ulukalamba; abo abaikala mu calo cakufita kwamfwa, uluboto ulibali balike palibena. ³ Uli kushishe uluko; ulifushishe no kwanga kwabo kakosefya pacinso cobe ngo kwanga kwa pa nshita ya busomboshi, ngefyo basekelela ulo bako akanya icakutapa. ⁴ Pe koli lya chisendo cakwe, ne inkonto yapa kubeya kwakwe, inkoto ya bamutitikisha, ulicimfishe ngo bushiku bwakwa Midiani. ⁵ Ifisapato ifyo bafwala mubulwi ne mingila iyo ipitile mumulopa fikocewa, amafuta yamulilo. ⁶ Ukli fwebo umwana alifyelwe, kulim fwebo umwana mwaume alipelwwe; elo na bukateka bukacekuba pa kubeya kwakwe; elo ne shina lyakwe likalekuba kabilo wacipesho mano, Lesa wamaka, wishu wamuyayaya, cilolo wa mutende. ⁷ UKukula kwa butekobwakwe elo no mutende takwakaleba impela, pa kuteka pacipuna ca bufumu ca kwa Dabidi, elo na pa bufumu bwakwe, ukulacishimpa elo nokulacitungilila no bupingushi elo no bulungami ukufuma pali inshita nakuntanshi elo nomuyayaya. ubukata bwakwe Yawe wamilalo bakalekucita ci. ⁸ Shikulu alitumine ishiwi lyakususha Yakobo, elo lyaliponene pali Isreali. ⁹ Abantu bonse bakalekwishiba, nolofye Efulemu na bekashi ba mu Samaria, abakolanda ne cilumba elo no mutima uwakukosa,¹⁰

"Amatafawali yali ponene, lelo tukalekulula na ma bwe ayakusaswa; Imikunyu iliputawilwe lelo tukapyanshapo imikedari" ¹¹ Eico Yawe akemya pali ena Rezin, umulwani wakwe, elo akasongelelekanya abalwani bakwe, ¹² Abena Aramu kukabanga, elo na bapelishiti ku mbonshi, Bakocibula Isreali nakanwa akakwasamuka. Muli fi ifintu fyonse, ubukali bwakwe tabukopwa; lelo ukuboko kwakwe kucili kulitambalikilwe. ¹³ Lelo abantu taba kapilibuka kuli ena uyo uwaba lopwele, nangula ukumufwaya Yawe. ¹⁴ Eico Yawe akaputulako kuli Isreali umutwe elo no mukila, umusambo wakancindu ne tete, mubushiku bumo. ¹⁵ Intungulushi elo no muntu wamano emutwe; na kasesema akofunda bufi emukila. ¹⁶ Abo abakotungulula aba bantu balabalufya, elo abo abatungululwa kuli bena balifulunganiwe. ¹⁷ Eico shikulu nolo ukulekukwatila inkumbu pa bana banshiwa nabamukamufu, pakwebati cilaumonaumo umusenshi elo kacita wafibi elo na kanwa kakolanda ifintu ifyakuntumpa. Mu fintu fyonse f, icipyu cakwe tacicepa; eico, ukuboko kwakwe kucilifye ukwakufunguluka. ¹⁸ Ububifi bukopya ngomulilo; bukooca ficilasa ne myunga; likooca no mushitu wampanga akoima mumutande wa cuushi. ¹⁹ Ukupitila mubukali bwa kwa Yawe wamilalo icalo cilipile elo nabantu balifye ngamafuta aya mulilo, takuli umuntu ukosungilila wabo. ²⁰ Ba kotolatola utwakulya kukuboko kwakulya lelo cimocine balifye abansala; bkalekulya ifilyo kukunoko kwakuso nomba tabakalekwikuta, cila umo bakalekulya no munofu wamu kuboko kwakwe. ²¹ Manasseh akatakanya Ephtraim, na Ephraim akatakanya Manasseh; na bonse pamo bakasansa Yuda. mufintu fyonsefi, Ubukali bwakwe ta bukopwa; eico, ukuboko kwakwe kucilifye nakufunguluka.

Chapter 10

¹ Kalanda kuli abo abashika amafunde yakufyengo no kulemba ubupingushi bwakubulamo umulinganya. ² Beno bakapondamikila ababusu ubupingushi, no kulekupoka insambu abalanda mu bantu bandi, ukutapa bamukamfwilwa, elo nokupanga abana banshiwa abakulekutakanya! ³ Nindo mukacita pa bushiku bwabupingushi ulo ubonaushi bukesa ukufuma ukutali? ni kuli nani mukabutukila ku bwafwilisho, elo ni kwisa mukayakubika ifyuma fyenu? ⁴ Takuli icikoshala, elo mu kokontamina mukati kabafungwa nolo ukuponene mubo baipaya. Muli fyonse ifi fintu ubukali bwakwe tabukopwa lelo, ukuboko kwakwe kucili fye ukwakutambalala. ⁵ Kalanda ku bena Ashuri, icipombolo cabukali bwandi, inkonto umo ubukali bwandi bwafumine! ⁶ Nebo nalitumine ena ukulwishanya no luko ulusenshi elo nokulwishanya na bantu abo nakwatila icipyu. Nali mwebele ukubula icakutapa, ukubula icakutakanya, elo no kufinyataula kubati matipa mutulolo. ⁷ Lelo tefyo atontonkenye ukucita, nangu alitontonkanishishe muli inshila. Ca mumutima wakwe ukonaula eco no kulofya inko ishing. ⁸ Pakuti alilandile, "Bushe tebonse abana bamfumu ababa mfumu? ⁹ Bushe kalno tali nga kalikemishi? Bushe Hamath tali nga Arpad? Bushe Samaria tali nga Damaseke? ¹⁰ Ngefyo ukuboko kwandi kulicimfishe amabufumu yatulubi, ayo ifimpashanya fyayako fyali ifikalamba pali filya ifya mu Yerusalemu na Samaria, ¹¹ Ngafilya nacistile kuli Samaria elo tulubi twakwe utwakubulamo ubuyo, tekuti ncite cimo cine kuli Yerusalemu elo nakutulubi twakwe?" ¹² Ulo shikulu apwile umulimo wakwe palupili lwa Sion elo pa Yerusalemu, nkakanda ifyebo fya mutima walubembu uwa mfumu ya Ashuri elo ne cilumba cakulolesha kwakwe. ¹³ Pakuti alilandile, "mu maka yandi elo naku mano yandi nalicitile. Nebo ndikwete umucetekanya elo nalifumishe ne mipaka yabantu. Nebo dibile ne fyuma fyaiko, elo nga cilume wa ngombe nali letele panshi abekashi ba mu calo. ¹⁴ Ukuboko kwandi kwalisangile, nge cinsa, ubunonshi bwa nko, elo ngefyo umo akokolonganika amani yafilusha, nalikolonganikile ponse pa calo. nangu cimo icapampile amapindo yaciko nangu ukwisula akanwa nangu kuceleleshanya." ¹⁵ Bushe isembe likoitakisha ukucila ukolibomfya? Bushe icela cakuputwilako imbao cikoilumbanya ukucilapo paukocibomfya? cili kubati inkonto ikoimya abo abakoimya, nangu umutambu wacimuti ukulekwimya umuntu. ¹⁶ Eico shikulu Yawe wa milalo akaleta amalwele ya kondoloka paba kwina; elo panshi ya lulumbi lwakwe ukalekwaka kubati mulilo ukobilima. ¹⁷ Ulubuuto lwakwa Isreali lukasanguka mulilo, elo uwamushilo wakwe ulubingu; naco cikoca elo nokupwisha imyunga yakwe elo naficilasa mubushiku bumo. ¹⁸ Yawe akapwisha ubukata bwa mutengo elo ne filime fya fisabo, fyanse fibili umutima no mubili; cikalekuba kwati luntu bumi bwa muntu mulwele bwapwa. ¹⁹ Imiti ya mumutengo wakwe ikaba yampendwa nakaile kuti kaipenda. ²⁰ Pali bulya bushiku, abashalapo mu Isreali ulupwa lwa kwa Yakobo lulya lwa butukile tabakalekushintilila nomba pali umo umwabacimfishe, lelo ici ne cine bakalekushintilila pali Yawe, uwa mushilo wa kwa Isreali. ²¹ Abashalapo bakwa Yakobo bakabwelelela kuli Lesa uwamaka. ²² Lelo nangu abantu bohe, Isreali, bali kubati mucanga wa kulamba lwabemba, abo abashelepefye ebakabwela. Ubonaushi bulipingwilwe, ngo ukupalala kwa bulungami kukofwaya. ²³ Lelo Yawe wamilalo, ali pa kucita ubonaushi apangile mu calo conse. ²⁴ Eico shikulu Yawe wamilalo alilandile, "mwe bantu bandi abaikala mu sion, mwilekutina abena Ashuri. Alinoku ma ku nkonto elo no kutambalika umutambu wakwe pali webo, ngefyo abena Egupito balikucita. ²⁵ Wilekutina ena, pantu mu nshita fye inono icipyu candi pali webo calapwa, elo icipyu calalola mukumonaula." ²⁶ Nomba Yawe wa milalo akabafopaula ubwembya, ngefyo acimfishe abena mi diani pa cili bwe ca Ozeb. Akemya inkoto yakwe pali bemba no kucimisha pamulu kwati filya acitile mu Egupto. ²⁷ Pali bulya bushiku icisendo cakwe akafuma pa kubeya kobe elo ne koli lyakwe likafuma pa mukoshi obe, elo ikoli likonaulwa pamulandu wakwinisha. ²⁸ Umulwani alishile ku Ali elo alipitile mu Migloni; pa Michmash alisungile ififyakwe. ²⁹ Bali pitile apakupita elo batubilisha pa Geba. Rama atutuma elo Gibea wa kwa shauli alifulumukile. ³⁰ Lila pundishe, umwana mwanakashi wakwa Galimu! kutika, laishah! we mupina Anatote! ³¹ Madmena alifulumukile, elo nabekashi ba mu Gebim babutukila ukucingililwa. ³² Ubu bwine bushiku alekulinda pa nob elo akosunkanya ukuboko kwakwe pa lupili lwa mwana mwanakashi wa sioni, pa kapili ka Jerusalemu. ³³ Moneni shikulu Yawe uwa milalo akosaila imisambo no kututumya kwa kupumikisha; ifimuti ifitali fikoputulwa panshi, elo na ba

cilumba bakoletwa panshi.³⁴ Akalekuputula panshi amateshi yamumutengo kwi sembe, elo lebanon mu bukata bwakwe akawa.

Chapter 11

¹ Umusambo uwakukepesha ukapuka ukulekufuma ku cishiki cakwa Jesse, elo no musambo ukufuma mu mishila ukatwala icisabo. ² Umupashi wakwa Yawe ukatusha pali ena, umupashi wa mano no muketekanya, umupoashi wakule kutubulula elo nabumpalume, umupashi wa kwishiba elo nokule kutina Yawe. ³ Ukufuluka kwakwe kukalekuba akatina ka kwa shikulu; takale kupingula ifyo amenso yakwe ya komona, nolo ukusalapo pafyo amatwi yakwe yakoumfwa. ⁴ Lelo, akapingula abapina nobulu ngami nokule kukaulula mu mulinganya kuba kupetama ba pesonde, Akonula isonde nenko ya kanwa kakwe, elo na kumupu wamilomo yakwe akepaya ababipa. ⁵ Ubulungami bukalekuba elamba lyamu mumusana wakwe elo icitetekelo emushipi wakulekushingiluka intungu shakwe. ⁶ Umumbulu ukalekwikala na kana ka mpanga, elo ne mbwili iikalala panshi nakana kambushi, umwana wa ngombe, mwana wa nka lamo olo no mwana wa ngombe uwaina fyonse. ⁷ Umwana umunono akalekufi tu ngulula. Ingombe iikota na bere fika lila pamo nabana. bafiko bakaba bakalekwikala pamo. inkalamo ikale kulye cani nge ngo,mbe iilume. ⁸ Umwana uwonka akalekwengala pa mwimba wa nsoka, no mwano wasumuka akabiko kuboko kwakwe pamusombo wa cisoka. ⁹ Tafyakalekukena nolo ukonaula mu lupili lwandi lonse ulwamushilo; pakwebati isonde likesulamo ukwishiba kwakwa Yawe, ngefyo amenshi yafimba pali bemba. ¹⁰ Pali bulya bushiku, umushila wakwa Jesse ukeminina ngo lunga ku bantu nabantu. Inko shikamu fwaikisha, elo icifulo cakwe ica butusho cikalekuba ica lulumbi. ¹¹ Pali bulya bushiku, shikulu naka,mbi akafungululo kuboko kwakwe kuku kolonganika umukuni wabantu bakwe abashala mu Assyria, Egupti, pathros, cush, Elam, shinar, Hamath, elo nefishi fyapali bemba. ¹² Akemya ulunga ku nko elo aka kolonganya abakutamfiwa bakwa Isreali elo nabashasalanangishiwa bakwa Yuda ukulekufuma ku fitungu fine sonde. Akalekupilibula lubali ulupato lwakwa Ephraim, elo nabalwani bakwa Yuda bakaputulwako. Ephraim taka fitungu fine ifye sonde. ¹³ Akalekupilibula lubali ulupato lwakwa Ephraim, elo nabalwani bakwa YUDA bakaputulwako, Ephraim taka finuke Yuda, elo Yuda takatale aba umunkalwe kuli Ephraimu. ¹⁴ Elo baka wililila pa mpili shama philiste mpili sha philistine kumbonshi elo bonse pamo baka tapa abantu bakukabanga. Baka sansa Edom na Moab, elo na bantu bamu Ammon bakalekubanakila. ¹⁵ Yawe akalekonaula umupwilapo umusongo wa bemba wa Egupto. Elo ku cipupu cakwe icaci kabilila akasokonya nokuboko kwakwe pa mu mana wa Euphrates elo akawa kanya mutu milonga cinelubali, pakwebati bengalekwabukapo ne ndyato. ¹⁶ Elo kukalekuba nshila iyakulepa kumukuni wa bantu bakwe abako bwela ukulekufuma bakwe abako bwela ukulekufuma ku Assyria ngefyo cali kuli Isreali pakwisa kwabo ukulekufuma mu calo ca Egupto.

Chapter 12

¹ Muli bulya bushiku mukalekulanda ati, "Nkopela amatotelo kuli mwebho Yawe. Pantu nolo mwafulilwe nebo ubukaliu bwenu bulipitile, elo nebo muli ntalali kile. ² Mulekumona Lesa epusukilo lyandai; nko tetekela elo nshikotina, pakwebati Yawe, eyo, Yawe emaka yandi elo nolwimbo. Alibele ipusukilo lyandi." ³ Ne nsansa ukalekutatapa amenshi ukulekufuma ku fishima fye pusukilo. ⁴ Pali bulya bushiku mukalanda peni amatotelo kuli Yawe elo kuteni pe shina lyakwe; sabankanyeni ificitwa fyakwe pa bantu abengi, bileni ati ishina lyakwe lilisumbwilwe. ⁵ Mulekwimbila Yawe. pakwebati alicitile ifintu ifya bukata; mulekuleka ici cilekwi shibikwa pesonde lyonse. ⁶ Lilisheni elo pundisheni ne nsansa mwe bekashi bmu Sion, pakwebati uwa kulisha uuli pakati kamwebho wa mushilo wakwa Isreali.

Chapter 13

¹ Ica cisendo palwakwa Babele ico Esaya umwana mwaume wakwa Amoz apokelele; ² Pansonshi yalupili mubikepo intalapu yacishibilo, bilikisheni ukulila kuli bena, pukumyeni ukuboko kwenu pali bena ukulekuya mu mpongolo sha bakankala. ³ Nebo ndyedele abamushilo bandi, efyo nebo ndikutile abaume babula mba bandi ukuleku bomfya ubukali bwandi nolofye abasansabikwa bandi mbekelwamo. ⁴ Icongongo cabumba mu mpili, nga abantu abakufula! icongo campokota yama bufumu nga inko ishakufula ishikoko longana pamo! Yawe wamilalo akope kanya umulalo wa nkondo. ⁵ Balifumine kucalo ukulepele, ukule kufuma kunshila yakumpela ya myulu. Ni Yawe nefyafipe fyakwe ifyakule kupi ngwilak, kukonaula icalo conse. ⁶ Welesheni pakwebati ubusiku bwakwa Yawe buli mupepi; bukoisa no bonaushi ukulekufuma ku wapulamo. ⁷ Ekwebati amaboko yonse yalitompokele, no mutima onse ulisungukile. ⁸ Baka sakamikwa; imisongo elo nokumana ma fikalekubekata, nga namayo mu misongo yabufyashi. Bakalekumoneka abansonni pali umo naumo; impumi shabo shikabemingu. ⁹ Moneni, ubushiku bwakwa Yawe bukoisa nokukali bwa cipyu elo nobukali ubuko palala, kukupange calo cibe iciswebebe elo nokulekonaula abamasambi ukuleku fuma muli cena. ¹⁰ Intanda sha mumulu naba Oriene bashiko tafyakale ku pela ulubuto. Akasuba kakafika nolofye, ukuleku fumafye lulya kakotula, elo no mwenshi tawakalekubuta. ¹¹ Nkokande chola kububi bwaciko na babubi kulubembu lwabo. Nkobike mpela kucitutumushi chaba kuyumfwa elo Nkotentemuna icipyu caba shakwata luse. ¹² Nkalenga abantu ukulekuba aba mutengo ukulekucila golde uwakulopolwa no muntunse uwakukoso kumoneka ukucila golde wakulopolwa uwaku affiri. ¹³ Elo nkalenga imyulu ukututuma. elo ne calo cikatenkana ukulekufuma pa cifulo caciko kubukali bwakwa Yawe wa milalo, elo na pabushiku bwa bukali bwakwe ubwakutinya. ¹⁴ Nga kakonge ukolingwa nolo nge mpanga iyakubulo

wakuikema, muntu onse akapilibukila ukulola ku bantu banwe elo akabutukila ku calo cakwe umwine.¹⁵ Cila onse uukosangwa akoipaiwa elo onse uukoikatwa akafwa ku lupanga.¹⁶ Utunya twabo natwena tukaleku lepaulwa mutupimfya pacinso cabo. Amayanda yabo yakatapwa elo naba kanshi babo bakalekubatintila.¹⁷ Mona, ndimupepi nokulekufundaula abena Moadai ukubasansa, abashakalekusakamana palwa mukuba, nolo ukuleku sekela muli golde.¹⁸ Amata yabo yakafwantaula abalumendo; tabakakwate luse pa tunya elo abakalekukwato luse pa bana.¹⁹ Elo Babulon, iyakuwamisha pa mabufumu. ukuyemba ukwaku pulama ukwa bena kaldi; Akacimfi wa na Lesa kubati ni sodoma na Gomora.²⁰ Tayakale kupyanwa nolo ukwika lwamo ukufuma ku nkulo ne nkulo. Umwina Arabia takapopeko Ihema lyakwe kulya, nolo ifitekwa fyaba kakema ukulekutushisha kulya.²¹ Lelo inama shampanga ishama ci swebebe shikalekulala kulya. Amayanda yabo yekalekwiswisulamo fye bafwifwi; elo nabakatala elo nembushi shampanga shikalekutolauka kulya.²² Ifimbwi fikalekulala mu mita yafiko nabamumbwe mufipango ifyakuwa ma. Inshita Yakwe ilipalamine, elo inshiku shakwe tashakapumfiwe.

Chapter 14

¹ Yawe akalekukwata inkumbu pali Yakobo; nakabili akosala Isreali noku babwesha ukutusha mu mpanga yabo. Abena fyalo bakalekuilunda kuli bena elo bakalekulemenena ku ng'anda yakwa Yakobo.² Inko shikalekuleta abantu kuncende shabo abene. Nolo aba ng'anda yakwa Isreali bakalabatwala mu mpanga yakwa Yawe ukulekuba ababomfi abaume elo na bana kashi. akatwalwa mu busha abo abalikwikata bena mu busha elo bakalekuteka pali abo abali muku basebanya.³ Pali abo bushiku Yawe akokupela ukulekutusha ukufuma mukulekucula kobe elo no kulunguluka, elo nokufuma mukulekubomba imilimo iya kusosa, iyo mwali nokulekucita,⁴ ukulekwimba ulu ulwimbo ulwa kutumfya imfumu ya Babele, "ifyo uwalikukucita umusebanya alishile ku kupwa icilumba cabukali cilipwile!"⁵ Yawe alikontwelwe inkonto iya mubifi, inkonto ya abo abakuteka,⁶ uyu uma abantu na bantu mu cipyau ne mpumo isha kukana pwa, uyo uteka inko mu bukali, nokubasansa ukwakushileka.⁷ calo conse cili pakulekutusha elo cili tondolo; balitampile ukulekusefya no kule kwimba.⁸ Nangufye fimuti fya Imikupri fikosekelela pali webo na Imikedvi ya mu Lebanoni; ililandileti, 'ukufuma webo apowabwelela panshi, Takwabauyo uuputala imbao uwaisa mukututema fwebo.'⁹ Imbo panshi ilipekenye ukukumanya webo ulo ukoya kulya bali kwinishe abafwa pali webo, imfumu shonse isha calo, ukushilenga ukwima ukufuma pa fipuna fyabo ifya bufumu, ishamfumu shonse isha nko.¹⁰ Shonse shikoasuka elo nokulanda kuli webo, 'webo ulisangukile uwakunaka kubati nifwebo. Webo ulisangwike nga fwebo.¹¹ Ukupilama kobe kuli tentemukile ku mbo ne ciunda ca nsambo sha malimba yobe. Imititi ili mwisamba lyobe, elo ne myambo ilikufimbile"¹² Ifyo uponene webo ukufuma mumulu, ulutanda lwa lucelo, umwana mwaume wa ku lucelo! ifyo waputulwa ukwisa panshi, webo wewali kucimfya inko!¹³ Walikulanda mumutima obe, ;ndi nokunina ukuya mumjulu, ndi nokusumbola icipuna candi ca bufumu pa mulu wa ntanda sha kwa Lesa elo nkekala pa lupili lwa kulonganapo, umutali ukuya kufika ku kapinda ka ku kuso.¹⁴ ndi nokunina kuya pa mulu wa makumbi; Ndi nokuicita nemwine kubati ni Lesa uwakupulamo;¹⁵ Lelo webo ulitentemukile ku Mbo, ku mpela ya cilindi.¹⁶ Abo aba kokumona bakololesha pali webo elo bakotesha kuli webo. Ba kalandati, 'euyu umuntu uwali kulenga isonde ukutenkana, uwali kutensha ama bufumu,¹⁷ uwalikupanga pe sonde kubati ni mu matololo, uwali kutasha imisumba yashiko elo talikuleka abafungwa bakwe ukuya kwabo?'¹⁸ Ne shamfumu shonse isha nko, shonse shalilele mu bukata, cila umo umo munshishi yakwe ine.¹⁹ Lelo webo uliposelwe ukufuma munshishi yobe kubati musambo ukoposwa apatali. Abafwa balikufwikile webo kubati ni nsalu, abo baipeye kulupanga, aba baile panshi ku mambwe ya cilindi.²⁰ Tawakailunde kuli bena mu kushikwa, pantu webo ulyonawile calo cobe elo ulipeye na bantu bobe. Abana ba bacitabubi tabakalekulumbulwepo nakambi."²¹ Mukopekanishisha apakwapaila abana benu, pantu amampuluya fikolwe fyabo, ico tabakalekwima elo nokulekupelwa icalo elo nokulekwisula isonde lyonse ne misumba. "²² Nkobemina" ekulanda kwa kwa Yawe wa milalo. "Nkoputukako ukufuma kwishina lya Babele, ku bufyashi, elo na bakushapo" uku ekulanda kwa kwa Yawe wa milalo. "²³ Kabili nkomucita kuba icikwatwa cafipululu, elo nokwingila mu fishiba fya menshi, elo ndi nokupyanga ena ku cipyango ca boni;; uku ekulanda kwa kwa Yawe wa milalo.²⁴ Yawe uwamilalo alilapile, ;;icine cine ngefyo napangile, efyo cikesa kubai elo ndi tontonkenye, eico cikalekuba ifyo."²⁵ Nkotobawila Ashurimu calo candi, elo na pa mpili shandi nkalaku munyantaula. Nolu ikoli lyakwe likofumishiwa pali bena elo ne cisendo cakwe cikofumishishiwa pa mabeya yabo."²⁶ Uku ekwanshikwa ukwapangilwe ukwe sonde lyonse, elo nei eminwe itambalikwe panko shonse.²⁷ Pantu Yawe wa milalo alyanshikile ici; Ninani ukomukanya? iminwe yakwe ilitambalikwe, elo Ninani ukoibweshe ku numa?²⁸ Mu mwaka uyo imfumu Ahasi afwile mwalishile kulandwa ici.²⁹ Mwilekusamwa, mweba Pelisiti bonse ukwebati inkonto iya kuminako mweba ilikontweke. Pantu ukulekufuma mumushila wa nsoka mwalekukula ifolo, elo no bufyashi bwakwe bukalekuba insoka ya busungu iikopupuka.³⁰ Abana ba bubeli ba balanda bakalekulisha impanga shabo mu mulemfwe wandi, elo na ba busu bakalekuyolola umutelelwe nkalekwipaya umushila obe ku nsala iyo ikepaya abapuswike bonse abobe.³¹ Koweleshe misowa, we mpongolo; kokuta, wemusumba; mweba bonsefye mukosunguluka, mwe ba Pelishiti. Pantu ku kapinda ka kukuso ku kofuma ikumbi lya cushi, elo takwakalekuba wakuwishikana mu mpuka yakwe.³² Bushe bakalekwasuka shani ku mkombe isha iyo inko? "Yawe ewasangila Sione elo na mukulekucula kwa bantu bakwe balinokusanga ukulekutusha,"

Chapter 15

¹ Ukusobelwa kwa pali Moabu. Icinicine munshita mu bushiku bumo Ari waku Moabu aliwile ukupwa no nokonawilwa;

icine cine, mubushiku bumo Kiri wa kwa Moabu aliwile ukupwa no konaulwa. ² Balininine ukuya pa mulu wetempele abantu ba ku Diboni balile pa mulu ku ku lila; Moabu alilile pali Neboni no musumba wa Medaba. Imitwe yebo yonse ilibele inkusu ne myefu yabo yonse iliputwilweko. ³ Mu misebo yabo ba fwele insalu shamasaka; pa mulu wa mayanda yabo na mumansa uuli onse akolili umusowa, nokulekuponya ifilamba. ⁴ Heshbone na Eleale balikutile ku kubafwa; amashiwi yabo yalyumfikile ukwisafikafye na ku Yahasi. Eco ifita fyaume ifyakwa Moabu balikutile ukwisa ku bafwa; Balitutwime mukati kabo abene. ⁵ Umutima wandi ukolilila Moabu, imbutushi shakwe shilibutukile ku Soari na ku Egelati Shelisha. Bakonina pa mulupa buninino bwa kulila kwa kwa Luitii, pa musebo wa kuya ku Horonaimu ba libilikishe imisowa pa bonaushi bwabo. ⁶ Amenshi ya Nimrimu yalikamine; icani cilifumbile; umulemfwe ulyumine; tamuli icani cakatapa katapa. ⁷ Mu bwingi filikilule no kututula balifiendele pakwabuka imikonko ya mishingu. ⁸ Ukulila kulishingulwike icifulo ca kwa Moabu; balikulila imisowa ukufika apatali nga ku Eglaimu na ku Beere-elimu. ⁹ Pantu amenshi ya Dimone yaliswilemo umulopa; lelo nkoleta nafimbipo pali Dimone. inkalamo ikasansa aba abakabutuka ukufuma kuli Moabu nabo abashele mu calo.

Chapter 16

¹ Tumeni abana ba mpanga ku ukoteka icalo ukulekufuma ku Selaha mu matololo, ukuya ku lipili lwa mwana mwanakashi wa Sione. ² Nga ifyuni afyakulubanta, nge cinsa kakusalangana efyo umwanakashi wa ku Moaba ali pa cifutu ca mumana wa Amon. ³ "Pela ikambisho, ulekucita umulinganya; pekanya cinshingwa cimo kubati bushiku mukati ka kasuba: fiseni abakotamfiwa: mwilekubemba abakotamfiwa. ⁴ Mulekubaleka balekwikala muli mwebo, imbutushi ukulekufuma ku Moabu; ilekuba incende iyakufisamamo kuli bena ukufuma kuukobanaula. Pantu ukusebana kulesa kukapwa, elo ukonaulwa ku kaleka, abo abanyantaula bakoliba ukufuma mu calo. ⁵ Icipina ca bufumu kukale pampamikwa mu cipangano ca citetekelo; elo umo uukofuma kwi hema lya kwa Dabidi ku citetelelo akekala kulya. ⁶ Fwebo tulwimfwile pa cilumba cakwa Moabu, ifikansa fyakwe, ukuyumfwa kwakwe, elo no ubukali bwakwe. Lelo ukuyumfwe kwakwe mashiwi yabulanolo cimo. ⁷ Eico Moabu akowelesha pali Moaba bonse bakowelesha - losheni mwebo abaonawilwe umupwilapo, pantu imifola ya Kirihareste. ⁸ Amabala ya Heshbone yalyumine pamo penefye ne myangashi ya ku Sibma. Bakateka ba nko balinyantawile imyangashi yasalwa iyo yafikile ku Jasale elo ukusalanganina mu ciswebebe. ukumena kwaiko kulisangenine monse monse; yelekufika kuli bemba ⁹ Iicine cine nalekulilika pamo na yasale pemabala iya mwangashi iya ku Sibma. Nakulakutapilila weba ne minsoshi yandi, Heshbone, na Eleale. Pantu pa mabala yobe aya fisabo fyalasuba elonobusomboshi nebo ndilekele ukubilikisha kwa nsansa. ¹⁰ Ukusekelela ne nsansa filisendelwe ukutali ukulekufuma ku cisabo ca muti wa mwangashi: elo takuli nokulekwimba nolo ukulekupunda mwi bala lya mwangashi. Takuli nolo umo ukokama umwangashi mu fyakukaminamo, pantu nebo ndifumishepo ukulekupunda kwa umo uyo ukukama. ¹¹ Eico umutima wandi ukobweshwa icefu kubati masese pali Moabu, elone mibele ya mukati kandi pali Kiri-herete. ¹² Ulo Moabu akoilangisha umwine ukufuma pa ncende iyaku sansama elo nikwingila mwi tempele lyakwe ku kupepa, amapepo yakwe tayokofikilisha nolo cimo. ¹³ Ili lishiwi ilyo Yawe alilandile kunuma palwa kwa Moabu. ¹⁴ Nakabili Yawe akolanda, "mukati kamyaka itatu, ubukata bwakwa Moabu bukapwa; nolo akwate abantu bakwe abengi abashelapo balekaba abacepesha elo abakunakuka."

Chapter 17

¹ Icapampamikwe pali Damaseke. ² Imisumba ya ku Aroeli ikalekulabwa shi kale kuba incende ikalekulalamo ifitekwa elo takuli nelo umo uukalekufitinya. ³ Imisumba yakulekufisamamo ikoloba ukulekufuma ku Efulemu, no bufumu ukulekufuma ku Damaseke, elo abakashapo abaka Aramu bakalekuba kubati bukata bwa bantu baku Isreali uku ekupamoamika kwa kwa Yawe uwamulalo. ⁴ Cikalekuba pali bulya bushiku ukwebati ubukata bwakwa Yakobo bukalekuba ubwakonda elo ukwina kwa mubili wakwe ukesa kuba uwakonda. ⁵ Cikale kuba ngefyo ulu kasombola akolonika ingano ishiminine, elo ukuboko kwakwe kukosombola imitwe ya ngano. Cikalekuba ngolo umo akolonganike imitwe ngano mu mupokapoka wa Refaimu. ⁶ Amabumba yakalekushapo, lelo ngolo ifimuti fya miolife fikonteshiwa: ibili nolo itatu imiolife pa mulu wa pa kantongolilo, fine nolo fisano mu misambo yakulepesha iyacimuti cafitwalo uku eku pampamika kwakwa Yawe, Lesa wa kwa Isreali. ⁷ Pali ubo ubushiku bakalekulolesha kuli kalanga wabo, elo amenso yabo yakalekulolesha kuwakushila uwa mu Isreali. ⁸ Tabakalekulolesha ku fipailo, imilimo yakuminwe yabo, nolo bengalekulolesha ku fyo iminwe yabo yacita, inceshi sha Ashera nolo ifimpasho fya kasuba. ⁹ Pali bulya bushiku imisumba yabo iyakusoka ikalekuba kubati litelo iyacimuti ico bashile pa mulu wa lupili, iyo halekeleshe pa mulandu wa bantu baku Isreali elo iyoiikoisa kusanguka amapopa. ¹⁰ Pantu ulilabile kuli Lesa wepusukilo lyobe, elo ulisulile icilibwe ca bukose bobe. Eco ulilimbile filimbwa fya bune, elo ubikile imisambo ya mwangashi ifyakupokwa ku mweni, ¹¹ pabushiku ukobyala elo nokucingilila elo no kulima bwangu ulubuto lobe lukokula, lelo ubusomboshi bukapona pa bushiku bwa icikonko elo no bulanda bwakulikutwalili. ¹² Alale! ukubulima kwa bantu abengi, abakobuluma kubati kubuluma kwa ba Bemba, elo nokulekwendesha kwa nko, isho ishileendesha kubati kubutuka kwa menshi ukwa maka! ¹³ inko shikalekubuluma kubati kubutuka kwa menshi ayengi, lelo akakalipila bena elo bakalekubutukila ukwa kulepesha, bakalekubasupila kuntanshi ya mwela kubati musungu pa mpili, elo kubati nseku ishikonukulwa ku cipupu ca mwela. ¹⁴ Mu cungulo, mona ubukali! libe tabulati buce tabakabepo ! ici eakaniko ca abo abkotupakasa, ecakupendwilako abakotwibila

Chapter 18

¹ Kalanda ku calo ica kulula kwa mapindo, icili kwishilya lya kamana ka Kushi; ² Uusende abemanishi mululamba lwa bamba, mu mato ya lushishi pa menshi. Kabiye mwebo mwenkombe shalubilo, ku nko itali ne shakutelela, kubantu batinisha abapatali na bamupepi, uluko lwakukosa no kunyantaula panshi, abwe calo imimana yalekanya. ³ Bonse webo mukapyaninina isonde na webo umwikashi wapacalo, nomba icilangililo casumbulwa pamulu pa mapili, lolesha; nakabili nomba ipenga lyalila umfwikisha. ⁴ Ifi eflyo Yawe alandile kuli nebo, "nkaba uwa kwikala tondolo ukubebtra ukufumamu ing'anda wangi, ngo kufufiwa kwachikabilila kukubalika kwa kasuba, nge kumbi lya fubefube mu cikabilila ca busomboshi. ⁵ Ilyo tabalesombola, nomba kubalula kwapwa, na maluba yakopya ukuba mu myangashi, ali nokuputulako imisambo napamo kutungwilako, elo akatema no kufumyako imisambo yakulepa. ⁶ Shikashala capamo ku fyuni fya mumpili ne nama sha mpanga. Ifyuni fikasokoloka mulusuba pali bena, ne nama shonse shampanga shikasokoloka mu lupepo pali bena." ⁷ pansita ilya umusonko ukaletwa kuli Yawe wamilalo ukufuma ku bantu abalepa na bantu bakutumana, ukufuma ku bantu batinisha abapatali nabamupipi, uluko lwakukosa kukunyataula panshi, abo icalo caakanishiwe ne mimana, kuncende lyeshina lya kwa Yawe wa milalo, ku lipili lwa Sione.

Chapter 19

¹ Ukulanda pali Egipto. Mona, Yawe akoenseshiwa pamakumbi kabili akoisa mu Egipto; utulubi twamu Egipto tuli tutumine kumulola wakwe, ne mitima yabena Egipto iliyengulukile mukati kabo. ² Nkakumbaula Egipto ukwiminina Egipto: umuntu akemina bamunyina, no muntu akemina umwina mupalamano; umusumba ukemina umusumba, no bufumu bukemina ubufumu. ³ Imipashi yabena Egipto ikanashiwa ukufuma fye muli bena. konaula amapinge yabo, nangu ime bamona kwati amapinge yatulubi, imipashi ya bantu abakufwa, pakati, abami pashi. ⁴ Nkapela abena Egipto mumunwe yakwa Shikulu wa cipyu, nemfumu ikatungulula bena uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe wa milalo". ⁵ Amenshi yamuli bamba yakakama, ne mimana ikakama nokuba iyakubulwa. ⁶ Imimana ikanunka; imimana yamu Egipto ikakama no kuma, namatete ne fionge fikoma. ⁷ Amatete yamululamba, pakanwa ka mulonga, consefye icilinwa icatandwapo mululamba lwa mulonga cikoma, fikolulwa, kabili tafyakabepo. ⁸ Abalondo besabi bakaloosha, na bonsefye aba loba ukubofya indobani mululamba lwa mulonga bakalila. Nabo bonse abaposa amasumbu mumenshi bakekatwa ne cikongo. ⁹ Ababomfi abapikula insalu ishakuwama kabili ishabune bakalengwa insoni. ¹⁰ Ababomfi bansalu bamu Egipto bakafyantwa; bonse ababambela icilambu bakakatwa icikongo mukati kabo. ¹¹ Abana baume bamfumu ba mu Soani bakutumpa umupwilapo. Bampanda mano abakucenjelesha bakwa Farao balisangukile ifipumbu. Kuti walanda shani kuli Farao, "ndi mwana mwaume waba mano umwana mwaume wa imfumu Shakale?" ¹² Nipi abaume bebe aba mano bali? lekeni bena bamyebe mwebo, nokuleka cishibikwe kufyo yawe wa milalo apaangile pali Egipto. ¹³ Abana baume bamfumu Soani balisangukile ifipumbu, abana baume bakwa Amemfisi balibepelwe; balilengele Egipto ukuya iciyeyeye, abali amabwe yapamatungi yamwanakashi wa mishobo yakwe. ¹⁴ Yawe alisankenye umupashi wakwaluka mukati kakwe, kabili alitungulwile Egipto muli fyonse ali mukucita, kubati ni chakolwa akopungaila mumalushi yakwe. ¹⁵ Tapalipo uuli onse angacita kuli Egipto, nangu mutwe nangu mucila nangu musambo watuncindu nangu matete. ¹⁶ Muli bulya bushiku, abena Egipto bakaba kubati banakashi. Bakatutuma no kutina pamulandu wakuboko ukwasumbulwa kwa kwa Yawe wa milalo ukwaimishuwe pali bena. ¹⁷ Icalo cakwa Yuda cikalenga ukupungaila mu Egipto. Ulo lonse uuli onse abebukisha bena palwa ena, baketina pamulandu wamapange yakwa Yawe, ayakupanga ukwimina na bena. ¹⁸ Mu bushiku bumo kukalekuba imisumba isaano mu musumba wa Egipto kabili balekulanda ululimi lwa bena Kenani, ukulapa ukukana nakila kuli Yawe wa milalo. Umo pali ikalekukutwa umusumba wa kasuba. ¹⁹ Muli ubo bushiku kukaba icipailo cakwa Yawe pakati ka calo ca Egipto, necaimikwa icamabwe pamupaka wakwa Yawe. ²⁰ Cikaba ngecilangililo kabili nga kambone kuli Yawe wa milalo mucalo ca Egipto. Ulo balilila kuli Yawe pamulandu wa kulekubatitikisha, ali nokubatumina bena kalubula kabili no wakubapokolola, kabili akabapokolola bena. ²¹ Yawe akesa kwishibikwa mu Egipto, nabena Egipto, nabena Egipto bakeshiba Yawe muli bulya bushiku. Bakalemupepe namalambo ne mitulu, kabili balekupanga imilapo kuli Yawe no kuifikilisha kuli bena. ²² Yawe akasusha Egipto, ubucushi no bundapishi. Bakapilibukila kuli Yawe; akofwaya ipepo ipepo lyabo kabili akabaposha bena. ²³ Muli bulya bushiku kukaba ukufuma ku Egipto ukuya ku Ashuri, nabena Ashuri bakesa ku Egipto, nabena Egipto ku Ashuri; nabena Egipto bakalakushishimuna pamo na bena Ashuri. ²⁴ Muli bulya bushiku, Isreali akaba wa butatu pamo na Egipto na Ashuri, ipalo pakati ka calo; ²⁵ Yawe wa milalo akabapala bena nokulanda ati, "babe abakupalwa abena Egipto, abantu bandi; Asiria, iminwe yamaboko yandi; na Isreali, ubupyani bwandi.

Chapter 20

¹ Mumwaka uyo Tatani aishile ku Ashidode, ulo Sarigone imfumu ya Ashuri amutumune, alilwile nankwe no kwimina Ashidode nikucisenda. ² pali ilya nshita Yawe alilandile na Esaya umwana mwaume wakwa Amose no kulanda ati, "kabuya nikuya kufula ifyakusampauka ukufuma mu musana obe, kabili ufule ne ntasa shakumakasa yobe" Alicitile nefi, ukwenda ubwamba no kwenda ukwabula ifyakufwala ku makasa. ³ Yawe alilandile ati, "fyeka ifyo umubomfi wandi Esaya aendele ubwamba kabili alyendela ukwabula ukufwala ifyakumakasa pa myaka itatu, cali cishibilo kabili icikaponena pali Egipto kabili napali Kushi, ⁴ muli iyi nshila imfumu yamu Ashuri ikakumbilila bankole baku Egipto,

naba bindilwe aba ku Kushi, abaice nabakote, aba bwamba kabili ukwabula kufwala ifyakumakasa, na matako lukoso ayashafimbwako, ku insoni shaku Egipto. ⁵ Ba kusuunguka no kulengwe insone, pamulandu wabena Kushi ne subilo lyabo kabili nobukata bwabo abena Egipto. ⁶ Abekashi abekala mululamba bakasoas pali bulya bushiku, 'mucine cine, iyi entuntuko yesubilo lyesu, nikwisa twafulumukile pantu ukwafwiwa nokupokololwa kufuma ku mfumu ya bena Ashuri, nanomba, kuti twafulumuka shani?'"

Chapter 21

¹ Ukulandwa ukwacitilwe muciswebele kululamba lwabemba. kubati nicimwela camabimbi ukulekupyanga ukupitila mu Negebu icikoisa kupita ukufuma mu matololo, ukufuma ku calo cakutinya. ² Icimenwa cakwafya cilipelwe kuli nebo: umuntu uufitika akofutika, kabili uwakonaula akonaula. Kabuyeni muye kasansa, Elamu; Cadila, Media; nkakanya fyonse ukuteka kwakwe. ³ Ecalenga umusana wandi ulisushiwilwemo ubutanshi, ubutanshi ubwakuba kubati butanshi bwakwa na mayo ukofyala bulingikete nebo; ndiwile panshi ubunkupeme pafyo naumfwile; ndipelenganishiwilwe pafyo namwene. ⁴ Umutima wandi watuntauka; nkotutuma no mwenso. Icingulo ebwali ubufwayo bwandi, nomba candetele icintinya. ⁵ Balinteyanishishe icintamba, balyanshikilepo insalu shakutikama nokulya elo nokunwa; ima we mwana mwaume wa imfumu, Suba icishangu cobe amafuta yabusubo. ⁶ Pantu ifi efyo shikulu alandile kuli nebo, "kabuye iingishapo kalinda; alingile ukwisa kulanda fyonse ifyo akomona. ⁷ Ulo akamona amacheleta, yabili yabili abatentama pali bakafwalo, abantentema pali bapunda nabatentama pa gamali, elo akapepeka nokuba uwakupepanya sana" ⁸ Kalinda akabilikisha, mucifulo cakwebati "shikulu, palupungu ndiminine akasuba konse, cilabushiku, napacifulo candi ndiminine ubushiku bonse" ⁹ Iceleta ilyo likoisa nomuntu kabili abantu babili ababkalwe. Alibilikisha, "Babiloni aliwile, aliwile, na fyonsefye fimpashanya fya milungu yaiko filitobaukile na panshi" ¹⁰ Mwe bakupelwa bandi kabili no kwelwa, mwe bana balaubansa lwakupelelapo! ifyo ngufwile ukufuma kuli Yawe wa milalo, Leas wabena Isreali, ndipapamikile kuli mwebo. ¹¹ ukulanda pali Duma. Umo alikutile kuli nebo ukufuma Seiri, "kalinda, findo fishelepo mubushiku? kalinda, findo fishelepo mu bushiku. ¹² Kalinda alilandile ati, "ulecelo lulishele na kabili no bushiku. Ngokofwaya ukeipusha, nolo ipusha; kabili ubweluluke nakabili" ¹³ Ukulanda pali Arabia. Muciswebele cakwa Arabia wali lindilemo ubushiku, weba we Karavana wa Dedani. ¹⁴ Leta menshi ya cilaka; abakapyana mu calo ca tema, kumanyeni abali bulubutuko no mukate. ¹⁵ Pantu bali fulumukile ukufuma kumifwi yakocewa, balefuma kubusansa bonse ubwa nkondo. ¹⁶ Pantu ifi efyo shikulu alandile kuli nebo "muli ulya wine mwaka, ngefyo umubemfi wakulipilwa pa mwaka angacimona, bonsefye ubukata bwakwa Keda bukapwishiwa. ¹⁷ Abampendwa fye bakalasa abamifwi, impalume fye sha ku Keda eshikashala, "pantu Yawe, Lesa wabena Isreali, alilandile.

Chapter 22

¹ Uku bilisha palwa mupokapoka. wa cimonwa; Mulandunshi uyo mwaila bonse pa nsonshi yama yanda? ² Bushe kuti cabe fi ukumfwa umusumba ukalamba uwa kwi sushiwamo icengo no umusumba umo no uwa malila ya bwa ngalishi? Aba kufwa benu tabaipaiwe ku lupanga kabili taba fwile mu bilwi. ³ Bonse bakateka wenu bali butuikie capamo, elo bali katiwe ukwa bula ukubomfya ubuta; bonse bena bali katwe capamo nangu bali butukile ukufika apantalimpa. ⁴ Eico nalandile, "Mwilolesha pali nebo, Ndelila akalanda; Mwi esha kutalalika nebo palwa bonaushi bwa bana abanakashi ba bantu bandi." ⁵ Pantu kuli ubushiku ci mfulunganya ubub ko endauka panshi ne cimfulunganya cakwa shikulu Yawe uwa milalo, mu mupoka poka wa cimonwa ukutobaula kwa fibmba, na bantu bakolilila ku mpili. ⁷ Elamu apita imbokoshi na macheleta yabantu baume ba pali baka balwa, na Kiri alalika inkwela. ⁶ Cikese kuba ukuti imipokapoka shakuisalila shili nokwi sulwamo amacelete na ba kensha abaume baba babalwe bali no kuba mu fifulo fya pa mpongolo. ⁸ Alipitile no bucingo bwa kwa Yuda nobe waliloshe muli bulya bushiku ku fyanso mu cipango camu mpanga. ⁹ Mwali mona ifibongololwa fya musiumba wuwa kwa Dabidi ukuti fyali culile mwali pitile a menshi ya pa cishiba ce samba ¹⁰ Mwali pendela amayanda yamu yerusalemu kabili mwali wishishe panshi amayanda ukuti mucu ngilile icibumba. ¹¹ Mwali panga nomwa icisungilo pakati kafibumba fibili ifya menshi ya cishiba ica kale. Lelo tamwa cindike kapanga wa musumba, uyo uwa yicitile ku kale. ¹² Shikulu Yawe uwa mabumba alikutile pali bulya bushiku kuponya iminsoshi kuku losha imitwe iya kubeyewa, noku fwala icisamu. ¹³ Lelo moneni, kube, ukusefya noku sangalala ukwipaye ingombe noku konaula impanga, ukulalye nama nokula kunwa umwangashi aleni tulye noku nwa, pantu mailo tu kafwa. ¹⁴ Ici cacokolwelwe mu matwi yandi kuli Yawe wa mabumba; "Mucine aya mampula tayaka belelwe uluse kuli mwebo nelyo ulo mukafwa, "efya landa shikuli Yawe uwa mabumba. ¹⁵ Shikulu Yawe uwa mabumba alanda ifi, "kabuye kuli uyu kakanya, kuli shebna, uli pa mulu wa nganda, nokulanda, ¹⁶ "Cinshi ulecita kuno kabili ninani uwa kupele ulusa ulwa kwimba inshishi yobe we mwine, ukulatobaula inindi pa mulu noku lapanga ulucengo incende ya kutushamo mu cilibwe?" ¹⁷ Mona Yawe alipaleme muku kuposa weba lamba lya mwaume mupepi nokuposa we panshi akaba uwaku kumaninkisha ukukwikatila. ¹⁸ mucine akala kushingulusha shingulusha noku kuposa ngo mupila mu cala ici kulu. kulya uli aya bukata yakabako uli nokuba uwa ku sebanya inganda yakwa wisokulu! ¹⁹ Ndi noku kusukusa ukufumya umo ubombela noko wikala. Uli noku sunkwa panshi. ²⁰ Cikesa kucitika pali bulya bushiku ukuti nka kuta umubomfi wandi; Eliakimu umwana umwaume uwakwa Hilikia. ²¹ Ndi noku mufwika umwingila obe noku bika pali ena ilamba lyobe, kabili nka bika insambu ishobe mu ku boko kwakwe. Ali nokuba ewishi wa bekashi bamu Yerusalemu naku nganda yakwa Yuda. ²² NKabika imfungulo ya nganda yakwa Dabidi pa pipeya cakwe ali nokwisula, tapali ali nokwi sala,

ali no kwi sala, kabili takuli ukesula.²³ Ndi noku mukaka icimanikilo mu ncende iya ku teya nishiwa kabili aka sanguka icitebe ca bukata ku nganda yakwa wishi.²⁴ Bali noku kakila pali ena bonse ubukata bwa nganda yakwa wishi, abana ba munda yakwe ne cikota, cikota, cila cipe icinono ukufuma ku nkombo ukufika ku nkombo ishi kalamba shonse.²⁵ Pali bulya bushiku ubu ebubilwakwa kwa Yawe uwa mabumba neci manikilo ici leenshiwa mu muncende iya kufina cikalekelako cika putuka noku pona, noku fina ukwali pali cena ku ka putulwako pantu Yawe ali landile.

Chapter 23

¹ Ukubisha palwa kwa Turi; Auleni utumpundu mwe fi, bwato fya ku Tarshishi; pantu takuli inganda nangu icabu; ukufuma ku mushili waku supulase ico ica sololwelwe kuli bena.² Beni tondolo mwe bekashi baku lu lamba; bashi makwebo baku Sidone, abendauka pali bamba amisusha mwebo.³ Pa menshi iya kuluma palipo ulubuto ulwa ku shihore ubusomboshi ubwakwa Nilo e bwali icibweshwa cakwe; kabili calibele amakwebo aya nko.⁴ Ba ne nsoni Sidone pantu bamba alilandile we wamaka yakwa bamba. Alanda, "nshicucutikile kangula ku fyala nangula ndikushishe abalumendo, nangju ndi ku shishe aba kashana."⁵ Ulo akasebo kaisa ku Egupti, bakaba nobulanda palwa kwa Turi.⁶ Cilukileni ku Tarshishi; boboleni imisowa, mwebo mwe bekashi baku masamba.⁷ Bushe ici cali citikilapo kuli webo umusumba uwa buseko uyo intuntuko yaiko ya ku fuma ku nshita isha ku kale, uwo amakasa yakwe yamu pitile ukuya ukutali ku ncende sha bena fyalo ku kwikala?⁸ Ninani apangile ififya ku kansana na Turi kapela wa filambu uyo amakwebo yakwe yaba mwana wa mfumu umwanakashi uwo aba makwebo bakwe e ba shimucindikwa ba calo?⁹ Yawe uwa mabumba e wa cicitile kuku shicindika icilumba cakwe no bukata bwakwe bonse, ukucita insoni bonse abacindami ba kwe aba calo.¹⁰ Lima umushili uyobe, nga efyo umo alima mu Nilo we mwana umwanakashi uwa ku Tarshishi. Takuliko ici sankano mu Turi.¹¹ Yawe alifishishe ukuboko kwakwe ukuciluka bamba kabili ali sunkenye amabufumu; alipele ne kambisho palwa kwa Fonisha, ku konaula ba mwandashi.¹² Ali landa, "tawaka sangalale na kabili ukutitikisha umwana umwanakashi na, cisungu uwaku Sidone; imako abukila kiu supulase; nako kwine tawakatushe."¹³ Mone calo ca bena kaldi. Aba bantu bali pwililike; Abena Ashuri bali cipangile amatololo aya nama sha mpanga. Bali pangile na malinga yabo. bali tobawile ifipanga fyaiko bali ilengele ukuba umupili wa fya kutobai kwa.¹⁴ Auleni utumpundu mwe fi bwato fya ku Tarshishi; pantu icubo ceni cili tobelwe.¹⁵ Muli bulya Turiali noku labwa pa myaka amakumi cinelubali, ukulungana ne nshiku sha mfumu imo. Panuma ya mpela ya myaka amakumi cine lubali cili noku citika mu Turi ici kaba kwati lwimbo lwa mwi ule.¹⁶ Bule insale, kabuye mu musumba ukalamba, webo we ule lya labwiwa; tongola bwino imbe nyimbo ishingwi pakutula wingaba uwa kwibukiwa.¹⁷ Cikesa kuba ukutula panuma ya myaka amakumi cinelubali Yawe akese kwa fwa Turi nao aka tendeka ukupanga ulupi ya nakabili kuku bomba imilimo yabune nokupa imilimo yakwe ku misumba yonse iya pano pe sonde.¹⁸ Nonsela yakwe ne shakufola fika patwilwako kuli Yawe. Tasha kasungishiwe nangula ukushibika mu butala, nonsela yakwe akapelwa kuli abo abe kala mu ceni ca kwa Yawe kabili fikala ku bemfiwa kuku batwalila ifyakulya ifingi neci kuti bakwata ifya ku fwala ifya ku cili shamo ku busuma.

Chapter 24

¹ Loleshemi Yawe ali mupepi noku lofya icalo uku conaula ukucilufyanya, noku pasanganya abekashi baciko.² Cikesa kuba ukutula nga fwebo fwe bantu ifyo fine nakuli shimapepo. Ifyo cikaba kumu bomfi efyo cikaba nakuli shikulu wakwe; ifyo cikaba kumu bemfi wamu nganda efyo cikaba nakuli nakulu wakwe; ifyo cikaba kuli kashita, efyo cikaba nauli kashitisha; ifyo cikaba kuli kakongweshwa, efyo cikaba kuli kakongola; ifyo cikaba kuli kapokelela nonsela, efyo cikaba nakuli kapela wa nonsela.³ Icalo cili noku pwilishiwa ukonaulwa kabili cika pwilishishiwa ukutapiwa; pantu Yawe alilandile ici cebo.⁴ Icalo ca kaminwa noku lela, isonde lya konkontana noku bonsa abantu abaku cindamisha aba calo baonaulwa.⁵ Icalo cili kowelwe ku bekashi baciko pantu bali pulile mu mafunde, balitobele ifipope nokunaula icipangana ca muyayaya.⁶ Eco itipu lya kokota icalo na bekashi baciko balishi ninkishiwe no mulandu. Abekashi ba calo ba Ocewa, na bantu abanono fye eba shelepo.⁷ Umwangashi upya wakuma icimuti ca mwangashi ca lela, bonse aba mutima ya nsansa ba bwesha ne cefu.⁸ Icongca bume ukufuma ku tuoma caleka, naba bwa ngalishi ba abo abasangalala; no buseko bwa malimba bwapwa.⁹ Taba tantalisa ukunwo mwangashi nokwimba no bwalwa bwali lula kuli abo aba bunwa.¹⁰ Umusumba ukalamba uwa fyongo uli wishiwe panshi; inganda yonse ili selwe noku lofilwa.¹¹ Kuli ukulila mu tushila pa mulandu wa mwangashi insansa shonse shili fitiwe, ukusangalala kwa calo takulemoneka.¹² Mu musumba uwa kalamba uli lekeleshiwe ne mpongolo ili wile noko naika.¹³ Pantu ifi efyo cikaba pa calo ponse pa nko shonse, ifyo caba ku cimuti ca mu Olife nga catemeshiwa, nga ifya kukolonganishiwa ulo umwangashi wasombowa.¹⁴ Bali nokwimya amashiwi yabo nokubilikisha ubucindami bwakwa Yawe, kabili baka kutaukwa kusekelela ukufuma kuli bamba.¹⁵ Eico mwe baku kabanga Peleni ubukata kuli Yawe, no tushi utwa kuli bamba peleni ubukata kwi shina lyakwa Yawe, Lesa uwa kwa Isreali.¹⁶ Ukufuma ukwa ku talimpisha ukwa calo tulyumfwile inyimbo, "Ubukata kuwa lulumbi eka!" Lelo na landile, "Ndwo nawile, Ndwo nawile akolanda ninebo! Ba myalu myalu bali cile bu myalu; Myalu; ee, ba myalu myalu balicitile sana bu myalu myalu."¹⁷ Umwenso icilindi, ne ciliba fili pali mwebo, mwe bekashi ba calo.¹⁸ Ulyo uko bukuka ukufuma ku congo ca mwenso akaponena mu cilindi noyo ukafuma mukati pakati ka cilindi ali nokwi katwa mu ciliba. Ifipunda fya myulu fikesulwa, no mufula calo ukatenkanishiwa.¹⁹ Icalo cika pwililika uku fungaika, icalo cika lepulwamo, icalo cika telenteshiwa.²⁰ Icalo cika telententa ngo muntu uyu kolelwe kabili cikala bwelulukila ku numa kaci bwelelela ku ntanshi ngo mutanda. Ulubembulwa ciko lukaba ulwa ku fina pali cena kabili cikapona nokwima takwa kabe

na kabili. ²¹ Pali bulya bushiku Yawe aka kanda aba ikalamo mu mulu, ne mfumu sha ikalapa calo. ²² Baka, kolongani kwa capamo, abafungwa mu cilindi, kabili bali nokwisa lilwa mu cifungo. napanuma ya nshiku ishingi bali noku bakanda. ²³ Umweshi ukaba ne nsoni na kasuba kaka sebana, pantu Lesa wa mabumba akateka pa lupili lwa Sione namu Yerusalemu napa menso yaba kalamba mu bukata.

Chapter 25

¹ Yawe niwebo Lesa wandi nde ku sumbula nde lumbanya ishina lyobe pantu walicita ifintu ifya bune ifinti ifya pangilwe ku kale, muku pwililika kwa citetekelo. ² Pantu uli pangile umusumba ukalamba uku ucita umupili u musumba ukalamba uwacingiulililwa uwa kanaika, icaku fisamamo abeni uku kana cipanga umusumba ukalamba. ³ Eico abantu abaku kosa baka kupa ubukata umusumba uwabunkawe ukalamba uwa nko uka kutina webo. ⁴ Pantu waliba incende yabucingo kuli uyo uwa ba umupina ici ntelewele ca muli uyo uli muku kabili kuku cushiwa kwa kwe, icintelelwe caku cimwela ne ci nshingwa ukufuma ku cikabilila ulu ukupema kwa mu nkalwe cali nge cimwela ici kouma ku cibumba, ⁵ Kabili nge cikabilila mu mushili iya kuma ula talalika ifyongoi fya bena fyalo ngefyo icikabilila citaba ica kutalalikwa ku cinshingwa ce kumbi kanshi ulwimboi lwa ba nkatwe lulya sukilwe. ⁶ Pali ulu lupili Yawe uwa mabumba aka pangila abantu bonse umutebeto wa fintu ifya mafuta, imyangashi yaku salwa, inama sha bufyompo, umutebeto uwapa, ⁷ Akonaula pali ulu, lupili ici fimbo pa bantu bonse, ica pikwa pikwa pali shonse nko. ⁸ Aka mina ifwa umuyayaya na shikulu Yawe aka sumuna ifilamba ukufumya pa finso fyonse, insoni sha bantu bakwe ali noku pita uku fumya pa calo conse, eflyo Yawe alicilandile. ⁹ Cikalanda pali bulya bushiku, "Lolesha uyu ni Lesa wesu, 'twali ku mulolela, kabili ale tupususha. Ulyu ni Yawe twali ku mulolela tule sangalala noku cankwa mwi pusukilo lyakwe." ¹⁰ Pantu pali ulu lupili ukuboko kwa kwa Yawe epo ku katushisha; na Moabu aka nyantaulwa mu ncende yakwe, nge fyo akamuti kanyanta ulwa mucilindi ica isulamo nomu fundo. ¹¹ Baka tambalika amaboko yabo mu kati kaiko ifyo kasamba atambalika amaboko ususamba, lelo yawe aka ponya panshi ifilumba fyabo nangula baba aba ku ceyela ku maboko yabo. ¹² Ifi bumba fyenu ifitali ifya ku cingililwa aka fiwishisha panshi, kulu kunfu.

Chapter 26

¹ Muli bulya ubushiku ulwkimbo lukembwa mu calo cakwa Yuda. Tuli kwete umusumba ukalamba uwa ku kosa, Lesa alipangile ipusukilo ici bumba caiko kabili e caku cingilila. ² Isuleni impengolo ukuti inko iya bulungami iyo iyi sunga icitetekelo yi nge ngilamo. ³ Abo umuntima waba pali webo uka musunga mu mutende uwaku pwililika, pantu alicetekela muli webo. ⁴ Cetekela muli Yawe umuyayaya, pantu muli Ya, Yawe cilibwe ca muyayaya. ⁵ Pantu akabaleta panshi abo abakala ku isansabika kusansabika umusumba ukalamba uwaku cingilwa aka ubweseshi panshi uwaku cingilwa aka ubweseshi panshi; aka ulinganya ku mushili. ⁶ Cika nyantalwa panshi na makasa ayaba pina noku ngantaulwa kwa baku kabila. ⁷ lushila ya mulungami yaku tambalala umulungami umo inshila ya mulungami upanga iya kutambalala. ⁸ Ee mu nshila yobe iyabu pingushi Yawe, twalolela webo, ishina lyobe nokwi shibikwa kobe eku fwaya kwesu. ⁹ Nda ku kabila we mu bushiku; ee umupashi wandi muli nebo ula fwaisha webo mu cishinka. Pantu ulu ubupingushi bobe bukesa pa calo abekashi be sonde basambilile ubulungami bobe. ¹⁰ Lengeni ububile bulangwa ku bali ababu bifi lelo takasambilile ubulungami, mu calo cabo loloke alacita ububifi kabili tamona bushi mucindikwa ubwakwa Yawe. ¹¹ Yawe, ukuboko kwenu kuli sumbwilwe pa mulu, lelo taba kumona. Lelo bakamona uku pimpa kobe pa bantu nokulengwa insoni, pantu umulilo waba kutalikisha uka ba mina. ¹² Yawe uli nokuleta umutende kuli fwebo, pantu mu kucita, uli pwile ne milimo yesu yonse. ¹³ Yawe lesa wesu bamba ba shikulu ukubikako mwebo nabo bali tutekele; lelo tulumbanya fye ishina lyobe epela. ¹⁴ Balifwa tabakabe no mweo bali loba tabakeme, Mucine, waishile ku bupingushi noku bonaula, no kwibukisha bonse kuko naulwa. ¹⁵ Uli landileko unko Yawe, uli lundileko inko, wa cindikwa ku shisheko yonse imipaka ya calo. ¹⁶ Yawe mu bwafya emo balolesesha kuli mwebo, ba pepa ipepo lya tuntepe ntepe ilyo uku kanda kwenu kwali pali bena. ¹⁷ Ngo mwanakashi uli pa bukulu aba mupepi ena lya ku papa ulu ali mu kalipwa noku lita muku kalipwa kwa ku papa kwakwe, eflyo kalipwa kwa ku papakwakwe, eflyo nefwe tuli naimwe shikulu. ¹⁸ Tuli pa bukulu, tuli muku papa lelo cili kwati twa papa umwela. Tatuletele ipusukilo ku calo, na bekashi be sonde tabo naikilwe. ¹⁹ Aba kufwa abena bakaba no mweo imkibili isha isha kufwa shi kema. shi kashinbuka nokwi mbila insansa mwebo mwe baikala mulukungu; apantu icime cenu cime ica lubuto, ne calo cikaleta abakufwa abaiko. ²⁰ Kabuyeni mwe bantu abandi ingileni mu muputule iyeni kabili mwisaleko ne fibi ku numa iyenu mufisame pa ka shita akanono, mpaka bupita ubu kabli bwakwe. ²¹ Pantu lolesheni HYawe alafuma mu ncende umo ekala kuku kanda abo kashi ba calo pamo mpulu yabo icalo cikasoko lola pama mpulu yabo; icalo cikasokolola umulopa uwaciko uwa suminwe, kabili taca kafipa uwaciko uwa suminwe kabili taca kafise abapaiwa aba ciko.

Chapter 27

¹ Pa bushiku bulya Yawe noku kosa kwakwe, ukwamaka no lupanga ulukali aka kanda cikala mu menshi icisoka isha telela, cikala mu menshi cisoka ciyinyonganya kabili eke paya cishimwe shimwe ico icaba muli bamba. ² Mu bushiku bulya; Ibalu lya myangashi, ilya kuwama. ³ "Nebo, Yawe ndi kacingilila uwaliko, nda litapilisha cila nshita, Nda lilonda ubushiku na kasuba pakuti takuli nangu umo uwa kuli cena. ⁴ Nshi kalipe iye, ico kwali ficilasa ne myunga! mu bulwi kuli

naya kuli fyena; kuti nafyocela fyonse capamo; ⁵ Kanofye nga baikata ubucingo bwandi noku panga umutende nanebo; balekani ba pange umutende na nebo. ⁶ Mu bushiku ubuleisa Yakobo akamena imishila panshi. Isreali akabalula amaluba nokutwala; kabili bakasusha umushili ku fitwalo." ⁷ Bushe Yawe alisanshile Yakobo na Israeli ifyo asanshile isho inko sha sanshile bena? Bushe Yakobo na Isreali ba bepaille nge fyoli muku kakaula kwa nko shilya ishupalwe kuli bena? ⁸ Mu cipimo ica kulingana walilwishishe ukutamfya Yakobo na Isreali ukutali, ali batamfishe ukuya apatali ku mupu wakwe kalipa mu bushiku bwa mwela waku kabanga. ⁹ Kanshi muli uyu musango, ama mpulu aya kwa Yakobo yaka futwa, pantu ici cikaba citwalo icituntulu kuku fumishako ulubembu ulwakwe; Ulo aka panmga fyonse ifipailo fya mabwe nge cishililo noku tobaulwa mutu pimfya kabili takuli imilando yaku Ashera nangu ifi pailo fya ciminshi fika shala ifya kwimanina. ¹⁰ Pantu umusumba uwu kalamba ushele fye amapopa, ukwi kalamo kuli lekelwe noku lekeleshiwa nga matololo, kulya akana ka ngombe kalelya noku lala panshi noku lalya imisambo yakako. ¹¹ Ulo imisambo yauma, ika putulwako. Banamayo bakesa noku pangilako umulilo kuli shena, pantu aba te bantu abomfwa. Eico kabumba wabo taka bakwatile inkumbu pali bena kabili uyo uwa ba bumbile taka bakwatile uluse pali bena. ¹² Cikesa kuba ukuti pali bulya bushiku ukuti Yawe ali noku mfwika ukufuma ku mu mana wa Yurfrate ukuya kufika ku menshi yaku Egupti ayabula ukushika na mwebo, abantu bakwa Isreali muli noku kolongonikwa pamo umo umo. ¹³ Pali bulya ubushiku ipenga ili kalamba lika lila naba Onaika mu calo ca Ashuri baka fuma nabo batamfishe mu calo cakwa Egupti baka shinshimuna Yawe pa lupili ulwa ku shila mu Yerusalemu.

Chapter 28

¹ We bulanda ku cilongwe cakutakisha ica cindama ciilya cimfwalwe na cila umo uwaba cakolwa bakwa Efraimu, kabili naku maluba yakobonsa aya bucindami bwabune bwa yako, ayaba pa mutwe wa mupokapoka wafunda uwa abo abanaka ku mwangashi! ² Moneni, shikulu atuma umo uwa maka kabili uwakosa; kubati ni nkuuka yankakungwe kabili ubonaushi bwa nkuuka ya cimwela, kubati ni mfula ya cipupu, noku palala kwa menshi kabili nkaposi cila cilonfwe cacindama panshi ya mushili. ³ Icilongwe icacindama ica bacakolwa bakwa Efraimu cikanyataulwa panshi yamakasa. ⁴ Neluha lilebonsa ilya busindami bwabune bwake, lilya lili pamutwe wa mupokapoka wafunda likaba kubati nikunyu iyatashi iyakupya libe ulusuba talulaisa, cilya, ulo umo ayimona, libe taiyilaba na minwe yakwe, ninshi ena alilile. ⁵ Muli bulya bushiku Yawe wa xmilalo akesa kubati icilongwe cabune kabili amaluba ayabune kubashalapo pa bantu bakwe, ⁶ umupashi wa mulinganya wakwe uwikala mubupingushi, kabili na maka ya abo aba bwekeshamo abalwani babo pampongolo shabo. ⁷ Lelo naba bulabanta ku mwangashi, kabili batalantanta ku cakunwa cikola. Bashimapepo naba kasesema ti pbalubanta ne cakunwa cikola, kabili balikolelwe ku mwangashi. Balubanta ku kunwa icikola, batalantanta mukumona kabili balubanta mukupingula. ⁸ Cinefye, ifitamba fyonse fili fimbilwe na malushi, pakwebati tapali icende iyabiusaka. ⁹ Nikuli nani akafunda ukwishiba, kabili nikuli nani makalondolola amashiwi yakwe? Nikuli abo aba sumunwa ukufuma ku mukaka nangu nikuli abo abafumishiwe mukaka? ¹⁰ Ico dlinkambisho pe , kambisho, nkambisho pe kambisho; ukuteka paku teka, ukuteka paku teka; pano akanono, palya napo akanono. ¹¹ Icinefye ne milomo yakupumya kabili ne ndimi shabena fyalo ena akalalanda kuli aba bantu. ¹² Akale alilandile kuli bena, "Uku ekutusha, pela ukutusha kuli uyo uwanaka; kabili uku ekulomotolwa, "Lelo bena tabalikumfwa. ¹³ Eco icebo cakwa Yawe cikaba kuli bena nkabisho pe kambisho, nkambisho pe kambisho, ukuteka pa kuteka, ukuteka pa kuteka, pano utunono, palya napo utunono; ukwebati bena kuti baya kabili no kuwa cifwefwe, kabili no kuifuna, no kuba muciteyo kabili no kkwikatwa. ¹⁴ Eco kutikeni kucebo cakwa Yawe, mwebo mwe ba mupumya, mwebo mweba teka aba bantu aba mu Yerusalemu. ¹⁵ Ici cikacitika pantu walilandile, "Tulipangile icipangano ne mfwa, kabili na kumbo fwebo tulifikile na pakusuminisha. Eco ulo ubwembya bwakucifiwa bukapita tacakatwikate ico fwebo tulicitile ubufi ukuba icubo cesu, no kucita icitelelwe mukubula icine." ¹⁶ Eco kanshi shikulu Yawe alilandile, "Moneni, nebo ikobika mu Sione ilibwe lyapamufula, ilibwe lyaeshiwa, ilibwe ilya wamisha ilyapa cifuta, umufula wacine, ena uyo uwasumina takalendwe insoni. ¹⁷ Nebo nkalenga umulinganya ukuba ulubao lwakupiminako, akabili ubulungami ukuba umulingo, mfwa yalitalawe akafumyapo umufisama ubufi, ne lyeshi ukucifya icifulo cakufisamamo. ¹⁸ Icipangano cobe ne mfwa cikapwa, kabili nokusuminishanya kobe na nkumbo takwakeminine. Ulo ilyeshi lyacipyu likapita tatwakacimfiwe kuli lyena. ¹⁹ Ulo lonse capita, cakalekumicifya mwebo, kabili ulucelo no lucelo cikapita kabili nakasuba no bushiku fikesa. ulo mwaumfwa ubukombe, cikalenga ukutinya. ²⁰ Pantu ubusanshi bulipipile kumuntu ukololokapo, kabili ne cifimbo cilicepeshe kuli ena kukulifunganyamo umwine. ²¹ Yawe akema inga pa lupili lwa Perasimu, akaibalamuna umwine kubati ni mu mupokapoka wa Gibeone ukucita umulimo wakwe, umulimo wakwe uwaibela , kabili no kuti acite imicitile yakwe iya kuibela. ²² Nomba eico mwipumya ninshi ifikakila fyenu fikaba ifyakalilwako. Indiumfwile ukufuma kuli shikulu Yawe wa milalo, icabupingushi cabonaushi bwapano calo. ²³ Kutumana no kumfwa kwishiwi lyandi, ube uwa kutumana no kumfwa ku mashiwi yandi. ²⁴ Bushe umulimi uulima akasuba konse ku kublyala, alimafye umushili? Bushe ena atwalililapofye ukulima no kulinganya icilime? ²⁵ Ulo ateyanya umushili, bushe ena tatanda imbuto sha krawa no kukuba kumini, no kubika ing'ano mu mikolwa na barle mucende ilingile ukuba, akabili no kubika ngolyolyo mupela yauko? ²⁶ Lesa wakwe amulangile ena , dalamusambilisha bwino bwino. ²⁷ No licilisha, imbuto ya karawa taisokolwa ne cela cakutwa, nangu mipeto ye celeta ukukuloka pali kumini, lelo karawa apumwa ne cimuti kabili kumini no mulando. ²⁸ Ng'ano shipelelwa umukate lelo tekupeshesha sana kabili nangu mipeto celeta lyakwe naba kabalwe bakwe bashisalanganya shena, bakabalwe bakwe tabashifungaula. ²⁹ Ifi fyonse fifuma kuli Yawe wamilalo, uyo uwawama

muflangililo nokufikapo mu kushilimuka.

Chapter 29

¹ We bulanda kuli Ariele, Ariele, umusumba umo Dabidi acitile inkambi! Bikapo imwaka pa mwaka; Lekenimitebeto ilekukokwa bwino. ² Lelo nebo inkakebelela Ariele, ena akalekulila no kulosha, kabili akaba kuli nebo kubati ni Ariele. ³ Nebo nkacita inkambi yakusansa webo ukushinguluka kabili nkalalika ukutebelela webo no kushusungulukwa nabalwani elo nebo inkemya imilimo yakumitebelela mwebo. ⁴ Webo dukaletwa panshi ukalekukwandila ukufuma panshil ukulanda kobe kukaba ukunono ukufuma mu lukungu. ⁵ Ipendwa ikalamba lya bakutebelela inkesa kuba kubati lukungu, ne bumba lyaba buluku kubati misungu shikoyo no mwe;a. cena cakacitika mu kwangufyanya mukupumikishafye. ⁶ Yawe wa milalo akesa kuli webo no dkubulikuta, mu cinkukuma, ne congo cikalamba, cikuuku, ne camwela, ne nkuuka yalukakala, kabili no kubilima kwakonaukwa kwamulilo. ⁷ ikaba mubati ciloto, mucimonwa ca bushiku: Ibumba lya nko shonse shikalekulwishanya na Ariele ne shitililo lyakwe. Bena bakamusansa kabili no bucingililo bwakwe bukamu citikisha. ⁸ Cikaba kubati ulo umuntu wansala alota akolya, lelo ulo abuka, munda yakwe tamuli nangu kamo. Cikaba kubati ulo umuntu wa cilaka alota ati akonwa, lelo ulo abuka, alinakile ukwabula icilaka cakwe ukupwa. Ee, efyo cikaba na ku mpendwa iyikalamba ya nko ishilelwisha ulupili lwa Sione. ⁹ Ipapusheni mwebane kabili mwapapuka; impofwi sheni mwebene kabili mube mpofu! Kolweni, lelo tekumwangashi; paukaileni, lelo tekuunwa ifikola. ¹⁰ Ico Yawe alipongolwele pali mwebo umupanshi watulo twakushika. Alisele amenso yenu ba kasesema, kabili alifimbile imitwe yenu, bakamona. ¹¹ Bonse ubusokololo bulishile kuli webo kubati mashiwi ya mu citabo cakukatukwa, eco abantu bengapela kuli umo uwasa mbilila, ukwebati, "Belenga ifi." Ena kabili alyele ati, "Nebo tekuti, iuco cilikakatikwe." ¹² Umfwa icitabo cilipelwe kuli umo uutekuti belenge ukwebati, "Belenga ifi, "ena alyabele ati, " Nebo tekuti imbelenge." ¹³ Shikulu alilandile, "Aba abantu besa mupepi kuli nebo no tunwa twabo kabili bacindika nebo ne milomo shabo, lelo imitima yabo yili ukutali nandi. Ubucindami bwabo pali nebo lifundefye lya muntu ilya lisambilishiwe. ¹⁴ Eco kanshi, moneni, ena nakokanyapo nakucita icintu cawamisha mukati ka aba bantu icisha mano pa cipesha mano. Namano ya bantu bakushilimuka babo yakaloba, nomucetekanya wabantu wabacenjela ukaloba." ¹⁵ Webulanda kuli abo abafishilisha amapange yabo ukufuma kuli Yawe, kabili nabo imicitile yabo yaba mufifi. Bena beba ati, "Nani akotumina fwrbo kabili nani atwishibe?" ¹⁶ Webo ufulamuna ifintu ifya mu mulu ukufilosha panshi! Bushe umubumfi apendwa kubati libumba, kubati ifintu ifyo fipangwa ukuti filekwe bati pali ena nani atupangile, "ena tapangile nebo, "nangu ifintu ifyapangwa ukulanda pali ena nani wacipangile, "ena taba na umucete kanya?" ¹⁷ Na mu nshita inono, Lebanoni ikalikila mucilime, kabili ne cilime cikesa kuba umutengo. ¹⁸ Pali bulya bushiku naba koma amatwi bakofwa amashiwi ya mu citabo, kabili na menso yampofu yakomona mufifi yafitisha. ¹⁹ Abatitikishiwa bakaseselela nakabili muli Yawe, kabili nabapina pa bantu bakasekelela mu washila wakwa Israeli. ²⁰ Pantu ababuluka bakaleka, kabili nabapunyika bakaloba. Nebo bonse abatemwa ukucita ifyabipa bakafumishiwapo. ²¹ Ninani kwi shiwi uulenga umuntu ukuba icipunwishi. Bena balibikile iciteyo cauyo ena ulefwaya umulinganya impongolo kabili no kubika umulungami panshi kubufi bwabula bwa fyefye. ²² Eco kanshi ifi rfyo Yawe, uwalubwile Abrahamu, Yakobo takabepo uwa nsoni, nangu icinso cakwa ukuba icakunaka. ²³ Lelo ulo amona abana bakwe, i,ilimo yaminwe yandi, bena bakolenga ishina lyandi ukuba ilyamu shilo. Bakelenga ishina ukuba ilyamushilo ishina lyakwa Yakobo kabili bakemanina mubukata bwakwa Lesa wakwa Israeli. ²⁴ Abo baluba mumupashi bakanonka ukwishiba bwino. Kabili abailishanya bakasambilila ubwishibilo.

Chapter 30

¹ "Ubulanda kubana babucintofwa, "uku ekulanda kwa kwa Yawe. "Bena balempanga amapange, lelo tekuli nebo yafuma, Ba lepana ne nko shimbi, lelo tabakotungululwa ne mupanshi wandi eco balabika ulubembu palubembu. ² Bena balema noku tetemukila mu Egupti lelo tabepusha ukukunguula kwandi. Bena balafwaya ubucingo ukufuma ku.li Farao kabili nokufisama mu cishingwa cakwa Egupti. ³ Eco kanshi ubucingo bwakwa Farao Farao bukaba ninsoni shenu, kabili no kufisama mucitelwe cakwa Egupti ekusebana kwenu, ⁴ Nangu cilongoshi wabo ali Sione, ne nkombe shabo shilishile ku Hanesi. ⁵ Bonse bakalengwa nsoni pamulanda wa bantu abo tekuti wabafwe bena abo aba tekuti ba bafwe nangu ukukumbiusuka. lelo insoni, Kabilifye no kusebana." ⁶ Ukutumbula kwapa fiswango fya Negebu ukupitila mumpanga yamasakamika ne cakwafya kwa kalamo iyikota ne kalamo iyilume, kifwafwa kabili nsoka iya busungu iyipupuka, balisendele ifyuma ifyabo panuma ya mpunda, panu,ma yafifutu fyangamali ku bantu abo aba shaba fwe bena. ⁷ Pantu ukwafwa kwamu Egupti kwafye; Eco namwitila Rahabu, uwikele nanomba. ⁸ Nomba kabuye kalembe ici mu menso yabo pa cipampa, kabili ukacikumike pa citabo ico icakusungwa kushita yikesa inga bunte ⁹ Pantu aba bantu nibacisanguka abana babepa ubufi abana baba shumfwa amalango yakwa Yawe. ¹⁰ Balilandile kuli bakamona, "Tabamona," kabili na kuli bakasesema, "Tabasesema icine kuli fwebo, balanda amashiwi yakupunya kuli fwebo, abasesema ifyakwelenganya. ¹¹ Pilibukila lubali ukufuma mushila, alukeni mushila; kulenga uwamushilo wamu Isreali uku pwisha ukulanda pantashi ya finso fyesu. ¹² Eco kanshi uwamushilo wamu Isreali alilandile, "Pantu walikene ilishiwi kabili walicetekele mu kucitikishiwa kabili no kulufiwa kabili eco mwashtililapo, ¹³ Eco ulu lubembu lukaba webo kubati cipande catobeka icilimupepi kukupoma, kubati ukuputika mu cibumba capa mulu ico ukupona kukatitika mukwangufyanya mu kupumikisha." ¹⁴ Kabili akacitoba ingefyo ifya kubumba kuli kabumba fitobeka, pakwebati tapakasangwepo nangu cimo

iciyinga cakwapwilapo umulilo ukufuma pe shiko nangu ukutapwilaka amenshi mu cishima.¹⁵ Pantu ifi efyo shikulu, uwa mushilo wamu Isreali alandile, "Mukubwekelamo no kutusha ukapusuka; mu kutalala na mu cicetekelo emaka yenu. Lelo tawasuminishe.¹⁶ Ulilandile, Awe, pantu tukufulumukila pali bakabalwe, eco ukafulumuka, kabili, tukani na pali bakabalwe abakwangufyanya, Eco nabo bakalamukoka bakaba abakwangufyanya.¹⁷ Ikana umo ukafulumuka pakutina umo, pa kutinya kwa bantu basano mwebu mukafu umuka ukusukafye abashelepo bakabe kubati lunga lwa pa mulu wa lupili, nangu uluunga lwapatulundu.¹⁸ Eco kanshi Yawe akonolela abe ilwakusenaminwa kuli webu, eco aliiteyenye ukukula uluse webu.¹⁹ Pantu Yawe ni Lesa wabupingushi bapalwa ni abo bonse bamulolela ena. Pantu abantu bakalaikala mu Sione, mu Yerusalemu, kabili tawakaloshupo. ukasena minwa icine webu kuciunda cakulila kobe. Ulo aumfwa ici, akakwasuka webu.²⁰ Nelyo Yawe amupele umukate wakumanama kabili na meenshi yakukonswa, neco kafundisha obe tabaifise umwine nakabili, lelo ulino kumumona kafundisha obe na menso yobe.²¹ Amatwi yobe yaleufwa ishiwi kunuma yobe lilelanda, "iyi enshila wendemo, 'ulo wa alulukila ku kulyo nangu ulo waalulukila kukunso.²² Kabili mukakowesha ifi mpashanya fyenu ifyabaswa ifyo mwabikako Silfere ne fimpasha nya fyaengwa ifyo mwabikako Golide. Mukafiposa fyena inge nsalu yakumwenshi. Mukalanda kuli bena, "fuma pano."²³ Kabili akamipela imfula ya mbuto shenu ulo mwabyala mu mushili, nefilimwa fikafula. Muli ubo ubushiku ng'ombe shenu shikalya mumulemfwe uwingi.²⁴ Kabili ng'ombe ne mpunda ishikalamba, ifilima umushili, ifikalakulya ifya kulya fya minshita iyo yine, ico icaelululwa ku fya mpanpa ne fya kutunkwilako.²⁵ Kabili pa lupili ulutali lonse napa kalundu kasansama konse, pakaba imilonga, ne milonga shameenshi, mu bushiku bwakwipaya apakalamba ulo impungu shawa.²⁶ Kabili ulubuto mwenshi lukaba ngo lubuto lwa kasuba, kabili no lubuto lwa kasuba lukabalikilako imiku cinelubali, ingo lubuto lwa shiku cinelubali. Yawe akakaka ukufunika kwa bantu bakwe kabili akaposha ifikwe bululwa ekundapa kwa kwe.²⁷ Moneni, ishina lyakwa Yawe lileisa ukufuma kucifulo ukutali lilepya kubukali bwakwe kabili mu fyushi ifingi. Imilomo yakwe iswilepo ukukalipwa, kabili nolulimi lwakwe luli ingo mulilo wakonaula.²⁸ Umupu wakwe uli ingo mumana uwampota wafika napakanti kamukoshi, ukusesha ako nokwela kwa bonaushi. umupu wakwe uukali mucendwa sha bantu ukulenga bendauke.²⁹ Ukakwata ulwimbo ingo mu bushiku ulo watesha ukulya amalila yamushilo, no busuma bwa mutima, inga ulo umo aya ne mitolilo ku mpili shakwa Yawe, ku libwe iya mu Isreali.³⁰ Yawe akalenga ubucindami bwe shiwi lyakwe ukumfwika kabili no kulenga ukwenda kwa kuboko kwakwe mucipupu cakwe kabili no kubili muka kwa mulilo, ne cimwela icikalamba, ne mfula inkalamba kabili na mabwe yacitalawe.³¹ Pantu ishiwi lyakwa Yawe, Ashuri akacili nganishiwa, akabomina kukoto bena.³² Cila cikoti cakoto ico Yawe akabipa pali bena cika nemyimbo na malimba namasese elo akalalwishanya no kulwa nabo.³³ Pantu icende shakocelapo sha pekanishiwe akale sana. Icinefye, shapekanishiwe ku mfumu, kabili Lesa alipangile icashika no kusalala. Iconto ca pako cili teyanyishiwa no mulilo ne nkuni ishing. Umupu wakwa Yawe, inga umulonga wa mukuku wa mingi, ukasofeka umulilo.

Chapter 31

¹ Kalanda ku batentemukile ku Egupti ku kwafwiwa apo mwashintilila kuli ba kafwalo, no kutetekela mu maceleta pantu yengi nabapali bakafwalo pantu bali imitapendwa, lelo tabaposa mano kuwa mushilo wa mu Isreali, nelyo kufwaya Yawe! ² Pantu wamano, kabili akaleta ubusanso kabili takubweshemo amashiwi yakwe. Akemina inganda yaba ncitatubi naba bonse abatungilila abo abacita ulubembu. ³ Egupti muntu te lesa, ne mibili shaba shabo shaba kafwalo te mipashi. Ilyo Yawe atambika ububoko kwakwe, bonse uuleafwa akaipununa, nouleafwiwa akawa; bonse bakonaikila pamo. ⁴ Ifi efyo Yawe akolanda kuli nebo, "ngefyo inkalamo, napamo akana ka nkalamo, kabuluma pa cakutakanya icakulya caiko, ilyo ibumba lyaba cema lyaitilwa pali yene, pa mashiwi yabo tayatelenteta pa mashiwi yabo, nangu ukongoloka ku ciunda; efyo Yawe wamilalo akekila ku kulwa pa lupili lwa Sion, palya pa mulundu. ⁵ Nge fyuni mulwelele, efyo Yawe wa milalo uku cingilila Yerusalemu; akacingilila no kupokolola ilya akapita pali cena noku cisungilila. ⁶ Bweleleni kuli ena uyo imwe mwasangukila sana, mwe bantu bamu Isreale. ⁷ Pantu muli bulya bushiku umuntu onse mukaposa utulubi twakwe utwa Sifere no tulubi twa golde iyo amaboko yenu aya lubembu yapangile. ⁸ Ashuri akwa ku lupanga, ulupanya ulushapangwa na bantu muntu lukamulya. Akafulumuka ku lupanga, nabalumendo bakapatishiwa ukubomba incito ya cibe. ⁹ Bakalusa conse icishinka pa mulanda wa cintinya na lamushika bakomfwa umwenso pa kumona ulunga lwakwa Yawe mu bulwi, ifi efyo Yawe abisha uyo umulilo wakwe waba mu Sion ne cilongo ca mulilo caba mu Yerusalemu."

Chapter 32

¹ Moneni imfumu ikaba imfumu mu bulungami, na bamushika bakaba bateka mu bupingushi. ² Cila umo akaba nge cakucingilila ku mwela no kufisa ku cipupu, ngo tumilonga twa menshi mu ncende sha uma, nge cintetelwe ca cilibwe cikalamba mu calo ca naka. ³ Elo amenso ya abo abamona tayakabe nakafifi, na matwi ya abo abomfwa yakomfwikisha. ⁴ Abalwala amalwele yankanda bakatontonkanya bwino no kumfwikisha, abacikukuma bakalanda bwino bwino ukwakubula ubwafya. ⁵ Iciwelewele tacabale ukwitwa shimucindikwa, nangu abatumpaika ukwitwa uwabula kutelenteta. ⁶ Pantu umuwelewele onse asosa ubuwelewele, no umuntima wabo upanga ubulwani ne milimo yakukana Lesa, kabili alanda abalenga ukukananwa. ⁷ Utu imicitile yakwe ya bulwani. Apanda mano ya bubifi ukonaula ababusu ku bufi nangu ababusu bakolanda ifishinka. Lelo bashimucindikwa yakwe ya bulwani. Apanda mano ya bubifi ukonaula ababusu ku bufi nangu ababusu bakolanda ifishinka. ⁸ Lelo bashi mucindikwa abaume bapanga amapange ya bushimucindikwa. Napamulandu wa ficitwa fya bushi mucindikwa akekala. ⁹ Ima., we mwanakashi uwaba no

mutekatima, nomba umfweni kwi shiwi, mwe banakashi ba mutelwe, umfweni kuli nebo.¹⁰ Ilyo Inshiku shacila umwaka umo icishinka cenu cika tobeka abanakashi bacibote, pantu ukusombola kwa myangashi ku kafilika, no kusaba kwa fisabo takwakese.¹¹ Sakamaneni mwe banakashi babe; beni abacushiwa, mwe bamutetelwe, fuleni ifyakufwala fisuma no kushala ubwamba, kakeni ifisamu misana.¹² Mukapunda pa mabala yasuma, pa mabala ya myangashi iitwalisha.¹³ Impanga ya bantu bandi ikamenamo inyunga na ficilasa, elo na mulya mumayanda umwali insansa inshita imo mu musumba wa bwangalishi.¹⁴ Pantu incende ikalekeleshiwa, umusumba wa cintu bwingi ukashala ubula abantu; ne mpili napakulengwila ifipondo fikaba incengo umuyayaya, ukwanga kwa mpunda, umulemfwe wa mukuni;¹⁵ Mpaka umupashi ukapongololwe pali fwebo ukufuma pa mulu, na matololo yakasanguka ibala ilitwasha, ne bala ilitwalisha likaba impanga.¹⁶ Elyo ubupingushi bukekala mu matololo; nabalungami mu mabala ayatwalisha.¹⁷ Imilimo ya balungami ikaba mutende; ne fikafuma mu balungami, mutalalila ne cishinka umuyayaya.¹⁸ Abantu bandi bakekala mu mutende wa bwikashi, mu mayanda aya cingililwa, mu ncende ishakutushishako isha mutelwe.¹⁹ Nangu yaloka iyacitalawe ne mitengo ukonaulwa, no musumba ukawishiwa no kuwishiwa.²⁰ Mwebo mwe bnatanda mubali yatumana muli no kupulwa, mwebo mwebatu ingombe ne mpunda mukulya.

Chapter 33

¹ Kalanda kuli webo, weonaula kabili tawaonaula! kalanda webo weufuka we ushafukwapo? Nga waleka ukanaula, ukonaulwa. Nga waleka ukufutuka bakakufutuka.² Yawe, tusenamineni fwebo, tukomilolela fwebo; beni ukuboko kwesulyonse ulucelo, ipusukilo lyesu mu nshita sha mafya.³ Ku ku bilikisha ukukalamba abantu babutuka; ilyo waima, ifyalo fya salangana.⁴ Ifya unaulwa fwenu fya kolonganishiwa ngefyo makanta alongana; na ,makanta yatoloka, muntu nao aitelokela.⁵ Yawe alisumbulwa. Aikala mucende ya pamulu. Akasusa Sion no bupingushi no bulungami.⁶ Akaba uwashikatala mu nshita shobe ubwingi bwe pusukilo, amano no bwishibilo; akatina kakwa Yawe ebu nonsi bwakwe.⁷ Moneni, abalashi bakwe bakolila mu misebo abeminishi balesubila umutende balila icipesha mano.⁸ Imisebo ikalamba tamuli bantu; tamuli nangu bamo abakwendamo, ifipangano nafitobeka, bakambone basulwa, nabantuse tabakacindikwe,⁹ Icalo calilano kubonsa Lebanone aumfwa insoni no kubonsa. Shanone ali nge ciswebebe; na Bashani na Karnele imiti yalukuta amabula.¹⁰ "Nomba bushe nkena, " efyalanda Yawe; nomba nkema pa mulu; nomba nkasumbulwa.¹¹ Nga waimita ifisoso na kabili ukafyala ifishinte ukupena kobe mulilo uli no kukulya.¹² Abantu bali nokocewa bakasanguka imito, ne fimpusa fya myunga fikatemwa no kocewa.¹³ Mwebo mwebati ukutali sana, umfweni ifyo nacita, kabili, mwebo mwabali mupepi, asukeni ku maka yandi."¹⁴ Ababembu mu sion baumfwa umwenso, ukutelenteta kwa poka ababula bu Lesa. Nani muli fwebo ungekala mu mulilo uwakalipa? Nani muli ifwe ungekala no mulilo upya umuyayaya.¹⁵ Uyo uwenda mu bulungami no kulanda muli bucishika. uyo usula ififuma mu kutitkishwa, uposha iminwe yakwe pakuti ipoka mafisa kanwa, uukanya amatwi yakwe ukumfwa ifya kusunya umulopa, kabli uwisala amenso yakwe pakuti emona ububi.¹⁶ Uyo e muntu ukekala pa mulu, mu ncende ya kucingilila ikaba ubucingo mu fimabwe, ifyakulya fikapelwa, na menshi akapelwa ukwabulo ukutendwa.¹⁷ Amenso yobe yakamona imfumu ya mu busuma bwakwe; bakamona icalo mukatalamukila.¹⁸ Umutima obe ukebukisha umwenso uwapita, Ali kwi kalemba, ali kwi upima ulupiya? Ali kwi ya walependa mpungu,¹⁹ Tamwakamone na kabili abantu abakutalikisha, abantu ba lulimi ulwakwafya ukumfya.²⁰ Moneni Sion, umusumba wa mitebeto, amenso yenu yakamona Yerusalemu nge ncende yakwikalamo iya talala, iHema ilishakaseshiwe, uyo iceshi tashapone panshi nangu inshinga ukuputuka.²¹ Nangute ifyo, Yawe mu maka akuba nefwe, mu ncende ya mimana ya pabuka no tumilonga. Takuli ngalaba ne nkafi iingenda umu, takuli ngalaba ikumi ukwendamo.²² Pantu Yawe ekapingula, Yawe etupa amafunde, Yawe ni mfumu yesu, akatupususha.²³ Nainenuka imyando yobe, tekuti ikate inshinte lyu mulongoti, teti bafungulule itanga, ilyo icakutapa cikakanishiwa, na balemama basampa icakutapa.²⁴ Elo umwikashi takasose ati, "nindwal, "lelo abantu abekala kulya tabalelwe ku mampulu yabo.

Chapter 34

¹ Iseni mupepi, mwebo mwe fyalo nokumfwa pepekeni, mwe bantu! isonde lyonse na fyonse ifyaisulamo fyumfwe, panonse ne fintu fyonse ifi fuma muli cena.² Pantu Yawe alifulilwe ku fyabo fyonse, ne cipyu ku bashilika bonse, nabapelwa ku konaulwa bena, nabapela bena ku kwipayaulwa;³ kabili abafwa babo bakaposwa kunse, Kabili ukununka kwa filumbi fyabo kukaba konse; kabili ne mpili shikasunguluka pa mulanda wa mulopa wabo.⁴ kabili ne ntanda shonse isha mu mulu shikasunguluka, no mulu onse ukapetwa nge baku; ne ntanda shonse shi kasunguluka, ngefyo ibula lipona ukufuma ku cimuti ca mwangashi, kabili ngefyo imikunyu yappa ipona ukufuma ku cimuti ca mukunyu.⁵ Pantu ulupanga lwandi lwanwa mu mulu lwaikuta; moneni lukekila pali Edomu, pa bantu abo napele ku konaulwa.⁶ Ulupanga lwakwa Yawe luletona umulopa nokunona ku mafuta, luletona no mulopa wa bana ba mpanga ne mbushi, na ,mafuta ya mfyo sha basukusuku. Pantu Yawe akapela ilambo mu Bosera no kwipayaula kukalamba mu calo calo ca Edomu.⁷ Imboo shikaya nabo, nokutulume twa ngombe ne ngombe shilume. Icalo cabo cakanwa umulopa umulopa, no lukungu lwabo lukanona ku mafuta.⁸ Pantu bukaba bushiku bwa cilandushi cakwa Yawe umwaka uyo akalipila bena pamulandu wakwa Sione.⁹ Umulonga wa Edomu ikalulwa ikasanguka safete, ne calo cikasanguka safete ilepya.¹⁰ Ikappa ubushiku na kasuba; ne cushi cikalekwima umuyayaya. inkulo ne nkolu cikaba ica kuma; tapali ukapitapo pali cena umuyayaya.¹¹ Nomba ifyuni fya mpanga ne nama fikekala mulyu; icipululu na mwankole fikapanga ifinsa mulya, kabili akatambulwila

pali ena intambo yakupimako iya kubulwamo akantu na mabwe ya bonaushi.¹² Tapali bakankala bakwe uo baketa ku bufumu naba cilolo bakwe bakaba aba fye.¹³ Imyunga ikamena napa mayanda aya pa malinga kaenya na ficilasa ba mumbwe naba mwakatala.¹⁴ Inama sha mpanga na bacimbwi bakalakumana mulya, ne mbushi sha mpanga shiketana, Inama shenda ubushiku shikekala mulya no kusanga incende apa kutushisha.¹⁵ Ifipululu fikapanya ifinsa, ukubikila no kutota no kucingilila utwana. Ee, kukalongana amakubi, cila ikubi ne linaukwe;¹⁶ Fwayeni mwi buku lyakwa Yawe kutota amai no kucingilila mu kupongomoka tapali icibulilepo, tapali icishasange icinankwe; pantu akanwa kakwe ekalanda, no mupashi wakwe wafikolonganika.¹⁷ Kabili e ufipendwile mu ncende, no kuboko kwakwe ekwakenye ififulo ku ntambo ya kupiminako. Fikekalamo umuyayaya fikekala mulya nkulo ne nkulo.

Chapter 35

¹ Amatololo ne mpanga iyauma ikatemwa ne ciswebebe ifikanga no kubalula nga luba. ² Likabalula apakalamba no kwanga ne sansa no kwimba, mu bukata bwa mu Lebanoni fikapelwa kuli ena, ulubuto lwakwa Karmele na sharone. Bkamona ubukata bakwa Yawe, no bukata bwakwa Lesa wesu. ³ Ubulamba no bunake bwa maboko, legeni cimakufi aya tutuma ukutalila. ⁴ Landeni kuli aba mitima ya menso, "Beni abakosa, mwitina! Moneni, lesa wenu alinokwisa ne cilandushi, icikoisa mukulandula kwa kwa Lesa. Akoisa mukumupususha." ⁵ Elo amenso ya mpofu ya kamona, elo na matwi yaba nkonya matwi ya komfwa. ⁶ Elo icilema cikasunta nge nsebula, no lulimi ulushilanda lukemba pantu amenshi yakafuma mu Alaba, na mutumana twamu matololo. ⁷ Pamucencenga wa kabisha pasanguka icishiba, ne mpanga yacilaka ikasanguka utumfufuku twa menshi; umwikala ba mumbwe, umo limo balele, mukaba ifyani na matete ne fisonge. ⁸ Ku kaba inshila likalamba iketwa inshila ya mushilo. Abashalungama tabakendemo. ikala ya uyo uwendamo. ⁹ Takuli ciwelewele cikuyamo. Tamwakabe inkalamo, icinama ca busasa tacakasangwamo; tanyakasangwa oalya, lelo abantu abalubulwa bakanda mulya. ¹⁰ Nabalubulwa bakwa Yawe bakobwela baikoisia no kwimba kuli Sion, no kwanga kwa Muyayaya kukaba pa mitwe yabo; ukutemwa ne nsansa fikabacila wila; ubulanda no kubweshacefu fili no kuya.

Chapter 36

¹ Nomba mu mwaka we kumi na iwe ku mfumu Hisekia, e mo sankeribu imfumu yaku Ashuri apumine imishi yakulililwe mu musumba wamu Yuda no kubekata. ² Elo imfumu yaku Ashuri yalitumine umukalamba wa Fita ukufuma ku lakishi ukuya ku Yerusalemu ku mfumu Hisekia ne fita ifingi. Ailepalama mupepi nomwakupita pakuya ku chishiba capa mulu, munshila yakuli bawamya ba mabala, no kwiminina palya. ³ Abena Isreali bamushika abaile kunse ya musumba kukulanda nabo bali Hilikia umwana wakwe Elyakimu, mushika wakwi sano, sano, shebna kalemba wa mfumu, na Asafi umwana wakwe Yoa, abali kulemba ifya bufyayo bwa buteko. ⁴ Umukalamba wa fita alilandile ati kuli bena, "ebeni Hisekia ati imfumu nkalamba, imfumu yabena Ashuri, ililandile ati, 'Bushe intuntuko ya cishinka cenu?' ⁵ Mulanda fye amashiwi ya buwelewele, ukulanda ati, kuli ukufunda no kukose bwa bulwi. Nomba muli nani mwebo cetela? uyo wamipa amaka yaku sangukila nebo? ⁶ Moneni, mucetekele mu Egipto, iyo isalanganya amatete ayo mubomfya mu kwenda, nomba umuntu ashintilila pali iyena lilekambatila mu minwe no kumutunga. Ifi efyaba Farao imfumu yabena Egipto kuli onse uwacetekela muli ena. ⁷ Lelo nga mwalanda kuli nebo, "tulecetekela muli Yawe Lesa wesu, "te ena uyu incende shakwe shapa mulu ne fintamba Hisekia alifisondele, nokulanda kuli Yuda na Yerusalemu, "Mufwile ukupepa pali ici cipailo mu Yerusalemu?" ⁸ Nomba pali ici, ndefwaya ukupanga mwebo ica bupe icisuma ukufuma kuli shikulu yaku Asuri. Nkakupela amakana yabili yabakafwalo, nga kuti mwafwaya abakuminapo. ⁹ Nga kuti mwakana nangu umo uwakwangalila pabanono ababofi bamukalamba wandi? mwabika ukucetela kwenu muli Egipti ku maceleta naba nina pali bakabalwe! ¹⁰ Elo nomba, bushe nalyenda ukufika pano ukwabula Yawe ku kulwishanya pali iyi mpanga kuyonaula? Yawe alilandile kuli nebo, sanseni iyi mpanga nokuyonaula." ¹¹ Elo Eliakimu mwana Hilikia, na shebna, na Yoa kalandile ati ku mukalamba wa fita, "napapata landa ku babomfi bobe mu lulimi lwa ci Aramu, ici Aramu pantu tulacumfwa cena, Mwilalande nefwe mu cilimi ca ci Yuda mu matwi ya bantu abli pa cibumba." ¹² Lelo umukala wa fita alanda ati, "Bushe shikulu wandi alitumine kuli shikulu obe pamo nobe pakulanda aya mashiwi? Bushe tali antumine ku baume ababekele pa cibumba, abo abafwile ukulya amafi yabo no kunwa imisu yabo pamo nobe?" ¹³ Elo umukalamba wa fita alimine alibilikisha ishiwi ilikalamba mu ci Yuda, ati, "Umfweni ku mashiwi ya mfumu nkamba, imfumu yaku Ashuri. ¹⁴ Imfumu ililandile ati, 'mwileka Hisekia amutumpike mwebo, pantu tali na maka mupusa mwebo. ¹⁵ Mwileka Hisekia amulenge ukusumina muli Yawe ukutila, "Yawe icacishika ali nokutupususha fwebo; uno musumba tawakapelwe mu maboko ya mfumu ya Ashuri." ¹⁶ Mwiumfwa kuli Hisekia, pantu ifi efyo imfumu ya Ashuri yalanda; pangen iumuntende nanebo kabili iseni kuli nebo. Elo onse muli mwebo akalya umwangashi ukufuma ku mukunyu wakwe, no kunwa amenshi mu cishima cakwa umwine. ¹⁷ Mukalacita ifi mpaka nkese no kumusenda ku mpanga, iyaba nge mpanga yenu, impanga yafya nseke umwangashi upya, impanga ya mukate ne bala lya myangashi. ¹⁸ Mwileka Hisekia amulufye mwebo, ukulanda ati, 'Yawe akutupususha fwebo; bushe umo uwa mu milungu yaba bantu abapusushiwa ukufuma mu maboko ya mfumu ya Ashuri?' ¹⁹ Bushe ili kwi imilungu yaku Hamati na Aripadi? Bushe ili kwi imilungu yaku Sefaribaimu? bushe nabapokolola samaria ku maka yandi. ²⁰ Pali yonse imilungu ya mu mpanga ishi, bushe kuli imilungu iya pususha impanga yaiko ku maka yandi, ngefyo Yawe kuti apususha Yerusalemu ku maka yandi?" ²¹ Lelo bantu baikela tondolo tabaaswike kufyo makambisho ya mfumu yali, "mwimwasuka iyoo." ²² Elo Eliakimu Hilikia, uwatekelwe pa nganda, shebna, kalemba, na Yoa mwana Asafi, kebukisha, baishile kuli Hisekia ne fyakufwala ifya lepaulwa, no kulanda kuli ena

amashiwi ukufuma ku mukalamba wa fita.

Chapter 37

¹ Caishile kuba efi ulo imfumu Hisekia yaumfwile nsebo shabo, yasampawile fyaiko, yaikubanye insalu shakulepuka, nokuya kwingila mu nga'anda yakwa Yawe. ² Alitimine Eliakimu, uwali pali abo alikusunga na shebna kalemba, nabakalamba muli banshi mapepo bonse baliikubanye insalu shakusampa uka, kuli isaya mwana mwaume wakwe Amose, kasesema. ³ Balandile kuli ena, "Hiseka alandile ati, Buno bushiku bwakumanana, ukwebaula, nokufupulwa, kuba ati ulo umwana alipekanishiwe uku fyalwa, lelo nyina tali namaka yakufyala umwana wakwe. ⁴ Kuti aba ni Yawe Laesa obse engakutika ku mashiwi yakwa mushika mukalamba, uyo imfumu yaku Ashuri shikulu wakwe atumine ku kukakana cindika Lesa wamweo, kabili akakana amashiwi yakwa yawe Lesa obe aumfwile. Nomba pepela abashalapo abacili pano." ⁵ Eco umubomfi wamfumu Hisekia yaishile kuli Isaya, ⁶ na Isaya alandile kuli bena, "ulande kuli shikulu obe, 'Yawe alandile, 'wiba namwenso pamashiwi umfwile, ayo umubomfi wamfumu Asari atukile nebo. ⁷ Mona, nebo nkobika umupanshi muli ena, kabili akomfwa insebo shimo no kubwelela mucelo cakwe. Nebo nkamulenga ena ukuwa kulupanga mu caalo cakwe. ⁸ Ulo mushika mukalamba abwelele no kusanga imfumu yabena Ashuri ilelwisha libna, nipakuti alyumfwile ukweba ati alifuminepo ukufuma ku Lachishi. ⁹ Ulo imfumu senakeribu yaumfwile ukwebati, Tirhaka imfumu ya cushi na Egipto yalikelonganikile ku kumulwisha, eco yalitumine inkombe na kabili ku Hisekia ne shiwi. ¹⁰ Landa kuli Hisekia, imfumu yobo Yuda, wileka Lesa obe uwo webo wacetekelamo amilufye, ukulanda, "Yerusalemu tayakapelwe mu minwe ya mfumu Asari." ¹¹ Mona, ulyumfwile ifyo imfumu yamu Ashuri icitile kuli bonse abamufyalo kukjubona ula umupwilapo. ¹² Bushe webo ukapokololwa? Bushe imilungu ya nko shali bapokolweleko, inko shinku batata baonawile; Gosani, Harani, Resefe, na bantu bamu Edene mu Talasari? ¹³ Ilipi imfumu yamu Hamati, Imfumu ya Alipadi, imfumu ya misumba ya sefaribaimu ya Hena, na Iba?" ¹⁴ Hisekia alipokelele iyi inkalata ukufuma muminue ya nkombe no kuibelenga, ulo ena aimine nokuya ku nga'anda yakwa Yawe no kufungulula kumulola wakwe. ¹⁵ Hisekia alipele kuli Yawe: ¹⁶ "Yawe wa mulalo, Lesa wabena Isreali, webo wewaikala pamulu wa Kerubi, niwebo Lesa ekafye uwacila mabufumu ne sonde. ¹⁷ Pepeka ukutwi kobe, Yawe, nokukutika. Isula amenso yobe, Yawe, nokumona, noku kutika ku mashiwi yakwa sankeribu, ayo atumine ku kupontela Lesa uwamweo. ¹⁸ Cacine, Yawe, imfumu yabena Ashuri wile inko shonse nefyalo fyabo. ¹⁹ Balibikile imilungu shabo mumulilo, pantu tashali mulungu lelo fyapangilwe muminwe yabantu, ifimuti fye na mabwe. Eco abena Ashuri balifyonawile. ²⁰ Eco nomba, Yawe Lesa wesu, tupusushe kumaka yakwe, pakweba ati amabufumu yonse pano isonde yengeshiba ukutila niwe Yawe weka." ²¹ Ulo Isaya mwana mwaume wakwe Amose alitumine amashiwi kuli Hisekia, ukulanda, "Yawe, Lesa wabena Isreali alandile, pantu ulipepele kuli nebo pamulandu wakwa senkeribu imfumu yabena Ashuri, ²² Aya emashiwi ayo Yawe alandile pali ena; "Umwana mwanakashi wacisungu uwakwa Sione asusha webo no kuku seka webo kuku kusebanya, umwana mwanakashi wamu Yerusalemu apukanya umutwe pali webo. ²³ Ninani webo apontele kabili utukile? Nani upinkene nawebo ukusansamika ishiwi lyobe no kwimya amenso yobe mu chilumba? ukupinkana naumo uwamushilo uwamubena Isreali. ²⁴ Pababomfi bobo abasebanishe shikulu kabui abalandile, 'no mulongo wama celeta yandi ndile pamulu wa mpili, apakule pesha pa nsonshi ya lebanoni. Nebo nkaputula panshi imikendari itali nemiti ye mukuri ya salwa kulya, kabili nkengila umwa sansama umutali mu ncende, mumpanga yafisabo ifitwala. ²⁵ Nalimbilee bwino natunwa amenshi, ifikolwe fimo ne fimonwa fyanomba nebo nkafimba bwino no kunwa menshi mu fylo fyabene. Nebo naukamishe shonse nyika sha Egipto panshi yamakasa yandi; ²⁶ Bushe tamwaumfwa ifyo nebo napampa mikile kunuma uku no kufumfya mu nshinta yafikolwe? nomba ndifuletele mukupita. uli kuno kukucefya onaulwa. ²⁷ Abekashi baiko, inkosho ishinono, bali fulunga nishiwe no kuba nensoni. fimuti fiamupanga, ifyani fyaakatapa katapa, ifyani fypamu benge nangu mumpanga, kutanshi yamwela wakukabanga. ²⁸ Lelo ndishibile ukwekala kobe, ukuya kobe ukwisa kobe, ne cipyu cobe kuli nebo. ²⁹ Pamulandu wa cipyu cobe pali nebo, na pa mulandu wa bututu bobo filifikile mumatwi yandi, nebo nkabika indobo shandi mumyona yobe, no kuduma kwandi mukanwa kobe, nebo nka kubwe keshamo ifyo waishile." ³⁰ Ici cikaba cilangililo kuli webo; uno mwaka webo ukalya ifimena mumpanga, na mumwaka wacibili ifimena ukufuma muli filya. Lelo mum waka wacitatu ufwile ukalimbe no ku sombola, ukalimba ibala lyamwangashi nokulya ifisabo fyako. ³¹ Abashelepo munganda yakwa Yuda abo. bapusukile bakabyala nakabili imishila ne fisaba fikalatwala. ³² Eco ukufuma ku Yerusalemu abashelepo bakasa; uku fuma kuli pili lya Sioni abapusukile bakesa. uku cincila kwakwa Yawe wa myulu akacita ifi;" ³³ Eco kanshi alilandile ifi kumfumu yabena Ashuri; "takese mukati kamusumba kabili ta walase umufwi kuno. Ena takese kuli cena ne nkwela nangu kukula ubucingi kuli wena. ³⁴ Inshila abomfeshe pa kwisa ikala inshila imo ine akabwelelamo; takengile muli uyu musumba uku ekubisha kwakwa Yawe. ³⁵ Pantu nebo nkacingilila uyu musumba no kuu pususha, pamu landu wanebo napa mulandu wakwa Dabidi umubomfi wandi." ³⁶ Nolu abangeli bakwa Yawe balile no kuma mu nkambi yabena Ashuri, ukubika kumfwa ifita amakana umwanda namakumi cine konse konse nayasano. Ulo abaume baimine bwangu ulucelo celo, imibili yafitumbi yalambalele apali ponse. ³⁷ Eco senakeribu imfumu yabena Ashuri yashile Isreali no kuya kung'anda kabili kuya kwikala mu ninefe. ³⁸ Panuma, uyo alikushishimuna mung'anda yakwa NIsroke imilungu shakwe, umwana mwaume wakwe Adrameleke nasharesere bali mwipeye ku lupanga. Eco bena bafiyukile ku calo cabena Ararati. Elo Esari hadone umwana mwaume wakwe alitekele mwipunda lyakwe.

Chapter 38

¹ Muli shilya nshiku Hisekia alilwe ukufika naku kufwa. Eco Esaya umwana mwaume wakwa Amose, shimapepo, alishile kuli ena no kulanda kuli ena, "Yawe aeba ati, 'Bika inga'anda yobe mumuyano, pantu webo ukafwa tawakabe no mweo." ² Nolu Hisekia alyalulwile icinso cakwe ku cipumba elo alipepele kulio Yawe. ³ Ena alyebele, "nkopatata, Yawe, utontontanye ifyo nebo nayenda muli bucishinka pamulandu obe webo no mutima wandi onse, kabili nefyo nebo nacita ifyali fyabune mu menso yenu. "Nolu Hisekia alilile apakalamba. ⁴ Nolu icebo cakwa Yawe calishile kuli Esaya ukweba ati, ⁵ "Kabiye elo nokulanda kuli Hisekia, Intungulishi ya bantu bandi, ifi efyo Yawe, Lesa wakwa Davidi icikolwe cobe, aeba ati: nebo ndi umfwile ipepo lyobe kabili nebo ndimwene ifilamba ikumi limo na isano ku nshiku shobe. ⁶ Nolu nebo nkapususha webo kabili na uyu musumba ukufuma ku minwe ya mfumu yaku Ashuri, kabili nebo nkapokolola uyu musu mba. ⁷ Ici cikaba cilangilolo kuli webo ukufuma kuli Yawe ukweba ati nebo nkacita ifyo nebo nalaya. ⁸ Mona, nebo nkalenga icishingwa capa mutanfo wakwa Ahasi ukubwela kunuma intabwelele kunuma intampulo ikumki limo. "Eco necinshingwa calibwelele kunuma intampulo ikumi limo mufyo caililemo pantanshi. ⁹ Ili lyali lipepo lya lembwa ilya kwa Hisekia imfumu yakwa Yuda, ulo ena alwele kabili alipolele; ¹⁰ "Nebo nalyebele ukuti pakati ka nsuku shandi nebo nkaya kupiuta mu mpongolo sha kumbo; nebo ndiku, onwe kulya pa myaka sha nshiku shandi shonse. ¹¹ Nebo nalyebele ukuti nebo nshakale kumona Yawe, Yawe mu mpanga yaba mweo; nebo ntukaloleshe pa bantunse nangu abekashi ba mwisonde. ¹² Umweo wandi alifumishiwe elo ulisendelwe ukufuma kuli nebo kuba ati li Hema lyakwa kacema; Nebo ndipombenye umweo wandi kuba ati nikapikula webo ukomputula nebo ukufuma ku cipikwilo, pakati ka kasuba elo nobushiku webo ukopwilishisha umwe wandi. ¹³ Nebo nalilile ukufika ulucelo; kuba ati ni nkalamo ena akontaula amafupa yandi. pakati kakasuba elo nobushiku webo ukopwilishi sha umweo wandi. ¹⁴ Kuba ati kamimbi nebo nkolila, nebo nkolila kuba ati, ni nkunda; amenso yandi yalinakile ku kulolesha kumulu. Mweshikulu, nebo nditikishinse, ngafweni nebo. ¹⁵ Bushe findo nebo nkolanda? ena alilandile kuli nebo, alicicitile nebo nakulekwenda panono imyaka yandi yonse pamulandu icikonko cilingi kete. ¹⁶ Mweshikulu, amacushi mwebo muntumina yabane kuli nebo; leka umweo wandi upelwe kuli nebo webo ulipupulwile umweo wandi elo nobumi. ¹⁷ Cali cabunonshi bwandi nebo napitile muli bulya mucushi. Muli mpuswishe nebo ukufuma mu cilindi cakonaulwa; pantu mwebo muli posele imemba shandi shonse kunuma yenu. ¹⁸ Pantu ku mbo takumutasha; imfwa taimulumbanya mwebo abo baya panshi mucilindi tabasubila mukutetelwa kwenu. ¹⁹ Umuntu wa mweo umuntu, wamweo, eukupela mwebo ukutasha nga fintu nebo nacita buno bushiku, wishu alenga ukwiba ku bana bakwe ukutetelwa kwenu. ²⁰ Yawe alipakumpususha nebo, kabili fwebo tukasefya ne nyimbo inshiku shonse isha myeo shesu mu nganda ya kwa Yawe." ²¹ Nomba Esaya alyebele, "lekeni bena bakuze icimamantwa ca mikunyu nokucibika pa cipute, kabili ena aka pola." ²² Hisekia nao alyebele, "chishibilo ndo ukuti nebo ndekuya ku nganda yakwa Yawe.

Chapter 39

¹ Pali ilya nshita Merodaku-baladani umwana mwaume wakwa Baladani, imfumu yamu babiloni, alitumine amakalata no bupe kuli Hisekia; pantu alyumfwile ukuti Hisekia alilwele kabili alipolele. ² Hisekia alisekelele kuli ifi fintu alilangile inkombe ubutala bwakwe bwa fintu fya mutengo Silfere, Golde, Ifyakununkila na mafuta aya suma. ubutala bwa fyanso, na fyonse ifyali; kusangwa mu matala yakwe. Tamwali cintu munganda yakwe, nelo ,muli bonse ubufumu bwakwe, ifyo Hisekia tabalangile. ³ Nolu Esaya kasesema alishile ku mfumu Hisekia no kumwipusha, "Findo aba baume balandile kuli webo? Nikwi bacifumina? Hisekia alilandile, "Balishile kuli nebo ukufuma ku calo ca kutali ca Babiloni." ⁴ Esaya alipwishe, "Findo bamwene mu nganda yobe?" Hisekia alyasukile, "Balimwene fyonse munganda yandi. Tumali mukati ka fintu fyandi ifya mutengo ifyo nshibalangile. ⁵ Nolu Esaya alilandile kuli Hisekia, "Kutika ku cebo ca kwa Yawe wa mabumba; ⁶ "Mona, inshiku shikoisa ulo fyonse mwi sano lyobe, ifintu ifyo ifikolwe fyobe fyalonganikile ukufika ku bbushiku buno, fikapitwa ku Babiloni, Takuli ica kushala, efya landa Yawe. ⁷ Abana abaume abakufyalwa uku fuma kuli webo, abo webo wemwine wafyala bakapitwa kabili bakesa kuba bamutungwi mwi sano lyamfumu yaku Babiloni." ⁸ Nolu Hisekia alilandile kuli Esaya, "Icebo ca kwa Yawe ico walanda cabune, " Ico alitontontenye, "kukabo mutende nokushikatala mu nshiku shandi."

Chapter 40

¹ "Sansamusheni, sanshamusheni abantu bandi, "Lesu wenu alilandile. ² "Landa ne citalalishi kuli Yerusalemu; kabili bilisha kuli ena ukwebati ubulwi bwakwe buli pwile, ukwebati amapulu yakwe yali lekelele, kwebati alipokelele ifya pali fibili ukufuma ku kuboko kwa kwa Yawe pa memba shakwe shonse. ³ Ishiwi likobilisha, "Mu matololo wamyeni inshila yakwa Yawe; lungamikileni wamyeni inshila yakwa Yawe; Lungamikileni mu Araba inshila yakupabuka Yakwe Lesu wesu." ⁴ Imipokapoka yonse ikasumbulwa no lupili lonse na ka pili fikalinganishiwa; ne mpanga yakukolobana ikaba iyakulingana, ne ncende sha ku kalabana apaku pabuka; ⁵ No bukata bwa kwa Yawe bukasokolokwa, na bantu bonse bakabumwena pamo; ico akanwa kakwa Yawe kalilandile ifi; ⁶ Ishiwi lililandile, "Bilikisha. Naumbi aasuka, "Findo nebo nokobilisha?" "Bonse abantu cani, kabili icipangano cabucishinka cili kubati liluba lya mu mumpanga. ⁷ Icani ciloma ne luba lilabonsa, ulo umupu wakwa Yawe wapukapo; cine cine umuntunase cani. ⁸ Icani ciloma, iluba lilabonse, lelo icebo cakwa Lesu wesu cike manina umuyayaya." ⁹ Nina uye pamulu walupili, Sione, iukupita imbila nsuma. Bilikisha, Yerusalemu. webo weuleta imbila nsuma, sansula ishiwi lyobe, witina. sosa ku misumba yamu Yuda, Lesu wenu uyu! ¹⁰

Moneni, shikulu Yawe esa nge mpalume ya cimfya, no kuboko kwakwe ukwa Maka kulamutekelako. Mona, icilambu cakwe cili kuli ena, kabili abo apususha baya pantanshi yakwe.¹¹ Akalisha impaanga shakwe kubati ni kacema, akakolonganya mu kwapa kwakwe abana bampaanga, no kubapitila mupepi kwa kumutima wakwe, kabili alekusakamana ishikota ishikoonsha utwana twa shena.¹² Nani wapima amenshi mu lupi lwakwe, uwapima umulu ku cisansa cakwe, uwaikata ulukungu lwa pe sonde mu museke, uwapime impili mu fipimo, nelo utupili mumulinganya?¹³ Nani waumfwikisha amano yakwa yawe, nangu ukumulangilila nga mpanda mano wakwe?¹⁴ ukufuma kuli nani afumishe ifya ku langilila? Nani wamufundile nshila ya cine ya kucitilamo ifintu, no kumufunda ubwishibilo, nangu ukumulanga inshila yakwishiba?¹⁵ Mona, inko shili kubati litoni mu ntapilo kabili shimonwa kubati lukungu pa cipimo; mona, apima ifishi kubati liyoni.¹⁶ Lebanone tayali mafuta yakukumana, nelo, inama pe lambo lyakoca.¹⁷ Inko shonse shakucepa pantanshi yakwe; shimonwa na ena fishili fintu.¹⁸ Kuli nani nolu mwalekulinganyako Lesa ku kalubi ndo mwale kumupalanyako ena?¹⁹ Akalubi! kafula alikabashile; kafula wa fyela abalilapo na golide noku fulila iminyololo ya siifere ya kena.²⁰ Kuku cita ubupe umo asala umuti uyo ushakale kubola; afwaya kafula wa ku cenjela ku kupanga akalubi ako kashaka pone.²¹ Bushe tamwaishiba? Bushe tamwaumfwa? Bushe tamwaebwa ukufuma kukutendeka? Bushe tamwakwata ubwishibilo ukufuma ku mifuula ya calo?²² Eumo uwikala pamulu wa calo cakubulunana; na bekashi bali kubati fipaso pantanshi ya ena. Afungulula imyulu kubati cipembe no kuya fungulula nge Hema lya kule kwikalamo.²³ Abweseshabakateka apakubula nelo kamo ku cita bakateka ba pa calo nga basha bamo kantu.²⁴ Tababyalikwa, tabatandwa, icishinte cabo tacatwalamo umushila mu mushili, ulo opuuta pali na bo bauma, kabili umwela ubapita kubati cani.²⁵ Nikuli nani ukale kulinganya nebo, nani untu napala? alilandile uwamushilo. Lolesha mulwelele! Nani walenga shonse ishi intanda?²⁶ atungulula ukulengwa kwa shiko kabili ashikuta shonse pe shina. Ku bukalamba bwa maka yakwe na kubukose bwa maka yakwe, nangu imo tayabulila.²⁷ Nindo webo usosela, Yaboko, nokubisha, Isreali, "Inshila yandi ilifishilwe ukufuma kuli Yawe, kabili Lesa wandi tasakamene pa ku fyengwa kwandi?"²⁸ Bushe tawaishiba? Bushe tawaumfwa? Lesa wamuyayaya, Yawe kalenga wa mpela ya calo, tanaka nangu ukutompoka; takwaba impela ku kwishiba kwakwe.²⁹ Apela amaka ku wakunaka, kabili ku wakufunshika abwekeshamo amaka.³⁰ Nangu bacaice balanaka no kutompoka, kabili abalumendo balaipununa no kunwa;³¹ Lelo abo abalolela pali Yawe bakapepemuka; baka pupuka ku mapindo kubati ni bakapumpe; bakabutuka kabili tabakafunshike; baka butuka kabili tabakanake.

Chapter 41

¹ kutikeni kuli nebo mu mutalalila, mwe mishili shakululamba; lekeni inko shikwate amaka nakabili; lekeni bapalame no kulanda; natwise mupepi capamo ku kukalika ifikansa.² Nani abuusha umo ukufuma ku kabanga ukumukutila mu bulungami ku mulimo wakwe? Apela inko pali ena no kumwafwa ukucimfya ishambumu. Ashipela ku lukungu no lupanga lwakwe, kubati nimpibili sha ululwa ku buta bwakwe.³ Alabakonka no kupitafye umutende, ku nshila yalubilo iyo amakasa yakwe yashalikwendamo.⁴ Nani wacitile no kupwisisisha imibele ishi? Nani wakutile inko ukufuma kukutendeka, nebo, Yawe, uwantansha, elo ku bakulekelesha ninebo ena.⁵ Ifishi filimwene elo filitinine; impela sha calo shilitutwime; balipalamine elo bakoisa.⁶ Onse afwa umwina mupalamo, elo onse alanda kuli umo na umbi, kosa;⁷ Eco kabasa akosha kafula wa fyela, elo uubombela ku nondo akosha ena uubombela ku kanondo, ukulekulanda pa kocenelela, cabune; Balacikosha ne misomali eco tacaleku sunkana.⁸ Lelo webo, Isreali, we mubomfi wandi, Yakobo weo nasala, ubufyashi bwakwa Abrahamu umunandi,⁹ Webo weo nkobweshabakufuma ku mpela sha calo, elo uo nakutile ukufuma ku ncende, shakutali, elo kuwo nalandile, úli mubomfi wandi; ndisalile webo elo nshikokukana webo.¹⁰ Wilekutina pantu ndi na webo. Wilekuba uwakufwaisha ninebo Lesa obe. Nalekukukosha, kabili nalekukukosha, kabili nalekukwikata ku kuboko kwakulyo ukwa bulungami bwandi.¹¹ Mona, bakalekuba ne nsoni elo abakusebana bonse ababa nobukali kuli webo; tabakalekuba ngo kantu kabili bakoloba, abo bonse abakotalika webo,¹² Ukale kufwaya elo tawa kale kubasanga aba kolwisha webo; abo abali kulwisha webo bakaba kubati nolo cimo, abakubula nangu kamo.¹³ Pantu nebo, Yawe Lesa obse, nekata ukuboko kobe ukwa kukulyo ukweba webo, wilekutina; nebo nde fwafwa webo.¹⁴ Wilekutina Yakobo we mwambo, na webo mumwaume wamu Isreali; Nalekwafwa webo webo uku kupampamika kwa kwa Yawe kalubula obe, uwamushilo wa ba Isreali.¹⁵ Leloshabakufuma webo kubati cipelelo cangano, icipya kabili icambali shibili; Ukalekupela impili elo shikalekushonaika. Ukalekupange utupili kubati misungu.¹⁶ Ukaleku shulula, elo mwela ukaleshulwila apatali umwela ukalekuya salanganya. Ukalekusekela muli Yawe, ukalekusekelela mu wamushilo wa kwa Isreali.¹⁷ Abakusebana nabalanda bafwaya menshi, lelo takuli, kabili indimi shabo shilyumine ku cilaka, Nebo Yawe, nalekwasuka ku mapepo yabo; Nebo Lesa wakwa Isreali nshale kuba lekelesha.¹⁸ Nkapanga imilonga ikalekukonkoloka kwitelo, no tufukumfuku mukati ka mipoka poka; Nkapanga ciswebebe mu cishiba ca menshi, elo mumpanga iyakuma mu tumfukumfuku twa menshi.¹⁹ Mu ciswebebe nkabikamo umukedari, imilombwa, umuetulo no muti wa mafuta. Nkabika umukupri mwi lungu lya ciswebebe ku mutidari no mutashuri.²⁰ Nkalekitefi ukwebati abantu bakale ku mona, bakalekwibukisha no kule kumfwanina capamo, ukwebati ukuboko kwa kwa Yawe kuli citile ici ukwebati uwa mushilo wamu Isreali Ali lengele ci.²¹ "Leta umulandu obe," alilandile Yawe, "ulete ifikansa fyobe ifya kukosa ifya tulubi tobe ililandile imfumu yakwa Yakobo."²² Balekeni baletete fwebo ifikansa fyabo; fikwateni mwise kuntanshi no kupampamika kuli fwebo findo fika citika, eco tukeshiba ifi fintu. twebeni fwebo ukubangila kutunganya icaku pampamika, eco kuti twabwelela pali fyena no kwishiba ifyo fyali mukufikilishiwa.²³ Lande ifintu pafya kuntanshi, ukwebati tulekwisaiba nga muli tulesa;

ucite fintu ifisuma nelo icabubi, ukwebati tube abakupapuka nelo ukulekumfwa bwino.²⁴ Mona, imwe mwetulubi tamulipo nelo kamo lelo imicitile yenu tailipo nelo kamo; umu uyo wamisalile wamu selu.²⁵ Ndi mishe umu ukufuma ku kapinda ka kuso, elo alishile ukufuma ukutulila akasuba ndikutile ena uyo ukoita peshina lyandi, elo akale ku nyata bakateka kubati matipa kubati ni kabumba uukokandawila pa loba.²⁶ Nani wabilishe ici ukufuma mu kutendeka, ukwebati twishibe? Panuma yanshita ino, ukwebati twinga landa, Alilungike? cine cine tapali pali bena uwasosele ifi ee, tapali waumfwile webo ukulanda ifili fyonse.²⁷ Nebo nkobalilapo kulanda kuli Sione, "Idwsha kuno bali aba, "Nalitumine inkombe ku Yerusalemu.²⁸ Ulo naloleshe, tapali nolo umu, nangu umu uwamulibena uwinga panda amano ayasuma, nani, ulo nkoipusha, angasuka ishiwi.²⁹ Lelosha, aba bonse tabali nolakamo elo imicitile yabo taili nelo kamo; ifimpasho fya fyela fyakulopolwa mwela elo tamuli cintu.

Chapter 42

¹ Mona, umubomfi wandi, uyo njikata; uwakusalwa wandi, muli ena Ndibikile umupashi wandi pali ena; akale kuleta umulinganya ku nko shonse.² Takale kupunda nelo ukulekubilisha, nelo ukulekulenga ishiwi lyakwe ukulemfwika mu misebo.³ Itete lyaku funika takaleku kontola, elo iciku ciko aka kushibantukila takaleku shimya; akalekufumya mu cishinka umulinganya.⁴ Takale kufunshika nelo ukule kutompoka mpaka akalete umulinanya pa calo; elo imishilishalulamba shilolela ifunde lyakwe.⁵ Ifi efyo Lesa Yawe alandile umu uwalengele imyulu no ku shi fungulula, uwapangile, icalo na fyonse ifi fumamo umu uupela umupu ku bantu babamo no mweo kuli abo abekalamo;⁶ "Nebo Yawe nakutile webo mu bulungami elo nkalekwikata ukuboko kobe. Nkalekusunga webo elo nokubika webo nge cipangano ca bantu, ngo lubuuto lwa bena fyalo.⁷ Ku kwisula amenso yampofu, ku kufumya abafungwa ukufuma mu cifungo capa nshi, kabili ukufuma ku nganda yakusungilwamo abo abekala mumfimi.⁸ Ninebo Yawe, iyo eshina lyandi; elo ubukata bwandi nshale akana na umbi nelo amalumbo yandi ku tulubi twakubaswa.⁹ Mona, ifintu fya kunuma fyalipilile, nomba ndi pakupampamika ifintu fyakucika ifipya. ulo tafilacika nalekumyeba pali fyena."¹⁰ Imbeni kuli Yawe ulwimbo lupya, na malumbo wakwe ukufuma ku mpela ye sonde; mwebo mwe baya kuli bamba, na fyonse fyabamo ifishi na bonse abekalamo.¹¹ Leken amakololo ne misumba ibilikishe, imishi umu Kedari ekala aulo tupundu Leken abekashi bamu sela bembe; lekeni bapunde ukufuma pa mulu wampili.¹² Lekeni bapele ubukata kuli Yawe no kubisha amalumbo mu fishi.¹³ Yawe akafuma nge cita; ngo muntu wa bulwi akabukulula ukulincila kwakwe. nkalekupunda, ee, nkalekwelesha uku welesha kwa bulwi; nkalekulanga abalwani bakwe amaka yakwe.¹⁴ Ndi kele tondolo panshita itali; Ndikele tondolo nokwi kanya; nomba kutenda kubati mwanakashi uukocucutika mu kupaapa; Nalekupemashika no kutusaila.¹⁵ Nalekonaula impili no tupili no kuumika umulemfwe onse wa shiko; kabili nkapilibula mimana mu fishi no ku kanye fishiba.¹⁶ Nale kwensesha impofu kunshila iyo tashaishiba; mu nshila isho tashaishiba nalekubatungulula. Nale kupilibula imfimi mu lubunto pantanshi yabo, no kukucite incende sha kulundumano, isha kutambalala. Ifi fintu Nale kucita, kabili ntalekubasha.¹⁷ Balekubweshiwa, bale kwikatwe nsoni shikalamba, abo abacetekela fintu fya kuba swa, abalanda ku fintu fya kupanga ifya fyela, "Nimwebo balesa besu.¹⁸ Umfweni, mwe ba ku komamatwi; kabili moneni mwe ba kupofula, ukwebati mwinga mona.¹⁹ Nani uwakupofula lelo mubomfi wandi? Nangu uwakukoma matwi kubati ni nkombe yandi ntuma? Nani uwakupofula nga camata.²⁰ Umona ifintu fifngi, lelo taulolekesh; amatwi ya kukomonwa, lelo takuli nangu umu uwakumfwa.²¹ Calisekeshe Yawe ku kulumbanya umulinganya wakwe no ku cindamika ifunde lyakwe.²² Lelo aba bantu balibilwe no ku tapwa; balicilikilwe bonse mu filindi, balifishilwe mu fifungo; balitapilwe takwali waku bapususha, kabili takuli wakulanda ati, "Bakwelulusheni!²³ Nani muli mwebo alekukutika kuli ifi? Naniwale kukutikisha kunshita yaku ntanshi?²⁴ Nani wapele Yakobo ku waku mwibila, na Isreali ku wakupapa? Bushe te Yawe, watu kwabembukile, mu nshila shakwe bakene ukwendelamo, kabili uyo ifunde lyakwe bakeno ukunakila?²⁵ Ecdokanshi alipongolwele ubukali bwa cipyu cakwe ne fikansa fya bulwi ifimbilimbili fya cena fyalifishingulukile, lelo tabaishibile, fyalibocela, lelo tabacibikile ku mutima.

Chapter 43

¹ Lelo nomba ifi efyo Yawe alandile, ena uwaku bumbile, Yakobo, kabili ena uwakubumbile webo, Isreali; "wilekutina, pantu ndi lyobe, uli wandi.² Ulo ukopita mu menshi, Nale kuba na webo kabili nga wapita mumunana, tayaka kucimfye webo. Ulo ukapita mu mulilo tawakale kupya, No lubingu tawa konaulwe webo.³ Ico ninebo Yawe Lesa obe, uwamushilo wamu Isreali, Umupushi obe. Ndipele Egupti nge cilubula cenu kushi na seba mukukabushanya palwa webo.⁴ Apo uli wamutenga kabili uwakucindama mu menso yandi, Nalikutemwa webo; eco kanshi Nale kupela abantu mukukabusha palwa webo, na bantu bambi mukukabusha palwa bumi bobe.⁵ Witina, pantu ndi na webo; Nebo nkaleta aba mubufyashi bobe ukufuma ku kabanga, no kukolonganya webo ukufuma ku masamba.⁶ Nebo nkalanda ku kapinda ka kuso, bapele; na ku kapinda ka ku kulyo, Wikatilila ali conse; Leta abana abandi abaume ukufuma ukutali, nabana bandi abanakashi ukufuma ku mpela sha fitungu fya calo,⁷ Onse uwitwa pe shina lyandi, uyo nabumbile ku bukata bwandi, utu na lengele, ee, untu napangile.⁸ Fumyeni abanbtu aba ku pofula, nangu fye bali kwete amenso, na bankomamatwi nangu fye balikwete amatwi. Inko shonse kolonganeni pamo, na bantu ukulongana.⁹ Nani pakati kabo wapampamike ifi no ku bilisha kuli fwebo ifya kucitika fya pa kubala? Leken balete bakambone babo kuishinina bu cine, Leken bakutike no kulanda, cili cine.¹⁰ Mwebo muli bakambone bandi, "ifyapampamika Yawe, "kabili umubomfi wandi uo nebo nsalile, ukwebati mwinga njishiba no kucetekela muli nebo, no kwiluka ukwebati ninebo ena. Ulo nshilabako nebo takwali lesa

wabumbilwe, kabili tabwakabe na lumbi panu,ma ya nebo. ¹¹ Nebo, Ninebo Yawe, kabili takwaba umupusushi kanofye nebo. ¹² Nebo ndipampamike, ndi puswishe, elo ndibilile, kabili takwaba lesa umbi pali mwebo. Muli bakambone bandi mwebo, fyapampamika Yawe, "Ninebo Lesa. ¹³ Ukufuma pali buno bnushiku ninebo ena, kabili takuli uwinga pususha uli onse ukufuma ku kuboko kwandi. Ndacita, kabili nani enga kwalula? ¹⁴ Ifi efyo Yawe alandile, kalubula wenu, uwa mu shilo wankwa Isreali. "Pa mulandu wenu ninebo nkotuma ku Babiloni no kubatungulula bonse nga babunkole, ukulekwali, abena Babele ukulanga kwansansa ukwaluko ulwimbo lwa kulosha. ¹⁵ Ninebo Yawe, uwamushi wenu, kalenga wakwa Isreali, Imfumu yenu." ¹⁶ Ifi efyo Yawe alandile (uwisula inshila pali bamba no mu sebo mu menashji yabulamba, ¹⁷ Uwatungulwile iceleta nakabalwe, ifita ne bumba ilikalamba. Baliwilile panshi pamo; tabakeme po nakabili bali shoshotwelwe, bali shimi shiwe kubati ciku.) ¹⁸ "Mwila ku tontokanya pa fintu fya pita nangu ukulekutontokanya pa fintu fya ku kale. ¹⁹ Lelosha, Ndi pa ku cita icintu icipya; nomba ciko tendeka ukucitika; bushe tekuti mu cishibe? Nkapanbge nshila mu matololo no tumilonga twa menshi mu ciswebembe. ²⁰ Inama sha mpanga shakalecindika nebo, ba mumbwe nabamwakatala, ico mpela amenshi mu ciswebembe, ne mimana mu matololo, aya bantu bandi abasalwa ku kunwa, ²¹ Aba bantu abo naibumbile nemwine ukwebati benge la kumpela amalumbo. ²² Lelo tawaitile pali nebo, Yakobo; ulintendelwe nebo, Isreali. ²³ Taweleta kuli nebo ili yonse pa mpaanga ngo bupe bwa cakoca, nangu ukuncindika nebo ku malambo yobe. Nshabika icisendo pali kubupe bwa fya ku peleka, nangu ukutomposha webo kukufwaisha ububani. ²⁴ Webo tawanshitilapo nebo akakopo kafya cena fyakulowa ne ndalama, nangu ukupongolwela kuli nebo amafuta ya malambo yobe; lelo mwebo muli kile mbikile fisendo nebo ku membu shenu mulitompweshe nebo ku micitile yenu iyabubifi. ²⁵ Nebo, ee, nebo ninebo ena uufuuta ifilubo fyenu pamulandu wandi, kabili Nsakale kwibukisha po imembu shenu libili. ²⁶ Ndbukishako nebo kufya citike. Natutalikishanye capamo; tula umulandu obe, ukwebati wingashininwa uwa kaele. ²⁷ Wiso wa ntanshi alibembukile, kabili ntungulushi shobe shililufyenye kuli nebo. ²⁸ Eco kanshi nale ku kowesha bacilolo bamushilo; Nale kupela Yakobo ku konaulwa ukwakupwi lilika, na Isreali ku musalula.

Chapter 44

¹ Nomba kutika, Yakobo we mu bomfi wandi, kabili Isreali, uyo Nsalile; ² Ifi efyo Yawe alandile, ena uwakupangile webo no kukubumba webo mu nda elo ukakwafwa webo; "Wilekutina, Yakobo we mubomfi wandi; na webo Yeshuruni, uyo nsalile. ³ Pantu nakaleku pongolo amenshi pamushili wa cilaka, elo imlonga yakalekonkolokela pa mushili wakuma; Nakale pongolwela umupashi wandi pa bufyashi bobbe, lelo amapalo yandi pa bana bobbe. ⁴ Bakamena pa kati ka fyani, kubati miarabimu ku milonga ya menshi. ⁵ Umo akalanda Nebo naba kuli Yawe na umbi akeka ishina lya kwa Yakobo, na umbi akalemba, pa kuboko kwakwe ukuba kuli Yawe, no kuinika umwine pe shina lya kwa Isreali. ⁶ Ifi efyo Yawe alandile imfumu yakwa Isreali elo kalubula wakwe, Yawe wa milalo: "Ninebo ukutendeka, kabili ninebo impela: kabili takwaba umbi Lesa kanofyenebo. ⁷ Nani uli kubati ninebo? Leka ena acibilishe no kiulondolola kuli nebo ifyaku citika ifyo fyafikile apo napangile abantu bandi aba kale, kabili lekeni bena bapampamike ifya ku citika fikesa. ⁸ Wilekutina nelo ukulekuba no mwenso, Bushe nshapampamikile mwebo kukale, nokucibilisha? muli bakambine bandi kuliko Lesa onse uku cila nebo? Takwaba ilibwe limbi; Nshaishibapo nangu limo." ⁹ Bonse ababasa utulubi tababapo kantu; ifintu babekelwamo tefya ku cindama; kakambone babo tekuti bamone bakalengwa nsoni. ¹⁰ Nani winga panga kalesa nangu ukubasa akalubi akabula ukucindama? ¹¹ Lelosha bonse abeshibishi bakwe bakalengwe nsoni; bakafula bantu fye. Leka bemna beminine capamo; bakaba no mwenso elo nokungwe nsoni. ¹² Kafunla abombela ku fibombelo fyakwe, ukucipanga ukulebombela pa malasha. Alaciwaminisha ku nondo kabili alacibombela ko ku boko kwakwe ukwa maka ayumfwi nsala, na amaka yakwe yaliupwilwe; Tamwa amenshi elo alaba uwakufuma shika. ¹³ kasasa wa fimuti apima icinuti ku ntambo. no kushilikako ku cilembelo. Alaciwaminisha ku fibombelo fyakwe kabili ashilila ku cakulangilile ntunga. Aci waminisha ku cipasho ca mwaume, kubati muntu wa bune, ukwebati cingekala mu nganda. ¹⁴ Alatema imikedari, alasala umuti wa mukupri nangu muti wa muoke. alaibulila ifimuti mu mutengo. Alabyala umuti wa muoreni ne mfula ilaukusha. ¹⁵ Nolu umuntu alaubomfya ngo mulilo no kukafya umwine . ee, alakosha umulillo no kupanga umukate. Nolu alapanga kalesa no ku kafukaamina; alapanga akalubi no kukafukamina. ¹⁶ Aloca icipande cankuni mu mulilo, aloca inama yakwe pali wena. Alalya kabili ale kuta. Alaikafya umwine no kulanda, "Eya ndi kabile, Ndimweno mulilo." ¹⁷ Nakunkumi ishi shele alapanga ka lesa, icimpashanya cakubaswa; alacifukamina no kucikontamina no ku cipepa ukulekulanda, "Mpususha nebo, pantu niwebo lesa wandi." ¹⁸ Tabaishiba, nangu umucetekanya, pantu amenso yabo yaku pofula kabili tekuti bamone kabiliu imitima yabo tekuti iluke. ¹⁹ apali nelo umo uwa kutontokanya, nangu uwakumfwikisha no kulanda, "ndyocele icipande ca nkuni mu mulilo; ee, Ndi pangilepo kabili umukate pa malasha ya shena. Ndyo cele inama pamalasha ya shena no kulya Nomba bushe npange icipande cimbi cacimuti mu cintu ca bunani kukupepa? Bushe mfukamine ku cikuni ca kuma?" ²⁰ Cili ngo wali kulya imito; umutima wakwe uwakubepwa ulamulufya ena. Tekuti aipususha umwine, nangu ukulanda, Ici cintu mu kuboko kwandi ukwa ku kulyo kali kalesa kabufi!" ²¹ Tontokanya Pali ifi fintu, Yakobo,, kabili Isreali, pantu webo uli mubomfi wandi ndi ku bumbile webo; webo uli mubomfi wandi; Isreali, webo tawakalabwe kuli nebo. ²² Ndifumishe kubati likumbi lya kutikama, imititile yenu iyabusangushi kabili kubati likumbi, imembu shobe; bwelulukila kuli nebo, pantu ndi kulu bwile webo. ²³ Imbeni, mwe myulu, Pantu Yawe alicitile fi, welesheni, mwe ncende sha panshi ye sonde. Pongomokeni mu kwimba, mwe mpili mwe mutengo no muti onse muli yena; pantu Yawe alilubwile Yakobo, kabili Akalekulanga ubukata bwakwe mu Isreali. ²⁴ Ifi efyo Yawe alandile, kalubula obe, ena uwaku bumbile webo ukufuma mu nda; "Nine bo yawe, uwapangile fyonse, uyo

eka fye afungulwile myulu, uyo eka fye awaminishe sonde.²⁵ Nebo neufunganya ifishibilo fya bubi fya ba cilande lande kabili uusebanya abo ababelenga ifishibilo fya bubi ukucita ifilangililo fyabo ubuwelelwele.²⁶ Nebo, Yawe, uwa suminishe amashiwi ya mubomfi wakwe kabili uufikilisha ukulanda kwa nkombe shakwe, uulanda pali Yerusalem, 'shi kakulwa nakabili, kabili Nkemya kishakubongoloka shabo;²⁷ Uulanda kuli bemba wa ku shika, 'Kama kabili nka kanya imikuku yenu.²⁸ Yawe eumo uulanda pali sailasi, 'Ni kacema wandi, akacita conse cakufwaya kwandi; Akapingula palwa Yerusalem, 'Akakulwa cipaya cipya, na palwe tempele, Leken iimifuula ibikwe."

Chapter 45

¹ Ici eco Yawe asosele kuwasubwa wakwe, kulisilas, uyo ukuboko kwandi kwa kulyo nebo kwaikata, pa kweba ati inko shinga cimfiwa kuli ena, pa kweba ati impongolo cingabelela ishaisulwa: ² "Na kulekuya kuntanshi yobe no kulinganya imilundu Nkonaula mu tupimfwa ifibi fya mukuba (BRONZE) no kuputula mu tupimfya inshimbi shabo, ³ kabili nkakupela webo ifyuma fya mufifi ne fyuma fya fisama, ukweba ati webo wingeshiba ukweba ati ni nebo Yawe, uyo akwita webo pe shina lyobe, nebo, Lesa wakwa Isreali. ⁴ Pa mulandu fye wakwa Yakobo umubomfi wandi na Isreali uwa salwa wandi, nalikwita webo peshina lyobe, nkakupela webo ishina lyabucindami, nangu webo tawaba wa kwishiba nebo. ⁵ Ni nebo Yawe, kabili takuli na umbi; takuli Lesa kano nebo. Nakula kupekanya webo kubulwi, nangu taulati ku njishiba nebo; ⁶ Ukweba ati abantu bengala kwishiba ukufuma ku kwima kwa kasuba no kufuma ku kabanga, ukweba ati takwaba Lesa kano nebo: Ni nebo Yawe, kabili takuli naumbi. ⁷ Na panga ulubuto no kulenga imfifi, ndeta mutende no kulenga ubonaushi, ni nebo Yawe, uyo ucita fyonse fi fintu. ⁸ Mwebo mwe myulu lokesheni ukufuma mu mulu! lekeni amakumbi yalokesheni panshi ubulungami. lekeni calo cipokelele, ukweba ati ipusukilo limo moneke, no bulungami bumoneke pamo pene. Nebo, Yawe, uwapanga fyonse fibili. ⁹ Akalanda kuli uyu ukotalikana na uyo wa mubumbile ena, kuli ena kuba ati mipika yebumba mukati ke bumba mu mushili. ¹⁰ Bushe ibumba lingatila kuli bumba, 'Findo ifyo webo ukopanga?" nangu ku mwanakash. 'Findo ifyo uko fyala?" ¹¹ Ici eco Yawe asosele uwa mushilo wakwa Isreali, kabumbo wakwe: "Findo webo wi pushisha amepusho palwa fyo nebo nkacita pa bana bandi? Bushe weba nebo eco ndi nokucita ukulingana no mulimo wa minwe yandi?" ¹² Nali pangile icalo no kulenga muntu pali cena. Yali minwe yandi ya yashile imyulu, kabili nebo na konkomeshe shonse intanda ku kumuneka. ¹³ Nebo nabishishe Silas mubungami, kabili nka wamya shonse nshila shakwe. Ena aka nkulila umusumba: aka leka naba bantu bandi ba munkole ukuya ku myabo, kabili te ku mutengo na ku fisa kanwa," alilandile Yawe wa milalo. ¹⁴ Ifi eco Yawe alandile, ifikwatwa fya mu Egupti na makwebo ya mu Kush na bena Seba abafimo ifitali, bali no kuletwa kuli mwebo. Bakaba benu. Bakulekukonka panuma yobe ukwisa mu minyololo. Bakalekufukama panshi kuli webo no kupapata kuli webo ba kalekulanda 'cine cine Lwsa ali nobe, , kabili takuli nangu umbi kano webo. ¹⁵ Mu cine ni webo Lesa uyo ufisa umwine. Lesa wakwa Isreali, kapususha. ¹⁶ Ba kalengwe nsoni bonse no ku sebana pamo; bonse abo aba panga tulubi bakale kwendamu musebanya. ¹⁷ Lelo Isreali aka pusushiwa na Yawe ne pusukilo lya muyayayaya; webo tawakalengwe nsoni na nangu ukusebana ¹⁸ Ifi Isreali Yawe alanda, uyo wa pangile myulu Lesa wa cishinka uyo alengele calo no ku cipanga cena. uyo wacipampamila cena. Ali cipangile nge cishili cakonaula, lelo acipangile ukula kwikalama;" Ni nebo Yawe, kabili takuli na umbi. ¹⁹ nshi landile mu bumfisololo, mu ncende shimo isha fisama; nsha landile kuli Yakobo kubana "Fwayeni nebo umwafye!" Ni nebo Yawe uyo ukolanda cishinka chishinka: Nshimbula fintu ukweba ati fya cine. ²⁰ Ikolonganeni mwe bene no kwisa ! kolonga neni pamo, mwe mbutushi ukufuma mu nko! Ta bakwete bwishibilo, abo ba senda ifipashanya fya baswa no kupepa kuli tu Lesa uto tushinga pususha. ²¹ Iseni mupepi no kushimbula, leteni ifi shinka lekeni bapangane pamo. uyo wa Nani acilangile ukufuma ku kale? Nani wacishibishe? Bushe ntalin nebo, Yawe? Takwaba Lesa kano nebo, Lesa uwa mulinganya kabili ka pisusha, tapali nangu umo pali nebo. ²² Alukeni kuli nebo no kupusuka, bonse mwe mpela ya calo; pantu nebo ni lLes, kabili takuli umbi. ²³ Pali ne mwine ndelapa; nde landa icipape candi ica mulinganya, kabili tacaka lukile kunuma:" kuli nebo ikufi lyinse likafuka ma, no lulimi lonse lukalapa. ²⁴ ba kalekulanda pa lwa nebo," muli yawe mweka emwaba ipusukilo no bukose"" ba kalengwa bonse insoni abo ababa no bukali pali ena. ²⁵ Muli Yawe bonse lupwa lwakwa Isreali lukalungamikwa; baka kwata ukusekelela muli ena.

Chapter 46

¹ Bele akafukama panshi, nebo aleka: utulubi twaba twapitwa ne nama ne finama fya fisendo. utu tulubi uto wa pita fisenda ifya kutina ku nama ishakunaka. ² Pamo balikonteme, balifukeme panshi, teti ba pokolole ifi mpashanya kabili abene baitwala muli bu nkole ³ kutikeni kuli nebo, mwe ng'anda yakwa Yakobo, bonse abashala mu ng'anda yakwa Isreali, abo basendelwe na nebo ukufuma ilyo tabala fyalwa ukusendwa ukufuma mwi fumo. ⁴ Nangu ku bokote bobo ndi nebo, kabili ukufika na ku mishishi yamfwi nka kusenda. Nali kupangile kabili nkalekusunga webo: Nkakusenda kabili nka kupokolola webo. ⁵ Kuli nani uka ndinganya nebo? Nani uyo uko mpalanyako, pa kweba ati winga ndinganya. ⁶ Abantu betila golde ukufuma mu fyola na Silfere baupima pacipimo. Bashima bakafula wa fyela, na ena apangamo cena muli Lesa bakontama panshi no kushinshimuna cena. ⁷ Ba cimisha pama beya noku cipita, bacifisha cena mu ncende ya ciko, kabili ciminina mu ncenda yaciko kabili tacisela uku fumamo. Balilila kuli cena, lelo ta casuka nangu ukupususha uli onse ukufuma kubwafya bakwe. ⁸ Tontonkanya pali ifi fintu; wiyesha kufisula fyena, mweba ba cisanguka! ⁹ Tontakanya palwa fintu fyakwa mbilapo, nefyo fya nshita yapita, pantu nebo ninebo Lesa, kabili takuli na umbi, Ninebo Lesa, kabili takwaba uwaba nganebo. ¹⁰ Njishibisha ica pakulekelesha pa kubala, na kufilati kucitika! Nalandile, "ama

pange yandi ya ka citika, nka cita nebo neco nkabila.¹¹ Njita coni ciswango ukufuma ukutula akasuba, umuntu wa kusala kwandi ukufuma ncende ukutali, ee, Ndi landile; Nebo naconkafikilisha; Ndi pangile na nebo naco nkacita.¹² Kutikeni kuli nebo, mwe bantu ba lukakala, abali ukutali ukufuma mu kucita ifyalungama,¹³ Ndeleta ubulungami bwandi mupepi; tabuli kutali sana no bupususho bwandi tabulolela; kabili nkapela ipusukilo kuli Sione no busuma bwandi kuli Isreali

Chapter 47

¹ Isa panshi no kwi kala mu lukungu, umwana mwanakashi na cisungu waku Babele, ikala panshi ukwabula icipuna ca bufumu, we mwana mwanakashi wa bena Kaldi.² Webu tawaketwepo umuteku kabili uwabusaka. Bula mpelo no kupelo bungu. Fimbula ica kufimba cobe, pimpula umwingila wa kulepa, fimbula imikoso yobe, abuka imi mana.³ Ubwamba bobe tabwa kafimbwepo, ee ifya nsoni fyobe fikamonwa: Nkacita icilandushi kabili nsha kashepo muntu.⁴ Umulubushi wesu, Yawe wa milalo eshina lyakwe, uwa mushilo eka wakwa Israeli.⁵ Ikala mu tondolo no kuya mufinfi, abana bankashi ba bena Kaldi: pantu mwebu tamwakabweshapo ukuitwa na mfumu wa ma mfumu.⁶ Nalifulilwe abantu bandi, nalisebenye icikwatwa candi no kubapela. Bena mu minwe yobe, lelo webu tawalangile kuli bena luse: wabikile ikoli lya fina pa ba kote.⁷ Wa landile "Nebo nka tungulula umuyayaya nga na mfumu pali bonse," Ta mwabikile ifi fintu mu mitima, nangu ta mwa tontokenye ifyo cili no kwisa kuba.⁸ Nomba unfwa fi, abo abatamwa ukwangala no kwi kala umutelelwe: kabili takuli nelo umo uwaba nga nebo; Nsha kekalepo nga mukamfwilwa nangula uku kwatapo ukufwisha abana"⁹ Lelo ifintu ifyo fibili fikesa kuli webu mushinta fye imo mubushiku bumo: ukufya kwa bana na bamukamfwilwa: mu maka yakalamba fikesa pa webu, nangu fya malele nangu fya kufula fya mbuko ne fyakukana¹⁰ Webu wa cetekele mu bubi bobe, wa landile, "Tapali nelo umo umona nebo" amano yobe no bwishibilo bobe fya kufisha webu mukuluba, lelo ulanda mu mutima obe " Na sangwapo, kabili nangu umo uwakuba nga nebo"¹¹ Uboni buka kucimfya webu; tawa kabe na maka bwa kuya tandula ne fya malele fyobe. Ubonaushi buka ponene pali webu; tawakabe na maka ya kubu sola. Akayofi ka kakuma mu kupumikisha, ulo webu taulaishiba.¹² Twalila mu fya mayeye fyobe na mukufula kwa malele fyobe ifyo webu watetekela ukubomfya, ukufuma ku bwaice bobe; limbi kuti wa shuka, limbi kuti wa tinishamo ubonaushi.¹³ Uli nakile kuba kupanda amano abengi; leka abo bantu beminineko no kupususha webu abo bapatulanya imyulu abatamba ntanda, abo bo abilisha mweshi ya moneka leka bena ba kupususha webu ukufuma ku fili no kucitika kuli webu.¹⁴ Mona, bakaba nge mpimbili umulilo uka boca. Taba kaipususha abene ukufuma ku minwe ya lubingu lwamulilo. Takuli malasha yaku bakafya bena kabili takuli mulilo kuli bena ukwikala na bena!¹⁵ Ici eco beshile kuba kuli webu, abo wali ku bombako, na webu wali shitileko no kushitishako kuli bena ukufuma kuli bu musepela bobe baile cila onse umuntunga yakwe; takuli uli onse uwa kuba pokolola.

Chapter 48

¹ Umfwini ci, mwe ng'anda yakwa Yakobo, abaitwa pe shina lyakwa Israeli, abafuma ku musana wakwa Yuda; mwebu aba abalapa pe shina lya kwa Yawe kukuta Lesa wakwa Israeli, lelo te mu cishinka nangu mu mona ya bulungami.² Pantu baita abene abantu ba musumba wa mushilo no kucetekela muli Lesa wakwa Israeli. Yawe wa milalo eshina lyakwe.³ "Nebo nabishishe ifi fintu kufuma ku kale; fya fumine ukufuma mu kanwa kandi, kabili ndi filengele ukeishibikwa; mukupumikisha nali ficitile fyena, kabili fyali shile kwisa kubako.⁴ Pa mulandu nebo nalshibile ukweba ati tekuti uteluluke, imishipa wa mukoshi yobe yaikata nge cela ne mpumi yobe nyo mukuba.⁵ Eco nebo na bishishe ifi fintu kuli webu ulu tafila isa kubako; ulo tasilacitika nebo nalicishibishe kuli webu, eco webu teti ulande, 'utulubi twandi etwa tucita, nangu ifyakuba swa fyandi ne fya pangwa ne fyela ffishishe fintu fi'⁶ Webu walyumfwile palwa ifi fintu; mona palwa ifi fyonse ifishinka; na webu, tawa kasumine. Bushe nebo na landile cicishinka.⁷ Nomba, te kufuma, fyaishile mukubako, nolo tabulafika ubwa lelo tawa fyumfwapo palwa fyena, eco tawakalande ukweba ati 'Ee, nebo nalishibile palwa fyena'⁸ Nebo nshatali kumfwapo; tawali wa kwishiba, ifi fintu tafyali fya kulondolwela ku matwi yobe ulo tucilafika. Puntu nebo naishibe ukweba ulo tucilafika, puntu nebo naishibe ukweba ati webu wali uwa kabepa ku kalamba kabili ukweba ati wali uwabucisanguka ukufuma muku fyalwa.⁹ Pamulandu we shina lyandi kokosho bukali bwandi na pa bucindami bwandi nde kanya ukufuma mu konaula webu.¹⁰ Mona nali kulopola webu, lelo tefyo nga Silfere, nali kusangulula webu mwi lungu lya kucula.¹¹ Pa mulandu wa ne mwine, pa mulandu wa ne mwine nebo nka cita; nindo ni ngasuminisha ishina lyandi ukusalulwa? Nsha kapele ubukata bwandi kuli uli onse.¹² Kutika kuli nebo, Yakobo, na Israeli uyo nebo naita: nebo nine; ni nebo wa ntanshi, ni nebo kabili wa kulekelesha.¹³ Ee, kuboko kwandi ekwa bikile umufula wa calo no kuboko kwandi kwa kulyo kwa yanshile imyulu; ulo naita kuli bena, bema bonse pamo.¹⁴ Longaneni mwe bene, bonse mwebu, noku kuti ka! Nani mukati kenu uwabilisha ifi fintu? Aba nakila yawe baka fikilisha ubufwayo bakwe ukulwisha Babele. Ena akasendela Yawe ubufwayo bwakwe ukulwisha Kaldi.¹⁵ Nebo, ndi landile, ee, ndi mwitile ena, ndi mushitile kabili aka shuka.¹⁶ Isa mupepi kuli nebo, kutikeni kuli ci: ukufuma mukutendeka nsha landile mu nkama: ulo ca citke, ndi kulya. " Nomba Shikulu Yawe ali ntumine nebo, no mupashi wakwe.¹⁷ Ici eco Yawe, umulubushi obe, uwa mushilo umo wakwa Israeli alandile, "Ninebo Yawe Lesa obe, uyo ukusambiusha ku tunguluka, uyo kutungulula webu mu nshila ukweba ati webu wingaya.¹⁸ Nga cakuti webu wa nakile amalango yakwe elo mutende no kufunguluka kobe nga kwali kwa kukonkoloka ngo mu mana, ne pusukilo lyobe nga mabimbi pali bema.¹⁹ Ulupwa lobe nga lwali lwakufula ngo mu canga na bana ukufuma munda yobe nge mpendwa sha nseke sha muvanga; ama shina yabo nga tayaputwilweco nangu ukulofiwa kuli nebo.²⁰ Fuma kufuma mu Babele!

butukeni ukufuma ku bena Kaldi! ne ciunda ce shiwi lya kwaula ukumfwika! cilengeni ici ukwishibikwa, cilengeni ici ukuya kunse ku mpela sha pa calo! Sosa, Yawe ali lubwile umubofi wakwe Yakobo.²¹ Ta bali kumfwa icilaka ulo ena abatungulwile bena ukupitila mu fiswebebe; apangile amenshi ku kunkoloka ukufuma mulibwe kuli bena; alekenye ukwi sula ilibwe na menshi ya fumine kunse.²² Takuli mutende ku babifi eco Yawe asosa"

Chapter 49

¹ Kutika kuli nebo, mwe milundu ya mu mbaliya bwmba! Nomba mpela nebo uku kutikisha kobe, mwebo abantu abali ukutali. Yawe anjitile nebo ukufuma mu kufyalwa pe shina, ulo mayo andetele mwi sonde. ² Ena ali panga akanwa kandi ngo lupanga lwatwa: amfisa mu cinshingwa ca maboko yakwe; alimpanga mu mufwi watwa; mu mucenje wa kwe alimfisa nebo. ³ Alilandile kuli nebo, "uli mubomfi wandi, Israeli, ukupitila muli uo nebo ndailanga ubukata bwandi." ⁴ Lelo nalyaswike "Nangu nebo natontokenye na bombele ibushe, Na bomfeshe amaka yandi apa bula kantu, lelo ukupingulwa kwandi ni kuli Yawe ne cilambu candi cilikuli Lesa wandi," ⁵ Nomba Yawe alilandile ena uwa mpangile ukufuma mu kufyalwa ku kuba umubomfi wakwe, ku bwesha Yakobo na kabili ku mwine, pa kweba ati Isreali kuti aba waku longana kuli ena, Pantu nebo na licindikwa mu cinso cakwa Yawe, na Lesa wandi aisa kuba maka yandi kabili alandile. ⁶ Cintu ici nono icintu webo ku kuba wandi ku bwekesha imitundu yakwa Yakobo no ku bewsesha aba pusushiwa bakwa Isreali. Nebo nkakupanga lubuto kubena fyalo, ukweba ati wingaba ipasukilo lyandi ku mpela ya calo." ⁷ Ici eco Yawe asosele, umulubushi wakwa Isreali, uwamushilo wakwe, kuli uyo mweo wasulwa, wapatwa ku nko, na kuli baketaka ba basha. ;Imfumu shikamona webo no kwima, nabacilolo bakamona webo no kuwa panshi. pamulandu wakwa Yawe uyo uwa chinka, uwa mushilo wakwa Isreali, uyo wakusala webo." ⁸ Ici eco Yawe asosele, "panshi nebo nkafwaya ku kulanga ububile bwandi nkakwasuka, na mubushiku bwa pusuka nka kwafwa; nkakucingilila, no kukupela icipangano ca bantu, ku kulula calo ku kwakanya ifikwatwa ifya pononwa ⁹ Ukulanda kubafungwa, 'Fumeni' kuli abo muninga yafita monekeni mwe bene; Ba ka lalya mu mbali ya misebo, na monse umwa kunkuluka mukaba umulemfye wabo. ¹⁰ Ta bakabe ne nsala nangu cilaka; nangu cikabilila nangu koca kwa kasuba pali bwna, pantu kuli uyo uwa luse pace pali bena aka batungulula; akalebatwala ku tumimana twa menshi. ¹¹ Elo nka panga shonse mpili ku kuba misebo, no kupanga apalundumana pandi apa lingana" ¹² Mona ifi fikafuma ukutali, bamo ukufuma ku kapinda ka kuso naku masamba nabambi ukufuma ku calo Casini. ¹³ Imba, we myulu, no kuba uwasekelela, pongoloka mu kwimba, webo we mpili! pantu Yawe na sansamusha abantu bakwe kabili aka kwata inkumbu ku fyakucula fyabo. ¹⁴ Lelo Sione alanda,"Yawe alindekelesha nebo, na shikulu alindabile" ¹⁵ "Bushe umwanakashi engalaba mwana wakwe, ukumonsha ku mabele, pakuti eba na nkumbu ku mwana mwaume wena afyala? Ee, bena limbi kuti balaba, lelo nebo nsha kamilabe. ¹⁶ Mona, nalikulemba ishina lyobe mu ndupi, ifibumba fyobe fitwalilala kuba ku mulola wa cinso candi. ¹⁷ Abana bobo bako yangufyanya ku numa elo abo bakomyonaula bakoya. ¹⁸ Lolesha konse noku mona, bena bonse balekolongana no kwisa kuli webo. ifyo naba no mweo ici ecakushika cakwa Yawe mu cishinka muka fwala bena nge fisamo no kuba fwika bena nga bana bwinga. ¹⁹ Nangu webo walisulilwe no kubongoloka necala icalo cakonaika, nomba cika cepa kuba kwikalamo, nabo abali kumimina bakaba ukutali na mwebo. ²⁰ Na bana bafyelwe mu nshita yakufilwa kube bakalanda mu matwi yobe "pa ncende palifyenenkene kuli fwebo, tupangileni imiputule shesu, pakuti twingekala pano, ²¹ Elo ukaipisha we mwine, Nani amfyalila aba bana kuli nebo? Nali uwafwilwa kabili ing'umba, imbutushi kabili uwa lekwa ku mweume. Nani ankushisha aba abana? lolesha, Nashilwe neka; bushe aba bafuma kwi?" ²² Ici eco shikulu Yawe asosa "lolesha, nkemya ukuboko kwandi ku nko; nkemya intalapa ya cilangililo ku bantu. Ba kaleta abana bobo abaume mu mapa kabili kasende abana banakashi pa mapeya ²³ Ishamfumu shikaba bashikulwinwe naba na mfumu babo aba konsha; ba kakontamina kuli webo kuli webo ifinso fyabo pa mushilo no ku myanga ulukungu lwa ku makasa yobe, kabili ukeshiba ukweba ati ninebo Yawe; abo abalolela palinebo taba kabikwe mu kusebana." ²⁴ Bushe icapwa cingapokwa ku mpalume? nangu abaikatwa benga pokololwa kuli ba tutumya? ²⁵ Lelo nici eco Yawe asosa, " Ee abaikatwa bakapokwa ukufuma ku mpalume ne fyatapwa fikapokwa; pantu nkacincitila ifi bambe fyobe nka pususha abana bobo. ²⁶ Nkalisha abakucusha ukulya imibili yabo, bakalengwe ukukolwa ne milopa yabo, nga kwata mwangashi. Elo abantunse bonse basshiba ukweba ati nebo, Yawe, ndi mupusushi obe na kalubula obe, uwa maka yonse wakwa Yakobo,"

Chapter 50

¹ Ifi efyo Yawe asosa, "Ali kwisa kalata wa kulena uyo nalekelepo noko? Ni kuli nani uyo na kongweleko uko na ku shitishe webo? Mona walishitishiwe pa mulanbdu wa lubembu lobe, na pamulandu wa kupondoka noko obe ali bwelelamo." ² Mulandu nshi naishile lelo takwaliko nangu umo kulya? mulandu nshi alitile lelo takwali na umo uwakwasuka? Bushe ububoko kwandi kwa kwipipa uku shingabula webo? Bushe ta mwaba amaka muli nebo uku kupususha? Mona ukwebaula kwandi nalikamya bamba; Ndalenga imilonga iciswebebe, isabi lyabo lilafwa pa mulandu wa kubulwa amenshi ne mishila. ³ Ndafwika Yawe imyulu imfimi, ndafumba ifya ku fumfulila." ⁴ Shikulu Yawe alimpela ulumi nga pali abo aba sambilila pakuti nande icebo cakwa fwa abakonaka; alambusha akacelo na kacelo alabusha amatwi yandi ukufwa nga bao aba sambilila. ⁵ Shikulu Yawe alisula amatwi yandi, elo nshali cipondoka, nangula nali bwelelamo ku numa. ⁶ Nalipele inuma yandi kuli abo abanguma, na masaya yandi kuli abo aba susula imwenfu yandi; nsha fishile icinso candi ukufuma ku kubamba kwa nsoni kusapila amate. ⁷ Awe shikulu Yawe alinokungafwa; elo nshili wa ku sebana ni pali ici nalenga impumi yandi uku kosa nge libwe, pantu ningishiba nshili no ku bikwa ne nsoni. ⁸ Ena

uyo juu mpela insambu ali mu pepi. Ninani ali noku nsusha nebo? katwiminine no kwafyanya umo nomunakwe. Ninani uko nseba? mulekeni ese mu pepi kuli nebo. ⁹ Mona shikulu Yawe ako ngafwa Ninani ako nseka nebo? mona bali no kufwalo bonse kwati ni nsalu; imititi ili no kubalya. ¹⁰ Nani pakati ka mwebo uutina Yawe? Nanina anakila ishiwi lya mubomfi wakwe? uwenda mu mfimfi iya kutola ukwabula ulubuto? Afwile uku cetekela mwi shina lyakwa Yawe no kweyanima kuli Lesa wakwe. ¹¹ Mona, imwe bonse abakosha umulilo, abaipeka nya mwebene ne misanikilo; abenda mulubuto lwa ku mulilo ne cimbili uyo musonteki ifi efyo mu pokedelele ukufuma kuli nebo. Muli no kulala panshi mu cifulo ca bukali.

Chapter 51

¹ Umfwa kuli nebo, mwe ba konkelela ubulu ngami, mweba fwaya Yawe; Mona ku cili libwe ico mwebo mwa fukulwilwemo apakwi mbuka no kupulwa. ² Mona kuli Abrahamu, Wiso obe, na kuli sara, uwa ku fyele webu; ulo ifyo ena ali eka umo na limwitile. Nali mupalile noku mulenga abengi. ³ Ee, Yawe ali no kutalalika Sione, ali no kutala nka shonse isha konaika ncende shakwe; amatololo ayo acitile nga Edenine ciswebene umwabula bantu lubali ku mumana wa Yorodani uwa kunekamo kwatilibala lya kwa Yawe; Insansa no kusekelela fili no ku sangwamo, ukutotela, ne ciunda ca kwimba. ⁴ Ba uwa kukutika kuli nebo, mwe bantu bandi noku mfwe kuli nebo, mwe bantu bandi! pantu ndi nokupela ubupingushi, elo ndi no kupela umulinganyo ukuba ulutolwa fyalo. ⁵ Ubulungami bwandi buli mupepi, ipusukilo lyandi lili no kuya, kuboko kwandi kuli no kupingula ifyalo nefishi no ku ndole;la; pantu amaboko yandi fili no ku cetekela ukundolela. ⁶ Imya amenbo yobe mumulu, no ku lolesha pa calo panshi, pantu imyulu fili no ku pita nge cushi, icalo cili no ku fumuka kwati cakufwala na baikalamo bali no kufwa kwati ni balunshi. lelo ipusukilo lyandi lili no ku konkangapo ukubomnba. ⁷ Umfwani kuli nebo, mwebo abaishiba icaba icisuma, mwebo bantu abakwata amafunde yandi mu mitima yenu bantu abakwata amafunde yandi m u mitima yenu mwilakutima umisebanya ya baume nangu ukuba aba kutentuka ku miponto yabo. ⁸ Pantu imititi ili no ku balya kwati ni nsalu ne nsokandashi ka balya kwati masako; pantu ubu lungami bwandi bu koba umuyayaya, ne pusukilo lyandi ku nkula shonse. ⁹ Bukeni, bukeni, fwaleni palwenu na maka, ukuboko kwa kwa Yawe. Bukeni nge fyo mu nshiku sha ku kale, inkulo ku nshita ya ku kale. bushe teiwe uwa fwantawile Rehabu, webu awalashile shimweshimwe muli bamba? ¹⁰ Bushe tawaumishe amenshi muli bamba, amenshi ya mu ku shika sana, no kupanga apakushikja pali bamba ukulenga apa kupita ku ba kulubulwa ukupita ukupulikana? ¹¹ Kabili aba kulubulwa ba kwa Yawe bali no kubwela ku Sione no kulila kwa nsamba no ku sekelela ukwa muyayaya mu mitwe yabo, no ku sekelela ne nsansa shili no ku basenda bena. no bulanda no kulosha fili no ku balekamo. ¹² "Nebo, ine, neubatalalika. Mulandunshi utinina abaume, abali no kufwa, abana baume ba bantunse, abo aba pangwa kwati cani? ¹³ Mulandu nshi wabile Yawe kapanga obe, uwafungulwile ingulu no kwa nshiko umufola wa calo? waba no mwenso kuli cila bushiku pantu ali uwalemucikilila ilyo alefwaya ukuti amonaule. Nga icipyu ca ufyenga cili kwisa? ¹⁴ Uyo umo apetama panshi Yawe ali no kwa ngu fyanya uku mulekeleka tali na ku fwa no kuya panshi ya cilindi, nangu uku bulwa umukate. ¹⁵ Pantu Yawe Lesa obe, uu sunkanya bamba ya suka amabimbi ya poma Yawe uwa milalo eshina lyakwe. ¹⁶ Ni mbika icebo candi mu kanwa kobe elo nali kufimbo webu mu cinshingwa ca minwe yandi ukuti ninga limba imyulu, ukwanshile, umufola wa calo, noku sosa ku Sione, muli bantu bandi," ¹⁷ Bukeni, bukeni iminine, Yerusa;lemu, mwebo ba nwine mwi minwe ya kwa Yawe Ukufuma mu lukombo lwa bu kali bwakwe; Imwe banwine mu lukombo twa cipyuca kwe ukufuma mu lukombo lwaku pungashimo. ¹⁸ Takwaba nangu umo mu bana abaume bomnse abo afyele ukutungulula; Takuli nangu umo abana baume bonse abo akushishe uku musenda uku mwikata ku maboko. ¹⁹ Ifi fibili amafya ya kuponena webu ninani akulililako ubulanda pamo nobe, pumpunta nokonaule ne cipowe no ulupanga. Ninani akakutalalika? ²⁰ Abana bobbe abaume bafwako akafwa kanono; balala muli cila musebo pa cifutu caukop, kwati ni mpelembe mwi sumbu; baisulamo no ku balipa kwa kwa Yawe, ukukalipila klwa kwa Lesa obe. ²¹ Eico nomba umfwa ici mwebo aba kucula na imwe aba kolwa, lelo mwilakunwa umwangashi; Yawe shikuli, Lesa wenu, uupapatila ama fya ku bantu bakwe, asosa ifi. ²² "Mona, mi nsenda ulukombo lwa ku pungashima ukufuma mu minwe yenu ulukombo, uuli lukombo lwa kukali pa kwandi ukutula tamuli na kunwa na kabili. ²³ Ndi no ku bika mu minwe ya balalenga uku cula, abo abalandile kuli mwebo lala panshi ukutula twende pali webu, wapangile inuma yobe kwati mushili kabili umusebo wa kutambalala kuli bena ukwendapo.

Chapter 52

¹ Bukeni, bukeni fwaleni ubukosa Sioni, fwaleni insalu sheni ishisuma Yerusalemu, umusumba wa mushilo; pantu ta kwa kabweshopo aba shase mbululwa nangu aba fiko ukwingilila muli iwe. ² Inkunte we mwine ukufuma mu lukungu imano kwikala, Yerusalemu; fula umunyololo wa cila uku fuma mu mukoshi obe, we wakukokwa, umwana mwanakashi wa kwa Sione. ³ Pantu mfi ifyo Yawe asoso, "Wali shitishiwa apa fye, elo uli no kubulwa ukwa bula indalama." ⁴ Pantu nifi ifyo shikulu Yawe asosa, mu kutendeka abantu bandi balilentemukile pa kashita kanono ku Egipto na Asuri ali bacitile ulumanimani pa kubula umulandu uusuma. ⁵ Nomba fnshi ifyo kuli nebo ukuba kuno uku ekala nda kwa kwa Yawe ukumo ukuti abantu bandi ba sendwa apabula akantu? Pa ba bateka babebaula uku ekulanda kwakwa Yawe ne shina lyandi lya Lesa lulwa ukutwalilila shonse nshiku. ⁶ Eico abantu bandi bali nokwishiba ishina lyandi; bali no kwishiba muli bulya bushiku ukutula ni nebo na sosa, "Ee, nine wine!" ⁷ Ifyo cawama palupili makasa ya ukusenda ukoletile imbila nsuma, ukolanda umutende, uulenga ku mfwa, uukabila ipusukilo, uko sosa kukli sione, Lesa obe eleteka!" ⁸ Umfwani

aba ku mulonda ba kobilileisha ama shiwi yabo, pamo bakobilikisha nsansa, pantu bali no ku mona, ilinso lyonse ilyonse, Yawe uku bwelela ku Sione. ⁹ Pongomokeni mu nsansa iishingukwi mbilo capamo, mwe ncende sha konaika Yerusalemu; pantu Yawe ali talalike abantu bakwe; alilubwile Yerusalemu. ¹⁰ Yawe na lenga nkuboko bwakwe ukwa mushilo mu menso ifyalo fyonse, Isonde lyonse bali no kumona ipusukilo lya kwa Lesa wesu. ¹¹ Ikaleni ikaleni kabiyeni ukufuma kuylya mwi itata icabusali cisheni ukufuma pakati kabo isangululeni mwebene, mwebo abasenda ifipe fya kwa Yawe. ¹² Pantu mwebo tamuli nokukuya mu kwa ngufyanya nangula ukulya mukufulumuka; pantu Yawe akoya ifyo mwebo tamulaya, na Lesa wa kwa Isreali ali no kuba uku mucingilila kunuma. ¹³ Mona umubomfi wandi ali no kubomba ukwa mano; ali nokuba pa mulu no ku sumbulwa elo ali no ku sansanisha. ¹⁴ Ifyo abengi bali abakumupapa ena ukumoneka kwakwe takwali ukwa kwibikwa ukucila na pa muntunse, ne cata cakwe ta camoneke ngo umusango wa muntu. ¹⁵ Nangula cingaba ifi umu bomfi bandi akalenga ifyalo ifingi ne sha mfumu shikesala utunwa fwabo pa mulandu ena. Pantubakamona ifyo ba shashimikilwa, shi kamona, na pali ico ba shatalile ukumfwa, bali no kumfwa.

Chapter 53

¹ Ninani uwasumine ifyo baumfwile ukufuma kuli fwebo elo nikuli ukuboko kwa kwa Yawe ku sokolwele? ² Pantu akulile ku cinso cakwa Yawe ngo ululembelya ulukofuma mu shili kukosa; takwete ne cimweno ca kuti amoneke nangu tumutemenweko, ulo twa mu mona, takwele ubuduma ubwa kututemuna. ³ Ali uwakusulwa no kukanwa ku bantu umuntu uwa fyabulanda na umo uwabelela ifya kukalipa. Ngaumo uyo abaume bafisako ukufumako ifinso fyabo, ali uwakusulwa; kabili tatwamwangilwe ico talingilwe ukwangwa. ⁴ Lelop icime fye alitusendele amalwele yesu nokupita ifya malanda fyesu; Eico twantontokenye ukuti ale pamwa kuli Lesa ukufwantwa kuli Lesa, no kumulenga ubulanda. ⁵ Lelo ali uwa kulaswa pamulandu wa ficitwa fyesu ifya bu cipondoka. Ali uwo kufwantwa ba mulandu wa membu sheshu. ukulimunwa kwa kutumwenamo fwebo umutende kwa ponene ena, na mu filanda fya kwe twa mwenenemo ukuposhiwa. ⁶ Fwebo bonse twali nge mpanga twalile mukuluba, fgwebo twali umo ayakukile uko alefwaya, na Yawe ali poneshe pali ena ama mpulu yesu bonse pali ena. ⁷ Alikucilikilwa ilyo ena aicefeshe, tayasamwine akanwa; nga impanga iko twalwa mukuipaya nge fyo impanga iba kuli uwa kuibeya iba tondolo eico tayasamwine akanwa kakwe. ⁸ Alifuminemo mulufyengo na mupingushi ubo ba mpingulile naba nkuloyakwe takwali no ku tontonkanya pali ena? pantu ali uwa kuputulwa ku fuma ku mpanga ya ba mweo; pa mulandu wa misoka ya bantu bandi uku pumwa kwali pali ena. ⁹ Balibikile inshishi yakwe pamo na ba misoka, capamo no mukankala mu mfwa yakwe nangu tacitile ifyongo nangu mu kanwa kakwe tamwa fumine ukubepa. ¹⁰ Lelo cali ukufwaya kwa kwa Yawe ukumufwanta ena no kumulenga ukulwala ilyo mu kamucita umweoi wakwe ica pa lubembu ilambo, akumo na ubufyashi, akatantasha inshiku shakwe, na Yawe ukupekanya kwakwe kuli no kufikilishiwa muli ena. ¹¹ Panuma ya ku cula umweo wakwe, ali no kumona ulubuto no kuba uwa kusekelamo mu mano yakwe. umubomfi wandi umulungomi akalungamikila abengi akabasendela ifyo bupulumushi fyabo. ¹² Eico nkamwakanishisha icakaniko cakwe mu bakankala elo ali nokwakanya ne fya kutapwa na bengi pantu alililangisha umwine ku mfwa elyo ali pendwa pamo na bapulumushi. Ali sendele imemba shabengi no kubapapatila aba pulu mushi.

Chapter 54

¹ "Imba webo umwanakashi ingumba webo wa nsha fyalapo, pongomoka mu nsansa imba no kulila ukukalamba webo we ushabapo mu bukali bwa bu fyashi. pantu abantu abana abakushiwa bali cila abana abakwa nyima ushalekwa." Efyasosa Yawe. ² "Panga apakulu apokufungulwika Hema ilikulu no kuli fungulula Hema insalu ya pansolokoto wishako ubutali mwa ntambo yobe no kulilefya ne mpopo shaliko. ³ Pantu welifungulula ukuya kukuboko kwa kululyo naku kwa kuku sona ubufyashi bobbe bukasupila ifyalo no kwikalamo mu misumba ya kufulumukamo. ⁴ Tamufwile ukutima pantu mwebo ta mwakase kwe, nangula ukubweshiwamo pantu mwebo ta mwakasebane, mu kalaba ukusekewa kwa ku bulumendo bwenu no kusebana kwa shiwa kenu. ⁵ Pantu kabumba emulume obe, "Yawe wa milalo eshina lya kwe uwa mushilo wa kwa Isreali aka lubula, etwa Lesa we sonde lyonse. ⁶ Pantu Yawe na kwita webo uku kubwesha umukashi uwa kuposwa no Bulanda mu mupashi, kwati mwana kashi uwa upwa ku mwaice no ku kanwa, "Asaso Lesa obe. ⁷ Pantu pa kashita akanono nalikoposele webo, lelo ku bukulu bwa cikuku ndi no longanika. ⁸ Ku kufula kwa kalelipa nalifishile icisonso candi ukufuma ku kashito, lelo kumuyayaya kwa cipangano ca citetekelo nka kwata uluse pali webo asosa Yawe, ena uwa kulubwile webo. ⁹ Pantu ifi fili kwati menshi ya pali Noa kuli nebo; nge nfyo nalilapile ukuti amenshi ya pali Noa tayakatale kabili uku pkita pe sonde, eico nshilapile ukuti nsha kakalipe kuli webo nangu ukukwebaula. ¹⁰ Nangula impili shi ngawa no tupili tu nga tenkana lelo uluse lwa kwa kutemwa kwandi ta lwa kafumeko ukufuma kuli webo, nangula icipangano candi ca mutende ukuntenkana asosa Yawe, uwa ku kwatila webo webo uluse. ¹¹ Wamucushi webo, we wakusendwa -ku mabimbi uwa kukana sansamushiwa, mona, nebo nka ku lila amabwe muliloba lya kukashika, no kwa nshika umufola waka kukulapo cobe safiri. ¹² Nkaku citila insonshi shobe kadikode ne mwenshi shobe amabwe aya kubengeme shima, elo ne linga lyobe ku mabwe ya suma. ¹³ Nomba bonse abana bobbe ba kasambilishiwa kuli yawe, no mutende wa bana bobbe ukaba ukalamba ku bulungami eko ukakonenena, no kuba ukutali uku fuma ¹⁴ ku lumanimani pantu ta wa katine; no kufuma kwi tentula, pantu tacili nokwisa pepi kuli mwebo. ¹⁵ Mona nga uli onse apanga ifyongo tafili na kufuma kuli nebo; onse uka akapanga ifyongo kuli webo akawe mu kulusa. ¹⁶ Mona, Nimebo nalenga uwakufwa uufukata ukupya kwa malasha no kufula ifyala fya cilwilo nge incito ya kwe, nine malengele uonaula uko naula. ¹⁷ Takuli

icakulwilako ico ica pangwa uku lwisha webu cikacimfya, elo ukaseka uli onse ukatunganya webu. Neci ecikwatwa ca babomfi bakwa Yawe no bulungami ukufuma kuli nebo ici cisemo ca kwa Yawe."

Chapter 55

¹ "Iseni bonse mwebacilaka, Iseni ku menshi, namwebo mwebatakwete indalama, iseni mushite nokulya! iseni, mushite umwangashi no mukaka ukwakubula indalama kabili apakubulo mutengo. ² Nindo mukopina, muli Silfere pa cintu icitali cilyo, kabili nindo mubombela pafyo mutekuta? kutikeni kuli nebo bwino nbwino no kulya icabune, nokusansamusha mwebene mufyakunona. ³ Teyamikeni amatwi yenu nokwisa kuli nebo! umfwani pakwebati mube no mweo! nkacita icipangano camuyayaya nobe weo nacetekela, ukutemwa kwa cishinka uko nalaile kuli Dabidi. ⁴ Moneni, ndimubikile nga kamboni ku nkoshonse, nge ntungushi kabili mushika wa bantu. ⁵ Moneni mukakuta ku luko ulo mutaishibile no luko ulatamishibile lukabutukila kuli mwebo pantu Yawe Lesa wenu uwa mushilo wakwa Isreali, uwamicindamika." ⁶ Fwayeni Yawe ulo angasangwa; mukuteni ulo ali mupepi. ⁷ Leken iimbifi ileke ibele yaiko, no uwalubembu amatonkanyo yakwe lekeni abwelele kuli Yawe, nao akamukwatila inkumbu, kabili kuli Lesa wesu, uyo uuka mwelelela apakalamba. ⁸ "Pantu amatontonkanyo yandi te matontonyo yobe, nangu imibele yobe imibele yandi uku ekulumbulula kwa Yawe. ⁹ Ifyo imyulu yalepa ukucile sonde, efyo imibele yandi yalepa ukucila imibele yenu, nama tontontonyo wandi ucila amatontonyo yenu. ¹⁰ Ifyo imfula ne mfule yakubuta filoka ukufuma mumulu ukwakubulo kubwelelamo kulya kano yatapilisha umushili nokuulenga ukutwala nokupuka nokupekla shibulimi watandile imbuto ne cilyo caikolya, ¹¹ Efyo cikaba icebo candi icifuma mukanwa kandi takakabwele kuli nebo icakubula kantu, lelo cikabomba umulimo nacistumine. ¹² Pantu mukaya mukosekelela nokutwalwa mumutende; impili nokupili tukapunda munsansa ku cinso cenu, elo ne fimuti fyamumpanga fyonse fikatota indupi. ¹³ Mu cifulo ca fimpukusa fya myunga pakameno mukupri mucifulo ca kaenya, pakamena icimuti ca muhadasi, kabili cikaba cakwa Yawe, ice shina lyakwe nge cishibilo ca muyayaya icishakaputulweko.

Chapter 56

¹ Ifi efyalanda Yawe, "moneni icakulungama, citeni, ichakungama; ico ipusukilo lyandi lili mupepi, no bulungami bwandi buli mupepi nokusokololwa. ² Alishuko muntu uucite fi, kabili uucikatisha. Alalame Sabata, ukwakubulo kuli pelulula, nokusunga iminwe yakwe kukukana cita ububi ubuli bonse." ³ Mwileka umbi uulundile kuli Yawe elekulanda ati, "Cine cine Yawe akampatululako ku bantu bakwe." Mutungwi elekulanda ati, "Moneni, ndi cimuti cakuma." ⁴ Pantu ifi efikolanda Yawe, "kuli bamutungwi abalama ama sabata yandi nokusala ikonsekesho, nokwikatisha icipangano candi, ⁵ kuli bena nkemika mu nganda yandi namukati ka malinga yandi icakwibukishako icabune ukucila ukukwata abana abaume nangu abana abanakashi, Nkabapela icakwibukishako camuyayaya ico icicshakabele aciputulwako. ⁶ Elo na bambi bambi abakailunda kuli Yawe kukumubombela, kabili abatemwa ishina lyakwa Yawe ukumushinshimuna, onse uulame sabata kabili ulilama, nakuna lipelula, nousunga icingano candi bwino. ⁷ Nkaleta ku lupili lwandi ulwa mushilo nokubalenga ukusansa, muka mu nganda ye pepo, ifya bupe fya koca fyabo na malambo yabo fikapokelelwa pa cipailo candi. Ico inganda yandiu ikakutwa inganda ye pepo kunko shonse. ⁸ Uku ekulanda kwakwa Shikulu Yawe, uulonganya abasululwa bakwa Isreali nkalonganya nabambi ukulunda pali bena." ⁹ Mwe fiswango fyonsefya mumpanga, iseni mulye, mwe fiswango fyonse fyamumutengo! ¹⁰ Bakalinda wabo bonse ni mpofu, tabomfwa nimbwa ishakukutumana ishitanga bosa. Bakolota, kabili balilele panshi balitemwo ku sendama. ¹¹ Imbwa shili ne cilaka icikulu tekuti bekute; niba kacema abakubulo kwishiba bonse balipilibukile ku mibele yabo abene; cila muntu akokumbwa ifyakunonkela mulufyengo. ¹² "Iseni," bakolanda, "natunwe umwangashi ne cikola. Mailo ikaba ngalelo, ubushiku ubukulu ubo tutangapima,"

Chapter 57

¹ Umulungami aloba, lelo tapali nangu umo uucisakamana kabili abantu bacipangano cacicetekelo bakalonga baya, lelo tapali nangu umo uwishibati umulungami alisendelwe ukufuma ku bubi. ² Aingila mumutende; balatusha pa masanshi yabo abenda mubulungami. ³ Nomba iseni kuno mwebana baume buyeye, abana baba cende no mwanakashi uwabucilende. ⁴ Ninani mukopumya ne nsansa? kulinani mukoiswila akwanwa nokufumya ululimi; Tamuli bana babu cintomfwa abana bamubufi. ⁵ Mulaisansamusha mukusendama bonse mwisamba lya mioke, namwisamba lyacimuti conse icakulelema mwebo mwebo mwebepaya abana benu mumbali yanika umwakuma, panshi yampili ishakusansuka. ⁶ Pakati kafintu fyakutelela ifya mumu pokapoka wanika emuli ifintu ifi pelwe kuli webu. Efyo ushinshimuna. Uletutula icabupe cakunwa webu. Efyo ushinshimuna. Uletutula icabupe cakunwa cobe kuli bena nokwimya icabupe caluseke, kuti nasansamuka mulifi fintu? ⁷ Wali pekenye ubusanshi bobe pa lupili lwakusansuka; kabili walile palya mukupela amalambo. ⁸ Kunuma ya cibi na maingwe ya cibi wabikapo ifishibilo fyobe; walimfutatila, mwaipanga mwebene ubwamba, nokunina; mwapanga ubusanshi bwenu ubwakusalala. Walipangile icipangano nabena; walitemenwe amasanshi yabo; walimwene pa bwamba bwabo. ⁹ Walile ku moleke namafuta; walifushishe ifye fungo. Walitumine inkombe yobe ukutali; walitentemukile ku mbo. ¹⁰ Walinakile ku lwendo lobyu lukali lelo tawatalile kulanda ati, "takuli isubilo." walisangile umweo mukuboko kobe; ecotawanakile. ¹¹ Ninani usakamaninepo? Ninani uti nisha uyo uukulengele ukulekucita ifyabubufi, icakweba ati tekuti unjibukishe nangu ukutontonyo pali nebo? ¹² pantu nalikele tondolo inshita

iyitali, tauntina nomba. Nkashimika fyonse ifyo ucita, lelo tafyakakwafwe.¹³ Ulo wakuta, leka tu milungu walonganya tukupusushe. Nomba umwela ukabasenda, umupu ukabolula ifikwatwa fyapa lupili lwandi ulwa mushilo.¹⁴ Akalanda ati, 'kuleni kuleni! wamyeni nshila fumye yonse mabwe ayakuipununako munshila ya bantu bandi!¹⁵ Pantu ifi efyo umukulu kabili uwasumbulwa alanda uwaikala umuyayaya, uoishina ni wamushilo, "naikala mucifulo icakusansuka kabili icamuhilo, pamo naena mupashi uwakutobaika kabili uwakufuka, ukutubule imipashi yabakufuka, nokutubula imipashi wa mbifi.¹⁶ Pantu nshakapele mulandu umuyayaya. nangu ukukalipa umuyaya, ninshi umupashi wamutu katembuka ku cinso candi, imyeo iyo napangile.¹⁷ Pamulandu wa lubembu lwakwe ulwakunonkela mukukakala, nalikalipile, kabili nalimukandile; nalifishile icinso candi nokufulwa, lelo alile icimfutanuma mumibele yamutima wakwe.¹⁸ Ndimwene imibele yakwe, lelo nkamundapa. Nkamungulula nokumusansamusha nokutalalika abo abakomuloseshako.¹⁹ Kabili ndalenga ifisabo fyapa milomo. Umutende, umutende, kulyabo abakutali nabali mupepi efyalanda Yawe nkabondapa.²⁰ Nomba ababifi bali nga bamba uukosunkana, uutatusha, na menshi ya uko yalafunda ula ulutikiti na matipa.²¹ Takuli umutende kukumubifi efyalanda Lesa.

Chapter 58

¹ "Lileni mukupundisha wileka. Sansula ishiwi lyobe nge penga. kalipila abantu bandi kuli bucintomfwa bwo, ne ng'anda yakwa Yakobo ku mpulumushi shabo.² Ulo balamfwaya cila bushiku nokusansamukila mukwishiba imibele yandi, kubati luko ulucito bulungami kabili tabalekele ifunde lyakwa Lesa wabo. Balanjipusha pabupingushi bwakulungama; balakwata insansa mukutom=ntonkanya pali lesa ukwisa mupepi.³ Nindo twafungile ukulya, balindile,' nomba tamucimona? Nindo tuicefsha fwe bene, lelo tamukocimona? moneni, pabushiku bwakufunga ukulya kwenu musange nsansa shenu nokutitikisha ababomfi benu bonse.⁴ Moneni, mulafunga ukwebati mulake nokelwa, uloma nekofi lyobe ilyabubifi; taufungila kukuleka ishiwi lyobe lyumfwike pa mulu.⁵ bushe kwena ukuleka ukulya musangoyu eko ningafwaya: ubushiku ubo uulionse engacefya umwine, kuli ene ukukontamika umutwe watwe wakwe kubati litete, nokwanshika insamune mitoi panshi yakwomwine? Bushe cine kuti mwaita ici ukufunga, ubushiku ubusekesha Yawe?⁶ Bushe uku ekufungokulya ukonasala: ukukakula ifikakilo fyabubifi ukukakula imyando yekoli, ukuleka abanaka babe abantungwa, nokuputula ikoli lyonse.⁷ Bushe tekukumokaula umukate wenu naba nsala nokuleta abalanda nabakubula apakwikala mung'anda yenu?" Ngamwamona uulibwamba, mulingile ukumufwika; kabili tamufwile ukufisama mwebene kuli ba lupwa lwenu.⁸ Elo ulubuto lobe lukesuka kubati kutula kwa kasuba, nokupola kobe kukafuma bwangu; ubulungami bobo bukakutangilili, no bukata bwakwa Yawe buka ubucingo bobo kunuma.⁹ Elo ukakuta, elo Yawe akasuka, mukalilo bwafwilisho, kabili akalanda ati, "ndipano" Ngamwafumyapo ikoli pali mwebene, ukusontwo munwe, nokulanda kwa bubifi,¹⁰ ngacakweba ati mwebo mwebene mwapela abansala no kwikusha abalanda abansala; ninshi ulubuto lwenu lukabalila mumfinshi nemfinshi yenuikaba ngakasuba pakati.¹¹ Elo Yawe akakutungulula lyonse nokukwikusha muncende umutaba amenshi kabili akakosha amafupa yenu. Mukaba nge balalyatopilishiwa kabili ngaka mfukumfukuka menshi, ako amenshi yatakama.¹² Bamo muli mwebo bakakululula ifibolya fyakale; mukemya ifibolya fya nkulo idhingi; bakakuta "kalungisha wamalinga," "kakulula wa misebo yakwikalamo."¹³ Ngacakwebati wapilibula amakasa yobe kukwenda pa bushiku bwe sabata, nokufuma mukucita ifyakukusansamusha wemwine pa bushiku bwandi ubwamushilo. Ngacakwebati waita isabata icakusekesha, kabili waita imilandu yakwa Yawe yamushilo kabili iyacindikwa. ngacakwabati wacindika isabata pakusha imilimo yobe, napa kukana sanga ifyakusansamusha fyobe nokutalanda amashiwi yobe wemwine.¹⁴ Elo ukasanga insansa muli Yawe, kabli nkakulenga ukunina pamusansama we sonde; nkakulisha ukufuma mufya cikwatwa cakwa Yakobo wiso pantu akanwa Yawe kalilandile."

Chapter 59

¹ Mona, ukuboko kwa Yawe takwaipipa kukupusushe; nangu ukutwi kwakwe ukukoma, kukukanokumfwa.² Ificitwa fyenu ifyamamampulu, fyalimipatulula kuli Lesa wenu, kabali impilumushi shenu shalifisa icinso cakwe ukufuma kuli mwebo nakukumyufwa.³ Pantu amaboko yenu yalitila ku milopa neminwe yenu kulubembu, imilomo yenu ilandobufi nolulimi lwenu lilanda ifyabonaushi.⁴ Takuli uukuta mubulungsmi, kabili uupapatila umulandu wakwe mucishinka. Balicetekela mu mashiwi yafyefye, nokulanda bufi; bemita ubucushi nokufyala ulubembu.⁵ Bakatotola amani yansoka yabuusungu nikupikula isumbu lyakwa tandabube, onse uwalyako amani yabo alafwa kabili iliningalyatotoka, likatota insoka yabusungu.⁶ Amasumbu yabo tekuti bayabomfye kufyakufwala, nangu kuifimba abene ku milimo yabo. imilimo yabo milimo yalubembu, kabili imicitile yabo iyalukakala ili mumabokoyabo.⁷ Amakasa yabo yabutukila bubi, kabili babutuka kukupongolola umulopa wakaele. Amatontonkanyo yabo matontonkanyo yalubembu; ulukakala nobonaushi enshila shabo.⁸ Inshila yamutende tabaishiba, tamwaba mulinganya munshila shabo. balipanga inshila yabupondamishi, uyo onse uwenda mulishi nshila tamona mutende.⁹ Eco umulinganya uli ukutali nafwebo, nangu bulungami ukusanga. Tulolela lubuto, npmba tumona imfinshi tufwaya ukubutisha, nomba twenda mumfinshi.¹⁰ Tupampante fibumba kubati nimpofu, kubati nyabo abataba namenso. tutelententa akasuba pakati ka mutwe kubati nipali muntungulya; pakati kabamaka tumoneka kubati bantu bakufwa.¹¹ Tung'ang;a ngaba bere nokulila nge nkunda; tulolela umulimganyu, lelo tapali nagu umo; uukapususha, lelo ca kutali kuli fwebo.¹² Pantu amampulu yesu ayengi yaba kumulola wenu, ne membu shesu shilatushinina; ico amampulu yesu yaba nafwebo, kabili imembu shesu tulishishibile.¹³ Tulisangukile, ukukana Yawe noku pilibukako kukukonka Lesa wesu. Tulalanda ifyalufyengo nokupilibukila lubali

ukwimita ukulishanya ukufuma ku mutima nama shiwi yabufi. ¹⁴ Umulinganya ulifumishiwepo, no bulungami buli ukutali, ico icishinka catelententa mu lubansa lwa cintu bwingi, ne cishinka tekuti cise. ¹⁵ Icline cabula, noyo uwafumako ku bubi ailenga uwakaele. Yawe alicimwene kabili tatemenwe ukwebati takwali mulinganya. ¹⁶ Alimwene ati takuli umuntu nangu umo, nokupapa pakwebati tapali nangu umo uwakupapatila. Eco ukboko kwakwe umwine kwaliletele ipusukilo pali ene kabili ubulungami bwakwe bwalimutungilile. ¹⁷ Alifwele ubulungami ngecacinga icifuba ne cisote ce pusukilo pa mutwe wakwe. Alifwele amalaya ya cilandushi kabili alifimbene ubucindami ngatambatamba. ¹⁸ Pafyo bacitile, alibalambwile, abupingushi; bwa bukali ku fibambe fyakwe, ilandushi ku balwani bakwe, kufishi ukukandwa ngecabupe. ¹⁹ Eco bakatina ishina lyakwa Yawe ukufuma kumasamba, nobukakata bwakwe ukufuma ukutula akasuba, ico akasa nge nika iyi kopalala iyo bakoensha ku mupu wakwa Yawe. ²⁰ "Kalubula akesa Sione kulyabo abakapilibuka ku ku micitile ya bupulumushi bwabo muli Yakobo ukulanda kwa Yawe. ²¹ Na kuli nebo, ici ecipanganocandi nabena efyalanda Yawe umupashi wandi uuli pali mwebo, namashiwi yandi ayo mbikile mukanwa kobe, nshakashe kanwa kobe, nangu ukufuma mutunwa twabana bobo efyalanda Yawe pali ino nshita no umuyaya."

Chapter 60

¹ Ima, balika; pantu ulubuto lobe lulishile, no bukata bwakwa Yawe bulimine pali webo. ² Nangu imfinshi ingafimbe sonde, nemfinshi iyakutola ika fimbe nko shonse; lelo Yawe akaba pali webo, no bukata bwakwe bukamoneka pali webo. ³ Inko shonse shikesa ku lubuto lobe, ne shamfumu kububutisha kwa lubuto lobe ulwakukutula kwa kasuba. ⁴ Lolesha monse ukushinguluka nokumona. Bonse baliikolanganike pamo nokwisakuli webo. Abana bobo abaume bakesa ukufuma ukutali, nabana bobo abanakashi balibasendele mumaboko yabo. ⁵ Elo ukamineka uwakubeka, no mutimaobe ukasekelela noku fuluka, pamulandu wa bwingi bwamuli bembabakapongolokela kuli webo, ifyuma fya nko shonse fikesa pali webo. ⁶ Imilongo ya ngamila ikakufimba, imisepele ya ngamali yaku Midiani na Efa; shonse shikesa ukufuma ku sheba; bakaleta golide nefyacena cabune, kabili bakemba ishakutotela Yawe. ⁷ Imikuni yonse iyaku Kedari ikalonganiwa yonse kuli webo, ba sukusuku baku Nebaiote bakakubombela; bakaba ifya bupe bwakupokelwa pa cipailo candi; kabili nkacindamika ing'anda yandi yabucindimi. ⁸ Findo ifi ifipupuka lubali nge kumbi, nge nkunda mufyubo fyobo? ⁹ Ululamba lwakuli bembabakamfwaya, nengala shaku Tarshishi shikatungulula, kukuleta abab baume bobo ukufuma ukutali, bali na Silfere na golde yabo, ico ishina lyakwa Yawe Lesa wenu, nelya umo uwa shila wakwa Israeli pantu alimicindikile. ¹⁰ Abana baume babambi bambi bakakululula amalinga yenu, ne mfumu shabo shikamibombela; nangu namikandile mu cipyu candi ulo mu bubile bwandi nkamyumfwile nkumbu. ¹¹ Impongolo shenu shikaba ishakwisuka ukutwalilila tashkesalwe akasuba no bushiku, pakwebati ifyuma fyanko shonse kuti fyaletwa, ne mfumu shabo shikptungululwa. ¹² Cine cine, inko shonse namabufumu yonse ayatakamibombe yakaloba; isho nko shonse shikonaulwa umupwilapo. ¹³ Ubukata bwakwa Lebanoni bukesa kuli webo, icimuti ca umukupri, umutidavi no mutashuvi fyonse pamo, kukuwamya umwashila mwandi; kabili nkacindamika icifulo ca makasa yandi. ¹⁴ Bakesa kuli webo nokukufukamina, abana baume bakubalya abakunakile bakwa pamakasa yobe; Bakakukuta umusumba wakwa Yawe. Sione waumo uwa shila wakwa Israeli. ¹⁵ Mu cifulo cakwalilila webo uwakusulwa kabili uwakupatwa, ukwakabula nangu umo uwakupita kuli webo, nkakucita icintu cacilumba umuyaya, insansa ukufuma mu nkulo ukuya munkulo. ¹⁶ Kabili ukanwa umukaka wanko shonse, nokusupila amabele yasha mfumu, ukeshibati Nebo Yawe, ninebo mupusushi na kalubula obe; uwa maka yonse wakwa yakobo. ¹⁷ Mu cifulo ca mukuba nkaleta golde, mucifulo ca cecela, nkaleta silvere, mucifulo cacimuti, umukuba namucifulo ca mabwe, icela. Nkasonta umutende ngaba kateka benu, no mulinganya ngabakateka benu. ¹⁸ Ulukakala talwakomfwike nakabilimu calo cenu, nangu ukonaulwa nokutobaulwa mumipaka yenu nombabakakuta amalinga yenu ipusukilo, ne mpongolo shenu kutasha. ¹⁹ Akasuba tatakabe ulubuto lwenu nakabili nangu ukubutisha kwa mweshi kukubalikila pali mwebo; lelo Yawe akaba ulubuto lwenu umuyaya, na Lesa wenu ubukata. ²⁰ Akasuba kenu takawe nakabili nangu umweshi ukufumapo; ico Yawe akaba ulubuto lwenu lwa muyaya, ne nshiku shakullosha kwenu shikapwa. ²¹ Abantu benu bonse bakaba abalungami; bakasenda ifikwatwa fya nshita yonse ifya calo, umusambo wa ca kulimba candi, imilimo ya maboko yandi, pakwebati, nkacindamikilweno. ²² Akanono kakaba likana, naka nono luko lwakukosa; nebo Yawe, nkafikilisha bwino ifi fintu inshita ngayafika

Chapter 61

¹ Umupanshi wakwa shikulu uli pali nebo, pantu Yawe alinsuba kukubila imbila nsuma kubako cula. Alintumine ukuposha abafunshika mitima ukubila ubuntungwa kuli ba nkole, kabili ukwisula iffungo kuli abo abakakwa. ² Alintumine ukuya kubisha umwaka wabubile bwakwa Yawe, ubushiku bwa cilandushi cakwa Lesa wesu, nokusansamusha bonse aballosha. ³ Alintumine ukuya kupela aballosha abamu Sion ukubapela icakufwala mucifulo ca mitoyi, amafuta yakusekelela mucifulo cakullosha, umwingila wakutasha mucifulo ca mutima waku bombomana, ukubeta ati fimuti fya bulungami, ifyalimbwa, kuli Yawe, ukweba ati bacindikwe. ⁴ Bakakululuka ifibolya fyakale; bakabweshapo ifya tubakile. Bakawamya cipya cipya ne misumba iya onaikile, ubonaushi ubwakufuma ku nkulo shaku kale. ⁵ Abalebeshi bakemina nokjulisha ifilekwa fyenu, nabana baume babalebeshi bakale kubomba mumabala yanu na mumabala ya myangashi. ⁶ Muketwa bashimapepo bakwa Yawe; bakale ku mikuta ababomfi bakwa Lesa wesu mukalekulya ifyuma fyanko, kabili mukaitakishisha mubukankala bwabo. ⁷ Mucifulo ca nsoni shenu mukakwata imiku ibili, mucifulo camusalula bakasekalela pa cikwatwa cabo. Eico bakakwata icananiko ca muku ibili mucalo cabi;

ukusekela ukwa muyayaya kukaba kwabo. ⁸ Pantu nebo, ne Yawe nalitemwa umulinganya kabili nalipata ubungo nobupandamishi, mu chishinka nkabepela icilambu, kabili nkapanga icipangano nabo icamuyayaya. ⁹ Ababufyashi bwabo bakeshibikwa kuba nko shonse, naba kufyalwa kuli bena mukati ka bantu. Nabakalekubamona bakalekusumina ati, ebantu abo Yawe apala. ¹⁰ Nkasekelela apakalamba muli Yawe; muli Lesa wandi nkasangalala sana. Pantu alimfwikile amalaya Yepusukilo; ali mfwikile no mwingila wabulungami, filya shibwinga aisamika na tambatamba, ifyo nabwinga aisamike fisamo fyakwe. ¹¹ Fyekefyo umushili ufumya ifyakumena mena, Fyekefyo ibala lilenga ifyabyalwamo ukula, efyo shikulu Yawe akalenga ubulungami no kutasha ukupuka kumulola wa nko shonse.

Chapter 62

¹ Pamulandu wakwa Sion ntakutumane, napa mulandu wakwa Yerusalemu nshafinde mpaka ubulungami bwakwe bukatwalilile mukubuta tutu, ne pusukilo lyakwa kwati mwenge uukopya. ² Inko shikamona ubullungami bobé, ne mfumu shonse ubukata bobé uketwa ishina ilipya ilyo Yawe akasala. ³ Kabili ukabe cilongwe cakuyemba muminwe yakwa Yawe, natambatamba wa bufumu mu minwe yakwa Lesa obe. ⁴ Tacakalandwepo nakabili pali webo ukweba ati, "Alishele; nangu palwa calo cobe ati, "fibolya" cine cine, uketwa ati ukubekwa kwandi kwaba muli ena, "kabili icalo cobe "Alyupwa," pantu Yawe abekelwa muli webo, ne calo cobe cikopwa. ⁵ Cine ifyo umulumendo opa umukashana, efyo abana bobé abaume bakakupa, ngefyo shibwinga asansamukila pali nabwinga wakwe, Lesa wenu akasansamukile pali mwebo. ⁶ dibikile bakalinda pamalinga yobe Yerusalemu; tabakutumana akamba no bushiku. mwebo mwe bakebukisha bakwa Yawe, mwileka. ⁷ Mwileka atushe mpaka akapampamike Yerusalemu ukuba uwakutashiwa pamo pesonde. ⁸ Yawe alilapile kukuboko kwakwe kwakukulyo kabili ukuboko kwakwe ukwamaka, "cine nshaka lekumipela ifyanseke ngefya kulya fyabawani benu. Bambibambi tabakanwe umwangashi wenu, uo mwabombele. ⁹ Pantu abo abasombola ifyaluseke bakafilya nokutasha Yawe, nabo abasaba imyangashi bakanwina umwangashi mulubansa lwa mwashila mwandi." ¹⁰ Piteni piteni mu mpongolo! Pekanyeni nshila ya bantu! ukuleni, kuleni umusebo uwakuselala; fumyenimo amabwe! imyeni ulunga lwakulanga kunko! ¹¹ Lelosheni Yawe abilisha ukufika kumpela yesonde, "landeni kubana banakashi baku Sion; Lolesheni umjupusushi wenu akweisa ! Moneni, ne cilambu ali naco nemilimo yakwe ikoya kuntanshi yakwe." ¹² Bakamikuta mwebo, "Abantu abamushilo; abalubulwa bakwa Yawe, ' 'kabili bakalekumita "abafwakwa; umusumba uushalekeleshiwa."

Chapter 63

¹ Ninani uyu ukoisa ukufuma ku Edomu, unfwewe ifyakushika ukufuma ku Bosela? Ninani uyu alifwele ifyakufwala fyabufumu, ulikopintanka nokushipa pamulandu wamuka akwata sana? Ninebo, ukalanda mubulangami nobulamba ku kupususha. ² Nindo ifya kufwala fyobe fikashikile, kabili nindo fikomonekela kubati wali kondiwila imyangashi mucakufinamo? ³ Nacila kondawila imyangashi mucakufinamo neka fye, kabili tapali nangu umo uwakufuma mubantu uwishileka kuli nebo. Nachikandawila mubukali bwandi kabili ukunya ntanlapo mucipyu. Umulopa wabo ulisabaukile kufya kufwala fyandi nokutisha fyonse ifyakufwala fyandi. ⁴ Pantu nalikulesha kuntashi yabushiku bwandi ubwalilandushi kabili no mwaka wakulubuka kwandi ulifikile. ⁵ Naliloleshe kabili tapali nangu umo uwakungafwa. Nalipapile ati tapalipo uwakungafwa, lelo ukuboko kwandi ekwandetele ukucimfya, kabili icifukushi candi icakupiutilila calinkoseleshe nebo. ⁶ Nalinyantawile pa bantu mucipyu, nokubalenga ukupapula icifukushi candi, kabili nalitulwilile imilopa yandi pa calo. ⁷ Nkalumbulula ifitwa ifya cishinka cacipangano cakwa Yawe, fyalilinga ukutotelwa ificitwa fya kwa Yawe Nkalumbulula fyonse ifyo Yawe atucitila, no bune kuba nganda yakwa Isreali. Inkumbu isho atulanga pa mulandu waluse lwakwe, neficitwa nabacishinka bwa cipangano cakwe. ⁸ Pantu alyebele ati, "pantu cacine bantu bandi aba, abana tababa abakula icumfwila." Alishile kuba umupusushi wabo. ⁹ Ukupilila mukucla kwabo naye aliculile, na malaika ukufuma kun cinso cakwe alipasuswishe. Mukutemwa noluse alibapuswishe, kabili alibasumbwile pamjlu nokubasenda monse munshita shakale. ¹⁰ Lelo balimusangukile nokukalifya umupashi wa mushilo, eco alisongukile umulwani wabo no kubalwisha bena. ¹¹ Abantu balilangulilile panshita shakwa Mose. Balyebele, "Lesa alipi, uwabafumishe ukufuma muli bemba nabakalema bafitekwa fyakwe? Lesa alipii, uwababikilemo umupashi wa mushilo pakati kabo? ¹² Nipi ali Lesa uwalengele ubukata na maka fuye nokuboko kwa kulya ukwa kwa Mose, kabili ali patwile amenshi ku cinso cabo ukuicatile ishina lyakwe ilya muyayaya? ¹³ Nipi ali Lesa uwa batungulwile mu menshi aya kushika? kubati nikabalwe uukobutuka pa mushili uwakutambalala, tabaipuntwilepo. ¹⁴ Ukubati nifilya ing'ombe itentemukile mumukonko, umupashi wakwa Yawe walibapela ukutusha. Efyo mwatungulwile abantu benu ukuicitila ishina lynu ilya kulumbwa. ¹⁵ Lolesheni panshi ukufuma mumulu kabili moneni ukufuma umwashila mwenu kabili mubwikalo ubwabukata. Ukupimpa kwenu kulipi ne ficitwa fyabumpalume fyenu? Imilimo yenu iya luse ne nkumbu mwalifitalusha kuli fwebo. ¹⁶ Pantu mwebo muli bashifwe nangu Abalamu tatwishiba fwebo, na Isreali tatwibukishako fwebo. mwebo, Yawe mwetata, umulubushi wesu elyaba ishina lyenu ukufuma kunshita shakale. ¹⁷ Yawe nindo mutulengela ukulubantika ukufuma ku mibele yenu kabili nokukosha imitima yesu ukweba ati twilekumyumfwila mwebo? Alulukileni ku babomfi benu pamulandu wa mikowa ya cikwatwa cenu. ¹⁸ Abantu bamu balikwete umwamushilo wenu panshita fye iipi, nomba abalwani besu balinyantawilepo. ¹⁹ Twalisanguka kubati mabo abo mutatekapo, kwati mabo abashatala kukutwapo ishina lyenu.

Chapter 64

¹ "Alale ngamwalipandwile imyulu noku kwisa panshi! impili ngakuti shatenta kakubapo kwenu, ² Kubati luntu ulo umulilo ukukishe nkumi, nangu ulo umulilo ulenga amenshi ukubilanka, Alale, ngalakweba ati ishina lyaishibikwa kuba balwani benu ukweba ati inko shikasunkana pakubapo kwenu! ³ Ulwakalw ulo mwacitile ifintu ifyakupapa ifyo tutatetekele, mwelishile panshi, ne mpili shali tentele pakubapo kwenu. ⁴ Ukufuma fye ku nshita shakale tapabapo nangu umu uwaumfwapo nangu ukumonapo nangu ilinso ilyamunapo Lesa ukucila pali mwebo, uubombela ifintu abo abamulindila. ⁵ MuLesu mukwafwa abo abasansamukila mukucita ifyakulungama, abo abebukisha imbele yenu nokunyumfwila mwaliifulilwe ulo twabembukile. Mu mubele yenu tukaba abakupusuka. ⁶ Pantu fwense twaliba kubati umu uutasangululwa, nefilitwa fyesu ifyabungami fyaliba fye kwati fushisa fyafiko. Twalibonsa kubati mabula impulumushi shesu kubati mwela, uukotulula. ⁷ Tapali nangu umu uukuta pe shina lyenu, wikoselesha ukumikata. Pantu mwaliifisa icinso cenu ukufuma kuli fwebo nmokutulenga ukulobela mukuboko kwa membu shesu. ⁸ Nolo, Yawe mimwetata; tulibumbafye, mwe mubimfi kabili tuli milimo yamaboko yenu. ⁹ Mwitufuililwa, Yawe nangu ukulekukwibukisha imembu shese. Twapapata tuloleshani fwese, fwebantu benu. ¹⁰ Imisumba yenu iyamushilo ilisangukile amatololo; Sion alisangukile amatololo, Yerusalemu cibilya. ¹¹ Itempele Iyesu ilya no mushilo, umu bashifwe baliku milumbanishishamo lyalilyonaika kumulilo, fintu fyonse ifyali ifyamutengi filyonaikile. ¹² Nindo mwingekatililako, Yawe? kuti mwaikala shani kututu nokutwalilila ukutusebanya?

Chapter 65

¹ Nalipekenye ukufwaikwa kuli abo abatali kwipusha, Nalipekenye ukusangwa kuli abo abalikumfwaya. Nalyebele ati, epo ndi! Ndipamo; ku nko iitali kuya pe shina lyandi. ² Nalitambalikila amaboko yandi akasuba konse kubantu abakutalama, abenda mimibele iitali yabune, abakonkelela amatontokanya yabo na mapange; ³ Abntu abatwalilila mukunkalifya ukupela amalambo mumabala, nokufutumwina ifye fungo pafipailo fya njelwa. ⁴ Balekala pakati kamashimbwe nokulinda ubushiku bonse, kabili balalya inkumba no muto wanama shakufuka mumasani yabo. ⁵ Balalanda ati iminineni akatamukila, mwipalamina kuli nebo, pantu ndi wamushilo ukumicila. Ifi fintu cushi mu myona yandi, umulilo upya akasuba konse. ⁶ Moneni, fililembelwe ku cinso candi; Nshakutumane, pantu nkababwekesesha; Nkababwekesesha mu fye ni fyabo, ⁷ Pamulandu wa mpulumushi shabo kabili neshi pali bawishibo pamo." Efyalanda Yawe. Nkabalandula pakufutumuna ifywe fugo pampili kabili nokumpufyakale mufyeni fyabo. ⁸ Ifi efyo Yawe alanda, "Filya fine amenshi yasongwa mucinsakunta camyangashi, ulo umu ebe ati, mwionaula, pantu muli ubume umu; ifi efyo nkacita pamulandu wababomfi bandi, Ntaka bonaule bonse. ⁹ Nkaleta ababufyashi bwakwa Yakobo, nokufuma kuli Yuda ebakakwata impili shandi. Abasalwa bandi bakakwata impanga, nababomfi bandi bakekala kweka kulya. ¹⁰ Sharone akaba emwa mulemfwe wa mikuni, no mukonko wa Akore emwakutushisha ifitekwa, kubantu bandi abamfwaya fwaya. ¹¹ Lelo mwebo mwebasula Yawe, mwebalaba ulupili lwandi ulwa mushilo, abatemishisha ishuko icitamba. Nokwisusha inkombo umwangashi uwa kusankanina ku ntunga. ¹² Nkakulingila weba ulupanga kabili mwebo bonse mukafumina panshi kuku sakaulwa. Pantu ulo nakutile tamwa aswike; ulo nalandile, tamwakutikile. Lelo mwaliicitile nefyabubi mumenso yandi kabili no kusala ifya kutansasamusha nebo." ¹³ Ifi efyo Yawe shikulu alanda, "Moneni ababomfi bandi bakalekilya, lelo mwebo mukaba ne nsala; Moneni ababomfi bondi bakalekunwa mwebo mukaba ne cilaka; moneni ababomfi bandi bakele sangulala, lelo mwebo mukekawe insoni. ¹⁴ Moneni ababomfi bandi bakapunda nensansa pamulandu wakusangalala mu mutima, lelo mwebo mukalila pamulandu wabutanshi bwaku mutim a, kabili mukaweleshe imisowa pa mulandu waku funshika kwa mupashi. ¹⁵ Mukasha ishina lyenu kunuma nge cilayi kubantu bandi abasalwa nge cakulandapo; Nebo, ne shikulu Yawe, nkamipaya; Nakalekukuta ababomfi bambi ishina limbi. Iyo onse uukalande palo muno mu calo akapalwa kuli nebo, ne Lesa wacishika. ¹⁶ Uyo onse uucita umulapo pesonde akalapila muli nebo uucita umulapo pesonde akalapila muli nebo, ne Lesa uwacishinka, pantu yakafiswa ku menso yandi. ¹⁷ Pantu moneni, ndimupepi nokulenga imyalu lipya kabili ne calo icipya; kabili nefyakale tafyake bukishiwe nangu ukufibika mumano. ¹⁸ Lelo mukasekelela nokwanga umuyayaya mufyo ndinokulenga. Moneni, ndimupepi nokulenga Yerusalemu nge nsansa, nabantu bakwe ngo mwakubekelwa. ¹⁹ Nkasangalala pali Yerusalemu nokwanga pabantu bandi; ukuloshia nokulila kwakucucutika tafyakomfwikemo mulya mwena. ²⁰ Takwakabe nakabili ulucece ulwakwikala fye inshiku shinono nangu umukote uukafwa ulo inshita yawe tailafika uyo uukafwa pa myaka umwanda umu akalingwa umuntu umwaice uyo onse uukafilwa ukufika pa mwanda umu akatungwa ukutipwa. ²¹ Balakula amayanda nokwikalamo, baka byala ne myangashi nokulya ifitwalo fyabo. ²² Takwakabe akweba ati bakula inganda kabili umbi ewaisa kwikalamo; tabakabyale, naumbi aisa kulya; filya fine shaba inshiku shafintu efikaba ne nshiku shabantu bandi. Abasalwa bandi bakekala ukucila imilimo yamaboko yabo. ²³ Tabakakucutikile ibusha, nangu ukufyala umwana mukupelwapo fye. Pantu bana abo abapalwa na Yawe, pamo pene fye bana abo abapalwa na Yawe, pamo pene fye naba mubufyashi bwabo. ²⁴ Ulo tabalakuti; Nkabasuka; kabili nolo balili bakolanda, Nkabomfwa. ²⁵ Umumbulu nomwana wampanga fikaleku memena capamo, ne nkalamo shilekulya impimbili kubati ni ngombe; lelo ulukungu fikaba ifyakulya fya nsoka. Tafyakule kucena nangu ukonaula ponse palupili lwa mushilo, efyalanda Yawe.

Chapter 66

¹ Ifi efyo Yawe alanda, "Umulu ecipuna candi icabufumu, ne calo ecipuna camakasa yandi. Eco kanshi ilipi inganda mukankulila nebo? Nikwisa kuli icifulo uko ningatushisha?" ² ukuboko kwandi ekwapanha fyonse fi dintu; efyo fyaishile kubako uku ekulanda kwa kwa Yawe. Uyu emuntu uo nsakamana, umulanda no wapetama umutima, kabili alatutuma peshiwi lyandi. ³ Uyo uwipaya ingombe alepaya no muntu; uu pela impanga nge lambo ala konono no mukoshi wambwa; lempela ubupe bwa luseke apela imilopa ya nkumba; uyo upela ilambo lya fye fungo pa Balisalile imibele yabo, kabili balasansamukila mufya makankamike yabo. ⁴ Mu musango umo wine nkasala insila yakuba kandilamo; Nkabaletе ifyo batinsha, pantu ulu nali kukuta, fapali nangu umo uwangasukile ulu nalandile, tapali nangu umo uwakutikile. Balicitile ifya bubifi mu menso yandi, nokusala ukucita icilansekesha." ⁵ Umfwini kwishiwi Yawe, mwebo mwetutuma pa cebo cakwe, "Ba wenu abampata nokumipatulula pa mulandu wandi bakoeba ati, "Lekeni Yawe alumbanishiwe, elo tukamone ukusekelela kweni; lelo bakalangwe insoni. ⁶ Kunda cabulwi ne congo fikofuma mumusumba, iciunda ukufuma mwi Tempele, iciunda cakwe Yawe kukulandula pabalwani bakwe. ⁷ Apo talashikitika pakufyala, alifyele, ulu ne misongo tailatampa alifyele umwana umwaume. Ninani uwaumfwapo ifintu ifyakubefi? Ninani wamonapo ifintu fyakubefi? ⁸ Bushe calo kuti cafwalwa mu bushiku bumo? Lelo Sione ena ulu lwine fye ifumo lyakolomoka, alafyala no kufyala abana. ⁹ Bushe ndalenga umwana ukusa mupepi no kufyalwa kabili noyasuminsha ukweba ati afyalwe? Efya ipusha Yawe. Nangu ndalenga umwana ukufika kunshita yakufyalwa elo kabili namwikatilila kunuma? Efiko ipusha Lesa wenu." ¹⁰ Samweni na Yerusalumu noku mwangila bonse mweba mulemwa sekeleleni pamo naena, bonse mwebali kumoloshе; ¹¹ Pantu mukoka nokwikuta; na mabele yakwe ya kamisasamusha; pantu mukanwa nokwikuta noku bekelwa mubwina bwalulumbi lwakwe. ¹² Ifi efyo Yawe alanda, 'Ndimupepi nokupela Yerusalemum umuntendw ukulekukokonkoloka kubati ninika nefyuma fya nko kubati ninika iyi kopalala. mukasungwa mu lubafu lwakwe, mukasendwa mumaboko yakwe nokulekupela pamakufi yakwe. ¹³ Ngafilya nyina asansamusha umwana wakwe efyo nandi nkamisansamusha, kabili mukasamushiwa mu Yerusalemu," ¹⁴ Mukamone ici, ne mitima yenu ikangalala, namafupa yenu yakalelema kubati cani iciteku. Ukuboko kwakwa Yawe kukalengwa ukwishibikwa ku babomfi bakwe, lelo akalanga ubukali pabalwani bakwe. ¹⁵ Pantu moneni, Yawe akoisa no mulilo namaceleta Yawe kubati mwela wacipupu ukuleta ukukaba kwabukali bwakwe kabili nokukalipila ku lubingu lwa mulilo ¹⁶ Pantu Yawe alacita ubupingushi pabantunse ku mulilo no nolupanga lwakwe. Abo abekapaiwa kuli Yawe bakafula. ¹⁷ Balaishisha abene nokuisangulula, pakwebati ati bengile mwibala, ukukonka umo umuli pakati pali abo abalya iminofu yankumba kabili nefya makankamike ifyakupala imbeba. "Bakafika kumpela ifi efyalanda Yawe. ¹⁸ Pantu ndishibile imilimo na mapanga yabo. Inshita ikesa ulu nkalonyanya abanko shonse ne ndimi Bakesa nokwisa kumona ubukata bwandi. ¹⁹ NKabika icilibilo icikulu pakuti kabo, Elo nkatuma abakapudukako ku nko shonse ku Jarshishi, pali na Indi, Abaposa imifwi yabo, ku Tubali Yabani nakunamba nefishi ifyakutali uko tabaumfwapo ulwa pali nebo nangu ukumonapo ubukata bwandi. Bakabilisha ubukata bwandi mukati ku nko. ²⁰ Bakaleta ba wenu bonse ukufuma munko shonse ngecelambo kuti Yawe. Bakesa pali ba kabalwe na mumaceleta, mumalila, pali bakafwalo kabili napa ngamali, ukwisa kulupili lwandi ulwamushilo Yerusalemu efyalanda Yawe. Pantu abantu bakwa Isreali bakaleta ubupe bwaluseke mu cipe icabusaka mu nganda yakwa Yawe. ²¹ Bambi pali ababene nkabasala ukuba bashimapepo nabena Lebi baeba ati Yawe. ²² Fyekefyo imyulu ipya kabili ne calo cipya ifyo nkalenga fikekalilila ku cinso candi uku ekulanda kwakwa Yawe kanshi abalufyashi bweni bakekalilila, ne shina lyenu like kulilila. ²³ Ukufuma ku mwenshi umo ukufika ku unankwe, kabili ukufuma kwi sabata ukufika nakwisabata linankwe, bonse abantu bakalekwisa mukumfukamina efyalanda Yawe. ²⁴ Bakalekuya panse nokumona ifitumbi fya bantu abansangukile, pantu umwambo uubaya tawakafwe, no mulilo uwakuboca tawakashime; kabili cikabe camakankamike kubantu bonse."

Jeremiah

Chapter 1

¹ Aya e mashiwi ya kwa Jeremiah mwana Herikia, umo pari ba shimapepo ba ma Anatoti mu kyarо kya kwa Benjamini. ² Uo ikyebo kya kwa Yaweh kyaishireko mu nshiku sha kwa Yosaya mwana Amoni, imfumu ya kwa Yuda, mu mwaka warenga ikumi na itatu uwakuteka kwa kwe. ³ Kabiri kyangwaririre ukwisa mu nshiku shakuteka kwa kwa Yuda, mpaka na pakupwa kwa mwaka warnga ikumi na umo ukutura apo Sedekia mwana Yosaya, imfumu ya kwa Yuda, atendekere ukuteka abantu ba mu Yerusaremu aire muri bunkore. ⁴ Eryo ikyebo kya kwa Yaweh kyaishire kuri nebo, no kutira, ⁵ "Iryo nshirakupanga munda, narikwishibe; kabiri iryo ushirafuma mwifumo narikusarire pa kuti ubombe umurimo waihbera; nakusondere ukuba kasesema ku nko." ⁶ "Awi, me Shikuru Yaweh!" Boneni nasosere, nati nshaishiba kuranda pantu nda mwaikye." ⁷ Na Yaweh atire kuri nebo, 'Witira, ndi mwaikye.' rero ukaye kuri bonse abo nakutumako, kabiri ukukite fyonse ifyo nakweba! ⁸ Witina pa murandu wa finso fyabo, pantu nebo ndi na webu ku kupokorora-efyasosa Yaweh." ⁹ Eikyo Yaweh atamburwire ukuboko kwa kwe, no kunkumya pa kanwa, atire kuri nebo, "Nomba, nabika ikyebo kyandi mu kanwa kobe. ¹⁰ Ndekusara rero mpaka na pa mabufumu amaka ya yakushura no konaure, no kuponsa, ukukura no kubyara." ¹¹ Kabiri ikyebo kya kwa Yaweh kyaishire kuri nebo no kutira, "Kinshi urebona, Yeremiah?" Na nebo natire, "Ndebona akamusumba ka arimondi." ¹² Yaweh atire kuri nebo, "Wabonafye bwino, pantu nebo ndeibukisha amashiwi yandi pakuti nshininkishe ukuti nayafikirisha." ¹³ Kabiri ikyebo kya kwa Yaweh kyaishire kuri nebo umuku warenga bubiri, no kutira, "Kinshi wabona?" Natire, "Ndebona impoto iyakaba, iyo bareputapo, na kanwa ka iko kafutaire ku kapinda ka kuso." ¹⁴ Yaweh asosere kuri nebo, "Ububi bukafuma ku kapinda ka kuso no kwishira bonse

abekara mu kyarō. ¹⁵ Pantu bona nebo ndeita imitundu shonse isha mu ma bufumu-ya ku kapinda ka kuso efyasosa Yaweh. Shikesa ukubika rumo na rumo ikipuna kya bufumu pa pongoro ya musumba wa Yerusaremu, no kushinguruka ifibumba, fya uko fyonse ne misumba yonse iya kwa Yuda. ¹⁶ Kabiri nkaranda nabo ifyo nkabapingura pa bubi bwabo bonse, pa murandu wakuti barinsha kabiri barefutumwina ikyushi kya marambo kuri baresa bambi, no ku ontamina kufyo bapanga ku minwe yabo. ¹⁷ "Rero webō uipakanye! Kabiri wime no kubeba fyonse ifyo nakweba. Wibatina pakuti na nebo nikurenga ukuba no mwenso, nangura nakutinya pari bo! ¹⁸ Pantu nebo ninenga! Webō buno bushiku ukuba umusumba, weringa, kabiri urukyeshi rwa kyera ne ringa rya mukuba ku kurwisha isha mfumu sha kwa Yuda, na bakiroro bakwe, na bashimapepo bakwe na bantu ba mu kyarō. ¹⁹ Kabiri bakarwa na webō, rero bakakufirwa, apntu nebo ndi na webō pakuti nkuporore-efyasosa Yaweh.

Chapter 2

¹ Ikyebo kyakwa Yaweh kyaishire kuri nebo, akiti, ² "Kabiye no kubira mu matwi yakwa Yerusaremu. Urande ati, 'Yaweh aranda iki: Inkokwibukishisha ku kishinka kya bukashana bobe, ku kitemwiko wakwete panshita twakobekere iryo warenkonka mu matororo, inkyende itabyerwemo nangu kimo. ³ Israeri apatukire kuri Yaweh, nge fitwaro mfyakubarirapi mu kusombora kwakwe! Bonse abarire ku fitwaro fya kubarirapo barikwete umurandu; ubusanso bwariabapnene- uku ekuranda kwakwa Yaweh.'" ⁴ Umfweni ikyebo kyakwa Yaweh, mwe ba ng'anda yakwa Yakobo, mwemikowa yonse iya ng'anda yakwa Israeri. ⁵ Yaweh atira, "Bushe bubi nshi ubo bashinwe basangire muri nebo, apo baire ikiyeye ukufuma kuri nebo? Apo baire ku turubi utwa buwere were nabo baishireba abawere were abene? ⁶ Bushe tabasosere ati, 'Arikwisa Yaweh, Uwaturetere ukutufumya mu kyarō kya Egipto? Arikwisa Yaweh, uwarekututangirira mu matororo, mu kyarō ikyaumisha kabiri ikyafirindi. Mu kyarō umutaba amenshi kabiri umwafitisha, ikyaro umo umuntu nangu umo tangapita, kabiri nangura tekuti ekaremo?' ⁷ Rero webō nakuretere mu kyarō kya fimuti ifitwara, ukuti murye ifitwaro fyaiko ne fisuma fimbi? Rero iryo mwaishire, mwaonawire ikayro kyandi, mwapangire ikyaro bupyani bwangi ikyā museru! ⁸ Shimapepo tatire, 'Arikwisa Yaweh?' Na baishibisha amarango tabansakameneko! Bakakyema barimembukire. Bakasesema barekusesemafye Baari no kwendera mu fintu ifishakwata ubukumu. ⁹ Eikyo inkokuruburwisha- efiyaranda Yaweh-Kabiri nkakuruburwisha na bana baume ba bana baume bobe. ¹⁰ Pakwabuka ururamba rwā Kedari no bona. Tumeni inkombe ku Kedari no kufwairisha no kubona nga kyakuti kuriko ikiri kyonse kwati niki. ¹¹ Bushe kwariba uruko urwa kingya imirungu, nangura bushe takwabako mirungu? Rero ababntu bangi na bankingya ubukata ubukindami bwabo ku fintu ifishingabafwa. ¹² Papeni, mwe myuru, pa murandu wa iki sakamaneni no kututuma sana-efyasosa Yaweh. ¹³ Pantu abantu bangi na bakita ifi fibiri kuri nebo: Barekereshe abeni ifishima fyabo, ifishima ifyakutobeka ifishikaramo amenshi. ¹⁴ Bushe Israeri musha? Bushe afyarirwe mu ng'anda yakwa wishikuru? Nomba kinshi abera ikyapokororwa? ¹⁵ Abana bankaramo bakomuburumina. Bakopanga sana ikyongo kabiri ne kyarō kyakwe na kitwa ikyakupapa. Imisumba yakwe nayonaurwa ta, ushere nagura bakwikaramo. ¹⁶ Kabiri, na bantu bakwa Mefisi na Tafone bakakubeya umutwe obe. ¹⁷ Bushe tawakita iki kuri mwebō bene iryo warekereshe Yaweh Resa wenu, irintu arekukwensha munshira? ¹⁸ Eikyo nomba, kinshi ikyo wingakonkera inshira ya ku Egipto no kunwa amenshi ya mu Shihone? Kinshi wingera mu nshira ya Asiria no kunwa amenshi ya muronga wa Efurata? ¹⁹ Ububifi bukakwebaura, ne mirimo ya futauka kobe ku kakusarapura. Utontonkanye iki no kwishiba sukuti kyaribifire kabiri kyari kyaburanda rirya washire Yaweh Resa obe, no kukana kwata akatina kuri nebo-efyasosa Yaweh Shikuru wa mabumba. ²⁰ Pantu munshita yakare naritobawire ikori ryobe; naputawire ifikakiro fyobe kuri webō. REro ukiri ukoranda ati, 'Inshakakubombe!' Na pamuru wa tupiri tonse na munshi ya kimuti kyonse ikyā mabura ayateku emo ukarora kwati riure. ²¹ Nakubyere ngo mwangashi uwasarwa, ukufuma ku rubuto rwapwiririka. Bushe nomba kinshi ikyo ukoikingisha ukuya mu mafisakanwa, ya mwangashi uwasarwa? ²² Pantu nangura wingasamba mu muronga nangu ukuwasha na sopo, amampurur yobe yari kukowesha kare-efyasosa Shikuru Yaweh. ²³ Ninshi wingarandira ati, 'Ntaikowesha! Ntaendapi na Baari?' Roresha ifyo wakitire mu mipoka poka ukuringana nefyo wakitire-uringo mwana mwanakashi wa ngamira ukubutukira kuno na kurya, ²⁴ uri kabarwe uwaberera mu matororo, iryo akofyona fyona ku mwera! Nani ungakanya ikiraka kyakwe? Takuri irume iremufwaya ikashupikwa. Mu mweshi wakwe uo shingamusanga. ²⁵ Wireka inkasa shobe shende ukwabura nsapato, nangura ukureka mukoshi ukuma ku kiraka! Rero watire, 'Takuri isubiro nakarya! Pantu nditemenwe na bantu bangi bambi kabiri ebo na kurakonka. ²⁶ Katwi ni nsoni shakwa sakara nga bamwikata, efiyo ing'anda yakwa Israeri ikaba ne nsoni-b, ne mfumu shabo bakiroro wabo, na bashimapepo wabo na bakasesema! ²⁷ Aba e bantu abarandire ku kimuti ati, 'Ni webō taata,' na ku kiribwe ati, 'Niwebō wa mbere ubufyashi.' Pantu bantashako inama shabo nna menso ya iyo. Rero, mu nshita sha mafya batira, 'Imeni na kutupususha.' ²⁸ Nomba iri kwisa imirungu iyo mwapangire mwebene? Rekeni ime nga kuti ya mipususha ino nshita sha ku kyura kwenu, pantu uturubi twenu twaringa ne mpendwa ya misumba, Yuda! ²⁹ Nomba kinshi mukonduburwishisha mukita ububi? Mwebō bonse muribembukira kuri nebo-efyasosa Yaweh. ³⁰ Narikandire abantu bobe tabapokerere ukusarapura. Urupanga rwenu naronaurwa bakasesema bene kwati ni nkaramo irepaura! ³¹ Mwebō mwe nkuro yanomba! Pepekeni ku kyebo kyangi, ikyebo kyakwa Yaweh! Bushe ndi amatororo kuri Israeri? Nangura ikyaro ikyafitisha? ikyo abantu bandi barandira ati, 'Rekeni twendaukeko, tatwakabwerere kuri mwebō na kabiri?' ³² Bushe umukashana na kisungu kuti araba ifikobeko fyakwe, na bwinga ikyakubika pakifuba? Rero abantu bangi barindaba panshiku ishi shingapendwa! ³³ Wayamya shani imikitire yobe pa kufwaya ikitemwiko. Kabiri na usambirisha imikitire yobe ku banakashi babifi. ³⁴

Umuropa wa myeo ya bakaere, abantu abapina wasangwa pa fyakufwara fyobe. Aba bantu tabasangirwe mu kwiba.³⁵ Rero weba uranda ati, 'Ndi wakaere; ikinefye ubukari bwakwe bwarifuma pari nebo.' Rero bona, nkoreta ubupingushi pari weba pantu watire ati, 'Nebo ntabembuka.'³⁶ Bushe kinshi ikyo ukutira mu kwangfyanya mukukingya kwa mibere yobe? Urekatwa insoni na kabiri pari Egypto, kwati fintu waiketwe pari Asirya.³⁷ Ukuya ukufuma uko bakakukana, ne minwe yobe pa mutwe, pantu Yaweh arikene ifyo waketekeramo, kabiri tawakafwirishiwe nabo."

Chapter 3

¹ "Nga kyakuti umwaume areka umukashi wakwe kabiri umukashi aya ukufuma kuri ye kabiri aba umukashi wa mwaume umbi, bushe umwaume kuti abwekera ku mwanakashi na kabiri? Bushe impanga irya taikowerere sana? Webu waikere kwati no kirende ukwete abatemwikwa aengi; bushe ukobwerera kuri bo?-efyasosa Yaweh. ² Imisha amenso yobe ku tupiri twakonaika no kuroresha! Bushe kuri inkyende iri yonse iyo utakiremo uburarerare? Mu mbari ya musebo emo warekwikara pa kurorera abatemwikwa bobe, kwati narimo mwina Arabia mu matororo. Warikowesha ikyaroy ku burarerare bobe no bubifi bobe. ³ Eikyo imfura naikatwa no tumfukumfuku nato tatureisa; rero uri ne mpumi yeure; webu wakana ukumfwa insoni. ⁴ Bushe tewebu nomba ukuta: 'Mwe Tata! Mwe kibusa wangi uwatemwikwa ukufumafye na kubwaikye bwangi! ⁵ Bushe umuntu kuti afurwafye ryonse? Bushe kuti asunga ikipyu kyakwe ukufika na kumpere?' Bona! Iki ekyo waranda, rero wakitire ububi bonse ubo warekufwaya!" ⁶ Eryo Yaweh asosere kuri nebo munshiku shakwa Yosaya imfumu ati, "Bushe naubona ifyo abararerare ba mu Israeri bakokita? Akonina akapiri akatari na munshi ya kimuti kyonse ikya mabura, kabiri ukokita kwati riure. ⁷ Narandire ati, 'Pa numa nga apwisha ukukita ifintu, akabwerera kuri nebo,' rero tabwerere iyo. na nkashi wakwe Yuda uwabura kitetekero aribwene ifi fintu. ⁸ Kanshi nabwene ifi, mu nshira imo ine ukutira Israeri iure nakita ubukyende narimutamfishe kabiri na mupere karata wakurekana naye, na nkashi yakwe Yuda uwabura ikitetekero afirwa ukutina; na ye arire kabiri akitire nga iure. ⁹ Ubuure bwakwe tabwari kintu kuri ye; akoweshe ikyaroy, no kukita bukindere ku mabwe na ku kimuti. ¹⁰ Eryo pa numa yaifi fintu fyonse, Yuda inkashi yakwe uwabura ikitetekero apribukira kuri ebo, rero temitima yabo yonse, rero mu bufi-efyasosa Yaweh." ¹¹ Eryo Yaweh atire kuri nebo, "Israeri uwabufi naba umurungami ukukira Yuda uwabura ikitetekero! ¹² Kabiye no kubira ifyebu ifi ku utire, 'Piribuka, we Israeri uwabufi!-efyasosa Yaweh-nshkabe uwakufurwa ryonse. Apo nebo ndi wakishinka-efyasosa Yaweh-ntakakekare uwafurwa umuyayaya. ¹³ Nkeshiba amampuru yobe, pantu na mubembuka kuri ne Yaweh Resa wenu; mwasaranganya imibere yenu ku batandashi munshi ya kimuti kyonse ikya mabura! Pantu tawaumfwire kwi shiwi ryandi-efyasosa Yaweh. ¹⁴ Piribukeni, mwe bantu ba bura ikishinka!-efyasosa Yaweh-nebo ndimurume wenu! Nkamibura, umo ukufuma mu musumba na babiri ukufuma mu rupwa, kabiri nkamitwara ku Sioni! ¹⁵ Nkamipera bakakyema abakufwaya kwa mutima wandi, nebo bakmikyema ku mano no kwiruka. ¹⁶ Iryo kikaba ifyo mkafura no kutwara ifisabo mu kyaroy munshiku shirya-efyasosa Yaweh-tabakarande na kabiri abati, 'Ikipao kya kipangano kyakwa Yaweh!' Uyu murandu tawakatara aawisapo mu mitima yabo nagura ukwibukishawa; tabakaufuruke, kabiri nangura umo takakikite.' ¹⁷ Muri buriya bushiku bakabiri pa Yerusaremu ukuti, 'Iki ekipuna kyabufumu bwakwa Yaweh; mwishina ryakwa Yaweh. Tashakendere muatutumushi ka mitima yashiko ibi. ¹⁸ Mu nshiku shirya aba ng'anda yakwa Yuda bakendera pamo ukufuma ku kyaroy kya ku kabanga no kufika ku kyaroy ikyo napere ku fikorwe fyenu nge kyabupyani. ¹⁹ Pantu nebo, nkotira, 'Ify narekufwaya ukumukita nga bana bangi abaume no ku mipera ikyaroy kisma, ikyabupyani ubwawamisha ukukira pa nko shonse!' Narandire ati, 'Murankuta ati, 'Mwe Tata'.²⁰ Narirandire ati mwebu tamwakapirirbuke ukufuma mukunkonka. ²¹ Rero nga firya umwanakashi ushaba ne kishinka ku murume wakwe, efo webu ukamfutuka, we ng'anda yakwa Israeri-efyasosa Yaweh." ²² Ishiwi rikoumfwika mu mpanga iyasebeka, ukurira no kupapatira abantu bakwa Israeri! Pantu na ba kinja imikitire yabo, baraba Yaweh Resa wabo. ²³ "Bureni, mwe bantu babura kishinka! Nkamiposha ku bupondamishi bwenu!" "Boneni! Tukesha kuri mwebu, pantu ni mwebu Yaweh Resa wesu! ²⁴ Iki kine ubufi bwafumine pa tupiri, ne kyongo kya kimfurunganya kikofuma pa mpiri; ikine kine Yaweh Resa wesu ripusukiro ryakwa Israeri. ²⁵ Rero apo ifyamusebanya fya bwaikye bwesu ifya turubi na firya ifyabombere ifikorwe fyesu-imikuni ya mpanga shabo ne ng'ombe shabo, abana babo abaume na ban babo abanakashi! ²⁶ Naturare panshi ku nsoni. Insoni shesu nashitufimba, pantu na twaribembuka kuri Yaweh Resa wesu. Fwebu bonse fikorwe fyesu, ukufuma pa nshita ya bwaikye bwesu ukufika pari nomba, tabaumfwire kw shiwi ryakwa Yaweh Resa wesu!"

Chapter 4

¹ ² "Nga webu wabwerera, Israeri-uku ekusosa kwakwa Yaweh-nomba kuti kyawama kuri nebo ukutira webu wabwera. Nga webu wafwaya ifyamuseru ku kinso kyandi no kukanafuma kuri nebo na kabiri, nangura kyakuti webu mukine, mubupingushi, na muburungami iryo warapa, ngefyo Yaweh wa mweo." ³ Pantu Yaweh aranda iki ku muntu onse muri Yuda na Yerusaremu: shimaureni umushiri kabiri mwibyara mu myunga. ⁴ Isemburwireni kuri Yaweh, no kufumyako inkanda sha parutwe wa mutima wenu, abaume ba muri Yuda na bekashi ba mu Yerusaremu, nga tarifyo ubukari bangi bwababirimukira ngo muriro, no kwaka parebura no wakushimya, pa murandu wabupondamishi bwa mikitire yenu. ⁵ Bireni muri Yuda no kureka kyumfwike mu Yerusaremu sosa, "Risheni insengo shakwa sukuuku mu kyaroy." Bira, "Koronganeni pamo tureyeni kumisumba yabukingo." ⁶ Sumbureni umwara no kusonta ukurora ku Zioni, no kufurumuka bwino bwino! Mwiikara, pantu nkoreta ubonaushi ukufuma ku kapinda ka kukuso no kushonaura

ukwakurisha.⁷ Inkaramo yaisa ukufuma mwiteshi ryariko no wakonauro inko naima. Oo afuma mu kyarokwakyakwe ku kureta ubonaushi mu kyarokwokyobe, ku kwarura imisumba yenu ifyaonauro, umo nangura umo takekare.⁸ Pa murandu uyu, ikakeni insamu, rireni no kurosha. Pantu ikifukushi kya bukari kya bukari bwakwa Yaweh takyafuma murifwe.⁹ Pantu kikakitika muri burya bushiku-uku ekusosa kwakwa Yaweh-ukwakutira ati imitima ya mfumu na bakiroro ikafwa. Bashimapepo bakapapa, na bakasesema bakasunguka."¹⁰ Eikyo nsosere ati, "Awi! Shikuru Yaweh. Mukine mwapwirira ukubepa aba bantu na Yerusaremu mukusosa ati, 'Kukaba umutende kuri mmwebo.' Rero urupanga rureipaya imyeo yabo."¹¹ Muri irya nshita kikasesemwa urwa bantu ba ky Yerusaremu "Umwera ureaka ukufuma mwirungu ryakiswebebe ukapita ukurora ku bana banakashi ba bantu bangi. Tawakerurure nagura ukubawawamya.¹² Umwera uwakosesha ukukira pari urya ukesa pa kyebo kyangi, nandi nkapingura boo.¹³ Boneni, areisa nga makumbi, na makyereta yakwe yaba nge kipupu. Bakabarwe bakwe barabutukisha ukukira bakapumpe. Akaranda kurifwee, pantu tukonauro!¹⁴ Sangurura umutima obe ku bupondamishi, Yerusaremu, pakutira ati ukapusuke. Kufiks rirari ububi bukatwaririra ukwikara muri webo?¹⁵ Pantu ishiw rirereta imbiransuma ukufuma kuri Dani ne ryashi rya bafwa ukufuma mu mpiri shakwa Efremu.¹⁶ Rengeni inko ukutontankanya pari iki: roresha, bira kuri Yerusaremu ukutira ati abakusansa bareisa ukufuma ku kyarokwokyakutari ku kubirikisha mu burwi ukurwa ne misumba yakwa Yuda.¹⁷ Bakaba nga bamaronda be bara iryarimwa ukumushinguruka, pantu abo watarama kuri ne-uku kusosa kwakwa Yaweh-¹⁸ ne mibere ne mikitire yobe efyakita ifi fyonse kuri webo. Uku ekukaba ukukandwa kobe. Yangu ifyo kikabipa! Kikarasa uyowine umutima obe.¹⁹ We mutima wangi! We mutma wangi! Nebo ndi no kukarifiwa ku mutima wangi. Umutima wangi urekurukunta muri nevo. Nafirwa ukwikara tondoro pantu nkoumfwa ukurira kwe penga, ikishiro kya burwi.²⁰ Ubono pa bona bunankwe; pantu ikaro kyonse kyaonauro. Mukukarabana amahema yangi yonse yaonauro, ifipembi fyangi mukashita akanono.²¹ UKufika rirari na kurabona umwana? Bushe nkomfwa ukurira kwe penga?²² Ku bupumbu bwa bana bangi-tabangishiba. Boo bana abatumpa, nabo tababa na kwishiba. Boo bakyengera ku kwerenganya ububi, rero tabaishiba ifyakukita ubusuma.²³ Nabwene ikyaro. Bona! Kyo kyafiri ikimfuru mfuru umwabura akantu. Pantu takwari urubuto mu myuru.²⁴ Naroreshe pa mpiri. Boneni, sharetutuma, no tupiri tonse twaretenkana.²⁵ Nariroreshe, Boneni, tamwabere nangu umo, ne fyuni fyonse ifyamumyuru fyarifurumwike.²⁶ Nariroreshe. Boneni, ikyaro kyakimeshi kyari amatororo, ne misumba yonse yariwishiwe kuri Yaweh, ku bukari bwakipyu kyakwe."²⁷ Ifi efyo Yaweh asosa, "Ikyaro kyonse kikaba ikyaonaika, rero ne nshakayonaure ukukupwirira,²⁸ pari uyu murandu, ikyaro kikaroshwa, ne myuru pa muru ikafishiwa, pantu ne ndisosera amapange yangi; ne nshakaruke ku kukana yafikirisha.²⁹ Umusumba onse uri no kufurumuka ku kyongo kyaba pari bakabarwe no wabuta uuri no buta; boo bakafurumukira mu mpanga. Umusumba onse ukunina ukuya ku nkyende shafimabwe. Imisumba ikarekereshiwa, apo takwakabe nangura umo uwakwikaramo.³⁰ Nomba apo naonauro, nindo we warakita? Pantu nagura wafwara ishakashikira no kuikobaika ifisamo ifya goride, no kurenga amenso yobe ukukura kufyakuipenta, ureirengeshafye apafye. Abaume abarekabira we nomba bakukana. Boo barefwayafye ukukwipaya.³¹ Efyo ne naumfwa ukurira kwa kukarifiwa, ubukyushi nga pa kubereka iberi, ukurira kwa mwana umwanakahi Sioni. Oo areserafye. Oo arekampirakafye amaboko. 'We buranda kuri nevo! Natembuka pa murandu wa basosoramba."

Chapter 5

¹ "Sabanteni mu misebo ya mu Yerusaremu; fwairisheni na mu mansa sha mu musumba wakwe namo. Eryo muroreshe no kutontankanya pari iki: nga kyakutira webo kuti wasango muntu nangu uuri onse uurekita ubupingushi no kwesha ukukia mukine, eryo nkerera Yerusaremu.² Nangura baranda, 'Ngefyo Yaweh wa mwero,' awe abra pa ubufi."³ Yaweh, bushe ameshe yobe tayafwaya bukishinka? Ww waribakimfya umupwirapo, rero bo bakiri barekana ukusarapurwa. Bo barenga ifinso fyabo ukukosa ukukira napakiribwe, pantu bo bakana ukurapira.⁴ Efyo ne natire, "Kine aba bantufye abaranda. Bo bartumpa, pantu tabaishiba inshira sha kwa Yaweh nangura ifipope fyakwa Resa wabo.⁵ Ndi no kuya ku bantu abakankara no kusosa ikyebo kya kwa Yaweh kuri bo, pantu bo erefira barishiba inshira sha kwa Yaweh, ifipope fya kwa Resa wabo." Rero bo batobere ikori ryabo pamo; bo baputwire umunyororo uwabakakire pamo kuri Resa.⁶ Eikyo inkaramo ukufuma mwiteshi ikabekata. umumburu ukufuma ku Araba ukabarya. Imbwiri irerresha imisumba yabo. Onse uwafuma mu musumba wakwe akaputurwamo. Pantu amampuru yabo yafura. Imikitire yabo iyakufutututuka yafurisha.⁷ Kinshi ne ningerera abantu? Abana baume bobe barinkana kabiri barapa kutushiri tu resa. Naribarishishe baikuta rero bakitire ubukyende no kuya muri kinkupiti ku mayanda ya maure.⁸ Bari ni bakabarwe abari pakipembera. Baendawike ku kufwaya abakurara. Umuntu onse aririra umukashi wa munankwe.⁹ Kanshi bushe teti mabakande-uku ekusosa kwa kwa Yaweh-na kabiri bushe ne teti ngirandwire pa ruko rwa musango ngu?¹⁰ Nineni no kuya ku mabara ya myangashi yakwe ayarimwa no kuonauro. Rero mwiyaonauro ukupwiririra. Teteni imyangashi yabo, pantu iy imyangashi tayafuma kuri Yaweh.

¹¹ Pantu amayanda ya kwa Israeri na Yuda yarimfutuka umupwirapo-uku ekusosa kwa kwa Yaweh.¹² Nabasosa ububi urwa kwa Yaweh nabo basosere, "Oo takakite akantu; takuri ububi ubukatuponena, kabiri tatwakabone urupanga nangura ikipowe.¹³ Bakasesema bakaruka umwera, ikyebo takaba muri bo, eikyo rekeni ikyo basosa kikitwe kuri bo,"¹⁴ Eikyo Yaweh, Resa wa miraro asosa mfi, "Pa murandu mwasosa mfi, boneni, nevo ndi no rwakubika iki kyebo mutunwa twenu. Ikyo kikaba nho muriro, naba bantu bakaba nge nkuni! Pantu akabarya.¹⁵ Boneni! Ndereta yrko pari we ukufuma ukutari, we ng'anda yakwa Israeri-uku ekusosa kwa kwa Yaweh-ro ruko rwakishawasha, uruko rwakare! Ro ruko uro

utaishiba ururimi rwa ruko, nefyo basosa tekuti ufishibe.¹⁶ Imifwi ya kiko ninshinshi iyakyenama. Bonse bashirika.¹⁷ Bakarya ubusomboshi bobo ne fyakurya. Bakepaya abana bobo abaume na bana bobo abanakashi. Bakarya umukuni obe na maombe. Bakonaura imyangashi yobe ne miti ya mikunyu. Bakabongorora ku ruoanga imisumba yobe iyakingirirwa iyo washintiriramo.¹⁸ Rero na muri burya bwine ubushiku-uku ekusosa kwa kwa Yaweh-nshirepinga ukumyonaura umupwirapo.¹⁹ Iryo mwebo, Israeri na Yuda, mwasosa, 'Murandu ndo Yaweh Resa wesu akitira ifi finti kuri fwebo?' Eryo we, Yeremiah, ukaranda kuri bo, 'Firya fine ifyo mwashire Yaweh Resa wenu no kuyabombera tu resa utweni mu kyaro kyenu, efyo mufwire ukubombera bambi mu kyaro ikishiri kyenu,'²⁰ Sosa iki ku ng'anda yakwa Yakobo no kureka kyumfwike kuri Yuda, sosa,²¹ 'Umfweni iki, mwembura mano sha bantu mwebashiruka; mwe mwaba na menso rero tekuti mubone, na matwi mwarikwata rero tekuti mumfwe.'²² Bushe ta muntina-uku ekusosa kwa kwa Yaweh-nangura ukututuma ku kinso kyangi? Nabika umupaka wa mu kyanga kuri bamba ikipope kya muyayaya ukukira oo epuramo-nangura bamba aima no kupona, naryo rine wo tapuramo. Nangura amaba yatembana, tayatorokapo.²³ Rero aba abantu bab ne mitima yakosa kabiri iyatarama. Baryaruka no kuya ukutari.²⁴ Pantu tabasosa mu mitima yabo, "Tureyeni tutine Resa wesu, uureta imfura-imfura ya mukubangirira na mukurekeresha-munshita yashiko isharinga, ukubakirira imirungu iyasontwa iyabusomboshi kuri fwe."²⁵ Amampuru eyarenga ifi ukufirwa ukukitika. imembu shenu esharesha ubusuma ukwisa kuri mwe.²⁶ Pantu ababi basangwa mu bantu abngi. Baroresa nga umo uwaberama ku kwikata ifyoni; bateya urukose no kosha abantu.²⁷ Ngo mwakusungira ifyuni, amayanda yabo yaisuramo ubukyengeshi. Efyo bamfutukira no kuba abanonshi.²⁸ Na bena; babarika no bumi ubusuma. Bakitire ne fya bupurumushi fyonse. Tabarurwire na bantu, nangura ukuruburwira abana banshiwa. Barashuka nangura tabakitire umuringanya ku baburwa.²⁹ Bushe tekuti mbakande pari if-uku ekusosa kwa kwa Yaweh-no kurwa ukuirandwira pa ruko ngo ru?³⁰ Iyakupapa eryo ikya kutinya nakipona mu kyaro.³¹ Bakasesema basesema ubufi, na bashimapepo bateka ku maka. Abantu bangi barikitemwa muri uyu wine musango, rero nindo ikakitika ku mpera?"

Chapter 6

¹ Fwayeni umwakufisama, mwebena Benjamini, fumeni mu Yerusaremu, riseni intandara mu Tekao. Imyeni ikishibiro pari Beti Hakeremu, epo ububi bureboneka ku kapinda ka ku kuso; no kushonaura kukaramba kureisa.² Umwana umwanakashi wakwa Sioni, umusuma kabiri umuteku, nkamonaura.³ Bakakyema ne mikuni yabo fikaya kuri bo; bakasakuramo insakwe muri ye ukumushinguruka; no mwaume onse akankyemene ku kuboko kwakwe.⁴ "Iteyanyeni mwebene kuri tu resa ku burwi. Imeni, rekeni tumurwe iryo akasuba kabiri pakati. Uburanda kuri fwebo! Pantu akasuba kaya mukuwa ne finshingwa fyakyunguro fyareperako.⁵ Rero rekeni tumurwe ubushiku no konaura amakure yakwe ayakankara."⁶ Efyasosa Yaweh wa mabumba akutemeni fimuti fyakwe, koronganikeni ifyakututawirako imikingo pa Yerusaremu. Pantu uyu e musumba uringire ukurimuna, pantu waisuramofye urufyengo.⁷ Nga firya ikishima kifumya amenshi yakiko ayasuma, efyo no yu musumba watwaririrapofye ukukita ububi. Ifimfurunganya no bubi efireumfwikamo; amarwere ne fironda efikonkerepo ukuboneka pa kinso kyangi.⁸ Sumineni ukusarapura, mwe Yerusaremu, nangu ukufuma kuri webi kabiri nakonaura, ikyarwo mushakekarwe.⁹ Yaweh wa mabumba asosa ifi, "Mu kyaro kya Israeri tamwakashere nangu kamo kwati ni mwibara rya myangashi.¹⁰ Ni kuri nani ndesosa no kuoska pakuti akomfwe? Bona! amatwi yabo tayasembururwa; tababikako amano! Bona! Ishiwi ryakwa Yaweh ryaisa kuri bo ku kubarungika, rero tabarifwaya.¹¹ Eikyo naisushiwamo ne kipyu kyakwa Yaweh. Ninaka no kushipikisha."Efyo asosa, kuri nevo, "Napongorwera pa bana mu misebo na pa mabumba ya misepera abaume. Umwaume onse akasendwa pamo no mukashi wakwe; pamopene abakaramba abakotesha imyaka ishingira.¹² Amayanda yabo yakaperwa kuri bambi, na mabara yabo na bakashi babo pamo. Panti nkarimuna abaikara muri iki kyaro ku kuboko kwangi-ifi efyo asosa Yaweh.¹³ Yaweh asosa ukuti ukufuma pa bana abanono ukufika pa bakaramba, bonse bantu barunkumbwa rwabonaushi bwapondamishi. Ku kufuma kuri kasesema ukufika kuri nshimapepo, bonse bakita ifya museru.¹⁴ Baraposha ukufungaika kwa bantu bangi panonofye, ukuranda, 'Umutende, umutende,' iryo tapari no mutende.¹⁵ Bushe baiketwe insoni apo bakitire ifyamuseru? Tabaumfwire insoni; tabaishibe no kubweshwa amenso nakarya, eikyo bakawira mubarewa; bakawa iryo nkabakanda, efyo asosa Yaweh.¹⁶ Yaweh asosa ifi, "Kataramba apakutorokera pa musebo ero mubone; ipusheni ukuri imisebo shakre nakare."Nikwisa kwaba uyu musebo uusuma? Kabiri endeni muri uyu musebo no kuisangira inkyende mwebene iyakutushishamo. Rero abantu baranda ati, "Tatwakaye."¹⁷ Nkasonta ba maronda abakufwa kurira kwa ndandara. Rero bakaranda ati, "Tatwakomfwe."¹⁸ Eikyo, mwe fyaro kutikeni! Boneni, mwe nte. Finshi fikakitika kuri bo.¹⁹ Umfwa, we sonde! Bona, ndereta ububo pa bantu aba, Ifisabo fyamantonkanyo yabo, pantu tababika amano kwi shiwi nryangi kabiri nabakana amafunde yangi.²⁰ Fyanshi if kuri nevo urubani ureya, ukufuma ku Sheba firepiribura kuri nevo nangu uku kununkira fisuma ififuma ku faro ukutari? Amarambo yenu akokya tayasuminishiwa kuri nevo, nangu fyakuninika fyenu.²¹ Eikyo Yaweh asosa ifi, 'Boneni, ndebika amabwe yakuipunturako pari aba bantu. Bakaipunturako-bawishi na bana baume pamo. Abaikaramo na bena muparamano bakonaika.'²² Yaweh asosa ifi, "Boneni, abantu bareisa ukuufuma ku kyaro kya ku ,kapinda ka kukuso, ikyarwo ikikaramba kyabushiwa ukufuma ku mbari sha pano isonde.²³ Bakemya amata ne misumbo. Bankarwe kabiri abashaba na ruse. Ikyongo kwabo kyaba kwati kupoma kwa pari bamba, kabiri bari na pari bakabarwe, nabapekanya kwati bantu abari mu burwi, pari webi we mwanakashi wa mu Sioni."²⁴ Natumfwa insebo pari bo na maboko yesu nayatompoka. Ukumanama nakutwikata kwati mwanakashi urepapa.²⁵ Wifumina mu mpanga, kabiri wienda mu misebo, pantu urupanga rwa

barwani ne nturubundi firi konse konse.²⁶ Mwe bana banakashi ba bantu bandi, kakeni insaru mu misana isha mariro narananyana mu mitoi, rireni mubukari kwati murerira umwana mwaume uwafyarwafye eka mpoo, pantu wakutonaure areisa pari fwebo.²⁷ "Ninkurenga, Yeremiah, umunt wakwasha abantu bandi nga umuntu ureasha ifyera, eikyo ukaranda no kwesha inshira shabo.²⁸ Bonse bena bantu abamarara, abendauka no bunkarwe. Bonse baba nga umukuba ngara ifyera, no kukita ifyamafisakanwa.²⁹ Nangu bafukute shani umuba shani pakuti inkora ikashike; umutofwe wapwishishiwe ku muriro ukwasha ukukonkapo ukwengurura kwafye.³⁰ Bakentira sirufere yakanwa, pantu Yaweh aribakana."

Chapter 7

¹ Ikyebo kyakwa Yeremiah ukufuma kuri Yaweh, akiti, ² "Imakana mu mporo ya mayanda yakwa Yaweh no kubira ikyebo! Sosa, 'Umfweni ikyebo kyakwa Yaweh, bonse mwebaikara mu Yuda, mwebengira muri inshi mpokngoro ku kushinshimuna Yaweh.³ Yaweh wa mabumba, Resa wakwa Israeri, sosa ifi: Wamyeni inshira ne mibere yenu, na nebo nkamireka mukekarire muri iki kyar. ⁴ Mwiketekera ifyebo fyenu ifyabufire soso, 'Itempere ryakwa Yaweh! Itempere ryakwa Yaweh! Itempere ryakwa Yaweh!' ⁵ Nga mwa wamyako inshira shenu ne mikitire isuma; nga mwakita ubupingushi pa waume no mwina muparamano wakwe.⁶ nga mwareka ukurafyengesha abarebeshi, ku bana banshiwa nangu kuri bamukamfwirwa, na kabiri nga mwareka ukurasumya umurpo wakaere pari ino nkyende, mwiraenda na tu resa tumbi mu maboko yenu- ⁷ kabiri nkamirenga mukekare muri ino nkyende, mu kyar. ikyo napere kufikorwe fyenu ukufuma akare sana ukufika umuyayaya. ⁸ Boneni, mukyetekera ifyebo fyabufi ifishingamyafwa. ⁹ Bushe mureba, murepaye, kabiri mukita ubukende? Bushe muararapa imirapo ya bufi muratura amarambo kuri Beah no kuraenda na tu resa tumbi uto tamwaishiba? ¹⁰ Bushe uresa no kwiminina pantanshi yangi muri ino ng'anda iyo naikitire pe shina ryangi no kusosa, "Twaripusuka," Ikyo kuti mwakita ifi fyonse ifyabunani? ¹¹ Bushe ing'anda ii, iyainikwa inshina ryangi, bushe mwebo mwakita ing'anda yandi umwakufisama bakaborara mu mmenso yenu? Rero Boneni nimbona-uku ekuranda kwakwa Yaweh.¹² "Kabiyeni ku nkyende yangi iri ku Shiro, ukonasuminishe ishina ryangi ukwikara kurya kwine pakutendeka, kabiri boneni ifyo nakitire pa murandu wabubi bwa bantu ba mu Israeri. ¹³ Eikyo nomba pa murandu wafyo mukita fyonse-uku ekuranda kwakwa Yaweh-ndaranda kuri webo inshita ne nshita, rero tawaumfwire. Naremwita, kabiri tamwangaswike. ¹⁴ Eikyo, ikyo nakitire mu Shiro, nakita kimo kine ,kuri ii ng'anda iyaitirwe pe shina ryandi, mu ng'anda umo mwaketekere, ii nkyende yio napere kuri mwebo na kufikorwe fyenu. ¹⁵ Eikyo nkamituma ukufumfuma pari nebo ngefyo natumine bandume shenu bonse, na ku mpyani shonse ishakwa Efuremu. ¹⁶ Nobe, Yeremiah, wibapepera aba bantu, kabiri wirabaririrako nangu ukuranda ipepo pa murandu wabo, wirampatira, pantu nshakomfwe ,kuri webo. ¹⁷ Bushe tamurebona ,ifyo barekita mu musumba wakwa Yuda na mu misebo ya mu Yerusaremu? ¹⁸ Abaikye bareteba inkuni na bawishi barekunka umuriro! Nabanakashi barekandura umufuba wakupanga imbukumya masaya yakwa na mmfumu wa mu muru no kutura umuturo wa fyakunwa kuri tu resa pakuti bankarifye. ¹⁹ Kine kine bushe barenkarifya?-uku ekusosa kwakwa Yaweh-bushe tebenefye bareikarifya ,pakuti insoni shibekate? ²⁰ Eikyo Shikuru Yaweh asosa ifi; 'Boneni, iki kyar, pa bantu na pa nama, pafimuti fyamumpanga na pafisabo fya pa mushiri. Kikarapya kabiri takyakashime nakarya. ²¹ Yaweh wa mabumba, Resa wakwa Israeri asosa iki: rundenipo ifyakunukira fya marambo ya kokya no kurya inama. ²² Pantu iryo nafumishe ifikorwe ukufuma mu kyar. kya Egypto, nsharefwairapo nagu kamo ukufuma kuri bo. Nshabapere aya amafunde parwa mituro ya marambo yakokya. ²³ Nabapere iri ifunde, "Umfweni kwi shiwi ryangi kabiri nkaba Resa wenu na mwebo mukaba abantu bangi, eikyo murenda munshira shonse isho naramweba, pakuti fikabe bwino kuri mwebo." ²⁴ Rero tabareumfwa nangu ukupera amatwi yabo. Bekarirafye kuri bunkonse no bubi bwa mitima yabo, eikyo baribwekere kunuma, tabaire ku ntanshi. ²⁵ Ukufuma ubushiku ubo ifikorwe fyenu fyafumine mu kyar. kya Egypto ,ukufika na pari buno bushiku, narituma bonse ababomfi bangi, bakasesema banfagi, kuri mwebo kabiri nakonkanyapofye ukubatuma kuri mwebo. ²⁶ Rero tabaumfwire kuri nebo nangu ukuteyamika amatwi yabo. Bataramike imikoshi yabo. Bari ababi ukukira ifikorwe mfyabo. ²⁷ Eikyo sosa aya mashiwi yonse kuri bo, rero takankumfwe, soso ifi fintu kuri bo, rero takakwasuke, ²⁸ sosa kuri bo: Iki e kyar. ikishumfwa kwi shiwi ryakwa Yaweh Resa kabiri tabasapurwa. Ikishinka barikyonaura kabiri takyaba mutunwa twabo. ²⁹ Putura umushishi obe no kuibenga we mwine, kabiri posa umushishi obe. Imba urwimbo rwaburanda pa nkyende ya parwarara. Pantu Yaweh nabakana kabiri nabarekeresha kukufukushi kyakwe. ³⁰ Abana baume aba mu Yuda nabakita ,ububi mu menso yangi-uku ekuranda kwakwa Yaweh-na batuma ifintu ifibi mu ng'anda iyo naitire pe shina ryangi, pakuikowesha. ³¹ Nabakuramo ikibumbiri ikitari mu Topheti ikyaba mu mupoka poka wakwa Beni Hinnonmu. Bapangire ifi ukuraokyapo abana abaume na banakashi mu muriro-ifintu ifyo nshabebere-ikishaingirepo na mu mano yangi. ³² Eikyo bona, inshita shireisa-uku ekuranda kwakwa Yaweh-iryo takyakebukishiwe mu Topheti nagu mu mipoka poka yakwa Beni Hinnomu. Ukuba mupoka poka wakwipaya; bakashika imibiri mu Topheti pakambonse bakapwe. ³³ Ifitumbi fya bantu aba fikaba ifyakurya fya fyonni fya murwerere ne nama msha mumpanga isha pa kyar, kabiri tapakabe nangu umo uwakufitiny no kufitamfya. ³⁴ Nabika impera ku misumbaya mu Yuda na ku misumba ya mu Yerusaremu, ishiwi rya kusekerera ne rya kwanga, ishiwi ryakwa shibwinga na nabwinga, pantu ikyaro kikaba ikiswebebe."

Chapter 8

¹ "Pari iyo nshita-ukusosa kwa kwa Yaweh, Bakareta ukufuma mu manda amafupa ya shamfumu sha ba Yuda, na bafiroro, amafupa ya ba shimapepo na bakasesema, na mafupa a bena Yerusaremu. ² Eryo bakayashafye insansarira parubuto rwa kasuba, na pa mweshi eryo mu ntanda shonse isa mu muru; ifi fintu mifya mu muru efyo bakonka no kutumika, efyo babombera kabiri efyo bapepa. Amafupa yabo tayakaronganishiwe nangu ukushikwa. Yakabafye kwati nirindi ya mu mushiri pa kyaro. ³ Mu nkyende monse umo kabatwara, bakasara imfwa ukukira umweo kuri bonse abakashara ukufuma ku rupwa rwa barwani, ekusosa kwa kwa Yaweh wa mubumba. ⁴ Kabiri sosa kuri bo, ifi efyasosa Yaweh: Bushe umo nga apona kabiri tekuti eme? Bushe umo nga aruba kabiri tekuti afwaye kubwera? ⁵ Nga kinshi aba bantu, ba mu Yerusaremu kinshi mwanjarukira ukwabura no kubwera? Mwaikaturirafye ifyabufi bwenu, kabiri mwakana no kurapira. ⁶ Narikutike no kumfwa, rero tabarandire bwino; takwari no warapire ku bubi bwake, takwari no kusosa, "Kinshi nakita?" Bonse bayafye kufyo barefwaya, kwati ni kabarwe uurebutukisha kuya ku nkondo. ⁷ Nakabaso ba mu muru beshiba inshita isuma, kabiri inkunda, akamimbwa na pwere fiya mukwenda panshita yafiko yaringa, rero mwe bantu tamwaishiba bupingushi bwa kwa Yaweh. ⁸ Kuti mwasosa shani, "Turi ba mano. pantu twarikwata ifunde rya kwa Yaweh, Mukine, Boneni! uturembera twabakaremba babufi, nabatwarura ukuba amafunde ya bufi. ⁹ Abaume ba mano bakarengwa insoni. Bri no mwenso kabiri bakekatwa. Boneni, nabakana ikyebo kya kwa Yaweh, kabiri mano nshi bakwete? ¹⁰ Nkaperi abakashi babo kuri bambi, na mabara yabo kuri abo abakabapyana, pantu ukwambira ku kaikye ukkuya ku bakuru bonse bafwaya ukunonkere fyuma mufir ifyakishinka! bonse bakita ifyabufi. ¹¹ Kabiri porere ku kufunika kwa bantu bandi, bakososa ,ukuti, "Umutende, umutende," Eryo ninshi takuripo mutende. ¹² Baripo na nsoni eryo bakitire ikyamuseru? Taparipo na nsoni; tabaishibe no kumfwa ukuti nabasebana! Eikyo bakapna pamo baponene; Bayapoma pansi eryo nkabakanda, efyasosa Yaweh. ¹³ Nkabafumyapo bonsefye efyasosa Yaweh-tamwakabe fitwaro ku mwangashi, kabiri takwakabe amakunyu ku fimuti fya mikunyu. Na mabura nayo yakabonsa; kabiri nefyo nabapere fikabapitirira. ¹⁴ "Nga kinshi twaikkarira pano? Ronganeni pamo; natureya mu misumba ya maringa, no kuba tondoro mu mfwa. Pantu Yaweh Resa wesu akatutararika. Akaturengo kunwa sumu, pantu twarimubembukira. ¹⁵ Tukosubira ikibote; rero takwabe kisma. Tukosubira akashita ka kupora, rero bona, kukabafyo bwafya. ¹⁶ Ikiunda kya bakabarwe abaume kireumfwikira ku kyaro kya bena Dani. Ikyaro kyonse kikotenta pa murandu wa kurira kwa bakabarwe pantu baishire no konaure ikyaro pao na fyonse fyabamo, iisumba kabiri na fyonse ifikarapo. ¹⁷ Pantu boneni, nkotuma insoka pari mwebo, ishabusungu esho umuntu tekuti aanshe. Shikamisuma-ukusosa kwa kwa Yaweh. ¹⁸ Ndi no buranda ubushipera kabiri umutia wandi naurwara. ¹⁹ Boneni! Ukurira kwa kwafwa abana abanakashi aba abantu bandi nkokumfwa ukufuma ku kyaro kya kutari! Bushe Yaweh taba mu Sioni? Nga kinshi bankarifisha ku firubo fyabo ifyabaswa kabiri na paturubi twa bena fyaro utwafyefye? ²⁰ Ukusombora nakupita, urusuba naro narupwa. Rero fwebo tatwapusuka. ²¹ Ninkaripa pa murandu wakukaripa kwa mwana mwanakashi abantu bandi. Ndarosha apakaramba pafyakitikire kuri ye. ²² Bushe tamuri muti mu Giridi? Bushe tamwabapo shi ng'anda murya? Kinshi ukuposhiwa kwa mwana mwanakashi wa bantu takukokitikira?

Chapter 9

¹ Kanshi umutwe wandi nga wari kufumya amenshi, na menso yandi akamfukwemfukwe ka firamba! Pantu akasuba no bushiku kuti narosha bonse abana banakashi ba bantu bandi abo baipeye. ² Kanshi nga umo apera apakutubirisha pa burendo mu matororo, uko ningasha bantu bandi. Nga kyakuti naribashire, pantu bonse bakyende, ribumba rya nkengeshi! ³ "Bo batintimuna ndimi shabo ngo tinta buta pakubepa ubufi, reoro tababamparume shakishinka mu kyaro pantu bafuma ku bubi baya ku bubi na bumbi. Tabangishiba," Efyasosa Yaweh. ⁴ Kira muntu ari mwebo abe ni maronda pa mwina muparamano kabiri mwirakyetekedra muri ndume yakwe. Pantu kira ndume akyengeshi munankwe kabiri bakibusa bonse bakita urwambo pari kibusa yabo. ⁵ Bonse babepanafye ubufi na banabo, tapaba nangu umo uuranda kishinka. Bariberesha ukuranda ifyabufi. ⁶ Babikapofye ukurabepa ubufi, babikapo no kurakita ifyabukyengeshi, bakaninapo no kungishiba." Efyasos Yaweh. ⁷ Yaweh wa mabumba asosa fii, "Boneni, ndipakwengurura no kubesha pantu nifinshi fimbi ninga kita, pafyo abant bandi bakitire? ⁸ Indimi shabo nimfwi yakwipairako; shisosa bufi. Nakutunwa twabo barandirako mutende pamo na bena muparamano, rero mu mitima yabo barepanga ukubarimuna. ⁹ Bushe ndingire ukubasarapura pa murandu wa ifi fyonse-uku ekusosa kwa kwa Yaweh-kabiri bushe shifwire ukuranda uruko rwa musango yu? ¹⁰ Nkemba urwimbo rwa kurosha, kabiri nakuraroshe mpiri, shamuremfwe uwakukyema ifitekwa mu matororo, pantu mu mpiri na muma, no muremfwe nao nauma. Takuri neryo umo uurepitamo kabiri ng'ombe tashireumfwika ukuriramo nakarya. Ifuni nafibutuka pamopene ne nama sha mpanga. ¹¹ Nkarenga Yerusaremu ukuba ifitantara, ewaraba inkende ya ba mumbwe. Nkarenga umusumba wa kwa Yuda ukuba fiborya umushakareikara nangu umo." ¹² Nani pari mwebo uwa mano uwingomfwa fi? Ni kuri nani Yaweh akoranda, kabiri uo akoeba kuti aranda? Murandu nshi ikyaro kingarobera, no kupya kwati matororo umwabura no wakupitamo? ¹³ Yaweh asosa ati, "Bushe ni pa murandu wakuti nabasura amafunde yandi ayo nabapere, na pa murandu wakuti tabaumfwire ifyo nasosere nangu ukufikonka. ¹⁴ Bushe ni pamurandu wakuti bareenda ne mitima iyatarama no kukonka ifimpashanya fya kwa Baari ifyo ifikorwe fyabo fyabasambirishe. ¹⁵ Eikyo Yaweh wa mabumba, Resa wa kwa Israeri, asosa fi, 'Bona, nkotrenga aba bantu ukurya ifyakurura sana no kunwa amenshi umuri sumu. ¹⁶ Eryo nkabasaranganishisha mu nko isho bashaishiba, isho nefikorwe fyabo fishaishibe. Nkatuma urupanga mpaka nkabarofye bonsfye." ¹⁷ Yaweh wa mabumba asosa fi,

"Tontonkanyeni pari ki: beni na bana abemba inyimbo shamariro; rekeni bese, kabiri tumeni abakwita abanakashi abaishiba kurosha, pakuti bese.¹⁸ Barekeni bendeshe bese imba nyimbo shikurosha pari fwebo, pantu amenso yesu nayarukusha ifiramba kabiri ne nkopyo nashitonya amenshi.¹⁹ Pantu ukuririsha kwa kurosha ukuramba no kufwia mu Sioni, ifyo batusampira ifipe, turi ne nsoni shikaramba, pantu twarisha kyaró epo nabawisha fifuro na mayanda yesu ifyo twarikwikaramo.²⁰ Mwebo mwebanakashi, umfwini ishiwi ya kwa Yaweh; Umfwini ku mashiwi uyafuma ku kanwa kwe. Eryo mufunde na bana benu basambirire urimbo rwaburandu.²¹ Pantu imfwa naishira pa ma windo yesu; no kuya mufipango yesu. Pakuti irofye abana ukufuma kunse, eryo nabarumendo mu mansa shesu.²² Sosa fi, 'ekusosa kwa kwa Yaweh-iftumbi fyabaume, nafyo fikapona kwati mufundo mu mabara kabiri nge nseke pa numa yakusepa, rero takwakabe uwakuronganika.'" ²³ Yaweh asosa fi, "Mwirko wa mano aitakishé pa mano yakwe, nangu uwa maka nao aitakishé pa maka yakwe. Umukankara nao aitakishé pa fyuma fyakwe.²⁴ Rero muntu uurefwaya kuitakisha muri fyonse, kabiri muri fi, urefwaya kuitakisha, aitakishé pakwiruka, no kwishiba nebo. Ukuti nenebo Yaweh, uwaba no ruse urukaramba, uburungi no burungami mwi sonde. Pantu muri fi fintu efyo nsekeramo-ekusosa kwa kwa Yawe."²⁵

"Boneni, inshiku shireisa,- ekusosa kwa kwa Yaweh,- eryo nkaranda onse uwasembururwa umubiri rero tabasembururwa imitima nakarya.²⁶ Nkaranda abena Egypto, aba Yuda, abena Edomu, abena Amoni, abena Moabu, na bonse abekara mu matororo ababeya umushishi mu mbari ya mitwe shabo ishipi pantu inko shonse tashasembururwa, na mu ng'anda ya kwa Isreari bonse tabasembururwa."

Chapter 10

¹ Umfwini ishiwi ryakwa Yaweh arebirikisha kuri mwebo, mwe bang'anda ya kwa Isaeri. ² Yaweh asosa ifi, 'Mwisambirirako ku misango ya nko, kabiri mwisendwa kufirangiriro mu myuru, pantu inko shirasendwa ne fifine. ³ Pantu ifiberesho fya aba bantu fya kyabe kyabe, umbi aputura ikimuti mu mpanga. Murimo wa minwi yakwa kapanga uubomfya isembe. ⁴ Eryo bakiwamya na sirufere na goride. Barakikoshá na sando ne misomari pakuti kipona. ⁵ Ifyo bapanga ku minwi yabo fyabafye nge fitiinya mwibara rya fibimbi, pantu twena, takuranda, pantu tusendwafye pantu tatwenda. Mwitina, pantu tetiberete ububi, nangu ukukita fimo." ⁶ Takwaba uwaba nga mwebo, Yaweh. Muribakuru, ne nshina ryenu rya maka. ⁷ Nani ushimitina mwebo, imfumu ya nko? Pantu ekukabira kwenu, takwaba uwaba nag mwebo pari bonse aba mano mu nko shonse nangu mu ma bufumu yabo. ⁸ Bonse baribipa fipua fye. Ukusarapurwa kwabo kwafye-tapari ni kunifye. ⁹ Bareta sirufere uwaengururwa ukufuma ku Tashishi, na goride ukufuma ku Ufasi fyapangwa nitutsha abantu insaru shabo ishafiturukisha ne shakashikira. Shipirikurwa na baume abakengera. ¹⁰ Rero Yaweh e Resa wakishinka. N mfumu ya mweo ni mfumu ya muyayaya. Isonde rirasnkana ku bukari bwakwe, ne nko shishipikishé ku bukari bwakwe. ¹¹ Ukasose kuri bo auti, "Tu resa utusapangire imyuru ne kyaró fikona urwa kwi sonde na panshi ya myuru." ¹² Rero ni kuri uyo uwabumbire isonde ku maka yakwe, e watamabrike ikyato ku mano yakwe, mukwishiba kwakwe eko atambarike imyuru. ¹³ Ishiwi ryakwe riburuma nga menshi mu myuru, areta na makumbi ukufuma kumpera ye sonde. Ye eubyasha ne nkuba ku mfura eutuma no mwera ukufuma uko wikara. ¹⁴ Umuntu ari kipiba, uwabura amano. Nakafura wine arengwa nsoni kufirubi fyakwe. Pantu ifirubi fyabo fyabufiye, tamwabapo no mweo. ¹⁵ Fya kyabe, mirimo ya buwerewere; bakona urwa pa nshita ya kukandwa kwabo. ¹⁶ Rero Resa, ikyakaniko kyakwa Yakobo, tafiri ngefi, pantu ye e kabumba wafintu fyonse. Isaeri e mutundu wakikwatwa; Yaweh wa miraro e shina ryakwe. ¹⁷ Areni akukakeni ifipe no kufuma mu nkyende mwebo mwe bantu mwebshinguruka na barwani. ¹⁸ Pantu Yaweh asosa ifi, "Boneni, nebo ndipakuposa abekashi mu kyaró pari ii nshita. Nkamuretera ishamo, nabo nkakita ififine." ¹⁹ We buranda kuri ebo! Pa murandu wa mafupa ayaonaika, ikironda kyandi kiri no bwafya. Eikyo nasesere, "Kine rishamo, rero twire ukukisenda." ²⁰ Ihema ryandi naryonaika, ne myando nashiputauka. Nabasendea na bana bandi, eikyo tabaresangwa. Tapari nangu umo uwakukobeka ihema ryandi nagu uwimya ifisaru fyariko. ²¹ Pantu bakakema bapuba tabakofwaya na Yaweh; tabakwete ne shuko, no mukuni wabo nausarangana. ²² Imbira naifika, "Boneni! Kireisa, ikinkukuma kikaramba kireisa ukufuma ku kyaró kya ku kapinda ka ku kuso, ukufrenga imisumba yakwa Yuda ukuba amapopa umo ba mumbwe bakareikara." ²³ Ningishiba, Yaweh, pantu umwaume tafuma ku minwi eka. Nanu umuntu ukwenda muntampuro shakwe. ²⁴ Sarapureni nebo, Yaweh, no muringanya, te mubukari iyo nangura ukungonaura. ²⁵ Pongororeni ikifukushi pa nko ishishamishiba ne ndupwa ishishita ishina ryenu. Pantu bariro fya Yakobo no ku murya, eba monawire no ku rofya ikyaro kyakwe.

Chapter 11

¹ Ishiwi ryaishire kuri Yeremiah ariti, ² "Umfwini kuri ifi fyebo fyakipangano, no kufisosa ku muntu mu Yuda na ka barashi ba mu Yerusaremu. ³ Randa kuri bo, 'Yaweh, Resa wakwa Isaeri asosa ati: Atipwe umuntu uushifreumfwa ku makambisho yaiki kipangano. ⁴ Iki e kipangano nakonkomeshe bashinwe ukusunga ubushiku nebo nabafumishemo mu kyaró kya Egypto, ukufuma mwi rungu rya muriro. Natire, "Umfwini kwi shiwi ryangi na fyonse ifyo na myebere, pantu mukaba abangi na nebo nkaba Resa wenu." ⁵ Ngumfwireni nebo pakuti ningashininkisha umurapi uyo narapire kuri bashinwe umurapo uyo nari no kupera ikyaro umukokoroka ubuki no mukaka, umo mwaraikara rero." Nomba nebo, Yeremiah naryaswike natire, "Nakibe ifyo fine, mwe Yaweh!" ⁶ Yaweh atire kuri nebo, "Birikisha ifi fintu fyonse mu misumba ya kwa Yuda na mu misebo ya mu Yerusaremu. Sosa, "Umfwini kuri aya mashiwi ya kipangano no kuyasenda. ⁷ Pantu narimipere ifipope kuri bashinwe ukutura pa bushiku na bafumishe mu kyaró kuya Egypto ukufika irero,

naribakonkomeshe atira kuri bo, "Umfweni kwi shiwi." ⁸ Rero tabaumfwire no kumfwikisha. Kira umo areendera mubumankonso bwakwe. Eikyo nabaretere ifitipu mu kipagano na bako nkomeshe ukukonka, rero tabafikonkerepo." ⁹ Na mukukonkapo Yaweh asosere kuri nebo, "Aba Yuda na ba mu Yerusaremu nabansangukira. ¹⁰ Nababwerera ku fya mpurumushi fyakare ifya bashibo, abashaumfwire ifyeyo fyangi, Bareendera muri t resa tumbi ku kutupepa. Mwe ng'anda yakwa Isareri ne ng'anda yakwa Yuda baryonawire ikipangano twapangene na bashibo. ¹¹ Eikyo Yaweh asosa ifi, "Boneni ndi pakureta ubusanso pari bo, ubwafya ubo tabakasore. Eryo baketa kur nebo, rero nshakabomfwe. ¹² Imisumba ya kwa Yuda na bairara mu Yerusaremu bakaya no kwita tu resa uto bapera ifya mabupe, rro tatwakabapusushe pa nshita ya kukyushiwa. ¹³ Pantu we Yuda, ukufura kwa tu resa natufurirako ukuringana ne misumba. Na mukuringana ne fipairo mu Yerusaremu, ififutumuko fya kipairo fya Baari, firingene no bwingi bwashira. ¹⁴ Webo we mwine, Yeremiah, wiapeperako aba bantu, wiririra ubwafwirisho nangu ukupepeprako. pantu nshakomfwe eryo bakangita pa bwafya bwabo. ¹⁵ Murandu nshi umutemwikwa wangi uyo wakwata amapange ayengi ayabipa mu ng'anda? Inama sha maramba tashakakwafwe ukusekerera mu fyabipa fyobe. ¹⁶ Kunuma Yaweh akwitire nge bura rya mu orife, irisuma ne fisabo ifisuma. Rero akasha umuriro kwi bura uukomfwika ngo kuburuma; ne misamba shakiko shikonaika. ¹⁷ Pantu Yaweh wa muraro, uwamibye ya kyefyako amafya pari mwebo pa murandu wa mikitire yabipa mu ng'anda yakwa Israeri ne ng'anda yakwa Yuda efyo akita-nabafurwisha pakupera ifyabupe kuri Baari." ¹⁸ Yaweh anengere ukwishiba ifi, nebo ne fishiba, Yaweh, anengere mbone ifikitwa fyabo. ¹⁹ Nari nge mpanga yaikyefya mu kwipairwa. Nshaishiba ati baripangene amapange, "Natuputauze iimuti ne fitwaro! Natumuputauze mu kyar kya kiwkaramo e pakuti ishina ryakwe riraibukishiwa." ²⁰ Rero Yaweh wa miraro nikapingura wa barungami akyekyeta mu mitima ne tontonkanyo. Nkashininkisha ikirandushi kuri bo pantu ndiretere umurandu kuri mwebo. ²¹ Eikyo Yaweh asosere pa rwa bantu bakwa Antoti urefwaya umweo obe. "Basosere, Taufwire wasesema mwi shina rya kwa Yaweh, nangu urefwira mu minwi yangi." ²² Eikyo Yaweh wa muraro asosere ifi 'Boneni ndi pakubakanda, abarumendo babo na bakashi bakafwa ku kipowe. ²³ Takwakabe abakasharapo pantu ndereta amasanso pa bantu ba ku Anatiti, umwaka wakumurimuna."

Chapter 12

¹ Warirungama, Yaweh, eryo nareta ifikansa kuri mwebo. Mfwire na myeba ikyo ndeirishanisha: Murandu nshi abasharungama bashukira? Bekara na ku matwi tondoro. ² Mwaribabyara nabo barimba ne mishira. Patwarira ukutwa ifisabo. Urarumbura mu tunwa twabo, rero kyakutarifye ne mitima yabo. ³ Rero mwebo, Yaweh, muringishibe nebo. Murambona nebo no kwesha umweo wangi kuri mwebo. Basendeni nge mpanga ku kwipaiwa, babikireni ubushiku bwa kwipaiwa! ⁴ Kufika nshita nshi ikyar kirararosha ne fyani fya mabara ifikoma? Pantu abekaramo ni mbifi, inama ne fyuni nafisendwa, pantu abantu baranda ati, "Takatubone ufutukitira fwebo." ⁵ Yaweh asosere ati, "Kine nga kyakuti, Yeremiah, nabenda panshi bakunasha, kuti warikana shani nabakabarwe? Kabiri nangura mu kyar kya mutende, ukakita shani ukaba mu mushitu wa Yodani?" ⁶ Pantu ba munonko no rupwa rwa bawiso nabakwarukira nabasansura na mashiwi yabo pari webo. Wibasuminamo, nangu kyakuti barande ifisuma kuri webo. ⁷ Nebo ninsurako ku ng'anda yangi; nisurako na ku bang'anda ya bantu bangi. Nimpera nabo nahtemwa ku minwi ya barwani babo. ⁸ Abantu bangi abo nemwine naisarire baringe karoma mwiteshi; no kumburumina bukari bukari, e pakumuputa. ⁹ Bushe te bantu bangi abo naisarire ebari nge kubi, eryo bashingurwike ku fyuni fiswango? Ronganikeni ifinama mpanga no kuipakisha. ¹⁰ Abakyem baryonawire amabara yangi. Nabanyantaura amabara ya kyar kyangi; ne kyawama nakisanguka ikyamatororo. ¹¹ Nabakisangura amapopa ikyaonaika, ne mpanga iri amapopa, takuri no wakukisakamana. ¹² Bakonaura nabafika beshire mukukonaura kino kyar pantu urupanga rwa kwa Yaweh rurerya ukufuma kumpera ya kyar. Tamuri ubukingo mu kyar ku fyaikaramo. ¹³ Batanda ing'ano rero basepa imyunga. Nababombesha rero tapari ifyo banonkeramo. Fyakubareterafye ifya nsoni pa bukari bwa kwa Yaweh." ¹⁴ Efyasosa Yaweh ku bena muparamano, ababi abonaura ifikwatwa napere abantu bakwa Israeri, "Bona, ninebo ndebafumya mu fyaro fyabo nkafumyapo na bang'anda yakwa Yuda. ¹⁵ Eryo nabafumya mu nko, eryo nkababerako uruse no kubabweshakira muntu ne fikwatwa fyakwe. ¹⁶ Kikafika eryo inko shikasambirira ku bantu bangi, abarapa pe shina ryangi 'Ngefyo Yaweh ekara'ngefyo nasambirishe ukurapa kuri Baari, bakakura pakati ka bantu bangi. ¹⁷ Nga tabomfwire, nkabafumya mukifuro no kubabarofya-efyasosa Yaweh."

Chapter 13

¹ Yaweh asosere iki kuri nebo, "Kabiye kashite insaru iyabusaka no kukaka mu musana obe, rero witumpika mu menshi iyo." ² Nomba eryo naishitire insaru ngefyo Resa anjebbere, no kufwara mu musana. ³ Eryo Resa aishire kuri nebo umuku warenga ibiri, no kutire, ⁴ "Bura insaru iyo washiteire iiri mu musana obe, ima iririne no kuya ku Perati. Uye ufise mu murara wa ki ribwe." ⁵ Efyo nairefisa mu Perati, ngefyo Yaweh akonkomeshe. ⁶ Eryo papitire inshiku ishing, Yaweh asosere kuri nebo, "Ima kabiri bwekera ku Perati. Kabiye kasende insaru nakwebere ukufisa." ⁷ Eryo nabwekeremo ku Perati no kwimba akiribwe no kusenda insaru nafishire, nomba, yari iyaonaika takuri no kufwara. ⁸ Eryo ishiwi rya kwa Yaweh ryaishire kuri nebo, ariti, ⁹ "Yaweh aranda ati: Munshita imo ine nkonaura aba Yuda na bena Yerusaremu ikirumba kyabo ikishaikurira. ¹⁰ Aba bantu babi abakana, ukufuma kwi shiwi ryandi, abaumarara imitima yabo, abakosererafye ukurabifya no kupepa imirungu imbi imbi, nabobene bakaba nga iyi ini insaru iyo umuntu ashingafwara na kabiri. ¹¹

Ngefyo umushipi wikata umusana wa muntu, efyo napanga bonse aba mu ng'anda ya kwa Israeri na Yuda ukunjikatisha-uku e kusosa kwa kwa Yaweh- e pakuti batreba abantu bandi, abakurandumbanya no kunkindika. Rero tekuti bomfwe kuri nebo. ¹² Nomba usose kuri bo, 'Yaweh, Resa wa kwa Israeri, asosa ifi: Umutondo onse ,besushemo umwangashi.' Nabo bakakwasuka ati, 'Bushe tatwaishiba ati mu mutondo onse mukesushiwamo umwangashi?' ¹³ Eryo nobe ubebe ati, 'Yaweh ewaranda iki: Roresha ndi nokwisushamo ukukorwa pa muntu onse pe sonde, ne sha mfumu ba mwana Dabidi, na bashimapepo, bakasesema na onse uwaikara mu Yerusaremu. ¹⁴ Eryo nebo nkabura bashibo na bana babo nkarebapamanya nge mitondo-uku e kusosa kwa kwa Yaweh ero nebo nshakabarangurukireko nshakomfwe no buranda nshakabarekeko mpaka nkabarofye."

¹⁵ Mureumfwa bwino no kubikako amano. Mwikwata ifikansa, pantu Yaweh nasosa. ¹⁶ Pereni Yaweh Resa wenu umukinshi iryo tarareta imfimi, neryo tamurati muipunune amakasa yenu ku mpiri ikyumguro bushiiku. Pantu mwebo muresubira urubuto, rero fikaya mumfimi iyafitisha kabiri iyakutinya. ¹⁷ Nomba nga tamwakomfwe, nkararirira mu bumfisoro pa murandu wa kirumba kyenu. Amenso yandi yakararosha no kwiturura ifiramba, pantu umukuni wa kwa Yaweh bautwara mu busha. ¹⁸ "Randa ku mfumu eryo na nyna wa kwa mfumu, 'ikyefyeni mwebene! Ikareni! Pantu ifisote fyabo ifyayemba nafifurika ku mitwi yabo. ¹⁹ Imisumba ya mu matororo ya Negebu bakaisarako, ukwabura nangu umo ukwisurako. Aba Yuda bonse bakakwata mu busha, ukubakwa mu busha apakaramba. ²⁰ Sansura amenso yobe no kuroresha paurefuma ku kapinda ka kukuso. Ngo mukuni obe urya waperwe urikwi, umukuni uwari uusuma kuri weba? ²¹ Bushe ukuranda nga Resa akwrukira ku bantu abo mwaretontankanya ati ni kibusa wenu mwebene? Bushe fyonse ifyo tendekero ya kutukuta kwa ku kyura nga kurya kwine kumfwa na mayo we fumo nga arepapa umwana? ²² Nomba kuti mwasoa mu mtima yenu, 'Kinshi ifi fintu fireponena kuri nebo?' Ni pa murandu wa burungami bwa bwingi bwenu e kwarenga ukuti insaru shenu bashirepaure no ku kyusha imibiri yenu. ²³ Bushe umwina Kishi kuti ayarura inkanda yakwe, nangura inkaramo kuti ya arura amabara ya iko? Nga kuti kyaba ifyo, Na mwebo bene mwariberera ukukita ububifi te kuti mukite ikisuma. ²⁴ Eikyo nkamyururura nga misungu, mukorururwa no mwera ukutata mu matororo. ²⁵ Iki e kyebo napera kuri mwebo, nge kyakaniko ikyo namuraire-uku e kusosa kwa kwa Yaweh-pantu mwarindaba no kukanka imirungu imbi. ²⁶ Eikyo nkamufura amaraya yenu, no rukoso rwenu rukarangwa. ²⁷ Ndabonako ,uko mukita ifya bunani, ububi bwenu uburarerare mu mpiri ne mishitu, ni mbona fyonse ifya museru mukakibona mwebo mwe bena Israeri! Bushe nirirari mukasanguruka?"

Chapter 14

¹ Iki e kyebe kya kwa Yaweh ikyaishire kuri Yeremiah, pa murandu wakirar kya mfura, ² "Reka Yuda aroshe; reka impongoro shakwe shisukwe. Barekyurakyura abantu ba kiko iki kyaro; ukurira kwabo kureirako pa ntanshi. ³ Abasambashi ba muri iki kyaro baretuma abasha bamo mukubafwairako amenshi. Iryo baye ku fishima, 'Tekuti basange amenshi. Babwerakofye ne ntapiro umwabura amenshi; bafimba ku mitwi yyabo insoni no ku kanaberwa. ⁴ Pari iki umushiri uri ne mirara, pantu tamuri mfura pa kyaro. Abarimi baikatwa insoni no kufimba pa menso yabo. ⁵ Mu mpanga namo inebura naisha akamwana akanono mu mpanga, no kukasha pa murandu wa kuburwa umuremfwe. ⁶ Nabapunda ba mpanga barungemefyeko mpiri no kuburwa kwati ni ba mumbwe. Amenso yabako yafirwa ukubomba, pantu takuri umuremfwe." ⁷ Nangurine ukubifya kwesu fyatushinina, Yaweh, arkita pa murandu we shina ryobe. Pa mikiti ibi yesu irefurirakofye; twaribembukira weba. ⁸ Niwefye tusubira abena Israeri, niwe utupusushako iryo twakyura, ninshi warangurukira ngo mweni muri iki kyaro, ngo murendo uuretubirishamo ubushiku bumo? ⁹ Nga kinshi ikyo urebera ngo muntu uwo bapumikishako, nangu umushirika uwabura amaka uuri pakati keso, Yaweh, ne shina ryobe rirerumburwa pari fwebo. Witusha fweka! ¹⁰ Yaweh aranda iki ku bantu aba: "Pantu baritemwa ukumbutuka baya mukurumbanya na maka yebo uko abene barefwaya." Yaweh tabekerwamo muri bo eryo ababeba ukusakamana pafya bubifi fyabo no kupanika imemba shabo. ¹¹ Yaweh aranda kuri nebo ati, "Wibapeperako ikisuma pari aba bantu. ¹² Pa murandu wakuti nga bakibaye mu mafungo tekuti ngufye ukurira kwabo, nshakaposeko na mano nangufye banture amarambo yabo, nshakabekerwemo iyo. ¹³ Eryo natira, "Mwe shikuru Yaweh! Boneni! Bakasesema basosa ku bantu ati, 'Tamwakarete inkondo; takwakabe akapowe pari mwebo, pantu nkamupera umutende wafikapo muri iki kyaro.'" ¹⁴ Yaweh asosa kuri nebo, "Bakasesema babepa mwi shina ryangi. Nshabatumapo, nangu naribakonkomesha ukubira nangura ukurandapo nabo. Rero ifimonwa na masesemo no kubepa kwaba pa mitima yabo-ifyo efyo basesema kuri mwebo." ¹⁵ Eryo Yaweh asosa iki, "Ngefyo bakasesema baresesema mwi shina ryandi rero ebo nshatumine abo abasosa ukuti takwakabe inkondo muri iki kyaro: Aba bakasesema bakafwa ku nkondo na kukipowe. ¹⁶ Eryo ku bantu abo bakasesema basesemako bakaposako mu mansa ya Yerusaremu pa murandu wa kapowe ne nkondo, eko bakafwira kabiri takuri no wakubashika, abakashi babo, abana babo, nangu bana banakashi nkabakita kimo pa murandu wa bubifi bwabo. ¹⁷ Randa iki kyebo kuri bo: rerka amenso ,yandi yesushiwemo nefiramba ubushiku na kasuba. Wibeba ukuti bareke, awe eko kaperafye nderosha pantu umwana wandi na kisunga naponenwa neshamo eryo ne kirona ikine kine. ¹⁸ Ndeti nga naya mu mpanga, ndesangamofye ifitumbi abo baipeye munkondo! Nga kyakuti naya mu misumba kuri amarwere ayaishire pa murandu wa kipowe. Bashimapepo na bakasesema barebomba umurimo, na kabiri tabeshibe." ¹⁹ Bushe nakipwa naukaninafye aba Yuda? Bushe nakipwa naupata abena Zioni? Kinshi ikyo watukyushisha ifi iryo takuri ukupora kuri fwebo? Twaresubira umutende, rero takwari ikyariki kuma eryo ne nshita ya kupora, rero twikarirafye mu fyakututinya. ²⁰ Twasumina, Yaweh, imirandu yesu, ububifi bwafikorwe fyesu, pantu natubembukira weba. ²¹ Witukana! Pa murandu

we shina ryobe, witusurakofye iyo, wisebanya Yerusaremu umwaba ikipuna kyobe ikya bufumu. Ibukisha witoba ikipangano na fwebo. ²² Bushe imirungu yafyefye iya bena fyaro paripi nangu umo uwingareta imfura? Tapari nangu umo uwingaresha ifura ukukana pona? Tari niwebofye weka, Yaweh we Resa wesu? Turorera webu, pantu niwebu weka weukita ifi fyonse.

Chapter 15

¹ Eryo Yaweh asosere kuri ne no kutira, "Nangurafye Mose na Samwere bengatarama pananshi yangi, tekuti nebo mbapapatireko aba bantu. Batamfye bafume kuri nebo, pantu bafwire bayafye ukutari. ² Kikakitika ikyakutira bakasosa kuri webu ukutira, 'Bushe nikwisa tukorora?' Eryo ukasosa kuri bo ukutira, Yaweh asosere ukutira: Abari nokufwa bafwire bayakufwa ku rupanga. Abari no ku kipowe bafwire bafwa ku kipowe. Abari no kusendwa muri bunkore bafwire basendwa muri bunkore." ³ Pantu ninebo mpingwire ifintu fine-uku ekusosa kwakwa Yaweh-Bamo bari nokwipaiwa ku rupanga, imbwa eshikarakururura ifitumbi fyabo, ifyuni fya mu rwerere pamo ne nama sha mpanga ishaba pano kyarokwifika ifitumbi fyabo. ⁴ Narenga abantu bonse ukuratutuma ku mwendo ku bufumu bwa pano kyarokwifika Manase umwana mwaume wakwaga Hesekia imfumu ya baYuda, akitire mu Yerusaremu. ⁵ Bushe mwebu mwe bena Yerusaremu, nani engamyumfwarako inkumbu? Bushe ninani akaramurirako uburanda? ⁶ Mwarinkana, nebo-uku ekuranda kwakwa Yaweh-mwarimfutira mwafumyako na mano. Eikyo nanebo ndi no kumukanda ku minwi yangi no kumirofya. Ninaka ukurashipikisha. ⁷ Ndi no kumyururura ngo musungu pa mpongoro ya minshi. Ndi no kubakita bakashiwa. Ndi no kurofya abantu abengi pantu tabafwaya ukufuma ku mikitire yabipa. ⁸ Nkafusha ba mukamfwarira babo ukukirafye na pa mukyanga wa muri ba bamba ku bwingi. Kuri banyinabo ba bana abanarume ndi no kubaretere uwakubonura munshita yakasuba. Ndi nokubapumikishafye pakubaponesha ubukyushi no kubateka mu mwendo ukaramba. ⁹ Na mayo uwafyara abana kine rubari ari no kufwa ikitu. Akarapemafye pa rubiro. Akasuba ka kamuwira munshita yakasuba pamurandu wakutira imfimi naikara pa menso yakwe. Nkamusebanya no ku mumweneshamo, pantu ndi no kupera abakasharapo ku kwipaya no rupanga mu menso ya fipondo fyabo-uku ekuranda kwakwa Yaweh. ¹⁰ Akaranda kuri nebo, mayo ee! Kinshi wa mfyarire, Nebo ninebo umuntu uufwafye no kubika na ifikansa na bantu bonse aba muri kino kyarokwifika. Nebo nshakongweshapo, nangura ukukongora nomba bonse barantipwira. ¹¹ Yaweh aranda ukutira: "Bushe nshakupususha munshira iyisuma? Nkarenga abarwani bobe bakapate kuri webu mu nshita sha makyushi no buranda. ¹² Bushe kuti kwaba umuntu umo uwingafina ikyera? Maka maka ikyera kifuma ku kapinda ka ku kuso ikyasankanamo no mukuba? ¹³ Nkapera ubunonshi bwenu ku barwani benu no kufisenda apafye. Nkakita iki pa murandu wa mwebu wakutira mu mipaka yenu yonse. ¹⁴ Eikyo nkarenga mukarebombera abarwani benu mu kyarokwifika munshita, pantu ikipya kyandi kirebirimina pari mwebu ngo muriro." ¹⁵ Na nebo wine epakusosa kuri Yaweh ukutira ngibukisheni no kungafwa urendwirako na kubarenkyusha. Uraninda, nomba wibasumisha ukutira bangipaye: Wishibe ukutira ndekyurira no kutukwa pa murandu obe. ¹⁶ Amashiwi yobe nariyasanga, nayapokerera mu mutima wangi. Amashiwi yobe yarandetera insansa ne shuko mu mutima wangi, pantu bangitira kwi shina ryobe, Yaweh Resa wa buramba. ¹⁷ Nebo nshikara murubanda rwa bantu abasefya no kusangarara. Ngikara neka pa murandu wa kuboko kobe kwa maka uko wampera. ¹⁸ Kinshi ikyo ubukari bwa bukyushi bwangi bushirepwira ne fironda fyangi nafyo firekanina ukupora? Bushe urefwaya ukuba kuri nebo nnga kamfukumfuku ka menshi kuri nebo. amenshi ayakama? ¹⁹ Eryo Yaweh na ye ayasukire ukutira, "Nga warapira, Yeremiah, eryo ndekusekerera, no kukukita umubomfi wangi na kabiri. Pantu nga wapatura ofintu ifya buwerere ku fintu ifisuma uri no kuba nga kanwa kangi. Abantu bakabwerera kuri webu, nomba iyo parobe tawakatare auya kuri boo. ²⁰ Nkakukita nge ringa rya maka irya mukuba kuri aba bantu, nabo bakarakurwisha ukutira mukarwe nabo inkondo. Nomba tabakakukimfye, pantu ndi na webu pa kukupokorora no kurakusunga umutererwe-uku ekuranda kwakwa Yaweh. ²¹ Pantu nakupususha ku maboko ya babifi no ku kufumya mu maboko ya barukakara."

Chapter 16

¹ Eryo ishiwi ryakwa Yaweh ryaishire kuri nebo, riresosa ukutira, ² "We upa umwanakashi umukite ngo mukashi, obe, nangura ukukwata abana bobe nangura abana banakashi bobe muri ino kyende. ³ Pantu Yaweh eusosere ifi ku bana baume na banakashi abafyarirwa muri ino nkyende, kuri banyinabo ababafyara, na kuri bashifwe wabo abarengere ukutira bafyarirwe muri ino mpanga, ⁴ "Bari no kufwa ku marwere ya mfwa. Tabakabaroshe nagura ukubashika. Bakuraturamafye pamo nge mina ya kitindi panshi. Pantu pakurekeresha bakafwa ku rupanga ne kipowe, ne fitumbi fyabo fyakurya fya fyuni fya mu muru na inama sha pano kyarokwifika. ⁵ Pantu ishiwi ryakwa Yaweh ryaisa kuri nebo, riresosa ukutira, 'Wikengira mu ng'anda ya mariro umuri ukurosha. Wikaya mukurosha nangura ukwikatwa ne kikonko kuri boo, pantu narifumya kare uruse rwangi, ukutemwa kwangi no ruse pari aba bantu-uku ekusosa kwakwa Yaweh. ⁶ Bonse abakankara na baranda bari no kufwa muri iki kyarokwifika. Tabakashikwe, takuri nangura umo ukashara nangura ukubeya umushishi no kubeya ku mitwe yabo. ⁷ Takwakabe nangura umi uwakqakanya ifyakurya pakubarosha pakubasansamusha pa urandu wa mfwa, nangura umo ukupera urukombo kuri shifwe nangura nyinefwe pakubasansamusha. ⁸ Mwikaya na ku ng'anda ya mariro ukuyaikara nabo pakutira mukanwine nokurira kyapamo. ⁹ Pantu Yaweh wa buramba, Resa wakwaga Israer asosa ukutira, 'Bonei, kintanshi ya menso yenu, munshiku shenu pari ino nkyende, ndi pakuresha ikiunda kyakusansamuka na mashiwi ya kiunda kyansansa, amashiwi ya bashibwina na

banabwanga.¹⁰ Eryo kiri no kukitika icyakutira mukarondorora aya mashiwi kuri aba bantu nabo bakamweba ukutira, 'Bushe kinshi Yaweh aretera ubukari bwakura ifi kuri fwebo? Bushe kyabunani ninshi no rubembu twabembuka ,kuri Yaweh Resa wesu?'¹¹ Eryo ukabebe ukutira, 'Pantu ifiorwe fyenu efyankene-uku ekusosa kwakwa Yaweh-no kuya kuri tu resa tumbi no kuratukunkwira no kuratufukamina. Barikikene no kukanasunga amfunde yangi.¹² Nomba mwebo parwenu mwarifura bunkita tubi ukukira ifikorwe fyenu, pantu boneni, kira muntu arendera mukirumba kyabubifi bwa mutima: Takuri nangura umu ureumfwa kuri nebo.¹³ Eikyo naramuposa ukumufumya muri kino kyarano kumutwara ku kyarano ikyo musatara ishira nakarya, nangura nimwe nangura fikorwe fyenu, muri no kuya mukutotera tu resa kurya akasuba no bushiku, pantu nshamubere uruse.¹⁴ Nakukirisha, boneni, ubushiku bureisa ubo mushakarande ukutira, 'Pantu Yaweh wa mweo, umu uwamiretere mu Israeri ukumufumya mu kyarano kya Egypto. Uku ekuranda kwakwa Yaweh.'¹⁵ nomba, 'Pantu Yaweh wa mweo, umu uwafumisha abana ba Israeri mu kyarano kya ku kapinda ka ku kuso no kubatwara ku kyarano uko baireikara.'Pantu ndi no kubaseshamo ku kyarano ikyo napere ifikorwe fyabo.¹⁶ Boneni! Ndi no kutuma abaparu be sabi-pakutira bakareipaya bantu. Uku ekuranda kwakwa Yaweh. Panuma yaifi ndi no kutuma abaparu ba nama pakutira barebabrunge mu mpizi monse, mu tuzi, na mukyenke sha mabwe monse.¹⁷ Pantu amenso yangi yari munshira shanku shonse: Tabakatare abafisama kuri nebo. Ububifi bwabo tabwakafutwe ku menso yangi.¹⁸ Pakubara nkababwesha imiku shibiri ububifi bwabo no rubembu. Baryonaura ikyarano kyangi. Baisusha ifyamuseru pamo ne funtu fya makankamike ifya tu resa twabo pamo ne fiabunani fiabo mu bantu bangi."¹⁹ Yaweh, ni webho nakyetekeramo ni webho kyo kyangi ikifuro kyangi icyakukingamo pa bushiku bwa kumanama. Inko shiri noya kuri webho pa bushiku bwa mpera ya kyarano no kusosa ukutira, "Ikine kine ifikorwe fyesu bariyene umupupu. Tamwaba nangura kamo; tamwaba ubukumu muri bo.²⁰ Bushe abantu barapanga tu resa twabo? Nomba te tu resa resa."²¹ Nakukirisha Boneni! Narabarenga beshibe pari nomba, narabarenga beshibe ukutira ukuboko kwangi na maka yangi pakutira beshibe ukutira Yaweh eshira yangi.

Chapter 17

¹ "Urubembu rwakwaga Yuda rwarembwa ku karemboro ka kyera akapangirwa na diamondi. Rwabaswa pa kipanga kya mitima yabo na pa nsenge sha pa marambo yeri. ² Nangura bana babo abakye barebukisha amarambo yabo na ba Ashera babo pambiri ya miti iyarerema na mu mpizi ishira. ³ Urupizi rwangi mu kyarano kyaba parwarara, nobunonshi bwenu na fyonse ifyo mwakwaga ndi no kufipera kuri bambi nge fitapwa, pamo pene ne nkyende shenu ishikindamisha, pantu urubembu mwakitire mu mipanga yenu yonse. ⁴ Pa murandu wa mikitire yobe, ukarenga abakukupya bakaye abo napere kuri webho. Nkarenga ukarebomera abarwani bobo mu kyarano ikyo ushishira, pantu warikoshya umuriro ku bukati bwangi, ukarapya umuyayaya."⁵ Yaweh asosa ukutira, "Arishama umuntu ufumye amano yakwe kuri nebo no kuyabika ku mwina kufwa. ⁶ Pantu uri no kuba nge mpanga inono ia mu matororo kabiri takabone uko ifuntu ifipya fikoisa. Ari no kwikara mu mushiri wa kikyereke mu matororo, umushiri uwauma umushaba akantu. ⁷ Nomba umuntu uwakyetekera Yaweh ariparwa, pantu Yaweh ebukingira bwakwe akyetekera. ⁸ Pantu akaba nge kimuti icyarimbwa mu menshi, imishira yakiko iri no kuyaponena mu tumfukumfuku twa menshi. Tawakatina ikikabura kya kasuba nga kyaisa, pantu amabura yakiko yakarabafye ayakatapa ryonse. Taura kamaka nangura ni mu mwaka wa kirara, tawakareke no kutwara ifisabo. ⁹ Umwima warikira pa funtu fyonse. Nga warwara; bushe ninani uwingautetekera? ¹⁰ Nibwo Yaweh, umu wine ukuyekyeta amano yonse aya muntu, uwesha imitima. Kira muntu narimupera ukuringana ne misango yakwe, ukuringana ne fisabo fya mikitire yakwe. ¹¹ Imburi irarira amani ayo iyabikira. Umuntu uunonkera ifyuma mu musango wa bubifi, nomba iryo afika pakati ka fyuma yakwe ukupwa, ubukankara bwakwe buri no ku mutaruka, na pakurekeresha akasanguka ikipuba."¹² Inkyende shesu isha mushiro ekipuna kya bufumu ubwa kindamisha ukuturafye na pa kitendekero. ¹³ Yaweh esubira rya bina Israeri. Bonse abakukana bari no kusebana; bonse abekara mu kyarano abakupiribukira bari no kurembwa mu muru, pantu barikana Yaweh, iyaba akamfumukumfuku ka menshi. ¹⁴ Mposheni nebo, Yaweh, na nebo wine nara[ora! Mpususheni nebo, na nebo wine narapusuka pantu nimwe rwimbo rwangi urwa murumbo. ¹⁵ Boneni bakoranda kuri nebo ukutira, 'Bushe ishiwi ryakwa Yaweh riri kwisa? Rekeni rise!' ¹⁶ Ukuringana na nebo, nshabukire ukuba ka kyema wenu no kumikonka. Nsharefwaya no kutira ubushiku bwa masanso bwise. Mwarishira no kuranda kwangi ukufuma pa rurimi rwangi. Fyarekira pa menso yenu. ¹⁷ Wiba uwakimfurunganya kuri nebo. Niwebho kyubho kyangi pa bushiku bwa buranda. ¹⁸ Abantu aba mpampamina barengwa insoni, nomba mwisreka nebo ndesngwe insoni. Ubatinye, rero utinye nebo. Batumye ubushiku bwa masanso bubafikire no kubaretera ishimo."¹⁹ Yaweh asosere kuri nebo iukutira; "Kabiye uye wiminine pa mpongoro sha bantu uko imfumu sha baYuda bengirira noko baperera, na ku mpongoro shimbi isha mu Yerusaremu. ²⁰ Uose kri bo mukutira, 'Umfweni kwi shiwi ryakwa Yaweh, imfumu ya baYuda namwebho bonse mwe bina Yuda, na bekara kyarano kya Yerusaremu abarefumina kuri ishi mpongoro. ²¹ Yaweh eusosere ifi; "Kyengereni pa murandu wa bwikashi bwenu mwirasenda ikisendo pa bushiku bwe Sabata no kufireta pa mpongoro mu Yerusaremu. ²² Mwiraranga ifipe fyafwa ukufumya mu ma Yanda yenu pa bushiku bwe Sabata. Mwirabombamo umurimo, nomba murebupaturako, nga funtu namukonkomeshe ifikorwe fyenu ukurakita."²³ Tabareumfwa nangura ukukutika, nomba bakondere imikoshi yabo pakutira beumfwa nangura ukusumina ifyo narebafunda. ²⁴ Kikakitika icyakutira mukinefye nga mwangumfwa-uku ekusosa kwakwa Yaweh-mwisenda ifipe ifyafina ku mpongoro ya mu musumba pa bushiku bwe Sabata rero mufwire mwabupaturako ubu bushiku no kukana bombamo umurimo, ²⁵ eryo imfumu, abana ba mfumu abanarume, na bonse abekara pa kipanga kyakwa Babidi bari no kwisa ku

mpongoro ya musumba pari bakabarwe, na pari bapunda, bonse pamo na intungurushi shabo, abaume ba ku Yudeya pamo nabekashi ba mu Yerusaremu, naumo musumba bakaraikaramo umuyayaya. ²⁶ Bari no kufuma ku misumba ya ku Yudeya no kushinguruka konse na ku Yerusaremu, ukufuma mu kyaro kyakwa Benjamini no kutentemukira ukufuma ku mpiri no kuya ku Negebi, ukureta amarambo yakokya pamo ne fya bupe, imbuto shangano nefya bunga ne fyakutotera mu ng'anda yakwa Yaweh. ²⁷ Nomba nga yakutira tamwakomfwe kuri webu-ukupatura bushiku bwe Sabata-no kukanasenda ifisendo ifyafina no kukanaingira pa mpongoro ya ku Yerusaremu pa bushiku bwe Sabata-eryo ndo no kukunka umuriro mukati ka mpongoro, na ye ukambukira kumakure yakankara mu Yerusaremu, no kushimya tamwakaushimye."

Chapter 18

¹ Ikyebo kyaishire kuri Yeremiah ukufuma kuri Yaweh, akiti, ² "Aramuka no kufumina ku ng'anda ya urya uupanga ifye bumba, eko nkakurenga ukumfwire shiwi ryangi." ³ Eikyo nafuine ku ng'anda ya ubumba kabiri boneni! Kabumba arebumba pa mupeto wa kubumbiramo. ⁴ Rero impoto iyo arebumba ukufuma kwi roba yaretobaurwa mu minwi yakwe, kabiri arebwekeshapo ukupanga imbi, eryo apangire impoto ikintu icyakusekesha na mu menso yakwe. ⁵ Kabiri ikyebo kya kwa Yaweh kyaishire kuri nebo, no kutira, ⁶ "Bushe nshingakita nga kabumba uyu na mwebu mwe ng'anda yakwa Israeri?-efyo asosa Yaweh. Boneni! Nge fyabe bumba mu minwi yakwa kabumba-efyo na mwebu mwaba mu minwi yangi, mwe bang'anda yakwa Israeri. ⁷ Panshita imo, kuti nasosa fimo pa nko nangu pa bufumu, ati kuti nafumyapo, ukunukurapo nangura ukonaura. ⁸ Rero nga yakutira inko iyo nasosere ukuretapi ububi, rwabwera ukufuma ku bubi bwa nko kuti nafumyapo kyonse ikyo napangire ukuretapo. ⁹ Na panshita imbi, kuti nasosera pa nko nangura pa bufumu, ukuti nkarunukura nangu ukururimba. ¹⁰ Rero nga rwakita ububi mu menso yangi mukukaa umfwa kwi shiwi ryangi, kabiri nkarura amano yangi pa busuma ubo nasosere ubo naringire ukukita pari rwena. ¹¹ Eikyo nomba, randa ku baume ba muri Yuda na mubekashi ba mu Yerusaremu no kusosa, 'Efyo Yaweh atira: Boneni, ndi pakumupangira ububi no kumupangira amapange. Rapireni, umuntu onse ku bubi bwakwe, nikyo imibere yenu ne mikitire yenu fikamiretera ubusuma.' ¹² Rero baaranda ati, 'Takuri kyesu. Tukakita no kukonka amapange yesu. Kabiri umuntu no muntu ku buma nkonso bwa mutima ubu eko arekitira.' ¹³ Eikyo Yaweh assosa iki, 'Shi ipusha mu nko, nani uwaumfwa icyaba nge ki? Ikyo uushaupwa nakisungu Israeri akita icyamakankamike. ¹⁴ Bushe imfujira yabuta mu Rebanoni ifuma pa kiribwe pa rubari rwa kiko? Bushe maenshi ayatarara ayakonkoroka pa mpiri yaroma? ¹⁵ Rero abantu bandi bena barindaba. Nakumirungu ya kyabe kyabe eko bapera amarambo baipununa na munshira shabo, barifuma na munshira shakwe benda umusharungama. ¹⁶ Ne kyaro kyabo kikaba icyapomonwa, kabiri icyakuitomona kya muyayaya. Na onse uupita pari ye arapapa no kupumyafye umutwe. ¹⁷ Nkabasaranganishisha pa menso ya barwani babo ngo mwera wa ku kabanga. Nkabaranga inuma, rero te kukinso, muri burya bushiku bwakayofi kabo.'" ¹⁸ Rero abantu batira, "Israeri. tupange amapange pari Yeremiah, apo amarango tayakonaurwe kuri bashimapepo, nangura ukupanda amano ku wa mano, nangura amashiwi ukufuma kuri bakasesema. Iseni, natumusanse na mashiwi yesu no kukana mumfwira pari kyonse arandapo." ¹⁹ Kutikeni kuri nebo, Yaweh, no kumfwa kwi shiwi rya barwani bangi. ²⁰ Bushe ububi ukufuma kuri bo kingaba ikirambu kyangi pakuba bwino kuri bo? Pntu nabanyimbira ikirindi. Ibukisheni ifyo naiminine ku kinso kyenu ku kuranda pa busuma, ku kubwisha ikipyu kyenu pari bo. ²¹ Eikyo pereni abana babo ku kipowe, no kubapera mu minwi ya babomfya urupanga. Rekeni abakshi babo babe abafirwa abana na bamukamfwirwa, na baume babo ukwipaiwa, na bna baume babo ukufwa ku rupanga mu burwi. ²² Rekeni ukukuta kwa ku kyura kumfwike mu mayanda yabo, iryo mukareta imipuka pari bo mu kupumikisha. Ikyo na bamba ikirindi ku kunjikata kabiri nabafisa ne fiteyo ifya makasa yandi. ²³ Rero mwebu, Yaweh namwishiba amapange yabo yonse pari nebo ku kunjipaya. Mwibarekerera mampuru yabo. Ne membu shabo mwipasa ku kinso kyenu. Rekeni babe abawishiwa ku kinso kyenu. Kabiri kiteni kuri bo mu nshita ya bukari bwenu.

Chapter 19

¹ Efyo Yaweh asosa, "Kabiye kashite murongwe we bumba iryo uri na bakaramba ba bantu na bashimapepo. ² Kabiri fumina ku mupoka poka wa ku Beni-Hinnani pa bwingingiriro bw mpongoro ya fiinga, eko uburire ne fyebo ifyo ndekweba. ³ Sosa auti, 'Umfwa ishiwi ryakwa Yaweh, imfumu yakwa Yuda na bekashi ba mu Yerusaremu! Mwe Yaweh wa mabumba, Resa wakwa Israeri, atira ifi, 'Boneni, ndipakureta ububi pa musumba, na matwi yonse ayareumfwa yakawera. ⁴ nkakita iki pantu nabansura no kuwisha inkende ino. Ni muno mwine emo bafutumwina ifya marambo kuri tu resa uto bashaishiba no kwishiba. Bo, nagura fikorwe fyabo, ne mfumu sha kwa Yuda nabo nabesushamo imiropa iyakaere. ⁵ Barikurira Baari idfibumba fitari ku kokyera aban babo abaume mu muriro wakokyerapo amarambo kuri ye-ikyoy nshabebere nangura kukirumbura, kabiri takyaiminine na mwitontonkanyo ryangi. ⁶ Eikyo, boneni, inshiku shireisa-uku e kusosa kwakwa Yaweh-iryo nkyende tayaketwepo kabiri Tofete, nangu umupokapoka wa mwana wakwa Hinoni, pantu ukaba mupokapoka wakwipayawirwamo. ⁷ Na muri iyi nkyende emo nkafurunganisha amapange yakwa Yuda na Yerusaremu. Nkaurenga ukupona ku rupanga pa menso ya barwani babo na ku kuboko kwaufwaya imyeo yabo. Kabiri nkaperi ne fitumbi fyabo nge firyo fya fyuni fya murwerere na ku nama sha mpanga. ⁸ Kabiri nkarenga uno musumba ukuba icyamakankamike kabiri icyakutomonako, na kuri onse uupitapo akapeshiwa amano no kuitomona pa murandu wafinkunka. ⁹ Nkabarenga ukurya abana babo abaume na banakashi; kira umu akarya umubiri wa munankwe

mu kukyandira na mukumanama umo abarwani babo nabafwaya imyeo yabo bakakakyusha." ¹⁰ Eryo ukatobe murongwe mu menso ya bareya nobe. ¹¹ Ukakite kuri bo, 'Yaweh wa mabumba efyo asosa: efyo nkakita kimo kine kuri aba bantu na ku musumba-uku ekusosa kwa kwa Yaweh-ngefyo Yeremiah atobere murongwe mu minwi yakwe ukut kikawamishiwa. Abantu bakashika abafwa mu Tofete mpaka pakabure inkyende apakushika. ¹² Ifi efyo nksita pari iyi nkyende na bekashi bankyende iryo nkakita uyu musumba nga Tofete-efyo Yaweh asosa- ¹³ kanshi amayanda ya mu Yerusaremu ne sha mfumu shakwa Yuda bakaba nga Tofete, ayakowera-amayanda yonse ayaba pa mitenge abantu abakowera abapepa intanda shonse isha mu myuru no kupongorwerapo ifita ku mirungu imbi." ¹⁴ Eryo Yeremiah afumine ku Tofete, uko Yaweh amutumine mukusesema. Atareme na mu rubansa rwa ng'anda yakwa Yaweh kabiri asosere ku bantu bonse, ¹⁵ "Mwe Yaweh wa mabumba, Resa wakwa Israeri, atira, 'Boneni, ndipakureta ububi bonse ubo nasosere umusumba na pa mishi yonse iya uko, ukumfwa kwi shiwi ryandi."

Chapter 20

¹ Pashihuri mwana Imere shimapepo-uwari umukaramba-aumfwre Yeremiah aresesema amashiwi aya ku kinso kya ng'anda yakwa Yaweh. ² Eryo Pashihuri aumine Yeremiah kasesema no kumubika mu makusu ayari mu mpongoro ya pa muru iyakwa Benjamini iya mu ng'anda yakwa Yaweh. ³ Pa numa urukyeru eryo Pashihuri afumishe Yeremiah mu makusu. Eryo Yeremiah asosere kuri ye, "Yaweh takwita ishina rya Pashihuri rero akuakwita Munsokwe Konse Konse. ⁴ Pantu efyo asosa, 'Bona, ndekurenga ukuba karenga wa munsokwe, webo eryo nabatemwikwa bobo bonse, pantu bakawa ku rupanga rwa barwani babo ,kabiri amenso yobe yakabona. Nkaperafye onse Yuda mu minwe ya mfumu ya ku Babironi. Akabarenga ukuba bankore mu Babironi nangutra ukubasansa ku rupanga. ⁵ Nkamupera na kyonse ikya bunonshi bwa kyar kine ne fyamukukyutika konse ukwa uko, ne fyauma umutengo fya mfumu yakwa Yuda. ⁶ Rero webo, Pashihuri, na bonse abaikara mu ng'anda yobe bakaa muri bunore. Ukaya ku Babironi kabiri eko ukaafwira. Kabiri webo na batemwikwa bobo bonse abo waresesemena mu kubepa mukashikwa kurya." ⁷ "Mwe Yaweh, mwambepa kabiri mwambea. Mwarikosa ukukira nebo, kabiri mwakosa ukukira nebo. Naba ikyakuseka akasuba konse; kabiri bonse bene barempumya. ⁸ Pantu neryo rtonse nasosa no kupunda pakwita, bunkarwe no kupumpunta. Eikyo ishiwi ryakwa Yaweh ryaisandetera ukusebana na kawere akasuba konse. ⁹ Nga kyakuti nasosa nati, "Yaweh nshakamutontontanyepo nakarya. Nshakamurumburepo na mwishina ryakwe. Eryo kiri muriro uurebirima mu mutima wangi, uwakirikirwa mu mafupa yangi. Eikyo na kyura kabiri nafirwa. ¹⁰ Eikyo naumfwa amang'wing'wi ayengi ukutura ku bantu bonse ukushinguruka. 'Batira! Turingire ukumusebanya!' Na bantu bonse abamutende wandi baretamba no uroresha nga narawa. nangura narabererekwa. Eryo kuti twamunasha no kukite kirandushi pari ye." ¹¹ Rero Yaweh ari na nebo nge mparume ya burwi, eikyo nabandamata bakaipunwina. Kabiri tabankankimfye. Bakekatwe nsoni ikibi, pantu tabakafikirishe. No kusebana kwabo takwakarabwe umuyayaya. ¹² Rero Yaweh wa mabumba, uurabura abarungama kabiri uubona itontontanyo no mutima. Rekeni mbone ukurandura kwenu pari bo pantu kuri mwebo eko nasokorwera umurandu wandi. ¹³ Mbureni kuri Yaweh! Tasheni Yaweh! Pakuti napususha imyeo yababusu mukuboko kwankita tubi. ¹⁴ Rekeni putipwe ubushiku nafyerwemo. Mwireka bushiku mayo ampapiremo buparwe. ¹⁵ Rekeni atipwe nyu yo uwaire eba tata ati kwafyarwa umwana umwaume, ukumurengo kusamwa apakaramba. ¹⁶ Rekeni umuntu uyu abe nge misumba iyo Yaweh aposa kabiri tairangurukira. Rekeni omfwe ukukuta no kuweresha akasuba pakati, ¹⁷ pantu tanjipaire mmwifumo, eryo mayo ukubira nge nshishi, ifumu iryaimitw umuyayaya. ¹⁸ Nga kinshi ikyo nafumune mwifumo amakyusho no buranda, pakutira inshiku shangi shaisushiwamo insoni?"

Chapter 21

¹ Ikyebo kyaishire kuri Yermia ukufuma kuri Yaweh iryo imfumu Sidekia yatumine Pashihuri mwana Marikiya na Sefania mwana Maaseya shimapepo wakwe, kabiri batire, ² "Fwayeni ubwafwirisho ukufuma kuri Yaweh ukupitira muri boo, pantu Nebukadinesari imfumu ya ku Babironi areturwisha. Napamo Yaweh arakita ifipesa amano kuri fwebo, pamo nga kare, kabiri akamurenga ukutaruka kuri fwebo." ³ Eryo Yeremia atire kuri boo, "Ifi efyo mufwire ukusosa kuri Sedekia, ⁴ Yaweh, Resa wakwa Israeri asose fi: Bona, nderenga ifyaso ifiri mu minw yenuukumwarukira, ifyo murerwishako imfumu ya bena Babironi na bena Karudea mukati ka musumba uno. ⁵ Kabiri nkarwa na mwebo no kuboko ukwatambarikwa kabiri kuboko kwakosa, na kubukari, na ku kipyu, kabiri na ku kifukushi. ⁶ Pantu nkoma abekashi ba muri uno musumba, abantunse kumo ne nama. Bakafwa ku kikuro ikikaramba. ⁷ Panuma yaifi-efysosa Yaweh-Sedekia imfumu yakwa Yuda, na babomfi bakwe, na bantu, na bakashara muri uno musumba panuma yakikuko, no rupanga, kabiri na ku kipowe, nkabapera mu minwe yakwa Nebukadinesari imfumu ya mu Babironi, na munwe ya barwani babo, na mu minwe ya barefwaya imyeo yabo. Eryo akabepaye ku rupanga. Takabomfwire uburanda, nangu ukubarangurukira, nangu ukubomfwira uruse." ⁸ Kabiri kuri aba bantu ukatire, 'Yaweh arandire ifi: Bona, ndebika pantanshi yabo inshira yabumi ne nshira ya mfwa. ⁹ Uyo onse uwashara muri uno musumba akafwa ku rupanga, na ku kipowe, na ku kikuko; rero uwafumamo no kuyawira pa makufi irto abena Karudea baremushinga mwebo akaba no mweo. Umweo wakwe eo akasusha. ¹⁰ Pantu nimpekanya ikinso kyandi pari uyu musumba pakuti ndete ububi kabiri tekureta ubusuma iyo-efyasosa Yaweh. Uwaperwa mu minwe ya mfumu ya bena Babironi kabiri nayo ikaokya. ¹¹ Ukuringana ne ng'anda ya mfumu ya baYuda, kutikeni kwi shiwi ryakwa Yaweh. ¹² Mweba mu ng'anda ya kwa Dabidi, Yaweh atira, 'Murete umuringanya mu rukyeru. Pususheni uo bebire ku kuboko nkengeshi, nangu ubukari bwandi

bufumu ngo muriro no kupya, pa murandu ne mikitire yenu iyabipa.¹³ Bona, we mwikashi wa mu mpanga ya batama! Ndi no kukurwisha, we kiribwe kya mu mpanga-efyasosa Yaweh-ndi no kurwisha uyo onse uukososa, "Nani akatentemuka ukwisaturwisha?" Nangu "Nani akengira mu mayanda yesu?"¹⁴ Nkarenga ikisabo kya mikitire yobe ukurwishanya nobe-efyasosa Yaweh-kabiri nakakosha umuriro mu mutengo, kabiri ukokya fyonse ifyamushinguruka."

Chapter 22

¹ Ifi efyo Yaweh asosa, "Tentemukira ku ng'anda ya mfumu ya baYuda kabiri uyesosa aya mashiwi kurya."² Sosa, 'We mfumu yakwa Yuda, kutika kwi shiwi ryakwa Yaweh-we waikara pakipuna kya bufumu kyakwa Dabidi-webo, na babomfi bobbe, na bantu bobbe abengi pa mpongoro ishi.³ Yaweh asosefi, "Murekita umuringanya no burungami, kabiri noyo onse uo bebire-mupusushi ukufuma ku kuboko kwa nkengeshi. Mwirakyusha mwisa mukyaroye kyenu, nangu umwana wa nshiwa neryo mukamfirwa. Mwirakita ikimfurunganya neryo ukusumya umuropa wa bakaere muri ino nkyende."⁴ Pantu nga mwashininkisha ukukita ifi fintu, ryena imfumu shaikara pa kipuna kyakwa Dabidi bakengira pa mpongoro ya ng'anda na banina pa makereta na pari bakabarwe-ee, na babomfi, kabiri na bantu bakwe!⁵ Rero ngataurekutika kuri aya mahiwi, ryena narapa kuri nee-efyasosa Yaweh-Ukuti iyi ng'anda ya mfumu ikonaurwa"⁶ Pantu Yaweh asosefi ukuringana ne ng'anda ya mfumu ya baYuda, 'Waba nga Giridi, neryo nga pa muru wa Rebanoni kuri nebo. Rero nakusangura amatororo, mu misumba iishakekarwemo."⁷ Pantu ninsara abakumona ukwisarwisha mwebo! Abaume ne fyanso fyabo bakaputura no busuma bwa miti yobe no kuireka ikaponenen mu muriro.⁸ Ryena inko ishingishikapita muri uyu musumba. Kira muntu akasosa kuo akonkerepo, "Kinshi Yaweh akitira ifi pari uyu musumba ukatami?"⁹ Ryena bambi bakasuka, "Pantu nabarekeresha ikipangano kyakwa Resa wabo no kukontama kuri tu resa tumbi no kutupepa." Mwiraririra uufwire nangu ukumurosha; rero rira akaranda pari ye uuri pakuya kumbi, pantu ye takabwere no ku bona ikyaroye ikyo afyarirwemo na kabiri."¹¹ Pantu Yaweh arandire fi pari Sharumu mwana Yashia imfumu ya baYuda, uwareteka mukifuro kyakwa wisha Yashia, ee arire ukufuma kuri ino nkende kabiri takabwere.¹² Ee akafwira kurya kwine ku nkende uko bamusendere bunkore, kabiri ee takatare abona nakabiri kino kyaroye."¹³ We buranda ee uurekura ing'nda yakwe ukwabura uburungami, ne miputure yakwe iya pa muru ukwabura umuringanya, uurenga umwana muparamano ukumubombera apafye, kabiri no kufirwa ukumupera amaripiro yakwe;¹⁴ Asosa ati, 'Ndi no kuikurira ing'anda iikaramba ne mipure ya pa muru iikaramba.' Eikyo akaputura amawindo ayakaramba aya iko, kabiri ne mbao shakufimbira isha mikedari, kabiri ikasubwako ifyakashika.¹⁵ Bushe iki ekikarenga ukuba imfumu isuma, ekyo urefwaira ukukwata imbao sha mikedari? Bushe wiso tarerya no kunwa, eikyo kita umuringanya no burungami? Eryoye ifintu fyaraba bwino kuri ye.¹⁶ Apingwire mu busuma umuranda no mupina. Ne fintu fyarweme. Bushe uku yakwari ekungishiba? -efyasosa Yaweh.¹⁷ Rero tamuri ifiri fyose mu menso yenu no mutima ukufumyako ukusakamana ukwabura ubuyo na pakusumya umuropa wabakaere, na pakukita ubukengeshi na pa kwiba ifintu no kufisenda.¹⁸ Eikyo efyo Yaweh asosa pari Yehoiakimu mwana Yashia, imfumu ya baYuda: Tabakaroshe, abati, 'We buranda, ndume yandi!' Neryo, 'We buranda, nkashi yangi!' Tabakaroshe pari ye, abati, 'We buranda, Shikuru!' Neryo 'We buranda, mwebakankara!'¹⁹ Akashikwa firya impunda ishikwa, bakamukururura no muposa kunse ya mpongoro ya Yerusaremu.²⁰ Nina pa mpiri sha mu Rebanoni no kupunda. Birikisha ishiwi mu Bashani. Punda ukufuma mu mpiri sha mu Abarimu, pari bonse abanobe abakona urwa.²¹ Narandire kuri ye iryo ushari namasakamika, kabiri watire, 'Nshaumfwire.' Efyari imibere yobe ukufuma ku bwaikye, pantu tawaumfwire kwi shiwi ryandi.²² Umwera ukarema bonse abakemi bobbe, nabanobe bakaya muri bunkore ryena irya nshira ukomfwe nsoni no kusebana pa murandu wa bubifi bwa mikitire yobe.²³ Webowewikara mu kinsa mu miti ya mikedari, ifyo ukakita iryo ubukari bwa pakupapa bukesa pari webo, ukukaripa nga firya fikaripwa na mayo arepapa!²⁴ Ngo kwikara kwangi-efyasosa Yaweh-nangu kyakuti, Yehoiakimu mwana Yehoyakimu, imfumu ya baYuda, ari ne minda minwe ku kubok kwa ku kuryo, nakukumuna ifiramba.²⁵ Kabiri nakupera mu minwe ya barya utina, na mu minwe yakwa Nebukadenesari imfumu ya mu Babironi kabiri ne ya Karudea.²⁶ Nakupera webo na noko uwakufyere mu kyaroye kimbi, ikyaroye ikyo tawafyarirwemo, kabiri kurya eko ukafwira.²⁷ Muri iki kyaroye ikyo bafwaya ukubwererako, tabakabwerere kuno nakabiri.²⁸ Bushe iki kyarisorwa kabiri ninongo iyatobaurwa? Bushe uyu muntu Yehoiakimu ninongo iyasurwa? Kinshi bamuposera pamo na bana bakwe, no kubafutura mu kyaroye ikyo tabaishiba?²⁹ Ikyaro, ikyaroye, ikyaroye! Umfweni ishiwi ryakwa Yaweh!³⁰ Yaweh asosefi, 'Rebanoni pari uyu mwaume Yehoiakimu: akaba uwabura abana. Uushakatunguruke munshiku shakwe, kabiri tapari nangu umo mu bana bakwe ukatunguruka neryo ukwikara na kabiri pakipuna kya bufumu ikyakwa Dabidi no kuteka abayuda.'"

Chapter 23

¹ "Bakakibona bakakem abo abareona umukuni wa bukemi bwandi no kusaranganya impanga efyasosa Yaweh,"² Ekyo Resa wa kwa Israeri asosa kuri bakakema abasunga abantu bakwe, "Mwireka umukuni wangi ukusarangana kabiri ururumbafye. Kanshi nebo nkamipanika mwebo pa murandu wa bubi bwabo bakita efyasosa Yaweh."³ Ne mwine wine ninebo nomba nakoronganya mu fyaro uko aranganishishe, nkaubweshe na muno mwikinka ryauko. Urikusanda.⁴ Kabiri nakabika bakakema abakushirinda pakati kashiko abakashisunga, ninshi nomba tashakatatare atina. Kabiri tapakarube nangu umo efyasosa Yaweh.⁵ Boneni, inshiku shireisa efyo Yaweh asosa kamisha Dabidi umusambo uwabororoke, imfumu ikarateka na mano, no kurakita ifyarungama no muringanya mu kyaroye.⁶ Musnhiku shirya abena

Yuda bakapusuka, na bena Israeri bakekara bakanjengirira iyo imfumu bakaraota inshina ati Yaweh e murungami bwesu.⁷ Boneni ikiyi Yaweh ndesosa nati shita imo ikesa iryo abantu bakarapa nebo bakareta ukuratina mukishinkafye kya kwa Yaweh mumi bwafurisha mu mayanda ya bena Israeri mu kyarokya ku Egypto.⁸ Rero bakasosa abati, 'Na pari Yaweh uwafumishe abana ba mu ng'anda ya kwa Israeri ukubafumya mu kyarokya ku kapinda ka kukuso na mu fyaro fyonse ifyo nabatamfishemo; kabiri bakekara mu kyarokya kyo."⁹ UKukoseresha bakasesema, mutima wangi naurepauka kabiri na mafupa yangi yaretutuma. Ninsanguka nga kyakorwa, ngo muntu uyo kwati mwaume uo umwangashi wakwatisha maka, pa murandu Yaweh abashi yakwatisha umushiro.¹⁰ Pantu mu kyarokya mwaisura uburarerare. Pa murandu wafitipu ikyarokya kirerosha no mwakukyemena ifitekwa namo ikyani na kyuma, bakasesema babutuka kubifya; na maka yabo bayabomfya ikyabofye bofye.¹¹ "Pantu bakasesema na bashima pepo bonse barikowera. Nimbasa nga ne fya bubifi mu ng'anda yangi!-uku e kusosa kwa kwa Yaweh-¹² eikyo inshira yabo shikaba nge nkwanza ishabikwa mu bushiku. Bkasunka panshi. Bakaponena muri iki. Nkatuma ubi pari bo mu mwaka wa kukandirwamo-uku e kupampamika kwa kwa Yaweh.¹³ Pantu nimbona bakasesema mu Samariabarekita ifyarubantikana: Baresesemena Baari. Kabiri barerenga abantu bandi ukurururumba.¹⁴ Muri bakasesema ba mu Yerusaremu nmbanamo ifintu ifyakuranguka: Barikikire uburarerare no kwendera mu kuruba. Barikosha amaboko yabo ku kukita ububifi; takwaba uwapiribika ku kukita ububifi. Bonse baringa Sodomu kuri nebo kabiri umu baikara ni Gomorah!"¹⁵ Eikyo Yaweh wa miraro akita ifi firekuma bakasesema, "Bona, ndi kubarenga ukurya ifyarura kabiri no kunwa amenshi yasuma. Pantu ubusangu no bunga ukufuma kuri bakasesema ba ku Yerusaremu ku nkyende shonse."¹⁶ Yaweh wa miraro akiira ifi, "Mwiraumfwa ku mashiwi ya bakasesema abasesema kuri mwebo. Baremutwarafye mukonaika. Baremubirira ifimonwa ukufuma pa mano yabo tekukanwa ka kwa Yaweh.¹⁷ Barikonkanya ukurasosa kuri abo abangona urwa, 'Yaweh akiira pakaba umutande pari mwebo.' Pantu onse areendera mukushumfwa kwakwe kabiri pafyo ukukima wa kwe wa mwebo, 'Ububi tabwakese pari mwebo.'¹⁸ Nomba ninani uwiminine mukutekesha Yaweh ukumurubwirwisha? Ninani wa mwene kabiri uwaumfwire ishiwi? Ninani akutikisha ku mashiwi ya kwe kabiri no kuyomfwa?"¹⁹ Bona, kuri ikinkukma ikireisa ukufuma kuri Yaweh! Ikipyu kya kwe nakiya kabiri ikikuku ikyaba nga kangungwe. Kikawira pa mitwe ya babifi.²⁰ Umurapo wa kwa Yaweh tawakabwere mpaka ki kasendwe no kurekwa ukuba inkito ya mukima wa kwe. Mu nshiku shampera mukeruka iki.²¹ Nshitumine aba ubusesemo, rero baribitukire. Nshabirikishako ifiri fyonse kuri bo. rero bakire baresesema.²² Pantu nga kyakuti barimine mukutekesha ukunduburwisha, ngabarirengere abantu bangi ukumfwa ishiwi ryangi; nga baribafumyako ku mashiwi ya bubifi kabiri mu mikitire ya bubifi.²³ Ninebo wine Resa uwaparamina-uku ekusosa kwa kwa Yaweh-kabiri te Resa aba apatari?²⁴ Kuti umu afisama mu nkyende iyaberama nakana ukumubona? -efyasosa Yaweh-kabiri nshaisura pa kyarokya na ku muru?-efyasosa Yaweh.²⁵ Naryumfwire ifyo bakasesema bareranda abo abaresesema ifyabufi mwi shina ryangi. Batire, 'Narikwete ikibonwa! Narikwete ikibonwa!'²⁶ Ninshita nshi ifi fikapita, bakasesema abasesema ifyabufi ukufuma pa mano yabo nabasesemena ifyabufi mu mukima wabo?²⁷ Barepanga ukurenga abantu bangi ukuraba ryangi kufiroto barebeba, onse ku mwina muparamano, ngefyofye ifikorw fyabo fyarabira ishina ryangi mukuba mberafye ishina rya kwa Baari.²⁸ Kasesema uwakwata ikibonwa, nanyebe ikibonwa, rero kuri umu eo napampamikapo fimo, nasose amashiwi yangi mu kine. Bushe imipembe kuti yakita shani ku ng'anu?-efyasosa Yaweh-²⁹ te mashiwi ya ba ngo muriro?-efyasosa Yaweh-kabiri nge kyera ikitobaura amabwe mutupimfya?³⁰ Eikyo bona, ndepinkana na nakasesema-efyasosa Yaweh-onse uwiba amashiwi ku munankwe no kukira afuma kuri nebo.³¹ Bona, ndepinkana na kasesema-efyasosa Yaweh-ubomfya uru rurumi mukusesemenako.³² Bona, ndepinkana na shima pepo uwafiroto fya bufi-efyasosa Yaweh-kabiri no kubabirikisha kabiri iyi inshira barufya bantu bandi no kuitakisha kwabo. Ndepinkana na bena, pantu nshabatuma nangu ukuba ukubapatikisha. Eikyo tabafwa abab bantu-efyasosa Yaweh.³³ Iryo aba bantu, nangu bakasesema, nangu bashi,apepo bakakwipusha, 'Bushe kisingo nshi ikya kwa Yaweh?' Ukaranda kuri bo, 'Ni mwebo mwefisingo, kabiri ndemisukura-efyasosa Yaweh.'³⁴ Kuri bakasesema, bashima pepo, kabiri a bantu abo baretira, 'Iki kisingo kya kwa Yaweh' Nkakanda uyo muntu kumo na ba mu ng'anda yakwe.³⁵ Ukukonkanyapo ukuranda, umuntu onse ku mwina muparamano no muntu onse ku mubiye, 'Finshi Yaweh ayasuka?' Kabiri, 'Finshi Yaweh apampamika?'³⁶ Rero tawufwire waranda sana pa fisingo/ fya kwa Yaweh, 'Pantu ifisingo fya muntu onse mu mashiwi yakwe, kabiri mwaryarura amashiwi ya kwa Resa wa mweo, Yaweh wa miraro, Resa wesu.³⁷ Ifi efyo ukaranda kuri bakasesema, 'Bwasuko nshi Yaweh akupere?' Nangu 'Finshi Yaweh arandire?'³⁸ Rero nga waranda, 'Ifisingo fya kwa Yaweh,' ifi efyasosa Yaweh: 'Pa murandu waranda ya mashiwi, 'Fisingo fya kwa Yaweh,' Iryo nkatuma kuri webi, ukuranda tawakarande, ""Ifisingo fya kwa Yaweh.""³⁹ Eikyo nomba, bona, ndi no kukubura no kukuposa ukufuma kuri nebo, na ku musumba uo napere kuri webi na kufikorwe fyenu.⁴⁰ Iryo nkabika ukusenaminwa kwa muayayaya kabiri no musebanya wa muayaya pari webi ukuti tawakarabe."

Chapter 24

¹ Yaweh arinangirepo fimo, Bona, imiseke shibri isha mikunyu nshitekwa pantanshi ya kwa Yaweh. (Iki kibomwa kyakitike pa numa ya kwa Nebukadenesari, imfumu ya Babironi iyo asendere muri bunkoren Yehoakimu mwana Yohakimu, imfumu ya ba Yuda kiroro wa ba Yuda, inkenshi kabiri bakapomponsha bafyera aba ku Yerusaremu no kubareta ku Babironi.)² Umuseke umu uwamikunyu wari uusuma ngo busomboshi bwakwa Yaweh rero uyu umbi wari uwabubi ikyakuti tekuti urye.³ Yaweh atire kuri nebo, "Finshi urebona Yeremiah?" Natire, "Umukunyu. Umukunyu uwari uusuma kabiri no mukunyu uwari uubi ikyakuti teti urye."⁴ Eryo ikyebo kya kwa Yaweh kyaishire kuri nebo, akiti,⁵

"Yaweh, Resa wa bena Israeri: Nkarosha pari bunkore bwa ba Yuda mu buryo ngefyo uyu mukunyu usuma uri, bankore abo natuma kuri ino nkyende ukurya ku mpanga ya Karudea. ⁶ Nkatonta amenso yangi pafinso fyabo abiri no kubabwesha muri ino mpanga. Nkabarenga, kabiri tekubonaura. Nkababyara kabiri tekubanupura. ⁷ Kabiri nkabapera no mutima wakungishiba, pantu ninebo Yaweh. Bakaba bantu bangi kabiri nkaba Resa wabo, eikyo bakabwerera kuri nebo ne mitima yabo yonse. ⁸ rero ngefyo umukunyu ubi wabipisha ukurya efyasosa Yaweh-Nkakita muri iyi nshira na Zedekiah, imfumu ya Yuda ne firoro fyaiko, nabakashara mu Yerusaremu muri iyi mpanga nangura ukuya mukwikara ku mpanga ya Egypto. ⁹ Nkabapiribwira mufintu fyakututumashika, ifinkukuma, mu menso ya bufumu bwa kyaro, umusebanya kabiri nge kisambirisho kye pinda, iyema ne mirandu sha munkyende emo nkabatuma. ¹⁰ Nkatuma urupanga, akapowe, ifinkukuma pari bo mpakafye bakonaurwe muri irya mpanga iyo nabapera ne fikorwe fyabo."

Chapter 25

¹ Iri e shiwi ryaishire kuri Yeremiah pa bantu ba kwa Yuda. Kyaishire mu mwaka warenga bune muri Yohakimu mwana Yosia, imfumu ya ba Yuda. Kyari mu mwaka wa bumo muri Nebukadenesari, imfumu ya Babironi. ² Yeremiah kasesema asosere ifi ku bantu bonse aba Yuda na ba mu Yerusaremu. ³ Asosere, "Pa myaka yarenga amakumi yabiri na itatu, ukufuma pa mwaka warenga ikumi rimo na itatu muri Yosia umwana mwaume wa kwa Amone, imfumu ya ba Yuda mpaka no bushiku bwa rero, amashiwi ya kwa Yaweh yaresa kuri nevo kabiri ndasosa kuri mwebo na kambi na kambi, rero tamwaumfwa. ⁴ Yaweh arituma bonse ababoma bakasesema kuri mwebo ba kambi na kambi rero tamwaumfwa nangu ukuteya amatwi yenu ukuti mumfwe. ⁵ Aba bakasesema basosere ati, 'Rekeni kira umo apiribuke ku nshira ya bubifi na ku mikitire ya bubifi no kubwerera ku kyaro kya kare kufikorwe fyenu na kuri mwebo, nge kyabupe kyakubererera. ⁶ Kanshi mwirakwenda munshira ya ku tu resa tumbi pa kutupepa nangu kutukontamina, kabiri mwirakumukarifya ne mirimo ya ku maboko kwenu pakuti e kamikita kantu,' ⁷ Rero tamwaumfwa kuri nevo-ekusosa kwa kwa Yaweh-eikyo mwarinkarifya ku mirimo ya ku maboko yenu mukumikita ksntu. ⁸ Kanshi Yaweh wa mabumba asosa ifi, 'Pantu tamwaumfwire kwi shiwi ryangi,' ⁹ boneni, nko tuma bukombe bwa kukoronganya bantu bonse aba ku kapinda ka ku kuso-e kusosa kwa kwa Yaweh-Nebykadenesari umubomfi wangi, imfumu ya ya bena Babironi umubomfi, kabiri nkobereta ku kubarwisha ne ki kyaro na bana babo, kabiri ukubarwisha ne nko ishakushonguruka. Nkabarofya. Nkabakita ikyakutinya ne kyakupapa kabiri ifiborya ifya pe na pe. ¹⁰ Nkapwisha utundu twabo utwakwanga no mkusansamuka, nkapwisha ne nsaka sha kwa shibwinga na kiunda kya kwa na bwinga, ikiunda kya mabwe ne kya rubuto rya kisaniko kyabo. ¹¹ Eryo iki kyaro kyonse kikaba ikiborya kabiri amatororo, kabiri inko shonse shikabombera imfumu ya mu Babironi pa myaka amakumi kine rubari. ¹² Kikakitika pa numa ya myaka amakumi kine rubari yapwa, ukuti nkakands imfumu a bena Babironi ne shirya nko, ne kyaro kya Karudea-e kusosa kwa kwa Yaweh-nkakisha amatororo pe na pe pakukana kwata umuringanya. ¹³ Kabiri nkareta pari ki kyaro fyonse ifyo nasosa ppari kyena, na fyonse ifyrembwa muri ki kitabo ikyo Yeremiah aseseme pa nko shonse. ¹⁴ Pantu inko ishingira na ma bufumu yakaramba shkabarengo kuba babombfi muri shi nko. Nkababwesha pa mirimo yabo ne mirimo ya bamaboko yabo. ¹⁵ Pantu Yaweh Resa wa kwa Israeri, asosere kuri nevo, "Pita rukombo rwa mwangashi no bukari bwangi ukufuma ku maboko yangi no kurenga inko shonse eko nkokutuma unwe. ¹⁶ Pantu bakakinwa, no kutarantanta no kuba nga bantu abapena pa murandu ya rupanga uro nkotuma pari bo. ¹⁷ Eryo napitire urukombo mu minwi ya kwa Yaweh, kabiri nakitire nko shonse kufyo Yaweh atumine ukukinya. ¹⁸ Yerusaremu, imisumba ya kwa Yuda ne mfumu yakwe na firoro-ukunbarenga kube nsansarira kabiri bonaike, ikyakuwerwa kabiri ikyakutipwirako, ngefyo bari pa bushiku bwa rero. ¹⁹ Iko shimbi nasho shari nokumwako, Farao imfumu ya mu Egypto, na babmfi bakwe; Bafiroro baiko eryo abantu baiko bonse; ²⁰ na kintobentobe ya bonse nabasankana, kabiri imfumu shonse isha kyaro kya Uzi; Gaza, Ekroni na bashara aba mu Ashidode; ²¹ Edomu na Moabu na bantu ba mu Amone. ²² Imfumu sha ku Turi na Sidon, imfumu sha pa fishi ifyaba ku kitungu kya bembba rbari rumbi, ²³ Dedani, Tema, na Buzina bonse ababeya imishishi ipi mumbari ya mitwe yabo, barikunwamo. ²⁴ Imfumu shonse isha ku Arabia ne mfumu sha bantu bonse na basankana muri kintobentobe na bekara mu matororo; ²⁵ imfumu shonse isha ku Zimri, ne mfumu shonse sha ku Eramu, kabiri ne mfumu shonse isha ku Medis; ²⁶ imfumu shonse isha ku kapinda ka ku kuryo abaparamina kabiri na baba ukutari-kira umo na munina na ma bufumu yonse aya pe sonde umo uyaba pa kyaro, bonse bari no kunwa ku rukombo rurufuma ku kuboko kwa kwa Yaweh. Pakurekeresha, imfumu ya mu Babironi nayo ikanw kuri kombo. ²⁷ Yaweh asosa kuri nevo, "Nomba aringire kusosa kuri bo, Yaweh wa mabumba, Resa wa kwa Israeri, akososa fi; nweni kabiri mukorwe, eryo muruke mupone, kabiri tauringire ukwimina rupanga uro nkotuma pati mwebo. ²⁸ Eryo kikakitika ikyakuti nga bakano kupita rukombo mu minwi yobe no kunwa, ukasosa kuri bo Yaweh wa mabumba akososa fi; muringirefye ukunwa. ²⁹ Pantu bona, noreta ubusanso pa musumba witwa pe shina ryangi, kabiri rutwire we mwine ukaitanya ku kukukada? Tawakabe uwakaere, pantu nkoita urupanga pa bana ba pa kyaro bonse! e kusosa kwa kwa Yaweh wa mabmba. ³⁰ Usole amashiwi aya yonse kuri bo, kabiri usole kuri bo, 'Yaweh akaburuma ukufuma mu muru no kupunda ishiwi ryakwe ukufuma uko aikara ukwashira, akaburuma na maka yonse pa mkuni wa kwe akapunda, nga bo abarenyantaura imyangashi pari bonse abekara pe sonde. ³¹ Ishiwi rya burwi rikomfwika na kabiri mpaka ku kupwa kwe sonde, pantu Yaweh akapingura pa nko, mkabiri reto bupingushi pafya mwo fyonse na bonse ababi apo akabiko rupanga-e kusosa kwa kwa Yaweh.' ³² Yaweh wa mabumba asosa fii, 'Bona, ubusanso bureisa ukufuma ku nko no kuya ku nko, kabiri ne kipupu kya mwera kikamba ukufuma ukwaperekeshwa isonde. ³³ Eryo bonse abo baipeye kuri Yaweh pari burya bushiku bakakumane sonde yonse;

tabakabaroshe, ukuronanishiwa nangu kushikwa. bakabafye ngo ufundo mu mushiri. ³⁴ Aureni, mwebakyeni, kabiri pundeni mukwfwiya! Kabiri ifukuteni mu rukungu, mwe bakana besa ba mu mukuni, pantu inshiku shenu isha kumipaya nashisa; mukasaranganishiwa eryo mukapona panshi ngo mutondo. ³⁵ Bakakyema tabakabone kwakubutukira, intungurushi sha makuni tashakapusuke. ³⁶ Umfwa kuta shafiramba sha bakakyema mukwaura kwa ntungurushi sha makuni, pantu Yaweh uko onaura umuremfwe. ³⁷ Eikyo umuremfwe w muremfwe kikonaurwa pa murandu wa kipyu kya kwa Yaweh. ³⁸ Nga kana kankaramo, nafuma umwakufisama, mwakwe, pantu ikyaroyabo nakisanguka amatororo oa murandu wa rupanga rukari, na pa murandu wa kipyu kya kwe."

Chapter 26

¹ Pa kutendeka kwa kuteka kwa kwa Yehohakimu mwana Yosia, imfumu ya kwa Yuda, iri shiwi ryafumne kuri Yaweh, ukutira, ² "Yaweh asosa fi: Tarama mu rubansa rwa ng'anda yandi no kusosa pa misumba yonse iya kwa Yuda uwaishire ku kupepa pa ng'anda yandi. Sosa mashiwi yonse ayo kwebere ukusosa kuri bo. Wiipishapofye nangu rimo! ³ Kuti kyaba kuti baumfwa, ukuti kira mwaume akafuma ku nshira shakwe ishabubi, eryo kuti naumfwo buranda pa bukyushi ubo ndetontonkanyo kureta pari bo pa muranda wa hubi bwa mikitire bwabo. ⁴ Eikyo uringire ukusosa kuri bo, 'Yaweh asosa fi; Nga mwafirwa ukumfwa kuri nebo pakuti mwende mu mafunde nabika pari mwebo- ⁵ nga tamumfwire ku mashiwi ya babomfi bangi bakasesema abo nabikapofye kutuma kuri mwebo-rero tamwabomfwire! ⁶ Eryo nkorenga ing'anda ii nga Shiro; Nkarenga imisumba ukuba ishakuipwira pa kinso kya nko shons pa kyaro.'" ⁷ Bashimapepo, bakasesema na bantu bonse abaufwire Yeremiah napwisha aya mashiwi mu ng'anda ya kwa Yaweh. ⁸ Eikyo kyakitike ukuti eryo Yeremiah napwisha ukubirisha fyonse ifyo Yaweh amwebere kusosa ku bantu bonse, bashimapepo, bakasesema na bantu bonse barimwikete no kumwebo kuti, "Ukufwa kweni warafwa! ⁹ Kinshi uresesemena mwi shina rya kwa Yaweh kabiri no kuranda kuti ii ng'anda ikaba nga Shiro kabiri uyu musumba ukaba kiborya, ukwabura abana bakwikaramo?" Pantu abantu bonse barikorongene pamo ukwimina Yeremiah mu ng'anda ya kwa Yaweh. ¹⁰ Eryo bafiroro bakwa Yuda baumfwire aya mashiwi no kuya pa muru ukufuma mu ng'anda ya mfumu ukuya ku ng'anda ya kwa Yaweh. Baikere munshira ya kuya pa mpongoro ipya iya ku ng'anda ya kwa Yaweh. ¹¹ Bashimapepo na bakasesema basosere kuri bafiroror na ku bantu bonse. Basosere, "Kirifye bwino uyo muntu kufwa, pantu arekusesema pari uyu musumba, nga firya fine yaumfwire na matwi wenu!" ¹² Eikyo Yeremiah asosere ku firoro na bantu bonse no kusosa kuti, "Yaweh atuma nebo ku kusesema pari iyi ng'anda no musumba uyu, mukuranda aya mashiwi yonse ayo mwaumfwa. ¹³ Eikyo nomba, wamyeni nshira shenu ne mikitire yenu, no kumfwa kwi shiwi rya kwa Yaweh Resa yenu pakuti ekamiretera kinkunka eikyo asosere pari mwebo. ¹⁴ Nebo ne mwine- roresheni pari nebo!-ndi mu minwi yenu. Kiteni kuri nebo ikisuma kabiri ikyarungama mu menso yenu. ¹⁵ Rero muringire ukwishiba kine kine ukuti nga mwarangipaya, eryo mwarareta umuropa yakaere pari mwebo na pari uyu musumba na pa bana ba uko, pantu Yaweh ikine kine atumine ukusosa amashiwi yonse aya ku matwi yenu." ¹⁶ Eryo bafiroro na bantu bonse basosere kuri bashimapepo na bakasesema, "Bushe tekisuma uyu mwaume kufwa, pantu arisosa ifintu kuri fwebo mwi shia rya kwa Yaweh Resa wesu." ¹⁷ Eryo abaume ukufuma ku bakaramba ba kyaro baima no kusosa ku bantu bakorongene. ¹⁸ Basosere abati, "Mika umwina Motsheti arekusosa mu nshku sha kwa Hezekia imfumu ya ba Yuda. Arandire ku bantu bonse abakwa Yuda no kusosa, 'Yaweh wa mabumba asosa fi: Sioni bakamurimuna nge bara, Yerusaremu akasanguka mwina wa kitantara, no tupiri twe tempere tukasapirwa.'" ¹⁹ Bushe Hezekiah imfumu ya kwa Yuda na bantu bonse bakwa Yuda barimwipewe? Tatinine Yaweh kabiri no kumunakirishe kinso kya kwa Yaweh pakuti ekareta busanso ubo asoseere kuri bo? Eikyo akakita ubunkarwe bukari pa bumi bwesu?" ²⁰ Kanshi kwariko no mwaume uwaresesemu mwi shina rya kwa Yaweh-Urina mwana Shemaia ukufuma ku Kiriati Yerimu-asesemene pari uyu musumba ne kyaro ki, ukusumina yonse amashiwi ya kwa Yeremiah. ²¹ Rero eryo imfumu Yehohakimu na bashirika bonse na bafiroro baryumfwire ishiwi rya kwe, eryo imfumu yarefwayo kumwipaya, rero Uria aryumfwire kabiri aritinine, eikyo abutukire no kuya ku Egypto. ²² Eryo imfumu Yehoiakimu atumiine abaume kuya ku Egypto- Erinatani mwana Akibo kabiri na baume ku kupepeka Uria mu Egypto. ²³ Basendere Uria ukufuma ku Egypto no kumutwara ku mfumu Yehoiakimu. Eryo Yehoiakimu amwipewe ku rupanga kabri yaposere ne kitumbi kya kwe mu manda ya mu nshinshi ya bantufye waya waya. ²⁴ Rero ukuboko kwa kwa Aikamu mwana Shafani ari na Yehoiakimu, eikyo taperwe ku minwi ya bantu ukuti bamwipaye.

Chapter 27

¹ Pakutendeka kwa bufumu bwakwa Sidekia umwana mwaume wakwa Yoshia, imfumu ya baYuda, aya amashiwi yaishire kuri Yeremiah ukufuma kuri Yaweh. ² Ifi efyasosa Yaweh kuri nebo, "Ipangire umunyororo ne kori wemwine. Fibike pa mukoshi. ³ Kabiri ufitume ku mfumu ya ku Edomu, ku ya ku Moabu, ku ya bantu baku Amone, ku mfumu ya ku Turi, na ku mfumu ya ku Sidone. Batume mu minwe isho imfume inkombe ishaisa mu Yerusaremu kuri Sedekia imfumu yakwa Yuda. ⁴ Bapere ifyakutwara kuri bashikuru wabo no kusosa, 'Yaweh wa mabumba, Resa wakwa Israeri, asosa iki: Ifi efyo mufwire ukusosa kuri bashikuru benu. ⁵ "Nebo napangire ikyaroy ne mwine ku maka yangi ayengi na ku kuboko kwangi ukwatambarara. Na kabiri naripanga abantu ne nama pa kyaro, kabiri napera ku muntu onse umusuma munse yangi. ⁶ Ikyo nomba, nebo ne mwine nimpera ifintu fya mweo mwibara kuri ye pakuti fikamupusushe. ⁷ Ifyaro fyonse ifikamupusushe, abana bakwe abaume, na beshikuru bakwe abaume ikasuke ikese inshita yaiki kyaro. Ifyaro ifingi ne mfumu sha maka bakuramubombera. ⁸ Nomba ifyaro na mabufumu abakana ukubombera Nebukadinesari, imfumu ya

Babironi, na bashibika imikoshi myabo mwikori irya mfumu ya Babironi- Nkasarapuara ikyo kyaró ku rupanga, ku kapowe ka nsara, na kukinkunkuma-ifi efyasoa Yaweh-mpaka nkakayonaure ku minwe yangi. ⁹ Mwiraumfwira abakasesema benu, ing'anga, nabarota bafiroto benu, nabepusha imipashi sha bantu abafwa. Na muburoshi, abaranda kuri mwebo no kusosa ati, 'Tamwakabombere mfumu ya ku Babironi.' ¹⁰ Pantu basesema ifyabufi pakuti bakmitware kumbi ukufuma mu mpanga yenu, nkamituma kumbi, kabiri mukayafwa. ¹¹ Rero ikya ikwabika ikori mu mukoshi wakiko mu mfumu ya Babironi no kumbombera, nkarenga ku katushe mu kyaró kyakiko-uku ekusosa kwawa Yaweh-bakarima no kukura amayanda yabo." ¹² Nasosere kuri Sedekia imfumu ya baYuda na kabiri na mupere amashiwi, "Bikini imikoshi mwikori rya mfumu ya ku Babironi no kumbombera na bantu bakwe, kabiri mukekara. ¹³ Ninshi mukafwira-mwe bantu benu-ku rupanga, ku nsara na ku kinkunkuma, ngefyo nasosere ku kyaró ikikana ukubombera imfumu ya Babironi? ¹⁴ Mwiraumfwira amashiwi ya bakasesema abasosa kuri mwebo ati, 'Mwibombera imfumu ya Babironi, pantu basesema ifyabufi kuri mwebo. ¹⁵ Pantu nshabatuma-ekuranda kwakwa Yaweh-pantu basesema ifyabufi mwishina ryangi kukurenga imitamfye kabiri mukepauwe, bese pamo na bakasesema abasesema kuri mwebo.'" ¹⁶ Nasosere ifi kuri bashimapepo na ku bantu bonse, "Yaweh asosa ifi: Mwiraumfwa ku mashiwi ya bakasesema abasesema kuri mwebo no kusosa, "Boneni! Ifipe fya mayanda yakwa Yaweh fyafuma ku Babironi nomba!" Basesema ifyabufi kuri mwebo. ¹⁷ Mwiraumfwa kuri bo, muwire ukurabombera imfumu ya Babironi no kba no mweo. Nga murandunshi uno musumba wingasangukira ikiborya? ¹⁸ Nga ni bakasesema, na mashiwi yakwa Yaweh nga yesa kuri bo mukishinkafye, barekebi bapapate Yaweh wa mabumba etuma ku Babironi nefyasharamo mu ng'anda, ing'anda ya mfumu ya baYuda, na bena Yerusaremu. ¹⁹ Yaweh wa mabumba asosa ifi ku fyaimikwa, ifyakusambirapo ifikaramba ifyaishibikwa ati "Babemba" Ne fyakutekapo, ne fipe fyonse ifyashere mu musumba- ²⁰ ifipe ifyo Nebukadinesari imfumu ya ku Babironi ifyo tasendere iyo atwerwe muri bukore Yekonia mwana Yehoyakimu, imfumu ya baYuda, ukufuma muri bukore mu Yerusaremu ukuya ku Babironi na bakankara bonse aba ku Yuda na ku Yerusaremu. ²¹ Yaweh wa mabumba, Resa wakwa Israeri, asosa parwa fipe fyashere mu ng'anda yakwa Yaqweh, ing'anda ya mfumu ya baYuda na Yerusaremu, ²² Bakafireta ku Babironi, kabiri ifikekaririra murwa mwine mpaka ubushiku ubo nabapekanishisha bukesa kuri bo-uku ekusosa kwakwa Yaweh-kabiri nkafinika no kufibwisha kuri bo muri iki kyaró."

Chapter 28

¹ Kyarikitike mu mwakwa uryawine, mukutendeka kwa bufumu bwakwa Sidekia imfumu yakwa Yuda, mu mwakwa warenga kine na mu mwaka warenga kisano, Hanania mwana Asuri kasesema, uwafumine ku Gibeoni, asosere kuri nebo mu ng'anda yakwa Yaweh, pantanshi ya bashimapepo na bantu bonse. Asosere, ² "Yaweh wa mabumba, Resa wakwa Israeri, asosa ifi: Nimfuna ikori iryabikirwe ku mfumu ya Babironi. ³ Mu myakafye ibiri nkabwesha munkende ino ifipe fyonse ifya mu ng'anda yakwa Yaweh ifyo Nebukadinesari imfumu ya ku Babironi asendere ukufumya muri ii nkende no kutwara ku Babironi. ⁴ Kabiri nkabwesha Yekonia mwana Yehoyakimu kuri ino nkende, imfumu ya baYuda, na ba muri bukore bonse abakwa Yuda abateminwe ku Babironi-uku ekusosa kwakwa Yaweh-pantu nkafuna ikori rya mfumu ya Babironi." ⁵ Eryo kasesema Yeremiah asosere kuri kasesema Hanania pantanshi ya bashimapepo na ku bantu bonse abaimakene mu ng'anda yakwa Yaweh. ⁶ Yeremiah kasesema asosere, "Nakibe ifyofine! Rekeni Yaweh asuminishe amashiwi waseseme no kubwisha ifipe fya mu ng'anda yakwa Yaweh na bankore bonse ukufuma mu Babironi. ⁷ Rero, umfwa kwi shiwi iriresoswa mu matwi obe na mu matwi ya bantu bonse. ⁸ Bakasesema abantangirire kabiri abatangirire nobe ukufuma kukare kabiri basesemene pa fyaro fingi na pa mabufumu ayengi, pa nkondo, pa kapowe, na pakinkukuma. ⁹ Eikyo kasesema asesema ukuti ku kaba umutende-amashiwi yakwe nga yaba ayakine, kabiri kikeshibikwa ukuti kine kiine ni kasesema wa tumwa kuri Yaweh." ¹⁰ Eikyo Hananiah kasesema asendere ikori ukufuma mu mukoshi wakwa Yeremiah kasesema no kurifuna. ¹¹ Kabiri Hananiah kasesema asosere pantanshi ya bantu bonse no kubeba, "Yaweh asosa ifi: Kwati nifi, mu yakwafye ibiri nkafunaura ikori ryabikirwe mu mukoshi wa kyaró kyonse kuri Nebukadinesari imfumu ya Babironi." Kabiri kasesema Yeremiah arifuminepo aya. ¹² Nomba Hananiah kasesema afunine ikori pa mukoshi wakwa kasesema Yeremiah, ishiwi ryakwa Yaweh ryaishire kuri Yeremiah, ukusosa, ¹³ "Kabiye karande kuri Hananiaha karisosa, 'Yaweh asosa ifi: Na mu nkende yabo mu mpanga amakori yafyera.'" ¹⁴ Pantu Yaweh wa mabumba, Resa wakwa Israeri, asosa ifi Nabika ikori rya kyera mu mukoshi wa fyaro fyonse ifibombera imfumu Nebukadinesari ya ku Babironi, kabiri bakamubombera. Nimpera ne kiswango kya mu mpanga mwibara ukuteka." ¹⁵ Ukukonkapo Yeremiah kasesema asosere kuri Hananiah kasesema, "Umfwa Hananiah! Yweh takutumine, rero weba warenga aba bantu ukuketekera ubufi. ¹⁶ Rero Yaweh asosa ifi: Bona, ndi no kukutuma ukukufumya pa kyaró. Ukafwa uno mwaka, pantu nausosa ku kupondokera Yaweh." ¹⁷ Mu mweshi warenga kine rubari muri urya wine mweshi, Hananiah kasesema arifwa.

Chapter 29

¹ Aya e mashiwi mukifungiro ayo Yeremiah kasesema atumine ukufuma mu Yerusaremu ukuya ku bakaramba abasherepo pari abo abari muri bukore na kuri bashimapepo, na ku bantu bonse abo Nebkadenesari asanswire ukufuma ku Yerusaremu ukufika ku Babironi. ² Iki kyari panuma ya kufuma kwakwa Yekonia imfumu, pamo na nyina wa mfumu, na bamunungwi, ne ntungurushi sha mu Yuda na Yerusaremu, na bakabasa baribatamfwa mu Yerusaremu. ³ Atumine iiki ikifungiro mu minwe yakwa Erasah mwana Shafanina Gemaria mwana Hidekia uyo imfumu yakwa Yuda,

atumine kuri Nebukadesari imfumu ya ku Babironi. ⁴ Ikikakatikiro kyasosa, "Yaweh wa mabumba, Resa wakwa Israeri, asosa ifi kuri bonse bankore abo naimishe ukufuma ku Yerusremu ukufika ku Babironi, ⁵ 'Kureni amayanda no kwikaramo, byareni amabara no kurya ifisabo fyayako. ⁶ Sendeni abakashi no kuhfyaramo abana baume na bana banakashi. Buririreni abana baume abakashi, bana benu abanakashi bapereni ku barume. Barekeni bafyare abana abaume na banakashi no kufura pakuti mwikakepesha. ⁷ Fwayeni umutende wa mabumba uyo namirwireko, mukipapatireko kuri nebo pantu mukaba umutende wenu nga kyaba mu mutende.' ⁸ Pantu Yaweh wa mabumba, Resa wakwa Israeri, asosa ifi, 'Mwireka bakasesema abari pakati kenu ne ng'anga bemibepa, kabiri mwiumfwa kufiroti fyabo ifyo barota. ⁹ Pantu baresema ifyabufi kuri mwebo mwishina ryangi. Nshabatuma-uku e kusosa kwakwa Yaweh.' ¹⁰ Pantu Yaweh asosa ifi, 'Iryo Babironi amitekere pa myaka amakumi kine rubari, nkakwafwa kabiri nakasenda na mashiwi yangi ayasuma nkareta kuri webo no kukubwesha pari ii nkende. ¹¹ Pantu nindishiba amapange mikwatire-efyasosa Yaweh-amapange ya mutende te yabubi, ayakumupera isubiro rya kuntanshi. ¹² Kabiri bareta kuri nebo no kuya mukumpepa, kabiri nkamyumfwa. ¹³ Pantu munkamfwaya no kunsanga, pantu mukamfwaya no mitima yenu yonse. ¹⁴ Kabiri nkaboneka kuri mwebo-ifi efyasosa Yaweh-kabiri nkabweshwa bankore; Nkamikoronganika ukumifumya mu fyaro umo na mu nkende umo namisaranganishe-uku ekusosa kwakwa Yaweh-pantu nkamibwesha ku nkende uko namirengere ukusansurwa. ¹⁵ Pantu musosa amuti Yaweh atwimisha bakasesema mu Babironi, ¹⁶ Yaweh asosa ifi ku mfumu iikara pakipuna kyakwa Dabidi na kubantu bonse abekara muri urya musumba, na bamuninenwe abashafumine muri bunkore. ¹⁷ Yaweh wa mabumba asosa ifi, 'Bona ndi no kutuma urupanga, ikipowe, ne kinkukuma pari bo. Pantu ,ndebapanga kwati mukunyu uwabora uushawama ukurya. ¹⁸ Kabiri nkabakonka no rupanga, ikipowe, ne kinkukuma no kuponya ifintu fyakutinya ku misumba ishapano kyaroyakurapishwe, ikyakankamika na ikyakushobaurwa, kabiri ifyamusebanya ku nko uko nabasaranganishishe. ¹⁹ Iki ni pa murandu wakuti tabaumfwire ifyo ishiwi nasosere-uku ekusosa kwakwa Yaweh-naritumine kuri bo ababomfi bangi bakasesema, narebwekeshapo ukurabatuma kuri bo, rero tabareumfwa-uku ekusosa kwakwa Yaweh.' ²⁰ Rero mwebo mwaryumfwire kwi shiwi ryakwa Yaweh, mwabasumbwire mwebo natumine mu Yerusremu no kuya ku Babironi, ²¹ 'Yaweh wa mabumba, Resa wakwa Israeri, asosa kuri Ahab mwana Koraya na kuri Sidekia mwana Maaseya, abasesema ubufi kuri mwebo mwishina ryandi: bona, ndinokubabika mukuboko kwa mfumu Nebukadinesari iya Babironi. Nkabepaya pa menso yenu. ²² Kabiri itipo rikososwa pari aba bantu kuri bonse abasumbwirwe ukufuma mu Yuda ukufika mu Babironi, itipo rikasosa: "Rekeni Yaweh amipange kwati ni Sedekiah na Ahabu, abo imfumu ya Babironi yasarwire mu muriro." ²³ Iki fikakitika pa murandu ne fintu ifibi bakitire mu Israeri kiryo bapangire ubukende na banakashi babena muparamano babo no kusosa amashiwi ifyo nebo nshibebere sukuranda. Pantu ni nebo newishiba; ndi nte-uku ekuranda kwakwa Yaweh.'" ²⁴ Pari Shemaya umwina Neheremu, asosa ifi, ²⁵ "Yaweh wa mabumba, Resa wakwa Israeri, asosa ifi: Pantu watumine inkarata mwishina ryobe ku bantu bonse aba mu Yerusremu, kuri Sefaniah mwana Maaseya, shimapepo, na kuri bashimapepo bonse, no kusosa, ²⁶ "Yaweh amupanga ukuba bashimapepo mwipunda ryakwa Yehoyada shimapepo, ku kuba kangarira mu ng'anda yakwa Yaweh. Mutungurura abantu bonse abapena ukiikita bakasesema. Mufwire ukubika mu munyororo no kuri kurika. ²⁷ Eikyo nomba, ninshi tamnukaripire Yeremiah umwina Anatote, uwaikita kasesema umwine? ²⁸ Pantu arituma kuri fwebo mu Babironi no kusosa, 'Kikaba ikya nshita iitari. Kureni amayanda no kwikaramo, byareni amabara no kurya ifisabo fyayako." ²⁹ Sefaniah shimapepo aberengere ii karata mu matwi yakwa Yeremiah kasesema. ³⁰ Rero amashiwi yakwa Yaweh yaishire kuri Yeremiah, ³¹ "Tuma amashiwi ku basumburwa na ukusosa, 'Yaweh asosa ifi pari Shemaya umwina Neheramu: Pantu Shemaya arisesema kuri mwebo iryo nebo nemwine shamutumine, kabiri arimirenga mwaketekera ubufi, ³² Eikyo Yaweh asosa ifi: Bona, ndi no kukanda Shemaya umwina Neheramu ne mpyani shakwe. Takwakabe umwaume kuri ye uwakwikara naba bantu. Takabone ifisuma ifyo ndi o kunitira abantu bandi-uku ekusosa kwakwa Yaweh-pantu asosere ifyabukiponda pari Yaweh."

Chapter 30

¹ Ikyebo kyaishire kuri Yeremiah ukufuma kuri Yaweh, no kutira, ² "Efyasosa Yaweh, Resa wa kwa Israeri, asosa, 'Remba pa mufungiro yonse amashiwi ayi naranda kuri webo. ³ Boneni, inshiku shireisa-uku ekusosa kwa kwa Yaweh-eryo nkabweshwa bunkore bwa bantu bangi, Israeri na Yuda. Nebo, ne Yaweh, asosa ifi. Nkababweshwa ku kyaroyakurapishwe, kabiri bakakikwata." ⁴ Aya e mashiwi yakwa Yaweh asosere kuri Israeri na Yuda. ⁵ Yaweh nasosa ifi, "Ningufwa ishiwi rya kututuma irishiwi mutende. ⁶ Ipusha no kubona nga kyakuti umuntu umwine kuti akwata umwana. Bushe ninshi ndemwena umurumendo ne minwi yakwe aya kyukutika ngo mwanakashi urekwata umwana? Bushe ninshi ifinso fyobe fyawira? ⁷ We buranda! Pa bushiku bukaramba, takwakatara akubako bukaba bushiku bwa buranda ubwa kwa Yakobo, rero akapusushiwako ukufuma kuri ikyo. ⁸ Pantu ku kaba ubushiku-uku ekusosa kwa kwa Yaweh wa miraro-ebakaputaura ikori imikoshi yenu no kuputaura iminyororo, na barebeshi tabakamirenge abasha. ⁹ Rero bakapepa Yaweh Resa wabo no kutumikira Dabidi imfumu pari bo uyo nkabika imfumu yabo. ¹⁰ Rero webo, we mubomfi wangi Yakobo wiratina-ekusosa kwa kwa Yaweh-wionaurwa, Israeri. Pantu bona ndi pakumurubura ukufuma ku kyende sha kutari no rupwa robe ukufuma mu kyaroyakurapishwe kya busha. Yakobo akabwera no kuba no mutende; akakingirirwa kabiri takwakabe no busanso na kabiri. ¹¹ Pantu ndi na mwebo-uku ekusosa kwa kwa Yaweh-ku kupususha webo. Eryo nkareta impera yapwiririka ku nko shonse uko namisaranganisha. Rero nshakarete impera kuri mwebo, nangura narimisapapura bwino rero nshakamishe ukwabura ukumikata." ¹² Pantu nasosa ifi, 'Ukukyenwa kwena takupora;

ifironda fyenu fyaritebererwa.¹³ Takuri no wakumipapatirako ku mafya yenu: takuri no muti ku fironda fyenu uwakumiposha.¹⁴ Bonse abatemiwikwa benu barimurabako. Tabakamufwaye, pantu narimikyena ku fironda fya barwani benu no kusarapurwa kwa kwa shikuru umunkarwe, pa murandu wa mpurumushi shenu ne membu shenu ishishaifurira.¹⁵ Kinshi murefwaira ukwafwirwa ku fironda fyenu? Ubukari bwenu tabuposhiwa. Pa murandu wa mpurumushi shenu, ne membu shenu ishafurisha, ne kita ifi kuri mwebo.¹⁶ Onse ukakonaua nao akonaurwa, ne fibambe fyenu fikaya muri bunkore. Nabakakukyusha, na bakakutapa nabo bakatapwa.¹⁷ Pantu nkareta ukundapwa pari webu; nkaposha ifironda fyone-ekuosa kwa kwa Yaweh-kakite ifi pantu barikwita: uwasurwa. Tapari uukasakamana kuri Sioni."¹⁸ Yaweh asosa ifi, "Boneni, ndi no kureta inshiku mwi hema rya kwa Yakobo no kumikwatira inkumbu mu ng'anda yawe. Umusumba ukakurwa pa mwina wonaika, ne ng'ano rikakurwa pa nkyende rya riko iyakare.¹⁹ Ne nyimbo sha marumbo shikembwa konse, pantu kabafusha te kubakyefya; Nkabakindika nabo tabakaikyefe.²⁰ Abantu babo bakaba ngefyo bari akare. ne bumba ryabo rikeminina bwino pa kinso kyangi akaranda kuri bonse abakatitikisha.²¹ Kakita wbo akafuma muri bo. Akafuma pakati kabo. Eryo nkamuparamika nga aparama. Nga nshikitire nebo? -efyasosa Yaweh.²² Eryo mureba abantu bangi, nkaba Resa wenu.²³ Boneni ikimwera kya kwa Yaweh, ubukari bwakwe nabupwa. Mabimbi ayaretwaririra. Fikarurukanya imitwi ya bantu ababembu.²⁴ Ubukari bwakwa Yaweh tabwakabwere mpaka akakite ifyo apanga ukukita mu mutima wakwe munshiku shakurekeresha, mukafyumfwikisha."

Chapter 31

¹ "Pari irya nshita-ukusosa kwa kwa Yaweh-nkaba Resa wa mukowa wa Israeri, nabo bakaba abantu bangi." ² Yaweh asosere ifi, "Abantu abapuska ku rupanga abasangre ububire mu matororo; nkaya no kupera ukutusha kuri Israeri."³ Yaweh aishire kuri nebo ku nshita ya kunuma no kusosa Narikutemwa, we Israeri, ne kitemwiko kya muayayaya. Ninkuparamika kuri ne mwine ne kipingano ikyakishinka.⁴ Nkakukusha na kabiri, nkakurwa, we Israeri nakisotwe nakabiri ukaburwa no tuoma twenu na masha yasansa.⁵ Mukabyara na kabiri amabara ya myangashi pa rupiri rwa ku Samaria; bashiburimui bakabyara no kubomfya bwino ifyakurya.⁶ Pantu ubushiku bureisa eryo bakarinda ba rupiri rwa Efremu bakabirisha, 'Aramukeni, natureya ku Sioni ku Yaweh Resa wesu.'⁷ Pantu Yaweh asosa ifi, "Aurenki utumpundu pari Yakobo! Pundeni no kwanga pa bantu abakaramba ba nko! Rekeni ukurumbanishiwa ku mfwike. Soseni, Yaweh napususha abantu bakwe, abasharapo abakwa Israeri."⁸ Boneni, ndi no kubabweshwa ukubafumya ku tupinda twa ku kuso. Nkabakoronganika ukubafumya ku tupinda tonse utwa kutari. Abarema ne mpofu bakabamo; abamafumo na bo abari mukupapa bakaba nabo. Ukukorongana bakaramba kukaba kurya.⁹ Bakabwera barerira; Nkabatungurura eryo barepapata. Nkabakwata ukubatwara ku tumironga twa menshi mu nshira iyatambakara. Tabakaipununeko. Pantu nkaba wishu wakura Israeri, na Efremu nge beri ryangi.¹⁰ Umfweni amashiwi ya kwa Yaweh, mwe nko mukasose, 'Uwasarangenye Israeri kabakoronganika ngefyo umukenye akyema impanga.'¹¹ Pantu Yaweh napera irambo Yakobo na barubura mukufuma ku kyaroyari ikyakosa pari nebo.¹² Kabiri akesa aresekerera pa muru wa Sioni. Ifinso fyabo fikabeka pa busuma bwa kwa Yaweh. Pa murandu wa ng'ano no mwangashi uupya. pa mafuta na pa fya mabwe fya mukuni ne ng'ombe. Pantu amekashi yabo yakaba nge barabatapirira. Kabiri tabakabe ababuranda.¹³ Na banakisungu bakarasekerera no kushara, abarumendo na kuru bakaba pamo. Pantu nkakinja ukurosha mukusekerera. Pantu nkabatararika no kubapera isasa pa buranda bwabo.¹⁴ Kabiri nkasangurura amenshi yabashimapepo babo. Abantu bangi bakesushiwa no busuma-e kusosa kwa kwa Yaweh."¹⁵ Yaweh asosere ifi, "Ishiwi ryaumfwika mu Rama, no kurira ukwabukari pantu Rakero areririra abana bakwe arikana ukumutararika, pantu tabari napo."¹⁶ Yaweh asosere ifi, "Tarareni, rekeni ukurira no ku kumuna ifiramba; kuri ikiramba ku murimo wenu-ekusosa kwakwa Yaweh-aban benu bakabwera ku kyaroyari kya barwani.¹⁷ Kuri subiro ku ntanshi-ekusosa kwa kwa Yaweh-no bufyashi bukabwera mukati ka mupaka.¹⁸ Naryumfwa ukurira kwa kwa Efremu, mwarikanda nebo, mwarinjimina nge ng'ombe ishasarapurwa. Bwesheni na nebo nkabwera pangtu ni mwebo Yaweh Resa wangi.¹⁹ Eryo nabwerera kuri mwebo, narirapira eryo nasarapwike, nariyumine ne mwine. Nari uwansoni; no kusebana, pantu narebembuka ku bwaikye bwangi."²⁰ Bushe Efremu te mwana musuma? Te mwana mbekerwamo? Pantu emo namukaripira, ta mwita umwana watemwikwa pantu umutima wangi uramumfwikisha. Pantu nkamukwatira ikikuku-ekusosa kwa kwa Yaweh."²¹ Bikenki ifishibiro mu musebo mwebene. Bikenki ifishibiro mwebene. Bikenki amano yenu mu nshira iisuma, efyo mufwire ukusenda. Bwereni, Israeri nakisungu. Bwereni ku misumba yenu.²² Ninshita nshi ukarashimgashinga, we mwanakashi wa bura ikishinka? Pantu Yaweh narenga ifintu ifipya-ikyakuti umwanakashi eukakingirira umwaume.²³ Yaweh wa miraro Resa wa kwa Israeri, asosa, "Eryo nkabweshwa bunkore, nabo bakatira mu kyaroyari kya Yuda ne misumba, Yaweh wa miraro, inkyende ya burungami eko ekara, we rupiri rwa mushiro.²⁴ Pantu Yuda ne misumba shakwe fikekara pamo uko, nga barimi na abo abakyema umukuni.²⁵ Nkarenga bonse abkanaka ukunwa, no kupera ku bafwa ku rushire.²⁶ Pa murandu waifi naribukire, no kubona ukuti impanga shangi nashinakuka.²⁷ "Boneni inshiku shireisa-efyasosa Yaweh-eryo nkabyara amayanda ya kwa Israeri na Yuda ne mbuto sha muntu ne sha finama.²⁸ Ku numa, nabasungire pakati mbafumya no kubarepura, ukubaposa, ukubonaura, no kubakyaena, rero mu bushiku bureisa, nkababona, pakuti nkabakure no kubabyara-efyasosa Yaweh.²⁹ Mu snhiku isho takuri ukaranda ukuti; 'Bawishi barya bamweru ba myangashi na bana ameno yawa.'³⁰ Pantu umuntu akafwa ku mpurumushi shakwe; uri onse uwarya bw mweru, eo ameno yakawa.³¹ Boneni, inshiku shireisa-efyasosa Yaweh eryo nkapampamika ikipangano na bang'anda yakwa Israeri na bang'anda yakwa Yuda.³² Takyakabe nge kipangano ikyo napamike nabashibo munshiku eryo nabafumishe ku minwi yabo

ukubafumya mu nkyende ya Egypto pantu barionaura ikipangano kyandi nangura nari umurume wabo-efyasosa Yaweh.³³ Iki ekipangano ekyo nkapampamika mu ng'anda yakwa Israeri ukutura pari shino nshiku-efyasosa Yaweh. Nkabika amafunde yangi mu mitima yabo pantu nkaba Resa wabo nabo bakaba abantu bangi.³⁴ Kira muntu takarefunda abena mjuaparamano nagu ukufunda bamunyina no kutira, 'Ishiba Yaweh!' Pantu bonse bakangishiba ukufuma ku kanono ukufika na ku kikuru-efyasosa Yaweh-pantu nkababerara imemba shab tabakebukishiko na kabiri.³⁵ Yaweh asosere ifi, pantu eupera urubuto akasuba ne ntanda no mweshi ku kupera urubuto ubushiku. Ewayanshika na bema na mabimbi yariburuma-Yaweh eshina ryakwe.³⁶ "Kanofye ifi fikiririra ukufuma-efyasosa yaweh-indupwa shakwa Israeri ngabareka ukuba inko umuyayaya kuri nebo."³⁷ Yaweh asosdere ati, "Kanofye ubukari bwa myuru ebwingapimwa. Ryena kano umufura we sosnde panshi uwingaboneka, eryo na nebo naposa ubufyashi bwa kwa Israeri pa murandu nefyo bakita-efyasosa Yaweh.³⁸ Boneni, inshiku shireisa-efyasosa Yaweh-eryo umusumba ukakurururwa kuri nebo, ukufuma ku rupungu rwa Hananeri ukufika ku mpongoro yakifutu.³⁹ Eryo intambo ya kupimako ikafuma na kabiri, ku tupiri twa Garebu na Goan.⁴⁰ Kabiri konse ku mpokapoka wa fitumbi uwa mafuta ya miro, na marime yonse ukufika na ku musumba wa Kidroni ukufika na mpongoro ya bakafwaro ukurora ku kabanga, tawatara aufumishiwapo nangu ukuposwa na kabiri, umuyayaya,"

Chapter 32

¹ Iki kyebo ikyashire kuri Yeremiah ukufuma kuri Yaweh mu mwaka warenga ikumi uwa mfumu Zedekiah imfumu yakwa Yuda, umwaka we kumi na ine konse konse kuri Nebukadenesari.² Pari irya nshita abashirikare ba mfumu ya ku Babironi bareingira Yerusaremu, na Yeremiah asesema arikakirwe mu rubansa rwa kwa maroda wa mpongoro ya mfumu yakwa Yuda.³ Zedekiah imfumu yakwa Yuda yarimukakire no ku muposa mukifungo no kuranda ati, "Yaweh asosere fi: Roresha, ndi mupepi no kupera uyu musumba mu kuboko kwa mfumu ya ku Babironi, nao akaupoka.⁴ Zedekiah imfumu yakwa Yuda takafurumuke mu kuboko kw'beni Karidea, pantu kine kine akaposwa mu kuboko kwa mfumu ya ku Babironi. Akanwa kakwe ka kasosa ku kanwa ka mfumu, na menso yakwe yakabona amenso ya mfumu.⁵ Akatwara Zedekiah ku Babironi, nao akekara kurya nkasue nkamubomberepo-uku ekusosa kwa kwa Yaweh, nangura akarwe na beni Karidea, tawakashuke?"⁶ Yeremiah asosere, "Ikyebo kyakwa Resa kyaishire kuri nebo, ukutira ati,⁷ 'Roresha, Hanama umwana mwaume wakwa Saharumu no korume areisa kuri we no kutira ati, "Shita ibara ryangi iriri mu Anatoti we mwine, panti insambu shabunduburwira shiri kuri webi."⁸ Nomba, ukuringana no mwasosere Yaweh, Hanama, umwana mwaume wakwa yama, aishire kuri nebo mu rubansa rwa kwa maronda no kusosa kuri nebo, "Shita ibara iriri mu Anatoti mu kyaroya kwa Benjamini, pantu ni webi uri ne nsambu sha bupyani, ne nsambu shabunduburwira shiri kuri webi." Eryo naishibe ukutira ati ikyebo kyakwa Yaweh.⁹ Awe narishitire bara iriri mu Anatoti kuri Hanama, umwana mwaume wa kwa yama, na nebo namupimine sirufere, amashekere ikumi rimo na yane rubari e kufina.¹⁰ Eryo nebo narembere mukitabo no kufwatikapo, narikwete na bakambone bakumberako bunte. Eryo napimine sirufere mu kyakupiminako.¹¹ Ikyakongerepo nasendere ikipepara kya kushitirapo ikyafwtikwe, umubera amafunde ne fipope, pamofye ne kishafwatikwe.¹² Napere ibuku iryafwatikwa kuri Baruki umwana mwaume wakwa Neria umwana mwaume Maseiah pantanshi yakwa Hanama, umwana mwaume wakwa yama, na bakambone abarembere mwi buuku iryafwatikwe, na pantanshi ya ba Yuda bonse abaikere mu rubansa rwa kwa maronda.¹³ Eryo napere ikipope kuri Baruki. Natire,¹⁴ "Yaweh wa miraro, Resa wakwa Israeri, asose fi: Bura aba bakarata, bonse bakarata aba uwakushitirapo uwafwatikwa eryo no ushafwatikwa aparembwa urwamishitire, eryo ubike mu mutotondo we bumba pa kweba ati bekare inshita itari.¹⁵ Pantu Yaweh wa miraro Resa wa kwa Israeri, asose fi: Amayanda, amabara, na mabara ya myangashi na kabiri fikarashitwa muri kino kyaroya."¹⁶ Pa numa napere bakarata ba kushitirapo kuri Baruki umwana mwaume wakwa Naria, napepere kuri Yaweh natire,¹⁷ "Awe, Shikuru Yaweh! Roresheni! Mwebi mwekafye ni mwe mwapanga imyuru na pano kyaroya maka yenu yakurisha na ku kuboko kwenu ukwasumburwa. Takuri ikyo muranda ikyakosesha ukukita.¹⁸ Muranga ikitemwiko ikya muyayaya ku mintapendwa no kwitira amampuru ya kubashipo pa matanda ya bana babo na bakakongapo. Mwarikurisha kabiri imparume mu mikitire, pantu amenso yenu yabona imisango ya bantu bonse, ku kupera kira umu umwabera imisango ne mikitire.²⁰ Mwakitire ifishibiro ne fisungusho mu kyaroya kya Egypto. Ukufika na kuri buno bushiku muno muri Israeri na mu beni bantu bonse, mwarenga ishina ryenu ukurumbuka.²¹ Pantu mwafumisha abantu benu abena Israeri mu kyaroya kya Egypto kufishibiro ne fipeshi mano, ku kuboko ukwakosa, no kuboko ukwasumburwa, no kutinya ukwakurisha.²² Eryo mwabapere kino kyaroya-ikyo mwarapire ukukipera ku fikorwe fyabo-ikyaroya ikiponhorokamo ubuki no mukaka.²³ Efyo baingiremo no kukikwata. Rero tabaumfwire kwi shiwi ryenu nangura kwikara abakyumfwira ku mafunde yenu. Tabakitire ikintu nangu kmo pafyo mwabebere ukukita, eryo namwene mwaretere ubu ubwafya pari bo.²⁴ Boneni! Ibumba rya baburwi ryafika na ku musumba ku kupoka. Pakutira pa murandu wa rupanga, ikipowe ne kikuko, umusumba nauperwa mu kuboko kwa beni Karidea abarerwisha oo. Pakutira ati ifyo mwarandire ukukita efirekitira.²⁵ Eryo mwe, Yaweh, mwarandire kuri nebo, "Shite bara ryobe muri sirufere no kufwaya bakambone ba ku kuberako bunte, nangura musumbo yu ireperwa mu kuboko kwa beni Karidea."²⁶ Ikyebo kya kwa Yaweh kyaishire kuri Yeremiah, ati,²⁷ "Roresha! Nebo ndi Yaweh, Resa wa bwina bantu bonse. Bushe kwariba ikyakosa kuri nebo ukukita?"²⁸ Eikyo Yaweh asosere fi, "Roresha, ndo no rwakupera uyu musumba mu kuboko kwa beni Karidea na Nebukadenesari, imfumu ya Babironi. Oo akaupoka.²⁹ Abena Karidea

abarerwa no yu musumba bakesa no kuukoreka no kuokya, pamofye na mayanda pa mitenge yayo abantu bashinshimwinapo Baari no kupongorwerapo irambo rya fyakunwa kuri tu resa tumbi ku kureta ubukari kuri nebo.³⁰ Pantu abena Israeri na bena Yuda bantu abakita ububi mu menso yangi ukutura ku bwaikye. Abena Israeri baribusha ubukari bwangi ku mirimo ya maboko yabo-ekusosa kwa kwa Yaweh.³¹ Yaweh asosere ati uyu usumba eubusha ikipyu no bukarti bwangi ukutura ubushiku baukurire. Efyo waba ukufika rero. Eikyo nkausesha ukuutarusha ku kinso kyangi³² pa murandu wa mampuru ya bena Israeri na bena Yuda, ifintu ifyo bakita ku kunkarifya-boo, imfumu shabo, bakiroro, bashimapepo, bakasesema, na bantufye bonse muri Yuda na bekashi ba mu Yerusaremu.³³ Barosese numa kuri nebo mukirubo kya kuroshako ifinso fyabo, Nangu natwaririre ukabafuda, takuri nangu umu uwarekutika ku kreka mbarungike.³⁴ Baimike uturubi twa museru u ng'anda iitirwa mwishina ryangi, ku kuikowesha.³⁵ Bakurire Baari imisansama mu mupokapoka wa Ban Hnomu ku kupisha abana babo abaume na banakashi mu muriro wa kwa Moreki. Nebo nshabebere. Takwari mukutontonkanya kwangi ukutira Yhuda bakite kya museru iki no kureka Yuda ukubembuka.³⁶ Eikyo nomba, nebo, Yaweh, Resa wakwa Israeri, nasose ki urwa musumba uyu, umusumba uo mureranda ati, "Nauperwa mu kuboko kwa mfumu ya Babironi ku rupanga, ikipowe, ne kikuko."³⁷ Roesha, nebo nkabakoronganya ukubafumya ku kyarwo uko nabapashire mukipyu kyangi, ikifukushi, no kukaripisha. Ndebabweshwa muri ino inkyende no kubarenga ukwikara umutererwe.³⁸ Eryo bakaba abantu bangi, na nebo nkaba Resa wabo.³⁹ Nkabapera umutima umu ne mibere imo ku kunkindika kirabushiku pakutira kikabe bwino kuri bo na bana babo abakakonkapo.⁴⁰ Eryo nkupanga nabo ikupangano kya muyayaya, ukuti nshakareke ukita ubusuma kuri bo. Nkaibikira umukinshi mu mitima yabo, ukutira pekampiribkira.⁴¹ Eryo nkanga ukukita ikisuma kuri bo. Nebo nkabarimab mukishinka muri iki kyarwo no mutima wangi, onse no mweo wangi onse.⁴² Pantu Yaweh arande fi, "Ngefyo naretere ubu bwafya bonse apri aba bantu, efyo nkareta pari bo ubusuma bonse ubo naranda kuri bo ati nkabakitira.⁴³ Rirya amabara yakashitwa muri kino kyarwo, ikyo mureebera ati, "Iki kyarwo, ikyaonaurwa, ikishabamo bantu nangura ni nama. Kayariperwa mu kuboko kwa bena Karidea."⁴⁴ Bakashita amabara muri sirufere no kuremba mu mabuuku yafwatikwa. Bakakoronganya bakambone mu kyarwo kya kwa Benjamini, ukushinguruka Yerusaremu ne misumba ya kwa Yuda, mu misumba mu kyarwo ka mpiri na munyika, na mu misumba ya negebi. Pantu nkababweshwa bunkore-ekusosa kwa kwa Yaweh.

Chapter 33

¹ Eryo ikyebo kyakwa Yaweh kyaishire kuri Yeremiah umuku wakibiri, iryo akiri arisarirwa mu rubansa rwakwa maronda, akiti, ² "Yaweh karenga, asosa fi-Yaweh, uwerenganya no kupampamika-Yaweh ryo eshina ryakwe. ³ 'Ita nebo, na nebo nkokwasuka. Nebo karangisha ifintu ifyakurisha kuri webo, ifyankama ifyo utaishiba.' ⁴ Pantu Yaweh, Resa wakwa Israeri, ewasosefi urwa mayanda ayari muri uno musumba mna mayanda aya bashamfumu bakwa Yuda aya bangororwa pa murandu wa bakusansa no rupanga, ⁵ Abena Kerudi bakoisa ku kurwa no kwisusha amayanda kufitumbi fya bantu abo nebo nkepaya mukipyu na mubukari iryo nafisa ikinso kuri uyu musumba pa murandu nefyabupondamishi fyabo. ⁶ Roesha, ndereto kundapa no kuposha, pantu nakubaposha no kureta ubwingi, umutende, na bukishinka. ⁷ Pantu nakubweshwa bunkore bwakwa Yuda na Israeri; nebo nakubakura nga pakubara. ⁸ Eryo nebo nkabasangurura ku mampuru ayo bankitira. ⁹ Pantu uyu umusumba ukaruka kuri nebo ishina ryakwanga, urwimbo rwa kurumbanya no mukinshi ku nko shonse isha pano kyarwo abakomfwa fyonse ifisuma ifyo ndeya ukukitira. Rirya bakatina no kututuma parwa fintu ifisuma no mutende ifyo nakubapera. ¹⁰ Yaweh asose fi, "Muri iyi nkende iyo muresosera ati, "Nairekereshiwa, inkende umwabura abantu nangura inama" Mu misumba yakwa Yuda, na mu misebo ya mu Yerusaremu iyarekeshiwa, umwabura abantu nangura inama, murya mukomfwika na kabiri ¹¹ ikyongo kyasansa no kusamwa, ikyongo kyakwa shibwiinga ne kyongo kyabasosa ati, iryo barereta ifyakutasha kwishaina ryakwa Yaweh, "Pereni ukutasha kuri Yaweh wa miraro, pantu Yaweh musuma, no ruse rwakwe urushifirwa rwa muyayaya!" Pantu nakubweshwa bunkore bwa kyarwo kufyo bari kare, efysosa Yaweh. ¹² Yaweh Resa wa miraro asose fi: 'Muri yi nkende iyarekereshiwa, umushaba abantu nangura inama-mu misumba myonse yauko mukaba na kabiri umuremfwe uko abakyemi bakaratushisha imikuni yabo. ¹³ Muri iyi misumba ya mu kyarwo kya mpiri, inyika, na Negebu, mu kyarwo kyakwa Benjamini no kushinguruka Yerusaremu, na mumisumba ya Yerusaremu, ne misumba yakwa Yuda, imikuni na kabiri ikapita mu minwi yaureipenda,' efyasosa Yaweh. ¹⁴ Roesha! Inshiku shireisa-uku ekusosa kwakwa Yaweh-iryo nakukita ifyo naraire ing'anda yakwa Israeri ne ng'anda yakwa Yuda. ¹⁵ Muri shirya nshiku na muri irya nshita nebo nakurenga umusambo uurungami ukumena kuri Dabidi, uyo uukakito muringanya no burungami mu kyarwo. ¹⁶ Muri shiryanshiku Yuda akapusushiwa, na Yerusaremu akekara uwakingirirwa, pantu ukaraitwe fi, Yaweh e burungami bwesu." ¹⁷ Pantu Yaweh asose fi: 'Umuntu uwa muri Dabidi takaburwe ukwikara pakipuna kya bufumu kya ng'anda yakwa Israeri, ¹⁸ nangura umuntu uwa muri bushimapepo bwa bena Rebi ukuburwa ku kuninika ikyakuninika, ku kufutumwina ikyabunga, no kukita irambo ryakiranshita." ¹⁹ Ikyebo kyawa Yaweh kyaishire kuri Yeremiah, ati, ²⁰ "Yaweh asosa: 'Nga kuti watoba ikupangano kyandi kya kasuba ne kya bushiku pakutira takubera na karya akasuba nangura ubushiku pa nshita isharinga, ²¹ ninshi kuti watoba ikupangano kyandi kuri Dabidi umubomfi wangi, ikyakuti takaburwe umwana ku kuteka pakipuna kyakwe ikyabufumu, ne kipangano kyangi kuri bushimapepo bwa ki Rebi, ababomfi bangi. ²² Ifyo miraro ya mu muru itangapendwa, nefyo umusesenga wa paruramba rwa mumana utangapimwa, nefyo nkafusha abana bakwa Dabidi umubomfi wangi na bena Rebi abapungya kuri nebo." ²³ Ikyebo kyakwa Yaweh kyaishire kuri

Yeremiah, akiti, ²⁴ "Bushe tawabona ifyo aba bantu basosa iryo batira, "Indupwa shibiri isho Yaweh asara rro arishirekere"? Muri uyu musango basura abantu bangi, ati tabari ruko nakarya mu menso yabo. ²⁵ Nebo, Yaweh nasosefi, 'Nga shapampamika ikipangano kya kasuba no bushiku, no kubika ifipope fye uru ne kyar, ²⁶ eryo nkakana abana bakwa Yakobo na Dabidi umubomfi wangi no kutafumya muri boo umuntu uwakuteka pa bana bakwa Abrahamu, Isaki na Yakobo. Pantu nakubweshwa bunkore bwabo no kuranga uruse kuri boo."

Chapter 34

¹ Ishiwi ryakwa Yaweh ryaishire kuri Yeremiya iryo Nebukadinesari imfumu ya ku Babironi ne fyakwe fyonse, pamo na mabufumu yonse aya pari rino isonde, na mabuteko yonse aya mu kuboko kwakwe, kabiri na bantu bakwe bonse barikurwa na Yerusaremu pamo ne misumba yakwe myonse, basosa ati: ² "Yaweh, Resa wakwa Israeri, akosose fi: Kabiye no kuranda kuri Sedekiah imfumu ya baYuda no kusosa kuri ye, 'Yaweh akososa fi: Roresha, ndi mupepi ya mfumu ya ku Babironi. Bakaokya. ³ Tawakapusuke ukufuma mu minwe yakwe, rero ukafyambatuka no kufyambuka ukuperwa mu minwe yakwe. Amenso ya ku Babironi; mukari kuranda na ye iryo ukarikuya ku Babironi.' ⁴ Kutikeni kwishiwi ryakwa Yaweh, Sedekiah imfumu ya baYuda! Yaweh akososa ifi ukurosha kuri mwebo, 'Tawakafwe ku rupanga. ⁵ Ukafwirafye mu mafunde. Umwabera ifiriro fyakokyer a ifikorwe fyonse. Bashamfumu abariko ninshi webi taurabako, bakokya ikitumbi kyobe. Bakarikusosa, "Uburanda, we shikuru!" Bakari kukurosha. No,ba nebo ndisosere-uyu emurapo wakwa Yaweh." ⁶ Kanshi Yeremiah kasesema ashimika kuri Sedekiah imfumu ya baYuda amashiwi yonse ya mu Yerusaremu. ⁷ Ifita fya nkondo ifya mfumu ya ku Babironi bapanga inkondo na Yerusaremu ne mismba yonse iyakwa Yuda iyasherepo: Rakishi na Asekiah. Iyi e misumba yakwa Yuda yasherepo imisumba ya maringa. ⁸ Ishiwi ryakwa Yaweh nryaisa kuri Yeremiah pa numa imfumu Sedekiah ba pang'ana na bantu bonse aba mu Yerusaremu, parwa kubirikisha ukuruburwa kwabo, ⁹ ukutira umwaume arekereko umusha wakwe umu Hebere abe umuntungwa, bonse abaume na banakashi, kanshi tapai uwapanga umuYuda ubusha, uwari ni wabo umwaume. ¹⁰ Kanshi bantungurushi bonse na bantu basumina ikipangano kyakuti umuntufye onse arekereko umusha wakwe umwaume no mwanakashi pakweba ati bekonkanyapo ukuba abasha na kabiri. Barisumine ku barekako. ¹¹ Rero pa numa yaifi bapiribwire amano yabo. Babweshwa abasha abo barekereko ukutira beba abantungwa. Babapatikisha ukuba abasha na kabiri. ¹² Efyo ishiwi ryakwa Yaweh ryaishire kuri Yeremiah, ukusosa ati, ¹³ "Yaweh, Resa wakwa Israeri, akososa ifi, webi neka naripangene ne fikorwe fyenu ikipangano pa bushiku na bafumishe mu kyar kya Egypto, ukufuma mu ng'anda ya busha. Nuro uro narandire, ¹⁴ "Panuma ya kira myaka kine rubari, kira mwaume kutuma wabo umwaume, umu Hebere munenu uwaishitishye umwine kuri mwebo no ku bomba kuri mwebo imyaka mutanda. Amurekeko abe umuntungwa." Rero ifikorwe fyenu tafyaumfwire kuri nebo nangu ukuteya amatwi yabo kuri nebo. ¹⁵ Nomba mwebo mwebene mwarapira mwatendeka no kukita ifyakurungana ku menso yangi. Nimwebo ukushika ubuntungwa, kira mwaume ku mwina muparamano, kabiri mwipange ikipangano pari nebo mu ng'anda iikutwa pe shina ryangi. ¹⁶ Rero mwaaruka no kukowesha ishina ryandi; mwarenga umwaume onse ukubweshwa umusha wakwe umwaume no mwanakashi, abo mwarekereko ukuba abantungwa. Mwapatikisha ukuba abasha nakabiri. ¹⁷ Eikyo Yaweh asosa ifi, 'Mwebo mwebene tabakoufwa kuri nebo. Mukwate ukushimikira ubuntungwa, kira umo pari mwebo, kuri bawenu abaume na bena Israeri banenu. Kanshi roresheni! Nofwaya nabirikisha ubuntungwa kuri mwebo-uyu e murapo wakwa Yaweh-ubuntungwa ku rupanga, ku kikuko na kukipowe, pantu nkamikita ikyakusunguka pa menso ya kira musumba pe sonde ryonse. ¹⁸ Eryo nkakanda abantu abatobera ikipangano kyangi, abatasunga amashiwi ya kipangano ukutira baipangira abene pari nebo iryo bature ing'ombe iirume mu fipande fibiri na kurepita pakati ka fipande, ¹⁹ na kabiri iryo intungurushi sha bena Yuda na Yerusaremu, na bamuntungwi na bashimapepo, na bantu bonse aba kyar baendere pakati kafipande fya ng'ombe iirume. ²⁰ Nkabapera mu minwe ya barwani bao na mu minwe ya bantu abafwairikisha ubumi bwabo. Ne fitumbi fyabo fikaba firyo fya toni twa murwerere ne nama sha mu mpanga isha pe sonde. ²¹ Kanshi nkabapera Sedekiah imfumu ya baYuda na bantungurushi bakwe mu minwe ya barwani bakwe na mu minwe ya bantu abafwairikisha ubumi bwabo, na mu minwe ya fita fya ku musumba wa Babironi abanina ukufuma pari mwebo. ²² Roresha, ndimupepi no kupera ikipope-uyu ni Yaweh akorapa-nkababweshesha ku musumba no kuyikya. Pantu ifitantara umushakabe abakwikaramo."

Chapter 35

¹ Ishiwi ryaishire kuri Yeremiah ukufuma kuri Yaweh mu nshiku shakwa Yehoakimu umwana mwaume wakwa Yosiah imfumu yakwa Yuda, yasosere ati, ² "Kabiye ku rupwa rwakwa bena Rekabu no kuranda nabo. Eryo ukaberete mu ng'anda yangi, mu muputure umo murya mwine, no kubapera umwangashi bakanwe." ³ Kanshi nasendere Yasaniah umwana mwaume wakwa Habasiniah na wabo umwame, abana bakwe bonse abaume, na bonse aba mu rupwa rwa bena Rekabi. ⁴ Nabatwere na ku ng'anda yakwa Yaweh, mu miputure ya mwana mwaume wakwa Hanani umwana mwaume wakwa Igdariah, umuntu wakwa Resa. Iy mimputure yari mupepi ne miputure ya ntungurushi, iyari pa muru wa muputure wakwa Maseiah umwana mwaume wakwa Sharumu, karinda wa mpongoro. ⁵ Eryo nabika amabeseni ne nkomaki ishaisuramo umwangashi pantanshi ya bena Rekabi no kuranda kuri bo, "Nwenimo umwangashi." ⁶ Rero basosere kuri nebo, "Tatwakanwe umwangashi uuri onse, pantu ikikorwe kyesu, Yonadabu umwana mwaume wakwa Rekabu, arikonkomesha, Mwikanwako umwangashi uuri onse, nangura ni mwebo nangu bana benu, umuyayaya. ⁷ No kukana kura ing'anda, ukubiarika imbuto ishifirye shonse, nangu ukurinda ibara rya myangashi; ifi tafiri fyenu. Pantu

mwaringirefye ukwikra mu matenti inshiku shenu shonse pakutira mukekare inshiku ishingira mu kyaroumo mukarikwikara nga ba mwisa.'⁸ Twaribera ishiwi ryakwa Yanadabu umwana mwaume wakwa Rekabi, ikikorwe kyesu, muri fyonse ifyo atukonkomeshe, ukukana nwa umwangashi munshiku shesu shonse, fwebo, abakashi besu abana besu abaume, bana besu abanakashi.⁹ Tatwakakure amayanda uumwakwikara, na bana besu abanakashi. Tatwakakure amayanda umwakwikara, kabiri takwakabe ibara rya myangashi, ibara, nangu imbuto pafyo twakwata.¹⁰ Twikara mu matenti kabiri twari bera no kukita ifyo Yonadabu ikikorwe kyesu katukonkomeshe.¹¹ Rero iryo iryo Nebukadinesari imfumu ya Babironi afikire mu kyarou, 'Iseni gtwarandire, 'Iseni, tufwire ukuya ku Yerusaremu ukubutuka abena Karidea na bashirika ba bena Aramu.' Kanshi turi kwikra mu Yerusaremu."¹² Eryo ishiwi ryakwa Resa ryaishire kuri Yeremia, no kusosa ati,¹³ "Yaweh wa Mabumba, Resa wakwa Israeri, akososa ifi, 'Kabiye no kusosa ku baume bakwa Yuda na bana ba mu Yerusaremu, 'Tamwapokerere ukusarapuka no kumfwa ku mashiwi yangi?-uyu murapo wakwa Yaweh."¹⁴ Amashiwi yakwa Yonadabu umwana mwaume wakwa Rekabu uyo apere ku mwana wakwe umwaume nge kipope, ukukana nwa umwangashi, yakonkonwa na pari shino nshiku. Barabera ifipope fya fikorwe fyabo. Rero ifyangi, nebo parwangi nebo nabirikishe kuri mwebo, rero mwebo tamumfwa kuri nebo.¹⁵ Nari kumitumina ababomfi bangi bonse, bakasesema, abari kusosa ati, 'Rekeni umuntu no muntu apiribuke umufuma ku nshira shakwe ishabipa no kukita imikitire iisuma; Rekeni umu nangu mumo ukuya pa ntanshi ya ku turesa no kutupepa. Eryo nkamipera mu kyarou ikyo nkamipera pamo ne fikorwe fyenu.' Rero tamwateya na matwi yenu kabiri tamumfwa kuri nebo.¹⁶ Pantu aba mu ng'anda yakwa Yonadabu umwana wakwa Rekabu barekusunga ifipope fya fikorwe fyabo ifyo barikubakonkomesha, rero aba bantu barikana ukumfwa ku mashiwi yangi."¹⁷ Kanshi Yaweh, Resa wa Mabumba na Resa wakwa Israeri, asosa ifi, 'Yerusaremu nkareta pari Yuda na pari bonse abekara mu Yerusaremu, ifinkukuma fyonse ifyo na bapeanishisha pa murandu narandire kuri bo, rero tabakutika; ndapunda kuri bo, reo tabasuka."¹⁸ Yeremiah arandire kuri barupwa rwa bena Rekabu, "Yaweh wa mabumba, Resa wakwa Israeri asosa ifi: Mwaryumfwa ku fipope fyakwa Yonadabu ikikorwe kyenu no kufisunga fyonse-mwaribare fyonse amwebere ukukita-¹⁹ kanshi Yaweh wa mabumba, Resa wakwa Israeri, asosa ifi, "Kukarikuba ryonse fye ukufuma kuri Yonadabu umwana mwaume wakwa Rekabu umwa ku mombera."

Chapter 36

¹ Iryo kyari myaka ine iya mfumu Yehoiakini umwana mwaume wakwa Yosia imfumu ya baYuda, ukuti aya mashiwi yaishire kuri Yeremiah ukufuma kuri Yaweh, kabiri arandire,² "Bura ikitabo ikya fyangwa parobe we mwiine no kurembamo yonse amashiwi nakwebere ayakumine Israeri na Yuda, no rukofye ronse. Kita ifi pari Fyonse nakwebere ukufuma mu nshiku shakwa Yosiah mpaka buno bushiku bwine.³ Narimo abaYuda bakomfwa ubonaushi ubo ndesubira ukureta pari bo. Narimo kira umu kuti aaruka no kufuma ku nshira shabubifi, kanshi kuti naberera pa mampuru na pa membu shabo."⁴ Eryo Yeremiah akuta Baruki umwana mwaume wakwa Neriah, Baruki arembere na pa mufunguro wa kitabo, pa kanwa kakwa Yeremiah, yonse amashiwi ayo Yaweh asosere kuri ye.⁵ Ikyakonkapo Yeremiah apera ifipope kuri Buraki. Arandire, ndi mu kifungo kanshi tekuti ndekuya na ku ng'anda yakwa Yaweh.⁶ Kanshi uringire ukuya no kuberenga ukufuma mu kitabo ikyapombwa ifyo warembere pa miromo yangi. Pa bushiku bwa kufungwa, ufwire ukuberenga amashiwi yakwa Resa ku matwi ya bantu mu ng'anda yakwe, kabiri ku matwi ya baYuda bonse abaisa ukufuma. Birikisha aya mashiwi ,kuri bo.⁷ Nakrimo ukupapata kwabo kuti kwafika ku kinso kyakwa Yaweh. Nakarimo kira muntu akarurwa ukufuma ku nshira shabo ishabipa, pa bukaramba ubukari ne kipyu ifyo Yaweh asosere kuri aba bantu no kupusuka."⁸ Kanshi Buraki umwana mwaume wakwa Neriah akitire fyonse ifyo Yeremiah kasesema amukonkomeshe ukukita. Arikuberenga mukukosha ukufuma mukitabo kyapombwa amashiwi yakwa Yaweh mu ng'anda yakwa Yaweh.⁹ Kyari mu mwaka warenga isano mu mweshi warenga pabura uwa mfumu Yehoiakini umwanamwaume wakwa Yosiah, imfumu ya baYuda, ukuti abantu bonse abekara mu Yerusaremu na bantu abesa mu Yerusaremu ukufuma ku misumba ya baYuda babirire parwakufunga pa kinso kyakwa Yaweh.¹⁰ Buraki arekupundisha pakuberenga mukitabo ikyapombwa amashiwi yakwa Yeremiah mu ng'anda yakwa Yaweh, mu muputure wakwa Gemariah umwana mwaume wakwa Shafani karemba, mu rukungu rwa pa muru, pa mpongoro ya pakwingirira mu ng'anda yakwa Yaweh. Akitire fi ku matwi ya bantu bonse.¹¹ Nomba Mikaiiah umwana mwaume wakwa Shafani arikumfwa amashiwi yakwa Yaweh aya mukitabo ikyapombwa.¹² Aya panshi ku ng'anda ya mfumu, mu muputure wakwa karemba. Roresheni, bakiroro bonse barikere: Erishama karemba, Deraiah umwana mwaume wakwa Hananiah, na bakiroro bonse.¹³ Eryo Mikaiiah atuburura kuri bo amashiwi yonse ayo aumfwire kuri Buraki mukitabo ikyapombwa ku matwi ya bantu.¹⁴ Kanshi bakiroro bonse epakutuma Yeudi umwana mwaume wakwa Netaniah umwana mwaume wakwa Sheremiah umwana mwaume wakwa Kushi, kuri Buraki. Yehudi asosa kuri Buraki, "Senda ikitabo kyapombwa mu minwe yobe, ikitabo ikyapombwa umi werekuberenga ,ku matwi ya bantu, no kwisa." Kanshi Buraki umwana mwaume wakwa Neriah asendere ikitabo kyapombwa mu minwe yakwe no kuya kuri bakiroro.¹⁵ Eryo barandire kuri ye, "Ikira panshi no kuberenga ku matwi yesu."Kanshi Buraki epakuberenga ikitabo ikyapombwa.¹⁶ Kanshi kyakitikire ukuti iryo baumfwire aya mashiwi, barikwete umwenso no kuroreshanya no kusosa kuri Buraki, "Turingire ukuturuburura yonse amashiwi aya ku mfumu."¹⁷ Eryo baipwishe Buraki, Twebeko, warembere shani aya mashiwi pa mirimo yakwa Yeremiah?"¹⁸ Buraki arandire kuri bo, "Arandirefye aya mashiwi yonse kuri nebo, kabiri nandi epakuyaremba kuri inki mu kitabo ikyapombwa."¹⁹ Eryo bakiroro barandire kuri Buraki, "Kabiye, kafisame we mwine, na Yeremiah, ee. Wireka uuri onse ukwishiba uko ukoba."²⁰ Kanshi babika ikitabo ikyapombwa mu muputure wakwa

Erishama karemba, no kuya ku mfumu mu rukungu no kutuburura fyonse mumatwi ya mfumu.²¹ Eryo imfumu yatumine Yehudi ukuya mukusenda ikitabo ikyapombwa. Yehudi na ye ayasenda mu muputure wakwa Erishama karemba. Eryo aberengere imfumu pamo pene na bakiroro abatareme pao ari.²² Nomba imfumu yarikwikara mu ng'anda umwari impepo mu mweshi uwarenga pabura, ne mbabura yarekwikara pantanshi yaiko.²³ Kyakitike ikyakuti iryo Yehudi aberengerekofye amapepara yatatu nangura yane, imfumu epakurepaura ukubomfya umwere no kuki[osa mu muiro mpaka ikitabo ikyapimbwa kyonsefye kyaonurwa.²⁴ Rero imfumu nangura ababomfi bakwe abarikumfwa aya mashiwi yonse tabasakamene nangura ukupaura ifyakufwara fyabo.²⁵ Erinatani, Deraiah, na Gemaria baripapete imfumu ukukana okya ikitabo ikyapombwa, rero tabomfwire.²⁶ Eryo imfumu yaeba Yerahmeri, rupwa, Seraiah umwana mwaume wakwa Abideri ukwikata Buraki karemba na Yeremiah kasesema, rero Yaweh aribafishire.²⁷ Eryo ishiwi ryakwa Yaweh ryaisa kuri Yeremiah panuma imfumu ya okya ikitabo ikyapombwa na mashiwi ayo Buraki arembere pa miromo yakwa Yeremiah,²⁸ "Bwekeramo kunuma, senda ikitabo ikyapombwa parobe, no kurembamo amashiwi ayarembere mokitabo kyantanshi, kimo ikyo Yehoiakini imfumu ya baYuda yaokyerere."²⁹ Eryo ukasose ifi kuri Yehoiakini imfumu ya baYuda: "Waokyerere ikitabo, no kusosa, "Murandu nshi warembere pari kyo, 'Imfumu ya ku Babironi ikesa no kwisa onaura kino mkyaro, pantu akafumyapo fyonse abantu ne nama?'"³⁰ Emukutira Yaweh asosere ifi ukurosha kuri webo, Yehoiakini imfumu ya baYuda: "Takuri abana bobe abakekara pa kipuna kyakwa Davidi. Kuri webo, ikitumbi kyobe kikaposwa ku kikabirira akasuba na tukaramba twa mushiku."³¹ Pantu nkaranda, abana bobe, na babomfi bobe pafya mampuru fyabo fyonse. Nkareta pari mwebo, na pabekashi ba mu Yerusaremu, na pa muntu onse mu bena Yuda fyonse ifinkukuma ifyo napekanishisha webo- rero tamwaroshako na mano."³² Kanshi Yeremiah asenda ikitabo ikyapombwa na kabiri no kukipera kuri Buraki umwan mwaume wakwa Neriah karemba. Buraki arembamo pafya pa miromo yakwa Yeremiah amashiwi yonse ayarembere mokitabo ikyo baokyerere kuri Yehoiakini imfumu ya baYuda. Kabiri kwarundirwe, amashiwi ayengi muri iki kitabo kypombwa.

Chapter 37

¹ Nomba imfumu Sedekia umwana mwaume wakwa Yosia aishireba imfumu smu kupyana Yehoyakini umwana mwaume wakwa Yehoyakimu. Nebukadinesari imfumu ya Babironi akitire Sedekia ukuba imfumu pa kyaro kyakwa Yuda.² Rero Sedekia, umubomfi wakwe, na bantu ba mu kyaro tabaumfwire ku kyebo kyakwa Yaweh ikya birirwe mu kyebo kya birirwe kuri Yeremia kasesema.³ Eikyo imfumu Sedekia, Yeukari umwana mwaume wakwa Sheremia, na Sefania umwana mwaume wakwa Maaseya shimapepo batumine ubukombe kuri Yeremia kasesema. Batire, "Tupeperako kuri Yaweh Resa wesu."⁴ Rero Yermia arishire no kuya pamo na bantu, pantu ninshi tabaramubika mukifungo.⁵ Abashirika bakwa Farao baishire ukuma ku Egypto, na bena Kerudia abatrekusinga mu Yerusaremu baryumfwire iryashi kabiri bafumine Yerusaremu.⁶ Eikyo ikyebo kyakwa Yaweh kyaishire kuri Yeremia kasesema, akiti,⁷ "Yeremia, Resa wakwa Israeri, aranda ati: Iki ekyo urande ku mfumu yakwa Yuda, apo natuma mwebo, ku kufwaya ukupandwa amano kuri nebo, 'Boneni, abashirika bakwa Yaweh, irikoisa kuri mwebo ku kumyafwako, kabwereramo ku Egypto, ku kyaro kyabo."⁸ Abena Karudea bakabwera. Ku kurwisha uyu musumba, bakapo, no kuochoa.⁹ Yaweh aranda ati: Mwiibepa mwebene mu kuranda ati, 'Iki kine abena Karudea na bakatusha,' pantu tabakaye iyo.¹⁰ Nangura mwaipumine abashirika bonse aba baume abakyenekwe sana mu matenti yabo, kuti baima no kokya uyu musumba."¹¹ Nomba iryo abashirika ba bena Karudea bafumine ku Yerusaremu na bashirika bakwa Farao baishire,¹² eryo Yeremia arire ukufuma ku Yerusaremu no kuya ku kyaro kyakwa Banjamini. Arekukabira ukubura ikikwatwa kya kyaro ikisuma mu bantu bakwe.¹³ Nomba iryo ari pa mweshi wakwa Banjamini, umukaramba wa bakarinda ari parya. Ishina ryakwe ni Iria umwana mwaume wakwa Sheremia umwana mwaume wakwa Hanania. Arikete Yeremia kasesema no kutira, "Webo wirafye ku bena Karudea."¹⁴ Rero Yeremia asosere ati, "Iki tekishinka. Ntashintirira kuri Karudea." Rero Iria taumfwotre kuri ye. Aburire Yeremia no ku mutwara kuri bashimukindikwa.¹⁵ Bashimukindikwa barifurirwe Yeremia. Barimupumine no kumubika mukifungo, irya ng'anda yakwa Yonatani karemba, pantu bariipiribwire ukuba ikifungo.¹⁶ Eryo Yeremia bamubikire mukifungo kya panshi, umo aikere inshiku ishingirwa.¹⁷ Eryo imfumu Sedekia atumine umo ukumureta ku kipango. Mu ng'anda yakwe, imfumu yarimwipwishe ati, "Bushe kuriko amashiwi ayari yonse ayo Yaweh arandire?" Yeremia ayasukire ati, "Eko kiri ikyebo: Webo ukaperwa mu kuboko kwa mfumu ya Babironi."¹⁸ Eryo Yeremia atire ku mfumu Sedekia, "Bushe rubembunshi uro nakita kuri webo, ku babomfi bobe, nangura kuri aba bantu pakutira mumbike mu kifungo?"¹⁹ Barikwisa bakasesema bobe, abasesemene kabiri abatire imfumu ya Babironi tayakese ku kurwa nobe nangura niki kyaro?²⁰ Rero nomba umfwa, we shikuru imfumu yangi! Ukukupata kwa bantu kwandi kuri pari webo. Wimbwekesha ku ng'anda yakwa Yonatani karemba, na nkafwire kurya."²¹ Eryo imfumu Sedekia apere ifyakukita. Ababomfi bakwe babikire Yeremia mu rubansa rwa bakarinda. Ikipinshi kya mukate kyerekuperwa kuri ye kira bushiku ukufuma ku nshira mya bakapanga wa mukate, mpakafye iryo umukate onse mu musumba wapwire. Eryo Yeremia aikere mu rubansa rwa bakarinda.

Chapter 38

¹ Shefatya mwana Matani, Gedariya mwana Pashuri, Yehukari mwana Sheremiya, na Pashuri mwana Marikiya baumfwire amashiwi ayo Yeremiah arerenda ku bantu bonse. Areranda ati,² "Yaweh asose ifi: Onse uwikara muri uyu musumba akepauwa ku rupanga, ikipowe, ne kinkunka. Rero uyo onse uwukaya ku bena Karideya akapusuka."³ Yaweh

asose iki: Uyu musumba ukaperwa mu minwe ya bashirika ba mfumu ya ku Babironi, na ye akausenda." ⁴ Eikyo abarashi absosere ku mfumu, "Suminisheni uyu muntu ukufwa, pantu muri iyi nshira atomposha amaboko ya baume baburwi abashara muri uyu musumba, na maboko ya bantu bonse. Areranda ifi fyebo, pantu uyu muntu tarebombera ku mutende wa aba bantu, rero amakyusho." ⁵ Eikyo imfumu Zedekiaha asosere, "Roresheni, ari mu minwi yenu apo tapari imfumu iiri no kumiresha." ⁶ Basendere Yeremiah no kuposa mukirimndi kya kwa Mirikiya umwana wa mfumu. ikirindi kyari mu rubansa rwa kwa karinda. Batotobeshe Yeremiah panshi mu ntambo. Takwari amenshi mu kirindi, rero kyari na matipa, kabiri aibire panshi mu matipa. ⁷ Nomba Ebedi-Mereki umwina Kushi ari umo pari bamutungwi mu ng'anda ya mfumu. Aryumfwire ukuti na babika Yeremiah mu kirinde. Nomba imfumu yareikara pa mpongoro ya kwa Benjamini. ⁸ Eikyo Ebedi-Mereki aire ukufuma mu ng'anda ya mfumu no kusosa ne mfumu. Asosere, ⁹ "Mwe shikuru mwe mfumu, aba bantu nabakita ububi munshira barekandiramo Yeremiah kasesema. Bamuposere mukirindi ukuti afwe ne nsara, apo tamuri ifyakurya mu musumba." ¹⁰ Eryo imfumu yapere ikipope kuri Ebedi-Mereki umwina Kushi. Asosere, "Konkomesha abaume amakumi yatatu ukufuma kuno no kusenda Yeremiah kasesema ukumufumya mukirindi epo tarafwa." ¹¹ Eikyo Ebedi-Mereki akonkomeshe abo baume no kuya ku ng'anda ya mfumu, ku mupure wakututiramo ku kufwarira. Kurya ekaburire ifisapusha fya nsamu ne fyarepauka no kufiposa ku mwando kuri Yeremiah mukirindi. ¹² Ebedi-Mereki umwina Kushi asosere kuri Yeremiah, "Bika insamu ne fisapushi fya fyakufwara panshi ya maboko yobe na pa muru wa mwando." Eikyo Yeremiah akitire ifyo. ¹³ Eryo batintire Yeremiah ku mwando. Muri iyi nshira bamufumisha mukirindi. Eikyo Yeremiah aikere mu rubansa rwa kwa maronda. ¹⁴ Eryo imfumu Zedekiah atumine amashiwi no kureta Yeremiah kuri ye, ku mwenshi wa kitatu uwakwingiriramo mu ng'anda ya kwa Yaweh. Imfumu yasosere kuri Yeremiah, "Ndefwaya ukukwipushapo fimo. Wikana kunjasuka." ¹⁵ Yeremiah asosere kuri Zedekiah, "Nga namwasuka, bushe tamwanjipaye? Rero nga namukinkurako, tamwaumfwe kuri nebo." ¹⁶ Rero Imfumu Zedekiah arapure kuri Yeremiah munkama no kusosa, "Ngefyo Yaweh wa mweo, urya uwatupangire, nshakwipaye nangu ukukuoera mu minwi ya abo barefwaya umweo obe." ¹⁷ Eikyo Yeremiah asosere kuri Zedekiah, "Yaweh, Resa wa mabumba, Resa wa kwa Israeri, asosa ifi: Nga kyakuti mwaza ku barashi bamfumu ya Babironi mukaba no mweo. ¹⁸ Rero nga tamwaye ku barashi ba Babironi, eryo uyu musumba ukaperwa mu maboko ya bena Karideya. Bakaokya, na mwebo tamwakafurumuke mu maboko yabo." ¹⁹ Imfumu Zedekiah asosere kuri Yeremiah, "Nomba ndetina aba Yuda abaikara mu bena Karideya, pantu kuti naperwa mu maboko ya yabo, pakuti bankyushe bubi bubi." ²⁰ Yeremiah asosere, "Takabakupere kuri bo. Umfwira amashiwi ukufuma kuri Yaweh ayo ndekweba, pakweba ati ifintu fyende umutende kuri webo, pakweba ati ukabe no mweo. ²¹ Rero nga wakana ukuya, ifi efyo Yaweh akisokorora kuri nebo. ²² Roresha! Abanakashi bonse abshara mu ng'anda yobe, imfumu ya kwa Yuda, bakaretwa ku barashi ba bamfumu ya ku Babironi. Aba banakashi bakasosa kuri kuri webo, 'Waribepekwa ku baume bobe abamutende; nabakukyusha. Amakasa yobe nomba nayebira mu matipa, na banobe bakataruka kuri webo.' ²³ Pantu bonse abakashi bobe na bana bobe bakaretwa ku bena Karideya, na webo tawakafurumuke mu maboko yabo. Ukekatwa ku uboko kwa mfumu ya ku Babironi, na uyu musumba ukokye." ²⁴ Eryo Zedekiah asosere kuri Yeremiah, "Wiebako uri onse aya mashwi, pakweba ati tawfwire. ²⁵ Abarashi nga baumfwa ati nakiranda na webo, eryo nga baisa kuri webo no kusosa, 'Twebe ifyo usosere ku mfumu kabiri wifisa kuri fwebo, nga teifyo urefwa,' ²⁶ eryo usose kuri ati, 'Nakiromba mukuikyefya ku mfumu ukweba ati imbweheha ku ng'anda ya kwa Yonatani ku kufwira kurya.'" ²⁷ Eryo abarashi baishire kuri Yeremiah no kumwipusha, eikyo abaswiye ngefyo ya mukonkomeshe. Eikyo barekere ukuranda na ye, pantu tabaumfwire ukuransanya pakati ka kwa Yeremiah ne mfumu. ²⁸ Eikyo Yeremiah ashere mu rubansa rwa kwa maronda mpaka ubushiku Yerusaremu aikatirwemo.

Chapter 39

¹ Mu mwaka warenga pabura no mweshi warenga ikumi uwakwa Sedekia imfumu yakwa YUda, Nebukadenesari imfumu ya Babironi yaishire na bashirika bakwe bonse kuri Yerusaremu no ku ushinguruka. ² Mu mwaka warenga ikumi rimo na umo no mweshi warenga ine uwakwa Sedekia, bushiku bwaranga abura abura mu mweshi, umusumba waritobeke. ³ Eryo bashimukindikwa bonse abamfumu ya Babironi baishire kabiri baikere pakati ka mwenshi: Neregari-Saresere wakwa Samigari, Neb-Sarisekimu uwakindikishiwa nganshi, na Nebo-Sarisekimu shimukindikwa wapuramo, na bashimukindikwa abashara abamfumu ya Babironi. ⁴ Nomba iryo Sedekia, imfumu ya ba Yuda, na baume bakwe bonse aba burwi bababwene, baributukire. Barifumine mu musumba ubushiku ukupita ku nshira ye bara rya mfumu, ukupita pa mwenshi uwari pakati kafibumba fibiri. Imfumu yafumine ku ntunga mya ku Araba. ⁵ Rero abashirika ba bena Karudea baribapekere kabiri basangore Sedekia mwi rungu rya mupoka poka wa muronga wa Yodarni mupepi na Yeriko. Eryo bamwikete kabiri bamuretere kuri Nebukadenesari, imfumu ya Babironi, ku Ribra mu kyaro kyakwa Hamitai, uko Nebukadenesari amupingwirire ukukakwa imyaka ne myaka. ⁶ Imfumu ya Babironi yaipaye abana baume bakwa Sedekia mu kinso kyakwe ku Ribra. Yaipaye abakankara bakwa Yuda bonse. ⁷ Eryo yatonkwere amenso yakwa Sedekia kabiri amupimbere mu minyororo ya mukuba pa ku mutwara ku Babironi. ⁸ Eryo abena Karudea baokwere ing'anda ya mfumu na ma yanda ya bantu. Kabiri ba bungurwire ne fibumba fya Yerusaremu. ⁹ Nebukadenesari, umushirika wa bakurinda imfumu, atwere bunkore ku Babironi abantu bonse abashere mu musumba. Ukubika na bantu bobe abashere mu musumba. ¹⁰ Rero Nebukadenesari umushirika wa mfumu asumunishefye abantu abapina abasharekita nangu kimo abene ukushara mu kyaro kyakwa Yuda. Abapere amabara ya myangashi ne mpanga mubushiku bumo bwine. ¹¹ Nebukadenesari imfumu ya Babironi apere ifya kukita kuri Yeremia ukupitira muri

Nebukadenesari umushirika arinda imfumu. Aarandire ati, ¹² "Mubureni kabiri urekumusunga. Wikita icyabipa mkuri ye. Urekukita fyonse ifyo akurakweba." ¹³ Eryo Nebukadenesari umushirika arinda imfumu, Nebusarandi umukuru wa bakiroro kwi sano, Naregari-Saresere umukuru wa bashimukindikwa, na bonse bashimukindikwa bakindikishiwa abamfumu ya Babironi batumine abaume. ¹⁴ Barya bantu barisedere Yeremia ukumufumya mu rubansa nao bakarinda no ku mutwara kuri Gedaria umwana mwaume wakwa Ahikamu umwana mwaume wakwa Shafani, ukuti amutware ku ng'anda yakwe, ukuti bekare na bantu. ¹⁵ Nomba ikyebo kyakwa Yaweh kyaishire kuri Yeremia ninshi naikatwa mu rubansa rwa bakarinda, kyatire, ¹⁶ "Randa kuri Ebebe-Mereke umwina Kushi no kutira, 'Yaweh wa mabumba, Resa wakwa Israeri, atira ati: Bona, nkofikirisha ifyebo fyangi pari uyu musumba ku busanso kabiri tekubusuma. Pantu bonse bakesa ne kishinka kuri webi muri burya bushiku. ¹⁷ Rero nkakurubura muri burya bushiku-efyasosa Yaweh-kabiri tawakaperwe mu minwe ya bantu abo utina. ¹⁸ Pantu nkapususha. Tawakawe mku rupanga. Ukapususha ubumi hobe ku kukyetekera muri nebo-efyasosa Yaweh."

Chapter 40

¹ Ikyebo kyaishire kuri Yeremiah panuma iryo Nebusaradani umushirika wa mfumu bamukakire ku Ramah mu kifungo. Asangire Yeremiah na bamukaka ku munyororo wabo baikete bunkore ku Yerusaremu na ku Yudeya abo baretwara muri bunkore ku Babironi. ² Umukaramba wa bashirika asendere Yeremiah no kusosa kuri ye no kutira, "Yaweh Resa obe nareta ububi ubu kuri ino nkyende. ³ Eikyo Yaweh euburetere iki kuno. Akitire iki pantu efyo arandire ukukita, apo mwebo mwe bantu mwariruba kuri ye pakukana konka kwi shiwi ryakwe. Ekyo iki kintu kikitikire kuri mwebo mwe bantu. ⁴ Nomba boneni! Naramukakura rero rine ku munyororo kuntu mwakakirweko uwari mu maboko yenu. Nga kiri ikisuma kuri mwebo ukuya nenu ku Babironi, iseni, nanebowine naramusunga bwino bwino. Nomba nga takimiwamine mu menso yenu ukuya na mwe ku Babironi, ninshi mwikikita. Roresheni bonse mu kyarokumunye amenso yabo yari pari mwebo. Kabiyezi uko mummwene ukutira na kumiwamine mu menso yenu ukuyako." ⁵ Iryo Yeremiah tayasukire, Nebusaradani epkumweba uutira, "Kabiye kuri Gedaria umwana mwaume wakwa Ahikamu umwana mwaume wakwa Shafani, uyo imfumu ya Babironi abikire kapingura mu misumba ya baYuda. Ukekare nankwe pamo na bantu nangura ureya ukuri konse ukukwamine mu menso yobe ukuya." Umushirika wa bamaronda ba mfumu amupere ifyakurya ne fya bupe, no ku mutwara kunse kumbi. ⁶ Eryo Yeremiah aire kuri Gedaria umwana mwaume wakwa Ahikamu, ku Mizpa. Aikere nankwe pamo na bantu abo bashire ku numu muri kirya kyarokumunye. ⁷ Nomba abashirika bamo aba mu Yudeya abashirika abari kurya ku ruramba rwa kyarokumunye-bena pamo na baume babo-baryumfwire imfumu ya Babironi yakitire Gedaria umwana mwaume wakwa Ahikamu ukuba kateka wa kyarokumunye. Baryumfwire ukutira arikitire nga kapingura wa bantu, ba namayo na bana baikye bonse abar abaranda abene bene muri kirya kyarokumunye, bonse abashaatarire ababekata muri bunkore ku Babironi. ⁸ Eryo baire kuri Gedaria ku Mizpa. Aba baume bari ni Ishimeri umwana mwaume wakwa Netaniah; Yohanani na Yonatani, umwana mwaume wakwa Kareya; Seraiah umwana mwaume wakwa Tanihumeti; umwana mwaume wakwa Efai mwana Netofatite; na Yasariah umwana mwaume wakwa Maakatite-bena pamo na baume babo. ⁹ Gedaria umwana mwaume wakwa Ahikamu umwana mwaume wakwa Shafani arapire kuri bo pamo pene na baume babo no kusosa kuri bo ukutira, "Mwitina pa murandu wakubombera ababomfi ba ku Kadeani. Ikareni muri kino kyarokumunye no kubombera imfumu ya Babironi, erylakawama kuri mwebo. ¹⁰ Boneni, ndekara ku Mizpa pa ku kumanya abena Kadeeni abashire kuri fwebo. Eikyo somboreni imyangashi, ne fisabo fya rusuba, na mafuta no kufibika mu matara. Ikareni mu misumba iyo mwaishiba." ¹¹ Eryo abayuda bonse aba muri Moabu, aba mu bantu bakwa Amoni, na mu Edomu, na mu kyarokumunye baumfwire ukutira imfumu ya ku Babironi naisumunisha abekashi ba mu Yudeya ukuraikara, no kutira nasonta Gedaria umwana mwaume wakwa Shafani ukuba kateka. ¹² Eikyo bonse abayuda epakubwerera ku nkyende shabo uko basaranganine. Babwereremo ku kyarokumunye kya Yudeya, kuri Gedaria ku Mizpa. Basepee imyangashi ne fisabo fya rusuba ifingi nganshi. ¹³ Yohanani umwana mwaume wakwa Kareah na bashirika muri kirya kyarokumunye bashire kuri Gedaria ku Mizpa. ¹⁴ Basosere kuri ye ukutira, "Bushe ukoibukisha ukutira Baaris imfumu ya bantu bakwa Amoni batumine Ishimeri ku kukwipaya?" Nomba Gedaria umwana mwaume wakwa Ahikamu tabamusumine. ¹⁵ Eikyo Yohanani umwana mwaume wakwa Kareya ekuranda mubumfisoro kuri Gedaria ku Mizpa no kutira, "Nsuminisheni ukutira ndeya njipaye Ishimeri umwana mwaume wakwa Netaniah. Tekuti nangura umu uwa kuntunganya. Bushe kinshi arekwipaya? Bushe kinshi asuminishishe abayuda abasarangana kuri webi ukusarangana na bekashi ba mu Yudeya ukubonaura?" ¹⁶ Nomba Gedaria umwana mwaume wakwa Ahikamu asosere kuri Yohanani umwana mwaume wakwa Kareya, "Wikita iki kintu, pantu ureranda ifya bufi pari Ishimeri."

Chapter 41

¹ Nomba mu mweshi warenga kine rubari umwana wakwa Ishimaeri no mwana wakwa Netaniah na mwana Erishama, uwa mu bufyashi bwa bufumu, kabiri uwa bakuru ba mfumu. aishire na baume ikumi pamo nankwe na Gedaria mwana Ahikamu, ku Mizpa. ² Iryo barerira pamo nankwe Mizpa. Iryo aimine Ishimaeri mwana Netaniah, na baume ikumi abari nakwe no ku koma Gedaria mwana Ahikamu mwana Shafani, ku rupanga. Ishimaeri no ku mwipaya Gedaria, untu imfumu ya ku Babironi yarashire pa kyarokumunye. ³ Na Ishimaeri aipeye na ba Yuda bonse abari nakwe na Gedaria mu Mizpa, na bena Kedari abaume basangirweko ku burwi. ⁴ Nomba pa bushiku bwakonkerekere ku kwipaya na Gedaria, nomba tabaishiba nangu umu. ⁵ Kwisa abaume ukufuma ku Shekemu, ukufuma Shiro, na kufuma Samaria abantu amakumi kine

rubari ababeye myefu abarepwire ne fyakufwara fyabo, na abaiteto ne mibiri yabo ne fyakurya ifya kutwara ku ng'anda ya kwa Yaweh. ⁶ Nomba Ishimaeri mwana Netaria abafumine ku Mizpa ku kuyabakumanya, areanda ne firamba pa fyakitike. Kabiri kyakitike iryo abakumenye, asosere kuri bo, "Iseni kuri Gedaria mwana Ahikamu!" ⁷ Nomba iryo aishire mukati ka musumba, Ishimaeri mwana Netania abakombene na mukati ka kirindi, na mwe baume abari nankwe. ⁸ Rero abaume ikumi abasangirwe muri bo batire kuri Ishimaeri, "Witwipaya pantu turi na marindo ayashikwa mu mpanga. ⁹ Ikirindi ikikaramba umo Ishimaeri aposere ne mibiri ya bafwa abo abaipeye no kuposa mu kirindi ikiramba ya mfumu Baasha na Israeri. Ishimaeri mwana wa kwa Netaria aishweshamo abaipaiwe. ¹⁰ Pa bwakonkerepo atwere abantu bonse abashereko abari Mizpa, aban banakashi ba mfumu na bantu bonse Mizpa abo Nebukadinesari mushika wa basore apere kuri Gedaria mwana Ahikamu. Nomba Ishimaeri mwana Netari abatwere muri muri bunkore ukuya abukira ku bantu bakwa Amone. ¹¹ Rero Yohanani mwana Kareka pamo ne ntungurushi sha fita ishari pamo nankwe batibomfwe ubwakitire Ishimaeri mwana Netaria. ¹² Awe baimya abantu babo bonse baya mukurwa baya musananga Ishimaeri mwana Netaria bamusanga mupepi ne kishiba ikikuru ikya ku Gibeoni. ¹³ Pari ikyakitike iryo bonse baire kuri Ishimaeri na Yohanani mwana wa kwa Kareka na bakaramba bonse baimya aba bashirika bari nabo mu mpanga iryo babwerere ukufuma uko baire baritemenwa nganshi. ¹⁴ Na bonse abantu na Ishimaeri baushe tatwaishibe ukuti Mizpa nabwera areshinguruka na Yohanani. Aire ku bantu ba kwa Amone. ¹⁵ Na ishimaeri mwana Netaria ariufurmwike pamo na baume kine konse konse ku kinso kya kwa Yohanani. Aire ku bana bakwa Amone. ¹⁶ Yohanani mwana Kareka na bakaramba bonse aba mabuma ya bashirika abari nankwe babweshe bonse abashere pa bantu ukubafumya kuri Ishimaeri mwana Netaria. Abo asendere ukufuma ku Mizpa pa numa ya kwipaya Gedaria mwana Ahikamu. Yohanani na baume bene bene abaume, ba burwi na banakashi banono, na barebombera kwisano abo ababweshe ukufuma ku Gibeoni. ¹⁷ Eikyo baire no kuyaikara mumwa kutubirisha ku Kimhamu uwari mupepi na Beterehemu, no kuya ku Egypto ¹⁸ pa murandu wa bena Kadea. Pa murandu wa bena Kadea. Pantu nomba barebatiina pantu Ishimaeri mwana Netaria aripeye Gedaria mwana Ahikamu, uwo imfumu ya ku Babironi yarashike pa kyaro.

Chapter 42

¹ Eryo abakaramba bonse aba mabumba ya bashirika na Yohanani mwana Kareka, na Yesania mwana Hoshaya, na bantu bonse ukutendekera ku munono ukufika na ku sosa kuri Yeremiah kasesema abati. ² Shi umfwa, "Ukupapata kwesu kabiri tupeperako kuri Yaweh na Resa upeperako abantu basharapo bonse aba pantu twari abengi nomba tusherefyeye inambara inono, ngefyo ureimwena na menso yobe. ³ Ipusha Yaweh na Resa obe atwere inshira iyo tufwire ukukonka ne kyo tufwire ukukita." ⁴ Eryo Yeremiahakasesema atire kuri bo, "Naumfwa. Boneni, naramupeperako kur Yaweh na Resa wenu ukuringana nefyo mwaranda kabiri kyonse ikyo Yaweh amwasuka, nkamweba. Nshakafise nangu kimo kuri mwebo." ⁵ Nabo batire kuri Yeremiah, "Nabe nte ya kine kabiri iya kishinka, kuri fwebo nga twakita ukuringa na kynse ikyo Yaweh Resa obe akutuma ukwisatweba. ⁶ Nangu kibe ikisuma neryo ikibi, tukomfwira ishiwi ry kwa Yaweh Resa, wesu no mutende twaumfwira ishiwi rya kwa Yaweh Resa wesu. ⁷ Nomba pa mpera ya nshiku, ikumi ikyebo kya kwa Yaweh kyaishire kuri Yermiah. ⁸ Ekyo aitire Yohanani mwana Kareka na bakaramba bonse aba mabumba ya bashirika abari nankwe, na bantu bonse ukutendekera ku munono ukufika na ku mukaramba. ⁹ Kabiri atire kuri bo, "Ifi efyi Yaweh, na Resa wa kwa Israeri-uo mwantumineko ukuti mfisha ukupapata kwenu kuri ye ukwakuti amupare atira, ¹⁰ 'Ukwikara nga mukekara muri kino kyaro, nkamukura kabiri nshakamubongoror nakarya; nkamurimba kabiri nshakamunukure nakarya, pantu nkomfwa uburanda pa bukyushi ubo namuretera. ¹¹ Mwitina pa murandu wa mfumu ya ku Babironi iyo muretina. Mwitina pa murandu wa iyi mfumu efyasosa-Yaweh pantu ndi na mwebo ku kumupususha na ku ku mupokorora mu minwi ya iko. ¹² Kabiri nkamumfwira nganshi uruse. Nayo ikamumfwira uruse no ku mubwesehsa ku kyaro kyenu. ¹³ Rero nga muretira, "Iyo fwebo tatwakekare muri kino kyaro"-pakuti mwiumfwira ishiwi rya kwa Yaweh na Resa wenu. ¹⁴ Rero nasosere, "Tukaya ku kyaro kya ku Egypto, uko tushakabone inkondo ukumfwa ukurira kwa ntandara nangu ukuburwa ikyakurya kabiri tukekara kwine." ¹⁵ Eikyo ndeti umfweni ikyebo kya kwa Yaweh, mwe basharapo ba kwa Yuda. Yaweh wa mabumba, Resa wa kwa Israeri, atire, nga kyakuti mwapama ukuya ku Egypto, no kwingira murya no kwikaramo nga barebeshi, ¹⁶ urupanga uro muretina rukamusanga murya mwine mu kyaro kya Egypto. Nangu uukafurumuka pari bo, pa murandu wa bukyushi ubo nkareta pari bo. ¹⁷ Eikyo kikakitika ukuti abo bonse abakaya ku Egypto ku kwikara kurya bakafwa ku rupanga, ikipowe, ne kikuko. Takwakabe uukapusuka muri bo, tapari ukapusuka ku ku kinkunka nkareta pari bo. ¹⁸ Pantu Yaweh wa mabumba, Resa wa kwa Israeri, atira ati: Fira fine ubukari bwandi ne kipyu fyaishire pa bekashi ba mu Yerusaremu, efyo ne kipyu kyangi wa kuya ku Egypto, kabiri mukuba abatipwa, kabiri ikya kupapa kabiri abo barapisha kabiri mukasebana. kabiri tamwakaboone kino kifuro nakabiri." ¹⁹ Nakambi Yeremiah asosa ati, "Yaweh na musoka mwebasharapo ba kwa Yuda. Mwiya ku Egypto. Kabiri mwishibe ukuti nebo na musoka buno bushiku. ²⁰ Ukuti na mubembukira imyeo yenu pantu nimwebo mwantumine kuri Yaweh na Rwsa wenu, amuti, tupeperako kuri Yaweh na Resa wesu kabiri ukuringana na fyose ifyo Yaweh na Resa asosa, kurifwebo tukakita ifyo fine. ²¹ Kabiri ndemweba buno bushiku, rero tamwakomwire ishiwi rya kwa Yaweh na Resa wenu nangu ni fyonse ifyo antumine kuri mwebo. ²² Nomba mwaishibe, ukuti mukafwa ku rupanga, ku kipowe, na ku kikuko mu kyaro umo murefwaya ukuyaikara."

Chapter 43

¹ Mona ifyo Yeremiah apwishiye ukwenda abantu bonse amashiwi yonse aya kwa Yaweh na Resa wabo ayo Yaweh na Resa wabo amutumine ukuyabeba. ² Asaria mwana Hoshiya na Yohanani mwana Karea na baume bese abaituntumbire batire kuri Yeremiah, "Bufi urebepa. Yaweh na Resa wesu takutumine ukusosa ati, 'Mwiya ku Egypto no kuyaikara kurya.' ³ Rero Baruki mwana Nerie eurekaanga pati fwebo pa kuti tuperwe mu minwi ya bena Kaderi, ku kutwipaya bunkore ku Babironi. ⁴ Kabiri Yohanani mwana Karea, na bakaramba bonse aba bashirika, na bantu bonse tabaumfwire kwi shiwi rya kwa Yaweh iryakutibatwaririre ukwikara mu kyaroy kya kwa Yuda. ⁵ Yohanani mwana Karea na bakaramba bonse aba bashirika basendere bonse abasherepo pari Yuda ababwerere ukufuma mu nko shonse umo bapashirwe, pakuti bekareko panono mu kyaroy kya kwa Yuda. ⁶ Basendere abaume na banakashi, abaikye na bana bakashi aba mfumu, no muntu onse uo Nebukadenesari, umukaramba wa bakarinda ashire ukuti ekare na Gedaria mwana Ahikamu kasesema na Baruku mwana Neria. ⁷ Baingire na mu kyaroy kya Egypto, na Tafine pantu tabaumfwire kwi shiwi rya kwa Yaweh. ⁸ Eryo ikyebo kya kwa Yaweh kyaishire kuri Yeremiah mu Tafine, no kutira, ⁹ "Senda amabwe mu minwi yobe, pasangwepo aba Yuda bamo abaume, no kuyafisa mu ndaka mu rubansa rwa njerwa urwa pa mwinshi wa ng'anda yakwa Farao mu Tafine." ¹⁰ Kabiri usose kuri bo auti Yaweh wa mabumba, Resa wa kwa Israeri, atira, "Boneni, ndeita Nebukadenesari imfumu ya ku Babironi, umubomfi wangi. Kabiri nkabika ikipuna kya kwe ikya bufumu apa pene pa mfishire, nao akatanikapo itenti rya kwe irtaibera. ¹¹ Kabiri akesa no kuma ikyaroy kya Egypto. Umuntu uuri no kumfwa ku kikuko ikwabipisha akafwa kikuko ikwabipisha, uuri no kuya muri bunkore akaya muri bunkore, no uri no kufwa ku rupanga akafwa ku rupanga. ¹² Kabiri nkasonteka umuriro mu mayanda ya baresa ba mu Egypto, na Nebukadenesari akabokya no ku basenda muri bunkore akaifimba ikyakufwara kya kwe, kabiri akafumamo umutende. ¹³ Kabiri akatobaura ifyaimikwa fya mu mu Beteshemeshi, wa mu kyaroy kya Egypto, na mayanda ya baresa ba mu Egypto, akayokya ku muriro."

Chapter 44

¹ Ikyebo kyaishire kuri Yeremiah pa murandu wa bena Yuda abareikara mu kyaroy kya Egypto, bamo abareikara mu Migdo, Tapanehesi, Memfis, na ku muru wa Egypto: ² "Yaweh wa bubumbo, Resa wa kwa Israeri, aresosa ukutira, 'Mwebo parwenu mwaribona amasanso na mu misumba yonse iya mu Yudea. Boneni, yaba ifiborya pari rero. Takuri nangura umo uwakwikaramo. ³ Iki ni pa muandu wa bubifi bwabo bakitire ubwa kukarifya pakuraya mukura okya ububani no kuratoteru tu resa btwabo. Utu ni tu resa uto nangura bene, nangura mwebo, nangura fikorwe fyabo fishaishiba. ⁴ Eikyo nakabiri nkobwesha ukutuma abasha bangi na bakasesema kuri bo. Nabatumine ukwisa sosa ukutira, 'Rekeni ukukita ifi fintu fyabunani ifyo nebo napata.' ⁵ Nomba tabarikumfwa. Barikene ukuposa amano yabo kuri nebo nangura ukureka ukukita ifyabipa ifyakokya ubunani tu resa twabo. ⁶ Eikyo ikipyu kyangi no bukari bwangi fyapo fyapongorokere pari bo no kuponesha umuriro mu misumba ya Yudea na mu nkyende shonse mu Yerusaremu. Ekyo yasangwike ifiborya no kupomoka, nga fintu yaba na pari rero.' ⁷ Eikyo nomba Yaweh Resa wa bubumbo na Resa wa bena Israeri, asosa ukutira, 'Bushe kinshi murekitira ifintu ifikaramba ifyabipisha ngefi pakati kenu? Bushe kinshi mureiatwira mwebene ku ba Yuda-abaume na bana mayo, abana banono pamo na ba kyeke.' Takuri nangura umo ukashara pa bekashi benu. ⁸ Pa murandu wa bubi bwenu mwarinkarifya pa murandu ne mikitire yenu iya ku maboko yenu pa kuraokya tu res twenu ububani mu kyaroy kya Egypto, uko mwaya mukwikara. Mwaya mukwikara kurya pakutira monaike, pakutira mukabe ikitipu na ikyamusebanya pakati ka nko sha pano kyaroy. ⁹ Bushe mwaribara ububi ubo ifikorwe fyenu fyabifisha no bubi bwa bwa mfumu pamo na bakashi babo? Bushe mwariraba imisango yenu iyabipa iyo mwebo mwakitire pamo na bana myenu mu kyaroy kya Yudea na mu mishi yonse iya mu Yerusaremu? ¹⁰ Pari buno bushiku, na nomba tabaikindika. Tabakindika amafunde yangi nagura ikipope nabashirire pamo ne fikorwe fyabo, nangura ukuraenderamo.' ¹¹ Eikyo Yaweh wa bubumbo, Resa wa kwa Israeri, asosere ukutira, 'Boneni, nderoresha amenso yangi pari mwebo iryo nkoreta amasanso pari mwebo no konaura abena Yudea bonse. ¹² Pantu abekashi ba mu Yudea nkoatwara ku kyaroy kya Egypto ku kwikara kurya. Narakita iki pakutira bonse bakarobere mu kyaroy kya Egypto. Bari no kufwa ku rupanga ne kipowe. Ukufuma pa ba kyepepe ukufika pa bakaramba bari no kufwa ku rupanga pamo ne kipowe. Bari no kufwa no kuba ikyetipu, ikya makankamike-ikitipu o kutukwa. ¹³ Pantu ndi no ku kanda abantu abekashi ba mu kyaroy kya Egypto ngefyo nakandire Yerusaremu ku rupanga, ku kipowe na ku kikuko, ¹⁴ eryo takwakabe nangura umo pa bekashi ba mu Yudea abaya mu kwikara mu kyaroy kya Egypto uukapusuka nangura ukurwisha ukutira akabwerere ku kyaroy kya Yudea, uko barefwaya ukubwerera mukwikara; takuri nangura umo uukabwerera ukufumyakofye abanono abakapusuka ukufuma kurya.'" ¹⁵ Eryo abaume bonse abaishibe ukutira abakashi babo bareokya tu resa tumbi, na ba na mayo abarongene pamo mwibumba irikaramba na bantu bonse abareikara mu mbari ya musumba wa Egypto na pa murandu wa musumba wa Egypto, basosere kuri Yerusaremu. ¹⁶ Basosere ukutira, "Pa murandu wa mashiwi utwebere mwishina rya kwa Yaweh-tatwaumfwe kuri webi. ¹⁷ Pantu fwebo ryonse turakita ifi fintu ikyo turandire ukukita-ukokya bana mfumu ba mu muru no kwitira ifyakunwa nge fyabupe kuri ye pamo ngefyo tukitira, ifikorwe fyesu, imfumu pamo ngefyo intungurushi shakitire mu musumba w Yudea na mu misebo ya ku Yerusaremu yonse. Twarerya ikyakurya no kwikuta, ukwabura ukuponena mu busanso. ¹⁸ Iryo twafuma mukukita ifi fintu, ukukanapera irambo rya bubani kuri bana mfumu wa mu muru no kukanaitira ifyakunwa pari ye, bonse twarekyura ku kipowe kabiri twarefwa na ku rupanga ne kipowe." ¹⁹ Na mayo eryo asosa ukutira, "Iryo twareokya ikya bupe kya huban kuri bana mfumu ba mu muru no kubetira

ifyakunwa fya bupe kuri ye, bushe kyarerubana kuri ba wiba wesu abo twarekitira ifi fintu, ukupanga impukumya matobo mukimpashanya kya kwe no kumwitira ifya bupe fya kunwa?"²⁰ Eryo Yeremiah asosere ku bantu bonse ukutira-ku baume bonse na ba na mayo, na bonse abantu abamwaswike-abirikisha no kusosa ukutira,²¹ "Bushe Yaweh taibukishe ububani mwaokyere mu misumba ya Yudea na mu misebo ya ku Yerusaremu-mwebo pamo ne fikorwe fyenu, ba sha mfumu benu pamo na intungurushi, na bantu bonse aba muri kirya kyar? Pantu Yaweh nafibika mu mano yakwe: firi mu matontonkanyo yakwe."²² Eikyo takibkishe pa murandu wa b bifi bwenu ubo mwarekita, pa fya museru mwarekitire. Eryo ikyar? kyenu kyaishire pomoka, kyaba ikiborya, no kuba ikitipu pakutira kikaraikarwamo ngefyo kiri pa rero.²³ Pantu mwareokya ububani no kubembukira kuri Yaweh, pakutira mwiraumfwa kwi shiwi ryakwe, ku mafunde, pamo na marango nangura kufishimiko fyakwe, ubu busanso bureisa pari mwebo bwarikitika nge kiri na pari shino nshiku."²⁴ Eryo Yeremiah asosere ku bantu bonse na kuri ba na mayo bonse ukutira, umfweni kwi shiwi rya kwa Yaweh, mwe bena Yudea mwe bari mu kyar? kya Egypto.²⁵ Yaweh wa bubumbo, Resa wa bena Israeri, asosere ukutira, mwebo pamo na bakashi benu bonse murandire ku tunwa twenu no kukisenda mu minwe yenu ikyo murandire, "Ryonse turi no kurapo iyo twakitire ukuratotera ba na mfumu ba mu muru, ukubetira ifya bupe fya kunwa pari ye." Nomba fikirisheni imirapo yenu: fibomberenipo."²⁶ Ekyo nomba, umfweni kwi shiwi rya kwa Yaweh, bonse mwe bena Yudea mwebareikara mu kyar? kyar? kya Egypto, 'Boneni, Narirapa mwishina ryangi iryakurisha-efyasosa Yaweh. Ishina ryangi taryaketwe na kabiri ku tnwa twa bantu abaume ba mu Yudea mu kyar? kyonse ikya Egypto, pantu mwebo muresosa ukutira, "Apo Shikuru Yaweh wa mweo."²⁷ Boneni, nkomubona bonse mu bubi tekukisuma iyo. Umuntu onse uwa mu Yudea mu kyar? kya Egypto ari no kurofiwa ku rupanga ne kipowe mpaka bonse bakapwe."²⁸ Eryo abakapusuka ku rupanga bakabwerera ukufuma ku kyar? kya Egpto ukuya ku kyar? kya Yudea, mu mpendwa ya bantufye iinono pari bo. Eikyo abekashi ba mu Yudea abaire ku kyar? kya Egypto mukwikara kurya bakeshiba ukutira bushe rishiwi rya kwa nani riri no kwiminina ryangi nangura ryabo?"²⁹ Iki kikaba kirangiriro kuri mwebo-uku ekuranda kwa kwa Yaweh- ayo ndepokanya pari mwebo muri kino kifuro, pakutira mukeshibe ukutira amashiwi wangi yaaremukimfya no kumuretera amafya."³⁰ Yaweh aresosa ifi, 'Boneni, ndi pakupera Farao Hofira imfumu ya k Egypto mu minwi ya barwani na mu maboko ya bonse abamufwairisha ukutira bamwipaye. Kikaba kimo kine ngefyo kyari iryo napere Zedekiah imfumu ya ba Yuda mu minwi ya kwa Nebukadenesari imfumu ya Babirironi, ikipondo uwarefwaya umweo wakwe."

Chapter 45

¹ Aya e mashiwi ayo Yeremiah kasesema aebere Baraki umwan mwaume wakwa Neriah. Iki kyakitike iryo arembere mu kitabo aya mashiwi ukufuma ku kanwa ka kwa Yeremiah mu mwaka warenga ine iryo Yehoikimu umwana mwaume wakwa Yosiah, imfumu ya Yudea. Efyo asosere,² "Yaweh, Resa wa bena Israeri, arandire iki kuri webo, Baraki."³ Nauranda ukutira, 'Kyaburanda kuri nebo pantu Yaweh arandapo ukukaripwa pa murandu pari nebo. Narinakuka pa murandu wa kutenda kwangi: nshasanga no kutusha."⁴ Iki ekyo ufwire ukusosa kuri ye: 'Yaweh asosa ifi; boneni, ikyo nakura, nomba narakibongorora kipone panshi. Ikyo natandire, nomba nararimbura-ndi no kukita iki mukyarofye kyonse."⁵ Nomba bushe muresubira ifintu ifikuru parweni? Mwirakyetekera pari ifyo. Pantu boneni, ubusanso bureisa pa bantu bonse-aya e mashiwi ya kwa Yaweh-nomba naramupera umweo nge kya kutapa konse uko mukaraya."

Chapter 46

¹ Ikebo kya kwa Yaweh kyaishire kuri Yeremiah kasesema urwa pa nko.² Urwa Egypto: "Iki kya pa muraro wa kwa Farao Neko, imfumu ya Egypto uwari pa murandu wa Yufrata mu kakemishi. Uyu e murapo uyo Nebukadenesari imfumu ya Babere yakimfishe mu mwaka warenga ine uwa kwa Yehoyakimu mwana Yosiah, imfumu ya kwa Yuda:"³ Sendeni inkwera shinono ne shikaramba, no kutentemukira ku kurwa."⁴ Kakeni na bakafwaro amaramba; kabiri ninenipo bikeni ne fimpompo pa mitwe yenu; wamyeni amafumo kabiri fwareni inkwera."⁵ Bushe kinshi ndebona kuno? Batentuka kabiri babwerera inuma, ikyo abashirika babo nababapwisha. Barefurumuka nge mbutushi takauri no ureroresha ku numa. Ukutinya kuri konse konse."⁶ Abarubiro tekuti bafurumuke, na bashirika tekuti bapusuke. Bataransukira ku kapinda ka kukuso no kuwira pa mbari ya Yufrata."⁷ Bushe nani uyu waima ngo mu mana wa Naere, uyo amenshi ya yako yasunkana ngo mu mana?"⁸ Egypto aima nga Naere, nge mi mana ya menshi iima no kupona. Egypto atira, 'Ndeima no kufimbe kyar? nkonaura imisumba na bekashi baiko."⁹ Kabiyeni, mwe bakafwaro. Karipeni, mwe ma kyereta. Rekeni abashirika bafume, abena Kushi na Puti, abantu abakanshiwa ne nkware, na bena Rdudi, abakengera ukupose mifwi."¹⁰ Na buno bushiku e bushiku bwa kwa Yaweh wa miraro ubwakirandushi, kabiri akairandura umwine kufibamba fyakwe. Urupanga rwakwe ru reipaya no kwikuta. Rurenwa no muropa wabo. Pantu ku kaba ne rambo kuri Yaweh wa mabumba munkyende ya ku kapinda ka ku kuso pa mbari ya mu mana wa Yufrata."¹¹ Nina kabiye ku Giridi we nakisungu Egypto, no kuse4nda umuti kurya uwa kukundapira. Wariikyusha we mwine pakufushanya imiti. Umo umushiri bundapishi."¹² Ne nko nashumfwa ukusebana kobe. Ikyaro kyonse kyaisura inkuta yobe, pantu abashirika bareponena pa bashirika; na bonse bene barewira pamo."¹³ Iki e kyebo ikyo Yaweh asosere kuri Yeremiah kasesema iryo ebukadenesari imfumu ya Babirironi yasanshire Egypto:"¹⁴ "Birisheni mu Egypto, kabiri birisheni mu Migdore, na mu Nofu, na mu Tapanesi, mutire, 'Aramukeni muyeipekanya, pantu urupanga rureonaura bonse abakunguruka monse monse."¹⁵ Nga kanshi kinshi ikyo imparume yobe bafurumukira? Tabakeminine nakarya, pantu Yaweh natandura bonse bene."¹⁶ Arefusha ne mpendwa ya bataransuka. Kira mushirika awira ku mi=ubiye. Baresosa ati, 'Aramuka. Natureya ku mwesu. Natubwerere ku bantu ba

ku mwesu, ku kyarro uko twafyarirwe, no kufuma mu rupanga rwabakukyurrusha. ¹⁷ Eryo babirikiye kurya, ati, 'Farao imfumu ya ku Egypto kyongofye, uwasha ne nshira yakwe. ¹⁸ Apo ndi no mweo-efyasosa imfumu, uwo ishina ryakwe ni Yaweh wa mabumba-na umu areisa ngo rupiri rwa Tabore no rwa Kamere kuri bembu. ¹⁹ Eikyo ipekanishisheni kipe ku kuya muri bunkore, we wikara mu Egypto. Pantu Nofu akonaurwa, akokyerwa kabiri tamwakabe mwikashi. ²⁰ Egypto kaombe akakota akawama, rero ikisuma kyaisa ukufuma ku kapinda ka ku kuso kareisa. ²¹ Na bashirika ba kuripia pakati kakwe bari nge fipinti fya ng'ombe ifyaina, fikaruka kabiri no ku butukira pamo. Nabo bene nafirwa ukushanshako, pantu na bubafikira ubushiku bwa finkunka, naibafikira inshita ya kukandirwapo. ²² Abena Egypto pa kufurumuka baresakunya nge nsoka, pantu na babeshira abarwani babo. Barebeshira bantu abasansa inkuni na masembe. ²³ Bakatemaure ne mpanga iyatikama-nangura yaba iyatitika-na-efyasosa Yaweh. Pantu abarwani bafura ukukira makanta, uushingapendwa. ²⁴ No mwana mwanakashi wa ku Egypto akarengwe nsoni. Akaperwa na mu minwe ya bant ba ku kapinda ka ku kuso." ²⁵ Yaweh wa mabumba, Resa wa kwa Israeri, efyo asosa, "Bona, ndi pakukanda Amoni wa mu Tebeshi, na Farao, Egypto na tu resa twakwe, ne mfumu shakwe ba Farao, na bonse abasumina muri bo. ²⁶ Eikyo ndebapera mu kuboko kwa bafwaya imyeo yabo, na mukuboko kwa kwa Nebukadenesari imfumu ya Babironi na babomfi baiko. Panuma yaifi kabiri Egypto akekarwamo nga ku nshiku sha kunuma-efyasosa Yaweh. ²⁷ Rero webi, we mubomfi wangi Yakobo, witina. Witerententa, we Israeri, pantu bona, ndi pa ku kupususha ukufumya ukutari, no bufyashi bobe ukufuma mu kyarro kya bunkore. Yakobo akabwera no kuba umutererwe; kabiri umutende, ukwabura uwakututumya. ²⁸ Webi, we mubomfi wangi Yakobo, witina-pantu ndi nobe, efyasosa Yaweh, pantu nakita ukupwisha mu nko shonse umu nakusaranganishe. Nomba webi nshakakupwisha, Rero nakurimuna ukurimuna ukuyene no kukana kureka uyefye ukwabura ku kandapo."

Chapter 47

¹ Ikyebo kya kwa Yaweh kyaishire kuri Yeremiah kasesema urwa pa ba Perishiti. Iki kyebo kyaishire iryo Farao tarasansa Gasa. ² "Efyasosa Yaweh ati: 'Bona, iryeshi rya menshi rirenina ukufuma ku kapinda ka ku kuso. Yakaba ngo mu mana wa mukuku! Yarebunsha ikyarro ne fintu fyonse ifyabamo, yarebunsha imisumba na baikaramo! Abantu bakarapunda muture, abekara kyarro bakuririra nganshi. ³ Ikyongo kya nshindo yabakabarwe, ne kyongo kya makyereta n kuronkanta kwa mipeto, bashibo tabakafwe abana babo pantu mu maboko yabo na munaka. ⁴ Pantu ubushiku bureisa iryo ukonaurwa kwa ba Perishiti bonse, ku kuputura ku Turi na Sidoni kafwa onse uufwaya ukubafwa. Pantu abashara ku ruramba rwa Kafitore. ⁵ Impara shaisa mu bena Gasa. Na Ashikeroni aba tondoro. Na mwebasharapo mu mupokapoka, mukafisha rirari ukuitetura? ⁶ Akaranda, we rupanga rwa kwa Yaweh! Ni rirari ukabapo ukufika ku kuba tondoro? Bwerera mukitubo kyobe! Reka no kuba tondoro. ⁷ Kuti rwatusha shani iryo Yaweh narupera ifunde, iryo narusonta ukusansa Ashikeroni na ku ruramba ukurora kuri bembu?"

Chapter 48

¹ Ku bena Moabu, Yaweh umwine wa mabumba, Resa wa kwa Israeri, asosa ifi, "Bashama abena Nebo, pantu nabonaika. Nabasenda no kusebanya umusumba wa Kirriatimu, neringa ryabamo naripomonwa na bantu basebana. ² Ukubera kwa kwa Moabu nakupwa. Abarwani bakwe mu Heshiboni barepanga, abati, 'Iseni tonaure umusumba, Abafurungana bonse bakaraba no rupanga rukapaba pari ye. ³ Umfweni ikiunda kya kuma kukaramba kurefuma mu Hororaimu, kuri kwi ubupondo nokonaurwa kobe. ⁴ Moabu aonaurwa. Abana bakwe bamurenga ukurira kwa bana bakwe ukumfwika. ⁵ Barora ku rupiri rwa Riuti barerira, bareumfwa inkta pa rwabonaushi, miryo baretememukira ku Horonaimu. ⁶ Furumukeni! Nokupususha imyeo yenu no kuba nge mpunda mu mpanga mu matororo. ⁷ Pantu mwakyetekera mufyo mukita nefyabonaushi na mwebene mwaraikatwa no kutwarwa muri bunkore n murungu wa Kemoshi, bashimapepo ne ntungurshi bareposwa muri bunkore pamo pene. ⁸ Pantu uwakonaure areisa mu misamba yonse: takuri umusamba ukabutuka. Ishika pamo pene ne wanga rironaika, ngefyo Yaweh aranda. ⁹ Pereni amapindo kuri Moabu, pantu arefwaya ukupupuka. Imisumba yabo ikasanguka ifiborya, ukwabura neryo umu uwakwikaramo. ¹⁰ Atipwe umuntu uubomba umurimo wa kwa Yaweh murere murere! ¹¹ Moabu aikarirafye tondoro ukufuma ku bwaikye bwakwe. Aba kwati mwangashi uwo tabafunyamo mu mutondo ukutwara mu ubiye. Tayapo mubusha. Eikyo aryumfwapo ikisuma ryonse, no muryo wauko wabafye umu wabera. ¹² Nomba roresha, inshiku shireisa uku ekusosa kwakwa Yaweh-kwaraisa inshiku shimo iryo naratuma abakwisa ikira ikyarro kya Moabu nga firya betira umwangashi. Tamwaise shara imitondo pantu bareisa itobaura. ¹³ Eryo Moabu akekatwa insoni pa murandu wakwa Kemoshi ngefyo abang'anda yakwa Israeri baiketwe insoni ku Betere umurungu wabo. ¹⁴ Mwarasosa shani, 'Turi fita, abakari mukurwa inkondo'? ¹⁵ Ikyaro kya Moabu kiri nokonaika ne misumba yonse ukonaurwa. Pantu abarumendo bene bene bari nokwipaiwa. Uku ekusosa kwa mfumu! Yaweh wa miraro e shina ryakwe. ¹⁶ Ishamo rya kyarro kya Moabu nariparama; ikyarro kyaranaikafye bwangu. ¹⁷ Bonse mwebashinguruka Moabu, akuroresheni; na mwebi mwebashisha ifyo barumbuka, akutireni, owee ifyo ubuteko bwabo bwapwapo ee! ifyo ubukindami no mubera wapwapo.' ¹⁸ Fumeni pakipuna kyenu ikyakindama no kwikara panshi murukungu, we mwana mwanakashi wikara mu Diboni. Pantu uwakonaure Moabu areisa, no konaure ubukose bobe. ¹⁹ Tarama pa musebo no kuroresha, 'mwebi mwebi bantu abekashi ba mu Aroeri, mureipusha onse uurebutuka no kusha ikyarro, no kutira kinshi ikirekitika?' ²⁰ Moabu nasebana, pantu nakyanaurwa ikyarro iki, akumeni no kumfwa; no kubirikisha ati kebe abantu ku ruramba rwa mumana rwa Amoni ati Moabu naonaurwa. ²¹ Rero ukurandwa nakwisa pa

kyaro kya batama, pamo nga Horoni, na Yosa eryo na Mephati,²² na Diboni, na Nebo, na Diburataimu,²³ no musumba wa Kiriataimu, Beti Gamuri, na Beti Meoni,²⁴ na Kerioti, no musumba wa Bosira, na mu misumba yonse iya mu nkyende yakwe Moabu-ne misumba iyari ukutari na mupepi.²⁵ Uburamba bwa bena Moabu nababupwisha; amaka yabo nayapera-uku ekusoa kwa kwa Yaweh.²⁶ Rekeni Moabu akorwe, pantu aritaramia nebo ne Yaweh. Abena Moabu bakuraanga angafye mu marushi yabo, no kumureka bamuwere ku bantu bambi.²⁷ Bushe te mwebo mwarewera Israeri? Bushe tasanganishiwe pamo ne mpurumushi, ikyakuti mwarekuntafye imitwi yenu pari ye?²⁸ Sheni imisumba eryo muye mukwikara mufimabwe, mwebekash ba mu Moabu. No kuba ngo rukunda uriipangira ikisansara kyakwe pa miromo mu rukena rwa mabwe.²⁹ Natumfwa ikirumba kyakwa Moabu-ne miya, nefyo abene baikusha mu mitima yabo.³⁰ Uku ekusosa kwakwa Yaweh-nebo nemwine naishiba amashiwi ikirumba kyakwe mukuranda, ne kintu ikyo bakita nakyo kyafyefye.³¹ Awe kanshi kanderoshafye abena Moabu, nderoosha abena Moabu bonse. Nderosha na bena Kiri Hareseti bene.³² Nebo nkaroosha wene ukukirapo pafyo naroseshe Yasa, we musumba wa Sibuma, weba waba nge bara rya mwangashi! Uo imisumba yafiko yapita na kuri bamba wamfwa no kufika ku Yeseri. Konaure nasansa ifitwaro fya murusuba ne fisabo fimbi ifyo waroborora.³³ Eikyo ukusefya no kusekerera nafifuishiwapo ukufuma mukimuti kya fisabo munkyende yakwa Moabu. Nimbikako impera ku mwangashi ku fitwaro fyaiko. Nangura ninsanga tashumfwika nakarya iyo.³⁴ Ukufuma mu musumba wa Heshiboni ukufika na ku Ereare barerosha ne misowa myabo ireumfwika no ku Yahasi, na bena Soa nabo bareumfwa mna bena Haranaimu eryo na Egrath Sherishiya. pa kubona ifyo na menshi ya bena Nimurimu nao naukama.³⁵ Pantu ndebika impera kuri onse uwa mu Moabu abapera amarambo munkyende ya pa muru no kokya ifya kyena kisma kuritu resa twakwe-uku e kusosa kwa kwa Yaweh.³⁶ Eikyo umutima wangi ureririrako Moabu, nga ntandara. Umutima wangi ureira nga kaoma ku bantu bangi abena Kiri Hareseti. Ifyakunonka fyabo bakwete nafiya.³⁷ Pantu bonse na babeya inkusu ne myefu. Nabatetaura bonse ku minwe, kabiri bonse nabafwara insaru shaburanda mu misana yabo.³⁸ Kuri ukurosha konse konse, pa mitenge yonse iya ba ng'anda ya bena Moabu kabiri ne misowa mu mansa shonse isha mu Moabu. Pantu ningonaura Moabu kwati mutondo ntabawire uo umuntu nangura ashingafwaya-uku e kusosa kwakwa Yaweh.³⁹ Yangu ifyo ikyaro kya Moabu kyaonaika ee! We misowa nobe! ee Moabu asebana! Eikyo Moabu akaba uwakukiwera iki kyaro no mwenso ukaramba kuri bonse abashingurwike.⁴⁰ Pantu ifi efyasosa Yaweh, "Bona, abarwani bakesa barepupuka nga kapumpe, aretetentemukira panshi naansa amapindo yakwe pari Moabu.⁴¹ Kerioti nabamupoka, nairyaine yabako na maringa ayamaka. Pari ubo bushiku itima ya bashirika abena Moabu ikatina kwati mutima wa mwanakashi ukomenwe ne fumo.⁴² Abena Moabu bakonaurwa no mushobo wabo ninshi waroba, pantu apanga umwine ukuba uwakosa umutima pari Yaweh.⁴³ Ikintinya, amakiga, ne fiteyo fireisa, abekashi ba mu Moabu-uku ekusosa kwa kwa Yaweh.⁴⁴ Onse ukantina ikintinya akaponena mu bukinga, naonse ukafumamo mu bukinga akekatwa ikiteyo pantu nkareta fyonse ifi pari bo, abantu bakwa Moabu-uku ekusosa kwa kwa Yaweh.⁴⁵ Kuri onse ukabutuka bakes ukubutukira ku musumba wa Heshiboni ukwabura ubuose bonse, pantu uumuriro ukafika na ku Heshiboni, ne mipaka ya Moabu ikatutaukwamo umuriro no muriro ukarya impumi sha bena Moabu ne mpumi shabatarama ukukanaumfwa kuri Resa.⁴⁶ We buranda kuri weba, Moabu! Abantu bakwa Kemoshi baonaurwa, pakubona ifyo abana babasenda nga basha kabiri na bana banakashi mubusha.⁴⁷ Rero nkabwisha bunkore bwa bena Moabu munshiku shireisa-uku ekusoa kwa kwa Yaweh." Ubupingushi pari Moabu bapwira apapene.

Chapter 49

¹ Pa rwa bantu bakwa Amoni, Yaweh asosa ifi, "Bushe abena Israeri tabakwata abana? Takuri nangu umo uwakupyana Israeri? Nga kanshi abapapa imirungu ya Moleki ebo bapoke Gadi, kabiri no kwikara emo bekare muri ii misumba?"² Nomba bona, inshiku shireisa-uku ekusosa kwa kwa Yaweh-iryo nkareta inkuta sha nkondo pakurwa nabena Raba ukubomfwa pakati ka bena Amoni. epakuti kikabe ikiborya ne mishi shonse mwapita umuriro. Eryo abena Israeri bakapokorora ikyaro kyabo," efysosa Yaweh.³ "Pumenipo imisowa, na mwebo mwe bena Heshiboni, pantu umusumba wenu Ai ukawa! Pundeni, mwebo mwebekashi ba mu Raba! Fwareni, insaru ishaturanda ngo bukingo. Akubutaukeni mukati kakikurwa, pantu Moreki umurungu wenu uretwarwa muri bunkore, pamo pene na bashimapepo bakaramba eryo ne ntungurushi.⁴ Bushe kinshi ikyo mureitakishisha pa murandu wa mawanga yenu, amawanga yenu ayafuramo umufundo, abana banakashi babura ikitetekero? Abo abatetekera mu fyuma no kutiira, 'Nani uukesapusana na nebo?'⁵ Bona, nebo nkamuretera umwenso pari weba-uku ekusosa kwa kwa Shikuru wa muraro Yaweh-uyu umwenso ukafuma ku bakukingunika. Bonse muri mwebo mukasarangana. Kabiri takwakabe neryo umo uwakubabika pamo kubakasangana.⁶ Rero iryo fyonse ifi fyapita nkabwisha bunkore ku bantu ya bena Amoni-uku ekusosa kwa kwa Yaweh."⁷ Pari Edomu, Yaweh asosa ati, "Bushe abekara ku Temani amano nayabapwa mwa? Bushe shirya inkynjeshi shabo shifirwa nomba ukurabapandako amano? Bushe amano yabo nayapwiririkafye?"⁸ Furumukeni! Bwereni nakabiri! Mwikare mumipokapoka ya mushiri, inkynende ya bena Dani. Pa murandu wakuti nkareta inkinkukuma pari Esau pari irya nshita nkamupanika.⁹ Nga kyakuti abakusombora baisa kuri weba, bushe tekuti basharireko panono? Nga kyakuti basakara baisa ubushiku, tekuti bonaure umuringo onse barefwairapo?¹⁰ Pantu nimpoka Esau. Ninsokorora ne nkyende ishafiswa. Pa murandu wakuti takwete kwakufisama umwine. Abana bakwe, bandume shakwe na benamuparamano.¹¹ Sha abana banshiwa kunuma. Nkabaka imyeo yabo, na bakashiwa bene batetekere muri nebo."¹² Pantu Yaweh ewasosa ifi, "Bona, nga kyakuti abashari no kunwa mu kikombe bari no kunwa, bushe kuti mwashara ukwabura ukukandwa? Tawakaye ukwabura ukukandwa, pantu muri no kunwa."¹³ Naparifye nebo narapa ne mwine-uku ekusosa kwa kwa

Yaweh-ikyakuti umusumba wa Bosira abantu bakuratenshafye imitwe pakubona efyo warasanguka ikiborya, abantu bambi bakarauwera, bakarabura ne shina ryauko eryo bareririmbwira pakutipwira. Yonse imisumba ii ikapwa ukufika umuyayaya.¹⁴ Ningumfwa imbira nsuma ukufuma kuri Yaweh, ne nkombe imo nabaituma ku fyaro, 'Ronganeni pamo no kumutaasha. Bauwaipekanya ku nkondo.'¹⁵ "Bona, ninkupanga umunono ukuringana ne fyaro fimbi, ukusurwa ku bantu."¹⁶ Ngo bukari bobe ubutinya abantu, ikirumba kya mutima obe nauibipa, abekara kyaroy ba mufimabwe, webwewewaisusha amakure pa tupiri ututari nga firya kapumpe apanga ikisansara. Nkakubweshwasha aukufuma parya ukukureta panshi-uku ekusosa kwa kwa Yaweh.¹⁷ Ikyaro kya Edomu kyaraonaika. Ikyakuti abantu bonse abakurapitamo bakaratikna bakuraseka no kurakunta imitwi pa kubona fyonse ifyakiponena.¹⁸ Nga firya kyari mu Sodomu na Gomora a bena muparamano babo, efyasosa Yaweh, nakabiri takuri uukekaramo murya; takuri uukekaramo murya.¹⁹ Bona, nkesa nge nkaramo iyarompoka mu mushitu wa Yodani pa kuya ku muremfwe. Pantu nkakita Edomu ukufurumukako, eryo nkabura umuntu umu ukuba nga kapingura. Pamo nga uukaba nga ifyo naba, nani engandurwisha? Bushe nikakyema nshi uungankirima nebo?²⁰ Nomba boneni amapange Yaweh apangire pari nebo Edomu, amapange ayapangirwe ku baikara mu musumba wa Temani. Eyonse ifi fikafuminishwapo, no mukunyu unono. Nemiremfwe shabo shikaroba.²¹ Pakiunda kwakupoma kwabako isonde ryatenta. Ikiunda kya kurira kukaramba kwaumfwika na kumumana washika.²² Bona, umo asansa nga kapumpe, nga firyafine kapumpe uuri mu muru apatari ekira pakyo abona Bozrah. Pari ubo bushku, imitima ya bashirika ba mu Edomu bakaba nga bamitima ya mwanakashi ifyo omfwa ubukari pakupapa umwana."²³ Parwa Damasika; "Umusumba wa Hamati na Apadi bakamweneshiwamo, pantu nabomfwa imbira ya buranda. Baumfwa umwenso! Amatamba yari muri bamba. Tekuti yatarare iyo."²⁴ Damasika asanguka uwanaka. Arefwayafye ukufurumuka; umwenso no kututuma, ngo mwanakashi uuri pa kupapa.²⁵ Yangu ifyo urya musumba uwarumbuka washara ikiborya, umusumba uo nasekeramo?²⁶ Eikyo pari ubo bushiku abarumendo ababamo pamo pene nabashirika ababamo, bakabepaira mu misebo ya musumba mwine uku ekusosa kwa kwa Yaweh wa miraro."²⁷ "Nebo nkoka amaringa ya musumba wa Damasiko, nkokyera kumo kwine na mayanda ya mfumu Beni Hadadi."²⁸ Parwa Keda na parwa bukateka ba Hazeri, Yaweh asosa iki kuri Nebukadinesari (nomba Nebukadinesari imfumu ya Babironi ukukimfya imisumba iyi): "Aramuka no kutasha Keda no konaura abaikara ku akapinda ka kukabanga."²⁹ Mubatape amatenti yabo nefitekwafyabo, ne fisaru fyabo ifyakukingako mu matenti; ne fyakutentamapo ukubapokorora, eryo nabaume bakatira no kubirikisha apakaramba, "Ikintinya nakisa konse!"³⁰ "Furumukeni! Butukireni ukutari! Ikareni mufimpokomoko fya mushikri, munkyende ya Hasori-uku ekusosa kwa kwa Yaweh pantu Nebukadinesari imfumu ya ku Babironi na mupangira amano yapuanako pari webw. Butuka! No kubwekeramo!"³¹ "Aramuka! Muyerwisha abantu baikara apatarara tondoro, abaikara apasuma," efyasosa Yaweh. "Tabakwete impongoro nangura impirikisho, na bantu bekarafye abeni beeka."³² Pa murandu wafyakutentamapo fyabo fyaonaurwa, no kufura fyakukwatwa fyenu fikasanguka ifya nkondo. Eryo nkasaranganya ku mwera onse na bonse ababeya inkusu mu mbari ya matwi yabo utwipi, eryo nkareta ikinkukuma pari bena ku mabri konse-uku ekusosa kwa kwa Yaweh.³³ Hasori akasanguka umwakwikara ba mumbwe, takwakabe uukaraikaramo; takuri na umuntu uuri onse uukekaramo."³⁴ Iri eshiwi rya kwa Yaweh iryaishire kuri Yeremiah kasesema wa Eramu. Iki kyakitike pa kutendeka kwa kuteka kwa kwa Zedekiah imfumu ya ba Yuda, eryo asosa,³⁵ "Yaweh wa miraro asosa ifi: Bona, ndi no kupomona abafita fya Eramu, ubukose bwa maka yabo."³⁶ Pantu nkareta i, yera shine ukufuma kutupinda tonse mu muru, eryo nkasaranganya abantu ba mu Eramu ku bari ku myera yonse. Takuri ikyaro ku bakubasaranganishiwa ukufuma ku Eramu eko tabakaye.³⁷ Nomba nkareta umwenso ku bena Eramu pa barwani bakwe na bonse abarwisha imyeo yabo pantu nkareta ifinkukuma pari bo, ikipyu kya bukari bwandi-uku ekusosa kwa kwa Yaweh-nkareta urupanga pari bo no kufika mukubapwiririsha.³⁸ Nkabika aba bufumu mu Eramu no konaura ishamfumu ne ntungurushi-uku ekusosa kwa kwa Yaweh-³⁹ kabiri kikakitika munshiku shikesa ikyakuti nkabweshwasha ubunkarwe bwa kwa Eramu-uku ekusosa kwa kwa Yaweh."

Chapter 50

¹ Iki e kyebo ikyo Yaweh asosere pari Babironi, impanga ya bena Karideya, mukuboko kwa kwa Yeremiah kasesema,² "Birisha ku nko no barenga ukukutika. Sansura akeshibiro kubarenga ukukutika. Mwifisa. Mutire, 'Babironi nasendwa. Bere narengwa insoni. Marduki natentuka. Uturubi twakwe naturengwa insoni; utwabaswa twakwe natutentuka.'"³ Inko ukufuma ku kabanga ikaimina, no kupanga impanga amapopa. Takuri uukerira muri iki; bonse abantu ne nama bakabutuka.⁴ Muri isho nshiku na pari isho nshita-uku ekusosa kwa kwa Yaweh-abantu ba kwa Israeri na bantu ba kwa Yuda bakesa pamo ku kuya ne misowa no kufwaya Yaweh Resa wabo.⁵ Bakepusha inshira mya ku Sioni kabiri bakarora kurya, baresosa ati, Tkaya no kuirunda fwebene kuri Yaweh mukipangano kua muyayaya ikishakarabwe."⁶ Abantu bangi bari kuba mukuni waruba. Bakakyema wabo babatungurwire kumbi kumbi mu mpiri; babashingurusha ukufuma mu mirundu ne mrundu. Baire, nabaraba ne nkyende yabo iyakutushamo.⁷ Onse uwaire kuri bo aribepeye. Ifirwani fyabo fasosere, "Taturi na murandu, pantu nababembuka kuri Yaweh, umushi wabo uwakishinka- Yaweh, isubiro rya fikorwe fyabo."⁸ Furumukeni ukufuma mu Babironi; fumeni mu mpanga ya bena Karideya; beni nga basawe aafurumuka ukusha umukuni onse.⁹ Pantu boneni, ndi no kwimya no kuninina Babironi amabumba ya nko ukufuma ku kapinda ka ku kuso. Bakateyanishisha kuri ye. Babironi bakamwikata kurya. Imifwi yabo ikaba ngo mushirika uwakampuka uushibwera minwi nkutwa.¹⁰ Karideya akatapwa. Na bonse abakamutapa bakaranda ati fyafura-uku e kuranda kwa kwa Yaweh.¹¹ Murasamwa, nangu mwayanga mwe baretapa ifkwatwa fyangi; mutorauka nge fiponti fya ng'ombe mu muremfwe; no

kurira nga bakafwaro abakosa.¹² Eikyo ba nyinenwe bakarengwe saana insoni; uyo uwamifyere akasebana. Boneni, akaba ni nko inono, amatororo, impanga ya kiraka, kabiri ikiswebewe.¹³ Pa murandufye wa kwa Yaweh, Babironi takekarwemo, rero akaba ikyapomoka. Onse uurepita akapapa pa murandu wa Babironi no kuitomona pa murandu wa mpumo shakwe.¹⁴ Andamikireni Babironi kone kone. Onse uupeta amata aringire ukurasa pari ye. Mwishako umufwi uuri onse, pantu nabembukira Yaweh.¹⁵ Weresheni pari ye konse konse! Nakimba; impungu shakwe nashiiwa; ifibumba fyakwe nafitobaika, pantu uku kurandura kwa kwa Yaweh. Sendeni ikirandushi pari ye! Kiteni kuri ye ngefyo akitire!¹⁶ Onaureni bonse umurimi uutanda imbuto na uyo uubomfya ikikwakwa panshita ya kusepa mu Babironi. Rekeni umuntu onse abwerere ku bantu bakwe ukufuma kwi shiwi rya babakyusha; rekeni bafurumukire ku mpanga yabo.¹⁷ Israeri mukuni uwasaranga uwatamfiwa ku nkaramo. Pakubara imfumu ya ku Asirya yarimurire; eryo panuma ya iki, Nebukadenesari imfumu ya ku Babironi yaputawire amafupa.¹⁸ Eikyo Yaweh wa mabumba, Resa wa kwa Israeri, asosa iki: Boneni, ndi no kuksnda imfumu ya Babironi ne mpanga yakwe, ngefyo na kandire imfumu ya ku Asirya.¹⁹ Nkabwesha Israeri ku bwikaro bwakwe; akamena pari Kamere na Bashani. Eryo akekushiwa mu mpiri sha kwa Efremu na Giridi.²⁰ Muri isho nshiku na pari irya nshita, efyasosa Yaweh, mukafwaikwa amampuru muri Israeri, rero tamwakabe. Nkafwaya urubembu rwa kwa Yuda, rero tamwakasangwe nangu rumo, pantu nkerera abo nkashapo.²¹ Imeni ukurwisha impanga ya Merataini, ukuurwisha na bonse abareikara mu Pekodi. Babikeni ku rupanga no kubapwisha ukwipaya-Iki kisemo kya kwa Yaweh-kiteni fyonse ifyo ndemikonkomesha.²² Ikiunda kya nkondo no kutobaura ukuramba firi mu mpanga.²³ Ifyo inkama ya kyaroyonse ya putaurwa no kutobaurwa. Ifyo Babironi asanguka ifyamakankamike mu nko shonse.²⁴ Nabikire ikiteyo mwebona na mwebona mwariketwe, Babironi, na mwebona tamwaishibire! Mwarisangirwe no kwikatwa, pantu mwakitire uruburi kuri Yaweh.²⁵ Yaweh naisura ifyakututira fyakwe nafumyamo ne fyanso fya kipyu fyakwe. Kuri imirimo kuri Shikuru Yaweh wa mabumba mu mpanga ya bena Karideya.²⁶ Iseni kuri ukufuma ukutari. Isurenini ku matara ya kiko no kukituraika nge mina. Kipereni ku konaurwa. Mwisho nangu umo uwakusharapo.²⁷ Ipayeni bonse bakirume ba ng'ombe. Batumeni ku nkende ya kwipairamo. Akaranda kuri bo, pantu ubushiku bwabo nabwisa-inshita ya kukandwa kwabo.²⁸ Kuri ikiunda kuri abo abarefurumuka, kuri abo abarepusuka, ukufuma mu panga ya Babironi. Aba bakarondorora ikirandushi kya kwa Yaweh Resa wesu kuri Sioni, ne kirandushi kye tempere ryakwe.²⁹ "Kutireni Babironi bakaposa wa mifwi-bonse abakana mu mata yabo. Koronganeni kuri ye, kabiri mwireka uuri onse ukufurumuka. Bweseheni kuri kyonse ikyo akitire. Kiteni kuri ukuringa no muringo abomfeshe. Pantu atusauka kuri Yaweh-ku wa Mushiro wa kwa Israeri.³⁰ Eikyo abarumendo bakwe bakwa mu musumba, na baume ba burwi bakwe bakonaureni pari burya bushiku-iki kisemo kya kwa Yaweh."³¹ "Boneni, nimikana, mwe bafirumba-uku ekuranda kwa kwa Yaweh wa mabumba-pantu ubushiku bwenu nabwisa, mwe bafirumba, inshita iryo nkamukanda.³² Eikyo abafirumba bakaipununa no kuwa. Tapari nowakubemba. Nkakosha umuriro ku misumba yabo; ukokya na fyonse ifyo bakwata.³³ Yaweh wa mabumba asosa ifi: Abantu ba kwa Israeri nabatompoka, pamo na bantu ba kwa Yuda. Abo bonse ababekete bakiri nababekatirira; nabakana ukubarekerako.³⁴ Uyo uwakubapususha arikosa. Yaweh wa mabumba e shia ryakwe. Akerera ububi bwabo, pakweba ati akarete ukutusha mu mpanga yabo, no kureta ukukura kuri abo bakakekara mu Babironi.³⁵ Urupanga narwimina abena Karideya-uku ekuranda kwa kwa Yaweh-na bekashi ba mu Babironi, intungurushi shakwe, na baume bamano bakwe.³⁶ Urupanga rwimine ba musosa kipongo! Bakaba ifipumbu! Urupanga narwimina abashiirika bakwe! Bakesushiwamo no buranda.³⁷ Urupanga rureishira ba punda babo, amakyerea yabo na bekashi ba mu Babironi bonse, eikyo bakaba nga abanakashi. Urupanga rureishira amatara yabo, kabiri yakaba fitapwa.³⁸ Ikirara kireisa na menshi yakoma. Pantu ni mpanga ya turubi, kabiri bakita nga bantu abo bapenya ku turubi.³⁹ Eikyo inama sha mpanga eshikekaramo, no twana twa mbuni tukekara murya. Pantu pa nshita iitari tamwakekare muntu. Ukufuma ku nkuro ne nkuro, tayakekrwemo.⁴⁰ Ngefyo Resa aonawire Sodoma na Gomora ne misumba yaparamina-uku e kuranda kwa kwa Yaweh-tapari no muntu akekaramo.⁴¹ "Boneni, abantu bareisa ukufuma ku kapinda ka kuryo; umusumba ukaramba ne shamfumu ishingira nashisunguka ukufuma ku mpanga ishitaro isha kyaroyonse.⁴² Bakabura ne mifwi n misumbo. Babunkarwe kabiri ababura inkumbu. Ikinda kyabo kyaba kwati kurira kwa menshi muri bemba, kabiri baninine pari bakabarwe, baibikire mu nkonka nga bantu bareya ku nkondo, ukurwisha mwebona, mwe bana banakashi bakwa Babironi.⁴³ Imfumu ya ku Babironi yaryumfwire ukubirisha kwabo na maboko yakwe yariomponteke. No mwenso uukaramba warimwikete nga na mayo arepapa.⁴⁴ Boneni! Areya nge nkaramo ukufuma ku Yodani ukuya ku muremfwe pantu nkabarenga ukufurmuka bwangu, kabiri nkabika umo uukaba inturushi. Pantu nani uuri nga nebo, kabiri uukampera umurandu? Nikakyema nshi uukankanya?⁴⁵ Eikyo umfweni ku mapange ayo Yaweh akwatire Babironi, amapange ayo abikire mu mpanga ya bena Karideya. Bena bakafumishiwamo, kumo na katekwa kakyepesha. Impanga shabo isha muremfwe shikaba amapopa.⁴⁶ Pa kiunda kya kukimfiwa kwa kwa Babironi ikyaroyonse kyasunkana, ne kobirikisha kwa kukyura kwabo kwaumfwika mu nko shonse."

Chapter 51

¹ Yaweh asosa ifi: Boneni, Ndeimya umwera wakonaureni pari Babironi na pari abo bonse abekara mu Reb Kamai.² Nkatuma abarebeshi ku Babironi. Bakapasa no konaureni impanga yakwe, pantu bakawimina ukufuma konse pa bushiku bwa makyusho.³ Mwireka uwa mata akane mu buta bwakwe; efwaro fyakukinga umubiri wakwe. Mwireka abarumendo bakwe; onaureni abashirika bakwe bonse.⁴ Pantu abantu abakyenwa bakawa mu mpanga ya bena Karideya; abo abaraswa bakawa mu musumba.⁵ Pantu Israeri na Yuda tabarekereshiwa kuri Resa wabo, Yaweh wa mabumba, nangura

impaga yabo yaisura ne mrandu yakitire kuri Umo uwa Mushiro wakwa Israeri. ⁶ Furumukeni pakati ka Babironi; rekeni kira umo aipusushe umwine. Mwifwira mu ma mpuru yakwe. Pantu ninshita ya kwa Yaweh iyakurandura. Akaripira fyonse kuri ye. ⁷ Babironi ari rukombo rwa goride mu minwe ya kwa Yaweh iyarengere isonde ryonse ukunwa; inko shanwine umwangashi wakwe kabiri shasangukire amashiru. ⁸ Babironi aawa mukukapakapa no konaurwa. Muweresheni! Mupereni umuti mukukaripwa kwa kwe; epari apora. ⁹ 'Twarefwaya ukundapa Babironi, rero taporere. Natumushe no kuya, ku mpanga yesu. Pantu ukupingurwa kwa kwe nakufika ku muru; kwasumburwa na mu makumbi. ¹⁰ Yaweh nasokorora insambu shesu. Iseni, naturondorore mu Sioni ukubomba kwa kwa Yaweh Resa wesu.' ¹¹ Songoreni imifwi no kusenda inkwera. Yaweh arekumbaura umupashi wa mfumu ya bena Media mukwanshika kwa konaure Babironi. Uku kurandura kwa kwa Yaweh, ukurandura kwa ,konaure irtempere ryakwe. ¹² Sansureni amaring ya bena Babironi iramfya; koseresheni bakarinda; bikenipo bamaronda; teyanyeni aba kundiririra; pantu Shikuru akakita ikyo asosere parwa bekashi ba mu Babironi. ¹³ Mwebo mwe bantu baikara mu tumana utwingi, mwebo mwe bantu abanonshi mu kyuma, impera yenu naisa. Umweo wenu nauputurwa. ¹⁴ Yaweh wa mabumba arapire pa mweo wakwe, 'Nkamisusha na bantu kwati ni bamakanta, kabiri bakemya inkondo pari mwebo. ¹⁵ Apanga ikyaroy ku maka yakwe; apampamika isonde ku mano yakwe. Ku mukyetekanya wakwe eko ayanshikira imyuru. ¹⁶ Nga aburukuta, kuri ukurira kwa menshi mu myuru, pantu atuma umutonshi ukufuma ku moera ya kyaroy. Apanga ikuba ukufuma ku mfura no kutuma umwera ukufuma ku mwakututira mwa iko. ¹⁷ Umuntu onse nasanguka ikipumbu, ukwabura ukwishiba. Onse uupanga ifyera narengwa insoni ku tu rubi twakwe. Pantu uturubi twa fyera fyakwe turemubepa, kabiri tamwaba mweo muri twena. ¹⁸ Twafye, imirimo ya bakapumya; bakonaure pa nshita ya bupingushi bwabo. ¹⁹ Rero Resa, ikyakaniko kya kwa Yakobo, takiri nga ifi, pantu ni karenga wa fintu fyonse. Israeri ekikwatwa kyakwe; Yaweh wa mabumba eshina ryakwe. ²⁰ Niwe nondo yangi, ikyakurwirako mu nkondo. Kuri webony nkonawirako amabufumu. ²¹ Kuri webony nkonawirako bakafwaro na babensha; kuri webony nkonawirako amakyereta na banamutekenya babo. ²² Kuri webony nkonawirako umwaume onse no mwanakashi; kuri webony nkonawirako abakote na baikye. Kuri webony nkonawirako abariumendo na bakashana banakisungu. ²³ Kuri webony nkonawirako bakakyema ne mpanga shabo; kuri webony nkonawirako abarimi na mabumba yabo. Kuri webony nkonawirako amabuteko na bakiroro. ²⁴ Pantu mu menso yenu nkapera Babironi na bonse abaikaramo abena Karideya pa bubi bonse ubo bakitire mu Sioni-uku ekuranda kwa kwa Yaweh. ²⁵ Bona, nakwarukira, we rupiri rwa bonaushi-uku ekusosa kwa kwa Yaweh-weonaure ikyaroy kyonse. Nkatamburura ukuboko kwangi pari webony, no ku kwansura no ku kurenga pabura urupiri. ²⁶ Pakweba ati tabakaburepo iribwe nangu rimo ukufuma kuri webony uku kurira ikifutu kya kikurwa nangu umufura; pantu ukaba ikipomoka kya muyayaya-uku e kuranda kwa kwa Yaweh. ²⁷ Sansureni iramfya pa kyaroy. Risheni inandara pa nko. Kuteni iko ukumusansa: ubufumu bwa Ararati, Minini, na Ashikenashi. Sonteni umukaramba pa kumusansa; reteni bakafawro nga bamakanta. ²⁸ Teyanyeni inko ku kumusansa: Imfumu sha bena Media na mabuteko yakwe, bakiroro bakwe bonse ne mpanga shonse ishaba mubutungurushi bwakwe. ²⁹ Ikyaroy kytenta no kushikitika, pantu Yaweh napanga ukukonkanyapo ukwarukira Babironi, ku kupanga ikyaroy kya Babironi amapopa umushaba no mwakwikara. ³⁰ Abashirika ba mu Babironi nabareka ukurwa; baikara mu makyere yabo. Amaka yabo nayapwa; basangwikefyey abanakashi-amayanda yakwe yari mu muriro, imipindo ya mpongoro shakwe nashitobaika. ³¹ Keberera abutuka ku kweba keberera munankwe, no warubiro abutuka ku kwebony wa rubiro munankwe ukya eba imfumu ya Babironi ukweba ati umusumba wakwe nausendwa ukufuma ku mpera na ku mpera. ³² Ifyabu nafifumbatwa; umurwani areokya amatete, na baume ba burwi aba mu Babironi basobana. ³³ Pantu Yaweh wa mbaumba, Resa wa kwa Israeri asosa iki: Umwana mwanakashi wa kwa Babironi ari nge kya kunyantapo. Ninshita yakumunyantaura. Mukashitafye akanono inshita ya busomboshi yaraisa kuri ye. ³⁴ 'Nebukadenesari imfumu ya Babironi andya, namfurunganya no kunenga ukuba nge kipe ikyaburamo nangu kamo. Namina nga kishiweshimwe kya muri bemba, naisusha ne fya marira yangi munda yakwe, kabiri namfwise. ³⁵ Umo uwikara mu Sioni akasosa ati, 'Ububi ubwakitikire kuri nebo no mubiri wangi bube pari Babironi.' Yerusaremu akasosa ati, 'Umuropa wangi naube pa bekashi ba mu Karideya.' ³⁶ Eikyo Yaweh asosa iki: Ndi no kupapatira umurandu wenu no kureta ikirandushi pari mwebo. Pantu nkomika amenshi ya Babironi no kurenga utumfukumfuku twakwe ukukama. ³⁷ Babironi akasanguka imina, ubuteko bwa bamumbwe, ikyamakankamike, kabiri ikya kuitomona umushaba umwakwikara. ³⁸ Abena Babironi bakaburuma nge misepeera ya nkaramo. Bakaburuma nga bana bankaramo. ³⁹ Mukubirima kwabo, eryo nkabapekanishe fya kunwa; Nkabarenga ukunwa pakuti bakasangarare eryo bakarare uturo utwabura kupwa ukwabura ukubuka-Uku ekuranda kwa kwa Yaweh- ⁴⁰ Nkabatentemushisha ku kwipaiwa nga bana ba mpanga, nga basukusuku na ba sawe. ⁴¹ Ifyo Babironi aikatwa! Kanshi ammarumbo ya kyaroy kyonse nayekatwa. Ifyo Babironi asanguka ikyamakankamike mu nko. ⁴² Bemba naisa pari Babironi! Afimbirwe na mabimbi yaburuma. ⁴³ Imisumba yakwe isangwike amapopa, impanga yauma kabiri ikiswebebe, ikyonde ikyabura uwakwikaramo, kabiri tamuri muntu uupitamo. ⁴⁴ Nkakanda Bere mu Babironi; nkafumya mukanwa kakwe ifyo aminine, ne nko tashakarete ifyamabupe kuri ye. Ifumbwa fya Babironi fikawa. ⁴⁵ Fumeni pakati kakwe mwe bantu bangi. Rekeni kira umo apusushe umweo wakwe ukufuma mukipyu kyangi. ⁴⁶ Mwireka imitima yenu itompoke nangu ukutina imbira iyumfwikire mu musumba, pantu imbira ikesa mwaka umo. Panuma ya ifyo mu mwaka wakonkapo kukaba imbira, ne kimfurunganya kikaba mu musumba. Kateka akemina kateka. ⁴⁷ Eikyo, bneni, inshiku shireisa iryo nkakanda utwabaswa twa mu Babironi. Impanga yakwe yonse ikaba ne nsoni, nabonse abakepaiwa bakawa pakati kakwe. ⁴⁸ Eryoy imyuru ne kyaroy, na fyonse ifyabamo bakasangarara pari Babironi. Pantu ababoni bakesa pari ye ukufuma ku kapinda ka ku kuso-uku ekuranda kwa kwa Yaweh. ⁴⁹ Nge Babironi arengere abaipaiwe mu Israeri ukuwa, efyo nabakepaiwa mu Babironi bakawa. ⁵⁰ Mwebapusuka ku rupanga, kabiyeeni! Miiminina. Kuteni Yaweh ku

kumibukisha mwebari ukutari; rekeni Yaweh ese amibukishe. ⁵¹ Turi ne nsoni, pantu natutukana; insoni nashifimba ifinso fyesu, pantu abarebeshi nabengira umwashira mu ng'anda ya kwa Yaweh. ⁵² Eikyo, boneni, inshiku shires-uku ekuranda kwa kwa Yaweh-iryo nkakanda uturubi twakwe, na mukyaroy monse mukatande ndase. ⁵³ Pantu ngefyo Babironi afikire na mu myuru nangura apasumbuka pakwe apangapo iringa, ababonaushi nga barihire kuri ye-uku ekuranda kwa kwa Yaweh. ⁵⁴ Inkuta yafuma mu Babironi, ukonaurwa kukaramba ukufuma ku bena Karideya. ⁵⁵ Pantu Yaweh areonaure Babironi. Arerenga ishiwi rikaramba ukuroba. Abarwani bakwe baburuma nga amenshi ayengi; ikyongo kyabo kyaba ikikaramba. ⁵⁶ Pantu abakonaure nabesa mukumurwisha- ukurwisha Babironi!-ne fita fyakwe nabafikata. Imifwi shabo nashisarangana, pantu Yaweh ne Resa wa kirandushi; kine kine akarandura. ⁵⁷ Pantu nkarenga abana bakwe na bamano bakwe ukukorwa, na babuteko, bakiroro, na bashirika bakwe. kabiri bakarara uturo twaburo kubuka-uku ekuranda kwa Mfumu: Yaweh wa mabumba e shina ryakwe. ⁵⁸ Yaweh wa mabumba asosa iki: Ifibumba fyatikama ifya kwa Babironi fikawa, ne mpongoro sharepa shikapya. Eryo abantu bakaraisa ku kumwafwa bakabombera apafye; fyonse ifyo inko shikesha ukukita fikapya." ⁵⁹ Iki e kyebo kya kwa Yeremiah kasesema akonkomeshe Seraiah mwana Neriah mwana Mahseiah iryo aire na Zedekiah imfumu ya ba Yuda ku Babironi mu mwaka warenga ine mu butekeshi bwakwe. Nomba Seraiah ari ni kiroro mukaramba. ⁶⁰ Pantu Yeremiah arirembere umufungiro pakinkunka kikeshira Babironi-aya mashiwi yonse yarembere pari Babironi. ⁶¹ Yeremiah asosere kuri Seraiah, "Nga waya ku Babironi, eryo ukabona no kuberenga aya mashiwi mukubirikisha. ⁶² Eryo ukasosa ati, "Yaweh, mwebo mwebene mwarandire ukuti mukonaure ino mpanga, kabiri no kutira takuri muntu nangura inama ukwikara muri ino mpanga, kabiri ikaba amapopa umuyayaya." ⁶³ Eryo nga wapwisha ukuberenga uyu mufungiro, kakako akaribwe no kuposa pakati ka Euphrate. ⁶⁴ Sosa, 'Babironi akebira ngefi.Tayakeme pa murandu wa kinkunka ndetuma, kabiri bakawa.'" Amashiwi yakwa Yeremiah yapwira pano.

Chapter 52

¹ Sedekia ari ne myaka aakumi yabiri na umo iryo atendeke ukuteka; pa bufumu kabiri ari ne myaka ikumi rimo na umo atekere mu Yerusaremu. Na nyina ishina rakwe ari ni Hamutari; mwana Yeremia uwafumine ku Ribina. ² Arekita ifyabipa pa kinso kyakwa Yaweh; nga firya na fyonse ifyaikere Yehoiakimu. ³ Ni pa murandu wakuti Yaweh arifurirwe ekyarengere fyonse kuri Yerusaremu na kuri Yuda, na pakurekeresha abafumya pa kinso kyakwe. Nomba Sedekia aripondokere imfumu ya Babironi. ⁴ Ifi fyakitike pa mweshi warenga pabura ukuteka kwa mfumu Sedekia, umweshi warenga ikumi rimo, na pa bushiku bwe kumi rimo, umweshi, Nebukadinesari, imfumu ya Babironi, yaishire na bashirika baiko par Yerusaremu. Bakitire ne nkambi, no kukurako ikibumba ikyakukingirishako. ⁵ Eikyo barishingurwishe umusumba ukufikira umwaka ikumi rimo na kimo mukuteka kwa mfumu Sedekia. ⁶ Pa bushiku pabura mu mweshi warenga bune mu musumba mwisano tamwari ne fyakurya fya bantu mu kyaroy. ⁷ Iryo umusumba wabongorweke na baume baburwi baributwikemo pa nshita ya bushiku pa mpongoro yapakati kabo, na mwibara rya mfumu, nangu abaKaudea bashingurwike umusumba. Baire na munshira ya ku Araba. ⁸ Rero abashirika ba ku Kaudea bapepeka imfumu Sedekia no kuikata mwirungu rya Yodani mu mawanga ya Yeriko. Na bashirika barimusarangene bonse. ⁹ Imfumu bariikata no kuitwara ku mfumu ya Babironiku Ribura mu kyaroy kya Hamati, eko bamukakire. ¹⁰ Imfumu ya Babironi yaipeye umwana wakwa Sedekia pa menso yaiko, na kabiri mu Ribura aripeye intungurushi sha ba Yuda. ¹¹ Kabiri Sedekia barimutonkora amenso, barimukaka umunyororo wa mikuba, no ku mutwara ku Babironi. Imfumu ya Babironi yarimubikire mukifungo mpaka na pa bushiku bwa kufwa kwakwe. ¹² Mu mweshi warenga isano, mu bushiku bwarenga ikumi mu mweshi, e mwaka we kumi na pabura mukuteka kwa mfumu, Nebukadinesari imfumu ya Babironi, Nebukadinesari aishire ku Yerusaremu. Ari mukaramba wa bamaronda ba mfumu no musha wa mfumu ya Babironi. ¹³ Iryo aokyere ing'anda yakwa Yaweh, isano rya mfumu, na ma yanda yonse aya mu Yerusaremu; na mayanda yonse ayakankara aya mu musumba aryokyere. ¹⁴ Ne fibumba fyashingurwike umusumba wa Yerusaremu, na bashirika ba mu Kaudea abari pamo no muramba wa baronda arifyonaure. ¹⁵ Abantu abapna sana, na bantu abashere mu musumba, nabo abarekyereshiwe ne mfumu ya Babironi, na bonse bakafura-Nebukadinesari, umukaramba wa bamaronda. abatwere bamo muri bunkore. ¹⁶ Nebukadinesari, umukaramba wa bamaronda, ashire bamo abapina mu kyaroy ukubomba mwibara rya myangashi na mu mabara. ¹⁷ Pamo nge nkyenshi fya kyera ifyari mu ng'anda yakwa Yaweh, ne fyakutekap ne kyakusambiramo ikyo bakita "Ikibeseni" ifyari mu ng'anda yakwa Yaweh, abena Kaudea baritobawire no kusenda ikyera. ¹⁸ Kabiri basendere imipiko, foshoro, ifyakushikiramo imito, ifyakwashishako no kushimya, imbare, na fyonse ifipe fyakya bashimapepo barebomfya mwitempere-abena Kaudea barifisenda. ¹⁹ Maronda wa mfumu asendere fyonse utubare apakuteka inyari, ne mabre sha bubani, imipiko ne mbare ishikaramba, ne misambiro yangirwe na goride ne fyapanirwe na sirufere. ²⁰ Ne nkyenshi shibiri umusambiro wa kyera kiramba uwareitwa "Ikibeseni," ne fipashanya fya bakirume ba ng'ombe ikumi na fibiri panshi ya kutekapo, ifintu Soromini apangire mu ng'anda yakwa Yaweh, ifyakwete ifyera fyafina ifyo tabengapima. ²¹ Inkyenshi sharepere amakubiti ikumi rimo na kine konse konse, ne ntambo yashingurwike yapiminwe ikumi na fibiri, no mutika washiko wari iminwe ine eryo sharikwete urupako mukati. ²² Pa muru pari umutwe umukuba. Imikuba kyarepere amakubiti yasano, mu mbari mwari umushingo uo baengereremo amateke ukushingurukako na kyonse kyapangirwe no mukuba no rukyeshi rumbi rwari umo rwine no rwapakubara. ²³ Eikyo yari amakumi pabura na mutanda amateke mu mbari yaiko, na mateke umwanda umo yashingurwike pa muru ya rupanga. ²⁴ Umukaramba wa bamaronda asendere umufungwa Sereya,

shimapepo mukaraba pamo na Sefaniya, shimapepo arekonkapo, na bakasunga bampongoro batatu.²⁵ Mu musumba asendere abafungwa kiroro wa bashirika, na baume kine rubari impanda mano sha mfumu abari mu musumba. Kabiri arisendere umungwa kiroro wa mfumu uwangarira abaume ba mu bashirika, pamo na baume amakumi mutanda abafumine mu mpanga abari mu musumba.²⁶ Kabiri Nebukadinesari, umukaramba wa bamaronda abasendere no kubatwara ku mfumu ya Babironi ku Ribura.²⁷ Awe imfumu ya Babironi yaribakomene no kubepaya mu Ribura mu kyaroy kya Hamati. Efyoy Yuda aire muri bunkore ukufuma mu kyaroy kyakwe.²⁸ Aba e bantu abo Nebukadinesari asendere muri bunkore: Mu mwaka warenga kine rubari aba Yuda 3,023.²⁹ Mu mwaka warenga ikumi uwakwa Nebukadinesari asendere 832 abantu ukufuma mu Yersaremu.³⁰ Mu mwaka warenga amakumi yabiri na yatatu kuri Nebukadinesari, umukaramba wa bamaronda wa mfumu, asendere, abaYuda 745 abantu. Na bonse abasenderwe bunkore bari 4,600.³¹ Kabiri mu mwaka warenga amakumi yatatu na kine rubari ukutura apo basendere Yehoiakimu, imfumu yakwa Yuda, muri bunkore mu mweshi warenga ikumi rimo na ibiri, pa bushiku bwarenga amakumi yabiri na shisano mu mweshi, eryo Aweri-Maraduki, imfumu ya Babironi akakwire Yehoiakimu imfumu ya baYuda mukifungo. Iki kyakitike mu mwaka uo Aweri-Maraduki atendeke ukuteka.³² Kabiri atendeke ukuranda nankwe amashiwi ayasuma kabiri asansabike ikipuna kyakwe ikya bufumu ukukira ifipuna ifya bufumu ifya sha mfumu shimbi ishari nankwe mu Babironi.³³ Aweri-Maraduki afuure na Yehoiakimu ifyakufwara fya mukifungo, no kumureka arye kwi teburu rya mfumu umweo wakwe onse.³⁴ Kumfwa ikipuna kyakwe ikyafyakurya, imfumu ya Babironi yaremuperaryonse ifyo arekabira kira bushiku inshiku shonse isha bumi bwakwe mpaka ubushiku afwire.

Ezekiel

Chapter 1

¹ Mu mwaka wa kulenga amakumi yatatu, mu mweshi wakulenga bune, elo mu bushiku bwa kulenga busano ubwa mweshi caishile kuba ukwabati nebo nalikele mukati ka bunkole pa mumana wa Kebar. imyulu yalisukile elo nebo balimwene ifimonwa fya lwa Lesa.² Pa bushiku bwa kulenga busano ubwa ulya mweshi - wali mwaka wakulenga busano mu busha bwa mfumu Yehoyakini -³ Icebo ca kwa Yawe calishile kui Ezekiele umwana mwaume wakwa Busi shi mapepo, mu calo ca bena Kaidi pa mumana wa Kebar, elo ukuboko kwakwa Yawe kwali pali ena kulya.⁴ Nolu nebo naliloshe, elo kwalisile ne cipupu ca mwela ukufuma ku kapinda ka ku kuso; ikumbi likalamba nokubyata kwa mulilo mukati ka ciko elo ulubuto lukocishingluka na mukati ka ciko, elo no mulilo wali lilangi lya finyamuti mukati ke kummbi.⁵ Mukati mwali icimpasho ca fya mweo fine. Ukuekumoneka kwa fiko: Fyalikwete icimpasho ca muntu.⁶ Lelo cila cintu calikwete iifinso fine, elo cila cibumbwa calikwete amapindo yane.⁷ Amolu ya fiko yali ayakololoka, elo inyatilo sha makasa ya fiko yali kubati mabpndo ya mwana wa ng'ombe uukobeka kubati mukuba uwakupukutwa.⁸ Lelo balikwete iminwe ya bantu pesemba lya mapindo ya fiko ku mbali shonse shine. Pakuti fyonse fine ifinso fya fiko elo na mapindo fyalikubati nifi:⁹ Amapindo ya fiko yalikwikatana na mapindo ya cibubumbwa cakonkelepo elo tafyali kwaluka ilyo fyalikubati nifi: Lelo cila cintu cali kuyafye kuntanshi.¹⁰ Icipanso ca finso fya fiko fyalikubati cinsio ca muntu. Fyonse fine fyalikwete ne cinsio ca nkalamo ku lubali lwa ku kulyo, elo fyonse fine fyalikwete icinsio ca kwa kapumpe.¹¹ Ifinso fya fiko fyalikubati ni filya fine, elo amapindo ya fiko yali fungulwilwe pa mulu, ukwebati cila cibumbwa calikukwata amapindo yabili ayo yalikwikatana ku mapindo ya cibumbwa cinankwa, elo na mapindo yabili ayafimbile imibili ya fiko.¹² Cila cimo cali kuyafye ku ntanshi, ukwebati ukuli konse uko umupashi eafisontelele ukulekuya fyalikuya ukwabula ukulekulekupilibuka.¹³ Na pa fya cimpasho ca fibumbwa ifya mweo, ukumoneka kwa fiko kwali kubati mulilo wa mafito uukoyaka, kubati kumoneka kwa fyenge; ulubingu lwa mulilo nalo lwalisanikile konse mukati ka fibumbwa, elo kwali no dkubuyasha kwa nkuba.¹⁴ Ifibumbwa fya mweo fyalikubwanda mukulemuka kunuma elo nakuntanshi, elo fyalikubwanda nge nkuba!¹⁵ Elo nebo naliloshe pa dibumbwa fya mweo; elo nalimwene eumupeto umo panshi lubali lwa cila cibumbwa ica mweo ne mfinso fine ifya fiko.¹⁶ Iyi yali emiminekele elo nemipangile ya mipeto cila mupeto wali kubati libwe lya mupeto, elo iine yalikwete icimpansho cimo cine; imimonekele ya iiko elo ne mipangilwe yali kubati mipeto mukati ka mupeto ubiye.¹⁷ Ulo yalikwenda yalikuya pa ili yonse pantunga shabo shine, ukwabuka ukulekukoneka ulo shali kuya.¹⁸ Elo na pa matelo ya shiko, yalilepelelo elo nokutinya, pakuti amatelo yaliswilwmo amenso ukushunguluka.¹⁹ Lyonsefye ulo ifibumbwa fya mweo fyalikwenda, imipeto yaliselele lubali na fyena. Ulo ifibumbwa fya mweo fyaiminr pamulu ukufuma pe sonde, imipeto yaliminine.²⁰ Konse uko umupashi walikuya, yalile elo ne mipeto yalimine pamulu lubali lwa yena, ukwebati umupashi wa fibumbwa fya mweo wali mu mipeto.²¹ Lyonse fye ulo ifibumbwa fyalikwenda, imipeto nayena yalwendele; elo ulo ifibumbwa fyakwiminina shika, imipeto yalikwiminina shika; ulo ifibumbwa fyainine pa mulu ukufuma pe sonde, imipeto yalimine pa mulu lubali bena pakwebati umupashi wa fibumbwa fya mweo wali mu mipeto.²² Pa mulu wa mitwe ya fibumbwa ifya mweo pali icimpanso ce ulu: Calimonekele kubati cakubengeshima nge cilola canshikwe pa mulu wa mitwe ya fiko.²³ Pesamba lye ulu, cila mapindo ya cibumbwa cimo yalifungulukile ukololoka elo nokukwikata ku mapindo ua cibumbwa cilikwete. Cila cibumbwa ca mweo naco calikwete umulingo uwa kuifimba abenebeka; cila cimo cakwete umulingo uwakufimba umubili wa ciko.²⁴ Elo nalyumfwile iciunda ca mapindo ya fiko. Kubati congo ca mennshi ayengi, kubati lishwi lya wa maka yonse konse uko balikuya, kubati ciunda ca kubulukuta kwa mfula, kubati shika fyelibweshe amapindo ya fiko.²⁵ Ishiwi lya lishile ukufuma pa mulu we ulu pamulu wa mitwe ya fiko lonse ulo fya iminine shika elo nokubwasha amapindo ya fiko.²⁶ Pa mulu we ulu lya mitwe ya fiko pali icimpanhso ca cipuna ca bufumu icali kubati kumoneka kwe libwe lya Ssafiri, elo na

Chapter 2

pa cakupale icipuna ca bufumu pali icimpansho kubati kumoneka kwa muntu.²⁷ Nalimwene icintu icalikumoneka kubati celi cili no mulilo muli cena kufuma mu mukumoneka kwa pa mulu wa ntungu shakwe; nalimwene ukulefuma ku kumoneka kwa ntungu shakwe pe samba ukulekumoneka kwa mulilo elo nolubuto ulushingulukile konse konse.²⁸ Kubati kumoneka kwa mukolamfula mu makumbi pa bushiku bwa mfula efyali ukumoneka kwa lubujto lwa kumwenekesha luko cishinguluka. Ulo nacimwene naliwilw pa cinso candi, elo nalyumfwile

Chapter 2

¹ Ena alyebele kuli nebo ati, "We mwana mwaume wa muntu, iminina pa makasa yobe. Nolu nebo nkolanda kuli webo,"² Nulo, ulo alikulanda kuli nebo, umupashi walingile muli nebo na ukunjiminika pamakasa yandi, kabili nalimumfwile akolanda kuli nebo.³ Ena alyebele kuli nebo, "we mwana mwaume wa muntu, nebo nkokutuma ku bantu ba ku Isralei, ku nko shabucisanguka isha sangikila nebo - bonse bena na ifikolwe fyabo balibembukila nebo ukufika na buno bushiku!"⁴ Abatuntuka muli bena baikwete ifinso fyakupotalala kabili na imitima yakukosa. Nebo nkokutuma kuli bena, kabili ukulanda kuli bena, "Ifi efyo shikulu Yawe alandile."⁵ Nangu bena bakomfwa nangu tabakomfwe. Bena ni ng'anda yabucisanguka, lelo baleshiba ukwba ati kasesema ali muli bena.⁶ webo, we mwana mwaume wamuntu wiba na umwenso kuli bena nangu kumashiwi yabo. Wiba nomwenso, nangu waba na ifilasa na imyunga kabili nangu wikala na bakaling'onga. Witina amashiwi yab nangu kututuma ku finso fyabo, pantu bena ni ng'anda yabucisanguka.⁷ Lelo webo ukolanda amashiwi yandi kuli bena nangu bomfwe nangu tabomfwile, pantu niba cisanguka bakucilamo.⁸ Lelo webo, we mwana mwaume wamuntu, kutika kufyo nkolanda kuli webo. wiba cisanguka kubati ni ilya ing'anda yabucisanguka. Isula akanwa kobe nokulya ifyo nebo nkokupela!"⁹ Nolu nebo naliloleshe, kabili nokuboko kwalitambalikilwe kuli nebo, muli kwena mwali umufungilo walwmbwapo.¹⁰ Ena aliufungulwile pa menso yandi, walilembelwe pali fyonse kuntashi napanuma ya uko, kabili na ifyalembelwe pali wena fyali malilo, ukullosha nakalanda.

Chapter 3

¹ Kabili alilandile kuli ine ati; "wemwana mwaume wamuntu ifyo webo wasanga lya. Lya icicitabo, kabili kabiye uye kulanda kunganda yakwa Israeli."² Eico naliswile akanwa kandi kabili alindisishe cilya citabo.³ Kabili alindile kuli ine ati, "wemana maume wamuntu, lisha ifumo lyobe kabili isusha ifumi lyobe neco citabo ico napela kuli iwe!" kabili nacilile kabili cali icakulowa mukana kandi kubati buci.⁴ Kabili alilandile kuli ine ati, "wemwana mwaume wamuntu, kabiye kunganda yakwa Israeli kabili nokulanda amashiwi yandi kuli bena."⁵ Pantu taikutumwa kubantu abamilandile imbi imbi nangula ululimi lwakwafya, lelo nikunganda yakwa Israeli-⁶ tekubantu abengi abamilandile yakwafya nangula icitundu cakushupa abo amashiwi yabo tawingelika. Mucine nganalikutumine kulibene, ngabalyumfwile kuli iwe.⁷ Lelo inganda yakwa Israeli tabakabe abakukabila ukufumfwa kuli iwe pantu tabali bapukubial ukumfwa kuli ine. Eico inganda yonse iyakwa Israeli nibankosa mitwe kabili abakumalala imitima.⁸ Moneni! ndilengele icinso cobe ukukpsa nag ifinso fyabo kabili nenkopyo shobe ishakukosa ngekopyo shobe.⁹ Kabili ndilengele impumi yobe kuubati libwe ukukosa ucial napa nsono! wibatina nangula ukuba uwakutompoka nefinso fyabo, epo baba ninganda yakutoloma."¹⁰ Elyo alandile kuli ine ati, "wemwana mwaume wamuntu, amashiwi yonse ayo nkokubisha kuli wee-yapite mumutima obe kabili uyonfwe namatwi yobe."¹¹ nomba kabiye kuli bunkole kabili nokulanda kuli bena. landa kuli ben auti, ifi efyo shikulu yawe asosa, nangula bakomfwe nelyo iyoo."¹² Elyo umupashi walinjimishe pamulu, kabili nalyumfwile kunuma yandi iciunda cikalamba icakwa makumba; "lube ulwapalwa ululimi lwakwa Yawe ukufuma kuncende yakwe!"¹³ Cali ciunda campindo yafibumbwa fyamweo ilyo fikoikatana cimo necibiye, neciunda campeto shilya ishali nabo kabili neciunda cakwamakumba mukalamba.¹⁴ Umupashi walingimishe pamulu kabili nookutwala ukutali, kabili nalile nobukali mucipimo camupashi wandi pantu ukuboko kwakwa Yawe kwali kukutitikisha mumaka!¹⁵ Eico nalile kubankole pa tele abibu abaikele mulubali nomumana wa keba, kabili nalikele mulibena inshiku cine lubali, uwaisulamo nokusunguka.¹⁶ Elyo panuam papita inshiku cine lubali ishiwi lyakwa Yawe lyalishile kuli ine likotila,¹⁷ "wemwana mwaume wa muntu ndikupangile malonda wanganda yakwa Israeli eico umfwa kwishiwi likofuma kukanwa kandi kabili nokubapela ukusopeshiwa kwandi."¹⁸ Umfwa nkalanda kumbifi, mucine ukofwa kabili taisopesha nangula ukulanda umusoko kumbifi pamicitile yaiko iyabubi pakutula ingaba nomweo- imbifi ikafwa kumembu shaiko, lelo nkafwaya umulopa waiko ukufuma kumaboko yobe,¹⁹ Lelo ngawasopesha imbifi, kabili taifumine kububifi bwaiko pnangula kumicitile yaiko uubi, lyena ikafwa kumembu shaiko, lelo ninshi ulikwete ukupususha umweo obe.²⁰ Ngacakuti umulungami atalual kubulungami bwakwe kabili acitile mukana lungama, kabili nateta necakuipununako kuntanishi yakwe akafyfw. Pantu tawamusopeshe, akafwa mumembu shakwe kabili nshakete kukutontonkanya imicitile yabulungami iyo acititile, lelo nkafwaya umulopa wakwe ukufuma kumaboko yobe.²¹ Lelo ngawasopesha umulungami ukuleka ukulekubembuka pakutula talebembuka, Mucine akaba nomweo pantu ninshi alisipeshiwe kabili ninshi wakwata ukupususha umweo obe."²² Eico ukuboko kwakwa Yawe kwali pali ine kulya. "ima kabiye kwiwanga kabili ndinokulanhda naiwe kulya!"²³ Nalimine nokufuma ukuya kwiwanga kabili kulya eko ubukata bwakwa Yawe bwalikwikala, kubati bukata bulya nakwete ukumona kumbali yamumana wa Keba; eico naliwile panshi ubhunkupeme.²⁴ Elyo umupashi waishile kuli ine nokwisa kunjominiak ku nkasa shandi, kabili nokwisa kulanda naine, kabili nokwisa kunjeba ati, "kabiye nokuya kuisalila wemwine mukati kanganhda,"²⁵ Pali nomba wemwana mwaume wamuntu, bakaya kubika imyando pali iwe kabili nokukaka pakuti wikaya muli bena.²⁶ Nkalenag ululimi lobe ukulambatila kumulu

Chapter 4

wakanwa kobe, eico tawakalekulanda kabili tawakabe uwakukwanisha ukubakalipila bena, ²⁷ ifi efyo uyo shikulu Yawe asosa.' Uyo uli nokumfwa akomfwa; uyo utakomfwa talinakuumfwa, pantu ninganda yabatalama!"

Chapter 4

¹ "Lelo webo, umwana mawume wa muntu, piita itafwali we mwine no kulibika ku ntanshi yobe. ² Elo ushile umusumba wa Yerusalemu pali lyena. Elo no kubika icakutebelela pali wena, ukule no mwakusungila ifilwilo pali ena. Wimye no mincingi pali wena no kwiminika nsakwe ukushunguluka nokubika pali wena ifyakonawilako ukushunguluka. ³ Elo upiite we mwine icippampa fua cela nokucibomfya nge cibumba ca cela pakati ka we mwine no musumba no kutontomesha icinso cobe pali ena, pantu ukoba uwakutebelelwa, kabili ici cili no kuba icakwishibilako ku ng'anda yakwa Israeli. ⁴ Elo, usendamine kabafu kuso no kubika ulubebu lwa ng'anda yakwa Israeli pali ena, uli ni kupiita ulubembu lwabo mpendwa sha nshiku shitatu no ukasendama panshi palwa ng'anda yakwa Israeli. ⁵ Nebo ne mwine nkobila kuli webo ubusjiku bumo ku kwimininako cila mwka wa kukandwa kwabo: Ishiku 390! Muli iyi nshila, uli no kupiita ulubembu lwa ng'anda yakwa Israeli. ⁶ Lintu ukapwisha ishi inshiku, uko ukasndame panshi umuku wa babuli ku lubali lwa ku kulyo, pantu uli no kupiita ulubembu lwa ng'anda yakwa yuda pa nshiku amakumi yane. Nkopela webo ubushiku bumo ubwa ku mwaka no mwaka. ⁷ Ukatontomeshe icinso cobe ukulola ku Yerusalemu uli kutebelelwa, kabili na kumunwe obe ushafimbulwapo sesema pali wena. ⁸ Eco moneni! Nkobika imyando pali webo pakwebati tawakaluke ukutula ku lubali limo na ku kutetebelelwa kobe. ⁹ Piita we mwine ng'ano, barle, cilemba, ilanda, amale na masaka; ufibike mu cakusungililamo cimo no kupanga umukate obe ukulingana ne mpendwa ya inshiku shitatu uli no kusendama pa lubali lobe, pa nshiku 390 uli no kucilya. ¹⁰ Ifilyo uli no kulya fikaba fyakupimwa, amashekele amakuni yabili cila bushiku, kabili ukalekucilya pa nshita iyakulingwa cila bushiku. ¹¹ Elo ukanwa amenshi, aya kupimwa ukufuma muli mutanda kuli hini, kabili ukalekunwa pa nshiku ishakulingwa. ¹² Uli no lucilya nge mbukunya matobo ya bare, lelo uli no kucisalula nge cufumbikwa mu mafi aya muli bena mu cinso cabo." ¹³ Pantu Yawe alilandile ati, "Ici cikopolibula ukutula umukate untu abantu bakwa Israeli bali nokulya uli nokuba uwakukowela, kulya mu nko kuntu nkabatamfisha. ¹⁴ Lelo nebo balilandile, Alale, shikulu Yawe! nshabala mbapo ulwakukowela! Nshabala ndyapo nangula icili conse icafwa nangu icili conse icakwipaiwa ne nama, ukutula ku bwaice bwandi ukufika na nomba, ne nama icinangwa tayabala ukwingila mu kanwa kandi!" ¹⁵ Eco alilandile kuli nevo, "Lolesha! Ndikupele umufundo wa ngombe mu cifulo ca mafi ya muntu pakuti wingapekanya umukaye obe pali cilya. ¹⁶ Nakabili alilandile kuli nevo. "we mwana mwaume wa muntu! Moneni! Nkotobaula umutambu wa mukate mu Yerusalemu, kabili bakalya mukate libe bakolya mukulanguluka no kunwa amenshi libe bakocilila mu kututuma. ¹⁷ Pantu bali no kubulwa umukate na menshi, umuntu onse ali no kutentuka pali muntina no kufumuka pamulandu wa mampulu yabo."

Chapter 5

¹ "Elo webo, we mwana mwaume wa muntu, send ulupanga lwakutwa ukuba akayembe ka kwa kabeya kuli we mwine, kabili upishe akayembe [a mutwe obe ma ku myefu yobe, elo usende ifipimo kwabanya imishishi yobe. ² Oce isha batatu no mulilo muakti ka musumba ulo inshiku shakutebelwa shapwa, kabili usende isha batatu ku mishishi no kushumwa ku lupanga konse ukushunguluka umusumba. Elo usalanganye ishabutatu pali shena ku mwela, kabili nevo nkafumya ulupanga ukukunkunika abantu. ³ Lelo senda impendwa inono iya mishishi uufuma muli shena no kushikaka mu fisepe fya mwingila obe. ⁴ Elo usende na shimbi imishishi no kushiposa mu kati ka mulilo; noku shoca mu mulilo; ukufuma palwa umulilo ukufuma nokuya ku ng'anda yonse iya mubena Israeli" ⁵ Shikulu Yawe alanda ifi: "Uyi ni Yerusalrmu pakati ka nko, apo mubikile ena noko nevo na mushingulushishe ena ne fyalo fimbi. ⁶ Lelo mububifi alikene ifyabupingusha fyandi ukucila inko shimbi, ne fipope fyandi ukucila ifyalo ifyo fya mushinguluka. Abantu balikene bupingushi bwandu kabili taba koendela mu fipope fyandi." ⁷ Eco shikulu Yaw alandi ifi, " Pantu muli ba cintalika ukujcila inko isho sha mishinguluka mwebo kabili tamwa endela mufipope fyandi nangu ukucita ukulingana ne fyabupingushi fyandi, nangu fye kucita ukulingana ne fya bupingushi fya nko iah mushinguluka mwebo." ⁸ Eico shikulu Yawe alanda ifi, Mona! Nebo nemwine nko alukila pali webo. Nkocita ubupingushi mukati kobe pakwebato inko shimone. ⁹ Nkocita kuli webo ifyo ntacita kabili kubati nico ico ntaka citepo nakabili, pa mulandu wa ficitwa fyenu fyonse ifya muselu. ¹⁰ Eco bashibo bakalya abana mutati kenu, na bana baume bakalya bashibo, pantu nkacita ubupingushi pali mwebo no kusalanganya ku ntunga shonse bonse mwebo mweba shelepo. ¹¹ Eco, ulo ndi no mweno - uku ekulanda kwa kwa shikulu Yawe - mu cine pamulandu mwali kowesha umwashila mwandi ku fintu fyonse ifya kupatwa ne ficitwa fyenu fyonse ifya muselu, ifyo nevo ne mwine nkami cefya mu mpendwa; amenso yandi tayakabe ne nkumbu pali mwebo, kabili nshaka mipanye mwebo. ¹² Aba citatu muli mwebo bakafwa kucikuko kabili bakonaulwa ne cipowe mukati kenu. Aba citatu bapona kulupanga ulumishingulukile mwebo. Elo nkaba palanganya aba batatu mucitungu conse ukukula ulupanga kuku bakunkunika nabo bene. ¹³ Elo icipyu candi cikapwililika, kabili nkacita ubukali bwandi kuli bena ukutusha. Nke kushiwa, kabili bakeshiba ukwebati nevo, ninebo Yawe, ndila ndile mu cipyu candi ulo napwisha ubukali bwandi pali bena. ¹⁴ Nka mulenga mwebo abakulekeleshiwa kabili aba kusekwa ku nko sha mishinguluka mwebo mumenso ya uli onse uuko pita. ¹⁵ Eco Yerusalemu akaba icintu ku bantu bambi ica kususha no kuseka, icakusoka kabili ne ca cintinya ku nko sha mishinguluka mwebo. Nkacita ubupingushi pali mwebo, mu bukali na mu cipyu, kabii no kukalipila mu mucipyu - Nebo, Yawe ndilandile ifi! ¹⁶ Nkatuma imifwi yabubi iya cipowe pali mwebo

iikesa kuba ubupilibulo bwafyo nka myonawilako mwebo. Pantu nkakusha icipowe pali mwebo no kutoba inkonto yenu iya mukate.¹⁷ Nkatuma icipowe na masanso pali mwebo eco mukaba abakubula bana. Icikuko no mulopa fikapita pali mwebo, kabili nkaleta ulupanga pali mwebo - Nebo, Yawe, ndi landile ifi."

Chapter 6

¹ Icebo cakwa Yawe calishile kuli nevo, ukweba ati, ² We mwana mwaume wa muntu, tonta amenso ukulola ku lupili lwakwa Israeli no kusesema kuli bena. ³ Landa, 'Mwe mupili shakwa Israeli, kutikeni ku cebo cakwa shikulu Yawe! alilandile ici ku mpili na ku tupili, ku mikonko, na ku mipokapoka: Moneni! nkoceta ulupanga pali webo, kabili nkonaula ififuli fyobe ifyasansuka. ⁴ Elo ifipailo fyobe fili nokuba amapopa ne nceshi shobe shili no nonaulwa, kabili nkaposa panshi ifitumbi fyobe ku ntanshi yatulubi twabo. ⁵ Nkalambalika imibili ya fitumbi fya bantu bwakwa Israeli ku ntanshi ya tulubi twabo, nokusalanganya amafupa yenu ukushinguluka ifipailo fyenu. ⁶ Konse kuntu mukoikala, imisumba ikalake iya konaulwa ne fifulo ifyasansuka fikaba ifyaonaulwa pakweba ati ifipailo fyenu fikaba ifyakufumuka no kwelengwa amapopa. Elo fikatobaulwa no kuloba, incenahi shenu shikaputulwa panshi ne milimo yobe ikapashika. ⁷ Abakufwa bakalala panshi mu kati kenu kabili muli nokwishiba ukuti ninebo Yawe. ⁸ Lelo nkasunfilipo abakushalapo muli mwebo, kabili kukabalo bamo abakapusumuka ku lupanga mu nko, ulo mukasalanganishiwa ukuya mu fyalo. ⁹ Elo abo abapusunsuka bakanjibukisha mu nko kuntu bakekatwa bunkole, uutila nalilengelwa ubulanda kufya busipondoka bwa mitima yabo iyayaluka ukufuma kuli nevo, kabili kufya menso yabo iya bucilende bwa ku konka utulubi twabo. Elo bakalakulanga ifya maka nkamike pa menso yabo pa ficitwa fyabo ifya bubifi fintu bacitile ne fya muselu fyabo. ¹⁰ Eco bali nokwishiba ukuti ninebo Yawe kwaliko umulandu untu nalandile ukuti ndi nokuleta ububifi pali bena. ¹¹ Shikulu Yae alilandile ici: Tota amaboko no kututa ulukasa lobe panshi! Landa, 'Alale! palulandu wa fya muselu fya bubifi fya ng'anda yakwa Israeli! Pantu bali no kuwila ku lupanga, ku cipowe, no ku cikuko. ¹² Umo uuli ukutali ali o kufwa kucikuko, no uli mupepi ali no kufwa ku lupanga. Abo abakashalapo no kupusuka bakafwa ku cipowe muli inshila nkafulisha icipyu cansi pali bena. ¹³ Elo mukeshiba ukuti ninebo Yawe, ulo ifitumbi fyabo fikalekulele pa tulubi ukushinguluka ifipailo fyabo, pali konse akapili akasansuka - pa mulu wa mpili shonse kabili mwi samba lya muti onse uwakulelema no muoke uwakutikama - ififulo kuntu ba ocelele ifya fungo ku tulubi twabo. ¹⁴ Nkomina ku kuboko kwandi no kulenga mpanga amapopa kabili iyafumuka, ukulola ku matololo ukufika ku Dibla, ukupulinkanya mu fyalo fyonse kuntu bakoikala, Elo bakeshiba ukuti ninebo Yawe.

Chapter 7

¹ icebo cakwa yawe calishile kuli nevo ukwba ati ² "webo umwana mwaume uwamuntushikulu yawe alilandile kucalo cabena isreali" 'Impela! yalishile kumipaka iine iya calo. ³ Nomba impela iili palimwebo mwebo, pakweba ati nevo nkotuma icipyu pali webo, nkakupingula ukulingana nemibo yobo; kabili nevo nkaleta yonse imipamba pali webo. ⁴ Pantu aamenso yandi tayaka kubeleleinkumbu kabili shakakakulangulukile. Eco, nevo nkaleta imilimo yobe paliwemwine imipamba yobe ikaba pakati nankati kobe, elo ukeshiba ukwebati nevo nine Yawe. ⁵ Shikulu yawe alilandile ifi: Ubusanso! Ubusanso ubwakubipisha! Mona, bukoisa. Impela mucacine ikoisa. ⁶ Impela ilyalamukile pali webo. Mona ikoisa! ⁷ Ubonaushi bukoisa pali webo we mwikashi wa mucalo. Inshita iyilifikile: ubushiku bwa bonaushi buli palamine, kabili impili tashakatale kuba nansansa. ⁸ Nomba tapakapitepo inshita ulo nkopongolwela icipyu candi pali webo nokupwisha ubukali pali webo ulo nkakupingula ukulingana ne mibo yobe nokuleta imipamba yobe yonse pali webo. ⁹ Pantu amenso yand tayakakwikatile ubulanda, kabili shakakakulangulukile. Ngefyo wacitile efyo nkacita na kuli webo, elo ukeshiba ukwebati ni webo Yawe uukokulimuna. ¹⁰ Mona, ubushiku! Mona, bukoisa! ubonaushi buli fuminepo! inkoto ili balwile amatutumuko yali puukile! ¹¹ Ulukakala lulimine mu nkoto ya bubifi tapalipo nangu umo mulibo, nangu umo mucintubwingu cabo, nangu mu fyuma fyabo kabili tapalipo nangu umo mucindami uukabelelele! ¹² Inshita ikoisa; ubushiku bulupalamine mwileka uwakushita asansamuke, nangu wa kushitisha aloshe pantu icipyu candi cili pa cintu bwingi! ¹³ Pantu kashitisha takapilibukilemo ku ncende uko ashitisha apofye bonse babili bacili no mweo, pantu icimonwa ca pali cinkupiti tacakabwekeshiwepo, pamulandu wa membu shabo tapalipo nangu umo uukakoshiwa! ¹⁴ Balilishishe amapenga nokulenga fyonse ukuba ifya kuiteyanya, nomba tapalipo nangu umo uukopoleka ku bulwi; pamulandu wakweba ati icipyu candi cili pali cinkupiti onse. ¹⁵ Ulupanga lulu kunse, kabili icipowe ne cikuko fili mukati kacikulwa. Abo bonse abali mu mpanga bakepaiwa ku lupanga, ulocikuko ne cipowe cikaciba ula abo abali mu musumba. ¹⁶ Nomba bambi abakapusuka bakafulumukila ukufumina muli bena kabili bakaya ku mpili. kubati ni nkunda mu mipokapoka, bonsefyo bakalekulila-cilamuntu pa mampulu yakwe. ¹⁷ Amaboko yonse yakatompoka na makufi yonse yakanaka kubati menshi, ¹⁸ Kabili bakafwala ifya kusampauka, kabili aba cintinya bakabafimba; nensoni shikaba pa finso fyabo ne nkusu pa mitwe shabo shonse. ¹⁹ Bakaposaika silfere wabo mu misebo na golid wabo kukaba kubati, wakukanwa. Silfere wabo na golide wabo akafilwa ukubapokolola bena mu bushiku bwa cipyu cakwa Yawe. Imyeo yabo tayakapusuke, kabili ne nsala yabo tayakekushiwe, pamulandu wa mampulu yabo tayakekushiwe, pamulandu wa mampulu yabo yalisangukile cilibwe cakuiputulako. ²⁰ Mucilumba cabo bali bulile ubune bwafisamo fyakwe, nakuli fyena balipangileko utulubi twa kubasa, kabili ne fintu fyabo ifya muselu Eco kanshi, nevo nkoyalula ifi fintu fyabo ukuba ifitasangululwa kuli bena. ²¹ Elo nkapela ifyo fintu mu minwe ya balebeshi ica kusampa kabili ku mbifi shamua calo ica kusampa, kabili bakonaulwa bena. ²² Elo nevo ndefumyapo icinso candi ukufuma kuli bena ulo bali nokonaula

incende yandi nacindika; ifipondo fikabengilila nokufyonaula.²³ Pangeni iminyololo, pantu icalo ciliswilemo no bupingushi bwa mulopa, kabili ne misumba iliswilemo ulukakala.²⁴ Eco nebo bkaletelamo ababipisha saana munko, kabili bali nokupyaninina amayanda yabo kabili nebo nkaleta ne mpela kubacilumba abamaka, pantu incende shabo isha mushilo shikonaulwa!²⁵ Umwenso uli nokwisa! Bakafwaya umutende, lelo takwakabe.²⁶ ubusanso pa busanso buli nokwisa, kabili kukaba amagwigwi pa magwigwi. Eo bali no kufwaya icimonwa ukufuma kuli kasesema, lelo ifunde likonaulwa ukufuma kuli bashimapepo kabili bakapandwa amano ukufuma kuba kalamba.²⁷ Imfumu ikallosha kabili umwana wa mfumu umwaume akafwala ukulanguluka ulo amaboko na bantu bamucalo ya yakalekututumafye ku mwenso. ukulingana na kunshita shabo nebo nkacita ifi kuli bena! nebo nkabapingula ukulingana ne mibo yabo mpakafye bakeshibe ukweba ati nine Yawe."

Chapter 8

¹ Elo caishile kuba mu mwaka wa mutanda no mwenshi wa mutanda, mubushiku bwa cisano ubwa mwenshi, ulo naikele mu nganda yandi nabakalamba bamuba Yuda balikele ku cinso cand, pantu ukuboko kwa kwa shikulu Yawe nakabali kwali pali nebo kulya.² Elo nebo naloleshe, kabili moneni kwali ici mpashanya ne momonekele yamuntu. ukufuma ku mimonekele yamuntungu shakwe ukuya panshi kwali umulilo. labili ukufuma muntungu shakwe ukuya pamulu kwali ukumoneka kwa cintu icakubengeshima, kubati libwe lya mingi.³ Elo atambalikile icipashi cakuboko no mumpitila nebo pa mishishi yamumutwe wandi; elo umupashi wansumbwile nebo pa mulu pakati ka calo no mulu, elo mufinwa ukufuma kuli Lesa, alindetetele nebo ku Yerusalemu, ku bwingililo bwa mpongolo ya mukati iyakukapinda kakukuso. uko utulubi utwa nsonsomba utwakalumwa akakulu twaiminine.⁴ Nomba moneni, ubukata bwakwa Lesa wabena Israeli eko bwali kulya, ukuli ngana ne comonwa ico namwene mwiliungu.⁵ Elo alandile kuli nebo ati, "we mwana mwaume wa muntu, pulamina amenso yobe kukapinda kakukuso." Elo nebo sanswile amenso yandi kukapinda ka kukuso, nakukuso ku mpongolo yaku tungulula ku cipailo, mulya umwakwingilila, mwalo utulubi twakalumwa.⁶ Elo alandile kuli nebo ati, "we mwana mwaume wa muntu, bushe ulimwene ifyo bakocita? Iyi emipamba ii kulu iyo abanganda yakwa Israeli bakocita muno mukunenga nebo ukuya ukutali ukufuma kwi hema lyandi ne mwine. Nomba mukafutatuka no kumona imipamba iyo iyakucilapo."

⁷ Elo andetele nebo pa mwinshi walubanda, elo naloleshe, kabili kwali ici punda mu cibumba.⁸ Alilandile kuli nebo, "we mwana umwaume wamuntu, imba muli ici cibumba, elo nebo naimbilemo mu cibumba, kabili mwali iciibi.⁹ Elo alandile uli nebo ati, "Kabuye no kuya kumona ubunasha bwa mipamba iyo bakocita uno."¹⁰ Eco nalilemo nokumonamo, nomba moneni, nebo nalimwenemo ifyakulengwa mufibumba fyonsefye ifikulika ne nama shamakankamike, nafyonsefye ifilubi fya mu nganda yakwa Israeli.¹¹ Abakalamba amakumi cine lubali aba mung'anda yakwa isreali eko bali kulya na yasaania umwana mwaume wa kwa shafeni aliminine pakati kabo. Bali minine pakati ka fyata, cila muntu ne cifutu mwino mu minwe akwe pa kweba ati ukununka kwa makumbi ya lubani kwalile mumulu.¹² Alilandile kuli nebi ati wemwana mwaume wamutu bushe ulimwene abakalamba bamung'andanyakwa isreali bakocita umwakufita? cilamuntu akocitila ifi mucipinda icakufutama icatulubi twakwe pantu balalanda ati yawe fwebo takotumona fwebo yawe alilekeleshaicalo."¹³ Elo alandile kuli nebo ati futatuka nomona nafimbi ifikulu ifyamipamba ifyo bakocita."¹⁴ Ulwakonkelepo alindetetele nebo ukwakwingilila kwampongolo yakwanganda yakwa yawe iyali mukapinda ka kukuso kabili moneni kabili abanakashi balikele kulya baleloshe tamusi.¹⁵ Elo alandile kuli nebo ati bushe ulimwene ifi wemwana mwaume waumutu futatuka kabili nokumona naimbi imipamba iikulu ukucila neyii.¹⁶ Alintwele nebo mukati kalubansa lwanganda yakwe kabili moneni apakwinilila pe tempele lwakwa yawe pakati mwinshi necipailo pali abaume amakumi yabili na yasano nenuma shabo baliloshe aka talamukila kwitempele lwakwa yawe nefinso fyabo akatalamukila jkukabanga kabili bali kunshinshimua akasuba.¹⁷ Elo alandile kuli nebo ati bushe uli mwene ifi wemwana mwaume wamuntu? bushe finini ififintu ku nanda yakwa yuda ukulekucita iyi mipamba iyo bakocita kuno? pantu baliswile icalo kufyongo kabili balifutatukila nakabali mukunsonsomba nebo kubukali ukubika umusambo wamyona yabo.¹⁸ Eco nkacita na ndibo muli bena; Amenso yandi tayakabekatilwe inkumbu kabili ntakabapanye. Nangula fye bakalilile mu matwi yandi na mashiwi yakubilikisha, ntakaba kutikeko nebo."

Chapter 9

¹ Elo alilile mu matwi yandi ne shiwi ilya kubilikisha ati, "lekeni bamalonda bese mu musumba, cila muntu ne canso cakwe ica konawilako mu minwe Yakwe.² Elo Moneni! abaume mutanda beshile ukufuma ku mpongoilo ya pamulu iya lolesha ku kapinda ka ku kuso, cila umo ne canso cakwe icakwipailako mu minwe yakwe. kwaliko umwaume pakati kabo uwafwele ifya kolokondwe no lusengu lwakwe. Bukalamba kulubali lwakwe kabiloi balile mukati no kuya kwiminina kumbali yacipailo ca mukuba.³ Elo ubukata bwa kwa Lesa wakwa Israeli bulininine ukufuma pali bakerubi abo bwalipo no kuya ku bwingililo bwa ng'anda. Alikutile umuntu uwafwele ifya kolokondwe nolusengu lwa bukalemba kulubali lwakwe.⁴ Yawe alilandile kuli ena ati, "piita pakat kamusumba -pakati ka Yerusalemu no kushila akashila pa pumi shabantu abaleta nokulila pafya mipamba fyonse ofi citwa pakati ka musumba."⁵ Elo alandile nakuli bambi mu matwi yandi, "pita pulinkanya mu musumba musupile ena nokumwipaya. wileka menso yobe yabe ne nkumbu, kabili wimupanya.⁶ Nangufye mwaume umukote nangula umwaume umwaice, nacisungu, abana abacaice nabana mayo. wipayefye bonse! Nomba tekwesha ku kumanga ulufye onse uuli na kashilwa pa mpumi yakwe. mutampilefye

apamushilo pandi!" Eco batampile kubakalamba abali kuntanshi ya ng'anda. ⁷ Alilandile kuli bena, "Monaule ing'anda nokwisusha ulubansa ne fitumbi. mupitilisho!" Eco bali lee no kuya ku sansa umusumba. ⁸ Ulo fye balimukusansa, nebo nalisangile ne mwindefye neka naliwile pa menso yandi no kulila ukubilikisha no kulanda ati, "Alale, shikulu Yawe, Bushe tekuti monaule bonse abashalapo mu Israeli mukupongolwela ubukali bweni pali Yerusalemu?" ⁹ Alilandile kuli nebo ati, "Amampulu ya nganda yakwa Israeli na Yuda yalikulishe sana. Icalo caliswilemo umulopa no musumba uliswilemo ubupondamkishi, pantu balanda ati, Yawe alilaba icalo na Yawe tamona!" ¹⁰ Eco nombamba amenso yandi tayakaloleshe no bulanda, kabili nshakabapanye. Nebo imibo yabo nkaibika pa mitwe yabo. ¹¹ Moneni umwaume uufwele ifyakolondwe uukwete ulusendo lwakwa kalemba ku lubali lwakwe alibwelulukile. Alifishishe nokulanda ati, nebo ndicitile fye fyonse ifyo mwakonkomeshe."

Chapter 10

¹ Ulo naloleshe ukulolenkana pamulu palya ukucila pamtwe ya Kerubimu; cimo calomoneke pamulu pali bena kubati no safiri nokumoneka ukwakupalana kwa cipuna cabufumu. ² Nolu Yawe alilandile ku muntu uufwele mu salu iyakutelela no kulanda ati, "kabuye panshi yamipeto ya kwa Kerubimu, kabili no kwisushamo amaboko yabo yonse na mabwe ya lubingu ukufuma pakati ka kwa Kerubimu no ku basalanganya mu musumba." Nolu umuntu alingilemo ulo nalikulolesha. ³ Kerubimu kulubali lwakukulyo lwa ng'anda ulo umuntu ayingilemo, na makumbi yaiswilemo mu lubansa lwamukati. ⁴ Ubukata bwakwa Ywe bwalimine ukufuma pali Kerubimu no kwiminina pamulu wakwingililapo uwa ng'anda. Yaliswishe ng'anda na makumbi, no lubansa lwaiswilemo ukubengeshima kwa bukata bwakwa Yawe. ⁵ Icong camapindo yakwa Kerubimu calikumfwika nakatalamukila ukulakufika kunse ya lubansa kubati lishiwi lyakwa Lesa uwa maka yonse ulo alanda. ⁶ Calishile, ulo Lesa ankonkomeshe umuntu uufwele mu nsaliu iyakutelela no kulanda ati, "senda umulilo ukufuma pakati ka mipeto shilya shili pakati kaba kerubimu," umuntu aingile mo no kwiminina lubali lwa mupeti. ⁷ Kabili Kerubimu alifishishre ukuboko kwakwe pakati ka kerubimu ku mulilo ulya wali pakati ka kerubimu, no kusumbula no kucibika mu maboko ya umo uufwele mu nsalu yakutelela. Umuntu alibulile no kubwelele kunse. ⁸ Nalimwene pa Kerubimu icinti kubati kuboko kwa muntu panshi ya mapindo yabo. ⁹ Eco nalikulolesha, mona! mipeto yine kumbali ya kwa Kerubimu - umupeto umo kumbali ya kwa Kerubimu umo- no kumoneka kwa mipeto kwali kubati libwe lyakukosesha. ¹⁰ Ukumoneka kwa yako kwali cimo cine ukupalana kumo kwine kuli yonse ine kubati mipeto yaingila mu mupeto unankwe. ¹¹ Ulo baendele, balile muntunga shabo ishili shonse shine, ukubula ukupilibuka kubati nifilya baile; Lelo intunga yonse uko umutwe walolele balukonka panuma ukwabula ukupilibikila kubati filya baleya. ¹² Imibili yabo yonse - ukubikapo inuma shabo amaboko yabo, na mapindo yabo- yalifimbilwe na menso, na menso yafimbile imipeto ine nokushinguluka konse. ¹³ Ulo naumfwile, imipeto shikoitwa, imipeto yile shingulukisha." ¹⁴ Cila imo yalikwete ifinsa fine, icinso cantanshi cali cinso ca Kerubi, icinso cabubili cali cinso ca muntu, icabutatu conso cakalamo ne cinso ca bune cakwa ka pumpe. ¹⁵ Ulo bakerubimu- ifi fyali fibumbwa fya mweo ifyo namwene mumana wa Kebari calimine. ¹⁶ Ulo caba efyo aba kerubimu baleenda, imipeto yalekuya kulubali lwabo, Kabili ulo caba efyo bakerubimu basumbula amapindo yabo ukwima uku fuma pa calo, imipeto tayapilibukile. Yaleikaulila lubali nabo. ¹⁷ Ulo bakerubimu balimininefye, imipeto shalimininefye na ulo baimine. imipeto shalimine na bena, pantu umupashi wa mweo wali mu mipeto. ¹⁸ Nolu ubukata bwakwa Yawe bwafumine pamulu wa pakwingilila mu ng'anda no kwiminina pamulu wa Kerubimu. ¹⁹ Kerubimu basumbwile amapindo yabo no kwimina ukufuma pa calo mu menso yandi ulo balile, ne mipeto yalikucita cimo cine pambali yabo. Baliminine pa mwinshi wakukabanga ku ng'anda yakwa Yawe no bukata bwakwa Lesa wakwa Israeli bwaishile pali bena ukufuma pamulu. ²⁰ Ifi efyali fimumbwa fya mweo efyo nakwete nokumona panshi yakwa Yawe wakwa Israeli ku mu mana wa Kebari, eco nalishibile ukuti fimakerubimu! ²¹ Onse alikwete ifinso fine na one amapindo yane no kupalana amaboko ya muntu mponshi ya ma pindo yabo, ²² No kupalana ifinso fyabo fyali kubati finso efyo namonapo mu cimonwa pa mumana Kebari na cila umo balile Pantanshi yabo.

Chapter 11

¹ Elo umupashi walinjimishe ni kuntwala kumpongolo ye bala lwa kukabanga mu ng'anda yakwa Yawe, baloseshe amenso yabo ku kabanga, nokwisa kumona, mu mwinshi lubali lwa mpongolo mwali abaume amakumi yabili na basano. Nali mwene yasaniya umwana mwaume wakwa Asuri na Pelatiya umwana mwaume wakwa Benaya, intungulushi sha bantu, pali bena. ² Lesa alilandile kuli nebo ati, "We mwana wa muntu, aba ebaume abapanga ulubembu, kabili abapanga ubusalo bwaku panga ububi muli uno musumba. ³ Bakolanda ukweba ati, 'Inshita yakukula amayanda te nombamba; umo umusumba e mwipika, na fweo tuli nama.' ⁴ Kanshi sesema pali bena. Sesema, we mwana wa muntu." ⁵ Elo umupashi wakwa Yawe walikile pali nebo no kwisa kunjeba ukweba ati: Ifi efyo Yawe akolanda, "Ati ifi ifyo mwebo mukolanda, we ng'anda yakwa Israeli; ico nebo nalishiba ifipit mu mano yenu. ⁶ Mwebo mulisandulwishe abantu mwaipaya muli uno musumba no kubesusha mumisebo. ⁷ Kanshi, shikulu Yawe akolanda ifi: Abantu mwebo mwaipaya, abo mibili yabo mwa lilika pakati ka Yerusalemu, enama, na uno umusumba emwipika lelo muli nokufumishiwapo pakati ka uno musumba. ⁸ Mwebo muli tinine ulupanga, elo npmba bkoleta ulupanga pali mwebo - uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe. ⁹ Nebo nkamifumyapo pakati kamusumba, no ku mibika mu maboko ya balebeshi, ico nebo nkaleta ubupingushi pali mwebo. ¹⁰ Mukawa kulupanga, Nebo nkamingwila ukulingana no mwapelela imipaka ya Israeli elo mwebo mkeshiba ukweba ati ninebo Yawe. ¹¹ Uyu umusumba tawakabe emwipika wenu uwa kwipikamo nangu mwebo ukuba inama mukati kanko.

Nebo nkamipingula ukulingana nemipaka yamu Israeli.¹² Elo mukeshiba ukweba ati ninebo Yawe, ulya ine ifipope fyakwe musha endekemo na ulya ifyabupingushi fyakwe mushankonkele. Lelo mwebo mwendela mufyabupingushi fya nko ishamishinguluka."¹³ Calishile kuba ifi ulo nali kassemu, Pelatia umwana mwaume wakwa Benaya, alifwile. Elo nawile ubunkupeme no kulila neshiwi ilikalamba kabili nalilandile ati, "Alale, shikulu Yawe, bushe webo ukonaula ukupwilishisha bonse abena Israeli abashalapo?"¹⁴ Iceb cakwa Yawe calishile kuli nevo, ukulanda ati,¹⁵ "We mwana wa muntu, ba wenu! abantu ba cikota cobe ne ng'anda yakwa Israeli yonse! Abo bonse ebalya ca landwa ukweba kuli abo abekala mu Yerusalemu, 'bali ukutali ukufuma kuli Yawe! Cino icalo ca pelwe kuli fwebo nga icikwatwa cesu,'¹⁶ Eco kanshi ulanda ati, 'Imfumu Yawe alandile ifi: nangula nali bafumishe ukutali mukati kanko, kabili nangu line naba salanganishishe mufyalo, lelo nevo naba icubo cabo pakashita kanono mufyalo umo baya.'¹⁷ Eco landa ati. 'Shikulu Yawe alanda ifi: Nebo nkamilonganika ukumifumya mu bantu, no kumilonganika ukumifumya mu fyalo umo mwasalanganine, kabili na nevo nka mipela icalo ca Israeli.'¹⁸ Elo bakaya ku;ya nokuya kufumyamo fyonse ifya bunani kabili nefintu fyonse ifya makankamika ukufuma muli ilya ncende.¹⁹ Nebo nkabapela umutima umo, kabili nkabika muli bena nkabikamo umupashi uupya. Nebo nkafumyamo umutima welibwe ukufuma mu munofu webo no kubapela umutima wa munofu,²⁰ pakweba ati balekwendala mufipope fyandi, bakalekusanfu nefyabupingushi fyandi no kuficita. Elo bakaba abantu bandi, na neboo nkaba Lesa wabo.²¹ Lelo kuli abo bonse abendela muku konkelesha ifyabunani ne fya makankamika fyabo, nevo nkaleta ificitwa fyabo pamitwe yabo abene - uku ekulanda kwakwa Yawe,"²² Ba Kerubi balimishe amapindo yabo ne mipeto iyali kuli bena, no bukata bwakwa Lesa wakwa Israeli bwali pamulu wabo.²³ Elo ubukata bwakwa Yawe bwali pamulu ukufuma pakati kamusumba kabili bwaliminine palupili lwakukabanga ka musumba.²⁴ Umupashi walisumbwile no kumbwekesha mu Chaldea, kuli bankole, mucimonwa ukufuma ku muoashi wakwa Lesa kabili necimonwa ico na mwene calile uufuma pali nevo.²⁵ Elo nalilondolwelele aba muli bunkole ifintu fyonse ifya kwa Yawe ifyo nevo namwene.

Chapter 12

¹ Icebo cakwa Yawe calishile kuli nevo ukweba ati, ² "Wemwana mwaume wamuntu, webowikala pakatika ng'anda yabusangushi, apo bakwata amenso yakumina lelo tabamina; Kabili apo bakwata amatwi yakumfwilako lelo tabomfwa, pantu baba ni ng'anda yabusungushi. ³ Eco kanshi nganikuli webo, wemwana mwaume wamuntu, pekanya ifintu fyobe kuli bunkole, kabili utendeke nokuya akasuba mumenso yabo, pantu nkomicita bunkole mu menso yabo ukufuma kuncende yobe ukuya kucende imbi. Limbi bakamba ukumona, ukumona, nanguline baba ni ng'anda yabusangushi. ⁴ Webo ukaleta ifintu fyabunkole mubushiku kumuida wabo; Kabiye mucungulo mumenso yabo munshila umo uli onse endamo uku ya kuli bunkole. ⁵ Imba icipunda icakupita mucibumba mume nso yabo, kabili nokupitamo muli cena. ⁶ Mumulola wabo, imya ifintu fyobe pamabeya, kabili ufumye panse mumfifi. Fimba icinso cobe, pantu webo taulingile ukumona icalo, pantu nevo ndikutumine webo nge cilangilila ku ng'anda yabena Isreali." ⁷ Eco nalicitale ifi, ifyo fine nali uwakambishiwe. Naliletele ifintu ifyamuli bunkole bwa munshita yakasuba, kabili mu cungulo nalimbile icipunda ukupita mucibumba ne minwe. Nalififumishe ifintu fyandi apafita, kabili nalifumishe pamulu pamabeya yandi mu mulola wabo. ⁸ Elo icbo cakwa Yawe calishile kuli nevo mulu celo, ukwebw ati, ⁹ "Wemwana mwaume wamuntu, bushe ng'anda yabena Isreali, ilya ing'anda yabusangushi, taileipusha ukweba ati, findo ukocita? ¹⁰ Landa kuli bena, 'Shikulu Yawe alilandile ifi: iyi micitileyabukasesema inkamine cilolo wamu Yerusalemu, kabili nayonse amayanda yabena Isreali apo bena baba pakati.' ¹¹ Landa, 'nebo ndi cilangilila kuli webo.' ngefyo nacita, elo cikacitwa kuli bena, bena bakaya muli bunkolo no kusendwa ubusha. ¹² Cilolo uli pali bena akemya pamulu ifintu fyakwe pamabeya yakwe umwafita, kabili akaya kuse ukupitila mu cibumba. Bakemba ukupita mucibumba nokufumyamo ifintu fyabo. Ena akafimba icinso cakwe, pakweba ati ekamona icalo namenso yakwe. ¹³ Nebo nkafungulwila ubusumba bwandi pali ena kabili akekafwe muciteyo candi, nolu nevo nkamuleta ku Bebele, icalo cabena Kaldi, lelo takacimone cena. Ena akafwa kulya. ¹⁴ Nebo nkasalanganishisha mu nshila yonse abo bonseabamushungulwike abo abalikukumwafwa ne fita fyakwe fyonse, kabili nkatuma ulupanga panama yabo. ¹⁵ Elo bakeshiba ukuti nine Yawe, ulo nkabasalanganya bema pa nko kabili nokubasalanganya mu fyalo fyonse. ¹⁶ Lelo nkashako abäume abanono ukufuma ku lupanga, icipowe, ne cinkuka, pakwebati bengasunga fyonse ifyamakankamike yabo mu fyalo umo nevo nkobatwalamo, pakwe bati bakeshibe ukweba ati ninebo Yawe." ¹⁷ Icebo cakwa Yawe calishile kuli nevo, ukweba ti, ¹⁸ "Wemwana mwume wamuntu, lyo mukate obe nokututuma, kabili nwa amenshi yobe no kututuma na malangulushi. waiko pamula ndu walukakala lwabonse abo abekala mulya. ¹⁹ Elo ulanda kubantu bamu calo, 'Shikulu Yawe alilandile ifi ukukuma abekashi bamu Yerusalemu, na calo cabena Isreali, 'Bakalya umukate wabo nokututuma kunwaamenshi yabo ulo bakotenkana, ico incende ikafulunganishiwa no mwisulo waiko pamula ndu walukakala lwabonse abo abekala mulya. ²⁰ Eco imisumba ilya yaikelwemo ikaba icibolya, kabili icalo cikaluka icalo cakulekeleshiwa; Pakoseba atiwebo ukeshibe ukuti ninebo Yawe. ²¹ Nakabili icebo cakwa Yawe calishile kuli nevo, ukweba ati, ²² "wemwana mwaume wamuntu, lipinda ndo ukwete mucalo cabena Isreali iliko ebati, 'Inshiku shilitantalile, necimonwa conse cilifilwe?' ²³ Eco kanshi, landa kuli bena, 'Shikulu Yawe alilandile ifi: Nebo nkofisha kumpela ili pinda, kabili nabantu ba mu Isrealitabakalibomfyepo.' Ulande kuli bena, 'Inshiku nashisa shiko palamina ulo conse icimonwa cikafikilishiwa. ²⁴ Eco takwakabe nangu cimo icimonwa cabufi nangu imbuko shakwangwa mukati ka ng'anda yakwa Isreali. ²⁵ Pantu ninebo Yawe! ndelanda, kabili ndacita icebo ndanda umulandu, uyushaka shinge shinge. Pantu nkalandi aya amashiwi munshiku shabo, we ng'anda yabusangushi, kabili nevo kaficita!-

uku ekulanda kwakwa Shikulu Yawe."²⁶ Nakabili icebo cakwa Yawe calishile kuli nebo ukweba ati,²⁷ "Wemwana mwaume wamuntu! mon, ing'nda yakwa Isreali ililandile, icimonwa ico amona canshiku ishingi ukutendeka ilelo, kabili ubusesemo bwakwe bwa nshita ntali."²⁸ Eco kanshi landa kuli bena, 'Shikulu Yawe alandile ifi: Ifyebo fyandi tafyakashinge shinge, lelo ifyebo ifintu nebo nandile filinokucitwa-uku ekulanda kwakwa Shikulu Yawe.

Chapter 13

¹ Nakabili icebo cakwa Yawe calishile kuli nebo ukwebati, ² "we mwana wa muntu sesema palwaba bakasesema abakosesema mu Isreali, kabili landa kuli abo abakosesema pafya kwelenganya kwabo umfwa ku cebo cakwa Yawe. ³ Shikulu Yawe akolanda ifi; kalanda kuli kufyangwa fyakubakasesema abakonka umupashi wabo, lelo abatabamona nangu kamo! ⁴ Israeli bakasesema bobo balikubati ni ba mumbwe mumpanga iyaku lekeleshiwa. ⁵ Mwebo tamwile mufibomba fyakutobaulwa icashi nguluka inganda yakwa Israeli muku filingika mukukana ubulwi pali bulya bushiku bwa kwa Yawe. ⁶ Abantu balikwete ifimonwa ifyabufi no kusobelwa kwa bufi abo abalanda ati, "ifyo ne fyo ekulanda kwa kwa Yawe." Yawe tabatuma bena, lelo pali co balengele abantu ukusubila ukuti amashiwi yabo yakesa kufikilishiwa. ⁷ Bushe tamwakwete ifimonwa fyabufi no kulenga ukusobela kwabufi mwe balanda ati, "ifyo ne fyo ekulanda kwa kwa Yawe" ulo nebo nemwine shilandile? ⁸ Eico kanshi shikulu Yawe alanda ati, pamulandu wakuti mwebo mwakwete ifimonwa fyabufi elo mwalibepile ubufi-eco ifi efo shikulu Yawe apampamika ukupililika mwebo. ⁹ Ukuboko kwandi kukemina bakasesema abakwata ifimonwa fyabufi kabili abo abasobela ifya bufi, Tabakabe mukulongana kwa bantu bandi nangula kulembwa mucitabo ca nganda ya kwa Israeli; tabafwile ukuya ku panga yakwa Israeli pakwebati mukeshiba ukuti ninebo shikulu Yawe! ¹⁰ Pamulandu waici, na pa mulandu batungulula abantu iciyeyeye no kulanda atim 'umutende ulo tapali umutende bakokula icibumba ici bakashinga ne fyakubuta. ¹¹ Landa kuli abo abakoshinga ifyakubuta ku cibumba, cikawa panshi; ikaloka imfula iyakukosa kabili nkatuma amabweyatupili kukuleka cikawe, kabili nomwela wankuba ukaciwisha panshi. ¹² Mona icibumba cikowa panshi. Bushe bambi tabalanda kuli webo, "filikwisa ifyakubuta ifyo webo wabikako?" ¹³ Pali ico shikulu Yawe alanda ifi; nkaleta umwela wakosa mubukali bwandi, kabili kukaba ilyeshi lya mfual mubukali bwandi! utupilitwa mabwe mubukali bandi tukapwililika ukuconaula. ¹⁴ Eico nebo nkacitoba icibumba ukuyfiak panshi ica mwashingako ne fyakubutulukila kabili nkacitobaula ukufika panshi nomufula waciko ukasha pambilibili. Ici cikawa kabili mwebo mukekala mu kati kaici conse. Elo mukeshiba ukuti ninebo Yawe. ¹⁵ Pantu nkapwisisha mu icipyu candi mu cibumba na bonse aba cibutulwishe. nakalanda kuli mwebo, "icibumba taciliko nangula abantu abalikucishingula ifyakubutulukila- ¹⁶ bakasesema bakwa Israeli abalikusesema pali Yerusalemu kabili abakwete ifimonwa fyamutende pali ena. Lelo takuli umutende!-uku ekulanda kwa kwa shikulu Yawe." ¹⁷ Lelo webo wemwana wamuntu tonat amenso pabana banakashi babantu bobo abaseseme pafya mano yabo, no kusesema palwa bena. ¹⁸ landa 'shikulu Yawe alanda ifi; akalanda kubanakashi ababika ifikobo fyamalele no kusamika lubali kuminwe yabo nokupanga ifintambala kumitwe yabo ukulingana nacilya cipimlo nokulenga imyeo ya bantu bandi bushe ukalunga abantu bandi nokupususha imyeo yenu. ¹⁹ Mulishile pa bantu bandi, ku mikana ya barley na notufungau twa mukate, ku kwipaya abantu abatafwile ukufwa nakusunga imyeo iyo taifwile ukukonkanyapo ukekala pamulandu yabufi bwenu ku bantu bandi abaumfwile kuli mwebo. ²⁰ Eco kanshi shikulu Yawe alandile ifi; njimine ifokobo fyamalele ifyo mwabomfeshi kukunaula imyeo sha bantu kwati bali fyuni. icinefyi nkabonaula bena ukufuma mumine yenu; na bantu abo mwaikete kubati mfyuni -nkalega bakaye abakakulwa. ²¹ Nkalapaula ifisalu fyakumitwe yenu kabili nkapususha abantu bantu ukufuma mukuboko kwenu, elo bena tabakatale abekakwa mumine yenu. Mukeshiba nokwebati nineno Yawe. ²² Pamulandu watomposha umutima wamuntu umololoke no bufi, nangu nebo nshakabile ukutomposhiwa kwakwe kabili pamulandu wakoselesha ukucila ificitwa fya muntu umubifi pakuti tapilibwike ukufuma kunshila yakwe kukupususha umweo wakwe- ²³ eico tamwakakwete ifimonwa ifyabufi nangu kukonkanyapo ukusobela, pantu nebo nkapususha abantu bandi ukufuma mumine yenu mukeshiba ukuti nineno Yawe."

Chapter 14

¹ Abakalamba bamo aba mu Israeli balishile kuli nebo o kwikala pantanshi yandi. ² Nolu icebo cakwa Yawe calishile kuli nebo, cikolanda ati, " ³ We mwana mwaume wa muntu, aba baume balisendele tulubi twabo mu mitima yabo no kubika cilibwe cakuipunako ku mampulu yabo pantanshi ya finso fyabo. Bushe nebo ningepishiwa kuli bena muli ici conse? ⁴ Eco bilisheni ifi kuli bena no kulanda kuli bena, 'shiulu Yawe alandile ifi: Cila mwaume wa mg'anda ya bena Israeli uusensa utulubi mu mutima wakwe, nangu ubika ilibwe lyakuipinunako ilya mampulu yakwe pantanshi ya cinso cakwe, kabili noli akoisa kuli kasesema - nebo, Yawe nkomwasuka ukulingana ne mpendwa ya tulubu twakwe. ⁵ Nkacita ifi pakweba ati ningabwesha ing'anda yakwa Israeli mu mitima yabo iyo iyatamfiwa ukutali ukufuma kuli nebo ukupitila mu tulubi twabo." ⁶ Eco landa kju ng'anda ya bena

⁷ Pantu uli onse ukufuma mu mg'anda yakwa Israeli na onse umulebeshi ukoikala mu Israeli uifunya kuli nebo, usende utulubi mu mutima wakwe no kupika ilibwe lya kuipinunapo na mpulu yakwe na ntanshi yacinso cakwe, kabili ani uoisa kuli kasesema ku kumfwaya nebo - nebo =Yawe, nkamwasuka ne mwine. ⁸ Eco nkateyanya icicno candi kuli ulya mwaune no kupanga icishiblo ne pinda, pantu nka mufunya pakati ka bantu bandi, kabili webo ukeshiba ati ninebo Yawe. ⁹ Umfwa kasesema abepwe kabili alanda icebo, nolu nebo, Yawe, nkabepa ulya kasesema; nkafisha ukuboko kwandi pali ena no kumnonaula ukufuma pakati ka bbantu bandi aba Israeli. ¹⁰ Bakaisendela amampulu yabo abena;

amampulu ya onse uwipusha ukufuma kuli ena.¹¹ Pamulandu wa ifi, ing'anda yakwa Israeli tayakalulumbe ukufuma kukukonka nebo nangula ukuyonnaula abena nakabili ukupitila mufya bupulumushi fyabo. Bakaba bantu bandi, kabili nebo nkaba Lesa wabo - uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe."¹² Nolu icebo cakwa Yawe calishile kuli nebo, dakolanda ati,¹³ "We mwana mwaume wa muntu, ulo icalo cabembukila nebo ukupitila mukucita ulubembu pakwebati ningatambalika ukuboko palo wena no kutoba inkonto ya mukate waciko, no kutuma icipowe pali cena no kufumya abantu ne nama ukufuma ku calo;¹⁴ nolu nangu aba baume batatu - Noah, Danieli, na Yobo bali pakati ka calo, kuti bapusushafye imyeo yabo ukupitila mu bulungami bwabbo - uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe."¹⁵ Umfwa nebo intume ifiswango fya bubifi ukupula mu calo no kucipanga ing'umba pakwebati cingaluka icalo icakonaika umo umuntu nangu umo ashinga pita pamulandu wa fiswango,¹⁶ nolu nangu aba abaume bamo bene batatu nga bali cena - ulo nkoikala - efya landile shikulu Yawe - tekuti bakwanishe ukupususha nangu bana babo abaume nangi abana abanakashi; yekafye imyeo yabo iengasushiwa, leo icalo kuti caba cakonaika.¹⁷ nangu umfwa nebo naleta ulupanga pali cilya calo nakulanda ati, "we lupanga, kabuye kupita mu calo no kwipaya abantu na inama kufuma kuli iwena",¹⁸ nolu nangu aba abaume batatu bali mukati ka calo - ulo nkoiksala, efya lansile shikulu Yawe - tekuti bakwenishe ukupususha abana babo baume nangula abana abanakashi' yekafye imyeo yabo eikapusuka.¹⁹ Nangu umfwa nebo natuma icikuko muli ici calo nokwitulula ubukali pali cena ukupitila mu kusumya umulopa, pakwebati bengapaya abantu ne nama,²⁰ nolu nangu Noah, Danieli, na Yobo bali muli cilya calo - ulo ndi no mweo, efyalandile shikulu Yawe - tekuti bakwanishe ukupususha na abana babo abaume nangu abana abanakashi' yekafye imyeo yabo eingapusushiwa ukupitila mun bulungami bwabo.²¹ Pantu shikulu Yawe alilandile ifi" Nkalenga ifintu ukubipilako ulo nkatuma ifyakukanda fine - icipowe, ulupana, ifinama fya mumpanga, ne cikuko - pali Yerusalemu ukwe[aya abantu ne finama ukufuma kuli ena.²² Nomba, mona! abakapusuka bakashala muli ena, abakapusuka bakaya na bena babo abaume na bana bakashi. Mona! bakafuma kuli webo, kabili ukamona imibele yabo ne ficitwa no kunkumbwa ukukuma ukukandwa uko natuma kuli Yerusalemu, na pafyashala fyonse ifyo nebo natuma pali cilya icalo.²³ Abakapusuka bakakukunkumba webo ulo ukomona inshila shabo na icititwa fyabo, eco ukeshiba ifi fintu ifyo nacita pali ena, kwebati nshaficitila ibusha ! - uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe."

Chapter 15

¹ Elo icebo cakwa Yawe caishile kuli nebo, ukweba ati, ² "we mwana mwaume wa muntu, nindo umwangashi wa wamina ukucila icimuti icilifye conse ne misambo iyaba mu fimuti mu mutengo? ³ Bushe abantu balabula inkuni ukufuma ku mwangashi ukupangaklo icikatile ukufuma kuli cena ukukanikila icintu icilifye conse? ⁴ Mona! Umfwa caposwa mumulilo kubati mafuta, kabili umfwa umulilo wa oca fyonse kulutwe na kabili na pakati, Bushe cabune kucili conse? ⁵ Mona! ulo capwililikile, tekuti cipangapo nangufye cimo; icacinefye nomba, ulo umulimo waoca, ninshi nakabili tekuti cipangapo nangulafye icili conse ica kubomfya. ⁶ Ecalenga shikulu Yawe alilandile ifi; ukucila ifimuti ifyaba mumuteengo walipela umwangashi nga mafuuta ya mulilo; Nebo nkacitafye munshila imoine pa bekashi ba mu Yerusalemu. ⁷ Pantu nkalosha icinso candi pali mwebo. Nangufye nga bafumine mu mulilo, lelo umulilo ukabonaula bena; elo mukeshiba ati nine Yawe, ulo nebo nkalosha icinso candi pali bena. ⁸ Elo nebo nkapanga icakulekeleshiwa icakupomoka pantu bali pangile ulubembu -ici cisemo cakwa Yawe."

Chapter 16

¹ Ulo ishiwi lyakw yewe lyaishile kuli nebo, likolanda ati; ² "we mwana mwaume wa muntu, weebe yerusalemu pafya bunani fyakwa, ³ Elo landa, nshikulu yawe akolanda if kuli yerusalemu: ukutendeka nkobe elo no kufyalwa nkobe fyalitikile mucende mu calo cabena kenani; wiso ali umwina Amone, elo na noko ali umwina Hiti. ⁴ Pa bushiku wafyelwe webo, noko taputwile mutoto obe, takusangulwile webo mumenshi nangu kusubwa no umuceee, nangu ukufungilisha musalu. ⁵ Takuli ilinso nangu limo elya kukwatile inkumbu kukucita icili conse pali fifintu kuli webo, ukulekuba ne kumbu pali webo. Pali bulya bushiku ubo wafyelwe, ne patila ya mweo obe, waliposelwe insansalila mupanga iyakucenana. ⁶ Lelo nebo nalipitile pali webo, elo nebo naliku mweene webo ukashilikita mumulopa obe we mwine; Elonalilandile kuli webo mumulopa obe, ba no mweo; "nalilandile kuli webo mumulopa obe, ba no mweo!" ⁷ Nebo nalilengele webo ukukula kubata cilimbwa camwibala. webo walitungulwile no kwisa kuba umukalamba, elo webo walishile kuba icisamo cafisamo. Namabele yobe yalisakile, walikulile uwakutikama, nangu cakuti walyu bwamba elo no kwakubula ukufwala. ⁸ Nebo nalipitile pali webo nakabili, elo na limweene webo. moon! inshita yacitemwko yalishile pali webo, eico nebo nalyashikile umwingila pali webo elo no kufimba pa bwamba bobe. Elo nebo nalilapile kuli webo elo nokuleta webo mucipangano--- uku akulanda kwakwa nshikulu yawe-- elo webo washilekuba uwandi. ⁹ Elo nalikusambile webo na menshi elo no kuku wamya ukufumapo umulopa obe, elo nalikusubile na mafuta. ¹⁰ Nalikufwikile mufyakufwala fyakupikulwa elo nali bikile indyato sha icheshi kumakasa yobe. Elo nalikufimbile ne fyankolokondwe elo ne fya belu belu. ¹¹ Necakokelepo nasamike webo nefisamo, elo nafwikile insambo ku maboko yobe, elo no munyalolo ukushinguluka umukoshi obe. ¹² Nalibikile icipini mutupunda twa myona yobe elo na mashikiyo mu matwi yobe, ne cilongwe icakuwama pa mutwe obe. ¹³ Elo webo waisamune na golde elo na sifere, elo walifwele mufyankolokondwe, neshakutelela nesalu shakupikulwa; webo walile ubunga bwa kupeleka, ubuci, elo na mafuta, elo walyumusuma saana, elo walishileku na mfumu. ¹⁴ Ululumbi lobe lwilile mukati nkanko pamulandu wabusuma bobe,

paakwebati cali icakuyana mu bucindami ico nebo napele kuli webo--uku akalanda kwakwa shikulu Yawe.¹⁵ Lelo webo walicetekele mubusuma bobwe we mwine, elo webo walitile kubati nicilende pamulandu walulumbi lobe; webo walipongolwele imitile ya bucilende kuuli onse uya walikupita, pakwe bati ubusuma bobwe bulekuba ubwakwe.¹⁶ Elo walibulile ifya kufwala fyebwe elo kulifyena walipangile icende shakusansama palobe wemwine waliyefeshe mumalangi ayakupusana, lelo kulya watitile kubati cilende. Ifi tafyali nokulekutitika. Nangu icicintu ukulekubako.¹⁷ Walisendele icisamo ca nkolokondwe ica golde na sifere ifyo nakupele, elo wali ipangile we mwine ifipasho fya baume, elo walikucita nafyena ifya buceende ngefyo cilende angalekucita.¹⁸ walisendele imkasu yobe eyakupikula no kufumba pali yeena, elo walitulile ku cinso cafiko amafuta yandi elo namafuta yamu nuko kuciso cafiko.¹⁹ Umukate wandi napelelele webo--uwapangilwe no bunga bwa kutela, nama funta, elo nobuci-- walitulile ku cinso cafiko ukuba icinuko icabune, pakwebati ifi ifya kucitika-- uku akalanda wa nshikulu Yawe.²⁰ Elo walisendele abna baume bobwe na bana banakashu abo wafyalile nebo, elo walibapele icelambo kufyakupashanya ukuti bengaliwa nge cakulya. bushe imilimo yobe iya bu bucilende mulandu uunono?²¹ Webo walipaile abana bandi kutiumi elo nokubalenga ukupita mumulilo.²² Mulifyonse ifya bunani fyabo elo ne mititile yobe i ya buceende taliwa kutotokanya pa nshiku sha bu musepela bobwe, ulo webo walyu bwamba elo ukwakubula ukufwala walikushilikita mumulopa obe.²³ Kalanda! kalanda kuli webo!- uku akalanda kwa kwa shikulu Yawe eico, ukulekulundapo kuli fyonse ifi ifya bubifi,²⁴ Wali ikulile we mwine icikombolo elo no kuipangila apasansabala mucende yonse palwalala.²⁵ Walikulile iceeende yobe iyakusansama cila papela yamusebo elo no kupanga ubusuma bobwe icamuselu, walitangalikile, makasa yobe kuli onse ilyo ukopitapo, elo walifushishe ne mititile yobe eya buceende.²⁶ Walicitile kubati nicileende na bena Egupito, na bena mupalamano bobwe abalwiso, walicitile fingi saana kumibeele ya buceende, kukusonomba nebo kubukali.²⁷ Moona! nkotambalika ukuboko kwandi paliwebo no kuputulako kufya kulya fyonse. Nebo kapela umweo obe kubalwani bobwe, abana banakashibaba Pelishiti, abo abali ne nsoni ku mibele yobe iya bubu,²⁸ Webo walikucita kubati nicileendenabena Assyrian pamulandu tawalikufikapo ukufwikisha.²⁹ Webo walikucita kubati nicileende elo nalolwine tawalikufikapo ukufwikisha. Webo walibombe ifintu finginifyamitile ya buceelende mu calo caba makwebo ica Kaidi, elo naififine tafyalekusekesha webo.³⁰ Kulwalando kwa mutima obe- uku akula kwakwa shikulu Yawe- patwe bati wingalekucita ififitu fyonse, mititile yakwa cileende wakubula isoni.³¹ Ulikulile webo icikombola pa muulu wa cilatushila elo no kupanga apasansabala mulu bansa lonse ulwapalwalala. Lelo webo tawali kubati nicileende pamulandu webo walisulile kusenda malipilo.³² We cileende mwanakashi, ukosumina abatulatula ukucila umulume obe. Abantu³³ bakopeela amalipilo kuli cileende onse, Lelo webo ukopela amalipilo kuli bonse abatemwikwa bobwe no kubapeela amafisakanwa pakwebati baikosa kuli webo ukufuma kuli fyonse ifyashingulukile pa mititile yabo iya buceende.³⁴ Elo pakoba ubupusaano pali webo elo na banakashi bambi. Takwali nelo umo uwalikupela amalipilo pafya mititile yobe iya buceende. Webo walipuseneko saana. Wa ukbapela amalipilo beena elo tapali nolo umo uwalikupela kuli webo.³⁵ Eico, we cileende, ulekufwa kwishiwi lyakwa Yawe.³⁶ Ishikulu Yawe alilandile ifi: pamulandu ulipongolwele ulwinso lobe elo walifimbwile pa bwamba bobwe mufya mititile yobe iya buceende na batemwikwa bobwe elo na fyonse ifyamuselu ifya tulubi tobe, elo pamulandu walibapele tweeka umulopa waabana bobwe.³⁷ Eico, moona, nebo kolonganika bonse abatwmwikwa bobwe abo wakumene nabo, bonse abo walikutemwa elo na bonse abo walikupata, elo nebo kaba kolonganika bena pali mwebwe mumbali shonse,. Nebo kafimbula pa bwamba bobwe kuli beena pakwe bati baka moone bonse bwamba bobwe.³⁸ Elo nkakanda webo pa buceende bbe elo napakusumya kwa mulopa, elo nebo kaleta pali webo ukusumya kwa mulopa ne cipyu candi elo na kalumwa.³⁹ Nebo kakupela muminwe yabo eco baka bongolola apakusansabala pobe elo baka toba panshi inceende shobe ishakusansuka elo bakakufula ifyakufwala fyonse elo no kusenda fyonse fisamo fyobe. Bakakusha ubwamba eo ukwabula ifyakufwala.⁴⁰ Elo bakaleta ibumba pali webo elo bakakupola webo na mabwe, elo bakakupula pakati na mampanga yabo.⁴¹ Ba nkoca amayanda yenu no kulekukucita ifingi ifya kukanda pali webo mu menso ya babakashi abengi, pakwebati kobika icakulesha ku buceende bobwe, elo webo tawakatale aulipila abatemwikwa bobwe.⁴² Nolu katalalika icipyu candi pali webo; Nobukaali bwandi bukofuma kuli webo, pakwebati kalekufwa bwino, elo shakaleku kalipa na kabili.⁴³ Pamulandu webo tawalikubwisha matotokanyo mu nshiku sha bumusepela bobwe elo ulilengele nebo kusukana kubukali pamulandu wa ififintu fyonse, ico nkashi, moona! Nebo ne mwine nkoleta umutwe obe panshi kukukandwa pali webo pafyo wacitile-uku akalanda kwakwa shikulu Yawe, Bushe taulundileko kuli yonse imbi imititile yobe iya muselu?⁴⁴ Moona! uli onse uyo unkosonsa amapinda aya kokuma webo akolandaati,"ngefyo myona ali, efyo no mwana mwanakashi wakwe akoba.⁴⁵ Uli mwana mwanakashi wakwa noko, uyo uwamuselu ku mulume wakwe elo na ku baana bakwe, elo ulikashi ya nkashi shobe abo abamuselu ku balume babo elo na ku baana babo. Noko ali umwina hiti, elo na wiso ali umwina Amone. Nkashi yabo umukalamba ali ni Samaria elo abaana bakwe abanakashi bali ni bamo abali kwika kukapinda kakukiso, elyo nkashi yobe umwaice a umou walikwikala kukapinda kakukulyo kobe, akwebati, sodomu elo na baana bakwe abanakashi.⁴⁷ Tawali kweendafye mushila shaabo elo no kulekwa ambula amibeele yabo elo ne mititile, lelo mushila shobe shonse walibipishe ukucila ifyobali kuba.⁴⁸ Nga nebo ndi no mweo- uku akalanda kwa kwa shikulu Yawe -kashi yobe sodomu na saana, bakwe abanakashi, tabali kucita saana ifya bubufi ngefyo webo na baana bobwe abanakashi mwalikucita.⁴⁹ Moona! ulu alubembu lwakwa nkashi yobe sodomu ukwebati ali uwakutalama mu bwangalishi bwakwe, umulekulesha elo no kukana ku lekuposa ammano kufintu fyonse. Talikunkosha minwe yaba bunsu elo na bantu abalaanda.⁵⁰ Ali uwakutalama elo ali ipeleshe kukucita ifya muselu ku cinso candi ico nali bafumishepo beena ngafyo uko moona.⁵¹ Nali samaria tacitile nangula citika wa membu shobe; mushilaya kwabati, ulicitile fintu fingi ifya muselu ukucula pafyo bacitile beena, elo ulilangile ukwebati ba nkashi shobe balipo bwino

ukucila webo panulandu wafintu fyonse ifya muselu ifyo ucita webo!⁵² Nokucilisha webo, ukoilanga we mwine insoni; muliishila ukoilangisha ukwebati ba nkashi shobe balipo bwino ukucila webo, pamulandu wamembu walikucita mu shila shonse ishamuselu. Ba nkashi shobe nombaba ba nkamoneka ukubapo bwino pali webo. Naku cilisha webo, waliku langisha insoni shobe we mwine, pantu muli inshila walikuilangisha ukwebati ba nkashi shobe balipo bwino ukucila webo.⁵³ akwebati kobweshwa bunkole bwabo- bunkole bwakwa sodomu na baana bakwe abanakashi, elo na bunkole bwakwa samaria na baana bakwe abanakashi- elo na bunkole bobe bukoba pakati kabeena.⁵⁴ Pa kupenda ififintu ukalekulangisha insoni shibe; ukusebaana pamulandu wafintu fyonse ifyo wacita, elo na muli inshila uko sakuba icakutalalika kuli beena.⁵⁵ Eico nkashi yobe sodomu na baana bakwe abanakashi ba kabweshiwa ku mibeele yabo eya kunuma, elo na samaria na baana bakwe abanakashi bakabweshiwa kucidfulo cabo icakunuma. Elo webo na baana bobe abanakashimukabwelela ku mibeele yenu iya kunuma.⁵⁶ Sodomu nkashi yobe talinakulumbulwa pa kanwa kobe mu nshiku shakusansamuka,⁵⁷ libe ububifi bobe tabulasokoloka. Lelo wali icintu iceesekwe ku baana babakashi bakwa Edomu elo na ku baana banakashi bonse. ababa Philishiti abamushingulukile ena. Na bantu bonse palwa kukankamba webo.⁵⁸ Webo ukalekulilangishi insoni shobe wemwine elo ne fyamititile yobe ifya muselu! - uku akulanda kwakwa yawe!⁵⁹ Nshikulu Yawe akolanda ifi; Nebo kobomba na webo ngefyo ukofwaya, mwebu mulisulile umulopa wenu pakulekutoba icipangano.⁶⁰ Lelo nemwine nkobweshwa itotonkanyo lya cipanano ndi na webo icapangilwe mu nshiku shabu mu sepela bobe, elo nevo nkoshipa icipangano na webo umuyaya umuyaya.⁶¹ Ulo webo ukalekwibukisha inshila shobe elo ukalekufwe insoni ulo webo na bankashi shobe aba caice. Nkopela beena kuli webo nga baana bobe abanakashi, lelo tepa mulandu wacingano cobe.⁶² Nebo nemwine nkoshipa icipangano candi na webo, elo webo ukeshiba kwebati ninebo Yawe.⁶³ Pamulandu wafifintu, webo ukalekwibukisha ifintu fyose mwitoitonkanyo no kulemba nesoni, eco ta wakalekwusula akanwa kobe. ulo nevo kobelela webo uluse pali fyose ifyo wacitile- uku akulanda kwakwa nshikulu Yawe.

Chapter 17

¹ Icebo ca kwa Yawe calishile kuli nevo, ukulanda ati, ² "We mwana mwaume uwamuntu, tyoleka icifyoleko elo ulekulanda umumlumbe ku nganda ya kwa Isreali. ³ Kolandati, 'shikulu Yawe akalanda ifi: Kapumpe umukalamba na mapindo ayakulu elo ayakulepa, uwaisulamo amasako, elo kabili aya kubalala alile ku lebanoni elo nokwikata pa mulu wa cimuti ca keda. ⁴ Calikontweleko utwapalutwelwa misambo elo alitutwele ku calo ca Kenanii alitubyele na mu misumba wa ba shi makwebo. ⁵ Alisendele ne imbuto shimo isha mu calo elo no kulekushibya mu mushili uwa kufunda. Ali shibikile shena inbali na menshi ayegi kubati mufinsa. ⁶ Nolu shalimenene elo walishile kusanguka umwangashi uwipin uwayandalila panshi. Imisambo yauko yalyalu kele ukulekulola kuli ena, elo imishila ya ciko yalikulile pesabalya ciko. Elo walibele umwangashi elo walifumishe imisambo elo no kubalula. ⁷ Lelo kwali kapumpe naumbi umukalamba na mapindo ayakulu elo na masako ayengi. mona! uyu mwangashi ulyalwile imishila yauko ukulekulola kuli kapumpe ukufuma pa ncende iyo wa byelwepo ukwebati wingalekutapililwa. ⁸ Walibyelwe mu mushili usuma ku lubali lwa menshi ayengi ukwebati ufumye imisambo elo no kutwala ifisabo, ku kuba umwangashi ukalamba.' ⁹ Landa ku bantu, 'Shikulu Yawe akolanda ifi: Bushe cikatunguluka? Bushe tacakamkulwe elo no kukosaulwe ifisabo fya ciko pakwebati cilekuma, elo ukukula kwa cimuti conse ku koma? Takuli ukuboko ukwakukosa nolo abantu abengi balekufwakwa ukulekucinukula ku mishila ya ciko. ¹⁰ Elo mona! Panuma yaku cibya, bushe cikakula? Bushe tacakabonse ulo umwela wa ku kabanga ukacikumya? Cikomisha ukufuma muncende ye bala umo capukile." ¹¹ Nola icebo cakwa Yawe calishile kuli nevo, cikolanda ati, ¹² "Sosa ku ba nganda yaba cintomfwa, Tamukoishiba ifyo ifi fintu fikopilibula? Mona! Imfumu yaiko elo na bana banakashi baiko balibaletele kuli ena, mu babele. ¹³ Nolo alibulile ulupwa ku bufumu, balipangile icipangano na ena, nokubengisha mu mulapo. Alisendele abantu babulamba aba mu calo, ¹⁴ ukwebati ubufumu bwingesa kubwelela panshi elo nokukana imya ubwine bweka. Pa kulekusunga icipangano cakwe icalo cikeminina. ¹⁵ Lelo imfumu ya ku Yerusalemu yalisangukile ena pa kutuma inkombe shakwe ku Egiptu ku poka bakafwalo elo ne fita. bushe akopusuka? Bushe uyo uukocita ifi fintu akobutuka? Nga akofulunganya icipangano, bushe akopusuka? ¹⁶ Ulo ndi no mweo! - ukuekulanda kwakwa shikulu Yawe - icine akafwa calo ca mfumu iyalengele ena ukulekuba mu imfumu iyo umulapo waiko ulisulilwe, elo ne cipanyano cakwe alyonawile. Mukati ka Babele emo akofwile. ¹⁷ Farao ne fita fyakwe ifya maka ne bumba ilya bantu ilikalamba talyakamwafwe mu bulwi; ulo ifibumbili fikokulwa ne fibumba ku cingilila filikulilwe ku kuputula imyeo ya bantu abengi. ¹⁸ Pakwebati imfumu ilisulile umupalapo wakwe palulekonaula icipangano, mona, alifungulwile ukuboko kwakwe ku kupanga icilayo lelo alicitile ifi fintu fyonse. Takalekupasuka. ¹⁹ Elo shikulu Yawe akolanda ifi: Ulo ndi no mweo bushe tauli mwilapo wandi; uyo asulile ne cipangano candi ico Tobe? Elo nkoleta ukukandwa kwakwe pa mutwe wakwe! ²⁰ Nkafungulwila isumbu lyandi pali ena, elo akekatwa mu citeyo candi. Elo nkaleta ena ku Babele no kucita ubupingushi pali ena kulya pa mulandu wakwe uyo acitile ulo akene nevo! ²¹ Imbutushi shakwe shonse, imilalo ya fita fyakwe ba kawa ke lupanga elo na bano aba koshalapo bakosalanganina mutupinda tonse. Elo ukoishiba ukwebati ninebo Yawe; nevo ndi landile ici kuti cacitika." ²² Shikulu Yawe akolanda ici, Elo nevo nemwine nkosendapo utumisambo twakulepesha utwa cimuti ca Keda, elo nkacibya apatali ukufuma ku misambo ya uko iinono. ²³ Nebo koupotalako, elo ne mwine nkoubya pa lupili lwa kulepa. Nebo nkoubya pa mpili sha kwa Israeli elo ukutumba nokutwala icisabo, elo ukesa kuba umu Keda usuma ukweba iconi conse icamapindo cikalekwikala pesamba lyaiko. Fikapikula ifisansala mu cintelelwe ca misambo yaciko. ²⁴

elo ifimuti fyonse ifya mu mpanga fikeshiba ukwbati ninebo Yawe. Ndaponya ifimuti iya kulepa elo ndasumbula ifimuti ifyaipipa. Ndomya icimuti ikacutapililwa elo ndalenga icimuti icakuma ukulemba. Nebo Yawe, ndilandile ukwebati ici cikacitika; elo ndi cicitile."

Chapter 18

¹ Icebo cakwa Yawe calishile kuli nebo nakabili ukweba ati, ² "findo webo ukopilibula, mwebo abo bakobomfya aya mapinda palwa calo ca Israeli elo nokulanda ati, Batata bakolya imyankashi ya kusasa elo ameno ya bana yali lengwa ukushina. ³ Elyo nebo ncilino mweo uku kulanda kwa kwa shikulu Yawe-icine fye takwakale kuba inshila iili kuli mwebo ku kubomfya aya mapinda mu Israeli. ⁴ Mona! Umweo onse waba kuli nebo-umweo wakwa tata nao ngo mweo wa mwana umwaume, ua ba kuli nebo! umweo uyo ukobembuka e umo uyo ukofwa! ⁵ Findo fingala kulandwa pa muntu uyo uli umulungami elo no uyo ukosenda umulinganya elo no bulungami- ⁶ nga ena takolya pa mpili nangu ukusanhsual amenso yakwe ku tulubi twa mu nganda ya kwa Israeli, elo ena talekukowesha umukashi wa mwina mupalamano nangu ukukumanya umewanakashi munshita yakwe iyo akofumya umulopa, bushe ena muntu wakulungama? ⁷ Findo fingala kulandwa pa muntu uyo utalekutitikisha uuli onse, elo ena akobwesha uwa misha fintu fya likubikwapo nge cikatilo pa nkongole, elo ena tacita ubungo lelo apa icakulya cakwe uuli nensala elo afimba abali ubwamba ne nsalu, bushe ena e muntu wakulungama? ⁸ Findo fingala kulanda pa muntu uyo utakopingula umulundo uwa kucilamo pa ndalama ena akokongoalo elo ena talekusendamo ubukumo ubwa kucilamo pa finti akoshitisha no ku pampamika bucishinka pakati ka bantu. ⁹ Nga cakuti umuntu akoendela mu fipope fyandi elo no kusunga ubupingushi bwandi ku micitile ya iyabucishinka elo icilayo pali uyu muntu umulungami ni ci; cacine ali nokwikala!-uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe. ¹⁰ Lelo nga ca kutila ena alikwete umwana umwaume uwa miponto uyo akosumya umulopa elo akocita uuli onse ifi fintu ifyo filumbwilwe, ¹¹ (nangu wishi tali kucitapo ifili fyonse pali ifi fintu) Ena akolya pa mpili elo akokowesha umuakshi wa mwina mupalamano wakwe, jfindo fingala kulandwa pali ena? ¹² Uyu muntu akotitikisha abapina elo na bakokabila elo akopoka elo no kwiba, elo ena talebwesha icilayo, elo akosansula pamulu amenso yakwe kutulubi twakwe elo nokucita imicitile iya muselu, ¹³ Elo akokongweshwa indalama pa mulunda uwa kucilamo elo ena akopanga ubukumu ubwakucilamo pa fintu akoshitisha, bushe uyo muntu kuti akoikala? Cacine ena tekuti! Ena afwilefye afwa no mulopa wakwe ukaba pali ena pamulandu ena alicitile ifi fintu ifya muselu. ¹⁴ Lelo mona! Ngacakweba kuliko umuntu uyo afyele umwana umwaume, elo umwana umwaume akomona amasambi yonse ayo wishi wakwe akocita, elo nangula ena akomona, ena takocita ifi fintu. ¹⁵ Uyo mwana umwaume tekuti akolya pa mpili, elo ena takosansula pamulu amenso yakwe ku tulubi twa mu nganda yakwa Israeli, elo ena takokowesha umukashi wa mwina mualamano wakwe, findo fingala ku landwa pali ena? ¹⁶ Uyo mwana umwaume takotitikisha uuli onse, nangu ukupoka icilayo, ndo ukusenda ifintu fya kwiba lelo nomab apa ifya kulya fyakwe ku bansala elo a fimba pa bwamba ne nsalu. ¹⁷ Uyo mwana umwaume takotitikisha uuli onse nolo ukusenda umulundo uyo uwa kucilapo nolo ukupanga ubukumu pa kongole, lelo ena asenda ubupingushi elo akoendela ukulingana ku fipope fyandi; uyo mwana umwaume tali na kumfwa pa lubembu lwakwa wishi; cine ena akoikala. ¹⁸ Wishi, apo ena alikutitikisha bambi mu bucenjeshi elo no kwibila mu nyina wakwe, elo alicitile ifishili fya kuwama pa bantu bakwe-mona, ena akofwa ku membu shakwe. ¹⁹ Lelo webo ukolanda ati, 'nindo umwana umwaume tekuti asende imembu shakwa wishi? pamulandu umwana umwaume akosenda umulinganya no bulungami elo akosunag ifipope fyandi fyonse; ena akoficita. cine ena akoikala! ²⁰ Umo uyo akobembuka, ena e umo uyo akofwa. umwana umwaume tekuti asende amampulu yakwa wishi, elo na wishi tekuti asende amampulu ya mwana umwaume yakwe. Ubulungami umo uyo imicitile ya kololoka ikaba pa mwine, elo ububifi bwa mubi bukaba pa mwine. ²¹ Lelo nga mubi akapilibuka ukufuma kumembu shakwe shonse isho ena alikucita no kusunag ifipope fyandi fyonse elo nokucita umulinganya elo no bulungami, nolo ena icinefye akoikala elo nokukanafwa. ²² Shonse imembu isho ena acitile tashakalekwibukishiwa pali ena. Akalekwikala mu bulungami mufyo acita. ²³ Bushe nebo nelekekelela apakalamba pa mfwa ya mubifi uku kulanda kwakwe ukufuma munshila yakwe pakweba ato alekuba no mweo? ²⁴ Lelo ngo muntu umulungami akopilibuka ukuyfuma mubulugami bwakwe elo akocita imembu nokucila ubupondamishi kubati ubupondamishi bonse ubo umuntu mubi akocita, elo ena akoikala? Bonse ubulungami ube ena acilile tabwakebukishiwe ulo ena akonkana nebo mu bubi alikucita. Elo akowila mu membu isho acilile. ²⁵ Lelo webo ukolanda ati, 'inshial ya kwa shikulu teya mulinganya! Kutia, we nganada ya kwa Israeli! Bushe inshila shandi teyamulinganya? Bushe tenshila shobe iso kubula umulinganya? ²⁶ Ulo umuntu umulungami akopilibuka ukufuma munshial shakwe isha bulungami, elo akocita amampulu no kufwa pamulandu wa shiko, elo ena akofwila mu mampulu aya alikucita. ²⁷ Lelo ulo umuntu mubi akopilibuka ukufuma munshila shakwe isha bubifi isho ena alikucita elo no kucita umulinganya elo no bulungami, elo ena akasunga umweo wakwe ²⁸ Pantu ena alimwene kupilibuka ukuyfuma munshial shonse isha bupulumushi isho ena alikucita. Mu imefye akoba no mweo, elo takofwa. ²⁹ Lelo; inganda yakwa Israeli ikolanda ati, 'inshial yakwa shikulu teya mulinganya! Nimunshila ndo inshila yandi teyabela iya mulinganya, we nganda yakwa Israele? Ninshial shenu isho ishishaba no mulinganya. ³⁰ Eicho nebo nkopingula cila muntu pali mwebo ukulingana nenshial shakwe, we nganda yakwa Israeli- Uku kulanda kwa kwa shikulu Yawe lapileni no kupilibuka ukufuma ku bupulumushi bwenu bonse pakweba ato bekalekuba ifya kupunwisha fya lubembu pali mwebo. ³¹ Poseni ukufuma kuli mwebo fyonse ifya bupulumushi ifyo mwacita; ipangileni mwebene umutima uupya no mupashi uupya. Nindo webo ukofwila, we nganada yakwa Israeli? ³² Pakwebati nebo nshikobekelwa mumfwa ya umo ukofwa-uku ekulanda kwa kwa shikulu Yawe- Eco

lapileni nokuba nomweo!"

Chapter 19

¹ "Lelo webo, bulo lwimbo lwa bulanda pali bakatungulula bamu Israeli. ² Elo landa, 'Nyinenwe alininani? nkakalamo, alikele nomwana mwaume wankalamo; alikele mukati kamisepela, alilelele utwana twakwe. ³ eumo uwakushishe kamo patwana twakwe ukusangua umusepela wa nkalamo, inkalamo iyasambilile - ukulepeula pabili ishinankwe, elo kabili alilile abantu. ⁴ Elo inko shaumfwile ulwapali ena. Aliketwe muciteyo cabo, elo balimuletele nendobani mu calo ca Egipto. ⁵ Elo alimwene ukwebati nolo nalelelele ulwakubwela kwakwe, isubilo lyakwe nombamba lyalipwile, elo alibulile na umbi patwana twakwe elo alimukushishe kukufika kumusepela wankalamo. ⁶ Uyu musepela wankalamo walyenda ukile mukati kankalamo. Ali musepela wankalamo elo alisambilile ukulepaula abalwan bakwe, aliye abantu, ⁷ Alikete bamukamufu babo nokonaula imisumba yabo.

⁸ Lelo inko shalipatile ena - ukufuma kufitundu fyashingulukile; balifungulwile amasumbu yabo pali ena. Aliketwe mu citeyo cabo. ⁹ Ne ndobani bali mubikile muli kasangala elo balimuletele kumfumu yaku Babele. Balimuletele kukukakwa, pakwebati ishiwi lyakwe talyumfwikile nakambi pa mpili sha kwa Israeli. ¹⁰ Noko alibele ngo mwangashi uwa limbwa mumulopa obe lubali lwa menshi. Calitwalishe elo cali kwatishe imisambo pakwebati amenshi yalifulishe. ¹¹ Yalikwete imisambo iyakukosa iyo kateka, elo no mulingo wa ciko walisumbwilwe pamulu wa misambo, elo ubutali bwa ciko bwalimonekele kubukulu bwamisambo yaciko. ¹² Lelo umwangashi wali shulwilwe mu bukali nokuposwa panshi pe sonde, elo no mwela wakukabanga wa lyumikile icisabo cauko. Imisambo yaiko iyakukosa yaliputwilweko elo nokuma elo umulilo wali bokele. ¹³ Elo nombamba ulilimbilwe mu matolo, mu calo ca cilala ne cilaka. ¹⁴ Lelo mulilo walyakile ukulekufuma ku misambo yakwe iikulu nokoca icisabo cauko. Tapali umusa mbo uwakukosa pali ena, tapali inkonto yakulekutungulula. Ulu lwimbo lwabulanda - wlo lukalekwimbwa ngolwimbo - lwa bulanda."

Chapter 20

¹ Caishile kuba mumwaka wakulenga cine lubali, ubushiku bwalenga ikumi mumweshi wakulenga cisano, ukwebati abakalamba bamu Israeli balishile kukwipusha palwa kwa Yawe kwikala ku cinso candi nebo. ² Elo icebo cakwe yawe caishile kuli nebo, ukukwebati, ³ "We mwana mwaume wamuntu pamulandu ku bakalamba ba mu Israeli nokulanda kuli bena, shikulu Yawe alanda ifi: Bushe mulishile mukwipusha pali nebo? ulo ndino mweo, nshakafwailwe kuli mwebo! - Uku ekulND kwakwa shikulu Yawe. ⁴ Bushe ukabapingula? Bushe ukapingula, we mwana mu mwaume wa muntu? Leka beshibe pafyamakankamika fyakubashiba. ⁵ Landa kuli bena, "Shikulu Yawe alanda ifi: Pali bulya bushiku ubo nebo nasalile Israeli kabili na imishe ukuboko kwandi kukulapa umulapo ku ndupwa sha bamung'anda yakwa Yakobo, nokuleka ingishibikwe kuli bena calo ca Egipto, ulo naimishe ukuboko kwandi kukulapa umulapo kuli bena nalilandile, "nine Yawe Lesa wenu." ⁶ Palibulya bushiku nalimishe ukuboko kwandi kukulapa umulapo kuli bena ukwebati nkabafumya mu calo ca Egipto ukubatwala mu calo ico nebo na basalile mukutekanya. Cali kummfumumuna umukaka no buci; Cali cimo icisamo icisuma sana pafyalo fyonse. ⁷ Nalandile kuli bena, "Lekeneni cilamuntu apose ifintu fyamuselu ukufuma mumenso yakwe no tulubi twamu Egipto. Mwiilenga mwebene ukuba abakukowela; nine Yawe Lesa wenu. ⁸ Lelo balinangulukile nebo jabili tabalikufwaya ukumfwa kuli nebo. Cila muntu ta posele ifintu fya muselu ukufuma mumenso yakwe nangula kuleka utulubi twa mu Egipto, eco calikabilishe ukupongolwela icipyu candi pali bena nukwikusha ubukali bwandi pali bena mukati ka calo ca Egipto. ⁹ Na citile pamulandu we shina lyandi pakwebati lisalulwa mumenso ya nko muli abo bali kwosalamo. Nali;engele ukwishibikwa kuli bena, mumenso yabo, pakubfumya mu calo ca Egipto. ¹⁰ Eco nabafumishe mu calo ca Egipto no kubatwala mu matololo. ¹¹ Elo nalibapele ifipope nokulenga ifyabupingushi fishibikwe kuli bena, pakwebati umuntu akabela no mweo nga fibsks. ¹² Kabili nalibapele amasa-bata yandi ukubaicishibilo pali nebo na bena pakwebati bena dbeshibe ukwebati ninebo Yawe ubalenga ukuba aba mushilo. ¹³ Lelo ng'anda yakwa Israeli balinsangulile nebo mu matololo. Tabalendele mu fipope fyandi; lelo balikene ifyabupingushi fyandi, ifyo umuntu angabelako no mweo nga ati baka. Balipelwile ama sabata yandi apakalamba, eco nalandile ati ndi nokupongolwela ubukali bwandi pali bena mu matololo pakuba pwililishisha. ¹⁴ Lelo naitile pamulandu we shina lyandi pakwebati nisebanya ishina lyandi mumenso ya nko ishamweneko ulo na bafumishe mu Egipto. ¹⁵ Eco nebo nimwine nalimishe ukuboko kwandi no kulapa umulapo kulibena mu matololo ukutabatwala bena mu calo ico nalinokubapela, icalo icikofumumuna umukaka no buci, ico icisamo icabune pa fyalo fyonse. ¹⁶ Nalilapile ifi pamulandu balikene ifipope fyandi kabili taba endeke mu fyaupingushi fyandi, kabili balipelwile amasabata yandi, ico imitima yabo yaendeke kutulubi twabo. ¹⁷ Lelo ilinso lyandi lyalibalekele ukufuma ku bonaushi bwabo kabii nshabo nawile nebo mu matololo. ¹⁸ Nalilandile kubana babo mu matololo, "Mwilikwenda mu fipope fyanu bashinwe, nangu kusunga amafunde yabo, nangu kuikowesha mwebene no tulubi twabo. ¹⁹ Ninebo Yawe Lesa wenu, Endeni fipope fyandi; Sungeni ifyabupingushi fyandi no kufibaka. ²⁰ Mulekusunga amasabata yandi umushilo pakwebati yabe icishibilo pali nebo na mwebo, pakwebati mwishibe ukwebati ninebo Yawe Lesa wenu." ²¹ lelo abana baume na bana banakashi babo balinsangulile nebo. Tabaendeke mufipope fyandi nangula kusunga ifyabupingushi fyandi, muco umuntu engekalisa umfwa afibakka. Balipepwile amasabata yandi, eco nakabilishe ukupongolwela ubukali bwandi pali bena ukwikusha ubukali bwandi palibena mu matololo. ²² Lelo nalibweshe ukuboko kwandi kabili naitile pamulandu dweshina lyandi, pakwebati nilisebanya mumenso ya nko, isho ishamweneko uko nabafumishe abena Israeli. ²³ Nebo nemwine kabili

ndimishe ukuboko kukulapa kuli bena mu matololo ukwebati nkabasalanganya munko no kubolwila mu fyalo.²⁴ Nalisalile ukucite ifi pantu tababelele ifipope fyandi no kusebanya amasabata yandi. Amenso yabo yakufwaisha utulubi twa kuli bashibo.²⁵ Nolu nebo nalibapele ifipope ifyo ifitali fyabune, nefyabupingushi ifyo tekuti bekalilemo no mweo.²⁶ Nalibapampamikile ukuba abakukowela ukupitila mu fyabupe fyabo - balipangile ilambo kuli lyonse ibeli ilya mubufyashi nkubalenga bena ukupita mu mulilo - ukweba ati ni nga besuusha bena no mwebso pakweba ati kakeshibe ukweba ati ninebo Yawe!²⁷ Eco, wemwana mwaume wa muntu landa ku ng'anda yakwa Israeli no kulanda kuli bena, "shikulu Yawe alanda ifi muli ici na bawishinwe balinsalwile nebo ulo tabali aba cine kuli nebo."²⁸ Ulo nabaletetele mu calo ico nalapile ukubapela bena kabili nalo lonse ulo bamwene utupili ututali ne fimuti fya mabula, balipele amalango yabo, balisonsombe nebo ku fyabupe fyabo, na kulya eko baoccele ifyacena ifyabupe no kupongolola ifyabupe fyakunwa.²⁹ Nolu, nalilandile kuli bena, "Nindo iyi incende yakusansama uko mwebo mwaleta ifyabupe?" Eco inshina balaikuta Bama ukufika na pabwa lelo.³⁰ Eco landa ku ng'anda yakwa Israeli, shikulu Yawe alandile ifi: Nindo mukoipangila ukuba abakowela ne nshila shakubawishinwe? Nindo mukocitala kubati ni bacilende, uufwaya ifintu ifyamuseluzi?³¹ Ulo mwapela ifyabupe fyenu - ulo mwalenga abana benu abaume ukupula mu mulilo - kubushiku ubu mwaliisushishe mwebene no tulubi twenu. Nindo ningalekulekela webo ukumfwaya, we ng'anda yakwa Israeli? Ulo ndinomweo - uku ekulanda kwakwa Yawe - nsha kakusuminishe webo ukumfufwaya.³² Itontontokanyo ilikopangwa mumano yobe talyakacitike. Ulanda ati, "Leken fwebo tube kubati ninko shimbi, kubati mikowa mufyalo fimbi abashinshimuna icimuti ne libwe."³³ Ulo ndino mweo - uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe - nkateka pali mwebo nokuboko kwabulamba, icisansa icakwima, kabili icipyu icikapongolwelwa pali webo.³⁴ Nka kufumya ukufuma mu bantu bambi nokukukolo nganika ukufuma mu fyalo ifyo mwasalanganinamo nkacita ifi nokuboko ukwabulamba ne icipyu cikapongoloka.³⁵ Elo nkakuketa mu matololo yabantu, na kulya eko nkakupingwila icinso ne cinso.³⁶ Ngefyo napingwile bashinwe mu matololo ya calo ca Egipto, eco kabili nkakupingula nobe - uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe.³⁸ Eco nkakulenga webo ukupita mwisamba lya nkoto yandi, kabli bkalenga webo ukubela ifya kukabila fyacipangano. Nebo nkafumya baciasanguka pali mwebo kabili abo abansangukila.³⁷ Nebo nkabatamfya ukufuma mj calo umo bakoikala kubati balebeshi, lelo tabakengile mu calo ca Israeli. Nolu mukeshiba ukuti ninebo Yawe.³⁹ Eco kuli webo we ng'anda yakwa Israeli shikulu Yawe alandile ifi: Cila umo alingile ukuya kutulubi twakwe. Tushinshimune ni umfwa mukane ukumfwa kuli nebo, nomba tamufwile ukusebanya ishina lyandi ilya mushilo ne fyabupe fyenu notulubi twenu.⁴⁰ Pantu palupili lwandi ulwamushilo, palupili lwakutumpuka ulwa kwa Israeli - uku ekulanda kwakwa Yawe - yonse ng'anda yakwa Israeli bakashinshimuna nebo kulya ku calo. Nebo nkatemunwa kukufwaya ifya ifyabupe fyenu kulye elo kabili nefisab fyenu ifyantanshi ifyabupe ne fintu fyenu fyone ifya mushilo.⁴¹ Nebo nkamusumina kubati fya cena cisuma ulo nkamifumya kubantu no kumikolonganika ukufumya mufyalo umo mwasalanganine. Nebo nkailanga nemwine uwamushilo pali mwebo pakweba ati imko shimone.⁴² Nolu, ulonkamileta ku calo cakwa Israeli, ku calo ico naimishe ukuboko kwandi ku kulapa ukupela ba shinwe, mukeshiba ukweba ati nine Yawe.⁴³ Kulya uko mukebukisha imibele yenu ne micitile yenu yonse iyo mwali yenu mwebene, kabili mukaisusha mumenso yenu mwebene kuficitwa fyenu ifyabubi ifyo mwacita.⁴⁴ Eco mukeshiba ukweba ati nibo Yawe ulo nkacita ifi kuli mweboo pamulandu we shina lyandi, kabili tepamulandu waficitwa ficitwa fyenu ifyamafisa kanwa, we ng'anda yakwa Israeli - uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe."⁴⁵ Elo ico ca kwa Yawe calishile kuli nebo, ukweba ati,⁴⁶ "We mwana mwaume wamuntu, losha icinso cobe ukulola ku fyalo fyakukapinda ka ku kulyo, no kulanda palwa ku kulyo; sesema ku mutengo wa negebu.⁴⁷ Landa ku mutengo wa negebu, 'Uku ekulanda kwakwa Yawe - shikulu Yawe alanda ifi mona, nkatuma umulilopali mwebo. ukoca ifimuti fyonse ifibishi ne fimuti fyonse ifyakuma muli fyena. Ulubingu lwa kutinya talwakashi mishiwe, ifinso fyonse ukufuma ku kulya ukuya ku kapinda ka kukuso fikapya.⁴⁸ Elo umuntunse one akamona ukwebati ninebo Yawe ulo nkakosha umulilo, kabili tawakashimishiwe."⁴⁹ Elo nalandile ati alale shikulu Yawe bakolanda pali nebo, 'Bushe tekashimika wa milumbe uwafye?"

Chapter 21

¹ Elo icebo cakwa Yawe calishile kuli nebo, ukweba ati, ² "We mwana mwaume wa muntu, tonta amenso yobe ukulola ku Yerusalemu, landa ifyakwebaula umwanakashi; sesemena mpanga yakwa Israeli. ³ Landa ku mpanga yakwa Israeli, 'Yawe alilandile ici" Moneni! Ndimwalukile! Nkosomona ulupanga mu cakubikamo no kuputula bonse babili umuntu uwakulungama no muntu wa bubifi ukufuma muli webo!" ⁴ Pa mulandu wakwebati ningaputulako bonse babili uwalungama no wa bubifi ukufuma muli webo, u;upanga lwandi lukaya ukufuma mu cikwama ca mweo conse ukutula ku kapinda ka kulyo ukufika ku kapinda ka kukuso. ⁵ Elo ica mweo conse cikeshiba ukuti, ndi Yawe, ndisomwene ulupanga ukufuma mu cakwama caluko. Tekuti lubwekeshiwemo kabili!" ⁶ Na webo, we mwana mwaume wa muntu, teta ku kufunika kwa musana obe! Mukulunguluka teta ku cinso cabo! Elo cikesa kuba icakuti bakepusha webo, 'Nipamulandu ndo webo ukotetekela?" ⁷ Elo ukalanda, pa mulandu wa lyashi ilikoisa, ico umutima onse ucafwa cipupu, no kuboko konse kukatompoka! Umupashi onse ukafwa ciupu, na makufi yonse yakanakuka nga menshi. Moneni, cikois kabili cili nokuba ngefi! - Ici kulanda kwakwa shikulu Yawe."⁸ Elo icebo cakwa Yawe calishile kuli nebo, cikoeba, ⁹ "We mwana mwaume wa muntu, sesema no kulanda, 'shikulu alilandile ifi: Landa: Ulupanga! Ulupanga! Luli no kunonwa no kupukutwa!" ¹⁰ Luli no kunonwa kukuba mu kwipaya ukwakula! Luli no kupukutwa pakwebati lube kubati mwele wa nkuba! Bushe twangile mucipompola ca mwana wandi umwaume? Ulupanga ulukoisa lwalipata fyonse ifimuti fyakuba

fi! ¹¹ Kansi ulupanga lukopelwa kukuba ulwakupukutwa, kabili elo ku kufyambatwa ku kuboko! Ulupanga lulinonenwe kabili luliputilwe kabili luli no kupelwa mu kunoko kwa iyo uwipaya! ¹² Kuta ku kwafwilishiwa no kulililwa, we mwana mwaume wa muntu! Ico lulya lupanga lulishile kwimina abantu bandi! Luli ulwakumina ntungulushi shonse shakwa Israeli. Balipuselwe ku lupanga dpamo nabantu bandi. Eco, lopola tanta lyobe! ¹³ Ico kuliko icakweshwa, lelo nindo nga cakwebati icipompolo tacikotwalilila? - ukulanda kwakwa shikulu Yawe. ¹⁴ Nomba webo, we mwana mwaume wa muntu, sesema no kupuminkanya amaboko yobe yonse capamo, ico ulupanga luli no kusansa fye muku wakulenga itatu! Ulupanga lwa abo abali no kwipaiwa! luli lupanga lwa bengi abali no kwipailwa, ukubalasaula umuli monse! ¹⁵ Pakuti imitima yabo isungluke kabili kukufusha ukupona kwabo, ndibikile ulupanga lwa kwipaya pa mpongolo shabo. Owe! Cilipangilwe kubati kubyata kwa mwela wa nkuba, luli fyambelwe ku kwipaya. ¹⁶ Webo, we lupanga ema ku kulyo! Uma ku kwa kuso! Kabiye konse uko icinso cobe cikopilubukila. ¹⁷ Ico nanebo wine nkapuminkanya amaboko yandi capammo, kabili elo nkaleta icipyu candi kukutusha! Nebo, Yawe, ndilandile ci! ¹⁸ Icebo calwa Yawe calishile nakabili kuli nevo, cokoeba, ¹⁹ "Nomba webo, we mwana mwaume wa muntu, upele nshila shibili isha lupanga lwa mfumu yaku Babele iikoisa. Nshila shibili shili no kutampa mu ncende umo ine, ne cilangililpa cimo pali sho nge yaktungulula ku musumba. ²⁰ Ubike icishibilo nshila imo iyabashilika abaku Babele kukwisa ku Rabba, umusumba wabena Amone. Upele limbi iyakutingulula abashilika kuli Yuda no musumba wa Yerusalemu, iye linga. ²¹ Ico mfumu yaku Babele ikoiminina pa ma mpantu ya musebo, apa kupetukila, pakwebati abuke mbuko. Akasunkanya imifwi no kwipusha ntunga ukufuma ku tulubi kabili akabebeta ne libu. ²² Mu kuboko kwakwe ukwa kulyo mukaba ububi palwa Yerusalemu, ku kwimika fyakutititla ku kuwimina, ku kwiswila akanwa kukutuma uwakwipaya, ku ciunda cakilila kwa nkondo. ²³ Cikamoneka waba ububi ubwa fye mu menso ya bonse aba mu Yerusalemu, abo abalikulapa millapo ku bena Babele! Lelo mfumu ikkabashinina pa konaule cumfwano pakulila bengabekate! ²⁴ Eco shikulu Yawe alilandile eifi: Pa mulanndu mwebo mulelinge ukushininwa kwenu kwibukishiwa, ukulenga ifya bupulumushi bwenu ukusekelelwa, pakwebati yonse mucitile yenu iyalubembu shenu shikomonekela - pa mulandu mwebo mulicitile ci muli no kupitwa mu kuboko. ²⁵ Na webo, we wakukowela kabili kateka umubi wakwa Israeli uuntu ubushiku bwa kukandwa bulifikile, kabili untu inshita yakucita ifya bupulumushi ilipwile, ²⁶ shikulu Yawe alilandile ici kuli webo: Fumyako icitebo no kufula icilongwe! ifintu tafikotwalilila ukulekuba cimo cine! sumbula uwapanshi no cefya abaisumbula! ²⁷ Uboausi! lubonaushi! Nchi no kucilenga ukuba icabonaushi! Tekuti cibwekelepo mpakafye umo akesa umtu apelwa nsambu sha kucita ubupangushi. ²⁸ Kansi webo we mwana mwaume wa muntu, sesema no kulanda, shikulu Yawe alilandile ici ku bantu bakwa Amoni pa mulandu wa fyakusebana ifikobashila: Ulupanga, ulupanga lulisomwenwe! Luli nonenwe ku kwipaya umupwilapo, kansi cikoba kubati kubyasha kwa mwele wa nkuba! ²⁹ Ilyo bakasesema baliimwene ifimonwa ifyakubulama ubuyo bwenu ilyo baleputaula ifilundwa ku bantu pakwebati balekwisa no bufi bwapali mwebo, ulu lupanga luli nokubikwa pa mikoshi bwa kukandwa bulifikile kabili abo inshita ya bupulumushi ilifye mukupwa. ³⁰ Bwekesha ulupanga mu cikwana caluko. Mu cifulo ca bubumbo bobo, mu mpanga ya nuntuko yobe, nkakupingulo! ³¹ Ndi no kupongolwela lubakali bwandi pali mwebo! no kumibika mulilo wa kukulipisha kwandi pali mwebo no kumibika mukati ka maboko ya baume abankalwe, abakucenjela ku konaule! ³² Muli nokuba amafuya ya mulilo! umulopa yenu ili nokulaba mu kati ka calo. Tanwakulaibukishiwa, pantu nevo, Yawe ndilandile ifi!"

Chapter 22

¹ Elyo Ishiwi lyakwa Yawe lyaishile kuli nevo aliti, ² "Nomba webo, wemwana mwaume wamuntu bushe uli nokupingila? Bushe ulinokupingula umusumba wumulopa? uulenga wishibe fyonse ifyabuuni bwauko. ³ Ufwile watila shikulu yawe atila ifi uyu wusumba niulya uwitila umulopa wali wena pakuti iushita yauko ise; umusumba uupanga utulubi kukuikosha uwine. ⁴ Ulikwete ukuseka pamulopa uyo wasumishe kabili ulikowele notulubi uto wapanga. Ulikwete ukutinta inshiku shobe mupepi; nepela yanyaka shobe ilishile. Eico nkakulenga ukaba uwasebana ku fyalo kabili uwakusekwa kufyalo fyonse. ⁵ Bonse abo abali mupepi naboabali ukutali ukufuma kuli webo bakakupumya-webo wemusumba uwakulamba neshina lyaishibikwa konse nga uwaba nomwisulo wacimfulunganya. ⁶ Moneni! Abapingushi bamu iseali, cila umo namaka yakwe alikwete ukwisa kuli webo kukusunga umulopa. ⁷ Tabakwete ukucindika batata naba mayo abali muli webo, kabili balikwete ukucita umucitikisha kubeni abalimuli webo. Balikwete ukucusha abana banshiwa nabamukafwilwa muli webo. ⁸ ulikwete ukusula ifintu fyamushilo fyandi kabili taukwata kusunga masabata yandi. ⁹ Bashitata babukwakwe balikwete ukwisa muli webo pakusumya umulopa, kabili balalya pa mpili. Balacita nefyab bubifi muli webo ¹⁰ Muli iwe abaume balafimbula ubwamba bwabashibo. Muli webo baikwete ukupatikisha bana mayo abakukowela munshita bali kumpepo. ¹¹ Abaume abacita ifyamakankamike nabakashi babena mupalamano babo, abaume abapanga ifyamusebanya kubapongoshi babo abanakashi; abaume abonaula nabankansi yabofye abana banakashi babashibo-fyonse ifi fyalicitwa muli webo. ¹² Aba baume balasenda amafisakanwa muli mwebo pakuti basunga umulopa kabili walikwata nokusekelamo nokupokelamo nsonse ukucila mucipimo, kabili walyonaula abena mupalamano ukupitila mumutitikisha kabili walikwata nokundabako ici ecipope cakwa shikulu Yawe. ¹³ Mona! nookuboko kwandi ndilopwele ubunonshi bwamubufufu ntunguubo wapanga nokusumya umulopa uko ukwacitwa muli imwe. ¹⁴ Bushe umutima obe ukashansa, bushe iminwe shobe shikakosa panshiku ilyo nebowinefe nkakukanda? nevo Yawe nkopampamike ici kabili nkacita ici. ¹⁵ Eico nkokusalanganisisha munko nokukusalanganisisha mufya. muli iyi nshila, nkafisa ukukowela kobe ukufuma kuli webo. ¹⁶ Eco ukesa kuba utakowela mumenso yanko elyo ukeshiba ukuti

nine Yawe. ¹⁷ Icakukonkapo ishiwi lyakwa Yawe lyalishile kuli nebo, likotila, ¹⁸ "we mwana mwaume wamuntu, inganda yakwa Israeli ilyalwike icinangwa fye kuli nebo. bonse nifilya fishala kumukuba ne lata ne cela no mutofwe mwilungu ilyo silifa akopololwamo. ¹⁹ Eco shikulu Yawe akotial ifi, 'pantu bonse mwebu mulikwete ukwaluka kubati finangwa eco monei! kukumokolonika mukati ka Yerusalemu. ²⁰ Ngafilya abaume bakolonganika silifa umukuba, icela, umutofwe ne lata nokwisa kufibika mucipe cakufyengulwilamo, kabili baputa umulilo pali cena pakutula bengal cisungulula, eico nkakukolonganika mu cipyu namubukali bwandi, kabili nkakubika mulya kajibili nokukusungulula. ²¹ Nkakukolonganika kabili nokuputa pali webu umulilo wacipyu, kabili ukaba uwasunguluka pakati wacakusungulukilamo. ²² Ilyo silifa alisungulukile mucakusungulwilamo ukaba uwakusunguluka mjulya umwine kabili ukeshiba ukuti nebo Yawe, ndikwete ukupongolwela icipyu candi pali webu!" ²³ Icebo cakwa Yawe calishile kuli nebo, cikotila, ²⁴ "wemwana umwaume wamuntu, sosa kuli ena auti, ūli calo icitacakwata kusangululwa. Takauli imfula pa bushiku bwacipyu! ²⁵ Kuli ukubuluma kwaba kasesema muli ena, kubati ninkalamo iikobuluma ukulekushinaula ifikwetwe mufiputulwa. Balonaula imyeo kabili nokusenda ubunonshi ubusuma; balalenga abanakashi abengi balekushala bamukamfwilwa. ²⁶ Bashimapepo balonaula amafunde Yandi, kabili tabacindika nafintu fyandi ifyamushilo. Tabamona ifyamushilo ifyo fyaba ifyakulekana nefishili fyamushilo. Pakufunda tabalekanya fintu ifikowesha, kabili tabasakamana na masabata yandi yene. Emulandu wine abena Israeli batancindikila. ²⁷ Abakalamba babuteko nabo baba ngemimbulo iyikotakanya inama iyo ikete. Balepaya abantu nokulesumya umulopa pakuti balekunonkelapo icuma. ²⁸ Bakasesema nabo tabakolandapo pali ubu bubi, bakobufisa kubati bantu bakoshingula iloba ilyakubuuta ku cibumba. nefyo bakosobela nafyo fyabufifye. bakoimona kubati bantu bakolanda amashiwi yaakofuma kuli nebo ne mfumu Yawe, nelyo ntabeele nelyo kamo. ²⁹ Abekala calo nabo bakocita ulufyengo nobupupu bakocusha abapina nabalanda, bakocusha abeni nokukanaba icakulungama. ³⁰ Nebo nali kufwayapo umuntu umo uwakuti akuula cipya cipya icibuumna aisa kwiminina na pacinso candi pa mupokapoka pakuti ewaisa kupokololako icalo kubukali bwandi, nokwisa kulenga ukuti nokonaula, nombamba awe tamonapo nelyo umo. ³¹ Kanshi nebo ndi noku pongolola icipyu candi pali bena, nkesa kubonaula nga filya ficita umulilo epakuti nkese kubalimuna pamulandu wa fintu ifyo bakocita. efyasosa imfumu Yawe."

Chapter 23

¹ Icebo cakwa Yawe caishile kuli nebo, ukweba ati, ² "We mwana wamuntu, kwali kuba abanakashi babili, abana banakashi bakwa nina umo. Balikele ubwikalo bwabucilende mu Egipto mushinta shabumusepela bwabo. ³ Bakele ubwikalo bwa bucilende mulya. Amabele yaba baleyatinyako kabili insota shabuna cisungu bwabo shalempampatwako mulya. ⁴ Amashina yabo yali no Ohola -emukulu - na Oholiba - nkashi yakwe umwaice. Nolu baishile kuba abandi kabili balifye abana baume na bana banakashi. Amashina yabo yakopilibula ifi: Ohola ikopilibula Samaria, kabili Oholiba ikopilibula Yerusalemu. ⁵ Lelo Ohola ayikele bucilende nolo ena ali wandi ena alinolukumbwa lwabatemwikwa bakwe, ico abena Ashuri bali mumaka, ⁶ ababuteko abaukufwala ifyamakumbi makumbi nabacilolo bakwe abamaka nokumoneka kwa bune, bonse abaume abalikwensha bakabalwe. ⁷ Eco ena aliipele ukuba cilende kuli bena, kuli bonse abaume abasuma abaku Ashuri, kabili aliilengele umwine ukuba uwakowela na bonse abo akumbilwe - kabili natonse utulubi twabo. ⁸ Ico taswile umubele wabucilende mu Egipto, ulo balele nankwe ulo ali umwaice, nolu bena balikutonya amabele yakwe kabili nokupongolola ulukumbwa lwabo pali ena. ⁹ Eico kashi nebo nalimupele mukuboko kwabatemwikwa bakwe, mukuboko kwa bena Ashuri abo alikukumbwa. ¹⁰ Bena balifumbwile ubuneke bwakwe, balisendele abana bakwe abaume na banakashi, balimwipeye nolupanga, kabili alishile kuba cinalika pabanakashi bambi, eco bacitile ubupigushi pali ena. ¹¹ Nkashi yakwr Ohaliba alimwene ifi, elo ena ulukumbwa lwakwe lwalicililemo kabili alikele bucilende ukucila na nkashi yakwe. ¹² Alikumbilwe abena Ashuri, bakateka na bacilolo abali mumaka sana abalikufwala bwino sana abali abaume abalikwensha bakabalwe. Bonsefye bali abalikosa kabili abaume abali kumoneka bwino. ¹³ Nebo balimwene ukwebati alicitile umwine ukuba uwakowela califye cimocine kuli bonse babili aba banakshi. ¹⁴ Nolu alifushishe ubucende bwakwe ukucilamo. Alimwene abaume abashilwa pafibumba, ifipashanya fyabena Kaidi ifya shilwa mu fyakashika, ¹⁵ bafwele imishipi ukushinguluka imisana yabo, ne mipangi yalikululuka ku mitwe yabo. Bonsefye balikumoneka kubati nibacilolo ba mpuka shamaceleta, ifipashana fya bana baume bakwa Babele, abo Kaidi e calo bafualilwemo. ¹⁶ ulolwine fye amenso yakwe yabamwene, alibakumbilwe, eco atumine nkombe kuli bena mu Kaidi. ¹⁷ Nolu abena Babele balishile kuli ena kabili kubusanshi bwa lunkumbwa lwakwe, kabili bamulengele ukuba uwakowela ne mititile yabo iyabucilende. Pafyo acita alilengele ukukowela, nolu alibweshishe umwine ukufuma kuli bena no muselu. ¹⁸ Ulo eba alangile imicitile yabicilende nokushala ubuneke, nalifumineko ukufuma kuli ena, kngefyo nafumineko nomuselu ukufuma ku nkashi yakwe. ¹⁹ Nolu afushishe umubela yabucilende bwakwe ulo aibukishe ishiku sha bwaice bwakwe, ulo ali cilende mu caloca Egipto. ²⁰ Eco ena alinalunkumbwa lwabatemwikwa bakwe, abo imibili shabwaume bwabo shalikubati nishilya isha mpunda kabili abo ukufumya kwa menshi ya caume yali kubati niyalya ayaba kabalwe. ²¹ Ifi efyo wacitile ifyansoni fyobe ifya bobe, ulo abena Egipto palikumpampata insota shobe nokutonya amabele yabukashana bobe. ²² Eico, kanshi, Oholiba, shikulu Yawe aeba ifi, Mona! nkabweshesha abatemwikwa bobe kukukwimina. Abo ukufuma uko ubowayalikile, nkabaleta ukwimina webu uufuma kumbali shonse: ²³ abena babale na bonse abena Kaidi, abena Shoam na bena Koa, na bonse abena Ashuei na bena abakosa, abaume ababune, bakateka nabamushika bonse ni bacilolo kabili abaume abapelwa umucinshi bone balikwensha bakabalwe. ²⁴ Bakesa kukwimina webu ne fyanso, na maceleta na matolokodhi kabili ne bumba lya bantu ilikalamba. Bakabika inkwela ishikalamba,

ikwela ishinono, ne fisonte ukushinguluka konse uwkimina webó. Nkabapela isambu shakukukanda, nombá bakakukanda ukulingana ne mititile yabó.²⁵ Eco nkabika akalumwa kabukali bwandi pali webó, kabili bakakukanda mu cipyu. Bakaputula imyona yobe na matwi yobe, na bashalapo bobe bakawa kulu panga. Bakasenda abana, na bashalapo bobe bakonaulwa ku mulilo.²⁶ Bakakufuls ifyskufwala fyobo kabili bakasenda ifisamu fuobe fyabune.²⁷ Nkafumyapo imibele ya nsoni shobe ukufuma kuli webó ne micitile yabucilende ukufuma ku calo ca Egipto. Tawakemye amenso yobe ukulola kuli benanokufuluka kabili tawakantontnkanye pali Egipto nakabili.²⁸ Eico shikulu Yawe aeba ifi, 'Mona! Nkakupela mukuboko kabamo abo wapata, ukubwelela mukuboko kwa bamo ukufuma uko wayalukile.²⁹ Bena bakakukanda nepatile; bakasenda ifikwato fyobe fyonse nokukusha nobwa,ba kabili ukwabula akantu, nobuneke bbe bukafimbulwa ngafilya fine waitupike muli bucilende na muli bucilende.³⁰ Ifi fintu fikacitika kuli webó mumicitile yobe kubati nicilende, ulunkumbwa lwa nko, webó yaishile ukuba uwakowela notulubi twabó.³¹ Waendele munshila yakwa nkashi yobe, eco nkabila ulukombo lwakukandwa kwakwe mukuboko kobe.'³² Shikulu Yawe aeba ifi, ukanwa ulukobo lwa kwa nkashi yobe ulwashika kabili ulukalamba ukaba icakusekwa kabili icakupumya - ulu ulukombo lwaisulamo ifingi.³³ Webó ukesushiwa nobulanda nabuccakolwa, ulukombo lwamakankamike no kupomoka; ulukombo lwakwa nkashi yobe Samaria.³⁴ Ukalunwa no kufipwisha; elo ukafikokota kabili ukalepula amabele yobe mu tupifya. Ico nebo ndilandile - ukuekulanda kwakwa shikulu Yawe.'³⁵ Eico kanshi, shikulu Yawe aeba ifi, pamulandu webó walindabile kabile wamposele kunuma yobe eico nobe ukaba nefya tumbuka mumubela wa fyansoni fyobe ne micitile yabulalelale.³⁶ Yawe alandile kuli nebo, "Wemwana wamuntu, bushe ukapingula Ohola na Oholiba? Eco langa kuli bena ificitwa fyabo ifya muselu,³⁷ ico bena balicile ubucende kabili ico umulopa wabó uli kuminye yabó. Blicitile ubucende no tulubi, kabili balilengele abana baume babo ukupita mumulilo, kubati filyo fya tulubi twabó.³⁸ Elo bakonkenyepo ukucita ifi kuli nebo: Balilengele umwamushilo mwandi ukukowela, na palibulya bushiku nokupelulula ama sabata yandi.³⁹ Eco uló bena baipayile abana boba kutulubi, elo baishile umwamushilo mwandipa bushiku bumo bwine kukumukowesha! Eco mona! Ifi efyo bacita mukati ka ng'anda yandi.⁴⁰ Watumine ukwita abaume ukufma ukutali, uko inkombe shatuminwe - nombá mona. Icinefye balishile, abo abowasambile, walishingile amenso yobe, nokuifwika wemwine ifisamu.⁴¹ Palya webó dwaiikele pabusanshi ubusuma kabili pacitamba alibikiwepo epo webó wabikile ububani ba mafuta yandi.⁴² eco ne congo ca cikupiti walimishingulwike ena ukubikakofye nemitundu yabantu bonse, na bena Seba baliletelwemo ukufuma mu matololo, kabili balifwele ne ifikosa kumaboko yabó ne filongwe fyabo ifisumu kumitwe yabó.⁴³ Elo nakandile kuli ena uwaonaiké kubulalelale, 'nombá neba bakaba abulalelale nannkwe, kabili ena na bena.'⁴⁴ Bena balile nullena ifyo abaume baya muli cilende. Muli iyi nshila baile muli Ohole na Oholibam abanakashi babucintomfwa.⁴⁵ Lelo abantu abalungami bakapisha ubupingushi nokubakanda nga bacende, kabili bena bakabakanda ukukubumba kwababusunya umulopa, pamulandau bacende no mulopa uli minwe yabó.⁴⁶ Eco shikulu Yawe aeba ifi nkemya ibumba ukkwimina bena kabili no kubapela kuku cintinya no kutapwa.⁴⁷ Elo ibumba likabatoba amabwe no kubaputaula nolupanga. Bakepaya abana babo abaume na bana babo abanakashi no koca amayanda yabó.⁴⁸ Ico nkafumyapo imititile ya nsoni ukufuma mu calo nokusalapula bonse abanakashi pakwebati bena bekacita nakabili kubati bacilende.⁴⁹ Eco bena bakabika imibele myabó iyamsoni kuli webó. Ukumfwa ukushininwa kwabupumushi bobe no tulubi tobe, na muli iyi nshila ukeshiba ukuti ninebo shikulu Yawe."

Chapter 24

¹ icebo cakwa Yawe calishile kuli nebo mu mwaka wa cine lubali, mu mwenshi we kumi kabili pa bushiku bwalenga ikumi ukweba ati, ² "we mwana mwaume uwamuntu, uilembele we mwine palobe ishina lya ubu bushiku, ubu bwine bushiku, pantu ubu bwino bushiku imfumu ya babele ili konkele Jerusalemu. ³ Kanshi landa ipinda pa nganda ya bucintomfwa umulumbe. ilande kuli bena ati, 'shikulu Yawe alilandile ifi; tekapo inongo yakwipikilamo, tekapo no kwitulwilamo amenshi. ⁴ Longanikilamo utuputulw twa filyo, tonse utuputulwa utwabune ukulu ne cipeya wisushemo na mafupa aya bune sana. ⁵ ubulepo iya bune sana pa mukuni no kulongapo amafupa munshi yaako. ulekefibilaue no kwipika amafupa muli cena. ⁶ Elo nomab shikulu Yawe alilandile ifi; kalanda kumusumba wa mulopa inongo yakwipikamo iyakwata indalawa mukati nesho ndalawa tashakatale kufumamo. ubulemo akapimfya na kapimfya ukufuma muli yena. kabili mwikapindwila muli yena. ⁷ Pantu umulopa wakwe uli pakati kakwe. alifiputwileko palibwe ilya kutelela; taitulwile panshi mukushikapo ulukungu, ⁸ eco cililetele ubukali ukufiak ku cilandushi. Nebo nali shingile umulopa pa libwe lyakutelela eco tekui cifimbwepo. ⁹ Elo Nomba, shikulu Yawe alilandile ifi; kalanda ku musumab wa mulopa ka bili nebo nakusha umwina wa nkuni. ¹⁰ Kunka nyeni inkuni nokusontekamo umulilo ipikeni inama bwino nokusankanyamo ifya cena cabune kabili uleke namafula yapye. ¹¹ Elo nombá utekepo inongo pa cipikulo umwakubula, pakuti cikabe nokushikisha umukuba wa ciko, eco ukukowela kwa muli co fikabe ifyakusunguluka no kuwela kwa ciko kupwilile. ¹² Ali shile kuba uwakufunshika pamulandu wakunakuka nombá indalama shakwe tashafumushiwilepo muli cena kumulilo. ¹³ Imisango yenu yansoni yaliba mukukowela kwenu. pantu nebo nalyesha ukumisangulula mwebó tamwaisangulula ukufuma kukukowela. mwebó tamwakasanguluke nakabili mpaka fye nebo nkafishepo ubukali bwandi pali mwebó. ¹⁴ Nebo Yawe ndicipampamikile, kabili nkocicita. Nebo nsha kacileke nangulafye nebo ukutuusha ukufuma kuli ici. ifyo imibele yenu yali, ne fyali imicitile yenu, bakamipingula mwebó!-ici cisemo cakwa Yawe."¹⁵ Elo icebo cakwa Yawe calishile kuli nebo ukweba ati, ¹⁶ "wemwana mwaume wamuntu! mona, nkobuula ubukabilo bwa menso yobe ukufuma kuli nebo ne cikuko, nombá wikalila nangulafye ukuloosha ne minsoshi yobe ikalekulukuta. ¹⁷ ukofwaikwa

ulekushinshimukila mu mu talalila. mwilekuteka fililo fyaba kufwa. ikake iciteebo cobe nokufwala inkadsa shobe ku makasa yobe, nomab wifimba pa mishishi nangula ukulya umukate wa bantu abakoloosha pa mulandu wa kulofya abakashi babo." ¹⁸ Elo nalandile kubantu mulucelo kabili mubushiku umukashi wandi alifwile. mulukelo nebo nalicitile ifyo nakonkomeshiwilwe ukucita. ¹⁹ Abantu balingipwishe nebo ati, 'bushe tekuti fwebo utwebe umo ifi fintu filolele, ifintu ifyo webo ukocita?" ²⁰ Elo nebo nalilandile kuli bena ati, "icebo cakwa yawe calishile kuli nebo ukweba ati, ²¹ "landa ku nganda yakwa Israeli shikulu Yawe alilandile ifi: mona! nkapelula umwanshila mwandi-icilumba ca maka yobe ukubekwa kwa menso yenu, kabili ne co mwabikapo imitiam yenu, nabana benu abaume, nabana benu abanakashi abo mwasha kunuma bakawishiwa ku lupanga. ²² Kabili webo ukacitafye mweka umo nebo nacicile; webo tawakafimbe pa mishishi yobe nangu fye kulya ukukate wa baume anakoloosha! ²³ Eco ifitebo fyenu fikaba pa mitwe yenu. ne ntasa she ku makasa yenu ta mwakaloshe nangula ukulila, pantu mukasunguliak ku mampulu yenu, kabili umuntu onse akalekulila ndume yakwe. ²⁴ Eco Esekele akaba cishibilo kuli webo, pali fyonsefye ifyo acita mukalekuciat ulo ifi fikesa. Elo mwebo mukeshiba ukweba ati ninebo shikulu Yawe!" ²⁵ "Nomba webo wemwana mwaume wa muntu pabushiku ubo ukapoka itempele lyabo, ilya insansa shabo icilumba cabo, nefyo bamoan nefyo bakabila-kabili ulo nkapiita abana babo abaume nabana babo abanakashi - ²⁶ palu bulya bushiku imbutushi shikesa kuli mwebo mukumyebako ilyashi! ²⁷ Kuli shilya mbutushi kabili mukalakulanda -tamwakatale ukubapo tondolo mukaba icilangililo kuli bena pakweba ati bakeshibe ati nebo ninebo Yawe."

Chapter 25

¹ Nolu icebo ca kwa Yawe calishile kuli nebo, ukweba ati, ² "We mwana wa muntu, bika icinso cobe pa bantu ba mu Ammori nokusesema pali bena. ³ Landa ku bantu ba mu Ammori, 'Umfweni icebo cakwa shikulu Yawe. Ifi efyo shikulu Yawe alanda: Pamulandu dmwebo mwalyebele ati, "Alale!" Pa ncende yandi lyashila ulo yena yakowela, napa calo ca Israeli ulo cena calekeleshiwe, kabili muli bunkole, ⁴ eco kanshi, mona, nebo nkoopela mwebo ku bantu mu kabanga kubati cikwatwa cabo. Bakesa kubika lukambi pali mwebo kabili nokwimika amalango yabo mukati ka mwebo. Bena bakalya icisabo cenu nokunwa umukaka wenu. ⁵ Nebo nkapanga Rabba umulemfwe wa ngg'anda kabili na bantu ba mu Ammori impanga ya mukuni. Nolu mwebo mukeshiba ukweba ati ninebo Yawe. ⁶ Ico shikulu Yawe alandile ifi: Mulitotele amaboko yenu nokunyawila amakasa yenu, kabili nokwanga na fyonse ifyaisula muli mwebo pa calo ca Israeli. ⁷ Eco kanshi, moneni! Nebo nkamilimuna mwebo nokuboko kwandi kabili nokumipela mwebo kubati fyakutapa ku nko. Nkaputulako mwebo ukufuma ku bantu nokumilenga ukuloba ukufuma mukati ka nko! Nebo nkamyonaula, kabili mukeshiba ukweba ati ninebo Yawe! ⁸ Shikulu Yawe alanda ifi, 'Pamulandu Moabu na Seya balyabele, moneni! ing'anda ya kwa Yuda yaba kubati ni lonse uluko lumbi." ⁹ Eco kanshi, moneni! Nebo nkesula imitentemuko ya Moabu, ukulendekila pa misumba yakwe pa mupaka - ubucindami bwa kwa Beli Yeshimoti, Baali Meoni, kabili na Kiriataimu - ¹⁰ ku bantu ba kukabanga abaimina abantu ba mu Ammori. Nebo nkabapela kubati cikwatwa pakweba ati abantu ba mu Ammori; bekebukishiwa mukati ka nko. ¹¹ Eco nebo nkacita amabupingushi pa bena Moabu, kabili bakesa kwishiba ukweba ati ninebo Yawe! ¹² Shikulu Yawe alanda ifi, |Edomu alilandwile pa ng'anda yakwa Yuda kabili alicitile ububi mukucita ici. ¹³ Eco kanshi, shikulu Yawe alanda ifi: Nebo nkalamuna Edomu nokuboko kwandi kabili nokonaula bonse abantu ne nama kulya. nkabalenga ifyakonaulwa, incende ya lekeleshiwa, ukufuma ku Temari, ukulya ku Dedani. Bakawa kulupanga. ¹⁴ Nebo nkatambalika icilandushi candi pali Edomu u kuboko kwa bantu bandi abena Israeli, kabili bakacita kuli Edomu ukulingana nobukali bwandi ne cipyu cansi, kabili bakeshibe ilandushi lyandi - uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe! ¹⁵ Shikulu Yawe alanda ifi, 'Abena Pelishiti balilandwile nomufimbila kabili ukufuna mukati kabena abena balyeseshe ukonaula Yuda nakabili elo na kabili. ¹⁶ Eco ifi efyo shikulu Yawe alanda, 'Moneni, nkafika nokuboko kwandi pa bena Pelishiti, kabili nkaputulako abena Kereti nokonaula abashalako abo ababa kululamba lwa bamba. ¹⁷ Ico nebo nkalandula neficitwa fyabupingushi bwa bukali, pakweba ati bakeshibe ukweba ati ninebo Yawe, ulo nkalandula ebna."

Chapter 26

¹ Elo cali mumwaka walenga ikumi naumo, pa bushiku bwa ntanshi bwa mweshi, ulo icebo cakwa Yawe caishile kuli nebo, ukwebati, ² "wemwana mwaume wa muntu, Turi alilandile ifya kususha yerusalemu, alale! impongolo sha bantu shilitobaukile! alipilibukile kuli nebo; nkesushiwa pantu alyalikile cibolya. ³ Eco shikulu alandefi, 'mona! ndikwalukile webo, Turi kabili nkakwimisha inko ishingi ukukwalukila webo kubati niflya bamba emya mabimbi. ⁴ Bakonaula amalinalag ya Turi nokutobaula impunag shakwe. Nkapyanga ukulukungu lwakwe nokupanga kubati cilibwe icafye. ⁵ Akaluak incende yakufungulwilapo amasumbu pakati ka bamba, apo ndicilandile-ukulekulanda kwakwa shikulu Yawe kabili akaba wakutapa ku nko. ⁶ Abana abanakashi abali mu mabala baepaiwa ne mpaanga, kabili bakeshibe ati ninebo Yawe.' ⁷ Pantu ifi efyalanda Yawe; moneni, ukufuma ku kapinda kakukuso nkoleta nebukanesari imfumu ya babile, imfumu ya shamfumu, ukwalukila Turi naba kafwalo nama celeta na baume bapali ba fwalo ne buumba lya bantu ilikulu. ⁸ Akepaya abana bobe abanakashi mwibala. kabili akabika ifiteyo fyakubombelamo nokulapo ilinga ukucilinganya ifibumab fyenu nokusumbula inkwela paku mulwisha. ⁹ Akabila imilando yakutobawilako ifibumba fyenu ne fibombelo fyakwe fikatobaulwa ne mpungu shobe. ¹⁰ Bakafwalo bakwe bakaba abengi icakwebati ulukungu lwabo lukafimba, ifibumba fyobe fikatenkana ne ciunda ca baume bapali bakafwalo amatolokoshi, nama celeta. ulo aingila pa

mpongolo shobe, akengial ulo abaume baisesa mumusumba uo ifibumba fyakutobaika.¹¹ Amabondo yaba kafwalo bakwe yakanyantaula imisebo yobe yonse. Akepaye bonse abantu bobe no lupanga kabili incenshi shamabwe shobe ishakukosa shikawila panshi.¹² Bakatapa ifyuma fyobe nokusampa ifyamakwebo yobe. Bakawisha amalinga yobe nokonaula amayanda yobe ayabune. amabwe yobe, imbao shobe, kabili ifisoso bakaposa mumenshi.¹³ Nkalesha icongo ca nyimbo. iciunda caba nsango bobe tacakomfwike nakabili.¹⁴ Nkakucita icilibwe icafye, ukabe cifulo uku amasumbu yabalulwa kukuma. Tawakabale aukulwa nakabili, pantu nebo shikulu Yawe ndilandile-ici cisemo cakwa shikulu Yawe.¹⁵ Shikulu Yawe alanda ici kuli Turi, "Bushe ifinshi tekuti fitenkane ku ciunda cakupona kobe, kabili nokuteta kwabacenekelwe ulo ukwipaiwa kwakutinya pakati kobe?"¹⁶ Abana ba mfumu baume bakuli bakatentemukapo pafipuna fyabo ifya bufumu nokufula imingila yabo nokuposa ifyakufwala fyabo ifyakupikulwa. bakaifwika abene nokututuma, bakekala panshi nokututuma cila nshita, kabili bakapapa umulandu obe.¹⁷ Bakakusamwina ulwimbo lwa bulanda nokukweba ati, "nishani, webo welikwikalwamo naba coba, uli lyonawile. umusumba wa lulumbi uwali uwakukosa nomba ulile ukufuma kuli bamba. Abaikele muli ena limo balisalangene umwenso pakati kabo abene pali onse uwaikele mupepi nabo.¹⁸ Nomba ukulamba lwakuli bamba lwalitentele pa bushiku bwakuwa kobe. ifinshi muli bamba fyalitinine, pantu tauli pa cifulo cobe nakabili."¹⁹ Pantu shikulu Yawe alandafye ifi; ulo nkakucite cibolya ca musumba, kubati misumba imbi iitaikalwamo ulo nkemya itenga pali webo nolo amenshi ayengi yakakufimba,²⁰ Elo nakutentemushisha ku bantu abamushita shakale, kubati nibambi abatentemukila munindi ico nkakulenga ukwikala ku ciputulwa cakwisamab lye sonde kubati fitantanta fya munshita shakale. Pamulandu waifi tawakabwele nokwiminina mu calo caba mweo.²¹ Nkabika icabusanso pali webo, kabili tawakabepo umuyaya. ulo bakakufwaya nomba tabakusange nakabili-uku ekulanda kwa kwa shikulu Yawe.

Chapter 27

¹ Nakabili icebo cakwa Yawe calishile kuli nebo, ukweba ati,² "Nomba webo, we mwana mwaume wa muntu, tendeke combo ca malilo palwakwa Turi,³ nokulanda kuli Turi, uwaikala apakwingilila kuli bembe, umusulwishi wabanbtu nabantu ku fishi ifingi shikulu Yawe alandifi kuli webo: Turi ulyebele ati, nebo ndiwa kupwililika kukuyemba.⁴ Imipaka yobe yaliba mukati kamabemba; bakakula bobe baliku pwilishisha mukutemba.⁵ Balipanga imbao shobe kufimuti ifyakufuma ku Seniri. Babula imikaderi yaku Lebanoni ukupangilao umwalo obe.⁶ Balipangile inkafi shobe ukufuma ku mioke yamu Bashani; balikupangile intangalilo shobe ukufuma ku mbao shaku Saiprasi, kabili bapaminako na meno yansofu.⁷ Insalu shobe ishakukolelako mwela pakwensham shali ishabune ukufuma ku Egipto ishalikubomba ngo luunga lobe, amalangi aya makumbi makumbi naya kukashikila yalikufuma ku lulamba lwa ku Elisha fyalimfiwa kukupanga icisalu cakuku cinga akasuba ku bwato.⁸ Abo abalikwikala mu sidoni na Arbadi ebai aba ku Koba; Abakucenjela baku Turi bali mukati kobe; ebali abakukwensha.⁹ Abalengile mufya kupanga panga ukufuma ku Byblos balishinkile imilale; bonse ba kensha wa mato pamabemba balikukusendela ifyamakwebo.¹⁰ Persia, Ludi na Libya bali mifita fyobe, abantu bobe aba bulwi. Balikukobeka inkwela ne fisote fyabo muli webo. Balilangile no bucindami bobe.¹¹ Abaume baku Arbadi na Heleke ebali mufita ifyashinguluka amalunga yobe, nabantu baku Gamadi bali munpungu shobe. Balikobekela ne nkwele shabo ukushinguluka ifibumba fyobe! Balipwilishishe ukuyemba kobe.¹² Tarshishi ewo mwalikucita nankwe amakwebo pamulandu wa bwingi bwafyuma wakwata ifyakushitisha: Silfere, ifyela kapotwe, no mutofwe, balikushita nokushitisha ifyuma fyobe!¹³ Yabani, Tubali, na mesheke - balikucita amakwebo yabasha ne fipe ifya mukuba. Ebali kwangalila ifya makwebo yobe.¹⁴ Bete-torgama alipele bakafwalo - bakabalwe babulwi nabapunda nge fya makwebo fyobe.¹⁵ Abantu baku Rhode ebali aba makwebo yobe monse mufishi namu malulamba. Amakwebo yonse yali mumaboko yobe; balibweshehe ulusengo, amenso yansafu ne mabo shakufita nge cabupe!¹⁶ Abena Aramu abalikushita ifpe fyobe ifingi; balikukuletela emalodi, ishakashikila, insalu sha maluba maluba, insalu ishabune, amabwe ayakuluma umutengo, nama rubi ifya makwebo na webo.¹⁷ Yuda naba ku calo ca Israeli mwali kushitishanya nabo. Balikuleta ing'ano ukufuma li Miniti, imikate ubuci, amafutam ba balisamu nge fya cushita fyobe.¹⁸ Damasseeke eo mwalikushitana nankwe, mu bwingi bwa fipe fyobe, no mwangashi waku helboni no butonge bwaku Saha.¹⁹ Dani na Yabani ukufuma ku Usali balikukuletela ifyela ifyakufwala bwino, cinnamoni, ne fyakununkila bwino, ifi efyali ifya makwebo yobe.²⁰ Dedani ewali kukushitisha ifyakifimba paca kwikalapo capali bakafwalo.²¹ Abena Arabia ne shamfumu shaku Kedari mwali kushitishanya nabo; balikukuletela impanga, basakusuku ne mbushi.²² Abasulwishi baku Sheba na Roaama balikwisa mukukushitisha ifyabune sana ifya mu fyakununkila icena cabune kabili ne misango yonse iya tumabwe aya mutengo uukulu:²³ Balikushitisha na golide.Haran, Kenne, na Eden mwali nabo mu makwebo pamopene na Sheba, Ashuri, na Kilmadi.²⁴ Aba eba mwalikushitishanya nabo mu nsalu ishakukashikila ishakupikulwa ubusak. Namufyakuifimba ifya malangi ayabuna, nokupikulwa ubusaka, ne nsalu ishakubulwa bwino mu fisankano fyobe.²⁵ Amato yaku Tarshishi eyali kukusendela ifpe: Kanshi walifumikwe, ukulemwa kufipe mu mutima wamabemba.²⁶ Ba cobe bobe balikukuleta muli babemba avakupabaka; umwela wa kukabanga walikubunshishe pakati ka uko.²⁷ Ifyuma, ifya makwebo yobe, nefyakushitisha; ba coba bobe naba kensha, naba kakula wa mato; aba makwebo naba ume babulwi abali mukati kobe, na bonse fye bakensha - bonse bakebila mukushika kwa mabemba pabushiku bwa bonaulshi bobe.²⁸ Imisumba iyaba palibemba ikatutuma pa ciunda cakulila caba cobe bobe.²⁹ Bonse fye abo abekate nkafi bakekile ukufuma mumato yabo; aba bombela nobonse abenshya pali bemba bakeminina ku mulundu.³⁰ Elo bakakulenga ukukutika kwishiwi lyandi nokulila akalanda; bakolulwila ulukungu pa mitwe yabo. Bakale kwalangana mu mitoyi.³¹

Bakakubeyela inkusu ku mitwe nokuikaka inyemba sha nsamu, kabili bakalosha sana pali webo no kulila sana.³² Bakakusanswila amashiwi pakukulosha kabili bakakwimbila icimbo ca malilo. Nanini uuli nga Turi, ninani uwalengwa ukubatondolo pakati ka kubemba?³³ Ulo ifya makwebo fyobe fyaille kululamba lwaku bemba, abantu abengi balikutile; walicindamikile ishamfumu sha pama calo kufyuma fyobe nefya makwebo.³⁴ Lelo ulo waonawilwe pali bemba, pamenshi ayakushika, ifya makwebo fyobe nabonse bakensha balibundile.³⁵ Bonse abekashi bamufishi na mululamba balikupapa fye pali webo, kabli ne shamfumu shalikututuma fye ku mwenso; ifinso fyali tutwime!³⁶ Aba makwebo babantu balaitomonta pali webo; wasanguka icakutinya, kabili tawakabepo umuyayaya.

Chapter 28

¹ Elo icebo cakwa Yawe caishile kuli nevo. ukulanda ati, ² "We mwana mwaume wa muntu, landa kuntungulushi yaku Tari ati, 'Shikulu Yawe alanda ifi: Umutima obe waliba uwakutalama! Walilandile ukweba ati, 'Nebo ndi mulungu! Nebo nkekala pacifulo camilungu mu mutima wa babemba!" Ngangu line webo waba umuntu lelo tauli mulungu iyoo, webo ucita umutima obe kubati mutima wa mulungu;³ we utontonkanya ukweba ati walikwatisha amano ukucila Danieli, kabili takwaba icinkama icikupapusha webo!⁴ Webo wali nonka ifyuma ifingi ku mano yobe namukwishiba kobe, kabili uli bulile golide na silfere mufipao fypbe!⁵ Mu bwingi bwa mano yobe yakalamba na mubucemfeshi bwa makwebo yobe, uli sandulwile ifyuma fyobe, eco umutima obe ulitaleme pamulandu wa fyuma fyobe.⁶ Elo kanshi, shikulu Yawe alanda ifi: Pantu webo walenga umutima obe ukuba ati mutima wa mulungu,⁷ kanshi nevo nkaleta abalebeshi ukwisa ku kwimina abantu abakutinya ukufuma mu fyalo fimbi. Bena bakesa leta impanga shabo ukwimina ubusuma bwa mano yobe, nabo bakakukowesha ubukankala bobe.⁸ Bakakufuma panshi ku nindi, kabili ukafwa imfwa yabalya abafwila pa mutima waba bemba.⁹ Mucishinka webo ukalanda ati, "Nebo ndi mulungu" pa cinso ca uyo ukwipanya? Webo uli muntu kabili tauli Lesa kabili webo ukaba mumaboko ya uyo uukulasaula.¹⁰ Webo ukafwa imfwa yaba tasembululwa ku kuboko kwa balebeshi, ico nevo ndicipampamikile - uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe."¹¹ Icebo cakwa Yawe caishile kuli nevo nakabli, ukulanda ati,¹² "We mwana wa muntu, sansula icimbo ca malilo ya mfumu yaku Turi nokulanda kuli ena ati, "Shikulu Yawe alandile ifi: webo dwali icilangililo ca kupwililika, uwaisulamo amano no kupwililika mu busuma.¹³ Webo wali mu Edeni, ibala lyakwa Lesa. Ilibwe lyonse ilikenkala nlyalifimbile pali webo: Yubi, Topasi, emalodi, Kirisaliti, Onikisi, Yasipa, Safile, tokisi, no twa berilr. Amabutantiko na makule yobe yonse ya panile ukufuma kuli golide. Cali pali bulya bwine ubushiku wapangilwe epo fyapekanishiwe.¹⁴ Nalikabikile palupili lwa mushilo uwa kwa Lesa nga Kerubi nakusubile kalinda wa umuntunse. Webo wali pakati kelibwe lya lubingu lwa mulilo emo webo walikwendauka.¹⁵ Webo walikwete bu mpomfu munshila shobe ukufuma ubushiku wa lengelwe ukufika napo ulufyengo lwasangile mukati kobe.¹⁶ Nangu amakwebo yobe yaiswilemo ifyongo, kabili wali bembukile. Eco nevo nakutamfishe kunse yalupili lwakwa Lesa, kubati ni ulya bashikula na nevo nalikonawile, kalinda karubi, nokukwensha ukukufunga ku mabwe ya lubingu.¹⁷ Umutima obe wali uwalitalamikwe kubusuma bobe. Nebo nalikutumine panshi pe sonde. Nali kubikile ku menso yaba shamfuma pakwkehati balekumona webo.¹⁸ Pamulandu wabwingi bwa membu shobe na makwebo yobe ayakubula icishinka, uli kowesshe incende shobe isha mushillo. Kanshi nevo ndikoseshu umililo ukupuka ukufuma kuli webol uka koca webo. Nebo nakusangulusha imitoi pe sonde mu menso ya bonse abakulilesha.¹⁹ Balya bonse abakwishibile mukati ka bantu bakalekukupapafye; bakatina, nobe ukalobelele umuyayaya."²⁰ Elo icebo cakwa Yawe calishile kuli nevo, ukulanda ati,²¹ "We mwana wa muntu, tonta amenso yobe pali sidoni no kusesema ifyabipa ena.²² Landa ati, "shikulu Yawe alelanda ifi: Mona! Webo nomba waba umulwani wandi, we sidoni! Ico dnebo nkapelwa ubukata pakati kenu elo abantu bobe bakeshiba ati none Yawe ulo nkacita umulinganya muli mweno. Nkalangwa ukuba uwa mushilo muli mwebo.²³ Nkatuma icikuko muli mwebo no mulopa mu musebi yenu, nabakepailwa nakaponena muli mwebo. Elo ulupanga lukesa ku kwimina dukufuma konse konse, elo mukeshiba ukweba ati none Yawe.²⁴ Elo takwakabe ficelabe ne myunga iikali mu ng'anda yakwa Israeli ukufumina muli bonse aba musinguluka abasusha abantu bakwe. Elo bakeshiba ukweba ati ninebo Yawe shikulu!"²⁵ Shikulu Yawe alandile ifi: ulo nakolonganika ing'anda yakwe Israeli ukufuma dmukati ka bantu umo nabasenganshishe ulo bampatulako pakati kabo, ukweba ati inko shimone, bakapanga ama yanda mucalo ico nkapela kuli Yakobo umubomfi wandi.²⁶ Elo bkekala abakucingililwa muli ena no kukula amayanda, nokulima imyangashi, no kwikala abacingililwa ulo nevo nacita umulinganya kuli abo bonse aba basula palilelo ukufuma kuli bonse aba bashinguluka; elo bakeshi ukweba ati ninebo Yawe Lesa wabo!"

Chapter 29

¹ Mumwaka walenag ikumi, mumwenshi walenga ikumi pabushiku bwalenga ikumi naibili uwamu mwenshi fisano mumwenshi icebo cakwa Yawe calishile kuli nevo ukwebati,² "wemwana wamuntu, tonta icinso cobe pali Farao, imfumu yaku Egupti. sesema pali ena napali lwabonse abena Egupti.³ Papamika no kulanda, 'shikulu Yawe alanda ifi: mon! ndikwalukile, Farao imfumu yaku Egupti, webo weciswango icikulu icamuli bemba icibelama pakati kanika, icitanta ati, "inika yandi nalipangile nemwine."⁴ Eico nkabika ifikobelo mucendwa kabili ne sabi lyobe mukalonga likekatwa ku mamba yobe; nakawimya pamulu ukufuma pakati kanika yobe nesabo lyonse ilya munika ililambata kumamba yobe.⁵ Nebo nakuposa panshi mumatololo webo ne sabi lyonse ilya muniak yobe. ukawila pampanga lyakwisuak; tawakakolonganishiwe nangula kukwimya pamulu. Nkakupela nge cilyo kufya mwebo ifyapa calo ne fyuni fya mumulu.⁶ Elo bonse abekashi bamu Egupto bakesiba ukuti ninebo Yawe pamulandu balikuba nge tete kunganda yakwa Israeli.⁷ Ulo

wabekete mukuboko kwabo. walilepwile no kwisula ifipeya fyabo; kabili ulo bashintilile pali webo, walitobaike kabili walilengele amolu yabo ukutellententa,⁸ Eco shikulu Yawe alandile ifi; Mona! nkoleta ukupanga kukwimina webo, nkapatula bonse abantu ne nama ukufuma kuli webo.⁹ Eco icalo ca Egipto cikaba icibolya kabili icitantala. Elo bakeshiba ukuti ninebo Yawe pantu iciswango camuli cibemba cilinandile, "inika yandi ico naipangilefye nemwine."¹⁰ Eico, Mona! ndi kwimine webo kabili ne nika yobe, ico nkapela icalo ca Egipto ku cibolya na kukulekelesha kabili ukbaa impanga iyalekeleshiwa ukufuma ku Magdole ukufiak Syene, kabili ne mipaka ya Kushi.¹¹ Tatwakapitemo ulukasa lwamuntu, kabili tamwakabe amabondo yanama ayakapitamo tamwakabe abekashi pamyaka amakumi yane.¹² Eco nebo nkalenga icalo ca Egipto ukuba icibolya pakati kampanga intakawilamo abantu nemisumba yaciko iyili pakati kamisumba iyaonaika shikesa kuba ifibolya pamyaka amakumi yane; elo nkasalananganya Egipto mu nko kabili nkabasalanganisisha mufyalo.¹³ Pantu shikulu Yawe alandile ifi, pakupwa kwa myaka amakumi yane nkakolonganiak Egipto ukufuma mu bantunse uo basalanginane.¹⁴ Nebo nkabwesha mubusha bwa bena Egipto kabili nkababwesa kuncende wakwa Patrose ku calo ca ntutuko yabo. Elo bakaba ubufumu bwasaluka kulya.¹⁵ Bukaba ubwasaluka pama bufumu yonse kabili tabwakemishiwe pamulu nakalya pa nko nebo nkabapwililisha pakuti tabakateke pa nko.¹⁶ Abena Egipto tabakabe shitililo ku nganda yakwa Israeli. Lelo bakaba icakwibukusha amampulu ayo Israeli acitile ulo abwekele ku Egipto mukwafwiwa elo bakeshiba ukuti ninebo shikulu Yawe.¹⁷ Ulo cashile mumwaka walenga amakumi yabili na cine lubali pakutamba umwendi wakubalilapo, oukuti icebo cakwa Yawe calishile kuli nebo, ukulanda ati.¹⁸ "we mwana wa muntu, Nebuchadnessaru imfumu yaku Babele yalibikile ifiak fyakwe ukubomba umulimo wakukosa pali iya Turi umutwe onse walokuswile ukuleka waba ipala, kabili icipeya conse capangilwe calikusulwile lelo ena na nefita tafyapokelele amalipilo ukufuma ku Turi pakubombesha uko babombeshe ukwimina ici.¹⁹ Eici shikulu Yawe alanda ifi, 'mona! nebo nkapela icalo ca Egipti kuli Nebuchadnessari imfumu ya Babele, kabili akasenda icuma cakwe, bakeba ifikwatwa fyabo, nokusenda fyonse ifyo asangile mulya naya yakaba malipilo ya fita fyakwe.²⁰ Nebo ndimupele icalo ca Egipti nge cilambu pamilimo ba bombele nebo uku fekulanda kwa kwa shikulu yawe.²¹ Pabushiku bulya nebo nkalenga ulusengo ukutumpuka pa nganda yakwa Israeli kabili nkalenga webo ukulanda pakati kabo, eico bakeshiba ukuti ninebo Yawe.

Chapter 30

¹ Ishiwi ilya kwa Yawe lyaishile kui nebo, likoeba ati, ² "We mwana mwaume uwa muntu, sesema nokulanda, shikulu Yawe akolanda ifi: Bilikisheni imisowa, "Kalanda kabushiku ubukoisa." ³ Ubushiku buli palamine ubwa kwa Yawe, Bukaba bushiku bwa makumbi makumbi, inshita iya bipingushi ubwa nko. ⁴ Elyo ulupanga lukesa pali Egipti kabili kukaba ukushikitika mu kushi lintu abantu baipaiwa bawa mu Egipti-luntu bakasenda ifyuma ifya kwe, na lintu imifula iyakwe ikonaulwa. ⁵ Kushi na Puti Ludi naba kwa Arabisa bonse naba kwa Libya capamo nabantu abakuma ku cipangano-bali nokuwa bonse ku lupanga. ⁶ Yawe aeba ifi: Kanshi onse ukatungilila Egipti ali nokuwa ne cilumba ica bukose ubwakwe buli nokwisa panshi. ukufuma ku migdole nokufika ku Syene ifita ifyabo fikawa ku lupanga-uku ekulanda kwa kwa shikulu Yawe. ⁷ Baka tomposhiwa mukati ka fibolya ne musumba ishabo shikaba pa misumba shonse isho isi konaulwa. ⁸ Elyo bali nokwishiba ukutio no nebo Yawe, lintu nkasonteka umulilo mu Egipti, na lintu bonse bakafwa abakwe baonaulwa. ⁹ Muli bulya ubushiku inkombe shi kafuam kuli nebo mu fyombo ukucita ulukakala pali kushi uwaku cingililwa elyo kuba ukushikitika pali bena pa bushiku bwa kupingula Egipti. pantu moneni! Bukoisa. ¹⁰ Shikulu Yawe aeba Ifi: Ndi nokulenga impela ku cinkupiuti cakwa Egipti ku minwe iyakwa Nebuchadnessari, imfumu iyakwa Babele. ¹¹ Ena na ba shika abakwe ulukakala ulwa nko shonse bukaletwa ukonaula icalo. Bakafumya amapanga yabo pali Egipti nokwisusha icalo nabo aba ipaiwa. ¹² Ndi nokulenga imimana ukuba umushili uwakuma ndi noku shitisha icalo mu maboko yabanhtu babubifi. Ndi nokulenga icalo ne fyabamo ukonaulwa ku maboko iyabeni-nebo Yawe, ndi landile. ¹³ Shikulu Yawe aeba ifi: Ndi nokonaula utulubi elyo ndi nokulenga kimpela kutulubi utwacabecabe utwa kwa Nofu. Tamwakabale uku bamo umwana umwaume uwa mfumu mu calo cakwa Egipti elyo ndi nokubika ulukakala pa calo cakwa Egipti. ¹⁴ Elyo ndinokulenga Patrose ukonaulwa noku sonteka umulilo mu Soari, kabili ndi nokucita imilimo iyabu pingushi pali Sebese. ¹⁵ Pantu ndino ku pongolwela icipyu candi inkosho iyakwa Egipti, noku putulako cinkupti wakwa Sebese. ¹⁶ Elyo ndi noku sonteka umulilo mu Egipti; Pellushamu akaba muku kalipwa uku kalamba, Sebese ali noku bongosolwa na Nofu akala ku kumya abalwani cila bushiku. ¹⁷ Abalumendo aba mu Heliopolise naba bubese bakawa ku lupanga, ne misumab ishabo shikaya muli bunkole. ¹⁸ Na mu Tatthe ubushiku buke katililila ulubuto lwa luko lintu nka putula ikoli ilya kwa Egipti kulya, ne cilumba cabukose bwakwe cikapwa. ku kaba ikumbi ili kala mufimba, nabana bakwe abanakashi ba kala kwendela muli munkole. ¹⁹ Ndino kucita imilimo iya bupingushi mu egipti ici bali nokwishiba ukuti ninebo Yawe." ²⁰ Ili caishile kuba mu mwaka we kumi na umo mu mweshi uwantashi mu bushiku ubwa kulenga cinelubali ulwa mwenshi ukuti ishiwi ilya kwa Yawe lyalishile kuli nebo likolanda. ²¹ "Wemwana umwaume uwa muntu ndifunine umunwe ukwa kwa Farao imfumu yakwa Egipti. Moneni! Tacaba ica kakililwa nangu ku cilenag ukupola ku miuti pakuubati kwingaba ukwaku kosako ku kwita ulupanga. ²² Eico shikulu Yawe alanda ifi, "moneni ndyalukile Farao, imfumu yakwa Egipti. Pantu ndino kufuma umunwe uwakwe kumo kwine naulya uwaku kosa naulya uwa ku funika kabili ndi noku lenga ulupanga luka ponse mu kuboko ukwakwe. ²³ Elyo ndi no pasila Egipti pa nko noku va salanganissha pa fyalo. ²⁴ Ndi noku kosha iminwe ya mfumu ayakwa Babele nokubika ulupanga ulwandi mu kuboko ukwakwe pakuti no ngo naula iminwe iya kwa Farao. Aka lilisuka ku menso ya mfumu iyakwa Babele ngo ku

lilisuka kwa muntu ukofwa.²⁵ Pantu ndi noku kosha iminwe ya mfumu iyakwa Babele, elo iminwe iya kwa Farao ikapona. Elintu bakeshiba ukuti ninebo Yawe lintu nka bika ulupanga ulwandi mu maboko ya mfumu yakwa Babele; panhtu ali noku sanshilako icalo cakwa Egupti na lwena.²⁶ Kanshi ndi noku Salanganya Egupti pa nko noku ba salanganisha mu fyalo. Elintu bakeshiba ukuti ninebo Yawe."

Chapter 31

¹ Elo caishile mu mwaka we mkumi na umo, mu mwenshi wakulenga shitatu, pa bushiku bwakubalilapo ya mwenshi, elo icebo cakwa Yawe caishile kuli nebo, no kwebati, ² we mwana wa muntu, landa kuli Farao, imfumu ya Egupto na kumabumba yobe aya kushingululwike, mu bucindamishi bobo, waba nga nani? ³ Mona! Ashuri ali mu Keferi mu Lebanone, no tumisambo utwayemba, utukopela icinfute ku mutengo, na uwasansabale cimo, ne misambo shapangilwe paka tangolilo ka uko. ⁴ Amenshi ayengi yali pangile itengo lya usansamika; amenshi yashika wakalengele ukusangabilwa. utumihenga twali kunga tonse kukushinguntuka kena, ne mikanka yalifunguluka ukuya kufika conse kumiti in mpanga. ⁵ Ubukulu bwabutali bwauko bwacila imiti shimbi mu mpanga, ne misambo iingi yalifulile; imisambo yaiko yalilepele pamulandu wa menshi ayengi walenga fyakula. ⁶ Conse coni ca mulwelele fyali ku pange finsa mu misambo yaiko, lubali icipena conse ca mu mu mpanga a fyali ku fyalila muunshi mutumisambo tuneno. fyonse ifya bwingi bwa calo fyalikwikala mwisamba lya cimpfute caciko. ⁷ Pantu ukuyemba kwaciko mu bukata bwaciko ne bukulu bwa misambo yaiko, pantu imishila ya ciko wali mumenshi ayengi saana. ⁸ Umukederi mwibala lyakwa Lesa tayalikulinganya. Nangu umo ba Sipresi miti shapalene ne misambo yaiko, ne miti ishakwete teshalikulingana ne misambo shakompama. ⁹ Nebo nalilicitle uwayembe ne misambo iyingi yaiko na shonse imiti sha mu Edene isho shali mwi bala lyakwa Lesa walikubwilwe. ¹⁰ Eco kanshi shikulu Yawe alandi ici: Pamulandu cali lepele mibutali no kuibikila pamulu ya miti pakati ka misambo yaiko, calisansula pamulu umutima waciko pamulandu wabutali bwaciko. ¹¹ Ndi cipele mumunwe ya mpulume umo wa munko, ukucitila akaucita ukulingana no bubifi bwa uko, ndi uposele panse. ¹² Abena fyalo balikutinya bonse abanko baliputwileko no kusha bali fwile. Imisambo yaiko yali pululwilwe pa mpili na mumipokapoka yonse, ne misambo ya kompma yaiko ikaputaulwa panshi mu mikanko yonse ya calo. Elo nenko shonse pa calo shikufuma uufuma pesamba yacimpfute kabili bali fumineko. ¹³ Fyonse fyuni fya mulwelele fyakutushisha pa misambo sha miti ya fungauka, ne nama shonse ishampanga shalishile ku misambo yaiko. ¹⁴ Ici calicitike pakuti takuli nangu umbi miti sha lekula na menshi shili no kwimisha utumisambo tunono twaiko ku muti yasansama yaiko, takwakabe imbi miti ii kakula kumbali ya menshi iikafika palya pamulu. Yena yalipelwe ku mfwa, pesonde lyaminshi, pa bana ba bantunse, nabo bakakunkulukila ku nindi. ¹⁵ Shikulu Yawe alanda ici: Pa bushiku bulya lintu mukederi akatentemukila ku Sheelo nalileta ukullosha pesonde. Nalikupile pa menshi yashika, kabili nali bweshe amaneshi yamubemba. Nalisungile nayabwesha amenshi yamaka, nebo nalibweshe ukullosha kuli Lebanone kuli wene. Elo ne miti shonse shampanga shali loseshe pamulandu waciko. ¹⁶ Nliletele uututuma konko pa ciunda no kutentemuka kwa ciko, lintu ndi nokuciposa panshi ku Sheelo nabo abakatentemukila ku nondi. Kanshi nalifikunkumbile shonse imiti ya mu Edene mu lulamba lwe sonde. Iishi ishali ishalisalwa kabili iyawama ku Lebanone; imiti isho shinwe amenshi. ¹⁷ Pantu bena balitentemukile nayo ku Sheelo, kuli onse uwaipaiwe no lupanga. Aba ebali abamupamfu, isho inko balikwikala mu cimpfute. ¹⁸ Nipali isa miti mu Edene yalingenya mu bukata na kubukulu? Pantu webo ukatentemunwa na miti ya mu Edene ukutentemwinwa pe sonde pabatasangululwa; webo ukekala nabo abakepaiwa na panga. Uyu e Farao na yonse amabumba yakwe - cisemo cakwa shikulu Yawe."

Chapter 32

¹ Elo cacitike mu mwenshi we kumi na ibili uwa mwaka we kumi na ibili, pa bushiku bwantanshi mu mwenshi, icebo cakwa Yawe cacishile kuli nebo, no kwebati, ² "we mwana mwaume wa muntu, isansula kullosha pali Farao imfumu ya Egupto; landa kuli ena webo ulingo umusepela wa nkalamo wa uko, lelo webo wapala cishimweshimwe muli bamba: Webo ufundaula amenshi, ulakumbaula amenshi na makasa yobe no kuyalenga ayalutiki. ³ Shikulu Yawe alanda ifi: Elo nebo nkatambalika isumbu lyandi pali webo uko abantu abengi bakakelengana, kabili baka sumbwila webo mumulu mwisumbu lyandi. ⁴ Nebo nakakulekelesha webo mu calo. Nebo nakakuposa webo mumpanga kabili ukalenga ifyoni fyonse fya mu mmyulu ukwisa kwikala pali webo; insala sha nama shipema shonse shika kwikushiwa webo. ⁵ Pantu nebo nkabika uunofu obe pa mpili, kabili nebo nkesusha mipokapoka ne citumbi cobe. ⁶ Elo webo nkapongolwela umulopa obe pa mpili ne mbali sha kamana shakesushiwa no mulopa obe. ⁷ Elo nomba nebo nkashimya webo, nebo nkafimba mu myulu kabili nkafisha intanda sha iko; nebo nkafimba kasuba na makumbi, kabili no mweshi tawaka balike ulubuto lwauko. ⁸ Fyonse ifyakubengeshima ulubuto mu myulu nebo nkafilenga ukufita pali webo, kabili nebo nkabika imfififi pa calo cobe - uku landa kwakwa shikulu Yawe. ⁹ Elo nebo nkatinya imitima ya bantu abengi mu calo abo tawakeshibe, iilo nebo nkaleta ukubongolola kobe pa nko, pafyaloifyo tawatala awishiba. ¹⁰ Nebo nkasungusha abantu abengi pali webo; ne imfumu shabo shikatutuma ku mwenso pali webo ulo nebo nkashingulusha ulupanga lwandi kuli bena. Inshita yonse umo na umo akatututuma pamulandu obe, pa bushiku bwa kuwishiwa kobe. ¹¹ Pantu shikulu Yawe alanda ifi: Ulupanga mu ya babele lukakwishila webo. ¹² Nebo nkalenga amabumba yobe kuwa ku lupanga lwakufita - cila cita ukuba ulukakala lwa nko. Ifi fita fikonaula cilumba cakwa Egupto no dkonaula yonse amabumba yaiko. ¹³ Kandhi nebo ndi no kulofya shonse ing'ombe ukufuma mumbali ya menshi ayengi; amakasa ya muntu tayakatale ayafundaulwa amenshi

libili, nangula amabondo ya ing'ombe ukuyafundaula yena.¹⁴ Elo nebo nkatalalika amenshi ya yako no kulenga mimana yaiko ukubutuka nga mafuta - uku kulanda kwakwa shikulu Yawe.¹⁵ Ulo nebo nkalenga icalo ca Egipto encende yalekeleshiwa, lintu icalo cikalengwa icabulo nangu kuli fyonse ifyaisushiwamo, ulo nkasansa bonse abekashi muli ena, elo bakeshiba ati Ninebo Yawe.¹⁶ Kukaba ukullosha; abana banakashi ba nko bakalosha pali ena; bakalosha pali Egipto, napa mabumba yakwe yonse bakalosha - uku kulanda kwakwa shikulu Yawe."¹⁷ Elo cacitikile mu mwak we kumi na ibili pabushiku bwe kumoi na isano bwa mweshi. Ilyo icebo cakwa Lesa caishile kuli nebo, calandile ati,¹⁸ "We mwana mwaume wa muntu, lilila pa mabumba ya Egipto no kubabweshwa panshi - webo na bana banakashi ba nko shikankala - lilibatentemushisha pe isonde na bakuya panshi ku nindi.¹⁹ Bushe webo wali yemba ukucila uuli onse? Kabuuye panshi no kulala panshi nabashasembululwa."²⁰ Bakawila pali abobakepaiwa nolupanga. Ulupanga lulifumishiwe! ena alipelwe ulupanga; akaketwa ena namabumba yakwe.²¹ Abakosha aba fita bamu Sheelo bakapampamika pali Egipto na bakumwafwa. "Balitentemukile kuno! Bakalala nabatasangululwa, naba abaipaiwe kulupanga.²² Ashuri sliikulys nsbs bskolongene bonse. Inshinshi shakwe shalimushingulukile; bonse fye balifwile kulupanga.²³ Abo abo ishaishishabikilwe mumbali yacilindi emo baba kulya, na bonse abakolongene abakesa. Nenshishi yakwe yashingulukile nabo bonse abaipaiwe,²⁴ Elamu ali kulya na mabumba yakwe. Inshishi shalimushingulukile ene; bonse balipaiwe. Abo aba abawile ku lupanga, aba tentemukile panshi abatasangululwa u mpelekesho ye isonde. Uyu uwaletete ulukakalala pa calo caba mweo na abo abasendele ukusekwa kwabo ku palwabo, pamo pene na umo ukobetentemukila ku cilindi.²⁵ Balimucitile icakusendamapo elamu na bonse amabumba yakwe mukati ka abo abaipaiwe; ishi shishakwe shakwe shalimushingulukile. Abo bonse abatasanguluka, balashilwe ku lupanga, pamulandu baliletele insoni, pamo pene nabo bambi abali kutentemukila ku cilindi bonse abo baliipaiwe, nabo abakotentemukila ku cilindi. Elamu ali pali abo abaipaiwe.²⁶ Mesheke, Tubali, na bonse amabumba yabo eko yaba! inshishi shabo shalibashingulwika bena. Bonse tabasembululwa, balipaiwa kulupanga, pa mulandu baliletele ulukakala lwabo pa calo caba mweo.²⁷ Tabalambalala ne fita ifyafwa ifyabula ukusembululwa abo abatentemukila ku nshishi ne fyanso fyabulwi fyabo, ne mpanga yabo balibikile mwisamba ya mitwe yabo ne mpulumushi sha ba pa mafupa yabo. Pantu bali ifita fyalukakala mu calo caba mweo.²⁸ Kanshi webo, Egipto, ukonaikila mikati ka bashasembululwa! Ukalambalala nabo aba lashilwe ku lupanga.²⁹ Edomu ali kulya ne shamfumu shakwe na bacilolo bakwe bonse ku lupanga. Naba shasembululwa balilele, nabo aba tentemukile lu cilindi.³⁰ Na bana banakashi bamfumu yaku kapinda ka kuso bonse bali kulya - bonse fye nabena Sidonia abo nabamo abo abatentemukile pamo nabo abalashilwa bali abamaka no kulenmya mabi baikatwa no mwenso, lelo nomba bali kulya mu nsoni abashasembululwa nabo abalashilwe ku lupanga. Balipiyile nsoni shabo, pamo nabo batentemukile ku cilindi.³¹ Farao akalolesha no kutalikwa nayo amabumba yakwe abo abalashilwe ku lipanga - Farao na bonse abalashika bakwe - uku kulanda kwakwa shikulu Yawe.³² Nebo ndibikile ena nge cakutinya candi mu calo caba mweo, lelo bakamusendamika panshi pa kuti kabashasembululwa, pali abo balashilwe no lupanga, Farao na mabumba yakwe yonse - ukukulanda kwakwa shikulu Yawe."

Chapter 33

¹ Elo icebo cakwa Yawecaishile kuli nebo, ukweba ati, ² "Wermwana wa muntu, sokolola ici ku bantu bobbe; ukulanda kuli bena, 'Ulo naleta ulupanga pa calo icili conse, elo abantu bacilya calo bakabula umwaume umo pali bena no mucita kalinda wabo. ³ Alamona uko ulupanga lukoisia pa calo, no kulisha umutolilo pa kucenjesha abantu! ⁴ Nga abantu baumfwab iciunda ca mutolilo lelo tabaposeleko amano, no lupanga nga lwaisa no kubepaya, elo umulopa wacila umo ukaba pa mitwe yabo. ⁵ Ngo umuntu aumfwa iciunda ca mutolilo kabili tabikileko mano, umulopa wakwe; uli pali ena; nomba nga aposako amano, ali nokupususha umweo wakwe. ⁶ Nangu cingaba ifi, kalinda nga amona ulupanga ulo lukoisia, talishishe mutolilo calisa kusongwa ukweba ati a bantu tabasokelwe, nolupanga lwaisa no kusenda umweo wauli onse, elo ulya muntu afwa mu lubembu lwakwe, lelo nkafwaya umulopa wakwe kuli kalinda.' ⁷ Nomba webo wemwine, we mwana wa muntu! ndikucitile kalinda wa nganda yakwa Isreali; ukomfwa amashiwi ukufuma mu kanwa kandi nobasoka pa mulandu wandi. ⁸ Umfwa nande ku muntu umubi, umubi wa muntu, webo icine cine uli no kufwa! lelo nga taubilishe ici pa kusoka umubifi pa mibele yakwe, nomba uyu umubi ali no kufwila mu lubembu lwakwe, lelo nkafwaya umulopa wakwe mu minwe yobe! ⁹ Lelo webo, nga wasoka umubifi pamibele wakwe iya bubi, pakweba ati apilibuke kububi, kabili nga tapilibukile ukufuma ku mibele yakwe, ninshi akafwila mu lubembu lwakwe, na lelo webo we mwine kuti wa pususha umweo obe. ¹⁰ Kanshi webo we mwana wa muntu, landa kuba nganda yakwa Isreali, ukulanda ifi, "Bumpula mafunde bwesu ilo ne mebu fili pali fwebo, kabili tuleonaulwa muli fwena! Kuti twaikala shani?" ¹¹ Landa kuli bena, 'ilyo ndi no bumi-uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe -nshibekelw mu mfwa ya mubi, pantu nga umubi alapila mu mibele yakwe, iyena ali no kwikala! Lapila! Lapila ku mibele ibi! Pantu finshi winga fwila, we naganda yakwa Isreali?' ¹² Kanshi nomba webo, we mwana wa muntu, landa ku bantu bobbe, 'ubulungamikwa bwa muntu umulungami takwabapusushe nga babembuka! Ububifi bwa muntu umubi tabwa kamulenge uloba nga cakuti alapila ku lubembu! Pantu umuntu umulungami takekale pa mulandu wabulungami nga abembuka. ¹³ Nga nalanda ku balungami, "Mucinefye akaba no mweo!" Acetekela mu bulungami bwakwe elo acita ukukakwata umulinganya, nshakebukishepo icili conse pa bulungami bwakwe. Ali no kufwa pa bubi buntuacitile. ¹⁴ Nga nalanda ku babi, "Muli no kufwa icine cine," nga cakuti alapila ku lubembu lwakwe nokucita ca suminishiwa no bulungami- ¹⁵ nga abwesha icikatilo abweseshu cituutulu ico aibile, no kwenda mu nshila sha bololoke ishipela umweo nakabili talepanga ulubembu-nagu cikabeshani

akekala. takafwe iyoo. ¹⁶ Tapali ulubembu ulo acitile luketwa no ku mwibukisha ena. Nacita icasuminishiawano bulungami, napali ici, icine cine ukaba no mweo akaba no mweo! ¹⁷ Lelo abantu bena balanda ati, "Inshila yakwa shikulu tayaba na mulingaya! "Lelo ni nshila shenu eshishaba na mulinganya! ¹⁸ Ilyo umuntu umulungami afuma ku bulungami nokupanga ulubembu, ena uyu akafwa nalo! ¹⁹ Ulo umubifi afuma kububi bwakwe no kucita ifyamulungami kabili ifya bulungami akaba no mweo pa mulandu waifyo fintu! ²⁰ Nomba mwebo mwe bantu mulanda ati, "Inshila yakwa shikulu tayaba na mulinganya!" Nkapingula cila muntu ukulingana ne milimo yakwe, inganda ya bena Isreali. ²¹ Cali citikile mu mwaka walenga amakumi yabili ne nshiku shibili, pa bushilku bwalenga shisano mu mweshi walenga ikumi limo muli bunkole bwesu, kwali uwamisoka alishile kuli nebo ukufuma ku Yerusalemu no kulanda ati, "Umusumba ulikelwe!" ²² Ukuboko kwakwa Yawe kwali pali nebo mu cungulo bushiku ulo uyu wa misoka talaisa, na kanwa kandi kalisukile pa nshita aishile kuli nebo ku maca. Eco kanwa kandi kalisukile; Nshali cimeme nakabili! ²³ Elo ishiwi lyakwa Yawe lyalishile nebo, ukulanda ati, ²⁴ "We mwana wa muntu, abena kala mu fipompwa mu calo cabena Isreal bakolanda no kweba ati, 'Abrahamu alifye umuntu umo, apokele icalo, lelo fyebo tuli bengi! Icalo tupipelwe nge cikwatwa cesu.' ²⁵ Eco nomba landa kuli bena, 'Shikulu Yawe alanda ifi: mulalya umulopa, kabili mwinyuna amenso yenu ku tulubi twenu, elo mupongolwela umulopa wa bantu. Bushe mukakwata icalo? ²⁶ Mwacetekela mu mpanga shenu no kucita ifintu ifyamuselu; Umwaume onse acitile ifya kukowesha ku kukashi wa mwina mupalamano wakwe. Bushe kuti mwakwata?' ²⁷ Mukalanda ifi kuli bena, 'Shikulu Yawe alanda ifi: Ulo ndi no mweo, cine cine abo abali mu fipopwa bakawa no lupanga, nkapela abali mu mpanga ku finama nge cakulya, nabo abali mubucingo na mu ncengo bakafwa ku fikuko. ²⁸ Nkapilibula icalo cikabe ica pomoka ica makankamike, ne cilumba ca maka yaciko akapwa, icompili sha mu Isreali shikaba iciswebembe, kabili tapakabe nangu umo uukapitamo.' ²⁹ Eco bakeshiba ati nebo ndi Yawe ulo nkacita icalo icibolya kabili ikakonaika pamulandu wafya makankamika pafya muselu fyonse ifyo bacitile. ³⁰ Eco nomba webo, umwana wa muntu -abantu bakolanda ifintu pali webo lubali ne fibumba na mumpungolo ya mayanda, bakososhanya umo no munankwe -cila muntu kuli wabo, natulekuya nokuyakumfwa ku mashiwi yakwa kasesema ayo yafuma kuli Yawe!' ³¹ Eco abantu bandi bakesa kuli webo, ngefyo lyonse bacita, bakekala kuntanshi yobe no kumfwa ku mashiwi yobe, nomba tabakayayakonke. Amashiwi ya cinshika yali mutunwa twabo, nomba imitima yabo ikonka ubukumu bwa bufumfuntungu. ³² Pantu uli ulwimbo lwa bune, kuli bena, iciunda icabune icikolila bwino icikofuma pa nsale, eco bakomfwa ku mashiwi yobe, lelo tapali nangu umo uyo ukayomfwila. ³³ Ulo ifi fyonse fikocitika-mona!-Elo bakeshiba ukweba ati kasesema ali pakati kabo."

Chapter 34

¹ Elo ishiwiw lyakwa Yawe lyaishile kuli nebo, ² "we mwana mwaume wa muntu sesema pali bakacema bakwa Isreali. Sesema no kulanda kuli bena, 'shikulu yawe alilandile ifi ku bacemi ubulanda ku ba cemi bakwa Israeli, abaicemene na abene. Bushe abacemi tabali no kulinda umukuni?' ³ Mulya ifya mafuta no kufwala ubusako, mwebo mwipaya ishaina ishamu mukuni. Tamucema awe iyoo. ⁴ Tamwakosha isho ishakwata amalwele, nangu kundapa shimo ishalwala. Tamukaka isho ishafunika, kabili tamubweshwa isgasulwa nangu tamubweshwa ishaluba. Lubali lumbi, mwashiteka shena munshila yamaka na mulukakala. ⁵ nolu shalisalangene ukwabula kacema, kabili shaishile kuba ifilyo fya nama shamunmpaanga panuma shali uo shasalangene. ⁶ Umukuni wandi ululumba mumpili shonse na patupili tonse ututali kabili ulisalangane na pamushi wesonde. Lelo takuli nangu umo ukoufwaya. ⁷ Eco kanshi mwebacemi, umfweni icebo cakwa Yawe. ⁸ Ifyo naba no mweo-uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe-pantu umukuni wandi ulishile kubati cakatampa ne filyo ifyanama sha mpanga shonse, pantu takwali umucemi kabili tapali nangu umo umucemi wandi afwaile umukuni wandi, lElo abacemi balikulindafye abene kabili tabale cema umukuni wandi. ⁹ Eco kanshi mwebacemi, umfweni icebo cakwa Yawe; ¹⁰ shikulu Yawe alilandile ifi; Moneni! Nebo indikualukile abacemi bandi kabili nkafwaya umukuni wandi ukufuma kuminwe yabo nolu nkabafumya ku kucema bena umukuni, nangula bakacema bakaba abakuicema abena apo indinokusenda umukuni wandi ukufuma mutunwa twabo, pakutial umukuni wandu tawakabe cilyo cabo nakabili. ¹¹ Eco shikulu Yawe alilandile ifi; Moneni! nebo nemwine inkafwaya umukuni wandi no kuusa akamana, ¹² Kubati mucemi akofwaya umukuni wakwe bushiku bwa kuba pakati ka mukuni wakwe wasalangana. Efyo naine nkafwaya umukuni wandi, kabili nkaupususha ukufuam muncene shonse umo wasalangana na bushiku bwa makumbi na mufifi yafitisha. ¹³ Elo nkauleta ukuufumya pakati ka bantu nkaulonganya ukufuma mu calo no kuuleta ku calo cauko. nkaubiak mu mulenfwe mumbali ya lupili lwa kwa Israeli, pa milonga, na monse umwakwikala mu calo. ¹⁴ Nkaubiak mumulenfwe wa bune; impili nshasasama ishakwa Israeli shikaba nicende wauko ishakililamo emo shikalakulambalala mulya muncene sha bune isha kulilamo mu mulemfwe uwingi kabili shikala kulya pa mpili shakwa Israeli. ¹⁵ Nebo nemwine nkalakucema umukuni wandi na nebo nemwine nkaucita ukulambalala uku ekulanda kwakwa Yawe. ¹⁶ Nkafwaya uwaluba no kubweshwa uwakeleshiwa nka kakial impanga shafuniak no kundapa impaanga shalwala, lelo ishaina no kukosa nkonaula, nkalacema no mulinganya. ¹⁷ Eco nomba mwe mukuni wandi-ifi efyo shikulu Yawe alandile -monemi nkaba kapingula pakati ka mpanga ne mpaanga na pakati ka busuku suku na pumbwe. ¹⁸ Bushe tacilingile ukulya pa mulemfwe wabune efyo mulingile ukunyantaula na makasa yenu ifishalako kumulemfwe no kunwa ukufuma mumenshi ayalengama ayo mufwile mwafundaula mumana na makasa yenu? ¹⁹ Bushe impaanga shandi shifwile ukulya efyo munyantawile na makasa yenu, no kunwa ayo mufundawile na makasa Yenu? ²⁰ Eco Kansi shikuli Yawe alilandile ifi kuli bena' Moneni! Nebo nka pingula pakati ka impaanga shaina ne shaonda, ²¹ Ico muli nsunkile shena ne mbali shenu na

mabeya, mulitikwile shonse ishatompoka na masengo yenu paka mwashisalanya ukufuma mu calo.²² Inkapususha umukuni wandi kabili tawakabepo uwakutapwa kabili nkapingula pakati ka mpaanga imo ne inankwe!²³ Nkemika pali wena umucemi umo umubomfi wandi Dabidi, Akalaucema wena, akalekuulisha kabili akaba mucemi wauko.²⁴ Pantu nebo Yawe nkaba Lesa wabo, no mubomfi wandi Dabidi akaba mwana wamfumu umwaume pakati kauko -nebo Yawe indilandile.²⁵ Nolu nebo nkapnga icipangano camutende na shena no kufumya inama shabubifi isha mpanga mu calo, ukwebati bakekale abacingililwa mu mumatolo kabili ukutusha kwa mutende mu mitengpo.²⁶ Kabili nkaleta na mapalo paleshena na pa ncende sha shunguluka umulandu wandi, pantu nkabatuma umufumi wamunshita uyu ukaba mufumi wa mapalo.²⁷ Nolu ifimuti fya mupanga fikatala ifisabo ne nsonde ikasombola ubusomboshi bwaciko, impaanga shandi shikacingililwa mu calo cashiko; nolu shikeshiba ukulebati inebho Yawe ulo nkatoba ifimuti fye koli lyashiko na ula nacipususha shena ukufuam mumaboko ya abo ababacotile ubusha.²⁸ Tabakatwalilile ukuba icitapwa ica nko ne nama shampaanga pa sonde tashakatwilile ukulya shena, pantu shikekala ishacingililwa kabili nangu umo uwa kuba ukushicinya shena.²⁹ Pantu nkashipela shena icalo caishibikwa ku filimswa fyashiko; Eco tabakabe abakufwa kucipowe mu calo, kabili tabakakwete isekwe ku nko.³⁰ Nolu bakeshiba ukwebati nebo Yawe Lesa wabo ndo na bena, Bantu bandi, inganda yakwa Israeli uku ebukisha kwa kwa shikulu Yawe.³¹ Pantu muli mpaanga shandi, umukuni wa mulenfwe wandi, na bantu bandi kabili nanebo ndi Lesa wenu-uku ekulanda kwakwa Yawe."

Chapter 35

¹ Eryo ishiwi ryakwa Yaweh ryaishire kuri nebo, ukusosa ati, ² "We mwana, mwaume wa muntu, rosha impuni yobe ku Rupiri rwa Seir no kusesema pari ro. ³ Sosa kuri ro, 'Resa Yaweh e wasosa ifi: Bona ndekwarukira, we Rupiri Seir, kabiir nkakuropora ku kuboko kwandi nkakubongorora no kuba ikyasurwa. ⁴ Nkapanga imisumba yobe ifitantara, nobe parobe we mwine ukabongororwa; eryo ukeshiba ukutira ni nebo Yaweh. ⁵ Pa murandu wakuti umurwani ryonse ku bantu ba mu Israeri, na pa murandu wa kufumya ku busari bwa rupanga pa nshita ya kuu karipwa kwabo, pa nshita ukukandwa kwabo ku kafika. ⁶ Eikyo, iryo nkiri no bumi-uyu emurapo wakwa Shikuru Yaweh-nkakupekanishisha imisoka ya mupanga ne misoka ya miropa ikamikonka! Kanshi apo tamwapata imisoka ya sumishamo umuropa, imisoka ya mupanga yakuramikonka. ⁷ Nkakita urupiri rwa Seir ikyabongororwa iryo nkafumako tapakabe nangu umo uukapitapo nakabiri no kubwera. ⁸ Nkesusha imipiri shakwe na bonse abo baipeye; pa muru wa turundu-rundu ne mipokapoka ne mironga yonse abo baipeye ku rupanga bakapona. ⁹ Nkamikita ikyabongororwa ikya muyayaya, ne misumba yabo tabakekaremo, reor mukeshiba ukuti ni nebo Yaweh. ¹⁰ Warirandire, 'Iyi misumba ibiri ne fi fyaro fibiri fikasanguka ifyandi, no kufipokorora," nangu iryo Yaweh ari nabo. ¹¹ Eikyo, ifyo ngikara-uku ekuranda kwakwa Shikuru Yaweh-kanshi nakita ukukonka no bukari kabiri ukukonka no bufuba bobe wakwete mu rupato rwakwa Israeri, nandi nkarenga ne mwine kuri bo iryo nkakupingura. ¹² Kanshi mukeshiba ukutira ni nebo Yaweh. Naryumfwa umusarura onse mwasosere pa mpiri shakwa Israeri, iryo mwarandire ati, "Baryonaurwa; bariperwa kuri fwebo ku kushirya." ¹³ Mwaitutumwine mwebene pari nebo nefy mwarikuranda, mwarifusha amashiwi mukuranda pai nebo; no kufyumfwa fyonse. ¹⁴ Shikuru Yaweh asosa ati: Nkakukupomona, iryo isonde ryonse bakarikusansamuka. ¹⁵ Umwabera ukusansamuka kobe pafikwatwa fya bantu bobe abena Israeri pa murandu no kupomonwa kwa uko, nkakita fimo fine na kuri webho. Ukabongororwa, we Rupiri Seir, na shonse isha mu Edomu-na fyonse ifyabamo! Eryo bakeshiba ukutira ni nebo Yaweh."

Chapter 36

¹ "Nomba webho we mwana wamuntu, sesema ku mpili shakwa Israeli, nokweba ati, 'Mwe mpili shamu Israeli, umfweni kwishiwe lyakwa Yawe. ² Shikulu Yawe alandafi: Umulwani alandafi pali webho, "Alale alale!" ne ncende shakale ishakusansama shasanguka ifikwatwa fyenu." ³ Eco kanshi sesema nokweba at, 'Shikulu Yawe alandafi: Pantu muli fibolya nakabili pa kusanswa ukwacitikile pali mwebho ukufuma mnse mumbali, mwalisanguka ifikwatwa fya nko shimbi; nimwe mwaba abo imilomo yabantu ba lwambo ne ndimi, abantu balandilapo amalyashi. ⁴ Eco, mwe mpili shakwa Israeli, umfweni kwishiwi lya kwa shikulu Yawe: Shikulu Yawe alanda ifi ku mpili naku tupili, ku mikolwakolwa yamenshi na ku miknko, muncende umo umutaikalwapo mu fibolya ne misumba iyo balekelesha yalisangukwa ifyakusampa kabili icintu cakutumfya ku nko shimbi isho ishashingulukako. ⁵ Eco shikulu Yawe alandafi: Cine fye nalandile ku miilo wa cipyu candi icapa nko shimbi, nakuli Edomu nabonse abo abaibulile impanga yandi ukuba icikwatwa cabo, nakuli bonse abakwete insasa mumitima yabo ne misula mipashi yabo ulo balikupokolola impanga yandi nokweba ati baibulile ne mpanga sha mulemfwe. ⁶ Eico, sesema ku mpanga yakwa Israeli naku mpili naku tupili ututali, ku mikolwa yamenshi naku mikonko, shikulu Yawe alanda ifi: Boneni! mu cipyu candi namu bukali bwandi nkolande fi pantu mwalisuminisha umusalula wa nko. ⁷ Eco kanshi, shikulu Yawe aeba ati: Nebo nemwine nkemya ukuboko kkwandi mu kulapa ati inko ishamishinguluka shikasenda inoni shashiko. ⁸ Lelo mwebho, mwe mpili shakwa Israeli, mukamena imisambo nokutwala ifisabo fya bantu bandi abena Israeli, pakuti nomba line bakobwelela kuli mwebho. ⁹ Pantu moneni, ndi wenu, kabili ndamicitila no bubile; mukalimwa nokubyalwamo imbuto. ¹⁰ eo nkafusha mpendwa pali mwebho iya bantu benu, ing'anda yonse iyakwa Israeli. Imisumba ikeelwamo ne fyaonawilwe dikakulululwa. ¹¹ Nkafusha abantu ne mpili shobe pakweba ati bakafule nokufyalana. elo nkakulenge ukwikalwamo fyeke fyo wali akale, kabili nkakusambasha ukucila ifyo wali akale, pantu ukeshiba ati nine Yawe. ¹² Nkaleta abantu, abantu bandi abena Israeli, ukwisa kweba pali webho. Bakakukwata, kabili ukuba icabupyani cabo, kabili tawakalengepo

abana babo ukufwa.¹³ Shikulu Yae alanda ati, "Pantu bakomyeba ati, "Mwebo mulalya abantu, ukulenga uluko ukufwilwa abana."¹⁴ Eco kanshi tamwakalyepo abantu nakabili, kabili tamwakalengepo uluko lwenu ukullosha imfwa shabo uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe.¹⁵ Nangu nebo ukusuminisha mwebo ukulekumfwa umusalula wa nko nakabili; kabili tamwa kekatilwemo insoni shabantu bambi nangu ululenga uluko lwenu ukuwa -uyu eshikulu Yawe uwalandefi."¹⁶ Nolu icebo cakwa Yawe xalishile kuli nebo, ukweba ati,¹⁷ "We mwana wa muntu, ulo ing'anda yakwa Israeli yaiklele mu mpanga yabo balikoweshehe mumibele yabo nefictwa fyabo. Imibele yabo yali kwati kukowela kwa mwanakashi uuli kumpepo ku cinso candi.¹⁸ Kanshi nalipongolwelele icipyu cansi palibo pantu bapongolwelele pa calo napa kucikoweaha imilopa ku tulubi twabo.¹⁹ Nalibasalanganye mu nko; balilwilwe mu fyalo. Nalibaoingwile ukulingana ne mibele yabo ne ficitwa fyabo.²⁰ Elo baile mu nko, konse uko baile, balisebenye ishina lyandi ilya mushilo ulo abantu balikulanda pali bena ati, "Bushe aba bantu ba cine bakwa Yawe? Pantu balitamfiwa mu calo cakwe.²¹ Lelo nalyamfwile inkumbu pa mulandu wabumushilo we shina lyandi ilyo ing'anda yakwa Israeli ya koweshehe mukati ka nko, ulo baileko.²² Eco nalanda kuba ng'anda yakwa Israeli, "Shikulu Yawe alanda ati, "Ntakocitefi pamulandu wenu, mweba ng'anda yakwe Israeli, lelo mpeshina kyandi uko mushilo, ilyo mwasanshisha pakati ka nko shonse uko konse uko mwalikuya.²³ Pantu nkalenga ishina lyandi ilikulu umushilo ilyo mwasansha pakati ka nko - mukati ka nko mwalilisawishe. Elo inko shileshiba ati nine Yawe - uku ekulanda kwakwa Yawe - ulo mukamona ati ndi wa mushilo.²⁴ Nkamifumya monse mu nnko nokumilonganika ukufuma kuli cila calo, kabili nkamibwesha ku calo cenu.²⁵ Elo nkasansa amenshi ayakusanguluka pali mwebo elo mikasanguluke ukufuma kufya kukowesha fyenu fyuonse, kabili nkamisangulula ukufuma ku tulubi twenu tonse.²⁶ Nkamipela umutima uupya no mupashi mukati na nkati kafilundwa fyenu, kabili nkamileta ku calo cenu kabili nkafumya umutima walibwe ku minofu yobe. Pantu nkakupela umutima wamunofu.²⁷ Nkabiila umupashi muli webo nokukulenga ukwenda mu fipope fyandi no kulama ifyabupingushi fuandi kandhi ukuale kuficita.²⁸ Elo ukekala mu mpanga iyo napele kufikolwe fyobe; mukaba abantu bandi, kabili nkaba Lesa wenu.²⁹ Pantu nkakupususha kufya kukowela fyobe fyonse, nkakambisha uluseke nokulusandulula. Ntakalenge icipowe ukumiponena.³⁰ Nkasandulula ifisabo fyaku fimuti no busomboshi bwa mumabala pakweba ati mwikale kwikatwa na nsoni sha cipowe mukati ka nko.³¹ Elo mukatontonkanya pa myendele yenu iya bubifi ne ficitwa fyenu ifitali kuwama, kabili mukalanga ulupato pa finso fyenu pamulandu wa mupulumushi shenu neficitwa fyenu ifya muselu.³² Ntacetefi pamulandu obe - uku ekulanda kwa Yawe - ici cikeshibikwe kuli mwebo. Kanshi umkfweni insoni no musebanya pamulandu wa mibele yenu, mweba ng'anda yakwe Israeli.³³ Shikulu Yawe alanda ati, 'ubushiku nkamusangulula kufya membu shenu shonse, nkamilenga ukwikala mumisumba no kukuka nakabili mufibolya.³⁴ Pantu mukalima mu ncende umwashale fibolya mpakafye shikaleke ukumoneka ifibilya mumenso yo bonse abapita nshila.³⁵ Elo bakalekweba ati, Iyi mpanga yali fye cibolya, nomba yasanguka kubati cibala lyapa Edeni; ifibolya fya misumba noo mutakelwe umwali ifitantala.Ifyatobawilwe nomba mwaba amalinga baikalamo nokwikalamo."³⁶ Elo ino shimbi ishamishinguluka shikeshiba ati nine Yawe, ukweba ati nalikulile ifitantela nokulimba mufifulo umo balekeleshe. Ninebo Yawe. Nalipampamika kabili nkacita.³⁷ Shikulu Yawe alanda ati: Nakabili nkepushiwa naba ng'anda yakwa Israeli ukubacitila ifi, ukubafusha kubati mukuni wabantu.³⁸ Kwati mukuni duwo bapatwila ku malambo, kubati mukuni mu Yerusalemu pa nshita ya mitebeto, efyo nefibolya fikesulamo imikuni yabantu kabili bakeshiba ati nine Yawe."

Chapter 37

¹ Ukuboko kwa kwa Yawe kwali pali nebo, alimfumishemo ku mupashi wakwa Yawe no kunteka pakati kamupokapoka; umo mwali amafupa ayengi.² Elo alengele nebo ukupita umo yali ukushinguluka konse konse. Moneni! Ayengi sana sana yali m mupokapoka. moneni yalyumishe!³ Alilandile kuli nebo, "we mwana mwaume wa muntu, yengaba no mweo kabili aya mafupa?" Kanshi nalilandile, "shikulu Yawe nimwe mweka mwishibe."⁴ Elo alilandile kuli nebo, "sesema pali aya mafupa no kulanda kuli yena, 'mwe mafupa yauma. umfweni ku mashiwi yakwa Yawe."⁵ Shikulu Yawe alanda ifi kuli aya mafupa; moneni! nalabika umupu muli mwebo, kabili mukaba aba mweo.⁶ Ndebika pali mwebo imishipa nokuleta umunofu pali mwebo ndefimba mwebo ne nkanada no kubika muli mwebo umupu pakuti mube no mweo. Elo mukeshiba ukuti nine Yawe."⁷ Kanshi nkasesema ifyo napelwe icipope; ilyo naseseme, moneni, kwaishile iciunda icakukonkonta. Elyo amafupa yakolongene pamo ifupa pe fupa.⁸ Elo namona, moneni, imishipa pali yena no munofu wamenene ne nkanda ya fimbila pali ifi lelo umupu tamwali muli yena.⁹ Elo Yawe alilandile kuli nebo, "sesema ku mupu, sesema, we mwana wa muntu, nokulanda ku mupu, 'shikulu Yawe alanda ifi: umupu, ufuma pkumyela ine, nokuputa muli aba abaipaiwa pakuti babe no mweo."¹⁰ Kanshi naseseme ngefyo naebelwe; umupu walishile muli bena kabili bali no mweo kabili balimine na makasa yabo. impuka yafita iikalamba.¹¹ Elo Yawe alilandile kuli nebo, "we mwana wa muntu, aya mafupa ba ng'anda yabena Israeli. Moneni! Balelanda ati, 'amafupa yesu yalyumine, ne subilo nalipwa. Twaliputulwa'.¹² Eico kanshi sesema no kulanda kuli bena, 'shikulu Yawe alanda ifi; Moneni ndeisula inshishi no kumimya nkufuma muli shena, mwe bantu bandi, nkamubwesha mu calo ca Israele.¹³ Elo muli nokwishiba ati nine Yawe, ilyo naisula inshishi shenu no mufumya muli shena, mwe bantu bandi.¹⁴ Ndebika no mupashi muli mwebo pakuti mube no mweo, kabili nkamulenga ukutusha mu mpanga elo mukeshiba ati nine Yawe. Nalanda kabili nacita nine Yawe-ekulanda kwa kwa Yawe.¹⁵ Elo kwaishile ishiwi lyakwa Yawe kuli nebo, ukweba ati,¹⁶ "Kanshi nomba webo, we mwana wa muntu, bula icimuti cimo webo nokulembapo pali cena, 'Yuda na bantu bamu Israele abanankwe.' Bula icimuti nacimbi lembapo pali cena, 'Yosefe umusambo wakwa Efraimu wa bantu bonse abamu Isreali nabanankwe.'¹⁷ Mulete

yonse pamo nge cimuti cimo, pakuti fibe cimo mukuboko kobe.¹⁸ Nga abantu bobbe balanda kuli webo nokulanda ati, 'bushe tawatwebe ifyo ifi fintu fyobe fikopilibula?'¹⁹ Elo ulande kuli bena, 'shikulu alanda ifi: Moneni! ndesenda umusambo wakwa Yosefe uyo uli muminwe yakwe Efraimu ne mitundu yabena Israeli nabanabo nokuilunda ku musambo wakwa Yuda; pakuti fipange umusambo umo, kabili filepanga umusambo umo mukuboo yandi.'²⁰ Ikata mukuboko kobe imisambo iyo watembele pa cnso cabo.²¹ Landa kuli bena, 'Shikulu Yawe alanda ifi; Moneni! nalatampa ukusenda ababtu bamu israeli ukufuma mu fyalo umo baile. Nkaba kolonganika ukufuma mu mpanga ishipaleme kabili nkabaleta mu calo cabo.²² Nkabalenga ukuba uluko lumu mu calo, pa lupili lwa bena Israele kabili lukaba fye imfumu imo pali bena bonse, tabakabe inko shibili. Tabakapatulukane ukuba amabufumu yabili.²³ Elo tabakaikoweshe abene beka no tulubi, ne fintu fya muselu, nangu fimbifya lubembu lwabo. Pantu nkabapususha kuli fyonse ifya ificitwa fya kukana cetekela ifyo hapangano ulubembu, kabili nkabasangulula bena pantu bakaba abantu bandi kabili nkaba Lesa wabo.²⁴ Dabidi umubomfi wandi akaba imfumu yabo. kanshi pakaba fye kacema umo pali bonse, kabili nokwenda ukulingana ne fipope fyandi kabili bakalasunga ifipope fyandi no bomfwila bena.²⁵ Bakekala mu calo ico napela ku mubomfi wandi Yakobo, juko bashinwe baikle, Bakekala muly umuyaya-bena abana babo na beshikulu babo, kuli Dabidi umubomfi wandi akaba imfumu yabo umuyaya.²⁶ Nkapanga nao icipaongano ca mutende cikaba icipangano ica muyaya nabo. nkababikako, nkabafusha nokupanga icifulo ici ica mushilo pali bena umuyaya.²⁷ Icifulo cakwikalapo nebo; Nkaba Lesa wabom bakaba abantu bandi.²⁸ Elo inko shekeshiba ati nine Yawe uwashisha Israeli ilyo umwashila mwandi mukaba pakati kabo umuyayaya."

Chapter 38

¹ ishiwiw lyakwa Yawe lyalishile kuli nebo, ukweba ati, ² "wemwana wa muntu losha icinso cobe kuli Goge, mu calo ca magoge, umukalamba pa bana ba mfumu yaku masheke na tubali; kusesema ifibi pali ena. ³ Landa 'shikulu Yawe alanda ifi; moneni! ndepilikila webo we mukalamba pa bana ba mfumu baku mesheke na tubali. ⁴ Kanshi nkakupilibula nokukubiak indobani munsekete shobe; nakutuma ne fita, bakabalwe, nabapali bakabalwe bonse bafwele ifya bulwi impuka iikalamaba ne fisoletelo ifi kalamba ne finono, bonse balikete nama panga! ⁵ Persia, Kush an Libya, bali nabo, bonse nefisoletelo ne fisoletelo! ⁶ Gomere na mpuka sha fita, Beti na Togarma, nkufuma ku ncende ishitali isha ku kapinda ka kulyo, nafyonse impuka shafita! Abantu abengi bali nabo! ⁷ Isunsutleni! Ee, ipekanyeni mwebene ne mpuka sha fita balongene pamo nobe, no mukalamba wa fita. ⁸ Muli nokwitwa panuma ya nshiku ishingu, napanuma ua myaka iyingi ukaya ku calo ica bweshiwa ukufuma ku lupanga kabili icalonganishiwa ukufuma ku bantu abengi, kolonganeni icalonganishiwa ukufuma ku bantu abengi, Kolonganeni ku mpili shamu Israeli isho cakonkanyapo ukuba mapopa. Nomba abantu abene ba calo bakasalwa ukufuma mu bantu kabili bakekala mu mutende, bonse! ⁹ Mukaya ngefyo amabimbi yaya; mukaba nge kumbi lifimba pa calo, webo pamo ne mpuka yafita, bonse abengi baba shilika muli nabo. ¹⁰ Shikulu Yawe alanda ifi; cikacita pali bulya bushiku ilyo amapange yakesa mu mutima, amapange yabubi. ¹¹ Elo mukulanda ati, nkaya ku calo caisula; nkaya ku bantu abaikala tondolo abekala umutelelwe, bonse aba bekala ukwabula ilinga nangula ifishimbi, kabili umwabula ifya kucingilila pa mpongolo sha misumba. ¹² Ukapanga ukutape no kwiba icatapwa, pakuti nkaleta ukuboko kwandi ku mapopa nomba baleikalamo abantu abalonganikwa ukufuma ku nko abantu abaikalila mu fitekwa ne fyuma abaika pakati ke sonde. ¹³ Sheba na Dedani naba makwebo baku Tarshishi pamo ne misepela ya bulwi bakalanda kuli webo, 'bushe mwaisa, mukutapa? bushe na mukolonganika abashilika pakuti musenda katapwa, nokusenda silfere na golide, kusenda ifitekwa ne fyuma nokusenda ifyatapwa?' ¹⁴ Nangu cinga ba ifyo sesema, we mwana wa muntu no kulanda kuli Gog, 'shikulu yawe alanda ifi; pa bushiku bulya elo abantu bandi abena Israeli bakalaya icine cine, bushe tamwakasambilile pali bena? ¹⁵ Mukafuma ku ncende yenu ukutali kukapinda ka kuso na bashilika, bonse baninine pali bakabalwe, impuka iikalamaba, abashilika abengi ¹⁶ mukasansa abantu bandi abena Israeli nge ikumbi ilifimbile pa calo, ku nshiku sha kuntanshi nkaleta iwe pa calo cand, ku kuleke nko shishibe ilyo ncilanga ukupitila muli webo, Gog ukuba uwa mushilo mu cinso cabo. ¹⁷ Shikulu Yawe aland ifi; butse tewebo nalanadile nao mu nshiku shakunuma ku kuboko kwa babomfi bandi, bakasesema bamu Israeli, abaseseme mu nshita yabo imyaka iingi ukuti nkaleta webo pali bena? ¹⁸ Nomba cokesa mu bushiku bulya ilyo Gog akasansa icalo ca Israeli uyu no shikulu Yawe akolanda -mu cipyu emo nkapwishisha icifukushi. ¹⁹ Mu kupimpa kwandi na mu mulilo wa cifukushi candi, nabilishe ukuti pa bushiku bulya ku kaba icinkunka icikalamba mu calo ca Israeli. ²⁰ Fikasunkana pa cinso candi-isabi lya muli bemba ne fyoni fya mumulu, ne finama fyamu mpanga, ifibumba fyonse ifikulika pe sonde, no muntu onse uli pa calo. impili shi kaposwa panshi ne fipuna fikamokola, mpaka fye ne lingu lyonse likapone panshi. ²¹ Nketa ulupanga kuli ena pa mpili shoinse -uyu no shikulu Yawe eukolanda -ilupanga lwa muntu onse lukaba pali munyina. ²² Elo na nkamupingula ku fikuko no mulopa; nokubunda kwa mfula no mwela wisa na mabwe na mabwe ya mingu fikaloka pali ena ne mpuka ya fita ne nko shonse ishili nankwe. ²³ Pantu nkalanga ubukulu bwandi na bumushilo kabili nkalanga nebo ukwishibikwa mu menso ya nko ishingi, nabo bakeshiba nkuti ninebo Yawe."

Chapter 39

¹ "Nombva webo, we mwana mwaume wa muntu, sesema pali Goge no kulanda ati, 'shikulu Yawe alanda ifi: Mona! nsikwimine webo, Goge, we mukalamba pali Meshechi na Yubali. ² Nkakupilibula no kuktungulula webo; nkakufumya ukufuma ku katalamukila ka kukapinda kaku kuso no kukuleta ku mpili sha Israeli. ³ Nolu nkafumya ubuta bobbe

ukufuma kukuboko kobe ukwa kuso no kulenga imifwi ukupona ukufuma ku kuboko kwa kulyo. ⁴ ukupona pa mpili sha Israeli - webo ne fita fyobe na bashilika bobbe abali na webo. Nkakupela ku fyoni ifilya na ku fifwango fya mumpanga ukuba ibala lya filyo. ⁵ Ukaponena pampanga yakubatama, pantu nebo nalicipampamika - uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe. ⁶ Nolu nkatuma umulilo pali Magogi na pali abo abekala mu busingo mu lulamba lwa bembaba, kabili bakeshiba ukwebati nine Yawe. ⁷ Pantu nkalenga ishina yandi ilyamushilo ukwishibikwa kwa pakati ka bantu bandi aba Israeli, kabili nshakasuminishe ishina lyandi ilya mushilo ukupelululwa; imisumba ikeshiba ukwebati nine Yawe, umo uwa mushilo mu Israeli. ⁸ Mona! Ubushiku bukoisa, kabili fikacitika - uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe. ⁹ Abo bamo abekala mu misumba ya Israeli bakaya no kubomfya ifyanso ukunkila umulilo kufyoca fyena inkwela ishinono, inkwela ishikalamba amata, imifwi, inkonto na mafumo; bakafikunkila umulilo pa nshiku cine lubali. ¹⁰ Tabakakolonganika inkuni ukufuma mu mpanga nangu ukupitila imiti ukufuma mu mitengo, ico bakoca ifyanso; balapo kolola ukufuma kuli abo abalefwaya ukubapokolola bena; abakatapa abo abalefwaya ukubatapa bena - uku ekulanda kwakwa Yawe." ¹¹ Elo fikacitika pali bulya bushiku nkapanga incende kulya kiyakwa Goge - ishishi mu Israeli umupokapoka wa abo abaya ku kabanga ka bembaba. Ikacilikila abo abafwaya ukwabuka. Kulya bakashika Goge na mabumba yakwe yonse. Bakaukuta ati umupokapoka wa Hamoni Goge. ¹² Pa myenshi cine lubali ing'anda yakwa Israeli ikabashika pakwebati ikasangulule icalo. ¹³ Pantu bonse abantu ba mu calo bakashika bena; bukaba bushiku bwa kwibukisha pali bena ulo nkapelwa ubukata - uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe ¹⁴ Nolu bakasala abaume abakunkonyapo ukuya mu calo, ku kufwaya abali kupitamo, lelo abo abafwile ne fitumbi fyabo fyalishele pa mulu wa mushili, pakweba ati bengafishika, pakwebati benga sangulula icalo. Pa mpela ya mwenshi wakulenga cine lubali bakatendeka ukfwaya kwabo. ¹⁵ Ulo aba bantu bakapita mu calo, umfwa bamone ifupa lya munto bakabika icishibilo pali yena, kanofye bakemba bashishi baisa no kushika mu mupokapoka wa Hamoni Goge. ¹⁶ Kulya kukaba umusumba we shina lya Hamona. Muli iyi nshila bakasangulula icalo. ¹⁷ Nomba kuli webo, we mwana mwaume wa muntu, shikulu Yawe alilandile ifi: Landa ku fyoni fyonse fya mapindo na fyonse ifiswango mu mpanga, kolonganeni pamo no kwisa. Kolonganeni ukufuma konse ukushunguluka ku makambo ayo nebo nkomipangila, ilambo ilikalamba pa mpili sha Israeli, pakweba ati mwebho mulya umubili wandi no kunwa umulopa wandi. ¹⁸ Mukalalya umulopa wa mpalume no kunwa umulopa wa bana baume, bamfumu pe sonde; bakaba basukusuku, impanga, imbushi, ne ng'ombe ishilume, shonse shainine mu Bashani. ¹⁹ Nolu mukalya ifya kunona ku kwikutishiwa kwennu; mukanwa umulopa mpakafye mukakolwe; ilikaba lilambo ilyo nkamiipaila mwebho. ²⁰ Mukekuta pa cintamba cansi na bakabalwe, amaceleta impalume, no mwaume onse uwa bulwi - uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe. ²¹ Nkapekanya ubukata bwandi pa nko, na shonse inko shikamona ubupingushi ybo nkacita na makobo yandi nabika pali bena. ²² Ing'anda dya Israeli ikeshiba ukweba ati ndi Yawe Lesa wabo ukufuma pali bulya bushiku nokuta kuntanshi. ²³ Inko shalishiba ukweba ati ing'anda ya Israeli yalile muli bonkole pa mulandu wa mampulu yabo ukupiktika mukumfutukila, nebo eco nkafisa icnso candi ukufuma kuli bena noo kubapela mu maboko ya fibambe fyabo pakweba ati bonse bakafwe ku ku lupanga. ²⁴ Nacitile kuli bena ukulinga nokushisangululwa kwabo ne membu shabo, ulo nkafisa icnso candi ukufuma kuli bena. ²⁵ Napali ici shikulu Yawe alanda ifi; nomba nkabwelulusha bunkole bwakwa Yokobo, kabilis nkaba ne nkumbu pali bonse aba ng'anda ba Israeli, ulo nacitile mukufwaya kwe shina lyandi ilya mushilo. ²⁶ Nolu bakaba ne nsoni na konse ukwaluka uko bamfutukile nebo. Bakalaba fyonse ifi ulo bakatusha mu calo ca bucingo, ukwabula nelyo umo uwakubatinya. ²⁷ Ulo nababwesshe bena ukufuma ku bantu ne kubakolonganika ukufuma ku fyalo fya balwani babo, nkailanga nemwine ukuba uwa mushilo mu menso ya nko ishingi. ²⁸ Nolu bakeshiba ati ninebo Yawe Lesa wabo, pantu nalibatumine muli bunkole pa nko, lelo nolu nkabakolonganika ukubabwesha ku calo cabo. Nshakashe nangu umo pali bena mu nko. ²⁹ Nshakatale kufisapo icnso candi kuli bena ulo nkapololola umupashi wandi pa ng'anda ya Israeli - uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe."

Chapter 40

¹ Mu mwaka wakulenga amakumi yabili na fisano uwa bunkole bwesu pakutendeka kwa mwaka pa bushiku nwakulenga ikumu ubwa mwenshi, mu mwaka wakulenga ikumi na ine panuma umusumba waiketwe-pa bushiku bumo bwine, ukuboko kwakwa Yawe kwali pali nebo no kunsenda kulya. ² Mu fimonwa ukfuma kuli lesa alindetete mu calo ca Israeli, Alindetete mu kutusha pa lupili lwa kusansama sana; ku kapinda ka ku kulyo kwali icali kumoneka kubati fikulwa fya musumba. ³ Nolu alindetete kulya. Mona, umwaume! akomoneka kubati kumoneka kwa mukuba. Umwando wakolokondwe ne cimuti cakupiminika fyali muminwe yakwe, kabili aliminine pa mpongolo ya musumba. ⁴ umwaume alandile kuli nebo, "we mwana mwaume wa muntu, mona na mhenso yobe no kumfwa na matwi yobe, kabili tonta amano yobe pali fyonse ifyo nkosokolola; kuli webo, pantu waliletelwe pano pakwebati ninga fisokolola kuli webo. ukalande fyonse ifyo ukamoan ku nganda ya Israeli." ⁵ Kwali icibumba ca shingulukile incende ye tempele ukulepa kwa citi calakupiminako mu maboko ya mwaume kwale pele imikono na kulepa kwa kuboko butali. Eco alipimine icibumba, kabili cali iciti cimo mukutika kwa ciko ne nkonto imo mubutali. ⁶ Nolu alile ku mpongolo ye tempele iyalolesha ku kabanga. Alinine pa matabo yaliko no kupima umwinshi wa mpongolo-icimuti cimo icakupiminako mu kushika. ⁷ umuputule wa nakalinda wali cila cimuti cimo mukulepa ne cimuti cimo mu bufumo. pali imikono shisano pakati ka miputule ibili, no mwinshi wampogolo pa lukungu lwe tempele wali icimuti cimo mu kushika. ⁸ Alipimine ulukungu lwa mpongolo; pali icimuti mukulepa. ⁹ Alipimine ulukungu lwa mpongoo. pali icimuti cimo mu kushika. incenshi shali imikonp ibili, mu bufumo. ulu elwali lukungu lwa mpongolo ulwa lolele kwi tempele. ¹⁰ Kwali imiputule itatu iyaku

bakalinda pali cial lubali lwa mpongolo ya ku kabanga, cila umo walikwete icipimo cimo cine ne fibumba ifyapatukenye fyalikwete icipimo cimo cine.¹¹ Nolu umwaume alipimine ubufumo bwa bwingililo bwapa mpongolo-imikono ikumi limo; kabili alipimine ubutali bwa mwinshi bwa mpongolo imikono ikumi na fitatu.¹² Alipimine icibumba icali umupaka ku ntanshi ya miputule -umukono umo ubutali. imiputule yalipiminwe imikono mutanda pali cila lubali.¹³ Nolu alipimine inshila ya mpongolo ukufuma mu mutenge wa muputule umo kuli ulya umuputule wakonkelepo-imikono amakumi yabili na fisano ukufuma pa mwinshi wa muputule wakubalilapo ukufika kuli ulya uwabubili.¹⁴ Nolu alipimine icibumab capitile pakati ka miputule yakuli bakalinda bamiputule-imikono amakumi mutanda mu butali. alipimine ukufikafye na pa lukungu lwa pa mpongolo.¹⁵ Apakwingilila ukufuma kuntanshi ya mpongolo ukufika ku mpela ya mpongolo ya pa lukungu pali imikono amakumi yasano.¹⁶ Kwali insolokoto ishakwisalwa ukulola ku miputule no kulola ku ncenshi mukati kampongolo konsefye ukushinguluka; kabili cali cimo cine na kuli mulama. kwali insolokoto ukushinguluka mukati, na kuli cila mulama wali wa minishiwe ne fiti fya luncindu.¹⁷ Nolu umwaume alindetele nebo kulubansa lwa kunse lye tempele. Mona, kwali imiputule, kabili kwali utushila twamabwe yakukambatila mu lubansa, ne miputule amakumi yatatu ayapalamine ku tushila twamabwe twakukambatila.¹⁸ Utushila twamabwe yakukambatila twafikile ba ku lubali lwa mpongolo no bufumo bwatuko bwali palene no kulepa kwa mkpongolo. kaa kali kashial ka mabwe yakukambatana aka munshi.¹⁹ Nolu umwaume alipimine intamfy ukufuma ku ntanshi ya mumpongolo ya munshi ukufika kuntanshi ya mpongolo ya mukati; yali imikono umwana umpo ku lubali lwa ku kabanaga, kabili fimo fine ku lubali la kukapinda ka kukuso.²⁰ Nolu alipimine ubutali no bufumo bwa mpongolo iyo iyal k kapinda ka kuspo ku lubansa lwa panse.²¹ Kwali imiputule itati ku mbali shonse isha ilya impongolo, na impongolo no lubansa lwaiko fyalipiminwe ukulingana ne mpongolo ikalamba-imikono amakumi yasano pamo mu butali na makumi yabili na fisano mu bufumo.²² Insolokoto shaiko apakingilila, imiputule ne fimuti fya luncindu fyalisuntikene ku mpongolo ishaloleshe ku kabanga. Amatabo cone lubali yalininikile kuli lyena na kulungu lwaliko.²³ Kwali impongolo pa kwingila mu kato ka lubansa ku ntanshi ya mpongolo ukulolesha ku kapinda ka kukuso, kwati nififine pali impongolo ukulola ku kabanga; umwaume alipimine ukufuma pa mpongolo imo ukufika pa mpongolo inankwe imokono umwanda umo mu ntamfu.²⁴ Icacukonkapo umwaume alindetele nebo ku mpongolo yakwingililako ku kapoinda ka kulyo, kabili ifibumba na pa lukungu fyapiminwe cimo cine kubati ni kunse ya mpongolo imbi.²⁵ Kwali insolokoto shakwisalwa mu nshila ya mpongolo na palukungu kuab ati no ilya impongolo. impongolo yaku kapinda ka kulyo no lukungu lwaiko paliminwe imikono amakumi yasano mu butali na amakumi yabili na yasano mu bufumo.²⁶ Kwali amatabo lubali ukufika ku mpongolo na ku lukungu lwaiko, kabili kwali umwafukulwa umwa fiiti fya luncindu pa cibumba ku mbali shonse.²⁷ Pali impongolo pa kuya mukati ka lubansa ku lubali lwaku kapinda kaku kulyo, no mwaume alipimine ukufuma pa mpongoo ukufiak ku mpongolo ya ku mwinshi wa ku kapinda ka kulyo imikono umwanda umo mu ntamfu.²⁸ Nolu umwaume alindetele ku lubansa lwa mukati mu nshila ya ku mpongolo yaku kapinda ka ku kulyo, iyo iyakwete imipiminwe imo ine nge mpongolo shimbi.²⁹ Imiputule, ifibumba, na palikungu palipiminwe ukulingana kubati ni mpongolo shimbi; mwali insolokoto monse ukushinguluka mu lukungu. impongolo sha mukati na mulukungu lwaiko fyalipiminwe imikono amakumi yasano mu butali ne mikono amakumi yabili na yasano mu bufumo.³⁰ Nako kwali ulukungu ukushinguluka icibumab ca muakti; ifi fyali imikono amakumi yabili na fisano mu butali na mikono isano mu bufumo.³¹ ulu ulukungu lwaloleshe kunse ya lubansa ne icimuti caluncindu cakufukulwa ku cibumba caciko na matabo cine konse konse ayakuninyinapo.³² Nolu umwaume alindetele mu lubansa lwamukati lwa ku kabanga no kupoima impongolo, iyo lyakwete ubupimo bumo bwine ne mpongolo shimbi.³³ Imiputule yauku, ifibumba, no lukungu paliminwe fimo fine kubati nimpongolo shimbi kubati nimpongolo shimbi, kabili kwali insolokoto konse ukushinguluka. impongolo yamukati na pa lukungu palipiminwe imikono amakumi yasano mu butali na imikono amakumi yabili nayasano mu bufumo.³⁴ Pa lukungu pa loleshe ku lubansa lwa panse; yalikwete ifiti fya mwangashi ku mbali shonse isha iko na matabo yakuninapo cine konse konse ukuya pa mulu.³⁵ Kakonkapo umwaume alindetele ku mpongolo ya ku kapinda ka kusp no kupima; fyalipimine kubati ni mpongolo shimbi.³⁶ Imiputule yaiko, ifi bumba, no lukungu fyalipiminwe fimo fine ne mpongolo shinankwe, kabili kwali, insolokoto ukushinguluka monse. inshila ya mpongolo no lukungu lwaiko fyalipiminwe imikono amakumi yasano mu butali ne mikono amakumi yabili na fisano mu bufumo.³⁷ ulukungu lwaiko lwalikokeshu ku lubansa lwaku nse; lwalikwete ifiti fya luncindu ku mbali shonse isha iko na matabo cine konse konse aya kuninapo.³⁸ Kwali umuputule uwali ne cibe pali cial nshila ya mpongolo ya mukati fyakoca, uku balikusangulwial ifyabupe fyakoca.³⁹ Kwali ifintamab fibili cial lubali lwa lukungu, apo balikwipaila ifyabupe fya koca, elo ne fya bupe fya lubembu ne fyabupe fyakushininwa.⁴⁰ Pa cibumab ca lubanasa, ukunina pa mpongolo ku kapinda ka kuso, kwali ifintamba fibili. kabili ku lubali lumbi kwali ifintamba fibili pa lukungu lwa mpongolo.⁴¹ Kwali ifintamba fine kumbali shonse isha mpongolo; balipeye inama pa fintamba fine konse konse.⁴² Kwali ifintamba fine ifyalipo amabwe yakuputwilako imitulo yakocelwa, umukono umo na citiak mu kucepa, umukono umo na citika mu bufumo, no mukono umo mu butali pali bena pali bikilwe ifisolobelo bali kwipailako imitulo yakoca isha malambo.⁴³ Ifyakukobelako fibili fyalilepele kubati cisansa ca lupi mukulepa fyalikakilwe mu lukungu ukushinguluka monse, no munofy wa mitulo walikubikwa pa fintamba.⁴⁴ Kunse ya mpongolo ya mukati, mulya mwine mu lubansa lwa mukati, mwali utumiputule twabakemba, kamo ku kapinda ka kuso ukulolesha ku kapinda ka kulyo, nakambi ku kapinda ka kulyo lubali ukulolesha ku kapinda ka kuso.⁴⁵ Nolu umwaume alandile kuli nebo, "uyu umuputule uloleshe ku kapinda ka ku kulyo waku bashimapepo abo abali pa mulimo mwi tempele.⁴⁶ Umuputule waloseshe ku kapinda ka ku kuso waku bashi mapepo abali pa mulimo wapa cipailo. Aba abana baume bakwa sadoku uwalikupoalamina kuli Lesa kuku mupyungila; bali pakati ka bana baume lebi."

⁴⁷ Icakonkelepo alipimine ulubanasa -imikono umwanda mu kulepa na imokono umwanda umo bufumo ukulingana, ne cipailo kuntanshi ya nganda. ⁴⁸ Nolu umwaume alindetetele ku lukungu lwa pa mwinshi wa nganda no kupima incenshi shali imikono isano mu kutikama imbali shonse inshila yakwingila pekafye pali imikono ikumi limo na ine mu bufumo, ne fibumba ku mbali shonse isha cio shali imikono itatu mu bufumo. ⁴⁹ Ukulepa kwa lukungu kwali imikono amakumi yabili, na mukushiak mwali ikumi limo na cimo kwali amatabo ayaile pa mulu ne ncenshi ishaiminine ku mbali shonse sha iko.

Chapter 41

¹ Elo umwaume alindetetele mwitempele mu ncende ya mushilo no kupima incenshi shapa mwinshi-imikon mutanda mubwipi mumbali shonse. ² Mubwipi bwa pa mwinshi mwalepele imikono ikumi limo cila lubali lwa cibumba lwali mikono isano mubutali. Elo umwaume alipimine no muputule muncende yamushilo imikono amakumi yasano mubutali ne mikono amakumi yabili mubwipi. ³ Elo umwaume alile muncende yeka ilyo iyamushilo no kupima incenshi sha mu mwinshi-mikono ibili, no bukulu bwa mwinshi bwali imikono mutanda mubwipi. ifibumba mumbali shonse fyalepele imikono cine lubali mubwipi. ⁴ Elo alipimine nobutali bwa muputule mukati wali imikono amakumi yabili. Mubwipi-imikono amakumi yabili kuntanshi ya caibumba ce tempele. Elo anjebele ati, iyi encende yakucilapo bumushilo." ⁵ Nolu umwaume alipimine icibumba ca ng'anda cali umutika imikono mutanda. mu bwipi bwa nbali shonse isha muputule ukushinguluka ing'anda yali imikono ine mubwipi. ⁶ Mwali ne muputule ya mumbali mu ntunti shitatu, umuputule umo pa mulu waunankwe, imiputule amakumi yatatu pali cila ntunti. pamulu na panshi mwali utu ncende twalikushala mucibumba ukushinguluka ing'anda, utwakwikatilila imiputule sha mumabli shonse, pantu tamwali ifya kwikatilila ifibumba ifyabikilwemo mu cibumba ca ng'anda. ⁷ Nomba imiputule shamumbali balishikushishe kabili isha shinguluka nokuya pamulu, pantu ng'anda yalile pamulu na pamulu konse onse; imiputule balikuya bakoikusha ulo yali kuya pamulu kabili na matobo yantampulo ya ng'anda yali kulilwe ukufuma panshi ukufyefye napa ntunti yapa mulu sana ukupita pa ntuntu yapakati. ⁸ Elo nalimwene incende iyakusansuka ukushinguluka ing'anda, umufula wa miputule; yalipiminwe akamuti akatuntulu mubutali imikono mutanda ecipimo. ⁹ Ubwipi bwa cibumba ca miputule ya mumbali kunse cali imikono isano. palipo nencende apa isuka kunse yaii imiputule uwashila. ¹⁰ Ku lubali lumbi lwa ncende iyali apakwisuka yali nincende ya panse iya muputule yaba shimaapepo; iyi incende yali imikono amakumi yabili mubwipiukushinguluka monse muncende iya mwashila. ¹¹ Mwali nefibi mu miputule ya mumbali ukufuam kuncende imbi iyali apaisuka -umwinshi umo wabele ku kapinda ka kukulyo, na umbi nao lubali lwaku kapinda kakukuso. mubwipi bwa iyi ncende yapaisuka yali imikono isano ukushinguluka konse. ¹² Necikulwa calungateme no lubanda lwaku kapinda kakukuso cali imikono amakumi cinelubali mubwipi. icibumba caciko calipiminwe imikono isano ukutikana ukushinguluak konse kabili cali imikono amakumi cine lubali mu butali. ¹³ Nolu umwaume alipimine umwashila-mwali imikono umwanda umo mubutali. icikulewa ico balekanya, icibumba caciko, no lubansa nalo lwine lwalepele imikono umwanda umo mubutali. ¹⁴ Mubwipi kuntanshi ya lubansa pantanshi yancende mwashila napopene pali imikono umwanda umo. ¹⁵ Nolu umwaume alipimine ubutali bwa cikulwa kunuma ya mwashila ku masamba yaciko ne miputule konse konse yali imikono umwanda umo. muncende ya mushilo na palukolo lwa pamwinshi. ¹⁶ Ifibumba fya mukati fyonsefye ukubikako ne tunsokoto utu nono, nemiputule ukushinguluka pantunti shonse shitatu, fyali pampa mikwe mu mbao. ¹⁷ Pamulu wa mwinshi wakwingililapo umwashial kabili mwali she incende ishapimwa bwino ¹⁸ Caliyemfiwe naba kerubi no tuncindi; nakancindu pakati kaba kerubi umo no munankwe, kabili kerubi onse alikwete ifinso fibili; ¹⁹ icinso ca muntu caliloleshe pakncindu ku lubali lumu, kabili ne cinso cakana ka nkalamo caliloleshe lubali lumbi ulwa kancindu. Efyo balengele ukushingulusha ing'anda yonsefye. ²⁰ Ukufuma panshi ukufika na pa mulu wa mwinshi ba kerubi no tuncindu fyali[lengelwe kunse ya cibumba ya ng'anda. ²¹ incenshi shapa mpongolo ya mwashial shali lingene imimonekele ya shiko yali kubati mimonekele ya ²² cipailo ca mbao pantanshi ya ncende iyamushilo, icali imikono itatu pamulu ne mikono ibili mubutali mumbali shonse. incenshi sha pacifutu shaciko, pesamba, na maingwe yapangilwe nembao. Elo umwaume alilandile kuli nebo ati, mumbali shonse, "ici ecintamba ciminina pacinso cakwa Yawe." ²³ Mwali ifibi ifya muncende uamushilo na muncende iyashilisha sana. ²⁴ Ifi fibi fyali kwete ifibi fibili ifyakitana kuli cila cibi, ifipandwa fibili ku cibi cimo na fimbi fibili kuli cimbi. ²⁵ Palilengelwepo,-pafibi fya muncende ya mushil pali ba kerubi no tuncindu kubati nifilya fine balengele pa fibumba, kabili pali no mutenge wa mbao pamutenge wa lukolo lwa pa mwinshi pa ntanshi. ²⁶ Mwaliko no tunsolokoto twa kamfyemfye no tuncindu mumbali shonse pa lukolo lwapa mwinshi. yonse iyi yali miputule ya mumbali ya ng'anda, yalikweteke ne mitenge iyali kupelela.

Chapter 42

¹ Ica konkelepo umuntu ali ntumine ukuya kunse iyali lubansa ku kapinda kaku kuso nokundela ku miputule yali pantanshi ya kunse iya lubansa na kunse ya cibumba ica ku kapinda ka ku kuso. ² Ilya miputule yali ubutali imikono umwanda umo ukuya pa ntashi ne mikono amakana yasano mu bwipi. ³ Shimo pali shilya imiputule sha lolenskene no lubansa ulwa mukati kabili shali imikono amakana yabili ubutali ukufuma ku ncende ya shinshiwe. Kwali pakati imitundu iya miputule, elyo shilya shali pa mulu shali kulolesha panshi ya shilya ishali panshi kabili shali isha kwisuka kuli shena shali no mwakupitila. Shimo imiputule shalolehse ulubansa ulwa panshi. ⁴ Apakupita imikono ikumi mu bwipi ne mikono umwanda umo mu butali akatakamuka ku ntanshi iya miputule. Iminshi iya miputule yalolelel ku kapinda

kaku kuso.⁵ Lelo ifibumba ifya pa mulu fyalipo isha kucepa, pantu umwa kwendela mwali sensa incende iyi kulu ukucila efyo cla ku miputule isha panshi ne sha pakati kaku cikulwa.⁶ Pantu imiputule pa ntunti ita batalu taya kwete icenshi nge fyali mumansa, isho ishakwete incenshi. eico imiputule pa mulu iyalepeshe yali cepele mucipimo ukupashanya ku miputule ya panshi na pakati.⁷ Icbumba ca kunse ca lolele ku miputule ukuya kunse iya lubansa, ulusansa ulwa pa ntanshi tamiputule. Cilya ci bumba cali imikono amakumi yasano mu butali.⁸ Ubutali bwa miputule ya lubansa lwa panse yali imikono amakumi yasano ne mipituyile iya loleshenye no mwa ku shilishiwa yali imikono umwanda umo mu butali.⁹ Kwaliko apa kwingulila ku miputule iya panshi ukutula ku mboshi, ukufuma ku lubansa lwa panse.¹⁰ Uku konka icibumba ca lubansa sulwa panse ica ku bubali lwa kabanga panse iya lubansa pa ntanshi ya mwaku shilishiwa mukati ka lubansa, kwaliko ne muputule,¹¹ iya kwete umwa kwendela pa ntanshi ya ayatali iya kw umoneka nge miputule yaku lubansa kapinda kaku kuso. Yali cimocine mu butali na mu bwipi no mwakufumina mwali cimocine ne mitantikile ne fibi.¹² Lubali lwa kapinda kaku kulyo kwaliko ifibi ifyali mu miputule ifyo ifyali cimocine nga fye ku lubali lwa kapinda kaku kuso. pa lutwe no mwakupitila mwalifikile mu miputule iyaku lekana lekana. Lubali lwa ku mboshi kwaliko inshila iya cili ukushinta fye pa lutwe lwa mwakwendela.¹³ Elyo umuntu alandile kuli nebo, "Imiputule iya ku kapinda kaku kuso ne miputule iya ku kapinda akaku kulyo iyo iyaba mukati ka panse ka lubansa miputule iya mushilo uko shimapapo uyu bomela mupepi mupepi na Yawe engaba uwa kulya fye ifilyo ifyo mushilo. Bakabikapo fye ifintu ifya mushilo kulya - ifilyo fya musangulo ulubumbu lwa musangulo, no lwaku shininwa - pantu iyi ni ncende iya mushilo.¹⁴ Lintu ba shimapapo baingila kulya, talingile ukufumina ku ncende iya mushilo ku lubansa ulwa pansee, ukwabula ukubika pa mbali ifya ku fwla ifyo ba puyukilemo, apo ifi fya mushilo. Eico ba lingile ukufwla ifya ku fwla fimbi elfyo tabalafika mupepi na bantu"¹⁵ Umuntu alipwile uupima ing'anda iya mukati elyo alimfumushe kunse ukumtula ku mwinshi wali ku lolesha ku kabanga nokupima shonse incende isha shi ngulwike kulya.¹⁶ Ali pimine ulubali lwa kabanga ku kumuti aka cipimo - Imikono imyanda yasano ku kamuti aka cipimo.¹⁷ Alipimine no lubali lwa kapinda akaku kulyo - imikono imyanda yisano ku kamuti aka cipimo,¹⁸ Alipimine no lubali lwa kapinda aka kuso - imikono imyanda yisano ku kamuti aka cipimo.¹⁹ Alipimine no lubali lwa kapinda akaku kulyo - imikono imyanda yisano ku kamuti aka cipimo,²⁰ Alipimine lu mbali shonse shine. Yali kwete icumb ica ishi ngulwike ico icali imikono imyanda yosano mu butali, ne mikono imyanda yisano mu bwipi ukupatulula ica mushilo ukufuma muli cilya icili icaseka.

Chapter 43

¹ Umuntu elo alindetele nebo ku mpongolo isukile ku kabanga. ² Mineni! Ubukata bwakwa Lesa wakwa Israeli bwalishile ukufmu ku kabanga; ishiwi kyakwe lyali kubati ciunda ca menshi ayengi kabili icalo calibengeshime ku bukata bwakwe. ³ Ici calilinyene ku kumoneka kwa cimonwa ico nebo na mwene, ku kulingana ku cimonwa ico na mwene ulu ena aishile ku konaula umusumba, kabili ifimonwa fyali kubati kalonga ka Kebari - kabili nebo naliwile ubunkupeme. ⁴ Eco ubukata bwakwa Yawe bwalishile ku ng'anda ku nshila ya mpongolo yali kwisukila ku kabanga. ⁵ Nolu umupashi wali nsumbwile nebo mmu mulu no kundeta mukati ka cipango. Mona! Ubukata bwali kwisula ing'anda. ⁶ No muntu aliminine lubali kuli nebo, kabili nalyumfwile umi umo akolanda kuli nebo ukufuma mu ng'anda. ⁷ Ena alilalndile kuli nebo, "We mwana wa muntu, iyi ni ncende ya cipuna candi kabili incende ya nyantile sha makasa yandi, umo nebo nkalekwikala mukati kabena Israeli umuyayaya. Ing'anda yakwa Israeli taya kakoweshe ishina lyandi lya mushila na kabili - bena nangu imguma shabo - no lubula icitetekelo nangu fitumbi fya mfumushabo pa ncende sha misansama yabo. ⁸ Bena tabakakoshe ishina lyandi na kabili ilya mushilo mukubika apa kwingilila mu pepe na pa mwingililo wandi, kabili ifimuti fyaa mpongolo mupepi ne fimuti fya mpongoloyandi, ukwakubula nangucimo lelo ucubumba pakati ka nebo na bena. Balikoweshe ishina lyandi ilya mushilo ne micitile yabo iya muselu, eco nebo nalibonawole kuku kalipa kwandi. ⁹ Nomba lekeni bena bafumya ukukana tetekela kwabo ne fitumbi fya mfumu shabo ukufuma pa mulola wandi, kabili nebo nalkwikala mukati kabo umuyayaya. ¹⁰ We mwana wa muntu, weba we mwine uli no kwweba ing'anda yakwa Israeli palwa iyi ng'anda pakweba ati balenwe insoni palwa mampulu yabo, bena bafwile batontonkanya pali uku kulondolola. ¹¹ Ico umfwa bena bali cne nsoni kuli fyonse fuo hacita, usokolole kuli bena imipangile ya ng'anda ifyo yashilwa umwakufumina mwaiko, umukwingililwa mwako kabili na yonse imipangilwe yaiko, fyonse ifya bupingushi bwaiko kabili ne nkonka. Nolu lebe ifi ku mulola wa menso yabo pa kweba ati bausnge yonse imiponyile kabili fyonse inkonka fyaiko, pakweba ati balekufymfwila. ¹² Iyi e mitande ya ng'anda: Ukufuma pa nsonshi yamilundu no kufika ku mipaka yonse iya shinguluka iyashinugluka, ikabe iya shilisha. Mona! Iyi e mitande ya ng'anda. ¹³ Ifi fikaba efipimo fya cipailo mu mikono uya mukono uli mu konko wa cilanshita kabili no kufungula kwa kuboko mubutali. Eco ukushika kwa mufula wa shinguluka idipailo kiu kaba umukono umo, kabili ubufumo umukono umo umupaka uwashinguluka ukushinguluka kwa mpela yaciko kukaba icisansa cimo. Ici cikaba panshi yacipailo. ¹⁴ Ukufuma apapelele umushili wa mufula ukufuma mwisamba lyamushingo wa cipailo pali imikono ibili, uyo umushingo uwine wali umukono umo mubufumo. Elo ukufuma mumushingo unono ukuyafika mumpela yamushingo uukalamba uwa cipailo, pali imikono ine, kabili impela nkalamba yali umukono mubufumo. ¹⁵ Ishuko lya capailo apakocela amalambo lyali imokono ine mukusanshuka, kabili pali amasengo yano ayasentele mu mulu peshiko. ¹⁶ Ishuko lyali imikono ikumi limo naibili mubutali kabili imukono ikumi limo na ibili mu bufumo, monse yali lingene. ¹⁷ Umupaka waciko wali imikono ikumi limo naine mubutali kabili imikono ikumi limo naine mubufumo muli cila lubali lwa mbali shine bwaliko no mushingo wauko wali citika wa mukono umo. umufula wali umukono mubufumo ukushinguluka konse nentampulo shauko shali kulolesha ku kabanga."

¹⁸ Iakonkelepo ena alyabele ati kuli nebo, "we mwana wa muntu, shikulu Yawe alyabele fifi: Iyi emitende yacipailo pabushiku ulo bakacipanga, pakwimya umutulo wacakoca pali cena, kabili pakukana umulopa pali cena." ¹⁹ Mwebo mukalekupa akalume ka umukuni wa ng'omba akanonon ukufuma pa ng'amba ngomutulo wapa lubembu uwabashimapepo wabwina Lebi abamulupwa lyakwa Sadoki, abo abapalamina kuli nebo kukupyungila - uku kulanda kwa kwa shuikulu Yawe. ²⁰ Nolu mulekubula umulopa umo noku shinga pamasengo yane ayacipailo kabili na mumpela ya mbali shine yaciko kabili napa ncende yamushingo; webu ukacisangulula no nokucokonsolola. ²¹ Nolu ubule umulume wa ng'ombe uwa mutulo walubembu noku woca pa ncende iyasandwa mulubanda lwetembepe kunse ya mmonshila. ²² Pabushike bwalenga bubili webu ulimo kutula sawe uwakubula akalema ukufuma mu mukeni wang'ombe kabili na sukusuku wakubula akalema ukufuma mu mukuni. ²⁴ Fituleni kumulola wakwa Yawe; bashimapepo bakaposapo umucele pali fyena nokufimya ngo mutulo wakwa wacoka kuli Yawe. ²⁵ Webu uli nokupekanya sawe ngo mutulo wa lubembu cilabushiku panshibku cine lubali, kabili bashimapepo balinokupekanya umulume wa ng'ombe uwakubula akalema ukufuma mu mukuni wa ng'ombe kabili na sukusuku uwakubula akalema ukufuma mu mukuni. ²⁶ Bena bali nokukosolola icipailo pa nshiku cine lubali kabili nokucisangulula, namuli uyu musango bena bali nokucishisha. ²⁷ Bena bali nokupwishisha ishi nshiku, na pabushiku bwacenga cine konse konse nokuya kuntanshi cikesa kuba ifyo ukwebati bashimapepo bakapekanya yamutenya cakoca cobe kabili ne mitulo yamutende pacipailo, kabili nakupokelela - uku ekulanda kwakwa shikulu Yawe."

Chapter 44

¹ Elo umuntu alibwesheshe nebo kunse ya mpongolo ya mwakushila iya yalikulosha kukabanga; calisalikile sana. ² Yawe alandile uli nebo, "Iyi mpongoo iliselwe iya kukakatikwa; tacakale kwisuka. Takuli muntu wa kulakupitamo, pantu Yawe, Lesa wakwa Israeli, alishile kupitamo, elo cilisalilikilwe sana. ³ Ne ntungulushi sha ku Israeli shikekala muli iyi ku kulyo icakulya pacinso cakwa Yawe. Ali nokukwingilila munshila ya lunkungu lwa pa pamwinshi wa mpongolo elo nokulekufuma inshila imo ine." ⁴ Elo alindetele munshila sha mpongolo sha ku kuboko kwakulyo kuntanshi lye hema, elo naliloleshe, elo mona, ubukata bwakwa Yawe bwiliswile mu ng'anda yakwa Yawe, elo icinso candi caliwile. ⁵ Elo Yawe alilandile kuli nebo, "We mwana mwaume wa muntu, teka umutima obe elo lolesha amenso yobe elo ulekukutika namatwi yobe kuli fyonse ifyo nebo nkolanda kuli webu, dku fipope fyonse ifya mu ng'anda yakwa Yawe elo nakumafunde yaiko yonse. Ulekutontonkanya palwa lwapakwingilila mu ng'anda elo nokwakufumina. ⁶ Elo ulekulanda kuli abo abakutalama, ing'anda yakwa Israeli, shiksusluss Yawe akolanda ici: Leka imicitile ya fyamuseluipe iyakulinga kuli webu, ne ng'anda yakwa Israeli - ⁷ apo waliletele abana fyalo ne mitima ishasembulululwa elo namunofu ushasembulululwa ukulekuba mu mwashila mwandi, ukulekukowesha ing'anda yandi, lilya webu wali kututa nebo ifyakulya, ifyamafuta elo nomulopa - ulitobele icipangano candi pa micitile yobe iya fyamuselu. ⁸ Taukosenda imibombele yobe ikokuma infu ifya mushilo fyandi, lelo ulisontele bambi ukulekubombela incito shobe, elo walibalashikile ukulekusakamana ncende iya mushilo. ⁹ Shikulu Yawe akolanda ici: Takuli mwina fyalo utasembulululwa mu mutima elo no mubili, ukufuma kuli abo aba kiokala mu bantu ba ku Israeli, bengengila incende yandi iya mushilo. ¹⁰ Lelo abena Lebi balile apalepele ukulekufuma kuli nebo - bena balilubantikile ukulepele ukufuma kuli, ukulekuya ukulekonkelela utulubi twabo - lelo bakalekulipila pa membu shabo. ¹¹ Babomfi mu mwashila mwandi, ukulekulolesha impongolo ya ng'anda elo nokubombela mu ng'anda elo balepanga imitulo yakoca elo namalambo yabantu, elo bakeminina pacinso ca bantu elo nakubombela. ¹² Lelo pamulandu balipangile amalambo pacinso ca tulubi twabo, balibele mabwe yalupununako pa masambi pa ng'anda yakwa Israeli. Elo nkoimya ukuboko kwandi ku kulapa umulapo pali bena - ukukulanda dkwakwa shikulu Yawe - dbakalekukandwa abene. ¹³ Tabakalekwisa mupepi na nebo kukucita nga bshimapepo bansi nolo ukulekupalamina icila conse pa fyamushilo fyandi, fintu ifyashilisha. ¹⁴ Lelo, bakalekusebana beka elo no mwenso pa micitile yafyamuselu ifo bena bacita. lelo nkobabika bena nga bakasunga bamilimo mu ng'anda, pa mibombele yonse elo napali yonse ifi bombwamo. ¹⁵ Elo bashimapepo abena Lebi ne ndupwa sha bena Sadoke abo bafikilisha imibombele ya umwashila mwandi ulo abantu bamu Israeli bali kulubantika ukulekufuma kuli nebo; bakesa mupepi kuli nebo ku kupuunga kuli nebo, nbakeminina pacinso candi kukutula nebo ifya mafuta elo fyamuloppa - uku ekulanda kwakwa Yawe. ¹⁶ Balinokwisa umwashila mwandi; bali nokupalama kucintamba candi kusshinshimuna nebo elo no kufikilisha imibombele yabo kuli nebo. ¹⁷ elo ici cikaba ukuti ulo bakalekwisa ku mpongolo sha mukati kalubansa, bali nokufwala mu nsalu shakutelela, kabili tabafwile kwisa musa masako mukati kampongolo sha kalubansa elo ne ng'anda yaluko. ¹⁸ Kufwile ukuba ifitebo fya kolokongwe pamitwe yabo elo ne fya kufwala fyamukati ishakutelela muntungu shabo. Tabafwile kufwala insalu ishikobalenga bena abakupiba. ¹⁹ Ulo balekuya ku lubansa lwa kunse, lubansa lwa kunse ukuti belekuya ku bantu, bafwile ukufula insalu isho bafwele ulo bali kubomba; bena bafwile ukushifumyako elo nokwanshika shena panshi mu muputule umwashila, elo tabakolenga abantu bambi aba musholo mukulekukumyanya insalu shabo ishakuibela. ²⁰ Kabili tabafwile kubeya imitwe yabo nolo ukulekuseminisha umushihi wabo uwa kusakalala, lelo bafwile ukulekusakula umushishi wabo kumitwe. ²¹ Takuli shimapepo uwakulekunwa umwangashi ulo akoisa mukati kalubansa, noloukusenda mjukafwilwa ²² nolo umwanakashi walelwa ngo musi wakwe ummwine, lelo kanofye nasisungu ukufuma munkonka ya mu ng'anda yakwa Israeli nangu mukamufu uyo

uwaupilwepo kuli shimapepo.²³ Pantu bakelekufunda abantu bandi ubupusana bapa mushilo elo naba musalula; bakabelenga bena ukwishiba ifishila fyabusaka ukufuma kufyabusaka.²⁴ Mukutalikishana bakeminina ku kupingula no bipungushi bwandi; bafwile ukuba nomulinganya. Bali nokusunga amafunde yandi elo ne fipope fyandi mukusefya ukuli konse, elo bakalesefya na Masabata yandi.²⁵ Tabafwile ukuleikowesha abene ukulekuya mupepi nomuntu wakufwa; nolo ifyo ngo muntu wakufwa ali ni wishi wakwe nolo nyina, umwana umwaume nolo umwanakashi, ndume nolo nkkashi ushaupwa, elo kuti baikowesha abenebeka.²⁶ Panuma shimapepo aba uwakowela, bakale kulakupenda, ukufumyako ishiku cinelubali kui ena.²⁷ Pa bushiku ena akoingila incende iya mushilo, mukati kalubansa ku kubomba mu ncende umwahila, ena afwile akoleta umutulo wa lubembu umwine eka - uku ekulanda kwakwa Yawe.²⁸ Ici ckaba icakupyana cabo: Ndipyani yabo, elo wilekubapela bena icipe nangu cimo mu Israeli; enkaba icipe cabo!²⁹ Bali nokulekulya icakulya camitulo, imitulo yalubembu, elo neyakushininwa, elo nedintu fyonse ifyashintilila kuli Yawe mu Israeli fikaba fyabo.³⁰ Ifya kuwamisha mufisabo fyantanshi mufintu fyonse elo icakusanka conse, icili c e ukufuma kufya kusanka fyenu fyonse fukaba bashimapepo, elo mwakulapa ifyantanshi ifya umufuba kuli bashimapepo pakweba ati amapalo yalekwikala pa ng'anda yenu.³¹ Bashimapepo tabakalekulya icakuifwila icili conse nangu inama iyakulepulwa ne nama yampanga, cibe cuni nolo ciswango.

Chapter 45

¹ Ilyo mukalekanya inko shonse imo imo impaanga nge cikwatwa, mukampatwileko nebo ne Yawe Lesa icitungu cino icikaba icamushilo. Mubuta cili nokupela imikono amana amakumi yabili na yasano mubufumo umwena imikono amakana amakumi yabili. incende yonse ikalakuba iyamushilo. ² Muli Ico citungu muli no kwisa kubamo incende imo iyakulingana ubukulu monse monse imikono imyanda isano, ukesa kubamo icifulu camushilo elyo mu mbali yaiko monse mukashala ulubansa ulukafulunga imikono amakumi yasano. ³ ukufuma pali iyo ncene kukapimwa incende mubutali ikaba amakana amakumi yabili na yasano, mubukulu mwena imikono amakana ikumi limo mukati emukaba icifulu camushilo, ikaba ni ncende yamushilo icine cine. ⁴ Ecitungu cikaba icamushilo mucalo, icakupatwilwa bashimapepo abakombela nebo Yawe mucifulo camushilo abakapalama kuli ne Yawe kukutumika. Emukesa kuba amayanda yabo, kabili eikaba incende iyamushilo ikabamo ing'anda yandi iyamushilo. ⁵ Kabili mukaba incende na imbi ine ikabe imikono amakana amakumi yabili na yasano, mubufumo mwena amikono amakana ikumi limo, iyo ncende eikaba iya bena Lebu abakalabomba imilimo mwi tempele, emukuti emukaba imishi yabo iyo bakalakwikalamo. ⁶ Kabili kuli nokuba icitungu cimbi icakukuulamo umusumba cili nokulepa mubufumo imikono amakana yasano ma mubutali mwena imikono amakana amakumi yabili nayasano. Ico icitungu cili nokubela lubali lwa citungu icamushilo, kabili ico icitungu ecikaba ica bang'anda yakwa Israeli onse. ⁷ Kateeka ali nokukwatako impanga kumbali shonse shibili isha citungu ca mu ncende yonse iyamushilo na kucikwatwa camusumba. cili nokuba mumbali pancende iyamushilo neya musumba mukulola ku lubali lwa ku masamba, elyo lubali lwaku kabanga. ukutula kumupaka waku kabanga ukuya na ku wa ku ma samba, cili nokulinganafye ubukulu nge fitungu fimbi ifikakwatako inko shabena Israeli. ⁸ Kanshi ecitungu ico kateeka akakwtako nao mucalo ca israeli. Bakateeka abo nsonta tabakalecusha abantu kabili lelo bakalateka inko sha bang'anda yakwa Israeli nabo bakalaikwatila ifitungu mucalo. ⁹ Imfumu Yawe alisosele ati; 'cilingilefye mwebho bakateeka babena Israeli! fumyeni ubonaushi kabili no bukakash; citeni umulinganya kabili nobulungami! Leken! ukulekumfya abantu bandi! -ici cisemo cakwa shikulu Yawe. ¹⁰ Bonsefye muli nokukwata ifipimo ifyaba bwino, ba efa abakulingana, kabili naba bafa abakulingana! ¹¹ Ba efa nama bafa fikama pamutengo umo wine, babafa ikumi ebalingana na homeri umo; elyo naba efa ikumi ebalingana na homeri umo. homemi ecipimo ecululisha pali fyonse kabili ecululigako. ¹² Ishekelimo likaba na mageva amakumi yabili; Amakumi mutanda ayandalama eyakumupangila mina umo. ¹³ Kanshi ici ecamusangulo mufwile ukupeela; pali homeri umo uwa nganu shenu ishasokolwa muli nokutulapo akaputulwa kamo akaleenga umutanda pali homeri umo uwa bale. ¹⁴ Amafuta yakutuula ayakupimina mu bafa yakaba cipimo capekumi ica mafuta ukufuma mucipimo ca kori umo, umwingila babafa ikumi limo eyakulingana na homeri umo. ¹⁵ Kufitekwa fyabena Israeli, pa mpaanga imyanda ibili muli nokutuulapo imo, muli nokuleta imitulo yacabunga, nemituulo ya fyakoca ne yakwampana, epakuti mufuta pafyabubifi fyenu. Efyasosa imfumu Yawe. ¹⁶ Abantu bonse mu calo bali nokutwala uyo mutulo ukonkala kuli kateeka wamu Israeli. ¹⁷ Elyo uwo kateeka nao eukalakuba nomulimo na palwa mituulo yacabuunga ne ya fyakunwa ifikalatulilwako uluko lonse ulwa bena Israeli, pa nshikunkulu shonse, na pa kusefya ukumoneka kwa umwenshi upya onse, napa nshiku shonse ishe sabata. kanshi uyo kateeka aukalamona palwa mitulo ya pa fyabubifi, na palwa mituli ya cabunga ya palwa mitulo ya malambo ayakoca emitulo iyakufuta pa fibi fyaba ng'anda yakwa Israeli. ¹⁸ Kabili shikulu Yawe alisosele ati, pabushiku ubwakutampa umwenshi wantanshi muli nokulabula umusepela umo uwo ng'ombe ilume uwabula akalema, mukalautuula ilambo ilyakusangulwilako icifulo camushilo. ²⁰ Shimapepo akasendapo umulopa umlo uwa cabupe caphyabubifi nokushinga pafibi fya mayanda, akalabulapo umulopa umo nokulashinga ku maingwe ye tempele, naku matungi yane ayaba pa mulu wa bulambo, naku maingwe ya mpongolo ishakuilapo mu lubansa lwa mwilinga lyamukati. ¹⁹ Efyo mukalekucita na pa bushiku ubwa kulenga cine lubali ubwa uyo wine mwenshi, ekufuta pa fyabubifi fuya bantu bonse ifyo bashicitila ku mufulo nangu ifyo bacita mukukanaishiba efyo mukalsunga itempele pakuti likaleba lyamushilo. ²¹ Pa bushiku ubwalenga ikumi limo na shine ubwa uyo wine mwenshi wantashi, kukaba umutebeto kuli mwebho umuteeto wanshiku cine lubali ukalya umukate utatutumuka. ²² Pali bulya bushiku, kateeka ekese kuiteyashisha umwine kabili nabantu bonse aba calo cilume umo

uwangombe nga umutulo wapalubembu.²³ Panshiku cinelubali ishamutebeto, kateeka akapekanya icabupe cakoca icakwa Yawe; Ing'ombe cine lubali ishilume kabili nabasukusuku ababula akalema cine lubali cial bushiku panshiku cine lubali, kabili nasawe umo cila bushilu nga umutulo wakwelelwa pabubi.²⁴ Elyo kabili kateeka akapanga umutulo wa cilyo ukwa efa pa kalume wangombe umo umo kabili ne efa umo umo pali suku suku umo umo namafuta pali cila efa.²⁵ Mu mwenshi wa cine lubali pa bushiku ubwakulenga ikumi na shisano ubwa mwenshi pamatebeto, kateeka akapanga imituulo pali ishi inshiku cine lubali; umutuulo wapabubifi, umutuulo wapacakulya, kabili no mutulo wa mafuta.

Chapter 46

¹ Shikulu Yawe alandefi; impongolo yapa lubansa lwamukati, ilolele kukabanaga, ikesalikwa panshiku mutanda iya mulimo, lelo ikesulwa pe sabata, kabili pa bushiku ubo umweshi wamoneka ikesulwa.² Imfumu ikengila mu lubansa lwa kunse ukupitila ku mpongolo nolukulolwa pa mwinshi lwaiko ukufuma panse, kabili akeminian pa maingwe ya mpongolo yamukati ulo bashimapepo bakocita ifye lambo lyakoca fyakwe ne lambo lya mutende. Elo akashinshimuna pa mwalo wapa mpongolo yamukati nokufuma, llo impongolo tayakesalwe mpake cungulu.³ Abantu ba mucalo nabo bakashinshimuna Yawe pa mwinshi waiyi mpongolo pama sabata napa kumoneka kwa myeshi.⁴ umutulo wacakoca uyo imfumu itula kuli Yawe pa bushiku bwe sabata ukaba impaanga mutanda ishakubula akalema elo na pumbwe uwakubula akalema.⁵ pa mutulo wacabunga na pumbwe cikaba epha umo, no mutulo waca bunga no mwana wampanga fikaba ifyo akomfwaya ukupela na hin; umo uwamafuta pali cila epha uwa cabunga.⁶ Pa bushiku umweshi wamoneka afwile ukupela umulume wangombe ukufuma pa mukuni, abana ba mpanga mutanda, na pumbwe uwakubula akalema.⁷ Afwile ukucita mutulo wa bunga ica epha umo pa mulume wa ngombe na epha umo pali pumbwe, elo nefyo akofwaya ukupela pa mpanga na hini wamafuta pali cial epha wa bunga.⁸ ulo imfumu yaingilila ku nshial ya mpongolo nolukolo lwaluko, afwile afumina ku nshila imo ine.⁹ Lelo ulo abantu ba mucalo baisa ku cinso cakwa Yawe pa mitebeto yasontwa onse uwaingilila pa mpongolo yaku kapinda kakukuso mukushinshimuna afwile afumina pa mpongolo yakukapinda kakukulyo afwile afumina pa mpongolo yakukapinda kakukuso. Takuli nangu umo uwakubwelela ku mpongolo acingilila, ico afwile aya afumian fye ky ntanshi.¹⁰ Imfumu ifwile yaba pakati kabo ulo bakoingial, afwile aingila, elo ulo bakofuma afwile afuma.¹¹ Pamutebeto, umutulo wacabunga ufwile waba efya umo uwa bunag pa mulume wa ngombe na efa umo pali pumbwe, ngefyo umwine akofwaya ukupela pa mwana wa mpanga na Hini wa mafuta pa cila efa.¹² Ulo imfumu yapeal umutulo wakuitemenwa cibe mutulo waca koca nangu mutulo wamutende kuli Yawe, impongolo ilolele ku kabanga ikeswilwa ena. akape;a umutulo wakwe wacakoca nangu umutulo wakwe wa mutende ngefyo acita pa bushiku bwe sabata. elo afwile afuma aya, elo panuam yakufuma aya impongolo ikesalwa.¹³ Mukulundapo, nkapela umwana wampanga mwaka umo iyakubula akalema kuli Yawe ngo mutulo wacakoca cial bushiku ukalekuciteficila lucelo. Ukafelelapo umutulo wakoca cila bushiku ukalekuciteficila lucelo.¹⁴ Ukafelelapo umutulo wakoca cial lucelo, ica mutanda wa efa necabutatu wa hini wa mafuta aya kubomfeshia ubunga bwa mutulo waca bunga cakwa Yawe ukulingana ne cipope camuyaya.¹⁵ Bakapekanya umwana wa mpanga, umutulo wacabunga namafuta lucelo umutulo waca kocaicamuyaya.¹⁶ Shikulu Yawe alande fi: Ngacakwebati imfumu yapeal icabupe kuli umo uwapabana bakwe abaume, vabupyani cakwe. kabili cikaba cabamulupwa lwakwe. cipe cabo icabupyani.¹⁷ Lelo nga apela ubupe ukufuam mufya bupyani fyakwe ku mubomfi wakwe umo, ninshi cikaba ca ulya mubomfi wakwe umo, ninshi cikaba ca ulya mubomfi mpaka umwaka wakulubulwa, elo ninshi cingabwelela ku mfumu. ifya bupyani fyakwe fikaba fyabana bakwe abaume.¹⁸ imfumu tayakapololele ifya bupyani fyabantu ukufuma ku fikwata fyabo; afwile ukupela abana bakwe abaume ukufuma pa fikwata fyakwe umwine pakwebati abantu bandi tabasalangene, cila muntu ukufuma ku fikwatwa."¹⁹ Icafonkelepo umuntu alimpishishe apakwingilila pa mpongolo yaku miputule yamushilo yaba shimapepo iyalolele ku kapinda ka kukuso kabili moneni! kwali icifulo lwaku masamba.²⁰ Alilandile kuli nevo, "ici ecifulo uko bashimapepo bafwile ukwipika icabupe cakuishinina ne cabupe calubembu kabili noko bafwile ukoca ica mutulo waca bunga. Tafwile kuleta ifya bupe kulubansa lwa Kunse. Elo abantu ninshi bakashilishiwa."²¹ Elo andetele ku lubansa lwa kunse kabili alitungulwile mu fifuntu fine ifya kunse ya lubansa, kabili nalimwene aticial cifutu ca lubansa mwali nalumbi ulubansa.²² mu fifuti fine ifya lubansa lwa kunse mwali imansa ishinono shine, imikono amakumi yane mubutali kabili amakumi yatatu mubwipi. ishimansa shine shali umulingo umo wine.²³ Kwalipangilwe icibumba ca mabwe ukushinguluka isho shine, namashiko yakwipikilapo yali panshi cibumba ca mabwe.²⁴ umunru alilandile kuli nevo ati, "ifi efifulo apo ababomfi ba mwitempele bakepika amalambo yabantu."

Chapter 47

¹ Elyo umuntu alisendele ukumbweshamo ku mpongolo yetempele, elo kwali amenshi ayali kufuma panshi ye tempele ukulola ku nganda ku kabanaga -ico nitanshi ye tempele yaloleshe ku kabanga -elo na menshi yalikufuma panshi yetempele imbali kukapinda ka kukulyo ketempele, ku kulyo kwa cipailo.² Eco alindetele ukumfumya ku mpongolo ku ka pinda kakukuso alitungulwile kunshingulusha ku mwenshi qa kulolesha akabanga, elo kulya amenshi ayali ukufuma kumpongolo iyi ukuya ku lubali ku kapinda ka kukuso.³ Uyu muntu alikuya ku kabanaga, mali kwete umwando uwa kupiminako mu minwe yakwe ali pimine umukono ikana limo elo alindetele ukugabusha mu menshi ayakushika ukufiak munkolokosa.⁴ Elo alilinga umukono ikana limo na kabili alindetele ukungabusha mumenshi mu menshi yakushiak ukufiak mu makufi, elo aliyapimine na yambi umukono ikana limo elo andetele mu menshi ayakushiak ukufika mu

lubunda.⁵ Icakonkelepo alipimine ukutwalilila naumbi umukono wekana limo, lelo wali mu mana uwakuti htekuti ngabuke ukupitamo pamulandu amenshi ya lepalala elo yakushika ayengi ayakusambamo wali mu mana uwakuti teti wabuke.⁶ Kabili umuntu alilandile kuli nevo, "we mwana maumhe wa muntu, findo wa mona? kabili alimfumishemo no kundeka ukwenda ukubwelelamo mu lulamba lwa mumana."⁷ Ulo nalikubwelela, kulya mu lulamba lwa mumana mwalu ifimuti ifingi kuli ulu lubali kabili na ku lubali lumbi.⁸ Umuntu alilandile kuli nevo, "aya menshi ya joya ku cifulo ca kukabanga elo panshi ha Araba; aya amenshi ya kunkulukial kuli bamba wa mucele yakalenga yabe ayasuma."⁹ cikaba ukuti cial cintu ica mweo icikosenya cilimo kwikala uko amenshi yakoya; kulya kuli no kuba isabi ilingi pantu amenshi ya koyako kulya cili no kulenga amenshi ya mucele ukuba ayasuma ifili fyonse fili no kwikala ukutli konse uko umumana ukoya.¹⁰ Elo cili no ku citika ku bashila besabo ba En Gedi bakaminama pali bamba wa menshi kabili kukaba incende iya kwaniak amasumbu yesabi ku bena EnEgliamu-muli nokuba isabi ilyapusana pusana muli bamba wa mucele kabili lisabi muli bamba ikalamba mu kufual kwabo.¹¹ Nomba bamba wa mucele namateshi elo nolutikila ta fyakatale afiba bwino; yakaba ayakufumya umucele.¹² Lubali uyu mu mana ku lulamba lwa uko lubali noku lubali; yonse imiti yalekalena ukukakula iyo itwala ifisabo, amabula yaiko tayakabonse ne fisabo fyafiko tafya kafilwe ukukula. Cila mwenshi cikalatwala ifisabo pantu amenshi aya fuma umwakushial ya kalaitikila mwena. Elo ifisabo fyafiko fikoba fyakulya elyo amabual ya fiko yakaba yabundapishi.¹³ Efyo shikulu Yawe alanda ati; uyu emusango uyo muko akankamina impanga ukulingana ne mikowa ikumi limo na babili iya kwa Israeli; Yosefe ali no kukwata ifiputulwa fibili.¹⁴ Mufwile ukwakanishiwa mu kulingana ifyo naimishe amaboko yandi elo no muapo wa kupela kuli ba shinwe. Iyi mpanga ikaba kuli mwebo nge ca kupyanyinina.¹⁵ Uyu uli no kuba umupaka wa mpanga ku lubali lwa kukabanga kakulyo kufuma kuli bamba wa kukashiak ukuya ku nshial ya ku Hetelone, elo na ku sedadi.¹⁶ Elo umupaka ukoya ku Berotta, ku Sibraimu, uyo uli pakati ka Damaseke na Hamati, kabili nakwa Hasere hatikone, uyo uli lubali lwa mupaka wa Haurani.¹⁷ Eco umupaka ukoya ukufuma kuli bamba ukuya Hasarenone pa mupaka ba Damaseke na Hamati ku kapinda kakukuso ulu lukaba lubali lwa ku kuso.¹⁸ Ku kapinga kakukabanga umupaka ukopita pakati ka Haurini na Damaseke, pamo no mumana wa yordani pakati ka Gileadi ne calo cakwa Israeli. webo ukapina ukufuma ku mupaka wa ku kabanga ka kuli bamba uyu ukaba mupaka waku kabanga.¹⁹ Elo ku kapinda ka kuso umupaka nkopita ukufuma mu Tamari ukufika ku menshi ya meribati-Kedeshe elo ukopiak umumana wa mukuku waku Egipto ukufika kuli bamba mukalamba. uyu ukaba mupaka wakapinda ka kukuso.²⁰ Elo umupaka ku lubali lwa ku masamba ukaba bamba mjukalmaba ukufika pa ncende ukulungatana lebo Hamati uyu ukaba lubali lwa ku masamba.²¹ Muli iyi inshila mwebo mukabanye ici calo palwenu mwebene, pamitundu yakwa Israeli.²² Mufifutu fine fya pa lubansa utunono tune, imikono amakumi yane mu butali na amakumi yane mu butali na amakumi yatatu mu bwipi. Ififutu fine fyali ifipimo fimo fine.²³ Elo cikacitika ukwebati umulebgeshi akaba no mutundu muli abo akoikala. mwebo mukofwaikwa ukumupela icakupyana-uku ekulanda kwa kwa shikulu Yawe.

Chapter 48

¹ Aya emashina ya mitundu. Umutundu wa kwa Dani bakapokelela iciputulwa cimo ica calo; umupaka waciko ukalalo ku mupaka wa ku kapinda ka kukuso ka Israeli mu nshila ya ku Hetelone na ku Lebo Hamanti. Umupaka wa uko ukatantalila ku Hasari Enani kabili ukulola ku mupaka na Damasseke ukulya ku kuso elo kabili ukuya na ku Hamati.² Umupaka wa kwa Dani ukaya ukufuma ku kabanga ukuya fye na kuli bamba mukalamba. Ukusunyinkanya umupaka wakwa Dani, ukutula ku lubali lwa masamba ukuya ku kabanga, Ashere akakwata iciputulwa cimo.³ Ukusuntinkanya umupaka wakwa Ashere ukufuma ku lubali lwa masamba ukuya ku kabanga, Naftali akakwata iciputulwa cimo.⁴ Ukusuntinkanya umupaka wakwa Dani, ukutula ku lubali lwa masamba ukuya ku kabanga, Ashere akakwata iciputulwa cimo.⁵ Ukusuntinkanya umupaka wakwa Ashere ukufuma ku lubali lwa masamba ukuya ku kabanga, Naftali akakwata iciputulwa cimo. Ukusuntinkanya umupaka wakwa Naftali ukufuma ku lubali lwa masamba ukuya ku kabanga, Manase akakwata iciputulwa cimo.⁶ Ukusuntinkanya ukupaka wakwa Ephraimu ukufuma ku masamba lubali ukuya ku kabanga, Rubene akakwata iciputulwa cimo.⁷ Ukusuntinkanya umupaka wakwa Rubenr ukufuma ku masamba lubali ukuya ku kabanga, Yuda akakwata iciputulwa cimo.⁸ Umutulo wa calo uyo mukapanga ukaba mumbali ya mupaka na Yuda kabili no kutantalila ku masamba lubali ukuya ku kabanga lubali; cikaba imikono amakana amakumi yabili - yasano mubufumo. Ukulepa kwa ciko ku ka lungatana ne ciputulwa cimo ica muutundu ukufuma ku lubali lwa kabanga ukushinta ku lubali lwa ,asamba, kabili itempele likaba pakati ka ciko.⁹ Ici calo ico mukapela kuli Yawe cikaba imikono amakana amakumi yabili na yasano mubutali kabili imikono amakana ikumi limo mubbufumo.¹⁰ Iyi eikaba imilimo ya cipululwa ca mushilo ica calo: Bashimapepo baka kwata calo ica pelwe kuli bena icapiminwe umikono amakana amakumi yabili na yasano mukulepa ku kapinda ka kukuso lubali; imikono amakana ikumi limo mubufumoku mbonshi lubali; imikono amakana ikumi limo mubufumo ku kabanga lubali; kablli imikono amakana amakumi yabli na yasano mukulepa ku lubali lwa kukapinda ka kukulyo, ne ncenden ya mushilo iya kwa Yawe pa kati ka ciko.¹¹ Uku kukaba kushuka kwaba shimapepo mu mutande wakwa Sadoki, aba mpyungile nevo mucine kabili tabafumine mushila ulu abantu ba mu Siraeli bafumine mu nshila, kubati ni flya abena Lebi ba citile.¹² Umutulo kuli bena ukaba ciputulwa ca ici calo cakushilisha, ukutalalila naku mupaka wa bena Lebi.¹³ Icalo ba bena Lebi mumbali ya mupaka ne calo caku bashimapepo fikaba imikono amakana amakumi yabili na yasano mukulepa kabili imikono amakana ikumi limo mu bufumo. Ukulepa konse ukwa fiputulwa fyonse fibili ifya calo fikaba imikono amakana amakumi yabili na yasano

mukulepa kabili imikono amakana amakumi yabili mu bufumo. ¹⁴ Tabafwi le uku shitisha nangu ku shitishanya; tapali nangu imo pali ifi fisano fyantanshi mu calo ca bena Israeli ifi fwile uku lekanishiwa ukufuma kuli ifi fipululwa, pantu fyonse fya mushilo kuli Yawe. ¹⁵ Icalo icikashalako, imikono amakana yasano mubufumo kabili imikono amakana amakumi yabili na yasano mukulepa, ici kaba caku bomfiwa ku musumba, amayanda, ne mpanga ya mulemfwe; umusumba ukaba pakati ka ciko. ¹⁶ Ici ecikaba icipimo ca musumaba: Ku lubali lwa ku kapinda ka kukuso ku kaba imikono 4,500 mukulepa; ku lubali lwa ku kapinda ka kukulyo kukaba imikono 4,500 mukulepa; ku lubali lwa ku kapinda kakaba imikono 4,500 mukulepa; kabili ku lubali lwa ku mbonshi kukaba imikono 4,500 mu kulepa. ¹⁷ Ku kaba umulemfwe wa musumba ukulola ku kuso, imikono 250 mukushika; ku kapinda ka kukulyo imikono 250 mukushika; ku kabanga, imikono 250 mukushika, nakumbonshi, imikono 250 mukushika. ¹⁸ Incende ilashalako ku mutulo wa mushilo ikatambalikwa pa mikono amakana ikumi limo ukuya ku kabanga ne amakana ikumi ku mboshi. Ikatambalila mumbali ya mupaka wa mutulo wa mushilo, busomboshi bwaiko bukaba filyo ya abo abakale kubombo mu musumba. ¹⁹ Abantu aba bomba mu musumba, ukufuma mu mitundu yonse iya mu Israeli, bakalima impanga. ²⁰ Onse umutulo wa calo ukapimwa imikono amakana amakumi yabili na yasano ne mikono amakana amakumi yabili na yasano. Muli iishila mukapanga umutulo wamushilo wa calo, capamo ne mpanga ya musumba. ²¹ Impanga ya shalako ku mbali shonse isha mutulo wa mushilo kabili incende ya musumba ikaba yaba kankala. Iciputulwa ca bakankala ica mpanga ku kabanga cika tantalila mu mikono amakana amakumi yabili na yasano ukufuma mu mupaka wa mutulo wa mushilo ku mupaka wa kukabanga - ne ciputulwa cakwe ku mbonshi cikatantalila imikono amakana amakumi yabili na yasano ku mupaka wa ku mboshi. Mukati mukaba umutulo wa mushilo, ne ncende ya mushilo iye tempele ikaba pakati kaiko. ²² Icalo icatantalilwe ukufuma kufyuma fya bena Lebi kabili ne ncende ya musumba pakati kaiko iakaba yabakankala; ikaba pakati ka mupaka wa kwa Yuda elo no mupaka wa kwa Benjamini - ici calo cikaba caba kankalala. ²³ Lelo ku mitundu yashalako, ifiputulwa fyabo nafyo fikatemukila ukufuma ku masamba lubali ukuya kumbonshi lubali. Benjamini akapokelela iciputulwa cimo. ²⁴ Ukusuntunkanya umupaba wakwa Benjamini ukufuma kukabanga lubali ukuya ku mbonshi, Simeone uka kwaka iciputulwa cimo. ²⁵ Ukusuntinkanya umupaka wakwa Simeone ukufuma ku kabanga lubali ukuya ku mbonshi, Isakari aka kwakta iciputulwa cimo. ²⁶ Ukusuntinkyanya umupaka wakwa Isakari ukufuma ku kabanga lubali ukuya ku mbonshi, Aebuluni aka kwata iciputulwa cimo. ²⁷ Ku kabanga ka kulyo kwa mupaka wakwa Sebuluni, ukutentemukila ukufuma ku kabanga lubali ukuya ku mbonshi lubali ukaba ni mpanga yakwa Gadi - iciputulwa cimo. ²⁸ Umupaka wa ku kapinda ka kukulyo uwa kwa Gadi ukatambalila ukufuma ku Tamari ukuya ku menshi ya ku Meriba Kadeshi, nokuya kufika ku kamfukumfuku ka ku Egipto, elo ukuya kuli bema mukalamba. ²⁹ Ici ecalo umo mukale kupendwila; cikaba ebupyani ku mitundu sha kwa Israeli. Ifi efikaba ifiputulwa fyabo. Uku ekulanda kwakwa Yawe. ³⁰ Uku ekukaba ukufuma mu musumba: kukapinda ka kukuso lubali. uku kapwimwa imikono 4,500 mukulepa, ³¹ ku kaba impongolo shitatu, sha inikwa pa mitunda ya mu Israeli: impongolo imo kuli Reuben, impongolo imo kuli Yuda, kabili impongolo imo kuli Lebi. ³² Ku kabanga lubali, kapimwa imikono 4,500 mu kulepa, ku kaba impongolo shitatu: Impongolo imo kuli Yosefe, impongolo imo kuli Benjamini, kabili impongolo imo kuli Dani. ³³ Ku painda ka kukulyo lubali, ukuli imikono 4,500 mukulepa, kukaba impongolo shitatu: Impongolo imo kuli Simeone, impongolo imo kuli Isakari, kabili impongolo imo kuli sebuluni. ³⁴ Ku mbonshi lubali, iikapimwa imikono 4.500, kukaba impongolo shitatu: Impongolo imo kuli Gadi, impongolo imo kuli Ashere, kabili impongolo imo kuli Naftali. ³⁵ Intamfu ukushinguluka umusumba ikaba imikono amakana ikumi limo na cine konse konse, ikifuma pali bulya dbushiku, ishina lya musumba likaba "Yawe ali palya."

Daniel

Chapter 1

¹ Mu mwaka wakuteka kwa mfumu Yohakimu mu Yuda, Nebukadenesari imfumu ya ku Babironi yaishire ku Yerusaremu no kushinguruka umusumba. ² Shikuru apere Nebukadinesari ukukimfya kuri Yohakimu imfumu ya Yuda, no kumupera ifipe fimo ifya mu ng'anda yakwa Resa. No kufitwara ku Babironi, mu ng'anda ya tu resa twakwe, no kubika ifipe mu ng'anda ya turubi twakwe. ³ Imfumu yatire kuri Ashipenazi, kiroro wakwe, ukureta bamo abantu ba mu Israeri, aba mubakankara na barumendo ba bura akarema- ⁴ abarumendo babura karema, ababoneka bwino na mano no bwishibiro, abengabomba kwisano rya mfumu. Afwire ukubafunda ikitundu kya Karudea. ⁵ Imfumu yaribapere ikyakaniko ikisuma ikyafyakurya ifyamarira no mwangashi uyo imfumu inwa. Aba barumendo baringere ukusambirishiwa pa myaka itatu, nga bapwisha bafwire ukubombere imfumu. ⁶ Pari abo bari ni Danieri, Hananiya, Mishaeri na Azariah, bamo abantu ba mu Yuda. ⁷ Umukaramba wa bakiroro abapere amashina: Danieri amwinike Beritishari, Hananiya amwinike Shadraki, Mishaeri amwinike Misheki, Azariah amwinike Abedenigo. ⁸ Rero Danieri tarefwaya ukonaura itontonkanyo ryakwe ku marira ya mfumu no mwangashi uyo imfumu yarenwa. Eikyo arombere isambu ukufuma ku mukaramba wakwa kiroro pakuti eonaura umwine. ⁹ Rero Resa apere Danieri ububire pa muishi umukaramba wa ba kiroro amupere. ¹⁰ Umukaramba wa ba kiroro asosere kuri Danieri, ndetina shikuru imfumu uwaringire ifyakurya fyenu ne fyakunwa fyenu. Murandunshi akamimwene ukupusna ukukira abarumendo banenu? ¹¹ Eryo Danieri asosere ku musha uyi umukaramba wa bakiroro asosere pari Danieri, Hananiya na Azariah. ¹² Asosere, "Twapapata twesheni, we musha pa nshiku ikumi, tupenifye ifyamusaru fyeka turerya no kunwa maenshi. ¹³ Eryo mukaraparanye umukuboneka kwesu no kuboneka kwa barumendo abarerya amarira ya mfumu, no kutupingurwa,

pafyo mukatubona." ¹⁴ Eikyo umusha arisumine ukukita ifi, aribeseshe na panshiku ikumi. ¹⁵ Pampera ya nshiku ikumi ukuboneka kwabo kwari ukwa bumi bari abayemba, ukukira abarumendo abarerya amarira ya mfumu. ¹⁶ Eikyo umusha arisendere ifyamarira ne fya kunwa no kubaperafye umusaru. ¹⁷ Ku barumendo bane, Resa ubwishbiro bonse ku mano na ku masambiriro, na Daniere ariishiba fyonse ifibonwa ne firoti. ¹⁸ Eryo inshita yafikire iyo imfumu yabikire ku kiubareta, kiroro mukaraba abaretere kuri Nebukadenesari. ¹⁹ Ne mfumu yasosere kuri bo, na ku mabumba yonse takwari abengaringana na Daniere, Hananiya, Misheki na Azariah. Bariminine na ku mfumu, abaiteyanya ukutumikira imfumu. ²⁰ Mu mepusho yonse yaya mano no bwishbiro umo imfumu yaipwishishe, yabasangire abakirapo amakumi ikumi kuri bonse ku ba fingerengwe na bayumfwa ukuti baranda na bafwa, abari munkyende ya mfumu. ²¹ Daniere ari na bo mpaka na ku mfumu Cyrus.

Chapter 2

¹ Mu mwaka warenga bubiri ubwakuteka kwa kwa Nebukadenesari, arirotere ikiroto, na mano yakwe yari kyushiwa, tarere iyo. ² Rero imfumu yaitire abafingerengwe na bonse abayumfwa ukuranda na bafwa. Aitare na babung'anga na basambirira. Arefwaya bamwebe ikiroto aroetere. Eikyo barishire no kwiminina ku mfumu. ³ Imfumu yatire kuri bo, "Nakirota ikiroto, kabiri boneni ndefwaisha ifyo kiorere ikiroto." ⁴ Eryo abaume ba mano baebere imfumu mu ki Aremaiki, "We mfumu, twaririreni umuyayaya! Twabeni ikiroto, abasha benu, twararondorora umo kiorere." ⁵ Imfumu yasosere ku baume ba mano, "Umurandu naumfwika, nga kyakuti tamungebere ikiroto nefyo kikopiribura, imibiri shenu shionaurwa na mayanda yenu yakaba fishara. ⁶ Rero nga mwanjeba ikiroto nefyo kirepibura, mukapokerera ifya mabupe ukufuma kuri nebo, ikirambu no kuperwa umukinshi. Eikyo njebeni ikiroto ne mo kiorere." ⁷ Rero baaswike no kusosa, "Rekeni imfumu itwebe, abasha benu, ikiroto na fwebo twararand umo kiorere." ⁸ Imfumu yaryaswike, "Ningishiba ukuti murfwaya pantu namwishiba ifyokiri. ⁹ Rero nga tamwanjebe ikiroto, kurifye ukukakwa kumo. Namupanga ukupekanya ubufi na mashiwi ya bora ayo mumfwene ukusosa kuri nebo mpaka nkinje amano, Eikyo njebeni ikiroto, eryo naraishiba ukuti kuti mwarondorora umo kiorere." ¹⁰ Abaume ba mano baaswike imfumu, "Takuri nangu muntu pe sonde uwingakita ukufwaya kwa mfumu. Takwabapo imfumu nangu kateka uwafwayapo ifi kuri bashing'anga, nangu ba baitunga ukuranda a bafwa, nangu ku baume ba mano. ¹¹ Ifirefwaya imfumu nafikosa, tapari uwingeba imfumu kanofye tu resa, abashikara na bantu." ¹² Iki kyarengere imfumu ukufurwa, apere ne kambisho ukonaura abamano bonse mu Babironi. ¹³ Eikyo ikipope kyaire konse ikyakwipaya abaume ba mano, eryo baire mukufwaya Daniere na banankwe ku kubepaya. ¹⁴ Eikyo Daniere ayaswike mukutekanya no mukyetekanya kuri Arioti umukaramba wa bamaronda ba mfumu, abaishire mukwipaya abamanobonse mu Babironi. ¹⁵ Daniere aroembere umukaramba wa mfumu, "Murandusni ikipope kya mfumu kiri mukampampa?" Eryo Arioti amwebere Daniere ifikitike. ¹⁶ Eryo Daniere aire no kuromba ku mfumu pakuti engareta uburondoroshi ku mfumu. ¹⁷ Eryo aire ku ng'anda no kurondorwera abanankwe Hananiah, Misheru na Azariah ifikitike. ¹⁸ Abakonkomeshe ukufwaya ikikkuku kuri Resa wa mu muru ukurora kuri ifi ukuti Daniere na banankwe beipaiwa pamo na bamano ba mu Babironi. ¹⁹ Pari burya bushiku ikyankama kyarisororweke kuri Daniere mukibonwa, Eryo Daniere arumbenye Resa wa mu muru. ²⁰ Daniere asosere, "Rumbeni ishina rya kwa Resa umuyayaya, pantu amaka na mano fyakwe. ²¹ Eukinja ne nshita mikyere; afumyapo ne sha mfumu no kubikapo ne sha mfumu pafipuna. Apera ukwishiba ku bamano no kwiruka ku bantu abomfwa. ²² Asokorora ne fyafisama pantu eshiba ifiri mu mfimfi, urubuto rwikara na ye. ²³ Resa wa fikorwe, namitasha no kumurumbanya pa mano na maka mwampera. Rero mwanenga ukwishiba ifintu narombere kuri mwebo; mwanenga ukwishiba ifintu ifikumine imfumu." ²⁴ Eryo Daniere aire mukubona Arioki(uyo imfumu yasarire ukwipaya bonse abamano mu Babironi). Aire no kutira kuri ye, "Mwibonaura abamano mu Babironi. Sendeni ku mfumu karanga imfumu ikiroto ne mo kiorere." ²⁵ Eikyo Arioki aretere bwangu Daniere ku mfumu n kusosa ati, "Ninsanga umuntu muri bankore ba mu ba Yuda uwararondorora ikiroto kya mfumu." ²⁶ Imfumu yasosere kuri Daniere(uwari Beriteshari), "Bushe kuti wanjeba ikiroto kyandi ne mo kiorere?" ²⁷ Danire arysukire imfumu no kutira, "Ikyankama ikyo imfumu arandire tekuti kisokororwe ku bantu abamano, nangufye nyabo abatunga ukuranda na bafwa, nangu ni ng'anga, nangu bantu bapend intanda. ²⁸ Eikyo, kuri Resa uwakira mukati ka myuru, uusokorora ifyankama, narenga ukwishiba mwebo mwe mfumu, imfumu Nebukadenesari, iki ekiroto kyenu ne kibonwa kyenu eryo mwakirara pa busanshi. ²⁹ Nga mwebo, mwe mfumu, amatontontkanyo yenu pa bushiku ku fint ifyarakitika, nousokorora ifyankama eurengere fishibikwe kuri mwebo kufikakitika. ³⁰ Pamo nga nebo, ikikyankama takyakisokororwa kuri nebo pa murandu na mano myangi ukukira umuntu umbi. Rero iki kyankama kisokorweke kuri nebo pakuti mwebo, imfumu mwingomfwa umukiorere, epakuti mwingeshiba amatontontkanyo yenu mu kipopo. ³¹ Mwe mfumu, mwakiroresha no bonaikimpashanyo iki kimpashanya, kyari ikikuru kabiri kyarebeka, kyaiminine kuri mwebo, ukubengeshiba kwa kiko kwakutinya. ³² Umutwi wakiko wapangwa na goride, ne kya rufumu na matanta yari mukuba. ³³ Na moru yakiko yakyera, amakasa yari pamo ikyera ne bumba. ³⁴ Mwabwene, ne ribwe aryaputwirwe, ukwabura ukuboko kwa muntu, no kutoba ikimpashanya ku makasa ya kyera ne bumba, no kukyonaura. ³⁵ Eryo ikyera, ibumba, umukuba sirufere na goride panshita imoine fyaritobawirwe fyarifye ifisoso fya kukiperero. No mwera warifisendere takwari ne fyasherepo. Rero iribwe ryarashire ikimpashanya ryashireba urupiri urukuru ukukumana isonde. ³⁶ Iki ekiroto kyenu. Nomba twaraeba imfumu umo kiorere. ³⁷ Mwebo, mwe mfumu, uri mfumu yasha mfumu ubu Resa wa mu muru amipera ubufumu, amaka, no buramba kabiri no mukinshi. ³⁸ Nakipera na ku minwi yenu uko umuntunse ekara. Napera ne finama fyonse ifya mu mpanga ne fyuni fya

murwerere mu minwi yenu, namirenga ukuba bakateka ba fyonse. Uri mutwi wa goride.³⁹ Nga pafuma mwebo, pakesa ubufumu na bumbi ubufumu rero bukakyepako pari mwebo, rero ubufumu bwakitatu ubwamukuba bukateka isonde ryonse.⁴⁰ Kukaba no bufumu bwarenga bune, ubwakosa nge kyera, pantu ifyo ikyera kitobaura no kushonaura fimbi. Fikabaura no fyonaura.⁴¹ Ngefyo mwabwene, amoru ne fikondo fyari pamo ri umba ne kyera, efyo na mabufumu yakarekana; no butramba bwa kyera muri kyena, ngefyo mwabwene ikyera nafisankana ne bumba.⁴² Nge fikondo fya moru fyarisankene ne kyera ne bumba, efyo no bufumu bukaba ubwakosa no bwanaka.⁴³ Ngefyo mwabwene ikyera ne bumba fytobenkana efyo na bntu bene bakasankana; tabakekare pamo, nefyo ikyera ne bumba tafisankana.⁴⁴ Mu nshiku sha isho imfumu, Resa wa mu muru akapampamika ubufumu ubushakonaurewe, nangu ukubukimfya ku bantu bambi. Bukonaura mabufumu yambi mutupimfya no kubarofya, bukaba ubwa muyayaya.⁴⁵ Ngefyo mwabwene, aribwe ryaputurwa ku rupiri ukwabura ku minwi wa bantu. Kyatobawire ikyera, umukuba, ibumba, sirufere, na goride mutupimfya. Resa wa maka arenga ukuti mwishibe mwe mfumu, ifiringire ukukitika nga pafuma ifi ikiroto kyakishinka no bupiriburo bwa maka."⁴⁶ Imfumu Nebukadenesari awire ubunkupeme pa kinso kya kwa Daniere no kumukindika; akonkomeshe ukuti amabupe ne fyakuninika fiperwe kuri ye.⁴⁷ Imfumu yasosere kuri Daniere, "Kine kine Resa obe ni Resa wa tu resa. Shikuru wa sha mfumu, uusokorora ifyankama, arenga ukuti wiruke ikyankama iki."⁴⁸ Eryo imfumu yasansabike Daniere bushimukindikwa no kupera ifyambupe ifisuma. Arimupere na bukateka ku kitungu kya Babironi. Daniere eri umukaramba wa bantu bonse aba mano mu Babironi.⁴⁹ Daniere arombere, ne mfumu yasarire Shadriki, Misheru, na Azariah ukuba bakangarira ba kitungu kya Babironi. Rero Daniere ashere mwisano rya mfumu.

Chapter 3

¹ Imfumu Nebukadenesari yapangire ikimpashanya kya kirubi ikyarepere ba mita amakumi mutanda na mubwipi ba mita mutanda. Akibikire mwi rungu rya Dura mukitungu kya Babironi.² Eryo Nebukadenesari atumine insebo ukukorongana bakangarira ba fyaro, abarashi, bakeka, bakabiro, bakabaka ba mpango, abafipope, bashikyaro, na nakabaramba bonse abamufitungu ukwisa mukushinshimuna ikimpashanya ikyo imfumu ipangire.³ Eryo bakangarira ba fyaro, abarashi, bakateka pamo na bakabiro, na bakabaka ba mpango, bakapingura bashikyaro, na bonse abakaramba ba fitungu bakorongene ku kupera umukinshi ku kibumbwa imfumu Nebukadenesari yapangire. Bariminine kuntanshi yakiko.⁴ Eryo kabirisha wa mafunde abirishe, mwakonkomeshiwa, mwe bantu, ne mishobo, ne mitundu,⁵ ukuti panshita mwaraumfwa amapenga, amaseke, amapango, indiyere, insango, umutoro, pamo ne misango yonse iyafirimba, mufwire ukuwa panshi no kupepa ikimpashanya kya kirubi iyo imfumu Nebukadenesari yaimika.⁶ Uyo onse ushawe no kupepa, pari iyo nshita, areposwa mwirungu rya muriro ureyaka."⁷ Eikyo umuntu onse uwaumfwa ifiunda fya mapenga, maseke, amapango, indeyere, insango, no musango onse uwafirimba, abantu bonse imishobo ne ndimi kuwa no kupepa ikimpashanya ikyo Nebukadenesari imfumu imike.⁸ Nomba kwari na bena Kerudea abaretere insebo pa murandu wa baYuda.⁹ Basosere kuri Nebukadenesari imfumu, mube no mweo umuyayaya!¹⁰ Mwe mfumu mwimika ikipopo ukuti umuntu onse uwaumfwa ikiunda kya mapenga, amaseke, amapango, indiyere, insango, umutoro, ne misango yonse iya firimba, mufwire ukuwa panshi no kupepa.¹¹ Onse ushaweko no kupepa areposwa mwi rungu rya muriro.¹² Rero kwari abaYuda abo mwasanrire ukwangarira ikitungu kya Babironi; amashina yabo ni Shadriki, Misheki na Abedenigo. Aba baume, imfumu, tabapere umukinshi no kupepa ikimpasho mwabika."¹³ Eryo Nebukadenesari, aisiwremo ne kipyu no bukari, akonkomeshe ukuti Shadriki, Misheki na Abedenigo ukubareta. Eryo babaretere abarumendo ku menso ya mfumu.¹⁴ Nebukadenesari asosere kuri bo, "Namukinja mano, Shadriki, Misheki na Abedenigo, ukuti tamwapepeko kuri ka resa kangi ako ngimike?"¹⁵ Nga na mupekanya-eryo mwaraumfwa ifiunda fya mapenga, amaseke, amapango, indeyere, insango no musango onse-muwe panshi no kushinshimuna ikimpasho ikyo mpangire takwakabe ubwafya. Rero nga tamushinshimwineko, mureposwa mwirungu rya muriro. Nani Resa uwaramipususha ukufuma mu minwi yangi?"¹⁶ Shadriki, Misheki na Abedenigo ayaswike imfumu, "Nebukadenesari tatufwire ukwasuka pari uyu murandu."¹⁷ Nga kuri ubwasuko, bwakutira Resa wesu uyo tupepa akatupokororako mwi mrungu ra muriro, akatupokororako mu minwi yenu, mwe mfumu.¹⁸ Nga tatupuswike kuri mwebo, mwe mfumu, ukuti tatwapepeko kuri tu resa twenu tatwatumikireko ku kimpasha ikyo mubikire."¹⁹ Eryo imfumu Nebukadenesari aumfwire ikifukushi no bukari; ne kinso kya kinja kuri Shadriki, Misheki na Abedenigo, akonkomeshe ukuti irungu rya muriro rikafiwe imiku kine rubari ukukaba ukukira ifyo kikaba kira nshita.²⁰ Eryo aitare abarumendo abakosa mu bashirika ukuti bakake Shadriki, Misheki na Abedenigo ukubaposa mwi rungu rya muriro.²¹ Baribakaka ninshi nabafwara ne fyakufwara fya tambatamba na mantangasa ne fyakufwara fimbi, baribaposa na mwirungu rya muriro.²² Pantu ikambisho rya mfumu ryari iryakosa no rungu rya muriro ryarikafiwa ikikabirira kya muriro yaipeye abaume abaposere Shadriki, Misheki na Abedenigo.²³ Na barumendo batatu Shadriki, Misheki na Abedenigo, baponene mukati ke rungu rya muriro eryo nabakakwa.²⁴ Nebukadenesari imfumu aripapire no kwiminina. Aripwishe impanda mano yaiko, "Bushe te bantu batatu tuposeremo mu muriro?"²⁵ Baryasukire imfumu, "Kine, mwe mfumu."²⁵ Asosere, "Rero ndebonamo abaume kine abashikakirwe abareenda mu muriro, kabiri tabapire. No muntu warenga bune areboneka kwati mwana wa kwa Resa."²⁶ Eryo Nebukadenesari apamine pa mwinshi rye rungu rya muriro no kubirikisha, "Shadriki, Misheki, na Abedenigo mwe basha bakwa Resa uwapuramo, fumeni! Iseni kuno! Eryo Shadriki, Misheki na Abedenigo bafumie mwi rugu rya muriro."²⁷ Bakakingirira ba misumba na bakateka, na bambi bafiroro, ne mpanda mano ya mfumu abari pamo babwene abarumendo, umuriro uwabura ukubokya; ne mishishi mu mitwi shabo ukwabura ukupya; amaraya yabo tayapire

tabakwete ne kyena kya muriro. ²⁸ Nebukadenesari asosere, "Naturumabanye Resa wa kwa Shadriki, Misheki na Abedenigo, uwatuma intumi no kupususha abasha bakwe abamyetekera no kusura ikpope kya mfumu, baipere iibiri shabo ukukira ukupepa uturubi kanofye Resa wabo. ²⁹ Eikyo nabika ikpope ukutira abantu bonse imishobo ne ndimi abareranda ifyabipa kuri Resa wakwa Shadriki, Misheki na Abedenigo afwire ukwipaiwa, ne ng'anda yakwe ikaba umwina wa fisoso pantu takwaba tu resa uwingapususha ngefi. ³⁰ Eryo imfumu yakitire Shadriki, Misheki na Abedenigo ukukindikwa mukitungu kya Babironi.

Chapter 4

¹ Imfumu Nebukadenesari atumine ifipope ku bantu bonse, imishobo, ne ndimi abaikara pe sonde: Umutende wenu utwaririre. ² Kyaboneka ikisuma kuri nebo pafishibiro ne fikaramba ifyo Resa wa myuru akitire nebo. ³ Fyakupapa ifishiro fyakwe ne fya maka yakwe fikuru! Ubufumu bwakwe bwa muayayaya, no buteko bwakwe bukeririra umuyayaya. ⁴ Nebo ne Nebukadenesari, nareikara bwino mu ng'anda, nareumfwa bwino pa bukankara bwangi kwisano ryangi. ⁵ Rero ikiroto kyangi kyandengere ukuba uwa mwensho, eryo narere, ikimpasho na bwene ne kimenwa kyarinkyusha itontonkanyo. ⁶ Eikyo naryebere ukureta abamano ba mu Babironi ku kurondorora ikiroto. ⁷ Eikyo kwaishire ing'anga, na abo bonse abaitunga ukuranda na bafwa, abaume abasambirira, nabapenda intanda. Naribebere ikiroto rero barifirirwe ukurondorora umo kirorere. ⁸ Rero paurekeresha Daniere aishire kuri nebo-uyu ishina ryakwe Beriteshezari ishina iryari tu resa twangi, ni muri uyo umupashi wa tu resa narimwebere ikiroto. ⁹ Beriteshezari. kiroro wa ba shing'anga, narishibe ukuti umupashi washira uwa tu resa uri muri webo takuri ne kyakosa kuri webo, njeba ukuboneka kwa kimpasho no mo kirorere. ¹⁰ Ifi na bwene ku menso yangi eryo narere pa busanshi: Nabwene ikimuti kyakurire no kuba ikyakosa. ¹¹ Ikimuti kyakurire no kubs ikyakosa. Na mabura yakiko yafikire mu muru no kuboneka kwi sonde ryonse. ¹² Amabura yakiko yari ayasuma, ifisabo fyari ifisuma kabiri fyari fyakurya kuri bonse ne nama sha panga shasangire ikintererwe ne fyoni fya mu myuru fyareikara ku mabura. Fyonse ifibumbwa fyarerya kuri kyena. ¹³ Naribwene iryo narere pa busanshi; uwaretamba uwashira afumine ku muru. ¹⁴ Arebirikisha nasosa ati, "Temeni ikimuti no kuputura imisambo, fumeniko na mabura paseni ne fisabo fyauko. Rekeni ne finama fibutuke ne fyuni fipururuka ukufuma ku misambo. ¹⁵ Rero ikishiki rekeni kishare mu mushiri mu kyani kiteku. Rekeni kitapirishiwe no mume ukufuma ku myuru. Rekeni kikare ne finama mu fimuti pa mushiri. ¹⁶ Rekeni kapingu wakwe akingishe ukufuma ku muntu, rekeni aperwe na mano ya nama ukufika pa myaka kine rubari iikapitapo. ¹⁷ Ubu bupingushi bwa mfumu kuri karinda, umurandu uyu ni pakebo kya banshira, e pakuti onse uuri no mweo shibe ukuti uwapuramo euteka ama bufumu yonse aya bantu no kuyapera kuri uyo utemenwe, na ku bantu abaikyefya. ¹⁸ Nebe, ne mfumu Nebukadenesari, narirota iki kioto rero webo, Beriteshezari, njeba umo kirorere, pantu tapari uwamano mu Babironi uwingarondorora kuri nebo. Rero webo kuti wakita, pantu umupashi wa tu resa uri na webo. ¹⁹ Eryo Daniere, uweshina rya Beriteshezari, apeshiwe amano namatontonkanyo yakwe yarimupeshe, rero imfumu yatire, "We Berishazari watutuma ku murandu wakiroto no mo kirorere," Beriteshezari aryaswike, "Mwe shikuru, rekeni ikiroto kube kuri abo abamipata, rekrni no bupiriburo bube ku barwani benu. ²⁰ Ikimuti nabwene-ikyakurire no kuba ikyakosa, ikyo kyafikire na ku muru, ikingabonwa na ku mpera ye sonde ryonse. ²¹ Ikyo amabura yari ayasuma, ne fisabo fya kiko ifingi, pantu fyari fyakurya kuri bonse na munshi ya kiko kyari kintererwe kya finama uko ne fyuni fya murwerere fyareikarako. ²² Iki kimuti nimwebo mwe mfumu, mwebakurire na maka. Ubukaramba bwenu nabukura bwafika na ku muru na bukateka bwenu bwafika isonde ryonse. ²³ Mwebo, mwe mfumu, mwabwene karinda, uwashira arefuma ku muru aresosa ati, 'Kiputureni ikimuti no ku kyonauro, rero sheni ikishinte ne mishira yakiko mu mushiri, pakutira mushingurusheko ne kopapi kya kyera no mukuba, pakuti tafyani mwibara. Rekeni kibombe no mume ukufuma ku muru. Rekeni kikare ne nama mu mpanga mpaka imyaka kine rubari. ²⁴ Ifi efyi kirorere ikiroto, mwe mfumu, rikambisho ukufuma ku wapuramo fyafika kuri mwebo, shikuru imfumu. ²⁵ Mukasendwa ukufuma ku bantu, no kwiakara ne nama mu mpanga, mukararya iyani nge ng'ombe, mukabomba na ku mume ukufuma ku muru, ne myaka ikapita iri kine rubari mpaka mukeshibe ukuti uwapuramo e kateka wa ma bufumu ya bantu kabiri apera na kuri uyo atemenwe. ²⁶ Kyasiserwe ukuti ukusha ikishiki ne mishira yakik, eikyo ubufumu bukabwerera kuri mwebo ukufuma pa bushiku mukasambirira ukuti umuru euteka. ²⁷ Eikyo, mwe mfumu, rekeni ukupanda amano yangi kureshe, mwebo ukubembuka no kukita ikisuma. Fumeni ku membu shenu no kuranga ikumbu ku batitikishiwa, epakuti ubukankara bwenu butwaririre," ²⁸ Ifi fyonse fyarikitike ku mfumu Nebukadenesari. ²⁹ Panuma ya myeshi ikumi na fibiri areenda pa mutenge we sano rya Babironi. ³⁰ No kuktira "Bushe te uyu musumba ukaramba wa Babironi, uyo nakura uwakwikaramo, ku maka yangi no kuteka kwa maka yangi?" ³¹ Eryofye amashiwi yari pakanwa ka mfumu, ne shiwi ryafumine ku muru: "We mfumu Nebukadenesari, kyakosa kuri webo ukutira ubu bufumu bwapokwa kuri webo. ³² Ukasendwa ukufuma ku bantu, ne ng'anda yobe ikaba pamo ne nama mu mpanga, ukararya ikyani nge ng'ombe, imyaka kine rubari ikapitapi mpaka ukeshibe ukuti uwapuramo euteka ama bufumu ya bantu no kupera kuri uyo atemenwe." ³³ Panshita irya ine Nebukadenesari asenderwe ukufuma ku bantu, Arerya ikyani nge ng'ombe, no mubiri wakwe wari no mume ukufuma ku muru. Ne mishishi shakwe ukurepa nga masako yakwa kapumpe, na mara yari nge kyoni. ³⁴ Pa bushiku bwa ku mpera nebo, ne Nebukadenesari naimishe amenso ku muru, eryo amano yangi yabwerere kuri nebo. "Narumbenye uwapuramo, napere no mukinshi no ku murumbanya uwakara umuyayaya. Pantu bukateka bwakwe bwa muayayaya, no bufumu bwakwe bwabako ku nkuro ne nkuro. ³⁵ Bonse abaikara pe sonde baba kuri ye nga fyafye; ifyo fine na ku bashirika ba mu muru na baikara pe sonde

fyonse efya muwamina. Tapari uwingamuresha nangu uwingamuresha?"³⁶ Eryo panshita amano yabwerere, no bukata no kuyemba kwangi kwabwerere pa bukata bwa bufumu bwangi. Abakirye bangi na bakankara baisapakata naribwerere na pa kipuna kya bufumu, na maka ayengi yariperwa kuri nebo.³⁷ Nomba nevo, Nebukadenesari, ndetasha, no kusansabika, no ku kindika imfumu ya muru, pantu imikitere yakishinka, ne nshira shakwe sharungama. Akyefye na bonse abenda mufirumba fyabo.

Chapter 5

¹ Berishasari imfumu akitire abakankara bakwe ikana umutebeto uwakurisha, no kunwa umwangashi ku ntanshi ya bekana aba. ² Iryo Berishasari asondere umwangashi, aebere ukureta ifipe fya goride na sirufere ifyo Nebukadenesari wishi afumishe mwi tempere mu Yerusaremu, umo imfumu, abakanakara, na banakashi na bakanakashi bakwe banwene muri fyo. ³ Ababomf baretere ifipe fya goride ifyo bafumishe mwi tempere, ing'anda yakwa Resa, mu Yerusaremu. Imfumu, abakankara baiko, na banakashi bakwe na bakanakashi bakwe banwene muri fyo. ⁴ Banwene umwangashi no kurumbanya uturubi twabo utwapanhirwe na sirufere, umukuba, ikyera, ikimuti ne ribwe. ⁵ Pari irya nshita iminwi yakuboko kwa muntu kwaboneke pantnsi yakyakutekapo inyari no kuremba pakibumba kya mpemba mwisano rya mfumu. Imfumu yaribwene ikibari kimo ikyakuboko iryo kwareremba. ⁶ Eryo ikinso kya mfumu kyaryarukire na matontonkanyo yakwe yamuretere umwenso; na mufinso mwaripompontekere, na makufi yarepaminkana pamo. ⁷ Imfumu yabirikishe ikyebo ku kureta abasoso kutira ati bararanda na bafwa, abaume abasambirira, na baberenga wa ntanda. Imfumu yasosere ku bamano ba ku Babironi, "Onse uwaraberenga aya marembo no kurenga ukwishibwa ukurondororwa kwa kiko akafwikwa ishakashikira kabiri akaba no munyororo wa goride mu mukoshi wakwe. Akakwata no rupaka rwa bukateka wa kitatu mu bufumu." ⁸ Eryo abamano ba mfumu bonse baishirengirako, rero bafirirwe ukuberenga amarembo no kufirwa ukushimbura uburondoroshi bwa kiko ku mfumu. ⁹ Eryo imfumu Berishasari yarikinine apakaramba no kuboneka kwa kinso kyakwe kwaryarwiki. Abakankara baiko barifurungenemo. ¹⁰ Nomba mukoro wa mfumu aishire mu ng'anda ya mutebeto pa murandu wafyo imfumu na bakankara bakwe basosere. Mukoro atire, "Mwe mfumu mube no mweo umuyayaya! Mwireka amatontonkanyo yenu ukumisakamika. Mwireka imibonekere ya kinso kyenu ukwaruka. ¹¹ Eko ari umuntu mu bufumu bwenu uwaba no mupashi wa tu resa twa mushiro. Munshiku shakwa wishinwe, urubuto, no kwiruka na mano ya tu resa fyarisangirwe muri ye. Imfumu Nebukadenesari, wishinwe imfumu, yamukitire umukaramba wa ng'anda na baranda na bafwa, abaume abasambirira, na baberenga intanda. ¹² Umupashi uwapwiririka, ukwishiba, ukwiruka, ukurondorora ifiroto, no kurondorora amapinda no kupwisha ubwafya-ishi imbera shasangirwe muri uyu muntu Daniere, uo imfumu yainike Berishasari. Areni nomba iteni Daniere oo aremyeba uburondoroshi." ¹³ Eryo Daniere areterwe ku mfumu, imfumu yasosere kuri ye, "Niwebo uyo Daniere, umo uo tata imfumu yaretere ukufuma muri Yuda. ¹⁴ Ndyumfwire urwa we, ukutira umupashi wa tu resa waba pari webo, no kweba ati urubuto no kwiruka na mano ayapwiririka fyaba muri we. ¹⁵ Nomba abamano na bonse abaitunga ukuti bararanda na bafwa bakiretwa kuri nevo ku kuberenga aya marembo no kurenga ukwishibikwe ukurondorora kwa kuri ne, rero bakifirwa ukuberenga ngishibe ukurondororwa kwa kyebo. ¹⁶ Ndyumfwire ukuti webo kuti warondorora no kupwisha ubwafya. Nomba nga kyakutira kuti waberenga amarembo no kurenga ngishibe uburondoroshi, ukafwikwa ishakashikira no kubikwa umunyororo wa goride ukushinguruka umukoshi obe, kabiri ukaba no rupaka rwa kwa kateka wakitatu mu bufumu." ¹⁷ Eryo Daniere aaswiki ku ,inso kya mfumu, "Rekeni ifyabupe fyenu fibe fyenu mwebene, no kupera ikirambu ku muntu umbi. Rero, ndeberenga amarembo kuri mwebo, imfumu, ndemyebo no burondoroshi. ¹⁸ Na mwe, imfumu, Resa uwapuramo apere Nebukadesari wishinwe ubufumu, ubukuru, umukinshi, na bukatebebe. ¹⁹ Pa murandu no bukuru Resa apere oo, umutundu wa buntunse onse, inko, ne ndimi sharitutumine mukutina oo. Aipeye na bo atemwa ukufwa, no kureka babe no mweo abo atemwa ukuba no mweo. ²⁰ Rero iryo umutima wakwe watumpwirwe no mutima wakwe wakoshiwe ikyakutira arekitafye ikikitekite, aritentemushiwe ukufuma pa kipuna kyakwe ikya bufumu, kabiri bafumishe pari ye ubukata bwakwe. ²¹ Afumishiwe pa buntunse, akwete amatontonkanyo ya bunama, kabiri aikere pamo na bapunda ba mu mpanga. Arire umuremfwe nge ng'ombe. Umubiri wakwe waribombere ku kime ukufuma mu myuru asuka asambirira ukutira ati Resa uwapuramo euteka mu ma bufumu ya bantu no kweba ati ateka pari ye uo atemwa. ²² Mwebo mwe bana bakwe, Berishasari, tamwapetamika umutima wenu, nangura mwaishibe ifi fyonse. ²³ Mwariisansabika pari Shikuru wa mu muru. Ukufuma mu ng'anda yakwe kwareterwe kuri mwe ifipe ifyo mwebo, abakankara benu, abakashi benu na banakashi benu banwininemo, na mwe mwarumbenye uturubi utwapangirwa na goride, umukuba, ikyer, ikimuti, ne ribwe-uturubi utushibona, ukumfwa, nangura ukwishiba ikiri kyonse. Tamwakindika Resa uwaikaturira imyeo yenu mu kuboko kwa kwe kabiri uwaishiba inshira shenu. ²⁴ Eikyo Resa atumine ukuboko ukufuma mu kyeni kyakwe na marembo aya yariremberwe. ²⁵ Ukurembwa ukwakitirwe: Mene, mene, 'Tekere, na Pasini.' ²⁶ Uku e kurondororwa kwa kyebo: 'Mene,' 'Resa napenda ubufumu boe no kuburta ku kupwa.' ²⁷ 'Tekere,' 'Naupimwa mufyakupiminako no kusangwa uwaburwa.' ²⁸ 'Pasini,' 'Ubufumu bobo nabwakanishiwa no kuperwa ku bena Midya na bena Peshi," ²⁹ Eryo imfumu yasosere, kabiri bafwikire Daniere ifyakashikira. Umunyororo wa goride wariomberwe mu mukoshi wakwe, ne mfumu yabirire pari ye ukutira ati ari no kuba no rupaka rwa kwa kateka wakitatu mu bufumu. ³⁰ Burya bushiku Berishasari, imfumu ya Babironi, barimwipye, ³¹ na Darius umwina Medi apokere ubufumu iryo arifye narimo imyaka amakumi mutanda naibiri.

Chapter 6

¹ Kyaboneke ikisuma kuri Daniere ukusonta pa bufumu umwanda umo na makumi yabiri aya barashi ba mufitungu abari no kuteka pa bufumu. ² Pari bo pari bakangarira bakaramba, na Daniere ari umu pari bo, Aba bakangarirabakaramba batatu basarirwe abarashi ba mufitungu, ukutira imfumu irubantika nangu kimo. ³ Daniere arikindikwe pari bakangarira bakaramba bambi na barashi pa murandu wa kuba no mupashi uushabako. Imfumu yaretontokanya ukumubika pa bufumu bonse. ⁴ Eryo aba bambi bakangarira bakaramba pamo na barashi bafitungu bafwaire ifirubo mu murimo Daniere akitiire ubufumu, rero tabasangire ubupondamishi nangu bumo nangu ukufirwa mu murimo wakwe pantu ari uwakishinka. Tapari ikirubo nangu murekeresha ifyasangirwe muri ye. ⁵ Eryo aba bantu batire, "Tekuti tusunge umurandu uwakuirishanya pari Daniere kanofye nga twasanga fimo pati ye ifikumine ifunde ryakwa Resa wakwe." ⁶ Eryo aba bakangarira na barashi baretere ukupanga kwabo ku mfumu. Barandire kuri ye, "Mwe mfumu Darius mube no mweo umuyayaya! ⁷ Bonse abakaramba ba bakangirira ba bufumu, bakateja bonse, na barashi, abakirye na bakateka na twipushanya no kusara ati mwebo, mwe mfumu mufumye ikipope no kusosa ikibindo no kufwatika pari karata ukutira ati kikingishiwa, umwabera ifunde rya bena Midya na bena Pesha, irisharurwa." ⁸ Nomba, imfumu, bikeni ikibindo no kufwatika ikitupa pakutira takyarurwirwe, ngefyo ifunde riranda irya bena Medya na bena Pesha, pakutira taripiwbirwe." ⁹ Eikyo imfumu Darius yafwatikire karata, ikibindo. ¹⁰ Iryo Daniere aishibire ukutira karata nafwatikwa ukutwarwa mwifunde, aire mu ng'anda yakwe9ninshi insorokoto sharisurwa ukurora ku Yerusaremu), no kuwa pa makufi yakwe, ifyo arekita imiku itatu ubushiku bumo, no kupepa no kupera amatotero kuri Resa wakwe, ifyo arekita ku numa. ¹¹ Irya nshita abo bantu abarinepange pamo babwene Daniere areromba no kufwaya uruse kuri Resa. ¹² Eryo baparamine ku mfumu no kuranda na ye urwakpope kyakwe: "Bushe tamwapangire ikibindo ukutira onse uwaipusha kuri ka resa konse nangura umuntu munshiku amakumi yatatu ayakonkapo, kanofye kuri mwebo, imfumu, akaposwe mu kirindi kya nkaramo?" Imfumu yaryaswike, "Umurandu naupwa. ukurngana ne funde rya bena Midya na bena Pesha; teti ryarurwe." ¹³ Eryo baaswike imfumu, "Urya muntu Daniere, uo muntu umo mubauryrwa ukufuma kuri Yuda, tomfwire mwebo, imfumu, nangura ku kibindo ikyo mwafwatikapo. Apepa kuri Resa wakwe imiku itatu mu bushiku bumo." ¹⁴ Iryo imfumu yaumfwire ifi, ari uburanda ikibi, kabiri atampire uutontonkanya ifyo angapususha Daniere kuri ubu bupingushi. Abombere ukufika ku kuwa kwa kasuba ka kweha ukupususha Daniere. ¹⁵ Eryo aba bantu abamupingire bakorongene pamo ne mfumu no kuranda kuri ye, "Ishiba, we mfumu, ukutira rifunde rya bena Midya na bena Pesha, ukutira takuri ikibindo nangu ikipope iyo imfumu yafumya ikingarurwa." ¹⁶ Eryo imfumu papere ikipope na bo baretere Daniere, kabiri ba muposere mukirindi kya nkaramo. Imfumu yarandire kuri Daniere, "Resa obe, uo upyungira ryonse, akupokorore." ¹⁷ Iribwe ryarireterwe pa muru wa kirindi kya nkaramo, ne mfumu yakomenene kyo ku kikomeneno kyakwe ne fikomeneno fya bakiroro bakwe ukutirati oeba nangu kimo ikyakwaruka pa fyakukuma Daniere. ¹⁸ Eryo imfumu yaire kwi sano kwa kwe no ku kyesha ukwabura ukurya. Takwari ikyakusansamusha nang kimo ikyareterwe kuri ye, no turo twarimufurumukire. ¹⁹ Eryo pa kukya kwa bushiku imfumu yaryaramukire bwangu bwangu no kuya ku kirindi jya nkaramo. ²⁰ Iryo yaparamine ku kirindi kya nkaramo, imfumu yabirikishe kuri Daniere kwi shiwi irya buranda, no kusosa kuri Daniere, "Daniere, umubomfi wa kwa Resa wa mweo, bushe Resa obe, uo upyugira ryonse, na kupokorora ku nkaramo?" ²¹ Eryo arandire Daniere ku mfumu, "Mwe mfumu, beni no mweo umuyayaya! ²² Resa wangi natuma bakapaso bakwe no kwisara utunwa twa nkaramo. kabiri tashinkyenene." Pantu nsangirwe uwabura umurandu ku kinso kyobe, we mfumu, ne kibi ntakitire." ²³ Eryo imfumu yasansamwike sana. Yabere ukuti baninike Daniere ukumufumya mu kirindi kya nkaramo. Eikyo Daniere barimwimishe ukumufumya mu kirindi kya nkaramo. Ikyakukenwa takyasangirwe kuri ye, pantu atetekere Resa. ²⁴ Imfumu yarisosere kabiri baretere abo bantu abasosere Daniere no kyposwa mu kirindi kya nkaramo-bo, abana babo, na bakashi babo, Ribe tabarafika panshi, inkaramo sharibanashishe no kutobaura mafupa yabo mutupimfya. ²⁵ Eryo imfumu Darius yarembere ku bantu na bantu bonse, inko, ne ndimi ishaikara mu kyaro kyonse: "Umutende fifure kuri mwe. ²⁶ Nebo ndeshika ifunde irya kuti mu fyaro fyonse ifya bufumu bwangi abaume bonse batutume no kutina ku kinso kya kwa Resa wa kwa Daniere, pantu ni Resa wa mweo kabiri aikara umuyayaya, no bufumu bwakwe tabwakonaurwe; ikyaro kyakwe kikatwaririra ku mpera. ²⁷ Aratutura no kutupokorora, no kukita ifishibiro ne fisungusho mu muru na pa kyaro; atra Daniere ku maka ya nkaramo." ²⁸ Efyo Daniere ashukire mubutekeshi bwakwa Darius na mubutekeshi bwakwa Sirius umwina Pesha.

Chapter 7

¹ Mu mwaka uwa kwa Berishasari imfumu ya Babironi, Daniere akwete ikiroto ne fibonwa mu mutwe wakwe iryo ari apakurara pakwe kabiri arembere kyonse ikyo abwene mukiroto. Arembere ifishibiro fya murandu. ² Daniere arirondorwere no kuti, "Mukibonwa kyangi ubushiku na bwene imyera ine iya mu muru irempokers pari bamba mukaramba. ³ Ifinama fine ifikaramba, ifyapusana ku kinankwe, firenia ukufuma muri bamba. ⁴ Ikyantanshi kyari nge nkaramo rero kyari na mapindo yakapumpe. Iryo narebona, amapindo yaiko yanukurwa eryo yaiminine ukufuma pa mushiri no kwiminina ku makasa yabiri, ngo muntu. Netontonkanyo rya muntu ryaperwe kuri ye. ⁵ Kabiri kwari ikinama kya bubiri, ikyapara Bere, kabiri kyari ikyatundama; kyari ne mbafu shitatu mu kanwa pakati ka meo yakiko. Kabiri kyaerberwe, 'Aramuka no kurya iminofu iingi.' ⁶ Ukufuma pari ifi naribwene kabiri. Ekwari ikinama na kimbi, ikyaboneke

kwati ni mbwiri. Na panuma yaiko pari amapindo ya kyoni ayari yane, kabiri kyari ne mitwe ine. Kyaperwe na maka yakuteka. ⁷ Panuma yaifi naribwene mufibonwa fya bushiku ikinama kyarenga fine, ikyakusakamika, kabiri ikyakutinya eryo ikyakosa nganshi. Kyari na meno ayakyera kabiri ayakaramba; kyarerya, no kutobaura mutupimfya, no kunyantaura fyonse ifyashere. Kyari ikyapusanak ku finama fyonse, kabiri kyari ne nsengo ikumi. ⁸ Iryo nareroresha insengo, naribwene no kuroresha urusengo rumbi rwa mena pakati kashiko, akarusengo akanoo. Nashitatu isha munsengo shantanshi shanukurwa kumo ne mishira. Nabwene na muri aka ka rusengo amesno nga ya muntu na kanwa akareranda ifikuru nganshi. ⁹ Iryo narebona, ifipuna fyatekwa, no mukote wa nshiku ne nshiku arikere pakipuna kyakwe. Ifyakufwara fyakwe fyari ifyabuta nge mfura yabuta, no mushishi ku mutwe wakwe nga masako ya mpanga. Ikipuna kyakwe ni mingi sha muriro, ne mipeto yakiko muriro uureyaka. ¹⁰ No muronga wa muriro urepita ku kinso kyakwe; ne minshipendwa baremubombera, na ba myanda mishira nabeminina ku kinso kyakwe. Ne kirye kyaritekerwe, ne buuku ryakupukwirwe. ¹¹ Nakonkenyepo ukubona pa murandu wakiunda kya fyebo fyakurisha ifyo akarusengo kareranda. Natambire ne fyo ikinama kyaipaiwe, no mubiri wakio waryonawirwe, kabiri kyaperwe na kukyokya. ¹² Na kufinama fimbi fine ifyashara, amaka yakuteka yaripokerwe, rero ukwikara kwabo kwaritantarishishe ukufika ku nshita iyapekaniwe. ¹³ Mufibonwa fyangi ubushiku, nabwene uwapara ngo mwana wa muntu areisa mu makumbi ya mu muru. Aishire na ku mukote wa nshiu ne nshiku no kumubika ku ntanshi yakwe. ¹⁴ Amaka no kuteka fyaperwe na kuri ye no kutira abantu bonse, aba nko, ne ndimi ukuti bamubombere. Na maka yabukateka bwakwe maka ya muyayaya ayashakapite, no bufumu bwakwe bufumu ubushakonaure. ¹⁵ Na kuri nebo, ne Daniere, umupashi wangi warisakamene munda yangi, ne fibonwa na bwene mu mutwe wangi fyarinkyushishe. ¹⁶ Nasuka naparamina kuri umo uwamubaiminine kurya no kumweba ukunanga ukushimburwa kwa ifi fintu. ¹⁷ Ifi finama ifikaramba, ifiri fine, ni mfumu shine ishikema pe sonde. ¹⁸ Rero abantu bamushiro bawapuramo bakapokerera ubufumu, kabiri bakakipyana umuyayaya umuyayaya. ¹⁹ Kabiri nafwaishe ukwishiba pa rwa kinama kyarenga yane-kyari ikyapusanako ku finankwe kabiri kyari ikyakutinya apakaramba kyari na meno ya kyera eryo ne ngara ishamukuba; kyaririre, ukutobaura mutupimfya, no kunyantaura ifyashere ku makasa yakiko. ²⁰ Kabiri nafwaishe no kwishiba pa rwa nsengo ikumi ku mutwe wakiko, na pa rusengo rumbi urwamena panuma uro shitatu sharinukwirwe. Narefwaya no kwishiba pa rusengo urwakwete amenso na pa kanwa akareranda ifikuru uro ukuboneka kwariko kwakura ukuira ishinankwe. ²¹ Iryo nabwebe, uru rusengo rwrakita uruburina na bamushiro kabiri no kuba kimfya. ²² Asuka umukote wanshiku ne nshiku aisa, no bupingushi bwaperwe na ku bantu bamushiro bawapuramo. Ne nshita yarishere eryo abamushiro bakwata ubufumu. ²³ Ifi eflyo urya muntu asosere, 'Urwa pakinama kyarenga bune, ikaba ni mfumu iyarenga yane panwe sonde ubukaba ubwapusanako na mabufumu yambi. Ikapoka ikyaro kyonse, kabiri ikatobaura no kunyantaura. ²⁴ Na parwa nsengo ikumi, ukufuma muri ubu bufumu ku kema imfumu ikumi, na rumbi rukema panuma yaisho. Bukaba ubwapusanako ku mabufumu ayakunuma, kabiri ikinama nayatatu aya muri isho. ²⁵ Kabiri ikaranda ifyamiponto pawapuramo no kunasha abamushiro bakwa Resa wapukuramo. Ikesa no kupiribura amafunde eryo ne fyakusefya sefya. Nefi fyonse fikaperwa mu kuboko kwaiko pa mwaka umo, ne myaka ibiri, na hafu wa mwaka. ²⁶ Rero ikirye kiatekwa, no kuteka kwaiko ku kafumiwapo ku kuroba no konaurwa ukufika ku nshita shakumpera. ²⁷ Kabiri ubufumu no kuteka, no bukaramba bwa bufumu mwi samba rya muru, bukapera ku bantu aba bantu bawapuramo. No bufumu bwakwe bufumu bwa muyayaya, na mabufumu yambi yakababombera no kumfwako.' ²⁸ Pano e pampera ya murandu. a kuri nebo, ne Daniere, amatontonkanyo yangi yaripomponteka ne kinso kyangi kyangishe imibonere. Rero nasungire ifi fintu."

Chapter 8

¹ Mu mwaka wakitatu mukuteka kwa mfumu Berishasari, nebo, ne Daniere, narikwete kibonwa ikyaboneke kuri nebo(panuma yakyo nabwene pakubara). ² Nabwene mukibonwa, iryo nareroresha, mukubona kwangi nari mu Susa mukitungu kya Eramu. Kabiri nabwene mukibonwa kyangi nari pamurongawa Urai. ³ Iryo napunamwike no kubona ku kinso kyangi kuri suku suku ari ne nsengo shibiri, eminine pa mbari ya muronga. Norusengo rumo rwarikurire ukukira urubiye, rero urwari urukuru rwarekura panono panono ukukira urubiye kabiri erwaishirerepa ukukira urwatangire. ⁴ Nabwene suku suku arepuka arerora ku masamba, na ku kapinda ka ku kuso, eryo na ku kapinda ka ku kuryo; takuri nama iyingeminina kuri ye. Kabiri takwari uwakupkorora nangu umo mukuboko kwaiko. Akitire na kyonse ikyo afwaire, kabiri arikurire. ⁵ Iryo naretontonkanya pari iki, nabwene sawe aisa ukfuma ku masamba, apitire na pa kyaroy kyonse. arebutukisha, kabiri taerkumya panshi. Kabiri uyu sawe ari n rusengo urukuru pakati ka menso. ⁶ Eryo aisa na kuri suku suku uwari ne nsengo shibiri-kabiri nabwene sawe aiminina pa mbari ya muronga-na sawe avutukire kuri suku suku mu maka ayengi. ⁷ Kabiri nabwene sawe afika pari suku suku. Ninshi sawe nakaripa pari suku suku, no kuma suku suku no kukontora amasengo yonse yabiri. Na suku suku tari na maka ya kwiminina pari ye. Kabiri suku suku bamufwintire panshi no ku munyantapo. Kabiri takwari no wakupokorora suku suku mu maka yakwa sawe. ⁸ Na sawe arikurire. Rero iryo akosere sana, urusengo rukaramba rwarikotweke, na pari rumo paikara insengo shine ishikaramba ishakurisha ukurora ku myera ine iya mu muru. ⁹ Na pari rumo urwaparisho pamena urusengo narumbi, urunono oakubara rero erwaishirekurisha apakuru ukurora ku kapinda ka ku kuryo, ukurora na ku kabanga, na pankyende ya yemba. ¹⁰ Rwakura ukukura ku karamba ukwakuti rwaingira na mu burwi no muraro wa ku muru. Na bamo aba pa bamuraro neshapantanda shaposerwe panshita pa kyaroy, no kuntantwapo. ¹¹ No rusengo rwaitumike apakaramba no

kuikitana mushika wa muraro. Kabiri rwafumishe ne kyakuminika kya pe, ne kifuro kyamwashira mwakwe rwariramfishe.¹² Na pa murandu wa bukipondoka, umuraro ukaramba aku rusengo, ne kyakuminika kya pe kikareshiwa.¹³ Eryo naumfwire uwa mushiro umo aresosa no wa mushiro umbi aremwasuka, "Bushe ifi fikabako ukufika ku nshita nshi, iki kibonwa kya pa kya kuninika kya pe, urubembu urureta ukupomona, ukupera umwashira, no muraro wa mu muru ukunyantatwapo?"¹⁴ Eryo asosere kuri nebo ati, "Ukufika ku nshiku 2,300 isha rukyero ne kyunguro. Eryo umwashira mukabwekeshiwapo."¹⁵ Eryo nebo, nabwene ikibonwa, nafwaishe ukuti inkyumfwikishe. Eryo kwaiminine ku kinso kyangi uwaba nga umwana wa muntu.¹⁶ Naumfwa ne shiwi rya muntu oakati ka ruramba rwa mu mana wa Urai. Kabiri asosere ati, "Gaburiere, renga uyu muntu ukwishiba ikibonwa."¹⁷ Eryo aisa mupepi apo naiminine. Eryo aishire, naritinine ikibi no kuwa ubunkupeme. Kabiri atire kuri nebo, "Ishiba, we mwana wa muntu, ukuti ikibonwa iki kya kuntanshi sha kumpera."¹⁸ Eryo asosere kuri nebo, naponene muturo utukuru ne kinso kyangi panshi. Kabiri arinkumishe no kundeta ukwiminina.¹⁹ Eryo asosere, "Bona, narakurenga ukwishiba ifikapona ku ntanshi munshita ya kipyu pantu ikibonwa kya nshita shabikwa isha mpera."²⁰ Na pari sukuuku uwo ubwene, uwo uwari ne nsengo shibiri-nimfumu sha ku Midya na Pasha.²¹ Na sawe umurume ni mfumu ya ku Yabani. no rusengo rikaramba pakati ka menso ni mfumu yakubarirapo.²² Na mwipunda rya rusengo uro rwakontweke, no kumenapo ishiwi shine ishaiminine-ni mfumu shine ishikema ukufuma muruko rwaiko, rero tekuba na maka yakaramba ayaiko.²³ Nomba panuma ya ma bufumu aya, eryo abapurumushi bakafika aparingwa, eryo kukeme mfumu iyakaraboma ikinso, iyakyengera mufyakufinsha.²⁴ Kabiri amaka yaiko yakaba ayakaramba-rero te ku maka yaiko. Mukonaura kwaiko ikapesha amano; ikakita kabiri ikafisha. Ikonaura ababuramba na bantu ba mu bamushiro.²⁵ Na ku kukaraboma kwaiko ikarenga ubufi ukufura mwi samba rya kuboko kwaiko. Ikaikusha na mwitontankanyo mwaiko. ikonaura na bengi mukupumikisha. kabiri akemina na kiroro wa bakiroro, rero ikatobaura, nomba apabura ukuboko kwa muntu.²⁶ Ne kibonwa kya kyunguro no rukyero ikisoserewe kya kine kine. Rero komenena ikibonwa, pantu kirepiribura inshiku ishingira ishireisa ku ntanshi."²⁷ Kabiri nebo, ne Daniere, narifwire umutombo no kurwara inshiku shimo. Eryo naimine no kubomba umurimo wa mfumu. Kabiri napapwike pa kibonwa, kabiri takwari uwakuti akiruke.

Chapter 9

¹ Mu mwaka wa ntanshi uwa kwa Darius mwana Ahasuerusi-uwa mu bufyashi bwa bena Midya uwakutirwe imfumu pa bufumu bwa bena Karidea-² na mu mwaka wakubarirapo mu muteka kwa kwa Darius, nebo, ne Daniere, narepituruka mu mabuku ya kyebo kya kwa Yaweh, ikyebo ikyashire kuri Yeremiah kasesema. Nasangire no kuti Yerusaremu ari no kwikara imyaka amakumi kine rubari iyakufishapo amapopa.³ Naripiribukire kuri Shikuru Resa, mu kumufwaira mwi pepo na mukupapata, mu[kureko kurya, na mukufware nsamu, no kwikara mu mito.⁴ Napepere kuri Yaweh Resa wangi, mukutumbura imembu shesu. Kabiri nasosere no kutira, "Na mupapata, mwe Shikuru-muribakuru Resa kabiri abakutinya-muri Resa uusunge kipangano ne kishinka no kutemwa bonse abamutemwa no kubaka amafunde yenu."⁵ Twaribembuka kabiri no kukito bubi. Twaribifya no kumusangikira. ukwaruka ku mafunde yenu ne fipope.⁶ Tatwaumfwa ku babomfi benu bakasesema abasosere mwi shina ryenu kuri bashamfumu besu, intungurushi shesu, bashifwe, na ku bantu bonsee aba mu kyar. ⁷ Kuri mwebo, mwe Shikuru, e kwaba uburungami. Kuri fwebo rero, awe, ni nsoni sha pa kinso-pantu abantu ba muri Yuda na bonse abaikara mu Yerusaremu, na kuri Israeri, Na kuri bonse abari mupepi eryo na bari ukutari mu nkyende monse umo wabasaranganisha. Ni pa murandu wafyo twamifutwike.⁸ Na kuri fwebo, mwe Yaweh, turi ne nsoni sha pakinso ku mfumu kyesu, ku nungurushi shesu, na kubafyashi besu-pantu twarimibembukira.⁹ Na kuri Shikuru Resa wesu uwaba ne nkumbu kabiri uurekerera, apo twarimusangukira.¹⁰ Kabiri tatwaumfwa kwi shiwi ryakwa Yaweh Resa wesu mu kwenda mu mafunde ayo atupere ukupitira mu babomfi bakwe bakasesema.¹¹ Israeri onse na ye naparura amafunde yenu kabiri nayaruka, no kukana ukubera ishiwi ryakwe. Ikirapi no murapo ifyaremberwe mu marango yakwa Mose, umubomfi wakwa Resa, nafipongorwerwa fyonse pari fwebo, pantu natumubembukira.¹² Kabiri nafisha Yaweh ifyebo ifyo asosere pari fwebo na pa batutungurura, ukureka ububi bukaramba pari fwebo. Ubwakuti tabwatara abukitikapo mwisamba rya muru ubwingapashanishiwako ku bwkitwa mu Yerusaremu.¹³ Nga ifyo kyarembwa mu marembo yakwa Mose, ububi bonse ubu na bwisa pari fwebo, kabiri tatwatara aturomba uruse ukufuma kuri Yaweh Resa wesu ku kwaruka ukufuma ku bupurumushi bwesu no kumfwikisha ku kishinka kyenu.¹⁴ Eikyo Yaweh ari no bubi no kubureta pari fwebo, pantu Yaweh Resa wesu murungami mu mirimo hyakwe yonse iyo akita, rero tatwaumfwa kwi shiwi ryakwe.¹⁵ Nomba, Shikuru Resa wesu, mwe bafumishe abantu benu mu kyar kya Egypto no kuboko ukwakosa, na kuikitira ishina ryenu uwishibwa mwebene, nga muri shino nshiku. Rero kabiri twaribembuka; twaribifya.¹⁶ Mwe Shikuru, pa murandu w mikitire yenu iyaburungami wenu Yerusafremu, urupiri rwenu urwamushiro. Pantu imembu shesu, ns ma mpuru ya bashifwe, yarenga Yerusaremu na bantu benu ukuba ifisekwa ku batushinguruka bonse.¹⁷ Nomba, mwe Resa wesu, umfweni kwiwepo rya mubomfi wenu no kuromba kwakuikyefya, pa murandu wenu, mwe Shikuru, rengen ikinso kyenu ukubengeshimina pa mwashira mwenu apapomoka.¹⁸ Resa wangi, teyamikeni ukutwi kwenu no kumfwa; isureni na menso yenu no kubona. Pantu twarisanswa; boneni pa musumba uwaimikwapo ishina ryenu. Pantu tatureta kuri mwebo ifyakuromba fyesu pa murandu wa burungami bwesu rero ni pa murandu wa bwingi bwa nkumbu bwenu.¹⁹ Mwe Shikuru. umfweni, mwe Shikuru, berereni uruse! Mwe Shikuru, pepekeni kabiri kiteni! Pa murandu wenu, mwishimba, Rwsa wangi, pantu umusumba wenu na bantu benu baitwa pe shina ryenu."²⁰ Eryo nkiri nderanda-no kupepa no kurapira ku mbembu shangi ne sha bantu bangi

Israeri, no kuturo kupapata kwangi ku kinso kya kwa Yaweh Resa wangi ukwarupri rwa mushiro rwa kwa Resa-²¹ iryo nari ndepepa, untu Gabrieri, uwo nabwen mukibonwa kya ntanshi, apupukisha kuri nebo mukwangufyanya. pa nshita yakyakuninika kya kyunguro.²² Awe aisa anenga ukwishiba no kusosa kuri nebo ati, "Daniere, naisa ku kurenga wishibe no kukupera ukushirimuka."²³ Eryofye utendeke ukupapata, epafumine ikyebo kabiri nanebo ingishire ku kukweba ubwasuko, pantu uri muntu wa mano. Eikyo tontonkanya ikyebo no kwiruka ubusesemo.²⁴ Bakine amakumi kine rubari ba myaka baringire abantu bobe no musumba obe uwamushiro ku kupwisha ubupurumushi no kupesha imembu, kabiri ku kukonsorwera amampuru, ku kureta uburungami bwa muayayaya, kabiri ku kukomenena ikibonwa na bakasesema, nokisuba umwamushiro mwa mushiro.²⁵ Ishiba kabiri iruka ukuti ukufma pa kufuma kwa kwebo kurenga Yerusaremu ukwikarwamo ku ku rurwa nakabiri ukufika ku wasubwa(uukaba e ntungurushi), ku kaba ba kine rubari bamyaka kabiri bakine rubari amakumi mutanda na babiri ba myaka. Yerusaremu akakurwa ne misebo eryo iringa iriri na impembwe, nangura ni munshita sha bukyushi.²⁶ Iryo bakapita ba bakine rubari amakumi mutanda na babiri bamyaka, eryo uwasubwa akonaurwa kabiri tapakabe bambi, Kabiri umuraro wakwa kironogoshi uukesa bakonaura umusumba ne nkyende ya mwashira. Kabiri impera yaiko ikaba yakukururwa, kabiri ukufika ku mpera ku kaba uburwi. Ukupomonwa pomonwa ukwapangwa.²⁷ Kabiri akakosha ikipingo ku bebengi kine rubari umo uwa mwaka. Na pakati ka uyu kine rubari wa mwaka akarenga irambo ne kyakuninika ukureka-na pepindo rya makankamike ku kesa umo uurenga ukupomonwa ikasuke mpera iyapangirwe ikapongororwe pa urenga ukupomonwa."

Chapter 10

¹ Mu mwaka warenga butatu ukutura apo Cyrus imfumu ya Pesha atendekere ukuteka basokorwere kuri Daniere, uo bareita ishina rimbi irya Bareiteshasari. Uyo murandu wari uwakishinka. Nomba arandire ikishinka. Ikyebo kyakwo airwike ku kibonwa.² Pa bushiku bwakonkorepo, Daniere nareroresha imiku itatu itunturu.³ Narirekere ukurya ikyakurya ikikankara, narirekere ukurya inama, narirekere nshanwene nangu mwangashi sharesuba na mafuta, ukushintafye na panshita ya kupwa kwa iyo mirungu itatu.⁴ Pa bushiku bwarenga amakumi yabiri nashire ubwa mweshi wantanshi, nebo naiminine ku ruramba rwa mu mana (uku uwa, Tigrisi),⁵ kutifye kirya nainuna amenso, na sawe nakurikirwafye umuntu umo nao nafwara insaru ishaterera nakaka na mu musana umushipi uwabuta uwa goride uwafuma ku Upasi.⁶ Umubiri wakwe nao uwabengeshima nga karibwe ka mutengo topasi, impumi yakwe nao yabeka ngo mwere wa nkuba amenso yakwe nao kwati myengerere ya muriro, amaboko yakwe na makasa yakwe kwati ni bronse waropororwa. Ikiunda kye shiwi ryakwe kwati kiunda kya bantu abengi.⁷ Nebo, neka ne Daniere nabwene ikibonwa, abantu abo twari nabo bena tabakibwene iyo. Kwena, barikwete no mwensho ukuranda, kanshi epakufurumuka, abayaberama.⁸ Nasharapofye neka ninshi nkiri ndetamba ikyo kintu ikyakupara ikyo narebona nebo; ninshi na maka nayapwa ikaykuti na pa menso naparubana nebo.⁹ Kirya naumfwa uyo araranda-awe nebo nawa panshi ubunkupeme, naponi na muturo utukaramba.¹⁰ Eryo ukuboko kwanjikata nebo, ukuboko kwarinkumishe no kunsunkanya pakuti njiminine ku makufi yandi na ku ndupi sha maboko yangi.¹¹ Kabiri atire kuri nebo, "Daniere, we watemwikwa nganshi, umfwikishe ifyo ndesosa kuri webi. Kabiri iminina parya wakiba wiminine, pantu nomba nintumw kuri webi." Kabiri iryo asosere kuri nebo, aya mashiwi nariminine ndetutuma.¹² Eryo atire kuri nebo, "Witina, we Daniere. Pantu ukutura fye pa bushiku bwakubarirapo iryo wabikire umutima obe ku kwiruka kabiri ku kuikyefya ku kinso kya kwa Resa obe, amashiwi yobe yaryumfwikire, na nebo njishire amashiwi yobe.¹³ Rero kiroro wa bufumu bwa Pesha ankiringenye nebo na nebo nashere kurya ku sha mfumu sha ku Pesha inshiku amakumi yabiri na bumo. Rero bona Mikaeri, umo pari na bakiroro ba mfumu, baishire ku kungafwa.¹⁴ Nomba ninjisa ku kurenga wiruke ikiponena abantu bobe mu nshiku sha ku mpera. Pantu ikibonwa kya ku nshiku sha ku ntanshi nashisa."¹⁵ Nomba iryo asosere kuri nebo aya mashiwi, nashibire ikinso kyandi panshi no kuba tondoro no randa.¹⁶ Rero boneni, uwapara abana ba bantu ankumishe pa miromo, na nebo nayasamwine akanwa kangi no kutira ku waiminine pa ntanshi yangi: "Mwe Shikuru, pa murandu wa iki kibonwa umwensho naunjikata; kabiri nshishere na maka."¹⁷ Eikyo mwe Shikuru nebo ne mubomfi wenu, kuti nafumya kwi amaka ya kuranda na mwebo? Mukwai ukutura rirya rine tamwaba amaka muri nebo no mupu tawasharamo muri nebo."¹⁸ Na kabiri umo uwarikuboneka ngo muntu angikata no kunkosha.¹⁹ Eryo atire, "Witina, we watemwikwa nganshi. Umutende ube na webi! Kosa, kosa nomba!" Awe iryo fye asosere kuri nebo natir, "Nabasose bashikuru pantu mwankosha."²⁰ Eryo atire, "Bushe kine kine nawishiba ikyo njishire kuri webi? Kabiri narabwereramo ku kurwa na kiroro wa ku Pesha. Iryo nkafumako bona na kiroro wa ku Grisi akesa."²¹ Rero ndekweba ifyarembwa mwirembo rya buuku rya kishinka. Kabiri tapari nangu umo uwakutungurura kanofye Mikaeri wa kiroro wenu

Chapter 11

¹ Mu mwaka wantanshi uwakuteka kwa kwa Durius umwina Midya naiminine ku kuba uwa ku mutangirira kabiri uwa kumukosereshana na ukumukingirira Mikaeri.² Kabiri nomba ndekweba ikyakine. Shitatu isha mfumu ishikateka Pesha, ne yarenga shine ikaronganika shonse. kabiri iryo ikakwatisha amaka ikarenga bonse ukurwa no bufumu bwa Grisi.³ Eryo kukema imfumu imparume iikateka inkende iikaramba no musuma, no kukita ukuringana no kufwaya kwa iko.⁴ Awe iryo ikakwatisha amaka, ubufumu bwa iko bukonaurwa no kwakanishiwa ku myera ine iya mu muru, rero te ku bana bakwe, kabiri te ku maka akwete iryo ari kuteka. Pantu ubufumu bwakwe bukapokwa kuri bambi pa maro ya bana

bakwe. ⁵ Ne mfumu ya ku kapinda ka kuryo yari iya kosa, rero umo pa bashirika ba iko akesaba ukwa kosa ukukirapo kabiri ikateka. Ukuteka kwa iko kuteka ukusuma. ⁶ Ku mpera ya myaka imo, bakampana pamo, no mwana mwanakashi uwa mfumu ya ku kapinda ka ku kuryo akesa ku mfumu ya ku kapinda ka kuso ku kuyaumfwana. Rero takashare na maka ku kuboko kwakwe ne mfumu tayakeminine, nangu kuboko kwa iko; na bamueretere, no mufyere, no wamukosereshe mu nshita isho. ⁷ Rero ku kema umo uukapuuka mu mishira ya mwanakashi pa nkyende ya kwa wishi, na ye akesa kwi bumba rya bashirika no kwingira mwi ringa rya mfumu ya ku kapinda ka ku kuso kabiri akarwa nabo no kukimfya. ⁸ Na kabiri akaya ku Egypto na baresa babo, ne fimpashanya fyabo ifyaengwa ne fipe fyabo ifyamutengo ifya sirufere na goride, na bankore. Eryo ena pa myaka imo akataruka ku mfumu ya ku kapinda ka ku kuso. ⁹ Na yo ikesa mu mfumu ya ku kapinda ka ku kuryo no kubwerera mu musumba wa mfumu mu kapinda ka ku kuso, no kubwererafye ku kuryo kwa iko. ¹⁰ Rero abana ba iko bakakaripa nga nshi no kuronganika kinkupiti wa mabumba ya bashirika ayengi; akesa no kusabankana no kupita. ¹¹ Eryo imfumu ya ku kapinda ka ku kuryo ikakaripa kabiri ikafuma no kurwa na ye ekutira imfumu ya ku kapinda ka ku kuso; kabiri ikarenga kinkupiti mukaramba ukwima rero kinkupiti akaperwa mu kuboko kwa irya. ¹² Abashirika bakasendwa no mutima wa mfumu ya ku kapinda ka ku ryo no ku musumbura na pa muru, kapanga amakana no kupona, rero shakakimfye. ¹³ Pantu imfumu ya ku kapinda ka kuso ikabwerera mu kyaroy kya iko abashirika, no kurongaya ifita ifingi. Papitire imyaka, na imfumu ya ku kapinda ka ku kuso ne kishinka kyaishire kuri ye no kuposha na bashirika baripapwishe ne fipe fingi. ¹⁴ Pa nshita irya abantu bakeminina imfumu ya ku kapinda ka ku kuso, abana bakimfurunganya mu bantu bobe bakasanguka mu kufikirisha ikibonwa. ¹⁵ Na imfumu ya ku kapinda ka ku kuso ikaya, shi ga umusumba we ringa, no kupoka ikaupoka. Ifintu fya kyaroy kya ku kapinda ka ku kuryo tayakatwaririre ukurwa inkondo iyo. Na fyo fine tafyakakwate amaka ya kwiminina. ¹⁶ Uyo uwaisa kuri ye akakita ikyo arefwaya, na uyo ukeminina munshira yakwe. Akeminina mu mpanga ya yemba, no kokonaurwa ku kaba mu mpanga yakwe. ¹⁷ Ifmu ya ku kapinda ka ku kuso ikapekanya ifita fya iko fyonse pa kuyapoka ikyaroy, kyonse ikya mfumu ya ku kapinda ka ku kuryo. Nomba ikatara ikapande amano ayakumfwaninamo neryo imfumu ikatara ikatumine imfumu ya ku kapinda ka ku kuso. Mwana mwanakashi uwati ikope epakuti ikabone umwakwipaira iyo mfumu ya ku kapinda ka ku kuryo. Rero kwena imfumu ya ku kapinda ka ku kuso ikaikyushafye. ¹⁸ Eryo kabinge, ikapiribuka mu ruramba rwa bumba na mu fishi mwine, no kuaya sansa abantu abekaramo, no kukimfyo abengi nomba mushika umo iyo mfumu kuipwisha ikirumba. ¹⁹ Kabiri ikarosha ikinso kya iko ku ryakumaringa ya mu kyaroy kya iko, kabiri ikaipununa no kuwa no kusangwa iyo. ²⁰ Na pa nkende ya iko pakema iikarenga uupatikisha ukupita mu bufumu bwa bukata. Awe mu nshiku ishono ikonaurwa, rero te ku bukata nangu mu nkondo. ²¹ Mu nkyende yakwe pakema umuntu uyo abantu bashakapere umukinshi na bukatebebe; akesa mukupikisha no kupoka ubufumu muri bu bumbi munda. ²² Na bashirika bakasendwa nga muramba wa menshi ukubafumya pari ye. Bonse barya bashirika e ntungurushi sha kipangano bakonaurwa. ²³ Ukufuma na panshita ukumana akapi pamo, ikakita ubunkengeshi na pamo na kanono impendwa ya butatu ikakwata amaka. ²⁴ Mu nshita ya mutererwe ikengira umwawamisha mu kitungu, kya burashi kabiri ikakita bawishi bashakitire ifipe ifyasampirwe ne fyapokorwerwe ne fipe fimbi ikafisaranishisha muri bo kabiri ikapanga mapange ya iko pa maringa rero ni pa snhita imofye. ²⁵ Eryo ikabushisha amaka ya iko no mutima wa iko ku kuya ne bumba ra bashirika irikaramba ukuyarwisha imfumu ya ku kapinda ka ku kuryo ne mfumu ya ku kapinda ka ku kuryo na ye ne bumba rya bashirika ba iko irikaramba kabiri iryakosa nganshi ikema ku kurwa rero tayakeminine pantu bakaipangira amapange. ²⁶ Kabiri abarya ifya marira fya iko e bakayonaura. Ne bumba rya iko irya bashirika, rikakururwa na bengi bakawa nabepaiwa. ²⁷ Ne mfumu ishi shibiri ikaremenena ku kukita ububi kabiri pe teburo rimo shikasosa ubufi rero tapari iikakitika pantu impera ikaba kunshita iyapimwa. ²⁸ Na imfumu ya ku kapinda ka ku kuso ikabwerera na ku kyaroy iko ikasenda fyonse ifyo ikatapa mu nkondo ikabwerera pa kipyu no kukita no kubwerera ku kyaroy kya iko. ²⁹ Pa nshita iyapimwa ikabwereramo no kwisa ku kapinda ka ku kuryo. Rero inshita ino takyakabe ifyo fyari pa kubara. ³⁰ Pantu amata ya ku Kitimu yakesa pari ye na ye ikapompoteka. Eryo ikabwerako no kuba no bukari pa kipangano kya mushiri no kubomba bwino nganshi kabiri ikabwerera ku mwabo no kwafwirisha abasurwa ikipangano kya mushiro. ³¹ Kabiri ku kaba amaboko ayakema ukufuma kuri ye tabakakindike ne nkyende ya mushiro ne ringa kabiri bakafumyako umuturo wa ryonse. ³² Awe abarebifya ikipangano akabarenga ukusanguruka ku mashiwi ya kunashanasha, rero abantu abaishiba eresa wabo bakakimfya kabiri bakabomba bwino nganshi. ³³ Bonse abamukati kabo abakengera bakarenga abengi ukwiruka, rero abakawa ku rupanga na ku rubingu; bakaba muri bunkore na ku kutapwa inshiku ishing. ³⁴ Rero iryo bakaipuuna bakafwiwa panono kabiri abengi bakairunda kuri bo pa murandu wa mashiwi ya kunashanasha. ³⁵ Na bamo aba mu bashirimuka bakaipununa, ku kubaropora kabiri ku kubasangurura kabiri ku kubabutusha ukufika ku nshita iyapimwa. ³⁶ Eryo imfumu ikakita ukuringana no kufwaya kwa iko kabiri ikaisansabika no kuitumika pari resa onse kusarura nganshi uwakira ba resa bonse. Akasosa ifyamakankamike kuri Resa wa tu resa, pant akakimfya mpaka ikipyu kyapwa. Pantu ikyakipingwa kikakitika. ³⁷ Takakapere amaka kuri tu resa twa fikorwe fyakwe, takufwaya kwa ku ka resa ka banakashi, nangura ukupera ka resa kambi amaka, rero akasansamika umwine pa muru wa tuko tonse. ³⁸ Ukakindika ka resa ka bufi mukifuro kya uyu. Ni ka resa ako ifikorwe fyakwe fitaishibire ukutira kakakindikwa kuri goride na sirufere, na mabwe iya kankara na fimbi ifintu ifikankara. ³⁹ Akakimfya ka resa ka bufi akakwatishapo amaka ku bwafwirisho bwa ku ka resa akeni. Kuri onso uumutasha, akamupera umukinshi ukaramba. Ukamurenga ukuba kateka pa bantu abengi, kabiri akakamya ikyaroy nge kirambu. ⁴⁰ Panshita yakurekeshesha, imfumu ya ku kapinda ka ku kuso bakaikimfya, ne mfumu ya ku kapinda ka kuryo ikema pari ye na makereta na ba pari bakabarwe ne fyombo ifingi. Akaya murwisha ifyaroy, ukubabunsha, no kupita pakati kabo. ⁴¹ Akaya na mu fyaroy ifyayemba, na ba pa makna ikumi

rimo abena Israeri bakamuwisha. Rero abo bakapusuka ukufuma mukuboko kwakwe: Edomu, Moabu, na basherepo ukufuma ku bantu ba ku Amoni.⁴² Akatambarika ukuboko kwakwe pa fyaro; icyaro kya Egypto takyakapusuke.⁴³ Akateka ifyakututira fya goride na sirufere, na pari fyonse ifisuma ifya mu Egypto; ifya mu Ribya na Kushi bakaba pamasa yakwe.⁴⁴ Rero iryashi ryafumine ku kabanga na ku kapinda ka ku kuso rukaisamika, kabiri ikafuma ne kipyu iki karamba pa kubapwirishisha ukubarofya no kupera abengi ku kubarofya.⁴⁵ Akashimpa ama hema yakwe ayabukata pakati ka ku bamba no rupiri rwa yemba urwashira. Akesa ku mpera ya iko, kabiri takwakabe uwakumfwa.

Chapter 12

¹ Na panshita irya akema, Mikaeri, kiroro mukaramba uwimininako abantu bobbe. Kukaba ne nshita ya bukyushi ubushatara abubako apo uruko rwatendekera. Na pari iyo nshita abantu bobbe bakapokororwa, onse uwasangwa narembwa ishina ryakwe mwi buuku.² Na bengi abarara mu mushiri wa rukungu bakema, bamo ku mweo na bambi mukusekwa kabiri mukusurwa kwa muyayaya.³ Rero abashirimuka bakabaria ngo kubarika kwa rwerere, na bonse abarengere abengi ku burungami bakabarika nge ntanda umuayayaya umuyayaya.⁴ Rero weba, Daniere, kake fyebo ifi; komenena ne buuku ukufika ku nshita ya ku mpera. Na bengi bakasabanta no kwishiba ku kafura.⁵ Kabiri neho, ne Daniere, nabwene, abantu babiri nabeminina, umo pa mbari ya mu mana rubari rumo, no mubiye rubari urwa mu mana.⁶ Eryo umo pari abo asosere ku wafwere ifyakorokondwe, uwa pa muru wa menshi ya muronga, "Ni ku nshita nshi kikaba impera yafisha mano ifi?"⁷ Naumfwire no muntu uwafwere ifyakorokonwe, uwari pa muru wa menshi ya muronga-atumpwirire no kuboko kwakwe mu muru no kurapa uwa mweo umuyayaya ukuti no ku mwaka umo ne myaka ibiri na hafu wa mwaka. Kabiri iryo bakapwisha ukunyantaura amaka ya bantu bamushiro, eryo ifintu fyonse fikapwiririka.⁸ Na ryumfwire, rero inshairwike. Eikyo naripwishe, "Mwe Shikuru wangi, finshi fikafuma muri ifi fintu fyonse?"⁹ Eryo atire, "Kabiye, we Daniere, pantu amashiwi aya yarikakwa kabiri yarikomenenwa ukufika ku nshita sha ku mpera."¹⁰ Abengi bakaibutusha, akbiri bakaiwamya no kuiroporora, rero ababifi bakakita ububifi. Na nabifi tabakeruke, rero abashirimuka bakeruka.¹¹ Kabiri ukufuma pa nshita icyakuminika kya pe kikafishiwapo kabiri ikya makankamike ikpomona kikeinikwa, ku kaba inshiku 1260.¹² Arishuka ni uyo uurerorera no kufika ku nshiku 1335.¹³ Rero weba uringire ukuya ikasuke impera aisa ukatusha-kabiri ukema ku kuya ku kyaskumwenapo, pa mpera ya inshiku."

Joel

Chapter 1

¹ Iki e kyebo ikyaishire kuri Yoeri mwana Pethueri.² Umfweni ifi, mweba bakiroro, kabiri kutikeni, bonse mwebekara kyaroro. Kuri ifi fyonse ngefi ifyakitikapo munshiku shenu nangu munshiku shafikorwe fyenu?³ Eboni abana benu parwa iki, kabiri na bana bobbe bakebe abana babo, na bana bobbe ku nkuro iyikakonkapo.⁴ Finshi ifyo ba makanta bashireko, ifinkubara fyaririre. Shibuka kakorwa wa mwangashi no kuririshika!⁵ Shibuka ka korwa wa mwangashi no kuririshika! Koosheni, bonse mwebakanwa wa mwangashi, pantu mumwangashi warowa waputurwako kuri mweba.⁶ Pantu inko nashiminina pa musumba wandi, ikya buramba ikyabura inambara. Ameno yakwe yaba nga meno ya nkaramo, kabiri yaba nga ameno ya nkaramo iyanakashi.⁷ Akita ibara rya myangashi yandi nge nkyende ya popomoka no mukunyu wandi ukuba insande sande. Arisukura ukusuku kabiri no kuposa; ne misambo yaba iyabuta.⁸ Rosha nga nabwina uwafwarira nga uwafwirwa shibwina.⁹ Ing'anu shamituro ne fyakunwa fya muturo nafipurwako ku ng'anda yakwa Yaweh. Bashimapepo, ababomfi bakwa Yaweh, rosheni.¹⁰ Ikirime nakipurwa; umushiri urerosha pa murandu wa ng'anu shonawirwe. Umwangashi uupya nauma; amafuta nayawa.¹¹ Ikatweni insoni, mwebakashima, no kurosha, mwebamesha umwangashi. Pa ng'anu na pari bare. Pantu nakurobo kuroborora kwa mwi bara.¹² Imyangashi nashibonsi nashibonsa kabiri no muti wa mukunyu nauma; umuti wa mupomagrati, na kankindu nako, no mu apere- yonse imiti ya mu mpanga nayabonsa. Ukusekerera kubonsa kare ku mukowa wa mutundu.¹³ Fwareni insamu no kurosha, mweba bashimapepo! Pumenipo inkonde mwebabomfi bakuburambo. Isa, roreni ne nsamu ubushiku bonse, mwe babomfi bakwa Resa wandi. Pantu umuturo wa ng'anda yakwa Resa obe.¹⁴ Iteni uushisha ukushisha kwa mushiro, kabiri ita ukukumana kwa mushiro. Koronganya bakirorona bekara mu musumba ku ng'anda yakwa Resa obe, no kuririra kuri Yaweh.¹⁵ Awi ubushiku ubo! Pantu ubushiku bwakwa Yaweh nabuparama. Kusesa ubonaushi ku wa buramba.¹⁶ Takuputwirwe ikyakurya ku murora wa kinso kyakwe, ne kyonwe no kusekerera ku ng'anda yakwa Resa wesu?¹⁷ Nashuma inseke mwisamba ryeshinde ryakwe, amatara nayapomoka, ifyakutiramo nafyomoka. Ing'anu nashuma.¹⁸ Ifyo ifitekwa firetushira! Ifimaombe fypeshiwa amano pantu tashikwete umuremfwe. Ne mikuni ya mpanga nayo irekyura.¹⁹ Yaweh narira kuri weba. Pantu umuriro naokya umuremfwe wa mu matororo, kabiri urubingu narubirinya imiti yonse iya mu mpanga.²⁰ Ne nama sha mu mpanga shireririra kuri weba, pantu nashikama inshiko sha menshi, no muriro naokya umuremfwe onse uwa mu matororo.

Chapter 2

¹ Risheni intandara mu zioni, weresheni mu rupiri rwandi urwa mushiro! Rekeni abekashi ba mu musumba batutume ku

mwenso, pantu ubushiku bwakwa Yaweh bureisa; kyakine, buri mupepi. ² Bushiku bwamfimi kabiri iyatora, ubushiku bwa makumbi kabiri imfimi iyatikama. Kwati makyakya awakupikira impiri, ryabashirika ryaisa. Takwatara akubapo ibumba ryabashirika ngeri, kabiri takwakabe nakabiri, na panuma ya nkuro yandu. ³ Umuriro uresungurura kyonse ikiri muntanshi yakiko, na kunuma yabo urubingu rurebirima. Umusumba waba nge bara rya edeni muntanshi yabo, ku numa kuri amatororo ayapomoka. kyakine, tapari ikikabutuka uku. ⁴ Imibonekere ya bashirika iri nga bakabarwe, kabiri barebutuka nga bakabarwe. ⁵ Baretoroka ne kyongo kwati kya ba punda pa muru wa mpiri, nge kiunda kya rubingu rwa muriro ureokye fisoso, ngo mushirika uurepekanya ku nkondo. ⁶ Pakinsu kyabo abantu bashitika kabiri impumi shabo shawa. ⁷ Barebutuka nge mparume shaburamba; barekwa iringa nga abashirika; bareponda, bonse munshira shabo, takuri no wakupatukako. ⁸ Nangu umo uwakusunka umubiye rubari; bareponda, onse munshira yakwe; barepunda pakati ka fyansu kabiri tekvesha ukufma mu butantiko. ⁹ Babutukira mu musumba, babutuka pa fibumba, barekwa ku ma yanda, barepura na pampongoro nga abapupu. ¹⁰ Ikyaro kiresunkana pa ntashi yabo, imyuru iretutumanshika, akasuba no mweshi na fifita, ne ntanda nashireka ukubengeshima. ¹¹ Yaweh asansura ishiwi ryakwe pa ntashi ya bashirika bakwe pantu imparume shakwe sharifurisha; pantu barikosa, abo abasunga amarango yakwe. Pantu ubushiku bwakwa Yaweh bukaramba kabiri bwakutinya. Ninani uwingashipikisha? ¹² "Na rero"- ukukupampamika kwakwa Yaweh- "Bwerera kuri nebo n mutima obe onse. Shisha, rira, kabiri rosha." ¹³ Repureni imitima yenu tefyakufwara ,iyo, no kubwerera kuri Yaweh Resa obe. Pantu musuma kabiri wa ruse, uwakokora ukukaripa kabiri afuramo ikitemwiko ikishifubarishiwa kabiri aranguruka pa bubi apangire. ¹⁴ Ni nani aishiba? kuti abwera no kuranguruka kabiri no kusha iparo ku numa yakwe, umuturo wa ng'anu kabiri no muturo wa kyakunwa kuri Yaweh Resa obe? ¹⁵ Risheni intandara sha mu Zioni, iteni ukushisha kwa mushiro, kabiri miteni ukurongana kwa mushiro. ¹⁶ Koronganya abantu; betire ku kukorongana mkwa mushiro koronganya bakiroro; koronganya abana abanono kabiri na bwinga afume mu mpuure wakwe, kabiri na shi bwinga afume mukimpungirire kyakwe. ¹⁷ Rekeni bashimapepo, na babomfi bakwa Yaweh, na barire pakuti ku ng'anda yakwingirirapo na pakipairo. Nabatire, "Fumyeni abantu benu, Yaweh, mwipera ikikwato kyenu ku kuba ikituko, ukuti inko shisekwe. Bushe bakatira shani mu banko, 'Resa wabo ari kwi?'" ¹⁸ Eryo Yaweh ari nakarumwa pa musumba wakwe kabiri ari no ruse pa bantu bakwe. ¹⁹ Yaweh ayaswike abantu bakwe, "Boneni, nkamitumina ing'anu, umwangashi mupya kabiri na mafuta. Ukarereikuta abo kabiri nshakakupangemo uwasurwa mu nko. ²⁰ Nkamufumya uwakukapinda ka kukuso ukupakasa nkamutarusha, kabiri nkabatarwa umwauma ,kabiri inkende yapomoka. Ku mutwe kwakwe no kuri bemba wakukabanga, na kinuma yakwe ni kuri bemba wa ku masamba ukupimpinuna kiibi kikema." Kyakine, arikite ifintu ifikuru. ²¹ Witina, we musumba, samwa kabiri sekerera, pantu Yaweh akakita ifintu ifikaramba. ²² Mwitina, mwe nama sha mumpanga! Pantu umuremfwe mu matororo fyarifunda, ne miti ikatwara ifisabo, kabiri umukunyu no mwangashi bukafurisha ubusomboshi. ²³ Sekereni, mwe bantu ba mu Zioni, no kwingira muri Yaweh Resa wenu. Pantu amupera imfura yantashi iiyene. areta imfura ya maina ukuturokerera, imfura mya rusuba ne mfura ya maina nga kare. ²⁴ Ifipuriro fikesuramo ing'anu, ne fyakukaminamo fikapakama umwangashi na mafuta. ²⁵ "Nkamibwesha imyaka ya fisabo intu makanta uuikumya arire- na makanta uuneg'enya, na makanta uonaure, na makanta uuputaura- mwe parume shaburamba abo natuma muri mwe. ²⁶ Mukarya mubusuma no kwikuta, kabiri mukarumbanya ishina ryakwa Yaweh Resa wenu, uwakita ifipapwa muri mwebi, kabiri nshakarete insoni pa bantu bandi. ²⁷ Ukeshiba ukuti naba muri Israeri, no kutira ninebo Yaweh Resa wenu, kabiri takwaba umbi, kabiri nshakarete insoni pa bantu bandi. ²⁸ Inshita imo ikesa eryo nkapongorora umupashi wandi pa bantu na bana benu abanakashi na bana benu abaume bakasesema. Abakote bakarote firoti abana baume bakabona ifibonwa. ²⁹ Na pa babomfi bandi abaume na banakashi, muri irya nshita nkapongorora umupashi wandi. ³⁰ Nkaranga ifipapwa mu myuru na pe sond, umuropa, umuriro, ne nkyenshi sha kyushi. ³¹ Akasuba kakapiribuka mu mfimi no mweshi mu muropa, pa numa ne fikuru no kukinya ku karamba ukwabushiku bwakwa Yaweh ubureisa. ³² Kikaba ifi fyonse uwita pe shina ryakwa Yaweh akapusuka. Pantu mu rupiri rwa Zioni na Yerusaremu e mukaba abakasharapi, ngefyo Yaweh asosa, kuri abo ebo Yaweh aita.

Chapter 3

¹ Bona, munshiku isho panshita iyo, eryo nebo nkabweshu ubusha bwakwa Yuda na Yerusaremu, nebo nakorongonika inko no kubatentemushiwa mu Mupokapoka wakwa Yehoshafati. ² Nebo eko nkabapingwira kurya. Pa murandu wa bantu bandi ikikwatwa kyandi, abo bonse basaranganina mu mikowa pantu baryakene impanga yandi. ³ Barepenndura abantu bandi, yareshisha abarumendo pa kuti ikwatirepo bakirende, no kushitisha umwanakashi pakuti nwepo umwangashi. ⁴ Nomba, kinshi wafurirwa nebo, Tyre, Sidomu na mwebi bonse ,mwe ba munkyende ya Firistiya? Nga mwandirira nebo, nebo nkabweshu amafuta yenu pa mitwe yenu. ⁵ Pantu mwarisendere sirufere na goride yandi mwariretere ifikwatwa mu matempere. ⁶ Mwashitisha abantu kuri Yuda na ku Yerusaremu na ku baGriki, pakutira mukabatume ukutari ukufuma ku nkyende yabo. ⁷ Bona, nebo ndipakubasesha, ukufuma munkyende mwabashitishishemo, kabweshu amaripiro pa mutwe yenu. ⁸ Nebo nkashitisha abana benu abaume na banakashi, ku minwe ya bantu abaYuda, Bakabashitisha ku baSebyani, ku nko iyakutari, efyasosa Yaweh." ⁹ Birikisha ifi ku nko: "Iteyanyeni mwebene mu burwi; iseni mwebaume baburamba rekeni baparamine; rekeni abaume baburwa bese. ¹⁰ Bureni inkasu shenu isha ng'omba mufuremo impanga shakurwirako ne fikwatwa fyenu mupangemo amafumo, rekeni no mwanakashi atire, nebo ndirimwaume sana." ¹¹ Endesheni ,iseni, mwe nko shiparamine; kumaneni mwebene pamo

parya. Yaweh, ikisha iparume shobe ishaburamaba.¹² Rekeni inko shibuke insjine kabiri shishe na mu mipokapoka ya Yerusaremu. Pantu nebo nkekara no kupingura yonse imitundu iyashinguruka.¹³ Pisheni ikikwakwa, pantu ifya kusepa nafipya. Iseni, umwakukaminwa muriswire pantu ububi bwbo burifurire."¹⁴ Ibumba rya bantu, na bantu bari mu mupokapoka wa kyabupingushi. Pantu ubushiku bwakwa Yaweh baripareme mu mupokapoka wa kyabupingushi.¹⁵ Akasuba no mwehi firifikire, ne ntanda shashibatukira ku rubuto rwabo.¹⁶ Yaweh areburuma ku Zioni, abirikisha ne shiwi ukufuma ku Yerusaremu. Imyuru ne sonde fikasunkanishiwa, rero Yaweh akaba kintererwe ku bantu bakwe, akabapokorora abantu ba mu Israeri.¹⁷ "Eryo mukeshiba ukuti ninebo Yaweh Resa wesu uwikara mu Zioni, umusumba wa mushiro. Kabiri Yerusaremu akaba uwa mushiro, no mwina fyaro takapitemo muri ye na kabiri.¹⁸ Fikesa pari ubo bushiku eryo impiri shikaratonya umwangashi warowa, no tupiri tukarakokoroka ishiba rya buki, natonse utumikoko utwakwa Yuda tukarakooroka na menshi, no tumfukumfuku tukarafuma ku ng'anda yakwa Yaweh na menshi mu mipokapoka ya shittimu.¹⁹ Ikyaro kya Egypto kikaba ikyasurwa, na Edomu akaba umwabura nangura kimo, pantu barisunga umuropa uwakaere mu mpanga yabo.²⁰ Rero Yuda akekaririra umuyayaya, na Yerusaremu akekaririra ukufuma ku nkuro ne nkuro.²¹ Nebo karanda umuropa wabo uwo sharandura, pantu Yaweh ekara mu Zioni."

Amos

Chapter 1

¹ Aya mashiwi yakwa Amosi, uwari pari bakakyema ukufuma ku Tekoa, aribwene ifyari pari Israeri munshiku sha mfumu Uziya, na kabiri mu nshiku shakwa Yeroboamu umwana wakwa Yoashi mfumu yakwa Israeri, kwari ne myaka ibiri eryo ikyikukuma takuirakitika.² Atire, "Yaweh akaburuma ukufuma ku Zioni; akasansura ishiwi ukufuma ku Yerusaremu. Imiremfwe ya bakakyema ikarosha; pa muru wa Karmere apauma."³ Efyasosa Yaweh: "Amafuta yatatu yakwa Damasiko, nangura yane, nebo shakafumyepo ukukandwa, pa murandu wa ku puma abena Giridi ba bapumina ,ku fipuriro fyakyera.⁴ Nebo nkatuama umuriro pa ng'anda yakwa Hasaeri, kokya na maringa ayo mfumu Beni-Hadadi yakura.⁵ Nkonaura impongoro sha musumba uwa Damasiko no konaure urya kateka aikara mwishirya rya Afeni. Na bantu ba mu Aramu bakaya muri bunkore ku kiri," efyasosa Yaweh.⁶ Iki ekyo Yaweh asosa: "Amampurur yatatu ayakwa Gaza, nangura fine, nebo shakafumyepo ukukandwa. Pantu bena barisendere abantu bonse mu musumba no kubapera ku Edomu.⁷ Nebo nkatuma umuriro mufubumba fya Gaza, nkokya ne misumba yabo iya maringa.⁸ Nkarofya kateka uwaikara mu Ashdodi no muntu uwaikara mu musumba wa Ashikerni. Nkonaura umusumba wa Ekironi, na bonse aba Perishiti bakonaurwa," efyasosa Shikuru Yaweh.⁹ Efyo Yaweh asosa: "Amampurur yatatu ayakwa Tyre, nangura, fine, nbebo shakafumyepo ukukaniwa, pantu baripere bonse abantu ku musumba wa Edomu, no konaure ikipangano kya bamunyina.¹⁰ Nkatuma umuriro mu musumba wa Tyre, no kokokya amaringa ya musumba."¹¹ Efyo Yaweh asosa, pa mampurur yatatu ayakwa Edomu nangura fine, nebo shakafumyepo ukukandwa, pa murandu bena baresenda urupanga no kurasupira bamunyina. Ikiyu kyakwe kirebirima ngo rubingu tebakufwaye nakukishafye nakarya.¹² Nkatuma umuriro mu musumab wa Temani, no konauhra amaringa ne misumba iya ku Bosira."¹³ Efyasosa Yahwe, "Pampurumiushi shitatu isha bantu ba mu Amoni, nangura fine, nebo nshakafumyepo ukukandwaa, pantu pakwipaya abanakashi ba mu Giridi abari na mafumo barebatumburafye.¹⁴ Nebo nkokya umusumba wa Rabbah, no konaure amaringa na mayanda, mukaba ukupunda mu musumba, ukasarangana nge ki mwera ka kyikuku.¹⁵ Imfumu yabo ikaya mu busha, ena na kiroro bakwe .pamo fyasosa Yaweh.

Chapter 2

¹ Ifi eyfo Yahweh asosa: "Pafya bupurumushi fitatu ifya kwa Moabu, na pari fine, nshaka fumyepo ukukandwa, pantu mwakere amafupa ukusangu imitoi aya mufmu ya Edomu.² Nkatuma umuriro ku Moabu, kabiri ukokya na mayanda aya kindama aya mu Kerioti. Abena Moabu bakafwa eryo ku kaba akaborokoto, ku kuweresha kwi shiwi rya ntandara.³ Nkonaura upingura mukati kabo, kabiri nkepaya abana ba mfumu abaume," efyasosa Yahweh.⁴ Ifi efyasosa Yahweh: "Pafya bupurumushi fitatu ifya ba Yuda, na pari fine nshakafumyepo uku kandwa, pantu barikana amafunde ya kwa Yahweh kabiri barifirwa uku yakonka. Rero ifya bubiofi fyari basaranganya, nefyo bawishi babo barekonka.⁵ Nkatuma umuriro mu Yuda, ku kokya amakure aya kankara ayamu Yerusaremu."⁶ Ifi efyasosa Yahweh: "Pafya bupurumushi fitatu ifya bena Israeri, na pari fine, nshakafumyepo uku kandwa, pantu barishitisha abakaere pari silfere no mubusu pa muranda wa nsapato.⁷ Barennyanta pa mitwi ya baranda, ngefyo abantu banyantaura urukungu mu mushiri; no kusunka abatitikishiwa mu musebo. Umwana mwaume na wishu baya ku mwanakashi umo kabiri barasebanya ishina ryandi irya mushiro.⁸ Barara pambari ya burambo pansaru isho basenda nge fikatiro, kabiri mu ng'anda yakwa Resa wabo baranwa umwangashi uyo bapokorora ku mikongora.⁹ Rero nebo naryonaura abena Amori, pari mwebo, ukurepa kwabo kwari kurepa kwati miti ya mikedri, abari abakosa nge mioke. Rero naryonaura ifisabo fya fya pamuru ne mishira yafiko iya panshi.¹⁰ Namwebo, na mufumisha mu kyarokya kya Egypto no kumutungurura imyaka amakumi yane mu matororo na suka nareka mwaikwatira ne kyarokya kya bena Amori.¹¹ Naimisha bakesesema ukufma mu bana baume benu na pa rumendo benu ukuba abena Nasri, bushe mwe bena Israeri, tefyo kyari? - ifi efyasosa Yahweh.¹² Rero mwapatkisha abena Nasri ukunwa umwangashi kabiri mwakenge na bakasesema ukusesema.¹³ Boneni, nkamishonaura kwati ni firy a ikereta iriswiremo onseke ringa shonaura umuntu.¹⁴ Nowaanguka ukubutuka ku kumurubura, no wakosa takakoshe

Chapter 3

amaka yakwe; ne mparume tayaipusushe. ¹⁵ Nabakengira ukuposa imisumba tabakatarama; na babutukisha ta bakapuse; na benda pari bakabarwe ta bakaipusushe. ¹⁶ Barya abashipa nhanshi bakasha baposa fyonse no kubutuka ukwabura ukufyarwa pari burya bushiku- ifi efya sosa Yahweh."

Chapter 3

¹ Umfwa amashiwi ayo Yaweh aranda pari mwebo, mwe bena Israeri, pari mwebo mwerupwa imfumishe mu kyaroy kya Egypto: ² "Nasarafye mwebo mweka ukufuma ku ndupwa shonse isha pa kyaroy. Ekoy nkamisarspura pa bubi bonse." ³ Bushe abantu babiri kuti baima pa burendo bumo bwino ukwabura ukuranshanya? ⁴ Bushe inkaramo ireshinguruka mu mpanga nga tapari ikyakwikata? Bushe inkaramo umusepera kuti ireburumafye nga taiketepo nangu kamo? ⁵ Bushe ikyon kuti kyaingira mukiteyo kya panshi kya fwantwa no kufwantwa nga tapari ukusobora? ⁶ Bushe intandara nga mu musumba, bushe abantu tabatutuma ububi mu musumba, bushe te Yaweh aretere? ⁷ Kine kine Yaweh pa kukitapo kimo abara asokorora ku basha bakwe bakasesema. ⁸ Inkaramo nairira; nani ushiretina? Shikuru Yaweh nasosa; nani ushingasesema? ⁹ Birikisheni ukufwika pa myanda ayakankara aya ku Ashuri, na pa mayanda aya kankara aya ku kyaroy kya Egypto; randeni amuti, "Koronganeni pa mpiri sha Samariya sa mubone ikimfurunganya ubukuru ikirimo, no rufungo abantu barekita. ¹⁰ Awe tabaishiba ukukita ikyarungama-efyasosa Yaweh-batutira urukakara mayanda yabo ayo aya kankara." ¹¹ Eikyo, ifi efyasosa Shikuru Yaweh: umurwani akashnguruka ikyaro, akonaura amaringa yabo no kubebura amayanda yabo aya mutengo." ¹² Ifi efyasosa Yaweh: "Nga firya kakyema atorakofye amoru yabiri no kutwi kumo iryo impanga yakwe iketwe ku nkaramo; efyo bakapokororwa abana bakwa Israeri abaiakara mu Samariya; ne fitutu fikawapo nangu imisao ya kubika pa busanshi." ¹³ Umfweni kabiri shimikireni ubuntu pa ba ng'anda yakwa Yokobo-ifi efyasosa Yaweh, Resa wa mabumba. ¹⁴ "Pa bushiku nakanda Israeri pa membu, nakanda ne fipairo fya ku Betere. Na masengo iya fipairo ya kaputurwa no kupona panshi. ¹⁵ Nkonaura amayanda yarya bekaramo pa mwera na murusuba. Na mayanda aya meno ya nsufu yakonaurwa, na mayanda ayakuru yakonaurwa-ifi efyasosa Yaweh."

Chapter 4

¹ Umfweni ku mashiwi aya me ng'ombe sha ku Bashani, mwebo mwebaba parupiri rwa Samariya, mwebatitikisha abapina, mwebakyusha abaranda, mwebo mwetira ku barume benu, "Turetereni ifyakurya." ² Shikuru Yaweh narapa na ba musshiri bakwe, "Boneni inshiku shikesa kuri mwebo eryo bakamisenda ne dodo, nge sabi riketwe. ³ Bakamisenda no kuramifumisha pa kipunda kya mwi ringa rya musumba, bonse mwebo mukarapitamo, mukaposerwa ku Hebroni-e kusosa kwakwa Yaweh. ⁴ "Kabiyeni ku Betere no kubambuka, ku Giri no kufusha impurumushi, reteni ifya marabo kira ruyero ifyekumi fyenu pa nshiku shitatu. ⁵ Pereni ifyakuntanshi fya marambo ya mukate; birisheni amabupe yakuitemenwa; randeni kuri nebo, pantu efyo mwaterwa ukukita, mwe bantu ba Israeri-uku e kukambisha kwakwa Yaweh. ⁶ Nebo narimipere ubusaka bwa meno mu misumba yenu, ta;mwakwete na mukate munkyende shenu, rero tamwabwene kuri nebo-efyasosa Yaweh. ⁷ Nebo naritekere ne mfura ukufuma kuri mwebo eryo kwashere imyeshi shitatu shakusombora. Narengere yaroka mu musumba umo, no kurenga tairokere kumbi ku musumba. Pankyende imo yarirokere. Rero apo imfura tayarokere paryumine. ⁸ Imisumba shibiri nangu shitatu shakaminwa ku menshi, tabaikwete. Rero tamwabwerere kuri nebo-ekusosa kwakwa Yaweh. ⁹ Nebo narifyonawire kukipuki no kufufuma ku bwingi bwa mabara yenu, amabara ya myanggashi, imikunwa, ikimuti kya mu orife-zba makata barirwa fyonse. Rero tamwabwerere kuri nebo-efyasosa Yaweh. ¹⁰ Naribikire ne finkunka zpari webo na pari Egypto naripeye na barumendo ku rupanga, pamo pene na bankore ba makyereta, narengere ikyene kyafitumbi fya bantu ku myona shenu mu nkambi. Rero mwebo tamwabwerere kuri nebo-efyasosa Yaweh. ¹¹ "Nkafuramuna imisumba muri mwebo ngefyo Resa aposere Sodomu na Gomora. Mwari nga kamuti akarepya akafumishiwa mu muriro. Rero tamwabwerere kuri nebo-efyasosa Yaweh. ¹² Eikyo nebo nkareta ifyakutinya, kuri webo, Israeri; pantu nkareta ifyakitinya kuri mwebo, ipekanyeni ukukumanya Resa, Israeri! ¹³ Boneni, uwapangire impiri kabiri apangire umwera, asoskororwere amatontonkanyo yakwe ku muntunse, eurenge ukukya no kufita, e wateka ne sosnde ryonse epo ryafika. Yaweh, Resa wa miraro, eshina ryakwe."

Chapter 5

¹ Umfweni ifi ifyo narasenda ngo rwimbo rwa mariro pari mwebo, ing'anda yakwa Israeri. ² Ba nakisungu ba mu Israeri nabawa; takabuke nakarya; nasha ne nkende yakwe; takuri nangu, umo uwakumwimya. ³ Pantu efyo Shikuru Yaweh asosa; pa bashirika ikana rimo mu musumba abafuma bakarafye umwanda umo, no waire no mwanda umo akashara ne kumi mu ng'anda yakwa Israeri." ⁴ Efyo Yaweh asosa ku ng'anda yakwa Israeri: "Fwayeni no kwikara! ⁵ Mwifwaya Betere: nangura Giridi; mwiya na ku Beeishaba. Pantu Girugari akaya kuri bunkore, na Betere akaba uwafye. ⁶ Fwayeni Yaweh no kuba no mweo, nangura umwine akema ngo muriro mu ng'anda yakwa Yosefu. No kubarofya, takwakabe no kubashimya mu Betere. ⁷ Abantu bonse bapiribura umuringanya nge fyabipa baposa no burungami panshi!" ⁸ Resa abumbire Puredesi na Orioni; akinja imfimi yafitisha ukubs urubuto. Yaweh eshina mryakwe! ⁹ Areta ubonaushi bwakupumikisha ubwakosa pakutira ubonaushi bukese ku maringa. ¹⁰ Baripata umuntu onse uusosa na mano. ¹¹ Pantu murakyusha abaranda no ku bapokorora ing'anu shabo-nangura murikurire amayanda ayasuma aya mabwe

tawakekaremo. Mwaribiyara na mabara ayasuma ayamyangashi, rero tamwakanwemo umwangashi.¹² Pantu narishiba imirandu mwakwata no bukuru bwa membu shenu. Murakyusha abarungama, no kupoka amafisa kanwa, no kufumyapo ifikofwaikwa mumpongoro ya musumba.¹³ Eikyo uwa mano ekara tondoro mu nshita iyo, aya bubifi.¹⁴ Fwayeni ubusuma mububi iyo, e pakutira mwingekara. Eikyo Yaweh, Resa wa miraro, akaba na mwebo ngefyo mwebo mutira.¹⁵ Apata ububi, atemwa ubusuma, apampamika uburunga mu mweshi wa musumba. Yaweh, Resa wa miraro, akaba uwa senaminwa ku basharapo abakwa Yosefu.¹⁶ Eikyo, ifi efyo asosa, Resa wa miraro, Shikuru, "Monse mu misumbi mukaba imisowa, bakaratira na munshira shnse baretira, "Akaranda! Akaranda!" Baketa na barimi ukurosha na bamba ikyimbo kya mariro.¹⁷ Na mu mabara ya myangashi bakararoshu pantu kapita pakati kenu," efyasosa Yaweh.¹⁸ Mwashama kuri mwebo mwebafwaisha ubushiku bwakwa Yaweh! Finshi mukofwaira ubushiku bwakwa Yaweh? Bukaba bwamfimi te bwarubuto,¹⁹ ngefyo umuntu abutuka ukufuma ku nkaramo eryo ikiburi kyamukumanya. Kabri aya na mu ng'anda aikara ku kibumba ne nsoka ya musuma.²⁰ Bushe ubushiku bwakwa Yaweh tabwakabe nge mfimi te rubuto? Kashiminini te kubengeshima?²¹ Nebo napata no kurakusefya, nshibekerwa mu kuroryana kwa mi pepere.²² Nangura mwapera ifya mabupe ya kipairo ne mbuto ya bupe, nevo nshakafisumine, nangu shakafiboneko amabupe ya nama shenu ishakwina.²³ Fumeni na kuri nevo ni nyimbo sha kyong; shakomfweko noa kukiunda kya firimba fyenu.²⁴ Rero, mureke umuringanya urekokoka nga menshi no burungami ifya marambo na mabupe?²⁵ Bushe mwarindetera ifya marambo na mabupe?²⁶ Namusumbura ikibumba kyakwa Sikuti, imfumu yenu, na Kaiwani, ka resa ka rutanda kenu, uto mwaipangire mwebene.²⁷ Eikyo nevo nkatwara muribunkore ukukira Damasiko," e fyasosa Yaweh, eo ishina ryakwe ni Resa wa miraro.

Chapter 6

¹ Akaranda ku bari no mutende mu Sioni, na baikara umutende ku rupiri rwa Samariya, abaume abaishibikwa mu fyaro ifikankara, uko abang'anda yakwa Israeri babutukira ku bwafwirisho!² Instungurushi shitira, "Kabiyeni ku Karneh no kuroresha, ukufuma uko kabiyeni ku Hamati, umusumba ukaramba; eryo mutentemukire u Gabi wa ba Perishiti. Bushe iripo iisuma pa misumba yenu ibiri? Bushe kuri umupaka ukaramba ukukira umupaka wenu?"³ Mwebatarusha ubushiku bubi no kuparamika apekaro urufyengo.⁴ Abarara pa fyakukuwamapo ameno ya nsoku abairekeresha pa masanshi yabo. Abarya abana ba mpanga ba mu makuni.⁵ Abemba inyimbo shabuwerewere pe pango; abapanga ifirimba fyakwimbirako kwati firya Dabidi akitire.⁶ Abanwena ne myangashi muri bamafukura no kuishisha abene ku mafuta ayawamisha, rero tabari no buranda pa kufunaika kwakwa Yosefu.⁷ Eikyo ku bakasendwa bunkore bakaba e bantanshi, ku kafumapo ukuwowota kwa bairekeresha.⁸ "Imfumu Yaweh yarapa ati-naparifye nevo wine ne Yaweh, Resa wa miraro, nimpata na makure yakwe ayakankara yakwa Yakobo; Napata imikitire ibi. Eikyo nkaposha umusumba na fyonse ifyabamo."⁹ Kikesa akiti nga kyakuti bakarume ikumi bashara mu ng'anda imo, bakafwa bonse.¹⁰ Nga kyakuti umubiyo nangura uwamokya apita afuma mu ng'anda yakwe-eryo aranda umuntu uuri mu muputure mukati mu ng'anda, "Bushe kuri uuri onse na webo?" Eryo umuntu akatira, "Takuri." Eryo akaranda, "Ikira tondoro, pantu tafwire ukurumbura ishina ryakwa Yaweh."¹¹ Pantu, boneni, Yaweh arepera ifunde, ne ng'anda ikatobaika mu tupimfya, ne ng'anda inono mutupandwa.¹² Bushe bakafwa bengabutuka pa fimabwe ifyasansuka? Bushe umuntu e ngarima bamba ku ng'ombe? Apo musangura ubupingushi amaruru ne fisabo fya burungami mukukaripwa -¹³ mwebasaminwa Ro Debar, uusosa ati, "Bushe ku maka yesu twapokerere Karinimu ube wesu?"¹⁴ "Rero roresha, nkemisha pari webo uruko, mwe ba ng'anda yakwa Israeri-ekusosa kwakwa Yaweh, Resa wa miraro. Nabo bakamikyusha ukutura apakwingirira ku Hamati ukufika pa mumana wa mukuku wa Araba."

Chapter 7

¹ Efyo Shikuru wa miraro anangire. Bona, arepanga makanta mu kutendeka, kwakumena kwa mu meno wa panuma.² Iryo bapwisha ukurya umuremfwe pa mushiri, eryo natira, "Shikuru wa miraro, napapata mberera uruse; bushe yakosa shani? Pantu ena munono."³ Awe, Yaweh arangurukire pari iki. "Takyakakitike," efyo asosere.⁴ Ifi efyo Shikuru wa miraro ananga: Bona, Resa aita umuriro ukupingura. Uyo muriro nao epakuraaka, panshi ya pesonde eryo watampa nokokya umurundu.⁵ Rero e pakuranda ati, "Mwe Shikuru Yaweh, Reka napapata; bushe Yakobo akeminina shani? Pantu munono."⁶ Yaweh abweshamo umutima pari iki, "Mwe Shikuru, iki takyakakitike," e kusosa kwakwa Shikuru wa miraro.⁷ Iki ekyo anangire: Roresha Shikuru ashintirire, ku kibumba kimo uko abantunse bashintirire mu minwe yakwe.⁸ Yaweh asosa kuri nevo, "Kinshi wa bona Amosi?" Narandire ati, "Ikyakupiminako." Shikuru wa miraro atire, Roresha nkabikapo ikyakupiminako ku bantu bandi abena Israeri. Nshakabareke na kabiri iyo.⁹ Imisansama yakwa Isaki ikapongororwa, inkende shimo shikaba ifiborya, na nevo nkemina no rupanga pa bana bakwa Yeroboamu."¹⁰ Amasiya shima pepo, uwa mu Betere, atumine amashiwi kuri Yeroboamu imfumu ya bena Israeri: "Amose arekupangira pari webo pakati ka bena Israeri mu ng'anda yabo. Inkende te kuti ikwanishe ifi fyonse."¹¹ Pantu iki ekyo Amose aranda, Yeroboamu akafwa ku rupanga, eryo Israeri akaputurwako no ku muposa muri bunkore."¹² Kabiri Amasiya atire kuri Amose, "Ww kabona, kabiye, butukira ku nkyende yakwa Yuda, eryo uye urye umukate no kusesema."¹³ Rero wisese nangu kimo pano pa Betere, pantu pashira pa bufumu na kabiri ing'anda ya bufumu."¹⁴ Eryo Amose aranda kuri Amasiya, "Nshiri kasesema nangura umwana wakwa kasesema. Nebo narekyema impanga, kabiri naresunga ne bara ryandi irya mikunyu."¹⁵ Rero Yaweh arimfumishe pa murimo wa kusunga impanga no kutira kuri nevo ati, 'Kabiye, ku bantu bandi abena Israeri no

Chapter 8

kusesema kuri bo.'¹⁶ Nomba umfwa amashiwi yakwa Yaweh. Utira, 'Wisesema pari Israeri, eryo kabiri wiranda amashiwi yakupinkana na Isaki.'¹⁷ Iki ekyo Yaweh asosa, umukashi obe akaba ni kirende mu musumba; abana bobbe abaume na banakashi bakafumishiwapo ku rupanga; impanga yobe ikapimwa no wakankanishiwamo; akafwirwa mu mpanga ya rubembu eryo Israeri bakabafumya muri kino kyaro, no kubasenda bunkore."

Chapter 8

¹ Kabiri Shikuru Yaweh arinangire ikintu kimbi. Bona, umuseke uwafitwaro ifipya mu rubansa! ² Atire, "Kinshi wabona, Amose?" Natire, "Umuseke wa fitwaro ifipya mu rubansa." Eryo Yaweh arandire kuri nevo ati, "Impera ya bena Israeri iripareme; abantu bandi abena Israeri nomba ³ bararoba. Inyimbo sha mwi tempere shikasangwa misowa mu bushiku mburya-uku e kusosa kwakwa Shikuru yaweh-ne mibiri iyafwa iingi, naiposwa konse! Tapari tondoro!" ⁴ Umfweni kuri iki, mwebanyantirira ababusu mwebesha ukurafya abaranda muri kino kyaro. ⁵ Mwebu murasosa amuti, "Bushe ni rirari umweshi upya ukapwa, pakutira tureshirisha ifisabo fyesu? Bushe ni rirari ubushiku bwe Sabata bukapwa pakutira tushitisha ing'anu? Twakuraninika umutengo patunono, ngefyo amasekero yabepwa. ⁶ Iki kuti twashitisha ing'anu ishabora, twashitamo na bapina muri sirufere, no kukabura ababusu ne nsapato." ⁷ Yaweh arapa pa murandu wa kirumba kyakwa Yakobo, "Kyakinefye nshakarabe imikitire yabo. ⁸ Kanshi nomba ku kaba ikinkukuma, Nabonse abekashi ba muri iki kyaro barosha? Kyonse kikema ngo mu mana wa Nairo, eryo balamposa na kabiri ngo mu mana wa Egypto. ⁹ "Kikesa muri burya bushiku-uku e kusosa kwakwa Shikuru wa miraro-nkareta akasuba iryo kuri imfimi. ¹⁰ Nkaporibura ne mitebeto yobe mu buranda ne nimbo shobe munyimbo shaburanda. Nkarenga mukafware insaru shasampauka mu misana yenu. No kukwata urukusu mu mutwe onse. Nkakita ngo kurosha ngefyo wingarosha pa mwana mwaume obe mpo, no bushiku bwakukaripwa ku mpera. ¹¹ Bona inshiku shireisa-uku e kusosa kwakwa Shikuru Yaweh-iryo nkatuma akapowe pa kyaro, tekapowe ka kiryo iyo, nangura ikiraka kya menshi, rero ikiraka kyakumfwa ikyebo kyakwa Yaweh. ¹² Mukaraendauka pa numa no mumana; bakararora ukufuma ku kapinda ka kukabanga ukurora ku masamba ku kufwaya Resa, rero tabakamusange. ¹³ Mubushiku mburya abana banakashi banakisungu na bana baume bakafwapo ikitu. ¹⁴ Mwebu mwe bantu murapa ku rubembu rwa mu Samariya no kutira, 'Ngefyo tu resa twenu twikara, utwaka dani,'nangu, 'Napamo umurungu wakwa Beresheba,' Bakabongoroka na kabiri tabakamene."

Chapter 9

¹ Nabwene Shikuru naiminina pa mbari ya kipairo, asosere ati, "Uma pa muru wa nkyenshi pa kureka ifyakosha fisunkane. Fitobawire pa mitwe yabo, kabiri nabakurekeresha nkepayaura ku rupanga. Tapakafurumuke nangu umo; nangu kupusuka. ² Ngabaimba kumbo kurya uko ukuboko kwandi ku kababura. Nga banina ku muru, kurya nako nkabekisha. ³ Nangu bayafisama pa muru wa Kamere, kuti nabafwaya no kubabura kurya. Nangura bagisama ku kinso kyandi panshi yafimana, kuti naeba ikisoka, no kubasuma kurya. ⁴ Nangura baya muri bunkore, pa ntanshi ya barwani babo, kuti naeba abarupanga, no kubepaya. Nkabika amenso yandi pari bo ku kureta ububi tebusuma iyo. ⁵ Shikuru Yaweh wa miraro eukumya pa kyaro nakyo kyasuka kyangurika; na bonse abekaramo barosha; na kyonse kine kyaima ngo mu mana, na kabiri kyashika ngo mu mana wa ku Egypto. ⁶ Ni ye ukura imiputure yakwe mu myuru, no kushimpe saama ryakwe panshi. Ewita na menshi ya muri bamba, no kuyeturwira pa muru wa kyaro, Yaweh eshina ryakwe. ⁷ "Bushe tamwaba nga bana babena Kushi kuri nevo, mwe bantu bakwa Israeri-efyasosa Yaweh-bushe te nevo nafumisha Israeri mu kyaro kya Egypto, na baPerishiti ukufuma ku Kereti, na bena Aramu ukufuma ku Kira? ⁸ Boneni, amenso yakwa Shikuru Yaweh yari mu bufumu bwa rubembu, kabiri kabonaura ukubufumya pa muru wa mushiri, ukufumyakofye ikyakuti nshakonawirire ing'anda yakwa Yakobo-efyasosa Yaweh. ⁹ Pantu boneni, nkapere funde, kabiri nkasunkanya ing'anda yakwa Israeri mukati ka nko, ngefyo umo asensa ing'anu pa rupe, pakuti takwakabe akaribwe kanono akakaponena panshi. ¹⁰ Ababembu ba mu bantu bandi bakafwa ku rupanga, bonse abasosa ukuti, 'Taparipo ububi ubukatukumanyapo, bakafwa ku rupanga,' ¹¹ Mu bushiku ubo nkemya ihema ryakwa Dabidi iryawa, inkakirika ne kipongoro. Nkemya ne fyaomoka fyariko, no kufikura kabiri nga ku nshiku shakare, ¹² pakutira bekaremubabasharako ba muri Edomu, na mu nko shonse abo abeta pe shian ryandi-efyasosa Yaweh-uukitefi. ¹³ Kabiri boneni, inshiku shireisa-efyasosa Yaweh-iryo uurerima afika pauresepa, kabiri kiryo uurekandire myangashi akafika paurebyara mbuto. Iryo impiri shikaratonye myangashi, no tupiri tonse tukatonya imyangashi. ¹⁴ Eryo nkabweshabababunkore ba bantu bandi Israeri. Bakakura imisumba iyaonarwa no kwikaramo, bakarimba ne miti ya myangashi no kunwako imyashi, kabiri bakarima amabara no kuryako ifisabo. ¹⁵ Awe inkarima mu kyaro kyabo, kabiri tabakabwekeshepo ukurimbura ukufuma pa kyaro ikyo nabapera." efyo Yaweh Resa wenu asosa.

Obadiah

Chapter 1

¹ Ikimonwa kyakwa Obadiya. Ifi e fisosa Yaweh parwa bena Edomu: Naumfwa inkombe ukufuma kuri Yaweh no ku ntumi iituminwe mu nko shonse, ukutira, "Aramukeni! Natureya tuyebusha inkondo pa bena Edomu!" ² Boneni, nakakurengo kukiye pa nko; ukuba muwasurwa. ³ Ikirumba kya mutima obe nakikubepa, webu we waikara mu

nkayenmgo kya mabwe, mu mayanda yobe yakankara; weusosa mu mutima obe auti, "Nga nani ukantentemushisha panshi?"⁴ Nangura wingaranga murwerere nga kapumpe no kukbika ikisansara kyobe pa ntanda, inkakwsisha ukukufumya parya-efyo Yaweh asosa.⁵ Nga kyakutibasakara bakwishira, na bakabwararar bakwishira ubushiku-iryo wa pumpaturwa!-Bushe tabefye ifyaringa ifyo barefwaya? Nnga kyakutira abakoronganye myangashi baisesa, bushe tabengasha ifyakoronganyikwa?⁶ Ifyo mifya kwa Esau fyatapwa, ne fyo ifyafiswafyakwe fyafwaikwa fwaikwa.⁷ Nabonse abakwafwa ku burwi na bakwarukira bakutamfisha na ku mupaka. Abantu bobo bonse abari umutende kuri ye bakakubepa no kukunasha. Nabarya ikiryo kyobe na babika ikiteyo mwisamba ryobe. Awe kyapesha na mano.⁸ "Bushe te muri ubo bushiku"-efyaosa Yaweh- "Nkonaura bonse abamano ba muri Edomu na bamukyetekanya mu rupiri rwakwa Esau?"⁹ Na baume ba buramba kakatentuka, Temani, pakuti umuntu onse aputurwe mu rupiri twakwa Esau mukwipayaurwa.¹⁰ Pa murandu wa bunkarwe bwakitirwe mjinoko Yakobo, insoni shikakufimba, kabiri ukaputurwa umuyayaya.¹¹ Mubushiku iryo waiminifeye, mu bushiku iryo abeni basendere ifyabunonshi fyakwe, na bambi bambi baingire mu mpongoro, no kupendura wari pamo nabo nga bo.¹² Ngatawangire pari ndume yobe, mubushiku bwakushama kwakwe, no kusamwa pa bantu ba muri Yuda bura bushiku bwa konaurwa: ngatawa nakanwa kobe mu bushiku bwakumanama.¹³ Ngatawangire mu mongoro ya bantu bandi mubushiku bwa kayofi kabo; ngatawayangire mububi bwaponenene mubushiku bwakoyofi kabo, ngatwatambarike no kuboko kobe pa fyuma fyabo mu bushiku bwa kayofi kabo.¹⁴ Kabiri ngatawaiminifeye pa masansa yanshira kukuputure mbutushi shakwe, ngatawabweshe abapusiwe bakwe mu bushiku bwakumanama.¹⁵ bushiku bwakwa Yaweh nabuparama pa nko shinse. Ngefyo wakita, efyo kikakita kuri webi; ne mikitire yobe ikakubwerera pa mutwe obe.¹⁶ Ngefyo mwamena pa rupiri rwandi urwa mushiro, efyo shikanwe nko inshita shonse. Shikanwa no kupita no kuba nga bashabapo.¹⁷ Rero mu rupiri rwa Sioni e mukaba abapusuka, kabiri rukaba urwa mushiro, na bang'anda yakwa Yakobo bakaapya ifyakupyaninina fyabo.¹⁸ Ne ng'anda yakwa Yakobo ikaba muriro, ne yakwa Yosefe urubingu, na bang'anda yakwa Esau bakaba fisoso, kabiri bakabokya, noa kubapwisa. Tamwakabe abapusuka mu bang'anda yakwa Esau, pantu Yaweh nasosa."¹⁹ Abantu ukufuma ku Negebu bakakwata urupiri rwakwa Esau na bantu ba ku Shefara bakakwata ikyarokya ba Perishiti. Bakakwata ikyarokya kwakwa Efremu ne kyarokya Samariya, na Benjamini akapya Giridi.²⁰ Kabiri bankore ba mu bantu ba muri Israeri bakakwata kyarokya Kenani ukufuma ku Serefadi. Na bankore ba mu Yerusaremu, abari mu Serefadi bakapya imisumba ya Negebu.²¹ Kabiri na bapususha bakanina urupiri rwa Sioni kukutungurura ikyarokya kwakwa Esau, kabiri no bufumu bukaba bwakwa Yaweh.

Jonah

Chapter 1

¹ Nomba ishiwi raywak Yaweh ryaishire kuri Yona mwana Amitai, no kutira,² "Kabiye ku Ninibe, umusumba ukaramba. no kubira kuri o, pantu nabinina na bufika ku kinso kyandi ububi bwabo."³ Rero Yona aimine ku kufurumukaira ku Tarshishi ukufuma ku kinso kwakwa Yaweh. Kabiri aire ku Yopa no kusanga ubwato ubwareya ku Tarshishi. Eryo apere ne myendere kabiri atemukire na mu bwato ku kya nabo ku Tarshishi, ukufuma ku kinso kwakwa Yaweh.⁴ Rero Yaweh atumine umwera ukaramba pari bamba kabiri wari kipupu kikaramba pari bamba. Kabiri mukwangufyanya ubwato bwamoneke ngo buretobaika.⁵ Nabene ba bwato baiketwe umwenso no muntu no muntu arekuta ku murungu wakwe. Baposaiki ne fipe fyari mu bwato pari bamba ukuti bwangukeko. Rero Yona ninshi natentemukira panshi ya bwato, kabiri narara na muturo tukaramba.⁶ Eryo ukaramba wa bwato aishire kuri Yona no kusosa kuri ye, "Bushe kinshi urekita, naurara? Ima! Ita pari Resa obe! Narimo Resa aratwibukisha kabiri tatwaonaiki."⁷ Kabiri basoshenye umuntu no munankwe, no kutira, "Iseni natufwaye ninani uwarenga ububi ubu ukutuponena."Bapenwire ne kipendwiro kyaikete Yona.⁸ Eryo basosere kuri Yona no kutira, "Twebe kyafuma pi kyabubi kyonse iki ikyatuponena. Bushe nifinshi ukita, kabiri wafuma kwi? Bushe uri wa ku kyato nshi, kabiri ku bantu nshi wafuma?"⁹ Eryo Yona asosere kuri bo, ati, "Ndi mu Heber; utina Yaweh, Resa wa mu muru, uwapanga ba bamba ne mirundu."¹⁰ Kabiri abaume bonse baikere no mwenso ukaramba no kusosa kuri Yona, ati, "Kinshi ukitire?" Ikyo abaume bonse barishibe ukuti arefurumuka ku kinso kwakwa Yaweh, ikyo aribebere.¹¹ Eryo kabiri batire kuri Yona, "Bushe kintu nshi twingakita kuri ye pakuti bamba atutararire?" Pantu bamba areya arebipirako.¹² Kabiri Yona asosere kuri bo, ati, "Nsumbureni no kumposha muri bamba. Kabiri bamba aremitaririka, ikyo ningishiba ukuti ni pa murandu wangi iki kipupu kyamiponena."¹³ Nangura kyarifyo, abaume bonse baobeshe na maka ukuti babwerere ku murandu, rero barifirirwe pa murandu wakuti umumana areya arebabipirakofye.¹⁴ Eikyo karirire kuri Yaweh no kutira, "Twamipapata, mwe Yaweh, twamipapata, mwireka ntonawirwe pa murandu wa mweo wa uyu muntu, kabiri mwibika muropa wakaere pari fwebo, pantu mwebo, mwe Yaweh, mukite ikyo mutemenwe."¹⁵ Eryo basumbwire Yona no ku muposa muri bamba na bamba warirekere ukupunga.¹⁶ Eryo abaume barya batinine Yaweh ukutina ku karamba. Bapere ne rambo kuri Yaweh no kurape mirapo.¹⁷ Nomba Yaweh apekenye ikisabi kikaramba ikyakumina Yona, na Yona arimunda ya kisabi inshiku shitatu akasuba no bushiku.

Chapter 2

¹ Elo Yona apepele kuli Yawe Lesa wakwe ukufuma munda ya cisabi.² Alandile ati, "Nakutile kuli Yawe pamulandu wa bunake kabili nao alingasukile ukufuma munda ya kumbo nakutile ubwafyo! mwaumfwile ishiwi lyandi."³ Mwalimposele

Chapter 3

umwashika, mukati ka fibemba, na matamba yashingulukile nebo; amabimbi ne myela fyamine pamulu wandi ⁴ Nalandile ati, "Ndisendelwe ukufuma ku menso yenu; lelo nkalolesha kabili kwi tempele lyenu lyamushilo; ⁵ Amenshi yashingulukile nebo ukufika mwikoshi ne tenga yashingulukile nebo; ulunko lwatabilile umuntwe wandi. ⁶ Natentemukile ku mifula ya mpili; icalo pamo ne mipindo yaciko fyashinkile umuyayaya. Lelo mwaletetele umweo wandi ukufuma mu cilindi, Yawe, Lesa wandi! ⁷ Ulo umweo wandi wafwile mukati kandi, nakutile Yawe; Elo ipepo lyandi lyashile kuli mwebo, kwitempele lyobe lyamushilo. ⁸ Batesha to milungu yabuwelewele libe bakosula icipanganio ca cine. ⁹ Lelo nebo nkapela ilambo kuli webi ne shiwi ilya kutasha; nkafikilisha io ndapile ipusukilo lifuma kuli Yawe. ¹⁰ Elo Yawe alandile kwisabi kabili calukil; e Yona pa mushili wauma.

Chapter 3

¹ Ishiwi lyakwa Yawe lyalishile kuli Yona umuku wa cibili cikolanda ati, "Ima, kabuye ku Ninebe, ulya umumba uukalamba, kabile kuli wenu ne mbila intu nde kweba." ² Awe Yona alimine alile naku minebe, ukulingana namashiwi Yawe amwabele. ³ Nomba Ninebe wali umusumba uukalamba uwa lwendo lwa nshiku shitatu. ⁴ Yona alitendeke ukwingila mu musumba napanuma ya lwendo ubushikubumo alikutile no kulanda, "mu nshiku mamakuni yane nine ali nokupokololwa." ⁵ Na bantu bamu Ninebe balitetekele Lesa babilile ukukanalya. Bonse bali fwele isamu, ukufuma ku mukalamba ukufika ku banono. ⁶ Mukashitafye ilyashi lyali fikile ku mfumu ya Ninebe. Alimine mu mu cipuna ca bufumu, alifulile insalu nokufimbana insamu, nokwikala mu mito. ⁷ Alitumine imbila iyu landile, "mu Ninebe, ku sambu iya mfumu na bantu kankala bakwe; "mwileka umuntu nangu umu nangu inama ifinama nangula umukuni, fisonde icili conse. Umileku filye, nangula ukunwa amenshi. ⁸ Ulo fyonse umuntu ne nama fibe ifya kufimbwa. Leken i cila umu apilibuke ufuma ku musanga wa bubi nokufuma nakulukakala ululi mu maboko yakwe. ⁹ Nani uwishibe? Lesa engatesha no kupili bula amano yakwe no kufuma ku bukali bwatinisha pakuti tatulobe." ¹⁰ Lesa alimwene ificitwa fyabo, ukuti bali pilibukile ku misango shabo ishabubi. Eico kabili Lesa alipilibwile amano yakwe pakukandwa uko alandile ukucita kuli bena, nocicita tacicitle.

Chapter 4

¹ Awe ici tacasekeshe Jona elo aliba uwakukalipa sana. ² Elo Jona ali pepele kuli Yawe nokusosa, "Mwebo, Yawe, Bushe te ifyo na landile ilyo naliku numa mu calo candi? Ici amulandu wine ndi pangile pa kubala nokufuma ukuya ku Toutshishi - pantu nali uwa kwishiba muli Lesa uwa ku senamina, kabii uwa nkumbu, uukokya ukukalipa uwa fulisha ukutemwa kabili uulanguluka ku numa ukufuma ukutuma icibi. ³ Na nomba Yawe nde kupapata, senda umweo wandi kuli nebo, eico cisuma nebo ukufwa ukucila ukwikala." ⁴ Yawe alandile, "Bushe cisuma webi ukuba uwakukalipa?" ⁵ Elyo Yona alifuminemo na mu musumba nokwikala kukabanga lubali ku musumba. Kulya ali[angile umwkwikala kabili no kwikala umu mwine mu cintelelwe pakutula alekumona cinshingwa monekela umusumba. ⁶ Yawe Lea ali pekenye icilimwa noku cilenga ukukula pa mulu ukucila Yona pakutula cingaba cintelelwe ica ku cila pa mutwe wakwe ica ku mutalalika kucula kwakwe. Yona aliba uwa ku sansamuka pa mulandu wa cilimwa. ⁷ Nomba Lesa alikenya icisenda pakusalika kwa kusaba ulucelo lwa konkapo. Kabalikile pa cilimwa kabili ne cilimwa ca lyumine. ⁸ Nomba caishile ba ilyi akasuba kaleima ulucelo lwa konkapo, Lesa apekenye umwela uwa kukaba uwa ku kabanga. Elyo akasuba kaumine panshi pa mutwe wakwa Yona elo afwile akafwa akanono. Elyo Yona akabile ukuti cingalinga ukufwa. Alilandile palwakwe umwine, "Cili icawama kuli nebo ukufwa ukucila ikwikala." Elyo Lesa alilandile kuli Yona, "Bushe cisuma ukuti uli uwa kukalipa pa mulandu wa cilimwa?" ⁹ Elyo Yona alilandile, "Cisuma ukujtila ni nkalipa, ukufika na kumfwa." ¹⁰ Yawe alilandile, "Walikwata inkumbu pa cilimwa pali ico usha bombele, nangula bushe wali cipangile ci kule. Calikule mu bushiku kabili cali fwile mu bushiku. ¹¹ Elo kui nebo, bushe tekuti nkwate inkumbu pali ninwe, umusumba ukalamba, umu umuli abantu 120, 000 ukulilapo abashaishiba ubupusano ubwaba kukuboko kwabo ukwa ku kulyo nokuboko kwabo kwa cipiko, kabili ne nama ishingi?"

Micah

Chapter 1

¹ Aya e mashiwi yakwa Yaweh ayaishire kuri Mika uwa ku Moresheti munshiku shakwa Yotamu, Ahasi, na Hesekaya, imfumu yakwa Yuda, iyo abene ukutampira ku Smariya na ku Yerusaremu. ² Umfweni, mwe bantu bonse. Umfweni, ikyaro, na fyonse mwe fyabamo. Rekeni shikuru Yaweh abe nte yenu bonse, shikuru umurungami umwine wa rupungu. ³ Boneni, Yaeah areisa umwine ukufuma ku kifuro kyakwe; areika arenyantaura na pa muru wa nkyenshi ishitari isha pano kyar. ⁴ Impiri shikasunguruka nge pura iriri mupepi no muriro, ne mipoka poka ya kurakurepuka yarepongoroka ukufuma kunkyende iyaima. ⁵ Ifi fyonse ni pa murandu qwakutira Yakobo aripura amafunde, na pa murandu wa membu sha ba mu ng'anda yakwa Israeri. Bushe bu mpura mafunde bwakwa Yakobo kinshi? Bushe te bena Samariya? Bushe inkylene sha pa muru isha bena Yuda ninshi? Bushe tari mu Yherusaremu? ⁶ "Nkakita umusumba wa Samariya nga mu mpiri wafitanta mu mpakaukira nge nkyende ya kurimamo umwangashi, nakakunkurushisha amabwe mu mukonko no kusha imiforo pa mbiri biri. ⁷ Nkatobaura uturubi tonse turya twabamo no kutusha tupimfya tupimfya, ne fyabupe

fyonse bapokerera ndi no kufyokya ku muriro, no konaura ifimpashanya fyabo ifyamirungu. Apo aronganika pamo ifyabupe fyonse ifyafumine kuri bakirende, na kabiri nkafibwekesha pakutira fikabe amaripiro kuri bakirende." ⁸ Pantu pa murandu wa iki kintu na kurairirira uburanda no kurosha; nakuraensha uwabura ukufwara indyato ku makasa yangi kabiri na kuraenda umuneke; na kurabosa nga mu mbwe no kuraroshya nge ntitimishi. ⁹ Pantu ifironda fyangi tafipora, pantu fyafika nomba na ku Yudeya. Fyafika nomba na ku mpongoro sha bantu, ba mu Yerusaremu. ¹⁰ Mushimikirako nangura bamo aba mu Gati; mwirarira nangunra panono. Ku Beti Reafira nakuraifuntaura na mu rukungu ne mwine. ¹¹ Piteni mwebekashi ba mu Shadfira, mureyafye umuneke ninshi ne nsoni nashimwikata. Na mwebo mwebekashi ba mu Sanamu tamwakafume mu musumba wenu. Kaurosheni, mwebekashi ba ku Be Eseri pantu ubukingo bwenu na busendwa. ¹² Pantu abekashi ba mu Maroti bareongorokafye ku kifukushi barerorera ukumfwa ishiwi irisuma. Pantu amasanso nayafika ukufuma kuri Yaweh ukufika na ku mpongoro sha ku Yerusaremu. ¹³ Kakireni bakabarwe ku makyereta yenu, mwebena Rakishi, uko urubembu rutendekera ku mwana mwanakashi wakwa Sioni, pantu muri mwebo mwari ukupepa uturubi ku bena Israeri. ¹⁴ Eikyo muri no kupera ifya bupe fyakurayaninapo na bena Moresheti Gati; aba mu mu ng'anda yakwa Akisibi uukasangwa ukutira warebepaika imfumu sha bena Israeri. ¹⁵ Nebo na kabiri nkatuma umurwani pari mwebo mwe bena Maresha, imfumu ya Israeri ikafurumukira ku Aduramu. ¹⁶ Beyeni no kuputura imishishi mu mitwe, pantu abana benu abo mwatemwisha. Rekeni imitwe yenu iparame nga imitwe ya makubi, pantu abana benu bakakakwa ku munyororo muri bunkore.

Chapter 2

¹ Barishama abantu abapinga ukukita ifyabipa. kuri bonse abapanga ukukita ifyabusenshi rintu bari pa misengere yabo. Munshita ya rukyero barakikita pantu na bakwata amaka. ² Nga mabara barekumbqwa ninshi bakopoka; nga barekumbwa amayanda bakopoka. Barakyururusha umuntu na ba mu ng'anda, umuntu ne fintu fyakwe ifyakisharako. ³ Eikyo Yaweh wasosa ukutira, "Boneni nomba nkopekanya ukumuretera amasanso pa mutundu wenu, umo mushakafumye imikoshi shenu. Tamwakuraenda kirumba kirumba. ⁴ Muri burya bushiku abantu bakaramimbira urwimbo rwa manshoko na pakwimba bakararumba ifyo kikamukitikira. Bari no kwimba, 'Ikine kinefye na batupokorora fwe bena Israeri.' Yaweh natupoka ikyaroro kya bantu besu. Bushe kinshi engakifumisha kuri nevo? Napera amabara yesu kuri ba kisanguka!" ⁵ Eikyo, mwebo mwebakankara tamwakamwate impyani shakwakanya nangura ukupendura ku kinso kyakwa Yaweh. ⁶ "Mwirasesema." Efyo bakasesema wabo basosa. "Tabafwire ukusesema pari ifi fintu: insoni tashakatukimfye na karya." ⁷ Bushe kuti mwasosa iki, mwe ba mu ng'anda yakwa Yakobo, "Bushe mupashi wakwa Yaweh nafurwa? Bushe ikine kinefye iyi mikitire yakwe?" Bushe amashi yangi tayakita ikisuma kuri onse ukukita ifyarungama? ⁸ Muremina abantu bangi kwati narimo fipondo fyenu. Murafura, ifyakufwara, kuri bonse abarepita ku murandu wa mutunganya, kwati bashirika abarefuma ku nkondo iyo babona ukutira na bakingirirwa. ⁹ Muratamfya banamayo aba bant bangi mu mayanda yabo: murapoka na maparo ku bana babo umuyayaya. ¹⁰ Aramukeni, kabiyezi, pantu ino te nkyende iyo mwebo mwingaratushishako, pantu tayasangururwa: nayonaika pa murandu wa konaurwa. ¹¹ Nga kyakutira umo aisa kuri mwebo mu musango wa mipashi shabufi no kumibepa afresosa ukutira, "Nebo narasesema ukutira muri no kukwata umwangashi pamo no bwarwa ubwingi, "Mufwire mwaishiba ukutyi bena kuti bamupokerera no kuba kasesema wabo. ¹² Mukine kine ndi no ku muronganika pamo mwebo bonse, mweba kwa Yakobo. Nkamuronganika pamo bonse mwe bena Israeri mwebasharapo. Nkabareta pamo nge mpanga ishibwerera mwikora, nga umukuni wa mpangauko shirekupa pa kushikyema. Ku kuba ikyongo ikikaramba pantu kukaba amabuara ya bantu. ¹³ Umo ukabeswira inshira akabatangirira. Bakeminina pantanshi no kuya: imfumu eikabatangirira pantanshi yabo. Yaweh akaba pakati kabo.

Chapter 3

¹ Naranda, "Nomba kutikeni, mwentungurushi shakwa Yakobo bakateka ba mu ng'anda yakwa Israeri: Bushe takuri ikyarungama ukwishiba ubupingushi? ² Mwaripata ifisuma no kutemwa ububi, mwebarepaura inkanda shabo, ne minofu yabo ku mafuta yabo- ³ mwebo na kabiri murarya no munofu wa bantu bandi, no kubatobaura amafupa yabo, kabiri no kuyaputaura mutupimfya nga aya mu mpoto, nge nama ya mukati ka mpoto. ⁴ Eryo mwebo mwebatungurura mu karirira kuri Yaweh, rero takamwasuke. Akafisa ikinso kyakwe ukufuma kuri mwebo pari irya nshita, pantu na mukita ifyabubifi." ⁵ Yaweh arandire fi, "Rero kuri bakasesema, abatungurura abantu bandi mukubarufya, nga umo abapera ifyakurya, babirikisha, 'Umutende.' Rero nga tababikire nangu fimo mutunwa twabo, barenga abene inkondo kuri ye. ⁶ Emukutira, kikaba ngo bushiku ubwabura ikibonwa kuri mwebo; ikaba nimfimfi ukwabura urubuto. Akasuba kakaponena pari bakasesema, na kasuba kakafita pari bo. ⁷ Bakabona bakarengwa insoni, na bakabuka bakarengwa ubufi. Bonse abene bakafimba pa miromo yabo, pantu takwakabe ubwasuko ukufuma kuri Resa." ⁸ Rero parwandi, narisuramo amaka ukupitira ku mupashi wakwa Yaweh, naisuramo no muringanya no buparume, ukurongora kuri Yakobo ifyabupingushi bwakwe, na kuri Israeri imembu. ⁹ Nomba kutikeni kuri fi, mwebo mwentungurushi sha mu ng'anda yakwa Yakobo, na bakateka ba ng'anda yakwa Israeri, mwebo mwebatungurura umuringanya, murafurunganya ifintu fyonse ifyarungama. ¹⁰ Mwakura Sioni no muropa na Yerusaremu na mampuru. ¹¹ Bantungurushi benu bapingura mu mafisa kanwa, bashimapepo benu bafunda pa maripiro, na bakasesema benu baronga urubuto pa ndarama. Rero mwashintirira pari Yaweh no kusosa, "Bushe Yaweh taba na fwebo? Takwakabe ububi ubukesa pari fwebo." ¹² E

Chapter 4

mukutira, pa murandu wenu, Sioni akarimwamo ibara, na Yerusaremu akaba umwina wa fita. Kabiri na karundu rundu kakaba akasansuka mu nkyende sha mitengo.

Chapter 4

¹ Rero mu nshiku shakurekeshako ku kesakubako ukuti urupiri rwa pa ng'anda yakwa Yaweh rukapangwa nge mfumu pa mpiri shinankwe. Rukasumburwa ukukira pa tupiri tonse, na bantu bakanonkera pari ro. ² Inko ishingishikarikuyako no kusosa, "Iseni, rekeni turekuya mukunina urupiri rwakwa Yaweh, ku ng'anda yakwa Resa wakwa Yakobo. Akarikutufunda inshira shakwe." Pantu ukufuma ku Sioni emo aperere amafunde, na mashina yakwa Yaweh ukufuma ku Yerusaremu. ³ Akapingura abantu abengi kabiri akasara no kupampamika inko sha nkondo ukushitwara ukutari. Bakoma impanga shabo kuri purao ne misumbo yabo ifyakutungwira imiti; uruko tarwakasumbure urupanga ku ruko ruko runankwe, nangura ukusambirira ifya nkondo tafyakabeko na kabiri. ⁴ Kanshi kira muntu akarikwikara munshi ya mwangashi wakwe na munshi ya kimuti kya mukunyu wakwe. Takuri nangu umo uwakubasakamika, pantu akanwa kakwa Yaweh wa mabumba arisosere. ⁵ Pantu ukwenda kwa bantu bonse, kira umo, mwishina rya ku karesa kakwe. Rero tukendere mwishina ryakwa Yakwe Resa wesu umuyayaya no muyayaya. ⁶ "Pari buray bushiku"- uku e kuraya kwakwa Yaweh- "Nkakoronganika abaremana no kuronganya abo na kyushishe. ⁷ Nkapibura abarema abatunturu, na basurirwe ukuba uruko urwakosa, na ndi, ninebo Yaweh, bajanteka pa muru wa rupiri rwa Sioni, pari rero no muyayaya. ⁸ Kuri webo, mwefitekwa fya pa rupungu, pa rupiri rukubana mwana Sioni-kuri webo ku kesa, iryo kukesha ubuteko bube ubwakare bukabwera, no musumba ukatekwa ku bana banakashi ba mu Yerusaremu. ⁹ Nomba, muranshi nshi mukosesha pa kupunda? Bushe tamwabamo imfumu muri mwebho? Bushe nikyo bakiroro bobe bafwa? Bushe iki kirekaripa ngo mwanakashi uuri pa kupapa? ¹⁰ Ukukaripwa ngo uuri pa kupapa umwana, we mwana mwanakashi wakwa Sioni, ngo mwanakashi uuri pa kupapa. Pantu nomba ukya no kufuma mu musumba, no kwikara mu mabara, no kuya ku Babironi. Kurya eko Yaweh akakusarira ukukufumya mu maboko ya barwani bobe. ¹¹ Nomba inko ishingishikakushinguruka; bakaranda, 'Rekeni akorwe; rekeni amenso yesu yakimone pa Sioni.' ¹² Tabaishibire imitontontanishishe yakwa Yaweh, nangu baritesha ukupekanya kwakwe, pantu nabaronganika nge mipo ya ng'an uyo bapekenye pakubaipumaure. ¹³ Aramukeni no kuya, mwibona abanakashi ba Sioni, pantu nkarenga insengo shenu ukuba ishafyera. Na mabondo ya mukuba. Ukashonaura abantu abengi: no konawira Yaweh ubunonshi bwabo, ne fyuma fyabo ukuba ifyakwa Shikuru we sonde ryonse."

Chapter 5

¹ Nomba wise ukolongane imuka yabulwi, we mwana mwanakashi uwafita! ukusanswa kulibikilwe pali fwebho! Ku mwando balyumineko kapingula wakwa Israeli pe saya. ² Lelo webo, Betelehemu Epafrata, nangula fye waba uwakucepesha mu nikowa yakwa Yuda, muli webo muli nokutula umo kuli nebo ku kuteka muli Israeli, untu intampilo yakutula ku noluta sha ku kalenakale ukutula ku muyayaya. ³ Kanshi muli ico Lesa akabafumamo, mpakafye inshita ulo uukopapa akofyala umwana, kabili nabakushalako ba wabo babwelulukila ku bantu ba kwa Israeli. ⁴ Akaba uwakwiiminwa no kukumba umukuni wakwe mu kukosa kwakwa Yawe, mukupulama kwe shina lyakwa Yawe Lesa wakwe. Bakashala, ico elo akaba umukulu ku mpelekesho she sonde. ⁵ Ico uyu ukaba emutende - ulo abena Ashuri bakesa mu mpanga yesu, kabili ulo bakanyanta mu matololo yesu, elo tukabemisha bakakumba cine lubali ne ntungulushi cine konse konse pa baume. ⁶ Bakalekukumba impanga yakwa Ahuri no impanga, ne impanga yakwa Nimrodi mu mingililo ya shiko. Akatulumwinako ku bena Ashuri, ulo bakoisa mu mapanga yesu, ulo bakonyanta mukati ka mipaka yesu. ⁷ Abapusumukako bakwa Yakobo bakaba mukati ka bantu barangi, nge cine ukufuma kuili Yawe, ngo kumina pa cani, uko ukushipembela umwaume, kabili takupembelela abana ba bantunse. ⁸ Abapusumukako bakwa Yokobo bakaba mu nko, mu bantu abakufuma, nge nkلامو mu nama sha mu mutengo, ngo musepela wa nkلامو mu mukuni ya mapanga. Ulo ukoya ukupula muli shena, akalekushinyantaula no kulashilepaula tupimfyatumfya kabili kukabulako no wakubalamwinako. ⁹ Ukuboko kobe kukasumbwilwa pa balwani bobe, kabili kukabonaula. ¹⁰ "Cikacitika pali bulya bushiku"- ukukulanda kwakwa Yawe - "Ukutila nkonaula bakafwalo bobe ukufma muli webo no kukufya ama celeta yobe. ¹¹ Nkonaula misumba mu mpanga yobe no kuposa panshi amalinga yobe ayakosa. ¹² Nkonaula ubuloshi mu mpanga yobe, kabili tawalakwate ba kapendula abakutwalilila. ¹³ Nkonaula ifyakupashanya ifyaimikwa na mambwe ya nceshi ukutula muli webo, tawakakonkanyepo ukushinshimuna icakucitwa ku minwe ua muntu. ¹⁴ Nkonaula ifyakwimikwa fya Ashela ukutula muli webo, kabili nkonaula imisumba yobe. ¹⁵ Nkonaula icilandushi mu bukali ne cipyu pa nko shintu shishaumfwile."

Chapter 6

¹ Nomba umfweni kufyo Yawe alandile, "Ima kabili ulubulule umuylandu obe ku cinso ca mpili; leka utupili tumfwe kwi shiwi lyobe. ² Umfweni ku bupingushi bwakwa Yawe, mwebho mwe mpili, elo na mwe mifula ya shipikisha ya pano isonde. Pantu Yawe alikwete ubupingushi na bantu bakwe, Kabili akalwa mu cilye na Isreali, ³ "mwebantu bandi, findo nacita kuli mwebho? Namitendwisha shani mwebho? Nshinineni nebo! ⁴ Pantu nebo nalimifumishe mu calo ca Egupti no kumipususha mwebho ukufuma mu nganda ya busha. Nebo nalitumine Mose, Aroni, na Miriamu kuli mwebho. ⁵ Mwe

bantu bandi, ibukisheni ifyo Balaki imfumu ya bena Moabu ya elengeny, kabili ne fyo Balaamu umwana mwaume wakwa Beore amwa Sukile ena ulo mwalile ukufuma ku shitimu ukya ku Gilgali, nga mwingeshiba ukucita ubulungami bwakwa Yawe."wandi? ⁶ Nindo nebo leta kuli Yawe, ulo Nebo nko fukama kuli Lesa wa mu mulu? kuti nebo naisa kuli ena ne mitulo iya koca, na bana ba ngombe abakwete umwaka? ⁷ Bushe Yawe akasekela muli ba sukusuku ba makana, nangula mumakana ikumi ya mimana ya mafuta? Nebo ningapela ibeli lyandi pa bupulumushi bwandi, icisabo ca mubili wandi pa lubembu lwa mweo. ⁸ Alikwebele webi, we mwaume, ni cindo icabune, kabili cindo Yawe afwaya ukufuma cita webi: cita ubulungami, temwa inkumbu, kabili enda uwa ice fya na Lesa obe. ⁹ Ishiwi lyakwa Yawe liko bilikisha ku musumba- na nomba amano yala tina ishina lyobe: "kutikeni ku nkonto ya maka na umo uwa ibika mu ncende. ¹⁰ Muli fyuma mu mayanda yaba bifi ifishili fya muli bucishinka, ne milingo shabufi isho ishili sha muselu. ¹² Bushe nebo kuti natinga umuntu ukuba uwaele nga cakwebati ako bomfya ifipimino ifya bu cenjeshi, no mwakututula kwa bufi ukwa milingilo? ¹¹ Abaume bakankala baliswilemo ifikansa, abekashi balilandile ifya bufi, kabili ne ndimi sha mutunwa twabo shilabepa. ¹³ Mwebi mukalya lelo tamwa ke kute; ukubulisha kwenu kukekalilila mukati kenu. ¹⁴ Mwebi mukabika ifipe pambali lelo tamwaka fipusushe, kabili nefyo mwasunga nebo nka fipela ku lupanga. ¹⁵ Mwebi mukala kutanda lelo tamwa kale kusombola; mwebi mukale kukama imiolife lelo tamwa kale kuisuba amafuta; mwebi mukale kukama ifisabo fya myanganshi lelo tamwa kale kunwa mwangashi. ¹⁶ Ifipope fya pangwa na Omri fili sungilwe, na fyonse ficitwa fya nganda yakwa Ahabu. Mwebi mwendela muli bu mpanda mano bwabo. Eco ndemilenga mwebi, umusumba, uwa onaulwa, na mwebi mwe bekashi bakabe fibombelo fya kuwelesha, kabili mwebi mukasenda umusebanya wa bantu bandi."

Chapter 7

¹ We buranda kuri nebo! Pantu naba nge fisabo ifyasabwa munshita ya rusuba, kabiri nge myangashi iyafumba; takuripo ne kisankunta kya myangashi iya kurya, nangu ikunyu rya kubarirapo iryo umutima wandi ukofwaisha. ² Uwakishinka ari aroba ukufuma pa kyaro takuriko no muntu uwarungama mu bantu bonse. Bonsefye barairira ukurorera ukusumya umuroba; kira muntu arekesha indume wakwe kwi sumbu. ³ Iminwe yabo yariwama sana ukubomberako ifyabubi: intungurushi yarombako indarama, kapingura bamubosha, no mwaume maka akoeba abanankwe ifikofwaya umweo wakwe. Efyo abapangana bonse. ⁴ Umusumba muri bo aba kwati fyakurasaura, no murungami abipishapo ukukira ikipamba kya myunga. Ubi e bushiku baebera ba maro,nda bobe abaume, ubushiku bwakukandwa kobe. Nomba e nshita ya kimfurunganya kyabo. ⁵ Mwikyetekera umwina mu paramano onse; mwibika isubiro mu munenu uri onse. No kufumafye ku mwanakashi urarira mukifuba kyonse sungirira imyeshi ya ku kanwa kobe. ⁶ Pantu umwana mwaume atuka wishi, umwana mwanakashi asangukira nyina, no mrokashi akasangukira nyina tyara. Abarwani bantu aba mu ng'anda yakwe. ⁷ Rero nebo, nkororesha kuri Yaweh. Ngorekurorera Resa wepusukiro ryandi; Resa wandi ako ngumfwa. ⁸ Kibara ukusaminwa pari nebo, we murwani wandi, pantu nga nawa, nkema. Eryo naikara my mfinshi, Yaweh akansanikirako. ⁹ Apo nebo ndibembukire kuri Yaweh, ngoshipikisha ku kifukushi kyakwe mpaka akanduburwire irubururo no kupingwirako. Akandeta ku rubuto, na nebo nkabona uburungami bwakwe. ¹⁰ Eryo umurwani wandi abona iki, ne nsoni shikafimba uuranda kuri nebo ati, "Ari kwisa Yaweh Resa obe?" Amenso yangi yakaroresha pari ye; uko akonyantaurwa nga matipa mu mansa. ¹¹ Ubushiku bwakukura ifibumbiri fyobe bukoisa; muri ubo bushiku ukaserera ukutari sana. ¹² Muri ubo bushiku abantu bobe bakesa kuri webi, ukufuma ku Ashuri na ku misumba ya mu Egypto, ukufuma kuri bamba ukufika kuri bamba, no kufuma ku rupiri no kufika ku rupiri. ¹³ Rero ikyarokikonaurwa pa murandu na bantu abaikarako, pa murandu wa fisabo fya mikitire yabo. ¹⁴ Kyemena abantu bobe ku nkonto yobe, umukunio wa bupyani bobe. Abaikara beka mu kiputurwa, pakati ka mpanga ya muremfwe. Rekeni barye mu Bashani na Giridi kwati mu nshiku shakare. ¹⁵ Kwati nshiku nishirya iryo bafumine mu kyaro kya Egypto, efyo nkabaranga ifipesha mano. ¹⁶ Inko shikabona no kurengwa insoni na maka yabo yonse. Bakabika iminwe yabo patunwa twabo; amatwi yabo yakakoma. ¹⁷ Bakamyanga urukungu kwati ni nsoka, kwati fibumba ifikuraika ifikakuraika pe sonde. Bakesa no mwenso ukufuma mu fyakuikingirishamo; bakesa kuri mwebi, Yaweh Resa wesu, kabiri bakatira pa murandu wenu. ¹⁸ Ninani Resa nga mwebi-uwarera ifirubo, urabako ku mampuru yaba mu bupyani bwakwe abashako? Uutasunga ubukari bwakwe umuyayaya pantu aritemwa uruse rwakwe. ¹⁹ Nakabiri ukatukwatira inkumbu; mukatusaranganishisha ama mpuru yesu ku makasa yenu. Ukuposa membu shesu shonse panshi ya kubemba. ²⁰ Mukapera ikishinka kuri Yakobo no ruse kuri Abrahamu, nga firya mwarapire kufikorwe fyesu me nshiku shakare.

Nahum

Chapter 1

¹ Ukushikimikwa kwa pari Ninive. ibuku rya ki monwa kya kwa Nahumu, umwina Elokoshi. ² Yahweh ni Resa wa bukwa kabiri uwa kirandushi; Yahweh wa kirandushi kabiri airuramo ikipyu; Yahweh abika ikirandushi pa barwani bakwe, kabiri atwaririsha ukufukushi pa barwani bakwe. ³ Yahweh arakokora ukufurwa kabiri mu kuru ku maka; Yahweh apanga inshira yakwe muri nkankungwe eryo na mu kipuupu, eryo na mumakumbi erukungu rwa makasa yakwe. ⁴ Arakaripira bamba no kumurenga ukuma; arakamya ne mironga yonse. Bashani arinaka, pamo pene na Kamere; na maruba ya Rebanoneni yanaka. ⁵ Impiri sha tenta ku kinso kyakwe, no tupiri twa sungurika; isonde rya tobaika ku kinso

kya kwe, mukine isonde ryonse eryo na bantu bonse abakaramo. ⁶ Ni nani unga tama ku bukari bwakwe? Nani unga kana ku kifukushi kya kufurwa kwakwe? Ubukari bwakwe bupongoroka kwati muriro, ne fimabwe fyatobaika kuri ye. ⁷ Yahweh musuma, ni nkoshi mu bushiku bwaku manama; kabiri eshiba onse utwara bankore kuri ye. ⁸ Rero akita imperekesho ku barwani bakwe ne kipupu kya ryeshi; akabapepekera ku mfimfi. ⁹ Bushe finshi abantu bobo bako panga pari Yahweh? Akakita imperekesho kuri kyena; ikimfurunganya takya keme na kabiri iyo. ¹⁰ Ngefyo imyunga iya kobenkana kabiri nge kya kunwa kya va kya korwa bakapya kwati fisoso ifyauma. ¹¹ Ukufuma muri webi, Ninive, nafuma umo ukapanga amapange yabi pari Yahwe uupanda amano ya bubifi. ¹² Iki ekyo Yahweh asosa atira, "Nangu kyakuti barikosa sana no kufura nganshi, nifyo fine bakaputurwa, na bantu babo ba kaya. Rero webi, Yuda: Ukatira nari ku kyushishe, nsha ka kukyushhepo na kabiri. ¹³ Nomba nkoputura ikori rya bantu ukufuma kuri webi; nkaputaura iminyororo yobe." ¹⁴ Yahweh na pera ifunde pari webi, we Ninive: "Takwakabe na kabiri aba kupyana ishina ryobe. Nkaputura ikimpashanya kya baswa ne kya engururwa ukufuma mu mayanda ya mirungu yobe. Nka kupekanishisha inshinshi yobe, pantu wari sushiwa." ¹⁵ Boneni, pamuru wa mpiri epari amaksa ya muntu ukoreta imbira nsuma, uko birikisha umutende! Sefya imitebeto yobe, we Yuda, no kufikirisha imirapo yobe, pantu umubifi takatare engirapo muri webi na kabiri iyo; ariputwirweko umupwirapo.

Chapter 2

¹ Uyo uusaranganya areisa pari webi. Rinden i fibumba fya musumba, kyekyeteni imisebo, karabaneni, sunkeni amaka yenu yonse pamo. ² Pantu Yahweh arabwekesha ukukindama pari Yakobe kwati bukindami bwa bena Israeri, pantu abareipaya ba barofya no konaura imisambo ya mwanangashi wabo. ³ Inkwera sha mparume shaume na shikashika, abashirika na bafwara ifya kurwiramo; amakereta ya fyera yarebeka, pari ubu bushiku bari abaipekanya, ne misumbo yabo iko tupainka mu mwera. ⁴ Amakereta yarebutuka mu misebo; yareti ya butukira uku ya bwekera mu misebo ya pabuka; yakoboneka kwati myenge, yarebutuka kwati karumba. ⁵ Ibukisha abakankara bakwe; baretarantanta mukuya kwabo; bareyangufyanya ukuya pankasa amaringa ya musumba, ne kwera shikaramba na shipangwa kare ishaku ikingiramo ku bare bapakasa. ⁶ Ku mpongoro shakumimana kwaisuka, nakukipango kwa bongoroka. ⁷ Huzzabi naikatwa kabiri na sendwa; abanakashi ababomfi bakwe bareng'winta nge nkunda, bareuma na pamabere yabo. ⁸ Ninive arikwati kamana ka menshi akarewa, na bantu bamu Ninive barebutuka kwati menshi. Bambi barepunda ati, "Rekeni ukubutuka." Rero tapari urebwekera bwekera kunuma. ⁹ Sendeni silfere, na goride, pantu takuri impera ku fyasungwa, basenda ifya ku kumbwa fyonse ifya mu Ninive. ¹⁰ Mu Ninive tamushere nangu kamo; tamuri akashere nabonaura, umutuma wa bantu bonse bausungurika, amakufi ya tetema pamo. Imisumba naiputauka; na pamenso parifye kimbi kimbi. ¹¹ Murikwisa mu bwimba murara inkramo, ne nkyende ya twana twa nakaramo umo twarerira ifya kurya fyatuko, ne nkyende umo inkaramo ishaume ne shikota shareenda, no twana, ukushari nangu ikya kushitinyako nangu kimo? ¹² Inkaramo yareti ngayaipaya inama yaresantawira abana; yarekyura pakufwaira iyakashi ifya kurya, kabiri na mu bwimba mwareisurafye ifitumbi fya nama. ¹³ "Bona, nakwarukira- ifi efyaranda Yahweh wa mabumba. Nkoka amakereta yobe mu kyushi, no rupanga rukonaura imisepera ya nkaramo. Nkafumyamo ne nama shakurya mu mpanga yobe na mashiwi ya nkombo shobe tayakatare ayo mfwikapo nakarya."

Chapter 3

¹ We buranda ku musumba uwaisuramo umuropa! Umwaisura ubufi no kwiba; ububi bwaba mu musumba. ² Nomba kuri ikyongo kya bwembya ne kyongo kya kukorokota ikya mawiro, ne nshindo shaba kabarwe na makereta yaretoraureka. ³ Abenda pari bakabarwe bari abafurumbana, urupanga rurabengeshima, na bafura ne misumbo! Imina ya fitumbi, ne mibiri ya fitumbi tekuti ipendwe- na bantu bareipuntura mu mibiri ya fitumbi. ⁴ Iki kirekitika pamurandu wa kutemwisha ubusuma vvakwa kirende umwanakashi, abakaengera mu buroshi abashitisha ifyaro kuri bukirende, na bantu pamurandu wa mirimo sha buroshi. ⁵ "Bona, ninkwarukira- efya sosa Yahweh wa mabumba nara kufura insempe no kukufimba pa mesno na rarerka ne fyaro fyonse fikutambire, ndekurenga insoni ku mabufumu. ⁶ Nkaposi pari ifya makakamiko no kukusara; nakukitako nge kya kutamba. ⁷ Kikaba ikya kuti umuntu onse uwa kuroresha akarebutuka no kuranda ati, 'Ninive nayonaika; nani aka muririrako uburanda?' Ni kwisa nkaya uko nkafwaya uwa ku kusansamusha?" ⁸ Ninive, bushe wariwama ukukira umusemba we Tebe, uyo uwabera Kumuna wa Naile, uyo uwakwete amenshi ukushinguruka, ne kyakingirira ni bemba, na bemba ari eki bumba. ⁹ Kushi na Egypto bari emaka ya musumba, kabiri tayari ne mpera; Puti na Libya bari bakafwa ba musumba. ¹⁰ Rero abena Tebe abri basendere; baire muri bunkore; na bana bauko bafwantawirwe pa mitwi sha mishobo shonse; abakindami abarimo ba basendere mu minyororo no ku bakaka. ¹¹ Nobe ukakorwa; ukafwaya ukufisama, kabiri ukufwaya ikya kufisamamo kubarwani bobo. ¹² Amaringa yenu yonse yakabafye nge mikuni iiriko amakungu ayapwa: Ikya kuti umo nga apukumwiko ne fisabo kuraponena mu kankwa kaurerya. ¹³ Bona, abantu abari muri webi banakashi; impongoro sha musumba obe na shisunkana sana ku barwani bobo; ne nshimbi sha musumba shikapya ku muriro. ¹⁴ Tapa amenshi aya kusingirira umusumba, koshga amringa yobe; kabiye mwiroba ukandire indaka, tora ikikombara. ¹⁵ Umuriro ukukokya, no rupanga rukakurofya. Rukakurofya nga firya ba makanta abana bonaura kyonse. ifusheni mwe bene kwati ni ba makanta abaresenya. ¹⁶ Mwafusha aba makwebi ukukira ne ntanda sha mu muru; rero mwaba kwati ni ba makanta abana abareonaura amabara no kupupuka. ¹⁷ Abana baume ba mfumu bari kwati ni ba makanta, na bashirika bobo bafura kwati ni

bamakanta abengi abarongene ku kibumba pa bushiku kutarere. ¹⁸ We mfumu ya mu Ashuri, bakakyema bobeshipura; abakankara bobesharar utwamfwa. Abantu bobesharanga mu mpiri, kabiri tapari na baku bakororanganika. ¹⁹ Teti kuboneke ukuposhiwa kwa fironda fyobe. Bonse abakomfwa imbira yobe bakasekerera pari mwebo. Ni pari nani ububi bobeshapitapo?

Habakkuk

Chapter 1

¹ Ubusesemo bwakwa Habakuku kasesema amwene, "Yahweh, nkorira ukufika kunshita yarepa kutira mungafwe, no kungufwa iyoo?" ² Nkobirikisha nganshi pamurandu wa kimfurunganya! Rero tamukomumpususha. ³ Bushe kinshi mwandekeresesha ukutira ndetamba ku mikitiye iyabipa? Ublonaushi pamo ne fimfurunganya firi pa ntanshi yangi: kuri ifikansa no ruburi naro rurefurirakofye. ⁴ Pa murandu wa ifi fintu amafunde nayasurwa, no muringanya tauretwaririra inshita yonse. Pantu bankita tubi bashingurwiki abarungami; eikyo mu muringanya mwiswire akapaturura. ⁵ Rojresheni mu nko shonse no kushobona; sakamaneni no kusunguka! Pantu nebo mukine kinefye ndi no kubomba umurimo mu nshiku shenu isho mushakasumine nga bamishimikira. ⁶ Pantu boneni, ndi pakwimya abena Karedeni-uruko urwa karuka kabiri urwaangukirirwa-urubutukira ku kupoka ubufumu bwa pano kyaropaku kwakwata ubwikashi ubushiri bwaruko. ⁷ Bena bakureta zimisoka kabiri bakutinisha; ubupingushi bwaba no bukankara bwabomufumafye ku bene. ⁸ Bakabarwe babo barubiroukukira ne mbwiri kabiri bakari ukukira imimburi ya kyunguro. Eikyo abapari bakabarwe babo baya ababusaka, na baume bapari bakabarwe babo bafuma ku nkyende sha kutari-bapupuka nga bakapumpe abarepampa ukurya. ⁹ Bonse besa ku kukukita ifyongo; ukutinya kwabo ku bakuntanshi ngo mwera wa mu matororo kabiri baronganika ba nkore ngo mukyanga. ¹⁰ Eikyo barapuma imfumu, na bakateka bababika mu mupumo kuri bo. Baraseka nabo bashintiriramo, pantu baturirikisha umushiri pa muru wa kyaropaku ninshi na baupoka. ¹¹ Eikyo umwera uri no kupita; uri no kupita kwati kya kunuma-abaume ba mirandu, bonse baboneka ababuramba kanshi turubi." ¹² "Bushe tamwafumine kuri Yahweh Resa wangi, uwa mushiro mju nshita ya kunuma? Tatwakafwe iyo. Yahweh niwebo wabasarire mu bupingushi, niwebo, kiribwe niwebo, kiribwe, niwebo wabapera uburamba burakutukanda. ¹³ Amenso yonse yaba aya buta ayashinga rero sha pa fyabipa, tawfwaya no kubona ukurekitika ifintu ifisharungama ukwabura ubupingushi. Bushe kinshi kanshi wingaroreseshafye ukwabura ukupingura bose abakukana? Bushe kinshi waikarira tondoro iryo ababifi barerofya bonse abantu ababa no burungami ukubakira?" ¹⁴ Mwakita abantu nge sabi rya muri ba bamba, kwati narimo fishishi ifishakwata no wakufitugurura. ¹⁵ Arebareta pamo kwati nakarimo risabi bareroba ku marobani; barebakurira mu makonde; arebakurira pamo mu makonde; eikyo nabasangarara no kutemwa apakaramba. ¹⁶ Nakukirisha e murandu wine bakunkwira ku masumbu yabo no kokya urubani u masumbu yabo pantu barikarira mu masumbu yabo yarabapera ifisuma no kufwaramo ifyakufwara, ne fyakurya fyakwe e bukindami bwa nkumbu. ¹⁷ Bushe ari no kukonkanyapo ukuraikata no kugumya mwisumbu no kutwaririra ukwipaya abantu ba nko ukwabura no ruse?"

Chapter 2

¹ Nkeminina ku rupungu rwandi uro nonderapo, pakurorera ukubona ifyo akasosa kuri nebo nefyo ndi nokupiribuka ngs nsumfwa fintu akangasuka pa kuririshika kwandi. ² Yahweh nao epakungasuka no kusosa ukutira, "Koporora fyonse ifyo narakweba, ufirembe bwino pa mabwe e pakutira uwakuraberenga ku bantu apwishe pa rubiro." ³ Pantu nga fyarembwa inshita eko iri iyapimwa pakutira fikakitike no kuba inte pantu tafyakafirwe ukukira. Nga, kyakokora, kirororere. Pantu ikishinka fiiri no kwisa ukukokora. ⁴ Boneni! Onse uushakwata amapange ayasuma takapuke, iyo. Nomba abarungami bari nokwikaririra mu kiyetekerere kyabo. ⁵ Kishinka, uunwa umwangashi arabepwa no kufurunganishiwa, kimo kine na bantu ababa ne kirumba tabekara pa mayanda. Bapanga imikoromino shabo iikaramba nga Sheri; nangura imfwa, takatare aekutapo. Arironganika pamo inko shonse, no kuronganika abantu bonse umwine. ⁶ Bushe pari ifi fintu tabakabomfyepo ipinda pamo pene na mashina ya ku mukyusha, no kumupumya, ukutira, "W shamowe ku muntu uufusha ifiri fyakwe! Pantu ni panshita ya musangonshi mukupwisha ukuripira ifintu mwasendere?" ⁷ Bushe abo washimako tabakakwimine no ku tampa ukurakupumaura bubi bubi, no kumwina no kumutinya mukaretutumafye ku mwendo? Mukaba abamurandu kuri bo. ⁸ Pantu mwaritapa ifintu fya bantu, na bonse abasharapo e bakamutapa. Pantu mwarisumya ikiropa kya bantu no kubombera mufikansa ku bekara kyaropaku na ba mu musumba, na bonse abekaramo. ⁹ Akaranda kuri urya uusingira ubunonshi bwakwe mububifi ukunonsha ing'anda yakwe, pakuti abike ubwikashi bwakwe apasansama ku kuipususha umwine ku maboko ya bubifi." ¹⁰ Mwarisebanya amayanda yenu ne ndupwa shenu pa murandu wa mapange mwakwata aya kwipaya abantu abengi, mwaribembukira umweo wenu. ¹¹ Pantu na mabwe ayo bakurira amayanda nayo yene yakara muririrako uburanda, ne kiunda kyayako kikayasuka, ¹² Mwarishama mwebakurira amayanda ku kusumya kwa muropa, no rufyengo rwenu rwarirenga ukutira mukurire murubumbu. ¹³ Bushe tekuri Yahweh umwine wa bubumbo e wapingwire ukutira ukukyukutika kwa bantu ba nko shonse kukonaikirafye mu muriro, na bantu ba nko sha bena fyaro babomberafye ikyafye?" ¹⁴ Nomba abantu ba pano isonde ryonse bakakwata amano yakukwishiba ukukindama kwakwa Yahweh, nga firiryafine amenshi yaisura muri ba bamba. ¹⁵ Akaranda kuri urya uupatikisha umwina muparamano ukunwa-murangisha insara ukuripa kwenu no

kubarenga ukukorwa pakutira mureshe pa bwamba bwabo.¹⁶ Mukesushiwa ne nsoni rero tebukata iyo. Nomba ni nshita yenu! Nwa, kabiri mukarenga insoni shenu ukureta urukoso! Ikiare kyakwa Yaweh ikyakukuboko kwa kuryo kireisa pari mwebo, no kukindama kwenu kukapwa nomba mukarayumfwaraye nsoni.¹⁷ Ubukuru bwakitike ku Rebanoni bari no kumyarukira inama nasho shikaramutinye apakaramba. Pantu mwarisumya ikiropa kya bantu mwarekitira iki mukimfurunganya ukuiminina icyaro, ne misumba, na bonse abekaramo.¹⁸ Bushe nga karubi nako bukumunshi kakwete pantu kimpashanyaye? Kantufye akapampaurw no muntu, akashingamona kuranda ikishinka. Umuntu uupampaura ikimpashanyanao akyushafye pakurakitotera, nakyu kine mirungu iyo batina firafirwa no kuranda.¹⁹ Akaranda kuri uyo uososa ku ku nkuni ati, Aramuka! Nangu ku karibwe akashiranda ati, Tarama! Bushe ifi fintu firafunda? Boneni, kyapamapamikwa na sirufere na goride, rero tamuri mweo nakarya muri fyena.²⁰ Rero Yaweh ari mwi tempere ryakwe irya mushiro! Tondoro ku ntanshi yakwe, impanga yonse."

Chapter 3

¹ Ipepo ryakw Habakuku kasesema: Yahweh, ningufwa akasebo kobe, nakabiri nintina. ² Yahweh, bwesheni imirimo ybobe pakati kaino nshita; pakati kamyaka ii wishibe; ibukisha inkumbu mukipyu kyobe. ³ Resa afumine ku Temani, no washira ukufuma ku rupiri rwa Parani. SeRah ubukuta bwakwe bwashinguruka mu myuru, ne kyarw kifishpo ubukt bwakwe. ⁴ No rubuto nga akasuba, ne mibengere ya fuma kuminwe, ne mibengere ya mfumu kuminwe yakwe; emofishire amaka yakwe. ⁵ Uburwere bwa mfumu bware kuri ye, ne kikuko kyaishire parukasa. ⁶ Aishire kutarama no kupima icyaro; aroresha no kutensha icyaro. Nempiri shakare shasanganishwe, notupiri twamuyaya twawa panshi. Inshira yakwe yamuyaya. ⁷ Nabwene i hema rya kKushani burand, ne nsaru ya hema pasnhi ya Midiani iretenkan. ⁸ Bushe Yahweh nafitwa pa tu mironga? Ikiyu kyobe kiri patumironga, nangu ikiyu kiri pari bemba, nga wa patama pari kabarwe eryo ne kereta rya ku kimfyu. ⁹ Ukufimburwa na bufimburwa ubuta bwenu; no kukobeka imifwi parushinga! Serah wayabenye icyaro ku menshi. ¹⁰ Impiri sharikubwene shaikwa no kukaripwa amakumbi yapongorora amenshi, no kusumbwira amaboko yako mu muru. ¹¹ Akasuba no mwenshi fyatareme umu fyaikara pakubuta kwa mifwi yenu iryo areya. ¹² Namwendauka pesonde ne kipyu. Mubukari emo mwanyantaura imishobo ya bantu. ¹³ Waire ku kupususha abantu bobe, kukupususha uwasubwa obe. Wanyantaura umutwi wa ng'anda ya mubifi ukufimburapo ikypanshi ukufika panshi. Serah ¹⁴ Wtura ku nkonto shenu umutwi wiita, ifyaishire mukutupasa; ifyaresmwa ngo kupwisha abaranda mu bumfisoro. ¹⁵ Wanyantaura muri bemba pamo ne mpund shenu, n menshi aya maka yapashika. ¹⁶ Naumfwa, na mumar mwanda mwatenkana! Nemiromo yandi y tenta kwi shiwi ryenu. Ukubora kawingira namu mafupa yandi, nepo ngikere na tenkana iryo nderorera bwangu ubushiku bwa ku kyura ukufika ukuti bwishire uruko rwa bantu abatusansa. ¹⁷ Nangu rine umukunyu taurebarura takuri no kutwarako umwangashi; ukutwara kwa muorife kwa kuwyawaya ne mpanga tashitwara ifisabo; warofiwa umukuni wa mu makinka, ne ng'ombe mwitanga tamuri, ifi efyo nkakita. ¹⁸ Nangu rine, nkasekerera muri Yahweh. Nkasekerera muri Resa wandi ipusukiro ryandi. ¹⁹ Shikuru wandi ebukose bwandi eryo kabiri apanga amakasa yandi nga inebura iikota. Napmuru epo anenga ukupatama. -Ku ng'omba nkaramba, pafirimba fya myando.

Haggai

Chapter 1

¹ Mu myaka ya bubiri iya mfumu Darius, mu mweshi warenga mutanda, pa bushiku bwakubarirapo mu mweshi, ishiwi ryakwa Yaweh ryaishire ku kuboko kwakwa Hagai kasesema kuntungurushi yakwa Yuda, Serubadere mwana Shetire, na kuri shimapepo mukaramba Yoshua mwana Yosadaki, ukusosa; ² "Yaweh wa mabumba arekusosa ati: Aba bantu basosa, Tenshita turingire ukwisa natemwa ukukurira Yaweh ing'anda." ³ Kabiri ikyebo kyakwa Yaweh kyaishire kuri Hagai kasesema, ukuti, ⁴ "Bushe ni nshita yakuti mwebene ukwikara mu mayanda byenu, pantu ii ng'anda yaryonaika?" ⁵ Nomba Yaweh wa mabumba asosa fii: Tontonkanyeni pa nshira shenu! ⁶ Mwaririmba imbuto ishingira, rero bwareto tunono; murarya rero tamukwete fingi; muranwa rero tamukorwa. Murafwara rero tamumfwa kukaba, kabiri urebombera mukututira mu mufuko yakutira! ⁷ Yaweh wa mabumba asosa fii: "Tontonkanyeni mu nshira shenu! ⁸ Kabiye ni pa muru wa mpiri, murete imbao kabiri munkurire ng'anda pakuti ntemwe kabiri nkindamikirwemo ifyasosa Yaweh." ⁹ Mwe mwarikusubira ukusombora ifisabo fingi, rero nomba! Mwaretere utunono, kabiri mwafireta mu mwera, na nebo naputapo! Pa murandu nshi?" Efyasosa Yaweh wa mabumba. Pantu ing'anda yandi iryonaikire, rero kira umu abkire amano ku ng'anda yakwe. ¹⁰ Pantu imyuru ya mutana amashi yariko, ne sonde naryo ryamutana ifisabo fyariko. ¹¹ Ninebo nareta ikirarar pa kyarw, na patupiri, na mu mabara ya ng'andu, na ya mi orife, na ponsfye aparimwa ifisabo, Na bantu bene ne nama shine, na pari fyonse ifyo mufwaya ukubomba naretapo ikirara. ¹² Kabiri Serubaberi mwana Sheriteri, na mwana Yoshua mwana Yehoshadaki, na bantu bonse abasherepo, e pakumfwa no kubera ishiwi rwakwa Yaweh Resa wabo kabiri amashiwi yakwa Hagai kasesema, pantu Yawh Resa wabo arimutuma kabiri abantu baratina ikinso kyakwa Yaweh. ¹³ Eryo Hagai, intumi yakwa Yaweh, aranda amashiwi yakwa Yaweh ku bantu kabiri asosere; "Ndi na webw! Ifi efyaasosa Yaweh!" ¹⁴ Kabiri Yaweh akinkishe Serubabere mwana Shetire, umurashi wa kyarw kya Yuda, na Yoshua mwana Yehoshadaki shimapepo pa bantu nabo baraingira no kubomba umurimo mu ng'anda yakwa Resa wabo uwa mabumba. ¹⁵ Pari ni pa bushiku bwarenga amakumi yabiri na shine ubwa mu mweshi wabwenga mutanda, mu mwaka

warenga bubiri ukutura po Dariusi mfumu atendeke ukuteka.

Chapter 2

¹ Mu mweshi warenga kine-rubari pa bushiku bwarenga amakumi yabiri na bumo mu mweshi, ishiwi ryakwa Yaweh ryaishire, kuri hagai kasesema, ukusosa ati, ² "Randa ku murashi wakwa Yuda, Serubabere mwana Sheriteri, na kuri shimapepo mukaramba mwana Yosadaki, na kuri bonse abantu basharako. Sosa, ³ "Nani pari mwebo mwebasharapo uwabwene iyi ng'anda mubukata bwaiko ubwantanshi? Bushe mubona shani pari rero? Bushe tefyafyafye mu menso yenu? ⁴ Nomba, kosa, weba Serubabere! Uku e kusosa kwakwa Yaweh, kabiri ukose we shimapepo mukaramba Yoshua mwana Yosadaki; kabiri kosa, na bantu bobo mu kyaro! E kusosa kwakwa Yaweh, kabiri bomba, pantu nebo ndinobe! E kusosa kwakwa Yaweh wa mabumba. ⁵ Iki e kipangano ikyo napingene na mwebo iryo mwafumine mu Egypito, no mupashi wandi waba mukati kenu. Mwirakutina iyoo. ⁶ Pantu Yaweh wa mabumba asosa ifi; takapitire nshita eryo nkatensha umuru ne sonde, ba bamba no murundu! ⁷ Nkatensha ikyaroyonse, kabiri ikyaroyonse kikareta ifisuma fyonse kuri nebo, nkesusha ubukata mu ng'anda iyo, efyasosa Yaweh wa mabumba. ⁸ Sirufere na goride fyandi! E kusosa kwakwa Yaweh wa mabumba. ⁹ Ubukata bwa muri iyi ng'anda bukaba ubwa maka kuntanshi ukukira pakutampa, e kusosa kwakwa Yaweh wa mabumba, kabiri nkabika umutende pari irya nkyende! E kusosa kwakwa Yaweh wa mabumba. ¹⁰ Pa bushiku bwarenga amakumi yabiri na bune mu mweshi wa pabura, mu mwaka wa bubiri uwakwa Dariusi, ishiwi ryakwa Yaweh ryaishire kuri Hagai kasesema. ukusosa ati, ¹¹ "Yaweh wa mabu,ba asosa ifi; ipusha bashimapepo pa murandu na mafunde, no kusosa; ¹² "Nga umwaume asendapo umuno wa nama uwabikirwa irambo akakira mu nsaru apita no kupita, eryo insaru yakumya ku mukate nangu kufyaipikwa, nangu ku mwangashi nangu ku mafuta ya mi orife, atemwa ku kyakurya kimbifye, bushe ikyo kyakurya kuti kyaba ikya mushiro?" Bashimapepo nabo bayasuka abati, "Awi." ¹³ Eryo asosa ati, "Nga kyakuti umuntu umo nga nakowera pa murandu wakwikata kufyaifi fyonse, baraba abakowera?" Bashimapepo bayaswike no kusosa ati, "Ina, ninshi bakowera." ¹⁴ Eryo Hagai ayaswike no kusosa ati, Bushe kirifye kuri aba bantu nabo abantangirira! E kusosa kwakwa Yaweh kabiri ni kunkito ya maboko yabo. Ifyo batura kuri nebo fyakukowera! ¹⁵ Rero nomba, tontonkanyeni pari iki ukutura buno bushiku no kuya ku ng'anshi. Iryo ikiribwe takirabikwa mwitempere ryakwa Yaweh, ¹⁶ kwari shani? Iryo mwaishire ku mwina wakipimo amakumi yabiri ayanseke, kwarifye ikumi rimo; kabiri mwaishire ku kyakupiminako umwangashi ukuti atapuremo ifipimo amakumi yasano ifyakikamino kya mwangashi, rero kwarifye amakumi yabiri. ¹⁷ Nebo narimonawira fyonse ifyo mwareesha ukurima, ninebo naretuma no mutonshi uwarerenga ukuti firefufuma, ne mfura yakitarawe iya mabwe tamwarerapira no kubwerera kuribo nakarya-efyasosa Yaweh. ¹⁸ Muretononkapo bwino pa fintu firemukitikira, nomba pari buno bushiku bwarenga amakumi yabiri na shine, muri uno mweshi warenga pabura apo mwapwira ukukura umufora we tempere ryandi ne Yaweh. Mutontonkanyepo! ¹⁹ Muripo inseke mu butara? Imyangashi, imikunyu ne miteke ne mi orife tafitwara rero ukufuma pari buno bushiku nakupara!" ²⁰ Eryo ishiwi ryakwa Yaweh ryaishire umuku wakibiri kuri Hagai pa bushiku bwarenga amakumi yabiri mu mwehi no kusosa ati, ²¹ "Randa ku murashi wakwa Yuda, Serubabere, no kusosa ati, 'Nkatensha umuru ne kyaro. ²² Ndewisha ifipuna fya ba shamfumu no konaura amaka ya sha mfumu sha bena fyaro. Nkapenuna amakyereta na bantu bene abenderapo bakaraipayana abene ²³ Pari bo ubushiku, e fyasosa Yaweh wa mabumba, nakupita we Serubabere mwana Sheritire, ngo mubomfi, e kusosa kwakwa Yaweh. Nkakukita nindaminwe, pantu narikusarire! e kusosa kwakwa Yaweh wa mabumba.

Matthew

Chapter 1

¹ Ibuku rya kitoto kya kwa Yesu Kristu, mwana Davidi, mwana Abrahamu. ² Abrahamu ari wishi wa kwa Isaki, na Isaki ari wishi wa kwa Yakobo, na Yakobo ewishi wa kwa Yuda, na bandume yakwe. ³ Yuda ari wishi wa kwa Perezi na Zera muri Tama, Perezi ewishi wa kwa Hezron, na Hezron, ewishi wa kwa Ram. ⁴ Ram ari wishi wa kwa Aminadab, Aminadab ewari wishi wa kwa Nahson, na Nahson ewari wishi wa kwa Salmon. Salmon ari wishi wa kwa Boaz muri Rahab, ⁵ Boaz ewishi wa kwa Obed muri Ruth, Obed ewishi wa kwa Yesse. ⁶ Yesse ewari wishi wa kwa Davidi imfumu, Davidi ewishi wa kwa Soromon muri muka Uriah. ⁷ Soromon ari wishi wa kwa Rehoboam, Rehoboam ewishi wa kwa Abija, Abija ewishi wa kwa Asa. ⁸ Asa ari wishi wa kwa Jehoshaphat, Jehoshaphat ewishi wa kwa Joram, na Joram ekikorwe kya kwa Uziah. ⁹ Uziah ari wishi wa kwa Jotham, Jotham ewishi wa kwa Ahaz, Ahaz ewishi wa kwa Hezekiah. ¹⁰ Hezekiah ari wishi wa kwa Manasseh, Manasseh ewishi wa kwa Amon, na Amon ewishi wa kwa Josiah. ¹¹ Josiah ari kikorwe kya kwa Jechonia na bandume bakwe panshita basenderwe ku Babere. ¹² Pa numa ya kusendwa ku Babere, Jechonia ari wishi wa kwa Shealtiel, Shealtiel ari ki korwe kya kwa Zerubbabel. ¹³ Zerubbabel ari wishi wa kwa Abiud, Abiud ewishi wa kwa Eliakim, na Eliakim ari wishi wa kwa Azor. ¹⁴ Azor ari wishi wa kwa Zadok, Zadok wishi wa kwa Achim, na Achim wishi wa kwa Eliud. ¹⁵ Eliud ari wishi wa kwa Eleazer, Eleazer wishi wa kwa Mathan, na Mathan wishi wa kwa Yakobo. ¹⁶ Yakobo ari wishi wa kwa Yosefu umurume wa kwa Mariya, umo Yesu afyerwe, ukwitwa Kristu. ¹⁷ Inkuro shonse ukufuma pari Abrahamu ukufika pari Davidi pari inkuro ikumi rimo na shine, ukufuma pari Davidi ukufika pari pa kusendwa ku Babere inkuro ikumi rimo na shine, ukufuma pa kusendwa ku Babere ukufika pari Kristu inkuro ikumi rimo na shine. ¹⁸ Ukufyarwa kwa kwa Yesu kwa kitike munshira iyi. Nyina Mariya, Mariya, akobekerwe kuri Yosefu, rero ribe tabaraba

Chapter 2

pamo, asangirwe naimita na ku Mupashi wa Mushiro.¹⁹ Rero Yosefu, umurume wakwe, ari uwabura akarema tarefwaya uku mureka parwarara, apangire uku mutamfya umutararira.²⁰ Iryo aretontonkanya pari ifi fintu, maraika wa kwa Shikuru amonekere kuri ena mu kiroto, aranda, "Yosefu mwana Davidi, witina ukusenda Mariya ngo mukashi obe, pantu uwaimitwa muri oo aimitwa no Mupashi wa Mushiro."²¹ Akafyara umwana umwaume, naiwe ukamwita ishina ryakwe Yesu, pantu akapususha abantu bakwe ukufuma ku membu."²² Fyonse ifi fyakitlike ku kufirikirisha ifyarandire Shikuru ukupitira muri kasesema, arandire,²³ "Moneni, nakisungu akemita no kufyara umwana mwaume, nabo bakamwita ishina ryakwe Immanueri"-ryapiribwirwe ati, "Resa aba naifwe."²⁴ Yosefu arimine ukufuma muturo twakwe no kukita ikyo maraika wakwa Shikuru amwebere, nao arimuburire kukuba umukashi wakwe.²⁵ Rero tamwishibe mpaka amufyarira umwana umwaume. Eryo amwitire ishina rya kwe Yesu.

Chapter 2

¹ Panuma Yesu afyarirwe mu Beteremu wa mu Yudeya munshiku sha mfumu Herodi, abasambirire abaume ukufuma ku kabanga bafikire mu Yerusaremu no kuranda,² "Arikwisa umwana mwaume uufyerwe imfumu ya baYuda twakibona urutanda rwakwe mukabanga no kwisa mu kumupepa."³ Iryo imfumu Herodi yaumfwire ki, yaripamfiwe, na Yerusaremu onse nankwe.⁴ Herodi aronganike bashimapepo mukaramba, na bakarembe ba bantu, ari bepwishe, "Nikwi uko Kristu engafyarirwa?"⁵ Barandire kuri yee, "Mu Betere wa mu Yudeya, pantu efo kyarembeba kuri kasesema,"⁶ rero iwe, Betere, mumpanga ya kwa Yuda, tauri uwakypesha pari bakateka wa kwa Yuda, pantu muri we emukafuma kateka, ukakyema abantu bangi Isreari."⁷ Eryo karembe wa kwa Herodi atire abaume basambirire ukubepusha bwino bwimo inshita urutanda rwa moneke.⁸ Abatamine ku Beteremu, aranda, "Kabiyeni kafwairisheni pa rwa mwana munono. Iryo mwaramusanga mumbweshe ikibukisho ukuti naine wine ngise mupepe."⁹ Panuma yakumfwa ku mfumu, bari konkenyepo nenshira yabo, no rutanda uro bamwene mukabanga rwaribatangire mpaka rwa isa imanina ndi aparti umwana umunono.¹⁰ Iryo bamwene urutanda, barisekerere ne nsansa ishingira.¹¹ Bangire mu ng'anda kabiri bamwene umwana munono ari na Maria nyina. Bawire panshi no kupepa. Bakupukwire ifipao no kupera umwana ifya mabupe fya goride, ribani na muri.¹² Resa aribasokere mukiroto ukushibwerera kuri Herodi, babwereremo kwabo inshira imbi.¹³ Panuma bafumineko, maraika wa kwa Shikuru amoneke kuri Yosefu mu kiroto no kuranda, "Ima, senda umwana umunono na nyina, no kufurumukira ku Egypto. Nokwikara kuryi nkasuke nkweba, pantu Herodi araswa afwairishe umwana umunono ku kumona." ¹⁴ Ubo bwine bushiku Yosefu arimine no kusenda umwana umunono na nyina wakwe no kwima ukuya mu Egypto.¹⁵ Aikere kurya mpaka nemfwa ya kwa Herodi. Iki kyafikirishe ikyo Resa arandire ukupitira muri bakasesema, "Naritire umwana wandi umwaume ukufuma mu Egypto."¹⁶ Eryo Herodi, iryo amwene ukuti nabepwa kuba kubasambirire abaume, arifurirwe sana. Aritumine no kutira abana baume bonse abari mu Beteremu, na mukitungu kyonse abamyaka ibiri na panshi, umwaberere inshita iyoine aumfwire ku bamasambiriro abaume.¹⁷ Eryo fyafikirishe ifyarandirwe ukupitira muri kasesema Yeremiya,¹⁸ "Ishiwi ryaumfwikire mu Rama, ukurira no kurosha ukwingi, Rakero arerosha abana bakwe, akana ukusansamushiwa, pantu tabari nabo nakabiri."¹⁹ Iryo Herodi afwire, panuma, maraika wakwa Shikuru amonekere mu kiroto kuri Yosefu mu Egypto no kuranda,²⁰ "Ima no kusnda umwana na nyina no kuya ku mpanga ya Isreari, pantu abarefwaya umweo wa kanya barifwa."²¹ Yosefu aimine no kusenda umwana na nyina, no kwisa ku mpanga ya Isreari.²² Rero iryo aumfwire ati Archelaus areteka Yudeya mukifuro kyakwa wishu Herodi, aryumfwire umwenso wakuya kurya. Panuma Resa amusokere mu kiroto, afumine ku Gariri²³ no kuya mu musumba wa Nazareti. Iki kyafikirishe ikyasoserwe ukupira muri kasesema, ati ari nokwitwa umwina Nazareti.

Chapter 3

¹ Munshiku shirya Yohane Kabatisha aishire arebatisha mu matororo mu musumba wa Yudeya areranda,² "Rapireni, pantu ubufumu bwa mu muru buri mupepi."³ Pantu uyu ewasoserwe kuri kasesema Esaya, araranda, Ishiwi ryafuma kuri umo uurebirikisha mu matororo, 'Pekanyeni inshira ya Mfumu, rungamiken inshira shakwe.'" ⁴ Yohane uwarefware ikyakufwara ikyabuta ne ngamira ikya makasako no mushipi wampapa mu musana. Ifyakurya fyakwe ni makanta no buki bwa mu mpanga.⁵ Kabiri Yerusaremu, na bonse aba mu Yudeya na bonse abashingurwike ikimana kya Yodani bareya kuri ena.⁶ Bareya kuri ena mu kimana kya Yodani pakuyerera imemba shabo.⁷ Rero iryo abwene abaFarise abengi na ba Saduki baraisa mukubatisiwa kuri ena, asosere kuri bena ati, "Mwebufyashi bwa ma fwafwa mwe, nani amusokere ukufurumuka ku bukari ubureisa?" ⁸ Twareni ifisabo ifyawamina ukurapira.⁹ Mwitontonkanya ukuisosera mwebene, "Turi na Abrahamu pantu eshifwe." Pantu ndesosha kuri imwe Resa arikwata amaka yakubusha abana bakwe nangu ni kuri ayayene amabwe.¹⁰ Kare kare isembe naribikwa ku mushira wa kimuti. Eikyo umuti onse uushitwara ifisabo barautema no kuuposa mu muriro.¹¹ Ine ndemubatisishisha ku menshi pakurapira. Rero uureisa panuma yangi nankira, nshiringire ukusenda indyato shakwe. Akaramubatisisha kuri Mupashi wa Mushiro no muriro.¹² Urupe rwakwe ruri mu minwi yakwe urwakurwirako akapera nangu ukututira mu butara. Rero umusungu akaokya ku muriro uushakashime."¹³ Awe Yesu epakufuma ku Gariri no kuya ku kimana kya Yodani pakubatisiwa kuri Yohane.¹⁴ Eryo Yohane aesha ukumukanya, asosa, "Ndefwaya ukuti niwe umbatishe, nomba waisa kuri ine?" ¹⁵ Yesu epakumwasuka ati, "Suminishafye pari nomba, pantu nakirungama ukufikirisha uburungami bonse. Eryo Yohane amusuminisha."¹⁶ Panuma rintu abatishiwa, Yesu epakufuma mu menshi, Boneni, ne myuru yamwisukira. Amwene no Mupashi wakwa Resa

uremwikira nge nkunda no kwikara apo ari. ¹⁷ Boneni, ishiwi ryafuma mu muru ryasosa, "Uyu mwana wangi umwaume. Uo mbekerwamo."

Chapter 4

¹ Eryo Yesu atungurwirwe mu matororo ku kweshiwa kuri kiwa. ² Iryo arekere ukurya panshiku amakumi yane na makumi yane ubushiku, ariumfwa insara. ³ Awe katunka aishire kuri o no kuranda kuri o, "Ngori Mwana wakwa Resa, nakweba bura iribwe ribe umukate." ⁴ Rero Yesu aryaswike ati, "Kyarirembwa akiti, 'Umuntu teti ekarire ku mukate weka, rero ku kyebo ikifuma ku kanwa ka kwa Resa.'" ⁵ Eryo katunka amutwere ku musumba uwashira no kumutwara pamuru we tempere yakikurwa, ⁶ no kuranda kuri o, "Ngori Mwana wa kwa Resa, uiponye panshi, pantu kyarirembwa akiti, 'Akakomeshama bamarika bakwe urwa iwe; na, 'Kabiri bakakusendera pa minwi yabo, pakuti wikaipununa urukasa kwibwe.'" ⁷ Yesu arandire kuri o, "Kabiri kyarirembwa akiti, 'Wiraesha Shikuru Resa obe.'" ⁸ Kabiri, kiwa amutwere pa rupiri urwarepesha no kumuranga yonse amafumu ya pano isonde no bukata bwa yako. ⁹ Arandire kuri o, Fyonse ndekupera, nga wawa no kumpepa." ¹⁰ Eryo Yesu arandire kuri o, "Fuma pa, we kiwa! Pantu kyarirembwa akiti, 'Urepepa Shikuru Resa obe, eo ukaratumika eka." ¹¹ Iryo kiwa amureka, awe apopene, bamarika baisa no kumutumika. ¹² Nomba iryo Yesu aumfwire ati Yoani bamubika mu munyororo, aya naku Gariri. ¹³ Ati afume ku Nazaret no kuya no kwikara mu Kapenamu, ku ruramba rwa bemba mu Gariri mu mpanga ya Seburoni na Nafutari. ¹⁴ Ifi efyari no kukitikira ifyarandire Isaya kasesema, ¹⁵ "Impanga yakwa Seburoni ne mpanga yakwa Nafutari, inshira ya kuri bemba, kwishirya rya Yodani, Gariri wa bena fyaro!" ¹⁶ Abantu abakere mu mfimfi na bamona urubuto urukaramba, na baikere mu kyaro ne mfimfi ya mfwa, urubuto rwabekirira." ¹⁷ Ukufuma pari irya ine nshita Yesu atampa ukuranda ati, "Rapireni, pantu ubufumu bwa mumuru buri mupepi." ¹⁸ Awe rwareenda mu ruramba rwa bemba wa Gariri, amwene abaume babiri, Simoni uo bakuta Petero, na Andereo ndume yakwe, bareteya amasumbu muri bemba, pantu baparu banswi. ¹⁹ Yesu arandire kuri bo, "Iseni, munkonke, naramipanga abarondo babantu." ²⁰ Parya pene basha amasumbu no kumukonka. ²¹ Awe Yesu ati afumeko kinono amona babiri bambi ba ndume, Yakobo mwana Zebede na Yoani ndume yakwe. Bari mu bwange na wishi Zebede barerundira amasumbu. Abakuta, ²² nabo apopene basha ubwange na wishi wine no kumukonka. ²³ Yesu aire mu Gariri monse, arefunda mu ma Sinagogo, areshimikira imbira nsuma ya bufumu no kuposha amarwere yonse ne fyarekaripa mu bantu. ²⁴ Ururumbi rwakwe rwafika monse mu Sirya, bamuretera abantu bonse abari na marwere yarekana rekana no bukari, na bari nafiwa, na barwere nshisa, na baburebe. Yesu nao abondapa. ²⁵ Nebumba irikuru ryaremukonka abarefuma ku Gariri, ku Dekapori, ku Yerusalemu, ku Yudeya nakwishirya rya Yodan.

Chapter 5

¹ Iryo Yesu abwene amabumba, aire parupiri. Iryo aikereko, abakonshi bakwe baishire kuri ye. ² Aiswire akanwa no kubafunda, arandire ati, ³ "Bariparwa abapina mu mupashi, pantu ubufumu bwa mu muru bwabo." ⁴ Bariparwa abaroshama, pantu bakatararika. ⁵ Bariparwa abamutembo, pantu bakapayana ikyar. ⁶ Bariparwa abansara ne kiraka kya burungami, pantu bakaraikuta. ⁷ Bariparwa abaruse, pantu bakapokerera uruse. ⁸ Bariparwa abakaere mu mutima, pantu bakamona Resa. ⁹ Bariparwa abarenga ikibote, pantu baketwa abana bakwa Resa. ¹⁰ Bariparwa abo bonse abafyengerwa pamurandu wa burungami, pantu ubufumu bwa mu muru bwabo. ¹¹ "Mwariparwa iryo abantu bamipontera no kumipakasa no kurandira ifya kumwamba ifibi ifingi pamurandu waine. ¹² Sekerereni no kusansamuka, pantu ikirambua kyenu kikuru mu muru. Pantu muri iyi ine nshira abantu bapakese bakasesema abariko ribe mwebo tamurabako. ¹³ "Nimwe mukere wapa kyaro. Rero nga kyakuti umukere wafumuka, kuti wapangwa umukere nakabiri? Tauwamina ikiri kyonse kanofye ukupowa no kunyantwa ku makasa ya bantu. ¹⁴ Nimwe rubuto rwe sonde. Umusumba uwakurwa pa rupiri tekuti ufisame. ¹⁵ Tekuti abantu baashe irampi no kuribika munshi ya museke, rero baribika pamuru no kusanikira onse mu ng'anda. ¹⁶ Rekeni urubuto rwenu rusanike pa bantu mu musango wakuti bamone imikitire yenu iisuma no kurumbanya shinwe uwaba mu muru. ¹⁷ Mwitontokanya ukuti naisa mukonaura ifunde nangu bakasesema. Nteshire mukobonaura, rero mukubafikirisha. ¹⁸ Pantu ikishinka nkomweba ukuti mpaka umuru ne kyaro fikapite, tapakonaure akaritoni nangu akarirembo ukufuma kwi funde, mpaka ifintu fyonse fikafikirisha. ¹⁹ Eikyo uyo onse uwatobapo aka kyepesha parifi fipope no kufunda bambi ukukita ikyo aketwa uwakepesha mu bufumu bwa mu muru. Rero onse uwayasunga no kufunda aketwa umukaramba mu bufumu bwa mu muru. ²⁰ Pantu nkomweba ati kanofye uburungami bwenu bwa kira uburungami bwa bakaremba naba Farise, tamwakengire mu bufumu bwa mu muru. ²¹ Mwariumfwa ukuti kyarandirwe kuri boo munshita yakare ati, 'Wiraipaya, kabiri, 'Onse uwaipaya akapeshiwa mubupingushi.' ²² Rero nkomweba nati onse uwafurirwa mu nina akapeshiwa mubupingushi; na onse uwaranda kuri mu nina ati, 'We muntu wa kyabekyabe!' akapeshiwa mukirye; na onse uwaranda ati, 'We kipuba!' akapeshiwa kumuriro wa ngehena. ²³ Eikyo nga ukobika ikya bupe pa burambo eryo waibukisha ukuti mwaripusana na munonko, ²⁴ sha ikyabupe kyobe kuntanishi ya burambo, no kubwereramo. Pakubara bweshanyeni na munonko, eryo kabiri ubwerer no kubika ikyabupe kyobe. ²⁵ Suminishanyeni bwangu bwangu no wamurandu obe iryo muri munshira ya kuya ku kirye kya mirandu, ukubura ikyo uwamirandu obe kuti akurubwira mu minwe yakwa kapingura, kapingura nao mu minwe ya bakarinda, kabiri kuti waposwa mu kifungo. ²⁶ Ikishinka nkomweba, tawakafume murya mpaka ukaripire indarama ya kurekeresha iinono wakongwere. ²⁷ Muryumfwa ukuti kyarandirwe ati, 'Wirakita bukyende.' ²⁸ Rero nkomweba ukuti onse uwaroresha umwanakashi runkumbwa runkumbwa ninshi na kita akare na ye ubukyende mu mutima wakwe. ²⁹

Nga irinso rya ku kuryo kobe ryakurenga ukuipununa, ritonkore no kuriposa ukufuma kuri webi. Pantu kyawama ikirundwa kyobe kimo ukonaika ukukira umubiri onse ukuposwa mu ngehena.³⁰ Nga ukuboko kobe ukwa ku kuryo kwa kurenga ukuipununa, kuputure no kukuposa ukufuma kuri webi. Pantu kyawama ikirundwa kyobe kimo ukonaika ukukira umubiri obe onse ukuya mu ngahana.³¹ Nakabiri kyarandirwe ati, 'Onse uwatamfya umukashi, afwire ukumupera ikitupa kya kupwa kwa kyupo.'³² Rero nko mweba nati onse uwatamfya umukashi, nga takitire ubupurumushi, amurenga ukuba umukyende. Onse uwa mupa panuma ya kutamfiwa akita na ye ubukende.³³ Nakabiri, mwaryumfwa kyarandirwe kuba mu nshita yakare ukuti, 'Wirarapa ubufi, rero twara umurapo obe kumfumu.'³⁴ Rero nkomweba, mwirarapa nangu panono, neryo umuru, pantu ekipuna kya kwa Resa;³⁵ nangu ikyararapa, pantu ekinyantiro kya kwa Resa, nangu Yerusalemu, pantu emusumba wa mfumu nkaramba.³⁶ Wirapa na pamutwe obe, pantu tekuti urenge umushishi ukufita nangu ukubuta.³⁷ Rero reka ukuranda kobe kube 'Ee, ee,' nangu 'Awe, awe.' Kimbi ukukira pariki kifuma kuri kiwa.³⁸ Muryumfwa kyarandirwe ati, 'Irinso pa rinso, ne rino pa rino.'³⁹ Rero nkomweba nati, mwirakantura umubi. Murikyo, uwakuropora kwi saya rya ku kuryo, mwarwire neri nankwe.⁴⁰ Nga umo akofwaya ukurubura nawebo no kupoka umwingira obe, reka urya muntu apoke ne raya.⁴¹ Uwakupatikisha ukuya umushinso umo, kabuye nankwe ibiri.⁴² Pera kuri onse uwakuramba, kabiri witana ukufwaya ukukongora.⁴³ Mwaryumfwa kyarandirwe ati, 'Mufwire ukutemwa abena muparamano no kupata abarwani benu.'⁴⁴ Rero nkomweba nati, temweni abarwani benu nokupepera abamikyusha,⁴⁵ pakurti mwingaba abana bakwa shinwe wa mumuru. Pantu arenga akasuba ukusanikira pababi na ba suma, no kurokesha imfura pabarungami na batari barungami.⁴⁶ Pantu nga watemwafye abakutemwa, kirambu ndo wingapoka? Bushe tefyo na bakasonkesha bakita?⁴⁷ Nga uposhafye munonko, kindo ukita ukukira bambi? Bushe tefyo na bena fyaro bakita?⁴⁸ Eikyo beni abapwiririka, nga fintu shinwe wa mumuru aba uwapwiririka.

Chapter 6

¹ "Kyengereni ukuti mwikitira ifya mikitiye ya burungami bwenu ku bantu ukuti bami mone, nekyo tamwakaperwe ikirambu ukufuma kuri shinwe wamu muru.² Ekyo iryo mukopera ifya bupe kwi rarira intandara kuri mwebi nge fyo aba bumbi munda bakita mu ma synagoge na mu misebo, pakuti bakindikirwemo ku bantu. Nkoranda ikishinka kuri mwebi, bakapokerera ikirambu kyabo ukufikapo.³ Rero iryo mukopera ikya bupe, mwireka ukuboko kwenu ukwa kuri kipiko kwi shibe ifyo ukuboko kwenu ukwa ku kuryo kukokita.⁴ Epakuti ifya bupe fyenu fiperwa mu bumfisoro. Eryo shinwe uumona mu bumfisoro akamirambura.⁵ "Iryo mukopepa, mwirakita nga babumbi munda, pantu batemwa ukutarama no kupepa mu ma synagoge na fifutu fya misebo ukuti bamonwe ku bantu. Ikishinka nkoranda kuri mwebi, bakapokerera ikirambu kyabo.⁶ Rero mwebi, iryo mukopepa, ingireni mukati ka muputure wenu. Mwisareko ikibi no kupepa kuri Shinwe, uwa mubumfisoro. Eryo Shinwe umona mubumfisoro akakurambura.⁷ Iryo ukopepa, wirakubwekashapo ifishiringire nge fyeo abena Fyaro bakita, pantu shitontonkanya ati bakoshumfwa mu mashiwi ya shiko ayengi.⁸ Eikyo, mwirakita nga bena, pantu Shinwe arishiba fintu mukabira ribe tamura muromba.⁹ Eikyo murepepa ngefi: 'We Shifwe wa mu muru, ishina ryobe rikindikwe nge rya mushiro.¹⁰ Ubufumu bobwe bwise. Ukufwaya kobe ku kitwe pe sonde nga mu muru.¹¹ Tupere rero umukate obe uwa nshiku shonse.¹² Twerere imisha yesu, ngefiyo na fwebi twerera abamisha yesu.¹³ Mwitureta mukweshiwa, rero muturubure ukufuma mufibi fyonse.' Pantu niwe mwine bufumu na maka no bukata umuyayaya. Amen.¹⁴ Pantu nga waerera abantu ukubifya kwabo, Shinwe wa mu muru nao akakwerera.¹⁵ Rero nga tawerere abantu ukubifya kwabo, na Shinwe takakwerere ukubifya kobe.¹⁶ "Iryo mwafunga ukurya, mwikwata ikinso kya buranda nge fyo aba bumbi munda bakita, pantu bakingya pa menso yabo pakuti bamoneke ku bantu nga barekere ukurya. Nkoranda ikishinka kuri mwebi ati, bakapokerera ikirambu kyabo mukufikapo.¹⁷ Rero mwebi, iryo mukofunga ukurya, isubeni amafuta ku mutwe wenu nokusamba ku menso yenu¹⁸ pakuti kirangwa kuri bambi ati naureka ukurya, rero kuri Shinwe fye eka uumona mu bumfisoro; na Shinwe uumona mu bumfisoro akakurambura.¹⁹ Mwibika ifya bukindami fyenu pano kyararapa, apo ifipereberesha ne ndarawa shonaura, nomo basakara batoba ku kwi ngira no kwiba.²⁰ Rero, bikisheni ifya bukindami fyenu mu muru umo nangu kipereberesha ne ndarawa tafyonaura no ko basakara bashitoba ku kwingira no kwiba.²¹ Pantu ukuri ifya bukindami fyobe, ekuba umutima obe.²² Amenso ekyengero kya mubiri. Eikyo nga amenso yobe yari bwino, umubiri onse wisura no rubuto.²³ Rero nga amenso yobe tayari bwino, umubiri onse uuba ne mfimfi: Eikyo, nga urubuto urwa muri webi ni mfimfi, ikurire shani iyo imfimfi!²⁴ Takuri uwingabombera ba shikuru babiri, pantu rimbi akapatapo umo no kutemwapo umbi, nangura akasarapo umo no kusarurapo umbi. Tawingabombera Resa ero ne fyuma.²⁵ Eikyo nkoranda kuri mwebi, mwisakamana pa bwikashi bwenu, ifyo mukarya nangu ifyo mukanwa; nangu pamibiri yenu ifyo mukafwara. Pantu ubwikashi tabwakira ifya kurya, no mubiri tawakira ifya kufwara?²⁶ Roreshe ni kufyoni fya murwerere. Tafitanda nangu ukusepa nangu ukuronganika mu butara, rero Shinwe wa mumuru arafirisha. Bushe ta mwakindama ukukira fyena?²⁷ Ninani muri mwebi ukosakamana uwingarundako umukono umo ku myaka ya bumi bwakwe?²⁸ Kindo musakamanina pa fya kufwara? Tontonkanyeni pamaruba mu mabara, ya kurashani. Tayabomba, kabiri tayapikura ne fyakufwara.²⁹ Nomba nkoranda kuri mwebi nangu ni Soromoni mu bukata bwakwe bonse tafwere ikyaba ngefi nangu kimo.³⁰ Nga Resa arafwika ifyeni mu mabara, ikyo ikingabapo rero ero mairi kyaposwa mu muriro, miku inga akamifwika, mwebi mwebi kitetekero kinono?³¹ Eikyo mwirasakamana no kuranda ati, 'Ni findo twararya?' nangu 'Ni findo twaranwa?' nangu 'Ni findo twa rafwara?'

³² Pantu na bena Fyaro bafwaya ifi fintu, na Shinwe wa mu muru arishiba ati murafikabira. ³³ Rero intanshi fwayeni bufumu bwakwe no bburungamo bwakwe, ne fintu fyonse ifi fikaperwa kuri mwebo. ³⁴ Eikyo, mwisakamikwa pa bwa mairo, pantu ubwa mairo ubwine bukaisakamana. Kira bushiku bwariikwatira ububi ubwaringwa muri ubo bushiku.

Chapter 7

¹ "Mwipungura, na imwe tamwakapingurwe. ² Pantu ubupingushi mukapingura, mukapingwirwapo, ne kipimo mwapiminapo, ekyo naimwe bakamipiminapo. ³ Kindo uroreshesha akani mu rinso ryakwa munina obe, rero taumwene na kasanga uuri murinso ryobe? ⁴ Nga kanshi kuti waranda shani kuri munina obe ati, 'Reka nkufumye akani mu rinso ryobe,' ribe uuri nakasanga murinso ryobe? ⁵ We bumbi munda! Tara ufumye akasanga mu rinso ryobe, no kufumya akani mu rinso ryakwa munina. ⁶ Mwi pera ikya mushiro kumbwa, mwiraposa no burungu bwenu kuri bakapori. Epari ba bunyantaura, no kumibwererera no kumiputaura mu tupimfya. ⁷ "Romba, kabiri kikaperwa kuri mwebo. Fwaya, kabiri warasanga. Konkosha, kabiri waraiswirwa. ⁸ Pantu onse uuromba, araperwa; na onse uufwaya, arasanga; no muntu ukonkosha, areswirwa. ⁹ Nangu nani pari mwebo, nga umwana mwaume amuromba umukate, kuti mwa mupera irihwe? ¹⁰ Nangu nga aromba isabi, kuti mwa mupera insoka? ¹¹ Eikyo, nga mwebo mwe babi mwaishiba ukupera ifisuma ifyabupe ku bana benu, ni finga wishinwe wa mumuru enga pera ifisuma kuri bonse aba muromba? ¹² Eikyo, ifiri fyonse abantu benga fwaya uku kita kuri mwebo, na mwebo mufwire ukuba kitira, pantu iri efunde ryaba kasesema. ¹³ "Ingireni pa mwishi uunono. Pantu umweshi uwapabuka e nshira yaku bonaushi, na bantu abengi baraya muri iinshira. ¹⁴ Rero pa mwishi uunono ne nshira yarikosa ukutwara ku bumi, na baisanga banono. ¹⁵ "Kyengereni kuri bakasesema wa bufi, abeshira kuri mwebo mu fyakufwara fya mpanga rero mukati mimburu ya kutakanya. ¹⁶ Mukabeshibira ku fisabo fyabo. Bushe abantu basaba imyangashi ku myunga, nangu amakunyu ukufuma kuri bakirasa? ¹⁷ Muri iyi nshira imoine, umuti uusuma utwara ifisabo ifisuma, rero umuti uubi utwara ifisabo ifibi. ¹⁸ Umuti uusuma tekuti utware ifisabo ifibi, nangu umuti uubi tekuti utware ifisabo ifisuma. ¹⁹ Umuti onse uushitwara ifisabo ifisuma uraputurwa no kuposwa mu muriro. ²⁰ Eikyo, mukabeshibira ku fisabo fyabo. ²¹ Te onse uutira kuri nebo, 'Shikuru, Shikuru,' akengira mu bufumu bwa mu muru iyo, rero kano ku bakita ubufwayo bwa kwa Shifwe wa mu muru. ²² Abantu abengi bakatira kuri nebo pari burya bushiku, 'Shikuru, Shikuru, bushe tatwasesemene mwi shina ryenu, mwi shina ryenu ta twafumishe ifiwa, na mwi shina ryenu ta twakitiremo ifisungusho ifingi?' ²³ Eryo nkesa kusosa kuri bo ati, 'Ntamishibire nakarya! Fumeni kuri nebo, mweba bampura mafunde!' ²⁴ "Eikyo, onse uumfwa amashiwi yandi no ubera fyonse akaba nga umuntu uwakengera uwakurire ing'anda yakwe pa mabwe. ²⁵ Imfura yarishire, ne ryeshi rya rishire, ne kipipi kyaripupire no kuma pa ng'anda irya, rero tayawire iyo, pantu yakurirwe pa mabwe. ²⁶ Rero onse ukoumfwa amashiwi yandi no kukana fikonka akaba nge mburwa mano uwakurire ing'anda yakwe pa mukyanga. ²⁷ Imfura yarishire, ne ryeshi rya rishire, ne kipupu kya ripupire no kuma pa ng'anda irya, no kupona, ne kibumba kya ripwiririke ukupona." ²⁸ Kyaishire iki iryo Yesu apwishishe ukuranda aya mashiwi, ikintu bwingi kyapapire imisambirishe yakwe, ²⁹ pantu arebeba ngo waba na maka, ngoushiri pamo na bakaremba wabo.

Chapter 8

¹ Iryo Yesu atentemukire ukufuma ku mpiri, amabumba ayakaramba yaremukonka. ² Panuma uwafibashi arishire kuri ye, no kufukama panshi kuri ye, "Areranda, "Shikuru, ngaurefwaya, kuti mwangwamya." ³ Yesu atambike ukuboko pari ye, no kumwita, arandire, "Ndekuposha ndefwaya. Wama." Paryapene ariposhiwe kufibashi. ⁴ Yesu arandire kuri ye, "Bona weba wiebako nangu umo pari ki. Kabiye mjunshira yobe kairangefye kuri shimapepo, ureke no muturo uo Mose amusokere, pantu kikaba inte dkuri boo." ⁵ ⁶ Iryo areisa ku Kapenamu, umukaramba wa bashirika aishire kuri ye, no kupapata kuri ye, no kuranda kuri ye, "Shikuru, umusha wandi narara ku ng'anda ari no burebe no kukaripwa saana. ⁷ Iryo Yesu arandire kuri ye, "Naraisa n kumupsha." ⁸ Umukaramba wa bashirika aasukire no kuranda, "Shikuru, tawifwire ukuti wingire mu ng'anda yangi. Kwishiwifye ngawasosa no mubomfi wangi arepora. ⁹ Pantu ngefyo naba ngo muntu uwasontwa na maka, naba nabashirika abanakira. Nganaranda kuri umo, 'Kabiye,' nokuya aya, naumbi umo, 'Isa,' no kwisa, no mubomfi wangi, Kite fi, no kukita." ¹⁰ Iryo Yesu ashumfwe ifi, aripapire no kuranda kuri abo abaremukonka, "Kishinka ndemweba, nshirasanga nangu umo uwa kitetekero mu Israeri. ¹¹ Ndemyeba abengi bakesa ukufuma ku kabanga na kumasamba, no kwikara pamo na Abrahamu, Isaki, na Yakobo, mubufumu bwa mu muru. ¹² Rero nabana bamubufumu bakafuma kunse ya mfifi, ukukaba ukurira no kusumanya ameno." ¹³ Yesu arandire ku mukaramba wa bashirika, "Kabiye! Ngefyo wasumina, efyo kibe kuri weba." No mubomfi wakwe aporere mu nshita iyaringa. ¹⁴ Iryo Yesu aisa mu ng'anda ya kwa Petero, abwene nafyara Petero mukati narara arirwere umutwe no mubiri. ¹⁵ Yesu amwikete pa kuboko no burwere bwarimurekere. Eryo umwanakashi aimine no kutampa ukumupekanishisha. ¹⁶ Iryo ikyunguro kyaisa, abantu babaretere abengi kuri Yesu abaiminwe ne fibanda. Nao atamfisha kunse imipashi kwishiwi no kuposhiwa bonse abarwere. ¹⁷ Muri fi ngefyo kyakitire ikyasoserwe kuri kasesema, Esaya, arandire, "Arisendere amakyushi yesu yonse no kutwika amarwere." ¹⁸ Nomba iryo abona ikintu bwingi kimushingurwike no kwikara ku ruramba rwa mu mumana wa Gariri. ¹⁹ Eryo karemba aisa kuri ye no kusosa, "Kafundisha, nkakukonka konse uko ukaya." ²⁰ Yesu arandire kuri ye, "Bamumbwe barikwata imimba, ne fyuni fyamurwerere fyarikwata ifisansa, rero umwana wa muntu takwata apakusamika umutwe." ²¹ Naumbi umukonshi arandire kuri ye, "Mweshikuru, kantare pakubara ndeya shika taata." ²² Rero Yesu arandire kuri ye, "Nkonka, reka bafwa bareshika abafwa banabo. ²³ Iryo Yesu

aingire mu bwange, na bakonshi bamukonka murya mwine.²⁴ Boneni, kwaishire ikimwera ikikuru pari bembu. kabiri no bwange bwakukirirwe ku maba. Rero Yesu arirere.²⁵ Umukonshi aishire kuri ye no kumubushi, arandire, "Tupususha, weshikuru; twarafwa!"²⁶ Yesu arandire kuri bo, "Murandu nshi mwatinina, mwebakitetekero kinono?" Eryo atareme akaripira umwera na bembu. Eryo patarere tondoro.²⁷ Nabantu tepakupapa no kuranda, "Muntu wamusango shani, apo umwera na bembu firemumfira?"²⁸ Eryo Yesu aisa ku kyarwo na umbi rubari rwa ku Gadarene, abantu babiri abkwete ifibanda barimukumenye. Barefuma ku nindi kabiri bari abakakashi, eikyo muri irye nshira tamwari uwakupitamo.²⁹ Boneni, barire no kusosa, "Finshi twakita kuri webi, we mwana wakwa Resa? Wise utukyusha ne nshira ribe tairafika?"³⁰ Nomba pari inkumba ishingira isharerya, tepatari sana apo bari.³¹ Imipashi sharamupapata Yesu no kuti, "Ngawatutamfya kunse, ututume mwibumba rya nkumba."³² Yesu arandire kuri bo, "Kabiyeni!" Nemipashi shafuma no kuya mu nkumba; na panuma ne bumba ryonse ryaponena na muri bembu no kufwira mu menshi.³³ Bonse bakakyema bafurumwike urubiro no kuya mu musumba no kuya randa fyonse maka-maka kufyakitike umumwaume uwari ne mipashi iyakowera.³⁴ Boneni, bonse abamumusumba baishire mukukumanya Yesu. Iryo bamubwene, baramupapata ukuti afume muri irya mpanga.

Chapter 9

¹ Yesu apateme mu bwange, aabuka, no kufika ku musumba kwabo. ² Moneni, bamuretere umwaume uwaburebe ninshi narara pa butanda. Amona ikisumino kyabo, Yesu arandire ku mwaume uwari no burebe ati, "We mwana mwaume, nakukosereshya. Imemba shobe shaererwa." ³ Moneni, bamo muri bakarembe barandire mukati kabo abene ati, "Uyu muntu na ponti?" ⁴ Yesu aishibe amatontonkanyo yabo no kuranda ati, ⁵ "Kindo mukotontonkanishisha ifya bubifi mu mitima yenu? Pantu kindo kya yanguka, ukuranda ati, imemba shobe na shererwa, nangu kuranda ati, ima no kwenda?" ⁶ Rero mwishibe ukuti umwana mwaume wa muntu ari na maka pano isonde aya kwerera imemba,... "arandire ku wari no burerebe ati, "Ima, senda no butanda bobe, no kuya ku ng'anda yobe." ⁷ Eryo umuntu aimine no kuya ku ng'anda yakwe. ⁸ Iryo ikintu bwingi kya mwene ifi, kyaiketwe umwenso no kurumbanya Resa, uwa pere amaka aya ba ngefi ku bantu. ⁹ Kabiri iryo Yesu areya pa kufuma kurya, amwene umuntu uwe shina rya Mateo naikaras apa kusunyesha umusonko. Arandire kuri ye ati, "Nkonka." Arimine no kumukonka. ¹⁰ Iryo Yesu aikere ku kurya mu ng'anda, moneni, abengi bakasonkesha ba misonko na ba bembu bareisa no kurira pamo na Yesu na bakonshi bakwe. ¹¹ Iryo aba Farise ba mwene iki, barandire ku bakonshi bakwe ati, "Kindo kafundisha wenu akorira pamo na bakasonkesha ba misonko na ba bembu?" ¹² Iryo Yesu aumfwire ifi, arandire ati, "Umuntu uwakosa takabira ukuiposha, kano fye umurwere." ¹³ Kabiyeni no kusambirira ifyo ifi fikopiribura: 'Nebo mfwaya uruse te kupera irambo.' Pantu ntaishire mukwita abarungami ku kurapira, rero ababembu." ¹⁴ Eryo abakonshi bakwa Yoani baishire kuri ye no kuranda ati, "Kindo fwebo na ba Farise turekera ukurya iringi, rero abakonshi bobe tabareka ukurya?" ¹⁵ Yesu arandire kuri bo ati, "Bushe abana baume bakwa shibwanga bengaroshya ribe shibwanga ari panmo nabo? Rero inshiku shikesa iryo shibwanga akasendwa ukufuma pari bo, ryena bakareka ukurya." ¹⁶ Tapari umuntu uwingabika ikiputurwa kya nsaru ipya pa kya kufwara kya kare, pantu iki kamba kikarepukapo pakya kufwara, ne kipunda kikakurirako. ¹⁷ Nangu abantu tababika umwangashi uupya mu nsupa sha mwangashi wakare. Nga bakita ifi, insupa shikarepuka, no mwangashi uketika, ne nsupa sha mwangashi shikonaika. Rero, babika umwangashi uupya mu nsupa sha mwangashi ishi shirakokora, na fyonse fika sungwa bwino." ¹⁸ Uro Yesu akiri akoranda ifi fintu kuri bo, moneni, shimukindikwa aishire no kufukama panshi kuri ye. Arandire ati, "Umwana mwanakashi wandi afwa nombarine, rero mwise no kubika ukuboko kwenu pari ye, no kureka abe no mweo." ¹⁹ Eryo Yesu aimine no kumukonka, na bakonshi bakwe. ²⁰ Moneni, uwarekyura ukufuma umuropa pa myaka ikumi rimo na ibiri aishire kunuma yakwa Yesu no ku mwikata kumpera ye raya ryakwe. ²¹ Pantu umwanakashi areranda umwine ati, "Nga kyakuti naikata fye kwi raya ryakwe, na raba no mutende." ²² Rero Yesu apiribukire no kumumona, arandire ati, "We mwana mwanakashi, shipa; ikisumino kyobe kya kupoisha." ²³ No mwanakashi ariporeye pa nshira irya ine. ²⁴ Iryo Yesu aishire ku ng'anda yakwa shimukindikwa, amwene abarisha fimpeta ne bumba irikopanga icyongo. ²⁵ Arandire ati, "Kabiyeni kumbi, pantu umukashana tafwire, rero arerefye." Rero barimusekere ukuti arebepa. ²⁶ Iryo ikintu bwingi kya fumine, aishire mu muputure no ku mwimya ku kuboko, no mukashana arimine. ²⁷ No rurumbi rwa kumene impanga irya yonse. ²⁸ Iryo Yesu arepita kurya, impofu shibiri ishaume shari mukonkera. Sharapunda no kuranda ati, "Tuberere uruse, mwana mwaume wakwa Davivi!" ²⁹ Iryo Yesu angire mu ng'anda, impofu ishaume shaishire kuri ye. Yesu arandire kuri bo ati, "Namusumina ukuti kutinakita iki?" Barandire kuri ye ati, "Ee, Shikuru." ³⁰ Eryo Yesu abekete pa menso no kuranda ati, "Rekeni iki kikitike ukuringana ne kisumino kyenu," ³¹ na mesno yabo yariswiye. Eryo Yesu akonkomeshe kuri bo no kuranda ati, "Moneni mwireka nangu umo akishibe." ³² Rero abaume babiri barifumine no kuya no kubirikisha iryashi mpanga yonse. ³³ Awe ababiri iryo bareya, moneni, umuntu kiburu uwaiketwe ne kiwa bamuretere kuri Yesu. ³⁴ Iryo ikiwa kya fumine, kiburu ari randire. Ibumba rya riswungwike no kuranda ati, "Takyabarire akimoneka mu Israeli icyaba ifi!" ³⁵ Rero aba Farise barandire ati, "Ni kumaka ya kiwa eko afumisha ifiwa." ³⁶ Yesu areya mu misumba yonse na mu mishi yonse. Arekonkomesha ukufunda mu masynagoge, no kushimika imbira nsuma ya bufumu no kuposha bonse uburwere no musango onse uwafyarekaripa. ³⁷ Iryo amwene amabumba, abekatirwe inkumba, pantu bari mu bwafya no kunaka. Bari kwati ni mpanga ishitakwata ka kyema. ³⁸ Arandire ku bakonshi bakwe ati, "Ukusobora ku karamba, rero ababomfi na bakyepa." ³⁹ Eikyo rombeni no kupepa kuri Shikuru umwine wa kusombora, pakuti akatume aba bomfi mu kusombora.

Chapter 10

¹ Yesu aitire abakonshi bakwe abekumi rimo na babiri no kubapera amaka yakufumya imipashi yakowera, no kuposha amarwere no kunaka konse. ² Amashina yabakonshi ikumi na babiri nyaya. uwa kimo, Simoni(uo areita Petero), na Andereo munina wakwe; Yakobo mwana Zebedee, na Johane munina wakwe; ³ Filipo na Baturomeo; Toma mwana Afiya, na Tadeya; ⁴ Simoni umwina kenani, na Yuda Skaryoti uuri no kumuposa. ⁵ Aba ikumi rimo na babiri Yesu aribatumine. aribakonkomeshe bonse no kusosa, "Mwiya mukende ya bena fyaro bekara, mwikanyanta na mu mushi wa bena Samariya. ⁶ Kabiyezi nakukirisha ku mpanga sha mu ng'anda ya bena Isreari; ⁷ Na uko mureya, murebira no kusosa, 'Ubufumu bwa mu muru nabuparama. ⁸ Mureposha amarwere, murebusha abafwa, muresangurura abafibashi, no kufumya ifibashi. Mwapokerera ikya bupe, pereni ikya bupe. ⁹ Mwikasenda goride, sirufere, nangu mu matumba yenu. ¹⁰ Mwikasenda ifyora pa rwendo rwenu nangu kyakukinja, nangu indyato nangu inkonto, pantu umubomfi aringa ifya kurya fyakwe. ¹¹ Mu musumba onse nangu umushi mukengiramo, fwayeni uuringire no kwikara nankwe mpaka mukafumeko. ¹² Iryo mureingira mu ng'anda mureiposha. ¹³ Nga kyakuti ing'anda nairinga, rekeni umutende wenu wise pari yena. Nomba ngatairingire, rekeni umutende umibwerere. ¹⁴ Na onse uushakamipokerere no kukana umfwira amashiwi yenu, iryo mukafuma kuri irya ng'anda nangu musumba, mukakuntire urukungu rwa kumakasa yenu. ¹⁵ Ndemweba ikine kine, kikaba eefirya ku mpanga ya ku Sodomu na Gomora mubushiku sha bupingushi ukukira urya musumba. ¹⁶ "Boneni, ndemituma nge mpaanga pakati ka mimburi, eikyo mureba bwino nge nsoka kabiri abakishinka nge nkunda. ¹⁷ Kyengereni ku bantu! Pantu bakamupera kuri bakiroro, no kumropaura mu ma Synagogo. ¹⁸ Kabiri bari no kumitwara kuri bakateka na ku mfumu pamurandu wangi, pakishinka kuri bena na ku bena fyaro. ¹⁹ Iryo bakamitwara kuri bena, mwikasakamikwa pamurandu wafyo mukaranda, nekyo mukasosa mukaperwa pari irya ine nshita. ²⁰ Pantu teimwe mukaranda, rero umupashi wa kwa shinwe eukarandira muri baimwe. ²¹ Munyina akapera munyina kumfwa, na wishi nao umwana wakwe. Abana bakemina abafyashi babo no kubepaisha. ²² Muri nokupatwa ku uri onse pamurandu we shina rwangi. Rero ukashipikisha ukufika na ku mpera, uyo muntu akapusuka. ²³ Iryo bakamupakasa muri uyu musumba, kabiyezi mu ubiye, ndemweba ikine kine tamwakafike ku musumba onse uwa mu Isreari ribe Umwana wa Muntu taraisa. ²⁴ " Umukonshi takira kafundisha wakwe, nangu umusha takira shikuru wakwe. ²⁵ Kyawamapo umukonshi aba nga kafundisha wakwe, no musha aba nga shikuru wakwe. Nga baita umwine ng'anda Berezubo, naga ba mu ng'anda yakwe baketwa shani! ²⁶ Nakuba mwikabatina, pantu takwaba ikyaberama ikishakasokoroke, nangu ikyafiswa ikishakeshibikwe. ²⁷ Ikyo ndemyeba mu mfimfi, kisoseni apabuta, nekyo mureumfws mu kapopo mumatwi yenu kabiri kisheni pa muru wa mutenge wa ng'anda. ²⁸ Mwikatina abo abepaya umubiri, nomba bafirwa ukwipaya umupashi. Nakukira, muretina uyo uonaura fyonse umubiri no mupashi no kuutwara kukuroba. ²⁹ Nga inseba shibiri tashishitwa ku ka kobiri kama kanono? Nanomba takuri nangu umo pari isho urwanga pona panshi ukwabura ukwishiba kwakwa Shinwe wa mu muru. ³⁰ Pantu ne mishishi ya mu mutwe yaripendwa yonse. ³¹ Mwitina imwe mwarikira na panseba ishingiri. ³² Nakuba uuri onse uunumbura bwino pa menso ya bantu, naine nka murumbura kuri Shifwe wa mu muru. ³³ Na uyo uukankana pa menso ya bantu, naine nkamukana pa menso ya kwa Shifwe wa mu muru. ³⁴ "Mwiratontokanya ukuti naisa mukureta umutende panwe sonde. Nshaisa mukureta umutende, nomba urupanga. ³⁵ Nomba naisa mukupusanya umuntu umwana mwaume na wishi, no mwana mwanakashi na nyina na nafyara na nafyara. ³⁶ Aba mu ng'anda ya mwaume bakaba abarwani bakwe. ³⁷ Uwatemwa wishi nangu nyina ukukira ine tangwamina; no watemwa umwana wakwe umwana rume nangu umwanakashi tangwamina. ³⁸ No ushisenda umusaraba wakwe no kunkonka tangwamina. ³⁹ Na uyo uwasanga umweo akaurofya. Nowarufyo umweo wakwe pa murandu wangi akausanga. ⁴⁰ "No wamupokerera apokerera ine, no wapokerera ine ninshi apokerera uwantuma. ⁴¹ Uwapokerera kasesema mwishina rya bakasesema apokerera ikirambu kya bakasesema, no wapokerera umurungami akapokerera ikirambu kya burungami mwishina rya burungami. ⁴² Na onse ukapera umo muri aba abanono urukombo rwa menshi ayatarara ayakunwa mwishina rya bakonshi, Ikine nasosa, takapanye ikirambu kyakwe.

Chapter 11

¹ Kyakitike iryo Yesu apwishishe ukurangirira abakonshi bakwe abekumi na babiri, epakufumako no kutampa ukufunda no kubira mu misumba yabo. ² Iryo Yohane aumfwire mu kifungo ikyaterekita Kristu, atumine insebo ku bakonshi no kusosa kuri ena, ³ "Bushe niwe batire areisa nangu turi no kumona umbi?" ⁴ Yesu abasuka no kusosa kuri bonse, "Kabiyezi no kumweba Yohane ikyo mumwene no kumfwa. ⁵ Impofu shiremona, ifirema fireenda, abafibashi barepora, bankomya matwi bareimfwa nakabiri, nabafwa barebushwa no kuba no mweo, ne mbira irebirwa ku ba busu. ⁶ Kabiri arishuka onse uushiipunwina muri ine." ⁷ Iryo aba bantu baire munshira yabo, Yesu atampire ukuranda ku mabumba pari Yohane. Kinshi mwairire ku matororo mukumona bushe ritete iri tenshiwa ku mwera? ⁸ Nomba kinshi mwairireko mukumona muntu uufwara ikya kufwara ikyanakirira? Boneni, bonse abafwara ifyakufwara fya nakirira bekara ku ng'anda ya mfumu. ⁹ Bushe kinshi mwaire mukumona-nikasesema? Kisuma, naranda kuri imwe, ifingi ukurira napari kasesema. ¹⁰ Ifi efyo kyarembere parwa ena, 'Moneni, ndemitumina inkombe kuntanshi ya kinso kyenu, uukamipekanishisha inshira yenu. ¹¹ Ikine kine nderanda kuri imwe, tamwaba uwaiminina pa bonse abafyarwa muri ba namaayo uwakira pari Yohane Kabatisha. Rero uwa kepesha mu bufumu bwa mu muru akurapo ukukira ifyo ena aba. ¹² Ukufuma panshiku shakwa Yohane Kabatisha ukufika na nomba, ubufumu bwa mu muru bwaba patikishiwa

kunturubundi, na umuntu wantubundi akisenda mu kupatikisha.¹³ Pantu bukasesema na mafunde fyasesemwe mpaka Yohane;¹⁴ na kabiri nga murefwaya ukusuminisha iki, ni Eriya uwari no kwisa.¹⁵ Uuri na matwi yakumfwa, na omfwe.¹⁶ Nikwisa ningaparanya iyi inkuro? Yapara abaikye abareyangara mu kisankano, abekata no kuitana umo na umo¹⁷ no kusosa, natukurishishe ikimpeta, tawakishana. Naturosha, naiwe taurosese.¹⁸ Rintu yohane aishire tarerya umukate nangu ukunwa umwangashi, baresosa, 'Arikwata inguru.'¹⁹ Umwana wa Muntu iryo aishire arerya no kunwa baresosa, 'Moneni, muntu imbukishi, umuntu kyakorwa, umunabo wa bakasonkesha na babembu! rero amano yamonekera mu mirimo.'²⁰ Eryo Yesu atendeke ukwebaura imisumba umo akitire ifisungusho ifingi, pantu tabarapire.²¹ "Karanda kuri Korazini! Karanda kuri iwe, Betisaida! Ifisungusho ngafyakitike mu Taya na mu Sidoni ifyakitike muri imwe, nga barirapire kunuma uku mu fisamu ne mito.²² Nomba kikaba eefirya ku Taya na Sidoni pa bushiku bwa bupingushi ukukira imwe.²³ Iwe Kapenamu, uretontonkanya ukusansabikwa ku muru? Awe, ukatentemukira kumbo. Nga kyakuti mu Sidoni mwarikite ifisungusho ifyakitike kuri imwe, nga warikaririra ukufika na rero.²⁴ Rero ndesosa kuri imwe nati kikaba ikyaanguka ku mpanga ya Sodomu pa bushiku bwa bupingushi ukukira imwe."²⁵ Pari irya nshita Yesu asosa, "Ndemutotera mwe, shifwe, imfumu ya muru ne kyaropantu mwakenye ifi fintu kubamano na bamuketekanya, no kufisokorora ku bana abanono.²⁶ Kyawama, Shkifwe, pantu kyakutemuna kukinso kyenu.²⁷ Ifintu fyonse naperwa ukufuma kuri Shifwe; takwaba uwaishiba umwana mwaume ukufumyakofye Shifwe, takwaba uwaishiba Shifwe ukufumyakofye umwana mwaume na onse uwasarwa no mwana mwaume aramusokorora kuri ena.²⁸ Iseni kuri ine, bonse mweba kyura na mwebafininwa kufisendo, naine naramupera ukutusha.²⁹ Sendeni ikori ryangi no kusambirira kuri ine, pantu ndi uwafuka no kupetama umutima, mwarasanga no kutusha pa mweo wenu.³⁰ Pantu ikori ryangi ryaryanguka ne fisendo fyandi fyaryanguka.

Chapter 12

¹ Panshita irya Yesu arire mwibara rya ngano pa bushiku bwe Sabata. Na bakonshi bakwe bari ne nsara no kwamba ukusaba ingano no kurya.² Rero eryo abaFarise bamwene ifi, baradire kuri Yesu, "Bona, abakonshi bobekita ikishasuminishiwa ukukita pe Sabata."³ Rero Yesu arandire kuri bo, Bushe tamwaberenga ifyo Davidi akitire iryo ari ne nsara, na baume abo ari nabo?⁴ Aire mu ng'anda ya kwa Resa no kurya umukate umo arefwaira, ikishasuminishiwa ukuriwa kuri o na kubo ari nankwe, rero kanofye bashimapepo.⁵ Bushe tamwaberenga mwifunde rya pa Sabata bashimapepo mwi tempere babifishe Sabata rero tababa na murandu.⁶ Rero ndemweba nati uwakire tempere ari kuno.⁷ Nganamwishiba umo iki kyarora, 'Imfwaya ruse no kukana iperasha,' tamwakaseke abashaba na murandu.⁸ Pantu Umwana wa Muntu ni Shikuru we Sabata."⁹ Eryo Yesu afumine kurya no kuya mu Synagogo.¹⁰ Boneni, kwari umuntu uwatarama ukuboko. AbaFaride baipwishe Yesu no kuranda, "Bushe rifunde ukuposha pe Sabata?" Barefwaya ukumushinina pa membu.¹¹ Yhesu arandire kuri bo, "Nani umuntu pari imwe, uyo, uwingakwata impanga imo, nayo ngayaponena mu kirindi pe Sabata, teti aikate no kuifumya?"¹² Mufintu ifingi, eryo, umuntu arikira impanga! Eikyo rifunde ukukita ikisuma pe Sabata.¹³ Eryo Yesu arandire ku muntu, "Tambika ukuboko kobe." Awe aritambike, nako kwaribwerere ikitunturu, ngo kunankwe.¹⁴ Rero abaFarise barifumineko no kumana akapi pari ena. Bamona uruse mufyo arafwa.¹⁵ Yesu pakwishiba ifi, afumineko kurya. Abantu abengi barimukonkere, no kubaposhabonse.¹⁶ Aribakonkomesha ukuti bemusokorora kuri bambi,¹⁷ ku kureka kifikirishiwe, kufyarandire kasesema, ukuranda,¹⁸ Boneni, umubomfi wandi uyo nasarire; uyo natemwisha, uyo umutima wandi wasekeramo. Mbika umupashi wandi pari ena, nao akabira ubupingushi kubena fyaro.¹⁹ Takakite ifikansa no kuririsha pamo; nangu umo akomfwe ishiwi ryakwe mu misebo.²⁰ Itete irishakosa takarifunaure; ne kishiki ikirefuka ikyushi takakishimye, mpaka akafumishapo ubupingushi ku kukimfya,²¹ na mwishiwi ryakwe ku bena fyaro bakakwata ikiketekero."²² Eryo umo impofu na kiburu, uwaiketwe kuri kiwa, bari muretere kuri Yesu. Ariposhiwe, ikyakuti kiburu arirandire no kumona.²³ Ikintu bwingi kyonse kyari papire no kuranda, "Bushe uyu te Mwana Davidi?"²⁴ Rero iryo abaFarise baumfwire ikisungusho, barandire, "Uyu muntu teti afumye ifiwa kanofye ku maka ya kwa Beruseburi, kateka wa fiwa."²⁵ Rero Yesu pakwishiba amatontonkanyo yabo no kurada kuri bena, "Ubufumu bonse ubwayakaniwa ubwine bwariifumyako, no musumba onse nangu ing'anda ifyayaniwa ifine tafyakeminine.²⁶ Nga satana afumya satana, akayakanya umwine. Nga eryo bukeminine ubufumu bweka?"²⁷ Nga kanshi kuti nafumisha ifiwa muri Berusaberi, bushe abana benu abaume afumisha ku maka ya kwa nani kanshi? Pantu uyu murandu eukaba ikya kumipingwirapo.²⁸ Rero nga nafumisha ifiwa ku mupashi wa kwa Resa ninshi nawisa pari imwe.²⁹ Bushe kuti aingira shani mu ng'anda ya wa maka no kwiba ifipe fyakwe kano abara akaka uwamaka?"³⁰ Uushiri nanebo ninshi apusana nanebo, no ushironganya nanebo arasaranganya.³¹ Eikyo nderanda kuri imwe, urubembu ronse ne miponto fikererwa ku bantu, rero imiponto ku Mupashi tafyakererwe.³² Onse uwasosa ishiwi iririryonse ku Mwana wa Muntu akererwa kuri o. Rero kuri onse uwaranda ifikansa ku Mupashi wa Mushiro, takererwe kuri o, nangu ni mukyariki, nangu ni muri ubu bukesa.³³ Rengeni umuti uusuma ne fisabo ifisuma, nanzgu rengeni umuti uubi ne fisabo ifibi, pantu umuti uwashibirwa ku fisabo fyauko.³⁴ Mwebana ba mafwafwa, apo muri barwani, kuti mwaranda shani ifintu ifisuma? Pantu ku bwingi bwa fiamutima efyo akanwa kasosa.³⁵ Umuntu musuma afumya ifisuma ku kipao kya kwe ku mutima uusuma, no muntu umubi afumya ifibi ku kipao kyakwe ku mutima ubi.³⁶ Ndemweba nati mu nshiku shabupingushi abantu bakaperwa umurandu pa mashiwi yonse aya kisosesose pafya mwaranda.³⁷ Pantu ku mashiwi yenu ukabekwa, na mashiwi yenu ukasekwa."³⁸ Eryo bakaremba bamo na baFarise bayaswike Yesu no kusosa, "Kafundisha, turefwaya ukumona ikishibiro ukufuma kuri mwebu."³⁹ Rero Yesu abaswike no

kuranda kuri bo, "Inkuro ibifi kabiri ikede irefwaya ikishibiro. Rero ifishibiro fikaperwa ukufumyako ifirangiriro fyakwa Yona kasesema.⁴⁰ Firya Yona aari munda ya kisabi ,inshku shitatu akasuba no bushiku, efyo no Mwana wa Muntu akarinda mukati ka mushiri inshiku shitatu akasuba no bushiku.⁴¹ Abantu ba ku Ninive bakeminina mu kipinguro kimo na ino nkuro no kuishinina bakaishinina. Pantu bena barapire pa kushimikira kwakwa Yona, no kumona, umo uwakira Yona ari pano.⁴² Namfumu ukufuma ku kapinda ka kukuryo akabukira pamo na ino nkuro ku kyapingurwa no kuishinina bukaishinina. Umwanakashi akafuma ku kupwa kwa kyarano mu kumfwa ku mano ya kwa Soromoni, no kumona, uwakira Soromoni ari pano.⁴³ Iryo umupashi wakowera ukaya ukufuma mu muntu, ukupita mu nkende ya menshi no kurofeshya pakutusha, rero tamurefisanga iyo.⁴⁴ Eryo kyarandirwe, 'Inkabwerera ku ng'anda yandi uko nafumine.' Ukukwata ukubwerera, 'ng'anda ikasngwa iyapyangwa no kwanshikwa bwino.⁴⁵ Eryo kyaire no kusenda imyeo kine rubari imipashi ukufura bubi ukukira ikine, na yonse yaisa ingiramo yaikara. Eryo ku kurekeresha kwa bwafya kuri uyu muntu yaishireba iyabipishapo ukutira iya pa kubarirapo. Efyo kikaba na kuri ino nkuro ibi.⁴⁶ Akiri Yesu areranda ku kintu bwingi, boneni, banyina na bandume yakwe beminine panse, barefwaya ukuranda nankwe.⁴⁷ Umo arandire kuri o, "Roresha, banoko na bandume yobe beminine panse, barefwaya ukuranda nawebo." ⁴⁸ Rero Yesu abaswiye no kuranda kuri yee amwebere, "Nani maayo wandi na ndume yandi?" ⁴⁹ Eryo atamburwire ukuboko kwakwe pa bakonshi bakwe no kuranda, "Bona, abari kuno eba maayo na bandume yandi!" ⁵⁰ Pantu onse ukite ififwaya Taata wakumuru, uyo muntu endume yandi, nkashi yandi, na maayo."

Chapter 13

¹ Pabushiku burya bwine Yesu afuma mu ng'anda no kuya kwikara ku ruramba rwa bemba. ² Ibumba irikaramba ryarongana ukumushinguruka, kanshi aingira mu bwato no kwikara muryamwine eryo ikintu bwingi kyena kyashara ku ruramba. ³ Eyo Yesu aranda ifintu ifingi kuri bo mu mirumbe. Aranda, "Boneni, umurimi afumine no kuya mu kutanda imbuto. ⁴ Iryo atanda, shimbi shaponene mu rmbari ya musebo, ne fyoni fyaishire no ku shirya. ⁵ Shimbi mbuto shaponene pa mabwe, apashabereshe umushiri. Bwangu bwangu shamena pantu umushiri tawaire sana panshi. ⁶ Nomba iryo akasuba kabara, shafumba pantu tashakwete imishira, shauma. ⁷ Shimbi imbuto shaponene mu firimwa fya myunga. Imyunga shakura bwangu no kushifurunganya. ⁸ Shimbi imbuto shaponene mu mushiri uwabune shakwata ne fitwaro, shimbi umwanda umo, shimbi amakumi mutanda, na shimbi amakumi yatatu. ⁹ Uuri na matwi, murekeni omfwe." ¹⁰ Abakonshi baisa no kuranda kuri Yesu, "Kindo usosera ku mabumba mu mirumbe?" ¹¹ Yesu abasukire no kuranda kuri bo, "Mwariperwa ubupe bwakutesha parwa bufumu bwa mu muru, nomba kuri bo takyaperwa. ¹² Pantu onse uwakwata bakamurundirapo nafimbi, akakwata nefikirirepo. Nomba uyo onse uushakwata, bakamkupoka nefyo akwata. ¹³ Uyu emurandu nsosera kuri bo mu mirumbe: Barikwata amzenso nomba tababona; kabir barikwata amatwi, nomba tabomfwa. ¹⁴ Kuribo ukusesema kwakwa Esaya kwarafikirisha ati, Nomba nga mwaumfwa mukomfwa no tamukotesha; Uro muremona mukabona, nomba tamwakwata ukwiruka. ¹⁵ Pantu imitima ya aba bantu yarinaka, kabiri yarikosa pakumfwa, bariisara na menso yabo, kanshi tekuti babone ku menso yabo, nangura ukumfwira ku matwi yabo, nangu kutesha ne mitima yabo, nomba bakapiribuka nakabiri, nandi nkabondapa." ¹⁶ Nomzba yariparwa amenso yenu, pantu yarabona nam matwi yenu, pantu yaromfwa. ¹⁷ Mukine ndemweba nati bakasesema abengi na barungami abengi bakakabira ukubona ifintu mubona nomba tabakafibone. Barakabira ukumfwa ngefintu mumfwa nomba tabakafyumfwe. ¹⁸ Eryo kutikeni ku murumbe wa murimi uwaretanda imbuto shakwe. ¹⁹ Iryo umo aumfwa ishiwi rya mfumu nomba tariteseshe, umurwani kwisa no kusenda ifyatandirwe mu mutima wakwe. Eisho imbuto ishatandirwe mu mbari ya musebo. ²⁰ Ishatandirwe mu mushiri wa mabwe muntu uumfwa ishiwi paryapene no kuripokerera ne nsansa, ²¹ nomba takwete imishira muri ye ryaikramofye akashita akanono. Iryo amafya no kupakaswa fyaima pa murandu ne shiwi, ena mukwangufyanya awa. ²² Isho shatandirwe mu myunga, uumfwa ishiwi, nomba amasamika ya kyarano no runkumbwa rwa fyuma fya kiringanya ishiwi, afirwa no kutwara ifisabo. ²³ Imbuto shatandirwe mu mushiri wa bune, euyu muntu uumfwa ishiwi rya mfumu no kuritesha, Atwara ne fisabo, atwara umbi umwanda umo, fimbi amakumi mutanda, na fimbi amakumi yatatu pafyo abyere." ²⁴ Yesu aranda na umbi umurumbe kuri bo. Arandire, "ubufumu bwa mu uru bwaba ngo muntu uwatandire imbuto ishisuma mwibara ryakwe. ²⁵ Nomba abantu bakiri nabasendama, umurwani wakwe aisa naye atandamo ifinangwa mu ng'ano no kuya aya. ²⁶ Iryo ifisabo fyapakura no kutwara ifisabo fyafiko, eryo ifinangwa nafyo fyaboneka. ²⁷ Ababomfi bamwine bara baisa no kuranda kuri ye, 'Shimukindikwa, bushe tembuto ishisuma mwatandire mwibara ryenu? Kindo nomba mwabera ifinangwa?' ²⁸ "Arandire kuri bo, 'Umurwani eukitire ifi.' 'Ababomfi barandire kuri ye, 'Bushe urefwaya turetufinukuremo?' ²⁹ "Umwine we bara arandire, 'Awe. Pantu iryo mukiri murenukaera ifinangwa, kuti mwanukwiramo kumo ne ng'ano. ³⁰ Rekeni fyonse fikurire kyapamo mpaka pakusombora. Panshita yakusombora nkeba aba kusombora, "Fumyeni pakubara ifinangwa no kufikaka mu mipo no kufyokya, nomba ronganikeni ing'ano mu butara bwandi." ³¹ Eryo Yesu aranda umurumbe na umbi kuri bo. Arandire, "Ubufumu bwa mumuru bwaba ngo ruseke rwa kibanga nkonde uro umuntu asenda no kuya kutanda mwibara ryakwe. ³² Uru ruto urwakyepeshapo pa mbuto shonse. Nomba iryo kyakura, kikaba ikikuru ukukira ikimuti, ikyakutirwa ne fyoni fya mu murwerere fyaisa kupangako ne finisa ku misambo ya uko. ³³ Yesu aebere naumbi umurumbe. "Ubufumu bwa mumuru bwaba nge nsanshiko iyo umwanakashi abura no kuisakanya mufipimo fitatu ifya bunga mpaka fyonse fyatutumuka no kwima." ³⁴ Ifi fyonse Yesu arandira mu mirumbe kwibumba; tarandire ifi fyonse dkuri bo kano mu mirumbe. ³⁵ Neki nipakutira ikyarandirwe ukupitira muri kasesema kifikirishe, iryo arandire, "Nkesura

akanwa kandi mu mirumbe. Nkesura ifyafiseme ukutura ku ntendekero ye sonde." ³⁶ Eryo Yesu asha ibumba no kwingira mu ng'anda. Abakonshi bakwe baisa kuri ye no kuranda, "Rondorora kuri fwebo umurumbe wa finangwa mwibara." ³⁷ Yesu aasuka no kuranda, "Uwatandire imbuto ishisuma Mwana wa Muntu. ³⁸ Ibara risonde; ne fisabo ifisuma, ni aba bana bamubufumu. Nefinangwa bana bamurwani, ³⁹ no murwani uwashitanda ni kiwa. Ubusomboshi ni mpera ya myaka, abakusepa ni bamaraika. ⁴⁰ Emukuti, ifinangwa bakafironganika no kuposwa mu muriro, kanshi efikakitika pakurekeresha. ⁴¹ Umwana wa Muntu akatuma bamaraika bakwe, nabo bakaronganika no kufumya mu bufumu fyonse ifikita imembu na bonse abatoba no kukana ukukonka amafunde. ⁴² Bakaposwa mwirungu rya muriro, umo emukaba ukurira no kusumaya ameno. ⁴³ Eryo abantu abarungami bakabeka kwati kasuba mubufumu bwakwa Wishibo. Uuri na matwi, rekeni omfwe. ⁴⁴ Ubufumu bwa mumuru bwaba nge kyuma ikyo bashire mwibara. Umuntu akisanga no kufisa. Munsansa akwete aya, ashitisha fyonse akwete, no kushita rirye bara. ⁴⁵ Nakabiri ubufumu bwa mumuru bwaba ngo muntu uwa makwebo uwarefwaya uburungu ubwamutengo. ⁴⁶ Iryo asangapo uburungu bumu ubwamutengo, ayashitisha fyonse ifyo akwete no kubushita. ⁴⁷ Nakabiri, ubufumu bwa mumuru bwaba nge sumbu bateya muri bamba, no kuronganya isabi rya mitundu yonse. ⁴⁸ Iryo ryaisura, abaparu epakuritintira kururamba. Eryo baikara panshi baronganya irisuma barironga na mufipe, nomba iribi ryena bariposa. ⁴⁹ Kikaba muri ii nshira pakupwa kwa kyaro. Bamaraika bakesa no kupaturura ababi abafumya mubarungami. ⁵⁰ Bakabaposa mwirungu rya muriro, umukaba ukurira no kusumanya ameno. ⁵¹ "Namutesha ifi fintu fyonse?" Abakonshi barandire kuri ye, "Ee." ⁵² Eryo Yesu aranda kuri bo, "Ekutira karemba onse uwasanguka umukonshi ku bufumu bwa mumuru aba ngo muntu umwine wa ng'anda, uwaire senda ifya kare ne fipya ukufuma mu fyuma fyakwe." ⁵³ Eryo kyaishire ikyakuti iryo Yesu apwisha ii mirumbe, afuma kuri irya nkyende. ⁵⁴ Eryo Yesu aingire mu mushi wakwe nokweba abantu mu masinagogo. Ifyatumbukiremo fyakutira bonse barisungurikire no kuranda, "Nikwisa uyu muntu afumisha aya mano yakwe na maka yafisungusho?" ⁵⁵ Bushe uyu te mwana wakwa kapara wa mbao? Na nyina uyu bakuta Maria? Na bawabo te Yakobo, Simoni na Yuda? ⁵⁶ Na bakanshi te aba twaba nabo? Nikwi afumya ifi fintu fyonse?" ⁵⁷ Nabarufyanya muri ye. Nomba Yesu aranda kuri bo, "Kasesema tekuti bakindikie mu kyaro kyakwe na murupwa rwakwe." ⁵⁸ Tekuti akite ikisungusho pa murandu wakuti tabasumina.

Chapter 14

¹ Panshita irya, Herodi kateka aumfwire imbira yapari Yesu. ² Arandire kuba bomfi bakwe, "Uyu ni Yohani kabatisha; naima ukufuma ku bafwa. Emurandu ayamaka Yarebombera muri ye. ³ Pantu, Herodi arikete Yohani, amukakire, no kumubika mukifungo pamurandu wakwa Herodias, umukashi wakwa munina wakwe Filipo. ⁴ Pantu Yohani arandire kuri ye, "Tefunde iwe ukumuupa." ⁵ Herodi afwaire ukumwipaya, rero aretina abantu, pantu baremwita ati kasesema. ⁶ Rero iryo ubushiku Herodi afyerwe bwafikire, umwana mwanakashi wakwa Herodias akindire sana no kusekesha Herodi. ⁷ Mu kwasuka, amuraire no kurapa ukumupera kyonse ikyo engepusha. ⁸ Panuma ya kurangirira kuri nyina, arandire, "Mpereni pano pene, umutwe wakwa Yohani kabatisha, pambare." ⁹ Imfumu ya rangurukire sana, rero pamurandu no murapo na bo yarerya nabo, yaeberere ukuti kingakitika. ¹⁰ Yatuminwe kabiri baputwire Yohani umutwe no kifungo. ¹¹ Baretere umutwe wakwa Yohani pambare no kupera umukashana nao atwere kuri nyina. ¹² Eryo abakonshi bakwe baishire, basendere ikitumbi, no kushika. Panuma yaiki, baire no kweba Yesu. ¹³ Nomba iryo Yesu aumfwire iki, afumine kurya mu bwange ukuya ukwaiherere. Iryo amabumba yaumfwire, bamukonkere pamakasa ukufuma mu misumba. ¹⁴ Eryo Yesu aishire kuri bo no kumona ibumba irikaramba. Abomfiwirire uruse no kundapa abarwere babo. ¹⁵ Iryo bwairire, abakonshi baishire kuri yee no kuranda ati, "Muno ni mumatororo, ne nshita nayo naipwa. Sarangayeni amabumba, pakuti bengaya mu mishi no kushita ifyakurya fyabo." ¹⁶ Yesu arandire kuri bo ati, "Tabafwire ukuya kumbi. Bapeniko ifyo bengarya." ¹⁷ Barandire kuri yee ati, "Tukwetefye imikaye isano ne nswi shibiri." ¹⁸ Yesu aeandire ati, "Fireteni kuri nebo." ¹⁹ Eryo Yesu aebere amabumba ukwikarako pa fyan. Aburire imikate isano ne nswi shibiri. Aroreshe kumuru, aparire no kumokaura umukate no kupera ku bakonshi, na bakonshi bapere kwi bumba. ²⁰ Bonse baririre kabiri barikutire. Eryo basendere utumpimfya twafya kurya fya sherepo-imiseke iyaisura ikumi rimo na ibiri. ²¹ Ababirire baari nakarimo abaume amakana yasano, ukufumyapo abanakashi na baikye. ²² Apopene aebere abakonshi ukupatama mu bwange no kumutangirira ukuya kurubari rumbi, iryo atamfise amabumba. ²³ Panuma ya kutamfya amabumba, aninine pa rupiri ku kupepa. Iryo bwairire, ari kurya eka. ²⁴ Nomba ubwange bwari ukutari ukufuma ku murundu, bwaresunkana ku maaba, pantu umwera warepupa ukufuma ukobareya. ²⁵ Mukurinda kwarenga bune ukwa bushiku Yesu abaparamine, areenda pari bamba. ²⁶ Iryo abakonshi bamumwene akoenda pari bamba, bariyushwiwe no kuranda ati, "Mufu," kabiri baripundire kumurundu no mwenso. ²⁷ Rero Yesu arandire kuri bo apopene ebere, "Shipeni! Ni nebo! Mwitina." ²⁸ Petero amwaswike no kuranda ati, "We Shikuru, nga ni weba, ngeba ukwisa kuri weba pamenshi." ²⁹ Yesu arandire ati, "Isa." Eikyo Petero afumine mu bwange no kwenda pa menshi ukuya kuri Yesu. ³⁰ Iryo Petero amwene umwera wakiramo, aumfwire umwenso. Iryo atampire ukuyashika, apundire no kuranda ati, "We Shikuru, mpususha." ³¹ Apopene Yesu atamburwire ukuboko kwakwe, aikete Petero, no kuranda kuri yee ati, "We wakusumino ikinono, kindo wa twishikira?" ³² Iryo Yesu na Petero bapateme mu bwange, umwera warekere ukupuupa. ³³ Eryo abakonshi mu bwange bashinshimwine Yesu no kuranda ati, "Ikishinka uri mwana mwaume wakwa Resa." ³⁴ Iryo batapukire, baire ku Gennesaret. ³⁵ Iryo abaume ba kuri irya nkyende baishibire Yesu, batumine amashiwi konse mu nkyende isha shingurukire no kumuretera onse uwarwere. ³⁶ Bamurombere ukuti bengekatakofye ku rutwe rwa nsaru yakwe, na bengi abaiketeko barepora.

Chapter 15

¹ Eryo bamo aba Farise naba karemba baishire kuri Yesu ukufuma ku Yerusaremu. Barandire ati, ² "Bushe nindo abakonshi bobo bapurira mu rutambi rwa bakaramba? Pantu tabasamba ku minwi pakurya ikya kurya." ³ Nao ayasukire no kuranda kuri bo ati, "Nga mwebo kindo mupurira mukyebo kya kwa Resa pamurandu ne ntambi shenu?" ⁴ Pantu Resa arandire ati, 'Kindika wiso na noko,' na onse uuranda ikibi pari wishi nangu nyina akafwa ikine.' ⁵ Rero mwebo muranda ati, 'Onse uwaeba wishi nangu nyina ati, "Ubwafwirisho uburi bonse ninga mipera bwa riba bupe bwa kwa Resa,"' ⁶ urya muntu tafwaya ukukindika wishi.' Muri iyi nshira na murenga ikyebo kya kwa Resa ukuba ikyafye pamurandu ne ntambi shenu. ⁷ Mwe ba bumbi munda! Esaya ariseseme bwino pari mwebo iryo arandire ati, ⁸ 'Aba bantu bankindikafye pa miromo yabo, rero imitima yabo yaba ukutari na nebo. ⁹ Banshinshimwinafye ikyafye pantu bafunda ifyebo fya bantu nge mbera shabo.'" ¹⁰ Eryo akutire ibumba umwine no kuranda kuri bo ati, "Umfweni no kwiruka- ¹¹ Takwaba ikingira mu kanwa ka muntu ikikowesha. Kano, kyonse ikifuma mu kanwa, kyena ekikowesha umuntu." ¹² Eryo abakosnshi baishire kuri Yesu no kuranda ati, "Bushe nawishiba ukuti aba Farise bakikaripa iryo ba kyumfwa aya mashiwi?" ¹³ Yesu aryasukire no kuranda ati, "Ikirimwa kyonse ikyo Tata wa mu muru tabyere kikanupurwa. ¹⁴ Barekeni babe, ni ba ntungurushi impofu. Nga impofu ya tungurura impofu inankwe, shonse shibiri shikaponena mu kirindi." ¹⁵ Petero ayasukire Yesu no kuranda ati, "Rondororeni uyu murumbe kuri fwebo." ¹⁶ Yesu arandire ati, Bushe na mwebo mukiri tamurairuka? ¹⁷ Bushe tamwaishiba ukuti fyonse ifiya mukanwa fipita mu mara kabiri fya fuma ukuya mu kimbusu? ¹⁸ Rero ifi fintu ififuma mukanwa fifuma mu mutima. Efintu ifikowesha umuntu. ¹⁹ Pantu mu mutima mufuma imitontontanishishe iibi, ukwipaya, ubukyende, ubupumurumushi, busakara, bukambone bwa bufi, ne mipongto. ²⁰ Ifi efintu ifikowesha umuntu. Rero ukurya ukwabura ukusamba ku minwi takukowesha umuntu. ²¹ Eryo Yesu afumine kurya no kuya ku nkyende mu misumba ya Tyre na Sidoni. ²² Moneni, umwanakashi umwina Kenani aishire ukufuma kuri irya nkyende. Apundire no kuranda ati, "Kwata uruse pari nebo, we Shikuru, umwana mwaume wakwa Davidi! Umwana wandi umwanakashi naikatwa ikibi kukibanda." ²³ Rero Yesu tamwasukire ishiwi nangu rimo. Abakonshi baishire no kumuromba, abati, "Mutamfyeni, pantu aretupanga ikyongo." ²⁴ Rero Yesu aryasukire no kuranda ati, "Nta tumwa kuri umbi kano ku mpanga isharuba isha ng'anda yakwa Israeli." ²⁵ Rero aishire no kukontama pari Yesu, ebere we mfumu, ngafwa." ²⁶ Ayaswike no kuranda ati, "Tekisuma ukusenda umukate wa mwana no kupera ku mbwa ishinono." ²⁷ Ayasukire ati, "Ee, mwe Shikuru, rero no tubwa twine turaryako ubufungau bupona kwi teburo ryakwa shikuru watuko." ²⁸ Eryo Yesu amwasukire no kumweba ati, "We mwanakashi, ikisumino kyobe ki kuru; reka kikitike ukuringana no kukabira kobe." ²⁹ Umwana wakwe umwanakashi ariporere ukufuma pari irya ine inshita. ³⁰ Yesu arifumine kuri irya nkyende no kuya mu pepi na kuri Bemba wa Galili. Eryo aninine pa kyuru no kwi karako. ³¹ Amabumba ayakaramba yaishire kuri ye. Basendere abarema, impofu, bakiburu, na bamakunkuntu. ³² Eiyko ibumba rya papire pakumona bakiburu bakoranda, abamakunkuntu bariwamishiwe, abarama bakoenda, ne mpofu shikomona. Barumbenye Resa wakwa Israeli. ³³ Yesu akutire abakonshi no kuranda ati, "Naumfwira ibumba inkumbu pantu baikara na nebo shaba nomba inshiku shitatu no kurya nangu kamo. Ntakofwaya ukubatamfya ukwabura ukurya, pantu kuti bafunshirwa panshira." ³⁴ Abakonshi barandire kuri ye ati, "Nikwisa twinga fumya umukate winge kusha ibumba irikaramba ifi muno mu matororo?" ³⁵ Yesu arandire kuri bo ati, "Mukwete umukate unga? Barandire ati, "Kine rubari, ne nswifye ishinono" ³⁶ Eryo Yesu aebere ibumba ukwi karako panshi. ³⁷ Aburire imikate kine rubari ne nswi, na panuma yakutasha, amokawire umukate no kupera ku bakonshi. Abakonshi bapere kwi bumba. ³⁸ Abantu bonse baririre no kwi kuta. Eryo bakorongenye imiseke kine rubari iya tupimfya iyasherepo. ³⁹ Bonse abarire bari abaume amakana yane, ukufumyako, abanakashi na baikye. ⁴⁰ Eryo Yesu atamfishe amabumba no kupatama mu bwange no kuya ku nkyende ya Magadani.

Chapter 16

¹ AbaFarise na baSaduke barishire no kumwesha pa kumwipusha ukubaranga ikishibiro ukufuma mu muru. ² Rero aribaswike no kuranda kuri bo, Iryo kyaba ikyunguro, muranda ati, 'Kwakyerebukira, pantu ku muru kwakashika.' ³ Iryo kyaba urukero, muranda ati, 'kwaraba inkuka pantu umuru washikira no bundama. Mwarishiba ukurondorora ukumoneka kwa muru, rero tamurondorora ifishibiro fyanshita. ⁴ Inkuro ibifi kabiri ikyende ifwaya ikishibiro, rero takuri ikishiro ikikaperwa kuri iyi kanofye ikishibiro kya kwa Yona." Eryo Yesu abashire no kuya. ⁵ Iryo abakonshi bafikire kururamba rumbi, barirabire ukusenda umukate. ⁶ Yesu arandire kuri bo, "Tekanyeni no kukyenjera kukitutumushi kya baFarise na baSaduke." ⁷ Abakonshi barekuranshyanya abenebeka no kuranda ati, "ni pamurandu taturetere umukate." ⁸ Yesu iryo aishibe iki no kuranda, "Mweba kitetekero ikinono, kindo mukoranshanya mwebene no kuranda ati ni pamurandu wakuti tamuretere umukate? ⁹ Bushe tamurairuka nangu ukwibukisha imikate isano iyaba makana yasano, kabiri miseke inga mwakorongenye? ¹⁰ Nangu ifipinshi kine rubari ifya mukate pamakana yane, kabir miseke inga mwasendere? ¹¹ Kindo mushirukire ati nsahkiranda kuri imwe pa murandu wa mukate? Tekanyeni no kukyengera ku kitutumushi kya baFarise na baSaduke." ¹² Eryo haishibe ukuti tarebeba ukukyengera ku kitutumushi kya mukate, rero ukukyengera ku kufunda kwa baFarise na baSaduke. ¹³ Nomba iryo Yesu aire ku mpanga mupepi na Kaisare Filio, aipwishe abakonshi bakwe, aranda, "Nga bantu baranda ati Umwana wa Muntu nani?" ¹⁴ Barandire ati, "Bamo baranda ati ni Yohane Kabatisha, bamo, Eriya; nabambi, Yeremia, nangu umo muri bakasesema." ¹⁵ Arandire kuri bo,

"Rero nga imwe muranda ati nine nani?" ¹⁶ Mukwasuka, Simoni arandire, "Niwebo Kristu, Umwana wa kwa Resa." ¹⁷ Yesu arwasukire no kuranda kuri yee, "Wariparwa, Simoni mwana Yona, pantu umubiri no muropa tefisokorwere iki kuri iwe, rero ni Taata uwaba mu muru." ¹⁸ Inkoranda kuri webi kabiri ati niwebo Petero, na paribwe iri epo nkakura ikironganano kyandi. ¹⁹ Nkaperi kuri webi imfunguro shabufumu bbwa mu muru, na kyonse ikyo ukakakura pano isonde kikakakurwa na mu muru." ²⁰ Eryo Yesu akonkomeshe abakonshi ati bekebako nangu umo ati ari ni Kristu. ²¹ Ukufuma parya Yesu atampire ukweba abakonshi bakwe ati araya ku Yerusaremu, ukukyura mufintu ifingi mu minwe ya bakiroro na bakaramba ba bashimapepo na bakaremba, ku kwipaiwa, nokwima ukubwerera ku bumi pa bushiku bwarenga shitatu. ²² Eryo Petero amusendere pa mbari no kumukaripira, arandire, "Kingaba ukutari ukufuma kuri iwe, Shikuru; takingakitika iki kuri iwe." ²³ Rero Yesuaripiribukire no kuranda kuri Petero, "Bwerera kunuma yandi, Satana! Pantu tauretontontokanya pafint fya kwa Resa, rero pafintu fya bantu." ²⁴ Eryo Yesu arandire ku bakonshi bakwe, "Nga umo arefwaya ukunkonka, aikanye umwine, asende umusaraba wakwe, nokunkonka." ²⁵ Pantu onse ufwaya ukupususha umweo wakwe akaurufya, na onse urufya umweo wakwe pakumfwaya akausanga. ²⁶ Pantu kyakwafwa nshi nga umuntu anonka ikyaroy kyonse rero arofyay umweo wakwe? Bushe umuntu engapera ikyaroy kukukingya no mweo wakwe? ²⁷ Pantu Umwana wa Muntu akesa mubukata bwa kwa wishi na bamaraika bakwe. Eryo akarambura umuntu onse ukuringana mu mirimo yakwe. ²⁸ Ikishinka nderanda kuri imwe, kuri bamo muri imwe abatareme pano abashaka sonde imfwa mpaka bakabone Umwana wa Muntu abwera mu bufumu bwakwe."

Chapter 17

¹ Patipapite inshiku mutanda Yesu asendere Petero, Yakobo na Yohani munina, no ku nina nabo urupiri urutari. ² Aryarukire ninshi na bopo. Ikinso kyakwe kya sanikire nga kasuba, ne nsaru shakwe sha weme ngo rubuto. ³ Apopene, pamoneke Mose na Eliya bakoranda kuri yee. ⁴ Petero aasukire no kuranda kuri Yesu, "We Shikuru, kyawama fwebo ukuba kuno. Nga wa fwaya, narapanga kuno ifintererwe fitatu-kimo kyenu, kimo kyakwa Mose, eryo kimbi kyakwa Eliya." ⁵ Iryo akiri akoranda, moneni, ikumbi irya beka ryabafimbirikiye, kabiri moneni, kwari ishiwi ukufuma mwi kumbi, rya reti, "Uyu emwana wandi uyo natemwa, muri yee emo mbekerwa. Mumfwireni." ⁶ Iryo abakonshi baumfwire, bawire ubunkupeme kabiri bari no mwenso." ⁷ Eryo Yesu aishire no kubekata no kuranda ati, "Imeni kabiri mwiba no mwenso." ⁸ Eryo baroreshe kumuru rero tababwene nangu umo kanofye Yesu epera. ⁹ Eryo baretentemuka urupiri, Yesu abapere ikipope, ebere, "Mwikeba uuri onse iki kimonwa mpaka umwana wa muntu akeme ukufuma kubafwa." ¹⁰ Abakonshi bakwe bamwipwishe, bebere, "Nga kanshi kindo bakaremba barandira ati Eliya akabarirapo ukwisa?" ¹¹ Yesu ayasukire no kuranda ati, "Eliya mukine akesa no kurungika ifintu fyonse." ¹² Rero nko mweba nati, "Eliya arisa akare, rero abantu tabamwishibire. Rero, bamukitire ifyo barefwaya. Munshira imo ine, umwana wa muntu nao aka kyurira mu minwe yabo." ¹³ Eryo abakonshi bairukire ukuti areranda pari Yohani kabatisha. ¹⁴ Iryo baishire kwi bumba, umwaume aishire kuri yee, amufukamine, no kuranda ati, ¹⁵ "We Shikuru, kwata uruse pa mwana wandi umwaume, pantu arirwara ikipumputu kabiri akyurire iki. Pantu ribiri ribiri araponena mu muriro na mu menshi. ¹⁶ Na muretere ku bakonshi bobere, rero tabamundapire." ¹⁷ Yesu aasukire no kuranda ati, "Mwe nkuro ishitaba no kiketekero kabiri iya pondama, nkekara na mwebi ukufika lisa? Bushe nkashipikisha nenu ukufika risa? Mureteni kuno." ¹⁸ Yesu akaripire ikibanda, nakyo kyarimurekere, no murumendo ariporere ukufuma pari ifya nsa. ¹⁹ Abakonshi baishire kuri Yesu mu bumfisoro no kurnada ati, "Kindo ikyo fwebo twakifirirwa ukukitanywa?" ²⁰ Yesu arandire kuri bo ati, "Pantu muri ba kikyetekero ikinono. Pantu ikishinka nkomweba, nga mwakwata ikikyetekero ngo ruseke rwa kibanga nkonde, kuti mwaranda kuri uru rupiri ukuti, 'Sera pano ukuya kurya,' nari rukasera, kabiri takwa kabe ikyakukosa kuri mwebi." ²¹ Rero ikibanda kya musango uyu takifuma fye ukwabura amapepo no kufunga. ²² Iryo baikere mu Galilee, Yesu arandire ku bakonshi bakwe ati, "Umwana mwaume wa muntu akaperwa mu minwe ya bantu, ²³ kabiri bakamwipaya, na pabushiku bwa butatu akeema." Abakonshi barifurirwe ²⁴ Iryo aishire ku Kapenaumu, abaume abarepoka umusonko baishire kuri Petero no kuranda ati Bushe kafundisha wenu araripira umusonko?" ²⁵ Arandire ati, "Ee." Iryo Petero aishire mu ng'anda, Yesu arandire kuri o pakubara no kuranda ati, "Kindo ukotontontokanya, Simoni?" Ukufuma kuri nani isha mfumu shapakyaro shipoka imisonko? ukufuma ku bana babo nangu kuri bambi?" ²⁶ "Ukufuma kuri bambi," Petero aasukire. "Eryo abana baume bari abantungwa, 'Efyarandire Yesu. ²⁷ Rero pakuti twirenga basonkesha ukubembuka kabiye kuri bemba, uposemo indobo, no kubura inswi iyo urebarirapo ukuroba. Nga waisura akanwa kaiko warasangamo indarama. Uisende no kupera bakasonkesha iyandi ne yobe."

Chapter 18

¹ Muri irya nshita abakonshi baishire kuri Yesu no kusosa, "Umukaramba ninani mu bufumu bwa mu muru?" ² Yesu epakwita umwana umunono aisa uko ari, amureta apo ari no kusosa, ³ "Ndesosa ikine kine kuri imwe, nga tamupiribwike mukabe nga umwana umunono, tamwakabone ubufumu bwa mu muru." ⁴ Kabiri, onse uukaikyefya umwine nga uyu mwana umunono emukaramba mu bufumu bwa mu muru. ⁵ Onse uwapokerera umwana umunono nga uyu mwishina ryangi apokerera ine. ⁶ Rero, onse uwakita kimo kuri uyu mwana umunono uwanketekera aipununa, kyamuwamina iribwe rya mpero ukumukakira mu mukoshi wakwe, no kuya muposa mu kimana ikyashika. ⁷ "Karanda kuba pano nse pantu bari ipununa ku kibwe! Pantu nakirungama ukuti ikibwe kyakubapununa ukwisa. Karanda ku muntu uo ikibwe kyakuipununa kireisa, kuri ena!" ⁸ Nga kyakuti iminwi nangu urukasa rwakure nga ukuipununa,

kiputureko no kukiposa kifume kuri iwe. kyakuwamina ukwingira makunkutu uwa mweo ukukira ukuposwa mu muriro wa muyayaya uri na maboko yabiri. ⁹ Nga, kyakuti irinso ryakurenga ukuipununa, rifumye no kuriposa rifume kuri iwe. Kyakuwamina ukuya ne rinso rimo ku mweo ukukira ukuposwa ku kuroba uri na menso yonse yabiri. ¹⁰ Moneni ukuti mwisura nangu kamo pari uto utunono. Pantu nkomweba nati ba maraika babo mu muru ryonse baroresha ikinso kya kwa Shifwe wa mu muru. ¹¹ Pantu Umwana wa Munntu aishire ukupususha abaruba. ¹² Kinshi muretontontokanya? Nga kyakuti umo nakwata impanga umwanda umo, no kurufyapo imo, bushe tashire ne shiri amakumi pabura na pabura no kuya kumpiri mukufwaya imo iiburire? ¹³ Nga kyakuti aisanga, Namweba ikine kine, arasekera pari iyo ukukira na pari isho amakumi pabura na pabura ishi sha kiruba. ¹⁴ Munshira imo ine, tekutemwa kwa kwa Shinwe wa mu muru ukuti umo pari abo abanono onaike. ¹⁵ Munonko nga abembuka kuri iwe, kabiye kamushinine pakati kenu iwe na ena mweka. Nga akumfwira, ninshi mwawikishanya na munina obe. ¹⁶ Nomba ngatomfwire kuri iwe, senda umo nangu babiri muye nabo pakutira ukuranda kwa tunwa tubiri nangu tutatu ikishinka kye shiwi kirashininkishiwa. ¹⁷ Nga kyakutira akana ukumfwa kuri bena, mubike nga umwina fyaro nangu kasonkesha wa misonko. ¹⁸ Ndemeba ikine kine, ifibi fyonse ifyo mukaka pano kyaroro ninshi na kumuru nafikakwa, na fyonse ifyo mukakakura ninshi na kumuru fikakakurwa. ¹⁹ Nakabiri nasosa kuri imwe, nga kyakuti babiri pari fimo bepwishe, kikakitwa kuri bena kuri Taata wa mu muru. ²⁰ Pantu ukuri babiri nangu batatu abarongene pamo mwishina ryangi, parya ninshi naine epondi pakati kabo. ²¹ Eryo Petero aisa no kusosa kuri Yesu, "Shikuru, miku inga munina engampotera no kumwerera? Imiku kine rubari?" ²² Yesu asosa kuri ena, "Nshikwebere imiku kine rubari, nomba ukufika kuma kumi kine rubari na kine rubari. ²³ Kabiri ubufumu bwa mu muru bwa para nge mfumu imo iyarefwaya ukuruburwisha abasha baiko. ²⁴ Iryo yatampire ukuruburwisha, umusha umo barimuretere kuri yena uwamukongweshe amakana ikumi indarama. ²⁵ Ikyo takwete umusango wakurubwiramo, shikuru wakwe amukere ukumushitisha, ukubikapo umukashi wakwe nabana nafyonse ifyo akwete, epakutira amaripiro yakitwe. ²⁶ Eryo umusha apona panshi, aratota panshi kuntanshi yakwe, no kusosa, "We shikuru, nkwatira umuteka tima, ndi nokumipera ifi fyonse! ²⁷ Awe shikuru waurya musha ikyo aiketwe inkumbu, arimukakwire no kumwerera imisha. ²⁸ Rero urya musha arire no kuya sanga umo pabasha banankwe, uwa kongwere ba denari umwanda umo. Arimwikete, no kumufina pa mukoshi, no kusosa, 'Mpera ikyo wakongwere,' ²⁹ rero urya musha apona panshi arapapata kuri ena, ukuranda, 'Ntekanishisha ndi nokukupera.' ³⁰ Rero umusha wakubarirapo arikene. Nakukirisha, amutwere ku kifungo mpaka akamupere ikyo akongwere. ³¹ Iryo abasha banankwe bamwene ikyakitike, baiketwe no buranda. Aba barimine no kuya eba shikuru wabo fyonse ifya kitike. ³² "Awe urya musha iryo shikuru wakwe amwitire no kusosa kuri ena, 'We musha mubi, narikwerera imisha pantu warepapata kuri ine. ³³ Bushe naiwe taufwire ukuba na uruse ku musha munobe, ngefyo nakukwatire naiwe?' ³⁴ Shikur wakwe arifurirwe no kumutwara ku bakumukyusha mpaka apera fyonse fintu akongwere. ³⁵ Ekimo na kuri Taata wa mu muru akakita kuri imwe nga kyakuti tamure berera bamunina uruse ukufuma panshi ya mutima."

Chapter 19

¹ Eryo Yesu apwire ukuranda aya amashiwi, afumako ku Gariri aisa ku kyaroro kya Yudea kwishirya rya mumana wa Jodani. ² Nebumba irikaramba ryaremukonka, nao arekubaposesha kurya kwine. ³ AbaFarise baisesa kuri ye, baramweshya, barerandire kuri ye, "Bushe kyariba rifunde umwaume ukurekana no mukashi wakwe kikirufye murandu?" ⁴ Yesu aasukire no kuranda, "Bushe tamwaberenga ati uwabapangire ukufuma kukitendekero apangire umwaume no mwanakashi? ⁵ Uwabapangire kabiri arandire, 'Nipari iki umwaume akasha wishi na nyina no kuya ampana no mukashi wakwe nabo tabari babiri iyo rero barifye umubiri umo. ⁶ Kanshi nomba tabari babiri, rero barifye umubiri umo. Emukuti ikyo Resa arundanya, umuntu ekirekanya.' ⁷ barandire kuri ye, "Kinshi Mose atuperere ikipope kyakuremba karata wakurekerapo umukashi no kumutamfya?" ⁸ Arandire kuri bo, "Kabiri kukosa kwa mitima kwenu, Mose amisuminishe ukurekana na bakashi benu, rero ukufuma kukitendekero takwari muri iyo nshira. ⁹ Nkososa kuri mwebo, onse uwareka umukashi wakwe kanofye ubukyende, no kupa umwanashi umbi, akita ubukyende; na onse umwaume uwaupa umwanakashi uo batamfya akita ubukyende. ¹⁰ Abakonshi barandire kuri Yesu, "Kabiri umurandu wa mwaume no mukashi, ninshi kyawamapo no kukanaupa." ¹¹ Rero Yesu arandire kuri bo, "Takuri nangu umo uwingatesha iki kyebo kano abaperwa ukumfwa. ¹² Kabiri kwariko bamutungwi abafyarwa ifyo fine ukufuma munda muri banyina, kwaba nabambi bamutungwi abatungwire abene pamurandu wa bufumu bwa mu muru. abari no kutesha barekeni bateshe." ¹³ Eryo bamo abana banono baribaretere kuri ye pakuti engabatambarikirapo amaboko no kubapepera, rero abakonshi barebakaripira. ¹⁴ Rero Yesu arandire, "Suminisheni abana banono, mwibaresha ukwisa kuri nebo, pantu bari nga abana ebene babufumu bwa mu muru." ¹⁵ Atambarikire amaboko pa bana abanono, no kufumako no kuya. ¹⁶ Kabiri, umuntu aishire kuri Yesu no kuranda, "Kasambirisha, bushe ksuma nshi ningakita pakuba no mweo wa muyayaya?" ¹⁷ Yesu arandire kuri ye, "Bushe kindo wangipushisha pa busuma? Umusuma abafye umo, rero ngaurefwaya ukwingira mu mweo, uresunga amafunde." ¹⁸ Umuntu arandire kuri ye, "Bushe mafunde nshi?" Yesu arandire ati, "Wirapaya, wirakita bukyende, wiraba, wiraba kambone wabufi, ¹⁹ urekindika wiso na noko, na kabiri uretemwa umunobe nga wemwine." ²⁰ Kabiri umurumendo arandire kuri ye, "Fyonse fi ndafikonka. Nga fimbi ifyo naburisha findo?" ²¹ Yesu arandire kuri ye, "Ngorefwaya ukupwiririka, kabiye kashitisha ifyo wakwata no kupera ku babusu, eryo ubike ifyuma fyobe mu muru; no kwisa, unkonke. ²² Rero iryo umurumendo aumfwire ifyo Yesu arandire, afumapo aya aretontontokanya, ikyo arikwete ifipe ifingi. ²³ Yesu arandire ku baonshi bakwe, "Kishinka nkososa kuri mwebo, kintu kyakosa uwafyuma ukwingira mu

bufumu bwa mu muru.²⁴ Nakabiri nkososa kuri mwebo, ku ngamira kuti yaanguka ukupita murinso ryanshindano kyaafyapo uwakyuma ukwingira mu bufumu bwa kwa Resa.²⁵ Iryo abkonshi baumfwa basunguka apakaramba no kuranda, "Kanshi ninani wingapusuka?"²⁶ Yesu araresha no kuranda kuri bo, "Ku bantu takiri icyayanguka, rero kuri Resa kyaryanguka."²⁷ Eryo Petero aasuka no kuranda kuri ye, "Bona, twarisha fyonse no kukonka webho. Findo nakabiri twingakwata?"²⁸ Yesu arandire kuri bo, "Kishinka mwebo mwebankonka iryo bakokita fyonse kipya kipya iryo Umwana wa Muntu akekara pakipunakya bukindami bwa kwe eryo naimwe mukekara pamo namwebo mukekara pafipuna ikumi na fibiri mukapingwira ne mitundu ku mirimo naibiri iya kwa Isreari."²⁹ Onse uukasha amayanda, bandume, bankanshi, wishi, nyina, abana, nangura icyaro peshina ryangi; akapokerera ikirambu imiku umwanda umu kabiri akakwata umwo wa muyayaya.³⁰ Rero abengi abantanshi bakaba abanuma, na banuma bakaba abantanshi.

Chapter 20

¹ Pantu ubufumu bwa mu muru bwapara umwine we bara uwaingishe ababomfi mukirime kya myangashi yakwe.² Panuma iryo asuminishenye nababomfi pa ndarama imo, abatumine kukirime kya myangashi.³ Arire nakabiri panshita yarenga batatu no kumona ababomfi nabambi nabatarama apabura akantu mu nkende yakisankano.⁴ Arandire kuri bo, naimwebobene, kabiyezi ku kirime kya myangashi, naine naramipera icyayana.' Baire namukubomba.⁵ Nakabiri arire panshita yarenga mutanda nakabir panshita yarenga pabura, no kukita kimo kine.⁶ Nakabiri panshita yarenga ikumi rimo na kimo arire no kusanga nabambi nabatarama apabura akantu. Arandire kuri bo, 'Kindo ikyo mutaramine pano ukwabura nangu kimo akasuba konse?'⁷ "Barandire kuri yee, 'Pantu takuri nangu umu uwakutwingisha.' "Arandire kuri bo, 'Naimwe bene kabiyezi ku kirime kya myangashi.'⁸ Iryo kyaishire kyunguro, umwine wa kirime kya myangashi arandire ku mukaramba wa pankito, 'Kuta ababomfi no kubapera amaripiro yabo, ukwabira pa wakurekeresha ukufika ku wantanshi.'⁹ "Iryo ababomfi baingire panshita yarenga ikumi rimo na kimo baishire, kira umu apokerere indarama imo.¹⁰ Iryo ababomfi batampirepo baishire, batontonkenye ati barapokerera ishing, rero nabobene bapokerere indarama imo.¹¹ Iryo bapokerere amaripiro yabo, bariirishenye ku mwine we bara.¹² Barandire, 'Ababomfi bakurekeresha baposerere inshita imo mu kubommba, rero imwe mwarunganya kuri fwebo, fwebarekyurire ikisendo kya kasuba no kupya ku kikabirira.'¹³ Rero umwine arwaswike no kuranda kuri umu muri boo, 'Kibusa, nshikitiye ikibi kuri imwe. Bushe tawakisuminishanya naine pa ndarama imo?'¹⁴ Senda kyonse ikiri kuri iwe no kuya kunshira yobe. Nakisara ukupera kuri aba babomfi nakingisha mu kurekeresha ukuringanya kuri mwebo.¹⁵ Bushe takingwamine kuri ine ukukita ikyo nkofwaya na ifiri kuri ine? Nangu irinso ryobe ryabifya pantu nakita ikisuma?'¹⁶ Kanshi abakurekeresha bakaba abantanshi, na bantanshi bakaba abanuma." Abaitwa bengi, rero abasarwa banono.¹⁷ Kabiri iryo Yesu epakuya mu Yerusaremu, asendere abekumi na rimo pambari, na munshira aranzdire kuri boo,¹⁸ "Boneni tureya ku Yerusaremu, no Mwana wa Muntu akaperwa ku mukaramba wa bashimapepo na bakaremba bakamupingwira ku mfwa¹⁹ no kumupera ku bena fyaro ku kumupumya, ukumupopera no kumutanika. Rero mubushiku bwarenga shitatu akema."²⁰ Eryo nyina wa mwana mwaume wa ku Zebede aire kuri Yesu na baana bakwe abaume. Afukeme panshi mupepi nankwe no kwipusha ifintu fimo kuri oo.²¹ Yesu aranzdire kuri ee, "Kindo ukokabira?" Arandire kuri oo, "Eba aba baana bandi babiri ukuti bengekara umu ku kuboko kobe ukwa kukuryo na umu ku kuboko kobe ukwa kukipiko, mu bufumu bobe."²² Rero Yesu arwaswike no kuranda, "Tawishibe ikyo ukoramnda. Bushe wingakwanisha ukunwa ku rukombo uro inkonwako?" Barandire dkuri oo, "Nganaturinga."²³ Arandire kuri boo, "Urukombo rwandi ero mukokabira ukunwinako. rero ukwikara ku kuboko kwandi ukwa ku kuryo no kuboko kwandi ukwa kukipiko kyena teine mpera, rero kyabonse abapekanishisha na Taata."²⁴ Iryo abakonshi nabambi ikumi baumfwire iki, barifurirwe saana bawabo na wabo babiri.²⁵ Rero Yesu aribakutire ku mwine no kuranda, "Mwarishiba ati intungurushi shabena fyaro shakindikisha wabo, na baume babo bemisha amaka pari boo.²⁶ Rero mwiba iyi nshira muri imwe. Nga onse arekabira ukuba umukaramba pari imwe, abe umobomfi wenu,²⁷ na onse urekabira ukuba uwantanshi muri imwe abe umubomfi,²⁸ pantu Umwana wa Muntu taisa mukubomberwa, rero mukubombera, no kupera umweo wakwe nga ikirubura kya pabengi.²⁹ Rintu barefuma Yeriko, ikintu bwingi ikikuru kyarimukonkere.³⁰ Kwari abaume impofu babiri abareikara pa musebo. Iryo baumfwire ukuti Yesu arepita baribirikishe, "Shikuru, Mwana Davidi, tuberere uruse."³¹ Ikintu bwing kyaribaripire, babebere ukuba tondoro, rero baribirikishe saana imiku iingi mukupata, "we Shikuru, Mwana Davidi, tuberere uruse."³² Eryo atareme umushimpo no kubakuta no kuranda, "Bushe kindo mukokabira inkite kuri mwebo?"³³ Barandire kuri ee, "we Shikuru, ukuti amenso Yesu yengesuka."³⁴ Eryo Yesu, aseshiwe ne nkumbu, aikete amenso yabo. Parya pene bapokere amenso yabo no kumukonka.

Chapter 21

¹ IryoYesu na bakonshi bbaparamine ku Yerusaremu no kufika ku Betipegi, ku Rupiri rwa Orife, eryo Yesu atuma abakonshi babiri,² areranda kuri boo, "Kabiyezi mu mushi urya kuntanshi mukwangufyanya muremusanga kabarwe nabamukakira parya, no musepera. Mubakakure no kubareta kuri nebo.³ Nga umu arandapo fimo kuri mwebo pari kyo, murande, 'Shikuru eurebafwaya,' na urya muntu mukwangufyanya abatwara kuri boo."⁴ Nomba iki kyaishire pari fitya fyarandire ukupitira muri kasesema fifwire fyafikirishiwa. Arandire,⁵ "Eba umukashana wa ku Zioni, bona, 'imfumu ikoisa kuri webho, iyaikyefya nainina pari kabarwe pamusepera, na panuma yakwa kabarwe.'" ⁶ Eryo abakonshi baire no kukita fyonse ifyo Yesu arandire kuri boo.⁷ Bareta kabarwe no musepera no kubikapo insaru pari sho, na Yesu aikara pa

nsaru.⁸ Amabumba ayengi baanshika insaru shabo pa nshira, na bambi bareputura imisambo ukufuma ku fimuti no kwanshika munshira.⁹ Eryo ibumba rirya ryaire iryo Yesu taraya na baremukonka barepunda, "Hossana kuri mwana Dabidi! Narumbwe umo uwaisa mwishina rya mfumu! Hossana umutari!"¹⁰ Iryo Yesu aisa mu mu Yerusaremu, mu usumba baturumuka no kuranda, "Ninani uyu?"¹¹ Ibumba ryaasukire, "Uyu ni Yesu kasesema afuma ku Nazareti mu Gariri."¹² Eryo Yesu aingira mu ng'anda yakwa Resa. Atamfishemo bonse abareshita no kushtisha mu ng'anda yakwa Resa, no kuposa amateburo apari indarama barekingya napaikere abareshitisha inkunda.¹³ Arandire kuri boo, "kyarirembwa, 'Ing'anda yandi iri no kukutwa ing'anda ya mapepo,' nomba mwebo mwaipanga urukyengo rwa bupupu."¹⁴ Eryo impofu no murema baisa kuri ye mu ng'anda yakwa Resa, no kubondapa.¹⁵ Nomba iryo bashima pepo bakaramba na bakiroro babona ifyabune, ifintu firya akita na iryo baumfwa abaike barepunda mu ng'anda ye pepo no, kuranda, "Hossana" kuri mwana Dabidi," bafurwa sana.¹⁶ Barandire kuri ye, "Waumfwa ifyo bareranda?" Yesa arandire kuri boo, "Ee! Nomba tamwaberenga, 'ukufuma mukanwa ka mwaikere no tureonka ukupekanishisha amarumbo?"¹⁷ Iryo Yesu abasha no kuya ukufuma mu musumba ku Betani no kupusha ubushiku bonse kurya.¹⁸ Nomba murukyeru abwerere ku musumba, ari ne nsara,¹⁹ ukubona umukunyu uyu mumbari yanshira, aya kuri kyo ukusanga takwari kantu kano amabura. Arandire kuri kyo, "Kwikatara akutwara fitwara kuri webi nakabiri," apopene ne kimuti kya mukunyu kyauma.²⁰ Iryo abakonshi babona iki basunguka no kuranda, "Ngo mukunyu wauma shani apapene?"²¹ Yesu aasuka no uranda kuri boo, "Kishinka naranda kuri boo, ngawakwata ikisumino no kutwishika, iyo tamuri no kita ifyakitikire ku mukunyu nomba kuti waeba urupiri, 'Are sera no kuruposa mu bamba firi no kukitika."²² Fyonse mwiromba nangura ukomba, mupepo, sumineni, muri nokupokerera."²³ Iryo Yesu aisa mu kironganino, bashima pepo, na bakaramba ba bantu baisa kuri ye, arefunda, nomba nikumaka nshi akita, ifi fintu, no wakupera aya maka naani?"²⁴ Yesu aasukire n kuranda kuri boo, "Nanebo nkomipusha rimo iripusho. Nga mwaranda kuri nebo. Nebo nkomweba ifyo amaka nkitira ifyo fintu."²⁵ Urubatisho rwakwa Yohane - rwafuma kwisa? Ni kumuru nangura ku bantu?" Bararanshanya abene ukuranda. "Ngatwaranda ati, 'Rwafuma ku muru,' areranda kuri fwebo, 'Kinshi kanshi tamwamusuminine?"²⁶ Nomba ngatwaranda ati 'Rwafuma ku bantu,' twatina ibumba, pantu bonse batira ni Yohane kasesema."²⁷ Nomba baasuka Yesu no kuranda, "Tatwaishiba." Nao arandire kuri boo, "Naine nshamyembe amaka inkitiramo ifi fintu."²⁸ Nomba finshi mutontonkanya? Umuntu ari nabana baume babiri. Aire kuwantanshi no kuranda, 'We mwana kabiye ku kubomba rero mwibara.'²⁹ Umwana aasuka no kuranda, 'Nshakaye,' nomba panuma apiribura mano no kuya.³⁰ "Eryo umuntu aya kuwabubiri umwana no kuranda fimo fine. Aasuka no kuranda, 'Ndi nokuya, mukwai,' nomba taireko."³¹ Ninani pari abo babiri uo wishu aketekere?" Barandire, "Wantanshi." Yesu arandire kuri boo, "Kishinka naranda uri mwebo, bakirende na bakasonkesha bakengira mu bufumu bwakwa Resa panuma tamurakita."³² Pantu Yohane aishire kuri mwebo munshira ya rubuto, nomba tamwasumine nomba bakasonkesha na bakirende bamusumine. Nomba iryo nangura mwasremonoko tamwarapire rimbi panuma no kumusumina.³³ Kutikeni ku murumbe naumbi. Kwari umuntu umwine ng'anda, aririmine ibara rya myangashi apindako no rubao, kabiri akuurako ne kyakutwiramo akurapo no rupungu, eryo arisekesha ku barimi. Eryo aya mufyaro fimbi.³⁴ Inshita yafitwara yati iparama, atuma abakaramba bakwe kuri barya abarimi ku kupoka ifitwara.³⁵ Rero abarimi atuma bakarume bakwe, umo bamupumaura, bambi babepaya, bambi babapaura amabwe.³⁶ Nakabiri umwine bara atumako bambi nabo babakita ifyo fine.³⁷ Panuma yaifyo atumine umwana wakwe kuri boo, arandire, 'Bari no kimukindika umwana wandi.'³⁸ Rero iryo abarimi babona umwana, bararanda umo babere, 'Uyu empyani. Isa, rekeni mtumwipaye tumurire ne fyuma.'³⁹ Eikyo bamubura bamuposa kunse ye bara no kumwipaya.⁴⁰ Nomba umwine we bara nga aisa, findo akakita kuri abo barimi?"⁴¹ Barandire kuri ye, "Ari no kurofya abantu babi munshira shonse, eryo akaremberamo bambi mwibabira rya myangashi no kufumyamo barya barimi, abantu abanga muperako ikyakaniko kya fisabo pa nshita ya kusepa."⁴² Yesu arandire kuri boo, "Bushe tamwaberenga mu kyarembwa? Iribwe bakakura basurire eryaba ibwe rya kwikasha pe tungi. Ifi fyafuma kuri Shikuru, kabiri fisuma mu menso yenu?"⁴³ Parifyo narandire kuri mwebo, ubufumu bwa kwa Resa bari no kubupoka ukufuma kuri webi no kubupera ku mutundu ukaitwarira ifisabo.⁴⁴ Uyo onse winga wira pari iri bwe ari no kusasaika, nomba uyo onse rikaponenapo rikamushonaura.⁴⁵ Iryo bashima pepo bakaramba na baFarise baumfwa imirumbe yakwe, baumfwire ukuti areranda pari boo.⁴⁶ Barefwaya ukumwikata nomba batinine ibumba, pantu abantu abengi barisumine ukutira Yesu ni kasesema.

Chapter 22

¹ Yesu arandire kuri nakabiri mu mapinda no kuaranda, ² "Ubufumu bwa mu muru bwaparana pamo nge mfumu iyarepekanya ikypu kya bwinga bwa mwana wakwe. ³ Atumine umubomfi wakwe ukuya ita abo aitare ukwisa ku kyupo kya bwinga, rero tabaishire. ⁴ Nakabiri imfumu yatuma naumbi umubomfi, no kuranda, 'Eba bonse abo naitire, Bona, nimbapekanishisha ukurya. Ningipaya ne ng'ombe shangi shirume ne nama, nafyonse ifingi nafipekanishiwa. Iseni ku kyupo kyabwanga.'" ⁵ Rero bena baryumfwire no kurya, umo ku mpanga yakwe umbi ku makwebo yakwe. ⁶ Imfumu yapangire no kutuma ababomfi, no konaura bonse no kubepaya. ⁷ Imfumu yarifurirwe kabiri yatumine abashirika baiko no kurofya ifipondo no koka umusumba. ⁸ Eryo arandire ku mubomfi wakwe, 'Ubwanga nabupezanishiwa, rero bonse abo abaitirwe tabengire. ⁹ Eikyo kabiye pamapatwa yanshira no kwita abantu abengi no kufwaya abakukypa kya bwinga.' ¹⁰ Ababomfi baire ukufuma munshira babapamo bonse nabantu bonse barimonekere, ababi na basuma. Eikyo ing'anda ya bwinga yarishire kuri bashimukindikwa. ¹¹ Rero iryo imfumu yaisa murya yamona bashimukindikwa, abona

uushifwere insaru ya bwinga.¹² Imfumu yatire kuri ye, 'Kibusa, kuti waisa shani muno ukwabura insaru ya bwinga?' Rero umuntu aikere tondoro.¹³ Eryo imfumu yarandire ku babomfi, 'Kakeni uyu muntu pa maboko na moru, mu mupose kunse mu mfifi, kurya kwine ekukaba ingowa no kusumanya ameno.'¹⁴ Pantu abantu abaitwa bengi, rero abasarwa banono."¹⁵ Eryo abafarise baya mukumfwana inshira yakumwikatiramo Yesu mukuranda kwakwe.¹⁶ Eryo baturamine abakonshi babo, bonse na bena Herodi. Barandire kuri Yesu, "Kafundisha, natwishiba weba uri mufuma kyumi, ufunda munshira yakwa Resa iya kishinka. Tautina noumo tausara tawaba no mukisha kinani pakati ka muntu."¹⁷ Eikyo tweba, weba kuti wati shani? Bushe kyariba rifunde ukupera umusonko kuri Kaisare nangu iyoo?"¹⁸ Rero Yesu aishibe umufuro wabo no kuranda, "Kinshi murengesha, mwebabumi munda?"¹⁹ Ndangeni indaramashenu mutura, "Eryo bamuretera dinari."²⁰ Yesu arandire kuri boo, "Bushe nimpumi ne shina ryakwanani riripo apa?"²¹ Barandire kuri ye, "Kaisare." Eryo Yesu arandire kuri boo, "Eryo pereni kuri Kaisare ifya kwa Kaisare, na kuri Resa ifya kwa Resa."²² Iryo bashumfwafye, barapapa. Eryo bamusha no kutampa ukuya.²³ Ubushiku burya bamo abasaduki, barekana ati ukushukuka takwaba baishire kuri ye. Baramwipusha,²⁴ bareranda, "Kafundisha, Mose arandire, umuntu nga afwa, tashire abana, munina kuti amupa umukashi wakwe no kufyaramo abana."²⁵ Eryo kwari bamunina kine-rubari. Uwakubarirapo aryupire no kufwa. Tashirepo umwana, na munina aupire umukashi wakwe.²⁶ Eryo no wakonkepo nao akitire kimo kine, eryo nowarenga butatu, bonse bamunina kine-rubari mu musango umo wine.²⁷ Panuma yaba bonse, umwanakashi arifwire.²⁸ Nomba mukushukuka, akaba mukashi wakwanani pari abo kine-rubari baminina? Pantu bonse barimupire."²⁹ Rero Yesu aaswike no kuranda kuri boo, "Mwaruba, pantu tamwaishiba ifyarembwa nangu amaka yakwa Resa."³⁰ Pantu mukushukuka tamwakabe ukupa nangura ukupwa. Mukaba nga bamaraika murwerere.³¹ Rero pari iki ikwabushika ku bafwa, tamwaberenga ikyo Resa asosere kuri mweba, no kuranda,³² 'Nine Resa wakwa Abrahamu, Resa wakwa Isaki, na Resa wakwa Yakobo? Resa te Resa wabafwa iyoo, rero wabomi."³³ Iryo ikintu bwingi kyaumfwire fi, kyaripapukire pa kufunda kwakwe.³⁴ Rero iryo abafarise pa kumfwa ifyo Yesu atararika abasaduki, barongene pamo bamo.³⁵ Umo pari boo, uwaishibisha amafunde amwipusha iripusha ryakumweshwa-³⁶ "Kafundisha, rifunde nshi ryakira mu mafunde yonse?"³⁷ Yesu arandire kuri ye, "'Uretemwa shikuru Resa obe no mutima obe onse, no mweo obe onse, na mano yobe yonse."³⁸ Iri efunde iryakira pama funde yonse.³⁹ Ne funde rya bubiri niri-'Ugretemwa umwina muparamano obe nga wemwine.'⁴⁰ Naya amafunde yabiri yashintirira pa mafunde no busesemo."⁴¹ Nomba abafarise bakonkenyepo ukuba pamo bonse Yesu abepushe kipusho.⁴² Arandire, "Bushe mutira shani pari Kristu? Bushe ni mwana nani?" Barandire kuri ye, "Nimwana Dabidi."⁴³ Yesu arandire dkuri boo, "Nga kanshi Dabidi muri mupashi amakutire shani shifwe, ukuranda,"⁴⁴ 'Shikuru arandire kuri Shikuru wangi, 'Ikara ku kuboko kwandi ukwa kukipiko, mpaka nkarengwe abarwani bobo ikinyantiro kyobe'?"⁴⁵ Eryo Dabidi eryo aita Kristu 'Shikuru,' ngo mwana wakwe Dabidi?⁴⁶ Takwari nangu umo uwakumwasuka ishiwi, no muntu nangu umo tamwipwishe iripusho nakabiri ukufuma pari burya bushiku.

Chapter 23

¹ Eryo Yesu arandire ku kintu bwingi na bakonshi bakwe.² Arandire, "Bakaremba na bafarise ebaikara pa kipuna kya kwa Mose."³ Eikyo fyonse ifyo bamikonkomesha ukukita, kiteni ifintu ifi no kuisunga. Rero mirakopa imirimo yabo, pantu barandsa ififintu rero bena tabafikita.⁴ Ina, barakaka ifisendo ifyifimna ifyashupa ukusenda, naryorine babika pa mapeya yabantu. Rero abene bena tabeshesha iminnwi yabo ku kufisenda.⁵ Bokita imirimo yabo yonse ukuti bamonwe kubantu. Pantu bapabuhra bafurakteria babo, no kukusha kumpera ya maraya yabo.⁶ batemwa inkyende shaba shamfumu pa mitebeto ne fipuna fya bushamfumu mu masinagogo,⁷ na imitende ya bukindami munyende ya fisankano, no kwitwa ati, 'Rabbi' ku bantu.⁸ Rero imwe mwiraitwa 'Rabbi,' pantu mwakwatafye kafundisha umo, na imwe bonse muribawabo.⁹ kabiri mwiita umwaume onse pano kyarosha shinwe, pantu mwakwatafye shinwe umo kyapwa, nao aba mu muru.¹⁰ Naimwe ukumwita ati, 'Kafundisha,' pantu mwakwatafye kafundisha umo, ni Kristu.¹¹ Rero umukuru muri mweba akaba umubomfi wenu.¹² Onse uisansabika umwine eka akasushiwa, no uisusha akasansabikwa.¹³ Rero karanda kuri mweba, mwebakaramba na bafarise, babumbi munda! Pantu mwisarira abantu kubufumu bwa mu muru. Pantu mweba mwebene tamwakengiremo, nangu kusuminisha bonse abarefwaya ukwingira tamubasuminisha ukukita ifyo.¹⁴ Karanda kuri mweba, bakaremba na bafarise, mweba bumi munda! Pantu mupoka amayanda yaba mukamfwirwa, rero mukita amapepo ayatari pakuti muirange ku bantu. Eikyo mweba mukapokerera uksekwa ukukuru.¹⁵ "Karanda kuri mweba, bakaremba na bafarise, babumi munda! Pantu muya paribemba na pamurundu ku kukita umo ukunaka, na iryo abaumumo, mukita umwana mwaume wa ngeena ukukira mweba imiku ibiri.¹⁶ "Karanda kuri mweba, mwentungurushi mpofu, mwebaranda, 'Onse uurapa mu ng'anda ya mapepo, fyafye. Rero onse urapa goride ya mung'anda ya mapepo, nakakwa murapo wakwe.¹⁷ Mwempofu shatumpa mwe! Kinshi ikikurupo, goride nangu ing'anda ya mapepo iya panga goride umushiro?"¹⁸ Na onse uurapa pakintamba, kyafye. Rero onse uurapa ikyabupe ikiripo, nakakwa ku murapo wakwe.¹⁹ Mwempofu shabantu mwe! Kinshi ikikuru ubupe nangu ikintamba ikipanga ikyabupe ikyamushiro?"²⁰ Eikyo, uurapa kukintamba arapa kuriki na kuri ikyo kyabapo.²¹ Onse uurapa ku ng'anda ya mapepo arapa iki na kuwikaramo.²² Na onse urapa mu muru arapa ku kipuna kyabufumu bwa kwa Resa na kumwine uwaikarapo.²³ "Karanda kuri mweba, bakaremba na bafarise, babumi munda! Pantu mureka ikya pekumikya minte na onse na kumini, rero musha ukwabura ukubomba imirandu iya finisha mu mafunde-umuringanya no ruse ne kitetekero.²⁴ Mwebantungurushi mpofu mwe! Abafuba akashishi no kumina kabarwe!"²⁵ Karanda kuri mweba, bakaremba na bafarise, babumbi munda! Pantu muwamya kunse ya rukombo ne mbare, rero mukati mwaisura umupusuro no burungami.²⁶ Mwe bafarise impofu!

Tareni muwamye mukati ka rukombo ne mbare, epakutira na kunse kwine kuwame.²⁷ Karanda kuri mwebo, bakaremba na baFarise, babumi munda! Pantu mwaparana ne nshinshi ishabuta tutu, ishimoneka kunse, rero mukati mwaisuramo amafupa ya bantu abafwa na fyonse ifya busari.²⁸ Munshira imo ine, kabiri kunse muboneka abarungami ku bantu, rero mukati mwaisuramo bubumi munda ababurwa ifunde.²⁹ Karanda kuri mwebo, bakaremba na baFarise, babumi munda! Pantu mukurira inshinshi sha bakasesema no kuyemfya inshishi shabarungami.³⁰ Muranda ati, 'Ngatwaikere munshiku sha bashifwe, nga tatwarandire nabo mukusumya umuropa wa bakasesema.'³¹ Eikyo muyeshe mwebene ati muri bana babaipaiwe bakasesema.³² Namwebo ishisheni ikipimo kya bashinwe.³³ Mwe nsoka mwe, mwebufyashi bwamafwafwa, kindo murebutukira ubupingushi bwa mungeena?³⁴ Eikyo, boneni, nkatumina bakasesema na baume bamano na bakaremba. Bamo mukabepaya no kubatanika, na bambi mukabaropaura mu masinagogo yenu no kubaposa ukufuma mu musumba ukufika ku musumba.³⁵ Ikikafumamo kyakuti pari mwebo paba umuropa wabonse abarungami uwasumine pe sonde, ukufuma pamuropa wakwa Aberi umurungami ukufika ku muropa wakwa Sekaria ymwana wakwa Berekia, uo mwaipye pakati ku mwashira ne kintamba.³⁶ Ikishinka nkoranda kuri mwebo, ifintu fyonse ifi fikaponena pari iyi inkuro.³⁷ "Yerusaremu, Yerusaremu, wareipaya bakasobera no kurasa bonse abatuminwe kuri webi! Ryonse narekoronganya abana bobbe, ngefyo na nkoko akoronganya abana bakwe mu mapindo yakwe, rero webi tawarefwaya!"³⁸ Bona, ing'anda yobe naishara kuri webi ikipompa.³⁹ Pantu naranda kuri webi ati, tawakambonepo nakabiri ukufuma pari nomba mpaka iryo ukaranda ati, 'Ariparwa ni uyo ureishira mwishina ryakwa Shikuru.'

Chapter 24

¹ Na Yesu aire ukufuuma mwitempere no kuya mushira yakwe. Abakonshi bakwe baishire kuri ye ku kumuranga itempere.² Rero abasukire no kuranda kuri bo, "Bushe tamukobona ifi fyonse? Ikine kine nkososa kuri mwe, tapari iribwe rikashara paribwe ribiye irishakona urwe."³ Iryo aikere parupiri rwa mi Orife, abakonshi bakwe baishire kuri ye munkama no kusosa, "Twebeni, nirisa ifi fintu fikakitika? Fishi biro nshi ifyakwisa kwenu eryo nefyampera ya nkuro?"⁴ Yesu abasukire no kusosa kuri bo, "Kyengereni ukutira peba nangu umo uwakumirufya."⁵ Pantu abengi bakesa mwishina ryandi. Bakasosa, 'Ninebo Kristu,' no kurufya abengi.⁶ Mukomfwa pa rwa nkondo ne mpupirisho sha nkondo. Boneni ukweba ati tamukyushiwe, pantu ifi fintu firi no kukitika; rero impera tairafika.⁷ Pantu inko shikemina inko, ne shamfumu shikemine shamfumu. Kukabe fipowe ne finkukuma munkende shimo.⁸ Rero fyonse ifi ni ntendekero ya kufyarwa kwa bukari.⁹ Eryo bakamitwara mukukyura no kumipaya. Mukapatwa ku nko shonse pa murandu weshina ryandi.¹⁰ Kabiri abengi bakaipununa, no kubembana no kupatana.¹¹ Bakasesema abengi bakema no kurufya abengi.¹² Pa murandu wakufurisha kwa bumpura mafunde, ukutemwa ku kapwa ku bengi.¹³ Rero ukashipikisha ukufika kumpera akapusushiwa.¹⁴ Iyi mbira nsuma iya bufumu ikabirwa kwisonde ryonse ukubo bunte ku nko shonse. Eryo impera ikesa.¹⁵ Eikyo, nga mwabona ikyamuseru ikipomona, ikyasoberwe na kasesema Daniere, kyaiminina umwashira "(rekeni uureberenga eruke),"¹⁶ "rekeni abari mu Yudea babutukire ku mpiri,"¹⁷ uuri pa mutenge eikira ukwisa mukubura ikiri mung'anda yakwe,¹⁸ no uri mumpanga ebwera mukusenda ikiye.¹⁹ Rero karanda kuri bo abri no mwana na abo abareonsha muri isho inshiku!²⁰ Pepeni ukutira ukubutuka kwenu kwiba mu mupepo nangura pa Sabata.²¹ Pantu ku kaba ukukyura ukukaramba, ukushatara akuba ukufuma pantendekero ye sonde na kubwarero, iyo, kabiri ubushakabeko na kabiri.²² Nga tekukana ififiwa kwaishi inshiku, ngatakware wapuswike. Rero pa murandu wa basarwa isho nshiku shikepifiwa.²³ Rero umo nga asosa kuri mwe, 'Rora, Kristu ari kunu!' nangura, 'Kristu ari kurya!' mwikisumina.²⁴ Pantu baYesu babufi na bakasesema babufi bakesa no kurangisha ifishibiro ifingi ne fipapusho, pakutira barufye, ngakingakitwa, nabasarwa kumo.²⁵ Boneni, namwebera rimo iryo inshita tairafika.²⁶ Eikyo, nga baranda kuri mwebo ati, 'Bona, ari mutororo,' mwikaya mu mutororo. Nangura, 'Bona, ari mukati mu muputure,' mwikakiketekera.²⁷ Nge fyo fye inkuba ibyasha ukufuma ku kabanga ero no kubyasha ukuya ku masamba, efyo kikaba na pa kwisa kwa Mwana mwaume wa Muntu.²⁸ Konse ukuri inama shakufwa, eko amakubi yakakorongana.²⁹ "Rero mukwangufyanya panuma ya ku kyura muri shi rya nshiku akasuba ka kafita, no mwenshi ta kasanike ku kupera urubuto rwauko, intand shkapona ukufuma ku muru, ero na maka ya mu muru ya kasunkanishiwa."³⁰ Kabiri ne kirangiriro kya Mwan mwaume wa Muntu ki kabone mu muru, na shonse imitundu sha pa kyaro shikaroshwa. Bakabona Umwana mwaume wa Muntu akoisa mu mukumbi ya mu muru na maka ero no bukata ubukaramba.³¹ Akatuma ba maraika bakwe ne kiunda ikilamba ikye penga, ero bakakorongana kya pamo abasarwa bakwe ukufuma mu myera ine, ukufuma ku mpera imo iya mu muru ukufika ku inankwe.³² Sambirireni ikibweno ukufuma ku kimuti kya mukunyu. nga imisambo yaba iyakurerema kabiri no kufumya amabura yakiko, mureshiba ukuti urusuba ruripareme.³³ Eikyo kabiri, nga mwabona fyonse ifi fintu, mufwire ukwishiba ukuti aripareme, pa mponoro.³⁴ Mukine nderanda kuri mwebo, ino nkuro tayakapite mpaka ifi fintu fyonse fikakitike.³⁵ Umuru ne kyaro fikapita, rero amashiwi yakwe tayakapite.³⁶ Rero parwa kashita no bushiku takwaba nangu umo uwaishiba, nangu fye ni bamaraika ba mu muru, nangura fye Umwana mwaume, rero kanofye Tata.³⁷ Ngefyo kyari panshiku shakwa Noah, efyo kikaba na pakwisa kwa Mwana mwaume wa Muntu.³⁸ Pantu nga muri shirya nshiku iryo iryenshi tariraisa barikurya no kunwa, ukupa ero no kupera mufypo mpaka ubushiku Noah aishire kwingira mu Bwange,³⁹ kabiri tabaishibirepo nangu kanmo mpaka iryenshi ryaishire ero no kubasenda-efyo kikaba na pakwisa kwa Mwana mwaume wa Muntu.⁴⁰ Kabiri abaume babiri bakaba mu mpanga-umo akasendwa, ero umo akashara.⁴¹ Abanakashi babiri bakarapera ubunga-umo akasendwa, ero umo akashara.⁴² Eikyo mure rora, pantu tamwaishiba ubushiku Shikuru wenu akesa.⁴³ Rero ishizeni iki, ukuti nga shikuru wa ng'anda nga arishibe akashita ka bushiku

umupupu rikwisa, nga arerora kabiri nga tasuminishe ing'anda yakwe ukwingirirwa.⁴⁴ Eikyo mufwire na mwebo ukukengera, pantu Umwana mwaume wa Muntu akesa pa kashita ta mureenekera.⁴⁵ "Eikyo ni nani umusha wa kishinka ero uwamano uo shikuru wakwe umubikire pang'anda yakwe yonse mu kubapera ifyakurya pakashita aka yene?"⁴⁶ Ariparwa urya musha uo shikuru wakwe akasanga arekita ikyo iryo akesa.⁴⁷ Mukine nderanda kuri mweo nati shikuru akamubika pari fyonse ifyo akwata.⁴⁸ Rero nga umusha umubi aranda mu mutima kwe ati, 'Shikuru wandi akokora,'⁴⁹ ero atampa ukuma abasha banankwe, ero no kurya ero no kunwa na bakyakorwa,⁵⁰ kabiri shikuru wa uyo musha akesa pa bushiku urya musha tareenekera ero na pakashi ako teshibire.⁵¹ Shikuru wakwe akamuputura mtupimfya ero ero no kumupera inkende na mumbimunda, uko ukukaba ukurira ero nokusumnya ameno.

Chapter 25

¹ "Eryo ubufumu bwa mumuru bukaba nga bakashana ikumi abasendere inyari yabo no kuya mukukumanya shibwinga.
² Basano bari abo bawere-were nabasano bamano.³ Rero iryo abanakashi abawere-were basenda inyari yabo, tabasendere amafuta.⁴ Nomba abakashana abamano basendere ifikunkubiti fya mafuta pamo ne nyari shabo.⁵ Nomba shibwinga akyerwa ukufika, bonse baponene muturo no kusendama.⁶ Rero pakati kabushiku kwari ukurira, 'Bonenei, shibwinga! kabuyeni panse no kuya mukumanya.'⁷ Eryo bonse abakashana baima no kwasha inyari shabo.⁸ Abawere-were barandire ku bamano, 'Tupeniko amafuta pantu inyari shesu yarashima.'⁹ "Nomba abamano baasukire no kuranda, 'Apo tatukwete ayengi ayakubomfya fwene na mwebo, kabiyeni kuri abo abashitisha no pakuti muye mushitefye mwebene.'¹⁰ Uro bakiri munshira mukushita, shibwinga aisa, na abo abaipekenye baire nankwe baisara ne fiibi.¹¹ "Panuma barya bakashana bashire no kuranda, 'We mukaramba, we mukaramba, twiswire.'¹² "Nomba abasukire no kuranda, 'Mukine nderanda kuri mwebo, nshimwishibire.'¹³ Emukuti murerora, pantu tamwishibe ubushiku nakashita.¹⁴ "Kabiri kyaba kwati iryo umuntu areya ku kyaro kimbi. Akuta abankito bakwe no kubapera ifyo akwata.¹⁵ Kuri umo amupere bataranta basano, umb nao bamupa babiri, naumbi bamupa taranta umo. Kira umo apokere ikipendo ukukonka ne mirimo yakwe, na urya muntu aire muburendo bwakwe.¹⁶ Uwapokerere bataranta basano aire apopene no kubika mumirimo asangirapo nabambi basano bataranta.¹⁷ Mu musango umo wine. umo uwapokerere bataranta babiri afwairepo nabambi babiri.¹⁸ Nomba uwapokerere taranta umo ena aire, aimba ne kirindi panshi, no kufisa ikyuma kyakwa shikuru wakwe.¹⁹ Nomba panuma yanshita iitari shikuru wabo ababomfi aribwerere no kubaruburwisha.²⁰ Umubomfi uwapokerere bataranta basano aisa no kureterapo nabambi basano bataranta. Arndire, 'Shikuru, mwampere bataranta basano. Boneni, ninsangirapo nabambi bataranta basano.'²¹ Shikuru wakwe arandire kuri ye, 'Wabomba bwino, we mubomfi musuma ne subiro! Wari uwakishinka pafintu ifinono. Nkakubika umukaramba pafintu ifingi. Ingira mu nsansa shakwa sokuru obe.'²² Umubomfi uwapokerere bataranta babiri aishire no kuranda, 'Shikuru, Boneni mwampere bataranta babiri. Boneni, ninsangirapo nabambi bataranta babiri.'²³ "Shikuru wakwe arandire kuri ye, 'Webomba bwino we mubomfi musuma uwa kisubiro! Wari uwakishinka pafintu ifinono. Nkakukita umukaramba pafintu ifingi. Ingira munsansa shakwa sokuru obe.'²⁴ Eryo umubomfi uwapokerere taranta umo naye aishire no kuranda, 'Shikuru, narishiba ukuti uri muntu uwakwafya. Usepa napo tawatandire, usombora napo tawabyere.²⁵ Narisakamene, kanshi naire fisa taranta obe mu mushiri. Bona. Bura ifikuringire.²⁶ "Nomba shikuru wakwe amwasukire no kuranda kuri ye, 'We mubomfi mubi kabiri umunangani, warishibire ukutira nsepa napo nshatandire nsombora napo nshabyere.²⁷ Kanshi ngawapere ikyuma kyandi ku babutara bwafyuma, napakubwera kwandi nganapokererako ubukumu bwa kunundirapo.²⁸ Ekutira apokere urya taranta kuri ye no kupera kuri urya umubomfi wakwete bataranta ikumi rimo.²⁹ Kanshi kuri kira umo uwakwata ifingi bakamupererapo, akakwata nefikirirepo. Nomba uushakwata nangu kamo, bakamusendera kumo nako akwata.³⁰ Akaposa urya mubomfi uwabura nangu kamo kunse ku mfimfi umukaba ukurira no kusumanya ameno.'³¹ "Iryo umwana wa muntu akesa mubukindami bwakwe nabamaraika bonse pamo na ye, eryo akekara pa kipuna kyakwe ikikindami.³² Bakarongana bonse abamitundu ynse kuri ye, eryo akapaturura umuntu umo no munankwe, ngefyo kakema apaturura impanga ukufuma mu mbushi.³³ Akabika impanga ku kuboko kwakwe ukwa muryo, nomba imbushi shena ku kuso.³⁴ Eryo Imfumu ikaranda kuri abo abakukuryo, 'Iseni, mwebo mwebaparwa kuri Taata, pyaneni no bufumu ubwapekanishiwa kuri mwebo ukufumafye pakutendeka kwe sonde.'³⁵ Pantu nari ne nsaa mwari mpere ifyakurya; nari ne kiraka mwebo mwarimpere ifyakunwa; nari umweni mwebo mwarimpokerere;³⁶ nari ubwamba na mwebo mwarimfwikire; nari umurwere mwarinsakamene; nari mukifungo mwarishire kuri nebo.'³⁷ "Eryo barungami bakasuka no kuranda, 'Shikuru, nirwisa twamibwene ne nsara no kukurisha? Nangura ne kiraka no kukupera amenshi?'³⁸ Nirwisa twakubwene umweni no kukwingisha mwebo? Nangura ubwamba no kukufwika?'³⁹ Iryo twakubwene umurwere nangu mukifungo no kwisa kuri weba?'⁴⁰ "Eryo imfumu ikasuka no kuranda kuri bo, 'Mukine nderanda kuri mwebo, ifyo mwakitire kuri umo pari bamunina abakypesha, ninshi ninebo mwakitire.'⁴¹ Eryo akaranda kuri bonse abakukuboko kwa kukuso, 'Kabiyeni no kufuma kuri nebo, muposwe na mumuriro uwa muyayaya uo uwapekaishiwa kiwa na bamaraika bakwe,⁴² pantu nari ne nsara, tamwampere ifyakurya; nari ne kiraka, nomba tamwampere ifyakunwa;⁴³ nari umweni, nomba tamwangingishe; ubwamba nomba tamwamfwikire; umurwere na mukifungo nomba tamwansakamene.'⁴⁴ "Eryo nabobene bakasuka no kuaranda, 'Shikuru, nirwisa twakubwene ne nsara, nangu ikiraka, nangu umweni, nangu ubwamba, nangu umurwere, nangu mukifungo, tatwakutumikire?'⁴⁵ "Eryo akabasuka no kuranda, 'Mukine ndemweba ifyo mushakitire kuri umo uwakepesha, ninebo mushakitire.'⁴⁶ Aba bakaya ku kukandwa kwa muyayaya, nomba abarungami ku bumi bwa

muyayaya."

Chapter 26

¹ Nomba iryo Yesu apwire ukusosa ifyebo fyonse ifi, arandire ku basambi bakwe, ² "Namwishiba ukuti panuma ya nshiku shitatu ikyakukirira ninshi kyaisa. No mwana wa muntu ai no kuperwa ukuti atanikwe." ³ Eryo bashimapepo nabakaramba ba bantu bakorongene pamo munkyende ya kwa shimapepo mukaramba, uweshina rya kwa Kayafa. ⁴ Nokupandana amano bonse kyapamo ukukaka Yesu ukumupopera no kumwipaya. ⁵ Pantu bareranda, "Inshita ya matebeto iyo, pakuti abantu kuti babusha ikimfurunganya pakati kabo." ⁶ Nomba iryo, Yesu ari mu Betani mu ng'anda ya kwa Simoni uwafibashi, ⁷ awe napakushinguruka iteburo, umwanakashi wa mafuta aya arabasita amafuta ayaruma umutengo aitire pa mutwe wakwe. ⁸ Rero iryo abasambi babwene ki, barisa furwa no kuranda, "Bupiriburo nshi ubu bonaushi?" ⁹ Aya mafuta ngayashitishiwe pa mutengo ukuru no kupera abapina." ¹⁰ Rero Yesu napakwishiba iki, arandire kuri boo, "Kinshi mureshupira uyu mwanakashi? Pantu nakita ikintu ikisuma kuri nebo. ¹¹ Abaranda mwaba nabo ryonse, rero nebo nshakabe naimwe ryonse. ¹² Pantu eryo etire aya mafuta pa mubiri wangi, akitire ki pa kushikwa kwangi. ¹³ Ikine-kine ndemweba, "Konse uko imbira nsuma iyi ikabirwa pano isonde ponse, kukarandwa nekyo uyu mwanakashi akitire ku kumwibukisha." ¹⁴ Eryo umu pa bekumi na babiri, uweshina rya kwa Yuda Iskarioti, aire kuri bashimapepo bakaramba ¹⁵ no kuranda, "Ninshi munga kwanisha ukumpera ukuti ninga mupera kuri mwebo?" ¹⁷ Bamupimine isha siufere amakumi yatatu. ¹⁶ Parya pene amwene ukuti enshira yeshuko ryakumupereramo kuri bene. ¹⁷ Nomba pa bushiku bwa mukate ushatutumuka abakonshi barishire kuri Yesu no kuranda, "Nikwisa urefwaya fwebo tukupekanishishishe umurariro ukuti wingarya?" ¹⁸ Arandire, "Kabiyeni mu musumba kuri nteno no kuranda kuri ye, 'Kasambirisha ati, 'Inshita yangi naifika. Narasungira ikyakukirira kya kyuma kyandi ku ng'anda yobe na bakonshi bangi.'"¹⁹ Abakonshi bakitire ukuringana nefyo Yesu abarangirire, baripekenye ikyakurya kya kukirira. ²⁰ Iryo kyafikire ikyunguro, arikere no kurya na bakonshi bakwe. ²¹ Rirya barerya, arandire, "Nderanda kuri mwebo ikine ati umu pari mwebo aramfutuka." ²² Bariketwe uburanda ikibi, no kwamba ukwipushanya kira umu naumo kuri Ye, "Nine Shikuru?" ²³ Aryaswiye, "Uwatubika kyapamo naine iminwi yakwe muri pewa ewakumfutuka. ²⁴ Umwana wa muntu ari no kuhya, ngefyo kyarembwa pari ye. Rero akaranda kuri uyo uwamufutuka! Nga kwaweme uyo muntu ukushifyarwa." ²⁵ Yuda uwamufutukire arandire, "Nine, Rabbi?" Arandire kuri ye, "Wairandira wemwine." ²⁶ Bakiri barerya, Yesu aburire umukate no kuupara no kumokaura. Apere abakonshi bakwe no kuranda, "Bureni, murye, uyu emubiri wangi." ²⁷ Aburire urukombo no kutotera no kupera kuri boo no kuranda, "Nweni, bonse. ²⁸ Pantu uyu muropa wangi uwakipingano urerongorokera pa bengi pakuti bererwe imembu. ²⁹ Rero nderanda kuri webo, nshakanwe umwangashi umbi namwe, mpaka burya bushiku iryo ndi no kunwa kupya nemwe mu bufumu bwakwa Taata." ³⁰ Kabiri iruo baimbire urwimbo rwa marumbo, barifumine no kuya kunse ku rupiri rwa mi Orife. ³¹ Eryo arandire kuri boo, "Mwebonse murerengwa ukuipununa kuri nebo buno bushiku pa murandu waine, ngefyo kyarembwa, 'Nkoma kakyema ne mpanga shikasarangana.' ³² Rero panuma yakubushiwa, nkamitangirira mu Gariri." ³³ Rero Petero arandire, "Nangu bonse barengwa ukuipununa pa murandu waimwe, nebo nshakarengwe ukuipununa." ³⁴ Yesu arandire kuri ye, "Ndekweba ikishinka, buno bwine bushiku, ribe mukorwe tararira, warankana imiku itatu." ³⁵ Petero arandire kuri ye, "Nangura mfwire pamo nemwe, nshamikane." Nabakonshi bambi barandire kintu kimo kine. ³⁶ Eryo Yesu aire nabo kunkyende itwa Getsemani, no kuranda ku bakonshi bakwe, "Ikareni apa panshita iyaringa naya mparya mukupepa." ³⁷ Asendere Petero na bana baume bakwa Sebede pamo nankwe no kwamba ukwikatwa uburanda no kusakamikwa. ³⁸ Eryo arandire kuri boo, "Umupashi wangi waikatwa uburanda sana, kikanga no kufwa ikaririreni kuno kwine no kurinda namwe." ³⁹ Arireko panono pantanshi, no kuwa ubunkupeme, aripepere. Arandire, "Mwe Taata, nga kiri ikyayanguka, rekeni urukombo uru rupite pari nebo. Rero tebufwayo bwangi, rero ifyo murefwaya. ⁴⁰ Abwerere ku bakonshi no kubasanga na barara, no kuranda kuri Petero, "Kinshi, wafirirwa ukurindira naine insa imo? ⁴¹ Rinda no kupepa pakuti wiingira mukweshiwa. kishinka umupashi urefwaya rero umubiri naunaka. ⁴² Arire akataramukira urwarenga bubiri no kupepa. Arandire, "Mwe Taata, urukombo uru ngatarungapitapo kano nwemo, ubufwayo bwenu bukitwe." ⁴³ Aribwerere na kabiri no kubasanga na barara, pantu amenso yabo tepakurema. ⁴⁴ Aribashire na kabiri, no kuya akataramukira no kupepa urwakurenga kitatu, ukuranda amashiwi yamo yene. ⁴⁵ Eryo Yesu abwerere ku bakonshi no kuranda kuri boo, "Nanomba namurara muretusha? Boneni, inshita naifika Umwana wa Muntu nafutukwa no kuperwa mu minwi ya babembu. ⁴⁶ Imeni, natureya. Boneni boneni uumfutuwike ari mupepi." ⁴⁷ Rirya akiri areranda, Yuda, umu pabakonshi aishire. Ibumba irikaramba ryaishire nankwe ukufuma kuri bashimapepo mukaramba na bakaramba ba bantu. Baishire nabapanga ne nkonto. ⁴⁸ Nomba umuntu uwaremufutuka Yesu abapere ikishibiro, arandire, "Uwo naratmona eyu muntu mumwikate." ⁴⁹ Mukwangufyanya aishire pari Yesu arandire, "Mutende, Rabbi!" arimutomwene. ⁵⁰ Yesu arandire kuri ye, "Kibusa, kita ifyo wishire mukukita." Eryo baishire no kubika amaboko pari Yesu, no kumwikata. ⁵¹ Boneni, umu uwari na Yesu arifungurwire ukuboko kwakwe, no kubura panga, no kukwempa umubomfi wa ntungurushi ya bashimapepo maukaramba, no kumuputura ukutwi. ⁵² Eryo Yesu arandire kuri ye, "Bika urupanga robe pantu bonse ababura urupanga bakonaurwa no rupanga. ⁵³ Uretontonkanya teti ngte kuri Taata, no kuntumina abengeri ukukira pa maturwe ikumi rimo na yabiri? ⁵⁴ Rero kuti kyafikirisha shani ikyarembwa, ukuti iki kifwire ukukitika." ⁵⁵ pari iryaine inshita Yesua arandire kwibumba, "Mwishire nabakwampa ne nkonto mukungikata nga kapondo? Inshiku shonse nareikara mwitempere, no kumifunda tamwangikete. ⁵⁶ Rero fyonse ifi fyakitikira ukuti ifyarembwa ifya bakasesema

fifikirishiwe." Eryo abakonshi bamushire eka no kumufyuka.⁵⁷ AbaiketeYesu bamusendere no kumutwara kwa Kayafa intungurushi ya bashimapepo bakaramba, uko bakaremba na bashimapepo mukaramba bakorongene.⁵⁸ Rero Petero aribakonkere akataramukira pa rubansa rwa mukaramba wa bashimapepo. Napakwingira mukati aikere pamo na bamaronda ukumona ikyaratumbuka panuma.⁵⁹ Nomba bashimapepo na bonse abakirye barefwaisha umurandu wabufi ukuti engafwirapo.⁶⁰ Tabasangire nangu umo, nangura bareta bunte bwabufi pantanshi. Panshita imbi kwaishire babiri pantanshi⁶¹ no kuranda, "Uyu muntu arandire ukuti engawisha itempere rya kwa Resa no kuri kura munshiku shitatu."⁶² Umukaramba wa abashimapepo ariminine no kranda, "Bushe taukwete ubwasuko? Kinshi ikyo barekushinina?"⁶³ Rero Yesu ari tondoro, shimapepo arandire kuri ye, "Ndekusoka ukupitira mwishina rwa kwa Resa wa Mushiho, twebe nga yakutira uri Kristu, Umwana wakwa Resa."⁶⁴ Yesu arimwasukire ati, "Nausosa wemwine. Rero ndemyeba, ukufuma pari ino nshita ukufika ne nshita muri no kubo Umwana wa Muntu naikara ku kuboko kwakuryo ukwa kwa Wishi ukwa maka, no kwisa pa makumbi ya muru."⁶⁵ Eryo shimapepo arepwire ifyakufwar fyakwe no kuranda, "Asosa imiponto! Kinshi turefwaira bakambone nabambi? Boneni, nomba namumfwa imiponto."⁶⁶ Kinshi muretontonkanya?" Baryaswike no kuranda, "Naringa ukufwa."⁶⁷ Eryo bamusakire amate pa menso no kumuma, no kumutoba amapi,⁶⁸ barandire, "Sesema kuri fwe Kristu. Ninani uwari wakuma?"⁶⁹ Rero Petero arikere panse mu rubansa, no mubomfi umwanakashi aishire kuri ye no kuranda, "Nawebo wari pamo na Yesu umwina Gariri."⁷⁰ Rero aribakanine pa menso abo bonse, arandire, "Nshishibe ikyo murerandapo."⁷¹ Iryo aire kunse ya mwinshi naumbi umwanakashi umubomfi arimubwene no kuranda kuri boo abaripo, "Uyu muntu ari pamo na Yesu umwina Nazareti."⁷² Nakabiri arikene no kurapa nshamwishiba uyu muntu."⁷³ Panuma ya nshita iyaringa abari mparya baishire kuri Petero, "Ikine-kine ari umo pari boo, pantu ifyo ureranda fireranga."⁷⁴ Eryo atampire ukuitipwira no kurapika "Nshamwishiba uu muntu," apopene na mukorwe aririre.⁷⁵ Petero aibukishe amashiwi Yesu arandire, "Ribe mukorwe tararira warankana imiku itatu."Eryo afumine panse no kurira ikipesha amano.

Chapter 27

¹ Nomba iryo bwakwere, bashimapepo bakaramba bonse ne nkorokoro shabantu bapangire ukwipaya Yesu.² Barimukakire no kumusenda, no kumutwara kuri pirato umurashi.³ Nomba iryo Yuda, uwamufutukire, abwene ukuti Yesu aserempwa, arapiire no kubwekesha indarama sha Silvere amakumi yatatu kuri bashimapepo bakaramba ne nkorokoro,⁴ no kuranda, "Nimembuka pakufutuka umuropa wakaere." Rero barandire, "Enshi iyo kuri fwebo? Waraibwena wemwine."⁵ Eryo aposere indarama sha Silvere panshi mu ng'anda ya mapepo, no kufumako, kabiri aire no kuikurika.⁶ Basimapepo bakaramba basendere indarama sha Silvere no kuranda, "Tefunde ukubka ii ndarama mukisungiro pantu nindarama ya muropa."⁷ Baranshenye pamo, kabiri bashitiremo impanga yakwa na kabumba umwakushiika abaeni.⁸ Pamurandu waikyo irya mpanga itwa, "Impanga ya muropa." ukufika narero.⁹ Eryo ikyarandire kasesema Yeremia kyafikirishe, ukutiira, "Baburire indarama sha Silvere amakumi yatatu, umutengo bapekenye pari o kubana ba Isreari,¹⁰ no kuipera ku mpanga ya kwa na kabumba, ngafintu imfumu yangebere."¹¹ Nomba Yesu aiminine pantanshi ya murashi, no murashi amwipwishe, "Bushe uri mfumu ya baYuda?" Yesu amwasukire, "Nauranda."¹² Rero iryo baremushinina kuri bashimapepo bakaramba ne nkorokoro, taasukire nangu kimo.¹³ Eryo Pirato arandire kuri o, "Bushe taukoumfwa ifintu ubwingi bakokushinina?"¹⁴ Rero Yesu taasukire ishiwi nangu rimo, ikyakuti umurashi aripapire saana.¹⁵ Nomba kyari nimbera ya murashi ukukakura umuntu ibumba ryasara pa mutebeto.¹⁶ Pari irya nshita bakwete intaramisoka umufungwa uweshina rya Barnabasi.¹⁷ Kanshi iryo barongene pamo, Pirato arandire kuri boo, "Bushe murefwaya ukuti imikakwire nani? Barnabasi nangu Yesu uwitwa Kristu?"¹⁸ Arishibire ukuti bamutwarire Yesu pamurandu no mufimbira.¹⁹ Iryo aikere pakipuna kyabupingushi, umukashi wakwe atumine amashiwi kuri oo no kuranda, "Wikita akantu nangu kamo ku muntu wakaere. Pantu nkyurire ubushiku bonse mu kiroto nakikwata ikya pari oo."²⁰ Nomba bashimapepo bakaramba ne nkorokoro bapatikishe ibumba ukuromba Barnabasi, no kureka Yesu ukwipaiwa.²¹ Umurashi abepwishe, "Ninanipari babiri murefwaya mikakwire?" Barandire, "Barnabasi."²² Pirato arandire kuri boo, "Kindo narakita kuri Yesu Kristu?" Bonse baasukire, "Mutanikeni."²³ Kabiri arandire, "Kindo, kirubo ndo ikyo akitire?" Rero bapundire ukukirapo, "Mutanikeni."²⁴ Kanshi iryo Pirato abwene ukuti tapari ikyo aresombora, rero kyaambire ikimfurunganya, aburire amenshi, asambire kuntanshi ye bumba, no kuranda, "Ndi uwakaere ku muropa wa uyu muntu. mwamonako."²⁵ Abantu bonse barandire, "Umuropa wakwe ube pari fwebo nabana besu."²⁶ Eryo abakakwirire Barnabasi, rero arekere Yesu ukuropaurwa no kumupeera ukutanikwa.²⁷ Eryo abashirika ba murashi basendere Yesu no kumutwara mwisano rya murashi na bashirika bamushingurukire.²⁸ Barimufurire no kumufwika insaru yakashika kye.²⁹ Bapangire ing'ana ya myunga no kumubika ku mutwe, no kumufumbatika itete ku kuboko kwa kukuryo. Bamufukamine no kumupumya, bebere, "Mwaporeni we mfumu ya baYuda!"³⁰ Bamusakire amate, kabiri baburire itete no kumuropaura pa mutu nakabiri.³¹ Iryo baremupumya, bamufurire isaaba no kumufwika insaru shakwe no kumutwara mu kumutanika.³² Iryo bafumine basangire umuntu we shina Simoni ukufuma ku Sireni, uo bapatikishe ukuya nabo no kuti engasenda umusaraba.³³ Bafikire ku nkyende iitwa Gorogota, ikipiribura, "Pa kipanga."³⁴ Bamupere umwangashi mumwasankanishiwemo ne fyakurura. Rero iryo aumfwire ifyo fyari, akene ukunwa.³⁵ Iryo bamutanike, baakenye insaru shakwe ukupitira mukupindura.³⁶ Kabiri baikere ukumuronda.³⁷ Pamuru wa utwe wakwe babikirepo umurandu bamupingwirire, uwareti, "Uyu ni Yesu imfumu ya baYuda."³⁸ Ifipondo fibiri fyatanikwe nankwe, kimo kukuryo kwakwe na kimbi kukuso.³⁹ Abarepita baremutuka, no kupuke mitwe⁴⁰ no kuranda, "We wareranda

ukonaura ing'andayepeepo no kuikura munshiku shitatu, ipusushe we mwine! Ngori mwana wa kwa Resa, ikuka ukufuma ku musaraba!"⁴¹ Munshira imo bashimapepo bakaramba baremupumya, ukubikakofye na bakaremba ne nkorokoro, bareti,⁴² Arepususha bambi, rero afirwa ukuipususha umwine. Ni mfumu ya Isreari. Naekuke pa musaraba, nafwe twaramusumina.⁴³ Arikyetekera muri Resa, rekeni Resa amupususha nomba, nga Resa ariraire ukumukakura. Pantu areranda no kuti, 'Ndi mwana wa kwa Resa.'⁴⁴ Munshira imo ine ifipondo ifyatanikwe nankwe nafyo fyaremutuka.⁴⁵ Nomba ukufuma pansa iyarenga mutanda imfinshi yakupire inkylene yonse mpaka pansa iyarenga pabura.⁴⁶ Pansa iyarenga pabura, Yesu akutire ishiwi rikaramba no kuranda, "Eri, Eri, rama sabakatani?" Ikipiribura, Resa wandi, Resa wandi, kindo wandekeresha?"⁴⁷ Iryo abaripo baumfwire iki, barandire, "Akokuta Eriya."⁴⁸ Apopene umo pari bo abutukire no kureta umwepu, waisushiwire ne ndifai iyakusasa, aubikire pe tete, no kumupeera ukuti anwe.⁴⁹ Bambi barekuranda, "Murekeni eka, rekeni tubone nga kyakuti Eriya akomupususha."⁵⁰ Kabiri Yesu akutire ishiwi irikaramba no kureka umweo.⁵¹ Nomba, ikisaru kya mung'anda ye pepo kyarepukiremo pakati ukufuma pa muru ukufika panshi, ne kyarokarisunkene, ne fimabwe fyarirepaukire.⁵² Inindi sharisukire, ne mibiri yabashira abarere yarimine.⁵³ Bafumine mu nindi panuma ya kushukuka kwakwe, no kwingira mu musumba wa mushiro, kabir babonekere kubengi.⁵⁴ Nomba iryo umushirika nabonse abarerinda Yesu babwene ikinkukuma ne fintu ifyakitikire, baumfwire umwenso no kuranda, "Ikishinka ari Mwana wa kwa Resa."⁵⁵ Abanakashi abakonere Yesu ukufuma ku Gariri kukumubomba baretamba akataramukira.⁵⁶ Pari bo pari Maria Magadara, Maria nyina wa kwa Yakobo na Yosefe, na nyina wa kwa bamwana Zebede.⁵⁷ Iryo bwairire, umukankara ukufuma ku Arimatiya, uweshina rya Yosefe, uwari nao umukonshi wa kwa Yesu.⁵⁸ Aire kuri Pirato no kuromba umubiri wa kwa Yesu. Eryo Pirato apeere ikipoope kyakumupeera.⁵⁹ Yosefe asendere umubiri, aupombere mu nsaru ishabusaka,⁶⁰ no kuubika mu nindi yakwe iyo aimbire mu kiribwe. Akunkurwishishe ikiribwe ikikaramba pa mwenshi wa nindi no kuya.⁶¹ Maria Magadara na umbi Maria bari kurya, nabekara ubari rumbi ne nindi.⁶² Ubushiku bwakonkerepo, bwari bushiku panuma yakupekanya, bashimapepo bakaramba na baFarise baari nabarongana pamo na Pirato.⁶³ Barandire, "Mukwai, natwibukisha ukuti iryo urya kabepa aari umumi, arandire, 'Nkabuka mubushiku bwarenga shitatu na kabiri.'⁶⁴ Eikyo peera ikipoope kyakuti inindi ikingirirwe mpaka pa bushiku bwarenga shitatu, nga teifyo, abakonshi bakwe kuti baisa no kumwiba, no kuranda ku bantu ukuti, 'Naima ukufuma ku bafwa,' kabiri ubufi bwakurekeresha bukakira ubwantanshi."⁶⁵ Pirato arandire kuri bo, "Karonden. Kabiye ni muronde ukuringana nefyo mwaishiba."⁶⁶ Eikyo bariire n kuronda inindi, bakingirepo iribwe no kubikako bamaronda.

Chapter 28

¹ Nomba pakupwa kwe Sabata ikyunguro kasuba ubwakukya ubushiku bwantansi ubwa murungu, Mariya Magadara na Mariya umbi baishire mu kumona akaburi.² Boneni, kwariko ikinkukuma ikikuru, pantu maraika wa kwa Shikuru arefuma mu muru, ukwisa no kukunkurusha iribwe, no kwikarapo.³ Ukumoneka kwakwe kwamoneke kwati ninkuba, ne kyakufwara kyakwe ikwabuta nge mfura.⁴ Bamaronda bari tekene ku mwenso no kuba nga bantu bafwa.⁵ Bamarika bamonekere abanakashi no kuranda kuri bo, "Mwisakamana imwe, pantu ningishiba ukuti mrefwaya Yesu, uwatanikwe."⁶ Tari kuno, rero nabuka, ngefyo arandire. Iseni mubone inkende aparere Shikuru.⁷ Kabiye ni mwendeshe no kweba abakonshi bakwe, 'Nabuka ku bafwa. Boneni, namitangirira ku Gariri. Eko mukamubona.' Boneni, nimyeba kare."⁸ Abanakashi bwangu bwangu bafuma ku kaburi ku mwenso ne nsansa ishikaramba, no kubutuka urubiro mukweba abakonshi bakwe.⁹ Boneni, Yesu aribakumenye no kuranda, "Mwaporeni!" abanakashi baishire, no kwikata ku makasa yakwe no kupepa.¹⁰ Eryo Yesu arandire kuri bo, "Mwisakamana. Kabiye ni mweba bamunina bekare mu Gariri. Bakamona nebo."¹¹ Nomba iryo abanakashi bareya, boneni, bamo bamaronda barire mu musumba no kweba bashimapepo bakaramba fyonse ifintu ifyakitike.¹² Iryo bashimapepo bakumene na bakaramba no kuranshanya umurandu wabo, bapere impiya ku bashirika ikipendo ikikuru.¹³ no kubeba, "Karonden kuri bambi, abakonshi ba kwa Yesu baishire ubushiku no kwisa senda umubiri wakwe ifwe ninshi naturara."¹⁴ Nga kyakuti bafisha umurandu kuri kateka, tukamunakirisha no kuposa imwe ku numa."¹⁵ Awe abashirika basendere impiya sno kukita ifyo babebere. Nentumi iyi yasarangene mu baYuda monse no kufika irero.¹⁶ Rero abakonshi ikumi rimo na rimo baire ku Gariri, ku rupiri Yesu abarangire.¹⁷ Iryo ba mumwene, barimupepere, rero bamo baritwishika.¹⁸ Yesu aishire kuri bo no kubeba no kuranda, amaka yonse yaperwa kuri ine aya mu muru na pe sonde.¹⁹ Eikyo kabiye ni no kupanga abakonshi mu kyarokyonse. Mukarebatatisha mwishina rya kwa Taata, Umwana na muri Mupashi wa Mushiro.²⁰ Mukabafunde ukukonka ifintu fyonse ifyo namikonkomesha. Boneni, nkaraba nenu ryonse, mpaka nakumpera ya kyarokyonse."

Mark

Chapter 1

¹ Ukutampa kwa mbira kwa kybo kyakwa Yesu Kristu, umwana wakwa Resa.² Ngefyo kyaremberwe muri Esaya kasesema. "Moneni, inkotuma inkombe yandi ukuntangirira eukampekanishisha inshira."³ Ishiwi ryakubirikisha mu matororo areti, 'Pekanyeni inshira yakwa Shikuru; kungamiken i inshira shakwe.'⁴ Yowane kabatisha aire mu matororo arebira ku bantu urubatisho rwa kuranga ukurango kurapira pakuti bererwe imemba.⁵ Eico abantu bonse aba mu Yerusaremu bareya kuri ena. Bare batishiwa kuli ye mu mumana wa Yodani, ukuyeberera imemba.⁶ Yowane arefwara insaru iyapikwamo amasako ya ngamira no mushipi wa mpapa mu musana, kabiri arerya makanta no buki mu mpanga.

⁷ Arehira, "Umo ari nokwisa uwankira amaka, areisa panuma yangi, nsharinga ukwinama no kukakura inshinga sha ndyato shakwe. ⁸ Ine ndemubatisha ku menshi, rero ena akamubatisha ku Mupashi wa Mushiro." ⁹ Kyarikitike munshiku shirya iryo Yesu afumine ku Nasareti wamu Garire, aisa batishiwa nakuri yowane mu Yodani. ¹⁰ Yesu ashifumafye mu menshi, amona umuru waisuka no Mupashi waikire pari ena nge nkunda. ¹¹ Neshiwi ryafuma mu muru ariti, "Niwe mwana wangi umwaume uyo natemwa. Niwe mbekerwamo." ¹² Eryo riryarine Umupashi wamutungurwire mu mumatororo. ¹³ Aikere inshiku amakumi yane, mukutunkwa na kiwa. Ari ne nama shampanga naba Maraika bare mutumika. ¹⁴ Nomba panuma yakuposa Yowane mukifungo, eryo Yesu aya ku Gariri, arebirikisha imbira nsuma yakwa Resa. ¹⁵ Areti, "Inshita naikumana, ubufumu bwakwa Resa nabuparama. Rapireni no kusumina imbira nsuma." ¹⁶ Kirya arekonko ruramba rwa bamba wa Gariri, abona Simoni na Abidereya wabo Simono bareteya amasumbu muri bamba, pantu bari baparu be sabi. ¹⁷ Yesu abeba ati, "Iseni munkonke, nkamikita abaparu ba bantu." ¹⁸ Kanshi apopene basha amasumbu bamukonka. ¹⁹ Kabiri aenderako kuntanshi panono, amona Yakobo mwana Zebede, na Yowani wabo; barerunda amasumbu mu bwange. ²⁰ Nabobene abetire, apopene basha wishibo Zebede mu bwange pamo na babomfi, bamukonkere. ²¹ Iryo baingira mu Kapenamu, na pe Sabata, Yesu aingire muri Synagoge, arafunda. ²² Bari sungukire paku funda kwakwe, pantu arefunda ngowaikwatira amaka tepamo nga bakaremba. ²³ Kanshi muri Synagoge wabo mwari umwaume uwaingirirwa no mupashi uwakowera apundisha, ²⁴ wara sosa ati, "Kindo urefwaya kuri ine Yesu waku Nasareti? Bushe waisa kukuturofya? Narikwishiba niwe wa Mushiro wakwa Resa!" ²⁵ Yesu akaripira icibanda no kuranda ati, "Tarara no kufuma muri ena!" ²⁶ Umupashi uusari wamuposa pashi wafuma muri ena eryo arira kunse neshiwi rikaramba. ²⁷ Abantu bonse tepakupapa, bareipushanya, "Ngeki kinshi? Mifundire ipya nefunde! Apo nangura akaripira imipashi iisari ire mubera!" ²⁸ Ururumbi pari ena rwaya mpanga yonse mu nkyende ya Gariri monse. ²⁹ Panuma baisa fumina muri Synagoge, aya mu ng'anda yakwa Simoni na Andereya, bari na Yakobo na Yowani. ³⁰ Nomba nanyara Simoni nasendama aretenda ku mpepo, apopene bamurandireko kuri Yesu. ³¹ Naye aparama, amwikata pa kuboko, amusumbura; awe nepepo yamureka, araba bombera. ³² Kirya kyaba icyunguro, rirya akasuba kawa, bamuretere abarwere bonse, nabaikatwa ifiwa. ³³ No musumba onse warerongana pa mwenshi. ³⁴ Awe aposha bangi abari na marwere aya pusana pusana; atamfya ni fibanda ifingi, nomba tasumishe ifibanda ukuranda, pantu fyari mwishibe. ³⁵ Urukero kyo, pakiri napafita, abuuka arora nokuya ukwa peteme nokuya mukupepa. ³⁶ Simoni pamo nabo ari nabo baramufwaya. ³⁷ Kirya bamusanga bara mweba ati, "Abantu bonse bakokufwaya." ³⁸ Arandire, "Natureya kumbi, kutumishi utwa mumbari, ukuti nako njefundako. Kabiri emurandu naishira." ³⁹ Awe apita mu Gariri monse, arefunda muma Sinagogi yabo, akotamfya nefibanda. ⁴⁰ Uwafibashi aisa kuri ena. Aremuomba ena; afukama panshi nokuranda kuri yee, "Nga watemwa kuri wamposha." ⁴¹ Uruse rwamwikata, amutambiko kuboko kwakwe amukumya, amweba ati, "Nintemwa. Pora." ⁴² Apopene ifibashi fyamureka, apora no kupora aba umusuma. ⁴³ Yesu amukonkomesha apopene amufumyako. ⁴⁴ Amweba ati, "Ube uwakine wiranda nangura kimo kuuri onse, nomba kabuye uye uirange kuri shimapepo, nokupera ifya kukuwamishapo ngefyo Mose asokele, pakuti kibashinine." ⁴⁵ Nomba ena ati afumepo, arabirikisha nokwarasha, icyakuti Yesu afirwo ukwingira mu musumba parwarara aikarafye kunse. Nomba abantu bena bareisa kuri ena ukufuma mu nkyende shonse.

Chapter 2

¹ Iryo abwerere ku Kapenamu papitirefye inshiku shinno, Kya, umfwikire ukuti ari pa ng'anda. ² Bakorongene abengi icyakuti tapashe inkyende, nangu ni pa mwinshi, na Yesu arirandire ishiwi kuri boo. ³ Eryo kwaishire abaume abaretere umwaume uwarwere uburebe; abantu bane naba musenda. ⁴ Eryo bafirwa ukumutwara uko ari kumurandu wakinkupiti, eryo bafumya umutenge apaberere Yesu, panuma yakupanga ikipunda, baponeshamo ubutanda aparere uwaburebe. ⁵ Pakumona ikikyetekero kyabo Yesu arandire ku mwana mwaume waburebe, amasambi yobe yaererwa." ⁶ Nomba bakaremba bamo baikere kurya, barentonkanya mumitima yabo, ⁷ "Nga uyu muntu kuti aranda shani muri iyi nshira? Arikuponta! Nani engerera imemba kanofye Resa eka?" ⁸ Parya pene Yesu arishibe mumupashi ifyo barentonkanya pari ena. Arandire kuri boo ati, "Nindo mukontonkanishishe fi mumitima yenu?" ⁹ Kinshi kya angukapo ukwebo muntu waburebe, amasambi yobe yaererwa, nangura ukuranda ati, 'ima, buro butanda bobe, Kabiri enda?' ¹⁰ Rero pakuti mwishibe ukuti Umwana wa Muntu ari namaka yakwerera imemba, aeba uwaburebe, ¹¹ "Ndesosa kuri iwe, ima, senda ubtanda bobe, kabiye kung'anda yobe." ¹² Ariminine apopene arisendere no butanda, nokufuma mung'anda pamenso yabonse, icyakweba ati bonse bapeshiwe amano nokupera amarumbo kuri resa, kabiri barandire ati, "Takwatara kubonapo ifyakuba nge fi." ¹³ Aire nakabiri kukimana, nakinkupiti wabantu bonse baire kuri ena, kabiri arabasambirisha. ¹⁴ Iryo ari kupita abwene Rebi mwana Alfeo naikara apakusonkesha umusonko kabiri arandire kuri ena, "Nkonka." Arimine nokumukonka. ¹⁵ Yesu aririre ifyakurya mu ng'anda yakwa kasonkesha na bakasonkesha abengi naba masambi barire nankwe na bakonshi bakwe, pantu kwariko abengi abaremukonka. ¹⁶ Eryo bakaremba abari aba Farise, bamwene ukuti Yesu arerya naba bambu naba kasonkesha bamisonko, barandire kubakonshi bakwe, "Kinshi akorira pamo nabakasonkesha ba misonko naba memba?" ¹⁷ Eryo Yesu aumfwire fi asosere kuri boo, "Abantu abashirwere tabakabira shing'anga; kano urwere eukabira shing'anga. Nshaisa kukwita abarungami, kano ababembu. ¹⁸ Nomba abakonshi bakwa Yowane naba Farise barirekere ukurya. abantu barishire nokuranda kuri ena, "Kinshi abakonshi bakwa Yowane naba konshi baba Farise barekere ukurya, rero abakonshi bobe tabakita kureka ukurya?" ¹⁹ Yesu arandire kuri boo, "Bushe abasangirwe kubwiga bengareka ukurya iryo bari nomwine wabwiga? Ngakyakutira bari nomwine

Chapter 3

wabwanga, tekuti bareke ukurya.²⁰ Rero shireisa inshiku iryo umwine wabwanga akasendwa ukufuma pari boo, namunshiku isho, bakareka ukurya.²¹ Takuri nangu umo uunga birira insaru ipya pakifwaro kyakare. Ukuringana nekyakambikwa kikafumapo, ne kipya kikafuma pakyakare, nekipunda ninshi kyakurirako.²² Takuri umo ubika umwangashi munsupa yakare. Eico umwangashi kuti watoba insupa pamo umwangashi ne nsupa fyaonaika. Ikyakuti, umwangashi uupya ubikwe munsupa iipya."²³ Pabushiku bwa pe Sabata Yesu arekwenda mu mabara yangano, nabakonshi bakwe batendeke ukusaba imitwe yang'ano.²⁴ Aba Farise batire kuri ena, "Boneni, kindo abakonshi bobo bakitira ifintu ifishasuminishiwa pabushiku bwe Sabata?"²⁵ Arandire kuri boo, "Bushe tamwaberenga ikyo Davidi Akitire iryo arimukukabira kabiri nensara-ena nabo ari nabo-²⁶ efyo arikuya mung'anda yakwa Resa iryo Abiathari ari shimapepo mukaramba, arire umukate wakikariro, ikishasuminishiwe kuri bonse ukurya kanofye bashimapepo, kabiri apereko nabo ari nabo?"²⁷ Yesu arandire, "Isabata ryapangirwe umuntunse, temuntunse kwi Sabata."²⁸ Rero, Umwana wa Muntu eshikuru, nakwi Sabata rine.

Chapter 3

¹ Nakabiri Yesu aingire mwi synagoge, mwariko no muntu uwatarama ikisansa kya minwi.² Abantu bamo baramuparamina ba mubone nga kya kuti ako muposha pe sabata pakuti ba mupere umurandu.³ Yesu ayebere umwaume uwatarama ikisanda ca minwi, "Ima isa apa pakati ka bantu bonse."⁴ Awe Yesu arandire ku bantu. "Bushe kyarisuminishiwa ukucita ikisuma pa bushiku bwe Sabata nangura ukucena; nangura ukupususha umweo, nangura ukwipaya?" Rero bonse batarere tondoro.⁵ Abaroreshe bukari bukari, kabiri abomfwirire uburanda pari bunkosa mitima bwabo, ero asosere ku muntu ati, "Tamburura ikisansa kyobe." Atamburwire ikisansa, na ikisansa kyabwerer icitunturu.⁶ Aba Farise epakuya bwangu bwangu na bakwa Herodi batampire no kupandishanya pafyo benga mwipaya.⁷ Eryo Yesu, na ba konshi bakwe, baire ku mumana, na kinkupiti wa bantu abengi barimukonkere ukufuma mu Galileya na mu Yudea⁸ no kufuma mu Yerusalemu na mu Idumea no kukira mu Yodani no kushinguruka Tyre na Sidoni. Iryo baumfwire ifintu ifyo akitire, ikintu bwingi ikikuku kya ishire kuri yee.⁹ Aebere abakonshi bakwe ukumupekanishisha ubwange ubunono pamurandu wa kintu bwingi, pakutira be mutitikisha.¹⁰ Pantu aposeshe abengi, ekyarengere bonse ba mwimine no kufwaya uku mwikatako.¹¹ Lyonse imipashi iryo ya mubwene, yari wire panshi no kurira kuri yee, kabiri yarandire, "Ni webo umwana wakwa Resa."¹² Ero aitarariki bwino bwino ukwabura bena ukwishiba.¹³ Aire parupiri, akutire bonse abo arefwaya, nabo baire kuri yee.¹⁴ Asontere abekumi na rimo na babiri (abo ainika abatumwa) pakutira barekuba nankwe no kubatuma ukubira imbira,¹⁵ no kukwata amaka ya kutamfya ifibanda.¹⁶ Asontere abekumi rimo na babiri; Simo, uo ainike Petero;¹⁷ Yakobo umwana mwaume wakwa Zebedi, na Yohani wabo wakwa Yakobo, uyoinike ishina lya Boanerges, emukuti abana ba mukuburuma kwa mfura;¹⁸ na Anderea, Filipino, Batoromeo, Mateo, Toma, Yakobo umwana mwaume wakwa Alufero, Tandeo, Simoni umwina Zeloti,¹⁹ elo na Yuda sikarioti uwa mushitishe.²⁰ Kabiri aire ku ng'anda, na kinkuptit wa bantu wari mukonkere na kabirir, tabarire nangu mukate.²¹ Iryo urupwa rwakwe rwa umfwire, rwaire kuku mwikata, pantu bareranda ati, "Napena."²² Bakaremba abafumine mu Yerusalemu batire ati, "Uyu aliwilwa na Beelzebul" na "Muri kateka wa fiwa emo afumisha imipashi ya kowera."²³ Yesu akutire bonse ukuya kuri yee kabiri asosere kuri boo mumirumbe ati, "Bushe Satana kuti atamfya shani Satana?"²⁴ Nga kyakuti ubufumu bwarekanamo ubwine bweka, Burya bufumu tekuti butarama.²⁵ Nga kyakuti ing'anda ya akanishiwamo ine yeka, ilya ng'anda tekuti itarame.²⁶ Nga Satana aimina umwine eka nokuya kanyamo, tekuti atarame, rero kuti aya mukupwa.²⁷ Rero takwabapo ukwingira mu ng'anda ya muntu uwa maka no kwiba ifipe fyakwe akwabula ukaka uwamaka, eryo kabiri angeba ifipe mu ng'anda yakwe.²⁸ Nko myeba ikine kine nati, amasambi yonse aya mwana wa muntu yakabererwa uruse, nangu miponto yabo yonse ika bererwa uruse,²⁹ rero onse ukatuka Umupashi wa Mushiro takabererwa uruse nakarya, rero aba uwa rubembu ryonse."³⁰ Yesu arandire ifi pamurandu nefyo barkuranda ati, "Arina imipashi ya kowera."³¹ Kabiri banyina na ba wabo batareme panse. Batumine kuri yee, abaku mukuta.³² Kinkupiti uwa mushingurukire uwaikere nankwe mupepi wari mwebere ati, "Banoko na ba wenu abaume bari panse, bako kufwaya."³³ Abasukire ati, "Bamayo na ba wesu abaume ni bani?"³⁴ Aroreshe bonse abamushingurukire no kubeba ati, "Boneni, kuno bamayo na bawesu abaume aba apa!"³⁵ Pantu onse uucita ukufwaya kwakwa Resa, uyu endume, na nkashi yandi, na mayo."

Chapter 4

¹ Nakabiri atampire ukufunda kurubari rwa kibemba, ne bumba irikuru ryarimushingurukwe. Aninine mu bwange ubwari pari kimana, emo aikare. Ibumba ryonse ryari kururamba rwa kimana.² Abafundire ifintu ifingi mu mirumbe, na mukufunda kwakwe, ifingi ifyo arandire kuri boo.³ "Uumfweni! Kirime aire mukurimbika inseke."⁴ Kirya akorimbika, shimbi shakonkorokera pa nshira, ne fyuni fya mumuru, fyaisa shirya.⁵ Shimbi shakonkorokere pa mabwe, apatari umushiri uwingi. Mukwangufyanya shamena, ikyo tapri umutika wa mushiri.⁶ Rero iryo akasuba kaotoka, ifisabo fya foota, pantu tashakwete mishashi, sharokota shonse.⁷ Shimbi shakonkorokera mu minga, ne minga yarepesha ifisabo bafikinga ku minga, fya firwa ukukunga ifiryo shafwa.⁸ Shimbi shakonkorokere pa mushiri wabune shakura shakunga ne fitwaro amakumi yatatu, na makumi mutanda, nangura imiku umwanda."⁹ Awe arandire ati, "Uukwete amatwi yakumfwa naomfwe!"¹⁰ Iryo Yesu ari eka, nabamupareme na be kumi limo na babiri bamwipushe parwa mirumbe.¹¹ Arandire kuri bo ati, "Kuri mwebho kyaripelwa ikyankama mucifuro kya Resa. Nomba kuri abo abankunse bena fyonse ni

murumbe,¹² eikyo iryo baroresha, ee bararoresha, rero tababona, elo nga baumfwa ee baromfwa, roro taberuka, pantu kuti bapiribuka na Resa kuti aberera bena."¹³ Arandire kuri bo, "Tamukoumfwa imirumbe? Nomba kuti mwaumfwa shani yonse imirumbe?"¹⁴ Kirime arimbika ishiwi.¹⁵ Abo bamo abarimbika munshira, rirya baumfwa ishiwi, Satana bawangu bwangu aisa nokusenda ishiwi rya rimbikirwe muri boo.¹⁶ Ne shiwi ni nseke sharimbikirwe pa mushiri wa mabwe; abo, iryo baumfwa ishiwi bwangu bwangu baripokerera ne nsasa.¹⁷ Rero ikyo bashakwete mishira muli bena iyakubakosha. Panuma iryo amafya nangura amakyushi yafika pa murandu we shiwi, bwangu bwangu bawa.¹⁸ Nomba bambi bari rimbikwa mu minga. Ni abo abomfwa ishiwi,¹⁹ rero isakamika ryapano kyarwo no rongora rwa fyuma no runkumbwa rubi epa kwisa fyaipairira ishiwi, awe kuburwa ne fitwaro.²⁰ Abo abarimbikirwe mu mushiri wa bune ni abo abomfwa ishiwi, nokurisunga abatwere ifitwaro amakumi yatatu, na makumi mutabda, no mwanda.²¹ Yesu arsndire kuri boo ati, "Bushe mureta inyari mu ng'anda pakuribika munshi ya museke nangura mwifungu? Murireta mukati no kuri bika apo babika inyari."²² Pantu takwaba ikifisama ikitakeshibikwe, ne kya nkama ikitakese pa bweru.²³ Nga kuri umo uukwete amatwi yakumfwa, lekeni omfwe!"²⁴ Arandire kuri bo, "Akamaneni ikyo mwaumfwa, ikipimo mupinako, kikaba ekipimo bakamipinako, no kumirundirapo."²⁵ Pantu onse uwakwata, bakamurundirapo nafimbi, uutakwata, baka mupoka noto akwata."²⁶ Nakabiri arandire, "Ubufumu bwakwa Resa bwa para umuntu uwarimbikire inseke pa mushiri."²⁷ Arara ubushiku no kubuka ulukero, inseke shatutura no kukura, nangura taishibe kindo.²⁸ Umushiri uwine ramesha ifirimwa: Pakubara umusonga, pa konka amatwi, elo pakonka inse ishitunturu mu matwi.²⁹ Iryo ifisabo fyapya, bwangu bwangu asenda iki kwakwa pantu inshita yakusepa naifika."³⁰ Nakabiri arandire, "Ni kunshi twingapashanya ubufumu bwakwa Resa, nangura ri nda ndo twinga bomfya paku burondorora?"³¹ Bwapara uluseke rwa kibanga konde rwena nga barurimba ikyo rwakepesha pa nseke shonse pa kyarwo.³² Rero, iryo rwarimbwa rurakura pa firimwa fyonse mwibara rurakwata amabura ayakuru ikyakuti ne fyuni fya mu muru kuti fya pangamo ifisa mu nshi yakiko."³³ Kumirumbe iiri nga iyi arandire ishiwi kuri boo, iyingi ikyakuti barikwete ishuko rya kumfwa,³⁴ kabiri tareranda kuri boo ukwabura imirumbe. Rero nga ari eka, arerondorora fyonse ku bakonshi bakwe.³⁵ Pari burya bushiku, iryo ikyunguro kyaishire, arandire kuri boo ati, "Natureya kwi shirya rimbi."³⁶ Eikyo bashire ibumba baya na Yesu iryo akiri mu bwange. Kwari nayambi amange ayareya pamo na yee.³⁷ Iryo fye kwaimine icipupu kya mwera, na maaba yaruma yarasempukira mu bwange no bwange bwaisura amenshi.³⁸ Rero Yesu umwine ari pakisorero kya kunuma, arirere pamusamino. Baramwaramusha, abati, "Kafundisha, bushe taikosakamana ukuti twarafwa?"³⁹ Aaramuka, akaripira umwera, no kuranda kuri kimana, "Umutende! utwaririre!" Awe umwera warirekere, kabiri kwari no rushi urukaramba.⁴⁰ Awe arandire kuri boo ati, "Kindo mwatinina? Tamukwete na nomba ikiketekero?"⁴¹ Baiketwe no mwenso uukaramba no kuranda kuri kira umo, "Uyu nomba ni nani, pantu nangura mwera ne kimana kumumfwa?"

Chapter 5

¹ Bafikire kurubari rumbi urwa cimana mu musumba wa Geresene. ² Iryo Yesu arefuma mu bwange, parya pene kwaishire umuntu ukufuma ku kaburi uwamipashi yakowera. ³ Akaburi kari emushi wakwe. Takwali nangu umo uwingamusunga, nangu kumukakira, nagula ni nshinga tafyari kubomba. ⁴ Inshita ishingi baremusungira mu makori na mu nshinga. Areputura no ku kontaura amakori. Takwali nangu umo uwingamukwanisha ukumusunga. ⁵ Ubwaira no bwaca aresangwafye mu tuburi na mu mpiri, arekita nga aikesa ku mabwe yakutwa wapunda umusowa owee. ⁶ Iryo abwene Yesu akatalamukira, abutukireko no kumufukamina panshi pa makufi yakwe. ⁷ Arire ishiwi irikaramba atyi, "Nindo ningacita kuli imwe mwe Yesu umwana wakwa Resa wa mu mulu umwasansama? Nkomupapata ukutira muri Resa, mwi mpanika." ⁸ Pantu arikuranda kuri yee ukuti, "Fuma mu muntu, iwe mu pashi wakowera. ⁹ Amwipwishe ishina ryakwe, "Niwebo nani?" Amwasukire, "Ishina Ryandi ni nebo Iturwe, pantu twaba abengi." ¹⁰ Arimupapatire imiku iingi ukuti eitamfisha mu musumba. ¹¹ Nomba pari ibumba rya bakapori abari kurya pa muru warupiri, ¹² na kabiri Iturwe epakupapata kuri Yesu nokutira ati, "Tutumenifye muri bakapori barya mpo; twingire muri boo." ¹³ Eico aisuminishe; nokufuma mu muntu bokuya ingira muri ba kapori, na bakapori ba butukire mu mukonkwa wa rupiri no kuya ipobora mu kimana, na ba kapori bari amakana yabiri abafwirire muri kibemba. ¹⁴ Awe nabarerisha bakapori bafurumukire urubiro no kuya shimika ifyakitire mu musumba na munkende shonse isha caro, eryo abantu bafumine mu mjusumba kukuya boba ifyakitikire. ¹⁵ Awe baishire kuri Yesu no kubona umuntu uwawirirwe-ne mipashi yakowera, uyo uwawirirwe na iturwe, naikara mparya, uwafwara na kampingu umusuma; kabiri barekutina. ¹⁶ Nabonse aba bwene ifyakitikire kuri urya umuntu-uwawirirwe ne mipashi sha kukowera, barondorwere fyanso ifyakitikire, kabiri barondorora na pari bakapori bene. ¹⁷ Awe batendeke ukumupapata ukuti engafuma kuri irya nkende. ¹⁸ Eryo arekunina mu bwange, uwamipashi ya kukowera arimupapete ukuba na yee. ¹⁹ Rero Yesu tamusuminishe, rero atire kuri yee ati, "Kabiye ku ng'anda yobe ku bantu bobo no kubeba ifikukitire shikuru nefyo ukurangire uruse." ²⁰ Eikyo aire akoshimikira mu Dekapolisi fyonse ifikaramba ifintu ifyo Yesu amukitire, na bonse balapapa awii. ²¹ Nomba iryo Yesu asomokera bushirya bwa mu mana rubari rumbi mu bwange, ibumba irikaramba ryarongene ukushingruka, iryo arikururamba rwa mumana. ²² Awe kwaishire intungurushi pari bo aba muma synagogue ishina ryakwe ni Jairus, iryo amu bwene, awire panshi pamakasa yakwe. ²³ Arapapata kuri Yesu imiku iingi ukuranda ati, "Umwana mwanakashi wandi umwaike ari mupepi no kufwa. Nkomipapata, ukuya tambarikapo ukuboko kwenu pari yee ukuti apore no kuba no mweo." ²⁴ Eikyo baraya na ee, ne bumba irikaramba ryarabakonka nankwe mukanshisa. ²⁵ Nomba parya pene pari no mwanakashi uwareswa umuropa imyaka ukufika kwi kumi rimo naibiri. ²⁶ Arikyurire ukupitana mu ng'anga no kuposa ifipe fyonse

ifyo akwete, mukifuro cakuti enga kura bwino akurire uwafumfura.²⁷ Eryo aumfwire iryashi pari Yesu, aishire kunuma yakwe mwi bumba no ku kumya ku mwingira.²⁸ Pantu uyu mwanakashi aretontonkanya ukuti, "Nga namukumyafye kufyakufwala nkopora."²⁹ Irifyo amukumishe, umuropa warirekere ukuswa, kabiri umwanakashi epakumfwa mu mubili wakwe ukuti aposhiwa kuburwere bwa kuswa kwa muropa.³⁰ Bwangu bwangu Yesu ekwibukisha mu mutima wakwe ukuti amaka ya fuma mu mubiri wakwe. Apiribuka mwi bumba no kutira ati, "'Ni nani wankumya kufyakufwara?"³¹ Abasambi baramwasuka ati, "Na mubona ibumba riri mukanshisa kuti mwatira shani ati, "Ni nani³² uwankumya?" Rero Yesu arashinguruka ukubona uukitire ikyo kintu.³³ Umwanakashi, pakwishiba ikikitike kuri yee, arumfwire umwenso no kukutuma. Arishire no kwisa kuwa ku cinso kyakwe panshi nokurondorora ikishinka kyonse.³⁴ Awe arandire kuri yee ati, "We mwanakashi, ikikyetekero kyobe kyakurenga ukupora. Kabiye mu mutende no kupora kubucushi bobe.³⁵ Kabiri iryo akiri akoranda abantu bamo barishire ukufuma kuntungurushi sha ma synagogue, no kuranda ukuti, "Umwana mwanakashi obe nafwa. Nindo ukoshupira kasambirisha na nomba?"³⁶ Rero Yesu aumfwire amashiwi yarerandwa, aebere intungurushi ya ye synagogue ati, "Tamufwire ukuba abamwenso. Ketekerenifye."³⁷ Tasuminishe umuntu nangu umo ukumukonka kanofye Petero, Yakobo na Yohani, munina Yakobo.³⁸ Barishire ku ng'anda ya ntungurushi ye synagogue no kubona ifya abantu barepanga ikyongo ikingi, ukuponya ifiramba no kuweresha mu mima iikaramba.³⁹ Iryo aingire mu ng'anda, atire kuri bo ati, "Nindo mufurirwe kabiri nindo mukoririra? Umwana tafure rero arerefye."⁴⁰ Baramuseka. Rero aribatamfishe panse nokusenda ba wishi ba mwana na banyina na bonse abari na yee, eryo aya mu muture umwari umwana.⁴¹ Aimishe ukuboko kwa mwana no kusosa kuri yee ati, "Talitha koum!" Ikyarepiribura ati, "We mwana mwanakashi umwaike, naranda kuri wee ima.⁴² Parya pene umwana arimine no kwenda (pantu ari ne myaka ikumi na ibiri. Apopene baripapire ikipesha amano.⁴³ Abakonkomesha ukuti kwiba nangu umo uwakwishiba iki. Awe ekubeba ukuti benga muperako fimo ifyakurya.

Chapter 6

¹ Arifumine kulya no kuya ku nkyende ya kwabo, na bakonshi bakwe barimukonkere. ² Iryo Isabata ryafikire, are sambirisha mu synagoge. Na bengi abantu barikumfwako baripapire, abati, "bushe uyu muntu, "Afumishe kwisa ifi akofunda?" "Kabiri murandunshi aya mano yapererwe kuri uyu muntu?" Kabiri kindo akokitira ifipesha mano fya musango shani?" ³ "Bushe uyu te kabasa, umwana mwaume wakwa Maria kabiri wabo Yakobo na Yusufu na Yuda na Simone? Bushe na bankashi yakwe tatwaba nabo kuno?" Awe barifurirwe. ⁴ Eryo Yesu abebere ati, "Kasesema tasurwa kanofye mu mushi wakwe muri babururu wabo na mung'anda yakwe." ⁵ Ikyo takitire ikipesha mano umurimo wamaka uri onse, abikire fye iminwi yakwe pa bantu abanono barwere no kubondopa. ⁶ Aripapire pa fyo bakene ukuketekera. Kabiri arishingurukire mu mishi iyaparamineko ku kubafunda. ⁷ Eryo akutire abekumi na babiri arabatuma babiri babiri, no kupera amaka ayakufumya impashi ya kowera, ⁸ kabiri abakenye ukukana senda nangura kimo parwendo, kanofye inkonto-aribakenye ukusenda umukate, ne kyora, ne ndarama sha mukikwama- ⁹ rero abebere ati bafware insapato, nomba te kwesha ukufwara imingira shibiri. ¹⁰ Arandire kuri boo, "Konse uko mwaya mu ng'anda umo mwaraingira mukekare umo mwine, mpaka mukafumeko kuri iyo nkyende. ¹¹ Nga tabamipokeree nangura ukumyumfwa, pakufumako kuri irya nkyende, mukashe mwaba kuntira ulukungu kumakasa paku bashinina." ¹² Barire bakoshimikira pakuti abantu barapire. ¹³ Barikufumya ifibanda, ifingi no kusuba abantu abarwere amafuta no kubondopa. ¹⁴ Imfumu Herodi aumfwire ifi, pantu ishina lyakwa Yesu naryumfwika. Bamo bararanda, "Yohani kabatisha na shukuka kubafwa, ekyo amaka yakipesha mano yakobombera muri yee." ¹⁵ Bambi barikusosa ati, "Ni Eliya." Bambi nabo ati, "Ni kasesema, nga umo muri bakasesema ba kunshita ya kunuma." ¹⁶ Rero iryo Herodi aumfwire ifi arandire, "Ni Yowani, uo na sempereko umutwi, eushikwike ku bafwa." ¹⁷ Pantu Herodi uyu wine atumine abakwikata Yowani amubikire na mukifungo ku murandu wakwa Herodias (muka wabo Filipo), pantu arimupire. ¹⁸ Pantu Yowani aebere Herodi ati, "Tekuti ube na muka wenu." ¹⁹ Rero Herodias epaku mupingira Yowani arikufwaya no kumwipaya, rero arifirirwe, ²⁰ pantu Herodi ari kutina Yowani; ikyo aishibire ukuti muntu wakaere, uutakwata ubwafya. Arikumumfwa, kabiri ryonse kyarimupesha amano, nomba kwena arikumutemwa ukumumfwa. ²¹ Eryo ubwasuko bwa boneka ubushiku ubwaringire rirya Herodi akitire imitebeto iya kwi bukisha ubushiku afyarirwemo akutako bakapingura bakwe na bamushika waba shirika na bakaramba ba mu Galileya. ²² Umwana mwanakashi wakwa Herodias aaringire arakinda, asekeshe Herodi naba baryandeme. Nao eryo imfumu yaeba umukashana ati, "Romba fyonse ifyo utemenwe nkokupera." ²³ Arapa napo ari ati, "Fyonse ifyo ukoromba. nkokupera, neryo kwi ngaba kwa kanya ubufumu bwandi pakati." ²⁴ Aire fumina panse aya mwikupusha nyina ati, "Kuti naromba indo?" Ena amwasuka ati, "Mutwi wakwa Yowani kabatisha." ²⁵ Apo pene aingira bwangu bwangu umwari imfumu, aomba ati, "Nkofwaya ukumpera, nombarine umutwi wakwa Yowani kabatisha pa nsani ya kimuti. ²⁶ Awe imfumu yaranguruka ikibi, nomba kumarandu wa murapo wakwe naku baandeme nankwe pakurya tayatemenwe ukuti imukanye. ²⁷ Eikyo imfumu ya tuma karinda umo ya mweba ukureta umutwi wakwa Yohani. ²⁸ Karinda nao aya mupurako umutwi mukifungo. Kabiri areta apera nomukashana, atwere kuri nyina. ²⁹ Abakonshi bakwe bati bomfweko, baisa bura ikitumbi kyakwe kabiri bakibika na mukaburi. ³⁰ Kirya abakonshi babwerera kuri Yesu kabiri baramushimikira fyonse ifya kitikire nefyo bafundire. ³¹ Awe abeba ati, "Twendeni ukutarere uko turifwweka mutushe kinono." Na kine abantu abakoisa na bakofumamo bari fye abengi ikyakuti abakonshi tabakwete na nshita ya kurya. ³² Eikyo baingira mu bwange baya beka ukutarere. ³³ Rero baba bona uko bakoya abengi baishika, eryo baba bona abantunse baima mu mishi yonse, bapita ku mbari kumurundu barungama uko

kwine, babatangirira.³⁴ Iryo bafuma mu bwange, Yesu abona ibumba irikuru epakubarangurukira ifyo bari nge mpaanga ishabura ka kyema. Eikyo atampaukubafunda imirandu iingi.³⁵ Iryo akasuba kaya kakokyepa, abakonshi bakwe bamuparamina abati, "Kuno kuntu ni ku matororo akasuba nako ka kyepa."³⁶ Reka abantu abasarangane barekuya ku mayanda na mu kishi ya mumbari bakushitako ifya kulya."³⁷ Rero abasuka ati, "Bapereniko ifyakulya." Ba mwaswiike ati, "Bushe kuti twa yashita ba dinarii imyanda ibiri epotwingasha imikate iyakubapera nsabo baryeko?"³⁸ Nao abebere ati, "Bushe muri ne mikate inga? Mutare mu bone" Kirya bashininikisha, baranda abati, "Kurifye imikate isano ne nswi shibiri."³⁹ Akonkomeshe bonse abantu ukwikarako panshi mufyany fya katapakatapa mu mabumba.⁴⁰ Baikere mu mabumba ya bantu umwanda ne neya bantu amakumi yasano.⁴¹ Aburire imikate isano ne nswi shibiri, aroresha amenso kumuru asosa amashiwi aya kupara imikate apera na ba konshi bakwe pakuti bakanye ku bantu.⁴² Bonse barire baikuta.⁴³ Barongenye imikate iyasherepo, imiseke iyaiwire ukumi rimo na ibiri ne fipande fya nswi.⁴⁴ Aburire imikate bari amakana yasano ukupenda abaume beka.⁴⁵ Apopene Yesu apatikisha abakonshhi bakwe ukwingira mu bwange no kwabukira kwi shirya, ku Betisaida, Uumwine ashara mukusarangaya ibumba.⁴⁶ Iryo abasaranganya, aya parupiri ku kupepa.⁴⁷ Iryo kyari kyunguro, ubwange bwari pakati ka bamba, Yesu ari eka kumurundu.⁴⁸ Ababwene uko barikukyura pakoba, pantu umwera warikiriremo. Panshita ya bushiku iyarenga bune, aisa uko bari areenda pa kimana, arafwaya no kupitira apo bari,⁴⁹ Rero iryo babona akoenda pa kimana, bariti narimo wakufwa awe barakunta,⁵⁰ ikyo bonse bari mubwene ne mitima yatunta. Nomba Yesu apo pene abasuka ati, "Tekeni imitima! Mwitina!"⁵¹ Aingire mu bwange umo bari, no mwera wareka. Kanshi bena amano yabapwa nganshi tepakupapa.⁵² Pantu tabaumfwire bwino umurandu wamikate. Ekyo, imitima yabo yafimbirwe.⁵³ Iryo basomokera kwishirya, bafika ku kyaroya kya Genesareti eko bashika ubwange.⁵⁴ Iryo bafumine mu bwange, abantu ba mwibukisha,⁵⁵ apo pene basarangana mukyaro kyirya kyonse kabiri batamapa ukureta abarwere abarere pa matanda konse uko baumfwire ukuti ekwari.⁵⁶ Monse umo mu mishi areingira, nangu mu misumba, nangu mu kyaroya, barebika abarwere pa kisankano. Barikumupapata ukuti areke barekumukumya nangu fye kufifwaro fya kunsaru awe na bonse abareku mpera yafifwaro.

Chapter 7

¹ Aba Farise naba karemba bamo bamo abafumine ku Yerusaremu bakorongana kuri ena. ² Bamona uko abakonshi bakwe barekurya ukwabura ukusamba iminwi. ³ (Kabiri aba Farise nabonse aba Yuda bena tabarya kano basamba iminwi, pantu barebika ifishirano fya fikorwe fyabo. ⁴ Ryena aba Farise nga babwera ku nkyende ya makwebo, tabari kurya kano batara baowa, kuriko nafimbi ifyo babashirire nge misango ya kusamba ama kapu, imipika ne nsani sha mikuba, na ifyakumineko kufyo barya.) ⁵ Kabiri aba ba Farise nabakaremba baipusha Yesu, "Kinshi abakonshi bobebatakonkera ifishirano fyafikorwe, barerya imikate ne minwi iya kuramba?" ⁶ Rero aranda kuri bena, "Esaya arirungike pa kusesema pari mwebo mweba ndimi shibiri, umo kyaremberewa ukuti: Aba bantu bankindikafye pakanwa, rero imitima yabo yaba ukutari na kuri nebo. ⁷ Nokupepa bampeperamo kwabufi, ukufunda kwabo kwa buntunse takuri kwakwa Resa. ⁸ Mwaritoba ifipope fya kwa Resa nokwikatisha ifya fishirano fya bantu." ⁹ Nakabiri arandire skuri bo ati, "Mwarikana ukubera ifipope fya kwa Resa nokubakafye ifishirano!" ¹⁰ Pantu Mose arandire, 'Urekindika wiso na noko' kabiri, 'uyo usosa ifibi pari wishi na nyina mukishinka akafwa.' ¹¹ Rero muranda, 'ukuti umwaume nga aranda kuri wishi na nyina, 'Ubwafwirisho bonse ungapokerera ukufuma kuri ine ni Kobani'" (ekutira, 'Ukupera Resa'), ¹² Erya ryena ashakasuminishe ukukite kintu nangura kimo kuri wishi nangura nyina. ¹³ Mwarirenga ikyebo kya kwa Resa ukukana kwata inkito pantu mwakindikishapo ifishirano ifyo mwaikatirira. Nafimbi ifintu ifyo mukita." ¹⁴ Akutire ebumba nakabiri nokutira kuri bo, "Kutikenki kuri nebo, nokutesha mwebo bonse. ¹⁵ Takwaba nekimo kunse ya muntu ikikowesha umuntu nga kyaingira muri ena. kano ikifuma makanwa kamuntu ekikowesha." ¹⁶ Uukwete amatwi yakutesha nateshe. ¹⁷ Parya pene Yesu asha ibumba rya bantu aya kwingira mung'anda, abakonshi bakwe bamwipusha pa murumbe akibomfya. ¹⁸ Yesu arandire kuri bo, "Namwe mukiri abashatesha ukufikapo? Tamwatesha ukuti kyonse ikingira mu muntunse ikya kunse tekuti kimukowesha, ¹⁹ pantu takiya mu mweo, kiya munda yakwe nakabifiri nokupita munda yakwe nokuya kukimbusu? "Nipari uku kuranda aya mashiwi Yesu asuminisha kyonse ikiryo kintu kyasangururwa. ²⁰ Arandire, "Nikyonse ikifuma mu kanwa kamuntu ekikowesha umutima. ²¹ Pantu kyena kifumamu mutima, amatontontokanyo yabipa, uburare-rare, busakara, imisoka, ukwipay, ²² Ubukyende, ubufi, bukaitemwe, imiponto, imiya, ukutumpa ifi fyonse efikowesha umutima. ²³ ifi fyonse fya cibanda fufuma mu muntunse efikowesha umuntunse. ²⁴ Aima aya kunyende ya Taya na Sidoni. kurya nako aya ingira mung'anda, pakuti peba nangura umo uwakwishiba uko ari, nomba tekuti aberame. ²⁵ Parya pene na mayo uwakwete umwana umwanakashi uwari ne nguru aisa kuwira pamakasa yakwe. ²⁶ Rero uyu mayo mu Giriki, waku Sirofenike amupapata ukuti amufumishako inguru mu mwana wakwe. ²⁷ Aeba na mayo, "Reka abana babare barye. Pantu takiyene ukubra umukate wabaana no kupera kumbwa. ²⁸ Erya na mayo aranda kuri ena, "Kine, we Shikuru, ne mbwa shine ishiri munshi ye teburu kuti sharya ifirepona kwi teburu." ²⁹ Arandire kuri ye, "Pantu waranda ifyo umwana obe inguru shafuma muri ena." Uri uwakakurwa ukubwekeramo. ³⁰ Erya na mayo abwereramo ku ng'anda yakwe asangire umwana nasenda pabusanshi ne nguru nashifuma muri ena. ³¹ Nakabiri afumine ku kyaroya kya ku Taya, ukupurinkana mu Sidoni ukufika ku mumana wa Gariri, ukuya kufika na ku kyaroya kya Dekapori. ³² Bamuretera nkoma matwi uwakwete ubwafya mukuranda pakiti amutambarikirepo amaboko. ³³ Erya amuserendera ukufisemeko ukufuma ku kintu bwingi, eryo abura iminwi yakwe abika mu matwi, afwisa amate eryo amukumya pa rurimi. ³⁴ Erya apunamina mu muru, aicefya umwine, eryo amweba ati, "Efita," kipiribura ukutira,

"Komoka!"³⁵ Apopene amatwi yakomoka, ne kyakakire ururimi kyakakuka atendeka nokurandafye bwino bwino.³⁶ Yesu abakenye uku kanaebako neryo umo. Rero pakubakanya bena ero bakiriremo ukupundisha pa kumurumbanya.³⁷ Barisungwiye, nokutira, "Arekita bwino. Arerenga naba nkoma matwi ukutesha nefimeme ukuranda.

Chapter 8

¹ Munshiku shirya, eryo abantu bakorongene ikintubwingi, tabakwete icyakurya. Yesu akuta abakonshi bakwe abeba ati,
² "Narangurukira ikintubwingi, pantu inshiku shaba nomba shitatu kabiri tubafye nabo nekyakurya tabakwata." ³ Kumfwa nganabaleka baya kwabo ne nsala, baretembuka munshira. Pantu bamobamo bafumine ukutari." ⁴ Abakonshi bakwe bamwaswike abati, "Nikwisa tukopokako imikate iyakuti tupere tubarishe muno mumatororo?" ⁵ Abepusha bena, "Mukwete imikate inga?" Barandire, "Kinerubari." ⁶ Nakine aeba abantu ukwikara panshi. Kabiri abuura imikate kinerubari, asanta, amokaura. Apako nabakonshi bakwe, nabo epakuperako nekintu bwingi. ⁷ Kabiri barikwete inswi ishinono, panuma abatashishako, aeba abakonshi ukupekanya ifi nafyo. ⁸ Awe barya baikuta, kabiri bakoronganika ifimokawirwe ifishere imiseke kinerubari. ⁹ Kwari impendwa ya abantu narimo amakana yane. Eryo basaranganya. ¹⁰ Apopene apatama namubwange nabakonshi bakwe, nokuya mukyaro kya Dalmanutha. ¹¹ Eryo abafarise baishire kunse nokutampa ukukansana nankwe. Barefwaya ukuti akite ikishibiro kya kufuma kumuru, pakumweshya. ¹² Awe aisha umweo ati, "kinshi ino nkuro ifwaira ikirangiriro? nko bweba ikishinka, abaino nkuro tabakarangwe ikirangiriro." ¹³ Eryo abashire, apatama nakabiri mubwange, nokuya kurubari rumbi. ¹⁴ Nomba abakonshi barirabire ukupiita umukate. Bairefye nomukate umo mubwange. ¹⁵ Arabakonkomesha, aranda, "Kyengereni kabiri mureisunga kunsashiko ya bafarise neya kwa Herodi." ¹⁶ Nabo abakonshi epakweba abanabo abati, "Nikyo tushikwete imikate." ¹⁷ Yesu nao aishiba, ifyo bareranda, arabepusha ati, "Kinshi murerandira ukuti tatukwete imikate? Bushe tamukoiruka nanomba? Bushe mukoumfwa? Bushe imitima yenu yarikosa nanomba?" ¹⁸ Bushe mwarikwata amenso, nokumona iyoo? Na amatwi, nokumfwa nakarya? Bushe tamwibukisha? ¹⁹ Eryo namokawire imikate pabantu amakana yasano, mwakoronganikire imiseke inga iyaiswire ifipande?" Eryo bamwaswike, ati, "ikumi rimo nafibiri." ²⁰ "Iryo pamikate kinerubari kubantu amakana yane, mwakoronganikire imiseke inga iyaiswire ifipande fya mikate?" Basosere ati, "Kinerubari." ²¹ Abepusha nakabiri ati, "Bushe nanomba tamurairuka?" ²² Eryo bafika ku Bethsaida. Abantu bamuretera umwanarume uwafyerwe mpofu kabiri bamupapatira ukufwaya bamwikate. ²³ Yesu aikata umwanarume impofu, aitwara kunse yamushi. Ati aipare kite pamenso no kuitambarikira iminwe, araipusha ati, "Bushe wamonapo kim?" ²⁴ Aroreshe kumuru, no kuranda, "Na mona abaume abaremoneka kwati fimuti ifireenda." ²⁵ Eryo kabiri atambarikire iminwi pa menso yakwe, no mwaume aiswire amenso yakwe, yampofu, kabiri aramona bwino fyonse. ²⁶ Yesu amutumine ukuya ku ng;anda yakwe no kuranda, "Wiingira mumusumba." ²⁷ Yesu aima nabakonshi bakwe baya nakumumishi yaku Caesarea Firipi. Kirya bari mushira araipusha abakonshi bakwe ati, "Bushe abantu batira ninebo nani?" ²⁸ Nabo bamwasuka nokuranda, "niwebo Yowane kabatisha. Bambi batira, 'Eriya,' bambi nabo, Omo pari bakasesema." ²⁹ Aribepwishe bena, "Nombamwebo muresosa ukutira nine nani?" Petero amwasuka, "Niwebo Kristu" ³⁰ Yesu abakonkomesha bonse ukukana ebako nangu umo pari ena. ³¹ Atampa ukubasambirisha xukuti umwana wamuntu ari no kukyura mufintu ifingi, bakiroro, bashimapepo, bakaremba bakamukana nokumwipaya, nomba pabushiku bwarenga shitatu akabushywa kubafwa. ³² Arebeba imirandu ii ukwabura ukufisa ikintu. Eryo petero amusenda pambari. ³³ Nomba yesu akyebuka amona na abakonshi bakwe epakukaripira petero ati, "Bwerera kifutyanuma, we kiwa we! Pantu tautontontanya ifya kwa Resa. Kano ifya bantunse." ³⁴ Eryo Yesu aita ikintu bwingi kya baantu pamo nabakonshi bakwe, arabeba ati, "Nga pari ukofwaya ukunkonka, kuti aikanye umwine, akoitwika no musaraba wakwe, ero ankonke." ³⁵ Pantu uyo onse ukofwaya ukupususha umweo wakwe aurofye, nomba uwarofya umweo wakwe pamurandu wandi no murandu wambira nsuma akaipususha. ³⁶ Nakine umuntu neryo enganonka icyaro kyonse kuti kyamuwamina shani nga kuti arofeshapo ubumi bwakwe? ³⁷ Ngakintu nshi kingaringa ukuti umuntu akaburemo ubumi bwakwe? ³⁸ Pantu onse ukangumfwira insoni pari nebo na pamashiwi yandi muri ino nkuro bucende iyarubembu, Umwana wamuntu akamumfwira insoni iryo akesa mubukata bwakwa wishu pamo nabaMaraika bamushiro."

Chapter 9

¹ Arandire kuri boo, "Nkomweba ikishinka, pari mwebatareme pano pari uutakapite ku mfwa iryo ubufumu bwakwa Resa taburati bufike na maaka." ² Papitire inshiku mutanda, Yesu barire kurupiri urutari na Petero na Yakobo na Yoani, ena na bankashi. Eryo batentemwike uko bari. ³ Nensaru shakwe shayarwiye, ishabuta tuutu, ukukira nakawasha wapakyiro ifyi enga washa. ⁴ Eryo Eliya na Mose ba bonekere kuri boo, rintu baresosa na Yesu. ⁵ Petero ayaswike no kusosa kuri Yesu ati, "kafundisha, kikankara ukuba kuno, eryo teti tukureko inswakwe shitatu, imo yobe, imo yakwa Mose, eryo imo yakwa Eliya." ⁶ (Pantu taishibe ifyo enga sosa, pantu ari no mwenso nangu akatina.) ⁷ Parya pene paisa ikumbi ryabakupikira. Na mwikumbi mwafuma ishiwi ari, "Uyu e mwana wangi uo natemwa. Mumfwireni." ⁸ Parya pane, bati bakebeke, taba bwene uuri onse kanofye Yesu eka, uo bashere nankwe. ⁹ Kirya batentemuka urupiri, Yesu abaresha ati mwiashimikira nangu umo ifintu mu bwene kano fye iryo umwana wa muntu akabwera ku bafwa. ¹⁰ Eryo basungire uyu murandu beka beka, nomba baraipushanya ukurorera amashiwi ayakuti "iryo akabwera ku bafwa, findo fikopiribura." ¹¹ Bari mwipwishe ena, "Kindo bakaremba basosera ati Eriya afwire abarirapo ukwisa?" ¹² Abasuka bena "Eriya eu kamirapo ukwisa pa ku bwesha fyonse. Nga kindo kyarembwa ukuti umwana wa muntu ari no kukyura

mu fintu ifingi no kusushiwa? ¹³ Rero nkomweba ukuti Eriya arisa kare, na bantu barimukitire fyonse ifyo batemenwe, nga frya fine kyarembwa pa murandu wakwe." ¹⁴ Iryo ba bwerera ku bakonshi, ba bona ikintu bwingu ikikuru, kyabasungurwike na bakaremba bamo bakotarikana nabo ifitara. ¹⁵ Parya pene iryo ba bona Yesu, ikintu bwingi kyarasunguka nganshi baparama urubiro baramuposha. ¹⁶ Aipwishe abakonshi bakwe, "Nipari kinshi mwakiratarika nani ifitara?" ¹⁷ Umo mwibumba aasuka, "Kafundisha, narata umwana wangi umwaume kuri webo. Aba no mupashi wa bukiburu. ¹⁸ Uramwikata no muposa panshi, ne tee rirefuma ku kanwa, arasumanya na meno, kabiri arakosa. Nijeba na bakonshi bobo ukufumya umupashi muri yee, rero barifirirwe." ¹⁹ Abaswike, "Mwe ruko rwabura ikisumino mwe, tukaba nenu ukufika rirari? Bushe nkashipikisha kuri mwebho ukufika rirari? mureteni kuri nebo. ²⁰ Baretere umurumendo kuri yee. Iryo umupashi wa bwene Yesu, parya pene wa muponya. Umurumendo apona panshi araumya ne kite ku kanwa. ²¹ Yesu aipwishe ba wishi ati, "Bushe iki apo kyatampira papita inshiku shinga?" Ba wishi baaswike ati, "ukufuma fye ku bwaike. ²² Utira ribiri ribiri nga wa muposa mu muriro nangu mu menshi pakuti umurofye. Nga naukwata maka yakukita ifi fintu, ututure no kutwafwa." ²³ Yesu aranda kuri ye, "'Nga kuti wakita?' Ifintu fyonse fyaryanguka ku waketekera." ²⁴ Parya pene wishi wa mwana arira eryo asosa ati, "Nasumina! Ungafweko ne wabura ikiketekero!" ²⁵ Iryo Yesu abona kinkupiti wa bantu abutukira uko bari, akaripire umupashi wa kowera no kuranda ati, "Iwe kiburu no mupashi wa bukoma matwi, nakukambisha, fuma muri yee, wekiramo muri yee na kabiri." ²⁶ Waririre no kupumya umurumendo makamaka eryo wafumo. Umurumendo aboneka nga umo uwafwa, ikyakuti abengi bareti, "Afwa." ²⁷ Rero Yesu amwikata pa kuboko na ukumwimya no murumendo aritareme. ²⁸ Iryo Yesu afikire ku ng'anda, abakonshi baramwipusha mubumfinsolo ati, Nindo fwebo tufirirwe ukutamfya kinshi?" ²⁹ Abeba ati, "Uwa uyu musango teti ufume kano mu kupepa." ³⁰ Bafumine kurya eryo bapitire mu Galileya. Tarefwaya ukuti abantu be shibe uko bari, ³¹ pantu arefunda abakonshi bakwe. Abebere ati, "Umwana wa muntu akaperwa mu minwi ya bantu, nabo bakamwipaya. Kirya aipawa, akabushiwa kubafwa ubushiku bwarenga shitatu." ³² Rero tabaumfwire amashiwi ayo, baretina no kumwipusha. ³³ Eryo baire ku Capenaumu. Panuma aingire mu ng'anda abepwishe ati, "Kindo mwakiraranshanyapo mu nshira?" ³⁴ Rero baikere fye tondoro. Pantu mu nshira barekansana abati umukaramba pariho nani? ³⁵ Eryo aikere panshi, aitare abe kumi na babiri bonse pamo kabiri arandire ati kuri boo ukufwaya ukuba uwa ntanshi, afwire aba uwakepesha pari bonse no mubomfi wa bonse." ³⁶ Aburire umwana umwaike umuteka pakati kabo. Amwimya kumaboko yakwe nokuranda kuri boo, ³⁷ "Onse uwasekere umo pa twaike utu mwi shina ryangi ninshi asekerera nebo; onse uwasekerera nebo tasekerera nebo asekerera uwantumine." ³⁸ Yowani aeba Yesu ati, "Kafundisha, twaribwene uwaretamfya ifibanda mwi shina ryobe nombwa twarimureshe, pantu tatukonka." ³⁹ Rero Yesu amwasuka ati, "Mwiramuresha, pantu takuri na umo uwingakita ikipesha mano mwi shina ryangi na parya pene aranda ifibi pari nebo. ⁴⁰ Onse uushikasana na fwebo ninshi ari na fwebo. ⁴¹ Onse uwamunwisha urukombo rwa menshi mwi shina ryangi pantu muri Kristu, nko mweba ikishinka nati, takarefye ikirambu kyakwe. ⁴² Onse uwarenga kamo pari utu tunono utwantetekera ukuipusura, kyamu wamina apakaramba ukukobekwa kyakupererwa nkikuru mu mukoshi wakwe no kuposwa mu kimana. ⁴³ Nga ukuboko kobe kwa kurenga ukuipusura, kuputureko. Kyawamina ukwingira makunkutu mu bumi kyabipishapo ukuya na maboko yabiri ku genena mu muriro uutashima. ⁴⁴ Uko umwambo tawfwa, no muriro taushima. ⁴⁵ Nga urukasa robe rwakurenga ukuipusura, ruputureko. Kisuma kuri webo ukwingira mu mweo uwakuremana ukukira ukuposwa mu genena uri na makasa yabiri. ⁴⁶ Uko umwambo tawfwa, no muriro taushima. ⁴⁷ Nga irinso ryobe ryakurenga ukuipusura, ritibure. Kisuma kuri webo ukwingira mu bufumu bwa kwa Resa ne rinso rimo ukukira ukuposwa mu genena uri na menso ya biri, ⁴⁸ uko umwambo tawfwa, no muriro taushima. ⁴⁹ Pantu onse akarungwamo umukere wa muriro. ⁵⁰ Umukere wariwama, rero umukere nga waonaika, mukaurowesha ku ndo? Mukwate umukere muri mwe bene, kabiri mukwate umutende muri umo na umo."

Chapter 10

¹ Yesu arifumineko no kuya ku nkende ya Yuda kwi shirya rya kimana wa Yodani, ne kintu bwingi nakabiri kyaishire kuri yee. Nakabiri arikubafunda ryonse, arikubasambarisha na kambi. ² Eryo aba Farise barishire pakuti ba mwashe batendeke ikwipusha, "Bushe kyarisuminishiwa umurume ukureka umukashi wakwe?" ³ Nao abaswike, "Kindo Mose amikonkomeshe?" ⁴ Barandire ati, "Mose arisuminishe kuti umwaume kuti aremba inkarata yakurekana no kumutamfya." ⁵ "Nipamurandu wa ku kosa kwa mitima Yenu," Yesu arandire kuri boo. ⁶ "Rero ukufuma kububumbo, Resa abumbire umwaume no mwanakashi." ⁷ 'Pari uyu murandu wine umwaume akasha wishi na nyina, no kuya aampama no mukashi wakwe, ⁸ nabo babiri bakaba umubiri umo. 'Eico abo tababiri, rero bari umubiri umo. ⁹ Emukutira ikyo Resa arandundanya, umuntu ekirekanya." ¹⁰ Iryo bari mu ng'anda, abakonshi bakwe ba ramwipusha pari uyu murandu. ¹¹ Nao arandire kuri bo ati, "Onse uwareka umukashi wakwe no kupa umbi ninshi akita ubukende kuri uyo mwanakashi. ¹² No mwana kashi nga asha umurume wakwe aupwa ku mwaume umbi; ninshi akita ubukende." ¹³ Eryo batendekere umukumuretera bana banono ukuti abekate; Reor abakonshi bari bakenye. ¹⁴ Nomba iryo Yesu aishibe iki tatemenwe no kuranda ati, "Suminisheni abana banono bese kuri nebo; basuminisheni, pantu ubufumu bwa kwa Resa bwa abo abakuba nga aba. ¹⁵ Nko mweba nati, onse uutapokerera ubufumu bwa kwa Resa ngo ngo mwana munono kishinka takengiremo." ¹⁶ Awe asendere abana mu maboko yakwe arabapara ninshi akobika amaboko yakwe pari boo. ¹⁷ Iryo atendeke uburendo bwakwe umwaume aishire akobutuka no kufukama kuri yee no ku mwipusha, "Mwe kasambirisha musuma, "Kindo mfwire ukukita pa kuti ni ngengira mu bufumu bwa muyayaya?" ¹⁸ Yesu arandire, "Nindo

wankutira umusuma?" Takwaba umusuma nangu kanofye Resa eka. ¹⁹ Warishiba amafunde: "Wiraipaya, wirakita bukende, wiraiiba, wiraba kambone wabufi, wirakengerera abanobe, urekindika wiso na noko." ²⁰ Umwaume arandire ati, "Kasambirisha, ifi fyonse ndafikonka ukufuma fye ku bwaika bwandi." ²¹ Yesu arimuroreshe no kumutemwa. Arandire kuri yee ati, "Ikintu kimo ikyo waburisha. Uringire ukushitisha fyonse ifyo wa kwata no kupera aba busu no kukwata ikipao mu muru. Eryo wise, no kunkonka." ²² Rero aya mashi yari muretere uburanda, kabiri arifuminepo ninshi naikata uburanda, pantu arikwete ifikwatwa ifingi. ²³ Yesu aroreshe konse konse nokuranda ku bakonshi ati, "Kyaryafya kuba bafyuma ukwingira mubufumu bwa kwa Resa!" ²⁴ Rero abakonshi bakwe baripapire pa mashiwi yakwe. Rero Yesu arandire kuri boo, "Mwe bana kya kosa shani! Ukwingira mubufumu bwakwa Resa!" ²⁵ Kyayangukapo ingamira ukupura murinso rya nshindano ukukira uwafyuma ukwingira mubufumu bwakwa Resa." ²⁶ Baripapire papakaramba baraeaba abati, "Eryo ni nani enga pusuka?" ²⁷ Yesu abaroreshe, nokuranda ati, "Ku bantu takiri ikya yanguka, rero tekuri Resa. Pantu fyonse fyariba ifya yanguka kuri Resa." ²⁸ Petero atendeke ukuranda kuri Yee ati, "Roresha, twarisha fyonse no ku kukonka." ²⁹ Yesu arandire ati, "Kine kine nkoranda kuri mwebo nati, takwaba nangu umo uwasha ing'anda nangu bandume nangu bankashi nangu banyina nangu abana nangu impanga pamurandu wa nebo ne mbiransuma" ³⁰ uutakapokerere imiku umwanda umo, pari ino nshita muri no isonde: amayanda bandume bankashi ba nyina abana elo ne nkende, no kupakaswa, na mukyarwo ikireisa, umweo wamuyayaya. ³¹ Rero abengi abantanshi bakaba abanuma, na bakunuma bakaba abantanshi." ³² Bareya mu musebo warorere ku Yerusalemu, na Yesu areya pantanshi yabo. Abantu baripapire, na bonse barebakonka ku numa baryumfwire umwenso. Nakabiri Yesu asenda abe kumi na babiri pambari no kutendeka ukubeba ifiri no kumukitikira bwangu. ³³ Boneni, tukoya ku Yerusalemu, no mwana mwaume wa muntu arinokuperwa ku ntungurushi sha bashimapepo na bakaremba. Bakamupingwira ukufwa no kumupera ku bena fyaro. ³⁴ Bakamurengurura no kumusaka amate no kumuropora, no kumwipaya. Rero panuma ya nshijiku shitatu ari no kubushiwa." ³⁵ Yakobo na Yohani, abana baume bakwa Zebedi, baishire kuri yee nokutira ati, "Mwekasambirisha, mutukitire kyonse ikyo twara muromba." ³⁶ Abebere ati, "Kindo mukofwaya ukuti mikitire?" ³⁷ Barandire ati, "Tusuminisheni tukekare mu bukata bwenu, umo ku kuboko kwenu ukwa kukuryo na umbi kukuboko kwenu ukwa kuri kipiko." ³⁸ Rero Yesu abebere ati, "Tamwishibe ikyo mukoromba. Bushe kuti mwana muru kombo uro naranwamo, nangu ukubatishiwa urubatishe uro nokubatishiwako?" ³⁹ Barandire kuri yee ati, "Turi abaiperesha ukunwa." Yesu arandire kuri boo ati, "Urukombo uro nebo nkonwinako, na mwebo mukanwa, no rubatishe uro nokubatishiwako, na mwebo mukabatishiwako." ⁴⁰ Rero ukwikara ku kuryo kwandi nangu kurikipiko kwandi te nebo mpera, rero nyabo abo kyapekaniwirwa." ⁴¹ Iryo abakonshi ikumi baumfwire ifi, barifurerwe Yakobo na Yohani. ⁴² Yesu abetire bonse kuri yee no kubeba ati, "Mwarishiba ukuti abatungwa uku intungurushi sha bena fyaro barabakimfya, na bakaramba babo bakosha urupaka pari boo." ⁴³ Rero takyakabere muri inshira kuri mwebo. Onse uukofwaya ukukira ababiyo abe umusha wa babiyo, ⁴⁴ na onse uufwaya ukuba uwa ntanshi muri mwebo afwire ukuba umusha wa bonse. ⁴⁵ Pantu umwana mwaume wa muntu taishire pakuti baremubombera, rero mukubombera, nokupera umweo wakwe ukuba ipusukiro ku bengi." ⁴⁶ Baishire ku Yeriko. Iryo barefuma mu Yeriko pamo na bakonshi bakwe ne bumba irikaramba, umwana mwaume wakwa Timeyasi, Batimeyasi, impofu karomba, aikere pambari yanshira. ⁴⁷ Iryo aumfwire ukuti ni Yesu umwina Nazareti, atendeke ukupunda ati, "Yesu, umwana mwaume wakwa Davidi, mbererni uruse." ⁴⁸ Bengi barimukaripire impofu, ukumweba ti ikara tondoro. Rero akiriremo no kutwaririra ukupunda ukukirisha ati, "Yesu umwana mwaume wakwa Davidi, mbererni uruse!" ⁴⁹ Yesu atarama no kumweba ukuti etwe. Bakutire impofu, abati, "Kosa! Ima! arekukuta." ⁵⁰ Aposere ikya kufwara kwakwe pa mbari, no kwima bwangu bwangu no kuya kuri Yesu. ⁵¹ Yesu amwaswike na okuranda ati, "Nkindo ukofwaya ukukitire nebo?" Impofu ya aswike ati, "Kafundisha, nkofwaya ukubona." ⁵² Awe Yesu arandire kuri yee ati, "Kabiye. Ikiketekero kyobe kyakuposha." Apo pene aribwene na kabiri, no kumukonka munshira yakwe.

Chapter 11

¹ Nomba bafikire ku Yerusaremu, mupepi-pepi naku Betifeji ero na Betani parupiri rwa Orife, na Yesu atumine abakonshi bakwe ² no kubeeba ati, "Kabiyeni mumushi urya mparya. rubari nafwe. Ngamwainjiramo, mwarasanga punda uushatara ninwapo. Mumukakure nokundetera." ³ Nga umo aranda kuri imwe, 'Kindo mukokakitira ifi? Muwire ukwasuka ati, 'Imfumu eikoifwaya kabiri ikomibwseha,'" ⁴ Barire nokusanga punda uwakukakwa panse munshira, noku mukakura. ⁵ Abatareme imparya barandire kuribo ati, "Kindo mukokita, no kukakura punda?" ⁶ Barandire ikyo Yesu abebere, nabantu baribarekere baya.

⁷ Baretere punda kuri Yesu no kwanshikapo iminjira yabo, nokureka Yesu aikarapo. ⁸ Abenji barekwansa insaru pamusebo, ero bambi imisambo iyo baputwire. ⁹ Abatanjire nabasharire barebirikisha, "Nakarebarika! Narumbwe uwaisa mwishina rya mfumu." ¹⁰ Ipaaro kubufumu bureisa ubwakwa Devedi! Nakarebarika mumuru umutari. ¹¹ Eryo Yesu ainjire mu Yerusaremu nokuya mwitempere kukumona fyonse. Ikyo kyari kyunguro, aire ku Betani nabakonshi twerufu. ¹² Ubushiku bwakonkerepo iryo barefuma ku Betani, ari nensara. ¹³ Ukumona Akataramukiraumukunyu uwari na mabura, aireko mukumona nga kwari ikisabo ikiri kyonse, Kabiri iryo afikireko, tasangireko ikiri hyonse kanofye amabura, pantu tayari ninshita ya ma munyu. ¹⁴ Arandire kumukunyu, "Takwakabe ukarya icitwaro kuri iwe nakabiri," ninshi nabakonshi bakoumfwa. ¹⁵ Baire ku Yerusaremu, eryo atamfise abamakwebo mwitempere. Afuramwine amateburo yaba makaabu eryo nefipuna fya bakashitisha wa nkunda. ¹⁶ Tasuminishe uuri onse ukusenda ikingashitishiwa ukufuma mwi tempere. ¹⁷ Abafundire ati, "Bushe takyarembwa, ukuti ing'anda ikaba ninganda

yamapepo iya fyarofyonse'? Rero mwaisangura ikinka ryafipondo."¹⁸ Bashimapepo bakaramba na bakaremba baumfwire ikyo Yesu arandire, kabiri bapanjire inshira yakumwipairamo. Bakitire ikyo pantu baremutiina ikyo ukusambirisha kwakwe kwaripapwishe abenji.¹⁹ Iryo kyari icyunguro barifumine kumusumba urya.²⁰ Iryo bareya urukyeru, bamwene umukunyu nauma onse.²¹ Petero aibukishe amashiwi yakwa Yesu nokuranda ati, "Kafundisha, Roresha! Umukunyu watipire waryuma."²² Yesu aasukire ati, "Kyetekereni Resa."²³ Nkomweba ikine ukuti nga umo aeba urupiri uru ati, 'Ima kaipose muri bamba,' ukwabura ukutwishika rero aketekere ati ikyo arandire kiri nokukitika, Resa akamukitira ikyo.²⁴ Eryo nkomweba: Kyonse ikyo mwaromba, sumineni ukutira namupokerera, nakyo kikaba kyenu.²⁵ Iryo murepera mufwire ukwerera abanenu, pakutira Tata wamumuru akamwerere kufirubo fyenu."²⁶ Rero ngatamureerera, wishinwe wamumuru takamwerere ifirubo fyenu.²⁷ Babwekeremo ku Yerusaremu. Iryo Yesu areenda mwitempere, bashimapepo, bakaremba eryo nabaciroro haishire kuri o.²⁸ Barandire kuri o, "Maka nshi ayo mwakwata aya kukita ifi fintu, eryo kabiri nani akupera ayo amaka aya kukita ifi fintu?"²⁹ Yesu arandire kuribo, "Naramipusha iripusho. Ngyebeni naine naramweba amaka mbomfya ukukite ifi fintu."³⁰ Bushe urubatisho rwakwa Yowane, rwafumine kuri Resa nangu kubantu? Ngasukeni."³¹ Baranshenye nokutarikana ati, "Ngatwaranda ati 'Yafuma kumuru,' araranda ati, 'Kinshi mushamusuminina?'³² Ngatwaranda ati nikubantu,'... 'Baretina abantu pantu bonse barisumine ati Yowane ari ni kasesma."³³ Eikyo bamwasukire ati, "Tatwishibire." Yesu nao abebere ati, "Kanshi naine ntamyebe amaka mbogya ukukite fifintu.

Chapter 12

¹ Iryo Yesu atampire ukufundira mumirumbe. Asosa ati, "Umuntu arimine ibara ryamyangashi, ashingurushako no rubango. Aimbiremo ne kirindi cakukaminamo nokuurako no rupungu. Kabiri aripere kubarimi nokuya kumbi."² Kabiri panshita yakusepa ifisabo, aritumine umusha kubarimi ukuti apokeko ifisabo fye bara ryamyangashi kubarimi.³ Nomba abarimi bamwicete, nokumuma, nokumubwesha iminwi nkutwa.⁴ Kabiri atumine umusha umbi uko bari, naye bamusompere kumutwi ero bamusowa bubi bubi.⁵ Atumineko nomunankwe, naye barimwipewe. Bamo bari kubacusha munshira imoine, ukubapuma nokubepaya.⁶ Ashereko no muntu umo uwakutuma, umwana mwanarume uyo atemenwe. Naye arimutumine pakurekesha kuntu bari. Atire, 'Bakakindike umwana wangi?'⁷ Nomba balya abarimi barisoshenye abati, "Uyu nimpyani. Iseni, tumwipaye nekyabupyani kibe kyesu."⁸ Awe barimwikete, nokumwipaye nokumuposa kunse yebara.⁹ Pari iki, umwine bara akakita shani? Akesa onaura abarimi nokupera ibara kuri bambi.¹⁰ Bushe tamwaberenga icyarembwa ikii? 'Iribwe iryo bakakura basurire ryakwikasha pe tungi.'¹¹ Iki kyafumine kuri shikuru, kabiri kipesha amano kukinso kyesu."¹² Panuma ya iki abakaramba abena Isreali batampire ukufwaya inshira yakwikatiramo Yesu pantu barishibe ukuti asosere iyi mirumbe pamurandu wabo. Nomba barikutina cinkupiti wabantu. Epakumusha baya icyeye.¹³ Iryo batumine aba Farise nabena Herodi bamusembereke kukyebo.¹⁴ Nabo pakufika, barandire kuri ena, "Kafundisha twarishibo kuti muri ba kine kabiri tamutina umuntu nangura umo; pantu tamwakwata umunkishanya kubantu. Mufunda ikine kukinso kyakwa Resa. Bushe tufwire ukupere misonko kuri Kaisare? Nangura twirapera?

¹⁵ Rero Yesu pakwishiba ubumimunda bwabo asosere ati, "Kishi mukonjesesha? Ndetereni indarama njibone."¹⁶ Epakutwarira Yesu indarama imo. Elyo abepusha ati, "Bushe ikimpasho iki ne kirembo fyakwanani?" Nabo bamwakura ati, "Fyakwa Kaisare."¹⁷ Yesu abasukire ati, "Ifyakwa Kaisare pereni kuri Kaisare nefya kwa Resa pereni kuri Resa." Awe barisungwike.¹⁸ Eryo nomba aba Saduki, abaresosa ati, "Takwaba ukubuka, baisa kuri Yesu. Bamwipusha abati,¹⁹ "Kafundisha, Mose aturembere ifwe, nga kyakuti umuntu nga afwa asha umukashi, rero ukwabula umwana, munyina apyane umukashi, Kabiri munina amu fyariremo umwana."²⁰ Kwari zbamyina kine rubari, uwakubarirapo aryupire napakufwa, tashiremo umwana.²¹ Eryo bammupyene kuwa kibiri nokufwa, tashiremo umwana, nowa kitatu nao ifyo fine.²² Aba bonse kine rubari tabashiremo umwana nangura umo. Napakurekeresha namayo arifwire.²³ Pakubuka, kwabafwa uro bakabuka, akaba mukashi wakwa nani pari abo? Pantu abo bonse kine rubari bari kumwita ati mukashi wabo."²⁴ Yesu abebere, "Bushe tepari iki mwarubira, pakukana ishiba icyarembwa nangura maka yakwa Resa?"²⁵ Pantu iryo babuka kubafwa, tabopa nangura ukupwa, nomba bari ngaba Malaika ba mumuru.²⁶ Rero ukuringana nabafwa ababushiwa, bushe tamwaberenga mukitabo kyakwa Mose, pa kimpukusa, ifyo Resa amwebere ati, "Nine Resa wakwa Abrahamu, kabiri Resa wakwa Isaka kabiri Resa wakwa Yakobo?"²⁷ Pantu ena te Resa wabafwa ni Resa waba mwego. Mwariruba apakaramba."²⁸ Umo pari bakaremba aishire aumfwa uko bareipushanya; eryo aumfwa ifyo Yesu abasukire bwino. Amwipusha ati, "Rifunde nshi iryacindamisha pari yonse?"²⁹ Yesu ayasukire ati, "Iryakutampirampo niri iryakuti, 'Umfewa, we Isreari, Shikuru Resa wesu, ee Shikuru umo mpoo."³⁰ kabiri uretemwa Shikuru Resa obe, kumutima obe onse, nakumupashi obe onse, naku mano yabo yonse."³¹ Iryakonkapo ryakutira, 'Uretemwa munonko ngefyo waitemwa wemwine.' Takuri ifunde rimbi iryakira pari aya nakarya."³² Karemba arandire, "Kisuma, Kafundisha! Mwasosa ikishinka ukuti Resa umo, kabiri takwaba nangura umo uwacira pari ena."³³ Kanshi kumutemwa kumaka no kumucetekera kumano yobe yonse, nokutemwa umubiyo nga wemwine ne fiyarikira pari fyonse ifyokye fya musumba na marambo."³⁴ Iryo Yesu pakumona ifyo ayaswike namano, amwebere ati, "Tauri ukutari no bufumu bwakwa Resa." Kabiri takwari nangura umo uwakumwipushapo ikipusho nakabiri.³⁵ Kabiri Yesu pakusambirisha mung'anda ya mapapepo, abepwishe ati, "Kinshi bakaremba basosera ukuti Kristu nimwana Devedi?"³⁶ Devedi umwine asosere mumupashi wamushiro, ati, 'Shikuru asosere kuri Shikuru, wangi, "ikara kukuboko kwakuryo kwangi pantu nkateka

abarwani bobe ikyakubikapo amakasa yobe."³⁷ Devedi umwine ewamwitire ati, 'Shikuru,' kanshi aba shani umwana wakwe? Na kinkupiti wabantu baramukutika nensansa ishinji.³⁸ Yesu mumasambirisho Yakwe asosere, "Kyenjereni kuri bakaremba, abatemwa ukwendauka nabafwara neminjira itari nokuposhiwa mufisankano,³⁹ nokwikara pafina fyabukindamimumashina koka nefya kuba wamina nomukinshi pafya mitebeto barira.⁴⁰ Bamukanshiwa namayanda, nokusarika amasari ayatari pakurenga abantu babamone. Aba bantu bakakandwa apakaramba.⁴¹ Eryo Yesu aikara aparungeme nekipao mung'anda yamapepo; aretamba kinkupiti wabantu abareposa indarama mukipao. Bambi abafyuma bareposamo ishinji.⁴² Eryo mukamfwirwa umuubusu abikiremo utunya mpuku tubiri utwakyepesha, utwaringana ukufina na peni.⁴³ Aitire abakonshi bakwe nokubeba bena, "Nkomweba ikine kine nati, uyu mukamfwirwa umubusu aposeremo ukukira bonse abareposamo indarama mu kipao.⁴⁴ Pantu bonse ababikiremo indarama bafumishe pafinji ifyo banonka. Rero uyu mukamfwirwa afumishe pafya bukyushi bwakwe, natura indarama shakwe isho engekariramo.

Chapter 13

¹ Kiye Yesu arefuma mu ng'anda ya mapepo, umukonshi wakwe umu amweba ati, "Kafundisha, bona amabwe ubune na makure ayabune!"² Arandire kuri yee ati, "Bushe wa bona amakure aya karamba? Ara tapakashare iribwe pa muru wari biye kikonaikeye kyonse."³ Iryo aikire parupiri rwa Olife aparungatene ne ng'anda ya mapepo, Petero, Yakobo, na Andereya bamwipushe ati,⁴ "Tweniko, ni nshita ndo ifi fintu fikakitika? Fishibiro ndo ifyakuti fyaraswa fikikire?"⁵ Yesu atampire ukurabeba ati, "Mukokyengera bekabepa na umo."⁶ Abengi bakesa mwi shina ryandi abati, "Ni nebo wine, no kubepa bakarabepa abantu abengi."⁷ Iryo mukaraumfwa inkondo ne nturubunndi sha nkondo, mwikatina, pantu ifi fintu firi no kufikirisha, rero ukupwa kwa kyaro ni nshi takurati.⁸ Pantu umushobo umu ukemina umushobo ubiye, no bufumu bumo bukemina ubufumu bubiye. Mukaba ifinkukuma munyende ishingini, ne dipowe, nefi fyonse fikaba fye kitendekero kya bukari.⁹ "Murekukengera. Pantu bakaramitwara mufirye, bakaramyuma ifikoti mu ma synagoge. Mukatarama pari ba mushika na pari basha mfumu pa murandu wandi, epakuti mureba bakambone bandi kuri boo."¹⁰ Rero imbira nsuma kano yatara yabirikishiwa mu mishobo yonse.¹¹ Iryo bakamikata ku kumiruburusha, mwikarasakamana umwakurandira. Pantu panshita irya, mukarasosafye ifyo nkaramirangirira; teimwe mukararanda, rero ni Mupashi wa Mushiro akararanda.¹² Indume ikepasha indume inankwe, na wishi nao akepisha umwana. Abana bakemina abafyashi babo no kubepisha.¹³ Bonse bakamipata pa murandu we shina ryandi. Rero uukashipikisha mpaka naku mpera, eukapusuka.¹⁴ "Iryo mukabona ikintu kya bonaushi ikyakipesha mano ikyaba apo kishiri no kuba," (lekeni uukobelenga eshibe)¹⁵ "lekeni abo abari mu Yudea babutukire ku mpiri, lekeni uyo uuri pamutenge wa ng'anda eikira ku kubura ifya mu ng'anda yakwe no kubura ifiri fyonse ukufifumya panse,¹⁶ no uukaba mwibara ekabwerera ku kubura umukansu wakwe."¹⁷ Rero abakaraonsha abana ebakashama na bakaba pabukuru munshiku shirya!¹⁸ Mure pepa pakuti ifi fintu fikakitika mu mupepo.¹⁹ Pantu shonse shikaba ni nshiku shama kyushi, ayashatara ayabako ukufuma na mukutampa, iryo Resa abumbire ikyar, ukufika na nomba, iyo, nangu na kabiri takwakabepo.²⁰ Nga kyakuti Shikulu takepifyeko isho nshiku, nga teti kupusuke umuntu. rero murandu wa basontwa, abo aboasara, yakefeshako inshiku.²¹ Eryo umu nga aranda kuri mwebi ati, "Bona Kristu ari kuno!" nangu 'Bona, urya ali mpo!' Mwikasumina.²² Pantu pakema ba Kristu abengi ababufi na ba kasesema ba bufi bakaboneka no kumipera ifirangiriro ne fipesha mano ifya kubwenako, nga kyakuti firifye bwino, na basarwa bene bengabepwa.²³ Beni abakukengera! Ndimyebere rimo fyonse ribera iryo inshita tairafika.²⁴ "Rero mu nshiku isho iryo uburanda burya burepwa, 'akasuba kakafita fititi, umweshi nao ukareka ukubarika,²⁵ intanda shikapona ku muru, na maka aya kumuru yaka sunkana."²⁶ Eryo bakabona umwana mwaume wa muntu uko akoisa ukufuma mu makumbi na maka ayakaramba no bukata.²⁷ Eryo akatuma ba maraika na koronganika abasarwa ukufuma ku tupinda tune, ukufuma apapera ikyar no muru.²⁸ Sambirireni ukufuma ku mukunyu. Iryo rinefye imisambo yaremba no kupuruka amabura, ninshi mwishibe ukuti urusuba ruri mupepi.²⁹ Naimwe bene, iryo mukabona ifi fintu fikokitika, mukeshibe ukuti ari mupepi, paramineni ku mishi.³⁰ Nko myeba ikine kine inkuro ino tayakapite kano ifi fyonse fikatare afikitika.³¹ Umuru ne kyaro fikapita, rero amashiwi yandi tayakapite.³² Rero ukwishiba ubushiku ne nshita, takwaba nangu umu uwaishiba, nangu ni ba maraika ba mumuru tabaishiba, nangu fye Mwana umwaume, rero kanofye Tata.³³ "Murekengera! Akuroroni, pantu tamwaishiba iryo inshita iyo ikafikirapo."³⁴ Kyaba nga umuntu uwaya parwendo-asha ing'anda yakwe ne bara asekesha fyonse ku babomfi bakwe, no kubasontera kira muntu umurimo wakwe akarabomba, na konkomesha karinda wa mpongoro ukurora.³⁵ Kanshi murerora pantu tamwaishiba iryo umwine wa ng'anda akabwera; nga kyunguro, nangu bushiku pakati, neryo pari mukorwe mutanshi, atemwa pamakyakya.³⁶ Nga kyakuti aisa mipumikisha, eka misanga muri muturo.³⁷ Ifyo nkomyeba mwebi nkoeba bonse: Roreni!"

Chapter 14

¹ Awe kwashere inshiku shibiri iryo inshiku nkururu ye pasaka ninshi tairati ifike rintu barerya ikya kucirira no mutebeto wa mukate uusha tutumuka. Bashimapepo bakaramba pamo na bakaremba barefwairisha inshira ya bukengeshi iya kwikatiramo Yesu no kumwipaya.² Pantu baresosa ukuti, "Pamutebeto tepo, rimbi kuti paisaba ikimfurunganya pakiti ka bantu."³ Kabiri iryo ari ku Betani mu ng'anda ya kwa Simoni uwa fibashi, ninshi nakontamina pe teburo, eryo kwaishire namayo kuri ena ninshi nasenda no musashi wa mafuta ya menshi ayengashitwa napa

mutengo uukuru, aya nardi ayabeka. Namayo epakutoba umusashi wa mafuta ara pongorwera napa mutwe wakwa Yesu. ⁴ Rero bamo barifurirwe. Batampire ukuirishanya abati, "Murandu uwarenga akite ubu boni? ⁵ Aya amafuta yaringire ukushitisha pa ndarama ishingira ishingakira pamyanda amakumi yatatu, nokuya pera kuba busu." Kabiri batampire ukwebaura na mayo. ⁶ Rero Yesu epakusosa ati, "Musheni eka. Kinshi mukomupatikisha? Nakita ikyarungama kuri ine. ⁷ Pantu aba busu mwaba nabo ryonse, na ryo nse iryo mwakabira kuti mwakita ikisuma kuri bena, nomba ine nshakuraba naine ryonse. ⁸ Na mayo nakita ikimuyamine ukukita. Nansubira rimo umubiri wangi pakuya mukukishikwa. ⁹ Ndemweba ikine kine nati, ukuri konse imbira nsuma ikabirwa pano isonde, iki na mayo akitire kikarandwapo, kukuba ikya kumwibukisha." ¹⁰ Eryo Yuda Iskarioti, umo pabekumi rimo nababiri, aire kuri bashi mapepo mukaramba pakuti amupose kuri bena. ¹¹ Iryo ba shima pepo mukaramba baumfwire ifi, barimutemenwe apakaramba no kupanga ukumupera indarama. Atampire ukufwaya inshira yakuti enga muposeramo kuri bena. ¹² Napabushiku ubwa kubarirapo ubwa kurya umukate uushatutumuka, rintu barepekanya ukupera irambo kukyukirira, abakonshi bakwe epakusosa kuri Yesu, "Nikwi murefwaya tuye mukupekanya, pakuti yurye ikyakukirira?" ¹³ Yesu epakutuma abakonshi bakwe babiri no kubeba ati, "Kabiye ni mumusumba, mwarasanga umwaume uusendere umutondo wa menshi muye muku mukumanya. Mumukonke. ¹⁴ Umo areyaingira mu ng'anda, emo mureya mwarasanga umwine wa ng'anda mumwebe ati, "Kafundisha asosa ati, "Nge ng'anda ya mupure wangi iya bweni umo ine nabakonshi bangi twararira ikyakukirira irikwi?" ¹⁵ Naye areya muranga umuputure uukaramba uwa ansa bwino uwa pamuru eo apekenye. Emo mutupekanishe." ¹⁶ Abakonshi epakutampa ukuya ku musumba. Basangire ninshi fyonse nafipekanishiwa nga fintu asosere kuri bena, no kupekanya ikyakukirira. ¹⁷ Iryo iryo kyaba ikyunguro, eryo Yesu aishire na bakonshi bakwe ikumi na babiri. ¹⁸ Rintu ba andamene peteburo ninshi barerya, Yesu asosere ati, "Nde mweba ikine kine nati, umo pari mweba turerya nenu arenkana." ¹⁹ Nomba bonse baikatwa no bukunkwa, nokwamba ukubushanya umo na umo nokuranda kuri ena, "Ikinefye ine teine." ²⁰ Yesu epakubasuka bonse ati, "Ni umo pabekumi nababiri, umo uo naratobera nankwe umukate mu mbare. ²¹ Pantu kyarirembwa pari ena ukuti Umwana wa Muntu ari no kumuposa. Kyaburanda ku muntu uyo uurekana Umwana wa Muntu no kumuposa! Nga kiyamuwamine ukukana fyarwa." ²² Kirya bakiri barerya, Yesu abauro umukate, aupara, no kuupatara. Abapera bonse ati, "Ryeni iki. Mubiri wangi." ²³ Kabiri abura ikikare, atasha, no kubapera, ati nwenimo eryo bonse banwamo. ²⁴ Epakubeba ati, "Uyu muropa wangi uwa kipangano kipya, umuropa uuresumina pa bantu abengi. ²⁵ Nkomweba ikine kine nati, Nebo nshakanwe nakabiri ikisabo kya kibwisha mpaka ubushiku bukafike iryo nkanwa kipya kipya mu bufumu bwa kwa Resa." ²⁶ Iryo baimbire urwimbo rwa kutasha, baire kabiri ku rupiri rwa Miolife. ²⁷ Yesu epakubeba bonse ati, "Imwe bonse mureipununa, pantu efyo kyarembere, 'Nkakoma umukemi ne mpanga shikasarangana.' ²⁸ Rero pakubuka kwangi, Nebo nkamutangirira ku Gariri." ²⁹ Petero epakwasuka ati, "Nangura aba bonse baipunune, nebo nshaipunune." ³⁰ Yesu epakumwasuka ati, Nkokweba ikine kine nati, rero-rine, buno bushiku-ribe mukorwe tararira imiku shibiri warankana imiku shitatu." ³¹ Kabiri Petero amwasuka ati, "Kyawama ukufwa naimwe, Nebo nshakukane." Nabo bapangire ikipangano kimo kine. ³² Eryo nomba baire ku nkende yareitwa Gethsemani, Yesu epakusosa ku bakonshi bakwe ati, "Ikareni pamopene iryo nkopepa." ³³ Yesu epakusenda Petero, Yakobo, na Yowane aya nabo pamo eryo atampire ukuranguruka no kusakamana apakaramba. ³⁴ Epakubeba ati, "Ku mutima wandi kwafitisha apakaramba, ukufikafye na panshita ya mfwa. Shareni pano pene murepepa. ³⁵ Narintu airefye akataramukira, Yesu apona panshi nokwamba ukupepa ati nga kya kutira kyarungama pari ino nshita rekeni ubufwayo bwenu bufikire pari ine. ³⁶ Eryo asosere ati, "Mwe Tata, mwe Tata, fyonse fyaryanguka kuri imwe. Fumyeni ikikare kuri ine. Mwikita ubufwayo bwangi, rero ubufwayo bwenu." ³⁷ Rintu abwere asangire abakonshi bakwe ninshi nabasendama, eryo asosere kuri Petero ati, "Petero, naurara? Bushe teti upepe pa nsa imo?" ³⁸ Akumona no kupepa pakutira wiponena mwitunko. Umupashi naupimpa, rero umubiri wena nautondobara." ³⁹ Kabiri aribwereremo ukuya kukupepa, nokubomfya amashiwi yamo yene. ⁴⁰ Iryo rintu abwerer nakabiri, asangire bonse nabarara, pantu amenso yabo yarifinine. Tabaishibe nekya kumweba. ⁴¹ Eryo abwerere umuku waitatu abebere bonse ati, "Na nomba mukiri mukiri namurara mukiri muretusha? Kisuma inshita naifika. Moneni! Umwana wa Muntu nabamushitisha ari mumunwi yaba rwani. ⁴² Bukeni, tureyeni. Moneni, umo uwaranshitisha ari mupepi." ⁴³ Akiri areranda iki, Yuda uwa bekumi na babiri, ninshi nakinkupiti wa bantu aremukonka na manga ne nkoto, abafumine kuri bashima pepo bakaramba, bakaremba, na bakiroro. ⁴⁴ Nomba umusangu wakwe epakubapera ikya kumwishibirako, ati, Umo uo ndetomona euyo wine. Mumwikate mumusende ukutari mu mubike na mukifungo." ⁴⁵ Na rintu Yuda afikere bwangu bwangu aire kuri Yesu no kusosa ati, "Kafunndisha" no kumutomona. ⁴⁶ Eryo baikete Yesu no kumusenda. ⁴⁷ Rero umo uwaimine mupepo napo bari aimishe urupanga no kukwempa ukutwi kwa mushirikare uwa fumine kuri bashima pepo bakaramba. ⁴⁸ Yesu epakubeba ati, "Bushe mwishire kwati nipa kipondo, namusenda na mapanga ne nkonto pakuti munjikate?" ⁴⁹ Iryo naimwe inshiku shonse no kufunda parwarara mu ng'anda ya mapepo, tamwanjikete. Nomba iki kyafikira pantu ikyirembwa kifwire ukufikira." ⁵⁰ Na bakonshi abari na Yesu baributukire nokuya baya. ⁵¹ Eryo umwana umo umwaume, uwafwerefye umwingira uwamufimbire umubiri onse, atampire ukukonka yesu. ⁵² Epakumwikata kubaume nokusha umwingira abatuka asharafye umuneke. ⁵³ Epakutwara Yesu kuri shima pepo mukaramba. Epakumushinguruka kuri bashima pepo mukaramba, abakaramba pamo na bakaremba. ⁵⁴ Nomba Petero epakukonka Yesu akataramukira, kipi kipi no rubango rwa ng'anda yakwa shima pepo mukaramba. Aikara aparti abashirikare, abare onta umuriro pantu kwari ukwatarara. ⁵⁵ Nomba bashima pepo bakaramba pamo na bakiroro wa mafunde batampire ukufwairisha pamurandu wakwa Yesu pakuti bamwipaye. Rero tabasangire inshira nangura imo. ⁵⁶ Pantu bambi batampire ukupera bunte bwa bufi, rero tafyaresuminishiwa. ⁵⁷ Bamo bareiminina no kushinina Yesu ubunte bwabufi;

basosere abati, ⁵⁸ "Twarimumfwire areranda ati, 'Nkabongorora ing'anda ya mapepo iyakurwa ne minwi nokuikura munshiku shitatu ukwabura ukubomfya iminwi.'" ⁵⁹ Nobu bunte tabwaumfwikire. ⁶⁰ Shi mapepo mukaramba pari bo aiminina aipusha Yesu ati, "Bushe taureyasuka? Pantu aba bantu barekushinina?" ⁶¹ Ena arifye tondoro ukwaburo ukwasuka nangu kimo. Nakabiri shimapepo mukaramba epakumwipusha ati, "Bushe niwe Yesu, Umwana mwaume uwa baparwa?" ⁶² Yesu amwasuka ati, "Niwe wine; kabiri ukamona uko Umwana wa Muntu akekara ku kuboko kwa kuryo mu maka nokwisa mu makumbi ya mumuru." ⁶³ Shimapepo mukaramba epakurepura isaba no kusosa ati, "Nakabiri murefwaya inte?" ⁶⁴ Namumfwa ifyo areponta. Kinshi mwarakita?" Bonse batampire ukumukankamba abati, aringirefye ukufwa. ⁶⁵ Bambi batampire ukumusa amate no kumufimba pa menso no kumupuma no kumweba ati, "Sesema!" Bakiroro epakusenda no kutampa ukumuma. ⁶⁶ Iryo Petero ari pambari yakifuro, kwaishire umubomfi na mayo uwafumine kuri shimapepo mukaramba aisa apo ari. ⁶⁷ Na mayo epakumona Petero areonta umuriro, no kumuroreksha eryo amwipusha ati, "Naiwe wari no mwina Nazarene, Yesu." ⁶⁸ Nao epakukana iki, ati, "Nshishibe nangu kumfwa ikyo urerandapo." Apopene afumina kunse yamushi. Eryo mukorwe arira. ⁶⁹ Rero na mayo umusha arimumwene nokweba bonse abaiminine parya ati, "Uyu nao ni umo pari bo!" ⁷⁰ Nakabiri akana. Panuma yakashita akanono bonse abaiminine parya apari Petero baramwipusha ati, "Ikishinka naiwe wari nabo, naiwe wine uri mwina Gariri." ⁷¹ Rero atampire ukuishamika no kurapa "Nebo uyu muntu murerandapo shimwishibe." ⁷² Awe namukorwe arira umuku wakibiri. Eryo Petero aibukisha amashiwi ayo Yesu amwebere: "Ribe mukorwe tararira umuku wa kibiri, warankana imiku itatu," nokupona panshi arira.

Chapter 15

¹ Urukerokero, abakaramba baba shimapepo barikorongene capamo nabakaramba na bakaremba nabashikirye bonse aba ba Yuda. Eryo bakakire Yesu nokumufumyapo. Bamupere nakuri Pirato. ² Pirato arimwipwishe ati, "Niwe mfumu yaba Yuda?" Nao arimwaswike ati, "Nauranda." ³ Abakaramba ba bashimapepo bashinine Yesu ifintu ifingi. ⁴ Pirato arimwipwishe nakabiri, "Bushe taureasuka mona ifintu ubwingi ifyo bakokushinina!" ⁵ Rero Yesu taasurekire Pirato, na iki kyarimupapwishe. ⁶ Nomba panshita ya kyakukirira, Pirato arebafumishapo uwakakwa umo, uwakakwa uo barombere, ⁷ kwari no mwaume barekuta Barabas mukifungo ukwari no murandu wakwipaya iryo kwari bucipondoka. ⁸ Ikintu bwingi kyaishire kuri Pirato no kutamba ukuromba ukubabombera ifyo arekubomba mukare. ⁹ Pirato aribasukire nokuranda ati, "Bushe mukofwaya imikakwire imfumu yaba Yuda?" ¹⁰ Pantu arishibe ukuti nipamurandu warupato epo abakaramba baba shimapepo baperere Yesu kuri ena. ¹¹ Rero abakaramba ba bashimapepo bapatikishe ikintu bwingi ukubirikisha ati Barabas eo bakakure Yesu teo. ¹² Pirato aribaswike nakabiri nokuranda kuri boo ati, "Kindo ine inkobomba ne Mfumu yaba Yuda?" ¹³ Baryaswike nakabiri ati, "Mutanikenifye!" ¹⁴ Pirato arandire kuri boo ati, "Bubi ndo uyu akita?" Rero baribirikishe imiku iyafurire. "Mutanikenifye!" ¹⁵ Pirato arefwisha ukuseksha ikintu bwingi, eikyo akakwire Barabas kuri boo. Aropaura Yesu ero amupera namukumutanika. ¹⁶ Abashirikare bamutwere murubansa rwa kirye(emukutira umusumba ukuru uwa buteko), eryo bakorongene bonse abashirikare bamukirye. ¹⁷ Bafwika Yesu insaru yakukashikira, nakabiri bamupikwirire ikisote kya minga nokufwika. ¹⁸ Batampire ukumutotera nokutira, "Kanabesa, Imfumu yaba Yuda." ¹⁹ Bare kumupopera itete ku mutwe wakwe noku musakira amate. Baire kumakufi yakwe nabo bafukeme panshi mupepi nao. ²⁰ Iryo barekumupumya, bafurire kya kufwara kyakwe ikyakashikira nokumufwika ifyakufwara fyaboo, eryo bamutwara nakukumutanika. ²¹ Umwaume umo, Simoni waku Cyrene, arefuma mu kyonde (ari wishi kwa Arexanda na Rufus), nabo bamupatikishe ukusenda umusaraba wakwe. ²² Abashirikare batwere Yesu kunkyende iyo beta Gologota(ikyarondorwerwe ati "inkyende ya Ngosero"). ²³ Bamupere umwangashi uwasankanishiwamo myrrh, rero tanwine. ²⁴ Bamutanike Yesu na kwabanya ifya kufyara fyakwe kuku baka pakuti bomone kasurunshi ako mushiri ka ari nokusenda. ²⁵ Kyari pa nshita yabutatu iryo bamutanikire. ²⁶ Pakusuminishanya bamurembere ubupingushi, "Imfumu yaba Yuda." ²⁷ Bamutanike no tupondo tubiri, kamo kukuryo nakambi kukipiko. ²⁸ Irembo ryarifikirishe ireranda ati, 'Aperwe pamo nababura ifunde.' ²⁹ Bonse abarepita barekumutuka, bapukumya imitwe yabo no kuranda ati, "Aw! weungonaura inganda ya mapepo kurikura inshiku shitatu, ³⁰ ipususha wemwine no kukiruka ukufuma pa rupanda!" ³¹ Munshira imbi abkaramba ba bashimapepo baremupumya nabo bari nabo, pari bakaremba, no kuranda ati, "Arekuposusha bambi rero tare ipususha umwine. ³² Rekeni Kristu, Imfumu yaba Yuda, ikiruke ukufuma parupanda, pakuti tubone no kusumina." Bonse abo atanikwe nabo baremusarura. ³³ Panshita iyarenga mutanda, infifi yafimbire ikyaroyonse mpaka uufika panshita yarenga pabura. ³⁴ Panshita yarenga pabura Yesu aririre ishiwi irikuru, "Eroi, Eroi, lama sabakatani?" Ikyapiribwirwe ati, "Mwe Resa wandi, mwe Resa wandi, kindo mwandekeresesha?" ³⁵ Bamo abatareme baumfwire amashiwi yakwe nokuranda ati, "Boneni, akokuta Eriya. ³⁶ Umuntu umo abutuka, abika umwangashi ku mwepu, aubika kwitete, no kuupera kuri ena ukuti anwe. Umwaume arandire ati, "Rekeni tubone nga Eriya akoisa mukirusha panshi." ³⁷ Eryo Yesu aririre ishiwi irikuru nokufwa afwa. ³⁸ Ikisaru kya mwi tempere kyarirepukiremo pabiri ukufuma mumuru ukufika panshi. ³⁹ Eryo umukaramba waba shirika uwataramene no kuroresha Yesu abwene ukuti afwa muri iyi inshira, arandire ati, "Kishinka uyu ari Mwana wakwa Resa." ⁴⁰ Kwari nabanakashi abarekumwena apatari. Pariho pari Mariya Magadara, Mariya(nyina wakwa Yakobo mwaike na Yoses) na Salome. ⁴¹ Iryo ari mu Gariri barimukonkere no kumupyungira. Abanakashi abengi nabo barishire kuri ena ku Yeresarusamu. ⁴² Iryo ikyunguro kyaishire, pantu kyari bushiku bwa kupekanya, bwari, bushiku bwa kutangirira isabata, ⁴³ Yosefu uwa ku Arimateya aishire kurya. Ari uwakindikwa mwibumba rya bashika uwarekurora Ubufumu bwakwa

Resa. Aire kuri Pirato mukushipa nokuromba umubiri wakwa Yesu.⁴⁴ Pirato aripupukire ekuyo Yesu arifwire akare; akutire umukaramba waba shirikare nokumwipusha nga Yesu nafwa.⁴⁵ Iryo Pirato asambirire kumukaramba waba shirikare ati Yesu nafwa, apere umubiri kuri Yosefu.⁴⁶ Yosefu aishire ne nsaru. Arimuburire amukirusha parupanda, amupomba mu nsaru, no kumurarika mikirindi kyaputwirwe ku kiribwe. Eryo akunkurwisheshepo ikiribwe pa mwenshi wa kirindi.⁴⁷ Mariya Magadara na Mariya nyina wakwa Yoses babwene inkende uko bashikire Yesu.

Chapter 16

¹ Iryo Isabata ryapwire, Maria Magadara, Maria nyina kwa Yakobo, na Sarome bashitire ifya nunkira eryo bairesuba Yesu pa mubiri.² Urukerokero pa bushiku bwa ntanshi ubwakutendeka umurungu, baire ku manda iryo iryo akasuba katurire.³ Awe bararanshanya abati, "Nani waratufumisha ikiribwe pa mwenshi wa manda?"⁴ Iryo bainwine amenso, ba mwene iribwe barikunkurusha, pantu ryari irikuru nganshi.⁵ Eryo baingire mu manda bamwene umurumendo nafwara ikya kubuta, naikara ku kuryo, awe baripapire.⁶ Asosa kuri bena, "Mwipapa. Murefwaya Yesu umwina Nasareti, urya bapopere. Nabuka! Tari kuno. Roresheni apo ba murarike."⁷ Rero kabiyeni, kebeni abakonshi na Petero, 'Aremutangirira ku Gariri. Awe mukamumona nga firya fine amwebere.'"⁸ Eryo bafumine no kubutuka ukufuma ku manda: bari tutuma no kupapuka. Tabarandire ku uuri onse nangu kimo pantu barekutina saana.⁹ [Ku kutampa kwa bushiku bwa ntanshi ubwa murungu, panuma nabuka, amoneke intanshi kuri Maria Magadara, uyo atamfishemo inguru kine rubari.¹⁰ Aire nokweba bonse abari nankwe, iryo barerosha no kurira.¹¹ Baumfwire ati ari uwa mweo nakabiri no kuti arimonekere kuri ena, rero tabasumine.¹² Panuma ya ifi fintu amonekere mu musango uwapuasana ku bantu babiri iryo bareya mu mishi.¹³ Baire nokweba abshere abakonshi, rero ta babasumine.¹⁴ Yesu pakurekeresha amonekere ku bekumi rimo nababiri iryo barerya, abakaripire pakuna sumina na bunkosa mitima bwabo, pantu tabasumine abo abamumwene panuma nabuka kubafwa.¹⁵ Arandire kuri bena, "Kabiyeni mu kyar, no kubire mbira ku kibumbwa kyonse.¹⁶ Uyo uwashumina no kubatishiwa akapusuka, rero uwakana ukusumina akasekwa.¹⁷ Ifi fisungusho fikakitika nabo bonse abashumina: Mwishina ryandi bakafumye inguru. Bakarandira mu ndimi ishipya.¹⁸ Bakatora insoka ku minwi shabo, eryo ngabanwa kyonse ikipaya, takya kabakene. Bakatambarika amaboko pa barwere, nabo bakapora."¹⁹ Panuma shikuru aranda nabena, arisenderwe mu muru no kwikara ku kuboko kwakuryo ukwakwa Resa.²⁰ Abakonshi baire no kushimikira konse, na Shikuru arebomba nabo no kushininkisha ikebo mu fisungusho ifyo barekita.]

Luke

Chapter 1

¹ Abengi barisenderwe mu murimo wakubika pamo ifintu ifingi ifya fikirishiwe kuri bo,² pamo ngefyo fyapatire kuri fwebo kuri bonse abafumine pakubara bari bakambone kufyo babwene na menso nababomfi ba shiwi.³ Kyaboneke ikisuma kuri nebo, pamurandu wakuti nimona fyonse ukufuma pakutendeka, ukuremba ifyatantikwa pari web, we mukindami Teofiri,⁴ pakuti wishibe ifintu bakufundire.⁵ Munshiku sha kwa Herodi imfumu ya bena Yudeya kwari shimapepo uweshina rya Zakaria uwarupwa rwa kwa Abija; Umukashi wakwe ni Erizabeti uwa mu ng'anda ya kwa Aroni.⁶ Bonse bari abakinshinka kuri Resa, bareenda ababura ubwafya no kukonka ifipope fya kwa Shikuru.⁷ Rero tabakwetepo umwana pantu Erizabeti ari ni ng'umba, no kukota barikotere bonse babiri.⁸ Nomba kyaishire icyakutira Zakaria ari pakinso kya kwa Resa, arekubaka umurimo wa bushimapepo ngefyo kyatantikwa mu rupwa rwakwe.⁹ Ukukonka ne ntambi shabo ishakusara nishimapepo nshi arabomba, asarirwe ku bengi ukuti engire mu ng'anda ye pepo yakwa Shikuru pakokya urubani.¹⁰ Ibumba rya bantu bonse barepepa panse panshita ya kokya urubani.¹¹ Nomba maraika wa kwa Shikuru amumonera no kutarama ku kuryo paruramba rwa rubani.¹² Iryo Zakaria amumona, akyushiwa, no kumfwa umwenso.¹³ Rero maraika epekuranda kuri ye, "Witina, Zakaria pantu ipepo ryobe naryumfwika. Umukashi obe Erizabeti akakufyarira umwana. Ukaramukuta ne shina ryakwe Yohane.¹⁴ Ukakwata insansa no kusamwa, na bengi bakanga pakufyarwa kwakwe.¹⁵ Pantu akaba uwapuramo pa kinso kya kwa Shikuru. Takatare anwa umwangashi nangu ifyakunwa ifya kantuka, ukesurwamo na Mupashi wa Mushiro ukufuma munda ya kwa nyina.¹⁶ Abengi aburupwa rwa kwa Israeri bakapiribukira kuri Shikuru Resa wabo.¹⁷ Akarikuya pa menso ya kwa Shikuru mu mupashi na maka ya kwa Erya, ukupiribura imitima ya bawishibo ku bana babo no butarami ku mano ya burungami-pakupekanishisha Shikuru abantu abaipekanya kuri ye."¹⁸ Zakaria arandire kuri maraika, "Nkeshiba shani ifi fintu? Pantu ndimuntu umukote no mukashi wangi naye nakura munshiku shakwe."¹⁹ Maraika aasukire no kuranda kuri ye, "Nine Gabryeo uwiminine pa menso ya kwa Resa. Ntuminwe ukwisa mukusosa kuri mwebo, ukuretera iryashi iri irisuma.²⁰ Bona! waraba tondoro, uwabura ukusosa, mpaka no bushiku ifi fintu fikakitika. Neki ni pamurandu wakuti tausumine amashiwi yangi, ayakafikirishiwa panshita iisuma."²¹ Nomba abantu bonse bari kurorera Zakaria. Baresunguka ati aikara inshita iitari mu ng'anda ye pepo.²² Nomba iryo afuma, tekuti asose kuri bo. Baishiba ukuti nabona ikimonwa iryo akiba mu ng'anda ye pepo. aikarirefye ukupanga ifirangiriro kuri bo no kuba tondoro.²³ Kyaishire icyakuti iryo ubushiku bwakwe ukubomba bwapita, aya ku ng'anda yakwe.²⁴ Panuma yaishi inshiku, Umukashi wakwe Erizabeti aimita na pa myeshi isano arefisa umwine. Arandire,²⁵ "Ifi efyo Shikuru akitire kuri nebo iryo arendoresha ne shuko no kurenga imfumye insoni pari nebo ku bantu."²⁶ Mu mweshi warenga mutanda, maraika Gabryeo arituminwe ukufuma kuri Resa ukuya ku musumba wa Garire uweshina rya Nazareti,²⁷ ku mukashana na kisungu uwakobekerwa ku

mwaume uweshina rya Yosefe uwa murupwa rwa kwa Davidi, ne shina rya kwa na kisungu ni Maria.²⁸ Aishire kuri ye no kuranda, "Umutende, webi wewashuka! Shikuru ari nobe."²⁹ Nomba amashiwi aya yamufurunganya amano no kusakamana umurorere uku kuposha.³⁰ Maraika arandire kuri ye, "Wisakamana, Maria, pantu nausanga ishuko kuri Resa."³¹ Bona, ukemita munda yobe no kufyara umwana. Ukamukuta ne shina ryakwe 'Yesu.'³² Akaba umukaramba bakaramwita Umwana wa Mupurami. Shikuru Resa akamupera ikipuna kya kwa wishi Davidi.³³ Akateka abamung'anda ya kwa Yakobo umuyayaya, na mubufumu bwakwe tamwakabe impera."³⁴ Maria arandire kuri maraika, "Ngefi fikakitika shani, apo nshaishiba umwaume?"³⁵ Maraika aasukire no kuranda kuri ye, "Umupashi wa Mushiro ukesa pari webi, na maka ya mupurami yakesa pari webi. Kanshi uwashira uuri no kufyara mukaremukuta Umwana wa kwa Resa."³⁶ Bona, rupwa robe Erizabeti naye naimita mubukote bwakwe. Uno mweshi warenga mutanda kuri ye, uo bareti ni ng'umba.³⁷ Pantu takwaba ikyakosa kuri Resa."³⁸ Maria arandire, "Bona, ndimwanakashi umubomfi wa kwa Shikuru. Nakibere kuri nebo ngobukombe bobe." Eryo maraika amusha.³⁹ Eryo Maria aima muri isho inshiku mukwangufyanya no kuya ku kyarwo kya mpiri, mu musumba wa Yudeya.⁴⁰ Aya mu ng'anda ya kwa Zakaria no kuposha Erizabeti.⁴¹ Nomba kyakitike ikyakuti iryo Erizabeti aumfwa ukuposha kwa kwa Maria, umwana munda atoroka, na Erizabeti aisuramo Umupashi wa Mushiro.⁴² Aima ishiwi no kupunda pakuranda, "Wariparwa pabanakashi bonse, fyariparwa ne fisabo fya munda yobe."⁴³ Murandu ndo kyakitikira ikyakuti nyina wa kwa Shikuru aisa kuri nebo?⁴⁴ Pantu bona, iryo ikiunda kyakuposha kobe kyaumfwika mu matwi yangi, umwana munda yangi atoroka ne nsansa.⁴⁵ Arishuka no mwanakashi uwashumine ukuti nakifikirishe ifintu ifyasoserwe kuri ye ukufuma kuri Shikuru."⁴⁶ Maria arandire, "Umutima wangi urerumbanya Shikuru,⁴⁷ no mupashi wangi wayangira muri Resa karubura wangi."⁴⁸ Pantu roresha ubukyushi bwamubomfi wangi umwanakashi. Pantu boneni ukufuma pari nomba na munkuro shonse barikunkuta uwaparwa.⁴⁹ Pantu umupurami nakita ifikankara kuri nebo, neshina ryakwe iryashira.⁵⁰⁵¹ Uruse rwakwe rwaba pa bamutina inkuro pa nkuro. Asarangvenye amaka kukuboko kwa kwe; aposere nabonse abaitasha mukutontokanya kwa mitima yabo.⁵² Afumisha abakindami pa fipuna fyabo no kwimya bonse abasurirwe.⁵³ Aikwisha abansara ku fisuma, rero abakankara abatamfise neryo kamo.⁵⁴ Apere ikyafwirisho ku mubomfi wakwe Israeri, pakwibukisha ukuranga uruse⁵⁵ (ngefyo arandire kufikorwe fyesu) kuri Abrahamu no rupwa rwakwe ukuberera."⁵⁶ Maria aikere na Erizabeti imyeshi itatu no kubwereramo ku ng'anda yakwe.⁵⁷ Nomba uro inshita yafikire kuri Erizabeti iyakupaapa umwana wakwe akwata umwana umwaume.⁵⁸ Abena muparamano na barupwa bakwe baumfwa ati Shikuru naranga urse urukaramba kuri ye, no kusansamukira kyapamo.⁵⁹ Nomba kyakitikire pa baushiku bwarenga kine konse konse baeretere umwana mukusembururwa Bamwinike neshina "Zakaria," Ishina rya bawishi.⁶⁰ Rero banyina baasukire no kuranda, "Iyo. Akokukutwa Yohane."⁶¹ Barandire kuri ye, "Tamwaba nangu umo murupwa robe uwakwata iri ishina."⁶² Bapanga ifirangiro kuri wishi ngarefwaya bamwinike ishina ndo.⁶³ Wishi epakurumba isereti apakuremba, "Ishina ryakwe ni Yohane."Bonse barisungukire pari ki.⁶⁴ Mukwangufyanya nakanwa kakwe kaisuka no rurimi rwakakurwa. Asosa no kurumbanya Resa.⁶⁵ Umwenso waisa kuri bonse ababashingurukire. Fyonse ifi fyasabankana mu kyarwo kya mpiri kya Yudeya.⁶⁶ Bonse abaumfwireko barisungukire mu mitima yabo, ukusosa, "Kindo uyu mwana akesa kuba?" Pantu ukuboko kwa kwa Shikuru kuri na ye.⁶⁷ Wishi Zakaria aisuramo na Mupashi wa Mushiro no kusesema, ukusosa,⁶⁸ "Amarubo yabe kuri Shikuru, Resa wa kwa Isreari, pantu aisa mukwafwa no kupususha abantu bakwe."⁶⁹ Naimya urusengo rwe pusukiro ryesu mu ng'anda ya mubomfi Davidi⁷⁰ (ifyo asosere kutunwa twa bashira bakasesema ku nshita sha kare),⁷¹ Ukupusuka ku barwani besu na ku maboko ya bonse abatupata.⁷² Akakita ifi pakuranga uruse kufikorwe fyesu no kwibukisha ikipangano kyakwe ikyashira,⁷³ umurapo asosere kuri Abrahamu ikikorwe kyesu.⁷⁴ Arapire ukupera kufwebi ati, paetufumya mu maboko ya barwani besu, turemubombere ukwabura umwenso⁷⁵ mu mupashi na muburungami kuri ye inshiku shesu shonse.⁷⁶ Kine, nawebo, umwana, mukakutwa kasesema wa mupurami, pantu mukaya pa menso ya kwa Shikuru mukupekanya inshira shakwe, ukupekanya abantu mu kwisa kwakwe,⁷⁷ mukupera amano ye pusukiro ku bantu bakwe pakuberera uruse ku masambi yabo.⁷⁸ Ifi fikakitika pa murandu no ruse rwine-rwine urwa kwa Resa wesu, pantu akasuba kabarika ukufuma umutari kesa mukutwafwa,⁷⁹ ukusanikira abo abaikara mu mfimfi na mukintererwe kya mfwa. Akakita ifi pakutungurura inkasa shesu ku nshira ya mutende."⁸⁰ Nomba umwana akura no kusanguka uwakosa mu mupashi, ari mu matororo mpaka no bushiku aishire kuiranga parwarara kuri Isreari.

Chapter 2

¹ Nomba mu nshiku shirya, kwaishire ikyebo kuri Kaisaro Ausgusto ikyakupenda abantu bonse abareikara mwisonde.² Uko ukupenda ekwari ukwantanshi ukwapangirwe rero Kirina ewari kateka mu Siria.³ Na bonse bareya kira muntu mu musumba wakwe ku kurembwa pa kupendwa.⁴ Yosefe nao aire afuma ku Gariri, ukufuma mu musumba waku Nazareti, no kuya ku Yudea, mu musumba wakwa Dabidi, uwitwa Betere, pantu ari uwa mu ng'anda na murupwa rwakwa Dabidi.⁵ Aire mu kurembwa kumo na Maria, uo akobekere kabiri ari ne fumo.⁶ Nomba irya bakiri bari kurya, inshita yafikire iya kupapa umwana.⁷ Afyere umwana, iberi ryakwe no kumupomba mu nsaru ikuru no kumurarika mu murimba, pantu tamwari umuputure wabo mu kati.⁸ Murya mwine mu mpanga mwari bakakyema abareikara mu mpanga, bareronda ifitekwa fyabo ubushiku.⁹ Na maraika wakwa Shikuru absonekera kuri boo, no bukata bwakwa Shikuru bwasanikire apo bari no mwenso ukaramba waribekete.¹⁰ Eryo maraika arandire kuri boo, "Mwitina, pantu namiretera imbira nsuma iikareta insansa ku bantu bonse."¹¹ Rero umurubushi namifyarirwa mu musumba wakwa Dabidi! Ni Kristu Shikuru!¹² Iki

ekyakwishibirako ikiperwe kuri mwebo: Muresanga umwana napopwa mukisaru narara mu murimba.¹³ Paryapene kwari ibumba pamo na bamaraika ukufuma ku muru, bararumbanya Resa no kuranda,¹⁴ "Amarumbo kuri Resa mu muru umutari, umutende muno kyarokwira ku bantu abo abekarwamo."¹⁵ Eryo kyaishire nki bamaraika bafuma kuri no kubwerera ku muru, bakakyema bararanda ku banabo ati, "Natureya nomba ku Betere no kuya bona ifi fintu fikitikire, ifyo Shikuru atwishiba."¹⁶ Baire bwangu bwangu kurya no kusanga Maria, Yosefe, na kana, akarere mu murimba.¹⁷ Panuma yakumubona, basamikire ifyandirwe kuri boo pari uyu mwana.¹⁸ Na bonse abaumfwireko baripapire pa fintu bareranda bakakyema kuri boo.¹⁹ Rero Maria ena aresunga mwitontontanyo ifintu fyonse ifyo aumfwire, no kufisunga mu mutima wakwe.²⁰ Bakakyema babwereremo, baretasha no kurumbanya Resa pafintu fyonse ifyo baumfwire nefyo babwene, ngefyo barandire kuri boo.²¹ Iryo bwafikire ubushiku bwarenga kine konse konse, iryo asemburwirwe, bamwinike ishina rya Yesu, ishina iryaperwe kuri Maraika rirya ari taraimitwa mwifumo.²² Iryo impendwa ya nshiku yakumene ishakusangururwa kwabo sharipitire, mu kuringa na mafunde Mose, bamutwere ku ng'anda ye pepo ku Yerusaremu ku kumwiminika kuri Shikuru.²³ Nga firya kyarembwa mu mafunde yakwa Shikuru, "Umwana umwaume onse uwabarirapo ukufyarwa bakamupera kuri Shikuru."²⁴ Eryo bapere irambo ukuringana ne kyarandirwe mukyebo kya kwa Shikuru, "Inkunda shibiri nangu utwana tubiri utwafipere."²⁵ Boneni, kwari umungu ku Yerusaremu ishina ryakwe ni Simyoni, no yu muntu ari umurungami nakatina. Arerorera ne nsansa shabena Israeri, na Mupashi wa Mushiro afikire pari ye."²⁶ Kyarirairwe kuri ye kuri Mupashi wa Mushiro ati takabone mfwa ribe tarabona Shikuru Kristu.²⁷ Eryo umupashi wa mungurwire, Simyoni aire mu ng'anda ye pepo. Iryo abafyashi baretere Yesu akanya, ukuringana ne no rutambi,²⁸ amupoka mu maboko yakwe no kutasha Resa, no kuranda,²⁹ "Nomba rekeni umubomfi wenu atushe mu mutende, we Shikuru ukuringana ne shiwi ryobe."³⁰ Pantu amenso yangi nayabona ipusukiro,³¹ iryo wapenishishe ukufwaya kwabantu bonse:³² urubuto rwakusokorwera ku bena fyaro no bukata ku bantu bobo mu Israeri."³³ Bawishi na banyina barepapa pa fyarerandwa pari ye.³⁴ Simyoni aribaparire no kuranda kuri Maria nyina wakwe, "Bona, uyu mwana asonterwa pakuwa no kwimima kwa bantu abengi mu bena Israeri ne kuuba ikishibiro kwakukanwa -³⁵ no rupanga rukakupurinkanya mu mweo obe-pakuti fisokoroke ifitontontanyo abengi mu mitima yabo."³⁶ Kwariko na kasesema umwanakashi ishina ryakwe ni Ana. Ari mwana wakwa Fanuel uwafumine muruko rwakwa Aser. Arikotere nganshi munshiku shirya. Baikere pamo no murume wakwe imyaka kine rubari panuma yabuna Kisungu bwakwe,³⁷ nao ashere mukamfwirwa pamyaka amakumi kine konse konse naine. Tarefuma mu ng'anda ye pepo rero arepata mukufunga na mapepo, ubushiku na kasuba.³⁸ Panshita irya ine aishire kuri boo no kutampa ukutasha Resa, nao arandire pa mwana kuri abo bonse abarerorera ukuruburwa kwa Yerusaremu.³⁹ Iryo bapwire ifintu fyonse ifyo bakwete ukuringana ne kyebo kya kwa Shikuru, babwerere ku Gariri, ku musumba wabo uwa Nazareti.⁴⁰ Kabiri umwana arekura no kukosa, uwafurisha amano, ne kikuku kyakwa Resa kyari pari ye.⁴¹ Kira mwaka abafyashi bakwe bareya ku Yerusaremu mutebeto wa kyakutirira.⁴² Iryo ari ne myaka ikumi na ibiri, baya nakabiri ku mutebeto umwabera urutambi rwabo.⁴³ Panuma iryo baikere inshiku ishingira ku mutebeto, batampire ukubwerera ku ng'anda. Rero umurumendo Yesu ashere kunuma ku Yerusaremu nabafyashi bakwe tabeshibe.⁴⁴ Barebona ukuti ari pamo nebumba iryo barekwenda naryo, eryo baendere uburendo bwa bushiku bumo. Eryo batampire ukumufwaya ku bantu babo na ku banabo.⁴⁵ Iryo basangire, babwerere ku Yerusaremu no kutampa ukumufwaya kurya.⁴⁶ Baishire panuma yanshiku shitatu ishagitirepo bamusangire mu ng'anda ye pepo, naikara pakati ka bakafundisha, arekutika kuri boo no kubepusha amepusho.⁴⁷ Nabonse abakumumfwa barepapuka ku kwiruka kwakwe na ku myasukire yakwe.⁴⁸ Iryo bamubwene, barisungukisha na nyina arandire kuri ye, "We mwana, ikyo watukitira fi kinshi? Roresha, bawiso na ndibo natusakamana pakukufwaya weba."⁴⁹ Arandire kuri boo, "Ngekyo muremfwaira kinshi? Bushe tamwishibe ukuti nakirabomba inkito yakwa Taata?"⁵⁰ Rero tabaishibe ifyo arepiribura pamashiwi yonse.⁵¹ Eryo abarwere ku ng'anda pamo nabo ku Nazareti no kunakira kuri boo. Nyina nao aresunga ifintu fyonse mu mutima wakwe.⁵² Rero Yesu akonkenyepo ukukura mu mano na mukimo, no kukura mwishuko kuri Resa na ku bantu.

Chapter 3

¹ Mu mwaka warenga ikumi rimo naisano uwabufumu bwa kwa Tibrius Kaisare-ninshi Pirato ari kateka wa Yudeya, Herodi aari imfumu ya Garire, wabo Firipo aari imfumu ya Taronitishi, na Risanya aari imfumu ya Abirene,² pari bushimapepo bukaramba bwa kwa Anna na Kaifa-ishiwi rya kwa Rea ryaishire kuri Yohane umwana wa kwa Zakaria mu matororo.

³ Aire mukyarokwira kyonse ikya Yodani, ukushimikira urubatisho rwa kurapira pakubererwa uruse ku membu.⁴ Ngefyo kyarembwa mukitabo mu mashiwi ya kwa Esaya kasesema, "Ishiwi ryaumo rerekuta mumatororo, 'Pekanyeni umusebo wa mfumu, tambarikeni inshira shakwe.'⁵ Imikonko yonse ishikwe, ne mpiri no turundurundu tubatame, ne misebo yafitatu itambarare, ne nkyende ishishashibikwa ikakurwamo imisebo,⁶ ne fiyabumi fyonse fikabona ipusukiro rya kwa Resa."⁷ Yohane arandire ku mabumba abarekwisa mu kubatishiwa kuri ye, "Mwebo mwebana bampini! Ninani uwa misokere ukubutuka ukufuma ku kipyi ikikoya?"⁸ Emukuti, murepanga ifisabo ifiranga ukurapira, mwirasosa muri mwebo bene, "Twarikwata Abrahamu ikikorwe kyesu, 'Pantu inkomyeba nati Resa ari no kwimy abana kuri Abrahamu ukufuma kuri aya mabwe.'⁹ Napari nomba isembe iryo bateya ku mashinte ya fimuti. Kanshi ikimuti kyonse ikishitwara ifitwara ifisuma bakakitema no kukiposa mu muriro."¹⁰ Eryo amabumba batampire ukumwipusha, "Nomba findo tufwire ukukita?"¹¹ Abasukire no kuranda kuri bo, "Nga umo akwete imingira ibiri, akaperako ku muntu uushikwete, na

umo uukwete ifryo akite kimo kine." ¹² Bakasonkesha nabo baishire mukubatishiwa, barandire kuri ye, "Kafundisha, findo twingakita?" ¹³ Arandire kuri bo, "Mwipoka indarama ukukira pasho bamwebere ukupoka." ¹⁴ Bambi abashirika nabo bamwipusha, ukusosa, "Nga kuri fwebo? Findo twingakita?" Arandire kuri bo, "Mwirakupoka indarama ukufuma ku uuri onse kumupatikisha, mwirapingwira nangu umo ifyabufi. Beni abakine ku maripiro yenu." ¹⁵ Nomba abantubarekurorera ukwisa kwa kwa Kristu kira umo erakuranguruka mu mutima parwa kwa Yohane, nga kuti aba Kristu. ¹⁶ Yohane aasukire no kuranda kuri bonse, "Nebo mibatisha ku menshi, kuri umo uureisa uwankira amaka, nshifwire no kukakura intambo sha pansapato shakwe. Akamibatisha ku Mupashi wa Mushiro na kumuriro. ¹⁷ Akaba no rupe mu minwe yakwe akawamya no rubansa rwakwe no kuronganika ing'ano mu butara bwakwe. Kabiri akokya ifikwi mu mriro uushishima." ¹⁸ Mufintu ifingi pakubakonkomesha, Yohane arebirikisha imbira nsuma ku bantu. ¹⁹ Iryo Herodi imfumu uo bashuminisheko pakuba muramu wakwe muka Herodias, na pari fyonse ifya busenshi ifingi ifyo Herodi akitire, ²⁰ arundirepo kuri bo, ati akomene Yohane mu kifungo. ²¹ Nomba kyaishire, iryo abantu bonse babtishiwa, Yesu nao abatishiwa, ero arekupepa, Umuru waisukire. ²² Na Mupashi wa Mushiro aikira mu mubiri wa nkunda pari ye, ne shiwi ryafuma ku muru, "Uri Mwana umutemwikwa wandi. Niwe mbekerwamo." ²³ Iryo Yesu atendeka umurimo wakwe, arine myaka yakufyarwa amakumi yatatu. Ari mwana(tabashininkishe) wakwa Yosefe umwana wa kwa Heri, ²⁴ umwana wa kwa Matati, umwana wa kwa Revi, umwana wakwa Mereki, umwana wa kwa Janai, umwana wa kwa Yosefe. ²⁵ Yosefe ari mwana wa kwa Matati, mwana Amose. mwana Nahamu, mwana Esri. mwana Naggai, ²⁶ mwana Maati, mwana Matati, mwana Semei, mwana Yoseki, mwana Yoda. ²⁷ Yoda mwana Yoanani, mwana Rehese, mwana Zerubabere, mwana Saratel, mwana Nei, ²⁸ mwana Mereki, mwana Addi, mwana Kosamu, mwana Emadamu, mwana Era, ²⁹ mwana Yoshua, mwaana Erieza, mwana Yorimu, mwana Matati, mwana Revi. ³⁰ Revi ari mwana Simoni, mwana Juda, mwana Yosefe, mwana Yonamu, mwana Eryakimu, ³¹ mwana Meka, mwana Mena, mwana Matata, mwana Natani, mwana Davidi, ³² mwana Yese, mwana Obedi, mwana Boazi, mwana Samoni, mwana Nasoni. ³³ Nasoni ari mwana wa kwa Aminadabu, mwana Adimini, mwana Arni, mwana Hesroni, mwana Perezi, mwana Yuda, ³⁴ mwana Yakobo, mwana Isaac, mwana Abrahamu, mwana Tera, mwana Nahori, ³⁵ mwana Seruga, mwana Reu, mwana Peregi, mwana Ebari, mwana Shera. ³⁶ Shera ari mwana wa kwa Kainani, mwana Afaksadi, mwana Shemu, mwana Noah, mwana Remeki, ³⁷ mwana Metusera, mwana Enoki, mwana Yareti, mwana Maharere, mwana Kainani, ³⁸ mwana Enoshi, mwana Sete, mwana Adamu, umwana wa kwa Resa.

Chapter 4

¹ Eryo Yesu, uwaisuramo Umupashi wa Mushiro, abwerere ukufuma ku muronga wa Yodani no kutungururwa na Mupashi wa Mushiro mu matororo, ² uko panshiku amakumi yane aretunkwa ne kiwa. Panshiku isho tarire nangu kamo, na pampera yanshita iyo aari ne nsara. ³ Satana arandire kuri ye, "Ngori Mwana wa kwa Resa, eba iri ribwe ukusanguka umukate." ⁴ Yesu amwasukire, "Kyarirembwa, 'Umuntu tekara umumi ku mukate weka.'" ⁵ Eryo satana atwere Yesu pa muru no kumuranga amabufumu yonse ayapesonde munshita iyo ine. ⁶ Satana arandire kuri ye, "Nkakupea amaka yonse aya no bukata bwayako, pantu yaperwa kuri nebo, nanebo kuti napera kuo nkofwaya. ⁷ Eikyo kanshi, ngawafukama no kunshinshimuna, yakaba yobe." ⁸ Yesu aasukire no kuranda kuri ye, "Kyarirembwa, Ureshinshimuna imfumu Resa obe, kabiri eka eo uretumika." ⁹ Eryo satana asendere Yesu ku Yerusaremu no kumubika pa kansonshi ka ng'anda ye pepo, no kuranda kuri ye, "Ngori Mwana wa kwa Resa, iponse panshi ukufuma pano. ¹⁰ Pantu kyarirembwa, 'Akeeba bamaraika parwa webo, ku kukingirira,'" ¹¹ kabiri, 'bakakusumbura mu minwe yabo, pakuti amakasa yobe yekaipunua kwi ribwe.'" ¹² Pakumwasuka, Yesu arandire, "Kyarirandwa, 'Wirabike mfumu Resa obe ku kweshiwa.'" ¹³ Iryo satana apwishishe ukweshi Yesu, ariire no kumusha mpaka inshita imbi. ¹⁴ Eryo Yesu abwereremo ku Gariri mu maka ya Mupashi wa Mushiro, ne mbira ya pari ye yasaranganine munkyende shonse isha shingurukire. ¹⁵ Eryo atampire ukubafunda mu ma sinagogo yabo kabiri arumbanishiwe kuri bonse. ¹⁶ Aingire mu Nazareti umo akurire, kabiri, kyari kiberero kyakwe, Aingire mu sinagogo pa bushiku bwe Sabata no kwimininako ku kuberenga mu kukosha. ¹⁷ Bamupere ukuberenga ukufuma mu kitabo kya kwa kasesema Isaya. Aiswire ikitabo no kusanga apo kyarembereerwe ukuti, ¹⁸ "Umupashi wa kwa Shikuru uri pari nebo, pantu nansuba ukubira imbira nsuma ku babusu. Nantuma ukuranda ukuruburwa kuri bunkore no kubweshi ukubona ku mpofu, ukureta ukurubuka kuryabo abatitikihiwa, ¹⁹ ukuranda umwaka wesenge rya Mfumu Resa. ²⁰ Eryo afungire ikitabo, akibwekeshe kuwaripo, nokwikarako. Amenso yonse ayabaari mu sinagogo yari pari ye. ²¹ Atampire ukuranda kuri ye, "Ikyarembwa yafikirishiwa mu matwi yenu rero." ²² Bonse barandire ifisuma pari ye no kupapuka pa mashiwi ayasuma ayarekufuma ku kanwa kakwe, kabiri baipwishe, "Bushe uyu te mwana Yosefe?" ²³ Arandire kuri bo, "Mukishinka mukaranda ipinda iri kuri nebo, 'Shing'anga, yundape wemwine. Kyonse ikyo twaumfwire wakitire mu Kapenamu, kita kimo kine na mu musumba obe." ²⁴ Rero arandire, Ikishinka nkomweba, takwaba kasesema uupokererwa mu musumba wakwe. ²⁵ Rero mu kishinka nkomweba ukuti kwari bamukamfwirwa abengi munshita ya kwa Eriya, iryo urwerere rwaisarikwe pa myaka itatu ne myeshi mutanda ne kipowe kikaramba kyaishire mpanga yonse. ²⁶ Rero Eriya tuminwe kuri onse paribo, rero kaofye kuri Zarephati mu Sidoni, kuri mukamfwirwa uwareikara kurya. ²⁷ Kwari abafibashi abengi mu Isreari munshita ya kwa kasesema Erisha, rero takwari nangu umo uwawamishiwe ukufumyakofye Namani umwina Sirya." ²⁸ Abantu bonse mu sinagogo bafurirwe ikibi iryo baumfwire ifi fintu. ²⁹ Barimine, bonse mu sinagogo ukufuma mu musumba, no kumutwara panembe nembe ya kyuru apo umusumba wabo wakurirwe, ukuti benga muposa ukufuma panembe nembe. ³⁰ Rero apitire pakati kabo no kuya ku nkyende imbi. ³¹ Kabiri atentemukire ku Kapenamu umusumba wa mu Gariri, no kutampa ukufunda pa rwe Sabata. ³²

Barisungukire pakufunda kwakwe, pantu arekuranda na maka.³³ Nomba mu sinagogo mwari umuntu uwakwete umupashi wakibanda uwakowera, kabiri arekuta neshiwi irikaramba.³⁴ "Ah! Bushe kindo twingakita naimwe, Yesu wa ku Nazareti? Bushe mwaisa mukutona? Ndikwishibire-uwa kwa Resa uwashira!"³⁵ Yesu akaripire ikibada no kuranda, "Ikara tondoro! Fuma muri ye!" Iryo ikibanda kya muponeshe panshi pakati kabo, kyarifumine muri ye, kabiri takyamukyenene munshira iiri yonse.³⁶ Abantu bonse baripapire saana, kabiri baikere bareranda pari kyo kuri kira umo no munankwe. Bareranda, "Bushe mashiwi ya musango shani aya? Aeba imipashi yakowera nensambu na maka nayo yafuma."³⁷ Kanshi imbira pari ye yatampire ukusaranganina muri kirakiputurwa kyakwende ishashingurukire.³⁸ Eryo Yesu afumine mwi sinagogo no kwingira mu ng'anda ya kwa Simoni. Nomba nyinafyara Simoni arerwara uburwere bwa mpepo iikuru, kabiri bamupapatireko kuri ye.³⁹ Kanshi atareme pari ye no kukaripira impepo, nayo yarimurekere. Apopene arimine no kutampa ukubatumika.⁴⁰ Iryo akasuba kareture, Abantu baretere onse uwarwere amarwere ayapusana pusana kuri Yesu. Atambarikire amaboko pari onse muri bo no kubondapa.⁴¹ Ifibanda fyarekufuma mubengi pari bo, fyarepunda no kuranda, "Uri Mwana wa kwa Resa!" Yesu akaripire ifibanda kabiri tafyarekere ukusosa, pantu fyarishibire ukuti ari ni Kristu.⁴² Iryo kyari ku makyakya, aire ku nkyende iyafisama. Amabumba ayengi yaremufwaya no kwisauko ari. Baeseshe ukumukaya ukufuma kuri bo.⁴³ Rero arandire kuribo, "Mfwire ukuranda imbira ya bufumu bwa kwa Resa ku misumba naimbi iingi, pantu ikyo natuminwe kuno."⁴⁴ Eryo akonkenyepo ukubira mu ma sinagogo yonse aya Yudeya.

Chapter 5

¹ Nomba iryo ibumba ryaremutitikisha ku kumfwe kyebo kyakwa Resa, ena aiminine pa mbari ya kimana kya Gariri. Eikyo abwene amange ayengi yekere pakimana. Rero abarondo barifuminemo barekusamfya amaumbu yabo.² Yesu apateme mu bwange bumo, ubwari bwa kwa Simoni, kabiri arimupapatire ukutarushako panono ku murundu.³ Eryo aikarako no kweba abantu ukufuma mu bwange.⁴ Eryo apwishishe ukuranda, atire kuri Simoni, "Bura ubwange utware pa kimana ikitari no kuposa amasumbu yenu no kwipaya."⁵ Simoni aaswike, Mwe kasambirisha, natubomab ubushiku bonse tatwapeye nangu kamo, rero kwishiwi ryenu, naraposa amasumbu."⁶ Iryo bakitire ifi, barongenye ibumba irikaramba irye sabi, namasumbu yabo yarituraike.⁷ Eikyo bakyebwishe abanabo abari mu bwange hubiye ukuti benga bafwako. Barishire no kwisusha amange yonse, eikyo yafwaire no kubunda."⁸ Rero Simoni Petero, pakubona ifi, awire pamakufi yakwa Yesu, arandire, "Mweshikuru, fumeni kuri nebo pantu ndi muntu mubembu."⁹ Kabiri kyarimupapwishe, nabonse abari nankwe kukufura kwe sabi iryo baipeye.¹⁰ Awe Yakobo na Yohane, abana baume bakwa Zebede, abari banabo kuri Simoni. Yesu atire kuri Simoni, "Witina, pantu ukufuma pari nomba ureba umurondo wa bantu."¹¹ Iryo baretere amange yabo ku murundu, bashire fyonse no kumukonka.¹² Kabiri iryo ari muri umo uwa mumishi yabo, boneni, mwari umwaume uwaisuramo ifibashi. Eryo abwene Yesu, awire ku kinso kyakwe no kumupapata, arandire, "Shikuru, ngamurefwaya, kuti mwangwamya."¹³ Eryo Yesu atambike amaboko yakwe arimukumishe, atire, "Nintemwa, sanguruka." Apopene ne fibashi fyarifumine kuri ye.¹⁴ Amwebere ukuti eeba nangu umo pafya kitika, "Ima kabiye, ureya uirange kuri bashimapepo no kupera ikyarambo pa kusangururwa kobe, ukuringana firya Mose amukonkomeshe, pakupera ubunte kuri bo."¹⁵ Rero no rurumbi rwakwe rwaire ukukiramo, ne kintu bwingi kyaishire no kurongana pamo kukumfwa ukufunda kwakwe no kupshiwa kumarwere yabo.¹⁶ Rero ena aire mu matororo ku kupepa.¹⁷ Kabiri pari bumo ubwanshiku shirya iryo ena arekusambirisha, epo bari nabekara abafarise na bakasambirisha wa marango abafumine mu mishi yonse ya Gariri na Yudea na mu Yerusaremu. Na maka ya kwa Shikuru epo yari ku kundapa.¹⁸ Nomba boneni abantu baretere umuntu uwaburebe pa kipasa, barefwaya ukumwingisha no kumuteka ku kinso kyakwa Yesu.¹⁹ Napakukana sanga apakumwingisha pa murandu wa kintu bwingi, baninine pamutenge bari mupishishe munjerwe ishapapatara bamwikishe kumo, ne kipasa ba mubikire, pa rwarara rwabantu, pa ntanshi pari Yesu.²⁰ Pakubona ikitetekero kyabo, Yesu atire, "We muntu, imembu shobe sharekererwa."²¹ Bakaremba na bafarise batampire ukutontonkanya, abati, nani uyu aresosa imiponto? Nani uwingarekerera imembu kano Resa eka?²² Rero Yesu, pakwishiba amatontonkanyo yabo, aaswike no kuranda kuri boo, "Kinshi mukotontonkanya mu mitima yenu?"²³ Ikyaangukapo kinshi, 'Ukutira imembu shobe shaerera' nangura ukutira 'Ima no kwenda?'²⁴ Rero pakuti mwishibe ukuti Umwana wa Muntu aba namaka pano kyaroyakurekerera imembu, "-arandire kuwaburebe-"Nakweba, ima, senda ikipasa nomkuya ku ng'anda."²⁵ Apopene arimine nokuya pa kinso kya bonse aripitire ikyo arerepo aire ku mwakwe, arekindika Resa."²⁶ Nabonse barisungwike kabiri barekukidika Resa. baiswiremo umwenso, no kutira, "Twabona ifipeshama amano rero."²⁷ Panuma yaifi fyonse, Yesu arifuminemo kabiri abwene kasonkesha ishina ryakwe Rebi arikere apakusonkesha umuturo. Yesu arandire kuri ye, "Nkonka."²⁸ Na Rebi arimine no kumukonka, arishire fyonse kunuma.²⁹ Kabiri Rebi arimukitire umutebeto ukuru mu ng'anda yakwe. Mwari ne bumba irikaramba irya bakasonkesha na bakonshi na bakuwama arerya nabo.³⁰ Rero abafarise na bakaremba bairishenye ku bakonshi, abati, "Kinshi arerira no kunwa pamo na bakasonkesha na basambi?"³¹ Na Yesu aribasukire, "Umuntu mutunturu takabira ing'anga; kano umurwere."³² Nshaisa mukwita abarungami, rero ababembu ukurapira."³³ Kabiri batire kuri ye, "Abakonshi bakwa Yohane barafunga no kupepa, na bakonshi babafarise bakita kimo kine. Rero abakonshi bobere barerya no kunwa."³⁴ Na Yesu aribaswike, "Bushe abana baume aba mung'anda ya bwinga mwingabaresha ukurya iryo shibwina ari nabo?"³⁵ Rero inshiku shireisa iryo shibwina ari nokusendwa ukufuma pari boo, munshiku shirya bari no kufunga."³⁶ Kabiri Yesu arandire kuri boo mu mapinda. "Tapari uungarepura iraya irirpya no kubirira pe raya ryakare.

Ngakuti akifyo, kuti arepura iraya iripya, nefipimfya fyakufwara ukufuma kwiraya ripya tekuti fikatane ne kya kare.³⁷ Takuri uungabika ubwarwa bupya munsupa ya kare. Nga kuti akite fyo, umwangashi upya kuti warepura insumba, no mwangashi kuti waitika, ne nsaru kuti yatobeka.³⁸ Nomwangashi upya ufwire ukubikwa mu nsupa iipya.³⁹ Takuri uunwa umwangashi wa kware rero arefwaya uupya, pantu ati, 'Uwakare eusuma.'

Chapter 6

¹ Nomba kyakitike pe Sabata iryo Yesu areya akopita mu mabara ya ng'ano, na bakonshi bakwe baresaba imitwe ya ng'ano, bashinaiwra pakati ka ndupi yabo, no kurya ing'ano.² Rero abafarise bamo barandire, "Kindo mukokitira ifintu fimo ifitasuminishiwa ukubomba pa bushiku bwe Sabata?"³ Eryo abasukire, Yesu arandire, "Bushe tamwaberenga ifyo Dabidi akitire iryo ari ne nsara, ena na baume ari nabo?"⁴ Aire mu ng'anda ya kwa Resa no kubura umukate wa kutantikwa no kurya imo pari iyo, kabiri imo apererko abaume ari nabo ku kurya, nangu kyakuti kyasuminishiwefye ukurya kuri bashimapepo."⁵ Eryo arandire kuri boo, "Umwana wa Muntu e Shikuru we Sabata."⁶ Kyakitike pe Sabata rinankwe iryo arekuya mwi sinagogo no kufunda kurya. Kurya kwariko umwaume uwatareme ikisansa kya kukubobo kwa kuryo.⁷ Bakaremba na bafarise barekumujamba pepi-pepi ukubona nga kuti aposha umo pe Sabata, ukuti basange umurandu apakumushinina.⁸ Rero arishibe ifyo barekutontonkanya kabiri arandire ku mwaume uwatareme ikisansa kya kuboko, "Ima nokutarama pamo pakati ka bantu bonse." No mwaume arimine no kutarama parya.⁹ Yesu arandire kuri boo, "Inkomwipusha, nakisuminishiwa ukukita ikisuma pe Sabata nangu ikibi, ukupususha ubumi nangu ukubonaura?"¹⁰ Eryo abaroeshe bonse nokuranda ku mwaume, "Fungurura ikisansa kyobe." Akitire ifyo fine, ne kisansa kya kuboko kwakwe kyaribweremo.¹¹ Rero baiswiremo ubukari nabo no kuranda kuri kira umo na umo pafyo bengakita kuri Yesu.¹² Kyarekitika ryonse iryo areya ku rupiri mu kupepa. Akonkenyepo ubushiku bonse ukupepa kuri Resa.¹³ Iryo bwakwere, akutire abakonshi bakwe kuri ye, nao asarihre abekumi na babiri muri boo, abo ainike kabiri abatumwa.¹⁴ Amashiana ya batumwa yari Simoni(uo ainike Petero) na wabo Andereya, Yakobo, Firipo, Batoromeo,¹⁵ Mateo, Toma mwana Arifari, Simoni uwareitwa Ziroti,¹⁶ Yuda mwana Yakobo, na Yuda Iskarioti, uwaishireba shikamfutu.¹⁷ Eryo Yesu afumine ku rupiri pamo nabo ari nabo no kutarama apabwatarara ne kintu bwingi kya bakonshi bakwe ne mpedwa ikaramba iyabantu ukufuma mu Yudea na mu Yerusaremu na mururamba rwa bamba rwa Turi na Sidoni.¹⁸ Baishire mukumfwa kuri ye no kuposhiwa kuu marwere yabo. Abantu abakyushiwa ne mipashi yakowera nabo bariporere.¹⁹ Abantu bonse mu kintu bwingi barekukabira ukumwiatako pantu amaka yakupsha yarefuma muri ye, nao aribaposeshe.²⁰ Eryo aroreshe pa bakonshi bakwe no kuranda, "Mwariparwa mwe bapina, pantu ubufumu bwenu bwakwa Resa."²¹ Mwariparwa mwebansara pari nomba, pantu mukekuta. Mwariparwa mwebarira nomba, pantu mukaseka.²² Mwariparwa iryo abantu bamipata, na iryo bamipaturura no kumituka na ukukana amashina yenu nga ayabipa, pa murandu wa Mwana wa Muntu.²³ Sekerereni muri buri bushiku no kwanga pakusekerera, pantu mukushininkisha mukakwata ikirambu ikikuru mu muru, pantu efyo na bashibo barekyusha bakasesema munshira imo ine.²⁴ Rero akaranda kuri mwebakankara, pantu na mupokera rimo ukusansamuka kwenu.²⁵ Karanda kuri mwebekuta nomba, pantu mwebo mukaba ne nsara. Karanda kuri mwebaseka, pantu mukarosha no kurira.²⁶ Karanda kuri mwebo abantu bonse barandira ifisuma, pantu efyo nabashinwe bakokita bakasobera babufi.²⁷ Rero nkoranda kuri mwebakoumfwa, temweni abarwani benu na ukukita ikisuma kuri bonse abamupata.²⁸ Pareni bonse abamutipa na ukupepera bonse abamikyusha.²⁹ Uwakupuma kwisaya rimo, mupere nerinankwe rine. Nga umuntu umo apoka iraya ryobe rimo, wiikatako nangu ni kumwingira obe.³⁰ Pera kuri onse urekuromba. Nga umo asenda ifintu fimo ifyo wakwata, wimuromba ukufibweshwa kuri webo.³¹ Ikyo mufwaya abantu ukumikitira, efyo namwebo mukite kur boo.³² Nga mwaitemwa abantu abamitemwa beka, kutashiwa nshi kuri mwebo? Pantu na babembu batemwa bonse ababatemwa.³³ Nga mukita ifisuma ku bantu aba mukitira ifisuma beka, kutashiwanshi kuri muri mwebo? Pantu nangu babembu barakita kimo kine.³⁴ Ngamwashima ku bantu abo mukyetekera ukubweshwa, kutashiwanshi kuri mwebo? Nangu babembu bashima ku babembu, ku kubwekeshamo ikipendo kimo kine.³⁵ Rero muretemwa abarwani benu na ukukita ikisuma kuri boo. Ashimeni, no kukana enekera mukubweshwa na ikirambu kyenu kikaba ikikuru, kabiri mukaba abna bawapuramo, pantu emwine wa nkumbu ku bashitotera na bantu babifi.³⁶ Beni abaruse, ngefyo shinwe aba uwaruse.³⁷ Mwipingura, na mwebo mukapingurwa. Mwiseka, na mwebo mukasekwa. Ererni bambi na mwebo muererwa.³⁸ Pereni, kabiri kikaperwa kuri mwebo. Ikipimo ikisuma ikyashindairwamo, ikyasunkanishiwa ne kyasempaukapo-kikaperwa mukyeni kyenu. Pantu ikiringiro mubomfya ekikaringirwa kuri mwebo."³⁹ Kabiri arandire umurumbe kuri boo, "Bushe umuntu impofu kuti atungurura sumuntu naumbi impofu? Nga kutiakita, bonse bakaponena mu irindi, bushe teti?"⁴⁰ Umukonshi tengakura ukukira kafundisha wakwe, rero onse iryo apwisha ukufundwa akaba nga kafundisha wakwe.⁴¹ Kindo mureshesha akanono akatondobara murinso rua munobe, rero taubona ikipampa ikiri murinso ryobe?⁴² Bushe kuti waranda shani kuri wenu, 'Ndume, reka nkufumye akatobora akari murinso ryobe, 'iryo we mwine tauimwene nangu kipampa ikiri murinso ryobe? We wabumbi munda!barirapo ufumye umurando murinso ryobe, kabiri eryo waramona bwino pakufumya akatobora murinso rya kwa wenu.⁴³ Pantu takwaba ikimti ikisuma ukutwara ifisabo ifyabora, nagu ikimuti ikyabora ukutwara ifisabo ifisuma.⁴⁴ Pantu kira kimuti kishibikirwa kumitundu yafisabo kitwara. Pantu umuntu tengasa umuunyu ukufuma ku myunga ya mumpanga, nangu ukusaba ifisansanga fya mwangashi kuri nkororo wa mumpanga.⁴⁵ Umuntu umusuma ukufuma kukipao kya mutima wakwe afumyako ifisuma, no murandu umbi kukipao kya mutima wakwe ubiafumyako ifibi. Pantu ifyaba ku mutima wakwe efiranda akanwa kakwe.⁴⁶ "Kindo

mukutira nebo, 'Shikuru, Shikuru,' no kukana konka ifintu ifyo nanda? ⁴⁷ Umuntu onse uwisa kuri nebo no kumfwa amashiwi yangi no kuya konka, inkomweba uo aparta. ⁴⁸ Aparta umwaume uwakurire ing'anda, uwaimbire saana panshi no kukura umufura wang'anda paribwe iryakosa. Iryo kyaishire ikibirishi, muramba wa menshi aripongorewe pa ng'anda irya reo taisunkene, pa murandu wakuti yarikurwa bwino. ⁴⁹ Rero umuntu uumfwa amashiwi yangi no kukana yakonka, aparta umuntu uwakurire ng'anda pa murundu wa murundu ukwabura umufura. Iryo muramba wa menshi apongorekere pari irya ng'anda, paryapene yariwire, no kubongoroka kwairya ng'anda kwaripwiririke."

Chapter 7

¹ Panuma Yesu apwishishe ifintu fyonse ifyo areranda mu kumfwa kwa bantu, aingire mu Kapenamu. ² Nomba umukaramba umo uwa pa fita umwanda na karume, nao arirwere na pa kufwa. ³ Iryo umukaramba aumfwire urwa pari Yesu, amutumina abakaramba bamo aba baYuda, ukumwipusha ukwisa posha karume wakwe. ⁴ Iryo baishire kuri Yesu barimwipusha ikibi, ukuranda, "Aringire ukumwafwa, ⁵ pamurandu wakuti aritemwa ikyaroyesu, nakabiri ewatukurire sinagogo wesu." ⁶ Yesu akonkanyapo munshira yakwe nabo. Rero iryo tari patari ukufuma ku ng'anda, umukaramba wa fita aritumine bakibusa ukuranda kri oo, "Shikuru, wiikyusha wemwine, pantu nshifwire ukuti wise wingire mu ng'anda yandi. ⁷ Pantu uyu murandu nshipamine ukwisa ukori ne mwine, rero usosefye ishiwi na karume wandi arapora. ⁸ Pantu nanebo ndimuntu uwatekwa ku maaka, na kubahirika abo nakira. Ndeyeba uyu umo, 'Kabiye,' no kuya aya, na kuri umbi umo, 'Isa,' no kwisa aisa, na kumubomfi wandi, 'Kite fi,' nao akita." ⁹ Iryo Yesu aumfwire ifi arisunguka pari oo, no kupiribukira ku kintu bwingi ikyaremukonka arandire, "Ndemweba ikine kine, nangu ni mu bena Isreari nshatara nsanga ikisumino ikyaba nge ki." ¹⁰ Iryo bonse babwerere ku ng'anda basangire karume naporereraye. ¹¹ Panuma yaifyo, Yesu aire ku musumba bareita Naini, na bakonshi bakwe sne kintu bwingi kyaire nankwe. ¹² Kirya aparama mupepi ku mpongoro ya musumba, bona umuntu uwafwa baremufumya, umwana mwaume umo mpo muri banyina(uwari mukamfwirwa), ne kintu bwingi kikaramba ukufuma ku musumba kyari nankwe. ¹³ Iryo imfumu yamumwene, yaramurangurukira no kweba ati, "Wirarira." ¹⁴ Eyo yaparama nokwikata ku busamba, nabonse abasendere batarama. Arandire, "Wemwana munono ndekweba nati, ima." ¹⁵ Nowafwa aima nokwamba ukuranda, na Yesu amupere kuri nyina umwine. ¹⁶ Eryo umwenso wabekata bonse, na ukurumbanya Resa, ukuranda, "Kasesema mukaramba namoneka uko turi" na Resa napempura abantu bakwe. ¹⁷ Uru ururumbi pari Yesu naruya rurekumana mu Yudeya bonse na bonse mu kyaroyense ikya mu mbari. ¹⁸ Abakonshi bakwa Yohane bamushimikire ifi fyonse. ¹⁹ Eryo Yohane aitire abakonshi bakwe babiri no kubatuma kuri Shikuru ukyaranda, "Bushe niwebo uri nokwisa, nangu ukurorera umbi?" ²⁰ Iryo bati bfiye mupepi kuri Yesu, abaume basosa, "Yohane kabatisha atutuma kuri weba ukuranda, "Bushe niwebo uuri no kwisa, nangu turerorera umbi?" ²¹ Munshita iryaine aposha abantu abengi ku marwere na kumakyushi na ukufuma ku myeo ibi, ne mpofu ishingira arashipera ukumona. ²² Yesu abasuka no kusosa kuri boo, "Panuma nga mwabwerera munshira yenu, muyefisha kuri Yohane ifyo mumwene no kumfwa. Abantu impofu nabapokerera ukumona, abantu abaremana bareenda, abafibashi barepora, abantu abafwa bareumfwa, abantu abafwa barebuka no kubwerera ku bumi, na baranda barehimikirwa imbira nsuma. ²³ Umuntu uushireka ukusumina muri nebo pa murandu wa mikitire yandi ariparwa." ²⁴ Panuma inkombe shakwa Yohane shaya, Yesu ayambire ukuranda ku kintu bwingi pari Yohane, "Kinshi mwairemonamo mu matororo? Bushe ritete iripungana ku mwera?" ²⁵ Rero kinshi mwaire monako? Bushe umuntu uufwara ifyaterera? Moneni, abafwara insaru shinkankara no kuipakisha bekara mu masano ya bashamfumu. ²⁶ Rero nga kanshi mwaire mu kumona nshi? Bushe ni kasesema? Kishinka, ndemweba ikine kine, no kukira kasesema. ²⁷ Iki ekyo barembere abati, 'Moneni, inkatuma ikombe shandi ribe ikinso kyenu, abakamipekanishisha inshira yenu ribe mwebene.' ²⁸ Ndemweba ikine kine, pa bana ba banakashi tapaba uwakura ukukira Yohane. Nomba uwakypesha umo mu Bufumu bwa kwa Resa arikurapo ukukirapo." ²⁹ (Iryo bonse abantu bakomfwa ifi, ukubikakofye na bakasonkesha wa misonko, basuminishenye ifyo Resa aba murorone, pa murandu wa rubatisho babatishiwe kuri Yohane. ³⁰ Rero abafarise ne nkorokoro shafye bapangurwire amapange ya ruse Resa abapangire, pa murandu wa kukana batishiwa kuri Yohane.) ³¹ "Ninshi, eryo, bushe abantu ba ino kuro kuti nabaparanya ku nshi? Abo baparana nabo ni bani? ³² Bapara abaike abareangara mu kisankano kya rubansa, abekere no kwita umo na umo no kusosa, Natumurishishe umutoriro, no kuti mushaneko iyoo. Natubure urwimbo rwa mariro, no kuti murire nakarya." ³³ Pantu Yohane kabatisha aishire rya ukwabura umukate no kunwa ukwabura ndifai, kabiri mwasosa amuti, 'Ari na ikiwa.' ³⁴ Umwana mwaume wa muntu aishire kukurya no kunwa, na imwe mwasosa amuti, 'Moneni, uyu mubuke muntu no uunwa, kibusa wa bakasonkesha na bamasambi!' ³⁵ Rero mukapwirwa amano yebere uburungami ku bana bakwe bonse." ³⁶ Nomba umo pa bafarise aitire Yesu ku kurya nankwe. Panuma Yesu aingira mu ng'anda ya mu Farise, ayandama na pakurya. ³⁷ Boneni, kwari umwanakashi mu musumba uwari uwamemba. Iryo asngire ukuti ari pa kurya mu ng'anda ya mu Farise, aretere umusukupara wa arabasta umwari amafuta ya kyena ksuma. ³⁸ Aiminina kunuma yakwe mupepi na makasa yakwe, arerira, aratapa ukurukusha ifiramba pa makasa yakwe, no kuwanya ku mishishi ya mutwe wakwe no kumyanga amakasa yakwe no kumusuba amafuta ya kyena ksuma. ³⁹ Iryo umuFarise uwaitire Yesu amona ifi, arasosa mu mutima wakwe, ukuranda, "Nga uyu muntu ni kasesema, ery nga namwishiba no mwanakashi nshi aremwikata uyu mwanakashi mu memba." ⁴⁰ Yesu epa kumwankura no kusosa kuri oo, "Simoni, ninkwata fimo ifya kukweba." Arandire, "Nabasose, kafundisha!" ⁴¹ Yesu arandire, Ara kakopesha umo ari nabamisha babiri. Umo akwete imisha badenari imyanda isano na umbi amakumi yasano. ⁴² Iryo taba mubwekeseshe, ababerere uruse bonse babiri.

Eikyo, bushe pari aba babiri uukamutemwisha nani?"⁴³ Simoni amwaswike nokusosa, "Ndeti ni murya barekere imisha ukukirapo." Yesu arandire kuri oo, "Warungika pa kupingura." ⁴⁴ Yesu apiribukira ku mwanakashi no kusosa kur Simoni, "Wamona uyu mwanakashi. njingire mu ng'anda yobe. Taumpere menshi ya kusamba ku makasa yandi, rero ena arukushishe ifiramba pa makasa yandi na ukuwamya ku mishishi yakwe. ⁴⁵ Taumyangire ku miromo yobe, rero ukufuma pari nshita apo engirire tarekere ukumyanga miromo pa makasa yandi. ⁴⁶ Tausubire mutwe na mafuta, rero ena asubire ku makasa yandi amafuta ya kyena kisma. ⁴⁷ Eikyo nakweba, imembu shakwe, ishingi, shayererwa-pantu ikya kutemwisha. Rero umo uwayerera utunono, ikitemwiko kinono." ⁴⁸ Eikyo arandire ku mwanakashi, "Imembu shobe shayererwa." ⁴⁹ Bonse abaikere nankwe bayambire ukuranda abene beka, "Nga nani uyu uufumya imembu?" ⁵⁰ Eryo Yesu asosere ku mwanakashi, "Ikisumino kyobe kyakuposha. Kabiye mu mutende."

Chapter 8

¹ Papitire inshita iinono Yesu arepitana mu musumba na mu mishi iyapusana, arebirikisha no kushimikira imbira nsuma ya bufumu bwa kwa Resa. Nabekumi na babiri na ye, ² Kwari umwanakshi uwaposhiwe ku mipashi na marwere ayabipisha: Maria uo barekukuta Magadarena, uo bafumishemo imipashi kine rubari; ³ Yohana, umukashi wa kwa Kyusa, Herodi kangarira; Susana, na bambi abengi abarewumubombera, pafyo bakwete. ⁴ Baongenye ikintu bwingi ikikaramba, na bantu barishire kuri ye ukufuma mu mushi no mushi, abebere umurumbe: ⁵ "Umurimi afumine mukubyarike mbuto shakwe. Namukubya kwakwe, shimbi shaponene mu mbari yanshira no kushinyantaura, ne fyonni fiamurwerere fyaririre. ⁶ Shimbi shaponene parwarara, nomba shamena, sharirokwe, pa murandu wa kuburwa umutonshi. ⁷ Shimbi shaponene mu myunga, no kwima sharimine pamo no kushtabirira. ⁸ Rero shimo shaponene mu mushiri uusuma na pakumena sharikwete ifisabo umwanda umo." Panuma Yesu arandire fi, aribirikishe, "Uri na matwi yakumfwa, naomfwe." ⁹ Abakonshi bakwe barimwipwishe umo umurumbe warora. ¹⁰ Arandire, "Ifyankama fyabufumu bwakwa Resa fyaperwa kuri mwebu, rero kuri bammbi fisoserwa mu mirumbe, pakuti 'ukubona tekuti babone, no kumfwa tabenga tesha." ¹¹ Rero ubu ebupiriburo bwa murumbe: Imbutu kyebo kyakwa Resa. ¹² Isho shaponene mumbari yamusebo niabo abomfwe kyebo, rero kiwa aresa no kusenda ikyebo mu mitima yabo pakuti besumina no kupusuka. ¹³ Isho shaponene paribwe ni abo iryo baumfwe ikyebo, bakipokerera ne nsansa. Rero tabakwata imishira; basuminafye panono, na munshita yakweshiwa bonse bawa. ¹⁴ Imbutu ishaponene mu myunga ni abo abomfwa ikyebo, rero iryo baya, batungwa ne myunga ya masakamiko na bunonshi na mangaro yabwikashi, ne fisabo fyabo tafipya. ¹⁵ Rero imbutu ishaponene mu mushiri usuma, ni abo abomfwa ikyebo ne kine no mutima usuma, ukukisunga bwino no kutwara ifisabo mukushangira. ¹⁶ "Takwaba uwasha irampi no kukupikapo ikikopo nangu kufisa mwifungu. Rero, abika pakyakutekapo inyari pakuti uri onse uwaingira abona urubuto. ¹⁷ Pantu takwaba ikyafiswa ikishakeshibikwe, nangu ikyankama ikishakeshibikwe no kuretwa ku rubuto. ¹⁸ Kanshi kutikisheni, pantu kuwakwata, akakwatirapo, rero uushakwata, nefyo atontontanya ukukwata akapokororwa. ¹⁹ Eryo nyina na bandume baishire kuri ye, rero tabengafika pa murandu wa kintu bwingi. ²⁰ Bamwebere, "Noko na bamunonko batareme panse, bakokufwaya." ²¹ Rero Yesu aryasukire no kuranda kuri boo, "Maayo na bandume yangi nia abo abomfwa ikyebo kyakwa Resa no kukikita." ²² Eryo bushiku bumo apateme mubwange na bakonshi bakwe, no kuranda kuri boo, "Natureya kwishirya ryakimana." Batendeke ukwabuka. ²³ Rero iryo bareabuka aponene muturo. Nikipupu kyautinya kyaishire pari bamba, no bwange bwaingiramo na menshi, kabiri bari tinine. ²⁴ Eryo abakonshi bakwa Yesu baishire kuri ye no kumubusha, bareranda, "Shikuru! Shikuru! Twarafwa!" Abukire no kukaripira ikipupupu no kutararika amenshi, fyarirekere, kabiri kwaritarere. ²⁵ Eryo arandire kuri boo, "Ikitetekero kyenu kiri kwisa?" Rero baritinine no kupapuka, kabiri baipwishe umo na umo, "Nomba ninani uyu, ukuti arekaripira ne kipupu na menshi, nafyo firemumfwira?" ²⁶ Baabukire ku kyende ya Kaisare, iyaabukire bamba ukufuma ku Gariri. ²⁷ Iryo Yesu aabukire ku murundu, bamukumenye ku muntu wa mumusumba uwakwete ifibanda. Panshita ntari tarefware ifyakufware, kabiri taikerepo mu ng'anda rero kano mu manda. ²⁸ Iryo abwene Yesu, aririre no kupona kuri ye no kuranda neshiwi irikaramba, "Finshi urefwaya ukikte kuri nebo, Yesu, Umwana wa wapuramo Resa? Nakupapata windofya." ²⁹ Pantu Yesu akaripure umupashi wakowera ukufuma muri ye. Panshita iyingi kyaremukyusha, nangura akakirwe mu minyororo na makori nokusungirwa ku bakuronda, aputawire inyororo kabiri ngasenderwe ne mipashi yakowera mu matororo. ³⁰ Eryo Yesu amwipwishe, "Niwani ishina?" Arandire, "Iturwe," pantu inguru ishingi shaingire muri ye. ³¹ Bakonkenyepo ukumupapata ukuti ebatuma ku mbo. ³² Nomba kwari ibumba ryankumba iryarerya ku rupiri. Inguru shapapatire ukuti shingengira muri boo, nao ashisuminishe. ³³ Inguru shafumine mu muntu no kuya munkumba, nasho shabutukire ku matero muri bamba no kufwa. ³⁴ Kabairi na barerinda pakumona ikyarekitika babutwike no kuya shsimika mu musumba na mu nkyende shonse. ³⁵ Abantu barireko mukumona ikyakitike, kabiri barishire kuri Yesu no kusanga umwaume uo ifibanda fyafuminemo, aire pankasa shakwa Yesu nafwara na mano ya butunturu; rero baritinine. ³⁶ Nabantu abamwene fi babebere ifyo ifiwa ifyaire mu muntu fyaundepwe. ³⁷ Eryo ikintu bwingi kyamwipwishe ukuti engafumapo pari boo pakumona ifyo baikatwa umwensu ukaramba. Eikyo apateme mu bwange atampire ukubwira. ³⁸ No muntu uo bafumishemo ifibanda bamupapatire ukuti amukonke, rero arimurekere aye no kuranda, ³⁹ "Bwekera ku ng'anda no kurondorora ifi kufyo Resa apwishishe kuri webu." Umwaume aritampire ukya ukushimika ku musumba onse pafyo Yesu amukitire. ⁴⁰ Nomba iryo Yesu abwerereko, ikintu bwingi kyarimusengere, pantu bonse baremutunganya. ⁴¹ Kwaishire umwaume uweshina rya Jairus, umo uwari umukaramba we sinagogo, aishirewa pankasa shakwa Yesu, no kumupapata ukuya ku ng'anda yakwe. ⁴² Pa murandu wa mwana umwanakashi

uwari ne myaka ikumi rimo na ibiri, arefwa. Awe Yesu pkuya ikintu bwingi kyangirwe pamo no kumushinguruka.⁴³ Nomba umwanakashi uwari kufumya imiro pa myaka ikumi rimo na ibiri no kupisa indarama shonse pari ye, rero taposhiwe na kuuri onse.⁴⁴ Aishire kuri Yesu no kumwikata ku rusempe rwe raya ryakwe, na popene arsirekere ukufumya imiro pa.⁴⁵ Yesu atire, "Finshi fyakitika nani wankumya?" Irydo bonse bakene, Petero arandire, "Shikuru, ikintu bwingi kyonse nakimishinguruka no kumutitikisha."⁴⁶ Rero Yesu atire, "Kuri umu uwankumya, pantu njishibire amaka yarifumye muri ine."⁴⁷ Eryo umwanakashi pakumono ukuti tabereme, aishire aretutuma no kuwa kunuma yakwe. pamenso yabantu bonse arerondorora ikyo amwikatire nefyo akiposhiwa bwangu.⁴⁸ Eryo atire kuri ye, "We mwana ikitetekerokye kyobe kyakupsusha. Kabiye mu mutende."⁴⁹ Iryo akiri areranda, kwaishire umu ukufuma ku ng'anda ya mukaramba we sinagogo, arandire, "Umwana obe nafwa. Mwipamfya kafundisha ifiri fyonse."⁵⁰ Rero miryo Yesu aumfwire fi, aryasukire Jairo, "Witina; kyetekerafye arapora."⁵¹ Iryo abwerere ku ng'anda tasuminishi nangu umu ukwingira nankwe, ukufumyakofye Petero, Yohane na Yakobo, na bawishi bamwana na banyina.⁵² Nomba bonse barerira no kupunda imisowa, nomba asosere, "Mwirarira; tafwire rero arerefye turo."⁵³ Awe barimusekere abo baishibe ukuti arifwire.⁵⁴ Awe amusendere ku minwi no kupunda kwishiwi, atire, "We mwana ima!"⁵⁵ No mupashi wakwe waribwerere, nakabir aribukire paryapene. Aribere ukuti bengamureterako ifiryo.⁵⁶ Abafyashi bakwe baripeshiwe amano rero aribakonkomeshe ukuti beebako nangu umu pafyakitike.

Chapter 9

¹ Akutire abekumi na babiri pamo no kubapera amaka ne nsambu ishakufumya inguru no kuposha amarwere.² Aribatumine ukuya birisha ubufumu bwa kwa Resa no kuposha amarwere.³ Atire kuri bo, "Mwisenda ikiri kyonse pa rwendo-kibe kyakurya, ikipao, umukate, indarama nangu tuntu tumbifye."⁴ Kira ng'anda mwaingiramo, ikarenimo mpaka inshita yakusera.⁵ uko bahimipokerere, iryo mwaseramo muri uyo musumba, fukureni urukungu ku makasa yenu ngo bunte ukurangisha ukuti nabamikana."⁶ Eryo basarangene no kuya mu mishi, ukubira imbira nsuma no bundapishi konsefye.⁷ Nomba Herodi kateka aryumfwire ifi fyonse ifyarekitika, arifurunganishiwe, pakuti bambi ukuti Yohane nabuka ku bafwa,⁸ na bambi baresosa ati ni Eriya amoneke, na bambi nabofye ati ni umu uwa muri bakasesema bakare eubukire.⁹ Herodi asosere, "Nariputwire umutwe wa kwa Yohane. Ni ani uyo uo ndeumfwira ifi fintu?" Eikyo arifwairishe ukumumona.¹⁰ Iryo abakonshi babwerere, barimushmikire fyonse ifyo bakitire. Eryo abasendere kuri o, kabiri barire mu bumfisoro ku musumba uwitwa Betisaida.¹¹ Kabiri iryo ikintu bwingi kwaumfwire parwa iki, bari mukonkere. Aribapokerere no kusosa kuri bo pa rwa bufumu bwa kwa Resa, kabiri aribondepe abarekabira ukundapwa.¹² Nomba iryo ubusiku bwaba mukwira, na bekumi na babiri baire kuri o no kusosa, "Tamfyeni ibumba pakuti bengasanganina mu mishi mupepi na imishi pakutira bengamona imikarire na ifiryo, pantu turi munkende itarwike."¹³ Eikyo asosere kuri bo, "Mwebo bene bapereniko ifiryo." Basosere, "Tukwetepofye imikate isano na inswi shibiri-kano ninshi twaya no kushita ifiryo fya aba bantu."¹⁴ (Abantu abaume bari imyanda isano.) Arisosere ku bakonshi bakwe, "Rekeni bekare panshi mu ma bumba babe amakumi yasano kire bumba."¹⁵ Eikyo barikitire iki, no kurenga abantu ukwikara panshi.¹⁶ Ukubura imikate isano na inswi shibiri, aripunamine mu muru, ariiparire no kuitobaura mutupimfya, no kupera ku bakonshi no kupekanishisha ibumba.¹⁷ Bonse baririre no kwikuta, na ifwasherepo fyarikoronganikwe-mu miseke ikumi na ibiri mutupimfya.¹⁸ Eikyo eryo Yesu areepepa umwine o, abkonshi bari na o. Aribepwishe bo, atire, "Bushe ikintu bwingi kisosa ati ninebo naani?"¹⁹ Barimwasukire, "Yohane kabatisha. Nomba bambi bo batira ni Eriya, na bambi batira uri umu uwa muri bakasesema bakare eubukire."²⁰ Eryo asosere kuri bo, "Mba mwe mutira ninebo naani?" Petero aryasukire, "Uri Kristu mwana Resa."²¹ Eikyo aribasokere no kubarangirira ukutira beebapo mba no umu parwa iki,²² aresosa, "Umwana wa Muntu ari no kukyura ku fintu ifingi no kusurwa ku ntungurushi na bashimapepo na bakasambirisha wa mafunde, kabiri akepaikwa na pabushiku bwarenga shitatu akayo kubuka."²³ Eryo asosere kuri bo bonse, "Nga kuri urefwaya ukunkonka, aringire ukuikanya umwine no kusenda ikypindama kirabushiku no kunkonka."²⁴ Uyo onse uufwaya ubumi akayo burofy, nomba uyo uurofy ubumi bwakwe pamurandu nanebo akabusanga.²⁵ Bushe kinkankara ndo ngo muntu anonka isoxnde ryonse na pampera arofy nangura airofy umwine?²⁶ Uyo onse uurengumfwira insoni na amashiwi yandi, nankwe Umwana wa Muntu akamumfwira insoni iryo akabwera mubukata bwa kwa Taata na bashira bamaraika.²⁷ Eikyo nkasosa kuri mwebo mukishinka, kuri bamo abatareme pano abo abashakasonde imfwa ribe tabaramona ubufumu bwa kwa Resa."²⁸ Nomba pa nshiku kine konse-konse panuma Yesu asosere aya mashiwi, asendere Petero na Yohane na Yakobo no kuya kurupiri mu kupepa.²⁹ Iryo akiri akopepa, umusango wa mpimi yakwe yari kinjisha, ne fifwaro fyangwiwe ifya tuba.³⁰ Apopene abantu babiri bereranda nao, Mose na Eriya,³¹ bamonekere mubukata, ukuranda nankwe parwa kubwereramo kwakwe, umu uri no kusondwerera mu Yerusaremu.³² Nomba Petero nabo ari nabo bari muturo utwamaka, nomba iryo basantamwike, bamwene ubukata bwakwe na bantu babiri abatareme nao.³³ Iryo bareya barefuma kuri Yesu, Petero asosere kuri o, "Shikuru, kuti kyawama fwe ukuba kuno. Rkeni tupange imitanda itatu, umu wenu, umu wakwa Mose, na umbi wakwa Eriya." (Taishibire ifyo aresosa.)³⁴ Iryo arikusosa ifi, ikumbi ryaribakupirishe, kabiri baritinine iryo baingire mwi kumbi.³⁵ Ishiwi ryarifumye mwi kumbi, ryatire, "Uyo Mwana ndi, uo uwasarwa; mumfwireni."³⁶ Iryo ishiwi ryasoserwe, Yesu aisangirefye eka mpo. Baikere shiriri kabiri tabaeberepo no umu ifiri fyonse ifo bamwene muri isho nshiku.³⁷ Nomba ubushuku bwakonkererepo, bareteremuka xukufuma ku rupiri, ikintu bwingi ikikararamba kyarimukumenye.³⁸ Apopene, umuntu ukufuma mu kintu bwingi arerira, atire, "Kafundisha, nkoromba mwe

mundorekeshepo pa mwana, pantu emwana wandibofye mpo nakwata.³⁹ Boneni inguru nashimwikata eifo arepundira; nashimurenga ukuburwa amaka pakutira aresabaira pa kanwa kirashupako pakumurekurukako kabiri kira mukenaura buri-bubi.⁴⁰ Nakipapatira abakonshi bobo ukutira bashifumye, nomba bakifirwa."⁴¹ Yesu arwsukire no kusosa, "Mwebo mwebashaketekera kabiri mwe nkuro ibi, nipanshita ndo nkaba nenu no kwikara nenu? Reta zumwana obe kuno."⁴² Iryo umurumendo akireisa, inguru sharimufuntwire panshi no kumusunkanya na maka saana. Nomba Yesu arikaripire umupashi wakowera no murumendo aripore, no kumubwekasha kuri wishi.⁴³ Eryo bonse barisungwike ubukuru bwa kwa Resa. iryo bakiri barepapuka pari fyonse arekita, aitare abakonshi bakwe,⁴⁴ "Rekeni aya mashiwi yaye mu matwi yenu: Umwana wa Muntu akaposwa mu maboko ya bantu."⁴⁵ Nomba tabumfwere umo kyarorere. Kyarifiseme kuri bo, kabiri tabaishibire ubupiriburo. Nakabushe baritinime ukwipusha urwa iki kikomo.⁴⁶ Eryo ikitara kyaima pakati kabo abati ninani umukaramba.⁴⁷ Eikyo Yesu, ashibire amatontonkanyo mu mitima shabo, asendere umwana no kumubika pambari yakwe,⁴⁸ no kusosa kuri bo, "Uo onse uwapokerera uyu umwana mwishina ryandi, apokerera nebo; na uo onse uwapokerera nebo, apokerera no uyo uwantumine nebo. Pantu uo uwakypesha muri mwebo bonse eumo umukaramba."⁴⁹ Yohane ayasukire, "Shikuru, twabwene umuntu arefumya ifibanda mwishina ryenu nomba twarimuresha, pantu taba nefwe."⁵⁰ "Mwimuresha iyo," Yesu ayasukire, "Pantu uo onse uushirepinkana nemwee ninshi ari namwebo."⁵¹ Iryo inshiku shaparamine ishakuya kwakwe, ariteyere impimi yakwe no kuya ku Yerusaremu.⁵² Aritumine intumi pantanshi yakwe kabiri baire no kwigira mu Samaritani mu mushi no kupekanya ifintu pari o.⁵³ Nomba abantu kurya tabamupokerere pantu ateyere impimi yakwe ku kuya ku Yerusaremu.⁵⁴ Iryo abakonshi Yakobo na Yohane bamwene ifi, "Shikuru, murafwaya fwebo twebwe umuriro ukupona ukufuma mu muru no konaure abo?"⁵⁵ Nomba arifutawike no kubakaripira bo,⁵⁶ kabiri barire ku mushi umbi.⁵⁷ Iryo bareya mu butari bwa musebo, umo asosere kuri o, "Nkomikonka konse uko mukoya."⁵⁸ Yesu asosere kuri o, "Bambwe barikwata impako, na ifyoni fyamurwerere fwarikwata ifisa, nomba Umwana wa Muntu takwata apariponse apakubika umutwe."⁵⁹ Eryo asosere kuri umbi, "Nkonka nebo." Nomba asosere, "Shikuru, mbare rekeni inje no kuya shika bataata." Nomba Yesu asosere kuri o, "Shira abafwa bashike abafwa banabo.⁶⁰ Nomba webo, kabiye no kubirisha ukutari no kukusha ubufumu bwa kwa Resa."⁶¹ Eryo umuntu umbi asosere, "Nkomikonka, Shikuru, nomba tareni rekeni njensharikopo aba ng'anda yandi."⁶² Yesu aryasukire kuri o, "Taringa ubufumu bwa kwa Resa uo onse ubika amaboko yakwe mu kurima no kuroresha panuma."

Chapter 10

¹ Nomba panuma yaifi, Shikuru asontere abekumi pabura na babiri nabambi, no kubatuma babiri babiri pakumutagirira mu misumba yonse na munkyende monse umo umwine aari no kuya.² Arandire kuri bo, "Ifyakusepa fingi, nomba abakusepa banono. Emukuti ipusheni Shikuru pakuti amitumineko ababomfi abakubomba pakusepa.³ kabiye ni munshira shenu, boneni, namituma nge mpanga pakati ka mimburu.⁴ Mwikasenda imifuko ya ndarama, nangu ifyora fya paburendo, nangu insapato, no kuposha nangu umo munshira.⁵ Ing'anda mukengiramo, pakubara mukasose. 'Umutende ube pari ino ng'anda!' ⁶ Nga kyakutira umwana wa mutende emo ari, umutende utwaririre pari ye, rero nga kyakutihra takiri ifyo, ukabwerera kuri mwebo.⁷ Mukekare muri irya ine ng'anda, murye no kunwa ifyo bakapekanya, pantu umubomfi arasunga ifimuringire. Mwikaraserana muri kira ng'anda.⁸ Uuri onse umusumba mukengiramo, nga bamipokerera, ryeni fyonse ifyo bakamipenishisha.⁹ Nokuposha abarwere ababamo. Soseni kuri bo, Ubufumu bwa kwa Resa bwaisa mupepi na kuri mwebo.¹⁰ Konse uko mukengira mu musumba tabamipokerere, mukafumemo mu misebo yauko no kusosa,¹¹ "Pamo no rukungu rwa muri uyo musumba mukawamye ne nkasa shesu mukaririre na muri uyo musumba! Rero mwishibe ifi: Ubufumu bwa kwa Resa bwaisa mupepi."¹² Nkoranda ikine kuri mwebo ukutira pari ubo bushiku kikakirapo ukubipa kuri uyo musumba ukukira ifyo kyari pa Sodoma.¹³ Ukakimona, Chorozi! Ukakimona, Betisaida! Nga kyakuti imirimo iikatami ireblomba kuri mwebo ku Taya na Sidoni, nga barirapira akare, ukufwara amasaka no kusuba imitoi.¹⁴ Nomba kikaba ikayayafya kuri Taya na Sidoni pa nshita ya bupingushi ukukira mwebo.¹⁵ Mwebena Kapenamu, mutontonkanya ati mukapyana ubufumu bwa mumuru? Awe, mukabweshiwa panshi kumbo.¹⁶ Umo uumfwa kuri mwebo omfwa kuri nebo, na umo uwamikana akana nebo, na umo uwankana akana uwantuma."¹⁷ Abamakumi pabura babwerere ne nsansa, bareranda, "We Shikuru, ne fibanda fyareita kuri fwebo mwishina ryobe."¹⁸ Yesu arandire kuri bo, "Naretamba satana apona ukufuma ku muru nge nkuba."¹⁹ Boneni, narimipera amaka yakukaripira bakaring'ongo na satana na yonse amaka ya murwani, tapakabe nangu kimo ikyakumikena.²⁰ Kanshi mwasansamuka muri ifyo, imipashi yareisa kuri mwebo, nomba muresansamuka pantu amashina yenu yarirembwa mu muru."²¹ Pari karya kene akashita ari sansamukire ukukirapo muri Mupashi wa MUshiro no kuranda, "Namitotera mwe Taata, Shikuru wa mumuru ne sonde, pantu mwasokorora ifi ku bamano no kufyumfwa no kufitwara ku bashafyundwa, naga abana abanono. Ee, Taata, pantu kisma ukukurumbanya pa kinso kyobe."²² "ifintu fyonse fyariketekera ukupitira muri Taata, tapaba nangu umo uwaishiba Umwana kano Taata, nakabiri tapaba uwaishiba Taata kano Umwana nabonse abo Umwana asara ukuba nabo."²³ Eryo apiribukira ku bakonshi no kuranda kuri bo mubumfisoro, "Barishuka bonse abamona ifintu mu mona."²⁴ Ndesosa kuri mwebo, bakasesema abengi na bamfumu barakabira ukumona ifintu ifyo mu mona, nomba tabafimona, no umfwa ifintu mumfwa, nomba tabafyumfwa."²⁵ Kanshi, mube abakosa mu mafunde imeni pakutira bamweshe, arekusosa, "Kafundisha findo mfwire ukukita pakuti nkware ubumi bwa pee?"²⁶ Yesu arandire kuri ye, "Findo fyarembwa mu mafunde? Findo uberengamo?"²⁷ Apera ikyasuko no kuranda, "Uretemwa Sokuru Resa obe no

mutima obe onse, no mweo obe onse, na maka yobe yonse, na matontonkanyo yobe yonse, na benamuparamano nga we mwine." ²⁸ Yesu arandire kuri ye, "Waasukafye bwino. Kita ifi, no kuba uwabumi." ²⁹ Nomba ena akabira ukuirenga ukuba uwakine, arandire kuri Yesu, "Nga abenamuparamano bandi nibani?" ³⁰ Yesu amwasukire no kuranda, "Umuntu umo aire aretentemuka ukufuma ku Yerusaremu ukua ku Yeriko. Bamusansa kuri basakara, bamupokere fyonse ifyo akwete, ukupuma, no kumusha kikanga no kumwipaya. ³¹ Kwishuko shimapepo arekuya abeere kuri kirya kikomba kirya fye amumona afumako nokuya ku kikomba kimbi. ³² Mu musango umo wine, umwina Revi nao, iryo aishire pankyende no kumubona, apitira ku kikomba kimbi. ³³ Nomba umwina Samaria, na ye ari paburendo, aisa apo ari. Iryo amubona, ayako no kuhranguruka. ³⁴ Amuparamina no kumukakira ifironda, aitera amafuta nomwangashi pa fironda. Amubika na pa nama yakwe, no kumureta ku ng'anda ya beni, no kumusungirira. ³⁵ Ubushiku bwakonkerepo asendere ba Dinari babiri, no kubapera ku bene ba kikurwa no kuranda, 'Muremusunga, nafyonse ifikapuramo, iryo nkabwera nkesa kuripira.' ³⁶ Ninani pari abo batatu umwina muparamano wakwe kuri ye uwasanshirwe na bakaborara?" ³⁷ Arandire, "Uwarangire uruse kuri ye." Yesu arandire kuri ye, "Kabiye no kukita kimo kine." ³⁸ Nomba uro barekuya, baingira mu mushi umo, no mwanakashi uweshina Marita amupokerera mu ng'anda yakwe. ³⁹ Akwete nkashi ishina ryakwe ni Maria uwaikere pa makasaya kwa Shikuru no kumfwa ku mashiwi yakwe. ⁴⁰ Rero Marita ena arepambana pakupekanya ifyakurya. Aisa kuri Yesu no kuranda, "Shikuru, tausakamene ukuti nkashi yangi nansha ndepেকanyafye neka? Emuuti mwebe angafweko." ⁴¹ Nomba Shikuru amwasukire no kuranda kuri ye, "Marita, Marita nausakamana no kukyushiwa pafintu ifingi, ⁴² nomba ikintu kimo kisma. Marita asara ikisma, ikitakatara ikifuma kuri ye."

Chapter 11

¹ Kyitike ubushiku bumo Yesu arepepa munkeyende imo. Iryo ati apwe, umukonshi wakwe umo arandire kuri ye, "We Shikuru, utufunde ukupepa ngafirya na Yohane asambirisha abakonshi bakwe." ² Yesu arandire kuri boo, "Iryo murepepa mureranda ati, Taata, ishina ryobe rikindiwe irya mushiro. Ubufumu bobe bwise. ³ Utupere ikyakurya kya nshiku shonse. ⁴ Tuberereni uruse ku masambi yesu ngefyo naifwe turareka bonse abamisha yesu. Witutwara ku kweshiwa." ⁵ Yesu arandire ati, "Pari mwebo nani wakwata kibusa wakwe, no kuya pakati kabushiku, no kuranda kuri ye, 'Kibusa, mpeako imikate itatu, ⁶ pantu nimfikirirwa na kibusa wangi umurendo, ntakwete nakakumupekanishisha?' ⁷ Eryo umo mukati uuremwasuka kuti aranda, 'Wimpamfya. ne kibi nakisarwa kare, na bana bangi turi nabo, pa butanda. Tekuti njime no kupera imikate kuri webu.' ⁸ Nkoranda kuri webu, neryo temine no kukupera imikate pantu ni kibusa wakwe, pa murandu wa mupatikisha obe uwabure nsoni, akema no kukupera imikate iingi iyo arekabira. ⁹ kabiri nkoranda kuri mwebu ati, rombeni, kikaperwa kuri mwebu; fwayeni, mukasanga; konkonsheni, mukeswirwa. ¹⁰ Pantu umuntu onse uuromba arapokerera; no ufwaya arasanga; no muntu uukonkonsha, akeswirwa. ¹¹ Mufyashi nshi pari mwebu ngakyakuti umwana amuromba inswi, engamupera insoka ribe arefwaya inswi? Bushe umwana nga amiromba umukate, kuti mwamupera iribwe? Nangu inswi kuti mwamupera insoka? ¹² Nangu amiromba irini, bushe kuti mwamupera karing'ongo? ¹³ Ngakyakutira mwebabi mwarishiba ukupera abana benu ikiweme, miku shinga kuri bonse abamuromba?" ¹⁴ Nomba Yesu atamfya ikibanda ikyari kiburu. Iryo ikibanda kyafumine, na kiburu arirandire, ne kintu bwingi kyaripapire. ¹⁵ Rero bamo pari aba bantu barandire, "Ni kuri Berizebu, umukaramba wa fibanda, eko atamfisha ifibanda." ¹⁶ bambi pakumweshwa barafwaya ikishinka kyakufuma ku muru. ¹⁷ Rero Yesu arishibe imitontonkanishe yabo no kuranda kuri boo, "Ubufumu bonse ubwapatukano bwine buonaika ne ng'anda iyarekanamo iine iraya. ¹⁸ Nga yakuti satana apatukanamo umwine, ubufumu bwakwe kuti bwatarama shani? Pantu mukoranda ati ni kuri Berizebu atamfisha ifibanda. ¹⁹ Nebo nga ni kuri Berizerebu ntamfisha ifibanda, abamikonka bena kuti batamfisha kuri nani? Pa murandu waiki, bakaba bakapingura bene. ²⁰ Rero nga mfumisha ifibanda mwishina ryakwa Resa, eryo ubufumu bwakwa Resa bukesa kuri mwe. ²¹ Iryo umuntu uwamaka uri ne fyanso nga aronda ing'anda yakwe, ifipe fyakwe nafikara bwino, ²² rero iryo umuntu wamaka nga aisa kuri ye, umuntu uwamaka apoka ifyanso fyakwe ifyo ikyetekera nefyo atapire fyonse. ²³ Umo uushaba nanebo murwani wangi, no ushikoronganya nanebo arasaranganya. ²⁴ Iryo umupashi wakowera wafumine mu muntu, arendauka mu nkyende ishabora amenshi no kufwaya na pakutusha. Tawasangire apakutusha, warandire, 'Nkobwerera mu ng'anda yangi umo nafumine. ²⁵ Kirya abwereramo asanga nabapyanamo mu ng'anda no kubika bwino. ²⁶ Eryo aya no kubura ne mipashi imbi kine rubari iyamukira ububi na yonse yaisa mukwikaramo. Eryo napakurekeresha uyu muntu fyangifishe pari firya ifyantanshi." ²⁷ kyakitike fi, iryo akiri akoranda ifi fintu, umwanakashi umo aasamuna ishiwi ryakwe pa murandu wa kintu bwingi no kuranda kuri ye, "Ryarishika ifumo ryakusendere na mabere waonkerekere." ²⁸ Rero arandire, "Pari bufi, abomfwa ishiwi rya kwa Resa no kurisunga bakira ukushuka." ²⁹ Kirya ikintu bwingi kyafurirako, Yesu atampire ukuranda "Iyi nkuro ni nkuro ibi. Irefwaya ikishibiro, rero tayaperwe ikishibiro kano ikishibiro kya kwa Yona. ³⁰ Pantu firya Yona ari kishibiro ku bena Ninife, efyo fine no Mwana wa Muntu akaba ikishiro kuri ino nkuro. ³¹ Namfumu wa kukabanga akema kubupingushi na bantu baino nkuro no kuiseka, pantu afumine kumpera ya kyaroy ku kumfwa amano yakwa Soromoni, no kubona, uwakira Soromoni ari pano. ³² Abantu bamuninife bakemina mu bupingushi na bantu baino nkuro no kubaseka, pantu barirapire ku mbira yakwa Yona, kabiri Boneni, uwakira Yona ari pano. ³³ Tapaba nangu umo, uwasha ikisaniko, aibika munkeyende iyafisama atemwa ukubika munshi ya museke, rero ateka pa kikiriro, pakuti bonse abakoingira babone ikisaniko. ³⁴ Irinso ryobe kisaniko kya mubiri obe. iryo irinso ryobe riri irisuma, umubiri obe onse uri murubuto. Rero iryo irinso ryobe ryabipa, umubiri obe onse ninshi uri mumfifi. ³⁵ Eikyo nga umubiri obe onse uri rubuto,

takuri ukukwata umunobe umbi uuri mumfifi. ³⁶ Eryo umubiri onse ukaba nge kisaniko ikikobutisha webo." ³⁷ Iryo apwishishe ukuranda umuFarise amwipwishe ku kurya nankwe ku ng'anda, owe Yesu ayaingira no kwikara pamo. ³⁸ UmuFarise asunguka ikyo ashibarirepo ukusamba pa kurya. ³⁹ Rero Shikuru arandire kuri ye, "Nomba eryo, mwe baFarise musamfya inkombo shenu kunse ne mbare kunse, rero mukati kenu mwaisura ubupupu no bubi. ⁴⁰ Mwebantu babura amano! Bushe teumo uwapangire ikyakunse no kupanga ikyamukati? ⁴¹ Mupera ubupe kufyo mukwete mukatin eryo nafyonse fikaba ifyabuta uko muri. ⁴² "Rero karanda kuri mwebafarise, pantu mureteka kimo ikyekumi na pamafuta yanunkira nakyonse ikyamwibara, rero mwarekeresha umuringanya ne kitemwiko kyakwa Resa. Kyaringa ukukita umuringanya no kutemwa Resa, ukwabura ukukita ifintu na fimbi. ⁴³ Karanda kuri mwebafarise, pantu mwaatemwa ifipuna fyakuntanshi mu masinagogo no kumikindika pakumiposha mu nkyende yafisankano. ⁴⁴ Karanda kuri mwebo, pantu mwaba nge nindi shabura ikishibiro na banmtu barendapo ukwabura ukwishiba." ⁴⁵ Eryo inkorokoro ya fyebo imo yaranda kuri ye, "Kafundisha, ninshi warandira ifi, mukutusebanya fwebo." ⁴⁶ Yesu arandire, karanda kuri mwebo, bakafundisha wa fyebo! Pantu mubika abantu ifisendo fyafina ukusenda, rero mwebene tamwikatako neryo minwi yenu. ⁴⁷ Karanda kuri mwebo, pantu mukurira bakasesema imanda, ne ikorwe fyenu efyabepeye. ⁴⁸ Kanshi muri nte no kusumina imikitere yafikorwe fyenu pantu bena baribepaya kabiri mwebo mwabakurira imanda. ⁴⁹ Pa murandu uyu, amano yakwa Resa yaranda ati, 'Nkabatumina bakasesema na basore, nabakabakyusha no kwipayapo bamo.' ⁵⁰ Eryo ino nkuro, ikakumbukisha pa muropa onse uwa bakasesema bonse uo basumya ukutampa pakitendekero kya kyaro, ⁵¹ ukufuma pa muropa wakwa Abere mpaka na pamuropa wakwa Sakaria, uo bipeye pakati kaburambo ne ng'anda ye pepo. Nasumina, ndemyeba, inkarondorwa kuri ino nkuro. ⁵² Karanda kri mwe nkorokor sha fyebo, pantu mwasenda urufunguro rwa mano; mwebene tamwairamo, na barfwaya ukwingiramo mwaribakanya." ⁵³ Panuma Yesu afumako, bakaremba na bafarise baramupamfya ikibi no kumurenga ukuranda pa fintu ifingi, ⁵⁴ ukwesha ukwikatamo fimo ifyarefuma mukanwa kakwe.

Chapter 12

¹ Panshita iryo, iryo ambumba imyanda mishira ya bantu kabiri barenyantana umo na umo, kabiri atampire ukuranda ku bakonshi pakubara, "Kyengereni kukitutumushi kya bafarise, abamumbi munda. ² Rero takwaba ikyaafisama ikishakasokoroke, nangu ikyaafisama ikishakasokoroke. ³ Awe fyofine ikyo mwarandire mumfifi kiri no kumfwika apabuta tutu, nekyo mwarandire mukutwi mu ng'anda sha mukati kikabirirwa pa muru wa mutenge. ⁴ Ndesosa kuri mwebo, mefibusa, mwitina uyo onse uwipaya umubiri, na panuma tabakwete ifyakukita. ⁵ Rero ndemiranga uyo uwakutina. Tineni umo uo, panuma aipaya, nakwata na maka ayakumiposa ku mbo. Ikine kine ndetira kuri mwebo, eo mutine. ⁶ Bushe inseba shisano teti shsishitishiwe pa tuma koini tubiri? Kabiri tarurabwapo nangu rumo ku menso ya kwa Resa. ⁷ Rero no mushishi wa kumutwe wenu waripendwa yonse. Mwitina. Mwarikindama pa nseba ishing. ⁸ Awe ndetira kuri mwebo, onse uwanumbura bwino pa kinso kya bantu, no Mwana wa Muntu ari no kumurumbura pa kinso kya bamaraika ba kwa Resa, ⁹ rero uunkana pakinso kya bantu ari no kukanwa pakinso kya bamaraika bakwa Resa. ¹⁰ Uyo onse uusosa ikibi pa Mwana wa Muntu, aris no kwererwa, rero uupontera umupashi takererwe. ¹¹ Rero irydo tabaramitwara mu masinagogo, kuri bakateka, na barupaka, mwisakamikwa ikyo mukasuka, nangu ikyo mukaisosera, ¹² pantu Umupashi wa Mushiro pari irye nshita ukamifunda ikyo mufwire ukusosa." ¹³ Rero umo ukufuma mwibumba arandire kuri ye, "kafundisha ebeni munina wangi ukungakanyako ikyakishare." ¹⁴ Yesu arandire kuri Ye, "We muntu nani wansonta kapingura nangu kakanya pari mwebo?" ¹⁵ Arandire kuri boo, "Kyengereni muibake kufyarunkumbwa kwafintu akwata." ¹⁶ Rero Yesu abomine umurumbe, areranda, "Amabara ya muntu umo yaritwarishe, ¹⁷ kabiri aratontonkanya mu mutima wakwe, arandire, 'Ifyo narakita pantu shikwete imkyende umwakututira ifisabo fyangi." ¹⁸ Arandire ifyo nakita nifi, narapasurura amatara yangi no kukura yambi ayakuru, nomu emo nkatutira fyonse ifyakurya fyangi nafimbi ifisuma. ¹⁹ Eryo nkatire ku mutima wangi, "We mutima, uri nefisuma ifingi ifikarara imyaka iingi. Utushe, urye, unwe, usangarare." ²⁰ Rero Resa atire kuri ye, 'We muntu watumpa we, rero buno bushiku umweo obe barerondora, ne fintu upekenye fyaraba fyakwa nani?' ²¹ Efyo kiri kuureibikira umwine ifyuma no kukanaba umukindami kuri Resa. ²² Yesu arandire ku bakonshi bakwe, "Eikyo ndesosa kuri webo, wisakamana pa mweo obe, ifyo ukarya mairo; nangu pa mubiri obe; ifyo ukafwara. ²³ Pantu umweo wakira ikyakurya, no mububiri ukukira ikyakufwara. ²⁴ Rorekesheni ba mwankore, tabarima no kusepa. Tabakwata ikipao nangu ubutara rero Resa arafirisha. Rero mwebo mwarikindama pa fyon. ²⁵ Nani pari mwebo uungarundapo inshiku pa mushinku wakwe? ²⁶ Eikyo nga mwafirwa ku kyakypesha, nga kinshi musakamanina kufyashara? ²⁷ Rorekesheni amaruba-ifyo yakura. Tabakyukyutika nangu ukupina insaru. Nomba ndemweba nati nangu ni Soromoni mubukata bwakwe tafwere nga umo uwa muri boo. ²⁸ Nomba nga Resa afwika ikyani kya mu mpanga, ikiripo rero, na mairo kyaposwa mu muriro, nga mwebo muku inga ari nokmifwika, mwebakitetekerono kinono! ²⁹ Mwireka ikya mukurya ne kya mukanwa, mwisakamike imitima. ³⁰ Pantu ifi fyonse efyo abanko nabo pa nwesonde bafwaya na mashiwi arishiba ukuti murefikabira. ³¹ Rero fwayeni ubufumu bwa mu muru, ne fifyonse firi no kurundwapo kuri mwebo. ³² Mwiratina mwe mukuni unono, rero shinwi abekerwa ukumipera ubufumu. ³³ Ifyo mukwete shitenimo no kupera ifyankumbu, mukite imbukuri ishishikota-ikyuma mu muru ikishipwa umo abapupu no bubenshi tabwngiramo. ³⁴ Pantu ukuri ikyuma kyobe ekuri no mutima wenu. ³⁵ Imisana yenu ibe iyanaka ne nyari shibe ishreyaka, na mwbo mube abantu abapara abarerorera shibwinga, pakuti uyo iryo arebwerera ³⁶ no kukonkonsha, iryorine bari no kumwiswirako. ³⁷ Barishuka nabo abasha shikuru wabo no kusanga

bareorera iryo akesa. Nde myeba ikine kine nati, kuti akaka mu musana no kuboko ku kyakurya no kupyungira.³⁸ Kabiri ngaisa paburinde bwa kibiri atemw ubw kitatu no kubasanga abaipekanya, barishuka abo abasha.³⁹ Awe ishizeni iki, umwine wa ng'anda ngaeshiba iryo umupupu areisa tekuti areke ing'anda yakwe ukusanswa.⁴⁰ Naimwebene iteyanyeni, pantu tamwaishiba iryo Umwana wa Muntu areisa.⁴¹ Petero atire, "Shikuru, bushe mwaumine umurumbe kuri fwebo, nangura kuri bonse?"⁴² Shikuru arandire, "Nga nani umurashi wa pa ng'anda uwaishinka uo shikuru wakw eengatuma ku basha banankwe mukubapera umuringo wa fyakurya panshita iyaringa?"⁴³ Arishuka ni umusha uyo shikuru akasanga arekita ifyo iryo akesa.⁴⁴ Ndemweba ikine kine nati akamuteka pafyuma fyakwe fyonse.⁴⁵ Rero umusha ngatira mu mutima ukuti, 'Shikuru akokora ukwisa,' kabiri atendeka ukuma babomfi abaume na banakshi no kurya no kunwa no kusanguka kyakorwa.⁴⁶ Na shikuru wakwe ari nokwisa pabushiku asheneke na pakashita ako ashishibe kabiri akamukanda no kumiputawira ubwikaro ku basha bakishinka.⁴⁷ Na urya musha uwaishiba ukufwaya kwakwa shikuru wakwe no kukana ishiba ukupekanya kwakwe akafopaurwa impumo ishingira.⁴⁸ Rero uushaike no kukita ifyawamina impumo, akomwa ku mpumo ishinono. Rero umuntu uwaparwa ifingi, ukufuma kuri boo, ifingi fikafwaya, no wabikirweko ifingi, bakafwayako ifyakiramo.⁴⁹ naishire kukuposa umuriro panonse, Iye nga wakoshiwe kare.⁵⁰ Rero ninkwata ukubatishiwa urubasho, kabiri naoberwa nganshi rusuke rupwiririke.⁵¹ Bushe mwaishiba ukuti naisa mukureta umutende panonse? Iyo, ndemweba, rero mukurekanya.⁵² Pantu ukufuma pari nomba kukaba basano aba ng'anda imo abapatukana-batatu pari babiri, bakapusana na batatu.⁵³ Kukaba ukurekana, wishi akapusana no mwana mwaume no mwana akapusana na wishi, nyina akapusana no mwana mwanakashi no mwana mwanakashi na nyina, nanyara akapusana na nanyara na nanyara akapusana na nanyara."⁵⁴ Eryo atire ku kintu bwingi, "Iryo mwamona ikumbi ririma ku masamba, iryo rine mutire, 'Imfura yaisa,' kabiri eflyo kyaba."⁵⁵ Eryo mwaumfwa umwera wa kukapinda ka kukuryo urepupupa, mutire, 'Kureba ikikabirira,' kabiri eflyo kyaba.⁵⁶ Mweba bumi munda, mwaishiba ukuringana imimonekera ya panonse ne ya muru, rero mwafirwa shani ukwishiba imonekera yainonshita?⁵⁷ Nomba kinshi mwebene tamupingwira ikirungeme?⁵⁸ Pantu iryo mureya kuri kapingura wenu no urkuruburwisha, iryo mureya munshira esheni ukuranshanya nankwe pa murandu pa kweba ati takutwere kuri kapingura, na kapingura takutwere ku musore, no musore takuposere mu kifungo.⁵⁹ Ndetira kuri mweba, tawakafumemo mpaka ukaripire indarama shakuperekeshako."

Chapter 13

¹ Pari irya nshita abantu barekumyeba pa bena Gariri abo Pirato askenye umuropa na marambo yabo. ² Yesu aryasukire no kuranda kuri boo, "Bushe muretontankanya aba bena Gariri bari ababembu saana ukukira abena Gariri bambi bonse pa murandu wakuti bakuyirire munshira iyi?" ³ Nkoranda kuri mweba nati, iyoo. Rero nga kyakuti tamurapire, mweba bonse mukonaika munshira imo ine. ⁴ Narimo abantu abekumi rimo na kine konse-konse mu Siroamu abo urupungu rwawirepo no kubepaya, bushe muretontankanya bari babembu ukukira abaume bambi mu Yerusaremu? ⁵ Nderanda ati, iyoo. Rero nga tamurapire, namweba mukonaika kimo kine. ⁶ Yesu arandire umurumbe uyu, "Umuntu umu arikwete umukunyu uo arimbire mwibara ryakwe irya myangashi nao arishire no kubonako ifisabo rero tasangireko nangu kamo. ⁷ Umuntu arandire ku murimi, 'Bona, pa myaka itatu ndesa no kufwaya ukusangako ifisabo kuri iki kimuti kya mukunyu kabiri takusangwa nakamo. Kiteme ki. Kindo ukokirekera ukufumuna umushiri. ⁸ "Umurimi airyaswike no kuranda, 'Ushwe weka ribe ndeuriminina no kubikako umufundo. ⁹ Nga watwara ifisabo uyu mwaka ureisa, kishuma; rero nga tawakatware, ukauteme!" ¹⁰ Nomba Yesu arekufunda muri rimo irya mu ma Sinagogo pe Sabata. ¹¹ Boneni, kwari umwanakashi uwakwete umupashi wa bunake, pa myaka ikumi rimo na kine konse konse. Ari uwapetama na ukukanaororoka bwino bwino. ¹² Ikryu Yesu amubwene, arimukutire kabiri arandire, "Wemwanakashi, naukakururwa ukufuma kubunake bobe." ¹³ Abikire iminwi yakwe pa mwanakashi, na paryapene aryororokere nao aruambenye Resa. ¹⁴ Rero intungurushi ye sinagogo yarifurirwe pantu Yesu aposeshe pe Sabata. Eryo intungurushi yayasukire no kuranda ku kintubwingi, "kwaba inshiku mutanda muri ishi emwaringa ukubomba. Eryo mureisa no kuposhiwa, tepabushiku bwe Sabata." ¹⁵ Shikuru aryasukire no kuranda, "Mwebabumi munda! Bushe umu pari mweba tabura ing'ombe yakwe nangu kabare wakwe ukumufumya mwitanga no kuitwara ku kunwa pe Sabata? ¹⁶ Noyu nao mwana mwanakashi wakwa Abrahamu, uo Satana akakire pa myaka ikumi rimo na kine konse konse, bushe ifikakiro fyakwe tafifwire ukukakurwa pe Sabata? ¹⁷ Iryo arekuranda ifi fintu, bonse abarekupiririka baumfwire insoni, rero kinkupiti onse warisekerere pari fyonse ifya bukindami ifyo arekukita. ¹⁸ Eryo Yesu arandire, "Bushe ubufumu bwa kwa Resa bwapara kindo, kabiri kuti nabupashanya ku kinshi? ¹⁹ Bwaparana no ruseke rwarubanga uro umuntu aburire no kuruposa mu kirime kyakwe, neryo rwakurire mukimuti ikikuru, nefyoni fya mu muru fyapangire ifinsa mu misambo yafiko." ²⁰ Nakabiri arandire, "Nikukinshi ningaparanya ubufumu bwa kwa Resa? ²¹ Bwaparana ne kitutumushi ikyo umwana aburire na ukusankanya na ifipimo fitatu ifya bunga mpaka kyakumana ubunga bonse." ²² Eryo Yesu arekupitamu mishi ikuru ne minshi inono, arekufunda no kukita inshira yakwe iyakuya ku Yerusaremu. ²³ Umuntu umu arandire kuri ye, "We Shikuru, bushe bantufye abanono abapusuka?" Nao arandire kuri boo, ²⁴ "Pirikiteni kukwingira pa mweshi unono, pantu, inkomweba nati, abengi bakesha ukwingira, rero bakafirwa ukwingira. ²⁵ Iryo umwine wa ng'anda ekema no kwisarako ikibi, eryo mukaturama panse no kukonkosha kukibi no kuranda, 'Shikuru, Shikuru, rekeni twingire.' "Akasuka no kuranda kuri mweba, 'Ntamwishibire mweba nangu kuntu mufumine.' ²⁶ "Eryo mukaranda ati, 'twarekurya no kunwa mu kinso kyobe na mu misebo Yesu emo mwasambirishe! ²⁷ "Rero akasuka, 'Nkoranda kuri mweba, nhteshibire uko mufumine. Fumeni kuri nebo bakakita wafibi!'" ²⁸ Kukaba ukurira no kusumanya ameno iryo mukabona

nAbrahamu, Isaka, Yakobo, na bakasobera bonse mu bufumu bwakwa Resa, rero mwebo mwaposwa kunse.²⁹ Bakesa ukufuma kukapinda ka kukuryo, kukipiko, kukabanga na kumasamba, no kwingira pe teburo rya bufumu bwa kwa Resa.³⁰ Ishibeni iki, bonse abarekerera mu bukindami bakaba abantanshi, nabonse abakindamishako bakaba abakurekereshako."³¹ Muri irya ine nshita, abafarise bamo barishire no kuranda kuri ye, "Kabiye no kufuma kuno pantu Herodi arekufwaya ukukwipaya."³² Yesu arandire kuri ye, Kabiye ni kweba uyo mumbwe, 'Bona, nkofumya ifiwa no kuposha rero na mairo, na mubushiku bwarenga shitatu emo nkafishapo ukufwaya kwangi.³³ Munshira imbi, nakiringa kuri nebo ukukonkanyapo rero mairo, na ubushiku bukonkanyapo, pantu takingasuminishiwa kusobera uko naikara kunse ya Yerusaremu.³⁴ Yerusaremu, Yerusaremu, we wipaya bakasobera nokurasa amabwe abumwira kuri webu. Imiku ubwigi nafwaye ukukoronganya abana bobe ngefyo nanoko akoronganya abana bakwe mu mapindo yakwe, rero webu tawarekufwaya iki.³⁵ Boneni, ing'anda yenu yarekereshiwa. Nkoranda kuri mwebo nati, tamwakambonepo mpaka iryo mukaranda ati, 'Ariparwa ni uyo ureishira mwishina rya kwa Shikuru.'"

Chapter 14

¹ Kyakitike ubushiku bumo pa Sabata, iryo aingire mu ng'anda ya mukaramba umo uwa baFarise ku kurye kyakurya, nabo baramutamba mukuparama.² Boneni, na pakinso kyakwe parii umuntu uwarekuryura ku rusuku.³ Yesu aipwishe nkorokoro shafyebo na baFarise, "Bushe kuti baposha pa Sabata, nangu iyoo?"⁴ Rero bena barifye tondoro. Yesu aikata umurwere, amundapa, no kumweba ukuya.⁵ Arandire kuri boo, "Nani pari imwe umwana wakwe nangu ing'ombe yakwe irume nga yawira mu kishima ashingabura parya pene ubushiku bwe Sabata?"⁶ Barifirwa ukumwasuka bwino pari ifi.⁷ Iryo Yesu aishire ishiba bonse abaitirwe ku kusara inkende ishantanshi araranda ipinda, ukuranda kuri boo,⁸ "Iryo umuntu nga akwita ku bwinga, wiya ikara panyende ya ntanshi, epari etire uukindeme ukukira pari iwe."⁹ Iryo umuntu uumwitire bonse babiri, aisa mweba, 'rekerera uyu inkende,' na eryo ryena uri no kuya ne nsoni ishikaramba ku nkyende yakurekeresha.¹⁰ Rro iryo bakwita uye no kuya ikara pa nkyende yakurekeresha, pakuti iryo uukwitire aisa, akweba ati, 'Kibusa, serera apo pantanshi.' Eryo ukakwita umukinshi pari bonse abekere pamo nawebo.¹¹ Pantu uyo onse uuikusha bakamukufya, no uikyefya bakamukusha."¹² Yesu nakabiri asosa ku muntu uumwitire, "Iryo wapera ikyakurya akasuba nangu ikyunguro, wiita bakibusa bobe nangu bandume yobe nangu barupwa bobe nangu abakaramba bamumbari, epari nabo bakwita kyaba nga kukufuta.¹³ Rero iryo wateyanya imipembu, waita abaranda, abasunta, abaremana, ne mpofu,¹⁴ ukaparwa, pa murandu tabakubweshe. Pantu ukarumburwapo kwishukuko rya bakaere."¹⁵ Iryo umu pari abo bari pe teburo na Yesu baumfwire ifi fintu, arandire kuri oo, "Ariparwa ukurya ikyakurya mu Bufumu bwa kwa Resa!"¹⁶ Rero Yesu arandire kuri oo, "Umuntu umu akitire imitebeto ikaramba no kwitako abengi.¹⁷ Panshita yakurya atuma umusha wakwe ku kweba abo aitire, 'Iseni, pa murandu wakuti ifintu fyonse nafipekashiwa.'¹⁸ "Awe bonse baraukina pambi mu musango umo wine. Uwakubarirapo arandire kuri oo, 'Narishita impanga, ndi no kuya rimamo. Napapata.'¹⁹ "Naumbi arandire, 'Narishita ing'ombe ishikurume sha zmakori yasano, ndeya no kuyashesha. Napapata.'²⁰ "Eikyo naumbi arandire, 'Naryupa umukashi, eikyo nshingesa.'²¹ Umusha abwera no kushimikira shikuru wakwe ifi fyonse. Eryo shikuru wa ng'anda tepakufurwa no kusosa ku musha wakwe, 'Kabiye bwangu mu rubansa na mu misebo ya mushi no kureta kuno abaranda na baremana na bampofu na na basunta.'²² "Umusha arandire, 'Shikuru, nafikitika ngomo mwine musosere, kabiri umuputire ukiriko.'²³ Shikuru epakweba umusha, 'Akuya mu shanshira na mu maringa upatikishe kukwingira, ing'anda yandi isure.'²⁴ Pantu ndekweba nati, abantu barya abetirwe tapareba no umo uureparama ku mitebeto yandi."²⁵ Nomba kirya ikintu bwingi ikikaramba bareenda nankwe, no kubapiribukira no kusosa kuri boo,²⁶ "Nga umuntu umu aisa ukundi ukwabura ukupata bawishi bakwe, banina, umukashi, abana, bandume na bakashi, no bumi bwakwe, tengaba umukonshi wandi.²⁷ Uushisenda umusaraba wakwe ankonka no kunkonka tengaba mukonshi wandi.²⁸ Pantu pari imwe nani ukumfwa arefwayo ukukura urupungu ashingabarirapo ukwikara no kupende fyakuposapo amone nga akwita ifyakuti akumanishe?"²⁹ Epari, iryo akuro mufura na rimbi afirwo kupwisha, bonse abamonako batampo ku museka,³⁰ ukuranda, 'Uyu muntu atampire ukukura afirwa no kupwisha.'³¹ Nangu ni mfumu nshi ingaya ku kurwisha mfumu ibiye, iishingatara yaikara no kutontonkanya nga kuti yaima ku bantu amakana ikumi ukukumanya iireisa ku kurwisha na bantu amakana amakumi yabiri?³² Nga yati ndefirwa, imbi iinankwe inkombe ari ukutari, ukutuma ishakuiromba no kwipusha pa bwafya bwa mutende.³³ Eikyo, pari imwe bonse uushisurire fyonse ifyo akwita tengaba umukonshi wandi.³⁴ Umukyere wariwama, rero umukyere nga wasunduka, kuti baurowesha ku nshi?³⁵ Tekuti uwamine neryo umushiri neryo kitindi. Bakauposafye panse. UUri na matwi yakumfwa, naomfwe."

Chapter 15

¹ Nomba bakasonkesha bamisonko na bamasambi bonse baisa kuri Yesu pakuti bamumfwe.² Abafarise na bakaremba epakurangwngwinta na banabo, no kuranda, "Uyu muntu asekerera abamasambi, no kurya nabo."³ Yesu abomina ipinda nokuranda,⁴ "Nani parimwebo umo, ukwete impanga umwanda umo nga arufyapo imo, tekuti ashe amakumi pabura na pabura mu matororo, no kuya fwaya irubire mpaka aisanga?"⁵ Eryo iryo aisanga, aibika na pa mapeya nasansamuka.⁶ Iryo abwera ku ng'anda ku mwakwe, akuta bakibusa bakwe na bena muparamano, no kuranda kuri boo, 'Musansamuke pamo nanebo, pantu narondora impanga yangi iyarubire.'⁷ Namyeba ifyofine, na mu muru mukaba insansa pa mubembu umo uwarapira, ukukira pa bakowera amakumi pabura na pabura abashikabira ukurapira.⁸ Atemwa

mpanakashi nshi uuri ne ndarama ikumi, nga arufyapo imo, ashinguruka iraiti, apyanga na mu ng'anda, arafwaisha mpaka aisanga? ⁹ Iryo kirya aimona, akuta bakibusa bakwe pamo na bena muparamano, no kuranda, 'Musansamuke pamo nanebo, pantu nasanga indarama iyi ndufishe.' ¹⁰ Nangu kyaba ifi, nderanda kuri mwebo ukuti, efyo fine ku paba insansa kuri bamaraika ba kwa Resa pa mubumbu umo uwarapira." ¹¹ Eryo Yesu arandire, "Umuntu umo ari na bana baume babiri, ¹² uwamwaikye arandire kuri wishi, 'Taata. umpere ikipande kya kyuma kyangi.' Nao abakanya ifyuma. ¹³ Tapaoitire inshiku ishingira, no mwana umwaikye asngura fyonse impiya no kuya mu fyaro ukutari, awe aposaika ifyuma fyakwe mu nkyhende bubi-bubi. ¹⁴ Nomba iryo aposa fyonse, ikipowe ikikaramba kyapona mu kyaroy kirya, atampa no kumfwa ubupina. ¹⁵ Eryo aya no kwingira inkito ku muntu uwamuryamwine munkyende, nao amutuma ku kyonde kyakwe ku kuyema inkumba. ¹⁶ Awe arekumbwa no kurya ifipapa ifyo nkumba sharerya nomba takwari uwakuti amupere nangu umo. ¹⁷ Rero iryo amano yabwerere, arandire, 'Abankito bakwa Taata abengi barikwata umukate uwingi nganshi, nomba nebo kuno ndefwa ku nsara! ¹⁸ Ara nkema no kufuma kuno no kuya kuri Taata, no kuranda kuri ye, 'Taata, nabembukire umuru nobe. ¹⁹ Nshifwire no, mba ukunkuta umwana obe unkitefye nga umo pa bankito bohe.'" ²⁰ Epakwima umwana umwaikye no kufumako no kuya kuri wishi. Kirya akiri ukutari, wishi amubona no ruse rwamwikata, abutuka aramufukaira no kumufukitira. ²¹ Umwana arandire kuri ye, 'Taata, nabembukire umuru nobe. Nshifwire nomba ukuti bangite umwana obe.' ²² Wishi arandire ku basha bakwe, 'Kareteni bwangu inkansu iyawamisha ukukira, no kumufwika, mu mufwike ne mbara minwi, ne nsapato ku makasa yakwe. ²³ Eryo murete ikipoti kya ng'ombe ikyo baumya no kuripaya. Turye no kuipakisha! ²⁴ Pantu umwana wangi uyu arifwire, nomba nabuka. Arirubire, nomba narondoka.' Eryo batampa ukuipakisha. ²⁵ Nomba umwana umukaramba ena ari kwibara. Kirya areisa ati aparamine ku ng'anda, aumfwa bareimba no kushana. ²⁶ Akuta umubomfi umo no kumwipusha ifirekitika ifyo firepiribura. ²⁷ umubomfi arandire kuri ye, 'Ndume yobe nabwera ku ng'anda na wiso naipaya ikiponti kya ng'ombe ikyaina pantu abwera umutunturu.' ²⁸ "Umwana umukaramba afurwa akana nokwingira mukati, na wishi afuma no kumupapata. ²⁹ Rero umwana umukaramba aasukire no kuranda kuri wishi, 'Roresheni, nebo nkobomibombera imyaka iyingi, kabiri nshabara mpura mwishiwi ryobe, nomba webi tawatare aumpera neryo akana ka mbushi atupakisha nabakibusa wangi, ³⁰ rero iryo umwana obe uyu abwera, kirya aya ifyuma fyobe kuri bakirende, naie wamwipaira ikiponti kya ngombe ikyaina.' ³¹ "Wishi arandire kuri ye, 'We mwana wangi ara webi twaba bonse inshiku shonse, ne fintu fyangi fintu fyobe. ³² Rero nakirungama tuipakishe no kusamwa pantu ndume yobe uyu arifwire, nomba nabuka, arirubire, kabiri nomba narondoka.'"

Chapter 16

¹ Yesu na ye arandire ku bakonshi, "Kwari umuntu umukankara uwari no mubomfi umukaramba, uo basosere ukuti uyu mubomfi mukaramba ukuti naorora ifyuma fyakwe. ² Kanshi uyu mukankara akutire umubomfi wakwe, no kuranda kuri ye, 'Kindo iki nkoumfa pari webi? Mpera ikipendo ikyo wasunga, pantu tekuti ukonkanyepo ukuba umukaramba.' ³ "Uyu mubomfi arirandire umwine, 'Kindo narakita, apo Shikuru wangi arampoka umurimo wangi? Nshakwata amaka ya kwimba, nkari kusekwa pakurumba. ⁴ Naishiba ifyo nokita, pakutira nga bampoka ubukaramba bwabubomfi bwangi, abantu bakari umpokerera mu mayanda yabo.' ⁵ Eryo uyu mubomfi akutire bonse abankongore bakwa shikuru wakwe, no kukwipusha uwakubarirapo, 'Nishinga wakongora kuri shikuru wangi?' ⁶ "Arandire, 'Ifipendo umwanda umo ifya mafuta ya Orife.' Arandire kuri ye, 'Senda ikipendo kyobe, wikare bwangu no kuremba amakumi yasano.' ⁷ "Eryo uyu mubomfi mukaramba arandire na kuri umbi, 'Nishinga wakongora?' Arandire, 'Imifuko ya ng'ano imwanda umo.' Arandire kuri ye, 'Senda ikipendo kyobe no kuremba amakumi konse-konse.' ⁸ Shikuru wakwe akonkomeshe uyu mubomfi ushakwete ikisumino pantu abombera ifya mano aya. Pantu abana ba muri rino isonde bakengeresha ukubomba na bantu babo ukukira abana barubuto. ⁹ Nkososa kuri mwebo, pangeni ifibusa fyenu mwebene mu musango wabusenshi bwa fyuma pakutira eryo kikaya, bakamipokerera mukukita ifisuma ifyakutwaririra. ¹⁰ Uwaba ne kishinka pafintu ifinono akaba nekishinka na pafintu ifingi, na uushaba ne kishinka pafinono na pafingi takabe ne kishinka. ¹¹ Nga tawaba ne kishinka mu fyuma ifikowera, ninani akamuketekera ku fyuma fya kishinka? ¹² Nga tamukwete kishinka mukubomfya ifipe fyabene, ninani enga kupera indarama shobe? ¹³ Takuri umubomfi uwingabombera bashikuru bakwe babiri, pantu kuti apatapo umo no kutemwapo umo, nangu kuti akindikikapo umo umbi amufutuka. Tekuti mubombere Resa ne fyuma." ¹⁴ Nomba abafarise, abatemenwe indarama, baumfwa ififyone, no kumuseka baremuseka. ¹⁵ Arandire kuri bo, "Muraiwamisha mwebene pa menso ya bantu, a nomba Resa arishiba imitima yenu. Ukuti ikyakindamisha kuri mwe bantu kyaba ukupatishapo pa kinso kya kwa Resa. ¹⁶ Amafunde na bakasesema efiyiriko mpaka nokwisa kwa kwa Yohane. Ukufuma panshita irya, imbira nsuma ya bufumu bwa kwa Resa irebirwa, naonse arafwaya ukuipatikisha ukwingiramo. ¹⁷ Kiri ikyaanguka umuru ne kyaroy ukupita ukukira akashirwa kamo aka mu mafunde ukonaika. ¹⁸ Onse uwasha umukashi wakwe no kuya kupa umbi akita ubukende, nao uwaupa uo basha ku murume nao akita ubukende. ¹⁹ 'Nomba kwari umuntu umukankara uwarefwara insaru shamurangari ne nsaru ishisuma aresansamuka kirabushiku pafyuma fyakwe. ²⁰ Umuranda umo uweshina Razaro arerambarara panshi wa mpongoro yakwe, ai ne fironda umubiri onse, ²¹ arekukumbwa no kurya ifyarepona kwi teburo rya mukankara. Nembw sharishire no kuramyanga ifironda fyakwe. ²² kyaishire ikyakutira umuranda afwa no kusendwa na bamaraika pambari ya kwa Abrahamu. Umukankara naye afwa no kushikwa, ²³ kumbo yakwe uko arekyura, aima amenso no kubona Abrahamu akataramukira bari na Razaro. ²⁴ kanshi arira no kuranda, 'Taata Abrahamu. kwata uruse pari nebo no kutuma Razaro, ukuti atumpike umunwe

wakwe mu menshi no kutararika ururimi rwangi, pantu ndekyura mu muriro.^{1 25} "Kabiri Abrahamu arandire, 'Wemwana, ibukisha mu nshita yabwikashi bobe warepokerera ifisuma, na Razaro kimo kine ifibi, nomba ena aretararirwa kuno, nobe uri mu makyushi.²⁶ Kimbi ikiri pambari yesu, umuyenge ukaramba warabikwa pakati keso, pakuti bonse abarefwaya ukukiruka ukufuma kuno ukwisa uko tekuti bakiruke, takuri nangu umo uwikiruka ukufuma uko ukwisa kuri fwebo.²⁷ "Umukankara arandire, 'Nakupapata, Taata Abrahamu, ukuti umutume ku bamung'anda ya kwa Taata-²⁸ pantu narikwata bawesu abaume basano-pakuti akabasoke, pakuti bekese kuri ino ikyende ya bukyushi.²⁹ "Nomba Abrahamu arandire, 'Barikwata Mose na bakasesema; barekeni bomfwe kuri bo.³⁰ "Umuntu umukankara aankura, 'Awe, Taata Abrahamu, nga yakutira umo kuti aya kuri bo ukufuma kubafwa, kuti barapira.³¹ "Abrahamu arandire kuri ye, 'Ngatabomfwire kuri Mose na bakasesema, no kuwafwa wine tekuti bamumfwe nangu engabuka ukufuma kubafwa."

Chapter 17

¹ Yesu arandire ku bakonshi bakwe, "Kishinka kukaba ifimabwe fyakuipununako, rero akaranda kuri urya muntu uo fikreshira.² Kuti kyawaminapo nga kyakuti ikiribwe ikikuru kyarikurikirwe ukushinguruka umukoshi wakwe no kuposa muri bembu ukukira ukurenga umo pari aba abanono ukuipununa.³ Irondeni mwebene. Nga munonko abembuka mukaripire, kabiri nga arapira, mwerere.⁴ Nga akubembukira imiku kine rubari mu kasuba kamo, kabiri abwera imiku kine rubarikuri ye, ukuranda, "Narapira, uringire ukumwerera!"⁵ Abasore barandire kuri Shikuru, Kusheni ikikyetekero kyesu."⁶ Shikuru arandire, "Nga mwakwete ikikyetekero ngo ruseke rwa kibanga nkonde, kuti mwaranda ku kimuti kya marubeni, nupuka, no kuiomba muribemba, 'nnakyo kikomyumfwira.⁷ Rero nani muri mwbo, uwakwata umubomfi uurima nangu uusunga impanga, akaranda kuri ye nga afuma mu kyonde, 'Isa nombarine kabiri wikare turye?'⁸ Bushe takarande kuri ye, 'Pekanya ifintu ifyo ningarya, kabiri bika umushipi ukushinguruka ififwaro fyobe no kuntumika mpaka napwisha ukurya no kunwa. Eryo panuma wararya no kunwa?'⁹ Tatasha umubomfi pantu aitire ifintu ifyaeberwe, Bushe arakita?¹⁰ Nangu ni mwebo iryo mwakita ikiri kyonse ikyo mweberwe, kuti mwaranda turi babomfi abashiringire. Tukitirefye ikyo tufwire ukukita."¹¹ Kyafikire ukuti iryo aire ku Yerusaremu, aire ukukonka umupaka pakati ka Samaria na Gariri.¹² Iryo aingire mu mushi umo, kurya akumanishiwire ku baume ikumi abaari ne fibashi. Baiminine ukutari ukufuma kuri ye¹³ no kusumbura amashiwi yabo, ukuranda, Yesu, kibinda, tuberere uruse."¹⁴ Iryo ababwene, arandire kuri bo, "Kabiyeni muirange kuri bashimapepo." Iryo baire bariwamishiwe.¹⁵ Iryo umo pari bo abwene ukuti aposhiwa abwekeremo, arerumbanya Resa ne shiwi irikaramba.¹⁶ Awire ubunkupe pa makasa ya kwa Yesu, ukumupera uutasha. Rero ari umwana Samaria.¹⁷ Eryo Yesu arandire, "Bushe tabakiba ikumi abawamishiwirwe? Nga abari pabura bari kwisa?"¹⁸ Takwakiba bambi ababwerere mukupera amarumbo kuri Resa, kanofye uyu mwisa?"¹⁹ Arandire kuri ye, "Ima no kuya. Ikikyetekero kyobe kyakurenga ukuba bwino."²⁰ Iryo abaFarise bamwipwishe iryo ubufumu bwa mu muru bungesa, Yesu aasukire no kuranda, Ubufumu bwa mu muru mukuboneka bwino bwino.²¹ Kabiri tabakarande, 'Bona, ubu kuno!' nangu 'Burya kurya!' pantu bona, ubufumu bwa kwa Resa bwaba muri mwebo."²² Araandire ku bakonshi, "Inshiku shikoisa iryo mukafwaya ukubona ubushiku bwa Mwana wa Muntu, rero tamwakabubone."²³ Eryo bakaranda kuri imwe, 'Boneni, burya! Boneni, buno!' Rero mwikafuma no kubakonka,²⁴ pantu nga firya umwere wamfura usanika tutu iryo waaka ukufuma kurubari rumo urwa muru ukuya kurunari rumbi, efikaba no Mwana wa Muntu mubushiku bwakwe.²⁵ Rero agfwire ukukyura ku fintu ifingi no kunwa ku nkuro ino.²⁶ Nga fintu kyakitikire mu nshiku sha kwa Nowa, efyo kikakitika na munshiku sha Mwana wa Muntu.²⁷ Barerya, barenwa, bareupa, kabiri barekupwa mpaka ubushiku iryo Nowa aingire muri araka-na muramba aishire no kubonaura bonse.²⁸ munshira imo ine, efyo kyakitikire mu nshiku sha kwa Roti-barerya no kunwa, ukushita no kushitisha, ukubyara no kukuura.²⁹ Rero mu bushiku iryo Roti afumine mu Sodoma, yarokere iya muriro na sarufa ukufuma mu muru no kubonaura bonse.³⁰ Panuma yamusango umo wine kikaba mu bushiku iryo Umwana wa Muntu akasokororwa.³¹ Mubushiku ubo rekeni uyo ukaba pa mutenge ekekuka panshi ukuya mu kufumya ifipe mu ng'anda, na munshira imo ine rekeni uuri mu mpanga ekabwera.³² Ibukisheni muka Roti.³³ Onse uufwaya ukusanga ubumi akaburofya, rero onse uurofya ubumi akabusanga.³⁴ Nkomweba, mu bushiku ubo abantu babiri bakaba mu busanshi bumo. Umo aksendwa na umbi akashara.³⁵ Kukaba abanakashi babiri abakaratawira pamo. Umo aksendwa na umbi akashara."³⁶ Kukaba babiri mwibara, umo aksendwa umbi akashara.³⁷ Bamwipwishe, "Nikwisa, Shikuru?" Arandire kuri bo, "Ukuri umubiri, kurya ekurongana amakubi kyapamo."

Chapter 18

¹ Eryo aumonepo umurumbe kuri boo uwakuti ukurapepa ryonse no kukana naka,² arandire, "Mu musumba umo mwari kapingura uusharetina Resa no kukana kindika abantu.³ nomba kwariko mukamfwirwa mu musumba, nao arekuya ryonse, no kuranda, 'Ngafweniko ukureta umuringanya pa murandu wangi.'⁴ Pantu pnshita itari tarekabira ukumwafwa, rero panuma ya kashita akanono arandire kuri mwebo, 'Nangura nshitina Resa nagu ukukindika abantu,⁵ rero pa murandu uyu mukamfwirwa ambika mu bwafya, naramwafwa ukureta umuringanya, pakutira entendusha mukwisa kwakwe ryonse ryonse."⁶ Eryo Shikuru arandire, "Umnfweni ifyo kapingura wabura umuringanya aranda.⁷ Nomba te Resa akareta umuringanya kubasarwa bamo abakwe abarira akasuba no bushiku? Bushe akakokora ukufuma kuri boo?"⁸ Nkoranda kuri mwebo nati akareta bwangu bwangu umuringanya kuri boo. Rero, iryo umwana mwaume wa muntu

akesa, bushe akesa sanga abakitetekero pe sonde?"⁹ Eryo nakabiri arandirepo umurumbe uyu kuri bamo abaikyetekera abene ukuti barungami no kusura abantu bambi,¹⁰ "Abaume babiri baire mu ng'anda ya mapepo ku kupepa - umo ari mufarise naumbi ari kasonkesha wamisonko."¹¹ Umufarise aritareme no kupepera ifintu umwine, 'Mwe Resa, ndemitasha pantu nshaba nga bantu bambi-abashaba na muringanya, abantu abasharungama, ababukyende-nangu nga uyu kasonkesha wa misonko."¹² Ndeka ukurya imiku ibiri kiramurungu. Impera ikyekumi pari fyonse ifyo nkwa."¹³ Rero kasonkesha wa misonko, atareme ukutari, tarefwaya no kuroresha amenso yakwe mu muru, rero aumine mukifuba kyakwe, no kuranda, 'Mwe Resa, mberereni uruse, ne mubembu.'¹⁴ Nkoranda kuri mwebho, uyo mwaume abwekeramo ku nganda yakwe ninshi narungamikwa ukukira urya umbi, pantu onse uisansabika akasurwa, rero onse uisusha umwine bakamusasnsabika."¹⁵ Abantu nabo baretere utwana twabo kuri ye ukuti atwikateko, rero abakonshi iryo babwene ifyo, barikaripire."¹⁶ Rero Yesu aribakutire no kuya kuri ye, nokuranda, "Rekeni abana banono bese kuri neho, kabiri mwibakanya iyo. Pantu ubufumu bwa mu muru bwaberako bena."¹⁷ Ikine, kine nkoranda kuri mwebho, onse uushipokerera ubufumu bwa kwa Resa nga akamwana akaikye takengiremo."¹⁸ Kateka umo arimwipwishe, no kuranda, "Kafundisha musuma, bushe kut nakita shani pakuti nkwa umweo wa muyayaya?"¹⁹ Yesu arandire kuri ye, "Kindo wankutira umusuma? Takwaba umusuma kanofye Resa eka."²⁰ Warishiba amafunde-wirakita bukyende, wiraipaya, wiraiaba, wirabepesha bufi, kindika wiso na noko."²¹ Kateka arandire kuri ye, "Fyonse ifi ndafikonka ukufuma panshita nari umusepera."²² Iryo Yesu aumfwire ifi, arandire kuri ye, "Naburishako ikintu kimo. Shitisha fyonse ifyo wakwata no kufipera ku baranda, nawebo ukakwata ifyuma mu muru-no kwisa, mukukonka."²³ Rero kateka aumfwire ifi fintu, ariketewe saana uburanda, pantu arinonkere saana."²⁴ Eryo Yesu amubwene abanoburanda arandire, "Ifyo kyayafya abakankara ukwingira mu bufumu bwakwa Resa!"²⁵ Pantu kyayangukapo ingamira ukupita murinso rya nshindano, ukukira umuntu umukankara ukwingira mu bufumu bwakwa Resa."²⁶ Bonse abareumfwa ifi barandire, "Nga kanshi nani engapusuka?"²⁷ Yesu arwasukire, "Ifyaba ifyakosa ku bantu fyaba ifyayanguka kuri Resa."²⁸ Petero arandire, "Kiri bwino, twarisha fyonse ifyo twakwata no kumikonka."²⁹ Eryo Yesu arandire kuri bo, "Ikine, kine nkoranda kurimwebho ukuti takuri nangu umo uwasha ing'anda nangu umukashi, nangu bafyashi, nangu abana, pafwaya ubufumu bwakwa Resa,"³⁰ uushapokerere ikyakiramo muri iyi nshita, na mu myaka ireisa, umweo wa muyayaya."³¹ Panuma iryo akorongenye abekumi na babiri kuri ye, arandire kuri bo, "Boneni tukaya ku Yerusaremu ne fintu fyonse ifyarembere kuri bakasesema parwa Mwana wa Muntu fikapwirika."³² Pantu akaperwa ku bena fyaro, no kumupumya no kumukyusha bubi-bubi, no kumusaka amate."³³ Panuma nga bamupumya, bakamwispaya, na mubushiku bwarenga shitatu akema nakabiri."³⁴ Tabairukirepo ikintu nangu kimo parifi fintu, ne shiwi iri ryafishirwe kuri bo, kabiri tabairukire ifintu ifyarerandwa."³⁵ Rintu kyari ifyo, Yesu afikire ku Yeriko, umwaume umo impofu nyarekwikara pakutampa kwanshira,³⁶ nao aumfwire ikintu bwingi kikoya, aipwishe ifyakukitika."³⁷ Bamwebere ati Yesu uwaku Nazareti ewapita apa."³⁸ Eryo umwaume impofu abirikishe, no kuranda, "Yesu mwana Dabidi, umberere uruse."³⁹ Iryo abarekwenda baumfwire bakaripire impofu, bamwebere ukutarara tondoro. Rero abirikishe ryonse ukukiramo, "We mwana Dabidi, Umberere uruse."⁴⁰ Yesu atareme paryapene no kukonkomesha ukuti umwaume atwarwe kuri ye. Eryo iryo umwaume impofu aparemene, Yesu amwipwishe,⁴¹ "Kindo ukofwaya neho ukukita kuri webho?" Arandire, "Shikuru, nkofofwaya ukubona."⁴² Yesu arandire dkuri ye, "Pokerera amenso yobe. Ikitetekero kyobe kyakuposha."⁴³ Parya pene aripokerere amenso yakwe no kumukonka, mu kurumbanya Resa. Abantu bonse iryo babwene iki, batashishe Resa.

Chapter 19

^{1 2} Yesua aingire no kupita mu Yeriko. Kanshi, kwari umuntu kurya ishina ryakwe Zakeyo. Ari umukaramba wa bakasonkesha kabiri ari umukankara.³ Arefwaya ukubona Yesu nga ari ninani, rero tamubwene pebumba, pantu ari umwipi.⁴ Eikyo abutukire kuntanshi ya bantu no kunina ku kimuti kya Sikamo pakuti amubone.⁵ Iryo Yesu aishire ku nkyende, aroreshe ku muru no kuranda kuri ye, "Zakeyo, ikuka bwangu, pantu rero nkoikara ku ng'anda kobe."⁶ Eikyo asakaukire no kwikuka no kumusengera ne nsansa."⁷ Iryo bonse babwene iki, bonse bariirishenye, barandire, "Aya mukutandarira umuntu uwa masambi."⁸ Zakeyo aiminine no kuranda kuri Shikuru, "Bona we Shikuru, kitika wafyo nakwata nkaperaba ababusi, kabiri nganaribeseshepo umo ikiri kyonse, nkamubwesha imiku ine iyakipendo."⁹ Yesu arandire kuri ye, "Ipusukiro ryaisa muri ino ng'anda rero, pantu nao mwana wa kwa Abrahamu."¹⁰ Pantu Umwana wa Muntu aishire mukufwaya no kupususha abaruba."¹¹ Iryo baumfwire ifi fintu, akonkenyepo ukusosa no kweba imirumbe, pantu ari mupepi na ku Yerusaremu, kabir batontonkenye ukuti ubufumu bwa kwa Resa buri no kuboneka apapene."¹² Eikyo arandire, "Umukankara umo aire ku kyarok yakutari mukupokerera ifya bufumu bwakwe no kubweruruka."¹³ Asarire ababomfi ikumi no kubapera imina ikumi no kuranda kuri bo 'Akupangeni amakwebho mpaka nkabwere.'¹⁴ "Rero abekashi bakwe barimupatire no kutumina inkombe, ukutira, 'Tatwakakwate ukutungururwa kuri uyu muntu.'¹⁵ Kyakitikire iryo abwerurukire, rintu apokerere ubufumu, apere ikikope kyakukuta ababomfi abo apeere indarama, ukuti engeshiba nsonsera bapangire mu makwebho."¹⁶ Uwantanshi aishire kuri ye, nokuranda, 'We Shikuru, indarama yobe naipangirapo nsonsera ikumi.'¹⁷ "Shimukindikwa arandire kuri ye, 'Kisuma, we mubomfi musuma. Pantu wari ne kishinka patunono, ukakwata insambu pamisumba ikumi."^{18 19} "Uwakibiri arishire no kuranda, 'Indarama yobe, we Shikuru, naipanga bansonsera basano.' Shimukindikwa arandire kuri ye, 'Ukaba katungurura wa misumba isano.'²⁰ "Umbi arishire, no kuranda, 'We Shikuru, 'indarama yobe ii, naisungire bwino mukyakufwara,'²¹ pantu narekutiina, pantu uri muntu uufwaisha. Usenda nefyo utabikire, no kusombora ifyo ushabyere.'²² Shimukindikwa arandire kuri ye,

'Narakupingwira ku mashiwi yobe, we mubomfi mubi. Warishibire ukuti ndi muntu uufwaisha, uusenda nefyo ntabikire no kusombora apo ntabyere.²³ Kanshi kindo ikyo utabikire indarama yandi mu butara, pakutiira iryo nabwerurukire nga naripokerere na nsonserapo?'²⁴ Shimukindikwa arandire kubaiminepo, pokeni indarama ukufuma kuri ye, no kuipera ku ukwete indarama ikumi.²⁵ "Barandire kuri ye, 'We Shikuru nakwata indarama ikumi.'²⁶ "Nkomweba ukutiira onse uwakwata akapererwapo, rero uushakwata, nakarya ako akwata akapokerwa kumo.²⁷ Rero abarwani bandi aba, abo abasharefwaya nebo ukuba intungurushi yabo, bareteni kuno mubepaire apo ndi."²⁸ Iryo arandire ifi fintu, aninikire kuntanshi ukuya ku Yerusaremu.²⁹ Kyafikire apa iryo apareme ku Bethphage na Betani ku kyuru ikyo bakuta ati Oliveti, atumine abakonshi babiri,³⁰ arandire, "Kabiyeni mu mushi uuri pantanshi. Ngamwaingira, mukoya kusanga punda uo tabatara abaninapo. mumukakure no kundetera.³¹ Nga umo amipusha, 'Kindo mukomukakwira?' murande, 'Shikuru eukoifwaya.'³² Abo abatumine babiri no kusanga punda nga fintu Yesu abebere.³³ Iryo barekukakura punda, abene barandire kuri bo, "Kindo mukokakwira punda?"³⁴ Barandire, "Shikuru akoifwaya."³⁵ Bairetere kuri Yesu, kabiri baanshiire imingira pari punda no kureka Yesu aikarapo.³⁶ Iryo aire, baanshikire imingira yabo pa musebo.³⁷ Iryo apareme ku nkyende uko urupiri rwa Orife rwantentemuka, ibumba ryonse irya bakonshi ryatampire ukusangarara no kurumbanya Resa na mashiwi ayakuru pa mirimo iikata iyo babwene,³⁸ bebere, "Ariparwa shamfumu uwaisa mwishina rya kwa Shikuru! Umutende mu muru na marumbo umutari!"³⁹ AbaFarise bamo mwibumba barandire kuri ye, "Karipira abakonshi bobe."⁴⁰ Yesu aryasukire no kuranda, "Nkomweba aba nga batarara, amabwe kuti yapunda."⁴¹ Iryo Yesu apareme ku musumba, ariuririreko,⁴² ebere, "Nga kyakutifye warishibire muri ubu bushiku, nobe, ifintu ifirekuretera umutende! Rero nomba fyarifiswa ukufuma ku menso yobe.⁴³ Pantu shikoisa inshiku iryo abarwani bakashingurushe kyamba no kukushinguruka no kukukyandira konse konse.⁴⁴ Bakakuponya panshi, weba na bana bobe. Tabakashe iribwe parinankwe pantu tawaishibire inshita yakutandarirwa kobe.⁴⁵ Yesu aingire dmu ng'anda ye pepo no kutampa ukuposaika abo bonse abareshitisha,⁴⁶ arandire kuri bo, "Kyarirembwa, 'Ing'anda yandi ikaba ni ng'anda ye pepo; rero mmwaipanga ikinka rya fipondo."⁴⁷ Eikyo Yesu arefunda kirabushiku mu ng'anda ye pepo. Bashimapepo bakaramba na bakaremba barefwaya ukumwipaya, ikyo bari intungurushi sha bantu,⁴⁸ rero tabasangire inshira ya kukitiramo ikyo pantu abantu bareumfwa kuri ye muri bubwino.

Chapter 20

¹ kyaishire pa bushiku bumo Yesu arefunda anabantu mu ng'anda ye pepo no kushimikira imbira nsuma bashimapepo bakaramba na bakaremba baisa kuri ye na bakiroro. ² Barandire, no kusosa kuri ye, "Twebe amaka ukitorako ifi fintu, nangu nani akupere amaka aya."

³ Ayasukire no kuranda kuri boo, Nanebo naramipusha ikipusho, no kwasuka mwasuke. ⁴ Urubatishe rwakwa Yohane: ryafumine ku muru nangu ku muntu?" ⁵ Nabo bararnshanya abene beka, ukuranda, "Ngatwaranda, 'Ukufuma mu muru,' araranda, 'Eryo ngekyo mushamusuminine kinshi?'" ⁶ Rero ngatwaranda ati, 'Ukufuma ku muntu, abantu bonse baratupora amabwe, pantu baratupapata ukuti Yohane ari ni kasesema.'" ⁷ Baryasukire ati tabeshibe uko kyafuma. ⁸ Yesu arandire kuri boo, "Nanebo nshamwebe kanshi amaka nkitira ifi fintu."⁹ Araeba abantu mu murumbe uyu, "Umuntu arimine ibara rya myangashi, arisekeshe ku murimi, no kuya mu kyaroro inshita ikaramba. ¹⁰ Munshita iringire atuma umubomfi wakwe ku barimi, pakuti bamupere ifyo ari no kupoka pa fisabo fya myangashi. Rero abarimi bamuma, bamutamfya ne minwi nkutwa. ¹¹ Eryo atuma karume na umbi nao wine bamuma, bamukita ifya musarura, no kumutamfya minwi nkutwa. ¹² Abikapo uwabutatu naowine bamurasa no kumuposa kunse. ¹³ Umwine we bara rya mmyangashi epakusosa, 'Narakita shani? Narabatamina umwana wangi uo natemwishya. Nakarimo ena kuti bamutina.'¹⁴ "Rero iryo abarimi bati bamumone, baraebana abene beka, no kuranda, 'Uyu empyani. Areni tumwipaye, pakuti ifyandariro fibe fyesu,'¹⁵ Bamuposa kunse ye bara no kumwipaya. Bushe iryo shikuru we bara rya myangashi akabikita shani?" ¹⁶ Akesa no kurofya barimi ne bara akaripera kuri bambi." Iryo baumfwire iki barandire, "Awe ikyo tekyo!" ¹⁷ Rero yesu abrorekeshu no ku sosa, "Bushe kanshi ifi ifyarembwa fyarora kwi: 'Bakakura iribwe basurire ryaisa ba ryakwikta pe tungi?'" ¹⁸ Umuntu onse uukoponena pebwe iri akatobeka mu tupimfya, noo rikaponena rikamushonaura."¹⁹ Bakaremba na bashimapepo bakaramba barefwaya ukumwikata pa nshita irya, pantu barishibe ukuti niifwe areeba iri ipinda. Rero baretina abantu. ²⁰ Mutambeni mu kukyengyera, batumine ne nengu ishakuifundura nge shororoke, pakuti shimwikate mu mashiwi yakwe, epakuti shirubwire mu minwi ya buteko bwa mwarashi. ²¹ Baramwipusha, ukuranda, "Kafundisha, twarishiba ukuti uranda no kufunda ifyarungama, taukita no mukishanya ku muntu onse, rero ufundafye ikishinka kyakwa Resa. ²² Bushe fwebo kuti twasonko musonko kuri Kaisare, nangu iyo?" ²³ Rero Yesu amono ubukyengyeshi bwabo no kusosa kuri boo, ²⁴ "Nangeniko urupiye rwa dinari. Ikyata ne shina ryabapo ryakwani?" Barandire, "Kaisare."²⁵ Arandire kuri boo, Eryo pereni ifya kwa Kaisare kuri Kaisare, ne fya kwa Resa pereni kuri Resa."²⁶ Awe bafirwa ukumwikata pa bantu mubantu mu mashiwi yakwe, rero basungukafye imyasukire yakwe, batarara tondoro. ²⁷ Iryo bamo abasaduki baishire kuri ye, umo arandire ukuti takwaba ukushukuka kwa bafwa, ²⁸ bamwipwishe, ukuranda, "Kafundisha, Mose aturembere ikyebo ikyakuti umuntu ndume nga afwirwa, na kwata umukashi, ngataferemo umwana, ari no kupa mukamunyina, epakuti afyarire ndume yakwe abana. ²⁹ kanshi kwari ba ndume kine rubari noutanshi aupire umwanakashi, no kufwa ukwabura abana, ³⁰ uwabubiri nao kimo kine. ³¹ Uwabutatu amusenda, nao munshira imo ine bonse kine rubari ukwabura ukushamo abana no kufwa. ³² Panuma yaifi umwanakashi nao afwa. ³³ Mukushukuka akaba mukashi wakwa nani? Pantu aba kine rubari bonse bari mupire."³⁴ Yesu arandire kuri boo,

"Abana baume baino nshitabaropa no kubapera ku kupwa.³⁵ Rero abo abakatira ebaringire ukushukiro bumi bwa nshita irya no kubuka kwa bafwa tabareupa nangu ukupwa.³⁶ Nangu kufwa kwine tabakarefwa, pantu bakapara bamaraika na bana bakwa Resa, apo bakaba abana bakishukuko.³⁷ Rero abafwa bakshukuka, na Mose wine ariturangire, mu nkyende ya kimpukusa, iryo aitire Shikuru Resa wakwa Abrahamu na Resa wakwa Isaka na Resa wakwa Yakobo.³⁸ Nomba taba Resa wa bafwa, rero wabomi, pamurandu eo bendera bonse abomi."³⁹ Bakaremba bamo baaswiike, "Kafundisha, mwayasuka bwino."⁴⁰ Pantu tabapamine ukumwipusha amepusho nero yamo.⁴¹ Yesu arandire kuri boo, "Bushe kuti basosa shani ukuti Kristu emwana wakwa Dabidi?"⁴² Pantu Dabidi umwine asosa mukitabo kya mikakuro, Shikuru arandire kuri Shikuru wangi, 'Ikara ku kuryo kwangi,⁴³ mpaka nkakite abarwani bobo ikinyantiro kya makasa yobe.'⁴⁴ Eikyo Dabidi amwita Kristu 'Shikuru,' kuti aba shani mwane?"⁴⁵ Mureumfwako ku bantu bonse no kuranda ku bakonshi bakwe,⁴⁶ kyengyereni kuri bakaremba, amwatemwo kutandara na bafwara inkansu shitari no kufwaya bakyerere mu kisankano kyarubansa no kubapera ifipuna fyantanshi mu ma sinagogo ne nkyende ishakindamisha mu marira.⁴⁷ Barira bamukamfirwa ifyuma fyabo mu mayanda, no kuifundura nga baresarika amasari ayatari. Ara abengi abatamwa ifi bakapokerera ukukandwa ukukuru.

Chapter 21

^{1 2} Yesu pakwinuna amenso yakwe abwene abafyuma bafrebika ifya bupe fyabo mu kipao. Nakabiri abwene mukamfirwa umubusu arebika utunya mpuku tubiri twa ndarama.³ Eikyo atire, "Ndemweba kine kine nati, uyu mukamfirwa umubusu apera ifingi ukubira bonse.⁴ Pantu bonse bapere ifyabupe ku fipakare fyabo. Rero uyu mukamfirwa ni kuburwa kwakwe aturira fyonse ifya mariro akwete."⁵ Nabamo barandire parwe tempere, pafyo ryawama na mabwe ayasuma ne fya bupe, atire⁶ "Ifi murebona, inshiku shireisa iryo iribwe nangu rimo rishakashare paribiye takuri iri shakaposhiwe panshi."⁷ Eikyo bamwipwishwe, asosere, "Kasambirisha, nirisa ififintu fikakitika? Fishibiro nshi ifikabrako iryo firi mupepi no kukitika?"⁸ Na Yesu aryaswiike, Kyengyereni ukuti mwirufiwa. Pantu abengi bakesa mwishina ryandi, ati 'Nine Kristu,' na 'Inshita naipara.' Tekuya kuri boo.⁹ Iryo mukomfwa ipupirisho sha burwi, mwikaterenteshiwa, ifi fintu firi no kukitika pa kubara, pantu impera ikiri tairaisa."¹⁰ Eryo arandire kuri boo, "Inko shikemina inko, no bufumu bukemina ubufumu."¹¹ Kukaba ikinkukuma, na munkyende ifipowe ne fikuko. Kukaba ne fyakutinya ifingi ne fishibiro ukufuma mu muru.¹² Rero iryo tafirakitika fyonse, bakatambarika amaboko yabo pari mwebo no kumipakasa, no kumitwara mu masinagogo na mu fifungo, bakaramitwara kuri bashamfumu na bakateka pa murandu we shina ryandi.¹³ Kikesa mubererako no kuranga ubunte.¹⁴ Eikyo ipingureni mu mitima yenu ukukana ipekanya ikyakuiruburwira kunshita ntari,¹⁵ pantu ndi no kumipera ishiwi na mano ayo ifibambe fyenu fikafirwa ukuyakinkintira nangu ukuyarura.¹⁶ Rero mukaperwa kubafyashi, kuri ba wenu, kuri ba rupwa rwenu, na kufibusa, rero bambi bari no kumwipaya.¹⁷ Muri no kupatwa ku bantu pamurandu we shina ryandi.¹⁸ Rero umushishi wa pamutwe wenu tawakarobe.¹⁹ Mukushipikisha kwenu emo mukamwena umweo.²⁰ Iryo mukabona Yerusaremu nashingurukwa na bashirika eryo mukeshiba ukuti ukupaswa kwakwe nakuparama.²¹ Eryo abari mu Yudea bafurumukire mu mpiri, nabari mukati ka musumba barifuminemo, na bari kunse ya kyarw tabafwire ukwingira mu musumba.²² Pantu ishi ninshiku shakiradushi, pakuti fyonse fyarememberwe fifikirishiwe.²³ Akaranda kubari na mafumo na kubareonsha munshiku shirya! Pantu kukaba ukukyura ukukaramba pa kyarw, no bukari pa bantu abo.²⁴ Kabiri bakawa ku kanwa karupanga, bari no ,utwarwa kuri bunkore mu nko shonse, na mu Yerusaremu uwanyatwapo kubene fyaro mpaka inshita ikafike ku bena fyaro.²⁵ Kukaba ifishibiro ku kasuba, no mweshi ne ntanda, napa kyarw pakaba inkumba buriri ku nko ishiri mukupererwa kukuburuma kwa bemba na matamba.²⁶ Kukaba abantu abakareka umweo ku mwenso na kufipesha amano kufintu ifikesa pona pa kyarw. Pantu ifya maka ya mu muru fikatenkanishiwa.²⁷ Eryo mukabona Umwana wa Muntu areika mu makumbi na maka no bukata ubwingi.²⁸ Rero iryo ifitnu fireamab ukukitika, iminineni no kwimya imitwe yenu, pantu ukurubuka kwenu nakuparama."²⁹ Yesu abomine umurumbe, "Boneni umukunyu ne miti yonse."³⁰ Iryo naiyemba, mwamona no kwishiba ukuti imfura iri mupepi.³¹ Eikyo ifyofine iryo mwamona ifi fintu firekitika, ishizeni ukuti ubufumu bwakwa Resa nabuparama.³² Ndemweba ikine nati, ino nkuro tayakapite mpaka ifi fyonse fikitike.³³ Umuru ne kyarro fikapita, rero amashiwi yangi tayakapite.³⁴ "Rero muisakamane mwebene epari imitima yenu yaremenenwa ku buriri na kukurwa korwa na kumasamika ya bwikashi buno no kupumikisha kwati kiteyo.³⁵ Pantu kikesa pari bonse abaikara pano kyarw ponse.³⁶ Rero roreni inshita shonse, pepeni pakuti mube abakosa kukupusuka kuri fi fintu ifikoisa pona, nokutarama ku menso ya Mwana wa Muntu."³⁷ Eikyo inshiku shonse shi arekusambirisha mwitempere, no bushiku arefumamo aretubirisha murupiri urwitwa Orife.³⁸ Abantu bonse barekukyerera kwi tempere ku kumumfwa.

Chapter 22

¹ Nomba umutebeto wamukate ushatutumuka waripareme, uwareitwa ikyakukirira.² Umukaramba wa bashimapepo na bakaremba bafwairishe ifyo bekangabika Yesu mumfwa, pantu baretina abantu.³ Eryo satana aingire muri Yuda, uwaretwa Iskaryoti, umo uwapabekumi na babiri.⁴ Yuda aire ku mukaramba wa bashimapepo na bakangarira no kuranshanya nabo ifyo engashitisha Yesu kuri boo.⁵ Barisansamukire no kusunishanya ukumupera indarama.⁶ Arisumine no kufwaisha inshira iyaringire ukumupereramo kuri boo ukufuma pakintu bwingi.⁷ Iryo bwafikire ubushiku bwa mukate ushatutumuka, apo irambo ryakyakukirira ryareperwa.⁸ Eryo Yesu atumine Petero na Yohane, no kubeba

ati, "Kabiyeni no kupekanya ikyakurya kyesu ikyakirira, pakutira turye." ⁹ Barandire kuri ye, "Nikwisa murefwaya ifwe tukapekanishe?" ¹⁰ Aribasukire, "Boneni, iryo mwaraingingira mu musumba, umwaume usendere ikitapo kya menshi akomikumanya. Mumukonke ku ng'anda uko areyafikira." ¹¹ Eryo mukarande kumwine wa ng'anda, 'Kafundisha, arandire kuri webo, "Bushe umuputure wabeni uri kwisa, nikwisa nkorira ikyakukirira na bakonshi bangi?" ¹² Akoya kumiranga umuputure ukuru pa muru uwayanshikwa bwino. Eko muye pekanishisha." ¹³ Eryo baire no kusanga ifintu fyonse nge arandire kuri boo. Eryo bapekenye ikyakurya kyakukirira." ¹⁴ Iryo yaishire inshita, aikere pamo na abasore." ¹⁵ Eryo arandire kuri boo, "Ninkwata ukukabira ukukuru ukwa kurya na mwebo iki kyakukirira iryo nshira kyura." ¹⁶ Pantu nkoranda kuri mwebo, inshakata ryapo nenu iki na kabiri: mpaka kikafikirishe mu bufumu bwakwa Resa." ¹⁷ Eryo Yesu aburire urukombo no kupera ukutotera, arandire, "Bureniki, no kwanga mukati kenu mwebene." ¹⁸ Pantu nkoranda kuri mwebo, nshakanwako ikyakukisabo kya mwangashi nakabiri mpaka ubufumu bwakwa Resa bukeshe." ¹⁹ Eryo aburire umukate. na iryo apere ukutotera, ari umokawire no kupera kuri boo, no kuranda, "Uyu mubiri wangi, uo ndepera kuri mwebo. mukarekita iki mukungibukisha." ²⁰ Aburire urukombo munshira imo ine panuma iryo baire umurariro, no kuranda, "Uru rukombo ekirangiro kya muropa wangi, ikyo nkouturwira pari mwebo." ²¹ Rero umfweni ukuboko kwa umo urenshitisha kuri na nebo pe teburo." ²² Pantu Umwana wa Muntu akoya ngafintu kyamuringirwe. Rero nkoranda ku muntu uyo uko mushitisha!" ²³ Batampire ukuranshanya abene beka ninani parifwebo ungakita iki." ²⁴ Eryo paimine ifikansa pakati kabo ungaringa ukuba umukuru." ²⁵ Arandire kuri boo, "Ishamfumu shabena fyaro shibika ubufumu parisho, nabarid pariyo babakuta bakakita wa fisuma." ²⁶ Rero mwiba ngefi muri mwebo. Ekya, rekeni uri umukuru pari mwebo abe ngowakypesha, kabiri rekeni uwakindama pamwebo abenga umo uretumika." ²⁷ Pantu nani uuri umukaramba, uwikere kwi teburo, nagura umo aretumikira? Bushe teumo uwikere kwi teburo? Rero nebo nari pari mwebo nga umo uwaretumikira." ²⁸ Rero muri bamo abrekonyapo naine mu makyushi yangi." ²⁹ Nkomupatwirako ubufumu, ngefyo Taata amptwireko ubufumu, ³⁰ ukuti mukarye no kunwa pe teburo ryangi mu bufumu bwangi, namwebo mukera pakipuna kya bufumu ku kupingura imitundu ikumi rimo na ibiri iya bena Israeri." ³¹ "Simoni, Simoni, kyengyera satana akirafwaya akwikate, ukuti akwere nge ngano." ³² Rero nakirkupeperako, ukuti ikitetekero kyobe kipona. Panuma iryo akabwera nakabiri, ukakosshoko bamunyina bobe." ³³ Petero arandire kuri ye, "We shikuru ningipera nga kuya nobe konse ku kifungo na kumfwa." ³⁴ Yesu arimwasukire, "Nkokweba, Petero, urenkana imiku itatu ribe mukorwe ninshi tararira ukuti tawangishiba." ³⁵ Eryo Yesu arandire kuri ye, "Iryo namitumine ukwabura ikikwama, ikyora kyabwafwisho, nangura insapato, mwarburirwe ikiri kyonse?" Baasukire, "Nangura kimo." ³⁶ Eryo arandire kuri boo, "Rero nomba, umo ukwete ikikwama rekeni asende, nakakyora kbwafwirisho kene. Ushikwete urupanga ashitishe umwingira wakwe nokushita rumo." ³⁷ Pantu nkoranda kuri mwebo, ifyaremberwe pari nebo firefikirisha, 'Apenderwe pamo na bampura mafunde.' pantu fiyatunganishiwe pari nebo firefikirisha." ³⁸ Eryo barandire, "Shikuru, roresha! Pano pari bapanga babiri" Arandire kuri boo, "Baringa." ³⁹ Yesu aire ngefyo arekukita ryonse, ku rupiri rwa mi Orife, na bakonshi barimukonkere." ⁴⁰ Iryo bafikire arandire kuri boo, "Pepeni ukuti mwiingira mu matunko." ⁴¹ Afumine pari boo kwati ribwe iryaposwa, nao arifukeme panshi no kupepa, ⁴² arandire, "Mwe Taata, nga kufwaya kwenu, fumyeni urukombo uru pari nebo. Rero tekufwaya kwangi, rero kufwaya kwenu eko ku kitwe." ⁴³ Eryo maraika ukufuma ku muru aboneke ku mukosha." ⁴⁴ Iryo ari mu makyushi ayakosa, aripepere saana mukupimpa, ne kibe kyakwe kyaryarwiki nga matoni ya muropa uko ponena panshi." ⁴⁵ Iryo aimine ukufuma mwipepo ryakwe, aire ku bakonshi bakwe no kusanga nabarara pa murandu no buranda bwabo" ⁴⁶ Eryo abepwishe, "Kindo murarire? Imeni no kupepa, ukuti mwiingira mu matunko." ⁴⁷ Kabiri iryo akiri akoranda, boneni, ikintu bwingi kyarimonekere, pamo na Yuda, umo uwa pabekumi na babiri, akobatungurura. Aire mupepi kuri Yesu ku kumufyompa, ⁴⁸ rero Yesu arandire kuri ye, "Yuda, bushe urefutukira Umwana wa Muntu ku kumufyompa?" ⁴⁹ Iryo bonse abashingurwiki Yesu babwene ifirekukitika, barandire, "Shikuru, bushe turekoma no rupanga?" ⁵⁰ Eryo umo pari boo akomene umubomfi wakwa shimaepo mukaramba, no kumuturako ukutwi kwa kukuryo." ⁵¹ Yesu arandire, "Nakipwa!" Aikete ukutwi kwakwe, no kumuposha." ⁵² Yesu arandire mukaramba wa bashimaepo, kuri bakangarira ba mu ng'anda ya mapepo, na kubakaramba abaishire kuri ye, "Bushe mwaisa nga pa kipondo, na bapanga ne nkonto?" ⁵³ Iryo nari naimwe bonse mu ng'anda ya mapepo, tamwabikire iminwi yenu pari nebo. Rero iyi nshita yenu na maka ya mfimfi." ⁵⁴ barimwikete bamusenbda no mutwara ku ng'anda ya kwa shimaepo mukaramba. Rero Petero arekonkako patari patari." ⁵⁵ Panuma rintu bakoseshe umuriro pakati ka rubansa rwa ng'anda yakirwe no kwikara bonse panshi, Petero aikere mukati kabo." ⁵⁶ Umubomfi umo umwanakashi arimumwene naikara ku kuryo kwa muriro no kurorakesha pari ye no kuranda, "Uyu muntu nao bari nankwe." ⁵⁷ Rero Petero arikene iki, arandire, "Wemwanakashi nshimwishibe." ⁵⁸ Panuma ya kashita akanono umuntu umo arimubwene, no kuranda, "Naiwewine uri umo uwa muri boo." ⁵⁹ Rero Petero arandire, "We mwaume, tenebo." ⁶⁰ Panuma ya nshita imo naimbi umwaume arimushinine no kuranda, "Kishinka uyu muntu bari nankwe, pantu nao mwina Gariri." ⁶¹ Rero Petero arandire, "Wemwaume ntashibire ifyo ukoranda." Parya pene, irintu arekuranda, mukorwe aririre." ⁶² Apiribuka, Shikuru aroresha Petero, na Petero aibukisha amashiwi ya kwa shikuru, iryo arandire kuri ye, "Ribe mukorwe tararira buno bushiku ukonkana imiku itatu." ⁶³ Petero aire panse no kurira akaranda." ⁶⁴ Eryo abume basendere Yesu baremupumya no kupuma." ⁶⁵ Babikire ne kifimbo pari ye no kumwipusha, baranda, "Sesema! Nani uwakupuma?" ⁶⁶ Barandire ifintu ifingi nafimbi kuri Yesu, ifya kumupontera." ⁶⁷ Irintufye bwakwere, abakaramba ba bantu barikorongene kyapamo, bonse abakaramba bashimaepo na bakaremba. bamutwere ku kirye ikikuru." ⁶⁸ no kuranda, "Nga niwebo Kristu twebwe." Rero arandire kuri boo, "Nganamyeba tamwansumine," ⁶⁹ kabiri nga namipusha tamwangasuke." ⁷⁰ Rero ukufuma pari nomba, Umwana wa Muntu akekara ku kuboko kwakuryo ku maka yakwa Resa." ⁷¹ Bonse barandire, "Eryo

webo uri Mwana wa kwa Resa?" Yesu arandire kuri boo, "Namuranda ukuti ndi Mwana wa kwa Resa." ⁷¹ Barandire, "Kinshi nakbiri twingafwaira kambone? Pantu fwebobene twayumfwira ukufuma ku kanwa kakwe."

Chapter 23

¹ Nakabwengwe konse kaima no kureta Yesu kuri Pirato. ² Batendeke ukumwebaura, ukuranda, "Twasangire uyu muntu aresomnganya umutundu wesu, arekanya ukusonka imisonko kuri Kaisare, no kusosa ukuti ni Kristu umwine, imfumu." ³ Pirato arimwipwishe, aresosa, "bushe uri mfumu ya baYuda?" Yesu amwasukire, no kusosa, "Niwebo wasosa." ⁴ Pirato ekusosa kuri bashimapepo bakaramba na mabumab, "Nshimwene murandu muri uyu muntu." ⁵ Rero bena bapinga no kuranda, "Aresonganya abantu pakufunda mu Yudea monse, ukutampa ukufunda ukufuma ku Gariri ukufika kuno kwine." ⁶ Iryo Pirato aumfwire ifi, abepwishe nga uyu muntu mwina Gararia. ⁷ Iryo aishibire ukuti uyu muntu ari mu maka yakwa Herodi, atwere Yesu Herodi uwari nao mu Yerusaremu muri shirya nshiku. ⁸ Iryo Herodi amwene Yesu ari uwatemwa, pa murandu arefwaisha ukumumonapo pantu kyari kare. Afwire pari ena ne kitetekero ukumona ifirangiriro ifyo arepanga. ⁹ Herodi aipwishe Yesu amashwi ayengi, rero Yesu tamwaswikopo nangu kamo. ¹⁰ Bashimapepo bakaramba na bakaremba baiminina, baremuseba. ¹¹ Herod na bashirika bakwe baresarura Yesu no kumupumya. Eryo bamufwika iraya rikankara no kubwisha kuri Pirato. ¹² Pantu Herodi na Pirato baishireba fibusa nakira umo pari burya bushiku, pantu ribe fi bari firwani. ¹³ Eryo Pirato akutire pamo bashimapepo bakaramba ne ntungurushi naikintu bwingi kya bantu ¹⁴ no kuranda kuri boo, "Muretere uyu muntu kuri nebo ngo uretungawira abantu, boneni, nebo, namuruburwisha pakinsu kyenu, nshimwenemo murandu muri uyu muntu pari iyi muremuseberepo. ¹⁵ Na Herodi nao wine, epapa, amubwesha uko turi, boneni, takitire ne kimo icyakuti bamwerepo ukufwa. ¹⁶ Kisuma naramukyusha eryo imureke." ¹⁷ Nomba Pirato panshiku nkuru ari no kubarubwirapo umufungwa umo. ¹⁸ Rero bena barapunda bonse pamo, ukuranda, "Murofyeni uyu muntu, mutukakwire Baraba!" ¹⁹ Baraba muntu umo uo bapose mu kifungo pa murandu wa buntara misoka akitire mu musumba no wa kwipaya. ²⁰ Pirato aranda nabo nakabiri, arefwaya ukukura Yesu. ²¹ Rero bena barepunda, ukuranda, "Mutaniken, mutaniken." ²² Abeba umuku wa butatu, "Ninshi, abifishe uyu muntu? Nshisangire umurandu nangu umo ukwari uwakumweberapo uufwa. Eikyo panuma ya kumukyusha, eryo mukakure." ²³ Rero bena barapimpisha barapunda ishiwi irikaramba, barombo ukuti bamutanike. namashiwi yabo yarufyany Pirato. ²⁴ Pirato apingura ukuti ikyo bareromba kikitike. ²⁵ Akakwire umo uo bamwipwishe baposer mu kifungo pa murandu wa buntara misoka no kwipaya. Rero abarubwira Yesu ukukonk nokufwaya kwabo. ²⁶ Kirya bamusenda baikata umo Simoni uwa ku Kireni, uwarefuma ku kyaro, no kumutwika umusaraba ukuti asende, arekonka Yesu. ²⁷ Ikintu bwingi kyabantu, na banakashi baremuririra no ku murosha, ukumukonka. ²⁸ Rero abaroresha Yesu asosa, "Mwebana bamu Yerusaremu, mwirandira, rero mureiririra mwebene, mureriririra na bana benu. ²⁹ Pantu boneni, inshiku shikesa iryo bakasosa, 'barishuka abaumba amafumo ayashapapa na mabere ayashonsha.' ³⁰ Eryo bakatendeka ukusosa ku mpiri, 'Twirike,' na kutupiri, 'Tukingeko.' ³¹ Pantu nga umuti ubishi kiti baukite fi, kikaba shani nga wauma?" ³² bamo abaume bari fipondo, babasendere pamo na ye baye babepaye. ³³ Iryo baishirefika panyende bareita "Kipanga," epo bamutanikire pamo ne fipondo-kimo ku kuryo na kimbi ku kuso. ³⁴ Yesu asosere ati, "Taata, berereni, pantu tabeshibe ifyo barekita." Eryo barayakanya insaru shakwe, barependwirapo. ³⁵ Abantunabeminina baretamba uku bashikyaro bena bareseka ena, no kuranda, "Arepususha bambi. Rekeni aipususha umwine, nga ni Kristu wakwa Resa, umusarwa wakwe umo." ³⁶ Abashirika nabo baremuseka, bamuparama, ku kumupera indifai iyasasa, ³⁷ no kusosa, "Nga uri mfumu ya baYuda, uipususha we mwine." ³⁸ Nomba pa mutwe wakwe paremberwe ifirembaifyakuti, "Uyu ni mfumu ya bayuda." ³⁹ Umo pafipondo ifyatanikwe nankwe aremusarura ukuti, "Bushe tewe Kristu? Uipususha we mwine na fwebo." ⁴⁰ Rero umunankwe amwasukire no kuranda, "Bushe tauretina Resa, we urekyura ubukyushi bumo bwine?" ⁴¹ Kwena fwebo nakiturungamina, twaripirwa ikringene nefyo twakitire pa mikitire yesu. Rero uyu muntu takitire ikibi neryo kimo." ⁴² Eryo asosere, "Yesu, unjibukishe iryo urefika mu bufumu bobe." ⁴³ Yesu arandir kuri ye, "Nakweba ikine nati, rero rine tureba bonse mu paradiso." ⁴⁴ Kyari nomba panshita iyarenga mutanda, ne mfifi yakumana icyaro kyonse ukufika ne nshita yarenga pabura ⁴⁵ akasuba karishimine. Eryo ikisarur barekinga mu ng'anda ye pepo kyarepuka pabiri. ⁴⁶ ukurira ne shiwi irikuru, Yesu asosere, "Taata, nasekesha umweo wangi mu minwi yobe." Asosa ifi, areka no mweo. ⁴⁷ Iryo umukaramba wa bashirika amona icyakitirwe, ararumbanya Resa, no kuranda, "Ikine kine uyu muntu ari mukoroke." ⁴⁸ Iryo ibumba ryonse ryashire mukushinkisha ryati rimone icyakitirwe, ryarabwereramo riye yuma na pafifuba. ⁴⁹ Rero bonse abamwishibe, na banakashi abaremukonka ukufuma ku Gariri, batateme akataramukira, baretamba ifi fintu. ⁵⁰ Boneni, kwari umuntu uweshina ryakwa Yosefe, uawri mwibumaba rya bashikirye. ari muntu umusuma na umurungami. ⁵¹ Uyu muntu tasuminisheko ifyo barepanga na mu mikitire. Afumine ku Arimatea, umusumba wa bayuda, no kuroresha pa bufumu bwakwa Resa. ⁵² Uyu muntu akumenye Pirato, ukwipusha pa kitumbi kyakwa Yesu. ⁵³ Amusamuna, amufungirira mu nsaru yabune, no kubika mu kirindi afukwire mu kiribwe, umo bashatara ababika nangu umo. ⁵⁴ Kyari ni pabushiku bwakupukanya, no bwe Sabata mukutendeka. ⁵⁵ Abanakashi abafumine pamo na Yesu ku Gariri barekonka no kumona ikirindi umo babika umubiri wakwe. ⁵⁶ Babwera no kupekanya anmafuta yakyena kuma na yakusubako. Eryo ubushiku bwe Sabata batushishe mu kukonka amafunde.

Chapter 24

¹ Pabushiku bwakutampa umurungu, baisa ku manda, bareta amafuta yakyena kuma bapekenye. ² Basanga iribwe na

barikunkurusha no kurifumya ku manda. ³ Rirya baingiramo, rero tabasangire ikitumbi kyawa Shikuru Yesu. ⁴ Kyakitike ifi, ninshi bakiri barekyushiwa mu mano pari iki, apopene, abantu babiri baiminina apo bari nabafwara insaru ishabengeshima. ⁵ Abanakashi tepakutina no kurosha ifinso fyabo panshi, epakubeba abanakashi, "Kinshi murefwaira umumi mu bafwa?" ⁶ Ara tariko kuno, rero nashukuka! Mwibukishe ifyo amwebere rirya akiri ku Gariri, ⁷ arerakuranda ati Umwana wa Muntu ari no kuposwa mu minwi ya bantu babi no kutanikwa no bwarenga shitatu ari no kushukuka ku bafwa." ⁸ Abanakashi baibukisha amashiwi yakwe ⁹ no kubwereramo ukufuma ku manda no kushimika fyonse kubekumi na umo na kuri bonse abaretusha. ¹⁰ Nomba Maria Magadarena, na Yohane, na Maria nyina wakwa Yakobo, na bambi abanakashi abo abari nabo bafisha ififintu ku basore. ¹¹ Rero abasore barandire ati amashiwi ayo yakusabairafye, no kusumina tabasumine abanakashi. ¹² Nomba Petero aima no kubutukira ku manda, no kwimininamo, aroreshamo, abonafye insaru shakwes. Petero eryo abwerera ku ng'anda yakwe, arepapa pafyakitike. ¹³ Boneni, babiri paribena bareya kirabushiku ku mushi bakuta Emasi, uwatarwike imirundu amakumi mutanda ku Yerusaremu. ¹⁴ Bareranshanya parifyonse ifintu ifyakitike. ¹⁵ Fyakitike ifi, kirya bareranshanya no kwipushanya pamo, Yesu aparama no kwenda nabo. ¹⁶ Rero amenso yabo yariketwee pakuti bemwishiba. ¹⁷ Yesu arandire kuri boo, "Bushe mashiwi nshi ayo mureranshanya mu kwenda?" Nabo epakutarama na pamenso yabo pari uburanda. ¹⁸ Umo pari boo, ishina ryakwe ni Kreofa, amwasuka, "Ukuba niwebo weka mu bena Yerusaremu uwaruba ifyakitike muri shino nshiku?" ¹⁹ Yesu arandire kuri boo, "Fintu nshi?" Bamwasuka, "Ni parwa kwa Yesu umwina Nazareti uwari kasesema, uwamaka mu mikitire na mu mashiwi pari Resa na pa bantu bonse, ²⁰ uo na bashimapepo mukaramba na shikyaro baposere pakati eberwe ukufwa basuka bamutanika. ²¹ Rero fwebo twaresubira ukuti ewari no kurubura abena Israeri. Nasumina, nateifi fyeka fingi, buno ebwarenga shitatu apo ifi fyonse fyakitikira. ²² Rero kwena, abanakashi bamo abanensu baritutinya, eryo bere urukyero ku manda. ²³ Iryo tabasangiremo ikitumbi kyakwe, epakwisa no kuranda ukuti nabaraika bene nabatubonekera mukimonwa barandire ukuti ari umumi. ²⁴ Abaume bamo bakiya ku manda, no kusanga ngmomwine abanakashi barandire, rero umwine tabakimubona." ²⁵ Yesu arandire kuri bo, "Mwe mburwa mano mwebafina imitima mu kusumina fyonse ifyo bakasesema barandire! ²⁶ Bushe tefintu Kristu ari no kukyura, no kwingira mu bukindami bwakwe?" ²⁷ Eryo atampire kuri Mose na kuri bkasesema bonse, Yesu arebarondorwera mu fyarembwa fyonse ifyamukumine. ²⁸ kirya bafika mupepi na ku mushi bareya, Yesu akita ngo urepurapo. ²⁹ Rero bamupatikisha abati, randa, "Ikareni nefyebo, pantu bwaraira na kasuba kere ku kuwa." Kanshi aingira pakuti ekare nabo. ³⁰ fyakitike ifi, iryonbari nabo nabekara pakuraya, abura umukate, ausantika, aumokaura, abapera. ³¹ Eryo amenso yaisuka, bamwishiba, nomba ena afyukako kurya rubari. ³² Kirya baranda ku banabo, "Bushe imitima yesu tayakiratunta munda shesu. Iryo akiratweba munshira, areturondorwera ne fyarembwa?" ³³ Awe aimine panshita parya pene no kubwerurukira ku Yerusaremu. Baya sanga abekumi na umo na barongana na banabo. ³⁴ Barandire, "Shikuru nashukuka mukine, naibonekera na Simoni." ³⁵ Awe nabo epa kushimika ifyakitike munshira, nefyo bamwishibe iryo aremokaura umukate. ³⁶ Iryo barandire ifi fintu, Yesu umwine atareme pakati kabo no kuranda kuri boo, "Umutende kuri mwebo." ³⁷ Rero baritinine no kusuramo umwenso, no kutontonkanya ukuti babona ikiwa. ³⁸ Yesu arandire kuri boo, "kinshi muresakamanina? Kinshi muretwishikira mu mitima yenu?" ³⁹ Boneni indupi shangi na makasa yangi, ara ninebo wine. Njikateni no kubona. Pantu umupashi tawakwata umunofu, ifi mwabona nkwele." ⁴⁰ Iryo arandire ifi, abarangire indupi shakwe na makasa yakwe. ⁴¹ Kabiri kirya bakiri barekana ukusumina barifye ne nsansa, no kupapa. Yesu arandire kuri boo, "Bushe namukwatapo ikyakuti ndye?" ⁴² Awe bamuretera ikipande kya nswi ikyao kyewa, ⁴³ nao abura no kurira na pari bena. ⁴⁴ Arandire kuri boo, "Efintu kyarembwa, ukuti Kristu ari no kukyura no kushukuka ku bafwa ubushiku bwarenga shitatu." ⁴⁵ Eryo abeswira amano, pakuti basumine ifyarembwa. ⁴⁶ Arandire kuri boo, Rfintu kyarembwa, ukuti Kristu ari no kukyura no kushukuka ku bafwa ubushiku bwarenga shitatu." ⁴⁷ Kabairi kwishina ryakwe bari no kubirikisha ukurapira pa kubafumisha kwa masambi ku mishobo yonse, ukutampira ku Yerusaremu. ⁴⁸ Nimwebo bakamone pari ifi fintu. ⁴⁹ Boneni ndetuma pari mwebo ubupe Taata araire. Rero mushare mu musumba mpaka bakamufwike amaka ya mu muru." ⁵⁰ Eryo Yesu abasendere mpaka na mupepi na Betani. Epakwimya amaboko abapara na mate. ⁵¹ Kyakitike ifi, iryo abbapara, abasha no kusendwa ku muru. ⁵² Nabo bawa panshi pa ku mupepa nokubwekeramo ku Yerusaremu ne nsansa ishikaramba. ⁵³ Barikonkenyepo mu ng'anda ye pepo, no kurumbanya Resa.

John

Chapter 1

¹ Pakutendeka kwari kyebo, na kwebo ari na Resa, na kyebo ari ni Resa. ² Uyu ari pamo na Resa mu kutendeka. ³ Nafyonse fyapangirwe ukupitira muri ye, no kwabura ye nga takwari ikintu ikyapangirwe pari fyonse ifyapangwa. ⁴ Muri o mwari umweo, noyo mweo, rubuto ku bantu. ⁵ Urubuto rwabarikire mu mfinshi, kabiri imfinshi tayarunkimfishe iyo. ⁶ Kwari umuntu uwatuminwe kuri Resa, ishina ryakwe ni Yoane. ⁷ Aishire nga kambone pakuti ashimike parwa rubuto pakutira bonse bamusumine ukupitira muri oo. ⁸ Yoane tari urubuto, nomba aishire mukushimika pakya rubuto. ⁹ Urubuto rwa kine, urupera urubuto ku bantu bonse rwa reisa pe sonde. ¹⁰ Umuntu aari mwisonde, ne sonde ryapangirwe muri ye, ne sonde taryamwishibe uyu. ¹¹ Aishire ku bakumwabo na bakumwabo tabamupokerere uyu. ¹² Nomba abengi bamupkerere, abasumina mwishina ryakwe, abapere amaka yakuba abana bakwa Resa. ¹³ Aba abafyerwe tekumuropa, nangura kukufwaya kwa mubiri, nangura kukufwaya kwa muntu, nomba kwakwa Resa. ¹⁴ Ikyebo kyaishireba umubiri no kwikara naifwe. Twarimona ubukata ubukata bwakwe, ubuhkata nga uwafyahrwa eka kuri shifwe wakwe umo,

uwaisuramo ukusenaminwa ne kine.¹⁵ Yoane arishimika pari oo no kurira, no kuranda, "Uyu o nari kusosapo, 'Uukoisa panuma yangi mukuru pari ne, pantu ariko nshirabako.'" ¹⁶ Pantu mkukupwiririka kwakwe bonse twaripokerera ikyakusenaminwa pa kusenaminwa. ¹⁷ Pantu ifunde ryaperwe kuri Mose. Ukusenaminwa ne kine fyaishire na Yesu Kristu. ¹⁸ Takwaba nangura umu uwamonapo Resa, uwabafye Resa umu, uwaba na kurbari rwakwa Taata, arirenga na Resa ukumwishiba. ¹⁹ Ubu ebunte bwakwa Yoane iryo abaYuda baturumine bashimapepo na benaRevi ba mu Yerusaremu ku kumwipusha, "Niwe naani?" ²⁰ Arirondorwere - takene, nomba arirodndorwere - "Teine Kristu." ²¹ Eryo bamwipwishe, "Kanshi niwe aani? Niwe Eriya?" Asosere, "Teine." Basosere, "Niwe Kasesema?" Abasukire, "Teine." ²² Eryo basosere kuri oo, "Niwebo naani, pakutira tuye bapera ikyasuko kubatutumine ifwe? Kinshi ukoranda parobe?" ²³ Abasukire no kuranda, "Nine ishiwi, irikorira mu matororo: 'Pangeni inshira yakwa Shikuru iyarungama,' ngefyo Esaya kasesema asosere." ²⁴ Nommmba bamo baribatumine ku baFarise, ²⁵ no kumwipusha no kusosa kuri oo, "Kinshi ubatishisha nga kyakuti teiwe Kristu, nangura Eriya nagura kasesema?" ²⁶ Yoane abasukire, aranda, "Imbatisha ku menshi. Nomba pari imwe bonse pari uwimakene umu uo mushishibire. ²⁷ Eumo uukoisa panuma yangi, uo nshiringire ukukakura intamba sha ndyato shakwe." ²⁸ Ifi fintu fyari kukitika ku Bethani ku rubari rumbi urwa kimana kya Yodani, uko Yoane ari kubatishisha. ²⁹ Ubushiku bwakonkerepo Yoane abwene Yesu akoisa kuri oo no kusosa, "Bona, kuri Umwana wakwa Resa uukosenda urubembu rwe sonde ryonse!" ³⁰ Uyu eumo uo nari kusosapo, "Umu uukoisa panuma yangi arikinda ukunkira, pantu ariko nshirabako." ³¹ Ntamwishiba uyu, nomba aisa sokorokera ku bena Isreari ikyo naisa mukubatishisha ku menshi. ³² Yoane apere ubunte, pa kuranda, "Nabwene umupashi ukoikira nge nkunda ukufuma mu muru, no kwisa ikara apo ari. ³³ Ntamwishibe, nomba uwantuma ukubatisha ku menshi ewa sosere kuri ine, 'Apo akeminina ukubona umupashi areikira no kwisa ikara pari oo, eukarabatisha ku Mupashi wa Mushiro. ³⁴ Naribona no kuba inte ukutira uyu Mwana wakwa Resa." ³⁵ Nakabiri, ubushiku bwakonkerepo iryo Yoane aiminine naba konsi banankwe babiri, ³⁶ babwene Yesu arenda, Yoane epakusosa, "Boneni Umwana wakwa Resa!" ³⁷ Abakonshi bakwe babiri bamumfwire asosa ifi bakonkere Yesu. ³⁸ Eryo Yesu apiribukire no kubabona baremukonka epakusosa kuri boo, "Kinshi murefwaya?" Bamwasukire, "Rabbi!" (ikyarora mukutira "Kafundisha"), "nikwisa wikara?" ³⁹ Asosere kuri boo, "Iseni mubone." Eryo baishire no kubona uko areikara; epakwikara nankwe pari burya bushiku, pantu kyari ni nsa ye kumi rimo. ⁴⁰ Umu pari barya babiri uwaumfwire Yoane akososa no kukonka Yesu ni Andereyo, munina wakwa Simoni Petero. ⁴¹ Atampirepo ukufwaya munina wakwe Simoni no kusosa kuri oo, "Natusanga Mesiya" (Ikyarora mukutira ni: Kristu). ⁴² Amureta kuri Yesu, naye Yesu amuroreshe no kusosa, "Niwe Simoni mwana Yoane. Wakuraitwa Kefashi" (Ikirepiribura ukuti Petero). ⁴³ Ubushiku bwakonkerepo, iryo Yesu arefwaya ukufuma kurya ukuya ku Gariri, asangire Firipo no kusosa kuri oo, "Nkonka." ⁴⁴ Nomba Firipo afumine ku Betisaida, umusumba wakwa Andereyo na Petero. ⁴⁵ Firipo asangire Nataneo no kusosa kuri oo, "Ngurya Mose aremember mu marango, na bakasesema, turimusangire: Yesu mwana Yosefu, waku Nazareti." ⁴⁶ Nataneo asosere kuri oo, "Ikisuma ikiri kyonse kingesa ukufuma ku Nazareti?" Firipo asosere kuri oo, "Isa ubone." ⁴⁷ Yesu abona Nataneo akoisa kuri oo no kusosa pari oo, "Bona, we mwina Israeri wa kishinka, muri oo tamwaba bukengeshi!" ⁴⁸ Nataneo asosere kuri Yesu, "Wangishiba shani?" Yesu amwasukire no kusosa kuri oo, "Iryo Firipo tarakwita, rindu warifye mwisamba rya mukunyu, nari kubwene." ⁴⁹ Nataneo amwasukire, "Kafundisha, niwe Mwana wakwa Resa! Niwe Mfumu ya kwa Israeri!" ⁵⁰ Yesu amwasukire no kusosa kuri oo, "Pangtu nasosa kuri we, narikubwene iryo wari mwisamba rya mukunyu, nausumina? Ukabona ifintu ifikaramba ukukira pari ifi. ⁵¹ "Eryo asosere nakabiri, "Ikine, ikine, nasosa kuri mwe, mukabona imyuru ikesuka, na bamaraika bakwa Resa barenina no kwikira pa Mwana wa Muntu."

Chapter 2

¹ Panuma yanshiku shitatu, kwari ubwinda ku Kana wa mu Gariri, na nyina wakwa Yesu eko ari. ² Yesu na bakonshi bakwe baribetire ku bwinda. ³ Iryo wapwire wapwire, nyina wakwa Yesu asosere kuri Yesu, "Tabakwete umwangashi." ⁴ Yesu asosere kuri oo, "Namayo, kinshi waishira kuri ine? Inshita yangi tairafika." ⁵ Nyina wakwe epakusosa ku basha bakwe, "Ikiri kyonse akoranda kuri imwe, mukite." ⁶ Kwari ne mitondo mutanda iya mabwe mwari amenshi naitekwa umwaberere urutambi rwa kusangurura abaYuda urwa kuwasha, umwingaringa ukuba umu umu, mwereba ibiri nangu itatu. ⁷ Yesu asosere kuri boo, "Bikenzi amenshi mu mitondo mwisushe." Eikyo baiswishe mpaka na pamiromo. ⁸ Eryo aeba abasha, "Burenipo yamo mufumyepk eryo mutware ku mukaramba wabaretebeta." Nabo bakitire ifyofine. ⁹ Umukaramba wa matebeto epakusonda amenshi ayasangukire umwangashi, nomba taishibire kuntu fyafumine (nomba umusha uwatapwire amenshi arishibire). Eryo aitare umukaramba wa mitebeto nomkusosa kuri ye, ¹⁰ "Umuntu onse abarira ukupekanya umwangashi uusuma pakutampa eryo no kubura uushifikirepo iryo banwa. Nomba nausunga umwangashi uusuma mpaka na nomba." ¹¹ Iki ekirangiriro kyakutampirapo ikyo Yesu apangire ku Kana wa mu Gariri, no kurenga ubukindami bwakwe ukuboneka, na bakonshi bakwe bamusumine. ¹² Panuma yaiki Yesu, banyina, bamunyina na bakonshi bakwe batentemukire ku Kapenamu no kwirako kurya inshiku shinono. ¹³ Nomba ikyakukirira kya baYuda kyariparama, na Yesu aya ku Yerusaremu. ¹⁴ Asangire abarshitisha ingombe na impanga na inkumba mu nganda ya mapepo, nabarekabura indarama nabekara firya. ¹⁵ Eryo apannga ikyakubakusawirako no kubatamfisha bonse panse no kubafumya mu ng'anda ya mapepo, ukubikako fyonse impanga ne ng'ombe. Aitaire indarama shabarekabura no kuposaika amateburo yabo. ¹⁶ Kubareshitisha inkunda asosere, "Sendeni ifintu fyenu uktari. Rekeni ukupanga ing'anda yakwa Taata nge kusankano kya makwebo." ¹⁷ Abakonshi bakwe baibukisha ne kyarembwa, "Ukupimpira ing'anda yenu

kuri no kundiya." ¹⁸ Eryo abaYuda abari namaka bamwasukire, "Kirangiriro nshi uko turanga, apo ukokita ififintu?" ¹⁹ Yesu abasukire, "Onauhreni ino ng'anda ya mapepo, ndi nokuimya munshiku shitatu." ²⁰ Awe abaYuda abari namaka basosere, "Iyi ng'anda ya mapepo yakurirwe mu myaka amakana yane na mutanda, eryo wingaikura panshiku shitatu?" ²¹ Nangu kyari mfi, ing'anda arerandapo mubiri wakwe. ²² Panuma yakushukuka kubafwa, abakonshi bakwe baribukishe ukutira ikyo arikusosapo niki, no kusumina ikyarembwa na mashiwi Yesu aranbdirepo. ²³ Nomba iryo ari ku Yerusaremu pa kyakukirira, abengi barisumine mwishina ryakwe iryo babwene ifishibiro akitire. ²⁴ Rero Yesu ena tabaketekere bonse pantu aribeshibe bonse, ²⁵ pantu tarefwaya uuri onse ukumweba ifyo umuntu aba, pantu arishiba ifyaba mu mutima wa muntu.

Chapter 3

¹ Nomba kwari umu Farise ishina ryakwe ni Nikodema, umukaramba wa baYuda. ² Uyu muntu aishire kuri Yesu munshita yabushiku no kusosa kuri ye, "Rabbi, twarishiba ukuti niwe kafundisha uwafuma kuri Resa, pantu takuri umuntu nangu umu uwingakita ifishiro ukokita kanofye nga ari na Resa." ³ Yesu amwasukire, "Ikine, ikine, kanofye nga kyakuti umu tafyerwe kipya kipya, tekuti amone ubufumu bwakwa Resa." ⁴ Nikodema asosere kuri ye, "Nga kutim umuntu afyarwa shani ribe ninshi nakura? Tekuti engire umuku wakibiri mwifumo ryakwa nyina no kufyarwa nakabiri, kuti afyarwa?" ⁵ Yesu epakumwasuka, "Ikine, kine, kanofye umu afyarwa ku menshi na kumupashi, tekuti engire mubufumu bwakwa Resa. ⁶ Uwafyarwa ku muntu nao muntu, no wafyarwa ku mupashi nao mupashi. ⁷ Wipapa pafintu nakweba, 'Ufwire wafyarwa nakabiri.' ⁸ Umwera upungira uko utemenwe, uromfwa ikirurumo kya uko, rero tawishiba uko ukotura no kuntu ukorora. Efintu kiba na kuri onse uwsfyarwa ku mupashi." ⁹ Nikodema amwasukire no kusosa kuri ye, "Nga ikyamusango uyu kuti kyakitika shani?" ¹⁰ Yesu amwasukire no kusosa kuri ye, "Niwe kafundisha wa mu Israeri, nomba tawaumfwa pari mfi fintu?" ¹¹ Ikine, kine, nderanda kuri dwe, turanda ikyo twaishiba, no kushimika pakyo twamona. Rero tamusuminisha ubunte bwes. ¹² Nganamweba ifintu fya pano kyar nomba tamwasumine, mwarasumina shani nga kyakuti namweba pa fintu fya mumuru?" ¹³ Takwaba nangura umu uwaya ku muru ukufumyafyefye uyo uwafumine ku muru - Umwana wakwa Resa. ¹⁴ Ngafirya Mose aimishe insoka mu matororo, efo no Mwana wakwa Resa bakamwimya, ¹⁵ epakutira bonse abasumina bakakwate umweo wa muyayaya. ¹⁶ Pantu Resa atemenwe abapano isonde, ikyakutira abapere Umwana wakwe umofye umwaume, ppakutira onse uwasumina ekaroba rero akabe no mweo wa muyayaya. ¹⁷ Pantu Resa tatumine Umwana wakwe pano isonde kukususha isonde, rero kukurenga abapesonde ukupusukira muri ye. ¹⁸ Uwamusumina takasushiwe, rero uwakana ukumusumina ninshi arisushiwa akare pantu tasumina mwishina rya mwana wakwa Resa. ¹⁹ Uyu emurandu wa bupingushi: Ikibuto kyarisa pe sonde, nomba abantu baritemwishishe imfinshi ukukira ikibuto pantu imikitire yabo yari yakwa kiwa. ²⁰ Na onse uukita ifyakwa kiwa aripata ikibuto, nakuba taya na kukibuto, pakutira imikitire yakwe ifupurwa. ²¹ Rero, uukita ifyakishinka esa ku kibuto pakutira kimoneke parwarara ukutira imikitire yakwe yakitirwa muri Resa." ²² Panuma yaifi, Yesu pamo na bakonshi bakwe baire ku murundu wa Yudea. Kurya arikereko panshita iyaringa pamo nabo no kubatisha. ²³ Rintu Yoane arebatisha mu Aenoni mupepi naku Salimu pantu kwari amenshi ayengi. Abantu barikwisa kuri ye no kubabatisha, ²⁴ pantu Yoane ari ninshi taraposwa mukifungo. ²⁵ Awe kwaimine ifikansa pakati ka bakonshi bakwa Yoane no muYuda pamurandu wa rutambi rwakwa sambwa. ²⁶ Baire kuri Yoane no kusosa kuri ye, "Kafundisha, umu uwari naiwe kururamba kwishirya rya kimana kya Yodani, uo mwashimikire, boneni, akobatisha, nabonse bakoya kuri ye." ²⁷ Yoane abasukire, "Umuntu tekuti apokerere nangu kimo kanofye bamupera ukufuma ku muru. ²⁸ Imwebene kuti mwaba ingte pakyo nasosa, 'Teine Kristu,' Rero nebo natuminwe kukumutangirira." ²⁹ Nabwina ewishiba ifyakwashibwina. Nomba kibusa wakwa shibwina iryo aiminina no kumumfwa, arasekerera apakaramba pamurandu we shiwi ryakwa shibwina. Iki, nakyo, kisansa ikyo apanga ikyapwiririka. ³⁰ Akafusha, nomba nebo nkaraikyefya. ³¹ Uwafuma ukwa kirapo nao arikira pari fyonse. Uwafuma pe sonde wa pe sonde no kuranda aranda pafya pe sonde. Uwafuma ku muru arikira pari fyonse. ³² Ashimika pafintu ifyo abwene no kumfwa, rero tapari nangu umu uwapokerera ubunte bwakwe. ³³ Uwapokerera ubunte bwa bushimikiro bwakwe arishininkisha ukuti Resa wa kishinka. ³⁴ Pantu uo Resa atuma aranda pa mashiwi yakwa Resa. Pantu tapera umupashi ukupitira mu kipimo. ³⁵ Resa wishu ewatemwa umwana wakwe Yesu no kumupera ifintu fyonse mu minwi yakwe. ³⁶ Uwasumina mu mwana wakwe ari no mweo wa muyayaya, rero uwakana umwana wakwa Resa takabo, ne mweo, rero ubukari bwakwa Resa bwaikira pari ye."

Chapter 4

¹ Nomba iryo Yesu aishibe ukuti abaFarise baumfwa ukuti arenge abengi ukuba abakonshi no kubabatisha ukukira Yoane ² (Nangura Yesu umwine tari kubatisha, rero abakonshi bakwe barikubatisha), ³ Arifumine ku Yudea no kuya nakabiri ku Gariri. ⁴ Nomba kyuamwamine ukuya fika na ku Samaria. ⁵ Eikyo aishire mu musumba wa mu Samaria, inkende itwa Sychar, mupepi ne mpanga yakobo apere umwana wakwe umwaume Yosefe. ⁶ Uku ekwari ne kishima kyakwa Yakobo. Yesu arinakire murwendo rwakwe nomba epakwikara mupepi ne kishima. Kyari mu nsa yarenga mutanda. ⁷ Namayo umwina Samaria eryo aishire mukutapa amenshi, eryo Yesu amweba, "Mperako amenshi yakunwa." ⁸ Pantua abakonshi bakwe baire mu jusumba ku kushita ifyakurya. ⁹ Awe namayo umwina Samaria asosere kuri ye, "Kinshi weba, we muYuda, wangipusha, nebo ne namayo umwina Samaria, pakukupera ifyakunwa?" Pantu abaYuda tabomfwana nabena Samaria. ¹⁰ Yesu amwasukire no kusosa kuri ye, "Nga kyakuti warishibire ubupe bwakwa Rsa, noyo ukoranda kuri weba,

ukumupera ikyakunwa, 'Nganiwebo wakimwipusha, nao nga akikupera amenshi aya mweo.'¹¹ Namayo asosere kuri Yesu, "Mukwai, tamukwete nangu rukombo pantu ikishima kitari. Nikwisa uko wakwatira amenshi ya mweo?"¹² Tauri mukaramba, uri mukaramba, ukukira shifwe Yakobo, uwatupere ikishima nao umwine arenwa muri iki kine, ngefyarekita abana bakwe abanarume nefiteka fyakwe?"¹³ Yesu amwasukire no kusosa kuri namayo, "Onse uunwa aya menshi akomfwa ikiraka nakabiri,"¹⁴ rero uyo onse uukanwa amenshi ayo ndinokumupera takomfwe ikiraka nakabiri. Nakukirisha amenshi ayo nkamupera yakaba nga akamfukwe-mfukwe ka menshi muri ye, ayakarafukauka ku kumupera umweo wa muyayaya."¹⁵ Namayo asosere kuri Yesu, "Mukwai, mpeniko aya amenshi pakuti ninkabwerera kuno ku kutapa amenshi."¹⁶ Yesu asosere kuri ye, "Kabiye, kete umurume obe, eryo ubwere kuno."¹⁷ Namayo amwasukire no kusosa kuri Yesu, "Nshakwata umurume wangi." Yesu amweba ati, "Warungika mukuranda, 'Nshakwata umurume,'"¹⁸ pantu warikwete abarume basano, nauyo uri nankwe nao temurume obe. Ikyo usosere kishinka."¹⁹ Namayo asosere kuri ye, "Mukwai, namona ukuti nimwebo kasesema."²⁰ Bashifwe barepepera muri shino mpiri, rero waranda ukuti Yerusaremu enkyende uko abantu bafwire ukupepera."²¹ Yesu asosere kuri ye, "Nsumina, namayo, irya nshita ireisa rintu ukapepa Resa murupiri nangu mu Yerusaremu."²² Mupepa ikyo mushaishiba. Tupepa ikyo twaishiba, pantu ipusukiro ryaishira mu baYuda.²³ Rero, inshita ireisa, nakuba ni inoine, eryo bakapepa bakine bakapepera wishibo mu mupashi na mukishinka, pantu Resa afwaya abamusango uyu ukuba bakapepa.²⁴ Resa mupashi, na bantu abamupepa bafwire baremupepera mu mupashi ne kishinka."²⁵ Namayo asosere kuri Yesu, "Ningishiba ukuti umurubushi Mesiya areisa(umo uwitwa Kristu). Iryo akesa, akarondorora fyonse kuri baifwe."²⁶ Yesu asosere kuri ye, "Nine wine neureranda na weba."²⁷ Napanshita iyi ine abakonshi bakwe babwerere. Nomba baripapire kinshi arerandira na namayo, rero tapari uwasosere, "Kinshi urefwaya" nangu "Ninshi urerandira noyu na mayo?"²⁸ Eikyo na mayo epakusha umutondo wa menshi no kubwereramo ku mjusumba, no kusosa ku bantu,²⁹ "Iseni, mubone umuntu unjebere fyonse ifyo nakita. Uyu tekuti abe Kristu, euyu?"³⁰ Nabo barifumine mu musumba no kuya ukwari Yesu.³¹ Munshita iryaine, abakonshi baremupapata Yesu, bareranda, Rabbi, ryeni."³² Rero asosere kuri boo, "Ninkwata ifyakurya ifyo mwebo mushishibe."³³ Eikyo abakonshi basosere kuri kira umo. "Tapari uumuretere ikiri kyonse ikyakurya, kuri bamo?"³⁴ Yesu asosere kuri boo, "Ikyakurya kyandi kukita ukufwaya kwawantuma no kupwisha umurimo wakwe."³⁵ Tamuranda, 'Kwashara imyeshi shine nakabiri inshita yakusombora yaraiza? Nderanda kuri mwebo, roresheni no kubona amabara, pantu nayabuta kare ku kusepa.'³⁶ Uwakusepa arepoka amaripiro yakwe no kuronganya ifisabo fya kumweo wa muyayaya, pakutira uwakubiyara no wakusepa baresansamukira pamo.³⁷ Pantu muri iki insosero iranda, 'Uwakubiyara ni umbi, no wakusombora nao ni umbi,' kishinka.³⁸ Namituma mukusepa ifyo mushabombereko. Bambi babombere, naimwe mwasekeramo mu mirimo yabo."³⁹ Abengi abena Samaria bamuri urya musumba bari musumine pa murandu wa nsebo na mayo ahimike, "Angebere fyonse ifyo nakita."⁴⁰ Eikyo iryo abena Samaria baishire kuri ye, bamwipwishe ukwikara nabo, nao arikere nabo pa nshiku shitatu.⁴¹ Abengi barisumine pa murandu we shiwi ryakwe.⁴² Basosere kuri na mayo, "Tatusumine pa murandu nefyo usosere, natuyumfwira, no kwishiba ukuti uyu emupashi we sonde ryonse."⁴³ Panuma ya nshiku isho shibiri arifumineko no kuya ku Gariri.⁴⁴ Pantu Yesu umwine arandire ati kasesema tabamukindika pa mwakwe.⁴⁵ Eikyo iryo afikire mu Gariri, abena Gariri barimupokerere. Baribwene fyonse fiyo akitire pa mitebeto mu Yerusaremu, pantu nabo barire ku mutebeto.⁴⁶ Nomba epakuya nakabiri ku Kana wa mu Gariri, uko apangire amenshi umwangashi. Kurya kwari umubomfi wa kwisano uwari no mwana umwanarume umurwere ku Kapenamu.⁴⁷ Eryo aumfwire ukuti Yesu nafuma ku Yudea ukuya ku Gariri, aire kuri Yesu amweba nga kuti ayaundapa umwana wakwe umwanarume, uwari mupepi no kufwa.⁴⁸ Yesu nao epakusosa kuri ye, "Kano mwabona ifishibiro ne fipeshi amano, tekuti musumine."⁴⁹ Umukindami asosere kuri ye, "Mukwai, tuyenye ribe umwana wangi tarafwa."⁵⁰ Yesu asosere kuri ye, "Kabiye umwana obe ari no mweo." Umuntu asumina ishiwi rintu Yesu asosere kuri ye, no kuya aya.⁵¹ Rintu areya abasha bakwe bamukumanya, no kuranda ukutira umwana obe umwanarume ari uwamweo.⁵² Eikyo abepusha panshita akipora. Bamweba abati, "Nimairo erintu impepo yamurekere pa nsa iyarenga kine rubari."⁵³ Awe wishi aibukisha ukuti ni iryaine nshita Yesu asosere kuri ye, "Umwana obe wa mweo." Eikyo umwine pamo nabamung'anda yakwe basumine.⁵⁴ Iki ekirangiriro kyarenga babiri kintu Yesu akitire iryo arefuma ku Yudea ukuya ku Gariri.

Chapter 5

¹ Panuma ya ifi fintu kwari umutebeto wa baYuda, na Yesu arimine ukuya ku Yerusaremu. ² Nomba me Yerusaremu mupepi ne mpongoro ye ringa rya mpanga kwari ikishishiba, ikitwa mu rurimi rwa ki Hebere Bethsda, kwari apakupita pasano apri no mutenge. ³ Impendwa iikuru iya bantu abarwere, impofu, abarema, nangu aberebe bamoru na maboko abasendeme parya pene. ⁴ Barerorera amenshi ayarefuma. Pantu maraika kwa Shikuru arimine no kuya imya amenshin bwangu pa miku iingi na onse uwaingira mu menshi riryarine yareima ninshi aposhiwa ku burwere ubwaremukyusha. ⁵ Kwari umuntu umo uwari kurya umurwere pa myaka amakumi yatatu na kine konse-konse. ⁶ Eryo Yesu amumwene nasendama firya, na panuma aibukisha ukuti aikere parya pa nshita ntari, amwebere, "Urefwaya ukupora?" ⁷ Umuntu umrwere amwasukire, "Mukwai, nshkwete nangu umo uwakumbika mukishiba iryo amenshi yaraima. Iryo nakisa, nasanga umbi naingiramo kare kare." ⁸ Yesu asosere kuri ye, "Ima, senda ubutanda bobe, tampa ukwenda." ⁹ Parya pene no muntu aripore, aimishe no butanda bwakwe atampa no kwenda. Nomba ubu bushiku bwari bwe sabata. ¹⁰ Eikto abayuda barimwipwishe nani akuposha, "Nipa sabata tausuminishiwe ukusenda ubutanda." ¹¹ Aribasukire, "Uumposeshe ewakinjeba, 'Ukusenda ubutanda no kutampa ukwenda.'" ¹² Barimwipwishe, "Muntu nshi akwebere, 'Senda utampe

ukwenda?"¹³ Rero urya bapseshe taishibe uwamuposeshe nga ninani pantu Yesu aire mubumfinsoro, pantu pari ibumba pakyende parya.¹⁴ Panuma yaifi Yesu amusangire mu ng'anda ya mapepo no kusosa kuri ye, "Mona, naupora! wikabembuka nangu rimo, pakutira wikaponenwa no bubi uburi bonse ubwabipisha."¹⁵ Umuntu epkuya eba abayuda ukuti ni Yesu ewamuposeshe.¹⁶ Eikyo pari uyu wine murandu abayuda batendeki ukukyusha Yesu, pantu akitire ifi fintu pa bushiku bwe sabata.¹⁷ Yesu epakubasuka, "Resa tata arebomba na nomba rine, naine wine, pano, ndebomba."¹⁸ Pamurandu waifi, abayuda barafwaisha no kumwipaya pantu taretobafye isabata ryeka, areita na Resa ukuti e wishi, areiringanya kuri Resa.¹⁹ Yesu abasukire bonse ati, "Ikine, kine, umwana tekuti akite akantu umwine eka, rero akita ifyo amona kuri wishi, pantu fyonse ifyo tata arekita, efyo fine no mwana akita munshira imo ine."²⁰ Pantu wishi aritemwa umwana amuranga na fyonse ifyo akita, akamuranga ne mirimo iyakira iyi pakutira mwebo mupape.²¹ Pantu Resa arabusha abafwa no kubapera umweo, eikyo no mwana arapera umweo kuo atemwa.²² Pantu Taata tapingura nangu umo, nomba aripera ubupingushi bonse ku mwana wakwe²³ pakutira bonse bakindike Umwana ngefyo bakindika Wishi. Uushakindika Umwana takindika na Wishi uwa mutumine.²⁴ Ikine, kine, uureumfwa kwi shiwi ryangi no kusumina uwantuma aba no mweo kabiri taakpingurwe, pantu napita kumfwa na ku mweo.²⁵ Ikine, kine, nemweba inshita yarafika, ni ino ine, iryo abafwa baraumfwa ishiwi rya mwana wa kwa Resa, na bareumfwa bakekaririra.²⁶ Pantu ifyo Resa aba no bumi umwine, emfyo fine apaera no mwana ukuba no bumi umwine,²⁷ na Resa apera umwana amaka ya kupingura pantu mwana wakwe.²⁸ Mwipapa pari iki, pantu kuri inshita iireisa iyo uuri onse uwaba munshishi bakomfwa kwi shiwi ryakwe²⁹ no kufumina kunse: bonse abakita ikisuma bakabukira ku mweo, na bonse abarekita ifibi bakabukira ku bupingushi.³⁰ Tapari ikyo ningakita nemwine neka, ifyo ngufwa, efyo mpingura, no bupingushi bwangi bwarirungama pantu tekufwaya kwangi rero kufwaya kwa mwine uwantumina.³¹ Nganaishimikira ubunte ne mwine, ubunte bwangi tebwa kishinka.³² Kuri naumbi uushimikira ubunte parwa nebo, narishiba ukuti ubunte ubo ashimikira parwa nebo bwa kine.³³ Mwebo mwatumine abantu kuri Yohane, nao arishimikira ikishinka.³⁴ Nomba bukambone ubo nakwata tabwafuma ku muntu. Nkoranda ifi fintu pakuti mukapusuke.³⁵ Yohane ari ni nyari iyareaka no kubarika, namwebo mwarefwaya ukusekerera mu rubuto rwakwe munshita iyaringa.³⁶ Rero ubunte bwangi bukuru ukukira pari Yohane, pantu umurimio untu Resa ampera ukubomba, emirimo iyo nkobomba, einshinina ukuti Resa ewa ntuma nebo.³⁷ Resa umwine ewantuma ekamboni wangi. Tamwatara amumfwa ishiwi ryakwe nangura ukumona ifintu amoneka panshita iiri yonse.³⁸ Kabiri amashiwi yakwe tayekara muri mwebo, pantu tamwasumina muo umwine atumine.³⁹ Mufwaya fwaya mu marembo pantu mutontonkanya ukutira emo mukakwatira umweo wa muyayaya, nomba aya amarembo yemininako nebo,⁴⁰ nomba tamufwaya ukwisa kuri nebo pakutira mukwate umweo.⁴¹ Nshipokerera umukinshi ukufuma ku bantu,⁴² nomba narishiba ukuti tamwakwata ikitemwiko kya kwa Resa mwebene.⁴³ Naisira mwishina ryakwa Resa, nomba tamwampokerera. Nga umbi aishira mwishina ryakwe, kuti mwamukokerera.⁴⁴ Kuti mwasumina shani, mwebo mupereshanya umukinshi umo na umo mwakana ukupoka umukinshi uwafuma kuri Resa umwine umo?⁴⁵ Mwiratontonkanya ukuti nebo nkamupera umurandu ukukira Resa umwine. Uukamipera umurandu ni Mose, uo mwebo mwakwatira isubiro.⁴⁶ Nga mwasumina Mose, mufwire mwasumina nebo, pantu arembere parwa nebo.⁴⁷ Ngatamwasumine ikyarembwa kyakwe, kuti mwasumina shani na mashiwi yangi?"

Chapter 6

¹ Panuma yaifi Yesu aire ku ruramba rumbi urwa bemba wa Garrire, nangura bemba wa Tiberya.² Nebumba irikaramba ryamukonka pantu baribwene ifirangiriro ifyoarekukita ku barwere.³ Yesu arinine urupiri no kwikara panshi na bakonshi bakwe.⁴ (Nomba ikyakurira, kya bayuda kyari mupepi.)⁵ Eryo Yesu ainwine amenso no kurorekeshwa abwene ibumba irikaramba rireisa kuri yee, arandire kuri Firipo, "Nikwi uko twingashita umukate ukuti aba bengarya?"⁶ (Rero Yesu arandire kuri Firipo ukupitira ku kumweshwa, pantu umwine arishibe ifyo aishire kita.)⁷ Firipo arimwaswiwe, "Indarama imyanda ibiri teti teti shishite imikate yakuti aba bantu bengarya nangu uturi ubukye."⁸ Umo pa bakonshi, Andrea, wabo Simoni Petero arandire kuri Yesu,⁹ "Pari umurumendo umo uukwete imikate ya bari isano ne sabi riribiri, rero ninshi riri pa ryaba bonse?"¹⁰ Yesu arandire, "Rengeni abantu ukwikarako." Nomba pari fyan ifingi. ABanarume barikere, impendwa amakana yasano.¹¹ Eryo Yesu aburire imikate na panuma no kutotera, apere kuri bonse abaikere. Aripere nesbi ifyo fine ukuringana no kukabira kwabo.¹² Iryo abantu baikwite, arandire ku bakonshi bakwe, "Koronganyeni ifiturwa ifyashara, ukuti peba ifyakuposa."¹³ Barikorongenye fyonse no kwisusha imiseke ikumi rimona ibiri ifiputurwa ukufuma ku mkate isano iya bari ifyashere panuma ya barire.¹⁴ Iryo abantu babwene iki kirangiriro akitire barandire, "Kishinka uyu ni kasesema uri no kwisa muri kino kyaroy."¹⁵ Iryo Yesu aibukishe ati bari no kwisa mu kumwikata ku maka ku kumukita imfumu, afumineko aire ku rupiri eka.¹⁶ Iryo kyaishireba ikyunguro, abakonshi bakwe batentemukire kuri bemba.¹⁷ Baninine mu bwange, bareyabukabemba wa kukapenamu, kwari ukwafita paryaka kashita, na Yesu tarafika kuri boo.¹⁸ Umwera warepunga na maka, na bemba warasobana.¹⁹ Iryo baobere ubwange ba mairoshi narimo bane, babona Yesu areenda pari bemba, no kuparaminaku bwange, bari no mwenso.²⁰ Rero arandire kuri boo, "Ninebo! Mwiba na mwenso."²¹ Epakusekerera ukumupokerera mu bwange, napo pene ubwange bwarifikire ku murundu uko bareya.²² Ubushiku bwakonkererepo, ibumba rya bantu abaimine kwishirya rya bemba ruri rumbi babwene ukuti takuri bwange bumbi kanofye bumo, kabiri ukut Yesu taingire na bakonshi bakwe mu bwange, rero abakonshi bakwe baire beka.²³ Rero amato yambi ayafumine ku Tiberia yaishire mupepi na pankyende apo baririre umukate panuma Shikuru atotere.²⁴ Iryo ibumba ryamwene ukuti Yesu nangura bakonshi bakwe bari ku Kapenamu, barefwaya

Yesu.²⁵ Panuma bamusangire ku rubari rumbi urwa bemba, barandire kuri yee, "Rabi, ninshita nshi wishire kuno?"²⁶ Yesu aribaswike, areranda, "Ikine kine murefwaya ine tepamurandu mwabwene ifirangiriro, rero ni pakurya imikate imo no kwikuta."²⁷ Mwirabombera ikyakurya ikyonaka, rero bomnereni ikyakurya ikitwara ku mweo wa muyayaya ikyo Umwana wa Muntu akamupera, pantu Resa taata eo abikapo ikishibiro kyakwe pari yee."²⁸ Eryo barandire kuri yee, "Kinshi turingire ukukita pakuti twingabomba umurimo wa kwa Resa?"²⁹ Yesu aribaswike no kuranda kuri boo, "Uyu emurimo wakwa Resa: ati mufwire ukutetekera muri umu uo atuma."³⁰ Barandire dkuri yee, "Kishibiro nshi na kabiri mwakita, ati twinga bona no musumina? Kinshi mwarakita?"³¹ Bashifwe barire mana mu matororo, ngefyo kyarembwa, 'Abapere umukate ukufuma ku muru barye.'³² Eryo Yesu arandire kuri boo, "Kine, kine, tari Mose amipere umukate ukufuma ku muru, rero ni Taata urempera umukate wine wine ukufuma ku muru."³³ Pantu umukate wa kwa Resa untu ufuma ku muru no kupera ubumi ku bapesonde."³⁴ Barandire kuri yee, "Mukwai muretupa ryo nse uyu mukate."³⁵ Yesu arandire kuri boo, "Nine mukate wa mweo; onse uwisa kuri ine taba na nsara ne kiraka."³⁶ Rero nimweba nati muri mbwene no kukana kyetekera."³⁷ Onse uo Taata akapera akesa kuri nee, naonse uukesa kuri nee nshakamupose."³⁸ Pantu natentemukire ukufuma ku muru, tekufwaya kwandi, rero kufwaya kwawantumine."³⁹ Uku ekufwaya kwa wantumine ati nshifwire ukuposa onse uo ampera, rero ndi no kubabusha pa bushiku bwa kurekeresha."⁴⁰ Pantu uku ekufwaya kwakwa Taata, ati onse uwabona Umwana no kusumina muri yee ari no kuba no mweo wa muyayayano kuti nkamubusha pa bushiku bwa kurekeresha."⁴¹ Eryo abayuda bangwintire pa murandu arandire, "Nine mukate watentemuka ukufuma ku muru."⁴² Barandire, "Bushe uyu te mwana Yosefe, uyo wishu na nyina twaishiba? Eryo nomba kinshi arandira, 'Natentemuka ukufuma ku muru?'"⁴³ Yesu aribasukire arandire kuri boo, "Rekeni ukungwinta."⁴⁴ Takuri uwingesa kuri nee kano Taata uwantuma ewamupparamika kabiri ndi no kubusha pa bushiku bwa kurekeresha."⁴⁵ Kyarirembwa muri ba kasesema, 'Bonse bari no kusambirishiwa kuri Resa.' Bonse abakomfwa no kusambirira kuri Taata bakesa kuri nee."⁴⁶ Tekutira umuntu neryo umu arimona Taata, kanofyeuyo uwafuma kuri yee ena arimubona."⁴⁷ Kine, kine, onse uwasuminaari no mweo wa muyayaya."⁴⁸ Nine mukate wa mweo."⁴⁹ Bashinwe barire mana mu matororo, no kufwa."⁵⁰ Uyu emukate wa mweo uwatentemuka ukufuma ku muru, ukuti umuntu onse engaryako no kukana fwa."⁵¹ Ine ndi mukate wa mweo uwatentemuka ukufuma ku muru. Ngaonse arayako umu kuryuyu mukate, ari no kwikaririra umuyayaya. Umukate ndemupera mubiri wandi ukuba umweo wa ba pakyaro."⁵² Abayuada baishire furwa no kukansana abene no kwamba ukutarikana, bararanda, "Kinshi uyu muntu engatuperera umubiri wakwe no kurya?"⁵³ Eryo Yesu arandire kuri boo, "Kine, kine, kanofye mwarya umubiri wa Mwana wa Muntu no kunwa umuropa wakwe, tamunga kwata umweo mwebene parwenu."⁵⁴ Onse uurya umubiri wangi no kunwa umuropa wangi aba no mweo wa muyayaya, ndi no kumubusha pa bushiku bwa kurekeresha."⁵⁵ Pantu umubiri wangi kyakurya ikyakine no muropa wangi kyakunwa kyakine."⁵⁶ Onse uurya umubiri wangi no kunwa umuropa wangi ekaririra muri ine, naine muri yee."⁵⁷ Ifyofine Taata wa mweo antuma, no kwikara ngukarira pa murandu wakwe, efyo no ukandya, akerira pa murandu wangi."⁵⁸ Uyu emukate watentemuka ukufuma ku muru, tefyo bashifwe barire no kufwa. Onse uuukaryauyu mukate akekarira umuyayaya."⁵⁹ Rero, Yesu arandire ifi fintu ninshi ari mwi Synagoga ninshi akiri arefunda mu Kapenamu."⁶⁰ Eryo abakonshi abengi abaumfwire iki barandire, "Uku kuranda kwa kukosa; nga nani engomfwa iki?"⁶¹ Yesu, pa murandu wa kwishiba ukuti abakonshi bakwe bareng'winta pari iki, arandire, kuri boo, "Bushe iki kyamikena?"⁶² Eryo kireba shani nga mwamona Umwana wa Muntu arenina areya kuntu ari kare?"⁶³ Mupashi eurenga ukuba no mweo; umubiri tamwaba bukumu."⁶⁴ Nanomba bamo muri mwe tamurasumina." Pantu Yesu arishibe ukufuma kukutendeka abashasumine na untu akamufutuka."⁶⁵ Arandire, "Ni pa murandu waiki narandire kuri mwe ati takuri uwingesa kuri ne kano apera kuri Taata."⁶⁶ Pa murandu waiki, bakonshi bakwe abengi baire kkumbi no kushenda nankwe ribiri."⁶⁷ Eryo Yesu arandire ku bakonsh bakwe ikumi na babiri, "Mwe tamurefwaya kuya kumbi, bushe murefwaya?"⁶⁸ Simoni Petero arimwaswike, "Shikuru, nikuri nani twingaya?" Mwe muri na mashiwi ya mweo wa muyayaya,⁶⁹ kabiri twarisumina no kwisaishiba ukuti nimwe wa mushiro umu wa kwa Resa."⁷⁰ Yesu arandire kuri boo, "Bushe tene nasarire mwe, Ikumi rimo na babiri, naumo pari mwe ni kasebanya."⁷¹ Nomba areranda pari Yuda mwana Simoni Iskarioti, pantu ari ni yee, umu pa bekumi rimo nababiri, uwari no kufutuka Yesu.

Chapter 7

¹ Panuma yaifi fintu Yesu aire mu Garire, tarekufwaya ukuya mu Yudea pantu abaYuda barekufwaya ukumwipaya.² Nomba abaYuda ikyakirira kya baYuda kyari mupepi.³ Bawabo abaume epakuranda kuri ee, "Fuma kuri ino nkyende no kuya ku Yudea, pakuti na bakonshi bobo nabo barekumona imirimo ukobomba."⁴ Tapari nangu umu uubomba ifintu mubumfisoro nga kofwaya umwine ukwishibikwa pa rwarara. Nga wakita ifi fintu, irangishe ku kyaro."⁵ Pantu nangu nibandume yakwe bene tabasumine muri ye."⁶ Eikyo Yesu asosere ukri bo, "Inshita yangi tairati ise. rero inshita yenu ryonse yaba iyapekanishiwa."⁷ Ikyaro tekuti kimipate, rero kyarimpata pa murandu wakutira naryeshiwa pa kyena ukuti imirimo yakiko ya kiwa."⁸ Mwebo nineni pa muru ku kyakirira; Nebo nshayeko kuri iki kyakukirira pantu inshita yangi tairafikira."⁹ Panuma yakura ifi fintu kuri bo, aikara mu Garire."¹⁰ Rero iryo bandume baninine ku kyakukirira, eryo naye aninine, tepabweru rero ni mu bumfisoro."¹¹ AbaYuda barekumufwaya pa kyakukirira no kuranda, "Arikwisa?"¹² Kwari ifintu ifngi ifyo ikintu bwingi kyari kyari kutontonkanya pari ye. Bamo barikuranda, "Mwaume umusuma." Bambi nabo barikuranda, "Awe, atungururafye amabmba ku fyabufi."¹³ Kabiri takwari nangu umu uwasosere parwarara pari ye pa kutina abaYuda."¹⁴ Kirya ikya kukirira kyafika pakati, Yesu aya apasanseme mu g'anda ya kupeperamo no kutampa

ukufunda.¹⁵ Eryo abaYuda bapapuka, no kusosa, "Nga uyu muntu afihiba shani ifi? Apakubura ukusambirira." ¹⁶ Yesu abasukire no kuranda. "Ukufunda kwangi tekwangi, rero kwa uyu uwantuma." ¹⁷ Nga umo akobira ukukita ubufwayo bwakwe, akeshiba ukufunda, nga kyakuti kwafuma kuri Resa, nangura ngirandirafye parwangi. ¹⁸ Onse uirandira parwakwe afwaya ukukindamikwa, rero onse uufwaya ukukindika uwantuma, emuntu uwakishinka, na muri ye tamwaba ifyabufi. ¹⁹ Te Mose amupere ifunde? Tepapa tapaba nangu umo muri mweb uusunga ifunde. Murandu ndo mukomfwaair ukungipaya?" ²⁰ Ibumba epakwasuka, "Warikwata inguru. Nibani bakofwaya ukukwipaya?" ²¹ Yesu abasuka no kuranda kuri bo, "Ndibombere umurimo umo, namwe namupapuka pa murandu wa uko." ²² Mose amupere ukusembururwa (tekyakufuma kuri Mose, reo ukufuma kufikorwe), na pa Sabata mwasemburura umwaume. ²³ Nga umwaume apokerera ukusembururwa pa Sabata pa kutira ifunde rya kwa Mose taritobere, kindo mwafurirwa pa murandu wa kutira na kita umuntu ukuba uwabumi pe Sabata? ²⁴ Mwirakupingura ukukonka mukumoneka, rero pingureni muri bukishinka." ²⁵ Bambi murid bo abafumine ku Yerusaremu barikuranda, "Teri uyu barikufwaya ukuti bamwipaye?" ²⁶ Moneni akoranda pakabarika, tabakoranda ne kimo kuri ye. Napo nga nikyo bantungurushi barishininkisha ukutira uyu e Kristu? ²⁷ Nomba uyu twarishiba uko afuma. Nomba iryo Kristu akesa tapakabe nangu umo uukeshiba uko akafuma." ²⁸ Eryo Yesu arira mu ng'anda ye pepo, ukufunda no kusosa, "Imwe bonse mwarishingisha no kwishiba uko nafuma. Nebo nshaishira pa rwangi, nomba uwantma wakishinka, namwebo tamwamwishiba. ²⁹ Nebo narimwishiba nebo nafuma kuri ye kabiri ewantuma." ³⁰ Eryo muri kufwaya ukumwikata, nomba taparipo neryo umo uwa mubikirepo ukuboko kwakwe pantu inshita yakwe yari tairafika. ³¹ Nomba abengi mwibumba bsumine muri ye, bari kuranda, "Iryo Kristu akesa, akakita ifishibiro ukukira pafyo uyu akokita?" ³² AbaFarise abaumfwa ibumba uko rikotomntonkanya ifi pari Yesu, abakaramba babashimapepo na baFarise batuma ifita ku kumwikata. ³³ Eryo Yesu aranda, "Nebo nkiri nenu pakashita akanono. eryl naye kuri uyu uwantuma. ³⁴ Mukari kumfwaya rero tamwakari kunsanga; uko ndeya mwebo tamuringire ukwisako." ³⁵ AbaYuda eikyo barekura abene, "Nikwisa uyu muntu akaya uko fwebo tufirwe ukumusanga? Narimo akaya umo abena fyaro basaranganina no kufunda abena fyaro?" ³⁶ Ngeri shiwi aranda, "Mukamfwaya rero tamwakasange; uko nkaya, tamuringihire ukwisako?" ³⁷ Nomba pa kurekeresha, ubushiku bukaramba ubwakukirira, Yesu ariminine no kubirikisha, asosere, "Nga umo ari ne kiraka murekeni ese kuri nebo no kunwa." ³⁸ Uyu onse uwasumina muri nebo, ngefyo amarembo yaranda, umumana wa menshi ukufuma munda yakwe." ³⁹ Rero arikuranda ifi pari Mupashi, uyo bonse abasumina muri ye mukapokerera; Mupashi uyu tarati apaerwe pantu (inshita ya kwa) tarati akindamikwe. ⁴⁰ Rimo ibumba, iryo baumfwa aya mashiwi, ukuranda, "Uyu muntu ikine-kine ni kasesema." ⁴¹ Bambi bariuranda, "Uyu e Kristu." Bushe Kristu akafuma mu Garire? ⁴² Amarembo tayaranda ati Kristu akesa ukufuma mu rupwa rwakwa Davidi no kufuma mu Beteremu, mu mushi umwari Davidi?" ⁴³ Parya pene pafuma no kurekana mu mabumba pa murandu wakwe. ⁴⁴ Kwari abari kufwaya ukumwikata, rero tapari nangu umo uwa mubikirepo amaboko. ⁴⁵ Eryo ifita fyabwerera kuri bashimapepo bakaramba na baFarise, abarandire kuri bo, "Kindo mushimuretere?" ⁴⁶ Ifita fyayasukire, "Takwaba nangu umo uusosa ngefi." ⁴⁷ Kanshi abaFarise babasuka, "Namwebo mwabepekwa?" ⁴⁸ Bushe na pa ntungurushi pari abamusumine, nangu pa baFarise? ⁴⁹ Nomba iri bumba abatabaishire ifunde, batipirwe." ⁵⁰ Nikodemasi(umo pa baFarise, uwashire bwangu kuri ee) arandire kuri bo, ⁵¹ "Bushe amafunde Yesu yapingura umuntu bari tamuramfwa kuri ye no kwishiba ifyo akitire?" ⁵² Baasuka no kuranda kuri ye, "Nobe wisne wafuma ku Garire? Ufwaya no kumona ukutira takwaba kasesema uufuma mu Garire." ⁵³ [Eryo kira umo aya ku ng'anda yakwe.

Chapter 8

¹ Awe bonse baire kira muntu ku mwakwe. Yesu aire ku rupiri rwa mi Orife. ² Urukero ku makyakya abwerere ku ng'anda ya mapapo nakabiri, na bantu bonse barishire; aikara eryl arabeba. ³ Bakarembe na bafarise baretere na maayo untu baikete arekita ubukyende. Bambikire pakati. ⁴ Awe barasosa kuri Yesu, "Kafundisha, uy namayo tumwikete pa murandu wakukita ubukyende. ⁵ Nomba ukukonka ne funde, Mose atupere ikipope kya kupora amabwe abantu abaifi; kinshi wararanda pari namayo?" ⁶ Baresosa iki pakuti bamweshe pakufwaya inshira yakumupererapo umurandu, nomba Yesu akontamiine panshi no kutampa ukuremba ku minwi panshi. ⁷ Eryo bakonkenyepo ukumwipusha ifipusho, eryl aiminine no kusosa kuri bonse, "Umo uushakitapo urubembu, atampirepo ukumupora." ⁸ Nakabiri arikonteme panshi nokutampa ukuremba ku minwi yakwe. ⁹ Eryo baumfwire iki, batampire ukuya umo umo, ukutampira pa mukaramba. Pakurekeresha Yesu ashere eka, na urya uwamurandu uwari pakati. ¹⁰ Yesu ariminine eryl asosa kuri ye, "Namayo, nga abakusanga no murandu bari kwi? Bushe tapari uukupere umurandu?" ¹¹ Namayoa amwasukire, "Nangu umo, mwe Shikuru. Yesu asosere, "Naine ntakupere umurandu. Kabiye wikabembuka nakabiri." ¹² Eryo Yesu nakabiri asosere kuri boo, aranda, "Nine rubuto rwe sonde; onse uunkonka takede mumfimi akwata urubuto rwa mu yayaya." ¹³ Abafarise basosere kuri ye, "Ureipera ubunte wemwine, ubhunte bobe tebwakishinka." ¹⁴ Yesu abasukire no kubeba, nangu nkoipera ubunte nemwine, ubunte bwangi bwakine. Pantu narishiba uko nafuma noko nkaya, nomba mwebo tamwaishiba kuntu nafuma noko nkaya. ¹⁵ Mwebo mupingura ukuringana no buntunse, rero nebo nshipingura umuntu nangu umo. ¹⁶ Rero mpingura, ubupingushi bwangi bwangi bwakine pantu nshaba neka, naba na Resa uwantuma. ¹⁷ Kishinka na mumafunde yenu kyarirembeba ukuti ubunte bwa bantu babiri bwa kishinka. ¹⁸ Nebo nine uishimikira ubunte ne mwine, na Resa uwantumine ashimikira ubunte pa rwa ine." ¹⁹ Basosere kuri ye, "Nikwisa Resa aba?" Yesu abasukire, "Tamwaishiba nebo nangu ni Resa teti mumwishibe, nagmwarinjishiba nga mwarishiba na Resa wine." ²⁰ Aya

mashiwi asosere rintu ari umwari ikipao kya ndarama rintu areshimikira mung'anda ye pepo, rero takwari uwa mwikete pantu inshita ninshi tairafika. ²¹ Eryo nakabiri asosere kuri boo, "Nkoya ukutari; rero mukaramfwaya nomba mukafwira murubembu rwenu. Uko nkoya, tamwakeseko." ²² Aabayuda basosere, "Akaipaya umwine? ekyarenga arande iki, uko nkoya tamwakeseko." ²³ Yesu asosere uri bo, Mwebo mur bapano kyaro, nafuma ku muru. Muri bapanwe sonde; nshiri wapano isonde. ²⁴ Nakbiri, nasosa kuri mwebo nati mukamfwaya pa urandu wa membu shenu. Pantu nga tamwasumina ukuti NINEBO, mukafwira mu membu shenu." ²⁵ Nakabiri basosa kuri Yesu, "Niwe nani?" Yesu abasukire, "Kinshi nasosere kuri mwe paktendeka. ²⁶ Narikwata ifintu ifingi ifyakuranada nefyakpingura pari mwe. Nakukirisha uwantumine wa kine; nefintu naumfwire kuri ye, nefi fintu ndaranda na kuba panwe sonde." ²⁷ Tabatesha ukuti akososa kuri boo parwa kwa Resa. ²⁸ Yesu asosere, "Iryo mukasumbura umwana wa kwa Resa, eryo muri no kwishiba ukutira NINEBO, nshikitira parwangi. Ngafintu Resa anjeba, ndaranda ifi fintu. ²⁹ Uwantuma aba naine, no kunsha takanshe neka, pantu ryonse ndakita ifyakumusekesha." ³⁰ Rintu Yesu areranda ifi fintu, abengi barimusumine. ³¹ Yesu asosere ku bayuda bonse abasumine, ngamwaikafirira mu mashiwi yangi, eryo mukaba abakonshi bangi abakine kine. ³² Eryo mukeshiba ikine, ne kishinka kikamirenga ukuba abakaere. ³³ Nabo bamwasukire, "Turi bana bakwa Abrahamu nakuba tatwabapo abasha kuri onse, kinshi warandira, mukaba abakaere?" ³⁴ Yesu abasukire bonse, "Ikine, kine, naranda kuri mwebo, onse uwakita urubembu akaba umusha wa rubembu. ³⁵ Umusha tekariirira mu ng'anda umupwirapo, umwana arekaririra umupwirapo. ³⁶ Nakukirisha nga umwana akurenga ukuba uwakaere, mukine kine ukuba uwakaere. ³⁷ Narishiba ukutira muri ba mwana Abrahamu; rero murefwaya ukunjipaya pantu ishiwi ryangi taryakwata inkyende muri mwebo. ³⁸ Nkoranda ikyo namona kuri Resa, naimwe mukita ifyo mwaumfwa kuri bashinwe." ³⁹ Eryo baaswike no kuranda kuri ye, "Ifwe shifwe ni Abrahamu." Yesu asosere kuri boo, "Nga mwari abana bakwa Abrahamu, nga murakita imirimo ya kwa Abrahamu. ⁴⁰ Rero nomba murefwaisa ukungipaya, umuntu uuremweba ikishinka ikyo aumfwa kuri Resa. Abrahamu tarekita ifi. ⁴¹ Mukita imirimo ya bashinwe." Basosere kuri Yesu, "Tatwafyarirwe muburarerare; twakwata shifwe umo: Resa." ⁴² Yesu asosere kuri bonse, "Nga kyautira Resa ari shinwe, nga mwarintemwa, pantu nafuma kuri Resa na nomba ndi pano; pantu nshairetafye ne mwine, nomba ewantuma. ⁴³ Kinshi mushumfwira mashiwi yangi? Pantu tekuti mumfwwe amashiwi yangi. ⁴⁴ Muri bana ba kwa kiwa, kasebanya, mwatemwa ukukita ubufwayo bwa kwa shinwe. Nikepaya ukufumafye ukutendeka kabiri taiminina pa kishinka pantu muri ye tamwaba ikishinka. Eryo aranda ubufi, aranda ukufuma mu mutima wakwe mwaba pantu wa bufi ni wishi wa ba bufi. ⁴⁵ Rero, pantu naranda ikishinka, tamwansumine. ⁴⁶ Nani pari mwebo uwinganshinina ukuti narikita urubembu? Nganaranda ikishinka, kinshi mushasuminina? ⁴⁷ Uwaba na Resa aromfwa amashiwi ya kwa Resa; tamufwaya ukuyomfwa pantu tamwaba na Resa. ⁴⁸ Abyuda bamwasuka eryo basosere kuri ye, "Taturanda ukutira webu uri mwina Samaria kabiri uri ne kibanda?" ⁴⁹ Yesu abasukire ati, "Nshiri ne iibanda, nomba nkindika Resa, nomba mwebo tamunkindika. ⁵⁰ Nomba nshireifwaira umukinshi; kuri umo uureufwaya no kupingura. ⁵¹ Ikine, kine, ndemweba, umo nga asunga amashiwi yangi, takamone imfwa." ⁵² Abayuda abarandire kuri ye, "Nomba twaishiba ukuti uri ne kibanda. Abrahamu na bakasesema barifwa; nomba ureranda, 'Nga umo asunga amashiwi yangi, takaiite kumfwa.' ⁵³ Tawakira pari Abrahamu uwafwa, warimukira? Bakasesema nabo barifwa. Ureibiika ukuba nani webu wemwine?" ⁵⁴ Yesu abasukire, "Nganaikindika ne mwine, umukinshi wangi wafye; Ni Resa umwine ewnkindika-uo mwebo muranda ukuti ni Resa wenu. ⁵⁵ Tamwamwishiba, nomba nebo narimwishiba. Nganaranda ukuti, 'Nshamwishiba,' naraba nga mwebo mwe babufi. Nakuba narimwishiba, ndasunga na mashiwi yakwe. ⁵⁶ Shinwe Abrahamu arisekerere uutira amone ubushiku bwangi; ari bumwene kabiri arisansamwike." ⁵⁷ Abayuda basosere kuri ye, "Tauraumanya imyaka amkumi yasano, pakumona Abrahamu?" ⁵⁸ Yesu abebere ati, "Ikine, kine, nkoranda kuri mwebo, Abrahamu tarati abeko, NEBO eko nari." ⁵⁹ Eryo baburire amabwe no kutampa ukumuposera, nomba Yesu arifiseme umwine no kufuma mu ng'anda ya mapepo.

Chapter 9

¹ Nomba iryo Yesu apitire, abwene impofu ukufuma ku kufyarwa. ² Abakonshi bakwe bamwipwishe, "Rabbi, nibani babembukire, nyuyu muntu nangu bafyashi bakwe, pakuti afyarwe impofu?" ³ Yesu aasukire, "Te uyu muntu wabembukire, nangu abafyashi bakwe, rero pakutira imirimo ya kwa Resa ingasokorokera muri ye. ⁴ Tufwire ukureta imirimo yakwe wantumine iryo kiri akasuba. Ubushiku bukoisa iryo takuri nangu umo uukakwanisha ukubomba. ⁵ Iryo ndi mu kyaro ndirubuto rwa kyaro." ⁶ Iryo Yesu arandire ifi fintu askiire amate panshi, ukupanga itipa na mate, no kushinga itipa pa menso yakwe. ⁷ Arandire kuri ye, "Kabiye kasambe mu kishiba kya Siloamu" (ikyapiribwirwe "Ukutumwa"). Eikyo umuntu ariire, arisambire, no kubwera akobona. ⁸ Eryo abena muparamano bakwe a bonse abamubwene ku numa nga karomba-romba bareranda, "Bushe teuyu muntu arekwikara no kuromba?" ⁹ Bambi barandire, "Nuyu wine." Bambi barandire, "Awe, rero baparenefye." Rero ena arandire, "Ninebo wine." ¹⁰ Barandire kuri ye, "Kabiri amenso yobe yaisukire shani?" ¹¹ Aasukire, "Umuntu ukutwa Yesu apangire itipa no kushinga pa menso yangi no kuranda kuri nebo, 'Kabiye ku Siloamu no kusamba.' Eikyo nariire no kusamba, kabiri napokerere ukubona. ¹² Barandire kuri ye, 'Ari kwisa?' Abasukire, 'Ntshibire.' ¹³ Baretere umuntu uwari mpofu ku baFarise. ¹⁴ Nomba kyari pa Sabata iryo Yesu apangire itipa no kumwisura amenso. ¹⁵ Eryo kabiri abaFarise bamipwishe ifyo apokerere ukubona. Arandire kuri bo, 'Ambikire itipa pa menso, nakisamba, na nomba nkobona.' ¹⁶ AbaFarise bamo barandire, 'Uyu muntu tafuma kuri Resa pantu tasunga Isabata.' Bambi barandire, 'Bushe umuntu wa masambi kuti akita ikirangiriro kya ifi? Eikyo paari ukurekana pakati kabo. ¹⁷ Kanshi baipwishe impofu na kabiri, 'Urerandapo shani pari ye, pantu arikwiswire

amenso yobe?" Impofu yarandire, "Ni kasesema." ¹⁸ Nomba abaYuda baari tabarasumina parwakwe ukutira ari impofu kabiri aripokerere ukubona mpaka bakutire abafyashi bakwe uwari mpofu. ¹⁹ Baipwishe abafyashi, "Bushe uyu mwana wenu uo mukoranda ati afyerwe impofu? Kabiri nomba akobona shani?" ²⁰ Eikyo abafyashi bakwe baasukire, Twishibire ukuti uyu mwana wesu no kuti afyerwe impofu. ²¹ Ifyo akobona, tatwishibire, no wamwiswire amenso, tatwishibire. Mwipusheni, mukuru. Kuti airandira umwine." ²² Abafyashi barandire ifi fintu, pantu baretiina abaYuda. Pantu abaYuda baripanganine rimo ukuti nga umo amutumbura ukuti ni Kristu, araposwa ukufuma mwi Sinagogo. ²³ Pa murandu waiki, abafyashi barandire, "Mukuru, mwipusheni." ²⁴ Eikyo bakutire umuntu uwari mpofu umuku wakibiri no kuranda kuri ye, "Peera amarumbo kuri Resa. Twaishiba ukuti uyu muntu wa mwasambi." ²⁵ Eryo urya muntu abasukire, "Ntshibire nga wa masambi. Ikyo ngishibire: Naari impofu, na nomba nkobona." ²⁶ Eryo barandire kuri ye, "Akitire ndo kuri webho? Aiswire shani amenso yobe?" ²⁷ Aasukire, "Ndimyebere akare, kabiri tamwakyumfwa! Nindo mukofwaira ukumfwa na kabiri? Tamukofwaya no kuba abakonshi bakwe, mukofwaya?" ²⁸ Bamutukire no kuranda, "Uri mukonshi wakwe, rero fwebo turi bakonshi bakwa Mose. ²⁹ Twaishiba ukutira Resa arirandire kuri Mose rero tatwaishiba uko uyu muntu afuma." ³⁰ Umuntu aasukire no kuranda kuri bo, "Iki kyakupapa ukuti tamwishibire uko afuma, rero ariiswire amenso yangi." ³¹ Twaishiba ukweba ati Resa tomfwa ku bamasambi, rero nga umo aripera no kukita ukufwaya kwakwe, aromfwa kuri ye. ³² UKutura apo ikyaro kyatampira takyaumfwikapo ukutira uuri onse ariswirepo amenso ya muntu uwafyerwe impofu. ³³ Nga kyakuti uyu muntu tafumine kuri Resa, tekuti akite nangu kimo." ³⁴ Baryasukire no kuranda kuri ye, "Wafyarirwe umutunturu mu rubembu, kabiri ukotufunda?" Eryo bamuposere kunse. ³⁵ Yesu aryumfwire ukweba ati barimuposere kunse ya Sinagogo. Amusangire no kuranda, "Bushe warisumina mu Mwana wa Muntu?" ³⁶ Aryasukire no kuranda, 'Ninani, Shikuru, ukweba ati ningasumina muri ye?" ³⁷ Yesu arandire kuri ye, "Naumubona, kabiri eukoranda nobe." ³⁸ Umuntu arandire, "We Shikuru, nasumina," kabiri amushinshimwine. ³⁹ Yesu arandire, "Pantu naishire ubupingushi muri kino kyarho pakuti abashibona bengabona na pakutira ababona bengaba impofu." ⁴⁰ AbaFarise abaari na ee baumfwire ifi fintu no kumwipusha, "Bushe nafwe turi mpofu?" ⁴¹ Yesu arandire kuri bo, Nga mwari impofu, ngatamwakwete isambi, rero nomba mukoranda, 'Turabona,' eikyo isambi ryenu ryasharira."

Chapter 10

¹ Ikine, kine, nkoranda kuri mwebo, uyo onse uutengirira pa mwenshi mwi kinka rya mpanga, rero anina pa muru munshira imbi, uyo muntu mupupu kabiri kipondo. ² Uyu uwingira pa mwensi ekakema wa mpanga. ³ Kasunga wa mwenshi aramwiswira. Imbushi shiromfwa ishiwi ryakwe, arakuta ne mpanga shakwe mu mashina no shitungurura kunse. ⁴ Iryo ashireta panse shonse ishakwe. arashitangirira ne mpanga shiramukonka, pantu sharishiba ishiwi rya mweni." ⁵ Tashikonka mweni rero shira musura, pantu tashaishiba ishiwi rya mweni." ⁶ Yesu asosere uyu murumbe kuri bo, rero tabateseshe umo ifi fintu arandire kuri bo fyarorere. ⁷ Eryo Yesu arandre kuri bo na kabiri, "Ikine, kine, nkaranda kuri mwebo, Ninebo mwenshi wa mpanga. ⁸ Uri onse uukesa pa numa yangi mupupu ne kipondo, rero impanga tashumfwa kuri bo. ⁹ Ninebo mwenshi. Nga umo aingira ukupitia muri nebo, uyu akapusuka; akengira no kufuma akasanga no muremfwe. ¹⁰ Umupupu teshira kimbi kano ukwiba ukwipaya no konaura. Nebo naishira pakutira bakakwate umweo no kuukwata mukubererera. ¹¹ Ninebo kakema musuma. Kakema musuma aposa umweo wakwe pa mpanga. ¹² Umubomfi wa maripiro te kakema takwata ne mpanga shakwe. Abonsa umumburu ukoisa arasha impanga no kubutuka, no mumburu urashifukukira no kushipasanganya. ¹³ Arabutuka no kuya ukutari pantu wa maripiro tekuti asakamane ne mpanga. ¹⁴ Ninebo kakema musuma, narishiba ishangi, ne shangi sharingishiba. ¹⁵ Tata arangishiba, nangi narishiba Tata, nariposa no mweo wangi pa mpanga. ¹⁶ Narikwata impanga nashimbi ishishaba muri iri kinka. Ndingire ukushibweshwa nasho shine, shikomfwa ne shiwi ryangi pakutira shikabe ibumba rimo na kakema umo. ¹⁷ Iki ekyarenga Tata ukuntemwa: Nariposa no mweo wangi pakutira nkaukwate na kabiri. ¹⁸ Takuri nangu umo uwingausenda kuri nebo, rero nariuposafye ne mwine. Narikwata insambu shakuuposa, ne nsambu shakuubweshwa na kabiri. Napokerera iri rifunde ukufuma kuri Tata." ¹⁹ Ukupatukana na kabiri kwabako ku baYuda pa murandu naya amashiwi. ²⁰ Abengi muri bo bari kuranda, "Arikwata inguru no bushiru. Kindo mumfwisra kuri ye?" ²¹ Bambi bari kuranda, "Aya mashiwi teya muntu uwakwata inguru. Inguru kuti shaisura amenso ya mpofu?" ²² Eryo inshita ya kyakurira iya imikirwe mu Yerusaremu. Kyari ni munshita ya mpepo, ²³ na Yesu areenda mu ng'anda ya mapepo murukungu rwa kwa Simoni. ²⁴ Eryo abaYuda bamuronganina no kuranda kuri ye, "UKaturenga ukutwishika ukufika inshita nshi? Nga niwebo Kristu, tweba parwarara." ²⁵ Yesu abasukire, "Narimweba, rero tamwasumina. Imirimo momba mwishina rya kwa Tata, uku kweshiwa kwa kuma nebo. ²⁶ Tepapa tekuti musumine pantu tamuri mpanga shangi. ²⁷ Impanga shangi shiromfwa ishiwi ryangi; Narishishiba, shirankonka. ²⁸ Ndashipera no mweo wa muyayaya; Tashakatara ashifwa, takuri nangu umo uwingashisaranganya ukushifumya mu maboko yangi. ²⁹ Tata wangi, uwashipera kuri nebo, mukatami ukukira bambi, takuri na umo ukwakushisaranganya ukushifumya mu maboko ya kwa Tata. ³⁰ Nebo na Tata twaba umo." ³¹ Eryo abaYuda baimya amabwe na kabiri pa kumutoba. ³² Yesu abasukire, "Ndimirangire imirimo iingi iisuma ukufuma kuri Tata. Pa murandu wa ii mirimo epoepo mwarantobera amabwe?" ³³ AbaYuda ba mwasukire, "Tatwakutobe amabwe pa muranda wa mirimo iisuma, rero ni pakuponta, pa murandu, webho wa muntu, ukoirenga wemwine ukuba Resa." ³⁴ Yesu abasukire, "Takyarembwa mu mafunde yenu, nasosere, "Muri turesa?" ³⁵ Nga abakuta turesa, ni kuri nani ishiwi rya kwa Resa ryaisa (na marembo tekuti yatoboke), ³⁶ mwariranda kuri uyu uyo Tata abika no kumutuma pa kyarho, 'Mwampontera,' Pantu naranda, 'Ndi Mwana wa kwa Resa?' ³⁷ Nga nshibomba imirimo ya kwa Tata, tekuti musumine muri nebo. ³⁸ Rero

nga nkoibomba, nangu nga kyakuti tamusumine muri nebo, sumineni mu mirimo pakutira mukeshibe no kutesha ukutira Tata aba muri nebo nangi muri Tata." ³⁹ Baesha ukumwikata na kabiri, rero aya no kufuma mu maboko yabo. ⁴⁰ Aya ku nkende ya Yodarni uko Yohane ari kubatisha pakubara, aikara na kurya kwine. ⁴¹ Abantu abengi baishire kuri ye bari kuranda, Yohane takitire ifishibiro, rero fyonse ifyo Yohane arandire pari uyu muntu fyakishinka." ⁴² Abantu abengi barisumine muri ye kurya.

Chapter 11

¹ Nomba kwari umuntu ishina ryakwe ni Razaro uwarwere. Afumine ku Betani, ku mushi wa kwa Mariya na nkashi yakwe Marita. ² Ari ni Mariya uwasubire Shikuru amafuta amakasa yakwe ku mushishi wakwe, uyo ndume yakwe Razaro arwere. ³ Bankashi babiri batumine kuri Yesu, ukuranda, "Shikuru, bona, uo watemwa narwara." ⁴ Eryo Yesu aumfwire, arandire, "Ubu burwere te bwakumfwa, rero bukata bwa kwa Resa pakuti Umwana wa kwa Resa akaperwe ubukata pari iki." ⁵ Nomba Yesu aritemenwe Marita na nkashi yakwe na Razaro. ⁶ Iryo aumfwire ukuti Razaro narwara, Yesu aikere inshiku shibiri kurya kuntu ari. ⁷ Kabiri panuma ya ifyi, arandire ku bakonshi, "Tiyeni ku Yudeya na kabiri." ⁸ Abakonshi barandire kuri ye, "Rabbi, na nomba abaYuda barikufwaya ukukurasa amabwe, na kabiri ubwekeremo?" ⁹ Yesu abasukire, "Bushe mu kasuba tamwaba ba awara ikumi rimo na tubiri mubushiku bumo? Nga umo areenda akasuba, taipununa, pantu aramona urubuto rwa pano isonde." ¹⁰ Rero, nga akoenda ubushiku, akaipununa pantu urubuto tarwaba muri ye." ¹¹ Arandire ifi fintu, na panuma yaifi fintu, arandire kuri bo, "Umunensu Razaro narara uturo, rero ndeya mushibusha." ¹² Abakonshi barandire kuri ye, "Shikuru, nga narara uturo, akabuka." ¹³ Nomba Yesu asosere imfwa yakwe, rero baishibire ukutira akososa pakurara kwa turo. ¹⁴ Eryo Yesu arandire kuri bo bwino, Razaro arifwire. ¹⁵ Natemwa, pa murandu wenu, pantu ntarike ukuti muketetekere rero twendeni kuri ye." ¹⁶ Toma, uwitwa Mpundu, arandire kubakonshi banankwe, "Twendeni nafwebo pakuti tuyefwira pamo nankwe Yesu." ¹⁷ Eryo Yesu afikire, asangire Razaro ari mukirindi kare pa nshiku shine. ¹⁸ Nomba Betani ni mupepi na Yerusaremu, narimo imirundu ikumi rimo na isano. ¹⁹ AbaYuda abengi baishire kuri Marita na Maria, ku kubatararika pa murandu na ndume yabo. ²⁰ Eikyo Marita, iryo aumfwire ukuti Yesu areisa, aire mukumanya, rero Maria aikere mu ng'anda. ²¹ Eikyo Marita arandire kuri Yesu, "Shikuru, auba kuno, ndume yangi nga tafwire." ²² Na nomba ndishibire ukuti fyonse ifyo wingaromba kuri Resa, kuti akupera." ²³ Yesu arandire kuri ye, "Ndume yobe arebuka na kabiri." ²⁴ Marita arandire kuri bo, "Ndishibire ukuti akabuka na kabiri mu bushiku bwa kurekeresha." ²⁵ Yesu arandire kuri ye, "Niine kushukuka no mweo; uwatetekera muri nebo, nangu afwa, akaba no mweo; ²⁶ na onse uwa mweo uwatetekera takafwe. Bushe waketekera iki?" ²⁷ Umwanakashi arandire kuri ye, "Nasumina, Shikuru, nasumina ukuti niwe Kristu, Umwana wa kwa Resa, Uukoisa pano isonde." ²⁸ Eryo arandire ifi, aire no kwita Maria nkashi yakwe kumbari, arandire, "Kafundisha ari kuno ako kukuta." ²⁹ Iryo aumfwire ifi, aimine bwangu no kuya kuri ye. ³⁰ Nomba Yesu kirya taraingira mu mushi ari parya pene pa nkende Marita amukumanishishe. ³¹ Eryo abaYuda abo bari na ye mu ng'anda abo abaremutararika, babwene Maria aima bwangu no kufuma, barimuakakere, baretontankanya ukuti areya ku kaburi ku kurosha kurya. ³² Eryo Maria afikire uko Yesu ari ku nkende pa kumubona, awire pa makasa yakwe no kuranda kuri ye, "Shikuru, amuba kuno, ndume yangi nga tafwire." ³³ Eryo Yesu amubwene akorira, na baYuda abari kwisa na ye barerira, ashinshimukire mu mutima wakwe no kusakamikwa. ³⁴ Arandire, "Mwamubika kwisa?" Barandire kuri o, "Shikuru, iseni mubone." ³⁵ Yesu aririre firamba.. ³⁶ Eikyo abaYuda barandire, "Boneni ifyo amutemwa Razaro!" ³⁷ Rero bamo barandire pari abo ukuti, "Bushe te uyu muntu, uwashibatwire impofu amenso, ewarengere uyu muntu efwa?" ³⁸ Eikyo Yesu na kabiri ashinshimukire mu mutima wakwe, no kuya ku kaburi. Nomba yari ni ninga, ne ribwe ryabikirwepo. ³⁹ Yesu arandire, "Fumyenipo iribwe." Marita, nkashi yakwa Razaro, umo uwafwire, arandire kuri Yesu, "Shikuru, pari ino nshita umubiri naubora, pantu rero ebwarenga shine." ⁴⁰ Yesu arandire kuri bo, "Bushe nshirandire kuri weba, ngawakyetekera, urebona ubukata bwa kwa Resa?" ⁴¹ Eikyo bafumishepo iribwe. Yesu apunamine amenso mu muru no kuranda, Tata, ndemutotera pantu murangumfwa. ⁴² Nebo narishiba ukuti mungumfwa inshita shonse, rero ni pa murandu wa kintu bwingi ikiminine no kushinguruka naranda ifi, eikyo rikyetekere ukuti ni weba wantuma." ⁴³ Panuma arandire ifi, abirikishe ishiwi irikaramba, "Razaro, fumina panse!" ⁴⁴ No wafwire afumine panse; nakakwa amakasa na maboko na bapomba insaru, na ku menso na kupombwa insaru. Yesu arandire kuri bo, "Mukakureni no kumureka areya." ⁴⁵ Eikyo abaYuda abengi baishire kuri Maria no kubona ikyo Yesu akitire, no kumukyetekera. ⁴⁶ Rero bamo pari abo baire ku baFarise no kubeba ifyo Yesu aikitire. ⁴⁷ Eikyo bashimapepo bakaramba na baFarise batekere ikirye no kuranda, "Turekita shani? Pantu uyu muntu akita ifishibiro ifingi." ⁴⁸ Nga twamureka areikara ifi, bonse baramukyetekera; Aba Roma bakesa no kupoka ikifuro kyesu no ruko rwesu." ⁴⁹ Nomba, umo uwa muri abo, Kayafa, uwari shimapepo mukaramba urya mwaka, arandire kuri bo, "Mweba tamwaishiba kantu." ⁵⁰ Nangu kutontankanya kuti kyawamina umuntu umo ukufwira abantu ukuti uruko ronse rwikonaika." ⁵¹ Nomba tairandire umwine. Rero, pakuba shimapepo mukaramba urya mwaka, asesemene ukuti Yesu araisa afwire uruko; ⁵² kabiri tekufwira uruko rweka, rero no kuti aronganike abana bakwa Resa abasaranganiwa pamo. ⁵³ Eikyo ukufuma pari burya bushiku bapangene ifyo bengabika Yesu mu mfwa. ⁵⁴ Eikyo Yesu taendere kabiri apabuta mu baYuda, rero afumineko aire mu mpanga mupepi na ku matororo ku mushi uwitwa Efraimu. Eko aikere na bakonshi bakwe. ⁵⁵ Nomba ikya kukirira kya baYuda kyari mupepi, na bengi barininine baire ku Yerusaremu baire mu mpanga pakuti basangururwe iryo ikyakukirira kikiri takirabako. ⁵⁶ Eikyo barefwaya Yesu, no kusoshanya pa kwiminina mu ng'anda ye pepo, "Muretontankanya shani? Bushe mureti takese ku mutebeto?" ⁵⁷ Nomba bashimapepo mukaramba

na baFarise ninshi na basonganya ukuti ngo muntu aishiba uko ari Yesu abebe, ukureka bayemwikata.

Chapter 12

¹ Kwashere inshiku mutanda isha kya kuririra, Yesu aisa ku Betani, ukwari Razaro uyo Yesu abushishe ku bafwa. ² Awe ba mutebeta ifyakurya, na Marita ewarekupekanya, nomba Razaro ari umo pari abo abaikere kwi teburo na Yesu. ³ Eryo Maria abura iki kunkubiti kya mafuta ya kyena kisuma ayapangwa na Nard, asuba amakasa ya kwa Yesu na yo, epakufuta amakasa ya kwa Yesu no mushishi. Ing'anda yonse yaisauramofye icyena kisuma icyayarya mafuta. ⁴ Yuda Isikaryote, umo pa bakonshi bakwe, umo uwari no kumuposa, asosere, ⁵ "Kindo aya mafuta batengayashitishisha pari ba Dinari imyanda itatu no kupera ku baranda?" ⁶ Nomva arikusosa ifi, tepakusakamana abaranda iyo, rero ni pa murandu ari ni sakara. Arikwete icyora kya ndarama no kwiba ifyo babikiremo. ⁷ Yesu asosere. "Musuminisheni akite pakupekanya ubushiku bwa kushikwa kwandi. ⁸ Mukaba na baranda ryonse. Rero tamwakabe nandi ryonse." ⁹ Nomba ibumba irikaramba irya baYuda basambirira ukutira Yesu ari kurya, baisako, te parwa kwa Yosefu, rero ni mukumona Razaro, uyo Yesu abushishe ku bafwa. ¹⁰ Bashimaepo bakaramba bapanga ukwipaya na Razaro; ¹¹ pantu ni pamuhrandu wakwe abaYuda abengi baya no kusumina muri Yesu. ¹² Mubushiku bwakonkerepo ibumba irikaramba ryaishire ku nshiku nkuru. Iryo baumfwire ukuti Yesu akoisa ku Yerusaremu, ¹³ basendere imisambo ya tunkindi no kuya mukumanya no kupunda, "Hosana! Imfumu yabena Isreari." ¹⁴ Yesu asangire umwana wa kwa punda epo aikara; ngomo kyarembere. ¹⁵ "Mwitina, mwebana ba sioni; boneni, Imfumu yenu yaisa, naikara pari punda." ¹⁶ Abakonshi bakwe tabarekutesha ifi fintu pa kubara; nomba iryo Yesu akindamikwa, baibukisha ukutira ifi fintu fyarirembwa pari ye ati bakitire ifi fintu kuri ye. ¹⁷ Nomba ibumba iryo naryo iryo akutire Razaro ukufuma mu nindi no ku mubusha mu bafwa baeshiwa. ¹⁸ Ni pari uyu wine murandu epo ibumba ryairire no kuya ku mukumanya, pantu baryumfwire ukutira arikitire iki kishibiro. ¹⁹ AbaFarise epakusosera pa kati kabo, "Roresheni, tekuti mukite nekimo; moneni, icyaro nakiya kuri ye." ²⁰ Nomba bamo abena fyaro abari pamo na baninina ku kupepa ku nshiku nkuru. ²¹ Aba baya kuri Firipo, uwafumine ku Betisaida wa mu Gariri, no ku mwipusha, ukuranda, "Mukwai, tukofwaya ukumona Yesu." ²² Firipo epakuya kweba Andereyo; Andereyo aya na Firipo, no kweba Yesu. ²³ Yesu abasuka no kuranda, "Inshita naifika pakutira Umwana wa Muntu akindamikwe. ²⁴ Kine, kine, nkososa kuri mwebu, kamofye uruseke rya nganu ryaponena pa kyaro no kumfwa, rukahsara urwine rweka; rero nga rwafwa, rukatwara ifisabo ifingi. ²⁵ Uyo onse uwatemwa ububoni bwakwe akaburofya; rero uyo uwapata ubumi bwakwe ubwari muri kino kyaro akabusungijira mu bumi bwape. ²⁶ Nga umo akontumika, murekeni ankonke; na uko nkaba, eko nababomfi bandi bakaba. Nga umo akontumika, Tata akamukindika. ²⁷ Nomba umutima wandi wa kyushiwa nga nsose shani? Tata, smpususha muri iyi nshita. Rero ni pari uyu murandu naishora ino nshita. ²⁸ Tata kindamika ishina ryobe." Eryo ishiwi ryafumia ku muru no kuranda, "Narikindika nkarikindika na kabiri." ²⁹ Eryo ibumba rya iminine mupepi ryaumfwa baranda abati ni nkuba. Bambi barikuranda, "Ni maraika bakoranda na ye." ³⁰ Yesu aasuka no kuranda, "Iri ishiwi tarishire parwandi, rero ni parwa mwebu. ³¹ Nomba bupingushi bwa kino kyaro: Nomba kateka wa kino kyaro aposwe kunse. ³² Iryo nkasumburwa ukufuma muri kino kyaro, nkantintira bonse uko nkaba. ³³ Ari kuranda ifi pakurango wafwa ari no kufwiramo. ³⁴ Ibumba epakumwasuka, "Twari umfwa ukutira Kristu akekara umuyayaya. Kuti wasosa, 'Umwana wa Muntu akasumburwa?' Nga uyu Mwana wa Muntu nani? ³⁵ Nakabiri Yesu aranda kuri bo, "Mukiri no rubuto pakashita akanono. Murekwenda iryo muri no rubuto, pakutira imfimi taimisendere iyo uwenda mu mfimi teshiba uko akoya. ³⁶ Uro murikwete urubuto, sumineni murubuto pakutira mube abana barubuto." Yesu arandire ifi eryo afumapo no kuya berema kuri bo. ³⁷ Nangu rine Yesu akitire ifishibiro ifingi par bo, tabasumine muri bo. ³⁸ Pakutira amashiwi yakwa Esaya kasesema yafikirishe, umo arandijre: "We Shikuru, ninani uwasumine ubukombe bwesu, no kuboko kwa kwa Shikuru kwasokorokera nani?" ³⁹ Ni pari uyu murandu bashingamusuminina, kabiri Esaya arandire, ⁴⁰ "Ari bapofwisha amenso yabo, aribakosha ne mitima yabo; epari amenso yabo yaramona no kutesha mutima yabo, no kupiribuka, nandi nkabaposha. ⁴¹ Esaya arandire ifi fintu pantu amwene ubukindami bwa kwa Yesu no kusosa kwakwe. ⁴² Rero kwari abengi bantungurushi bafumine muri Yesu; rero pa murandu wa baFarise. Abareisokorora epari ba batamfya mu Sinagogi. ⁴³ Baritemenwepo ukurmbwa ukwarefuma ku bantu ukukira ukwa kufuma kuri Resa. ⁴⁴ Yesu apunda no kuranda, "Umo uwasumina muri nevo, esumina muri nebofye rero na muri uyo uwantuma, ⁴⁵ na umo uwamona nevo ninshi amona no wantuma. ⁴⁶ Naisa ngo rubuto mu kyaro, pakuti onse uwasumina muri nevo takaberere mu mfimi. ⁴⁷ Nga umo arefwaya amashiwi yandi rero takoyasanga, nshakamupingura; pantu ntaisa mukupingura icyaro, rero mukupususha icyaro. ⁴⁸ Umo uwankana no ushipokerera amashiwi yandi, ari na umo ukampingura. Amashiwi nasosa yakamupingura pabushiku bwa kurekeresha. ⁴⁹ Pantu ntairandira parwandi, rero ni Tata uwantuma, ewampera ifikomo ifyakusosa nokuranda. ⁵⁰ Narishiba ukutira ifikomo fyakwe bumi bwape, eflyo nsosa-ngefyo Tata asosa kuri nevo, kanshi na sosa."

Chapter 13

¹ Nomba iryo umutebeto wa kyakukirira taurapita. Yesu aishibe ukuti insa yakwe iyakufuma pa kyaro kino yafika no kuya kuri wishi. Pakukwata ukutemwa abakwe abari pa kyaro, aribatemenwe ukufika na kukurekeresha. ² Nomba kasebanya abikire iki mu mutima wa wakwa Yuda Isikaryote mwana Simone, ukufutuka Yesu panshita ya murariro. ^{3 4 5} Yesu aishibe ati wishi amupere fyonse mu minwe yakwe no kutira afumine kuri Resa na kabiri ari no kubwekeramo kuri Resa. Aima pa murariro no kufura icyakufwara ikya kunse. Eryo aburire ikisamwino no kukikaka ukushingurusha

umubiri wakwe. Eryo arongorwere amenshi mu musambiro no kutendeka ukusamba amakasa ya bakonshi no kubomika ku mukutwiro ati akakire ukushingurusha umubiri wakwe.⁶ Arishire pari Simone Petero, na Petero arandire kuri ye, "Shikuru, bushe mwaratampa ukunsamba amakasa yangi?"⁷ Yesu aryasukire no kuranda kuri ye, "Ifyo nkokita tekuti ukishibe nomba, rero uri nokukishiba rimbi."⁸ Petero arandire kuri ye, "Tawatata aunsamba amakasa yangi," Yesu arimwasukire, "Nga nshikusambire, tawakwate ikyakaniko na nebo."⁹ Simone Petero arandire kuri ye, "Shikuru, winsambafye amakasa kyapwa rero, na maboko yangi no mutwe wangi."¹⁰ Yesu arandire kuri ye, "Takiba bufwayo kuwaowa, kano ukusamba amakasa yakw epera, rero ari uwasanguruka umubiri onse, namwe mwarisanguruka, rero tebonse."¹¹ (Pantu Yesu arishibe uwari no kumufutuka, e murandu arandire, "Tebomnse abasanguruka.")¹² Iryo Yesu asambire amakasa yabo no kusenda amaraya yakwe no kwikarako na kabiri, arandire kuri bo, "Bushe namwishiba ikyo nakita kuri mwe?"¹³ Mungita 'Kasambirisha' na 'Shikuru,' murarungika ukuranda, pantu eflyo naba.¹⁴ Nga nebo eryo, Shikuru na kabiri kasambirisha na misamba amakasa, mufwire na mwebo muresambana amakasa umo na umo.¹⁵ Pantu nebo na mupera ikirangiriro pakuti ati mukarekita ifyo nebo nkita kuri mwebo.¹⁶ kine kine, nebo naranda kuri mwebo, umubomfi takurirapo shikuru wakwe; nangu umutumwa ukukuripo uwamutuma.¹⁷ Nga mwaishiba ifi fintu mwariparwa ngamurefikita.¹⁸ Ntakoranda pari mwe bonse; Nebo narishiba abo nasara-rero iki ni pakuti amarembo yafikirishye: 'Uyu urya umukate wangi asumbwira pari nebo ikitende kyakwe.'¹⁹ Nebo ndemweba iki nomba ribe takirakitika pakuti iryo kitakitika, mukasumine ukuti NABA.²⁰ Ikine, kine nderanda kuri mwebo, "Onse ukapokerera uwo nebo natuma na mpokerera, na onse uwampokerera apokerera uwantuma."²¹ Iryo Yesu arandire iki, aripamfiwe mu mupashi. arishinkishe arandire, "Ikine, kine nkoranda kuri mwebo nati umo pari mwebo aremfutuka."²² Abakonshi bariiroreshe kira umo na umo, ukusakamikwa nga ninani akorandapo.²³ Umo pa bakonshi bakwe, uwo Yesu atemenwe, arirambarere pe teburo rubari no kwa berere Yesu.²⁴ Simoni Petero arimukyebwire uyu mukonshi arandire, "Mwipushe nga ninani arerandapo."²⁵ Arirambarere ukubwerea rubari rwa kwa berere Yesu arandire kuri ye, "Shikuru ninani?"²⁶ Eryo Yesu arandire, "Nyuyo uwo nebo pa kutobera akaputurwa ka mukate no kupera kuri ye." Iryo atobere umukate, apere Yuda umwana mwaume wa kwa Simoni Iskaryote.²⁷ Eryo panuma ya mukate, satana arimwingire. Yesu atire kuri ye, "Ifyo urekita kita bwangu."²⁸ Noma tapari nangu umo pa barambarere pe teburo abaishibe umurandu arandire iki kuri ye.²⁹ Rero bamo batontonkenye ukuti, narimo Yuda ari nekyora kyandarama, Yesu arandire kuri ye, "Shitako ifirefwaikwa ukukwata pa mutebeto, nangu ukuti afwire ukuperako abaranda fimo."³⁰ Panuma Yuda apokerere umukate, aie kunse parya pene, kyari bushiku.³¹ Iryo Yuda aire, Yesu arandire, "Nomba Umwana wa Muntu akindikwa, na Resa akindikirwa muri ye."³² Nga Resa akindikirwa muri ye, Resa nao aramukindika pa muku umofye mpo.³³ Mwebana banono, nebo ndi naimwe panshita iyaringa. Mwakuramfwaya ngefyo narandire ku baYuda, 'Uko nebo ndeya, mwebo tameingesa.' Nomba nebo naranda iki na kuri mwebo.³⁴ Nebo ndemupera ifunde iripya, ukuti mufwire ukutemwa kira umo na umo, ngefyo nebo na kwata ukumutemwa kira umo na umo.³⁵ Muri ki bonse bai nokwishiba ukuti muri bakonshi bandi, nga muretemwa umo na umo.³⁶ Simoni Petero arandire kuri ye, "Shikuru, ni kwisa mukoya?" Yesu aryasukire, "Uko ndeya, mwebo tamwingankonka nomba, rero ukankonka rimbi."³⁷ Petero arandire kuri ye, "Shikuru kinshi nebo nshamukonkere nomba? Nebo ndetambarika umweo wangi pari mweo."³⁸ Yesu aryasukire, "Uri nokutambarika umweo obe pari nebo? Ikine kine, nenbo naranda kuri we, mukorwe tarire ribe naunkana imiku itatu."

Chapter 14

¹ "Mwireka umutima wenu ukyushiwe. Mwebo sumineni muri Resa, sumineni na muri nebo." ² Mu ng'anda ya kwa Taata mwaba imiputure iingi. Nga kina aba ifi, nganarimweba, pantu nkaya mukumipekanishisha inkende. ³ Nga naya no kumupekanishisha inkende uko nkaba namwebo bene eko mukabe. ⁴ Mwarishiba inshira yako nkoya." ⁵ Thoma arandire kuri Yesu, "Shikuru, tatwishibire uko ukoya, kuti ntwaishiba shani inshira?" ⁶ Yesu arandire kuri ye, "Ninebo inshira, ikine, no mweo; takuri nangu umo uwisa kuri Taata kano ukupitira muri nebo." ⁷ Nga mwarishingisha, mwarishiba na Taata. Ukufuma pari nomba mwaramwishiba no kumumona." ⁸ Firipo arandire kuri Yesu, "Shikuru, turange Wiso, neki kuti kyaba ikisuma kuri fwebo." ⁹ "Yesu arandire kuri ye, "Nebo nari namwebo panshita iitari no kungishiba iyo, Firipo? Uyo onse uwamona nebo ninshi amona na Taata. Kuti mwaranda shani, "Turange Wiso"? ¹⁰ Tamwasumina ukutira naba muri Taata na Taata muri nebo? Amashiwi nanda kuri mwebo ntaya sosera mu maka yangi, rero Taata uwaikara muri nebo eubomba ne mirimo yakwe. ¹¹ Sumineni muri nebo ukutira naba muri Taata, na Taata muri nebo, nangu sumineni pa muarandu wa mirimo yeka-yeka. ¹² Kine-kine, nkoranda kuri mwebo, uyo onse uwasumina muri nebo akabomba imirimo iyo momba, na kabiri akakita ifikaramba ukura pari ifi pantu nkoya kuri Taata. ¹³ Fyonse mukoranda mwishina ryangi, nkafikita pakutira Taata akindamikirwe mu mwana. ¹⁴ Nga mwaromba nebo mwishina ryangi, nkamikitira. ¹⁵ Nga mwarintemwa murekusunga amafunde yangi, ¹⁶ nanebo nkaromba kuri Taata, ukamupera umbi katararika wenu pakutira mukabe naye umuyayaya - ¹⁷ umupashi wa kine. Ikyaro tekuti kimupokorore pa murandu wakutira tsyaka mumonapo nangura ukumwishiba. Rero mwarimwishiba, kabiri ekara na mwebo akaba na muri mwebo. ¹⁸ Nebo nshakamishe mweka; nkabwera kuri mwebo. ¹⁹ Tepapa mukashitafye akanono ikyaro takyakambone nebo, rero mwebo mukambona. Pantu nkaba umumi, namwebo bene mukaba ababumi. ²⁰ Pari burya bushiku mukeshiba ukutira nebo naba muri Taata, na mwebo muri nebo, nangi muri mwebo. ²¹ Uyo uwakwata amafunde yangi no kuyasunga eumo uwantemwa, na uyo uwantemwa akatemwikwa kuri Taata, nangi nkamutemwa nkairanga nemwine kuri ye." ²² Yuda (te Iskaryote) arandire kuri Yesu, "Shikuru, kindo ikyati ukairanga wemwine kuri fwebo te ku kyaro?" ²³ Yesu amwasuka no

kuhranda kuri ye, "Nga umo antemwa, akaresunga amashiwi yangi. Taata akamutemwa, tukesha kuri ye tukapanga ing'anda yesu na ye.²⁴ Uyo uushantemwa tasunga amashiwi yangi. Amashiwi ayo mwaumfwa teyafuma kuri nebo rero kufuma kuri Taata uwantumwa.²⁵ Nkoranda ifi kuri mwebo, ribe ninshi ndeikara namwebo.²⁶ Nomba, katararika-Mupashi wa Mushiro uyo Taata akatuma mwishina ryangi-akamifundafyonse no kumibukishako fyonse ifyo nkoranda kuri mwebo.²⁷ Namishira umutende, namupere umutende wangi. Nebo nshipera ngefyo icyaro kipera. Mwireka umutima wenu ukyushiwe, no kusakamikwa.²⁸ Mwaryumfwa ifyo narandire kuri mwebo, 'Narya ukutari, nkabwera kuri mwebo.' Nga mwarintemwa, mwebo mukaba abansansa pa murandu nkoya kuri Taata, pantu Taata arikindama ukunkira.²⁹ Nomba nkososa kuri mwebo ribe tafirakitika pakutira, iryo kikakitika, mukasumina.³⁰ Nshakarande nenu nakabiri, pantu intungurushi yakino kyaro naisa. Ena takakwate amaka ukukira pari nebo,³¹ rero nipakutira icyaro kikeshibe ukutira naritemwa Taata. Nokutira nkita ifyo Taata angeba. Natwime no kufumako kuno."

Chapter 15

¹ Ninebo mwangashi wa kine, na Tata murimi. ² Arafumya umusambo onse kuri nebo uushitwara ifitwaro, aratungungwira no musambo onse uutwara ifitwaro pakutira utwarishe ifisabo. ³ Mwariba abakaere pa murandu ne mbira na sosere kuri mwebo. ⁴ Ikaririreni muri nebo, nandibo muri mwebo; ngefyo umusambo tekuti utware ifitwaro parwa uko weka kano waikata ku muti, efyo fine na mwebo, kano mwaikaririra muri nebo. ⁵ Ninebo mwangashi, mwebo muri misambo. Uyo uwikaririra muri nebo nandi muri ye, aratwara ifingi, pantu ukwabuhra nebo tekuti mukite ne kimo. ⁶ Nga umo tekariire muri nebo, akaposwafye ngo musambo uwakuma, bakakoronganika ii misambo no kuiposa mu murimo, no kuya kuyokya. ⁷ Nga waikaririra muri nebo, na mashiwi yandi nga yaikaririra muri mwebo, kuti mwaromba ifyo mwingatemwa, fika kitwa no ko muri. ⁸ Tata nakindikirwa muri ifi, ukuti mutware ifisabo ifingi kanshi shininkisheni ukutira muri bakonshi bandi. ⁹ Firya Tata antemenwa, nandibo naritememwa. Ikaririreni mukutemwa kwandi. ¹⁰ Nga mwasunga ifipope fyandi, mukekaririra mukitemwiko kyandi, ngefyo nasunga ifipope fyakwa Tata no kwikaririra mukutemwa kwakwe. ¹¹ Nkososa ifi fintu kuri mwebo pakutira insansa shandi shikabe muri mwebo na pakutira insansa shenu shipwiririke. ¹² Iki ekipope kyandi icyakutira muretemwana ngefyo nebo namitemwa. ¹³ Takwaba no umo uwakwata ikitemwiko kyaku, kira pari iki-ikyakutira umo apose ubumi bwakwe pari bakibusa bakwe. ¹⁴ Nimwebo bakibusa bandi nga mukita ifintu namikonkomesha. ¹⁵ Ntamikute na kabiri ababomfi bandi, pantu umubomfi teshiba ifikokita shikuru wakwe. Namikujta zbakibusa, pantu fyonse ifyo na umfwire kuri Tata nafirenga fishibikwe kuri mwebo. ¹⁶ Temwebo mwansarire, rero nenibo namisarire no kumisonta pakutira mutwarishe ifitwaro, na pakutira ifitwaro fyenu fibererere. Nefi napakutira fyonse ifyo mukamba kuri Tata, akamupera. ¹⁷ Ifi fintu na mikonkomesha, pakutira muretemwana. ¹⁸ Nge kyaro kyamipata, mwishibe ukutira na kimpata ribe takira mipata. ¹⁹ Nga muba aba kyaro. Ikyaro nga kyari mitemwa nga aba kiko. Rero apo tamuri ba kyaro na pa murandu wa kumiksara ukufuma mu kyaro, aikyo icyaro kyamipatira. ²⁰ Mwibukishe icyaro nkoranda kuri mwebo, 'Umubomfi tekuti abe umukaramba pari shikuru wakwe. Nga ninebo bariyushishe, namwe bene bakamikyusha; nga bakasunga amashiwi yandi, bakasunga na mashiwi yenu. ²¹ Bakari kukita fyonse ifi kuri mwebo pa murandu we shina ryandi, pantu tabamwishiba uwantumwa. ²² Nga kyakutira ntaishire no kusosa kuri bo, tekuti bakwete isambi, rero nomba tabakamone akabepesho pe sambu ryabo. ²³ Uyo onse uwampata ninshi apata na Tata. ²⁴ Nga nshakitire umurimo uyo umuntu nangu umo ashatara akita muri bo, nga tabakwete isambi, nomba na babembu pantu na bampata pamo na Tata. ²⁵ Rero ifi ni pakufikirisha icyarembwa mu mafunde yabo, 'Bampatire apabura umurandu.' ²⁶ Iryo katararika akesa-uyo nkamitumina ukufuma kuri Tata, ekutira, Umupashi wa kishinka, uwafuma kuri Tata-akaba kambone pari nebo. ²⁷ Namwebo mukabe bakambone, pantu mwaba nandi ukufumafye pakitendekero.

Chapter 16

¹ Inkososa ifintu ifi kuri mwebo pakutira mwikasendwa. ² Bakamuposa kunse ya ma Sinagogi. Rero inshita ikoisa iryo onse ukamwipaya akatontankanya ukutira aretumikira Resa. ³ Bakakita ifintu ifi fyonse pa murandu wakutira tabaishiba Tata nangu ninebo. ⁴ Inkososa ifintu ifi kuri mwebo ukuti neryo inshita yafiko ikesa, mukebikisha ukuti narimweberepo pari ifi. Imntamweberepo pari ifi fintu mukutendeka, pantu nari namwebo. ⁵ Rero nomba nkobwerera kuri oo uwantumine. Ekyo taparipo nangu umo pari mwebo ukongipusha, 'Bushe nikwisa uko ukoya?' ⁶ Rero pa murandu nasosa ifi fintu kuri mwebo, uburanda bwaisura imitima yenu. ⁷ Rero nkomweba ikishinka, kishima kuri mwebo nebo nga naya. Pantu nga nshire, Bukota tekuti ese kuri mwebo, rero nga naya, nkamutuma kuri mwebo. ⁸ Eryo akesa, bukota akashinkisha icyaro ukuruba pa rubembu, ku rubuto na kubupingushi- ⁹ pa rawa rubembu, pa murandu tabakyetekera muri nebo; ¹⁰ ku rubuto, pantu nkoya kuri Tata, kabiri tamwakambone iyo; ¹¹ na kubupingushi, pa murandu kateka wakino kyaro ari pingurwa. ¹² Ndi nefintu ifinji ifya kusosa kuri mwebo, rero tekuti mufyumfwe pari nomba. ¹³ Rero iryo ena, Umupashi wakine, akesa, akamitungurura muri fyonse ifyakine, pantu kare kuisosera ifya kufuma kuri oo. Rero akara kusosa kyonse ikyo aumfwa, akamweba ifintu ifiri no kwisa. ¹⁴ Akakindika nebo, pantu akafuma mufikwatwa fyandi kabiri akaranda iki kuri mwebo. ¹⁵ Ifintu fyonse ifyo Tata akwata fyandi. Eikyo, inkososa ukuti Umupashi ukafuma pafikwatwa fyandi kabiri ukuranda iki kuri mwebo. ¹⁶ Munshita inini tamwakambone iyo, kabiri pa numa yanshita inini mukambona." ¹⁷ Eryo bamo mu bakonshi bakwe barekusosa kuri umo no munankwe, "Bushe kindo iki ukososa kuri fwebo, 'Munshita inini tamwakambone iyo kabiri panuma yakashita kambu akanini eryo mukambona, 'Kabiri,' pantu

nkoya kuri Tata?"¹⁸ Eikyo basosere abati, "Bushe kindo iki akososa, 'Panshita inono'? Tatwishibire ikyo akorandapo."¹⁹ Yesu abwene ukuti bakofwaya ukumwipusha, kabiri arisosere kuri bo, "Efyo mukoipusha mwebene, ifyo mpiribwire pa kusosa ati, 'Mukashita akanono kabiri tamwakambone, eryo kabiri mukashita akanini mukambona kabiri'?"²⁰ Kine, kine, inkososa kurri mwebo, mukarira no kuroporapo imisowa, rero ikyaroy kyena kikasangarara. Mukaba no buranda ubwingi rero uburanda bwenu bukaruka ukusekerera.²¹ Eryo na mayo akafyara araba no buranda pantu inshita yakwe naifika, rero iryo afyara umwana, tebukisha no bukari bwakwe pa murandu no kusekerera kwa muntu ufyerwe pe sonde.²² Eikyo muri no buranda nomba, rero inkamibona na kabiri, na imitima yenu ikasangarara, kabiri takwakabe nangu umo ukapoka insansa shenu ukufuma kuri mwebo.²³ Pari burya bushiku tamwakanmijipushe kintu na kimo. Ikine, kine, nkomweba nati, nga mwaromba ikiri kyonse kuri Tata mwishina ryandi, akapera iki kuri mwebo.²⁴ Ukufika na nomba tamwaromuramba ikiri kyonse mwishina ryandi. Rombeni kabiri mukopokerera, ukuti insansa shenu shifikirisha."²⁵ "Nsosa ifi fintu kuri mwebo mu mapinda, rero inshita ikoisa iryo inshaka sosere kuri mwebo mu mapinda, rero inkasosera parwarara pa rwa kwa Tata.²⁶ Pari burya bushiku mukepusha mwishina ryandi na nebo ntakasose kuri mwebo ukuti nkamupeperako kuri Tata,²⁷ pantu Tata umwine arimutemwa pantu mwarintemwa kabiri pa murandu wa kuti mwarinkyetekerera ukuti nafuma kuri Tata.²⁸ Nebo nafuma kuri Tata, kabiri naisa pe sonde. Nakabiri, inkasha imsonde nkabwerera kuri Tata nakabiri."²⁹ Abakonshi bakwe basosere, "Boneni, nomba mukososa parwarara kabiri tamukobomfya amapinda.³⁰ Nomba taishiba ukuti mwaishiba ifintu fyonse, kabiri taukabira nangu umo ukukwipusha amepusho. Pa murandu wa iki, we twakyetekerera ukuti wafuma kuri Resa."³¹ Yesu abaswike ati, "Bushe mwakyetekerera nomba?"³² Boneni, inshita ikoisa, inaa, kabiri n.okwisa naisa, iryo mukasanganana kira umo na umo ku ng'anda yakwe, kabiri mukasha nebo neka. Inshaba neka iyo pantu Tata aba muri nebo.³³ Nasosa ifi fintu kuri mwebo pa kuti mukwate umutende muri nebo. Mwisonde mwarikwata amasakamia, rero koseni, narikimfya pano kyaroy."

Chapter 17

¹ Panuma Yesu aranda ifi fintu, arosha amenso ku muru no kuranda, "Taata, inshita naifika, kindika umwana obe pakutira umwana obe akukindike-² ngefyo wamupera amaka pari fyonse ifya mweo pakuti akapere umweo wa muyayaya kuri kira umo umbo abo wamupera.³ Uyu mweo wa muyayaya: pakuti bakwishibe, Resa weka uwakine, no yu uwo watuma Yesu Kristu.⁴ Narikukindamika pano pesonde. Nimpwisha ne mirimo wampere ukubomba.⁵ Nomba, Taata, nkindika ngefyo nakwete ubukindami ukori pamo nobe ribe kyaroy takirabumbwa.⁶ Narisokorora ishina ryobe ku bantu wampere mu kyaroy. Bari bantu bobbe, waribapere kuri nebo, barasunga na mashiwi yobe.⁷ Nomba barishiba ukuti ifintu fyonse ifyo wampere fyafuma kuri webo,⁸ pantu naripera kuri bo yonse amashiwi ayo wampere. Bariyapokerera na mukine barishiba ukuti nafuma kuri webo, baisumina nokuti niwebo wantuma.⁹ Ndabapeperako. Nshipepera ikyaroy rero nabo abo wampere pantu bobbe.¹⁰ Ifintu fyangi fyonse fyobe, nefyobe fyangi, narikindamikirwa muri bo.¹¹ Ntakaberere ukuba mu kyaroy, rero aba bantu baba mu kyaroy, nandi nkoisa kuri webo. Taata we washira, basunge mwishina ryobe pakuti waribampera babe umo, ngefyo fwebo twaba umo.¹² Iryo nari nabo, narikubasunga mwishina ryobe, ikyo wampere. Nari kubakingirira, takwari nangu umo uwaonaikire, ukufumyakofye umwana wa kuroba, pakutira amarembo yafikire.¹³ Nomba koisa kuri webo, rero nasosa ifi fintu mu kyaroy pakuti bakakwate insansa ukufikirisha muri bo.¹⁴ Naribapa amashiwi yobe, ne kyaroy kyaribapata pa murandu wakutira tababa bakyaroy, ngefyo nangi nshaba wa kyaroy.¹⁵ Nebo ntakokwipusha ukufumya pa kyaroy, rero niwebo ukubakingirira kuri kiwa.¹⁶ Tababa ba kyaroy, nge nangi nshaba wa kyaroy.¹⁷ Bapatureko ku kine kyobe. Ikyebo kyobe e kine.¹⁸ Ngefyo wantumine mu kyaroy, efyo nangi nabatuma mu kyaroy.¹⁹ Pantu ni pari aba naipatwira nimwine, pakuti nabo abene baipature mufyakishinka.²⁰ Ntakopeperakofye aba beka, rero na bonse abakari kusumina muri nebo ukupitira mu mashiwi yabo.²¹ Pakuti nabo bonse bakabe umo, ngefyo webo, Tata, waba muri nebo, nangi muri wbo. Efyo nabo bengaba muri fwebo pakuti ikyaroy kisumine ukuti niwebo wantuma.²² Ubukindami ubo wapera kuri nebo, Nabupera kuri bo, pakuti babe umo, ngefyo twaba umo.²³ Nebo muri bo, nobe muri nebo-pakutira bo barete ukwikatana, pakutira ikyaroy kishibe ukutira niwebo wantumimine, no kutira waribatemwa ngefyo wantemwa.²⁴ Tata, nebo nkofwaya bonse abo wampere bakabe nangi uko nkaba, no kumo ubukindami bwangi, ubukindamini wampa pa murandu wakutemwa ribe ne kyaroy takirashimpwa.²⁵ Tata waburungami, ikyaroy takwakwishiba, rero nebo narikwishiba: naba nabo barishiba ukuti niwebo wantuma.²⁶ Nirirenga ishina ryobe ukwishibikwa kuri bo, nkabeshibisha ne ktemwiko ikyo wa nkwatira kikabe muri bo, nangi nkaba muri bo."

Chapter 18

¹ Panuma Yesu asosa aya mashiwi, aizre pamo na bakonshi bakwe ku ruramba rumbi urwe rungu rya Kedrone, kurya zkwiriko nebara umo Yesu na bakonshi bakwe baingire.² Nomba Yuda, uwaremusangukira, nao arishibe inkende irya, pantu uko Yesu na bakonshi bakwe barekuya iringi rine.³ Eryo Yuda atungurwire ibumba rya bashirikare na bashimukindikwa bamo ukufuma muri bashimapepo mukaramba na baFarise, baire kurya ne fyenge, inyari na ifyanso.⁴ Eryo Yesu, aishibe ifintu fyonse ukuti fikokitika kuri o, aireko ukwabura ukubweramo no kubepusha, "Bushe ni nani mukofwaya?"⁵ Barimwasukire, "Ni Yesu umwina Nazareti." Yesu asosere kuri bo, "Ninebo wine." Yuda, uwa musangukire, nao wimne batareme pamo na bashirikare.⁶ Iryo akiri aresosa kuri bo ati, "Ninebo wine," babwerere kifuta numa no kuwa panshi.⁷ Eryo na kabiri aipwishe kuri bo, "Bushe nine mukofwaya?" Nakabiri barisosere ati, "Ni

Yesu umwina Nazareti." ⁸ Yesu aryasukire, "Nimyebe ati ninebo. Kanshi nga mukofwaya, rekeni aba barekuya." ⁹ Pakureka kifikirishe ikyebo ikyo asosere ukuti: "Paribonse abo mwampera, insharufyapo no umo." ¹⁰ Eryo simoni Petero, uwari no rupanga, arufumisha no kumona umubomfi wa kwa shimapepo mukaramba no kumuputurako ukutwi kwa kuryo. Nomba ishina rya mubomfi ryari ni Mariki. ¹¹ Yesu asosere kuri Petero, "Bwesha urupanga mu kitubi. Bushe nshinganwa kurukombo uro Tata ampere?" ¹² Eryo ibumba rya bashirikare na kangarira, na bashimukindikwa ba baYuda baikete Yesu no kumukaka. ¹³ Pakubara bamutwere kuri Annashi, pantu ari ni wishi fyara kwa Kayafa, uwari umukaramba wa bashimapepo muri urya mwaka. ¹⁴ Nomba Kayafa ari umu uwarikupanda aba Yuda amano ukuti cawamishapo umuntu umo ukuti afwe pa bantu. ¹⁵ Sione Petero arekukonka Yesu, no mukonshi umbi. Nomba urya umusumba arishibikwe kuri shimapepo mukaramba, kabiri aingire pamo na Yesu murubansa ryakwa shimapepo mukaramba; ¹⁶ Rero Petero atareme pamwenshi rubari. Eryo umukonshi umbi uwaishibikwe ku mukaramba wa bashimapepo, aire no kuranda ku mukashana uwarekusunga umwenshi, kabiri asendere Petero no kumwingisha. ¹⁷ Eryo umubomfi mwanakashi, kasunga wa mwenshi, asosere kuri Petero, "Bushe naiwe tauri umu uwa mubakonshi ba uyu muntu?" Arisosere, "Tenebo iyo." ¹⁸ Nomba ababomfi na bashimukindikwa abatareme parya, no kukunka umuriro wa marasha, pant kwaritarere, no konta abene beka. Petero ari pamo nabo, natarama firya no kontako. ¹⁹ Eryo shimapepo mukaramba aipwishe Yesu parwa bakonshi bakwe na kusambirisha kwakwe. ²⁰ Yesu amwasukire, "Ine nanda parwarara kwisonde. Ryonse naresambirisha mu ma Sinagogi na mwi tempere konse uko aba Yuda bareisa pamo. Insharesoserwa nangu kimo mu bumfisoro. ²¹ Kindo ikyo mushanjipwishishe? Ipusheni abangufwa pafyo nsosa. Boneni, aba bantu barishiba ifyo nsosa." ²² Iryo Yesu asosere ifi, umu shimukindikwa uwatareme parya apuminemo Yesu urupi no kusosa ati, "Bushe kuti waasuka ifi shimapepo mukaramba?" ²³ Yesu ari mwaswike, "Inga nanandire ikishirungeme, ngesheni pafishiweme, rero nga fitunturu, kindo mukompumina?" ²⁴ Eryo Annashi amutumine kuri Kayafa shimapepo mukaramba ninshi nakakwa. ²⁵ Nomba Simoni Petero atareme parya no konta umuriro. Na kabiri basosere kuri o, "Bushe naiwe tauri umu wine uwa mubakonshi bakwe?" Arikene no kusosa ati, "Tenebo iyo." ²⁶ Umubomfi umu uwa kwa shimapepo mukaramba, ari ni rupwa rwa mwaume uo Petero akomene, asosere ati, "Bushe webo nshakubwenepo mwibara pamo nankwe?" ²⁷ Eryo Petero akene na kabiri; kabiri parya pene na mukorwe aririre. ²⁸ Eryo batwere Yesu ku bakaramba ba buteko ukufumumya kwa Kayafa. Kyari kuma kyakya, kabiri tabaingire mu bakaramba ba buteko pakuti tabaikoweshe rero barye ikyakukirira. ²⁹ Awe Pirato aire kuri bo no kusosa ati, "Kindo mukososa pari uyu muntu?" ³⁰ Nabo baryasukire no kusosa ati, "Ngakyakuti uyu muntu takita ifya kwa kiwa, nga tatumupere kuri webo." ³¹ Eikyo Pirato asosere kuri bo ati, "Musendeni mwebene no kumupingura umwabere ifunde ryenu." AbaYuda basosere kuri o, "Takyasuminishiwa kuri fwebo ukurenga umuntu ukufwa." ³² Basosere ukuti iki ekyebo Yesu asosere ukuti kifikirishe ku kuranda umutundu wamfwa oo ari no kufwiramo. ³³ Eryo Pirato aingire mubakaramba ba buteko na kabiri no kukuta Yesu nao asosere kuri o, "Bushe niwe Imfumu ya baYuda?" ³⁴ Yesu ayasukire ati, "Niwe wasosa we mwine, nangura ni bambi basosa kuri webo pari nebo?" ³⁵ Pirato aryasukire ati, "Nebo ntari mu Yuda, bushe ninebo? Abantu bobe na bakaramba ba bashimapepo abapere webo kuri nebo. Bushe kindo wakitire?" ³⁶ Yesu aryaswike ati, "Ubufumu bwandi tebwa pari kino kyaro. Nga kyakuti ubufumu bwandi bwa pari kino kyaro, abasha bandi nga bakirwa pakutira nshiperwe ku baYuda. Rero nomba ubufumu bwandi tabwafuma kuno." ³⁷ Eryo Pirato asosere kuri o, "Bushe uri mfumu?" Ygesu ayasukire ati, "Nausosa ukuti ndi Mfumu. Pantu emurandu nafyarirwa, kabiri ni pari iki kine naishira pa kyaro, ukuti nkabe inte ya kinee. Nao onse uwaba mu kine aromfwa kwishwi ryandi." ³⁸ Porato asosere kuri o, "Bushe ikine kindo?" Iryo asose ifi, aihre kabiri ku baYuda no kusosa kuri bo ati, "Nebo nshobwenemo umurandu muri uyu muntu." ³⁹ Rero mwarikwata urutambi rwakuti urwakumikakwirako umuntu umu pa kyakukiririra. Bushe mukofwaya imikakwire Imfumu ya baYuda?" ⁴⁰ Eryo babirikishe na kabiri no kusosa ati, "Te uyu muntu awe, rero ni Barabba." Nomba Barabba ari ni kasaripa.

Chapter 19

¹ Eryo Pirato asendere Yesu no kumuropora. ² Abashirika bapikwire ikisote kya myunga. Bafwikire Yesu ku mutwe no kumufwika umwingira wa kashika. ³ Baishire kuri oo no kuranda, "Murupwe, Imfumu ya baYuda!" no kumuma. ⁴ Eikyo Pirato afumine panse na kabiri no kuranda kuri boo, Boneni, nokumifumisha panse ku mwebu pakuti mwishibe ukuti nshisangire murandu muri oo." ⁵ Awe Yesu afumine panse, nafwara ikisote kya myunga no mwingira wakashika. Pirato arandire kuri boo, Roresheni uyu e muntu!" ⁶ Eikyo iryo ashimapepo bakaramba na basore babwene yesu, babirikisha no kuranda, "Mutaniken, mutaniken!" Pirato arandire kuri boo, "Mubureni mwebene no kumutanika, pantu nshisangire murandu muri oo." ⁷ AbaYuda bamwasukire, "Twarikwata ifunde, na ifunde ryesu ririmuringire ukufwa pa murandu wa kuitunga ukuba Umwana wa kwa Resa." ⁸ Iryo Pirato aumfwire ikyebo iki, epa kutinisha, ⁹ no kwingira mwisano na kabiri no kuranda kuri Yesu, "Nikwisa wafuma?" Rero Yesu tamwasukire. ¹⁰ Eryo Pirato arandire kuri oo, "Bushe taureranda na nebo? Bushe tawishibire ukuti ndi na maka ya kukurekerera na maka ya kukutanika?" ¹¹ Yesu amwasukire, "Tawakwata amaka pari nebo nakarya kano yaperwa ukufuma mu muru. Eikyo, uwampere kuri mwebu akwata urubembu urwakirapo." ¹² Pari ubu kwasuko, Pirato aryeseshe ukumukakura, rero abaYuda barikubirikisha, ukusosa, "Nga wakakura uyu muntu, tauri munankwe wakwa Kaisare. Onse uwaitunga ukuba imfumu apusana na Kaisare." ¹³ Iryo Pirato aumfwire aya mashiwi, aretere Yesu panse no kwikara pa kipuna kya bupingushi apetwa "Apakambatikwa amabwe," rero mu ki Hebere petwa "Gabatta." ¹⁴ Nomba bwari bushiku bwa kupekanya ikyakurya, ne nshita yari kwati akasuba pakati ka mutwe. Pirato arandire ku baYuda, "Boneni, kuno e mfumu yenu!" ¹⁵ Babirikishe, "Mufumyeni kuri oo,

mufumyeni kuri oo; mutaniken! Pirato arandire kuri boo, "Bushe Imfumu yenu eyo ntanike?" Bashimapepo baaramba ba mwasukire, "Tatwakwata imfumu kano Kaisare." ¹⁶ Eryo Pirato abapere Yesu pakuti ba mutanike. ¹⁷ Eryo basendere Yesu, no kufumapo, asendere ikypindama umwine, no kuya uko beta "Inkyende ya kipanga," ikitwa mu ki Hebere "Golgota." ¹⁸ Barimutanike Yesu kurya, na bambi babiri pamo na ye, umo rubari rumo na umbi rubari rumbi, na Yesu pakati. ¹⁹ Pirato na kabiri arembere ikishibiro no kubika pa kyapindama. Parya paremberwe: YESU WA NAZARETE, IMFUMU YABA YUDA. ²⁰ AbaYuda abengi baberegere ikishibiro iki pantu uko batanikire Yesu pari mupepi wa musumba. Ikishibiro kyarembere mu ki Hebere, mu ki Ratini na mu ki Griki. ²¹ Eryo bashimapepo bakaramba aba baYuda barandire kuri Pirato, "Mwiremba, 'Imfumu ya baYuda,' rero rembeni, 'Uyu atire, 'Nine mfumu ya baYuda.'"" ²² Pirato amwasuka, "Ifyo ndembere ninemba." ²³ Iryo abashirika batanika Yesu, basendere ifyakufwara fyakwe, ukwakanyamo ifipande fine, ukukita kyonse ikyakanyiko kimo; fyaburire no mwingira. Rero umwingira wai umuntarundwa uwapikwafye ukufuma pa muru no kuya monse monse. ²⁴ Eryo barandire kira umo, "Twirepura, rero tupendure pakuti tubone umwine nani." Ifi fyarekitika ukuti rifikirishe irembo iryatira, "Baryakenye amaraya yangi kabiri bapendwire pa kyakufwara kyangi." Ifi efyakitire abashirika. ²⁵ Awe ku kyapindama kya kwa Yesu kwaiminine nyina, na nkashi ya kwa nyina, Maria muka Klopa, na Maria Magadara. ²⁶ Iryo Yesu abwene nyina wakwe no mukonshi uo atemenwe nabeminina mupepi, arandire kuri banyina, 'We mwanakashi, bona, umwana obe!' ²⁷ Eryo arandire ku mukonshi, "Bona, noko!" Ukufuma pari irya nshita umukonshi ari muburire ukuya ku ng'anda yakwe. ²⁸ Panuma yaifi, ukwishiba ukuti ifintu nomba fyonse nafipwa na kukurekeshisha irembo rifikirishe, Yesu arandire, Ndi ne kiraka." ²⁹ Kurya kwatekerwe murongwe uwaisuramo umwangashi uwakantuka, eikyo iryo basomekere pa husope umwepu no kutambika ku kanwa kakwe. ³⁰ Iryo Yesu apokere umwangashi uwakantuka, arandire, "Nakipwa." Ainiko mutwe no kureko mweo. ³¹ Eryo abaYuda, pantu bwari bushiku bwa kupekanya, no kuti umubiri wiikara pa kyapindama pa nshiku ye Sabata (pantu Isabata ryari irya kukindikisha), ukwipusha Pirato ukuti areke areya fumya amoru yabono kubafumyapo. ³² Eryo abashirika baire no kuya skufunaura uwantanshi no wakonkerepo uwatanikwe na Yesu. ³³ Iryo baishire kuri Yesu, babwene ukuti nafwa kare, tabafunine amoru yakwe. ³⁴ Eikyo umo pa bashirika amurashire kwi fumo mu rubafu, na popene umuropa na menshi wafumine kunse. ³⁵ Umo uwabwene nashinika abantu, ubunte bwakwe bwa kine kine. Naishiba ukuti ifyo randire kishinka ukuti muketekere na mwebo. ³⁶ Pari ifi fintu fyakitikire mu kukonka ifyafikirishe irembo, "Takafumyepo ifupa znangu rimo." ³⁷ Na kabiri irembo iriranda, "Bakaroresha pari uyo barashire." ³⁸ Panuma ya ifi fintu, Yosefu wa ku Arimatea, uwari mukonshi wa kwa Yesu (rero mu bumfisoro pa muranda wa kutina abaYuda), aipwishe Pirato nga amureke asende ikitumbi kya kwa Yesu. Pirato arimusuminishe. Awe Yosefu arishire no kusenda ikitumbi kyakwe. ³⁹ Nikodema nao arishire, uwakubarirapo ukwisa kuri Yesu ubushiku. Aretere ikyasakaniwamo muri na aroyi, ukufina kwa bapaundi umwanda umo. ⁴⁰ Eikyo baburire ikitumbi kya kwa Yesu no kukipomba mu nsaru sha mafuta pamo ne fya kyena kisma, ifyo rwaba urutambi rwa baYuda pa kushika. ⁴¹ Nomba pa nkyende atanikwe pari ibara; na mwibara mwari inshinshi ipya umushirashikwa umuntu nangu umo. ⁴² Pa murandu bwari bushiku bwa ku pekanya kwa baYuda na pa murandu wa nshinshi yari mupepi, emo babikire Yesu.

Chapter 20

¹ Nomba ku makyakya mu bushiku bwakubarirapo ubwa murungu, ninshi kukiri nakufita, Mariya Magadara aire ku nshishi kabiri abwene ikiribwe nakikunkuruka ukufuma pa nshishi. ² Eryo abutukire no kuya kuri Simoni Petero na kubakonshi bambi abo Yesu atemenwe, no kusosa kuribo, "Shikuru nabamusenda. ukumufumya mu nshishi, kabiri tatwishibe noko bamubikire." ³ Eryo Petero ana bakonshi na bambi baire, nabo baire ku nshishi. ⁴ Bonse barebutukira kyapamo, na umukonshi umbi arebutukisha ku kuya sanga Petero kabiri abarirepo ukufika ku nshishi. ⁵ Eryo atareme, abwene insaru ishapomberwe nashirara firya, rero taingire mukati. ⁶ Simoni Petero eryo afikire pa numa yakwe kabiri aingire mu nshishi. Abwene insaru ishapomberwe nashirara firya ⁷ na ikyakufwara ikyafwikirwe ku mutwe wakwe. Takyararikya pamo nafyo rero kyapomberwe mu muru kyeka. ⁸ Eryo umukonshi umbi, uwabarirepo ukufika ku nshishi, nao aringiremo, kabiri abwene no kukyetekera. ⁹ Ukufika pa nshita irya tabaishibe ikyarembwa ukuti nabuka ukufuma ku bafwa. ¹⁰ Ekyo abakonshi babwekemo ku ng'anda. ¹¹ Rero Maria atareme akorira kumbari ya nshishi. Iryo akorira, aingire atentemukire mu nshishi. ¹² Abwene bamaraika babiri mu kyakwikarapo ikyabuta, umo ku mutwe, na umbi umo ku makasa apo umubiri wa kwa Yesu wararikwe. ¹³ Basosere kuri oo, "We mwanakashi, bushe kindo ukorira?" Asosere kuri bo, "Pa murandu wa kuti na basenda Shikuru kabiri nshishibe uko bamubikire." ¹⁴ Iryo asosere ifi, aripiribukire no kubona Yesu natarama firya, rero taishibire ukuti urya ni Yesu. ¹⁵ Yesu asosere kuri oo, "We mumwanakashi, bushe kindo ukorira? Bushe nani uo ukofwaya?" Atontonkenye ukuti ari mubomfifye, epakusosa kuri o, "Mukwai, nga nimwebo mu musendere, njebeni uko mu mubikire, na nebo inko musenda." ¹⁶ Yesu asosere kuri o, "Maria." Aripiribukire, no kusosa kuri o muki arebiki, "Rabboni" (ikisosa ukuti "Kafundisha"). ¹⁷ Yesu asosere kuri o, "Wingikata pantu nshiraya kuri Tata, rero kabiye kuri ba munyina kabiri ukasose kuribo ati naraya kuri Tata kabiri Shinwe, kabiri Resa wandi na Resa wenu." ¹⁸ Maria Magadara aire no kweba abakonshi, "Nari bona Shikuru," kabiri akiranda ifi ku mwanakashi. ¹⁹ Mu kyunguro kyaburya bushiku, ubushiku bwa kutampa kwa murungu, ifibi fyari ifyaisarwa ku bakonshi bari pantu baretina abaYuda, Yesu aire no kutarama pakati kabo no kusosa kuri bo, "Umutende kuri mwebo." ²⁰ Panuma asosa ifi, abarangishe ifisansa fyakwe na indupi shakwe. Abakonshi barisekerere iryo babwene Shikuru. ²¹ Yesu asosere kuri bo na kabiri, "Umutende kuri mwebo. Pamo nga ifyo Tata antumine, eflyo nanebo na mituma." ²² Iryo Yesu asosere ifi, aikere

nabo no kusosa kuribo, "Pokerereri Umupashi wa Mushiro."²³ Bonse abo mwayerera ku membu shabo, ninshi baba abayererwa. Nabonse abo mwasungirira imembu shabo, ninshi shasungirirwa.²⁴ Toma, umo uwapa bekumi rimo nababri, uwarekwitwa Mpundu, tari pamo nabo iryo Yesu aishire.²⁵ Abakonshi bambi kare basosere kuri o, "Twakimona Shikuru." Asosere kuri bo, "Nga kyakutira nshibwene imikofu yamisumari kufisansa fyakwe, no kubika iminwe yandi mu mikofu ya misumari, no kubika ifisansa fyandi mu mapi yakwe, tekuti nsumine."²⁶ Panuma ya nshiku kine konse konse abakonshi bakwe bari mukati nakabiri, na Toma ari nabo pamo. Yesu arisire ninshi ifibi fikiri nafisarwa, atareme muri bo, no kusosa ati, "Umutende kuri mwebo."²⁷ Eryo asosere kuri Toma, "Isa kuno nemimnwe yobe no kumona ifisansa fyandi. Isa kuno ne fisansa fyobe no kubika mu mapi yandi. Wiba ushikyetekera, rero ukyetekere."²⁸ Toma aryasukire no kusosa kuri o ati, "Mweshikuru kabiki Resa wandi."²⁹ Yesu asosere kuri o, "Pantu wambna, ekyo wakeyetekera. Bariparwa abashirabona, kabiri bakyetekera."³⁰ Nomba Yesu akitire ifishibiro nafimbi ifingi mu menso ya bakonshi, ifishibiro ifisharembwa na muri rino ibuuku,³¹ rero ifi fyarememberwe akuti mukyetekere ukuti Yesu ni Kristu, Umwana wa kwa Resa, kabiri pakuti nga mwakyetekera, mukakwata umwenso wa muyayaya muri o.

Chapter 21

¹ Panuma yaifi fintu Yesa airangire nakabiri ku bakonshi bakwe pari bemba wa Tiberia. Ifi efyo airangire: ² Simoni Petero bari pamo na Toma uwarekwitwa Didima, na Natani uwa ku Kana wa mu Gariri, abana baume bakwa Sebede, na bakonshi baume babiri aba kwa Yesu. ³ Simoni Petero arandire kuri bo, "Ndeya mukwipaya inswi." Barandire kuri ye, "Nafwebene tukoya kyapamo nobe." Baire no kupatama mu bwange, rero tabaipaye neryo rimo ubushiku bonse. ⁴ Nomba, iryo kyari kakyero kyeri ribera, Yesu atareme ku ruramba rwa mu mana, rero abakonshi tabaishibe ukuti ari ni Yesu. ⁵ Na Yesu arandire kuri bo, "Mwebana banarume, namukwata ifiri fyonse ifyakurya?" Barimwaswiye, "Awe."⁶ Arandire kuri bo, "Poseni isumbu ryenu ku rubari rwa ku kuryo rwa bwange, kabiri mwarafwayapo rimo." Bariposere isumbu ryabo kabiri bafirirwe ukukura pa jurandu wabwingi bwa nswi. ⁷ Eryo umukonshi uwo Yesu atemenwe arandire kuri Petero. "Ni Shikuru." Iryo simoni Petero aumfwire ukuti ni Shikuru, akakire ikyakufwara kyakwe mu musana (panntu tafwere), no kuiobora muri bemba. ⁸ Abakonshi bambi barishire mu bwange (pantu tabari ukutari sana na kumurundu barifye ubutari intampuro umwanda umo), baretinta isumbu umwaiswiye inswi. ⁹ Iryo bakirwike ku murundu, babwene umuriro wa marasha mparya nenswi nashitambarikwapo, no mukate. ¹⁰ Yesu arandire kuri boo, "Retenipo shimo pasho mwipeye."¹¹ Eryo Simoni Petero aire nina mu bwange no kukurura isumbu ku murundu, umwanda umo na makumi yasano na shitatu shonse pamo, rero nangu shafwire, tasharepwire isumbu. ¹² Yesu arandire kuri boo, "Iseni no kurya umwikuro." Tapari nangu umo pa bakonshi uwapamine ukumwipusha, "Niwe nani?" Barishibe ukuti ni Shikuru. ¹³ Yesu arishire no kubura umukate no kupera kuri boo, ne nswi shine. ¹⁴ Uyu emuku wabutatu Yesu airangire ku bakonshi bakwe panuma abukire ku bafwa. ¹⁵ Panuma barire umwikuro, Yesu arandire kuri Simoni Petero, "Simoni we mwana mwaume wa kwa Yohane, bushe warintemwa ukukira aba?" Petero arandire kuri ye, "Ina Shikur mwarishiba ukuti narimitemwa." Yesu arandire kuri ye, "Risha impanga shandi." ¹⁶ Arandire nakambi kur ye umuku wabubiri, "Simoni we mwana mwamu wakwa Yohane, bushe warintemwa?" Petero arandire kuri ye, "Ina mweshikuru, mwarishiba ukuti narimitemwa."¹⁷ Arandire nakambi kuri ye umuku wa butatu, "Simoni we mwana mwanarume wakwa Yohane, "Bushe warintemwa?" Petero arifurirwe pa murandu wakuti Yesu arandire kuri ye umuku wa butatu, "Bushe warintemwa?" Arandire kuri ye, "Shikuru, mwarishiba fyonse, namwishiba ukuti narimitemwa." Ysu arandire kuri ye, "Risha impanga shandi. ¹⁸ Ikine, kine, naranda kuri we, iryo wari umurumendo, wareifwarika we mwine no kwenda ukuya uko urefwaya, rero iryo wakota wakuraimya amabokomu muru, no muntu umbi akurakufwarika no kukusenda uko ushirefwaya. ¹⁹ Nomba Yesu asosere iki pakuranga umusangio wamfwa Petero ari no kukindikiramo Resa. Panuma arandire ki, arandire kuri Petero, "Nkonka." ²⁰ Petero ashingurwike no kubona umukonshi uwo Yesu atemenwe arebakonka, umo wine uwakonteme rubari ukwaberere Yesu apo barerya ikyakurya kabiri uwaipwishe, "Shikuru ninani akomufutuka?" ²¹ Petero amubwene arandire kuri Yesu, "Shikuru, ngoyi nishani?" ²² Yesu arandire kuri ye, "Nganatemwa ukuti ekaririre nkasuke nkese, kinshi kuri we? Nkonka." ²³ Eikyo iki kyebo kyayanene muri bamunyinaatya ati urya mukonshi tari nokufwa. Nomba Yesu tarandire kuri Petero ati umukonshi tari nakufwa, rero, "Nga ningatemwa ukuti urya mukonshi efwa mpaka naisa kyanshi kuri we?" ²⁴ Nyuyu mukonshi areshimika bunte bwafintu ifi, kabiri ewafirembere kabiri twaishiba ubunte bwakwe bwa kine kine. ²⁵ Kabiri kwari ifitu ifingi ifyo Yesu akitire nga fingarembwa kimo kimo, nkotira napano isonde pene, nga tapengaba inkyende ku mabuku yengarembwa.

Acts

Chapter 1

¹ Mu kitabo kyandi ikyantanshi, Teofiri, naremba ifyo Yesu akitire no kufunda, ² mpaka no bushiku asenderwe ku muru, panuma apere amafunde ukupitira mu Mupashi kuba konshi bakwe. ³ Panuma ya buKyushi bwakwe, airangire kuri abobene umumi fyakushinine fingi abamonekera inshiku amakumi yane mukuranda nabo imirandu ya bufumu bwakwa Resa. ⁴ Kabiri kirya aba nabo, abeba ukukana fuma mu Yeresarumu, murerora ikirayo kyakwa Tata, pafintu narandire, "Ikyebo mwaumfwa kuri ine ikya kuti ⁵ Yowani arebatisha mu Mupashi wa Mushiro panshiku sha mpendwa." ⁶ Kanshi barongene bonse baremwipusha ati, "we mfumu, bushe ni pa nshita erebweshesho ubufumu bwa bena Isreali."⁷

Abasuka ati, "Temurimo wenu ukwishiba inshita ne nshiku isho Tata apimine ku maka yakwe umwine.⁸ Nomba mukapoka amaka yakwa Mupashi wa Mushiro uukamwikira, eryo mukaba bakambone bandi mu Yerusaremu na mu Yudea monse na mu Samariya, kabiri mpaka nakumpera ya kyaroro."⁹ Yesu ati arande fi, bamona, uko aresumbuka, awe ne kumbi ryamukupira ku menso yabo.¹⁰ Eryo kiryafye barikutontomesha amenso ku muru uko areya, parya pene, pamoneka abantu babiri baiminina na apo bari nabafwara insaru sha kubuta.¹¹ Babeba abati, "Mwebena Gariri, kinshi muretontonkanya ku muru? Uyu wine Yesu mwamona uusenderwe uko muri nokuya ku muru, akesa ngefifine mumumwene akoya ku muru."¹² Eryo babwerere ku Yerusaremu ukufuma ku rupiri rwa Miorife, urwaba mupepi naku Yerusaremu, urwendo rwa pa bushiku bwe Sabata.¹³ Bati bengire, banina pamutire wa pamuru, umwaberere ukwikara. Mwari Petero, Yowani, Yakobo, Andereya, Filipo, Tomashi, Bateremeo, Mateyo, Yakobo mwana Alphashi, Simoni waku Ziloti, na Yuda mwana Yakobo.¹⁴ Aba bonse barifye umutima umu barebirikisha imitima mu kupepa, pamo nabanakashi, na Mariya nyina kwaYesu, kumo naba ndume yakwe.¹⁵ Mu nshiku shirya Petero atarama pakati kabandume, kwari ikintu bwingi kya bantu abari ngo mwanda umu na makumi yabiri, awe arnda ati, "¹⁶ Mwe ndume, nakifira ikyasoberwe, ati Mupashi wa Mushiro arandire pakanwa kakwa Davidi parwa kwa Yuda, uwatungurwire abaikete Yesu."¹⁷ Pakzuba umu nafwebo nakabiri aperwe umurimo wesu."¹⁸ (Nomba uyu muntu anonkera ibara kuma ripiro ya bupondo bwakwe, kabiri apona kafuri mukonko arepuka na pakati, namoru yakwe yonse yarongoroka.¹⁹ Kyaishibikwa na kubekashi ba mu Yeresaremu bonse, pari iri, eikyo bakuta ibara iri mururimi rwabo "Akeldama," emukutira "Ibara rya Muropa.")²⁰ Pantu kyarembwa mu kitabo kya mishikakuro, 'Ikifuro kyakwe kisanguke itororo, pekaramoneka no wakwikaramo'; Kabiri umbi apoke ubukombe bwakwe.²¹ Kanshi mu baume abo twareenda nabo, inshita shonse imfumu Yesu areenda nafwebo,²² ukutampa kurubatisho rwa kwa Yowani mpaka no bushiku asenderwe ku muru pakufuma uko turi, pari umu uwaringa ukuba nafwebo, ukuba inte iyakushukuka kwakwe."²³ Awe bataramike abaume babiri, Yosefe uo bareti Barsabas, nabiri ati Justus na Matthias.²⁴ Bapepere abati, "We Shikuru, wewaishiba imitima yabantu bonse, turange umu uo ukosara²⁵ pakuti abure inkende, mubukombe no bukonshiubo Yuda asha pakuya ku nkyende yakwe."²⁶ Eryo babuka, awe kyawira pari Matthias, kanshi bamubika napampendwa yaba nkoshi ikumi na umu.

Chapter 2

¹ Iryo ubushiku bwa Pentecoste bwafikire, bari ninshi nabakorongana mu muputure umu.² Kanshi ikiunda ukufuma kwiuru ikya kuparana ne kinkukuma kya kipupu kya mwera, kya kumana ing'anda umu baikere.³ Murya mwine mwamonekere kuri bo indimi ukuba kwati muriro uko sarangana, fyaisa kwikara pari kira umu.⁴ Bonse abaiswire no Mupashi wa Mushiro batendekere ukuranda indimi isha pusana-pusana, ukukonka ngemo Umupashi wareba suminishisha.⁵ Nomba aba Yuda abari kwikara mu Yerusaremu, abantu bakwa Resa, ukufuma ku mitundu yonse mu caro.⁶ Iryo iki kiunda kyaumfwika, kinkupiti warongana nokufurunganishiwa amano pantu kira umu arekubomfwira mu rurimi rwakwe.⁷ Baripapire no kuranguruka; no kuranda, "kinefye, tari eaba barikuranda iki Gariri?"⁸ Kindo kyarenga ukurabatesha kira umu ndimi shesu isho twafyarirwamo?⁹ Abena Petiya na Medo na Elamite, na bonse abekara mu Mesopotemya, Yudeya na Kapadoshia, mu Pontanshi na Asia,¹⁰ Phrygia na Pamphylia, mu Egitito na rubari rwa Ribiya pakuya ku Cyrene, na batandashi ukufuma ku Roma,¹¹ Aba Yuda naba Proselytes, Cretans nabena Arabia, tukobomfwa bakoranda mu fitundu fyesu pa mirimo ikatami yakwa Resa."¹² Bonse barisungurike no kupeshiwa amano; bararanda kuri umu no umu, "Nge ki kyaroro mwisa?"¹³ Nomba bamo barapumya no kuranda, "Bakororerwefye umwanagashi."¹⁴ Nomba Petero aiminine nabekumi na umu, asansure ishiwi, aranda kuribo, "Mwebantu ba ku Yudeya na bonse mwebekara ku Yerusaremu,¹⁵ rekeni iki kishibikwe kuri mwebo; kutikeni ku mashiwi yandi. Aba bantu tabakorerwe ngefyo mwishibire, pantu kyari ni pansa yarenga shitatu."¹⁶ Nomba iki ekyasoserwe na kasema Joeli:¹⁷ 'Kikaba munshiku shampera; Resa aranda, 'Nketira Umupashi wangi pa bantu bonse. Abana benu abaume na bana benu abanakashi bakasesema, abaume nabo bakamona ifimonwa, na bakote bakarota ifiroto.¹⁸ Ikinge kine pa babomfi bangi na babomfi bangi abanakashi muri shirya nshiku nketira Umupahi wangi, nabo bakasesema.¹⁹ Nkarenga ifipeshi amano murwere ne ifishibiro pakyaro, umuropa umuriro na fubefube wa kyushi.²⁰ Akasuba kakafita no mweshi umuropa ribe ubushiku ubukankara ubwa Mfumu taburaisa.²¹ Kikaba kyakutira bonse abakuta pe shina rya Mfumu bakapusuka.'²² Mwebantu ba mu Isreari, teheni aya mashiwi: Yesu waku Nasareti umuntu uwaperwe kuri mwebo ukufuma kuri Resa nefintu ifikatami nefipeshi amano ne fishibiro ifyo Resa akita ukupitira muri ena pakati kenu, pamo ngefyo namwebene mwaishiba.²³ Uyu muntu epakuposwa pakurenga ukupekanya no kwishibirwa kabera kwakwa Resa; namwebo, ukupitira mu maboko yaba mpurumushi, mwamwipewe mukumupopera imisunga pa kyapindama.²⁴ Nomba Resa arimubushishe, ukumufumya mu bukari bwa mfwa, pantu takyasuminishiwe kuti ekatirirwe nayo.²⁵ Kabiri Davidi arandire pari ena, 'Narimwene Imfumu pantanshi yangi, kukuboko kwakuryo kwangi pakutira nikafumako.²⁶ Emukutira umutima wangi wasangarara no rurimi rwangi rwayanga. Kabiri, no bumi bwangi bukekara mubuketekero.²⁷ Nomba tekuti umupashi wangi wikare ku mbo, nangu ukusuminisha Uwashira obe ukubora. Wangishibisha inshira shabumi bwangi; ukangisusha ne nsansa pakinso kyobe.'²⁹ Mwendume, kiri ikisuma kuri nebo pa kuranda kuri mwebo mukushipa pa rwakikorwe kyesu Davidi, ukutira barifwire nokushikwa, ne manda yakwe twaba nayo na muri shino inshiku.³⁰ Ekutira, ari ni kasesema uwaishibe ukutira Reas arapire no murapo kuri ena ukutira akabika uwa ku muropa wakwe pa kipuna kirya.³¹ Amwene ifyari no kukitika kuntanshi no kuranda parwa kubuka kwa kwa Kristu, takaposwe kumbo nangura umubiri wakwe ukubora.³² Uyu Yesu - Resa arimubushishe, nafwebo bonse turi bakambone.³³ Ekutira,

ukakwata ukwikara kukuboko kwa kuryo kuri Resa no kupokerera Umupashi wa Mushirouwarairwe ukufuma kuri Tata, uwo aitira ifyo muremona no kumfwa.³⁴ Davidi tasenderwe ku muru, nomba arandire, 'Imfumu yarandire ku Mfumu yangi, 'Ikara ku kuboko kwa kuryo kwangi³⁵ mpaka nebo nkakite abarwani bobe ifinyantiro fya makasa yobe.'"³⁶ Kanshi, rekeni bonse aba ng'anda yakwa Isreari beshibe ukutira Resa namukita bonse Shikuru na Kristu, uyu Yesu uyo mwatanikire."³⁷ Nomba iryo batesha ifi, bashupikwa mu mitima yabo, ero baranda kuri Petero na bakonshi banankwe, "Bandume, findo twinga kita?"³⁸ Eryo Petero aranda kuri bo, "Rapireni no kubatishiwa, mwebo bonse, mwishina ryakwa Kristu pakubererwa uruse ku masambi yenu, mukapokerera na Mupashi wa Mushiro."³⁹ Pantu burayo bwenu na bana benu nakuri bonse abari ukutari, abantu abengi abo Imfumu Resa wesu ikakuta."⁴⁰ Na mashiwi ayengi arandire kuri bo mukishinka, "Beni abakuipususha kuri ii nkuro iibi."⁴¹ Eryo bapokerera amashiwi yakwe no kubatishiwa, bari abakurundwapo mu burya bwine bushiku ukufika naku myeo amakana yatatu.⁴² Baikumikako abene kukufunda kwa bakonshi no kubombera pamo mu kumokaura umukate na mumapepo.⁴³ ukutina kwaishire pa mweo onse, ne fisungusho ifingi ne firangiriro fyakitike ukupitira mu basore.⁴⁴ Nabonse abasumina bareba bonse pamo barekwata nafyonse mukuringana,⁴⁵ bareshitisha ifyuma na fyonse barekwata no kwabanya kuri bonse, uku konka namukukabira kwa kira umo.⁴⁶ Kanshi akasuba na kasuba barebafye umutima umo mu ng'anda ye pepo. Baremokaura umukate mu mayanda, bari kwakanya ne fyakurya pamo ne mitima yabo iya kororoka,⁴⁷ ukurumbanya Resa no kupera umukinshi na bantu bonse, na kira kasuba Shikuru arerundapo ikipende kya bakupusuka.

Chapter 3

¹ Nomba Petero na Yohani barekunina nakoya kwitempere panshita yakupepa, insa yarenga pabura.² Nomba umuntu uwari ikirema ukufuma munda muri nyina aretwarwa kumwinshi we tempere iryari kwitwa Icisumuma. Baremutwara payra kirabushiku ukuti arekurombako ifya nkumbu kuri bonse abakoingira mwi tempere.³ Iryo abwene Petero na Yohani bari mupepi no kwingira mwitempere, abarombere ifya nkumbu.⁴ Petero, pakutonta amenso pari yee, pamo na Yohani, bamwebere ukuti, "Engabaroresha."⁵ Umurema aribaroreshe, akokyetekera ukuti bakomuperapo kimo.⁶ Rero Petero arandire ati, "Silfere na golidi nebo ntakwete, rero ikyo nkwete, ekyo nkokupera, narapera kuri webo. Mwishina ryakwa Yesu Kristu umwina Nazareti, enda."⁷ Amusendera na kukuboko kwa kukuryo, Petero amwinya, parya pene amakasa yakwe ne nkorokoso fyarikosere.⁸ Watotoroka, umurume watarama no kwamba ukwenda; no kwingira na Petero na Yohani mwi tempere, akoenda, nokutoroka, no kurumbanya Resa.⁹ Na bantu bonse epakumubona akoenda no kurumbanya Resa.¹⁰ Eryo baibukisha ukuti ni urya mwaume arekuromba abantu ifya nkumbu pa mweshi we tempere Usuma Impongoro ye tempere; baiwiremo ukupapa no kusunguka pa kya muponene.¹¹ Iryo aikete kuri Petero na Yohani, abantu bonse ba butukireko kya pamo pa nkoro urwitwa urwakwa Solomoni, no kurapapa sana.¹² Iryo Petero pa kubona ifi, ayaswike abantu ati, "Mwebo mwe baume ba mu Israelikindo mukopapira? Kindo mwatontera amenso pari fwebo, kwati ni fwebo tumurengere ukwenda mu maka Yesu atemwa kuri bukape bwesu?"¹³ Resa wakwa Abrahamu, kabiri uwakwa Isaki, elo na Yakobo. Resa wabafyashi besu, na kindamika umubomfi wakwe Yesu. Uo mwapere mu minwi no kumukana pa menso yakwa Pirato, iryo apingwre ukurekerako.¹⁴ Rero mwebo mwakanine uwa mushiro kabiri uwarungama, no kurumba umuntu wamisoka ukuti aperwe kuri mwebo.¹⁵ Mwaipere umwine wa mweo, uo Reaa abushishe kubafwa-na fwebo turi bakambone ba iki.¹⁶ Pa kuketekera mwi shina ryakwe, ishina ryakwe, eryaposha uyu muntu, untu mukona no kwishiba, nakosa ikiketekero ikya muri Yesu ekyo mupera ubu bumi pa menso yenu bonse.¹⁷ Nomba, mwe bamuninefwe, ningishiba ukuti ni mukubura ukwi shiba mwakitire, ifyo fine na bakateka benu bakitire.¹⁸ Rero ifyo Resa abirishe kabera ukupitira mutunwa twaba kasesema, ukuti Kristu arinokukyura, nomba afikirisha.¹⁹ Rapireni, no kupiribuka, epakuti imembu shenu shifumishiwe, ukuti ku kese inshita sha kukuputurwa ukufuma ku kinso kya kwa Shikuru,²⁰ no kutira akatume Kristu uwaringirwe mwebo, Yesu²¹ UUri no kusekerera mu muru ukufika ku nshita sha kubuka kwa fintu fyonse, isho Resa arandire mu tunwa twa bakasesema bakwe abamushiro.²² Mose arandire ati, 'Shikuru Resa akamwimisha kasesema muri bamunininwe nga nebo. No kumfwa kuri yee fyonse ifyo akaranda kuri mwebo.²³ Kiri no kukitika ifi umuntu onse uutakomfwe kuri uyo kasesema ari no konaurwa ukufuma nuryabo babtu.'²⁴ Ee, na bakasesema bonse ukufuma pari Samwere na bakonkapo panuma yakwe, bonse abarandire, babirishe inshiku ishi.²⁵ Mwebo muri bana baume ba bakasesema, kabiri abakipingo ikyo Resa apingine na ba shinwe, pa kuranda kuri Abrahamu atyi, 'Mubufyashi bobe, emo indupwa sha pakyaro shonse shikaparirwa.'²⁶ Resa panuma ya kwimya abasha bakwe, ni kuri mwebo abarirepo ukutuma, ku kumupara mu kwarura umuntu onse ku fya kubifya fyakwe.

Chapter 4

¹ Rintu Petero na Yohani barendi ku bantu, bashimapepo na kangarira we tempere na ba Saduki baishire kuri boo.² Bari kyushuwe nga nshi pantu Petero na Yohani barefunda abantu no kushimikara muri Yesu pakushukuka ukufuma ku bafwa.³ Bababikirepo amaboko no kubabika mu karokoni mpaka urukero rwakonkererepo, pantu kyari nomba ukyakyunguro.⁴ Rero abengi abantu abaumfwire ikyebo barisumine; ne mpendwa ya baume abasumine yari ukufika ku makana yasano.⁵ Kyafikire pa bushiku bwa konkererepo ukuti bakateka, inkorokoro, na ba karemba babo barongene pamo mu Yerusalemu.⁶ Annasi shimapepo mukaramba Caiaphasi, na Yohani, na Rexander, na barupwa bonse abakwa shimapepo mukaramba bari kurya.⁷ Iryo baretere Petero na Yohani pakati kabo, ba bepwishe ati, "Maka ndo nangu ni mwi shina ndo, mukitira iki?"⁸ Awe Petero aiswire no Mupashi wa Mushiro, arandire ati, "Mwe bakateka ba bantu, ne

nkorokoro,⁹ ngaturi no murandu rero pamurandu no busuma bwakitire umurwere umwaume, na pamusango uyu umuntu aporeremo,¹⁰ rekeni imwe bonse mwishibe na bena Israeli ukuti uyu muntu atareme umumi kuri mwebo mwi shina ryakwa Yesu waku Nazareti, uo mwatanike rero uo Resa aimishe ukufuma ku bafwa.¹¹ Yesu Kristu ribwe iryo mwe bakakura mwasurire rero ryaba iryakwikasha pe tungi.¹² Takwaba ipusukiro mu muntu umbi, pantu takwaba ishina rimbi panshi iryaperwa ku muntu iringa tupususha."¹³ Nomba iryo ba bwene ukushipa kwakwa Petero na Yohani no kusunga ati tabasambirire, kabiri abantu, baripapire, ukwishiba ati Petero Yohani bareba na Yesu.¹⁴ Pamurandu baribwene uwaposhiwire na tarama nabo, tabakwete ukutarika ikyo.¹⁵ Rero panuma yakweba aba sore ukufuma mukirye, bashere bakorashanya.¹⁶ Bareti, "Tukakita shani kuri aba bantu? Pantu ikishinka kya kuti ikishibiro kine kine ikikitirwe kuribo kirishibikwe kuri boo kirishibikirwe ku mwina Yerusalemu onse; Tekuti tukane.¹⁷ Rero pakuti kikonkinishiwepo ukusarangana ku bantu, na tubasoke ukukaranda na kabiri ku bantu muri iri shina."¹⁸ Nakabiri barikutire mukati no kubapera ikipope kya kukanaranda nangu ukufunda mwi shina ryakwa Yesu.¹⁹ Rero petero na Yohani baryasukire no kuranda ati, "Nangu kisuma ku kinso kyakwa Resa ukumfwira mwebo nangu iyo, mwapingura"²⁰ Tekuti tureke ukuranda pa fintu twa bona no kumfwa.²¹ Panuma ya kusoka Petero na Yohani panshita ntari, bari baribarekere baya. Tabasangire ikirubo ikiri kyonse ikya kubapanikirapo, pantu abantu bonse barerumbanya Resa pafya kitikire.²² Umuntu uwa sangire ukuposhiwa ari ne myaka ukufika amakumi yane.²³ Panuma ya kubafumya, Petero na Yohani baire ku bantu babo no kubeba ifyo shima pepo mukaramba ne nkorokoro sha randire kuri boo.²⁴ Iryo baumfwire iki, bapundire kyapamo kuri Resa ukuranda ati, "We mfumu wapangire umuru ne kyaroro ne kimana na kyonse ikya bamo.²⁵ Warandire ku Mupashi wa Mushiro ukupitira mukanwa ka mubomfi obe, tata Davidi ati, 'Kindo abena fyaro barurukanine na bantu barepanga ifya buwere buwere?'²⁶ Warandire ati, 'Ishamfumu shapa kyaroro shaima ubutarami na bakateka ukuronganina imfumu na Kristu wakwe.'²⁷ Mukine, Herodi na Pontio Pirato, pamo na bena fyaro na bena Israeli, barongene bonse mu musumba uyu ukukana umu bomfi obe uwa mushiro Yesu, umusubwa obe.²⁸ Barongene kyapamo ukukita fyonse ifyo amaboko na mapange yabo yasarire rimo ukukitika.²⁹ Nomba, we Mfumu, roresha pa misoka yabo no kupera ababomfi ukuranda ikyebo kyobe mukushipa.³⁰ Fungurura ukuboko kobe ku kundapa no kupera ifishibiro ne fipesha mano ukupitira mwi shina rya mubomfi obe uwashira Yesu."³¹ Panuma bapwire ukupepa, inkende iyo barongenepo yarisunkene, kabiri bonse baiwire, o no Mupashi wa Mushiro no kuranda ishwi ryakwa Resa mu kushipa.³² Impendwa iikuru iya basumine yari umutima umo no mweo umu. Takwari uwarandire ati ikyo nkwele kyandi, rero bakwete kimo kine.³³ Abasore barehimika ubunte bwabo pakushukuka kwa mfumu Yesu, na maka ayakaramba no ruse urukuru rwari pari boo bonse.³⁴ Takwari umuntu nangu umo pari boo uwaburirwe ikiri kyonse, pantu bonse abakwete impanga nangu amayanda barishitisha³⁵ no kureta indarama shasangirwe mufyo bashitisha no kubika pamakasa ya basore, no kwa kanya kuri kira umu ukuringa no kufwaya kwakwe.³⁶ Yusufu, uo abasore barikukuta ati Banaba (ikyarepiribura umwana wa kikosereshi), umwina Lebi, umuntu uwafumine ku Cyprusi,³⁷ ashitisha ibara ryakwe no kureta indarama no kubika pamasa ya basore.

Chapter 5

¹ Nomba umuntu umwaume uweshina ryakwa Anania, no mukashi wakwe sakira, bashitisha ibara rya myangashi,² no mwaume arifumishapo indarama pasho ashitishemo (no mukashi wakwe arishibe pari ifi fintu), nashimbi aretere na pamakasa ya bakonshi.³ Rero Petero arandire ati, "Anania, kinshi kiwa aisushishamo mu mutima obe ukubepa Umupashi wa Mushiro nokufisako umutengo wa mpanga?"⁴ Ribe taurashitisha, tayari mpanga yobe, narintu washitisha, tayari mu maka yobe? Nani akubiremo ukukite iki kintu mu mutima obe? Webote bantu urebepa, rero kuri Resa."⁵ Akumfwafye aya amashiwi, Anania awa panshi areka no kupema, no mwenso ukaramba waikata bonse abaumfireko iki.⁶ Abarumendo baima no kumupomberesha, kabiri bari musendere na ukumushika.⁷ Eryo papitire inshita shitatu, umukashi wakwe arishire, taishibe ifyarekitika.⁸ Petero arandire ku mukashi, "Njebako ngaushitisha ibara pa mutengo washinga." Umukashi arandire ati, "Emukwai, nasumina."⁹ Awe Petero aranda ku mwanakashi, "Nga kanshi mwumfwana shani mukweshu Umupashi wa Mfumu? Roresha, amakasa yabaume abo abashikire umurume obe bari pa mwenshi, nabo barakushika."¹⁰ Umwanakashi parya pene awira pa makasa, areka no kupema. Iryo abarumendo baingire, basangire umwanakashi nafwa, no kumusenda no kumushika mupepi pepi no murume wakwe.¹¹ Nomwenso uukaramba waponene ikironganino kyonse na pari bonse abarekumfwa kuri ifi fintu.¹² Ifishibiro ifingi ne fisungusho fyaremonika mu bantu ukupitira mu maboko ya basore. Bonse bari pamo murubansa rwa kwa Soromoni.¹³ Rero tapari uwa paminepo nangu umo pa bashere aibikakofye kuri bena; rero, abantu barebakindika.¹⁴ Narorwine abasumina abengi bari babikireko kuri Shikuru, ikintu bwingi kya baumume na banakashi,¹⁵ ikyakweba ati batampire ukureta abarwere mu mumishi no kubararika pa misengere na pa matanda, pakuti Petero nga arapita ikinshingwa kwakwe kyawira pari bamo bamo.¹⁶ Kwaishire kinkupiti wa bantu abengi ukufuma mu mishi yashinguka Yeresarumu, ukureta abarwere, na kyushiwe ne mipashi yakowera, kabiri bari poshiwe bonse.¹⁷ Rero bashima pepo barimine nabonse abo bari nabo(aba mwibumba rya ba Saduki); no kwisura ubufuba¹⁸ no kubika amaboko pa basore, no kubekata no kubekata bababika mu kifungo kya bonse.¹⁹ Panshita ya bushiku Maraika wa Mfumu abeswirire ifibi fya kifungo na ukubafumya panse, no kusosa, "Akuyeni, mwiminine mu ng'anda yepepo na uushimikira abantu amashiwi yonse ayapabumi ubu."²⁰ Eryo baumfwire ifi, baingire mu ng'anda yepepo no kufunda.²¹ Rero bashima pepo bakaramba irintu baishire, nabonse abo bari nabo, mokwite ikirye, ne korokoro shonse isha mu Isreari, no kutuma kukifungo abakuya senda abasore.²² Rero

ifita ifyaire kurya tafyasangiremo nangu bamo mu kifungo, fyari bwekeremo no kuyaranda umurandu, ²³ "Twasanga ikifungo nakisarwafye bwino na bakuronda nabeminina pa mwenshi, rero kirya twaisurako twasanga tamuri nangu umo mukati." ²⁴ Umushirika wa bakarinda wa ng'anda ye pepo na bashimapepo bakaramba bashumfwafye aya mashiwi, awe kyabapesha amano ngeki kishire shani. ²⁵ Kabiri kwaishire umuntu umo na ukusosa kuri bena, "Abantu barya mwabikire mu kifungo nabeminina mu ng'anda ye pepo no kufunda abantu." ²⁶ Umushirika wa bakaramba epa kuya kurya ne fita, baya babweshya kurya, rero baretina, pantu kuti babarasa amabwe. ²⁷ Iryo ba baretere, ba baretere mu kirye. Nshimapepo mukaramba aribepwishe, ²⁸ ukuranda ati, "Twarimipere ikipope kya kunafundira muri iri rishina, nomba namubira imbira mu Yerusaremu monse no kukabira ukureta umuropa wa uyu muntu pari ifwe." ²⁹ Rero Petero na basore bayaswika abati, "Turi nokubera Resa ukukira abantu. ³⁰ Resa waba taata uwa bushishe Yesu uo mwaipewe no kumutanika pa kimuti. ³¹ Resa amwimishe kukuboko kwa kuryo kwakwe no kumurenga ukuba intungurushi kabiri kapususha, ukupera ukurapira ku bena Isreari no kwererwa kwa membu. ³² Naifwe turi bakambone pari ifi, no Mupashi wa Mushiro, uyo Resa apere ku bamunakira." ³³ Eryo aba mwibumba rya bashirikirye baumfwire ifi, kyari bakaripire no kufwaya ukwipaya abasore. ³⁴ Rero umu farise uweshina rya Gamali, kafundisha wa mafunde uwari uwakindikwa ku bantu bonse, aiminine na ukweba abasore ukufuminako panse pakashita akanono. ³⁵ Kabir arandire kuri bena, "Mwe bantu ba mu Isreari, mukengere ku kyo mwaraisa mukite kuri aba bantu. ³⁶ Pantu ku kare, Tauras arimine ukuitunga pari bamo, na impendwa sha bantu, imyanda ine, bairundireko. Barimwipaya nabonse abaremubera bari sarangene no kuruba. ³⁷ Panuma ya uyu mwaume, Yuda umwina Gariri uwaimine mu nshiku shakupenda no kurenga abantu ba mukonke. Nao aryonaika, nabonse abaremubera barisangene. ³⁸ Nomba ndemweba nati, tarukeni kuri aba bantu no kubasha beka, pantu uku kupanga nangu murimo uwa bantu, ukaposwa uwingi. ³⁹ Rero nga kyakwa Resa, takuri ufipose; narimo ukusanga ukuti murerwa na Resa." Kanshi bari pakashirwe. ⁴⁰ Eryo baita abakonshi mukat no kubaropaura no kubeba ukuti mwirandira mwi shina rya kwa Yesu, no kubareka bareya. ⁴¹ Baire baresekerera ukufuma mu kirye ikyo bapenderwe abaringa ukukyurira pe shina. ⁴² Ubushiku no bushiku mu ng'anda ya mapepo no kufuma mu ng'anda nokuya mu ng'anda, baretwaririra ukufunda no kubira imbira nsuma ukuti Yesu e Kristu.

Chapter 6

¹ Nomba muri ishi nshiku, iryo impendwa ya bakonshi yare furirako, ukuirishanya ukufuma ku ba Greciani parwa ba Hebere, pantu bamu kamfwirwa tabarekubasakamana ukufrikuperwa kira bushiku. ² Abe kumi na babiri baitire ikintu bwingi kya ba koshi no kuranda kuri boo ati, "Takiri kya kwanguka kuri fwebo ukureka ishiwi rya kwa Resa no kupera pa mateburo. ³ Mwebo mufwire ukusara, banundume, abantu cine rubari ukufuma muri mwebo, abantu abamibere ya bune, abasuramo Umupashi na mano, abotwingasonta ukubomba iyi nkito. ⁴ Pantu nga fwebo, twakuratwaririra ukupepa no murimo we shiwi." ⁵ Ukuranda kwabo kwaryumfwikire kwi bumba. Basarire Stfeni, umwaume wa kisumino no Mupashi wa Mushiro, na Firipo, Prokorasi, Nikonore, Timoni, Pamenasi, elo na Nikorasi, umwina Antioki. ⁶ Abasumina bareta aba baume kuba sore, aba bapepere na kabiri no kubabikapo iminwi. ⁷ Ne shiwi ryakwa Resa ryakonkenyepo ukubirwa, ne mpindwa ya vakonshi mu Yerusalemu yaya ikokurirako na maka, ne mpindwa ya bashimapepo ya nakira ku kitekero. ⁸ Nomba Stefeni, uwaswiremo ukusenaminwa na maka, arikukita ifisungusho ifikaramba ne fishibiro pa bantu. ⁹ Rero kware ibumba rya bantu abareranira mu mm synagoge barekutwa abena synagoge, baku Cyreniasi na Arexandrians, na bamo abafumine ku Cilicia elo na ku Asia. Aba bantu barekansana na Stefeni. ¹⁰ Rero tabari abakutarama ku mano na ku Mupashi ifyo Steni arekuranda. ¹¹ Awe baebere abantu bamo ukuranda ati, "Twaryumfwire uko Stefeni arekutumfya Mose na Resa." ¹² Baimishe abantu, abakaramba, na bakaremba, nokuya kumanya Stefeni no kumikata no kumureta kuri ba kiroro. ¹³ Baburire bakambone ba bufi, abasosere ukuti, "Uyu muntu tareka ukuranda ishiwi rya ku pontaera ino nkende ya Mushiro na mafunde ya bamo. ¹⁴ Kabiri twaryumfwire rintu arikusosa ati Yesu uwaku Nazareti akatoba ino nkyende no kukinja imbera shintu Mose atupera." ¹⁵ Bonse abari mu kirye bamurorerkesha pa kinso no kubona kwati kinso kya kwa maraika.

Chapter 7

¹ Shimapepo mukaramba epakwipusha ati. "Bushe ifyo fyonse fya kine?" ² Stefini arandire, "Bamunyina na batata, umfweni kuri ine: Resa wabukata amonekere shifwe Abrahamu iryo ari mu Mesopotemya, panuma areikara mu Harani; ³ amwebere ati, 'Fuma mu kyaro na murupwa robe, uye mu kyaro narakuaranga.'" ⁴ "Nao afuma mu kyaro kya bena Karidyani no kwikara mu Harani; ukufuma kurya, panuma wishu nafwa, Resa amuretere mukyaro kyakwe, emo mureikara na nomba. ⁵ Nomba tamupere ikifuro, neryo kyakunyantapo amakasa. Rero amuraire-nangura Abrahamu takwetepo mwana-ati akapera impanga ukuba ikikwatwa kyakwe na kunkuro ikamukonkapo. ⁶ Resa areranda kuri ena ngefi, ati iyi nkuro ikaraikara kinono mu mpanga yabene, kabiri nabene musumba bakabasenda muri bu nkore no kubakyusha pa myaka amakana yane. ⁷ 'Rero nkapingura ikyaro ikyo batumikira.' efyo Resa asosa, 'kabiri bakesa no kunshimuna muri iyi inkende.'" ⁸ Eryo Resa apere Abrahamu ikipangano kya kusembururwa, eryo Abrahamu ari wishu wakwa Isaki no kumusemburura mu bushiku bwarenga kine konse konse; Isaki ari wishu wakwa Yakobo wishu wafikorwe abekumi na babiri. ⁹ "Nefikorwe pakukwatira Yosefe akarumwa, bamushitisha mu Egypto; rero Resa ari na o ¹⁰ no kumupususha ku makyusho yakwe yonse. Apere Yosefe ububire na mano mumenso yakwa Farao, imfimu ya Egypto, uwamubikire kiroro mukaramba wa Egypto na pang'anda yakwe. ¹¹ "Kabiri mwaponene ikipowe mu Egypto yonse na mu

Kenani, no kukyukyutika ukukaramba, na bashifwe tabengasanga ifyakurya.¹² Rero iryo Yakobo aumfwire ati muri ifyakurya mu Egypto, atumine bashifwe muburendo bwakubarirapo.¹³ Muburendo bwakibiri Yosefe airangishe umwine kuri bandume yakwe, no rupwa rwakwa Yosefe rwaishibikwe kuri Farao.¹⁴ Yosefe atumine bandume ukuyaeba wishi Yakobo ukwisa ku Egypto, pamo na bamunyanane bakwe bonse, amakumi kine rubari na basano bonse pamo.¹⁵ Eryo Yakobo aire ku Egypto, no kufwa, ena na bashifwe.¹⁶ Barisenderwe ku Shekemu no kurarikwa mu manda iyo Abrahamu ashitire pari siufere ukufuma ku bana bakwa Hamor mu Shekemu.¹⁷ "Iryo inshita yaburayo yafikire, ikirayo ikyo Resa akitire kuri Abrahamu, abantu bafurire no kusandana mu Egypto,¹⁸ mpaka kwaima imfumu naimbi mu Egypto, imfumu ishaishibe parwa kwa Yosefu.¹⁹ Abepere abangtu besu no kupatikisha bashifwe ukuposa abana babo abarefyaarwa abanono ukukana renga bekare no mweo.²⁰ "Pari irya nshita Mose arifyerwe; ari umusuma kuri Resa kabiri asungirwe mu ng'anda ya kwa wishi pa mweshi itatu.²¹ Iryo bamufumisha panse, umwana mwanakashi wakwa Faro amutorere no kumukusha ngo mwana wakwe.²² Mose akanshiwe mu mano yonse aya bena Egypto, kabiri ari warupaka mu mashiwi na mukubomba.²³ "Rero iryo ifishe imyaka amakumi yane, kyaishire ku mutima wakwe ukutandarirako bandume yakwe, umukowa wa kwa Isreari.²⁴ Ukubona umwina Isreari baremukyusha, Mose, amupuswishe no kumurandwira uwakyushiwe no kwipaya umwina Egypto:²⁵ atontonenye ati bandume yakwe baratesha ukweba ati Resa ukupitira muri ena arebapususha, rero tabateshe.²⁶ Ubushiku bwakonkerepo abwene abantu babiri barerwa no kufwaya ukubaramwina, areranda, 'Mwebaume, muri bamunyanane; kindo mukoikenena?'²⁷ "Rero umu uwarufyenye ku munankwe amusunkire, no kuranda, 'Uwakurenga ukuba intungurushi kabiri kapingura pari ifwe nani?'²⁸ Urefwaya unjipaye, nge fyo waipeye umwina Egypto mairo?'²⁹ Mose abutwike panuma yakumfwa ifi; asangwike umurebeshi mu musumba wa bena midia, eko asangwike wishi wa bana babiri.³⁰ "Iryo imyaka amakumi yane yapwire, maraika amonekere kuri ena mu matororo ya mu Rupiri rwa Sinai, murubingu rwa muriro mukimpusa.³¹ Eryo Mose amwene umuriro, apapwike pakumona; kabiri iryo areparama mu kurorekeshwa, kwaishire ishiwi rya kwa Shikuru, Ukuranda,³² 'Nine Resa wa bashibo, Resa wa kwa Abrahamu, na Isaki, na Yakobo,' Mose atutwime no kuna fwaya ukuroreshako.³³ "Shikuru arandire kuri o, 'Fure ndyato shobe ku makasa, pantu inkende wimininepo ya mushiro.³⁴ Nimbona ukukyura kwa bantu bandi mu Egypto; Ningumfwa ukurira kwabo, kabiri ninjisa mu kubapususha; rero isa, Narakutuma ku Egypto.'³⁵ "Uyu Mose uo bakene, no kutira, 'Nani wakurenga ukuba intungurushi kabiri kapingura?'-eo Resa atumine ukuba fyonse inturushi kabiri kapususha. Resa amutumine mu maboko ya kwa maraika uwamonekere kuri Mose mukimpusa.³⁶ Mose abatungurwire ukufuma mu Egypto, panuma yakukita ifisungusho ne firangiro mu Egypto na pa kimana kya matete, na matororo munshita yamyaka amakumi yane.³⁷ "Ni Mose umu wine uwarandire kubantu ba mu Isreari, Resa akemya kasesema wenu ukufuma muri bamunyanane, kasesema nga nebo.'³⁸ Uyu emuntu wari no rukuta mu matororo na maraika uwarandire kuri o pa Rupiri rwa Sinai, uwari na bashifwe, uwapokerere ishiwi rya mweo ukutupera.³⁹ "Rero bashifwe bakene ukunakira ena; bamutarwishe ukufuma kuri bena, na mumitima yabo babwekere ku Egypto.⁴⁰ Pari irya nshita barandire kuri Aroni, 'Tupangire turesa utwara tutungurura. Pantu uyu Mose, uwatungurwire ukufuma mu mpanga ya Egypto, tatwishibe ifyakitika kuri ena.'⁴¹ Eikyo bangire karifu muri shirya nshiku no kureta irambo ku turubi, no kusangarara pamurandu wa kubomba kwa minwi yabo.⁴² Rero Resa apiribukire no kubapera mu kushinshimune ntanda mu rwerere, nge fyo kyarembwa mwi buku rya bakasesema. 'Bushe mwapere kuri ine inama shaipaiwa na marambo pa myaka amakumi yane mu matororo, ing'anda yakwa Isreari?'⁴³ Mwasumine ikinyumba nyumba kya kwa Moreki ne ntanda sha kwa Resa Refani, ne fimpashanya ifyo mwapangire mu kufipepa: kabiri Nkamisenda ukukira Babironi.'⁴⁴ Bashifwe barikwete ifinyumba nyumba fya bunte mu matororo, nge fyo Resa akonkomeshe iryo arandire kuri Mose, ati enga kipanga ikiputurwa ikyo amwene.⁴⁵ Mukutwaririra, bashifwe, muri Yohua, bapokerere ikinyumba nyumba no kukireta iryo bakwete impanga. Resa apokorwere impanga kufyaro no kubafumyamo pamenso ya bashifwe. Ikinyumba nyumba kyari muri irya mpanga mpaka na mushita ya kwa Davidi,⁴⁶ uwasangire ububire mu menso ya kwa Resa, kabiri aripwishe nga kuti asanga inkende apakwikara Resa wa kwa Yakobo.⁴⁷ Rero ni Soromoni ewakurire ing'anda ya kwa Resa.⁴⁸ "Eikyo, Uwapuramo tekara mu mayanda yakurwa ne minwi yabantu, nge fyo kasesema aranda,⁴⁹ 'Umuru ekipuna kyandi, ne kyarero epo nyanta amakasa. Ninganda nshi mwingakurira? efyaranda Shikuru, nangu ninkende nshi iyakutushishamo kwandi?'⁵⁰ Bushe amaboko yandi teyapanga fyonse ifi?'⁵¹ "Imwe bakyenda bwamba, abashasembururwa mu mitima na matwi, ryonse murakana Umupashi wa Mushiro; mukita ngefyo bashinwe barekukita.⁵² Nibakasesema nshi bashinwe bashapakese? Baipere bakasesema abamonere kuri bena mukutangirira ukwisa kwa wa Rungama; kabiri naimwe mwaba abakumubemba no kumwipaya naena,⁵³ imwe mwebantu abapokerere ifunde ati bamaraika babikire, rero tamwarisungire."⁵⁴ Rero iryo abamukirye baumfwire ifi fintu, bariputwirwe ku mitima, kabiri basumenye ameno pari Stefeni.⁵⁵ Rero ena, ukwisushiwamo no Mupashi wa Mushiro, aroreshe ku muru no kubona ubukata bwa kwa Resa; kabiri amwene Yesu naikara ku kuboko kwa kuryo ukwa kwa Resa.⁵⁶ Stefeni arandire, "Roresheni, Ndebone imyuru naisuka, kabiri no Mwana wa Muntu naiminina ku kuboko kwa kukuryo ukwa kwa Resa."⁵⁷ Pari iki abamukirye baisere amatwi, no kubirikisha neshiwi irikaramba, babutukire pari yee no murimo umu.⁵⁸ Bamukurire kunse ya musumba no kutampa ukumutoba amabwe. Inte shareturika ifyakufwara fyakunse pa murumendo uwareitwa Sauro.⁵⁹ Iryo baretoba Stefeni amabwe, areita kuri Shikuru no kuranda, Shikuru Yesu, pokerera umupashi."⁶⁰ Afukeme panshi kabiri aitare ne shiwi rikaramba, "Shikuru, mwireka uru rubembu rube pari bo." Iryo arandire ifi, asendeme uturo.

¹ Shauli arisuminishe ukwi mwipaya. Pari bura bushiku amakyushi aya karamba yaishira ikironganino akyari mu Yerusalemu; na busumine bonse basaranganina mu mpanga ya Yudea na Samaria, kano aba abakonshi. ² Abantu abapetamina Resa bashika Stefani bamuroreshe apakaramba. ³ Rero Shauliareesha ukurofya ikironganino, Areingira mu mayanda ne ng'anda, arekurururamo abaume na banakashi, no kubika mu kifungo. ⁴ Nomba abasumine abasarangene baire bakofunda ishiwi ryakwa Resa. ⁵ Filipo atentemukire ku musumba wa Samaria arabashimikira pari Kristu. ⁶ Ibumba rya bantu rya umfwire ifintu fya kusunguka akitire Filipo; bakutika no mutima umo, ba bwene ifirangiriro akitire. ⁷ Imipashi iibi yarefuma muri bonse abarekyushiwa, ukurira ne shiwi irikaramba, ne fite ne firamba barepora. ⁸ Eikyo mwari insansa ishingi muri urya musumba. ⁹ Rero kwari umuntu mu musumba ishina uweshina Iya Simoni, urekita bu ng'anga no kuperanganya abantu ba mu Samaria, pantu baishibe ukutira ari umuntu umukiandami. ¹⁰ Bonse abena Samaria ukufuma pa baiki ukufika pa baramba, barikumfwa kuri yee; bararanda abati, "Uyu muntu e maka yakwa Resa ayao batira aya karamba. ¹¹ Barekutika kuri bushing'anga bakwe. ¹² Rero iryo basumina Filipo rintu arebira imbira nsuma ya bufumu bwakwa Resa ne shina ryakwa Yesu Kristu, bari batishiwe bonse, abaume na banakashi. ¹³ Na Simoni wine ari sumine, panuma ari batishiwe no kwi kara na Filipo pe pakubona ifishibiro ne fisungusho ifikaramba fikokitika, aripapire. ¹⁴ Nomba iryo abasore mu Yerusalemu baumfwa ukuti aba Samarias na bapokerera ishiwi ryakwa Resa ba batimineko Petero na Yohani. ¹⁵ Iryo batentemukireko, ba bapepera, pakuti bapoke Umupashi wa Mushiro. ¹⁶ Ukufika pari iinshita, Umupashi wa Mushiro taikirepo umo; ba batishiwe mwi shina rya Mfumu Yesu. ¹⁷ Awe Petero na Yohani abarambarika amaboko pari boo, nabo bapoka Umupashi wa Mushiro. ¹⁸ Nomba Iryo Simoni abwene ukuti baperwa Umupashi wa Mushiro pakutambarikapo amaboko, abapera indarama. ¹⁹ Arandire ati, "Mpeniko aya maka, pakutira, na nebo onse uo nkatambarikira amaboko akapoke Umupashi wa Mushiro." ²⁰ Nomba Petero amwasuka ati, "Neryo ni ndarama kashibe kuri we mwine, pantu watontonkanya mu mano yobe ukuti ubupe bwakwa Resa bwa ndarama. ²¹ Taukwetemo ubukombe nangura uku kumwako, muri uyu murandu pantu umutima obe tawarungama kuri Resa. ²² Kanshi urapire pa burungami bobbe, nokupepa ku Mfumu, pakutira rimbi kuti wabererwa uruse pafyo utontonkanya mu mutima obe. ²³ Pantu na bona uri na sumu umukari warikatwa ne fiteyo fya bubi." ²⁴ Simoni aaswike no kusosa ati, "Mpepera ku Mfumu pakutira fyonse urandire kuti kya kitika pari nebo. ²⁵ Iryo bapera ubunte nokuranda ishiwi rya Mfumu, Petero na Yohani ba bwerera ku Yerusalemu bakobira imbira mu mishi ya mu Samaria. ²⁶ Nomba Maraika wa mfumu aeba Filipo ati, "Ima no kuya ku nshira ya kukapinda ka kukuso iya tentemukira ku Yerusalemu ku Gaza." (Iyi nshira yari mu mawanga.) ²⁷ Arimine araya. Boneni, kwari umuntu ukufuma ku Ethiopia, muntungwi mushika mukaramba we funde ryakwa Candace, na mfumu wa ku Ethiopia. Ewari kwangurira pafyuma fwyakwe. Aishire ku Yerusalemu mukupapa. ²⁸ Iryo arebwera no kwikara mwi kereta ryakwe, areberenga kasesema Isaiah. ²⁹ Mupashi arandire kuri Filipo. "Kabiye uparame kwi kereta ryakwe." ³⁰ Filipo abutukira kuri yee, no kumumfwa areberenga Isaiah kasesema, no kuranda ati, "Bushe ukoumfwa ifyo ukoberenga?" ³¹ Awe arandire ati, "Kuti nnaumfwa shani kano umo nsambirisha?" Aitire Filipo ukwisa pa muru we kereta no kwi kara nankwe. ³² Nomba imboni arikuberenga umwina Ethiopia yari ni iyi, "Ari nge mpaanga bakotwara mwi kwipaya ari tondoro, taiwire akanwa kwakwe. ³³ Bamukitire ubukyushi ku bupingushi bwa rufyengo. Ni nani uwingarondorora abana bakwe? Pantu umweo wakwe wasenderwe ukufumapa kyar." ³⁴ Eico muntungwi aipwishe Filipo, nokutira, ati "Na romba ngeba ni kasesema arandire umwine, nangura umbi fye?" ³⁵ Filipo atampire ukuranda, no kwambira ku kyarembwa arondorora ne mbira nsuma pari Yesu kuri yee. ³⁶ Iryo bareya panshira, baisa ukwari amenshi na muntungwi atire ati, Bona, kuri amenshi kuno. Kindo kingandesha ukubatishiwa?" ³⁷ Filipo arandire ati nga wakwetekera no mweo obe uko batishiwa. "Umwina Ethiopia aaswike ati, "Nasumina ukutira Yesu Kristu mwana wakwa Resa." ³⁸ Eikyo umwina Ethiopia aeba ikereta ukutarama. Baire na mu menshi, bonse Filipo na muntungwi, na Filipo arimubatishe. ³⁹ Iryo bafumunie mu menshi, Umupashi wakwa Shikulu wasender Filipo, na muntungwi ta mu bwene na kabiri, nomba aya nasansamuka. ⁴⁰ Rero Filipo asangwa pa Asotusi akoya akobira imbiransuma mu misumba yonse asukire afikire ku Kisarya.

Chapter 9

¹ Rero Sauro, uwari akiri aretina no kufwaisha ukwipaya abakonshi bakwa Shikuru, aire kuri shimapepo mukaramba ² no kumuromba bakarata abakutwara kuma sinagogi mu Damasko, pakuti abaishire, nga abaume na banakashi, abo engasanga akabarete nabakakwaku Yerusalemu. ³ Nomba iryo areya, kirya afika aparama ku Damasiko, eryo parya pene no rubuto rwamusanika no kumushingurunga ukufuma mu muru; ⁴ kabiri awire panshi no kumfwa ishiwi iriremwebwa ukuti, "Sauro, Sauro, kindo ukonkyushisha?" ⁵ Sauro aaswike, "Niwe nani, Shikuru?" Shikuru atire, "Nine Yesu, uo urekyusha; ⁶ nomba ima, ingira mu musumba, kabiri ukebwa ikyo ufwire ukukita." ⁷ Awe abaume abareenda nankwe baiminine fye tondoro, bareumfwa ikiunda kyeshiwi, rero tabamwene umuntu nangu umo. ⁸ Sauro aimine panshi, iryo aiswire amenso, tengabona na kintu; rero bamwikete amaboko bamureta ku Damasiko. ⁹ Pantu aikere inshiku shitatu tarebona, kabiri tarerya no kunwa. ¹⁰ Nomba mwari umukonshi mu Damasiko ishina ryakwe Anania. Shikuru arandire kuri ena mu kimonwa, "Anania!" Arandire, "Bona epondi, Shikuru." ¹¹ Shikuru arandire kuri ena, "Ima, no kuya mumusebo uwitwa Uwaororoka, na pa ng'anda yakwa Yuda kepushe umwaume ukufuma ku Tasasi uwitwa Sauro, pantu arekupa. ¹² Namona mukimonwa umwaume uweshina rya Anania aingira no kubika ukuboko pari ena, ukuti abone nakabiri. ¹³ Rero Anania aasuka ati, "Shikuru, ningufwa kubengi rwa muntu uyu, miku shinga ububi bonse apwishishe ku

bantu bamushiro mu Yerusaremu.¹⁴ Kabiri aripoka amaka ukufuma kuri bashi mapepo bakarambaurwa kukakira bonse abari kuno abeta peshina ryenu."¹⁵ Rero Shikuru arandire kuri ena, "Kabiye, ikyo arisarwa ikibomboro kyandi, kutwara ishina ryandi kubena fyaro ne shamfumu na bana bakwa Isreari;¹⁶ pantu inkamuranga fyonse ifyo ari no kukyurira ishina ryandi."¹⁷ Awe aire, no kwingira mu ng'anda. kabiri atambarike amaboko pari ena, atire, "Ndume Sauro, Shikuru Yesu, uwkumonekere pansira iryo wareisa, natuma ukuti ubone kabiri no kwisushiwamo Umupashi wa Mushiro."¹⁸ Apopene ifintu ifyari nga amapapa fya ponene ku menso yakwa Sauro, no kubona nakabiri; arimine no kubatishiwa;¹⁹ no kurya arikosereshiwe. Aikere inshiku ishingira na bakonshi mu Damasiko.²⁰ Parya pene arashimikira pari Yesu mu ma sinagogi, areranda ati uyu e Mwana Resa.²¹ Bonse abamumfwire barepapa abati, "Bushe teo uyu muntu uwaonawire bonse abarekukuta pari iri shina mu Yerusaremu? Aisa kuno mukubasenda nabakakwa no kubatwara kuri bashimapepo bakaramba."²² Rero Sauro ena arebikapo ukukosa, arefurunganishisha aba Yuda ba ku Damasiko pakubashinina ukuti uyu e Kristu.²³ Inshiku shati shipite ishingira, aba Yuda bapangire bonse ukumwipaya.²⁴ Rero amapange yaishire ishikikwa kuri Sauro. Awe bareronda impongoro akasuba no bushiku pakuti bamwipaye.²⁵ Rero abakonshi epakumusenda ubushiku bamwingisha mu kiburwa, no kumubika mu museke.²⁶ Iryo bafika ku Yerusaremu, Sauro aesia ukuikumika ku bakonshi, rero baremutina bonse, ikyo tabaresumina ukuti nao mukonshi.²⁷ Rero Banabasi amubura amutwara naku basore nao abashimikire ifyo Sauro amamwene Shikuru, unshira nefyo arandire nankwe, nefyo afundire ku Damasiko Sauro arandire mwishina rya kwa Yesu apabura ukutina.²⁸ Kanshi areikara nabo, no kuya nabo na ukushinguruka nabo mu Yerusaremu. Arefunda na mwishina ryakwa Shikuru Yesu ukwabura ukutina²⁹ no kubikana ifikansa naba Yuda ba kigiki; rero bena barepanga ukumwipaya.³⁰ Kabiri ba ndume bati bomfwe umurandu, bamutwara ku Kaisare no kumtuma ku Tasasi.³¹ Iryo kabiri, ifironganino fyonse mu Yudeya monse, mu Gariri, na mu Samariya fyareshukira ikibote na ukukura; kabiri fyareenda muku petamina Shikuruno kurundururwa ku bukota bwa kwa Mupashi wa Mushiro, ifironganino fyafurirako impendwa.³² Parya pene baisa, Petero uwareya mpanga yonse, epakutentemukira kubena Resa abantu ba Mushiroabareikara kunkende ya ku Lidda.³³ Eko asanga umuntu ishina ryakwe Eneya, uwarere pabutanda imyaka kine konse konse, uwari ikite.³⁴ Petero amweba ati, "Eneya, Yesu Kristu arakuposha. Ima wanshike ubutanda," Nao aima nokwima.³⁵ Nabekashi bonse abareikara ku Ridda na mu Sharoni bashimona fye umuntu bayarukira kuri Shikuru.³⁶ Nomba kuyopa kwaripo umukonshi ishina ryakwe ni Tabita (Ikyarepiribura "Impombo). Uyu namayo arekita ifisuma ifingi no ruse urwingi ku baranda.³⁷ Munshiku shirya shati shise umwanakashi arirwere no kufwa; kabiri barimusambire, no kumubika ku mupure wa pamuru.³⁸ Ikyo Ridda yari mupepi na Yopa, abakonshi baumfwire ukuti Petero ari kuri urya musumba, batumine abaume babiri, ukuya mupapata, Wikokora ukwisa kuri ifwe."³⁹ Petero arimoneke no kuya nabo. Kabiri iryo afikire, bamutwere ku muputure wapa muru, nabamukamfwirwa bonse baishire kuri ena barerira, no kumuranga ifyakufwara na maraya ayengi ifyo Dorca arebahirira iryo ari nabo.⁴⁰ Rero Petero afumisha bonse panse mu muputure iryo afukeme, no kupepa; kabiri, iryo apiribukire ku kitumbi, atire, "Tabita, ima." Nao aiswire amenso, kabiri iryo amwene Petero arikere.⁴¹ Petero amutambika amaboko no kumwimya; iryo aitire abantu bakwa Resa abamushiro na bamukamfwirwa, no kubaranga umumi kuri bo.⁴² Iki kyaishikwe monse mu Yopa, na bantu abengi barisumine muri Shikuru.⁴³ Kyakitike iryo Petero aikere inshiku ishingira mu Yopa pamo no muntu weshina rya Simone, nakanuka wa mpapa.

Chapter 10

¹ Nomba kwariko umuntu mu musumba wa Kaisarya, ishina ryakwe ni Koneriasi, umukaramba pafita ikyo bareita ati umuputure waku Italy.² Ari mwaume wapetama, umo uutumika Resa pamo na ba ng'anda yakwe yonse, arepera ifya bupe ifingi kubantu, arepepa Resa pe.³ Palwa nshita ya pabura ya kasuba, abwene maraika wakwa Resa mukimonwa akoisa kuri yee. Maraika arandire kuri yee ati, "Koneliasi!"⁴ Koneliasi arimuroreshe kabiri aiketwe no mwendo ati, "Kindo, we mfumu?" Maraika amwebele ati, "Amapepo yobe, ne fyabupe upera ku baranda na finina nge kibukisho ku kinso kya kwa Resa.⁵ Nomba tuma abantu ku Yopa uraishe umuntu uwe shina rya Simoni uo batira Petero.⁶ Akoikara na tana uweshina rya Simone, uo ing'anda ya bera kurubari lwa kimana.⁷ Iryo maraika uo bareranda nankwe ayire, Koneliasi akutire abang'anda yakwe babiri, no mushirika ukufuma muri abo abarikumubombera.⁸ Koneliasi abarondorwera fyonse abatuma na ku Yopa.⁹ Nomba ubushiku bwa konkerepo pa nshita ya kurenga mutanda, iryo bareya munshira ba parama mu musumba, Petero aninine pa muru wa ng'anda mukupepa.¹⁰ Awe insara ya mwikata akofwaya arefwaya ukuriapo fimo, rero kirya abantu bari kwi pika ifyakurya fimo, aperwe icimonwa,¹¹ abwene umuru ne kipe kimo kikoikira, kwati kisaru ikikuru kikoisa pa kyarwo ku fisempe fine.¹² Mukati mwari imisango yonse iya nama shamakasa yane ne fikurika panshi ne fyuni ifyo ifya mumuru.¹³ Kabiri aumfwire ne shiwi rikoranda kuri yee ati: "Ima, Petero, ipaya no kurya."¹⁴ Rero Petero ayasuka ati, "Nafirwa, we Mfumu; pantu nshatara ryapo ikyakowera ikiri kyonse."¹⁵ Rero ishiwi rya bwe keshepo umuku wa bubiri ati: Ikyo Resa asangurura, tawfwire ukukita ikyakowera."¹⁶ Neki kyakitike imiku itatu; awe ikipe kya sumbukira apo pene mu muru.¹⁷ Nomba eryo Petero akiri akotwishika umwarora ikyo abwene, boneni, na bantu abo Koneliasi atumine batateme ku ntanshi ya mweshi, panuma bapwishe inshira ya kung'anda.¹⁸ Baitire no kwipusha nga emwafikire Simoni, uo batira Petero, areikara kurya.¹⁹ Eryo Petero akiri akotontontanya ikyo abwene, eryo Mupashi amweba ati, "Abantu batatu na besa bakokufwaya.²⁰ Ima kasnhi utentemuke uye na bena. Witwishika ukuya nabo pantu ninebo mbatumine."²¹ Awe Petero atentemukire ku bantu arandire ati, "Ni nebo neo mukofwaya. Kindo waishira?"²² Barandire ati, "Umushirika uwe shina rya Koneriasi umwaume umurungami

naumo uutina Resa, no kurandirwa ikisuma kuba Yuda bonse mufyaro fyonse ifyaba Yuda aperwe imbira ukufuma kuri Resa na maraika wa Mushiro no kweba ukureta kuri mwebo ukuti mureisa ku ng'anda yakwe, kabiri omfwe urwa kufuma kuri mwebo." ²³ Eikyo Petero abetire ukwingira mukati no kwikara nankwe. Urukero rwakonkerepo arimine no kuya nabo, naba ndume inankwe bamo ukufuma ku Yopa baire nankwe. ²⁴ Pabushiku bwakonkerepo baishire ku Kaisarya Koneryasi arebarorera; aitire bonse pamo aba rupwa ne fibusa. ²⁵ Kyaishirebati eryo Petero aingire, Koneryasi amukumenye no kufukama panshi ya makasa yakwe ku kumupepa. ²⁶ Rero Petero amwafwireko ukumwimyo arandire ati, "Ima naine wine ndi muntu." ²⁷ Iryo Petero areranda nankwe, aire mukati no kusanga abantu abengi nabarongana pamo. ²⁸ Arandire kuri boo ati, Mwebo mwaishiba ukuti tefunde umu Yuda ukwampama nangu ukutandarira mwisa. Rero nananga ati nshifwire ukwita umuntu uuri onse ukuti arikowera nangu tasangururwa. ²⁹ Ati ekyo naishire ukwabura ukutarika, iryo rine natuminwe kanshi ndemipusha ikyo mwankutire." ³⁰ Koneryasi arandire ati, "Inshiku shine ishapita pansa imo ine, narepepa pansa iya renga paubra mu ng'anda yandi; no kubona, umuntu na tarama pantanshi mufyakufwara idyabengeshima. ³¹ Arandire ati, 'Koneryasi, ipepo ryobe naryumfwika kuri Resa ne fyankumbu fyobe narenga Resa uku kwibukisha. ³² Kanshi tuma umo ku Yopa, no kwita umwau e we shina yra Simoni uwitwa Petero. Kururamba rwa kibemba.' ³³ Eikyo apo pene mukwangufyanya natumine na mwebo mwa wamya pakwisa. Nomba iryo fwebo bonse emoturi pa menso yakwa Resa ku kumfwas fyonse ifyo mwatungurwire kuri Shikuru ku kuranda." ³⁴ Eryo Petero asamwine akanwa no kuranda ati, "Ikishinka ikyo na bona atyi Resa nakapaturura. ³⁵ Mukifuro kya kuti, mu kyaro monse onse uumutina no kukita ifintu fya burangami aripokererwa kuri ku yee. ³⁶ Mwarishiba amashiwi ati aritumine ku bantu, iryo abirishe imbiransuma ya mutende ukupitira muri Yesu Kristu, uwaba Shikuru wa bonse- ³⁷ imwe mwene mwarishiba ifintu ifyakitikire, mu Yudea monse, ukwambira mu Grieya panuma ya rubatisho uro Yohani abirishe; ³⁸ ifyakitike ukuringana na Yesu waku Nazareti, ifyo Resa amusubire Umupashi wa Mushiro na maka. Aire ako kita ifisuma no kuposha bonse abatekwa uburuku kuri kiwa, pantu Resa ari nao. ³⁹ Turi bakambone bafyonse Yesu akitire mu kyaro kyaba Yuda pamofye namu Yerusalemu. Bamwipewe mukumukurika pakimuti, ⁴⁰ rero Resa amubusishe pabushiku bwa kurenga butatu no kurenga abonwe, ⁴¹ tekubantu bonse, rero kuri bakambone abasarirwe ribera kuri Resa-kuri fwebo fwe baire nokunwa na yee panuma ya kwima ukufma ku bafwa. ⁴² Atu konkomeshe ukushimika ku bantu no kupera ubuntu ukuti uyu ewasarirer kuri Resa ukuba kapingura waboni na bafwa. ⁴³ Nikuri yee ikya kuti bakasesema bonse ba bera bakambone, ukuti onse uwasumina muri yee akapoka ubwerero. ⁴⁴ Iryo Petero ari akoranda ifi fintu, Umupashi wa Mushiro waikire pari bonse abareumfwa ku mashiwi yakwe. ⁴⁵ Abantu abari kwi bumba ryaba sumina aba sembururwa-bonse abaishire na Petero-barirapire, pantu ubupe bwa Mupashi wa Mushiro bwari pongorokerwe napa bena fyaro. ⁴⁶ Pantu baryumfwire aba abena Greek baranda mu ndimi shimbi no kurumbanya Resa. Eryo Petero aaswike ati, ⁴⁷ "Bushe nani engakanya amaenshi pakuti abantu be batishiwa, abantu abapokerere Umupashi wa Mushiro nga fwebo?" ⁴⁸ Eryo abasokere ukubatishiwa mwi shina ryakwa Yesu Kristu. Eryo bamwipwishe ukwikara urwa nshiku ishingirwa.

Chapter 11

¹ Nomba abasore na ba bwananyina abari mu Yudea baumfwire ukuti abena fyaro nabo baripokerere ishiwi rya kwa Resa. ² Iryo Petero aishire ku Yerusalemu, abari kwi bumba rya basemburwirwe bari mukankambire; ³ barandire ati, "Wareeba abantu abatasembururwa no kurya nabo!" ⁴ Nomba Petero atampire ukurondorora mukushika, atire, ⁵ "Narepepera mu musumba wa Yopa, kabiri nakwete ikomonwa kya kipe kireisa panshi, kyari nge kisaru ikikuru ikyarepona ukufuma mu muru mu fisempe fine. Kya ikire pari nebo. ⁶ Natontomeshepo amenso no kutontonkanyapo. Na bwene inama shine ishapa kyaro, ifi fiswango, ifikuraika ne fyuni fya murwerere. ⁷ Kabiri naumfwire ishiwi rikoranda kuri nebo ati, 'Ima, Petero; ipaya no kuria!' ⁸ Natire, 'Teifyo, Shikuru; pantu takwaba ikitashira nangu ikya kowera ikyatara akingira mukanwa kandi.' ⁹ Rero ishiwi ryangaswike nakabiri ukufuma kumuru ati, 'Ikyo Resa asangurura, mwikita ikya kowera.' ¹⁰ Iki kyakitikire imiku itatu, eryo kabiri kyonse kyarisenderwe ukubwereramo ku muru. ¹¹ "Bonenni, apopene abaume abatatu batateme pantanshi ya ng'anda ba batumine ukufuma ku Kaisarya kuri ukwisa kuri nebo. ¹² Umupashi wa mpere ikipope kya kuya nabo, kabiri twaire mu ng'anda ya mwaume. ¹³ Atwebere ifyo abwene maraika uwatere mu ng'anda yakwe no kuranda ati, 'Tuma abaume ku Yopa no kubwisha Simoni uwitwa Petero. ¹⁴ Akaranda kuri webo ikyebo ukapusukiramo-webo ne ng'anda yobe yonse.' ¹⁵ Iryo fye na tampire ukuranda kuri boo, Umupashi wa Mushiro washire pari boo, ngefyo kyari kuri fwebo pa kwamba. ¹⁶ Naibukishe amashiwi ya mfumu, ayo yarandire ati, 'Yohani mukine; arebatisha na maenshi; rero mwebo mukarabatisha no mupashi wa mushiro.' ¹⁷ Awe nga Resa abapere ikya bupe kimo ngefyo atupere iryo twasumine imfumu Yesu Kristu, ni nebo nani, uungatarika Resa?" ¹⁸ Iryo bwaumfwire ifi fintu, taba asukire nangu kimo, rero barumbenye Resa no kuranda ati, "Nomba Resa napera ukurapira kwa pe ku bena fyero nako." ¹⁹ Nomba abo basarangene pamurandu wa kupakaswa ukwaimine pari Stefani baire ukufika ku Phoenicia, Cyprus, baishire ku Antioch no kuranda ku ba Yuda. ²⁰ Rero bamo muri boo, abaume ukufuma ku Cyprus na cyrine, baishire ku Antioch no kuranda kabiri ku ba Greek, ukubashimikira imbiransuma parwa Shikuru Yesu. ²¹ Ukuboko kwa kwa Shikuru kwari nabo; impendwa ikuru yariketekere no piribukira kuri Shikuru. ²² Imbira yapari boo yaishire mu matwi ya fironganino mu Yerusalemu, kabiri batumine Banabasi ukuya ku Antioch. ²³ Iryo aishire no kubona uruse rwakwa Resa, arisansamukire nokubakoseresha bonse ukwikaririra ne mfumu ne mitima yabo yonse. ²⁴ Ikyo ari umuntu umusuma kabiri uwaisura Umupashi wa Mushiro ne ki kyetekero, na bantu abengi bairuindire ku mfumu. ²⁵ Kabiri Banabasi aire ku Tarsus mukufuwa Shauri. ²⁶ Iryo amasangire, amuretere uutunturu bonse pamo ne

kironganino nokunda bonse pamo ne kironganino no kufunda abantu abengi. Abasore bakutirwe abena Kristu bakubarirapo mu Antioch.²⁷ Muri nshiku bakasesema bamo baishire ku Antioch ukufuma ku yerusalemu.²⁸ Umo pari boo, uweshina rya Agabasi, atareme no kurangwa ku Mupashi ukuti ikipowe ikikaramba kiri nokukitika isonde ryonse. Iki kyakitikire mu nshiku shakwa Claudias.²⁹ Ekyo abasore, kira muntu na maka yakwe, basarire ukutuma ikya kaniko ukwafwirisha ba wabo mu Yudea.³⁰ Barikitire iki; batumine indarama kuba karamba mu minwe yakwa Banabasi na Shauli.

Chapter 12

¹ Nomba panshita irya Herodi imfumu abikire iminwi pari bamo abari mukironganino pakuti abakyushe. ² Aipeye Yakobo wabo wakwa Yohani ku rupanga. ³ Panuma abwene ukuti kya sekeshaba Yuda, akonkenyepo ukwikata Petero. Iki kyari munshiku sha mukate uutatumuka. ⁴ Panuma iryo amwikete, bamubikire mukifungo, no kumupera kuba shirika bane ku kumuronda; bapangire ukumureta ku bantu panuma ya kyakurira. ⁵ Eikyo basungire Petero mukati ka kifungo, rero ipepo bapepere rya umfwikire kuri Resa pari yee kuri abao bonse mukironganino. ⁶ Mubushiku ribe Herodi taraya mureta mukumuruburwisha, Petero arere pakati ka bashirika kabiri, na kakwa ne minyororo ibiri, rero bamaronda pantanshi ya mweshi barekusunga inshita ya kifungo. ⁷ Boneni, maraika wa Mfumu parya pene aboneke kuri yee, no rubuto rwabutishe mu muputure wa kifungo. Asendere Petero pambari no kumubusha no kuranda ati, "Ima nombarine," ne minyoror ya fumine ku minwi yakwe. ⁸ Maraika arandire kuri yee ati, "fwara elo fwara insapato shobe." Petero akitire ifyo fine. Maraika arandire kuri ena ati, "Fwara umwingira obe no kunkonka." ⁹ Eikyo Petero akonkere maraika nokuya. Taishibe ukuti ifyare kukitika kuri maraika fyari fya kishinka. Aretontonkanya ati ukobonafye ikimonwa. ¹⁰ Panuma iryo baptire pari maronda wa bumo no wabubiri, baire pa mweshi wa fyera uwarorere ku musumba; waisukire uwine weka kuri boio. Barifumine no kuya ku nshira, na maraika arimushire parya pene. ¹¹ Iryo Petero ashire eka, arandire ati, "Nomba ero naishiba ikishinka ati imfumu eitumine maraika waiko no kumfumya mu maboko yakwa Herodi, na kufintu fyonse ifyo abantu aba Yuda barekwerenganya." ¹² Iryio aishibe ifi, aire ku ng'anda yakwa Maria nyina wakwa Yohani, uwari kwitwa kabiri Mariko, uko abantu abangi bakorongene no kupepa. ¹³ Iryo akonkoseshe pa kiseko kyapa ruppango, umubomfi umukashana uweshina rya Rhoda aishire mu kwasuka. ¹⁴ Iryo aibukishe ishiwi ryakwa Petero, aire akosamwa afirwa no kwisura ikiseko; kabiri, aire urubiro mu muputure; arandire ati Petero atareme pa mweshi. ¹⁵ Eikyo bamwebere ati, "Waripena." Rero arishininkishe ukuti efyo kyari. Barandire nokuti, "Ninshi ni maraika wakwe." ¹⁶ Rero Petero akonkenye ukukonkosha, neryo baswireko ikiseko, bari mu bwene no kupapuka. ¹⁷ Petero abatararike ku maboko yakwe uku batondoro, kabiri abebere ifyo Imfumu ya mufumishe mu kifungo. Arandire ati, "Mukarande ifi fintu kuri Yakobo na bandume. Awe arifumineko no kuya ku nkyende imbi." ¹⁸ Nomba iryo ubushiku bwaishire, takwariko ikya kufurunganya nangu kinono kubashirika pafyakitike kuri Petero. ¹⁹ Panuma Herodi amufwa no kukana musangam aipwishe ba maronda no kuba kyoronganishisha ku kufwaya. Awe aire ukufuma ku Yudea ukuya ku Kaisarya no kwi kara kurya. ²⁰ Nomba Herodi arifurirwe sana pamo na bantu baku Tyre na Sidoni. Baire kuri yee ne kintu kimo, na panuma papitire kuri Blustus, kafwa wa mfumu, ku kubafwa, barombere umutende pantu kyarokya kyarepokerera ifyakurya ukufuma ku kyarokya mfumu. ²¹ Mukuwa kwa kasuba Herodi afwere mu kya kufwara kya bufumu no kwi kara pa kipuna kya bu fumu; atampire no kuranda kuri boo. ²² Abantu babirikishe ati, "Iririshiwi rya kwa resa, terya mwaume iyo!" ²³ Parya pene maraika wa Mfumu arimumine, pantu tarepera amarumbo ku Mufumu; bamurire ku miromwa no kufwa. ²⁴ Rero ishiwi rya kwa Resa ryare kukurirako no kusanduruka. ²⁵ Eikyo iryo Banabasi na Shauli bapwishishe imirimo yabo, ba bwereremo ukufuma ku Yerusalemu, baishire pamo na Yohani, uwareitwa kabiri Mariko.

Chapter 13

¹ Nomba mu rukuta rwa ku Antioch, mwari bakasesema na bakasambirisha. Mwari Banabasi, Simoni (uwitwa Nigere), Lucius umwina Cyrenr, Manaen (uwarerewe pamo na Herodi umwina tetraki), elo na Sauro. ² Iryo bena barepepa Shikuru no kufunga ukurya, Mupashi wa Mushiro arandire kuri yee, Mpatwireniko Banabasi na Sauro, ku kubomba umurimo untu nabetira. ³ Panuma ya kufunga ukuria, bapepee, nokubika iminwi yabo pari aba bantu, nokubareka baya. ⁴ Eikyo Banabasi na Sauro banakire Mupashi wa Mushiro no kutentemukira ku Seleucia; na pakufumako baire ku Cyprus. ⁵ Iryo bari mu usumba wa Saramis, barebira ikyebo kya kwa Resa mu ma synagoge ya ba Yuda. Na Yohani bari nankwe uwakubafwirisha. ⁶ Iryo bapwire ukupita mu kishi ukuya ku Paphos, basangire uwa manga, umu Yuda uwari kasesema wa bufi, ishina ryakwe areitwa Bar Yesu. ⁷ Uyu uwa manga areumfwana no murashi, Segius Paulus, uwari umuntu uwakengera. Uyu muntu aitire Banabas na Sauro, pantu arefwaya ukumfwa ikyebo kya kwa Resa. ⁸ Nomba Elymas "uwa manga" (pantu emwarora ishina ryakwe) Ariba kinkitire; pantu arefwaya ukupurura umurashi ku kiketekero. ⁹ Nomba Sauro, uwitwa Pauro, epakwisuramo Umupashi wa Mushiro, atonta apo ari ¹⁰ no kuranda, "We mwana mwaume wa ciwa, we waisuramo ubukengeshi no musebanya. Uri murwani wa barungami bonse. Tawakareke ukupondamika inshira ashaororoka isha kwa Shikuru, bushe ukareka?" ¹¹ Nomba bona, ukuboko kwa kwa Shikuru kuri pari weba, warareka no kubona ukoba impofu. Tawabone akasuba pa nshita iyaringa." Apo pene Elymas aponenwe ne kinkukuma ne mfimfi, atampire ukwendauka no kushinguruka pa kufwaya abantu abakumwikatako ku maboko. ¹² Panuma umurashi abwene ikyakitike, ariketekere, pantu arisungwike pa murandu we sambirisho rya kwa Shikuru. ¹³

Nomba Pauro na banankwe baendere ukufuma ku Paphos no kuya ku Perga mu Pamphylia. Rero Yohani aribashire no kuya ku Yerusalemu.¹⁴ Pauro na banankwe bafumine ku Perga no kuya ku Antioch wa mu Pisidia. Ukufuma kurya baire ku mu ma synagoge pa bushiku bwe Sabata no kwikara.¹⁵ Panuma ya kuberenga amafunde na bakasesema abakaramba ba ma synagoge ba batumine insebo, "Mwebamunine, nga na mukwata insebo ishiri shonse ishakukoserasha abantu abari muno, randeni." ¹⁶ Eikyo Pauro aimine no kutambarika iminwi, arandire ati, "Mwe baume abena Israeli na mwebo mwebatina Resa, umfweni." ¹⁷ Resa wa bena Israeli asarire ba shifwe no kusansabika abantu iryo barererwe mu kyaroy kya Egypto, no kuba tumpura ku kuboko kwakwe no kubafumyamo. ¹⁸ Panshiku imyaka amakumi yane epakubafumya mu matororo. Kabiri aribasakamene pa nshiku imyaka amakumi yanwe. ¹⁹ Panuma aonawire inko kine rubari mu kyaroy kya Kenani, apere abantu besu ikyaroy kyabo pa kuba nga ikya bupyani bwabo. ²⁰ Ifi fyonse fyakitike narimo pa myaka imyanda ine na makumi yasanano. Panuma yaifi fyonse, Resa abapere bakapingura ukufikafye na pari kasesema Samwere. ²¹ Eryo abantu barombere imfumu, nao Resa abapere Sauro umwana mwaume wakwa Kishi, uwafumine mu rupwa rwa kwa Benjamin, ukuba imfumu pa myaka amakumi yane. ²² Panuma Resa arimufumisha pa bufumu, aseseshe Davidi ukuba imfumu yabo. Uyu Davidi eo Resa aaseshe, asosere, 'Ndisangire Davidi umwana mwaume wakwa Yese umuntu uwaba ngo mutima wangi uukakita fyonse ifyo na fwaya ukuti akite.' ²³ Ukufuma kubufyashi bwa uyo muntu Resa aretere kuri Israeli Karubura, Yesu, nga fintu araire ukukita. ²⁴ Panuma Yesu tarati ese, Yohani aribirire imbira ya kubatisha no kurapira ku bantu bonse abena Israeli. ²⁵ Na rinto Yohani arepwise umurimo wakwe, asosere, Mwaishiba ukuti ni nebo nani? Ine teine. Rero umfweni, ekoari umo uukoisa panuma yangi, untu indyato shaku makasa yakwe nshiringire ukukakura. ²⁶ Bamuninane mwe bana bamuruko rwakwa Abrahamu, na bonse pari mwebo abatina Resa, nikuri fwebo iyi mbira ya tuminwe epakuti ipusukiro riboneke. ²⁷ Pantu abekashi ba mu Yersalemu na bakateka babo tabamwishibe kabiri bafikirishe na mashiwi yaba kasesema aya berengerwe mu ma Sabata yonse pakuramuseka. ²⁸ Nangura rine batasangire umurandu parubai rwa mfwa, baipwise Pirato pakuti ba mwipaye. ²⁹ Iryo bapwishishe ukukita fyonse ifyarembwa pa murandu wakwe, epakumwisha pa kimuti no mushika mu kaburi. ³⁰ Rero Resa arimubusishe ku bafwa. ³¹ Bamubwene pa nshiku ishingi kuri abo iare nabo ku Garireya na ku Yerusalemu. Abas nomba baba ni bakambone wakwe ku bantu. ³² Na fwebo tukobira imbiransuma, pakuti ikirayoy ikya rairwe kuri bashifwe ³³ nakifikirishiwa pari fwebo, fwe bana babo, pakubusha Yesu. Nga fintu kya rembwa mu Marumbo mu kipande kya bubiri: Ni webo umwana mwaume wandi, rero naba Wiso.' ³⁴ Ikishinka kya kuti arimubushishe ukufuma ku bafwa eikyo takabwereremo nakabiri, Resa ewa randire iki: Nkamikita abamushiro nokuba abakine nga fintu naraire Davidi.' ³⁵ Iki ekyo arandira mu Rumbo rimbi, "Tamwakarenge uwa Mushiro wenu ukubora." ³⁶ Pantu Davidi pakupyungira mwebo bufwayo bwakwa Resa mu nkuro Yakwe, apo pene aponene mu turo; kabiri abikirwe kuri ba wishi no mubiri wakwe wari borere. ³⁷ Rero uo Resa abushishe tapitire ku kubora. ³⁸ Lekeni kishibikwe kuri mwebo, ba munyanane, ukuti kwi shina yakwe mwashimikira ukwererwa kwa membu. ³⁹ Ukupitira muri yee onse uwamusumina aba uwarungamikwa kuri fyonse ifyo na mafunde yakwa Mose ya shingarungamika kuri mwebo. ⁴⁰ Eikyo kengereni pakuti ikyo bakasesema basobere kiisa pari mwebo: ⁴¹ 'Boneni, mwebamisura, papeni no kusunga; pantu nebo nkomiretera umurimo munshiku shenu, umurimo uo mutakaketekere, nangura umo akamibukishe kuri mwebo.' ⁴² Iryo Pauro na Banabasi bafumineko, abantu batampire ukubapapata ukuti bakashimike aya mashiwi na kabiri mu Sabata rikoisa. ⁴³ Iryo bapwishishe ukurongana, abengi aba Yuda nabo barepepa nabo bakonka Pauro na Banabasi, bakoranda kuri boo nokubakonkomesha ukwikaririra mukusenaminwa kwakwa Resa. ⁴⁴ Pe Sabata rya konkerepo, kwasangirwe abantu abengi ki kangafye umusumba onse abaishire mukumfwa amashiwi yakwa Resa. ⁴⁵ Iryo aba Yuda pakubona amabumba, baiswiremo akarumwa barepirika ne fya reranda Pauro no kumupontera. ⁴⁶ Rero Pauro na Banabasi bareranda mukushipa, "Ikyebo kya kwa Resa kyari no kubarirapo ukurandwa kuri mwebo. Rero mwebo mwakitandura nokuinika abashikwete umweo wa muyayaya, turepiribura kubena Fyaro. ⁴⁷ Pantu efyo Shikuru atweba, ukuti, 'Narikubika ukuba ikyengero ku bena Fyaro, ku kuba ipusukiro ukufika na kumpera yapano kyaroy.'" ⁴⁸ Na bena Fyaro pa kumfwa iki, awe barasekerera noku kindika ikyebo kya kwa Resa. Na bonse abo abasonterwe ukuba no mweo baritetekere. ⁴⁹ Ne mbira yaribirirwe ya kumana ne mpanga yonse. ⁵⁰ Rero aba Yuda batumikishe bana mayo aba kankara na baume abakaramba aba muri uyu musumba. Batampire ukupakasa Pauro na Banabasi no kubatamfuya muriirya nkande. ⁵¹ Nomba Pauro na Banabasi epakubakuntira urukungu rwa ku makasa yabo baya naku musumba wa Iconium. ⁵² Elo abakonshi baiswiremo no kusekerera no Mupashi wa Mushiro.

Chapter 14

¹ Iryo bafikire ku Iconium Pauro na Banabasi baingire mu Sinagogi yaba Yuda no kuranda munshira ya kuti amabumba yonse yabiri abaYuda na ba Giriki barisumine. ² Rero abaYuda abashareumfwira barengere imima yabena fyaro ukukaripa no kubarenga ukuba abankarwe kuri bamunina. ³ Baikere parya inshitantari, no kuranda mukupama na maka yakwa Resa, iryo arepere ifimweno fya mbira nsuma yakusenaminwa. Arekita ifi ukupitira mu kuranga ifirangiriro ne fisungusho fyakitirwe ku minwi yakwa Pauro na Banabasi. ⁴ Rero abantu ba mu musumba baryakanishiwemo; bamo bakurubari rwa baYuda, bambi rwa ku basore. ⁵ Bonse abena fyaro na baYuda (Bonse pamo ne ntungurushi shabo) bafwaire ukubakyusha no kubatoba amabwe, ⁶ rero rirya rine baishibe ki bafyukire ku Rikaonyani imisumba ya Ristra na Debe ne nkende ishasingurwikiwe, ⁷ uko bakonkenyepo ukubira imbira nsuma. ⁸ Pa ristra paikere umwaume, uushari na maka mu moru yakwe, ari ikirema ukufuma munda muri nyina, uushatara endapo. ⁹ No yu muntu arwumfwire uko

Pauro arekuranda. Pauro atontomeke amenso pari yee no kumona ukuti nakwata ikitetekero kyakuba bwino.¹⁰ Kabiri arandire kuri ee mwishiwi irikaramba, "Iminina ku nkasa shobe." Eryo atorweke no kwenda arashunguruka.¹¹ Eryo abantu bamwene ikyakitire Pauro, barumishe amashiwi yabo pamuru, no kuranda mu rurimi rwa Rikaoniya ati, "Imirungu yaifungushanya ukuba nga bantu no kwisa panshi kuri ifwe."¹² Baritire Banabasi "Zeus," na Pauro "Hermes," umurandu ewari karanda mwine mwine.¹³ Shi mapepo wa Zeus, uwe tempere ryakwa ryari kunse ya musumba, aretere ing'ombe iirume ne ikota pa mwenshi, ari ne bumba irikaramba barefwaya ukutura irambo.¹⁴ Rero abasore, Banabasi na Pauro, baumfwire iki, barepwire insaru parya pene no kufuma no kuya mwibumba, barerira apakaramba,¹⁵ "Mwebantu, kindo mukokitira ifi? Bonse turi bantuse, ne nkanda imoine naimwe. Turemibirira imbira nsuma ati mufwire ukufuma mufintu ifyaburo ubuyo kuri Resa, uwapangire imyuru ne kyaro, bamba na fyonse ifyabamo."¹⁶ Munshiku shakunuma, arisuminishe ifyaro fyonse ukwenda munshira shakwe.¹⁷ Rero nomba, tashere ukwabura ubunte, ukuti aribomba ikisuma no kumipera imfura ukufuma mu muru ne nshita ya fisabo, no kwikusha imitimi yenu kufyakurya no kusekera."¹⁸ Napari aya mashiwi, Pauro na Banabasi bakonkenyepo ukukanya amabumba ukupera amarambo kuri boo.¹⁹ Rero abaYuda abafumine ku Antyoki na Ikonyamu barishire no kupatikisha amabumba. Barikurire Pauro kunse no kumupora amabwe, no kutontonkanya ukuti nafwa.²⁰ Nomba iryo abakonshi bakwe bamushingurwiki nabeminina, arimini no kwingira mu musumba. Ubushiku bwakonkerepo, aire ku Debe na Banabasi.²¹ Panuma irydo babirire imbira nsuma muri urya musumba aripangere abakonshi abengi, babwerere ku Ristra, Ikonyamu, na ku Antyoki.²² Bakonkenyepo ukubakoseresha imitima yabo ukukonkanyapo ukuba mukitetekero, no kuranda, "Turi no kwingira mu bufumu bwa lwa Resa ukupitira mu makyushi ayengi."²³ Iryo basonterwe abakaramba muri kira kironganino, bapepa barekere no kurya, babapere kuri Shikuru wabo, untu baketekere.²⁴ Eryo bapita mu Pisidya no kwisa ku Pamphyria.²⁵ Iryo baranda ishiwi mu Perga, batentemukire ku Attaria.²⁶ Ukufuma parya baire mu bwange ku Antyoki, uko basenaminwa ukubomba umurimo wa kwa Resa uyo nomba bapwirishishe.²⁷ Iryo bafikire mu Antyoki na ukukoronganika abakironganino pamo, babebere fyonse ifyo Resa akitire pamo nabo, ne fyo aiswire ikibi kyakuseminwa kubena fyaro.²⁸ Baikere inshitantari nabakonshi.

Chapter 15

¹ Abaume bamo batentemwike ukufuma ku Yudea ukuya ku Antioch no kweba ba munyina, ukuti, "Kumfwa nga tabamisemburwire ne ntambi shakwa Mose, teti mupusuke."² Iki kyaretere Pauro na banabasi ifikansa ifikaramba nokutarikana. Eikyo Pauro na banabasi, na bamo ukufuma muri boo, basonterwe ukuya ku Yeruslemu ku kumanya na bakonshi na bakaramba parwa iri ripusho.³ Eikyo, pakutumwa ku kironganino, bapitire monse mubiri mu Phoenicia na Smaria no kubirisha ukupiribuka kwa bena fyaro. Baretere insansa ishikaramba kuri ba wabo bonse.⁴ Iryo baishire ku Yerusalemu, baripokererwe ku kironganino na basore na bakaramba, ero bari soseree fyonse ifintu ifyo Resa akitire kuri boo.⁵ Rero bamo abaume abaketekere, abari kwi bumba rya ba Farise, batareme no kuranda ati, "Kiri ikayana ukubasemburura no ku bakonkomesha ukusunga amafunde yakwa Mose."⁶ Eikyo abakonshi na bakaramba barongene kyapamo ku kuseminisha uyu murandu.⁷ Panuma ya kutarikana ukukuru, Petero aritareme no kuranda kuri boo ati, "Mwe ndume, kunama yafumako Resa aripangire ubusaro muri mwebho, ukuti pakanwa ka bena Fyaro mufwire ukumfwa ishiwi rya mbiransuma, no kuketekera."⁸ Resa, uwaishiba umutima, ariranda kuri boo pakubapera Umupashi wa Mushiro, ngefyo fye akitire kuri fwebo.⁹ Tapangire akapaturura pari fwebo na boo, pakupanga imitima yabo iyakororoka ku kitekero.¹⁰ Nomba naparikyo nindo mwesha Resa, ukuti mufwire ukubika ikori pa mukoshi wa basore iryo nangu fikorwe fyesu nangu fwebo twafirirwe ukusenda?¹¹ Rero twariketera ukuti tukapusuka ukupitira mukusenaminwa kwa kwa Shikuru Yesu, ngefyo nabo bari."¹² Ryonse ibumba rya tarere tondoro uro barikumfwa kuri Bnabasi na Pauro bakososa ifirangiriro ne fipapusho ifyo esa abaomba mu bena Fyaro ukutira muri boo.¹³ Panuma barekere ukuranda, Yakobo aaswike, ukuranda ati, "Bamunyina, umfweni kuri nebo."¹⁴ Simoni aritwebere ifyo Resa pakubara aafwire abena Fyaro pakusenda ukufuma mu bantu pe shina ryakwe.¹⁵ Amashiwi ya bakasese yasuminisha ne ki, ngefyo kyarembwa,¹⁶ "Panuma yaifi fintu nkabwera, kabiri nkakura nakabiri ihema ryakwa Davidi, iryo iryapona; nkakimya no kubwekeshapo ubutekeshi bwakiko nankabiri,¹⁷ pakwebati abao abashara benga fwaya Shikuru, ukubakapofye na bena Fyaro bonse abaitwa pe shina ryandi."¹⁸ Ifi efyaranda Resa, uwapanga fyonse fifintu ifyo ifyaishibikwa ukufuma ku nshita ya kare.¹⁹ Eikyo, ukupanga kwandi kwakuti tatufwire ukushupa abo ab mu bena Fyaro abapiribukira kuri Resa.²⁰ Rero takaremba kuri boo ukuti bafwire ukuisunga ukufuma ku turubi twakowera, ukufma kubararerare, no kufuma ku nama shakowera, no kufuma ku muropa.²¹ Pantu Mose aribirikisha mu musumba onse ukufuma ku nshita ya karekabiri yaraberengwa mu synagoge kire Sabata."²² Eryo kikobone ikya bune ku bakonshi nabakaramba, ne kironganino kyonse, ukusara Yuda uwitwa Banabasi, na Silas, aba abari intungurushi sha fironganino, no kubatuma ku Antioch na Pauro na Banabasi.²³ Barembere ifi: Ukufuma ku basore na bakaramba, mwebho mwe ndume, ku bena Fyaro indume mu Antioch, Syria, na Cilicia: Tukomiposha!²⁴ Pantu twaryumfwa ukuti abaume bamo bariya ukufuma muri fwebo, ukwabura insambu ukufuma kuri fwebo, kabiri barimikiringanya na masambirisho ayo ayakena imyeo shenu,²⁵ kikoboneka ikya bune kuri fwebo, abo abaisa kuba umutima umo, ukusara abaume no kubatuma kuri mwebho no mute mwikwa wesu Banabasi na Pauro,²⁶ abaume abo abarenga imyeo shabo uku mu bwafya pamurandu wakwa Shikuru wesu Yesa Kristu.²⁷ Eikyo tukotuma Yuda na Silas, abakamyeba ifintu fimo fine parwabo abene mushiwi yabo.²⁸ Pantu kisuma kuri Mupashi wa Mushiro na kuri fwebo, ukukana bika ikisendo ukukira pari ifintu

fya yana: ²⁹ ukuti muikingirire ku fintu ifyo paera kuturubi, unuropa, ifintu fya kukowera, no kufuma ku burarerare. Nga mwaisunga mwe bene ukufuma ukufuma kuri ifintu, kikamiwamina mwebo. Mube aba mutende." ³⁰ Eikyo, iryo baresaranga, uktentemukira ku Antioch; panuma yakuroranganika ibumba kyapamo, bafishishe karata yabo. ³¹ Iryo baiberengere, barisangarere pamurandu wa kukosereshiwa. ³² Yuda na Silas, pamo na bakasesema, bakaseseshe indume na bengi kumashiwi na nokubakosha. ³³ Panuma yakwikara inshita iitari kurya, barituminwe umutende ukufma ku ndume kuri abo babatumine. ³⁴ Rero kya boneke ikwabune kuri Silas ukushara kurya." ³⁵ Rero Pauro na Banabasi baikere mu Antioch, ukufunda na kubira (pamo na bambi abengi) ishiwi rya kwa Shikuru. ³⁶ Panuma ya nshiku shimo Pauro arandire kuri Banabasi ati, "Natubwekeremo nomba no kutandarira indume mu misumba yonse no kubira ishiwi rya kwa Shikuru, no kubona ifyo bari." ³⁷ Banabasi arikufwaya nao ukubasenda nabo Yohani uwarikwitwa Mariko. ³⁸ Rero Pauro atontonkenye ukuti kyri iya bune ukusenda Mariko, uyo uwabashire mu Pamphylia elo taire apatari na bo mu murimo. ³⁹ Eryo kwaimine ukutarikana ukukaramba, ikyakuti barisarangene ukufuma kuri kira umo, elo Banabasi asendere Mariko ukuya na yee no kuyashikura ku Cyprus. ⁴⁰ Rero Pauro asarire Silas no kuya, panuma ya kuketekerwa ku ndume kukuseminwa kwakwa Shikuru. ⁴¹ Eryo aire ukupita ku Syria na Cilicia, ukukosha ifikoronganino.

Chapter 16

¹ Pauro arishire ku Derbe na ku Lysta, kabiri boneni, umukonshi uweshina rya Timoti ari kurya, umwana wamwanakashi wa ba Yuda uwasumine, rero wishu ari mu Greek. ² Arerandirwa bwino kuri bandume yakwe abari ku Lista na Iconium. ³ Pauro arefwaya ukwenda nao, bari musenda no kumusemburura pa murandu waba Yuda abaresangwa muri irya nkende, pantu barishibe bonse ukuti wishu ari mu Greek. ⁴ Iryo bareya bapitire mu misumba, bareya umo abakonshi babapere ifipope nabakaramba abari mu Yerusaremu ukuti bengafikonka. ⁵ Nefironganino fyarikosere mukitetekero no kufurirako impendwa kira kasuba. ⁶ Pauro nabaremukonka baire ku kyaroya kya Frugia na Garatiya, panuma yakubakanina kuri Mupashi wa Wamushiro ukushimikira mu kitungu kya Asia. ⁷ Iryo bafikire mupepi na mu Maisaya, baeshiwe ukuya mu Bitaniya, rero Umupashi wakwa Yesu waribakingirire. ⁸ Eryo bapitire mu Maisaya, batentemukira mu misumba ya Troa. ⁹ Ikimonwa kyamonekere Pauro munshita ya bushiku: Umuntu uwa ku Makedonia aritareme kurya, ukupapaata kuribo no kuranda, "Iseni mu Makedonia no kutwafwa?" ¹⁰ Iryo Pauro amwene ikimonwa, parya pene twatontonkenye ukuya ku Makedonia, ukurondorora ukuti Resa aritwita ukyabira imbira kuribo. ¹¹ Eikyo ukufuma pa Troa, twapitire mu Samotereshi, no bushiku bwa konkerepo twaire ku Neapori. ¹² Ukufuma kurya twaire ku Filipi, uwari musumba wa ku Makedonia, uukankara muri iki kiputurwa kabiri ubwatekerwe nabena Roma, twaikere muri uyu musumba panshiku ishingira. ¹³ Pa bushiku bwe Sabata twaire kunse ya rupango rwa ku mumana uko twamwene ukuti kuti kwaba inkende yepopo. Twariikara panshi no kuranda ku banakashi abo twari nabo. ¹⁴ Umwanakashi uweshina rya rydia, kashitisha wa fyakukashikira ukufuma mu musumba wa Thyatira, uware pepa Resa, aumfwire kuri ifwe. Imfumu yamwiswire umutima wakwe uku kutikisha pafyo Pauro arekuranda. ¹⁵ Iryo umwanakashi naba ng'anda yakwe ba batishiwe, aripapete kuribo, no kuranda ati, "Nga kya kutira mwasuminisha ine ukuba uwa kishinka kuri Shikuru, iseni no kwikara mu ng'anda yangi." Nao aritupatikishe. ¹⁶ Iryo fyaishire ifi, rintu twareya ku nkende ye pepo, umukashana umusha uwaakwete umupashi wa kutubuka aritukumenye. Areretera bashikuru wakwe ifyuma ifingi mu kubuka. ¹⁷ Uyu mukashana arekonka panuma yakwa Pauro na ifwe no kubirikisha, ukuranda ati, "Abaume bakwa Resa uwapuramo. Bakobira kuri imwe inshira ye pusukiro." ¹⁸ Arekita ifi panshiku ishingira. Rero Pauro arimufurirwe apakuru, abwerere no kuranda ku mupashi, "Nakweba mwishina rya kwa Yesu Kristu mu fumemo." No kufuma warifumine irya ine nshita. ¹⁹ Iryo bashikuru wakwe bamwene ukuti nomba kyapwa tabakuramwenamo ifyuma, baikete Pauro na Sailasi no kubakurira mu nkende kisankano pantanshi ya bashimukindikwa. ²⁰ Iryo ba batwere kuri bashamfumu, barandire ati, "Aba bantu barefurunganya inkende ya musumba. BaYuda aba. ²¹ Barefurunganya intambi isho aya mafunde twakanya ku bena Roma ukusuminisha nangu ukweshu." ²² Eryo ikintu bwingi kyaimine Pauro na Sirasi; bashamfumu barepwire amaraya no kubeba ukubma ifikoti kunkonto. ²³ Iryo babomine nga nshi, babaposere mukifungo no kukonkomesha karinda wa kifungo ukubarinda bwino. ²⁴ Panuma yakukwata ifipope, karinda epa kubaposa mu kati ya kifungo no kukaka amakasa yabo mu makori. ²⁵ Pakati kabushiku Pauro barepepa no kurumbanya Resa mu nyimbo, na bafungwa banabo barebomfwa. ²⁶ Apopene kwapitire ne kinkunkuma ikikaramba, no mufora wakifungo waritekene; naparya pene ifibi fyonse fyariswiwe, nefikakiro fya kira umo fyarikakwike. ²⁷ Karinda wa kifungo abukire muturo no kumona ifibi fya kifungo nafisuka; asomwene urupanga rwakwe ukuti aipaye, pa murandu wakutira abafungwa nabafyuka. ²⁸ Rero Pauro abirikishe ishiwi irikuru, aranda ati, "Wiipaya, pantu bons emoturi." ²⁹ Karinda arombere urubuto no kuyamo mukati na, ukwikatwa umwenso, awire panshi kuri Pauro na Sirasi, ³⁰ no kubafumisha panse no kuranda ati, "Kinshi ningakita pakuti mpusuke?" ³¹ Barandire ati, "Sumina muri Shikuru Yesu, eryl warapusushiwa weba naba mu ng'anda yobe." ³² Barandire amashiwi ya Mfumu kuri ena, nabo bari nabo bonse mu ng'anda yakwe. ³³ Kabiri karinda aribasendere panshita irya ine iyabushiku, no kubasamba ifironda, na ena nabonse abamukati ka ng'anda yakwe baribatishiwe parya pene. ³⁴ Kabiri aribengishe Pauro na Sirasi pa muru wa ng'anda yakwe no kubapekanishisha ifyakurya, asekerer apakaramba pamo nabonse aba mu ng'anda yakwe, pantu asumine muri Resa. ³⁵ Kabiri iryo ubushiku bwa pitire, bashi mapepo batumine amashiwi kuri bamaronda, arandire, "Rekeni abo baume bareya." ³⁶ Karinda arifishishe amashiwi kuri Pauro, arandire, "Bashi mapepo nabatuma amashiwi kuri ine ukureka imwe mureya. Nomba fumeni, no kuy mu mutende." ³⁷ Eryo Pauro aranda kuribo, "Batufupawire pa rwarara apabura umurandu, nangu twingaba abena Roma-no

kutuposa mu kifungo. Nomba bushe tabaretutamfya ku mbari? Awe! Rekeni abene baishire no kutufumyamo.”³⁸ Ba maronda baireranda aya mashiwi kuri bashamfumu, na iryo baumfwire ukuti Pauro na Sirasi bena Roma baritina.³⁹ Basha mfumu barishire no kupapata kuri bena na ukubareka bareya, ukubepusha ukuti bareya ukufuma mu musumba.⁴⁰ Pauro na Sirasi bafumine mu kifungo no kuya mu ng'anda yakwa Ridia. Iryo Pauro na Sirasi bamwene bandume, bari bakosereshe no kufuma mu musumba.

Chapter 17

¹ Nomba iryo rine barepita mu misumba ya Amphipolis na Apollonia, baishire ku musumba wa Tesalonika, murya mwari sybagoge wa ba Yuda. ² Pauro, pamo nga ifyo intambi shakwe shari aire kuri boo, ne nshiku shitatu ishe Sabata baresambirira kurya pamo mu marembo. ³ Akupukwire ikya rembwa no kurondorora ukusuminishiwa kwa ku kyura kwa kwa Kristu Yesu na kabiri no ku shikuka ku bafwa. Arandire ati, "Uyu Yesu uyo nkoshimika kuri mwebo ni Kristu." ⁴ Bambi aba Yuda abakymfwikisha no kukonka Pauro na Silas, pamo ne mpendwa iikaramba iyaba Greek abasumine, nomba tebengi abaretungurura abanakashi. ⁵ Nomba aba Yuda atasumine, barifuminepo no bufuba, basendere abaume atakosa mu nkyende sha ma kwebo, barongenye pamo ibumba, no kutampa ukupanga ikyongo mu musumba. Ba tobaura in'anda yakwa Yasoni, barekufwaya ukufumya Pauro na Silas ku bantu. ⁶ Nomba iryo bafirirwe ukubasanga, bakakire Yasoni na ba ndume inankwe no kubatwara ku bakaramba ba mu musumba, ukirira ati, "Aba abaume abakopiribura ikyarwo na besa na kuno." ⁷ Aba baume abo Yasoni apokerere bakita ifya pusanako no kukabiri kwakwa Kaisare; barandire abati kuri na imbi imfumu-Yesu." ⁸ Bari bakyushishe ku kintu bwingi na bakaramba ba mu musumba abaumfwire ifi fintu. ⁹ Nomba panuma yaku kingirirwa kuri Yasoni na bonse, babareka ukuya. ¹⁰ Burya bushiku ba wabo batumine Pauro na Silas ku Berea. Iryo bafikire kurya, baingire mu synagoge waba Yuda. ¹¹ Nomba aba bantu bari abasuma ukukira aba ku Tesalonika, pantu bapokere ishiwi ne mitima yabo iyaipekanya, ukupituruka mu marembo kira bushiku ukubona nga kyakuti ifintu nafiringa. ¹² Emukutira abengi muri boo barisumine, ukubikakofye na bamo naba Greek bafikansa abanakashi na baume abengi. ¹³ Nomba iryo aba Yuda baku Tesalonika basambirira ukutira Pauro nao arebirikisha ishiwi rya kwa Resa ku Berea, barireko no kusaranganya no kushupa ibumba. ¹⁴ Eryo apo penefye, ba wabo batumine Pauro ukuya kuri bemba, nomba Silas na Timoti baikere kurya kwine. ¹⁵ Abo abaretungurura Pauro bamutwara ukutari ukufika ku musumba wa Athens. Uro bashire Pauro kurya kwine, bapokerere ifya ku konka ukuma kuri yee parwa kwa Silas na Timoti ukwisa mukwangufyanya kuri yee. ¹⁶ Nomba ninshi Pauro akobarorera mu Anthens, umupashi wakwe wakaripwa muri yee pakubona ifyo umusumba waishiramo ifirubi. ¹⁷ Kanshi asambirira kira bushiku mu synagoge na ba Yuda na bonse aba pepa Resa, namu nkyende sha ma kwebo na bonse abasangwamo ryonse murya. ¹⁸ Kabiri bambi abarikukonka amano ya bamo abena Epicurea na bena Stoic abasambirira barikukansana na yee. Bambi nabo barikuranda ati, "Findo uyu akoranda uyu akosabaira?" Bambi barikuranda ati, "Akopara kwati ni umo uukokuta abantu nukurakukonka tu resa utweni," pantu arikubira imbiransuma parwa ku shukuka kwa kwa Yesu. ¹⁹ Basendere Pauro no kumureta kuri Areopagus, ukuranda ati, "Natwishibe iyimifundire ipya iyo ukoranda?" ²⁰ Pantu naureta ifintu ifipya ku matwi yesu. Emukutira tukofwaya ukwishiba ifyo ifi fintu fikopiribura." ²¹ (Nomba bonse abena Anthens na beni abekara kurya baposere inshita yabo mu kukana kita ikiri kyonse nomba mukuranda nangura ukumfwa ku fintu fimo ifipya.) ²² Eikyo Pauro atareme pakati ka bena Areopagus no kuranda ati, "Mwebo mwe baume baku Anthensm ndi bwene ukutira muri mwebo muri bukapepa mu nshira shonse. ²³ Pantu iryo narekupita na ribwene umusango mu peparamo, nasangire uburambo ubwarembwapi ifi, "Kuri Resa uutashibikwa." Kindo kanshi mupepera mu bututu, iki ikyo naishibisha kuri mwebo. ²⁴ Resa uwabumbire isonde na fyonse ifya bamo, apo ni Resa wa muru ne sonde, taikara mu mayanda ye pepo aya kurwa ne minwe. ²⁵ Nangura tabamutumika ne minwi ya bantu, ngo ukokabirapo fimo, apo umwine eupera abantu ubumi no mupu na fyonse. ²⁶ Ukutura ku muntu umo arenge umutundu wa muntu onse ukwikara mpanga yonse mu kyaro, bakwete ukupima inshita ne mipaka ya fifuro fyabo, ²⁷ Pakutira bakwete ukufwaya Resa na karimo kuti baumfwa ukuya kuri yee no kumusanga kabiri taba ukutari ukufuma kuri fwebo kira umo umo. ²⁸ Pantu ni muri yee twikarira no kwendera no kuba ifyo twaba, nga fintu abantu benu baranda, 'Pantu bonse twaba abana bakwe.' ²⁹ "Emukutira, apo twaba abana bakwa Resa, twirakutontokanya ukutira imibere yabu Resa tayaba nga golide na silfere, nangura amabwe-ifipasho bapanga bashi kabumba no kwerenganya kwa muntu. ³⁰ Eikyo Resa arirabireko ku nshita ya bututu, nomba akonkomeshefye abantu bonse mu nkyende monse ukurapira. ³¹ Neki nipamurandu wakutira aripekanya umwine ubushiku bwa bupingushi akapingura isonde mu burungami mu muntu uo umwine asonta. Resa aripera ikininkisho kuri uyu muntu kuri onse pa kumubusha ku bafwa." ³² Nomba iryo abaume baku Anthens baumfwa ukushukuka kwa bakufwa, bambi bara pumya Pauro; rero bambi barandire ati, "Tukari kumfwa kuri webo nakabiri pari uyu murundu." ³³ Panuma yaifyo, Pauro aribashire. ³⁴ Rero bambi abantu baikumike kuri yee nokusumina, ukubikapofye na Dionysius umwina Areopagitie, umwanakashi uweshina rya Damaris, na bambi abo bari nabo.

Chapter 18

¹ Panuma yaifi fintu Pauro afumine ku Athens no kuya ku Korinto. ² Kurya akumenye umu Yuda iashina ryakwe ni Akuira, uwafyerirwe mu Pontus, uwa fumine rirya rine ku Italy pamo na Priscilla umukashi wakwe, umurandu wakuti Claudius arber aba Yuda bonse ukufuma mu Roma. Pauro aire kuri boo, ³ no murandu wa kuti bari pa nkende imo ine iya masambiriro ya butukishi, aikere nabo no ku bombna, pantu bari ni bakapanga wa mahema ukuringana no murimo wa

butukishi. ⁴ Eikyo Pauro arepurura mwi synagoge kire Sbata, ukwasha ukupatikisha bonse aba Yuda na ba Greek. ⁵ Nomba Silas na Timoti barentemuka ukufma kuma Mesedonia, Pauro araoberwa ukubire mbira, no kushimika ikishinka ku ba Yuda ukuti Yesu ni Kristu. ⁶ Rero iryo batarire no kutuma, Pauro afimbire ikya kufwara kyakwe pa menso pari boo no kuranda kuri boo ati, "Umuropa wenu ube pa mitwe yenu; narisambwa. Ukufuma pari nomba ndi nokuya ku bena Fyaro." ⁷ Eryo afumine parya no kuya ku ng'anda yakwa Tito Justus, umwaume washinshimwine Resa. Ing'anda yakwe yakonkene ne synagoge. ⁸ Crispus, umukaramba we synagoge, atetekere Shikuru pamo na bonse aba Yuda yakwe; na bonse abena Korinto abaumfwire iki barirapire no kubatishiwa. ⁹ Shikuru arandire kuri Pauro ubushiku mukiroto, "Witina, rero randa nokukanaba tondoro. ¹⁰ Pantu ndi nobe, natira takuri nangu umo uuri no kwesha uku kusansa, pantu ninkwata abantu bandi abengi abari muri uyu musumba." ¹¹ Pauro aikere kurya umwaka umo ne myeshi mutanda, aresambirisha pamo nabo ikyebo kyakwa Resa ¹² Rero iryo Gallio aishireba umurashi wa Achaia, aba Yuda baimine pamo Pauro umutima umo, no kureta Pauro pakipuna kya bupingushi; ¹³ barandire ati, "Uyu apatikisha abantu ukupepa Resa mu nshira iyapusana ne funde." ¹⁴ Rero iryo Pauro arekufeya ukuti arande, Gallio arandire kuba Yuda, "Mwe bena Yuda, ngauba murandu wa bupurumushi, bfa kyaba ikiyene ukubomberapo ne mwe. ¹⁵ Rero Pantu aya mepusho yapa mashwi na ma shina na mafunde yenu, mwe bene kaipwishisheni. Ntakofwaya ukwisaba kapingura wa mirandu ngei." ¹⁶ Gallio epakubarenga ukufma parya pakipuna kya bupingushi. ¹⁷ Eikyo baikete Sosthenes, intungurushi ye synagoge, no kumumina pantanshi ya kipuna kya bupingushi. Rero Gallio tasakamene ifyo bakitire. ¹⁸ Pauro, panuma aikere inshiku ishing, no kusha bamunina no kuya no bwange ku Syria na Priscilla na Aquila. Panuma tarafuma ku kyaba, kya Cenchrea, aribeere imishishi shakwe pamurandu wa murapo arapire. ¹⁹ Iryo bafikire ku Efese, Pauro ashire Priscilla na Aquila kurya, rero ena ayingire mwi synagoge no kuraperurura naba Yuda. ²⁰ Iryo baipwishe Paueo ukwikara urwanshita ntari, arikene. Rero pakubasharikapo, abebere ati, "Ndi nokuba bwera ngefyo Resa akafwaya." ²¹ Aishire fuma ku Efese. ²² Iryo Pauro afikire ku Kaisarya, aire no kuposha ifironganino fya mu Yerusalemu eryo no kutentemukira ku Antioch. ²³ Panuma ya nshita iyaringa, pauro afumineko no kuya kupita mu misumba mu Garatiya na Phrygia n ba konshi bonse barikosereshiwe. ²⁴ Nomba umu Yuda we shina rya Apolos, uwafyarirwe ku Alexandria, aishire ku Efese. Ari uwa kampuka mukuranda, na maka ayengi mukurondorora amarembo. ²⁵ Apolosi arisambirishiwe inshira ya misambirishishe ya kwa Shikuru. Ari uwapimpa mu mupashi, arandire no kusambirisha ifintu ukwabura ukurufyanya ifyebo fyakwa Yesu, rero aishibefye urubatishe rumo urwa kwa Yohani. ²⁶ Apolosi atandeke ukuranda natarama mwi synagoge. Rero Priscilla na Aquila iryo bamumfwire, ba muwere pambari no ku murondorwera inshira yakwa Resa bwino bwino. ²⁷ Iryo afwaire ukwabuka ukwingira mu Achaia, ba munina barimukosereshe no kurembera abakonshi mu Achaia amashiwi ya kuti bamupokerere. ²⁸ Apolosi akanine aba Yuda mukutarika na maka pakintu bwingu, ukuranga amarembo ukuti Yesu ni Kristu.

Chapter 19

¹ Kwafikire iryo Apolo ari pa Korinto, Pauro apitire mu fyaro fya ku murundu no kwisa ku musumba wa Efeso, no kusanga abakonshi kurya. ² Pauro arandire kuri bo, "Bushe irya mwasumine mwaripokerere Mupashi wa Mushiro?" Barandire kuri ye, "Iyo, tatwabarire atumfwapo parwa Mupashi wa Wamushiro." ³ Pauro arandire, "Nomba rubatishe nshi mwapokerere?" Barandire, "Murubatishe rwa kwa Yohane." ⁴ Kanshi Pauro aribasukire, "Yohane abatishe no rubatishe rwakurapira. Aebere abantu ukusumina muri uyo uri no kwisa panuma yakwe, emukutira, muri Yesu." ⁵ Iryo abantu baumfwire ifi, babatishiwe mwishina rya kwa Shikuru Yesu. ⁶ Rero iryo Pauro atambarike amaboko yakwe pari bo, Mupashi wa Mushiro aikere pari bo kabiri barandire mu ndimi shimbi no kusesema. ⁷ Bonse pamo bari ukufika ikumi na babiri abaume. ⁸ Pauro aingire mu sinagogo no kuranda mu kushipa pa myeshi itatu, ukusambirisha no kubongora pa rwa bufumu bwa kwa Resa. ⁹ Rero bamo abaYuda bareuminina no kukana nakira, batendeke ukuponta pa kintu bwingi. Kanshi Pauro aribashire no kusenda abakonshi bakwe, ukubafunda kira kasuba mu kikirwa kya masambiriro mu Tirana. ¹⁰ Iki kyakonkepo pa myaka ibiri, ekyarengere ukuti abekashi ba mu Asia baumfwire ikyebo kya kwa Shikuru, bonse abaYuda na baGriki. ¹¹ Resa arekita ifyakupapa ku minwi ya kwa Pauro, utuatambara no tuseru twakwa Pauro, ¹² barebika pa barwere na marwere yabo yarepora ne mipashi yakowera yarefuma. ¹³ Rero bamo aba mu baYuda bakasukura wa fibanda barepita mu nkende. Baitire ishina rya kwa Shikuru Yesu pakuti bengakwata amaka pa mipashi yakowera iryo barandire, "Muri Yesu uo Pauro ashimikira, nakukambisha ukufuma." ¹⁴ Shimapepo mukaramba uwa kiYuda, uweshina rya Skeva, akwete abana kine rubari abarekita fi. ¹⁵ Umupashi wa kowera wabasukire, "Yesu narimwishiba, eryo na Pauro narimwishiba; rero niwe nani?" ¹⁶ No mupashi wa kowera mu muntu waribemine no kubanasha no kuboma. Eryo babutwike ukufuma mu ng'anda ubwamba kabiri nabakenaurwa. ¹⁷ Iki kyaishibikwe kuri bonse, ku baYuda nakuba Giriki, abakoikara pa Efeso. Nomwenso wariponene pari bonse, neshina rya kwa Shikuru Yesu ryarikindikwe. ¹⁸ Nabasumina abengi baishire no kusasa no kusumina ububi bonse ubo bakitire. ¹⁹ Nabengi abarekita amarere baretere ifitabo fyabo pamo no kokya pa menso ya bonse. Iryo bapimine umutengo waifi, fyari amakana yasano aya sirufere. ²⁰ Kanshi ikyebo kya kwa Shikuru kyaendere mu nshira ya maka. ²¹ Rero panuma Pauro apwirire umurimo wakwe mu Efeso, asarire mu Mupashi ukupita mu Makedonya na Akasha on his way to Yerusaremu; arandire, "Panuma yakuba kurya, imfwire ukumona Rome." ²² Pauro atumine ku Makedonya bakafwa bakwe babiri, Timote na Erasto. Rero umwine aikere mu Asia pakashita akanono. ²³ Panshita irya paponene ikimpungiri tekinono mu Efeso pa murandu wa Nshira. ²⁴ Kafura wa sirufere uwainikwe Demeta, uwarekita utufuba twa sirufere na Atemi, aretere amakwebo ayengi

kuba fyakufura. ²⁵ Kanshi aronganike pamo ababomba urya murimo no kuranda, "Mukwai, namwishiba ukuti mu mibombere iyi emo tumwena. ²⁶ Mwaribona no kumfwa ati, teku Efeso kwekafye, rero kimofye na Asia yonse, uyu Pauro nanasha no kusangusha abantu abengi. Areranda ati takwaba resa wapangwa ku minwi ya bantu. ²⁷ Tekwebafye ati imirimo yesu yakosarurwa, rero ne tempere rya resa wapuramo Atemi kuti yarengwa ukusurwa. Eryo akawishiwa no bukuru bwakwe, uyo aba mu Asia na bonse bashinshimuna." ²⁸ Iryo baumfwire ifi, barikaripire no kurira, barekuranda, "Uwapuramo ni Atemi wa ku Efeso." Umusumba onse waisuswirwemo ikimfundawira, na bantu babutukire no mutima umo ku kutamba. ²⁹ Basendere abarendo banankwe bakwa Pauro, Gai na Aristaka, abafumine ku Makedonya. ³⁰ Pauro afwaire ukwingira mwibumba, rero abakonshi bari mukanishe. ³¹ Na bamo aba muri bakateka ba mu Asia abari fibusa fyakwe batumine imbira ukumupapatira ukukana ingira mu ng'anda bakotambiramo. ³² Abantu bamo barepunda ikintu kimo, nabamo kimbi, pantu ibumba riri mukimfundawira. Bambi tabeshibe nekyo beshire. ³³ Bamo mwibumba bakosereshe Arexanda, uo AbaYuda baretangisha. Kanshi Arexanda aimishe ukuboko ukufwaya ukuipokorora parwarara. ³⁴ Rero iryo baishibe ukuti ari mu Yuda, baririre pa nsa shibiri ne shiwi rimo, bareranda, "Uwamaka ni Atemi wa ku Efeso." ³⁵ Iryo karariki batararike ibumba, arandire, "Mwebena Efeso, muntu nshi uushaishiba ukuti umusumba wa Efeso erisunga itempere rya wa maka Atemi ne kimpasho ikyaponene ukufuma ku muru?" ³⁶ Ukubona ukuti ififintu tafareshiwa, muringire ukuba tondoro nokwabura ukubutukira ikiri kyonse. ³⁷ Pantu muretere aba bantu ku kirye abashaibapo nangu ukupontera tu resa twesu. ³⁸ Eikyo, nga Demeta ne ntukushi shinankwe bari ne kyakushinina ku uri onse, ikirye nakisuka kabiri kwaba inkonka. Nabashinine umo na umo. ³⁹ Rero nga murefwaya ikiri kyonse pari fimbi, kikapingurwa bwino. ⁴⁰ Pantu turi mu bwafya bwakushininwa pamurandu wa fyongo fya rero. Takuri ikikarenga kuri iki kimfuringanya kya rero, kabiri tatwakarondorore." ⁴¹ Iryo arandire iki, aribatamfishe.

Chapter 20

¹ Panuma yakukansana, Pauro araire abakonshi no kubakonkomesha, arandire sharenipo kabiri aire ku Makedonya. ² Iryo aire ukupota mu misumba no kuranda ifyebo ifingi ifyakubakoseresha, aishire ku Grisi. ³ Panuma apwishishe imyeshi itatu kurya, abaYuda bari mwimine iryo arefwaya ukwabukira ku Sirya, eikyo asarire ukubwekeramo ukupita ku Makedonya. ⁴ Abamushindike ukufika ku Asia ni Sopata mwana Fiyas ukufuma ku Bereya; Aristakas na Sekunda, bonse ukufuma ku Tesalonika abasumini; Gayasi wa ku Debe; Timote; na Tikikas na Trofima ukufuma ku Asia. ⁵ Rero aba bantu baritutangirire kabiri bareturorera pa Troas. ⁶ Twaendere ukufuma ku Filipino panuma yanshiku shamukate uushatutumuka, na munshiku shisano twaishire kuri bo ku Troas. Twaikere kurya inshiku kine rubari. ⁷ Pa bushiku bwantashi ubwa murungu, iryo twakorongene pamo ku kuputaura umukate, Pauro asosere ku basumina. Arepekanya ukuya ubushiku bwakonkerepo, kanshi akonkenyepo ukuranda mpaka ubushiku pakati, ⁸ Mwari inyari ishingira mu muture wa pamuru umo twaishire kyapamo. ⁹ Munsorokoto mwaikere umurumendo uwareitwa Eutikasi, uwaponene muturo utukaramba. Neryo Pauro akokwere ukuranda, uyu umurumendo, akirifye narara, aponene ukufuma pamutire wakitatu kabiri bamutorere uwafwa. ¹⁰ Rero Pauro aire panshi, aiminina pari o no kumufukatira. Eryo aranda, "Mwisakamana nakarya, pantu ari uwabumi." ¹¹ Awe anina pa muru nakabiri no kuputaura umukate no kurya. Panuma yakuranda nabena inshita itari mpaka bwakya, aire. ¹² Babweshe umurumendo umumi nabo bari sansamushiwe. ¹³ Fwebo fwenene twaire ukutangira Pauro ne kyombo kabiri twayabwike ukuya ku Assos, uko twapangire ukutwara Pauro mu kushipa. Ifi eflyo umwine arefwaya ukukita, pantu apangire ukupita ku murundu. ¹⁴ Iryo atukumenye pa Assos, twamusendere mu kyombo no kuya ku Mitylene. ¹⁵ Iryo twayabwike ukufuma kurya no kufika aparungatene ne kishi kya Koishi. Ubushiku bwakonkerepo twafikire pa kishi kya Samosi, no bushiku panuma twaishire ku misumba wa Miretus. ¹⁶ Pantu Pauro arisarire ukwabuka ukukira Efeso, pakuti eikaramo inshita iyitari mu Asia; pantu arebutukira ukuba mu Yerusaremu pabushiku bwa Pentekoste, nga kyari ikyanguka kuri ena ukukite iki. ¹⁷ Ukufuma ku Miletas atumine abantu ku Efeso no kwita bakiroro wa fironganino. Iryo baishire kuri ye, arandire kuri bo, ¹⁸ "Imwe mwebene mwarishiba, ukufuma ubushiku bwantashi nanyantire urukasa mu Asia, ifyo naposere inshita yandi namwebo. ¹⁹ Nakonkenyepo ukutumikira Shikuru ku kuikyefya ne firamba, na mubukyushi ubwakitike pari nebo pamurandu na baYuda. ²⁰ Mwarishiba ifyo nshanakire ukusokorora kuri mwebo kyonse ikisuma, ne fyo narefunda parwarara no kufuma pa ng'anda ne ng'anda, ²¹ ukurondorora ku baYuda na baGriki pa kurapira kuri Resa no kutetekera Shikurwifwe Yesu. ²² Rero roreni, ndeya ku Yerusaremu, ukutungurwa no Mupashi, inshishibe ifikaya kitika kuri nebo, ²³ kanofye Umupashi wa Mushiro ukushimika kuri nebo mu misumba ya minyororo na makyusho ayarekundorera. ²⁴ Rero nshirebika umweo wangi ubukankara kuri nebo, nga kyakuti napwisha urubiro no kupwiririra umurimo wangi ukufuma kuri Shikuru Yesu, ukushimike mbira nsuma ya kikuku kya kwa Resa. ²⁵ Rero roreni, narishiba ukuti imwe bonse, mwebo naire ndetumikira ubufumu, tamwakamone ikinso kyangi nakabiri. ²⁶ Eikyo ndeshimika kuri mwebo kano kasuba, ati ndi wakaere ku muropa wa muntu uuri onse. ²⁷ Pantu shakene ukusokorora kuri mwe ubufwayo bwakwa Resa bonse. ²⁸ Eikyo kengereni pari mwebene, na pamukuni uo Mupashi wa Mushiro amurenga ukuba bakakema. Mukengere ukukema ikironanino kya kwa Resa, ikyo ashitire no muropa wakwe. ²⁹ Ningishiba ati panuma ya kuya kwangi, imimburwe shikesa muri baimwe kabiri tashakashepo umukuni. ³⁰ Ningishiba ukuti bamo ukufuma muri baimwe bakesa no konaure ikishinka pakuti bakakurepo abakonshi bamo kuri bo. ³¹ Kanshi mureisunga. Ibukisheni ukuti pamyaka itatu nsharekere ukukoseresha mwebo bonse ne firamba ubushiku na kasuba. ³² Rero ndemukonkomesha kuri Resa na kukikuku kyakwe, ikingamikura no kumipera ikifuro muri abo bonse abashishiwa. ³³ Nshakumbirwe

sirufere ya muntu, goride, nangu ifyakufwara.³⁴ Bonse mwarishiba ukuti ishi iminwi shangi shaitumike ukukabira kwangi no kutumika ukukabira kwa abo bari nanebo.³⁵ Muri fyonse narimupere ikirangiro ifyo mwingafwa abanaka mukubomba, nefyo mwingebukisha ikyebo kyakwa Shikuru Yesu, ifyebo ukutira umwine arandire: 'Mwariba iparo mukupera ukukira mukupokerera.'"³⁶ Panuma ya kusosa ifi, afukeme no kupepa nabo bonse.³⁷ Kwari ukurira ukwingi no kusansamusha Pauro no ku mutomona.³⁸ Bari aba buranda pafyo asosere, ati tabakamonepo ikinso kyakwe nakabiri. Eryo bamushindikire ku kyombo.

Chapter 21

¹ Rintu twafumine kuntu bari no kunina mu bwange, twarungeme ku musumba wa Koshi, no bushinku bwakonkerepo twarifikire mu musumba wa Rhodeshi, no kufuma kurya twaire ku musumba wa Patara.² Eryo twapateme mu kyombo ikyareabukira kwishirya ku Phoenisha, twapatememo no kuya.³ Panuma twamwene ikishi kya Sipurashi, twakiposere ku rubari rwa kipo kya bwange, twararora na ku Sirya no kufika ku Taya, pantu ubwange eko bwarepatwira ifipe.⁴ Panuma twasangire abakonshi, twaireko inshiku kine rubari. Ku Mupashi batampire ukupapatira Pauro ukuti eya ku Yerusaremu.⁵ Iryo inshiku shesu rintu shapwire isho nokuba kurya, twarifumineko no kutampa urwendo rwesu, na bonse, pamo na bakonshi babo, na bana baretushindika mpaka twafuma mu musumba. Erintu twaponene panshi twafukama paruramba, twarapepa,⁶ no kusosa ukurapakashanya umo na umo. Eryo twapateme mu kyombo, nabo babwekeremo ku mayanda yabo.⁷ Iryo twapwire ukufuma ku Taya, twafikire pa Putolema. Kurya twaposeshe bamunyinefwe nokwikara nabo ubushiku bumu.⁸ Ubushiku bwakonkerepo twarifumineko no kuya ku Kaisare. Twaingire mu ng'anda yakwa Filipino, kabira wa mbira uwari umo pari kine rubari, no kwikara nankwe.⁹ Nomba uyu muntu arikwete abana bakwe abanakashi abari bana kisungu abaresesema.¹⁰ Twaikere kurya munshiku isharinga, twarifumineko no kutentemukira ku Yudeya na kasesema umo ishina ryakwe Agubashi.¹¹ Aishire kuri ifwe nokusenda umushipi wakwa Pauro. Epakuikaka pa makasa napa minwi no kuranda ati, "Efyo Mupashi wa Mushiro asosa; 'efyo aba Yuda ba mu Yerusaremu bakakaka umuntu umwine wa mushipi, no kumupera mu minwi yabena fyaro.'"¹² Eryo twaumfwire ifi fintu, bonse ifwe na bantu abekara muri irya nkende twa papatire Pauro ukukanaya ku Yerusaremu.¹³ Awe Pauro angaswike, "Kinshi murekita, murerira no konaura umutima wangi? Pantu ninjipekanya, te mukukakwafye kweka, rero no kuya fwira mu Yerusaremu mwishina rya kwa Shikuru Yesu."¹⁴ Pa murandu wakutira Pauro tarefwaya ukunashiwa, twaikere tondoro no kusosa, "Ubufwayo bwakwa Shikuru bukitwe."¹⁵ Panuma yanshiku ishi, twasendere ifyora fyesu no kuya ku Yerusaremu.¹⁶ Kurya nako twarifumineko nokuya pamo naba konshi abafumine ku Kaisare. Aba babaretere umuntu uwainikwe Mnason, umuntu uwafumine ku Siprus, umukonshi wa kare, eo twairekerekere.¹⁷ Eryo twafikire ku Yerusaremu, bamunyina baritupokerere ne nsansa.¹⁸ Ubushiku bwakonkerepo, twaire bonse na Pauro kuri Yakobo, nabakaramba bonse barisangirweko.¹⁹ Eryo abaposeshe bonse, arerondorora kimo na kimo ikyo Resa akitire ku bena fyaro mu murimo wakwe.²⁰ Iryo baumfwire iki, barumbire Resa, no kusosa kuri ena, "Naumona munyina niyanga amakana yabaketekera aba mu baYuda. Bonse barasakamana ukusunga amafunde."²¹ Baribeba na pa rwaiwe, abati urafunda aba Yuda abekara nabena fyaro no kusha Mose, no kubeba ukutira mwirasemburura abana benu no kukana endera mu ntambi shabo.²² Kinshi twingakita? Baraumfwa bwangu ukutira namwisa.²³ Eikyo kita ikyo twarasosa kuri iwe. Natukwata abaume bane abarapire.²⁴ Bura aba baume uisangurure we mwine pamo pene nabena, no kubaripirira, pakutira ba babeye kumitwe yabo. Eikyo uuri onse eshibe ukuti fyonse ifyo barebeba pa rwa iwe fyabufi. Bakasambirira ukusunga amafunde.²⁵ Nomba ukuringana nabena fyaro abaketekere, twarembere pamurandu wakutira bafwire ukuisunga kufintu batura uturubi, ku muropa, kufyo baitira, ukufuma ku burarerare.²⁶ "Awe Pauro aesndere abantu, no bushiku bwakonkerepo ari isangurwire pamo na bonse. Awe baire namu ng'anda ya mapepo, ukupere ikibukisho iryo ubushiku bwa kusangururwa bukafika no kupera ifya bupe ifikabako kuri bonse."²⁷ Iryo ubushiku bwarenga kine rubari bwapwire, abaYuda bamo abafumine ku Asia, bamwene Pauro mu ng'anda ya mapepo batampire ukutunka ibumba ryonse no kwamba ukubika iminwi pari ena.²⁸ Barepunda, "Mwebantu ba mu Isreari, tubutukireni. Uyu muntu eufunda abantu bonse ukuri konse nefintu ifisharungamina ukufwaya kwa bantu, amafunde, naino ine nkende. Namukurundapo, nareta aba Giriki mu ng'anda ya mapepo no kukowesha inkende ya mushiro."²⁹ Pantu baire ukuya mona Trofima umwina Efeso bari nankwe na mumusumba, no kumona ukuti Pauro eumuretere mu ng'anda ya mapepo.³⁰ Umusumba onse warisansamwike, na bantu baishire pamo urubiro no kwikata Pauro. Baremukurira kunse ya ng'anda ye pepo, na ifibi fyarisarikwe mukwangufyanya.³¹ Iryo barefwaya ukumwipaya, imbira yaishire ku mukaramba waba maronda ukutira mu Yerusaremu monse namurubana.³² Parya pene asendere abashirikare no kubutukira ukutentemukira kwi bumba. Eryo abantu bamwene umukaramba wa bamaronda na bashirikare, barirekere ukuma Pauro.³³ Awe umkaramba wa bamaronda aparamine kuri Pauro amwikata, no kumusoka uku mubika muminyororo ibiri. Awe amwipusha niwe nani nefyo akitire.³⁴ Bamo mwibumba barabirikisha pakintu kimo nabambi pari kimbi. Pa murandu wakutira pari ikyongo maronda arifirwa ukukwata ikishinka, epa kusendera Pauro mu nkambi,³⁵ Iryo areisa muntampuro, aishire na bamusenda ku bashirikare pa murandu wa kimfurunganya kye bumba.³⁶ Ne bumba rya bantu iryaremukonka panuma no kupunda apakaramba, "Mufumyenipo uyu!"³⁷ Parya pene baretwara Pauro munkambi, asosere kuri maronda mukaramba, "Waransuminisha ukuranda fimo kuri iwe?" Maronda epakusosa, "Uraranda iki Giriki?"³⁸ Tauri mwina Egiyuto uo kunuma uku atampire buntara misoka no kwikata abantu amakumi yane aba ku 'Asasini' ukufuma mu matororo?"³⁹ Pauro asosa, "Ndi mu Tuda, ukufuma ku musumba wa Tasashi mu Sirisha. Ndi mukaya wa musumba

ushaba nabumfisoro. Nde kupapata, nsuminisha nande na bantu." ⁴⁰ Iryo maronda amupera insambu, Pauro aiminine pa tutende no kutambarike iminwi pa bantu. Iryo patararishafye tondoro, asosere kuri bena mu rurimi rwa ki Hebere. Asosa,

Chapter 22

¹ "Bandume na batata, kutike kubukingo bwandi ubo napanga kuri mwebo" ² Iryo ibumba rya umfire ukuranda kwa kwa Pauro kuri boo mururimi rwa ki Hebere, ba batondoro, ³ "Ndi mu Yuda, na fyarirwe mu Tarsus yaku Cilicia, rero na sambirire muri uno musumba pa makasa yakwa Gamaliel. Narangirirwe ukukonka bwino amafunde ya batata. Nariipera ukubombera Resa, ngefyo na mwebo mwaba rero. ⁴ Nariba pakeze muri uyu musango ukufika naku kufwa, uku kakwa no kutwarwa ku kifungo bonse abaume na banakashi, ⁵ ngefyo bashimapepo baramba na bakaremba benga randa. Napokerere inkarata ukufuma kuri boo parwa ba wesu mu Damascus, nariya kurya no kuya ku babweshwa muku kakwa ku Yerusalemu no kukandwa. ⁶ Kyakitike ikya kutira iryo narikuya na paramina naku Damascus, akasuba pakati, mukashita akanono fye ikisaniko iki karamba kya fumine ku muru no sanika ukunshiruka. ⁷ Nariponene panshi eryo naumfwire ishiwi ryaranda kuri nebo, 'Sauro. Sauro, nindo ukompakashira?' ⁸ Na asukire ati, 'Niwe nani, we mfumu?' Arandire kuri nebo ati, 'Nine Yesu umwina Nazareti, uyo ukopakasa.' ⁹ Bonse abari naine bari bwene urubuto, nomba tabareumfwa ishiwi ryarenranda kuri nebo. ¹⁰ Narandire nati, 'Kindo ningire ukukita, we Shikuru?' Shikura arandire kuri nebo ati, 'Ima nokuya ku Dmascus. Kurya ukebwa fyonse ifyo uringire uku kita. ¹¹ Ntarebona ku murandu no rubuto rwa kiya kisaniko, bangiketefye pa maboko kubo twari nabo, naishire ku Damascus. ¹² Kurya eko nakumenye umwaume weshina rya Annanias, umuntu umurungami arakonka amafunde umusuma mukuranda pari bonse aba Yuda abekara murya. ¹³ Aishire kuri nebo, no kutarama mupepi na nebo, no kuranda ati, 'Wesu Sauro, pokerera ukubona.' pari irya ine inshita nari mubwene. ¹⁴ Eryo arandire ati, 'Resa wa fikorwe fyesu na kusonta ukwishiba ubufwayo bwakwe, pakubona umurungami, no kumfwa ishiwi irikofuma ku kanwa kakwe. ¹⁵ Pantu ukuba kambone wakwe ku bantu bonse pafyo ubwene no kumfwa. ¹⁶ Nomba findo ukororera? Ima, no kubatishiwa, no kusamba imembu shonse, no kukuta pe shina ryakwe.' ¹⁷ Panuma yaku bweru ku Yerusalemu, iryo nari kupepa mu ng'anda ye pepo, kya kitike ikya kuti nari bwene ikimonwa. ¹⁸ Namu bwene akoranda kuri nebo ati, 'Ima no kufuma bwangu mu Yerusalemu, pantu tabakasumine ubunte bobo parwa nebo.' ¹⁹ Narandire nati, 'Shikuru, bena parwabo baishiba ukuti nareposa mukifungo no kupumaura bonse aba kusumine mu ma synagoge yonse. ²⁰ Iryo umuropa wakwa Stefani kambone obe waitikire, na nebo natareme mu pepinokusuminisha, nareronda nama koti yaba mwipeye.' ²¹ Nomba arandire kuri nebo ati, 'Kabiye, pantu nkakutuma ukutari sana ku bena fyaro.'" ²² Barikukutika kuri yee mpaka no kufika pari urya murandu. Eryo basanswire amashiwi no kuranda ati, 'Kabiye nokufuma pe sonde, pantu webo tauringire ukuba no mweo. ²³ Iryo bakiri bakosowesha ba posere na makoti yabo no rukungu mu muru, ²⁴ kapitao mukaramba akonkomeshe Pauro ukwisa kuri yee. Akonkomeshe pakutira amwipushe ikyo bakopundira firya pari yee. ²⁵ Iryo bamukakire ne ntambo, Pauro arandire ku mushirika uwatareme mupepi ati, 'Bushe kyariba ikya yana ukukaka umwina Roma uutakwete umurandu?' ²⁶ Iryo umushirika aumfwire ukuranda uku, aire kuri kapitao mukaramba no kumushimikira, ukutira, 'Findo mwara kitapo? Pantu uyu muntu mwina Roma. ²⁷ Umukaramba waba kapitao aishire no kuranda kuri yee ati, 'Ngeba, bushe uri mwina Roma?' Pauro arandire ati, 'Ina.'" ²⁸ Umukaramba waba kapitao epakwasuka ati, 'Nipamurandu ne kipingo kya nadarama ikikaramba napokere ikya bwikashi.'" Nomba Pauro arandire ati, 'Ndi mwina Roma.'" ²⁹ Eryo uwarikumwipusha afumineko apopene. Umukaramba waba kapitao nao arisakamene pakumfwa ukutira Pauro mwina Roma, pantu na mukaka. ³⁰ Ubushiku bwakonkerepo umukaramba waba kapitao akabire ukwishiba ikishinka ukufuma ku ba Yuda umurandu barapera Pauro. Eikyo akakwire intambo no kweba bashimapepo bakaramba na bonse ba kiroro ukwikara ikirye. Eryo aretere Pauro no kumuteka pakati kabo.

Chapter 23

¹ Pauro arekeshe pari bashikirye no kuranda, "Mwendume, Naikra na Resa muri kampingu umusuma mpaka na rero." ² Shimapepo mukaramba Ananiya apere ikipop kuri abo abari mupepi ukumuropora pa kanwa. ³ Kabiri Pauro arandire kuri o, "Resa akakuropora, we kibumbwa ikyashingurwa ne mpemba. Bushe nawikra mu kumpingura umbwabera ifunde, kabiri waeaba abakundopora, ukwabure ifunde?" ⁴ Abaimininipo barandire, "Bushe efintu watuka shimapepo mukaramba wa kwa Resa?" ⁵ Pauro arandirde, "Nshaishibire, bamunyanane, ukuti ari shi mapepo mukaramba. Pantu kyarirembwa, wiraranda ifibi pantungurushi ya bantu bobo." ⁶ Iryo Pauro amwene ukuti urubari rumo urwa kirye bari abaSaduke eryo rumbi abaFarise, arandire apakaramba mu kirye, "Bamunyanane, Ndi mu Farise, umwana mwaume wa mu Farise. Ni pamurandu wakuti narikwata isubiro rya kushukuka kwa bafwa kabiri ni mpingurwa." ⁷ Iryo arandire iki, ukukansana kwaimine pa baFarise na baSaduke, ne bumba ryarirekene. ⁸ Pantu abaSaduke bareranda ati takwaba kushukuka, takwaba maraika, takwaba mipashi, rero abaFarise barishibire fyonse. ⁹ Kanshi paimine ikyongo, na bamo bakaremba mu mabumba baiminine no kutarika, abati, "Tatusangire ikirubo muri uyu muntu. Bushe nga umupashi nangu maraika naranda kuri ena?" ¹⁰ Iryo pabukire ikitara ikikuru, kangarira mukaramba atinine ukuti Pauro kuti bamurepaura mutupimfya kuri bo, eikyo apere ikipope kubashirika ukutentemukirako no kumusenda pamaka ukufuma mu kirye, no kumutwara mu nkambi." ¹¹ Ubushiku bwakonkerepo imfumu yaiminine pambari yakwe no kuranda, "Shipa, pantu firya wapere ubunte parwa ine mu Yerusalemu, efyo ukakite na mu Roma." ¹² Iryo bwakwere, abaYuda bamo

bapangene no kurapa ukuti tabarye nangu ukunwa ikiri kyonse kano bepaye Pauro.¹³ Baari impendwa ukukira amakumi yane abapangire iki kipangano.¹⁴ Baire kuri bashimapepo bakaramba na bakaremba no kuranda, "Naturapo umurapo uukaramba uwakukana ukurya ikiri kyonse mpaka twipaye Pauro.¹⁵ Nomba, pamurandu waikyo, rekeni ikirye kipushe kangarira mukaramba ukumureta kuri imwe ukweba ati mwasara umurandu wakwe ukuushininkisha bwino. Rero fwebo, natuipekanya ukumwipaya ribe taraisa kuno."¹⁶ Rero umwipwa umwaume wakwa Pauro aumfwire ukuti bari barerorera, eikyo aire no kwingira nkambi no kweba Pauro.¹⁷ Pauro aitire umukaramba wa bashirika umo nokuranda, "Twareni umurumendo uyu kuri kangarira mukaramba pantu nakwata ifyakumweba."¹⁸ Kanshi umushirika asendere umurumendo no kumutwara ku kuri kangarira mukaramba no kuranda, Pauro umufungwa arinkutire, no kureta umurumendo uyu kuri iwe. Nakwata ifyakukweba.¹⁹ Kangarira mukaramba asendere umurumendo pakuboko ku nkende iifiseme no kumwipusha ati, "Kindo ikyo urefwaya ukungeba?"²⁰ Umurumendo arandire, "AbaYuda nabasumina ukutentemuna Pauro mairo ukumutwara ku kirye, ukuti bamwipushishe bwino parwa murandu wakwe."²¹ Rero mwikabarekera, pantu bari abaume ukukira pa mpendwa amakumi yane abekere baremurorera. Nabaibika mu murapo wa kukana rya nangu ukunwa mpaka bepaye Pauro. Nanomba bari abaipekanya, ukurorera ukusuminisha kobe.²² Awe kangarira mukaramba arekere umurumendo aya, panuma yakumurangira ati, "Tekweba nangu umo ukuti naungeba ifi fintu."²³ Kabiri akutire abashirika bakaramba babiri no kuranda, "Pekanyeni abashirika imyanda ibiri ukuya ku Kaisare, naba pari bakabarwe amakumi kine rubari, na bakasenda wa mafumo imyanda ibiri. Mwaraima pa nsa yabutatu iya bushiku."²⁴ Kabiri abakambishe ukufwaya inama isha kwikarapo Pauro no kumutwara kuri kateka Ferix.²⁵ Kabiri arembere karata ngefi:²⁶ "Kraudyashi Risha kuri kateka uwakiramo Ferix, umutende."²⁷ Uyu muntu ariketwe ku baYuda no kufwaya ukumwipaya iryo nafikire apo bari nabashirika no kumupususha, ikyo nasambirire ukuti ari mwikashi wa ku Roma.²⁸ Narefwaya ukwishiba umurandu baremushinina, kanshi namutentemwinine ku kirye kyabo.²⁹ Nasambirire ukuti baremushinina amepusho umwarora amafunde yabo, rero tashininwe ikyawamine ukufwa nangu ukukakwa.³⁰ Eryo naeberwe ukuti kuri ukupangira uyu muntu, apopene namutumine ao kurangirira abakumushinina ukureta ifya pari ye kuri imwe. Sharenipo."³¹ Eikyo abashirika bakonkere ifyebo. Basendere Pauro no kumureta ubushiku kuri Antipatris.³² Pa bushiku bwakonkerepo, abashirika abengi bashire aba pari bakabarwe no kuya nankwe kabiri bena babwerere ku nkambi.³³ Iryo aba pari bakabarwe bafikire ku Kaisare no kufisha karata kuri kateka mukaramba, barangire na Pauro kuri ye.³⁴ Iryo kateka mukaramba abeengere karata, aipwishe ikitungu uku Pauro afumine. Iryo asambirire ukuti afumine ku Sirisha,³⁵ arandire, "Nkomfwa bwino ukufuma kuri iwe iryo abakukushinina bakesa kuno." Eryo amupere ikipope kyakumusungira mu musumba ukaramba uwakwa Herodi.

Chapter 24

¹ Panuma ya nshiku shisano Anania, umukaramba wa bashimapepo, na Tertullus baire kuria. Abaume baretere abapingushi kuri kateka.² Iryo Pauro atareme pamenso yakwa kateka, Tertullus atendeke ukumushinina no kuranda kuri kateka, "Pamurandu waimwe twarikwata umutende uwingi na mesno yenu aya kubona kuntanshi eyareta ubusuma mu kyarokyesu,³ eikyo twatotera na pari fyonse ifyo mukutira mwabombeni ba Felix.⁴ Pa kweba ati mukokosha, nkomipapata ukupitira mukikuku kyenu ukuti mwinga twafwako panono.⁵ Pantu natusanga uyu muntu ukuba uboni no kwi shiba ukuti niumo urenga aba Yuda ikyarokyesu ukuti barerufyanya.⁶ Uyu mwaume ni ntungurushi ya kitungu kya Nazarene. Aeshe no kukowesha ikironganino twari mwikete, napariki natumwikata.⁷ Rero Lysias, kiroro arishire no kumusenda ku maka ukufuma mu minwe yesu. Nokweba abaremukonkomesha ukumureta kuri mwebo.⁸ Iryo Pauro mwaramwipusha pari iki mwarasambirira pari ifi fyonse tukomukonenkesha.⁹ Aba Yuda nabo baringiremo mukumushinina, nokushininkisha ukuti, amabupingushi yari ya kine.¹⁰ Rero iryo kateka asuminishe Pauro ukuranda, Pauro arandire ukuti, "Nkosumina ukuti imyaka iingi mwaba kapingura wa kyarokyesu, no kuba uwansansa ukumi rondorwera."¹¹ Kuti mwaishiba mwe bene ukuti tapapitire inshiku ukukira ikumi rimo ne nshita shibiri apo nairire kwi tempere mu Yerusalemu.¹² Iryo bansangire, nshatarikene nouri onse, nangu ukwimya ibumba, neryo ni mwi synagoge nangu mu musumba.¹³ Teti barange ikirangiriro ikingamurenga ukusumina parifi bakonshinina.¹⁴ Rero nkoyeberera ifi kuri mwebo, pamurandu wakyo batire ukuti sect, muri iyo nshira ndakita kimo kine pakutumikira Resa wabafyashi besu.¹⁵ Narikwata isubiro muri Resa ngefyo aba baume basumina, ati kukaba ukubuka kwa bonse abarungami ba bakita ubupurumushi.¹⁶ Naine ryonse ndaipatikisha ukuti ni kwata umutontinkanyo uwakankambwa pa menso yakwa Resa na bantu.¹⁷ Nomba panumz ya myaka iingi naishire mukupera ifya nkumbu ku kyarokyesu kyandi no kutura amarambo.¹⁸ Iryo nakitire iki, aba Yuda bamo aba ku Asia barinsangire mwi tempere nkosefya ukusangururwa, na shere ne bumba nangu impokota.¹⁹ Aba baume bafwire ukuba pari mwebo no kunshinina, nga kuti bakwata ikiri kyonse.²⁰ Nangu, aba bene baume bengaranda ikishirungeme ikyo bansangire iryo natareme pa menso ya ba Yuda bakiroro,²¹ narimo pakintu iki kimo ikyo na pundire pa kwi mina muri boo, 'Kikumine umurandu wa kubuka ikyo nkopingwirwapo rero.'"²² Eryo Felix, aishibe inshira no kushininkisha, aribarindike ukwisa umfwa. Arandire, "Iryo Lysias umushirika akese ukufuma ku Yerusalemu, nkesa pingura umurandu wenu."²³ Eryo asokere umukaramba wa kitungu ati Pauro afwire ukusungirwa mukifungo, rero afwire uku kwata insambu shakuti tapari umunankwe nangu umo uwa kukanishiwa ukumubona pafyo akofwaya.²⁴ Panuma ya nshiku shimo, Felix aribwerere na Drusilla umukashi wakwe, uwari mu Yuda no kutumwa ukwita Pauro no kumfwa kuri yee parwa kusumina muri Kristu Yesu.²⁵ Rero iryo Pauro areperurura nankwe parwa burungami, ukuikanya we mwine no bupingushi ubukoisa, Felix aishire kwata umwenso nokuranda ati, "Kaabiye kumbi

pari nomba. Rero iryo nkakwata inshita rimbi, nkakutumina." ²⁶ Panshita imo ine aresubira ukuti Pauro akomupera urupiya, ati efyonarimo baturine kuri yee no kuranda nankwe. ²⁷ Rero iryo imyaka ibiri yapitire, Porcius Festus aishireba kateka panuma yakwa Felix, rero Felix arefwaya ishuko ukufuma ku ba Yuda na kabiri, pamurandu waiki ashire Pauro mukifungo.

Chapter 25

¹ Nomba, Festus aingire mu kitungu, panuma ya nshiku shitatu, aire ukufuma ku Kaisarya aire ku Yerusalemu. ² Bashimapepo bakaramba ne ntungurushi sha ba Yuda ba twere umurandu wakwa Pauro, no kwipusha Festus mukupapata- ³ ukumwipusha ukuti abakitire ishuko kuri Pauro-bamutware ku Yerusalemu, pantu barepekanya ukumuberamina no kumwipaya iryo akopita mu nshira. ⁴ Festus ayaswike ukuti Pauro akosungurwa ku Kaisarya, eko afwaire ukuya bwangu bwangu. ⁵ "Pamurandu waikyo, bonse abarefwaya," arandire, "kanshi rekeni twire pamo naba. Nga kyakuti kuri ikyarubana ikyo uyu muntu akita, mu mupere umurandu." ⁶ Festus afikire kurya takirire inshiku kine konse konse nangu inshiku ikumi awe aya ku Kaisarya, no bushiku bwa konkerepo aikere pa kipuna kya kupingwirapo no kupera ikipope kya kureta Pauro kuri yee. ⁷ Iryo afikire, aba Yuda abafumine ku Yerusalemu batareme mupepi, bakomupera imirandu iingi kabiri ikaramba iyo bafirirwe ukushininkisha. ⁸ Pauro aipokwere no kuranda ati, "Ntabembukira amafunde ya ba Yuda nangu iritempere nangu ni Kaisara." ⁹ Rero Festus arefwaisha akwate uku temwikwa ku ba Yuda, ayaswike Pauro ati, "Bushe ukofwaya ukuya ku Yerusalemu no kuya pingurwa kuri nebo pari ifi fintu kurya?" ¹⁰ Pauro arandire ati, "Natarama ku kipuna kyabupingushi ikya Kaisara kuntu mfwire ukupingwirwa. Ntarufyanyapo aba Yuda, ngefyo na mwebo mwaishiba bwino bwino. ¹¹ Nangu kine kine ngandi kitire ifibi kabiri nga narikita umurandu wa ku fwirapo, ntarekana ukufwa. Rero nga mirandu iyo bakopera ya bufi, tapari nangu umo uwingapera mu minwi yabo. Nkofwara umurandu kuri Kaisara." ¹² Panuma Festus arashenye ne kirye kya bupingushi, ayawike ati, "Apo ukofwaya ukufwara umurandu kuri Kaisara. Kuri Kaisara eko ukaya!" ¹³ Nomba panuma ya nshiku ishinono, imfumu Agripa na Bernice bafikire mu Kaisarya ku kupera ubukindami bwa butandashi kuri Festus. ¹⁴ Panuma ya kwikarako inshiku ishingira, Festus aturire umurandu wakwa Pauro ku mfumu; arandire ati, "Kuri umuntu uo Felix ashire mu kifungo. ¹⁵ Iryo nari ku Yerusalemu, bashimapepo bakaramba na bakaramba baba Yuda baretere umurandu wakwe kuri nebo, kabiri bakoromba ukuti apingurwe. ¹⁶ Na yaswike nati te rutambi rwa bena Roma ukufumya umuntu mu kifungo iryo uyo muntu atarabonana na bamupere umurandu pa kuti umwine aipokerore kuba pingushi. ¹⁷ Pamurandu waikyo, eryo barongene pamo, ntarorere, rero ubushiku bwa konkerepo naikere pa kupina kya bupingushi no kusosa ukuti uyu muntu aretwe. ¹⁸ Iryo baremupera umurandu baritareme no kumuprea umurandu, tabamushinine umurandu wa fya bipa ifyo nebo naretunganya, ¹⁹ mukifuro kya kuti, barekansa fye pafya kupepa na pamuntu uwitwa ati Yesu uwafwa, uo Pauro aretunga ukuti wa mweo. ²⁰ Apo ntaishibe ifya kukita pari ifi fikansa, na mwipwishe nga kuti atemwa ukuya ku Yerusalemu no ku yapingurwa kurya. ²¹ Rero iryo Pauro arombere ukubikwa mu kifungo ukurorera ukuya pingurwa kuri kana baesa natire na kibe ifyo fine nkasuke nkamutume kuri Kaisara." ²² Agripa aebere Festusi ati, "Na nebo wine kuti na temwa ukumfwa kuri uyu muntu." "Mairo." Festus arandire, "muka mumfwa." ²³ Pa bushiku bwakankerepo, Agripa na Bernice baishire bakoenda kirumba kirumba; no kwingura mu muputure na ba shirika na bantu abakitanda bapurama aba mu musumba. Iryo Festusi arandire ikipope, Pauro barimuretere kuri boo. ²⁴ Festusi arandire ati, "Mwe mfumu Agripa, na bonse abantu abari pano na fwebo, mwa mubona uyu muntu; eo ibumba ryonse irya ba Yuda rya nombere mu Yerusalemu na kuno kwine, ninshi riremberikisha ati tamufwire ukwikara kuno. ²⁵ Na sambirire ukuti takitire umurandu wa kumwipairapo; rero umwine arombere umurandu ukutwarwa kuri bakanabesa, natire kirifye bwino. ²⁶ Rero ntakwetepo ikishinka ikyakuremba imfumu yandi. Pari uyu murandu, ekyo namuretera kuri mwebo, maka maka kuri mwebo, imfumu Agripa. pakuti nga kwaba ukurumbura umurandu na nebo pamo eryo nkakwata ifya kuremba. ²⁷ Pantu nkobona kwati te kya mano ukutuma umufungwa ukwabura ukurondorora bwino imirandu aperwe."

Chapter 26

¹ Nomba Agripa arandire kuri Pauro, "Kuti wairandira we mwine." Eryo Pauro aorora ukuboko no kuipokorora. ² "Ndi ne nsansa, Imfumu Agripa, ukureta umurandu wandi kuri imwe fyonse ifyo baYuda bankonenkesha, ³ nakukirisha pakuti muri nkome kome mufishirano fya ki Yuda ne mepusho. Eikyo namuromba ukungufwikisha mukutekanya. ⁴ Ikinge kine, abaYuda barishiba ifyo naikere ukufuma mubupungwe bwandi mu kyarokya na pa Yerusalemu. ⁵ Baringishibire ukufuma ku kutendeka kabiri bafwire ukusumina ati naikere nga umuFarise, ubwikaro ubwa kukana ikanya mu mipepere. ⁶ Rero naiminina pano ku kupingurwa pamurandu we subiro mufirayo Resa apangire kuri bashifwe. ⁷ Ni ubu bwine burayo ubo imikowa ikumi na babiri basubira ukupokerera nga bareshinshimuna Resa ryonse ubushiku na kasuba, kabiri ni pari iri risubiro, we mfumu, ebo abaYuda barenkonenkesha. ⁸ Kindo umo pari imwe engatontonisha ukuti ku kanasumina ati Resa arabusha abafwa? ⁹ Rero mu maka, Nebo nemwine natontonkenye ukuti imfwire ukukita ifintu ifingi pe shsina rya kwa Yesu wa ku Nazareti. ¹⁰ Nakitire ifi mu Yerusalemu. Naisarire mukifungo abantu bakwa Resa abengi ukufuma ku maka napokere kuri bashimapepo; kabiri baripaiwe, na nebo naresuminishako. ¹¹ Narebakanda imiku iyingi mu ma sinagogo kabiri nafwaire ukubapatikisha ku kuponta. Nari nekifukushi ikikuru pari bo kabiri na bapakese pamofye aba kufyaro fimbi. ¹² Eryo narekita ifi, naire ku Damasko ne nsambu ne fyakukonka ukufuma kuri

bashimapepo bakaramba; ¹³ kabiri munshira, pakati ka kasuba, we mfumu, namwene urubuto ukufuma ku muru urwa butisha ukukira akasuba, eryo rwatusanike pamo na baume nari nabo. ¹⁴ Eryo bonse twawire panshi, naumfwire ishiwi rikoranda kuri nebo mu ki Hebere, 'Sauro, Sauro, kindo ukonkyushisha? Kiri icyashupa ukupanta impunda yobe.' ¹⁵ Eryo narandire, 'Niwe ani, Shikuru?' Shikuru aryasukire, 'Ninebo Yesu uo ukyusha.' ¹⁶ Nomba ima no kutarama; nipamurandu waiki nabonekere kuri o, uku kusara ukuba umubomfi ne nte pafintu ifyo wishibire pari nebo nomba rine ne fintu narakuranga kuntanshi; ¹⁷ kabiri nakupususha ku bantu na kubena fyaro uko nkokutuma, ¹⁸ ku kwisura amenso yabo no kubafumya mu mfimfi ku rubuto no ufuma kumaka ya kwa Satana kuri Resa, pakuti bapokerere ukufuma kuri Resa ubwerero bwa membu ne nkende iyo napera kuri bo abashishiwa mu kitetekero muri ine, ¹⁹ Eikyo, we Mfimu Agrippa, nshakene ukumfwira ikimonwa kya kumuru; ²⁰ rero, kuri bonse aba mu Damasko intanshi, na ba ku Yerusaremu, na monse mu musumba wa Yudeya, na kubena fyaro, nabapere imbira ukuti barapire no kubwerera kuri Resa, ukukita ifitwa ifyaringa ukurapira. ²¹ Pa murandu wa iki abaYuda bangikete mwi tempere no kufwaya ukungipaya. ²² Resa aringafwire mpaka na nomba, kanshi natarama no kupdera ubunte kuri bonse na kubakaramba ukukira pari fyonse ifyo bakasesema na Mose barandire ifikakitika - ²³ ati Kristu naringa ukukyura no kuti ukuba uwantanshi ukushukuka ku bafwa, ari no kushimikira imbira urubuto ku bantu bakwe na ku bena fyaro." ²⁴ Kirya Pauro apwisha ukuipokorora, Festushi arandire ne shiwi irikaramba, "Pauro, waripena; amasambiriro yobe ayamaka yakurenga ukupena" ²⁵ Rero Pauro arandire, "Nshapena, mwabombeni Festashi, rero ifyo nderondorora fya kinshinka no bupingushi bwa fumaruka. ²⁶ Pantu imfumu yarishiba ifi fyonse; eikyo nakabiri, ni nondorora ukwabura umwenso, pantu nimpakishiwa shifwire ukufisa ikiri kyonse kuri yene; pantu ifi tafyarekitikirwa umwapetama. ²⁷ Bushe warisumina bakasesema, we Mfumu Agrippa? Narishiba ati warisumina." ²⁸ Agrippa arandire kuri Pauro, "Munshita inono bushe kuti wampatikisha no kumpanga umwina Kristu?" ²⁹ Pauro arandire, "Napepa kuri Resa, ukuti nangu kube munshita iyinono nangu iyikuru, teiwe weka, rero na kuri bonse abarengufwa irero, bakaba nga nebo, rero ukwabura ishi iminyororo shakifungo." ³⁰ Eryo imfumu yatareme, na kateka, na Bernice nao, nabo bonse abaikere nabo; ³¹ iryo bashire ikikurwa, bararanshanya no kuranda, "Uyu muntu takitire ikingaringa ukufwirapo nangu ukukakirwapo." ³² Agrippa arandire kuri Festashi, "Uyu muntu ngarikakwirwe nga tamonekere kuri Kaisare."

Chapter 27

¹ Iryo twasuminishenye ati tukungurukire ku Italy, bapere Pauro na bafungwa bamo kumukaramba wa bashirika uweshina rya Julius uwa mu bufumu. ² Twa pateme mukyombo ukufuma ku Adramyttium ukwari ukutari pakukungurukira ku ruramba rwa Asia. Ero twaire ku kimana. Aristarkyus ukufuma ku Tesalonika mu mu Makedonia aire na fwebo. ³ Ubushiku bwakonkerepo twashikire ku musumba wa Sidoni, uko Julius aumfwirire Pauro uruse no ku musuminisha ukuya ku banankwe ku kupokako ubwafwieisho bwabo. ⁴ Ukufuma kurya twaire kuri ku kimana no ku kungurukira ku ruramba rwa Cyprus, mupepi na ku kishi, pantu umwera wari twimine. ⁵ Iryo twakungurukire ku ramba rwa kimana kya Cilicia na Pamphylia, twashikire pa Myra, umusumba wa Lycia. ⁶ Uko, umukaramba wa bashirika asangire icyombo kyarefuma ku Arexandria icyare kungurukira ku Italy. Aritubikire muri kyo. ⁷ Iryo twarekunguruka panono panono panshiku ishingira na mukurekeresha twafikire mubwafwa mupepi na Cnidus no mwera tawatusuminishe ukuya kuri irya nshira, twaire ukwari ikintererwe kumbari ya Crete, ukurorenkana pa Salmone. ⁸ Twakungurukire kururamba rwa shupire, mpaka iryo twafikire pankyende imo iitwa ifyabu fisuma, iyaparamine ku musumba wa Lasea. ⁹ Nomba twarisendere inshita iya ringa, inshita aba Yuda barekere ukurya nayo yari pitire, na nomba kyaishireba ubusanso ku kunguruka. Pauro ari bakosere, no kuranda ati, ¹⁰ "Mwe baume, na bona ukuti urwendo ukoyamo rukareta ubusanso no kurufya ifingi, te fifurukutu fyeka ne kyombo, rero nama bwikashi yesu." ¹¹ Rero umukaramba wa bashirika abikire amano kuri kensha na mwine wa kyombo ukukira ku fintu fyonse ifyareranda Pauro. ¹² Pantu iswe taryayangwike ukwikaraka mu mwera, abarendo abengi bakosereshe ukukunguruka ukufuma kurya, napo nga barepiribura ukuti twarafika kumusumba wa Phoenix ku kwikara kurya mu mwera. Phoenix yari mu Crete, iya rorenkene konse ku kapinda ka kukuryo na kukamasamba. ¹³ Iryo umwera wa kumasamba watampire ukupupa sana, bakakunkurusha batontonkenye ukukita icyo barekabira. Ero babikire ikikatisho no kungurukira ku Crete, ukusomokera ku shore. ¹⁴ Rero panuma yanshita iinono umwera wa mu Hurricane, uwitwa Yurakwirowatanmpire ukuma ukufuma ku kishi. ¹⁵ Iryo icyombo kyatonene na maba takwari no mutwe uwarorere mu mwera, twafumine kumaba no kuya ukwareya umwera. ¹⁶ Twakungurukire ku ruramba rwa kishi kinono ikitwa Cauda, mu bwafya twafwaishe ukurubura icyombo. ¹⁷ Iryo baimishe umweo wa kyombo, ba bomfeshie intambo shaiko ukukaka ku kishimbi kya kyombo. Baretina ukuti narimo kuti baya pakipiri kya mu kyanga wa Syrtis, baibishe ikikatisho kya mukimana no kusererako rubari. ¹⁸ Twasangirwe mu busanso bwa maba ikya kuti ubushiku bwa konkerepo twa tampire ukuposa bakatundu barongene. ¹⁹ Mu bushiku bwarenga shitatu bakakungurusha baposere ifipe fya kyombo ne minwi yabo. ²⁰ Iryo akasuba ne ntanda shisha tusanikire pabshiku ishingira, na maba ayakuru ya twaririre ukutamamo, ne subiro irikuru iryakupusuka ryari fuminemo. ²¹ Iryo baire ukutari ukwabura ifyakurya, eryo Pauro atareme pakati kaba kakungurusha no kuranda ati, "Mwe baume, nga mwakuyumfwa kuri nebo, no ku kana kunguruka ukufuma ku Crete, ngataturukwete ubusanso ubu no kurufya. ²² Nomba nkomiramba ukuba abashipa, pantu taparubepo umweo nangu umo muri mwebo, rero ikireonaikafye kyombo. ²³ Pantu ubushiku bwafumineko maraika wakwa Resa uo naba nao, kabiri uo mpepa-maraika wakwe aritareme mupepi na nebo ²⁴ no kuranda ati, 'Witina, Pauro. Ukutarama pantanshi yakwa Kaisare, no kubona, Resa mukikuku

kyakwe ikyo mpere kuri webi abo bonse abo ukoenda nabo.²⁵ Eikyo beni abakosa, mwe baume! Pantu ninketekera Resa ukuti ikyarakitika kyonse kirirandirwe kuri nebo.²⁶ Rero twa butukire ku kuya fika pa kishi kimo.²⁷ Iryo bushiku bwa renga ikumi rimo na bune bwa fikire, awe twaire kuri iyi nshira na muri Bemba wa Adriatic, narimo ubushiku pakati bakasungurusha batontonkenye ukuti bafika pamurundu umo.²⁸ Baposere ifya ki unda no kusanga parepare amakumi ya biri; panuma ya kashita akanono, baposere ifi unda ifingi no kusanga parepare ikumi rimo na fisano.²⁹ Baritinine ukuti twarapunka mu mabwe, ero barobeshe ifikatiro fine ukufuma ku numa nokupepa ukuti urukyeru rwise nomba bwangu bwangu.³⁰ Bakangurusha bare kubona inshira ukwakusha ikyombo no kurobeka umweo wa bwange muri bemba no kubepekesha ati bakoposa ifikatisho ukufuma ku ntanshi ya kyombno.³¹ Rero Pauro arandire ku mukaramba wa kyombo na bashirika ati, "Nga kyakuti abaume bakoikara mu kyombo, tamwa pusuke."³² Eryo abashirika baputwire imyando ya bwato no kureka yase4ndwa.³³ Iryo rwaishire urubuto rwa rikwisa, panuma abakosereshe bonse ukusendapo ifya kurya. Arandire ati, "Buno bushiku bwakurenga ikumi rimo na shisano ubo muronderwe inshita yonse no kuya ukwabura ifya kurya-tamurire ngangu fimo.³⁴ Eikyo na miromba ukwa kanya ifya kurya fimo, pantu iri epusukiro ryenu. Pantu takuri nangu umo pari mwebi ulufishe umushishi nangufye umo ukufuma kumutwe kumutwe wakwe."³⁵ Iryo arandire ifi, aburire umukatResa pamenso ya bonse. Eryo aputawire umukate no kwamba ukurya.e no kutashisha³⁶ Eryo bonse bakosereshiwe nabo ba burire umukate.³⁷ Twarimo imyeo 276 mu kyombo.³⁸ Iryo barire mukuringa, barengere ikyombo ukwangua pakuposa ing'ano muri bemba.³⁹ Iryo jyari ubushiku, tabaishibe ukwari umurundu, rero ba bwene ururamba rwaripo umukyanga, no kuranshanya nga kyakuti batwarapo ikyombo.⁴⁰ Ero bapuwteire ifikatisho no kufisha muri bemba. Panshita imo ine bakakwire imyando ya mitanto no kwimisha ifisani ku mwera; nabo barorere kumu kyanga.⁴¹ Rero ikyombo kya tareme pa kipiri kya mukyanga no kuya shika panshi. IKya kuntanshi kya kakete parya pene no kwikarire ukwabura ukusera, ne kya kunuma kya ritobakire ku kupatikishiwa kwa mankabankaba.⁴² Abashirika batontonkenye ukwipaya abafunghwa pakuti nangura umo esamba no kubasha.⁴³ Rero ukuaramba wa bashirika arefwaya ukupususha Pauro, areseshe amatontonkanyo yabo; no kweba bonse abenga samba ukutampirapo ukusonoka mu kyombo nokufika ku murundu.⁴⁴ Eryo abaume abengi bakonkere, bamo pafipampa, na bambi pafintu fimba ifyare kufuma mukyombo. Muri iyi nshira twa sangire bonse abakingirirwa ku kufika kumurundu.

Chapter 28

¹ Iryo batufumisha umutende kurya, twasambirire ukutira ikishi kya reitwa Malta. ² Awe abena kyarobatupere inkumbu ishafura, rero bakosereshe umuriro no kutusekerera bonse pa murundu wa muroke wa mfura ne mpepo. ³ Rero iryo Pauro akumbirire ikikako kya nkuni no kubika pamuriro insoka ya fuminemo pamurundu wa kukaba no ku mukakatira kuminwi. ⁴ Iryo abena kyarobabwene inama naimwikata ku minwi yakwe, barandire kuri umo naumo ati, "Uyu mwaume ni kepaya apusukire pa ki mana, uburungami tabumusuminishe ukuba uwa mweo."⁵ Rero iryo akantwire inma mu muriro no kukana umfwa ubukari. ⁶ Baremurorera ukuti narimo araikatwa ikya mpepo nangu ukuponafye afwe. Rero pakumutamba pakashita akatari no kubona ati tapari ikya rubene kuri yee, bapiribwire amano yabo no kuranda kuri yee ati ni ka resa. ⁷ Nomba mupepi ne nkyende ya murundu iyaperwe ku muntu imfumu iyareteka kirya kishi, uwainikwe ati Publius. Aritupokerer no kutusunga pa nshiku shitatu. ⁸ Kyarikitike ukuti wishu wakwa Publius arirwere arikwete ne mpepo na shiki ya muropa. Eryo Pauro aire kuri yee, aripepere, atambarika iminwi pari yee, no kumundupa. ⁹ Panuma iki kyakitikire, abantu abengi pa kishi abarwere nabo barishire no kundapwa. ¹⁰ Abantu batukindire no mukinshi uwingi. Iryo twarepekanya ukuya, batupere ifyo twarefwaya. ¹¹ Panuma ya myeshi itatu twaire mu kyombo ikyaikere kuri kirya kishi panshita ya mpepo, ikyombo kya ku Alexandria, na, "tu resa tumpundu" nge kishibiro. ¹² Panuma eryo twafikire mu musumba wa Syracuse, twaikere kurya pa nshiku shitatu. ¹³ Ukufuma kurya twaire no kufika ku musumba wa Rhegium. Panuma ya bushiku bumo umwera wa ku kapinda ka kukuryo warimine, na munshiku shibiri twaire ku musumba wa Puteoli. ¹⁴ Uko twasangire ba ndume no kubeta ukwikara na boo pa nshiku kine rubari, muri iyi nshira twaishire ku Roma. ¹⁵ Ukufuma kurya bandume, panuma ya kutumfwa, baisa tukumanya mu pepi ne kisankano kya Applius ne fikurwa fitatu. Iryo Pauro abwene ba ndume, atashishe Resa no kukosa. ¹⁶ Iryo twaingire mu Roma, Pauro bamusuminishe ukwikara eka na bashirika abarekumuronda. ¹⁷ Eryo kyaishire iki kintu panuma ya nshiku shitatu Pauro akutire bonse abaume abari intungurushi pa ba Yuda. Iryo baishire kyapamo, arandire kuri boo ati, "Bamunyina, nangura ntakita ikibi nangu kimo ku bantu nangu intambi shaba shifwe, nafumine ngo mufungwa mu Yersalemu mu minwi ya bena Roma. ¹⁸ Panuma iryo bakungipusha, barekabira ukuti mbe uwakaere, pantu tapari umuntu uwa kupingwira ukufwa pa kirubo kyandi. ¹⁹ Rero iryo aba Yuda barandire kukupusana nefyo barekabira bamupatikishe uku bonekera kuri Kaisare, nangura takyari ngefyo nareboneka ukutungwa ku kyarob. ²⁰ Pari uyu murundu na mwebi, ikyo ni pamurundu wa kukabira kwa bena Israeli ukutira nomba binga fwara umunyororo. ²¹ Eryo barandire kuri yee ati, "Tatwapokererepo inkarata ukufuma ku Yudea pari webi, nangu ni baninefwe tabaisa no kufisha nangu ukusosa ifiri fyonse pari webi. ²² Rero tukofwaya ukumfwa kuri webi ifyo ukotontonkanya pa mabumba aya pantu kyaishibikwe kuri fwebi ati kyarandirwe ukuri konse." ²³ Iryo basontere ubushiku bwakwe, abantu abengi barishire kuri yee ku nkyende arebombera. Aribatangirire umurundu kuri boo, no kweshiwa pa bufumu bwakwa Resa. Aeseshe ukubanakirisha pari Yesu, fyonse ukufuma mwi funde ryakwa Mose no kufuma kuri bakasesema, ukufuma urukero ukufika ikyunguro. ²⁴ Bamo baryumfwire pa fintu arandire, nomba bamo tabasumine. ²⁵ Iryo bashasuminishenye umo na umo, barire panuma Pauro arandire iri shiwi rimo ati, "Umupashi wa Mushiro wa randire bwino ukupitira muri

Esaya kasesema kuri ba shibo. ²⁶ Arandire ati, "Kabiye kuri aba bantu no kuranda ati, "Ukumfwa mu komfwa, rero tamwakeruke; no kubona mu kabona, rero tamwakeruke. ²⁷ Pantu imitima ya aba bantu yari iya sharira, na matwi yabo yarikoma ukumfwa, na mesno yabo yaka shibata. Nga teikyo babona ku menso yabo, no kumfwa ku matwi yabo, no kwieuka mu mitima yabo no kupiribuka, na nebo nka baposha." ²⁸ Eikyo, ishibeni ukuti iri ripusukiro rya kwa Resa rya tuminwe ku bena fyaro, nabo bakomfwa. ²⁹ Iryo arandire ifi fintu, aba Yuda barire. Barikwete ifikansa ifi kuru abene beka. ³⁰ Pauro arekabira imyaka ibiri itunturu mu ng'anda yakwe iya kusunjera, no kupokerera bonse abaire kuri yee. ³¹ Arebika ubufumu bwakwa Resa noku sambirisha ifintu pa mfumu Yesu Kristu ne kirumba ukwabura ukufurunganishiwa.

Romans

Chapter 1

¹ Pauro, umusha wa wa Yesu Kristu, uwaitimrwe ukuba umutumwa na ukupatwirwa ku mbira nsuma ya kwa Resa, ² iyo araire kabera ukupitira muri bakasesema mu marembo ya mushiro, ³ ayakuma umwana wakwe uwaba uwamubufyashi bwakwa Davidi ku mubiri. ⁴ Uyu ewasonterwe ukuba Umwana wa kwa Resa ku maka pa kubushiwa ku bafwa ku Mupashi wa Mushiro, Shikuru Yesu Kristu. ⁵ Muri nga uyo twapokerera ukusenaminwa na ubutumwa pa kutira kube ukubera mukikyetekero mubamitundu bonse, pa murandu we shina ryakwe. ⁶ Pamopene na inko nshi, na mwe mwaritwa pakweba ati mube abantu ba kwa Yesu Kristu. ⁷ Uyu karata akumine bonse abari mu Roma, abatamwikwa ba kwa Resa, abaitwa ukuba abantu bamushiro. Ukusenaminwa kube kuri mwe, na umutende ukufuma kuri Resa Tata wesu na Yesu Kristu Shikuru. ⁸ Pakubara, nkotasha Resa wandi pa murandu wenu ukupitira muri Yesu, pakutira ikikyetekero kyenu nakibkirwa isonde ryonse. ⁹ Pakutira Resa ekambone wandi uo ntumikira mu mupashi wandi mumbira nsuma ya Mwana wakwe, ifyo mirumbura ryonse. ¹⁰ Ryonse ndaromba mu mapepo yandi ukutira mukufwaya kwakwa Resa kikatwe ikyakwe bati pakurekersha nkafike kuri mwe. ¹¹ Nkabira ukumibona, ukweba ati nkamipere ifyabupe fya mupashi, pakutira ati mukoshiwe. ¹² Ekutira ati, nkabira ukukosereshiwa pamo na mwe mukikyetekero, nebo mukikyetekero kyenu na mwe mukikyetekero kyandi. ¹³ Nkofwaya ukumishibisha mwebamunyanane, ukutira ati imiku iingi narepanga ukwisa kuri mwe(nomba narireshiwa ukufika na nomba), pa kweba ati imonemo ifisabo na muri mwe, ngefyo namwene na mubena fyaro banenu. ¹⁴ Naba uwamisha ku bena Hera na bena fyaro pamo, ku bamano na imburwa mano pamo. ¹⁵ Muri uyu musango, nebo, ndi uwaipekanya ukubira imbira nsuma na kuri mwe mwe bamu Roma. ¹⁶ Pantu nshiri na nsoni ku mbira nsuma, pantu emaka ya kwa Resa ukupsusha kuri onse uwakyetekera, ukutampirafye pa muYuda no kufika pa mu Hera. ¹⁷ Pa murandu wakweba ati mu mbira nsuma emwasokorwerwa uburungami bwa kwa Resa ukuturafye kukitetekero na ukufika ku kitetekero ifyo kyarembwa, "Awe ni kukikyetekero eko umurungami akwikarira no mweo." ¹⁸ Pakweba ati ubukari bwa kwa Resa bwakorwerwa ukupepa na ukurungana kwa bantu, abakirikira ikine pa murandu wa burungami. ¹⁹ Ni pa murandu wakutira ifyaishibikwa fyakwa Resa fyamoneka kuri bo. Pakweba ati Resa afirenge ukuboneka. ²⁰ Pakweba ati imbera shakwa Resa, amaka yakwe ayamuyayaya pamopenefye nabu Resa bwakwe pamo fyamonekesha, ukuturafye ku bubumbo ukupitira mufyo Resa arengere. Pa murandu nangu babura ikyaureseshamo. ²¹ Ni pamurandu wakweba ati, nangura baishibe Resa, bafirirwe ukumukindika nga Resa, nangura ukumutotera. Awe basangwike imburwa mano mu matontontanyo yabo, na imitima yabo iyabura ukukyetekanya yarengerwe ukufita. ²² Baitungire abamano, rero baishireba imburwa mano. ²³ Baarwire na ubukata bwa kwa Resa uushiroba ikipasho kya bantunse abaroba, ne kya fyuni, ne kya fya nama mpanga ifyamoru yane, nekyafikurika. ²⁴ Pa murandu wa kukowera Resa abaposere murunkumbwa rwa mitima yabo, ku kuikyenda imibiri yabo abene beka. ²⁵ Nibo abaarwire ikine kya kwa Resa ubufi, abashishimwine na ukutumikira ikibumbwa ukukira kabumba, uwaparwa umuyayaya. Amen. ²⁶ Pa murandu ngu, Resa abaposere ku fyarwinso rwa musebanya, na banakashi babo umusango wabo uwakifyarirwa bawarwire uushaba uwakifyarirwa. ²⁷ Nabaume nabo ninfyo, pa kureka umusango wakifyarirwa uwakyanakashi, barafwaya na murunkumbwa rwabo, abaume bakita ifyansoni ku baume. Ni mba ebaume abakitire ifyansoni na baume banabo no kupokerera ukusekwa ukuringana na ukuba kwabo. ²⁸ Pa murandu wakweba ati bakene ukwishiba Resa, Resa abapsere ku mampuru yabo ku kureka tai bakite ifya burungani. ²⁹ Epakuba abaisushiwamo ukurungana konse, ubupondamishi, urunkumbwa na urupato. Baisuramo akafindwe, buntara misoka, ifikansa, ubukyenjeshi, amapange yabi, abatepeta, ³⁰ abamiponto, abafirumba, abamataki, aberenganya ukukita ifibi, ababura ikyumfura ku bafyashi. ³¹ Bantu abatumpa, abashifikirisha amarayo, abamarara, abataba na ruse. ³² Bantu abaishiba ikipope kya kwa Resa ikyakutira ati abakita mfi baringire ukufwa. Awe tabakitafye mfi iyo, rero basuminisha na abo abakita mfi.

Chapter 2

¹ Eikyo taukwete umwakufisamina, iwe we muntu, weuya ukupingula, pantu weba ikyo upingura muri umbi kyakusekwa muri wemwine. Pantu iwe weupingura uyo ukukita fimo fine. ² Rero nomba turishibire ukuti ubupingushi bwakwa Resa bwabo kuringana ne kine iryo kyaponena pari abo abari kukita ifi fintu. ³ Rero ishiba iki, weba we muntu, weba wewari kupingura abo abari kukita ifi fintu nangura nawebo urakita fimo fine. Bushe ukapusuka ku bupingushi bwa kwa Resa? ⁴ Nangu bushe utontontanyo mukukepa pafya bunonshi bwabusuma bwakwe, pa kipaniko kyakwe ikikokore, no muteka

tima wakwe? Bushe tawarikwishiba ukuti ubusuma bwakwe bwaberako ukukutwara ku kurapira? ⁵ Rero kukosa kwenu no kukana rapira kwa mitima mwakwata mwebo mwarikukusha mubushiku bwabukari, ubu, bushiku bwa busokororo bwa bupingushi ubwarungama bwakwa Resa. ⁶ Akapera ku muntu onse ukuringana ne fikitwa fyakwe: ⁷ Kuri bo ukuringana ne fikitwa fisuma bari kupoka iparo, umukinshi, kabiri ubukindami, akapera ubumi bwa muyayaya. ⁸ Rero kuri bo abaifwaira, abakana ikishinka no kusumina ifisharungama, ubukari no kukaripa kwabipisha kureisa. ⁹ Resa ari nokuyo ukureta ubukyushi no buranda pa mutima wa muntu onse uyo uwari kukita ifibi, ukubarira ku mu Yuda, nokuya ku mu Griki. ¹⁰ Nomba ukurumbanishiwa, umukinshi, no mutende fikesa ku onse uwari kukita ikisuma, ku mu Yuda pakubara, no kuya ku mu Greek. ¹¹ Pantu kuri Resa takuri mukisha kinani. ¹² Pantu ngefyo bonse barikubifya ukwabura ifunde, ifyofine bakonaurwa ukwabura ifunde, kabiri ngefyo abengi ba bembuka ukupitira mwifunde nabo bakapingurwa ne ifunde. ¹³ Pantu teabo abayo ukumfwa ifunde ababa abarungami kuri Resa, Nomba nikuri bo abakita ifunde ebakaba abakaere. ¹⁴ Pantu iryo abena fyaro, abashakwata ifunde, bakite fintu fye funde, bene rifunde ku bene, nangura tabakwete funde. ¹⁵ Pari iki barikuranga ukuti ifikitwa fyarikufwaikwa ne funde fyarikurembwa mumitima yabo. Bakampingu wabo barikuba bakambone kuri bo, kabiri amatontonkanyo yabo irabapera ifirubo nangura ukubapokorora ku bene ¹⁶ nakuri Resa. Iki kikakitika pa bushiku iryo Resa akayo ukupingura inkama sha bantu bonse, ukuringana ne mbira-nsuma yandi, ukupitira muri Yesu Kristu. ¹⁷ Nomba ngorayo ukitunga umu Yuda no kwikara pe funde no kuyumfwira muri Resa, ¹⁸ kabiri nokwishiba ubwire bwakwe kabiri no kwishiba ikiyene pantu warisambirishiwa ukufuma mwifunde; ¹⁹ ero kabiri nga warishininkisha ukuti uri ntungurushi ku mpofu, urubuto kuri bo abari mu mfifi, ²⁰ uupindurura umuwere-were, kafundisha waba bana abakyeke, nokuti naukwa mu mwifunde ifyamano ne kine, nomba bushe iki kuti kyakingya shani ifyo wikara ubwikashi? ²¹ Iwe weuyo ukufunda bambi, bushe tauifunda wemwine? Iwe weushimikira pa kwiba? ²² Iwe weutira umo tafwire ukupanga ubukyende, bushe urakita ubukyende? Iwe wewapata uturubi, bushe urebira ama tempere? ²³ Iwe weuyumfwira mwi funde, bushe urasusha Resa mumitobere ye funde? ²⁴ Pantu "Ishina ryakwa Resa riraponterwa pa bena fyaro pamurandu waimwe," ngefyo kyarembwa. ²⁵ Pantu ukusembururwa kuti kwaminonkesha kakatira mwarabera ifunde, rero ngamwatoba ifunde, ukusembururwa kwenu kwasanguka bukukana sembururwa. ²⁶ Ngakyakuti, kanshi, umuntu uwasembururwa asunga ififwaya ifunde, bushe teti bukukana sembururwa bwakwe bwaba ngo kusembururwa? ²⁷ 27Kabiri bushe umo uushasembururwa teti amuseke ngasunga ifunde? Iki nipakutira mwarikwata ifunde iryarembwa no kusembururwa, rero muratoba ifunde! ²⁸ Pantu tari mu Yuda fye uwakunse; ero tekusembururwa kwakunse ya mubiri. ²⁹ Rero umu Yuda ni uyo uwamukati, kabiri ukusembururwa nyuko ukwa mu mutima, mu Mupashi, temukyarembwa iyo. Ukurumbanishiwa kwa muntu wabe fyo takufuma ku muntu rero kuri Resa.

Chapter 3

¹ Eico caba shani ukupuramo kwa ba Yuda? Kabiri bukumu ndo buri mukusembururwa? ² Ku kuranda kwa mu misango yonse. Kyariba kinkankara pari fyonse, aba Yuda basekeshiwe no kusokorwera ukufuma kuri Resa. ³ Bushe kindo ikyakuti aba Yuda nga tabakwete ikikyetekero? Bushe ukukana kyetekera kwabo kuti kwarenga Resa ukukana kuba pingura? ⁴ Tekuti kibe ifyo. Rero, rekeni Resa abe uwakine, nangu umuntu onse waba uwa bufi. Nga fintu kyarembwa, "Ati mufwire ukurainga ukuba aba rungama mukuirandira mu fyebo fyenu, ifyo mufwire ukuba iryo mukaya ukwisa kubupingushi." ⁵ Rero nga kukana rungama kwesu kuranga ukukana rungama kwa Resa, bushe tukoranda shani? Bushe tureranda ati Resa tali uwarungama ukureta ubukari pari fwebo? (Nkobofya ubuntunse). ⁶ Tekuti kube! Pantu ngefyo kuti Resa apingura shani ikyaaro? ⁷ Rero ikine kyakwa Resa ukupitira mu bufi bwandi ekirenga ubukatami bwakwe bufure, bushe kindo nkopingwirwa ngo mubembu? ⁸ Bushe nindo tukoranda, iryo tukoranda ububi pakuti ubusuma bufumepo, "Katukite ububi, pakuti ubune bwisee"? Kwariwama ukusekwa pantu ubupingushi bwamuringanya. ⁹ Nakabiri kindo? Bushe tukoiseka fwe bene? Takuri. Pantu turishinikire kare Yuda naba Giriki, bonse pamo, pakuba aba bembu. ¹⁰ Iki kyaba ngefyo kyarembwa: "Takwaba umurungami, nangu umo. ¹¹ Ngefyo calembwa: Takwaba umulungami, nelyo umo; ¹² Takuri nangu umo uufwikisha; takuri nangu umo uukofwaya Resa. ¹³ Pantu bonse naba patuka; bena pamo barifye abapuka. Takuri nangu umo ukita ikyabune, takuri, nangufye umo, takuri." ¹⁴ "Imiromo yabo kirindi ikyana kenama. Ku ndimi shabo barabapa ubukari bwa nsoka bwaba mu miromo yabo." ¹⁵ "Mu tunwa twabo mwaisura intipu no bukari." ¹⁶ "Amakasa yabo mukusumya umuropa. ¹⁷ Ukonaura no buranda efyaba mu nshira shabo. ¹⁸ Aba bantu inshira yamutende tabaishiba." ¹⁹ "Tabakwata umwenso wa kutina Resa mu menso yabo." ²⁰ Nomba twarishiba ukuti kyonse ikyo amarango yaranda, yaranda kubari mu marango, iki kirifye ikyakuti akanwa konse kesarikwe, naba pa kyarobakaruburure kuri Resa. ²¹ Neki nipamurandu wakuti takuri ukarungamika ku mirimo ya marango mukumona kwa kwe. Pantu ukwisa kwa marango mulrundu wa rubembu. ²² Rero nomba ukwabura amarango uburungami bwa kwa Resa tekuti bukukere, bwa monekere mu marango na muri bakasesema ngentee_ ²³ ubo, eburungami bwa kwa Resa ubonaishiba mu kikyetekero muri Yesu Kristu kuri bonse abako musumina. Pantu takuri ukupaturura, ²⁴ pantu bonse bari bembukire na kambi bapererwa ku bukata bwa kwa Resa, ²⁵ kabiri barungamikirwa ku kusenaminwa kwakwe ukupitira muri karubura Yesu Kristu. ²⁶ Pantu Resa atupere Yesu Kristu ukuba ikisokorwera ukupitira mu kiketekero mu muropa wakwe. Watupere Kristu ukuba ikinshinikisho pa kurungama, pa murandu warubembu rwa kunuma ²⁷ mukutekanya kwa kwe umwine. Ifi fyonse fyakitirwe ku kuranga ifya burungami bwakwe pa nshita uripo, ifi fyari pakuti aishininkishe umwine eka uwarungama, no kuranga ukuti arungamike bonse pamurandu wakiketekero muri Yesu. ²⁸ Bushe nga ukuyumfwa

Chapter 4

kuri kwisa? Fyari fumishiwa. Ukupitira mumurandu ndo? Iyo, rero kupitira mwifunde rya kiketekero. ²⁸ Eikyo tukutira ati umuntu tarungamikirwa ku kiketekero ukwabura uku bomba kwa marango. ²⁹ Bushe Resa ni Resa waba Yuda fye benka? Bushe tari Resa wa bena fyaro? Ina, wabena fyaro fye. ³⁰ Nga, ikine kine, Resa aba umo, akarungika abasembururwa ku kiketekero, naba tasembururwa nabo ukupitira mu kiketekero. ³¹ Bushe tureke amalango ukupitira muku kyetekera? Tekuti kube ifyo! Ribe, rero tukosereshe amarango.

Chapter 4

¹ Nga kinshi turetira kuri Abrahamu, uuri shifwe kubuntunse? ² Pantu nga Abrahamu arungamikirwa ku kubmba imirimo, ninshari napakutakishisha, rero tekuri Resa iyo. ³ Pantu irembo ritira shai? Ryatira "Abrahamu atetekere Resa, neki kyarungirwe kuri wene." ⁴ Nomba umuntu uubomba, amaripiro tayabona ukuti bupefye, rero ayamona ukuti kufuta pa misha. ⁵ Rero umuntu ushitetekera mu mirimo yakwe nga atetekera uurungamika abashipepa ikitetekero kyakwe ekirenga ukuti arebonwa umurungami. ⁶ Davidi nao asosere aaparo pao Resa atira murungami ukwabura imirimo. ⁷ Atire, "Bariparwa abererwa pari bumpura mafunde bwabo, kabiri imembu shabo shafimbwapo. ⁸ Ariparwa umuntu uo Shikuru takaroeshe nangu panonopa rubembu rwakwe." ⁹ Eikyo bushe ukuparwa kwisa pa basembururwa, nangura mukukana sembukurwa? Pantu turetira "Ikitetekero kyapenderwa kuri Abrahamu ngo uburungami." ¹⁰ Ni munshi amwene? Bushe niryo Abrahamu asemburwirwe, nangura mukukana sembukurwa? Takyari mukusembururwa, rero mu kukana sembukurwa! ¹¹ Abrahamu apokerere akeshibiro ka skusembururwa nge kikakatikiro kya burungami ikyo akwete iryo ari tarasembururwa. Uyu wari murimo wakuti engaba wishu wa bonse abasumina rero abashasembururwa, pakutira bengapenderwa pa barungami. ¹² Iki ikirepiribura ukutira Abrahamu aishireba wishu wa basembururwa tekuri abofye abashasembururwa rero nakur abo abakonka intampuro sha kitetekero sha kwa shifwe Abrahamu eyo ninshi tarasembururwa. ¹³ Uburayo kuri Abrahamu nakunko shakwe ukuti ari no kupyana ikyarwo takwaishire ukupitira mwifunde rero mukupitira mu burungami bwa kitetekero. ¹⁴ Kuri abo abekarira mwifunde bari no kupyana, nga takuri ikitetekero, ikyarwo kyafye. ¹⁵ Pantu ifunde ringareta ubukari, rero ukushiri ifunde takwingaba bumpura mafunde. ¹⁶ Pa murandu waiki kitetekero, pakutira uburayo bwingaba pa kusenaminwa no kushininkishiwa pa nko shonse sha kwa Abrahamu tekuri abafye abekarira mwifunde rero na kuri abo abakwata ikitetekero kya kwa Abrahamu. Shifwe wesu bonse, ¹⁷ nga firya kyarembwa, ati "Nakusonta ukuba wishu wa nko ishing." Abrahamu ari mukyeni kya kwa uyo akyetekere, uwari ni Resa, upera umweo ku bafwa eryo uwita ifintu ifishabako ukubako. ¹⁸ Taskwete isubiro, ukuti aba wishu wa nko ishing, ukuringana nefyo bamwebere, "Ifyo inko shobe shikaba." ¹⁹ Ukwabura ukuba uwanaka mukitetekero, asendere umubiri wakwe ukuba uwafwa (pantu ari ne myaka umwanda umo)-kabiri aroereshe napari bungumba bwa kwa Sara. ²⁰ Rero pamurandu wa burayo bwa kwa Resa, Abrahamu ari ne kitetekero. Kabiri tatenderwe rero ari koshiwe, mu kitetekero no kupera amarumbo kuri Resa. ²¹ Arishininkishe ukutira efyo Resa araya kuti afikirisha. ²² Eikyo Resa abwene ukutira murungami. ²³ Rero takyaremburwe ukuti engasekeramofye eka, ukutira kyapenderwe kuri bo. ²⁴ Kyaremburwe na kuri fwebo, uko kikapenderwa, fwebasumina muri uyo uwabushishe Yesu Shikuru wesu ukufuma ku bafwa. ²⁵ Uyo uwatufwirire pa membu shesu no kubka pakurungamikwa kwesu.

Chapter 5

¹ Apo twirirungamikwa mukitetekero, twarisangwa uumutende muri Resa ukupitira muri Shikuru Yesu Kristu. ² Ukupitira muri ye na kabiri twarisanga ikikyetekero mukusenaminwa umo twaimininas, eryo na ukusanbgarara mwisubiro rimo iryabukata bwa kwa Resa. ³ Takiri iki kyeka iyo, rero tuarsangarara na mu makyushi. Twarishiba ukutira ukukyura kureta ukushipikisha. ⁴ Ukushipikisha kureta imibere, kabiri imibere ireta isubiro rimo, ⁵ kabiri iri subiro tarirengwa nsoni pantu kitetekero kya kwa Resa kyariturwirwa mu mitima yesu ukupitira muri Mupashi wa Mushiro uwaperwa kurifwe. ⁶ Pantu iryo twari tukiri abanaka, panshita iyaringa Kristu arifwirire ababembu. ⁷ Takingaba ikyaanguka umo ukufwira umuntu umurungami. Emukutira, umo nao akose pakufirwa umuntu umurungami. ⁸ Rero Resa ariranga ikitemwiko kyakwe pari fwe, pantu iryo twari ababembu, Kristu aritufwirire. ⁹ Mukusanshapo, ryena, eikyo twarirungamikwa ku muropa wakwe, turi na ukupusushiwa ku bukari bwa kwa Resa ukupitira mu muropa. ¹⁰ Napari iki, iryo twari abarwani ba kwa Resa, twariwikishanya nankwe uupitira mumfwa ya Mwana wakwe, mukusanshapo, panuma twakwata ukuwikishanya, turi na ukupusushiwa ku bumi bwakwe. ¹¹ Takiri iki kyena, rero turasangarara muri Resa ukupitira muri Shikuru Yesu Kristu, ukupitira muri ye ruena twaripokerera ukuwikishanya. ¹² Kanshi ryena, ngafirya ubufi bwaingira mu kyarwo ukupitira mu muntu umo, muri inshira imfwa yena yaingirira murubembu. Kabiri imfwa yasarangana ku bantu bonse, pantu bonse nababembuka. ¹³ Iryo taurati ifunde, urubembu rwari mukyaro, rero takwari ukuburura ububifi iryo ifunde tarirati ribeko. ¹⁴ Nangurine kingaba ifi, imfwa yariko ukufuma munshita ya kwa Adamu ukufika na munshita ya kwa Mose, na kuri abo abashabembwike nga ukukana tesha kwakwa Adamu, uyo uri mukipasho kya uyo uwari na ukwisa. ¹⁵ Rero ubupe tabwaba nga ububifi. Kanshi ryena pa murandu wabubifi bwa umo abengi barifwiramo, pari bufi ukusenaminwa kwa kwa Resa na ubupe bwa kusenaminwa kwa muntu umo, Yesu Kristu, kwa kakura abengi! ¹⁶ Kanshi ryena ubupe tabwaba nga ifitumbuka mu rubembu rwa muntu umo. Ubupingushi bwakonkere ububifi na ukureta ukwererwa, rero ubupe bwakonkere ububifi ubwngi na ukureta ukurungamikwa. ¹⁷ Kanshi, mu bubifi bwa umo, imfwa yatekere muri umo, kipimo kyamusango nshi abo abapokerera ukusenaminwa ukwafurisha na ubupe bwa burungami buteka mubumi ukupitira muri umo, Yesu Kristu. ¹⁸ Eikyo kanshi, pa murandu

wabubifi bwa umo ukwererwa kwaisa ku bantu bonse, eikyo na kabiri ukukita ikintu kimo icyaburungami kitwara ku kurungamikwa na ubumi bwa bantu bonse. ¹⁹ Pantu mukupitira mukukana umfwa kwa muntu umo abengi barirengwa baba ababembu, na kabushe ukupitira mu kukyumfira kyaumo kikarenga abengi ukubakita abarungami. ²⁰ Rero ifunde ryashire mukufusha ububifi. Rero apo urubembu rwafurishye, ukusenaminwa kwafurishye ukukirapo. ²¹ Iki kyakitike pakweba ati, ngefyo urubembu rwatekere mumfwa, nangu firya ukusenaminwa kwingatungurura ukupitira mu burungami bwa mweo wa muyayaya ukupitira muri Shikuru wesu Yesu Kristu.

Chapter 6

¹ Ngakanshi tuleyo kulanda shani? Bushe tutwalilile ukwikala mu lubembu pakuti ukusenamina kufule? ² Tekuti cibe ifyo. Ifwe fwebafwile ku lubembu, kuti twaikalama shani? ³ Bushe tamwishibile ukuti ifyo abengi bali kubatishiwa muli Kristu Yesu balikubatishiwa nakumfwa yakwe? ⁴ Twalishikilwe, elyo, pamo naye ukupitira mu lubatisho ukuya mumfwa. Ici calikucitika pakutira ngefyo Yesu ali kubushiwa ukufuma ku bafwa ukupitira mu bukata bwakwa Tata, efyo nefwe twingekala mu bumi bupya. ⁵ Pantu ngacakuti twalisa kuba pamo nao mu bumpasho bwamfwa yakwe, tukabapamo nakabili no kubushiwa kwakwe. ⁶ Twalishibe ci, ukuti ubuntu bwesu ubwakale bwaile kutanikwa nankwe pakutira umubili wa lubembu wingayo konaulwa. Ici calikucitika pakutira tatusendelwe mu busha ku lubembu. ⁷ Uyo uwafwa alibikilwe uwalungama ukufuma ku lubembu. ⁸ Lelo ngatwayo kufwila pamo na Kristu, Natusumina ukuti tukekala pamo nankwe. ⁹ Twalishiba ukuti apo Kristu alibushiwa ukufuma ku bafwa, tekuti afwe nakabili; imfwa tayakwata maka pali ye. ¹⁰ Pantu ukukonka nemfwa ukuti afwile ku lubembu, afwilile bonse pamukumo. Kanshi, ubumi ekala, ekalila Lesa. ¹¹ Munshila imo ine, namwe bene mulekuimona mwebene ukuti mwalifwa ku lubembu, lelo aba mweo kuli Lesa muli Kristu Yesu. ¹² Eico mwileka ulubembu luteke imibili yenu iyamfwa pakuti musuminishe ulunkumbwa lwaluko. ¹³ Mwilapela ifilundwa fyenu ifya mubili ku lubembu, mukuba ifibombelo kufishalungama. Lelo ipeleeni mwebene kuli Lesa nga baletwa ukufuma ku mfwa ukuya ku mweo, kabili peleeni ifilundwa fyenu ifyamubili nge fibombelo fya bulungami. ¹⁴ Mwisuminisha ulubembu ukuteka pali mwe. Pantu tamutekwa na mafunde lelo mukusenamina. ¹⁵ Tuleti shani nomba? Bushe tulecita ulubembu ico tatukotekwa na mafunde? Cibefyo! ¹⁶ Bushe tamwaishibo kuti ngamwaipela nga basha, mulibasha kuli uyo mukobela? Kuti mwaba basha ku lubembu, ulutwala kumfwa, nangula abasha ku cumfwila, icitwala ku bulungami. ¹⁷ Lelo ukutotela kube kuli Lesa! Pantu mwali abasha ba lubembu, lelo namubela ukufuma panshi ya mutima isambilisho ilyo mwapelwe. ¹⁸ Mwalilubulwa ukufuma ku lubembu, kabili mwalipangwa abasha ba bulungami. ¹⁹ Nkolanda ngo muntu pa mulandu wa kunaka kwa mibili yenu. Ngefyo mwatulile ifilundwa fyenu ku kuba basha bakukowela na ku bubi, munshila imo ine, nomba peleeni ifilundwa fya mibili yenu ngo busha ku bulungami na ku kusangululwa. ²⁰ Pantu ilyo mwali abasha ba lubembu, mwali abakaele ukufuma ku bulungami. ²¹ Pali ilya Inshita, cisabo nshi liya ico mwalikukwata pa fintu ifyo lelo muleumfwilapo insoni? Pantu icifuma muli ifyo fintu nimfwa. ²² Nomba lelo apo namulubulwa ukufuma ku lubembu no kuba ubusha kuli Lesa, namukwata icabo cenu ku kusanguluka. Icacufumamo mweo wamuyayaya. ²³ Pantu ifilambu fya lubembu ni mfwa. Lelo icabupe cakwa Lesa, mwao wamuyayaya muli Kristu Yesu Shikulwifwe.

Chapter 7

¹ Nangula bushe tamwaishiba, ba wesu (pantu nkososa kubantu abaishiba ifunde), ukuti ifunde lilatungulula umuntu lyonsefye ilyo ali no mweo? ² Pantu umwanakashi uwaupwa alikakililwa ne funde ku mulume wakwe ilyo ali no mweo, lelo umulume ngafwa, ali uwakakulwa kwi funde lya cupo. ³ Eico kanshi, ilyo umulume ali no mweo, umukashi ngayakila no mwaume umbi, aketwa umucende. Lelo umulume nga afwa, umwanakashi ali uwakakulwa kwi funde, tali mucende ngacakuti aikala no mwaume umbi. ⁴ Eico, ba munyinane, mwaliba abakufwa kulubembu ukupitira mu mubili wakwa Kristu. Ici nipakuti mwingakumikwa kuli umbi, ekuhila, kuli uyo uwabushiwe ukufuma kubafwa, pakutira twingatwala ifisabo ifyakwa Lesa. ⁵ Pantu ilyo twali mu mubili, icilaka ca lubembu, icalikwisa ne funde, fyalikubomba mu filundwa fya mubili mu kutwala icisabo camfwa. ⁶ Nomba lelo twalilekelwako ukufuma kwi funde. Twalifwa kuli cilya twaiketweko. Ici nipakutira tubombele mu musango uupya mu Mupashi, temu musango wakale uwa malembo. ⁷ Findo twingalanda nomba? Bushe ifunde iline lubembu? cibefyo. Pantu kwena, ngashali kwishibo lubembu, ngatacapitile mwifunde. Pantu ngashaishibe ulunkumbwa mpaka ifunde lyalanda, "Wilakumbwa." ⁸ Lelo ulubembu lwakwete imsabu ukupitira mwifunde no kuleta ububi bonse muli ne. Pantu ukwabula ifunde, ulubembu lwalifwa. ⁹ Panshita imo nali umumi ukwabula ifunde, lelo ilyo icipope caishile, ulubembu lwalibukulukile, kabili nalifwile. ¹⁰ Icipope icili nokuleta ubumi calyalukile no kube mfwa kuli ne. ¹¹ Pantu ulubembu lwasendele insambu ukupitira mu cipope kumbepa. Ukupitira mu cipope calinjipaya. ¹² Kanshi ifunde lya mushilo, ne cipope ca mushilo, calilungama, kabili cisuma. ¹³ Kanshi bushe icali icisuma calisanguka imfwa kuli ne? Cibefyo. Lelo lubembu, pakuti lusokolokwe ukuti lubembu, caletele mfwa muli ne ukupitira mucali cisuma, no kupitira mu cipope ulubembu lwingasanguka icalubembu ukucila pacipimo. ¹⁴ Pantu twalishibo kuti ifunde lya mupashi, lelo ndiwa ku mubili. Nalishitishiwa kubusha bwa lubembu. ¹⁵ Pantu ifyo ncita, nshikoishiba. Pantu ifyo nkofwaya ukucita, nshicita, kabili ifyo napata, efyo ncita. ¹⁶ Lelo nganacita ifyo nshikofwaya, Nasuminisha ifunde ukuti ifunde lisuma. ¹⁷ Nomba lelo tene ncita ifi fintu, lelo ulubembu ulwaikala muli ne. ¹⁸ Pantu ndishibile ukuti muli ne, ekuhila mu mubili wandi, tamwaikala fintu fisuma. Pantu ukukabila kwakucite fintu fisuma kuli nane, lelo nshi fishita. ¹⁹ Pantu icisuma ico nkofwaya, nshicita, lelo ifibi ifyo nshikofwaya, efyo ncita. ²⁰ Nomba ngacakuti

nacita ifyo nshikofwawa ukucita, ninshi tenebo mficita, Lelo lubembu ulwikala muli ne. ²¹ Kanshi, nasanga ili funde: Ilyo nkofwaya ukucite fisuma, icabipa cili naine. ²² Naliba uwakucankwa mwi funde lya kwa Lesa mu mutima wandi. ²³ Lelo nimbona ifunde lyapusanako mufilundwa fyandi ifya kumubili. Ici cintu cilalwisha ifunde lipya mu matontontkanyo yandi. Cilantwala muli bunkole kwifunde lya lubembu ulwaba mu filundwa fya mubili wandi. ²⁴ Ndi muntu wankumbabulili! Bushe ninani akampokolola ukufuma kumubili wamfwa? ²⁵ Lelo ukutotela kube kuli Lesa ukupitila muli Yesu Kristu Shikulwifwe! Eico kanshi, ine nemwine mbombela ifunde lyakwa Lesa na matontontkanyo yandi. Lelo, ku mubili wandi mbombela ifunde lya lubembu.

Chapter 8

¹ Pantu takuri kuwerwa kuri abo abari muri Kristu Yesu. ² Pantu ifunde rya Mupashi wa Mushiro muri Kristu Yesu ariturubura ukufuma kwifunde irya kubembuka nemfwa. ³ Pantu ifyo ifunde ryafirirwe ukubomba pantu kwari ukunaka ukupitira mu mubiri, Resa akitire. Arimutumine Umwana wakwe mu kipasho kya rubembu ukuba irambo rya pa rubembu rwa mubiri. ⁴ Arikitire iki ukuti afikirishe ifunde muri fwebo fwebendera mukukana kwata umweo, rero ukuringana no Mupashi. ⁵ Bonse abekara muri bumubiri bomfwa kufintu fya mubiri, rero bonse abo abekara ukuringana no Mupashi bakutika kufintu fya Mupashi. ⁶ Itontontkanyo rya bu mubiri nimfwa, rero itontontkanyo rya Mupashi mweo no mutende. ⁷ Itontontkanyo rya mubiri burwani kuri Resa, pantu tanyakuma kwifunde rya kwa Resa, takyasuminishiwa no kukita. ⁸ Bonse ababa mu mubiri tabatotera Resa. ⁹ Rero, mwebo tamuri mu mubiri rero mu Mupash, nga kyakutira Umupashi wa kwa Resa waikara na mwebo. Rero umuntu ushakwata Mupashi wa kwa Kristu, ninshi uyo te muntu wakwa Kristu. ¹⁰ Nga kyakutira mwaba na Kristu, umubiri warifwa pa murandu warubembu rero Umupashi warikara pa murandu wa burungami. ¹¹ Nga kyakutira umupashi uwabushishe Yesu kumfwa waba namwebo, uyu wine umupashi uwabushishe Yesu kumfwa ukamipera umutende ku mibiri yenu ukupitira mu Mupashi, uo mwaba nao. ¹² Eikyo kanshi, turi bankongore, tekumubiri rero kwikara ukuringana no mubiri. ¹³ Pantu nga mwaikara ukuringan ano mubiri muri nokufwa, rero nga ni ku Mupashi nga mwabika imibiri yenu, muri no kwikara abamweo. ¹⁴ Pantu abengi ngefyo batungururwa no Mupashi wakwa Resa, aba ebana bakwa Resa. ¹⁵ Tamwapokerere umupashi uyo uwamipanga abasha, pakutira mwikare mukatina nakabiri; rero mwapokerere umupashi uwakumisara, ekirenga turerira, "Abba, Tata!" ¹⁶ Umupashi uwine eushinina bunte no mupashi ukutira turi bana bakwa Resa. ¹⁷ Nga turi bana bakwa Resa, impyani, impyani shakwa Resa. Twari impyani shakwa Kristu, ikine twarikyura nankwe pa kutira tutanikwe nankwe. ¹⁸ Ndebona ukutira ubukyushi bwapari kano kashita tabukindeme ukuringana no bukindami ubo turi no kuperwa. ¹⁹ Pantu ifibumbwa firorera no kufurukisha ukusokororwa kwa baa bakwa Resa. ²⁰ Pantu ifibumbwa fiikonyafye ukukita ifyo ifyo fikofwaya, tekerembwa kwabo rero ni pamurandu wafyo umwine afwaya, mwisubiro rimbi. ²¹ Ifibumbwa parwafiko fikafikirisha ubusha bwa kubora, pa kutira bakabe abantungwa mu bukata bwa bana bakwa Resa. ²² Pantu twaishibo ukutira ifibumbwa fyonse firakyura no bukari bwa kupapa ukufika na kuri nomba. ²³ Kabiri teiki kyeka iyo rero naifwe, ne fisabo fyantanshi fya Mupashi-nafwebo tureketekera munda shesu pa mibiri yesu. ²⁴ Nomba isubiro turebona turesubira Pantu abo isubiro efyo engabona? ²⁵ Pantu nga natukwata isubiro pakyu tushirabona, turakirorera mu muteka tima. ²⁶ Munshira imo ine, Umupashi uretwafwa mukunaka kwesu, pantu tatwaishiba ifyo tufwire ukupepa, rero Umupashi uratupapatirako mu musanho tushingarondorora mubasubwa ukuringana no bufwayo bwa kwa Resa. ²⁷ Na Resa areshiba ifiri mu mitima ya mipashi pantu Umupashi urapapatirako abantu ukupitira mubasubwa ukuringana no bufwayo bwa kwa Resa. ²⁸ Twarishiba ukutira bonse abatemwa Resa, arabombera pamo ifintu ubusuma, bonse abaitwa ku kufwaya kwakwe. ²⁹ Pantu abo aishibe, aribasarire ku kinso kya Mwana wakwe, pakutira babe amaberi muri bamunyina. ³⁰ Bonse abo asarire, bonse aribetire. Bonse abo aitare, bonse aribarungamika. ³¹ Kinshi ikyo twingasosa pari ifi fintu? Nga twariba na Resa, nani twaingarwishanya nankwe? ³² Resa takenye Umwana wakwe rero arimupere pa murandu wesu bonse, kinshi ashingabera nankwe ku kikuku no kutupera fyonse? ³³ Nani engaretapo umuntungwa pa basarwa bwakwa Resa? Resa umwine aribarungamika. ³⁴ Ninani uwingabawera? Yesu Kristu umo ewafwire-ukukira parikyo, aribukire-aya nakukuboko kwa kuryo kwakwa Resa, kabiri eutupapatirako. ³⁵ N'ani akatupaturura ku kitemwiko kya kwa Kristu? Makyushi, nangura amafya? Nangura ku kyushiwa, nangura ni nsara, nangura kusapura, kintinya, nangura urupanga? ³⁶ Ngefyo kyarembwa ukutira, "Ni pamurandu obe twafwira akasuba konse. Batukita nge manga isho baretwara mukwipaya." ³⁷ Muri ifintu fyonse twarifikimfya ukupitira mu watutemwa Yesu. ³⁸ Pantu narishininkisha ukutira nangufye nimfwa, nangura mweo, nangura bamaraika, nangura ubuteko, nangura fintu firesangwa, nangura ifireisa, nangura amaka, ³⁹ nangura ubutari, nangura ubwipi, nangura ikintu kyonse ikyabumbwa, ikingatupatura ukufuma ku kitemwiko kya kwa Resa, ukupitira muri Shikuru Yesu Kristu.

Chapter 9

¹ Nkososa ifya cine muli Krist.Ntakobepa iyoo,na kampingu yandi inkombela bunte mu mupashi wamushilo. ² ala no mutima wandi uli nobilanda ubukulu no mutima wandi ukokalipafye lyonse. ³ Pantu kuti nafwaya ukuti ine wine ukutipwa noku patululwako kuli Kristu mubwafya bwa ba munyine,abantu bandi, ukulingana nomubili. ⁴ Nabo bakwa Israile.Aba sotelwe,no bukata,ne cipangano,no kubapela ne cabupe cefunde,no mulimo wamwi tempele,na malayo. ⁵ Muli aba bene emwaba naifikolwe umwatulile Kristu uwaishile nomucishi wamubili_e Lesa wayonsee.Akokulumbnishiwa umubelelele.Amen ⁶ Lelo tekusosa icebo cakwa Lesa alli fililwe.Pantu tebonse mu Israile ababa abena Israile. ⁷ Nakambi

tekusosa pantu nolo tebantu bonse abafuma mwa Abrahamu bonse bana. iyo.Lelo,"Mukutilwa mwishina lyakwa Isaki emo ukufuma kwa bantu bakalakutwa." ⁸ Eico, abana bonse abafyalwa kubuntunse tababa abana bakwa Lesa.Lelo bana babulayo ebapendwa ukuti abana. ⁹ Pantu ili eshiwi lyabulayo:"Pali ino nshita nkesa, no mana mwaume akapelwa kuli satana. ¹⁰ Teicii ceka,lelo panuma Rabeka alikukwata umwana umwaume umo,wishi wesu Isaki_ ¹¹ pantu ilyo lyonse abana tabala fyalwa, kabili tabalecita icintu icili conse aca bune nangu acakubipa,pakuti umulimo wakwa Lesa utalamane, temulandu waficicitwa,lelo nipa mulandu naye umukuta_ ¹² casoselwe ku mwanakashi," Abakote bakaba abasha babaice." ¹³ Ngafilwa calembelwe:"Yakobo nalikutemwa,lelo Esau nali mupatile." ¹⁴ Nindo kanshi ukososa?Bushe kwali aba shalungama kuli Lesa? ¹⁵ Pantu asosele kwa Mose,"Nkabelela uluse kubo nafwaya ukubelela uluse,kabili nkabelela inkumbu kubo nafwaya ukubelelainkumbu." ¹⁶ Elo kanshi,tepamulandu naye wakufwaisha,nolo pamulandu naye uubutuka,lelo nipalandu wakwa Lesa,uubelela uluse. ¹⁷ Pantu mumalembo yasosa kuli Pharao,"Pantu nipali ici cine nakukashishe ukuti impamfu ,kabili neshina lyandi lile kubilwa mu caalo conse. ¹⁸ Elo kanshi,Lesa alikwata uluse kubo akofwaya,na kubo akofwaya,nabo akofwaya alabalenga ukuba abatalama. ¹⁹ Elo akososa kuline,"Cindo akosangila ne cilubo?Pantu ninani enga nkanya ukufwaya kwakwe?" ²⁰ Mu kupusana,umwaume,niwebo nani wasuka Lesa? Nindo icibumbwa cingala kusosa kuwa cibumbile,"Cindo muko citila ifi?" ²¹ Bushe tamwaishiba nakabumba takwata nsambu pebumba ukukupanganko,kwiloba line icipe cimo icipe ca cikunkubiti cakubofya bukankala bukankala,na cinbi icikunkubiti icakubomba mubupina? ²² Nga cakweba ati Lesa akofwaisha ukulanga icipya no kulenga impamfu shakwe shishibikwe,ukushipikisha no kutekanya kwabukali kwapekanishiwe ubonaushi kuboashi? ²³ Nindo acitile ifi pakuleka ubukali bwa mfyuma fyakwe fileya ukwishibikwa ku luse lwakwe,ico apekanya akale. ²⁴ Nindo acitile ifi pamulandu wa fwebo,uwa kutlilwe,temu ba Yuda,lelo temubena Fyalo? ²⁵ Ngefyo asosele muli Hose:NKakuta abantu abatali abantu bandi,no mwanakashi uo tatemwikwa. ²⁶ Elo cikaba ati uko casoselwe kuli bo;uko baka kutwa abana ba kwa Lesa." ²⁷ Esaya akolila pali Israile,"Yangu impendws yabana abaume abakwa Israile,"cikaba Ngo mucanga wapali bemba,cikaba ngo washalapo ewapusuka. ²⁸ Pantu Shikulu akabofya ishiwi pa caalo umupwilapo na ukwabula ukukokola." ²⁹ Ngafilya Esaya wasosele kale,"Nga Shikulu wabantu bonse tatushile nga bana bakwe, nga twali kuba nga Sodomu,na Gomola." ³⁰ Elo nindo tukososa? Ukuti abena Fyalo,abashali kufwaya ubulungami,bali pakelelele ubulungami,ubulungami ukupitila mu cicetekelo. ³¹ Lelo Israile,uu takonkele amafunde yabulungami,tafikile pali aya amafunde. ³² Nga cindo?Pantu nabo tabakonkelele muku cetekela,lelo ni mukubomba.Nabo baipuswile kwibwe ilya kuipusulako, ³³ ngefyo calembelwe,"Bona,nkobika mu Shiyoni."

Chapter 10

¹ Bamunyina, ukukabira kwa mutima wandi no kupapata kwandi kuri Resa pari bo, kwakureka bapusuke. ² Pantu ndi nte yabo ukutira baripimpa pari Resa, rero temukwishiba iyo. ³ Pantu tabaishiba burungami bwa kwa Resa, nakabiri ukwimiko uburungami bwabo abene. Tabanakire uburungami bwa kwa Resa. ⁴ Pantu Kristu ekufikirisha kwa marango pakutira onse uutetekera arungamikwe. ⁵ Pantu Mose aremba pa burungami bwafuma ku marango ukutira: "Umuntu uukita uburungami bwa marango akekaririra muri ubo bwine uburungami. ⁶ Rero uburungami ubufuma ku kitetekero butira, "Witira mu mutima obe auti, 'Nani akanina mu muru?' (Ikyo ukureka Kristu ukwika); ⁷ kabiri witira, 'Nani akekira kumbo?'" (iky, ekuninika Yesu ku bafwa). ⁸ Rero kitira shani? "Ikyebo kiri mupepi naimwe, mu kanwa ka mitima yenu. Iki kyebo kya kitetekero, ikyo tubira. ⁹ Pantu nga watira ku kanwa kobe auti Kristu ni Shikuru, kabiri waketekera mu mutima obe ukutira Resa amubushishe ku bafwa, ukapusuka. ¹⁰ Pantu ku mutima umuntu araketekera no kurungamikwa, kabiri ku kanwa arumbura no kupusuka. ¹¹ Pantu irembo ritira, "Onse uutetekera takawerwe." ¹² Pantu tapari bupusano pa muYuda no muKiriki. Pantu Resa umo wine ni Resa wabonse, kabiri abo wa kindama kuri bonse abamukuta. ¹³ Pantu onse uukuta pe shina rya kwa Resa akapusuka. ¹⁴ Nga kabiri kuti ba mukujta shani uo tabaketekera? Kutu bamuketekera shani uo bashaumfwa? Kutu bamufwa shani ukwabura ukushimikira? ¹⁵ Nga kuti bashimikira shani, nga tabatuminwe?-Nga fintu kyarembwa, "Yabune amakasa ya abo ababira imbira nsuma." ¹⁶ Rero bonse tabanakire ku mbira nsuma. Pantu Esaya atira, "Shikuru, nani aketekera ikyo baumfwire kuri fwe?" ¹⁷ Kanshi ikitetekero kisa ukufuma mu kumfwa, na mukumfwa ukupitira mu kyebo kya kwa Kristu. ¹⁸ Rero ntira, "Bushe tabaumfwire?" Ee, Kinefye. "Ikiunda kyabo nakiya ku kyar kyonse, ne fyebo fyabo kwi sonde ryonse." ¹⁹ Nakukirisha, ndetira, "Bushe Isreari taishibe?" Pakubara Mose atira, "Nkarenga mwebo ukuba nakarumwa ku kishaba ruko. Kuruko rwa bantu abashairuka. nkamukarifya. ²⁰ Rero Esaya mu kushipa atira, "Abashamfwire barisangire. Naboneke kuri bo abashanjipwishe. ²¹ Rero kuri Isreari atira, "Akasumba konse natamburura amaboko yandi ku bantu abashumfwa kabiri abatarama."

Chapter 11

¹ Eryo natire, bushe Resa arakana abantu bakwe? Bushe takingabako. Pantu nanebo ndimwina Isreari, uwa muruko rwa kwa Abrahamu, mu mukowa wa kwa Benjamini. ² Resa takana bantu bakwe, abo aishibe. Bushe tamwaishiba ifyo amarembo yaranda pa rwa kwa Eriya, ifyo apapatire kuri Resa pari Isreari? ³ "Shikuru, nabeya bakasesema bobbe, baritobawire ne fipairo fyobe. Ninebo neka nshere, eryo kabiri barefwirikisha umweo wandi." ⁴ Rero kinshi ubwasuko bwa kwa REsa bwarandire kuri ye? "Nari isungira abaume amakana kine rubari bashatara abapeta amoru ku kumfukamina." ⁵ Eryo nangu kibefi, na pari ino ine nshita kuri na bambi abasharap pa murandu wa busaro bwa kusenamina. ⁶ Rero nga ni mukusenamina, takingapirirwa mu mirimo. Nakuba ukusenamina tekuti kube na kabiri

ukusenamina. ⁷ Nga turande shani mba? Ikintu ikyo abena Isreari barekufwaya, tabakisangire, rero abasarirwe bo barikisangire, eryo bambi bakoshiwe imitima. ⁸ Ngefyo kyarembwa: "Resa abapere umupashi wa bukopo, amenso ukuti bebona, na matwi ukuti beumfwa, ukufika nerero." ⁹ Eryo David arandire, "Rekeni amarira ya mateburo yabo yabe risumbu eryo na ikiriba, ikipunwiso eryo na ikya kukanda kuri bo. ¹⁰ Rekeni amenso yabo yafitwe ukuti bebona, eryo na ukukonkanyapo ukufutata. ¹¹ Eryo na kabiri natira, "Bushe baipunwine ikyakuti bengawa?" Awe takingabefyo. Mukifuro kyakuti, ukupitira mu kuruba kwabo, emo iusukiro ryaishira kubena fyaro, ukuti babimbirwe ku kuba no bufuba. ¹² Nomba nga kyakuti ukuruba kwabo bunonshi bwa kyaro, eryo nangura ukurusa kwabo nga ebunonshi bwa bena fyaro, kifiko nshi impera yabo ingaba? ¹³ Eryo nomba nderanda kuri mwe mwe benafyaro, eryo nangura ningaba umusore kubena fyaro, ndakwatiramo ukubekwa mu bupwingishi bwandi. ¹⁴ Narimo rimbi kuti napatikisha abantu bandi ku kuba no bufuba, abo aba kumubiri wandi. Narimo twingapusushapo bamo paribo. ¹⁵ Pantu ukukanwa kwabo nga kwingapiribuka ukupiribuka kwe sonde, ukupokererwa kwabo kukaba shani nangura kungaba kwati kubuka ukufuma kubafwa? ¹⁶ Ifisabo fyantanshi nga fyangangwa ninshi no mufuba nausungwa. Imishira ngayasungwa, ne misambo ine ninshi naisungwa. ¹⁷ Rero nga kyakuti imisambo imbi yaputurwa, nga wingaba niwebo, uyu musambo wa mu Orife wa mumpanga, nobe wine ninshi wingaputurwa pamo, neryo winga kuma ku mushira wamufundo uwingi uwa mu Orife, ¹⁸ wikwata kirumba pa misambo. Rero nga wingakita ikirumba, tariwe wafwa mishira, mishira eikwafwa. ¹⁹ Narimo ukutira, "Imisambo yafuninwemo pakutira nebo nundwemo." ²⁰ Ikyo kishinka. Panbtu ni pa murandu wa kuburwa ikitetekero bafuninwemo, rero mwebo mwaiminina umushimpa pa murandu wa kitetekero kyenu. Mwipirira mu mutontokanya wenu, rero tineni. ²¹ Pantu Resa ngatengareka imisambofye, nangura niwe tengakureka. ²² Boneni, kabiri, imisango iisuma ubwingi no kukaripisha kwaishira pa baYuda abawire, rero uruse rwa kwa Resa rwa isa parimwebo, nga mwakonkanyapo imbera shisuma muri ye kiri bwino nga teifyo namwebene muri no kupurwako. ²³ Kabiri nangura bo, nga tabakonkenyepo mukukanasumina kwabo nabo bene, bakarundwako. Pantu Rwsa ari no kubarundako nakabiri. ²⁴ Pantu nga wariutwirwe mu mu Orife wa mu mpanga ukupitira mukifyarirwa warundwamo mu mu Orife usuma, miku inga kuri aba baYuda, abri misambo yakifyarirwa, bari no kurundwamo mu mu Orife wabo wine? ²⁵ Pantu nebo nshirefwaya mube ababura ukukuturwa, mwebamunynefwe, bakyankama iki, pakuti mwikuturukafye ukupitira mu mano yenu. Ikyankama iki kyakuti bankosa mitima na batendeka rubari mu Isreari, mpakafye inshita ya kupwisha abenafyaro ikesemo. ²⁶ Efyo abena Isreari bonse bakapusuka, ngefyo kyarembwa: "Karubura ari no kufuma ku Sayoni. Akafumya abashaishiba Resa muri Yakobo, ²⁷ neki kikaba kipangano kyandi nabo, iryo nebo nkafumyapo imemba shabo." ²⁸ Kufikumine imbira nsuma, barwani pa murandu obe. Rero ukuringana no kusara, batemwikwa pa muranda wa bawishibo. ²⁹ Pantu bupe no bwite bwa kwa Resa tafikingya. ³⁰ Pantu akare mwari aba bura ikyumfwira kuri Resa, nomba mwaripokera uruse ukupitira mukukana umfwira kwabo. ³¹ Mukifuro kimo kine, nomba abaYuda nabo babura ikyumfwira. Ikyatumbukiremo kyakuti uruse urwarangirwe kuri mwe, nabo nomba banakirwa ukuperwa uruse. ³² Pantu Resa naresha bonse abari mukuna umfwira mukifuro kyakuti enga baranga uruse bonse. ³³ Awi, ukushika kwabukindami kabiri pamo na mano kabiri ukwashiba ifya kwa Resa! Ifyabupingushi fyakwe ifyo fyaburwa ukurengururwa, eryo nenshira shakwe takungaba uwingashisanga! ³⁴ "Pantu nani engeshiba kampingu wakwa Shikuru? Nangu nani waba mpanda mano wakwe? ³⁵ Nangu nani abarirapo ukupera ikirikyonse kuri Resa, ukuti ati Rsa amubweshe?" ³⁶ Pantu fifuma kuri ye kabi ukupitira muri ye eko fyonse fyaba. Kuri ye kuperwe ubukata umyayaya. Amen.

Chapter 12

¹ Eikyo nko mupapatira mwebamunynane, ku ruse rwa kwa Resa, turenii imibiri yenu nge rambo, abashira, ku kutemuna Resa. Uku ekutumika kwenu. ² Mwiparana no bwikaro bwa munwesonde, rero musangurwe ku kurengwa kwa mitima yenu iyipya. Kiteni iki kukukite kisma, ikyasuminishiwa, ne kya kishinka kuri Resa. ³ Naranda iki, pantu pa murandu wa ruse rwaperwe kuri ne, eikyo muri baimwe beitononkanishisha ukukira pafyo bafwire bengatontokanya. Eikyo bafwire ukutontokanya munshira ya kukengera, ngefyo Resa apere kuri kira umo ikipimo ku kikyetekero. ⁴ Pantu twarikwata ifirundwa ifingi mu mubiri umo, ne firundwa fyaba mu mubiri umo wine no kubomba kimo kine. ⁵ Kyaba kimo kine, ikya mubiri umo muri Kristu, kabiri kira muntu aba kirundwa kya munankwe. ⁶ Twakwata ifyabupe ifyarekana rekanaku kuringana no ruse urwaperwe kuri fwe. Ikyabupe kya umo nga kya kusesema, na kikitwe ukuringana ne kipimo kya kitetekero kyakwe. ⁷ Nga kyakupyunga, murekeni apyunge. Nga kyakufunda, murekeni afunde. ⁸ Nga kya kukoseresha, murekeni arekoseresha. Nge kyabupe kya umo kupera, murekeni apere ukwabura ukupatikishiwa. Nge kyabupe kyaumo kutungurura, atungurure no kusakamana. Nge kya bupe kyaumo kyakuranga inkumbu, atungurure ne nsansa.

⁹ Ukutemwa kwenu kwiba ukwa kwaruka aruka. Mube abapato ubufi, mwikate ikisuma. ¹⁰ Kukutemwa aba bwananyina, mube abakutemwanisha. Ku mukinshi, mube abakindikishanya. ¹¹ Ku kupimpa, mwiba abanenuka. Ku mupashi, mube abaipera. Kuri Shikuru, mu mupyungire. ¹² Kwisubiro mube abatwanga, mu bukyushi mube abashishima, ku kupepa mube abakine. ¹³ Abaneni mu fyakukabira fya bashira. Fwayeni inshira ishingishakutungiriramo abeni. ¹⁴ Pareni abamikysha, pareni kabiri mwitipa. ¹⁵ Sekerereni na basekerera; rosheni na barerosha. ¹⁶ Mube no mutima umo kuri umo no mubiye. Mwitontokanya munshira ishafifurumba, rero mwendere pamo na baranda. Wiraimona uwa kyengera mu mano yobe. ¹⁷ Wibwesha bubi pa bubi. Mukite ikisuma pa kinso kya bantu bonse rimo ifweme. ¹⁸ Nga kingakitwa, ifyo

kishintirira pafri mwebo, mwikare abamutende ku bantu bonse.¹⁹ Mwirandura mwebene, mwebatemwikwa, rero murekere ubukari bwa kwa Resa. Pantu kyarirembwa akiti, "Ikirandushi kyandi; nkabweseshapo,efyasosa Shikuru."²⁰ Rero "umurwani obe nga aumfwa insara, murishe. Nga aumfwa ikiraka, munwensheko. Pantu pakukita iki, ukuturika umusoriro wa muriro pa mutwe wakwe."²¹ Wikimfiwa ku bubi, rero ukimfye ububi ku kukite ikisuma.

Chapter 13

¹ Leka umweo onse ulekunakila abakotungulula,pantu takwaba maka yakutungulula kano yafuma kuli Lesa.Ubutungulushi bonse ubwabako busotwa na Lesa.² Eico onse uyo uu kana amaka yabutungulushi nishi akolwisha amafunde yakwa Lesa;na onsefye uu kana akapingulwa umwine.³ Pantu intungulushi tabakwata maka yakutitikisha abo abacita ifya bune,lelo kano abo abacita ifibi.Bushe ulikwete umwenso uwakutina onse uli pabutungulushi?Ulekucita ifyabune,kabili ukaya ukupokelela amalumbo.⁴ Pantu mubofi wakwa Lesa kuli webo ulekucita ifya bune.Nomba ngolekucita ifya bubi,ulekukwata umwenso;pantu tapita umwele apabula umulandu.Pantu mubofi wakwaLesa,ukolandwila mubukali pali oyo ukocita ifibi.⁵ Eico mwaba nokuba abakonakila,lelo tepamulandu wabukali iyoo,lelo nipamulandu wakampingu.⁶ Ni pamulandu waici eco mukopelelamo nomusonko nemwe.Pantu ba bomfi bakwa Lesa,abakosangwa kuli ifi libili libili.⁷ Peleeni bonse ifipelwe kuli boo;umusoko uko ukofwakwa ukupelwa,tiina abo ufwile ukutina,umwenso kubo ufwile ukufwila umwenso,umucinshi kubo ufwile ukucindika.⁸ Mwilakukwata nkongole yacintu kuuli onse,Pantu onse uyo uwatemwa umwinamupalamano alakonka ifunde.⁹ Amalango,"Wilakucita bulale lale,wila kwipaya,wila kwiba,wila kukumbwa,"kabili kwaliba ifunde nalimbii ilya sondolwela muliifi,"Ulekutemwa umwina mupalamano ngefyo waitemwa wemwine."¹⁰ Uwacitemwiko tabifya mwina mupalamano.Eico kashii,icitemwiko ekufikilisha kwa mafunde.¹¹ Pamulandu waici,ulishibile inshita ukuti ilifikile,ilifikile inshita yakwalamuka.Pali nomba ipusukilo lilipaleme ukucila pakubala lily twali kusumina.¹² Ubushiku bulile bukopwa,nakasuba kalipaleme .Kanshi natuleke ificitwa fyamfifi,kabili natufwale ifyanso fyakubuta.¹³ Natulekwenda busaka busaka,nga mukasuba,takuli kula kolwa pakusefya nangu ukula kukolwa kolwa;kabili twilakwenda mubupulumushi nangula mulunkumbwa lwabula kuikontolola.¹⁴ Nomba tulekuiika muli Lesa Yesu Kristu,kabili twisuminisha ifyamubili,pakusekesha ulunkumbwa lubii.

Chapter 14

¹ Awe uwanaka mukutetekera mu pokerereni, ukwabura ukumupera ubupingushi pa kukansana.² Umo akabira ukurya ifintu fyonse, no wanaka aryafye musaru.³ Onse uurya fyonse esura uyo uushirya, kabiri uushrya epingura uurya. Kabiri Resa na mupokerera.⁴ Niwe nani, webo uupingura umubomfi umbi? Ni kuri Shikuru wakwe atarama nangu ukuwa. No kutungirirwa aretungirirwa, pantu Shikuru eumurenga ukutarama.⁵ Iry umuntu umo aringo ubushiku bumo ati bwakira no bunankwe. Rero umbi aringa inshiku shonse shariringana. Umuntu onse ashininkishe bwino bwino mu mutima wakwe.⁶ Uusunga ubushiku, ni kuri Shikuru abusungira; na uurya, arira Shikuru, pantu atotera Resa, no uushiraya ni kuri Shikuru ashirira, nao ni kuri Resa atotera.⁷ Pantu takuri wa muri fwebo uwikaririr no mweo, kabiri takuri uuifwira.⁸ Kabiri nga twikara, twikarira muri Shikuru, kabiri nga twafwa, ni kuri Shikuru twafwira. Neryo tube no mweo nangu twafwa, turi ba kwa Shikuru.⁹ Pantu ekyo Kristu afwirire no kubuka no kuba no mweo, pakutira abe Shikuru wa bafwa na bamweo.¹⁰ Rero webo kinshi upingwira munyina? Na webo kinshi usurira munyinefwe? Pantu fwebo bonse tukatarama ku kyakupingwirwapo kya kwa Resa.¹¹ Pantu kyarirembwa, akiti, "Umweo wandi," Efyo Shikuru aaranda, "kuri nebo ikufi ryonse rikafukama, no rurimi ronse rukatasha Resa."¹² Eryo, fwebo bonse umo umo tukarondorora kuri Resa.¹³ Eikyo, twipingura umo no mubiye, rero iki kyena mupingure, ukuti takuri uuri onse ukubika ikya kupunwisha nangura ikiteyo pari munyina.¹⁴ Ningishiba na kabiri ninsubirwa muri Kristu Yesu, takwaba ikinangwa ikine. Kano uyo utira kyonse kinangwa, kuri ye kinangwa.¹⁵ Pantu nga umo aba uwaburanda pa murandu wafyo arya, ninshi webo tawenda mu kutemwa. Wionawira umo kufyakuryafyobe uyo Kristu afwirire.¹⁶ Eikyo wireka ikyakuwamina kiponterwe.¹⁷ Pantu ubufumu bwa kwa Resa te kurya no kunwa, rero burungami, umutende, no kusekerera mu Mupashi wa Mushiro.¹⁸ Pantu uupingura Kristu muri iyi nshira asekesha Resa kabiri aratashiwa ku bantu.¹⁹ Eikyo, tukonke ifya mutende na ifya kukura umo no mubiye.²⁰ Mwionaura umurimo wa kwa Resa pa murandu wa fyakurya. Fyonse kwena fyarisanguruka, rero kyabipa kuurya ukurenga umubiye ukuipununa.²¹ Kisuma ukurya inama nangu ukunwa umwangashi, nangu ikyo ikiri kyonse ikirenga umubiye ukukaripwa.²² Ikitetekero wakwata, ukisunge we mweni pa kati kobe na Resa. Arishuka uushiipingwira ikyo asuminisha.²³ Uyo uutwishika arasekwa nga arya, pantu takifumine ku kutetekera. Kabiri kyonse ikishifumine ku kitetekero ninshi rubembu.

Chapter 15

¹ Nomba fwebo fwebakosa tufwire ukusenda ukunakuka kwa banaka, kabiri tatufwire ukusekesha fwebene.² Rekeni kira umo muri fwebo asekeshe umwina muparamano wakwe pakintu ikisuma, pakutira engamukura.³ Pantu na Kristu taisekeshe umwine. Rero kyari nga fintu kyarembwa, "Insere sha abo abamitukire shaponene pari nebo."⁴ Pantu kyonse ikyarembere kunuma kyarembere pakutangirira, pa murandu wakut ukupitira mu mutekatima na mukukosereshiwa

kwa marembo kuti twakwata isubiro rimo.⁵ Nomba rekeni Resa uwamutekatima ne kikosereshi amipere ukuba abakampingu umo kuri kira umo ukuringana na Yesu Kristu.⁶ Rekeni akite ki pakutira muri kampingu umo kuti mwarumbanya Resa nakanwa kamo kabiri wishi wa kwa Shikuru wesu Yesu Kristu.⁷ Eikyo pokererani umo o munankwe ngafintu na Kristu nao arimipokerere, ku kurumbanya Resa.⁸ Pantu nkoranda ati Kristu arengerwe umubomfi wakusembururwa ukwimininako ikishinka kyakwa Resa, pa murandu wa kusuminisha ifirayo ifyaperwe kuri bashifwe,⁹ nabena fyaro ukutatakura Resa pa ruse rwakwe. Nga fintu kyarembwa, "Eikyo nkamirumbanishisha pamo nabena fyaro no kwimba amarumbo kwishina ryenu."¹⁰ Kabiri kiranda, "Sansamukeni mwebena fyaro, na bantu bakwe."¹¹ Nakabiri, "Rumbanyeni Shikuru, mwebena fyaro bonse; rekeni abantu bonse bamurumbanye."¹² Kabiri, Esaya aranda, "Umushira wakwa Yese ukesa, uukema ku kuteka abena fyaro; muri ye abena fyaro bakakwatira isubiro."¹³ Nomba rekeni Resa uwesubiro amisushe ne nsansa shonse no mutende pa kusumina, pakutira ku maka ya Mupashi wa Mushiro mukakwata isubiro.¹⁴ Nainebo narishinkisha pari mwebo, mwebamuninane. Narishininkisha ukutira namwebene mwariisura ubusuma, ukwisushiwa na mano yonse. Narishininkisha nokutira muraisumbura.¹⁵ Rero ndemuremba mukushipa pafintu fimo mukumikinkurako nakabiri, pamurandu wa ruse rwa kwa Resa.¹⁶ Ubupe ubu bwakutira ningaba umubomfi wakwa Yesu Kristu uwatuminwe kubena fyaro, kukuipera nga shimapepo ku mbira nsuma ya kwa Resa. Mfwire ukukitefi pakutira umutuuro wabena fyaro wingaba uwapokererwa, no kusangururwa ku Mupashi wa Mushiro.¹⁷ Muri Yesu Kristu narikwata ifikomo fyakuyumfirapo pa murimo wandi uwakwa Resa.¹⁸ Pantu ntakeshe ukupitira muri nebo mukuyumfira kyabena fyaro. Ifi efintu fyakitikijire ku kyebo na ku mikitire,¹⁹ kumaka ya firangiriro ne fipeshi amano, na kumaka ya Mupashi wa Mushiro. Kyari ifi pakutira ukufuma ku Yerusaremu, no kushingurukafye ukufika na ku Irryrikamu, imfwire ukutwara imbira nsuma yakwa Kristu.²⁰ Muri iinshira ukuabira kwandi kwakubirikisha imbira nsuma, rero tekurya uko ishina rya kwa Yesu ryaishibikwa, pa murandu wa kutira nshifwire ukukuura pa mufora wa muntu umbi.²¹ Kyaba ngefyo kyarembwa: "Abo bonse abashatara ebwaparifye bakesa mubona."²² Eikyo narebindwa inshita ishingira ukwisa kuri mwebo.²³ Nmba rero, ntakwatamo inkyende iiri yonse murifi fitungu, kabiri ndarorera pa myaka iingi ukwisa kuri mwebo.²⁴ Ndi nesubiro ryakutira nkesa mibona iryo nkarapita pakuya ku Speni, no kwafwirishiwa kuri mwebo murwendo rwandi urwa kurya, nganasangarara no kushindikwa kwenu pa kashita akanono.²⁵ Nomba rero nkoya ku Yerusaremu, ku kureta ubwafwirisho ku basumina.²⁶ Pantu kari akashita akabune ku bena Makedonia na Akaya ukupanga ifyakaniko fimo ku bashira ba mubena Resa aba mu Yerusaremu.²⁷ Ina, kari kashita kabo akabune, kabiri, mukine baari bankongore babo. Pantu abena fyaro ngababakenyeko ifya ku mupashi, nabo bene nga barebaperako ifyo bakwete.²⁸ Eikyo, nganapwisha uhyu murimo no kushininkisha ukuti nabapokerera ikypokererwe, inkaya nkomitandarira pakuya ku Speni.²⁹ Ningishiba ukutira iryo nkesa kuri mwebo nkesa ningisushiwamo na maparo ayakwa Kristu.³⁰ Nomba nkomiromba, mwebamuninane, muri Shikuru Yesu Kristu, na mukitemwiko kya Mupashi wa Mushiro, ukuti murekumpeperako kyapamo nandi kuri Resa.³¹ Murepepa pakutira ningapushishiwa kuri abo abashumfira mu Yudea, na kabiri pakutira imirimo yandi inga pokererwa mu Yerusaremu ku basumina.³² Pepeni ukutira ningesa kuri mwebo mukusangarara ukupitira mu bufwayo bwa kwa Resa, na pakutira nebo, pamo namwe, twingasanga ukutusha.³³ Resa uwa mutende areenda nenu bonse. Amen.

Chapter 16

¹ Ndekwebera ku nkashi wesu Foibe, uwaba umubomfi wa kironganino kyaba mu Senkiria,² epekutira wingamuperera muri Shikuru. Urekita ikisuma ikyaringana na abashira, kabiri ukuba nankwe murifyonse engakabira ukufuma kuri webo. Arisangwike kafwa wabengi, nakuri nebo.³ Uposhe Priska na Akura, ababomfi banandi muri Kristu Yesu,⁴ abaipere ukurofya ubumi bwabo. Ndepere ukutasha kuri bo, tekuri nebo neka, rero na kufironganino fya bene fyaro.⁵ Uposhe ikironganino ikya mu ng'anda yabo. Uposhe Epainete umutemwikwa wandi, uwaba ikitwaro kya pa kubara kya kwa Kristu mu Asia.⁶ Uposhe Maria, uwakubombere sana,⁷ Uposhe Androniki na Yunia ba wesu, kabiri abafungwa banensu. Barishibikwe sana pa basore, abari pa ntanshi yandi muri Kristu.⁸ Uposhe Ampirianti, umutemwikwa wandi muri Shikuru.⁹ Uposhe Urbani, umubomfi munensu muri Kristu na Stanchi, umutemwikwa wandi.¹⁰ Uposhe Apere, uwasuminishiwa muri Kristu. Uposhe bonse abang'anda ya kwa Aristobura¹¹ Uposhe Herodia, wesu. Uposhe anbang'anda ya kwa Narikisi, ababa muri Shikuru.¹² Uposhe Trufena na Trufosa, ababombeshe pa maka muri Shikuru. Uposhe Persi uwatemwikwa, uwabombeshe muri Shikuru.¹³ Uposhe Rufusi, uwasarirwe muri Shikuru, na nyina na kuri nebo.¹⁴ Uposhe Asunkriti, Fregone, Herme, Patroba, Herma, na bamunyinefwe abo bari nabo.¹⁵ Uposhe firoroge na Yuria, Nere ne nkashi yakwe, na Orumpa, na basumina bonse abo bari nabo.¹⁶ Uposhe umo nobiye no kutomona kwashira. Fyonse fironganino fya kwa Kristu fyamiposha.¹⁷ Rero ndemiromba, mwebamuninane, mukyengere nabo bantu abafwaya ukumirekanya na barempunwisha. Barepitirira mu masambiriro mwasambirira. Mutarukeko kuri bo.¹⁸ Abantu ababefyo tabatumika Shikuru wesu Kristu, rero ifyamunda shabo. Mukaranda no kuberereka kwabo babepa imitima yabakayere.¹⁹ Ikirangiriri kyenu ikyakufwira kyarifika kuri onse. Ndeyanga, eikyo, nobe, ndefwaisha ukuba uwamana kufisuma, na uwakeyere kufya kwa kiwa.²⁰ Umutende wa kwa Shikuru waraponya Satana pankasa shobe. Ikikuku kya kwa Shikuru Yesu Kristu, kibe nobe.²¹ Timoti, umubomfi mu nandi, urekuposha na Ruki, Yosani, na Sosipoteni, ababomfi na bawesu.²² Nebo, Teti, uwaremba iyi nkarata kuri mwebo nakuposha muri Shikuru.²³ Gai, uwasungire na ikironganino kyonse, kiremuposha. Erasiti, kasangusha wa fyuma fya musumba, amiposha, kumo na Kwarti munyina.²⁴ Ikikuku kya kwa Shikuru Yesu Kristu kibe namwe bonse. Amen²⁵ Rero kuri uyo urekurenga

ukutarama ku mbira na kukufunda kwakwa Yesu Kristu, ukuringana na ubusokororo bwa kwa kya nkama ikyo basunga panshita ntari, ²⁶ rero kyarisisoroka no kurengwa ukwishibikwa ukupitira mu kuremba ubusesemo bwa fyaro fyonse, mufipope fya kwa Resa, fireta ukumfwira ku fyakutetekera. ²⁷ Kuri Resa wa mano eka, ukupitira muri Yesu Kristu, mube ubukata pe. Amen.

1 Corinthians

Chapter 1

¹ Pauro, uwaitirwe na Kristu Yesu ku kuba umusore ku bufwayo bwakwa Resa, na Sostene muninefwe, ² ku kironganino kyakwa Resa mu Korinto, kuri abo abashishiwa muri Kristu Yesu, abo abaitirwa ku kuba abamushiro. Kabiritureremba kuri bonse peshina lyakwa Shikuru Yesu Kristu munkyede shonse, Shikurwibo kabiri Shikurwifwe. ³ Ukusenamina no mutende fibe kuri mwebo ukufuma kuri Resa Shifwe na Shikuru Yesu Kristu. ⁴ Ntoteri pali mwebo kuri Resa ryonse pa murandu pamuarandu wakusenamina kwakwa Resa uko Kristu Yesu apere kuri mwebo. ⁵ Wene amurengere abakinda mu nshira shonse, mu kuranda konse na mukwishiba konse, ⁶ nga firya ubunte bwa pari kristu bwashininkishiwa ubwa kine muri mwebo. ⁷ Eikyo tamwaburwa kya bupe kya mupashi wa mushiro neryo kimo iryo mukiri murerorera no kukyankwa ukusokororwa kwa shikurwifwe Yesu Kristu. ⁸ Kabiri akamirenga ukukosa ukufika na ku mpera, pakuti mukabe ababura akarema mu bushiku bwakwa Shikurwifwe Yesu Kristu. ⁹ Wakishinka Resa, uwa mwitire mwisenge rya mwana wakwe, Yesu, Kristu Shikurwifwe. ¹⁰ Nomba ndemupapata, bamunyanane, mwishina ryakwa Shikurwifwe Yesu Kristu, mumfwane, peba na marekano. Ndepapata ukuti mwikatane kyapamo mu mano yamo na mubuyo bumo. ¹¹ Pantu kyarishininkishiwa kuri nebo mukutambarara, mwe bamunyanane, ku bena Kloe ukuti mwaba ukutintana muli mwebo. ¹² Ifyo ndeasosa nifi: Onse pari mwebo atira, "Nebo ndi wakwa Pauro," uyu nao ati "Ndi wakwa Apolo," nangura ati "Ndi wakwa Kefasi," nangura ati "Ndi wakwa Kristu." ¹³ Bushe Kristu napatiruka umwine? Bushe Pauro uwamifwirire? Bushe ni mwishina rya kwa Pauro mwatishwirwe? ¹⁴ Ntoteri Resa ikyo nshabatishepo nangu umo pari mwebo, kano Kirispus elo na Gaius. ¹⁵ Kyari ifi epari umo asosa ukuti ni mwishina ryandi emo mwabatishiwe. ¹⁶ (Nabatishe na bamung'anda yakwa Stafanasi. Ukukirapo, nshishibe nga na batishepo na bambi.) Pantu Kristu tantumine ku kubatisha rero ku kubira imbira nsuma-tantumine ku kubira mu kyebo kya mano ya buntunse, epari ikyapindama kya kwa Kristu kyaba ikyaburwa amaka. ¹⁸ Pantu imbira ya kya pindama buwerewere kubareonaika. Rero kubo Resa apususha, maka yakwa Resa. ¹⁹ Pantu kyarembwa akiti, "Nkonaura amano ya bamano. Nokwiruka kwa ba mucetekanya nkafurunganya." ²⁰ Arikwisa uwmano? Arikwisa karemba? Ari kwisa uwafikansa wa mu kyar? Bushe Resa taarura amano ya mu kyar ubuwerewere? ²¹ Apo abantu mu mano ya mukyaro tabaishibe Resa, kyasekesha Resa ukupususha abatetekera ukupitira mukushimikira kwa surwa. ²² Pakutira aba Yuda baromba ifishibiro fya fisungusho na bena kiriki bafwaya amano. ²³ Rero fwebo tubira Kristu uwatanikwa, ku ba Yuda ku cakupununako na ku ba Kiriki buwerewere. ²⁴ Rero kuri abo abo Resa aita, bonse aba Yuda na ba Kiriki, tubira Kristu nga amaka kabiri nga mano yakwa Resa. ²⁵ Pakutira ubuwerewere bwakwa Resa bwa mano ukucira abantu, no bunake bwakwa Resa bwariyosa ukukira abantu. ²⁶ Boneni ukwitwa kwenu, bamunyanane, mwe bengi tamwari ba mano ku buntunse. Tebengi abari aba maka. Tebengi abari abakosa. ²⁷ Rero Resa Asarire ifya buwerewere fya pano kyar ku kurenga bekatwe insoni pa kyo kukureka nga abakosa babe ne nsoni. ²⁸ Resa asarire ifyasurwa ne fya surwa mu kyar. Kabiri aishire sara ifintu ifyari ngefi shabapo, kukonaura ifya kindama. ²⁹ Akitire iki ukuti umuntu neryo umo eitakishisha ku kinso kya kwa Resa. ³⁰ Pamuanu wafyo Resa akitire, nomba mwaba muri Kristu Yesu, uwaishire tubera amano ayafuma kuri Resa. Aishireba uburungami bwesu, Umushiro wesu no kurubuka kwesu. ³¹ Ngafirya kyarembwa ati, "Uuretakisha, atakishishe muri Shikuru."

Chapter 2

¹ Iryo naishire kuri mwebo, mwebamunyanane, ntaishire kuri mwebo mubukengeshi bwa mirandire nangura ukuiranga uwamano iryo narebirisha parwa nkama yakwa Resa. ² Pantu nari ne mwebo nsharefwaya ukwishiba akantu pari mwebo kanofye pari Yesu Kristu, uwa poperwe. ³ Kabiri nebo, nimukunaka no mwenso, na mukututuma ukwingi na berere na mwebo. ⁴ Kabiri ikyebo kyandi ne mbira yandi tayari mu fyebo fya kubembereka ify mano, rero, mu kushimikisha kwa Mupashi kabiri mu maka, ⁵ ukuti ikiketekero kyenu kiba mu mano ya buntunse, kano mu maka yakwa Resa. ⁶ Rero amano yenu turasosa ku bafikapo, rero te mano ya bwikaro buno, nangura aya bakateka ba bwikaro buno abarefubarira. ⁷ Rero, tusosa amano yakwa Resa aya munkama, ayafiswa, ayo Resa aringire ribera iryo inshita ya muyayaya yari tairabako, ku kuturetera ubukata. ⁸ Takuri uwa muri bakateka ba bwikaro buno uwayakuturuka, pantu abakuturuka, nga tabapopere Shikuru wa bukata. ⁹ Rero firya kyarembwa, akiti, "Ifyo irinso taryabona, nokutwi twakwa umfwa, na mumutima wa muntunse tafyaerengenyepo, ifintu ifyo Resa ateyanishisha abamutemwa." ¹⁰ Rero Resa arisokorora ifi fintu kuri fwebo ukupitira mu Mupashi. Pantu Mupashi arababeta fyonse, nefya nkama ya kwa Resa. ¹¹ Pantu takwaba akubapo umuntu, uwaishiba ifyo umunankwe atontontanya? Eikyo kabiri, takwaba uwaishiba ifintu fyankama fya kwa Resa kanofye Umupashi wakwa Resa. ¹² Rero te mupashi wa kuaryo twapokekrere rero ni Mupashi wafuma kuri Resa, pakuti twishibe ribera ifyo Resa atupera. ¹³ Turanda ifintu ifi mu mashiwi ryo umuntunse mu mano yakwe tekuti afunde, rero kano Muoashi atufunda. Mupashi arondorora amashiwi ya ku mupashi ku bantu ba ku mupashi. ¹⁴ Umuntu uushiri wa ku mupashi tapokerera ifintu ifya kwa Mupashi wa kwa Resa, pantu buwerewere kuri ye.

Teti afishibe pantu fyakwishibira ku mupashi.¹⁵ Uyo uwakumupashi apingura ifintu fyonse, rero taifunyako kubupingushi bwa bambi.¹⁶ "Pantu ni nani uwingeshiba amano yakwa Shikuru, ukuti amutungurure?" Rero twakwata amano yakwa Kristu.

Chapter 3

¹ Kabiri na nebo, mwebamunyanane, narifirirwe ukuranda kuri mwebo nga bantu batungururwa na mupashi, rero nareranda kuri mwebo nga bantu batungururwa ne mitima yabo, nga abaike muri Kristu.² Narekuminwisha umukaka, tari fyakurya fya kukosa, pantu tamwaipekenye kuri ifi; kabiri tamurabara kuipekanya.³ Pantu mukiri ku mubiri. Pantu akarumwa no ruburi fikiri fikosangwa muri mwebo, bushe takuri ni kuri bumubiri mureikarira, kabiri bushe tari mureendera muri buntunse.⁴ Pantu umo nga asosa ati, "Nkonka Paulo," nakabiri umo asosa ati, "Nkonka Apolosi," Bushe tari muri bantunse?⁵ Nomba kabiri Apolosi ni nani? Nga Paulo ni wisa? Bushe muri abo emo mwa ketekera, ukukonka nefyo Shikuru amupera.⁶ Nari byere, Aporosi aretapirisha, rero Resa akusha.⁷ Nomba kabiri, tari uwabyere nangura uwatapirisha tari kantu. Rero ni Resa uwakushishe.⁸ Nomba uyo uwabyere no yo uwaretapirisha bonse bamo bene, bonse bakapokerera ikipimo ukuringana ne mirimo yabo.⁹ Pantu turi fibombero fyakwa Resa. Turi mabara yakwa Resa, turi fikurwa fyakwa Resa.¹⁰ Ukuringana no kusenaminwa kwakwa Resa ukwaperwa kuri nebo nga ne mukuru wa kyakirapo ubwishibiro mukukuura, narimishe umufura kabiri umbi arekurapo. Rero umuntu onse uurekura pari uyu mufura akengere ifyo arekura.¹¹ Takuri uwingemya naumbi pawaima uyu ni, Yesu Kristu.¹² Nomba umo nga aakura pari uyu mufura ukubomfya goride, silfere, amabwe yauma umutengo, ifimuti ikyani impimbiri,¹³ umurimo wakwe onse ukaboneka, pantu akasuba ka kasokorora imirimo. Ikyo kikasokoroka mu murimo. Eryo umurimo ukesha umusango wa kintu ikyo kiramuntu akita.¹⁴ Ngo murimo wa muntu wa shara, akapokerera ikirambu;¹⁵ ngo murimo wa muntu wapa, akakyura ukurufya; awe ena akapusushiwa, rero ngo wa fyamurwafye mu muriro.¹⁶ Bushe ta mwaishiba ukuti muri temepere fyakwa Resa, na muri mwebo emwaikara Umupashi wakwa Resa?¹⁷ Umuntu uuri onse nga aonaura itemere ryakwa Resa, Resa akonaura uyo muntu. Pantu itempere rya kwa Resa rya mushiro, na mwebo efyo mwab.¹⁸ Umuntu eibepa nangu umo. Umuntu nga aitunga ukuba uwamano mu bwikaro buno, rekeni abe "Umuwerewere ukut abe uwamno."¹⁹ Pantu amano ya pano sonde buwerewere kuri Resa. Pantu kyerembwa ati, "Ewita abamano mubu kengeshi bwabo."²⁰ Kabiri, "Shikuru arishiba ukuti amatontonkanyo ya wa mano yafye."²¹ Pantu pari uyu murandu, mwireka umuntu nangu umo akutakishe mu bantu. Ifintu fyonse fyenu,²² nangu ni Paulo, nangura ni Aporosi, nangura ni Kefasi, nanguru kyo, nangura mweo, nangura ni mfwa, nangura fintu firipo, nangura fintu fikesa. Fyonse ifi fintu fyobe,²³ na mwebo muri bakwa Kristu, na Kristu wakwa Resa.

Chapter 4

¹ Ifi efyo umuntu aringire ukutwishiba, nga basha bakwa Kristu na bakarama kishinka kya kwa Resa ikyafisamikwa.² Nomba ikikabirwa muri bakarama kyakweba ati bafwire baba abakyetekerwa.³ Rero kuri nebo kintu kimo ikyakyasha ukuti mpingure kuri mwebo nang ku kurye kya buntunse. Pantu na nebo nshiipingura ne mwine.⁴ Nshishibe umurandu uri onse upangire kuri nebo, rero takirepiribura ukutira ndiwakayere. Ni shikuru ewingapingura.⁵ Eikyo mwissosa ubupingushi pakiro kyonse ribe inshita tairafika, ribe Shikuru taraisa. Ikusokororora ifintu ifyafisama mu mfimi na ukureta pa bweru amapange ya mutima. Na pari iki kira umo akapokerera ukutashiwa ukufuma kuri Resa.⁶ Nomba, mwebamunyanane, nabikire ifi ifipope ku rubari rwindi na Aporro pa murandu waimwe, pa kweba ati ukufuma kuri fwebo kuti mwasambirira ubupiriburo bwa soseru itira, "Mwirakira ikyarembwa." Epakutira mwiraba na ikirumba mu kuitakitakisha no kusushanya.⁷ Nga nani engabona ubupusano pakati ka mwebo na bambi? Nga waripokerera ikyabupe iki, kuti waikatisha shani twapokerera shani kwati tapokererayefye ikyabupe?⁸ Kare kare mwarikkwata fyonse mwingakabira! Mwaritampa ukutungurura-naiki kyamipaturuako kuri fwebo! Ikine, naranguruka ukutira nga mwaritungurwire, pakuti nga twaritungurwire na mwebo.⁹ Ndetontonkanya Resa aribika fwebo abatumba pa bweru nga bakurekeresha mu marango nangura nga abantu abapingurwa imfwa. Twaryaruka nga ikya kutambwa ku kyarokuri ba maraika na kuri bu muntunse.¹⁰ Tkuri mburwa mano pa murandu wa kwa Kristu, Rero muri bamano muri Kristu. Twarimnakuka, rero mwebo mwarikosa. Mwarikatirirwa muri bushimukindikwa, rero fwebo twarikatirirwa mukusarurwa.¹¹ Ukufika na panshita ye rero twaba na ikiraka, twafwara bupina-bupina, turapumwa bubi-bubi, eryo tatwakwata amayanda.¹² Turabombesha pa maka, ukubomba ne minwi yesu. Iryo batupontera, turapara. Iryo baretkyusha, turashipikisha.¹³ Iryo baretambwa, turasosa na umutembo. Twariba, eryo kabiri baratubona ukuba, ifisoso fya kyarokuri eryo kabiri nga fiko fya fintu fyonse.¹⁴ Nshoreremba ifi fintu mukumisebanya, rero ni mukumirungika nga abana bandi abatemwikwa.¹⁵ Neryo mwingakwata bakarinda imintapendwa muri Kristu, tamwakwata bashinwe abengi. Pantu nariba shinwe muri Kristu Yesu ukupitira mumbira nsuma.¹⁶ Eikyo na mukonkomesha ukunkonkeresha.¹⁷ Iki ekyo nakutumine Timote, we mujtemwikwa kuri we wakishinka muri Shikuru. Akakwibukisha inshira shandi muri Kristu, ngefyo nabafundire konse na mu makyariki monse.¹⁸ Nomba bamo pari mwe na muba abakirumba murekita kwati nshareisa uko mwari.¹⁹ Rero ndi nokwisa kuri mwebo nombarine, Shikuru nga afwaya. Kabiri nkeshiba tekuranda ukwafye ukwa abo abakirumba, rero nkabona amaka yabo.²⁰ Pantu ubufumu bwa kwa Resa tabwaba mukuranvda rero ni maka.²¹ Finshi murebira? Bushe nkese na ubwembya nangura ne kitemwiko na mupashi wa kikuku?

Chapter 5

¹ Twaryumfwa insebo ikufuma uko mwari ukutira mukati kenu muri ubupurumushi, umusango wa bupurumushi uushasuminishiwa na mubena fyaro. Insebo ya kutira umu mukati kenu akobembuka no mukashi wakwa wishu. ² Tamwaruruka! Bushe tamuringire ukurosha? Umo uwakita ifi mufumyeni muri mwebo. ³ Nangurine ntariko ku mubiri, rero ekondi ku mupashi. Naripingura akare umuntu ukutire ifi, kwatifye narimo ndi uko. ⁴ Iryo murongana mwishina rya kwa Shikuru Yesu ndaba namwe mu mupashi, na maka ya kwa Shikuru Yesu Kristu epo yari. ⁵ Ikateni uyu muntu no kumutwara kuri Satana pakonaurwa kwa mubiri, pakutira umupashi wakwe ukapusuke pa bushiku bwa kwa Shikuru. ⁶ Ukuitakisha kwnu tekusuma. Bushe tamwaishiba ukutira intutumushi iinono ikumana umukate onse? ⁷ Twamyeni mwebene ku ntumushi yakare pakutira mube umufuba upya, pakutira mube umukate uushatutumuka. Pantu Kristu, nga umwana wampanga icyakukirira kyesu, naperwa nge kyerambo. ⁸ Kanshi nomba rekeni twisefya icyakukirira ne ntutumushi iyakare, intutumushi ya misango yabipa no bufi. Mukifiko kyakutira, tusefya ngo mukate uwasangururwa mu bufuma kyumi na mukine. ⁹ Naremba karata kuri mwebo ukukana umfwana na abantu abapurumushi. ¹⁰ Ntaroreshe mu busenshi bwa bantu ba pano kyaro, nangu abariri, nangura bakaborara, nangura abapepo turubi, kanshi pa kufuma kuri bo mukofwaikwa ukufuma pa kyaro. ¹¹ Rero naremba kuri mwebo ukukanaumfwana na uuri onse uurekutwa munina uwaikaririra mu bupurumushi, nangura kamitemwe, nangura abapepo turubi, abamusarura mukuranda, nangura bakyakorwa, na babukyengeshi. Mwararya na ifykurya pamo nabo. ¹² Pantu kuti naibimba shani mukupingurwa abakunse ya kironnango? Mukifuro, bushe tamuringire ukupingura abamukati ka kironnango? ¹³ Rero Resa apingura abakunse, "Fumyeni umuntu unubi mukati kenu."

Chapter 6

¹ Umo pari mwebo ngapusana no mubiye, bushe arapama no kuya kukirye kya bantu abashasumina, nangura ku bamushiro? ² Bushe mwarishiba ukutira abasumina ebakapingura icyaro? Nganifyo mukapingura icyaro. Bushe tekuti mupingure ubupingushi bwa mafya ayanono? ³ Bushe tamwaishiba ukutira mukapingura ba maraika? Bushe kuti twapingura ifya buno bwikashi? ⁴ Nga kyakutira kuti twapanga ubupingushi ubukumine imikarire yesu, kinshi muperera imirandu ku babura ubwiminishi busuma mukironnango? ⁵ Kuti natira kuri mwebo kyansoni. Bushe tapari umu pari mwebo uwingaplingura imirandu pari bamunyina? ⁶ Nga fintu kyaba, bushe kuti kyawama uwabwananyina ukutwara uwabwananyina nankwe ku kirye, na umurandu waperwa kuri kapingura umusenshi? ⁷ Ikishinka kyakutira kuraba ukupusana pakati ka babwananyina ifi fyonse fyarimikimfya. Nga kinshi mushingakyurira pa bubi? Ninshi mushingasuminisha ubepekwa. ⁸ Pantu mwarirufyanya na ukubepa bambi, nabo ni bamunyina ⁹ Bushe mwarishiba ukutira abasharungama tabakapyane ubufumu bwa kwa Resa? Mwisumina ubufi. Abararerare, abapepa uturubi, abakende, abaume bakita bukirende na baume banabo, ¹⁰ abapupu, bakaitemwe, bakyakorwa, abarwambo na bebira mu bufi, tapari, pari aba ukapyana ubumfu bwa kwa Resa. ¹¹ Ifi efyo mwari bamo. rero mwarisambwa, kabiri mwarisangururwa, kwaripangwa abarungami na Resa ukupitira mwishina ryakwa Shikuru Yesu Kristu na Umupashi wa kwa Resa. ¹² Fyonse ifi fya mwifunde kuri nebo, rero tefyonse ifyabukumumu. "Fyonse ifi fyamwifunde kuri nebo," rero tapakabe neryo kimo ikikaratungurura. ¹³ "Ifyakurya fya mwifumo na ifumo rya fyakurya," rero Resa akafumyapo fyonse ifi. Umubiri tawaberako uburarerare. Eikyo, umubiri wa kwa Shikuru, na Shikuru akafwaira umubiri. ¹⁴ Resa abushishe Shikuru nafwebo tukemina ku maka yakwe. ¹⁵ Bushe tamwaishiba ukutira imibiri yesu firundwa fya kwa Kristu? Nga kuti nabura shani ifirundwa fya kwa Kristu ukuba ifirundwa fya kwa kirende? Nakarya! ¹⁶ Bushe tamwaishiba ukutira uwasuntinkanishiwa kuri kirende baba umubiri umu? Ngefyo kyarembwa ukutira bonse babiri baba umubiri umu." ¹⁷ Rero uwaikumika kuri Shikuru baba umupashi umu na ye. ¹⁸ Tarukeni ku burarerare! Urubembu ronse uro umuntu engakita kunse ya mubiri, ninshi abembukira pamo na umubiri wakwe. ¹⁹ Bushe tamwaishiba ukutira umubiri wenu ritempere rya Mupashi wa Mushiro? Uwakira muri mwebo, uyo mwapokerera ukufuma kuri Resa? Bushe mwarishiba ukutira umubiri wenu te wenu? ²⁰ Pantu mwashitirwe pa mutengo. Eikyo bomfyeni imibiri yenu ukupera Resa ubukata.

Chapter 7

¹ Nomba ukuringa ne ryshi mwarembere: "Kisuma umwaume ukukana ikta na mayo." ² Rero pamurandu wa burarerare ubwingi, umwaume onse abe no mukashi, no mwanakashi onse abe no mwaume. ³ Umurume apere umukashi insambu sha kyupo, umwanakashi nao aringire ukupera umurume insambu shakwe. ⁴ Umwanakashi takwata insambu pa mubiri wakwe. No murume wine takwata insambu pa mubiri wakwe kanofye umukashi. ⁵ Mwiratanana, kanofye nga na musuminishanya ukwikara pansbita imo. Murekita iki nga mwasuminishanya ukuisansha mu mpepo eryo pa numa mwaisapamo, pakutira shetani ta mibembere paku kana ikindika. ⁶ Naranda ifi fintu kuri mwebo mukuwishanya tekumipangira ifunde iyo. ⁷ Ndekabira abantu bonse ukub efyo naba, rero Resa arimipara bonse ne kyabupe, icyapusana pusana. ⁸ Kubashimbe na bamukamfirwa, ndetira kisuma sana ukwikara abashimbe, ngefyo naba. ⁹ Rero nga bafirwa ukukwata kampingu wakuikindika kuti baupa, pantu kyariwamisha ukupa ukukira ukwisushiwa no rubembu. ¹⁰ Nomba kubaupana na mipera ikipope- teine, rero ni Resa-umukashi tafwire ukusha umurume wakwe ¹¹ (rero nga asha umurume wakwe, tafwire ukupwa, afwirefye ukwikara umushimbe rero nga afirwa afwire ukubwekera ku murume wakwe), no murume afwire ukukana umukashi wakwe. ¹² Rero kuri bambi ndetira-ninebo te Resa iyo-ukutira nga pari ndume umu

Chapter 8

uwakwata umukashi uusha sumina, eryo arekabira ukwikara nankwe, tafwire ukumukana.¹³ Kabiri umwanakshi nga ari no murume uushitetekera rero arekabira ukuba nakwe, tafwire ukumukana.¹⁴ Pantu umukashi nalenga umurume ushatetekera ukuba uwamushiro, no wabwananyina na renga umukashi ukutetekera. pantu rimbi abana bena bakaba abakowera, rero na barengwa ukukettekera.¹⁵ Nomba uushitetekera apingura ukufuko, murekeni afumeko. muri uyo murandu, indume nangura inkashi takakirirwa kufirayo fyabo. Resa amitira ku mutende.¹⁶ Nga mwaishiba shani we mwanakashi nga niwe ukpususha umurume obe? Nangu waishiba shani we mwaume nga ni webo ukapususha umukashi obe?¹⁷ Kira muntu ekare muntampuro yakwa Resa nge mo ba mwitira iri efunde ryandi mufironganino fyonse.¹⁸ Bushe kwariba umuntu uwaitirwe uwasembururwa? Efumyapo ukusembururwa kwakwe. Bushe kwariba umuntu uutasembururwa efyo ba mwitir ku kutetekera.¹⁹ Ukusembururwa te kintu no ku kana sembururwa te kintu kano ukusunga amafunde yakwa Resa.²⁰ Umuntu onse afwire ukushara mu bwite emo Resa amwitira ukusuminamo.²¹ Bushe wari uri musha eryo Resa akwitire? Wibika ko amano parikyo. Rero nga kuti wa kakurwa ukuba umuntungwa.²² Pantu onse uwaitirwe kuri Resa iryo ari umusha nomba muntungwa wakwa Resa, noyo uwaitirwe umuntungwa musha wakwa Kristu.²³ Mwashitirwe pa mutengo ukaramba mwiraba abasha ba bantu.²⁴ Mwe bwananyina umuntu monse ubwikashi bwatutwere eryo twasumine, emo twikaririre.²⁵ Nomba parwa bashimbe, nshikwete ifunde ukufuma kuri Resa, rero narapandako amano nga umo ku ruse rwakwa Resa arenga ukuba uwakishinka.²⁶ Eikyo pa murandu wa busanso ubureisa, kisma umuntu ukuba efyo aba.²⁷ Waryupwa ku mukashi? Wirafwaya ukuikakurako nga warikakurwa, wifwaya umukashi.²⁸ Rero nangu waupa taubembwike kabiri umushimbe nga aupa neryo ukupwa ninshi tabembwike, rero abopa no kupwa bakana amakyushi mu bwiminishi bwabo eikyo nati mipusushako.²⁹ Rero iki naranda ati, mwe babwananyina, akashita kanono pari nomba, eikyo abaupa babe nga bashaupa.³⁰ Abo abarira babe nga bashirira, na basekerera nabo babe nga bashisekerera, abashita nabo nga bashkwetepo nangu kamo,³¹ aabo bonse ababomfya ikyaroy tabafwire ukuranga sana pantu ifya kyaroy firinokonaika.³² Awe ndefwaya mwebo ukukana sakamikwa, uushaupa abika amano kufya kwa Resa pakuti abone efyo engasekesha Resa.³³ Rero uwaupa abika amano kufya kyaroy pakuti enga sekeshya umukashi.³⁴ wakwe-aritanganikwa. Umwanakashi uushaupwa eryo nangura na kisungu, babika amano kufya kwa Resa, pakuti baipereshe kuri Resa ku mubiri naku matongtonkanyo. Rero uwaupa abika amano efyo engasekesha umurume wakwe.³⁵ Nderanda ifi ukufwaya ukumwafwirishako tekufwaya ukumikanya, nanranda iki pakirungeme, pakuti mukabombere Resa ukwabura ukupumfyanishiwa.³⁶ Nga kuri uurentonkanya ukuti tareikara no mutemwika wakwe mu mukinshi- nga nakira umushinku wakupwa kuti akita kyonse ikyo arefwaya, ninshi tarebembuka kuti baupana.³⁷ Rero umo nga nashipa mu mutima wakwe tarekyushiwa rero ari na maka yakuirama pakyo arefwaya kabiri na panga mu mutima wakwe, ukubafye umushimbe ninshi tarufyenye.³⁸ Uyo onse uupa umutemwika wakwe arakita arawamya, kabiri uyo usara ukukana uupa ena ariwamishapo.³⁹ Umwanakshi arikakwa pa nshita yonse eyo ekara, nangu eryo umurume wakwe afwa arikakurwa ukupwa kuri uo arefwaya. rero muri Kristu.⁴⁰ Rero mukupingura kwandi, kuti aba uwasansa sana nga kya kuti aikara efyo ari. Kabiri ndetontonkanya ukuti narikwata Umupashi wakwa Resa.

Chapter 8

¹ Rero urwafyaipairwa uturubi: Twarishiba ukutira bonse twarishiba. Ukwishiba kuratumika, rero ukutemwa kurakura.² Umuntu uwasosa ati na rishiba ikintu, ninshi akiri taraishiba ifyo afwire ukwishiba.³ Rero umuntu pakutemwa Resa, Resa areshiba uyo umuntu.⁴ Awe kanshi, urwa fyakurya fyaipairwa uturubi: Twarishiba ukuti akarubi te kintu kenekine pano kyaroy no kutira ati takuri Resa umbi kanofye umofye.⁵ Nangura kwingaba tu resa mu muru nangura pano kyaroy, ni fyo fine kwaba "imirungu" iingi nba "shikuru" abengi.⁶ Rero kurifwebo kwabafye Resa umo, Shifwe, ituntunko rya fyonse kabiri ngootwaberako abomi, na Shikurwifwe umo Yesu Kristu, muri ngoofyonse fyaberako, nakabiri muri ngootwaberako.⁷ Awe, ukwishuba nkuu takwaba muri bonse. Rero bamo bapepere kare uturubi no kurya ifiryo mfii nga ifyaipairwa. Epakukwata kampingu uwamaka na kabiri uwatorera.⁸ Awe, ifyakurya mfii tafituparamika kuri Resa. Nga taturire turufishepo kantu, kabiri nga twarya tatunonkeramo kantu.⁹ Rero kengereni ukutira ubuntungwa bubebu buiba ikyakurenga uwa kiketekero kyanaka ukuipunwinako.¹⁰ Pakutira umuntu uwaishiba nga ukubona, uwaishiba, urerya ifyakurya mwitempere rya turubi. Bushe kampingu wa muntu nguu uwanaka tawakakoshiwe kukurya ifyaperwa ku turubi?¹¹ Eikyo pantu webo warishiba urwambibere ineine iya turubi, uwanaka, uwabwananyina ngoo Kristu afwire aroba.¹² Eifyo, pakubembuka muri uyo musango ku babwananyina no kufurunganya bakampingu wabo abanaka, mu bembukira Kristu.¹³ Eikyo, ikyakurya nga kyapunwisha munyina, nshakarye inama umuyayaya pakutira ati nshipunwishishe munyinane.

Chapter 9

¹ Bushe nshiri muntugwa? Nshiri musore? Bushe nshamwene Yesu Shikuru? Bushe teimwe tubomba nenu umurimo wakwa Shikuru?² Nga kyakutira nshiri musore kuri bambi, kuri mwebo ndi musore. Pantu mwebo bene ni mwebo kyakubwenako ubusore bwangi muri Shikuru.³ Ubu ebukingo bwandi kuri abo ambebeta:⁴ Bushe tatwakwata insambu shakurya no kunwa?⁵ Bushe tatwakwata insambu shakusenda abena myesu abasumina, nga fiya abasore na bamunynefwe muri Shikuru, na Kefasi?⁶ Nangura ni Barnabasi naine tufwire ukubomba?⁷ Uubomba ngo mushirikare parwakwe umwine? Uwarimine ibara ry myangashi uusharire ku fisabo? Nangura uucema ifitekwa fyakwe akana

akunwko umukaka? ⁸ Nshiresosa ifi fintu ukurosha mu mano ya buntunse? Bushe amafunde tayasosa ifi? ⁹ Pantu kyarirembwa na mu mafunde yakwa Mose ti, "Wira kaka ing'ombe iryo irenyantaura pa ng'anu." Bushe ing'ombe eyo Resa engasakamanafye? ¹⁰ Bushe taranda pari fwebo? Kyari rembwa kuri ba ifwe, pantu umuntu uurima afwire ukusombora ikyo arimine ukuringana ne subiro, no uresokora nao asubira ikyakanyiko kyakwe ikya busomboshi. ¹¹ Nga twabyara ikya kumupasho kuri mwebo, bushe kuti k kya mupesha amano nga twasombora ifintu kuri mwebo? ¹² Bambi nga baraturisha ifisuma kuri mwebo, teti tukwate ifingi? Rero taturinganya pari ishi nsmbu. Nakuba tukyura amakyushi mu misango iingi pakukana onaura imbiransuma yakwa Kristu. Tamwaishib ukutira bonse aba bomba umurimo wa mu ng'anda ya mapepo barya ifyakurya fya mu ng'anda ya mapepo? ¹³ Tamwaishiba ukutira bonse aba bomba umurimo wa burambo bakanya ifyo batura pa burambo? ¹⁴ Munshira imoine, Shikuru atukonkomeshe ukutira bonse ababira imbiransuma bafwire boarebona imikarire yabo kumbiransuma. ¹⁵ Rero nshabomfya insambu ishiri shonse. Nshikoremba ifi fintu pakutira efyo murenkitira, Kyawama nafwa ukukira umu ampoke ikyo ngitashishapo. ¹⁶ Pantu nga ndebira imbiransuma, nshikwete ikyo ndeitashisha, pantu mfwire ukukita iki. Akaranda kabe kuri nebo nga nshirebira imbiransuma! ¹⁷ Pantu nganakita iki mukuitemenwa, ninkwata ikirambu. Rero nga nshitemenwe, narikwata insambu isho bampera pa kubomba uyu murimo. ¹⁸ Nge kirambu kyandi ni kisa? Ikyakut nganabira imbiransuma ukwabura ukuripirwa epakukana onaura insambu shandi isha kubira imbiransuma. ¹⁹ Nangura naba umuntungwa muri fyonse, nariba umusha kuri bonse, pakutira, nka kimfye abengi. ²⁰ Kuba Yuda nariba umu Yuda, pakutira nkimfye aba Yuda. Kuri bonse abaishiba ifunde, nariba nga umu uwaishib ifunde pakureka nkimfya abaishib ifunde. Ndekita iki pantu naine wine nshaishiba ifunde. ²¹ Kuri bonse abaishiba ifunde, naisa nga umu uushaishiba ifunde, nomba takirepiribura ukutira nshaishiba ifunde ryakwa Resa, rero ndakonka amafunde yakwa Kristu. Nkita iki pakutira na kimfya abashaishiba ifunde. ²² Kuba nakuka, ndanakuka, pakutira na kimfya abanakuka. Narisa mu musango uuri onse ku bantu bonse, pakutir nkabapusushe. ²³ Nkita ifi fintu pamurandu wa mbiransuma, pakutira ndebombera mwiparo rya mbira nsuma. ²⁴ Tamwaishiba ukutira ababutuka urubiro babutukira uku kimfyanya, rero umuntufye umu eukimfya ikirambu? Eikyo butukireni uku kimfya ikirambu. ²⁵ Bonse abaipekanya mu mangaro barapingura muri fyonse. Bakita iki pakupokerera ikirambu, rero tukita iki pakupokerera ikirambu ikwabura ubuyo. ²⁶ Eikyo nebo nshibutukira ukwabura ubuyo nshaba nge kibokoshi ikisungafye umwera. ²⁷ Rero nebo ndomaura umubiri wandi no kuupanga ngo musha, pakutira panuma ngafunda kuri bambi, nebo nemwine tekutira ntamfiwe.

Chapter 10

¹ Shirefwaya mwebo ukuna ebwa, mwebabwananyina, ukutira bashifwe bonse abari mwisamba rye kumbi kabiri bapitire muri bamba. ² Bonse babatishiwe muri Mose mwikumbi na muri bamba, ³ na bonse barire ikyakurya kimo kine ikya ku mupashi. ⁴ Kabiri bonse banwene ikyakunwa kimo kine ikya ku mupashi ikyarebakonka, ne kiribwe kyari ni Kristu. ⁵ Rero Resa tasekeremo kuri bonse, no kusaranganya ifitumbi fyabo mu matororo. ⁶ Nomba ifi fyonse fyari firangiriro fyesu, twikumbwa ifibi ngafirya barya bakumbirwe. ⁷ Kabiri mwipepa uturubi, ifyari bamo muri bo. Ifyo kyarembwa akiti, "Abantu baikere kukurya no kunwa, eryo baimine ku kwangara." ⁸ Twikita uburarerare, nga firya bakitire muri bo. Na mukasuba kamo, bafwire amakan amakumi yabiri na yatatu pa murandu waiki. ⁹ Tatufwire ukubika Kristu ku kweshiwa, nga firya bamo bamweshe muri abo nokonaurwa ku nsoka. ¹⁰ Kabiri mwiirishanya, ngafirya bamo muri bo bakitire nokonaurwa kuri maraika wamfwa. ¹¹ Nomba ififyonse ifyabakitikire fyakutusambirisha. Fyarembere ku kutusambirisha-fwebo mpera yanshita ipareme. ¹² Eikyo rekeni uuri onse uwatontonkanya ukwiminina ndi abe uwasarapuka epari awa. Takwabe ntuko ishimwansha ishishimonaika kuri bu muntu bonse. Rero, Resa wakine. ¹³ Takamireke ukweshiwa ukukira amaka yenu. Na mukweshiwa akamifwaira ne nshira yakufumina, pakutira mwingakwanisha ukushipikisha. ¹⁴ Eikyo mwebatemwikwa bandi, butukeni ukufuma kuturubi. ¹⁵ Naranda kuri mwebo nga bantu bakyumfira, pakutira mwingapingura ikyo naranda. ¹⁶ Urukombo rweparo uro tupara, bushe tekyakwakan umuropa wa kwa Kristu? Umukate uo tumokaura, bushe te mubiri wa kwa Kristu? ¹⁷ Pantu kwaba, umukate umu, nangura turi abengi turi umu. Tusenda ikipande kya mukate bonse. ¹⁸ Boneni abantu bamu Isreari. Bushe te abo abarya ikyabupe ikisangirwe pa burambo? ¹⁹ Kinshi nkoranda kabiri? Ukuti akarubi kintu? Nangura ifyakurya fiturwa ku karubi kintu? ²⁰ Rero nkoranda pa fintu abena fyaro abashaishiba Resa batura, ukuti bapera fifintu ku nguru rero tekuri Resa. Nshirefwaya mwebo ukuitumpamo munguru. ²¹ Teti mumpwire kurukombo rumo rwine urwa kwa Shikuru no rukombo rwa nguru. Teti murire peteburo rya kwa Shikuru ne teburo rya nguru. ²² Bushe turenge Shikuru akarumwa te? Bushe twakosa ukumukira? ²³ "Ifintu fyonsefye fyarisuminishiwa," rero tefyonse ifikwata ubukumu. "Ifintu fyonsefye fyarisuminishiwa," rero tefyonse tafikura abantu. ²⁴ Takuri nangu umu uwakuifwarafye ikisuma. Rero, afwaire umwina muparamano ikisuma. ²⁵ Mufwire ukurya kyonse ikyashitwa mukisankano, ukwabura ukwipusha kuri kampingu. ²⁶ Pantu "Ikyaro kya kwa Shikuru, no kupwiririka kwa kiko." ²⁷ Nga kyakuti uushasumina akuta ku kurye ikyakurya kabir wafwaya ukuyaryafye ifyo bapekenye ukwabura ukwipusha kampingu. ²⁸ Rero umu nga aranda kuri we, "Iki kyaipairwa uturubi," wirya, pa murandu waukwebere, na pa murandu na kampingu- ²⁹ kampingu wa muntu umbi, ndepiribura te obe, wa mubiyo. Pantu kinshi kampingu wandi engapingwira kuri kampingu wa mubiyo? ³⁰ Nga narye ikyakurya no mutasha, kinshi ikyo nsoserwa ububi, kukyo ntoteroko? ³¹ Eikyo, ngamukorya nagu ukunwa, nangu kyonse ikyo mukokita, kiteni kyonse ku kurumba Resa. ³² Mwiba abapunwisha ku baYuda nangura ku benaHera, nangura nikurukuta rwakwa Resa. ³³ Ifyo fine na nebo ntemuna abantu muri fyonse. Nshifwa ukumwenamo nemwine ikisuma, rero kyaba

ikinabwingi. Nkite iki pakuti bengapusuka.

Chapter 11

¹ Mube abampashanya, ngefyo na nebo mpashanya Kristu. ² Nomba ndemutasha ikyo mungibukisha kuri fyonse. Ndemutasha pamurandu wakwikatirira bwangu ikishirano ngefyo naretere kuri mwebo. ³ Nomba ndefwaya ukuti mwishibe ukuti Kristu emutwe wa mwaume onse, no mwaume emutwe wa mwanakshi, na Resa emutwe wakwa Kristu. ⁴ Umwaume onse uurepepa atemwa aresesema afimba no mutwe ninshi takindike umutwe wakwe. ⁵ Rero umwanakashi onse uurepepa atemwa aresesema na fimbura ku mutwe, arenga umutwe wakwe ukukana kindama. Pantu kimokine no kubeya umutwe wakwe. ⁶ Pantu nga umwanakashi takafimbe ku mutwe wakwe, afwire ukubeya umushishi wakwe uwipi. Nga kyamuseru umwanakashi ukubeya umushishi wakwe nangu kuri ye ukubeya umutwe wakwe, rekeni afimbe umutwe wakwe. ⁷ Pantu umwaume ena tafwire ukufimba ku mutwe wakwe, pakuba ikipasho no bukata bwakwa Resa. Rero umwanakashi bukata bwa mwaume. ⁸ Pantu umwaume tapangirwe ukufuma mu mwanakashi. Rero, mwanakashi ukufuma ku mwaume. ⁹ Kabiri pantu umwaume tarengerwe pa umwanakashi. Rero umwanakashi arengerwe pa umwanume. ¹⁰ Ni pamurandu umwanakshi afwire ukuba ne kishibiro ikya kusuminisha pa mutwe, pamurandu wa bamaraika. ¹¹ Temurandu, muri Shikuru, umwanakashi tapatwirweko ukufuma ku mwaume, na ngura umwaume kupaturwa ku mwanakashi. ¹² Pantu firya umwanakashi afumine ku mwaume, efyo no mwaume afumine ku mwanakashi. Rero ifi fyonse fya fuma kuri Resa. ¹³ Pingureni mwe bene: Bushe na kiringa umwanakashi ukupepa kuri Resa ukwabura ukufimba ku mutwe? ¹⁴ Bushe te kifyarirwa ikifunda ukuti umwaume nga ari no mushishi uutari, kya nsoni kuri ena? ¹⁵ Bushe ikifyarirwa takifunda ukuti nga umwanakashi ngari, no mushishi uutari, bukata bwakwe? Pantu umushishi kuri ye wperwa kuri ye nge kifimbo. ¹⁶ Rero nga uuri onse arerfwaya ukutarika pari iki, tatwakwata kimbi ikyakukita, nangura kironanganino kya kwa Resa. ¹⁷ Rero muri firangiriro, nshirekurumbanya. Pantu eryo mwaisa pamo tepa kisumafye kyeka rero na pakibi. ¹⁸ Pantu ikya kubarirapofye, na ryumfwa ukuti kuraba ukupussana muri mwebo iryo mwarongana ku kupepa; kabiri narisumina ukuti fimo pa fyo naumfwa fya kine. ¹⁹ Pantu amarekano yafwire ukubako, pakuti aba abasuminishiwa muri mwebo. ²⁰ Eikyo iryo mwarongana, te murariro wakwa Shikuru murya. ²¹ Eryo mwarya, kiraumo arya ifya kurya fyakwe eryo bambi tabarayra. Umo arinensara, naumbi akorwa. ²² Bushe kwenya tamwakwata mayanda ayakuriramo no ku nwenmo? Narimo bushe muresura ikironganino kya kwa Resa no kuranga insoni kuri abo abashakwata nangu kamo? Bushe ninshi ni ngaranda? Bushe ninga mutasha? Pari iki nshamutashhe! ²³ Pantu ekyo napokerere kuri Shikuru ekyo namushirire, ikya kuti ubushiku Shikuru Yesu arefutukwamo, abuurire umukate. ²⁴ Panuma atashishe, aumokawire no kurnda ati, "Uyu mubiri wandi, uureperwa kuri mwebo. Mukarekita iki mukungibukisha" ²⁵ Mu musango umo wine aburire urukombo rwa murariro, no kuranda ati, "Uru rukombo rwa kpango kipya muropa wandi. Murekita ifi ryonse murenwa, ku kungibukisha. ²⁶ Pantu iryo ryonse mwarya uyu mukate no kunwena kuri uru rukombo ninshi murebira imfwa ya kwa Shikuru akasuke akabwere. ²⁷ Uuri onse, eikyo, arya umukate na pamo nangura anwa urukombo rwakwa Shikuru ku musango uushiringire, akaba no murandu ku mubiri ku muropa wakwa Shikuru. ²⁸ Rekeni umuntu atare airengure, nga naringa ukurya eryo aryeko umukate no ku nwenya muri uru rukombo. ²⁹ Pantu uurerya no kunwa ukwabura ukwishiba bwino bwino uyu mubiri, areiretera ukupingurwa. E ³⁰ murandu wine abengi kuri mwebo ba bera abanaka kabiri abarwaririra, eryo bambi nabo barirara uturo. ³¹ Rero nga twairengura fwe bene tatwa kapingurwe. ³² Rero iryo twapingurwa kuri Shikuru, tarasarapurwa, na bapano kyaro. ³³ Kanshi, mwe bamunyanane, iryo mwarongana ku kurya umurariro, murepembera kira umo naumo. ³⁴ Uuri onse nga ari ne nsara, murekeni arye ku ng'anda, pantu iryo mwakorongana pamo takyakabe bu pingushi. Ero parwa fintu fimbi mwarembere, nkamipera ifya kukonka iryo nkesa.

Chapter 12

¹ Pa rwafyabupe fya ku mupashi, mwe bamunyanane ntakofwaya mube abakukana kutururwa. ² Mwarishiba ukutira iryo mwari tamuraishiba Resa, mwarerufishiwa kuturubi uturanda, munshira ishiri shonse mwaretungurwirwamo kuri bo. ³ Eikyo nkofwaya mwishibe ukutira takuri nangura umo uuranda ku maka ya mupashi wa kwa Resa engarnda, "Yesu apatwe." Takuri uwingaranda, "Yesu ni Shikuru," kano ukupitira mu Mupashi wa Mushiro. ⁴ Nomba kwariba ifyabupe ifyapusana, rero umupashi abafye kimo kine. ⁵ Kwariba imirimo iyapusana, rero Shikuru abafye kimo kine; ⁶ kabiri kwariba inkito isharekana, rero ni Resa umo wine uurenga ukutira shibombera muri kira umo. ⁷ Nomba kuri kira umo kwariperwa ikyabupe kya ku mupashi pa kuwamina bonse. ⁸ Pantu kuri umo mupashi ariperako ikyebo kya mano, nakuri umbi ikyebo kya kwishiba ku mupashi umo wine. ⁹ Kuri umbi umupashi umo wine waperwa ikitetekero, na kuri umbi amabupe yakundapa ku mupashi umo. ¹⁰ Kuri umbi kwaperwa ukukuturuka ukwa maka, na kuri umbi ubusesemo. Kuri umbi aperwa amaka ya kurekanya imipahsi, kuri umbi indimi isharekana-rekana, na kuri umbi ukwiruka indimi. ¹¹ Ifi fyonse ninkito ya umo no mupashi umo wine, ukupera ifyabupe kuri umo eka mpo, ngo umo asarira. ¹² Pantu nga fintu umubiri waba umo kabiri wakwata ifipande ifingi na fyonse ifipande fyaba mubiri umo, efyo kyaba na Kristu. ¹³ Pantu ni ku mupashi umo twa batishwirwe bonse mu mubiri umo, kibe baYuda nangura abaGiriki, kibe aba ku kakwa nangura abakaere, na bonse barengerwe ukunwa ku fya mupashi umo. ¹⁴ Pantu umubiri tawaba ikirundwa kimo, rer ifingi. ¹⁵ Nga urukasa rwaranda, "Pantu ntari kuboko, ntari kirundwa kya mubiri," takwaba ikirundwa ikiri kyonse ikyaba ku mubiri ikishaba ikikaramba. ¹⁶ No kutwe nga kwaranda, "Pantu ntari rinso, ntari kirundwa kya mubiri," takikiri kikankara ku

mubiri.¹⁷ Nga kyakuti umubiri ons warifye irinso nga kuti waraumfwira kwisa? Nga umubiri onse auba kutwi, kuti waranunshisha kwisa?¹⁸ Rero Resa apekenye ifipande fya mubiri ukuringana no kuteyanya kwakwe.¹⁹ Nga fyonse fyari kimo kine, nga umubiri wari kwisa?²⁰ Nikyo nomba fyaba ifirundwa ifingi, rero umubiri umo mpo.²¹ Irinso tekuti rirande ku kuboko, "ntakwata ku kukabira." No mutwe tekuti urande ku makasa, "Ntakwata ku kukabira."²² Rero ifirundwa fya mubiri ifiboneka nge fyakunaka fyaba ifikankara,²³ ne firundwa fya mubiri ifyo tutonkanya ukutira fyarisurwa, efyo tukindika ukukira, nefyasaruka efykindama ukukirapo.²⁴ Nomba ifykindama tafikabira kuperwa umupashi, pantu fyarikwata akare umukinshi uukuru kufyaburirwe.²⁵ Akitire ifi pakutira peba ukurekana mu mubiir, rero pakutira ifirundwa fyonse firesakamanana.²⁶ Eikyo ikirundwa kimo nga kyakyura, ifirundwa fyonse fikyurira pamo, nangura nga ikirundwa kimo kya kindikwa, ifirundwa fyonse firasangaririra pamo.²⁷ Nomba muri mubiir wa kwa Kristu na kira muntu ikirundwa kyauko.²⁸ Na Resa mufironganino arisonta pa kubara abasore, abakabiri bakasesema, abakitatu bakafundisha, eryo nyabo abakite ifipesha amano, eryo amabupe ya kundapa, abo abapera ubwafwirisho, abo abakite mirimo ya kutungurura, nabo bonse abakwata indimi ishingiri.²⁹ Bushe bonse abo basore? Bushe bonse abo ni bakasesema? Bushe bonse ni bakafundisha? Bushe bonse barakite fipesha amano?³⁰ Bushe bonse barikwata ifyabupe fyakundapa? Bushe bonse bararanda indimi?³¹ Murefwairikisha sana ifyabupe ifikuru. Rero inkamiranga inshira iyawamisha.

Chapter 13

¹ Nga narandira mundimi sha bantu ne sha bamaraika. Rero nga nshakwata ukutemwa, nba ye nge kyera ikirairira nangura amarimba ya nyenjere.² Nga nakwata ikya bupe kya busesemo no kwishiba amano ne fishinka fyonse ifya fiswa, kabiri nga na kwata ikiketekero kya kusesha impiri. Rero nga ntakwete ukutemwa, nshiri kantu.³ Nga napera fyonse ifyo na kwata ku bapiina, kabiri nga pera umubiri wandi ku kokyewa. Rero ntakwete ukutemwa, takirengafwa iyo.⁴ Ikitemwiko ku rorera kabiri ki kuku. Mukutemwa tamwaba ka rumwa na mataki. Tamwaba kuitumika⁵ nangura ukupama. Mukutemwa tamwaba kuisekesha, tamwaba kukaripwa, nangura ukusunga ifirubo.⁶ Ukutemwa takusekerera mukitarungama. Rero, ku sekerera mukine.⁷ Ukutemwa kushipikisha fyonse, kusubira fyonse, ketekera fyonse, kabiri kushishimisha fyonse.⁸ Ukutemwa takupwa. Nga kuri amabusesemo, yakapita. Nga kuri indimi, shikapita. Nga kuri ukwishiba, kukapita.⁹ Pantu twaishiba panono kabiri tusesema panono.¹⁰ Rero iryo icyafikapo kikesa, ifyo ifishafikapo fikapita.¹¹ Iryo nanri umwaike, naresosa ngo mwaike, nretontonkanya ngo mwaike, nare peruru ngo mwaike. Iryo nakura, narireka ifya bwaike.¹² Pantu nomba tubwena mukirorani ikishibonekesha, rero irirya tukabonana ikinso ne kinso. Iryo ngishiba panono, rero rirya nkeshiba fyonse ngefyofye nangi naishibikwa.¹³ Rero nomba kwashara ifi fintu fitatu: ikiketekero, isubiro, no kutemwa. Rero ukutemwa kwa kirapo pari ifi fyonse.

Chapter 14

¹ Konkereni ukutemwa kabiri bikeni imitima pa fyabupe fya mupashi, rero icyakirapo ukuti musese.² Uyo urandira mu rurimi ataranda ku bantu rero kuri Resa. Pantu takuri uremumfwa ikyo aranda ifyafiswa mu mupashi.³ Rero uusesema aranda ku bantu ku kubakura, ukubakoseresha, no kubasansamusha.⁴ Urandira mu rurimi aikura umwine eka, rero usesema akira ikironganino.⁵ Awe kuti nafwaya ukuti bonse ukuranda mu ndimi. No kukishamo, ndefwaya ukutira muresesema. Uresesema arikura ukukira arandira mu ndimi. (Kano fye umo areirura pakuti urukuta rukurwe).⁶ Rero, bamunyanane, nga naisa kuri mwebi nderanda indimi, kuti na mwafwa shani? Tekuti mwafwe, kano naranda kuri mwebi no busokororo, narimo mano narimo mu busesemo narimo mu kusambirisha.⁷ Nge firimba firerira-pamo ngo mutoriro nangura isese-kabiri tafirerekana imiririre, kuti waishiba shani ifirerira umutoriro nangura isese?⁸ Nga ipenga ryarira ikirirerire, ninani engeshiba nga ninshita yakupekanya ku burwi?⁹ Efyo kiri na kuri mwe. Nga mwasosa ishiwi irishishibikwe, kuti bairuka shani ifyo mwasosa? Mwakuranda, rero tapari ukamyumfwa.¹⁰ Kwena kwaba indimi isharekana-rekana mu kyar, kabiri tapari urushakwata umo rwararara.¹¹ Rero nga ushishibe umurorere ururimi, nkaba umwina fyaro ku uredranda, no ureranda akaba umwina fyaro kuri nebo.¹² Efyo kiri kuri mwebi. Apo murekabirisha ifyabupe fya mupashi, bikeni imitima pa fyabupe ifingakura irukuta.¹³ Eikyo arandira mu ndimi apepe ukuti areirura.¹⁴ Pantu nga napepera mururimi, ninshi umupashi wandi eurepepa, rero amano yandi tayaesanduruka.¹⁵ Kifwire kyaba shani? Mfwire ukupepa no mupashi wandi, no kubikako na mano yandi. Nga naimba no mupashi wandi, mfwire ukwimba na mano yandi.¹⁶ Rero nga waparira Resa mu mupashi, uwakunse ushasambirira kuti atira shani "Ameni" pakutotera kobe apo teshibire ikyo uresosa?¹⁷ Pantu kwena uretoterwa bwino, reto umunobe tarekurwa.¹⁸ Ndetotera Resa ikyo nderandira mu ndimi ukukira mwebi bonse.¹⁹ Rero mu kurongana kwa rukuta kuti natemwa mukwishiba kwandi ukuranda amashiwi yasano ayengasambirisha nabambi, ukukira ukuranda murumi rumbi ifyebo amakumi ikumi.²⁰ Bamuninane, mwiba utunya mu mutima. Rero ku bubi, eko mube utunya. Rero mu mitima mube abakaramba.²¹ Mu marango mwaremba amut, "Mu bandimi shimbi na mu tunwa twa bena fyaro emo nkarandira kuri aba bantu. Nangu kibe ifyo tabakangumfwe iyo," efyasosa Shikuru.²² Eikyo, indimi shaba ikishibiro, te kubatetekera, rero ku bashatetekera. Rero ukusesema kishibiro, tekubashatetekera, rero ku batetekera.²³ Eikyo, nga, baronganina kyapamo abarukuta bonse, barandira mu ndimi, kabiri nga baisamo abashasambirira nangura abashatetekera, bushe tabengatira mwaripena?²⁴ Rero nga bonse basesema eryo aisamo ushatetekera nangura ushasambirira, akashininwa ku fyebo fya bonse. Akapingurwa kuri bonse.²⁵ Ifyafiswa fya mu mutima wakwe fyaboneka. Efyo, pakuwira ubukupeme arapepa

Resa. Arabirisha no kutira ikine kine Resa aba muri mwe. ²⁶ Kinshi kyarakonkapo, bamunyina? iryo mwaisa kyapamo, kira umo ari no rwimbo rwakutasha, ari nesambiro, ari kyakosokorora, ari ne kyakurandira mu ndimi, ari nekywa kwirura. Rekeni fyonse fiberepo ku kura urukuta. ²⁷ Umo nga arandira mu ndimi, rekeni barande babiri nangura batatu epera, kabiri bakonkane, kabiri umo erure ifiresoswa. ²⁸ Rero nga takuri wakwirura, uwarurimi rumbi atarare mu rukuta. Arande ku mwine na kuri Resa. ²⁹ Reka bakasesema barande babiri nangura batatu, na banabo barimngurure ifiresoswa. ³⁰ Rero uwikere nga asokorwerwa, rerkeni uwakirasosa atarare. ³¹ Pantu kuti mwasesema umo umo pakutira bonse basambirire no ku kosereshiwa. ³² Imipashi ya bakasesema itungururwa na bakasesema. ³³ Pantu Resa te Resa wakimfurumfuru, rero wa mutende. Iki efunde ryandi mu fironganino fyonse ifya bashira. ³⁴ Abanakashi batarare tondoro munkuta pantu tabasuminishiwa ukuranda. Rero, babe abanakira, ifyo na marango yasosa. ³⁵ Rero nga bakabira ukusambirira ikintu, bepashse abarume ku ng'anda. Pantu kya nsoni umwanakashi ukuranda mukurongana kwa rukuta. ³⁶ Bushe ni kuri mwe ikyebo kya fumine? Bushe ni kuri mwe mweka kyafika? ³⁷ Umuntu nga aitunga kasesema nangura uwa bumupashi, eruke ukuti ifi fintu nderemba kuri mwe rifunde rya kwa Shikuru. ³⁸ Rero umuntu nga taishiba iki, rekeni abe uwabura ukwishiba. ³⁹ Eikyo, bamunyina, biken iimitima pa kusesema, kabiri ukurandira mu ndimi mwiresha. ⁴⁰ Rero rekeni ifintu fyonse fikitwe bwino mu muyano.

Chapter 15

¹ Nomna ndemibukisha mwebo, bamunyanane, pafyo imbiransuma nabirire kuri mwebo, iyo mwapokerere ne yo mwataramamo, ² ni pari iyi mbiransuma mwapusukiramo, nga mwaikatisha ikyebo na birire kuri mwebo, kano nga mwatetekera ikitetekere tetekere. ³ Pantu nashirie ikyantanshi ikikankara ikyo nebo na pokerere, ikya kuti Kristu afwirire imembu shesu ukuringa ne kyarembwa, ⁴ ikya kuti ashikirwe, kabiri no ku bushiwa pa bushiku bwarenga shitatu ukuringa ne kyarembwa. ⁵ Kristu abonekere kuri Kefasi, na kabiri ku be kumi na babiri; ⁶ kabiri abonee ukukira imyanda isano ba munyanane pamuku umo. Bamo pari aba bakiri aba mweo ukufika na nomba, Rero bambi barirara. ⁷ Eryo abonekere kuei Yakobo, eryo na ku basore bonse. ⁸ Pa kurekeresha pari bonse, abonekere kuri nebo, kwati untu afyarwa akapopo pa nshita iibi. ⁹ Pantu naba uwakurekeresha pa bosore. Nebo nshawamina ukwitwa umusore pantu narepakasa ikironganino kya kwa Resa. ¹⁰ Rero ku kusenaminwa kwa Resa na ba ifyo naba, kabiri ukusenamina kwakwe muri nebo te kwa fye. Ikirifwire, na bombesha, ukukira abo bambi. Awe te nebo, rero kusenaminwa kwakwa Resa kwab na nebo. ¹¹ Eikyo nangu ni nebo nangu ni bo, fyo efyo tubira kabiri efyo mwatetekera. ¹² Nomba nga Kristu abirwa kuti abuusha ku bafwa, bushe aba muri mwebo ninshi bamo barandira ukuyi takwaba ukubushiwa ku bafwa? ¹³ Rero nga takuri ukubuka ku bafwa, ninshi na Kristu tabushiwe; ¹⁴ ero Kristu nga tabushiwe, binshi imbira yesu ya fye, ne kitetekero kyenu na kyo kyafye. ¹⁵ Na kabiri, twasangwa abashimika pari Resa ubufi, umurandu twashimike Resa, ukuti abushishe Kristu, eryo ninshi tamubushishe. ¹⁶ Pantu abafwa nga tababushiwe, ninshi na Kristu tabushiwe; ¹⁷ ero nga Kristu tabushiwe, ikitetekero kyenu kyafye kabiri mukiri mu membu shenu. ¹⁸ Eryo nabo abararira muri Kristu bariroba. ¹⁹ Nga mu bwikashi bwa mweo twakwatira isubiro muri Kristu, ninshi bonse turi no kuba aba buranda. ²⁰ Rero nomba Kristu, uuri ikisabo kya ntanshi ku bafwa, ubushiwa ukufuma ku bafwa. ²¹ Pantu apo ni muntu e mwaishire imfwa, kabiri ni mu muntu e mwaishire ukubuka ku bafwa. ²² Pantu ifyo fine ni muri Adamu emo bonse bafwira, kanshi efyo na muri Kristu emo bonse bakarengerwa ukuba aba mweo. ²³ Rero onse mu muyano wakwe wine: Kristu, e cisabo kya ntanshi, eryo aba muri Kristu bakaba aba mweo pa kwisa kwakwe. ²⁴ Eryo pakakonke impera, iryo Kristu akurubwiro bufumu kuri Resa wishu. Iryo akashesha ubutungurushi bonse ne sambu shonse na maka. ²⁵ Pantu ari no kuteka akasuke akabike barwani bonse panshi ya makasa yakwe. ²⁶ Umurwani wa kuperekesha ukonaura ni mfwa. ²⁷ Pantu "aribika ifintu fyonse panshi ya makasa yakwe." Rero iryo kyasoswa "aribika fyonse," iki kirepiribura takirebikako uwa piribura fyonse mukubera umwine. ²⁸ Iryo fyonse fikarenga ukubera kuri ye, eryo Umwana mwaume akaberwa ku mwine uubika fyonse panshi ya makasa yakwe umwine, ukuti Resa akabe fyonse muri fyonse. ²⁹ Ninshi bakakita shani ababatishiwirwa pamurandu na bafwa? Nga abafwa tababushiwa na karya, nga kinshi babatishiwirwe nabo? ³⁰ Kinshi kabiri, tunerere mu busanso inshita yonse? ³¹ Kirabushiku ndakumnya imfwa! Ndeshininkisha apakutakishisha muri mwebo, ikyo ndi muri Kristu Yesu Shikuru wesu. ³² Kinshi ndenonka, ukufuma mukuranda kwa ku bona kwa muntu, nga narwire ne fiswango mu Efeso, nga abafwa tababushiwa? "Na turye no kunwa, pantu mairo tukafwa." ³³ Mwirufiwa: "Ukwangara ukwabipa ko naura imisango iisuma." ³⁴ Shirimuka! Ikareni mu burungami! Mwirabembuka. Pantu bamo muri mwebo tabaishiba Resa. Nde sosa ifi pa murandu wa fya nsoni fyenu. ³⁵ Rero umo aresosa ati, "Bushe abafwa babushiwa shani, kabiri beshira mu mubiri wa musango nshi?" ³⁶ Muri batuutu! Ikyo mwabyara te kuti ki kure kano kyatara kya fwa. ³⁷ Ikyo warimba mubiri wakiko tefyo ukaba, rero uresekafye. Kuti kyaba ing'ano nangu urwapusanako. ³⁸ Rero Resa apeera umubiri wa kiko umo akisarira, eryo no ruseke umubiri wa kiko. ³⁹ Imibiri yonse tayaparana. Mukifuro kya kuti, kwabafye umubiri wa buntunse umo, no mubiri umbi wa finama, no mubiri umbi uwa fyon, ero no mubiri umbi uwe sabi. ⁴⁰ Kuri ne mibiri ya mu muru ne mibiri ya pano kyro. Rero ubukata bwa mubiri bwa muuru bwenu bwa riibera no bukata bwa pano kyarobwa. ⁴¹ Kuri ubukata bwa kasuba, no bukata bumbi bwa mwenshi, no bukata bumbi ubwa ntanda. Pantu urutanda rumo rwa kira urutanda rumbi mu bukata. ⁴² Ifyo fine no kubuka kwa bafwa. Ikyo rimbwa kiraroba, ne kibushiwa takiroba. ⁴³ Ikyarimbwa mukukana kindikwa, kibushiwa mu bukata. Ikirimbwa mu kunaka kibushiwa mu maka. ⁴⁴ Ikiyarwa mu mubiri wa kifyrirwa, kibushiwa no mubiri wa mupashi. ⁴⁵ Efyo kyarembwa ati, "Umuntunse wa ntanshi Adamu aihshireba umutima wa mweo." Adamu wakurekeresha aishireba umupashi uupera

umweo.⁴⁶ Rero umupashi takyari ikyantanshi ukukira ikya kifyarirwa, eryo pakonka ikya bu mupashi.⁴⁷ Umuntu wa ntanshi uwakubarirapo pano kyaro, pangirwa ukufuma ku mushiri. Umuntu uwarenga bubiri afumine ku muru.⁴⁸ Ifyo ari uwa mushiri, efyo baba abena mushiri, kabiri ifyo aba uwa mu mweu, efyo baba abena myuru.⁴⁹ Kabiri firya twafyarwa ifyakipasho ukufuma ku mubiri, efyo tukakwata ikipasho kya bafuma ku muru.⁵⁰ Nomba nderanda iki, bamunyanane, ukutira umubiri no muropa te kuti fipyane ubufumu bwa kwa Resa. Nangu kubora te kuti kupyane ukukanabwira.⁵¹ Boneni! Ndemyeba ikya nkama ikishinka: Tatwakafwe bonse, rero tukapiriburwa bonse.⁵² Tukapiriburwa mu kashita akakepesha, mu ku kapakapa kwe rinso, pe penga rya kusharikisha. Pantu ipenga rikarira, eryo abafwa bakabushiwa abashingabwira, na fwebo tu kapiriburwa.⁵³ Pantu iki mubiri ikirebora kiri no kufwa ukukanabwira, kabiri iki mubiri ikya mfwa kiri no kufwa ku kanafwa.⁵⁴ Iryo ikimubiri ikirebora kiri no kufwa ukukanabwira, kaniri ne ki kya mfwa kikafwira ukukanafwa, eryo kikafikirishiwa ikyebo ikya rembwa, "Imfwa naiminwa ku kukimfiwa."⁵⁵ "We mfwa, kuri kwi ukukimfya kobe? We mfwa, ruri kwi urubora robe?"⁵⁶ Urubora rwa mfwa eubembu, namaka ya rubembu mafunde.⁵⁷ Rero kube ukutotera kuri Resa, uuretupera ukukimfya ukupitira muri Shikuru Yesu Kristu!⁵⁸ Eikyo, mwe bamunyanane, beni abatarama mu maka na abashiterententa. Ryonse abasakamana umurimo wa kwa Shikuru, pa kwishiba ukuti umurimo wenu uuri muri Shikuru rero tauri uwafye.

Chapter 16

¹ Nomba urwa musanguro wakukorongana abasumina, ngafirya narangire ifironganino fyaku Galatia, efyo na mwebo mukite.² Pabushiku bwa ntanshi ubwamulungu, kira umo aputerepo fimo no kututira ukuringana na maka yakwe. Mukite iki pakuti iryo nkesa takwakabe kukorongana.³ Nga nafika, uyo uukasuminisha, nkamutuma ukutwara inkarata ya muturo obe ku Yerusalemu.⁴ Nga kyaranga na nebo ukuya, bakaya na nebo.⁵ Rero nkesa kuri weba nga napita ku Macedonia. Pantu nkapita ku Macedonia.⁶ Kumwenu rimbi kuti na kokorako nangu ukupwishako umupepo, pakutira ukanshindike muburendo bwandi, konse uko nkaya.⁷ Nshingafwaya ukukubonakofye pakuya. Pantu ndefwaisha ukuposa inshita ntari nobe, nga kyakutira Shikuru ansuminisha.⁸ Rero nkekara mu Efese kukasuke akuba Pentecosti,⁹ pantu ikibi kyariswire kuri nrbo, kabiri na barwani bandi nabo bengi.¹⁰ Nomba iryo timoti akesa, ubone ukutira akaba nobe ukwabura ukutina, pantu arebomba umurimo wakwa Shikuru, ngefyo ndekita.¹¹ Eikyo umuntu emusura. mukamushindike mu mutende, pakuti engesa kuri nebo. Pantu ndesubira ukutira akesa na bamunyanane.¹² Nomba ukukuma kuri munyinefwe Apolosi, narimukosereshe apakaramba ukumitandarira na bamunyanane bakwe. Rero tabwari byfwo bwandi bwakwe ukuti engasa nomba. Nangura kingaba ifi, akesa eryo inshita ikafika.¹³ Roreni, mutarama ndi, mukiketekerwa, mukite nga baume, mukose.¹⁴ Fyonse ifyo murekita firekitwa mu kutemwa.¹⁵ Warishiba aba mung'anda yakwa Stefani, ebari abantanshi abakupiribuka mu Akaya, kabiri baipere abene ukubomba umurimo ku basumina, ndemirombera, mwe bamunyanane,¹⁶ ukuipera ku bantu baifyo nakuri bonse abaremu bombera no kyukyutika na fwebo pamo.¹⁷ Ndesekerera ukwisa kwakwa Stefanasi, Fotunatusi, ero na Akayacusi. Pantu ebamitaemina iryo mutariko.¹⁸ Bapembura umupashi wandi no wenu pamo. Eikyo kanshi, mureishiba abantu baba ifyo.¹⁹ Ifironganino fya ku Asia firetuma umutende kuri weba. Aquila elo na Priscilla na muposha muri Shikuru, na kufironganino fya mu mayanda yenu.²⁰ Bonse ba munyanane barekuposha. Muiposhe mukuitomona kwa shira.²¹ Nebo, ne Paulo, naremba ifi ku minwe yandi.²² Umo ngatatemwa Shikuru, aba uwakirubo. Shikuru wesu, isa!²³ Ukusenaminwa kwakwa Shikuru Yesu kube na mwebo bonse.²⁴ Ikitemwiko kyandi kibe na mweo bonse muri Yesu Kristu.

2 Corinthians

Chapter 1

¹ Paulo, umusore wakwa Kristu Yesu ku kufwaya kwakwa Resa, na Timote munyinefwe, ku rukuta rwakwa Resa rwa mu Korinti, pamo na bashira bonse abari mu Achaia monse.² Rekeni ukusenamina kube kuri mwebo no mutende ukufuma kuri Resa Shifwe na Shikuru Yesu Kristu.³ Rekeni Resa kabiri Shifwe wakwa Shikurwifwe Yesu Kristu arumbanishiwe uyu ni Tata wa kikuku kabiri Resa wa kisansamushi kyonse.⁴ Resa akotusansamusha mu makyushi yesu yonse, pakuti fwebo tusansamushe bonse abari mubukyushi uburi bonse. Tusansamusha bambi nekisansamushi kimo kine ikyo Resa abomfeshwe ku kusansamusha fwebo.⁵ Pakuti ngefyo ifya kurya yakwa Kristu fyafurisha kuri fwebo, efyo no kusansamuka kwesu kwafurisha muri Kristu.⁶ Rero nga twakuyishiwa, twakuyishirwa ku kusansamuka; atemwa twasansamuka, twasansamukira kukusansamuka kwenu ku urebomba mu kuhshipikisha kwenu ku fyaku kyura ifyo fine na fwebo tukyurako.⁷ Ukuketekera kwesu uku na mweba takusukamiwa, pantu twashiba ukuti firya muri abakumako ku fyabukyushi, efyo mukaba kabiri abakumako ku kisansamushi kyesu.⁸ Pantu fwebo tatukofwaya mwebo ukuba babura ukwishiba, mweba bwananyina, pafyakitikirwa iryo twari mu Asia. Twari umupwirapo abashonaurwa ukukira ukukosa kwesu ikya kuti twarufishe ne kiketekerwa kya bumi.⁹ Rero, fwebo twari no kuibika imfwa fwe bene. Rero ukuti twibika ikiketekerwa muri fwebo bene, rero kano ukuketekerafye muri Resa, uubusha abafwa.¹⁰ Wene atupokorwere mu mfwa iya kurishe ifi, kabiri aratupokorora. Pari ye twabika isubiro ryesu ukuti na kabiri atwaririra ukuturubura.¹¹ Ari no kukita iki nga kya kuti mwebo bene mwatwafwa ku mapepo yenu. Eryo abengi bakapera ukutotera pa rubari rwezu pakusenaminwa kwe shuko ryaperwa kuri fwebo ukupitira mu mapepo ya bengi.¹² Pantu ukutakisha kwesu: Ni uku ubunte bwakwa kampingu wesu ukuti mu mushrio na mu bufumakumi, twabashintirira pa

mano ya mubiri rero mu kusenamina kwakwa Resa.¹³ Tatukoromba kuri mwebo nangu kimo ukuti mufirwe ukuberenga nangu ukumfwa ndeketekera ukuti¹⁴ ngafintu mwatwishiba rubari, tukaba ikya kutakishishapo kyenu mu bushiku bwakwa Shikuru Yesu, ngafirya fine mukaba ikya kutakishishapo kyenu.¹⁵ Pantu nari nesubiro pari iki, narekufwaya ukwisa kuri mwebo pakubara, pakuti mupokerere ubukumu kubutandashi bubiri.¹⁶ Nari kupekanya ukumutandarira pakuya kwandi ku Macedonia. Kabiri narekabirisha ukumitandara mwebo na kabiri pakubwera kwandi ukufuma ku Macedonia, eryo na kabiri mwebo ukutuma nebo ukuya ku Yudea.¹⁷ Iryo naretontonkanya muri iyi nshira, bushe bumyarumyaru? Narimo ifintu ifyo mpanga bushe mpanga umwarora ubuntunse, ukuti nande ati "Eee, ee" kabiri "Iyo, iyo" panshita imo ine?¹⁸ Rero nga Resa wakiketekero, tatungaranda fyonse "Ee" reo na "Iyo."¹⁹ Pantu umwana wakwa Resa, Yesu Kristu, uo Sivnus, Timote na nebo twabirire muri mwebo, te "Eee" kabiri "Iyo." Rero arifye ryonse "Eee."²⁰ Pantu yonse amarayo yakwa Resa yabafye "Eee" muri ye. Eikyo ni muri ye emo turadnira "Ameni" kubukata bwakwa Resa.²¹ Nomba ni Resa eusuminisha fwebo pamo na mwebo muri Kristu, kabiri asarire fwebo,²² ena akakatikire fwebo ikikatikiro kyakwe kabiri atupere umupashi mu meyo yesu nge kyabupefye ikikoisa.²³ Rero, nkokuta Resa ku kuba ubunte kuri nebo pamurandu uo nshaishiba ku Korinti ni pakuti narikutina mwebo.²⁴ Tepamurandu wakuti twarikweshwa ukurungika ikiketekero kyenu ifyo kifwire ukuba. Rero, tukobomba pamo na mwebo pakusekerera kwenu, ngefyo mwatarama mukiketekero kyenu.

Chapter 2

¹ Eico nasarire ne mwine palwandi ukuti ntakese kuri mwebo na kabiri mu mafya ayakari.² Nga nakurenga ubukari, nani waransansamusha rero kano umo uwambifishe?³ Narembere ifyo nakitire ukuringana ukut iryo naishire kuri mwebo nshabifishe kuri bonse abandengere ukusekerera. Ndikwete ikiketekero pari mwebo bonse ukuti ukusekera kwandi kimo kine no kusekera uko mukwete mwebo bonse.⁴ Pantu narembere kuri mwebo ukufuma kubukyushi bukaramba, no buranda bwa mutima, pamo no bwingi bwa firamb. Nshirefwy ukumurenga ukuripwa rero, ndefwya mwebo ukwishiba ukushika kwa kutemwa nakwata pari mwebo.⁵ Nga umo arenga ukukaripwa, tarengere iki kuri nebo neka, rero mukipimo kimbi-mwibika sana kufurwa-pari mwebo bonse.⁶ Ukukandwa kwa urya muntu kwa muwamina ukukira abengi.⁷ Rero nomba ukukira ukukandwa, mufwire mwamuberera uruse no kumukoseresha. Kiteni iki ukuti uwamusango uyu tafwire ku kikonko.⁸ Eikyo ndemikonkomesha ukuti mubike ikitemwiko kyenu pari ye.⁹ Uyu emurandu narembere, ukuti ninga myesha no kwishiba nangura muranaka mufintu fyonse.¹⁰ Nga mwaberera umo uruse, na nebo nkaberera urya muntu uruse. Nga na berera uruse-nga bera uruse ikintu-ky kyaererwa ku kufwaya kwenu mu kinso kya kw Kristu.¹¹ Iki ekyakutira Satana tekuti atuberereke. Pantu taturi batutu mu mapnge yakwe.¹² Ikibi kyariswirwe kuri nrbo kuri Shikuru iryo naishire ku musumba wa Troa ku kushimikira imbiransuma ya kwa Kristu kurya.¹³ Ntakwete ku kakurwa ku mupashi wandi pamurandu ntasngire ndume yandi Tito kurya. Eikyo naribashire no kuya ku Masedonia.¹⁴ Rero kube ukutotera kuri Resa, uwaba muri Kristu ryonse uututungurura mukukimfya ukupitira muri fwebo atwara ikyena kisuma ikya mano kuri ye konse konse.¹⁵ Pantu turi kuri Resa ikyena kisuma ikya kwa Kristu, bonse ababa mubapusuka na pari bonse abaleonaika.¹⁶ Ku bantu abareonaika, kyena kya mfwa ukufika kumfwa. Kuri bonse abapusuka, kyena kya mweo no kufika ku mweo. Nani angaringana kuri ifi fintu.¹⁷ Pantu taturi nga abantu abengi abashitisha ikyebo kya kwa Resa mu kubwenamo ubukumu. Rero, nga abarungama mukukosereshiwa, turesosa muri Kristu, nga batumwa ukufuma kuri Resa, mu kinso kya kwa Resa.

Chapter 3

¹ Bushe natu tampa ukuirumba fwebene nakabiri? Tarekbira bakaranda wa bunte kuri ukufuma kuri mwebo nangur kuri webo, nga abantu bamo, efyo takite?² Mwebo bene ni mwebo karata wesu uwa bunte, uwa rembwa ku mitima yesu, uwaishibwa no kuberengwa ku bantu bonse.³ Mwaranga ukuti ni mwebo karata ukufuma kuri Kristu, uwafika kuri fwebo. Uwa rembere tekuri iki rero ni ku Mupashi wakwa Resa wa mweo. Takya remberwe pafipampa fya mabwe, rero pafipampa fya mitima ya bantu.⁴ No ku ekutetekera uko twakwata ukupitira muri Kristu kuri Resa.⁵ Takuri abafikapo fwebene ku kuringana ikintu nangu kimo nge kifuma kuri fwebo. Rero, ukufikapo kwesu kufuma kuri Resa.⁶ Pantu ni Resa ewapangire fwebo ukuba ababomfi bakipangano kipya. Iki kipangano te kya nkarata rero kya Mupashi. Pantu Karata irepaye, rero Umupashi uper ubumi.⁷ Rero nga umurimo urenga imfwa-uwaimbirwe mu karata pa mabwe-waishire mubukata ubwa kuti abantu bamu Israeri bafirirwe ukurokesha Mose pamenso yakwe. Nipamurandu wakuti ubukata bwa kinso kyakwe, bukata ubware konaika.⁸ Bukata bwa musango shani ubukaba mu murimo wa Mupashi ubukakitwa?⁹ Pantu nga imirimo ya kusekwa yarikwete ubukata, bukata bwa musango shani ubukakirapo ku kirimo ya burungami iya shingurukwa no bukata!¹⁰ Nipari iki, ikyakitirwe umuku umo ubukata takyakabe na kabiri no bukata mu mukinshi uyu, pamurandu wa bukata ubwa kirapo.¹¹ Pantu nga kya kuti ikyapitire kyari kwete ubukata, bukata bwa musango shani ubukata ubwakwata ikya kwikaririra!¹² Apo twarikwata irisubiro, turi aabapama nganshi.¹³ Taturi nga Mose, uwabikire ikifimbo pa menso yakwe, ukuti abantu bakwa Israeri bemurokesha ku mpera ya bukata ubwa repita.¹⁴ Rero amatontonkanyo yabo yarisarike. Pari ubu bushiku, iryo ba reberenga ikipingano kya kare, kirya kifimbo kine kyariberere. Tabwafumishiwepo, pamurandu wakuti muri Kristu eka fye fya senderwe.¹⁵ Rero nangu ni buno bushiku bwine, iryo Mose aberenga, ikifimbo kya rifimba imitima yabo.¹⁶ Rero iryo umuntu abwerera kuri Shikuru, ikifimbo kirkumishiwapo.¹⁷ Nomba Shikuru mu Mupashi. Ukuri umupashi wakwa Shikuru, ekuri ubuntungwa.¹⁸ Nomba fwebo

Chapter 4

bonse, fweba shaba ne kifimbo ku menso, tu bona ubukata bwa kw Shikuru. Twaba aba kingishiwa ku kuba mu bukata bumo bwine nga ubwafuma ku bukata ukukira pari bumbi, nga ubwafuma kuri Shikuru, uri Mupashi.

Chapter 4

¹ Eikyo, pakuba no murimo uyo eryo na uruse uro twa pokerera, tatufwire ukuba abanashiwa. ² Mukifuro kyakuti, natukana mifyafiswa ify nsoni. Tatureikarira mu bukengeshi bwésu, eryo na ukuterura imbira nsuma ya kwa Resa. Rero kishimika ikne, turi abaiperesha kuri kampingu wa kira umu ku kinso kya kwa Resa. ³ Rero imbira nsuma yesu ngayafimbwa, ninshi yafimbwa ku bareonaika. ⁴ Muri uyu murandu wabo, umurungu wair isonde wari pofushe umutotankanya wakukana sumina. Ikyakuti bafirirwe ukubona urubuto rwa mbira nsuma yabukata bwa kwa Kristu, uuri kimpasho kya kwa Resa. ⁵ Pantu fwebo tatushimika parwafye, rero Kristu Shikurwifwe. Eryo ifwe bene nga abasha bobo pa murandu wa kwa Yesu. ⁶ Pantu Resa ewarandire, "Urubuto ruri no kusnika ukufuma mu mfinshi." Arisanika mu mitima yesu, ukupera urubuto rwa kwishiba ubukata bwa kwa Resa ba mukyeni kya kwa Yesu Kristu. ⁷ Rero turi ne kyuma iki mufikirefye bumba, ukutira ati ukukishamo kwa maka kube kuri Resa rero tekuri fwebo. ⁸ Turi abakyushiwa munshira shonse, rero tatwisushiwemo no mwenso. ⁹ Turi abapakaswa rero abasharekereshiwa. Turi abafuturwa panshi rero ababurwa ukonaika. ¹⁰ Turi abasenda imfwa ya kwa Yesu mu mbira nsuma yesu ryonse, ukuti ati mweo wa kwa Yesu akwata ukuboneka mu mibiri yesu. ¹¹ Fwebo fwebari ababumi kabiri abakisendo kya mfwa ya kwa Yesu mu mibiri yesu, ukuti ati umweo wakwa Yesu akwate ukuboneka mu mibiri yesu. ¹² Efyo muri fwebo imfwa ikobomba, rero umweo ukobomba muri mwe. ¹³ Rero twakwatafye umupashi umu wine uwakitetekero umwarora ikyarembwa: "Narisumina ikyo nandira, nafwebo bene twarisumina." ¹⁴ Umurandu wakutira ati twarishiba ati umu wine uwa bushishe Shikuru Yesu Kristu ari no kutubusha pamo Yesu eryo no kuturetera pamo na mukyeni kyakwe. ¹⁵ Ifintu fyonse fyaberapo pa murandu waimwe ukuti, ifyo ukusenaminwa kwasanganina ku bantu abengi, ukutahsa kwingaba ukukura ku bukata bwa kwa Resa. ¹⁶ Tatwaba abanashiwa. Nangura ubuntu bwesu ubwa kunse burenaika, mu kati mwena turi ababerako abapya kira kasuba na kasuba. ¹⁷ Pantu pari kano kashita, ikisendo ikyaanguka baretupekanishisha ikintu kimo ikya kwikaririra ikyafuma ku bukata bwa muyayaya ikyakira ifipimo fyonse. ¹⁸ Pantu fwebo taturerinda ifintu ifiboneka rero ifishiboneka, ifintu ifiboneka fyakashita akanono rero ifishiboneka fya muyayaya.

Chapter 5

¹ Awe twarishiba ukweba ati nga yawishiwa ing'anda ya pano kyaro iyo twikaramo, twarikwata ubukure ukufuma kuri Resa. Ing'anda itakitirwe ku minwi rero iya muyayaya mu muru. ² Pantu ni muri iki emo twisha ikyefu, pa kufuurka ukufwikwa ikyakwikaramo kyesu ikya mu muru. ³ Tufuruka iki pakutira ati nga twafwara yo tatwakasangwe ubwamba. ⁴ Kyakine pakuba mu ng'anda ngii twisha ikyefu pa kuba abafininwa. Tatufwaya ukuba ubwamaba. Rero, tukabira ukufwikwa, pakutira ati ikyamfwa iki kiminwe ku mweo. ⁵ Awe uutupekanya kuri iki ni Resa, uwatupera umupashi ku kuba ikikatiro kyafiri no kwisa. ⁶ Eikyo turi abateka imitima. Ishibeni ukutira ati iryo turi ku mwesu mu ng'anda iyi turi abataruka kuri Resa. ⁷ Awe fwebo twendera mukiketekero, te mukubona. ⁸ Awe twateka imitima. Kabiri tutira ati kyawama ukukana aba pamo na umubiri rero ukutira tube ku mwesu pamo na Shikuru. ⁹ Awe twaribikapo umutima, ku kuba abakumutemuna nangura turi ku mwesu nangura taturiko. ¹⁰ Pantu turi no kubonekerako bonse ku kipuna kya bupingushi ikya kwa Kristu, pakutira ati kira umu apokerere ikiyene kufyakitirwe mu mibiri, na ngura kubusuma nangura ku bubu. ¹¹ Eikyo ukwishiba ukutnya kwa kwa Shikuru, tuberereka abantu. Ukuboneka kwesu kwaba pa mbiribiri kuri Resa. Nkosubiro kweba ati na kuri bakampingu benu nifyo. ¹² Taturekuitasha kuri mwe, rero turekuperafye mwebo apakututakishisha, ukutira mube na umwakwasukira abatakisha ifyamimonekere ne fya kumutima iyo. ¹³ Nga twaba abapena, ni kuri Resa; nga turi abashapena ni kuri mwe. ¹⁴ Pantu ukutemwa kwa kwa Resa eko twaoberwa kabiri twashininkisha iki: ikyakweba ati umuntu umu afwirire bonse, na ukweba ati bonse barifwire. ¹⁵ Afwirire bonse, mukweba ati abari na umweo beikarira abene rero ukutira ati pa murandu wa ngo uwabafwirire na kabiri uwabushiwe. ¹⁶ Pa murandu waiki, tatupingura umuntu nangura um uwabera bu muntunse, nangura twapingwirire Kristu ku buntunse. Rere nomba tatupingura umuntu muri uyu musango na kabiri iyo. ¹⁷ Awe, umuntu onse uur muri Kristu, aba ikibumwa kipya. Ifyakare firibipire. Awe, fyakura ifipya. ¹⁸ Pari fyonse nfi fyafuma kuri Resa. Atuwikisha ku mwine ukupitira muri Kristu, na ukutupera bukapyunga bwa kuwikishanya. ¹⁹ Emukutira, muri Kristu Resa arewikisha isonde kuri o umwine, na ukuraba amampuru yabo. Na ukubapera kuri fwebo ikyebo kyakuwikishanya. ²⁰ Awe twasontwa ukuba injiminishi ya kwa Kristu, kwati ni Resa eurepapata muri fwe. Turemirombera muri Kristu: "Ukuti muwikishanye kuri Resa!" ²¹ Uwarengere Kristu ukuba irambo rya pa membu shesu. Uutatarire abembukapo. Akitire nki ukutira tube uburungami bwa kwa Resa meri o.

Chapter 6

¹ Ukubombera pamo nankwe, turemipapata ukuti mwirapokerera ikikuku kyafye. ² Atire munshita yakupokereramo narikumfwire na mubushiku bwepusukiro narikumfwire. ³ Tatukita nangura kimo ikingapunwisha bambi pakuti abantu bobo na pakusangira ifirubo mu mirimo yesu. ⁴ Rero muri fyonse ifyo tukita, turanga ukuti turi basha ba kwa Resa. Turi basha bakwe mukushipikisha, ukutitikishiwa, ukupaswa no kushipikisha. ⁵ Mumpumo, mufifungo, mufimfurunganya,

Chapter 7

kukukyukyutika mukufufya uturo na mukuburirwa ifyakurya. ⁶ Kukana kowera, amano, umutekatima, ikikuku kuri Mupashi wa Mushiro nekitemwiko ikinenene. ⁷ Turi basha bakwa Resa mwirembo ryakine, ku maka ya kwa Resa. Ubukingo bwa burungami bwa kuboko kwa kuryo na kukuso. ⁸ Eryo batukindika neryo batusarura, iryi batwamba neryo baranda ifisuma pari fwebo, iryo batubona kwati turi nkengeshi nangu kyakuti turi bakishinka. ⁹ Tubomba kwati tatwaishibikwa, rero twarishibikwa. Tubomba kwati turefwa rero-boneni! Tukiri aboni. Tubomba nga barekandwa pafikitwa rero tatufwire ukusekwa. ¹⁰ Tubomba nga baburanda, rero twabafye abasangarara ikishinka ryonsefye, tuboma nga baranda, rero tureranga abengi ukuba abakankara. Tubomba ngabashakwata neryo kamo rero twarikwata fyonse. ¹¹ Naturansha ikishinka kyonse kuri mwe, Abena Korinti, ne mita shesu nashisuka. ¹² Tamureshiwa na fwe, rero mwareshiwa ne mitima shenu. ¹³ Pakuti namwebene ngefyo twaba, ndesosa nga kubana-isureni imitima shenu. ¹⁴ Mwikata pamo na bashasumina. Pantu bushe kungaba ubwampano nshi pa burungami na bumpura mafunde? Pantu bushe kumfwana kungakitwa kurubuto pamo na imfimi? ¹⁵ Kumfwana nshi kuri Kristu na Behar? nangura kyananiko nshi abasumina bakwata pamo na bashasumina? ¹⁶ Nga kumfwana nshi kwabapo pe tempere rya kwa Resa no turubi? epo turi ng'anda yakwa Resa uwa mweo, ngemo Resa arandire: "Nkekara pari bo, eryo no kwenda pari bo nkaba nabo nkaba Resa wabo, eryo nabo bakaba abantu bandi." ¹⁷ Eikyo, "fumeni pari abo, eryo muikarire," efyaranda Shikuru. Mwiikata ikintu icyafiko, eryo naramipokerera. ¹⁸ Nkaba Shinwe, namwe mukaba abana baume na bana banakashi bandi," efyaranda Shikuru wa maka yonse.

Chapter 7

¹ Mwebatemwikwa, apottwaba no burayo, natiwamya mwebe ku fintu ifiturenga ukowera ku mubiri na ku mupashi. Tufikirishe no kuwamya imitima pukwata akatina kuri Resa. ² Tupeni inkende! Tatwabifya nangu umo, tatwarofya nangu umo kabiri tatwa fyenga nangu umo. ³ Ntakoranda ifi pakumipingura. Pantu narirandire akare kuri mwebo ukutira mwaba mu mitima yesu, pakufwa kyapamo no kuba no bumi kyapamo. ⁴ Naba nesubiro muri mwebo, no kusansamuka muri mwebo. Naisuramo ikitarariko. Ndaba nensansa ishingira na mu makyushi yesu yonse. ⁵ Iryo twaishire ku Mecedonia, bu muntunse bwesu tabwaikere bwino, pantu twa kyurire ku burwi ku mubiri no mwenso ku mutima. ⁶ Rero Resa, katararika wa barekyura aritutararikire ukupitira mukwisa kwakwa Tito. ⁷ Te uku kwisa kweka Resa atutarrikire, rero nefyo mwopekerere Tito uko. Ashimikire nefyo mufuruka ukumbona, ifyo mwareranguruka nefyo mwarosha amano yenu mu kushinka kuri nebo. Kanshi ninsansamuka sana. ⁸ Nangu rine karata ya mirerengere ukuranguruka, nshibukishako; rero nkebukishafye nga na bona karata ya mirenga ukuranguruka. Rero mwararangurukafye na pakshita akanono. ⁹ Nomba nshisasamukire pabukari bwa mitima yenu, rero ni pakutira ukuranguruka kwenu kwa mireta mukurapira. Mwaba no buranda kuri Resa. Kanshi ukupitira muri fwebo tamwabakarobe. ¹⁰ Pantu uburanda bwa muri Resa burenga ukurapira no kupusuka. Ukusakamana ifyesonde rino, kwena, kureta imfwa. ¹¹ Boneni ifyo ikiririshi ki fwaya Resa kya mirenga ukutekanya no kupapata uruse. No kupata ububi no mwenso no kufuruka ukumbona no kufuta ifiringene kuri fyonse mwanga iranga ifyo mwari akare mu murandu uyu. ¹² Nshimuremberefye pamurandu wa bakita ububi, nangu kuri abo abakyura sana, rero ni pasuma mwaturangire bwishibikwe pa kinso kya kwa Resa. ¹³ Ni pari ifi twakoseleshiwe. Ukuranda pakitarariko kyesu, na tusansamuka pantu insansa mwarangire Tito sharenga umutima wakwe wikare tondoro. ¹⁴ Kanshi nga nataikisha kuri ye parwenu, nshakomfwe insoni. Mukupusanyako, ukutira fyonse ifyo twamwebere fya kishinka no kuitakisha kwenu kuri Tito kwa kishinka. ¹⁵ Ekyarenga abikishe umutima wakwe uko muri ngaibukisha ukubera kweni bonse, ifyo mwamupokerere no mwenso na katina. ¹⁶ Ninsansamuka pantu nafikirisha isubiro kuri mwebo.

Chapter 8

¹ Turefwaya mwaishibe, mwebmunyinane, parwa kusenaminwa kwakwa Resa ukwapere pafironganino fyaku Mecedonia. ² Munshita ya amesho yakaramba iyakukyushiwa, ubwingi bwakusansamuka kwabo no kukirapo kwabupina kwabo fyarengere ubukankara ubukuru. ³ Pantu ndikambone ukuti bapere mukufusha pafyo bakwete, no kukishapo pafyo barinokupa, kabiri ukwukitemenwafye abene ⁴ baangufyenye ukupapatira ifyebo peshuko ryakwakanya imirimo kuba sumina. ⁵ Ifi tafyakitikire ukuringa nefyo twaketekere. Rero, babarire baipera abene kuri Shikuru. Eryo baipera naku fyebo ukuringa no kufwaya kwakwa Resa. ⁶ Eikyo twakonkomeshe Tito, uwatampire kare uyu murimo, ukupwisha muri mwebo iki kikimo kyakusenaminwa. ⁷ Rero mwarikakirirwa muri fyonse-mukiketekero, mukuranda, mwikishiba, mukuiperesha muri fyonse, kabiri na mukitemwiko kyenu parwa ifwe. Eikyo Boneni ukuti mwairimba muri uyu murimo wakusenaminwa. ⁸ Naranda ifi temukupatikisha. Rero, naranda iki mukwisha ikishinka kya kutemwa kwenu ukuringana, no kukabira kwa bantu bambi. ⁹ Apo mwarishiba ikikuku kya kwa Shikuru Yesu Kristu. Ukuti neryo ari umukankara, pamurandu waishireba ububusu, pakuti mubusu bwakwe mwingesaba abakankara. ¹⁰ Muri uyu murandu ndemipandako amano pakuti yakamwafwirishe. Umwaka wa pita tamwatampire ukukitapo ikintu nangu kimo, rero mwkabira ukukikita. ¹¹ Nomba murekupwisha. Ngafirafine mwari ne kiraka no kukabira kwa kupipwisha na kabiri, rekeni mpwishe nakabiri, ukuringana ngefyo mwingakita. ¹² Pantu ngamuri nekiraka kya kubomba uyu murimo ksuma kabiri kintu ikya suminishwa. Kifwire kya suminishwa pafyo umuntu akwata, tepafyo akita rero ni pafyo akwata. ¹³ Pantu nshiretira bambi bangukirwe sana na mwebo mufininwe. Ikiringire, apo pabe umuringanya. ¹⁴ Rero ifingi ffenu panshita iiripo fikaba ifyo barefwaya. Iki nakyo ni pakuti ifingi fikaperwa ifyo mukabira pakuti pabe umuringanya. ¹⁵ No

kurembw efyo kyarembwa: "Uwari ne fingi takwete ifyasherepo na umbi uwkwete utunono taburisha." ¹⁶ Rero ndetasha Resa, pakurenga Tito ukusakamana mwebo firy fwebo tusakamana mwebo. ¹⁷ Pantu tapokerere ifyo twamukosereshe, kabiri apo arikinkira nganshi aishire fye umwine kuri mwebo. ¹⁸ Natutuma uwa bwananyina pamo nankwe uo baretesha ku fironganino fyonse pa murandu wa kushimika imbiransuma. ¹⁹ Te parikyo, kyeka, rero no kusara eo ifironganino fyasarire ukuti areenda na fwebo ku kubomba uyu murimo wa nkumbu. Uo turebomba ku kureta ubukata kuri Shikuru no kuranga ifyo turefwaisha ukwafwa bambi. ²⁰ Eikyo taturefwaya ukuti umuntu uuri onse abe na pakutupera umurandu muri uyu murimo wa kupera uo turebomba. ²¹ Pantu tufwaya abafumakyumi, tepari Shikuru fye eka, rero naparwa bantu. ²² Nakubairi twatuma uyu munyinane naumbi kyapamo na bena. Twarimweshwa munshira ishingiri kabiri twarisanga ifishinka mu mirimo iingi. Nakabiri ari uwafwaisha pamurandu wakukabira kukaramba muri mwebo. ²³ Rero parwa kwa Tito, munandi kabiri umubomfi munandi. Rero parwa bamunyinane, batuminwe ne kunta. Bakindami, kuri Kristu. ²⁴ Eikyo barangeni ikitemwiko kyenu, kabiri barangeni ubukata pamurandu wa ku takisha kwesu parwaimwe.

Chapter 9

¹ Pa fikumine ikironganino fya bamushiro, takirinigire ukutira nebo namirembera. ² Narishiba pafyo mukabira, kabiri ndamitakisha ku bena Maskedonia. Naribebere ukutira abena Achaia baritendeka ukuteyanya ukuturafye mu mwaka wakunuma. Ukukinkira ukwingi ukwarenga abengi pari bo ukukinkira mufikitwa. ³ Pari nomba natuma ba munyina pakutira ukuitakisha kwesu pari mwe takuri ukwabufi, pakutira muiteyanye, ngefyo nasosere ukuti kifwire kyaba. ⁴ Pantu umo pabena Makedonia ngabaisa pamo naine no kumusanga abashaiteyanya ninshi fwebo twarengwa insoni-nshiranda nangura kimo pari mwebo-pantu narimiketekera. ⁵ Eikyo natontonkenye ukutira kyari ikikankara ukukoseresha ba munyinane ukwisa uko muri na ukupekanishisha karibera ifyabupe ifyo mwaraire kare. ⁶ Ikikomo niki: utanda arekyefya na ukusepa akasepa utunono, na onse utandira amaparo akasombora maparo. ⁷ Rekeni onse apere ukuringana na ifyo ateeyenye mu mutima wakwe, tekupera na mu mutimako nangura mukupatikishiwa, pantu Resa atemwa uupera ne nsansa. ⁸ Resa kuti arenga ukusenaminwa kwenu ukukurisha muri mwe, epakutira ryonse murekwata ifyo murekabira. Kuti kyaba ifi pakutira mwafusha imikitire isuma. ⁹ Ngafirya kyarembwa ati: "Arisaranganya ifyuma fyakwe na ukufipera ku baranda. Uburungami bwakwe bwa muayayaya." ¹⁰ Uyu uupera imbuto kuri bakatanda abatanda na umukate ngefyaakurya, akamupera imbuto sha kutanda kabiri akashifusha. Kabiir akafusha na ifisabo fya burungami bwenu. ¹¹ Mukaba ubukankara muri fyonse pakutira mukabe bakape kape. Iki kikarenga bambi ukutasha Resa ukupitira muri fwebo. ¹² Pantu ukubomba uyu murimo takikabirwafye abamushiro rero fyaripongorokera na mumikitire iyarerkana rekana iyakutashishamo Resa. ¹³ Pa murandu wakutira mwaryeshiwa na ukusangwa abakosa ku mirimo mufwire mwapera amarumbo kuri Resa ukuba abanakira ubusumino bwa mbira nsuma ya kwa Kristu. Mukarumbanya Resa ukupitira mu kyabupe kabiri twaba nakaso pakuperw kuri bo na bantu bonse. ¹⁴ Baremufuruka, na ukumuperako. Barekita pa murandu wakusenaminwa uko Resa amukwatira. ¹⁵ Naturetasha Resa pa bupe bwakwe ubushaikurira.

Chapter 10

¹ Nebo, ne Paulo, ndemupapata mukunakira, namu kikuku kyakwa Kristu, nangu mboneka uwapetama ngandi na mwebo, rero iryo ndi kumbi mba uwashipa iryo nderanda kuri mwebo. ² Arandemipapata, iryo ndi na mwebo, ntakofwaya ukuba uwapama ku kuitetekera. Rero ndetontontokanya ukuti nkabe uwapama, iryo ndepieieka abatontontokanya ukuti twarekonkafye ififwaya umubiri. ³ Nanguri rine twendera muri bumubiri, taturwisha inkondo ukuringana no mubiri. ⁴ Pantu ifyanso fya bwirwi bwesu tefya kuri bu mubiri. Rero, fyari kwata amaka ayapuramo ayakwa Resa ku kuwishishako amaring yakosa. Kabiri kyaryonaura ifikansa ifiturufya. ⁵ Eryo kabiri turonaura ikisansarirka pamuru mukurwisha amano ya kwa Resa. Turekata itontontokanyo ryonse ukupitira mu kyumfwira kyakwa Kristu. ⁶ Kabiri tureipekanya ukukanda imikitire yonse iya kukana umfwira, iryo rinefye ukubera kobe kwapwiririka. ⁷ Roresha pai ikyo ikireboneka ikiri kuntanshi yobe. Umo nga kyakuti ashininkisha ukuti ndi wakwa Kristu, rerkeni ebuukishe ukweba ati firy fine aba uwakwa Kristu, na fwebo efyo twaba. ⁸ Nga kyakuti naitakishako ukukira mukipimo pnono pansambu shesu, eryo Resa atupera ku kumikura tekukumyonaura, ntakarengwe insoni. ⁹ Ntarefwaya nkaboneke kwati nde mutinya ku ma karata yandi. ¹⁰ Abantu bamo baranda abati, "Bakarata bakwe teyamusamwe kabiri ya maka, rero mukuboneka kwakwe arinakuka. Amshiwi yakwe tayaring ukumfwako." ¹¹ Rekeni abantu bamusango uyo beshibe ukuti ifyo twaba mu mashiwi ya nkarata iryo taturipo efyo tukaba mumikitire yesu iryo turipo. ¹² Pantu tatufika apatari pakuti tuironganye nangura ukuringanya kuri abo bairumba. Rero iryo bena hapina kabiri no kuiringanya kuba nabo, tabari nakwiruka. ¹³ Fwebo, nangu kibefyo, tatwakaitakishe ukukira apo twaringirwa, rero, tukapera mu kyananiko kya muringanya Resa atupera, umuringo ukufika na kuri mwebo. ¹⁴ Pantu tatwaire sana iryo twafikire kuri webu. Nifwe twari abantanshi ukufika kuntu wafikire ne mbiransuma yakwa Kristu. ¹⁵ Tatutakisha ukukisha mukipimo pamibombere ya bambi. Rero turesubira ikiketekero kyenu kiretwaririrako ukukura, imirimo shesu pari mwebo ikakurisha. ¹⁶ Turesubira iki, pakweba ati tushimike imbiransuma mu nkende, ishintirire pari mwebo. Tatwakaitakishe pankito iirebombwa mu nkende sha bambi. ¹⁷ Nomba rekeni ureitakisha, aitakishishe muri Shikuru. ¹⁸ Pantu uyo uuisara umwine nasuminishiwa. Rero, ni uyo na Shikuru asara.

Chapter 11

¹ Narekabira ukuti mwingabika ubupumbu bumo pamo na nebo. Rero mukine mukobika pamo na nebo! ² Pantu ndiwa bukwa pari mwebo. Narikwata ubukwa bwakwa Resa, epo nari miraya mukyupo ku murume umo. Narimiraire ukumipera nga nakisungu wapwiririka kuri Kristu. ³ Rero ndi no mwenso murikimo, ngefyo insoka yabepere Efa pakungera kwaiko, kuti amano yenu yarufiwa ukufuma ku kine no kupwiririk kwa kuipera kuri Kristu. ⁴ Pantu rimbi umbi kuti aisa no kubira Yesu umbi ukukira uyo twabirire. Nangu rimbi kuti mwapokerera umupashi wa pusanako kukira uyo mwapokerere. Nangu rimbi kuti mwapokerera imbiransuma imbi ukukira iyo mwapokerere. Mwarisunga ifi fifntu bwino bwino! ⁵ Pantu ndetontontokanya ukuti nshaba pampendwa ya bakatami kuri abo aba-kutwa abasore bene-bene. ⁶ Rero nangura nshaba uwakanshiwa mukepera ikyebo, nshaba uwakanshiwa mu kwishiba. Munshira yonse na mufintu fyonse twarirenga ifi ukwishibikwa kuri mwebo. ⁷ Bushe naribembwike pakuicefya pakweba ati mwingasumburwa? Pantu nabirire imbiransuma yakwa Resa iya rutu kuri mwebo. ⁸ Naribire ifironganino fimbipakusumina ukwafwireishiwa ukufuma kuri bo pakweba at ninga mipususha. ⁹ Iryo nari na mwebo kabiri nari mukabira, nshashupire uuri onse. Pantu ukukabira kwandi kwakumenye aba bwananyina bandi abafumine ku Macedonia. Muri fyonse nari itarusha ukuba ikisendo kuri mwebo, kabiri nakonkanyapo ukukita ikyo. ¹⁰ Nge kishinka kyakwa Kristu kiri muri nebo, aka akatutumushi kandi taka kashimwe mu nkende shimo isha ku Achaia. ¹¹ Nindo? Pantu nshamitemwa? Resa arishiba. ¹² Kabiri ifyo nkita nakonkanyapo ukukita, pakweba ati ninga senda ukuranda kwaku ntinya kabiri ukuranda uko bakofwaya ukuraitutumuna-ukuti barisangwa ukurakita umurimo umo wine uyo tukokita. ¹³ Pantu abantu baifyo basore babufi abene nga abasore bakwa Kristu. ¹⁴ Kabiri iki tekikapusho, pantu na Satana araibika umwine nga maraika wa rubuto. ¹⁵ Tekikapusho ikiramba nga abasha bakwe nabo ngaibika abene nga basha ba burungami. Ubuyo bwabo bukaba ifyo imikitire yabo yaba. ¹⁶ Naranda na kabiri: Leken i uuri onse etontontokanya ukuti ndi kipumbu. rero nga mwatontontokanya ifyo, mpokereeni nge kipumbu pakweba ati ni ngaitukumuna apanono. ¹⁷ Ifyo nkoranda noku ukuitutumuna kwafikapo-nshireranda ngefyo Shikuru engaranda-nderanda nge kipumbu. ¹⁸ Epo abantu abengi baitukumwina ku mubiri, na nebo nkaitukumuna. ¹⁹ Pantu muraibika pamo ne fipumbu nokusekerera. Muri bamano mwe bene! ²⁰ Pantu mubika na umo nga amakyusha, nga amyokya, nga amingirira, nga isansabika ukuira mwebo, nangu nga amitoba amipi pa menso. ²¹ Nkaranda ku musebanya wesu twari abanake ku kukita ikyo. Rero nga umo aitukumuna-nderanda nge kipumbu-na nebo wine nkaitukumuna. ²² Bushe ba Hebere? Eikyo efyo naba na nebo. Bushe bena Israeri? efyo naba na nebo. Bushe bana bakwa Abrahamu? Efyo naba na nebo. ²³ Bushe basha bakwa Kristu? (Ndanda ngo wafurungeneke.) Narikirapo. Kabiri nariba uubombesha sana, ukukira pabafungwa abengi, bufipumo ukukira mukipimo, mu kukumanya ifya kutinya fyamfwa. ²⁴ Ukufuma ku ba Yuda napokerere imiki isano "ifikoti amakumi yane ukufunyako kimo. ²⁵ Imiku itatu naripuminwe ne kyembya. Umuku umo narirashirwe amabwe. Imiku itatu napuswike ku kubunda na mange. Nari rinda akasuba no bushiku pari bamba. ²⁶ Nari panyendo ishing, mu bwafya ukuruma mu mimana, mu bwafya ukufuma kuri bakaborara, mu bwafya ukufuma ku bantu bandi, mu bwafya ukufuma ku bena Fyaro, mu bwafya mu musumb, mu bwafya mu matororo, mu bwafya pari bamba, mu bwafya ukufuma ku ba bwanayina babufi. ²⁷ Nariba pa murimo wakosa na mufyakosa, mu kukanarara uturo ubushiku, munsara na mukiraka, inshita ishing mu mafungo, mu mpepo na mukuapura. ²⁸ Ukufuma mufintu fimb, kuri ifyakushupa ifingi parwa nkuta shonse. ²⁹ Ni nani wanaka, kabiri nebo ntanaka? Ni nani warengwa ukuipununa, kabiri nebo ntabinda? ³⁰ Nga kuti naitutumika, nkaitutumikira pa kiranga ubunake bwandi. ³¹ Resa kabiri Tata wakwa Shikuru Yesu, uyo uwarumbanishiwa umuyayaya, ishibeni ukuti ntakobepa! ³² Pa Damascus, umurashi pa Mfumu Aretas arikond umusumba wakw Damascus ku kwikata na nebo. ³³ Rero naribereme mu museke ukupitira pansorokoto mu kibumba, kabiri nafurumwike ukufuma mu maboko yakwe.

Chapter 12

¹ Mfwire ukuitakisha, rero tamwba ikipokwa muri iki. Rero nakokanyapo ku fimonwa no busokororo ukufuma kuri Shikuru. ² Narishiba umwaume muri Kristu uo pamyaka ikumi na ine yapita uo-kibe ni mukati kamubiri nangu kunse ya mubiri, ntaishiba, Resa ewaishiba-arisenderwe mu myuru yarenga butatu. ³ Kabiri narishiba ukuti uyu muntu-kibe mu mubiri, nangu kunse ya mubiri, ntaishiba, Resa ⁴ ewaishiba-asenderwe mu paradise no kumfwa ifintu ifya nkama ifyo uuri onse engaranda. ⁵ Ukwimininako umuntu waifi ndi nokuitakisha. Rero ukwimininako ne mwine ntakaitakishe, kano pa bunake bwandi. ⁶ Nga ningasara ukuitakisha, ntakabe ikiwerewere, pantu mfwire ukuranda ikishinka. Rero nkaifumya ku mataki, pakuti takuri nangu umo uukatontontokanya ifya kira pari nebo ukukira pafyo abona muri nebo no kumfwa kuri nebo. ⁷ Ukuntarusha ku mataki pamurandu no bukuru ubwakiramo ubwa busokororo, nariperwe umunga mu mubiri, inkombe ukufuma kuri Sata ankyushishe-Eikyo nshakabe uwakuitakisha ukukirapo. ⁸ Narombere Shikuru imiku itatu pari iki, pakuti engafumya iki kuri nebo. ⁹ Rero arandire kuri nebo ati, "Ukusenaminwa kwandi nakuringa pari webo, pantu amaka yarapangwa bwino mubunke." Eikyo kuti natemwisha sana ukuitakisha pabunake bwandi, pakuti amaka yakwa Kristu yengekara pari nebo. ¹⁰ Eikyo narifikapo pamurandu wakwa Kristu mu bunake, munsere, mu mafya, mukupakaswa na munshita yarumaniani. Pantu iryo ryonse nanaka, eryo nkosa. ¹¹ Narisanguka umuwerewere! Mwampatikishe ukukita iki, pantu narefwaisha ukurumbanishiwa kuri mwebo. Pantu ntari nangu panono uwakepesha pabetwa abasore benebene, nangu naba uwabura akantu. ¹² Ifirangiriro fyakine ifya musore fyakitikire pari mwebo mu

mutekatima uwapwiririka, ifirangiriro ne fipasha mano na maka ayaibera.¹³ Kanshi mwari shani abakepesha ukukira ifironganino fimbini, ukufumyakofye ukuti ntari ikisendo kuri mwebo?¹⁴ Boneni! Ningipekanya ukwisa kuri mwebo umuku wabutatu. Ntakabe ikisendo kuri mwebo, pantu ntakomfwaye ifiri fyenu. Nkofwaya mwebo. Pantu abana tekuti bapekanishishe abafyashi. Rero, abafyashi nafwire ukupekanisha abana.¹⁵ Nkasansamuka ikibi ukuposa no kuposwa pa meyo yenu. Nganamitemwisha ukukira, bushe nkatemwikwa panono?¹⁶ Rero ngafintu kyaba, ntamipere ikisendo. Rero, pantu narikyengeresha, ni nebo uwamikete kubufi.¹⁷ Bushe narimipangire akariro kumurandu uo ntumine kubufi?¹⁸ Nakonkomeshe Tito ukwisa kuri mwebo, Kabiri na tumine na muninane umbi. Bushe Tito ari mikitire akariro? Bushe tatwaendere munshira imoine? Bushe tatwaendere muntampuro shimoshine?¹⁹ Bushe mukotontonkanya ukuti inshita yonse tarekuipokororafye fwebene? ku kinso kyakwa Resa, turanda fyonse muri Kristu ku kumikosha.²⁰ Pantu nkotina ukuti nga naisa rimbi tekuti misange ifyo nkoenekerwa. Nkotina ukweba ati teti munsange ukuringana nefyo muoenekerwa. Nkotina ukuti kwaba amaraki, ubufuba, ikimonto, uruburi, urwambo, utuntepentepe, ukuitumika eryo ne kimfurunganya.²¹ Nkotina ukuti nganabwera kabiri, resa wandi kuti ankyefesha pari mwebo. Nkotina ukuti naroshiwa ku bengi ababembuka akare, kabiri abasharapira kububi no burarerere no kuitumpa murunkumbwa uro bakitire.

Chapter 13

¹ Uyu muku warenga kitatu uwo ndeisa kuri mwe. "Ukusekwa konse kufwire kwapangwa kuri bukishinka bubiri nangura butatu." ² Narirandire karwe kuri bo ababembwike na kuri bambi iryo naishire umuku wakibiri, nasosa iki na kabiri: iryo nkesa na kabiri, nshakabarekepofye. ³ Ndemweba ifi pantu murefwairikisha bunte bwakutira Kristu aresosa ukuitira muri nebo. Taaba uwanakkuka kuri mwe. Mukifuro kimbi, aaba uwa maka muri mwe. ⁴ Pantu atanikirwe mukunakuka, rero ari uwa mweo ku maka yakwa Resa. Firya nefwe twanakuka muri ye, rero tukekara nankwe ku maka ya kwa Resa pari mwe. ⁵ Irengurureni mwebene nga muri mu kitetekero. Yesheni mwebene. Tamureiruka iki muri mwebene ati Yesu Kristu aba muri mwe?-nga teiki ninshi mwafirwa ukweshiwa. ⁶ Kabiri ninkyetekera ukutira mureibukisha ukutira tamufirirwe ukweshiwa. ⁷ Nomba turemiromberako kuri Resa ukutira tamukitire ikibi kyonse. Nshreromba ukutira tuboneke ukupita ameshi. Mukifuro kimbi, ndemiromberako ukutira mukite ikyarungama, nangurine twingaboneka ukufirwa amesho. ⁸ Pari iki teti tukite ikiri kyonse ukufuma ku kishinka, rero ni pakishinkafye. ⁹ Pantu turasangarara iryo turi abanakuka eryo mwebo muri abakosa. Kabiri turemiromberako ukuti mube abapwiririka. ¹⁰ Naremba ifi fintu pa nshita ndi ukutari na mwe, pakweba ati iryo ndi na mwe nimibomfeshwa ubukari ku kubomfya amaka yandi-yarya Shikuru apere kuri nebo, pakweba ukuti imikure, tekumyonauro iyo. ¹¹ Murekurekeresha, mwebammunyina, sangarareni! Bombeni pa kubwekeshamo, beni abakosereshiwa. suminishanyeni na kira umo, ikareni mu mutende. Na Resa uwakitemwiko no mutende akaba na mwe. ¹² Poshanyeni na ukutomonwa kwa mushiro. ¹³ Bonse abasumina bamuposha. ¹⁴ Rekeni ukuseminwa kwakwa Shikuru Yesu Kristu, ikitemwiko kya kwa Resa, na bukibusa bwa Mupashi wa Mushiro fireba ne mwe bonse.

Galatians

Chapter 1

¹ Pauro, umusore-temusore uwabufu ku bantu nangu ku bantunse, rero ukupitira muri Yesu Kristu na Resa Shifwe, uwa mubusishe ku bafwa- ² na bonse abananyina ndi nabo, ku nkuta sha ku Garatia: ³ Ukusenaminwa kuri mwebo no mutende ukufuma kuri Resa Shifwe na Shikuru Yesu Kristu, ⁴ uwaipere umwine pa membu shesu ukuti aturubure ukutampira pari ino nkuro ya bubi ne mishinku, ukuringana no bufwayo bwakwa Resa Shifwe, ⁵ kuri ye kube ubukata umuyaya no muyaya pe. Amen. ⁶ Nkopapa pafyo mwarukire bwangu Kristu, uwamitire mukusenaminwa. Napapa mukopiribukira kumbira imbi iyapusana, ⁷ ukwabura ukwishiba ukuti kuri mbira, rero kuri abantu bamo abakomikiringanya kabiri bakofwaya ukukingya imbira nsuma yakwa Kristu. ⁸ Rero nangu ni fwebo bene nangu ni maraika wa kumuru enga shimikira imbi ukukira umo twashimikire kuri mwebo, murekeni atipwe. ⁹ Nga fintu twasosere kya rimo, na nomba nkososa na kabiri, "Nga kya kuti umo akobira imbira ukukira payo mwebo mwapokerera, murekeni abe uwatipwa." Nko fwaya nomba ishuko rya bantu nangu irya kwa Resa? ¹⁰ Nko fwaya ukusekesha abantu? Nangura nomba nkiri nkosekesha abantu, ntari musha wakwa Kristu. ¹¹ Pantu nko fwaya mwishibe, bamunina, pari irya mbira na shimikire tari ya muntu. ¹² Ntapokerere ukufuma ku muntu uuri onse, nangura na fundire. Mukifuro kya kutim kwari kusokorora kwa kwa Yesu kuri nebo. ¹³ Mwa ryumfwa pa ryashi ryandi irya kunuma iryo nari umo Yuda, narepakasa abafironganino ukukira mu kipimo no kufwaya ukonaura. ¹⁴ Kabiri narundurwike mu bu Yuda ukukira abengi abankuro yandi ukufuma mu bantu bandi. Efyo nari uwapimpa ukukirisha pa ntambi shaba shifwe. ¹⁵ Rero iryo Resa, uwambikire pambari ukufuma munda muri mayo, uwangitire ukupitira mukusenaminwa, ¹⁶ aresansamuka ukusokorwera, umwana wakwe muri nebo, pakutira ninga mushimikira ku bena Fyaro, kabiri ntaipwishe ukupitira mu mubiri no murupa. ¹⁷ Ntanine ukuya ku Yerusaremu pamurandu wabaishireba abasore pamurandu wandi, mukifuro kya kuti na refwaya ukuya ku Arabia no kubwerera ku Damascus. ¹⁸ Awe panuma ya myaka itatu aire ku Yerusaremu mukupempura Kefasi aikereko inshiku ikumi rimo na shi sano. ¹⁹ Rero nebo nta mwene abasore bambi kano yakobo epara mu nina muri Shikuru. ²⁰ Mufyo narembere kuri mwebo, narishininkishe ukupitira muri Resa ntarebepa. ²¹ Eryo naire ku kitungu kya Syria na Cilicia. ²² Nakonkenyepo ukwishibikwa kuba kironanganino kya Yudea ukupitira muri Kristu tempuso. ²³

Chapter 2

Baumfwirefye ukuti kyarisoswa, umuntu uwaretupakasa nomba akobira imbira nsuma ya burungami iyo areesha ukonaura kare.²⁴ Bakindike Resa pa murandu wandi.

Chapter 2

¹ Eryo panuma ya myaka ikumi rimo na ine narire na kabiri ku Yerusaremu na Banabasi, no kusenda Tito tuye pamo na nebo. ² Naire kurya pamurandu wa busokororo no kutwara kuri bo imbira nsuma iyo na fundire ku bena Fyaro. Narandire mu bumfinsoro kuri abo abareimona ukuba abakindama, pakushininkisha ukutira nshibukire nangu-ntabutukire-apafye. ³ Nomba tari ni Tito, umu Giriki uwari na nebo apatikishiwa ukutira asembururwe. ⁴ Munina wa bufi aisa mu bumfinsoro mukufwairisha ubuntungwa twakwata muri Kristu Yesu. Basarirepo ukutukita abasha, ⁵ nomba tatwaifishire ukuitwera kuri bo, pari karya kashita, pakutira ikishinka kya mbira nsuma kishare kuri mwebo. ⁶ Nomba bonse abareimona abakindama (nakyonse ikyo barekita takyarensakamika, Resa tareranga umunkishanya) -bonse abareimona abakindami tabarundirepo nangu kimo. ⁷ Mukupusana, ba mwene ukutira naripere imbira nsuma kubashasembururwa, nge fintu aperwe imbira nsuma kubasembururwa. ⁸ Pantu Resa, uwabomfeshe Petero ku murimo wa busore kuri bonse abasembururwa, ewabombere na muri nebo ku bena Fyaro. ⁹ Iryo Yakobo, Kefasi, na Yohani, uwaishireba nga mashiki, bamwene ukusenaminwa ukwaperwe kuri nebo, bafungurwire ukuboko murwa kuba pamo kuri Banabasi na nebo. Basumine ukutira kuti twaya ku bena Fyaro pakuti nabo bakasembururwe. ¹⁰ Baipwishe ukutira kuti twaibukisha ababusu, ikintu kimo ikyo twa sonterwa ukubomba. ¹¹ Nomba iryo Kefasi aisa ku Antioki, nari mutarike pantu ari uwarengwa akabi. ¹² Ribe abantu bamo tabarafuma kuri Yakobo, Kefasi arekurya na bena Fyaro. Nomba iryo aba bantu baisa, areka aikara nakataramukira ukwari abena Fyaro. Aretina bonse abareranda parwa kusembururwa. ¹³ Kabiri na ba Yuda abashere baikumikako kuri bumbi munda. Na Banabasi nao asukusa arubiramo muri bumbi munda bwabo. ¹⁴ Nomba iryo na mwene imibere yabo taire konka ikishinka kya mbira snuma, narandire kuri Kefasi pa menso yabo bonse, "Nga uri mu Yuda nomba wakaranga ngo mwina fyaro, kuti bapatikisha shani umwina fyaro ukwikara ngo mu Yuda?" ¹⁵ Ifwe fwe bene turi bakifyarirwa kya ku Yuda taturi bena Fyaro aba bembu; ¹⁶ rero twarishiba ukutira takwaba umuntu uwarungama ku konka amafunde kanofye tetekera muri Yesu Kristu. Kabiri na fwebo twasumina Yesu Kristu pakutira tuka kwate ukurangamikwa mukutetekera muri Kristu temu mukukonka mafunde. Pantu kumirimo ya mafunde tapaba umuntu nangu umu uwingarungamikwa. ¹⁷ Nomba ukufwaya ukurungamikwa muri Kristu, na fwebo twasangirwe ukuba ababembu, ninshi Kristu ekapingura wa rumbembu? Neki kintu tekuti kibe ifyo! ¹⁸ Pantu nga ninga kura kipya kipya ifya naonawire, na shininkisha ne mwine ukutira ndi wa firubo. ¹⁹ Pantu ukupitira mwi funde narifwa kwi funde, pakutira nko ikara no bumi bwa kwa Resa. ²⁰ Naritanikwa pamo na Kristu. Teine nomba ukuikarira parwangi, nomba Kristu ewikara muri nebo. Ubumi na kwata nomba bwa ku subira mu mwana wa kwa Resa, uwantemwa ikya kutira aipere umwine kuri nebo. ²¹ Tekuti mfume ku kusenaminwa kwa kwa Resa, pantu nga kya kutira uburungami bufuma ku mafunde ninshi Kristu afwirirefye ikyafye!

Chapter 3

¹ Mwebena Gariri imburwa mano! Ninani amirowere? Mwebo ku menso yenu Kristu arangirwe pa rwarara ninshi aritanikwe. ² Iki ekintu nkofwaya ukusambirira kuri mwebo: Bushe mwapokerere umupashi ku kubomba kwa marango nangura ukumfwa ku kitetekero? ³ Bushe muri mburwa mano? Mwebatampire ku Mupashi, bushe nomba mukopwishisha ku buntunse? ⁴ Bushe mwakyurire ifingi apabura nangura kimo - nga efyo ninshi fyari apafye? ⁵ Bushe upera umupashi kuri mwebo ne mirimo ifsungusho muri mwebo pakukita imirimo ya marango, nangura ukumfwa ku kitetekero? ⁶ Ngefyo Abrahamu "Akyetekere Resa nakyo kyasoserwe kuri ukuba umurungami," ⁷ mu musango umo wine, ishizeni, kabiri, ukuti bonse abakyetetere bana bakwa Abrahamu. ⁸ Irempo, ryamwenene rimo ukuti Resa akorungamikira abena fyaro ku kitetekero, tashimikire imbira nsuma ribera kuri Abrahamu ati "Muri webu emo inko shonse shikaparirwa." ⁹ Eikyo, bonse abari ne kitetekero bariparirwa pamo na Abrahamu, umwaume wa kitetekero. ¹⁰ Bomnse abashintirira mu marango baikara mukitipu; nefyo kyarembwa akiti, "Aritipwa onse uushisunga ifintu fyonse ifyarembwa mwibuku rya marango, no kukana fikita." ¹¹ Nomba kyaishibikwa ukuti takuri uwarungamikwa na Resa ku marango, pantu "umurungami akekarira ku kitetekero." ¹² Rero amarango tayari ku kitetekero, nomba, "Umuntu ukita imirimo ya marango akaba uwa mweo ku marango." ¹³ Kristu ariturubura ukufuma ku kitipu kya marango pa kwisaba ikitipu par fwebo-pantu kyarembwa ati, "Aritipwa onse uwakurikwa pa kimuti"- ¹⁴ pakutira iparo rya kwa Abrahamu rise kubena fyaro muri Kristu Yesu, ukuti mukikyetekero twingapokerera ukuraya kwa Mupashi. ¹⁵ Bamunyanane, rekeni nandire mu mirandire ya bumuntu. Ngo muntu-apanga ifunde ninshi rya kitwa na marango, takuri nangu umo unga fumyapo nangu ukurundapo. ¹⁶ Nomba ifirayo fyarirairwe kuri Abrahamu na kurubuto rwakwe. Taranda ati, "Kumbuto," ukuparanyabangi iyo, rero kuri umo, "Nakurubuto robe," Noyu ni Kristu. ¹⁷ Nomba ikyo nkaranda niki: Amarango, ayo ayaishire panuma yamyaka 430, tayafumyapo ikipangano kyakare ikyakitirwe na Resa. ¹⁸ Pantu inga kyakuti ubupyani bwiisa na marango, tabungesa ne kirayo na kabiri. Rero Resa apere iki kuri Abrahamu ku kirayo. ¹⁹ Kinshi, kabiri, kyari ubukankara bwa marango? Yarundirweko pa murandu wa bubifi, mpaka urubuto rwa kwa Abrahamu urwarairwe rukese. Amarango yasonterwe kuri bamaraika mu minwe ya kwa kawikishanya. ²⁰ Nomba kawikishanya areimininako abengeri ukukira pa muntu umo, Rero Resa ena umo. ²¹ Eikyo bushe amarango yarapusana ne firayo fyakwa Resa? Nakarya iyo! Pantu nga amarango yaperwe ku kupera ubumi, ninshi no burungami nga bwaishire na marango. ²² Rero

irembo ryaisarira fyonse murubembu. Resa akitire iki ukutira ikirayo kitupusushe pa kukyetekera Yesu Kristu uwaperwa kuri onse uutetekera. ²³ Nomba iryo ikitetekero takiraisa, twaiketwe mukirindi kya marango, ukwisarirwa mpaka ikitetekero kyasokorweke. ²⁴ Eikyo amarango yaishireba kasunga mpaka iryo Kristu aisire, pakutira turungamikirwe ku kitetekero. ²⁵ Rero nomba iryo ikitetekero kyaisa, tatwaba kabiri na kasunga. ²⁶ Pantu mwebo bonse muri bana bakwa Resa ukupitira mukukyetekera Kristu Yesu. ²⁷ Pantu abengi muri mweb ababatishiwa muri Kristu mwaifwika mwebene na Kristu. ²⁸ Takuripo umu Yuda nangura umu Giriki, takuripo umusha nangura umuntungwa, takuripo umwaume nangura umwanakashi, pantu mwebo muri umu muri Kristu Yesu. ²⁹ Kabiri nga uri wakwa Kristu, uri rubuto rwa kwa Abrahamu, no bupyani ukuringana ne kirayo.

Chapter 4

¹ Koranda ati impyani, pantu iyo ikiri iya ikye, taipusana no musha, neryo ingaba iine ya fyonse. ² Rero iri no kwikara na bakasunga na bakangarira mpaka ikafike inshita iyo wishi abikire. ³ Ifyo fine, iryo twari abaikye, twari mu busha bwa maka ayatungurura ifya pa kyaro. ⁴ Rero iryo inshita yafikire Resa atumine umwana, uwafyerwe ku mwanakashi, afyarirwe ku kutekwa mumbira yakare. ⁵ Akitire iki pakuti atusangurure ukuba abana baume abasarwa bakwe. ⁶ Na pakuba abana baume, Resa arituma Umupashi wa mwana mwaume wakwe, uyo uwita ati, "Abba Tata." ⁷ Eikyo tauri musha na nomba, rero uri mwana mwaume, kabiri apo uri mwana mwaume, ninshi uri mpyani ukupitira muri Resa. ⁸ Rero pari irya nshita, eryo tamwa mwishibe Resa, bamikitire abasha muri wene, pamurandu na makayabo, teya kwa Resa nakarya. ⁹ Rero nomba apo mwaishiba Resa, nangura ukuti mwaishibikwa kuri Resa, kindo kabiri ukuti murebwerera ku banaka nangu ku maka ayatungurura ifya pakyaro? ¹⁰ Mukonka inshiku imyenshi iipya imyera ne myaka. ¹¹ Ndi no mwenso pali mwebo munshira mu musango umu na rimo ukubomba nemwe kwafye. ¹² Nkomiromba, mwendume, mube ngaine, ngefyo naine nari ngaimwe. Kabiri tamwatara amukita ikibi neryo kimo. ¹³ Rero mwarishibe ukuti nari umurwere iryo naishire umuku wa ntashi ku kubira imbira nsuma ku myenu. ¹⁴ Pa murandu wa burwere bwandi ubwaremyafya, nomba tamwasurire nangu ukutendwa. Rero mwasekerere nga maraika wa kwa Resa, nga Yesu Kristu umwine. ¹⁵ Kabiri amaparo yenu nomba yarikwi? Pantu nkomishinina ikyo, nga cari icayanguka, nga mwairiitonkwere amenso no kupera kuli nebo. ¹⁶ Eikyo kabiri, nasanguka umurwani wenu pa ku myeba ifya kine kine? ¹⁷ Bari pimpire pakuti kuri bo, rero ikwabura ubusuma. Barefwaya ukumufumyako ukuti mube abapimpa kuri bo. ¹⁸ Kyari wama ukuba uwapimpa pamurandu wa kukita ikisuma, rero tekweba ati kanofye nga turi nemwe. ¹⁹ Mwe bana bandi abaikye, nakabiri ndimubukari bwa mpapo yenu mpaka Yesu akapangwe muri mwebo. ²⁰ Kuti na kabira ukuba na mwebo na kabiri pakuti ni ngakoshako ishiwi, umurandu wa kuti na yumfwa ukwanguka kuri mwebo. ²¹ Njebeniko, mweba fwaya ukiutekwa ne mbira ya kare, bushe tamwatara amumfwa ifya sosa imbira ya kare? ²² Pantu kyarembwa ukuti Abrahamu ari na bana baume babiri, umu afyerwe mu mwanakashi umusha umbi nao mu muntungwa. ²³ Umu afyerwe ku musha ukuringana na ku birir, rero umbi afyerwe ku mwanakashi umuntungwa ukupitira mu burayo. ²⁴ Ifi fintu fingapiribura umurumbe, pantu uyu mwanakashi areimininako ifipangano fibiri. Kimo ukufuma parupiri rwa Sinai kabiri afyere abana ababa abasha. Uyi ni Hagar. ²⁵ Nomba Hagar akoimininako urupiri rwa Sinai mu Arabia; no kwimininako umusumba wa Yerusalemu pari nomba, pantu ari mubusha na bana bakwe. ²⁶ Rero Yerusalemu wa mumuru muntungwa, kabiri enyinefwe. ²⁷ Pantu kyarembwa ati, "Sansamuka, we ng'umba weutafyara; yanga no kupunda ne nsansa, weushatara ukumfwapo ubukari bwa mpapo; pantu uo barekeresha akwatapo abengi ukukira uwamurume." ²⁸ Rero mwebo, mwe ndume, mwebapara Isaki, muri bana bakirayo. ²⁹ Panshita irya umu uwafyerwe mu musango wa mu buntunse arekyusha umu uwafyerwe ku maka ya Mupashi. Ifyo fine kyaba na nomba. ³⁰ Rero ikyarembwa kitira shani? "Tamfyeni umwanakashi no mwana mwaume wakwe. Pantu umwana mwaume wa mwanakashi umusha takabe impyani pamo no mwana mwaume wa mwanakashi umuntungwa. ³¹ Kanshi, mwe ndume, taturi bana ba mwanakashi umusha, rero turi bana ba mwanakashi umuntungwa.

Chapter 5

¹ Kristu ariturubura. Eikyo, tarameni abashangira, nokwikatwako kwi kori ryabusha iyo. ² Moneni, ine, Pauro, nderanda kuri imwe ati imwe nga mwasembururwa, Kristu takaminonkeremo nakarya iyo. ³ Ndemushimikira nakabiri mwe baume bonse ukuti uwasuminisha ukumusemburura wa misoka ku mafunde yonse. ⁴ Mwariputuka ukufuma kuri Kristu, bonse mwebarefwaya ukurungamishiwa ku mafunde; tamwakabererwe uruse. ⁵ Pantu ukupitira mu Mupashi, mu kirekerero turorera isubiro rya kurungamishiwa. ⁶ Muri Kristu Yesu nangura ukusembururwa neryo ukukana sembururwa kyafye, rero ikiketekero nge kireboma ukupitira mu kitemwiko. ⁷ Mwarebutuka bwino. Nibani bamikingire mukubera ikishinka? ⁸ Uku kunashiwa takwafuma ku wamita! ⁹ Nsashiko inono iratutumuna umufuba onse. ¹⁰ Ndi naikitetekero muri Shikuru ukutira witontonkanya ukutira narimo ifintu ifipusene. Na osne uuremikiringanya akakyura kubupingushi, nangu aba shani. ¹¹ Bamunyanane nga nkiri ndebira parwa kusembururwa, kinshi ndepakashirwa? Muri uyu murandu ikibwe yakupunturako umusaraba bakifumyapo. ¹² Bonse abaremikiringanya natemwa ukuti baitungurura abene. ¹³ Pantu mwaitirwa ku buntungwa, bamunyanane, rero tekubomfya ubuntungwa, ikyakwingirapo ku mubiri: nokuba, ukupitira mu kitemwiko turaberana umu na umu. ¹⁴ Naifunde ryonse ryarifikirishiwa mwishiwi: rimo "Mwatemwa abanobe nga mwebene." ¹⁵ Rero nga mwarasurana no kushimburana, tekanyeni mwaronaura ikironganano kyonse. ¹⁶ Rero naranda, mureenda abatungururwa na Mupashi no kukana kita ififwaya ubuntunse bwenu. ¹⁷ Rero

ubuntunse burapangira Umupashi no Mupashi nao urapangira ubuntunse, Umupashi, firarwishanya no buntunse. Ekyarenga tamukita ifisuma fyonse mufwaya ukukita.¹⁸ Rero nga mutungururwa na Mupashi, ninshi tamutekwa ne mbira.¹⁹ Nomba imirimo yabuntunse yaishibikwa: Uburare rare, ubupurumushi, ubukende,²⁰ ukupepa uturubi, uburoshi, impatira, ikyau, ubufuba, ikipyu, uruburi, ukupusana na ukupaturukana.²¹ Umufimbira, bukyakorwa, ukuipakisha, nafimbipo ifya uyu musango. Nderanda ngefyo narandire nakare, kuri abo abakite fi tabakengire mubufumu bwa kwa Resa.²² Nomba ifisabo fya Mupashi nifi ukutemwa, insansa, umutende, umutekatima, ikikuku, uruse, ikishinka,²³ ubufuke no kuikanya; takwaba imbira iyakuresha imiksango iyi.²⁴ Nomba abena Kristu baritanika ubuntunse bwabo pamo ne pamfya rya runkumbwa rwabuko.²⁵ Nga twikara na Mupashi, rekeni kanshi tureenda na Mupashi.²⁶ Twirakonkerera mu mataki yafye, ukusonsombana twirafimbirishanya.

Chapter 6

¹ Bamunyina, inga umo asangwa mu bubi bonse, mwe babumupashi murungikeni mu mupashi uwafuka. Isakamaneni na mwebene ukuti mwiba abatunkwa.² Senderaneni ifisendo kira umo, no kufikirisha ifunde rya kwa Kristu.³ Pantu nga umo atontonkanya ati ari kintu iryo tari kintu, areibepa umwine eka.⁴ Kira muntu abone umwine imirimo yakwe, eryo ne kintu kya kuitakishapo kikaba muri ena eka te muntu umbi iyo.⁵ Pantu kira muntu akasenda ikisendo kyakwe.⁶ Umo urefundwa ishiwi aringire ukwakanya ifintu fyonse ifisuma no uremufunda.⁷ Mwibepekwa. Resa tabepwa, pantu kyonse ikyo umuntu abyara ekya akasepa.⁸ Pantu uubyara inseke shakwe ku mubiri wakwe akasepako ubonaushi. Uubyara inseke ku Mupashi akasepa ubumi bwa muyayaya.⁹ twitendwa ukukita ikisuma, pantu panshita ikaringa tukasepa ubusomboshi, inga taturekere.¹⁰ Ekya, nga natukwata ishuko, rekeni tukite ikisuma ku bantu bonse, nakukirisha kuri bonse abari mu ng'anda ya kitetekero.¹¹ Boneni ifirembo naremba kuri imwe no kuboko kwandi.¹² Bonse abafwaya ukupanga ikisuma ikya ikyakuissekesha muri bu mubiri besha ukufikisha ukuti musembururwe. Bakita iki ukukyefyakofye ukukyushiwa pa murandu wa kwa Kristu.¹³ Pantu tebonse abasembururwa abasunga ifunde, rero bafwaya imwe ukusembururwa pakuti baitakishishe pari bu mubiri bwenu.¹⁴ Rero ine nshakatakishishe ukukira pa musaraba wakwa Shikuru Yesu Kristu, apo isonde rya mutumikire kuri ine.¹⁵ Pantu nangu kusembururwa takupiribura nangura kimo nangu kukukana sembururwa kwine, rero ubupiriburo kuba ikirengo kipya.¹⁶ Bonse abenda ukuringana no ku kutaramana uku, umutende no ruse fikaba paribo, na pari Isreari wa kwa Resa.¹⁷ Ukufuma pari nomba mwireka nangu umo ukukansana naine, pantu pa mubiri wandi nasenda imikofu ya kwa Yesu.¹⁸ Ukusenaminwa kwa kwa Shikuru Yesu Kristu kube mu Mupashi wenu, mwe bamunyanane. Nakibe ifyo fine.

Ephesians

Chapter 1

¹ Pauro, umusore wakwa Kristu Yesu ukupitira mubufwayo bwakwa Reaa, kuri mwebo mwe bapetamina Resa ku Efeso, abakine muri Kristu Yesu.² Ikikuku kuri mwebo ero no mutende ukufuma kuri Resa shifwe na Shikuru Yesu Kristu.³ Rekeni uyu Resa wishu wakwa Shikuru Yesu Kristu arumbwe, na maparo yonse aya ku mupaashi mu nkende sha mu muru muri Kris.⁴ Resa atusarire muri ye ukufuma kuntendekero y kyaro pakuti tube aba mushiro kabiri ababura ikirubo pakinsu kyakwe mu kutemwa.⁵ Resa atusarire ka ribera ukuba abana bakwe ukuitira muri Yesu Kristu, ni kukutemwafye umwine afwaire ukuti kibe ifi.⁶ Atusareri pakuti Resa arumbanishiwe pa kikuku kya kwe iki kindami ikyo aturangire ukupitira mu mwana mwaume wakwe uyo atemwisha.⁷ Muri Yesu Kristu twariruburwa ukuptira mu muropa wakwe uwarenga ukuti tubererwe uruse pa membu shesu, ukuringa no bubukuru bwa kikuku kya kwa Resa.⁸ Aturangire ikikuku ikikaramba nganshi no kutupera amano yonse no kwiruka.⁹ Resa arerngere ukuti twishibe inkama ya kufwaya kwakwe, ukuringa ne fyamusekeshe nefyo arangire muri Kristu,¹⁰ ukunkonkana no buteyanyo mukufikirisha kwanshita, ukubika ifintu fyonse pamo, fyaonse ifyaba mu muuru na muno kyaro, ukukonka ubutungurushi bumo noyu ni Kristu.¹¹ Muri Kristu ekyarenga ukuti Resa atusare tube abantu bakwe, pantu atusobwere kabera ukufuma fye ku kitendekero ukuringana na mapange yakwe.¹² Resa atusarire abakwe pakuti, fwebo fwe babarirepo ukukwata isubiro muri Kristu, ukuba abakurumbanya Resa pabukata bakwe.¹³ Muri Kristu, na mwebo, iryo mwaumfwire ishiwi rya kine, imbiransuma iya mumipususha, mwasumine muri ye eo na ukumikambatika Mupashi wa Mushiro uyo bamuraire.¹⁴ Ukuba ikikakatiro kyabupyani mpaka ipusukiro rya fikwatw, ukurumbanya kwa bukata bwakwe.¹⁵ Pamurandu waiki, ukufuma fye apo naumfwirire ikiketekero kyenu muri shikuru Yesu Kristu eryo ne fyo mwa temwa abantu bonse abakwa Resa abashira,¹⁶ ntatara ndeka ukutashishako kuri Resa iryo mirumbura mu mapepo yandi.¹⁷ Nderomba ukuti Resa wakwa sShikuru Yesu Kristu, amupere umupashi wa mano no kumusokorwera ukuti mu mwishibe.¹⁸ Nderomba ukuti amenso ya mitima yenu, yengerurwa, pakuti mwingeshiba isubiro rintu amitireko no bunonshi bwaba mubukata bwa bupyani pa bantu bonse abakwa Resa abashira.¹⁹ Mumapepo yandi nderomba ukuti mwishibe ifyo amaka yakwe yakura ayabomba muri fwebo fwe baketekera, ukuringa na ya maka yabomba muri fwebo ya karamba.²⁰ Aya emaka yamo yene ayo Resa abomfeshe muri Kristu iryo amubushishe ku bafwa no kumuteka rubari rwa ku kuryo kwa kwe mu muru.²¹ Atekere Kristu pamuru wa butungurushi bonse. Insambu shonse, amaka yonse eryo na pamuru wa bamuropwe, ne shina ryonse irya imikwa. Kristu akateka, temuri ino nkuro fye, rero na munkuro iikoisa.²² Resa arenga fyonse ukuba panshi ya nksa shakwa Kristu no kumupera kurukuta ukuti abe emutwe wa fintu fyonse.²³ Urukuta emubiri wakwe, uwaba uwapwiririka muri fyonse

Chapter 2

¹ Kuri we, wari uwafwa ku firubo fyenu ero ne membu shenu. ² Ukuringana namo mwaendere umuku umo, ukuringana ne myaka ya kino kyaro. Waikere ukuringana nakateka wa nsambu shamurwerere, uyo umupashi ubomba mu bana bakintomfwa. ³ Panshita imo nafwebo twaikere pakati ka aba bantu, twarefikirisha ukukabira kwa mubiri eryo na matontonkanyo kukifyarirwa twari bana babukyushi nga ifyo bambi baba. ⁴ Rero Resa arikwata uruse pa murandu wakutemwa kwa kwe uko atutemenwe. ⁵ Iryo twari abafwa kufyabubifi, aturengere ukwikara pamo muri Kristu-kukusenaminwa mwaripusuka. ⁶ Resa atukushishe pamo muri Kristu, rero Resa ariturenga ukwikara pamo munkyende sha mumuru muri Kristu, ⁷ pakutira munshita shireisa kuti aturanga ifyuma ifyakurisha ifyo twingapenda pa kusenaminwa kwa kwe emo aturanga ikikuku kyakwe parifwe muri Yesu Kristu. ⁸ Pakusenaminwa mwapusukira mukitetekero, eryo iki takyafumine kuri mwe, kyabupe kya kwa Resa, ⁹ tekufuma ku nkito, pakutira tapari nangura umo uwakuitutumusha. ¹⁰ Epo turi fibumbwa fya murimo wa kwa Resa, twabumbwa muri Kristu Yesu ukukita ifikitwa ifisuma eflyo Resa ateyenye akare pari fwebo, pakutira tereenda muri fweni. ¹¹ Eikyo ibukisheni ukutira mwari abena fyaro mu mubiri, mwaritwa "abasembururwa" pafitwa "ukusembururwa" ku mubiri uwapangwa ku minwe ya bantu. ¹² Pari irya nshia waritarwike kuri Kristu, abena fyaro ku nsambu shakuba umwikashi mu Isreari, abarwani ku burayo, ukukana kwata isubiro ero no kwabura Resa mu kyaro. ¹³ Nomba rero muri Kristu Yesu mwebari ukutari na Resa mwariretwa mupepi ku murupa wa kwa Kristu. ¹⁴ Apo wene mutende wesu. Apangire babiri umo. Ku mubiri wakwe aryonawire ikibumba kya pakati iki kiyatupatukanye. ¹⁵ Eflyo eifi, aonawire amarango ya mafunde nefipope pakutira angabumba umo umuntu umupya muri ye, ero no kurata umutende. ¹⁶ Kristu awikishanya bonse abantu mu mubiri waumo kuri Resa ukupitira pa rupanda, ukubika mumfwa urubuto. ¹⁷ Yesu aishire no kubira inmbira nsuma ya mutende kuri mwe mwebari ukutari sana no mutende kuri abo abari mupepi. ¹⁸ Mukupitira muri Yesu emo bonse tusungira inshira mu Mupashi umo kuri Shifwe. ¹⁹ E'kyo, nomba mwebona mwebona fyaro tamuri abarwani neryo ba mwisa. Rero muri bena kyaro pamo na bamushiro na bantu bamung'anda ya kwa Resa. ²⁰ Mwarikurwa pa mufura wa batumwa na bakasesema, eryo Yesu Kristu umwine eribwe rya pa kifutu. ²¹ Muri ye ikikurwa kyonse kirundikanya pamo eryo kikura nge tempere muri Shikuru. ²² Ni muri ye emo nafwebo turekurirana kyapamo ngo bwikaro muri Resa mu Mupashi.

Chapter 3

¹ Pamurandu neki nebo, ne Pauro, ndi mufungwa wakwa Yesu Kristu pari mwebona mwe bena fyaro. ² Nkoenekera mwaryumfwa parwa bukasungurwa kwa kusenamina kuri Resa naishire kuperwa pari mwebona. ³ Nkoremba ukuringana no busokororo bwarenga ukwishibikwa kuri nevo. Ifi efishinka fya fisha ikyo narandireko panono mufyo na murembere. ⁴ Iryo mwaberenga pari iki, mwaraishiba ikishinka ikya fishirwe pari Kristu. ⁵ Mu nkuro shimbi iki takyaishibikwe ku bana baume ba bantu. Rero nomba fyari sokorokera ku Mupashi kubashira bakwe abatumwa na bakasesema. ⁶ Pakuti abena fyao babe ipyani shinese, kabiri ifirundwa fya mubiri, kabiri abarerorera pamp na fwebo uburayo muri Yesu Kristu ubwashire mumbira. ⁷ Nga fintu naishireba umusha wa iyi imbira ku fya bupe fyakwa Resa ukusenaminwa kwa perwe kuri nevo ukupitira mu kubombera amaka yakwe. ⁸ Kuri nevo-nangura na kepeshapo pa ba mushiro bakwa Resa-uku kusenaminwa kyariperwe, ukubura ku bena fyaro na pa bukanara bushingapimwa bwakwa Kristu, ⁹ kabiri no kureterwa ku rubuto kufyapangirwe-ifipeshana mano fya fiseme ku nkuro mur Resa, uwa bumbire fyonse. ¹⁰ Ifi fyapangirwe fyaishire kwishibikwa mu fironganino pa kuti bakateka na bamaka bonse aba mumuru beshibe amano yakwa Resa aya misango ne misango. ¹¹ Ifi fikitika ukuringana nefya mukati ifya pangirwe ukupiririka muri shikuru Yesu Kristu. ¹² Muri uyu wine Kristu emo twaoamina kabiri emo tuparamina kuri ye pakumuketekera. ¹³ Eikyo nkomiramba ukukana ne nuka pamurandu wa bukyushi ubo buponena pari mwebona, pantu ebukata bwenu. ¹⁴ Pari uyu murandu mfukamina kuri shifwe, ¹⁵ kuri no rupwa ronse mu muru na panwesonde rwainikwako. ¹⁶ Napapa ati akamupere, ukuringana no bunonshi ku kubakata bwakwe, ukukosha ku maka ukupitira muri Mupashi wakwe, uwaba mukati kenu mwe. ¹⁷ Nkopepea ukuti Kristu ekare mumitima yenu ukupitira mukiketekero, ku mishira na ku mufura wa kitemwiko, ¹⁸ pakwebati kuti mwairuka, pamo naba bantu bamushiro bakwa Resa, ifyaba ubwipi, no butari, ukurepa no kushika, ¹⁹ nokwishiba ikitemwiko kyakwa Kristu, ikyakira pa mano, pakuti wisuremo na fyonse ifya kwa Resa. ²⁰ Nomba pari uyo uwakisha ukukita ikyo twamweba ukukita nangu ukutontonkanya, ukuringana na maka yakwe aya bomba muri fwebo, ²¹ kuri ye kube amarumbo kukironganino kabiri na muri Kristu Yesu inkuro shonse umuyayaya. Amen.

Chapter 4

¹ Nebo, nemukurikwa wa kwa Shikuru, eikyo ndemupapata ukuraenda mu musango uwaringa ubwite bamitako. ² Ndemipapatirako ukuraikara mukutekanya ku kitemwiko mukuikyefya konse mu kikuku no kuratemwana kuri kira umo. ³ Muresakamana ukusunga ukwikatana ku Mupashi ku rushinga rwa mutende. ⁴ Kwabafye umubiri umo no Mupashi umo, nga firya mwaitwa bonse ku kitetekero kimo ikya bwite bwenu. ⁵ Pabafye Shikuru umo, ikitetekero kimo, urubatishe rumo, ⁶ na Resa umo ewishi wa bonse, uwakira pari bonse ukupitira smuri bonse na muri fyonse. ⁷ Kuri kira umo muri fwebo ariperwe uruse ukukonka ne kipimo kya bupe kya kwa Kristu. ⁸ Ngomo kyaremberewa ukuti: "Iryo asenderwe mu muru, no kwita bankore, no kupera abantu ifyabupe." ⁹ Kyapiribura shani ikya kuti "aninine," abarirepo ukwikuka mu kyaro kya panshi? ¹⁰ Uyu wine uwaikukire e muntu umo wine uwaninine ukutari ukukira imyuru yonse,

pakutira akumanishe ifintu fyonse.¹¹ Kristu apera bambi ukuba abasore, bambi ukuba bakasesema, bambi ukuba bakoma wambira nsuma, nabo bushimapepo na bakafundisha.¹² Apere iki kifuro ukusungiramo abantu ba kwa Resa abashira pakubomba umurimo, wakukura umubiri wa kwa Kristu.¹³ Tukasuke bonse ku kisumino kino kiine na kumano yamo yene ya kwishiba Mwana Resa, tukabe abantu abapwiririka ku kipimo kya mushinku wa kwa Kristu umutunturu.¹⁴ Kristu aritukusha tekut nakabiri tube abaikye abo bengabwesha ku numa ku mabimbi, ukusendwa ku mwera uuri onse uwambara na kubukengeshi bonse bwa bantu no kongorwa wa bufi bongwerako.¹⁵ Nomba, pakuranda ifyakishinka mukitemwiko, twakurakura munshira yakwe yonse uwaba e mutwe, uyu ni, Kristu.¹⁶ Kristu arikura umubiri onse, no kusuntinkanya no kwikatanya kyapamo ifipande no kufikarabanya, eryo nomba kira kipande kikarabombera kyapamo, ekupanga umubiri ukure pakuti uikushe uwine mu kitemwiko.¹⁷ Eikyo, nderanda no kupapata pari ifyo muri Shikuru, pakutira mwirakwenda nga bena fyaro ifyo benda mufyabuwerewere fa mano yabo.¹⁸ Bena baripikirwa amano ku mfimfi, bari abeni kumweo wa kwa Resa; tabairuka ku mano, pantu imitima yabo yaryuminina.¹⁹ Apo baumarara baiposa mubupurumushi, bakinkira no kukonka ifyaburungani fya misango yonse.²⁰ Nomba ifyo tefyo mwasambirire kuri Kristu.²¹ Ndesuminisha ukutira mwaryumfwireko pari te, no kwebwa pari ye, nge kishinka kyaba muri Yesu.²² Bamifundire ukufumya fyonse ifyamisango fya kare mu mweo wenu, ukufumya bu muntu bwkare. Ni bumuntu bwakare ebwaba no runkumbwa.²³ Barimwebere ukusangura amano yenu aya mu mupashi,²⁴ no kubika mu muntu mupya uwabumbirwe mukyata kya kwa Resa-mubupurami na mukine.²⁵ Eikyo, fumeni ku bufi, murekuranda ifyakishinka kuri kira umo, pantu kira umo kipande kya munankwe.²⁶ Beni abafurwa nomba mwarabifya. Mwireka akasuba kawire mukipyu kyenu.²⁷ Mwipera nsambu ku kiwa.²⁸ Umo nga areiba areke ukwiba. Kabombefye nga abone ifisuma fya maboko yakwe, pakutira enga kwata ukwakanyako bonse abarekabira.²⁹ Ukuranda ukubi mwireka kufume mukanwa kenu. Bomfyeni amashiwi ayasuma no kwafwako abarerikabira, pakutira ishiwi ryenu ripere ukusenamina kubareryumfwa.³⁰ Kabiri mwirarangurusha Mupashi wa Mushiro wa kwa Resa, uwamuremba ikishibiro ku bushiku bwa kushukuka kwenu.³¹ Tarusheni ukusashira konse, ikinse, ikipyu, ukuraka, ne nsere na yonse imisango ya kwa kiwa.³² Beni abakikuku kuri kira umo, murebereshanya uruse, firy Resa amuberera uruse muri Kristu.

Chapter 5

¹ Eikyo beni abapashanya Resa, nga abana batemwikwa. ² No kwenda mutemwa, nge fyo Kristu atutemwa no kuitura parwa fwebo, ikyena ikinunka iksuma kabiri irambo kuri Resa. ³ Tamufwire muri mwebo mwarumburwa uburarerare, ukukowera kwa musango onse, nangura urunkumbwa, pantu fyonse mfi tafyayana ku bashira bakwa Resa. ⁴ Kwiba ne ryashi rya nsoni, nangura irya burarerare, nangura irya kwarikana-ifishayana. Reo kurebafye ukutasha. ⁵ Pakutira ati mwarishiba no kushinkisha ati ababurarerare, abakowea, abarunkumbwa-ekutira ati, ukupepea uturubi-takengire mu bufumu bwakwa Kristu na Resa. ⁶ Mwireka umuntu nangura umo amirufye kufyebo fyafye, pakutira ati pamurandu wa mfi fintu ikipyu kyakwa Resa kyaraswa kise pa bana ba bukintomfwa. ⁷ Eikyo, mwi ampana pamo na bo. ⁸ Pantu kare mwari imfifi, reo nomba muri rubuto muri Shikuru. Akwendeni ga bana barubuto ⁹ (pantu ifisabo fya rubuto busuma bonse, uburungami, ero ne kine), ¹⁰ no kusambirira ifya kusekesha Resa. ¹¹ Mwiba isenge pamo nabo mumirimo itatwara iya mfifi, rero ukureta irete pa bweru. ¹² Pantu kyamuseru ukufiranda ifyo bakita mumfinsoro. ¹³ ¹⁴ Rero ifyaretwa pa bweru pakubara kwa rubuto, kirengwa ukuboneka. Pantu kyonse ikyaboneka rubuto. Ekyo kyasoswa ati, "Aramuka, weurere, no kubuka kubafwa, eryo Kristu akabarika pari mwebo." ¹⁵ Kengereni pakwenda kwenu-tari kwenda nga aba tumpa rero nga aba mano. ¹⁶ Mube ababomfya inshita pamurandu wa kutira ati ishi ni nshiku sha bubifi. ¹⁷ Eikyo, mwiba abatahirimuka, rero ishibeni ifyaba ukufwaya kwakwa Shikuru. ¹⁸ Kabiri mwikorwa mwngashi, pantu eurenga ukuiposaika. Rero, isushiwenimo na Mupashi wa Mushiro, ¹⁹ abarandira musha marumbo ne shakutasha ku mutima, ²⁰ ukurafisha ryonse pari fyonse mwishina iryakwa Shikuru Yesu Kristu kuri Resa Shifwe, ²¹ ukuba abanakira mu kutina Kristu. ²² Mwebakshi, akunakireni abarume benu, nga kuri Shikuru. ²³ Pantu umurume emutwe wa mukashi mfirya fine fye Kristu aba umutwe wa rukuta, pakuba Kristu umwine Kapususha wa kiko. ²⁴ Rero ifyo urukuta runakira Kristu, nabakashi mfyofine barekunakira abarume babo mu fintu fyonse. ²⁵ Mwebarume, temweni abakashi benu, mfyo na Kristu atemwa urukuta no kuipera pamurandu wa rukuta. ²⁶ Kristu aipere umwine pa rukuta pakweba ati engarurenga ukuba urwa mushiro, ukurusanguru ku menshi mu kyebo, ²⁷ pakwebati akaipere umwine ngo rukuta rwa mushiro, ukwabura ifiko nangura akarema nangura ikiri kyonse ikyo kintu, rero urwa mushiro ero urwabura akarema. ²⁸ Mu musango umo wine abarume bafwire batemwe abakashi babo nge mibiri yabo. Uwatemwa umukashi wakwe aitemwa umwine. ²⁹ Pantu takwaba umuntu nangu umo uwapata umubiri wakwe, rero araisunga no kuusakamana, emfyo na Kristu asunga urukuta no kurusakamana, ³⁰ pantu turi firundwa fya mubiri wakwe. ³¹ Pamurandu ngu umwaume akasha wishi ero na nyina no kurambatira ku mukashi na mbo babiri bakuba umubiri umo. ³² Ikya nkama nki kyarikurisha- rero nkoranda urwakwa Kristu no rukuta. ³³ Nangura kingaba mfi, kira umo atemwe umukashi wakwe ngo mwine, no mukashi akindike umurume wakwe.

Chapter 6

¹ Mwe bana, mukoumfwira abafyashi muri Shikuru, iki ekintu ikisuma. ² "Kindika Wiso na noko" (Ekipope kya kubarirapo ne kirayo), ³ "pakutira kingimiwamina no kuti mwikare inshiku ishingira pa kyaro." ⁴ Mwe bashibo, mwiratendeka abana benu ku kufurwa. Rero, mubakushe mukatana na mufikomo fyakwa Shikuru. ⁵ Mwebasha, mube

abaka kyumfwira kuri bashikurwinwe no mukishi ero no kututuma, mukishinka kya mutima yenu. ⁶ Beni aba kyumfwira kuri bo nga firya mwingaba aba kyumfwira kuri Kristu. Beni abakishinka te iryo ryeka ba shikurwinwe bako mitamba, pakutira mubatemune. Rero, beni abakumwira nga basha bakwa Kristu, ukukita ubufwayo bwakwa Resa ukufuma mu ktima yenu. ⁷ Tumikeni ne mitma yenu yonse, kwati mukotumika Shikuru te bantu, ⁸ pantu twarishiba ukuti kyonse ikikitwa ikisuma kir muntu akita, akapokerera ikirambu ukufuma kuri Shikuru, nangura engaba umusha nangu uwarburwa. ⁹ Mwebashikurwibo, kiteni kimo kine ku basha benu. Mwirabatinya. Mwarishiba ukuti uwabafyonse shikurwibo no wenu aaba mu muru, eryo takwaba umukisha kinani kuri ye. ¹⁰ Mukurekeresha, beni abakosa muri Shikuru mu maka ya buramba bakwe. ¹¹ Fwareni ifyanso fya kwa Resa fyonse, pakutira mukatarame ku buteyanyo bwa mapange yakwa kiwa. ¹² Pantu uburwi bwesu tebwa ku mubiri no muropa, rero bwaku ntungurushi, ku nsambu, ku maka ya mfimfi ya rero, ku maka ya mipashi isibi mu miputure ya mu muru. ¹³ Eikyo kanshi fwareni fyonse ifyanso fyakwa Resa, pakutira mwi ngatarama mu bushiku bwa bubi, na panuma mwakita fyonse, mukutarama mu kushipa. ¹⁴ Tarameni mukushipa ryena, no mushipi wa kishinka ukakwa ukushinguruka umusana wenu, no kufwara icyera kya kufimba pa kifuba ikya burungami, ¹⁵ ero, ku akasa yenu kufwarwe no kupekenishiwa ku kafuma ku mbira ya kibote. ¹⁶ Inshita yonse sendeni inkwera ya kiketekero, iyo iikamurenga ukushimya imifwi sha muriro isha mubi. ¹⁷ Kabiri sendeni ikisote kye pusukiro no rupanga rwa mupashi, ikiri kyebo kyakwa Resa. ¹⁸ Kwipepo ryonse no kuromba, murepepa inshita shonse mu Mupashi. Kuri iimperera, ryonse mube abairuka no kushipikisha konse iryo mukopera amapepo ku bantu bakwa Resa bonse abashira. ¹⁹ Kabiri mu mpepereko, pakuti ikyebo kingaperwa kwei nebo iryo naisura akanwa kandi. Pepeni pakuti ni ngaenga kishibikwe mu kupama ikishinka ikya fisuma parwambira. ²⁰ Ni pambira epo naba ngo murashi uwatumwira mu minyoror, pakuti ninga kisosa mu kupama, ngefyo ni ngasosa. ²¹ Tychicus, muninane uwatemwikwa kabiri umubomfi wa kishinka muri Shikuru, akamyeba kyonse, pakuti mukeshibe ifyo ndi. ²² Narimutuma kuri mwebo pari uyu wine murimo, pakut mwingeshiba ifyo turi, na pakutira enga koseresha imitima yenu. ²³ Ikibote kibe kuri bamuninane, ero ne kitemwiko ne kiketekero ukufuma kuri Resa Tata na Shikuru Yesu Kristu. ²⁴ Ukusenaminwa kube kuri abo bonse abatemwa Shikuru wesu Yesu Kristu ne kitemwiko ikitaputuka.

Philippians

Chapter 1

¹ Pauro na Timote, abasha bakwa Kristu Yesu, kuri bonse abapaturwako muri Kristu Yesu abari mu Filipo, pamo na kiroro na bakapyunga. ² Ukusenamina no mutende ukufuma kuri Resa Shifwe na Yesu Kristu fibe kuri mwebo. ³ Ryonse nga namibukisha ntoteri Resa, ⁴ ryonse, pakumipapatira mpapata no kusekerera ⁵ pamurandu wakuba ne senge rimo na fwebo mukyebo ukutura pabushiku bwa pakubara ukufika na rero. ⁶ Nebo ndi ne subiro irya kwebati, uutarikite uyu murimo uusuma muri mwebo ari no kurufishapo ukufika pabushiku bwa kwa Yesu Kristu. ⁷ Kyansambu kuri nebo ukuraumfwa ifi pamurandu wenu pakutira ati mwaba mu mutima wandi. Bonse mwaba abakumako ku kusenamina pamo na nebo mufikakiro na mukubira imbiransuma kwandi. ⁸ Awe Resa ekambone wandi uwaishiba ifyo mifuruka ne nkumbu shakwa Kristu Yesu. ⁹ Ukupapata kwandi ni uku: ukuteira ati ukutemwa kwenu kufure ukukiramo mukushininkisha na mwikwishiba konse kabiri ¹⁰ mpapata ukuti musumishanye ifyakiramo, no kuba abafumakyum ababura umurandu pakwisa kwabushiku bwakwa Yesu. ¹¹ Mpepa ukutira na mwebo mwisushiwemo ifisabo fyaburungami ifyari muri Yesu Kristu, kuba ubukata no kutasha kuri Resa. ¹² Nomba nkoftwaya ukuti mwishibe mweba bwananyina, ukutira ifyamponena fyaberako ukurundurura imbiransuma. ¹³ Emurandu wine ififungiro fyandi muri Kristu fya boneka kubarinshi bonse abakwi sano na kubashara bonse. ¹⁴ Aba bwananyina abengi bakwata isubiro muri Shikuru pamuransu ne fikakiro fyandi, kabiri babira ikyebo mukushipa kabiri mukuburwa umwenso. ¹⁵ Awe kyakine ukutira ati bamo babira Kristu mukarumwa na mufikansa, na bambi mukutemwa. ¹⁶ Ababena bakita ku kutemwa, pakwishiba ukutira na tekerwa pamo ukutira ati mbire imbiransuma. ¹⁷ Rero abo babirire Kristu ku kafindwe te ku kishinka. Epakunkyusha mufikakiro. ¹⁸ Ninshi kabiri? ukutira mumusango onse-nangu kufuma kumbere ya bufi nangu ukufuma ku cishinka-Kristu arabirwa, ero muri iki ndasansamuka. Eee, kabiri nkasansamuka, ¹⁹ pantu naishiba ukutira iki kikafuma mu kukakurwa kwandi ukupitira mu mapepo yenu no bwafwirisho bwa Mupashi wa Mushiro uwakwa Yesu Kristu. ²⁰ Ndorera ne subiro iyakuti nsha karengwe insoni, rero ukuti mukushiba, ifyo kiri efyo kya kuraba ryonse, ukuti Kristu asumburwe mu mubiri wandi, nangu ni ku wemo nangu ni kumfwa. ²¹ Awe kuri nebo ukuba no mweo ni Kristu no kufwa bu nonshi. ²² Nga naba no mweo mu mubiri, ninshi iki kuri nebo emurimo wa kusandurura ifisabo. Nkosara indo? Awe ikya kusara nteshibe. ²³ Rero na oberwa ifi fibiri. Ukufwaya kwandi mifuruka ukuya no kuba pamo na Kriatu, ekya kishamo, ²⁴ rero kuri mwebo ukuba no mubiri kya wamapo pamurandu wenu. ²⁵ Pakusubira iki, naishiba ukuti nkekara no kutwaririra pamo na mwebo, ku kukura no kusekerera mukiketekero, ²⁶ pakutira ati mwingaba na pakutakisha apengi muri Kristu Yesu eryo no ku bwera kabiri kuri mwebo. ²⁷ Awe sakamanenifye ukwenda umwabera imbiransuma iyakwa Kristu, ukutira nga na kuramibona nangura, ukutira mwatarama ndi mu mupashi umo, na kampingu umo, no kukosereshanya kya pamo muki ketekero kya mbiransuma. ²⁸ Kubakumiresha mwairakutentuka mu msango yonse. Iki kirangiriro kuri bo ikya boni, na kuri mwebo ipusukiro-kabiri iki kifuma kuri Resa. ²⁹ Pantu kyaperwa kuri mwebo, pamurandu wakwa Kritu, tekumuketerafye, rero no kumukyurira, ³⁰ pakuba no burwi bumo bwine ubo mwabwene muri nebo, kabiri mwumfwa muri nebo.

Chapter 2

¹ Nga kuri ikyakukoseresha muri Kristu, nga kuri ikya kutaraika kkukitemwiko kyakwe, nga kuri isenge no Mupashi, nga kuri ikya ruse ne nkumbu, ² kabiri kiteni insansa shandi mukutontonkanya ikya parana mukukwata, ikitemwiko kimo kine, mukwikatana kwa mupashi, kabiri kwateni ikya murimo umo wine. ³ Kiteni ikya kukana itemwa nangu akatutumushi. Ikiringire kufya buntu mukusakamana bambi ukukira mwe bene. ⁴ Kira umo pari mwebo tafwire ukusakanamafye ifya kukabira fyakwe, rero ne fikokabira bambi. ⁵ Muringire ukkwata imisango imoine na babiye nge fyari iyakwa Kristu Yesu. ⁶ Aberereko mukyata kyakwa Resa, rero taibikire umuringo na Resa nge kintu ikyakwikatirirako. ⁷ Ikiringire, aikitire umwine ngo mubomfi, kabiri afyerwe muki mpasho kya bantu. ⁸ Ariikyefeshe umwine no kuba uwakyumfwira ukufika na kunshita yakufwa, ukufika na pamfwa ya pamusaraba! ⁹ Eikyo Resa amusumbwire. Arimupere ne shina rya kira ishina ryonse. ¹⁰ Akitire ifi mukuti mwishina ryakwa Yesu ikufi ryonse eipetame, amakufi yaba mwi uru na ba pakyaro nabo panshi yakyaro. ¹¹ Akitire fi pakuti ururimi ronse rusose ukuti uyu ni Yesu Kristu Shikuru, kubukata bwakwa Resa Tata. ¹² Pari fi, mwebatemwikwa bandi, ngafirya mubera ryonse, tepakubapo kwandi fye, rero nomba ukukirapo iryo ntariko, bombereni ipusukiro ryenu ukwabura ukutina no kututuma. ¹³ Pantu ni Resa uukobomba muri mwebo mukufwaisha no kumubombera umurimo wansansa. ¹⁴ Citeni ifi fyonse ukwabura ukuirishanya nangura ukutarikana ¹⁵ pakweba mwingaba babakubura akarema reo abororoke, abana bakwa abakubura akarema pakati kababifi reno ne nkuro yaponidama. ¹⁶ Ikatisha ishiwi rya mweo pakuti ningaba uwakita ubukata pabushiku bwakwa Kristu. Pantu nkeshiba ukuti nsha butukire kyafye nangu ukubombera urwisha. ¹⁷ Rero nangu kibe ikya kuti naitirwe perambo no murimo wakiketekero kyenu, ndesekerera no kusangarara na mwebo bonse. ¹⁸ Mu musango umowine mufwire murekusekerera no kusangarara na nebo. ¹⁹ Rero narikwata ikisubiro muri Shikuru Yesu irya kutuma Timote kuri mwe kangu, pakuti nkakosereshiwe iryo nkeshiba ifya pari mwebo. ²⁰ Pantu nshakwete nangu umo nga ye mu misango, uwaba uwakusakamana. ²¹ Pantu basakamanafue ifya kubawamina rero tefyakwa Yesu Kristu. ²² Rero mwarishiba ubukankara bwakwe, pantu nga firya umwana mwaume atumika wishi, efyo atumike na nebo mumbira. ²³ Eikyo ndesubira ukumutuma, kangu nga na bona ifyo ifintu finga ngedera. ²⁴ Rero ninshinikisha muri Shikuru ukutira nebo ne mwine nkesa kangu. ²⁵ Rero ndetontonkanya ukuti kintu kyaringa ukutuma Apafroditusi na kabiri kuri mwebo. Ni munyina wandi kabiri umubomfi mu nandi kabiri mushirika, kabiri inkombe no mubomfi wandi mufyo ndekabira. ²⁶ Arisakamene, pantu akabirwe ukuba na mwebp bonse, ikyo mwaryumfwire ukuti ari kurwa. ²⁷ Kweni arirwere ikyakuti arefwaya ukufwa. Rero Resa arimukwatire inkubu, kabiri te pari eka, rero na pari nebo, pakuti ni kwata uburanda pa buranda. ²⁸ Ni pamurandu waiki ndekabira ukumutuma, pakuti uro mukamubona na kabiri mwinga sangarara, na nebo niba uwabura ukusakamana. ²⁹ Mupokerere Epafroditus muri Shikuru munsansa shonse. Murekindika abantu ba uyo musango. ³⁰ Pantu wari murimo wakwa Shikuru pakuti ese mupepi no kufwa. Apere umweo wakwe mukuntumika no kwisusha ifyo mushakitire no kumbombera.

Chapter 3

¹ Pakurekeresha, mwebamunyanane, sangarareni muri Shikuru. Nebo pakumuremba ifintu fimo fine na kabiri takiri no mwafye, rero kiremitungirirafye. ² Kyengereni kumbwa. Kyengereni ku babomba ifibi, bonse abaonaura umubiri. ³ Pantu ni fwebo fwebasembururwa-ni fwebo fwe bapepera mu mupashi wakwa Resa. Ni fwebo fwe basansamukira muri Kristu Yesu, uushakwata ikiketekero kya mubiri. ⁴ Kweni, na nebo narikwata ikiketekero mu kya mubiri. Nga kyakutira umo aretontonkanya ukutira arikwata ikiketekero ku mubiri, nebo kuti nakwatishapo ukukirapo. ⁵ Narisemburwirwe pa bushiku bwarenga kine konse konse, ubwa bena Israeri, muruko rwakwa Benjamini, umu Hebere wa ba Hebere; mu mukinshi wa mafunde, na ba Farise. ⁶ Mukupimpa, narekyusha ama tempere; pamurandu wa burungami ukupitira mu ma mafunde, nsharesakwa. ⁷ Rero ifintu fyonse ifyari ubunonshi kuri nebo, narefibona ifyafye pamurandu wakwa Kristu Yesu. ⁸ Nakuba, na nomba ifintu fyonse mfibona ifyafye pa murandu wa kya puramo mu mano yakwa Yesu Kristu Shikuru. Pantu muri ye narireka ifintu fyonse- no kufibona ifyafye-pakutira ngishibefye Kristu ⁹ no kuba nankwe. Nshakwatira uburungami bwa parwandi ukupitira mu mafunde. Nakuba, nakwatira uburungami mu kisumino kya kwa Kristu-uburungami ubwafuma kuri Resa ukupitira mu kisumino. ¹⁰ Eikyo ndefwaya ukumwishiba na maka ya kushukuka no bwa mpano bwa ma kyushi yakwe. Ndefwaya ukuinasha ne mwine nge fyo ainashishe umwine ku mfwa, ¹¹ eikyo mu musango umbi ndefwaya ukupita mukushukuka kumfwa. ¹² Te kishinka ikya kutira karekare nari pokerere ifi fintu, nangura ukutira na ripwiririka. Rero ndefwaisha ukumubona nga kuti nanonka nga fintu na nonkera muri Yesu Kristu. ¹³ Bamunyanane, nshiretontonkanya ukutira nebo na rinonka. Nomba kuri ikintu kimo: Nariraba ikya ku numa no kushintirira ku kya kuntanshi. ¹⁴ Ndeshtirira pa buyo bwa kirambu ikireisa ku muru kuri Resa uwangita muri Yesu Kristu. ¹⁵ Fwebo bonse fwe bakoshiwa, natuntontonkanye pari iyi nshira; no kukana tontontonkanya pa fintu ifya ibera, Resa nao akatubwesha ifi fintu. ¹⁶ Eikyo, fyonse ifyo twarunduruka, na tutwarire muri ifyo fine. ¹⁷ Mure mpashanya, mwe bamunyanane. Murerorekesha no kubona bonse abenda pamo nge firangiriro mwakwata muri fwebo. ¹⁸ Abengi bareenda-pari abo ryonse nda mwebapo, na nomna nde mwebera mu firmba- nge fipondo fyapa mu saraba wa kwa Kristu. ¹⁹ Impera yabo bonaushi. Pantu Resa wabo mafumo, ne kirumba kyabo eburanda bwabo. Batontontontanyafye pa fintu fya pano kyaro. ²⁰ Rero fwebo ubwikarao bwesu bwaba ku muru, ukukafuma ikirambu kyesu, Shikuru Yesu Kristu. ²¹ Akarenga kipya kpya imibiri yesu iya nakuka ukuipanga ngo mubiri wakwe uwa bukata, ukuringana no kubomba

kwakwe ukwa maka no kurenga ifintu fyonse ukumunakira.

Chapter 4

¹ Eikyo, mwebamuniyinane abatemwikwa abo mfuruka, mwekusekerera kwandi kwandi kabiri ikirongwe, na muri iyi nshira taramendi muri Shikuru, mwe fibusa ifya temwikwa. ² Inko papata Yuodia, kabiri nkopapata Suntuki, ukuba ne tontonkanyo rimo muri Shikuru. ³ Eya, nkorombwa webu wine, we munandi uwakishinka, urkwafwa aba abanakashi aba bombere kyapamo na nebo na Krementi kabiri na bashara aba bomfi banandi, abo amashina yabo yaba mwi Buku lya Mweo. ⁴ Sekerereni ryonse muri Shikuru. Nkabiri nderanda nati, Sekerereni. ⁵ Rekeni ikyongwe kyenu kishibikwe ku bantu bonse. Shikuru ari mupepi. ⁶ Mwisakamana ikiri kyonse. Rero, muri fyonse iryo kurepepa no kupapata pamo no kutasha, rekeni ifya kwipusha kwenu fishibikwe kuri Resa, ⁷ no mutende wakwa Resa, uwa puramo mukwishiba konse, wakura rinda imyeo yenu na matontonkanyo yenu muri Kristu Yesu. ⁸ Mukurekeresha, mwebamunyina, fyonse ifintu fyakishinka, fyonse ifintu fya ku kindama, fyonse ifintu fya burungami, fyonse ifintu fya sanguruka, fyonse ifintu fya ku temwa, fyonse ifintu fishimikwa ikisuma, nga kya kuti kuri ifintu ifisuma nganshi, nga kya kuti kuri ikinyu ikya kurumbanya, tontonkanyeni pari ifi fintu. ⁹ Ifintu ifyo mwasambirire no kupokerera, no kumfwa kabiri no ku bona muri nebo, kiteni ifi fintu, na Resa wa mutende akarakuba pamo na mwebo. ¹⁰ Nkosekerera apakaramba muri Shiukuru pantu nomba mukurekeresha ukusakamana kwenu pari nebo ifyo nakare mwakwete ukusakamana kuri nebo, rero mwebo tamwakwete ishuko rya ku ngafwa. ¹¹ Nshikoranda iki pamurandu wakuti ndi mukukabira. Pantu narisambirira ukuba uwatekanya mu mafya yonse. ¹² Narishiba ifya ba ubupina, kabiri narishiba ifya ku kwata ifingi. Munshira shonse na mufintu fyonse na sambirimo ikya nkama ya kurya bwino nangu ukuba ne nsansa, kabiri iya ku kwata nangu iya kuburwa. ¹³ Kutu nakita ifintu fyonse ukupitira mu uunkoseresha. ¹⁴ Eikyo, mwarikitire bwino pakwafwana na nebo mufya kosa fyandi. ¹⁵ Mwebo mwe bena Fiirpi ishibeni ukuti mukutampa mwa mbira nsuma, iryo nafumine mu Makedoni, takwari ikironganino ikyare kutungirira mu murandu wa kupera no kuperera ukufumishako fye mwebo mweka. ¹⁶ Nangura fye rintu nari mu Tesaronika, mwarekutuma ifyakungafwa mukuburwa kwandi ukukira na pamuku umo. ¹⁷ Pantu nsharekufwaya fye ikyabupe iyo. Rero, narekufwaya ukuti ifisabo firekufurirako ukukindamisha kwenu ¹⁸ Napokerere fyonse mukufikapo, kabiri no kukirapo. Nari uwaperwa bwino pa kupokerera ukufuma ku Epafroditi ifintu ifyo mwatumine. Ifya kyena ikinunka bwino, ikyarembo rya kupokeerwa na uku ukusansamusha Resa. ¹⁹ Resa wandi aka mukumanisha fyonse ifyo mu kabira ukuringana no bukankara bwakwe ubwa bukata muri Kristu Yesu. ²⁰ Nomba kuri Resa wesu kniri Tata kube ubukata umuyayaya no muyayaya Amen. ²¹ Posheni bonse basumina muri Kristu. Aba bwananyina abo ndinabo bakomiposha. ²² Bonse abantu ba mushiro wakwa Resa bonse kuno bakomiposha, na kukirisha aba mung'anda yakwa Kaisare. ²³ Ukusenaminwa kwakwa Shikuru Yesu Kristu kube ne Mipashi yenu.

Colossians

Chapter 1

¹ Pauro, umutumwa wa kwa Kristu Yesu ukupitira mukufwaya kwa kwa Resa, na Timote munyinefwe, ² kuri bamunyanefwe abaketekera kabiri abakishinka abari mu Korose. Ukusenamina kube na mwe, no mutende ukufuma kuri Resa Shifwe. ³ Turatoteri Resa, Wishi wa kwa Shikuru Yesu, kabiri turamupepera ryonse. ⁴ Twaryumbfwa parwa kitetekero kyenu muri Yesu Kristu na pakutemwa uko mwaatemwa abaketekera bonse. Abo abasarwa ba kwa Resa. ⁵ Mwakwata uku kutemwa pa murandu we subiro bamusungira mu muru. Mwaumfwire pari iri subiro kare mwishwi rya kine, imbira nsuma, ⁶ iyaisa kuri mwe. Iyi mbira nsuma iresarangana kabiri iretware ifisabo ikyaro kyonse. Irekitefi ukutura apo mwaumfwire no kwishiba pa kukusenamina kwa kwa Resa mukine. ⁷ Iyi mbira nsuma ngafintu mumfwire kuri Epaphra, umusha munensu watemwikwa, uwaba mubomfi wakine uutwiminako. ⁸ Epaphra aritwishibisha pa kutemwa kwenu mu Mupashi. ⁹ Pa murandu wauku kutemwa, tatwareko ukumiperako ukufumo bushiku twaumfwire fi. Tuomba ukut mwisushiwemo ukwishiba kwa kufwaya kwa kwa Resa mu mano yonse na mukwishiba ifya mu mupashi. ¹⁰ Turamupera ukuti mwikaririre mukutemwa kwa kwa Resa. Turapepa ukuti mutwre ifisabo mu murimo usuma onse kabiri mukure mukwishiba Resa. ¹¹ Turepepa ukutira mukoshiwe mukukwanisha konse ukuringana na maka ya bukata bwa kwe mukushipikisha na mukutekanya konse. ¹² Tupepo ukutira murekutoteri Resa mukusansamukisha, uwamurengere ukukwate kyakaniko mu bupyani bwabashirika mu rubuto. ¹³ Arikupokorora ku maka ya mfimfi no kutureta mu bufumu bwa Mwana wakwe uwatemwikwa. ¹⁴ Mu Mwana wakwe twariruburwa, twariberwo ruse ku membu. ¹⁵ Ena ekipasho kya kwa Resa uushimoneka. Iberi rya fibumbwa fyonse. ¹⁶ Pantu muri ye emo ifintu fyonse fyarengerwa, mu muru na pano kyarwo, ifiboneka ne fishiboneka. Ifipuna fyabufumu eryo na mabuteko eryo na bamuropwe eryo na maka yonse, fyonse fyarengerwe na ye kabiri fyarengerwe wene. ¹⁷ Iryo fyonse tafirabako Kristu eka ari, kabiri muri ye emo fyonse fyasuntikanina. ¹⁸ Emutwe wa mubiri, ikironganino. Entendekero kabiri iberi ukufuma ku bafwa, eikyo abo wa puramo pa fintu fyonse. ¹⁹ Pantu kyaseshesha Resa ukutira muri Kristu emo fyonse fikare. ²⁰ Kabiri Resa awikisha ifintu fyonse ku mwine ukupitira muri wene. Areta umutende ukupitira mu muropa wasumine pa kyapindama kyakwe. Resa awikisha ifintu fyonse ku mwine, ifya pano kyarwo ne fya mu muru. ²¹ Panshita imo, nemwe mwari abena fyaro kuri Resa akabiri mwari abarwani bakwe mu mikitire yenu iyabubi na mu matontonkanyo yenu. ²² Rero arimuwikisha ukupitira mumfwa ya Mwana wakwe. Akitire iki pakumranga abamushiro, ababura akarema, kabiri

Chapter 2

ababura murandu kuri ye,²³ nga mwatwaririrafye mukitetekero, abarimbwa babiri abashangira abashifutukako ku mbira nsuma iyo mwaumfwire. Iyi ni mbira nsuma iyabirirwe ku muntu onse mwisamba rya mu muru. Iyi ni mbira nsuma iyo nebo, ne Pauro, naishirebo mubomfi.²⁴ Nomba ndi uwasekerera pa kukyushiwa kwandi pari mwebo, mu mubiri wandi ndepwishishisha icyaburirako mukukyura kwa kwa Kristu pa murandu wa mubiri wakwe, ikironganino.²⁵ Ni muri iki kironganino naba umubomfi mwebo ukufuma kuri Resa, ku kufikirisha icyebo kya kwa Resa.²⁶ Iki kyebo ikya nkama iyafiswa ukufuma kukare na kunkuro ya kukare. Rero nomba kyasokororwa kuri bo abamutetekera.²⁷ Resa afwaire ukuti beshibe ubukindami bwa bukata bwa iki kyebo kya fiswa mu bena fyaro, ikiri ni Yesu muri mwe, isubiro ryabukata.²⁸ Uyu eo tubira. Tusoka umuntu onse, kabiriri tufunda umuntu onse na mano yonse, pakutira turange umuntu onse ukubo wapwirira muri Kristu.²⁹ Iki ekyo nkyukutikira no ku pirikita ukuringana no bukose ububombera muri nebo mu maka.

Chapter 2

¹ Pantu ndefwaya mwebo mwishibe ifyo kwakura ukurwisha kukuru na kwata pari mwebo, kuri bonse aba ku Leodikiya, na bengi abashatarabona ikinso kyandi ikya bumbiri.² NKabomba ukuti imitima yabo ikosereshiwe pakurekutwa kya pamo mukutemwana no kufika mubukankara ubwaisuramo ikya kwiruka mukwishiba ikya nkama kya kishinka kya kwa Resa, ikiri ni, Kristu.³ Muri ye fyonse ifyum fya mano no kwishiba emo fyafisama.⁴ Nderanda iki ukuti nangura umo emutumpaika kwakuberereka mukuranda.⁵ Nangura ntaba namwebo mu mubiri, rero naba na mwebo pamo mu mupashi. Nkosansamuka pakubona ukuwama kwaringa no kukosa kwa kikitero kyenu muri Kristu.⁶ Apo mwapokerere Kristu Shikurwifwe, endereni muri ye.⁷ Byarweni muri ye, kurweni pari ye, beni abakokura mukiketero ngefyo mwafundirwe, no kufusha ukutotera.⁸ Boneni ukuti takuri nangu umo uwakumiberereka ukupitira mu mano yarongoro no kubepwa kwabura ikintu, ukuringana ne kishirano kya bantu, umwarora ifibombero fya pe sonde, rero temwarora Kristu awe.⁹ Pantu muri ye mwaisura fyonse ifya kwa Resa ifyaikara mukurengwa kwa mubiri.¹⁰ Mwariba abaisuramo muri ye, uyo uuri emutwe pamaka yonse ne nsambu.¹¹ Muri ye mwari abasembururwa no kusembururwa ukushikitika ku bantu mu kufumyako ku mubiri wa buntunse, rero mukusembururwa kuri Kristu.¹² Mwarishikirwe nankwe murubatisho, na muri ye mu maka yakwa Resa, uwamubushishe ukufuma ku bafwa.¹³ Iryo mwafwire mu ma mpuru yenu na mukukana sembukurwa kwa mibiri yenu, amirengere aba mweo pamo na ye no kutuberera yonse amampuru yesu.¹⁴ Afutire ifya remberwe mufipope fya nkongore ifya imininene ukupinkana na fwebo mu rupaka. Arisenda fyonse pa kupopwa imisumari pa musaraba.¹⁵ Afurire abamaka na bansambu no kubakita ikya kutamba parwarara.¹⁶ Eikyo kabiri, mwireka nangu umo amipingure mwebo ifyo mwingarya ne fyo mwinganwa nangura bushiku bwa matebeto, nangura umweshi uupya, nangura bushiku bwe Sabata.¹⁷ Ifi finshingwa fya fintu ifikoisa, rero ikintu ni Kristu.¹⁸ Mwireka nangu umo afwaye imibere no kushinshimuna ba maraika apingure mwebo ukufuma kufyo mwandamika. Uyu muntu engira mu fintu ifyo abona no kuibika apabura itontonkanyo rya bumubiri bakwe.¹⁹ Tekata ku mutwe. Ukufuma ku mutwe uko ubiri onse fyaikatanina ne mishipe fipereshanya mwikatana pamo; fikura no ku kura ukwaperwa na Resa.²⁰ Nga mwafwire pamo na Kristu ku fibombero fya pano sonde, Kristu mukoikarira nga abakaita ifya pano sonde:²¹ "Mwiikatako, nangura ukusondako, nangura ukukumyako?"²² Fyonse fi fintu fikonaka ku kubomfya, ukuringana ne fipope no kufunda kwa bantu.²³ Aya mafunde yari kwata amano ya kuipangira imipepere no kwisusha no ku kyusha umubiri, rero tafyakwata busuma ukupinkana no kuipakisha kwa mubiri.

Chapter 3

¹ Eikyo nga Resa amubushishe pamo na Kristu fwayeni ifya mu muru, uko Kristu aikara ku kwa kuryo kwa kwa Resa.² Biken iimitima pa fya mu muru, tepafya pano kyaro.³ Pantu mwarifwire, no mwo wenu wafishirwa pamo na Kristu muri Resa.⁴ Iryo Kristu akabonekera, uri mweo wenu, eryo mukabonekera pamo nankwe mu bukata.⁵ Eikyo murenge fifwe, eryo ifyafirundwa fyenu ifyapano kyaro-uburarerare, ukukowera, urwinso, urunkumbwa, no buriri(ekupepa uturubi).⁶ Muri ifyo emwishira ubukari bwakwa Resa pa bana babukintomfwa.⁷ Ni muri ifyofine nemwe mwaenderamo kare iryo mwarimo.⁸ Nomba fureni nefe fyonse-ubukari, ikipyu, umufuro, imiponto ne ryashi ribi mutunwa twenu.⁹ Mwirakubepana, apo mwafura ubuntu bwakare ne mikitire ya buko,¹⁰ no kufwara ubuntu bupya ubo mukwishiba burerengwa ikipyu nge kipasho kya kwa karenga wabuko.¹¹ Umu tamwingaba muKiriki no muYuda, ukusembururwa no kukana sembukurwa, umututu, umuSukuti, umusha, umuntungwa, iyo, pantu Kristu aba fyonse, muri fyonse.¹² Eikyo nga abasarwa bakwa Resa, fwareni umutima wa nkumbu, ikyonwe, ubupete ukunakira, no kutekanya.¹³ Mube abashipikishanya. Mube ukusenamina kuri kira umo na uno. Nga umo ari ne kyakuirishanya pa mubiye, mwerere ngefyo Kristu amuberera uruse.¹⁴ Pari fyonse ifi, fwarenipo ukutemwa, ekukakirira fyonse mubune.¹⁵ No mutende wa kwa Kristu mureke uteke mu mitima yenu. Ni muri uyu mutende emo mwaitirwe mu mubiri umo. Kabiri mube abatotera.¹⁶ Rekeni ikyebo kya kwa Kristu kiteke muri mwe mu bwingi. Mu mano yonse muresambirishanya no kukonkomeshanya mu shamarumbo, ne nyimbo ne shabumupashi. Ukwimbira no kutotera Resa mu mitima yenu.¹⁷ Nakyonse ikyo murekita, mu kusosa nangura mukubomba, kiteni fyonse mwishina rya kwa Shikuru Yesu. Ukutotera Resa Shifwe muri wene.¹⁸ Mwebakashi, nakireni ku barume benu, ifyo kyaba ikyayana muri Shikuru.¹⁹ Mwebarume, temweni abakashi benu, no kuba ne kiruro iyo.²⁰ Mwebana, nakireni abafyashi benu mu fintu fyonse, pantu iki ekitemuna Shikuru.²¹ Mwebashibo, mwisonga abana benu, ukuti banenuka.²² Mwebabomfi, nakireni bashikuru benu ba

kubuntunse mu fintu fyonse, teryo baripo nga basekesha abantu, rero mu kishinka kya mutima. Tineni Shikuru.²³ Murikyonse ikyo murekita, bombereni no mutima onse nga kuri Shikuru te buntu iyo.²⁴ Ishibeni ukutira ni kuri Shikuru eko makapokerera ikirambu kya bupyani. Ni Kristu eo mubombera.²⁵ Pantu ubifya akaperawa kabiri ikyo abifisheko, kabiri takuri musobororo.

Chapter 4

¹ Bashamfumu, pereni abasha ifyaringa kabiri ifyayana. Mwarishiba ukutira namwebo mwarikwata Imfumu mu muru.² Twaririreni ukushangira mu mapepo. Ikareni ababukira mukutasha.³ Muretupeperako bonse, pakutira engisura ikibi ku kyebo, ukuranda ifishinka ifyaka ifya kwa Kristu. Pa murandu waiki, ndi mu minyororo.⁴ Mupepe ukutira ningaba uwakurondorora bwino, ukuringana nefyo mfwire ukusosa.⁵ Mwende abamano ku bakunse, mube ababomfye nshita.⁶ Reka amashiwi yonse yabe ayasenaminwa. Bareke babe abakurungwamo umukere, pakweba ati mwingarabasuka kira umo na umo.⁷ Ngefintu ifikumine nebo, Tukiki akarenga mwebo mukafishibe. Munyinefwe umutemwikwa, umubomfi wakishinka, kabiri umusha munensu muri Shikuru.⁸ Namutuma kuri mwe pari ifi, pakutira mwaishiba ifya mirandu pari fwebo, pakweba ukuti bengamikoseresha imitima.⁹ Namutuma kuri mwebo pamo na Onesimu, uwakishinka kabiri munyinane uwatemwikwa uo mwaba nao. Bakamweba fyonse ifyakitika kuno.¹⁰ Aristarki umufungwa munandi, amiposha, na Marko, umufyara wa kwa Barnaba(kuri ikyo mwapokerere amakambisho, nga aisa kuri mwe, mu mupokerere),¹¹ na Yesu uwitwa Justu. Aba beka abasembururwa ababomfi banandi mu bufumu bwa kwa Resa. Pari abakukoseresha nebo.¹² Epafra amuposha mwebo. Ari umo pari mwebo kabiri musha wakwa Kristu Yesu. Ryonse ariba uwanaka mu kumipeperako, pakutira mwingaba abakwiminina uwashipa ukupwiririka no kuba abaraiwa mu bufwayo bonse ubwa kwa Resa.¹³ Ukuba kambone wakwe, ukutira arabombesha kuri mwebo, kuri mu Rodesia, na kuri abo abari mu Hirapori.¹⁴ Luka shing'anga watemwikwa pamo na Dima bamiposha.¹⁵ Posheni ba munyinefwe mu Rodesia, na Nyimfa, na ikironganino kya mu ng'anda yakwe.¹⁶ Kabiri iryo karata uyu areberengwa pari mwebo, uberengeni na mukironganino kya kwa Rodesia, kabiri mubone ati mwaberenga ne nkarata iyafuma ku Rodesia.¹⁷ Randa kuri Akipi, "Rosheni bukapyunga ubo mwapokerere muri Shikuru, afwire ukufikirisha."¹⁸ Namiosha na maboko yandi-Pauro mwibukishe ukukakwa kwandi ukusenaminwa kube na mwebo.

1 Thessalonians

Chapter 1

¹ Paulo, Silvanua, ero na Timote ku kironanganino kya bena Tesalonika mwi shina rya kwa Resa wisha wakwa Shikurwifwe Yesu Kristu. Ukusenamina kwakwa Resa eryo no mutende ube ne mwebo.² Fwebo ryonse turamirombera bonse kuri Resa, iryo tumirumbura ukupitira mu mapepo yesu.³ Turebukisha ukwa bura ukureka imirimo ya kiketekero kyenu kuri Resa Tata, imirimo ya kitemwiko, no kukosa kwe subiro muri Shikuru Yesu Kristu.⁴ Bamunyinane abatemwikwa kuri Rea, twarishiba ukuti ewamisara,⁵ pamurandu imbiransuma yesu tayaishire ukupitira mu mashiwi epera, rero na mumaka. mu Mupashi wa Mushiro, eryo na mukusubira ukwingi. Munshira imo ine, firya fine mwaishiba umusango wa bukarume twa bereremo iryo twari pamopene na mwebo pamurandu wenu.⁶ Kabiri mwebo mwaishireba abakukonkapo ifyo twarekuranda fwebo eryo na Shikuru, iryo mwapokerere ikyebo mu maka na makyushi ayengi ne nsansa ukufuma kuri Mupashi wa Mushiro.⁷ Ikya Tumbwikemo kya kuti mwebo mwaishireba ifirangiriro kuri bonse aba mu Macedonia eryo na Achaia kubasumina.⁸ Pantu ukufuma muri mwebo ikyebo kya kwa Shikuru kyari fuminemio muri mwebo, temu Macedonia mweka na Achaia, rero konsefyeiketekero muri Resa kyarii fuminemo. Eikyo tatukokabira ukuranda kuri kyonsefye pari ki.⁹ Abene pa rwabo barondiorora urwa fwebo umusango twaishire ishramo pari mwebo bashimika ifyomwa bwerere kuri Resa ukufuma ku turubi no kwamba uku bombera Resa wa mweo eryo na kabiri uwakine,¹⁰ barondorora ukuyti mukororera ukwisa kwa Mwana Mwaume wakwe ukufuma ku muru, uo abushishe ku bafwa- uyu ni Yesu, Uwatupokorora kubukari ubukesa.

Chapter 2

¹ Pantu mwarishiba, mwebamunyinane, ukufikirira kwesu takwari kwafye na karya.² Rero ifyo mwaishiba pakyura no kukarukirwa pa Filipo. Twapamine muri Resa ku kuranda kuri mwebo imbiransuma yakwa Resa mukuturukusha ukwingi.³ Pantu ukukonkomesha kwesu te kwa kuruba, nangu kwaku werwa, nangu mu rongoro.⁴ Rero, ifyo twasuminishiwa kuri Resa tuketekere imbira nsuma, efyo turanda. Tepamo nga batemwa abantu nge mitima yesu.⁵ Pantu tatwatarire atuba ne nsosero, ifyo mwaishiba, shakutasha muri bumumbimunda-Resa ni kambone wesu.⁶ Nangu tatwatarire atuba no mukinshi ku bantu, neryo twari na mwebo nangu ni kuri bambi. Pakuba na maka yakuremenena fwebatumwa bakwa Kristu.⁷ Rero, twari abafuka mukati kenu ngo uonsha uurerera abana bakwe bene.⁸ Ikyo kine ikyo twamufurukishe. Twaberekerwe mu kumuperapo te mbiransuma yakwa Resa yeka reo ne mitima yesu ine pakuti mwaishireba abatemwikwa kuri fwebo.⁹ Mweba munyinane, pantu mwaribukishe uku kyukyutika no kyururuka. Twarekubomba ubushiku nakasuba pakuti twiba ikisendo kuri mwebo. Pari irya nshita twarimibirire imbiransuma yakwa Resa.¹⁰ Muri bakambone, na Resa pamo, ari wa mushiro, uwarungama, kabiri uwabura akarema kuri mwe

Chapter 3

bamuketekera.¹¹ Pantu mwaishiba ukuti umo shibo nga akitira abana bakwe bene emo twakitire umuntu onse uwari muri mwebo.¹² Twarekumipapata no kumikoseresho no kumyeba ukuti mwende umwa wamina kuri Resa uwamwita mwingire mubufumu bwakwe na mubukata bwakwe.¹³ Na fwebo tutotera kuri Resa no kukana reka pamurandu waiki. Iryo mwapokerera ikyebo kyakwa Resa ikyo mwaumfwire kuri Fwebo tamwikipokerere nge kyebo kyakwa Resa. Kabiri kibombera muri mwebo mweba mukyetekera.¹⁴ Pantu mwebo, mwe bamunyanane, mwaishireba aba pashanye nkuta shakwa Resa muri Kristu yesu isha mu Yudea. Ikyo na mwebo mwakuyirire firya fintu ruko rwenu rwine, na shena efyo shakuyirire ku ba Yuda.¹⁵ Ba Yuda na bakasesema baipeye Shikuru Yesu Kristu. Ba Yuda batutamfishe panse kabiri tabasekeshe Resa. Rero bari ababi ku muntu onse.¹⁶ No kuturesha ukuranda na bena fyaro pakuti bapusuke. Eikyo barora mukwisushamo imemba shabo pe. Rero ubukari na bufika kuri bo pakurekeresha.¹⁷ Twarekene ukufuma kuri mwebo, bamunyanane, panshita iinono, ku kinso tekyu mu mutima. Twapirikite mukufuruka uwtingi, paku bo na pakinsu kyenu.¹⁸ Pantu twarifeaishe ukwisa kuri mwebo-mukine nebo, Paulo, nafwaishe ukwisa rimo na ribiri-rero kiwa aritureseshe.¹⁹ Bushe kyakuketekera kwesu, nangura ukusekerera, nangura ikirongwe kya kirumba ku kinso kyakwa Shikuru Yesu pakwisa kwakwe? Bushe te mwebo bene nga bambi?²⁰ Pantu mwebo muri ba bukata bwesu kabiri ekusekerera kwesu.

Chapter 3

¹ Eikyo, iryo fwebo pakufirwa ukushipikisha, twatire kyawama ukushara ku Athens fweka.² Twatumine Timote, munina kabiri umubomfi wakwa Resa mumbiransuma yakwa Kristu, ku kumikosha no kumitararika mwebo ku kusungirira ikiketekero kyenu.³ Kabiri twakitire iki pakweba ukuti, takuri nangu umo ukuterententa pa bukyushi bwa ifi. Pantu mwebo mwaishiba ikyo mwasonterwa.⁴ Ikishinka, eryo twari na mwebo, twarandire rimo kuti twarinoku kyushiwa, kabiri ekyakitike, nangu mwaishiba.⁵ Pari uyu murandu, nga nafirirwe ukutaramapo, natumine ku kwishiba ikiketekero kyenu. Epari katunka atunka mwebo, no ku kuyura kwenu kwafye uwabura nangu kimo.⁶ Rero Timote pa kwisa kuri fwebo ukufuma kuri mwebo no kuturandira amshwi ayasuma pa kiketekero kyenu no kutemwa kwenu. Atwebere fwebo ukuti ryonse akaratwibukisha ikisuma kyesu, kabiri abafuruka ukutubona firya fine na fwebo tufuruka mwebo ukumubona.⁷ Pamurandu uyu, bamunyanane, twarisansamushiwa par mwebo pa kiketekero kyenu, muri fyonse ifya bukyushi no kukyukyutika.⁸ Pantu nomba twikara, nga twarama ndi abakosa muri Shikuru.⁹ Pantu kutanshi twingabweshapo kuri Resa pari mwebo, pa kusekerera konse uko tusekerera mwebo ku kinso kya kwa Resa wenu? Ubushiku mwebo ku kinso kya kwa Resa wenu?¹⁰ Ubushiku na kasuba tu pepa sana ukuti tukabonane amenso wenu no kufishapo ukuburirwa mu kiketekero kyenu.¹¹ Rekeni Resa wesu na Tata umwine, kabiri Shikuru Yesu, aturange inshira yesu ukufika kuri mwebo.¹² Kabiri Shikuru amirenge ukukura no kufusha mukutemwa umo no mubiye na ku bantufye bonse, ngefyo na fwebo tukita pari mwebo. Ku¹³ kukosha imitima yenu, pa kuti tukabe ababura akarema mu mushiro muri Resa na Tata, pa kwisa kwakwa Shikuru Yesu pamo na bonse abashira bakwe.

Chapter 4

¹ Mukurekeresha, mwe bamunyanane, turemikoseresho no kumikonkomesha muri Shikuru Yesu. Iryo mwapokerere ifya kukonka ukufuma kuri fwebo pafyo mufwire ukwenda no kusekesha Resa, nakabii mwende muri iyi nshira, pakuti mukite ikyo nokukirapo.² Pantu mwarishiba ifya kukonka twamipere ukupitira muri Shikuru Yesu.³ Pantu uku ekufwaya kwakw Resa, ukusangururwa kwenu, kutira mutaruke ku burarerare,⁴ ukuti kura umo muri mwebo aishiba ifyo engakwata umukashi wakwe bu mushiro no mukinshi,⁵ te mukupimpa kwa rumnkumwa (nga abena fyaro abataishiba Res).⁶ Rekeni kwiba umwaume ukupuramo no kubiya munyina muri iki kintu. Pantu Shikuru ekarandwira muri ifi fintu fyonse, nga fintu twamisokere rimo nge fyo twarandirepo.⁷ Pantu Resa tatukutire ku kuwera, rero ni kuri bumushiro.⁸ Eikyo, uyo uwkana iki te bantu akana, rero ni Resa, uupera Umupashi wa Mushiro kuri mwebo.⁹ Ukurosha kukitemwiko kya bamunyanane, ta mwakwata ukukabira umbi ukuremba kuri mwebo, pantu mwebo bene mwarifundwa kuri Resa ukutemwa umo no munankwe.¹⁰ Mukine, murakitefi kuri ba munyanane bonse ababa mu Macedonia monse. Rero turemikonkomesha mwebo bamunyanane, ukukite ki no kukirapo.¹¹ Turemikonkomesha ukurwisha ukwikara mutararira, sungirireni imibombere yenu, no kubomba na maboko yenu, nga fintu twa mipere ikipope,¹² pakuti mwingaraenda bwino pabakunse no ku kanaba mukukabira.¹³ Tatukofwaya ukuti mube abakukana kuturuka, bamunyanane, pari abo abafwa, pakuti tamukyushiwirwe nga bambi abatakata isubiro.¹⁴ Pantu nga twasumina ukuti Yesu arifwire no kubuka na kabiri, na Resa wine akareta Yesu pamo na bafwira muri ye.¹⁵ Pantu twaranda iki kuri mwebo kwi shwi eyakwa Shikuru, ukuti fwebo fwe bari abatunturu, abashere pa kwisa kwakwa Shikuru, mukishinka tatwa kakirire abarara uturo twamfwa.¹⁶ Pantu Shikuru umwine akekira ukufuma ku muru. Akesa ne nkuta, ne shwi rya bu maraika, na kwi penga rya kwa Resa, na bafwira muri Kristu bakabarirapo ukwima.¹⁷ Eryo fwebo fwebari abatunturu, abasharapo, tukekata pamo mu makumbi kuku kumanya Shikuru mu mwera. Muri inshira tukaraba ryonse na Shikuru.¹⁸ Eikyo, mureikoseresho umo no munankwe kuri aya mashiwi.

Chapter 5

¹ Nombafye inshita ne myaka, mweba munyanane, tamukabira ukuremberwapo ikintu.² Pantu na mwebene mwarishiba

ukuti ubushiku bwakwa Shikuru bukesa nga kabwarara mu mfinshi. ³ Eryo bakososa abati, "Umutende kabiri nokuisungirira," eryo ubono bwa kupumikisha bukaba pari bo. Kikaba mirya kiba ubukyushi bwakwa na mayo pakupapa. Kabiri takwakabe nangu umo ukupusuka. ⁴ Rero mwebo, bamunyanane, tamuri mu mfinshi yakutira ubushiku burya bukamipumikisha nga kaborara. ⁵ Pantu muri bana baume bakyengero na bana baume basuba. Fwebo taturi bana baume ba bushiku neryo abamfinshi. ⁶ Eikyo, twirara kwati bambi, ikiringire, turerora kabiri tutekanye. ⁷ Pantu kuri bonse abarara barara ubushiku, kabiri bakyakorwa bakorwa ubushiku. ⁸ Rero pakuba abakasuba turingire ukuba abatekanya ukubika ikiketekero ne kitemwiko kyepusukiro ekyo ku kingirira ikifuba, ne subiro rye pusukiro ryesu ieya kufimba ku mutwe. ⁹ Pantu Resa tatusarire kubu kari, rero ni pakuti tubone ipusukiro muri Shikuru Yesu Kristu. ¹⁰ Ni uyo uwatufufwirire, kibe turerora neryo turirere, turekwikara bonse nao. ¹¹ Eikyo mureikoseresha umo no mubiye no kuikurishanya bonse, ngefyo mukita ryonse. ¹² Tukomwipusha, mwe bamunyanane, ukukindika abo ababombera mwebo kabiri abamitangirira muri Shikuru kabiri aba mwebaura. ¹³ Kabiri no kuba kindikisha mukitemwiko pamirimo yabo. Mube abamutende pari mwebo mwe bene. ¹⁴ Tukomikonkomesha, mwe bamunyanane: Sokeni abanang'ani, koseresheni abanenuka, afweni abatompoka mu mitima, murekutekanya kuri bonse. ¹⁵ Boneni ukutira takuri uwakwebekesha ububi pabubi kuri kira umo. Rero mukite ikisuma kuri kira umo nakuri bonse. ¹⁶ Mure sangarara ryonse. ¹⁷ Akupepeni uwabura ukureka. ¹⁸ Mure kutotera muri fyonse mukokita. Pantu uku ekufwaya kwakwa Resa muri Kristu Yesu kuri mwebo. ¹⁹ Mwirashimya Umupashi. ²⁰ Mwisura ifya busesemo. ²¹ Mure esha fyonse. Murekwikatisa ikyawama. ²² Tarukeni kufya murwani fyonse. ²³ Resa wa kibote amirenge ukuba abamushiro bapwiririka. Awe imipashi, imitima ne mibiri yenu ibikwe itunturu iyakaere pakwisa kwa mfumu Shikuru wesu Yesu Kristu. ²⁴ Uwakwita wakishinka, kabiri akakikita. ²⁵ Mwebamunyanane, murekutupeperako. ²⁶ Muposhe bamunyina bonse umutende wakuitomona kwa shira. ²⁷ Ndekukonkomesha muri Shikuru ukuberenga uyu karata kuri bamunyina bonse. ²⁸ Ukusenamina kwakwa Shikuru wesu Yesu Kristu kube na mwebo bonse.

2 Thessalonians

Chapter 1

¹ Paulo, Sivanus, eryo na Timote, ku kironganino kya bena Tesalonika muri Resa Shifwe na Shikuru Yesu Kristu. ² Ukusenaminwa kube na mwebo ne kibote ukufuma kuri Resa Shifwe, na Shikuru Yesu Kristu. ³ Tufwire ryonse ukumitashishako kuri Resa, mwe ba bwananyina. Iki na kiringa pantu ikiketekero kyenu kirekurirako sana, pantu ikitemwiko mwaikwatira kirakura. ⁴ Fwebo turanda ne kirumba pari mwebo pakati karukata rwa kwa Resa. Yuranda pakushipikisha kwenu ne kitetekero muri fyonse ifyo ba mipakasamo. Turaranda pafyo mushipikisha pafimikyusha. ⁵ Iki kirangiriro kya burungami bwa bupingushi bwa kwa Resa. ikifumamo bwakwa Resa ubo mukyurira. ⁶ Nakirungama Resa ukubwekeshamo ukupakaswa kuri abo aba mipakasa, ⁷ no kutusha kuri mwebo mwe bapakaswa na fwebo. Akakita iki eryo Shikuru Yesu Kristu akabonekera ukufuma ku muru na bamaraka ku maka yakwe. ⁸ Mu muriro uubirimuka akakita ikarandushi, kubashaishiba Resa nabo bonse abashumfwira ku mbiransuma yakwa Shikurufwe Yesu. ⁹ Baka kandwa, no konaurwa umuyayaya ukufuma ku kinso ka kwa shikuru na kubukata bwa maka yakwe. ¹⁰ Akakita iki eryo akesa pa bushiku akaperwa ubukata ku bantu bakwe no ku tashiwa kuri abo bonse abasumine, pantu ubunte bwesu bwarisuminishiwe. ¹¹ Pari iki turamupeperako ryonse, turamupeperako ukwabura ukureka turamupeperako ukuti Resa wesu akaisanga abaringa ku bwite bwenu. Turepepa ukuti mukafikirishe efyo mukabira ifya busuma, efyo ne nkito yonse iya kiketero na maka. ¹² Tupepepe ifi fintu pakutira ishina ryakwa Shikuru Yesu Kristu ripirwe ubukata. Turapepa ukuti akamikatamike, pamurandu wa kusenaminwa kwakwa Resa.

Chapter 2

¹ Nomba parwakwisa kwa mfumu yesu Yesu Kristu no kukoronganikwa kwesu kuri ye, turemiromba mwebo bamunyanane, ² ukuti mwiba abafurunganishiwa nangura ukukushiwa, no mupashi, atemwa amashiwi, neryonkarata uwaboneka kwati afuma kuri fwebo, uwakutira ubushiku bwakwa Shikuru bwarisira kare. ³ Mwireka umuntu nangu umo amiberereke munshira iri yonse. Pantu ubushiku tabwake kano ubushiku bwa kusangukira Resa bukapite iryo umuntu wa bumpura mafunde asokororwa, umwana mwaume wa bono. ⁴ Uyu eurwisha kabiri euisansabika ukukira pari tonse utwitwa tu Resa nangura kyonse ikyo ba pepa. Pamurnadu waifi, ekara mwitempere rya kwa Resa airanga pa kintu bwingi ukuti ni Resa. ⁵ Bushe tamureibukisha ukuti iryo nari na mwebo na remiranga ifi fintu? ⁶ Eikyo nomba na mwishiba iki mukanya, pa kuti akasokororwe munshira yakwe iyaringa. ⁷ Pantu ikya nkama ikya bumpura mafunde kare kare kire bomba, ukufikira uuremukanya pari nomba baka mufunye munshira. ⁸ Eryo nomba mpura mafunde akasokororwa, uyo Shikuru Yesu akepaya ku mupu wa mukana kakwe. Shikuru akamurenga ukuba ikya fyefye pa kusokorora kwa kwisa kwakwe. ⁹ Ukwisa kwakwa mpura mafunde murandu wa mirimo yakwa Satana na maka yakwe yonse, ifishibiro, ne fipeshya mano fya bufi, ¹⁰ no kubomfya imisango iyarekanarekana iya bubifi. Ifi finti fikaba fya abo abareroba, pantu tabapokerere ukutemwa kwa kishinka ukwa kuti benga pusuka. ¹¹ Ni pari iki Resa arekere ukuti babepwe pakuti benga sumina ubufi. ¹² Ifiktumbukamo fyakuti bonse bakapingurwa, abo abashasumine ikine rero batemenwe ifi sharungama. ¹³ Rero tufwire ryonse twatasha Resa pari mwebo, mwebo bamunyina mwe batemwikwa bakwa Shikuru. Pantu Resa amusarire ifisabo fya ntanshi ifya bupusushi na ba mupashi ku Mupashi no kutetekera mu

kine.¹⁴ Amitire ukuti ukupira mu biransuma yesu, iyo tubira pakuti mukwate ubukata bwa kwa Shikuru Yesu Kristu.¹⁵ Eikyo kanshi, mwebo bamunyanane muatarame ndi no kwikatisha imbera isho mwafundirwe, kutunwa nangura kuri karata yesu.¹⁶ Nomba Shikuru umwine Yesu Kristu, na Resa Shifwe uwa tutemenwe atupere ikikosereshi kya muayayaya ne subiro irisuma ukupitira mukusenaminwa,¹⁷ ukukosereshiwa eryo no kubika imitima yenu mu mirimo yonse iisuma na mu kyebo.

Chapter 3

¹ Nomba, bamunyanane, muretupeperako, ukuti ikyebo kyakwa Shikuru kinga butuka no kurumbanishiwa, ngafirya kiri na mwebo. ² Pepeni ukuti tukakurwe kufibi na ku bantu ababi, pantu tebonse abari ne kiketekero. ³ Rero Shikuru wa kiketekero, akamikanisha no ku mibakarira ku mubi. ⁴ Twarikwata isubiro pari mwebo muri Shikuru, pakuti mukiet no kukonkanypo ukukita ifintu tukonkomesha. ⁵ Rekeni Shikuru atungurure imitima yenu ku kitemwiko kya kwa Resa na mukushipikisha kwakwa Kristu. ⁶ Nomba twamikonkomesha, mwe bamunyanane, mwishina ryakwa Shikuru Yesu Kristu, ukuti tarukeni kuri mu ninefwe uwikaririra mu bunang'ani kabiri tekara ukuringana no rutambi mwapokerere ukufuma kuri fwebo. ⁷ Muringire ukwishiba mwebene kyariringa mwebo ukutukonkeresha. Tatwaikere ne mwebo nga bantu abashaikindika. ⁸ Tatwaririre nangu umo ikya kurya ikya bura amaripiro. Mukifuro kimbi, twarebomba ubwaira no bwakya ikinto iya kupiba ikibe, pakweba ati twiba nge kisingo kuri onse. ⁹ Tekweba ati tatwakwete amaka ekyo twakitire ifi. Rero, twakitire ifi pakweba ati tube nge kirangiriro kuri mwebo, pakutira muretukonkeresha. ¹⁰ Iryo twari na mwebo, twarimikonkomeshe, "Ushirefwaya ukubomba no kurya erya." ¹¹ Pantu turomfwa ukuti bamo muri mwebo bendaukafye. Tababomba rero na bakapumfyanya. ¹² Nomba abapara nga abo twabakonkomesha no ku bakoseresha muri Shikuru Yesu Kristu, ukuti baringire ukubomba mu mutararira no kurya ifieyo fyabo. ¹³ Rero mwebo, mwebamunyanane, mwira naka ukukita ikyarungama. ¹⁴ Uyo onse uushikonkere ishiwi ryesu muri uyu karata, mwishibeni bwino no ku taruka kuri ye, pakuti arengwe insoni. ¹⁵ Mwimukita ngo murwani. Rero musokeni nga muninenwe. ¹⁶ Nomba Rekeni Shikuru umwine wa kibote amipere ikibote inshita yonse munshira shonse. Shikuru areba na mwebo bonse. Uku ekuposha kwandi. ¹⁷ ne Paulo, no kuboko kwandi, ekishibiro kya muri karata iri yonse. ifi efyo ndamba. ¹⁸ Ukusenaminwa kwakwa Shikuru Yesu Kristu fireba na mwebo.

1 Timothy

Chapter 1

¹ Pauro, umusore wa kwa Yesu Kristu ukuringanna ne funde rya kwa Resa umupusushi na Yesu Kristu isubir ryesu, kuri Timote, umwana wakine mukitetekero: ² ukusenamina, uruse, no mutende ukufuma kuri Resa Tata na kuri Shikuru Yesu Kristu. ³ Firya fine nakukonkomeshe iryo narefuma ku Makedonia, ikara mu Efeso no kukonkomesha abantu aba abafunde sambirisho ryaibera ukuti bareke. ⁴ Tabafwire kabiri ukubika amano yabo kutushimi na kufyo ifikorwe fyatantama. Ifi fireta ifikansa ukukira ukwafwa ubufwayo bwa kwa Resa, ukwamukitetekero. ⁵ Nomba iki kipope kiberereko ukuti kube ukutemwa ukufuma mu muntu wasanguruka, nakampingu umusuma, ne kitetekero kya kine. ⁶ Abantu bamo barifuma munshira no kwarukako kuri fi fintu pakwarukira ku fyabuwere were. ⁷ Bakabira ukuba bakafundisha ba marango, rero tabaishiba ikyo basosa nekyo ba bashininkisha. ⁸ Rero twaishiba ukutira ifunde risuma nga yakutira umuntu aribomfya bwino. ⁹ Twarishiba iki, ukutira ifunde taryapangirwe umurungami, rero rya abo abashasakamana amarango na bashinakirako, abashipepa na babembu, abatira bamushiro na bakowera. Kya abo abepaya bashibo na banyinabo, bakepaya, ¹⁰ abakyende, ababembuka na baume babiye, abo aba ebantu ukubapanga ubusha, ababufi, inte shabufi, na kyonse ikikansana ne funde rya kine. ¹¹ Iri sambirisho ukuringana no bukata bwa mbira nsuma ya kwa Resa uwaparwa iyo naperwe. ¹² Ndetotera Kristu Yesu Shikuru. Ankoseshe, pantu ambwene uwakine, no kumbika mu murimo. ¹³ Narikare uwamiponto, kapakasa, kabiri nari umuntu rukankara. Rero nabererwe uruse pa murandu wakutira nakitire ifi mukukan ishira na mukukana ketekera. ¹⁴ Rero ukusenamina kwa kwa Shikuru fwebo kwarifurisha pamo ne kitetekero no kutemwa ifi ifyaba muri Yesu Kristu. ¹⁵ Iyi mbira yakine kabkiri yawamina ukupokererwa, iya kuti Yesu aishire mukyarok mukupususha ababembu. Pari abo ndi uwakiramo. ¹⁶ Pa murandu waiki nabererwe uruse, pakutira ati muri nebo, uwakiramo, Yesu arangishe ukutekanya konse. Akitire iki ukube kirangiriro kuri bonse abengamuketekera pakuba no mweo wa muyayaya. ¹⁷ Nomba kumfumu ya muyayaya, iishifwa, iishiboneka, Resa ekafye, kube umukinshi no bukata pe na pe. Amen. ¹⁸ Iki kipope na pera webo, Timote, mwana wandi, ukuringana no busesemo bwasesemwe par we kare, ukutira wingarwa uburwi ubusuma, ¹⁹ ukwikatirira ku kitetekero na kampingu umusuma. Pakukane ki bambi baribunsha ubwato bwa kitetekero kyabo. ²⁰ Abo ni Hymena na Arexanda, abo napere kuri Satana pakutira pasambirishiwe ukukana ponti.

Chapter 2

¹ Eikyo pakubira, ndemukonkomesha kirya norombere, amapepo, ukuirabwira, no kutasha kupangwe ku bantu bonse, ² bashamfumu na bonse abaperwa amaka, pakurenga ukutira twingekara mu mutende na mu bumi bwa mutarira muri bukapepa na mu kishinka. ³ Iki ekisuma kabiri kyasuminishiwa na kuri Resa karubura wesu. ⁴ Afwaya bonse abantu

Chapter 3

ukupusuka no kwisa ku mano ya kishinka. ⁵ Pantu kwabafye Resa umo, kabiri kwabafye nduburwira umo pari Resa no muntu, Kristu Yesu umuntu. ⁶ Aipere umwine ukuba ikirubura kuri bonse nga bunte panshita iya rungama. ⁷ Nipari uyu murimo, nevo nemwine nairenga ukuba koma wa mbira no musore. Ndemweba mukishinka. Nshirebepa. Nine kafundisha wa bena fyaro mukitetekero na mukishinka. ⁸ Eikyo ndefwaya abame bonse bemye amaboko yabo ayashira ukwabura ubukari ne fikansa. ⁹ Epamo pene, ndefwaya abanakashi bafware abene ifyakufwara ifisuma, mukuikyefya na mukuitungurura. Betwa imishishi iyarukwa, nangura ni goride nangura uburungu, nangura ifyakufwara ifya mutengo. ¹⁰ Ndefwaya barekufwara ifyaringana na banakashi abapetamina Resa na mu mirimo iisuma. ¹¹ Umwanakashi asambirire umutararira na mukuipera konse. ¹² Nshiresuminisha umwanakashi ukufunda nangura ukukwata insambu ukukira pa mwaume, rero mukwikra umutararira. ¹³ Pantu Adamu ewabumbirwefye pa kuranda, eryo pakonka Eva. ¹⁴ Adamu tabeperwe, rero umwanakashi ewabeperwe no kubembuka. ¹⁵ Eikyo, akapusukirafye ukupitira mukufyara umwana, nga bakonkapo ukuba mukitetekero no kutemwa no kukyura ukwabura ishiwi ku mano.

Chapter 3

¹ kyakishinka ikyebo kiranda ati: umuntu nga atinamina bukiroror, murimo usuma akabira. ² Eikyo kiroro ari no kubo ushitungwa kabi. Aringire ukuba umurume uwamwanakashi umo. Aringire ukuba uwamushiye, uwatekanya, uwaringwa, kabiri usekerera abeni. Aringire aba uwaishiba ukusambirisha. ³ Taringire ukuba uwatemwa ubwarwa, teupuma, rero nomba, uwakinshinka no utende. Taringire ukuba uwatemwa indarama. ⁴ Aringire ukuba usunga abang'anda yakwe bwino, kabiri abana bakwe babe abakumfwira kuri ye pamo no muginshi onse. ⁵ Pantu umuntu ngataishiba ukusunga abang'anda yakwe, kuti asunga shani ikironganino kya kwa Resa? ⁶ Temupya, pakutira takwete ikirumba kabiri tawirire mukusekwa nga kiwa. ⁷ Awe ari no kukwato kushimikwa kusuma ku bakunse, ukuti ewira mu kusekwa na murukose rwa kwa kasebanya. ⁸ Bakapyunga, ifyo fine, babe abamushiye, te babwikarika-ndimi, te bantu banwisha ubwarwa nangura abarwinso rwa bunonshi bwa nsoni. ⁹ Babe abasuna inkama ya kitetekero muri nkampingu uwasanguruka. ¹⁰ Bairinge kabiri pa kubara, eryo babambe pantu baba abarura akarema. ¹¹ Abanakashi nabo bene babe abamushiye, te barwambo, babe abatekanya kabiri abakitetekero mufintu fyonse. ¹² Bakapyunga babe abarume bamukashi umo. Abateka bwino abana babo na bamung'anda yabo nevo. ¹³ Bonse abarebomba bwino baringire ukutarama kabiri abakitetekero ikikuru mukukyetekera muri Kristu Yesu. ¹⁴ Naremba ifintu kuri webo, kabiri nkototera ukuti nkoisa kuri webo bwangu bwangu. ¹⁵ Rero ngakyakutira nawaya waya, naremba iki pakutira ungeshiba ifyo ufwire ukusunga abamung'anda ya kwa Resa, abari kironganino kya kwa Resa wa mweo, urukyeshi kabiri katungirira wakitetekero. ¹⁶ Teti kikanshiwe ikyankama kya kishinka kya bukapepa pantu kikaramba: "abonekerere mu mubiri, aringirwe na umupashi, aboneke kuri bamaraika, abarishiwe kwi sonde ryonse, atetekerwe ku bamwisonde, kabiri asenderwe mu bukata."

Chapter 4

¹ Nomba umupashi waranda ikishinka ukutira abantu bamo panshita ikakakonkapo bakafutukako ku kitetekero pa kwangwe mipashi ya kurufya, ne fisambirisho fya fiwa. ² Muri babumumbi munda abaranda ubufi. Bakampingu wabo bakabepekwa. ³ Bakanya ukupa no kupokerera ifyakurya ifyo Resa arengere pa kwakanya no kutotera ku batetekera no kwishibe kine. ⁴ Pantu ikintu kyonse ikyabumbwa kuri Resa kisuma. Takuri nangura kimo ikyo fwebo tubura no kutotera ikingakanwi. ⁵ Pantu kyashishiwa ku kyebo kya kwa Resa na ku kupepa. ⁶ Nga wabika ifi fintu kubabwananyina, ukaba umubomfi musuma uwakwa Yesu Kristu. Pantu nausubwa ku mashiwi yakitetekero na kwisambirisho risuma iryo wakokwere. ⁷ Rero ukane imirumbe ya mukyaroyatemwa abanakashi bakote. Rero, webo wine usambirire ukuba mu mipepere. ⁸ Pantu ukutukusho mubiri kubomfwa panono, rero bukapepa bubomfiwa ku fintu fyonse. Bwaikata ikirayo ku bwikashi bwa nomba no bukesa. ⁹ Iki kyebo kyakishinka kabiri kyawaminomo kupokerera kyonse. ¹⁰ Nipari ki ekyotukyukyutika no kubombesha sana. Pantu twarikwata isubiro muri Resa wa mweo, urimupusushi wa bantu bonse, na kkukirisha kubasumina. ¹¹ Bira no kusambirisha ifi fintu. ¹² Wireka muntu neryo umo asure uburumendo bobe. Rero, ube ikirangiriro kuri bonse abasumina, mu mirandire, mibere, mu kutemwa, mu kutetekera, na mukusanguruka. ¹³ Mpaka nevo nkese, ubike umutima ku kuberenga, ku kukoseresha no kusambirisha. ¹⁴ Wirekeresha kya bupe ikyaba muri webo, ikyapererwe kuri webo ukupitira mu kusesema, pa kubikwapo iminwi ya bakaramba. ¹⁵ Nsakamana ifintu ifi, ukuti ukutunguruka kobe kuboneke ku bantu bonse. ¹⁶ Ubone wemwine ne sambirisho ryobe. ikarira muri ifi fintu. Pantu pa kukite fyo, ukaipsusha we mwine na bareumfwa kuri we.

Chapter 5

¹ Wirakaripira umwaume umukaramba. Rero, umukindike nga wiso. Kindikeni abana banono abanarume nga bamuninane. ² Kindikeni banamayo abakaramba nga banyinefwe, na bamayo abanono nga bankashi shesu mu kusanguruka konse. ³ Kindikeni ba mukamfwirwa. ⁴ Rero nga kyakutira mukamfwirwa nakwata abana nangura abeshikuru, pa kubara barekeni basambirire ukusunga aba mu ng'anda yabo. Barekeni babweshe ikibwesha kubafashi babo, pantu iki ekisansamusha Resa. ⁵ Rero mukamfwira wine wine baramusha eka. Abika isubiro ryakwe muri Resa. Ashintirira ryonse mukwipusha Resa mu mapepo inshita yonse akasuba no bushiku. ⁶ Eikyo, na mayo uwikara mu mafya

arifwa, nangurine ari no mweo. ⁷ Mwebapera ifirangiriro ryonse, pakutira beratunganishiwa. ⁸ Rero nga kyakutira umo taresakamana barupwa rwakwe, maka maka bonse aba mu ng'anda yakwe, arikana ikisumino kabiri arikira na paushasumina. ⁹ Na mayo mu murembe nga mukamfwirwa uushakirire pa myaka amakumi mutanda, umukashi wa kumwaume umo. ¹⁰ Afwire ukuba uwa misango iisuma, nangura uwa kusha abana bakwe bwino, uwaishiba ukupokerera abeini mu myakwe, uwareafwirisha abari mu mafya, nangura uwaiperesha mu mirimo iisuma. ¹¹ Rero kuri ba mukamfwira bakyaikeye, murekana ukubaremba muri uru rupapuro. Pantu kuti bapondokera Yesu Kristu iryo bakabira ikyupo. ¹² Muri iyi nshira bakasangwa no murandu wakonaure kirayo babarireo ukuraya. ¹³ Panshia imo ine, bakatendeka ukuba abanangani no kuraya bareendauka ing'anda ne ng'anda. Tabakapererefy muuba abanangani rero bakatendeka no kuba abarwambo no kuibika mu mirandu, no kurasosa ikyo bashingire ukusosa. ¹⁴ Eikyo ndefwaya banamayo abakyaikye ukupwa, bakwate abana, pakusunga amayanda yabo, epakukanapera barwani apakurandira ifibi pari fwebo. ¹⁵ Pantu bamukamfwirwa bamo baritusangukira barikonka umurwani. ¹⁶ Nga kuri na mayo uwasumina nga mukamfwirwa, murekeni abafwe, pakutira ikironganino abashikwete bakubasunga. ¹⁷ Kindikeni abakaramba abarebomba bwino umurimo wa butungurushi, maka maka abo abarebomba umurimo wa kyebo no kufunda. ¹⁸ Pantu ikyarembwa kisosa, "Wirakaka ing'ombe ku kanwa iryo irenyantaura pa nganu" na kabiri yatira, "umubomfi aringire ukuperwa amaripiro yakwe." ¹⁹ Mwirasumina ukutunganya bakaramba kano nga namukwata ifishinka fibiri nangura fitatu. ²⁰ Mureparamika abaremibifya ku kintu bwingi iryo murebakaripira pakutira bambi baretina. ²¹ Ndemukonkomesha bonse pa menso ya kwa Resa na Yesu Kristu na bamaraika bonse abasarwa, ukusunga ifyebo ukwabura umunkishanya, no kukana kwata akapaturura. ²² Wirabika iminwi pamubiyo. Wirabika mu rubumbu rwa babiyo. Wiraba na kapaturura muri fyonse ukokita. ²³ Wiranwa amenshi, rero ufwire ukunwa umwangashi uunono pamurandu wakutira urarwaririra mu mara. ²⁴ Amasambia ya bantu bamo yarishibikwa parwarara, no kubatwara ku bupingushi shibakonka panuma. ²⁵ Ekimokine ne mirimo isuma imonekera parwarara, rero iyabipa nayo tekuti ifisame.

Chapter 6

¹ Rekeni bonse abari mwikori rya busha bakindike abakaramba mukuwamina ukukindikwa ukwimngi. Baringire ukukita iki pakutira ishina rya kwa Resa no kufkunda kwiponterwa. ² Abasha bafwire bakindika abakaramba bamirimo pantu nibamunina. Rero, babakindikisha ukukirapo. Pantu umukat=ramab uwafwirisha abamubombera aribatemwa. Fundeni no ku konkomesha pari ifi fintu. ³ Nga umo afunda fimo no kukana suminisha aamashiwi yatunturu aya kwa Shikururwifwe Yesu Kristu no kufunda kwa turubi, ⁴ arikwata ikirumba kabiri tomfwa kukiri kyonse. Wakimfurunganya ne fikansa kufyakwipusha ipusha no kukansana pa mashiwi umutura umufimbira, ifikansa, umusarura, umutunganya wabipa, ⁵ no kukansana ku karamba pakati ka bantu mu mano yabuwerewere. Barirufya ikishinka batontonkanyo ukuti ukupepo turbi enshira yakukwatiramo indrama. ⁶ Rero ukupepa uturubi ku mutima ebunonshi bukaramba. ⁷ Pantu tatwareterepo, nangura kimo pano isonde. Kabiri katwingafumyapo ikiri kyonse. ⁸ Eikyo, rekeni tube abaipakisha mufyamarira no kufwara. ⁹ Rero bonse abafwaya ubunonshi bariponena mu matunko, mukiteyo. Baponena mukutumpa kukaramba no kuireterera apakaramba, no kukita ifintu ifingi ifirenga abantu abengi ukuponena mukuroba na kubonaushi. ¹⁰ Pantu ukutemwisha ikyuma amushira wa musango onse uwabubi. Bamo abantu pakufwaisha ikyuma barufiwa ukufuma ku kiteteker no kuibikamo mu makyushi ayengi. ¹¹ Rero webo, we mutnu wkwa Resa, butuka kuri fi fintu. Konkerera uburungami, bukapepa, ikitetekero, ukutemwa, ukushipikisha, no kufuka. ¹² Rwa ukurwa kusuma kwa kitetekero. Ikata ku mweo wa muyayaya up bakwitire, no kupera ikisuma uko mwapere kuri bakambone abengi. ¹³ Nkomipera ikipope ku kinso kya kwa Resa, umwarengere ifi fintu ukubako, na kuntanshi ya kwa Kristu Yesu, uwarandire ikishinka kuri Ponsho Pirato. ¹⁴ Sungeni ifipope ukwabura ukurufyanya kabiri ukyabura ukurengura mpaka iryo imfumu Yesu Kristu ikaboneka. ¹⁵ Resa akarenga Kristu ukuboneka pa nshita isuma-Resa, uwaparwa kabiri uwaburamba, Imfumi iberera na Shikuru uuteka. ¹⁶ Uyo ekafye ushifwa uwikaririra mu rubuto urushiboneka. Takuri umuntu uwingabona nangura ukumuramba. Natumupere umukinshi na maka ya kubererera. Amen. ¹⁷ Ebeni abakankara ukutira rino isonde teryakusaminwa, nangura ukukabira ubukankra, ubushiberera. Rero, mufwire mwasubira ubo twingasansamukiramo. ¹⁸ Bebeni ukukita ikisuma, pakuba abakankara mukubomba, imirimo isuma, no kubombesha, no kuba bakape kape. ¹⁹ Muri iy nshira, bakaipangira abene umuforo usuma pafintu ifireisa, pakutira bakekate umweo wine-wine. ²⁰ Timote, sunga ikyaperwe kuri webo. Sura imirandire yabubi nefyongo fya misango misango ifiri ubufi ifitwa amano. ²¹ Abantu bamo barashimika ifi fintu no kurufya ikitetekero. Ukusenaminwa kube na mwe.

2 Timothy

Chapter 1

¹ Pauro, umusore wa kwa Yesu Kristu ukupitira mukufwaya kwa kwa Resa, ukuringana ne kirayo kya bumi muri Kristu Yesu, ² kuri Timoti, umwana watemwikwa: ukusenaminwa, ikikuku, no mutende ukufuma kuri Resa Tata na Kristu Yesu Shikurwifwe. ³ Inkototera Resa, uo mbombera ukufuma kuri bashifwe batutangireko. pamo na kampingu musuma, kabiri na mukutwarira ngibukisha webo mu mapepo yangi ubushiku na kasuba. ⁴ Nganaibukisha imisoshi yobe, ndafwaisha ukubona webo, ukutira ingisushiwemo ukusekerera. ⁵ Ingibukishiwa ne kitetekero kyobe ikya kishinka, ikyaikere pakubara muri nokokuru Roisi na muri noko Yunike, kabiri ni nsumina ukuti na muri webo emokiri. ⁶ Uyu

Chapter 2

emurandu wine nkwiwukisha ukubaka icyabupe kya kwa Resa icyaba muri webho ukupitira mukubikwapo iminwi yandi.⁷ Pantu Resa tapere fwebho umupashi wa kutina, rero uwamaka na ukutemwa kabiri no kusarapura.⁸ Ekyo wirengwa nsoni ukushimika ubunte bwa kwa Shkurwifwe, nangura nebo, Pauro, umufungwa wakwe. Rero, sarannganya ubukyushi bwambira nsuma ukuringana na ku maka ya kwa Resa.⁹ Pantu ni Resa ewatupuswishe fwebho kabiri ewatwitire fwebho ubwite bwa mushiro. Akitire iki, tekuringana no kubomba kwesu, rero ukuringana na kukupekanya kwakwe nokusenaminwa. Apere ifi fintu kuri fwebho muri Kristu Yesu pakutendeka kwa nshita.¹⁰ Rero nomba ipusukiro rya kwa Resa ryasokorwerwe na ukuboneka kwa mupusushi wesu Kristu Yesu. Ni Kristu uwakibiri impera kumfwa no kureta umweo uushakapwe ku rubuto ukupitira mu mbira nsuma.¹¹ Pa murandu ne ki, narisarire kashiikira, umutumwa na kafundisha.¹² Napari iki nakyurire ifi fintu. Reri inshari ne nsoni, pantu narishibe uo nebo nasuminamo. Narekukyetekera ukuti uri nokusunga ukufika pari burya bushiku.¹³ Sunga ikirangiriro kya kitetekero kya mbira iyo waumfwire ukufuma kuri nebo, mukitetekero no kutemwa muri Kristu Yesu.¹⁴ Ikintu kisma icyo Resa abika muri webho, ukisunge ukupitira mu Mupashi wa Mushiro, uwaikara muri fwebho.¹⁵ Nawishiba iki, ukutira bonse abaikara mu Asia baripiribuka ukufuma kuri nebo. Muri iri bumba muri Fugere na Hermogene.¹⁶ Rekeni Shikuru aberere uruse ku bamung'anda ya kwa Onesifere, pantu ryonse arekukoresha kabir tarekumfwa insoni ku munyororo wandi.¹⁷ Rero, iryo ari mu Roma, arimfwairishe mukukyenjera, kabiri arinsungire.¹⁸ Rekeni Shikuru aprere kuri ye ukusanga uruse muri burya bushiku. Munshira shonse isho angafwire mu Efeso, warishibe bwino bwino.

Chapter 2

¹ Eikyo webho, we mwandi, kosa mukusenamina ukwaba muri Kristu Yesu.² Ifintu ifyo waumfwire kuri ne pa nte ishingirya, ufipere ku buntu bakishinka abengasambirisha na bambi.³ Kyurira pamo nanabo, nge kita kisma kya kwa Kristu Yesu.⁴ Takuri umushirika ubomba iryo naikatwa ku fya bwikashi buno, ekutira atemune abamurebere mu murimo.⁵ Kimo kine, nga umuntu arerwishanya na babiye mu marango, tafwikwa ikirongwe, kano arerwishanya mu mangaro na babiye umwabera amarango.⁶ Knyabe icyayana ukutira umurimo ubombesha abarirapo ukupokerera icyakaniko kya fisabo.⁷ Tontonkanya icyo ndesosa, pantu Shikuru akakupera ukwiruka mu mfintu fyonse.⁸ Ibukisha Yesu Kristu, uwa mubufyashi bwa kwa Davidi, uwabushiwe ukufuma ku bafwa. Iki kiri umwabera imbira nsuma yandi,⁹ iyo nkyurira ukufikafye na kanwa nge kpondo. Rero icyebo kya kwa Resa takyakakwa.¹⁰ Eikyo, nshpikisha fyonse pa murandu wa basarwa, ukutira nabo babone ipusukiro iryaba muri Kristu Yesu, no bukata bwa muyayaya.¹¹ Iki icyebo kyakine: "Nga twafwire pamo nankwe, tukekara na kabiri pamo nankwe.¹² Ngatwashipikisha, tukateka pamo nankwe. Nga twamukana, nao akatukana.¹³ Nga taturi bakishinka, ena abafye uwakishinka, pantu tekuti akite ifishaba mbire yakwe."¹⁴ Utwarire ukubebukisha ifi fintu. Ukubasoka pa menso ya kwa Resa ukukana kansanina pa fyebo; tafyafwa kantu, kano ukuwishafye abomfwa.¹⁵ Kinkira ukuipera kuri Resa ngowasuminishiwa, umubomfi ushingaba na kyakukwatirapo insoni, urungika ukusambirisha icyebo kyakishinka.¹⁶ Reuka ukuranda kwabuwerehere pantu fitungurura abantu ukubatarwa mukukana pepa.¹⁷ Ne kyebo kyabo kikasanduka nge kironda ikishipora. Bamo abamuri abo ni Humenia na Firete,¹⁸ abaya ikiyeyeye ukufuma ku kine. Abasosere abati ukubuka kwa bafwa kwapita kare, no kuwisha ikitetekero kyabamo.¹⁹ Nangu kibefyo, ikya ku kurapo kya kwa Rasa kyariminina. Kiri nekyo kakatikirwapo iki: "Resa aishiba abakwe" kabiri "Onse urumbura ishina rya kwa Shikuru ataruke ku bubi."²⁰ Mu ng'anda ya bakankara, tamwabafye ifipe fya Goride na Sirufere. Muraba ne fipe fya fimuti ne fyebumba. Fimo parifi fya murimo wa mukinshi, fimbi fya murimo waburo mukinshi.²¹ Eikyo sumuntu nga aisangura ukufuma parifi ifyaburo umukinshi, akabe ikipe kya mukinshi. Ninshi apaturwa, aba uwa murimo kuri kibinda, kabiri uwapekanishiwa ku kubomba umurimo onse usuma.²² Furumuka urunkumbwa rwa burumendo. Konkerera uburungami, ikitetekero, ukutemwa no mutende pamo na baririra kuri Shikuru mu mitima iyasanguruka.²³ Amepusho ya buwerewere uyakane. Pakwishibo ukuti ya fyara ifikansa.²⁴ Umubomfi wa kwa Shikuru tafwire ukukita uruburi. Rero afwire ukuba uwa kyongwe kuri bonse, uwaishiba ukusambirisha, kabiri uwatekanya.²⁵ Afunda ifibambe fyakwe mukufunda. Rimbi ukuti Resa engapera ukurapira ukwarora kukwishiba ikine.²⁶ Ukuti benga puputuka no kufuma mu kiteyo kya kwa Satana, pakwikatwa kuri Resa ku kukita ubufwayo bwakwe.

Chapter 3

¹ Rero ishibeni iki: munshiku shakuresha ku kaba inshita ishayafya.² Pantu abantu bakaba bakaitemwe, abatemwa indarama, aba mataki, abaitumika, abamiponto, abashaba na kumfwira ku bafyashi, abashitasha, abashaba na mushiro,³ bakaba abashakwata ukutemwa, ababura uruse, abarwambo, ababura ukuirama, abankarwe, abashatemwa busuma.⁴ Abafutuka abanabo, bamunshebwa, abakirumba, abatemwo kwangara ukukira ukutemwa Resa.⁵ Ababoneka kwai ni bakapepa, rero bari maka yabukapepa. Tarukako kubamusango uyu.⁶ Pantu muri aba emufuma bamo abaya mu mayanda mubukyunjeshi no kutwara muri bunkore abanakashi abawerewere. Abanakashi abanaka kurubembu abatuntururwa ne fyarunkumbwa fyarekana rekana.⁷ Abanakashi baba abasambirira ryonse, rero ababura ikine.⁸ Nga firya fine Yambre na Yane bakene Mose efyo naba bakafundisha babufi bakan ikine. Bantu abaonaika mu matontonkanyo, basangwa ukuba abbifi ukuringana ne kitetekero.⁹ Rero tabakafike ukutari sana, pantu ubuwere were bwabo bukaboneka ku bantu bonse, ngafirya ubwabarya ababifi ukuringana ne kitetekero.¹⁰ Rero kuri webho, warikonka amasambirisho yangi, imibere yangi, ukufwaya kwandi, ikitetekero kyangi, ukushishimisha, ukutemwa, ukutekanya,¹¹

ukupakanswa kwandi, ukukyura kwandi, nefyankitikire ku Antioki, ku Ikoniumu na ku Rystra. Narishipikisha amafya. Mumafya yonse aya, Resa arimpushishemo.¹² Bonse abo abafwayo kwikara muri Kristu Yesu nga bakapepa bakapakaswa.¹³ Rero ababifi kabi inkynjeshi bakarabirakofye, bakarufya abantu no kuirufya abene.¹⁴ Rero webi, ikara muri ifi fintu ifyo wasambirire kabiri waketekera. Warishiba uko wafisambirira.¹⁵ Warishiba ukutira ukufuma ku bwaikye warishiba amaremba ya mushiro. Aya yari no kukurengo ukubo wa mano pakutira upusuke muri Yesu Kristu ukupitira mu kitetekero.¹⁶ Amaremba yonse yafuma kuri Resa. Yamurimo ku kusambirisha, ku kwebaura, ku kurungika na ku kusarapura mu burungami.¹⁷ Kyaba ifi pakutira umuntu wakwa Resa abe uwafikapo, uwaipangasha.

Chapter 4

¹ Nakupera umuroba wakipope ku kinso kya kwa Resa na Yesu Kristu, uyo ukapingura abamweo na bafwa, pa murandu wa kuboneka kwa kwe na mu bufumu bwa kwe: ² Shimikireni ikyebo; ipekanyeni iryo kyaba ikya myangukira neryo takiri. Ebaura, karipira, konkomesha, na mukutekanya konse na mukusambirisha. ³ Pantu inshita ikoisa iryo abantu tabakomfwe kumasambi ya kishinka. Rero, abakaikoronganikira abene kuri bakafundisha ukuringana no kubara kwabo abene, nari akaranda ukiringana nefyo bakarafwaya ukumfwa mu matwi yabo. ⁴ Bakapatura ukufumfwa kwabo ukufuma ku kishinka, no kupiribukira mukumfwa kufya bufi. ⁵ Rero webi, ube uwatekanya muri fyonse kyura kufyakosa, bomba umurimo wabukasabankanya fikirisha umurimo obe. ⁶ Pantu nebo nimpogororwamo inshita ya kuya kwandi naika. ⁷ Ndikimfishe ukukimfya kusuma; nimpwisha urubiro; ninsunga ikitetekero. ⁸ Ikirongwe kya burungami nakibikwa kuri nebo; ikyo Shikuru, tekuri nebo neka, reronakuri bonse abo abatamwisha ukuboneka kwakwe. ⁹ Kita ikisuma pakwisa kuri nebo bwangu. ¹⁰ Pantu Dema ansha. Atemwa ifyesonde rino no kuya ku Tesaronika. Kreseni naya ku Garatia, na Tito naya ku Dalimatia. ¹¹ Rukafye eka eo ndi nao. Bura marko umurete wise nankwe pantu wa murimo kuri nebo mukubomba. ¹² Tukiri na mutumine ku Efeso. ¹³ Umwingira uo nashire pa Troa na Karpi, ukafirete iryo ukese, na mabuku, na kukirisha impapa. ¹⁴ Arexanda kafura wa mukuba arangire imirimo ya bubifi mukupinkana na nebo, Shikuru akamurambura ukuringana ne mirimo yakwe. ¹⁵ Nobe ufwire waibona we mwine mukupinkana pantu, arikenye ikibi amashiwi Yesu. ¹⁶ Pa murandu wandi uwakubarirapo, takwari uwaiminine pari nebo, rero, bonse barinshire. Takyakapenderwe rekeni kikapenderwa pari bo. ¹⁷ Rero Shikuru arintaramineko no kundenga no kunkosereshwa, ukupitira muri nebo, iryashi rifikirishiwe no kushimikwa, ukuti nabena fyaro bakomfwe iki; ukuti napokererwa ukufuma ku kanwa kankaramu. ¹⁸ Shikuru ari no kumpokerera ukufuma ku mirimo yonse iyabubi no kumpususha nkaya ku bufumu bwa mu muru. Kuri ye kube ubukata umuyayaya no muyayaya. Ameni. ¹⁹ Posha Priska, Akura, na bamung'anda ya kwa Onesiphorus, ²⁰ Erasti ashara ku Korinto, rero Trofim no musha umurwere pa Mitere. ²¹ Bombesha pakwisa iryo impepo tairaisa. Yuburi akuposha, pamo na Pudense, Rini, Kraudia, na bamabo abaume. ²² Reka Shikuru abe no mupashi obe. No kusenaminwa kube nobe.

Titus

Chapter 1

¹ Pauro, umubomfi wa kwa Resa kabiri umutumwa wa kwa Yesu Kristu, pa kitetekero kya bantu ba kwa Resa abasarwa no kwishiba ikishinka kyakusumiishanya na bukapapa, ² pakuba ne subiro rya mweo wa muyayaya kuri Resa, ushibepa, uwaraire kuri bonse mu nshita shakare. ³ Pa nshita iyaringimnga, asokorwere nebo ku kuyaranda. Nakitire iki kufipope fya kwa Resa Umupusushi wesu. ⁴ Kuri Tito, umwana mwaume uwakishinka mu kitetekero kyesu ikyasaka. Uusenamina no mutende ukufuma kuri Resa Tata na Kristu Yesu umupusushi wesu. ⁵ Ni pamurandu uyu nakushirire mu Krete, uwakuti urondorore ifintu ifishapwire no kubika abakaramba mu misumba iyo na kurangirire. ⁶ Umukaramba abe uwaburwa ububi, umurume wa mukashi umo, uri na abana abakwata ikitetekero abashaba na kushininwa kwa kuiposaika nangura bukintomfwa. ⁷ Pantu na kiringa kuri kiroro, nga kangarira wa mung'anda ya kwa Resa, ukuba ushitungwa akabi. Tewakitutumushi iyo, teufurwa bwangu, tewabwarwa iyo, teupuma iyo, kabiri tewrunkumbwa rwa bunonshi. ⁸ Rero, abe usekerera abeni kabiri kibusa wa fisjuma. Abe utontonkanya bwino, umurungami, uwamushiro, kabiri uikanya umwine. ⁹ Abe uwaikatisha ikyebo kya kishinka ikyarandirwe, pakutira engakosereshako na bambi kubafund ifisuma no kurungira bonse abapinkana nankwe. ¹⁰ Pantu kuri abantu babukipondoka abengi, bakirande rande kabiri ba kabepa, maka maka kuba sembururwa. ¹¹ Nakiringa ukubakanya. Pantu baonaura indupwa shonse ku kusambirisha ifyakubwena ubunonshi bwa nsoni ifyo bashifwire ukufunda. ¹² Umo uwa muri bakasesema wabo arandire ukuti, "Abena Krete ryonsefye ni bakabepa, kiswango kibifi, abanang'ani abarisha." ¹³ Ubu bunte bwa kishinka. Eikyo barungurikire mubukari, pantu narimo kuti baumfwaka mukitetekero, ¹⁴ abashumfwra nangura kimo ku mirumbe ya baYuda nangura kufipope fya bantu tarukako ku kishinka. ¹⁵ Kuri bonse abasanguruka, ifi fintu fyonse fyaba ifyasanguruka. Rero kuri bonse ababifi kabiri abashisumina, takwaba ikyasanguruka, rero amatontonkanyo yabo na bakampingu wabo barikowera. ¹⁶ Baranda ukuti barishiba Resa, rero barimukana ena ku mitima yabo. Bamuseru, tabanakira, kabiri tabaringa ukubomba umurimo onse usuma.

Chapter 2

¹ Awe webo sosa ifiringene na isambirisho risuma. ² Webe na bana baume bakaramba ukuba abatekanya, abapetama abafuka, abatunturu mukikyetekero, mukutemwa, na mu kutwaririra. ³ Webe na abanakashi bakaramba pamo pene ukuba na imikarire ya mukinshi teyarwambo nangura abatekwa ubusha ku mwangashi uwingi, rero ukuba bakasambirisha wa fisuma. ⁴ Muri ki kuti barenga na bakashana ukutemwa abarume babo na bana babo, ⁵ ukuba abatekanya, abamusangwera, abasunga bwino amayanda, kabiri abanakira ku barume babo. Bari na ukurakonka ifi pa kweba ati ikyebo kyakwa Resa takiponterwe. ⁶ Mu musango umo wine eba abarumendo ukuba abatekanya. ⁷ Mufintu fyonse ureranga kuri bo ikirangiro kya mirimo iisuma. Mukusambirisha, ube uwakishinka, uwapetama, ⁸ ne kyebo kitunturu, pa kweba ati onse uurekususha arengwe nsoni pa murandu wakukana sangwa akabi muri fwebo. ⁹ Webe na basha ukunakira bashikuru babo muri fonse, ku kubasesha rero tekutarikana nabo, ¹⁰ te kurabebira, reroo ukuranga ikishinka, pakutira ati muri fyonse barete ukutashiwa ku kyebo kyakwa Resa umupashi wesu. ¹¹ Awe ukusenamina kwa kwa Resa kwaishire ku kureta ipusukiro ku bantu bonse. ¹² Kitusambirisha ukukana ukuburwa ukupepa konse na urwinso rwa fye sonde, ukwikara abairama, abaororoka, na babwikashi bwa bukapepa mu nkuro nji, ¹³ iryo tureroresha ku ntanshi ku kupokerera ikyakukyetekerako kye shuko, ukuboneka kwabukata bwa kwa Resa wesu na umupashi wesu Yesu Kristu. ¹⁴ Yesu aiturire umwine ukutira ati atupokorore ku bupurumushi bonse na ukutasangwira, kuri o umwine, abantu abaibera abakinkira ku kubomba imirimo isuma. ¹⁵ Randa urwa fintu ifi, bakosereshya ukufikita, barungike ku maka. Wireka nangura umo ukukusura.

Chapter 3

¹ Bebukisheni ukuipaera kuri bakateka na bri munsambu, ukubabera, ku kuipekanya ukukita imirimo yonse, ² mwipontero umuntu nangura umo, mwiba aba rubo, ukuba abamutembo, no kuranga bu muntu bonse kuri kira umo. ³ Pantu nafwebo kare twari abatumpa nabukintomfwa. Twari abaruba no kutekwo busha kufyarunkumbwa nefyakwangara ifyamisango misango. Twaikere mu bubi na karumwa. Twari abakupatana kabiri abapatwa. ⁴ Rero ikyongwe no kutemwa abana bakwa Resa karubura wesu fyaribooneke, ⁵ tekumirimo yaburungami iyo twakitire, rero ni ku ruse rwakwe atupusushishe. Atupusushishe mukusamba kwakufyarwa ribiri no kurengwa kipya kipya ku Mupashi wa Mushiro. ⁶ REsa apongorewe Mupashi wa Mushiro ukupitira muri karubura wesu Yesu Kristu, ⁷ pa kutira iryo twari abakurungamishiwa ukusenaminwa kwakwe, tube mpyani umwabere ikikyetekero ku kubona umwe wa muyayaya. ⁸ Iki kyebo kyakishinka. Nkofwaya mweba ukukaninina pari ifi fintu, ukuti abo bonse abasumina muri Resa baringirwe mukubomba imirimo isuma. Ifintu fisuma kabiri fyakwafwa umuntu onse. ⁹ Rero taruka mufyamukutarikana ifyabuwereke no kupenda inkuro ne fikansa ukutarikana pa marango. Pantu taafyafwa kabiri fyafye. ¹⁰ Kaneni umuntu uurerenga ukupaturukana pari mweba, panuma ya muku umo nangura shibiri, ¹¹ pakwishibo ukuti uwabe fi arisangwa no kubembuka ninshi aiseka. ¹² Iryo nkatuma Artema nangura Tukiki kuri mweba, endesha ukwisa kabiri kuri nebo pa Nikopori, eko nsarire ukwikara mu nshite yatarara. ¹³ Kita ikyo wingakita pakutuma Sena karandira na Aporo, pakutira beburwa nangu kamo. ¹⁴ Abantu besu basambirire ukutukute imirimo isuma ku kukwafwa abari abo abarefwaya ukwafwirishiwa bwangu, eikyo mwiba abashifwaya ukutwara. ¹⁵ Abo bonse abari pamo nandi hamikyerera. Abo bonse abari na ndibo bakomikyerera. Posheni bonse abo abatutemwa mukikyetekero. Ukusenaminwa kube na mweba bonse.

Philemon

Chapter 1

¹ Pauro, umuntungwa wakwa Kristu Yesu, na munyina timote kuri Filimoni, ikibusa kyesu ikyatamwukwa kabiri umubomfi mu nesu, ² na kuri Afia nkashi yesu, na kuri Akipusi ikita kinse, na ku rukuta rwa ng'anda yobe. ³ Ukusenamina kube mweba no mutende ukufuma kuri Resa shifwe na Shikuru Yesu Kristu. ⁴ Ntoteri ryonse kuri Resa wandi. Pakumirumbura mu mapepo yandi. ⁵ Naryumfwa ukutemwa ne kiketekero wakwata muri Kristu Yesu na nakuri bonse abaketekera. ⁶ Mpepa ukuti isenge ry kiketekero kyobse ribe iryakutwara ku kwishiba ubusuma bonse ubo turi nabo muri Kristu. ⁷ Nakwata ukusekerera no kusansamuka ukwingi pa kutemwa kobe, pakuti imitima ya bashira ya pemburwa kuri webo, munyina. ⁸ Eikyo, nangu ninga no kupama muri Kristu ukukweba ukukita ikyo ufwire ukukita, ⁹ rero pamurandu wa kutemwa, ndapapata kuri webo-nebo, ne Paulo, umukote, kabiri nomba umufungwa wakwa Kristu. ¹⁰ Ndekupapatira mwana wandi Onesimusi, uo nafyere mu fifungiro. ¹¹ Uyo kare ari uwaburo murimo kuri webo, rero nomba wa murimo kuri webo na kuri webo. ¹² Namutuma abarwere kuri webo, uyo uuri mutima wandi wine. ¹³ Nafwaire ukuba nankwe, ukuti arempyungira pa murandu obe, iryo ndi mu kifungo pa murndu wa mbiransuma. ¹⁴ Rero nshafwaire ukukita akantu ukwabura ukusuminishiwa. Nshafwaire ukuti ubusuma bobbe bube ubwakupatikisha rero ubwakuitemenwa. ¹⁵ Rimbi ni pakiri iki mwapatukanine panshita, pakuti mwingesaba nankwe umuyayaya. ¹⁶ Eba pamo ngo musha, rero uwakira umusha uwabwnanyina wa temwikwa. abatemwikwa ukukira kuri webo, paribufi kuri webo, ku mubiri kabiri na kuri Shikuru. ¹⁷ Eikyo nga wandinga nga kibusa, mupokerer nga webo. ¹⁸ Rero nga kukitire akabi nangura akuirire imisha, ushisanshe kuri webo. ¹⁹ Nebo, ne Pauro, nembere ku minwe yandi. Nebo nkafuta-nshebere ati nobe warire imisha kuri webo! ²⁰ Eee, munyina, nkitirapo ikisuma muri Shikuru; renga umutima wandi kipyakipya muri Kristu. ²¹ Paku ketekera ikyumfwira kyobe, nakuremba. Ni nketekera ukuti ukakita no kukila pafyo naipusha. ²²

Chapter 1

Panshita imo ine, umpekanishe no muputure wa beni, ndeketekera ukuti nkaperwa kuri mwebo pamurandu wa mapepo yenu. ²³ Epafraasi, umufungwa munandi muri Kristu yesu, ukukerera. ²⁴ Eikyo Mariko, Aristaki, Dema, ero na Luka, ababomfi banandi bakukerera. ²⁵ Ukusenamina kwakwa Shikuru Yesu Kristu kube no mupashi wenu. Amen.

Hebrews

Chapter 1

¹ Ku kare resa arandire ku fikorwe fyesu pa nshita ishingira namunshira ishingira. ² Rero muri shino nshiku shakurekeresha, arandire kuri fwebo ukupitira mu mwana uyo asarire ukuba impyany yafintu fyonse. Nimuri ye emo resa kabiri apangire isonde. Ye kukubengeshima kwa bukata bwakwa Resa, nekimpansho kyafyo fye aba. ³ Ye arirama ifintu fyonse pamo kwishiwi rya maka yakwe. Panuma akitire ukusangururwa kwa membu, arikere panshi kukuboko kwa kuryo kwa wa katama mu muru. ⁴ Arisakuba fye ngo wamaka kuri ba maraika ngefyo ishina apyana ryarikwatisha amaka peshina ryabo. ⁵ Rero nikuri maraika nani uko Resa abarire ukuranda, "Uri mwana wandi, irero nasanguka wiso." ⁶ Nangu nikuri ba maraika ndo uko Resa abarire aranda, "Nkaba wishu kuri ye, na ye akaba umwana mwaume kuri nebo." ⁷ Rero nakabiri, eryo Resa akoreta iberi mu kyar, akoranda, "Bonse bamaraika ba kwa Resa bafwire ukumupepa." ⁸ Pari ba maraika akoranda, "Ye eupanga ba maraika bakwe imipashi, na babomfi bakwe imingu ya muriro." ⁹ Rero ku mwana mwaume aeanda, "Ikipuna kyabufumu bobe, intuntuko yabororoke entuntuko ya yabufumu bobe. Resa wamuyayaya nomuyayaya pe." ¹⁰ Waritemwa uburungami nokupata urubembu. Eikyo Resa, Resa obe, arikusubire na mafuta ya nsansa ukukira uo waba na ye." ¹¹ Mukutendeka, Shikuru aishire kwa nshika umufura we sonde. Imyuru mirimo ya minwa yobe. ¹² Bakaroba, rero weba ukatwaririra. Bonse bakasapuka nga akapimfya kansaru. ¹³ Ukubafunganya ngensaru, ero fikabakapiriburwa kubati kapimfya kansaru. Rero weba taupiribuka, ne myaka yobe taiperera." ¹⁴ Rero nikuri nani pari ba maraika uko Resa arandire pakashita akari konse, "Ikara kukuboko kwandi ukwa kuryo mpaka nkite abarwani bobe ikinyantiro kya makasa yobe?" ¹⁵ Rero temipashi yaba maraika bonse abapungu, nabatumwa ukusunga abo abakapanyana ipusukiro?

Chapter 2

¹ ukufumapo tufwire ukposako amano pafyo twaumfwire, pakutira tatukopiribukako ukufuma kuri iki. ² Pantu nga imbira barikubira ukupitira muri ba maraika ya shininkishiwa ku kuba iya kishinka kabiri nefya bupurumushi fyonse no kukana bera fipokerera ukukandwa ukuringene. ³ Fwebo kuti pusuka shani nga twasuura ububupususho bakaramba? Iriipusukiro iryari rya kubarirapo iryabirirwe na Resa kabiri nokusuminishiwa kuri fwebo nabo abaryumfwire. ⁴ Panshita imo ine Resa arikushimika bunte, kufishibiro, na ku fipapwa. Nefisungusho ifingi, nokurekupera ifya bupe ifya Mupashi wa Mushilo ukuringana ne fyo wali ku fwaya. ⁵ Pantu tekuri bamaraika uko Resa abikire ikyar ikikosa parwafyo tukorandapo. ⁶ Rero, umu kumbi aripera ubunte ukweba ati, "Ngo muntunse ni nani? uwakuti urekutontontanyapo? Nangu umwana mwaume wamuntu ukwe ati ureku musakamana?" ⁷ mwari mukyefeshi panono panshi yaba maraika, wa rimufwika ikirongwe kyabukata no mukinshi. Webu waribika fyonse ukuba ifyakunakira panshi yamakasa yakwe. ⁸ Webu waribika fyonse ukunakira panshi yamakasa yakwe." Ikyo nikuri ye uko Resa abikire ifintu fyonse. Tashirepo nangu kimo ikitanakire kuri ye. Rero nomba taturabona fyonse ukuba ifya nakira kuri ye. ⁹ Rero turimubwene uyo uwaikefeshes pesamba rya bamaraika pakashita akanono, Yesu, arifwikirwe ikirongwe kyabukata no mukinshi pamurandu wa makyushi yakwe ne mfwa, pakweba ati, Resa kukusenamina enga sonda imfwa mwipunda ryamuntu onse. ¹⁰ Ikyo ikyakuringa kuri Resa, pantu fyonse fyaberako parwa kwe kabiri ukupitira muri ena, pakureta abana abaume abengi kukukata. Kyari ikya yana kuri ye ukurenga umufura wepusukiro ukupwiririka ukupita mumakyushi yakwe. ¹¹ Pantu onse uyo uusangurura kabiri nabo abasangururwa bakwete intuntuko imo. ¹² Eikyo tarinasoni ukubakuta bamuninane. Arirandire, "Nkarumbura ishina ryobe kuri ba muninane nebo nkembira parwa mwebo ukufuma mukati ka kironganino." ¹³ Ero na kabiri, nkatetekera muri ye." Ero kabiri, "bona, nebo kuno kabiri nabana abo Resa ampera." ¹⁴ Eikyo nomba, abana baba no mubiri no muropa, ye ari kuboneko mumusango umu wine muri ifyo fintu pakwebati ukupitira mumfwa ye engonaura uyo uwakwata amaka ya mfwa, noyu nikasebanya. ¹⁵ Iki kyari ifyo ukweba ati ye arumbwe abonse abo ukupitira mumweso wamfwa barikere mubumi bwabo bonse mubusha. ¹⁶ Eikyo mukishinka tebamaraika arikwafwa, rero bufyashi bwakwa Abraham. ¹⁷ Eikyo kyari ikyakuringa ye ukwisakuba mumbera yaba munina mumusango onse, pakwebati abe shimapepo wa ruse nekishinka kufintu fya kwa Resa, kabiri ukweba ati erenge ikisonkorwero kyamembu shabantu. ¹⁸ Pamurandu wa kuti Yesu umwine arikyurire ero aritunikirwe arinamaka yakwafwa bonse abako tunkwa.

Chapter 3

¹ Eikyo, mwe bamunyina ba mushiro, mwakana mubwite bwa mushiro. Tontontanyeni pafya kwa Yesu, umusore ero na shimapepo mukaramba uwafya kurumbura kwesu. ² Ari nabakishinka kuri Resa, uwa musontere ena, ngefyo Mose ari ne kishinka mu ng'anda yakwa Resa. ³ Pantu Yesu bari mukita ukuba uwakindama mu bukata ukukira Mose, pantu, akura ing'anda ariba uwakindama ukukira nebo. ⁴ Pantu ing'anda yonse ikurwa naumo, rero ukura fyonse ni Resa. ⁵ Mose ari

kwata ikishinka ngo mubomfi wakwa Resa ing'anda yonse, ukuba inte pari ifi fintu ifya soserwe ukukitika kuntanshi.⁶ Rero Kristu ari uwa kishinka ngo mwana uuri na maka ya mu ng'anda yakwa Resa. Turi ba mung'anda yakwe nga twaikara bwangu ukukosa kwesu na kwisubiro eryo tutakishako.⁷ Eikyo, kyaba ngefyo Umupashi wa Mushiro usosa: "Irero, ngawa umfwa ishiwi ryakwe."⁸ Mwitaramika imitima shenu ngefyo kyaba muri bukisanguka, munshita shakweshiwa mu matotoro.⁹ Iyi nirirya ifikorwe fyenu fyangukire ukupitira mukunjisha, narurya, munshita¹⁰ ya myaka amakuni yane, iryo ba bwene ifikwa fyandi. Eikyo ntabekerwemo muri irya nkuro Naishire kuranda ati, 'Nabaruba ryonse bariba abakuruba mu mitima yabo. Tabaishiba inshira shandi.'¹¹ 'Nga firya fine narapire mubukari bwandi ati: 'Tabakengire mukutusha kwandi.'"¹² Kyengereni, bamuninane pakutira pari mwebo pekaba nangu umo uwa mutima uubi uwakukana sumina; umutima uwakufuma ku kinso kyakwe Resa uwa mweo.¹³ Rero, murekukoseresha umo no mu biye kira bushiku, eryo fye buretwa "irero," pakutira tapakabe nangu umo pari mwebo ukutaramikwa mukubepwa kwarubembu.¹⁴ Pantu twasanguka bakapana bakwa Kristu nga twakoserera ukwikatirira kwisubiro ryesu muri ue ukufuma kutendekero ukufika na kuperekesha.¹⁵ Parwa iki kyarirandwa ati, "Irero, nga mwa umfwa ishiwi ryakwe, mwataramika imitima yenu, ngefyo kyaba muri bukisanguka."¹⁶ Bushe ni nanni uyo uwa muberere Resa no kutaramina? Bushe te abo abafumine mu Egypto ukupitira muri Mose.¹⁷ Bushe ni kuri banani afurirwe pamyaka amakumi yane? Bushe te kuri abo ababembwiye, abo imibiri shabo shafwirire mu matororo?¹⁸ Nikuri banani uko arapire ukuti taba kengire mukutusha, ngateku abo atamufwirire?¹⁹ Twabona ukuti tabaingire mukutusha kwakwe mukukana sumina.

Chapter 4

¹ Eikyo, tube abakyengera pakuti peba nangu umo uwinga boneka ukufika kuburayo batushirire ubwa kwingira mukutusha kwakwa Resa.² Pantu imbira nsuma yaribiriwe na kuri fwebo firya kyari na kuri barya. Rero amashiwi taya fawire abo abataikatene mukiketekero nabo abaumfwire amashiwi.³ Pantu fwebo fwe baketekera twingira muri kurya ukutusha, nga firya asosere, "Nanebo epakurapa mu bukari bwandi, tabakengire mukutusha kwandi." Nangu imirimo yakwe pabushiku bwarenga kine rubari.⁴ Pantu pe rembo rimo pabushiku bwa renga kine rubari: "Kabiri Resa atushishe ku mirimo yakwe pa bushiku bwa renga kine rubari."⁵ Eryo kabiri mwiremba rimorine atire, "Tabakengire mukutusha kwandi."⁶ Eikyo, pantu yarisungirwa bamo ukwingira mukutusha kwakwe kabiri abengi abena Israeli abaumfwire imbira nsuma tabaingiremo pamurandu wa kuburwa ikyumfwira.⁷ Eikyo Resa na kabiri aribikaka ubushiku ubo atira, "Rero." Panuma yanshiku ishingi, arandire ukupitira muri Davidi, ngafirya kyasoserwe kare, "Rero nga mwaumfwa kwishiwi ryakwe, mwikosha mitima yenu."⁸ Nga kyakuti Yoshua aribengishe mukutusha, Resa ngatarandire pabushiku bumbi.⁹ Eikyo kukiri ubushiku na bumbi ubwe Sabata ryakutushamo Ubwasungirwa abana bakwa Resa.¹⁰ Pantu umuntu uwaingira mukutusha kwakwa Resa ninshi atusha na mumirimo Yakwe, firya fine Resa atushishe kumirimo yakwe.¹¹ Eikyo natuibirikishapo ukwingira muri kurya kutusha, pakutira nangura umo ewa no kupashanya barya aba burire ikyumfwira.¹² Pantu ikyebo kya kwa Resa kya mweo kabiri kya maka kabiri kyaritwa ukukira urupanga ronse urwatwa kubirikubiri. Kyari purinkana ikya kuti kyarekanya umweo no mupashi, umwasuntinkanina amafupa no bufyompo kabiri kireshiba amatontonkanyo na mapange ya mutima.¹³ Kabiri takwaba ikibumbwa ikya fisama ku kinso kya kwa Resa. Rero, ifintu fyonse fyaba pabweru pakinso kya uyo tufwire twaperako ubunte.¹⁴ Eikyo, apo twarikwata shimapepo mukaramba uwakindama uwapuramo mu myuru, Yesu umwana mwaume wakwa Resa. Rekeni twikatishe ku fisumino fyesu.¹⁵ Pantu taturi na shimapepo mukaramba utenga turangurukirako pakukana pwiririka kwesu rero, turi na shimapepo mukaramba uwaesha muri fyonse nga fwebo, rero ena taba na rubembu.¹⁶ Eikyo na tureya ukubura umwenso ku cipuna cabukata ikya kusenaminwa, pakutira twingapokerera uruse no kusenaminwa pakafwa munshita ya ku kabira.

Chapter 5

¹ Ikyo shimapepo mukaramba onse, uusarwa ukufuma mukati ka bantu, asonterwa ukubomberako abantu mu fintu firorere kuri Resa, ukwebati arekutura ifyabupe namarambo ya pa membu.² Ye arekubomba no mutende na abo abatakware bwishibiro kabiri abarufiwa, pantu ye umwine nankwe arikumine ku kunashiwa.³ Napamurandu uyu, ye akokabirwa ukutura amarango ya pa membu shakwe, nga firyafine akita pa membe sha bantu.⁴ Awe temu mwine eka uuri onse aburira ubu bukindami. Kanofye, Resa amukuta, ngefyo na Aaron ari.⁵ Mu musango umo wine, na Kristu taikindamike umwine mu kuibika umwine ukuba shimapepo mukaramba. Rero, uyo uwarikuranda kuri ye aryebere ati, "Webo uri mwana mwaume wandi, ubwarero nebo naba wiso obe."⁶ kiri fye ngefyo ye aranda pambi, "Niwe shimapepo umuyayaya mu mubera wa kwa Melchizedek."⁷ Na mu nshiku shabu mubiri bwakwe, Kristu arikuninika imituro ya mapepo no kupapata mu ku rira apakaramba ne minsoshi kuri Resa, uyo uwaba namaka ya ku mupususha ukufuma ku mfwa, kabiri Resa arimumfwire pamurandu wa bukapapa bwa mweo wakwe.⁸ Nangu ari umwana mwaume, arisambirire ikyumfwira ukufuma mufyo ye akyurireko.⁹ Kyarirengere ye ukuba uwafikapo kabiri nokuba, kuri onse ukumumfwira, karenga we pusukiro rya mu muyayaya.¹⁰ Resa arimubikire ye ukuba shimapepo mukaramba mu mubera wamkwe Melchizedek.¹¹ Tulikwete ifya kulanda ifingi palwa kwa Yesu, lelo cakwafya kulondolola pakuti mwebo muli pokelele mukumfwa.¹² Pantu nangu kingaba kwebati paai iyi nshita mwebo mumfwire ukuba ba kasambiaisha, mukokabira umo ukumisambirisha mwebo ifikomo fya ntendekero fya bukombe bwa kwa Resa. Mwebo mukokabirwa

umukaka, te fiiryo fya kukosa!¹³ Ikyo uri onse uunwafye umukaka wekaweka tari na kushika ne fya bukombe bwa burungami pantu akirifye umukeke.¹⁴ Pantu ifyakurya fya kukosa fya ba kura. Aba ebabo mukwebati mu ku fumaruka kwabo barikwete ukukanshiwa mukumfwikisha ifyakupatura ifyabune ukufuma ku bubi.

Chapter 6

¹ Eikyo natushe ukutendeka kwambirasuma yakwa Kristu nokuya kuntashi mukukura. Kabiri twirakeshe mufura wakurapira ukufuma kumirimo yamfwa nekiketekero muri Resa,² nangura umufura wamasambirisho yaparubatishe akutambarika indupi, ukushukuka kwabafwa, kabirinobupingushi bwamuyayaya.³ Na fwebo tukakita if nga Lesa asuminisha.⁴ Pantu takiri ikyayanguka kuri abo abashibwirwepo kare, abasondere ikyabupe kyakumuru, abakumineko kumupashi wamushiro,⁵ kabiri abo abasondere ikyebo kyakwa Resa ikisuma namaka yankuro irinokwisa.⁶ Rero baponena kumbi kyariba ikyashupa ukubapwisha nakabiri mukurapira. Pamurandu wakweba ati baratanika umwana wakwa Resa ebenebeka nakabiri, kabiri nokumusebenya parwarara.⁷ Kuri iyo inkende inwa mumfura ikyo ki Resa ryonse parikyena, nekyo ikitwara kufitwara kyaba kikyamurimo kuri abo inkende yabomberwepo inkende ipokerera ipara ukufuma kuri Resa.⁸ Rero ngakytwara imyunga nabakirasa, takiri ikyaringa kabiri kirimupepi nekitipo. Impera yakiko irimukupya.⁹ Rero turi abashinikisha pamurandu wafintu ifisuma ifyamikuma mwebatemwikwa ifintu ifyakuma ipusukiro, nangura kine turaranda ifi.¹⁰ Pantu Resa taba uwabura umuringanya. Takarabe umurimo wenu nokutemwa uko mwarangira pamurandu we shina ryakwe, pantu mwaripungire abantu bakwe abashira, kabiri mukiri murebapyungira.¹¹ Tukokabira pamaka ukutira kira umo muri fwebo engeranga ukuiperesha kumokwine ukufika kumpera, pakurenga isubiro ryenu ukuba iryapwiririka.¹² Kyaba ifi pakweba ati mwikana abanang'ani, rero abareparana nabo mukiketekero namukuteka umutima barikwatira rimo ifirayo.¹³ Pantu iryo Resa apangire amarayo yakwe kuri Abrahamu, arirapire parwakwe, epo tarinarapa kuwari umukaramba pari ye.¹⁴ Asosere ati, "mukishinkafye nkakupara nokukusha impendwa shobe."¹⁵ Muri iinshira, Abrahamu arikwete ikyo ikyarairwe panuma arorera mukutekenya.¹⁶ Pantu abantu barapa kuri urya uwabakira. Pakurekeresha kwafikansa fyonse umurapo eusungwa nga ikishininkisho.¹⁷ Iryo Resa asarire ukuranga mukupwiririka kumpanyani shaburayo ubusuma bwarayo ubushakapiribuke akipere pamo nomurapo.¹⁸ Akitire iki pakuti ifintu fibiri ifishingapiribuka nekyo takyayanguka Resa ukubepa fwebo, abapusuka pabukingo, tukakwata ukukosereshiwa ukwakosa ukwikatirira mukukosa kwisubiro iryabikwa kabibera kuri fwebo.¹⁹ Twakwata iki ngo bukingo kabiri nga ing'anda yamweo, isubiro rirya iringira munkende yamukati kunuma yakipembe,²⁰ apo Yesu, uwatungirire aringire munkende pacifuro kyesu, Arisaba shima pepo mukaramba umuyayaya panuma yamutande wakwa Melkisedeke.

Chapter 7

¹ Uyu ni Melkisedeke, imfumu iya ku Saremu, shima pepo mukaramba uwa kwa Resa. uwakumenye Abrahamu akobwera ku kwipaya ishambumu no kumupara.² Uyo Abrahamu ayakenyeko kimo ikya mwikumi parifyonse ikyantashi, ishina ryakwe rya rora mukweba ati, Imfumu ya burungami, "Kabiri ni mfumu ya ku Saremu, "Ryarora mukweba ati, "Imfumu ya mutende."³ Ari uwakubura wishi, uwakubura nyina, uwakubura ifikorwe, uutaba nakutendeka kwa nshiku nagura impera ya mweo. Nomba aripara umwana umwaume wakwa Resa, pantu abererera ninshima pepo umuyayaya.⁴ Moneni ubukaramba bwa kwa uyu muntu uyo ikikorwe Abrahamu apere ikyekumi apokorwere mu burwi.⁵ Aba ruko rwakwa Lebi, abari kupokerera bashima pepo baperwe ku bantu abo abari kupoka ikyekumi ku bantu, abo abari ni bamunyinabo, nangura uruko rwakwa Abrahamu.⁶ Rero Melkisedeke, uuturi ne kikorwe kuntu ari atuntwike, aripokerere ikyekumi ukufuma kuri Abrahamu, kabiri arimuparire uyo uwari na ifirayo.⁷ Takuri ikyakukanya ukuti umunono aparwa no mukaramba.⁸ Muri uyu murandu, abantu abakufwa barapokere ifye kumi, pa murandu wa iki kyarishininkishiwa ukuti ari uwa mweo na nomba.⁹ Kabiri mukuranda uku, Lebi, uwa pokerere ifye kumi nao aripere ifyekumi ukupitira muri Abraham.¹⁰ Pantu Lebi ari mu mubiri wa fikorwe fyakweiryo Melkisedeke akumenye Abraham.¹¹ Rero ukupwiririka ngo kwari muri bushima pepo bwa bena Lebi (pantu ni palii abantu bapokerere amarango), kindo kingarenga ukukabira shima pepo umbi ukwima panuma yakwa Melkisedeke, ukukana tontonkanishiwapo kubukonkani bwakwa Aaron?¹² Iryo bushima pepo bwa piriburwa, na amarango nayo ya piriburwe.¹³ Pantu uyo akoranda ifi, wa mumukowa umbi, umushani neryo umo uwarikutarama ku kipairo kyakwa Resa.¹⁴ Nomba kya kine kine niku Yuda eko Shikuku Yesu afyarirwe, mumukowa uwa bushima pepo.¹⁵ Ifyo tukoeanda apakubuta tutu ukutira naumbi shima pepo engema ukuparana na Melkisedeke.¹⁶ Takyashintirire pa fipope fya ku mubiri ukweba ati abe shima pepo, rero kyarishintirirwe pa maka ya mweo wa muyayaya.¹⁷ Pantu amarembo yapere ubunte kuri ye ati, "Ninebo shima pepo wa muyayaya ukukonka na kubutantiko bwakwa Melkisedeke."¹⁸ Pantu ikipope kyantanshi kyafumishiwapo pamurandu wa bunake na ukukanaba na ubuyo,¹⁹ amarango tayakitire nangura kamo, rero isubiro risuma ryarirondorwere, ukupitira umotwishira mupepi kuri Resa.²⁰ Takwari kuraya kwa muropa! bambi baishire kuba bashima pepo ukwabura ukurapa,²¹ rero aishire kuba shima pepo ukupitira mu muropa wa uyo uwarandire kui ye, "Shikuru arirapire kabiri tekuti apiribure amatontonkanyo yakwe: niwebo shima pepo umuyayaya.²² Napari iki Yesu aritupeere ikipangano kyakirapo.²³ Ba shima pepo bakukare barikuba abengi mumpendwa, apo imfwa yaribakenye ukukonkanyapo ukuba bashima pepo.²⁴ Rero pantu Yesu akotwaririra ikwikara umuyayaya, arikwete bushima pepo bwakwikarira.²⁵ Nangu kingabaifyo ariba no kupususha bonse abaparama kuri Resa ukupitira muri ye, pantu aikarira ukuba papatira.²⁶ Kari kyakuringa sana ukuti

tukwate ye ngashimapepo mukaramba, uyo uwamushiro, uwakaere, uwabura akarema, muwaturwa ku rubembu, kabiri uwasumburwa ukucira imyuru.²⁷ Takokabira, ukukanaba ngafirya bashimapepo mukaramba, ukupera amarambo kira bushiku, ukubarira ku membu shakwe, na imemba sha bantuse. Arikitere umuku fye umo uro aipere umwine eka buri rambo.²⁸ Pantu amafunde yarikusonta bashi mapepo bakaramba abari abakunaka. Lero amashiwi ya murapo, ayaishire panuma ya mafunde, yarisontele umwana umwaume, uwarengerwe uwakupwiririka ukuba shimapepo umuyayaya.

Chapter 8

¹ Nomba ikikomo kyafyo tukososa niki: Twariba nashimapepo amba uwaikara ku kuryo kwa Kipuna Kyabufuma ikyabukaramba ikyapuramo mu myuru.² Mubomfi munkende yamushiro, ri hema ryakine kine iryo Shikuru, temuntu, aimikire.³ Pantu shimapemo mukaramba onse asonterwe ukutura fyonse ifyabupe na marambo. Nangu ringabe fyo kikankrla ukubapo nakimo ikyakutura.⁴ Nomba ngakyakweba ati Kristu ari pano caro, nga taripo shimapepo iyo, apo kwariba barya abatura ifyabupe umwarora amarango.⁵ Bantu ababomba ku kyaku mwenako nekinshingwa kyafintu fyakumuru. Nga firya fine Mose asokerwe kuri Resa iryo arikusungamina ukupange hema: Resa arandire ukweba ati, "Umone ukweba ati wapange fintu fyonse umwarore kipasho ikyo ikyaranfirwe kuri weba pa rupiri."⁶ Rero nomba Kristu aripokerere ubupyangishi ubwakucirapo, ngafirya fine kabiri aba kawikishanya wakipangano kisuma, ikyo ikyatarama pa firayo fisuma.⁷ Nga kyakweba ati ikipangano kyakubarirapo kyari ikyakubura akarema, nga tapafwaikirwe ikyakurenga fibiri.⁸ Iryo Resa asangire ifirubo ku bantu, arandire ati, "Boneni, inshiku shikoisa-efyaranda Shikuru-iryo nkapanga ikipangano kipya na ba ng'anda yakwa Israeri naba ng'anda yakwa Yuda."⁹ Takyakabe nga kirya kipangano ikyo napangire ku fikorwe fyabo pari burya bushiku ubo nabasendere kukuboko kukubatungurura ukubafumya mu kyaroya kya Egipti. Ikyo barya tabari kunakire kipangano kyandi, kabiri naribasurire-efyo Shikuru aranda.¹⁰ Iki e kipangano ikyo nkapanga naba ng'anda yakwa Israeri panuma ya shirya nshiku-efyo aranda Shikuru. Nkabika namafunde yandi muma tontonkanyo yabo, kabiri nkayaremba namumitima yabo. Nkaba Resa wabo, kabiri bakaba abantu bandi.¹¹ Tabakarekuisambirisha umuntu nomukaya munankwe kabiri umo namunyina, ukumweba ati, "Tshiba Shikuru."¹² Ikyo bonse bakanjishiba nebo, ukufuma ku munono ukufika na ku mukuru. Ikyo nkababero ruse kufya bupumushi fyabo, na masambi yabo nshakaye bukishe nakarya iyo."¹³ Pakwita iki kipangano, "Ikiya," arengere ikipangano kyantanshi ukube ikyakale, kabiri ne kyangukire kikote kikosungamina kuroba.

Chapter 9

¹ Nomba nangu kipangano kyantanshi kyari kwete ifipope fya mipepere ne ng'anda ya shira iya panwe sonde.² Ikyo ihema ryaripekanishiwe ikyantanshi, mu kati mwari ikyo kubikapa inyari, iteburo, no kutantanika kwa mikate, pareitwa ikifuro kya mushiro.³ Ku muma ya kipembe ikyo bubiri, ihema na rimbi, irya kwitwa ikifuro ikyashirisha.⁴ Kyarikwete ne kipairo ikyo goride ikyo kufutamwinapo. kabiri kyarikwete ne kipao kya kipangano, ikyo ikyari ikyakakatikwako na goride. Mukati mwari inongo ya goride iya kusunga mana, ikonto yakwa Aaroni ryasaki mwine, ne mawe ya kipangano.⁵ Pa muru wa kipao kya kipangano, ba Kerubi abakingirira inkumpiko ya kukonsorwera fintu tatwingarandapo pari nomba mu kushika.⁶ panuma ya ifi fintu fyaripekanishiwe, bashimapepo ryonse barikwingira mu muputure we hema mukufikirisha umurimo. Wabupyangishi bwabo.⁷ Rero ni shimapepo mukaramba arikwingira mu muputure wa buubiri, umuku umo kira mwaka, kabiri ukwabura muropa untu arikupera rarwa umwine napa fyarikubembuka abantu mukuburo kwishiba.⁸ Umupashi wa Mushiro warirangire ukuti apo fye ihema rya ntanshi epo ryari iryatarama munshita mu kati ka mwashirisha yari tairati kuboneka.⁹ Iki kari kishibiro kya nshita iiripo. fyonse ifya bupe na marambo ifireperwa nambo tekuti firenge ba kampingu waba kapepa ukupwiririka.¹⁰ Pantu fyena urubari rwafiko nipa fyakurya no kunwa no kusamba ukwapusapusa, fupope fya mubiri mpaka fye inshita yakutantika bwino.¹¹ Kristu aishire nga shimapepo mukaramba uwafintu fisuma ifyaisa. Aripitire mwi hema irikuru kabiri iryapwiririka iritapangirwe ne minwe ya bantu, iryo iritaba rya mukurengwa ne kwa rinwe sonde.¹² Ukwabura umulopa wa mbushi nowa bana ba ng'ombe, rero ukupitira muropa wakwe umwine aringiremo fye umuku umo mu kifuro ikyashirisha no kutusungira ukuruburwa kwa muyayaya.¹³ Pantu ngo umuropa wa mbushi nowa ng'ombe ishirume no kusansa kwa mitoi yakanaka ng'ombe pari abakowera firabashisha ku kusanguruka kwa mibiri.¹⁴ Ngo kukirapo umuropa wakwa Kristu, uyo ukupitira mu Mupashi wa muyayaya ariipere umwine uwabura akarema kuri Resa, ukusangurura ba kapingu besu ukufuma ku mikitire iyafwa kukubombera Resa wamweo?¹⁵ Pamurandu wa iki aba kawikishanya wa kipangano kipya. Pakweba ati nimfwa yaburire ikifuro kya kuruburwa kya abo abari mu kipangano kyantanshi ukufuma kufya kupurumuruka kwabo abo abakutwa bakapokerera ikirayo kyabupyani bwa muyayaya.¹⁶ Pantu ukuri ubufwayo, imfwa ya muntu wakikitire ifwire ukubimburwa.¹⁷ Pantu ubufwayo pakuti mpaka ukubomba kano nga kyakweba ati kwaboneka imfwa, pantu takiba na maka nga uwakikitire akiri umurore.¹⁸ Kanshi nangura kipangano kyantanshi takyapampamikirwe apakubura umuropa.¹⁹ Pakuti rindu Mose arimukupera amakambisho mu mafunde ku bantu bonse, ariburire umuropa wa bana ba ngombe ne mbushi, kumo na menshi, ubushishi bwakashika, na husope, asanshire fyonse umufungiro wine na bantu bonse.²⁰ Eryo atire, "Uyu e muropa wa kipangano untu Resa akambishe mweba."²¹ Mu musango umo wine, arisanshire muropa pe hema napa fibombero fyonse fintu barikubomfya mu bupyangishi.²² Ukuringana na marango ifintu fyonse fisangururwa no muropa. Apatari ukusumya umuropa takuba ubwerero.²³ Eikyo kyari ikyayana ukuti ifimpashanya fyonse ifya fintu mu muru fifwire fyangangururwa na ya marambo ya ishi ifine fyari no kusangururwa na marambo

ayakirapo.²⁴ Pantu Kristu taingire mu kifuro kyashirisha ikyapangirwe ne minwi, ikyabakikope kya kine. Rero aringire mu muru mwine, ku kubonekera nomba mu kinso kyakwa Resa parwa fwebo.²⁵ Taire murya pakwabati arengira ribiri ribiri ifikita shimapepo mukaramba, uwingira mu kifuro ikikuru ikyashira kira mwaka no muropa wa umbi.²⁶ Pantu nga akiba fyo ninshi nga arikirire imiku iingi ukutura fye ku mufura we sonde. Rero nomba aribonekere pakupwa kwa nshita kukufumyapo urubembu pakuitura burirambo umwine.²⁷ Nge fyo kyaringa umuntunse ukufwa umuku umo, nekyakukankapo kupingurwa,²⁸ ifyo fine, Kristu ariturire umukefye umo kukusenda imembu shakinabwingi, kabiri akabonekera umuku wa kibiri, tekukusende urubembu, rero kukupususha abo abamurindirira.

Chapter 10

¹ Pantu amaango kinshingwafye epera ikya fintu ifisuma ifiri no kwisa, tekipasho kine ikya ify fintu. Bonse abafwaya ukukumanya Resa ukupitira mu mangarango tayenga barenga ukuba abakupwiririka ukupitira mu marambo ayo bashimapepo batwaririra ukureta panuma ya kiramwaka.² Pantu rimbi, bushe nga tayarekerwe ukuturwa? Pantu ba kapepa nga baresangururwafye umuku umo no kukana kwata kampingu wa kubembuka na kabiri.³ Rero mu marambo ayo yene mwa reba ukwibukisha imembu panuma yakira mwaka.⁴ Pantu umuropa wa ng'ombe ishirume no wa mbushi teti usende imembu.⁵ Iryo Yesu Kristu aishire mu kyar arndire ati, "Amarambo nefya mituro tamwafifwire, rero umubiri eo mwampekanishisha;⁶ nefya mituro ifya kokya nefya mituro ifya membu ta mwarebekerwamo.⁷ Eryo naishire kuranda ati, 'Boneni, mpandi- ngefyo kayrembwa pa rwa ine mu mufunguro- ku kukita ubufwayo bwenu, mwe Resa.'" ⁸ Pakubara aishire kuaranda ati, "Tari marambo, nangura imituro, nangura ifya mituro fyonse ifyakokya, nangu marambo ya pamembu ayo mwafwaire. Nangura kube ukubekwaramo." Aya marambo yareturwa ukuringana na marango.⁹ Eryo aishire kuranda ati, "Boneni, mpandi nomba ukuti nkite ubufwayo bwenu." Arisendere umubera wa mikitire yakare ukuti abikepo umusango umbi.¹⁰ Namuri ukukufwaya, emo twashishiwa ukupitira mubupe bwa mubiri wa kwa Yesu Kristu pamuku umo bonse.¹¹ Kirabushiku shimapepo aretarama no kukita umurimo wakwe kuri Resa. Aretura amarambo yamo yene ribiri ribiri- amarambo aya shinga senda imembu.¹² Rero iryo Yesu aturire irambo rya nshita yonse irambo rya pamembu, aikara ku kuboko kwa kukuryo kwa kwa wishi.¹³ Akiri akororera mpaka abarwani bakwe akabakite umupando wa nkasa shakwe.

¹⁴ Pantu ukupitira mu kyabupe kimo arisangurura bonse abaresanguruka.¹⁵ Umupashi wa mushiro nao ushimika ubunte kuri fwebo. Pa kubara aishire kuranda atai, ¹⁶ "Iki ekipangano narapangana nabo mpaka panuma ya nshiku isho, ekuranda kwakwa Shikuru. Ndi no kubika amarango yandi mu mitim yabo, kabiri ndi no kuyaremba mu mutontonkanyo wabo." ¹⁷ Imembu shabo no kukana bomba imirimo ya marango ntakatare njebukisha." ¹⁸ Nomba ukupererwa kuri kwisa ukwambo, pantu takuri nomba irambo iriri ryonse pa membu.¹⁹ Eikyo, mwe bamuninane turi abakabira ukwingira umwashira ukupitira mu muropa wa kwa Yesu.²⁰ Iyo enshira iipya kabiri iyakwikariramo atwiswira mu kipembe, ukuptira mu mubiri wakwe.²¹ Umurandu wa kuti na tukwata shimapepo mukaramba mu ng'anda yakwa Resa.²² Natuparamineko ne mitima ine ine mu mwisuro wa kutetekera, ukuba ne mitima yesu iya kanwako ku kusangururwa ba kampingu wa ku kowera, kabiri abasambwe mibiri mu menshi ayarengama.²³ Tiyeni twikatishe totoro ukurumbura isubiro ukwabura ukungwaungwa, umurandu wa kuti Resa uwaturanga, aisuramo ikishinka.²⁴ Tiyeni tubone inshira ya kukosereshamo muninefwe ku kutemwa ne mikitire iisuma.²⁵ Twireka ukurongana kyapamo, ngefyo bamo bakita. Mukifuro, kya kukoseresha umo mukukira ero na mukukira, no kukira konse naumo iryo mukobona akasuba ka kwisa kwakwe kakaisa mupepi.²⁶ Pantu nga twa konkanyapo ukubembukira umufuro ribe panuma na tupokerera ukwishiba ikine, takwashara nakabiri irambo rya pa membu.²⁷ Mukifuro kya kuti, kwabafye ikintu kimo ikya kutinisha ikya bupingushi, no muriro uwaruma uri no kumina abarwani ba kwa Resa.²⁸ Onse uwakene amarango yakwa Mose afwire ukwabur uruse apa reba bakambone babiri nangura btatu.²⁹ Kupanikwa ndo umo enga panikwa uwanyanta pankasa sha mwana mwaume wakwa Resa, uwabona umuropa wakwa Yesu ngo wa buro mushiro- uo asangurwirwemo- no kungurura umupashi wa kusenaminwa?³⁰ Pantu twarishiba umo uwarandire ati, "Ikirandushi kyandi; nebo ndinokurandura." Nakbiri, "Shikuru ari nokupingura abantu bakwe."³¹ Kya kurenga umwenso ukupona mumonwe yakwa Resa wa mweo!³² Rero ibukisha inshiku sha kunuma, panuma ya kushishimuka kwenu, nefyo mwapitire mu mafya ya kukyura ayengi.³³ Mwarengerwe ukuponterwa parwarara no kupakaswa, kabiri mware kyurira kyapamo nabo abarepita mu bukyushi.³⁴ Pantu mwasakamene abafungwa, kabiri mwasekerere na pakupokwa ifyuma fyenu. Mwarishiba ukuti mwebo mwe bene mwarikwata ikyakupoka ikisuma ikya muyayaya.³⁵ Kanshi mwi posa isubiro ryenu, irya kwata ikirambu ikya kurisha.³⁶ Pantu mwebo mufwaikwafye umutima riteka, mpaka mukapokerere ikya miraya Resa, panuma ya kukita ukufwaya kwake.³⁷ "Pa kashitafye akaringa, umo uri no kwisa mukishinka akosa kabiri tareshinga shinga." ³⁸ Abantu bandi bamo aba rungama bafwire ukwikara mu kikyetekero. Pantu nta katemwe, ukumusanga na bwerera kunuma."³⁹ Rero taturi mbo ababwerera kunuma ku boni. Mukifuro kya kuti, twaba nga bo abasunga ikiketekero mu kusunga imyeo yesu.

Chapter 11

¹ Nomba ikiketele ienshintirio rya tintu twasubirismo ni nte ya fintu ifitabonwa.² Pantu pmurandu waiki ifikorwe fyesu emo fyasuminishiwe ku kiketekero kyabo.³ Ni kukiketekero eko twirukira ukuti ifya ponwesonde fyarengerwe ku kuranda kwakwa Resa, mukuti ikiboneka kya kitirwe kufi shibonea.⁴ Ni kukiketekero eko Aberi aturire irambo kuri Resa

irya kira pe rambo ryakwa Kini, muri icyi ashininkishiwe ukuba uwarungama, kabiri Resa aishire kuranda ubunte pakupokerea ikya bupe kyakwe, kabiri ikiketekero aberi akiri akoranda; nangura arifwa. ⁵ Nikuketekero eko Enoki apitirwe mu muru ukuti enga kana ukusondemfwa." Kabiri taripo, pantu Resa arimupitire." ⁶ Pantu ribe tarapitwa, mumuru ashininkishiwe ukuti ari uwatemuna Resa. Nomba ukwabura ukuketekera te kuti kube ukumutemuna. Pantu uuparamina kuri Resa ari no kuketekera ukuti eko ari karambura wa bamukabira kabira. ⁷ Ni kukiketekero eko Noah, iryo asokerwe kuri Resa pa fintu ifishira boneka, pakuba na katina apekanishe ikibwato kya kupusukiramo aba mu ng'anda yakwe. Mukitefi, emo asekerere abapanwesonde no kuba impyani ya burungami ubwashira mukuringa ne kiketekero. ⁸ Kyari ni ku ketekero eko Abrahamu, iryo aishire kwitwa, aumfwire ku kuya ku nkende uko ari nokupokerera nge kikwata. Arifumine, ukwabura ukwishiba uko akoya. ⁹ Niku kiketekero aikarire mu kyaro ikya rairwe ngo mwina Farao. Aikere mu tetnti na Isaki na Yakobo, impyani shinankwe kuri ikyo kine ikya rairwe. ¹⁰ Pantu arerorera umusumba uuri ne kya ku kurapo uo kerenganya wauko kabiri kakura ni Resa. ¹¹ Ni kuketero, eko Sara umwine ari ni ng'umba, ukuti apokerere amaka ya kukwata umwana. iki kyakitike nangura ari umukite, apo atungire ukuti wakishinka uwairaire. ¹² Eikyo, kuri uyu wine umwaume umo- uwari ngowfwa- bafyere mu bwingi nge ntanda sha murwerere isho bashinga penda ngemikyanga sha pari bembu. ¹³ Kyari ni mu kkiketekero ukuti bonse abafwire ukuburo ukupoka ifirayo. Ikiringire, panuma ya kubona no kuposhanya nabo akataramukira, basumine ukuti bari bena fyaro bapa kyaro. ¹⁴ Pantu abasosa firya barango kuti bakofwaya ikyaroy kya kwabo. ¹⁵ Nga kyakuti baretonkanyanya ikyaroy bafumineko, bari kwete ishuko ryakubwererako. Rero ngefyo kiri, bokofwaisha ikyaroy kisma, ikyaba kwi uru. ¹⁶ Eikyo Resa tari na nsoni ukwitwa Resa wabo, eikyo Resa aribapekanishisha umusumba wabo. ¹⁷ Nipakiketekero ryakwa Abrahamu, iryo aeshiwire, wariturire Isaki. Ari mwana mwaume wakwefye umo uo untu aturire, uyo uwapokerere amarayo. ¹⁸ Ni kuri Abrahamu fyarandirwe ati, "Ni muri Isaki kypitire umo urupwa rwakwe urwa kwinkwa." ¹⁹ Abrahamu arondororwere ifyo Resa Isaki abushishe kubafwa, ukufuma uko kwine amupokerere kwati ni mumurumbe wakushukuka. ²⁰ Ni kuketekero eko Isaki aparire Yakobo ero na Esau. ²¹ Niku kiketekero eko Yakobo, pakufwa aparire abana baume bakwa Yosefe. Yakobo anshishimwine, ashintamine pamuru wa nkonto yakwe. ²² Ni kukiketekero eki Yosefe, pampera ya mweo wakwe, arumbwire ifya kufuma kwa bana bakwa Israeli ukufuma ku Egipto no kuba konkomesha parwa mafupa yakwe. ²³ Ni kukiketekero eko Mose, iryo afyerwe, abafyashi bakwe bamufishire imyeshi itatu pantu ba bwene umwana wabune. Kbiri taba tinine ikipope kya mfumu. ²⁴ Niku kiketekero eko Mose, iryo akuri akene ukwitwa umwana rume wa mwana wanakashi wakwa Farao. ²⁵ Asarire, ukukyura pamo na bantu bakwa Resa, ukukira ukukwata inshita ya bwanarare iya rubembu ubwakashita. ²⁶ Pakuringo kuti ukusebana pamo na KRSitu ekubukindama ubwaburo kukira ifyuma fymu Egipto. Pantu arekeshe amenso yakwe pakirambi. ²⁷ Niku kiketekero eko Mose afumine ku Egipto. Tatinine no bukari bwa mfumu, pantu akosere nga urebana uushibneka. ²⁸ Niku kiketekero eko akitire ikyakukira no kukana umulopa, ukuti ubonaushi ekumyako kuba beri ayabona abana baume abamu Israeli. ²⁹ Niku kiketekero eko batapukire Bemba wa kukashika nga pampanga apauma ndi. Na bena Egipto pa kwesha ukukitefi, bari bwene. ³⁰ Ni kukiketekero eko amaringa ya Yeriko yawirire, iryo yashingurwike inshiku kine rubari. ³¹ Ni kukiketekero eko Rahabu kirende ta robera pamo na bashiri ne kumfwira, asekerere inengu umutende. ³² Kindo kimbi ninga randa? Pantu kuti ya nkyepera inshita ikurondorwera parwakwa Gideone, ifyakwa Baraki, Samusone, Yefta, Davidi, Samwere, ero na palrwa bakasesema. ³³ Bena niku kiketekero eko bakimfishe ama bufumu, babombere umuringanya, no kupokerera ifirayo. Baisere utunwa twa nkaramo, ³⁴ bashimishe amaka ya murio, bapuswike kukanwa karupanga, bapashiwe kuma rwere, basangukire ababuramba muburwi, no kukimfya ifita fya bena fyaro. ³⁵ banakashi bapokere abafwa babo mukubuka. Rero bambi bariropwere, bakene ukupokerera karubura, ukuti babone ukurubuka kwa wamako. ³⁶ Bambi bapokerere ukwesha kwa kumiwa no kufopaurwa, no kubakakira mu kifungo. ³⁷ Baporerwe amabwe. Baputwirwe mufipimfya fibiri. Baipairwe ku rupanga ne mpapa sha shaba sene. Ababa no bubusu, abakyushiwa abakitwa ububi. ³⁸ Panwesonde tapaba wamine. Bari tabantire mu matororo a mumpiri, na muminga na mu mendo ya mushiri. ³⁹ Nnagura aba bantu bonse basuminidhiwe kuri Resa pamurandu wa kiketekero kyabo, taba pokererwe ikyarairwe. ⁴⁰ Resa arakwata ipange irisuma pari fwebo, pakutira ngatwaburapo tekuti bapangwe abapwirika.

Chapter 12

¹ Eikyo na fwebo pakuba abakushingurukwa ne bumba rikaramba irya bakambone, kanshi natukoitarusha kuri fyonse ifyakufina no rubembu urwarambatira. kabiri tubutuke mukushipikisha urubira urwabikirwa fwebo. ² Rero na tupepeke amenso pari Yesu, kerenganya kabiri kawaminisha wa kitetekero kyesu. uyo pa murandu wakusekerera ukwabikirwe pa ntashi yakwe ye arishipikishe ku musaraba, asurire insoni, arikere ku kuboko kwa kuryo ku kipuna kya kwa Resa. ³ Eikyo tontonkanyeni pari ye, uwashipikishe mukusushiwa ku babembu abamwimine, pakuti mwiba abanakuka eryo abakutompoka imitima. ⁴ Pantu ukupirikita no rubembu tamurarwisha ikyakuti bamwipairapo; ⁵ kabiri murirabire ikyakukoseresha ikya perwe kuri mwebo mwe bana: "We mwana wandi, wirakuperera kufunda kwakwa Shikuru, nefyo ukunakuka iryo mwarungamika kuri ye. ⁶ Pantu Shikuru akaripira uyo atemwa, kabiri ukukanda onse umwana mwaume uwapokekerere ⁷ Murekushipikisha muma kyushi ngokisarapurwa. Resa akokita mwebo nga bana bakwe. Bushe kwariba umwana mwaume uyo wishu uyo ashisarapura? ⁸ Rero nga mwaba abakubura ukusarapurwa, uko abantu bonse bakumako, ninshi tamuri bana baume bakwe. ⁹ Rero fwebo, twarikwete abafyashi ba buntunse aba abatusarapwire iryo twaribakindike. Kyakirapo fwebo kufyo twingaipara kuri Shifwe wamipashi fwebo ukuba abomi! ¹⁰

Bashifwe baratusarapura pakashita akashita akanono nga babona ukuti nafiwama. Rero Resa araturaripira kufyo abwene ukuti nafiwama, pakuti twakwata bu mushiro bwakwe. ¹¹ Takwaba ukusarapurwa ukuboneka ukupera insansa, rero kupera ukuripira. Rero panuma kupera ikisabo kya mutende eryo no burungami kuri abo abapekanishiwa kuri ikyo. ¹² Kanshi kosheni amaboko yenu ayanakuka na makufi ayanakuka. ¹³ Rungamikenini inshira shenu, pakutira ayaremana yeikyena rero yaposhiwe. ¹⁴ Lyonse murefwaya ukwikara no muntu onse umutende, no kuba abamushiro, pantu ukwabura ifyo takuri uuri onse uukubona Shikuru. ¹⁵ Beni abakukengera ukuti umuntu neryo umo eburwa iikikuku kyakwa Resa, nokutira takuri umushira uwarura wakura no sakamikwa, pakutira abengi bekoweshiwa, ¹⁶ epari abako uwaburarerere uutasakamana, pamo nga Esau, uwashitishe insambu shakwe ishakuba iberi pakulya ikyakurya umuku umo. ¹⁷ Pantu mwarisha ukuti panuma iryo afwire ukukwata iparo, arikwete, afirirwe ukusanga ishuko rya ukurapira, nangu akifwaishe no kurira ifiramba. ¹⁸ Pantu tamwishire kurupiri urwingekawako, urupiri ururepya no muriro, imfifi, ikyakutinga, ne kimwera kyamaka na mabimbi. ¹⁹ Kabiri tamwishire ku kurira kwantandara, nangu kwishiwi rya fyebo iryo abamfwire barepapata ukutira ishiwi rirundwako. ²⁰ Pantu bafirirwe ukumfwa ikipope ikyasoserwe: Nangu ni nama yakata kurupiri, ninshi bari no kuipaya ku mabwe nangu ukuirasa ne fumo. ²¹ Kyakine ikyabooneke kyari kyakutinya nganshi ikyakuti na Mose wine asosere ati, "Umwenso wanjikata naratutuma." ²² Rero, fwebo Kurupiri rwa Sione, na kumusumba wa kwa Resa wamweo, Yerusalemu wa mumuru, kabiri mwaisa kuri Resa, kapingura imyandamishira abarongene ne nsansa. ²³ Mwaisa kurukuta rwa maberi, aba abarembwa mumuru. Mwaisa kuri Resa, kapingura wa mirandu yonse, na ku mipashi ya bantu iyo Resa arenga ukuba iyapwiririka baba abakaere pa kinso kya kwa Resa. ²⁴ Mwaisa kuri Yesu, kawikishanya wa kipingano kipya, na kumuropa uwaitike uutuosera ifusama ukucira umuropa wakwa Aberi. ²⁵ Murekusakamana ukutira mwirakukana kumpwa urekusosa. Pantu nga tabapuswike nga bakana ukumfwa ku warikubasoka pa kyao pari bafi fwebo tatwakapusukike nga twapiribuka kuri uyo uukutusoka ukufuma mumuru. ²⁶ Panshita imo, ishiwi rirya ryatenkenge ikyaroro rero nomba kyaraiwa akiti, "inshita naimbi nkatankanya tekyaro kyeka, rero no muru." ²⁷ We kyebo iki, "Nakabiri," areranga ukuti akafumya ifntu ifitente emukweba ati fyonse ifya bumbrwe, pakuti ifinfu ifishakasunkanishiwe fikashana. ²⁸ Eikyo na fwebo ukupokerera ubumu ubushishisukanishiwe, natukumutotera muri uyumusango mu ukupepa Resa abakatina mu musango uufwire ukumusansamushamo. ²⁹ Pantu Resa wesu muriro uokya.

Chapter 13

¹ Rekeni kiktemwiko kya buninane kikonkanyepo. ² Tamufwire ukuraba ukurapokerera abatandashi. Pantu ukupitira muriki bamo napokerere bamarika ukwabura ikwishiba iki. ³ Mukoibukisha abafungwa, kwati mwafungirwe pamo nabo. Mukoibukisha aba kyushiwa kwati mwari mu mubiri yabo iryo bare kyushiwa. ⁴ Rekeni ikypu kisungwe mubukindami kuri bonse, ero rekeni umusengere w kyupo uusungwe uwasangururwa, pantu Resa akapingura ababurarerere ero na bakende. ⁵ Rekeni imbera shenu shi taruke kukutemwa indarama. Murebekerwa mu fintu ifyo mu kwete, pantu Resa umwine arandire ati, "Ukuri turi no kukusha, nangura ukukuposa." ⁶ Tufwire ukubekerwa mufyo twakwata pakuti twingakwata amaka yakuranda ati, "Shikuru ekafwa wandi; ntengati. Kindo umuntu engakita kurinebo?" ⁷ Ibukishe intungurushi, isho isharandire imbiransuma yakwa Resa kuri mwebo. Boneni imbera shabo nefya tumbukamo ukurosha kumbura. Tontonkanyeni uwaira ikiketekero kyabo. ⁸ Yesu Kristu kimo kine na mairo, na rero no muyayaya. ⁹ Mwisendwa kumasambiro ayeni. Pantu kisuma ukuti umutima ufwire ukukosa mukiketekero, tekufiryo ifyo ifishafwa abendam. ¹⁰ Twari kwata ikipairo ikyo abayungira mwi hema tabasuminishiwa ukurya. ¹¹ Pamurandu wa kuti umuropa wa nama shipaiwa pamurandu wa rubembu uuretwa mwi hema kuri shimapepo no wingisha umwa mushiro, imibiri yena yokerwa kunse ya musumba. ¹² Eikyo na Ysu akyurire kunse ya mpongoro, ukuti asangurure abantu mu muropa wakwe. ¹³ Eikyo kanshi tufumine kunse ya nkambi ukushingamwa ukusebana kwakwe. ¹⁴ Pantu pano tatukwete umusumba wakwakaririra. Mukifuro, kya kuti tukofwaya ukubona omouukoisa. ¹⁵ Muri wene, emo, ryonse tuturire amarambo yakurumbanya Resa, rumbanyeni pakuti ekisabo kya miromo irumbanye ishina ryakwe. ¹⁶ Twiraba ukwafwana kiraumo naumo, pantu ni muri ayo marambo Resa atemenwe. ¹⁷ Beni abakyumfwira kubaremutungurura pantu ebarina imyeo shenu, nga bantu abakaba no kurumburura. Umfwireni ukuti babe abakitekyo no kusekerera te muburanda iyo, pantu tekywa kwafwa ukukita ifyo. ¹⁸ Tupepereniko, pamurandu wa kuti turi na kampingu umusuma uwakufwaya ukwikara bwino muri fyonse. ¹⁹ Nkomikonkomesha ukukite mukukira, ukuti ni ngabwera bwangu. ²⁰ Nomba Resa wa mutende uubushishe ka kema mukaramba uwa mpanga, shikurwifwe Yesu, ukupitira mu muropa wa kipingo kya muyayaya, ²¹ amibake muri fyonse ifisuma ku kukita ukufwaya kwakwe, pakukitira muri mwebo ikya kutemwa ku menso yakwe muri Kristu. Kuri ye kube ubukata umuyayaya. Amen. ²² Nomba nkomukonkomesha, mweba muninane, ukukonka amashiwi na mukonkomesha ayo na miremba mu kuringa. ²³ Mwishibe ukuti murina wesu Timote arikwirwe, pamo nankwe nkesa kuri mwe ngaisa bwangu. ²⁴ Muposhe intungurushi na basumina bonse. Abena Itari bamukyerera. ²⁵ Ukusenamina kube na mwebo bonse.

James

Chapter 1

¹ Yakobo, umusha wakwa Resa kabiri Shikuru Yesu Kristu, ku mikowa ikumi rimo n ibiri iya mu basarangana:

Mwaporeni! ² Ishibeni ukuti kya kusekererera, ba munyina, irintu mwebo mwaponena mu fya misango misango ifyakweshiwa. ³ Mwebo mwaishiba ukuti ukweshiwa kwa kiketekero kyenu kureta ukushipikisha. ⁴ Rekeni ukushipikisha kufishepo umurimo wa uko, pa kuti mwise mube abapwiririka kabiri abafikapo, ababurwa ikintu nangu kimo. ⁵ Rero umo uwa muri mwebo nga afwaya amano, murekeni arombe kuri Resa, uupera fye kuri bonse ukwabura ukwebaura ukuri konse aba muomba, kabiri yakapera kuri ye. ⁶ Rero arombere mukiketekero, no kutwishika nakarya. Rero weba weutwishika wapara amaba muri bamba ayaimiwa ku mwera no kusensemunwa ukushinguruka. ⁷ Rero urya muntu tafwire ukutontonya ukuti akapokerera ikiri kyonse ukufuma kuri Resa. ⁸ Pa kuba umuntu uwa mitima ibiri, uwakingya mu mibere yakwe yonse. ⁹ Rero munina umupina atakishishe ukusumburwa pa kifuro kyakwe ikya pa muru. ¹⁰ Rero no mukankara atakishishe pa kumuponya panshi, pakuti akapita nge ruba rya mu mpanga. ¹¹ Pantu akasua katurira pamo ne kikabirira, no kumya ikyani. Iruba rya kiko rirarukuta, no kuyemba kwa kiko kurona urwa. Munshira imoine, efyo no mukankara akaroba mu mibere yakwe. ¹² Uwaparwa muntu uushipikisha ku kyakweshiwa, pa kupita mu kukimfya ikya kwehsiwa, akapokerera ikirongwe kya mweo, ikyo icyarairwe kuri abo abatamwa Resa. ¹³ Rero takuri nangu umo uukaranda pa kutunkwa ati, "Nintunkwa na Resa," pantu Resa tatunka ku kukita ikibi, kabiri tatunka umuntu nangu umo. ¹⁴ Rero kira muntu atunkwa ku kurunkumbwa rwakwe, urumusembereka no kumwikata. ¹⁵ Eryo panuma urunkumbwa rwaimita, rufyara urubembu, ero panuma urubembu nga rwakura, rufyara imfwa. ¹⁶ Mwirufiwa, mwe batemwikwa bandi. ¹⁷ Kyonse ikya bupe ikisuma ne kya bupe ikisuma kifuma ku muru. Ikikira panshi ukufuma kuri Tata wa rubuto. Kuri ye takwaba ku kikingya nangu kinshingwa pa murandu wa kuribuka. ¹⁸ Resa asarire ku kupeera fwebo ukufyrwa ku kyebo kya kine, pakuti tube ifisabo fya ntanshi ifya mufibumwa abumbire. ¹⁹ Ishibeni iki, mwe batemwikwa bandi: Rekeni umuntu onse abe uwayanguka ku kumfwa, uwatekanya ku kuranda, uwatekanya ukufurwa. ²⁰ Rero ukufurwa kwa muntu takubomba umurimo mu burungami bwakwa Resa. ²¹ Eikyo fureni fyonse ifya rubembu ifya kowera ne kya busari ikya bubi. Mubufuke pokerereri ikyebo icyaribuka, ikiri na maka ayakupususha imitima yenu. ²² Mube bakakita wa kyebo te kumfwa fye kweka, kuibepa mwe bene. ²³ Pantu nga umo abakomfwa wa kyebo rero te kakita, apara umwauke uukyekeyeta ikinso kyakwe ikya kififyarirwa mu kiorani. ²⁴ Araikyeyeta umwine no kuya kumbi iryo rine araba ifyo aboneka. ²⁵ Rero uubona mu mafunde ayakishinka aya buntungwa, no kutwaririra ukukita, uushaba uuraba, uyu mwaume akaparirwa mufikitwa fyakwe. ²⁶ Nga umo uutontonkanya ukuba kapepa, rero tasunga ururimi rwalwe, abepa umutima wakwe, no kupepa kwakwe kwafye. ²⁷ Ukupepa ukwasangururwa kabiri ukushakowera kuri Resa na Tata wesu ni uku ukwafwa abana banshiwa na bamukamfwirwa mu kukyura kwabo, no kuisunga no kukana kowera ne sonde.

Chapter 2

¹ Mwe bamunyanane, mwiikata ku kiketekero muri Shikuru wesu Yesu Kristu, Shikuru wa Bukata, mukusaruruka kwa bantu bambi. ² Fipangeni ukuti umuntu umo nga aingira mu kirya kyenu nafwara imbira minwe sha goride ne fifwara ifisuma, eryo kabiri mwaingira umupina mufya kufwara ifya kuramba. ³ Nga mwaroresha pa muntu umukankara uufwere ififwara ifisuma no kuranda ati, "Mwaranda kuno mu nkende iisuma," rero mwaranda ku mwaume umupina ati, "Katarama kurya" nangu "Ikara pa makasa yandi," ⁴ bushe tamukoipingura mwebene? Bushe tamusangukire bakapingura ba mitontonkanishishe yaburwani? ⁵ Umfweni, bamunyanane, mwebatemwikwa bandi, bushe Resa tasarire abapina ba kyarwo ukuba abakankara mu kiketekero no kuba impyani sha bufumu ubo araire kuri bonse aba mutemwa? ⁶ Rero tamukindikire umupina! Bushe tebakankara bamititikisha? Bushe te bamobene abamitwara ku firye? ⁷ Bushe tabatuka ishina irisuma iryo mwaitirweko? ⁸ Nga kyakuti, nangura, mufikirishe amafunde yabufumu ukuringana na marembo, "uretemwa umwina muparamano ngefyo waitemwa we mwine," murakita bwino. ⁹ Rero nga mwasoborora abantu abamo, murekita isambi, kabiri abakonenkeshiwa kwifunde nga bampura mafunde. ¹⁰ Pantu onse uwabera amafunde uonse, nomba aipununako mu nshirafye imo na sanguka uwamurandu uwakutoba amafunde yonse. ¹¹ Pantu umo uwarandire ati, "Wirakita bukende," ewarandire no kuti, "Wiraipaya." Nga taunka bukende, rero nga urakita ukwipaya, na usanguka impura mafunde. ¹² Kanshi mureranda no kuti nga abo abakapingura umwabera ifunde rya bukaere. ¹³ Pantu ubupingushi bwisa ukwabura uruse kuri abo abashiranga uruse. Uruse rurakimfya ubupingushi. ¹⁴ Bushe busumanshi, mwe bamunyanane, nga kyakuti umuntu aranda ukuti wakikyeketekero, rero takwate imirimo? Bushe kirya kiketekero kuti kya mupusha? ¹⁵ Fipangeni ukuti muninane nangu nkanshi afwere bubibubi kabiri takwete ifyakurya akasuba konse. ¹⁶ Fipange ukuti umo muri mwebo aranda kuri bo ukuti, "Mwende umutende, kangabukeni no kwikuta." Nga tamubapere idfintu fikofwaikwa ku mubiri, bushe busuma nshi ubo? ¹⁷ Munshira imoine ne kiketekero kine, nga takyakwata inkito, ninshi kyakufwa. ¹⁸ Rero umo kuti aranda ati, "Warikwata ikiketekero, naine nakwata imirimo." Nangu ikiketekero ukwabura imirimo, naine nkokuranga ikiketekero kyandi ukupitira mumirimo yandi. ¹⁹ Mwarisumina ukuti kwaba Resa umo; mwakita bwino. Rero ne nguru sharisumina ikyo, kabiri shiratutuma. ²⁰ Bushe urefwaya ukwishiba, we maume umuwerewere, ukuti ikiketekero ukwabur imirimo kyafye? ²¹ Bushe shifwe wesu Abrahamau tarungamikirwe pa mirimo iryo aturire umwana wakwe Isaki pa burambo? ²² Boneni ukutira ikiketekero kyabombere ne mirimo yakwe, no kuti murandu ne mirimo ikiketekero kyakwe kyakurireko ukukira. ²³ Marembo yarifikirishe aya kuti, "Abrahamu asumine muri Resa, kabiri kyapenderwe kuri ye ukuti burungami," kabiri aitarwe kibusa wakwa Resa. ²⁴ Boneni ukuti ni kunirimo eko umuntu arungamikrwa, nomba tekukiketekerofye. ²⁵ Munshira imoine nayo, bushe Rahab iure tarungamikirwe kumurandu ne mirimo, iryo apokerere inkombe no kushituma ukuya

Chapter 3

inshira imbi? ²⁶ Ngo mubiri ukufunyako umupashi wa rifwa efyaba ne kiketekero ubwaura imirmo kyarifwa.

Chapter 3

¹ Mwiba bakafundisha abengi, mwebamunyunane, pafyo mwaishiba kuti fwebo fweba funda tukapingurwa kwakiramo. ² Pantu bonse turaipununa munshira ishingira. Nga umo taipununa mu mashiwi, ari uwapwirirka, ukurama umubiri wakwe. ³ Nomba nga bika inkobero mutunwa twabakabrwe pakutubera, kuti twafirenga fyba ifya kupiribura imibiri yabo. ⁴ Boneni ikyakuti ifyombo, nangura fyakura kabiri fisendwa no mwera, sharurwa nakanaosa uko kyoba asara. ⁵ Ngafirya ururimi kipande ikinono ku mubiri, nomba rusosa ifintu fikuru. Boneni kabiri umuriro ukoshiwa no kokya impanga iikuru. ⁶ Ururimi rwaba ngo muriro, ururimi risonde umwabura ukurungama urubifya umubiri wesu onse. Urukankaika umubiri onse rurakosha umuriro kumibere yakifyarirwa. Rura ikosha uriwine ku ngehena. ⁷ Pamusango onse uwanama, ifyuni, ifikurika ne fya muri babemba kuti fya bereshiwa kabiri fyaribereshiwa ku banatu. ⁸ Rero takuri umuntu wingaberesha ururimi. Rubi tarwangarirwa, rwaisuramo ubusungu bwakureta imfwa. ⁹ Nikuri rwena turumbunishisha Shikuru na Tata, kabiri nakuri rwena tutipira abantu, abangwa mukyata kyakwa Resa. ¹⁰ Ni kukanwa kamo kene kwishira ukupara no kutipa. Mwebamunyunane, ifi fintu tafiringire ukukitika. ¹¹ Bushe aakamana karafumisha kyapamo amenshi yarowa naya rura? ¹² Bamunyunane, bushe ikimuti kya mukunyu kuti kyatwara umu olife? Nangu umwangashi, bushe umwangashi ukatwara umukunyu? Neryo ukere ukupera amenshi yarowa. ¹³ Nani muri mwebo uwamano kabiri uwasarupuka? Rekeni uyo muntu arange ubumi busuma ku mirimo yakwe mufya bumuntu fya mano. ¹⁴ Rero nga muri mwebo muri abakarumwa nakafindwe mu mutima, mwiraikatisha no kubepesha ikyakine. ¹⁵ Aya te mano ayafuma ku muru. Rero, ya pakyaro, te ya bumupashi, ya nguru. ¹⁶ Pantu uko ukwaba akarumwa na kafindwe, kwariba ikimfurunganya ne mikitire ya bipa. ¹⁷ Rero amano ya fuma ku muru yena yantu yasangururwa, eryo ya kibote ne kitemwiko, ya mutembo, ya bupete, yaisuramo uruse, ne fitwaro ifisuma, ayabura bu myarumyaru. ¹⁸ Ikisabo kya burungami ki byarwa mu mutende kuri abo abakita umutende.

Chapter 4

¹ Bushe ifirenga ukuti mureumana no kurwa fiffuma kwi? Bushe tafifuma kurunkumbwa ururwishnya ne firundwa fya mibiri yenu? ² Murafwaya ukukwata ifintu, nomba tamukwara. Murapepa no kukumbwa ifyabene, rero tamufikwata. Murakita uruburi no kumana. Tamukwata ifyo mufwaya pantu tamuromba. ³ Muraromba rero tamupokerera pantu murumba bubi bubi, pakutira mufibomba kufyarunkumbwa rwenu. ⁴ Mwebakende! Bushe tamwaishiba ukuti bukibusa ne kyaroburwani ba Resa? Eikyo onse uufwaya ukuba ikibusa ne kyaroburwani umurwani wakwa Resa. ⁵ Nangu mubona kwati ryafye irembo ritira, "Mupashi arenga ukwikara muri fwebo wa bufuba"? ⁶ Rero Resa aperesha ukusenamina, eikyo irembo ritira, "Resa akinkitira abamataki, rero aranga ukusenamina kuba fuuka." ⁷ Eikyo nakireni kuri Resa. Kaneni umurwani, nao akafurumuka kuri mweo. ⁸ Iseni mupepei kuri Resa, nao akesa mupepi na mwebo. Wamyeni amaboko yenu, mwe ba bembu, no kusangurura ikitima shenu, mwe bamitima ibiri. ⁹ Beni ababuranda, rosheni no kurira! Rekeni inseko shenu shisanguke uburanda no ku sekerera kwenu ku sanguke ukurosha. ¹⁰ Ikyefyeni ku kinso kyakwa Resa, nao akamimya. ¹¹ Mwiponterana, bamunyunane. Uwapontera umubiyo eryo amupingura ninshi apontera amafunde no kuringura amafunde. Nga wapingura amafunde, ninshi te weba kakita we funde, rero ninshi ni weba kapingura. ¹² Kapera wa mafunde kabiri kapingura abafye umo. Ewaba na maka yakupususha na yakona. Ni weba nani, weba weupingura muparamano? ¹³ Nomba umfweni, mwebo mwebatira ati, "Rero eryo mairi tukaya kumusumba pakuti, tutekareko umuku umo, tukakite amakwebo, no ku nonka." ¹⁴ Nani waishia ibifakitika mairi, kabiri bushe umweo obe kinshi? Pantu mwabafye nga fubefube uuboneka akashita akanono no kutafumapo. ¹⁵ Rero, mufwire ukutira ati, "Nga Resa asuminisha, twaraikara, twarakite ki ryo kirya." ¹⁶ Rero mwebo nomba mureitakisha mukirumba pa mapange yenu. Ukuitakisha konse ukwamusango uyu kubi. ¹⁷ Eikyo kuri onse uwaishiba ikyarungama kabiri akana ukukikita, kuri ye rubembu.

Chapter 5

¹ Iseni nomba, mwe bakankara, rosheni no kurira ifiramba pa makyushi yaramishira. ² Ifyuma fyenu na fibira, ne fi fwaro fyeni na fyaruka ifiryo fya fiperebesha. ³ Goride yenu na silfere yenu na fikata indarawa neshi ndarama shikaba inte kuri mwebo. Shikaraya imibiri yenu ngo muriro. Mwaribikisha ikyuma kyenu mu nshiku shakurekeresha. ⁴ Roresheni, maripiro ya babomfi yarekuta inkuta, amaripiro mwaikatira ba karoborora ba mabar yenu, ne nkuta shabo na shifika ku matwi yakwa Shikuru umwine wa fita. ⁵ Mwaikara pakyaro mukuipakisha no kuiremena mwebene. Mwarinisha imitima yenu pa bushiku bwa kwisa ipaiwa. ⁶ Mwariseka no kwipaya umuntu umurungami. na ye tamiresha. ⁷ Eikyo tekanyeni, mwe bamunyina, mpaka no kwisa kwakwa Shikuru. Moneni, shiburimi arapembera ifirimwa fyamutengo mwibara. Arafirorera mu mutekatima, mpaka fyapokerera imfura ya ntanshi ne yakurekeresha. ⁸ Na mwebo, bene, mube abatekanya. Kosheni mitima yenu, pantu ukwisa kwakwa Shikuru kuri mupepi. ⁹ Mwiraishirishanya, mwe bamunyina, kuri kira umo, pakutira mwikapingurwa. Boneni, kapingura atareme pa kiibi. ¹⁰ Bureni ikirangiriro, mwe bamunyina, ukufuma ku kukyura no kutekanya kwa bakasesema, abarandire mwishina ryakwa Shikuru. ¹¹ Boneni, barya abashipikisha tutira bariparwa. Mwaryumfwa pa kushipikisha kwakwa Yobo, kabiri

mwarishiba umurimo wakwa Shikuru, efyo akwatisha ikikuku no ruse.¹² Nekiakirapo pari fyonse, bamunyanane, mwirarapa, ikiri kyonse umuru nangu ikyar, nangu umurapo uuri onse. Rero, rekeni "Eee" ibe ni "Eee" na "Iyo ine ni "Iyo," pakutira mwiwira mu bupingushi.¹³ Bushe pari uuri onse urekyura pari mwebo? Narepepa. Bushe pari uuri ne nsansa? Nareimba amarumbo.¹⁴ Bushe pari umurwere pari mwebo? Murekeni akute abakaramba ba kironanganino, rekeni bamupepere. Rekeni bamusube amfafuta mwishina ryakwa Shikuru.¹⁵ Amapepo yakiketeker, kuti yaposha umurwere, na Shikuru akamwimya. Nga arikita imembu, Resa akamwerera.¹⁶ Kanshi yeberereni imembu shenu kuri kira umo, no kupeperako kira umo, pakutira mwingapora. Ipepo rya murungami ryariba na maka mu ibere yariko.¹⁷ Eriya ari muntu nga fwebo. Aripepere mukishinka ati imfura iroka, namukine twakarokere imfura mu musumba pa yaka itatu ne myenshi mutanda.¹⁸ Eryo Eriya apepere na imfura, ne kyar kyatwere ifitwaro fyakiko.¹⁹ Mwebamunyanane, pari mwebo nga pari uwataruka ku kishinka, eryo umo amubwerekeshako,²⁰ uyo umuntu aringire ukwishiba uyo onse upiirbura umubembu ukufuma ku mibere ibi aka mupususha kumfwa, no kufimba pamembu ishafurisha.

1 Peter

Chapter 1

¹ Petero, umusore wa kwa Yesu Kristu, ku beni basarwa abasanganina, ukufika ku Ponti, Garatia, Kappadocia, Asia, na Bethynia.² Ifi ni mukukonka no kwishibira ribera kwa kwa Resa Tata, apekenye mri mupashi mukubera na pakusansa umurapa wa kwa Yesu Kristu. Uruse rwingaba kuri mwebo, no mutende wingakurirako.³ Naturerumbanya Resa, wishi wakwa Shikuru Yesu Kristu! Mu ruse rwakwe urushaikirira aritupera ukufyarwa kipya-kipya mukuba abamweo ne subiro ukupitira mukushukuka kwa kwa Yesu Kristu ku bafwa.⁴ Ubu ebupyani ubushakakandwe, ubushakarambe, kabiri tabwakapite ubo bamisungira ku muru.⁵ Mwarikingirirwa na maka ya kwa Resa ukupitira mu kitetekero, pantu ukupusuka na kupekanishiwa ukufika mu nshita shakurekeresha.⁶ Muresansamuka apakaramba pari ifi, nangurine uri ne kiririshi pakashita akanono pakuponenwa na mafya ayengi. Ifi ni pakushininkisha ikitetekero kyenu, ikikankara no kukira goride yonaikafye, nga bamweshya mu muriro.⁷ Ifi fyakitika pakutira ikitetekero kyenu kikasangwe no kusanguka amarumbo, ukutasha, no mukinshi Yesu Kristu nga asokoroka.⁸ Tamwamubona, rero mwarimutemwa. Tamumubona pari nomba, rero mwarisumina muri ye no kusansamuka ne nsansa ishingira ngarandwa no kwisuramo insansa.⁹ Nomba mwarapokera mwene ifyatumbukire mukitetekero kyenu, ipusukiro rya myeo yenu.¹⁰ Bakasesema barefwairisha no kwipusha-ipusha mukukyengera pari iri ipusukiro, pa kusenaminwa kwenu.¹¹ Bareesha ukwishiba inshita ifi fintu fikeshirapo no musango fikeshiramo; pantu umupashi wa kwa Krsitu uwari munda shabo, aribebere rimo ifyo Kristu ari no kukyura, arandire na pa bukindami ubwari no kukonkopo.¹² Fyarirangirirwe kuri bo ukuti tebene beka bareshiba imirandu, rero nimwebo, iryo barekuranda pa fintu ifyo nomba ifiresoswa kuri mwebo kuri abo abamushimikira imbiransuma muri Mupashi wa Mushiro uwatumwa ukufuma ku muru-ifintu ifyo na bamaraika bakumbwa ukukita.¹³ Kanshi pekanyeni imitima yenu. Mube abapwiririka, biken i subiro pa kusenaminwa ukuretwaga kuri mwebo iryo Yesu Kristu akasakoroka.¹⁴ Mube nga abana abapetama, mwirawira murunkumbwa rwenu urubi urwakare uro mwarimo iryo mwari abatutu.¹⁵ Nomba umo urekukuta arishira, web, ukirep, ba uwashira mu mikitire yobe.¹⁶ Pantu kyarirembwa ukutira "Beni abashira pantu nandi naba uwashira."¹⁷ Kanshi nga mwakuta "Tata" umo uupingura mu muringanya na mukukonka imirimo ya kwa kira muntu, pituruka munshita ya burendo bwenu.¹⁸ Mwarishiba kare ukutira te sirufere na goride ifyo naikafye efyamirubire ku ibere yenu iyakare iyo mwasambirire kufikorwe fyenu.¹⁹ Mukifuro kyakutira, mwarumburwa no murapa uwafinsisha wa kwa Kristu. Uwari ngo mwana wa mpanga uwabura akarema.²⁰ Kristu asarirwe ribera ninshi ikyar takirabako. Nomba arasokoroka kuri mwebo muri ino nshita yakurekersha.²¹ Ukupitira muri ye mwarisumina Resa, uwamubushishe ukufuma ku bafwa no kumupera ubukindami pakutira ikitetekero ne subiro ryenu fibe muri Resa.²² Mwarirenga imitima ukuwama pakubera ifyakishinka. Nefi ni paiktire ya kitemwiko kya buminina busuma; kanshi muretemwana ukufuma panshi ya mutima.²³ Mwarifyarwa kipya-kipya, tekumbuto ishonaika rero ni kumbuto ishonaika, mukubako kwa mashiwi ya kwa Resa umuyayaya.²⁴ Pantu, "Umweo onse waba nge fyani, no mukinshi wayako waba nga mabura ya mumpanga ayafyani, Ifyani firoma na maruba yaraponako,²⁵ rero ikyebo kya kwa Resa kikaberera." Iyi embira nsuma iyashimikirwa kuri mwebo.

Chapter 2

¹ Eikyo tarusheni ububi bonse, ubukyengeshi bonse, bu mumbi munda, akarimwa no rwambo ronse.² Ngo tunya utwafyarwa, fwayeni umukaka wa ku mupahi, pakutira mureke mwipusukiro,³ nga mwarisonda ukuti Shikuru musuma.⁴ Iseni kuri wene uwaba ribwe rya mweo irya kanwa ku bantu, rero kuri Resa iryasarwa irya mutengo.⁵ Namwebo bene mwaba nga mabwe ya mweo ayarekana rekana ku kube ng'anda ya bumupashi pakutira mube bushimapepo bwa mushir kukutura amarambo ya bumupashi ayapokererwa kuri Resa ukupitira muri Yesu Kristu.⁶ Mwirembo mwabe fi: "Bon, nabika mu Zioni iribwe iryapetungi, iryasarwa kabiri irya mukinshi. Onse utetekera muri wene takarengwe nsoni."⁷ Umukinshi ninshi wenu mwebatetekera. Rero, "Iribwe ikryo bakakura bakana, ryaba e mutwe wapetungi-"⁸ Kabiri, "iribwe rya kuipununako kabiri ikiribwe kya kuwako."⁹ Baipununa ku kukanaumfwa ku kyebo-ikyo babringwa akare ukukita. Rero muri bantu abasarwa, bushimapepo bwa bufumu, uruko rwa mushiro, abantu abo Resa aikwatira, pakutira mwingarabirisha imirimo yakwe iyawamisha iya

wamwitire ukufuma mu mfimfi no kwisa mu rubuto urwapesha mano.¹⁰ Tamwari abantu, rero nomba muri bantu ba kwa Rsa. Mwebashabererwe uruse, nomba mwaribererwa uruse.¹¹ mwebatemwikwa, ndemipapata nga abena fyaro kabir abeni ukutaruka ku mifwaire ya bumubiri, ifirwa no mutima.¹² Mufwire ukukwata imibere iyisuma ku bena fyaro, pakutira nga baranda pari mwe ati na mukita ikintu ikibi, bakaroresha imirimo yobe isuma no kutasha Resa pa bushikku bwakwisa kwa kwe.¹³ Nakireni intungurushi shonse isha ku mubiri pa murandu wa wa Shikuru. Nakireni bonse babiri imfumu nga iyapuramo,¹⁴ ukubikapofye na bakateka, abatumwa ku kukanda ikitatubi no kutasha abakita ifisuma.¹⁵ Iki bufwayo bwa kwa Resa, ukuti mu kukita ikisuma winga tararika ukuranda ifyakukanaishiba fya bantu abawere were.¹⁶ Nga abantu abantungwa, mwibomfya ubuntungwa nga umwakufisama pakukita ububi, rero beni babomfi ba kwa Resa.¹⁷ Kindikeni abantu bonse. Temweni ababwananyina. Tineni Resa. Kindikeni imfumu.¹⁸ Mwebasha, nakireni kuri bashikuru wenu no mukinshi onse. Nakireni tekubasuma na banakira beka, rero nakubankarwe bene.¹⁹ Ikikyaringa ukutasha ngo muntu ashipikisha ukukaripwa iryo arefyengwa pa murandu wa kwishiba Resa.²⁰ Kutashiwa kwabamo nga mwabembuka eryo nomba mwashipikisha ukukandwa? Rero nga mwakita ikisuma eryo nomba wakyura iro urekandwa, iki kyaringa ukutasha ukufuma kuri Resa.²¹ Nikuri ikikine mwaitirwa, pantu Kristu ifyo fine akyurire mwebo. Ashire ikyakumwenako ikya kutira mukonke intampuro shakwe.²² "Ena takitire urubembu, neryo bufi tabwasangirwe mu kanwa kane."²³ Iryo aturirwe, tatukene. iryo akyurire, tabatinishe, rero aipere umwine kuri uyo upingura mu burungami.²⁴ Wene asendere imembu shesu pa kyapindama, pakureka twikumako ku rubembu pakutira twingekara mu burungami. Mufironda fyakwe twariposhiwa.²⁵ Bonse mwareendauka nge mpanga isharuba, rero mwribwene ku mukyemi kabiir kangarira wa mitima yenu.

Chapter 3

¹ Munshira imo ine, mwe bakashi murekunakira abarume benu, murkita ifi pakutira na barya abaume abakana ukubera ku kyebo, benga wina ukwabura ikyebo, ukupitira mu mikitire ya bakashi babo,² pantu baribona imibere yenu iyakishinka no mukishi.³ Mwiposa amano ku fya kunse-nga ukuruka imishishi, no kufwara ifya kuisamaka ifya goride, atemwa ukufwara ifya kufwara ifisuma.⁴ Rero, nafire kitwa na bu muntu bwa mukati ubwa kumutima, ubusuma ubushipwa ubwa mupashi uwatarara no bufuke, ubwa uma umutengo ku kinso kya kwa Resa.⁵ Pantu efyo na kukare abanakashi aba mushiro abari ne subiro muri Resa barefwara, mu kubera abarume babo.⁶ Na muri iki Sara anakire Abrahamu no kuramwita shikuru. Nomba muri bana bakwe nga mwa munakira kabiri ta mukwete no mwenso wa kutina amafya.⁷ Na mwe barume mureikara ifi fine nabakashi benu ukukonka no kumfwa, murebakindika nge kipe ikyanaka. Pantu abanakashi na mwebo muri mpyani sha mweo wa bupefye, murekita ifi pakuti amapepo yenu yeperebera.⁸ Ikyakurekresha, bonse mureba no mutima umo, murerangurukirana, muretemwa aba bwananyina, mureba abankumbu kabiri mureikefya mu mitima.⁹ Mwirabweseshu ububi pabubi nangura umusarura pa musarura. Rero, twaririreni ukupara, pantu iki ekya mwaitirwe, pakuti mukapyane iparo.¹⁰ "Umuntu uufwaya ukutemwa ubumi no kwikara bwino afwire areka ukuranda ifi ero ne miromo yakwe taifwire ukuba pa bufi.¹¹ Awe ataruke kufyabipa no kukita ifisuma. Afwaye umutende no ku ukonkerera.¹² Amenso yakwa Shikuru yaba pabarungama, na matwi yakwe yomfwa ukupapapta kwabo. Rero ikinso kya kwa Shikuru kirwisha abo abakita ifibi."¹³ Ni nani enga mukita ifyabipa nga mwari kinkira mukukita ifisuma?¹⁴ Rero nga mwakyurira pamurandu wa burungami, ninshi mwariparwa, mwiratina ikyobatina. Kabiri mwirasakamikwa.¹⁵ Mukifuro kyakuti, patureni Shikuru Yesu Kristu mu mitima yenu ngp wa mushiro. Ryonse mureba abaiteyanya uwasuka umuntu onse uwamipusha ikyo mwa kwatira isubiro ryakwa Resa!¹⁶ Kwateni kampingu umusuma pakuti ikyo abantu barya abatuka imikitire yenu iisuma muri Kristu barengwe insoni.¹⁷ Kyawamapo, nga kyakuti Resa akofwaya, ukuti mukyurire pamurandu wa kukita ifisuma ukukira ukukita ifibi.¹⁸ Pantu na Kristu akyurire fye umuku umo pamurarandu wa membu. Uyo umurungami akyurire fwebo, fwebari abashiri abarungami, pakuti aturete kuri Resa. Aipaiwe ku mubiri, rero aishireba uwa mweo ukupitira mu Mupashi.¹⁹ Ku Mupashi iyiri pari nomba mukifungo.²⁰ Bari ababurwa ikyumfiro iryo bafirirwe ukushipikisha ukurorera kwakwa Resa munshiku sha kwa Noah, munshiku sha kupanga Araka, na Resa apuswishwfy abantu abanono imyeo kine konse konse mukubomfya amenshi.²¹ Iki kyari kimweno kya rubatisho urukomipususha rero- tekusamba ifiko pamubiri rero kuromba kampingu musuma kuri Resa-ukupitira mukubushiwa kwakwa Yesu Kristu.²² Kristu aikara ku kuboko kwa kuryo ukwa kwa Resa aire ku muru. Na bamaraika, na bamuropwe, na maka bafwire ukuranakira ye.

Chapter 4

¹ Eikyo pa murandu wakutira Kristu arikyurire mu mubiri, ipangasheni na mwebo mu musango umowine. Panstu onse uwakyura ku mubiir aikanye ku rubembu.² Kanshi, uyu muntu, pakupwa kwa nshita yakwe mu mubiri, eiarira mukufwaya kwa buntu, rero mukufwaya kwa kwa Resa.³ Mwaposere inshita mukukita iyaringa ngefyo abena fyaro barekufwaya ukukita, ukwikara muburarerare, urunkumbwa, bukyakorwa, ukusefya mukunwa, ukukwata ubwagarishi, no kuposa amano mukupepo uturubi.⁴ Batontonkanya ukutira fyakutinya ukutira teti mwikatane nabo muri iri iryeshi ne misangod ibi, eikyo baranda ifibi pari mwebo.⁵ Bakapera umurandu kuri umo uwaipokanya ku kupingura abatunturu na bafwa.⁶ Ni pamurandu uyu imbira nsuma yasbirwe na kubafwa, ukutira nangura baripingwirwe mu mubiri wabuntunse, kuti babe mu mupashi umwabera Resa.⁷ Impru yafintu fyonse naiparama. Eikyo beni abamano, no kuba abatekanya mu kutontonkanya no kusakamana amapepo.⁸ Pari fyonse fintu, kwateni ukutemwa

kusuma kuri kira umo, pantu ukutemwa kufimba pa rubembu.⁹ Beni abasakamana kuri umo na umo ukwabura ukuirishanya.¹⁰ Nga umo pari mwebo ngefo mwapokerere ikyabupe, kibomfyeni mukupyungira mukitetekero na mukusenamina kwa kwa Resa mu fyamisango ne misango.¹¹ Nga umo aranda, rekeni kibe ne kyebo kya kwa Resa. Nga umo apyunga, rekeni kibe ukufuma ku maka ayo Resa apera. Kiteni ifi fintu ukutira munshira shonse Resa akindikwe ukupitira muri Yesu Kristu na maka umuyayaya no muyayaya. Amen.¹² Mwebatemwikwa, mwipange kya kutinya ikyakweshwa mu mupiro ikyakitike kuri mwebo, nga fimo ifya kutinya ifyakitike kuri mwebo.¹³ Rero, ifyo mwapitiremo mu makyushi ya kwa Krist, sekerereni, ukutira na mwebo mukasekerere no kuba abasansamuka pakusokororwa kwa bukata bwakwe.¹⁴ Nga mwatukwa pa murandu wa kwa Kristu, muri abaparwa, pa kutira Umupashi wa bukata no Mupashi wa kwa Resa wika pari mwebo.¹⁵ Rero, mwireka nagura umo ukukyura ngo wipaya, sakara, kakita wa kibi, nangura uwamuromo.¹⁶ Rero umuo nga akyura pa kubo mwina Kristu, mwimurenga insoni, rero, rekeni akindike Resa mwishina ryakwe.¹⁷ Pantu iyi inshita yabupingushi ikatampira pa bamung'anda ya kwa Resa. Nga yatampira pari fwebo, bushe kinshi kikafumamo kuri abo bonse abakana ukunakira imbira nsuma ya kwa Kristu?¹⁸ Kabiri "Nga kyakosa ku murungami ukupusuka, kinshi kikese ku ushipepa na kumubembu?"¹⁹ Eikyo rekeni abo bonse bkyure umwabera ukufwaya kwa kwa Resa bature imitima yabo kuri karenga wakitetekero mu kukita ikisuma.

Chapter 5

¹ Nkopapata abakaramba pari mwebo, nebo, nemukaramba munenu kabiri kambone pafya kukyura kwa kwa Kristu, kabiri neukasangwako mubukata ubukasokororwa.² Beni abakemi bamukuni wa kwa Resa uo muresunga, pyungeni nga bakiroro-tekukumwenamo ubunonshi bwasoni rero mukukinkira.³ Mwiikita nga bakaramba ukukira pa bantu abo mukosunga. Rero, beni ikirangiro ku mukuni.⁴ Kabiri iryo umukemi mukaramba akasokoroka, mukapokerera ikirongwe kyabukata ikishuma.⁵ Munshira imbi, mwebaume abaike, ikyefyeni kubaume abakaramba. Mwebonse, ifwiken ikyakufwara fya kuikyefya no kupyungira umo na umo. Pantu Resa akanya abakairumba, rero apera ukusenamina kubaikyefya.⁶ Eikyo ikyefyeni mwisamba rya kuboko kwa kwa Resa ukutira akamisumbure munshita isuma.⁷ Biken amasakamika yenu yonse pari ye, pantu aramisakamana.⁸ Beni abatekanya, beni abarora. Ikirwani kyenu, kasebanya, arendauka nge nkaramu, ukufwaya uo engarya.⁹ Tarameni no kumukana. Abakosa mukitetekero kyenu. Mwarishibo kutira abasumina abanenu abapanwe sonde bashipikisha mukukyura kumo kwine.¹⁰ Panuma mwakyura panono, Resa wakusenamina konse, uwamwitire ukwisa mubukata bwa muyayaya muri Kristu, akamurenga abapwiririka, akamwikatisha, no kumikosha.¹¹ Kuri ye kube amaka umuyayaya no muyayaya. Amen.¹² Nakerera Sirufana nga munina wa kitetekero, narembere kuri webi mukwipifya ukupitira muri ye. Nkopapata kuri webi kabiri naeseshe kuri webi ukutira fyo narembere fyakishinka kya kusenamina kwa kwa Resa. Tarama muri iki.¹³ Umwanakashi wa mubabere, uwasarwa na mwebo kyapamo, amiposha. Na Marko, umwana wandi umwaume, amiposha.¹⁴ Posheni umo na umo mukufyompana kwa kitemwiko. Umutende ube kuri mwebo bonse mwebari muri Kristu.

2 Peter

Chapter 1

¹ Simoni Petero, umusha ero umusore wakwa Kristu Yesu, kuri abo abapokerera ikiketekero kintu twapokerera, ikieketekero muburungami bwakwa Resa na Shikurwifwe Yesu Kristu.² Ukusenamina no mutende fisure mukipimo mukwishiba Resa na Shikurwifwe Yesu Kristu.³ Pantu amaka yakw Resa yariperwa kuri fwebo ifintu fyonse ifya ku mweo na bukapepa ukupitira mu kwishiba Resa, uwatwitire ku bukata bwakwe na kumibere.⁴ Ukupitira murifi, atupera ifirayo fifuma kabiri ifikaramba nganshi, pakutira twingakumako ku mbera yabu Resa, apo mwarituruka ku mibere yabipa iya pano kyaro ififuma mu mikitire yabipa.⁵ Pamurandu waiki, kiteni bwino pakurundako ubusuma kukiketekero; kubusuma murundeko ukwishiba;⁶ na kukwishiba murundeko ukuirama; ku kuirama murundeko ukushipikisha; ku kushipikisha murundeko bukapepa;⁷ kuri bukapepa murundeko ukutemwa aba bwananyina; ku kutemwa aba bwananyina murundeko ukutemwa bonse.⁸ Nga ifi fintu ngafyaba muri mwebo kabiri ngafya kura, tamwakabe ing'umba ero abashitwara ifisabo, mukwishiba Shikurwifwe Yesu Kristu.⁹ Rero onse uutakwete ifi ninshi ni mpofu, kabiri naraba ukuti arisangururwa ku membu shakwe.¹⁰ Eikyo, mwe bamyinane, bombesheni pakutira ukwitwa kwenu no kusarwa kwenu kube ukwa kine, pantu nga mwakita ifi, tamwakaipunune.¹¹ Muri iyi nshira bakamusengera pakwingira mu bufumu mwa muyayaya ubwa kwa Shikurwifwe Yesu Kristu.¹² Eikyo nkaramibukishako ryonse kuri fi fintu, nangu kyakuti mwarifishiba, kabiri nangu kya kutira muri abakosa kine iki kiri muri mwebo.¹³ Kiri ikya yana nebo ukutontokanya, iryo muri umo mubiri, ukumikinkisha paku mibukishako.¹⁴ Pantu ningishiba ukutira ukufumamo kwandi muri uno mubiri kuri mupepi; pantu Shikurwifwe Yesu Kristu nasokorora iki kuri nebo.¹⁵ Narayesha na maka yonse ukutira panuma ya kuya kwandi mureibukisha ifi fintu fyonse.¹⁶ Pantu tatwaishire ne mirumbe ya bufi mirumbe ya bufi iyabukingeshi iryo twamushimikire amaka no kwisa kwakwa Shikurwifwe Yesu Kristu, rero twari inte sha bukata bwakwe.¹⁷ Pantu apokerere umukinshi no buka ukufuma kuri Resa Shifwe ishiwi ryaishire kuri ye mubukata ari, "Uyu mwana mwaume wandi, muri ye emo mbekerwa."¹⁸ Fwebo fwebene twaumfwire iri shiwi ukufuma mu muru iryo twari nankwe ku rupiri rwa mushiro.¹⁹ Pantu turenga iri shiwi rya busesemo ukushininkishiwa, kabiri murakita bwino

pakumfwikisha, pantu yaba ngo rubuto mu nkende ya fita, busuke abukya no rutanda rwa rukero ruture mu mitima yenu.²⁰ Parifi fyonse, mufwire ukwishiba ukuti ta kuri ubusesemo ubwisa ukufuma mukwirura kwa muntu.²¹ Pantu takwari ubusesemo ubwaishire ukufuma ku bufwayo bwa muntu, rero bakasesema barandire mu Mupashi wa Mushiro

Chapter 2

¹ Bakasesema babufi barishire mu bantu, ba bakafundisha babufi nabo bakesa. Bakareta mubumfinsoro amasambirisho ya bufi, kabiri baka kana kibinda wabo uwabashitire. Bareitereka ukonaura kwa mukwangufyanya.² Abengi bakankokere imibere yabo, kabiri inshira ya kine ikaponterwa pmurandu wabo.³ Murunkumbwa rwabo bakamunonkeramo na mashiwi yabukyengeshi. Ukuwerwa kwabo ukwa kare takureshinga shinga, noko naurwa kwabo takwa rara.⁴ Pantu Resa tarekere abangeri ababembukire. Rero abaposere mu ngehena kukusungirirwa mu makori yamu shakufita kukurorera ubupingushi,⁵ ero na bakukare tabarekerefye, rero apuswishe Noah, uwarikushimikira abantu pafya rungama, pamo na bambi kinerubari, iryo aretere iryeshi paba pano kyar abatarepepa.⁶ ero apingire imsumba ya Sodoma na Gomora no ku yokya mpaka yaba imito ngekirangiriro kufiri no kukitika ku batapepa.⁷ Rore apuswishe umurungami Roti, arengerwe uburanda nganshi kumiebere yakuirekeresha iya bampula mafunde.⁸ Eikyo uyu muntu umurungami, uwari na bao inshiku shonse, ari kyushiwe mu mweo wakwe pamurandu wafyo arekubona no kumfwa.⁹ Resa arishiba ifya kupokorera bakapepa mufya kwesha, kabiri asungira abatapepa ukukandwa pa bushiku bwa bupingushi.¹⁰ Iki kyakine makamaka kuri abo abatwaririra ukukonka ifya kowera ifya mubiri na bapata intungurushi. Baba aba pama kabiri aba kirumba, tabatina kupontera abashiri.¹¹ Bamaraika bari kosa nganshi kabiri ba maka, rero tababa soserera mu miponto ku kinso kyakwa Resa.¹² Rero aba bantu baba kwati ni nama itatontonkanya bafyarirwe ukwikatwa no konurwa. Taishiba ikyo bapontera bakonaurwa,¹³ bakororera ikirambu kyabo ikya kukita ububi. Babona kwati ukusansamusha umubiri munshita ya kasuba kuipakisha. Baba nefiko ne fira. Basekera mufikitwa fyabo ifya uku iro muri nabo pamutebeto.¹⁴ Baba no rwinso, tabekuta rubembu. Baberereka anasha shipa kukukita ifyabipa, baba ne mitima iyakanshwa mu murunkumbwa. Bana abatipwa!¹⁵ Bafututukira inshira ya wama no kukonka inshira yakwa Baraamu umwana mwaume wakwa Beore, uwatemenwe ukupokerera amaripiro pafitarungama.¹⁶ Rero arikaripirwe pakirubo kyakwe-punda uutaranda arirandire mwishiwi rya muntu no kweba uyu kasesema ukuti areke ubushiru bwakwe.¹⁷ Aba abaume tumfuku tumfuku twabura amesni kabiri ni fube fube uo umwera uruura. Imfifi ya fita nganshi yasungirwa aba abantu.¹⁸ Baranda ne kirumba kyafye. Baberereka abantu ukupitirira murunkumbwa rwa mubiri. Baberereka abantu abafwaya ukufuma mubaruba.¹⁹ Bararaya ubutungungwa ku bantu, rero abene na bo basha bamibere yabipa. Pantu umuntu musha waikyo ikya mukukimfya.²⁰ Nga barishire imibere ya kyar iyabipa ukuripitira mukwishiba Shikuru fwebo Yesu Kristu na kabiri babwereramo no kucimfiwa, imibere yabo iyakurekeresha iyabipapi ukukira iya kubarirapo.²¹ Kuti kyawamafye ngatabaishibe inshira ya kuburungami ukukira ukwishiba ero bafumako kwi funde rye pusukiro iryaperwe kuri bo.²² Iri pinda ryakine kuri bo: "Imbwa ibwerera kumarushi, ne nkumba ya sambwa ibwera mu matipa."

Chapter 3

¹ Mwebatemwikwa, uyu nomba ekarata wa bubiri uo na rembere kuri mwebo; na muri ayo yonse yamibukisha ukwibukurura amatontonkanyo ya tunturu,² ukuti mwibukishe ifye ifya soserwe mu kare kuri bakasesema wa mushiro ne fipope fyakwa Shikurwifwe na Karubura wesu uwaperwe ukupitir mubasore benu.³ Ishibeni iki pakubarirapo, ukuti bakarengurura bakesa munshiku sha kurekeresha. Bakararengurura no kukonkanyapo ukuringana no kufwaya kwabo.⁴ Bakaranda ati, "Bushe kiri kwisa ikirayo kya ku bwera kwakwe? Ukufuma iryo bashifwe besu baponene muturo, ifintu fyonse fyaikarirafye kimp kine, ukufumafye ku kutampa kwa bu bumbo."⁵ Bakarabirirafye ukuti umuru ne sonde fyaishire bako ukufuma ku menshi kabiri ukupitira mu menshi, kare sana, ku kipope kya kwa Resa,⁶ na kabiri ukupitira muri ifi fintu, isonde pari irya nshita isonde ryaonaika, iryo iryaibire ku menshi.⁷ Rero nomba imyuru ero ne sonde fya sangirwa umuriro ku kipope kimo kine. Fyasungirwa ubushiku bwa bupingushi no konaurwa kwa bantu abatapepa.⁸ Tekweshwa ukufuma ku kwishiba kwenu, mwebatemwikwa, ukuti ubushiku bumo kuri Shikuru bwaba nge myaka ikana, ne myeka ikana ryaba ngo bushiku bumo.⁹ Shikuru tawayawaya ku kufikirisha ifirayo fyakwe, ngefyo bamo ba mubepesha ukuba uwa wayawaya. Rero, aba no kutekanya kuri mwebo. Tafwaya nangura umo muri mwebo ukonaika, rero onse uku kwata inshita ya kurapira.¹⁰ Eikyo, ubushiku bwakwa Shikuru bukesa nga sakara: Imyuru ikapita ne kyongo kikaramba. Ifibombero fikapya no muriro, ne kyar ne mirimo iya bamo ikasokoroka.¹¹ Apo ifi fintu fyonse fikonaika muri iyi inshira, bushe muringire ukuba abantu bamusango shani? Ikareni aba mushiro kabiri imikarire ya bukapapa.¹² Muringire uku ketekera no kubirisha kwa bushiku bwakwa Resa. Pari burya bushiku, imyuru ikonaurwa ku muriro, ne fibombero fikasungirika muri kikabirira kikaramba.¹³ Rero ukuringana neki kirayo, turorera imyuru iipya ne kyar ikipya. umo abarungami bakekara.¹⁴ Eikyo, mweba temwikwa, apo muko ketekera ifi fintu, kiteni ifisuma fyenu ukuti muka sangwe ababura akarema nangu akabi kuri ye, mu mutende.¹⁵ Nakabiri, ishibeni ukutekanya kwakwa Shikurwifwe ku kuba ipusukiro, ngafirya umutemwikwa wesu munyinefwe Pauro arembere kuri mwebo, ukuringana na mano aya perwe kuri ye.¹⁶ Pauro aishire kuranda ifi fintu mu makarata yakwe yonse, umwaba ifintu ifya yafya ukumfwa. Ababurwa amaka kabiri abantu abatashipa barapiririka ifi fintu, ngefyo bakita na marembo yambi yene, ku kuyonaura abene.¹⁷ Eikyo, mwebatemwikwa, apo na mwishiba pari ifi fintu uro tafirakitika, ibakeni mwe bene ukuti

Chapter 1

mwi kakirwa ku bantu aba bumpura mafunde kabiri no kurufya ifi ketekero fyenu. ¹⁸ Rero kureni mukusenamina no kwishiba kabiri Umupusushi Yesu Kristu. Rekeni ubukata bube kuri ye ryonse ukufuma nomba no kuya umuyayaya. Amen!

1 John

Chapter 1

¹ Ikya riko ukufuma pakutampa-ikyo twumfwre ikyo tw bwene na menso yesu, ikyo twareoreshepo, kabiri amaboko yesu yariketeko-kiri kyebo kya mweo. ² Kabiri, umweo wakitirwe ukwishiba, kabiri twari kibwene iki, kabiri twaba ubunte kuri ikyo. Tukoishibisha kuri mwebo umweo wa muyayaya, uwari pamo na Tata, kabiri uwaikitire ukwishibikwa kuri fwebo. ³ Ikya twabene no kumfwa ekyo tukonkomeshe kuri mwebo, ukuti na mwebo mwa mapne pamo na fwebo ukwampana kwesu kuri na Tata kabiri pamo no Mwana Mwaume wakwe, Yesu Kristu. ⁴ Nakabiri, tukoremba ifi fintu kuri mwebo pakutira ukusekerera kwesu ku fikepo. ⁵ Iyi embira iyo twaumfwire ukufuma kuri ye kabiri ikobirishiw kuri mwebo: Resa rubuto, na muri ye tamwaba imififi apari ponse. ⁶ Nga twaranda ukuti fwebo twaryampana pamo na ye kabiri tureenda mu mfifi, turabepa kabiri tatusimbirira ikishinka. ⁷ Rero nga twenda mu rubuto ngefyo aba murubuto, twari aba ampana kira umo, no muropa wakwa Yesu umwana Mwaume wakwe uutumya ukufuma kurubembu ronse. ⁸ Nga twaranda ukuti tatwa kwata urubembu, turabepa fwe bene, ne kishinka takyaba muri fwebo. ⁹ Rero nga twayeberera imembu shesu, ena wakishinka kabiri aka kutwerera imembu shesu no ku tuwamya ukufuma kufibi fyesu ¹⁰ fyonse. Nga twaranda ukuti tatwabembuka, turarenga ye ukuba wabufi, ne kyebo kya kwe ninshi takyaba muri fwebo.

Chapter 2

¹ Mwebana, koremba ifi fintu kuri mwe pakutira mwibembuka. Nomba umo nga abembuka, nakwata nduburwira na Shifwe, Yesu Kristu, umo uwarungama. ² Uyu enduburwira wesu pa membu shesu, kabiri teshesu fweka, rero kwi sonde ryonse. ³ Twaishiba ukutira twarimwishiba, nga kyakutira turekonka amafunde yakwe. ⁴ Onse utira, "Narimwishiba Resa" tarama amafunde yakwe, wabufi, kabiri ne kine tamwaba muri ye. ⁵ Rero onse urerama ikyebo, mukine kine, muri o ikine kine, muri o ikine kine kwairanga pambiribiri. Muri iki twashiba ukutira twaba muri o: ⁶ Naonse utira aikara muri Resa afwire nao ukwenda ngefyo na ye aendere. ⁷ Mwebatemwikwa, shikormba amafunde ayapya kuri mwe, rero amafunde ayakare ayo mwakwete pa kubara. Amafunde yapakubara kyebo ikyo mwaumfwire. ⁸ Rero nkomirembera ifunde ripya kuri mwe, iryo iryakine muri Kristu kabiri muri ye, pantu ififirepita, kabiri urubuto rwa kine narubarikira. ⁹ Uyo ntira ukuti ari mu rubuto kabiri apata munina aba mumfimi ukufika na nomba. ¹⁰ Uyo uwatemwa munina ekarira mu rubuto kabiri ikikamurenga ukuruba. ¹¹ Namba uyo uwapata munina wakwe aikara mumfimi; teshiba uko areya pantu mu mfimi yari mupofwisha amenso yakwe. ¹² Nkoremba kuri mwe, mwebana, pantu imembu shesu sharyererwa pa murandu we shina ryakwe. ¹³ Nkoremba kuri mwe, bashifwe, pantu mwarishiba ukutura pa kutendeka. Nkoremba kuri mwebanumendo, pantu mwarikimfya ikiwa. Naremba kuri we, mwebana abanono, pantu mwaishiba Tata. ¹⁴ Naremba kuri mwe, bashifwe, pantu mwarishiba uyo ukufuma ku kutendeka. Naremba kuri mwebo, mwebanumendo, pantu mwarikosa, kabiri ikyebo kya kwa Resakyaikara muri mwe, kabiri mwarikimfya umubiri. ¹⁵ Mwittemwa isonde nangura ifintu fyaba mwisonde. Nga kyakutira umo atemwa isonde, ukutemwa Tata tamuri muri ye. ¹⁶ Pantu kyonse ikiri mwisonde-runkumbwa rwa mubiri, runkumbwa rwa menso, kabiri mataki ya mikarire-takyafuma kuri shifwe rero ryafuma kwi sonde. ¹⁷ Isonde kabiri no kukabira kwa kiko firepita. Rero uyo onse ukita ukufwaya kwa kwa Resa akekarira umuyayaya. ¹⁸ Mwebana abanono, ino ninshita yakutekeresha. Ngefyo mwaumfwa ukutira umurwani wa kwa Kristu areisa, nomba abengi umurwani wa kwa Kristu areisa ukupitira muri ifi twaishiba ukutira ninshita yakutekeresha. ¹⁹ Bafumine muri fwe, rero tabafumine muri fwebo. Nga kyakutira bafumine muri fwebo ngabarire na fwebo. Rero iryo bafumine, kyarangire ukutira tabafumine muri fwebo. ²⁰ Rero mwarisubwa kuwasubwa ukufuma kuri uyo uwamushiro, kabiri mwaishiba bonse ikine. ²¹ Sharembere kuri mwebo pantu mwebo tamwaishiba ikine, rero pa murandu mwaishiba ukuti kabiri takuri ubufi ukufuma mu kine. ²² Bushe nani kabepa rero uyo uwakene ukutira Yesu eka Kristu? Uyo muntu murwani wa kwa Kristu, pakutira akana Shifwe arikana no Mwana. ²³ Onse uwakana Umwana akana na Shifwe uyo onse uwasumina Umwana asumina na Shifwe. ²⁴ Ngefyo mwebo, rekeni ifyo mwaumfwire ukufuma ku kutendeka fyakarira muri mwe, mwarikara mu Mwana na muri Shifwe. ²⁵ Ubu eburao ubo apere kuri fwe umweo wa muyayaya. ²⁶ Ndebere ifi fintu kuri mwe pa rwa abo abengamirufya. ²⁷ Na mwebo, ukusubwa uko mwebo mwapokerere ukufuma kuri uyo kwaikarira muri mwebo, kabiri tamukabira uri onse ukusambirisha mwebo. ²⁸ Rero ukusubwa kumifunda mwebo ifiri fyonse. Kabiri ifya kine kabiri tefyabufi, kabiri pamo ngefyo kwamyeba mwebo, ikareni muri o. Rero, mwebana banono ikareni muri uyo ukukira iryo akaboneka, tukaba abapama kabiri no kukan rengwa insoni pa kwisa kwakwe. ²⁹ Nga mwaishiba ukutira murungami, mwebo mwaishiba ukutira murungami, mwebo mwaishiba ukutira uri onse akita ifirungeme afyarwa ukuufuma kuri ye.

Chapter 3

¹ Boneni kutemwa kwamusango shani uko Shifwe atukwatira, ukutira twingetwa abana bakwa Resa, kabiri nefi efyo

twaba. Pa murandu waiki, isonsde taryatwishiba fwebo, pantu takyamwishiba.² Mwebatemwikwa, nomba turibana bakwa Resa, kabiri takyasokororwa ifyo kikaba. Twaishiba ukutira iryo Kristu aboneka tukamupara, pantu tukaba ngefyo aba.³ Uri onse uwakwata isubiro muri Kristu ararisangurura umwine ngefyo umwine aba uwasanguruka.⁴ Uyo onse ukuita urubembu apura ifunde, pantu urubembu ni bumpura mafunde.⁵ Mwaishiba ukutira Kristu arisokorwerwe ukuti asende imembu, kabiir muri o tamwaba rubembu. Takuri uwikarira muri o uwingatwaririra ukurabembuka.⁶ Takuri utwararira ukubembuka uwamubona nangura ukumwishiba.⁷ Mwebana banono, mwireka uri onse amurufye. Uyo ukita uburungami aba uwarungama, ngefyo Kristu aba umurungami.⁸ Uyo ubembuka afuma kuri kasebanya, pantu kasebanya abebukire ukutendeka. Pantu emurandu Umwana wa kwa Resa aisokorwere, ukutira onaure imirimo ya kwa kasebanya.⁹ Uyo onse uwafyarwa ukufuma kuri Resa tatwarira ukubembuka pantu imbuto shakwa Resa shaikarira muri ye. Teti atwaririre ukubembuka pantu afyarwa kuri Resa.¹⁰ Muri iki abana ba kwa Resa kabiri abana ba kwa kasebanya barisokororwa: uyo onse ukita ifishiri fyarungama tafuma kuri Resa, nangura ni uyo ushitemwa munina.¹¹ Pantu iyi embira iyo mwaumfwire pa kutendeka: tufwire ukutemwa umo na umubiye.¹² Tatufwire ukuba kwati nga Kaini, uyo uwafumine kuri kasebanya kabiri aipeye munina. Bushe kinshi amwipaire? Pantu imirimo yakwe yari yabubi rero ndume yakwe yari iyarungama.¹³ Mwisakamikwa, mwebamunyanane nangura aba pano isonde bamipate mwebo.¹⁴ Twaishiba ukutira natfuma mumfwa no kwingira mu mweo, pantu twatemwa bamunina. Uyo onse ushatemwa aikarira mumfwa.¹⁵ Uyo onse uwapata munina ni kepaya. Mwarishiba ukutira takuri kepaya takwete umweo wa muyayaya ukwikara muri ye.¹⁶ Muri iki twaishiba ukutemwa, pantu Kristu aturire umweo wakwe pari fwebo. Nafwebo tufwire ukutura imyeo yesu pari bamunina.¹⁷ Rero uyo onse ukwet ifyuma fye sonde, abona munina wakwe mukukabira kabiir no kumwisarira umutima wa nkumbu ukufuma kuri ye, ukutemwa kwa kwa Resa kwaikarira shani muri ye?¹⁸ Mwebana banono, twitemwa mu mashiwi nagura mururimi, rero mumikitire kabiri mukine.¹⁹ Ni muri iki twaishiba ukutira twafuma ku kine, kabiri twapera imitima yesu ku kinso kyakwe.²⁰ Pantu nga kyakutira imitima yesu yawerwa kuri fwe, Resa arikura ukukira imitima Yesu, kabiri aishiba ifintu fyonse.²¹ Mwebatemwikwa, nga kyakutira imitima yesu taiwerwa fwebo, twarikwata ukupama ukuparamina kuri Resa.²² Ikiri kyonse ikyo twaipususha turi no kupokerera ukufuma kuri o, pantu turama amafunde yakwe kabiri tukita ifyakutira fyamusesja ku kinso kya kwe.²³ Aya emafunde yakwe: ukuti tufwire ukusumina mwishina rya Mwana Yesu Kristu kabiri no kutemwa umo no mubiye, ngefyo atupee fwebo aya mafunde.²⁴ Uyo urama amafunde yakwa Resa aikarira muri ye, kabiri iki twaishiba ukutira aikarira muri fwebo, ukupitira smu mupashi uyo apere kuri fwebo.

Chapter 4

¹ Mwebatemwikwa, mwirasumina mu mipashi yonse. Rero, esheni imipashi pa kubona nga kyakutira yafumine kuri Resa, pantu ba kasesema wa bufi barisa pe sonde ryonse.² Mukukita iki mukeshiba umupashi wa kwa Resa niki ikyakuti-onse uusumina ukutira Yesu Kristu waishire muri bu muntu afumine kuri Resa,³ no mupashi uushisumina muri Yesu ninshi tawafumune kuri Resa, uyu mupashi ninshi wa murwani, uyo mwaumfwa uureisa, no kufika warifika panwe sonde.⁴ Mwafumine Mwebatemwikwa, natutemwe abanensu, pantu ukutemwa kwafuma kuri Resa, na onse uwaishiba ikitemwiko afuma kuri Resa, kabiri arishiba na Resa. kuri Resa, mwe bana bangi, kabiri mupokerereri, pantu uwaba muri mwebo mukuru ukukira uwaba panwe sonde.⁵ Bafumine panwe sonde; eikyo kyonse ikyo bakasosa kyapanwe sonde, ne sonde rikomfwa kuri bo.⁶ Twafuma kuri Resa. Onse uwaishiba Resa akomfwa kuri fwebo, no ushafuma kuri Resa takatumfwire. Muri iki twarishiba umupashi wa kine no mupashi wa bufi.⁷ Mwebatemwikwa, natutemwe abanensu, pantu ukutemwa kwafuma kuri Resa, na onse uwaishiba ikitemwiko afuma kuri Resa, kabiri arishiba na Resa.⁸ Pantu uushaishiba ukutemwa taishiba na Resa, pantu Resa kitemwiko.⁹ Pa murandu wa kitemwiko kya kwa Resa ikyaaisa kuri fweo, Resa atumine Umwana wakwe Yesu panwe sonde pakutira twikare mwishina ryakwe.¹⁰ Iki ekitemwiko, teifwe twatampirepo ukutemwa Resa pa murandu wakutira atumine Umwana wakwe ukwisaba irambo pa membu shesu.¹¹ Mwebatemwikwa, nga kyakutira Resa aritutemwa, nafwebo tufwire ukutemwa abanensu.¹² Takwaba nangura umo uwatara abonapo Resa. Ngakyakutira twatemwa abanensu, Resa ari no kuba nafwe, ne kitemwiko kyakwe kikaba ikya pwiririka muri fwebo.¹³ Pantu twaishiba ukutira twaba muri o nao aba muri fwebo, pantu aritupera umupashi wakwe.¹⁴ Eryo, twarimo ukutira twafyarwa nekishinka kyakuti Shifwe atumine Umwana wakwe ukuba ikirubura kye sonde.¹⁵ Onse uukasumina ukutira Yesu Mwana wa kwa Resa, Resa akaberera ukuba nankwe, nao akaba na Resa.¹⁶ Eikyo, twarishiba no kusumina mukitemwiko ikyo Resa atukwatira. Resa kitemwiko, na onse uwikarira muri iki kitemwiko akekarira na Resa, na Resa nao akaba nankwe.¹⁷ Pantu pari iki, kitemwiko ikypwiririka kyapangirwe pari fwebo, pakutira twakwata ikitetekerwa pa bushiku bwa bupingushi, pantu ena, aba uwamuringanya iryo turi panwe sonde.¹⁸ Tamwaba ukusakamana muri iki kitemwiko. Eikyo, ikitemwiko ikypwiririka kiraposa ukusakamana, pantu ukusakamikwa ku kitwa no kukandwa. Rero umo uusakamana tapwiririka mukitemwiko.¹⁹ Turatemwa pantu Resa ewabarirepo ukutemwa.²⁰ Nga kyakutira umo asosa, "Naritemwa Resa" rero aripata munina, uyo ninshi wabufi. Pantu abo bonse abashatemwa bamunina, abo babona, tekuti batemwe Resa, uo bashibona.²¹ Eikyo aya emafunde twamikwatira: onse uwatemwa Resa afwire ukutemwa na bamunina.

Chapter 5

¹ Onse uwaketeketera ukuti Yesu Kristu afterwe kuri Resa, na onse uwa temwa Shifwe aritemwa no mwana untu afyere.²

Ifi efyo twishiba ukuti twaritemwa abana bakwa Resa: ityo twatemwa Resa no kumfwira amafunde yakwe. ³ Pantu iki ekitemwiko kyakwa Resa: ukuti tursunga amafunde yakwe. Kabiri amafunde yakwe tayashupa. ⁴ Pantu onse uwafyarwa kuri Resa onse rakimfya isonde. Neki ekirambu tukimfishako isonde, pamo ne kisumino kyesu. ⁵ Bushe ni nani uyo uwinga kimfya isonde? Ni uyo uwa sumina ukutira Yesu mwana wakwa Resa. ⁶ Uyu wine uwishire ku menshi na ku muropa: Yesu Kristu. Uwaishire te kumesnhi yek, rero ni ku menshi na ku muropa. ⁷ Pantu kwaba ifintu fitatu ifyaba inte sha kishinka: ⁸ Umupashi, amenshi, no muropa. Fyonse ifi fitatu fya ryampana. ⁹ Nga twapokerera bukambone bwa kuri bu muntu, pantu ubunte bwakwa Resa mi ubu, afyerwe inte ukupitira mu mwana wakwe. ¹⁰ Onse uwasumina mu mwana Mwaume wakwa Resa ariba inte muri Yesu. Onse uushasumina Resa aikita umwine ukuba uwa bufi, pantu tasumina ikishinka ikyo Resa apera ukupitira mu mwana Mwaume wakwe. ¹¹ Na bukambone bwakutira: Resa akatupera umweo wa muyayaya, no yu mweo waba mu mwana Mwaume wakwe Yesu Kristu. ¹² Pantu onse uwaishiba umwana Mwume wakwe ari no mweo. Na onse uushashiba umwana Mwaume wakwe Yesu Kristu umwana Mwaume wakwa Resa tari no mweo wa muyayaya. ¹³ Narimuembera ifi fintu pakutira mwishibe ukutira mwari kwata umweo wa muyayaya-kuri mwebo bonse mwesumina muri Yesu Kristu umwana Mwaume wakwa Resa. ¹⁴ Eikyo, iki ekiketekero twakwata ku kinso kyakwe, ikyakuti nga twaromba ikintu kuri ye ikiri kyonse ukuringana no bufwayo bwakwe, ari no kutumfwa. ¹⁵ Eikyo, nga twaishiba ukutira atumfwa-ikiri kyonse twaromba kuri ye-twishibe ukutira natukwata fyonse ifyo tu mwipushe. ¹⁶ Nga kyakutira umo abona munyina akita urubembu urushikumine kumfwa, afwire ukupepa, na Resa akumupera umweo. Narosha kuri bonse abakita urubembu urushikuma kumfwa. Kwariba urubembu urukuma kumfwa; nshiresosa ukutira afwire kupepera pari ikyo. ¹⁷ Fyonse ifisharungama rubembu, nomba kwariba urubembu urushikuma kumfwa. ¹⁸ Twarishiba ukutira onse uwaishiba Resa ta bembuka. Nomba uwafyarwa kuri Resa ara musunga no kumutungirira, no rubembu tekuti rumwikate. ¹⁹ Twarishiba ukutira twafumi kuri Resa, kabiri twarishiba ukutira isonde ryonse ryashintirira mu kaka yakwa kasebanya. ²⁰ Rero twarishiba ukutira umwana Mwaume wakwa Resa arisa eryo aritupera amano, pakutira tumwishibe uwakishinka. Eikyo, twaba muri ye uwakishinka, ukupitira mu mwana Mwaume wakwe Yesu Kristu. Uyu e Resa wa kine kine uwaba no mweo wa muyayaya. ²¹ Mwe bana, itarusheni mwe bene ku turubi.

2 John

Chapter 1

¹ Ukufuma kuri ne mukaramba ukutumina uwasurwa na mayo pamo na bana bakwe, aba natemwa mu kishinka-teine neka na mutemwa, rero ni bonse abaishiba ² ikishinka-pantu ikishinka kyaikara muri fwebo kabiri kiri no kuba nafwe umuyayaya. ³ Ukusenaminwa, uruse no mutende fikaraba na fwebo ukufuma kuri Resa Shifwe na ku Mwana wakwe Yesu Kristu, Umwana wa kwa Shifwe mukine na mu kitemwiko. ⁴ Sangarareni pa maka pantu nimbona ukutira bamo abana benu bakendera mu kishinka, pamo ngefyo twapokerere aya mafunde ukufuma kuri Shifwe. ⁵ Nomba ndekupapata webo, may-nangura narekuremba amafunde ayapya, rero yantu twapokerere ukufuma pa kutendeka-ukutira tufwire ukutemwa kira umo na umo. ⁶ Iki ekitemwiko, ikya kuti tfwire ukuraendera munshira ya mafunde yakwe. Aya emafunde, nga firya mwaumfwire pa kutendeka, ukutira eyo mufwire ukwenderamo. ⁷ Pantu ababufi abengi barisaranganna pe sonde, kabiri tabarondorora ukutira Yesu Kristu aishire muri bu muntu. Aba babufi kabiri ni bakasebanya. ⁸ Roresheni mwebene, pakutira mwikapanga ifintu ifingi ifyo fwebo bonse twabombera, nomba epakutira tukapokerere ikirambu ikyakumanina. ⁹ Onse uyafye pa ntanshi rero taikaririra mukusambirisha kwa kwa Kristu taishiba Resa. Nomba uwaikarira mukusambira uyu ena ninshi ari na bonse Shifwe na Umwana wakwe Yesu Kristu. ¹⁰ Nga kyakutira umo aisa kuri webo nomba takuretere aya mafundisho, mwikamupokerera mu ng'anda yenu kabiri mwikamuposha. ¹¹ Onse uukamuposha akamusuminisha mu mirimo ya kwa kasebanya. ¹² Ninkwata ifintu ifingi ifyakukuremba, rero nshirefwaya ukukuremba fyonse ukubomfya ipepara nangura inki. Eikyo ndekyetekera ukwisa kuri we nkarande nawebo ikinso ne kinso, pakutira insansa shesu shikapwiririke. ¹³ Abana ba kwa nkashi yobe umusarwa ubaposhe.

3 John

Chapter 1

¹ Umukaramba ku mutemwakwa Gaius, uo natemwa mu kine. ² We mutemwikwa, ndekupepera ukuti fyonse fikabe bwino kuri webo kabiri ukuti ube no bumu ubusuma, ngefyo kyaba bwino ku mweo obe. ³ Nasekerere apakaramba iryo aba bwananyina baishire no kupera ubunte pa kine kyobe, ngefyo wenda mu kine. ⁴ Nshikwete ukusekerera ukwakira pari uku, pakumfwa ifyo abana bandi benda mu kine. ⁵ We mutemwikwa, uukita bukishinka iryo ryonse ubombera aba bwananyina na beni ⁶ abo abapere kambone pakutemwa kobe pakinso kya rukuta. Urakita bwino pakubashindika mu nyendo shabo mu musango uusuma kuri Resa, ⁷ pantu ni pamurandu we shina bafumine, tabasendere ikintu nefyo kimo ku bena fyaro. ⁸ Eikyo tufwire ukusekerera ababefyo, ukureka tukabe ababomfi ba nenu mukine. ⁹ Narembere fimo kurukuta, rero Diotrefesi, uwatemwa ukua uwantanshi pari bo, tatupokerera. ¹⁰ Eikyo nganaisa, nkafwaisha ukwishiba ifyo arekita, pa kuturandira ifyebo fya bubifi. Pakukana pema pari fyo, tafirwa fye ukusekerera ababwananyina umwine, rero akanya nabo abafwaya ukubasekerera no kubatamfya mu rukuta. ¹¹ We mutemwikwa, wirapashanya ifibi kano ikyawama. Ukita ikyawama wakwaResa; uyo uukita ububi tabona Resa. ¹² Demetrius ashimikwe ikisuma kuri bonse na ku kine kwine. Nafwebo bene twaba inte, kabiri waishiba ukuti ubunte bwesu bwa kine. ¹³ Nari nefingi ifya kuremba kuri

webo, rero nshirefwaya ukuremba kuri webo ku kirembero. ¹⁴ Pantu ndeenekera uku kubona bwangu, tukarande ikinso ne kinso. ¹⁵ Umutende ube nobe. Ifibusa fya kukerera. Uposhe ifibusa fyesu mwishina.

Jude

Chapter 1

¹ Yuda, umusha wa kwa Yesu Kristu, kabiri munyina wa kwa Yakobo, kuri abo abaitwa, abatemwikwa kuri Resa Shifwe, kabiri abasungirwa Kristu. ² Uruse no mutende no kutemwa fifushiwe kuri mwe. ³ Mwebatemwikwa, pakuikoseresha ukumuremba pa rwepusukiro rya fwebonse, naremba ku kumikoseresha ukurwira ikitetekero ikya perwefye rimo ku bashira. ⁴ Abantu bamo baringira muri mwe mubumfisoro. Abantu ababikirwo ukusekwa. Bantu abashipepa abarurura ukusenamina kwa kwa Resa bukirende, kabiri abakana kabinda wesufye umo, kabiri Shikuru, Yesu Kristu. ⁵ Rero ndefwaya ukumibukisha-neryo mwaishiba kare-ukuti Shikuru arubwire abantu mu Egypito, nomba pa numa aonawire abashatetekere. ⁶ Na bamaraika bene abaishire mu fifuro fyabo, rero abashire ififuro fyabo-Resa abasungira mufikakiro fya muyayaya, mu mfimfi, ukurorera ubushiku ubukuru ubwa bupingushi. ⁷ Kiri kwati ni Sodama na Gomora ne misumba ya bashingurwike, pa kuipera mukukita bukirende no kukita ifishaba mifwaire yakifyarirwa. Babikwa nge kyakumwenako abo abakyura mu muriro wa muyayaya. ⁸ Kimo kine, aba abakarota nabo bakoweshe imibiri yabo. Bakana intungurushi, kabiri baranda imiponto pari ba maraika abakata. ⁹ Na mikaere maraika mukaramba pa kutarikana na Satana no kukansana pa mubiri wa kwa Mose, tapamine ukumuseba ukuseba kwa miponto. Rero amweberefyeye ati, "Resa akwebaure!" ¹⁰ Aba bantu bena bapontera kyonse ikyo tabairuka, ne kyo bairuka-ifyo inama ishitaba na mano shairukafye ku muroshta-ifi efyakubonaura. ¹¹ Akaranda kuri bo! Baenda munshira ya kwa Kaini munshira ya kwa Baramu pa bukumu. Barobera mukutarama kwa kwa Kora. ¹² Aba bantu mabwe ayaberama mu mitebeto yenu iya kitemwiko, iryo barya ne mwe ukwabura ne nsoni-bakeni abaisakamanafye abene. Makumbi yabura imfura, ayasendwa ku mwera. Miti ya pamwera iyabura ifisabo-iyafwa ribir, iyatupurwa. ¹³ Mabimbi ya muri bamba ayakari, ayarefuruma ifya nsoni fya yako. Ni ntanda ishirubanta, ishabakirwa imfimfi iyatora umuyayaya. ¹⁴ Enoki, uwarenga kine rubari ukufuma pari Adamu, aseseme pari bene, ati, "Boneni Shikuru areisa na makana ya bamushiro bakwe. ¹⁵ Areisa ku kushinina bnse abashipepa pa mirimo yonse iyo bakita mu kukanapepa, na pamashiwi yonse ayabi ayo ababembuka abashipepa baranda pari ye." ¹⁶ Aba bantu bakuirishanya, abangwinta, abaya umwabera ifya runkumbwa fyabo. Baranda ifya matutumuko, abo abaisumbura no kuponya abanabo. ¹⁷ Rero mwebo, mwebatemwikwa, ibukisheni amashiwi ayarandirwe na basore ba kwa Shikuru Yesu Kristu. ¹⁸ Batire kuri mwe, "Munshita sha mpera ku kaba ba kawera abaya umwabera imifwaire yabo iya ku kuna pepa." ¹⁹ Nyaba bene abareta ukurekanya; ba bumubiri kabiri tababa na mupashi. ²⁰ Rero mwebo, mwebatemwikwa ikareni ku kitetekero ikyashira, pepeni mu Mupashi wa Mushiro. ²¹ Ibakeni mu kutemwa kwa kwa Resa, no kurorera ruse rwa kwa Shikuru urumiretera umweo wa muyayaya. ²² Mube no ruse kuri abo abatwishika. ²³ Bambi pususheni pa kubasompura ukufuma mu muriro. Kuri bambi mube no ruse no mwenso. Ukupata umwingira uwakantaikwa no mubiri. ²⁴ Nomba kuri uyo uwaba na maka ya kumurama ku kuipununa no kumurenga ukwiminina pa kinso kya kwe ikwabukata ukwabura akarema ne nsansa inshikaramba, ²⁵ kuri Resa umo umupashi wesu muri Yesu Kristu Shikurwifwe, kube ubukata ubukaramba na maka, kanshita yonse no muyayaya. Amen.

Revelation

Chapter 1

¹ Ubu ebusokororo bwakwa Yesu Kristu ubo Resa amupere ukuranga ababomfi bakwe ifyarwa fipite. Afirengere ukwishibikwa pakutuma Maraika wakwe ku mubomfi wakwe Yohane. ² Yohane ashininkisha urwa kyebo kyakwa Resa no bunte bwakwa Yesu Kristu, mu fintu fyonse ifyo abwene. ³ Arishuka umuntu uuberengisha ubusesemo mbu, na bomfwikisha ku mashwi ya busesemo mbu no kunakira kufya rembwamo, pakutira ati inshita iripareme. ⁴ Yohane, ku nkuta kine rubari ishiri mu Asia: Ukusenamina kibe kuri mwebo ero ne kibote ukufuma kuri umo uuriko, ero uwariko, ero kabiri uukabako, no kufuma ku mipashi kine rubari iitarama ku kipuna kya bufumu, no ⁵ kufuma kuri Yesu Kristu, imboni ya kishinka, ikisabo kya ntanshi kubabuka ku bafwa, kabiri kateka wa sha mfumu sha pano kyaro. Kuri uyo uwa tutemwa kabiri uwaturuburwa kurubembu mu muropa wakwe. ⁶ ewaturenga ukuba ubufumu, bashimapepo ba kwa Resa kabiri wishu-kuri ye kube ubukata na maka umuyayaya no muyayaya pe. Amen. ⁷ Boneni, akisa mu makumbi; irinso ryonse rikabona, pamo penefye naba murashire. Imitunde ya bantu bonse kyaro kya kurosha pamurandu wakwe. ⁸ "Nine intendekero kabiri impera," efyaranda Shikuru Resa, "Uuriko, uwarika, kabiri uukabako, Uwamaka yonse." ⁹ Nebo, ne Yohane-munyenwe kabiri uwakanako pamo na mwebo ku ku kyura na ku bufumu na ku kushipiki ifiri muri Yesu-nari pakishi kya Patmos pamurandu wa kyebo kya kwa Resa na bukambone bwa kyebo kya kwa Yesu. ¹⁰ Nari mu Mupashi pa bushiku bwa kwa Shikuru. Naishire kumfwa kunuma ishiwi irya kurisha nge penga. ¹¹ Ryarerandire ati, "Remba mfyo wabona mukitabo, no kufituma ku nkuta kine rubari- ku Efoso, ku Smynam ku Pergamum, ku Thyatira, ku Sardis, ku Philadelphia, ero na ku Laodicea." ¹² Naripiribwike ukutira ati mbone ishiwi ryareranda ana nebo, eryo napakupiribuka naishire kubona ifya kutekapo inyanri kine rubari ifya goride. ¹³ Pakati ka fya kutekapo inyari pari umo uwapara umwana wa muntu, afwere iraya iritari ukufika pamakasa yakwe no mushipi wa goride ukushinguruka ikifuba

Chapter 2

kyakwe.¹⁴ Umutwe wakwe ne mishishi yakwe fyari ifya kubuta nga masako ya kubuta-nge mfura ya kubuta-na menso yakwe yari ngo rubingu rwa muriro.¹⁵ Amakasa yakwe yari ngo rbtuare ubwa ngebeshima, ubwaengururwa mwi rungu, ne shiwi ryakwe ryari nge kiunda kya menshi ayengi ayarebutukisha.¹⁶ Akwete intanda kine rubari ku kuboko kwakwe ukwa ku kuryo, no rupanga urwatwa kubiri kubiri rurefuma mu kanwa kakwe. Ikisno kyakwe kyarebeka nga kasuba iryo karuma.¹⁷ Iryo naishire kubona, nawire pa makasa yakwe ngo wafwa. Aabikire ukuboko kwakwe ukwa ku kuryo pari nebo no kuranda ati, "Witina. Ndintendekero"¹⁸ kabiri impera ero uyo uwa mweo. Narifwire, bona, ndi uwa mweo umuyayaya! Kabiri naba ne mfunguro shamfwa ne sha kumbo.¹⁹ Eikyo koremba mfyu uwabona, ifiripo nomba, ne firino kukonkapo pari mfi.²⁰ Parwa kya bwirye bwafya ntanda nsho wa kibona mu kuboko kwandi ukwa ku kuryo ne fya kutekapo inyari kine rubari: Intanda kine rubari ni ba maraika ba nkuta kine rubari, na pakuteka inyari kine rubari ni nkuta."

Chapter 2

¹ "Kuri Maraika wa rukuta ku Efeso remba: "Efyobe fya waikata inyari kine ruabri mu kuboko kwakwe ukwa ku kuryo uwendauka mu fya kutekapo inyari kine rubari, ² "Narishiba ukubomba kobe ukubombesha no kushipikisha kobe. Narishiba ukweba ati tausuminisha imbifi. Narishiba ati warisondapo abo bonse abatira ati batumwa, rero tabari bo, kabiri waribasanga ukuba babufi. ³ Narishiba ati warikwata ukushipikisha, no kukyurisha pamurandu we shina ryandi rero tawafumshinka. ⁴ Rero ndikwete ikya kukuseka ikya kutira ati warireka ukutemwa kobe ukwapakubara. ⁵ Ibukisha uko wa ponene. Korapira no kukita ifyo wa rekita pakubara. Nga taurapire no kwisa kiri nebo no kufumya inyari yobe apo yaikara. ⁶ Rero uri neki: Waripata ifikita abena Nikoreta, mfyu na nebo napata. ⁷ Uuri na matwi ya kumfwa na omfwe mfyu Umupashi ukoranda ku nkuta. Uukakimfya na kumpera urusa rwa kumya kimuti kya mweo, uuri mu Paradaise wakwa Resa." ⁸ "Kuri Maraika wa murukuta ururi ku Smyrna lemba: 'Ifyebo fya waba wakutarika kabiri uwakurekeresha, uwafwire no kututubuka: ⁹ "Narishiba ukukyura kobe no bupina, rero urimunkankara. Narishiba ukuranda kwaba randa ati ba Yuda, rero tabari bo. Ri sunagoge ryakwa Satana. ¹⁰ Mwitina ifyo muri no kukyurira. Rerosheni! Kasebanya ari no kuposa bamo muminwi ya mukifungo ukutira ati mukeshiwe, no kukyura inshiku ikumi rimo. Ikareni mu kiketekero ukufika no kumfwa, ero na nebo nkakupera ingara ya mweo. ¹¹ Uuri na matwi yakumfwa omfwe ifyo umupashi ukoranda ku nkuta. Ku ukakimfya taka kenwe kumfwa ya kibiri. ¹² "Kuri maraika wa rukata mu Pergumo remba: 'Ifyebo fya waba no rupanga urwatwa kubiri kubiri: ¹³ "Narishiba ukwaba ubwikaro bobe, apaikara ikipuna kya bufumu kwa Satana. Rero uwaikatisha ishina ryandi. Narishiba ukwebati tawakana ikiketekero kyobe ikya kine, nangura munshiku shakwa Antipa imboni yandi, iya kine, uwaipawe muri mwebo, apaikara satana. ¹⁴ Rero ndi no tunono utwakukuseka: Wari kwata uko bamo abaikatisha kuma sambirisho yakwa Balaamu, uwasambirishe Baraki ukuposa iribwe rya kuipununako ku murora wa bana bakwa Israeli, ukureka bafye ifyaiparwa uturubi no kukita uburarerare. ¹⁵ Ifyo fine, warikwata bamo abaikatirira isambirisho rya bena Nikoraitani. ¹⁶ Awe, rapira! Mukarabana naraisa kuri webi, eryo nkarwa na bo ku rupanga rwa mukanwa kandi. ¹⁷ Uuri na matwi ya kumfwa omfwe fyo Umupashi ukoranda ku nkuta. Ku ukakimfya, no kuperwa mana wafiswa, ne ribwe rya kubuta aparembwa ishina iripya, ishina iryo umuntu nangura umo taishiba rero kano uwaripokerera." ¹⁸ "Kuri maraika wa kurukuta ururi ku Tyatira remba: 'Mfi ifyebo fya mwana mwaume wakwa Resa, uwaba na menso no rubingu rwa muriro na makasa ngo butare ubwabengeshima: ¹⁹ "Narishiba ifyo wakita: ukutemwa kobe ne kiketekero na bukapyunga no kushipikisha. Narishiba ukutira ati imirimo yobe iya kurekeresha yafura ukukira iya ntanshi. ²⁰ Rero ndi na nki ikya kukushinina: Usuminisha umwanakashi Yeseberi, uutunga bukasesema. Kumasambirisho yakwe abererka ababomfi bandi ku kukita uburarerare no kurya ifyaiparwa uturubira. ²¹ Naprere kuri ye inshita yakurapira, rero tangwa ukurapira ku burarerare bwakwe. ²² Bona!Nkoya ukumuposa pa busanshi, na baurungene na ye muku kyururuka ukwakurisha, nga tarapire ku mikitere yakwe. ²³ Nakupuma abana bakwe ku mfwa, na inko shiri no kwishiba ati ni nebo nsapika imfyu na imitima umwabera imirimo. ²⁴ Rero kubashara ba ku Tyatira, kuri onse uutangwa isambirisho ndi, taishiba ne fyo bamo batira ati ifyashiika fyakwa Satana-kuri mwebo, 'Ntabike ikisendo kimbi pari mwebo.' ²⁵ Ikifye, akwikatisheni ikyo mukwete ukufika ku kubwera kwandi. ²⁶ Uwakimfya no kukita ifyo nkita ukufika ku mpera, na kumupera urupaka pa nko. ²⁷ 'Ari no kubateka ku nkonto iya kyera, no kubatobaura nge mitondo ye bumba mutupimfya.' ²⁸ Nga ifyo na pokerera ukutura kuri tata, na nebo nkamupera urutanda rwa ku makya. ²⁹ Uuri na matwi ya kumfwa omfwe ifyo Umupashi ukorenda ku nkuta.

Chapter 3

¹ "Kuri maraika wa kironanganino kya ku Sadis remba: 'Ikwebo kya umo uwaikata imipashi kine rubari iya kwa Resa ne ntanda kine rubari. "Ningishiba ifyo wakita. Uri neshina iriri nge ryamweo, rero warifwa. ² Aramuka, no kushipa ku fyashara, rero uri mupepi no kufwa, pa murandu wakutira nshisangire ifikitwa fyobe ifyapwiririka pa kinso kya kwa Resa. ³ Emukuti, ibukisha, ifyo wapokerere nefyo waumfwire. Urefibera, no kurapira. Rero ngatawaramukire, nkesa ngo mupupu, kabiri tawakeshibe inshita nkesa kuri webi. ⁴ Rero waba namashina ayanono mu Sadis ayashakoweshe amaraya yabo, eba karanda naine, bafwere ifyabuta, pantu bariwamishiwa. ⁵ Na umo uwakimfishe akafwara umwingira uwabuta, kabiri nshakafufute neshina ryakwe taryakafutwe mu kitabo kya mweo. Nkakuta neshina ryakwe pari Tata, na pari bamaraika. ⁶ Rekeni uri na matwi omfwe kufyo Mupashi areranda ku kironanganino." ⁷ "Kuri maraika wa kironanganino kya ku Firadefia remba: 'Amashiwi ya kwa umo uwashira kabiri uwakine-uwikete imfunguro shakwa

Davidi, aisura takuri nangura umo uwingesara, aisara kabiri takuri uwingesura. ⁸ "Narishiba ifyo wakita. Roresha, nabika ku ntanshi yenu ikibi ikya isurwa ikyo nangu umo tekuti esare. Narishiba ukuti mwaba na maka ayanono, nomba urabera amshiwi yandi tawakana neshina ryandi. ⁹ Roresha! Bonse abo abari mu Sinagogo wa kwa Shetani abareranda ati baYuda nomba tebo, rero babufi-nkarenga bakese uko muri no kufukama pa makasa yenu, eryo mukeshiba ukutira narimitemwa. ¹⁰ Ikyo mwarekonka amafunde yandi pa kukusha ukutekanya, kabiri nkakubaka kunshita yakweshiwa iireisa ku kyaroyonse, ku kwesha bonse abareikara pe sonde. ¹¹ Ndeisa nombarine. Wikatishe ifyo ukwete pakuti nangu umo ekupoka ikingara. ¹² Umo uwakimfya, eo nkabika ikikatisho mwitempere rya kwa Resa wandi. Takafume panse nakabiri, kabiri nkaremba pari ye ishina ryakwa Resa wandi, ishina rya musumba wa kwa Resa wandi. (Yerusaremu mupya, uureisa urentemuka ukufuma ku muru kuri Resa wandi), na mwishina ryandi. ¹³ Rekeni umo uuri na matwi omfwe ifyo Mupashi aranda ku kironganino." ¹⁴ "Kuri maraika wa kironganino kya ku Raodekea remba: 'Ifi efyo asosa Amen, kambone wa kishinka kabiri uwakine, intungurushi ku bubumbo bwa kwa Resa. ¹⁵ "Ningishiba ifyo wakita, no kuti tawatarara nangu ukukaba. Kanshinga wari uwatarara nangu uwakaba! ¹⁶ Kanshi, pa muarandu wakuti wabafye ikifurefure-twakaba nangu ukutarara-ndi mupepi nokukuruka ukufumye mukanwa kandi. ¹⁷ Kabiri aranda ati, Ndimukankara, naba nafyonse nkabira, tapari fmbi ifyo ningakabira. 'Nomba tawaishiba ukuti urimukyushi, uwakyura, umuranda, impofu uushafwara. ¹⁸ Kutika kukikoseresho kyandi: Shita kuri nebo goride iyapita mu muriro pakuti usanguke umukankra, umusuma uwamwingira uwabuta eo uifwike wemwine pakutira wiba ne nsoni pakukana fwara kobe, ufwaye no kusubwa mu menso yobe pakuti urebona. ¹⁹ Narisambirisha bamo abo natemwa, naribafunda nefyo bengekara. Pakutira, mube abapwiririka no kurapira. ²⁰ Roresha, ningiminina pa mwenshi ndeknkonsa. Nga kyakuti umo aumfwa ishiwi ryandi no kwisura ikibi, nkesa mu ng'anda yakwe no kurya nankwe, ena naine. ²¹ Umo uwakimfya, nkamupera insambu yakwikara nandi pa kipuna kyabufumu, nge fyo nandi nakimfya no kwikara pamo na Tata pakipuna kya bufumu. ²² Rekeni uuri na matwi omfwe kufyo Umupashi ureranda ku kironganino.""

Chapter 4

¹ Kirya ifi fintu fyapita nariroreshe, eryo naishire kubona ikiibi nakisuka mu muru. Ne shiwi rya ntashi iryo naishire kumfwa, ryareranda kuri nebo nge panga, ryaretira, "Nina wise kuno, narakuranga ififwire ukukitika ifi fintu nga fyapita." ² Panshita imo mu mupashi, eryo naishire kubona ikipuna kya bufumu nabikwa mu muru, naumo naikarapo. ³ Uwaikerepo areboneka nga Jasper na carneliani. Kwari umukoramfura pa kipuna kya bufumu. Umukora mfura waboneka kwati ribwe rya emerald. ⁴ Kabiri ifipuna fya bufumu amakumi yabiri na fine fya shungurwike ikipuna kya bufumu kabiri naishire kubona amaraya ayabuta pa mitwe shabo. ⁵ Nakukipuna kya bufumu kwarefuma ukubyata kwa nkuba, ukuburukuta ukurepuka kwa nkuba. Kwari kine rubari isha myari shareyaka kuntanshi yakipuna kya bufumu, inyari ishari kine rubari shari ne mpashi yakwa Resa. ⁶ Nokushinguruka ikipuna kya bufumu, pari bamba uwa kiroani, kabiri uwarebeka kwati ribwe rya crystal. Pakati ka kipuna kya bufumu eryo nokushinguruka ikipuna pari ifibumbwa fine, ifyaiswiremo amenso, kuntanshi naku numa. ⁷ Ikibumbwa kya mweo ikya barirapo kyari kwati ni nkaramo, ikya konkerepo kyari kwati mwana wa Mapnga, iibumbwa ikya butatu kyari ne kinso kwati muntu, ero ikyaranga kine kyari nga kyembe upupuka. ⁸ Ifibumbwa na Resa ifiri fine, kira kimo kyari kwata amaindo mutanda, fyaiswiremo amenso pasnhi napa muru. Ubushiku na kasuba tabareka ukuranda ati, "Wa mushiro, wa mushiro, wa mushiro ni Shikuru Resa wa Maka yonse, uwariko, ero uwabako, ero ukabako." ⁹ Kabiri ryonse ifibumbwa fya mweo fyapera ubukata, no mukinshi, no kutotera ku waikara pa kipuna kya bufumu umuyayaya, ¹⁰ abakaramba amakumi yabiri na fine ba ponene panshi pa waikere pakipuna kya bufumu, ero no kumushinshimuna uwaikara umuyayaya. Barabika ifisote fyabo pantanshi yakipuna kya bufumu, batira, ¹¹ "Mwariringa, Shikurufwe ero na we Resa wesu, ukupokerera ubukata, no mukinshi na maka, epo ni mwebo mwa bumba ifintu fyonse, ni pamurandu wakufwaya kwenu fyaberako no kubumbwa.

Chapter 5

¹ Eryo naishire kubona kwa ku kuryo kuri umo uwaikere pakipuna kya bufumu imufungiro iwarembwamo pantanshi na kunama, iryakakatikwa ku fikakiro kine rubari. ² Kabiri nashire kubona uwakosa akobirikisha ne shiwi irikaramba ati, "Uwaringa ukwisura ibuuku no kurifungurura?" ³ Takuri nangu umo mu muru nangura pesonde na panshi ye sonde uwingesura umufungiro no kuberenga. ⁴ Naishire kurira nganshi pantu takwari uwasangirwe uwaringire ukwisura umufungiro nangu ukuberengamo. ⁵ Rero umo pabakaramba aishire kuranda kuri nebo ati, "Wirira. Bona! Inkaramo yamu kowa wakwa Yuda, umushira wakwa Davidi, arikimfya. Kuti aisura umufungiro ne fikakiro fya kiko kine rubari." ⁶ Naishire kubona umwana wa Mpanga natarama pakati kakipuna kya bufumu kabiri nefya bumi fine na mukato kabakaramba. Arikuboneka ngo wipaiwe. Ari ne nsengo kine rubari na menso kine rubari emipashi kine rubari yakwa Resa iyatumwa panwesonde. ⁷ Nao aireko no ku pokerera ku kwa ku kuryo kwa waikere pakipuna kya bufumu. ⁸ Iryo apokerere ibuuku, ifya bumi fine na bakaramba amakumi yabiri na fine bawire pasnhi ku kinso kya mwana wa Mpanga. Kira umo kimo kyari ne nsense ne nweni sha goride ishaisuramo ifya nunkira ikyena kisma, emapepo ya bantu ba mushiro. ⁹ Kabiri fyaimbire urwimbo rupa: "Nauringa ubura umufungiro no kurisura. Ikyo mwaipaiwe, kabiri mwashitire Resa mu muropa wenu aba mu mikowa yonse, na bandimi, na bantu, kabiri ne nko. ¹⁰ Kabiri mwa bakita kuri Resa wesu ukuba bashimapepo ku kubombera Resa wesu, ero bakateka pe sonde." ¹¹ Kabiri naishire kuroresha no

kumfwa ishiwi irya ba maraika abengi abashingurwike ikipuna kya bufumu kabiri nefya mweo na bakaramba. Ne mpendwa yabo bonse bari amakana ikumi rya maka ikumi rya akana.¹² Baishire kuranda mwishiwi rya kukosa ati, "Ariringa umwana wa Mpanga uwaipwaiwe ukupokerea amaka, ubukindami, amano, ukukosa, no mukinshi, no bukata, ne paro."¹³ Naishire kumfwa ne fibumbwa fyonse ifyamu muru na esonde na pasnhi ye sonde ne fya mu mumana na fyonse ifirimo fikoti. "Kuri uyo uwaikara pakipuna kya bufumu na ku mwana wa Mpanga. Kube iparo no bakata, no mukinshi na maka ya kuteka umuyayaya no muyayaya pe."¹⁴ Nefya mweo fine fyatire ati, "Ameni!" na bakaramba bawire no kupepa

Chapter 6

¹ Naroreshe iryo umwana wa mpanga akakatwirepo kimo pafikakatiko fine rubari, naumfwire kimo pafya mweo fine kiresosa ishiwi ifya umfwikire kwati kuburukutu kwa mfura akiti, "Isa"! ² Naroreshe no kubona kabarwe uwa buta na kensha ekete no buta kabiri ikisote kya bufumu. Aishire ngo wa kukimfya pamurandu wa ku kuimfya. ³ Iryo umwana wa Mpanga akakatwire ikikakatiko kya renga bubiri, baumfwire ikya mweo ikyarenga bubiri akiti, "Isa"! ⁴ Eryo kwafumine kabarwe na umbi-uwashupa no kukashika no waikerepo aperwe amaka ya kufumya umutende pa kyaro, pakuti abantu ba murikino kyaro bengaraipayana. Na Kensha aperwe urupanga urukuru. ⁵ Iryo umwana wa Mpanga akakatwire iki kakatiko kya renga butatu, na umfwire ikya mweo ikyarenga butatu akiti, "Isa"! Na bwene kabarwe uwa fita, na kensha aikete basekero ba biri mu miwe yakwe. ⁶ Na umfwire ikya mweo ikyarenga butatu akiti, "Isa"! Na bwene kabarwe uwa fita, na kensha aikete basekero ba biri mu miwe yakwe. ⁷ Na umfwire ikya mweo ikyarenga butatu akiti, "Isa"! Na bwene kabarwe uwa fita, na kensha aikete basekero ba biri mu miwe yakwe. ⁸ Na umfwire ikya mweo ikyarenga butatu akiti, "Isa"! Na bwene kabarwe uwa fita, na kensha aikete basekero ba biri mu miwe yakwe. ⁹ Iryo umwana wa Mpanga aishire kwisura ikikakatiko ikya kurenga bune, naishire kumfwa ishiwi rya kya mweo ikyarenga bune ariti, "Isa"! ¹⁰ Kabiri naishire kubona kabarwe uwabaturukira. No waikerepo aimikwe imfwa, ne nshihisi share mukonka panuma. Kabiri bafipere amaka pakipande kimo pa fipande fine ifya kyaro, ukwipaya ukubomfya urupanga, ne kipowe na marwere, na kufiswango fya mpanga ifya pano kyaro. ¹¹ Iryo umwana wa Mpanga akakatirwe ikikakatiko ikya kurenga fisano, na aishire kubona mwisamba rya burambo imipashi ya abo abaipaiwe ku murandu we shina rya kwa Resa na bukambone bwa kyebo bakwete. ¹² Baririre ishiwi rya pa muru, "Kufikanshitanshi, mwe batungurura pafya mushiro ne kishinka, mpaka iryo mukapingura abekara kyaro, mpaka ukurandura pamuropa wesu?" ¹³ Eryo kira umo aperwe iraya rya kubuta, no kubeba ukuti bafwire barorerko panono mpaka impendwa ya babomfi banenu na bamunyanane ne nkashi ika kumane abafwire ukwipaiwa, pamo ngefyo baipaiwa. ¹⁴ Iryo umwana w Mpanga akakatwire ikikakatiko ikya kurenga mutanda, naritamba kwari iki nkunkuma ikikaramba. Akasuba kasungukire akafita kwati ni nsaru iyafita, no mwenshi uufuntura wa arukire kwati muropa. ¹⁵ Ne ntanda sha mu muru shaponene pa kyaro nga firya umukunyu urukusha ifipompo iryo iki mwera kya maka kyapukumya. ¹⁶ No muru warifungirwe kwati ribuku ryafungwa. Ne mpipi shonse ne fishi fyonse fya fumine mufufuro fya fiko. ¹⁷ Eryo ne shamfumu sha pano kyaro, na bashimukindikwa na ba karamba ba bashirika, ero na bankara ero na maka no musha onse no muntungwa, ba fiseme murukyengo ero na mu fimabwe fya mu mpipi. ¹⁸ Bososere ku mpipi na kumabwe ati, "Tuponene! Nokutufisa ku kinso kya waikara pakipuna kya bufumu na kubukari bwa mwana wa Mpanga. ¹⁹ Pantu ubushiku bukaramba ubwa bukari bwabo na bwisa. Kabiri nani enga tarama?"

Chapter 7

¹ Panuma yaiki naishire kubona ba maraika bane na batarama mu fifutu fine ifya kyaro, na bekatirira imyea sha kyaro shine pakuti peba umwera nangu umo uwakupupa pa kyaro, pari bamba, nangura ku kimuti ikiri kyonse. ² Naishire kubona maraika naumbi akofumina rwaku kabanga, akwete inshimbi yakwa Resa uwa mweo. akutikire inkuta iikaramba kuri bamaraika bane abaperwe insambu shakonaurya ikyaro na bamba. ³ "Mwionaura ikyaro, bamba, nangura imiti mpaka tubike inshimbi pa mpumi ya ba bomfi bakwa Resa." ⁴ Naishire kumfwa impendwa yababikirwe inshimbi: 144,0000, ababikirwe inshimbi ukufuma ku mutundu wa bena Israel: ⁵ Amakana kumi rimo na yabiri ukufuma ku mutundu wakwa Yuda, amakana ikumi rimo na yabiri ukufuma mu tundu wakwa Rubeni, amakana ikumi rio reo na yabiri ukufuma ku mutundu wakwa Gadi, ⁶ amakana ikumi rimo na yabiri ukufuma ku mutundu wakwa Asheri, amakana ikumi rimo na yabiri ukufuma ku mutundu wakwa Naftari, amakana ikumi rimo na yabiri ukufuma ku mutundu wakwa Manasse, ⁷ Amakana ikumi rimo na yabiri ukufuma ku mutundu wakwa Simeoni, amakana ikumi rimo na yabiri ukufuma ku mutundu wakwa Rei, amakana ikumi rimo na yabiri ukufuma ku mutundu wakwa Isaka, ⁸ amakana ikumi rimo na yabiri ukufuma ku mutundu wakwa Zeburuni, amakana ikumi rimo na yabiri ukufuma ku mutundu wakwa Yosefu, eryo na makana ikumi rimo na yabiri ukufuma ku mutundu wakwa Benjamini baishire kubikwa inshimbi. ⁹ Panuma yaifi fintu na ndoreshe, kwari ibumba rya bantu irikaramba irishinga pendwa-ukufuma ku mushono onse, umutundu, abantu, ero ne kiriti-nabatarama mupepi ne kipuna kya bufumu ikya mwana wa Mpanga. Bafwere imingira ya buuta ba bekata imisambo ya tunkindu mu minwi yabo, ¹⁰ eryo barekuta ne nkuta ishikarmba: "Resa emwine we pusukiro uwaikara pakina kya bufumu na ku mwana wa Mpanga!" ¹¹ Ba maraika bonse batareme ukushinguruka ikipuna kya bufumu ukushinguruka abakarmba ne fya mweo fine, eryo bawa ikinkupeme pa kipuna kya bufumu. Barerumbanya Resa, ¹² bakotira, "Ameni! Amarumbo, ubukuta, amano, ukutasha, ukukindikwa, uburamba ero na maka fibe kuri Resa wesu umuyayaya! Amen!" ¹³ Eryo umukaramba umo pari abo angipusha ati, "Nibani aba, abafwere imingira ya kubuta, eryo nikwi uko bafumine?" ¹⁴ Naishire kuranda kuri ye ati, "Nimwebo, mwishibire," na ye

aishire kurnda kuri nebo ati, "Aba ebapita mu maramba ayakari. Bari kyapa imingira yabo no kushirenga ukuba isha kubuta mu muropa wa mwana wa Mpana.¹⁵ Napari iki, bari pantanshi ya kipuna kya bufumu ikya kwa Resa, baramutatakura ubwakya no bwaira mwi tempere ryakwe. Uwaikara paki puna kya bufumu akaba kingiririra.¹⁶ Tabakomfwe insara na kabiri, neryo ikiraka. Taba kyure ku kasuba, neryo ukupya ku kikabirira.¹⁷ Pantu umwana wa Mpanga pakati ka kipuna kya bufumu akaba ka kyema wabo, kabiri akabatungurura ku tumfukumfuku twa menshi ya bumi, na Resa akafuta ifiramba fyonse mu menso yabo."

Chapter 8

¹ Eryo umwana wa Mpanga akakatwire ikikakatiro ikyarenga kine rubari, kwakatarere tondororo ku muru ukufika pakati ka nsa imo. ² Eryo naishire kubona barya bamaraika kine rubari ku kisno kyakwa Resa baperwe ne ntandara kine rubari. ³ Kabiri Maraika umbi aishire kwisa, ari ne kifutumwino kya goride, aire kutarama pa burambo bwa kufutumwinapo, kabiri ariperwe ifyanunkira ikisuma ukuti afireke pamo na mapepo ya ba mushiro bonse pa kya kufutumwinapo ikya goride kya ku menso ya kipuna kya bufumu. ⁴ Nkyushi kyafya nu nkira ikisuma-kyashire kunina pamo na mapepo yabantu ba mushiro- ku menso yakwa Resa ukufuma murupi rwakwa maraika. ⁵ Kabiri maraika aishire kubura ikifutumwino akisushamo no muriro wapa kutumwinamo pa burambo. No kukiposa pesonde iryo kwari amashiwi, ne fiburukuto, ne myere yankuba, ne kinkunkuma. ⁶ Kabiri bamaraika kine rubari abari ne ntandara kine rubari bapekenye ku kurisha Eryo uwantanshi arishishemo, eryo kwari imfura yakitawe no murio umwasankana umuropa. ⁷ Kabiri fyaposerwe pesonde ne kyakaniko kya pari fitatu pesonde kya ripire, ne kya kaniko kya pari fitatu fya miti fyari pire, ne kyari kyonse ikibishi kyaripire. ⁸ ⁹ Maraika arishishemo ipenga ryakwe eyo kyaposerwe muri bamba ikyaba ngo rupiri rukaramba ururepya ne kyakaniko kya pari fiatu ikya bamba kyaisaba umuropa, eryo kyafwire ikyakaniko kya pari fitatu kya fibumbwa fya muri bamba ifyaba no mweo, ne kya kaniko kya pari fitatu ikya mato kyaryonaika. ¹⁰ Kabiri maraika wa butatu arishishemo ipengwa rwakwe, eryo ruponene mu muru urutanda ruka ramba, urukobeka nge kyengero, rwaponene napa kyakaniko kya pari fitatu ifya mimana napa timfukumfuku twa menshi. ¹¹ Neshina rya rutanda ni Kurura. Nikipande kimo pa fipande fitatu ikya menshi kya aruka amenshi yakurura, awe na bantu abengi bafwa ikyo banwene ayo menshi pantu yaryarwike ayakurura. ¹² Eryo Maraika warenga bune aishire kurisha ipenga ryakwe, eryo ikipande ikyapa fipande fitatu ifya kasuba, nekya mweshi ne kya ntanda. Eryo fitatu pari ifyo fya arwike fititi; ifya nshita ya kasuba ne snhita ya bushiku tamwari rubuto. ¹³ Kabiri naishire kuroresha, nashire kumfwa kapumpe uwarepupuka mukati ka myuru aresosa ishiwi rikaramba, "Karanda, karanda, kubaikara pesonde, pamurandu wa kurira kwasharako ukwantandara shaba maraika batatu baraswa barishemo.

Chapter 9

¹ Eryo maraika warenga busano aishire kurisha ipenga ryakwe. Naishire kubona rurtanda ukufuma mu muru urwaponene pa kyaro. Urutanda rwaperwe imfunguro ya peamba rya kirindi kya kumbo. ² Aishire kwisura pe samba rya kirindi kya kumbo, kibiri ikyushi kyaishire kufuma pamuru wa kirindi nge kyushi iki kofuma mu mwirungu irikopya. Akasuba no mwera fya aishire kwaruka ifya kufita ku kyushi ikya repongororwa ukufuma mukirindi. ³ Ukufuma mukyushi bamakanta aishire kwisaura ikyar, kabiri baperwe amaka nga yarya aya bakaring'ongo ba pakyar. ⁴ Tabaerberwe ukonaura ifyani pa kyaro nangu ikimwa kyonse ikya katapa katapa nagura ikimuti, rero bantufye abatakwe iki kakatiko kya kwa Resa pa mpumi shabo. ⁵ Tabasuminishiwe ukwipaya barya bantu, rero ukuba kyusha pa myenshi isano. Ubukyushi bwakwe bwari ngo bukari bwakwa karing'ongo iryo asuma umuntu. ⁶ Mushiku shirya abantu bakafwaya imfwa, rero taya kaboneke. Bakakabirisha ukufwa, rero imfwa ikabutuka ukufuma kuri bo. ⁷ Makanta arekuboneka nga kabarwe uwa pekanishiwa uburwi. Pamitwe yabo pari ifintu fimo kwati fisote fya goride, napa menso yabo pari kwati ni pa menso ya bantu. ⁸ Akwete imishishi kwati mishishi sha banakshi, na meno yabo yari kwati meno ya nkaramo. ⁹ Akwete ifya kingirira ififuba kwati kya kuinga ikifuba ikya kyera, no kurira kwa mapindo yakwe kwati na rimo kurira ukwa pangirwe na makyereta ayengi naba kabarwe abarekubutukira kuruburi. ¹⁰ Bakwete imikira nefya fyabukari kwati ni karing'ongo; mu mikira yabo bakwete amaka aya kupuma ko abantu pa myenshi isano. ¹¹ Barikwete imfumu iyabikirwe pari ba maraika wa kukirindi kya kumbo. Ishina rya kwe mu ki Hebere ryari ni Abadoni, kabiri mu ki Greek akwete ishina rya kwa Apolioni. Ikya buranda bwa kubarirapo na kipita. Roresheni! ¹² Panuma Yaiki pakokonkonishiwa kabiri ubusanso bubiri ubukoisa. ¹³ Maraika wakurenga mutanda aishire kurisha ipenga ryakwe, kabiri naishire kumfwa ishiwi ukufuma kuma sengo ya kintamba ikiri ku kinso kya kwa Resa. ¹⁴ Ishiwi rya aishire kuranda uwari ne panga ati, "Rekeniko bamaraika babe abakakirwa pa mumana ukuru uwa Ufreti." ¹⁵ Bamaraika bane bapekanishiwe pari irya nshita, muri burya bushiku, urya mweshi, kabiri urya mwaka, babarekereko ku kwipaya ikipendo kya butatu ikya mutundu wa buntunse. ¹⁶ Impendwa ya bashirika abari panuma ya ba kabarwe bari 200,000,000. Naishire kumfwa impendwa yabo. ¹⁷ Ifi efyo naishire kubona bakabarwe mu kimonwa kyandi kabiri na baikee pari bo: Ifya kuinge fifuba fyabo fyari ifya kashika kwati muriro, ifya makumbi makumbi, ne fya mutuntura. Ne mitwe yaba kabarwe ya parene ne mitwe yankaramo, na mutunwa twabo mwaishire kufuma umuriro, ikyushi ero nekinuka amaruti. ¹⁸ Impendwa ya butatu iya bantu bari paiwe ku finkunka iftatu: kumuriro, ikyushi, ero ne fya nunka nga maruti ifya fuma mutunwa twabo. ¹⁹ Pantu amaka ya bakabarwe yari mutunwa twabo naku mikira yabo-pantu imikira yabo yari kwati ni nsoka, nyo yari ne mitwe uko yarekenena ifironda pa bantu. ²⁰ Umutundu wa bantu

abasherepo, bonse barya abataipaiwe kuri fi finkunka, tabarapire ku mirimo yabo iyo barikubomba, nangu ukureka ukushinshimu ifibanda no kunshinshimuna uturubi twa goride, sirufere, bronzi, utweribwe no twa kimuti-ifintu ifitabona ifitomfwa, nangura ukwenda.²¹ Tabakitire nangu kurapira kufya buntara misoka yabo, kuburoshi bwabo, ku mibere ya burarerare bwabo nangura kumikitire ya bu sakara.

Chapter 10

¹ Kabiri nabwene maraika umbi uwamaka areikira mu muru. Akupirwe ikumbi, eryo kwari no mukoro wamfura pa muru wa mutwe wakwe. Ne kinso kyakwe kyari kwati kasuba eryo ammakasa nge nkeshi sha muriro.² Aikete akatabo akanono akaiswike mu minwe yakwe. Abikire urkasa rwakwe urwa kukuryo pari bembu eryo no rwa kukuso pa murundu.³ Kabiri abirikishe ne shiwi irikaramba nge nkaramo ireburuma. Eryo abirikishe, inkuba kine rubari sharirandire ne firurumo.⁴ Eryo inkuba kine rubari sharandire, nari no kuremba, rero naumfwire ishiwi ukufuma mu muru ryaretira, "Sunga inkama pafyo inkuba sharanda. Wiremba."⁵ Nomba maraika nabwene naiminina pari bembu na pamurundu aimishe ukuboko kwa kukuryo ku muru.⁶ Arapire pari umo uwaikara umuyayaya, uwabumbire umuru na fyonse ifyabamo, ikyaroy na fyonse ifyabamo, eryo nabemmba na fyonse ifyabamo. eryo maraika atire, "Takwakabe ukushingashinga nakabiri."⁷ Rero pari ubu bushiku eryo maraika warenga kine rubari ari no kurisha ipenga ryakwe, eryo ikyankama kya kwa Resa kikafikirishiwa, ukuringana nefyo arandire kubasha bakwe bakasesema.⁸ Ishiwi naumfwire ukufuma mu muru ryarandire kuri nebo na kabiri: "Kabiye, bura akatabo akaisuka akari mu minwe ya kwa maraika uwaiminina pari bembu eryo na pamurundu."⁹ Eryo naire kuri maraika eryo na ramweba ukutira ampere akatabo akanono. Atire kuri nebo, "Bura akatabos ukarya. Kyararenga munda yobe ukurura, rero mukanwa kobe kararowa ngo buki."¹⁰ Naburire akatabo akanono ukufuma mumunwe ya kwa maraika no kurya. Kari akarowa ngo buki mukanwa kandi, rero kirya narya, munda yandi mwarirurire.¹¹ Eryo umo atire kuri nebo, "Ufwire ukusesema na kabiri pa bantu abengi, imishobo, pa ndimi, eryo na shamfumu."

Chapter 11

¹ Itete ryaishire kuperwa kuri nebo irya kubomfya ukupiminako. Naishire kwebwa ati, "Ima upime itempere ryakwa Resa ne kipimo, na bapeperamo."² Rero wipima urubansa rwa kunse, pantu rwa perwa ku bana fyaro. Banokunyantaura umusumba wa mushiro parwa nshiku imyenshi amakumi yane naibiri.³ Ndi nokupera inte shandi shibiri ukusesema inshiku ikana rimo ne myanda iniri ero na makumi mutanda, bakafwara insamu."⁴ Ishi nte shibiri fimuti fya miorife ne fya kutekapo inyari fibiri ifya tarama ku menso yakwa Resa panwesonde.⁵ Nga umo afwaya ukubakena, umuriro ukufuma mutunwa twabo ni kumina abarwani babo. Onse uurepangira ukubakena ari no kufwa mu musango umo wine.⁶ Bo paerwe amaka ya kwisara kumuru ukut kwiba imfura ya kuroka inshita bakosesema. Bari na maka ya kwarura amenshi ukusanguka umuropa no kupuma ikyaroy ku kikuko ikiri kyonse ikyo batemwa abene.⁷ Kabiri iryo bakapwisha ubunte bwabo, ikiswango kikafuma ukufuma mukirindi ikya burempera kikarwa nabo, ki kabakimfya no kubepaya.⁸ ifitumbi fyabo fikarara mu musebo wa mu musumba uukaramba (mu manshoko ikutwa Sodomu nangura Egypto) uko na Shikuru wabo atanikirwe.⁹ Pa nshiku shitatu nakitika bamo ukufuma muri kira bantu, ba mu mutundu, mururimo, ne nko shikabona pamibiri shabo. Tabakabasuminishe ukubika mu nindi.¹⁰ Nabaikara pe sonde bakasekerera pari abo no kusefya. Bakatumishanya ne fya mabupe kuri kira umo naumo ikyo aba bakasesema babiri barungurwishe abaikara pe sonde.¹¹ Rero panuma ya nshiku shitatu na kitika umupu wa mweo ukufuma kuri Resa waishire kwiringira muri bo, batareme umunshimpa pamaksa yabo. No mwensouukuru ukaponena abakoba bona.¹² Eryo baishie kumfwa ishiwi irikaramba ukufuma mu muru rikoti kuri bo. "Iseni kuno!" Na mumuru emo baninine mwi kumbi ne firwani fikotamba.¹³ Pari ako kashita kukaba ikinkunkuma ikya maka, ne kiputurwa ikyaranga ikumi ikya musumba kikawa. Amakana kine rubari bakafwa mu kinkunkuma, na bakapusuka bakatutuma no kupera ubukata kuri Resa wa myuru.¹⁴ Ikya buranda kya bubiri na kipita. Boneni! Ikya buranda kya butatu kikoisa bwangu.¹⁵ Kabiri maraika wakurenga kine rubari aishire kurisha ipenga, na mashiwi yabirikishe mu muru no kuranda ati, "Ubufumu bwe sonde bwaba bufumu bwa kwa Shikuru na Kristu wakwe. Akateka umuyayaya no muyayaya pe."¹⁶ Eryo abakaramba amakumi yabiri na bane, abaikara pafipuna fyabo mukyeeni kyakwa Resa, baishire kuwisha ifinso fyabo no kushinshumuna Resa.¹⁷ Eryo baishire kuranda ati, "Twamitotera, Shikuru Resa wa maka, uwariko kabiri uukabako, ikyo mwabura amaka yenu ayakaramba no kwamba ukuteka."¹⁸ Kabiri inko shakaripire, rero no bukari bwenu na bwisa. Yaisa ne snhita ya kupingura abafwa na mwebo ukurumbura abasha benu bakasesema, absumine, abatina ishina ryenu, abasurwa na bamaka. Yaisa inshita yenu mwe Resa iyakonaura abakoonaura ikyaroy.¹⁹ Eryo itempere rya kwa Resa ryaiswirwe mu muru ne kipao kya kipangano kyakwe kya boneke mwi tempere ryakwe. Mwari ukubyasha kwa nkuba ukwingi, ifiburumo, na mashiwi, imyere yankuba, ne kinkunkuma, ne mfura yakitarawe.

Chapter 12

¹ Ne ki rangiriro ikiramba kyaishire kuboneka mu muru: umwanakshi uwafimbirwe akasuba, no mwenshi panshi ya maksa yakwe kabiri ne kisote ikya kwete intanda ikumi rimo na shibiri.² Alikwete ifumo, ero arikurira panukari bwa kupaapa, mu kukyururuka kwa fyara umwana.³ Ero ne kisungusho na kimbi kyaishire kubone mu muru: Bona! Kwari

ikiswango ikiramba ikya kukashika ikyo ikya kwete imitwe kine rubari ero na masango ikumi rimo, kabiri kwari ifisote kine rubari pa mitwe ya kiko. ⁴ Umukira wa kiko waishire kupyanga urutanda rwa buta mu muru ero no kishiponsa panshi pa kyaro. Ikiswango kyaishire kutarama ku numa ya mwanakashi uwari kufwaya ukupaapa, pakwebati uro apaapa, kyonaure umwana wakwe. ⁵ Aishire kufyara umwana umwaume, umwana mwaume, uyo uukateka inko shonse ne nkonto ya mukuba. Umwana wakwe aishire kusompworwa kuri Resa ero na ku kipuna kyakwe ifya bufumu, ⁶ ero no mwanakashi aishire kufurumukira mukiswebembe, uko Resa amupekanishe inkende, pakwebati bengamusakamana pa nshiku 1,260. ⁷ Nomba kwari uburwi mu muru. Mikaeri ero na bamaraika barwire ne kiswango, ero ne kiswango ero na maraika ba kiko barwire. ⁸ Rero ikiswango takyakosere ukuti kimfy. Eikyo takwaripo inkende iri yonse mu muru iyakiko ero na bamaraika bakiko. ⁹ Ikiswango ikiramba-ikyo ikisoka ikikote kitwa umurwani nangura Satana, uyo uubepa ikyaroyonse-aishire pa kyaro, ero bamaraika babaposere panshi pamo na ye. ¹⁰ Ero naishire kumfwa ishiwi mu muru: "Nomba ipusukiro ero na maka ero no bufumu bwa kwa Resa, ero insambu shakwa Kristu. Pantu kabepesha wa ndume shesu ariposerwe panshi, pantu uyo uwa wabepeshe ku kinso kya kwa Resa wesu ubushiku na kasuba. ¹¹ Bamukimfishe ku muropa wamwana wampanga ero nakyebo kya bunte bwa bo, pantu tabetemenwe imyeo shabo ukufikafye na kumfwa. ¹² Eikyo sangarareni, mwebomwe myuru ero nafyonse ifyabamo! Rero akaranda pa kyaro ero na kuri bamba, pantu umurwani arire panshi kuri mwebomwe! Asurwamo no bukari ubwabipisha ero no kwishiba ukuti akwatafye inshita iyinono! ¹³ Uruntu ikiswango kyaishire kwibukisha ukuti kiri poerwe panshi pa kyaro, aishire kupepeka umwanakashi uwafyere umwana umwaume. ¹⁴ Rero umwanakashi aishire kuperwa amapindo yabiri aya kwa kapumpe mukaramba pakwebati engafurumukira ku nkende iyo bamuekanishishe mu kiswebembe. Iyi yari ni nkende uko afwire ukumusakamana, pa nshita, inshita, ero nakitika wa nshita-ukufuma ku kinso ka kisoka. ¹⁵ Ikisoka kyaishire kupongorora ukufuma mu kanwa ka kiko kwati mu mana pakwebati engeranga iryenshi uku mupyanga. ¹⁶ Rero ikyaroyonse-aishire kwafwa umwanakashi. Ikyaroyonse-aishire kwisura akanwa ka kiko ero no kimina umumana uyo ikiswa kyari kupongorora ukufuma mukanwa kakiko. ¹⁷ Ero ikiswango kyaishire ku kura pa mwanakashi ero no kuya ku kupanga uburwi na bana bakwe abashara, abo abanakira amafunde ya kwa Resa kabiri abaikatirira kubunte bwa kwa Yesu. ¹⁸ Ero ikiswango kyaishire kutarama pa mukyanga wa kuramba rwa mumana.

Chapter 13

¹ Eryonyabwene ikiswango kirekufuma pari bamba. Kyakwete dne nsengo ikumi ne mitwe kine rubari. Napari kire sengo shakiko pari ifirongwe ikumi na pa mitwe yakiko pari amashina yamiponto. ² Kabiri iki kiswango nabwene kyari kwati ni mbwiri. Namakasa yakiko yaba nga ya Bere, nakanwa kakiko kari nga kanwa ka nkaramo. Kabiri iki wena kyakipere amaka yakiko, ne kipuna kyakiko ikya bufumu na rupanga rwakiko urukaramba. ³ Umutwe umu uwakiswango wakiko waboneke ngo wakomenwe no kufwa, ne mpumo ya kirona yakiko yariposhiwe. Kabiri abapanonse bonse bakonkere ikiswango. ⁴ Bapere ikiwena, aripere amaka yakwe ku kiswango. Nokupera ikiswango, sana, "Ninani uwaprire ikiswango?" Kabiri "Nani uwingarwa nakyo?" ⁵ Nakyo kyperwe akanwa kakusosa ifikuru fikuru ne fyamiponto. Kabiri kyaperwe amaka ya kuteka imyeshi amakumi yane na shibiri. ⁶ Kabiri kyayasamwine akanwa kakiko no kuranda ifyamiponto parwa kwa Resa- ukupontera ishina ryakwe, ne kyende uko ekara, nabo bonse abekara mwi uru. ⁷ Ikiswango kyasumisha ukurwa na bamushiro no kubakimfy, kabiri amaka yariperwe kuri kyena pa mutundu onse, abantu, ururimi ne nko shonse. ⁸ Bonse abekashi ba panonse bakakipepa, onse uusharememberwe ishina ryakwe, ukufuma ku kurengwa kwa panwe sonde, mwibuku rya mweo, irya Mwana wa Mpanga uyo baipeye. ⁹ Umuntu nga arikwato kutwi, omfwe. ¹⁰ Umuntu nga ari nokuya kur bunkore, muri bunkore emo akaya. Umo ngaepaya kurupanga, kurupanga rwine eko akepaiwa. Pano epari ukushipikisha no kutetekera kwa bamushiro. ¹¹ Kabdir nabwene ikiswango nakimbi kikofuma panwe sonde. Kyakwete amasengo yabiri ukuba kwati Mwana wa Mpanga, kyarandire nge kiwena. ¹² Kabiri urupaka ronse urwakiswango kyantashi kyarebomberwa kukinso kyakwe kabiri kyarengere panonse na baikarapo ukuti bapepa ikiswango kyantanshi- ikyo yaposhiwe impumo yakiko iya mfw. ¹³ Kabiri kyakitire ifishibiro kya kisungusho ifyakurenga no muriro ukupona ku muru no kwisa panonse ku kinso kya bantu. ¹⁴ kirufya, abikara pe sonde pa murandu wafishibiro fintu fyaperwe ukukita kukinso kya kiswango kikobopa abakara panwe sonde ukukite ikimpanshanya kya kiswango ikyari ne mpumo yarupanga no kuba no mweo. ¹⁵ Kabiri kyasuminishiwe ukupero umupu kuri ikyo kimpanshanya kyakiswango ukuti ikimpanshanya kirande no kurenga bonse abakano ukupepe ikimpanshanya kya kiswango ukuti bepaiwe. ¹⁶ Kabiri kipatishe kuri kira umu abanono na bakaramba, abakankara na bapina, abantungwa na basha, ukuti baperwe ikirembo pakisansa kyakukuryo na pa mpumi. ¹⁷ Kyari ku mutu uuri onse ukuti eshita nangura ukushitisha kano uuri no rurembo rwa kiswango na pampendwa ye shina ryakiko. ¹⁸ Ubu bwite bwa mano. Nga pari umu uuri no mutima wakwishiba, murekeni apende impendwa yakiswango. Pantu ni mpendwa ya bantu. Impendwa yakiko (666) myanda mutanda amakumi mutanda na mutanda.

Chapter 14

¹ Naroreshe na kairi nabwene Umwana wa Mpanga naiminina parupiri rwa Sione. Naena pari 144,000 nabakwate shina ryakwe kabiri ne shina rya kwa Wishi ryarememberwe pa mpumi shabo. ² Naumfwire ne shiwi mwiuru nge shiwi rya menshi ayengi kabiri nge shiwi rya kiburumo. Ikiburumo naumfwire kyari kwati nga bakarisha bamasese abakorisha amasese yabo. ³ Barikwimba urwimbo urupya ku kinso kya kukipuna kya bufumu na kukinso kya kufya mweo fimne na

bakaramba. Kabiri takwari nangu umo uwaishibe ukusambiriro rwino kanofye ba 144,000 abarubwirwe pe sonde. Bene ebatakoshiwe na kukanakashi, pantu abashatarire abopa. Aba ebakonka Umwana wa Manga konse uko aya. ⁴ Bene barubwirwe mu bantu babe fisabo fya pakubara ukupya kuri Resa na ku Mwana wa Mpanga. ⁵ Takwari nangu umo uwari kubepa mutunwa twabo; bantu babura akarema. ⁶ Nabwene naumbi maraika arekupupuka mukati ke uru, akwete ibira nsuma ya muayayaya iyakubira kubaikara pe sonde-ku ruko, umuntu, ururimi na bantu. ⁷ Akutire ishiwi irikaramba ati, "Tineni Resa, no kumupero ubukata. Pakuti inshita yabupingushi bwakwe naisa. Mupepeni, uwapangire iuru, isonde, sbemba, no tumfukwemfukwe twa menshi." ⁸ Maraika umbi- uwarenga babiri akonkerepo ati, "Nawa Babere mukaramba, uwanwensesheko abena fyaro fyonse umwangashi wa kipyu kyaburarerare kyakwe. ⁹ Maraika umbi- uwarenga kitatu asosere ati, "Ngo muntu apepe kiswango ne kimpasho kyakiko no kupokerero ururembo pa mpumi yakwe nangu pa kisansa kyakwe, ¹⁰ ena akanwa umwangashi wa kwa Resa uwasha sokaniwe murukombo rwabukari bwakwe. Kabiri uukanwa akarangurushiwa ku muriro na kwiribwe rya mingu ku kinso kya bamaraika ba kwa Resa no Mwana wa Mpanga. ¹¹ Ne kyushi kyashinguruka kwabo kirenina umuyayaya muyayaya, kabiri tabatushishe ubushiku na kasuba- abapepa ikiswango ne kimpasho kya kiko, na bonse abapokerere rurembo rweshina rya kiko. ¹² Pano epari ukushipikisha kwa bamushiro, abo bonse ababera ifipope fya kwa Resa na bakyetekera muri Kristu." ¹³ Naumfwire ishiwi mu muru rirekusosa, "Remba auti: Barishuka abafwa abfwira muri Shikuru." Ee, efyasosa Umupashi, "pakuti batushe mu mutende ku kukyutika kwabo, pantu imirimo yabo irabakonka." ¹⁴ Naroreshe mwari ikumbi rtabuta. Napekumbi napekara uwapara nga Mwana wa Muntu. Akwete ikirongwe skya goride pa mutwe wakwe ne kikwakwa mu minwe ya kwe. ¹⁵ Na maraika umbi afumine mwitemper no kubirikisha ishiwi irikaramba kuwikere pe kumbi ati: Ingishe ikikwakwa kyobe ukuroborora. Ikyo irifikire inshita yakuroborora ifya panwe sonde. ¹⁶ Kabiri uwaikete ikikwakwa aposere ikikwakwa pe sonde, na pe sonde parioborwerwe. ¹⁷ Eryomaraika umbi afumine mwitempere rya mu muru; nao arikwete ikikwakwa ikyatwa. ¹⁸ Na maraika umbi afumine ku kyakufutumwinapo, ari no rupaka ku muriro. Kabiri abirikishe ishiwi irikaramba ku ukwete ikikwakwa ikyatwa ati, "Ingishe ingisha ikikwakwa kyobe kyangatwa, no kukurunge fisansangu fyangwangashi wa pe osnde, pantu na pisha ifisabo fya uko. ¹⁹ Awe maraika aposere ikikwakwa kyakwe pe sonde akangirwe ifisansangu fya mwangashi wa pe sonde. No kufiosa umwakukamina imyangashi umwakipyu kya kwa Resa. ²⁰ No mwakukamina imyanga mwangatirwe kunse ya musumba, kabiri umwakukamina umwangashi mwafumine umuropa uwafika ku minwe ya bakabarwe, narimo ukuringana na bamairoshi, iya 1600.

Chapter 15

¹ Kabiri naishire kubona ikishibiro ka kimbi mu muru, ikiramba ne kipesha amano: Kwari ba maraika kine rubari abaei ne fikunka kine rubari, ifinkunka fya kurekeresha, eikyo muri fyena ubukari bwa kwa Resa bukapwiririkira. ² Naishire ku bona ikya bonekere ukuba kwati ni bembwa wa kiro uwasankene no muriro. Nabatarama pari bembwa aparti abo abakimfishe ikiswango ne kimpasho kyakiko, na yonse impendwa ukwimininako ishina. Bari abaikata amasese ikyo baperwe ukufuma kuri Resa. ³ Bareimba urwimbo rwakwa Mose, umsha wakwa Resa, uwimbo rwa mwana wa Mpanga: "Rikaramba kabiri ikyapesha amano imirimo yakwe, Shikuru Resa, Wamaka yonse. Yarirungama kabiri ya kine imibere yakwe, imfumu ya misumba. ⁴ Nani uutakatie ishina ryenu, Shikuru no kukindika shina ryenu? Pantu mwebo mweka muri ba mushiro. Yonse imisumba ikes no kushinshimuna ishina ryenu ikyo muri barungami ne fikitwa na fiboneka." ⁵ Panuma yaifi naishire kubona, ne tempere rye hema rya bakambone rya riisurwa mu muru. ⁶ Na mwitempere mu nkende iya shirisha mwaishire kufuma ba maraika kine rubari abari ne finkunka kine rubari, kabiri bafwere ifya kunuta, ukubeka no kukuka maramba ya goride ukushunguruka ififuba fyabo. ⁷ Kimo pa firi fine ifya mweo, fyapere inweno ba maraika kine rubari isha goride, ishaisuramo ikipyu kya kwa Resa, uuri no mweo umuyayaya no muyayaya pe. ⁸ Ne tempere ryaiswirwemo ikyushi mu bukata bwakwa Resa ne kya mu maka yakwe. Ikyo takuri nangu umo uwingengira mwi tempere fyasukire ifinkunkuma kine rubari fypawiririka.

Chapter 16

¹ Kabiri naishire kumfwa ishiwi rikaramba mwi tempere rekoranda kuri bamaraika kine rubari ati, "Kabyeni kapongorwereni mu kyarw inweno kine rubari isha kipyu kya kwa Resa." ² Uwa ntanshi aishire kuya aripongorwere urunweno rwakwe pa kyarw; na kyo kyaishireba kirona kya bukari ifyaishire pa bantu abari ne kirembo kya kiswango, abarepepa ikimpasho kya kiko. ³ Uwa bubiri maraika apongorwere urunweno rwakwe muri bembwa. Na bembwa aishireba muropa, kwati muropa wa muntu wafwa, na fyonse ifya mweo muri bembwa fyari fwire. ⁴ Kabiri maraika wa butata apongorwere runweno rwakwe mu mironga ya menshi no tumfukumfuku twa menshi, nafyo fyaishire kuba umuropa. ⁵ Kabiri naishire kumfwa maraika wa menshi akoti, "Uri murungami-we uriko kairi uwariko, wa Mushiro- pantu apingwire ifi fintu fyonse. ⁶ Ikyo ba pongorwere umuropa pa nashira na bakasesema, mwabapere umuropa ukunwa; kya wamina bo ukukitefi." ⁷ Naishire kumfwa ubwasuko bwa burambo ukwasuka ati, "Eee, ni mwebo Shikuru Resa wa maka yonse, ifya bupingushi bwenu fya kine kabiri fya burungami." ⁸ Kabiri maraika wakurenga bune apongorwere urunweno rwakwe pa kasuba, eryo akasuba aperwe uku babura abantu no muriro. ⁹ Na bantu bababirwe ku kikabirira kikaramba, kabiri bapontere ishina rya kwa Resa, uuri na maka oa finkunka. Rero tabarapire no kumupera uburungami. ¹⁰ Na marika wakurenga kisano apongorwere urunweno rakwe pa kipuna kya fiswango, ne mfimfi yaishire kufimba ubufumu

bwakiko. Bareshebura indimi shabo pa murandu wa bukari.¹¹ Bapontere Resa wa mu muru pa murandu wa bukari ne fironda, ikyo bakene ukurapira pafyo bakitire.¹² Na maraika wakurenga mutanda apongorwere urunweno rwakwe pa muronga ukaramba, Yufreti. Amenshi ya uko yakamine ku kupekanya inshira ya sha mfumu sha ku kabanga.¹³ Kabiri naishire kubona imipashi ya kowera itatu iyari kuboneka umwarefuma ifyura mukanwa ka ng'wena, ka kiswango na mukanwa kakwa kasesema wa bufi.¹⁴ Emipashi ya fiwa fya rekita ifishibiro, bafumine ku sha mfumu sga kyaroy kyonse ku kushirongashisha ku kurwa kwa bushiku bukaramba bwakwa Resa wa Maka.¹⁵ ("Boneni, nkoisa nga kabwarara! Arishuka umuntu uukororera, no kubiksha ifya kufwara fyakwe, ukuti eenda ubwamba no kubona insoni shakwe.")¹⁶ Eryo bashironganikire kurya kuntu ukwiwa mu ki Hebere Armagedoni.¹⁷ Kabiri maraika wakurenga kine rubari apongorwere urunweno ewakwe mu rwerere. Eryo ishiwi rikaramba rya fumine mwi tempere na mu kipuna kya bufumu ari, "Nakikitika."!¹⁸ Kwari ne myere ya nkuba, amashiwi, ne fiburukuto kwari nr kinkukuma ki karamba-ikinkunkuma ikya kurisha iki tatara akikitika ukufuma pa kutendeka kwa muntu pa kyaroy.¹⁹ No musumba uukaramba wa akanishiwirwemo mu fiputurwa fitatu, ne misumba yariwire. Resa aibukishe Babironi mukaramba, eryo aishire kupera umusumba urukombo umwaswire umwngashi uwapangirwe ukufuma ku kipyu kyakwe.²⁰ Ne kishi kyonse kyarifurumwike, ne mpiri tashabonekere.²¹ Amabwe yakaramba ya kitarawe, ukufuma kwe taranta, ya fumine mu muru no kuponena pa bantu. Batukire Resa pa kikunka kya mabwe ikyo ikinkunka kya mabwe kya kitarawe.

Chapter 17

¹ Umo pari bamaraika kine rubari uwaikaturira ikyakunwenako kine rubari aishire randa kuri nebo, "Isa naakuranga ukusekwa kwa kwa kirende mukaramba uwaikara pamenshi ayengi." ² Uo ishambumu e sonde shakitere nankwe uburarerare. Nikumwangashi wabukirarerare uko isonde nabekashi be sonde bakorerwe." ³ Eryo maraika ansendere mu Mupashi antwere kumatororo, eko nabwene umwanakashi aikere pa kiswango ikyaisurako amashina yamiponto. Ikiswango kyakwete imitwe kine rubari ne nsengo ikumi. ⁴ Kabiri umwanakashi afwere ikyakashika asama ne fya goride, na mabwe ayaruma umutengo, na uburungu. Aikere na mu minwe yakwe mwari urukombo rwa goride uwaissuramo ifya museru ne fakowera ifya burarerare bwakwe, ⁵ na pampuni yakwe na parembwa ishina ryakwe inkama iyarepiribura: "Babere umusumba ukaramba, nyina wa bakirende kabiri wa fya museru fya pano isonde." ⁶ Kabiri nabwene umwanakashi nakorwa umuropa wa bamushro no muropa wa bafwira muri Yesu. Iryo n mubwene, ukusunguka kukaramba. ⁷ Kabiri maraika atire kuri nebo, "Ninshi wasungukira? Nebo ndekweba ubupiriburo bwa mwanakashi ne kya kiswango ikyamusenda, ikya mitwe kine rubari ne nsengo ikumi. ⁸ Ikiswango ikyo wabwene kyaripo, nomba takiripo, rero kiri no kufuma mukirindi ikya bura impera no kuya kubonaushi. nabo abekara pano kyaroy, nabo abasharembwa amashina yabo mwibuku rya mweo ukufuma kurengwa kwe sonde-bakatutma pa kbona iki kiswango ukuti kyaripo, kabir pari nomba, kabiri kiri no kwisa. ⁹ Iki kifwaikwa kampingu uwakwata amano. Imitwe kine rubari empir kine rubari ishaikarapo umwanakashi. ¹⁰ Nakabiri ne mfumu kine rubari. Inshambumu shisano sharirwired, imo epo iri, nabamo nabos tabakiri tabaraisa, nga aisa ekekarafye akashita akanono. ¹¹ Ikiswango ikyaripo, takiripo nomba, imfumu yarenga kine konse konse; kabiri kine rubari imfumu, nakubonaushi eko kireya. ¹² Kabir insengo isho mwabwene shamfumu ikumi isho ishishirapokera ubufumu, rero shikapokerera insambu nge mfumu pansa imo pamo ne kiswango. ¹³ Ishi shiri na kampingu umo, kabiri bapera amaka ne nsambu ku kiswango. ¹⁴ Bakarwa uruburi no Mwana wa Mpanga. Eryo Umwana wa Mpanga akakimfya pantu ni Shikuru wa bashikuru kabiri ni mfumu ya shamfumu-kabiri ari na baitwa, abasarwa, na bakine." ¹⁵ Maraika asosere kuri nebo, "Amenshi ukobona, apaikere kirende, bantu, amabumba, ne nko, na bamitundu. ¹⁶ Insengo ikumi isho ubwene-bena ne kiswango kapata uyo kirende. Bakamurenga uwafye kabiri ubwamba, fikarya umubiri wakwe, no kumokya mu muriro. ¹⁷ Pantu Resa abika mu mitima yabo no kupera ubufumu bwa fiswango kanofye amashiwi ya kwa Resa yakafikirishiwe. ¹⁸ No mwanakashi uyo ubwene musumba ukaramba uuteka pa mabufumu bwa pe sonde.

Chapter 18

¹ Panuma ya ifi nabwene bamaraika areika ku muru. Ari namaka yakaramba, ne kyaroy kyaributishiwa ku bukata bwakwe. ² Abirikishe ne shiwi irikaramba, arandire ai, "Nawa, nawa Babere mukaramba! Aba bwikaro bwa mwa kwikara inguru ikyubo kya mipash yonse ia kowera kabiri ikyubo kyakyonse ikyakowera ne kyoni ikakowera. ³ Pantu inko shonse nashikorwa umwangashi wa runkumbwa rwa burarerare. Ishambumu sha panwe sonde sharipangire uburarerare na ye. Aba makwebo ba panwesonde barinonkere ifyuma ukufuma ku maka yakwe aya bwangarishi." ⁴ Kabiri naumfwire ishiwi narimbi ukufuama ku muru ukusosa, "Fumenimo muri ye, mwebantu bangi, pakutira tamupokerereko fyonse ifikuko fyakwe. ⁵ Imembu shakwe shiri ibumubikire pamo ukufikafye na mumuru na Resa naibukisha imikitire yakwe iya bubifi. ⁶ Muripireni amaripiro ifyo na ye aripire bambi kabiri mu muripirire imiku ibiri pafyo akitire; murukombo umo arikunsankanishisha munsankanishishemo imiku ibiri iyakwe. ⁷ Umo arimukuitumika no kwikara mu kuipakisha kwa bwangarishi, mu mupere ukurunguruka kwa maka no kurosha. Pantu aranda mu mutima wakwe, 'Ningikara nga namfumu; nshiri mukamfwirwa, kabiri nshakapite mukurosha.' ⁸ Eikyo mu bushiku bumo ifikuko fyakwe fikesa: imfwa, ukurosha, ne kipowe. Akaminwa no muriro, pantu Shikuru wa buramba, kabiri ekapingura wakwe." ⁹ Ishambumu sha panwe sonde shapangire uburarerare no kufuma mu nshira na ye shikarira no kupunda pari ye iryo shabwene ikyushi ka kubirimuka kwakwe. ¹⁰ Bakatarama akataramukira, ukutina ubukari bwakwe,

bakareranda, "Akaranda, akaranda ku musumba nkaramba! Pantu muri ora umo ukukandwa kobe kurifikire." ¹¹ Abamakwebo ba panwe sonde barire no kurosha pari ye, apo tapari nangura umo ureshita ifipe fyakwe nakabiri- ¹² ifipe fya goride, sirufere, amabwe yaruma umutengo, bamagariti, ne nsaru shakorokondwe, ne shakashikira, ne shakashika kye, no musango onse uwa muti wa kyena, ne fipe fyinse ifya meno ya nsufu, ne fipe fyonse ifyapangwa kufimuti ifyaruma umutengo, ifya butare, ifya kyera, ne fya marbere, ¹³ kinamone, amamo, ne fya nunka ubusuma, muri ribani, umwangashi, na mafuta, ubunga ubwapereka, ingano, ne ng'ombe, ne mpanga, na bakabarwe, na makyereta, na basha ne mitima ya bantu. ¹⁴ Ikisabo ikyo warikukabira na maka yobe yonse kirifumine kuri we. Ne fyuma fya bwangarishi bobe no busuma firipwire, tafyakaboneke nakabiri. ¹⁵ Abamakwebo baifi fipe abanonkere ku bufwayo bwakwe bakeminina umushimpa ukufuma kuri ye akataramukira pa murandu wakutina ubukari bwakwe, bakarira no kurosha ukwakubirikisha. ¹⁶ Bakaranda, "Akaranda, akaranda ku musumba nkaramba uyo uwafwere ifya korokondwe, mu fyakushakira, ne fyakashika kye, no kusame ifya goride na mabwe yaruma umutengo, na barmagariti. ¹⁷ Muri ora umo fyonse firya ifyuma fyarionaika." Kirya kapitao wa kyombo, na benda mu fyombo bonse, na bekashi ba fyombo, na bonse abo ubwikashi bwabo bwashintarire pari bembba baiminine umushimpa akataramukira. ¹⁸ Baririre eryo babwene ikyushi kya kubirimuka kwakwe. Barandire, "Musumba nshi uri ngo musumba nkaramba?" ¹⁹ Baposere urukungu pa mitwe yabo, no kupunda, barerira no kurosha. "Akaranda, akaranda ku musumba nkaramba uko bonse babkwete ifyombo pari bembba babere abakankara ku fyuma fyakwe. Pantu muri ora umo arionaurwa." ²⁰ Sangarareni pari ye, mwe myuru, mwe basumina, abasore, na bakasesema, pantu Resa na reta ubupingushi pari ye!" ²¹ Maraika uwaburamba aburire iribwe iryari nge mperero nkaramba no kuriposa muri bembba ukurakuranda, "Muri iyi nshira, Babere, musumba nkaramba, uri nokuwa panshi na fubu kabiri tawakobone nakabiri. ²² Ne fiunda fypangirwe na bakarisha wa masese, ba kamba, bakarisha w nsango, na bamapega tabakomfwike nakabiri muri mwe. Takuri kerenganya uri onse ukasangwa muri mwe. Takuri ikyongo kya mpero ikyo ikiri no kumfwika pari mwe. ²³ Urubuto rwa nyari tarwakasanike pari mwe nakabiri. Amashiwi ya kwa shibwina na nabwina tayakomfwike muri mwe nakabiri, pantu abamakwebo yenu ebari abakankara ba panwe sonde, ne nko sharipererwe ku buroshi bobe. ²⁴ Muri ye umuropa wa bakasesema na bashira warisangirwe, no muropa wa bonse abo abaipairwe panwe sonde."

Chapter 19

¹ Panuma yaifi fintu naishire kumfwa ikyarurmine kwati rishiwi irikaramba iryebumba rya bantu irikaramba mu muru rikoranda ati, "Hallelujah! Ipusukiro, ubukata, ero na maka fyaba kuri Resa wesu. ² Ubupingushi bwakwe ubwa kishinka no muringanya, pantu na pangira iure rikaramba irya koweshe ikyar no burarerare bwariko. Nabika ikirandushi pa muropa wa babomfi bakwe yo iririne rya sumishe." ³ Barandire umuku wakiri: "Hallelujah! Ikyushi kifuma muri ye umuyayaya no muyaya pe." ⁴ Abakaramba amakumi yabiri na bane ne fibumbwa ifya mweo fine fya ponene panshi no kushinshimuna Resa uwaikere pa kipuna kya bufumu. Barekuranda ati, "Ameni. Hallelujah!" ⁵ Eryo ishiwi rya fumine pa kipuna kya bufumu, abati, "Arumbwe Resa wesu, bonse mweba bomf bakwe, mweba mweba mutina, bonse mweba Shindama na ba maka." ⁶ Eryo naishire kumfwa ikyarurumine kwati ribumba rya bantu irikuru, nge kyongo kya menshi ayengi, kabiri no kuburuma ukukuru ukwa karumba, abati, "Hallelujah! Pantu Shikuru wa Maka yonse, Resa uutungurura pari bonse. ⁷ Areni tusangarare no kusansamuka no ku mupera ubukata pantu ukusefya kwa bwinga ukwa mwana wa Mpanga no kwisa, na nabwina wakwe naipekanya umwine. ⁸ Arisuminishiwe ukufwara insaru ishabune kabiri ishakubengeshima" (pantu insaru ishisuma mikitire ya burungami iya bantu bashira). ⁹ Maraika arandire kuri nebo, "Remba ifi: Bariparwa abo bonse abaitwa ku mutebeto wa bwinga bwa mwana wa Mpanga." Kabiri aishire kuranda kuri nebo ati, "Aya mashiwi ya kishinka aya kwa Resa." ¹⁰ Naponene pasnhi ya makasa yakwe ku kumushinshimuna, rero aishire kuaranda kuri nebo ati, "Wikita ikyo! Ndi mubomfi nga weba kabiri ba munonko abaikata ubunte pari Yesu. Shinshimuna Resa, pantu ubunte pari Yesu emupashi wa busesemo." ¹¹ Eryo nasihire ku bona umuru waisuka, eryo naishire kuroresha kabiri kwari kabarwe uwabuta. uwanininepo akoitwa uwakine kabiri ikishinka. ¹² Amenso yakwe yaba ngo rubingu rwa muriro, no mutwe wakwa pa ba ifingara ifingi. Arikwata ukurembwa ishina iritaishiba umbi rero umwinefye. ¹³ Afwara ikisaru ikya bikirwe mu muropa, ne shina ryakwe ritwa ishiwi rya kwa Resa. ¹⁴ Ifita fya mu muru fyaremukonka pari ba kabarwe abakubuta, afwere insaru ishisuma, isha kubuta kabiri ishabusaka. ¹⁵ Mu kanwa kakwe mufuma urupanga urwatwa urwa kuropwerako inko, kabiri akarabatekera ku nkonto ya kyera. Anyanta no mwakukamina umwangashi mu kipyu kya bukari bwakwa Resa wa Maka yonse. ¹⁶ Arikwata ishina irya rembwa pa kisaru kyakwe ne petanta ryakwe: Imfumu ya shamfumu na Shikuru wa bashikuru." ¹⁷ Naishire kubona maraika na tarama mu kasuba. Abirikishe mwishiwi ri karamba ku fyon ifyarepupuka pamuru ati, "Iseni, ronganeni ku mutebeto uukaramba uwakwa Resa. ¹⁸ Iseni murye umubiri wa shamfumu, ne mibiri yaba mushika, ne mibiri ya baume aba maka, ne mibiri yaba kabarwe na bekarapo, ne mibiri yabaume bonse, abakaere na basha, abasurwa na bamaka." ¹⁹ Naishire ku bona ikiswango ne shamfumu shapakyaro ne fita fyabo. Bari a barongana pakutira bengarwa inkondo no wareensha kabarwe pamo ne fita fyakwe. ²⁰ Ikiswango kyarikwete pamo na bakasesema ba bufi abapangire ifishibiro pa kinso kyakwe. Nakuri ifi fishibiro aishire kubapera abo bonse abapokerere ururembo rwa kiswango kabiri abanshishimwine ikipasho kyakwe. Babiri muri bo baposerwe abantunturu muri bembba we ribwe rya sarufa irya eka ne mingi sha muriro. ²¹ Abashara bonse baripaiwe ku rupanga urwa fumine mukanwa ka warekwensha kabarwe ifyoni fynse fyarire imbiri shabo ishakufwa.

Chapter 20

¹ Eryo naishire kubona maraika akoika ukufuma ku mru. Akwete imfunguro ya kiindi ikya bure mpera, kabiri akwete umunyonyoro uukaramba mu maboko yakwe. ² Aishire kubura no kwikata iki ng'wena, ikisoka ikikote, ikyari ni kiwa, nangu Satana, no kumukaka pa myaka amakana ayengi. ³ Amuposere mu kirindi ikyabura impera. Aiserepo no kukatishapo pa muru wakiko. Kyari ifyo pakuti ki kabepa na kabiri inko mpaka imyaka ikana rimo ikapite. Panuma yaiki, akarekerwako pa kshita akanono. ⁴ Eryo naishire kubona ifipuna fya bufumu ifingi. Paikere abo abaperwe amaka ya kupingura. Naishire kubona ko ne myeo ya abo abaputwirwe imitwe pa bunte bwa pari Yaesu na peshiwi ryakwa Resa. Tabashnhsimwine ikiswango barikene ukupokerera ururembo pa mpumi shabo nangu pa kuboko. Babwerere ku bumu, kabiri batekere na Kristu pa myaka ikana rimo. ⁵ Abashara bambi abafwa tababwerere ku bumi mpaka uro imyaka ikana rimo yapwire. Uku ekushukuka kwa kubarirapo. ⁶ Ariparwa kabiri wa mushiro uwasangwa mu kushukuka kwa kubarirapo! Pari aba imfwa yakibiri kaikwetepo amaka. Bakaba bashimapepo bakwa Resa na Krsitu kabiri bakateka nankwe pa myaka ikana rimo. ⁷ Iryo imyaka ikana rimo ikpawa, Satana akafuma mukifungo kyakwe. ⁸ Akafuma ukuya mukubepa inko mufitungu fyonse fine ifya kuaro-Gogi ero na Magogi-ku kubareta bonse kyapamo ku burwi. Bakaba abengi sana ngo mukyanga wa muri bamba. ⁹ Baishire kunina pa kiswebembe ikikuru ikya pakyaro no kushinguruka inkambi ya ba shira-umusumba uwatemwikwa. Rero umuriro wa ponene ukufuma mu muru no kubamina. ¹⁰ Satana, uwababepere, aposorwe muri bamba uwarekwata umuriro wa sarufa, umo ikiswango na bakasesema wa bufi baposerwe. Bakakyushiwa akasuba no bushi no muyayaya uwape. ¹¹ Eryo naishire kubona ikipuna kya bufumu ikikuru ikya kubuta na umo uwakerepo. Ikyaro ne myuru fyari furumikre ukufuma uko ari. Rero takwari inkende ya fiko ukwakuya. ¹² Naishire kubona abafwa-ababuramba na batakindama-na batarama ku kipuna kya bufuma, ne fitabo fyariswirwe-kabiri ikitabo kimbi kyariswirwe-Ikitabo kya bumi. Abafwa bapingwirwe kufyaremburwe mufitabo, ukuringana ne mikitire yabo. ¹³ Na bamba nao aishire kubweshwa abafwa abarimo. imfwa ne mbo fya bweseshwa abafwa abarimo, na bafwa bapingirwe ukuringana nefyo bakitire. ¹⁴ Imfwa ne mbo fyaposerwe muri bamba wa muriro. Ii emfwa yakibiri-bamba wa muriro. ¹⁵ Nga umo ishina ryakwe taryaremburwe mukitabo kya bumi, aposerwe muri bamba wa muriro.

Chapter 21

¹ Kabiri nabwene umuru upya ne kyarok kipya, pantu umuru wantashi ne kyarok kya ntanshi ninshi nafipita, kabiri takwari bamba no umo. ² Nabwene umusumb wa mushiro, Yerusaremu mupya, areikira ukufuma kuri Resa, nga firya bapekanya na bwinga pa kukumanya wiba wakwe. ³ Naumfwire ikiunda ikikaramba ukufuma ku bufumu kiresosa, "Bona! Ubwikaro bwa kwa Resa buri pamo na bantu, na Resa akaba pamo nabo. Bakaba bantu bakwe, na Resa umwine akaba nabo kabiri akaba Resa wabo. ⁴ Akakumuna ifiramba fyonse ku menso yabo, kabiri takwakabe ukufwa, nangura ukuririshika, nangura ukurira nangura ubukari. Ifitungu fyonse ninshi nafipita." ⁵ Uyo uwaikara pa kipuna kya bufumu sosa ukuti, "Bona! Nebo ndekita ifintu kipya-kipya." Wfyo asosa; "Remba ifi pantu aya mashiwi yakine kine kabiri yarungami." ⁶ Aringebere, "Ifi fintu nafikitika! Nine Arufa na Omega, intendekero kabiri impera. Kuri bonse ababomfwa ikiraka nkabapera ukunwa ukufuma ku kashima ka menshi ya mwero ukwabura kuripira. ⁷ Uwakimfya akapyane fintu kabiri nkaba Resa wakwe, akabo mwanarume wandi. ⁸ Rero kubaba bakuwe; abashatetekera, abaserausha, abepeya, ababurarerare, indoshi, abapepo turubi, na bonse ababufi, inkyende yabo ikaba muri bamba urepya ngo muriro. Iyi ikabe mfwa ya bubiri." ⁹ Umo pari bamaraika kine rubari aishire kuri nevo, uwakwete ifinweno kine rubari ifyaisuramo ifinkunka kine rubari, nao arandire kuri nevo, "Isa kuno. Nebo ndekuranga na bwinga umukashi wa Mwana wa Mpanga." ¹⁰ Eryo ansendere ukutari mu Mupashi ku rupiri urukuru kabiri urutari eryo andangire umusumba uwashira Yerusaremu ureika ukufuma ku muru kuri Resa. ¹¹ Yerusaremu nakwata ubukata bwa kawa Resa, kabiri urubuto rwa uko, kwapare ribwe rya rumo mutengo, nge ribwe rya Yaspi iryabeka nga Krustari. ¹² Warikwete iringa iryarepa, iriri ne mpongoro ikumi rimo na shibiri, na bamaraika ikumi rimo na babiri pa mpongoro, na pampongoro pamberwe amashina yamitundu ikumi rimo na shibiri isha bamwana Isreari. ¹³ Impongoor shitatu ku kabanga, impongoor shitatu ku kapinda ka kukuso, impongoor shitatu ku kainda ka kukuryo, ne mpongoro shitatu ku masamba. ¹⁴ Irinnga rya musumba ryakwete imifora ikumi rimo na fibiri, kabiri paba amashina ikumi rimo na yabiri ayabasore ba Mwana wa Mpanga. ¹⁵ Uwarandire kuri nevo arikwete ikirongwe kyetete kya goride iryakuti aringiremo umusumba, ne mpongoro ne ringa. ¹⁶ Umusumba wari uwaringana, mubutari kimo kine na mubutuku. Umusumba wapiminwe kwitete, rimbi amakana ikumi na yabiri mubutari(ubutari, ubutuku no kusansama fayri kimo kine). ¹⁷ Aripimine iringa ryakiko imikono umwanda umo na makumi yane na ine, kukuringa kwa buntu ekutira kwa kwa maraika. ¹⁸ Iringa ryakurirwe na Yaspi no musumba wari ni goride wine wine, kwarikiroani ikyarengama. ¹⁹ Ifyakukurapo iringa rya musumba nafipuramikwa amabwe ayarumo mutengo ayamisango yonse. Ikya kukurapo kyantanshi ni Yaspi, ikya bubiri kyari ni safiri, ikya butatu ni kalkedone, ikya bune ni smaragldi, ²⁰ ikya busano ni sardomukisi, ikyarenga mutanda ni sardi, ikyarenga kine rubari ni krusoriti, ikyarenga kine konse konse ni beruri, ikyarenga pabura ni topashi, ikyarenga ikumi ni krusoprashi, ikyarenga ikumi na kimo ni ukainti, ikyarenga ikumi rimo na fibiri ni ametusti. ²¹ Impongoor ikumi rimo na shibiri shari ni bamargariti; impongoor imo imo yari ni margariti umo. Ne misebo ya musumba ni goride waropororwa wine wine, nge kirorani. ²² Nabwene umusumba umutari itempere, pantu Shukuru Resa uwaburamba no Mwana wa Mpanga baba e

tempere.²³ Umusumba taukabirwa kukwata kasuba nangu umweshi pakuti ubeke ubukata bwa kwa Resa bwabekere pari uyu musumba no rubuto rwa Mwana wa Mpanga.²⁴ Uruko rukenda murubuto rwa musumba ne shamfumu sha pa kyaro shikaretamo ifyabukindami fye shuko.²⁵ Impongoro tashakesarwe akasuba, kabiri takwakabe ubushiku murya.²⁶ Kabiri shikaretamo ifya bukindami e fya bukata fya nko, rero tekuti mwingire ikinangwa, nangu uukite ikya nsoni na pamo bufi,²⁷ rero kano abarembwa anmashina mwibuku rya mweo irya Mwana wa Mpanga.

Chapter 22

¹ Kabiri maraika andangire akamana ka menshi ya mweo, ayabengeshima nga krusturi. Ayarekufuma kukipuna kya bufumu kya kwa Resa no Mwana wa Mpanga.² Yarepita mukati ka musebo wa musumba. Ku bushirya bwa muronga kwari ikimuti kya mweo, ukwarekutwara ifisabo fya misango ikumi rimo na ibiri, kyaretwara ifisabo kira mweshi. Amabura ya muti yabera kukuposha inko.³ Tamwebe kyonsee ikya tipwa. Ikipuna kya kwa Resa noo Mwana wa Mpanga bakabamo mu musumba, na babomfi bakwe bakamutumika.⁴ Bakabona ikinso kyakwe, ne shina ryakwe rikaba pa mpumi shabo.⁵ Takwakabe mfinshi nakabiri; takwakabe kufwaya urubuto nangu kasuba pantu Shikuru Resa akarabarikira. Kabiri bakarateka umuyayaya umuyayaya.⁶ Eryo maraika atire kuri nebo, "Ifyebo ifi fyakishinka kabiri fya kine. Shikuru Resa uwa mipashi ya bakasesema, atumine maraika uwakuranga ababomfi bakwe ifiri no kukitika kangu."⁷ "Boneni! Nebo nkoisa kangu! Uwaparwa nuyi uubera amashiwi wabusesemo bwa kitabo iki."⁸ Nebo, Yohane, newakutikire no kubona fyonse ifi. Eryo na kutikire no kubona, nawiri panshi mukupepa pa nkasa sahkwa maraika warikundangisha fyonse ifi.⁹ Arisosere kuri nebo, "Wikita ikyo! Ndimubomfi munobe, kuri bamunyinefwe bakasesema, na kuri bonse ababere amashiwi ya kitabo iki. Abapepa Resa!"¹⁰ Eryo atire kuri nebo, "Wikakatika fyebo fya bukasesema mwibuku iri, eikyo inshita iri mupepi."¹¹ Uushiri murungami mureke akonkanyepo ukukita ikyabura burungami. Umusari mureke abe ukukita ubusari. Umurungami mureke akite uburungami. Uwamushiro, mureke akite umushiro."¹² "Boneni! Nkoisa kangu. Ikirambu kyandi kiri kuri nebo, ikyakupera kira umo ukuringana nefyo akitire."¹³ Nine Arufa na Omega, sorwe na kapereko, intendekero eryo ne mpera.¹⁴ Abaperwa nabo abasamba maraya yabo pakutira bakwate ukurya ku ,kimuti kya mweo no kupatama mu musumba ukupitira pa mpongoro.¹⁵ Nkunse kwaba imbwa, indoshi na baburarerare na bamisoka, na bapepo turubi na onse uwatemwa bufi no kubukita.¹⁶ Nebo, Yesu, ntumine araika wandi mukupero bunte kuri mwebo pa fintu fyonse ifya kironganino. Nine mishira kabiri ubufyashi bwa kwa Davidi, urutanda rwa rukyero."¹⁷ Umupashi na nabwinga batira, "Iseni!" Rekeni uureumfwa asose ati, "Iseni!" Uuri ne kiraka, murekeni ese, noyo urekifwaisha, murekeni abrepo ikyabupe maenshi ya mweo.¹⁸ Ndekurandira kuri onse ureumfwa ku mashiwi ya busesemo yaiki kitabo: Ngo muntu arundapo, Resa akamurundirapo pari wene ifinkunka ifyarembwa muri iki kitabo.¹⁹ Ngo muntu afumyapo ifyebo ifya muri iki kitabo rya bukasesema, Resa akafumyapo ikyakaniko kya kwe ikya muti wa mweo nefya musumba wa mushiro ifyarembwa muri iki ikitabo.²⁰ UUreshimika ifi fintu ubunte atire, "Kine kine! Nkoisa kangu kangu." Amen! Iseni, Shikuru Yesu!²¹ Ukusenaminwa kwa kwa Shikuru Yesu kube kuri mwebo bonse. Amen.